

+

‡ tomarsea rays dl· adonjcones majarsean
y vn poco dl suero cantidad dl· media escudilla
y hecharsea vna cucharada buena dl· mjel
y todas tres cosas en vn pucherito y dar
sea vn herbor dl· parte dl noche y tomra
sea en amaneciendo / y huntarsea con
ynguento dl oopilativo todo el vientre
y el bazo y el higado y tomarsea en
vn paño el cumo dl apio q̃ tome todo
el vientre y tenarsea asta otro dia

ihs maria

dize sant bernardo que la venida del espiritu santo
no fue otra cosa sino una demostracion en publico
lo qual dios cada dia haze en secreto con todos
aquellos que se aparejan para recebirlo como
los apostoles y los discipulos se aparejaron.

pero avemos de advertir que cosas avemos de
obrar y en que cosas nos avemos de abituar y pen
sar de noche y de dia para ver si mora el espiritu santo
en nosotros. dize san augustin q muchas cosas
son menester y muy necessarias al hombre que
quiere aprovechar en la vida espiritual y servir
a dios. lo primero una noticia clara y perfecta
de sus defectos y enfermedades. lo 2º una yra
grande y ferviente contra las malas ynclina
ciones naturales y malas volutades: lo 3º es un
temor grande del qual de tener de las offensas
q a dios a hecho. porq no es cierto si por ventura
a satisfecho a dios. aya echo con el paz. lo 4º es
gran temor y tremor que de nuevo si temer no
caya por su fragilidad en semejantes peca
dos o mayores. lo 5º es una fuerte diciplina y una

+

~~[illegible]~~

y una correpcion aspera para regir los cinco sen
tidos corporales y todo su cuerpo subjusgan
dolo al servicio de Jesu christo: 5º es apar
tarse virtuosamente de toda persona y de to
da criatura q le da no tan solamente ocasion
a pecar mas de toda otra qualquier ynperfi
cion q le aparte de la vida espiritual ansi como
de un demonio. 6º es una dulce y continua
recordacion de los beneficios de dios q asta
entonces a recebido y recibe de nro señor
Jesu christo y le dara si perseverare en la
buena obra. Ut ait veritas qui perseverave
rit usque in finem hic salvus erit et

muy magnifico señor don alonso de agilar vezino de [illegible] de torma

gasPar 20

fr. alonso

Moralia Sancti Gregorij Pape in libros beati Job vna cum duabus

tabulis: quarum vna: seriatim oia puncta Biblie: altera ipsius Sancti Gregorij mellifluos sententiaꝝ flores cōtinet: Impressa Brixie anno. 1498. per Angelū Britannicū de pallazolo: Cui p illustrissimū ducale Venetoꝝ dominiū concessum est: ne qs audeat in terris ipsius illustrissime dominationis istud opus in hac parua forma Imprimere infra quinquenniū sub pena vt in gratia cōtenta. etc.

¶ Incipit registrū omniū punctor̄ tactor̄ in Moralibus beati Gregorij pape ſm ordinem alphabeti inferius annotatū.

B Onor̄ labor̄ glorioſꝫ eē fructū ſcriptura teſtāte cognoſcimus. Cogitanti mihi flores ſniar̄ mellifluos i libros Moraliū beati Gregorij diffuſos tanq̄ in iulo latitare: placuit viā legētibus pandere ad eoſdē: quaten⁹ collectis florib⁹ intra ſinum memorie cōmēdatis: pius lector eor̄ ſuauitate odorifera iocūdet: virtute ſalutifica roboret: venuſtate viuifica coronet. Volēs ergo querere ſniam ſibi aptā: querat pmo ſm ordinē alphabeti in veſtigijs pſcriptis: vbi pmus oſtēdit quottū libri: ſecūdus vo algoriſmus i quo caplo illi⁹ libri id qđ q̄ritur iueniat. Sane memorie cōmēdandū ē q̄ nō ois ſnia penes ſuū ſignū ſeu lrā inuenit ſꝫ ſub lra. Nā pp̄ter pluritatē ſentētiarum vnū ſignū q̄nq̄ reſpicit ſnias plures ſibiinuicē itricatas. Notādū etiā q̄ nō ois ſnia ſequēti ſigno finit: qꝛ ad vnā declarādam: plures alie itroducunt quarū queliƀ cōtinet ſignū ſuū. Ceterū notandū circa ordiez litterar̄ qꝛ cū nō ſit mihi cura hoc elemētū ſcilꝫ. h. nihil pdet de ordine ſuo. Vñ oēs ſententie incipiētes ab. h. i ſuo ordie ſunt regrēde. Itē oēs ſnias ab. y. greco iceptas ſub i ſcribi poſſunt: exēplo papie diligētius copulaui. Ut legenti diligenter ſatis patebit.

a Bel: Joānes ⁊ Iſaias: lꝫ diuerſis tēporib⁹ extiterint: eor̄ tn̄ pdicationibus ſil' fuiſſe demoſtrant li.29.c.28.b

Abyſſi noie qđ itelligat li.9.ca.1?.b

Abyſſus abyſſū inocare qđ ſit li.27.c.18.g

Abortiuū cur ſe beatus iob adoptauerit li. 4.ca.26.C

Abortiui noie patres antiqui intelligi congrue poſſunt li.4.ca.56.b

Abraā trib⁹ angelis occurrēs ſarrā poſt hoſtiū ſtetiſſe n̄ ſine myſterio narrat li.9.c.51.b

Abraā ſacrificiū offerēs aues ifeſtātes veniſſe: qđ repſentet li.16.ca.20.e

Abſcōdere vba dei i ſinū cordis quid ſit li. 16.ca.17.e

Abſcōditū tēpeſtatis qđ ſit li.26.ca.10.c

Abſinthio ebrius qs eſſe dicat li.7.ca.9.b

Accipiter q̄liter ſe explumeſcat li.31.c.32.D

Acceſſus: receſſuſq̄ dei a noſtra mēte qualiter cognoſcatur li.9.ca.11.a

Actiue ⁊ contēplatiue vite qualiter vacare debeamus li.6.ca.25.per totum.

Actiua vita prior ē cōtēplatiua li.6.c.26.e

Actiuam vitam martha nobis repreſentat li.6.ca.27.e

Accubare iter termios qđ ſit li.1.ca.17.a

Adā ſi voluntarie nō peccaſſet: xp̄s ſe non ſpontanee iudeis obtuliſſet li.3.ca.11.c

Adam poſt culpā audacior q̄ ante factus fuiſſe probatur li.4.ca.28.a

Adam quid in paradiſo feciſſet ſi nō peccaſſet li.4.ca.30.b

Ade quare dictū ſit vbi es cū tamē dn̄o nō latuerit q̄ ſe abſcōdiſſet li.2.ca.4.a

Adoleſcentia in ſacra ſcriptura vt plurimū p vite nouitate poni ſolet li.2?.ca.5.a

Aduentum dn̄i multi gentiles expectauere li.7.ca.3.D

Aduentus pmi atq̄ ſecūdi ratio que ſit li. 17.ca.19.a

Aduerſitate veniente magis q̄ pſperitate creſcēte gaudēdū eſt li.2.ca.4.a

Aduerſum ſe eloquiū qs dicat li.9.c.34.a

Aduerſarios quos eſſe ſancta eccleſia dicat li.20.ca.11.D

Adulterare verbū dei qđ ſit li.22.ca.17.a

Adulteriū etiā cam i nuptijs perpetrari poteſt li.21.ca.9.a

Affligerit cur dn̄s btm̄ iob fruſtra li.3.c.1.b

Affligat cur dn̄s electos pluſq̄ reprobos li. 3.ca.4.b

Afflictos vitia rara cognoſcūt li.3.ca.25.a

Afflictio bonor̄ idō i terra peccatorib⁹ oſtēditur: vt ppendāt quātū eos pena in futuro ſequatur ſi non conuerſi fuerint lib. 9.ca.43.C

Afflictionis locus vita preſens dicitur lib. 20.ca.23.D

Afflicti cordis proprium quod ſit libro.23. ca.18.a

Agri nomine latitudo ſcripture ſacre deſignatur li.16.ca.23.b

Agrum prius exercere ⁊ poſtea ad preparationem redire vti per Salomonem dicit qđ ſit li.10.ca.16.b

Agnam offerre in holocauſtum quid ſit li. 32.ca.2.b

Alius ⁊ aliud de deo qualiter dicantur lib. 18.ca.35.a

Alis se inicē alalis illa de qb⁹ ezechiel ait ferire gd mysteriū habeat li.24 ca.xi.p to.
Alas nr̄as ad austrum expandere quid sit li.31 ca.35.a
Altare dei coꝛ nostrū esse dicitur li.25.c.7.b
Altitudies tre q̄ esse dicanẗ li.39.ca.34. c
Am Amaritudinē sic sue humana mens quā do scire dicaẗ li.5.ca.8.a
Amaritudie diē inolui gd sit li.4. ca.21. b
Amalechitē puer i via deserēs quē typice rep̄sentet li.5. ca.29. b
Amare iudiciū qs dicaẗ li.24 ca.29. a
Ambulasse dn̄m in inferno qualiter intelligendū sit li.29.ca.6.a
Ambulasse dn̄z ꝛ nō stetisse i paradiso post hois lapsuz n̄ sine mysterio dicaẗ li.28.c.3.b
Ambulare ꝛ nō deficere qualiter i dn̄o cōfidētes dicanẗ li.19. ca.26. b
Ambulare viā vineaꝝ qs dicaẗ li.16.c.30.e
Ambulare in vacuū q dicaẗ li.7.ca.17. a
Ambulare dn̄m in nouissimis abyssi gd sit li.29.ca.7. e
Amittiẗ nihil sine dolore nisi qd sine amore possidetur li.1.ca.4. a
Amissis tēporalib⁹ nō est dolendū: qꝛ nihil pdimus li.1.ca.18. a
Amici bti iob iuste a deo puniri potuissent li.3.ca.10. b
Amici bti iob herticoꝝ spēz tenēt li.3.c.17 a
Amicoꝝ bti iob dicta nō ex toto refutantur li.6.ca.1. a
Amic⁹ agnosci q̄liter debeat li.7.ca.xi. e
Amittanẗ quāta bona p iracundie vitium li.5.ca.31. a
Amittantur eterna qualiter pro temporalibus bonis li.7.ca.12. b
Amygdali flores gd significēt li.31.ca.20. a
Ancillis dn̄m sathan ligare qualiter intelligatur li.33.ca.21. b
An Ancille dn̄a absente lasscescūt li.1.ca.31. a
Anchora cordis que sit li.6.ca.26. a
Angeli dei eū deo semp assistere dicantur: qualiter hincinde mitti possint li.2.ca.1.c
Angelica natura q̄re subtilitat sit li.2.c.2.a
Angelus inquātū natura est vicissitudinez mutabilitatis hꝫ li.5.ca.17. a
Angeloꝝ peccata cur irremissibilia extiterit li.9.ca.36. b
Angeli in sacro elogo nōnunq̄ predicatores signant li.xi. ca. 2. b
Angeli alij ministrāt: alij assistūt li.17.ca.7. b

Angeli cur antiquitus tam frequēter missi fuerint li.18.ca.30. a
Angeli videre deū qualiẗ desideraẗ possint cū tā semp eū videāt li.18.ca.38. a
Anguli q̄ttuoꝛ domus mentis nostre q sint l.2.ca.36. a
Aiam beati iob q̄liter hostis malign⁹ fuaẗ potuerit: cū tū ei marie insidieẗ li.3.ca.3. a
Aiam bti iob sathane p̄cipiẗ: nō q eam nō temptet sꝫ q eā nō vincat li.3.ca.13.a
Aia xp̄i vitā electoꝝ ꝯgrue si re p̄t li.3.c.13 a
Aie ꝓprietates que sint li. .ca. 25. a
Aia xp̄i quid esse intelligaẗ li.16.ca. 19. a
Aia sine delectatiōe eē nūq̄ pōt li.18.ca.6.b
Aia hūana terre noie signari p̄t li.18.c.26.a
Antemurale ꝓphete congrue dici possunt. li.20.ca.23. a
Antixp̄i mēbra esse qui dicanẗ li.29.ca.5. e
Antichristus ex tribu dan esse oriundū probatur li.31.ca.18. a
Ann⁹ i sacra scriptura gd significet li.4.ca.10.b
Annumerauerit cur beatus iob sua bona opa: cum nullus scipm laudare debeat li.19.ca.18. b
Annus nostre illuminationis quando pficiaẗ li.4.ca.22.e
Apire labia sua de⁹ q̄n dicaẗ li.10.ca.4. a Ap
Aperire os suū iob nō sine mysterio dicitur li.4.ca.4. e
Apiant q̄n oꝛa sua exprobrātes li.13.c.7. b
Appetitui quādo homo p̄domiari dicatur li.4.ca.22. b
Appetitus humane laudis: latrūculus sic nō incōgrue dicẗ li.9.ca.18. b
Apl̄i q̄re fuerint tm̄ duodeci li.1.ca.12. a
Aqua in sacra scriptura sciaꝫ designare potest li.17.ca.12. a Aq
Aquarum fluxibus loquentiū qualitates cōparantur li.8.ca.24. b
Aquas maris qualiter dn̄s in vtres cōgregare dicatur li.9.ca.5. a
Aqu niuis n sacra scriptura que esse dicātur li.9.ca.28.a
Aquā dimittere: vt per Salomonē dicitur quid sit li.7.ca.22. b
Aqua quot modis i scriptura capiatur libro 19.ca.4. b
Aqua niuis terre vel fontis mundat a peccatis li.9.ca.28.b
Aq̄rū decursus gd significēt li.19.ca.27. a
Aqla plura in scriptura sacra representat

li.31 ca.38.b
Aqile antiq pres cōparantur li.9.ca.23 a
Aqlonis noie diabolus signaf li.17 ca.11 c
Aqla mens iusti eē dicitur li.9 ca.23 b
Arare sctā ecclesiā qualiter dicaf li.31.c.3 a
Arcus in scriptura sacra plura significat li.19 ca.28.a
Arcturus qd repńsentet li.29 ca.28. E
Arctur⁹ nō sine mysterio: quattuor mō stellas sursum: ⁊ tres deorsum: mō tres sursum ⁊ quattuor deorsum hʒ li.29 ca.29 a
Argenti noie diuina eloqa vt plurimū designantur li.4 ca.35.c
Argentū nō hūtes ad aque emptionē a saluatore qualiter inuitentur li.6 ca.3 a
Argētū quare inocēs diuidē dicaf li.18.c.8 fi
Arguere deum qd sit li.9 ca.30 b
Armatus ⁊ inermis antiquus hostis quādo eē dicatur li.6 ca.4.c
Armamenta contra antiq hostis tēptationes li.6 ca.18.b
Arma peccātiuʒ q̄ eē dicātur li.9.c.46.c
Arri⁹ qualr erraverit circa trinitatē li.19.c.14.b
Aries qd significet li.23 ca.3.c
Armillarū noie que in templo offerebātur qd significet li.30 ca.1.c
Armilla qua nares sathane pforātur qd significet li.33 ca.14 b
Arrogantiū tumor quadruplici specie demonstratur li.23 ca.7 a
Arrogātes qualiter contra sanctā ecclesiā decertent li.23 ca.7.8 ⁊.9
Arrogantiū doctrina hoc pprium hʒ: vt humiliter nesciat qd docet ⁊ ea q̄ ipsi recte sapiūt recte pferre nesciāt li.23 ca.12 c
Arūdineti noie vita secularium designaf li.33 ca.4 b
Ascensus in labore eē dr: descensus vo i voluptate li.7 ca.12. a
Asinoꝝ noie qd in sacra scriptura designetur li.1.ca.16 a
Asino cur dn̄s isederit hierusalē itrāte li.1 c.16 b
Asini pmogenita oue redimere vti i veteri testō pcipiebaf qd sit li.31 ca.15 b
Aspeꝝ verbum quod sit li.6 ca.18 a
Aspeꝝ vbū qliter pcaueri possit li.6.c.18 a
Astra matutina sancti angeli dici possunt. li.28 ca.16 c
Astra qualiter immūda eē dicātur in ꝯspectu districti iudicis li.8 ca.13.d
Astutos i coꝝ sapia qualr de⁹ ꝯphēdat li.6 ca.12 a
Auaricie duo gn̄a hoium deseruire solent li.20.ca.12 a
Aues aliqn̄ celi noie designātur li.2.c.34 b
Audacia sctōꝝ nō ex elatōe: sʒ poti⁹ ex humilitate gn̄atur li.7 ca.23 p to.
Audiat quo corde qsqʒ ea q̄ dicim⁹: penes qd cognoscatur li.22 ca.17 a
Audire dei qd sit li.35 ca.2.b
Auroi noie sctā eccl'ia designari pōt li.4.c.5 a
Aurora mēs iusti eē di li.16.c.29 b
Auroꝛe ort⁹ i sacra scriptura qs eē dicaf li.4 ca.26 a
Aurē ab iniqtate releuare qd sit li.26 ca.26 b
Auroꝛe locus qs sit li.29 ca.2 b
Aurē i tribulatōe reuelaf qd sit li.30.c.30 c
Auri noie plura in scriptura signantur li.34 ca.7 c
Aurū sicut lutū sternere qd sit li.34 ca.8 b
Aurū obrizū sctī āgeli dici pnt li.17.c.29.c
Austri noie: futura viuendi remissio signari potest li.7.ca.17 c
Austro veniente cur aglo recedere dicatur li.9.c.9 a
Auster ventus spm̄ sanctū signari pōt li.27 ca.24 E
Aptism⁹ quod apud nos valet: hoc apud veteres: vel p paruulis sola fides: vel p maiorib⁹ virt⁹ sacrificij: vel circūcisionis mysteriū li.4 ca.2 b
Basileus greco elogo princeps terre ꝯgrue interpretatur li.9.ca.13.c
Basiū noie doctores ⁊ pphete sancti designantur li.28 ca.9.E
Beatitudo ⁊ doloꝛ cū sint maxime diuersa. Cur h̄ ppter btitudinē hō flagellef li.6.ca.16 b
Behemoth.i.sathā prima dei creatura fuisse demōstratur: ⁊ iō confunditur heresis arrij li.32 ca.26. c
Behemoth simul cum homie creatus fuisse qualiter intelligatur li.32.ca.1.c
Behemoth q ⁊ apud Isaiaʒ noie leonis exprimitur: cur in cōmestiōe feni: boui ⁊ nō potius equo cōparetur li.32 ca.1.d
Benignitas dei qd sit li.16.ca.6 a
Bn̄dicere p maledictōe capitur li.1.ca.23.a
Bersabee cum dauid adulterium moralizatur li.3 ca.21.a
Bestia terre diabol⁹ q̄re eē dicaf li.6.c.20 a
Bestie terre motus carnis intelligi possunt li.6.ca.21 a
Bestie terre pacifice sunt ibidem b
Bethsam spgere qd sit li.7 ca.18 d
Bibere ⁊ comedi eadem res in sacra scri-

B

plura dicitur li.6 ca.3 b
Bibere subsannationem sicut aquam quid sit li.2 + ca 22 b
Byssus coccus hyacinctus quid significet li.25 ca.22 c
Bonũ eẽ iter malos laudabile ẽ li.1. ca.1.a
Boni sine malis ⁊ econuerso in ecclesia eẽ non possunt li.31 ca.12.d
Bona alia dicuntur summa: alia vero media li.27 ca.26 b
Bona q̃ fecim⁹ ad memoriã reuocare nõ debemus: Sed ea que adhuc pp̃etranda sũt solicite ꝯsiderãda sunt li.22 ca.6 c
Bõa q̃ sũt q̃ d.o accepta eẽ dicũt li.1.c.2.b
Bona nostra malignus sp̃s trib⁹ modis i segtur li.1.ca.38 a
Bona nostra quando in conspectu iudicis placere dicantur li.1.ca.59.b
Bonum incassum agitur si ante finem deseratur li.1.ca.40 a
Bonum quod longo tempore acgritur. q̃ faciliter perdatur li.3.ca.x a
Bonis cur iterdũ ꝑuersa succedant: malis ꝓ bona plurima iteruenĩant li.5.ca.1.a
Bona sepe que nobis prodesse videnť: maxime nocent li.5 ca.4 a
Bonorum bene gesta: qualiter maloꝝ mentes crucient li.6.ca.15 a
Bona q̃ in nobis sũt: si ea suare volum⁹: ẽt sciẽdo ignorare debem⁹. li. ca.17 a
Bona quedã sunt q̃ fieri a nobis vix pñt licet ea ppetremus li.9 ca 18 a
Bõa oia eẽ q̃ creata sunt ꝓbãtur li.9 c.22 b
Bonum non vidisse antiquos patres qualiter intelligatur li.9 ca. 22 b
Bona nostra duobus modis deperire solẽt li.9.ca.27.a
Bona quedã sũt ad q̃ indefessi ꝑsistim⁹: ⁊ q̃dã a qb⁹ ꝯtinue labimur li.x.ca.1 e
Bonorum ecruit in bonis quid significet li. 13.capl.8 c
Boni ꝓaciter eẽ q dicãtur li.20 ca.30 b
Boni de bono opere quod faciunt nõ gaudent li.21.ca.5.e
Bos predicatorem quẽq; significare potest li.7 ca 6 a
Boues in sacra scriptura quid significent libro 1.ca.1 a
Brachium spiritualiter quid significet lib. 21 ca.15 b
Brachium excelsum conteri quando dicatur li.29 ca.ij b
Butyro lauare pedes qd sit li.19 ca.xi b

C

Adauens nomie qd intelligatur li. 32 ca.27 a
Cadere humerum a iunctura quid sit li.21.ca.15 c
Caligare ab indignatione oculus quando dicatur li.13 ca.18 a
Calamitates sancte ecclesie quare a dextris surgere dicantur li.20 ca.20 a
Calũniatores oẽs inig dici pñt li.26 ca. 9 b
Calamus in sacra scriptura quid significet li.29 ca.18 E
Calami vel arundis noie in sacro eloquio plura signantur li.33 ca.4 a
Callidissime sathan beato iob sua incõmoda nunciauit li.ij ca.13 b
Caligo in sacra scriptura quid significet li. 4 ca.21.a
Calamitas nostre peregrinatõis arene maris comparatur li.7 ca.ij a
Cham peccante cur chanaan puniatur li. 26 ca.1 b
Cameli noie aliquando ipse dñs; aliqñ ꝓ gẽtilis populus significatur li.1.ca.14. a
Chananeus tributarius factus qd significet li.4 ca.24 e
Canes gregis sctẽ ecclesie nõ icõgrue eiusdẽ doctores appellari possunt li.20.c.7 a
Capilli capitis moraliter qd significent li. 2.ca.38. b
Coram offerre in holocaustum qd sit: ⁊ cur non precepta sit sumi de gregibus sicut agna li.32 ca.ij.b
Charitate a dñi vel primi q̃tũ aliqs longe vel ꝓpe sit de⁹ nõnunq̃ reuelat li.7.c.xi.c
Charitas penes quid cognosci debeat vtꝝ perfecta sit li. 8 ca.ij.c
Carnales bona presentia cur adeo maxime diligant li. 8 ca.xi.c
Charitas lex dei non inconueniẽter dici potest li.x.ca.5.b
Charitas quãta bona opetur li.x.ca.7 a
Charitatis proprietates decem probantur li.x.ca.8 a
Charitate nisi cetere virtutes fulciantur nil prosunt li.21.ca.16 a
Charitas qñ nos liberos a culpa reddat li.28 ca.13.a
Carnis ĩfirmitas argumẽtũ pietatis ẽ apud deũ li.9 ca.36 b
Carnis cura quali discretionis moderami

C

ne refrenanda sit li.9 ca.51.b
Caro τ cut⁹ petiit carnis significat li.13.c.r.e
Carmen in nocte est leticia in tribulatione li.26 ca.xi a
Carnis naturam deus assumens: iniuriam diuinitati nō intulit li.3.ca.22 c
Castitas carnis nulla esse dr̄ si ei suauitas mētis nō cōsideat li.6 ca.22 a
Catene obligatōis que sint li.26 ca.27 b
Causas vite iuste examinat q nullius testimonio eget li.9 ca.27 a
Cauee leonis humana mens comparatur li.9 ca.41 c
Cauernas terre occultās hereticoꝝ predicationes accipimus li.20 ca.xi s
Causa bonorum sicut impioꝝ iudicari quare dicatur li.26 ca.32.c
Cauda behemoth qd representet li.32 ca.12 b
Cecus fuisse gentilis populus congrue dicitur li.19 ca.18 b
Ceci a dn̄o illuminati cur vbiqꜫ reuelauerint: cum tamen quasi inuito dn̄o id fecisse videantur li.19 ca.18 b
Ceciderint cur angelus τ homo post peccatum: τ hoie resurgente angelus in iniquitate ꝑmanserit li.29 ca.4 d
Cedri: abietes τ platani qui esse dicantur li 32 ca.24 b
Cedri nomine quid in scriptura intelligat. li.32.ca. 12 a
Celi noie predicatores non inconuenienter signantur li.2.ca.26 a
Celum dominus qualiter subuertere dicatur li.r.ca.xi.c
Celum τ infernus qualiter in vnum coarctentur li.r ca.12.b
Celū trāsire s̄ꝗtē τ in eternū ꝑmanere qualiter intelligendum sit li.18 ca.5 b
Celoꝝ rōnem dominus narrare quando dicatur li 3n.ca.8.a
Celorum concentus quando dormire dicatur li.30 ca.9.a
Celare consilium absqꜫ scia qualiter leuiathan dicatur li.35 ca.i.a
Cerute maloꝝ que eē dicatur li.13.ca.8 c
Ceruarū noie q intelligantur li.30 ca.16 b
Ceruas parturientes obseruare quid sit li.30 ca.19 c
Ceruarum τ non ceruoꝝ nomine doctores sancti cur intelligantur li.30 ca 20 a
Ceruarum incarnatio vt pareant qd significet li.30 ca.22 a
Cibus aliquando sacra scriptura: aliquando potus est li.1.ca.21.a
Cib⁹ iale nō ꝯditus qualis sit li.7 ca.6 b
Cibi lautiores sine vicio: viliores āo vit sine vicio sumi possunt li.30.c.27 b
Cicatrices cōputrescere qd sit li.9.ca. 40 a
Cinis τ saccus pniam signant li.13 ca.r.e
Cinerem se eē nullus ante suam ꝯuersionē cognoscit li.24 ca. 7 a
Cincinnus capitis qd significet li.31.ca.9.b
Cythara in sacra scriptura quid significet. li.20 ca.31.a
Ciuitatum nomine ecclesie vniuersales intelligi possunt li.16.ca.25.c
Ciuitatē dn̄i vsqꜫ ad turrem anatabel: vt hieremias ait: edificari qd sit li.25.c.ra.c
Clamor redemptoris eius sanguis dici potest li.13 ca.17.a
Clamare sctā ecclesia q̄lr dicat li.20.c.25.a
Clamorē sanctoꝝ exaudire cur de⁹ ad tempus differat li.20.ca.25 a
Clamare sctā ecclesia q̄lr dicat li.20.c.25 a
Claritas τ natura in deo non differunt libi 18.ca.37 c
Claudus fuisse iudaicus populus congrue dicitur li.19.ca.21 a.
Clauso ostio patrem in cubiculo petere qd sit li.22.ca.18.e
Coccus bis tinctus quid significet libro 30 capitulo.r.c
Cocorum princeps congrue venter dicitur li. 30. ca.26.b
Cognitio dei duplex: alia per fidem alia ꝑ spēm li.16.ca.15.b
Cognitionem in dei per creaturas qualiter venire possimus li.16.ca.18 b
Cognoscere homo qualiter possit si, sapientia dei plenus sit li.9 ca.7.b
Cognoscere dei quid sit libro. 21.capitulo.6.a
Cognitione manifesta quando deus a nobis reperiatur li.r.ca.12. d
Cognitio patris per filij cognitionē acquiritur li.5 ca.25. c
Coagulari sicut caseus mens nostra qualiter dicatur li.9.ca.37.c
Cogitatiōis illicite impulsu cur affligamur li.9. ca.40 b
Cognouit bos possessorem suū: τ asin⁹ presepe dn̄i exponitur li.i.ca.16.b

Colūne celi qui esse dicantur li. 17.ca.14. c
Cōmota fra qualiter celi erectā sint li.9.c.4.b
Coniuges sine peccato cōmisceri quando possint li.32.ca.20. a
Conditus ad qd homo fuerit li.8.ca.9. c
Concupiscentes ⁊ nō deficientes qui sint li 8.ca.19. a
Concedit deus aliqua ꝓpitius: aliqua ꝓo permittit iratus li.6.ca.12. b
Confessionē nihil adeo ꝓuocat sicut recordatio extremi iudicij li.8.ca.15. c
Cōfessio sine cōtritiōe inutilis ē li.8.ca.15.b
Confusio malignorum in extremo iudicio qualis fit li.8.ca.41. b
Consilium malignorum spirituum contra bonos qd fit li. 9.ca.34. c
Considerare qd debeamus in cōsolationem rerum amissarum li.2.ca.17. c
Cōsolatio vñ sit exhibēda li.2.ca.18. a
Cōsolare aliquē in tribulatōe positū volēs qualiter se erga eū habere debeat li.3.ca. 8.c
Cōfidētia nimia de misericordia dei: aliquē peccatorē interimit li.4.ca.29. a
Conterit nos aliquādo deus: aliquādo ꝓo diabolus li.7.ca.7. b
Contendere cum deo qd fit li.9.ca.2. c
Contrarium sibi deus quādo hominē cōstituerit li.8.ca.22. a
Consoletur qualiter corda merentiū sancta ecclesia li.20.ca.5. a
Consiliū dare stulto: sapienti: ⁊ sapiētie qd fit li.17.ca.10. b
Cōcordiam in sublimib⁹ deus facere qualiter dicatur li.17.ca. 7. a
Cōmedatur qualiter agnus spiritualiter de quo moyses filijs isrl̄ ꝓceperat li.20.c.9.a
Compassio nostri cordis quando plena se esse dicatur li.20.ca.26. b
Compati ex corde plus est q̄ elemosinam dare li.20.ca.28. a
Comedere spiritualiter: est bonis opib⁹ satiari li. 21.ca. 7. D
Concordia seruari sine patientia nō potest li.21.ca.15. c
Cōcentus celi qd rep̄sentet li.30.ca.7. E
Cōcutiat qualiter dñs extrema tre li.29.c.2. b
Cōtemplatiua vita per mariā magdalenā nobis representatur li. 6.ca.17. c
Contēplatiōis vitā inchoare volēs qualiter se pri⁹ examinare debeat li.6.ca.26.a
Cōpassiones animoꝝ q̄ sunt inter se diuerse.li.6.ca.25. a
Conuiuia sine peccato celebrari nō possunt li.1.ca.5. a
Conuiuare filij iob in domo maioris fratris quare dicātur dū ꝑeunt li. 2.c.16. a
Cor ex ꝓbis apud hoīes: apud deū ꝓo verba ex corde pēsant li.26.ca. 7. b
Corda desperantiū nubibus comparantur li.8.ca.14. b
Cor quod sine disciplina est exaltari nō pōt li.13.ca.16. b
Cor in intentiōe semel corruptū: securius a diabolo i eternū possidet li.1.ca.38. c
Cor cū perfecte doluerit: lingua optime refrenatur li.3.ca.25. b
Corda nr̄a qñ sanata eē dicātur li.6.c.17.b
Corpis bona q̄ cito trāsitura sint li.2.c.36 c
Corpus redemptoris ab initio mūdi sathā expugnare conatus est li.3.ca.14. a
Corpus vnū diabolus ⁊ iniqui esse dicātur li.9.ca. 21. c
Corrigi nōnulla sine culpa corrigētis non pōt q̄ tñ corrigēda marie eēnt li.22.c.12.a
Corrigere seu ꝑdicare alios volēs: qd prius cogitare debeat li.23. ca.14. a
Corui quādo de torrente venire dicātur li. 18.ca.17. c
Corruptōi ⁊ mortiferis appropinquare qd fit li.23.ca.28. c
Coruoꝝ noie: peccatis nigra gētilitas signatur li.30.ca.12. a
Coruus pullos suos nō pascit donec i eius similitudinē pennas nigrescere videt: q̄d ⁊ moralizatur li.30.ca.15. a
Corruptioni ⁊ mortiferis appropiquare qd fit li.32.ca.28. c
Crimen luxurie est ignis vsq̄ ad ꝑditionem deuorās li. 21.ca.9.c
Creatura in cognitionē creatoris qualiter nos iducat li.16. ca.18. b
Creasse cuncta simul deus qualiter intelligatur: cū tamē moyses i sex diebus id factum esse describat li.32.ca.10. a
Christiāi qd ā solo vocabulo sūt li.:5.c.15.a
Cruciari quare in lingua diues ille euāgelicus dicatur li.1.ca. 5. b
Crucē dñi,i angaria portarī qd fit li.8.c.50 b
Cruciatus bonorum: eorum purgatio ē lib. 20.ca.22. b
Crudelis esse deus qualiter dicatur li. 20. ca.26. a

D

Cubare i meridie dñs q̄ñ dicat̃ li.30.c.24.c
Culicem liquare ꝛ camelū glutire quō itel-ligatur li.1.ca.14. a
Culpam suā qs ꝑaciter isequat̃ li.4.c.25.c
Culpam perpetrandā duobus modis quis ꝯlucitur li.6.ca.15.c
Culpa citius dimittitur si nō ex malicia perpetratur li.10.ca.9. c
Cupiditatis terrene glorie genera sunt tria li.5.ca.29. a
Curarū coꝛ qd fit li.24.ca.26. b
Curuati in media nocte ptransire quid sit li.25.ca.1. c
Custodire viam dei nec declinare ab ea qs dicatur li.16.ca.17. b
An tribus i partitiōe terre ꝓmissionis cur versus aqlonē castrametatus sit li.31.ca.18. c
b
Dānatis iusti q̄re nō cōpatiātur li.6.c.19. c
Daniel audiēs ꝟba dei nō sine mysterio se sup faciē prostratū iacuisse ꝛ cetera que ibidē dicūtur narrat li.22.ca. 21. a
Dare ad res exterioꝛes: dimittere ꝟo ad interioꝛes ptinet. Idcirco q dimittit ꝛ non dat ꝛ si plene nō opatus ē melioꝛē tamē partē elegit. Qui ꝟo dat ꝛ nō dimittit misericoꝛdiā nullā cōseqtur li.22.ca.12. c
Dauid in solario deambulās cuius typū teneat li.3.ca.21. a
Dauid cur peccatū adeo grāde demissū tā cito fuerit ut ē petro ꝛ aliis li.33.ca.15. b
Declinare a malo ꝛ facere bonū qualiter itelligatur li.23.ca.25. b
Deficere oēz carnē simul qd sit li.24.c.26.b
Defendere peccata qualiter falsis argumētis peccatoꝛes conētur li.7.ca.15. b
Debitoꝛ nr̃ qñ frater fieri dicat̃ li.16.c.2. a
Delinquenti qualiter dñs non parcere dicatur: cum tamen nullus sine peccato sit in mūdo li.9.ca.27.b
Delitiis super omnipotentē affluere qd sit li.16.ca.10. a
Delitias sub sentib⁹ esse qd sit li.20.c.11.c
Demones nōnulli sunt qui iter celū terrāq3 in hoc aere caliginoso habitāt q coꝛda hominū ne sursum aspirent maxime ipediunt li.2.ca.34. b
Denario numero summa ꝑfectionis exprimitur li.1.ca.15. b
Dētes diaboli qd significēt li.19.ca.24. a
Denuda turpitudinē tuā: discoopeti humerū: reuela crura exponitur li.6.ca.11. a
Deserti regio in sacra scriptura qd significet li.2.ca.28. a
Descende sede in puluere virgo filia babylon exponitur li.6.ca.9. a
Descēdit sepe homo per ea quibus ascēdere putabat li.8.ca.5. a
Descensus ad inferos nube trāseunti cōparātur li.8.ca.14. a
Descēdere cum armis ad infernum qd sit li.9.ca.46. c
Desideriū oē si differtur pena ē li.9.ca.20.b
Desidia p toꝛpoꝛē generatur li.9.ca.26. a
Desperare de deo est spem in creaturā ponere li.22.ca.2. a
Despere iustus q̄liter dicatur li.8.ca.19. b
Deus quō sit imensibilis oēm locū replens li.2.ca.12. per to.
De⁹ sicut cā causaꝝ: sicut vita viuētiū: ita ēt dē rō rōnabiliū creaturaꝝ li.30.c.8. a
Deū res humanas curare oñdit̃ li.18.c.1. c
Deus ante secula sine matre: in fine ꝟo seculoꝛum de matre sine patre esse refertur li.18.ca.35. a
De⁹ videri ꝛ nō videri pōt li.18.ca.36. b
Desiderare ꝛ satiari visiōe dei qualiter sancti angeli possint li.18.ca.38. a
Dextralia qd significēt li.30.ca.10. c
Dextra ꝛ sinistra qualit in deo eē dicantur cū tñ itra extraq3 oia eē dicātur li.2.c.21.b
Dextrā ꝟsus ire qd sit li.16.ca.16. b.
Diabolo pena in fine mundi augebitur li.4.ca.10. a
Diabolus cur behemoth: leuiathā: auis: iumētū: draco: belua nūcupetur li.33.c.20. a
Diabolus tribus modis ꝑncipaliter decipe aīas solet li.1.ca.38. a
Diabolus a seipo facere pōt nihil li.2.c.9.b
Diabolus qualiter ad vnamquāq3 cogitationem suam machinamēta inferat li.2.ca.33. per to.
Diabolus furoꝛem adhuc contra ecclesiā habet li.13.ca.6. a
Dies dominicus resurrectionem dñi figurat li.1.ca.6. a
Dies in sacra scriptura quid significet lib.2.ca.9. a
Die quadā aliqd effici corā dō qualit dicatur: cū apud illū nō sit immutabilitas tēpoꝛis li.2.ca.20. a
Dies in qua natus fuerat iob maledixit: si

non in quo cōditus fuerat li.4.ca.6.c
Diei noīe plerūq̄ in sacro elogo celestis mā-
sio designatur li.9.ca.5.b
Dies ī tenebras qn̄ vti dicatur li.4.c.17. b
Dies anni illuminatiōis q̄ sint li.4. ca.22. c
Dies quos sibi homo crescere putat:potꝰ
deficere dic: merent li.8.ca. .b
Dies sicut palma multiplicatur gd fit li.19.ca2
Dies dei qui dicātur li.16.ca.21.a ((24.c.
Diligere deum ⁊ primū qualiter debea-
mus li.18.ca.15.a
Dilectio vera an cor nostrū repleat ī duo-
bus cognosc. pōt li.22.ca.10.c
Dilectio dei p tria distinguitur li.10.ca.6.a
Diluculū gd significet li.29.ca.2.a
Diluculo surgere gd fit li.1.ca.35.a
Diluculo q̄liter nos dn̄s visitet li.8.c.20.c
Dimidiare dies gd fit li.5.ca.28.c
Diuitie bti iob q̄re annumerentur li.1.c.4.a
Diuitie cordis quare priusq̄ opes corpo-
ris annumerētur li.1.ca.4.b
Diuitie mētis que sint li.6.ca.4.C
Diues ī iferno positus cur potꝰ abraā pro
fratribꝰ depcatꝰ sit q̄ p seipso li.8.c.12.d
Diuites prau huius mūdi aristis compa-
tur li.18.ca.6.A
Diuites cū ex eoꝝ abūdātia supbiūt deus
in eā eē videt ex co q̄ eiꝰ tribuit li.11.c.1.b
Discipulū dei esse ex sola charitate cogno-
sci potest li.22.ca.10.C
Distemꝰ quātū a creatore p creaturas co-
gnoscere possumꝰ li.25.ca.8.B
Disputare volēs qualiter vba prius exa-
minare debeat li.8.ca.2.B
Diuersimode deus cuncta disponēs non ē
diuersus li.2.ca.21.A
Dispensatoꝛ rerꝝ temporaliū qualiter a dia-
bolo tēptetur li.2.ca.35.A
Doctoꝝ sermo pro q̄litate auditoꝝ forma-
ri dꝫ li.30.ca.6.a
Doctores veri q esse dicantur li.30.ca.20.A
Doctori sepe sermo tribuitur ppter gratiam
auditoris sepe vo subtrahit ppter audi-
toris culpā li.30.ca.25.A
Doctores sancti per angelos possunt desi-
gnari li.5.ca.28.A
Doctrina hypocritaꝝ plus peccatores idu-
rescat q̄ emolliat li.8.ca.30.A
Doloꝛ flagelli tēperat cum culpa cogno-
scitur li.10.ca.8.c
Dolore suo qū scā ecclesia pmat li.13.c.4 b
Dolores seminare ⁊ metere gd fit li.5.c.18.a
Dolent eo plus sancti viri:quāto plus i pre-
senti honorātur li.20.ca.19.d
Domꝰ ciuitas gaudij exultās q̄ fit li.17.c.9 b
Domos in tenebris pfodere quid fit li.16.
ca.28.d
Domos maloꝝ cur dn̄s bonis impleat fa-
cit ⁊ bonorū li.16.ca.7.A
Domus nostre cogitatiōis est res quelibet
a nobis dilecta li.8.ca.31.A
Domus mētis que fit li.8.ca.14.B
Domus sapie eccl'ia cōgrue dici pōt: q̄ sibi
septē excidisse colūnas dr li.33.ca.24.c
Dona spūs sancti septē ad septē filios bea-
ti iob comparantur li.1.ca.35.A
Dona sancti spūs nonnunq̄ vtiliter nobis
subtrahuntur li.2.ca.41.A
Dona spūs sancti duplicia sunt: aliq̄ enim
sunt sine qbꝰ ad vitā neq̄q̄ ptigit: alia q-
bꝰ vite scitas p alioꝝ vtilitate declarat
Dona spūs scti nullus simul ((li.2.c.42.a
habuit nisi saluatoꝛ noster li.29.ca.30.b
Dormire qualit btūs iob cū regibꝰ ⁊ pful-
bꝰ ēre potuisset si ī vtō mr̄is obijsset li.4
Dormit spūalit gd fit li.5.c.21.b ((ca.31.b
Dormire in itinere gd fit li.5.ca.25.c
Dormiēs angelos videre gd fit li.5.ca.21.c
Draconū noīe gd significet li.20.ca.29.d
Dux ipius q esse dicatur li.24.ca.30.A
Ducē fidei ī psecutiōis bello q̄lit vnusq̄sq̄
pdicatoꝛ se exhiberi possit li.31.c.26 ⁊ 27.p
Duodeci iudices ī extremo iudicio fo ((to.
rc:vt euāgel. dic:qual'r itelligēdū fit li.10.c.
Dulciter deꝰ vocat terribilit icrepat ((30.a
⁊ irretractabiliter dānat li.18.ca.6.B
Ecclesia scā mēses vacuos ⁊ noctes
laboriosas habere dr li.8.ca.8.B
Ecclesie mēbra quādo in nihilū re-
digantur li.13.ca.4.c
Ecclesie scte rugie q esse dicātur li.13.c.5.A
Ecclesia sancta etiā pacis tēpore falsiloquꝫ
patitur li.13.ca.5.B
Ecclesie sancte viscera q̄ sint li.15.ca.10.A
Eccl'ia cur mala vite pfitis toleret li.13.c.13 a
Ecclesia sancta agri vel vinee nomine desi-
gnatur li.16.ca.23.c
Ecclesia catholica ēt mater hereticoꝝ eē dr
Ecclesia nōnūq̄ regnū celoꝝ ((li.18.c.17.c
appellatur li.1 .ca.6.c
Ecclesia duobus modis psecutionem a suis
aduersarijs patitur li.19.ca.8.B

E

Ecclesia ferā formidātes qualit' resonuere: in
se adit qualiter plumētes deterrere dicaf
Ecclastica bona ad vsū corpis ((li.20.c.5 a
q pcipi: terre fruct⁹ sine pecūia comederi
Edificaf domū mēns pfecte ((di li.22.c.23.d
qs dicatur li.31.ca.28.c
Efferoescet iteriora eccle qd fit li.20.c.28 e
Effūdat in terrā qualiter diabolus viscera
sancte ecclesie li.15.ca.10.A
Egritudini⁹ multis hoies laborāt cum sa
nos fore esse putār li.18.ca.22.B ((ti.B
Elati i psperitate freneticis cōpanf li.5.c.
Elatōis tumor qualr depmēd⁹ fit li.22.c.11 a
Elano multos pār q euā vsq ad signoruz
ostēcationē puenerūt li.33.ca.9.A
Elegerit cur de⁹ ignaros litteraꝝ i pdicatores
Elect⁹ i hāc vitā nall⁹ adueniat ((li.1 c 18 a
q nō aduersa sustinuerit li.3.ca.14.A
Electi cur a reprobis despiciant li.5.c.29.d
Electos suos dñs qualiter a glad o belli z
a morte fame ptegat li.6.ca.7.e
Elegerit maria qualit optimā ptē z ñ mar'
Electi z reprobi i q ma ((tha li.6.ca.27.d
xime differant li.7.c.11.d
Electi duob⁹ modis ad eternā gloriā inui'
Eleazār elephantē occi ((tant li.13.c.19.b
dēs quē repsentet li 29.c.16.e
Electoꝝ ppriū qd sit li.27.ca.6.fi.
Eligēda pot⁹ sunt i h m ido aduersa q̄ p'
Elyphā dicta a dño repro ((spera li.5 c.1.a
bata fuerūt: nō qd nō recte locutus fit sed
cui loqref nō diiudicauerat li.6.ca.15.e
Elemosinā q dare voluerit mentē mūdare
pri⁹ qualiter debeat li.23.ca.12.e
Enoch cur septim⁹ natus sit li.8.ca.42.A
Eqtatis noie saluator signatur li.15.c.15.a
Eq noie qd i sacro elogo dsignet li.31.c.18.a
Equitem z ascensorē eius deridere qd fit
li.31.ca.17.per to.
Eqtis noie i sacra scriptura aia scti viri vni
uscuiusq expmi pōt li.31.ca.12.A
Equus dei pawus eē dicitur pperates bel
licosi equi ei puenirē ostēdunt li.31.p to.
Esca iustoꝝ q̄ esse dicaf li.32.ca 37.b
Esse est multipiex li.16.ca.18.A
Esse z habere i d o nō differūt li.16.c.21.A
Estas psecutionē designari pōt li.29.c.13.a
Etas sancte ecclesie sicut vniuscuiusq hois
ita numeratur li.19.ca.9.e
Euāgeliste quattuor cur diuersis pingātur
figuris li.31.ca.34.d

F

Exactor diabolus cur dicaf li.30.ca.25.e
Excelsior celo de⁹ eē qualr itelligēdū sit li.
Excusando se adā z eua d pctō ((10.c.10.a
illud auxerunt li.22.ca.13.B
Exempla bonorū sepe ad exercēda nos bo
na pertrahunt li 9.ca.43.A
Exerceat qñ sctē ecclesie potētia z qñ eius
Exire a facie dñi qua ((patiētia li.18.c.1.b
l sathan dicatur: cū oēm locū deus sua
facie impleat li.2.ca.13.A
Exinanire vsq ad fundamētū qd sit li.25
Expēsit deus in tpe oē qd nunc ((ca.15.b
versatur in mente li.8.ca.10.d
Extrēa terre dñz tenuisse qd fit li.29.c.2.d
Acies dei quid sit li.2.ca.10.b
f Facies iterns hois mēs esse dī li.x
Facies sancte ecclesie q ((ca.17.A
esse dicantur li.13.ca.11.A
Fasciculos ad cōburēdū ligare qd fit li.9.
Fatue qui fremē appellat cur ((ca.47.b
gehenne condēnef li.21.c.5.A
Fauille z cineri ecclesia sancta cōparaf lib.
Fenestre corpis dicātur quinq ((20.c.23.d
sensus esse lib.21.ca.2.A
Femur i scriptura qd significet li.24.c.26.e
Fenū in mōtib⁹ z herbas in fuitutē hoinz
pducere quid fit li.29.ca.18.B
Fenū i sac scriptura qd significet li.32.c.10.e
Fidem perdidisse quid fit li.25.ca.15.B
Fiducia hypocritarum telis araneaꝝ simi
lis esse dicitur li.8.ca.29.B
Figurare rem vnā in scriptura sacra diuer
sa non ē inconueniēs li.5.ca.26.e
Filius olei qui esse dicatur li.19 ca.13.A
Filij z filie bti iob q̄re ānumerent li.1.c.3.b
Filij iob cū iusti fuerit q̄re pater pro eis ho
locausta offerre dicatur li.1.ca.7.b
Filie tres iob ordies tres fideliū nobis rep
Filij di q vocēt li.2.c 1.b ((sentār li.1.c.12.b
Filij violentoꝝ q esse dicātur li.18.ca.7.b
Fiale z cyathi que in mensa dñi antiquus
preparabātur qd significent li.20.ca.2.A
Finem vniuersorū qualiter deus cōsidera-
re dicatur li.18 ca.17.b
Finē vite nr̄e tollerādo optam⁹ li.9.c.23.e
Firma radice qualiter stultus in terra figa
tur li.6.ca.4.d
Filij hoinz cur pphete a dño vocati sint li.
Flagellari deus voluit p culpis ((21.c.tie
alienis vt ostēderet, qd facere debeamus
pro nr̄is cōmissis delictis li.2.ca.31.B.

Flagella aduersarij duobus modis pensanda sunt li.3 ca.3 b
Flagellatio diuina nonnullis prodest et aliquibus nocet li.5 ca.5 b
Flagella cur culpam interdum sequantur et interdum non li.6 ca.16 a
Flagellum lingue quod fit li.6 ca.18 a
Flagello lingue qualiter boni feriantur li.6.c.18 a
Flagellatio diuina amonitio et certificatio quodammodo e diuine remuneratois li.9.c.34 a
Fagella moderata lachrymas pvocant immoderata vero mentem quodammodo obdurare solent li.9 ca.44 b
Flatus dei qd significet li.5 ca.15.c
Flere cur petrus ceperit cum a saluatore respiciebatur li.9 ca.27 a
Flere peccata sua cur peccator quibet non possit li.9 ca.xliij.b
Flumina antiquorum patrum dicta appellari possunt li.18 ca.23.a
Flumia ad locum vn exeunt reuerti qd fit li. ((30 ca.iiij.b
Fluuij noie quid intelligendum sit li.33 ca.7.a
Fodere terram vngula qd fit li.31 ca.28 c
Formidanda duo sunt in operibus bonis. li.9 ca.26 a
Formido subita que pturbare dicat li.16.c. ((4.c
Formidantes qualiter scam ecclesia refouere dicatur li.20 ca.5 a
Fortis qualiter deus e dicatur li.9 ca.ij a
Fortitudo alia e iustorum alia reprobo li.7
Fortitudo dyaboli cur in lumbis ((ca.9 a
virtus ho eius in vmbilico ventris eius esse perhibeatur li.32 ca.xi.c
Fraus ppria arrogantium q fit li. 26.ca.i.b
Fraus in opere dei tribus modis comittit. li.9.ca.26 a
Fraus p priuatam dilectionem gnatur li.9.c.26 a
Fraudem in dei ope quis sit qui non faciat. li.9 ca.26.c
Frenum fctis viris qui iponatur li.20.ca.19 b
Frigori cur iniqtas coparetur li.16.c.30 c
Frigus in sacra scriptura quid significet libro 16 ca.24 a
Fruantur vt deo nonnulli dispensatorie hoc seculo vtuntur alij aut vt fruantur hoc seculo transitorie vti volunt deo li.2.ca.9.d
Fructus terre absqz pecunia comedere qd sit li.22.ca.25 c
Fructus sancte ecclesie quando in petris laudetur li.6 ca.4 b
Fructus vberes pdicatorum qs colligat li.6.c.25 a
Fructum sursum radicem deorsum mittere vt p pphetam di: qd sit li.8 ca.36.c
Frumentum cum laboribus donec in farinam redigatur spualiter qd significet li.6.c.28 a
Frumentum spuale opus qd reficit disignari congrue potest li.22 ca.24 c
Frustra et non frustra beatus iob afflictus fuit li.3 ca.i.c
Fulgor meridianus in vespe qd significet li.
Fulgor armorum claritas dicitur ((x.c.20.a
miraculorum li.30.ca.3.d
Fulgura ire et reuerti moraliter quid sit li. 30.ca.4 per to.
Fulgentem solem videre q dicatur li.22.c.8 a
Fundamentum terrenum e substantia carnis li.5 ca.27 b
Fundamenti noie in sacra scriptura qd intelligatur li.28.ca.9 a
Funes et panni veteres cum quibus hieremias ex puteo subtractus fuerat quid significent li.25 ca.8 a
Funis i sacra scriptura qd repñtet li.23.c.12 c
Funem linguam sathane dnm ligasse qualiter intelligatur li.33.ca.13 a
Furor domini cur ira columbe a ppheta nominetur li.32.ca.6 b
Futura mala qualiter puideri debeant li.5.c.32. b
Futura quasi iam preterita essent sermo diuinus describi solet li.30 ca.8 c

G

Allorum noie sancti predicatores intelligi possunt li.30.ca.4 d
Galli ppietates quid representent li.30.ca.7 per totum.
Gaudium huius mundi pueri singulare esse estimant li.8.ca.26 b
Gaudere de operibus nostris bonis qualiter debeamus li.22 ca.9.b
Gedeon ad pugnam pcedens aduentum saluatoris prefigurauit li.30.ca.32.b
Generator dns nãe dr: et no culpe li.29.c.21.b
Generatur qliter vnum pctm ex altero li.7.c.15 d
Gemmis sic sunt opatões bone li.21.c.9 c
Gentilium deum cur in sacra scriptura interseratur li.9.ca.6 a
Genus di qualiter dicamur li.20.c.17 b
Gigantum noie qui intelligantur li. 17 ca.xi.a
Glacies ex vtero pcedere saluatoris quid sit li.29 ca.23 b
Glacies et gelu in sacra scriptura quid significent li.29.ca.21.a

Gladiꝰ dei qualiter carnes mandacare di catur li.18.ca.7.b
Gladiū oris qd significet li.6 ca.14.a
Glarea qd sit li.20.ca.11.b
Glebaꝝ noie qd designet li.18 ca.20.b
Glīs singłaritatē marie pcaueda ē li.6.c.20
Grabatū in sacra scriptura qd significet
Gr li.23.ca.23.a
Gratiā supne adoptōis nullus habuit q'p cognitōem hanc vnigēiti accepit li.23.c.1.c
Gratie donū sepe tribuit: sz qz mēs hūana adeo errat sepe p ira reputat li.9 ca.2.e
Grādo i sacra scriptura qd significet li.29
Granū synapis deū fuisse ppul ((ca.2.e chre ostenditur li.19.ca.1 e
Granis fibupū qliter hō ee dicat li.8.c.22 e
Graue aliud ē eē p ꝯsiliū aliud p pctm aliud p ꝯstātiā aliud p culpā li.19 ca.4 a
Gregū noie ipiti signant li.16.ca. 2 a
Gressus sanctoꝝ viroꝝ vt polluatur duobus modis tāguntur li.5 ca.28 a
Gressus dei q sint li.16.ca.16 d
Gressus quotiēs a via declinet li.21.ca.7 a
Gressuū appellatōe qd significet li.21.c.4 e
Gule viciū qnqz modis nos tēptat li.30.c.
Ha Abitare sup glareā qd sit ((27.e
h Habitauerit vbi ((li.20 ca.14 e
Job quare describatur li.1.ca.1.a
Hastam vibrare dñs ꝯtra antiquū hostem qualiter dicatur li.34 ca.6 d
He Heretici qbus fallacijs sanctā persequantur ecclesiam li.5 ca.2 a
Hereticoꝝ pprū qd sit li.5 ca.11 b
Heretici coꝝ disputatōibꝰ nō veritatē conāt demōstrare: sed laudem assēq li.8 ca.2 b
Heretici cur i cauernis hitare dicāt li.20.c.11.a
Herbas mandere qd sit li.20 ca.9 b
Herbas ꝛ arboꝝ cortices manducare qd sit li.20 ca.13 a
Herba i sacra scriptura plura repñtat li.29
Herodij ꝛ accipitris noie qd ((ca.18 a significetur li.31 ca 15 b
Herbe behemoth q eē dicant li.33 ca.2 a
Hy Hyadum noie doctores sancte ecclesie designari possunt li.9 ca.11 E
Hypocrita qñ deū innocet li.18 ca.6 e
Hysboseth hystoria ꝯpatur li.1.ca.36 b
Hystoria loth moralizatur li.6 ca.15 b
Holocaustū qd sit li.1.ca.33 b
Ho Homo primus ita ꝯditus fuit vt illo manēte tempora decederent: sed ipse cum tēporibus non transiret li.25 ca.11 a
Hoīum pfectus sicut incrementa arborum eē perhibentur li.22 ca.8 b
Homines frequenter ab apostolo dicūtur humana sapientes li.18 ca.38 e
Homo quāta dignitate creatus sit: qz non sicut cetera animalia solo verbo: sed diuinitatis ꝯsilio preuisus li.9 ca.36 a
Hominē sacra scriptura tribus modis appelist li.4 ca.17 b
Hō cur adeo tēporalibus rebus dedit9 sit vt iteriora non consideret li.5 ca.24 e
Hō qualiter ad laborē nascatur li.6.c.5 b
Hō deo cōpositus infirmā mime pcipit: sz nō ꝯposit9 recipe cito pōt li.9 ca.11 a
Hoīem cur de9 ꝯdiderit cū eū labere i peccatū tam cito sciret li.9 ca.25 a
Hō sibi ipsi qñ loq dicatur li.e ca.4 a
Hō celum: infernus: mare: terra: cōgrue dici potest li.e.ca.2 e
Hordiū dispensatorē terrenarum rerū figurat li.22 ca.24 e
Hostibus armatis in occursū pgere quid sit li.31 ca.29 a
Humanā naturā deus assumēs diuinā nō mutauit neqz deseruit li.11 ca.22.e Hu
Hūiles in sublimi qualr ponātur li.6.c.8 a
Humilium mētes q̄ fortiter deus ꝯtra aduersa muniat li.6.ca.15.e
Hūilitas q̄ mult ꝓfuerit li.8 ca. 42 b
Humilitatis noie i scriptura oēs ēt carnaliter vincētes cōiter figurātur li.18.c.38 b
Humana tētatio que sit li.21.ca.3.a
Humilitatis virtus cū pietate semper ꝯnexa eē debet li.21 ca.13 a
Humerus spūaliter qd significet li.21.c.15 e
Hūilitatis testimonia vere q sint li.22.c.13 a
Hūils veraciter i bōis qs eē dicat li.26.c.1.a
Humiliari ꝛ exaltari plati quando se debeant li.26 ca.22 e
Humiliauerit cur se intantum xp̄s li.34 capi.20 ꝛ 21.per totum.
i Iaculis quot nos hostis malignus pcutiat li.2 ca.19 a Ja
Jacula dī i lumie ire qd sit li.30.c.3 a
Jacere deus qñ dicatur li.2 ca.29 a
Jacinct9 qd significet li.30 ca.2 e
Jbices quos repñsentent li.30 ca.16 b
Jerobōal hystoria moralizat li.3 ca.22.b.e
Ignis iferni si eē mālis pbatur li.9.c.46 b Je
Ignis iferni lucet ꝛ si lucet fine ad aliqua Jg

li. 25. c. 2. lra. a.

ꝛ ad aliquā nōn li.9 ca.49 a
Ignis terrā ꝛ eius nascentia comedere qn̄ dicatur li.21 ca.9.d
Imber fortitudinis dei qs fuisse dicatur libro 27 ca.18 d
Imber dei vehemens ꝛ vehementissim⁹ fuisse qs dicatur li.29 ca.15.c
Imber serotin⁹ qualis eē in scriptura dicatur li.20.ca.ij.b
Imbres mōtiū hereticos rigāt li.16.c.24 a
Imitari dyabolū qs dicatur li.29 ca.3 fi.
Immortales cū angeli ꝛ spūs beatoꝝ ꝯditi sint cur ab apostolo solus de⁹ immortalis eē dicatur li.25 ca.5 a
Immutabilis sicut deus nature ē ita ꝛ cogitatōe li.16 ca.18.e
Imperamur qeqd nobis dn̄s hoc exemplo ostendit li.1.ca.xi.a
Impare cū austeritate ꝛ potētia quos dn̄s ꝑ ezechielē reprobat q dicātur li.23.c.12 fi
Impatie viciū qd sit li.28 ca.1.a
Impi⁹ hꝫ ve iniustus ꝓo miseriā li.9 ca.41.a
Impius ex correctione plerūqꝫ peior fieri solet li.x ca.3.c
Impi⁹ ꝛ iniquus i quo differāt li.18.c.4 b
Impiorum vindictam desiderare qualiter debeamus li.22 ca.xi a
Impios sacra scriptura ꝓprie īfideles appellat li.25 ca.13 d
Impi⁹a petōre qualiter discernat̄ Ibidē
Impios qualiter domin⁹ ex terra ꝯcutit dicatur li.29 ca.ij.b
Inaures qd significent li.30.ca.x.c
Incarnatū dn̄z dyabol⁹ nouerat:sꝫ modū nr̄e redēptōis oīno ignorabat li.33.ca.x.c
Inchoare bona nil pdest:si vsqꝫ ad finem nō ꝑseuerauerim⁹ li.22 ca.6 c
Increpationem dn̄i q reprobent ꝛ qui non li.6 ca.16.b
Indis hūc mundū signare pōt li.18 ca.30 b
Infirmitas custos ē ṽtutis li.19.ca.6 a
Infern⁹ ꝯgrue ēre noīe exp̄mi pt li.9.c.45 b
Infernus miserie ꝛ tenebrarū locus cur dicatur li.9.ca.46.a
Infernū subuertē dn̄s qn̄ dicat̄ li.x.ca.xi.c
Inferni noīe desperatio peccatoꝝ designari potest li.8 ca.14 b
Infremuisse dn̄m spū qualiter itelligendū sit li.3.ca.13.a
Ingeniosus cur piger sit in studēdo:ꝛ hebetes ꝓo i studio cur delectētur li.6.ca.4 c
Ingenuitꝫ auri noīe designari pt li.22.c.4.a
Iniq vt rota pōi q̄liter dicātur li.16.c.50 a
Inimicū diligē q̄liter teneamur li.22.ca.x.c
Iniquus duobus modis in nocte conteri dicitur li.25 ca.xi.c
Iniq:cur eternalr̄ crucietur li.34 ca.12.a
Iniqtas omnis vanitas est:sed non econuerso li.x.ca.13.c
Iniq̄s cur de⁹ tā diu ꝓsꝑare patiat̄ li.5.c.15 a
Iniquoꝝ mētes ꝑ tineā dsignāt̄ li.5.c.28 b
Iniq coꝝ dāna non ꝯsiderantes quattuor perdunt li.5 ca.28 c
Iniqtatis os qn̄ claudetur li.6 ca.14 c
Iniustis ꝑ g̃uia sūt ṽba iustoꝝ li.8.c.22. a
Iniuste qd iniustū ē qs cred̄tur li.9 ca.19.a
Iniusticia ī tabernaculo qd sit li.x ca.19.a
Innocens a creatore qualiter consumi dicatur li.9 ca.19 c
Innocens quando accendatur contra hypocritam li.25 ca.18 c
Institoꝝ noīe apostoli exp̄mūtur li.18.c.21 b
Intellectus ꝯgrue in sacra scriptura dies vocari potest li.1.ca.20 a
Intelligere qualr̄ possim⁹ qn̄ sc̄i spūs grā aliqd in nobis operetur li.5.ca.20.c
Intelligere vias dei qd sit li.25 ca.17 a
Intētōe bōa sepe aliq̄ agūtur q̄ districte examiata mala eē inueniūtur li.5.c.x.ꝑ totū
Intētio cordis muniēda an̄ oīa est ne dyabolus aīam decipiat li.1.ca.38.d
Intēdat qualiter de⁹ sup oīa simul ꝛ super singula diuisim li.25.ca.19 a
Interpellare filium dei apud p̄rem qd sit li.22 ca.18 a
Interp̄tatio nominum amicorꝫ beati iob li.3.ca.17.c
Interrogare deū quicqd voluerim⁹ si ad sacrā scripturā recurrimus ei⁹ r̄nsionē īuenimus qꝛ semel loqtur de⁹ ꝛ idipsum nō repetit li.23.ca.19 b
Interrogere nos dn̄s trib⁹ modis ꝯsueuit li.28.ca.7 f.
Inuidere nō nisi nobis meliorib⁹ possum⁹ li.5.ca.33.c
Inuidia quāta mala perpetrauerit li.5 ca.33 d
Inuidia qualiter eruī debeat li.5.c.34 a
Inuidia pre alijs omnibus vicijs cor occidit.li.x.ca.18 a
Iouinian⁹ qualiter errauerit li.19.c.14 b
Iordanis appellatōe q signētur li.33.c.7 a
Ipocrita qeqd laborat inanū ē.li.8.c.28.b

I

Ipocrita ex aliorum laude de se presumit quod non est li.8 ca.33 a
Ipocrite quare omnia sua facta in occulto agant li.5 ca.i .b
Ira qualiter cpesci debeat li.5.ca.32 .b
Ira duplex.s.ex patiētia et zelo li.5.c.33.a
Iram suam multiplicare deus qñ dicatur li.9 ca.43 b
Iram dei mereri ꝛ puocare in qbus differant li.26.ca.28.b
Iracūdie culpa quāta sit li.5 ca.31 a
Iracūdi mores li. ca.32.a
Iracūdi insignia li.5 ca.34 a
Irascēs frī cur iudicio reꝰ eē dicat li.21 c.5 a
Ire dei nullum resistere posse cur beatꝰ iob dixerit cū tū cū plures in veteri testamento restitisse legātur li.6.ca.11 b
Ire sue dñs viam et semita facere qd sit li.25.ca.23.a
Iubilum qd eē dicatur li.24 ca.6 a
Iubilum qd fit li.8 ca.40.c
Iubileꝰ ānꝰ vñ originē sumpsit li.i.ca.11 b
Iudicat deus hoīem duobus modis i hac vita li.9.ca.5.c
Iudicia dei occulta inuestigare quare non debeamus li.9.ca.11.c
Iudicare alios nō debemꝰ li.i.ca.7.a
Iudiciū corā deo ponere qd sit li.16.c.14 b
Iudiciū quid sit quod a dānatis ꝛ reprobis etiā desideratur li.25 ca.6 b
Iudicari corā deo qs dicatur li.25 ca.6.b
Iudicātur qdā ꝛ pereūt alij nō iudicātur ꝛ pereūt alij iudicātur ꝛ regnāt alij ꝛ nō iudicātur ꝛ regnāt li.26.ca.24 b
Iudicia dei nulli reuelātur li.29 ca.9 q
Iudiciū ad ignē vocare ꝛ abyssum multū deuorare qd sit li.33.ca.9.b
Iudeos cur xp̄s inter xp̄ianos cuersari tam diu pmittat li.6.ca.14.c
Iudei q̄ ceci fuerint in redemptoris morte li.18 ca.19.c
Iumenta quid significent li.11.ca.ij.a
Iumenta in stercore suo computrescere qd sit li.24.ca.8 c
Iumēta terre q̄ eē dicātur li.26.ca.11.c
Iuniperus peccata: radix ꝟo iuniperorum auariciā designant li.20.ca.1.a
Iunci noie qd exprimatur li.29.ca.18 c
Iuramentū pferre qd sit li.32.ca.ij.b
Iusticie seculari deseruire qualiter debeamus li.9.ca.19 per totum
Iustorum sapiā que sit li x.ca.27.b
Iusti simplicitas cur dicatur lāpas contēta li.x.ca.29.b
Iustꝰ viā suā tenere q̄liter dicat li.15.c.19 a
Iusticia sicut vestimēto qs induat li.20.c.16 c
Iustoꝝ iudicia dyademati cpāt li.18.c.19 a
Iusticia illa nō dr̄ nr̄a eē q̄ ex nr̄o: nr̄a fiet sꝫ q̄ ex diuina largitate nr̄a fit li.24 ca.7 a
Iusti in scriptura libri nomine exprimi possunt li.24 ca.9 b
Iusti ab iniustis affligi cur permittantur libro 26 ca.9 b
Iusticia in iudiciū cuerti qualiter dicatur li.26.ca.26 a
Iustoꝝ i hac vita sunt duo gña li.27.c.4 a
Iusticie pp̄ter precium seruientes seipsos decipiunt li.9.ca.19.a
Iustꝰ ꝛ ipsiꝰ qualiter simul sup terrā patiātur sꝫ alio ꝛ alio mō li.9 ca.40 a
Iuste deꝰ dyabolo aliq̄ pmittit qd tamen ipse iniuste petit li.8 ca.18 b
Iusta eē cūcta q̄ patimur li.ij.ca.18.b
Iusti q̄to magis exteriꝰ aduersitate pmuntur tāto magis interius temptatiōibus fatigantur li.3 ca.24 a
Iusticia hois respectu diuine iusticie iniusticia merito eē dī li.5.ca.26 c
Iusti frena bōa q̄liter uti debeāt li.8.c.42 a
Iusticia humana ois. si districte iudicetur iniusticia eē inuenitur li.9 ca.17 c
Iuuenes eē q̄ dicātur li.19 ca.15.c

L

Labia dei qd significēt li.x.ca.14 a
Labia sua deꝰ quando aperire dicatur Ibidem
Lab̄īs nr̄is duobꝰ modis peccamꝰ li.3.c.7 q
Laboriosa quedā vacua aliqua ꝟo simul laboriosa ꝛ vacua i hac vita eē dicūtur
Laban typū dyaboli tenet li.30.ca.31.c
Lactis noie qd significetur li.32 ca.23 b
Lactare petōres qñ dicātur li.4 ca.29 a
Lacus cur isernꝰ eē dicatur li.9 ca.45 b
Lagunculæ quid in scriptura representent li.23.ca.11.b
Lagene ꝛ lāpades cū qbꝰ gedeon ad pliādū pcessit qd significēt li.30.ca.33.b
Lanceis hostium sancta ecclesia circundatur li.13.ca.9.b
Lana simplicitatē linū ꝟo subtilitatem designat li.8.ca.40.b
Lapis caliginis populus israel fuisse dī li.18.ca.17.c

Lapides in scriptura sacra i bono z i malo accipi possunt li.18.ca.20 a
Lapis angularis multis modis interpretatur li.28 ca.16 a
Lapidū noie electos ecclesie posse intelligi multis pbatur exēplis li.6 ca.20. b
Lapidū nomie in sacra scriptura congrue hoies designari possunt li.8 ca.56 c
Lapideū cor qn deus a nobis tollere dicitur z carneū dare li.x.ca.15 c
Lapides duodecim cur sacerdos veteris testamēti in pectore portauerit li.28.c.9 a
Latro in cruce tres habuisse virtutes pbatur li.18 ca.25 b
Latitudinem terre virū beatus iob considerauerit quare queratur li.29 ca.8 c
Latitudinē longitudinē pfunditatē: qualiter deus habeat li.x ca.xi.b
Lassos i sacro eloqo qs noiem' li.16.c.32 b
Lau Laua hypocritarum preda non incōgrue dici potest li.5 ca.16 a
Laudēt qn puersi diuinā iusticiā li.8.c.25 a
Laudare quis dicatur dnm fm ei' magnitudinē li.9 ca.x b
Lauare iusti manus in sanguine pctōrum qualiter intelligatur li.18 ca.13 a
Laudib' imoderatis ne bona nra cruantur saluator detractionib' nos ipugnare permittit li.22 ca.9 a
La' pfecte magnitudis ē aduersa ppeti: z exteri' fortiter z iteri' clemēter li.22.ca.12 a
Lazaro cur dns dixerit: veni foras z nō ponus reminisce li.22.ca.13 c
lec Lect' i sacra scriptura qd significet li.23.c.
Lectulus cubile vel stratū i sacro ((15.a eloqo qd significent li.8 ca.17 b
Lectulū i tenebris sternere qd sit li.13.c.21 a
Legem daturus dns cur i igne fumoqz descenderit li.6 ca.26 b
Leo cū de' ēē dr qd p eū figuret li.30.c.29 c
Leo dnm z dyabolū pfigurat li.5.ca.16 c
Leena qliter capi debeat li.9 ca.41 c
Leene pdam capere atqz catulis tribuere qd sit li.30.ca.xi.c
Legatos mittere in vasis papirās sup aqs qd sit li.13 ca.7 a
Legem daturus dns cur in igne fumoqz descenderit li.6.ca.26 b
Lex carnalr gustata mōrē ifert li.7.c.4 c
Lex dei charitas dici pōt li.x.ca.5 .b
Lex charitas i duob' ptinet li.x.c.6 a
Lex pdicatorib' posita ē: vt qd fbis docēt exēplis demōstrent li.19 ca.6 c
Leena sctā ecclesia nūcupari pt li.18.c.22 a
Lenis z vehemēs aduentio sanctispūs eē dī li.5 ca.25 c
Lenitas cū seueritate rectoribus qualiter inesse debeat li.20 ca.6 a
Leprosi illi decem quos dns mandauit hereticorum typum tenent.
Leticia oib' eadē erit i padiso li.4.c.42.a
Leticia cordiū qn pfectā erit li.8 ca.17 c
Letari sup multas diuitias q dicant li.2 a
Letabit iust' cū viderit vīdictā ((ca.8 a
ipiorū: vbi ps ait: qualr itelligēdū sit li.22.c.
Leuite ab āno.25.tabernaculo seruire: sed a.l.custodes vasorū pstituebantur qd mysterij habeat li.23.ca.12.a
Leuiathan cur serpens tortuosus dicatur atqz ei vectē addetur li.4 ca.12 a
Leuitis quare pceptū sit pilos radere li.5.
Leuare qn dicamur faciē sine ((ca.25.c macula li.x.ca.18 b
Leuare faciē ad deū qd sit li.16 ca.x b
Liberemur qn a laqueis venantiū z a ver li bo aspero li.6.ca.18.a
Liberatum a demonibus cur dns ad domum remiserit li.6 ca.25 .a
Liber iter mortuos qs eē dicat li.30.c.30 a
Librū i humero portare qd sit li.22.ca.20.a
Lignū in panē mittere qd sit li.3.ca.12.b
Lignum quando pducere semen iuxta genus suum dicatur li.6.ca.22.c
Libū qre pices antiq intrauerit li.4.c.32 a
Lingue flagellū sententis vltime aiaduersionis dici pōt li.6 ca.19 b
Ligna pomifera z eorū preputia q moyses auferri pcepit qd significēt li.8.ca.56 a
Lignū secus decursus aquarū eē qs dicatur li.19.ca.27 a
Lingere terram q dicantur li.20 ca.12.a
Ligna confringere z ad ima iactare vti heliseus fecit qd sit li.22.ca.5 c
Lingue adulantiū locustarum noie exprimuntur li.31.ca.20.b
Liniamēta corporis in deo eē qualiter dicantur li.32.ca.5.c
Linguam maris egypti dnz desolasse qd sit li.33.ca.15.b
Locutio ois pōt quadripartita qualitate distingui li.23.ca.3.a Lo
Locus corporis ē spaciū corporale: loc' vero

...ro mentis vnaqueq; intentio cogitatiõis li.26.ca.36.C
Locus hereticoꝝ quis sit li.3.ca.17.B
Locus dominus nõ localis deus ꝓpꝛie erit tit li.8.ca.15.A
Locus pueroꝝ qs sit li.18.ca.12.A
Loc⁹ sapiẽtie dei qualis sit li.19.ca.2.C
Loqui et deo ⁊ loqui corã deo in qbus dif ferũt li.22.ca.17.A
Loqui in faucib⁹ qd sit li.23.ca.14.B
Loqui deũ semel ⁊ idipm nõ repetere quid sit li.23.ca.19.B
Loqui vel interpellari deũ pro nobis quid sit li.24.ca.3.A
Loqui dei quid sit li.25.ca.19.b
Loqui de turbine cur dñs beato iob dicaẽ li.28.ca.2.B
Loqtur dñs duob⁹ modis ẽuis suis ibidẽ.
Loquaẽ qualiter deus per angelos suos: ⁊ quibus mediis li.26.ca.1.C
Loq recte dĩ q ordiate scit taceẽ li 30.c.21 e
Loqui de eternitate homo non potest lib. 27.ca.16.A
Loq qualiter deus cũ sathan dicaẽ:cũ nõ habeãt istrumẽta ad hoc apta li.2.c.5.A
Loq nr̃m ad diuise aures qd sit li.32.c.1.E
Loquuntur aliter angeli ad deũ aliter de⁹ ad angelos: aliter ad diabolũ:aliter dia bolus ad deũ li.2.ca.5.C
Loqẽ de⁹ q̃ttuoꝛ modis ad diabolũ diabo lus ẽo trib⁹modis loqẽ ad deũ li.2.c.7.b
Loquẽdi hoĩum tria sunt gña li.5.ca.12.B
Loquitur sic suũ iob: vt electoꝝ quoq; de clarer vitã li.7.ca.11.C
Locutionũ duo sunt genera q̃ hominibus marie sunt nocitura li.7.ca.22.C
Loq sua cur deus ꝑmittat ꝑ ora maligno rũ li.8.ca.27.B
Loq sicut ꝑturiẽs qs dicatur li.9.ca.17.A
Loqui in amaritudine anime sue qs dica tur li.9.ca.53.B
Loquatur qñ homo sibiipsi li.10.ca.4.a
Lora ecclesie dicuntur esse ꝑcepta discipuli li.31.ca.3.A
Lõgioꝛ ẽra de⁹ eẽ q̃liter dicaẽ li.10.ca.10.b
Longe fuisse a sapientia dei angelos: pa tres antiqui: phylosophi ꝓphete demon strantur li.18.ca.15.b
Loth cur intra domũ introductus fuerit vt a malignantibus muniretur li.6.ca.5.b
Luctus ad domũ cur magis q̃ ad domuz cõuiuĩ salomõ eundũ esse moneat.
Luctus tpe nulli⁹ icrepãdus ẽ li.13.ca.2.A
Lucifero vita iusti cõparatur li.10.ca.21.A
Lagẽda gaudẽdo dicere qd sit li.9.c.34.b
Lucis appellatione in sacra scriptura quid intelligatur li.5.ca.1.B
Lux quãdo miseris detur li.5.ca.1.C
Lux qualiter post tenebras sperari debeat li.13.ca.13.A
Lumẽ dei grã ꝑueniẽs eẽ dicatur li.17.c.8 b
Lux dei inaccessibilis q̃liter dicatur: cũ tñ beati ab ipsa illuminẽtur li.18.ca.38.B
Lucernã sup candelabruz ponere cur dñs ꝑcepit:cũ tñ alio i loco dicat: Attẽdite ne iustitiã vr̃az corã hoĩb⁹faciat; li.19.c.18 c
Lux dñi cur dicatur in terram non cadere li.20.ca.4.b
Lux corporalis quãto plus diligitur:tanto magis ab eterna coꝛ cecatur li.22.c.3.D
Lucerne ardentes de quibus luce dicit que sint li.22.ca.6.A
Lux vincẽtiũ ⁊ moriẽtiũ que sit li.24.c.19.a
Lumẽ icoꝛporeũ qd eẽ dicatur li.28.c.1.b
Lux ab impiis quãdo auferri dicatur li.29 ca.2.B
Lucẽ spargere qd sit li.29.ca.13.per to.
Lucernã accẽdere atq; eam sub modio po nere quid sit li.30.ca.24.A
Lumbi mentis sicut ⁊ carnis restringi de bent li.21.ca.2.B
Lũbos accingere qd sit li.28.ca.7.D
Lunã clare incedentẽ qui respicere dican tur li.22.ca.6.B
Lune noĩe scã ecclesia designaẽ li.15.c.27 a
Luto q̃li scã ecclesia cõparetur li.20.c.22 b
Lutũ sic vestimẽtũ stare qd sit li.29.ca.5.b
Luti nomie plura significantur li.34.c.8.a
Luteas domos qui inhabitare dicantur li. 5.ca.28.B
Lutũ interioꝛ noster homo ẽ li.9.ca.37.B
Luxuria ꝑ asinam vt plurimuz designatur li.7.ca.15.C
Luxuria alia est carnis alia cordis libro.28 ca.7.E

m Agnus inter oẽs oriẽtales cur dica tur iob fuisse li.1.ca.19.A
Magnificari hõ qualiter a deo di catur li.8.ca.20.A
Magnus dñs dicitur: fortitudine:iudicio: iustitia li.27.ca.26.F
Maledicere deo i corde qd sit lib.1.c.37.A

Mala qualiter dñs creet cũ p pphetam dicat. Ego dñs creãs mala li.3.ca.6. C
Mala que ppetram⁹ nõ solũ: sed etiã que bona nobis eẽ videnẽ timere ante districti iudicis examẽ debem⁹ li.3.ca.10. B
Mala plurima adhuc quotidie xp̃s in suo corpore patitur li. 3.ca.11. A
Maledixisse beatũ iob diei in quo nat⁹ fuit qualiter intelligaẽ li.4.ca.1. b
Maledictũ in sacra scriptura dupliciter intelligitur li.4.ca.5. C
Maledicere quis quõ quãdo: ꝛ quare debeat li.4.ca.5.6.7.
Mala futura iniqui quare considerare nequeãt li.5.ca.28. C
Maledicere pulchritudini stulti qd fit lib. 6.ca.3. C
Mallei noie in scriptura sacra plura significantur li.34.ca.6. A
Maneamus qualiter in peccatis cũ pposito amplius nõ faciẽdi li.7.ca.13. A
Mansuetudinis seruãde modus qs sit: et qd sint li.5.ca.32. B
Manich i dogma puersum ꝑbis beati iob confutaẽ li.9.ca.35. C
Maniche⁹ ꝺ ꝑginitate errauit li.19.c.14 b
Mane in sacra scriptura qd significet li.16. ca.27. B
Manus stringere qd fit li.18.ca.13. A
Manna qd significet li.20.ca.16. C
Man⁹ dei dura eẽ quãdo dicaẽ li.20.c.26 b
Manum suã quãdo dñs corripi dicatur li. 20. ca.27. C
Manum ad os porrigere est: voci sue ope concordare li.22. ca.10. A
Mane sicut herba florere atqꝫ trãsire quid fit li.29. ca.18. A
Manũ sup os ponere qd fit li.32.ca.1. B
Manus sathane eius potestatẽ significare potest li.3.ca.12. B
Manuum noie opera frequenter designantur li.9.ca.28. C
Manus dei filius vocatur li.18.ca.6. B
Mater dñi ẜm carnẽ q̃ extiterit li.2.c.11.a
Mari nomine in sacra scriptura quid designetur li.9.ca. 4. C
Mare ingredi ꝛ eius profundum penetrare quid fit li.29.ca. 7. C
Mari iaitor deus esse qualiter dicatur lib. 10.ca.10. B.
Mare subuertere qñ dñs dicaẽ li. 10.c.11.c
Mare ꝛ terra qualiter in vnum coarctenẽ li.10.ca.12. A
Mel siluestre cur sanctus ioãnes comederit li.31.ca.14. C
Mel inuenire qd fit li.16.ca.3. C
Mel quãdo sufficiẽter comedi dicaẽ ibidẽ.
Mẽbra sathane q esse dicanẽ li.3.ca.12. B
Mẽbra redẽptoris q vocẽtur li.3.ca. 14. a
Membroꝝ nomine in sacra scriptura qui exp̃manẽ li.15.ca.18. A
Membra antichristi plures extiterunt qui tamẽ eius diem nõ viderunt.
Menses in sacro eloquio quid significent. li.30.ca.21. A
Mẽses anni illuminatiõis q sint li. 4.c.22.c
Mens quãto altius in diuinis leuatur tãto plus timet li. 5.ca.21. A
Mẽses vacuos sustinere qd fit li.8.ca.8. a
Mẽs iusti sgle cõparaẽ li.9.ca.23. B
Mens nostra q̃si lac mulgiẽ li.9. ca.37. C
Mẽtẽ nostrã quãto plus deus ad sui amorem erigit: tãto magis per lachrymas affligit li.9.ca.42. C
Mens iniqui superficie aque cõparatur. li.16.ca.30. A
Mens illa p corporẽ nescit veterescere que studet p desideriũ inchoare li.22.ca.4. A
Mentes secularium p aerem signari possunt li. 27.ca.26. B
Mendacium omne peccatũ est ꝛ ecõuerso li.18.ca. 2. A
Mendacium qd obstetrices dixerũt an fuerit peccatum.
Mendacem esse oẽm hoiem qualiter dauid dixerit li.22.ca 15. C
Merẽtes qñ dñs sospitate erigat li.6.c.8 a
Mercẽnario laborãti dies nostri cõparantur li.8.ca.6. B
Merorẽ animi diuites ꝑsentib⁹ delitijs vincunt li. 18.ca.27. A
Meroris anxietate homo tribus vicijs afficitur li.23.ca.12. D
Messis stulti qualis esse dicaẽ li.6.ca.4.b
Messis sancte ecclesie que esse dicatur lib. 19. ca.27. B
Metuendus est valde deus ex hoc ꝙ inuisibilis est li.16.ca.15. B
Miles christi quibus armaturis se armare debeat li.8.ca.1. C
Millenarius numerus vniuersitatẽ in sacra scriptura designari potest li.9.ca.2. a

Milites dei angeli qui dicant li. 17. ca. 8. a
Millenarius in apocalyp. numerus qd representet li. 18. ca. 27. C
Ministrant nõ solum boni angeli deo: sed etiã reprobi li. 2. ca. 21. B
Ministrat diabolus aliqñdo hominibus nesciens li. 2. ca. 24. C
Mirmicaleon qd sit li. 5. ca. 16. B
Mirabilia deus indies operatur: et tñ illa nemo cõsiderat li. 6. ca. 6. b
Miracula diuina semp debẽt cõsiderari: sz nũqz sensib9 discuti li. 6. ca. 6. C
Miracula cur de9 i die i vrbib9 fecerit et nocte i mõtib9 orõni vacauerit li. 6. c. 24. A
Miracula heretici facere cur pmittantur a deo li. 20. ca. 8. A
Misericordia qr nulla sit in futuro libro. 8. ca. 13. per totum.
Misericordia vt primis adhibeat duo requirunt li. 19. ca. 20. A
Moysi cur pceptũ sit vaccã cum ysopo et ligno cedrino coccoqz bis tincto offerre li. 6. ca. 24. B
Moyses noe et samuel tot relictis sanctis patribus cur ad placãduz dñm pstãtius atqz specialiter nominent li. 9. ca. 12. C
Moyses deum facie ad faciẽ qualiter viderit li. 18. ca. 36. D
Moyses pius cum seueritate qualiter extiterit li. 20. ca. 6. B
Mola supior et inferior de qbus in deut. dicitur qd significent li. 33. ca. 16. A
Mola vnaqueqz actio hui9 mũdi dici potest li. 6. ca. 10. A
Molam asinariam in collo scandalizãtis suspendi qualiter debeatur et in mare mitti li. 6. ca. 25. C
Molas diaboli conterere quãdo dicimur. li. 19. ca. 23. C
Montiũ noie oẽs elati hui9 seculi designari possunt li. 30. ca. 34. B
Montes in plurali aliqñ celsitudo apostoloz atqz pphetaz aliqñ secularium potestatũ tumor exprimitur. In singulari do aliqñ incarnatus dñs: interdũ sancta ecclesia: aliqñ testamentũ dei: nõnũqz apostata angelus: etiã et quilibet hereticus designatur li. 33. ca. 1. A
Mons in quẽ moyses ascenderat spiritualiter qs sit li. 5. ca. 25. B
Montiũ noie predicantiũ altitudo in sacra scriptura signari solet li. 9. ca. 2. C
Montes quãdo in cor maris transfati sint vt per ps. dicitur li. 9. ca. 2. B
Monas in millenarium multiplicatus qd significet li. 9. ca. 1. B
Monoceros seu vnicornus quos representent i scriptura li. 31. ca. 13. A
Mortuũ cur beatus iob se i vulua matris optauerit. cũ tñ originali nõ purgat9 peccato lucẽ se pdidisse senserit li. 4. ca. 2. B
Mortuos mortuũ sepelit qd sit li. 4. c. 29. b
Mortalis et immortalis pmus homo conditus fuerat li. 4. ca. 30. B
Mors pfecte mũdo qs dicatur li. 5. ca. 3. C
Mors sacri eloquij quis esse dicatur li. 5. ca. 29. C
Mortẽ saluatoris beatus iob manifestissime desiderauit li. 9. ca. 21 B
Mors exterior sicut diuidit corp9 ab aia sic mors iterior aiaz diuidit a deo li. 9. c. 46 b
Mortis noie diabolus exprimitur i scriptura li. 18. ca. 17. C
mors qualiter dicatur q deũ viderit lib. 18. ca. 37. A
multiloquiũ plurima mala generat libro. 7 ca. 25. A
multiplicitas sermonũ grauitatẽ sensuũ raro habet li. 8. ca. 24. A
multitudinem ciuitatis contemnere qd sit li. 30. ca. 25. A
mũdus a vitijs qualiter esse debeat q alios corrigere nititur li. 7. ca. 22. B
munerũ acceptiões ad quas ex fraude festinat sunt tres li. 9. ca. 26. B
mundus in hac vita nec lachryme nec vita reddere potest li. 9. ca. 28. A
mundis manibus qualiter iustus fortitudinẽ addere dicat li. 15. ca. 9. A
mũdicia manuũ suaz quomodo inocens saluet li. 16. ca. 12. A
mũdas nõ esse in cõspectu dei stellas qualiter intelligendũ sit li. 17. ca. 9. a
mur9 sancte ecclesie qs eẽ dicat li. 20. c. 23. a
murmurare cõtra suũ rectorẽ etiã quãlibet deuotus sit subdit9 nõ dz si viderit illũ exterioꝛib9 negocijs vacare li. 25. ca. 22. C
muri hierusalem quid respondent li. 30. ca. 26. B
musce quid significent li. 18. ca. 28. B
mutent qualiter in dño cõfidentes fortitudinem suam li. 19. ca. 26. B

N

n Arium nomie in sacra scriptura plura signantur li.31.ca.21.B
Nasci dñs qualiter ceperit ꝛ tñ nõ desierit vel in tpe sine tpe li.29.ca.1.A
Natura angelica qualiter ab humana distinguatur natura li.2.ca.3.A
Naues tharsis cõterere qd sit li.4.ca.22 a
Naues poma portãtes q̃ sint li.9.ca.22.c
Nauis petri cõmissam signat ecclesiã li.17.ca.12.C
Nazareis cur pceptũ fuerit vt capillos nutriãt atq; cũ eos raserint i ignez mittant li.2.ca.36.b
Nazareoꝝ noie de qbus hieremias mẽtionẽ fecit qd exprimatur li.32.ca.23.B
Necessitati ppinquoꝝ qualiter cõpati debeamus li.7.ca.18.b
Negatio petri nob̃ i exẽplũ fcã ẽ li.17.c.15 c
Negligẽtie mr̃ dĩ eẽ securitas li.24.c.12.b
Nepotes hẽticoꝝ q eẽ dicãtur li.18.ca.7.C
Neruos testiculoꝝ pplexos habere qui dicantur li.32.ca.15.b
Nescire dei qd sit li.2.ca.4.A
Nescire preciuz sapientie qualiter homo dicatur li.18.ca.24.b
Nescisse aliud ẽ atq; aliud nescire voluisse
Nihil noie gẽtilis populus intelligitur li.17.ca.11.in fine. ((li.25.c.16.b
Nix i sacro elogo qd significet li.32.c.23.b
Nix in sacra scriptura quid representet li.29.ca.10.C
Nobiles iudee cur ppheta isaias fame: ceterũ ꝟo vulgus siti pisse narret li.1.c.21.b
Nocturna visiõe deũ cernere qd sit li.5.c.21.a
Noctes laboriosas qs enumeret li.8.c.8.a
Noctis noie in scriptura sacra psens seculũ vt plurimũ designatur li. .ca.3.b
Noceat q̃liter inimicus noster nobis ꝛ qualiter sibi ꝛ aliis: ꝛ ex hoc diligẽdus ꝛ odiẽdus est li.22.ca.11.b
Noctẽ ptrahere qd sit li.26 ca.38.A
Noe filii nõ sine mysterio auersi venisse dicũtur vt patrẽ cooperirent li.25.ca.22.A
Nox i sacra scriptura qd significet li.2.c.9 a
Nox solitaria qñ sup nos veniat li.4.c.11 a
Noxia quedã ex semetipsis sunt quedã ꝟo ex eis q̃ adiacent li.26.ca.21.A
Nubiũ noie in scriptura sacra aliqñ nobiles hoies aliqñ pphete aliquãdo apostoli designantur li.27.ca.5.C
Nubiũ noie apostoli itelligũtur li.17.c.12.b

O

Nudũ ẽ aliud esse aliud icedere li.16.c.25 a
Numerus supernoꝝ principum ifinitus et definitus est li.17.ca.7.B
Nummulariorũ es ꝛ cathedras colũbas vẽdentiũ nõ sine speciali mysterio dñz euertisse dicitur li.2 .ca.12.A
o Bdurasse dñm coꝛ pharaonis qualiter intelligendũ sit li.31.ca.11.B
Obliuisci dei misericordiã quis dicatur li.16.ca.31.A
Obrizum aurum quid sit li.22.ca.2.A
Obscuritas ignorãtie nox dĩ li.1.ca.20.A
Obsequia ꝟa qñ deo reddamus li.9.ca.33.b
Obstuprare qd sit li.25.ca.5.C
Obumbratio in sacro eloquio aliqñ pro incarnatione dñi ponitur aliqñ p mẽtis refrigerio li.33.ca.3.a
Occidẽdo q̃liter de⁹ viuificet li.6.ca.17.A
Occidẽtẽ ꝟsus ire qd sit li.16.ca.16 A
Occultãda sunt marie bona q̃ facim⁹ si remunerationẽ accipe ↄcupiscim⁹ li.8.c.58 c
Ocul⁹ cordis q̃liter muniri dẽat li.1.c.59.a
Oculũ a nobis: sicut ꝟitas ait: pricere qualiter debeam⁹ li.6.ca.25.B
Oculũ cordis desideria carnalia aliqñ claudũt iterdum ꝟo cordis oculo pri⁹ clauso mẽs ad desideria allicitur li.7.ca.16.a
Oculi mẽtis nr̃e adeo p culpã cecãtur vt sepe gr̃e donũ p ira ꝛ ecõuerso reputent li.9.c.10.C
Oculoꝝ noie vis intẽtionis exprimitur li.10.ca.23.A
Oculi antiq hostis qui sint li.13.ca.6 b
Ocul⁹ itẽtionẽ cordis figure põt li.13.c.14.A
Oculos iclinare qd sit li.16 ca.11.C
Oculus simplex de quo in euãgelio dicitur quis sit li.28.ca.15.b
Odire parẽtes ꝛ aiam suam qualiter quis debeat li.7 ca.18.a
Odor vnguentorũ in scriptura sacra quid repsentet li.34 ca.10 A
Odorari belliũ equus dei qualiter dicatur li.31 ca.16 B
Offerebat quare iob holocausta pro filiis suis li.1 ca.4 C
Offerre recte ꝛ recte diuidere qd sit li.3 c.9 c
Offeramus quãdo nosmetipsos in sacrificium deo li.9.ca.40.C
Offendẽs in vno qualiter trãsgressor dicatur oĩum pceptorũ li.19.ca.17.A
Olei nomine vnctio sancti spiritus designari põt li.19.ca.13.A

O

Oleo caput ungere qd fit li.2.ca.38.ed
Oleū a prunis petere qd fit li.18.c.31.a
Olla succensa q̄ eē dicatur quā hieremias se vidisse narrat li.18.ca.11.b
Ollas carnīū quas israelitic⁹ popul⁹ i deserto concupierat qd nobis repn̄tēt li.20.c.16 e
Omnibus omnia factus qualiter paulus fuerit li.6 ca.22.e
Omnipotentem eē deum aliqbus probaƀ exemplis li.16.ca.15 b
Onager i solitudine q̄s repn̄tet li.30.c.23 a
Onagri appellacōe q intelligēdi sint li.7.c.6.a
Onocentauri noīe qd in sacris intelligatur li.7.ca.15 e
Opa dn̄i q̄liter magna eē dicanƀ li.6.c.13 a
Opa nostra bona q̄ diu possint occultanda sunt li.8 ca.35.per totum
Opera sua licet fuerint bona verebaƀ iob li.9.ca.25.E
Opa manuū noīe designantur li.9.c.28.e
Opera publica ⁊ secreta superne sapiētie que eē dicantur li.10.ca.4 b
Opera bona minora pretermittenda sunt ꝓpter maiora li.19 ca.21.e
Opa nr̄a bona vt in finē vsq̄ pseuerēt custodiri qualiter debeant li.22.ca.8.p to.
Orationē perfectam quando deo offeramus li.2.ca.40 a
Orādo magis q̄ inestigādo penetram⁹ ea q̄ d nobis inestigare nitimur li.1.c.35.a
Oratio q̄ pro inimicis effundiƀ precib⁹ alijs a conditore cōmendatur li.9.ca.13 a
Orō qn̄ execrabilis fieri dicatur li.10.c.17 a
Orare p inimicis qd fit li.34 ca.12.b
Orasse dn̄s noster plixius in agonia positus cur dicatur li.24 ca.17 b
Orans pro terrenis a peccatis non mūdatur li.9.ca.28.b
Orbē q sunt q portare dicātur li.9 ca.13 b
Ordo consolantium mestos qualis esse debeat li.3 ca.8 b
Ordinē nullum eē in inferno qualiter dicatur cum tn̄ dn̄s oīa bene ordinasse dicatur li.9.ca.47 a
Ordinē celi cognoscere qd fit li.29.ca.22.a
Ordinibus in trib⁹ sctām ecclesiā eē ꝯstitutā demonstratur li.32 ca.19 a
Organa in mediū salicū suspēdere: ꝓut ꝓpheta ait: qd fit li.33.ca.6 b
Organū in sacra scriptura qd significet li.20 ca.31.a
Orientales viri ceteris ditiores eē solēt vitis li.1.ca.4.b
Ori suo nō parcere q̄s dicatur li.8.ca.15.b
Orionarium nomine in scriptura sacra qd intelligetur li.9.ca.7.a
Oriatur qualiter sancte ecclesie lux ⁊ qualiter nnr li.13 ca.20.a
Orientē ꝓsus ire qd fit li.21.ca.15 e
Osculare manū suā q̄s dicatur li.22.c.10 .a
Ossa antixp̄i q eē dicantur li.32 ca.16.a
Ossa in sacra scriptura qd significent lib.5.ca.22.b
Ossa p inuidiā tabescere qd fit li.5 ca.34 a
Ossibus ⁊ neruis interior hō qualiter compagetur li.9 ca.38.b
Ossa qd repn̄tent i sacro elogo li.23.c.24 b
Ostiū maris quid significet li.28 ca.18 a
Ostium egredi in sacra scriptura qualiter accipiatur li.22.ca.11.per totum
Ostendenda opera nostra bona qn̄ hominibus sint li.8.ca.29 a
Ostia tenebrosa q̄ eē dicātur li.29.ca.8.a
Oues.7000.quid significent li.1.ca.14.b
Oues egyptij nō comedunt li.10.ca.27.e
Oua strutōis quid repn̄tent li.31.ca.7 a

P

Acientes q̄ aduci sint: ⁊ q̄ durū sit ꝓpria mala pariēter sustiere exemplo p pulchro declaraƀ li.7.ca.7.a
Patientes illata mala q̄s toleret li.5.c.32.e
Palme cur iustorum comparetur li.19 capitulo 25.a
Palpebre dei quid significent li.28.c.8.a
Palea in scriptura sacra quid repn̄tēt li.32 ca.10.e
Palpitauerint qui i meridie li.6 ca.14.a
Palpebre eē qui dicātur li 13 ca.11.a
Panis in sacra scriptura quid significet libro 23 ca.25 a
Papyrus in sacra scriptura quid significet li.13 ca.7 a
Paraclitum quare mundū non percipere posse dn̄s discipulis dixerit quē eis missurus eēt li.5 ca.20.b
Particulariter aliquid de deo qualiter dici possit li.5.ca.26 a
Paruulus eē qualiter dicatur qui inuidia occiditur li.5 ca.33 e
Parcere ad horam qualiter domin⁹ dicatur li.9 ca.39.a
Parcentis misericordia nō liberat quos iusticia iudicantis dānat li.9 ca.45 b

Parietis noie diuicies designaꝛ li.18.ca.3 b
Parietē3 fodere pront in ezechiele legitur qd sit li.26 ca.4 a
Paruulorū3 nomine in scriptura sacra qd significetur li.27 ca.9.b
Passiones animi qualiter de deo dicantur li.20.ca.25 b
Pastū qd scriptura appellet li.30. ca.22.c
Pasci dñs qualiter dicatur li.30.ca.24 c
Patres antiq nauibus poma portantib⁹ comparantur li.9 ca.22.c
Pr̃es antiq fuerunt sicut aquile li.9 ca.23 a
Pr̃es veteris testamēti oium virtutū exem pla nobis monstrauere li.27 ca.7 a
Paupertatis nomine cōiter humilitas de signatur li.16.ca.22.c
Pauper vere qs eē dicatur li.6 ca.15.c
Paupere erepto qualiter egenus ad spe3 reducatur li.6 ca.14 c
Pauperes eē veri q dicantur li.21 ca.11. c
Pauperē quēpiā cum videmus de nobis cogitare qd debeamus li.21 ca.14 b
Pauper de angustia sua liberatus quādo dicatur li.30.ca.30.c
Paulus cur suiss amicoꝝ btī iob vsus sit cū tñ a diua voce reprobate sint li.5.c.11.a
Par in scriptura sacra aliter dr̃ plena aliter inchoata li.6 ca.22 a
Par nr̃a a desiderio conditoris inchoatur ex manifesta aūt visiōe pficitur li.6.c.22 a
Par in sublimib⁹ qualiter eē dicaꝛ cū angeli iter se bellū gerē describāꝛ.li.17.c.7 b
Petm̄ vnū qliter ex alio oriaꝛ li.31 ca.31.c
Petā capitalia septē in duas diuidantur partes:nā quedā dicūtur spūalia duo po carnalia li.31.ca.31.d
Petm̄ trib⁹ modis admitti solet li.32.c.17 c
Peccatum vsq3 ad inferos perducit quando dicatur li.16 ca.30.d
Peccatū ad mortem qd̄ sit pro quo apostolus phibet orare li.16 ca.31.a
Peccata que sint que a iustis vitari non possunt.li.18 ca.4 a
Peccatori iust⁹ qualiter liigaꝛ li.20.c.30 a
Petm̄ z crimen differūt li.21.ca.9 c
Petm̄ qd̄ ex infirmitate ppetratur veniā p mereri de facili pōt li.22 ca.10 c
Peccatum o⁊:aut est petm̄ aut cā peti aut petm̄ z pena peti:li.25 ca.12 a
Peccatū trib⁹ modis admittitur li.25.c.16 a
Peccata cur de⁹ aliqua corrigat: alia inulta pmittat li.26.ca.18.b
Peccare aliud ē ex ifirmitate:aliud ex malicia li.31.ca.11.a
Peccator petōre qualr̄ se meliorē estimet
Petm̄ eo maius eē dr̄ quo mēs delectationi magis ꝯsentitur li.4 ca.21.b
Petā perpetrata in corde qualiter pensari debeamus si ea perfecte penitere concupiscimus li.4.ca.22 a
Petm̄ petō adiicere quid sit li.4 ca.25.a
Peccatū quattuor modis perpetratur in corde:z quattuor modis ꝯsumitur i opere li.4.ca.27 a
Petā aliq refutant.sed ppter alios illa perpetrare nō recusant li.33 ca. 4.d
Peccatū vnū qualiter ex alio pcedat li. 4 ca.33.per totum
Peccantibus dyabolus ne a peccatis desistant maxime aduuat li.7 ca.15 c
Peti vnius remedium:sepe est alteri⁹ initium.li.8 ca.4.c
Petm̄ qn̄ a nobis plene tollatur li. 8.c.23.a
Petō nullo parcitur li.9.ca.27.b
Peccauerint angeli cur irremissibiliter li. 9 ca.36.b
Petm̄ sanguis noie exprimi pōt li.13.c. 10 a
Peccatū qd̄ p ꝯfessionē deletū ē cur mentē ad recidiuū alliciat li.9 ca.39.a
Pedes hois egeni idest xp̄i apostoli fuisse dicuntur li.18.ca.37 a
Pedes dñi sancti predicatores dici ppsūt li.19. ca.11.b
Pedes ecclesie sancte li.20 ca.22.a
Pedes nostri in spacio loco subtili quādo dicatur li.30 .ca.31.c
Pelle z carne iterior homo qualiter vestiatur li.9.ca.38.a
Pelles z cilicia qbus tabernaculū tegiꝛ qd significent li.25 ca.22.c
Pennati q significentur li.16 ca.12.b
Pēnas vt aqle qualiter in dño confidētes assumant li.19 ca.26 b
Pniā3 i fauilla z cinere agere qd sit li. 34 ca.4 c
Penitēs deus qualiter dicatur .cu3 cū nil penitere possit li. 20. ca.25.b
Penam reproborum nunq3 eē finienda3 pbatur li.34 ca.11.c
Pennā vetustā a nobis pjicere z nouā assumere quid sit li.3 1.ca .32.d
Pena solos cōmutat q̄s liberat li.9.c.35.c

Pensari tria circa omnia que dicuntur debent li.6.ca.28.c

Pepones a filiis israel concupite qd significent li.20.ca.16.c

Perambulasse terrã quare sathan dicatur & nõ poti⁹ circũuolasse li.2.ca.4 c

Perfecta vita que sit li.13 ca.15.b

Peruertere quos dyabolus p se non põt p alios id conatur li.3.ca.5 b

Perire aliqd duob⁹ modis dr li.4 ca.7 a

Peruersi duobus modis vitã iustoꝝ impetunt li.5.ca.13.a

Perfect⁹ qs vere eẽ dicatur li.5.ca.14 a

Percutiẽdo qliter de⁹ sanet li.6.c.17 a

Perfectõis culmen apprehendere nitens qualiter se pparare debeat li 6.ca.26 c

Percutit de⁹ sepe aliquẽ tribulatõe i aliorum eruditõem li.7 ca.11 c

Perdãt qliter reprobi eoꝝ tẽpus li.7.c.12 a

Peruerse sustinẽtes qui sint q deũ nõ esse putant li.18 ca.1.b

Peregrini q in hoc mundo veri dicantur li.18 ca.17 c

Perditõis & mortis noie dyabolus significatur li.19 ca.2.a

Persequtur duobus modis sctã ecclesia ab suis aduersariis li.19.ca.8 b

Perfectus eẽ nullus dr qui inter proximorum mala patiẽs nõ est li 20 ca.30.a

Percussionẽ di quã in hoc mũdo patimur ex amore vel odio pcedat cognosci qualiter debeamus li.21.ca.16 C

Perpeti aliud est inimicum aliud iniquũ. li. 22 ca.11.a

Persuadeant vicia qliter cordi nro vt quasi ex rõne peccare debeat li.31.ca.32 a

Petra in sacra scriptura cũ in singulari numero noiatur xp̃s semper accipi deb; cũ õo in plurali mẽbra ei⁹ intelliguntur: sctĩ videl; viri: li.31.ca.34.C

Petere qd & qliter pauper dbeãt li.21.c.12.a

Petrum negantem cur dominus respexerit li.9.ca.27.a

Pietatis specie dyabolus vt plurimũ nos tentare solet li.3.ca.25 b

Pietatis sub specie sepe petm̃ mentẽ allicit vt i aliud mai⁹ petm̃ incidat li.1.ca.15.D

Pignoris appellatiõe i sacra scriptura qd intelligatur li.16 ca.2.a

Pignoris loco in veteri testõ cur mola inferior & superior tolli phibeatur li.33.ca.16 a

Pili carnis nostre moraliter q eẽ dicantur li.5.ca.23.C

Pilorũ vocabulo sepe incudi designant potest etiam cuiuslibet peti aspercitas designari li.7.ca.15.d

Pisces maris qd significent li.11.ca.2.B

Placare iratum dñm cum ex nostris operibus non valeamus ad quem currere debeamus li.9 ca.35.C

Plangere super afflictos quãdo veraciter dicamur li.20 ca.28.b

Plãgere culpas qñ dicamur li.16.ca.14.C

Plangere perã pctõrem quando de⁹ pmittat li.9.ca.24.C

Plasmatio hois cum nil deo digni⁹ obijci põt q magis ad parcendũ eũ cõmoueat li.9.ca.36.B

Plenitudo operis quãdo in nobis crescere dicatur li.22.ca.22.B

Plyades in sacra scriptura qd significent li.29 ca.28 A

Plyades stelle vñ dicãtur li.29.ca.27 C

Pluuia predicantium dicta signari solet. li.19.ca.6.B

Pluere super terrã absq hoie in dserto qd fit li.29.ca.1[illegible].C

Polluto somno nocturno extra castra egredi quid sit li.9 ca.40.A

Pollere aliquis virtute quis perfecte dicatur li.22.ca.1.B

Pondus ventis facere qualiter deus dicatur li.19.ca.4.B

Porri qd significẽt li.20.ca.16.C

Porta padisi ẽ dies extrẽi iudicij li.6.c.3.b

Porta ciuitatis bona queq actio cõgrue dici potest li.19.ca.13.B

Porte mort; actões praue dicũt li.19.c.13 b

Porte mortis q eẽ dicãtur li.19.ca.8 A

Porte vultus sathane q eẽ dicãtur li.33.ca.28.B

Porte sion viri sctĩ nũcupantur li.33.c.28 b

Porta pro iusticia vt plurimũ in sacra scriptura accipi solet li.21.ca.14.C

Porte sctẽ ecclesie q eẽ dicãtur li.18.c.20.a

Porte nomine saluator cõgrue signari potest li.6 ca.2.A

Possidere animã suam perfecte quis dicatur li.5.ca.14.A

Possedit agrum de mercede iniquitat;: vt de iude dicitur: exponitur idest possidere fecit.li.9.ca.29.B

P

Potestas cur pilato desuper data sit xp̄m crucifigendi li.3.ca.12. C
Potestas diaboli semp iusta ē:sed eius voluntas semp iniqua li.2.ca.10. A
Potestates seculares sancti viri neq̃ timēt neq̃ verenē li.7.ca.22.per totum.
Potestati impatientia semp se cōiungi solet li.20.ca.29. C
Potētia iniquoꝝ q̄ nulla sit li.18.ca.5. A
Potētibus viris magna humilitatis virtus ē se ceteris estimare eq̄les li.21.c.11. a
Potum dño cū fletu temperare quid sit lib. 25.ca.19.in fine.
Praui sicut in sensu leues sunt ita i loquē do p̄cipites li.5.ca.12.B
Prauitas q̄ñ ⁊ q̄liter repiatur li.5.ca.28. b
Prauos in flagellis cōstitutos quādo cōsolemur li.13.ca.2. C
Precamur sepe deū facere q̄d tñ nos facere formidarem⁹ aut erubescerem⁹ li.5.c.31 c
Precepta duo legis: dilectionē dei ⁊ proximi btūs iob p̄fectissime seruauit li.2.c.17 a
Preces aliquorum in p̄turbatiōe cur dñs totiens spernat li.5.ca.30. A
Predicator qs ad p̄fectionis culmen erigi dicatur li.11.ca.21. B
Predicatores iusti rigide qualiter ferire debeant li.24.ca.24. A
Predicator p̄fectus qs sit li.6.ca.24. a
Predicatores diuini v̄bi sepe noīe stellarū in sacra scriptura signātur li.9.ca.3. B
Predones diuites esse dicūtur li.11.ca.1. a
Prelatus quisq̃ qualiter se erga subditos habere dicatur li.24.ca.30. A
Presciens cur deus dicatur cum nil ei futurum sit li.20.ca.25. C
Presumptio p̄prie virtutis q̄ magnum sit peccatū li.22.ca.10. C
Presepe scripturā sacrā representare pōt li.31.ca.11. A
Presumentes in se qualiter ecclesia sancta deterreat li.20.ca.5. a
Primogenita ouiū cur moyses in venter. nō tōdere ⁊ p̄mogenita bouis nō arare preceperit li.8.ca.35. C
Probari nos de⁹ tēptationib⁹ p̄mittit sed nunq̄ reprobari li.24.ca.15. B
Procul deū cernere q̄d sit li.27.ca.2. C
Probatio sanctitatis est vnūquēq̄ sicut se ip̄m diligere ⁊ de p̄ximo meliora q̄ de se ipso sentire li.20.ca.8. A
Proficere i deo q̄ñ plene dicamur li.22.c.20 b
Profundior inferno qualiter deus esse dicatur li.10.ca.10.B
Profūditas i deo q̄liter repiat̄ li.10.c.11.B
Profunda maris īferni claustra signari possunt li.29.ca.5. B
Progenies iusti: herbe terre comparatur li.6.ca.23. B
Progenies doctorū eradicari quādo dicat̄ li.21.ca.8. A
Prolis fecūditas sepe ad sup̄biā allicit corda parentis li.1.ca.5. A
Prophetia nō solū est q̄d iusti viri dicūt sed etiam q̄d agant li.22.ca.21. A
Proprium in loquendo arrogantiū q̄d sit li.23.ca.16. A
Prosperitatis tēpore aduersa semp p̄sanda sunt li.3.ca.7 A
Prouocare oīpotentē q̄d sit li.11.ca.2. A
Psalmus octauus i resurrectione dñi ascribitur li.1.ca.6. B
Pueri i sctā ecclesia q̄ vocent̄ li.19.ca.11. A
Pulchra quare sponsa bis in canticorum cantico dicatur li.9.ca.9. C
Pulchra inter mulieres q̄ñ seip̄am cognoscere dicatur li.30.ca.25 B
Pullus onagri q̄d significet li.10.ca.15. a
Pulli colūbaꝝ q̄d significent li.32.ca.2. e
Puluis terre peccatores designare potest libro.30. ca.10. A
Puluis in sacra scriptura quid representet li.31.ca.7. A
Puluerē sup̄ caput spargere q̄d sit li.3.c.19 b
Pupilloꝝ noīe qui i sancta ecclesia designētur li.16.ca.24. b
Purpura q̄d rep̄sentet li.30.ca.10. C
Puriorē se vir q̄ñ p̄ditoꝝ estimet li.5.c.36 e
Putredinē carnis aliq̄ñ vere pulueris sordem sancta ecclesia patit̄ li.8.ca.11. b
Putredinē matrē nostrā ⁊ v̄mes fratres ⁊ sorores nr̄os eē q̄liter itelligat̄ li.13.ca.11. a
Puteos ysaac circa alienigenos effodisse q̄d p̄figuret li.31.ca.22. C

Q

Quasi in scriptura sacra aliq̄ñ p̄ similitudine: aliquādo p̄ veritate ponitur li.25.ca.13. B
Querere dei quid sit li.8.ca.23. A
Questio insolubilis cur beato iob obiiciat̄ li.29.ca.9. B
Quinquagenario numero requies designatur li.1.ca.15. B

Quinquagenario numero iubilei requies designatur li.16.ca.26.A
Rachel et lya quid representent lib.6.ca.26.B
Rachel idola sedendo abscondens quid representet li.30.ca.31.C
Racha fratrem appellans cur concilio reus fore dicatur li.21.ca.5.a
Radix cordis in humilitate figenda est: si fructum boni operis recipere volumus li.8.c.35.A
Radicum nomine latentes cogitationes plerumque intelligi possunt li.8.ca.36.C
Radicem secus aquas aperire quid sit libro 19.ca.26.C
Radix omnium malorum auaritia designat li.20.c.10.a
Rationem celi in terra ponere quid sit li.26.c.32.a
Ratio celorum vis superna secretorum cognosci intelligi potest li.30.ca.7.E
Rationem contra occulta dei iudicia querere quid sit li.9.ca.11.C
Rectitudinem cum simplicitate qualiter dominus tenuerit li.1.ca.10.A
Rectitudinem primi hominis quibus mediis antiquus hostis fregerit li.4.ca.27.A
Rectores sancte ecclesie non immerito principes vocantur li.4.ca.3.b
Rectus perfecte esse quis dicatur li.5.ca.14.b
Recta vt intelligamus duobus modis erudimur li.6.ca.5.A
Recti quique ire dei obuiare possunt ne et in alios seuiat li.9.ca.30.C
Rectus veraciter non est qui desiderio prauitatis totaliter liber non est li.9.ca.33.B
Recordare deus qualiter dicatur li.18.ca.1.b
Rectoribus cunctis duo sunt tenenda libro 19.ca.16.A
Rectoris boni conditiones que esse debent li.20.ca.2.su.
Rectores se extolli supra subditos qualiter debeant li.24.ca.29.B
Redeamus cur tam cito ad ea vitia que in nobis sepe reprehendimus a li.9.ca.45.a
Redemptor existens vnus cum patre dat omnia: sed existens homo a patre accipit omnia li.2.ca.31.b
Redimere cur potius dominus voluerit hominem quam apostatam angelum li.4.ca.9.A
Redimens dominus humanum genus cur non potius angelus quam homo factus sit li.4.ca.10.C
Redimere tempus quid sit li.5.ca.28.C
Redimere humanum genus nemo nisi solus deus potuit.li.17.ca.15.C
Redargui praui aliquando debent: aliquando non li.20.ca.10.C
Redigamur quasi in nihilum li.20.ca.23.c
Reddit deus non semper iuxta merita hominum li.24.ca.25.B
Regulam phylosophie beatus iob perfectissime tenuit li.2.ca.16.C
Regentium ordines in synagoga tres fuisse describuntur li.2.ca.28.B
Regio deserti in sacro eloquio que esse dicatur li.2.ca.36.A
Reges et consules terre qui esse dicantur li.4.ca.23.A
Regnare peccatum in corpore cur paulus prohibuerit et non potius esse li.21.ca.3.B
Reges sancti viri congrue vocantur li.2 .c.26 a
Relinquere parentes debet qui deo seruire concupiscit li.7.ca.18.b
Remissio peccatorum vbi: quando et quibus detur li.18.ca.15.b
Reperiri cognitione manifesta quando deus dicatur li.10.ca.9.C
Reprobi qualiter in futuro crucientur perpendere de facili possunt: cum suos dilectos hic deus adeo stricte affligat li.3.ca.4.C
Repetatur quare in sacra scriptura vna oratio pluries li.5.ca.17.C
Repente quando nos deus interrogare dicatur li.9.ca.11.b
Reprehendere malus malum non potest sed etiam reprehendendus sit li.18.ca.6.b
Reptilia in Ezech. quid significent li.26.ca.4.b
Requiescere in deo non possumus sicut ipse in seipso li.18.ca.39.A
Resistere diabolo faciliter quis potest libro 15.ca.10.B
Res aliqua nonnunquam per hystoriam virtus est: per significationem autem culpa li.3.ca.21.A
Resistere deo quis dicatur li.9.ca.2.b
Respondere deo quid sit li.9.ca.32.C
Respexisse dominum ad Abel et ad munera eius et non ad munera et postea ad Abel cur dicatur li.22.ca.12.C
Respondeat cur non modo dominus ad singula que eum interrogamus aut scire ab eo concupiscimus li.23.ca.19.b
Res huius mundi omnino virides sunt li.31.c.10.c
Resurrectionem carnis esse venturam exemplis variis probatur li.6.ca.6.C
Resurrectio domini maxime fidem nostram ro-

S

dorat li.6.ca.14.B
Ridere dei quid sit li.9.ca.20.B
Ridere de penis innocentuz deus qualiter dicatur. Ibidem.
Ridere & arridere dei differũt li.20.ca.3.B
Risu qñ os iustorum impleat li.8.ca.40.e
Rinocerus qd representet li.31.ca.1.C
Riuos olei qualiter de petra effluere dicãtur li.19.ca.12.B
Rodere sacram scripturã heretici dicuntur li.20.ca.9.A
Robustos sancte ecclesie q esse dicantur li.26.ca.34.C
Ros desuper in messem veniens quid sit li.19.ca.27.B
Ruge sctẽ ecclesie q esse dicant li.15.c.5.A
Rugitus onagri & fenum bonis quid sit li.7.ca.4.A
Ruina inimici nos aliqñ iuste letificare põt & psperitas cõtristari li.22.ca.11.A
Abellius circa trinitatẽ qualiter errauerit li.19.ca.14.B
Sacrificia septem que iob pro filijs offerebat: resurrectionẽ dñi prefigurant li.1.ca.6.A
Sacre scripture textus q̃ marie a veritate discrepet si s̃m lrãm intelligat li.4.ca.3.A
Sacrificium perfectũ qualiter se quis deo offerre debeat li.6.ca.24.C
Sacrificijs septẽ cur beatus iob suos recõciliare amicos iubeat li.23.ca.3.B
Sagittaȝ noĩe qd significetur li.6.ca.2.B
Sagittam de pharetra dñs eijci quãdo dicatur li.20.ca.19.A
Sagitte dei ptransire quãdo dicentur lib.29.ca.15.C
Sal littere qd sit li.7.ca.4.B
Salinã nostrã glutire qd sit li.8.ca.21.p to.
Salomonis iudiciũ de duob⁹ mulieribus moralizatur li.21.ca.8.B
Salices in sacra scriptura qd significẽt li.33.ca.6.A
Samaritani p camelũ signãtur li.1.c.15.A
Sanctitatem sumentes nec in ea pseuerantes peiores q̃ prius fuerant efficiuntur. li 8.ca.34.C
Sanguis noĩe peccatũ signat li.13.ca.10.A
Sãguis sanguinẽ tãgere qd sit li.13.c.10.B
Sapiẽs qliter esse deus dicat li.9.ca.2.A
Sapiẽtie sapne quedã opera publica quedam vero sunt secreta li.10.ca.4.C
Sapientie dei secreta pauci inquirere valẽt li.10.ca.5.A
Sapientia huius mũdi, que qualisue eẽ dicatur li.10.ca.17.B
Sapientia iustorum que sit. Ibidem.
Sapiẽtia in terra suauiter viuentiũ cur nõ inueniri possit li.18.ca.27.B
Sapientia nõ habet aliud esse aliud sapere li.18.ca.33.A
Sapientia qualiter dicatur oĩum oculis eẽ abscondita li.18.ca.36.A
Sapientia coeterna aliter locũ aliter viam habet li.19.ca.2.C
Sapientiam dei incarnatã qualiter vidisse enarrasse: p̃parasse: & inuestigasse dicatur li.19.ca.7.B
Sapiẽtia diuinitus inspirata cur in visceribus hoĩs imponi dicat li.30.ca.5.D
Sardoni⁹ & saphyrus lapides qd i scriptura significent li.18.ca.30.C
Saniatos panibus dñm sequi quid sit, lib.23.ca.26.B
Sathan qualiter inter electos esse possit libro.2.ca.3.B
Scire dei quid sit li.21.ca.6.A
Scientia pfecta que eẽ dicat li.27.c.24.E
Scirpi noĩe qd designetur li.8.ca.2.E
Scriptura sacra quid legentibus conferat li.2.ca.1.A
Scriptura sacra quã excellẽs sit li.2.ca.1.A
Scribi librũ a iudice beatus iob cur optauerit li.22.ca.20.A
Secreta dei opa que sint li.10.ca.4.C
Secreta dei sapientie nullus inuenire põt. li.10.ca.5.A
Secreta altissimi cõspicere qd sit. Ibidem
Securitas maxima cordis est nil concupiscẽtie habere secularis li.22.ca.14.D
Semita redẽptoris humilitas: seculi sũt semita sophia esse dicitur li.16.ca.5.C
Seminis noĩe ṽbum intelligi posse multis rõnibus pbatur li.23.ca.15.A
Snias q̃ plurimas fortes amici beati iob ptulerunt: si nõ cõtumeliose ɔtra sanctũ virum illas dixissent li.5.ca.11.B
Senarius numerus i sacra scriptura qd representet li.6.ca.17.B
Sententia in ore consilium vero in cogitatione esse dicitur li.16.ca.7.A
Senes quos sancta scriptura nuncupet li.19.ca.13.C

Senis a sensu vocabulū sumpsit li.23.c.17.a
Senectus in scriptura nōnūq̄ pro finis pro pingratate ponitur li.34.ca.11 B
Seruire deo qualiter iob potuerit z diuiti/es possidere li.1.ca.4. B
Sermo predicationis pluuie congrue com paratur li.9.ca.8. A
Serpentem super pectus repere quid sit li/21.ca.2.B
Serere spūaliter q̄liter itelligat li.21.c.7.D
Sermo sine strepitu qs eē dicat li.28.c.2.B
Serpens cum deus dicitur qd intelligēdū sit li.30.ca.29.C
Seruos in eq̄s pncipes vo ambulare put salomō ait qd sit li.31.ca.18. A
Seruus ex pacto eē qs dicat li.33.ca.19. A
Seruiat aliqs deo aut diabolo penes quid cognosci debeat l. 4.ca.22: A
Sibilus aure tenuis multipliciter intelligit li.5.ca.24.z 25.
Sigillo aliqd claudere qd sit li.19.ca.4.A
Sicut z quasi in sacro eloquio non semper pro similitudine ponunt sed nōnunq̄ pro veritate li.18.ca.4. B
Signa facere nō est probatio sanctitatis li. 20.ca.8.A
Signaculū pro fide: pro iniq̄tate vo lutū i sacra scriptura appellari solet li.29.c.2 D
Sicomoꝝ arborē zacheus vt dn̄m videret ascēdēs qd repsentet li.27.ca.26.D
Siluā cū amico itrare qd sit li.10.ca.9.B
Silentiū qd in celo factum esse describitur cur per dimidiā horā z non potius p in/tegram dicatur li.30.ca.24.A
Simplicitas beati iob quid nobis repsen/tet li.1.ca.10.A
Similitudo cōditoris quando in nobis for metur li.5.ca.30.C
Simon cyreneus hypocritas designari pōt li.8.ca.30. B
Simplicitas iusti lampas dicitur esse contē ta li.10.ca.29. B
Similes sancti dn̄o quō fiant cū scriptū sit. Dn̄e qs similis tibi li.18.ca.31.C
Similitudines deus aliqn̄ a corporibus ho minū: aliquādo a mētibus: aliquādo ab auibus: aliquādo ab insensatis rebꝰ tra/hit li.23. ca.4.B
Sinistrā versus ire qd sit li.16.ca.16. A
Sinuꝫ pro mente in scriptura sacra poni vt plurimū solet li.22.ca.14.A
Singulari de numero ad plurale redire et ecōuerso nō est icōueniēs li.26.ca.10. C
Sodomorū mala cur dn̄s noster videre se velle dixerit anteq̄ crederet: cū tamē nil ei lateat li.19.ca.23.A
Solū dei angeli sancti eē dicunt li.2.c.11.b
Solitudīes i corde q edificet li.4.c.34.A
Solis nomine sepe predicatorū claritas si/gnatur li.9.ca.3.B
Solēnem cum frequentatione diem deo qs constituere dicatur li. 9.ca.21.A
Solium dei qd sit li.16.ca.14.A
Solus esse deus qualiter dicatur: cum an/geli semp ei assistāt li.16.ca.18.A
Solitudo mētis p virtutē cōtēplatiōis ple rūq̄ intelligi solet li.20.ca.11.D
Solē in fulgore esse qd sit li.22.ca.6.A
Solis noīe in sacra scriptura plura signan/tur li.33.ca.6.D
Sōnia qs vigilās videat li.4.ca.35.C
Somnus in sacro eloquio tribus modis ac cipitur li.5.ca.21.B
Sōni noīe culpa intelligi pōt li.8.ca.10. A
Somnioꝝ imagines quot modis aiam tan gant li.8.ca.18.A
Sōnus sde qd figurauerit li.30.ca.24.C
Sorores tres cur filij iob ad cōuiuia voca/uerint li.1.ca.20. B. z ca.22.C
Sordibus quādo nos deus itingwere dica/tur li. 9.ca.28. C
Species pietatis que sint qbus nos diabo lus tēptare solet li.3.ca.24.B
Species nostra primus noster esse dicitur li.6.ca.22.B
Speciem suam quis perfecte visitare dicat li.6.ca.22. B
Spes in inferno quare nulla fore dicatur li bro.8.ca.12.B
Spiritus sanctus quare in colūbe specie et igne apparuerit cum tamē sint duo oino diuersa li.1.ca.11.B
Spiritus hoīs nil aliud nisi elationis spiri/tus dicitur li.7.ca.2. C
Spiritus hominis in sacra scriptura duo/bus modis intelligitur libro. 11. capitulo 3. B
Spiritus iustorū atenuari dicitur: iniquoꝝ vero crassari li.15.ca.16.A
Spicarum nomine patrum sententias itel/ligimus li.16.ca.25. B
Spinas z tribulos super humum populi

germinare quid sit vt per Isaiam dicit li.17 ca.9 b
Spūs dñi qui in saul mittebatur qualiter malus fuisse dicatur li.18 ca.ij.a
Spūs sapientie mobilis eē qualiter intelligatur li.29 ca.6 b
Spolia vespere diuidere quid sit li.18.c.9 a
Stabile nihil in mente hominū inuenitur li.8 ca.22.c
Stare dei quid sit li.19 ca.3 b
Stare sancta ecclesia qualiter dicatur lib. 20 ca.25 a
Stare noie saluator designatur li.21.c.6.a
Stare super custodiam suam quis dicatur li.22 ca.15 a
Stare i sacra scriptura vt plurimū i petōꝝ sorde psistere itelligitur li.29 ca.ij J
Stelle quedam pluuiose: quedā ꝟo serene quid representent li.27 ca.4 a
Stellas in terrā cadere quid sit li.32.c.14 b
Stellas obtenebrescere quid sit li.4.c.24 c
Stellarum noie in sacra scriptura quid designetur li.4 ca.13 a
Stellionem in domibus regum morari qd sit li.6 ca.4 d
Strutio vsum volandi nō hꝫ.iō hypocritā ꝯgrue representat li.7 ca.15 b
Stratus in scriptura quid representet li. 22 ca.22 a
Strutionis nomine quid intelligendum sit li.31 ca.15 b
Stridere sub onere feni: prout Amē dicit: quid sit li.32 ca.5 b
Stulti i ecclesia aliqui sunt sed nobiles: alii qui ꝟo stulti sꝫ ignobiles li.20 ca.17 a
Stulti cur interdum sapientibus pdominentur: cum sit scriptum sit. Stulti sapiētibus seruient li.20.ca.22.d
Stultus quis ille fuerit de quo iob locut⁹ ē li.5.ca.25 b
Stultus qui sit qui firma radice in terra fixus sit li.6 ca.5.c
Succidi a mane vsqꝫ ad vesperam peccatoꝛ quando dicatur li.5 ca.28 c
Subito qualiter nos dominus probare dicatur li.8 ca.20 c
Subtilitas in deo qualiter esse dicatur li. 10.ca.1.b
Subuertere dominus celum qualiter dicatur li.10.ca.11.d
Subsannare piem q dicaꝫ li.18 ca.17 c
Subcinericius panis quid representet li.32 capitulo 8.a
Superbire de vicio omī ꝟo om in culpa grauius est li.7 ca.15 b
Superbire ꝯtra naturā quid sit li.21 ca.ii.b
Supioꝛ i poꝛta quis eē dicatur li.21.c.14 c
Superbire ꝯtra ꝯditorem quid sit li.23 capitulo 22 a
Superbia ita in mente sicut caligo in oculis generatur li.24 ca.38.c
Superbia cū suis filiab⁹. atqꝫ q̄liter vnaqꝫ se vlteri⁹ extendat li.31.ca.31.a
Supbia p oculos designatur li.34 ca.16 a
Suscitauerit cur dñs puellam in domo: iuuenem extra portā lazarum in sepulchro li 4 ca.29 a
Suspirās comedere quis dicaꝫ li.4.ca.4 c
Susurrium diuini verbi ⁊ vene susurrij q̄ sint li.5 ca.20 c
Suspendiū anima beati iob qualiter elegerit li.8 ca.18.d
Sulcos terre flere quid sit li.22 ca.23 c
Sudes.i.palos quid significent in scriptura.li.33 ca.11.a
Tabernaculum iusti pacē hēre qualiter dicatur li.5 ca.22 a
Tabernaculum mens nostra congrue vocatur li.10 ca.16.a
Tacuerit cur dñs ante herodem ꝯstitutus li.22.ca.16.c
Taciturnitas nimia peccata nonnunqꝫ generare solet li.7 ca.26 a
Tacere nōnunqꝫ culpa ē li.3 ca.7 b
Talaris tunica qd repñtet quē ioseph solus iter frēs habuisse describitur li.1.ca.40 b
Tangendo nōnulli dominum non tāgunt. li.2.ca.18 a
Tardius si quis a deo exauditur non estimare debet se a superna cura neglectū li.26 ca.16 b
Tau lr̄a quid significet li.30 ca.33.a
Taurus quid repñtet li.23.ca.3.c
Taur⁹ supbiā cōiter designat li.7 ca.15.B
Tēpestatis noie quid designeꝫ li.18 ca.ii. a
Tempora que sint que temptationib⁹ ꝯuenīant li.ij ca.13.b
Tempus vnde prolongari creditur inde breuiatur li.8 ca.6.a
Tempus suum homo qualiter sine ꝯsideratione perdat li.9 ca.23.c
Tempus vite nostre cum a diuina sapien-

tiis sit prefixum cur ante tempus suum aliq ex hoc mundo subtrahantur li.16 ca.6 a
Tempora non omnia sunt doctrine sgrua li.30 ca.xi.c
Temporalia nec sine magno labore acquiri possunt nec acqsita seruari nec seruari dimitti li.20.ca.15 b
Templum deo qs edificet li.7.ca.22 c
Temptemur qualiter in die z qualiter in nocte li.ij ca.9 b
Temptari dyabolus qualiter iustos pmittatur li.2 ca.32 c
Temptatio nonnunq̃ nobis vtilis eē dmonstratur li.ij.ca.37 b
Temptare dyabolum permisit domin⁹ beatum Job vt ei ostenderet q̃ nulla esset ei⁹ potestas li.3 ca.1.a
Temptare antiquus hostis nos duob⁹ modis solet li.3 ca.4 c
Temptatiōe dyaboli aia saluatoris non sicut nr̄a solet concussa est li.3.c.15.a
Temptator nō solū diabolus: sed ois q ad mala alios allicit dr̄ li.3 ca.15.a
Temptantur aliter reprobi aliter electi li.3 ca.24 b
Temptatio semper aliqua in sanctis viris permanet ne mens in superbiam se ele tet li.4 ca.24 b
Temptationes malignorum spūum nisi dominus temperaret nullus eēt q eas sustinere posset li.9 ca.34 d
Temptari sancta ecclesia duobus modis ab aduersarijs solet li.18 ca.i.b
Temptatio que humana vocatur de qua paulus loqtur li.21.ca.5 b
Temptationibus resistere qualiter debeamus li.2i ca.7 per to.
Temptetur cur aliqs plus post conuersionem q̃ ante li.24 ca.15 fi.
Temptat dyabolus per ea in qbus homines se delectant li.29 ca.14.c
Temptationibus cum pulsamur qualiter precedentium patrum exempla considerare debeamus li.30 ca.18 b
Tēptat dyabolus aliter sanctos viros aliter peruersos li.33 ca.28 a
Tentorij noīe qd significetur li.27 ca. 8 a
Tenebre z vmbre mortis nomine qd intelligatur li.25 ca.4 b
Tenebris qualiter hō circūdat li.5 ca.4 b
Tenebras qui sint, qui in die incurrant lib. 6.ij.B
Terrā subuertere dn̄s qn̄ dicat li.x.ca.xi.c
Terra tenebrosa tartarus congrue dicatur li.9 ca.45 a
Terram hus quare iob inhabitasse dicatur li.i.ca. a
Terra quare dicatur mater nr̄a li.i. c.17.c
Terre noīe in sacra scriptura hō peccator designari potest lib.2 capi.30 a
Terra quando de loco suo cōmota fuisse dicatur li. 9 ca.5.a
Terrā transire z permanere in eternū qualiter dicatur li.i.ca.5 c
Terra sctāz ecclesiam figre pōt li.19 ca.15 c
Terrā clamare qd sit li.22 ca.23 a
Terre noīe homo intelligi pōt li.29.ca.5. a
Testē in terra habere qs q̄rat li.18 ca.xi.a
Testem in celo habere quis desideret li.13. capitulo 13.b
Testis filij pater eē dicatur li.13 ca.12 b
Testes suos contra nos quando dominus instaurare dicatur li.9 ca.43 a
Testes dei q eē dicantur li.9.ca.43 a
Testa qua beat⁹ Job saniem radebat qd representet li.3.ca.22.b
Textus sine sensu sacre locutionis non cōsiderari debet q2 potius destruit quā instruit li.4 ca.i.
Thesaurus vnde dicatur li.29 ca.xi.b
Thesaurus in niue vel grandine habere quid sit li.29.ca.xi.c
Thymiama cordis qualiter conficiatur li.i.ca.39 b
Tigridis nomine omnis hypocrita cōgrue intelligi potest li 5.ca.15 a
Timere deum quid sit li.1.ca.ij.b
Timor quando ex tumore z quando ex humilitate eē dicatur li.4 ca.28 a
Timeri deus non vult sed potius amari li.9.ca.23 a
Timeri a subditis sancti viri appetere quādo debeant li.21.ca.12.b
Timere deum quasi tumentes super se fluctus quis dicatur li.21 ca.16 b
Timuerit cur beatus Job de operib⁹ suis cum tamen nihil mali cōmisisse sed ois bene fecisse legatur li.9 ca.25.E
Tympanū dare z psalmum sumere quid sit li.33.ca.22.B
Tincti colores indie huius mundi sapientes designant li.18.ca.30.c

T

Typum cuius beatus iob teneat li.i.c.i.a
Tonitruū qd significet li.19 ca.16 a
Torrens peruersos quosq₃ designat li.7 capitulo xi.d
Torrens quid in sacro eloquio represen-tet li.33.ca.6.b
Torrentis noīe qd exprimatur li.18 ca.12.c
Torcular calcare dicuntur q ecclesiam persequuntur li.16.ca.25.b
Tormenta ppetua sustinent˜ēt q ex ppria volūtate nihil peccauerūt li.9.ca.16.b
Torques ad collum cur victoribus detur. li.31.ca.29 d
Totum pro parte ɀ econuerso in sacra scriptura sepe ponitur li.3 ca.9.a
Trahere ad se deum spūm hominis ɀ fla-tum qd sit li.24 ca.26.b
Transire de corruptione ad gladium quid sit li.23.ca.22.c
Trāsfiguratio domini li.32 ca.5.d
Transire per agrum pigrum aut per vine-am stulti quid sit li.20.ca.23.b
Transiendo auditum prebuisse dñm stan-do vero lumen cecis reddidisse non sine mysterio est li.19 ca.3.a
Trāstulerit qñ deꝰ montes li.9 ca.2 c
Transire ɀ stare deus, quando ɀ propter qd dicatur li.5.ca.25 b
Tres viros quos ezechiel liberatos cerne-bat qd representent li.1.ca.13 a
Tria sunt que animū maxime ad peccatū alliciunt li.5 ca.5 b
Tribuere quin bene ɀ veraciter dicatur li. 20 ca.26 c
Tribulum pro frumento ɀ pro ordeo spi-na gigni qd sit li.22 ca.24 b
Tribulatione se exauditum cū diceret cur premiserit in optimatibus li.26 ca.16.c
Tribulationes sex que sint in qbꝰ nos do-minus liberat ne septima nos tangat li. 6.ca.17.c
Trinitatē qualiter dauid Isaias paulus predicauerint li.29 ca.28.c
Tube cum qbus gedeon ad prelium ꝓces-sit qd representent li.30.ca.35.d
Tube due argentee quas dñs moysi face-re precepit qd significent li.30.ca.7 b
Turba dñm premēs que sit li.3.ca.15 a
Turbato aīo solaciū quale īferendum sit li.1j ca.40.a
Turbare in ventos dyabolus aerē potest li.2 ca.15.a
Turturis vel columbe collum cur in veteri testamento preceptū fuerit modicū seca-ri ɀ non totaliter abscindi li.6.ca.12.c
Turtures cur in sacrif cium precepte sint offerri li.32 ca.2.c

V

Vacce arcam dñi gestantes qd signi-ficent li.7 ca.18.c
Vanitatis noīe culpa ꝯuenīēter in-telligi potest li.x.ca.14 a
Vanitas in iniqtatem plerūq₃ nos adducit Ibidem.
Vanitatis finis qs sit li.x.ca.15.a
Vas sine operculo de quo moyses locutus ē qd sit li.23 ca.9.b
Vas aureū in donariis dñi obseruatū qd representet li.30.ca.x.c
Vastitatem ɀ famē reprobi quando patiā-tur li.6.ca.19.a
Vbera duo de qbus in cañ. dr quid signifi-cent li.24.ca.x a
Vectem qd significet li 28 ca.18 a
Venerit ꝓpter qd deꝰ ad hoīes li.2 ca.29.a
Ventus q sit q angulos quattuor domus mētis nostre ꝯcutiat li.2.ca.36.a
Ventris ostia que sint li.4 ca.26 b
Venas diuini susurrij qs pcipiat li.5.c.18 c
Vento a ꝟba que eē dicantur li.13.ca.1.c
Ventus vrens malignus spūs eē intelligi-tur li.18 ca.xi.b
Venire sapientia eterna qualiter dicat cū vbiq₃ sit li.19 ca.3.c
Ventus velocitatis ɀ subtilitate aīa ī sacra scriptura signatur li.18 ca.4.a
Ventꝰ desideriis tolli qñ dicatur li.20.c 23.c
Ventos q obseruat nō seminat put eccs di-cit exponitur li.27 ca.5.c
Venter in sacra scriptura exactor cōgrue in-telligi potest li.30.ca.26.a
Verba sacri eloquij plusq₃ debent discentiē-tes in carnalem sensum cadunt li.21.c.1.c
Verba iustoꝝ claui vocātur li.24 ca.22.c
Verba animarū eoꝝ desideria non incon-grue eē dicuntur li.2.ca.6.b
Verbum absconditum qd sit quibusue re-uelatur li 5.ca.20.a
Verba beati iob ad nudā hystoriā pēsans in errorē maximū cadit li.7 ca.5.a
Verba vana ēt audiendo magnas gignūt temptatōes li.7 ca.6.c
Verba ociosa q̄nta generēt mala li.7.c.22 d

Verbū ociosum qd sit li.7 ca.25.b
Verba iniquorum non omnino refutanda sunt li.9.ca.1.a
Verba beati iob aliquā in se mystica habere ex textu libri significatur li.18.ca.1.a
Verba sua deū ponere qd sit li.18 ca.6.c
Verbosus iustificari nō potest li.c.c.ij.c
Vermiū noīe ingetudo cogitationum designatur li.16.ca.31.b
Vertere se aliquis ad dexteraʒ qualiter dicatur li.16.ca.15.b
Vestem ex lana linoq̈ contextam indui in veteri testō cur prohibitū sit li.8.ca.40 c
Vestis dñi scissa qd significet li.2 ca.29 a
Vestimentum dñi synagoga nō incongrue dici potest. Ibidem
Vestea hereticoꝝ q eē dicantur li.3.ca.19. a
Vespere nomie temptatio peccati designari potest li.8.ca.x.b
Vestimenti nomine corpus nostrum exprimi solet li.9.ca.19.a
Vestigia dei que sint li.x.ca.9.c
Vestigia dei quare comprehendi nequeāt. li.x.ca.x.a
Vestimētū opatōem significat li.16.c.24 a
Vestimēta que iniustus pparat qualiter iusti vestire dicatur li.18.c.8.a
Vestimētū scē ecclesie quod sit li.20.c.24. b
Vestimentū xpi ecclesia dici potest libro. 20 capitulo 24 b
Vestimenta ecclesie qualia esse dicantur ꝛ quare stare dicantur li.29 ca.2.I
Vestigia saluatoris que eē dicantur li. 26. capitulo.8.a
Vesperum consurgere domin⁹ qualiter faciat super filios terre li.29.ca.30.b
Vespere ꝛ mane qd in sacra scriptura significetur li.5.ca.28.c
Vestis sicut a tinea cōsumitur sic caro nr̄a tineā hʒ a qua corroditur li.5 ca.27 c
Via sapientie incarnate que esse dicatur libro 25.ca.16.c
Via ad futuram qualiter vita presens dicatur li.23 ca.24.a
Vias nr̄as scrutari qd sit li.18 ca.3.c
Viarū noīe qd significetur li.21.ca.4.b
Viam quis dño preparet ꝛ per quam ad nos venit li.19 ca.3.5.7.c
Vicia que sint que a cōmissis aut raro aut nunq̄ separi possunt li.1.ca.5.a
Vicia quando ad vsum virtutis immutentur li.3.ca.25.b
Vicio sepe aliquo fortiter resistens pre alterius perpetratione in illud idem sepe incidit li.7 ca.15.a
Vicia sunt nōnulla que sepe loco virtutū se mentiuntur li.25.ca.11.a
Vicia in corde nascentia qualiter dominans opprimat li.28.ca.22.a
Vicia sub pretextu virtutis sepe palliantur li.32.ca.22.b
Viciū vsitatum humani generis quod sit li.22.ca.13.a
Vidua scā ecclesia dī eē li.16.ca.33.b
Videre dei quid sit li.18.ca.25.a
Vidisse antiq patres deum qualiter intelligendū sit cum deū nemo videre possit. li.18.ca.36.b
Videre non possum⁹ deum sicut ipse seipsū li.18. ca.39.a
Videre pfecte coeternā dei sapientiā idem est quod habere li.19.ca.2.b
Videntur nōnulli a dño etiam cū nō videntur li.20.ca.18.a
Videre aliud est per iudicium aliud p appetitum li.22.ca.3.c
Vidisse sathanam dñm in die quare dicat ꝛ nō potius in nocte li.2.ca.22.a
Videre deum sicuti est quare nō possim⁹. li.5 ca.20.b
Vident ꝛ cognoscunt se inuicem damnati. li.9 ca.49.a
Vie dei eius actões accipiūtur li.32.c.24. a
Vigilare spiritualiter qs dicatur li.5.c.21.b
Virtutes quas agim⁹ qualiter pēsari debeant ne ex malo ortu pdeāt li.1.c.36. c
Virtutes quattuor vitam beati iob declarauerunt li.5.ca.13.b
Virus suū antiquus serpens in nullo peccato adeo infundit sicut in peccato ire li. 5.ca.34.a
Vir sancte ecclesie redemptor noster eē dicitur li.6. ca.4 a
Viri sancti nōnunq̄ in pn̄ti seculo flagellari sūmopere desiderant li.7.ca.8.c
Viri aliqū dicūtur angeli li.27.ca.ij a
Virtus habita deterius q̄ si deesset interficit si mens in elationem exinde exurgerit. li.7.ca.11.a
Viscera sancte ecclesie que esse dicantur li. 13.capitulo.x.a
Visitatio diuina spūm hominis qualiter

V

custodiat li.9.ca.58.c
Vita hominis quare temptatio dicatur et non potius temptationem sustinere lib. 8.cap.4.A
Vita nostra texenti telam congrue comparatur li.8.ca.xi.c
Vitibus infecundis hypocrite comparantur li.8.ca.29 a
Vita adam ante lapsum quãdiu constituta fuerit li.9 ca.25.c
Vitam et misericordiam qualiter nobis dominus tribuat li.9.ca.38 b
Vita iusti lucifero comparatur li.x.ca.2i .a
Vita hominum ex qualitate meritorũ considератur li.25 ca.i.a
Vivere qualiter iustũ tedeat li.9 ca.i9.c
Vivere simpliciter et recte quis dicatur li.i capitulo 27 a
Viventes in infernum qui descendant lib. i8.ca.7.a
Vivere nullus potest ĩ carne qn pulset delectationibus culpe li.2i.ca.7.a
Umbra mortis que fit li.29.ca.46 b
Umbre nomine in sacro eloquio plura intelliguntur li.33.ca.3.a
Umbra dyaboli omnis peccator dicitur li. 33.capitulo.5.b
Umbram cur tñ servus desiderare dicatur li.8 ca.7 b
Universitatis noĩe hõ signatur li.6 ca.7.a
Ungulas eq mordere qd fit li.3i.ca.i8 c
Undenarium omne peccatum eẽ dĩ quod ex auctoritate Ezech. verum esse probatur li.32.ca.i5 a
Vocem domini per somnium audire quid fit li.23.ca.20.a
Vocem suã dominus in nebula levare qñ dicatur li.30.ca.i.a
Volatilia celi qd significent li.xi.ca.2 a
Voluntati dei ɔtrariũ non ẽ hoc qd absq eius voluntate ppetratur li.6.ca.i3.a
Voluntas dyaboli semper iniusta est: et tamen iuste a deo semper permittitur lib. i8 capitulo.i.c
Volucres in sacra scriptura aliquando p bono. aliquando vero pro malo accipiũtur li.i9 ca.i.a
Voluntatũ culpas vñ oriantur li.20.c.i2.c
Volare ut nubes iusti quare dicantur lib. 2i.ca.2.a
Volucres celi q eẽ dicantur li.26 ca.xi.c
Voluptas cũ ex prosperitate nascitur quale remedium adhibere debeamus lib.30. capitulo i8.a
Voluptatem quod iniusti putant: hoc iusti penam estimant li.x.ca.23.c
Vulgus pauperum populus indoct[9] in scriptura sacra vocatur li.i6 ca.24 c
Vulnera quot beat[9] iob a dyabolo accepit tot et iterũ et plura inflixit li.i3.ca.i9.a
Vulnerat deus duobus modis quos ad salutem reducere cupit li.6.ca.i7.a
Vulneret qualiter nos sathan in lumbis libro i3.ca.9 d
Vulnerentur corda nostra quando ut iterũ sanentur li.6.ca.i5 a
Vulnere super vulnus qualiter sancta ecclesia concidetur li.i3.ca.x. a
Vulturis nomine deus non incongrue designari potest li.i8 ca.2i.a
Vulturem soli altissimi qui tenere dicantur libro i7 ca.i4 a
Vultus humani cordis dei similitudo esse dicitur li.i6.ca.28.c
Vulva in sacra scriptura quid significet li. 28.ca.i7.a
Uxor beati Job quorum speciem tenuerit. li.3.capitulo.24.d

Explicit Registrum.

Tabula auctoritatum biblie.

Licet multa preclara Sanctus Gregorius in Librū beati Job scripserit: attamē qz ex oibus Biblie libris nōnulla in eodem suo volumine: nō solū moraliter: allegorice ꝟo tropologiceq3 exposuit. Placuit registrū illorū superaddere punctorū: vt lector eo facilius quo diligētius quesitū inueniat. Sciēdū igitur ꝙ numerus i margine positus ordinem ponit. ꝛ quēadmodū in Biblia ponitur capitulorū seruat. Alter ꝟo algorysmus qui in calce ponitur sententiarū. Quotū libri capitulorūq3 Sancti Gregorij tenet. Sicut querenti satis patebit.

Facta est lux ꝛ factum est vespere. lib. viij. ca. ix. E.
1 Protulit terra herbā virentem. lib. xix. ca. xv. C.
Faciam⁹ hominē ad imaginē ꝛ similitudinē nostrā. lib. ix. ca. xxxvi. A.
2 Requieuit dñs die septimo. lib. i. ca. xi. C.
Tulit deus hominē ꝛ posuit eum in paradisum. lib. xix. ca. xvi. C
Ex latere dormientis ade eua processit. lib. xxx. ca. xxiij. C.
3 Vidit mulier ꝙ bonum esset lignū ꝛc. li. xxi. ca. xij. B.
Aperti sunt oculi amborū ꝛc. li. v. ca. xxi. C.
De absconsione ade ꝛ excusatiōe ei⁹: ꝛ quare de⁹ vocauerit eū. lib. xxij. ca. xiij. A.
Cum audisset vocē deambulantis. li. xxviij. ca. iij. A.
Vocauit deus adam ꝛ dixit: adam vbi es: lib. ij. ca. iiij. A.
Mulier quā dedisti mihi sociā dedit mihi de ligno ꝛc. li. iiij. ca. xxviij. A.
Pectore ꝛ ventre repes. li. xxi. ca. xij. B.
Inimicitias ponā inter te ꝛ mulierē: Ipsa obseruabit ꝛc. li. i. ca. xxxviij. H.
Maledicta terra in ope tuo. lib. iiij. ca. v. C.
Terra es ꝛ in terrā ibis. li. xix. ca. v. A.
Collocauit ante paradisum cherubin. li. xij. ca. vij. A.
4 Respexit deus ad abel ꝛ ad munera ei⁹ ꝛc. li. xxij. ca. xij. C.
In forib⁹ peccatū tuū aderit. li. iiij. ca. xxij. B
8 Sensus ꝛ cogitatio prona est in malum. lib. xxviij. ca. xx. C
9 Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrā ꝛc. li. xxi. ca. xi. B
Maledictus chanaan: seru⁹ erit fratrū ꝛc. lib. xxvi. ca. xiij. B
Venite descendamus ꝛ confundamus lin- 11
guam eorū. lib. ij. ca. v. B
Angeli ad abraam meridie venerunt. lib. ij. 18
ca. i. B
Sacrificiū vespertinū abraā offerēs: aues 15
infestātes fugauit. lib. xvi. ca. xx. C
Loquar ad dñm meū cum sim puluis ꝛc. 18
li. iij. ca. xxiij. A. ꝛ lib. xviij. ca. xxxiij. B
Clamor sodomorū ꝛ gomorreorū multiplicatus est. li. v. ca. vij. C. ꝛ li. xix. ca. xxiij. A
Abraam tres angelos hospitio suscepit lib. xxvij. ca. iiij. B
Angeli puniturī sodomā vespere venerūt li. 19
ij. ca. i. B
Vim faciebāt loth vehemētissime: ꝛ iā primū erāt vt frangerēt fores. lib. vi. ca. xv. B
Sulphur ꝛ ignē pluit dñs sup sodomā lib. xiij. ca. x. A
Nūc cognoui ꝙ timeas deū lib. xix. ca. vij. 22
A. ꝛ li. xxi. ca. vi. A.
Exi a terra tua ꝛ cognatiōe tua ꝛc. li. xxviij ca. vij. F.
Abraā coniugē suā in sepulchro duplici sepeliuit lib. vi. ca. xxiij. A 25
Rebecca ad ysaac veniēs dorso cameli deducitur li. i. ca. xiij. B 24
Puer in ducendo ysaac coniugē cur mittat li. ij. ca. xxv. B
Factus est esau vir gnarus venandi ꝛ ho- 25
mo agricola lib. v. ca. vij. A
Maledictū iudiciū iusticie ꝓfertur lib. iiij. 27
cap. v. B
Jacob in itinere dormiens lapidē ad caput 28
posuit lib. v. ca. xxi. C
Nō est ꝯsuetudinis in terra nostra vt iuni- 29
ores añ tradant ad nuptias lib. vi. c. 27. b
Tollens iacob virgas populeas virides et 30
amygdalinas ꝛc. li. xxi. ca. i. A
Jacob vno pede claudicauit: cū angel⁹ eū 32
tetigit lib. iiij. ca. xi. A
Vidi dñm facie ad faciem ꝛ salua facta est anima mea lib. xviij. ca. xxxvi. A. ꝛ lib. xxiiij. ca. vij. A
Jacob gregē ouiū sequens esau superbus 33
cōtra eū venit lib. viij. ca. xiij. C
Talarē tunicā ioseph habuit lib. i. ca. xi. B 37
Ecce somniator venit: venite occidam⁹ eū lib. vi. ca. xij. A
Joseph relinquens palliū fugit libro. ij. ca.
xxxi. A. 39

AA

Ecce dñs meus oibus mihi traditis igno-
rat qd habeat rc.li.30 ca.1.a
49 Intrauit iacob in egyptũ cum aiabus.70
li.3.ca.9 b
49 Isachar asinus fortis accubãs li.1. ca.17 a
Beniamin lupus rapax mane comedit pre-
dam li.18 ca.9 a
Ad predã ascẽdisti regescens accubuisti vt
leo z quasi leena li.18 ca.22 a
Salutare tuũ expectabo dñe li.31.ca.18 D

Capi.libri Exodi.

5 Ego sum deus abraam: deus ysaac: i
prefatione ca.2
Ego sum q sum li.4 ca.38. a z lib.5
ca.25 c
4 Transiens videbo visionẽ li.15 ca.27 b
Ego obdurabo cor pharaonis li.11.ca.5.fi.
z li.29 ca.24 c
5 Usqquo nõ vis subijci mihi li 7 ca.22. B
7 Ecce ego cõstitui te deum pharaonis rc.li.
29 ca.4 c
10 Uentus vrens leuabit locustas que ascẽde
rũt sup vniuersaz terrã egypti li.31.ca.20 c
12 Quicqd de eo reliquũ fuerit cõburetis igni
li. 20 ca.9 a
13 Colũna nubis populũ pcedẽs moralizat li.
2 ca.30 a
14 Quid clamas ad me li.9 ca.30 b
16 Requies sabbati sanctificata est dño rc.li.
18 ca.28 a
Cõcupiuit popul9 israeliticus ollas carni-
um pepones cepasqz li.20 ca.16 b
18 Legem daturus dñs in igne z fumo descen
dit li.6 ca.25 b
Abhominationes egyptiorũ imolabim9 do
mino deo nostro li.10 ca.27 c
Altare de terra facietis li.3 ca. 20 a
20 Qui reddis peccata patrũ in filijs li.15 ca.
22. b
21 Si quis apperuerit cisternaz z foderit z nõ
operuerit eam rc.li.17.ca.13. a
Oculum pro oculo: dentem pro dente rc.li
bro.28.ca.19.c
23 Fedus cũ alienigenis ne feceritis li.7.c.5 c
24 Moyses in montem ascendit z dñs in mon
tem descendit li.5.ca.25.fi.
26 Facies colũnas quatuor z bases earũ ve
stites argento li.28 ca.8 E
28 Sacerdos templum ingrediens duodecim
lapides in pectore portet li.28 ca.9 a

Cauda hostie in altare offertur li.1.ca.11. b 29
Sume tibi aromata stacten li.1.ca.39.a 30
Sedit populus manducare z bibere z sur- 32
rexerunt ludere li.1.ca.5. a
Dimitte illis hanc noxã: alioqn dele me de
libro quẽ scripsisti li.9 ca.11. D
Dimitte me vt irascatur furor meus rc.li.
9.ca.30 b
Descende peccauit populus tuus rc.li. 20.
ca.6. B
Steterunt filij israel in papilionibus: nube
descendente li.5 ca.26. C 33
Loquebat dñs ad moysen facie ad faciem
sicut loqui solet amicus ad amicum suum li
bro.18 ca.36 a
Si inueni gratiam in conspectu tuo ostẽde
mihi teipsum li.18 ca.36 b
Nullusqz apud te per se innocens est lib.16.
ca.11. C 34
Moyses loquens populo faciem velabat
li.18.ca.28. C
Dñs zelotes nomẽ eius li. 20.ca.25 b
Primogenita asini mutabis oue li. 27.c.15 b
Uiri cũ mulieribus quicqd ad templum ne
cessariũ erat ministrauerũt li.30.ca.10. b 35
Phiale z scyathe i mẽsa dñi fabricata sunt 37
li.20.ca.2.D

Capi.libri Leuitici

Abstracta pelle hostie artus in fru- 1
sta concidant li.1.ca. 4.a
Offerat agnũ de gregib9 siue caprã- 5
orabitqz pro eo sacerdos li.32 ca.2 b
Ignis in altari semper ardebit: quẽ nutriet
sacerdos subijciẽs ligna li.25.ca.7 b
Quãdo ingressi fueritis terraz quã ego da- 9
turus sum vobis z plantaueritis in ea rc.li
bro.8.ca.3 c.a
Pisces pennulas non habentes prohibite 11
sunt in veteri testamento li.5.ca.6.c
Uir qui fluxum seminis sustinet immũdus 15
erit li.23.ca.15.a
Non augurabimini nec obseruabitis som- 19
nia li.8.ca.18.a

Capi.libri Numeri.

Nazarei cur capilli non raserint li.2. 5
ca.39.B
Si bestia tetigerit montẽ lapidabi- 6
tur li. 6.ca.26. b
Leuite radãt oẽs pilos carnis sue li.5.c.23.c 8

10
11 Fac tibi duas tubas argẽteas li.30.ca.7.b
Adhuc esca erat in ore ipsorum ⁊ ira dei ascendit super eos li.15.ca.10.D
12 Iratus est dñs cõtra israel li.20.ca.25. b
Quid emularis ꝓ me ⁊c.li.22.ca.14.b
15 Erat moyses vir mitissimus: in pfa.ca.7.
19 Virga aaron floruit li.14.ca.29.D
Vacca pcipitur offerri cuȝ ysopo ⁊ ligno cedrino coccoq̃ bis tincto li.6.ca.24 b
22 Qui cadens apertos habebat oculos li.25 ca.14. b
24 Dixit homo cuius obdaratus est oculus: dixit auditor sermonũ ⁊c.li.15.ca.23.a

Capi. libri Deutero.

5 Verba dei israel audire in monte nõ potuit sed precepta in cãpestribus accepit li.7.ca.1.a
6 Diliges proximum tuũ sicut teipsum lib.7.ca.11.B.⁊ li.18.ca.15.a
9 Diliges proximum tuũ sicut teipsm li.19.ca.20.A
13 Temptat vos dñs deus vester vt sciat si diligitis eum li.xix.ca.vij.a
1 Non operaberis in ꝑmogenito bouis ⁊ non tõdebis ꝑmogenita ouiũ li.8.ca.35. b
16 Non apparebis in cõspectu dñi vacuus li.7.ca.17.a
Juste quod iustum est exequeris li. 9.capi.xix. a
19 Si quis abierit cum amico suo simpliciter i syluam ad ligna cedenda li.10.ca.9. a
22 Non iunges bouem ⁊ asinum li.1.ca.16. a
Non indues vestem ex lana linoq̃ cõtextã li.8.ca.40. b
23 Cum ad opus nature accesseris mitte paxillum sub baltheo li.31.ca.xxij.D
25 Non alligabis os boui triturãti li.1.c.16. a
Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus fuerit somno li.9.ca.40. a
Ego occidã ⁊ ego viuere faciam: percutiaȝ ⁊ ego sanabo li.6.ca.17.a
32 Attende celum ⁊ loquar li.7.ca.26.A.⁊ li.9.ca.8. a
Nonne hec congregata sunt apud me li.12.ca.11.A
Jgnis exarsit ab ira mea ⁊ ardebit vsq̃ ad inferos deorsum li.18.ca.xij.C
Expectetur sicut pluuia eloquium meum li.19.ca.6.a
Ex vinea enim sodomorum vitis eorum et propago eorum ex gomorra.li.xxv.ca.15.a
33 Qui dixerit patri suo ⁊ matri sue nescio vos ⁊c.li.vij.ca.18.a

Capi. libri Josue.

16 Habitauit chananeus in medio effraym.li.4.ca.24.C
23 Non declines ad dextram neq̃ sinistram li.xvi.ca.xvi.B

Capi. libri Judicum.

1 Hec sunt gentes quas dñs dereliquit lib.4.ca.25. a
13 Capillos in ignem ponere nazareis cur preceptum sit li.2.ca.39.B
7 Gedeon ad bellum ꝓcedens populũ laguenculis armauit.li.30.ca.32.a
13 Moriemur qm̃ vidim⁹ dñm li.5.ca.xxij.D
15 Maxilla asini samson hostes peremit libro 13.ca.8.a
16 Samson dum viueret paucos quẽadmodũ interemit sed destructo templo q̃ plures occidit li.19.ca.7.A

Capi. libri Regum. i.

2 Repleti prius ꝓ panib⁹ se locauerũt ⁊ famelici saturabunt li.vi.ca.2.B
Pedes sanctoꝝ suoꝝ seruabit ⁊ impij in tenebris cõticescẽt li.vi.ca.1.D
Deus iudicabit fines terre lib.19.ca.5.A
6 Tollẽtes duas vaccas lactantes vitulos: iunxerunt ad plaustrũ li.7.ca.18.C
12 Tu.es ille vir q fecisti hãc rẽ li.7.ca.xxij.C
Est puer paruulus q pascit oues li.10.ca.29.b
Cum esses paruulus in oculis tuis caput te cõstitui in tribubus israel li.25.ca.20.C.
13 Spũs dñi malus irruebat i saul li.2.ca.10.a ⁊ li.18.ca.2.A
Saul spopõdit dauid filiã suã li.vi.c.xij.a

Capi. libri Regum. ij

1 Mõtes gelboe nec ros nec pluuia: li.4.ca.3.A
4 Venientes filij remõ berothit.li.1.ca.36.A
6 bob⁹ calcitrantib⁹ iclinata ẽ archa.li.5.c.9.fi.
7 Nõ tu edificabis mihi domũ q2 vir sanguinum es li.7.ca.24.B
8 Dauid valles salinaꝝ percutit li.3.ca.18.A
11 Archa dñi sub pellibus ẽ li.5.ca.21.a
10 Amalechites puerũ in via deserit egrotum li.5.ca.29.B

12 Nunciauerũt regi dicentes. Adest nathan
pphera lib.vij.cap.xxiij.C
Dñs distulit peccm̃ tuũ libro 9 ca.27 B
16 Nunqd pro his verbis nõ occidetur semei:
libro 3 ca.13 B
Quid mihi ꝛ vobis filij sarmie: li.30.c.17.b

Cap.libri Regũ.iij.

3 Accepit salomõ sapiaꝫ i somnis li.2.ca.1.b
Mulier infantẽ interimẽs viuũ cõcupiuit
libro 21 ca.8 A
8 Nebula ipleuit domũ dñi ꝛ nõ poterãt sa-
cerdotes ministrare libro 30 ca.1.C
13 Altare altare hec dicit dñs. Ecce filius na-
scetur de domo dauid iosias noie li.7 ca.
22 C
Cũqꝫ audisset rex sermonẽ homĩs dei queꝫ
inclamauerat cõtra altare in bethel. lib.7
ca.23 C
17 Tu ne es ille vir q ꝯturbas isrl' li.7 c.22 c
18 Accinctisqꝫ lũbis currebat ante achab lib.
7 ca.23 C
Ecce dñs trãsit ꝛ spũs grãdis ꝛ fortis sub-
19 uertẽs mõtes ꝛ cõterẽs petras li.5 ca.26 a
Helyas mulierẽ iezabel fugit li.19 ca.5 A
Vidisti achab humiliatũ coram me. li.25
21 ca.6 D
22 Vidi dñm sedentẽ super soliũ suum li.2 ca.
21 B ꝛ li.18 ca.36 B

Regum. iiij.

Dimitte eã aĩa enim eius in amaritudine ẽ
4 li.2 ca.41 A
Si homo dei sum descendat ignis de celo
1 li.4 ca.6 A
3 Quid mihi ꝛ tibi est vade ad pphetas pa-
tris tui li.7 ca.21 C
Cũqꝫ venisset ad virũ dei in monte appre-
4 hẽdit pedes ei⁹ ꝛc.li.7 ca.23 B
Naamã veniẽte pphera ei nõ occurrit lib.
5 7 ca.22 C
Ligna cedẽtibus ferrũ ex manubrio cecidit
6 li.22 ca.5 A
Iace sagittã: percuties syriam donec cõsu-
13 mes eam li.7 ca.2 B
Adorauerunt vniuersam militiã celi lib.22
17 ca.3 B
Ecce dies veniũt ꝛ auferent oĩa que in do-
20 mo tua sunt babylonẽ li.8 ca.37 c
Ezechie super addite sunt qndecim anni cũ
ei per pphetã diceret. Dispone domui tue

quia morieris tu ꝛ non viues li.12 ca.1.b et
li.16 .ca 6. b

Thobias

Quod tibi non vis alteri ne feceris li.10 ca. 4
6 A

Psalterium

n Non sic impij nõ sic sed tanqꝫ puluis 1
quem proijcit vẽtus a facie terre li.
21.ca.15.b
Et erit tanqꝫ lignũ qđ plantatũ est sec⁹ de-
cursus aquaꝝ li.19 ca.27 a
Et in via peccatoꝝ nõ stetit li. 29 ca.2 I
Seruite dño in timore: ꝛ exultate ei cũ tre- 2
more li.5 ca.18 a
Reges eos in virga ferrea tanqꝫ vas figuli
conteres eos li.7 ca.7 D
Ne qñ irascatur dñs ꝛ pereatis de via iu-
sta li. 20 ca.3 b
Postula a me ꝛ dabo tibi gẽtes hereditatẽ
li.30 ca.30 C
Abscondes eos in abscondito vultus tui a
ꝯturbatione hoium li.6 ca.28 a 3
Irascimini ꝛ nolite peccare li.5 ca.33 a 4
Preueniamus faciẽ eius in confessione li.
8 ca.15 c
Filij hominũ vsqꝫquo graui corde li.14 ca.
26.C.ꝛ li.19 ca.4 a
Mane astabo tibi li.16 ca.27.b 5
Perdes oẽs qui loquuntur mendacium li.
18.ca.2 b
Turbatus ẽ pre ira ocul⁹ me⁹ li.5 ca.33 a 6
In inferno aũt quis confitebitur tibi lib. 8
ca.10.b
Inueteraui inter omnes inimicos meos li.
19 ca.27.c
Si reddidi retribuentibus mihi mala li.4. 7
ca.34 b
Ne quando rapiat vt leo animã meam li.
6 ca.20 a
Arcum suũ tetendit ꝛ parauit illũ ꝛ in ipso
parauit vasa mortis li.19 ca.28.b
Ut destruas inimicũ ꝛ defensoreꝫ presa ca. 8
12.ꝛ li.21.ca.14 b
Omnia subiecisti sub pedibus ei⁹ li.4 ca.
34.A.ꝛ li.21.ca.2.b
In omnem terram exiuit sonus eorum lib.
19.ca.12 a
Minuisti eum paulo minus ab angelis lib.
27.ca.11.D

9 Desiderium cordis eorum audiuit auris
tua li.ii ca.6 A
Polluuntur vie ei⁹ in oi tēpore: auferūt iudi
cia tua a facie ei⁹ oiuz inimicoꝝ li.5.c.15 a
Exaudiuit dñs vocem flet⁹ mei: exaudiuit
dñs deprecatōem meā ꝛc. li.5 ca.17 C
Ipse liberauit me de laqueo venantiū ꝛ a
ꝟbo aspero li.6 ca.18 A
Laudatur petōr i desiderio aie sue: ꝛ q ini
quā agit bñdicitur li.12 ca.23 A
Qui exaltas me de portis mortis: vt annū
ciē oēs laudatōes tuas li.19 ca.13 B
Tu aūt idem ipse es ꝛ anni tui non defici
ent libro 4 ca.40 B
10 Pluit super peccatores laqueos ignis sul
phur ꝛ sp̄us pcellarum li.15 ca. 21 B
11 In circuitu impii ambulant li.2.ca.4 C
Beati quorum remisse sunt iniquitates li.
4 ca.18 d
Eloqa dñi eloquia casta argentum igne ex
aminatum li.4 ca.35 C.ꝛ lib.6 ca.3 a ꝛ lib.
16 ca.9 B ꝛ li.18 ca.8 a
Labia dolosa in corde ꝛ corde locuti sunt
13 li.20 ca.2 b et li.24 ca.16 b
Illic trepidauerunt timore vbi non erat ti
mor li.7 ca.12 C
Nusica in luctu importuna narratio est
14 libro 17 ca.1. A
Eleuatio manuum mearum sacrificiū ves
15 pertinum li.20.ca.ii B
Usq ad noctem increpauerunt me renes
mei li.4 ca.17 a
Dixi dño deus meus es tu qm̄ bonorum
meorum non eges li.16 ca 1. A
16 Proba me dñe ꝛ tenta me li.7 ca.8
Tunc non confundar dum respicio in oia
mandata tua li.18 ca.3 C
Saciabor dum manifestabitur gloria tua
libro 18 ca.38 A
17 Posuit tenebras latibulum suum li. 4 ca
pitulo 19 B. ꝛ li.5 ca.4 b. item libro xi. capi
tulo 12 C
Bñdictus dñs deus meus q docet manus
meas ad prelium li.15 ca.17 fi.
Et oculus superboꝝ hūiliatio li.16 ca.xi B
Tenebrosa aqua in nubibus aeris libro 17
ca.12 A
Qui ambulat super pennas ventorum lib.
19 ca.4
Filii alieni mentiti sunt mihi li.19 ca. xi. A
Qui pfecit pedes meos quasi ceruu lib.25
capi.x. B
Et in deo meo transgrediar murum lib. 26
capi.10. B
Pre fulgore in conspectu eius nubes tran
sierunt li.29. ca.xi. C
Que non rapui tunc exsoluebam ꝛc. libro 18
3 capi.xi C
Celi enarrant gloriam dei ꝛc. li.9 ca. 4 b ꝛ
li.12 ca.17 a
Delicta qs intelligit li.xi ca.23 a
Et ipse tanq̄ sponsus pcedens de thala
mo suo li.17 ca.1. d
In mandatis tuis exercebor ꝛ considera
bo vias tuas li.17 ca.4 b
Et meditatio cordis mei in conspectu tuo
semper li.19 ca.x A
Pones eos vt clibanū ignis in tempore 20
vultus tui li.6 ca.19 a ꝛ li.15 ca.14 b
Leuaui oculos meos in montes li.16 cap.
24 A
Exaruit velut testa virtus mea li.3 ca.14 a 21
Tauri pingues obsederunt me li.7 ca.15 c
Deus meus clamabo per diem nec exau
dies li.20 ca.25 a
Ego autem sum vermis ꝛ non homo li. 30
ca. 29. b
Libera me de ore leonis ꝛ de cornib⁹ vni
cornium li.31. ca.13 b
Posuisti in conspectu meo mensaz aduer 22
sus eos q tribulant me li.17 ca.14 d
Impinguasti i oleo caput meum libro 19.
ca.9. b
Qui non accipit in vanum animam suam 23
li.7. ca.17 b
Tollite portas principes vestras ꝛ eleua
mini porte eternales li.30 ca.32 c
Proba me domine ꝛ tenta me li.2 ca. xi A 25
ꝛ li. 8 ca. x d
Unam petii a dño hanc requiram li.4 capi 26
tulo 54 a
Dñs illuminatio mea ꝛ salus mea quem ti
mebo li.14 ca.19 a ꝛ li.19 ca.20 c
Uiriliter agite ꝛ confortetur cor vestrum li. 30
3 ca.16 C ꝛ li. 26 ca.30 b
Abscondes eos in abscondito vultus tui
li.4. c.15 b ꝛ li.5 ca.3 C
Ego dixi in pauore meo: proiectus sum a
vultu oculoꝝ tuorum li.18 ca.26 C ꝛ libro
23 ca. 21 E
Saluam fecisti de necessitatibus animam
meam li.26 ca.31 B

Beati quoꝛũ remisse sunt iniquitates ⁊ quo
31 rum tecta sunt peccata li.16.ca.24.B
Conuersus sum in erũna mea dum configi
tur spina li.20.ca.9.C
Tu mihi es refugiũ a pressura que circun
dedit me li.26.ca.11 A
32 Congregans aquas maris quasi in vtrem
li.9.ca.5.a ⁊ li.19.ca.8 b
Dñs custodit omnia ossa eoꝛum li.5.capi.
22 B ⁊ li.23 ca.24 b
33 Diuites eguerunt ⁊ esurierũt li.15.ca.3 E
Accedite ad eum ⁊ illuminamini li.18 capi
tulo 38 B
Fiant tanq̃ puluis ante faciem venti lib.
34 3.c.24.b.
Fiant vie eoꝛum tenebꝛe ⁊ lubꝛicum ⁊c. li
bꝛo 19 ca.20 C
35 Ure renes meos ⁊ coꝛ meum ⁊c.li. 22 capi
tulo.22 b
36 Declina a malo ⁊ fac bonum li.1. capitulo
ij.b ⁊ li.23.ca.2 b
Pusillum adhuc ⁊ non erit peccatoꝛ li. 7
capitulo 20.
Uidi ipium superexaltatum ⁊ eleuatuz su
per cedros libani li.15 ca.27 b
Proximi mei a longe steterunt li.2 capitu
37 lo 28.C
Ego ad flagella paratus sum li.7 ca.8 C
Iniquitatem meam ego pronunciabo ⁊ cogi
tabo pꝛo peccato meo li.8 ca.16 d
Computruerunt ⁊ deterioꝛauerunt cicatri
ces mee libꝛo 9 ca.39 b
Quãq̃ in imagine dei ambulet homo ta
38 men vane conturbabitur li 1.ca.14 a
Posui oꝛi meo custodiam dum consisteret
peccatoꝛ li.23 ca.1 E
Uniuersum stratuz eius versasti in infirmi
40 tate eius li.23 ca.23 b
In die mandauit dñs misericoꝛdiam.pre
41 fa.ca.4 ⁊ li.23 ca.28 a
Humiliasti nos i loco afflictõis li.4.c.20 b
Fuerũt mihi lachꝛyme mee panes die ⁊ no
cte li.5.ca.4 C
Sitiuit anima mea ad fontẽ viuum quan
do veniam ⁊ apparebo ante faciem domi
ni li.8 ca.7.b ⁊ li.1.ca.9.D
Ingrediar in locum tabernaculi ammira
bilis vsq̃ ad domum dei li.8 ca.7 e
Uiũ sunt gressus tui deus li.29 ca.7 d
Abyssus abyssum inuocat in voce catara
ctarum tuarum li.17 ca.18 E

Propter te moꝛtificamur tota die ⁊c.lib. 43
8 ca.7 b
Aut quis erit similis deo inter filios dei lib.
18.ca.31.C
Humiliasti nos in loco afflictionis li.26 ca
pitulo 27 a
Omnis gloꝛia filie regum ab intus libro 44
19 ca.1 q
Pꝛo patribus tuis nati sunt tibi filij: consti
tues eos pꝛincipes super omnem terram li
bꝛo 26 ca.34 h
Intende pspere procede ⁊ regna.li.1.ca.1 b
In sole posuit tabernaculum suum libꝛo 3
capitulo 21 a
Pꝛo patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij consti
tues eos pꝛincipes super terram libꝛo 4 ca
pitulo 35 b
Sagitte tue acute potentissime populi sub
te cadunt in coꝛde.in pꝛologo
Omnis gloꝛia filie regum ab intus libro 8
ca.38 C
Uacate ⁊ videte quoniam ego sum deus 45
li.5.ca.6 b
Transferentur montes in coꝛ maris libro
9 capitulo 2 C
Confitebitur tibi cum benefeceris ei lib. 8
ca.25.b ⁊ li.11.ca.19.b 48
Non dabit deo pꝛopiciationem suam nec
pꝛecium redemptionis anime sue li.12 capi
tulo 24 C
Cum viderit sapientes moꝛientes simul in
sipiens ⁊ stultus peribunt li.26 ca.15 b
Noctem illam tenebꝛosus turbo possideat 44
libꝛo 4 ca.1.b
Deus manifeste veniet deus noster ⁊ non
silebit li.9.ca.26 A
Peccatoꝛi autẽ dixit deus quare tu enar
ras iusticias meas li.11.ca.9 C ⁊ libꝛo 19 ca
pitulo 5 e
Aduocauit celos sursum ⁊ terram deoꝛsuz
li.15.capitulo 15 b
Libera me de sanguinibus deus li.3. capi
tulo 14 d 50
Ecce in iniquitatibus conceptus sum libro
4 ca.2.c.⁊ li.11 ca.28 b
Coꝛ contritum ⁊ humiliatum deus non de
spicies li.9 ca.28 A
Doloꝛ meus contra me est semper li. 9 ca
pitulo 44 C ⁊ li.12.ca.11.B
Lauabis me ⁊ super niuem dealbaboꝛ li.
27 ca.17 C

51 Uidebunt iusti et timebunt et super eum ri-
debunt et dicent: ecce homo qui non posuit
deum adiutorem suum li.6 ca.19.c
52 Dixit insipiens in corde suo non est de⁹ li.
15.ca.20 G et li.18 ca.1.b
53 Quoniam alieni insurrexerunt contra me
et fortes quesierunt animam meam li.12 ca-
pitulo 18 b
54 Ecce elongavi fugiens li.4 ca.35.A
55 Ipsi calcaneum meum observauerunt li.5
ca.38.per to.
56 Filii hominum dentes eorum arma et sagit-
te et lingua eorum gladius acutus libro 6
capitulo 14 b
57 Super eos cecidit ignis et non viderunt so
lem li.9.ca.46 C
Letabitur iustus cum viderit vindictā im-
piorum li.22.capitulo xi.a
58 Uiri sanguinum et dolosi non dimidiabūt
dies suos li.5 ca.28 C
59 Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vi
no compunctiōis li.19 ca 28 a
Sicut adipe et pinguedine repleatur anima
mea li.8 ca.xi C
Melior est misericordia tua super vita li
bro 8 ca.21. D
Adhesit anima mea post te li.x.ca.9 e
Exaudi deus orationem meam cum tribu
lor ab timore inimici eripe me li. 6 capitu-
lo 20 A
Intenderunt arcum suum rem amarā etc.
li.19.ca.18 A
64 Benedices corone anni benignitatis libro
4 ca.22 C
65 Iniquitatem si conspexi in corde meo: nō au-
diat deus li.22 capitulo 3 c
66 Benedicat nos deus deus noster benedicat
nos deus li.29 capitulo 28.c
67 Animalia tua habitabunt in ea libro xi.ca
pitulo ii.A
Et speciei domus dividere spolia li.xi capi
tulo xi.b
Iter facite ei qui ascendit super occasum
li.19.capitulo 3.c
Pluuiam voluntariam segregabis deus
hereditati tue li.29.ca.20 A
68 Consolantem me quesiui et non inueni li.
17 capitulo ii.b
Saluum me fac deus quoniam intrauerūt
aque usque ad animam meam li. 19 capitu-
lo 4 c
Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso
li.20.ca.7 A
Non me demergat tempestas aque neque
absorbeat me profundum li.26 ca.30 . d
Deus manifeste veniet deus noster et non 69
silebit li.17.ca.19.b
De necessitatibus meis erue me domine
li.20.ca.12.c 70
Suscipiant montes pacem populo tuo li.
9.capitulo ii.c 71
Inimici eius terram lingent li.20.ca.12 a
Deiecisti eos dum alleuarentur libro .31.
ca.7.b
Mihi autem adherere deo bonum est lib. 72
4.ca.34.b
In laboribus hominum non sunt etc. libro
5.ca.15.A
Mei autē pedes moti sunt li.6.ca.3.c
Ut iumentū factus sum apud te et ego sem
per tecum li.x.ca.15.b
Posuerunt in celum os suum: et lingua eo
rum trāsiuit super terrā li.12.ca.24. b
Obscurentur oculi eorum ne videāt et dor 73
sum eorum semper incurua li.25.ca.23.a
Cum accepero tempus ego iusticias iudi- 74
cabo li.x.ca.31.a
Calix in manu domini vini meri plenus ē
mixto li.17.ca.14.B
Turbati sunt omnes insipientes corde dor 75
mierunt somnum suum li.18.ca.9.c
Misericors et miserator domin⁹: patiēs et
multum misericors li.20.ca.25 b
Dormitauerunt qui ascenderūt equos li.
31.ca.18 B
Negauit consolari anima mea memor fui 76
dei et delectatus sum li.7.ca.3.a et li.18.ca-
pitulo 27 A
Ethyopia preueniet manus eius deo li. 18
capitulo 34.a
Etenim sagitte tue pertransierunt libro 29. 77
capitulo.15.e
Attendite popule meus legem meam etc.
in prefatione ca.2
Erit tempus eorum in eternum lib. 4.ca-
pitulo.7.a
Et memorat⁹ est quia caro sunt li.4.ca.9.b
Statuit aquas quasi in utre libro .8.capi-
tulo.16.D
Tradidit in captiuitatem virtutes eorum
et pulchritudines eorum in manus inimici.
li.8.ca.38.A

Ipse autem ē misericors ⁊ ꝓpitius fiet pec
catis eorum li.9.ca.36. C
Cum occideret eos tunc inquirent eum li.
xi.ca.15.B
Conuersi sunt in arcum peruersum lib.27.
ca.26.B
178 Vox domini super aquas li.19.ca.4.C
Redde vicinis nostris septuplū i sinu eorū
li.22. ca.14. A
81 Ego dixi dij estis et filij excelsi omnes. li.4.
ca. 17.B
82 Concupiscit ⁊ deficit aīa mea i atriis domi
ni.lib.8.ca.19.A
Deus meus pone illos vt rotam ⁊ sicut sti
pulam ante faciem venti li.16. ca.xxx.a
83 Melior est dies vna in atrijs super milia li.
2.ca.20 B ⁊ li.16.ca.21 A
Cōcupiuit ⁊ deficit anima mea in atriis do
mini li.4 ca.39.B
Etenim passer querit sibi domū ⁊ turtur ni
dum li.19.ca.24 B
84 Eripuisti aīam meā de inferno inferiori li.
xij.ca.vij.B
Letetur cor meum vt timeat nomen tuū li.
20.ca.4 a
87 Venient ad te curui filij eoꝝ li.25 ca.i.C
In spiritu vehementi conteres naues tar
sis li.4 ca.21.fi.
In me transierunt ire tue: ⁊ terrores tui cō
turbauerūt me li.vij.ca.iij.B
Posuerūt me in abhominationē sibi tradi
88 tus sum li.xxij.ca.17 C
Factus est inter mortuos liber.li.30.ca.30.a
Misericordias tuas dñe in eternū cātabo
li.4 ca.42.C
Tu terribilis es ⁊ quis resistet tibi ex tūc ab
ira tua li.xi.ca.24.C
Tu humiliasti sicut vulneratū superbū li.
17 ca.15 b
Quis in nubib⁹ equabit dño li. 18.ca.29.fi.
Beatus populus q scit iubilationem li. 24
ca.vi.A
Dñe quis similis tibi li.29.ca.4 B
89 Quis nouit potestatē ire tue li.5.ca.5.b
Mane sicut herba transeat: mane floreat et
pertranseat li.29.ca.18 A
90 In scapulis suis obūbrabit tibi libro xxij.
ca.4. B
92 Mirabiles elationes maris mirabilis in al
tis dñs li.9 ca.5.B
96 Montes sicut cera fluxerunt a facie domi
ni li.30 ca.34 C
Luna perfecta in eternū li.13.ca.13.A 93
Quis nouit potestatē ire tue pre timore tuo 99
irā tuam dinumerare li.10.ca.xi. b
Scitote qm̄ dñs ipse est de⁹ li.23.ca.5 A
Detrahentem occulte aduersus proximū
suū hunc persequebar li.14.ca.25 A
Ambulans in via immaculata hic mihi mi 100
nistrabit li.16.ca.23 a
In matutinis interficiebam oēs peccatores
terre li.16.ca.27.B
Filij seruorum tuorum habitabūt ibi lib.8
ca.15.A 101
In seculum anni tui li.16 ca.21.A
Mutabis eos ⁊ mutabuntur ⁊c. libro xvij.
ca.v.C
Omnia sicut vestimentum veterascent lib.
18.ca.xxxij.B 102
Confessionē ⁊ decorē induisti li.32 ca.5 D
Omnis caro fenū ⁊ gloria eius flos feni li.
7.ca.20.B ⁊ li.xi.ca.27 a
Ipse enim scit figmentum nostrum li.13. ca.
xiij.B
Memoria retinentib⁹ mandata eius vt fa
ciant ea li.15.ca.6.C
Memēto dñe q pulvis sumus homo sicut
fenū dies eius li.23 ca.28. C
Qui facit angelos suos spiritus ⁊ ministros 103.
suos ignē vrentē li.xi.ca.3.b
Emitte spiritū tuum ⁊ creabuntur ⁊ renoua
bis faciē terre li.29.ca.16.C
Montes excelsi ceruis li.30.ca.29.A
Verbi qd mandauit in mille generationes 104
li.x.ca.i.A
Tange mōtes ⁊ fumigabūt li.18.ca.22.b
Posuisti tenebras ⁊ facta est nox ptransi
būt in ipa oēs bestie silue li.27 ca.19.B
Exaudiui te in abscōdito tēpestatis: pbaui
te ad aquas cōtradictiōis li.26 ca.10.C 105
Ascendūt vsq ad celos: ⁊ descēdūt vsq ad
abyssos li.9.ca.13. b 106
Effusa est contentio sup pncipes eoꝝ: ⁊ se
duxerant eos in inuio ⁊ non in via li.19.ca.
xiij.B
Induantur sicut diployde cōfusione sua li.
ix.ca.xxxij.C 108
Excussus sum vt locusta li.31.ca.xxi.A
Dixit dñs dño meo sede a dextris meis li.
viij.ca.xi. a 109
De torrente in via bibet propterea exaltabit
caput li.14.ca.xxx.C

Magnā opa dñi exquisita in oēs volunta
110 tes eius li.vi.ca.xiij.A
Virtutē opez suarum annunciabit populo
suo li.18.ca.v.B
Initiū sapiētie timor dñi li.19.ca.7.a
111 In memoria eterna erit iustus li.xi ca.15.e
113 Benedixit oēs timentes dñm pusillos cum
maioribus li.4 ca.xlij.A
Mare vidit ⁊ fugit li.28 ca.20.B
114 Custodiens paruulos dñs li.27.ca.6.b
Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo ho
115 stiā laudis li.4 ca.xli.B ⁊ li.ix ca.xliiij.C
Ego dixi in excessu mētis mee oīs homo mē
dax li.xxij.ca.15.D
Constituite diem solēnem in cōfrequenta
117 tionibus li.ix.ca.xi. a
Caligo sub pedib⁹ eius ⁊ ascendit sup che
rubin li.17.ca.43.C
Dñs mihi adiutor ē ⁊ ego videbo inimicos
meos li.26.ca.5.C
Defecit in salutare tuo anima mea li.4 ca.
xxxix.B
Declinate a me maligni ⁊ scrutabor māda
118 ta dei li.16.ca.ix.b
Narrauerunt mihi iniqui fabulationes li.
vij.ca.vi.C
Super seniores intellexi li.xi.ca.10.C
Portio mea dñe li.15.ca.16.C
Ne derelinquas me vsquequaq; lib.20.cap.
xxij.C
Auferes spūm eoz ⁊ defi.li.xxiiij.ca.27.b
119 Heu mihi q2 incolatus meus prolongatus
est li.iiij.ca.34.C.⁊ li.viij.ca.vij.B.item li.
xxiij.ca.xxi.c
Domine non est exaltatum cor meum li.iiij.
120 ca.xxxiiij.B
Venientes aūt venient cum exultatiōe por
tantes manipulos suos li.vij.ca.17.B.⁊ li.
10.ca.xxij.A
125 Conuerte dñe captiuitatem nostrā sicut tor
rens in austro li.27.ca.xx.b
Nisi dñs custodierit ciuitatem inuanum vi
126 gilant qui custodiunt eam li.viij.ca.xxi.C ⁊
li.xi ca.v.A
Vanum est vobis ante lucem surgere surgi
te postq̄ sederitis li.8.ca.36.b
Cum dederit dilectis suis somnū hec est he
reditas dñi.li.10.ca.xi.b
Surgite postq̄ sederitis li.30.ca.xi.C
Fiant sicut fenum edificiorū qđ priusq̄ euel
128 latur exaruit li.8.ca.28.a

Supra dorsum meum fabricauerūt pecca
tores li.13.ca.i.A
Domine non est exaltatum cor meum lib. 130
26.ca.13.B
Neq; ambulaui in magnis neq; in mirabili
bus super me li.28.ca.13.B
Sacerdotes tui induantur iusticia li.14 ca. 131
xix.B
Pauperes eius saturabo panibus li.xxiij
ca.xxv.b
Et nox illuminatio mea in delitijs meis li. 138
16.ca.10.b
Nonne qui oderunt te domine oderam lib.
iiij.ca.xxxiiij.C
Imperfectū meū viderunt oculi tui lib.iiij.
ca.xlij.A
Sicut tenebre eius ita ⁊ lumē ei⁹ li.v.c.l.b
Non est occultatū os meū a te qđ fecisti in
occulto li.v.ca.xxvij.b
Mirabilis facta est sciētia tua ex me ⁊c.li.
10.ca.xi.A
Mihi autem nimis honorati sunt amici tui
deus li.10.ca.xxx.b
In miserijs non subsistent li.ij.ca.xvi.C
Obumbrasti super caput meum in die belli 139
li.vi.ca.xvij.C
Vir linguosus non dirigetur super terram
⁊c.li.vij.ca.xxv.A
Qm̄ in seculū misericordia ei⁹ li.viij.ca.ix.a
Pone dñe custodiā ori meo ⁊ hostiū circū 140
stātie labijs meis li.vij.ca.xxvi.B
Portio mea in terra viuentiū li.xij.ca.23.c 141
In via hac qua ambulabam absconderūt
laqueum li.i.ca.xlij.B
In deficiendo in me spūm meū ⁊ cognoui
sti semitas meas li.vij.ca.iij.A
Educ de carcere animam meā ad confiten
dum nomini tuo li.8.ca.xvi.c 143
Anima mea sicut terra sine aqua tibi li.18.
ca.26.A.⁊ li.xx.ca.ij.A
Qui liberasti dauid seruū tuum de gladio
maligno li.xv.ca.29.A
Domine inclina celos tuos ⁊ descende li.
30.ca.xxij.B
In illa die peribūt omnes cogitationes eo 145
rum li.10.ca.xxij.B ⁊ li.xij.ca.v.b item lib.
xxv.ca.iiij.b
Producit in montibus fenum ⁊ herbā ser 146
uituti hominum li.xxix.ca.xviij.b
Qui dat iumentis escam ipsorum: ⁊ pullis
coruorum li.xxx.ca.xij.A

147 Mittet verbum suum ⁊ liquefaciet ea: fla- bit spiritus eius ⁊ fluent aque lib. xxvij. ca. xxi. B
148 Preceptum posuit ⁊ non preteribit li. xvi. ca. 18. C
150 Laudate eum in potentatibus eius: lauda te eum secundū multitudinē magnitudinis eius li. ix. ca. 10. B

Capi. libri Prouerb.

1 s Apientia edificauit sibi domum. pre fa. ca. xiij.
Fili mi si te lactauerint peccatores. li. iiij. ca. xix. A
Spes q̄ differt affligit aiam li. 9. ca. xx. B
Ego in interitu vestro ridebo li. 9. ca. 20. C
Frustra iacit rethe ante oculos pennato- rum li. 16. ca. xij. b
2 Qui letant cū malefecerint ⁊ exultant i re- bus pessimis li. 6. ca. xi. b ⁊ li. 20 ca. 15. A
Dñs erit in latere tuo ⁊ custodiet pedē tu- um ne capiaris li. 31. ca. 30. C
3 Quem diligit dñs castigat flagellat autem oēm filiū quē recipit li. vi. ca. 16. A
Lōgitudo dierū in dextera ei⁹ li. xij. ca. i. b
Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere ⁊ cras dabo tibi li. xxi. ca. xij. B
4 Oi custodia serua cor tuū qm̄ ex ipso vita p cedit li. i. ca. 36. C. ⁊ li. xix. ca. 17. A
5 Iniquitates sue capiūt impiū: ⁊ funes pec- catoꝝ suoꝝ cōstringet li. xi. ca. ix. A
7 Statimq; eā sequitur quasi bos li. i. ca. 16. A
Qui dimittit aquā caput est iurgiorū li. v. ca. 12. b
8 Ego sapiētia habito in cōsilio li. i. ca. 9. A
Nunqd sapientia clamitat ⁊ prudētia dat vocē suam li. 25. ca. 16. C
9 Noli arguere derisorem ne oderit te li. viij. ca. 27. C
Doce iustum ⁊ festinabit accipere li. 9. cap. iij. B
Aque furtiue dulciores sunt ⁊ panis abscō ditus suauior li. 16. ca. 23. b
Sapientia edificauit sibi domū excidit co- lūnas septē li. 17. ca. 14. C
10 In multiloquio peccatū non deerit. lib. vij. ca. 25. A. ⁊ li. 10. ca. 2. C
Panes occultos libenter edite lib. xxiij. ca. xxvi. A
11 Prestolatio impiorū furor li. v. ca. 31. B

Tempus loquendi ⁊ tempus tacendi li. vij ca. 26. B
Qui stultus est seruiet sapienti libro. 20. ca. 22. B
Manus in manu non erit innocens malus li. 25. ca. 3. C
Circulus aureus in narib⁹ suis mulier pul- chra ⁊ fatua li. 30. ca. 1. C
Non contristabit iustum quicqd ei accide- 12
rit li. 6. ca. 8. fi. ⁊ li. x. ca. 22. D
Cogitationes iustorū iudicia li. 19. ca. 18. A ⁊ li. 25. ca. 6. C
Cor quod nouerit amaritudinē anime sue in gaudio eius non miscebitur extrane⁹ li. vi. ca. viij. A
Uita carnium sanitas cordi: putredo ossis inuidia li. v. ca. 34. A
Est via que videtur homini recta: nouissi- 14
ma autem eius ducunt ad mortem libro. v. ca. iiij. A
Timori qppe dñi inesse fortitudis fiducia dicitur li. v. ca. 15. b
Corona sapientium diuitie eorum lib. 24. ca. iij. C
In ore stulti virga supbie li. 24. ca. 22. c
Anima iusti sedes sapientie li. 29. ca. xxi. b
Oculi domini contemplantur malos lib. 2. 15
ca. iij. b
Qui iustificat impium ⁊ qui condēnat iustū vterq; abhominabitur li. 18. ca. iij. a
Stultus si tacuerit sapiens putabitur li. xi. 17
ca. 15. b
Oculi stultorum in finibus terre lib. 17. ca. iiij. A
In igne pbabitur aurum ⁊ argentū: homi nes vero receptibiles in camino humiliatio nis li. 18. ca. 14. b
Ira viri iusticiam dei non operatur lib. v. 18
ca. 31. A
Impius cum venerit in pfundum peccato rum contemnit li. 8. ca. 10. b
Aqua pfunda ex ore viri li. 17. ca. 12. a
Peccator cum venerit in pfundum malo- rum contēnit li. 26. ca. 32. C
Iustus in principio accusator est sui li. viij. ca. 15. C
Iustus quasi leo confidens absq; terrore erit li. 10. ca. 22. D
Aqua pfunda ex ore viri li. xl. ca. vi. b 19
Aque furtiue dulciores sunt: ⁊ panis abscō ditus suauior li. v. ca. 18. b

Absconditt piger manum suaȝ ab ascella li.
22.ca:10. a

Sicut ignoras que sit via spiritus ꝛ qua ra
tiōe cōpingant ossa li. 27.ca.2. b

20 Lucerna dñi spiraculum hois qui inuestigat
omnia secreta ventris li.8.ca.21.A ꝛ li.12.
ca.28. b

Rex qui sedet in solio iudicij dissipat oē ma
lū intuitu suo li.19.ca.iiij. a

Lanor mulieris absterget mala: ꝛ plage i se
cretioribus ventris li.23.ca.21.C

Quis hominū intelligere poterit viam suā
li.31.ca.23. C

21 Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sa
pientis li.4.ca.35. b

Non est sapientia non est prudentia nō est
cōsilium cōtra dñm li.6.ca.15. A

Vir qui erraverit a via doctrine ꝛc. li.xvij.
ca.xi. A

Aque furtive dulciores sunt: ꝛ panis abscō
ditus suauior li.19.ca.iiij. C

22 Adolescens iuxta viam suā etiā cū senuerit
non recedet ab ea li.15.ca.iiij. b

Ne transgrediaris terminos antiquos quos
posuerūt patres tui li.16.ca.21. C

Noli esse in conuiuijs potatorū neqȝ come
23 das cū eis li.14.ca.25. e

Usqȝquo piger dormis li.8.ca.10. A

24 Prepara foris opus tuū ꝛ diligenter exerce
agrum tuū ꝛc. li.10.ca.16. b

Per agrum hois pigri transiui ꝛ per vineā
viri stulti li.20.ca.23. b

Sicut urbs patens absqȝ murorū ambitu:
25 ita vir qui non potest in loquendo cohibe
re spiritum libro.vij.ca.27. b ꝛ libro.10.ca.
2. B.

Sic qui mel multum comedit non est ei bo
num li.14.ca.14. A ꝛ li.20.ca.8. e

Mel inuenisti comede qꝫ sufficit tibi lib.16
ca.iij. e

Noli esse assiduus cum homine iracūdo ne
26 discas semitas eius ꝛ sumas scandalum li.
v.ca.31. a

Qui imponit stulto silentium iras mitigat
li.vij.ca.24. D

Quomodo resplēdent in aquis vultus pro
27 spicientium: sic corda hominum manifesta
sunt prudentibꝰ li.15.ca.26. e

Sicut pbatur aurum in conflatorio et ar
gentum li. 22.ca.xi. E

Quemodo probatur in conflatorio argen
tum li.26.ca.30. a

Qui auertit aurem suam ne audiat legem
oratio eius erit execrabilis li.v ca.30. b ꝛ li. 18
10.ca.17. a

Iustus quasi leo cōfidens absqȝ terrore erit
li.6.ca.viij. e

Qui abscondit scelera sua non dirigetur li.
viij.ca.xv. e

Beatus homo qui semper est pauidus lib.
xvi.ca.20. A

Stellio manibus nitet: ꝛ moratur in edibꝰ
regum li.vi.ca.iiij. E 30.

Generatio cuius excelsi sunt oculi ꝛ palpe
bre eius in altum surrecte li.16.ca.xi. e

Oculum qui subsannat patrem ꝛ qui despi
cit partum matris sue ꝛc. libro.xviij. cap.
xviij. C

Qui fortiter premit vbera ad eliciendū lac
exprimit butyrum li.21.ca.i. e

Regē locusta nō habet li.31.ca.20. b

Nobilis in portis vir eius cum sederit cum
senatoribus terre li.vi.ca.iiij. A ꝛ li.10.ca. 31.
30. A

Date ei de fructu manuū suarum: ꝛ laudēt
eam in portis opera eius li.6.ca.4. b.

Ridebit in die nouissimo li.8.ca.40. e

Apersoa tuū muto li.15.ca.27. C

Syndonē fecit ꝛ vēdidit li.15.ca.27. C

Capi. libri Ecclesia.

Eneratio preterit ꝛ generatio adue
g nit: terra vero in eternum permanet
li. 9.ca.42. b

Qui apponit scientiam apponit dolorē ꝛc.
li.18.ca.16. b

Aqua sapientie salutaris potabit eum lib.
19.ca.iiij. C

Moritur doctus similiter ꝛ indoctus li.ix.
ca.19. D 2

Oculi sapientis in capite eius libro .xvij.
ca.iiij. A

Multas curas sequuntur somnia li.8. ca.
xviij. A 5

Melius est comedere ꝛ bibere libro.iiij.
cap.i. A 7.

Ira in sinu stulti requiescit li.v.ca.31. A

Melius est ira risu: quia per tristiciam vul
tus corrigitur delinquentis libro.v. capi.
xxiij. A

Confidera opera dei q̄ nemo possit corrige-
re quem ille despexerit li.xi.ca.5 b
Cunctis sermonibus, que dicuntur ne acco-
modes cor tuum li.22 ca.12.a
Cuncta temptaui in sapientia ꝛ dixi: Sapi-
ens efficiar ꝛ ipsa longius recessit a me lib.
32.ca.i.b
8 Sunt impij q ita sunt securi ac si iustorum
opera haberent li.6.ca.11 B ꝛ li.24 capitu-
9 lo 25 b
Qui in vno offenderit multa bona pdet li-
bro.i.ca.2.b
Et oleum de capite tuo non deficiet li.2. ca-
pitulo 38 C
Quodcūq; potest manus tua facere istan-
ter operare li.8 ca.12.E
Omni tempore sint vestimenta tua candi-
da li.9.ca.29.a
10 Si spiritus potestatem habentis ascende-
rit super te locum tuum ne deseras li.3.ca-
pitulo 17.b
Quia curatio faciet cessare petā maxia.ibidē
Ve tibi terra cuius rex puer est li.16 capi-
tulo 27.b
11 Si multis annis vixerit homo ꝛ his omni-
bus letatus fuerit meminisse debꝫ tenebro-
sī temporis ꝛ dierum multorū li.7.ca.12.b.
Quia lignum in quocūq; loco ceciderit si-
ue ad austrum siue ad aqlonem li.8.ca.9 b
Qui obseruat ventum non seminat li.27.
ca.5.C
12 Letare iuuenis in adolescentia tua lib.4.
capitulo.i.a
Florebit amigdalus ipinguabitur locusta
li.31.ca.20.a

Cantica canticorum

1 Sculetur me osculo oris sui li.14 ca-
o pi.22 A ꝛ li.27 ca.13.fi.
Nisi cognoueris te o pulchra inter
mulieres abi post gregem li.16 ca.22.ꝛ li.30
ca.25 b
Adolescentule dilexerunt te li.19.ca.9 C
Indica mihi vbi pascas vbi cubas in me-
ridie li.30 ca.34.C
2 En ipse stat post parietem nostrum lib.18.
ca.31.A
3 Surge propera amica mea li.27.c.18.b
Que est ista que ascendit per desertum li.
i.ca.39.B
In lectulo meo quesiui quē diligit anima
mea. quesiui ꝛ non inueni illum li.5.cap.3.
A ꝛ li.27 ca.i.B
Vulnerata charitate ego sum li.6.ca.17. b
En lectulum Salomonis sexaginta fortes
ambiunt ex fortissimis israel li.7.ca.9.a et
li.19.ca.28.fi.
Mel ꝛ lac sub lingua tua li.15.ca.5.b
Inuenerunt me vigiles qui custodiunt ciui-
tatem li.27.ca.32.b
Sicut vita coccea labia tua li.2.c.38.b 4
Surge aquilo ꝛ veni auster perfla ortū me-
um li.9.ca.9.a
Quam pulchra es amica mea q̄ pulchra
es li.9.ca.9.C
Dentes tui sicut greges tonsarum q̄ ascen-
derunt de lauacro li.11.ca.18.A
Duo vbera tua sicut duo hinuli capree ge-
melli li.24.ca.1.A
Aia mea liquefacta est vt dilectus locut⁹ ē 5
li.4.ca.39.C
Ego dormio ꝛ cor meū vigilat li.5.ca.21.a
Que est ista que pgredit quasi aurora li.4
ca.15 A ꝛ li.18.ca.17.b
Que est ista que ascendit dealbata libro 13 6
ca.35.C
Mane surgamus ad vineas videamus si 7
floruit vinea nostra li.12.ca.26.C
Nasus tuus sicut turris q̄ est in libano ꝛc.
li.31.ca.30.F
Que est ista que ascendit de deserto deli-
tijs affluens li.16.ca.1.B 8
Fuge dilecte mi fuge ꝛc.li.17.ca.14.a
Soror nostra paruula est ꝛ vbera non ha-
bet li.19.ca.9.C
Pone me vt signaculum super cor tuum li.
29.ca.2.I

Capitula libri Sapie

S quod mentitur occidit animam
o li.18.ca.2.B
Spiritus domini repleuit orbē ter-
rarum libro.ij.ca.12.A 1
In maliuolam animam non introibit spiri-
tus sapientie li.15.ca.3.E
Labia dolosa in corde ꝛ corde locuti sunt
mala libro 15.ca.5.B
Inuidia diaboli mors intrauit in orbem 2
terrarum li.5.ca.34.A
Visi sunt oculis insipientium mori: et esti- 3
mata est afflictio exitus illorum libro.12.ca-
pitulo.3.C

Et servient ei humero vno.li.xxi.ca.xv.B
Deus tēptauit illos ꝛ inuenit illos dignos
se li.xxiij.ca.xxviij.B
Tanq̄ aurum in fornace probauit illos et
quasi holocausti hostiam accepit illos.lib.
xxiij.ca.xxviij.B
5. Et pugnabit pro eo orbis terrarū contra
insensatos li vi.ca.v.A
Errauimus a via veritatis: ꝛ lumen iusticie
non illuxit nobis.li.viij.ca.xxxiiij.A
6 Iudicium durissimum his qui p̄sunt fiet.
li.iiij.ca.ij.B.
Potentes potenter tormenta patient.lib.
ix.ca.xivij.A
Quodcūq̄ potest opare manus tua instā
ter operare.li.ix.ca.l.B
Horrendum ꝛ cito apparebit.qm̄ iudiciū
durissimum his q p̄esant fiet.lib.xxiiij.ca.
xx.B.
In vijs ostendit se illis hilariter:ꝛ oi puī
dentia occurrit illis.li.xxvi.ca.viij.B
Candor enī ē lucis eterne.li.v.ca.xxv.C
7 Corp⁹ qđ corrūpitur aggrauat aiam ꝛ de
9 primit terrena habitatio sensū multa cogi
tantē.li.iiij.ca.xl.B.ꝛ li.viij.ca.xvij.A
11 Dissimulans pctā hoīs ꝓpter penitētiam
li.viij.ca.ij C 17.c.
12 Tu aūt dn̄e cum tranqllitate iudicas lib.
v.ca.xxx.C.ꝛ li.xix.ca.xiij.A
16 Paratum panem de celo p̄stitisti illis si
ne labore li.vi.ca.viij.C
Per magnitudinem enī creature ꝛ spēm
potest intelligibiliter creator videri li.xxvi.
c.viij.A

Capi.li.Ecclesiastici.

Qui addit sciam addit ꝛ disciplinā
1 q li.i.ca.xxvi.B.
Ue peccatori terrā igredienti duā
bus vijs li.i.ca.xxvij.A
Concupisti sapiā serua mādata ꝛ dn̄s p̄
bebit illā tibi li.iiij.ca.xxxv.C
Timenti dn̄m bene erit i extremis lib.viij.
ca.xl.C.ꝛ li.x.ca.xxi.B
Ad locū de quo exeunt flumina reuertunt
li.xxx.ca.iiij.b
2 Ue his q perdiderunt sustinentiā.lib.i.ca.
xl.A.ꝛ li.vij.ca.xx.A
Fili accedens ad seruitutē dei ꝛc.li.iiij.ca.
xxij.A.ꝛ li.xxiiij.ca.xij.C
3 Altiora te ne quesieris: ꝛ fortiora te ne scru
tatus fueris.li.16.ca.3.C
Sicut glacies i sereno sic resoluentur pctā
tua libro 27 ca.21.B
Est ↄfusio adducēs gloriā li.iiij.ca. xxi.A 4
Qui deū timet nihil negligit li.i.ca.ij.b 4
Ne dicas peccaui ꝛ qđ accidit mihi triste 5
li.xxv.ca.ij.C
In oīb⁹ operib⁹ tuis memorare nouissima
tua ꝛ in eternū nō peccabis li.9.ca.xliij. 7
A ꝛ li.xij.ca.xv.B.
Ne iteres verbū in orōne tua li.x.ca.17.b.
Initiū oīs pcti superbia lib.xiiij.ca.8.A ꝛ
li.xv.ca.x.A.item li.xxiij.ca.xxij.A 10
In die bonoꝝ ne imemor sis maloꝝ libro 3
capitulo 7 A ꝛ libro 13 capitulo 20 C 11
Nō agnoscit in bonis amic⁹ ꝛ nō abscon
ditur in malis inimic⁹ libro 7 ca.xi C 12
Uerba sapientū quasi stimuli ꝛ sicut claui
in altū defixi li.24 ca.22 C
Qui sibi neq̄ est cui bon⁹: li.19.ca.20.A 14
O i dato nō des tristiciā ꝓbi mali libro 21 18
ca.13 C
Qui modica spernit paulati decidit libro 19
x ca.14 B 20
Sapiēs tacebit vsq̄ ad tp̄s li.7.c.26.A
Indisciplinatis obuiat mors li.17.c.25 b
Sapia absconsa ꝛ thesaur⁹ inuisus q̄ vtili
tas i vtrisq̄ li.22.ca.4 B
Peccasti nō adijcias li.4 ca.23 A 21
De stercore boum lapidatus est piger lib. 22
15 ca.3 A
Gyꝝ celi circuiui sola li.2.ca.12 A 24
Melior est iniqtas viri q̄ bn̄faciens mul
er li.xi ca.26.A
A filijs tuis caue ꝛ a domesticis tuis attē 32
de li.3 ca.5 B
Multos errare fecerunt somnia ꝛ illusio 34
nes vane li.18 ca.8 A
Sapiam scribe i tpe ocij li.18.ca.28.fi 38
Graue iugū sup filios adā li.ij ca.17.C et 40
li 8 ca.22.B

Capitula Esaie.

Cognouit bos possessorem suū ꝛ asi 1
e nus presepe dn̄i li.i.ca.16 B
Man⁹ nostre sanguine plene sunt vest 14
li.9 ca.28 C
Quiescite agere pauerse discite bn̄facere li.
9 ca.30 B
Eripite iniuriam a ccipientem:iudicate pu
pillo li.xi ca.14 C

2 Quiescite ab homine cuius spūs est in nari
bus eius li.31 ca.21 D
Ingredere in petrā abscondere fossa hu
mo a facie timoris ⁊c.li.31.ca.22.b
3 Et peccatū suum sicut sodoma predicaue
runt li.4 ca.28.a
Dominus ad iudicium veniet cū senato
ribus populi sui li.x ca.30 b
Beati q seminatis sup oēs aq̄s li.19.c.4 C
Statuet tibi speculā ⁊c.li.22.ca.15 a
5 Paucorum quippe est fortis ⁊ occulta co
gnoscere li.1.ca.21 a
Propterea captiuus duct⁹ est populus me
us ⁊c.li.iij ca.25 C
Iustus perijt ⁊ nemo est q recogitet in cor
de suo li.5 ca.28 D
Ve q potentes estis ad potādū vinū ⁊ vi
ri fortes ad miscendū ebrietatē li.7.c.19 a
Vinea facta ē dilecto meo i cornu filio olei
li.19 ca.xiij a
Dilatauit infernus animā suā ⁊ apuit os
suū absq; vllo termio li.26 ca.32 s
Ve mihi quia tacui li.iij ca.7 B ⁊ li.7 ca.
25.B
Anno quo mortuus est rex ozias ⁊c.lib.18.
ca.36 a
Qui timet dn̄m speret in eo.li.39 ca.9 C
7 Cum sagittis ⁊ arcu egredientur illuc lib.
19 ca.28 c
8 Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit mihi de⁹
li.19 ca.xi c
9 Verbū misit dn̄s in Iacob li.ij ca.30 b
Sedentibus in tenebris ⁊ vmbra mortis li
bro 4 ca.20 a
Deus fortis pater futuri seculi priceps pa
cis libro 9 ca.23 a
Vestimentum mixtum sanguine erit in cō
bustionem li.9 ca.29.b
Populus q sedebat in tenebris vidit lu
cem magnam li.19 ca.21 a
Iugum enim oneris eius ⁊ virgam hume
ri eius ⁊ sceptrum exactoris eius exsupera
sti ⁊c.lib.30 ca.31 B
10 Si fuerit numerus filiorū israel quasi are
na maris li.4 ca.3 C ⁊ li.9 ca.4 a
11 Cōputrescit iugū a facie olei li.19.c.xiij a
Et replebit eū spūs timoris dn̄i li.t.ca. xi a
Delectabitur infans ab vbere super fora
men aspidis li.17 ca.18.c
Magni consilij angelus li.24 ca.i.b
13 Ecce dies veniet crudelis ⁊ indignatione
plenus li.20 ca.26 a
Sedebo in monte testamenti in lateribus 14
aquilonis similis ero altissimo li.17 ca.xi c
Ve terre cymbalo alarū que est trāsflumi 18
na ethiopie li.ca.17 a
Oua aspidum ruperunt ⁊ telas aranee te 19
xuerunt li.15 ca.7 c
Custos quid de nocte custos quid de no 21
cte li.6 ca.15 c
Venit mane ⁊ nox li.16 ca.27 b
Qui habitatis in terra austri cum panib⁹
occurrite fugienti li.23 ca.25 b
Erubesce sydon ait mare. In prefa.ca.3 23
Celum ⁊ terram ego impleo libro 2 capitu
lo 12 a 25
Intra in cubiculum tuum li.4 ca.26 b
Tollatur impius ne videat gloriam dei li
bro 6 ca.19 a
Mortui non viuent gigantes non resur
gent li.17 ca.xi a
Ponitur in ea murus ⁊ antemurale lib.
20 ca.23 a
Super leuiathan serpentem vecte li.4 ca. 27
xi B ⁊ li.17 ca.18 b
Et tantūmodo sola vexatio itellectum da 28
bit auditui li.7 ca.13 A ⁊ li.xi ca.15 a
Obsecro dn̄e memento queso quō ambu
laueri corā te i veritate li.12 ca.16 b
Sola vexatio intellectum dabit auditui li
bro 13 ca.15 a
Cultus iusticie silentium ⁊c.li.7 ca.25 a et 32
li.x ca.ij.b
Super humum populi mei spine ⁊ vepres
ascendet li.17 ca.9 b
Qui obdurat aures suas ne audiat sangui
nem li.23 ca.25 a
Disciplina pacis nostre super eum: ⁊ liuore 33
eius sanati sumus li.9 ca.23 b
Beatus qui excutit manus suas ab omni
munere li.9 ca.23 b
Locus fluuiorum riui latissimi li.18 capi.
23 b
Beati qui seminatis super omnes aquas
li.21.ca.7 d
Erit cubile draconum ⁊ pascua strutionū 34
li.7 ca.15 c
Mala bestia non transibit per eam libro 35
6 ca.20 a
In cubilibus in qbus prius dracones ha
bitabant orietur viror ⁊ vnci ⁊ calami ⁊c.
li.29 ca.18 E

37 Et hoc quod saluatum fuerit de domo iu-
da et quod reliquum est mittet radicem de-
orsum li.8 ca.36 c
Mittet radicem deorsum et faciet fructum
sursum li.12 ca.24 s
38 Impegimus meridie quasi in tenebris in
caligosis quasi mortui li.6 ca.13 b
40 Celum metitur palmo li.ij ca.12 a
Omnis caro fenum li.7 ca.4 s et li.8 ca-
pitulo 28 s ·li·32·c·5·fc· c· 18·f·f·f·f·
Ecce occupauerunt animam meam et irrue
runt in me fortes li.7 ca.12 a
Quis cognouit sensum domini aut quis con
filiarius eius fuit li.14 ca.23 b
41 Qui confidunt in domino mutabunt for
titudinem etc. li.19 ca.26.b. et li.24 capitu-
lo xi s
Omnes gentes velut nihilum et inane re-
putate sunt li.17 ca.xi c
Qui confidunt in domino mutabunt forti
tudinem li.18 ca.17 a
42 Tacui semper silui patiens fui sicut partu
riens loquar li.9 cap.17 a et lib.x capitulo
36.b
43 Redue me in memoriam vt iudicemur si-
mul etc. li.25 ca.6 c
Glorificabunt me bestie agri dracones et
strutiones li.30 ca.6 c
44 Ponam iaspidem propugnacula tua: et por-
tas tuas in lapides sculptos li. 8 capitulo
36 c
45 Ego dominus et non est alter formans lu-
cem li.3 ca.6 b
46 Redite preuaricatores ad cor li.19 ca.x. C
et li.26 ca.29 b
47 Sedeo regina et vidua non sum li.3 ca.25.b
Descende sede in puluere virgo filia baby
lon li.6 ca.9 A et li.14 ca.9.b
Denuda turpitudinem tuam discooperi
humerum reuela crura transi flumina li. 6.
ca.xi a
Omnibus his vestieris velut ornamento
49 li.3.ca.19 A et li.20 ca.24 b. Item libro 29.
ca.ij. I
Et si illa oblita fuerit ego tamen non obli-
uiscar tui li.52.ca.5 a
Qui dixerunt anime tue incuruare vt tran
51 seamus li.12.ca.18 b
Posuisti profundum maris viam libro 39
capitulo.5 d
Ponet desertum eius quasi delicias etc. lib.
30 ca.30.c
Dolores nostros ipse portauit li.1. capitulo
9. a 50
Sicut agnus coram tondente se ita obmu
tuit li.3.ca.14.a
Generationem eius quis enarrabit li.18.ca
pitulo 35.D.
Ecce ego sternam per ordinem lapides tu 54
os li.6.ca.20.b
Dilata locum tentorij tui et pelles taberna
culorum etc li.29.ca.7.a
Omnes sitientes venite ad aquas li. i. ca- 55
pitulo.xi.a
Pro saliuncula ascendit abies: pro vrtica
crescit mirtus li.18.ca.xi.c.
Ecce ego sternam per ordinem lapides tu
os et fundabo te in saphyris etc. libro 18 ca
pitulo 20. a
Sitientes venite ad aquas libro 20. capi-
tulo.2.b
Quare appenditis argentum: et non in pa
nibus li.23.ca.15.e
Querite dominum dum inueniri potest li.
9.ca.50.b
Iustus perit et nemo est qui cogitet libro 56
5.ca.14.b
Abijt vagus in viam cordis sui: viam eius 57
vidi et dimisi eum etc. li.19.ca.4.b
Canes muti non valentes latrare li.20.ca- 58
pi.7.b
Sustollam te super altitudines terre etc. li.
31.ca.34.x
Ponam te in superbiam seculorum lib.13. 60
ca.8.e
Qui sunt hi qui vt nubes volant li.21.capi
tulo 12.a. et li.27.ca.6.a
Quasi sponso posuit mihi mitram. Prefa. 61
capi.xi
In terra sua duplicia possidebunt. prefa.
capi.14
Spiritus domini super me eo quod vnxerit me
li.4.ca.x.b
Omnes nos cecidimus quasi folium et ini 64
quitates nostre quasi ventus libro 9 .capi-
tulo.3.e
Cecidimus quasi folium vniuersi et iniqui-
tates nostre quasi ventus abstulerunt nos
li.xi.ca.24.s.
Mittam eis qui saluati fuerint ad gentes
in mari in affricam in libiam tenentes sa-
gittam etc. li.7.ca.ij.b

66 Celum mihi sedes ẽ li.2 ca.12 A
Ad quem respiciam nisi super humilẽ ⁊ ge
tum li.3 ca.14 C
Tollatur impius ne videat gloriam dei li.4
ca.13 B
Super quem requiescet spũs meus nisi super
humilẽ ⁊ quietum ⁊ trementem sermones me
os li.5 ca.31 B
Vermis eorũ nõ morietur li.9 ca.48.b

Ca. Hieremie

1 Ecce cõstitui te hodie sup gẽtes ⁊ re
gna vt euellas ⁊ destruas libro 18
ca.6 C
Ollam succensam ego video ⁊ facies eius
a aquilonis li.16 ca.11 C
2 Et tenẽtes legem nescierunt me libro 2 ca.
27 C
Onager assuetus in solitudine i desiderio
aie sue attraxit ventũ amoris sui lib.16 ca.
23 A
3 Prohibite sunt stelle pluuiarum li.9 ca.3
B ⁊ li.27 ca.5 A
Statue tibi speculam pone tibi amaritudi
nes ⁊c. li.31 ca.31 A
4 Ventrẽ meum doleo ventrem meum doleo
li.12 ca.28 C
Sapientes sunt vt faciant mala bñ autem
facere nesciunt li.14 ca.27 B
Quousq̃ morabũtur in te cogitatões no
xie li.27 ca.19 B
Dicam agiem da ⁊ austro noli prohibere
5 li.27 ca.26 B
Percussisti eos nec doluerunt libro.2 ca.
16 C
Vel forsitan pauperes sunt: ⁊ stulti igno
rantes viam dñi ⁊ iudicium dei sui libro 14
ca.22.C
Dabo vobis pluuiam temporaneã ⁊ serotĩ
6 nam li.20 ca.2.B
Sicut frigidam facit cisterna aquã suã ⁊c.
7 li.16 ca.30 A
Bonas facite vias vestras ⁊ studia vestra
8 li.21 ca.4 C
Attendi ⁊ auscultaui: nemo quod bonum
est loquitur ⁊c. li.25 ca.6 B
A dan auditus est fremitus equorum eius
9 li.31 ca.18 B
Dilectus meus in domo mea fecit scelera
li.2 ca.38 C
Vnusquisq̃ a proximo custodiat libro 3 ca
pi.v.b
Docuerunt linguam suam loq mendacium
vt inique agerent laborauerunt libro 12 ca
pi.20.b
Non est q extendat vltra tentoriũ meum 10
⁊ erigat pelles meas li.27 ca.8 A
Mittamus lignum i panem eius li.3 ca.12 11
b ⁊ li.12 ca.13 D
Quare via impiorum prosperatur libro 15 ca 12
pi.15 b
Congrega eos quasi gregem ad victimam
li.27 ca.18 D
Quasi futurus colonus futurus es in terra ⁊ qua 14
si viator declinans ad manendum lib.14
ca.21 C
Onagri steterunt i rupibus traxerunt ven
tos quasi dracones ⁊c. li.29 ca.18 C
A facie manus tue solus sedebam quoniã 15
cõminatione replesti me libro 4 ca.35 A
Occidit ei sol cum adhuc esset dies libro 6
ca.13.b
Diem hominis non concupiui tu scis lib. 17
4 ca.17 a
Maledictus homo q spem suam ponit in
homine li.4 ca.17 b
Peccatum inde scriptum est stilo ferreo li.
14 ca.26 b
Maledictus vir q annunciauit patri meo 20
dicens: natus est tibi puer masculus lib.4
ca.3.a
Non recordabor eius neq̃ loquar vltra li
bro 23 ca.1 C
Deserta facta est terra a facie ire colum 25
be ⁊c. li.32 ca.6 a
Factum est verbum dñi ad Hieremiã pro 26
phetam dicens sta in atrio domus domini
loquens ad omnes ciuitates iuda ⁊c. lib.
30.ca.1.b
Ego sum iudex ⁊ testis li.9.ca.17 a 29
Plaga inimici percussi te. Prefa.ca.9 ⁊ li. 30
14 ca.20.b
Postq̃ conuertisti me egi penitentiam lib. 31
24.ca.26 c
Edificabitur ciuitas dño a turre ananahel
vsq̃ ad portam anguli li.25 ca.21 b
Fortissime: magne: potens domin⁹ exercitu 32
um li.21 ca.5.b
Vt leuaretur Hieremias ex puteo funes 38
⁊ panni veteres ad eum mittebantur li.25.
ca.8.a
Occidit rex babylõis filios sedechie i rebe 39

late li.7.ca.16. A
41 Venerunt octoginta viri de sichen rasi bar
ba.li.4.ca.38. B
48 Maledictus homo qui facit opus dei negli
genter li.iij.ca.10.C

Treno.

1 Vos omnes qui trāsitis per viā at
o tendite ⁊ videte si est dolor sicut do
lor meus li.15.ca.37.B
Plorans plorauit nocte li.13.ca.7.C
Ois populus cōtinens ⁊ q̄rens panē: dede
rūt p̄ciosa queq̄ p cibo ⁊c.li.25 ca.26.C
Vide dn̄e ⁊ cōsidera q2 facta sum vilis lib.
23.ca.26.C
Facti sunt hostes eius in capite libro.i.ca.
xxviij.A
Foris interficit gladius li.iij.ca.24.A
Viderunt eam hostes ⁊ deriserunt sabba
ta eius li.v.ca.32.A
2 Factus est dn̄s velut inimicus p̄cipitauit
israel li.xi.ca.10.fi.
Dissipauit quasi ortum tentorium suum li.
27.ca.13.A
3 Inebriauit me absinthio li.vij.ca.ix.B ⁊ li.
20.ca.15.B
Fregit ad numerum dentes meos libro.xi.
ca.xviij.A
Leuemus corda nostra cū manib9 ad deū
in celo li.18.ca.3.C
Lapsa est in lacū vita mea ⁊ posuerunt la
pidē sup me li.26.ca.30.D
Opposuisti nubē ne trāseat orō: li.24.ca.
xij.B
Paruuli petierant panē li.i.ca.21.A. ⁊ li.
18.ca.19.B
Quomodo obscuratū est aurum mutatus
est color optimus li.18.ca.20.fi.
Lamie nudauerunt mānam lactauerunt
suos li.19.ca.15.A.

Capi. Ezechielis.

T similitudo man9 hois subtus pē
1 e nas corū li.vi.ca.27.B
Et nō reuertebant̄ cum incederent
li.10.ca.19.A
Iuncteq̄ erant penne coꝝ alterius ad al
2 terū li.29.ca.28.D
Librū accepi in quo scripte erāt lamētatio
3 nes: carmen ⁊ ve.li.26.ca.xi.A
Et audiui post me cōmotionis magne be
nedicta gloria domini de loco sancto suo li
bro 24.ca.10.fi.
Fili hominis sume tibi laterem ⁊ pones eū 4
corā te ⁊ scribes in eo ciuitatē hierusalem
⁊c.li 26.ca.v.B
Fili hominis sume gladium acutū radētē 5
pilos li.2.ca.29.C
Contriui cor eorū fornicans ⁊ recedens a 6
me li.25.ca.10.A
Fili hominis fode parietem ⁊c.lib.26.cap. 8
iiij.A
Emissa similitudo manus apprehendit me
in cincinno capitis mei ⁊c.li.31.ca.ix.b
Ecce sex viri veniebant de via porte supio 9
ris que respicit ad aquilonem lib.xxij.cap.
xix.B
Signa thau super frontes viroꝝ gemētiū
li.30.ca.33.B
Anima que ezechiel videbat intus ⁊ foris 10
plena oculis fuere li.19.ca.10.b
Tollam a vobis cor lapideū ⁊ dabo vobis 11
cor carneū li.7.ca.x.A.⁊ li.x.ca.15.D
Ve qui cōsumunt pupillos sub omni cubi 13
to manus li.18.ca.2.B
Ipse edificabat parietem ⁊ ipsi liniebāt eū
li.18.ca.iij.B
Liberatos tres viros esse li.i.ca.13.A
Hec fuit iniqtas sodome sororis tue supbia 14
saturitas panis ⁊c.li.30.ca.27.b 16
Aquila grādis magnarū alarū longo mem
broꝝ ductu plena plumis ⁊c.lib.xxx.cap.
xxxiij.C
Ego dn̄s humiliaui lignū sublime: ⁊ exalta 17
ui lignū humile li.xij.ca.ij.D
Omnis homo qui comederit vuam acerbā 18
obstupescent dentes eius libro.xi.ca.18.B
Quid est quod profertis inter vos prouer
bium istud in terra israel dicentes patres
comederant vuam acerbam ⁊c.lib.xv.ca.
xxij.B
Ego dedi eis precepta non bona li.xxviij. 20
ca.xix.B
Quesiui virum qui interponeret sepē ⁊ sta 22
ret oppositus contra me libro.ix.ca.30.C
Quorum carnes sunt vt carnes asinorū li. 23
i.ca.16.A ⁊ li.7.ca.15.C
Tres viri liberantur: noe: daniel: iob.p̄fa. 24
ca.iiij.
Descenderunt in infernum cū armis suis 23
li.ix.ca.xlvi.C
Ibi assur ⁊ omnis multitudo eius libro.ix.

cap.50. A
Incircuitu illius sepulchra eius omnes in
terfecti & q ceciderunt gladio li.15. ca.29. a
Sanguis eius in medio eius est super lym
34 pidissimā petrā effudit illū li.15.ca.15. A
Uos aūt cum austeritate imperabitis lib.
23.ca.12.fi.
Qui pulchrior es descende & dormi cū in
circūcisis li.xxiij.ca.4. A
Uos aūt greges pascue mee homines estis
li.24.ca.8. C
Mensus est cubitos mille & transduxit me
40 per aquā li.22.ca.22. A
Calamū sex cubitorum in manu tenebat vir il
le qui mensus ē ciuitatē li.30.ca.24. B

Danielis.

t Tu rex cogitare cepisti i strato iacēs
2 quid esset futurum post hec lib.viij.
ca.18. b
Nōne hec est babylon quā ego edificaui li
5 bro.v.ca.vi. A
Rex succendi fecit fornacē:napte:stuppe:pi
cis li.30.ca.26.C. & li.ix.ca.49. B
Milia miliū assistebāt ei & centena &c.li.2
7 ca.1.C. & li.17.ca.7.B.
Elangui & egrotaui per dies plurimos li.4.
8 ca.39. C
Robur datum est ei contra iuge sacrificiū
propter peccata & prosternetur veritas &c.lib.
30.ca.5. C
Princeps regni persarum restitit mihi lib.
10 4.ca.31.A & li.17.ca.7. A
Audiui vocem verborum & audiens iacebam
cōsternatus super faciem meam libro.22.
ca.21. A
Pertransibūt plurimi: & multiplex erit sciē
12 tia li 9.ca.8.B

Joelis.

p Posuit vineā meā decorticauit ficū
1 meum li.8.ca.38. b
Computruerunt iumenta in sterco
re suo li.24.ca.8. C
2 Conturbentur omnes habitatores terre li.
17.ca.19. b
5 Zelus apprehendit populum ineruditū li.
2.ca.26. C

Malachie

5 Labia sacerdotis custodiant scientiam lib.
xi.cap.iij. B

Amos.

v Ve desiderantibus diem dn̄i lib.4.ca. 5
xiiij. B
Constituite in porta iudicium libro
21.ca.14. C
Non sum propheta nec filius prophete lib.2.
ca.xi. a 7
Emittā famē in terrā non famē panis nec
sitim aque sed audiēdi verbū dei lib.6.ca. 8
17.C. & li.14.ca.7. B
Leo rugiet qs nō timebit: dominus deus lo
cutus est quis non prophetauit &c. lib.32. 3
ca.ix. B

Osee

f Si fuerit numerus filiorum israel li.
2.ca.31. a 1
Spiritus fornicationis in medio eo
rum li.26.ca.12. C
Maledictū & mendaciū & homicidiū & fur
tū & adulteriū inundauerūt & sanguis san 5
guinem tetigit li.13.ca.10. b
Effraym factus est sub cineritius panis li.
xi.ca.7. b 7
Calmus stans non est in eo germen & non
faciet farinā quod & si fecerit alieni comedent 8
eam li.viij.ca.xxix. a
Ipsi regnauerunt & non ex me lib. 25. cap.
23. B
Effraym vitula docta diligere trituram li.
20.ca.16. a
Ero mors tua o mors ero morsus tuus īfer
ne li.12.ca.8. A 13
Dabo tibi reges in furore meo li.25.c.20. b

Michee.

Ve vobis qui cogitatis inutile lib. 24.ca.
xvi. B 2
Inimici hominis domestici eius li.3.ca.5 C 7

Naum.

Dominus in tempestate & turbine vie eius
li.9.ca.16. A 1

Abachuc.

Cornua sunt i manibus eius li.30.ca.16. a
Dedit abyssus vocē suā ab altitudine fan
tasie sue li.9.ca.19.C. & li.17.ca.14. b 2
Eleuatus est sol: & luna stetit in ordine suo

li.17.ca.8. E
Audiui audituꝫ tuū ꝛ timui li.17.ca.13. A
In lumine tuo iaculis tua ibant in splēdo-
re fulgoris armoꝝ tuoꝝ li.30.ca.3. C
2 Sup custodiā meā stabo li.22.ca.15. A

Jonas

1 Jonas niniue missus ire noluit li.6.ca.12.b

Sopho.

1 Iuxta est dies dn̄i magnus: iuxta ꝛ velox
nimis li.17.ca.19.b

Malach.

4 Uobis sūt qui timetis dn̄m oriet sol iusti-
cie li.8.ca.54. A

zacha.

1 Super lapidem vnum septem sunt oculi li.
2 29.ca.30. a
Ecce angel⁹ q loquebat in me li.4.ca.31. a
Qui tetigerit vos tanget pupillā oculi sui.
li.32.ca.4. B
3 Et ostēdit mihi iesum sacerdotē magnum
stantē corā angelo dn̄i ꝛc̄.li.20.ca.20. b
4 Et in candelabro aureo lucerne septē li.29
ca.30. A
5 Leua oculos tuos ꝛ vide. Quid est hoc qd
egredit ꝛc̄.li.14.ca.26. C
6 Et ecce vir oriens nomē eius li.1.ca.19. a
ꝛ li.xx.ca.xxij. A
Quid tu vides zacharia: ego video volu-
men volās li.15.ca.6. C
Percutiā pastorē ꝛ dispergent li.2.c.28. e

Capi. Mathei.

1 Ethomas i descriptiōe quaterdenā
1 generationū ipse bis nominatur lib.
28.ca.10. G
Super quem videris spiritū descendentē
5 li.2.ca.41.b
Jam securis ad radicē arboris posita ē li.
17.ca.1. C
Cui⁹ ventilabrū i manu ei⁹ li.17.ca.v. c
Locustas ꝛ mel siluestre edebat li.31.ca.19. c
Si filius dei es dic vt lapides isti panes fi-
4 ant li.2.ca.23. b
Duxit sathan dn̄m in montem excelsum li.
3.ca.13. A
Orate pro persequentibus ꝛ calūniantib⁹
vos li.xx.ca.13. A

Beati mūdo corde qm̄ deum videbunt lib. 5
ij.ca.iij. C
Audistis quia dictum est nō mechaberis li.
iij.ca.xxij. B
Z periens dominus os suum dixit li.iiij.ca.
iiij. C
Qui dixerit fratri fatue dignus est gehenne
li.v.ca.vi. a
Beati qui esuriunt ꝛ sitiunt iusticiā qm̄ ipsi
saturabunt li.vi.ca.ij. b
Si oculus tuus dexter scandalizat te erue
eum ꝛ proijce eū abs te li.6.ca.25. a
Uos estis lux mūdi li.18.ca.32. C
Succincti lumbos mentis vestre ꝛc̄.lib.xxi.
ca.12. D
Ne nos inducas in tentationem li.3.ca.3.e 6
Amē dico vobis receperūt mercedē suā lib.
4.ca.14. C. ꝛ li.8.ca.28. b
Nesciat sinistra tua qd faciat dextera tua li.
8.ca.58. C
Uideāt opa vestra bona ꝛ glorificēt patrē
vestrū qui in celis est li.8.ca.39. a
Nolite solliciti esse in crastinū li.9.ca.51. A
Nisi remiseritis hominibus peccata eorū nec
pater vester ꝛc̄.li.10.ca.18. B
Abeuntes diffamauerūt eū per totā terra
illam li.19.ca.18. b
Intra in cubiculū tuū ꝛ ora patrē tuū clau-
so hostio li.22.ca.18. c
Panē nostrū quotidianū da nobis hodie
li.24.ca.7. b
Lucerna corporis tui est oculus tuus ꝛc̄.li.
xxviij.ca.15. B
Si fuerit oculus tuus simplex totū corpus
tuum lucidum erit li.13.ca.14. C
Querite primū regnū dei ꝛ hec oia adijciē-
tur vobis li.15.ca.20. D
Dimitte nobis debita nostra libro.xvi.ca.
ij. B
Que vultis vt faciant vobis homies ꝛ vos 7
facite illis li.10.ca.6. A
Nunq̄ noui vos discedite a me q opamini
iniqtatem li.xi.ca.8. b
Ex fructibus eoꝝ cognoscetis eos libro.15.
ca.26. C
Attendite ne iusticiam vestram faceritis co-
ram hominibus li.19.ca.18. b
Erat enim docens sicut potestatem habēs
ꝛc̄.li.23.ca.13. b
Angusta est porta que ducit ad vitam ꝛc̄.
li.25.ca.13. E

Ex fructibus eorum cognoscetis eos lib.xl.
ca.viij.A
Quid nobis & tibi fili dei lib.ij.cap.23.A
8 Permitte me prius ire et sepelire patrem
meũ li.vij.ca.xxij.F
Vulpes foueas habent & volucres celi ni-
dos &c.li.xix.ca.i.B
9 Non ieiunabunt filij sponsi &c.lib.ij.cap.
xxiiij.C
Et cum eiecta esset turba intrauit et tenuit
manum eius & surrexit puella lib.18.capi.
xxviij.C
Nec accendunt lucernam & ponit eam sub
modio: sed super candelabrũ libro.xix.ca.
xviij.A
Messis quidem multa operarij autem pau
ci.li.27.ca.12.a
10 Qui perseuerauerit vsq; in finez hic saluus
erit li.i.ca.viij.a
In viam gentium ne abieritis libro.ij.cap.
xxiiij.B
Quod dico vobis in tenebris dicite i lumi-
ne li.xi.ca.xi.C
Si quis reliquerit domos aut agros &c.cẽ-
tuplum recip.ex li.13.ca.vij.A
Vos qui secuti estis me: in regeneratiõe cũ
sederit filius &c.li.20.ca.17.A
11 Venite ad me oẽs qui laboratis &c li.i.ca.
xvi.C.& li.iiij.ca.39.A & li.20.ca.16.a.itez
li.21.ca.iiij.C
Confitebor tibi pater domine celi & terre q2
abscondisti hec a sapientibus &c.li.xxv.ca.
xviij.B
12 Spiritus qui solus erit ab neglecta domo
cum septem nequioribus redit libro.vij.ca.
viij.A
Omne verbum ociosuz quod locuti fuerint
homines reddent de eo rationem libro.vij.
ca.xxv.a
Bonus homo de bono thesauro cordis: p-
fert bona li.xi.ca.io.a
Cum immundus spiritus exierit ab homine
ambulat per loca arida & inaquosa lib.14.
ca.28.a
13 Estote prudentes: sicut serpentes libro.i.
cap.ij.a
Qui seminatus est in spinis li.i.ca.iiij.a
Multi pphete voluerũt videre que vos vi-
detis & non viderunt li.iiij.ca.37.A & lib.
13.ca.22.a
Colligite pmũ zizania & ligate ea fasciculis
ad cõburendũ li.ix.ca.47.b
Semẽ quod secus viam cecidit venerũt vo-
lucres & comederunt illud li.xix.ca.i.A.et
li.2.ca.13.C
Simile est regnum celorum grano synapis.
li.19.ca.i.B
Et tollent de regno eius omnia scandala.li
bro.19.ca.6.C
Dimittere eos ieiunos nolo li.i.ca.19.A 14
Date illis vos mãducare libro.xxvij.capi.
viij.E
Absit a te dñe nõ erit tibi hoc li.iij.ca.15.B 16
& li.ix.ca.iiij.a
Que dicũt homines esse filiũ hois li.18.ca
xxij.A & li.27.ca.i.C
Si habueritis fidem sicut granum sinapis.
presa.ca.4. 17 hier. li.32.c.5.
Helias venturus est & restituet omnia lib.
ix.ca.iij.a trãsfiguratus i mõte dño
Angeli eorum semper vident faciem patris 18
li.xj.ca.i.C.& li.xviij.ca.28.a
Omne debitum dimisi tibi libro.xvi.capi.
ij.A
Vos qui secuti estis me in regeneratiõe cũ 19
sederit filius hominis &c.li.6.ca.iiij.a & li.
io.ca.30.a.item li.xi.ca.14.C
Nemo bonus nisi solus deus libro.ix.cap.
xxij.B
Vade & vende omnia que habes & da pau
peribus & habebis thesaurum in celis lib.
xxvi.ca.xxv.C
Diues vix intrabit in regnum celorum lib.
xxxi.ca.i.B
In domo patris mei mansiones multe sunt 20
l.iiij.ca.42.a
Nos qui portauimus pondus diei & estus
li.viij.ca.vij.C
Potestis bibere calicem quem ego bibitu-
rus sum li.17.ca.4.
Multi vocati pauci vero electi libro.xxv.
ca.xi.C
Nonne ex denario conuenisti mecum libro
xxv.ca.xviij.C
Asellum dominum ascendisse libro.i.capi. 21
xxvi.A
Omne verbum quod locuti fuerint homi-
nes ociosum reddent rationem libro.iiij.
cap.ij.A
Ligate ei manus & pedes & mittite eum in 22
tenebras exteriores li.ix.ca.xlvi.B
Liquantes culicem: camelum autem glu- 23

tientes libro ii.ca.14.e
Ue vobis hypocrite: q circuitis mare libro
i.ca.15.b.
Ue vobis scribe z pharisei li.6.ca.ij.a
Omnis q se exaltat humiliabitur z q se hu
miliat exaltabitur li.12.ca.ij.d
24 Non est vestrum nosse tempora z momē
ta presa.ca 14
Quā abundauit iniqtas refrigescet chari
tas multorum li.2.ca.1.a
Que dicunt facite iuxta opera vero eorum
nolite facere.li.6.ca.4 A
Abundauit iniqtas z refrigescet charitas
multorum li.xi.capitulo 27 B z libro 16 ca
pitulo 30.C
Si dixerint vobis ecce in deserto est: nolite
exire li.20 capitulo 9 b
Ubicūq fuerit corpus ibi congregabunt z
aquile li.31 capitulo 36.f
25 Discite a me omnes operarij iniqtatis lib.
ij.ca.4 A z li.6.ca.19 b
Difficile q pecunias habent intrabunt in
regnum celorum li.4 ca.2 D
In regeneratione cum sederit filius homi
nis li.4 ca.29.a
Esuriui z dedistis mihi mādūcare z̄c. li.
6 capitulo 4.b
Date nobis de oleo vestro qz lampades
nostre extinguuntur li.8.ca.31.C
Amen dico vobis nescio vos lib.18 capitu
lo 39.C z li.15.ca.x B
Quādiu fecistis vni de fratribus meis his
minimis mihi fecistis li.16.cap.1.e
Nouissime veniunt fatue virgines dicen
tes li.18.capitulo 5.e
26 Accepto pane gratias egit li.ij.ca.31.b
Quid adhuc egemus testibus li.ij.capitu
lo 31.C
Amice ad quid venisti li.3.ca.18 b
Pater mi si possibile est transeat a me ca
lix iste li.12.ca.8.c
27 Crucifige crucifige eum li.ij capitulo 27 A
z li.6 capitulo 14.b
Inuenerunt hominem cyreneum venientē
obuiam sibi li.8.capitulo 30.b
Helias venturus est z restituet omnia lib.
20.capitulo.27.b
Omnia vero opera faciunt vt videantur
ab hominibus li.15.e

Ca. Marci

Genimina viperarum qui demonstra 1
g uit vos fugere a ventura ira libro
3 capitulo 4.e
Et non cognouit eam donec peperit filiū
suum primogenitum li.8 ca.41 b
Boenerges apostoli vocati sunt li.29 capi 3
tulo 16 B
Ne velitis dicere intra vos patrem habe
mus abraam z̄c.li.29 ca.21 C 5
Quis me tetigit li.3 ca.14 E
Uade in domum tuam li.8.ca.14 b 6
Nemo potest duobus dominis seruire li.
v capitulo 22.b
Exterminant facies suas vt appareāt ho
minibus ieiunantes li.8.ca.30.b 8
Operamini non cibum qui perit: sed q per
manet z̄c.li.1.ca.19 a
Legionem demonum ab obsesso dominus
repellens gratias ei referebat obsessus lib.
6 capitulo 27 a
Credo domine adiuua incredulitatem me 9
am libro 22 capitulo 21.c
Ecce dominus transiens auditum prebuit 10
sed stans visum tribuit li.5 ca.25 b
Credo domine adiuua incredulitatem me
am li.x.capitulo 13.a
Amant primos discubitus in conuiuijs et 12
primas cathedras in sinagogis libro 8 ca
pitulo 36.b
Uigilate itaq quia nescitis diem neq ho 13
ram li.7.capitulo 20.a
Nisi esset hic a deo non poterat facere ge
q li.xi.ca.13.c
Ex corde exeunt cogitationes male li.25. 15
capitulo x.b

Ca. Luce

Luminare his qui in tenebris z in 1
vmbra mortis sedent libro 4 capi
tulo 20 a
Ipse preibit ante faciem domini parare vi
as eius li.19.ca.5 C
Uirtus altissimi obumbrabit tibi libro 18
capitulo 2 b
Quod nascetur ex te sanctum vocabitur
filius dei li.18 capitulo 34.a
Et vnde mihi hoc vt veniat mater domini
mei ad me li.18 ca.35 a
Nunc dimitte seruum tuum domine secū 2
dum verbum tuum in pace li.5 ca.22 e

Maria autem conseruabat omnia verba
hec conferens in corde suo libro 16 capitu-
lo.17.c
Subito facta est cum angelo multitudo ce-
lestis curie li.17.ca.18.a
3 Et in terra pax hominibus bone volunta-
tis li.27.ca.11.d
4 Scimus q̄ sis sanctus dei li.3.ca.12 a
5 Ascendit Jesus in nauiculā petri ⁊ roga-
uit vt a terra duceret pusillū li.17.ca.12. C
6 Ve vobis diuitibus q̄ hic habetis conso-
latōem vestrā li.18.ca.27 A
Diligite inimicos vestros li.22.ca.11.d
Dimittite ⁊ dimittetur vobis date ⁊ dabi-
tur vobis li.22.ca.12.b
Si eijcis nos mitte nos in gregem porcorū
8 li.2.c.9. C
Redi i domū tuam ⁊ narra quāta tibi fece-
rit deus li.16.ca.13.e
Quis me tetigit ⁊c.li.20.ca.18.a
9 Sine mortuos sepelire mortuos suos. lib.
4.ca.29.b
Si qs vult post me venire abneget semet-
ipsū ⁊ li.8.ca.19.B
Discūbere fac (?) eur fecerit dn̄s populum p tur-
mas li.16.ca.16.ca.31.a
Dn̄e in noīe tuo ēt demonia nobis subie-
cta sunt li.23 ca.7.b
Multi dicent mihi in illa die dn̄e dn̄e ⁊c.li-
bro 8.ca.27. B
Dignꝰ est operariꝰ mercede sua li.1.c.16.a
10 Martha martha sollicita es ⁊ turbaris er-
ga plurima porro vnū necessarium est ⁊c.
li.6.ca.27.C
Dico vobis q̄ multi iusti voluerūt videre
que vos videtis ⁊ non viderunt li.7.c.iij.
fi.⁊ li.5.ca.20.C
Samaritanus autē veniens duxit eū i sta-
bulum ⁊c.li.20.ca.6.a
Seruus sciens voluntatē dn̄i ⁊ nō faciens
iuxta eam plagis ⁊c.li.25.ca.16.b
Confitebor tibi dn̄e pater celi ⁊ terre qui
abscondisti hec a sapientibꝰ ⁊c.li.27.ca.9 b
12 Hac nocte repetent animam tuam abs te.
li.iij.capitulo.1.B
Cui multum datum est multum querit ab
eo. 1.4 ca.ij.d
Ignem veni mittere in terram libro.1.capi-
tulo 24.C
Anima habes multa bona reposita in an-
nos plurimos li.14.ca.1.b.⁊ li.15.ca.11. B

⁊ li.18.ca.11.B
Sint lumbi vestri precincti ⁊ lucerne ardē-
tes in manibus vestris li.22.ca.6.a ⁊ li.28
ca.7 D
Manducauimus ⁊ bibimus corā te li.lib.
1.ca.21.b
Contendite intrare per angustam portam 13
li.11.ca.28.a
Nescio vos vnde sitis discedite a me oē a
operarij iniqtatis li.25.ca.23.b
Si qs venit ad me ⁊ non odit patrem suū
⁊ matrē ⁊c.li.7.ca.18.a 14
Nescio vos vnde sitis li.8.ca.15.b
Ois q̄ se exaltat humiliabitur ⁊ q̄ se humi-
liat exaltabitur li.16.ca.11.b
Nisi qs renunciauerit omnibus que possi-
det ⁊c.li.31.ca.1.e
Gaudium erit in celo super vno peccatore
li.3.ca.14.C 15
Cito pferte stolā primā li.12.c.v.a
Audiebant autem omnia hec pharisei q̄
erant auari li.14.ca.5.e
Pater abraā miserere mei li.1.ca.5.b et li. 16
4.ca.32.a.⁊ li.9.ca.49.a
Memento fili q2 recepisti bōa in vita tua
at lazarus similiter mala.li.5.ca.1.a
Si in alieno fideles nō fuistis quod vestrū
est q̄ credet vobis li.8.ca.16 fi.
Clamans ⁊ multum discerpens exiuit ab
eo li.1.ca.28.C
Decem leprosi mundati sunt li.5.ca.11.c
Regnū dei intra vos ē li.8.ca.17. C 17
Facite vobis amicos de māmona iniqta-
tis vt cum defeceritis ⁊c.li.21.ca.14 A
Dū feceritis oīa que precepta sunt vobis
dicite serui inutiles sumꝰ li.27.ca.24.e
Filius hominis veniens putas inueniet li-
bro 1.ca.23.B 18
Jeiuno bis in sabbato decimas do oīum q̄
possideo li.12.c.16.b.⁊ li.16.c.7.b
Zacheus cum statura pusillus esset arborē
sycomorꝰ ascendit li.27.ca.26.MD 19
Metuebant iudei quare populum vt do-
minum occiderent li.iij.ca.26.a 20
In patientia vestra possidebitis animas
vestras li.5.ca.14. a 21
Celum ⁊ terra transibunt verba autē mea
non transibunt li.16.ca.18.C
Attendite vobis ne forte grauentur corda
vestra li.20.ca.16 A
Vos estis q̄ permansistis mecū li.1.c.40.a 22

Hec est hora vestra ⁊ potestas tenebrarum li.6.ca.28.B
Respexit dominus petrum ⁊ recordatus e petrus verbi quod dixerat Jesus li.b.8.ca pitulo 9.a
Petrus dominū respiciens exit ad lachrymas perruperit li. 9 ca.27.a
25 Erat enim ex multo tempore cu p ens vide re eum li.x.ca.30.B
Pater dimitte illis nesciunt enim qd faciunt li.15.ca.x.b
Memento mei dum veneris in regnū tuum.li.18.ca.35.B
Herodes autem viso Jesu gauisus est valde li.22.ca.16 C
24 Ambulauerūt duo discipuli in via: In prefatione ca.6.
Nos sperabamus qz ipse eēt redemptur israel li.14.ca.24.a
Palpate ⁊ videte qz spūs carnem et ossa non habet li.14.ca.31.B
Pueri nunqd pulmentarium habetis li.19 capitulo.xi.c
Sic oportebat christum pati ⁊c.li.29.capitulo 7.A
28 Deum non timebat ⁊ hominem reuerebatur li.14.ca.15.C

Ca. Joannis.

N pricipio erat verbum ⁊ verbum
1 erat apud deū li.5.ca.20.a
Cum esses sub ficu vidi te li.18.capitulo 23.a
Ecce agnus dei ecce q tollit peccata mūdi. li.8 capitulo 23
3 Erat lux vera que illuminat omnē hoiem. li.x.ca.30.c
Nisi quis renatus fuerit ex aqua li.4.capitulo.2 C.⁊ li.9.ca.16.b
Nemo ascendit in celum nisi q de celo descendit li.27.ca.xi F
Spūs vbi vult spirat ⁊ vocem eius audis li.x.ca.x.a.⁊ li.27.ca.26 B
4 Qui biberit aquam, quā ego dabo ei nō sitiet in eternum li.6.ca.7.A
Qui non diligit fratrem suum quem videt deum quem non videt quomodo pōt diligere li.7.ca.xi.B
Alij laborauerunt ⁊ vos in labores eorum introistis li.9.ca.22.C
Meus cibus est vt faciam voluntatē eius qui misit li.21.ca.7 B
Ecce sanus factus es .iam noli peccare.prefa.ca.9
Hic peccauit aut parentes eius. vbi supra.
Si crederetis moysi: crederetis forte ⁊ mihi li.3.ca.21.b
Uade in domum tuā li.4.ca.35.C
Et q misit me pater ipse testimonium perhibebit de me li.13.ca.12.B
Pater non iudicat quēq̃: sed oē iudicium dedit filio li.22.ca.19.a
Surge tolle grabatū tuū ⁊ vade i domum tuam li.23.ca.24.a
Ego sum panis viuus q de celo descendi libro 6.ca.19 a 6
Qui comedit carnem meam ⁊ bibit sanguinem meum in me manet li.7 ca.4 A
Habete sal in vobis ⁊ pacem habete inter vos li.7 ca.24.b
Nunc princeps huius mundi eijcietur foras li.17.ca.18.b
Queritis me non qz vidistis signa: sed qa manducastis ex panibus meis li.23.capitulo.26.B
Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat li.i.capitulo 21.a
Nunqd aliqs de principibus, credidit i eū li.2.ca.26.a 7
Quidam dixerunt dūm bonum esse qdam vero non li.2.ca.29.b
Tempus meū nondū aduenit: tempus autem vestrū semp ē paratū li.6 ca.28 b
Qui credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent li.xi.ca.6.b. ⁊ lib.18 ca.22.D
Qui sine peccato est vestrum mittat ⁊c.libro.i.ca.x.A 8
Ego sum lux mūdi li.4.ca.15.a
Ois q peccat, seruus est pcti li.4.ca.42.b
Uos ex pře dyabolo estis li.13.ca.17.a
Si vos filius liberauerit vere liberi eritis. li.24.ca.3.fi.
Qui est caput oium nostrum. pfa.ca.xi. 9
Ego in iudiciū veni i hūc mūdū li.2.c.30.b
Hyems aūt erat li.2 ca.i.a
Nō rapiet eos quisq̃ de manu mea libro 3.ca.2.C
Qui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde fur est ⁊ latro libro.5.capitulo 16.C

Ego sum hostiū si quis p me introierit sal-
nabitur li.6.ca.2.A.
Quousq3 aiam nostrā tollis li.6.ca.14.A.
Per me si quis introierit saluabitur et in-
gredietur et egredietur ꝛ pascua inueniet
li.7.ca.6.B.
Potestatem habeo ponendi animā meam
et potestatem habeo iterum sumendi eam
li.24.ca.2.B.
11 Infremuit iesus spiritu ꝛ turbauit semet-
ipsum li.3.ca.13.A
Videtis q2 nihil pficimus ecce mūdus to-
tus post eū abijt li.6.ca.12.C
Quid facimus q2 hic homo multa signa
facit li.18.ca.11.C
12 Lazare veni foras li.22.ca.13.C
Expedit vt vnus moriaẗ ꝛ ne tota gens pe
reat li.6.ca.12.C
Ambulate dū lucē habetis ne vos tenebre
cōprehēdāt li.6.ca.13.B.ꝛ li.9.ca.46.a
Ego si exaltatus fuero a terra oia traham
ad me ipm li.42.ca.8.A
Cū senueris extēdes man⁹ tuas ꝛ alius te
cinget ꝛ ducet quo nō vis li.31.ca.26.a
13 Lauit dñs pedes discipulorꝫ li.9.ca.23.A
Erat aūt nox li.2.ca.1.B
Sciens iesus q2 omnia dedit ei pater lib.3.
ca.12.B
In hoc cognoscēt oēs q2 mei discipuli estis
li.22.ca.10.C
14 Apud vos manebit ꝛ in vobis erit lib.20.2
ca.11.C
Et iudex tradet exactori li.4.ca.41.C
Ego rogabo patrē ꝛ alium paraclitum da-
bit vobis vt maneat vobiscum in eternum
li.5.ca.20.B
Nemo venit ad patrem nisi per me lib.5.
ca.25.C
Pacem relinquo vobis pacem meā do vo
bis li.6.ca.22.A
Si quis diligit me sermonē meū seruabit et
pater meus diliget eum ꝛ māsionē ꝛc.li.19.
ca.3.C
15 Non iam dicā vos seruos: s3 amicos meos
li.10.ca.30.B
Vos amici mei estis si feceritis ea que preci
16 pio vobis li.27.ca.11.C
Videbimus eū sicuti est li.5.ca.20.D
Si non abiero paraclitus non veniet lib.8.
ca.17.C
Mundus aūt gaudebit vos autem cōtri-
stabimini li.8.ca.11.C
Hec locutus sum vobis vt in me pacem ha
beatis q2 in mundo pressuraꝫ habebitis li.
25.ca.11.B
Venit hora vt iam nō in pūerbijs loquar
vobis sed palā de patre annūciabo vobis
li.30.ca.8.D
Pater volo vt vbi ego sum ꝛ illi sint mecū
li.27.ca.11.F 17
Pater clarifica filiū tuum ꝛ filius tuus cla-
rificet te li.28.ca.2.A
Stabat ad prunas q2 frig⁹ erat li.2.ca.1.a
Regnū meū nō ē de hoc mūdo li.8.ca.6.b 18
Quē queritis li.17.ca.21.C
Ecce mater tua li.14.ca.23.D
Amen dico vobis q2 plorabitis ꝛ flebitis li
b.20.6.ca.8.A
Hic est discipulus ille quem diligitis iesus i 19
prefatione ca.ij.
Non haberes in me potestatē nisi tibi da-
ta esset desuper li.3.ca.12.C
Inclinato capite tradidit spūm li.11.ca.3.b
Palam de patre meo annūciabo vobis li.
30.ca.22.D
Tulerunt dñm de monumēto ꝛ nescio vbi 20
posuerunt eum li.3.ca.9.B
Accipite spūꝫ sanctū quorꝫ remiseritis pec
cata remittunẗ eis li.27.ca.14.B.ꝛ lib.28.
ca.18.A.

Ad romanos.

Quia cum cognouissent deū nō sicut 1
deū glorificauerūt li.16.ca.26.C.et
li.26.ca.12.A
Femine corꝫ imutauerūt naturalē vsum in
eū qui ē cōtra naturā li.23.ca.3.A
Sapientibus ꝛ insipientibus debitor sum li.
24.ca.11.B
Inter se inuicem cogitationū accusantium
li.4.ca.17.C 2
Cogitationibus accusantib⁹ aut etiā defen
dentibus li.15.ca.16.A
Qui reddit vnicuiq3 s̄m opera sua lib.16.
ca.11.C
An ignoras q2 patiētia dei ad penitētiā te
adducit li.17.ca.3.B.ꝛ li.25.ca.2.C
Nō enim accepistis spūm seruitutis iterū i
timore sed accepistis spūm adoptionis lib. 4
9.ca.32.A
Xp̄s pro impijs mortuus ē li.4.ca.39.B 5
Xp̄s resurgens ex mortuis iam nō moritur

li.14.ca.31. C
Que ergo fructū habuistis tūc li.1.ca.14. b
6 Quod autē mortuus est pro peccato mortuus est semel li.9. ca.20. B
Neq3 exhibeatis mēbra vestra arma iniqtatis peccato li.9.ca.46. C
Non regnet peccatū in vestro mortali corpore li.14.ca. 9. a
Vetus homo noster simul crucifixus est li. 19.ca.27. C
7 Video aliam legem in mēbris meis lib. 4. ca.29. C. ꝛ li.6 ca.21. A. ꝛ li.10.ca.12. b
Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee li.19.ca.6. A ꝛ li. 23.ca.28. C
Lex qdem sancta ꝛ mandatū sanctū ꝛ iustū ꝛ bonum li.7.ca.4. C
Caput viri christus caput aūt christi deꝰ li. 8.ca.21. A
8 Ipse spūs postulat pro nobis gemitibus li. 2.ca.30. c
Non sunt condigne passiones huius tēporis li.2.ca.15. B
Vanitati subiecta est creatura non volens sed ꝑpter eum qui subiecit eam in spe.lib. 4.ca.41. A
Non accepistis spūm seruitutis iterū i timore li.7. ca.5. E
Quos ꝑsciuit ꝛ ꝑdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui li.20.ca.25. C
Xp̄s iesus qui mortuus est pro nobis: imo q ꝛ resurrexit qui est in dextera dei lib.22. ca.18. B
Unusqsq3 nostrū ratione̅ reddet pro se deo li.26.ca.2. A
Quis nos separabit a charitate xp̄i: tribulatio: angustia: an ꝑsecutio ꝛc. li.31. c.24. D
Ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatem glorie filioꝝ dei. li. 8. ca.7. C
Non sunt cōdigne passiones huiꝰ tp̄is ad futuram gloriā li.8.ca.7. E
O homo tu quis es qui respōdeas deo lib.
9 9.ca.11. C
Nunqd dicit figmentū ei qui finxit quare me fecisti sic li.11.ca.11. C
Donec plenitudo gentiū introiret. prefa.
11 ca.14
Quod querebat israel hoc non est cōsecutꝰ li.4.ca.39. D
O altitudo diuitiarū sapientie ꝛ scientie dei quā incomprehensibilia sunt iudicia eius libro.10.ca. 5. A
Noli altum sapere sed time. li.16.ca.3. e
Sicut vos aliquādo nō credidistis deo nūc aūt misericordiā cōsecuti estis ꝛc. li.29.cap. xxix. B
Ex ipso ꝛ in ipso ꝛ per ip̄m sunt omnia lib. 29 ca.28. D
Non plus sapere q̄3 oportet sapere li.3.ca.
18. A ꝛ li.16.ca.3. c 12
Benedicite ꝛ nolite maledicere lib. 4.cap. v. C.
Nolite prudentes esse apud vosmetipsos li. 26.ca.21. D
Unicuiq3 sicut deus diuisit mēsuram fidei li.28.ca.12. B
Hora est iam nos de somno surgere libro.5 13
ca.21. B
Nox precessit dies autem appropinquabit li.8.ca.20. c
Carnis curam ne feceritis in cōcupiscētijs li.11. ca.51. A. ꝛ li.30.ca.28. B
Beatiores erunt si sic ꝑmanserint ſm meū 14
consilium li.1.ca.20. B
Non enī audeo aliqd loqui eorū que ꝑ me 15
nō efficit xp̄s ꝛc. li.28.ca.15. B
Volo vos sapiētes esse in bono li.1.ca.2. a 16

Corynth.j.

Uasi morientes ꝛ ecce viuimꝰ li.72 1
q ca.22. A
Xp̄s dei virtus ꝛ dei sapientia li.1. ca.9. D ꝛ li.11.ca.4. c
Non multi sapiētes ſm carnē li.1. ca.18. a
Non enim nosmetipsos predicamus lib.6. ca.8. B
In dei sapientia non cognouit mundus ꝑ sapientiā deū li.14.ca.22. e
Quod oculus nō vidit nec auris audiuit li 2
bro. 4.ca.26. A
Quis scit hominū que sunt hoīs nisi spūs hominis q in eo est li. 15.ca.16. e
Que ꝛ loquimur non indoctis humane sapientie verbis secundū doctrinā spiritus libro.18. ca.29. c
Sapientia huius mundi stulticia est apud
deum li.2.ca.31. e 3
Cum sit inter vos zelus ꝛ contentio lib. 4. ca.17. B
Cōprehēdā sapiētes i astucia eoꝝ li.5.c.11.a
Tēpliū dei sanctū ē qđ estis vos li.7.c.24.b

Apprehendit sapientes in astucia eorum li.
12.ca.15. C
Adiutores enim dei sumus li.17.ca.10. A
Fundamentu aliud nemo potest poni rc. li
bro.23.ca.9. B
Neqz qui plantat est aliqd neqz qui rigat
sed q incrementu dat de9 li.17.ca.10. A
Non potui loq vobis quasi spualibus sed
quasi carnalibus tanqz paruulis lib.17.ca.
13. B
Quod stultum est dei sapientius est homi
nibus li.20.ca.17. A
Qui factus e nobis a deo sapientia iusticia
4 z sanctificatio li.26.ca.7. B
Nolite ante tempus iudicare li.1.ca.17. B
Nihil mihi coscius sum sed in hoc no iustifi
catus sum li.5.ca.7. C. z li.10.ca.11.a
Mihi pro minimo est vt a vobis iudicer:
aut ab humano die li. v.ca.23. A
Quid vultis: in virga venia ad vos: li.24.
ca.24. C
5 Nolite pueri effici sensibus li.1.ca.13.a
Omnia mihi licent sed non oia mihi expe
diunt li.v.ca.vi. A
Ecce nunc tempus acceptabile ecce dies sa
lutis li.8.ca.9. A
Contemptibiles qui sunt in ecclesia illos con
stituite ad iudicandu li.19.ca.21. B
Neqz adulteri regnu dei possidebunt libro
21.ca.9. A
7 Alius iudicat diem inter diem li.1.ca.20. A
De virginibus aut preceptu non habeo li
bro.4.ca.33. A
Tribulationem tamen carnis habebunt li.12.
ca.13. C
8 Scimus qz nihil est idolu li.4.ca.11.b
Scietia inflat charitas aut edificat li. 8.ca.
30. A. z li.16.ca.23. A
Qui se existimat scire aliqd nondu cogno
uit quemadmodu oporteat scire lib. 27.cap.
24. B
9 Factus sum iudeis tanqz iudeus vt ipsos
lucrarer li.vi.ca.22. C
Castigo corpus meum atqz in seruitute re
digo li.20.ca.4. B
Debet eni spe qui arat arare li.31.ca.13. E
10 Fidelis deus qui no patietur vos tentari
li.2.ca.11. A
Petra autem erat christus li.2.ca.22. C. z
li.31.ca.34. C
Neqz idolatre efficiamini sicut qda ex ipsis
li.10.ca.14. A
Tentatio vos non apprehendat nisi huma
na li.21.ca.3. B
Oes in moyse baptizati sunt li.23.ca.1. B
Si nosmetipsos diiudicaremus no vtiqz a 11
dno iudicaremur li.4.ca.18. C. z li.11.ca.19
B. ite li.12.ca.19. C
Cum iudicamur a dno corripimur vt no cu
hoc mudo damnemur li.11.ca.33. C
Caput viri xps li.20.ca.3. B
Que putamus ignobiliora mebra esse cor 12
poris his honorem abundantiorem circuda
mus li.13.ca.4. A
Stella enim a stella differt in claritate li.17
ca.9. a
Nam z corpus non e vnu membrum li.28.
ca.13. A
Audiui archana verba que no licet homi
ni loqui li.31.ca.35. A
Si linguis hominu loquar z angelorum cha 13
ritate autem no habea factus sum velut es
sonans aut cymbalu tinniens li.7.ca.10. a
Charitas patiens est benigna est no emula
tur no inflat li.10.ca.8. a
Videmus nunc p speculu in enigmate tuc
aut facie ad facie li.17.ca.13. C
Tunc cognoscam sicut z cognitus sum li.24
ca.7. A. z li.28.ca.21. A
Emulamini spiritualia magis aut vt pphe
tetis li.19.ca.21. B
Euigilate iusti z nolite timere li.5.ca.21. B 15
Quotidie morior p gloria vestra li.8.c.7 b
Euigilate iusti z nolite timere li.8.ca.10. A
Oes qdem resurgemus sed non oes immuta
bimur li.12.ca.6. A
Tu quod seminas non viuificatur nisi pri9
moriatur li.14.ca.32.a
Gratia aut dei sum id qd sum li.16.ca.12.
A. z li.19.ca.27. B
Ego enim sum minimus apostolorum q no
sum dignus vocari apostolus libro.24.ca.
11. B
Abundantius oib9 laboraui li. 24. ca.12. D 16
Venia ad vos cu macedonia ptransiero rc.
li.30.ca.13. B

Corynth.ii. 1

Supra modu grauati sumus supra
f virtute li.8.ca.7. D 2
Non enim sumus sicut plurimi adul
terantes verbu dei li.16.ca.28. b

Si cognouissent nunq̃ dn̄m glorie crucifixissent li.9.ca. 21. C
Odorem noticie sue manifestat p nos in oī loco li.14.ca.28. C
Non enim iudicaui me scire aliqd libro.31. ca.36.B
Xp̄i bonus odor sumus deo li.24.ca.10. B
3 Usq̃ hodie dum legitur moyses velamen ē sup cor eorū li.2.ca.31.A.ꝛ li.9.ca.21. C
Ubi spiritus domini ibi libertas libro.15. ca.10. D
4 Habemus thesaurū istū in vasis fictilibus li.5.ca.27. B
Et lʒ his qui foris est noster homo corrūpatur sed tñ his q intus est renouatur li.6.ca. 5.C.ꝛ li.10.ca.22. a
Non eni nosmetipsos p̄dicamus sed dn̄m li.7.ca.13.B.ꝛ li.24.ca.24. b
5 Modicū fermētū totā massam corrumpit li.1.ca.2. C
Quandiu sumus in hoc habitaculo ingemiscimus li.4.ca.25. C
Scimus qm̄ si terrestris dom⁹ nostra hui⁹ habitationis dissoluatur li.4.ca.32.A ꝛ li. 6.ca.6. a
Charitas xp̄i vrget nos li.27.ca.18. b
6 Ecce nunc tēpus acceptabile ecce dies salutis li.9.ca.50.b ꝛ li.18.ca.15. b
7 Per gloriā ꝛ ignobilitatē p infamiā ꝛ bonā famē li.22.ca.9. a
Foris pugne intus timores li.3.ca.16. a.et li.14. ca.18. a
Cum venissemus macedoniā nullā requiē habuit caro nostra ꝛc.li.31.ca.23. b
Propter nos egenus factus est cum esset diues li.6.ca.14.a ꝛ li.18.ca.19. a
Uestra abundantia illoꝝ inopiā suppleat li.21.ca.14. a
Periculis ex genere:piculis ex gētib⁹:peri
10 culis in ciuitate li.xiiij.ca.18. a
Epistole graues sunt ꝛ fortes p̄sentia autē
11 corporis īfirma li.10 ca.29. C
An experimentū queritis eius qui in me loquitur.in prefa.ca.ij.
In labore ꝛ erumna:in vigilijs multis lib.ij ca.16. a
Ipse enim sathanas transfigurat se in angelū lucis li.iiij.ca.8. C.ꝛ li. 8.ca.7.D
Quis infirmatur ꝛ ego non infirmor li.19. ca.9.b
12 Non enim nosmetipsos p̄dicamus sed iesum xp̄m dn̄m nostrū li.19.ca.19.a
Parco aūt ne quis existimet me super id qd videt in me ꝛc.li.18.ca.5. a 13
Charitas patiens est:benigna est libro.8. ca.1. b
Uosmetipsos tentate si estis in fide ipi vos pbate li.31.ca.26. D 15
Scimus si terrena domus nostra huius habitationis dissoluatur li.5. ca.27. b
Insipiens tu quod seminas nō viuificabitur nisi prius moriatur li.6.ca.7. a

Ad Galla.

Uem deus suscitauit a mortuis lib. 15.ca.28.b 1
Nos natura iudei ꝛ non ex gētibus li.2.ca.30. a 2
Uiuo aūt non ego viuit vero in me xp̄s li. 8.ca.18. B
Petrus Jacobus ꝛ Joānes qui videntur columne dexteras dederunt mihi lib.17. cap. xiiij. C
O insensati galathe qs nos fascinauit vt 3
sic stulti ēstis ꝛc.li.30.ca.21. D
Misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege li.21.cap.26. a ꝛ lib.29.cap. 30. B.
Filioli mei quos iterū pturio donec formetur xp̄s in vobis li.30.ca.21.
Qui autem sunt xp̄i carnem suam crucifixerunt cum vitijs ꝛ cōcupiscentijs libro.8. ca.31. a
In xp̄o iesu neq̃ circūcisio aliqd valet neq̃ preputiū ꝛc.li.30.ca.21. a
Si circūcidamini xp̄s vobis nihil pderit libro.31.ca.xiiij. A
Mundus mihi crucifixus est ꝛ ego mūdo
li 5 .ca.ij.b ꝛ li.18.ca.37. a 6

Ad Ephesios.

Omnia opatus est fm̄ cōsilium volūtatis sue li.20.ca.iiij.D 1
Qui nos conresuscitauit ꝛ consede
re fecit libro.3.cap.xi.A. ꝛ libro.vi.capi. 2
viij. B
Eramus natura filij ire sicut ꝛ ceteri lib.ix. ca.16. B
Qui pri⁹ fui blasphemus ꝛ psecutor ꝛ contumeliosus li.18.ca.xxiij. C

3 Vigilate memoriam mei retinentes libro
5.capitulo 10.b
Qui potens est omnia facere superabūdā
ter li.x capitulo xi.a
Surge qui dormis ꝛ exurge ex mortuis ꝛ il
luminabit te xp̄s li.15 ca.26 b
4 Obsecro vos fratres ego vinctus in domi
no vt digne ambuletis li. 5.ca.x b
Sol non occidat super iracundiam vestrā
li.5 ca.31 A
Tenebris obscuratum habentes intellectū
li.25 capitulo 4 b
5 Ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam li.2.
capitulo 29.a ꝛ li.20.capitulo 24 B
Omnia autem que arguuntur a lumine ma
nifestantur li.4 ca.18.c
Redimentes tempus quoniam dies mali
sunt li.5 capitulo 18.c
Surge q dormis ꝛ exurge ex mortuis ꝛ illu
minabit te christus li.8 capitulo x.a
Eratis aliquando tenebre nunc autē lux
in domino li.17 ca.14 b
6 Non est vobis colluctatio aduersus car
nem ꝛ sanguinem li.13 ca.5.b

Philipenses.

1 Cupio dissolui ꝛ cum christo eē li. 4
c capitulo 41.b
Desiderium habens dissolui ꝛ cum
xp̄o eē li.8 ca.7 C ꝛ ca.17 B
2 In medio nationis praue ꝛ peruerse li.i.
capitulo.i b
Contra spiritualia nequitie in celestibus li.
ij.capitulo 21 c
Qui cum in forma dei esset non rapinam
eē li.ij.ca.22 e
Venit in similitudinem carnis peccati lib.
3.capitulo 14 b
In medio nationis praue li.4 ca.15.a
Omnes que sua sunt querunt non que Je
su xp̄i li.17 ca.4 a
Nostra conuersatio in celis est li.i.ca.31.b:
3 ꝛ li.5 ca.28 A ꝛ li.6 ca.6 a
Mihi viuere christus est, ꝛ mori lucrum li.
8 capitulo 18 D
Hebreus ex hebreis sm legem phariseus
ꝛc.Ibidem
Sed que mihi fuerunt lucra: hec arbitrat⁹
sum propter christum detrimenta li. 8 ca
pitulo 18.E
Unum quod retro est oblitus ad ea q̄ an
te sunt extentus sequor ad palmam marty
rij li.26.ca.37 a
Non requiro datum sed requiro fructum 4
libro 19.ca.xi C

Thessalo.i.

Qui prius fui blasphemus ꝛ persecu 1
tor ꝛ cōtumeliosus li.25 ca.16 a
Neq3 aliquando fuimus in sermo
ne adulationis ꝛc.li.19.ca.19 a
Non vsi sumus hac potestate cū possim⁹
oneri eē vt xp̄i apostoli ꝛc.li.x ca.29 c
Que enim est nostra spes aut gaudiū aut 2
corona glorie li.xi capitulo 9 B ꝛ libro 19.
capitulo 17 e
Dominus Jesus interficiet eum spiritu
oris sui libro 14 ca.xi.e
Nemo moueatur in tribulationibus istis 3
li.3 capitulo 16 B
Ipsi enim scitis q in hoc positi sumus li.6.
capitulo 5.B
Nolo vos ignorare fratres de dormienti 4
bus ꝛc.li.5.ca.21 B ꝛ li.12 ca.6 B
Dies domini sicut fur ita in nocte veniet 5
li.iiij.ca.20.a
Omnes vos filij lucis estis ꝛ filij diei non
sumus noctis neq3 tenebrarum libro 8.ca
pitulo 8 B

Thessalo.ij.

Ita vt ꝛ nosipsi in vobis gloriemur 1
in ecclesijs dei pro patientia vestra
li.5.ca.8.B
Pro eo q charitatem veritatis non rece 2
perunt vt salui fierent ꝛc.li.25 ca.20.a
Ut reueletur in suo tempore li.29.ca.3 C
Qui aduersat ꝛ extollitur super oē qd dr
deus aut colitur li.29.ca.iiij.C

Collocen.

Corpus christi quod est ecclesia.pre 1
c fs.capitulo xi
Suppleo ea que desunt passionum
xp̄i i corpore meo li.3.ca.xi.A ꝛ li.6 ca.i. a
Quod infirmum est dei fortius est homini
bus libro 16.capitulo 15 a
Mortui enī estis ꝛ vita vestra abscondita 3
est cum xp̄o in deo li.5.ca.3.C ꝛ li.6 ca. 23.
fi.item li.8.ca.19.a
Exuentes vos veterem hoīem cū actib⁹ su
is ꝛ induētes nouū ꝛc.li.19.ca.27.C

Et auaricia que est idolorum seruitus li.26 ca.4.c.⁊ li.30.ca.31.c
4 Sermo vester semper sit sale conditus li.7 capitulo 6.c
Orantes simul ⁊ pro nobis vt deus apiat nobis ⁊.li.29.ca.16.b

Timo.i.

1 Docere aũt mulierem non permitto li.3 capitulo 5 .a
Cum adhuc peccatores essem⁹ ⁊c. li.18 ca.24.c
Qui prius fui blasphem⁹ ⁊ persecutor li.22 ca.18.b
2 Laboro vsq̃ ad vincula quasi male operans ⁊c.li.31.ca.25.E
4 Manus cito nemini imposueris neq̃ cõmunicaueris libro 5 ca. 29.d
Prohibentiũ nubere abstinere a cibis ⁊c.libro 16 ca.4.b
Precipe hec ⁊ doce cum omni imperio:non dominatione potentie sed auctoritate sua det vite li.23.ca.15.b
5 Noli aquam bibere sed modico vino vtere pter stomachum li.5.ca.29 B
Radix omnium malorum est cupiditas li.15 ca.1 A ⁊ li.20 ca.10.b
6 Qui solus hz imortalitatẽ li.12.ca.17 A
Si crucifixus est ex infirmitate, sed viuit ex virtute li.14 ca.19.a
O thimothee depositum custodi deuitans prophanas vocum nouitates li.18. capitulo.14 .a

Thimo.ij.

2 Nemo militãs deo implicat se negotijs secularibus li.5 ca.22 B ⁊ li.17 capitulo 8.a
Si commorimur ⁊ conuiuemus libro 20. ca.22 a
Ad omne opus bonum parati libro 9 capitulo 21.C
Que audisti a me p multos testes hec cõmenda fidelibus hominibus li.30 capitulo 15.c
4 Ego etiaz delibor ⁊ tempus mee resolutionis instat li.1.ca.22.b.⁊ li.22.ca.7.A

Titum

1 Qui confitetur se nosse deum factis autez negat.li.3.ca.14.b.⁊ li.20.ca.15

Hebreos

Nonne omnes sunt amministratorũ spiritus li.2 ca.1.c 1
Nusq̃ angelos apprehẽdit:sed semẽ abrahe libro 4 ca.1.c
Qui cum sit splendor glorie ac figura substantie eius li.5.ca.25.c
Infirma mundi elegit deus li.3 ca.14 c
Omnia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius li 4
bro 17 ca.11 C ⁊ li.52 ca.1.d
Nihil ad perfectum perduxit lex.li.7.c.4
C ⁊ li .9 capitulo 32 b 7
Non deserentes collectionem nostram sicut est consuetudinis qbusdã li.5 ca.3 b 10
Sine fide impossibile est placere deo lib.ij capitulo 33.a 11
Abraam in casulis habitabat libro 8 capitulo 42 b
Confitentes quia peregrini ⁊ hospites sũt li.18 capitulo 18.a
Rogo autem fratres vt sufferatis verbuz
solacij etenim per paucis scripsi vobis lib. 13
5 ca.1.b

Actuum

b Hic possedit agrum de mercede iniq 1
tatis li.9.ca.29 b
Factus est repente de celo son⁹ tanq̃ aduenientis spũs vehementis li. 17 ca. 16 C ⁊ li.27 ca.14.a
Spiritussanctus in columbe specie descen
dit li.1.ca.ij a 2
Cecidit spiritus domini super eos libro 2. capitulo 30 b
Factus est repente sonus tanq̃ aduenientis spũs vehementis li.5.ca.25.c
Quem deus suscitauit a mortuis libro 12. capitulo 4.b
Si iustum est in conspectu dei vos potius 4
audire q̃ deum iudicate li.7 ca.22. B
Scio qz p ignorantiã fecistis sicut ⁊ patres vestri li.7 ca.23 B
Ibant apostoli gaudentes a conspectu qui 5
digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati li.6 ca.5.d
Principes populi ⁊ seniores.si nos hodie diiudicaremur in benefacto hominis infirmi li.17 ca.17 A
Vidit stephanus Iesum stantẽ a dextris. 7
li.2.ca.1.A

Dura ceruice τ circũcisi corde ꝛc.li.7.capitulo 22.d
8 Pecunia tua tecum sit in perditionem libro 4 cap.6.a
9 Saule saule qd me persequeris libro.3 ca.11.a.τ li.1.ca.15.C
Uas electionis est mihi iste ꝛc.li.12 ca.11.a
Enea sanet te dñs Jesus xps surge τ sterne tibi li:23.ca.25.d
10 Macta τ manduca li.11.ca.18.a
Surge τ ego hõ sum libro 11.ca.11.e
Cornelius centurio cohortis que dr̃ italica ꝛc.li.27.c.26.E
13 Uobis oportebat loqui primum verbũ dei li.2.ca.24.a τ li.9 ca.11.B
15 Fide mundans corda eorum li.6 ca.24.B

Jaco.

1 a Pud quẽ nõ est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio li.5.ca.25 C τ li.12 ca.17.a
Ira perdit etiam prudẽtes li.5.ca.31.a
Si qs putat se religiosum eẽ nõ refrenans linguam suam ꝛc.li.7.ca.25.a
2 Quicũq3 totam legez seruauerit offendat aũt in vno li.1.ca.11.b.τ li.19.ca.16.fi.
3 Lingua ingenium malũ plena veneno mortifero li.7.ca.25.a
Si zelum amarũ habetis iter vos li.22.capitulo 24.a
4 Uita vestra vapor est ad modicũ exalans li.7.ca.20 d
5 Qui cõuerti fecerit peccatorẽ ab errore vie sue saluabit aiam eius a morte li.19.c.18.c
Confitemini alterutrũ peccata vestra τ orate pro inuicem li.22.ca.24.a

Petri.i.

1 r Egenerauit nos in spem viuã p resurrectionẽ Jesu xpi ex mortuis li.6.ca.14 c
Succincti lũbos mẽtis vestre li.13.ca.9 B
In quem desiderant angeli prospicere lib.18.ca.38.a
Peccatũ non fecit nec dolus inuentus est.
2 li.2.ca.23 a τ ca.31.C
Et vos tanq3 lapides viui superedificamini domos spũales li.8.ca.26 C
3 Nõ reddentes malum pro malo nec maledictum ꝛc.li.22 ca.11.d
Sicut charissim⁹ frater noster Paulus sm datam sibi sapientiam li.24.ca.11.b
Nemo vestrum patiatur quasi homicida. 4
li.3 ca.16 d
Tẽpus ẽ vt iudiciũ incipiat de domo dei li.5.ca.8.b.τ ca.14.b.τ li.9 ca.43.c
Si iustus vix saluabitur ipius τ peccator vbi manebunt li.17.ca.9.b
Si aũt primũ a nobis qs finis eorũ q non credunt euangelio li.26.ca.18 A
Sobrij estote τ vigilate q2 aduersarius vester dyabolus circuit querens quem deuoret li.19.ca.24.a 5

Pe.ij.

T iustũ loth oppressum a nephandorum li.1.ca.1.a 2
Deus angelis peccãtib⁹ nõ pepcit sz rudentib⁹ ꝛc.li.8.c.6.d τ li.13.ca.22.c
Christus pro nobis passus est nobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia ei⁹ li.21.ca.6.A

Joannis.i.

J dixerimus q2 peccatum nõ habemus ipsi nos seducim⁹ li.12.ca.17.b τ li.21.ca.9.c 1
Deũ nemo vidit vnq3 li.18.ca.36.a
Unctio eius docet vos de oĩbus.li.5.c.20 a 2
Ex nobis pdierant sed non erant ex nobis. li.12.ca.15 b
Nolite diligere mundum neq3 ea que ĩ mũdo sunt li.18.ca.6.C
A nobis exierunt sed non erant ex nobis libro.20.ca.7.a
Tunc cognoscam sicut τ cognitus sum li.5.ca.20.d 3
Si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum li.9.ca.30.b et li.10.ca.17.a
Iniqtas peccatũ est li.11.ca.22.fi.
Cum apparuerit similes ei erimus li.12.capitulo.9.b
Omnis qui odit fratrem suum homicida ẽ li.16.ca.27.c
Timor non est in charitate sed pfecta charitas foras mittit timorem li.9.ca.33.a 4
Est peccatũ ad mortem: non pro illo dico vt oret qs li.16.ca.31.a

Apocalypsis.

f Eptez ecclesie qd signent. prefa.ca 1 1

iz. ⁊ li.23.c.3.C
2 Scio vbi habitas vbi sedes ⁊c.li.1.ca.1.b
Suadeo tibi emere a me aurum ignitum libro 4.ca.35 B
Dabo illi calculum ⁊ in calculo nomē nouum ⁊c. li.19.ca.ij.B
Noui opera tua ⁊ charitatem tuam ⁊c.li.21.capi.v.B
3 Ego quos amo castigo ⁊ redarguo li.6.capitulo 16.b
Habes pauca nomina in sardis que non inquinauerunt vestimenta sua li.9 ca.29.a
Qui vicerit faciam illum columnam meam in templo dei mei li.17.ca.14.C.⁊ libro.26 ca.17.B
4 Adorauerunt viuentem in secula seculorū mittentes coronas suas ⁊c.li.22 ca.10.b
Animal primum simile leoni secundū simile vitulo ⁊c.li.31.ca.33.d
5 Uicit leo de tribu iuda radix Dauid libro 5 ca.16.C
6 Acceperūt singule stolas ⁊c. Prefa. ca.14
Uidi sub altare animas interfectorum li.ij.cap.6 A
Beatus qui vigilat ⁊ custodit vestimenta. li.ij.ca.38.A
Et nomen illi mors.libro 4 ca. 20. a.⁊ lib. xi.capitulo.12.fi.
Factus est sol sicut saccus cilicinus libro 9 capitulo 3.B
7 Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna ⁊ lauerunt stolas suas ⁊c.li. x. capitulo.22.A
8 Factum est silentium in celo quasi dimidia hora li.3.ca.24 a
Per viuentem in seculā li.4.ca.7 a
10 Signa que locuta sunt septem tonitrua noli scribere li.9. ca.8.b
11 Hi sunt due oliue ⁊ duo candelabra libro 9 .capitulo.4 a
Atrium quod foris templum est eijce foras li.28.ca.9.d
12 Proiectus est accusator fratrum nostro͡r lib.ij.ca.9.a
Misit draco caudam ⁊ traxit tertiā partem stellarum li.4.ca.13 A
16 Beatus qui vigilat ⁊ custodit vestimenta sua ne nudus ambulet libro.12.ca.5.a et li.16.capitulo 23.C
17 Aque sunt populi li.17.ca.xi.a ⁊ libro 19 capitulo.4.C

In celum ascendam super astra celi exaltabo solium meum li.3.ca.23.B 18
Quantum exaltauit se tantum date ei de luctu li.9.ca.47.a
Uide ne feceris conseruus tuus sum ⁊ fratrum tuorum li.21.capitulo xi.C.⁊ li.27 capi.xi.E 19
Et exercitus q sunt in celo sequebanē eum in equis albis li.31.ca.12 A
Uidi angelum descendentem de celo li. 4. ca.12 A ⁊ li.18.ca.27.C. 20
Et regnabunt cum eo mille annis libro.9. capitulo.1.b
Beatus ⁊ sanctus qui habet partem in resurrectione prima li.14.ca.8.a
Erit celum nouū ⁊ terra noua libro 17 capitulo.5.C
Draco in abysso clausus tenetur libro 19. capitulo. 8.b
Libri aperti sunt ⁊ alius liber apertus ē q est vite ⁊c.li.24.ca.9.b
Et erat structura muri eius ex lapide iaspide li.18.capitulo 30.C 22
Qui nocet noceat adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc libro. xi. capitulo viij.C
Stella splendida ⁊ matutina libro 29.capitulo.xxx. B 21

Finis Tabule.

Statuit aquas quasi in vtrē.libro .8.capitulo.16.B
Tradidit in captiuitatem virtutes eorum ⁊ pulchritudines eorum in manus inimici. li.8.ca.38.A
Etenim sagitte tue pertransierunt libro 29. capitulo.15.c
Attendite popule meus legem meam ⁊c. in prefatione ca.2
Erit tempus eorum in eternum lib. 4.capitulo.7.a
Et memorat⁹ est q3 caro sunt li.4.ca.9.b 31.ca.18 B
Negauit consolari anima mea memor fui dei ⁊ delectatus sum li.7.ca.3.a ⁊ li.18.capitulo 27 A 7.
Ethyopia preueniet manus eius deo li .18 capitulo 34.a

¶ Sancti celeberrimiq; ecclesie doctoris
Gregorij pape: ad Leandrum episcopũ.
in expositionem libri beati Job epistola fe
liciter incipit.

Reuerentissi

mo atq; sctissimo fra
tri Leandro coepo.
Gregorius fuus ſuoꝝ
dei. Dudum frater
beatissime in constã
tinopolitana vrbe te
cognoscẽs: cũ me illic
sedis apostolice rñsa
constringerent: ⁊ te illuc iniuncta ꝑ causis
fidei visigotharum legatio perduxisset.
omne i tuis auribus qð mihi de me displi-
cebat exposui. qñ diu longeq; ꝯuersionis
gratiam distuli. ⁊ postq̃ celesti sum deside
rio afflatus: secularem habitũ ꝯtẽnere me
lius putaui. Aperiebatur eni iam mihi de
eternitatis amore qd quererẽ: sed inolita
me ꝯsuetudo deuinxerat: ne exteriorẽ cul
tum mutarẽ. Cũq; adhuc me cogeret ani
mus pñti mũdo quasi specietenus deserui
re. ceperunt multa contra me ex eiusdẽ mũ
di cura succrescere: vt in eo iam non specie
sed quod est grauius mẽte retinerer. Quã
tãdem cũcta sollicite fugiẽs portum mona
sterij petij. ⁊ relictis que mũdi sunt: vt fru
stra tũc credidi: ex huius mũdi naufragio
nudus euasi. Quia enim plerunq; nauem
incaute religatam: etiam de sinu tutissimo
littoris vnda excutit cum tẽpestas excre-
scit: repẽte me sub p̃textu ecclesiastici ordi
nis in causarũ secularium pelagus reppi. ⁊
qetem monasterij quã habendo non forti
ter tenui. q̃ stricte tenẽda fuerit perdẽdo
cognoui. Nã cum mihi ad ꝑcipiẽdũ sacri
altaris ministeriũ: obediẽtie virtus oppo
nitur: hoc sub ecclesie colore susceptũ est.
qð si inulte liceat iterũ fugiendo deflecta-
tur. Postque hoc nolenti mihi atq; reni-
tenti. cũ graue eẽt altaris ministeriũ: etiã
pondus ẽ cure pastoralis iniunctum. Qð
tanto nũc durius tolero: quãto me ei impa
rem eẽ sentiẽs in nulla fiducie ꝯsolatione
respiro. Quia eni mundi iã tpa: malis cre
brescentibus termino appropinquãte tur-
bata sunt. ipsi nos q internis mysterijs de
seruire credimur curis exterioribus impli-
camur: sicut eo quoq; tpe quo ad ministe-
riũ altaris accessi. hoc de me: ignorante
me actum est. vt sacri ordinis pondus ac
ciperem: quatenus in terreno palatio licen
tius excubarẽ. Ubi me scilicet multi ex mo
nasterio fratres mei: germana iuncti chari
tate secuti sunt. Qð diuina factũ dispen
satione cõspicio. vt eoꝝ semꝑ exemplo ad
oꝛonis placidũ littus quasi anchore fune
restringerer cũ causarũ secularium incessa
bili impulsu fluctuarem. Ad illoꝝ qppe cõ
sortium velut ad tutissimi portus sinũ ter-
reni actus volumina: fluctusq; fugiebã. et
lz illud me ministerium ex monasterio ab-
stractũ: a pristine qetis vita mucrone sue
occupationis extinxerat: inter eos tñ ꝑ stu
diose lectõis alloquium quotidiane me aspi
ratio cõpunctionis animabat. Tunc eisdẽ
fratribus etiam cogẽte te placuit sicut ipse
meministi. vt librum beati Job exponerẽ:
importuna me petitione cõpellerent: ⁊ put
veritas vires infunderet: eis mysteria tan
te ꝓfunditatis aperirẽ. Qui hoc quoq; mi
hi in onere sue petitionis addiderunt. vt
non solum v̄ba historie ꝑ allegoriarũ sen-
sus excuterẽ: sz allegoriarum sensus proti
nus in exercitiũ moralitatis inclinarẽ: ad-
huc aliqd grauius adiungẽtes: vt intelle-
cta queq; testimonijs cingerem. ⁊ ꝓlata te
stimonia que si implicita fortasse viderent̃
interpositione supadditẽ expositionis eno
darem. Ca. 2.

Ox ꝟo vt obscuro hoc ope
atq; añ nos hacten⁹ idiscus
so: ad tãta me ꝑtrahi ac ta
lia agnoui solo audit⁹ põde
re victus fateor lassatusq;
succubui. Sz repẽte iter formidinẽ deuotio
nẽq; depħẽsus: cũ i largitorẽ mũerũ oculos
mẽtis attollerẽ. cunctatõe postposita illud
ilico certus attendi. qz impossibile eẽ non
poterat: qð de fraternis mihi cordibus ꝓ-
cedebat: vel charitas impabat. Fore qp-
pe idoneũ me ad ista despaui: sz ipsa mei
despatione robustior ad illum spem proti
nus erexi: ꝑ quẽ aperta est lingua mutoꝝ:
q linguas infantiũ fecit disertas: qui im-
mensos brutosq; asine ruditus ꝑ sensatos
humani colloquij distinxit modos. Quid
igitur mirũ si intellectũ stulto homini pre
beat: veritatẽ suã cum voluerit etiam ꝑ

ora iumentorum narrat. Huius ergo robore considerationis accinctus auiditatem meam ad indagandum fontem tante profunditatis excitaui: et quamuis eorum quibus exponere compellebar longe me vitam transcenderet intuerer: iniuriosum tamen esse non credidi: si fluenta vsibus hominum plumbi fistula ministraret. Unde mox eisdem coram positis fratribus priora libri sub oculis dixi: et quia tempus paulo vacantius repperi posteriora tractando dictaui. Cumque mihi spacia largiora suppeterent: multa augens pauca subtrahens atque ita vt inuenta sunt nonnulla derelinquens ea que me loquente excepta sub oculis fuerant per libros emendando composui: quia et cum postrema dictarem: quo stilo prima dixeram solicite attendi. Egi ergo vt et ea que locutus sum studiosa emendatione transcurrens: quasi ad similitudinem dictatus erigerem: et ea que dictaueram non longe a colloquentis sermone discreparent: quatenus dum hoc tenditur illud attrahitur: et ita modo dissimili res non dissimilis formaretur: quamuis tertiam huius operis partem vt colloquendo protuli: pene ita dereliqui: quia cum me fratres ad alia pertrahunt: hanc subtilius emendari noluerunt. Quibus nimirum multa iubentibus dum parere: modo per expositionis ministerium: modo per contemplationis ascensum: modo per moralitatis instrumentum volui: opus hoc per triginta et quinque volumina extensum in sex codicibus expleui. Unde tamen eo sepe quasi postponere ordinem expositionis inuenior: et paulo diutius in contemplationis latitudine ac moralitatis insudo. Sed tamen quisquis de deo loquitur: curet necesse est: vt quicquid audientium mores instruit rimetur: et hunc rectum loquendi ordinem deputet: si cum opportunitas edificationis exigit ab eo se quod loqui ceperat: vtiliter deriuet. Sacri enim tractator eloquii: morem fluminis debet imitari. Fluuius quippe dum per alueum defluit: si valles concauas ex latere contingit: in eas protinus sui impetus cursum diuertit: Cumque illas sufficienter impleuerit: repente se in alueum refundit. Sic nimirum diuini verbi esse tractator debet: vt cum de qualibet re disserit: si fortasse iuxta positam occasionem congrue edificationis inuenerit: quasi ad vicinam vallem lingue vndas intorqueat: et cum subiuncte instructionis campum sufficienter infuderit: ad sermonis propositi alueum recurrat.

Capitulum. .3.

Sciendum vero est: quod quedam hystorica expositione transcurrimus
et per allegoriam quedam typica inuestigatione perscrutamur: quedam per sola allegorice moralitatis instrumenta discutimus:
nonnulla autem per cuncta simul sollicitius exquirentes tripliciter indagamus. Nam primum quidem fundamenta hystorie ponimus: deinde per significationem typicam in arcem fidei fabricam mentis erigimus: ad extremum quoque per moralitatis gratiam quasi superducto edificium colore vestimus. Vel certe quid veritatis dicta: nisi reficiende mentis alimenta credenda sunt. Que modis alternantibus multipliciter differendo ferculum oris offerimus. vt inuitati lectoris quasi conuiue nostri fastidium repellamus. Qui dum sibi multa oblata considerat: quod elegantius decernit assumat. Aliquando vero exponere aperta historie verba negligimus: ne tardius ad obscura veniamus.
Aliquando autem intelligi iuxta litteram nequeunt.
quia superficietenus accepta nequaquam instructionem legentibus sed errorem gignunt. Ecce etenim
dicitur. Sub quo curuantur: qui portant orbem. Et Job 6.
de tanto viro quis nesciat: quod nequaquam vanas poetarum fabulas sequitur: vt mundi molem subuehi gigantico sudore suspicetur: qui rursum
pressus percussionibus dicit. Elegit suspendium
anima mea: et mortem ossa mea. Et quis rectum sa Job.7.
piens credat virum tanti preconii quem videlicet constat ab eterno iudice premia pro patientie virtute recipere decreuisse: inter verbera suspendio vitam finire. Aliquando etiam ne fortasse intelligi iuxta litteram debeant: ipsa se verba littere
impugnant. Ait namque. ((Pereat dies in qua
natus sum: et nox in qua dictum est conceptus Job.2.
est homo.)) Et paulo post subiecit. ((Occupet eam caligo: et inuoluat amaritudine.)) Atque in eiusdem noctis maledictione subiungit ((Sit nox illa solitaria.)) Cur nimirum natiuitatis dies ipso impulsu temporis euolutus stare non poterat. Ca. 4

Quo igitur pacto hunc inuolui caligine optabat: qui elapsus quippe iam erat et tamen si in natura rerum subsisteret: sentire amaritudinem nequaquam posset. Constat ergo quod nullomodo de die insensibili dicitur: qui sensu percuti amaritudinis optatur. Et si conceptionis nox reliquis noctibus coniuncta discesserat; quo pacto hanc fieri solitariam

excoptat: Que vt a lapsu tpis figi nō potu
it: ita ēt nec a reliquarū noctiū ꝯiunctōe se
Job.7. parari. Qui rursū dic. (Usquequo nō par
cis mihi nec dimittis me vt gluciā saliuā
meā:) ꝛ tū paulo supi⁹ dixerat. Que prius
tāgere nolebat aia mea: nūc p̄ angustia c
bi sunt mei. Quis aūt nesciat saliuā facili
us posse glutiri q̄ cibū? Qui itaq̄ se sume
re cibū denūciat: incredibile ē valde q̄ ordi
ne glutire posse saliuā neget. Atq̄ iterū dic.
(Peccaui: qd faciā tibi o custos hoīuz?)
Uel certe ꝯsumere me vis peccatis adolescen
tie mee? Et tū alia rñsiōe subiungit. (Nec
.n. reprehēdit me cor meū in oī vita mea.)
Quo ḡ pacto a corde suo minime in oī vita
reprehēdit: q peccasse se publica voce testa
tur. Nec .n. simul vnq̄ ꝯuenire culpa opis:
ꝛ irreprehensibilitas cordis. Sz nimirū 𝔳ba
litere dū collata sibi ꝯuenire nequeūt: aliud
i se aliqd qd quatur ostēdūt. Ac si quibusdā
vocibus dicāt. Dū nr̄a nos ꝯspiciens supfi
cie destrui: hoc i nobis q̄rite qd ordinatū si
bi q̄ ꝯgruēs apud nos valeat intus inueniri.
Aliqū aūt q 𝔳ba accipe hystorie iuxta lit
terā negligit: oblatū sibi 𝔳itatis lumē abs
cōdit. Cūq̄ laboriose inuenire i eis aliud intri
secus appetit: hoc qd foris sine difficulta
Tex. te asseq poterit amittit. Sctūs nāq̄ vir di
cit. (Si negaui qd volebāt paupib⁹: ꝛ ocu
los vidue expectare feci: si comedi bucellā
meā solus: ꝛ non comedit pupillus ex ea: si
despexi p̄tereūtē eo q nō habuerit indumē
tum: ꝛ absq̄ opimēto pauperē: si nō bñdixe
rint mihi latera eius: ꝛ de velleribus oniū
meaꝛ calefactus ē.) Que videlz si ad alle
gorie sensuz violēter iflectimus. cūcta eius
mie fcā vacuamus. Diuinus eteni sermo
sicut mysterijs prudentes exercet: sic plerūq̄
supficie simplices refouet. Hz i publico. vñ
puulos nutriat: seruat i secreto: vñ mētes
sublimiū i admiratōez suspēdat. Quasi q
dā qppe ē flumius vt ita dixeri planus ꝛ al
tus: in q̄ ꝛ agnus ābulet: ꝛ elephas natet.
Ut ḡ vniuscuiusq̄ loci opportunitas postu
lat: ita se p studiū expōnis ordo immutat: q̄
tenus tāto 𝔳ius sensaz diuie locutōis inueni
at: q̄to vt res q̄q̄ exegerit se p caꝛ spēs al
ternat. Quā vz expōnez recēsendā tue bti
tudinis nō q̄ velut dignā 𝔳bui: sz q̄ te petē
te memini pmisisse crāsmisi. In q̄ qcqd tua
scitas tepidū incultūq̄ reperit: tāto mihi
celerrime indulgeat: q̄to hoc me egrū dicē
ti ignat. Nā dū molestia corpus atteritur:
afflicta mēte ēt dicēdi studia lāguescunt
Multa qppe ānoꝛ iā curricula deuoluunt
q crebris visceꝛ doloribus crucior: horis
momētisq̄ oibus fracta stōachi 𝔳tute las
sesco: lētis qdē sz tñ ꝯtinuis febribus anhe
lo. Inter q̄ h̄ dū sollicitus pēso: q̄ scriptura
teste: ois filius q a dō recipitur flagellat:
q̄ malis p̄ntib⁹ durius dep̄mor: eo d eter
nis certius p̄sumptiōe respiro. Et fortasse
h̄ diuie pudētie ꝯsiliū fuit: vt pcussuz Job
pcussus exponerē ꝛ flagellati mentē meli
us p flagella sentirē. Ca. 5.
Ed tñ recte ꝯsiderātib⁹ liq̄t
q̄ aduersitate nō modica:
laboris mei studijs i h̄ mo
lestia corpal obsistit qd car
nis 𝔳t⁹ cū locutōis misteriū
exhibē vix sufficit: mēs digne n̄ p̄t inuare
qd sētit. Quid nāq̄ ē offm̄ corpis: nisi orga
nū cordis? Et q̄uibz pit⁹ sic cātādi artifex
explere ar: ē ñ valet: nisi ad hanc sibi miste
ria extiora ꝯcordēt: q̄ nimirū cāticū qd do
cta man⁹ ipat: q̄ssata organa ppue ñ resul
tāt. Nec artē flat⁹ exprimit: si scissa rimis fi
stula strider. Quāto itaq̄ grauius expōnis
mee q̄litas p̄imitur i q̄ pcedēdi graz sic fractu
ra orgāi dissipat: vt hac pitie ars nulla cō
ponat. Queso āt vt huiꝰ opis dcā pcurrēs:
i his 𝔳boꝛ folia ñ regras: q̄ p sacra eloqa
ab eoꝛ tractatoribus i fructuose loq̄citas
leuitas studiose ꝯpescitur dū i tēplo di ne
mus plātari phibetur. Et cūcti pculdubio
scim⁹: q̄ q̄ties i folijs m lelete segetis cul
mi pficiūt: minori plenitudie spicaꝛ grana
turgescūt. Uñ ꝛ ipāz artē loq̄ndi quā ma
gisteria disciplie extioris isinuāt: 𝔰uare de
speci. Nā sic hui⁹ q̄z eple tenor denūciat: ñ
metacismi collisionē fugio: ñ barbarismi ꝯ
fusionē deuito: sit⁹ motusq̄ p̄positionū ēt ca
susq̄ 𝔰uare ꝯtēno: q̄ idignū vehemēter exi
stimo vt 𝔳ba celestis oraculi: restrīgā sb re
gulis donati. Nec .n. h̄ ab vllis iterp̄tib⁹
i scripture sacre auctitate 𝔰uata sūt. Ex q̄ nī
mirū q̄ nr̄a expō oriē: dignū pfecto ē vt q̄
si edita soboles spēz sue mr̄is imitet. No
uā 𝔳o trāslatōez dissero: sz cū pbatōis cā
me exigit: nūc nouā: nūc veterē p testionia
assūo: vt q̄ sedes aplica cui autore dō p̄sido
vtraq̄ vtit mei q̄z labor studij ex vtraq̄ fulciat

Incipit prefatio sancti Gregorij pape in expositōe btī Job. Cap. 1.

Nter multos sepe q̄rit q̄s libri beati Job scriptor ha beat. Et alij qdē Moisen. alij vnū quēlibet ex pphetis scriptorē huius opis fuisse suspicāt. Quia eni i libro Geneseos Joab d̄ stirpe Esau descendisse ⁊ Bale filio Beor in regnū successisse describit. hūc btūm Job lōge ante Moisi tpa extitisse crediderūt: morē pfecto sacri eloquij nesciētes. q̄z i superioribus suis ptibus solet breuiter lōge post secutura pstringere: cū studet ad alia subtilius enūciāda pperare. Vñ ⁊ illic Joab prius q̄ᵽ i israel existerēt reges fuisse memorat: nequaq̄ᵽ q̄ extitisse añ legē cognoscitur: q̄ israeliticoꝝ iudicū tpe fuisse phibet. Quod dum qdam minus caute pside rāt Moisen gestoꝝ illius quasi longe añ posita scriptorem putant: vt videlicet is q̄ potuit ad eruditionem nostram legis pcepta edere: ipse credatur etiā ex gētilis viri hystoria virtutis ad nos exempla mandasse. Nōnulli vo vt dictū est scriptorē huius opis vnum quēlibet ex pphetis arbitrantur: asserētes q̄ nullus tā mystica dei vba cognoscere potuit nisi cuius mētē pphetie spūs ad supna subleuauit. Sz q̄s hec scripserit valde supuacue querit: cum tñ auctor libri spūssanctus fideliter credat. Ipse igitur hec scripsit: q̄ hec scribēda dictauit. Ipse scripsit: q̄ ⁊ in illi⁹ ope inspirator extitit: ⁊ p scribētis vocē imitāda ad nos eius facta trāsmisit. Si magni cuiusdā viri susceptis eplis legeremus vba: eaq̄z q̄ calamo fuissent scripta quereremus: ridiculū pfecto eēt non epistolaꝝ auctorē scire: sensūq̄z cognoscere: sz quali calamo eaꝝ vba impssa fuerit indagare. Cū ergo rē agnoscimus eiusq̄z rei spām sanctū auctorē tenemus: q̄z scriptorē q̄rimus: qd aliud agimus nisi legentes litteras de calamo perscrutamur? Cap. 2.

A Rbitrari tñ vti⁹ possum⁹ qd idē btūs iob q̄ certamina spūalis pugne sustinuit: et psumate sue victorie gesta narrauit. nec monet vs qd i eod libro dr̄: dixit iob: vel h̄ atq̄z illa ptulit iob. Moris.n. scripture sacre ē vt ipi q̄ scribūt sic d̄ se i illa quasi d̄ alijs loquāt. Hic ē.n. qd moises ait. Erat moises vir mitissim⁹ sup oēs hoies q̄ morabāt in terra. Hinc ioānes dicit. Hic ē discipulus ille quē diligebat iesus. Hic lucas ait. qd ambulārēt duo ex discipulis in via: cleophas ⁊ alius. Quē pfecto aliū dum tam studiose tacuit vt qdā dicunt: nisi seipsum fuisse monstrauit? Scriptores igit̄ sacri eloquij: q̄z impulsu sanctispūs agitant: sic de se in illo testimonium: quasi de alijs pferūt. Spūs ergo scūs p moisen locutus est de moise: spūsscūs p ioānē locutus ē d̄ ioāne: paulus quoq̄z q̄z nō ex seipo loqueret: insinuat dicēs. An experimentū q̄ritis eius q̄ in me loqtur xp̄s? Hinc est qd angelus q̄ moisi apparuisse describit: modo angelus: mō dn̄s memorat: angelus vz pp̄ter hoc qd exterius loquendo seruiebat: dn̄s aūt dr̄: q̄z interius presidens: loq̄ndi efficaciā ministrabat. Cū ergo loq̄ns ab interiori regit̄: ⁊ p obsequium angelus: ⁊ p inspiratione dn̄s nominat̄. Et dauid dicit. Attendite popule meus legē meam. Nō eni lex dauid aut populus dauid erat: sz psonā eius ex quo loquebat̄ assumens ipsius auctoritate loqtur: cuius inspiratione replebatur. Hoc quotidie fieri i ecclesia cernimus: si vigilāter intuemur. Nā stans in medio populi lector clamat. Ego sum deus abraam: deus isaac: ⁊ deus iacob. Et qd ipse deus sit vere: pfecto n̄ dicit nec tñ p hoc qd dicit veritatis regulā d̄serit q̄z cuius misteriū lectōe exhibet: eius dominum voce p̄tēdit. Itaq̄z scriptores sacri eloquij q̄ repleti spūsancto sup se trahuntur: quasi extra semetipsos fiunt: ⁊ sic de se sententias: quasi ex alijs pferūt. Vñ ⁊ beatus iob sanctospū afflatus potuit sua gesta q̄ erāt vz supne aspiratiōis dona: quasi non sua scribere: q̄z eo alterius erāt q̄ loquebatur q̄ dei sunt: ⁊ eo alter q̄ erāt illius loquebatur: quo spūssanctus loquebatur q̄ hois sunt. Capitulum. 3.

S Ed iā d̄bem⁹ ista postponē ⁊ ad psiderāda sacre hystorie gesta pperare. Oīs hō eo ipo q̄ hō ē: suū intelligē dz auctorē: cui⁹ volūtati tāto magis seruiat: q̄nto se: q̄z d̄ seipo nihil sit pēsat. Ecce aūt pdita deū psiderare neglēs

Nu. 12.
Jo. 21.
Luc. 24.
2. Cor. 13.
B
Ps. 77.
Exo. 3.
C
A

mus adhibita sunt precepta: preceptis quo-
q; obtēperare nolumus: adiūguntur exē-
pla. ipsa quoq; imitari exēpla declinamus:
q̄ edidisse nobis positis sub lege conspici
mus. Quia. n. deus apte quibusdam sub le
ge positis locutus ē: quasi alienos nos ab
eisdē preceptis aspicimus: quibus hec specia-
liter locutus nō est. Unde ad confutandā im-
prudentiā nostram gentilis homo ad exēplū
deducitur: vt qui obedire hō legi sub lege po-
situs despicit: eius saltem comparatōe euigilet
q sine lege legaliter viuit. Erranti igitur ho-
mini data ē lex: erranti ꝑo sub lege addu-
citur testimonium eorum q extra legē sunt. vt
qz conditi: conditionis nostre ordinem seruare
noluimus: preceptis admoneremur: et qz pre
ceptis obedire contēpsimus: exēplis confunde
remur: nec vt dictū est eorum exēplis quos lex
astringeret: sz quos lex a peccato nulla co-
hiberet. Circūscripsit nos diuina puiden-
tia: circūuenit excusationē nostram: Undiq;
preclusus ē aditus tergiuersatōis humane.
Hō gentilis: hō sine lege: ad mediū addu-
citur: vt eorum q sub lege sunt prauitas con
fundatur. Quod bene per prophetā ac breuiter
Esa. 23. dicitur. Erubesce sydon ait mare. In sydo
C ne quippe figuratur stabilitas in lege posito
rum: in mari autē vita gentilium. Erubesce
ergo sydon ait mare: qz ex vita gentilium
redarguitur vita sub lege positorum atq; ex
actione secularium: confunditur vita religioso
rum: dum illi etiam promittendo nō seruant:
que in preceptis audiunt: et isti viuendo ea
custodiūt in quibus nequaq; mādatis lega
libus astringuntur. Ca. 4.

A Quas vero auctoritate liber
iste sit conditus: ipsa sacrarū
paginarum soliditas attesta-
Exec. 24. tur: dum ꝑ prophetā ezechielem
demonstrat vt tres solum-
modo viri liberentur: Noe. s.
Daniel et Job. Nec imerito inter hebreo
rū vitas: inter auctoritatis reuerentiā vi-
ta iusti gētilis adducitur: qz redemptor no-
ster sicut ad redēptionē iudeorum et gentili-
um venit: ita vtrorūq; vocibus prophetari
voluit: vt ꝑ vtrūq; populum diceretur q pro
vtroq; populo quandoq; pateretur. Uir itaq; iste
summis virtutibus fultus sibi notus erat et
deo. et si nō flagellaretur: a nobis nullatenus
agnosceretur. Uirtus quippe etiā ꝑ quietem se

exercuit: sz virtutis opinio cōmota per fla-
gella flagrauit. et q quietus in seipso qd erat
continuit: cōmotus ad noticiā omnium odorem
B sue fortitudinis aspersit. Sicut. n. vnguenta
nisi cōmota redolere latius nesciunt: et si-
cut aromata fragrantiā suā non nisi cum in
cendūtur expandunt: ita sancti viri omē qd
Mat. 17 virtutibus redolent: in tribulationibus in
notescunt. Unde et recte in euāgelio dicitur.
Si habueritis fidē tanq; granū sinapis: et
reliqua vsq; fient: Granum quippe sinapis
nisi conteratur: nequaq; vis virtutis eius agno
scitur: Nā nō contritū lene ē: si ꝑo conteritur
inardescit: et qd in se acerrimū latebat ostē
dit. Sic vnusquisq; vir sanctus: cū nō pulsa
tur despicabilis ac leuis aspicitur: si qua ꝑo
illum tritura persecutōis opprimat: mox omē
qd callidū sapit ostēdit: atq; in feruorē vir
C tutis vertitur quicquid in illo ante despicabile in-
firmūq; videbatur: quodq; in se tranquillitatis
tpa libēs operuerat: exagitatus tribulatiōi-
Ps. 41. bus coactus innotescit. Unde bene ꝑ prophetam
dicitur. In die mandauit dñs misericordiā suā:
et in nocte declarauit. Misericordia. n. do
mini in die mandatur: qz in trāquillo tpe co
gnoscendo percipitur. In nocte ꝑo declara
tur: qz donū qd tranquillitate sumitur in tri-
A bulationibus manifestatur. Ca. 5.

Sed subtilius perscrutandū ē:
cur tot flagella pertulit: q tā
Job. 31. tam virtutū custodiam sine
reprehensione seruauit. Hu-
militatem quippe habuit: qz
ipse testatur. Si contēpsi iu-
diciū subire cū seruo meo et ancilla mea:
cū disceptarent aduersum me. Hospitali-
Ubi. s. tatem exhibuit: sicut ait. Foris nō mansit
peregrinus: hostiū meū viatori patuit. Di-
scipline vigorē tenuit: vt ipse indicat dicēs.
Principes cessabant loqui et digitū suppo-
nebant ori suo. Māsuetudinē in vigore cu
stodiuit: sicut ipse fatetur dicēs. Cūq; sede
rem quasi rex circūstante exercitu: eram tamē
merentiū consolator. Elemosinarū largitati ē
amplexatus ē: vt insinuat dicens. Si come
di buccellā meā solus: et pupillus nō come
dit ex ea. Cū igitur omnium mādata virtutū
perficeret vnū ei deerat: vt etiā flagellatus age-
re grās sciret. Notū erat: qz seruire deo in
ter dona nouerat. Sed dignū fuit: vt distri
ctio seueritatis ingreret: vtrū deuotus deo

B ⁊ inter flagella pmaneret. Pena qppe in-
terrogat: si qctus qs veraciter amat. Quem
hostis qdē vt deficeret petiuit: sꝫ vt pfice-
ret accepit. Fieri enī dñs benigne pmisit:
qđ diabolus iniq̄ postulauit. Nā cū iccir-
co illū expetisset hostis vt cōsumeret: tētā-
do egit vt eius merita augeret. Scriptum
Job.i. qppe ē. In oībus his nō peccauit Job la-
bijs suis. Et qdē q̄dā ꝟba respōsionū illi⁹
impitus lectorib⁹ aspera resonāt: q꞉ sāctoꝝ
dicta pie itelligere sicut dicunť ignorāt: et
q꞉ aīum dolētis ⁊ iusti i semetipsis assume-
re nesciūt: nō doloris ꝟba bñ interptari nō
C pñt. Mentē qppe patiētis: bñ pēsare no-
uit cōdescēsio passiōis. Credūt ergo beatū
Job in suis smonib⁹ deliqsse minus cau-
te intuētes: q꞉ beati Job responsa redar-
guūt: falsam etiā de eo dñi sniam fuisse te-
stanť. Diabolo nāqꝫ a dño dr̄. ((Cōsidera
sti suū meū Job ⁊c.)) Cui a diabolo mox
respōdeť. ((Nūqd gratis Job colit deū:
Nōne tu uallasti eū: cunctāqꝫ substantiaꝫ
ei⁹: Sꝫ mitte manū tuā ⁊ tāge eū: si nō in
facieꝫ bñdixerit tibi)) Hostis itaqꝫ in beato
Job vires suas exercuit: sed tñ ꝯ deū certa-
mē assūpsit. Inter deū nāqꝫ ⁊ diabolū bea-
t⁹ Job i medio materia certamis fuit. Ca. 6.
A Quisqs ergo sanctū virū in-
ter flagella positū in dictis
suis peccasse asserit: quid
aliud q̄ꝫ deū q pro illo pro
posuerat excessisse rephen-
dit: Ipse qppe in se tentati
eūm suscipe voluit: q eū ⁊ ante flagella p-
tulit: ⁊ pferens tētari p flagella pmisit. Si
ergo excessisse Job dr̄: laudator illius suc-
cubuisse phibeť. q̄ꝫuis euꝫ nullatenus deli-
quisse ēt dona testanť. Quis enī nesciat.
qđ culpis nō pmia sꝫ pene debeanť: Qui
ꝫ duplicia recipe q̄ amiserat meruit ex re-
muneratiōe edocuit: q꞉ nequaqꝫ vitiū sed
virtus fuit oē qđ dixit. Assertioni q̄qꝫ huic
adhuc adiungiť: q ipe p amicis delinquē-
tib⁹ intercedit. In grauib⁹ nāqꝫ petis qs
posit⁹ dñ suis pmit: aliena nō diluit. Mū-
dus ꝫ ostēdiť esse de se: q emūdationē po
B tuit obtinere p alijs. Si ꝟo hoc qbusdam
displicet: q bona sua ipe narrauit: sciēduꝫ
ē q꞉ iter tot reꝝ dāna: inter tot corpoꝝ vul
nera: iter tot pignoꝝ funera: amicis ad cō-
solationē venietib⁹ ⁊ ad icrepationē pro-
rūpentib⁹ de vita sua desperare cogebať
⁊ quē tot detrimēta afflixerāt: cōtumelio-
sa insup increpātiū ꝟba feriebāt. Hi nāqꝫ
q ad cōsolādū venerāt: dū q̄si iustice eius
exprobrant despare eū de semetipso fundi
tus cōpellebāt. Qđ ergo bona sua ad mē-
tem reuocat: nō se p iactātiā eleuat: sꝫ q̄si
collapsum iter ꝟba ⁊ vulnera ad speꝫ aīū C
mū reformat. Graui .n. despatiōis stimu-
lo mēs pcutiť: cū īugne itē tribulationib⁹
premitur: ⁊ foris linguaꝝ opprobrijs vrge-
tur. Beatus igitur Job tot doloꝝ iacula-
tiōe confossus: dū labefactari p opprobria
timuit: ad statuꝫ se fiducie ex añacta vita
cōfirmādo reuocauit. Neqꝫ ergo i iactā-
tie vitiū cecidit: q꞉ ꝯ iternū despatiōis im-
pulsum p exteriora pconioꝝ suoꝝ ꝟba pu-
gnauit: vt dū bona q̄ fecerat diceret: neqꝫ
d bono qđ pfecerat desparet. Ca. 7.
Sed iā nūc ipm ordinē A
tentatiōis ei⁹ exequa-
mur. Inimicus seuiēs
⁊ sancti viri validissi-
muꝫ pectus debellare
cōtendēs: cūctas ꝯ eū
tentationū machinas
erexit: abstulit substan
tiā: iterfecit filios: percussit corp⁹: istigauit
vxorē: amicos ad cōsolationē adduxit: sꝫ i
asperitatē icrepatōis excitauit: aliū quoqꝫ
amicū durius icrepantē i extrema ⁊ acrio
ri inuectiōe puauit vt saltē crebri⁹ ferien-
do cor astrigeret: qđ nouo vulnere semper
iteraret. Quia i seculo potētē vidit: dānis
substātie eū moueri credidit: quē non con
cussum ex filioꝝ morte pulsauit. Uidēs au
tē q꞉ ad augmētū diuine laudis ēt ex vul-
nere creuit orbitatis: petiuit feriendā salu
tē corporis. Intuēs ēt q꞉ p dolorē corpis
puenire nequierit ad passionē mētis: istiga
uit vxorē. Ciuitatē quippe quā expugnare
appetiuit nimis munitā inēit: ⁊ iccirco ex- B
terius tot plagas iferēs: q̄si foris exercituꝫ
admouit: Aium ꝟo vxoris i ꝟbis male p-
suasionis accēdēs: quasi intus ciuiū corda
corrupit. Ex bellis enim exterioribus disci-
mus: qd de interiorib⁹ sentiam⁹. Inimic⁹
nāqꝫ seuiens ⁊ vrbē exercitibus circūfusis
vallans: si eius munimina inuicta conspe-
xerit. ad alia se pugnādi argumēta cōuer-
tit: vt intus etiā q̄rūdā ciuiū corda corrū-

pat: quatenus cū extrinsecus impugnatores admonuerit: internos quoq; habeat adiutores: atq; increscēte belli foris certamine ꝺ quorū intus fide cōfidit: eorū p̄sidia vrbs destituta
C capiat. Itaq; exteri⁹ quasi ariete cōstructo murū ciuitatis istius tot ictibus pulsat quot vocibus aduersa nūciauit. Intus autē quasi ciuiū corda corrupit: dū fortia vrbis huius munimina persuasiōe destruere cōiugis studuit. Foris itaq; admouit ipetum belli: intus venena cōsilij: vt tāto citi⁹ vrbē caperet: quanto eam interius exterius
A ꝗ turbaret. Ca. 8.

Quia aūt nōnūꝗ plus conturbant verba ꝗ vulnera amicorū: se vt dictum ē. linguis armauit. Qui quidē q2 seniores erant: de eorū verbis min⁹ fortasse doleri poterat. Helin iunior subrogatur vt sanctū pectus tāto acriori vulnere perculteret: quāto contra illud ictus brachij validioris excitaret. Ecce ad feriendū inuictissimū robur inimicus seuiens: quot tentationū iacula inuenit. Ecce quot obsidionum machinamenta circūposuit: ecce quot percussionū tela transmisit. Sz in his oibus mālit mēs imperterrita: stetit ciuitas incōcussa. Student hostes cū cōtra faciē veniūt: alios ex occulto trāsmittere: q co licentius pugnantis latus feriant: quo is qui pugnat intentius veniētes hostes con
B tra faciē aspectat. Igitur iob in hui⁹ certaminis bello deprehēsus: suscepit dāna quasi hostes contra faciē sustinuit: verba consolātiū: quasi hostes ex latere: sz in his oib⁹ circūacto grauitatis sue clipeo: vbiq; munitus astitit. vndiq; venientibus gladijs vigilanter obuiauit amissam substantiā tacite despicit: carnē quoq; in filijs mortuā eq̄nimiter dolet: in se carnē percussam patienter tolerat: carnem in coniuge male suadentē: sapienter docet. Super hec amici in asperā correptionē prosiliunt ꞇ pro sedando dolore venientes: vim doloris adiungunt. Omnis ergo machinamenta tentationū:
C sancto viro vertuntur in augmenta virtutum. Per vulnera quippe probatur eius patientia: per verba vero exercetur eius sapientia: vbiq; fortiter occurrit. q2 ꞇ flagella robore: ꞇ verba ratione superauit. Amici vero eius qui ad consolationē quidem venerunt: sed vsq; ad verba increpationis excedūt: ignorantia magis credēdi sunt ꝗ malicia deliquisse. Neq; enim tantū virū amicos iniquos habuisse credendū est: sz dū discernere cām flagellorū nequeunt: in culpam dilabuntur. Ca. 9.

Percussionū quippe diuersa
A sunt genera. Alia nāq; est percussio qua peccator percutitur: vt sine retractiōe puniatur. Alia qua peccator percutit vt corrigatur. Alia qua nōnūꝗ quisq; percutitur: non vt preterita corrigat: sz ne ventura cōmittat. Alia qua plerūq; percutitur: per quā nec preterita culpa corrigitur: nec futura p̄hibetur: sed dū inopinata salus percussionē sequitur: saluantis virtus cognita ardētius ametur. Cū ꝗ innocens flagello atteritur: ei per patientiā meritorū summa cumuletur. Aliquādo enim peccator percutitur: vt absq; retractione puniatur sicut p̄itere iudee dicit. Pla Iere. 30.
ga inimici percussi te: castigatiōe crudeli. Et Abd. 5.
rursum. Quid clamas ad me super cōtritione tua: Insanabilis est dolor tuus. Aliquādo percutitur peccator vt corrigatur: si
cut cuidam in euāgelio dicitur. Ecce san⁹ Jo. 5.
factus es: iam noli peccare. Verba enī saluantis indicant: q2 petā p̄cedentia habiti vim doloris exigebāt. Aliquādo quisq; non pro p̄terita culpa diluēda: sed p futura vitanda percutitur: qd aperte paulus de semetipso testatur dicens. Ne magnitudo reuelationū extollat me: datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane: qui me
colaphizet. Qui eni nō ait: q2 extulit sed B
ne extollat aperte indicat qd percussione illa ne eueniat cōpescitur: nō autē q eueniat culpa purgatur. Nōnūꝗ āo quisq; nec pro p̄terita nec p futura iniq̄tate percutit: sz vt sola dei p̄tutis potētia ex amputata percussiōe mōstret. Vn cū dño i euāgelio de ceco nato diceret. Hic peccauit aut parētes ei⁹
vt cecus nasceret: r̄ndit dñs dicēs. Neq; Jo. 9.
hic peccauit neq; parētes ei⁹: sz vt manifestet glia dei. In qua manifestatiōe qd agitur: nisi vt ex flagello ꞇ meritorum virtus augeatur: ꞇ nulla preterita iniquitas tergatur: magna de patientia fortitudo generetur. Vn beatus isdē Job p̄fertur p̄ius

voce indicis: ꝛ post mannu ꝯmittit̃ tẽrato-
ris: quẽ post flagellũ de⁹ dũ remunerãs fa-
miliarius alloqr̃: apte q̃tũ de ꝓbere crene
rit indicatur. Amici ergo beati iob dũ per
C cussionũ gr̃a distinguere nesciũt: ꝑcussum
ꝓ culpa crediderũt. ꝛ dũ deũ iustũ ĩ ꝑcus-
sione sua conãtur asserere: btm̃ iob cõpulsi
sunt de iniusticia reprobare: nescientes vz
q̃ iccirco flagellatus fuerat: vt ex flagello
ei⁹ diuine glorie laus cresceret: nõ aũt vt ꝑ
flagella pctã que nunq̃ cõmiserat emenda
ret. Uñ ꝛ ad veniã citius redeũt: qꝛ igno-
rãtia potius q̃ malicia peccauerũt. Quo-
rum suꝑbiã diuina iusticia eo vehementi⁹
ꝓ̃̃cussit: quo nequaq̃ illos ad suã grã: ni-
si ꝑ eũ quẽ dispexerãt reformat. Ualde qp
pe elata mẽs retũditur: si ipse sup quem se
exaltauit supponatur. Ca. x.

B Sed libet iter hec mirã diui
ne dispensatõis opa cerne
re: q̃m ad illuminãdaz no-
ctẽ vite p̃sẽs: astra queqz
suis vicib⁹ in celi faciẽ ve-
niãt: quousqz in finẽ noct̃
redẽptoꝛ humãi gñis q̃si verus lucifer sur
gat. Nocturnũ nãq̃ spatiũ dũ decedenti
umq̃ stellaꝝ cursib⁹ illustrat̃: magno celi d
coꝛe pagitur. Ut g̃ noct̃ nr̃e tenebras suo
tp̃e edit⁹ vicissimqz ꝑmutatus stellaꝝ radi
us tãgeret: ad oñdendã inocentiam venit
abel: ad docendã actõis mundiciaz venit
enoch: ad insinuandã lõganimitatẽ spei ꝛ
opis venit noe: ad manifestandã obedien
tiã venit Abraã: ad demonstrãdam cõiu-
galis vite castimoniã venit Isaac: ad insi
nuandã laboꝛis tolerantiã vẽit iacob: ad
rependendã ꝓ malo bone retributõis gra
tiã: venit ioseph: ad oñdendã mãsuetudi-
B nẽ venit moyses: ad informandã ꝯ̃ aduer-
sa fiduciã: venit iosue: ad oñdendã iter fla
gella patientiã: venit ꝛ iob. Ecce q̃ fulgen
tes stellas in celo cernimus: vt inoffenso
pede opis iter nr̃e noctis ambulem⁹. Naz
cognitõi hoĩuz diuina dispensatio quot iu
stos exhibuit: quasi tot astra sup peccanti
um tenebras celũ misit quousqz ꝟus luci-
fer surgeret: q eternũ nobis mane nũciãs:
stellis ceteris clar⁹ ex diuinitate radiaret.
Quẽ electi oẽs dũ bñ viuendo ꝑeunt: ꝛ re
bus ꝛ vocib⁹ ꝓphetãdo ꝓmiserũt. Nullus
etenĩ iustus fuit: q nõ eius ꝑ figurã nunci-
us extiterit. Dignũ q̃ppe erat vt in semet-
ipsis bonũ oẽs oñderent: de quo ꝛ oẽs bo
ni eẽnt: ꝛ q̃ ꝓdesse oĩbus scirent. vñ ꝛ sine
cessatõe ꝓmitti debuit: qd̃ ꝛ sine estimatõe C
dabat̃ ꝑcipi: ꝛ sine fine retineri. vt sil' oĩa se
cula dicerẽt: qd̃ in redẽptõe cõi seculoꝛuz
finis exhiberẽt. Uñ ꝛ necesse fuit vt etiaz
btũs Job: q tanta incarnatõis mysteria ꝑ
tulit: eũ quẽ dicẽt voce: ex ꝯuersatõe signa
ret: ꝛ ꝑ ea q̃ ꝑtulit: q̃ passurus eẽt ostẽdẽt:
tantoqz ꝟius passionis illius sacramenta
ꝑdiceret: q̃to hec nõ loquẽdo tantũmodo
sz ẽt patiẽdo ꝓphetaret. Ca. xi.

Sed qꝛ redẽptoꝛ ꝟ vnaz se A
ꝑsonã cum sancta ecclesia
quaz sumpsit exhibuit. de
ipso.n. dr̃: q est caput oĩum Jo.9.
nostrũ: ꝛ de ecclesia ei⁹ scri Coll' i. et
ptum ẽ. Corpus xp̃i quod Ephe.5.
ecclesia. Quisqs eũ in semetipso significat:
mõ hunc ex capite: mõ ex coꝛpe designat: vt
nõ solum vocẽ capitis sz ẽt coꝛpis teneat.
Uñ Isaias ꝓpheta eiusdẽ dñi ꝟba expri- Esa 61.
mens ait. Quasi spõso posuit mihi mitrã:
ꝛ quasi spõsam oꝛnauit me oꝛnamẽto. Qꝛ B
igitur in capite spõsus ipse ẽ in coꝛpe spõ
sa: necesse vt cũ nõnũq̃ aliqd de capite dr̃
sensim ac subito etiã ad vocẽ coꝛpis deri-
uetur: ꝛ rursum ab de coꝛpe dr̃: repente ad
vocẽ capitis ascendatur. Ca. 12.

Beatus ergo iob venturi cũ A
suo coꝛpe typũ redẽptoꝛis
insinuat: vxoꝛ ꝟo eius que
eũ ad maledicendum ꝓuo
cat: vitã carnaliũ designat
q intra sanctam ecclesiã in
coꝛrectis moꝛib⁹ positi: quo ꝑ fidẽ bonis in
xta sunt eo ꝑ vitã durius ꝓmunt: qꝛ dũ q̃si
fideles vitare nõ possunt: a fidelibus tãto
deterius q̃to interius tolerant̃. Amici ꝟo
eius q dũ ꝯsulũt inuehunt̃: hereticoꝝ figu
rã exprimunt: q sub specie ꝯsulendi agunt
negociũ seducendi. Unde ꝛ ad btm̃ iob
quasi ꝓ dño loquũtur: sz tamẽ a dño nõ ap
probãtur: qꝛ vz oẽs heretici dũ deũ defen-
dere nituntur offendũt. Uñ eis apte ꝛ ab
eodẽ sctõ viro dr̃. Disputare cum deo cu
pio: prius vos ostẽdens fabricatores men Job.13.
dacij: ꝛ cultores ꝑuersoꝝ dogmatũ. Con-
stat ergo eos hereticoꝝ typum errando ge
rere: quos sctũs vir redargui cultui ꝑuer-

sorum dogmatũ discernire. Quis ꝟo hereticus in eo quod deũ defendere nititur: veritati illius aduersat: ps̃ attestãte q ait. Ut destruas inimicũ ⁊ defensorẽ. (Ps. 8. B) Inimicus quippe ⁊ defensor est: q deũ quẽ predicat: impugnat. Nam quia btũs iob venturi redẽptoris speciem teneat: et noie demonstrat. Job quippe interp̃tatur dolens. Quo nimirũ dolore vel mediatoris passio: vel sancte ecclesie labor exprimit: que multiplici p̃ntis vite fatigatiõe cruciat. Amici quoq; eius ex vocabulo nois meritũ sue indicãt actionis: nam eliphas latina lingua dñi ↄtemptus dicit. Ergo quid aliud heretici faciũt: nisi quod dũ falsa de deo sentiũt eũ supbiendo ↄtẽnũt. Baldach interp̃tatur vetustas sola. Bñ autem oẽs heretici in his que de dño loquuntur: dũ non intentõe recta: sed appetitiõe tp̃alis glorie videri p̃dicatores appetũt: vetustas sola noiantur. (C) Ad loq̃ndũ quippe non zelo noui hois: sed vite veteris prauitate concitãtur. Sophar quoq; latino sermõe dicitur dissipatio specule: vel speculatorẽ dissipans. Mẽtes nãq; fideliũ ad ↄtẽplãda supna se erigunt: sed dũ hereticorum ꝟba puertere recta ↄtẽplantes appetũt: speculã dissipare conantur. Ca. 13.

(A) In tribus itaq; amicorum Job noibus: tres hereticarũ mentiũ pditionum casus exprimũtur. Nisi.n. deũ cõtẽnerent: nequaq̃ de eo puersa sentirẽt: ⁊ nisi vetustatis praua ꝟba elate loquẽdo ↄtraherent: in noue vite intelligẽtia nõ errarent: ⁊ nisi speculationẽ bonorum destruerent: nequaq̃ eos supna iudicia tã districto examine p ꝟborum suorum culpa reprobarẽt. Contẽnẽdo igitur deũ in vetustate se retinẽt: sed i vetustate retinendo prauis suis sermonib⁹ speculationi rectorum nocent. Quia ꝟo nõnunq̃ heretici diuine grẽ largitate pfusi: ad vnitatẽ scẽ ecclesie redeũt. bñ hoc ipa amicorũ reconciliatõe signatur: pro quibus tamẽ beatus Job exorare precipit: quia hereticorum sacrificiã accepta deo eẽ nequeũt: nisi p eis vniuersalis ecclesie manibus offerant: vt ex eius meritis: remediũ salutis inueniant: quã ꝟborum iaculis impugnando feriebant. Unde ⁊ septẽ pro eis sacrificia memorantur oblata: quia dũ septiformis grẽ spũm ↄfitentes accipiunt: quasi septẽ oblatiõibus expiãtur. Hinc est quod in Joãnis apocalypsi p septẽ ecclesiarũ numerum vniuersalis ecclesia designatur. (Apoc. 1.) Hinc p salomonem de sapientia dr̃. Sapientia edificauit sibi domũ: excidit colũnas septẽ. (Prover.) Ipso ergo sacrificiorum numero reconciliati heretici quid prius fuerint exprimunt: q pfectioni septiformis gratie nõ nisi redeundo iungũtur. Bñ aũt tauros p se ⁊ arietes obtulisse describũtur. (B) In tauro quippe ceruix supbie: in ariete aũt ducatus gregũ sequentiũ designatur. Quid ẽ ergo pro eis tauros arietesq; mactare: nisi eorum ducatũ supbum interficere: vt de se humilia sentiant: ⁊ post se corda innocentiũ nõ seducant. Ceruice eni tumenti ab ecclesie vnitate resilierãt: ⁊ infirmos post se populos quasi sequentes greges trahebant. Ueniant igitur ad beatũ Job. i. reuertãtur ad ecclesiam: ⁊ se ptenario sacrificio tauros ⁊ arietes mactandos offerant q vt vniuersali ecclesie ↄiungãtur humilitate interueniẽte interficiant quicquid prius tumidum de supbo ducatu sapiebãt. Per helin aũt: qui rectis quidem sensibus loq̃tur sed ad stulta elatiõis ꝟba deriuatur: psona vniuscuiusq; arrogãtis exprimitur. Multi nãq; intra sanctam ecclesiã positi: recta q̃ sapiunt: recte pferre ↄtẽnunt. Unũ ⁊ ore diuine increpationis arguitur ꝟbis: nec tñ pro illo sacrificium offertur: quia si fidelis quidem ẽ: sed tamen arrogãs: p ꝟitatẽ credulitatis intus ẽ: sed per tumoris sui obstaculum acceptabilis nõ est. (C) Hunc ergo icrepatio redarguit: sed sacrificiũ nõ reducit: quia in ea quidem fide ẽ: in qua eẽ debuit: sed supna hunc iusticia increpãs p superfluis repellit. Unde ⁊ bñ helin latino sermone dicitur deus me⁹ iste: vel deus dñs meus. Arrogãtes.n. viri intra sanctã ecclesiã q̃uis deum elate viuendo refugiant: eũ tñ ꝟaciter credendo ↄfitẽtur. Quid est.n. deus meus iste nomine dicere: nisi eũ cui credit aperta pfessione mõstrare: Uel quid ẽ dñm deũ dicere: nisi hunc ⁊ deũ p diuinitatẽ credere: ⁊ dominum ex incarnatõe phibere: Ca. 14.

Ene aũt post dãna rerũ: post funera pignorum: post cruciatus vulnerũ: (b) post certamina pugnasq; ꝟborum duplici remuneratõe subleuatur: quia nimirum (A)

fcā ecclesia adhuc ē i hac vita posita: p
laborib⁹ quos sustiet: duplicia munera re-
cipit: cū suscepti plene gētib⁹: in fine mūdi
iudeoꝝ ēt ad se corda ꝯuertit. Hinc.n. scri
Ro.2. ptū est. Donec plenitudo gentiū itroiret:
ꝛ sic oīs israel saluus erit. Duplicia ꝛ post
modū recipiet: qꝛ finito labore p̄ntis tpis:
nō solū ad aiaꝝ gaudiū: sꝫ ēt ad btitudi-
ne corpoꝝ ascendet. Unde bn̄ p pp̄haꝫ dr̄.
Isa.61. In terra sua duplicia possidebunt. San-
cti qppe in terra viuentiū duplicia possi-
dent. qꝛ nimiꝝ btitudine mētis simul ꝛ cor
poris gaudēt. Un̄ ꝛ Joānes in apocalypsi
Apoc.6. qꝛ an̄ resurrectōem corpoꝝ clamātes san-
ctoꝝ aias vidit: accepisse eas stolas singu
las asserit dicens. Et date sunt illis singu
B le stole albe ꝛ dcm̄ est illis: vt requiescerent
tps adhuc modicū: donec ipleret numer⁹
ꝯseruoꝝ ꝛ fratꝝ eoꝝ. An̄ resurrectōeꝫ gp
pe stolas singulas accepisse dicti sūt: qꝛ so
la adhuc mētis btitudine pfruunt. Binas
ergo accepturi sunt: qn̄ cum aiaꝝ pfecto
gaudio ētiā corruptōe corpoꝝ vestientur.
Recte aūt afflictio qdē beati Job dr̄: sed
q̄ntitas tpis in eius afflictōe reticet: qꝛ sā-
Mat.24 cte ecclesie in hac vita tribulatio cernitur
sꝫ q̄nto hic tpe ꝯterēda atqꝫ differenda sit:
ignorat. Un̄ ꝛ ore veritatis dr̄. Nō est vrm
nosse tpa vel momēta: q̄ pr̄ posuit i sua po
testate. Per hoc ergo qd beati Job pas-
sio dr̄: docemur qd expimēto nouimus. p
hoc vo q̄ q̄ntitas tpis in passione reticet:
docemur qd nescire debeamus. In lōgiꝫ
C p̄fatōis vba ptrax imus: vt quasi totū bre
uiter ꝯstringendo loqremur. Sꝫ qꝛ ad lo-
quendi initiū diu loqndo puenimus: debe-
mus pri⁹ hystorie radicē figē: vt valeam⁹
mentem postmodum d allegoriarum fru-
ctu satiare.

Sancti celeberrimiqꝫ ecclesie doctoris
Gregorij pape expōnis in beatū Job Li-
A ber primus feliciter incipit. Ca. i.

Ir erat in terra hus: nomine
Job. ¶ Idcirco sāctus vir vbi
v habitauerit dr̄: vt eius meri-
tū virtutis exprimatur. Hus nā
q̄s qs nesciat: q̄ sit terra gētili
um? Gentilitas aūt eo obligata vitijs ex
titit quo cognitōeꝫ sui ꝯditoris ignorauit.
Dicat itaqꝫ vbi habitauerit: vt hoc ei⁹ lau
dabus proficiat: q̄ bonus inter malos fuit
Ne.ꝫ.n. valde laudabile ē bonū esse cum
bōis: sꝫ bonū eē cū malis. Sicut.n. grauio
ris culpe ē: inter bonos bonū nō eē: ita im-
mēsi est p̄conij bonū ēt inter malos extitisse.
Hic est qd idēꝫ btūs Job sibimet attestat̄
Job.30. dicēs: Frat̄ fui draconū: ꝛ socius struthōnꝫ.
Hic est qd Petrus magnus loth laudibus
extulit: qꝛ bonū inter reprobos inuenit: dicēs
Et iustū loth oppssum a nephandoꝝ iniu 2.pe.2.
sta ꝯuersatōe eripuit. Aspectu.n. ꝛ audtu B
iustus erat: habitans apud eos: q de die i
diē aiam iustā iniqs opib⁹ cruciabat. Qui
nimiꝝ cruciari nō poterat nisi praua ꝓpin-
quoꝝ opera ꝛ audiret ꝛ cerner̄. Et tn̄ aspe
ctu ꝛ auditu iustus dr̄: qꝛ iniqꝝ vita .n̄ de-
lectādo iusti aures atqꝫ oculos: sꝫ feriēdo
tāgebat. Hic paulus discipulis dic̄. In me Phil.2.
dio natōis praue ꝛ ꝑuerse: inter q̄s lucetis
sic luminaria in mūdo. Hic pgami ece- esse
dr̄. Scio vbi hitas: vbi sedes ē sathane: et Apoc.2.
tenes nomē meū: ꝛ n̄ negasti fidē meā Hic C
sctā ecclesiā spōsi voce laudat̄: cū in amo- Can̄.2.
ris cātico dr̄: Sic liliū inter spinas: sic ami-
ca mea inter filias. Bn̄ ḡ btūs Job memo
rata terra gētili iter iniquos vixisse descri-
bit̄: vt iuxta spōsi p̄conium inter spinas liliū
creuisse mōstret̄. Ubi recte mox subditur.
¶ Simplex ꝛ rectus. Ca. 2.

Onnulli nāqꝫ ita sunt sim
plices: vt rectū qd sit igno A
rēt. sꝫ eo vere simplicitat̄ ino
centiā deserūt: q̄ ad virtutē
rectitudis nō assurgūt: qꝛ
dū cauti eē p rectitudineꝫ
nesciūt neque q̄ inocētes ꝑsistē p simplici-
tatē pñt. Hinc ē q̄ paulus discipulos āmo
net dicēs. Uolo vos sapientes eē in bono:
simplices aūt i malo. Hic rursuꝫ dic̄. Noli- Ro.16.
te pueri effici sensib⁹: sꝫ malicia paruli esto i.Cor.5.
te. Hic p semetipsaꝫ veritas discipulis p̄ci-
pit dicēs. Estote prudētes: sicut ſpētes: ꝛ
simplices sicut colūbe. Utraqꝫ.n. necāriō i Mat.10.
admonitōe ꝯiūxit vt ꝛ simplicitatē colum Luc.8.
be: astutia ſpentꝭ istrueret: ꝛ rursum ſpentꝭ
astutiā: colūbe simplicitas tparet. Hic ē q̄
sctūsspūs p̄ntiā suā hoib⁹ nō in colūba so
lūmō: sꝫ ēt i igne patefecit. Per colūbam Act.2.
qppe simplicitas: p ignē vo zelus idicat̄.
In colūba ḡ ꝛ in igne sctūsspūs ondit̄: qꝛ B
quicūqꝫ illo pleni sunt: sic māsuetudini simpli
citatis inseruiūt vt ꝯ culpas dlinqntiū ēt ze
lo rectitudis accēdant̄. Seqt̄. ¶ Timēs de
um: ꝛ recedēs a malo. ¶ Deū timē ē: nulla

q faciēda sunt bōa pterire. Vñ p Salomo
Eccl.5. nē dr. Qui deū timet:nihil negligit. Sz qz
nōnulli sic bōa qdā faciūt vt tñ qbusdam
malis minime fuspēdāt. bñ postq̄ timēs deū
dr. recedēs qz a malo phibet. Scriptū qp
Ps.36. pe ē. Declina a malo:z fac bonū. Neqz.n.
bōa dō accepta sūt:q añ ei⁹ oculos maloꝝ
C admixtiōe maculātur. Hic nāqz p salomo
Eccs.9. nē dr. Qui i vno offenderit:multa bōa p
det. Hic Jacob⁹ attestatur dicēs. Quicūq
totā legē pnauerit:offendat aūt in vno: fa
ctus ē reus oīum. Hinc Paulus ait. Mo
2.Cor.5. dicum fermētū totā massam corrūpit. Ca.3.
A Beat⁹ igitur iob vt ondat q mūdus in
bōis extitit:solerter indicat q alien⁹ a
malis fuit. Mos ꝓo eē narrantiū solet:vt
cū palestre certamē isinuāt:pri⁹ luctātiū mē
bra dscribāt:q latū validūqz sit pectus. q
sanū pleni tumeāt lacerti:q ſb. er posit⁹ ven
ter nec mole grauet:nec extenua ōe debili
tet:vt cū pri⁹ aptos certamie art⁹ ondeerit:
tūc demū magne fortitudis ict⁹ narrēt. Qz
g athleta nr̄ ꝯ diabolū fuerat certaturus:
qsi añ harene spectaculū sacre scriptor hy
B storie i athleta hoc spūales ꝟtutes anume
rās mentis mēbra dscribit dicens. Erat vir
ille simplex z rect⁹:timēs deū z recedēs a
malo;vt dū mēbroꝝ positio magna cognosci
tur ex hac ipa iā forti positōe subseqns ē
tex victoria pnoscat. Seqt. ((Natiqz sunt ei
septē filij:z tres filie.)) Sepe ad auariciaz
cor parentis illicit fecūditas plis. Eo. n. ad
ambitū ꝯgregāde hēditat accendit: quo
multis hēdibus fecundat. Vt q beati Job
C quā scta mēs fuerit ondat: z iustus dr et
multe plis pr fuisse phibet. Qui i libri hu
ius exordio deuot⁹ sacrificijs offerēdis as
seritur:ꝓpt⁹ aūt largitatib⁹ ēt post a se
metipo memorat. Pēsem⁹ q q̄ta fortitu
die pdit⁹ extitit: que ad hēditatē tenaciā:
nec tot hēdū affect⁹ inclinauit. Seqt. Ca.4
A Et fuit possessio ei⁹ septē milia ouiū:
z tria milia cameloꝝ: Quigēta qz
iuga boū z qngente asine:ac familia mul
ta nimis.)) Scim⁹ qz ad maiorē dolorē mē
tē cōmonēt dāna maiora. Vt igitur ondatur
q̄te ꝟtutis extitit.multū fuisse dr qd pa
tiēter amisit. Nūq̄ qppe sine dolore amitti
tur:nisi quod sine amore possidetur. Itaqz
dū substātia magna dscribitur:z tñ paulo
post patiēte amissa phibetur:quā sine do
lore pdidit;constat qz sine amore possedit.

Notādū quoqz ē. q prius cordis diuitie:
z post opes corporis dscribūtur. Solet.n. re
rū abundātia tāto magis a diuino timore
mentē soluē:q̄to magis hāc exigit diuersa
cogitare. Nā dū p multa spargitur:stare i
intimis fixa phibetur. Qs semetipsam ꝟi
tas cū pabolā seminantis exponēt idicauit
dicēs. Qui seminatus ē in spinis: hic est q Mat.13.
ꝟbū dei audit:z solicitudo istius seculi et z Luc.8.
fallacia diuitiaꝝ suffocāt ꝟbum:z sine fru
ctu efficitur. Ecce beatus iob z mīta pos
sidere dr:z paulo post diuinis sacrificijs in
stāter deseruire phibetur. Cōsideremus er B
go cuius sctitatis iste vir fuerit:q adictā se
dula dei obsequia:z sic occupatus vacauit.
Neccdū pcepti ꝟtus emicuerat:q ois reli
q paperet:sz tñ btūs Job eiusdē iā pcepto
nis vi in corde fuabat:qz nimirū substātiā
sua mēte reliqrat:quā sine dilectatōe possi
debat. ((Eratqz vir ille magnus inter oēs tex
orientales.)) Orientales viros eē pdiuites
qs igrat? Magnus ꝓo iē. orietales extitit
ac si apertius dicēt qz z diuitibus ditior
fuit. ((Et ibāt filij eius z faciebāt ꝯuiuiū tex
p domos vnusqsqz i die suo:z mittētes vo
cabāt tres sorores suas:vt comedēnt z bi C
berēt cū eis.)) Solet iter fratres maior sb
stantia discordie fieri grauioris cā. O in
estimabilem pr̄ne instōnis laudē. Et pr di
ues dr:z filij ꝯcordes asseritur. Et dū di
uidēda inter eos substantia aderat:corda
tñ oīum indiuisa charitas replebat. ((Cū tex
qz i orbē trāsissent dies ꝯuiuij mittebat .ob
z sctificabat illos. surgensqz diluculo offe
rebat holocausta p singulos.)) Cū dr mit
tebat z sanctificabat illos:apte demōstra
tur:qd districtōis erga illos pñs agēt: qb⁹
absens solicitudie nō deesset. Ca. 5.
Ed hoc nobis solerter ē intuendū:
S q pactis diebus ꝯuiuij purgatio A
p singulos adhibetur holocausti.
Vir qppe sctūs nouerat qz celebrari conui
uia sine culpa vix possent:nouerat qz ma
gna purgatōe sacrificioꝝ diluēde sūt epu
le ꝯuiuioꝝ:z qcqd in semetipsis filij cōui
uātes inqnauerant:pater sacrificium imo
lando tergebat. Nonulla qppe sunt vitia
q a ꝯuiuijs aut separi vix pñt. aut certe ne
quaq pñt. Pene.n.sp epulas cōmitatur
voluptas:nā cū corp⁹ in refectōis delecta
tiōe resoluitur:cor ad iane gaudiū relaxa
tur. Vñ scriptū ē. Sedit popul⁹ mādncare

B z bibere: z surrexerūt ludere. Pene sp̄ epu
las loq̄citas seq̄t. cūqȝ vēter reficit: ligua
Luc.16. dfrenat. Vn̄ recte diues apd īferos aquā
appetē dscribit dicēs. Pr̄ abraam misere
mei: z mitte lazaꝝ vt intigat extremū digi
ti sui aquā: z refrigeret liguā meā: q2 cru
tior ī hac flāma. Pri⁹ epulatus q̄tidie dr̄
splēdide: z post aquā petē in ligua memo
rat. Q2. n. vt dixim⁹ inter epulas valde d
fluere loq̄citas solet: ex pena idicat culpā
cū eū quē epulatū q̄tidie splendide p̄itas
C dixerat. in ligua plus ardē phibebat. Vi q
cordaꝝ armōia tēpāt: tāta hāc arte dispē
sant: vt plerūqȝ cū vna tāgit̄ lōge alia ac
mult̄ itertacētibus posita corda quaciat:
cūqȝ ista sonitū reddit: ista q̄ ico casu cpa
ta ē: aliīs ipcussis tremit. Sic ḡ i scriptura
sacra plerūqȝ d p̄tutib⁹: sic d vitiīs agitur
A vt dū loq̄ndo aliud insinuat: aliud tacen
do innotescat. Ca. 6.

Nihil. n. ē diuitem d' loq̄citate memo
ratur: sȝ dū pena i ligua dr̄: q̄ i ꝯuiuio
iter alias grauior fuerit culpa mōstrat. Cū
ḡo septē p singulos dies fr̄es ꝯuiuia facer̄
dscribunt: z pact̄ dieb⁹ ꝯuiuiī iob septē sa
crificia offerre phibet: apte hystoria indi
cat: q̄ btūs iob octauo die sacrificiū offe
rēs: mysteriū resurrectōis colat. Dies nā
qȝ q̄ nūc dn̄ic⁹ dr̄: a morte redēptoris ē ter
tius: sȝ in ordie ꝯditōis octau⁹: q̄ z prim⁹
in ꝯditōe ē. Sȝ q2 reuolut⁹ septimū seq̄tur
D octau⁹ recte nūerat. Qui ergo octauo die
offerre septem sacrificia dr̄ plenus septifor
mis gr̄e spū p spe resurrectōis dn̄o d'uis
se phibet. Vn̄ z psalm⁹ p octauo pscribit̄ i
quo gaudiū d resurrectōe nūciat. Ca. 7.

Sed q2 bti Job filiī tāta fuerāt disci
plina bōe instōnis accicti: vt neqȝ p
fectā in conuiuiīs: neqȝ per verba dlinq̄re
rēt: apte mōstrat cum subdit. Dicebat. n.
((Ne forte peccauerit filiī mei: z bn̄dixerit
do i cordib⁹ suis)) Perfect⁹ q̄ppe eē i ope
z s̄mōe docuerat: p q̄b⁹ d sola pr̄ cogita
tiōe metuebat. Q2 ḡo d aliēis cordib⁹ in
dicare temē nō dbeam⁹ in sc̄i viri hui⁹ p̄
bis agnoscim⁹: q̄ n̄ ait: q2 bn̄dixerit i cordibus
1.Cor.4. suis. Vn̄ bn̄ p paulū dr̄. Nolite an̄ tp̄s in
dicare: q̄adusqȝ vēiat dn̄s: q̄ illūiabit abs
cōdita tn̄braꝝ: z mālfestabit ꝯsilia cordiū

A Quisqȝ. n. i cogitatōe a re Ca. 8.
ctitudine exorbitat: i tenebris peccat
Nos ḡ tāto min⁹ dbemus aliēa corda au
dacter rep̄hendē: q̄to scim⁹ q2 visu nr̄o nō
possum⁹ alienē cogitatōis tenebras illustra
re. Sȝ i hac solerter ītuēdū ē q̄ta p̄i seuerī
tate potuit filioꝝ opa corrigē: q̄ tāta solici
tudie studuit corda mundare. Quid ad h̄
rectores fideliū dicāt: q̄ discipuloꝝ suoꝝ c
apta opera nesciūt: Quid i sua excusatōe
cogitāt: q̄ i ꝯmissis sibi nec vulnera actio
nū curāt: Ut ḡo hui⁹ sc̄i viri opis' et psene
Mat.1x. rātia dmōstret recte subiūgitur. ((Sic facie
bat iob cūctiī dieb⁹.)) Scriptū q̄ppe ē. Qui
pseuerauerit vsqȝ i finē: h' saluus erit: i sacri
ficio igr̄ sc̄tā actio: i cūctiī aūt dieb⁹ sacrifi
B cīī ꝯstātia sc̄tē actōis ondit̄. Hec breuiter
hystoriā seq̄ndo trāscurrim⁹: nūc ordo ex
pōnis exigit: vt exordiū repetēs allegoria
rū iam secreta pandamus. Ca. 9.

Vir erat i terra hus nomie iob.)) Hec
p hystoriam fc̄tā credim⁹: sȝ p allego
A riam iā qualiter sint ipleta videam⁹. Job
nāqȝ vt diximus interp̄tat̄ dolēs hus ḡo ꝯsi
liator. Quē ḡ aliū btūs iob suo noie expri
mit: nisi eū d q̄ ppha loq̄t dicēs: Dolores
Isa.53. nr̄os ipē portauit. Qui hus t̄rā inhitat: q2
in corde populi ꝯsiliatoris iudicio regnat
Paul⁹ q̄ppe ait: xp̄ȝ di p̄tutē: z di sapiam.
1.Cor.1. Atqȝ h ipsa sapia per Salomonē dic. Ego
Prov.8. sapia hito i ꝯsilio: z erudiīs itersum cogita
tōib⁹. Hus ḡ terrā inhitat Job: q2 sapia q̄
p nobis passiōis dolorē sustinuit. corda vi
te ꝯsiliīs dditā: sibimet hitatōez fec. Ca. x.

Et erat vir ille simplex z rect⁹.)) In re
ctitudine iusticia: i simplicitate autē
māsuetudo signat̄. Plerūqȝ nos cū recti
A tudinē iusticie exeq̄mur: māsuetudinē reli
gmus: z cū māsuetudinē s̄uare cupim⁹: iu
sticie rectitudinē dclinam⁹. Dn̄s āt i car
ne veniēs: simplicitatē cū rectitudie tenuit:
q2 nec i māsuetudie districtiōez iusticie: nec
rursȝ i districtōe p̄tutē māsuetudis ami
sit. Vn̄ cū q̄dā dducta adultera hūc tēta
re voluissēt: vt ī culpā: aut imāsuetudis:
aut iniusticie laberetur: ad vtraqȝ rn̄dit di
Jo.8. cēs. Qui sine pctō ē vr̄m: mittat sup eā la
B pidē. Dat simplicitatē māsuetudis q̄ sine
pctō ē vr̄ȝ Dat zelū iusticie: mittat sup eā
Ps.44 lapidem. Vn̄ z ppha dic. Intende p̄spe p
cede z regna: pp p̄itatē z māsuetudinē et
iusticiā. Ueritatē q̄ppe exequens: māsuetu
dinē cū iusticia ꝯseruauit: vt nec zelū recti
tudinis immansuetudinis ponder e amit
teret: nec rursus pōdus māsuetudinis: zelo

rectitudinis pturbaret. Seqtur. Ca. xi.
Tex. Isa. 2. A — Ac timens deū: ⁊ recedēs a ma
lo. ❳ Scriptū ē d̄ illo. Et re
pleuit eū sp̄us timoris dn̄i.
Incarnat⁹. n. dn̄s .i. semet
ipso oē q̄d nobis īpauit ostē
dit: vt q̄d p̄cepto diceret: exē
plo suaderet. Iuxta hūanitatē ḡ nām: redē
ptor nr̄ deū timuit: q̄r vt supbū hoīez redi
meret: mētē p illo hūilē suscepit. Cui⁹ bn̄ p hoc
q̄d recedē a malo Job dr̄: ⁊ actio d̄signat.
Ipē quippe recessit a malo: nō q̄d faciēdo ptī
git: s̄z q̄d inueniēdo reprobauit: q̄r vetustā
quā nat⁹ incēt hūane puersatōis vitā des
uit: ⁊ nouā quā secū d̄tulit: sequaciū mori
Tex. bus impressit. ❲ Natiq; sunt ei septē filij et
tres filie. ❳ Quid i septenario numero: nisi
summa pfectionis accipitur? Ut eni huma
ne rōnis causas de septenario numero ta
ceamus quē asserunt q̄ iccirco pfectus sit:
B q̄r ex primo pari pstat: ⁊ primo impari. Ex
primo q̄ diuidi potest: ⁊ primo q̄ diuidi nō
potest. certissime scimus q̄ septenariū nu
merum: scriptura sacra pro pfectōe ponere
Gen. 2. consueuit. Unde ⁊ septimo die dn̄m requie
uisse ab opibus asserit. Hinc etiaz q̄ septi
mus dies in regem hominibus .i. in sabba
to datus ē. Hinc ē q̄ iubileus annus con
sumatur: q̄ monade addito nostre adunā
tiōis sūma ipletur. Ca. 12.
A — Nati sūt ḡ septē filij ad p̄di
cādū. s. viril̄r icedētes apo
stoli. Qui dū pfectōis p̄ce
ptū pagūt: q̄si supioris se
xus fortitudinē i puersa
tōe tenuerūt. Hic ē. n. q̄ pfectōe septiformis
grē spūs iplēdi duodeci sūt electi. A septe
nario quippe nūero: in duodenariū surgit.
Nā septēarius suis i se ptibus multiplica
tus: ad duodenariū tēdit. Siue. n. q̄ttuor
p tria: siue p quattuor tria ducant: septez
in duodecim vertunt. Uñ ⁊ sancti aposto
li: q̄r scām trinitatē in ptibus mundi pre
dicare mittebantur: duodecim sunt ele
cti: vt etiā numero pfectōem ostēderēt: quā
vita ⁊ voce p̄dicarēt. Nate sunt ⁊ ei tres
filie. Quid in filiabus: nisi infirmiores fi
deliū plebes accipimus: fidē sancte trini
tatis tenētes? Que ⁊ si ad pfectionē opis
nequaq̄ forti virtute pmanēt: fidē tñ tri
nitatis cognitā pstanter tenēt. In septez

ergo filijs ordo predicantiū: in tribus fo
B filiabus multitudo auditoꝝ signat. Possū
ēt p tres filias tres ordines fideliū desi
gnari. Post filios quippe filie noiant: q̄r
post apostoloꝝ pspectaz fortitudinē: tres
distinctiones fidelium in ecclesie cōuersa
tione secute sunt: pastoꝝ videlz: ⁊ ptinen
tiū: atq; piugatoꝝ. Ca. 13.
Ez. 14. — Unde ⁊ ezechiel ppha tres
liberatos viros audisse se as
A serit: Noe. s. Danielē ⁊ Job
Quid. n. p noe q̄ archā i vn
dis rexit nisi p̄positoꝝ ordo
designatur qui dū ad formā vite populis
p̄sunt: sctā̄z ecclesiā in tēptationū fluctibus
regūt. Quid p Danielē cuius Mira ab
stinētia describitur: nisi ptinentium vita fi
guratur? qui dū cuncta que mundo sunt
deserunt: despecte babylonie alta mēte do
minātur. Quid p Job: nisi bonoꝝ piuga
toꝝ vita signat? qui de rebus mundi q̄s
possident dū pia opa faciunt: quasi p ter
re viā ad celestē patriā tendūt. Q̄r igitur
post sanctos apostolos tres iste fidelium
distinctiones secute sunt: recte post filios
tres filie nate memorantur. Sequitur.
❲ Et fuit possessio eius septē millia ouiū: ⁊ Tex.
tria millia camelorum. ❳ Q̄r fideles audi
tores ex varia puersatione electi sunt: q̄s
prius vniuersaliter memoratis filijs ⁊ fi
liabus dicitur hoc distincte: postmodū ap
pellatione aīalium subinfertur. Quid. n.
in septem millibus ouiū: nisi perfectā quo
rūdam innocentiā exprimit: que ad perfe
ptionē grē ex legis pascuis venit? Quid
vero in tribus millibus cameloꝝ: nisi ad
plenitudinem fidei veniens: tota gentiliū
vitiositas designatur? Ca. 14.
Nā scriptura āt sacra aliqñ
cameli noie ipse dn̄s: aliqñ
āt populus gētilis exprimi
tur. Cameli noie dn̄s desi
gnat: sic ab eodē dn̄o inde Matt. 23.
is aduersantibus dr̄. Li
quātes culicē: camelū aūt glutiētes. Cu
lex. n. susurrando vulnerat: camelus aūt
spōte se ad suscipiēda onera inclinat. Li
quauerunt ergo iudei culicē: q̄r seditiosū
virū latronē petierunt. Camelum vero
glutierūt: q̄r eū q̄ ad suscipiēda nr̄e morta
litatis onera sponte descēderat: extingue

re clamādo conati sūt. Rursus cameli no-
Gen.24. mine gentilitas designatur. Unde τ rebec-
.c. ca ad Isaac veniens: dorso cameli deduci
tur: q: ad xp̄m ex gentilitate ecclesia ꝑ gās
in tortis vitiosisq; vite veteris ɔuersationi
A bus inuenitur. Que viso Isaac descēdit:
q: dn̄o cognito vitia sua gētilitas deseruit:
τ ab elatione celsitudinis ima humilitatis
petiuit. Que τ verecūdata pallio velatur
q: corā illo ex anteacta vita cōfunditur.
Unde τ per apostolum eisdē gētibus dici-
Ro.5. tur. Quē ergo fructum habuistis tunc in il
lis: in q̄bus nūc erubescitis? Quia igitur
ꝑ oues hebreos a pascuis legis ad fidē ve
nientes accipimus: nihil obstat: vt ꝑ came
los tortos moribus atq; onustos idoloꝝ
cultibus gentilium populos sentiam⁹. Qui
enī ex semetipsis sibi inuenerāt deos quos
colerent: quasi a semetipsis eis onus i dor-
so excreuerat: qd̄ portarent. Ca. 15.
A Potest etiam ꝑ camelos q:
cōe ē animal: samaritano
rum vita signari. Cameli
nāq; rumināt: s; neq; q̄
vngulā findunt. Samari-
tani quoq; quasi ruminānt
q: ex pte legis v̄ba recipiūt: τ quasi vngu-
lam nō findunt: q: eam ꝑ pte ɔtēnunt: q τ
graue onus in dorso mētis tolerāt: q: i oē
quod faciūt sine spe eternitatis elaborāt:
fidem q̄ppe resurrectōis nesciunt. Et quid
eē grauius atq; onustius pōt: quam afflic-
tionē seculi ꝑtereuntis ꝑpeti et nequaq̄
ad releuationē mentis gaudia remunera
tionis spare? S; q: in carne dn̄s apparens
τ hebreoꝝ populos ꝑfectōis grā impleuit:
B τ samaritanoꝝ quosdam ad cognitionem
fidei mira opa ostēdendo ꝑduxit: dicatur
recte de vmbra que v̄itatē exprimeret: qd̄
τ septem milia ouium: τ cameloꝝ tria mi
Tex. lia possideret. Seqtur. (Quingenta iuga
boum: τ qngente asine.) Jam supius di-
ctū ē φ in qnquagenario numero q septē
hebdomadibus ac monade addito imple
tur reqes dsignatur: Denario aūt numero
summa ꝑfectionis exprimitur. Quia v̄o fi-
delibus ꝑfectio q̄etis ꝑmittitur: quasi qn
quagenario decies ducto ad qngētesimū
peruenitur. Ca. 16.
A In scriptura.n. sacra boum nomie
i aliqū hebetudo fatuoꝝ: aliqū dn̄

operantium vita designatur. Quia enim bo
uis nomine stultoꝝ vecordia figuratur: re-
Prov.7. cte ꝑ salomonē dr̄. Statiq; eā seqtur: quasi
si bos ductus ad victimā. Rursus: q: boū
noie vita vniuscuiusq; opātis exprimitur:
legis ꝑcepta testātur: q ꝑ moysen ꝑcepit di
Deut.25. cens. Nō alligabis os boui trituranti. Qd̄
Luc.x. a pte rursus dr̄: Dignus ē operarius merce-
de sua. Asinoꝝ q̄; noie aliqū stultoꝝ pigri
cia: aliqū immoderata petulātiū luxuria: ali
qū gentiliū simplicitas dsignatur. Stulto-
rū pigricia: asinoꝝ appellatōe figuratur si
Deut.22 cut ꝑ moysen dr̄. Nō iunges bouē τ asinū
Ac si dicēt. Fatuos sapiētibus i ꝑdicatōe
nō socies: ne ꝑ eū q iplere rē non valet: illi
q ꝑualet obsistas. Immoderata quoq; pe
tulantiū luxuria asinoꝝ appellatōe expri-
Ezech.2 mitur: vt ꝑpha testatur q ait. Quoꝝ car-
nes sunt: vt carnes asinoꝝ. Asinoꝝ rursus
Mat.21. noie: simplicitas gētilis ondit̄. Unā hierusa
lē tendēs dn̄s: asellū sedisse ꝑhibet̄. Quid
ē.n. sedēdo asino hierusalē venire: nisi gē-
tiliū simplicia corda possidēdo ea ad visio
nē pacis regēdo τ ꝑsidēdo ꝑducē? Qd̄ vno
B τ facili testimonio ondit̄: q: τ ꝑ boues iudee
operarij. τ ꝑ asinū gētiles populi dsignātur:
cū ꝑ ꝑphā; dr̄. Cognouit bos possessorē suū:
Isa.1. τ asin⁹ ꝑsepe dn̄i sui. Quis.n. bos: nisi iudai
cus ppl's extitit: cui⁹ ceruicē iugum legis at
triuit? Et qs asin⁹: nisi gētilitas fuit? Quā
glib; seductor reppit q̄si brutū aial τ nulla
rōne renitēs. q̄ voluit errore substrauit. Bos
q̄ possessorē: τ asinus dn̄i ꝑsepe cognouit: q: τ
hebraicus ppl's deū quē colebat: s; ignorabat
reppit: τ gētilitas legis pabulū qd̄ nō hē-
bat accepit. Qd̄ igr̄ supius noiatis ouib⁹ τ
camelis dr̄: hoc iferius i bob⁹ τ asinis repli
cat̄. Habuit q̄ τ añ redēptoris aduentū iu
dea boues: q: ad ꝑdicādū misit operarios q
Mat. bus voce v̄itas dr̄. Ue vobis hypocrite: q
circuit; mare τ aridā: vt faciat; vnū ꝑselitū
τ cū fuerit fact⁹: facit; eū filium gehēne du
plo quā vos. Quos q̄ue iugū legis ꝑsserat
q: exteriora mādata lr̄e tolerabāt. Quib⁹
C v̄itas voce dr̄. Uenite ad me oēs q laboratis
Mat.xi. τ onerati estis: τ ego reficiā vos. Tollite iu
gū meū sup vos: τ discite a me q: mit; sū τ
hūi is corde. Qd̄ q̄ i euāgelio hūi laborāti
bus reges ꝑmittit̄: hoc ē qd̄ hic iuga boū
qngēta memorant̄. Q: q redemptori dn̄o
colla subijciūt: q̄ nisi ad regeū tēdūt. Ca.17.

A Uide ꝛ asine gngente phibent; q2 vo
cate plebes gentiliū dū ad regē vēi
re cōsiderāt; cuncta mandatorum onera li
benter portāt. Unū dū q hāc regē ppls gen
Gen.14 tilis appeteret: iacob filios alloqns pphica
hoc studuit voce signare dicēs. Isachar asi
nus fortis accubās iter termios vidit regē q
eēt bona ꝛ terrā q optima: supposuit hume
rū ad portādū. Inter termios nāq3 accuba
re ē: pstolato mūdi fine regē scē: nihilq3 d his
q nūc i medio ꝯsiant qrere; sȝ vltia ꝯsidera
re. Fortisq3 asin9 regē ac terrā optimam vi
dere: cū simplex gentilitas iccirco se ad robur
B boni opis erigit: q2 ad eterne vite patriā tē
dit. Que ad portandū on9 humerū opponit
q2 ꝯspecta supna rege pcepts ēt granibus in
opatōe se subijcit: ꝛ qcqd itolerabile pusilla
nimitas asserit: hoc ei leue ac facile spes re
muneratōis ostēdit. Q2 ergo ad eternā regē
p electorū pte iudea gentilitasq3 colligit: re
Tex. cte gngētē asine hrī phibent. Seqt. Ca.18.
AC familia multa nimis.)) Quid est q
A prius aialiū multitudo ꝯscribit ac fa
milia in extremo memoratur: nisi q ad co
gnitionem fidei prius stulta mūdi collecta
1.Cor.1. sūt vt postea astuta ei9 ēt vocarēt: paulo at
testāte q ait: Nō multi sapiētes sȝ carnē; nō
multi potētes; non multi nobiles; sȝ q stulta
sunt mūdi elegit de9 vt ꝯfundat sapientes.
Ipsa nāq3 serē ecclesie pricipia. sȝ ab phibē
tur ignara: vt vȝ cūcti i pdicatorib9 inīj redē
ptorē ꝯsideret: qd ad vitā credētes populos
nō sermo sed cā suaderet. Seqtur. Ca.19.
Tex. ERat vir ille magnus inter oēs orieta
Zach 6. les.)) Qd redēptor nr oriens dr: pro
phets testante perhibetur qui ait. Et ecce
vir oriēs nomē ei9. Oēs ergo q i hoc orien
te fide ꝯsistūt: recte orietales vocant. Sȝ q2
A oēs homies sunt: ipse aūt de9 ꝛ hō: recte dr.
Tex. ((Erat magn9 inter oēs orietales.)) Ac si ap
te diceret. Oēs q in fide deo nascunt supat
q2 nō vt ceteros adoptio: sȝ nā illū diuinita
tis exaltat: q etsi in humanitate ceteris ap
paruit similis diuinitate tū mansit sup omia
Tex. singularis. ((Et ibāt filij ei9: ꝛ faciebāt ꝯui
uiū p domos.)) Filij facturi ꝯuiuia per do
mos ibāt: cū pdicatores apostoli in diuersis
mūdi regionib9 virtutū epulas audiētibus
quasi edentib9 ministrabāt. Unū ꝛ eisdē his fa
lijs d esuriētib9 plebib9 dr. Date illis vos mā
Mat.14 ducare. Et rursū. Dimittere eos ieiunos no

lo: ne deficiant in via. i. in pdicatiōe sua ver B
bū ꝯsolatiōis accipiāt: ne a sitatis pabulo
ieiuni remanētes: in hui9 vite labore succū
bant. Hinc rursum eisdē filijs dr. Opamini Mar.
nō cibū q perit. sȝ q pmanet in vitā eternam.
QUe ꝯuiuia quō exhiberēt Ca.20. A
adiungit: cū protin9 subiserit. ((Unus Tex.
q: isq3 in die suo. ((Si ignorantie obscuri
tas sine dubitatiōe nox cordis ē: intellect9
nō imerito dies vocat. Unū ꝛ p pauli dicit. 1.Cor.7
Ali9 indicat diē iter diē: ali9 indicat oēm diē
Ac si apte dicat. Ali9 qdā nōnullis intimis
sis itelligit: ali9 vo ad intellectū omnia pos
sibilia ita vt sūt vidēda cognoscit. Unusqs
q3 ergo filius in die suo ꝯuiuiū exhibuit: q2 sā
cuius q3sq3 pdicator iuxta mēsurā illuminate i
telligētie mētes audiētiū epulis sitatis pa
scit. In die suo paulus fecerat ꝯuiuiū cū di
cebat. Beatiores erūt si sic pmāserit sȝ meū Ro.14.
ꝯsiliū. De die suo vnūquēq3 admōebat co B
gitare cū diceret. Unusqsq3 i suo sensu abū
det. Seqt. ((Et mittētes vocabāt tres soro T.xc
res suas; vt cōederēt ꝛ biberēt cū eis.)) So
rores filij ad ꝯuiuiū vocāt: q2 ifirmis audi
torib9 scti apostoli refectōis supne gaudia p
dicāt: eorūq3 mētes q2 a sitatis pabulo ie
iunas aspiciūt: diuini eloquij epulis pascūt.
Bū āt dr. ((Ue cōederēt ꝛ biberēt cū eis.))
SCriptura. n. sacra aliqn no Ca.21. A
bis ē cib9: aliqn pot9. Cib9 ē in locis
obscurioribus q2 quasi exponēdo frāgitur:
ꝛ mādendo glutit. Pot9 vo ē in locis aptio
rib9: q2 ita sorbet sic inenit. Cibū vidit pro
pheta scripturā sacrā q exponendo frāgeret
cū dicēt. Paruuli petierūt panē: ꝛ nō erat q Tren.4.
frāgēt eis. i. ifirmi qq3 scripture sacre valen
tiores snias petierūt exponendo cōminui: sȝ
q exponēt vbeat nō valet inueniri. Potū vi
dit scripturā sacrā pphets cū dicēt. Oēs si Isa.55.
tiētes venite ad aqs. Si pot9 apta mādata
nō cēnt: per semetipsā sitas non clamaret
Sigs sitit vēiat ad me ꝛ bibat. Quasi cibū Jo.7.
ꝛ potū vidit pphets iudee defuisse cū dicēt.
Nobiles eius interierūt fame: ꝛ multitudo
ei9 siti erarunt. Paucorū qppe ē. soria ꝛ oc Isa.5.
culta cognoscē: multorū vo hystorie apta sē B
tire. Iccirco iudee nobiles non siti: sȝ fame i
terijsse asserit: q2 hi qui preesse videbantur:
dū totos se exteriori intelligentie dederant:
qd de intimis discutiendo mandarent non
habebant. Quia vero sublimioribus ab itel

lectu interno cadentibus puluerum intelli
gentia ꝛ in exterioribus exsiccatur: recte il
lic adiungitur. Multitudo eius siti exaruit
Ac si aperte diceret. Dum vulgus studium vi
te sue deserit: iam nec fluenta hystorie ex
quirit. Et tamen occulta sacri eloquij man
data ꝛ apta se intellexisse testantur: qui
Luc.3. reprobati se iudici conquerentes dicunt.
Manducauimus ꝛ bibimus coram te. Quos
apte exponendo subiungentes. In plateis
inquiunt nostris docuisti. Quia ergo sacra
elo quia in locis obscurioribus exponendo
franguntur in locis autem apertioribus ita vt
inuenta fuerit potantur: dicatur recte. Mit
tentes vocabant tres sorores suas: vt come
derent ꝛ biberent cum eis. Ac si aperte dicere
tur. Infirmos quosque blanda ad se persua
sione deducebant: quatenus eorum mentes ꝛ
magna per contemplationem differentes pasce
rent ꝛ parua per hystoriam tradentes nutrirent
Sequitur. Ca. 22.
Umque in orbem transissent dies
conuiuij: mittebat ad eos
iob ꝛ sanctificabat illos: consur
gensque diluculo offerebat
holocausta per singulos. In
A orbem dies conuiuij transeunt: cum predica
tionum misteria peraguntur. Peractisque con
uiuijs holocaustum iob pro filijs obtulit: ꝛ
pro apostolis de predicatione redeuntibus pa
trem xps redemptor exorauit. Bene autem
mittendo sanctificare dicitur: quia dum spi
ritumsanctum qui a se procedit discipulorum
cordibus tribuit quicquid culpe inesse po
tuit emundauit. Recteque ad offerenda holo
B causta diluculo consurgere perhibetur. quia per hoc
quod pro nobis intercessionis sue petitionem
obtulit discussa erroris nocte humane men
tis tenebras illustrauit: ne qua peccati conta
gio ex ipsa predicationis gratia mens in occulto pol
luat: ne sibi quod agit tribuat: ne sibi retribuen
do quod agebat ditat. Ca. 23.
Nde recte subiungitur. Di
cebat enim. ((Ne forte pec
A cauerint filij mei: ꝛ bene
dixerint deo in cordibus su
Jo.13. is.)) Deo quippe benedicere est
maledicere: est de eius munere sibi gloriam pre
bere. Unde recte sanctis apostolis post
predicationem dominus pedes lauit: vt vi
delicet aperte monstraret quia plerumque ꝛ in bo
no opere peccati puluis contrahatur: ꝛ inde inqui
nantur vestigia loquentium: vnde audientium corda
mundantur. Nam sepe nonnulli dum exhorta
tionis verba faciunt quamque tenuiter sese intrin
secus: quia per eos gratia purgationis decurrat ex
tollunt. Cumque per verbo aliena opera diluunt: quasi ex
bono itinere puluerem male cogitationis su
munt. Quid ergo fuit post predicationem pe
des discipulorum lauare: nisi post predicationis
B gloriam cogitationum puluerem tergere gres
susque cordis ab interna elatione mundare?
Nec obstat ab omnimoda mediatoris scien
tia quod dicitur. ((Ne forte peccauerit.)) Nam
cuncta sciens sed in semetipso ignorantiam
Luc. 18. nostram suscipiens: atque dum suscipit docens:
nonnunque quasi ex nostra dubitatione loquitur
sicut dicit. Filius hominis veniens: putas
inueniet fidem super terram? Expletis ergo con
uiuijs sacrificium pro filijs iob offerens dice
bat. Ne forte peccauerint filij mei: ꝛ bene
dixerint deo in cordibus suis. Quia redem
ptor noster postquam predicatores suos a ma
lis impugnantibus diluit: etiam inter bo
na que egerant: ꝛ a tentationibus defen
dit. Ca. 24. Ter.
Ic faciebat Job cunctis
diebus.)) Cunctis diebus iob
sacrificium offerre non cessat
quia sine intermissione pro nobis
holocaustum redemptor immo
lat: qui sine cessatione patri suam pro nobis incarna
tionem demonstrat. Ipsa quippe eius incar
natio nostre mundationis oblatio est: Cumque
se hominem ostendit delicta hominis inter
ueniens diluit. ꝛ humanitatis sue mysterio
perhenne sacrificium immolat: quia ꝛ hec sunt
eterna que mundat. Ca. 25.
Situr quia in ipso expositio
nis exordio sic personam beati
iob nunciari dominum diximus
vt designari per illum caput ꝛ
corpus i. xpm ꝛ ecclesiam di
ceremus: postque caput nostrum
quomodo designatum credatur ostendimus: nunc cor
pus eius quod nos sumus quomodo exprimatur
indicemus: vt quia audiuimus ex historia
quod miremur: cognouimus ex capite quod
credamus: consideremus nunc ex corpore:
quid viuendo teneamus. In nobismetipsis
namque debemus transformare quod legimus;
vt cum per auditum se animus excitat ad

A

uperandumquod audierat vita cōcurrat. Ca. 26.

Vir erat in terra Hus nomine iob.)) Si Job dolēs: et Hus cōsiliator or nō immerito per vtraq3 nomina electus quisq3 figuratur: q2 nimirum consiliatorē animum inhabitat: qui dolens de presentibus ad eterna festinat. Nam sunt nonnulli qui vitā suā negligūt: et dū transitoria appetūt: dum eterna vel non intelligunt: vel intellecta contemnunt nec dolorē sentiūt: nec habere cōsiliū sciūt: Cunq3 superna que amiserant non considerant: esse se heu miseri in bonis felices putant. Neq3 enim ad veritatis lucem cui conditi fuerant: mentis oculos erigunt nequaquam ad contemplationem patrie eterne desiderij aciem tendunt; sed semetipsos in his ad que proiecti sunt deserētes vice patrie diligūt exiliū: qd patiuntur et in cecitate quam tolerant; quasi in claritate luminis exultant. At contra electorū mētes dū transitoria cūcta nulla eē conspiciunt: ad que sint cōdite exquirunt: Cunq3 eorū satisfactioni nihil extra deū sufficit ipsa inquisitionis exercitatione fatigata illorū cogitatio in conditoris sui spe et contemplatione requiescit: supernis interseri ciuibus appetit: et

B vnusquisq3 eorum adhuc in mundo corpore positus mente tamen extra mūdū surgit: exiliū quāz tolerat deplorat: et ad sublimē patriam incessantibus se amoris stimulis excitat. Cum ergo dolēs videt quā sit eternū qd perdidit: inuenit salubre

Eccl.i. consiliū: temporale hoc despicere qd percurrit: Et quo magis crescit cōsilij scientia vt peritura deserat eo augetur dolor: qd necdū ad mansura pertingat. Unde bene per Salamonē dicitur Qui addit scientiā addit et dolorē. Qui enim scit iā summa. q̄ adhuc non habet: magis de infimis in quibus retinet dolet. Recte ergo in terra Hus habitare Job dicitur: q2 in scientie consilio electi vniuscuiusq3 dolens animus tenetur Intuendū quoq3 est: qd nullus dolor mentis: fit in actione precipitationis. Qui enim sine consilijs viuūt: qui seipsos rerū euentibus precipites deserunt: nullo interim cogi-

C tationum dolore fatigantur. Nā qui solerter in vite cōsilio figit mentē caute sese in omni actione circūspiciēdo considerat: et ne ex re que agitur repētinus finis aduersusq3 surripiat hunc prius molliter posito pede cogitatiōis palpat: Pensat ne ab his que agenda sunt prepediat formido: ne in his que differenda sunt precipitatio impellat: ne praua per cōcupiscentiā aperto bello superent: ne recta per inanem gloriam insidiando supplantēt. Job ergo in terra Hus habitat: dum mens electi quo magis p consilium viuere nititur: eo angusti itineris dolore fatigatur. Sequitur. Ca 27. A

Simplex et rectus ac timens deum: et recedens a malo)) Quisquis eternam patriā appetit: simplex procul dubio et rectꝰ viuit: Simplex vz ope. et rectꝰ fide. Simplex in bonis que inferius peragit: rectus i summis que in intimis sentit. Sunt nanq3 nonnulli qui in bonis que faciunt simplices non sunt: dum nō in his retributionem interius: sed exterius fauorem querunt. Unde bn̄ per quendā sapientez dicitur. Ve peccatori terram ingredienti duabus vijs. Duabus vijs peccator quippe terram ingredit quando et dei est qd opere exhibet: et mundi qd per cogitationem querit. Bene autē dicitur. Timens deum: et recedens a malo: quia sancta electoruz ecclesia simplicitatis sue rectitudinis vias timore inchoat sed caritate cōsumat. Cui tūc est fūditus a malo recedere: cum ex amore dei ceperit iam nolle peccare. Cum vero adhuc timore bona agit: a malo penitꝰ nō recessit: q2 eo ipso peccat: quo peccare vellet: si peccare inulte potuisset. Recte ergo cum timere deum iob dicitur: recedere etiam a malo perhibetur: q2 dum metum charitas sequitur: ea que metu relinquitur etiam per cogitationis propositum culpa calcatur. Ca. 28.

Eccl.i

B

A

Et quia ex timore vnūquodq3 viciū p̄mitur ex caritate aūt virtutes oriūtur: recte subiungitur. ((Nati q3 sunt ei septē filij: et tres filie.)) Septem quippe filij nobis nascuntur: cum per cōceptiōem bone cogitatōis: sancti spūs septē in nobis virtutes oriuntur. Hāc nāq3 internā prolem propheta dinumerat: cum spūs mentem fecundat dicens. Isa.2.

Esa.xi. Requiescet super eum spūs dñi:spūs sapiē
tie ⁊ intellectus:spūs consilij ⁊ fortitudinis
spūs sciē ⁊ pietatis:⁊ replebit eum spūs ti-
moris dñi. Cum ergo p aduentum spiritus
sancti:sapiā ⁊ intellectus:cōsiliuz:fortitudo
scientia pietas:ac timor dñi vnicuiq₃ nīm
gignit̄:quasi mansura posteritas in mente
ꝓpagatur que supne nr̄e nobilitatis gen⁹
eo vitam longi⁹ seruat:quo amori eternita
tis sociat. Sed hñt in nobis septē filij tres
ꝓculdubio sorores suas:qꝛ qcqd ꝟile hi ꝟ
tutū sensus:faciūt spei fidei charitatiq₃ piū
gunt. Neq₃ eniz ad denarij perfectionē septē
filij pueniūt:nisi in spe:fide:charitate fuerit
omne qđ agūt. Quia ꝟo hāc pcentium vir
tutū copiā multimoda bonorum opm cogi
tatio sequit̄:recte subiungitur. ((Et fuit pos
sessio eius septē milia ouiuz:⁊ tria milia ca
melorū.)) Seruata quippe ꝟitate historie
B imitari spūaliter possumus:qđ carnaliter
audiuimus. Oues enim septem milia possi
demus:cū cogitationes innocuas perfecta
cordis mūdicia:intra nosmetipsos inqui-
sito veritatis pabulo pascimus. Erūtq₃ no-
bis possessiones ēt tria milia camelorū:si cē
qđ in nobis altū ac tortuosum ē rationi fi-
dei subijtur:⁊ sub cognitione trinitatis spō
te in appetitu humilitatis inclinatur. Came
los quippe possidemus:si qđ altum sapim⁹
humiliter deponamus. Camelos proculdu-
bio possidemus:cū cogitatiões nostras ad
infirmitatis fraterne ꝯpassionē flectimus vt
vicissim onera nr̄a portātes:aliene infirmi-
tati cōpati cōdescēdēdo nouerimus. Pñt ēt
C p camelos qui vngulā neq₃ findunt sed
tñ rumināt:terrenarū rerū bone dispensa-
tiones intelligi:que qꝛ habēt aliquid secu-
li ⁊ aliquid dei p cōe eas necesse ē animal
designari. Neq₃ enim terrena dispēsatio q̄
uis eterne vtilitati seruiat:sine perturbatō
ne mentis valet exhiberi. Ca. 29.

A Quia igitur per hanc ⁊ ad
psñs mēs ꝯfūditur ⁊ imper
petuum merces paratur:q̄
si cōe aial ⁊ aliquid de lege
habet aliquid non hꝫ. Vn-
gulam nāq₃ findit:quis nō
se penitus anima ab oī terreno opere diiūgit:sed tñ ruminat:qꝛ bene dispensando tē
poralia per certitudinē fiduciā celestia spe
rat. Terrene igitur dispensatiões quasi ca
melorum more capite legi cōcordant:pede
discrepant:qꝛ ⁊ celi sunt illa que iuste viuē
tes appetunt:⁊ huius mūdi sunt ea in qui
bus opere versantur. Nos ergo cum easdē
terrenas cogitationi trinitatis dispensatio-
nes subdimus:quasi camelo intra indiuisi-
bilē nūez fide possidemus. Seqt̄. Ca:30.
Quingēta quoq₃ iuga boū: A
⁊ qngēte asine.)) Juga bo
um in vsum nostre posses-
sionis sunt:dum concordes
virtutes exarant duriciam
mentis. Quingētas quoq₃
asinas possidemus:cuz lasciuientes mot⁹
restringimus:⁊ qcqd i nobis carnale exur
gere appetit:spūali cordis dñatu refrena-
mus. Vel certe asinas possidere est cogita-
tiões intra nos simplices regere. Que dū ī
subtiliori intellectu currere non valent:quo
quasi pigrius ambulant:eo fraterna onera
mansuetius portant. Sunt nāq₃ nonnulli q
dum alta non intelligunt:per exteriora con
uersationis opera se humilius premūt. Bñ
ergo per asinas pigrū quidē aial:sed tamē
portandis oneribus deditum simplices co-
gitationes accipimus:qꝛ dum nostram ple
rūq₃ ignorantiam cognoscimus:leuius one
ra aliena portamus:cunq₃ nos quasi singu
laris sapientie altitudo non eleuat:ad per
ferendam alieni cordis inertiaz mēs se nr̄a
equanimiter inclinat. Recte aūt sine iuga
boū:sine quingente asine referūt̄:qꝛ vel in
hoc qđ prudēter sapim⁹:vel in hoc qđ hūi
liter ignoram⁹:dū eterne pacis requiē q̄ri-
mus:q̄si intra iubilei nūerū tenemur. Ca. 31.
Ac familia mlta nimis.)) Mul A
tam familiā nimis possidē-
mus:cum cogitatiões innu-
meras sub mentis dñatione
restringimus:ne ipa sui mul
titudine animam superent:
ne peruerso ordine discretionis nr̄e ꝑncipa
tū calcent. Et bñ cogitationum turba mul-
te familie appellatione signatur. Nam sci-
mus qꝫ absente dña ancillarū lingue ꝯstre
punt:silentium deserunt:deputati opis offi
cia negligunt:totūq₃ ordinem sibimet viuē
di confundūt. At si repēte dña veniat: mox
ꝯstrepētes lingue reticent:officia vniuscu-
iusq₃ opis repetunt. Atq₃ ad opus propriuz
ac si nō recesserint reuertuntur. Si igitur a

domo mentis ad momentum rō discedat:
q̄si absente dn̄a cogitationū se clamor ve-
lut garrula ancillarū turba multiplicat. Ut
aūt rō ad mentē redierit: mox se confusio tu
multuosa cōpescit: et quasi ancille se ad in-
iunctū opus tacite reprimunt: dum cogita-
tiones ꝓtinus causis se proprijs ad vtilita
tē subdant. Possidemus ergo multā fami
liam: cū recto iure innumeris cogitationib⁹
B rationis discretione dn̄amur. Quod nimiꝝ
cum solerter agimus: iungi per eandem di
scretionē angelis conamur. Unde recte sub
iungitur. ((Eratq; vir ille magnus iter oēs
orientales.)) Tūc nāq; magni inter omnes
orientales efficimur: cū eis spiritibus qui
orienti luci inherent: ꝑfsa carnalis corrup-
tionis nebula: discretionis nr̄e radijs: inq̄
tū possibilitas suppetit: sociamur. Unde et
Phil. 3. per Paulum dicitur. Nostra cōuersatio in
celis est. Quisquis tpalia ac defectiua seq
tur: occasum petit: quisquis vo superna de
siderat qr in oriēte habitet demōstrat. Ma
gnus ergo non inter occidentales: sed inter
o riētales efficitur: qui non inter actiones
ima et fugitiua querentiū: sed inter choros
proficere supernorū ciuiū conatur. Ca. 32.

A Et ibāt filij eius et faciebāt
cōuiuium per domos: vnus
quisq; in die suo.)) Filij p
domos conuiuium faciunt:
dum virtutes singule iuxta
modū proprijū mentem pa
scunt. Ubi bn̄ dicitur: vnusquisq; in die suo
Dies enim vniuscuiusq; filij est: illuminatō
vniuscuiusq; virtutis. Ut. n. hec ipsa dona
breuiter septiformis grē replicē: alium diē
habuit sapia: aliū intellectus: aliū ꝯsilium:
aliū fortitudo: aliū scia: aliū pietas: aliū ti-
mor. Neq; eni hoc ē sape qd̄ itelligere. qr
multi eterna qdē sapiūt. s; itelligere neq̄q̄
pn̄t. Sapia ergo in die suo conuiuiū facit:
qr mētē d eternoꝝ spe et certitudie reficit.
Intellect⁹ in die suo ꝯuiuiū pat: qr i eo qd
audita penetrat: reficiēdo cor tenebras ei⁹
illustrat. Cōsiliū in die suo cōuiuiū exhibz:
dū pcipitē eē ꝓhibet: rōe animum replet.
Fortitudo in die suo ꝯuiuiū agit: qr dum
aduersa nō metuit: trepidāti mēti cibos cō
fidētie appōit. Scia i die suo ꝯuiuiū pat: qr
i vētre mētis: ignorātie ieiuniū supat. Pie-
tas in die suo ꝯuiuiū exhibet: qr cordis vi
scera: mīsicordie opib⁹ replet. Timor i die
suo ꝯuiuiū facit. qr dū pmit mētē ne de pn̄
tibus supbiat: de futuris illā spei cibo ꝯfor
tat. Sed illud in hoc filioꝝ ꝯuiuio pscrutā B
dū video: qꝙ semetipsos inuicē pascūt. Ual
de eni singula q̄libet destituitur si nō vna
alij virtus virtuti suffragetur. Minor qppe ē
sapia: si intellectu careat: et valde inutilis ī in
tellectus est: si ex sapia non subsistat: qr cū
altiora sine sapie pōdere penetrat sua illū
leuitas grauius ruiturū leuat. Uile eni est
ꝯsiliū: cui robur fortitudinis deest. Quia qd
tractādo inuenit: carēs viribus vsq; ad re-
fectionē opis nō pducit. At valde⁹ fortitu-
do destruitur. nisi p ꝯsiliū fulciatur: qr quo plus
se posse ꝯspicit: eo vir⁹ sine rōis moderami-
ne deteri⁹ in pceps ruit. Nulla ē scia: si vti
litatē pietatis nō habet: qr dū bona cogni-
ta exeq negligit: sese ad iudiciū artius stri
git. Et valde inutilis pietas ē: si scie discretio
ne caret: qr dū nulla hāc scia illūinat: quō
misereatur ignorat. Timor qppe ipe nisi has et
virtutes habuerit: ad nullū op⁹ ꝑculdubio
bōe actōis surgit: qr dū ad cūcta trepidat:
ipsa sua formidine a bonis oib⁹ torpēs va C
cat. Qr ergo alternato misterio virtus a virtu
te reficitur: recte dr̄: qꝙ apud se filij vicissim cō
uiuantur: cumq; vna aliā subleuādo sublenat
q̄si p dies suos nūerosa soboles pascēda cō

uiuiū pat. Sequitur. Ca. 33.
E Et mittebāt et vocabāt tres
sorores suas vt ꝯederēt cū
eis. Cū virtutes nr̄e i oē qd
agūt spē fidē et charitatem
sciūt: q̄si opantes filij tres
ad ꝯuiuiū sorores vocāt: vt fides spes: cha
ritas: i op⁹ bonū gaudeāt: qd vnaqueq; vir
tus administrat. Que q̄si ex cibo vires accipiūt
dū bōis opib⁹ fidētiores fiūt: et dū p⁹ cibū
ꝯtēplatōis rorē i fudi appetūt: q̄si ex pocu-

S lo ebriantur. Ca. 34.
Ed qd ē qd i hac vita sine q̄ vis tē-
uissimi ꝯtagij ingnatōe pagit: nōnūq̄ n̄s q̄
ipsis bōis q̄ agim⁹ ad vteri⁹ ꝓpiq̄m⁹: qr dū A
leticiā mēti pariūt: q̄ndā et secoritatē gignūt
dūq; mēs secura reddit: i torporē laxatur.
Nōnūq̄ vo virtutes aliquātula elatōe nos
polluūt: et tāto delectiores apd deū faciūt:
q̄to apd nosmetipsos validiores reddunt.
Ubi bn̄ subiūgitur. ((Cūq; i orbē trāsissent di
es ꝯuiuij: mittebat Jub et scificabat illos.

Peracto quippe orbe, dierū conuiuiū mittere ad filios ⁊ eos sanctificare ē: post ꝟtutū sensum intentionē cordis dirigere: ⁊ ōe qđ agit districta retractatōis discussiōe mūdare: ne bōa estimenī que mala sunt ne saltē veraciter bona putentur sufficientia cum perfecta non sunt. Sic eni mens plerūqꝫ decipitur vt aut qualitate mali: aut boni quantitate fallatur. Ca. 35.

Sed hos ꝟtutum sēsus melius preces ꝙ̄ discussiones inueniunt: Nam ea que ꝑscrutari in nobismetipsis plenius nitimur: sepe verius orando ꝙ̄ inuestigando penetramus. Cūm enim mens per quandā compunctōnis machinam ad alta sustollitur: omne qđ de se ipsa occurrerit, sub seipsa diiudicādo certius contemplatur. Unde ⁊ recte subiungitur. ((Consurgēsqꝫ diluculo: offerebat holocausta p singulos.)) Diluculo nāqꝫ ꝯsurgimus: cū cōpūctiōis luce ꝑfusi humānitatis nr̄e noctē deserimus: ⁊ ad veri lūinis radios oculos mentis aperimus. Atqꝫ holocaustū per singulos filios offerimus: cū ꝓ vnaqꝫqꝫ virtute dn̄o hostiam nostre precis imolamus ne sapientia eleuet: ne intellectus dum subtiliter currit aberret: ne consilium dū se multiplicat confundat: ne fortitudo dū fiduciā prebꝫ precipitet, ne scientia dū nouit ⁊ nō diligit inflet; ne pietas dū se extra rectitudinem inclinat intorqueat. ne timor dū plus iusto trepidat: in desperationis foueā mergat. Cum ergo pro vnaquaqꝫ virtute vt pura esse debeat. preces dn̄o fundimus. quid aliud ꝙ̄ iuxta filiorū numerum holocaustū per singulos exhibemus? Holocaustū nāqꝫ totum incēsum dicitur. Holocaustum igitur dare est totam mentē igne compunctionis incēdere; vt in ara amoris cor ardeat: ⁊ ꝙ̄si delicta proprie sobolis inquinamenta cogitationis exurat. Ca. 36.

Sed hec agere nesciunt nisi hi qui priusꝙ̄ cogitationes ad opus ꝑdeant: internos suos motus solicite circunspiciētes frenant. Hec agere nesciunt: nisi hi q viriliter custodia munire mentē nouerunt. Unde recte inopinata morte extinctus Hisboseth dicit: quē ⁊ scriptura sacra non in domo hostiarium: sed hostiariam habuisse testat̄ dicens. Uenientes filij Remmon 2.Re.4.
berothite Reccha ⁊ Bāa: igressi sūt feruente die domū Hisboseth q dormiebat super stratum suū meridie. Ingressi sunt autē domū: ⁊ hostiaria domus purgans triticū obdormiuit. Assumentes spicas tritici latēter ingressi sunt: ⁊ percusserunt eum in inguine. Hostiaria triticum purgat: cūm mentis custodia discernēdo virtutes a vitijs separat. Que si obdormierit: in mortem proprij dn̄i sui insidiatores admittit: q2 cum discretōis B
sollicitudo cessauerit: ad interficiendū aīm malignis spiritibus iter pandit. Qui ingressi spicas tollunt: q2 mox bonꝫ cogitationū germina auferunt; atqꝫ in inguine feriūt: q2 virtutē cordis delectatione carnis occidūt: In inguine quippe ferire est; vitā mentis delectatione carnis perforare. Nequaqꝫ ꝓo Hisboseth iste hac morte succūberet: si nō ad ingressum domus mulierē, i. mollē custodiā ad mentis aditū deputasset. Fortis nanqꝫ virilisqꝫ sensus ꝓponi cordis foribus debꝫ: quē nec negligentie somnus opprimat: nec ignorātie error fallat. Unde bene ⁊ Hisboseth appellatus ē: qui custodia femina hostilibus gladijs nudatur. Hisboseth quippe vir confusionis dicitur. Uir aūt confusionis ē. qui forti mentis custodia munitus non ē C
q2 dū ꝟtutes se agere estimat. subintrantia vitia nesciētē necāt. Tota itaqꝫ ꝟtute muniendus est aditus mētis: ne qñ eā insidiantes hostes penetrēt foramine neglecte cogitatiōis. Hinc Salomō ait. Omni custodia Prov.3.
serua cor tuū: qm̄ ex ipso vita procedit. Uirtutes ergo quas agimus dignum ē: vt summope ab intentionis origine pensemus ne ex malo ortu prodeant: etiam si recta sunt que ostendant. Ca. 37.

Unde hic quoqꝫ recte subiūgitur. Dicebat enim. ((Ne forte peccauerint filij mei: ⁊ benedixerint deo in cordibus suis.)) Filij in cordib⁹ maledicunt: cum recta opa nostra a non rectis cogitationibus prodeūt cum bona in aperto exeūt sed in occulto noxia moliuntur. Deo quippe maledicunt: cū mentes nostre se de se estimant habere qđ sunt. Deo maledicunt: cum se ⁊ ab illo acce[pi]

vires intelligant: sed tñ de eius muneribꝰ propriam laudem querunt.

Capitulum. 38.

a Sciendũ ꝗ̄ eſt: ꝗ bona noſtra tribus modis antiquꝰ hoſtis inſequitur vt vȝ hoc qḋ rectum coram hoībus agitur: in eterni iudicis cõſpectu vicietur. Aliquãdo nãqȝ in bono ope re intentionem polluit: vt oē qḋ in actiõe ſe quit: eo purũ mũdũqȝ nõ exeat: quo hoc ab origine perturbat. Aliqñ ꝗ̄ intentionẽ bo ni opis viciare nõ ꝓualet: ſed in ipſa actiõe

b ſe q̄ſi i itinere opponit: vt cũ per propoſitũ mentis ſecurior quiſqȝ egredit: ſubiuncto la tenter vitio q̄ſi ex inſidijs perimat. Aliqñ ꝗ̄ nec intẽtionẽ viciat: nec in itinere ſup plantat: ſed opus bonũ in fine actionis illa queat: quãtoqȝ vel a domo cordis vl ab iti nere opis lõgius receſſiſſe ſe ſimulat tanto ad decipiendũ bõe actionis terminũ aſtu tius expectat: ⁊ quo incautũ quẽqȝ: q̄ſi rece dendo reddiderit eo illũ repentino nõnũqȝ vulnere durius inſanabiliuſqȝ trãſfigit. In tentionem quippe in bono ope polluit: q2 cũ facilia ad decipiẽdũ corda hoīm ꝓſpicit co rũ deſiderijs aurã tranſitoꝝ fauoris appo nit: vt i his que faciunt recta: appetẽda va na fortitudine intentiõis iclinent. Unde re cte ſub iudee ſpẽ de vnaqȝ aīa miſerẽ i tentionis laqueo capta: per ꝓphetam dicit

Treñ. i Facti ſunt hoſtes eius in capite. Ac ſi apte diceretur. Cum bonũ opus nõ bona inten tione ſumitur: huic aduerſantes ſpũs ab ip ſo cogitationis exordio principant: tantoqȝ

c eã plenius poſſident: q̄to ⁊ per initiũ dñan tes tenẽt. Cũ ꝗ̄ intentionẽ viciare nõ pre ualet: i via poſitos laqȝos tegit: vt in eo qḋ bñ agit: cor ex latere ad vitiũ deriuet: q̄te nus qḋ inchoans aliter ꝓpoſuerat: in actõ nibus longe aliter q̄ ceperat perarat. Sepe enim bõo ope dũ laus humana obuiat: mẽ tẽ opantis immutat: que q̄uis queſita nõ fuerat: tñ oblata delectat. Cuius delectatio ne cũ mens bñ operãtis reſoluit: ab omni i tentiõis intime vigore diſſipat. Sepe ſe bñ inchoate nr̃e iuſticie ex latere ira ſubiun git. Et dum zelo rectitudinis immoderatiꝰ mentẽ turbat: cunctã quietis intime ſalutẽ ſauciat. Sepe grauitatẽ cordis: q̄ſi ex late re ſubiuncta triſticia ſequitur: atqȝ oē opus qḋ mẽs bona intentõe inchoat: hoc velami ne meroris obumbrat. Que ⁊ nõnunqȝ tã to tardius repellitur: q̄to ⁊ preeſſe menti q̄ ſi ſecretior famulatur. Sepe ⁊ bono opi leti cia ſe immoderata ſubiũgit. Cũqȝ plus mẽ tem q̄ decet hilareſcere exigit: ab actiõe bo na oē pondus grauitatis repellit. Quia. n. etiam bene inchoantibus ſubeſſe in itine re laqueos pſalmiſta conſpexerat: recte pro phetico plenus ſpiritu dicebat. In via hac qua ambulabam abſconderunt laqueum mihi. Qḋ bene ac ſubtiliter ieremias inſinu at. Qui dum geſta foris referre ſtuduit: que Pſ. 14. intus apud noſmetipſos gererentur indica uit dicẽs. Venerũt octoginta viri ď Sichẽ: ⁊ ď Silo: ⁊ ď Samaria, raſi barba: ⁊ ſciſſis Iere. 41 veſtibus: ſqualẽtes: mũera ⁊ thus hẽbant in manu: vt offerrent in domum dñi. Egreſ ſus autem Iſmahel filius Nathãie i occur ſum eorum de maſpha incedens ⁊ plorans ibat. Cũqȝ occurriſſent eis: dixit ad eos. Ve nite ad Godoliam filium Aicham. Qui cũ veniſſent ad mediũ ciuitatis iterfecit eos. Barbam quippe radunt: qui ſibi proprijs de viribus fiduciam ſubtrahunt. Veſtes ſci dunt: qui ſibimetipſis in exterioris decoris laceratione non parcũt. Oblaturi in domo dñi thus ⁊ munera veniunt: qui exhibere ſe in dei ſacrificio oratõez cum operibus polli centur. Sed tamen ſi ſe in ipſa ſancte deuo tionis via caute circũſpicere neſciũt Iſma hel Nathanie filius in eoꝝ occurſum venit quia nimirum quilibet malignus ſpiritus prioris viri Nathãie videlicet exemplo in ſuperbie errore generatus: ſe ad laqueũ de ceptionis opponit. De quo ⁊ bene dicitur. Incedens ⁊ plorans ibat quia vt deuotas mentes interimere feriẽdo preualeat: ſemet ipſuȝ q̄ſi ſub velamie virtutis occultat: Ut dũ concordare ſe vere lugentibus ſimulat: ad cordis intima ſecurius admiſſus: hoc qḋ in tus de virtute latet: occidat. Qui plerunqȝ ſe ſpopondit ad altiora prouehere Unde ⁊ dixiſſe perhibetur. Venite ad Godoliȝ fi liũ Aichã: atqȝ dum maiora promittit: etiã minima ſubtrahit. Unde ⁊ recte dictum eſt. Qui cum veniſſent ad medium ciuitatis in terfecit eos. Viros ergo ad offerenda mu nera deo venientes in medio ciuitatis in terficit: quia diuinis dedita operibus men tes: niſi magna ſe circũſpectione cuſtodiãt:

hoste surripiente dum devotionis hosti-
am portant: in ipso itinere perdant vitam
De cuius hostis manu non evadetur: nisi ci
tius ad penitentiam recurratur. Unde illic
apte subiungitur. Decem autem viri reper
ti sunt inter eos: qui dixerunt ad Ismael.
Noli occidere nos: quia habemus in agro
thesauros frumenti et ordei et olei et mellis:
et non occidit eos. Thesaurus quippe in
agro: est spes in penitentia. Que quia non
cernitur: quasi in terra cordis suffossa con
tinetur. Qui ergo thesauros in agro habue
re servati sunt: quia post in cautele sue vici
um ad lamenta penitentie redeunt: nec ca-
pti moriuntur. Cum vero antiquus hostis:
neque in exordio intentionis ferit: neque in
itinere actionis intercipit: duriores in fine
laqueos tendit. Quem tanto nequius ob-
sidet. quanto solum sibi remansisse ad decipien
dum videt. Hos namque fini suo laqueos ap
positos propheta consperexerat: cum dixebat
Ipsi calcaneum meum observabunt. Quia Ps.55.
in calcaneo finis est corporis: quid per hunc
nisi terminus figuratur actionis? Sive ergo
maligni spiritus: sive pravi quique homines
illorum superbie sequaces calcaneum ob-
servant: cum actionis bone finem viciare de
siderant Unde et eidem serpenti dicitur. Ip
Gen.3. sa tuum observabit caput: et tu calcaneum
eius: Caput quippe serpentis observare est:
initia suggestionis eius aspicere et manu so
licite considerationis a cordis aditu fundi-
tus extirpare. Qui tamen cum ab initio de
prehenditur: percutere calcaneum molitur:
quia et si suggestione prima intentione non
percutit: decipere in fine tendit. Si autem
semel cor in intentione corrumpitur: sequen
tis actionis medietas et terminus ab hoste
callido secure possidetur quoniam totam si
bi arborem fructus ferre conspicit: quam ve
neni dente in radice viciavit. Quia ergo sum
ma cura vigilandum est: ne vel bonis ope
ribus serviens mens reproba in intentione
polluatur: recte dicitur. (Ne forte peccave
rint filij mei: et benedixerint deo in cordibus
suis.) Ac si aperte diceretur. Nullum est bo
num quod foris agitur: si non pro eo intus
ante dei oculos innocentie victima in ara
cordis immolatur.

Capitulum. 39.

Tota itaque virtute persici-
endus est fluxus operis: a
si purus emanat ex fonte
cogitationis: Omni cura
servandus est a malicie pul
vere oculus cordis: ne hoc
quod in actione rectum ho
minibus ostentat: apud semetipsum per vi-
cium prave intentionis intorqueat. Curan
dum itaque est ne bona nostra pauca sint: cu
randum ne indiscussa: ne aut pauca agentes
inveniamur steriles: aut indiscussa relinquen
tes vecordes. Neque enim unaqueque vere vir
tus est: si mixta aliqua virtutibus non est. Un
de recte ad Moysen dicitur. Sume tibi aro
mata stacten: et onica: galbanen quoque bo Exo.30.
ni odoris et thus lucidissimum: faciesque thi-
miama compositum opere unguentarij: mi
xtum diligenter et purum. Thimiama quip
pe ex aromatibus compositum facimus: cum
in altare boni operis virtutum multiplicita
te redolemus: Quod mixtum et purum fit quia
quanto virtus virtuti iungitur: tanto incen
sum boni operis sincerius exhibetur. Ubi Ubi.s.
et bene subiungitur Cumque in tenuissimum
pulverem universa aromata contuderis po
nes ex eo coram testimonio tabernaculi. In b
tenuissimum pulverem aromata universa
conterimus: cum bona nostra quasi in pilo
cordis occulta discussione tundimus: et si ve
raciter bona sint subtiliter retractamus. Aro
mata ergo in pulverem redigere est: virtu-
tes recogitando terere et usque ad subtilitatem
occulti examinis revocare. Et notandum
quod de eodem pulvere dicitur. Pones ex
eo coram testimonio tabernaculi. Quia tunc Ubi.s.
nimirum bona nostra veraciter in conspe-
ctu iudicis placent: cum hec mens subtilius
recogitando conterit. et quasi de aromatibus
pulverem reddit ne grossum durumque sit bo
num quod agitur: ne si hoc arta retractationis
manus non comminuat odorem de se sub
tilius non aspergat. Hinc est enim quod spon-
se virtus sponsi voce laudatur cum dicitur.
Que est ista que ascendit per desertum sicut
virgula fumi ex aromatibus myrre et thu- Cant.3.
ris: et universi pulveris pigmentarij? San- c
cta quippe ecclesia sicut fumi virgula ex
aromatibus ascendit: quia ex vite sue virtu
tibus in interni quotidie incensi rectitudi-

rie proficit nec sparsa per cogitationes de-
fluit: sed sese intra archana cordis in rigo-
ris virga constringit. Que ea que agit dum
recogitare semper ac retractare non desinit:
myrram quidem et thus habet in opere:
sed pulnerem in cogitatione. Hinc est quod
de oblatoribus hostie ad Moysen dicitur
iterum.

Capitulum. 40.

Ubtracta pelle hostie
artus in frusta cōcidāt.
Pellem namq hostie
subtrabiamus: cu a mē-
Leuit. I A tis nostre oculis super
ficiem virtutis ammo-
uemus. Cuius artus in
frusta concidimus: cū
distinguentes subtiliter eius intima mem-
bratimq cogitamus. Curandum ergo est
ne cum mala vincimus: bonis lascientib⁹
supplantemur: ne forsasse fusa prodeant:
ne circunspecta capiantur: ne per errorem
viam deserāt: ne per lassitudinem fracta an
te acti laboris meritum perdant. In cunctis
enim vigilanter debet se mens circunspice
re: atq in ipsa circunspectionis sue prouidē
tia perseuerare. Unde et recte subiungitur.
((Sic faciebat Job cūctis dieb⁹ vite sue.))
Incassum quippe bonum agitur: si ante ter
minum vite deseratur quia et frustra veloci
ter currit: qui priusq ad metas veniat: defi-
cit. Hinc est eni qđ de reprobis dicitur. Ueh
his qui perdiderunt sustinentiam. Hinc est
quod electis suis veritas dicit. Uos estis q
Ecci. 2. permansistis mecum in tentationibus meis
Luc. 22. Hinc Josep qui inter fratres vsq in finem
iustus perseuerasse describitur. solus tala-
Gen. 37. rem tunicam habuisse perhibetur. Quid qđ
est talaris tunica nisi actio cōsumata? Qua
B si enim protensa tunica talum corporis ope
rit: cum bona actio ante dei oculos vsq ad
vite nos terminum regit. Hinc est quod per
Moysen cauda hostie in altari offerre pre
cipitur: vt videlicet omne bonum quod in
cipimus: etiam perseuerantie fine complea-
Exo. 29. mus. Bene igitur expta cunctis diebus agē
da sunt: vt cum malum pugnando expelli-
Leuit. 2. tur: ipsa bona victorie constantie manu te-
neantur. Hec itaq sub intellectu triplici di-
ximus: vt fastidienti anime varia alimenta
preponentes: aliquid quod eligendo sumat
offeramus. Hoc tamen magnopere petim⁹
vt qui ad spiritualem intelligentiam mētē
sublevat: a veneratōe hystorie nō recedat. C
((Sic faciebat Job cūctis diebus vite sue.
Quadam autem die cum venissent filij dei:
vt assisterent coram domino: affuit inter eos
etiam sathan. Cui dixit dominus. Unde ve
nis? Qui respondens ait. Circuiui terram
et perambulaui eam. Dixitq dominus ad
eum. Nunquid considerasti seruum meum
Job: q non sit ei similis in terra: homo sim
plex et rectus ac timens deum et recedens a
malo? Cui respondens sathan ait. Nunqđ
frustra Job timet deum?))

Sancti gregorij. Liber Secundus

Criptura sa A
cra mentis oculis quasi
quoddam speculum op-
f ponitur: vt interna no-
stra facies in ipsa videa-
tur. Ibi etenim feda: ibi
pulchra nostra cognosci
mus. ibi sentimus quantum proficimus
ibi a profectu quam longe distamus. Nar
rat autem gesta sanctorum et ad imitationē
corda prouocat infirmorum. Dumq illorum
victricia facta commemorat: contra viciorū
prelia debilia nostra cōfirmat: Fitq verbis
illius vt eo mēs minus inter certamina tre
pidet. quo antepositos tot virorum fortium
triumphos videt. Nonnunq vero non so
lum nobis eorum virtutes asserit: sed etiam
casus innotescit: vt et in victoria fortium qđ
imitando arripere: et rursum videamus i la
psibus quod debeamus timere. Ecce enim
Job describitur tētatione auctus: sed Da
uid tentatione prostratus: vt et maiorum vir
tus spem nostram foueat: et maiorum casus
ad cautelam nos humilitatis accingat: qua
tenus dum illa gaudentes subleuat: ista
metuentes premat: et audientis animus il-
linc spei fiducia: hinc humilitatis timore eru
ditus: nec temeritate superbiat: quia formi
dine premitur: nec pressus timore desperet:
quia spe ad fiduciam virtutis exemplo ro-
boratur.

Capitulum primum.

cap. primum

Uadā aūt.

Job. Ca. i die cum venissent filij
dei vt assisterent coram
domio:affuit inter eos
A etiam sathan Intueri
lib; quomodo sacra elo
quia in exordijs narra-
tionum qualitates ex-
primant:terminosq; causarum. Aliquando
nanq; a positione loci:aliquando a positione
corporis;aliquando a qualitate aeris: ali-
quando a qualitate temporis signant:quid
de ventura actione subijciant. Positione
quippe locorum diuina scriptura exprimit
subsequentium merita finesq; causarū. Si
cut de israel dicitur. Quia verba dei audi
Deut.i. re non potuit in monte sed precepta in cā-
pestribus accepit: subsequentem nimirum
infirmitatem populi indicans qui ascende-
re ad summa non valuit:sed semetipsum in
infimis neglecte viuendo laxauit. A positio
ne corporis futura denunciat:sicut i actib9
apostolorū. Stephanus Iesum qui a dextris
Act.7. virtutis sedet stantem se vidisse manifesta-
bat. Stare quippe adiuuantis est. Et recte
stare cernitur qui i bello certaminis opitu
latur. A qualitate aeris res subsequens d
monstratur; sicut euangelista cum predican
te domino nullos tunc ex iudeis credituros
Jo.io. diceret,premisit dicens Hiems autem erat.
Mat.24 Scriptum nanq; est:Quoniam abundauit
iniquitas;refrigescet charitas multorum.
Idcirco ergo hiemis curauit tempus expri
mere:vt inesse auditorum cordibus malicie
frigus indicaret. Hic est q negaturo Petro
premittitur:quia frigus erat:& stans ad pru
Jo.i8. nas calefaciebat se. Iā nanq; intus a cha
ritatis calore torpuerat:& ad amorem pre-
sentis vite:quasi ad persecutorum prunas
infirmitate estuante recalebat. A qualitate
quoq; temporis finis exprimitur actionis:
B sicut non rediturus ad veniā:sed ad tradi
tionis perfidiam nocte iudas exijsse perhi-
betur:cum egrediente illo ab euāgelista di-
citur. Erat autem nox Hinc enim & iniquo
Jo.i3 diuiti dicitur. Hac nocte repetent animam
Luc.i2. tuam abs te. Anima quippe que ad tene-
nebras ducitur:non in die repeti:sed in no
cte memoratur Hinc est q Salomon qui sa
3.Re.3. pientiam non perseueraturus accepit:in sō

nis hanc nocte accepisse describitur. Hinc ē Gen.33.
q angeli ad Abraam meridie veniunt: pu Gen.19.
nituri autem Sodomā ad eam vesperi ve
nisse memorantur. Quia igitur beati Job
tentatio ad victoriam deducitur:a die ce-
pta perhibetur cum dicitur. Quadam āt
die cum venissent filij dei vt assisterent co-
ram domino:affuit inter eos etiam sathan.
Qui autem dei filij:nisi electi angeli vocan
tur: De quibus cum constet q obtutib9 ma- C
iestatis inseruiant:valde querendum ē vn
de veniant:vt coram domino assistant. De
his quippe:voce veritatis dicitur. Angeli
eorum in celis super vident faciem patris Mat.18.
mei qui in celis est. De his pphēta ait. Mi Da.7.
lia milium ministrabant ei:& decies millies
centena milia assistebant ei. Si igitur semp
vident:& semper assistunt vigilanti cura q̄-
rendum est vnde veniant qui nanq̄ rece-
dunt Sed cū de illis per Paulum dicitur
Nonne omnes sunt amministratorij spiritu Hebr.i.
in ministerium missi propter eos qui here-
ditatem capiunt salutis per hoc q missos
cognoscimus:vnde veniant inuenimus.

Capitulum. 2.

Sed ecce questioni que- q. A
stionem iungimus.& q̄si
dum ansam soluere niti
mar: nodum ligamus.
Quomodo eni aut sem
per assistere;aut videre
semper faciem patris po
ssunt:si ad ministerium
exterius pro nostra salute mittūtur: Quod
tamen citius soluimus si quante subtilita-
tis sit angelica natura pensamus. Nec;n.
sic a diuina visione foras exeūt:vt interne
contemplationis gaudijs priuentur.quia si
conditoris aspectum exeuntes amitterent
nec iacentes erigere:nec ignorantibus vera
nunciare potuissent: fontemq; lucis quem
egrediētes ipsi perderent:cecis nullatenus
propinarent. In hoc itaq; est nunc natura
angelica a natura nostre conditionis distin
cta:q & nos loco circūscribimur & cecitatis
ignorantia coartamur:angelorum vero spi-
ritus loco quidem circumscripti sunt.sed ta
men eorum scientie longe super nos incom
parabiliter dilatantur Interius quippe ex
terius q; sciendo diffusi sunt:quia ipsam fō
tem scientie contemplantur. Quid enim de

B bis que sciende sunt nesciunt: qui scientem omnia sciunt: Eorum itaq3 scientia compa ratione nostra valde dilatata est; sed tamē comparatione diuine sciētie angusta. Sicut et ipsi illorum spiritus comparatione quidē nostrorum corporum: spiritus sunt; sed com paratione summi et in circūscripti spiritus sunt corpus. Emittuntur igitur et assistunt: quia per hoc q̄ circūscripti sunt exeunt; et p hoc quod intus quoq3 presentes sunt nunq̄ recedunt. Et faciem ergo patris semper vident: et tamen ad nos veniunt: quia et ad nos spirituali presentia foras exeūt; et tamē ibi se vnde recesserant per internam contē plationem seruant. Dicatur ergo. Venerūt filij dei vt assisterent coram domino; quia illuc spiritus conuersione redeunt: vnde nul la mentis auersione discedunt. Affuit inter eos etiam sathan. Valde querendū ē quo modo inter electos angelos sathan adesse potuerit: qui ab eorum sorte exigente super bia dudum damnatus exiuit. Sed recte in ter eos affuisse describitur: quia et si beatitu dinem perdidit; naturam tamen eis similē non amisit: et si meritis aggrauatur cōditio ne nature subtilis attollitur. Inter dei ergo filios coram domino affuisse dicitur: quia i eo intuitu quo omnipotens deus cuncta spi ritualia conspicit; etiā sathan in ordine na ture subtilioris videt: attestante scriptura q̄

Prover.15 dicit. Oculi domini contemplantur malos

C et bonos Sed hoc q̄ affuisse sathan corā do mino dicitur; in graui nobis questione ver satur. Scriptum quippe est. Beati mundo

Mat.5. corde: q̄m ipsi deum videbunt. Sathan ve ro qui mundo corde esse nō potest quomo do videndo dominum affuisse potest: Sed intuendum quia affuisse coram domino; nō autem vidisse dominum perhibetur. Venit quippe vt videretur; non vt videret. Ipse i conspectu domini: non autem in conspectu eius dominus affuit: sicut cecus cum i sole consistit ipse quidem solis radijs perfundi tur; sed tamen lumen nō videt quo illustra tur. Ita ergo etiam inter angelos in cōspe ctu domini sathan affuit quia vis diuinita tis que intuendo penetrat omnia; nō se vi dentem immundum spiritum vidit. Quia enim et ipsa que deum fugiunt; latere nō pos sunt: dum cuncta nuda sint superno cōspe ctui; sathā affuit absens presenti. Sequitur.

Capitulum. 3.

Vi dixit dominus. Unde venis: Quid est quod ve nientibus angelis electis nequaq̄ dicitur. Unde ve nitis; sathan vero vnde ve nias: percunctatur: Non. n. requirimus: nisi vtiq3 que nescimus. Nesci re autem dei reprobare est; vnde de quibus dā in fine dicturus est. Discedite a me om nes operarij iniquitatis: nescio vos vnde si tis. Sicut et nescire mentiri vir verax dici tur: qui labi per mendacium dedignatur: nō quo si mentiri velit nesciat; sed quo falsa lo qui veritat is amore contemnat. Quid est ergo ad sathan dicere; vnde venis: nisi vias illius quasi incognitas reprobare: Verita tis igitur lumen tenebras quas reprobat ignorat: et sathane itinera dum quia iudi cans damnat; dignum est vt quasi nesciēs requirat Hinc est quod Ade peccanti condi toris voce dicitur. Ubi es: Neq3 enim di uina potentia nesciebat post culpam seruus ad que latibula fugerat; sed quia lapsū vi dit in culpa; tam sub peccato velut ab ocul veritatis absconditum: quia tenebras erro ris eius non approbat quasi vbi sit pecca tor ignorat; cumq3 et vocat et requirit dicēs Adam vbi es: Per hoc q̄ vocat signū dat; quia ad presentiā reuocat: Per hoc q̄d re quirit: aperte insinuat: quia peccatores in re damnandos ignorat. Sathan ergo do minus non vocat: sed tamen requirit dicēs. Unde venis: quia nimirum deus apostatā spiritum ad penitentiā nequaq̄ reuocat: sed vias eius superbie: nesciens damnat. Igitur dum sathan de itinere suo discuti tur: electi angeli requirendi vnde veniant non sunt; quia eorum vie tanto deo note sunt; quanto et ipso auctore peraguntur: dū q3 soli eius voluntati inseruiunt: eo esse in cognite nequeunt; quo per approbationis oculum ex ipso semper ante ipsum fiunt. Sequitur. Respondens sathan ait. Circuiui terram et perambulaui eam. Solet per girum circuitus laboris anxietas desi gnari. Sathan ergo laborans terram circu it: quia quietus in celi culmine stare contē psit. Cumq3 se non transuolasse sed peram bulasse insinuat; q̄nto pondere pecti in imis prematur demonstrat. Perambulans ergo

21 (margin, beside the chapter opening)

Mat.25 (margin, beside "requirimus: nisi vtiq3 que nescimus")

Gen.3. (margin, beside "requirat Hinc est quod Ade peccanti")

B (margin, beside "quia ad presentiā reuocat")

C (margin, beside "prematur demonstrat. Perambulans ergo")

Ps.11. terram exe atꝗ quo ab illo spiritualis potētie volatu corruens malitie sue pressura grauedine: foras ad girum laboris venit. Hinc est enim quod de eius membris per psalmistam dr. In circuitu impij ambulabant: quia dū interiora non appetunt: in exteriorum labore fatigantur. Sequitur. ¶ Nunquid considerasti seruum meum Job ꝙ non sit similis ei in terra: homo simplex et rectus et timens deum: ac recedens a malo. Hoc ꝙ dī una voce beatus Job simplex et rectus: ac recedens a malo dicitur: quia subtiliter mēbratimꝗ supra exposuimus: replicare que diximus deuitamus: ne dum discussa repetimus: tardius ad indiscussa veniamus.

¶ Nunquid considerasti seruum meū Job ꝙ non sit ei similis in terra: homo simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo: Cui respondens sathan ait. Nunquid frustra Job timet deum: Nonne tu vallasti eum ac domum eius: vniuersamꝗ substantiam eius per circuitum: Operibus manuum eius benedixisti: et possessio eius creuit in terra. Sed extende paululum manum tuam: et tange cūcta q̄ possidet, et cetera.

Capitulum. 4

Hoc ergo nobis est solerter intuendum: quid sit qd vl ad sathan loqui dominus dicitur: vl qd sathan domino respondere perhibetur. Discutienda quippe est: que nam sit ista locutio. Neꝗ enim vl a domino qui summus atꝗ incircunscriptus est spiritus: vl a sathan qui nulla est carnea natura vestitus: humano modo aereus flatus folle ventris attrahitur vt per organum gutturis vocis expressione reddatur: sed dum nature inuisibili natura incomprehensibilis loquitur dignum est vt mens nostra qualitatem corporee locutionis: excedēs: ad sublimes atꝗ incognitos modos locutionis intime suspēdatur. Nos namꝗ vt ea que sentimus intrinsecus extrinsecus exprimamus: hec per organum gutturis per sonum vocis ejicimus. Alienis quippe oculis intra secretum mentis quasi post parietem corporis stamus: sed cum māifestare nosmetipsos cupimus: quasi per lingue ianuam egredimur: vt quales sumus intrinsecus ostendamus. Spiritualis autem natura non ita est: que ex mēte et corpore composita dupliciter non est. Sed rursus sciendum est: quia ipsa etiam natura incorporea cum loqui dicitur: eius locutio nequaꝗ vna atꝗ eadem qualitate formatur. Aliter enim loquitur deus ad angelos: aliter angeli ad deum: aliter deus ad sanctorum animas: aliter sanctorum anime ad deum: aliter deus ad diabolū: aliter diabolus ad deum. Nam quia spirituali nature ex corporea appositione nihil obstat: loquitur deus ad angelos sanctos eoipso quo eorum cordibus occulta sua inuisibilia ostēdat: vt quicquid agere debeant: in ipsa contemplatione veritatis legant: et velut quedam precepta vocis sint ipsa gaudia contēplationis. Quasi enim audientibus dicitur Gen.11. quod videntibus inspiratur Unde eum eorum cordibus deus contra humanam superbiam animaduersionem vitionis infunderet dicit. Venite: descendamus ibi et confundamus linguam eorum. Dicitur eis qui ad erant venite: quia nimirum hoc ipsum nunꝗ a diuina contemplatione decrescere: in diuina contemplatione semper accrescere est et nusꝗ corde recedere: quasi quodam stabili motu est semper venire. Quibus et dicit. Descendamus et confundamus linguam C eorum. Ascendunt angeli in eo ꝙ conspiciunt creatorem. Descendunt angeli in eo ꝙ creaturam sese in illicitis erigentem examine districtionis premunt. Dicere ergo dei est. Descendamus et confundamus linguam Apoc.5. eorum: in seipso eis hoc ꝙ recte agatur ostendere et per vim interne visionis eorum mentibus exhibenda iudicia occultis motibus inspirare. Aliter loquuntur angeli ad deum: sicut et per Joannis apocalipsim dicunt. Dignus est agnus qui occisus est: accipere virtutem et diuinitatem et sapientiam. Vox namꝗ angelorum est in laude conditoris: ipsa admiratio intime contemplatiōis. Virtutis diuine miracula obstupuisse dixisse est: quia excitatus cum reuerentia motus cordis magnus est ad aures incircunscripti spiritus clamor vocis. Que vox se quasi per distincta verba explicat: dum sese per innumeros modos admirationis format. Deus ergo angelis loquitur cum eis voluntas eius intima vidēdo manifestatur. Angeli loquuntur domino: cum per hoc quod super semet ipsos respiciunt: in motum admiratiōis sur

B gunt. Aliter deus ad sanctorum animas: ali
ter sanctorum anime loquuntur ad deum.
((Ecce vniuersa que habet in manu tua sunt
tantum in eum ne extendas manum tuam.
Egressusque est sathan a facie domini. Cum au
tem quadam die filij ⁊ filie eius comederent
⁊ biberent vinum in domo fratris sui primo
geniti: nuncius venit ad Job qui diceret.))

Capitulum. 5.

Apoc. 6.
Nde ⁊ in Joannis apocali
psi dicitur. Vidi sub altare
animas interfectorum: pro
pter verbum dei ⁊ propter
testimonium quod habebant
⁊ clamabant voce magna
A dicentes. Usquequo domine sanctus ⁊ ver⁹
non vindicas sanguinem nostrum de his
qui habitant in terra? Ubi illico adiungi
tur. Date sunt illis singule stole albe: ⁊ di
ctum est illis vt requiescerent tempus ad
huc modicum: donec impleatur numerus con
seruorum ⁊ fratrum eorum. Quid est enim
animas vindicte petitionem dicere: nisi diem
extremum iudicij: ⁊ resurrectionem extincto
rum corporum desiderare? Magnus quip
pe earum clamor magnum est desiderium.
Tanto enim quisque minus clamat: quanto mi
nus desiderat: ⁊ tanto maiorem vocem au
res incircumscripti spiritus exprimit: quanto se
in eius desiderium plenius fundit. Anima
Ps. 6. rum igitur verba: ipsa sunt desideria. Nam
si desiderium sermo non esset: propheta non
diceret. Desiderium cordis eorum audiuit
auris tua. Sed cum aliter moueri soleat
mens que petit: aliter que petitur: ⁊ sancto
rum anime ita in interni secreti sinu deo in
hereant: vt inherendo requiescant: quomo
B do dicuntur petere quas ab interna volun
tate constat nullatenus discrepare? Quomo
do dicuntur vindictam desiderare: quas et
voluntatem dei certum est: ea que futura sunt
non ignorare? Sed in ipso posite: ab ipso ali
quid petere dicuntur: non quo quicquam desi
derent: quod ab eius voluntate quem cer
nunt discordat. Sed quo mente ardentius
Eccl. x. inherent: eo etiam de ipso accipiunt: vt ab
ipso petant quod eum facere velle nouerunt.
De ipso ergo bibunt: quod ab ipso sitiunt: ⁊
modo nobis adhuc incomprehensibili in
hoc quod petendo esuriunt: presciendo sa
ciantur. Discordarent ergo a voluntate con
ditoris: si que eum vident velle non peterent
eique minus inhererent: si volentem dare de
siderio pigriori pulsarent. Quibus respon
sum diuinitus datur. Requiescite tempus
adhuc modicum: donec compleatur nume
rus conseruorum et fratrum vestrorum. De
siderantibus animabus requiescite temp⁹
adhuc modicum dicere est: inter ardorem de
siderij ex ipsa prescientia solatium consola
tionis aspirare: ⁊ animarum vox sit hoc quod
amantes desiderant: ⁊ respondentis dei ser
mo sit hoc quod eas retributionis certitudi
ne inter desideria confirmat. Respondere C
ergo eius est: vt collectionem fratrum expe
ctare debeant: eorum mentibus libenter ex
pectandi moras infundere vt cum carnis
resurrectionem appetunt etiam ex colligen
dorum fratrum augmento gratulentur.

Capitulum. 6.

A Liter ergo de⁹ loquitur ad
diabolum: aliter diabolus
ad deum. Loqui enim dei
est ad diabolum: vias eius
ac negocia animaduersio
ne occulte districtionis incre
pare: sicut hic dicitur. Unde venis? Diabo
li autem ei respondere est omnipotenti ma
iestati eius posse nihil celare. Unde hic
ait. ((Circuiui terram: ⁊ perambulaui eam. A
Dixitque dominus ad eum. Nunquid consi
derasti seruum meum Job quod non sit ei simi
lis in terra: homo simplex ⁊ rectus ac timens
deum ⁊ recedens a malo? Cui respondens
sathan ait. Nunquid frustra Job timet de
um? Nonne tu vallasti eum ac domum ei⁹
vniuersamque substantiam eius per circuitum?
Operibus manuum eius benedixisti: ⁊ pos
sessio eius creuit in terra. Sed extende pau
lulum manum tuam: ⁊ tange cuncta que
possidet: nisi in faciem benedixerit tibi.))
Quasi enim dicere eius est quod egerit:
scire, quod actus suos oculis illius occulta
re non possit. Sciendum vero est: quia si
cut hoc loco discimus: quattuor modis lo
quitur deus ad diabolum: tribus modis
diabolus ad deum. Quattuor modis lo
quitur deus ad diabolum: quia iniustas vi
as eius arguit: ⁊ electorum suorum contra
illum iusticiam proponit ⁊ tentandam eo
rum innocentiam: ei concedendo permittit:

mitti:t aliquã eum ne tẽtare audeat prohi
bet. Iniustas enim vias eius redarguit: sicut
dictum est. ((Unde Uenis?)) Electorũ suorum
cõtra illum iusticiam proponit; sicut dicit.
((Nunquid considerasti seruũ meũ Job:
q nõ sit ei similis super terrã?)) Tentandã
eorũ innocentiam cõcedendo permittit sic
B ait. Ecce vniuersa que habet in manu tua
sunt. Rursusque tẽtationem prohibet cum di
cit. ((Tantũ in eũ ne extẽdas manũ tuã.))
Tribus aũt modis loquitur diabolus ad d
um cum vel vias suas insinuat: vel electorum
innocẽtiã fictis criminibus accusat: vel tẽtã
dã eorum inocẽtiã postulat. Uias quippe suas
isinuat q ait. Circuiui terram et perambulaui
eam Electorum innocentiam accusat cũ di
cit. Nunquid frustra Job timet deum nõne
tu vallasti eum ac domum eius: vniuersãque
substãtiã per circuitũ tentandam eandem
innocentiã postulat cum dicit Extende ma
nũ tuã et tange cuncta q possidet: nisi in fa
ciẽ benedixerit tibi Sed dicere dei est Un
de venis; sicut et supra isinuauimus: vi sue
iusticie itinera malicie eius increpare. Dice
re dei ẽ. ((Considerasti seruũ meum Job: q
nõ sit similis ei super terrã.)) tales electos
suos iustificando facere; qualibus nimirum
apostata angelus possit inuidere. Dicere di
est. Ecce vniuersa que habet in manu sunt:
ad probationem fideliũ contra eos occul
tos vi incursum illum sue malicie relaxare.
Dicere dei est. Tantum in eum non exten
das manũ tuam; ab immoderate tentatio
nis impetu eum etiam permittendo restrin
gere. Diaboli aũt dicere ẽ. Circuiui terram
et perambulaui eam sagacitatem sue mali
cie inuisibilibus eius oculis occultare nõ
posse. Dicere aũt diaoli est. Nunquid fru
stra timet Job deum; contra bonos intra co
gitationum suarum latibula pqueri eorũque
pfectibus inuidere atque inuidẽdo reproba
tiõis rimas exquirere. Dicere diaboli est.
Extẽde manũ tuaz paululũ et tange cuncta
que possidet: ad afflictionem bonorũ mali
cie estibus anhelare Quo enim eorum ten
tionem inuidens appetit: eo illorum quasi
probationem deprecans petit. Quia igitur
internarum locutionuz modos succincte di
ximus: ad intermissam paululum expositio
C nis ordinem reuertamur. ((Nunquid consi
derasti seruum meum Job q non sit similis
ei super terram Uir simplex et rectus ac ti
mens deum: et recedens a malo. Ca. .i.i.

Recedenti iam sermõe tra
ctatũ ẽ: q diabolus nõ contra
Job sed cõtra deum certa
men proposuit: materia pro
certaminis beatus Job in
medium fuit. Et si sermoni A
bus suis dicimus Job inter flagella deliqui
se: qd nephas ẽ: deum dicimus in sua pro
positione victoriam perdidisse. Nam ecce in
hoc loco intuenduz est: quia non prius dia
bolus beatum Job a domino petijt: sed eũ
dominus in diaboli despectu laudauit: et ni
si in sua iusticia permansurum nosset: nõ vti
que pro illo proponeret: nec periturum in ten
tatione concederet qui ante tentationez ip
se suis laudibus in tentatoris mẽte inuidie
faces excitasset. Sz antiquus aduersarius
in eum quem accuset mala non inuenit: ip
sa ad malũ inflectere bona querit Cũque de
operibus vincitur: ad accusandum verba
nostra perscrutatur: cum nec in verbis accusa
tionem repperit: intentionem cordis fuscare
contendit: tãque bona facta bono aio non fi
ant: et iccirco perpẽdi a iudice bona nõ de
beant: Qz enim fructus arboris esse et i estu
virides conspicit: quasi somen ponere ad ra B
dicem querit Nam dicit. ((Nũquid frustra
Job timet deum? Nonne tu vallasti eum.
ac domũ eius: vniuersamque substaz p circuit
tum? Operibus manuũ eius benedixisti. et
possessio illius creuit in terra.)) Ac si aperte
dicat. Qui tot bona in terra recipit: qd mirum
est si pro eis se innocenter gerit? Innocens
vere ẽ si bonus inter aduersa persistet. Cur aũt
magnus dicitur: quem merces sui vniuscu
iusque operis tanta rerum multiplicitate cõt
tatur? Astutus quippe aduersarius cuz san
ctum virum inter prospera bene egisse con
siderat: reprobare apud iudicem per aduer
sa festinat. Unde recte in apocalipsi voce
angelica dicitur. Proiectus est accusator
fratrum nostrorum qui accusabat illos an
te conspectum dei nostri die ac nocte. A

Capitulum. .i.i.j.
Criptura autem sacra se
pe diem pro prosperis: no
ctem autem pro aduer
sis ponere consueuit. In
die ergo et nocte ac

cusare non desinit: qꝛ modo nos in ꝓsperis: modo in aduersis accusabiles ostendere cō tendit. In die accusat: cum prosperis male nos vti insinuat. In nocte accusat: cū in ad uersis nos nō habere patientiā demonstrat. Beatū ergo Job qꝛ necdum flagella attige rant: quasi adhuc vnde i nocte accusare pos sit oino non habebat. Qꝛ vero i ꝓsperis ma gna sanctitate viguerat: pro eisdem prospe ris bona illū egisse simulabat: versuta asser tione mentiēs: qꝺ nō ad vsum dñi substan tiam possideret: sed ad vsum substātie dñm coleret. Sunt enim nōnulli qui vt fruantur deo: dispensatorie vtātur hoc seculo. Et sunt nōnulli q vt fruantur hoc seculo: transitorie vti volūt deo. Cū ergo bona diuini muneris narrat: potat q fortis opari scā seruiget: vt cuius vitā reprehēdere nō valet: de opibus eius mentē quasi ex cōstitutionib⁹ addicat mentiēs qꝺ nō amori dñi sed tēporalis pro speritatis appetitioni seruierit: & qꝺ inno cue exterius vixit. Vires ergo beati Job ne sciens sed tū vnūquēq; aduersis ꝓbari ve rius sciens tentandū hunc expetit: vt qui p diē prosperitatis ioffenso gressu incesserat: saltē in nocte aduersitatis impingeret: ꝛ an te laudatoris oculos sui offensione impatiē tie prostratus iaceret. Unde subiūgit. ((Sꝫ extende paululū manū tuā ꝛ tāge cuncta q possidet; nisi in faciez bñdixerit tibi.)) Cū sanctū virū sathan tentare appetit: ꝛ tamē dño vt manū suā extēdere dbeat dicit. Val de notandū est: qꝛ feriēdi vires nec ipse sibi tribuit: qui cōtra auctorē oium singulariter superbit. Scit nāq; diabolus: qꝛ qꝺlibꝫ age re ex semetipso non sufficit: qꝛ nec per seme tipsum in eo q ē spūs existit. Hinc est qꝺ in euangelio expellenda de hoic legio dicebat Si eijcis nos; mitte nos in gregē porcorum.

Luc.8. Qui enim per semetipsuz ire in porcos non poterat: quid mirū si sine auctoris manu: san cti viri domū cōtingere nō valebat. Ca. ꝑ.

A Liendū vero ē: qꝛ sathane volūtas semper iniqua est: sed nunq potestas iniusta qui a semetipso voluntatez habet: sed a dño potestatez Quod enim ipse facere ini que appetit; hoc deus fieri non nisi iuste ꝑ mittit. Unde bene in libris regum dicitur:

i.Re.18. Spūs dñi mal⁹ irruebat i Saul. Ecce vn⁹ idēq; spiritus ꝛ dñi appellatus: ꝛ malus: do mini videlꝫ ꝑ licentiaz potestatis iuste: ma lus autē per desideriū volūtatis iniuste: For midari igitur nō debet: qui nihil nisi ꝑmis sus valet. Sola ergo vis illa timenda ē: q cum hostem seuire permiserit: et ad vsuz iu sti iudicij ꝛ iniusta illi⁹ volūtas seruit. Pau lulū vero manū postulat extendi: qꝛ exterio ra sunt: que expetit conteri. Nec enim sa than facere se aliquid multū putat: nisi euz in anima sauciat: vt ab illa patria feriēs re uocet: a qua ip⁹ e longe telo supbie sue pro stratus iacet. Sed qd est q ait nisi in faciē benedixerit tibi: Nos nēpe qꝺ amam⁹ re spicimus: qꝺ vero auersari volumus ab eo faciem declinam⁹. Quid itaq; dei facies ni si respectus eius gratie perhibetur itelligi: Ait ergo. ((Extende paululuz manū tuam ꝛ tange cuncta que possidet: nisi in faciē be B nedixerit tibi.)) Ac si aperte dicat. Ea q de disti subtrahe Nā si accepta perdiderit: re spectum gratie tue ablatis rebus tempora libus non requirit. Si enim ea quibus dele ctatur non habuerit: fauorem tuū etiā ma ledicendo contēnit. Cuius petitione callida nequaq prouocata veritas vincitur: sꝫ ad deceptionem suam hosti cōceditur: qꝺ fide li famulo ad augmentum muneris suffra getur. Unde mox subditur. Ecce vniuersa que habet i manu tua sunt: tantum i eū ne extēdas manū tuā. Ca: ꝗ.

A Onsiderāda est in ꝟbis do mini dispensatio sancte pie tatis: quō hostem nostrū ꝑ mittit ꝛ retinet: relaxat ꝛ re frenat. Alia ad tētandum dat; alia ad astigendum: sꝫ ab alijs religat. Ecce vniuersa que habet i manu tua sunt: tū ne in eum extendas ma num tuam: Substantiā prodit: sed tamen corpus protegit: qꝺ quidez postmodū tēta tori traditurus est sed tamen non simul ed omnia relaxat hostez: ne vndiq; feriens frā gat cunctz Mala enim cū multa electis eue niunt, mira cōditoris gratia ex tempore di spensantur: ut que coacernata perimerent: possint diuisa tolerari. Hinc paulus ait. Fi

i.Cor.10. delis deus qui non patietur vos tentari su pra id qꝺ potestis: sed faciet cum tentatio ne etiam exitum vt possitis sustiner. Hinc

Ps.25. dauid ait. Proba me domine ꝛ tenta me.

Ac si aperte dicat. Prius vires inspice: et tunc
vt ferre valeam temptari permitte. Hoc tamen
qd dicitur: ecce vniuersa que habet in ma-
nu tua sunt tm in eum ne extendas manu
tuam: intelligi et aliter potest: quia fortem
B quidem pugnatorem suum dominus noue
rat: sed tamen diuidere ei certamina con-
tra hostem volebat: vt quamuis robusto bella-
tori victoria in cunctis suppeteret: prius ta-
men de vno certamine hostis ad dominum
victus rediret: tuncque ei aliud iterum vincen-
do procederet: quatenus fidelis famulus eo
mirabilius victor existeret: quo victus ho-
stis se contra illum iterum ad noua bella p
pararet. Sequitur. Ca. xi.

A Gressusque est sathan a facie
domini.)) Quid est quod sathan
a facie domini egressus di
citur? Quomodo enim exit
ab eo qui vbique est? Hinc
nanque ait: Celum et terram
Esa. 23. Eccl. 24. ego impleo. Hinc est quod sapientia illius di-
cit: Girum celi circuiui sola. Hinc de eius
Sap. 1. spiritu scriptum est. Spiritus domini reple
Esa. 65. uit orbem terrarum: Hinc est quod dominus
Esa. 40. dicit iterum. Celum mihi sedes est: terra autem
scabellum pedum meorum Hinc rursum de
eo scriptum est. Celum metitur palmo: et
omnem terram pugillo concludit. Sedi quippe
cui presidet: interior et exterior manet. Ce-
lum palmo metiens: et terram pugillo con-
cludens. ostenditur quod ipse sit circumquaque
B cunctis rebus quas creauit exterior. Id namque
quod interius concluditur: a concludente ex-
terius continetur. Per sedem ergo cui pre-
sidet: intelligitur esse interius supraque. Per
pugillum quo continet: exterius subterque
signatur. Quia enim ipse manet intra om-
nia: ipse extra omnia: ipse super omnia: ipse
infra omnia: et superior est per potentiam: et
inferior per sustentationem. exterior per ma-
gnitudinem: interior per subtilitatem: sursum
regens: deorsum continens: extra circundans:
interius penetrans: nec alia exparte superi-
or: alia inferior: nec alia exparte exterior: alia
manet interior: sed vnus idemque totus vbique
presidendo sustinens: sustinendo presidens
circundando penetrans: penetrando circun-
dans: Unde superius presidens: inde infe-
rius subsistens: et vnde exterius ambiens in-
de interius replens: sine inquietudine sup-
ius regens: sine labore inferius sustinens:
fine extenuatione penetrans exterius: sine C
extensione circundans Est itaque inferior et
superior sine loco: est amplus sine latitudi
ne subtilis sine extenuatione. Quo igitur ab
eo exitur qui dum per molem corporis nusquam
est: per incircunscriptam substanciam nusquam
deest: Sed quamdiu sathan pressus maiestatis
potentia appetitum sue malicie exercere non
valuit: quasi ante faciem dei stetit.

Capitulum. 12.

A Facie autem domini exijt. A
quia relaxatus diuinitus ab in
terne intentionis angustia
ad sui desiderij effectum
venit. A facie domini exi
it: quia diu in vinculis di
sciplinae religata quandoque volitates noxia
ad opus processit. Cum enim sicut dictum
est: id quod voluit implere non valuit qua
si ante faciem domini stetit: quia illum ab
effectu malicie superna dispensatio coarta
uit. Sed a facie domini exijt: quia potesta
tem tentationis accipiens: ad malicie sue
vota peruenit. Sequitur. ((Cum autem quadam
die filij eius comederent et biberent
vinum in domo fratris sui primogeniti. nuntius
eius venit ad Job qui diceret. Boues ara B
bant: et asine pascebantur iuxta eos et irrue
runt sabei: tuleruntque omnia: et pueros per-
cusserunt gladio: et ego euasi solus vt nun
ciarem tibi.)) Notandum que tempora tenta-
tionibus congruant. Tunc quippe diabolus
tentandi tempus elegit: quando beati iob
filios in conuiuio inuenit. Neque enim solum-
modo intuetur hostis quid faciat: sed etiam
quando faciat. Nam quamuis potestatem ac-
ceperit: aptum tamen ad subuersionem tem
pus exquisiuit: vt videlicet nobis deo dispen
sante proderetur: quia preuenientis tribula-
tionis est leticia satietatis Intuendum ve-
ro est: quam callide ipsa damna que illata sunt
nunciantur. Non enim dicitur boues a Sa-
beis ablati sunt. Sed ingerit ablati sunt bo-
ues arabant vt videlicet memorato fructu
operis: causa crescat doloris. Unde et apud
grecos non solum asine: sed asine fete rapte
referuntur: vt dum minima animalia audi
entis animum minus ex sui qualitate per- C
cuterent: amplius ex fecunditate vulnera-
rent Et quia eo magis aduersa animum

A feriunt quia cum multa sunt etiam subita nunciantur: aucta est mensura gemituum: etiam per auriculã nunciorum. Naꝫ sequitur. ((Cuꝫ adhuc ille loqueretur: venit alius ⁊ dixit. Ca. 13

Ignis dei cecidit de celo: et tactas oues: puerosq̧ consumpsit; ⁊ effugi ego solus vt nunciarem tibi.)) Ne res una perditis minorem audienti dolorem moueat: eius animum ad exercendum etiaꝫ ipsis nunciorum verbis instigat Intuendum quippe ē q̧ callide dicitur ignis dei: Ac si apte diceretur. Illius animaduersionē sustines: quē tot hostijs placare voluisti. Illius iram toleras: cui quotidie seruiēs insudabas. Dū enim deum cui seruierat aduersa intulisse indicat: lesionem commemorat in quo exceedat: quatenus anteacta obsequia ad mentem reduceret: ⁊ frustra seruisse estimans: in auctoris iniuriam superbiret. Pia etenim mēs cuꝫ se aduersa ab hominibus perpeti conspicit: in diuine gratie consolatione requiescit: Cūq̧ temptationuꝫ procellas increscere extrinsecus viderit: secessum spei dominice appetens intra conscientie portum fugit Ut vero versutus hostis vno eodēq̧ tempore sancti viri robustissimi pect⁹ ⁊ humanis aduersitatibus ⁊ diuina dispensatōne concuteret: ⁊ prius sabeos irruisse intulit: ⁊ mox ignem dei de celo cecidisse nunciauit: vt quasi omnem aditum consolationis excluderet, dum ⁊ ipsum aduersantem ostenderet: qui consolari animum inter aduersa potuisset; quatenus dum se tentatus

B vndiq̧ destitui. atq̧ vndiq̧ premi considerat: in contumeliam tanto audacius: q̄nto ⁊ despatius erumpat. Sequitur. ((Et adhuc loquente illo: venit. alius ⁊ dixit. Caldei fecerūt tres turmas: ⁊ inuaserūt camelos: ⁊ tulerunt eos: nec non ⁊ pueros percusserunt gladio: ⁊ effugi ego solus vt nunciarē tibi.)) Ecce iteruꝫ ne quid minus de humana aduersitate doluisset: caldeoruꝫ turmas irruisse denūciat: ⁊ ne illum minus desuper veniens aduersitas feriat: iteratam irā ī aere demōstrat. Nā seq̄t. ((Loquebat. ille: ⁊ ecce ali⁹ intrauit ⁊ dixit. Filijs tuis ⁊ filiabus vescentibus ⁊ bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti: repente ventus ve

C hemens irruit a regione deserti: ⁊ concussit quattuor angulos domus: que corruēs oppressit liberos tuos ⁊ mortui sunt: ⁊ effugi ego solus vt nunciarem tibi. Ca. 14

A Qui vno vulnere nō prosternitur: ideirco bis terq̧ percutit: vt vsq̧ ad intima quandoq̧ feriat. Nūciata itaq̧ fuerat aduersitas d sabeis: nunciata diuina animaduersio per ignē d celo: nunciat ab hominib⁹ iterum camelorum raptus: cedesq̧ puerorꝫ ⁊ diuine indignationis ira repetitur dū ventus irruens cōcussisse domus angulos: atq̧ extinxisse liberos indicatur. Quia enim notum ē q̧ absq̧ superno nutu moueri elemēta non possunt: latenter infertur q̧ ipse cōtra illum elemēta mouerit qui moueri permisit q̄uis sathan a dño semel accepta potestate ad vsum sue nequitie etiam elementa concutere preualet Nec mouere dꝫ si spūs d sūmis pulsus turbare in ventos aerē potuit: cum nimirꝫ constet: q̧ ⁊ dānatis in metallo ad vsum aqua ⁊ ignis seruit. Quesitum est igitur vt nunciarentur mala: quesitū est vt multa; quesitū est vt subita. Sed cum prius aduersa nunciauit: tranquillo adhuc pectore q̄ŭ sanis membris vuln⁹ infixit: Cū vero percussuꝫ cor feriēdo reppit: vt ad ipatiētie verba cōpelleret: sup vulnera vuln⁹ irrogauit

B Intuendū vero est callide curauit hostis antiquus nō tam iactura rerū sancti viri patientiam rūpere: q̧ ipso ordine nunciorum. Qui studēs prius pua ⁊ post nūciare maiora: i extremo filiorꝫ mortē intulit: ne vilia pri rei familiaris dāna duceret: si illa iā orbat⁹ audiret ⁊ min⁹ penderet: rerū ammissio precognita morte filiorꝫ: qꝛ vꝫ nulla eēt hereditas si illos pri⁹ subtraheret qui seruabant heredes. Sꝫ a minimis icipiēs i vltimū grauiora nūciauit: vt dū gradat ī deteriora cognosceret: ei⁹ corde doloris locū ōc vuln⁹ inueniret. Notandū q̄ callide tot malorꝫ pōdera ⁊ diuisa: ⁊ sbita nūciat: vt ⁊ repēre pticulatiꝫ crescēs ī audiētis corde dolor sese nō caperet: ⁊ tāto ardēti⁹ in blasphemiā accēderet: q̄nto subitis ac multiplicibus nūcijs in se angustius estuaret. Ca. 15

C Sed neq̧ hoc negligenē preteruādū puto q̧ filij in maioris fris domo cōuiuant cū perit. Dictū nāq̧ ē supius

D

ꝙ conuiuia peragi sine culpa non possunt.
Ut ergo nostra non illorũ loquamur: scien-
dum nobis est: qꝛ cũ qđ a minoribus volu-
ptuose agit: maiorũ disciplina cohibetur.
Cum vero maiores ipsi voluptati deseruiũt
nimirũ minoribus lasciuie frena laxantur.
Quis enim sub discipline se cõstrictione re
tineat: quãdo ⁊ ipi qui ius cõstrictõis acci-
piũt se se voluptatibus relaxãt. Dũ ergo in
maioris frĩs domo cõuiuãtur peũt: qꝛ tũc
contra nos hostis vehementi⁹ vires accipit:
quãdo ⁊ ipis qui ꝓ custodia discipline pre
lati sunt: ventri seruire cognoscit. Tãto eni
licentius ad feriendũ occupat: quãto ⁊ hi
qui intercedere ꝓ culpis poterãt voluptati
vacãt. Absit aũt ne tanti viri filios ꝑ conui
uiorũ studia ingurgitando vẽtri vacasse in-
spicemur sed tamen ueraciter nouim⁹: qꝛ ⁊
si ꝑ discipline quis custodiam necessitatis
metas edẽdo nõ transit: accensa tamẽ men
tis intentio: intra conuiuia torpescit: ⁊ min⁹
in quanto sit tẽptatõm bello considerat: ꝙ
se ꝑ securitatẽ relaxat. In domo ergo primi
B fratris filios obruit: quia antiquus hostis
in minore morte subuersionis aditum ꝑ ne
gligentiã maiorũ querit. Sed quia quãtis
nunciorũ iaculis sit percussus agnouimus:
vir fortis noster qualis inter vulnera consi
stat audiamus. Sequitur. ¶ Tunc surrexit
iob ⁊ scidit vestimenta sua: ⁊ tonso capite
corruens in terram adorauit. ¶ Nõnulli ma
gne constãtie philosophiam putant: si disci
pline asperitate correpti ictus verberum do
loresq; non sentiant. Nonnulli vero tam ni
mis percussionum flagella sentiũt: vt inmo
derato dolore commoti etiam in excessu lin
gue dilabantur. Sed quisquis veram philo
sophiam nititur tenere: necesse est vt inter
vtraq; gradiatur. Non est enim põdus ve
re virtutis insensibilitas cordis quia ⁊ val
C de insana per stuporẽ membra sunt: que et
incisa sentire dolorẽ nequaꝗ possunt. Rur
sus virtutis custodiam deserit, qui dolorẽ
verberum vltra ꝗ necesse ẽ sentit: quia dũ
nimia afflictione cor tãgitur vsq; ad impa
tientie contumelias excitatur: ⁊ qui per fla-
gella corrigere malefacta debuerat: agit vt
Jere. 5. nequitia per flagellum crescat. Contra isen
sibilitatem quippe percussorum per prophe
tam dicit. Percussisti eos: nec doluerũt: at-
triuisti eos: ⁊ renuerunt accipere disciplinã.

Contra pusillanimitatem percussorum per
psalmistã dicitur. In miserijs nõ subsistẽt.
In miserijs non subsisterẽt si equanimiter
aduersa tolerarent. At postꝗ mente inter
flagella corruunt: quasi inter illatas miserias
subsistendi constatiã perdunt. Ca. 16.

Eatus iob itaq; quia vere A
philosophie regulam tenu
it: contra vtraq; mira se eq
tatis arte seruauit: vt nec
quasi dolorem non sentiẽs
flagella sperneret: nec rur-
sum vltra modum dolorem sentiens: contra
iudicium flagellantis insaniret. Cunctis. n.
reb⁹ perditis cunctis liberis amissis: surre-
xit scidit vestimenta sua: ⁊ tonso capite, cor-
ruens in terram adorauit. Quod vestimen
ta scidit: ꝙ tonso capite in terram corruit:
monstrat nimirũ qꝛ flagelli dolorem sentit.
Qđ vero addit: adorauit: aperte ostendi
tur: quia ⁊ in dolore positus contra flagellã
tis iudicium non excessit. Nec omnino ergo
non motus est: ne deum ipsa insensibilita-
te contenneret: nec rursũ omnino motus ẽ
ne nimis dolendo peccaret. Sed quia duo
sunt precepta vz charitatis dei: ⁊ amor pro-
ximo: vt dilectionẽ proximi exolueret impẽ
dit filijs luctum: ne dilectionem dei desere-
ret: expleuit inter gemitus orationẽ. Solẽt
nonnulli in prosperis deum diligere: in ad-
uersis autem positi flagellantem min⁹ ama
re. Beatus autem iob per hoc qđ motus ex
terius exhibuit: ostẽdit qꝛ flagella patris
agnouit Per hoc quod orando humilis mã B
sit, ostendit quia amorem patris nec in do-
lore deseruit Ne igitur superbus esset non
sentiẽs: in percussione corruit: ne autem se
ferienti extraneum faceret: ad hoc corruit
vt adoraret. Mos aũt veterũ fuit vt quis
quis speciem sui corporis capillos nutrien
do seruaret: eos tempore afflictionis absci
deret: ⁊ rursum qui tranquillitatis tempo-
re capillos absciderent: eos in ostensiõe af
flictionis nutriret. Beatus igitur iob tran
quillitatis tempore capillos seruare osten-
ditur. cum ad doloris vsum caput totondis
se memoratur: quatenus cum in cunctis eũ
rebus manus superna percuteret: etiã spõ
te illum penitentie species diuersa fuscaret
Sed iste erutus rebus: filijs orbatus qui
vestimenta scidit: qui caput totondit: qui in

terrã corruit: qd dicat audiam⁹. ⟨⟨Nudus
egressus sum de vtero matris mee: nudus
reuertar illuc.⟩⟩ O q̃ alte sedi iterna consi
lij presiderit iste: q scissis vestibus i terra p̃
stratus iacet. Quia enim iudicãte domino
cuncta amiserat: pro seruanda patientia
illud tẽpus ad memoriã reduxit: quo nec
dum ista que pdidit habebat: vt dum irue
tur qd aliquãdo illa nõ habuit dolorẽ tem
C peret qd amisit. Magna enim consolatio
est in rerũ amissione illa tẽpora ad mentez
reducere: quibus nos cõtigit res quas per
didimus non habuisse. Quia vo oẽs nos
Ecci.40. terra genuit: hanc nõ inmerito matrem vo
camus. Unde scriptũ est. Graue iugũ su
per filios Adã a die exitus de ventre ma
tris eor: vsq̃ in diẽ sepulture in matrẽ eo
rum oium. Beatus igit Iob vt patienter
lugeat: qd hic amisit vigilãter attẽdit q̃lis
huc venerit. Ad augmẽtũ aũt seruãde pa
tientie: adhuc solertius ĩspicit: hinc qualis
recedat. ꝛ dicit Nudus egressus sũ d vte
ro matris mee: nudus reuertar illuc. Ac si
dicat. Nudũ me huc intrantẽ terra ꝓtulit
nudum me hinc exeuntẽ iterum terra reci
piet. Qui ergo accepta habui sed relinquẽ
da perdidi: qd propriũ amisi? Ca. 17.

Quia vo cõsolatio nõ solũ
ex cõsideratiõe cõditiõis
exhibenda est: sed etiã ex
iusticia conditoris recte
subiungit. ⟨⟨Dñs dedit:
dñs abstulit: sicut domino
21 placuit: ita factũ ẽ.⟩⟩ Sã
ctus vir tentãte aduersario cuncta pdide
rat: sed tamẽ sciẽs q̃ ꝯ se sathan tentandi
vires nisi pmittente dño nõ habebat: non
ait. Dñs dedit: diabolus abstulit: sed dñs
dedit: ꝛ dñs abstulit. Fortasse enim fuerat
dolendũ si qd dñs dedit hostis abstulisset:
at postq̃ nõ abstulit nisi ipse qui dedit: sua
recepit: non nostra abstulit. Si enim ab il
lo accepimus quibus in hac vita vtimur:
cur doleamus qd ipso iudicãte exigimur:
quo largiente feneramur? Nec aliquãdo
iniustus est creditor: qui dum pfixo reddẽ
di tempore non constringitur: quãdo vult
16 exigit: qd feneratur. Ubi ꝛ bene subiungi
tur. ⟨⟨Sicut dño placuit: ita factũ ẽ.⟩⟩ Cũ
enim in hac vita: ea que nolum⁹ patimur
necesse est vt ad eũ qui iniustũ velle nihil

potest: studia nostre voluntatis inclinemus.
Magna quippe est consolatio in eo qd di
splicet: qd illo ordinãte erga nos agit: cui
nõ nisi iustũ placet. Si igitur iusta deo pla
cere scimus pati aũt nulla: nisi q̃ dño pla
cuerint possumus: iusta sunt cuncta q̃ pati
mur: ꝛ valde iniustũ est si de iusta passione
murmuramus. Sed qz orator fortis quõ C
assertionẽ partis sue contra aduersarium
allegauit audiuimus: nunc quõ in oratio
nis sue termino iudicẽ benedicẽdo laudet
audiamus. Sequit. ⟨⟨Sit nomẽ dñi bñdi
ctũ.⟩⟩ Ecce omne qd rectũ sensit: dñi bñdi
ctione conclusit: vt hinc aduersarius inspi
ciat: ꝛ ad penã suã victus erubescat: q
ipse dño cõtumax etiã in beatitudine cõdi
tus extitit: cũ homo h̃ in mnũ glorie etiã per
cussus dicit. Ca. 18.

Attendũ vo est: qz hostis
noster tot nos iaculis pcu
tit: quot tentationibus affli 21
git. Quotidie naq̃ in acie
stamus quotidie tentatio
nũ eius tela excipim⁹: sed ꝛ
nos cõtra illũ iacula mittimus: si confossi
tribulationibus humilia rñdemus. Beat⁹
igitur Iob pcussus dãno rex: pcussus mor
te filiorum: qz vim doloris vertit in laudẽ con
ditoris dicẽs. ⟨⟨Dñs dedit: dñs abstulit: si
cut dño placuit: ita factũ ẽ: sit nomẽ dñi bñ
dictũ.⟩⟩ Supbũ hostẽ hũilitate pcutit cru
delẽ patiẽtia strauit. Nec credamus q̃ bel
lator nr̃ accepit: ꝛ nõ intulit vulnera. Quot
enim voces patiẽtie in dei laudẽ pcussus
reddidit: quasi tot in aduersarij pectore ia
cula intorsit: ꝛ acriora valde q̃ sustinuit i
flixit. Afflictus enim terrena pdidit: sed af
flictionẽ humiliter sustinens celestia multi
plicauit. Sequitur. ⟨⟨In oĩbus his nõ pec
cauit Iob: neq̃ stultũ aliqd cõtra deũ lo
cutus ẽ.⟩⟩ Qz tentationũ tribulationibus
deprehensi etiã tacito cogitationum motu
possumus nõ loquẽdo peccare: brõ Iob ꝛ
oris testimoniũ phibetur ꝛ cordis. Prius 25
enim dr. Nõ peccauit: ꝛ tunc demũ subdi
tur. ⟨⟨Neq̃ stultũ aliqd cõtra deũ locut⁹
est.⟩⟩ Qui enĩ stultũ locutus nõ est culpã a
lingua cõpescuit sed cũ premittit nõ pecca
uit. constat q̃ murmurationis viciũ etiaz a
cogitatione restrinxit. Nec ergo peccauit:
nec stultũ locutus est: qz nec per cõscietiaz

tacitus tumuit nec linguā in cōtumaciā re
laxauit. Stulte aūt cōtra deū loqtur: q in
ter diuine animaduersiōis flagella posi
tus iustificare semetipm conatur. Si enim
inocentē se asserere supbe audiat: qd alio
q̄ iusticiam ferientis accusat. Hucusq̄ noā
v̄ba hystorie trāscurrisse sufficiat: iā nunc
ad indaganda allegorie misteria expōis se
sermo cōuertat. Ca. 15

A Sed in hoc qd̄ scriptū est:
quadā die cū venissent fi
lij dei vt assisterent corā
dn̄o: affuit inter eos etiā
sathan: discutiendū pri⁹
est: cur quadā die factū
aliqd coram dn̄o dr̄: cum
apud illū nequaq̄ cursus tp̄is mutatione
diei noctisq̄ varietur. Neq̄ eni in ea luce q̄
sine accessu ea q̄ elegit illustrat: et sine reces
su ea q̄ respuit deserit: defectus mutabili
tatis venit: qr in semetipso manēdo imuta
bilis mutabilia cuncta disponit: sicq̄ in se
transeūtia cōdidit vt apud se trāsire neq̄
q̄ possint: nec tp̄a intus in cōspectu ei⁹ de
fluit: qd̄ apud nos foras decurrit. Vn̄ fit
vt in eternitate eius fixa maneāt: ea q̄ nō
fixa exterius seculoꝝ volumina emanant.
B Cur ergo apud eū dicitur quadā die: cui
nimiꝝ dies vna est eternitas sua. Quā vi
Ps. 83. delz nec in fine cōcludi: nec in initio vidit
apiri ps cū dicit. Melior est dies vna in
atrijs tuis sup milia. Sed cū scriptura sa
cra tēporaliter editis loqtur: dignū est vt
v̄bis temporalibus vtar: quatenus conde
scēdendo leuet et dū de eternitate aliquid
tēporaliter narrat: assuetos tēporalib⁹ sen
sim ad eterna traijciat: seq̄ dū nostris mē
tibus eternitas incognita dū v̄bis cogni
tio blanditur infundat. Quid aūt mirū si
in sacro eloquio incōmutabilitatē suā de⁹
per ppere humane mētis non apit: qn̄ et re
surrectionis sue solēnitate celebrata qbus
dam pfectionū accessibus innotuit in cor
ruptionē corporis qd̄ resumpsit. Luca q̄p
pe attestante didicimus. Qd̄ qbusdā se in
Luc. 24. monumēto querentib⁹ prius angelos mi
sit. Et rursū discipulis de se in via loquen
tibus ipse qdem sed nō cognoscendus ap
paruit: q post exhortationis moras cogno
scēdū se in panis fractiōe monstrauit. Ad
extremū v̄o repēte ingrediēs: nō solū se co
gnoscibilē: sz etiā palpabilē pbuit. Quia
enī infirma adhuc gestabāt corda discipu
li: in cognitione tāti misterij ita fuerant di C
spensatione nutriēdi: vt paulisp aliqd que
rentes inuenirēt: inuenientes crescerēt et cre
scentes cognita robustius tenerēt. Qr igi
tur nō repente: sed causarū v̄boꝝq̄ incre
mentis quasi qbusdā ad eternitatē passi
bus ducimur: intus apud eū quadā die ali
quid factū dr̄: q ipsa quoq̄ tp̄a sine tp̄e cō
tinet. An qr et sathan affuit die quadā dū
h̄ factū dr̄ indicare sacra scriptura studuit
qr i luce deus tenebras vidit. Ca. 20

Nā quippe vno eodēq̄ ꝯtui A
tu lucē et tenebras cōtueri
nō possumus: qr cū in tene
bris ocul⁹ figit: lux fugat:
et cū ad lucē se coruscatio
nē verterit: tenebrarū vm
bra discedit. Illa aūt vis que cuncta mu
tabilia imutabiliter videt: quasi in die sa
than affuit qr eā apostate āgeli tenebras
sine obscuritate cōprehēdit. Nos vt dictū
est vno eodē q̄ intuitu cōtēplari nō possu
mus: et que approbādo eligimus: et que re
probādo dānamus: qr cū ad hanc anim⁹
vertit: ab illa cogitatiōe separat: cū v̄o ad
illā reducitur: ab hac cui inhesit remouet.
Deus v̄o q sine mutabilitate simul cūcta
respicit: sine distinctione cōprehēdit: videli
cet et bona que iuuat. et mala que iudicat:
et que adiuta remunerat: et que iudicās dā
nat: in his que diuerso disponit ordine di
uersus nō est. In die ergo et sathan affuis
se describit: qr lumen eternitatis ei⁹ nulla
mutabilitatis fuscatiōe tangit: et in hoc q
ei tenebre pūcta sunt. Qui affuisse inter fi
lios dei dr̄: qr eā vi iusticie immundus sp̄us
penetrat: qua videlz sp̄uum corda cōplen
tur eoq̄ radio luminis iste transfigit: quo
illi vt luceant pfunduntur. Inter filios dei
affuit: qr et si illi deo ad electoꝝ adiutoriū:
iste ad pbationē seruit. Inter filios dei af B
fuit qr et si ab illis in hac vita laborantib⁹
auxiliū pietatis impendit iste occulte eius
iusticie nesciendo seruiens: misteriū ereq
reprobationis conatur. Vn̄ bene in libris
regū per pphetā dr̄. Vidi dn̄m sedentē su
per soliū suū: et exercitū celi a dextris ei⁹ et 3. Re. 22
a sinistris: et dictum est. In quo decipiam
Achab: ut ascendat et cadat in Ramoth

Galaath. Et dixit alius ita: alius aliter. Et egressus ē vn⁹ & dixit. Ego decipiā Achab. Et dictū est. In quo decipies? Qui respondit dicens. Egrediar & ero spūs mendax ī ore oium ꝓphetaꝝ eius. Quid eni solum dei nisi angelicas ꝑtātes accipimus: quaꝝ mentibus altius ꝓsidens inferius cūcta disponit? Et qd exercitus celi nisi ministrantiū angeloꝝ multitudo describit? Quid ē ergo ꝙ exercit⁹ celi a dextris & sinistris ei⁹ stare ꝑhibet? Deus enim q ita ē intra oia vt etiaȝ sit extra oia: nec dextra nec sinistra ꝯcluditur. Sȝ dextra dei angeloꝝ pars electa: sinistra aūt dei: pars angeloꝝ reproba designatur. Nō enim ministrāt deo solūmodo boni q adiuuent: sȝ etiam mali qui ꝓbent: nō solū qui a culpa redeūtes sublevent: sed etiā q redire nolētes grauēt. Nec q3 celi exercitus dicitur: angeloꝝ pars reproba in eo intelligi posse ꝓhibet. Quas enim suspendi in aere nouimus: aues celi nominam⁹. Et de eisdē spiritib⁹ Paulus dicit. Cōtra spiritalia nequicie in celestib⁹. Quoꝝ caput enūcians ait. Secundū principē potestatis aeris huius. A dextera ergo dei & sinistra angeloꝝ exercitus stat: qꝛ & voluntas electoꝝ spirituū diuine pietati ꝯcordatus & reproboꝝ sensus sue malicie seruiens: iudicio districtionis eius obtēperat. Vn̄ & mox fallax spūs in mediū ꝓsilijsse describit: ꝑ quē Achab rex exigētibus suis meritis decipiatur. Nec enim fas est credere bonū spiritū fallacie deseruire voluisse vt diceret. Egrediar & ero spūs mendax in ore oium ꝓphetaꝝ eius. Sed quia Achab rex ex ꝑcedentibus peccatis dign⁹ erat vt tali deberet deceptione dānari: q̄tenus q sepe volens ceciderat in culpaȝ: q̄nq3 nolēs caperet ad penā: O occulta iusticia licentia malignis spiritibus datur vt quos volētes in peccati laqueo strāgulāt i peccati penā etiā nolētes trahant. Qd ergo illic a dextris atq3 a sinistris dei exercitus celi astitisse describitur: hoc hic inter filios dei: sathan affuisse ꝓhibetur. Ecce a dextris dei steterūt angeli q nominant̄ filij dei: Ecce a sinistris angeli stant: qꝛ affuit inter eos etiam sathan. Ca. 2.

Ephe. 2.

Sed qꝛ allegorie misteria idagare decreuimus, nō inconueniēter accipim⁹ ꝙ in die dn̄s sathan vidit: qꝛ vias eius in sapientie sue incarnatione corripuit. Quasi eū nō vidisse fuerit: tādiu prauitatem illius i humani generis ꝑditione tolerasse. Unde & ei diuina voce mox dicit. Unde venis. In die sathan regrit̄ de vijs suis qꝛ in luce manifestate sapiētie occulti hostis insidie deteguntur. Quia ergo incarnato dn̄o diabolus increpatur: & a sua pestifera effrenatiōe corripitur: recte subiungitur. Cui dixit dn̄s. Unde venis. Tunc eni sathane vias regrēdo arguit: cū ꝑ mediatoris aduentū ꝑsuasionis eius negtias repmens icrepauit. Nec imerito in hoc die filij dei corā dn̄o astitisse referuntur: qꝛ videlicet ad eterne patrie vocationeȝ electi oēs luce sapientie se illustrāte collecti sunt. Quos quāuis icarnata sapiētia aggregare effectu opis venerat: diuinitati tamē illius iam per eius ꝑsentiam itrinsecus assistebant. Sed qꝛ de vijs suis antiquus hostis redēptore veniente discutitur: quid dicat audiamus. Circuiui terrā: & ꝑambulaui eā. Ab Adam quippe ante aduentuȝ dn̄i omnes post se gentiū nationes traxit Circuiuit & ꝑambulauit: qꝛ per corda gentiū iniquitatis sue vestigia ipressit. Cadēs enim a sublimibus humanas mentes iure possedit: qꝛ in culpe sue vinculo volentes astrinxit: tantoq3 latius imundo vagatus est: quanto a reatu illius quisq3 liber per omnia inuentus non est. Cui quasi ex potestate mundum circuisse est: nullum hominem qui sibi plene resisteret inuenisse. Sȝ iam sathan redeat. i. ab effectu sue malicie vis illum diuina constringat: quia iam apparuit in carne qui in peccati contagione ex carnis nihil habet infirmitate. Ueniat humilis quem & superbus hostis admiretur quaten⁹ qui fortia diuinitatis eius desperaverat etiam humanitatis eius infirma pertimescat. Unde & mox significatiōe mirifica: contra eum ipsa humanitatis infirmitas obstupescenda proponitur ut dicatur. Nunquid considerasti seruū meū Job: ꝙ non sit ei similis in terra. Quod Job interpretatur dolens: Paulo ante iam diximus. Dolens vero ipse veraciter per figuram dicitur: qui portare dolores nostros ꝓpheta attestante ꝓhibetur

Cui in terra similis nõ est: q2 omnis homo tantũmodo homo est: ipse aũt deus ⁊ homo. In terra ei similis nõ est: q2 ⁊ si adoptiuus quisq3 filius ad percipiendã diuinitatem pficit: nequaq3 tamẽ vt deus naturaliter esse accipit. Qui bene etiã seruus dictus ẽ qui formã serui suscipe dignatus est. Nec maiestati iniuriam intulit assumpta humilitas carnis: q2 ⁊ vt seruãda susciperet: nec tñ habita pmutaret nec diuina humanitate minuit: nec humana diuinitate cõsumpsit: q2 ⁊ sic per paulũ dicitur. Qui cũ ĩ forma dei esset nõ rapinã arbitratus ẽ esse se equalem deo: sed semetipm exinaniuit formam serui accipiẽs. Et semetipm exinaniuisse ab inuisibilitatis sue magnitudine se visibilẽ demõstrasse vt serui forma tegeret hoc qđ incircũscripte oĩa ex diuinitate penetraret. Dei aũt ad sathan p figuraz dicere ẽ: nunqd cõsiderasti seruũ meũ Job? vnigenitũ filiũ cõtra eũ in forma serui admirabilem demonstrare. Eo.n. quo illuz tãte virtutis in carne ĩnotuit: quasi superbiẽti aduersario quod dolens consideraret indicauit. Sed q2 bonũ quod miraretur intulerat: restat vt ad reprimendã eius superbiam virtutis illius adhuc enumerãdo subiungat. Sequitur. Ca. 27.

Omo simplex et rectus ac timens deuz: ⁊ recedens a malo.)) Venit nãq3 inter homines mediator dei ⁊ hominũ homo xp̃s Jesus: ad pbendum exemplũ vite hominibus simplex: ad nõ parcendũ pro malignis spiritibus rectus ad debellandã supbiam: timens deũ: ad detergendã pro ĩ electis suis vite immundiciã: recedens a malo.

Isa.2. De ipso enim p Isaiaz pncipaliter dicit. Et replebit eũ sp̃us timoris dñi. Et ipse a malo singulariter recessit: q2 facta imitari noluit: que in hominibus inuenit: q̃m atte stãte petro: peccã nõ fecit: nec dolus inuen-

1. Pet.2. tus est in ore eius. Sequitur. ((Respõdẽs Sathan ait. Nunquid frustra Job timet deum? Nõne tu vallasti eũ: ac domũ eius: vniuersamq3 substantiã eius p circuitum? Operibus manuũ eius benedixisti ⁊ possessio illius creuit in terra.)) Antiquus hostis redemptorem humani generis debellatorez suũ ĩmundũ venisse cognouit. Unde ⁊ per obsessum in euãgelio dicitur. Quid nobis ⁊ tibi fili dei venisti huc ante tp̃us torquere nos? Qui tñ prius cũ hunc passibilẽ cerneret: cũ posse mortalia pperi humanitatis videret: omne qđ de eius diuinitate suspicatus est: ei fastu supbie sue in dubiũ venit. Nihil quippe nisi supbum sapiens: dũ e ẽ hunc humilẽ cõspicit: deũ esse dubitauit. Unde ⁊ ad tentationẽ se argumẽta cõuertit dicens. Si filius dei es: dic vt lapides isti panes fiant. Quia igit passibilẽ vidit nõ deũ natũ: sed dei gratia custoditũ credidit. Unde ⁊ nũc inferre perhibet. ((Nõne tu vallasti eũ ac domũ eius: vniuersamq3 substantiã per circuitũ? Operibus manuũ eius benedixisti: ⁊ possessio illius creuit in terra.)) Eũz quippe ac domũ eius a deo vallatã dicit: q2 tentando eius conscientiã penetrare nõ potuit. Substantiã eius vallatã asserit: q2 electos eius inuadere nõ presumit. Operibus manuũ eius benedixisse deũ ⁊ possessionẽ eius excrescere in terra q̃rit: q2 scilz tabescens videt q fides eius in noticiã hominũ predicãtibus apostolis multiplicatur. Possessio quippe eius crescere dr̃: dũ laborantibus pdicatoribus fideliũ quotidie numerus augetur. Hec itaq3 sathã deo dixisse est: talia inuidẽdo sensisse. Hec ita q3 sathan deo dixisse est: de his tabescẽdo doluisse. Sequitur. Ca. 23. 21

Mat.8. B

Mat.4.

C

Ed extende paululũ manuz tuã ⁊ tãge cuncta que possidet: nisi ĩ faciẽ benedixerit tibi.)) Quẽ eni tranquillitatis tẽpore dei gr̃atia custoditũ credidit: peccare posse per passionẽ putauit. Ac si apte dicat. Interrogatus afflictionibus homo ⁊ peccator agnoscitur: qui ĩ miraculis deus putatur. Dixit ergo dñs ad sathan. ((Ecce vniuersa que habet ĩ manu tua sunt: tãtum in eũ ne extendas manũ tuã.)) Cum sacrã historiã sub figurali intellectu discutimus: sathane manus: nõ potestas s3 tentatio debet intelligi. Uniuersa itaq3 q̃ habet in manu tentantis dantur: ⁊ in eo tentationis manus extendi phibetur: qđ tamen fieri substãtia amissa conceditur: q2 nimirũ prius iudea que possessio eius fuerat in infidelitate sublata est: ⁊ post eius caro patibulo crucis affixa. Qui igitur prius

iudeam aduersantē ptulit: τ postea vsq3
ad crucē venit: quasi prius habita amisit:
τ post in semetipso aduersantis nequaz p
tulit. ((Egressusq3 ē sathā a facie dñi.)) Si
cut τ superi⁹ dictum ē. Sathan a facie dñi
exijt: q2 ad desiderij sui vota puenit. Qua
si. n. añ ipsum erat dum pꝓpter ipsuz q ma
le sitiebat nō implere poterat. ((Cum autē
quadam die filij ei⁹ τ filie comederēt τ bi
berent vinū in domo fratris sui primoge
B niti.)) Ubi Job filios ac filias: vel aposto
loꝝ ordinem vel cunctoꝝ fideliū multitu
dinē diximus designasse. Incarnatus autem
dñs pri⁹ ex iudea ad fidem paucos elegit:
τ post sibi multitudinē populi gentilis ag
gregauit. Quis aūt maior dñi fili⁹: nisi iu
daicus populus accipi dz: q ei dudū dat̄e
legis fuerat doctrina gñat⁹: Minor autē
gētilis populus q τ ī mūdi extremitate col
lectus est. Qr igitur cū sathē vtilitati ho
minū nesciens defuiret: τ corruptis perse
cutoꝝ cordib⁹ licentiam dñice passionis ex
peteret sancti apostoli needū aggregandā
deo gentilitatē nouerant: τ soli iudee fidei
archana predicabant. Cum sathan exisse
a dño dr: filij τ filie in domo fratris pmo
Mat⁹. x. geniti ɔuiuari referūtur. Dictum qppe eis
fuerat: In viā gētiū ne abieritis. Post mor
tem naq3 resurrectōemq3 dñi. in gentium
pdicationē ɔuersi sunt. Vñ τ i suis actib⁹
Act. iz. dicunt. Uobis oportebat loq primū vbū
dei: sz q2 repulistis illud τ idignos vos iu
C dicastis eterne vite: ecce cōuertimur ad gē
tes. Ui itaq3 filij sponsi de qb⁹ τ eiusdē vo
Mat. 9. ce sponsi dr. Nō ieiunabūt filij spōsi q̄dm
cū illis ē sponsus: In domo fratris prio
geniti ɔuiuant: q2 vz adhuc apostoli sacre
scripture delicijs in solius iudaici populi
collectōe vescebant. ((Nūci⁹ vēit ad Job
q diceret. Boues arabant: τ asine pasce
bant iuxta eos τ irruerūt sabei: tulerūtq3
oia: τ pueros pcusserūt gladio: τ euasi ego
solus vt nūciarē tibi.)) Ca. 24.

A Quid aliud in figura p bo
ues: q̄ bñ operātes: Quid
aliud p asinas: q̄ quosdā
simpliciter viuentes accipi
mus: Que bene iuxta bo
ues pasci referūtur: q2 mē
tes simplicium ēt cum alta capere nō pos
sunt: eo magis vicie sunt: quo ex fr̄nitate

bona sua per charitatem credūt: Cūq3 in
uidere alienis sensibus nesciunt quasi i pa
stu se minime diuidunt. Simul ergo se asine
cum bobus reficiunt: q2 prudentibus con
iuncti tardiores eorū intelligentia pascun
tur. Sabei aūt captiuantes interptantur.
Et q alij captiuantiū noie nisi imundi spi
ritus designātur: q cūctos quos sibi subij
ciunt: infidelitate captiuos ducunt: Qui τ
pueros gladio feriunt: q2 eos tētatiōis sue
grauiter iaculis vulnerant: quos needum
iuuenilis ɔstantia liberos vel robustos ser
uat. Qui bñ qdem bona incipiūt: sz i ipsa
adhuc inchoatōis sue teneritudine capti
uantibus imundis spiritibus substernunt.
Quos gladio hostis percutit: q2 eternitatis B
despatione trāsfigit. Quid est aūt hoc q
nūcius venit: qui diceret ego euasi solus τ
Quis est iste nuncius q aliis pereuntib⁹ so
lus euadit: nisi ꝓpheticus sermo: Qui dū
fiunt mala oia que predixit quasi san⁹ ad
dñm solus redit: Duz. n. vera dixisse de p
ditoꝝ casu cognoscitur: quasi inter mortu
os vixisse monstrat. Hic est q ad rebeccā Gen. 24
in Isaac coniugio deducēdam puer mitti
tur: q2 videlz ad desponsandam ecclesiam
iterposita ꝓphetia domino famulat. Sa
beis igit irruentibus solus puer q nuncia
ret euasit: q2 malignis spiritibus infirmoꝝ
mentes in captiuatem ducētibus sentētia
ꝓphetica conualuit: que eandē captiuita
tem prenūciās dicit. Propterea captiuus Isa. 5.
ductus ē populus meus: q2 nō habuit sciē C
tiam Prophetia ergo quasi saluatur: dū
captiuitas quam predixit ostēditur. Seq
tur. ((Cūq3 adhuc ille loqueret: vēit alter
τ dixit. Ignis dei cecidit de celo: τ tactas
oues puerosq3 consumpsit: τ effugi ego so
lus vt nunciarem tibi.)) Ca. 25

Omnes q predicatiōis of A
ficium in sinagoga tenue
runt: celū recte vocati sūt
q2 nimirum sape superna
credebātur. Vñ τ Moy
ses cum sacerdotes ac po
pulum ad verba sue ammonitionis excita
ret dixit: Attende celum τ loquar: τ audi Deu. 32.
at terra verba ex ore meo. Per celum vz
significans prepositorum ordinem: per ter
ram vo subditorum plebem. Hoc igit lo
co celum sacerdotes vel phariseos vel le

gis doctores nō incōuenienter accipimus: q
añ oculos hoīum dum celestib⁹ officijs insi-
nirent: quasi de sup lucere videbātur. Sed
q2 ipsi summope in redēptoris nostri aduersi
tati cōmoti sunt: quasi ignis de celo cecidit
dum ad decipiēdum impitū populum: ab
his ēt q vere docere putabātur flāma inui
Luc. 20. die erarsit. Testāte quippe euangelio noui-
mus: q doctrine veritat inuidentes oppor-
tunitatē dñice traditōis exqrebant: sz me-
tuentes populum que moliebant inordesce
re nō audebant. Hinc ēt in eo scriptum ē:
Jo. 7 q dissuadendis populis dicēt. Nunquid ali
qs de pricipib⁹ credidit in eum: aut ex pha
riseis? Sz turba hec que nō nouit legem:
maledicti sunt. Quid in ouib⁹ atq; in pue-
ris: nisi inocētes quosq; sed tamen adhuc
infirmos accipimus? Qui dum aduersita-
tem phariseoꝝ ac pricipum tolerare time-
B erunt infidelitatis concrematione ɔsum-
pti sunt. Dicatur ergo. Ignis dei cecidit
de celo: et tactas oues puerosq; ɔsumpsit. i.
a prepositoꝝ cordib⁹ flāma inuidie corru-
it: et qcqd boni i plebibus oriebatur incen-
dit: q2 dum mali prepositi suū contra veri-
tatem honorem erigunt: ab omni rectitu-
dine corda sequentium subuertunt. Ubi et
bene adiūgitur. Et effugi ego solus vt nū-
ciarem tibi: q2 dum impletur predcā causa
C malicie: fallacie interitum euadit ſmo p-
phetie q ait. Et nūc ignis aduersarios cō-
sumit. Ac si aperte dicat. Malos non solū
ign a per vindictam post cruciat: sz nūc eti-
am per liuorē cremat q2 qui post puniēdi
sunt retributionis supplicio: nūc semetipos
afficiūt inuidie tormēto. Puer ergo solus
fugiens remeat: et igne pisse oues puerosq;
denūciat: dū prophetia iudaicum populū
deserens: vera se dixisse manifestat que ait:
Johē. 3. Zelus apprehendit populum ineruditum.
Ac si aperte dicat: Dum verba pphetaruz
discutere plebs noluit: sz credulitatē suam
verbis inuidentium dedit: zeli igne perijt: q2
in aliene inuidie se flāma concremauit. Se-
qtur. Sed et illo adhuc loquente: vēit ali-
us et dixit. Caldei fecerunt tres turmas:
et inuaserunt camelos et tulerūt eos: necnō
et pueros pcusserunt gladio: et effugi ego so
lus vt nūciarem tibi.

Capitulum. 26.

Uia caldeos feroces inter- A
pretari nouimus: q alij cal
deorum nomine designent:
nisi persecutōnis auctores
vsq; ad apertos clamores
malicie prorūpentes: cum
dicunt Crucifige crucifige eum? Qui de se- Mat. 25.
metipsis tres turmas faciunt: cum se ad p-
ponēdas qstiones domino Pharisei He-
rodiani: et Saducei diuiserūt. Qui ore qui-
dē sapientie victi sunt: sed q2 multos quos-
dam post eos se traxisse credendum est fa
ctis turmis camelos tulerunt. Unusquisq;
nāq; eorum ordo in praua que sapuit insi-
pientium corda corrupit: et dum persuadē-
do ad interitum pertrahit: quasi tortuosas
mentes infirmantium ad captiuitatem du-
xit. Predicante quippe in samaria domino
multi ex samaritanis fuerunt in possessiōe
eiusdem redēptoris nostri asciti. Sed nun-
quid hi q pro septem viris vnius mulieris
mortuis de resurrectionis desperatione do
minū tēptant nequaq; conati sunt creden- B
tes samaritanos a fide reducere: quos cō-
stat spē resurrectionis ignorare? Qui dum
ex lege nōnulla recipiūt: nōnulla contēnūt
quasi camelorum more: velut animal mū-
dum ruminant: sz vt imundū nequaq; vn-
gulam findūt: quis et eos vt cameli rumi-
nantes: sz tamen vngulam non findentes i
dicant q in iudea iuxta lrām historiā au-
dierant: sed virtutē eius spiritaliter discer-
nere nesciebant. Quos tribus turmis cal-
dei rapiūt: dū Pharisei Herodiāi et Saduce-
ei: ab omni sensus rectitudine iniqua per-
suasione peruertunt. Simulq; pueros gla-
dio feriunt: q2 et si q in populo vel iam ra-
tione poterant. eis ipsi non virtute rōnis:
sed potestas auctoritate contrahūt: dūq;
se quasi prepositos imitari a subditis vo-
lunt: et si intelligere aliqd sequentia possūt
ex auctoritate tñ suscepti regiminis eos ad
perniciem pertrahunt. A quibus bene so- C
lus puer q nūciet fugit: q2 Phariseis Hero
dianis atq; Saduceis iniqua patrātibus
cos nimirū deserens propheticus sermo
conualescit: q ait. Et tenentes legē nescie- Jere. 2.
runt me. Sequitur. Ca. 27.
Adhuc loquebatur ille: et ecce ali⁹
A intrauit et dixit. Filijs tuis et filia-
bus vescentibus et bibentib⁹ vinū B

in domo fratris sui primogeniti: repēte vētus vehemens irruit a regione deserti: et cōcussit quattuor angulos domus. Que corruens oppressit liberos tuos: et mortui sūt]) Paulo añ iam diximus: q filios et filias predicantes apostolos et plebes subditas sentiamus. In domo fratres primogeniti conuiuari referuntur: qz in habitatiōe adhuc iudaici populi sacre predicationis delicijs vescebantur. Repente aūt vehemēs vent⁹ irruit a regione deserti. Regio deserta est cor infidelium: q dum creator deserit: nullus inhabitator colit. Uentus autem vehemens qd aliud: q̄ tentatio fortis accipitur: Uentus ergo vehemens a regiōe deserti irruit: qz in passione redemptoris nostri contra fideles ei⁹ fortis tentatio a cordibus iudeoꝝ venit. Potest etiam deserti regio: derelicta imundorum spirituū multitudo nō inconuenienter itelligi. A qua vētus venit: et domum concussit: qz ab eis tētatio prodit et persecutorum corda cōmouit. Sed hec dom⁹ in qua conuiuabantur

B filij: in quattuor angulis stabat. Tres enī regentium ordines in sinagoga cognouim⁹ sacerdotum. s. scribarum: atqz seniorum populi. Quibus et si phariseos iungim⁹ quattuor in hac domo angulos inuenimus. A regione igitur deserti ventus venit et quattuor angulos domus concutit: qz ab immūdis spiritibus tētatio irruit: et mētes quattuor ordinum in maliciaz persecutionis excitauit. Que domus corruens oppressit liberos: qz dum iudea in crudelitate dominice persecutionis cecidit: apostolorum fidez desperationis formidine obruit. Tenerrimum tantūmodo magistrum viderūt: et iā negantes per diuersa fugiebant: et q̄uis manus interna coꝝ spūm in presentia ad vitam tenuit: a vita tamen fidei, eos interi carnalis timor extīxit. Qui ergo auctorez suum iudea seuiente reliquerūt: quasi concussis angulis domo euersa: necati sunt. Quid aūt illo tempore de grege fideliū factū credimus: quo fugisse ipsos etiam arie-

C tes scimus? Sed inter hec vnus q enūciet euadit: qz conualuisse sermo propheticus q hec denūciauerat ostendit dicēs de persecutore populo. Dilectus meus in domo

Jere. 9. mea fecit scelera multa: dicens de bonis predicatorib⁹ sed tamen in passione fugientibus. Proximi mei a lōge steterūt: Dicēs Ps. 37.
de ceteris valde formidantib⁹: Percutiaz
pastorem et dispergentur oues gregis. Seq- Zach. 3.
tur.

Capitulum. 28.

Nunc surrexit Job: et scidit 21
vestimenta sua. Ruēte domo: extinctis filijs: Job surrexit: qz iudea infidelitate pdita predicatoribus in pauore mortis cadentib⁹ redēptor humani generis semetipm a carnis sue morte suscitauit: q̄ quāto iudicio persecutores suos deseruerit demōstrauit. Surgere quippe ei⁹ est: qua districtione peccatores derelinquat ostendere: Quasi enī iacere ei⁹ est. patienter mala tolerare. Surgit ergo cum contra reprobos iudicium iusticie exerit. Unde recte vestimenta scidisse phibetur. Quid enī n vestimentum domini: nisi sinagoga, extitit: que prophetis predicantibus expectationi incarnationis illius adhesit. Sicut enim his nunc vestitur a qbus diligitur Paulo attestante qui ait.
Ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiaz: non Ephe. 5.
habentem maculam aut rugam. Que enī maculam aut rugam non habere dicitur.: profecto vestis rationabilis et per actionez
mūda: et per spez tensa monstratur. Ita cū B
incarnandum cum iudea credidit adherēdo. nihilomin⁹ vestis fuit. Sed quia expectatus venit: veniens noua docuit: docēs mira exercuit: mira faciens: praua tolerauit: vestem qua indutus fuerat scidit: dum de iudea alios ab infidelitate sustulit: alios in incredulitate dereligt. Quid est igitur vestis scissa: nisi iudea in contrarijs sententijs diuisa: Si enim vestis eius scissa nō esset: euangelista non diceret: q predicante domino contentio oriebatur in populo
vt alij dicerent: bonus est: alij autem non Jo. 7.
sed seducit turbas. Quasi. n. scissa vestis illius fuit: que diuisa per sententias vnitatem concordie perdidit. Sequitur. ((Et
tonso capite corruens in terram adora- C
uit.)) Quid per decisos Capillos: nisi sacramentorum subtilitas: Quid per caput nisi summa sacerdotij designatur: Unde
et ad Ezechielem prophetaz dicitur. Tu fi- Ezech. 5.

li hominis sume tibi gladiū acutū radentē
pilos: & assumes eum: & duces p caput tuū
& barbā: vt videlz pphete facto iudiciū re
demptoris exprimat: qui in carne apparens
caput rasit: q2 a iudaico sacerdotio prece
ptorū suor sacramenta abstulit barbā ra
sit: q2 regnū israeliticū deserens: decorem
virtutis eius amputauit. Ca. 30.

A Quid ꝟo hoc loco p terrā
nisi homo peccator expri
mitur? Primo quippe pec
canti homini dictum est.
Gen. 3. Terra es: & in terrā ibis.
Terre ergo nomine: pec
catrix gentilitas designa
tur. Nam cū iustam iudea se crederet: con
stat quā reproba ꝫ gētilitate sentiret Pau
Gal. 2. lo attestante. qui ait. Nos natura iudei: &
nō ex gentibus peccatores. Mediator igi
tur noster quasi detonso capite in terram
corruit: q2 iudeā deserens: dum sacramēta
sua ab eius sacerdotio abstulit: ad noticiā
gentiliū venit. Capillos enim a capite rasit
q2 sacramēta legis ab illo suo primo sacer
dotio sustulit: & in terrā corruit: q2 saluan
dis se peccatoribus dedit: Hūcq3 eos qui si
bi iusti videbantur deseruit: eos qui se in
Jo. 9. iustos & fatebantur & nouerant assumpsit.
Hinc ipse in euāgelio dicit. Ego in iudiciū
Exo. 13. veni in hunc mundū: ut qui nō vident: vi
deant: & qui vident ceci fiant. Hinc & colū
na nubis que in heremo populū preibat:
splendore ignis nō in die: sed in nocte ra
diabat: q2 videlz redemptor noster sue con
uersationis exemplo ducatū sequentibus
prestās de iusticia sua cōfidētibus nulla in
te claruit: peccator vero suorum tenebras
B agnoscentib⁹ ignē sui amoris infulsit. Nec
ꝙ corruere Job dr: indignū mēs hoc signi
Isa. 9. ficationi redēptoris arbitret. Scriptū nā
q3 est. Verbū misit dn̄s in Jacob: & cecidit i
israel. Jacob quippe supplantator: israel ꝟo
vir vidēs deū dicitur. Et qd p Jacob: nisi
iudaicus populus: qd per israel nisi genti
lis populus designatur? Quia quē Jacob
p carnis mortē supplantare studuit: hunc
nimirū p oculos fidei gentilitas deū vidit.
Ad Jacob ergo missum ꝟbū in israel ceci
dit: q2 eū quē ad se venientē iudaicus po
pulus respuit: hunc repēte confitens popu
lus gentilis inuenit. De sancto quoq3 spiritu

scriptū est. Cecidit spūs dn̄i sup eos. Jccir Act. 2.
co āt vl' ꝟbū dn̄i vel spūssanct⁹ i sacra scri
ptura cadere dr: vt inopinatus ei⁹ aduen
tus exprimat. Qd enim ruit vel cadit ad
ima repente venit. Mediatori ergo i ter
ram quasi corruisse est: nullis signis pcurrē
tibus inopinate ad gentes venisse. Vn̄ aūt
dicit: ꝙ corruēs adorauit: q2 dū ipse humi
litatē carnis suscepit: in se credētibus vo
ta humilitatis infudit. Fecit eni q2 fieri do
C cuit: sicut & de eius spiritu dicit. Ipse spiri
Ro. 8. tus postulat pro nobis gemitib⁹ inenarra
bilibus. Nec3 e i petit quia equalis ē: sed
postulare dicitur q2 nimirū quos repleue
rit postulantes facit: quāuis hoc & in seme
tipso redemptor noster ostendit: qui patrē
etiā dū passiōi ppinquaret exorauit. Quid
enim mirū si in forma serui exorādo se pa
tri subdidit: in qua etiā manus peccantiū
vsq3 ad mortis extrema tolerauit. Sequi
tur. Ca. 31.
A Nudus egressus suz ꝫ vte
ro matris mee: nudus re
uertar illuc. Redēpto
ris mater iuxta carnem si
nagoga extitit: ex qua ad
nos per corpus visibilis
pcessit. Sed hunc intra se
tegmine littere adopertū tenuit: dū ad spiri
tualē eius intelligentiā mētis oculos apire
neglexit. Hunc q2 in carne humani corpo
ris latentē videre deū noluit: quasi in diui
nitate nudū cōspicere contēpsit. Sz nudus
de vtero matris exijt: q2 a sinagoge carne
Gen. 39. pdiens conspicuus ad gentes venit. Qd
bn̄ Joseph relicto pallio fugiente signatū
est. Dū eniz mulier adultera male illo vti
voluisset relicto pallio fugit foras: q2 dum
sinagoga deū purū hominē credens: qua
si adulterio cōplexu cōstringere voluit: ipse
tegmen lre eius oculis reliquit: & ad cogno
scendā diuinitatis sue potentiā cōspicuū
se gentibus pbuit. Vn̄ & paulus dixit. Vsq3
2. Cor. 3. hodie dū legitur moyses velamen est sup
cor eor: q2 videlz adultera mulier apud se
metipsam palliū retinuit & quē male tene
bat nudū amisit. Quia ergo a sinagoga ve
niens fidei gentiū conspicuus apparuit ex
Osee. 1. vtero matris nudus exijt. Sed nunqd hūc
oīo deseruit? Et vbi est qd per pphetā dr?
Si fuerit numerus filior israel quasi are

na maris: reliquie salue fient. Ubi est qd
scriptū est. Donec plenitudo gentiū intra
Ro. 9. ret: et sic oīs israel saluus fieret. Erit ergo
qūcq3 cōspicuus vt etiā sinagoge appareat
Erit in fine mundi pculdubio: quādo gen
tis sue reliquijs semetipm sicut est dñs in
notescat. Unde et bene hic dr. ((Nud9 re
B uertar illuc.)) Nudus qppe ad vterū mris
reuertit: cū in mundi huius termino is q i
seculo fact9 homo despicatur: sinagoge sue
oculis deus ante secula declaratur. Sequi
tur.)) Dominus dedit: dñs abstulit: sicut
dño placuit ita factū est: sit nomē dñi bene
dictū.)) Redemptor noster p hoc qd deus
est cū patre dat oia: p hoc do q homo ē a
patre accipit oia. Dicatur igitur de iudea
cū venturū incarnationis eius misterium
crederet: dñs dedit. Dicatur de iudea cum
expectatā incarnatiōis ei9 pntiā cōtempsis
set: dñs abstulit. Data qppe est eū p quos
dā futura credidit: sed exigente merito sue
cecitatis ablata est: eū credita p quosdam
venerari contempsit. In se autē credentes
edocet vt in flagellis positi bñdicere dño
sciant: cū subditur. Sicut dño placuit: ita
factū est sit nomē dñi bñdictū. Uñ et testan
te euangelio cū appropinquare passiōi di
citur. accepto pane gratias egisse phibet.
Mat. 26. Gratias itaq3 agit: qui flagella aliene ini
quitatis suscipit. Et qui nihil dignū pcus
sioni exhibuit: humiliter i percussione bene
dicit: vt hinc videl3 ostendat que vnusqs
q3 in flagello culpe debeat facere pprie: si
ipse equanimiter flagella culpe portat alie
ne: vt hinc ostēdat qd in correptiōe faciat
subditus: si in flagello positus patri grās
egit equalis. Seqtur. ((In oibus his non
peccauit Job neq3 stultū qd contra deū lo
cutus est.)) Qd nec peccasse: nec stulte ali
quid cōtra deū locutus ē asseritur: hoc de
illo petrus sicut etia3 pdiximus apte testat
1. Pe. 2. dicens. Qui peccatū nō fecit: nec dolus in
uentus ē in ore eius. Dolus quippe in ore
quāto apud homines prudētius callet: tā
to apd deū stultius ēsipit. Paulo attestā
te qui ait. Sapiētia huius mundi stulticia
1. Cor. 3. est apud deū. Quia ergo dolus in ore eius
non fuit: stultum proculdubio nihil dixit.
Hunc ergo cōtra deū sacerdotes et princi
pes locutū stulte crediderunt: cum interro
gatus passionis tempore dei se filiū testa
retur. Unde et conquerentes dicunt. Quid
adhuc egemus testibus: ecce ipsi audiuim9 Mat. 26
blasphemiā. Sed contra deum nihil stulte
dixit quia vera loquens: hoc de se infideli
bus etiam moriēdo intulit: qd paulopost re
demptis omnibus resurgēdo monstrauit.

Ca. 32.

HEc in significatione nri ca A
pitis breuiter tractata trās
currimus: nunc i edificatio
ne eius corporis ea morali
ter tractanda replicem9: vt
qd actum foris narratur in
ope sciam9 quō intus agatur i mēte. ((Nā
cum fi'ij dei assistēnt coram deo: inter eos
quoq3 astitit et sathan)) q2 plerūq3 bōis no
stris cogitationib9 que in corde nostro ad
uētu spūssancti opāte seminanf. Antiqu9
ille callide se interserit: et subiungit inimic9
vt bene cogitata pturbet: mala3 pturba
ta dilaniet. Sed nequaq3 nos in tentatiōe
deserit: qui creauit. Nam hostē nostrum q
se contra nos i insidijs contegit: illustratio
ne sui luminis nobis deprehensibilem red
dit: ppter qd ei mox dicitur. ((Uñ veīs?))
Callidum nēq3 hostem regrere est: eius no
bis insidias declarare vt quo eum subin
trare cor cernimus: forti contra illū circū
spectione muniamur. Qui respōdens ait.
((Circuiui terrā: et pambulaui eam.)) Sa
thane terra3 circuire est: carnalia corda p
scrutari: et vnde occasionē accusationis in
uenire possit exquirere. Terram circuiuit:
quia humana corda circūuenit: ut bona
tollat: et mala mentibus inserat: vt inserta
cumulet: et cumulata perficiat: vt perfe
ctos in iniquitatibus ad pena3 socios ac
quirat. Et notandum q non transuolasse
sed perambulasse se asserit: quia nimirum
nequaquā quem tentat velociter deserit:
sed vbi molle cor inuenerit: ibi pedem mi
sere persuasionis figit: vt in morādo actio
nis praue vestigia imprimat: et ex sue iniq
tatis similitudie quos valet reprobos red
dat. Sed contra hunc beatus Job lauda
tur et dicitur. ((Nunqd considerasti seruū B
meu3 Job: q non sit ei similis super terrā:
Uir simplex et rectus: et timens deū: ac re
cedēs a malo.)) Quē diuina inspiratio cō
tra hostē roborat: hunc quasi in sathane
auribus de9 laudat. Laudare qppe eius

est: et prius bona cōcederet: et post concessa
custodire. Sed antiquus hostis eo contra
bonos grauius seuit: quo vallari eos diui-
ne protectionis munere cōspicit. Unū et sub-
iungens dicit. ¶ Nunquid frustra Job timet
deum: Nōne tu vallasti eū ac domū eius:
vniuersamqꝫ substantiā p circuitū: Operi
bus manuū eius bñdixisti: et possessio illius
creuit in terra.) Ac si apte dicat. Cur lau-
das quē protegēdo roboras: Despecto enī
me dignus tuis laudib⁹ homo esset: si suis
cōtra me virib⁹ staret. Unū mox et maliciose
de homine expetit: qđ tamē protector homi-
nis benigne cōcedit. Unū subdit. ¶ Sz exten
de pauliū manū tuā et tāge cuncta q̄ pos-
sidet: nisi i faciē tuā benedixerit tibi.) Ple-
rūqꝫ enim dū fecūde virtutū fructus reddi-
mus: dū continua prosperitate pollemus: ali
quantulū mens erigitur: ut a semetipsa si-
bi existere bona que habz arbitretur. Que
C nimirū bona antiquus hostis maliciose at
trectare appetit: sed hec tentari deus non
nisi benigne pmittit: vt dū mens tentatiōe
pulsante in bonis de quibus gaudebat cō
cutitur: imbecillitatis sue debilitate cogni
ta: in spe diuini adiutorij robustius solide-
tur: sitqꝫ mira dispensatiōe pietatis: vt vn-
de malignus hostis cor tentat vt interimat
inde misericors cōditor hoc erudiat: vt vi
uat. Unde et bene subiungit. ¶ Et vniuer-
sa que habet in manu tua sunt tm̄ in eum
ne extendas manū tuā.) Ac si apte dicat.
Electi vniuscuiusqꝫ bona sic tibi tentanda
exterius tribuo: vt tamē ipse noueris quia
pseuerantē mihi illū in mentis radice con
seruo. Ubi et bene subditur. ¶ Egressusqꝫ ē
sathan a facie dñi:) qz p hoc qđ vsqꝫ ad af
fectū cordis puualere nequaqꝫ pmittitur ex-
clusus ab intimis exterius vagatur: quia
etiā si virtutes mentis plerūqꝫ turbat: colho
foris est: quo resistente domino vsqꝫ ad in-
teritū bonorū corda nō vulnerat. Intantū
quippe cōtra illa seuire pmittitur: inquantū
necesse est: vt tentationibus erudita solidē
tur: ne eā que agunt bona suis viribus tri-
D buant: ne in securitatis torpore se deserāt:
et a formidinis acuictione dissoluant: sed
ad profectus sui custodiā tanto solertius in
uigilent: quāto se cōtra aduersarium stare
semp in acie tentationū vident. ¶ Cum au-
tē quadā die filij et filie eius comederēt et
biberent vinū in domo fratris sui pmoge-
niti: nuncius venit ad Job q dicceret Bo-
ues arabant et asine pascebant iuxta eos
et irruerūt Sabei tuleruntqꝫ oia: et pueros p
cusserunt gladio. Ca. 33.

T N electorū corde prior bo- A
norū sequentiū sapiētia na-
scit: atqꝫ hec p donū spirit⁹
quasi pmogenita proles pro
fertur. Que profecto sapien-
tia nostra fides est: propheta
attestante q̄ ait. Nisi credideritis nō intel
ligetis. Tunc enī vere ad itelligendū sapi-
mus: cū cunctis que conditor dicit credu-
litatis nostre fidē pbemus. In domo ergo
fratris pmogeniti cōuiuant filij: dū virtu-
tes reliquie epulātur in fide. Que si nō pri
ma in corde nostro gignitur: reliqua queqꝫ
esse bona nō possunt: etiā si bona videant.
In domo fratris pmogeniti filij cōuiuant
dū virtutes nostre in habitaculo fidei sacri
eloquij cibo satiant: Scriptū quippe ē. Si Hebr.2.
ne fide impossibile est placere deo. Tūc er-
go virtutes nostre veras vite epulas sumūt
cū nutriri fidei sacramentis incipiunt. In
domo fratris pmogeniti conuiuant filij: qz
nisi virtutes reliquie sapiētie epulis replete
ea que appetunt prudenter agant: virtu-
tes esse nequaqꝫ possunt. Sed ecce dū bo
na que agimus sapientie epulis: fideiqꝫ pa
scuntur: hostis noster arātes boues: et pa-
scentes asinas subtrahit: et pueros gladio
occidit. Quid arantes boues: nisi grauio- B
res nostras cogitationes accipimus: Que
dū cor studiosa exercitatiōe cōficiunt vbe-
res fructus profectuū reddunt. Quid pascē
tes intelligimus asinas: nisi simplices mo-
tus cordis: Quos dū studiose a duplicita-
tis errore cōpescimus: quasi in cāpo libere
puritatis nutrimus. Sz plerūqꝫ hostis calli
dus: cū graues cogitationes in corde aspi-
cit: sub introducta eas voluptatis delecta
tiōe corrūpit: et dū motus cordis simplices
videt: subtilia inuentionū acumina osten-
dit: ut dū z laus de subtilitate queritur: pu
ritatis simplicitas amittat. et si vl qꝫ ad op⁹
prauū ptrahere nō valet: tentando tñ bo-
norū cogitationes subrepens nocet: vt cū
turbare bona mentis agnoscitur ea quasi
funditus abstulisse videatur. Possunt ēt
p arantes boues: cogitatiōes charitas cor

dis accipi: qb⁹ pdesse alijs conamur: cu fra
terni cordis duritia pdicando scindere cu
C pimus. Potest etia per asinas que nimiz
oneribus sese subdunt nulla ferocitatis in
santa resistunt patientie mansuetudo signa
ri. Et sepe hostis antiquus cu velle pdesse
nos loquendo alijs cospicit: in quoda tor
pore ocij mente mergit: vt alijs pdesse non
libeat: etia cum a pprus vacat. Arates er
go boues subtrahit: cum cogitationes me
tis fraterne vtilitatis fructibus orditas: p
submissum negligentie torporem frangit. Et
quauis electoz corda intra archana sue
cogitationis inuigilent z quid a tentatore
sustineant sapantes pensent: eo tamen ipo
malign⁹ inimicus aliquid rapuisse se gau
det: quo cogitationibus bonoz vel ad mo
mentum preualet. Ca. 34.

A Epe aute cu preparatam
mentem ad toleratiaz vi
det: quid ab ea maxime di
ligatur exquirit: z ibi scan
dali laqueos iserit: vt quo
magis res queqz diligitur
eo per eam facilius patientia turbet. Equi
dem electorum corda ad se semper sollici
te redeunt z semetipsa graniter vel pro le
ui motu excessionis affligunt: z dum mota
discunt quomodo stare debuerint: aliqua
do melius concussa solidantur. Sed anti
quus hostis dum tolerantie cogitatioes vel
ad momentu turbat: quasi abstulisse se ab
agro cordis asinas exultat. In his aute q
agere disponim⁹: rationabili custodia qd
quibusqz rebus cogruat sollicite pesam⁹.
Sed plerumqz hostis dum subita ad nos p
turbatione tentationis irruit: circuspectio
nes cordis inopinate preueniens: qsi ipsos
custodes pueros gladio occidit. Sed tame
vnus fugit: qui alios perisse renunciat. Qz
in eo quod mens ab hoste patitur ratio
nis discretio semper ad animum redit: et
quasi solam se euasisse idicat: que apud se
metipsam fortit qcqd ptulerit pesat. Alijs
ergo pereuntibus vnus ad domu redit: dū
turbata in tentationis motibus discretio
ad cōscientia recurrit: vt qđ repentinus in
cursibus preoccupata mens pdidisse pen
sat: hoc cōpunctōis studio afflicta recipiat.
((Cumqz adhuc ille loqueretur venit alter
B z dixit. Ignis dei cecidit de celo: z tactas

oues puerosqz consumpsit: z effugi ego so
lus vt nunciarem tibi.)) Quid per oues: ni
si cogitationum innocentia: quid per pue
ros nisi bonorum cordium munditia desi
gnatur: Celum vero aereum dici Paulo
ante iam diximus: vnde z aues celi nomi
namus. Et scimus qz immundi spūs qui de
ethereo celo lapsi sunt: in huius celi terre
qz medio vagantur: qui tanto magis cor
da hominu ascendere ad celestia inuidet:
quanto se a celestib⁹ per elationis sue im
munditiam proiectos vident. Quia ergo
ab aeris potestatibus contra cogitationu
nostrarum immunditiam flama liuoris irru
it: de celo ignis ad oues venit. Sepe enim
mundas mentis nostre cogitationes ardo
re libidinis accendunt: z quasi igni oues
concremant: dum castos motus animi lu
xurie tentatione perturbant. Qui ignis dei
dr. qz z si no faciente dño tamen permitte
te generatur. Et qz ipulsu subito ipsas no
nunqz circuspectiones metis obruut: qua
si custodes pueros gladio occidunt. Sed
tame vn⁹ incolumis fugit: du omne quod C
mens patitur perseuerans discretio subti
liter respicit: solaqz mortis periculum eua
dit. qz etiam perturbatis cogitationibus
discretio no succumbit: vt dāna sua aīo re
nūciet: z quasi dñm ad lametu vocet. ((Sz
illo adhuc loquete venit alius z dixit. Cal
dei fecerunt tres turmas: z inuaserut ca
melos: z tulerut eos: necno z pueros pcul
serut gladio: z effugi ego solus vt nūciare
tibi.)) Per camelos q mundu aliqd hnt
du ruminat: z immundu du nequaqz vngu
lam fundut: supra ia diximus rex tēpora
liu dispēsatoes itelligi. In qbus quo est cu
ra distrior: eo nobis multiplicius insidiat
inimicus. Ca. 35.

Mnis. n. q dispensandis
terrenis reb⁹ presidet: oc A
culti hostis iaculis latius
pz. Nonnulla. n. preuidens
age nitit: z du sepe caut⁹
futura sentire puidet. icau
tus dāna pñtia nequaqz videt. Sepe dum
pñtib⁹ inuigilat. ad istātia puidēda dormi
tat. Sepe du aliqua torpens agit: que vigi
lanter agēda sunt negligit. Sepe du plus
iusto vigilante se in actione exhibet: ipsa
actionis sue inquietudine rebus subditus

peius nocet. Aliquando autē lingue modū
ponere nititur: sꝫ onere dispensatiōis cogē
te fieri prohibet. Aliquādo autē nimia se cē
sura restringit: tacet et que loq̄ debuit. Ali
quādo ad inferēda necessaria dum se lati
us relaxat: dicit etiam que loq̄ nō debue
rat. Plerūqꝫ autē tantis cogitationū vo
luminibꝰ implicatur vt ipse ferre vir valeat
que intra se ꝓuidus ꝑtat: τ cum nihil ope
re faciat: sub magno cordis sui pondere ve
hementer insudat. Quia. n. dura sunt q̄ erga
semetipsm intus patitur: gestus foris ocio
susqꝫ lassatur. Plerūqꝫ. n. q̄si ventura ani
mus ꝯspicit: totāqꝫ contra hꝰ intētionē pro
ponit: magnusqꝫ ardor contētionis se inse
rit: sopor fugit: nox in diē vertitur: τ cū ge
ta foris mēbra lectulus teneat: intus ma
B gnis clamoribꝰ in cordis foro litigatur. Et
fit plerūqꝫ vt nulla eueniāt que preuidenf
totaqꝫ cogitatio illa que diu plena se intē
tione parauerat repēte vacua quiescat. Tā
to autē longius mens a necessariis cessat:
q̄to inania latius cogitat. Quia igitur di
spensationis curam maligni spūs mō tor
penti vel precipitata actione feriunt: mo
do pigra vel imoderata locutiōe ꝯfundūt
Pene autē semp nimiis cogitatōnū molibꝰ
premūt: tribus turmis caldei camelos rapi
unt. Quasi enī tres turmas contra came
los facere est: terrenarū dispensationū stu
dia modo illicito ope: modo superflua lo
cutione: modo inordinata cogitatione va
stare: vt dum se ad ministrāda exteriꝰ mēs
efficaciter extendere nitit: a sui considera
tione separetur: vt eo dāna que de semetipō
patitur nesciat: quo erga aliēa fortiori stu
dio q̄ꝫ decet elaborat. Recta autē mens cū
curas dispensatiōis suscipit: qd sibi: qd ꝓxi
mis debeat attendit: τ nec ꝓ aliene sollici
tudinis imoderationē: sua studia negligit
nec per sue vtilitatis vigilātiā aliena post
ponit sꝫ tamē plerūqꝫ dum ad vtrūqꝫ soler
ter mēs inuigilat: dū magnis erga se τ ea
que sibi cōmissa sunt circūspectiōibꝰ vacat
repentino turbata cuiuslibet cause emergē
tis articulo ita in preceps rapitur vt ab ea
subito cūcte circūspectiōes eius obuiantur
Unde τ custodes camelorꝫ pueros caldei
C gladio feriunt τ tamē vnus redit: qꝛ inter
hec discretionis ratio mentis nostre ocu
lis occurrit: vt sollicita sibimet anima qd
subito impulsu tētationis intrinsecus amit
tat intelligit. Loquebatur ille: τ ecce alius
intrauit τ dixit. Filiis tuis τ filiabꝰ vescen
tibꝰ τ bibētibus vinū in domo fr̄is sui pri
mogeniti repente vehemēs ventus a regio
ne deserti irruit: τ concussit quattuor angu
los domꝰ que corruēs oppressit liberos tu
os τ mortui sunt: τ effugi ego solus vt nū
ciarē tibi. Sicut supra iam diximus. Re
gio deserti est immundorꝫ spūum multitudo
derelicta: que dū conditoris sui beatitudi
nem deseruit: quasi manū cultoris amisit:
a qua ventꝰ vehemēs venit: τ domū subru
it: qꝛ ab immundis spiritibꝰ fortis tētatio
surrepit: τ a trāquillitatis sue statu conscien
tiam auertit.

Capitulū. 16.

In quattuor ꝗ̄ppe angulis do
mus ista subsistit: qꝛ nimirū A
solidum mētis nostre edifi
cium prudentia: temperantia
fortitudo: iusticia sustinet.
In quattuor ergo angulis
domus ista subsistit: qꝛ in his quattuor vir
tutibꝰ tota boni opis structura consurgit.
Unde τ quattuor paradisi flumina terrā
irrigant: qꝛ dum his quattuor virtutibus
cor infunditur: ab oī desideriorum carnali
um estu temperatur. Sꝫ nōnunq̄ dum men
ti ignauia surrepit prudētia frigescit: Nā
cū fessa torpet: ventura non prouidet. Nō
nunq̄ dū nōnulla menti delectatio surre
pit: temperantia nostra marcessit. Inq̄tū
enim ad delectationem ꝓsentium ducimur: i
tantum minus ab illicitis temperamur. Nō
nunq̄ se timor cordi insinuat: τ vires nr̄e
fortitudinis turbat: τ eo minores ꝯtra ad
uersa existimus: quo quedam perdere im
moderatius dilecta formidamus. Nonnū
q̄ vero amor suus se menti ingerit: camqꝫ
latenti motu a rectitudine iusticie diuertit
τ quo se totam auctori reddere negligit:
eo in se vere iusticie contradicit. Ventꝰ er
go vehemēs q̄ttuor angulos ꝯcutit: dū for
tis tētatio occultꝭ motibꝰ quattuor ꝟtutes
quatit: τ q̄si quassatꝭ angulis domꝰ eruitur
dū pulsatꝭ ꝟtutibꝰ ꝯscia turbat. Intra hos
autē q̄ttuor angulos domꝰ filiꝭ ꝯuiuant: qa
intra archana mentꝭ q̄ principaliter his q̄ttu
or ꝟtutibꝰ ad summe rectitudis culmē eri
git ꝟtutes cetere q̄si q̄dā cordis soboles se

B innicem pascunt. Donum quippe spūs qđ in subiecta mente ante alia prudētiā tem perantiam fortitudinē iusticiaꝫ format: eā dem mentē vt ꝯ singula queqꝫ tētamenta erudiat: in septē mox virtutibus tēpat: vt contra stulticiam sapientiā cōtra ebetudi nem intellectū: contrā precipitationē con silium contra timorem fortitudinē: contra ignorātiam scientiam pietatē. contra sup biam dei timorē. Sꝫ nōnunqꝫ dū mens no stra tanti muneris plenitudine atqꝫ vber tate fulcitur: si cōtinua in his securitate p fruitur: a quo sibi hec sint obliuiscitur: seqꝫ a se habere putat: qđ nunqꝫ sibi abesse cō siderat. Unde fit vt aliquādo se hec radeꝫ gratia vtiliter subtrahat: ꝛ sumenti quātū in se infirmetur ostendat. Tunc.n. vere co gnoscimus bona nostra vnde sint: quando hec quasi amittendo sentimus qꝛ a nobis seruari non possunt. Ad hoc itaqꝫ intiman de humilitatis magisteriū fit plerūqꝫ: vt ir ruente tētationis articulo tāta stulticia sa pientiam nostram feriat: vt turbata mens qualiter malis imminentibus obuiet: vel cō tra tētationem quomodo se preparet igno ret: sed hac ipsa stulticia eoꝛ prudenter eru ditur: qꝛ vnde ad momentū desipit: eo post ꝓius quo ꝛ humilius sapit: ꝛ sapiētia vn de quasi amittitur: inde certius possidetur

C Aliquando dum sublimia intelligendo in elatione se animus erigit: in rebus imis ꝛ vilib⁹ graui hebetudine pigrescit: vt repen te sibi etiam ima clausa videat: q pertinax summa penetrabat. Sed hec ipsa hebetu do intellectum nobis dū subtrahit seruat qꝛ dum ad momentū coꝛ humiliat: verius ad sublimia intelligēda cōfirmat. Aliquā do dum cuncta nos agere consilij grauita te gaudem⁹: pulsante cause emergentis ar ticulo ꝑcipitatione subita rapimur: ꝛ q nos semꝑ disposite vixisse credidimus: repente intima confusione vastamur: sed tū eiusdē confusionis eruditiōe discamus: ne nr̄is vi ribus cōsilia nostra tribuamus: ꝛ tāto ma turius ad grauitatem restringimur: quāto ad hanc quasi amissam redimus. Aliquā do dum mēs fortiter aduersa cōtēnit: sub ortis aduersitatis euentibus hanc vent⁹ vehemens percutit: sꝫ per hunc cōcussa di scit cui tribuat: q in quibusdam fortiter ste tit: tanto post validius fortitudinem re tinet: quāto hanc repente irruente formidie sibi iam quasi elapsam videt. Aliquando dum magna nos scire gaudemus: repente ignorantie cecitate torpescimus. Sꝫ quo ignorantia mentis oculus ad momentum clauditur: eo post ad sciam ꝓius aperitur: vt nimirū flagello sue cecitatis eruditus: ꝛ scire ipm a quo habeat sciat. Aliquando D dum religiose cūcta disponimus: dum pie tatis viscera plene nos hēre gratulamur: quadam mentis duritia irruen e percuti mur: sed quasi obdurati cognoscimus: cui pietatis habite bona tribuamus: ꝛ pietas verius velut extincta recipitur: dum quasi amissa amplius amatur. Aliquādo dum subiectum se diuine formidini anim⁹ gau det repente superbia tētante rigescit: sꝫ ta men valde mox timēs: qꝛ nō timet: ad hu militatem se iterum festinus inflectit ꝛ tā to hanc solidius recipit: quāto eius virtutis pondus quasi amittendo pensauit. Euersa igitur domo moriuntur filij: qꝛ turbata ī tē tatione conscientia: ad vtilitatem ꝓprie co gnitionis raptim ꝛ in momento temporis obruuntur genite in corde virtutes. Ca. 37.

A Qui profecto filij intus per spem viuunt: dum exterius carne moriuntur: qꝛ vꝫ vir tutes nostre tētationis tē pore: ꝛ si ī momento turba te ab status sui īcolumita te deficiunt: ꝑ intētionis tū perseuerantiā integre in mentis radice subsistunt. Cum quibus ēt ꝛ sorores occumbunt. qꝛ in corde nōnunqꝫ per flagella turbatur charitas: ꝑ formidinē concutitur spes: per questiones pulsatur fides. Sepe.n. quasi a condito rio amore torpescimus: dū vltra qꝫ nobis ꝯgruere credimus flagello fatigamur. Se pe.n. duꝫ plus qꝫ necesse ē mens formidat fiduciam sibimet spei debilitat. Sepe duꝫ īmensis questionibus animus tenditur: ꝑ turbata fides quasi defectura fatigatˀ. Sꝫ tamen viuūt fiue que in domo ꝯcussa mo riuntur: qꝛ ꝛ si intra ꝯsciam: spem: fidē: ꝛ chs ritatēqꝫ pene occūbere perturbatio ipsa renūciat: has tamen ante di oculos viuas ꝑseuerantia recte intentionis seruat. Un de ꝛ puer q hec nūciet solus euadit: qꝛ mē tis discretio ēt inter tētamenta incolumis B permanet. Atqꝫ puer vt Job filios fleu

do recipiat: dum discretione nunciante do-
lens anim⁹ vires quas quasi amittere ce-
perat: penitēdo conseruat. Mira aūt hec
nobiscum dispensatione agitur: vt mēs no
stra culpe nōnunq̃ pulsatōe feriat. Nam
eē se magnarū virtutū homo crederet: si nul
lum vnq̃ earūdem virium defectum intra
mētis archana sentiret. Sȝ dum tētatione
irruente quatit̃ ⁊ quasi vltra q̃ sufficit fa-
tigat̃: ea contra hostis sui insidias munimē
humilitatis ostēdit. Et vnde se pertimescit
eneruiter cadere: inde accipit fortiter stare
Tētatus aūt nō solum vires a quo accipi
at discit: sed q̃tra eas sui vigilantia seruet
intelligit. Sepe.n. quem tētationis certa-
men supare nō valuit: sua deterius securi-
tas strauit. Nam dū lassum se q̃sq̃ in ocio
remittit: dissolutam mentē corruptori pru
C strauit. ac si eū ex dispēsatiōe supne pieta-
tis tētatio nō repente vehemēter irruens:
sȝ tēperato accessu erudiens pulsat: nimir
ad insidias puidēdas euigilat: vt ꝯtra ho
stem se in certamine cautus accingat. Vñ
⁊ bñ subiūgitur. ((Tūc surrexit Job)) Se-
dere.n. quiescentis est: assurgere decertātis.
Audītis ergo aduersis surgere ē: ceptis tē
tationibus mentē ad certamina robustius
parare. Quib⁹ nimirum tētationib⁹ etiam
discretio pficit: q: vt virtutes a vitijs subti
lius distinguat agnoscit. Vnde ⁊ bñ subiū
gitur. ((Scidit vestimenta sua.)) Vestimē-
ta scindimus: cum discernendo opera nr̃a
retractamus. Ca. 38.

A Si.n. apud deū opera
nos quasi vestimenta
non tegerent: nequaq̃
voce angelica diceret̃:
Beatus q vigilat ⁊ cu-
Apoc. 6. stodit vestimēta ne nu
dus ambulet. ⁊ ne vi-
deat̃ turpitudinē eius
Turpitudo.n. nostra tūc cernit̃: cum vita
repͥhensibilis añ iustoꝝ oculos in iudicio
nequaq̃ subsequētis boni operis tegmine
velatur. Sȝ q: cum culpa tentamur: ad la
menta accēdimur: atq̃ ipsis lamentis exci
tati ad pspiciēdam lucē iusticie subtilius
oculos mētis aperimus: quasi in dolore ve-
stimenta scindim⁹: q: ex fletu discretōe cre-
scēte cūcta que agimus districti⁹ tracta ma
nu iudicamus Tunc omnis nostra elatio

corruit: tūc cuncta ab animo cogitationū
superfluitas cadit. Vnde ⁊ subdit̃. ((Et tō
so capite corruēs in terrā adorauit.)) Naȝ
qd moraliter per capillos: nisi defluentes
animi cogitatōes accipim⁹? Vnde ⁊ alias B
ecclesie voce dr̃. Sic vitta coccinea labia Cañ. 4.
tua sponsa: ⁊ eloquiū tuū dulce. Vi ta quip
pe crines capitis astringit. Labia ergo spō
se sicut vitta sunt: q: exhortatōe sancte ec-
clesie cūcte in auditoꝝ mentib⁹ diffuse co-
gitatōes ligatur ne remisse defluant: ne se
se ꝑ illicita spargant: ne sparse cordis ocu
los deprimant: sȝ quasi ad vnam se intētio
nem colligant: dum vitta eas sancte predi
cationis ligat. Quam recte ⁊ coccineaȝ as
serit: q: sanctoꝝ predicatio sola charitatis
ardore flāmescit. Quid vero per caput: nisi
ea que pricipale vniuscuiusq̃ actionis est
mens ipsa signātur: Vnde ⁊ alias dicitur.
Et oleum de capite tuo nō deficiat. Oleū Ecc̃s. 9.
quippe in capite ē: charitas in mēte: a capi- C
te oleum nō deficit: cum charitas a mente
nō discedit. Caput ergo tondere ē: cogita-
tiones superfluas a mēte resecare. Et ton
so capite in terram corruit: q: repressis p̃-
sumptionis sue cogitationib⁹ q̃ in semet-
ipso infirmus sit humiliter agnoscit.
Capitulum. 39.

Difficile nāq̃ ē q̄tēpiā ma A
gna agere ⁊ apud semet-
ipsum de magnis actib⁹ co
gitationum fiduciā nō ha
bere. Eo ipso.n. quo cōtra
vitia fortiter viuit̃: cogita
tionum p̄sumptio in corde generat̃: Et cū
mēs foras culpa suā valenter ꝯterit plerū
q̃ apud semetipsam latēter intumescit: tā
q̃ se magni alicui⁹ meriti estiat: nec se pec-
care in cogitatōe sue estimatōis putat. Añ
districti aūt iudicis oculos tāto veteri⁹ de
linq̃t: quāto culpa occulti⁹: pene incorrigi
biliter perpetrat̃: ⁊ tāto ad vorādum lati⁹
pȝ fouea: q̃to de semetipa elati⁹ gloriatur
vita. Vnde vt sepe iam diximus pia condi-
toris dispēsatione agit̃: vt de se confidens
anima dispēsatoria tētatione pulset̃: qua-
ten⁹ infirmata qd sit inueniat: ⁊ presumptio
nis ꝑprie fastū deponat. Mox.n. cum ten B
tatio mētem pulsauerit: oīs cogitationum
nostraꝝ presumptio tumul usq̃ congescit.
Mens enim cū se in elatione erigit. quasi

in tyrānidem erūpit. Habz autem tyrānī-
dis sue satellites fauentes sibimet cogita-
tiones suas: Sz si super tyrānum hostis ir-
ruat: fauor mox satellitum cessat. Intran-
te nāq3 hoste satellites fugiūt. eūq3 territi
declināt: quem in pace positi: callida adu-
latione laudabant. Subductis ꝓo satelli-
bus añ hostē solus remanet: q2 recedētib9
elatis cogitationib9 perturbat9 animus se
solūmodo in tētatione videt. Unde ergo
aduersis caput tōdet: cum in tētationib9
vehemēter irruētib9 a presumptōis sue co-
Nu.6. gitationib9 mens nudatur. Quid est enim
ꝙ nazarei capillos nutriūt: nisi ꝙ per vi-
tam magne continētie presumptionū cogi-
Judi.13. tationes crescūt: Sz qd est ꝙ deuotione cō-
pleta caput nazareus radere: capillosq3 i
igne sacrificio ponere iubet: nisi ꝙ tunc ad
perfectōis summā ptingim9: cū sic exterio-
ra vitia vincimus: vt etiam cogitationes
C superfluas a mēte recēsem9: Quas nimirū
sacrificij igne concremare ē flāma eas di-
uini amoris incēdere: vt totum cor in dei
amore ardeat: ꝛ cogitationes superfluas
cōcremans: quasi nazarei capillos deuotio-
nis perfectione cōsumat. Et notandū ꝙ
in terram corruens adorauit.

Capitulū. 40.

A Ille.n. veram deo orationē
exhibet q semetipsum quia
puluis sit humiliter vidz: q
nihil sibi virtutis tribuit: q
bona que agit eē de mise-
ricordia conditoris agno-
scit. Unde ꝛ competenter dicit. ((Nudus
egressus sum de vtero mris mee: nudus re-
uertar illuc.)) Ac si tētatus anim9 ꝛ infirmi-
tate sue inopia deprehēsus dicat. Nudum
me in fide prima gr̄a genuit: nudum eadē
gr̄a in assumptione saluabit. Est nāq3 ma-
gnum animi turbati solatium vt pulsatus
vitijs cum se quasi nudari virtutib9 conspi-
cit: ad solam misericordie spem recurrat: ꝛ
eo se nudari nō sinat: quo se a virtutibus
humiliter nudum putat: q ꝛ si fortasse ali-
qualiter virtute in tentatione detegit̄ ifir-
mitatem tamē propriam agnoscens: ipsa
melius humilitate vestit̄: ꝛ valde robusti9
q̄3 steterat iacet: cum sibi sine diuino adiu-
B torio cessat tribuere quod habet. Unde ꝛ
manuz mox largitoris ꝛ iudicis humiliter
agnoscit dicens. ((Domin9 dedit domin9
abstulit.)) Ecce tētationib9 eruditus cre-
uit: q ꝛ in virtute habita largitatem dan-
tis ꝛ in perturbatiōe fortitudinis potesta-
tez tollētis agnoscit. Que tamē fortitudo
nō tollit̄: sed perturbata fatigatur: quate-
nus concussa mens dum se hanc iāq3 qua-
si amittere trepidat semper facta humilis
nunq̄3 perdat. ((Sicut domino placuit: ita
factum est: sit nomē dn̄i benedictum.)) In
hoc quod in terra perturbatione concuti-
mur: dignum ē vt ad conditoris iudicium
recurramus: vt inde cor nostrum adiutori C
suo maiores laudes exhibeat: vnde pulsa-
tum veri9 imbecillitatem sue infirmitatis pē-
sat. Bene antē dī. ((In omnib9 his nō pec-
cauit Job labijs suis nec stultum aliquid
contra deum locut9 est:)) q2 solerti cura cu-
stodire volens anim9 verbz cum se int9 tēta-
tio stimulat in verba foras illicite locutōis
erumpat: ne de probatione murmuret: et
ignis q hunc velut aurum concremat: per
excessum sermonis illicita in fauillam palee
vertat. A

Capitulum. 41.

Nihil ꝓo obstat si hoc qđ d
virtutib9 dixim9: de his q̄
in ostensione virtutis dan-
tur donis sanctispūs sen-
tiamus. Alij nāq3 prophe-
tie: alij genera linguarum:
alij virtutes curationum dantur. Sed qa
dona hec ipsa non semper in mente codē
modo sunt: liquido ostenditur: quod ne se
mens in presumptione eleuet: aliquando
vtiliter subtrahuntur. Nam si prophetie
spirit9 prophetis semper adesset: nimirum
Helyseus propheta non diceret. Dimitte 4.Re.4.
eam anima enim eius in amaritudine est:
ꝛ dominus celauit a me verbum. Si pꝓhe-
tie spiritus prophetis semper adesset: inq̄-
situs Amos propheta non diceret. Non
sum propheta: vbi ꝛ subdidit. Neq3 fili9 Amos.7.
prophete: sz armentari9 puer ego sum vel-
licans sicomoros. Quomodo autem pro-
pheta non fuit: qui de futuris tot vera pre-
dixit: Aut quomodo propheta fuit: si de
se in presenti vera denegauit: Sed quia
eadem hora qua requisitus est prophe-
tie sibi spiritum deesse sensit: de semet-
ipso testimonium veraciter intulit dicens.

Non suz ppheta. Qui tamen secutus ad
iunxit: et nūc audi verbuz dñi. Hec dicit do
minus. Uxor tua in ciuitate fornicabitur:
et filij tui et filie tue in gladio cadent: et hu
mus tua funiculo metietur: et tu i terra pol
B luta moriens. Quib9 pphetie verbis ap
te ostenditur: qz dum de se illa loqueretur
impletus est: et mox habere pphetandi spi
ritum meruit: qz se pphetam non eē humi
liter agnouit. Si pphetie spūs pphetis sp
2.Re.7. adesset: Dauid regi de templi se constru
ctione consulenti nequaq̄ Nathan pphe
ta concederet: quod post modū negaret.
Unde bene et in euangelio scriptum ē. Su
Mat.3. per quem videris spūm descendentē et ma
nentē super eum: hic est qui baptizat. In
cūctis nāq3 fidelibus spūs venit sed in so
lo mediatore semper singulariter permāet
qz eius humanitatem nunq̄ deseruit: ex cu
ius diuinitate procedit. In illo igitur ma
net: q solus et oīa et semp pōt. Nā3 fideles
q hunc accipiunt cum signorum dona sem
per habere vt volunt non possunt: hūc se
C accepisse: quasi in transitus ostensiōe testā
Jo.14. tur. Sz cum rursum de eodē spū veritas ore
discipulis d̄r: apud vos manebit et in vo
bis erit: quid ē quod diuina voce mediato
Job.1. ris signum hec eadē sanctispūs mansio de
claratur cum d̄r: Super quem videris spi
ritum descendētem et manentē super euz:
Si igitur iuxta magistri vocem et discipu
lis manet: quomodo iam singulare signum
erit quod i mediatore permāet? Quod ta
men citius agnoscimus: si dona eiusdē spi
ritus discernamus. Ca. 42.

A

Lia nāq3 sunt dona illius:
sine qb9 ad vitam nequaq̄
ptingitur: alia qb9 vite san
ctitas p aliorū vtilitate d
clarat. Māsuetudo nāq3
humilitas: patientia: fides
spes: charitas: dona ei9 sunt: sz ea sine qui
bus ad vitā homies puenire nequaq̄ pos
sunt. Prophetie aūt virtus curationum
genera linguaꝝ: interpretatio sermonum:
dona eius sunt: sz virtutes ei9 pñtiam pro
correctione intuētium ostendunt. In his
igit donis sine qb9 ad vitam perueniri nō
pōt spūssanctus in predicatorib9 suis siue
electis omnib9 semp māet: In illis aūt qb9
per ostensionē illius non nostra vita serua
tur: sed aliorum queritur: nequaq̄ semper
in predicatorib9 permanet: qz semp qdem
eorum cordi ad bñ viuenduz pñdet: nec ta
men p eos virtutum signa semp ostendit:
sz aliquando se eis a signorum ostensioni
bus subtrahit: vt eo humilius virtutes ei9
habeantur: quo habite teneri non possunt.
Mediator aūt dei et hominum: homo xp̄s B
iesus in cunctis cum et semp, et continue ha
bet pñtem: qz ex illo idem spūs p substan
tiam p ex̄t. Recte ergo et cum in sanctis p̄
dicatorib9 maneat: i mediatore singulari
ter manere perhibet: qz et in istis per grām
manet ad aliqd: in illo aūt per substātiam
manet ad cūcta. Sicut.n. corpus nostrum
sensum tm̄modo tactus agnoscit: caput aūt
corporis vsum simul oium qnq3 sensuum
possidet: vt videat: audiat: gustet: odoret:
et tāgat: ita membra superni capitis in qbus
dam virtutibus emicant: ipsum vo caput
in cūctis virtutib9 flagrat. Dissimiliter er
go spūs in illo manet: a quo per naturam
nūq̄ recedit. Dona vo ei9 qbus ad vitaz
tēdit sine periculo amitti nō possunt. Do
na aūt qbus vite sanctitas demonstratur
p̄lerūq3 vt dcm̄ est sine dispēdio subtrahū
tur. Illa ergo pro nostra eruditione tenen C
da sunt: h pro alienis puectib9 exgredā: In
illis nos terreat formido ne pereāt: in istis
vo ad tps aliquando subiacē ꝯsolet humi
litas: qz ad elationē mentem fortasse suble
uant. Cum igit ꝯcessa nobis virtutū signa
subtrahunt: dicamus recte. Dns ded t:
domin9 abstulit: sicut dño placuit ita factū
est: sit nomen dñi bñdictum. Tunc.n. vere
ostēdimus qz accepta recte tenuimus: cuz
profecto equanimiter ad momentum sub
lata toleramus.

Sancti Gregorij Liber. iij.

Eatus Iob

b ad mortē petitus in tēta
tione ad vitam creuit ex
verbere: et antiquus ho
stis vñ se bona estimanit
eius extinguere: inde do
luit multiplicasse. Sz qz in primo certami
ne se succubuisse ꝯsiderat: ad alia se tēta
tionū bella restaurat. Et d sancto viro ma
la adhuc ipudēter sperat: qz bona malus

credere nō pōt: vel experta. Ea autē que i prima eius pcussione pmissa sunt: iterum subnectuntur cum dicitur. Ca. 1.

Actum est autē cum quadā die venissent filij dei ⁊ assisterent corā dño venissetq; sathan inter eos: ⁊ staret in cōspectu eius: vt diceret dñs ad sathan. ¶ Unde venis: Qui
A respondens ait. Circuiui terrā: ⁊ perambulaui eam. Et dixit dñs ad sathan. Nunqd considerasti seruum meū Job ꝙ nō sit ei similis super terrā: Homo simplex ⁊ rectus ac timens deum: ⁊ recedēs a malo. Hec qz latius supra dessernimus: melius silēdo preterimus: ne dum sepe discussa repetimus: tardius ad indiscussa veniamus. Quāuis hoc qđ voce dñi ad sathan dr: vnde venis: nequaq̄ estimo ꝙ ita ei vt prius dicatur. Cum enim ab eo certamine in quo relaxatus fue. at victus redit: ⁊ vnde venit requiritur q vnde veniat scit: qd aliud q̄ infirmitas supbie eius increpatur. Ac si ei aperte diuina vox dicat. Ecce ab vno ⁊ īfirma carne posito homine vinceris: q te contra me auctorem oīum erigere conaris. Unde
B mox dñs cū beato Job bona sicut prius diceret: hec cū victorie triūphis enumerans adiungit. ¶ Et adhuc retinens innocentiā suam.) Ac si aperte dicat. Tu quidē exercuisti maliciā: sed ille inocentiā non amisit ⁊ vnde te estimasti pfectū eius minuere: inde cōpulsus es eius pfectui deseruire: qz mentis innocentiā q̄ gloriose tenuit i tranquillitate: gloriosius seruauit in verbere. Sequitur. ¶ Tu autē cōmonuisti me aduersus eum: ut affligerē eū frustra.) Cū sit dominus iustus ⁊ verax: valde querendū est: quō beatū Job frustra afflixisse se idicat. Quia enim iustus est frustra affligere non potuit Sed rursum qz verax est: aliter non potuit dixisse q̄ fecit. Ut ergo iusto ⁊ vera ei vtraq; cōueniāt: quatenus ⁊ vera dicat: ⁊ iniusta non faciat cognoscamus beatum Job. ⁊ iuxta aliquid frustra: ⁊ rursū iuxta aliquid nō frustra pcussum. Quia enī iustus est ⁊ verax: h de semetipso asserit: ostēdamus ⁊ verū extitisse qđ dixit: ⁊ rectū fuisse qđ fecit. Necesse quippe erat vt sanctus vir deo soli sibiq; cognitus quanta virtute polleret: ad imitādū cunctis innotesceret. Apte nāq; alijs virtutis exempla non daret: si ipse sine tentatione pmaneret. Actum est ergo vt vires ei⁹ cunctis imitādas ipsa vis percussionis ostenderet: ⁊ flagella proderent qđ in tranquillitate latuisset. Sed
B eisdem flagellis creuit virtus patiētie: atq; ex dolore verberis aucta est gloria remunerationis. Ut ergo in dicto dñi veritas: rectitudo autē teneatur i facto: beatus Job frustra ⁊ nō frustra pcutitur: nō frustra qz augetur meritum: ⁊ tñ frustra pcutit: qz nullū punitur admissum. Frustra enī pcussus est: cui culpa nulla recidit: ⁊ nō frustra percussus est: cui virtutis meritū cumulatur. Sed quid ē ꝙ dicit cōmonuisti me: Ca. 2.

Unquid sathane ꝓbis veritas accenditur: vt i subditoꝝ suoꝝ cruciatibus inflectatur: Quis hec de deo senserit: que recto etiā homini indigna perpēdit: Sz qz nos ferire nisi cōmoti nescimus: ipsa diuina pcussio cōmotio vocatur: ⁊ ad nostra ꝟba diuina voce descēditur: ut eius factū ab homine vt sāq; capiatur. Illa enī vis que absq; necessitate oīa creauit: ⁊ sine despectu oībus ꝓuidet: ⁊ sine labore cuncta sustentat: ⁊ sine occupatione regit: etiam sine cōmotione corrigit: sicq; humanas mentes ad ea que voluerit flagellis format: vt in diuersitatis vmbrā a sue incōmutabilitatis luce nō transeat. Sequit. Respondens sathan ait. ¶ Pellē pro pelle: ⁊ cuncta q̄ habet homo dabit pro anima sua. Alioquin mitte manū ⁊ tange os eius ⁊ carnē: ⁊ tunc videbis ꝙ in faciē bñdicat tibi.) Antiqu⁹ hostis ex rebus exteriorib⁹ colligit: qđ beato viro ad mentis crimen infligit. Pellem enim pro pelle dare asserit: qz sepe dū venire ictū cōtra faciē cernimus: manum palpebris opponim⁹. vt ab ictu oculos defendamus ⁊ corpus vulneri obijcimus: ne in corpore teneriori vulneremur. Sathan ergo hec cōsuete fieri sciens dicit. Pellem ꝓ pelle: ⁊ cuncta que habet hō dabit pro aīa sua. Ac si apte dicat. Idcirco Job tot extra se flagella equanimiter patit: qz pauet ne ipse feriatur. Cura ergo carnis ē: ꝙ dāno affectuum carnalium motus non est. qz dum sibimetipsi metuit: minus suorum

percussiones sentit. Unde & mox eius car-
nem feriendam postulat dicens. ((Mitte
manum tuam: & tange os eius & carnem &
tunc videbis q̄ i faciē benedicat tibi.)) Su-
B perius dixerat Tange cuncta que possidet:
& tunc videbis q̄ in faciem benedicat tibi.
Nunc igitur quasi prioris ppositionis obli
tus factus: de alijs alia postulat. Q̄d ta-
men recte diuina dispensatione permittit:
quatenus altercator impudens vel cpe vi
ctus obmutescat. Sequitur Dixit ergo do
minus ad sathan. ((Ecce in manu tua est:
verūtamen animā illius serua.)) Ecce iterū
pmissionē verberis comitatur custodia p-
tectionis: & electum suum diuina dispensa
tio custodiendo deserit: deserēdo custodit.
Alia illius prodit: alia ptegit. Si enim to
tū Job desereret: in manu tanti aduersa-
rij homo quid esset: In ipsa ergo iusticia
permissionis miscetur quedā libra pieta-
tis: quatenus in vno eodem q̄ certamine &
seruus humilis ex oppressione proficiat. et
hostis superbiens ex permissione succūbat.
Manui itaq̄ aduersarij sanctus vir tradi
C tur: sed tamen in intimis adiutoris sui ma
nu retinetur. De illis quippe ouibus fuit:
de quibus in euangelio ipsa veritas dicit.
Jo.10. Non rapiet eos quisq̄ de manu mea & ta
men expetenti hosti dicitur. Ecce in manu
tua est. Idem ergo in manu dei: idem in
manu est diaboli. Nā dicens in manu tua
est: cum protinus adiungit. Uerūtamē ani
mam illius serua. Patenter pius adiutor
innotuit: q̄ tenuit quē cōcessit: & dādo nō
dedit: quē aduersarij sui iaculis eijciēs ab
scondit. Ca. 3.

D Quid est autem hoc q̄d ad
sathan dicitur: aiam illius
serua: Quo enim pacto il-
le custodit: q̄ custodita sem
per irrumpentem appetit:
Sed seruare ad sathan di-
citur irrūpere nō audere: sicut econtrario
patrem in oratione postulamus dicentes:
Mat.6. Ne nos inducas in tentationē. Neq̄ enim
in tentationē dn̄s iducit: qui semper a ten
tatione subditos misericorditer protegit.
Sed tamen in tentationē quasi eius indu-
cere est: a tentationis nos illecebra nō mu-
nire. Et tunc nos in tentationis laqueum
non inducit: cum tentari vltra q̄ nos pos-
sumus non permittit. Sicut ergo dn̄s indu
cere nos in tentationē dicitur: si nos ab ad
uersario induci patiatur: ita aduersarius
seruare aiam dicitur: cum hanc tentando
superare prohibetur. Sequitur. ((Egressus
igitur sathan a facie dn̄i.)) Quō sathan a
facie dn̄i exeat: ea iam que superius dicta
sunt manifestant. Sequitur. ((Percussit
Job vlcere pessimo: a planta pedis vsq̄ ad
verticē eius.)) Duobus semper modis fla
gella pensanda sunt: vt scilz perpendātur:
aut qualia sint: aut quanta. Nā sepe mul- B
ta ex qualitate: sepe grauia ex quantitate
leuigantur si videlz cū multa sunt non sint
grauia cum vero grauia: nō sint multa. Ut
igitur ostendatur quō per asperitatē flagel
li aduersarius cōtra sanctū virū nō solum
per nequitiā qualitatis: sed etiam per pon
dus quantitatis exarsit: ad demonstrādaz
qualitatem dicitur: percussit eū vlcere pes-
simo: ad insinuandā vero quantitatē sub-
iungitur: a planta pedis vsq̄ ad verticem:
vt nimirum nihil in mente vacet a gloria i
cuius nil corpore vacat a pena. Sequitur.
((Qui testa saniē radebat: sedens in sterq
lino.)) Unde testa nisi ex luto cōficitur: qd
vero est sanies corporis nisi lutū: Saniem
ergo radere testa phibetur: ac si aperte dice
retur. Lutū tergebat luto. Pensabat quippe C
vir sanctus vnde sumptus fuerat qd gestā
bat: & fragmento vasis fictilis confractum
vas fictile radebat. Quo facto patēter ostē
ditur corpus suum quō sibi sanū subdidit:
quod et percussum sic despiciens curauit.
Quam illic molliciem sane sue carni cōces-
sit: q̄ non vestem: non digitos: sed testam
etiam vulneribus admouit. Testa ergo ra
debat saniem: vt semetipm & in fragmēto
considerans etiā de extersione vulneris: su
meret curam mentis. Ca. 4.

Quia vero sepe per ea que D
circa corpus sunt animus
inflatur: & per hoc qd erga
nos agit: fragilitas nostri
corporis ab oculis cordis
amonetur. sicut nōnulli se-
culares cum tēporalibus dignitatibus ful-
ciuntur: dum locis altioribus president: dū
multorū obsequia sibi suppetere ad votum
vident: fragilitatē suam intueri negligunt:
& vas fictile qd gestant q̄ sit velociter ere

rendū obliuiscentes omnino nō attendūt. Beatus aūt Job vt cōsideratiōnē sue fragilitatis etiā ex circūstantibus traheret: et ante oculos suos vim sue despectionis augeret: non qualibet i terra que pene vbiq̄ munda reperitur. sed in sterquilinio sedisse perhibetur. In sterquilinio ponebat corp⁹ vt ex terra assumpta que esset carnis substantia bene proficiens ppenderet anim⁹. In sterquilinio ponebat corpus vt etiaʒ ex loci fetore exiperet: qd̄ festine corpus ad fetorem rediret. Sed ecce cum beatus Job tot rerū dāna sustinet: tot funerib⁹ pignorum percussus dolet: tot vulnera tolerat: dū decurrentem saniem testa radit: dū per putredineʒ dissluens in sterquilinio residet.

B Intueri libet quid ē qd̄ omnipotens deus quos sibi iam caros in eternū conspicit: tā vehementer quasi despiciens affligit. Ecce enī dum beati Job vulnera cruciatusq̄ considero: repente mentis oculos ad Joannem reduco: et nō sine grauissima admiratione perpendo: qd̄ ille prophetie spiritu intra matris vterū impletus atq̄ vt ita dixerim priusq̄ nasceretur renatus: ille amic⁹ spōsi: ille quo inter natos mulierum maior nemo surrexit: ille sic propheta vt plus etiā q̄ ppheta ab iniquis in carcerem mittit̄ et pro puelle saltu capite truncatur: et vir tāte seueritatis pro risu turpiū morit̄. Nunquid nā credimus aliquid fuisse: qd̄ in eius vita illa sic despecta mors tergeret? Sʒ qñ ille vel in cibo peccauit qui locustas solummodo et mel silueste edit: quid deo vel debilitate sui teguminis deliquit: qui camelorū pilis corpus operuit? Quid de conuersatione sua offendere potuit: qui de heremo non recessit? Quid illū loquacitatis nota polluit qui disiunctus longe ab hominibus fuit? Quādo illū vel silentij culpa attigit qui tam vehementer ad se venientes increpauit dicens. Genimina viperaʒ: quis demonstrauit vobis fugere ab ira ventura?

Mat. 3.

C Quid est ergo q̄ Job dei testimonio pfertur: et tamen plagis vsq̄ ad sterquiliniū sternitur? Quid est q̄ Joānes dei voce laudat̄ et tñ pro temulētis verbis i saltatricis premium moritur? Quid est q̄ deus oīpotens sic vehemēter in hoc seculo despicit: quos sic sublimiter ante secula elegit: nisi hoc qd̄ pietati fideliū patet: qm̄ iccirco sic eos premit in infimis: q: videt quō remuneret in summis: et foras vsq̄ ad despecta deijcit: q: intus vsq̄ ad incomprehensibilia pducit. Hinc ergo vnusquisq̄ colligat: quid illic sint passuri quos reprobat: si hic sic cruciat quos amat. Aut quomodo ferientur qui in iudicio arguendi sunt: si sic corū vita premitur: qui ipso iudice teste laudantur? Sequitur. Dixit autē illi vxor sua. Adhuc pmanes in simplicitate tua? Benedic deo: et morere. Antiqu⁹ hostis humanum genus duobus modis tentare cōsueuit: vt videlicet corda stantiū aut tribulationibus frangat: aut persuasionibus molliat. In vtrisq̄ ergo contra beatum Job se vehementer exercuit. Nam prius patrifamilias intulit dāna rerum: orbauit patrem morte filiorū: percussit incolumē putredine vulnerum. Sed quia putrescenteʒ foris sanū adhuc interius stare conspexit: et quem externis nudū reddidit: hunc interius ditiorē fieri exhibitā laudem conditoris inuidit: callide cogitans pensat qd̄ contra se athleta dei vnde premitur: inde sublenatur: victusq̄ ad subtilia tentādi argumenta cōuertitur. B

Capitulum. 5

Nam antique artis insidias repetit: et quia scit qūomodo Adaʒ decipi soleat ad Euam recurrit. Beatum enim Job inter tot rerum dāna: inter tot percussionum vulnera: quasi in quadam virtutum arce stare inuictum vidit. In alto quippe mentem fixerat: et iccirco hanc hostiles insidie irrumpere non valebant. Queritur ergo ab aduersario in hac arce munitissima quibus gradibus ascendatur. Vicina est autem viro mulier: atq̄ subiecta. Cor igitur mulier tenuit: et quasi scalam qua ad cor viri ascendere potuisset inuenit. Occupauit animam coniugis: scala mariti. Sic i hac arce nihil preualuit: quia sanctus vir subiectam sibi mulierem et non prepositam attendit. Et recte loquens docuit quā serpens vt peruersa loqueretur istigauit. Dignum quippe erat vt fluxam mentem virilis censura restringeret: cum profecto et de ipso primo lapsu humani generis: nosset: quod docere mulier recta nesciret. A

Un͂ ꝛ bene p Paulū dr. Docere aūt muliei.Thi.2.
ri nō pmitto. Quia nimirū aliqn͂ cum do-
cuit: a sapiētie eternitate separauit. Anti-
quus itaqꝫ hostis Adā in sterquilinio pdi
dit: qui Adā i paradiso supauit: atqꝫ adiu
tricē suā mulierē dum ad v̄ba male psua-
sionis accendit: ad doctrinā sancte erudi-
tionis misit. ꝛ que excitata fuerat vt perde
B ret. erudita est ne periret. Sic a nostris vi-
ris fortibus hostis percutitur: vt sua ei etiā
tela rapiantur. Unde enim se exaggerare
estimat dolorē vulneris: inde ei cōtra semet
ipm̄ suggerit arma v̄tutis. Ex v̄bis autem
male psuadentis cōiugis vigilanter debe-
mus aspicere q̄ antiquus aduersarius nō
solum p semetipm̄: sed per eos etiam q no-
bis adherent statum satagit nostre mētis
inclinare. Cum enim cor nostrū sua persua
sione nō subruit: ad hoc nimirū p linguas
adherentiū repit. Hinc enim scriptum est.
Eccl. 32. A filijs tuis caue: ꝛ a domesticis tuis attē
Jere. 9. de. Hinc per pphetā dicitur. Unusqsqꝫ se
a primo custodiat: ꝛ in omni fratre suo nō
habeat fiduciam. Hinc rursum scriptū est.
Mich. 7 Inimici hominis domestici eius. Callidus
C nāqꝫ aduersarius cum a bonorū cordibus
repelli se cōspicit eos qui ab illis valde di-
liguntur exquirit: ꝛ per eorū v̄ba blādiens
loquitur: q2 plus ceteris amantur: vt dum
vis amoris cor pforat: facile psuasiōis eius
gladius ad intime rectitudinis munimina
irrūpat. Post dāna igit̄ rerū: post funera
pignorū: post vulnera: scissurasqꝫ mēbrorū:
antiquus hostis linguā mouit vxoris. Et
notandū quo tēpore viri mentem studuit
virulento sermone corrumpere. Uerba eni
post vulnera intulit: vt cum vis doloris in
grauesceret facile psuasionis suggestio per
uersa preualeret. Ca. 6.

A Sed si ipm̄' subtiliter tētatio-
nis eius ordinē ppendimus
qua calliditate seuiat inue-
nimus. Mouit nāqꝫ pri⁹ dā
na substātie q̄ ꝛ extra natu-
rā pfecto extra essent ꝛ cor
pus. Subtraxit filios: qd̄ iam extra natu-
ram qdem non esset: sed tamen adhuc ali-
quatenus extra propriū corpus. Ad extre-
mum percussit ꝛ corpus. Sed q2 vulnerib⁹
carnis ad mentis vulnus puenire non va-
luit: etiam coniuncte mulieris linguā quesi
uit. Quia enim aperto certamine superari
se doluit: de ore coniugis iaculum quasi de
insidijs intorsit: que profecto diceret. Ad-
huc permanes in simplicitate tua benedic
deo: ꝛ morere. Ecce tentando oīa abstulit:
ecce tentando mulierem reliquit: ꝛ sancto
viro callide cuncta diripuit. Sed valde cal
lidus adiutricem suam mulierem reserua-
uit' que dicat. Adhuc permanes in simplici
tate tua? Uerba sua Eua repetit. Naz qd
est dicere. Simplicitatē desere: nisi obedien
tiam pomum vetitū comedendo contēne?
Et quid est dicere. Benedic deo ꝛ morere:
nisi transcendendo preceptū vltra q̄z es cō
ditus viue? Sed Adam noster fortis i ster
quilinio iacuit: qui in paradiso aliquando
debilis stetit: naz illico ad male suadentis
verba respōdit dicens. Quasi vna d̄ stul-
tis mulieribus locuta es. Si bona accepi
mus de manu dn̄i: mala quare nō sustinea
mus? Ecce vbiqꝫ hostis frangit̄ vbiqꝫ su-
peratur. Per cuncta tentationū argumē- B
ta succubuit: quia ꝛ illud suuz familiare so
latiū etiaz de muliere amisit. Inter hec igi
tur sanctum virum intueri libet: foris reb⁹
vacuū: intrinsecus deo plenum. Cuz Pau-
lus apostolus in semetipso diuitias sapien
tie interne conspiceret: seqꝫ ipm̄ exteri⁹ esse
corruptibile corpus videret ait. Habemus
thesaurū istum in vasis fictilibus. Ecce in 2. Cor. 4.
beato Job vas fictile scissuras vulnerū ex
terius sensit sed hic thesaurus interius in-
teger mansit. Foris enim per vulnera cre-
puit: sed indeficiens interius nascens the-
saurus sapientie: per verba sancte erudi-
tionis emanauit dicēs. Si bona accepi-
mus de manu dn̄i: mala autē quare nō su
stineam⁹? Bona scilz dona dei vel tēpora
lia vel eterna: mala aūt flagella presentia
appellans: de quibus per prophetā dn̄s di
cit. Ego dn̄s ꝛ non est alter formans lucem
ꝛ creans tenebras: faciens pacē ꝛ creans Isa. 45.
mala. Necqꝫ enim mala que nulla sua na-
tura subsistunt a domino creantur: s3 crea-
re se mala dominus indicat: cum per res
bene conditas nobis male agentibus fla-
gellum format. vt ex ipsa; et per dolorem
quo feriunt delinquentibus mala sint et p
naturam qua existunt bona. Unde ꝛ vene
nū mors quidem est homini: sed tamen vi C
ta serpenti. Amore presentium ab aucto-

fis nostri delectatione recessimus: et puer-
sa mens dum delectationi creature se sub
didit: a creatoris societate disiūxit. Ex his
ergo ab auctore ferienda erat: que errās
auctori preposuerat: vt vnde homo culpā
nō timuit superbus admittere: inde penā
corripiendus inueniret: et tanto citius resi-
pisceret ad illa que perdidit: quāto doloris
plena eē conspiceret que quesiuit. Unde et
bene dr. Formans lucē et creās tenebras:
quia cum per flagella exterius doloris te-
nebre creantur: intus per eruditionem lux
mentis accenditur. Faciens pacem et cre-
ans mala: qz tunc nobis pax cum deo red-
ditur: cum hec que bene sunt condita sed
male concupita: in ea que nobis mala sūt
flagella vertūtur. Per culpam quippe dis-
cordes deo extitimus: dignum ergo est vt
B ad pacē illius per flagella redeam⁹: vt cū
vnaqueqz res bene condita nobis in dolo
rem vertit: correcti mens ad auctoris pa-
cem humiliter reformatur. Hec itaqz flagel
la beatus Job mala nominat: qz salutis et
trāquillitatis bonum qua perturbatiōe fe-
riant pensat. Sed illud valde in eius ver-
bis intuendum est: contra persuasionē con
iugis quanta considerationis arte se colli-
gat dicens. Si bona accepimus de ma-
nu domini: mala quare nō sustineamus.

Capitulum. 7.

Magna quippe cōsolatio tri-
bulationis ē: si cum ad-
uersa patimur auctores
A nostri ad memoriam bo-
na reuocamus. Nec frā-
git quod ex dolore obui-
at: si mente citius hoc qd
ex munere subleuat occurrat. Hic nāqz scri
ptum est. In die bonorū ne immemor sis bo
Eccl. 2. norum. Quisquis enim dona percipit: sed
donorum tempore nequaqz etiam flagella
pertimescit: in elatione per leticiam corru
it. Quisquis autem flagellis atteritur: sed
flagellorum tēpore nequaqz se ex donis q
eum contingit accepisse consolatur: ab sta
tu mentis omnimoda desperatione destrui
tur. Sic ergo vtraqz iungēda sunt: vt vnū
semper ex altero fulciatur: quatenus et fla-
gelli penam memoria temperet doni: et do
ni leticiam mordeat suspitio ac formido fla
gelli. Sanctus ergo vir vt oppressam men

tem inter vulnera mulceat: in flagellorum
doloribus blandimenta donorum pēsat di
cens. Si bona suscepimus de manu domi
ni quare mala non sustineamus: vbi et be-
ne premittit dicēs. Locuta es quasi vna
ex stultis mulieribus. Quia enī sensus pra
ue mulieris nō autē sexus in vicio ē: nequa
qz ait locuta es quasi vna ex mulierib⁹: sz
quasi ex ineptis mulierib⁹. vt videlz ostēdū
tur qz quod prauum sapit accedentis stul
ticie: nō ēt cōdite sit nature. Seqtur. In
omnib⁹ his nō peccauit Job labijs suis.
Duobus modis in labijs delinquim⁹: cū
aut iniusta dicimus. aut iusta reticemus. B
Nam si aliquando et tacere culpa non eēt
pphēta nō diceret. Veh mihi qz tacui. Bea
tus igitur Job in cunctis que egit labijs Isa. 6.
suis minime peccauit: qz nec cōtra ferientē
superbe dixit: nec contra suadentem recta
reticuit: nec loquens ergo: nec tacens deli-
quit: qz et flagellanti patri gratias reddidit
et male suadenti coniugi doctrine sapienti
am ministrauit. Quia enim sciuit quid de-
beret deo: quid proximo: scilicet patientiā
conditori. sapientiā coniugi: iccirco et hāc
redarguendo docuit: et illum gratias agē-
do laudauit. Quis autem nostrum si vnū
quodlibet vulnus tante huius percussiōis
acciperet: non mox ab intimis prostrat⁹ ia
ceret: Ecce stratus foris vulneribus carnis C
erectus intrinsecus munimine pmanet mē
tis: et sub semetipso omne iaculum trāsuo
lare conspicit: quod in se exterius districta
manu seuiens hostis figit. Vigilanter de-
prehendit iacula: modo vulneribus cōtra
se a facie: modo verbis quasi ex latere in-
torta. Et bellator noster circūuallantium
certaminum feruore dprehensus: vbiqz pa
tientie sue clipeum opponit: vndiqz venien
tibus spiculis obuiat: et per cuncta virtutū
latera circūspectā contra irruentia vulne-
ra mentem roborat.

Capitulum. 8.

Sed antiquus hostis quo va
lentius vicitur eo adhuc ad
insidias ardentius instiga- D
tur. Nam quia vxor incre-
pata tacuit: protinus alios
qui increpandi ad contume
lias surgeren: excitauit. Sicut enim dam-
na rerum studuit crebrius nunciando per

exterere ita nūc robustū pectus satagit ver
borum contumelijs sepius feriendo pene
trare. Sequitur. ((Igitur audientes tres ami
ci Job omne malum quod accidisset ei: ve
nerunt singuli de loco suo: Eliphas: The
manites: Baldach: Suites: Sophar: Naa
mathites. Condixerant enim sibi: vt pariter
venientes visitarent eum et cōsolarentur))
Qui ex condicto ad afflicti consolationē
veniunt: et inter se et erga percussum quan
te charitatis fuerint demonstratur. Quā
uis etiam hoc per quod scriptura tam tan
ti viri amicos fuisse testatur: quia boni studij
et recte fuerint intentionis ostenditur: sed ta
men hec ipsa illorum intentio, eis ad verba
prorumpentibus: ante districti iudicis ocu
los suborta in discretione fuscatur. Sequitur.
((Cumque eleuassent procul oculos suos: non
cognouerunt eum: et exclamantes plorauerunt: sciffisque vestibus sparserūt puluerē
B super caput suum in celum. Quia percussi
speciem plaga mutauerat: amici plorātes
exclamant: vestem scindunt: capita puluere
aspergūt: vt cōmutatum ad quē venerāt
cernerēt: ipsam etiam consolatorum speciē
spontaneus dolor immutaret. Ordo quippe
consolationis est vt cum volumus afflictū
quempiam a merore suspendere: studeamus
prius merendo eius luctui concordare. Do
lentem namque nō potest consolari: qui nō con
cordat dolori: quia eo ipso quo a merentis af
flictione discrepat: minus ab illo recipitur
cui mentis qualitate separatur. Sed emolliri
prius debet animus vt afflictio congruat:
congruens inhereat: inherens trahat. Ne
que enim ferrū ferro coniungitur: si nō vtrūque
exustione ignis liquetur et durum molli nō
adheret: nisi prius eius duritia temperata mol
lescat: vt quasi hoc ipsum fiat quod curat
vt teneat. Sic nec iacentes erigimus: nisi a
rigore nostri status inclinemur: quia dum
rectitudo stantis a iacente discrepat: eum
cui condescendere negligit: nequaquam leuat.
C Amici igitur beati Job vt afflictum a do
lore suspenderent curauerunt necessario si
mul dolere: et cum vulneratum illius corpus
viderent: studuerunt ipsi vestes scindere: cū
immutatum conspicerent: studuerunt pul
uere capita fedare: quatenus afflictus vir
tanto facilius eorum verba reciperet: quan

to in eis suum aliquid de afflictiōe cogno
uisset. Capitulū. 9.

Sed inter hec sciendum est: A
quia is qui afflictum cō
solari desiderat mēsuram
necesse est dolori quem su
scapit ponat: ne non solū
dolentem nō mulceat: sed
intemperate dolens affli
cti animum ad pondus desperationis pre
mat. Sic enim dolor noster merentium do
lori iungendus est: vt per temperamentum
subleuet: nō autē per augmentum grauet.
Unde fortasse colligendum est, quod amici bea
ti Job plusque necesse fuerat in consolatio
ne doluerunt: qui dum percussionē cernūt
sed percussi mentem nesciūt: ita in immensū
luctum versi sunt: ac si percussus vir tante
fortitudinis in plaga corporis etiam a cor
de cecidisset. Sequitur. ((Sederuntque cum
eo in terra septem diebus et septem nocti
bus: et nemo loquebatur ei verbum: vide
bant enim dolorem eius esse vehementem.))
Utrum continuis septem diebus et septem
noctibus cum afflicto Job sederunt: an cer
te diebus septem et noctibus totidem instā
tia ei crebre visitationis adheserint: ignora
mus. Sepe enim rem quālibet tot diebus age
re dicimur: quis non eisdem diebus sed cā
continue vacemus. Sepe vero scriptura sa
cra sic totum pro parte: sicut pro toto partem
ponere consueuit. Pro toto enim partem B.
loquitur: sicut Jacob familiam describens
dicit: Intrauit Jacob in egyptum cum ani Gen.46
mabus septuaginta. Qui nimirum cū ani
mas memorat: constat quia infantium et cor
pora comprehendat. Rursum totum pro
parte insinuat sicut ad monumentum Ma Jo.20.
ria queritur dicens. Tulerunt dominum
de monumento: et nescio vbi posuerunt eū.
Solum quippe corpus domini quesitura
venerat: et quasi totum simul dominū sub
latum deplorat. An ergo et in hoc loco to
tum pro parte dicatur incertum est: sed ta
men hoc quod diu tacuerunt: et quandoque
loquendo reprobati sunt: neglecte preter
eundum non est. Sunt namque nōnulli qui et
loqui precipitanter incipiunt et effrenate
cepta effrenatius exequuntur. Et sunt nō

nulli qui tarde quidem loqui inchoant: sed semel inchoantes habere modum locutionis ignorant. Amici igitur beati Job dolorem videntes diu tacuerunt: sed tarde inchoantes indiscrete locuti sunt: quia parcere dolenti noluerunt. Tenuerunt linguam ne propere inciperet: sed incipientem semel nequaquam moderati sunt ne se ex consolatione usque ad contumelias effrenaret. Et bona quidem intentione ad consolandum venerant sed hoc quod pia mens deo mundum obtulit: locutio precipitata viciavit. Scriptum quippe est. Si recte offeras: non recte autem diuidas peccasti. Recte namque offertur: cum recta intentione quid agitur sed recte non diuiditur: si non hoc quod pie agitur etiam subtiliter discernatur. Oblata enim recte diuidere est: quelibet bona nostra studia solicite discernendo pensare. Quod nimirum qui agere dissimulat: etiam recte offerens peccat.

C

Capitulum. 5.

A

Epe ergo et quod bono studio egerimus dum discernere caute negligimus quo iudicetur fine nescimus et nonnunquam hoc fit reatus criminis: quod putatur causa virtutis. Quisque autem amicorum beati Job facta consideratem quam pia ad eum intentione venerit non ignorat. Pensemus enim cuius charitatis fuerit ad afflictum concorditer conuenisse quanto virtus longanimitatis eruuerit: septem diebus et septem noctibus cum afflicto tacuisse: que humilitas in terra diebus ac noctibus sedisse: que compassio puluere capita conspersisse. Sed tamen inchoantes loqui vnde se estimauerunt premium mercedis acquirere: inde eos contingit reatum reprehensionis inuenire: quia incautis sepe ad peccati finem vertitur: etiam quod pro solo studio mercedis inchoatur. Ecce precipiti locutione perdiderunt bonum: quod tanto labore mercati sunt: et nisi diuina gratia offerre eos sacrificium pro suo reatu precepisset: inde a domino iuste puniri poterant: vnde se placere domino mirabiliter estimabant inde iudici displicent: vnde sibi quasi pro defensione iudicis per effrenationem placent. Idcirco vero hec dicimus: vt ad memoriam legentium reuocemus: quatenus solicite quisque consideret ea que malo voto perpetrantur: quanta dominus animaduersione puniat. si inchoata bono studio: sed negligentia indiscretionis admixta tanta inuectione castigat. Quis non mercedis causam peregisse se crederet. si aut in defensione dei quicquam contra proximum diceret: ant certe septem diebus ac noctibus proximi dolore tacuisset. Et tamen amici beati Job hec agentes ad culpam laborando venerunt: quia consolationis quidem bonum quod agebant nouerant: sed cum quanta agendum esset discretionis libra nesciebant. Unde necesse est vt non solum intueamur quod agimus: sed etiam cum quanta discretione agamus. Primum quidem ne mala quoquo modo postmodum vero ne bona incaute faciamus. Ad que nimirum bona solicite peragenda propheta nos admonet dicens. Maledictus homo qui facit opus dei negligenter. Ad hoc vero ista proficiant: vt ante terribilis iudicis subtile atque incomprehensibile examen non solum mala que commisimus: sed ipsa etiam si qua in nobis sunt bene gesta timeamus. Quia sepe iniusto iudicio culpa esse deprehenditur: quod virtus ante iudicium putatur. Et vnde expectatur pia merces operis: inde supplicium iuste sequitur vitionis.

B

C Hiere. 48

Capitulum. 6.

Ec iuxta hystoriam breuiter tractata percurrimus: nunc ad allegoriarum mysterium verba vertamus. Sed quia in exordio huius operis dum de vnitate capitis et corporis tractaremus: solicita intentione premisimus quanta in eis sit compago charitatis: quia et dominus multa adhuc per corpus quod nos sumus patitur: etiam eius corpus idest Ecclesia de suo capite videlicet domino in celo gloriatur: ita nunc passiones exprimi eiusdem capitis debent: vt ostendatur quam multa etiam in suo corpore sustinet. Si enim caput nostrum tormenta nostra non tan-

A

gerent: nequaq̄ pro afflictis membris per-
Act. 9. secutori suo etiam de celo clamaret. Sau-
le saule quid me persequeris? Si cruciat⁹
nostri eius pene non essent: conuersus affli-
ctusq̄ Paulus minime diceret. Supplico
Coll. i. ea que desunt passionum Xp̄i i carne mea.
Et tamen de resurrectione iam sui capitis
Ephe. 2. exaltatus dicit. Qui nos conresuscitauit: et
consedere fecit in celestibus. Nempe hunc
in terra persecutionū tormenta constrinxe-
rant: sed penarū suarꝫ ponderibus pressus:
ecce iam per gloriam capitis in celo reside
bat. Quia ergo in omnibus vnitū caput et
corpus nouimus: sic a persecutione capitis
incipimus: vt subsequenter tamen ad cor-
poris flagella veniamus. Sed hoc quod
quadam die sathan coram domino astitis-
se dicitur. quod vnde veniat percunctatur:
quod beatus Job magnis conditoris pre-
conijs prefertur: quia iam sepe discussim⁹
replicare deuitamus. Si enim diu mens re
B bus discussis innoluitur: peruenire ad in-
discussa prepedit. Ibi ergo allegorie nūc
initium ponimus: vbi post verba sepe repe
tita adiunctū noui aliquid scimus. Itaq̄
ait. Cōmonuisti me aduersus eum: vt affli
gerem eū frustra. Si beatus Job redem
ptoris nostri in passione positi speciē tenet:
quomodo a domino ad sathan dicit: Cō-
monuisti me aduersus eū. Mediator quip-
pe dei et hominū: homo Jesus Xp̄s: vt cul-
pas nostre transgressionis extingueret: ve-
nit mortalitatis nostre flagella tolerare.
Sed quia vnus cum patre eiusdemq̄ na
ture est: quomodo p sathan motum se ad-
uersus eum pater asserit: cum constet q̄ pa
tris filijq̄ concordiā nulla potestatis ineq̄-
litas: nulla voluntatis diuersitas interrum
pat? Sed tamen idem qui patri est equa-
lis per diuinitatem: venit propter nos ad
flagella per carnem. Que nimirum flagel-
la non susciperet: nisi formam damnati ho
minis redimendo sumpsisset. Et nisi primus
homo delinqueret: secundus ad passionū
probra minime veniret. Cum ergo primus
homo per sathan a domino motus est: tūc
est dominus in homine: secundo cōmotus.
Sathan itaq̄ ad huius afflictionem dn̄m
tunc cōmonuit: quando in paradiso primū
hominem a iusticie culmine in obedientie
culpa prostrauit. Nisi enim Adam primū

per voluntariū vicium in anime mortem
traxisset: Adam secundus sine vitio in car C
nis mortem voluntariam non venisset. Be-
ne ergo et etiam de redemptore nostro dici
tur. Cōmonuisti me aduersus eum: vt affli-
gerem illum frustra. Ac si apertius dicatur.
Dum iste non sua: sed illius causa moritur
tunc me in huius afflictione cōmonuisti: cū
illum a me callida persuasione traxisti. De
quo et bene additur frustra. Frustra quip-
pe afflictus est: qz et culpe vitiōe pressus ē:
et culpe contagio inquinatus non est. Fru-
stra afflictus est: qui in carne natus ppria
admissa non habuit: et tamen penam car-
nalium sine culpa suscepit. Hinc est enim
quod per prophetam loquitur dicēs. Que
non rapui: tunc exoluebam. Illius nāq̄ ad Ps. 68.
paradisum conditus diuine potentie simi-
litudinem superbe rapere voluit: sed tamē
culpas huius superbie sine culpa mediator
exoluit. Hinc est qd patri quidam sapiens
dicit. Cum sis iustus: iuste omnia disponis:
eum quoq̄ qui non debet puniri cōdēnas.
Sed pensandū est quomodo iustus sit et
omnia iuste disponat: si eum qui non debꝫ
puniri condemnat. Mediator etenim no-
ster puniri pro semetipso non debuit: quia
nullum culpe contagium perpetrauit. Sꝫ
si ipse indebitam mortem non susciperet:
nunq̄ nos a morte liberaret. Pater ergo
cum iustus sit: iustum puniens omnia iuste D
disponit: quia per hoc cuncta iustificat: q̄
eum qui sine peccato est pro peccatoribus
dānat: vt eo electa omnia ad culmen iusti-
cie surgerent: quo is qui ē super omnia dā
na iniusticie nostre sustineret. Qd ergo illic
dānatus eū non debeat dicitur: hoc hic af-
flictus frustra memoratur. Qui tamē iuxta
semetipm̄ frustra afflictus est: iuxta vero
nostra acta non frustra. Rubigo quippe pec
cati purgari non potuit: nisi igne tormen-
ti. Uenit itaq̄ sine vicio: q se subiceret spō
te tormēto: vt debita nostre iniquitati sup
plicia eo reos suos iuste amitterēt quo hūc
a semetipsis liberū iniuste tenuissent. Fru-
stra ergo et non frustra afflictus est qz in se
quidem admissa non habuit: sed proprio
cruore reatus nostri maculam tersit.

Capitulum. 12.

Espondens sathan ait. Pellem A
r pro pelle: et cuncta q̄ habet homo

debit pro anima sua. ¶ Alioquin mitte ma
num tuam ⁊ tange os eius ⁊ carnē: ⁊ tūc
videbis ꝙ in faciem benedicat tibi. Ma
lignus spiritus cum redemptorem nostrū
miraculis choruscare cōspicit. clamat. Sci
mus qui sis sanctus dei. Qui hec dicit co
Luc. 4. gnoscendo dei filium pertimescit sed tamē
vim superne pietatis ignorans nōnunquā
dum passibilem considerat: hominem pu
putat. Multos autem sub sanctitatis spe
cie in pastorali positos loco viderat qui
alieni valde a visceribus charitatis: pro mi
nimo aliena dāna pensabant. Hunc ergo
quasi ex alijs colligens qꝛ subtractis mul
tis superare non vidit: vsqꝫ ad eius carnē
per tactum passionis exarsit. Velut si dice
ret. ¶ Pellem pro pelle: ⁊ cuncta que habꝫ
homo dabit pro anima sua. Alioquin mit
te manum tuam ⁊ tange os eius ⁊ carnē:
⁊ tunc videbis ꝙ in faciē benedicat tibi.
Ac si aperte dicat. Moueri ex his que ex
tra se sunt negligit: ⁊ tunc veraciter qs sit
agnoscitur: si in seipso quod doleat experi
tur. Hec per se sathan cum fieri appetit:
non verbis sed desiderijs dixit. Hec p mē
bra sua ⁊ verbis ⁊ desiderijs intulit. Ipse
quippe loquitur: cum iuxta ꝓphete vocem
Jere. 11 eius sequaces dicunt. Mittamus lignum
B in panem eius: ⁊ eradamus eum de terra
viuentiū. Lignum quippe in panem mitte
re est: configendo eius corpori stipitem cru
cis adhibere. ⁊ vitā illius de terra viuētiū
eradere se posse existimant: quem dum mor
talem conspiciunt finiri morte suspicātur.
¶ Dixit aūt dn̄s ad sathan. Ecce i manu
tua est: verūtamen aīam illius serua. Cō
ditorem omniū sathane manui traditum
quis vel despiciens credat: sed tamē edo
ctus veritate quis nesciat. ꝙ eiusdē satha
ne membra sunt omnes qui ei peruerse vi
uendo iunguntur. Membrum quippe eius
pilatus extitit: qui vsqꝫ ad mortis extrema
venientem in redemptione nostra dominū
non cognouit. Corpus eius principes sa
cerdotum extiterunt: qui redemptorē mū
di a mūdo repellerē vsqꝫ ad crucē psequēdo
conati sunt. Cū ergo se ꝓ nostra redēptiōe
dn̄s membrorū sathane manibus tradidit
quid aliquid ꝙ eiusdem sathane manū in
se seruire permisit: vt vnde ipse exterius oc
cūberet inde nos exterius interiusqꝫ libera

ret. Si igitur sathane manus eius pote
stas accipitur: eius manus iuxta carnem
pertulit: cuius potestatem corporis vsqꝫ
ad sputa: colaphos: flagella: crucem: lan
ceamqꝫ tolerauit. Unde ⁊ Pilato eius vi
delicet corporis membro ad passionem ve
niens dicit. Non haberes in me potesta Jo. 19.
tem: nisi tibi data esset desuper. Sed tamē
hanc potestatem quā contra se ei extrinse
cus dederat suis seruire iussis intrinsecus
compellebat. Pilatus enī vel sathan qui C
eiusdem Pilati caput extiterat: sub pote
state illius super quem potestatem accepe
rat tenebatur: quia ⁊ superior disposuerat
hoc quod inferius accidens a persecutore
tollerabat vt cum ex mala mente infideliū
surgeret: vtilitati tamen electorum omniū
ipsa quoqꝫ crudelitas deseruiret. Pie igi
tur disponebat intus quod semetipm pati
nequiter permittebat foris. Hinc est enim
quod de illo in cena dicitur. Sciens Jesus Jo. 13.
quia omnia dedit ei pater in manus: ⁊ qꝛ
a deo exiuit ⁊ ad deū vadit surgit a cena:
⁊ ponit vestimenta sua. Ecce in manꝰ per
sequentium iturus: sciebat ꝙ in manu sua D
ipsos etiam persecutores acceperat. Qui
enim omnia accepisse se nouerat: constat
quia ⁊ ipsos a quibus tenebatur tenebat:
vt ipse in se ad vsum pietatis intorqueret
quicquid eorum contra se malicia permis
sa saeuiret. Dicatur ergo ei. Ecce in manu
tua est: Quia ad feriendā carnem seuiens
licentiam accepit: sed potestati illius nesci
ens deseruiuit. Ca. 13.

Animam vero illius serua
re precipitur: non qꝛ hanc
tentare prohibeatur: sed ꝙ A
hanc superare nō posse con
uincitur. Neqꝫ enim sicut
nos qui puri homines su
mus irruente sepe tentatione concutimur:
ita redemptoris nostri anima tentationis
est necessitate turbata. Hostis nāqꝫ noster Mat.
⁊ si in excelsum montem eum quem pmis
sus assumpsit: si daturum se regna mundi
perhibuit: si quasi in panem vertēdos lapi
des ostēdit: mentem tamē mediatoris dei
⁊ hominum tētatione quassare nō valuit.
Sic enim dignatus ē exterius cuncta susci
pere: vt tamen mens eius interius diuini
tati sue inherens inconcussa permaneret.

Jo.2.| Qui et si quando turbatus spiritu in fre-
muisse dicitur: ipse tamen diuinitus dispo
nebat: quantum ipse humanitus turbare-
tur: immutabiliter omnibus presidens: et
semetipsum mutabilem in satisfactione in
firmitatis ostendens. Quietus ergo in semet
ipso manens disposuit: quicquid pro osten
denda humanitate quam susceperat: etiam
turbulentus fecit. Quia vero cum recte di
ligimus nihil in rebus conditis anima no-
stra carius amamus: et sicut animam nostram
eos diligere dicimus: quibus amoris nostri
exprimere pondus conamur potest per eius
animam electorum vita signari. Et cum sa
B than ad feriendam redemptoris carnem
permittitur ab anima separatur: quia cum cor
pus eius ad passionem accepit: electos eius
a iure sue potestatis amittit: cumque illius ca-
ro per crucem moritur: horum mens contra
tentamenta solidatur. Dicatur ergo. ((Ec
ce in manu tua est.)) Verumtamen animam
illius serua. Ac si aperte audiat. Licentiam
contra corpus eius accipe: et ab electis illius
quos apud se ante secula presciens possidet
ius praue dominationis perde.

Gressus igitur sathan a
facie domini percussit Job vl-
cere pessimo: a planta pedis
A vsque ad verticem.)) Nullus
in hac vita electorum venit
qui non huius hostis aduer
sa sustinuit. Membra autem nostri redem
ptoris extiterunt etiam qui ab ipso mundi
exordio dum pie viuunt crudelia passi sunt.
Isa.53. An non huius membrum Abel se esse perhi
buit: qui eius mortem de quo scriptum est:
sicut agnus coram tondente se obmutescet
et non aperiet os suum: non solum placens in
sacrificio: sed etiam moriens tacendo signa
uit. Ab ipso itaque mundi exordio redempto-
ris nostri corpus expugnare sathan cona-
tus est. A planta ergo pedis vsque ad verti-
cem vulnus intulit: qui prius ab hominibus
inchoans: vsque ad ipsum caput ecclesie se-
uiendo peruenit. Bene autem dicitur. ((Te
sta saniem radebat.)) Quid enim aliud in
manu domini testa est: nisi caro ex nostre
substantie luto sumpta. Etenim testa igne
solidatur. Caro autem domini eo ex passio
ne sua robustior extitit: quo per infirmitatem
moriens: a morte sine infirmitate surrexit.

Unde recte etiam per prophetam dicitur.
Exaruit velut testa virtus mea. Sicut testa Ps.21.
enim eius virtus exaruit: qui suscepte car-
nis infirmitatem passionis sue igne robora
uit. Quid vero per saniem: nisi peccatum de
bet intelligi. Per carnem quippe et sangui-
nem: solent carnis peccata designari. Un-
de per psalmistam dicitur. Libera me de Ps.50
sanguinibus. Sanies itaque putredo sangui
nis est. Quid vero accipimus saniem nisi B
carnis peccata ex longa vetustate peiorata.
Vulnus itaque in saniem vertitur: cum negle
cta culpa vsu veteris grauatur. Media-
tor itaque dei et hominum: homo Christus Je-
sus corpus suum manibus persequentium
tradens: saniem testa rasit: quia peccatum
carne deleuit. Venit enim sicut scriptum est: Phil.2.
in similitudinem carnis peccati: vt de pec-
cato damnaret peccatum. Dumque hosti obij-
cit innocentiam carnis sue: extersit conta-
gia carnis nostre: et ex qua nos captiuos
inimicus tenuit per illam nos liberos expia
uit. quia quam nos instrumentum fecimus
culpe: hec nobis per mediatorem versa est
in arma iusticie. Testa ergo sanies raditur
cum carne culpa superatur. Bene autem
subditur. ((Sedens in sterquilinio.)) Non
in foro in quo lex perstrepit: non in edificio
quod se culmine in alta sustollit: sed in ster-
quilinio resedit: quia videlicet redemptor hu
mani generis ad carnem veniens: attestan Heb.4.
te Paulo infirma mundi elegit: vt confun- C
deret fortia. An non quasi ruentibus edifi-
cijs in sterquilinio resedit: qui relictis iudeis
superbientibus: in ea quam dudum abiecerat
gentilitate requiescit. Extra habitaculum
reperitur in vulnere: qui in eo quod iudeam
aduersantem pertulit: passionis dolorem a
gente propria despectus sensit Joanne at-
testante qui ait. In propria venit: et sui eum Jo.1.
non receperunt. Sed quomodo sedens in
sterquilinio conquiescat: hec eadem de se-
metipsa veritas dicat. Ait enim. Gaudium Luc.15.
erit in celo super vno peccatore penitentiam
agente quam supra nonagintanouem iustis qui
non indigent penitentia. Ecce volens in ster
quilinio sedet: qui post perpetratas culpas
libenter corda penitentium possidet. An non
quasi quoddam sterquilinium sunt corda
penitentium: qui dum mala sua flendo con-
siderant: quasi ante se stercora: se se abijcie

do concernat? Percussus ergo Job montem non perijt: sed in sterquilinio sedet: qz ad passionem redemptor veniens: alta superborum corda deseruit: et in afflictorum humilitate requieuit. Quod tamen de se et prius q̃ incarnaretur indicauit cum per prophetam dixit. Isa.56. Ad quem respiciam: nisi super humilem et quietum: et trementem sermones meos? Quis vero consideret q̃ is q̃ tot pia hominibus intulit: quot ab hominibus peruersa tolerauit? Quis consideret quanta nunc usq̃ tolerat: etiam cũ de celo super corda fidelium regnat. Ipse quippe quotidie patitur omne quod a reprobis eius electi lacerantur. Et quamuis caput huius corporis quod videlicet nos sum⁹: iam sese super omnia liberum erexerit: reproborum tamen vulnera adhuc per suũ quod B deorsum retinet corpus sentit. Sed quid ista de infidelibus dicimus: cuz in ipsa quoq̃ ecclesia multos carnalium prauis moribus contra redemptoris vitam pugnare videamus? Sunt namq̃ nonnulli qui hunc qz gladijs non possunt: peruersis actibus insequuntur: qz dum sibi in ecclesia vidẽt de esse quod ambiunt hostes bonorum fiunt: et non solum praue semetipsos actioni inserunt: sed etiam iustorum rectitudinẽ inficere ad peruersa moliuntur. Eterna quippe intueri negligunt: et appetitu temporalium mentis pusillanimitate succũbunt: tantoq̃ ab eternis altius corruunt: quanto bona temporalia esse quasi sola suspicantur. His iustorum simplicitas displicet: et cũ occasionem perturbationis inueniunt: suam eos arripere duplicitatem suadent. Unde hoc quoq̃ congruit apte quod subditur.

¶ Dixit autem illi uxor. Adhuc permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Cuius enim speciem male suadens mulier tenuit: nisi quorũlibet carnalium in ecclesie sinu positoruz qui quo verbis professe fidei intus sunt: eo bonos in correctis C suis moribus peius premunt. Nam minus fortasse nocuisset si non eos sancta ecclesia introrsus admittens usq̃ ad fidei cubile reciperet: quos dum per professam fidem recipit: sibi proculdubio pene ineuitabiles facit. Hinc est q̃ premente turba una redẽptorem nostrum mulier tetigit unde et idez redemptor noster protinus dicit. Quis me Mar.5. tetigit? Cui cum discipuli responderent: Turbe te premunt et affligunt: et tu dicis quis me tetigit: illico adiunxit. Tetigit me aliquis. Nam et ego noui virtutem de me exisse.

Ca. 15.

Multi ergo dominum comprimunt: et una tãgit: quia A carnales quiq̃ in ecclesia eum premunt a quo longe sunt et soli tangũt qui huic veraciter humiles adiunguntur. Turba igitur premit: quia multitudo carnalium quo intus admittitur: eo grauius toleratur. Premit et non tangit: quia et importuna est per presentiam: et absens per vitam. Nonnunquã enim prauis nos sermonibus: nonnunq̃ vero solis peruersis moribus insequuntur. Suadẽt namq̃ aliquando que tenent: aliquando vero et si non suadeant: prebere tamen iniquitatis exempla non cessant. Qui igitur ad mala nos vel verbis vel exemplis illiciũt: profecto persecutores nostri sunt: a quibus tẽtationum certamina sumimus: que saltem in corde vincamus. Sciendum vero est: qz carnales in ecclesia aliquãdo metu: aliquãdo vero audacia suadere peruersa contendunt. Cũq̃ ipsi vel pusillanimitate vel elatione deficiunt: hec iustorum cordibus infundere quasi ex dilectione moliunt. Carnalem videlicet mentem Petrus ante re- B demptoris mortem resurrectionemq̃ retinebat. Saruie filius carnali mẽte duci suo Dauid adiunctus inheserat: sed tamen unus formidine: alter elatione peccabat. Ille quippe mortem magistri audiens dixit. Absit a te domine non erit tibi hoc. Mat.16. Hoc vero iniurias ducis non ferens ait. 2.Reg.16. Nunquid pro his verbis nõ occidetur Semei: qui maledixit Xp̃o domini? Sed illi mox dicitur. Redi post me sathana et hic cum germano audiuit protinus. Quid mihi et vobis filij Saruie? cur efficimini mihi hodie in sathan? Male itaq̃ suadentis angeli apostate appellatiõe cẽsent: q̃ verbis blandis ad illicita quasi diligẽtes trahũt. Ualde vero deteriores sunt q̃ huic culpe nõ formidine: sed elatione succubunt. Quorũ specialiter beati Job uxor figuraz tenuit: C

que marito suadere superba tentauit di-
cens. ((Adhuc permanes in simplicitate tua:
Benedic domino: et morere.)) Simplicita-
tem in marito redarguit: transitoria cun-
cta despiciens puro corde sola eterna con
cupiscit: Ac si aperte dicat. Quid simpliciter
eterna appetis et sub malis presentibus equani
miter ingemiscis: Excedens eterna despice:
et mala presentia vel moriens euade.

Capitulum. 16.

A Sed electi quique cum praua
itus a carnalibus tolerant
quatenus eo se formam rectitudi
nis ostendant discamus ex
verbis vulnerati et incolu-
mis sedentis et erecta qui
ait. ((Locuta es quasi vna ex stultis mulie
ribus. Si bona accepimus de manu domi
ni mala quare non sustineamus.)) Sancti
viri tribulationum bello deprehensi cum vno
eodemque tempore alios ferientes: alios suadentes
feriunt: illis opponunt scutum pacientie: istis
iacula intorquent doctrine atque ad vtrunque
pugnandi modum mira virtutis arte se eri-
gunt quatenus et peruersa intus sapienter
doceant: et foris fortiter aduersa contemnant: hos
docentes corrigant: illos tolerantes premant.
Insurgentes namque hostes patiendo despiciunt
infirmantes vero ciues compatiendo ad salu-
tem reducunt. Illis resistunt ne et alios sub-
trahant: istis medentur: ne vitam rectitudinis
funditus perdant. Videamus castrorum dei mi
2. Cor. 7 litem contra vtraque pugnantem. Ait enim. Foris pu
gne: intus timores. Enumerat bella que ex
2. Cor. xi triseccus tolerat dicens. Periculis fluminum
periculis latronum: periculis ex genere: pericu
lis ex gentibus: periculis in ciuitate: periculis
in solitudine: periculis in mari: periculis in fal
Vbi. s. sis fratribus. In hoc autem bello que contra
aduersarium spicula intorqueat: adiungit. In
labore et erumna: in vigiliis multis: in fame
et siti: in ieiuniis multis: in frigore et nudita
te. Sed inter tot certamina deprehensus di
cat: quanto vigiliarum munimine etiam castra cu
B stodiat. Nam protinus adiungit. Preter il
la que extrinsecus sunt instantia mea quoti
diana: solicitudo omnium ecclesiarum. Et ec
ce in se bella fortiter suscipit: et tuendis se
proximis misericorditer impendit. Narrat ma
la que patitur: subiungit bona que impertit.

Pensemus ergo cuius laboris sit: vno eodem-
que tempore foris aduersa tolerare: intus infirma
protegere: quia verberibus sciditur: cathe-
nis ligatur. Intus metum tolerat quia pas-
sionem suam non sibi sed discipulis obesse
formidat. Vnde et eisdem scripsit dicens. Ne- 1. Thes. 3.
mo moueatur in tribulationibus istis. Ipsi
enim scitis quod in hoc positi sumus. Aliorum
quippe casus in propria passione metuebat: ne
dum ipsi discipuli afflictum pro fide verberi
bus agnoscerent fideles se esse profiteri re-
cusarent. O immensa viscera charitatis: De
spicit quod ipse patitur: et curat ne quid praue
persuasionis discipuli in corde patiantur
Ipse in se contemnit vulnera corporis: et in aliis
vulnera medetur cordis. Habent quippe hoc
iusti proprium: vt in dolore positi tribulatio-
nis sue curam non deserant vtilitatis aliene:
et cum de se aduersa patientes dolent: aliis
necessaria docentes prouident: et quasi percus
si quidam magni medici egrotant. Ipsi tole-
rant scissuras vulneris: et aliis proferunt me-
dicamenta sanitatis. Valde autem minoris la
boris est: aut docere cum nihil toleras: aut to C
lerare cum nihil doces. Vnde sancti viri ad
vtraque se solerter extendunt: et cum tribula
tionibus fortasse feriuntur. sic exteriora bella
suscipiunt: vt solicite cogitent ne proximorum
interiora lacerentur. Sic sancti viri fortiter
in acie assistunt: et illinc iaculis aduersantia
pectora feriunt: hic scuto postpositos debi
les tuentur: atque vtrobique velocitate circum
spectionis inuigilant: quatenus et ante se au
daces confodiant: et post se trepidos a vul-
nere defendant. Quia igitur sancti viri sic
sciunt foris aduersa tolerare: vt intus eti-
am nouerint peruersa corrigere: Dicatur
recte. Locuta es quasi vna ex stultis mulie
ribus. Quia enim electis dicitur. viriliter agi Ps. 30.
te: et confortetur cor vestrum: mentes carna
lium que fluxa deo intentione deseruiunt:
non immerito mulieres vocantur. ((Si bona
accepimus de manu domini: mala quare
non sustineamus:)) Ac si dicat. Si ad bona
eterna tendimus: nimirum si temporalia ma-
la sufferamus. Hec autem bona solicite
Paulus inspexerat: quando illata equa-
nimiter mala tolerabat dicens. Non sunt con Ro. 8.
digne passiones huius temporis: ad super
uenturam gloriam que reuelabitur in nobis.

B ¶ In his omnibus nō peccauit Job labijs suis.)) Sancti viri cum persecutionē foris intusq; patiūtur: nō solū in dei iniurijs minime excedāt sed ne q contra ipsos aduersarios contumeliosa v̄ba iaculantur. Quod dux bonoꝝ recte Petrus admonet dicēs.
1.pe.4. Nemo vestrum patiatur: quasi homicida aut fur: aut maledicus. Maledicus enim patitur: q passionis sue tempore: in sui saltem iniuria persecutoris effrenatur. Sed q2 redemptoris corpus sancta nimirū ecclesia ita pondus dolorum portat: vt hūilitatis modū per verba nō trāseat. Recte de hoc dolēte dr̄ ((In omnibus his nō peccauit Job labijs suis: neq; stultum quid cōtra deum locutus est.))

Capitulum. 17.

A T ((Gitur audientes tres amici Job oē malum quod accidisset ei: venerunt singuli de loco suo: Eliphas themanites: & Baldach suites et Sophar naamathites.)) In prefatione huius operis diximus q2 amici beati Job & si bona ad eum intentione ꝯuenitūt: hereticoꝝ tamen iccirco speciē tenent: q2 ad culpam indiscrete loquēdo dilabūtur. Unde & illis ab eodē beato Job dr̄. ((Disputare cum deo cupio: prius vos ostēdens fabricatores mēdacij & puersoꝝ cultores dogmatum.)) Sancta itaq; ecclesia oī hoc in tempore peregrinatōis sue in afflictione ꝯstituta: dum vulnera sustinet: dum mēbroꝝ suorum lapsus dolet: insuper alios sub xp̄i nomīe tolerat hostes xp̄i. Ad augmētum nāq; doloris eius etiam heretici in contentōe ꝯueniunt eāq; quasi quibusdam iaculis irrationabilibus verbis transfigunt. Bene aūt dr̄. ((Conuenerunt d loco suo.)) Hereticorū quippe locus ipsa superbia est: q2 nisi prius in corde intumescerēt
B ad praue assertionis certamina nō conuenerunt. Ita nāq; malorum locus ē superbia: sicut est econtra humilitas locus bonorum. De quo loco per Salomonem dicitur. Si spūs potestatem habēns ascēderit super te locum tuū ne dimiseris. Ac si aperte dicat. Si tētatoris spūm contra te in aliquo preualere consideras: humilitatem ꝑnie nō derelinquas: Qui q2 locum nostrū humilitatem ꝑnie dixerit: verbis sequenti-
Eccs.x.
bus ostēdit dicēs. Quia curatio cessare faciet peccata maxima. Quid.n.ē aliud humilitas lamēti: nisi medicina peccati? Heretici igitur de loco suo veniūt: q2 ꝯtra sanctam ecclesiam ex superbia mouent quoꝝ peruersa quoq; actio ex ipsa suorū noīum interpretatione colligitur. Dicuntur enim Eliphas Baldach: Sophar. Sicut & superius diximus: Eliphas interpretatus est dei contemptus. Nisi enim deū contēnerēt nequaq̄ de eo peruersa sentirēt. Baldach autē interp̄tatur vetustas sola. Dum .n. vinci refugiūt: & peruerso studio eē victores q̄runt bone vite ꝯuersationē negligūt: & ex sola vetustate est quod intendūt. Sophar vero speculam dissipans interp̄tatur. Hi etenim q in sancta ecclesia fiti sunt: redēptoris sui mysteria fide vera humiliter contēplātur. Sz dum heretici cum falsis allegationibus veniūt: speculam dissipant: q2 eorū mētes quas ad se trahūt: ab intentione recte cōtemplationis inclinant. Ca. 18. Tbi.3.
C
B Ene aūt loca de quibus veniunt: congrua hereticorum actibus describūtur. Dicitur cui Themaites: Suites: Naamathitos. Thema nāq; interp̄tatur auster: sui loquens: naama decor. Austrum aūt ventum calidū eē quis nesciat? Heretici igitur q ardentius appetunt sape quasi plusq̄ necesse ē studēt calere. Desidia quippe corpis & frigoris & rursum ingetudo imoderate curiositatis: imoderato concordat calore. Quia ergo amplius calorem q̄ dat sapie ꝑcipere appetūt ab austro venire referūtur. Ab hoc calore imoderate sapie: mētes fidelium Paulus tempare curauerat cum dicebat. Nō plus sapere: q̄ oportet sape: sz sape ad sobrietatem. Hinc est q Dauid valles salinarum percutit: q2 vz redēptor noster sue districtionis examine in his q de illo praua sentiūt stulticiam imoderati saporis extiguit. Suit aūt dr̄ loquens. Calorem quippe nō vt bene viuant: sed vt elate loquātur hēre desiderant. A themā igitur & suit. i. a calore et loquacitate venire referuntur: q2 p hoc q scripturarū se studiosos exhibent. solius verbis loquacitatis: nō aūt visceribus charitatis calent. Naama ꝑo interpretatur decor A
Ro.2.

qr enim docti nō eē s3 videri appetunt: ex
eruditōis vbis spēm bene viuētiu3 sumūt
Et per calorem loquacitatis vite imaginē
ostendūt decoris: vt eo per decorem3 lingue
peruersa facile persuadeant: quo feditatē
vite sensus caliditate occultant. Sed neq3
ipa locorum nomina inordinata sunt nar-
B ratiōe distincta. Prius.n. Themā: postmo-
du3 Suit: ac deinde Naama ponitur: qa
prius illos inordinatus calor accēdit i cor-
de: deinde nitor loquacitatis erigit: & tunc
demū decoros hoībus hypocrisis ostendit.
Condixerant enim vt pariter venientes visi
tarēt eum & ɔsolarētur. Condicūt sibi here
tici quādo praua quedam contra ecclesiā
ɔcorditer sentiūt: & in omnib9 a vitate dis-
crepāt: & sibi in falsitate ɔcordant. Oēs āt
q nos de eternitate erudiūt: qd aliud faci-
unt: nisi in peregrinatōis nostre nos afflic-
ctione ɔsolantur: Heretici aūt q sanctam
ecclesiam sua docere desiderant: ad eā qua
si ɔsolantes appropinquāt. Nec miru3 q
Mat.26 q aduersantium formam exprimūt noian-
tur amici: cum ipsi quoq3 traditori dī. Ami
ce ad qd venisti: Is diues q inferni igni
cruciatur: ab Abraam filius vocatur: qr & si
per nos mali corrigi negligunt: dignum ta-
men est vt a nobis nō ex sua nequia: sed ex
nostra benignitate amici nominētur. ((Cū
C q3 eleuassent ɔcul oculos suos: nō cogno-
uerūt eum.)) Heretici q3 eā sancte eccle-
sie facta considerāt: oculos leuāt: qr ipsi v3
in imo positi sunt: & cum eius opera respi-
ciūt: in alto sunt ista que cernūt: sed tamen
hanc in dolore positā: nō cognoscūt. Ipsa
qppe appetit hic mala recipe: vt possit ad
eterne remuneratōis premiū purgata per
uenire. Plerūq3 ɔspera metuit: & in discipli
na eruditōis hilarescit. Heretici igit qr ɔ
magno prescītia appetunt: eam in vulne-
ribus positam non cognoscunt. Hoc nāq3
quod in illa cernūt: in suorum cordium co
gitatione nō relegunt. Lux ergo hec aduer
sitatibus pficit: ipsi suo stupori inherent: qr
per experimentum ignorant: que vident.

Ca.19.

Scissisq3 vestibus sparserunt
puluerem super caput suū
in celum.)) Sicut vestimē
ta ecclesie cunctos fideles
accipiunt: vnde & per pro-
phetam dicit: omnibus his vestieris velut Isa.49. A
ornamento: ita hereticorum vestes sūt oēs
q eis concorditer inherentes: illorum erro-
ribus inuoluūtur. Habēt vero heretici hoc
ɔpriū: q in eo gradu in quo de ecclesia exe
unt diu stare nō possunt: sed ad deteriora
quotidie ruunt: & sentiendo peiora in mul-
tis se partib9 scindūt: atq3 a semetipsis ple
rūq3 longius confusionis sue altercatione
diuidūtur. Quia ergo hos quos sue perfi
die adiūgunt: adhuc in multa diuisione di
laniant. Dicatur recte q amici q venerunt
vestes rūpant. Ruptis autem vestib9 cor-
pus ostenditur: qr sepe scissis sequacib9 ma
licia eorum cogitationis apitur: vt discor-
dia dolos patefaciat: quos grauis pri9 cō-
cordie culpa claudebat. Puluerem vo in
celo super capita spgunt. Quid vero per
puluerem: nisi terrena negligentia: Quid
per caput nisi hoc quod pricipale nostrum
est: mens videl3 designatur: Quid per ce-
lum nisi preceptum superne locutionis ex- B
primitur: Puluerem ergo super caput in
celum spgere est: seculari intellectu mentē
corrumpere: & de vbis celestib9 terrena sen
tire. Diuina autem verba plus discutiūt:
plerūq3: q3 capiunt. Super capita igit pul-
uerem spargunt qr in preceptis dei p ter-
renam intelligentiam vltra suarum men-
tium vires extēdūtur. ((Sederuntq3 cu3 eo
in terra septem diebus & septē noctibus.))
In die que videmus agnoscimus: i nocte
autem aut cecitate nil cernimus: aut dubi
etate caligamus. Per diem itaq3 intelli-
gentia: per noctem ignorantia designatur.
Septenario vero numero summa vniuer-
sitatis exprimitur. Unde & non ampli9 q3
septem diebus omne hoc tempus transito
rium consumatur. Quid est ergo qd ami
ci Job consedere: & septem diebus & septē C
noctibus referūtur: nisi q heretici vel i his
in qbus verum lumen intelligunt: vel i his
in qbus ignorantie tenebras patiūtur: qua
si infirmanti sancte ecclesie se condescēde
re simulant: eiq3 sub blandimentorum spe
cie dolos deceptionis parant: Et q3uis vl
in his que intelligunt: vel in his que intel-
ligere non possunt elationis typo turgidi
se magnos apud semetipsos estimant: & nō
nūquam tamen se ecclesie sancte specie te-
nus inclinant & dum verba molliant virus

infundunt. In terra ergo consedere ē aliquid de imagine humilitatis ostendere: ve dum humilia exhibent: persuadeant superba que docent.

Capitulum. 20.

A Otest vero per terraz ipsa
Exo.20. etiaz mediatoris incarnatio designari. Unde ⁊ ad Israel dicitur. Altare de terra facietis mihi. Altare enim de terra domino facere est: incarnationem mediatoris sperare. Tunc quippe a deo munus nostruz accipitur: quando in hoc altari nostra humilitas.i.super dominice incarnationis fidem: posuerit gequid operatur. In altari ergo de terra oblatum munus ponim⁹: si actus nostros dñice incarnationis fide solidamus. Sed sunt nōnulli heretici q factam mediatoris incarnatōem nō dnegāt sed aut d dīnitate aliter ꝗ̄ est estimāt: aut in ipsa a nobis incarnatōis qualitate discordant. Qui ergo veram nobiscum incarnationem redemptoris perhibent: quasi cum Job in terra pariter sedent. Septem ꝓo diebus ⁊ septem noctibus in terra cōsedere describūtur: qz vel in hoc ꝙ aliquid de plenitudine veritatis intelligunt: vel in hoc ꝙ sue stulticie tenebris exhortantur: incarnationis mysterium negare nō possunt Cum beato Job in terra sedere ē: veram redemptoris carnem cum sancta ecclesia credere. Aliquando vero heretici ↄtra nos etiaz suppliciis seuiunt. aliquando nos solis verbis insequuntur: aliquando qctos lacessunt: aliquādo si nos tacentes videāt gescunt: ⁊ mutis amici sunt loquentib⁹ aduersantur. Unde quia beatus Job necdū ad illos aliqd differens dixerat recte subiungitur. ((Et nemo loquebatur ei ꝟbū:))
B Tacentes enim aduersarios habem⁹ si vere fidei filios predicando generare negligimus. Si autem recta loqui incipim⁹ graues mox contumelias ex eorum responsione sentimus: protinus in aduersitate prosiliunt: ⁊ contra nos in vocem doloris erūpunt: quia videlicet metuunt: ne corda q in infimis pondus stulticie aggrauat: ad altum vox recta loquentis trahat. Quia ergo vt diximus: mutos aduersarij diligūt loquentes oderunt: recte apud tacentē Job dr: ((Nemo loquebatur ei verbuz.)) Nā minꝗ̄ tamen cum per torporem inertie fidelium corda considerant: erroris semina spargere loquēdo nō cessant: Cum ꝓo mētes bonorum vident alta sapere: ⁊ ad patriam reditum querere: de erūna hui⁹ exilij strenuo dolore. circūspectione solicita linguam frenāt: qz vidēt ꝙ cōtra corda dolētium incassum loquentes citius obmutescant. Unde ⁊ recte cum diceretur: nemo loquebatur ei verbum: mox causa silentij subinfertur cum dicit. ((Uidebāt enim dolorem eē vehemētem.)) Cum enim amoris dei dolor vehemens corda nostra transfigit: passim praua loqui aduersarius metuit: qz videt ꝙ intētam mētem lacescēs nō solum ad peruersitatem trahere nō valet sed per exercitā fortitā sapiētiaz ⁊ quos tenuerat perdet. C

Capitulum. 21.

Ed fortasse aliquos monet nos hec ita dixisse: ꝙ A
que hi ab amicis gesta sunt: male ab hereticis gerenda significet. Sed sic plerisqz res quelibz p hystoriam virtus ē: p significationem culpa: sicut aliquādo res gesta: in facto cā damnatōis est. in scripto . utē ꝓphetie virtus Quod verum citius ostēdimus si vnum sacre scripture testimonium ad vtraqz probanda proferamus . Quis nāqz audiens. non solum fidelium: sz ipsorum quoqz infidelium nō omnimodo detestetur quod David in solario deambulās Bersabee Urie concupiscit vxorem: Quē tamen a prelio reuertentem: ire ad domū. admonet: pedes lauare. Qui protinus respondit dicens. Archa domini sub pellibus est: ⁊ ego in domo mea requiescam: Quem David ad mensam propriam suscepit: eiqz epistolas per quas mori debeat tradit . Cuius autem David in sola- 2.Reg
rio deambulans typum tenet: nisi eius d quo scriptum est: In sole posuit taberna- Ps.4
culum suum. Et quid est Bersabee ad se perducere: nisi legem littere carnali populo coniunctam Spirituali sibi intellectu sociare: Bersabee enim putens septi-

mus dr: qr nimirum per cognitionē legis i
fusione spūalis grē perfecta nobis sapien-
tia ministratur. Quem pro Urias: nisi iu
daicum populum designat? Cuius nomen
interpretatum dr: lux mea dei. Judaic⁹ enim
populus; qr de accepta legis scientia extol
litur. quasi de dei luce gloriatur. Sed huic
B Urie David vxorem abstulit: sibiqȝ cōiun-
xit: qr vz manu fortis quod David dicit.
in carne redemptor apparens: dum de se
spūaliter loq legem inatuit: per hoc quod
iuxta lrām tenebatur: hanc a iudaico po-
pulo extraneam demonstrauit: sibi ꝫ con-
iunxit: qr se per illam predicari declarauit.
Uriam tamē ad domū ire David admo
net: pedes lauare: qr incarnatus dominus
veniēs iudaico populo precepit: vt ad con-
scientiam redeat: sordes operū fletib⁹ ter-
gat. spūaliter legis mandata intelligat: et
post tantā duriciam preceptoꝝ fontē ba-
ptismatis inueniēs: ad aquam post laborē
recurrat. Sz Urias q archam dei esse sub
pellibus meminit. respondit ꝙ domū suaz
intrare nō possit. Ac si iudaicus populus
dicat. Ego mandata dei in sacrificijs car-
nalibus video: ⁊ redire ad conscientiaz ꝑ
spūalem intelligentiā nō regro. Quasi. n.
archam eē sub pellibus dicit: q precepta
dei nō nisi ad exhibēdum mysteriuz sacrifi
cij carnalis intelligit. Huic tamē redire eti
am ad domū nolentem: David ad mēsaz
vocat: qr q̄uis iudaicus populus ad ꝯsci-
entiam reuerti contēnat: ei tamen redem-
ptor veniens: mandata spūalia: pred cat
Jo.5. dicens. Si crederetis Moysi: crederetis for
sitan ⁊ mihi. De me. n. ille scripsit. Legem
ita q̄ iudaicus populus tenet: que eius di-
uinitatem loquit cui idem populus crede-
C re ddignatur. Unde ⁊ Urias ad Joab cū
epistolis ex qb⁹ occidi debeat mittitur: qr
idem ipe iudaicus populus legem portat:
qua conuicente moriatur. Dum. n. māda-
ta legis retinēs iplere renititur. ipse nimiꝫ
defert iudicium: vnde dānetur: Quid ergo
per factum istud David scelestius: qd vria
mundius dici pōt? Sed rursus per mysteri
um qd David sanctius: qd Uria infideli
us inenitur quando ⁊ ille per vite culpam
ꝓphetie si gnat inocentiam: ⁊ iste per vite
inocentiam in ꝓphetia exprimit culpam.
Non ergo incongrue per ea que bene smi

cis Job gesta sunt: male ab hereticis ger-
da signantur: dum virtus sacri eloquij sic
trāsacta narrat: vt ventura exprimat: sic i
factorem approbat: vt ei in mysterio con-
tradicat: sic gesta dānat: vt hec mistice ge-
renda persuadeat.

Capitulum. 22.

A Situr qr allegorie myste-
ria mēbratim enodātes ex-
pleuimus nūc moralitatis
intelligētiam raptim tangē
tes exequamur. Ad obscu-
ria quippe differenda mens
ꝓperat: ⁊ si aptis dm inuoluitur: clausa vt
dignū ē pulsare ꝓpenditur. Sepe antiqu⁹
hostis postq̄ȝ menti nostre tētationum cer-
tamen intulerit: ab ipso suo certamine ad
tēpus recedit nō vt illate malicie finē pre
beat: sed vt corda que per quiete secura red
diderit: repente rediens facilius inopinat⁹
irrūpat. Hinc ē ꝙ ad tētandum beatū vi-
rum iterū redit: eiusqȝ cruciat⁹ expetit quez
tamē ei superna pietas retinēdo concedit
dicēs: ((Ecce in manu tua est: tm̄ animam
illius serua.)) Sic quippe nos deserit vt cu-
stodiat: sic custodit vt tamen permisso ten
tationis articulo statum nobis nostre ifir-
mitatis ostendat. Qui mox a facie domi-
ni exijt atqȝ a planta pedis vsqȝ ad verti-
cem acceptum feriēdo vulnerauit: qr nimi
rum cum iniam percipit: a minimis incipi
ens: atqȝ vsqȝ ad maiora perueniēs quasi
omne corpus mentis illatis tentationibus
lacerando trāsfigit. Sed tamen ad aiam
feriendo non peruenit qr cūctis cogitatio
nibus interior: iter ipsa vulnera delectatio
num que suscipit archani propositi inten-
tione resistit: vt q̄uis delectatio mentem
mordeat: deliberationē tamen sancte recti
tudinis vsqȝ ad consensus molliciem non B
inflectat. Debemus tamen per asperitatē
penitētie ipsa delectationum vulnera ter
gere: ⁊ censura districtionis rigide: si quid
fluxum emanat in cogitatione mundare.
Unde bene mox subditur. ((Qui testa sa-
niē radebat.)) Quid enim per testā: nisi vi
gor districtionis: qd per saniē: nisi fluxus
illicite cogitatiōis accipitur? Percussi er
go testa saniē radimus: cum post pollutio-
nem cogitationis illicite nosmetipsos aspe
re diiudicandos mundamus. Potest etiam

testa fragilitas humanitatis intelligi. Testa
erga saniem mundare est mortalitatis cur
sum fragilitatẽq; pensare: ⁊ putredinem mi
sere delectationis abstergere. Nam dum
quisq; considerat: q̃ citius caro: ad pulue
rem redeat: festine superat hoc: q̃d se de car
ne intus turpiter impugnat. Cũ vero ex tẽ
tatiõe praua menti cogitatio insinuit: quasi
ex vulnere sanies decurrit. Sed cit⁹ sanies
tergitur: si in consideratione nostra fragili
tas quasi in manu testa teneatur. Neq; .n.
paruipendenda sunt: q̃ q̃uis vsq; ad effe
ctum non pertrahunt: tñ illicite in mente v
santur. Hinc est q̃ quasi a vulneribus redẽ
ptor saniem radere voluerat: cum dicebat.
Audistis quia dictum est antiquis non me
Mat. 5. chaberis. Ego aũt dico vobis q̃ si quis vi
derit mulierem ad concupiscendam eam:
iam mechatus est eã in corde suo. Sanies
itaq; tergitur: cum culpa non solum ab ope
re: sed etiam a corde resecatur. Hinc est q̃
Hieroboal cum a paleis frumenta excute
ret: angelũ vidit: ad cuius imperium proti
nus hedũ coxit. Quẽ super petraz posuit ⁊
ius carnium desuper effudit. Que angelus
virga tetigit: eaq; ignis exiens de petra con
sumpsit. Quid est enim frumentũ virga excu
tere: nisi rectitudine iudicij a vitiorum pale
is virtutũ genera separare? Sed hec agenti
bus angelus apparet: quia tanto magis do
minus interiora denũciat: q̃nto se studiosi⁹
homines ab exterioribus purgant. Qui oc
cidi hedũ precipit. i. oẽm appetitum carnis
nostre immolari. Carnesq; super petram po
ni: ⁊ ius carniũ desuper fundi. Quem aliũ
1. Cor. 10. signat petra: nisi eũ de quo p Paulũ dicit
Petra aũt erat xp̃s. Carnes vo petrã poni
mus cũ corpus nostrũ i imitatione xp̃i cru
ciamus. Ius etiã carniũ desuper fundit: q
in conuersatione xp̃i ipsas etiam a se car
nales cogitatiões exinanit. Quasi. n. ius ex
carne liqda in petra fundit: qñ mẽs a cogi
tationũ carnaliũ fluxu vacuat. Que tamẽ
mox angelus virga tangit: q: intentionẽ no
stram neq̃q̃ ptãs diuini adiutorij deserit.
B De petra aũt ignis exit: ⁊ ius carnesq; con
sumpsit: q: afflat⁹ a redẽptore spiritus tan
ta cor nostrũ flamma cõpunctionis concre
mat: vt oẽ q̃d in eo illicitũ ẽ: ⁊ operis ⁊ co
gitationis exurat. Q̃d ergo illic ẽ in petra
ius fundere: hoc ẽ hic saniẽ testa mũdare.
Perfecta eni mens solerter inuigilat: vt nõ
solũ peruersa agere renuat: sed omne etiaz
q̃d in se per cogitationes turpiter liquatur
tergat. Capitulum. 23

Ed sepe de ipsa victo
ria bellum oritur: vt cũ
immunda cogitatio vi
citur: victoris animus
elatione pulsetur. Sic A
ergo mẽtẽ necesse est p
munditiam erigi: vt tñ
sollicite obeat in humi
litate substerni. Unde ⁊ cũ de sancto viro
diceretur: testa saniẽ radebat: protinus ap
te subiungitur. ¶ Sedens in sterquilinio. ¶
In sterquilinio quippe sedere est: de se vi
lia quepiã ⁊ abiecta sentire. In sterquilinio
nobis quippe sedere est: ad ea que illicite
gessimus mentis oculos penitẽdo reducere
vt cũ ante nos peccatorũ stercora cernimus
oẽ q̃d in aĩo de elatione surgit inclinemus.
In sterquilinio sedet: qm infirmitatẽ suam
sollicitus respicit: ⁊ sese de bonis q̃ per gra
tiam perceperit nõ extollit. An non in ster
quilinio apud se Abraã sederat: q dicebat:
Loquar ad dñm meũ: cũ sim puluis ⁊ cinis Gen. 18.
Apte. n. cernimus in quo loco se apud se po
suerat q puluerẽ se ac cinerẽ etiam cũ deo
loqueretur estimabat. Si igitur ita se despi
cit qui vsq; ad honorẽ diuine collocutiõis
ascẽdit sollicita intentiõe pensandũ ẽ: q̃ pẽa
illi feriẽdi sũt: q ad sũma nõ pficiunt: ⁊ tñ
de minimis extolluntur. Nam sunt nonnul
li qui cuz parua agũt, de semetipsis magna
sentiunt: in altũ mentem subleuãt: ⁊ preire
se ceteros virtutũ meritis putant hi nimiruz
apud se introrsus humilitatis sterqlinium
deserunt. ⁊ elationis fastigia ascendũt: illiz
vz imitantes: qui primus se apud se extulit
sed eleuando prostrauit: illũ imitantes qui
accepta cõditionis dignitate contentus non
fuit dicens. In celũ ascẽdã sup astra celi ex
altabo soliũ meũ. Unde ⁊ ei male conuicta Apoc. 18.
Babilonia. i. confusa multitudo peccantiuz B
dicit. Sedeo regina: ⁊ vidua nõ sum. Quis
quis ergo introrsus intumescit, i altũ se apd Esa. 47
semetipm ponit. Sed eo se grauius in infi
mis deprimit: quo de se infirma veraciter sen
tire ptẽnit. Sũt vo nõnulli q nihil qdẽ virtu
tis studẽt agere: sed tñ cũ alios peccare cõ
spiciũt iustos se i eoz cõparatõe suspicant.

Neq; enim corda oium vna vel similis cul/
pa trãsfigit. Hũc itaq; supbia illaqueat: aliũ
forsitan ira supplãtat. Hũc aũt auaricia cru
ciat: aliũ vero luxuria inflammat. Et plerũq;
C contingit vt his quẽ superbia deprimit: aliũ
respiciat qualiter ira succedant. Et q2 se nõ
ctiua ira instigat: meliorẽ se iracundo iam
reputat: atq; apud semetipsum quasi de iu
sticia extollitur: q2 pẽsare vitiũ negligit quo
grauius tenet. Plerũq; cõtingit vt is quẽ
auaricia sauciat: alium in luxurie vorgine
mersũ cernat. Et q2 se a pollutione carnali
alienũ respicit: quib9 ipse sordibus spiritua
lis vicij intrinsecus polluitur non attendit.
Dũq; in alio pensat malum qd ipse nõ ha/
bet: in se negligit ꝯsiderare qd hz. Sicq; fit
vt dum ad aliena dijudicãda mens ducit;
proprij iudicij lumine priuet: et eo duri9 cõ
tra aliena superbiat: quo sua negligentius
ignorat.

Capitulum. 24.

A
T cõtra qui ad alta virtu/
tũ surgere veraciter appe/
tunt cũ alienas culpas au/
diunt mox ad ꝓprias cor
reducunt: et tanto rectius il
las dijudicant: quanto verius
istas deplorant. Quia igitur electus quisq;
infirmitatis sue consideratiõe se cõprimit:
dicat recte: quia vir sctũs in sterquilinio dolẽs
sedet. Qui enim vere se humiliat continue
cõsideratiõis oculo quibus circũspect9 sit:
delictorũ sordibus proficiens pensat. Scien
dum vero ẽ q2 plerũq; in prosperis importu
na tentatione mens tangitur. sed tñ aliqñ
et aduersa exterius patimur: et intus tenta/
tionis impulsu fatigamur: vt et carne flagel
la crucient: et tñ ad mẽtẽ carnalis suggestio
inundet. Unde et bene post tot beati Job
vulnera adhuc subiuncta sunt: etiam male
suadentis vxoris vba q ait. ¶ Adhuc per/
manens in simplicitate tua: Benedic deo et
morere. Uxor quippe male suadens: ẽ car
nalis cogitatio mentẽ lacescens. Sepe enĩ
dictũ ẽ et foris flagellis atterimur: et intus
carnalis suggestione fatigamur. Hinc ẽ enĩ
Tren. 4. qd hieremias deplorat dicens. Foris inter/
ficit gladius: et domi mors similis est. Foris
enim gladius interficit: cum nos exteri9 fe/
riens vindicta confligit. Sed domi mors si/
milis est q2 et flagella qdem sustinet: et tñ in
tus conscientia a tentationis sordibus mũ/
da non est. Hinc dauid ait: Fiãt tanq; pul/ Ps. 34.
uis ante faciem vẽti. et angelus dñi affligẽs
eos. Qui enim in corde suo aura tentatio/
nis rapit: quasi ante venti faciem puluis ele/
uatur. Et cum inter hec diuina districtio ꝑ/
cutit: qd aliud q̃ angelus dñi affligit. Sz
hec aliter agũt a reprobis: aliter ab electis.
Illorũ naq; corda ita tentantur vt consen B
tiant: istorum vero tentationes quidem susci
piunt: sed repugnant. Illorum cor delectabi
liter capitur: et si ad tempus qd male sugge
ritur displicet: sed postmodum per delibera
tionem libet. Isti vero sic tentationum iacula
excipiunt: vt semper resistendo fatigentur: et
si qñ vsq; ad delectationẽ tentata mens ra/
pit: ipam tñ citius subreptiõe z sue delecta
tionis erubescunt: et forti censura redargũt
quicqd intra se exurgere carnaliter depre/
hendunt: Unde et bene mox subiungitur.
¶ Locuta es quasi vna ex stultis mulierib9.
Si bona suscepimus de manu domini mala
quare nõ sustineamus? Dignum quippe
est: vt sancta mens spirituali correptione cõ
primat: quicquid apud se carnale insolẽter
immurmurat. ne caro aut loquens aspera ad
impatientiam pertrahat: aut loquẽns blan
da ad libidinis fluxa dissoluat. Censura
igitur virilis illicite cogitationis suggestio/
nẽ redarguens: dissolutã turpidinis molli/
ciẽ deprimat dicens. Locuta es quasi vna ex C
stultis mulieribus. Et rursum cõsideratione
munerũ: cogitationes aspere ad impatien/
tiã refrenat dicẽs. Si bona suscemus de ma/
nu domini. mala quare non sustineamus?
Quisq; autem subigere vitia appetit: et ad
eterna interne retributionis culmina vere
intentionis gressibus tendit: quo magis vel
lari se viciorũ bello vndiq; conspicit: eo se
virtutũ armis robustius accingit et tanto mi
nus iacula metuit: quanto cõtra hec venien
tia fortiter pectus munit. Sed plerũq; dum
contra hoc tentationũ bellũ fulciri magnis
virtutibus nitimur: quedam se nobis vicia
sub specie veniunt. sed cultus. aduersitatis
sint: discusse sentiuntur. Unde et aici beati
Job qui ꝓ consolatione cõuenerant: sed i cõ
tumelias erumpunt: q2 insidiantia vicia vir
tutũ faciẽ sumunt: sed hostili inuectiõe nos
feriant: Nã sepe immoderata ira iusticia:
et sepe dissoluta remissio misericordia vult

videri. Sepe incautus timor: humilitas: se-
B pe refrenata superbia appetit libertas apparere. Ad consolandū ergo amici veniūt: sed ad increpationis verba dilabūtur: quia nimirū vicia virtutū specie palliata blanda quidem supficie inchoant; sed aspera nos cōtrarietate perturbāt. Bene aūt dicitur.
((Condixerant enim sibi: vt pariter venientes visitarent eum.)) Vicia quippe sibi sub virtutū pretextu cōdicunt: qr sunt quedā que adversum nos inter se quadā cōuenientia coniungūtur: sicut superbia ₇ ira: remissio ₇ timor. Vicina nāq₃ ē ira supbie: ₇ remissio timori. Condicendo ergo veniunt: que cōtra nos sibi ex quadam prauitatis cognatione sociantur.

Capitulum. 25

A Sed si erūnam nostre captiuitatis agnoscimus: si ex amore eterne patrie in intimis dolemus; vicia que male letis surripiunt; bene tristibus preualere nō possūt.
((Cūq₃ eleuassent procul oculos suos; non cognouerūt eum.)) Afflictos. n. nos vicia minime cognoscunt quia tristi cor mor vt pulsauerit reprobata resiliunt ₇ que nos letos quasi nouerāt: qr penetrabāt mētes: merentes cognoscere nequeunt: qr ipsa nostro rigore franguntur. Sed antiquus hostis quoniam: eis fortiter deprehendi se cōspicit: eo illa sub virtutū imagine altius abscondit. Unde ₇ subditur. ((Exclamātes plorauerunt: scissisq₃ vestib⁹ sparserunt puluerē super caput suum in celū: ₇ sederūt cū eo in terra septem diebus ₇ septē noctibus.)) Signatur enī₃ pietas per ploratū: discretio p scissionē
B vestiū. affectus operū p puluerē capitū: humilitas per sessionē. Aliqū enī quasi pium quid hostis īsidiās simulat vt ad crudelitatis terminū deducat sicut ē cū plecti p disciplinā culpā prohibet q̄tenus que hic nō reprimitur: igne gehēne feriatur. Aliqū discretionis imaginē oculis obijcit: ₇ ad indiscretionis laqueos pducit: sicut est cū impulsu ei⁹ pro īfirmitate nobis pastus alimentorum q̄si discrete cōcedim⁹. s₃ īdiscrete cōtra nos bella carnis excitamus. Aliqū affectū simulat bonorū operū: sed per hunc inquietudinē irrogat laborū: sicut est cum quis quiescere non valet: ₇ quasi d ocio iudicare timet.

Aliqū enim imaginē hūilitatis ostendit: vt effectū vtilitatis subtrahat: sicut ē cū quosdam plusq₃ sunt infirmos atq₃ inutiles sibimetipsis asserit. vt dū se nimis indignos cōsiderant res in qbus prodesse proximis poterāt ministrare ptimescant. Sed hec vitia que sub virtutum spē antiquus hostis occultat. valde subtiliter manus cōpunctionis examiat. Qui. n. veraciter intus dolet: que agēda sunt fortiter puidet. Si. n. nos vis compunctiōis in intimis afficit: ōis strepitus praue suggestiōis obmutescit. Unū et subditur. ((Et nemo loquebat ei verbū videbāt. n. dolorē esse vehemētē.)) Si. n. cor veraciter dolet: linguaz cōtra nos vitia nō habēt. Nā cū plene vitia rectitudis querūt supuacue suggestio prauitatis obturat. Sepe aūt si forti nos studio cōtra vitiorū incentiua stringimus: ipa ēt vitia ad vsum virtutis immutamus. Nōnullos nāq₃ ira possidet s₃ hanc dū rationi subijciūt in sancti zeli ministeriū vertūt. Nōnullos supbia erigit: sed dum diuine formidini animū inclināt: hanc ad defensionē iusticie i voce libere auctoritatis immutant Nonnullos fortitudo carnis illecebrat sed dū exercēdis pijs opib⁹ corp⁹ subdunt: vnde iniqtatis stimulos passi sunt inde pietatis lucra mercant. Unde ₇ bū idez
bt̄us Job post multa certamina: hostias p C
amicis imolat. Quos enī p cōtētionem diu hostes ptulit. qnq₃ p sacrificiū ciues reddidit: qr dū viciosas quasq₃ cogitationes subiūgēdo i virtutes vertimus: tentationū aduersa studia p intētionis hostiā q̄si ad amicoꝝ corda pmutamus. Hec nos in tribus voluminibus tripliciter deseruisse sufficiat. In ipso nāq₃ opis huius ēxordio velut in molē nasciture arboris lingue radicē fixim⁹: vt expositiōis ramos postmodū vt singula expetant loca producamus.

Sancti Gregorij Liber quartus.
Capitulum primum.

Ui textuz cō A
q fiderat ₇ sensum sacre locutionis ignorat: non taz se eruditiōe īstruit: quam ambiguitate cōfundit: qr nonnunq₃ sibi littere verba contradicūt: s₃ dū a semetipis p

cõtrarietatẽ differunt:lectorem ad intelligẽ
Eccl.7. tiã veritatis mittunt. Quid enim est qđ Salo
mon ait: Melius ẽ comedere ⁊ bibere. Et
non longe post subiicit. Melius ẽ ire ad do
mum luctus: q̃ ad domum conuiuij. Cur le
ticiam conuiuio pretulit: q̃ prius esum potũq̃
laudauit: Si enim per electionem bonum
est comedere ⁊ bibere: procul dubio melius
Eccs.12. esse debet ad domum gaudij: q̃ ad domum
lamenti properare. Hinc est quod iterum di
cit. Letare iuuenis in adolescentia tua: et
paulopost adiũxit. Adolescẽtia ⁊ voluptas
vane sunt. Quid ẽ hoc qđ vel prius repre
B hẽda precipit: vel qđ post precepta reprehen
ditur: nisi qđ ipsis littere verbis innotuit: vt
difficultatem exterius patiatur qui veritatis
intelligentiã consideret quã sequat: Que
nimirũ veritatis intelligentia cum per cordis
humilitatem queritur: assiduitate legendi
penetratur. Sicut enim ignotorũ hoĩum fa
cies cernimus ⁊ corda nescimus: sed si fami
liari eis locutione coniungimur: vsu colloquij
eorũ etiã cogitationes indagamus. Ita cũ
in sacro eloquio sola hystoria aspicitur: nihil
aliud q̃ facies videtur. Sed si huic assiduo
C vsu coniungimur: eius nimirũ mentẽ: quasi
ex collocutionis familiaritate penetramus
Dum enim alia ex aliis colligimus: facile in
verbis agnoscim⁹ aliud esse quod intimãt:
aliud quod sonant. Tanto autem quisq̃
noticie illius extraneus reddit: q̃nto in sola
eius superficie ligatur. Ca. 2.

A Ecce enim qđ beatus Job
diei suo maledixisse describit
dicẽs. Pereat dies in qua
natus sum: ⁊ nox in qua di
ctum est cõceptus ẽ homo
Si superficieten⁹ attendit:
quid his verbis reprehensibilius inuenit:
Quis aũt nesciat diem in quo natus ẽ ne
quaq̃ tunc stare potuisse: Modus quippe
est temporis: vt statum non habeat mansio
nis: Qui enim per ventura tendit ad esse:
semper ex preteritis festinat non esse. Cui
ergo vir tantus ei maledicere trei: quã ne
quaq̃ subsistere non ignoret Sed fortasse
aliquis dicat quod ex eo pondus virtutis
eius aspicitur: quia tribulatione commotus
illi rei maledictũ irrogat: que constat qđ mi
nime subsistat. Sed cuius peruersa ratio de
struit: quia si subsistebat res cui malediceret
perniciosum maledictum intulit si autem nõ
subsistebat ociosum. Quisq̃s vero eius spiri
tu plenus ẽ qui ait Omne verbum quod lo Mat.12.
cuti fuerint homines ociosum: rationẽ red
dent de eo in die iudicij: ita ociosa admitte
re: sicut etiam perniciosa formidat. Cui ad
huc sententie adiũgitur. Dies ille vertat
in tenebras nõ requirat eum deus desuper:
⁊ nõ sit in recordatione ⁊ non illustretur lu
mine: obscurent eum tenebre: ⁊ vmbra mor
tis: occupet eum caligo ⁊ inuoluatur amaritu
dine. Noctẽ illam tenebrosus turbo possi
deat: nõ cõputetur ĩ diebus anni: nec nume B
ret ĩ mẽsib⁹: sit nox illa solitaria: nec laude
digna: expectet lucem: ⁊ nõ videat: nec ortũ
surgentis aurore. Dies qui elapsus cursu
temporis scit: cur verti in tenebras dicitur:
Et cũ cõstat q: nõ subsisteret: cur optat vt
eum vmbra mortis obscuret: vel quem diẽ
caligo occupet: quẽ implicatio amaritudi
nis inuoluit: Aut quã noctẽ tenebrosus tur
bo possideat: quã nullus status tenet: Aut
quomõ optatur fieri solitaria: que transeun
do iam fuerat nulla: Aut lucẽ quomõ expe
ctet: q̃ ⁊ sensu caret: ⁊ in proprio statu non
permanet: Quibus adhuc verbis subiicit.
Quare non in vulua mortuus sum: egres
sus ex vtero nõ statim perij: Quare except⁹
genibus: Cur lactatus vberib⁹: Nũc enim
dormiens silerẽ: ⁊ somno meo requiescerẽ
Nunquid si egressus ex vtero statim perijs
set: retributionis meritũ ex hac ipsa perditiõ
ne susciperet: Nunquid eterna requie abor
tiui perfruuntur: Quisquis enim regenera
tionis vnda non soluit: reatũ primi vinculi
ligatus tenet. Qđ vero apud nos valet aq̃
baptismatis: hoc egit apud veteres vel pro
paruulis sola fides: vel pro maioribus virtus
sacrificij: vel p his q ex Abrae stirpe prodi
erant: misteriũ circuncisionis. Nã q: vnus C
quisq̃ cũ primi parentis culpa cõcipit pro
pheta testat dicẽs. Ecce enim in iniquitati Ps. 50.
bus cõceptus sum: ⁊ in peccatis cõcepit me
mater mea: Et quia is quẽ salutis vnda nõ
diluit: originalis culpe supplicia nõ amittit:
aperte per semetipsam veritas perhibet di
cens. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spi
ritusancto: non habebit vitam eternam.
Quid est ergo q in vulua se mortuũ fuis
se desiderat: ⁊ potuisse se quiescere eiusdem Jo.3.
mortis beneficijs sperat: dũ cõstet q neq̃

est requies vite susciperet: si a reatu illu orginalis culpe nequaquam divine cogitionis sacramenta liberassent. Qui adhuc cum quibus quiescere potuisset: adiungit dicens.
((Cum regibus et consulibus terre: qui edificant sibi solitudines.)) Quis ignoret: quod reges terre ac consules eorum a solitudine longe sunt: quo innumeris obsequentium cuneis constipantur. Vel quam difficile: hi ad requiem tendunt: qui tam duris rationum multiplicium nexibus astringuntur: scriptura teste
Sap.6. que ait. Iudicium durissimum his qui presunt
Luc.12. fiet. Unde et in euangelio veritas dicit. Cui multum datum est: multum queritur ab eo.
B Qui adhuc quos in eadem requie socios habuisset: insinuat dicens. ((Aut cum principibus qui possident aurum: et replent domos suas argento.)) Rarum valde est ut qui aurum possident: ad requiem tendant: dum per
Mat.19. semetipsam veritas dicat. Difficile qui pecunias habent: intrabunt in regnum celorum. Nam qui hic multiplicandis divitiis inhiant: quae alterius vite gaudia sperant? Quod tamen ut redemptor noster valde rarum ex solo divino miraculo evenire posse monstraret: apud homines inquit hoc impossibile est; apud deum autem possibilia omnia sunt. Quia igitur verba hec in superficie a ratione discordant: ipsa iam littera indicat: quod in eis sanctus vir iuxta litteram nihil dicat.

Capitulum. 3

A
Ed si prius in sacro eloquio alia maledicta discutimus: hoc quod beati Iob ore prolatum est: subtilius indagamus. Quid est enim quod david qui retribuentibus mala, non reddidit: cum Saul et Io-
2.Reg.1. nathanas occumberent: gelboe montibus maledicit dicens: Montes gelboe: nec ros nec pluuia veniat super vos: neque sint agri primitiarum: quia ibi abiectus est clipeus Saul: quasi non esset unctus oleo. Quid est quod Hieremias cum predicationem suam cerneret audientium difficultate prepediri maledi-
Iere.20. cit dicens: Maledictus vir qui annunciauit patri meo dicens. Natus est tibi puer masculus. Quid ergo montes Saul moriente deliquerunt: quatenus in eos nec ros nec pluuia caderet: et ab omni eos viriditatis germine sententie sermo siccaret? Sed quia gelboe
B interpretatur decursus: per Saul autem unctum et mortuum mors nostri mediatoris exprimitur: non immerito per gelboe montes superba iudeorum corda designantur: que dum in huius mundi desideriis defluunt: in christi i. uncti se morte miscerent. et quia in eis unctus rex corporaliter moritur: ipsi ab omni gratie rore siccantur. De quibus et bene di-
E citur: Ut agri primitiarum esse non possint.
Esa.10. Superbe quippe hebreorum mentes primitiuos fructus non ferunt: quia redemptoris adventum ex parte maxima in perfidia remanentes, et primordia fidei sequi noluerunt. Sancta namque ecclesia in primitiis suis multitudine gentium fecundata vix in mundi fine iudeos quos invenerit suscipit et extrema colligens: eos quasi reliquias frugum ponit. De quibus nimirum reliquiis Esaias dicit. Si fuerit numerus filiorum israel quasi arena maris: reliquie salue fient. Possunt tamen idcirco gelboe montes ore prophete maledici et ut dum fructus ex arescente terra non oritur: possessores terre sterilitatis damno feriantur. Quatenus ipsi maledictionis sententiam acciperent: qui apud se mortem regis suscipere iniquitate sua exigente meruissent.

Capitulum: 4.

A Sed quid est quod a propheta maledictionis sui iam vir ille suscepit: qui nativitatem illius patri nunciauit? Hoc nimirum tanto intrinsecus maiori misterio plenum est: quanto extrinsecus humana ratione vacuum. Nam si qui exterius rationabile fortasse sonuisset: nequaquam nos ad studium interioris intellectus accenderet. Eo ergo nobis plenius aliquid intus innuit: quo foris rationabile nihil ostendit. Si enim ex matris sue utero hoc in mundo propheta affligendus prodiit: nativitatis eius quid nuncius deliquit? Sed quid persona prophete fluctuantis: nisi per pene meritum veniens humani generis mutabilitas designatur? Et quid per patrem illius: nisi iste de quo nascimur mundus exprimitur? Et quis est iste vir qui nativitatem nostram patri annunciat, nisi antiquus hostis? Qui cum nos in cogitationibus fluctuare considerat: malorum mentes que ex auctoritate huius mundi preeminent: ad persuasionem nostre deceptionis instigat. Cumque nos agere infirma con-

sperterit: ea quasi fortia fauoribus extollit: et quasi nato masculo loquitur: cum corruptores veritatis per mendacium nos exuisse gratulatur. Patri ergo masculum natum q̄ nunciat: quando huic mundo eum quem persuaserit factum innocentie corruptorem demonstrat. Nam cum cuilibet peccanti atq; superbienti dicitur Fecisti sicut vir: quid aliud q̄ natus masculus in mundo perhibet? E Jure igitur vir qui masculum natum nunciat maledicatur: quia ipso eius nuncio reprobum gaudium nostri corruptoris indicatur. His ergo scripture sacre maledictionibus discimus quid apud beatum Job in voce maledictionis inquiramus: ne quem deus post vulnera et verbera remunerat: lector verba eius redarguere non intelligens presumat. Quia igitur vt cunq; hec que in prefatione fuerant exquirenda distinximus verba iam historie differentes exequamur.

Cap. Job tertium.

Job. Ca. 3. Post hec aperuit Job os suum: et maledixit diei suo dicens. Pereat dies in qua natus sum. F Non est negligenter differendum q̄d dicitur: aperuit os suum. Scriptura enim sacra ex his que tenuiter premittit: reuerenter expectanda indicat que subiungit. Sicut enim clausa vascula quid intus habeant ignoramus: aperto vero ore vasculorum quid intrinsecus contineatur agnoscimus: ita sanctorum corda que clauso ore occulta sunt: aperto ore deteguntur: et cum cogitationes detegunt: os aperire referuntur: vt intenta mente quasi apertis vasculis quid intus contineant festinemus cognoscere: ac nosmetipsos eorum intimo odore recreare. Unde et sublimia precepta domino in monte dicturo: premittitur. Aperiens os suum dixit: Mat. 5. Quasi illic et hoc accipi debeat: quis tunc suimos in preceptis aperuit: quibus dudum aperuit ora prophetarum. Ualde autem solerter intuendum est quod dicitur: post hec: vt nimirum rei virtus que agitur veraciter ex tempore sentiantur. Prius enim vastitas rerum: extinctio pignorum: dolor vulnerum: persuasio coniugis: aduentus amicorum describitur: qui scidisse vestes: exclamantesq; fleuisse: puluere capita aspersisse: et diu considentes in terra tacuisse memorantur: ac deinde subiungitur. Post hec aperuit Job os suum: et maledixit diei suo: vt ipso videlicet narrationis ordine perpendatur: quia nequaq̄ maledictum per impatientiam protulit: qui ad maledictionis vocem amicis adhuc tacentibus erupit. Capitulum. 5.

Si enim ira motus male diceret: audito damno substantie: cognita morte filiorum: cum procul dubio ad maledictionem dolor excitaret. Sed tunc quid dixerit audiuimus. Ait nanq;. Dominus dedit: dominus abstulit. Rursum Si ira motus malediceret: saltem percussus in corpore: vel male suasus a coniuge: maledictum inferre potuisset. Sed q̄d tunc insidit agnoscimus. Ait nanq; Locuta es quasi vna ex stultis mulieribus. Si bona suscepimus de manu domini: mala quare non sustinemus? Post hec vero describitur quia amici veniunt: flent: consident: tacent: morosq; subiungitur: hoc q̄ diei suo maledixisse perhibetur. Nimis itaq; incongruum est: vt suspicemur eum nullo instigante nullo pulsante: ex impatientia ad vocem maledictionis erumpere: quem nimirum nouimus: inter vulnera corporis: inter male suadentis vxoris: magna preconia creatoris humili mente reddidisse. Patefecit ergo qua mente hec quietus dixerit: qui in tot dei laudes etiam percussus emanauit. Neq; enim postmodum percussus superbire potuit: quem et in percussione dolor humilem ostendit. Sed cum recte nouimus q̄ maledictum sacra scriptura prohibet: cur recte aliquando fieri dicimus: que vetari eodem sacro eloquio non ignoramus? Sciendum vero est q̄ scriptura sacra duobus modis maledictum memorat: aliud videlicet quod approbat: aliud q̄d damnat. Aliter enim maledictum profertur iudicio iusticie: aliter liuore vindicte. Maledictum quippe iusticie iudicio ipsi primo homini peccanti prolatum est: cum audiuit. Maledicta terra in opere tuo. Maledictum iudicio iusticie profertur: cum ad Abraam dicitur. Maledicam maledicentibus tibi. Rursum q̄ maledictum non iudicio iusticie

A

B

C

Gen. 3.

Gen. 27

sed liuore vindicte promittit: voce Pauli apo
stoli predicantis admonemur q ait. Bene
dicite: et nolite maledicere. Et rursū. Neqꝫ
maledici regnū dei possidebūt. Deus ergo
maledicere dicitur: et tamen maledicere ho
mo prohibet: qz quod homo agit malicia
vindicte: deus non facit nisi examine et vir
tute. Capitulum. 6.

Um vero sancti viri male
dictionis sententiam profe
rūt: non ad hāc ex voto vl
tionis. sed ex iusticia exami
A nis erūpūt Intus enim sub
tile dei iudicium aspiciūt: et
mala foris erumpentia: qz maledicto debe
ant feriri recognoscūt: et eo maledicto non
peccant. quo et ab interno iudicio nō discor
Act.8. dant. Hinc est qꝫ petrus in offerentem sibi
pecunias simonē sniam maledictionis in
torsit dicens: Pecunia tua tecū sit in perdi
tionem. Qui enim non ait est: sed sit: non in
dicatiuo: sz optatiuo modo se signauit hec
4.Ro.1. dixisse Hinc Helyas duobus qnquagena
rijs ad se venientib9 dixit. Si homo dei sum d
scendat ignis de celo et consumat vos. Quo
rū vtrorūqꝫ snia qnta veritatis ratione con
ualuit: terminus cause tūc monstrauit. Nā
et simon eterna perditione interijt: et duos
qnqgenarios desuper ueniens flamma con
sumpsit. Virt9 ergo subseqnēs testificatur
qua mente maledictionis snia promittitur.
Cū enim et maledicentis innocentia pma
net: et tamen eum q maledicit vsqꝫ ad inte
ritū maledictio absorbet: ex vtriusqꝫ ptis fi
B ne colligitur: qz ab vno et intimo iudice in re
um snia sumpta iaculat. Igitur si subtilit
beati Iob verba pensam9: non est ei9 male
dictio ex malicia delinquentis: sed ex recti
tudine iudicis: non est ira commoti: sed do
ctrina tranquilli. Qui enim tam recta ma
ledicens intulit: non perturbationis vitio
succubuit: sed doctrine magisteriū impēdit.
Vidit qppe amicos cū clamore flere: vidit
vestes scindere: vidit puluere capita con
spergere: vidit consideratione sue percussio
nis obmutescere: et vir sanctus inspexit: qa
hi9 q tēporalia prospera regrebāt ex compa
ratione mentis proprie eū temporali fractū
aduersitate crediderant. Perspexit qꝫ tran
sitoria afflictione percussum desperate non
flerent: nisi ipsi desperatam mentem ab spe
incolumitatis interne subtraherent et dum
erumpit foris in vocem doloris vulnerātis
int9 ostendit virtutem medicaminis dicens.
Pereat dies in q natus sū. Quid enī
dz per diem natiuitatis: nisi omne hoc tps
nostre mortalitatis intelligi: qd qndiu nos
in hac nostre mutabilitatis corruptione re
tinet: eternitatis nobis incommutabilitas
non apparet. Quia igitur diem iam eter C
nitatis videt: egre diem sue mortalitatis su
stinet. Et notandum qꝫ non ait. pereat dies
in qua conditus sū: sz pereat dies in qua na
tus sū. In die qppe iusticie homo est condi
tus: sed Cayn pmus nat9 ē. Quid est ergo:
diei natiuitatis maledicere: nisi aperte dice
re dies mutabilitatis pereat: et lumen eter
nitatis erumpat: Ca. 7.

Ed qz pire duob9 mōis di
cere solem9: alit. n. pire dici A
mus qn aliqd optam9 vt n
fit: et aliter pire dicimus qn
optam9 vt male fit: hoc qd
de hoc die subdit. Obscuret eū caligo: et in
uoluat amaritudine: liquido ostendit: qz dies
iste nō ita vt nō sit sz ita pire optat vt male
sit. Inuolui enī amaritudine nō pōt: qd
oino pditū nō ē. Hoc aūt tps nre mutabili
tatis non qsiqꝫ ita piturū. i. trāsiturū est vt
male sit: sz vt penitus nō sit: angelo i sacro
elogo attestante q ait. Per viuētē i secula: Apoc. 10.
qz tps iā nō erit. Nā tū pphēta dicit: Erit Ps. 77.
tps eo℞ in eternū: qz p momēta tps deficit
noie tempis eorū defectū vocauit: ostēdēs
qꝫ sine fine oimodo defectu deficiūt hi q a
visionis intime cōsolatiōe separāt Quia er
go nostre mortalitatis hoc temp9 nō ita vt B
male sit: sz pit ita vt nō sit. Querēdū est qd
sit qd non ita vt nō sit: sed ita perire optat
vt male sit. Humana enim anima seu ange
licus spūs ita imortalis ē vt mori possit: ita
mortalis vt mori nō possit. Nā bñe viuere:
siue p vitiū siue p supplicium pdit. Essen
tialr āt viuere: neqꝫ p vitiū: neqꝫ p supplici
um amittit. A qlitate. n. viuēdi dficit: sz oi
mō subsistēdi interitū nec moriēs sentit. Ut
ergo breuit dixeri immortalit mortalis ē: et
mortalit imortalis. Dū igit dies vt peat op
tat: et paulopost inuoluēdus amaritudie dr.
Quē erdam9 qꝫ vir sctūs diei nomine exp
mere voluit: nisi apostatam spiritum qui in C
viuēdi essentia etiā moriēdo subsistit: quē

pditio vite nō subtrahit: quē in eterno dolo
re positum seruando mors immortalis extī
guit. Qui iā a beatitudinis gloria deiectus
adhuc optat vt peat: vt vȝ retrusus dignis
supplicijs: etiam tentandi licentiā amittat.

Capitulum 8

A Qs nimirū diem se exhibet
qz pspera incipit sed in no
ctis tenebras semper desinit
quia ad aduersa perducit.
Diē; nanqȝ ostendebat cum
diceret. In quacūqȝ die cō
Gen.3 deritis ex eo aperientur oculi vestri: ꝛ eri
tis sicut dij. Sed noctem intulit: cuȝ ad mor
talitatis tenebras pduxit. Dies itaqȝ est il
lata promissio meliorū sed nox est exhibita
ipsa experientia calamitatuȝ. Antiquus ho
stis dies est per naturam bene conditus: sȝ
nox est per meritū ad tenebras delapsus
Dies est eū pollicendo bona humanis aspe
ctibus lucis se angeluȝ simulat: Paulo atte
2.Cor.11. stante: qui ait. Ipse eni sathana transfigu
rat se i angelum lucis. Sed nox est cum mē
tes consentientium erroris tenebris obscu
rat. Uir sanctus in dolore proprio causaȝ to
tius humani generis deflens: ꝛ nihil specia
le omnimodo in speciali vulnere cogitans:
reducat ad animū originē culpe ꝛ conside
ratione iusticie dolorē temperet pene. Uide
at humanum genus: vnde ꝛ quo cecidit et
D dicat. ((Pereat dies in q̄ natus sum: ꝛ nox
in qua dictū ē conceptus est homo.)) Ac si
aperte dicat. Pereat spes ab apostata an
gelo illata; qui diem se simulans ex promis
sione diuinitatis emicuit; sed noctem se ex
hibens: lucem nobis nostre immortalitatis
obscurauit. Pereat antiquus hostis: qui lu
cem promissionis ostendit; sed peccati tene
bras contulit; qui quasi diem se blandien
do innotuit; sed vsqȝ ad tenebrosam noctē
ex impressa cordis cecitate perduxit. Sequi
tur. ((Dies illa vertatur i tenebras.)) Qua
si lucet dies iste mentibus hominū: cū praui
tatis eius persuasio prospera creditur ꝛ q̄
lis sit intrinsecus non videtur. Sed cū iniq
tas illius sicut est agnoscitur: dies false pro
missionis quibusdā ante iudicia nostri ocu
los tenebris obscuratur: quia videlicet q̄
lis est ex merito: talis perspicitur in blandi
C mento. In tenebras ergo dies vertitur: quā
do aduersa intelligimus etiam que prospe
ra suadendo pollicetur. In tenebras dies
vertitur: quando antiquus hostis qualis ē
sentiens talis a nobis perspicitur: etiam sub
blandimentis latens: ne fictis prosperitati
bus quasi ex diei lumine illudat. ꝛ veris mise
rijs ad peccati tenebras pertrahat Sequi
tur. ((Non requirat deus eum desuper: ꝛ ñ
illustretur lumine.)) Omnipotens de⁹ sicut
ex nihilo bona facere potuit: ita cū volnit p
incarnationis sue misterium etiam perdita
bona reparauit. Capitulum. 9.

Uas vero ad intelligendum
se creaturas fecerat angeli
cam videlicet ꝛ humanā; sed A
vtrāqȝ supbia protulit; atqȝ
ab statu ingenite rectitudi
nis fregit. Sed vna tegmē
carnis habuit alia vero nihil ifirmum de
carne gestauit. Angelus nanqȝ solummodo
spūs; homo vero ꝛ spirit⁹ ꝛ caro. Misertus
ergo creator vt redimeret: illam ad se debu
it reducere: quam in perpetratione culpe ex
infirmitate aliquid ꝯstat habuisse: ꝛ eo am
plius debuit apostatam angelū repellere;
quo cū a persistendi fortitudie corruit: nihil
infirmū ex carne gestauit. Unde ꝛ recte psal
mista cū misertū redēptorem hoibus dice
ret: ipsam quoqȝ cām misericordie expressit
dicens. Et memoratus ē quia caro sunt. Ac Ps.77.
si diceret. Quo corā infirma vidit: eo distri
cte culpas punire noluit. Est adhuc aliud B
quo ꝛ perditus homo reparari debuit ꝛ su
perbiēs spiritus reparari non possit. Quia
nimirū angelus sua malicia cecidit: hoiem
vero aliena prostrauit. Quia ergo humanū
genus ad lumen penitentie redēptoris ad
uentu reducit; apostata vero angelus ad
restaurationem lucis nulla spe venie: nulla
conuersionis emendatione reuocatur dicaẽ
recte. Non requirat eū de⁹ desuper: ꝛ non
illustreẽ lumine. Ac si aperte diceretur Qz
ipse tenebras intulit; coleret ꝛ sine fine qd
fecit; nec vnqȝ lumen pristini status recipiat
qz hoc etiam non suasus amisit. Sequitur.
((Obscurent eū tenebre: ꝛ vmbra mortis))
Per vmbram mortis obliuio debet intelli
gi; qz sicut mors interimit vitam: ita obliuio
extinguit memoriam. Quia ergo apostata
angelus eterne obliuioi tradiẽ: vmbra mor C
tis obscuratur. Dicaẽ igiẽ obscurent eū te
nebre ꝛ vmbra mortis. i. sic eū erroris sui ce

citas obruat: vt neq̄q̄ vlteri⁹ ad lucem pe-
nitentie per diuini respectus memoriam re
surgat. Sequitur. ((Occupet eū caligo: et
inuoluat amaritudine.))

Capitulum. 10.

Aliquñ hostis neqtie sue vi
a ncuilis astrict⁹ aliō ēq̄ nūc
patit aliō qd in fine patief
Qr.n.a lucis intime ordine
cecidit: nūc semetipsum in-
trinsecus erroris caligine cō
fundit. Sed post hoc amaritudine inuolui-
tur: quia ex merito spontanee caliginis: eter
no gehenne tormento cruciatur. Dicatur er
go. Is qui serenitatem lucis intime perdi-
dit: quid est q̄ ante extremum supplicium
tolerat? Occupet eū caligo. Subiūgit etiā
que illū pena subsequens etiam fine termi
no deuastat inuoluatur amaritudine. Om
ne quippe q̄ inuolutum ē: finem suum q̄si
nusq̄ indicat: quia sicut non ostendit quo
incipit: ita non detegit quo desistet. Inuol-
ui ergo amaritudine antiquus hostis dicit
quia superbie eius supplicia non solū om-
nimoda: sed etiam infinita preparantur.
Que videlicet eius pena tūc initiū accipit:
cū districtus ad extremum iudicium: iudex
Ps.49. venit. Unde ei bene subditur. ((Noctem
illam tenebrosus turbo possideat)) Scriptū
quippe est. Deus manifeste veniet deus no
ster ⁊ non silebit: ignis in conspectu eius ar
B debit: ⁊ in circuitu eius tempestas valida.
Tenebrosus ergo turbo hanc noctem possi
det: quia apostatam spiritum a cōspectu di
stricti iudicis ad eterna supplicia patienda
illa tempestas rapit: turbine ergo nox ista
possidetur: q̄ superba eius cecitas: districta
animaduersione percutitur. Sequit. ((Nō
cōputetur i diebus anni: nec numeretur in
mensibus.)) Annum predicationis superne
gratie non inconuenienter accipimus: quia
sicut in anno congestis diebus tempus per
ficitur: ita in superna gratia virtutū multi
plex vita completur. Potest per annū etiā
multitudo itelligi redēptorū: quia sicut ex
dierum multitudine annus ducitur ita ex
collectione bonorum hominum illa electorū
innumerabilis vniuersitas expletur. Hunc
namq̄ annū perfecte multitudinis Esaias
Esa.61. predicat dicens. Spūs domini super me: eo
q̄ vnxerit me dominus ad annunciandum
mansuetis misit me vt mederer contritis cor
de: ⁊ predicarem captiuis indulgentiam: ⁊
clausis apertionem: ⁊ predicarem annū pla-
cabilem domini. Annus placabilis domini
predicatur: cum futura plebs fidelium ve-
ritatis lumine illustrāda predicatur. Quid
vero per dies: nisi singule queq̄ electorum C
mentes: quid per menses: nisi multiplicate
eorum ecclesie: que vnam catholicam faciūt
dessignatur? Illa ergo nox nō computetur
i diebus anni: nec numeretur in mensibus:
q̄ antiquus hostis superbie sue tenebris p̄s
sus: aduentū quidem redemptoris conspi-
cit: sed nequaq̄ ad veniam cum electis re
dit. Hic enim scriptum est. Nusq̄ enim an-
gelos apprehendit: sed semen Abrae appre Hebre.2.
hendit. Idcirco nanq̄ redemptor noster ñ
angelus: sed homo factus est: q̄ hoc procul
dubio fieri debuit quod redemit vt ⁊ per-
ditum angelum non apprehendendo dese
reret. ⁊ hominem in semetipso apprehenden
do repararet

Capitulum. 11.

Possunt etiam dies hi qui
in eterna luce permanent
angelici spūs: menses aūt A
eorum ordines ⁊ dignita-
tes intelligi. Singuli enī
quiq̄ spūs: q̄ lucent; dies
sunt. Sed q̄ certis quibus
dam dignitatibus distinguūtur: vt alij thro
ni: alij dñationes: alij principatus: alij pote
states sint pro hac ipsa distributōe agminū
menses vocantur. Sed q̄ antiquus hostis
nequaq̄ ad meritum lucis: nequaq̄ ad or-
dinem supernorū agminum reducitur. nec
in diebus anni nec in mensibus numeratur.
Sic quippe illum perpetrate cecitas super-
bie grauat: vt vltra ad illa claritatis intime
superna agmina non redeat. Nequaq̄ ī cō
stantibus lucis dignitatibus admiscetur;
quia tenebrarum suarū merito semper ad
ima deprimitur. Qui quia ab illa patrie ce-
lestis frequentia exors in perpetuum per-
manet: recte adhuc subiungitur. ((Sit nox
illa solitaria nec laude digna.)) Nox illa
solitaria efficitur: quia distinctione per
petua a frequentia patrie superne separat.
Quod tamen intelligi ⁊ aliter potest: vt vi
delicet hominem quem sibi socium ad per-
ditionem fecerat amittat: ⁊ solus cum suo
corpore hostis pereat: dum multos quos de

struxerat:redemptoris gratia reformat. So
litaria ergo nox efficitur:cum sublatis eis q
electi sunt:solus hostis antiquus eternis ge
henne ignibus mancipatur. Bene aūt dicitur
B ((Nec laude digna.)) Cū enim humanum
genus erroris tenebris pressum deos lapi
des crederet:per hoc q idolis seruiebat.
quid aliud:quam seductoris sui facta lau
dabat? Unde per apostolum Paulū bene
dicitur. Scimus q2 nihil est idolū:sed que
1.Cor.8. immolant gentes demoniis immolant. Qui
ergo idolorū venerationi substrati sunt:qd
aliud q̄ noctis tenebras laudauerunt? Sz
ecce iam cernimus quia nox illa non illa n̄
esse laude digna cognoscitur:cum a redem
pto humano genere idolorum veneratio
reprobatur:⁊ nox solitaria relinquitur: quia
cum damnato apostata spū ad tormenta n̄
itur. Sequitur. ((Maledicant ei qui male
dicunt diei:qui parati sunt suscitare leuia
thā.)) In translatione veteri ita non dicit:
obtenebrentur stelle caligine eius:expectet
lucē vel nō videat:nec ortū surgētis aurore))
sed maledicat eam qui maledixit diem:qui
capturus est grande cetum. Quibus ṗbis
apte ostenditur:q a sancto viro in fine mū
di ventura antichristi perditio preuidetur.
Malignus nāq spūs:qui per meritū nox
est:diem se in mundi fine simulat:cum se q̄si
deum hominibus ostendit:cū claritatem si
bi diuinitatis fallaciter tribuit:⁊ supra oē
se qd deus:vel dicitur:vel colitur extollit.
Noctē igitur maledicit:qui maledicit diē:
quia ille tunc eius maliciam destruit:qui il
lustratione aduentus sui tunc etiam poten
tiam eius fortitudinis extinguet. Unde et
bene subiungitur. Qui capturus grande ē ce
tum. Huius enī ceti fortitudo in aquis ca
pit: quia antiqui hostis versutia baptismi
C sacramento superatur. Sed quod transla
tione veteri de auctore omnium dicitur:hoc
translatione hac que ad nos ex hebreo est
arabicoq sermōe deriuata:de electis eius
angelis memoratur. De his nāq dicit. Ma
ledicant ei:qui maledicunt diei. Diem se
quippe iste superbiens spūs ostentare etiā
angelicis potestatibus voluit:cum se super
ceteros:quasi in potentia diuinitatis extol
lens:tot post se ad interitum legiones tra
xit. Sed hi nimirum qui in auctore suo hu
mili corde persisterunt:cū errori eius noctē
inesse conspicerent: diem claritatis ipsius d
semetipsis humilia sentiendo calcauerunt:
q nūc nobis voli eius tenebras indicant et
q̄ sit illius despicienda ficta claritas demō
strat Dicatur ergo de tenebrosa nocte que
humane infirmitatis oculos claudit. Male
dicant ei qui maledicunt diei. id est illi ele
cti spūs erroris eius tenebras damnando d
nuncient qui magnitudinem claritatis illi
us:iam ab exordio fictam vident. Bene aūt
subditur:qui parati sunt suscitare Leuia
than:leuiathā quippe interpretatū dr additā
mentum eorū:quorum scilicet:nisi hominū:
Recte aūt additamentum eorum dicitur: B
quia postq̄ primam culpā mala suggestio
ne intulit:hanc quotidie augere grauioribus
persuasionibus non desistit. Uel certe per
exprobationem leuiathā vocatus est. id est.
additamentum hominū dictus. Eos nāq̄
in paradiso immortales repperit:sed diuini
tatem immortalitatis promittēdo quasi eis
aliquid vltra q̄ erant se addere spopondit
Sed dum blande non habita se daturum
perhibuit:callide ⁊ habita subtraxit. Unde
⁊ eundem leuiathan ita propheta describit
dicens. Super leuiathan serpentem tortu Esa.27.
osum. Leuiathā quippe est in eo q se adde
re homini spopondit:tortuosus ad eū fini
bus irrepsit:quia dum falso impossibilia ṗ
mittit:vere ⁊ possibilia sustulit.

Capitulum. 12.

Querendū ṗo nobis ē. Cur A
qui serpentem dixerat: tor
tuosumq illico subiunxit. i
terposuit vectem:nisi forte.
q in serpentis tortitudine
sinua mollicies:i vecte aūt
est duricia rigiditatis Ut ergo hunc et du
rum signaret:⁊ mollem:⁊ vectē nominat ⁊
serpentem. Durus quippe est per maliciā:
mollis per blandimenta. Uectis ergo dicit:
q2 vsq ad necesse peremit: serpens autem
quia semper insidias molliter infundit. Sz
hunc leuiathan electi angelorum spūs nūc
in puteo abyssi clausum ṗmunt. Unde scri
ptum est Uidi angelum descendentem de Apoc.20
celo:hñtem clauem abyssi ⁊ chatenam ma
gnam in manu sua:⁊ apprehendit dracone
serpentem antiquum:qui est diabolus ⁊ sa
thanas:⁊ ligauit eum per annos mille:⁊ mi B

fit eum in abyssum. Quem tamen in mun-
di fine ad apertiora certamina reuocant: et
totum contra nos in suis viribus relaxant.
Unde illic rursum scriptum est. Cum com-
pleti fuerint mille anni: soluetur sathanas.
Ille enim apostata angelus qui ita condi-
tus fuerat angelo: vt angelorum ceteris le-
gionibus emineret: ita superbiendo succubuit:
vt nunc stantium angelorum ditioni substra-
tus sit: quatenus vel nunc ad vtilitatem no-
stram eis ministrantibus relegatus lateat:
vel tunc ad probationem nostram eis rela-
xantibus totis se suis contra nos virib' so-
lutus exerceat. Quia igitur hi electi spirit'
superbum apostatam comprimunt: qui hu-
miles hunc sequi noluerunt: ipsisque admini-
strantibus disponitur: vt ad intentionem ap-
ti certaminis destruendus funditus quan-
E doque renocetur: dicatur recte. Qui parati sunt
suscitare Leuiathan. Quia tamen hostis cal-
lidus ad aperta tela necdum suscitatus est:
quorundam quomodo mentes nocte ista nunc
latenter obscuret insinuat. Sequitur.

Capitulum. 13.

A btenebrent stelle caligine
eius. Expectet lucem et non
videat. nec ortum surgentis
aurore: quia non conclusit hostia
ventris: qui portauit me.)) In
scriptura sacra stellarum noie
aliquando sanctorum iusticia: que in huius vite
tenebris lucet aliquando vero ypocrita-
rum fictio demonstratur: qui bona: que fa-
ciunt ad percipiendas laudes hominibus
ostendunt. Si enim recte viuentes stelle non
essent: nequaquam Paul' discipulis diceret. In
Phil.2.c medio nationis praue et peruerse inter quos
lucetis sicut luminaria in mundo. Rursum.
Si inter eos qui recta agere videntur: quidam
de actione sua retributionem fauoris huma-
ni non quererent: nequaquam stellas Joannes
ruere a celestibus videret: dicens. Misit dra-
Apoc.12. co caudam et traxit tertiam partem stellarum.
Draconis enim cauda stellarum pars trahi-
tur: quia extrema persuasione antichristi qui-
dam qui videntur lucere rapiuntur. Stellas
nanque in terram trahere est: eos qui viden-
B tur studio vite celestis inherere: ex amore ter-
reno iniquitate aperti erroris inuoluere.
Sunt nanque nonnulli qui ante oculos hu-
manos velut magnis operibus lucent. Sed

quia hec ipsa opera a mundo corde non pro-
deunt: capti in occultis cogitationibus no-
ctis huius tenebris obscurantur. Qui sepe
ea que mundo corde non faciunt: etiam ope-
ra ammittunt. Quia ergo nox preualere per-
mittitur: quando et inter bona opera cordis
intentio minime mundatur: dicatur recte.
Obscurentur stelle caligine eius: id est con-
tra eos qui ante humanos oculos quasi bo-
nis operibus splendent. Malicia antiqui C
hostis obscura preualeat: et hoc quod ante
humana iudicia sumpserant lumen laudis
deponant. Caligine quippe noctis obscuran-
tur cum eorum vita aperto errore confundi-
tur: vt nimirum tales etiam foris in actione
appareant: quales apud semetipsos intus
diuino parere iudicio non formidant. Sequi-
tur. ((Expectet lucem et non videat: nec or-
tum surgentis aurore. Quia non conclusit
ostia ventris: qui portauit me: Nec abstu-
lit mala ab oculis meis.))

Capitulum. 14. A

N euangelio veritas dicit.
Ego sum lux mundi. Sicut
autem idem redemptor no-
ster vna persona est cum con-
gregatione bonorum: ipse nan-
que caput est corporis: et nos
huius capitis corpus: ita antiquus hostis
vna persona est cum cuncta collectione re-
proborum: quia ipse eis ad iniquitatem quasi
caput preeminet: illi autem dum ad persuasa
deseruiunt: velut subiunctum capiti corpus
inherent. Quod ergo de hac nocte. i. antiquo
hoste dicitur dignum est vt ad corpus eius
.i. ad iniquos quosque deriuetur. Quia igitur
redemptor noster humani generis lux est:
quid est quod de hac nocte dicitur: Expe-
ctet lucem et non videat: nisi quod sunt nonnulli
qui fidem quam operibus destruunt: tenere
se sermonibus ostendunt. De quibus per Pau- Titi.i.
lum dicitur. Qui confitentur se nosse deum:
factis autem negant. Ii nimirum: aut pra-
ua sunt que faciunt: aut recta opera non re- B
cto corde sectantur. Non enim de suis ope-
ribus retributiones perpetuas: sed transito-
rios fauores querunt: et tamen quia quasi
sanctos laudari se audiunt: esse se veraci-
ter sanctos arbitrantur: et quanto se ex mul-
torum estimatione irreprehensibiles putant: tan-
to diem districti iudicii securi' expectant. De quo

Amos. 5. bus bene p prophetã dicitur. Ueh desiderã
tibus diem domini. Quibus beatus Job d
bitam sniam profert: predicãtis studio: non
optantis voto dicens. (Expectet lucẽ: z nõ
videat.) Nox qppe illa: ille videlicet tene
brosus hostis in membris suis lucem expe
ctat: z nõ videbit: quia hi qui fidez sine opi
E bus retinent: cum pro eadem fide in extre
mo iudicio saluari se posse confidunt: eorum
spes frustrabitur: quia hanc male viuendo
demoliti sunt: quam confitendo tenuerũt.
Ul' hi qui pro humana laude in bona actiõ
ne se exhibent: in cassum a veniente iudice
retributionem bonorũ operũ sperant: quia
dum hec in ostentatione faciunt: laudis iaz
p̃mium ab humano ore receperunt: verita
Mat. 6. te attestante que ait Amen dico vobis: re
ceperunt mercedem suam. Ubi z bene sub
iungitur. (Nec ortum surgentis aurore.)

Capitulum. 15.

A A Urora quippe ecclesia dici
tur: que a peccatorum suorũ
tenebris ad lucem iusticie
permutatur. Unde z hanc
sponsus in canticorum can
tico miratur dicens. Que est
Can. 6. ista que progredit quasi aurora consurgẽs
Quasi aurora quippe electorum surgit ec
clesia: que prauitatis pristine tenebras de
serit: z sese in noui luminis fulgorem cõuer
tit. In illa igitur luce que in districti iudi
cis aduentu monstratur corpus damnati
hostis ortum surgentis aurore non videt:
quia cum districtus iudex ad retributionẽ
venerit: iniquus quisq3 suorum caligine me
ritorum pressus: q̃ta claritate scã ecclesia
in internũ lumẽ cordis surgat ignorat. Tũc
nãq3 electorũ mens in altum rapitur vt di
uinitatis radijs illustret: z quo eius respe
ctu p̃funditur: eo vltra se gratia chorusca
te subleuatur. Tunc sancta ecclesia plena
aurora fit cum mortalitatis atq3 ignorãtie
sue tenebras funditus amittit. In iudicio
B ergo adhuc aurora est: sed i regno dies: q2
q̃ui iam enim restauratione corporum vide
re lumen in iudicio inchoat: eius tamen vi
sum plenius in regno cõsumat. Ortus itaq3
aurore est exordium clarescentis ecclesie:
quem videre nequeũt reprobi: quia a con
spectu districti iudicis malorum suorum põ
dere ad tenebras pressi pertrahuntur. Und

recte per prophetã dicitur. Tollatur impi9 Esa. 66.
ne videat gloriam dñi dei. Hinc est qd de
hac aurora per psalmistam dicitur. Abscon
des eos in abscondito vultus tui: a contur 30.
batione hominum. Electus enim quisq3 in
iudicio per internum visum in vultu diuini
tatis absconditur: dum reproborum foris
cecitas districta animaduersione iusticie re
pulsa turbatur. Qd etiam non inconueniẽ
ter ad presens accipimus: si simulatorũ cor
da subtilius indagamus. Arrogantes nãq3 C
z ypocrite bonorũ facta exterius aspiciũt:
eosq3 in factis suis laudari ab hominibus
cognoscunt: eorumq3 celebre nomen mirant
tur z q̃ pro bene gestis laudes suscipiant
vident: sed quanto studio easdez laudes fu
giant non vident. Aperta eorum opera con
siderant: sed q̃ sola spe intima hec operan
tur ignorãt. Qui enim vera luce iusticie cla
rescunt: prius a tenebris interne intentiõis
immutantur: vt obscuritatem intus terrene
appetitionis plene deserant: z corda sua ad
superna lucis desideria perfecte conuertãt:
ne cum alijs apparent lucidi: sibimet sint ob
scuri. Arrogantes ergo quia bonorũ facta
considerant: corda non pensant: rimantur
vnde laudari foris valeant: vnde non intus
ad iusticie lumen surgant: z quasi ortũ sur
gentis aurore videre nesciunt: quia inten
tionem religiose mentis considerare contẽ
nunt. Ca. 16.

P Otest etiaz sanctus vir gra A
tia prophetici spiritus ple
nus: iudee perfidiam redẽ
ptore veniente conspicere:
eiusq3 cecitatis dãna p ver
ba hec: quasi ex optantis q̃
litate prophetare vt dicat. (Expectet lucẽ:
z non videat: nec ortũ surgentis aurore.)
Iudea quippe lucem expectauit z non vi
dit: quia humani generis redemptorem vẽ
turũ qdẽ pphetãdo sustinuit: sz venientẽ mĩe
cognouit: z quos ad spẽ aperuit mẽtis ocu
los ad p̃ntiam lucis clausit. Que z surgen
tis aurore ortũ nõ vidit: q2 infirma illa san
cte ecclesie p̃mordia venerari cõtẽpsit: dũq3
hanc labefactari suorũ mortibus credidit:
ad q̃ fortia peruenerit ignorauit. Sed q2 d
infidelibus loquens iniq capitis mẽbra in
notuit. ad ip̃m rursũ iniquor caput verba
cõuertit dicẽs. (Quia nõ cõclusit hostia vẽ

tris qui portauit me:nec abstulit mala ab
oculis meis.)) Quid vniuscuiusque hoim venter
B est matris: hoc vniuerso humano generi ex-
titit habitatio illa summa paradisi. Ex ipsa
nanque velut ex ventre prodijt: et quasi ad incre
menta corporis sic ad augmēta ꝓpaginis
foras emanauit. Ibi conceptio nostra cōua
luit: vbi origo hoim ꝙ primus habitauit.
Sed huius vētris hostia serpens aperuit:
quia persuasione callida in corde hominis
mandatū celeste dissoluit. Huius vētris ho
stia serpens apuit quia munita supernis mo-
nitis claustra mētis irrupit. Sāctus vir igi
tur in pena quā tolerat ad culpam mentis
oculos reducat: doleat hoc quod tenebrosa
nox .i. antiqui hostis obscura suggestio huā
nis mentibus intulit: doleat hoc quod sugge-
stioni callide humana mēs in sua deceptio
ne consensit et dicat. Quia non conclusit ho
stia vētris qui portauit me: nec abstulit ma
la ab oculis meis. Nec moueat, quod non
C conclusisse queritur: quem apparuisse tanquā
detestatur. Non conclusit enim dicit: aper-
uit: et mala non abstulit irrogauit. Quasi .n.
auferret: si quiesceret: et quasi clauderet: si ab
irruptione cessaret. Pensat nanque de quo lo
quitur, et perpendit quod prauo spiritu
quasi lucra nobis dedisse fuerat: si damna
non intulisset. Sic nos de latronibus loqui
mur: quia captiuis suis donant vitam si nō
abstulerint. Libet hec ab inchoatione repe
tere: atque ex eo quod in vsu presentis vite reco
gnoscimus moraliter retractare.

Capitulum. 17.

D Beatus Job cōsiderans post
quā a mentis statu succubuit
genus humanum quanta in
rebus prosperis fiducia sub
leuetur: vel quanta ex ad-
uersis perturbatione franga
tur: ad illud quē habere in paradiso potuit
incommutabilitatis statū mente recurrit: et
mortalitatis lapsum per prospera et aduer
sa variantem: quam despicabilē cerneret
maledicendo declarauit dicens. ((Pereat
dies in qua natus sum: et nox in qua dictum
est: conceptus ē homo.)) Quasi dies quedā
est cum mundi huius prosperitas arridet.
Sed dies iste in noctem desinit: quia sepe tem
poralis prosperitas ad tribulationis tene-
bras producit. Hunc prosperitatis diem pro

pheta respexerat: cum dicebat. Diem homi
nis non concupiui: tu scis. Hanc noctem tri Jere. 17.
bulationis postremo incarnationis sue tem
pore passurum se dominus noster nūciabat:
cum per psalmistam quasi ex preterito dice
ret. Usque ad noctem increpuerunt me renes Ps. 15
mei. Potest autē per diem: peccati delecta
tio: per noctem vero: cecitas mentis intelli-
gi: per quam se homo patitur in culpe per-
petratione prosterni. Optat igitur perire di
em: vt omne quod blandiri culpa cernitur:
vigore iusticie interueniente destruat. Op-
tat etiam perire noctē: vt quod cecata mēs
etiam per consensum perpetrat: animaduer
sione penitentie extinguat. Sed querendū
nobis est: cur in die homo natus dicitur: in B
nocte conceptus. Scriptura tribus modis
hominem appellat: scilicet aliquando per na-
turam: aliquando per culpam: aliquando
per infirmitatem. Homo quippe per natu Gen. 1.
ram dicitur: sicut scriptū est. Faciamus homi
nem ad imaginem et similitudinem nostrā.
Homo per culpam: sicut scriptum est. Ps. 81.
Ego dixi dij estis: et filij excelsi omnes: vos
autem sicut homines moriemini. Ac si aper
te dicat. Sic ut delinquentes obibitis. Un- i. Cor. 3
de et apostolus Paulus ait. Cū sit inter vos
zelus et contentio: nonne carnales estis et secundum
hominē ambulatis: Ac si aperte dicat. Qui
discordes mentes ducitis: nonne adhuc ex
reprehensibili humānitate peccatis: Homo
per infirmitatem dicitur sicut scriptum est. Jere. 17
Maledictus homo qui spem suam ponit in
homine. Ac si aperte diceret: in infirmitate.
Homo ergo in die nascitur: sed in nocte cō
cipitur: quia nequaquam ad delectationem pec
cati rapitur: nisi prius per voluntarias men
tis tenebras infirmetur. Antea enim cecus
in mente fit: et postmodum se reprobe dele-
ctationi substernit. Dicatur ergo ((Pereat
dies in qua natus sum: et nox in qua dictum
est: conceptus est homo)) id est pereat dele-
ctatio que in culpam hominem rapuit per-
eat incauta mentis infirmitas: que eum vs
que ad tenebras praui consensus excecauit.
Homo enim dum blandimenta delectatio
nis caute non perspicit: etiam in noctem ne
quissime perpetrationis ruit. Solerter ergo
vigilandum est vt cum blādiri culpa incho
at: ad quantum interitum mens trahatur
agnoscat. Unde et apte subditur. ((Dies il-

la vertat in tenebras.)) Dies quippe in te
nebras vertitur: cũ culpa in ipo delectatio
nis exordio ad quez perditionis finem ra-
piat videtur. In tenebras diem vertimus:
cũ nosmetipsos districte puniẽtes: ipsa dele
ctationis praue blãdimẽta per districta pe
nitentie lamenta cruciamus: cũ flendo inse
quimur: quicquid in corde taciti ex delecta
C tione peccamus Quia enim fidelis quisqz
cogitatõis i iudicio exq̃ri subtiliter nõ igno
rat: paulo testante qui ait. Inter se inuicem
cogitationũ accusantiũ aut etiã defenden-
Ro.2. tium semetipsum introrsus discuciens: ante
iudiciũ vehemẽter examinat vt districtus
iudex, eo iam trãquillius veniat: quo reatũ
suum quem discutere appetit: iam pro cul-
pa punitam cernit. Unde et recte subiungit
((Non requirat eum deus desuper.)) Req
rit deus que iudicando discutit: non requi
rit que ignoscẽdo in suo iam iudicio impu
nita dereliqt. Hic itaqz dies. id est hec pec-
1 Cor.xi. cati declaratio a domino non requiritur: si
animaduersione spontanea punitur Pau-
lo attestante qui ait. Si nosmetipsos dijudi
caremus: non vtiqz a domino iudicaremur.
Deo ergo diem nostrũ requirere est contra
mentem nostram subtiliter in iudicio omne
quod de culpa gratulatur idagare. In qua
scilicet requisitione illum tunc seuerius per
cutit: quem sibi nunc mollius pepercisse dep̃
hendit. Bene autem sequitur. ((Et non illu
stretur lumine.)) In iudicio nãqz dominus
apparens: omne quod tunc redarguit: lumi
ne illustrat. Quasi enim sub quadaz obscu-
ritate tegitur: quicquid tunc in memoriam
iudicis nõ reuocatur. Scripturaz quippe ẽ.
Ephe.5. Omnia autem que arguũtur: a lumine ma
nifestantur: quasi quedã tenebre peccata pe
nitentiã abscondunt: De quibus per pphe
tam dicitur. Beati quorum remisse sunt ini
Ps.2. quitates: et quorum tecta sunt peccata. Qz
ergo omne qd tegitur: velut in tenebris oc-
cultatur: in die extremi iudicij non illustra-

tur lumine: qd nõ discutitur vltione. Actus
nanqz nostros: quos tunc iuste punire nolu
erit: ipsa sibi aliquo mõ sciens diuina mise
ricordia abscondit. In lumine vero ostendi
tur: quicquid tunc in conspectu omnium de
monstratur. Hic ergo dies vertitur in tene-
bras: vt videlicet omne quod delinquimus
nos per penitentiam tersiamus. Hunc diez
dominus non requirat: et lumine non illu-
stret: vt scilicet nobis culpam nostram ferie̾
tibus ipse hanc extremi iudicij animaduer
sione non increpet. Ipse autem iudex ven-
turus est qui cuncta penetrat cancta per-
stringit. Qui quia vbiqz est: locus quo fugia
tur non est.

Capitulum. 19.

Ed quia correctõis no A
stre fletibus placatur: so
lus ab illo locum fuge
inuenit: qui post perpe-
tratam culpam nunc se
in penitentia abscõdit.
Unde et aperte adhuc
de hoc delectationis die
subiungitur. ((Obscurent eũ tenebre: et vm
bra mortis)) Diem profecto tenebre obscu
rant: quando delectationem mentis inflicta
penitentie lamenta transuerberant. Pos-
sunt etiam per tenebras occulta iudicia de
signari. In luce nãqz qd vidimus: in tene-
bris vero aut omnino nihil cernimus aut
incerto visu caligamus. Occulta ergo iu
dicia quasi quedam ante nostros oculos
tenebre sunt: qz pscrutari nequaqz possunt.
Unde et de deo scriptum est. Posuit tene- Ps.17.
bras latibulũ suum. Et quia absolui nõ me
remur agnoscimus: sed preueniente nos di-
uina gratia per eius iudicia occulta libera
mur. Diem igitur tenebre obscurant: cũ fic̃
dum nostre delectationis gaudium: ab illo B
iuste animaduersionis ratio inscrutabilia
eius iudicia misericorditer occultant Ubi et
apte subiungitur. ((Et vmbra mortis.))

Capitulum. 20.

IN scriptura enim sacra vm A
bra mortis aliquando ob-
liuio mentis accipitur: aliqñ
imitatio diaboli: aliquãdo
mors carnis. Umbra enim
mortis obliuio mentis acci
pitur: quia et vt superius diximus: sicut mors
hoc quo interficit agit vt non sit i vita, ita et
obliuio hoc quod interficit agit vt non sit i
memoria. Unde et recte quia Joannes he
breorum populo cum cuius obliti fuerant
deum predicare veniebat. per zachariam di
citur. Illuminare his qui i tenebris et i vm
bra mortis sedent. In vmbra enim mortis Luc.1.
sedere est: a diuini amoris noticia i obliuio

lassescere. Umbra mortis imitatio antiqui
hostis accipitur. Ipse enim quia mortem i-
tulit: mors vocatur Joanne attestante qui
Apoc.6. ait. Et nomen illi mors. Per umbram igitur
mortis eius imitatio designatur: quia sicut um
bra iuxta qualitatem corporis ducitur: ita
actiones iniquorum: de specie imitatoris ei⁹
exprimuntur. Unde et recte Esaias cum gen-
tiles populos i antiqui hostis cerneret imi-
tatione defecisse: eosque ad veri solis ortum
resurgere: quia certo futura considerat qua
si ex preteritis narrat dicens. Sedentibus
Isa.9 in tenebris et umbra mortis: lux orta e eis.
Umbra enim mortis. mors carnis accipitur
quia sicut vera mors e qua anima separatur
a deo: ita umbra mortis est: qua caro sepa-
tur ab anima. Unde recte voce martyrum
Ps.41. per prophetam dicitur. Humiliasti nos i lo
B co afflictionis. et operuit nos umbra mortis
Quos enim constat non spiritu: sed sola car
ne mori: nequaquam se vera morte: sed umbra mor
tis dicunt operiri. Quid est ergo quod bea
tus Job ad obscurandum diem prave de-
lectationis postulat umbram mortis: nisi quod
ad delenda peccata ante dei oculos: dei et
hominum mediatorem requirit: qui solam pro
nobis mortem carnis susciperet: et verã mor
tem delinquentium per umbram sue mor-
tis deleret: Ad nos quippe venit: qui i mor
te spiritus carnisque tenebamur: unã ad nos
suam mortem detulit: et duas nostras quas
reperit solvit. Si enim ipse utranque susciperet:
nos a nulla liberaret. Sed unam misericor
diter accepit. et iuste utranque damnavit. Sim
plam suam duple nostre contulit: et duplam
nostram moriens subegit. Unde et non im-
merito uno die in sepulchro: et duabus no-
ctibus iacuit: quia videlicet lucem sue simple
mortis tenebris duple nostre mortis adiun
xit. Quia ergo solam pro nobis morte car-
nis suscepit: umbram mortis pertulit: et a dei
oculis culpam quam fecimus abscondit. Di
catur igitur recte. Obscurent eum tenebre
et umbra mortis. Ac si aperte diceretur. Ille
C veniat: qui ut a morte carnis et spiritus debi
tores eripiat: mortem carnis non debens
solvat.

Capitulum. 21.

A Sed quia nullum pecca-
tum dominus inultum re-

laxat: aut enim nos hoc flendo, insequi-
mur: aut ipse iudicando: reservat at ad
emendationem suam semper mens solerter
invigilet. In quo ergo sibi quisque misericor
diter subveniri desiderat: hoc necesse est ut
confitens tergat. Unde et apte subiungitur.
((Occupet eum caligo.)) Quia enim in ca
ligine oculus confunditur: ipsa per peniten
tiam mentis nostre confusio caligo nomina
tur. Nam sicut caligo nebulosa cogente ob
scurat diem: ita confusio perturbatis cogi-
tationibus obnubilat mentem. De qua per
quendam dicitur. Est confusio adducens Eccl.4.
gloriam Cum enim ad mentem male gesta
penitendo reducimus: gravi mox merore cõ
fundimur. Perstrepit in animo turba cogi
tationum meror conterit: anxietas devastat:
in erumnam mens vertitur: et quasi quodã
nubilo caliginis obscuratur. Hec namque ca-
ligo confusionis eorum mentem salubriter
oppresserat: quibus apostolus dicebat. Quẽ Ro.6.
enim fructum habuistis tunc in illis: i qui-
bus nunc erubescetis: Hunc ergo peccati
diem caligo occupet. id est blandimentum
nequitie afflictio penitentie digno merore
perturbet. Unde et aperte subiungitur.
((Involvatur amaritudine.)) Dies enim ama
ritudine involvitur: cum ad cognitionẽ mẽ
te redeunte: peccati blandimenta: crucia-
tus penitentie sequitur. Diem amaritu-
dine involvimus: cum prave delectationis
gaudium que supplicia sequantur aspi-
cimus et asperis hoc fletibus circundamus
Quia enim hoc quod involvitur ex latere B
omnis partis operitur involui dies ama-
ritudine optatur: quatenus que mala i
correctis imminent: ex omni parte quisque
conspiciat: et voluptatis sue lasciviam tri-
sticie lamentis tergat. Sed si diem quam
peccati delectationem diximus: tot impetu
precibus audivimus: ut videlicet circun-
dantes fletus expient quicquid delecta-
tus per negligentiam animus delinquit:
quanta animadversione penitentie huius
diei nox ferienda est: videlicet ipse iam con
sensus ad culpam. Sicut enim minoris
culpe est: cum carnaliter mens in delecta
tione rapitur: sed tamen delectationi sue
per spiritum reluctatur: ita gravioris et
plene nequitie est ad peccati illice-

bram:nō solum delectatione pertrahi sed
etiam cōsensu famulari. Tanto igitur acri-
ori manu penitētie mens a pollutione ter-
genda est:quanto se per cōsensum cōspicit
sordidius inquinatam. Unde et apte subiū-
gitur. (Noctem illā tenebrosus turbo pos
sideat.) Quasi enim quidā turbo tēpestas
C est:cōcitatus spūs meroris. Nam dum pec-
catum quisq; quod fecit intelligit:dum pra
uitatis sue nequitiam subtiliter pensat:me
rore mentem obnubilat:et quasi cōcusso ser
ene leticie aere oēm in se trāquillitatē cor
dis penitentie turbine deuastat. Nisi enim
recognoscentem se animum iste turbo con
terere:nequaq; propheta dixisset. In spiri-
Ps.47 tu vehemēti cōteres naues Tharsis. Thar
sis quippe exploratio gaudij dicitur.

Capitulum. 22.

Ed cum vehemens penitē
tie spiritus mentē occupat:
A oēm in ea explorationē re
prehēsibilis gaudij pertur
bat:vt nihil etiam nisi flere
libeat:nihil nisi qd se terre
re possit attēdat. Ponit nāq; ante oculos il
licitā districtionem iusticie:hinc meritū cul
pe conspicit:quo supplicio digna sit:si parē
tis pietas desit:que per lamenta presentia
ab eterna eruere pena consueuit. Spiritus
ergo vehemens tharsis naues conterit:cui
vis compunctionis valida mentes nostras
huic mūdo quasi mari deditas:salubri ter-
rore confundit. Dicatur ergo. (Noctē illā
tenebrosus turbo possideat.) id est pperpetra-
tionē culpe:non blandimenta secure quie-
tis foueant:sed pie seuiens amaritudo peni
tentie irrumpat. Sciendū vero est quia cū
peccata impunita relinquimus:a nocte pos
sidemur:cum vero hec animaduersione pe
nitentie plectimus:nimirum nos noctē quā
fecimus:possidemus. Sed tunc peccatum
B cordis sub iuris nostri possessiōe reducitur
si cum incipit reprimatur. Unde et diuina
voce Cayn praua cogitanti dicitur. In fori
bus peccatum tuum aderit:sed sub te erit
Gen.4 appetitus tuus et tu domiaberis illius. In
foribus quippe peccatum adest:cum in co-
gitationibus pulsat. Cuius appetitus sub-
ter est:cui homo dominabitur:si cordis ne
quitia inspecta citius prematur:et priusq;
ad duriciam crescat:reluctanti menti sub-
iungitur. Ut ergo delictum suum citius ani
mus sentiat:et culpe tyrannidem sub iure suo
penitēdo restringat:dicatur recte. (Noctē
illā tenebrosus turbo possideat.) Ac si ap
te dicat. Nec captiua mens culpe seruiat:et
pam a penitentia liberam non relinquat. Et
quia quod flenda insequimur:nequaq; no
bis a venturo hoc iudice obijci certi spera-
mus. Bene subditur. (Non computetur in B
diebus anni:nec numeretur in mensibus.)
Illuminationis nostre annus tunc perfici- C
tur:quando apparente eterno iudice:san-
cte ecclesie peregrinationis sue vita cōple-
tur. Tunc laboris sui remunerationem reci
pit:cum expleto hoc belli tempore ad patriā
redit. Unde bene per prophetam dicitur.
Benedices corōe anni benignitatis tue. Qua
si enim corona anni benedicetur:cum finito
laboris tempore virtutum remuneratio cō
fertur. Dies vero huius anni sūt singule q;
virtutes menses autem multiplicia facta
virtutum. Sed ecce cum per fiduciam mēs
erigitur vt speret q venienti iudice de vir-
tutibus remuneretur. occurrunt eius memo
rie etiam mala que gessit:et valde formidat
ne districtus iudex qui venit vt virtutes re
muneret:etiam ea que illicite gesta sūt exa
minans subtiliter penset:ne cum annum cō
plet etiam noctem numeret. Dicat itaq; de
hac nocte. (Non computetur i diebus an
ni:nec numeretur in mensibus) Ac si distri
ctum iudicem exoret dicens. Cum expleto
sancte ecclesie tempore extremo te examini
manifestas:sic dona que contulisti remune
ra:vt mala que cōmisim⁹:non requiras. Si
enim nox illa in diebus anni computatur
ōe quod egimus ex prauitatis nostre esti-
matione confundit. Et dies virtutū iā nō
lucent:si hos in conspectu tuo annumerata
n. stre noctis tenebrosa confusio obscuret.

Capitulum. 23.

Ed si de nocte nostra mone A
ri tunc inquisitionem nolu-
mus magnopere nūc curā-
dum est vt nos in eius di-
scussiōe vigilemus:ne que
libet nobis culpa ipunita remaneat:ne mēs
peruersa que fecit defendere audeat:et defē
dendo nequicie nequiciam adiungat. Un-
de et bene subditur. (Sit nox illa solitaria:
nec laude digna.) Sunt nonnulli q nō so-

lum nequaq̄ deflent quod faciūt sed etiā
laudare ⁊ defendere nō desistunt. Et nimi
rum dum defenditur: culpa geminatur. Con
tra q̄d recte per quēdā dicitur. Peccasti:
Eccli. xi. nō adijcias iterum. Peccatū quippe pec
cato adijcit: qui male gesta etiā defendit: ⁊
noctem illam solitariā non relinquit: q cul
pe sue tenebris etiam patrocinio defensio
nis adiungit. Hinc est ꝙ primus homo de
erroris sui nocte requisitus candē noctem
esse solitariā noluit: qꝛ dum requisitiōe ad
penitentiam vocaretur: ei adminicula excusa
Gen. 3 tionis adiunxit dicens. Mulier quā dedi
sti mihi sociam: dedit mihi de ligno ⁊ come
di: scilicet excessus sui vicium in auctorem
latenter intorquens: ac si diceret. Tu occa
sionē delinquendi pbuisti: qui mulierē de
disti. Hinc est ꝙ huius erroris ramus i hu
mano genere ex illa nunc usq̄ radice pro
trahitur: ut q̄d male agitur: adhuc etiā de
fendatur. Dicatur ergo. Sit nox illa solita
ria: nec laude digna. Ac si aperte erroret di
cens. Culpa quā fecimus sola remaneat: ne
B dum laudatur ⁊ defenditur: in cōspectu nos
iudicis multiplicius astringat. Peccare q̄
dem nō debuimus: sed vtinā alia nō iungē
tes: vel ea que fecimus sola deseramus. Sꝫ
inter hec sciendū est: qꝛ ille culpā suā vera
citer insequitur qui iam ad amorē presen
tis seculi nullo appetitu psperitatis instiga
tur: qui huius mundi blandimenta q̄ sint
fraudulenta considerat: fauoresq̄ eius q̄si
quasdam persecutiōes pensat. Unde ⁊ be
ne subditur. Maledicant ei qui maledi
cunt diei. Ac si aperte dicat. Illi huius no
ctis tenebras vere penitēdo feriant: qui iā
lucem psperitatis seculi despicientes cal
cant. Si enim diē leticiā delectatiōis acci
C pimus recte de hac nocte dicitur. Maledi
cant ei: qui maledicūt diei: qꝛ nimirum illi
veraciter mala transacta p animaduersio
nem penitentie corrigunt: q iam ad bona
fallentia nulla delectatiōe rapiuntur. Nā
quos adhuc noxia alia delectant falsum ē
q̄d cernitur qꝛ pperrata alia deplorāt. Si
autem ⁊ supradictā diem suggestionē calli
dam antiqui hostis accipimus illi maledi
cere nocte intelligendi sunt: q diei maledi
cunt: qꝛ scilꝫ illi transactas culpas vere pu
niunt: qui maligni seductoris insidias i ipsa
suggestione blanda deprehendunt. Bene
autē subditur. Qui parati sunt: suscitare le
uiathan. Ca. 24. A

Omnes enim qui ea q̄ mun
di sunt: mente calcāt: ⁊ ea
que dei sunt plena intētio
ne desiderāt. leuiathan cō
tra se suscitant: qꝛ eius ma
liciam instigatione sue cō
uersationis inflāmant. Nā qui eius volun
tati subiecti sunt: quasi quieto ab illo iure
possidētur: ⁊ superbus eorū rex quasi quadā
securitate pfruitur: dum eorū cordibus icō
cussa potestate dñatur. Sed cū vnusquisq̄
spūs ad conditoris sui desideriū recalescit
cum torporem negligentie deserit: ⁊ frigus
insensibilitatis pristine igne sancti amoris
accēdit: cū libertatis ingenite meminit ⁊ de
neri ab hoste seruus erubescit: qꝛ idem ho
stis se considerat despici: qꝛ vias dei videt
apprehendi: dolet contra se captū teneri: ⁊
mox zelo accenditur: mox ad certamen moue
tur: mox ad tentationes innumeras contra
rebellantē mentē se excitat: atq̄ in oī arte
lacerationis instigat: vt tētationū iacula in
torquendo confodiat cor: q̄d dudū quieto
iure possidebat. Quasi dormiebat quippe
dum sopitus in prauo corde quiesceret: sꝫ
excitatur in puocatione certaminis: cum ius
amiserit peruerse dominationis. Huic er
go nocti maledicant: qui parati sunt susci
tare leuiathan. idest hi se contra peccatū
fortiter iudicio districtionis erigant: qui in
suis tentationibꝰ excitare antiquum hostē
aduersarium non formidant. Scriptū nāq̄ Eccli. 2.
est. Fili accedens ad seruitutem dei: sta in
iusticia ⁊ timore: ⁊ prepara animā tuā ad
tentationem. Quisquis enim accingi in di B
uino seruitio properat: quid aliud q̄ se cō
tra antiqui aduersarij certamen parat: vt
liber in certamine ictus suscipiat: qui quie
tus sub tyrānide in captiuitate seruiebat.
Sed in eo ipso ꝙ mens cōtra hostem accin
gitur: quo alia vicia subigit: alijs reluctatur:
aliq̄ñ de culpa aliquid: q̄d tñ nō valde no
ceat remanere permittitur. Et sepe mens q̄
aduersa multa ⁊ fortia superat: vnū in se et
fortasse minimū: quāuis magna intētione
inuigilet nō expugnat. Q̄d diuina nimirū
dispēsatione agitur: ne ex omni parte vir
tutibus splendens in elatione subleuetur:
vt dum in se parum quid reprehensibile vi

dect: τ tamen hoc subigere nõ valet: neq̃
q̃ sibi: sed auctori victoriã tribuat i his su
bigere fortiter valet. Unde τ bñ subiungi-
tur. ¶ Obtenebrentur stelle caligine eius.
Stelle quippe huius noctis caligine obte-
nebrant: q̃ñ τ hi qui magnis virtutib⁹ splẽ
dent: adhuc obscuritate culpe aliqd retinen
tes sustinẽt: vt etiã magne vite claritate lu
ceant: τ tamen adhuc noctis reliquias no
E lentes trahãt. Qḋ ad hoc sicut dictũ ẽ agi
tur: vt mens pficiens ad ꝟtutẽ msticie sue
melius infirmitate roborẽt: τ inde verius i
bonis luceat. Unde eã etiã nolentẽ praua
reprehẽsibilia humiliter obscurẽt. Uñ τ bñ
cũ israelitico populo pcepta repromissiõis
terra partiretur: Effraim tribui: Chananc
us gentilis populus nõ occisus: sed factus
Iosue. 16 tributarius dicitẽ: sicut scriptũ est. Habita-
uit chananeus in medio Effraim tributa-
rius. Quid enim Chananeus gẽtilis vide
licet populus: nisi vitiũ significat: Et sepe
magnis virtutib⁹ terrã pmissionis igredi-
mur: quia spe intima de eternitate robora
mur.

Capitulum. 25.

Sed dum inter acta sublĩ-
mia vitia quedã praua re
tinemus: quasi Chananeũ
viuere in terra nostra pce
dimus. Qui tamẽ tributa
B rius efficitur: q: hoc ipsũ
vitiũ quod subigere nõ possumus ad vsuꝫ
nostre humilitatis vtiliter retorquemus: vt
eo de se mens τ i summis vilia sentiat: quo
Iudi. 3. suis viribus etiã praua q̃ appetit nõ expu-
gnat. Uñ τ bñ rursum scriptũ est. Hec sunt
gentes quas dñs dereliquit: vt erudiret in
eis israelẽ. Ad hoc nãq̃ quedã minima vi
tia nostra retinẽtur: vt sese nostra intentio
sollicitã in certamine semper exerceat: et
eo de victoria nõ supbiat: quo viuere in se
hostes conspicit: a qbus adhuc vinci formi
dat. Israel ergo reseruatis gentib⁹ erudi-
tur qñ in qbusdã minimis vicijs elatio vir
tutis nostre cõprimit: τ in paruis sibi resistẽ
tib⁹ discit: q̃ ex se maiora nõ subijcit. Hoc
tamẽ qḋ dr. Obtenebrentur stelle caligine
eius: intelligi τ aliter põt. Nox quippe illa cõ
sensus videlꝫ ad culpã: que ad nos primi
parentis est excessu ppagata: mentis no-
stre oculũ tanta obscuritate pculit: vt i hu
ius vite exilio cecitatis sue tenebris pressus
quãtalibet via eternitatis lumen intende-
rit: penetrare nõ possit. Post penam nãq̃
dãnati peccatores nascimur: atq̃ ad hanc
vitam cũ mortis nostre merito venimus: τ
cum ad superne lucis radiũ aciẽ mentis eri-
gimus ipsa infirmitatis nostre obscuritate B
caligamus. Et quidẽ multi in hac infirmi-
tate carnis tanta ꝟtute roborati sunt: vt
resplẽdere mundo quasi stelle potuissent.
Multi in tenebris vite psentis dum supio
ra de se exempla exhibent: astrorũ more no-
bis desuper lucent: sꝫ quãtalibet corrusca-
tione opis fulgeant: quãtolibet se igne cõ-
punctionis accẽdant: nimirũ cõstat q: dum
corruptibili adhuc carne grauati sunt eter
num lumen sicut ẽ: videre nequaq̃ possunt
Dicat ergo. Obtenebrent stelle caligine
eius. idest etiã illi in contẽplatione sua an-
tique noctis adhuc tenebras sentiãt de qui
bus nimirũ cõstat q̃ humano generi i hu-
ius vite caligine ꝟtutũ suarũ iã radios ex-
pandant: q: τ si mente iã ad summa extollũt
adhuc tamẽ in infimis pme culpe ponde-
re grauãtur. Unde fit vt τ foris exẽpla lu-
cis velut astra prebeant: sed tamen intus
vsq̃ ad fixe visionis certitudinẽ pressi no-
ctis caligine nõ ascẽdãt. Sepe aũt ita mẽs
accendit: vt quãuis in carne sit posita: in
deũ tamẽ omni subiugata carnali cogita-
tione rapiat: nec tñ deũ sicut est ↄspicit: q: C
hanc nimirũ sicut dictũ est: in carne corru-
ptibili pondus pme dãnationis pmit. Se-
pe etiã ita absorberi desiderat: vt eternam
vitam si possit fieri sine interuẽtu corporee
mortis attigat. Unde apostolus Paulus
cũ ardenter internam lucẽ quereret: sed tñ
vtcũq̃ exterioris mortis dãna formidaret 2. Cor. 5
ait. Quãdiu sumus i hoc habitaculo inge
miscimus grauati eo q̃ nolumus expolia-
ri: sed supuestiri: vt absorbeatur qḋ morta B
le est a vita.

Capitulum. 26.

Ancti igiẽ viri videre veruꝫ
mane appetunt: τ si pcedat
etiã cũ corpore illud attige-
re lucis intime secretũ volũt
Sed quãtolibet ardore intẽ
tiõis extollãt adhuc antiqua
nox aggrauat: τ corruptibiles hui⁹ carnis
quos hostis callidus ad cõcupiscẽtiã ape-

nuit: iustus iudex a cõitu interni sui ful-
goris p̄mit. Unī ꝛ bene subdit. ⁋ Expectet
lucem ꝛ nō videat: nec ortū surgētis auro-
re.) Quātalibet nāq̄ intētione adhuc pe-
regrina mens satagat videre lucē sicut est
nō valet: q2 hanc ei dānationis sue cecitas
abscondit. Ortus ꝙo aurore est illa noua
natiuitas resurrectionis qua sancta eccle-
sia etiā carne suscitata oritur: ad contem-
plandū lumē eternitatis. Si enim ipsa car
Mat. 25 nis nostre resurrectio: quasi quedā natiui-
tas nō esset: de ea veritas nō dixisset. In
regeneratione cū sederit filius hominis in
sede maiestatis sue. Esse ergo hāc ortā vi-
dit: quā regenerationē vocauit. Sed quā-
talibet virtute electi nunc fulgeāt: penetra
re que erit illa noue natiuitatis gloria ne-
1. Cor. 2. queunt: q2 tunc cū carne ad contēplandū
eternitatis lumen ascendūt. Unde ꝛ apo-
stolus Paulus ait. Qđ oculus nō vidit:
nec auris audiuit: nec i cor hominis ascen
dit que p̄parauit deus diligētibus se. Di-
cat ergo. Expectet lucē ꝛ nō videat: nec or-
tū surgētis aurore: q2 spōtaneo vicio tene
B brata nostra infirmitas: nisi prius p mortē
pene sue debitū soluat: claritatē lucis iter-
ne nō penetrat. Sequit. ⁋ Quia nō cōclu-
sit hostia ventris q portauit me: nec abstu
lit mala ab oculis meis.) Sicut ꝛ supius
dictū est. Non cōclusit: dicit aperuit: ꝛ nō
abstulit: arrogauit. Hec itaq̄ nox videlȝ cul-
pa hostia vētris aperuit: q2 cōcepto ad pec
candū homini desideria cōcupiscentie car-
nalis reserauit. Hostia quippe ventris sunt:
Isa. 25. desideria cōcupiscētie carnalis. De quibus
per pphetā dicitur. Intra in cubicula tua
ꝛ claude hostia. Cubicula quippe igredimur
cum secreta mentis nostre intramus. Ho-
stia aūt claudimus: cū desideria illicita co
ercemus. Hec itaq̄ cōcupiscentie carnalis
hostia dum cōsensus noster aperuit: ad in-
numera nos mala corruptiōis ptraxit. Unī
etiā nunc sub mortalitatis pondere gemi-
mus: quāuis ad hoc arbitrio nostro vene-
rimus: q2 ꝛ iudicij sic iusticia exigit: vt qđ
sponte fecimus inuite toleremus. Sequit.
C ⁋ Quare nō in vulua mortuus sum: egres-
sus ex vtero non statim perij: Cur except⁹
genib⁹: Cur lactatus vberib⁹:) Absit nos
credere: ꝙ beatus Job tanta spūs sciētia
preditus: tāta interni iudicis attestatione
laudatus abortiuū se optet interijsse. Sed
quia sicut etiā per remunerationem cogno
scitur: ꝙ intus habeat testem sue fortitudi
nis: sic intus pensanda sunt eius pondera
locutionis.

Capitulum. 26. A

Quattuor quippe modis pec
catum pp̄etratur in corde:
quattuor cōsumatur i ope.
In corde nāq̄ suggestiōe:
delectatiōe: cōsensu: ꝛ de-
fensionis audacia pp̄etra-
tur. Fit enim suggestio p aduersariū: dele-
ctatio per carnē: cōsensus p spūm: defensio
nis audacia per elationem. Culpa enī que
terrere mentem debuit extollit: ꝛ deiciēdo
eleuat: sed grauius eleuando supplantat.
Unde ꝛ illam primi hominis rectitudinem
antiquus hostis his quattuor ictibus fre-
git. Nam ꝛ serpens suasit: Eua delectata
est: Adam consensit: qui etiā requisitus con
fiteri culpam per audaciā noluit. Hoc ꝙo
in humano genere quotidie agitur: quod
actum in primo parente nostri generis non
ignoratur. Serpēs suadet: q2 occultus ho
stis mala cordibus hominū latenter sugge
rit. Eua delectata ē: q2 carnalis sensus ad
verba serpentis mox se delectatiōi subster
nit. Assensum ꝙo Adā mulieri prepositus
prebuit: quia dum caro in delectationē ra
pitur etiā a sua rectitudine spiritus infir-
matus inclinatur. Et requisitus Adam ꝯfi
teri culpam noluit: quia videlicet spiritus
quo peccando a veritate disiungitur: eo i
ruine sue audacia nequius obdurat. Idē
etiam quattuor modis peccatuȝ consuma- B
tur in opere. Prius namq̄ latenter culpa
agitur: postmoduȝ vero etiam ante oculos
hominuȝ sine confusione reatus aperit. De
hinc ꝛ in consuetudinem ducitur: ad extre-
mum vero vel false spei seductionibus: vel
obstinatione misere desperationis enutri-
tur. Hos itaq̄ peccati modos: qui vel i cor
de latenter fiunt vel patenter opere perpe-
trantur: beatus Job cōsiderat: ꝛ humanū
genus in quot peccatorū gradib⁹ lapsum
sit deplorat dicens. ⁋ Quare non in vulua
mortuus sum: egressus ex vtero non statim
perij: Cur exceptus genibus: Cur lactat⁹
vberib⁹:) Prima enī vulua cōceptionis
fuit lingua male suggestiōis. Sȝ peccatoꝝ i

vulua moreretur: si mortuum se homo in
ipsa suggestione cognosceret: qui tamen ex
vtero egressus est: quia postq̃ i peccato eũ
suggerens lingua concepit: foras mox etiã
C delectatio rapuit. Post egressionem vero
exceptus ẽ genibus: q2 cũ ad delectationez
carnis prodijt nimirũ culpam p cõsensionẽ
spũs subiectis cunctis sensibus quasi sup
positis genibus cõsumatur. Sed genib9 ex
ceptus etiã vberibus est lactatus. In con
sensu eni culpe addictis spũs sensib9 mul
ta casse fiducie argumenta subsecuta sunt
que natã in peccato animã virulẽto lacte
nutrierũt: ⁊ ne aspera supplicia mortis me
tueret: hanc blandis excusationibus foue
runt. Ca. 28.
A Gen. 5. Vnde ⁊ primus homo post
culpã excusatior extitit di
cens. Mulier quem dedi
sti sociam mihi: dedit mihi
de ligno ⁊ comedi. Qui qui
dem per timorem semetipz
absconsurus fugerat: sed tamẽ requisitus
innotuit: quantũ etiã timens tumebat. Cũ
enim ex peccato presens pena metuitur: ⁊
amissa dei facies non amatur: timor ex tu
more est: nõ ex humilitate: Superbit quip
pe qui peccatum si liceat non puniri non
deserit: sed is sicut dictum est. quattuor mo
dis culpa vt in corde agitur etiam opere
pperatur. Ait enim. Quare non in vul
ua mortuus sum. Vulua quippe peccãti ẽ
hois culpa latens que occulte peccatorem
concipit: ⁊ reatũ suũ adhuc i tenebris ab
scondit. Egressus ex vtero: nõ statim perij:
A vulua de vtero exitur: cũ peccator que i
occulto cõmiserit: hec etiã in apto cõmitte
re nõ erubescat. Quasi enim ab occultatio
nis sue vulua pcesserant: de qbus pphéta
Isa. 3. dicebat. Et peccatũ suũ sicut Sodoma pre
dicauerunt: nec abscõderũt. Quare exce
ptus genib9. Quia nimirũ peccator cum
B iam de iniquitate sua nõ cõfunditur: eadẽ
in iniqtate etiã adminiculis pessime ↄsue
tudinis roborat. Quasi genib9 fouetur vt
crescat: dum culpa cõsuetudinib9 firmatur
vt vigeat. Cur lactatus vberibus: Qu
dã pdire culpa in vsum ceperit nimirũ se
vel falsa spe diuine misericordie vel apta
miseria desperationis pascit: vt eo nequa
q̃ ad correptionẽ redeat: quo vel factorez
suũ pium sibi inordinate simulat: vel hoc
qd fecit inordinate formidat. Beatus igit
vir humani generis lapsus aspiciat: ⁊ qbus
pcipitijs mersum sit in foueã iniqtatis intẽ
dit dicens. Quare nõ in vulua mortuus
sum: idest in ipsa occulta pperatiõe pec
cati: cur a carnis vita mortificar me volui:
Egressus ex vtero nõ statim perij: idest
postq̃ ad apertã iniqtatẽ exij: cur me tunc
saltẽ perditũ nõ cognoui: Perijsset quippe i
suo iudicio: si se pditũ cognouisset: Qua
re exceptus genibus: idest etiã post aptã
culpam cur me adhuc nulla etiam cõsuetu
do suscepit: vt valentiorẽ ad nequitias red
deret. ⁊ prauis me vsibus sustinẽs foueret:
Cur lactatus vberib9: idest postq̃ i cul
pe cõsuetudinẽ veni: cur me ad atrociorez C
neqtiã: vel false spei fiducia vel lacte mise
re desperationis enutriui: Cũ enim culpa i
vsum venerit: etiam anim9 etiã si appetat
debilius resistit: q2 quot vicibus praue fre
quentationis astringitur quasi tot vinculis
ad mentem ligatur. Ca. 29.
Vnde fit vt eneruis anim9
cũ solui nõ valet ad qdam A
se solatia false cõsolatiõis
inclinet: quatenus ventur
iudicẽ tante sibi misericor
die spondeat: vt eos etiam
quos arguẽdos inuenerit penitus nõ occi
dat. Cui rei hoc deterius accidit: qd ei mul
torũ similiũ lingua consensit: cũ multi etiaz
male gesta laudibus aggerant. Vnde fit
vt incessanter crescat culpa; fauorib9 nutri
ta. Curari aũt vulnus negligit: qd dignuz
pmio laudis videtur. Vnde bñ per Salo
monẽ dicit. Fili mi si te lactauerint pecca Prouer.i.
tores: ne gescas eis. Peccatores etenim la
ctãt: cũ ppetrãda mala blandimẽtis infe
runt vel ppetrata fauorib9 extollũt. An nõ
lactat de quo per ps. dr: Qm laudat pec
cator in desiderijs aie sue: ⁊ cũ iniqua ege
rit iniqu9 bñdicitur. Difficile eni mundat
peccatũ: qd linguis prauoꝝ nutrit. Scien
dũ ẽ q3 tres illi modi peccatũ iuxta descẽ
sus sui ordinẽ facili9 corriguntur: qrtus vo
iste difficilius emẽdat. Vñ ⁊ redẽptor no
ster puellã in domo iuuenẽ extra portã; i se
pulchro aũt Lazaꝝ suscitauit. Adhuc qp
pe quasi mortuus iacet in domo: q latet in
peccato. Iã quasi ex portã educit: cui9 ini

B quitas vsq₃ ad inuerecundiā publice ꝑpe-
trationis apꝑit. Sepulture ꝙ̄o aggere pre
mit qui ꝑpetratione neq̄ etiā vsu ꝯsue-
tudinis pressus grauatur. Sȝ hos ad vitā
miserat⁹ reuocat: q₂ plerūq₃ diuina grā nō
solū ī occultis: sed etiā in aptis iniq̄tatib⁹
mortuos: ⁊ mole praue ꝯsuetudinis ꝓssos
respectus sui lumine illustrat. Quartū ꝙ̄o
mortuū redemptor noster nūciāte discipu-
lo agnoscit nec tn̄ suscitat: q₂ valde diffici-
le est vt is quē post vsum male ꝯsuetudis
etiā ad vltimū adulantiū lingue excipiūt:
a mētis sue morte reuocet. De quo ⁊ dā
dr̄. Sine mortuos sepelire mortuos suos.
Luc. 9. Mortui enim mortuos sepeliūt: cū pecca-
tores peccatorē fauorib⁹ ꝓmūt. Quid enī
C est aliud sepelire: q̄ₒ occumbere: Sed q pec
cantem laudib⁹ ꝓsequunt extinctum sub
ꝙ̄boꝝ suoꝝ aggere abscondūt. Erat autē ⁊
Lazarus mortuus: sed tamē nō a mortuis
sepult⁹. Fideles q̄ppe mulieres illū obrue
rant: que ⁊ eius mortē viuificatori nuncia
bant. Vn̄ ⁊ ꝓtinus ad lucē redijt: q₂ cū in
peccato aiūs morit: citius ad vitā reducit
si, sup hūc sollicite cogitationes viuūt. Ali
quādo autē sicut ⁊ supius dictum est: falsa
spes mentē non intercipit: sed hāc deterius
desperatio ꝯfigit: que dū oēm spem venie
funditus interimit: errori₂ lacte aiam vbe-
rius nutrit. Ca. 30.

A Onsideret igitur sanct⁹ vir
post ꝓmā culpā: quāta de-
terius homo mala cōmisit:
postq̄ₒ paradisum ꝑdidit:
vsq₃ ad quāta huius exilij
prerupta, descēdit: ⁊ dicat.
((Quare non ī vulua mortuus sum?)) idest
cū serpentis suggestio peccatorē me conci-
peret: tūc vtinā q̄ me mors sequeret agno-
uissem: ne vsq₃ ad delectationem suggestio
raperet: ⁊ morti artius ligaret. ((Egressus
ex vtero nō statum perij?)) Ac si dicat. Vti-
nam ad exteriorē delectationē exiēs: quo ī
teriore lumine ꝑuabar agnouissem: ⁊ saltē
in ipsa delectatiōe occūberē: ne p cōsensum
mors seuius puniret. ((Cur exceptus geni-
bus.)) Ac si dicat. Vtinā minime me ꝯsen-
sus prauitatis subiectis senib⁹ excepisset:
ne ipsa me ꝯsensio ad audaciā deterius ra
peret. ((Cur lactatus vberibus?)) Ac si di-
cat. Vtinā blandiri saltem mihi post mala

ꝑpetrata noluissem: nec tanto me culpe ne-
quius astringerē: quāto me in illa mollius
fouerem. His itaq₃ reprehensionū suarum
vocib⁹ in parēte ꝓmo se peccasse redargu-
it. Sed si ad exiliū hui⁹ exilij nequaq₃ ho-
mo peccādo descēderet: dicat qua perfrui
quiete potuisset. Sequitur. ((Nūc enim dor-
miens silerē ⁊ somno meo requiescerē.)) Ad B
hoc q̄ppe ī paradiso homo positus fuerat:
vt si se ad cōditoris sui obedientiā vincu-
lis charitatis astringeret ad celestē angelo-
rū patriā q̄sq₃ sine carnis morte transiret.
Sic nāq₃ ē immortalis cōditus: vt tamē si
peccaret etiā mori posset: ⁊ sic mortalis est
cōditus: vt si nō peccaret: etiā mori nō pos-
set: atq₃ ex merito liberi arbitrij beatitudi-
nē illius regionis attingeret ī qua mori vel
peccare nō posset. Vbi igit post redēptiōis
tēpus carnis morte interposita electi tran-
seunt: illuc ꝓculdubio parētes ꝓmi si ī con
ditionis sue statu ꝑstitissent: etiā sine mor-
te corpoꝝ transferri potuissent. Dormiēs
igitur sileret: ⁊ somno suo homo requiesceret:
dū ad eterne requiē patrie ductus: quasi se
cessum quendā a clamore humane infirmi
tatis inueniret. Post peccatū nāq₃ q̄si cla-
mans vigilat: q cōtentionē carnis ꝓprie re
pugnās portat. Hoc quietis silentiū iā ho-
mo cōditus habuit: cū cōtra hostē suū libe
rū arbitrium volūtatis accepit. Cui q₂ sua
sponte succubuit: mox de se: qḋ cōtra se per
streperet inuenit: mox in certamine infirmi
tatis tumultus repperit: ⁊ quāuis in pace
silentij ab auctore fuerat cōditus: hosti tn̄
spōte substratus clamores de pugna tole-
rauit. Ipsa enim carnis suggestio: q̄si qdā
clamor est cōtra quietē mētis: quā an̄ trās-
gressionē homo nō sensit: q₂ nimirū qḋ de
infirmitate posset tolerare nō habuit. Post C
q̄ₒ ꝙ̄o se spōte hosti subdidit: astrictus cul-
pe sue vinculis: in quibusdā ei etiā nolens
seruit: ⁊ clamores in mēte patitur: cū caro
spiritui reluctat. An nō clamores intrinse-
cus audiebat: qui praue cōtra se legis ver
ba tolerabat dicēs: Video aliā legē ī mem Ro. 7.
bris meis repugnantē legi mētis mee: ⁊ ca-
ptiuū me ducentē in legem peccati: que est
in mēbris meis. Contēplet ergo vir sanct⁹
in quanta cordis pace quiesceret: si serpen
tis verba suscipere homo noluisset ⁊ dicat.
Nunc enim dormiēs silerem: ⁊ somno meo

requiesceret. idest intra mentis secretũ ad
conditoris contemplationem secederẽ: nisi
me extra me tentationũ tumultib⁹ consen-
sus primi culpa prodidisset. Huius autem
quietis gaudijs cũ quib⁹ etiã socijs pfrue-
retur: adiungit dicens. Ca. 31.
A
Um regibus ꝛ cõsulib⁹ ter
re. ¶ Ex rebus insensibilib⁹
discimus: qd de sensibilib⁹
atq͂ intelligibilibus sentia
mus. Terra nãq͂ aere fecũ
dat: aer aũt ex celi qualita
te disponit. Sic iumẽtis homines: homini
bus angeli: archangeli ꝓo angelis psunt.
Nã q͂ iumẽtis homines presint: ꝛ vsu cer-
Psal. 8. nimus: ꝛ ꝓbis psalmiste docemur: qui ait.
Omnia subiecisti sub pedibus eius oues ꝛ
boues vniuersas: insup ꝛ pecora cãpi. Qr
Da. x. ꝓo hominibus angeli psint: p ꝓpheraz te-
stat angelus dicens. Princeps regni psaꝝ
restitit mihi. Qd ꝓo angeli a supioꝝ ange-
Zach. 2. loꝝ potestatib⁹ dispensent Zacharias pro
pheta phibet: q ait. Ecce angelus q loqua
bat in me egrediebat: ꝛ angelus alius egre
diebatur in occursum ei⁹: ꝛ dixit ad eum.
Curre ꝛ loquere ad pueꝝ istũ dicẽs. Absq͂
muro habitabit Hierusalẽ. Si enim in ipsis
officijs sanctoꝝ spirituũ nequaq͂ potesta-
tes summe minima disponerent: nullo mo
B do hoc qd domini diceret angelus ab an
gelo cognouisset. Quia igitur cunctoꝝ con
ditor oia per semetipm tenet: ꝛ tñ ad disti
guendũ pulchre vniuersitatis ordinẽ alia
alijs dispensantibus regit: non immerito re-
ges angeloꝝ spũs accipim⁹ qui quo aucto
ri omnium familiarius seruiũt: eo subiecta
aptius regunt. Cũ regibus ergo dormiret:
q2 nimirũ iã cũ angelis hõ gesceret: si per-
suasoris linguã sequi noluisset. Qui bene
etiã cõsules vocantur: q2 spũali reipublice
cõsulunt: dũ nos sibi ad regnũ socios iun-
gunt. Bene aũt cõsules vocantur: q2 dum
ipsis nunciãtib⁹ volũtatẽ cõditoris agno-
scimus: in eis procul dubio ↄsiliũ ab hac an
gustia nr̃e tribulatiõis inuenim⁹. Ca. 32.
A
Ed q2 beatus Job sancto
eternitatis spiritu implet⁹
ꝛ fuisse: vel futurũ eẽ: eter-
nitas nõ habet: cui nimiꝝ
neq͂ pterita transeũt neq͂
que futura sunt veniũt: q2
cuncta semp psens videt: post futuros pdi-
catores ecclesie in psentia spũs contempla
ri: qui postq͂ de corporibus transeunt: neq͂-
q͂ p morarũ spacia sicut antiq patres cele-
stis patrie perceptiõe differũt. Mox quippe
vt a carnis colligatione exeunt: in celestib se 2. Cor. 5.
de regescunt. Paulo attestante q ait. Sci-
mus qm̃ si terrestris domus nostra hui⁹ ha
bitationis dissoluatur qd edificationez ex
deo habemus domũ nõ manufactã eternã
in celis. Prius aũt q͂ redẽptor noster mor
te sua humani generis penaz solueret: eos
etiam qui celestis patrie vias secuti sunt:
post egressum carnis inferni claustra tenue
runt: nõ vt pena quasi peccatores plecteret
sed vt eos in locis remotiorib⁹ quiescẽtes: q2
ab ingressu regni reatus pme culpe prohi- Luc. 16.
beret. Unde iuxta eiusdẽ redẽptoris nostri
testimoniũ: diues qui apud inferos torque
batur: in sinu Abrae requiescere Lazarum
contẽplatur. Qui pfecto si adhuc in imis
non esset: hunc ille in tormẽtis positus non
videret. Unde ꝛ idẽ redemptor pro nostre
culpe debito occũbens īferna penetrat: vt
suos qui ei inheserant: ad celestia reducat.
Sed quo nũc homo redemptus ascẽdit: il
luc pfecto si peccare noluisset etiã sine re-
demptione pringeret. Consideret ergo vir
sanctus: q2 si non peccasset: illuc etiã nõ re
demptus ascẽderet: ad qd pdicatores san
ctos post redemptionẽ necesse est cum ma
gno labore puenire. Et cũ qbus iam nunc
quiesceret insinuat dicens. Cum regibus ꝛ
consulibus terre.

Capitulum. 33.

Eges quippe sunt sancti A
pdicatores ecclesie: q ꝛ cõ-
missos sibi recte disponere
ꝛ sua bene regere corpora
sciunt. q dũ desiderioꝝ mo
tus in se temperant: super
subiectis cogitationibus lege virtutis re-
gnant. Qui bene etiã terre cõsules vocan-
tur. Reges enim sunt: quia sibimetipsis pre
sident. Terre aũt ↄsules: q2 extinctis pecca
toribus vite prebent consultũ. Reges sunt
quia semetipsos regere sciunt: Terre autez
sunt cõsules: q2 terrenas mentes per exhor 1. Cor. 7.
tationis sue cõsiliũ ad celestia ptrahũt. An
terre consul nõ erat qui dicebat: De virgi

mibus aũt precepta dñi nõ habeo: consilium aũt do. Et iterũ. Beatior erit si sic ꝑmanserint ſm cõsilium meũ. Bene autem subdit. ((Qui edificant sibi solitudines.)) Omnes enim qui vel illicita appetũt: vel in hoc mũdo videri aliquid volunt: densis cogitationũ tumultibus in corde comprimunt. Dũqꝫ desideriorũ turbas intra se excitant: prostratam mentẽ pede misere frequentationis calcant. Alius nãqꝫ iam se luxurie subdit: atqꝫ ante mentis oculos scemata turpium cogitationũ fingit: & cũ effectus nõ tribuit operis: hoc crebrius agitur intẽtione cogitationis. Voluptatis ꝑfecto q̃ritur: & concussus eneruiter animus: hinc inde & sollicitus & cecatus occasionem nequissime expletionis rimatur. Mens itaqꝫ hec quasi quẽdam populũ patitur: que insolenti cogitationũ tumultu vastatur. Alius ire se domino strauit: & quid in corde: nisi iurgia etiã
B que desunt peragit? Hic sepe ꝑsentes non videt absentibus cõtradicit: intra semetipsũ cõtumelias ꝓfert & recipit: receptis autem durius respõdet: & cũ qui obuiet nullus assit: magnis clamoribus rixas in corde componit. Turbã itaqꝫ hic intus sustinet: quẽ pondus vehemens inflãmate cogitationis premit. Alius iam se auaricie tradit: & fastidiens ꝓpria aliena concupiscit. Hic plerũqꝫ concupita adipisci nõ valens: diem quidẽ in otiũ: noctem vero in cogitationẽ versat torpet ab vtili ope: qꝛ fatigatur illicita cotagione: cõsilia multiplicat: & sinum mentis cogitationum immensitatibus latius expandit: peruenire ad concupita satagit: atqꝫ ad obtinenda hec: quosdã secretissimos causarum meatus querit. Qui mox vt in causa aliquid subtile inuenisse se estimat iam se obtinuisse qđ cõcupiuit exultat: iamqꝫ etiam adepte rei adiungat excogitat: atqꝫ vt in meliori debeat extolli pertractat. Quã quia iam quasi possidet: & quasi ad meliorem speciem adducit: mox insidias inuidentiũ considerat: & quod contra se iurgiũ moueatur pensat: exquirit quid respondeat: Et tamẽ rem nullam teneat iam in defensionem rei quã appetit: vacuus litigator elaborat. Quãuis enim nihil de concupita re ceperit: habet tamen in corde iam fructũ concupiscentie: laborem rixe. Grani itaqꝫ populo premitur: qui instigantis auaricie tumultu vastatur. Alius se tyrãnidi superbie subijcit: & cor miserum: dum contra homines erigit: vicio substernit. Honorum
sublimium insulas appetit: exaltari successibus exquirit: totumqꝫ quod esse desiderat sibi apud semetipsum in cogitationibus depingit: iam quasi tribunali presidet: iam sibi parere obsequia subiectorum videt: iam ceteris eminet: iam alijs mala irrogat: alijs qui irrogauerint recompensationem apud semetipsum stipatus cuneis ad publicum procedit: iam quibus obsequijs fulciatur conspicit: qui tamen hec cogitans solus recipit: iam alia conculcat: alia subleuat: iã de conculcatis satia facit odio: iam de subleuatis recipit fauores. Qui igitur tot fantasmata cordi infert: quid aliud qđ somnium vigilans videt? Quia ergo tot rerum causas quas fingit tolerat: nimirum intrinsecus natas ex desiderijs turbas portat. Alius iam illicita refugit: sed tamen bonis mundi carere pertimescit: concessa tenere appetit: videri inter homines minor erubescit. Et curat summopere ne inops sit in domo: ne despectus i publico. Exquirit qđ
sibi sufficiat: quid necessitas subiectorum petat: atqꝫ vt sufficienter iura patronatus subditis expleat patronos querit quibus ipse famuletur: Sed dum his familiariter iungitur: eorum proculdubio causis implicatur: quibus sepe consensit in illicitis: et mala que per semetipsum nõ appetit: committit propter alia que nõ derelinquit. Nã sepe dum honorem suum in hoc mundo imminui trepidat: ea apud maiores personas approbat: qui per proprium iudicium damnat: is dum sollicite cogitat: quid patronus debeat: quid subiectis: quid sibi augeat: quid affectibus prosit: quasi tanta frequentia turbarum premitur: quanta curarum importunitate laceratur.

Capitulum. 34.

At contra sancti viri quia nihil huius mundi appetunt: nullis proculdubio in corde tumultibus ꝑmuntur: omnes quippe inordinatos desideriorũ motus a cubili cor

dis manu sancte ꝯsiderationis eijcit: ⁊ qꝛ
trāsitoria cūcta despiciūt: ex his nascentes
cogitationū insolētias nō patiūtur: Solā
nāq; eternam patriā appetunt: ⁊ qꝛ nulla
huius mūdi diligunt: magna mentis tran
q̄llitate perfruunt. Unde ⁊ recte dr̄. ((Edi
ficant sibi solitudines.)) Solitudines q̄ppe
edificare ē a secreto cordis terrenoꝝ desi
derioꝝ tumultus expellere: ⁊ vna intētiōe
eterne patrie in amorē intime q̄etis anhe
Ps̄.26. lare. An nō cūctos a se cogitationū tumul
tus expulerat: q̄ dicebat: Unam petij a do
mino hāc requiram: vt inhabitē in domo do
mini oībus dieb⁹ vite mee: A frequētia q̄p
pe terrenoꝝ desiderioꝝ fugerat: ⁊ ad ma
gnam videlȝ solitudinē semetipm̄ contule
rat: vbi eo tuti⁹ nihil extraneū conspiceret:
quo incōpetens nihil amaret. A tumultu
rerū corporalium magnū quēdam secessū
petierat q̄ram mentē in quā tanto puri
us deum cerneret: quāto hūc cū se solo so
B lum inueniret. Bene aūt hi q̄ sibi solitudīes
construūt: etiam ꝯsules vocātur: qꝛ sic ī se
solitudinem mētis edificant vt tamē ī quo
preualēt: alijs per charitatem ꝯsulere mi
nime desistant. Hūc ergo quē modo preti
limus ꝯsulem: Paulo subtilius perpenda
mus quomodo ad prebēda vite sublimio
ris exempla: subiectis populoꝝ cuneis: vir
tutū calculos spargat. Ecce ad insinuan
dam retributionē boni pro malo de semet
Ps̄.7. ip̄o fatet̄ dicēs. Si reddidi retribuētib⁹ mi
hi mala: decidam merito ab inimicis meis
Ps̄.72. inanis. Ad dilectionē ꝯditoris excitādam
insinuat dicēs. Mihi aūt adherere deo bo
nū est. Ad formā sancte humilitatis impri
mendam: secreta cordis sui indicat dicens
Ps̄.120 Domine nō ē exaltatū cor meū: neq; ela
Ps̄.136. ti sunt oculi mei. Ad imitandā zeli rectitu
C dinē: exēplo suo nos excitat dicēs. Nōne q̄
oderūt te domine oderam: ⁊ super inimi
cos tuos tabescebā: Perfecto odio ode
ram illos. ⁊ inimici facti sunt mihi. Ad eter
ne nobis patrie desiderium succendendum:
vite p̄ntis lōgitudinē deplorat dicēs. Heu
Ps̄.119 me quia incolatus me⁹ prolongat⁹ ē. Lar
gitate nimirum consulatus enituit: q̄ exē
plo conuersationis ꝓprie tot nobis virtu
tum calculos sparsit.

Capitulum. 3.

Sed iste ꝯsulēs: quomodo
sibi ēt solitudinē edificet
narret. Ait eni. Ecce elon A
gaui fugiēs: ⁊ mās in so Ps̄. 54.
litudine. Fugiēs se elon
gat: qꝛ a turba desiderio
rum tpaliū in altā dei cō
tēplationē se subleuat. Manet ꝗ̄o in soli
tudine: qꝛ pseuerat in remota mētis inten
tione. De qua bn̄ solitudine dn̄o Hieremi
as ait. A facie manus tue solus sedebam Jere.15.
q̄m cōminatōe replesti me. Facies quippe
manus dī ē illa pcussio iusti iudicij: quo su
perbiētem hominē a paradiso repulit: ⁊ ī
hac cecitate p̄ntis exilij inclusit. Cōmina
tio ꝗ̄o eius ē terror ad hūc supplicij seq̄ntis.
Post faciē igitur man⁹ adhuc nos mi
ne terrificant: qꝛ per expimētum iudicij iā
nos ⁊ pena p̄ntis exilij ptulit: ⁊ si peccare
nō desistim⁹: eternis adhuc supplicijs adij
cit. Cōsideret ergo vir sanctus, pectus huc
vnde hō ceciderit atq; hūc post ista peccā
tem quo adhuc iusticia iudicātis rapit: et
cūctas a se desideriorꝝ tpaliū turbas eij
ciat: sed; in magna mētis solitudine abscō
dat dicēs. A facie manus tue solus sedebā
q̄m cōminatione replesti me. Ac si apte di
cat. Dū considero iā per iudicij expimētū
patior: a tumultu desiderioꝝ tpaliū trepi
dus mentis secessū, pero: qꝛ ⁊ adhuc illa acri
us que minaris eterna supplicia formido. B
Bene ergo de regibus atq; ꝯsulib⁹ dicitur
Qui edificant sibi solitudines: quia hi ⁊ se
regere ⁊ ꝯsulere alijs sciunt: q̄m repn̄tari i
terim illis intime q̄eti nō possunt hanc apd̄
semetip̄os, per studium trāq̄lle mētis imi
tantur. Seq̄tur. ((Cū principib⁹ q̄ possidēt
aurum: ⁊ replent domos suas argento.))
Quos alios p̄ricipes: nisi sancte ecclesie re
ctores vocat: quos indesinēter in loco p̄di
catoꝝ precedentiū diuina dispensatio sub
rogat: De q̄bus eidē ecclesie Psalmista
ait. Pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij: cō Ps̄.44
stitues eos p̄ricipes super oēm terrā. Quid
ꝗ̄o aurū: nisi sapiētiam appellat: De qua
per Salomonē dr̄. Thesaurus desiderabi Prou̅.24
lis requiescit in ore sapiētis. Aurum sapien
tiam nēpe vidit: quā thesaurum vocauit.
Que ⁊ recte auri appellatione signat̄: qꝛ sic
emit auro temporalia: ita sapiētia bona eter
na mercātur. Si aurū sapientia nō eēt: ne

quãq; laodicie ecclesie ab angelo diceret.
Apoc. 2. Suadeo tibi emere a me aurũ ignitũ. Au-
rum quippe emimus: cum acceptura sapienti
am: prius obedientiã prebemus. Ad quẽ
nos videlz contractum bene quidam sapiẽs
Eccli. i. excitat dicens. Concupisti sapientiam: serua
C mandata ⁊ dominus prebebit illam tibi.
Quid aũt per domos: nisi conscientie desi-
gnantur? Unde sanato cuidam dr̃. Uade
Jo. 5. in domũ tuam. Ac si aperte audiat. Post
exterius miraculum ad conscientiã rever
tere: ⁊ qualem te intrinsecus deo debeas ex
hibere perpende. Quid etiam per argẽtũ
Ps. xi. nisi diuina eloqa figurantur? De quibus per
Psalmistam dr̃. Eloquia domini eloquia
casta: argentum igne examinatum. Eloqa
domini: argentũ igne examinatum dicitur
qr̃ sermo dei si in corde figitur: tribulationi-
bus probatur. Ca. 36.

A Vir igitur sanctus spũ eter
nitatis plenus: quecũq; futu
ra sunt colligat: ⁊ quos lõ
ge post futura secula: geni
turi erãt: laxato mẽtis sinu cõ
prehẽdat: ⁊ magna admi-
ratione consideret: cũ quibus electis sine la-
bore in eternitate quiesceret: si p appetitum
superbie nemo peccasset ⁊ dicat. (Nũc. n.
dormiẽs silerẽ: ⁊ sõno meo requiescerem: cũ
regibus ⁊ cõsulibus terre q edificãt sibi so
litudines: aut cũ principibus q possidẽt au
rum: ⁊ replẽt domos suas argẽto.) Quia
enim si parentẽ primũ nulla peccati putre-
do corrũperet: nequaq; ex se filios gehẽne
generaret: sz hi q nũc per redẽptionem sal-
uandi sunt: soli ab illo electi nascerent. Eos
dem electos aspiciat: atq; cũm eis quomo
do quiescere potuisset intẽdat. Uideat sctõs
apostolos sic susceptam ecclesiã regere vt
ei predicationis vbo nõ desinant consultum
prebere: eosq; reges ⁊ cõsules appellet. Ui
deat post hos in eorũ loco rectores exurge-
re: q ⁊ sapiẽter viuendo aurũ possideãt: ⁊
aliis recta predicãdo argẽto sacre locutio-
nis enitescant: eosq; principes repletis con-
scientiarum domibꝰ auro ⁊ argento diuites
B memoret. Sz qr aliquãdo prophetico spiri-
tui nequaq; sufficit vt ventura prouideat: nisi
eorũ prophetans etiã preterita ⁊ antiqua re
spiciat: Sanctꝰ vir infra supraq; oculos apit:
⁊ nõ solum ventura conspicit: sz etiam trãs
acta ad memoriam reducit. Nam protinꝰ
adiungit. (Aut sicut abortiuum abscõdi-
tum non subsisterem: vel qui concepti non
viderunt lucem.) Abortiuus q ante tem-
pus plenum eroritur: extinctus protinꝰ oc-
cultatur. Quos ergo sanctus vir alios ab
ortiuos vocat: cũ quibus se quiescere potuisse
cõsiderat: nisi electos quosq; q ab ipso mũ
di primordio añ redemptoris tempus exorti
sunt: ⁊ tamẽ huic mundo semetipsos mor
tificare curauerunt: q cõscripte legis tabu
las non habẽtes: quasi in vtero mortui sũt
qui auctorem suũ naturali lege timuerũt:
⁊ eum venturum mediatorem credere stu-
duerunt: sũmopere mortificãdis volupta-
tibus etiam que scripto non didicerãt pre-
cepta fuarunt. Tempus itaq; illud quod
iuxta mundi initium mortuus huic seculo
patres nostros protulit: quasi abortiui vte
Gen. 3. 4 rus fuit. Ibi nẽq; Abel qui occidẽti se fra
Gen. 5. tri restitisse non legitur. Ibi Enoch: q ta-
Gen. 9. lem se exhibuit: vt ambulaturus cũ domi-
no transferretur. Ibi Noe: qui per hoc q
diuino examini placuit in mũdo: mũdo su
Gen. 17 perstes fuit. Ibi Abraam qui dum peregri-
Gen. 27 nus est seculo: factus est amicus deo. Ibi
Isaac: qui caligantibus carnis oculis per
etatem quidem presentia non vidit: sz per vir-
tutem prophetici spũs: in futuris etiam se
Gen. 4: culis magna vidẽdi luce radiauit. Ibi Ja
cob qui iram fratris humiliter fugit: clemẽ
ter edomuit: qui prole quidem fecundus
extitit: sed tamẽ spiritus vbertate fecundi-
or eandem prolem sub prophetie sue vincu
lis astrinxit. Sũ autem abortiuum hoc abs
conditum dr̃: quia a mundi primordijs dũ
quosdam paucos Moyse scribẽte cogno-
scimus: pars nobis maxima humani gene
ris occultatur. Neq; enim tot iustos solũ-
modo vsq; ad acceptam legem extitisse cre
dendum ẽ: quot Moyses breuissima descri
C ptione perstrinxit. Quia ergo a mundi pri
mordio edita multitudo bonorum, ex ma-
gna parte notitie nostre subtrahitur: abs-
conditum hoc abortiuum vocatur. Quod
⁊ non subsistisse dicitur: quia enumeratis
paucis eorum frequentia nullo apud nos
memorie scripto retinetur. Recte vero ad-
ditur. (Uel qui concepti non viderunt lu
cem.)

Capitulum. 37

Hi nãq₃ q post acceptam le-
gem i hoc mũdo nati sunt:
auctori suo eiusdẽ legis sũt
admonitõe concepti: sed ta-
men ↄcepti mime lucẽ vide-
runt: q2 ad aduẽtum incar-
nationis dñice ꝗuis hanc fideliter crede-
Jo. 8. rent puenire nequerũt. Incarnatus ꝗppe
Mat. 13 dñs dixit. Ego sum lux mundi: atq₃ ipsa lux
ait. Multi prophete ⁊ iusti desiderauerũt
videre que videtis: ⁊ nõ viderũt. Cõcepti
igitur nõ viderũt lucẽ q2 ⁊ ad spẽm ventu-
ri mediatoris aptis ꝓphetarum vocib⁹ ex-
citati nequaꝗ potuerũt cernere ei⁹ incar-
nationez: In his itaq₃ ↄceptus interior for-
mam fidei edidit: s₃ hanc vsq₃ ad aptã vi-
sionez diuine p̃stie nõ perduxit: q2 pri⁹ hos
a mũdo mors interueniens rapuit ꝗ̃ mani-
festa veritas mũdum illustrauit. Ca. 38.

Ir igitur sanctus spũ eter-
B nitatis plen⁹ manu cordis
cũcta labẽtia ad memoriã
astrixit: ⁊ q2 angusta ẽ ois
creatura creatori per eun-
dem spũm q nihil ex se vel
iuxta se aliud nisi semꝑ eẽ h₃: oẽ quod erit:
quod preterijt ↄspicit: ac infra supraq₃ mẽ-
tis oculũ tendit: ⁊ venientia vel transacta
ↄsiderãs ad eternum eẽ medullitus inar-
descat dicẽs ((Nũc enim dormiẽs silerẽ.))
Nũc ꝗppe p̃ntis ẽ temporis. Et qd ẽ stan-
tem in p̃nti semꝑ qetem querere: nisi ad il-
lud cui nihil venit: nihil preterit: gaudium
eternitatis anhelare? Quod nimirũ d̃itas
semꝑ eẽ suum vt nobis vtcũq₃ infunderet
Moyse mediante insinuat dicẽs. Ego sum
Exo. 3. q sum. Et dices filijs israel. Qui ẽ misit me
ad vos. S₃ ecce q2 labentia conspicit: quia
semꝑ p̃ns gaudium querit: q2 venture lu-
cis memorat: q2 elec. oꝝ ei⁹ ordines enume-
rans pensat: ipsam iã nobis aperti⁹ getẽ hu-
ius lucis insinuet ⁊ qd apud illam quoti-
die de prauoꝝ ↄuersatiõe agitur d̃bis ma-
C nifestioribus demonstret. Ca. 36.

Bi impij cessauerunt a tu-
multu: ⁊ ibi requieuerũt fes-
si robore.)) Paulo ant̃ iã
dixim⁹: q2 corda peccãtiũ
per hoc q̃ꝰ strepitus desi-
derioꝝ possidet grauis co-
gitationũ instigantium tu-
multus ↄmit. S₃ in hac luce quam conce-
pti mime viderũt a tumultu suo ipsi cessa-
re ꝓhibenẽ: q2 nimiꝝ mediatoris aduẽtum
quẽ p̃es in lege positi diu ↄsolati sunt: ad
vite sue regem populi gentiles inuenerunt:
Paulo attestante q ait. Q̃ d̃ q̃rebat israel Ro. 9.
hoc nõ ẽ ↄsecut⁹: electio aũt ↄsecuta ẽ. In
hac itaq₃ luce impij a tumultu cessant: dũ ꝑ-
uersoꝝ mẽtes ꝑitate cognita laboriosa mũ-
di desideria fugiũt: ⁊ trãqllitate itimi amo-
ris acqescũt. An nõ ad cessatõez vocat lux
ipsa que ait. Venite ad me oẽs q laboratis Mat. 11.
⁊ onerati estis ⁊ ego reficiã vos: tollite iu-
gum meũ super vos ⁊ discite a me q2 mitis
sum ⁊ humilis corde ⁊ inuenietis reqẽ aĩa-
bus v̄ris: iugũ eni meum suaue est: ⁊ onus
meũ leue? Quid eni graue mẽtis n̄re ceruĩ-
cibus imponit: q vitari oẽ desideriũ quod
ꝑturbat p̃cipit. Quid graue subiectis iu-
bet q declinari laboriosa mũdi hui⁹ itine-
ra amonet? Attestãte aũt Paulo aposto-
lo: xp̄s pro impijs mortu⁹ est. S₃ icirco di-
gnata ẽ p impijs lux ipsa occũbere: ne ipĩ i
tenebraꝝ suarum tumultu remanerẽt. Cõ- Ro. 5.
tẽpletur ergo vir sanctus quod lux per in-
carnatõis sue mysteriũ ex grauj labore ipi- B
os eripit: dũ ab coꝝ cordib⁹ desideria pra-
uitatis tergit. Cõtẽplet quod ↄuersi q̃q₃ ge-
tẽ quã p̃cipere in eternitate desiderãt: h iaz
per trãqllitatem mẽtis degustant ⁊ dicat.
((Ibi ipĩ cessauerũt a tumultu: ⁊ ibi reqe-
uerũt fessi robore.)) Oẽs. n. q in hoc mũdo
fortes: sunt robore: q̃si fortes sunt nõ robo-
re d̃fessi. Qui ꝟo in auctoris sui amore ro-
borant quo magis in ↄcupita di fortitudi-
ne ↄualescũt ea a ꝓpria virtute def.ciunt.
Et quo robustius eterna appetũt: eo a tpa-
libus salubri defectione lassant. Hic P. al-
mista amoris sui robor fessus dicebat. De-
fecit in salutare tuo aĩa mea. In salutare Ps. 118.
eni dei ꝓficiendo defecerat: q2 eternitatis lu-
cẽ desiderãs a carnis iam fiducia fractus
anhelabat. Hinc rursum dicit. Cõcupiuit ⁊ Ps. 83.
deficit anima mea in atria dñi. Qui nimiꝝ
cũ diceret ↄcupiuit recte subdidit defecit.
Q2 valde minor ẽ diuinitatis ↄcupiscen-
tia: quã nõ mox ẽt sequitur ꝓprius defectus.
Qui eni ad appetẽda eternitatis atria a-
scenditur: dignũ ꝓfecto ẽ vt ab hoc tꝑalita-
tis amore lassetur: vt tanto frigescat ab stu-
dio seculi: quãto surgit ardẽtior in amorẽ

C dei. Quē. s. si pfecte arripit mūdū ēt plene
derelingt: 7 eo fundit⁹ tpalib⁹ morit: quo ad
Cañ. 5. supnā vitā alti⁹ afflatu eternitatis anima
tur. Un nō robore suo fessam se inuenerat: q
dicebat Aia mea liquefacta ē vt dilect⁹ lo
cutus ē. Quia nimirū mēs dum occulte lo
cutionis aspiratiōe tāgitur: a statu sue for
titudinis infirmata ipo quo absorbet desi
derio liquatur: 7 inde se apud semetipsam
fessam inuenit: vnde vltra se eē cōspicit for
titudinē quā ɔscendit. Hic pppheta cū visi
Dañ. 8. onē dei se ɔspexisse diceret adiungit. Elan
gui 7 egrotaui p dies plurimos: q cum ad
virtutem mēs astringitur: a fortitudine p
pria caro lassatur. Ca. 40.

Hinc Jacob q angelū te
nuit vno mox pede clau
dicauit: q qui pro amore
21 Geñ. 32. sublimia respicit: iam in
hoc mūdo duplicib⁹ desi
derijs incedē nescit. Uno
enī pede innitit: q solo dei
amore roborant: 7 necesse ē vt ali⁹ marces
cat: q mētis virtute crescēte oz peculdubio
vt carnis fortitudo torpescat. Sctūs igitur
Job alta fideliū corda respiciat: atq ppē
dat quē finū intime qetis inueniūt: dū a
virib⁹ pprijs in deū pficiendo lassant et
dicat. Ibi regenerūt fessi robore. Ac si ap
te insinuet dicēs. Illic reges lucis remune
rat: quos hic interius recreās pfectus fa
tigat. Nec mouere debet: qd lucē nōiāns
nequaq̄ subdit in hac: sz ibi. Quā. n. cōti
nere electos ɔspicit: hāc quasi locū nostrū
eē dephēdit. Un Psalmista cū incōmu
Ps. c tabilitatē eternitat aspiceret dicens: Tu
autē idem ipe es 7 anni tui nō deficiēt: hāc
B electoꝝ locū eē denūciat subdens Filij ser
uoꝝ tuoꝝ habitabūt ibi. Deus. n. q sine
situ oīa ɔtinet nobis ad se veniētibus lo
cus nō localis manet. Quem locū dum p
tingimus: etiā in hac vita mētis nrē tran
qllitas q̄ta fuerit perturbatio videm⁹. q
7 si iam iusti in pravoꝝ comparatione qe
ti sunt: in estimatiōe tamē qetis intime oi
modo qeti nō sunt. Unde 7 bene subdit.
Et quōdā victi pariter sine molestia. Ju
stos. n. q̄uis nulla desideriōꝝ carnaliū
tumultus possideat: duris tñ vinculis eos
in hac vita positos: sue molestia corruptio
Sap. 9. nis ligat. Scriptū q ppe ē: Corpus qd cor
rūpit aggrauat aiam: 7 deprimit terrena i
habitatio sensum multa cogitantē. Eo ita
q ipo quo adhuc mortales sunt corruptio
nis sue pondere grauātur: 7 astricti mole
stia vincti sunt: q in illa adhuc libertate vi
te incorruptibilis nō exurgūt. Aliud nēq
de mente: aliud de corpore tolerant: 7 ɔtra
semetipos quotidie interno certamine desu
dant. An nō duro molestie vinculo ligant:
quoꝝ nimirū mēs sine labore in ignorātia
solnitur: 7 nō nisi cū studio laboris erudit
C Que coacta erigit libēs iacet: Ab infimis
vix leuat: 7 tñ eleuata ptin⁹ labit: semetip
sam laboriose vicēdo supna ɔspicit: sz re
uerberata lumē qd se irradiauerat refugit
An nō duro molestie vīculo ligāt: quos cū
accēsus spūs ad sinū pacis itime pleno de
siderio ptrahit feruēte certamīe caro per
turbat: Que etsi iā an faciem velut ex ad
uerso: aut erecta nō obuiat: adhuc tñ a mē
tis dorso q̄si captiua submurmurat: 7 q̄
uis timēdo: sz tñ turpi strepitu i corde spēm
pulchre qetis fedat. Electi igit 7 si valenter
oīs supāt: cū securitatē pacis iterne vide
rāt: grauis eis ē molestia: adhuc hoc qd vi
cāt. Quib⁹ excepꝫ ēt ea vīcula sustinent: q
grauis exteri⁹ necessitas astrigit. esurire q ppe
pe sitire: lassescere vīcula corruptōis sunt:
que. s. solui nequeūt: nisi cū in illam imorta
litas gliā nrā mortalitas pmutat. Ca. 41.

Replemus eteni refectiōi
A bus corp⁹: ne extenuatū
deficiat: extenuam⁹ absti
nētia: ne nos repletū pre
mat. Uegetam⁹ hoc mo
tibus: ne situ imutabili
tatis itereat sz citius hoc
collocādo sistimus: ne ipa sua vegetatione
succūbat. Adiumēto hoc vestium tegimus
ne frigus interimat: 7 quesita adiumenta
pijciam⁹: ne calor exurat. Tot igitur diuer
sitatibus occurrentes: quid agim⁹. nisi cor
ruptibilitati seruimus: vt saltem multipli
citas impensi obsequij corpus sustineat qd
anxietas infirme mutabilitatis grauat.
Unde bene per Paulum dicitur. Uani Ro. 8.
tati enim subiecta est creatura non volēs:
sed ppter eum q subiecit eam in spe: quia
7 ipa creatura liberabitur a seruitute cor
ruptionis in libertatē glorie filioꝝ dei. Ua
nitati q ppe creatura nō volēs subdit: qa.

homo q ingenite cōstātie statū volens de-
seruit: pressus iuste mortalitatis pondere:
nolēs mutabilitatis sue corruptiōi seruit.
Sz creatura hec tūc a seruitute corruptio
nis eripitur: cū ad filioꝝ dei gloriā incorru
pta resurgēdo sublevabit. Hic itaq electi
molestia vincti sunt: qz adhuc corruptiōis
sue pena deprimunt. Sed cū corruptibili car
ne exuimur: quasi ab his qbus nūc astrin-
gimur molestie vinculis relaxamur. Presen
tari nāqz iam deo cupim⁹: sed adhuc mor-
talis corporis obligatiōe ṗpedimur. Iure
ergo vincti dicimur: qz adhuc incessuꝫ no-
Phil. i. stri desideriū ad deū liberū non habemus.
Unde bene Paulus eterna desiderās: sz ta
mē adhuc corruptionis sue sarcinam por
B tans vinctus clamat. Cupio dissolui: ⁊ eē
cum Xpo. Dissolui enim non quereret: nisi
se procul dubio vinctū videret. Hec autē vin
cula qz certissime rūpenda in resurrectiōe
cōspexerat: tā quasi rupta gaudebat pphe
Ps. cxv. ta cū diceret. Dirupisti vincula mea: ⁊ tibi
sacrificabo hostiā laudis. Contēplet' itaqz
sanctus vir: ꝙ puersos peccatores lux eter-
na recipiat: ⁊ dicat. Ibi impij cessauerunt a
tumultu. Contēpleťur q̄s sancti desideriij
fatigati exercitatiōe altius in illo intimo si
nu requiescant: ⁊ dicat. Et ibi requieuerunt
fessi robore. Contēplet ꝙ cunctis simul cor
ruptiōis sue vinculis absoluti ad illa liber
tatis gaudia incorrupti perueniant: ⁊ dicat.
Et quondā vincti pariter sine molestia. Be
ne aūt dr: quondā vincti: qz dū illa semper
pñs leticia cernit: oē qd erit ⁊ desiuit: qua
si preteritū videt. Dū enim reꝫ finis attēdi
tur: omne qd preterit: quasi iam fuisse pen-
satur. Sed omnes hi quos illic quies eter
na suscipiet: hic in terra quid egerint nar-
ret. Seqtur. ¶ Non exaudierunt vocem ex
actoris.) Quis ali⁹ debet nomine exacto-
ris intelligi nisi importunus ille psuasor: q
humano generi semel deceptionis nummū
C cōtulit: ⁊ ob hoc quotidie expetere mortis
debitū nō desistit: qui in paradiso homini
peccanti pecuniā cōmodauit: sed iniquitā
te crescēte: hanc quotidie cū vsuris exigit.
De hoc exactore ī euāgelio veritas dicit.
Jo. 14. Et iudex tradet te exactori. Hui⁹ igitur ex
actoris vox: est tentatio misere suggestiōis.
Audimus vocem exactoris: cum eius tēta
tione pulsamur: sed non exaudimus si pul-
santi resistimus. Audit enim qui tentatio-
nem sentit: exaudit vero: qui tentationi cō
sentit. Dicatur itaqz de iustis. Non exau-
dierunt vocem exactoris. Quī suggestionē
eius ⁊ si audiunt qz tentant: nō exaudiunt
qz cōsentire cōtēnunt.

Capitulum. 42.

Sed qz qd valde mens amat
etiā in sermone sepius repli-
cat: beatus Job qz eterne pa A
cis frequentiā diligens con-
spicit: cōscriptioni eius iterū
differunt dicens. ¶ Paruus ⁊ magnus ibi
sunt: ⁊ seruus liber a dño suo.) Qz in hac
vita nobis est discretio operū: erit in illa p-
Mat. 20 culdubio discretio dignitatum: vt quo hic
alius aliū merito supat: illic alius aliū retri
butione transcendat. Unde in euāgelio ve
ritas dicit. In domo patris mei: mansio-
nes multe sunt. Sed in eisdē multis māsio
nibus erit aliquo modo ipsa retributionū
diuersitas cōcors: qz tanta vis amoris in il
la pace nos sociat: vt qd in se quisqz non ac-
ceperit: hoc se accepisse in alio exultet. Un-
de ⁊ non eque laborātes ī vinea: eque cun
cti denariū sortiunt. Et quidem apud patrē
māsiones multe sunt: ⁊ tñ eundē denarium
dispares labores accipiūt: qz vna cunctis
erit beatitudo leticie: quis nō vna sit oib⁹
sublimitas vite. Paruū ⁊ magnū i hac lu
ce cōspexerat: qui ex voce capitis dicebat. Ps. 138.
Imperfectū meū viderūt oculi tui: ⁊ ī libro Ps. 113.
tuo oēs scribent. Paruū ⁊ magnū cōspe
xerat cum dicebat. Benedixit oēs timētes
dñm: pusillos cum maioribus. Bene autē
subditur. Et seruus liber a dño suo. Scri- Jo. 8.
ptum quippe est. Ois qui peccat: seruus ē
peccati. Quia nimiꝫ quisquis se prauo de
siderio subijcit: iniquitatis dominio dudū
libera mētis colla supponit. Sed huic dño
cōtradicimus cū iniqtati que nos ceperat
reluctamur: cū cōsuetudini violenter resisti
mus: ⁊ desideria puersa calcātes ꝯtra hūc
ius nobis libertatis ingenite vēdicam⁹: cū
culpā penitendo pcutimus: ⁊ maculas sor
dium fletibus lauamus. Plerūqz autē iam
mēs quidē qd puerse egisse meminit deplo-
rat: iā praue acta nō solū deserit: sed ama
rissimis etiā lamentis punit: ⁊ tñ dum eoꝝ
que egit reminiscit: grauiter iudicij pauo
re terretur: iam se pfecte conuertit: sed ad-

huc se perfecte in securitatē nō erigit: quia dum quāta sit districtio extremi examinis pēsat: inter spem formidinēq; solicita trepidat: q2 iudex iustus veniēs qd de pperatis reputet qd relaxet ignorat. Nam q2 praua cōmiserit meminit: sz an cōmissa digne fleuerit nescit: ac ne culpe imanitas modum pnīe transeat metuit: & plerūq; culpā iam pietas relaxat: sz mēs afflicta adhuc de venia dñi valde sibi ē solicita formidat. Seruus ergo hic iam fugit dñm: sz liber nō est: q2 peccatum suū homo iā corrigendo & penitēdo deserit: sz tamē adhuc districtum iudicē d eius retributione pertimescit. Ibi ergo seruus a domino liber erit: vbi iam de peccati venia dubietas nō erit: vbi iaz securam mentē culpe sue memoria nō adījcit vbi nō sub reatu animus trepidat: sed de eius indulgentia liber exultat. Sed si nulla ibi homo peccati sui memoria tangitur: ereptum se vnde gratulat? Aut quomodo largitori gras refert de venia quaz accipit: si interueniēte obliuione transacte negtie: pene se eē debitorem nescit. Nec enī negiecte pterēūdum ē quod psalmista ait Misericordias tuas domine in eternū cātabo. Quomodo. n. dei misericordias in eternū cantat: qui se fuisse misex ignorat? Et si mirie trāsacte nō meminit: vnde largitori misericordie laudes reddit? Sz rursū querendum ē: quomodo electoz mēs perfecta eē in beatitudine poterit. si hanc inter gaudia memoria sui reat⁹ tāgit? Aut quomodo perfecte lucis claresciit gloria: quaz reducta ad animū obūbrat culpa? Sz sciēdum ē: q2 sicut sepe nunc leti tristiū reminiscimur: ita tunc trāsacte negtie sine lesione nostre beatitudinis recordamur. Plerūq; enim incolumitatis tēpore ad memoriam dolores preteritos sine dolore reducimus & quo egros nos recolimus: eo nos incolumes plus amamus. Erit ergo & in illa beatitudine culpa memoria: nō que mentē polluat: sz que nos arti⁹ leticie astrigat: vt dū doloris sui animus: sine dolore reminiscit: & debitorē se medico plus intelligat: & eo magis acceptam salutem diligat: quo molestie meminit: quam euasit. In illa itaq; leticia sic tunc sine tedio mala nostra conspicimus: sicut nunc in luce positi: sine vlla cordis caligine animae tenebras videmus q2 rū obscurum est quod mente cernimus de iudicio est hoc luminis: nō de passiōe cecitatis & in eternū ergo laudes misericordie largitori nostro referimus: & nequaq; miseria cōsciētie grauamur: q2 dum mala nostra sine aliquo mētis malo respicimus: & nūq; erit quod corda laudantiuz de trāsactis iniqtatib⁹ polluat: & semp erit quod h ad laudē liberatoris accēdat. Q2 ergo ē terne lucis reges sic in se magnos subleuat vt tamē paruulos nō derelinquat: dicatur recte. Paruus & magnus ibi sunt. Quia autē sic ibi conuersi peccatoris anim⁹ culpe sue memoria tāgitur vt tamē nulla eiusdem memorie cōfusione deprimantur: cōgrue subiūgatur. Et seruus liber a domino suo.

C (left margin)

Ps. 88 (left margin, beside "ait Misericordias tuas domine in eternū cātabo")

B (left margin)

Sancti Gregorij. Liber quintus.
Capitulum. i.

Um ualde occulta sint iudicia diuina: cur i hac vita nūnunq; bonis sit male: & malis bene: tūc occultiora sunt: cum & bōis hic bene ē: & malis male. Nam cuz bonis hic male est: & malis bene: hoc fortasse deprehēditur: q2 & boni si qua deliquerunt: hic recipiūt vt ab eterna plenius dānatione liberētur: & mali bona que pro hac vita faciūt hic inueniūt: vt ad sola in posterū tormēta pertrahātur. Vñ & ardenti in inferno dr. Memento fili quia recipisti bona in vita tua: & Lazarus similiter mala. At cum bonis bene hic ē: & malis male: incertū valde est: vtruz boni iccirco bona accipiant. vt prouocati ad aliqd meli⁹ crescant: an iusto latentiq; iudicio hic suoz operū remunerationē percipiant: vt a premijs vite sequentis manescant: & vtrū malos iccirco aduersa feriāt vt ab eternis supplicijs corrigentia defendāt: an hic eorum pena incipiat: vt quandoq; complenda eos ad vltima gehēne tormēta perducat. Quia ergo inter diuina iudicia grauis incertitudinis sue caligine humana mens premitur: sancti viri cum sibi suppetere pspera huius mundi conspiciūt pauida suspitione turbātur. Timent enim ne hic laborum suoz fructus recipiant: timent ne

c (guide letter beside the initial) A (right margin)

Luc. 16. (right margin, beside "ardenti in inferno dr. Memento fili")

quod diuina iusticia latens in ei⁹ vuln⁹ aſ
piciat: ⁊ exteriorib⁹ muneribus cumulans
ab intimis repellat. Cum vero taciti cogitāt
q̄ nec bona agūt: niſi vt ſoli domino place
ant: nec i ipſa affluentia ſue pſperitatis ex
B ultant. Omnis qdem de pſperis occulta
contra ſe iudicia metuūt: ſed tamē eandez
pſpera q̄z ſe ab intima intētione prepedi
unt egre ferunt: ⁊ moleſte pñtis vite blādi
menta tolerāt: q̄z per hec ſe vt eūq̄z tarda
ri in iterno deſiderio non ignorant. Plus
enim in hoc mūdo honor quā deſpectio oc
cupat: ⁊ magis pſperitatis ſublimitas: q̄
neceſſitatis aduerſitas grauat. Per hanc
nāq̄z nōnunq̄ cū homo exterius premitur
ad cōcupiſcenda que intus ſunt liberi⁹ re
laxat. Per illam vero anim⁹ dū multis pere
cogit: a deſiderij ſui curſu retinetur. Unde
fit: vt ſancti viri magis in hoc mūdo pſpa
quā aduerſa formidēt. Sciūt nāq̄z q̄z mēs
dum blāda occupatione premit: aliquādo
libēs ad exteriora dernat: ſciūt q̄z ſepe ſic
hāc clādeſtina cogitatio decipit: vt quomo
do puertetur ignoret. Peſant aūt que ſint
interna bona que cupiūt: ⁊ cognoſcūt quā
nihil ſit oē quod blandus tpaliter arridet:
cūctaq̄z huius mūdi pſpera mēs eorum co
egre tolerat: quo ſupne felicitatis ē amore
ſauciata: tātoq̄z magis in pñtis dulcedinis
aſpernatōe erigitur: q̄to hanc pſpicit qā
furtiue ſibi in eterne glorie rſpectu blādit
Unde ⁊ beatus Job cū supernā regem cō
tēplatus diceret: paruus ⁊ magn⁹ ibi ſunt
⁊ ſeruus liber a dño ſuo: illico adiungit.
¶ Quare data ē miſero lux.) In ſcriptura
ſacra nōnunq̄ lucis appellatōe: pſperitas
noctis aūt noīe hui⁹ mūdi aduerſitas deſi
gnat. Unū ⁊ per ps. dr̄. Sicut tenebre eius:
ita ⁊ lumē eius. Quia. n. ſancti viri ita p
ſperitatē ſeculi deſpiciētes calcāt: ſicut ad
uerſitatē eius calcātes tolerāt: p magnam
mētis celſitudinē mūdi ſibi ⁊ aduerſa ⁊ p
Ps. 138. ſpera ſubſternentes dicunt: Sicut tenebre
eius ita ⁊ lumē eius. Ac ſi aperte dicāt. Si
cut intētionis noſtre fortitudinē eius triſti
C tia nō premūt: ita hanc nec blāda corrum
punt. Sed q̄z hec vt diximus bonoꝝ men
tem etiā cum nō ſubleuāt perturbant: ſan
cti viri q ſe i huius exilij erūna miſeros co
gnoſcūt: clareſcere in eius proſperitate re
fugiunt. Unde bene nūc dicitur. ¶ Quare

data ē miſero lux.) Lux eni miſeris datur
quādo hi q ſublimia cōtemplantes: eē ſe i
hac pegrinatione miſeros agnoſcunt: clari
tatez trāſitorie pſperitatis accipiunt: ⁊ cū
valde defleāt q̄z tarde ad patriā redeunt:
tolerare inſuper honoris onera compellū
tur: amor eos eternoꝝ pcerit: ⁊ gloria d tē
poralib⁹ arridet. Qui dū cogitāt que ſint q̄
in iſimis tenēt: ⁊ que ſint que de ſublimib⁹
nō vident: que ſint que ſe in terra fulciunt:
que aūt de celeſtib⁹ pdiderunt: pſperitatis
ſue merore mordentur: q̄z ⁊ ſi vidēt nequa
q̄ ab ea ſe funditus opprimi: peſant tamē
ſolicite cogitationē ſuam in amore dñi: ⁊ i
eius diſpenſatōe partiri. Unde bñ eiz di
cit: quare data ē miſero lux: protinus adiū
git. ¶ Et vita his qui in amaritudine ani
me ſunt. Ca. 2.

In amaritudine qppe ani
me ſunt oēs electi: q vel pu
nire flendo nō deſinūt que
deliquerūt: vel graui ſe me A
rore afficiūt: q̄z longe huc
a facie ꝯditoris piecti: ad
huc in eterne patrie gaudijs nō ſunt. De Prou. 14
quoꝝ corde bene p ſalomonez dr̄. Cor q d
nouit amaritudinē anime ſue: in gaudio il
lius nō miſcebitur extraneus. In amaritu
dine nāq̄z ſunt ⁊ corda reproboꝝ: q̄z ipſis
etiam prauis deſiderijs affligūtur: ſed eā
dem amaritudinē neſciūt: q̄z peſare q̄ to
lerāt: ſponte ſua excecati nō poſſunt. At cō
tra cor bonoꝝ amaritudinē ſuā nouit: qa
erūnam exilij in qua piectū laceratur itel
ligit: ⁊ q̄ ſint tranqlla que perdidit: q̄ con
fuſa in qbus cecidit ſentit. Sz hoc amari
catum cor ad gaudiū ſuum quādoq̄z redu
citur atq̄z in ei⁹ gaudio extraneus non mi
ſcebitur: q̄z is q nūc ab hoc merore cordis
foris ſe per deſideria eijcit: ⁊ ſecluſus tunc
ab illa intima eius ſolēnitate remanebit.
Hi itaq̄z q in amaritudine anime ſunt mo
ri mundo funditus ꝯcupiſcunt: vt ſicut i ſe
culo ipſi nihil appetūt: ita iam a ſeculo nul
la cogitatione teneātur. Et plerūq̄z conti
git: vt iā homo mundū mēte nō teneat: ſed
tū mūdus hoiem occupationib⁹ aſtringat:
⁊ ipſe qdez mūdo iā mortuus eſt: ſz ipſi mū
dus adhuc mortuus nō eſt. Quaſi. n. viu⁹
adhuc mūdus eum cōſpicit: dum alio intē
tum in ſuis actibus rapere ꝯtendit. Unde

bene Paulus. Cum ⁊ ipse seculum perfe-
cte despiceret: ⁊ tale se factum videret: quē
iam hoc seculum ↄcupiscere oīno nō possꝫ:
Gal. 6 ruptis huius vite vinculis liber dicit. Mihi
B mundus crucifixus ē: ⁊ ego mundo. Mū-
dus quippe ei crucifixus fuerat: q2 hunc cor-
di suo iā mortuū nō amabat. Sed ⁊ seipm
mūdo crucifixerat q2 talē se ei exhibere stu
duit: vt ab eo quasi mortuus cōcupisci nō
posset. Si eni in vno loco sint mortu⁹ ⁊ vi-
uens: ⁊ mortuus viuū nō videt: viuus ta-
mē mortuū videt: Si vo vtriq3 mortui sūt
alter alterū nequaq̄ videt. Ita q iā mun-
dum nō amat: sed tamē ab illo vel non vo
lens amatur: ⁊ si ipe velut mortuus mun-
duꝫ nō videt: hūc tamē mūdus adhuc nō
mortu⁹ videlꝫ. Si vo nec ipe in amore mū
dum retinet: nec rursum a mūdi amore re-
tinetur: vicissiꝫ sibi vtriq3 extincti sunt: quia
dum alter alterum nō appetit: quasi mor-
tuū mortuus nō attēdit. Quia igitur nec
Paulus mūdi gloriā querebat: nec a mū
di gloria ipe querebatur: ⁊ se mūdo: ⁊ mū-
dum sibi crucifixū eē gloriatur. Nō ⁊ mul
ti appetūt: sꝫ tamē vsq3 ad culmē extinctio
nis oīmode nō assurgūt: recte gemētes di-
cunt. Quare data ē misero lux: ⁊ vita his q
i amaritudine aīe sunt. Uita quippe amari-
catis datur cū hu⁹ mūdi gloria tristib⁹ ge-
mentib⁹q3 tribuitur. In qua nimirum vi-
ta pena se validissimi timoris afficiūt: q2
⁊ si ipi mundū nō tenēt: adhuc tamē tales
eē se metuūt: q a mūdo teneantur: q2 nisi
C ei q̄stuluncūq3 vincerēt: hos ad vsum suuꝫ p
culdubio nō amaret. Mare eni viua cor-
pora in semetipo retinet: naꝫ mortua extra
se protin⁹ expellit. Sequitur. ((Qui expectāt
mortē ⁊ nō venit.)) Desiderāt quippe mortifi
care se funditus: atq3 ab oī vita glorie tpa
lis extinguere: sꝫ occultis sepe dei iudicijs:
vel preesse in regimine: vel occupari mun-
danis honorib⁹ cōpelluntur: atq3 inter hec mor
tificationē plenissimā indesinēter expectāt
Sꝫ expectata mors nō venit: q2 eoꝝ visus
tpali glorie ēt nolēs viuit. Quā tamē pro
diuino amore tolerāt ⁊ intus quidem fuēt
desiderium pietatis. foris aūt explent mi-
sterū ordinis: quatenus nec a perfectione
per intētionē recedāt: nec dispositioni ↄdi
toris p superbiā ↄtradicāt. Mira eni diui
nitatis pietate agitur: cū is q perfecto cor

de ad ↄtēplationē tēdit: humanis minsterij
is occupatur: vt ⁊ multis infirmiorib⁹ eius
mēs perfecta pficiat: ⁊ quo semetipm imp
fectū respicit: inde ad humilitatis culmen
pfectior assurgat. Ca. 3.

Nonnūq3 etenī viri sancti
vū desideriorꝫ suorꝫ detri- A
menta tolerāt: inde maio
ra lucra ↄuersis aliq3s re-
portant: q2 dū eis vacare
vt appetūt nō licet rapere
secū alios qb⁹ admiscētur libet. Fit ergo
mira dispositiōe pietatis: vt vnde se destru-
ctiores estimāt: inde locupletiores ad cele-
stis patrie ↄstructōem surgāt. Nōnūq3 vo
idcirco ad ↄcepta desideria minime perueni-
unt: vt ipa interueniēte tarditate ad eadem
desideria laxato mētis sinu dilatētur: ⁊ q
extenuari fortasse ipleta poterant: magna
dispositōe agit: vt repulsa crescāt. Sic qp-
pe mortificare sese appetūt: vt ēt perfecte si
liceat ↄditoris sui faciē ↄtēplētur. Sꝫ eorū
desideriū differt vt pficiat: ⁊ tarditatꝫ sue
sinus nutriat vt crescat. Uñ bene sponsa i
sponsi sui desiderio anhelās clamat. In le
ctulo meo p noctē quesiui: quē diligit ani- Cant. 3
ma mea: quesiui illū ⁊ nō inueni. Abscōdit
se sponsus cū querit: vt nō inuentus arden
ti⁹ queraꝫ: Et differt querens spōsa ne inue
niat: vt tarditate sua capatior reddita mul
tiplicius quādoq3 inueniat quod querebat.
Unde beatus Job cū diceret. Expectant
mortem: ⁊ nō venit: vt hoc ipm querētium
desideriū subtilius explicaret: illico adiun
git. ((Quasi effodientes thesaurū.)) Oēs
nāq3 qui fodiendo thesaurum querūt: cuꝫ
fodere altius ceperit: ad laborem instanti
us inardescunt: q2 qui se thesauros abscō
dito iāiāq3 appropinquare estimant: eo in
effodiendo enixius laborant. Qui igit ple- B
ne mortificationem suam appetunt: quasi
effodientes thesaurum querunt: quia quā
to fiunt viciniores ad finem: tanto se exhi-
bent ardentiores in opere: Laborando er-
go non deficiunt: sed magis ad vsum labo
ris crescunt. quia quo iam premia propin-
quiora considerant: eo in opere delectabili
us exsudent. Unde bene Paulus quasi qua-
dam absconditum eterne patrie thesaurū
que: rētib⁹ dicit. Nō deserētes collectionem Heb. 10
nostram: sicut est ↄsuetudinis quibusdam sꝫ cō-

solantes: ζ tāto magis: q̄to videritis ap-
propinquātem diē. Laborātem qppe con-
solari ē pīter in labore persistere qꝛ suble-
uatio ē laboris visio collaborātis: sicut cū
in itinere comes fatigatur: via qdem nō ab-
strahitur sed tamē de societate comitis le-
uiatur labor itineris. Bn̄ itaqꝫ Paulus
ꝯsolantes se in laboribus quereret adiun-
xit dicēs. Tanto magis q̄to videritis ap-
propinquātē diem. Ac si diceret. Eo labor
crescat: quo iam premia laboris appropin
quant: velut si aperte dicat. Thesaurū que-
ritis: sꝫ eo fodere ardentius debetis: quo iā
iuxta quesitū aurū fodiendo peruenistis.
Quāuis hoc quod dr̄. expectant mortem:
C ζ nō venit. quasi effodientes thesaurū: in-
telligi ζ aliter potest. Quia enim perfecte
mori mūdo nō possumus: nisi intra mētis
nostre archana inuisibilia a visibilib⁹ abscō
damus recte hi q mortificationē suam ap
petunt: thesaurū effodiētibus cōparantur.
Mundo enim per inuisibilē sapientiā mo
ritur: de qua per Salomonē dr̄. Si quesie-
ris illā quasi pecuniā: ζ sicut thesauros ef
foderis eam. Sapiētia qppe in supficie re
rum nō iacet: qꝛ inuisibilib⁹ latet. Et tunc
mortificationē nostrā contingentes: sapiē
tiam apprehendimus si relictis visibilibus
in inuisibilibus abscondamur si sic an cor-
effodientes querimus: vt oē quod terrenū
mēs cogitat a semetipsa: manu sancte dis-
cretionis eijciat: ζ thesaurum virtutis qui
se latebat agnoscat. Facile.n. i sese thesau
rū quesitū inuenit: si eā que se male presse-
rat: molē a se terrene cogitatōis repellit.
Qꝛ aūt quesitam mortē sicut thesaurū di-
cit: recte subiūgit. ((Gaudentqꝫ vehementer
cū inuenerit sepulchꝝ.)) Sicut.n. sepulchꝝ
locus ē quo abscōditur corpus: ita diuina
contēplatio quoddā sepulchrum ē mentis
quo absconditū aīa. Quasi eni huic adhuc
mundo viuimus: cū mente in eo foris va-
gamur: sꝫ mortui in sepulchro abscōdimur
cū mortificati exteri⁹ in secreto interne cō-
tēplationis celamur. Sancti igitur viri ab
īportunitate desiderioꝝ tpaliūm: a tumul-
tu inutiliū curaꝝ: a clamore ꝑstrepentium
ꝑturbationum semetipsos sacri verbi gla
dio mortificare non desinūt atqꝫ intus an
te faciem dei in sinu mētis abscondūt. Un-
de bene per Psalmistam dicitur. Abscon-
des eos in abscondito vultus tui a turba Ps. 130.
tione hoīum. Quod q̄uis perfecte postmo
dum fiat: et nūc ex magna parte agit: cū
a temporalium desideriorum tumultib⁹ de-
lectatione interiora rapiuntur: vt mēs eo-
rū dum in amorē dei tota tēditur: nullā in
utili perturbatione laceretur. Hinc ē quod
Paulus per contēplationē mortuos ζ q̄-
si in sepulchro abscōditos discipulos vide
rat qbus dicebat. Mortui enim estis: et Co. 3.
vita vestra abscondita est cum xp̄o in deo
Qui ergo mortē querit: gaudet dum sepul
chꝝ inuēit: qꝛ q mortificare se appetit: val
de ad inuētam regem contēplationis hi-
larescit: vt extinctus mūdo lateat ζ cūctis
exteriorib⁹ reꝝ perturbationib⁹ intra sinū
se intimi amoris abscōdat. Si vo ad hoc
quod thesaurus effodi dr̄: etiam sepulchri
inuētio subinfertur: hoc necesse est vt inten-
tio nostra cōspiciat: quod antiq suos mor
tuos cū diuitijs obruebant. Qui igit the- B
saurum querit gaudet cū sepulchꝝ inuēit
qꝛ sapiētiam perquirētes: cū sacre scriptu
re paginas voluimus cū exēpla preceden
tium patrum perscrutamur quasi ex sepul
chro gaudium sumimus: ζ mētis diuitias
apud mortuos inuenimus: qꝛ qui huic mū
do pfecte extincti sunt: in occulto cum di-
uitijs requiescūt. Sepulchro ergo diues effi-
citur: qui per exēpla iustoꝝ: in cōtēplatōis
virtute subleuatur. Sed cū regrens dicat
quare data est misero lux: cur hoc ipsū re-
quirere presumat insinuat dicēs ((Uiro cu
ius abscondita ē via: ζ circūdedit eum de
us tenebris.)) Uiro eni via sua abscondi-
ta ē: quia ζ si iam in qua sit vite qualitate
considerat: adhuc tamen ad quē finē ten-
dat: ignorat: ζ si iā supna appetit: ζ si ple
nis hec desiderijs querit: adhuc tamen si
in eisdem desiderijs pmaneat nescit. Pec-
cata quippe deserentes ad iusticiam redi-
mus: ζ vnde venimus nouimus: sed quo
perueniamus: ignoramus. Quid hesterna
die fuimus scimus: sed quid contingat cra
stina nos eē: nescimus. Uiro ergo via sua
abscondita est: quia sic pedem ponit opis
vt tamen preuidere nequeat exitum con-
sumationis.. Capitulū. 4.
Si ζ alia vie nostre absconsio: qa
c nōnunq̄ ea ipsa que recte nos age A
re credimus: an in districti iudicis

ctis examie recta sint ignoramus. Sepe enim
sicut ꝛ lõge superius diximus: opus nostrũ
qđ cã dãnationis ẽ: pfectus putatur esse
virtutis. Sepe vnde placari iudex creditur:
Prov. 14 inde ad irascendum placidus instigatur:
Salomone attestante qui ait. Est via que
videtur homini recta: nouissima autẽ eius
ducunt ad mortem. Unde sancti viri cum
mala superant sua: etiam bene gesta formi
dant: ne cum bona agere appetũt: de actio
nis imagine fallantur: ne pestifera tabes
putredinis sub boni specie lateat coloris.
Sciunt enim qꝛ corruptionis adhuc pon
dere grauati: diiudicare bona subtiliter ne
sciunt: ꝛ cũ ante oculos extremi examinis
regulã deducũt: hec ipsa in se nõnũqꝫ: ꝛ q̃
probant metuunt: ꝛ tota quidem mẽte in
terna desiderant: sed tamen de incertitudi
ne operis trepidi quo gradiunt ignorant.
Unde bene postqꝫ dictũ est: quare data est
misero lux: adiungitur. Uiro cuius abscon
dita est via. Ac si dicat. Cur huius vite suc
cessus accipit. qui sub qua sit estimatiõe iu
dicis iter sui opis nescit. Bñ autẽ subditur:
ꝛ circũdedit eũ deus tenebris. Tenebris
B nãqꝫ homo circũdat qꝛ quãuis celesti deside
rio ferueat: quid de semetipso sit dispositũ
intrinsecus ignorat. Et valde metuit: ne qđ
sibi in iudicio obuiet: qđ se de se nunc i de
siderio boni feruoris latet. Tenebris ho
mo circũdatur: qꝛ ignorãtie sue caligie pre
mitur. An tenebris circũdatus nõ est: qui
plerũqꝫ preteritoꝝ nõ meminit: futura non
inuenit: presentia vix cognoscit? Tenebris
circũdatũ se qdã sapiens viderat. cũ dice
bat. Que in pspectu sunt: inuenimus cum
labore: ꝛ que in celis sunt: quis inuestiga
bit? His se tenebris ppheta circũdatum vi
Ps. 17. dit: cũ dispositiõis intime penetrare inter
na nõ potuit dicens. Posuit tenebras lati
bulũ suũ. Auctor enim noster qꝛ nobis in
hoc exilio deiectis: lucẽ sue visionis abstu
lit: sese nostris oculis: quasi in tenebraꝝ la
tibulo abscõdit. Quas nimirũ cecitatis no
stre tenebras: cum studiose cõspicimus: mẽ
tem ad lamẽta puocamus. Flet enim ceci
tatẽ quã foris patitur: si humiliter meminit
quo interioribus lumine priuat. Cũqꝫ tene
bras qbus circũdatur respicit: splẽdoris in
timi ardenti se desiderio affligit: omniqꝫ in
tentionis annisu semetipsam concutit: vt
supernã lucẽ quã cõdita deseruit: repulsa
querat. Unde fit plerũqꝫ vt ipsis piis fleti
bus illa interni gaudii claritas erũpat: et
mens que in torpore prius ceca iacuerat:
ad inspectionem fulgoris intimi suspiriis ve
getata cõualescat. Unde bñ sequitur. ((An
teqꝫ comedã suspiro)) Comedere nãqꝫ ẽ, aie
supne lucis cõtẽplationibus pasci. Suspi
rat ergo anteqꝫ comedat: qui prius gemiti
bus tribulationis afficitur ꝛ postmodũ cõ
templationis refectione satiatur. Nisi enim C
suspiret: non comedit: quia qui se i hoc exi
lio per desideriõ celestiũ lamẽta nõ humi
liat: interne patrie gaudia nõ degustat. A
veritatis enim pabulo ieiuni sunt: q in hac
peregrinatiõis inopia letantur. Suspirat
autẽ q comedit: quia quos veritatis amor
afficit: etiã refectio contẽplationis pascit.
Suspirans pphera comedebat: cum dice Ps. 41.
ret. Fuerũt mihi lachrymae mee panes. Lu
ctu enim suo anima pascitur: cũ ad supna
gaudia flendo subleuatur: ꝛ intus qdẽ do
loris sui gemitus tolerat: sed eo refectiõis
pabulũ percipit: quo vis amoris p lachry
mas emanat. Unde ꝛ eandem vim lachry
marũ adhuc beatus Job psequit subdẽs.
((Et quasi inũdãtes aque sic rugit9 me9.))
Aque cum inundant cum impetu veniũt:
ꝛ crescentibus multipliciter voluminib9 in
tumescunt. Electi ꝯo dum mẽtis sue ocu
lis diuina iudicia opponũt: dũ de occulta
super se sententia trepidant: dũ se ad veniã
puenire posse cõfidunt: sed tñ ne puenisnt
metuunt: dũ pteritoꝝ suoꝝ recolent que de
fleant: dum que sibi adhuc futura sunt: qꝛ
nesciũt pertimescũt: quasi quedã i eis aqua
rũ more volumina colligunt: que in mero
ris rugitus: quasi in subiecta littora deflu
unt. Uir igitur sanctus vidit quanta sint i
lamẽtis penitẽtie volumina cogitationũ: ꝛ
ipsas meroris vndas inuadẽtes aquas vo
cauit dicens. Et quasi inundantes aq: sic
rugitus meus. Ca. 5.

[N]onnunqꝫ ꝯo iusti: sicut et
paulo supius diximus: in B
ipsis bonis opib9 trepidãt
ac ne in eisdẽ occulto ali
quo errore desipiant: conti
nuis lamẽtis vacãt. Quos
cum diuina subito flagella corripiunt au
ctoris sui gratiã se offendisse suspicant: qa

vel infirmitatibus ꝓpediti: vel amaritudi-
nibus pressi: ad impendēda proximis pia
opera nō assurgunt. Et cor in lamentū ver
titur: q: corpus a deuotionis sue ministe-
rio retardatur. Cūq̃ se mercedē nō auge-
re cōsiderāt: etiā transacta opa displicuisse
formidāt. Unde etiā beatus Job qui cum
rugitū suū: quasi inūdantes aquas diceret
illico adiunxit. (Q: timor quē timebā eue
nit mihi: ⁊ qđ ꝟebar: accidit.) Justi igitur
viri deflent ⁊ pauent ⁊ magnis se lamētis
cruciant: q: deseri formidant: ⁊ quāuis de
correctione sua gaudeāt: eoꝝ tamen trepi
dam mentē correctio ipsa ꝑturbat: ne ma-
lum qđ tolerant: nō pia percussio disciplie
sit: sed animaduersio iusta vindicte. Qđ be
Ps.89. B ne psalmista cōsiderās ait. Quis nouit po
testatem ire tue: Potestas qppe ire diuie:
nostra nō potest mente comprehēdi: quia
eius dispensatio obscuris super nos dispo-
sitionibus sepe vnde estimat deserere: ide
nos recipit ⁊ vnde nos recipe creditur: in-
de derelinquit: vt plerūq̃ hoc fiat gratia:
qđ ira dicitur: ⁊ hoc aliquādo ira fit: quod
gratia putatur. Nōnullos enī flagella cor
rigunt: nōnullos ad impatientie vesaniam
ꝑducunt: ⁊ alios prospera quia demulcēt:
ab insania mitigant: alios q: eleuant fun-
ditus ab omni spe cōuersionis eradicant.
Cunctos aūt vicia ad ima ꝑtrahunt: sꝫ ta
men quidā eo ab his facilius redeunt: quo
se in eis corruisse altius erubescūt. Et semꝑ
virtutes ad superna subleuant: sed nōnun
quā qdā dum tumorē de virtute cōcipiūt:
per ipm tramitem ascensionis cadūt. Quia
ergo potestas diuine ire minime cognoscit
C in cunctis necesse ē: vt sine cessatiōe timea-
tur. Sequitur. (Nōne dissimulaui: Non
ne silui: Nonne quieui: Et venit suꝑ me in
dignatio.) Quāuis q̃libet loco positi co-
gitando: loquēdo: agendo peccemus: tunc
tamē per tria hec animus effrenatius rapi
tur cū ꝓsperitate mundi huius subleuat.
Nam cū preire se potestate ceteros conspi
cit: ita alta de se elate cogitans sentit: ⁊ cū
auctoritati vocis a nullo resistitur: lingua
licentius per abrupta defrenat. Cūq̃ face
re qđlibet licet: iuste sibi omne estimat lice-
re qđlibet. Sed sancti viri cū mundi hui⁹
potestate fulciuntur tanto sub maiori men
tis disciplina se redigunt quanto sibi ꝑ im-
patientiam potestatis suaderi illicita qua-
si licentius sciunt. Cor nāq̃ ad consideran-
dam suam gloriam reprimunt: linguam ab
immoderata locutione restringunt: opus
ab inquietudinis vagatione custodiunt.

Capitulum. 6.

Epe enim qui in potestate A
sunt: ea que recte faciunt:
que elate cogitāt amittūt:
cumq̃ ad cuncta vtiles se
estimant: etiā impense vtili
tatis sibi meritum dānāt.
Ut enim cuiuslibet facta digniora sint: ne-
cesse est vt ei apud se semper idigna videā-
tur: ne eadem bona actio agentis cor sub-
leuet: ⁊ subleuando plus auctorē de elatio
ne deijciat: q̃ ipsos forte qbus impēdit iu-
uet. Hinc est enim q rex Babylonie dum
elata mente apud se volueret dicēs. Nōne
hec est babylon: quā ego edificaui: i irra- Da.3.
tionale animal protinus versus est. Quod
enim factus fuerat ꝑdidit: quia humiliter
noluit dissimulare qđ fecit. Et quia elatiōe
cogitationis se super homines extulit: ipm
quem cōmunem cū hominibus habuit sen
sum hominis: amisit. Sepe vero qui i pote-
state sunt: ad subiectoꝝ passim contume-
lias erūpunt: ⁊ hoc qđ vigilantes regimi-
ni seruiunt: per lingue procacitatem ꝑdūt:
minore scilicet formidine iudicis ꝟba pen-
santes: q: qui sine causa fratri fatue dixe-
rit: gehēne ignibus se addicit. Sepe hi qui Mat.5.
in potestate sunt dum sese ⁊ a licitis retine
re nesciunt: ad illicita opera ⁊ inquieta di
labuntur. Solus enim in illicitis nō cadit:
qui se aliquādo ⁊ a licitis caute restringit.
Qua videlꝫ cōstrictione religatum bene se
Paulus insinuat dicens. Omnia mihi li-
cent: sed non omnia expediunt. Atq̃ vt ex
ipsa religatiōe ostenderet in quanta se mē
tis libertate dilataret: illico adiunxit. Oia 1.Cor.6.
mihi licent: sed ego sub nullius redigar po
testate. Cum enim mens concepta deside-
ria sequitur: seruire rebus cōuincitur: quaꝝ
amore superatur. Sed Paulus cui cuncta
licent: sub nullius potestate se redigit: qa
semetipsum etiā a licitis restringendo ea q̃
delectata premerent: despecta transcendit.
Beatus igitur Job vt nos erudiat qualis
in potestate fuit: innotescit dicens. Nonne
dissimulaui: Potestas nāq̃ cum habetur

⁊ cogitanda est ad vtilitatem: ⁊ dissimulan
da ꝓpter tumorem: quatenus is qui ea vti
tur: ⁊ vt prodesse debeat posse se sciat: ⁊ vt
extolli non debeat: posse se nesciat. Qualis
vero in ore fuerit adiungit dicens. ((Non
B ne silui?)) Qualis ergo illicita opera post
poneret: adhuc subiiciat. Nõne quieui? Po
test tamẽ silere ⁊ quiescere: adhuc subtili⁹
libet perscrutari. Silere nãq3 est: mentem
a terrenoꝝ desideriorum voce restringere.
Uis cruz magni clamoris est: tumultus cor
dis. Quiescunt quoq3 bene qui in potesta
te sunt: cum terrenarum actionũ strepitus
pro diuino amore intermittẽdo postponũt:
ne dum ima indesinenter occupãt: cor fun
ditus a summis cadat. Sciunt enim q: ne
quaq3 mens ad superna attollitur si cura
rum tumultibus cõtinue in infimis occupa
tur. Quid enim de deo occupata obtineat
que de illo apprehendere etiam aliquid va
cans laborat. Bene autem per psalmistam
.45. Ps dicitur. Uacate ⁊ videte: qm̃ ego sum de⁹.
Quia qui vacare deo negligit: suo sibi iudi
cio lumen eius visionis abscondit. Hinc et
per Moysen dicitur. Ut pisces qui pennu
las non habent: non edantur. Pisces nã
q3 qui habent pennulas: saltus dare super
aquas solent. Soli ergo in electorũ corpo
C re quasi cibus transeunt: qui in eo q: imis
deseruiunt: aliquãdo ad superna cõscende
re mentis saltibus sciunt: ne semper in pro
fundis curarum lateant: ⁊ nulla eos amo
ris summi: quasi liberi aeris aura contin
gat: qui ergo rebus temporalibus occupan
tur tunc bene exteriora disponunt: cum sol
licite ad interiora refugiunt: cum nequaq3
foris perturbationũ strepitus diligunt: s3
apud semetipsos intus in tranquillitatis
sinu requiescunt.

Capitulum. 7.

D Raue etenim mentes tem
poralium rerum tumultus
intra semetipsas ꝑferre nõ
cessant: etiam cum vacãt.
In cogitatiõe enim seruãt
depicta que amant: ⁊ quã
uis nihil exterius faciant: apud semetipsas
tamen sub pondere inquiete quietis elabo
rant. Quibus si earũdem rerum admini
stratio prebeatur: semetipsas funditus de
serunt: ⁊ fugitiua ac temporalia per inten
tionis cursum: continuis cogitationũ pas
sibus sequuntur. Hie mentes autem hec
⁊ cum desunt: non querant: ⁊ grauiter etiã
cum assunt ferunt: quia per exteriorum cu
ram a se exire pertimescunt. Quod bene
illa duorum fratrum vita signatur: de qui
bus scriptum est. Factus est Esau vir gna
rus venandi: ⁊ homo agricola. Jacob au Gen. 27.
tem vir simplex habitauit in tabernaculis:
vel sicut in alia translatione dicitur: habi
tabat domi. Quid enim per venationem
Esau: nisi eorum vita figuratur: qui in exte
rioribus voluptatibus fusi carnem sequun
tur? Qui etiam agricola esse describitur. q:
amatores seculi tanto magis exteriora co
lunt: quanto interiora sua inculta derelin
quunt. Jacob vero vir simplex in taberna
culis: vel in domo habitare perhibetur qa
nimirum omnes qui in curis exterioribus
se spargi refugiunt: simplices in cogitatio
ne: atq3 in conscientie sue habitatione cõ
sistunt. In tabernaculis enim: aut i domo E
habitare est: se intra mentis secreta restri
gere: ⁊ nequaq3 exterius per desideria dissi
pare ne dum ad multa foris inhiant: a se
metipsis alienatis cogitationibus recedãt.
Dicat igitur probatus vir: ⁊ exercitatus
in prosperis. Nonne dissimulaui? Nonne
silui? Nonne quieui? Ut enim supra dixi
mus: sancti viri cum eis trãsitoria prospe
ritas arridet: fauorem mundi quasi nesciẽ
tes dissimulant: ⁊ forti gressu interius hoc
vnde exterius subleuantur calcant. Silent
autem: quia nullis praue actionis clamo
ribus perstrepunt. Omnis namq3 iniqui
tas: apud secreta dei iudicia habet voces
suas. Unde scriptum est. Clamor sodomo Gen. 18. C
rum ⁊ gomorreorũ multiplicatus ẽ. Quie
scunt vero: cum non solum nullo cupidita
tum temporalium turbulento appetitu ra
piuntur: verum etiam curis presentis vite
necessariis immoderatius occupari refu
giunt. Sed hec agentes: paterna adhuc
flagella sentiunt: vt tanto perfectiores ad
hereditatem veniant: quanto eos pie fe
riens disciplina: quotidie etiam de mini
mis purgat. Justa itaque indesinenter
faciunt: et assidue dura patiuntur: quia
sepe ipsa iusticia nostra ad examen diui
ne iusticie deducta iniusticia est: ⁊ sordet in

districtione iudicis: qd in estimatione ful-
1.Cor. 4 get operantis. Unde Paulus cū diceret:
Nihil mihi conscius sum: ptinus adiun-
xit. Sed nō ī hoc iustificatus sum. Qui cau
sam mox cur non sit iustificatus insinuans
ait. Qui autē iudicat me dns ē. Acsi dicat.
Idcirco in eo q nihil mihi cōscius sum: iu-
stificatum me abnego qz ab eo qui me iudi
cat: examinari me subtilius scio. Ca. 8.

A Issimulanda ergo sunt q̄
exterius fouent: reprimēda
que interius pstrepunt: de-
clināda que quasi necessa-
ria inoluunt: τ tñ in his oi-
bus adhuc districti exami-
nis flagella metuenda. Quia τ ipsa nostra
pfectio culpa nō caret: nisi hanc seuerus iu-
dex in subtili lance examinis misericordi-
ter penset. Unde aūt subdit. ((Et venit su-
per me indignatio.)) Magna quippe arte
doctrine dicturus ꝟbera ꝑtulit recte facta:
vt hinc vnusquisq̄ cōsideret: que peccan-
tes postmodū supplicia maneant: τ si etiā
1.Pe.4. iustos tam valida hinc flagella castigant.
Hinc est enim qd Petrus ait. Tēpus ē vt
iudicium incipiat de domo dei: τ si iustus
B vix saluabitur: impius τ peccator vbi ap-
parebunt: Hinc Paulus cū multa ī Thessa
2.Thes.1 lonicensiū laude dixisset: protinus adiūxit.
Ita vt τ nosipsi ī vobis gloriemur in eccle-
siis dei pro patientia vestra τ fide: in oib⁹
persecutionibus vestris τ tribulationibus
quas sustinetis ī exemplū iusti iudicij dei.
Ac si diceret. Dum tot dura toleratis: qui
tam recta agitis: quid aliud q̄ iusti dei iu-
dicio exempla datis: Quia ex vestra pena
colligendum est quō feriat quibus irascit:
si sic vos affligi patitur in quibus letatur:
Aut quomodo illos ꝑcussurus est: quibus
iustum iudicium exhibet si etiā vos hic cru
ciat: quos pie redarguens fouet: Ca. 9.

A Rima igitur Job locutiōe
terminata: vicissim se ami-
ci qui consolaturi pie vene
rant: eius increpationi su-
bijciunt. Dūq̄ ad ꝯtentio
nis verba prosiliunt: eam
pro qua venerant: causam pietatis amit-
tunt. Qui qdem nō praua intentione hoc
faciunt: sed quāuis affectum percusso exhi
beant: percussum tamē nō nisi pro iniquitate
crediderūt: Dūq̄ intētionē bonā nequaq̄
locutio cauta subseqtur: ipsa pietatis pro-
positio: in trāsgressionis vitiū vertit. Ji. en
sandū nāq̄ fuerat: cui τ qū loquerent. Iu
stus qppe erat ad quē venerant: τ diuinis
verberibus cinctus. Ex anteacta ergo eius
vita debuerūt ea que ītelligere nō valebāt
illius verba ppendere: τ ex flagellis ꝑsenti
bus nō illum redarguere: sz de sua vita for
midare: seq̄ flagellato iusto nō quasi ratio
cinādo erigere: sed flēdo sociare. vt nequa-
q̄ se eorum scientia per ꝟba ostenderet: sz
loqui recte linguā consolantium magister
dolor erudiret. Qui τ si qua forsitan diuer-
sa sentirent: dignum ꝑfecto erat vt hec hu
militer dicerent: ne percusso vulnera p im-
moderata ꝟba cumularent. Sepe enim qz
ītelligi nō valent: deterioꝛib⁹ displicēt: vel B
facta vel dicta meliorū: sed eo ab eis non
temere reprehendenda sunt: quo apprehē
di veraciter nequaq̄ possunt. Sepe aliqd
a maioribus dissimulatorie agitur vel pre
cipitur: qd a minoribus error putatur. Se
pe multa a fortibus dicūtur: que infirmi se 2.Re 6.
circo diiudicant qz ignorant. Qd bene bo-
bus calcitrantibus illa inclinata testamen
ti archa signauit quā qz casurā credens le
uites erigere voluit mox sententiam mortis
accepit. Ca. 10.

Uid est nāq̄ mens iusti: ni A
si archa testamēti: Que ge
stata a bobus calcitranti-
bus iclinatur; qz nonnūq̄
etiā q bene preest dū subie-
ctorū populoꝝ confusione
concutitur: ad dispensationis cōdescensio-
nem ex sola dilectiōe permouetur. Sz hoc
qd dispensatorie agitur: iclinatio ipsa forti
tudinis casus putatur imperitis. Unū τ nō-
nulli subditi contra hanc manū reprehen-
sionis mittunt: sed a vita ꝓtinus ipsa sua
temeritate deficiūt. Leuites ergo q̄si adiu
uāa manū extendit: sed delinquēs vitā per
didit: qz dum īfirmi qq̄ fortiū facta corri-
piūt: ipsa sorte viuentiū reprobant. Aliqñ
etiā sancti viri quedā minima condescēdē
tes dicunt: aliqñ ꝟo summa cōtemplantes
ꝓferūt. Quūq̄ vim vel condescensionis vel
altitudis nesciunt: audacter hec stulti repꝛ-
hendunt. Et qd est iustum de sua condescē
sione velle corrigere: nisi iclinatam archam

superba reprehensionis manu releuare?
Quid est iustum de incognita locutione re
prehendere: nisi motū eius fortitudinis er
roris lapsum putare? Sed perdit vitā qui
archam dei tumide subleuat: q2 nequaq̄
q̄s sanctorum corrigere recta presumeret:
nisi de se prius meliora sensisset. Unde re
cte leuites isdem ora dr̄: quod videlz robu
stus dn̄i interpretatur: q2 presumptores q̄
q̄ nisi audaci mēte robustos se in domino
crederent: nequaq̄ meliorum facta vel di
B cta velut infirma iudicarent. Amici igitur
Job dum contra eum quasi in dei defensio
ne prosiliunt: diuini precepti regulam sup
bientes excedunt. Cum vero quedam fctā
meliorum deterioribus displicent: nequaq̄
hoc quod mētem monet reticēdum ē: sed
cum magna humilitate proferendum: qua
tenus intentio pie sentientis eo vere fuet
formam rectitudinis: quo pter gradit hu
militatis. Et libere ergo dicenda sunt que
sentimus: et valde humiliter promēda que
dicimus: ne et que recte intēdimus: hec ela
te proferēdo nō recta faciamus. Paulus
auditoribus suis multa humiliter dixerat:
sed de ipsa exhortatōe humili placare eos
Hebre. 13 adhuc humilius satagebat dicens. Rogo
autem fratres vt sufferatis verbum solacij
etenim perpaucis scripsi vobis. Ephesijs
quoq̄ multa valedicens: afflictis ac gemē
tibus humilitatem suam ad memoriam re
Ephe. 5. uocat dicens: Uigilate memoriam mei reti
nentes: quoniā per triēniū nocte ac die nō
cessaui cum lachrymis monēs vnumquēq̄
Ephe. 4. vestrum. Eisdem rursum per epistolam di
cit. Obsecro vos fratres ego vinctus in do
mino: vt digne ambuletis vocatione qua
vocati estis. Hinc ergo colligat se quando
aliqd recte sentit quanta humilitate debe
at magistro loq discipulus: si ipē magister
gentium in his que cum auctoritate predi
cat: tā submisse discipulos rogat. Hic vnus
quisq̄ colligat eis a qbus bene viuendi ex
empla percipit: hoc quod bn̄ intelligat quā
humiliter dicat: si Paulus illis humili se
voce subdidit quos ad vitā ipē suscitauit.
C Eliphas autem q primus amicorum loq
tur q̄uis ad consolandum pietate venisset:
humilitatem tamē locutionis deserens re
gulam consolatōis ignorat. Qui dū loqn
di custodiam negligit vsq̄ ad afflicti con

tumelias excedit dicens. Tigris perijt eo
quod nō haberet predam: rugitus leonis
et vox leene: et dentes catulorum leonū dis
sipati sunt. Beatum videlz Job nomine
tigridis quasi vitio varietatis notans per
leonis rugitum eiusdem viri terrorem: per
leene vocem loquacitatem coniugis: per
dissipatos vero dentes catulorum leonum
destructam filiorum edacitatem et audaci
am signans. Unde et bene amicorum sen
sum qui i tumida correctione se extulit sen
tentia diuina reprehendit dicēs. Nō estis
locuti coram me rectum: sicut seruus meus
Job. Capitulū. xi.

Ed querēdum video cur
Paulus illor̄ sentētijs
tanta auctoritate vtatur:
si hec corū snīe dn̄ica rep
A hensione cassantur. Eli
phas quippe verba sunt q̄
Corinthijs intulit dicens si
cut scriptum ē. Comp̄hendam sapientes i 1 Cor. 3.
astucia eorum. Quomodo ergo que si pra
ua respuemus: que Paulus ex auctorita
te astruit: aut quomodo attestatiōe Pau
li recta putabimus que per semetip̄m dn̄s
non recta diffinivit? Sed vtraq̄ hec eius
q2 non sint diuersa cognoscimus: si eiusdē
dominice sententie verba subtilius pensa
mus: q2 nimirum cū diceret: Non estis lo
cuti coram me rectum: illico adiūxit. Sicut
seruus meus Job. Liquet ergo q2 quedā
in cor̄ dcis recta sunt: sed melioris cōpara
tione superantur. Nā inter alia que irrōna
biliter dicūt: multas ad beatum Job for
tes snīas proferūt: sed comparate dcis for
tioribus vim fortitudinis amittūt: Mira
sunt autem multa que dicunt nisi in sancti
viri aduersitatē dicerentur. In semetipsis
igitur magna sunt: sed q2 iustum virū trā
figere appetūt: eiusdem magnitudinis pō
dus perdunt: q2 et quodlibet forte frustra
iaculum mittitur: vt dura saxa feriant. Eo
B nāq̄ obtusum longius resilit: quo intortum
fortius venit. Igitur amicorum dicta licet
in qbusdam valde sint fortia: cum tamen
sancti viri fortem vitam feriunt: cūctā sui
acuminis mucronē retundūt. Q2 ergo et i se
metipsis magna sunt: sed cōtra beatū Job
nullo modo assumi debuerunt: et Paulus
hec virtute pensans ex auctoritate pferat:

⁊ iudex q̄r icante prolata sunt: ex persone qualitate reprehendat. Sed q̄r eosdē amicos beati Job hereticorum tenere spēm supius diximus: nūc eorū verba quomodo hereticis congruant idagemus. Nam quedā valde recta sentiūt: sed tamē inter hec ad peruersa dilabuntur. Habent quippe hoc heretici pprium: vt malis bona permisceant: quatenus facile sensui audientis illudant. Si enim semper praua dicerēt citius ī sua prauitate cogniti quod vellent minime psuaderent. Rursum si semper recta sentirent: profecto heretici nō fuissent. Sed dum fallendi arte ad vtraq̄ʒ deseruiūt: ⁊ ex malis bona inficiūt: ⁊ ex bonis mala vt recipiantur abscondūt: sicut q̄ veneni poculum porrigit: ora poculi dulcedine mellis tāgit: dūq̄ʒ hoc quod dulce est primo attractu delibatur: etiam illud quod est mortiferum indubitāter absorbetur. Ita heretici permiscēt recta peruersis: vt ostendendo bona auditores ad se trahant: ⁊ exhibendo malum latenti eos peste corrūpant. Aliquādo tamē predicatiōe sancte ecclesie atq̄ʒ exhortatione correcti: ab hac sensus sui diuersitate saluantur. Unde eni amici Job reconciliationis sue sacrificium eiusdem sancti viri manibus offerūt: atq̄ʒ ad superni iudicis gratiam vel adducti reuocantur: Quos bene in Euangelio illa decem leprosorum mundatio designat. In lepra quippe ⁊ pars cutis in fulgorem ducitur: ⁊ pars in colore sano retinetur. Leprosi itaq̄ʒ hereticos exprimunt: q̄ dum rectis praua permiscent colorem sanum maculis aspergunt. Unde ⁊ bene vt saluentur clamant Jesu preceptor. Q̄r enim in eius verbis se errasse significāt hunc saluandi preceptorem humiliter vocant. Cūq̄ʒ ad cognitiōem preceptoris redeunt mox ad formam salutis recurrunt. Sʒ q̄r in amicorum dcīs prefationē expositiōis paulo longius duximus: ipsa iam eorū verba subtiliter pensemus. Sequitur.

Capitulum. ix.

Luc.17. Espondens Eliphas Themaites dixit. Si ceperimus loq̄ tibi: forsitan moleste accipies. Jam superius dicta sunt: que his vocabulorum interpretationibus exprimantur. Q̄r ergo festine ad indiscussa tendimus: prolata replicare deuitamus. Hoc itaq̄ʒ est solerter intuendū: quod hi q̄ hereticorum spēm tenēt loq̄ molliter inchoāt: dicētes. Si cepimus loq̄ tibi: forsitan moleste accipies. Exasperare quippe heretici auditores suos ī exordio locutionis sue metuūt: ne vigilānter audiantur: eorūq̄ʒ valde tristiciam declināt vt negligentiam capiant. Et pene semp̄ blāda sunt que proponūt: sed aspera que prosequendo subinferūt. Unde ⁊ nunc amici Job a reuerentia mansuete locutiōis incipiunt: sed vsq̄ʒ ad iacula asperrime inuectionis erūpunt: q̄r radices spinarum molles sunt: sed tamē ex ipsa sua mollicie pferūt vnde pūgunt. Seq̄tur. ((Sed conceptum sermonem q̄s tenere poterit?)) Tria sunt hominū genera: que gradatim ducis a se qualitatibus dissident. Sunt naq̄ʒ alij qui ad loquendū praua concipiūt: ⁊ a locutiōe sua nulla silentij grauitate refrenantur. Et sunt alij q̄ cum praua concipiunt: magno se silentij vigore restringunt Et sunt nōnulli q̄ virtutum vsu roborati vsq̄ʒ ad eam celsitudinem pducuntur: vt ad loquendum ne in corde q̄dem peruersa concipiāt: que silēdo compescant. Eliphas itaq̄ʒ ex quo sit ordine ostenditur: q̄ conceptum sermonēʒ tenere se nō posse testatur. Qua in re ⁊ illud īnotuit: quod se loquendo offensurum nouit. Nec enim hec retinere verba que nō potest vellet: nisi se per vulnera īferre prenosceret. Boni eni viri freno cōsilij retinēt precipitationem vbi: ⁊ caute considerant: ne relaxantes lingue lasciuiam: auditorum ɔsciam incauta locutione transfigant. Unde bene per Salomonem dr̄. Qui dimittit aquam: caput est iurgiorūʒ. Aqua quippe dimittitur: cum lingue fluxus effrenatur. Sʒ dimissor aque: caput iurgiorum efficit: q̄a per lingue incontinentiam discordie origo propinatur. Igitur sicut praui in sensu leues sunt: ita in locutione precipites: ⁊ reticere pertractando negligunt que loquunt: sed q̄ leuis conscientiam concipit: lenior ptinus lingua prodit. Unde nunc Eliphas suo experimento colligit: quod ⁊ desperate de omnibus sentit dicens. Sed cōceptūʒ sermonem tenere quis poterit: Sequitur. ((Ecce docuisti plurimos: ⁊ manus lassas

Job Ca.4.

Prou.17

roborasti vacillantes confirmaverunt sermones
E mones tui et genua trementia cōfortasti.))
Si ipsius historie textus aspicitur: magna
est lectoris vtilitas: quod ab amicis iurgan-
tibus in beatum Job pro laceratione vicio-
rum virtutum preconia proferuntur. Nū-
quid quippe est tam robustum vite testimonium
quam cum ille laudanda loquitur qui ingerere cri-
men conatur. Pensemus autem cuius cel-
situdinis iste fuerit: qui indoctos docens: las-
sos roborans: vacillantesque confirmans: in-
ter curas domus: inter multiplicium rerum
custodiam: inter affectus pignorū: inter stu-
dia. tot seruorum erudiendis se ceteris im-
pendit. Et illa quidem occupatus exercuit: sed
tamen liber magisterio doctrine militauit.
Temporalia regendo disposuit: eterna pre-
A dicando nūciauit: vite rectitudinem et agē-
do videntibus ostendit et loquendo audiē-
tibus ingessit.

Capitulum. 13.

Sed siue heretici: seu peruer-
si quilibet cum bona iusto-
rum referunt: hec in argu-
mentum criminis inflectunt.
Unde nāque Eliphas con-
tra beatum Job occasio-
nem obiurgationis colligit: vnde laudādā
narrauit. Nam sequitur. ((Nunc autem ve-
nit super te plagā et defecisti: tetigit te et cō-
turbatus es. ((Peruersi quippe duobus mo-
dis bonorum vitam impetūt: quia aut pra-
ua eos dicere asserunt: aut recta non ser-
re que dicunt. Unde et beatus Job quia infe-
rius ab amicis suis de locutione reprehen-
ditur: nūc autem recta dixisse: sed hec non
obseruasse laceratur. Ab iniquis ergo mo-
do bonorum locutio: modo actio reproba-
tur: quatenus aut reprehensa lingua tace-
at: aut eiusdem lingue sue adiudicato testi-
monio: in crimine vita succūbat. Et notan-
dum quod prauis laudes lingue inferūt: et post-
modum de lingue vitque infirmitate conque-
runtur. Iniqui etenim ne publice praui vi-
deantur: loquuntur aliquando bona de iu-
stis: que esse iam cognita et alijs nouerunt.
Sed sicut prediximus hec ipsa protinus ad
B cumulum reatus pertrahunt: et credendum
sibi in contrarijs ex eo quod et prospera loque-
bantur ostendunt: tantoque mala quasi veri-
us insinuant: quanto et bona quasi deuote
laudabant. Ad vsum ergo intorquenti cri-
minis voces fauoris: dum iustorum vitam
inde post grauius vulnerant: vnde hanc
paulo ante specie tenus defendebant. Sepe
autem eorum bona que prius habita de-
spiciunt: hec postmodum quasi perdita mi-
rantur. Unde et Eliphas sancti viri virtu-
tes quia ammissas asserit: enumerādo sub-
iungit dicens. ((Ubi est timor tuus: fortitu-
do tua: et patientia tua: et perfectio viarum
tuarum?)) Que nimirum cuncta ei senten-
tie subrogat: quam premisit dicens. Nunc
autem venit super te plaga et defecisti: teti-
git te et cōturbatus es. Omnia ergo simul
interisse asserit: in eo quod beatum Job tur-
batum flagello reprehendit. Sed intuen-
dum valde est: quia quāuis inconuenienter eum
increpet: congruenter tamen ordines virtu-
tum narrat. Quattuor quippe gradibus vi-
tam beati Job virtutes enumerando distin-
xit: dum et timori fortitudinem: et fortitudi-
ni patientiam: et patientie perfectionem iū-
xit. In via etenim dei a timore incipitur: vt
ad fortitudinem veniatur. Nam sicut in
via seculi audacia fortitudinem: ita in via
dei: audacia debilitatem parit. Et sicut in
via seculi timor debilitatem: ita in via dei
timor fortitudinem gignit: Salomone at- Prou.14
testante qui ait. Timori quippe domini iesse
fiducia fortitudinis dicitur: quia nimirum mens
nostra tanto valentius terrores rerum tem-
poralium despicit: quanto se auctori earū-
dem temporalium veracius per formidinē
subdit. Que in timore domini constituta:
non inuenit extra quod metuat: quia dum
recto metu conditori omnium iungitur: po-
testate quadam supra omnia subleuatur.
Fortitudo autem non nisi in aduersitate C
ostenditur: vnde et mox post fortitudinem
patientia subrogatur. Tanto enim quisque
se ad fortitudinem profecisse verius demō-
strat: quanto aliena mala robustius tole-
rat. Nam minus in se conualuit: quem
aliena iniquitas sternit. Qui in eo quod
ferre contrarietatem non valet: pusillani-
mitatis sue gladio confossus iacet. Quia
vero perfectio de patientia nascitur: statim
post patientiam viarum perfectio subin-
fertur.

Capitulum. 14.

A Tale enim vere pfectus est:
qui erga imperfectionē pri
mi impatiens nō est. Naꝫ q
alienā impfectionē ferre nō
valens patientiam deserit:
Luc.i. ipse sibi testis est ꝙ perfecte
nec dum pficit. Hinc in euangelio veritas
dicit. In patientia vestra: possidebitis ani
mas vestras. Quid est enim animas possi
dere: nisi perfecte in omnib⁹ viuere: mentis
motib⁹ cunctis ex virtutis arce dominari:
Qui igitur patientiam tenet: animā possi
det: quia inde contra aduersa oia fortis ef
ficitur: vnde sibi ⁊ seipm̄ vincendo dn̄atur:
⁊ quo se laudabiliter frangit: infractum se
fortiter exerit: quia cum in suis se volupta
tibus supat: sese a cōtraria inuictū parat.
Sed qꝛ eliphas increpando corripuit: nunc
aliqua velut exhortando subiungit dicēs.
((Recordare obsecro: quis vnꝙ̄ innocens
perijt: aut quādo recti deleti sunt?)) Siue
heretici quoꝝ amicos beati Job tenere spe
ciem diximus: siue peruersi quibet ꝙ̄ mordi
nate redarguunt: tam reprehensibiliter ex
hortantur. Ait nāꝗ̄. Quis vnꝙ̄ innocēs pe
rijt: aut quādo recti deleti sunt? Sepe quip
pe hic ⁊ innocētes pereunt: ⁊ recti funditus
delentur: sed tamē ad eternā gloriā pereū
do seruant̄. Si enim nullus innocens peri
ret pphera non diceret. Iustus perijt: ⁊ ne
Esa.57. mo est qui recogitet. Si rectos deus proui
dendo non raperet: nequaꝙ̄ de iusto sapiē
Sap.4 tia dixisset. Raptus est ne malicia mutaret
intellectum illius. Si iustos animaduersio
nulla perculeret. Petrus minime pronun
i.Pe.4. ciaret dicens. Tempus est vt incipiat iudi
D ciuum de domo dei. Illi ergo veraciter recti
sunt: qui amore superne patrie ad cuncta
psentis vite aduersa preparantur. Nā qui
pro eternis bonis mala hic perpeti metuūt
videlꝫ recti non sunt. Sed eliphas rectos
vel deleri vel innocentes hic perire nō esti
mat: qꝛ sepe hi qui nō spe celestis glorie: sꝫ
pro terrena deo retributione deseruiūt: ipi
sibimet fingunt quod querūt: ⁊ docere pre
sumentes cum terrenam securitatem predi
cant cunctis suis laboribus ostendunt: qd̄
amant. Sequitur. ((Quin potius vidi eos
qui operantur iniquitatem: ⁊ seminant dolo
res: ⁊ metunt eos: flante deo perijsse: ⁊ spiri
tu ire ei⁹ esse consumptos.)) Ca. 15.

Dolores seminare est: frau
dulenta dicere: dolores au
tem metere: est dicendo pre
ualere. Uel certe dolores se
minant: qui peruersa pera
gunt: dolores metunt: cum
de eadem peruersitate puniuntur. Fructus
quippe doloris est: retributio dānationis.
Sed cum pminus subinfert: qꝛ qui dolores
seminant: flante deo pereunt ⁊ ire eius spi
ritu cōsummuntur. Hoc loco doloris messio
nō iam pena: sed adhuc perfectio iniquita
tis ostēditur qꝛ ex diuine ire spiritu eiusdē
messionis pena subrogatur. Seminant er
go hic dolores: ⁊ metunt: qꝛ iniqua sunt ꝙ̄
faciunt ⁊ in ipsa iniquitate prosperantur:
sicut de iniquo per ps di. Polluuntur vie Ps.6.
eius in omni tēpore: auferunt̄ iudicia tua
a facie eius oium inimicoꝝ suorū dn̄abit̄.
De quo paulopost subditur. Sub lingua
eius labor ⁊ dolor. Dolores itaꝗ̄ seminat
cū peruersa agit: dolores metit: cum ex eis
dem peruersitatibus tēporaliter excrescit.
Quomodo ergo flante deo pereunt: q ple
ruꝙ̄ diu subsistere: ⁊ iustis felicius permit
tunt̄: Hinc nāꝗ̄ de illis iterum per psalmi
stam dicitur. In laborib⁹ hominū nō sunt
⁊ cum hominib⁹ nō flagellabunt̄. Hic Hie Ps. 72
remias ait. Quare via impioꝝ prospera
tur? Quia enim sicut scriptuꝫ est. Dn̄s pa Jere. 12
tiens redditor est: sepe diu tolerat: quos im
perpetuū dānat: nōnunꝙ̄ vero concite per
cutit: qꝛ pusillanimitati innocentiū consolā
do cōcurrit. Aliquando ergo oipotens de⁹
diu pualere iniquos patitur: vt iustoꝝ mun
dius vita purget̄. Aliqn̄ vero iniustos celeri
ter trucidat: eoꝝꝗ̄ interitu innocentiū cor
da cōfirmet. Si enim nūc oēs male agen
tes perculeret extremū iudiciū qbus exhi
beret? Si aūt nullū oio perculeret qs deum
res humanas curare tūc crederet? Nonnū
ꝙ̄ ergo iniquos ferit: vt ostēdat qꝛ inulta
mala nō deserit. Nonnūꝙ̄ vero iniquos diu
tolerat: vt considerantibus insinuet ad qd̄
eos iudicium reseruet. Hec itaꝗ̄ snīa dele
tionis iniquoꝝ si nō cū fine presentis secu
li de cunctis generaliter dr̄ ex magna par
te procul dubio veritatis virtute vocatur. Sꝫ
tunc vera erit cū iaꝫ iniquitatis deletio nō
erit. Que hoc fortasse modo intelligi recti⁹
pōt: quō nec innocens perijt: nec rectus de

fertur: q2 τ si carne hic atteritur: in ɔspectu
eterni iudicis vera salute reparaẽ. Et q se-
minãt dolores τ metunt flãte deo peunt: q2
quãto hic altius pu͂erse agendo ꝓficiũt: tã
to durius subsequenti dãnatione feriũtur.
Sed cũ eadẽ sñie ꝓmittitur recordari: vide
licet patet: q2 transacta res ad mentẽ redu
citur: nõ aũt futura nũciaẽ. Tũc ergo Eli
phas verius diceret: si hec de iniquis gene
raliter fieri extrema animaduersiõe credi-
disset. Sed hoc qđ flare dicitur de⁹: vrget
vt subtilius discernatur. Nos q̃ppe cũ fla-
mus aerẽ ab exteriorib⁹ introrsus trahim⁹
τ introrsus tractũ hunc exterius reddim⁹.
Flare ergo deus in vindicte retributiõe ⁊ i
citur: q2 ab exterioribus causis itrorsus iu
C dicij consiliũ cõcipit: τ ab interno consilio
extrorsus sententiã emittit. Quasi flãte deo
ab exteriorib⁹ aliqđ introrsum trahitur: qñ
foris mala nostra cõspicit: τ intus iudiciũ
disponit. Et rursum quasi flante deo ab in-
terioribus spũs extrorsus emittiẽ: qñ ab i-
terno cõcepto cõsilio: exterius iudiciũ dãna
tionis inferẽ. Ubi itaq3 dẽ. Qđ qui dolores
seminant: flante deo peunt: quia vnde fo-
ris pu͂ersa faciunt: inde ab intimis recte fe
riuntur. Uel certe cũ flare deus dicitur: q2
τ statim ire eius spiritus subinferẽ: appella
tione flatus illius: potest ipsa eius animad
uersio designari. Nos q̃ppe cũ irascimur:
flatu furoris inflãmamur. Ut ergo vindi-
ctam cogitãs dñs demõstreẽ: flare irascen-
do dicitur: non q ipse i natura sua mutabi
litatis vicissitudinẽ recipiat: sed q post lon
gaz patientiã qñq3 vindictã peccatoris exe
quitur. is qui in semetipso tranquillus est
peuntibus turbulentus videẽ. Deus q̃p-
pe reprobãr: q2 aduersum suis actibus iudi
cem cõspicit: quasi cõmotus ei ostendiẽ: q2
in cõspectu illius suo reatu ꝓprio ipsa tur
batur. Sz postq3 quasi clemẽter admonuit
aperte increpationis ꝟba subiungit dicẽs.
((Rugitus leonis τ vox leene: τ dentes ca
tulorum leonũ cõtrita sunt.)) Quid enim ruga
tũ leonis appellat: nisi vt paulo ante ꝓmisi-
D mus seueritatem viri? Quid vocẽ leene: ni
si loquacitatẽ coniugis? Quid dentes ca-
tulorum leonũ: nisi edacitatẽ ꝓlis? Quia eni
filij conuiuantes extincti sunt: dentiũ cõtri-
tione signanẽ. Que cuncta dũ contrita Eli-
phas rigidus exultat: quasi iure dãnata de

nũciat. Cuius adhuc duritiã increpatiõis
ingeminat cũ subiungit. ((Tigris perijt: eo
q nõ haberet ꝓdam: τ catuli leonũ dissipa
ti sunt.)) Quem enim nomine tigridis: nisi
beatũ Job nota varietatis signat: vel asp
sum maculis simulationis? Ca. 16.

A Omnis namq3 simulator in
eo q videri rectus appe-
tit: mundũ se per oĩa non
ostẽdit: q2 dũ ꝟtutes quas
dam per hypocrisim assu-
mit: τ occulte semetipsũ vi
tijs subijcit: quedã latenter vitia repente in
faciem erũpunt: τ supducte similitudines
quasi visionis corium ex admixtiõe sua va
rium ostendunt: vt plerũq3 sit mirũ cur ho-
mo qui tãtis virtutibus pollere cernitẽ etiã
eam reprobis actibus inquietur. Sed nimi
rum omnis hypocrita tigris est: q2 dũ mun
dus color de simulatione dicitur: vitiorum ni
gredine interrũpente variatur. Sepe enim
dum de castitatis mundicia extollitur: sor-
de auaricie fedaẽ. Sepe dum de virtute lar
gitatis speciosus ostenditur: luxurie macu-
lis inquinatur. Sepe dum castitatis atq3 lar
gitatis decore vestitur: velut ex zelo iusticie
crudelitatis attrocitate fuscatur. Sepe lar-
gitate: castitate: pietate: ex pulchra visione
induitur: sed interfusa obscuritate superbie
notatur. Sicq3 fit vt intermixtis vitijs: duz
mundã in se speciem hypocrita nõ ostẽdit
quasi vnum colorẽ tigris habere nequaq3
possit. Que videlicet tigris rapit ꝓdaz: qa
humani sibi fauoris vsurpat gloriaz. Qui
enim rapta laude extollitur: quasi preda sa
tiatur. Bene aũt hypocritarum laus ꝓda dẽ.
Preda quippe est: cum aliena violẽter au
feruntẽ. Omnis aũt hypocrita q2 vitã iusti
cie simulans: iustorum sibi laudez arripit: alie
B num ꝓfecto est qđ tollit. Eliphas itaq3 qa
beatum Job icolumitatis sue tẽpore lau-
danda egisse cognouit: pcussione subsequẽ
te illũ hec tenuisse p hypocrisim credidit di
cens. Tigris perijt eo q nõ haberet predã.
Ac si aperte dicat. Uarietas tue simulatio
nis extincta est: q2 τ adulatio laudis abla
ta est: etiam tua hypocrisis predam nõ ha
bet: q2 percussa diuinitus humanis fauori
bus caret. Translatione aũt septuaginta
interpretũ nequaq3 dẽ tigris: sed mirmica-
leon perijt: eo q non haberet predã. Mir-

mirmicaleon

micaleon quippe paruũ valde ē animal formicis aduersum: qđ se sub puluere abscondit: ⁊ formicas frumēta gestātes interficit: ⁊ interfectas cōsumit. Mirmicaleon autem latine dr̄ vel formicarꝫ leo. vel certe expressius: formica pariter ⁊ leo. Recte autem formica ⁊ leo nominatur: qꝛ siue volatilibus seu quibuslibet aliis minutis aīalibus formica ē ipsis autē formicis leo. Has enim quasi leo deuorat: sed ab illis quasi formica deuoratur. Cum igitur Eliphas dicit mirmicaleon periisse: quid ī beati Job sub mirmicaleonis nomine nisi pauorē ⁊ audaciā reprehēdit: Ac si aperte dicat. Nō inmisse perculsus es: quia cōtra erectos timidus: ɔtra subditos audax fuisti. Ac si apertius dicat. Contra astutos formido te pressit: cōtra simplices temeritas inflauit. Sed iam mirmicaleon predam nō habet: qꝛ tumida tua elatio dum verberibus pmitur: ab aliena lesione phibetur. Sed quia amicos beati Job tenere hereticorꝫ speciē diximus: vrget necessario vt hec eadē Eliphas verba quō etiā tripice sententia sunt intimemus. Rugitus leonis: et vox leene: ⁊ dentes catulorꝫ leonū contriti

C sunt. Quia natura vniuscuiusqꝫ rei ex diuersitate componit: in sacro eloquio p rem quālibet licite diuersa figurant. Habet quippe leo virtutem: habet ⁊ seuiciā. Uirtute ergo dn̄m: seuicia diabolū signat. Hinc enim

Apoc. 5.

de dn̄o dicitur. Uicit leo de tribu iuda radix Dauid. Hinc de diabolo scriptum est. Aduersarius vester sicut leo rugiēs circuit querēs quē deuoret. Leene autē nomine aliquādo sancta ecclesia: aliquādo Babylonia designatur. Pro eo enim q cōtra aduersa audax est leena ecclesia dr̄: sicut eiusdem beati Job vocibus approbatur q derelictā ab ecclesia iudeā indicans ait. Nō calcauerūt eam filii institorꝫ: nec ptransiuit p eam leena. Aliquā vero leene nomine huius mundi ciuitas. i. Babylonia exprimit: que cōtra vitam innocentiū immanitate crudelitatis effrenatur: que antiquo hosti quasi seuissimo leoni sociata puerse psuasionis eius semina cōcipit: ⁊ reprobos ex se filios ad similitudinē illius quasi crudeles catu-

B los gignit. Catuli autē leonū sunt quibet reprobi ad iniquā vitam malignorū spirituū errore generati: que ⁊ simul oēs vniuersam mundi ciuitatem quā pdiximus Babylo-

niam faciunt: ⁊ tamen idem singuli babylonie filii: quasi non leena: sꝫ leene catuli vocantur. Sicut enim syon tota simul ecclesia dicitur filii autē syon: sanctorꝫ quiqꝫ singuli memorātur: ita ⁊ filii babylonie singuli quiqꝫ reprobornꝫ: ⁊ eadē babylonia simul omnes reprobi vocantur. Ca. 17.

Ed sancti viri quamdiu in hac vita sunt semetipsos sollicita circūspectione custodiunt: ne leo circuiēs insidiando surrepat. i. antiquus hostis sub aliqua imagine A virtutis occidat: ne leene vox auribus perstrepat. i. ne Babylonis gloria sensum ab amore patrie celestis auertat: ne catulorū dentes mordeant. i. ne reproborum persuasio in corde conualescat. At cōtra heretici iam quasi de sanctitate securi sunt: qꝛ vite sue meritis cuncta se superasse suspicātur. Unde ⁊ nunc dr̄. Rugitus leonis: ⁊ vox leene: ⁊ dentes catulorū leonum contriti sunt. Ac si diceretur. Nos ideo nullis flagellis atterimur: quia ⁊ virtutem antiqui hostis ⁊ cupiditatem terrene glorie: ⁊ suasionem reproborum hominū vite meritis superando calcamus. Unde adhuc subditur. Tigris periit eo q non haberet predam: ⁊ catuli leonum dissipati sunt. Hunc vocabulo tigridis repetit: quem leonis appellatione signauit. Sathan quippe ⁊ ppter seuiciam leo dicitur ⁊ ppter multiformis astutie varietatem nō incōgrue tigris vocatur. Mo- B

do enim se sicut est perditus humanis sensibus obiicit: modo quasi angelū lucis ostēdit. Modo stultorꝫ mentibus blandiendo persuadet: modo per culpam terrendo pertrahit. Modo suadere vitia aperte nitit: modo suis in suggestionibus sub virtutis specie palliatur. Hec itaqꝫ belua que tāta varietate respergitur: iure tigris vocatur: que apud septuaginta interpretes: vt prefati sumus mirmicaleon dicitur. Quod videlicet animal absconsum puluere formicas: vt diximus: frumenta gestantes interficit: quia nimirū apostata angelus in terram de celo proiectus: iustorꝫ mentes q̄ bonorum sibi operum refectionē preparant ī ipso actionis itinere obsidet: cūqꝫ eas per insidias superat: quasi formicas frumēta gestantes improuisas necat. Recte autē mir-

micaleon.idest leo et formica dicitur: formi-
cis enim vt diximus leo est: volatilibus for
mica: q2 nimirum antiquus hostis: sicut cō
tra consentientes fortis est ita cōtra resistē
tes debilis. Si enim eius suggestionib9 as-
sensus prebetur: quasi leo tolerari nequaq̄
potest: si autem resistit: quasi formica atte-
ritur. Alijs ergo leo est: alijs formica: quia
crudelitatem illius carnales mētes vix to-
lerant: spirituales vero infirmitatem illius:
pede virtutis calcant. Heretici igitur quia
de sanctitatis presumptione superbiunt: q̄si
exultantes dicunt. Mirmicaleon vel recte
C tigris periit eo q̄ non haberet predā. Ac
si aperte dicant. Vetustus aduersarius in
nobis predā non habet: q2 quantū ad no-
stra studia: iam victus iacet. Idcirco autem
mirmicaleonis appellatiōe vel tigridis re-
petitur q2 iam cōtritus leonis rugitus fue-
rat designatus: q2 quicquid per gaudiū di
citur: sepe replicatur. Voces quippe igemi-
nat animus: cū exultat. Unde et veraci le-
ticia psalmista crebro repetit hoc: quod se
exauditum esse recognouit dicens. Exaudi
Ps. 9. uit dñs vocem fletus mei: exaudiuit domi-
nus deprecationem meā: dñs oratione me-
am suscepit. Ca. 18.

Sed sancti viri cum de qbus-
dam se vitijs ereptos hilare-
scunt: magno se metu etiā in
ipsa exultatione concutiunt:
quia et si iam de eius sibi p-
cella tempestatis erepti sunt
A esse se tamē adhuc in incerti maris dubijs
fluctibus sciunt: et sic sepe exultāt vt pauo-
re trepident: sic pauore trepidant: vt spei fi
Ps. 2. ducia exultent. Unde per eundem psalmi-
stam dicitur. Seruite domino in timore: et
exultate ei cum tremore. At contra hi q de
specie sanctitatis intumescunt: cum vnum
quodlibet vitium superat: mox mentem in
superbiam erigunt: et quasi de vite sue per-
fectione gloriant: et pro eo quod fortasse se
mel a periculo tempestatis erepti sunt iam
q2 in mari nauigāt obliuiscuntur: magnos
se estimant: et vicisse se antiquum hostē fun
ditus putant: infra se cunctos respiciūt: q3
se p sapientiā transcendere oēs arbitrant.
B Unde et subditur. ¶ Porro ad me dictum
est verbū absconditum. ¶ Verbū abscōdi-
tum heretici audire se simulant; vt audito

rum mentibus quandam p̄dicationis sue
reuerentiā obducant. Unde et latenter pre
dicant: quatenus eoꝝ predicatio tāto sau
cta: quāto et occulta iudicatur. Cōmunem
autem sciam habere fugiunt: ne ceteris eq̄-
les estimētur. Occulta vel noua semp exq̄-
runt: que dum alij nesciunt: apud imperito
rum mētes ipsi de scientie singularitate glo
riantur. Quā vt occultā dicimus insinuāt:
q2 scilz vt admirationem ostendere valeāt:
hanc se latenter percepisse cōfirmāt. Unde Prov. 9
apud Salomonem hereticoꝝ speciem mu
lier tenens dicit. Aq̄ furtiue dulciores sunt
et panis abscōditus suauior. Unde hic quo
q3 subditur. ¶ Et quasi furtiue suscepit au
ris mea venas susurrij eius. ¶ Furtiue su-
surrij venas percipit: q2 socialis scientie
gratiam deserentes ad hanc nequaq̄ per
hostium ingrediuntur domino attestāte q
ait. Qui non intrat per hostiū in ouile oui-
um: sed ascendit aliūde: ille fur est et latro. C
Venas itaq3 diuini susurrij furtiue suscipit Jo. 10.
qui ad percipiendā virtutis eius noticiam
referto publice p̄dicationis hostio praue i
telligentie rimas querit. Quia ꝑo fur et la-
tro qui intrat aliunde: et tenebras diligit et
claritatem luminis perhorrescit: recte sub-
iungitur. In horrore visionis nocturne: q̄n
solet sopor occupare hoies.
Capitulum. 16.

Sepe heretici dum altiora di-
cere conantur ipsi sibi testes A
sunt: quia que pferunt vera
nō sunt. In nocturna qppe
visione dubie cernit. Rimas
ergo susurrij: in pauore nocturne visionis
se percepisse asserunt: q2 vt ea que docent
alta alijs ostendant: vix ea se capere posse
denunciant. Sed hinc colligendū est quomo
do audientibus certa esse poterūt que ipsi
dubie viderūt. Miro ergo ordine cū alta
loquentes pfluūt in patefactione stulticie
ipsis sue altitudinis vocibus ligant. Quā
tum vero de singularitate sapientie eleuan
tur: ostenditur cum protinus subdidit.
¶ Quando solet sopor occupare homies. ¶
Ac si aperte ab hereticis diceretur. Cū ho
mines inferius dormiunt: nos ad percipiē-
da superna vigilamus: quia ea nobis nota
sunt: ad que videlicet cognoscenda cete-
roꝝ hominū corda torpētia nō assurgūt.

Ac si apte dicant. In quibus intelligentia no-
stra se erigit: reliquorum hominū sensus dor-
mit. Nōnunq̄ vero cum hoc despici ab au-
B ctore conspiciūt: semetipsos simulant time-
re quod dicūt. Unde et subditur. ¶ Pauor
tenuit me et tremor: et omnia ossa mea per-
territa sunt.) Quia eni de doctrine sue alti-
tudine miri videri appetunt quasi pertimes-
cunt que fingunt: et cum minoris laboris sit
audire q̄ dicere: ad ea proferēda audaces
sunt: que. s. astruūt: q̄ ipsi vix audire potue-
runt. Unde adhuc subditur. ¶ Et cū spūs
me p̄sēte transiret: inhorruerunt pili carnis
mee: stetit qdam cuius nō agnoscebā vul-
tū.) Ut incomprehēsibilia se cognouisse i-
dicent: nō stetisse: sed transisse contra se spi
ritum narrant: et vultum se vidisse i cogni-
tum simulant: vt eē se ei icognitos: q ab hu-
mana mente cognosci nō valet ostendant.
Ubi adhuc subditur. ¶ Imago coram ocu-
lis meis: et vocē quasi aure lenis audiui.)
Sepe heretici deum sibi imaginabiliter fin
gunt: quem intueri spūaliter nequeūt: cuius
C q̄ vocē quasi aure lenis audire se p̄hibēt:
q̄ ad secreta illius cognoscenda: quasi esse
se ceteris familiariores gaudent: Nō enim
ea docent: que deus publice loqtur: sed q̄
eorum auri quasi latenter aspirantur. Hec
igitur diximus. vt qd sub hereticorum spe-
cie in eliphas sermonibus sentiēdum sit in
timemus. Sed q̄ amici beati Job, tanti vi-
ri amici nō eēnt: nisi manifeste aliqd ex v̄i
tate didicissent: qui q̄uis in sententijs cor-
rectionis errant: in v̄itatis tamē cognitio-
ne non in toto titubant: hec eadem pau-
lo superius verba replicemus: vt subtilius
discernamus: quomodo ea que de pceptio
ne veritatis dicūtur: a recte sentientibus pro
ferri veraciter possint.

Capitulum. 20.

N O nnūq̄ vero heretici v̄a
D gdem et sublimia loquun-
tur: nō quo hec diuinitus
ipsi percipiant: sed quo ex
sancte ecclesie contentione
didicerunt: neq̄ hec ad p-
fectum p̄scientie: sed scientie ostētationem
trahunt. Unde fit plerūq̄ vt alta sciendo
dicant: sed videndo que dicunt nesciant.

Siue igitur ex hereticorum specie: videlicet
non vitam scientium: sed verba tenentium,
seu ex persona certe amicorum beati Job:
q de cognitione veritatis poterunt procul-
dubio percipiendo experiri: quod studue-
runt docendo eloqui: hec eadem que trā-
currimus subtilius dicta disseramus: vt dū
solicite eliphas sermo discutitur: quātæ sci
entie fuerit demonstretur: q̄uis in eadem
scientia humilitatem non tenuit: q cōmu-
ne bonū sibi specialiter arrogauit. Ait nā-
q̄. ¶ Porro ad me dictum ē v̄bum abscō-
ditum.) Verbū quippe abscōditum inuisibi-
lis filius vocatur: de quo Joannes ait. In Jo. 1.
pricipio erat v̄bum. Quod ipse quoq̄ abs-
conditum isinuat: dum subiungit. Et v̄bum
erat apud deum: et deus erat v̄bum. Sed
hoc v̄bum absconditum: electorum menti
bus d̄r: cum potestas vnigeniti filij credē-
tibus manifestatur. Potest etiam per v̄bū
absconditum allocutio intime aspirationis
ite'ligi: de qua Joānes dicit. Unctio eius 1. Jo. 2.
docet vos de omnibus. Que nimirū aspi-
ratio humanā mentē tangendo sublevat:
et temporales cogitatōes d̄primēs: eternis
hanc desiderijs inflāmat: vt nihil ei iā nisi
que superna sunt libeat: et cūcta que inferi
us de humana perstrepūt corruptione con
temnat. Absconditū ergo v̄bum audire ē:
locutiones sancti spūs corde cōcipe. Que B
pfecto sciri nō potest: nisi a quo haberi po
test. Unde et veritatis voce de hac abscon Jo. 14.
dita locutione d̄r. Ego rogabo patrem: et
aliū paraclitū dabit vobis: vt maneat vo
biscum in eternum: spūm veritatis: quem
mundus non potest accipere. Sicut enim
eisdem paraclitus post mediatoris ascen-
sum alius humani generis consolator i se
metipso inuisibilis est: ita omnem quem re
pleuerit ad desideranda inuisibilia accen-
dit. Et quoniam mundana corda sola visi
bilia diligunt: hunc mundus non accipit:
quia ad diligenda inuisibilia non assurgit.
Seculares enim mentes quanto se foris
per desideria dilatant tanto ad receptio-
nem illius sinum cordis angustant. Et quo
niam valde in humano genere pauci sūt:
q desideriorū carnalium sorde purgati ad
pceptionem sancti spūs ipsa hac purgatiōe
dilatantur. Uerbum hoc absconditum di
citur: q̄ illud a quibusdam proculdubio in

co2de concipitur:quod a maxima hominū
pte nescitur:vel certe hec ipa afflatio san-
cti spūs:verbum absconditū ē:q̄ sentire po
test:sз strepitu locutionis exprimi non po-
test. Cum igitur diuina aspiratio sine stre-
pitu mētem sublenat: v̄bum absconditum
auditur:q2 s̄mo spūs in aure co2dis silen-
ter sonat. Unde τ subditur. ((Et quasi fur
tiue suscepit auris mea vēas susurrij ei9))
Uenas supni susurrij auris co2dis furtiue
suscepit:quasi subtilitatem locutionis inti-
me afflata mēs τ raptim τ occulte cogno-
scit. Nisi enim se ab exterio2ib9 desiderijs
abscōdat:interna nō penetrat. Occultat
autem vt audiat: τ audit vt occultetur: q2
C τ subtracta visibilibus inuisibilia conspi-
cit: τ repleta inuisibilibus visibilia perfecte
contēnit. Notandum vero q̄ non ait qua
si furtiue suscepit auris mea susurrij eius:
sed venas susurrij eius. Susurrium quip-
pe occulti verbi est:hec ipa locutio aspira-
tionis interne. Uene autem susurrij dicun
tur causarum o2igines:q̄bus hec ipa aspi-
ratio ad mentem ducitur. Quasi enim ve-
nas susurrij sui aperit:cum nobis latenter
insinuat:q̄bus modis ad nostre intelligen
tie aures venit. Aliquando eni nos amo-
re:aliquando terro2e cōpungit:aliquando
p̄ntia q̄з nulla sint ostendit: τ ad eterna di
ligenda desiderium erigit: aliquādo prius
eterna indicat: vt post tempo2alia vilescāt.
Aliquādo nostra nobis mala aperit: τ ad
hoc nos vsqз vt etiam alienis malis cōdo
leamus:extēdit. Aliquādo mala aliena no
stris obtutibus obijcit: τ cōpunctos mira-
biliter a nostra prauitate nos co2rigit. Ue-
nas itaqз diuini susurrij furtiue audire est:
occultos diuine aspirationis modos tenui
ter τ latēter agnoscere. Quāuis adhuc vel
susurrium:vel venas susurrij intelligere ali
ter valeamus. Qui enim susurrat: occulte
loq̄tur: τ vocē nō exprimit:sз imitat. Nos
ergo quousqз carnis co2ruptiōe premimur
nullo modo claritatē diuine potentie sicut
in se icōmutabilis manet:videmus. Quia
acies infirmitatis nostre non sustinet hoc
quod de eius eternitatis radio: super nos
intolerabiliter fulget. Cum ergo se nobis
omnipotens per rimas contemplationis in
D dicat nequaqз nobis loq̄t:sз susurrat. Qui
τ si se plene non intimat:quoddā de se hu-
mane menti manifestat. Tunc aũt nequa
q̄з iam susurrat:sз loq̄tur:cum eius nobis
species certa reuelabitur. Hinc est quod in
Euangelio veritas dicit. Palaз de patre
meo annūciabo vobis. Hinc Joānes ait.
Uidebimus euз sicuti ē. Hinc Paulus di
cit. Tunc cognoscam:sicut τ cognitus suз. Jo.16.
Nunc aũt diuinum susurrium tot ad nos 1.Jo.3.
venas habet:quot creatis operibus ipa di Cor.13.
uinitas p̄sidet. Dum enim que sunt cun
cta creata cernimus i creatoris admiratio
ne subleuamur. Nam sicut aqua labit le-
niter fluens:rimata per venas queritur vt
augeatur. Tantoqз se latius fundit:quāto
venas apcio2es inuenerit. Ita nos duз stu
diose diuinitatis noticiam ex creature ei9
consideratiōe colligimus:quasi susurrij ad
nos venas illius aperimus:quia p hoc qđ
factum cernimus:virtutem creato2is ad-
miramur:vt per ea que sunt in publico il-
lud ad nos emanet: quod latet in occulto.
Quasi enim per quēdam ad nos sonitum
erūpit:dum consideranda nobis sua ope-
ra ostendit:in quo semetipsum vtcūqз indi
cat:dumqз sit incomprehensibilis manife-
stat. Quia igitur considerare euз digne nō E
possum9 non eius vocem:sed vix susurriuз
audimus:plene enim perpendere:neqз ipa
que sunt creata sufficimus. Recte autēз di
citur:quasi furtiue suscepit auris mea ve-
nas susurrij eius. Proiecti quippe a paradi
si gaudijs: τ cecitatis pena mulctati:vix su
surrij venas apprehendimus: quia ipa q̄з
mira eius opera:rapti tenuiterqз pensam9.

Capitulum. 21.

Sciendum v̄o ē:q2 quāto
virtutem illius mens sub A
leuata considerat: tanto
eius rectitudinem repēsa
fo2midat. Unde τ recte
subiūgitur. ((In ho2ro2e
visionis nocturne.)) Hor
ro2 nocturne visionis ē:pauo2 occulte con-
templationis. Humana etenim mens quo
altius eleuata:que sint eterna considerat:
eo de factis tempo2alib9 grauius tremefa
cta fo2midat:q2 tanto se reum v̄ius cernit:
quanto se ab illo lumine discrepasse quod
super se intermicat conspicit:sicqз sit vt illu
minata plus metuat:quia magis aspicit a
veritatis regula:per quāta disco2dat:eāqз

grani formidine: suus ipse profectus quatiat: que prius quasi securius nihil videbat.
Quamuis quantalibet virtute profecerit: nō iam manifestū aliqd de eternitate comprehendit sz adhuc sub cuiusdam caligine imaginationis conspicit. Unde et hec eadez nocturna visio dr̄. In nocte quippe sicut et superius diximus dubie: in die aūt cōstāter videmus.
Quia igitur ad contēplandum interni solis radium: nubes sese nostre corruptionis interserit: nec ad infirmos nostre mētis oculos illud sicut est incōmutabile lumen erūpit: adhuc deum quasi in nocturna visiōe cernimus: cum procul dubio sub incertā contemplatione caligamus.
B Sed quāuis extremū de illo aliqd mēs conceperit: in consideratione tamē eius magnitudinis inhorrescit: et magis metuit: qz ipsis contemplatiōis eius vestigiis se imparem sentit: atqz ad se re
A lapsa eū arctius diligit: cuius mirā dulcedinē ferre nō valens: vix hanc sub certa visione gustauit. Sz qz ad huius sublevatiōnis culmē minime pertigitur: nisi prius desideriorū carnaliū importuna perstrepens turba exprimatur: recte subiūgitur. Quando solet sopor occupare homines. Quisqs ea que mundi sunt: agere appetit: quasi vigilat: qsqs vero internam quietem querens: huius mūdi strepitū fugit: velut obdormiscit. Sz prius sciendū est qz in scriptura sacra figurate positus tribus modis somnus accipit. Aliquādo enī somno mors carnis: aliquando torpor negligētie: aliquādo vero exprimitur calcatis terrenis desideriis qes vite. Somni nāqz vel dormitatiōis noīe carnis mors
Thes.4. intimatur: sicut Paulus ait. Nolo vos ignorare fratres de dormientibus: et paulopost. Ita et deus eos q dormierūt per Jesuz adducet cum eo. Somno rursum torpor negligētie designatur: sicut ab eodez Paulo dr̄. Hora ē iam nos de somno surgere. Et rur
Ro.13. sum. Euigilate iusti: et nolite peccare. Som
i.Cor 15. no quoqz carnis calcatis desideriis: qes vite figuratur: sicut sponsi voce in cāticis cā
Can.5. ticoꝝ dr̄. Ego dormio: et cor meū vigilat: qz videlz sancta mens quo se ab strepitu temporalis concupiscētie comprimit: eo verius interna cognoscit: et tanto alacrius ad intima vigilat: quanto se ab exteriori inquietu
C dine occultat. Quod bene per Jacob in iti
Gen.28. nere dormientem figuratur: q ad caput lapidem posuit: et obdormiuit: a terra scalā qz celo inherētem: innixum scale deum: ascēdētes quoqz et descēdentes angelos vidit. In itinere quippe dormire ē: in hoc pn̄tis vite trāsitu a rerū temporaliuz amore quiescere. In itinere dormire ē: in dierum labētiū cursu ab appetitu visibiliū mētis oculos claudere: quos primus hominibus seductor aperuit
q dixit. Scit enim deus: q in quocunqz die Gen.3.
comederitis ex eo: aperientur oculi vestri. Unde et paulopost subditur. Tulit quoqz de fructu illius: et dedit viro suo: et comedit: et aperti sunt oculi amborum. Culpa quippe oculos concupiscētie aperuit: quos innocētia clausos tenebat. Angelos vero ascēdentes et descēdētes cernere ē: ciues superne patrie cōtemplari vel quāto amore auctori suo super semetipsas inhereāt: vel quāta com
passione charitatis nostris infirmitātibus B
condescendāt. Et notādū ē valde: q ille dormiens angelos conspicit: q in lapide caput ponit: qz nimirū ipse ab exterioribus operibus cessans interna penetrat: q intēta mēte quod principale est hois: imitationem sui redemptoris obseruat. Caput quippe in lapide ponere ē mente Xp̄o inherere. Qui enī a pn̄tis vite actione remoti sunt: sed ad superna nullo amore rapiūtur dormire possūt: sz videre angelos nequaqz possunt: qui caput in lapide tenere contemnunt.

Capitulum. 22.

Unt nāqz nōnulli q mūdi actiones fugiunt: sed nul
lis virtutibus exercētur. A
Hi nimirum torpore non studio dormiunt: et iccirco interna conspiciunt: quia caput nō in lapide: sed in terra posuerant. Quibus plerūqz contigit: vt quāto securius ab externis actionibus cessant: tāto latius immūde in se cogitationis strepitum: p ociuz congerant. Unde sub iudee specie per prophetam torpens ocio anima deflectur: cum dr̄.
Uiderunt eam hostes et deriserunt sabbata Tren.i.
eius. Precepto etenim legis ab exteriori opere: i sabbato cessatur. Hostes ergo sabbata videntes irrident: cum maligni spūs ipso vacationis ocio ad cogitationes illicitas pertrahunt: vt vnaqueqz anima quo remota ab externis actionibus seruire deo creditur: eo magis eoꝝ tyrānidi illicita cogi

tando famuletur. Sancti autem viri qui a
mundi operibus nō torpore: sed virtute so
piūtur: laboriosius dormiūt: ꝙ vigilare po
tuerunt quia in eo ꝙ actiones huius secu
li deserentes superant: robusto ꝯflictu quot
tidie contra semetipsos pugnāt: ne mens ꝑ
negligētiā torpeat ne subacta ocio ad de
sideria immūda frigescat ne ipsis desiderijs
bonis plus iusto inferueat: ne sub discretio
nis specie sibimet parcēdo a perfectōe lan
guescat. Agit hec ⁊ ab huius mūdi ingeta
concupiscentia se penitus subtrahit: ac ter
renarū actionum strepitū deserit: ⁊ per ge
tis studium virtutibus intēta vigilās dor
B mit. Nec ꝫ enim ad cōtemplāda interna ꝑ
ducitur nisi ab ipsis que exterius implicāt
studiose subtrahatur. Hinc est enī quod ꝑ
Mar. 6. semetipsam veritas dicit. Nemo potest duo
2. Thi. 2. bus dñis seruire. Hinc paulus ait: Nemo
militās deo implicat se negocijs secularibꝰ
Ps. 45. vt ei placeat cui se probauit. Hic per ꝓphe
tā dominus ammonēs dicit: Uacate ⁊ vi
dete qm̄ ego sum deus. Quia igitur nequa
ꝙ̄ noticia interna cōspicitur: nisi ab extre
ma implicatione cassetur: recte nunc verbi
absconditi ⁊ diuini susurrij tempus expri
mitur cum dicitur: In horrore visionis no
cturne: quando solet sopor occupare homi
nes: quia nimirū mens nostra nullo modo
ad vim intime contemplatōis rapitur: nisi
studio se prius a terrenorum desideriorum
tumultu sopiatur. Sꝫ humanus animus
quadam sue contemplationis machina sub
leuatus: quo super se altiora conspicit: eo i
semetipso terribilius contremiscit. Unde ⁊
apte subdit. ((Pauor tenuit me: ⁊ tremor
⁊ oia ossa mea perterrita sunt.)) Quid per
ossa: nisi fortia acta signantur: De qbꝰ et
Ps. 33. ꝑ ꝓpheram dr̄: Dominus custodit omnia
C ossa eoꝝ. Et sepe ea que agūt homines: eē
alicuius momenti estimant qꝛ districtionis
intime: ꝙ sit subtile iudicium ignorant. Sꝫ
cum per contemplatōem rapti superna cō
spiciunt: ab ipa aliquo modo presumptio
nis sue securitate liquescunt: ⁊ tanto ma
gis in diuino conspectu trepidant: quanto
nec bona sua digna eius examini quem cō
spiciunt pensant. Hic est enim ꝙ is ꝗ for
tia operando profecerat: per spūm suble
uās clamabat: Omnia ossa mea dicent:
domine quis similis tibi: Ac si diceret. Car
nes mee verba nō habent: qꝛ infirma meā
B apud te funditus silent. Ossa autem mea
tue magnitudinis laudem dicunt. Qꝛ ipsa
quoqꝫ que eē i me fortia credidi: tua consi
Iudi. 13 deratione contremiscunt. Hic est enī quod
Manue viso angelo pertimescēs dicit. Mor
te moriemur: qꝛ vidimus dominum. Quē
vxor protinus consolatur dicens. Si domi
nus nos vellet occidere: de manibus nr̄is
holocaustum ⁊ libamenta nō suscepisset.
Quid est hoc quod de visionem angeli vir
fit timidus: ⁊ mulier audax: nisi quod no
bis quotiens celestia demonstrantur: spūs
qdem pauore se concutit: sed tamen spes
presumitur. Inde nāqꝫ spes ad maiora au
dendo se erigit: vnde turbatur spūs: qꝛ ea
que superna sunt prior vidit.

Capitulum. 23.

Uia igitur cum altiora se
cretorum celestium suble
uata mens conspicit: cun
A cta humanarum virtuꝫ so
liditas contremiscit: recte
nūc dr̄. Pauor tenuit me
⁊ tremor: ⁊ omnia ossa mea perterrita sūt:
Ac si aperte diceretur. Subtilitatis itime
archana percipiens: vnde me apud me for
tem credidi: ante conspectum iudicis inde
titubaui. Districtionem qppe diuine iusti
cie contemplantes: etiam de ipsis operibꝰ
iure pertimescimus: que nos fortia egisse
putabamus. Ducta nanqꝫ ad internam
regulam nostra rectitudo: si districtum iu
dicium inuenit: multis fortitudinum sua
rum finibus in intimam rectitudinem im
pingit. Unde ⁊ bene Paulus cuꝫ ⁊ virtu
tum ossa habere se cerneret: ⁊ tamē sub di
stricto examine hec eadem eius ossa trepi
darent ait. Mihi pro minimo est: vt a vo 1. Cor. 4
bis iudicer: aut ab humano die. Sed neqꝫ
meipsum iudico: nihil enim mihi conscius
sum. Sed quia audita venis diuini susur
rij hec eadem eius ossa contremuerunt: si
lico adiunxit. Sed non in hoc iustificatus
sum: qui autem iudicat me dominus est.
Ac si diceret: Recta egisse me recolo: atta
men de meritis nō presumo: quia ad eius
examen vita nostra ducitur: sub quo nostre
fortitudines ⁊ ossa turbantur. Sed cum B
mens in cōtemplatione suspenditur: cū car

nis angustias supernas per speculationis
vz de libertate aliqd intime securitatis ri-
matur: stare diu super semetipsam non po
test: qz et si hanc spus ad summa vehit: ca-
ro tamen ipso adhuc corruptionis sue pon-
dere deorsum premit. Unde et subdit. ¶ Et
cum spus me pnte transiret: inhorruerunt
pili carnis mee. Nobis pntibus spus tran
sit quando inuisibilia cognoscimus: et tamē
hec nō solide: sed raptim videmus. Nec
eni in suauitate contemplatōis intime diu
mens figitur. quia ad semetipsam imensi-
tate luminis reuerberata reuocatur. Cūqz
internā dulcedinem degustat amore estuat
ire super semetipsam nititur: sed ad infirmi
tatis sue tenebras fracta relabitur: et ma-
gna virtute proficiēs videt: qz videre non
possit hoc quod ardēter diligit: nec tamen
ardēter diligeret: nisi aliquatenus videret.
Non ergo stat: sz transit spus: qz supernaz
lucem nostra nobis cōtemplatio: et inhian-
tibus aperit: et mox infirmantibus abscon
C dit. Et quia in hac vita quantalibet virtute
qs profecerit: adhuc tamen corruptōis sue
Sap.9. stimulum sentit. Corpus quippe quod corrū
pitur aggrauat animam: et deprimit terre-
na inhabitatio sensum multa cogitantez:
recte subditur. ¶ Inhorruerūt pili carnis
mee. Pili carnis sunt etenim quelibz sup-
flua humane corruptiōis. Pili carnis sūt
vite veteris cogitationes: quas si a mente
recidimus: pilos a carne incidimus. Per
pilos radendos indicat cogitationes ab-
scidi: vt de amissione carū nullo dolore fa-
Nu.8. tigemur. Bene aūt per Moysen dr. Leui-
te radent omnes pilos carnis sue. Leuita
quippe assumptus vocatur. Opz ergo leui-
tas omnes pilos carnis radere: qz is qui ī
obsequijs diuinis assumitur debz ante dei
oculos a cunctis carnis cogitationibus mū
dus apparere: ne illicitas cogitatiōes mēs
pferat: et pulchram anime spēm quasi pi-
lis fructificātibus deformē reddat. Sed quā
talibet vt diximus quēpiam: virtus sancte
conuersationis euexerit: adhuc tamē ei de ve
B tustate vite nascitur quod tolerectur. Unī et
ipsi leuitarū pili radi pcepti sunt nō euelli
Rasis eteni pilis in carne radices remanēt
et crescūt vt iterū radātur: qz magno qdez
studio superflue cogitationes amputande
sunt: sz tamē amputari funditus nequaqz
possunt. Semp eni caro super flua generat
que semper spus ferro sollicitudis recidat:
at hec in nobis tūc subtilius cōspicimus: cuz
speculationis alta penetramus. Unde re-
cte nūc dicitur. Cum spus me pnte trāsiret
inhorruerūt pili carnis mee. Ca. 24.

Umana eteni mens in con
tēplationis arce sublevata:
A tāto semetipsam durius de
superfluis cruciat: quāto ni-
mis subtile conspicit eē qd
amat. Et cum pulchre itue-
tur hoc quod super se appetit: districte iu-
dicat quicqd in se infirmum prius tranquille
tolerabat. Trāseunte ergo spū: pili perhorres
cunt: qz ante compūctionis vim cogitatio
nes superflue fugiūt: vt nihil iam remissum
libeat: quod afflictā mentē etiam contra se
metipsam visitationis intime seueritas infla-
met: Cūqz hoc quod in corde illicituz nasci
tur: continua districtione resecat. Fit ple
rumqz vt vegetata mens paulo latius stu-
dio sue speculationis inhereat: et pene figat
B spūm qui trāsiebat. Nec tamen hec ipsa cōte-
plationis mora diuinitatis plene vim apit
qz eius imensitas humanas vires auctas
sublevatasqz transcēdit. Unde et bene sub
ditur. ¶ Stetit quidaz cuius non agnoscebā
vultum. Quidam nāqz non dicimus: nisi
de eo vtiqz quem exprimere aut nolumus:
aut nō valemus. Sed quia mente hoc lo-
co dr: quidam videlz exponitur cum protinus
subinfertur. Cuius nō agnoscebam vultū.
Humana quippe anima primorum hominum
vitio a paradisi gaudijs expulsa lucem in
uisibilium perdidit: et totam se in amorē vi
sibilium fudit: tantoqz ab eterna speculatio
ne cecata ē quanto foras deformit sparsa. Un
de fit vt nulla nouerit nisi ea que corpore-
is oculis: vt ita dixerim: palpando cogno-
scit. Homo eni qui si preceptum seruare vo-
luisset: etiam carne spūalis futurus erat. pec
cando factus est etiaz mēte carnalis: vt so
la cogitet: que ad animū per imagines cor
C porum trahit. Corpus quippe est celi et ter-
re: aquarū: animaliū cunctarūqz rerū visi-
bilium quas indesinēter intuetur: in quibus
dum totā se delectata mens proiecit ab inter
ne itelligentie subtilitate grossescit: et qz iaz
erigere ad summa se non valet: in his infir-
ma libenter iacet. Cum vero miris conati-

bus ab his se exurgere nititur: magnū val-
de est: si ad cognitionem suā expssa corpo-
rali specie aīa pducat: vt semetipsam sine
corporea imagīe cogitet: ꝛ cogitādo se viā
sibi vsq ad cōsiderādā eternitatis substan
tiam paret. Ca. 25.

Hoc aūt modo quasi quādā
scalā sibi exhibet semetipā
A per quā ab exteriorib⁹ ascē
dendo in se trāseat: ꝛ a se, i
auctorē tendat. Cum enim
corporeas imagines deserit
i. semetipsā mens veniēs: nō modicū ascē-
dit. Sed quāuis incorporea sit aīa: q2 tñ
corpori inheret: ex ipsa sui qualitate loca-
lis cognoscitur: que carnalis loco retinetur.
Que dum obliuiscitur scita: cognoscit ico-
gnita: meminit obliuioni mandata: hylare
scit post tristiciam: adducitur post leticiā:
ipsa sui diuersitate indicat: quantū ab sub
stantia eterne incōmutabilitatis nature dī
stat: que semper vt est: idem est: vbi presens:
vbiq inuisibilis: vbiq tota: vbiq incōpre-
hensibilis: per inhiantē mentē sine aspectu
cernitur: sine voce auditur: sine motu susci-
pitur: sine corpore tangitur: sine loco retine-
tur. Hanc nimirū substantiā cum aīus co-
gitat: assuetus rebus corporalibus diuersa-
rū imaginū fantasmata sustinet. Que dū
ab intentionis sue oculis abigit manu di-
scretionis: postponens ei oīa: iam hanc ali
quatenus conspicit. Quā si needum qd sit
apprehendit: agnouit certe qd non sit. Qr
ergo ad insueta mens rapitur: cum diuini-
tatis essentiam rimatur: recte nunc dicitur.
((Stetit quidā cuius nō cognoscebam vul
B tum.)) Bene aūt dictū est: stetit. Oīs qppe
creatura q2 ex nihilo facta est: ꝛ per semet-
ipsam ad nihilū tendit: non stare habet: sꝫ
defluere. Rōnalis vero creatura eo ipso quo
ad imaginē auctoris cōdita est: ne ad nihi-
lum transeat, figitur. Irrationalis autē ne-
quaq figitur: sed donec visionis sue mini-
sterio vniuersitatis spēm impleat transeun
do tardatur. Nam ꝛ si celū ac terra post i
eternū permanent: ex semetipsis tñ nisi ad
nihilum pperant: sed per eorū vsum qbus
seruiunt in melius mutanda pseuerant.
Stare ergo solius creatoris est per quē cun
cta non transeuntem transeūt: ꝛ in quo ali
qua ne transeant retinent. Unde ꝛ redem-
ptor noster q2 diuinitatis eius status capi
ab humana mente non potuit: hunc nobis
ad nos veniens creatus: natus: mortuus:
sepultus: resurgens: atq ad celestia rediēs
quasi transeundo monstrauit. Qd bene p Mat. x.
euangeliū illuminato ceco innotuit: cui tran
siens auditū pbuit: sed stans oculos repa-
rauit. Per humanitatis qppe dispēsatio-
nem transire habet: per diuinitatis vero po-
tentiā qua vbiq presens ē stare. Uoces igi
tur cecitatis nostre dñs audire trāsiens di-
citur q2 humane miserie factus homo mise
retur. Stans aūt lucem reparat: q2 infirmi
tatis nostre tenebras: ex virtute diuinita-
tis illustrat. Bene ergo postq dictū est: cū
spiritus me presente transiret subdit. Ste-
tit quidam: cuius non agnoscebam vultū.
Ac si aperte diceretur. Eum quem ptransi
tum sensi: non transire deprehendi. Ipse ē
ergo qui transit: ipse qui stat. Transit enim
q2 teneri cognitus non valet: stat aūt: q2 in
quantum cognoscitur incōmutabilis appa
ret. Quia igitur raptim is qui semp idem ē C
cernitur: simul deus: ꝛ transiens ꝛ stans vi-
detur: vel certe stare eius ē: nulla mutatio-
ne variari: sicut ad moysen dicit. Ego sum
qui sum. Et sicut hunc Jacobus īsinuat di
cens. Apud quem nō est transmutatio: nec
vicissitudinis obumbratio. Quia vero qs- Exo. 3.
quis iam aliquid de contemplatione eter-
nitatis apprehendit: hunc per coeternā ei⁹ Jac. i.
speciem conspicit: recte subiūgitur. ((Ima
go quippe patris filius est: sicut de condito
homine Moyses insinuat dicens.)) Crea- Gen. i.
uit deus hominem: ad imaginē dei fecit il-
lum. Et sicut per expressionem sapientie de Sap. 7
dei filio quidā sapiens dicit Candor est eni
lucis eterne. Et sicut paulus ait. Qui cum Heb. i.
sit splendor glorie: ac figura substātie eius.
Cum ergo eternitas cernitur prout infirmi
tas nostre possibilitas admittit: imago ei⁹
mentis nostre oculis infertur: quia cum
vere in patrem tendimus: hūc quātum ac-
cipimus per suam imaginē. i. per filiū vide
mus: ꝛ per eam spēm que de ipso sine initio
nata est: cum aliquo mō cernere: nec cepit
nec desinet conamur. Unde et hec eadē ve
ritas in euāgelio dicit. Nemo venit ad pa-
trem: nisi per me. Bene autem subditur. Jo. 14.
((Et vocē quasi aure lenis audiui.)) Quid
cuī per vocē aure lenis: nisi cognitio spiri-

tus sancti designatur: Qui de patre proce-
dens ⁊ de eo quod est filij accipiens: nostre
tenuiter noticie infirmitatis infundit. Qui
tamen sup apostolos veniēs: per exteriorē
sonū tanq̄ per vehementē spiritū demon-
Act. 2 stratur: cum dicitur. Factusq̄ est repēte so-
nus tanq̄ advenientis spiritus vehemen-
tis. Sanctus enim spiritus cum se nr̄e no-
ticie infirmitatis īsinuat: ⁊ sonitu vehemē-
tis spiritus ⁊ voce aure lenis exprimitur:
quia videlicet veniens: ⁊ vehemens et le-
D nis est. Lenis: q2 noticiam suam quatenus
cognosci vtcūq̄ valeat: nostris sensibus tē-
perat. Vehemens: q2 quantūlibet hāc tem-
peret adventu tamen suo infirmitatis no-
stre cecitatem illuminādo perturbat. Illu-
stratione enim sua nos leniter tangit: s3 ino-
piam nostrā immaniter concutit. Vox ergo
dei: quasi aure lenis auditur. quia i hac ad-
huc vita positis contemplatoribus suis: ne-
quaq̄ se divinitas sicut est insinuat: s3 lip-
pientibus mentis nostre oculis claritatē su-
am tenuiter demonstrat. Qd bene ipsa le-
Exo. 24. gis acceptione signatur: cum dicit: q2 moy-
ses ascendit: ⁊ dñs in montem descendit.

Capitulum. 25.

A Deus quippe est ipse nostra
contēplatio: in quā nos ascē-
dimus: vt ad ea que vltra ī
firmitatē nostrā sunt viden-
da sublevemur. Sed i hanc
dominus descēdit: q2 nobis
multum pficientibus: parū de se aliqd sen-
sibus nostris aperit: si tamen dici in illo: vel
parum: vel aliquid potest. qui vnus semp ⁊
idem permanens: itelligi particulariter nō
potest: ⁊ tamen a suis fidelibus participa-
ri dicitur: cum in eius substātia pars nulla-
tenus admittatur. Sed q2 hanc exprimere
pfecto sermone nō possumus: humanitatis
nostre modulo: quasi infantie imbecillitate
prepediti: cum aliquatenus balbutiēdo re-
sonamus. Quia vero ⁊ in magna contem-
platione sublevati: subtile quid de eternita-
tis cognitione pertingimus: sacre hystorie
verbis ostenditur: vbi de cognitione dei p-
pheta nobilis Helyas. edocetur. Cui cum
transiturū ante eum se dñs promitteret di-
3. Re. 19. cens. Ecce dñs transit: ⁊ spiritus grandis ⁊
fortis subvertens montes: ⁊ conterens pe-
tras ante dñm illico advenit. Non in spiri-
tu dominus. Et post spiritum commotio:
non in cōmotione dominus. Et post cōmo-
tionem ignis: non in igne dominus. Et post
ignem sibilus aure tenuis: ⁊ ibi dominus.
Spiritus quippe ante dominū evertit mon-
tes: ⁊ petras conterit: q2 pavor qui ex ad- D
ventu eius irruit ⁊ altitudinem cordis no-
stre deijcit: ⁊ duritiam liquefacit. Sed spiri-
tui cōmotioni ⁊ igni non inesse dicitur dñs:
esse vero in sibilo aure tenuis non negatur.
quia nimirum mens cum in contēplatiōis
sublimitate suspenditur: quicquid perfecte
conspicere prevalet deus non est. Cum ve-
ro subtile aliquid cōspicit: hoc est quod de
incomprehensibili substātia eternitatis au-
dit. Quasi enim sibilum tenuis aure perci-
pimus: cum saporem incircūscripte verita-
tis contemplatione subita subtiliter degu-
stamus. Tunc vero verum est quod de deo
cognoscimus: cum plene nos aliquid de il-
lo cognoscere nō posse sentimus. Unde be-
ne illic subditur. Quod cum audisset He-
lyas: operuit vultum suum pallio ⁊ ingres-
sus stetit in hostio spelunce. Post aure te-
nuis sibilum vultum suum propheta pallio
operuit: q2 in ipsa subtilissima contempla-
tione veritatis quanta ignorātia homo te-
gatur agnoscit. Vultū nāq̄ pallio superdu-
cere ē: ne altiora mens querere audeat: hāc
ex cōsideratione proprie infirmitatis vela-
re: vt nequaq̄ intelligentie oculos vltra se
precipitanter aperiat: sed ad hoc quod ap-
prehendere non valet reverenter claudat:
qui h agens in spelunce hostio stetisse de-
scribitur. Quid nāq̄ spelunca nostra ē: ni-
si hec corruptiōis habitatio in qua adhuc
ex vetustate retinemur? Sed cum aliquid
percipere de cognitione divinitatis incipi-
mus: quasi iam in spelūce nostre hostio sta-
mus. Quia enim progredi perfecte nō pos-
sumus: ad cognitionem tamen veritatis in-
hiantes: iam aliquid de libertatis aura ca-
ptamus. In ingressu ergo spelunce stare ē
repressō nostre corruptionis obstaculo ad
cognitionem veritatis incipere exire. Unde C
⁊ nube in tabernaculum descendēte israeli- Exo. 33.
te e longinquo cernentes in papilionū suo-
rum hostijs stetisse memorantur: quia hi q
adventum divinitatis vtcūq̄ conspiciunt:
quasi iam ex habitaculo carnis procedunt.
Quia igitur humana mens quantalibet se

virtute tetenderit: vir de intimis extrema cognoscit: recte nunc dicitur. Et vocē quasi aure lenis audivi. Sed quoniā cū se de se saltem parum nobis divina cognitio exhibet: infirmitatis nostre ignorantiam perfecte docet qui vocem aure lenis audivit: dicat que ex ipsa hac auditione didicerit. Sequitur. ¶ Nunquid homo dei comparatione iustificabitur: aut factore suo purior erit vir?] Humana iusticia divine iusticie comparata iniusticia est: qz ꝛ lucerna in tenebris fulgere cernitur: sz in solis radio posita tenebratur. Quid ergo Eliphas raptus in contemplatione cognovit: nisi ꝙ iustificari homo dei comparatiōe non possit? Recta nāqꝫ credimus que exterius operamur: sed cum minimi: ne iterna cognoscim⁹ quasi in solis radio positi caligamus. Cum vero illa utcūqꝫ percipimus: ita non utcunqꝫ iudicamus quia tanto quisqꝫ subtilius de tenebris iudicat: quanto ei verius claritas lucis cōstat. Qui enim lucem videt. scit qd de tenebris estimet. Nam qui candorez lucis ignorat: obscura pro luce approbat. Bene autez subditur. ¶ Aut factore suo purior erit vir?] Quisquis de percussione murmurat quid aliud: ꝙ iusticiam ferientis accusat? Puriorē se ergo vir factore suo estimat: si contra flagellum querelam parat: eūqꝫ sibi ꝓculdubio postponit: cum eius iudicium de sua afflictione redarguit. Ut ergo homo reprehendere non audeat iudicē culpe: hunc humiliter cogitet auctorem nature: quia qui mire ex nihilo fecit: factū impie non affligit. Quod tunc Eliphas didicit cum vocem quasi aure lenis audivit. In consideratione nāqꝫ divine magnitudinis discitur ꝙ humiliter in sua animadversione timeatur: ꝛ qui superna degustat: īferiora equanimiter tolerat: qz plene ītus cōspicit: quanti estimat quod foris agit. Male enim se creatum putat: qui regulam summe rectitudinis ignorat. Et sepe lignum rectum creditur: si ad regulam non ducitur: sed cum regule iungitur per quantam tortitudinem tumescit invenitur: quia nimirū rectitudo accedens increpat: quod oculus deceptus approbat. Eliphas itaqꝫ qui ad superna conspexit: districtum iudicium de inferioribus exerit: ꝛ quāvis beatum Job non recte redarguit: in comparatiōe tamē

creatoris oēm creature modūz recte describit dicens. ¶ Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles: ꝛ in angelis suis reppertt pravitatem: quanto magis hi qui habitāt domos luteas: q terrenū habent fundamentū consumentur velut a tinea.

Capitulum. 27.

Natura angelica ꝛ si cōtemplationi auctoris inherendo in habitu suo immobiliter pmanet: eoipso tū quo creatura est: in semetipsa vicissitudinem mutabilitatis habet. Mutari autem ex alio in aliud res est: ꝛ in semetipsa stabilem non esse. Unaqꝫ enim res quasi tot passibus ad aliud tēdit: quot mutabilitatis sue se motibus subijcit. Sola autem natura incomprehensibilis a statu suo nescit moveri: que ab eo qđ semper idem est nescit immutari. Nam si angelorꝫ substantia: a mutabilitatis motu fuisset aliena: bene ab auctore cōdita: nequaqꝫ in reprobis spiritib⁹ a beatitudinis sue arce cecidisset. Mire aūt omnipotens deus naturā eorū spirituū bonā: sed mutabilem cōdidit: ut ꝛ q pmanere nollent: ruerēt: ꝛ q i cōditiōe psisterēt: tāto i eo iam dignius quāto ex arbitrio starent: ꝛ eo maioris apud deū meriti fierēt: quo mutabilitatis sue motū voluntatis studio fixissent. Quia ergo ipa quoqꝫ natura angelica ē in semetipsa mutabilis: quā videlꝫ mutabilitatē vicit p hoc qꝫ ei q semp idē est vinculis amoris alligat: recte nūc dr. Ecce q serviunt ei: nō sunt stabiles. Atqꝫ eiusdē ꝓtinus documentū mutabilitatis adiungit: cū de apostatis spiritib⁹ subinfert. Et in angelis suis reppertt pravitatē. Ex quorꝫ cōparatione bū casus infirmitatis humene cōsideratione colligit: cuꝫ illico adiūgit. ¶ Quanto magis hi q habitāt domos luteas: q terrenū habent fundamentū cōsumentur velut a tinea?] Luteas quippe domos habitamus: qz in corporibus terrenis subsistim⁹. Quas bū Paulus ꝯsiderās ait. Habem⁹ thesaurū istū i vasis fictilib⁹. Et rursum. Scimus 2.Cor.4
qz si terrestris dom⁹ nr̄a hui⁹ habitatiōis 2.Cor.5
dissolvat: ꝙ edificationē ex deo habemus domuz non manufactam. Terrenum quoqꝫ fundamentum est substātia carnis. Quod in se sollicite psalmista conspexerat: cum Ps.138.

B

B

dicebat. Non est occultatum os meũ a te
quod fecisti in occulto: ⁊ substãtia mea in
inferiorib9 terre. Tinea aũt de veste nasci-
tur: ⁊ eandẽ vestem de qua oritur: orẽdo
corrũpit. Quasi quedã ꝓo vestis aĩe caro
est: sed hec nimirũ vestis habet tineam suã
q2 ab ipsa carnalis tentatio oritur: ex qua
laceratur. Quasi enim quadã sua tinea ve
stis nostra cõsumit: cũ caro corruptibilis tẽ
tationẽ gignit: ⁊ ꝑ hanc ad interitũ perue-
nit: velut a tinea homo cõsumitur: cum de
se oritur: vnde cõteratur. Ac si apte dicat.
Si illi spiritus esse ex se incõmutabiles ne
queunt: qui nulla carnis infirmitate depri
muntur: qua temeritate se homines in bo-
no permanere cõstanter estimant: quos in
eo qđ intellectus ad summa vehit: carna-
lis infirmitas aggrauans prepedit: vt per
corruptionis vitium in semetipsis habeãt:
vnde ab intima nouitate veterascant.

21 Possunt quoqꝫ per angelos
sancti doctores intelligi: si-
cut ꝑ ꝓphetã dicit. Labia
sacerdotis custodiunt scien
Mal.2. tiam: ⁊ legem requirunt ex
ore eius: q2 angelus domi-
ni exercituũ est. Qui quantalibet virtute
fulgeant esse oĩno sine culpa nequeunt: cuꝫ
inter presentis illecebrosa vite gradiuntur:
q2 eorum gressus tangitur: aut luto illiciti
operis: aut puluere cogitationis. Domos
sũt luteas habitãt: qui de illecebrosa hac
vita carnis exultant. Hanc domuꝫ luteam
Phi.3. paulus contempserat habitare. cum dice-
bãt. Nostra autẽ cõuersatio in celis ẽ. Di
cat ergo. Ecce qui seruiunt ei non sunt sta-
biles: ⁊ in angelis suis repperit prauitateꝫ:
quãtomagis hi qui habitãt domos luteas:
qui terrenũ habent fundamentũ: consumẽ
tur velut a tinea. Ac si aperte dicat. Si pre
sentis vite viam illi9 sine contagione transi-
re nequeunt: qui eterna cogitantes se con-
tra temporalia accingunt: que detrimenta
illi sustinent: qui esse se in carnalis habita-
B tionis voluptatibus gaudent. Qui eni ser-
uiunt ei: non sunt stabiles: q2 cuꝫ mens ad
alta nititur: carnis sue cogitatione dissipa-
tur: ita vt sepe animus: dum intimis inha-
bitat: duꝫ sola celestia expectat: subita car-
nali delectatione percussus a semetipso fes-
sus iaceat: ⁊ qui se in infirmitatis sue mole
stias superasse gaudebat repentino vulne-
re prostratus gemat. Prauitas ergo et in
angelis reperitur: dum ipsos quoqꝫ qui ve-
ritatem nunciant: nonnunqꝫ surreptio vite
fallacis grauat. Si ergo hi etiam mũdi hu-
ius iniquitate feriuntur: quos cõtra eũ san
cta intẽtio erigit: qbus ictibus illi penetrã
tur: quos ante eius iacula ipsa ĩfirmitatis
sue delectatio sternit: Qui bene velut a ti-
nea consumi describũtur. Tinea qppe dã-
num facit: ⁊ sonitũ nõ facit. Ita iniquoruꝫ
mentes q2 damna sua cõsiderare negligũt
integritatem quasi nescientes ꝑdunt. Amit-
tunt nãqꝫ a corde innocentiã: ab ore veri-
tatem a carne cõtinentiã: ⁊ per accessum tem
poris ab etate vitã. Sed per se indesinẽter
amittere nequaqꝫ conspiciunt: dũ toto desi-
derio curis temporalibus occupant. Qua- C
si ergo a tinea consumuntur: q2 sine sonitu:
culpe morsum tolerant: dũ quãta detrimen
ta vite ⁊ innocentie patiunt: ignorãt. Vn-
de ⁊ bene subdit. De mane vsqꝫ ad ves-
peram succidentur. A mane vsqꝫ ad vespe
ram peccator succiditur: dũ a vite sue exor
dio vsqꝫ ad terminũ iniqtatis ꝑpetratione
vulneratur. Omni qꝫ tempore reprobi per
augmentũ malicie cõtra se ictus ĩgeminãt:
quibus succisi in ꝓfundum ruant. De qui
bus bene ꝑ psalmistã dicitur. Viri sangui- Ps.54
num ⁊ dolosi: non dimidiabũt dies suos.
Dies quippe dimidiare est tp̄s vite male ĩ
voluptatibus ductũ: ad penitentie lamẽta
diuidere: atqꝫ hoc ad bonũ vsum partẽ do
reparare. Sꝫ iniqui dies suos nequaqꝫ di-
midiãt: q2 peruersam mentem: nec in extre
mo tempore immutant. Quo cõtra bñ pau
lus admonet dicens. Redimentes tẽpus: Ephe.5.
qm̃ dies mali sunt. Tempus quippe redi-
mimus: quãdo ante actam vitam quam la
sciuiendo ꝑdidimus: flendo reparamus.
Sequitur. Et quia nullus ĩtelligit ĩ eter-
num peribunt. Nullus videlꝫ eorum qui
a mane vsqꝫ ad vesperã succident: nullus
intelligit: vel eorũ qui pereunt vel eoruꝫ q
ꝑditos mores pereuntiũ imitantur. Vnde
alias scriptum est. Justus perijt: ⁊ nemo ẽ Esa.5.
qui recogitet in corde suo: ⁊ viri misericor-
die colliguntur q2 non ẽ qui intelligat. Ini
qui ergo dum sola temporalia appetunt: ⁊
que bona electis in eternum maneant scire D
contemnũt: dum iustorum afflictionẽ con-

spiciunt: sed que sit afflictionis retributio
nō agnoscūt: actionis sue pedem in pfun-
dum porrigunt: q2 a luce intelligentie spon
te sua oculos claudunt. Multis enim ma-
lis voluptatibus decepit: dum que vident
temporaliter diligunt a semetipsis aliena
ti non vident vbi in eternum ruunt. Pōt
etiam mane psperitatis vespere huius mū
di aduersitas designari. De mane ergo vsq3
ad vesperam reprobi succiduntur: q2 per pro-
spera lasciuientes depereūt: & per aduersa
impatiētes ad insaniam erumpūt. Quos de
mane vsq3 ad vesperam nequaq3 culpa sue
cideret: si vel pspera fomentum crederēt vel
aduersa sectionem sui vulneris estimarent.

Capitulum. 29

SEd q2 nequaq3 sic humāi
generis multitudo deseri-
tur: vt cūcta ad interitum
A tēdere pmittatē. Sunt nō
nulli q pñtis vite oblecta
menta despiciūt: etiam cū
assunt: trāsitoria eē consi-
derant: atq3 hec ex amore eternitatis cal-
cant. Cūq3 in hoc primo gradu iudicij gres
sus suos ponūt: vegetatiores ad altiora p-
ueniūt: vt cuncta tpalia non solum q2 citi9
sunt amittenda despiciant: sed his inhere-
re nō appetant: & si eterna eē potuissent: &
a pulchre cōditoris amorē subtrahunt: qa
in ipm auctorē pulchritudinis cordis passi
bus tendūt. Et sunt nōnulli q bona huius
vite pñtis diligunt: sed tamē hec nulla ten9
assequūtur: & sunt nōnulli q rebus tempo-
ralibus: totis desiderijs inhiant: mūdi glo-
riam querunt: & adipisci nequaq3 possunt.
Hos vt ita dixerim cor ad mundum pertra
hit mundus ad cor repellit. Nam sepe cō
tingit vt in ipsis suis aduersitatibus fracti
ad mentē redeāt: & in semetipsis reuersi cō
siderēt: q3 sint inania que querebāt: seseq3
pro tam stulto desiderio protinus ad lamē
tum vertant: & tanto valentius eterna desi-
derent: quanto se stultius laborasse pro tēpo-
ralibus dolēt. Unde bene descriptis repro-
bis subditur. ((Qui aūt reliqui fuerint: au
ferēt ex eis.)) Quos alios reliquos: nisi hu
ius mūdi despectos accipimus? Quos dū
põps seculū: ad nulli9 glorie vsum eligit: qua
B si minimos indignosq3 derelinquit. Sz mū
di reliquos auferre dñs df: q2 despectos hu
ius seculi eligere dignat: Paulo attestāte
q ait. Non multi sapientes sm carnē: non 1.Cor.1.
multi nobiles: non multi potentes: sz que
stulta sunt mundi elegit deus vt confun-
dat sapientes: & infirma mundi elegit de9
vt cōfundat fortia. Quod bene in libro Re 2.Re.30
gum egyptio puero i via lassescente signat
quem amalechita egrotum in itinere desit
Dauid vō inuenit: cibo reficit: ducem sui
itineris facit: amalechitam psequtur: epulā
tem repperit: & funditus extinguit. Quid ē
eni q egyptius Amalechite puer in itinere
lassat: nisi q amator pñtis seculi peccati sui
nigredine opertus: sepe ab eodem seculo īfir
mus despectusq3 relinqtur: vt cum eo currē
re nequaq3 valeat: sed fractus aduersitate
torpescat? Sed hūc Dauid inuenit: q2 redē
ptor noster veraciter manufortis nōnunq3
quos despectos a mūdi gloria reppit: in su
um amorem cōuertit: cibo pascit: q2 vbi sci
entia reficit: ducem itineris eligit: q2 suum
etiam predicatorem facit: & q Amalechitā
seq non valuit: dux Dauid efficitur: q2 is
quem indignum mundus desuit: non solū
cōuersus in suam mētem dñm recipit: sz pre
dicando hunc etiam vsq3 ad aliena corda C
pducit. Quo videlz duce Dauid cōuman-
tem Amalechitam inuenit & extinguit: qa
ipsis predicantibus mūdi leticiam destruit
quos mūdus habere comites dispexit. Q2
igitur plerūq3 quos mundus relinqt: domi
nus elegit: recte nūc df. Qui reliq fuerint:
auferent ex eis. Sequitur. ((Morient: & nō
in sapientia.)) Quid ē q supius reproboꝝ
interitum ptulit dicens: q2 nullus intelligit
in eternum pibunt: & de electis dei illico ad
iunxit. Qui reliq fuerint: auferent ex eis: &
hoc protinus quod eisdem electis non cō-
ueniat dicens subdit. Morient: & non ī sa
pientia. Si enim a reprobis diuinitus aufe
runtur: quo pacto mori non in sapiētia di
cuntur? Sed nimirū sacre scripture cōsue-
tudo est: vt cum aliqd narrat: īterposita al
terius cause sententia: ad superiora proti-
nus redeat. Naz postq3 dixit. Et q2 nullus
est q intelligat in eternum peribūt: electoꝝ
mox sortem subintulit dicens. Qui autē re
liq fuerint: auferentur ex eis. Et rursuz, sen
tentie sue oculum in eum quem predixerat
interitum reproborum mittens: subito ad-
iunxit. Morientur & non in sapientia. Ne

si diceret. Ubi quos diri qz non intelligētes i
eternum peribunt: procul dubio nō in sapi-
entia moriuntur. Sed hūc eē mortem sacri
eloquij nonnūqz melius ostēdimus: si ex eo
aliquam similitudinem huius rei proferа-
mus. Paulus nāqz apostolus cum dilectū
discipulum de instituendis ecclesie officijs
admoneret: ne quos forte ad sacros ordi-
nes inordinate proueheret dixit. Manus
cito nemini imposueris: neqz communicaue-
ris peccatis alienis: te ipsum castū custodi. Qui
ad infirmitatem eius corporis protin⁹ ver-
ba conuertens ait. Noli adhuc aquam bibe-
re: sz modico vino vtere ꝑpter stomachū: ꝛ
frequentes tuas īfirmitates. Statimqz sub
iungit dicēs. Quorūdam hoīum peccā ma-
nifesta sunt precedentia ad iudicium: quo-
rūdaz aūt ꝛ subsequuntur. Quid ergo ad
illud ꝑtinet quod ab īfirmo aquam bibi ꝓ-
hibuit: hoc quod de peccatis absconditis
quorūdam hominū manifestisqz subiunxit
nisi quod interposita de eius īfirmitate sen
tētia: ad hoc in extremo redijt: quod supi⁹
1. Thi. 4. dixit. Manus cito nemini imposueris: ne-
qz cōmunicaueris peccatis alienis. Ut enī
1. Thi. 5. hec eadem peccata quāta solicitudine ꝑ-
D grenda essent ostēderet interpositam cōtra
infirmitatis molestiam: discretionis āmoni
tionem protinus intulit quod in alijs pate
Thi. 5. scerent: in alijs laterent dicens. Quorūdaz
enī hoīum peccata manifesta sunt precedē
tia ad iudiciū: quorūdam aūt ꝛ subsequū-
tur. Sicut ergo per hanc sniam non eisdem
ꝟbis Paulus congruit: qbus ēt loquens
de Thimothei infirmitate subiūxit: sed ad
illud redijt quod supius intermittēdo nar
rauit ita hoc loco Eliphas cum de electis
diceret: q relīq fuerint auferūtur ex eis: illi-
co adiūgens ait Morient̄ ꝛ nō in sapiētia
Ad illud ꝑtinus recurrit quod super⁹ de
reprobis protul' t dicens: ꝛ qz nullus intelli
git in eternū ꝑibunt.

Capitulum. 30.

A Circo autem reprobi ele
ctos despiciūt: qꝛ ad vitā
inuisibilē per visibilē mor-
tem tendūt. De qbus de
ne nunc dr̄. Morientur ꝛ
non in sapientia. Ac si ap
te diceretur. Mortem q-
dem ꝛ sapientiam ꝑiter fugiunt: sed sapiē-
tiaz penitus deserunt. mortis aūt laqueos
non euadunt. Et qz quandoqz morituri vi-
uere moriendo potuerāt: dum mortem que
procul dubio ventura est metuūt: ꝛ vitam
simul ꝛ sapiētiam perdūt. At contra iusti i
sapientia moriunt̄: qz mortem quam deui-
tare funditus nequeunt: cuz pro veritate im
minet differre contēnunt: eāqz dum equani
miter ferunt: penam propaginis vertunt in
instrumentum virtut̄: vt inde debeat vita
recipi: vnde per prime culpe cogit̄ meritūz
finiri. Sed qz Eliphas hec contra iniquos
veraciter protulit: beatum Job reꝑhensibi
lem estimās de fastu se sapientie inflauit.
Unde ꝛ post predicamenta tante rectitudi
nis: irrisionis verba subiūgit dicens.

Voca ergo si est q tibi rn̄deat. Omnipo Job. Ca. 5.
tens enim deus sepe ei⁹
precem in perturbatiōe
deserit: q precepta illi⁹
in trāqllitate contēnit.
Unde scriptum ē. Qui Prou. 28.
auertit aurem suā ne audiat legem: oratio
eius erit execrabilis. Uocare aūt nostrum
est: humili deum prece deposcere: respōde-
re: ꝟo dei est effectum precibus ꝓbere. Ait B
ergo. Uoca si est q tibi respōdeat. Ac si ap-
te dicat. Quātūlibet afflictus clames: deū
tibi respondentem non habes: qz vox ī tri-
bulatione eum non īuenit: quem mēs ī trā
qllitate contēpsit. Ubi adhuc dridēdo sub
iungit. Et ad aliquem sanctoꝝ conuerte-
re. Ac si despiciēs dicat. Sāctos quoqz in
uenire ī afflictōe adiutores nō vales: quos
hēre socios in hilaritate noluisti. Qui post
irrisionem protinus sniaz subdit dicēs. Ui
rum stultum interficit iracūdia: ꝛ paruulū
occidit inuidia. Que nimirū snia vera eēt
si illata contra tanti viri patientiam nō fu-
isset. nos pensemus quod dr̄. Quāuis ab C
auditore sui virtute recidat: vt ostendam⁹
qz rectum ē: quod ꝓmitur: si non in beato
Job iniuste promeret̄. Cum scriptū sit. Tu Sap. 12.
autem domine cū trāqllitate iudicas. Sci
endū nobis magnopere est qz quotiens tur
bulentos motus animi sub mansuetudis
virtute restringimus ad similitudinez redi
re conditoris conamur. Nam cum trāqlli-
tatem mētis ira diuerberat: dilaniatā quo

quammodo scissam perturbat: vt sibimet
ipsi non congruat: ac vim intime similitudi-
nis amittat. Ca. 31.

A Uanta ergo sit iracūdie cul
pa pensemus: per quā dū
mansuetudo amittitur: su
perne imaginem similitu-
do viciatᷣ. Per iram sapiē
tia perditur: vt qd: quo vel
ordine agendū sit: omnino nesciatur: sicut
Eccle.7. scriptum est: Ira in sinu stulti requiescit: qꝛ nimirum intelligentie lucem subtrahit: cum
mentem pmouendo confundit. Per iram
vita amittitᷣ: ꝛ si sapientia teneri videatᷣ: si-
Jac.1. cut scriptum est. Ira perdit etiam pruden-
tes: qꝛ s confusus animus nequaꝗ explet:
etiam si quid intelligere prudenter valet.
Prov.18 Per iram iusticia relinquitur sicut scriptum
est. Ira viri iusticiam dei non operatᷣ: quia
dum perturbata mens iudicium sue rōnis
exasperat: omne quod furor suggerit: rectū
Prov.26 putat. Per iram gratia vite socialis amit
titur: sicut scriptū est. Noli eē assiduus cū
homine iracundo ne discas semitas eius: ꝛ
sumas scandalum anime tue. Quia qui se
ex humana rōne non tempat: necesse ē vt
bestialiter solus viuat. Per iram concor-
dia rūpitur. sicut scriptum ē. Uir animosus
parit rixas: ꝛ vir iracūdus effundit pecca-
ta. Iracūdus quippe peccata effundit: quia
etiam malos quos incaute ad concordiam
prouocat: peiores facit. Per iram lux veri
Ephe.4. tatis amittitᷣ sicut scriptum est: Sol non oc
cidat super iracūdiam vestram: qꝛ cū mē
te iracūdia confusionis tenebras incutit:
hinc deus radium sue cognitionis abscon
dit. Per iram sanctispūs splendor exclu-
ditur que contra iuxta vetustam trāslatio-
Esa.66 nem scriptum est. Super quē requiescet spūs
B meus: nisi super humilem ꝛ quietem ꝛ tremē
tem sermones meos? Cum enim humilem
diceret: quietum protinus adiunxit. Si ergo
ira quietem mentis subtrahit: suā sancto spi
ritui habitationem claudit. Cuius recessio
ne animus vacuus: ad apertam mox insa-
niam ducitᷣ: ꝛ vsqꝫ ad superficiem ab inti-
mo cogitationū fundamēto dissipatᷣ. Nā
ire sue stimulis accēsum cor palpitat: corp⁹
tremit: ligua se prepedit: facies ignescit: ex-
asperantᷣ oculi: ꝛ nequaꝗ recognoscuntur
noti. Ore quidem clamorem format: sed sen
sus qd loquatur ignorat. In quo itaqꝫ iste
ab arrepticijs longe ē: q actionis sue cōsci-
us non est. Unde fit plerūqꝫ vt vsqꝫ ad ma
nus ira psiliat: ꝛ quo rō lōgius recedit: au
dacior exurgat: seqꝫ ipm aīum⁹ retinere nō
valet: qꝛ factus est ptātis aliene: ꝛ eo furor
mēbra foris i ictibus exercet: quo int⁹ ipaꝫ
mēbroꝝ dñam mentem captiuā tenet. Ali C
quando aūt man⁹ non exerit: sed in maledi
ctionis iaculū linguā vertit. Fratris nāqꝫ
interitū precib⁹ exposcit: ꝛ hoc deum perpe
trare expetit: quod ipe peruersus homo fa-
cere non inuenit vel erubescit. Fitqꝫ vt vo
to ꝛ voce homicidium peragat: etiā cum a
lesione proximi manib⁹ cessat. Aliquando
iram pturbato animo quasi ex iudicio silen
tium indicit: ꝛ quo se foras per linguā non
exprimit: intus deterius ignescit: vt iratus
quisqꝫ collocutionem suā pximo subtrahat:
ꝛ nil dicendo ꝗ sit auersus dicat. Et nōnū
ꝗ hec silentij seueritas per discipline dispē
satione gerit. si tamē sollicite in intimis di-
scretionis forma teneatᷣ. Nōnunꝗ vero dū
accensus animus a consueta locutione re-
stringitᷣ p accessum tempis penitus a pro-
ximi dilectōe sepatur: ꝛ acriores stimuli ad
mentē veniūt: causeqꝫ que grau⁹ exaspent
oriuntᷣ: atqꝫ in irati oculo festuca in trabē
vertitᷣ: dū ira in odiū pmutatᷣ. Plerūqꝫ ira D
p silentiū clausa intra mentē vehementius
estuat: ꝛ clamosas tacita voces format: ver
ba sibi quibus exasperetur obijcit: ꝛ quasi
in cause examie posite durius exaspata rū
det qd Salomon breuiter isinuat dicens.
Prestolatio impioꝝ furor. Sicqꝫ fit vt p Prov.xi
turbatus anim⁹ maiorē strepitū sui silentij
sentiat eūqꝫ grauius clause ire flāma con-
summat: vnde bñ ante nos quidam sapiens
dixit. Cogitantes iracundi vipere sunt ge-
nerationes: mentem comedūt matrem suā.

Capitulum 32.

Sciendum vero est ꝙ non- A
nullos ira citius accendit:
facilius deserit. Nonnullos
vero tarde quidem com-
mouet: sed durius tenet.
Alij nanqꝫ accēsis calamis
similes: dū vocibus perstrepūt: quasi quos-
dam accensionis sue sonitus reddunt: citi
us quidem flāmam faciūt: sed protinus i fa-
uilla frigescunt. Alij autē lignis grauiori-

bus durioribusq; non disparés accéssione
tarde suscipiunt: sed tñ accensi semel diffi-
cilius extinguunt: et qz se tardius in asperi-
tatem concitant furoris sui durius ignem
seruant. Alij aũt qd est nequius et citi⁹ ira-
cundie flámas accipiunt: et tardius depo-
nunt: nõnulli vero hanc et tarde suscipiunt: et
citius amittunt. In qbus nimirũ quattuor
modis liquido lector agnoscit: qz et ad trã
quillitatis bonũ vltimus plusq; primus ap-
propinquat: et in malo secundũ tertius su-
perat. Sed quid pdest q iracundia quõ
mentem teneat dicimus: si non etiã quali-
ter cõpesci debeat exprimimus? Duobus
B enim modis fracta possidere aĩum ira de-
sinescit. Primus quippe est: vt mens solli-
cita anteq; agere qdlibet incipiat: oẽs sibi
quas pati potest cõtumelias pponat: qua
tenus redemptoris sui probra cogitãs: vel
ad diuersa se preparet. Que nimirũ venié-
tia tanto fortius incipit: quãto se cautius
ex pscientia armauit. Qui enim improuidus
ab aduersitate deprehenditur: quasi ab ho
ste dormiens inuenitur: eumq; citius inimi
cus necat: qz non repugnantem perforat.
Nam qui mala iminẽtia per sollicitudinẽ
prenotat: hostiles incursus quasi in insidijs
vigilans expectat: et inde ad victoriã valẽ-
ter accingitur: vnde nesciens deprehẽdi pu
tabatur. Solerter ergo animus ante actio
nis sue pmordia cuncta debet aduersa me
C ditari: vt semper hec cogitans: semp cõtra
hec torace patientie munitus: et qcqd acces
serit puidus superet: et quicquid non acces
serit lucrum putet. Secũdus autẽ seruãde
mansuetudinis modus est vt cum alienos
excessus aspicimus: nostra quibus in alijs
excessibus delicta cogitemus. Considerata
quippe infirmitate ppria: mala nobis excu
sant aliena. Patienter nãq; illatã iniuriã
tolerat: qui pie meminit qd fortasse adhuc
habeat: in quo debeat ipse tolerari: et quasi
aqua ignis extinguitur: cũ surgentis furo-
re animi sua cuiq; ad mentẽ culpa reuoca-
tur: quia erubescit peccata nõ parcere: qui
vel deo vel primo sepe se recolit parcenda
peccasse. Ca. 33.

A Sed inter hec solerter sciẽdũ
est: qd alia est ira quã impa
tientia excitat: alia quã zel⁹
format. Illa ex vitio: hec ex
virtute generatur. Si enim nulla ira ex vir
tute surgeret: diuine animaduersionis im-
petum finees per gladiũ nõ placasset. Hãc
iram qz hely non habuit: motũ cõtra se im-
placabiliter superne vltionis excitauit. Nã
quo contra subditorũ vitia tepuit: eo cõtra
illum districtio eterni rectoris exarsit. De
hac per psalmistam dicitur. Irascimini: et Ps. 4.
nolite peccare. Quod nimirũ non recte in-
telligunt: qui irasci nos nobis tantũmodo
non etiam proximis delinquentibus volunt.
Si enim sic proximos vt nos amare precipi
mur: restat vt sic eorum erroribus: sicut no-
stris vitijs irascamur. De hac per Salo-
monem dicitur. Melior est ira risu: qz per Eccle. 7
tristiciam vultus corrigitur animus delin-
quentis. De hac iterũ psalmista ait. Tur Ps. 6.
batus est pre ira oculus meus. Ira quippe
per vitium oculum mentis excecat: ira aũt
per zelum turbat: qz quo saltem recti emu-
latione cõcutitur: ea que nisi trãquillo cor-
de percipi nõ põt contemplatio dissipatur.
Ipse nãq; zelus rectitudinis qz inquietudi
ne mentem agitat: eius mox aciem obscurat
vt altiora in cõmotione non videat q bene
prius tranquilla cernebat. Sed inde subti-
lius ad alta reducitur: vnde ad tempus ne
videat reuerberatur. Nã ipsa recti emula-
tio eterna post paululũ in trãquillitate lar B
gius aperit: que hec interim per cõmotiõẽ
claudit: et vnde mens turbatur ne videat:
inde pficit: vt ad videndũ verius clarescat
sicut infirmanti oculo cum collyriũ immitti
tur: lux penitus negatur: sed inde eam post
paululum veracius recipit: vnde hanc ad
tempus salubriter amittit. Nunq; vero com
motioni contemplatio iungitur: nec preua-
let mens perturbata conspicere ad qd vix
tranquilla valet inhiare: qz nec solis radi-
us cernitur: cum cõmote nubes celi faciem
obducunt: nec turbatus fons respicientis
imaginem reddit: quã tranquillus proprie
ostendit: quia quo eius mala vnda palpi-
tat: eo in se speciem similitudinis obscurat.
Sed cum per zelum animus mouetur: curã
dum summopere est: ne hec eadem que in-
strumento virtutis assumitur: menti ira do
minetur: ne quasi domina preeat: sed velut
ancilla ad obsequium parata: a rõnis ter-
go nunq; recedat. Tunc enim robustius cõ
tra vitia erigitur cũ subdita rationi famu-

latur. Nam quantalibet ira ex zelo rectitudi-
nis surgat: si immoderata mentem vicerit:
rationi protinus seruire contemnit: et tanto
se impudentius dilatat: quanto impatien-
C tie vitium virtutem putat. Unde necesse est
vt hoc ante omnia qui zelo rectitudinis mo-
uetur attendat: ne ira extra mentis domi-
nium transeat: sed in vltione peccati tempus
modumque considerans surgentem animi per-
turbationem subtilius retractando restrin-
gat: animositatemque deprimat: et motus fer-
uidos sub equitate disponat: vt eo fiat iu-
stior vltor alienus: quo prius extitit victor
suus: quatenus sic culpas delinquentium
corrigat: vt ante ipse qui corrigit per patien-
tiam crescat: et feruorem suum transcenden-
do diiudicet: ne intemperanter excitatus ipso
zelo rectitudinis longe a rectitudine aber-
ret. Quia vero sicut diximus etiam laudan-
da boni emulatio mentis oculum turbat: re-
cte nunc dicitur. Virum stultum interficit
iracundia. Ac si aperte diceretur. Ira per
zelum sapientes turbat. Ira vero per vitium
stultos trucidat: quia illa sub ratione re-
stringitur: hec vero irrationabiliter deuicta
mente dominatur. Bene autem subditur.
Et paruulum occidit inuidia. Inuidere enim
non possumus: nisi eis quos nobis in ali-
quo meliores putamus. Paruulus ergo est
qui liuore occiditur: quia ipse sibi testimo-
nium perhibet: quod eo minor sit cuius in-
D uidia torquetur. Hinc est quod hostis cal-
lidus primo homini inuidendo surripuit:
quia amissa beatitudine minorem se mor-
Gen. 4. talitati illius agnouit. Hinc est quod Cayn ad
perpetrandum fratricidium corruit: quia
despecto suo sacrificio prelatum sibi infre-
muit: cuius deus hostiam accepit: et quem
meliorem se esse exhorruit: ne vtcunque esset
Gen. 25. amputauit. Hinc Esau ad persecutionem
fratris exarsit: quia primogenitorum bene-
dictione perdita: quam tamen Esau lentic-
le ipse vendiderat: minorem ei se quem na-
Gen. 37. scendo preibat ingemuit. Hinc Joseph fra-
tres sui ismaelitis transeuntibus vendide-
runt: quia cognito reuelationis misterio:
ne se fieret melior eius profectibus obuiare
I. Re. 18. conati sunt. Hinc Saul David subditum
lancea intorquendo persequitur: quia quem
magnis quotidie augeri virtutum successi-
bus sensit: vltra se excrescere expauit. Par-
uulus itaque est qui inuidia occiditur: quia ni-
si ipse inferior existeret: de bono alterius non
doleret. Ca. 34.

Sed inter hec sciendum est:
quia quamuis per omne vi-
A tium quod perpetratur: hu-
mano cordi antiqui hostis
virus infunditur: in hac ta-
men nequitia tota sua vi-
scera serpens concutit: et imprimende mali-
tie pestem vomit. De quo nimirum scriptum
est. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem Sap. 2.
terrarum. Nam cum deuictum cor liuoris
putredo corruperit: ipsa quoque exteriora in-
dicant quam grauiter animum vesania instigat.
Color quippe pallore afficitur: oculi depri-
muntur: mens accenditur: et membra frige-
scunt. Fit in cogitatione rabies i dentibus
stridor: cumque in latebris cordis crescens ab-
sconditur odium: dolore ceco tenebrat con-
scientiam vulnus inclusum. Nil letum de
propriis libet: quia tabescentem mentem
sua pena sauciat: quam felicitas torquet alie-
na: quantoque extranei operis in altum fabri-
ca ducitur tantoque fundamentum mentis
liuide profundius suffoditur: vt quo alii ad
meliora properant: eo res ipsa deterius ru-
at: qua ruina videlicet etiam illud destrui-
tur: quod in aliis actibus perfecto opere
surrexisse putabatur. Nam inuidia cum men-
tem tabefecerit cuncta que inuenerit bene
gesta consumit. Unde bene per Salomonem
dicitur. Vita carnium sanitas cordis. pu-
tredo ossium inuidia. Quid enim per vitam Prou. 14
carnis: nisi infirma quedam ac tenera: et quid
per ossa: nisi fortia acta signantur. Et ple-
rumque contingit vt quidam cum vera cordis
innocentia in nonnullis suis actibus infirmi
videantur: quidam vero iam quedam an-
te humanos oculos robusta exerceant: sed
tamen erga aliorum bona intus inuidie pe-
stilentia tabescant. Bene ergo dicitur. Vi-
ta carnium sanitas cordis: quia si mentis
innocentia custoditur: etiam si qua foris in-
firma sunt quandoque roborantur. Et recte
subditur: putredo ossium inuidia: quia per
liuoris vitium: ante dei oculos pereunt: etiam
fortia acta virtutum. Ossa quippe per inui-
diam putrescere est quedam etiam robusta
deperire. Sed cur hec de inuidia dicimus:
si non etiam qualiter eruatur innuimus?

Difficile nanque est: vt hoc alteri nõ inuideat; quod adipisci alter exoptat: quia quicquid temporale percipitur: tanto fit minus singulis quanto diuiditur in multis: et iccirco desiderantis mentem liuor excruciat: quia hoc quod appetit aut funditus alter accipiens adimit: aut a quantitate restringit. Qui ergo liuoris peste plene carere desiderat: illam hereditatem diligat: quam coheredum numerus non angustat: que et omnibus vna est: et singulis tota: que tanto largior esse ostenditur: quanto ad hanc percipientium multitudo dilatatur. Imminutio ergo liuoris est affectus surgens interne dulcedinis: et plena mors eius est perfectus amor eternitatis. Nam cum mens eius rei appetitu retrahitur que accipientium numero partitur: tanto magis proximum diligit. quanto minus ex profectu illius sui dãna pertimescit. Que si perfecte in amore celestis patrie rapitur: plene etiam in proximi dilectione solidatur: quia cum nulla terrena desiderat: nihil est quod eius erga proximum charitati contradicat. Que nimirum charitas quid est aliud quam oculus mentis: qui terreni amoris puluere tangitur: ab interne lucis mox intuitu lesus reuerberatur. Quia autem paruulus est qui terrena diligit: magnus qui eterna concupiscit: potest etiã sic non inconuenienter intelligi: paruulum occidit inuidia: quia nemo huius pestis languore nõ moritur: nisi qui adhuc in desiderijs infirmatur.

Sancti Gregorij Liber sextus. Ca. i.

Eruata historie veritate beati Job dicta: amicorumque illius mistica proposui interpretatione discutere: quia cunctis vera sapientibus liquet: quod redemptorem mundi totis suis allegationibus curat sancta scriptura promittere: eumque per electos omnes vt per eius scilicet mẽbra studuit designare. Unde et idẽ beatus Job latino eloquio dolens dicitur: vt per eius et nomẽ et vulnera redemptoris nostri passio designetur. De quo propheta ait. Uere languo-
Esa.53. res nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. Cui tentator ablatis omnibus: et seruos et liberos occidit: quia non solum iudaicum populum ex timore seruientẽ, sed ipsos quoque apostolos in suo amore regeneratos passionis eius tẽpore telo perfidie percutit: vulneribus beati Job corpus atteritur: quia redemptor noster configi clauis in crucis patibulo non dedignatur. A planta autẽ pedis vsque ad verticem vulnera suscepit: quia sanctam ecclesiam que corpus eius est: non solum per extrema et vltima: sed ad summa mẽbra persecutione seuiens tentator affligit. Unde etiam paulus dicit. Cõplebo ea que desunt passionum christi in carne mea. Col.2.
Cui suadere vxor ad maledicendum nititur: quia carnales quique intra sanctam ecclesiam adiutores callidi tentatoris existunt. Que enim eum ad maledicendũ prouocat vitam carnalium designat: quia vt supra diximus iam intra sanctam ecclesiam in correctis moribus positis quo per fidem bonis intra sunt eo per vitam durius premunt. Quia enim quasi fideles vitare nequeunt: a fidelibus tanto deterius: quanto et interius tolerantur. Amici vero illius qui quasi ad consolandum veniunt: sed ad verba aspere inuectionis excedunt: hereticorum speciẽ tenent: qui eum contra bonos deum defendere nituntur offendunt. Hec itaque superius latius dicta: nunc breuiter studui ex mistica designatione accingere: vt lector meus ex ipsa hac replicatione meminerit me in hoc opere spiritali intellectui deseruire: et tamen cum vtilitatis ipsius vsus postulat subtiliter quoque studio hystorie verba discutere. Cum vero necesse est simul vtrumque cõplector: vt spiritales fructus allegoria generet: quos tamen ex radice hystorie veritas producit. Amicos vero beati Job quos hereticorum speciẽ tenere diximus: in dictis suis nequaquam per omnia reprobamus: qui dum per supernam sententiam contra eos dicitur: non estis locuti coram me rectum. Et protinus subditur. Sicut seruus meus Job: profecto liquet: quia non omnino despicitur quod ex melioris comparatione reprobatur. In reprehensione quippe eius incaute dilabuntur: sed tamen quia tanti viri amici sunt: ex familiaritate illius mistica multa didicerunt. Unde et superius diximus. Eorum verbis etiam Paulus vtitur. Et hec in assertionis sue

adiutorium assumens: prolata ex veritate
testatur: que tamen veritas recte repreben
dit: quia quelibet fortis sententia ɔtra san
ctum virum proferri non debuit. Possunt
ergo mistice Eliphas verba pensari: quibus
ad beatum Job loquitur dicens. Ego vidi
stultum firma radice: ⁊ maledixi pulchritu
dini eius statim. Ca. 2.

Stultus quippe iudeorum
populus extitit: quia ipsam
in carne presentiam eterne
sapientie spreuit: qui qua
si firma radice conualuit:
quia electorum vitam tem
poraliter extinguendo superauit. Sed hunc
Eliphas maledicendo despicit: quia nimirum
omnes heretici quorum tenere speciem ami
cos beati Job diximus: cum de nomine chri
sti gloriantur: iudeorum iudiciam ex aucto
ritate reprehendunt. De quo stulto subdi
tur. ((Longe fiant filij eius a salute.)) Filij
huius stulti sunt omnes qui perfidie illius
predicatione generantur. Qui scilicet a sa
lute longe sunt: quia ⁊ si temporalem vitam
sine afflictione percipiunt: eterna grauius
Mat. 23. vltione feriuntur: sicut de eisdem filijs illi⁹
dominus dicit. Ue vobis scribe ⁊ pharisei
hypocrite: qui circuitis mare ⁊ aridam vt
faciatis vnum proselitum: ⁊ cum fuerit fa
ctus facitis eum filium gehenne duplo q̃
vos. Sequitur. ((Et contereutur in porta: ⁊
nõ erit qui eripiat.)) Quis alius porte no
mine nisi mediator dei ⁊ hominum debet in
telligi: qui ait. Ego sum hostium: per me si
Jo. x. quis introierit saluabitur. Filij igitur hui⁹
stulti extra portam proficiunt: ⁊ in porta cõ
teruntur: quia praue iudeorum soboles an
te mediatoris aduentum: in legis obserua
tione floruerũt: sed in ipsa redemptoris no
stri presentia a diuinitatis obsequio perfi
die sue meritis repulsi ceciderunt. Quos
nimirum non est qui eripiat: quia scilꝫ dum
ipsum redemptorem extinguere persequen
do conati sunt: oblata sibi remedia ereptio
nis absciderũt: de quo bene subditur. ((Cu
ius messem famelicus comedet: ⁊ ipsum ra
piet armatus.)) Huius enim stulti messis
fuerat sacri seges eloquij. Quedam namq
spicarum grana sunt verba prophetarum:
que stultus habuit: sꝫ nõ comedit: qꝛ iudai
cus populus legẽ q̃dẽ ꝯbotenus tenuit: sꝫ
p fatuitatis fastigiũ: ab eius intellectu ieiu
nauit. Huius ergo stulti messem famelicus
comedit: qꝛ nimirũ gentilis populus ꝟba
legis intelligendo edidit: ad que plebs iu
daica sine intellectu laborauit. Nos fameli
Mat. 5. cos fidei dñs ꝑuidit: cum per euangeliũ di
i. Re. 2. xit. Beati q esuriũt ⁊ sitiunt iusticiam: q̃m
ipsi saturabunt. De his famelicis Anna
prophetante dicitur. Repleti prius pro pa
nib⁹ se locauerũt ⁊ famelici saturati sunt.
Sed qꝛ messem ꝑdidit: recte subiungit̃ qua
liter etiam ipse stultus perit cũ dicitur. Et
ipm rapiet armatus. Antiquus hostis iu
daicũ populum armatus rapuit: quia i eo
vitam fidei fraudulente suggestionis iacu
lis extinxit: ⁊ vnde se inherere deo crederet
inde eius ordinationi repugnaret. Cui pro
fecto discipulos suos veritas premonet. d.
Jo. 16. Uenit hora: vt omnis qui interficit vos ar
bitretur obsequiũ se ꝑstare deo. Sequitur.
Capitulum. 3.

Et bibent sitientes diuitias
eius: hu⁹ diuitias stulti si
tientes bibunt: qꝛ fluẽta sa
cre locutiõis que iudaicus
populus in supbie ostenta
tiõe possiderat: ꝯuerse gẽti
lium mentes irrigãtur. Unde ⁊ eisdẽ p pro
Esa. 55. phetam dicit̃. Oẽs sitientes venite ad aq̃s
⁊ qui nõ habetis argentũ ꝑperate. Quia
enim argẽti vocabulo eloq̃a diuina signan
Ps. xi. tur. ps. testatur dicens. Eloquia domini elo
quia casta: argentum igne examinatũ. Qui
ergo argentum non habent, ad aquas vo
cantur: quia nimirum gentilitas que scri
pture sacre precepta nõ acceperat sacri elo
quij inundatione satiatur: quã tanto nunc
auidius p̃tat: quanto hanc diu sicca sitie
bat. Eadẽ ergo diuina eloquia: ⁊ messis et
diuitie vocant̃: messes: qꝛ ieiunã mentẽ refi
ciunt: diuitie vero: qꝛ magna morũ venusta
te cõponũt. Eadem ⁊ comedi dicũtur et bi
bi: qꝛ nimirum dum quedam in eis obscura
sunt: que non nisi interpretãta itelligimus.
Hec quasi mandendo glutimus: dum que
dam vero ad intelligendum facilia ita su
mimus: vt inuenimus ea: quasi non man
sa bibamus: qꝛ non infracta sorbemus. Hec
sub intellectu mistico breui locutione tran
scurrim⁹: ne quid forsitan preterisse videa
mur. Sed qꝛ beati Job amici esse nõ pos

sent: nisi in quibusdam quoque magna morum honestate fulgerent: restat vt in eorum verbis virtutem sensuum moraliter ingramur: quatenus dum locutionis eorum pondus discutitur: cuius doctrine fuerint ostendatur. ¶ Ego vidi stultum firma radice: maledixi pulchritudini eius statim. ¶ Quasi firma radice stultus in terra figitur: quia totis desiderijs in terreno amore solidatur. Unde et primus Cayn ciuitatem in terra construxisse dicitur: vt aperte monstraretur: quia ipse in terra fundamentum posuit: qui a soliditate celestis patrie alienus fuit. Quasi firma radice stultus attollitur: quando hic temporali prosperitate fulcitur: vt omne quod appetit assequatur: aduersa nulla sustineat: contra infirmos sine repugnatione preualeat: bene agentibus ex auctoritate contradicat: ad maiora commoditatis ex peiori semper actione perueniat: vt vnde viam vite deserit: inde ad tempus felicior viuat. Sed cum malos florere infirmi conspiciunt trepidant: et apud semetipsos peccantium prosperitate turbati: intus gressibus mentis nutant. Quorum profecto speciem sumpsit Psalmista dum diceret. Mei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei: quia zelaui in peccatoribus pacem peccatorum videns. Cum vero eorum gloriam fortes aspiciunt: prius que post gloriam pena sequatur attendunt et alta intus cogitatione despiciunt: hoc quod foras superbi fastu vacue inflationis intumescunt. Bene ergo dicitur. Ego vidi stultum firma radice: et maledixi pulchritudini eius statim. Pulchritudinem quippe stulti maledicere est: eius gloriam ex considerata damnatione iudicare: quia eo atrocius in tormentis obruitur: quo altius in peccatis eleuatur: quia transit quod extollitur: permanet quod punitur: qui honoratur in via: in peruentione damnabitur: et quasi per amena prata in carcerem peruenit: qui per presentis vite prospera: ad interitum tendit. Notandum vero quod cum stulti pulchritudini maledixisse se diceret: prius addidit statim. Mos namque humane et infirme mentis est: vt cum earum rerum quas respicit qualitate varietur: sepe enim eius iudicium cum ipsa presentis rei specie qualitate iudicet: et iuxta hoc quod aspicit: intentio illius sensus conformatur. Nam plerumque nonnulli dum quorundam gloriam cernunt: eiusdem glorie aspectibus delectantur ac magnum aliquid estimant: seque vt talia mercantur exoptant. Cum vero inglorios quosque aut deiectos subito: aut fortasse etiam morientes aspiciunt: quod humana gloria omnimodo nihil sit cum gemitu fatentur: ita vt protinus dicant. Ecce quoniam nihil est homo. Qui hoc nimirum rectius diceret: si cum in gloria hominem cerneret: tunc eius interitum cogitantes transeuntem potentiam nihil esse sensissent. Tunc quippe est humana elatio pensanda quod nihil sit: cum sese super ceteros successibus extollit. Tunc considerandum est quo cursu felicitas transuolet: cum ante humanos oculos: quasi permanens pollet. Nam gloriam morituri nihil esse in ipsa iam morte pensare infirmi quilibet possunt: tunc etiam et illi derogant: qui hanc etiam et vsque ad mortem sequentes amant. Bene itaque dicitur. Ego vidi stultum firma radice: et maledixi pulchritudini eius statim. Ac si aperte diceret. Contra stulti pulchritudinem moram in maledictione non habui: quia cum hanc cernerem simul etiam penam sequentem vidi. Non enim B statim maledicerem: si qua me glorie illius delectatio tenuisset: sed sine tarditate maledixi: quia simplicia mansura conspiciens eius potentiam sine dubitatione reprobaui: sed quia iniqui quique quo plus in hoc mundo proficiunt plures secum ad interitum trahunt recte subditur. ¶ Longe fient filij eius a salute. ¶ Filij quippe huiusmodi stulti sunt qui in ambitione huius seculi ex eius imitatione nascuntur: qui profecto tanto a salute longius fiunt: quanto in perpetratione nequitie nulla infirmitate feriuntur. De quibus bene additur. ¶ Et conterentur in porta: et non erit qui eripiat. Nam sicut vrbis aditus porta dicitur: ita est dies iudicij porta regni: quia per eam ab electis omnibus ad celestis patrie gloriam intratur.

Capitulum. 4.

Vide et huius diem eum ad A retributionem sancte ecclesie Salomon appropinquare conspiceret dixit. Nobilis in portis vir eius: quando sederit cum senatoribus terre. Pro 31 Vir quippe est ecclesie humani generis redemptor qui in portis se nobilem ostendit quia despectus prius in contumelijs extitit: sed

Margin notes: ps. 72 (handwritten, beside "ceret. Mei aut pene moti sunt pedes"); C (beside "per pñtis vite pspera")

in ingressu regni sublimis apparebit: Qui
cum terre senatorib⁹ residet: q: iudicij sen-
tētiam cum sanctis eiusdem ecclesie predi-
catoribus decernit: sicut ⁊ ipse in euāgelio
Mat.19 dicit. Uos q secuti estis me in regeneratio
ne cum sederit filius hoīs in sede maiesta-
tis sue. sedebitis ⁊ vos sup sedes duodecī
iudicantes duodecim trib⁹ filiorum israel.
Quod Isaias quoq longe ante pnūciās
ait. Dominus ad iudicium veniet: cum se-
nioribus populi sui. De his portis Salo-
B
Prouē.31 mon iteruz dicit. Date ei de fructu manu-
um suarū ⁊ laudent eam in portis opa ei⁹
Tunc qppe sancta ecclesia de fructu ma-
nuū suarum accipit cum ea ad percipiēda
celestia laboris sui retributio attollit: tunc
eam sua opera in portis laudant: quando
eius mēbris in ipso regni aditu dr̄. Esuriui
Mat.25. ⁊ dedistis mihi manducare: sitiui: ⁊ dedistis
mihi potū: hospes eraz: ⁊ collegistis me: nu
dus: ⁊ cooperuistis me. Filij igitur huiꝰ
stulti ast portam elati sunt: sed in porta cō
terentur: q: amatores huius seculi: in pn̄ti
vita superbiūt: sz in ipso regni aditu eterna
animaduersione feriuntur. Bene aūt sub-
ditur. Et non erit q eripiat. Illos qppe vi
tas ab eterna aduersitate eripit: quos i tē-
poralibus prosperis per disciplinam pmit.
Qui ergo nūc renuit premi tunc non valet
eripi: q: inq eum quem per disciplinaz ha
bere negligunt: patrem afflictionis sue tpe
per adiutorium non inueniunt ereptorē. Se
qtur. ((Cuius messem famelic⁹ comedet.))
Habet ēt stultus messem quando vnusqs-
q donum recte itelligentie accipit: scriptu-
re sacre sententijs docetur. Bona loqtur: sz
tamen nullo modo hoc quod dicit operat.
Uerba dei profert: nec tamen diligit: lau-
dando exaggerat: viuendo calcat. Q: ergo
C
stultus iste recta intelligit ⁊ dicit: sz tamen
hec operando non amat: messem habēdo
ieiunat. Quam nimirū famelicus comedit
q: is q ad deum sanctis desiderijs anhelat
discit quod audit: agit qd didicerit: ⁊ dum
doctoris praui recta predicatione reficit:
qd aliud q̄ stulti fruge saturatur. An non
famelicos suos veritas vt stulti messez co
mederent ammonebat: cum per desideria
sancta flagrantibus de phariseis precepit
dicens: Que dicunt facite iuxta opera vo
Mat.24 eorum nolite facere. Ac si aperte diceret.

Uerbi messem loquendo excolūt: sed hanc
male viuendo minime colligunt. Uestraz
ergo famē messis ista reficiat: q: vobis hāc
per fatuitatis sue fastidium seruant. Bene
autē subditur. ((Et ipsum rapiet armat⁹))
Antiquus nāq hostis quasi inermis vinci
tur: cum mala apte suggerens humane mē A
ti bona simul destruere conatur. Sz armat⁹
venit: quando bona alia intacta deserens
latenter alia corrūpit. Nam sepe quosdaz
in itellectu nō tentat: eisq in sacri eloquij
meditatione non obuiat: sed tamen eorum
vitam in operatione supplantat: q dū de
scientie virtute laudantur: nequaq suorū
operum dāna respiciūt; cūq in fauoris de
lectationem animus ducitur: vite sue vul-
nera nō medetur. Hunc ergo armatus ho-
stis rapuit: quem fraude tectus in alia de-
ferens: ex alia parte superauit: Sequitur.
((Et ebibent sitientes diuitias eius)) Sepe
stultus habet interni liquoris fontem: sed
nō bibit: q: ingenium qdem intelligentie ac
cipit: sed tamē veritatis sententias cogno
scere legendo cōtemnit: scit quia intellige-
re studendo preualet: sed ab omni doctri-
ne studio fastidiosus cessat. Diuitie quoq
mentis: sunt verba sacre locutionis: sz has
diuitias stultus oculis aspicit ⁊ in ornamē
ti sui vsum minime assumit: quia verba le-
gis audiens: magna qdem eē considerat: sz
ad comprehendēda hec nullo studio amo
ris elaborat. At contra alius sirim habet:
ingenium nō habet: amor hunc ad medi- B
tandum pertrahit: sensus ebetudo contra
dicit: ⁊ sepe hoc in diuine legis eruditione
quandoq studendo intelligit: quod per ne
gligentiam ingeniosus nescit. Huius ergo
stulti diuitias sitientes bibunt: dum prece-
pta dei que ingeniosi fastidientes nesciunt
ebetes amantes assequuntur. In his ni-
mirum tenebras ebetudinis illustrat ocu-
los amoris naz hoc tardioribus sitis apit
quod velocioribus fastidium claudit. Qui
⁊ iccirco ad intelligentie alta perueniūt: q a
agere que intellexerunt: vel minima vel nulla
contemnūt: ⁊ dum sensum manibus adiu-
uant: sese vltra altitudinem ingeniosorum
leuant. Unde bene per Salomonem dicit.
Stellio manibus nititur: ⁊ moratur i edi-
bus regum. Plerūq enim aues quas ad- Prouē.30
uolatum pēna subleuat: vt in vepribus re

ſidente: ⁊ ſtellio q ad volatum pēnas nō ha
bet nitēs manibus regni edificium tenet:
quia nimirum ſepe ingenioſi q̄ꝗ ꝺuꝫ negli-
gentia torpent: i prauis actionibus rema-
nent: ⁊ ſimplices quos īgeniū pēna non ad
iuuat: ad obtinēda eterni regni menia vir
C tus operationis leuat. Stellio ergo dū ma-
nibus nitit: in regis edibus moratur: q2 illi-
co ſimplex per intentionem recti operis per
uenit: quo ingenioſus minime aſcendit. Sed
his auditis queſtio noſtro cordi ſuboritur:
cur vel negligenti itelligēti donum tribua-
tur: vel ſtudioſus q̄ꝗ ſenſus ſui tarditate
prepediatur. Ad quam citius reſpōdetur:
dum protinus ſubditur. ((Nihil in terra ſi
ne cauſa fit.)) Icirco enim ſepe ⁊ deſidio
ſus igenium accipit: vt ingenioſus de negli
gentia iuſtius puniatur: q2 quod ſine labo
re aſſeq potuit: ſcire contēnit. Et icirco nō
nunꝗ̄ ſtudioſus tarditate neglīgētie ꝑmit
vt eo maiora premia retributōis inueniat:
quo magis i ſtudio inuentiōis elaborat. Ni
hil ergo i terra ē ſine cauſa: quando ⁊ ſtu-
dioſo tarditas ad premium proficit ⁊ deſi
dioſo velocitas ad ſupplicium creſcit.

Capitulum. 5.

A Ꝺ intelligentiā aūt que
recta ſunt aliquando la-
boris ſtudio: aliquando
ꝺo dolore ꝑcuſſionis eru
dimur. Unde cum dictuꝫ
ſit: nihil in terra ſine cau-
ſa fit. Apte protinus ad-
ditur. ((Et de humo non egreditur dolor))
Dolor nāꝗ̄ quaſi de humo non egreditur:
cum homo ad dei imaginē conditus ꝺ re-
bus inſenſibilibus flagellatur. Sed q2 per
occulta merita mētium: aperta prodeunt
flagella penarū: de humo dolor non egre-
ditur: qm̄ ſenſus noſtri malitia exigit: vt a
rebus iſenſibilibus feriatur. Ecce enim cer-
nimus ꝙ ad correctionem noſtrā expecta-
tus imber ab arente terra ſuſpenditur ⁊ ca
liginoſus aer inardeſcente ſole ſiccatꝰ: ma-
re procellis tumeſcētibus ſeuit: ⁊ alios ad
trāſmeandū ſuſceptos intercipit: alijs deſi
deratū iter erecta in cumulum vnda cōtra
dicit: terra non ſolum germina fecundita-
tis imminuit: ſed etiā ſemina accepta conſu-
mit. In qbus nimirū effectis patenter aſpi
citur: hoc quod qdam ſapiens de domino

teſtatꝰ dicēs: Et pugnabit pro eo orbis ter- Sap. 5.
rarum contra inſenſatos. Orbis qppe ter-
rarum cū domino ꝯtra inſenſatos pugna-
bit: quādo i pena delinquētium ⁊ elemēto-
rum aduerſitas militat: ſed tamē ꝺe humo
dolor nō egreditur: q2 res quelibꝫ inſenſibi
lis ad afflictionē noſtraꝫ ſtimulo nr̄e actio
nis excitatꝰ. De humo dolor nō egreditur: B
q2 nequaꝗ̄ pena de ea naſcitur creatura q̄
ꝑcutit: ſed de ea ꝓculdubio que peccando
dum percuſſionis extorſit. Sed curandum
magnopere ē: vt cum in rebus exterioribus
pōdere doloris affligimur: ſpe ad ſupna ten
damus: quatenꝰ eo mens ad alta perueni-
at: quo nos exterior pena caſtigat. Unde ⁊
apte ſubiūgitur. ((Homo ad laborē naſcitꝰ
⁊ auis ad volatū. Ad laborem qppe naſci
tur homo q2 nimirū his q accepta ē predi-
tus rōne conſiderat ꝙ valde ſibi fit impoſ-
ſibile: vt hec peregrinatōis ſue tpa ſine ge-
mitu euadat. Unde bt̄ī Paulus cū tribu-
lationes ſuas diſcipulis enumerat: admo- 1. Theſ. 3.
nuit: Ipſe enī ſcitis: ꝙ in hoc poſiti ſumꝰ. Sꝫ
in eo ꝙ caro flagellis afficitur mēs ad ap- 2. Cor. 4.
petēda altiora ſubleuatur: Paulo rurſus
atteſtāte q ait. Et licet is q foris eſt noſter
homo corrūpitꝰ: tū is q intus eſt renouatur:
de die i diem. Homo ergo ad laboreꝫ naſci
tur: ⁊ auis ad volatum: q2 inde mēs ad ſū C
ma euolat: vnde caro in īfimis duriꝰ labo-
rat. Pōt quoꝗ̄ appellatōe hōis: carnaliū 1. Cor. 3.
vita ſignari. Unde ⁊ Paulus ait. Cū enī
ſit inter vos zelus ⁊ ꝯtentio. nōne carnales
eſtis: Quibꝰ paulopoſt ſubiecit dicēs. Nō
ne hoīes eſtis: In hac itaꝗ̄ vita homo ad
laboreꝫ naſcitur: q2 carnalis q̄ꝗ cū trāſeū
tia appetit: deſiderioꝝ ſuorum ſe pondere
affligit. Grauis qppe labor ē: hanc ipſam
p̄ntis vite gloriam querere: queſitam quā-
doꝗ̄ percipere: ⁊ ꝑceptaꝫ cū omni circūſpe
ctione cuſtodire. Grauis labor ē hoc cum
magna fatigatione apprehendere: quod is
q apprehenderit nouerit diu ſtare nō poſſe
Sancti aūt viri q2 trāſeuntia nō amāt: nō
ſolum nulla tpalium deſiderioꝝ pōdera to
lerāt: ſꝫ etſi qua aduerſa ꝯſurgunt: in ipſis
ſuis preſſuris ⁊ languoribus non laborant D
Quid enī flagellis durius: Et tamē de fla Act. 5.
gellis apoſtolis ſcriptum ē. Ibant apoſtoli
gaudentes a ꝯſpectu concilij: qm̄ digni ha-
biti ſunt pro nomine Ieſu ꝯtumeliam pa-

ti. Quia ergo eorum mētibus labor ē: qb⁹ τ
pena verberū labor non ē: Homo ergo ad
laborē nascit: qz ille illius mundi veraciter
mala sentit: q eius bona inhianter appetit.
Nam cui⁹ mens ad alta suspendit: sub ipsa
est qcqd exterius contra ipsā mouet.

Capitulum. 6.

Bene itaq subdit. Et auis
A ad volatum. Qz tāto ani-
mus ab affectōe sese sub
trahit: quāto per speciem
ad summa sustollit. An
nō quasi auis paulus ad
volatum natus fuerat: q
Phil. 3. tot aduersa sustinēs dicebat: Nostra autē
conuersatio in celis est: τ rursum: Scim⁹ quo
niā si terrestris domus nostra huius habi-
tationis dissoluat: q edificationem habe-
mus ex deo domū non manufactā eternā
2. Cor. 5. in celis. Velut auis ergo ima trāscenderat
quem adhuc corpore in terra demorātem:
iā en sublimibus spei pēna subleuat. Sz qz
nullus suis viribus valet sese in alta sustol
lere: vt cum a visibilib⁹ affligit: in inuisibilia
subleuetur. Recte mox subditur. Quam
obrem ego deprecabor dñm: τ ad deum po
nam eloquium meū. Ac si apte diceret. Il-
lum rogo per quem hec tribui scio: si enim
hoc per sese hēre crederet: deprecari dñm
non idigeret. Seqtur. Qui facit magna
τ iscrutabilia: τ mirabilia absq numero.
Quis oīpotentis dei mirabilia perscrutari
sufficiat: q cuncta ex nihilo creauit: q ipsa
mūdi fabrica mira potentia virtute dispo-
sita: τ super aera celum suspendit: τ super
abyssum terra librat: q ex rebus inuisibili
bus ac visibilib⁹ omnis hec vniuersitas exi
stit: q hominem fecerit vt ita dixerim ī bre-
ui colligens mūdum alterū: sed rōnalem: q
hūc ex anima τ carne constituēs: τ inuesti-
gabili virtutū dispositione permiscuit spūm
τ lutum. Ex his aliud nouimus: aliud τ su-
B mus: sz tamē mirari negligimus: qz ea que
incomphensibili idagatione mira sunt: hu
manis oculis vsu viluerunt. Unde fit vt si
mortuus homo suscitet in ammiratōe oēs
exiliant: τ quotidie homo q non erat nasci
tur: τ nemo mirat: dum procuLdubio oīb⁹
cōstet qz plus sit creari quod nō erat q̄ re-
parari quod erat. Quia arida Aarō virga
floruit: cūcti mirati sunt: quotidie ex arente
terra arbor producit: virtusq pulueris in
lignum vertit: τ nemo mirat. Quia qnq
panibus: qnq milia hoīum saturati sunt:
creuisse escas videntibus cuncti mirati sūt
quotidie sparsa grana seminum plenitudi-
ne multiplicātur spicarū τ nemo miratur.
Aquā semel in vino mutatā vidētes cun-
cti mirati sunt: quotidie humor terre in ra C
dicem vitis contractus per botrū in vinum
vertitur: τ nemo mirat. Mira itaq sūt oīa
que mirari hoīes negligunt: qz ad conside
rādum vt prediximus vsu torpescūt. Bene
aūt cum diceret q facit magna adiūxit sta-
tim: τ inscrutabilia. Minus eni fuerat ma-
gna facere: si tamen ea que facta sunt per-
scrutari potuissent: recte subdit. Et mira
bilia absq nūero. Quia minoris eēt ma
gnitudinis: si que inscrutabilia cōdidit pau A
ca fecisset. Sed inter hec sciendum est q
diuina miracula τ semper debent conside-
rari per studium τ nunq discuti per intelle
ctum. Sepe nāq humanus sensus dū quo
rūdam rerum rōnem querēs nō inuenit: in
dubitatōis se voraginē mergit. Unde fit vt
nōnulli homines mortuoꝝ corpa in pulue
rem redacta cōsiderēt. Dūq resurrectiōis
vim colligere ex rōne nō possunt: hec ad sta
tū pristinū redire posse desperant. Mira
igit que ex fide credēda sunt: pscrutanda
per rōnem nō sunt: qz si hec nostris oculis
rō ex panderet: mira nō essent: Sed cū i his
fortasse anim⁹ titubat: necesse ē vt ea que p
vsum nouit: nec tū per rōnē colligit: ad me
moriā reducat: quatenus rei similis argu-
mento fidem roboret quā labefactari sua
sagacitate deprehēdit. Considerato qppe
humani generis puluere quorūdam mens
concussa desperat: quando puluis ad car-
nem redeat: τ rediuiuū corpus p mēbroꝝ
lineamēta componat: qn illa terre ariditas
per virentia mēbra viridescat: ac sese p eo
rū spēs formasq distinguat. Hoc nimirū p B
rōnem comphendi nō pōt: sed tū credi per
exemplum facile potest. Quis enī ab vno
grano seminis immensam surgere arborē
crederet: nisi certum hoc per experimentū
teneret: In tanta nāq vnius grani par-
uitate: pene nullam vides similitudinem:
vbi lata ligni duricia τ i ligno tenerior vel
durior medulla: asperitas corticis: viri-
ditas radicis: sapor fructuum: suauitas

odorum: diuersitas colorum: mollicies foliorum: et tamen quia hoc per experimentum nouimus ex vno grano seminis prodire omnia non dubitamus. Quid ergo est difficile vt puluis in membra redeat: dum conditoris potentiam quotidie cernimus: qui ex grano ligna mirabiliter et adhuc mirabilius fructus ex lignis creat. Dicat ergo qui facit magna et inscrutabilia: et mirabilia absque numero:
C quia diuinorum operum magnitudo: nec ex qualitate valet discuti: nec ex quantitate numerari. Unde et adhuc subditur. Qui dat pluuiam super faciem terre: et irrigat aquis vniuersa. Qui ponit humiles in sublimi et merentes erigit sospitate: quia amicos beati Job eruditos eius societate credimus necesse est vt hec Eliphas verba mistice disseramus. Omnipotens enim deus terre pluuiam tribuit: cum arentium corda gentilium superne gratie predicatione infundit.

Capitulum. 7.

A Et aquis vniuersa irrigat: quia sterilitatem perditi hominis repletione spiritus ad fructificationem format: sicut per semetipsam veritas
Jo.4. dicit. Qui biberit aquam quam ego dabo ei: non sitiet in eternum. Uniuersitatis autem nomine homo signatur: quia in ipso et vera species: et magna communio vniuersitatis ostenditur. Omne namque quod est: aut est et non viuit aut est et viuit: sed nequaquam sentit: aut est et viuit et sentit: sed non intelligit nec discernit: aut est viuit et sentit et intelligit et discernit. Sunt namque lapides: nec tamen viuunt. Sunt arbusta viuunt quidem: nec tamen sentiunt. Herbarum quoque atque arborum vita viriditas vocatur sicut per Paulum de seminibus dicitur. Insipiens tu quod se-
1. Cor.15 minas non viuificabitur nisi prius moriatur. Sunt bruta animalia: viuunt et sentiunt: nec tamen intelligunt: nec discernunt. Sunt angeli: viuunt et sentiunt: et intelligendo discernunt. Homo itaque quia habet commune esse cum lapidibus: viuere cum arboribus: sentire cum animalibus: discernere cum angelis: recte nomine vniuersitatis exprimitur in quo iuxta aliquid ipsa vniuersitas tenetur. Unde et
Mar.16. discipulis veritas dicit. Euntes in mundum vniuersum: predicate euangelium omni creature. Omni enim videlicet creaturam solum intelligi hominem voluit: cui commune aliquid cum omnibus creauit. Quamuis hoc loco vniuersa intelligi
B aliter possunt: Sancti enim spiritus gratia cum sibi diuites subijcit: pauperes non repellit: cum fortes humiliat: venire ad se debiles non recusat. cum nobiles colligit: simul et ignobilea apprehendit: cum sapientes suscipit imperitorum stulticiam non contemnit. Uniuersa ergo deus aquis irrigat. quia dono sancti spiritus ex omni genere hominum ad suam cognitionem vocat. Possunt autem vniuersorum nomine ipsemorum dissimilitudines designari. Alius namque elatione erigitur: alius pondere timoris inclinatur: alius libidine estuat. alius auaricia anhelat: alius remissione se deijcit. alius ira feruescit. Sed per doctrinam sacri eloquij dum superbo humilitas tribuitur: timido confidentia prebetur: luxuriosus per castitatis studium ab immunditia tergitur: auarus continentia ab ambitionis estu temperatur remissus zeli rectitudine erigitur: iracundus a precipitationis sue exercitatione refrenatur vniuersa deus aquis irrigat: quia vi sui sermonis
C in singulis iuxta morum diuersitatem format vt hoc in eius eloquio quisque inueniat per quod virtutis necessarie germen ferat. Unde per quendam sapientem de manne dulcedine dicitur.
Sap.16. Paratum panem de celo prestitisti illis sine labore: omne delectamentum in se habentem: atque omnis saporis in se suauitatem. Manna quippe omne delectamentum atque omnis saporis suauitatem in se habuit: quod videlicet in ore spiritualium iuxta voluntatem edentium saporem reddit. Quia diuinus sermo et omnibus congruens: et a semetipso non discrepans qualitati audientium condescendit: quem dum electus quisque vtiliter iuxta modum suum intelligit: quasi acceptum manna in voluntarium saporem vertit. Et quia laborem boni operis gloria sequitur retributionis: post aquarum irrogationem recte subiungitur.

Capitulum. 8.

A Qui ponit humiles in sublimi: et merentes erigit sospitate. In sublimi humiles ponitur quia hi qui nunc pro dei amore despecti sunt: tunc cum deo iudices venient: sicut hoc quod paulo ante diximus eisdem humilibus veritas pollicetur dicens: Uos qui
Mat.19 secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebi-

tis & vos super duodecim sedes: iudican-
tes duodecim tribus israel. Tunc merentes
dominus sospitate erigit: quia hi qui eius desi-
derijs accensi: prospera fugiunt aduersa pa-
tiuntur: cruciatus persequentium tollerant
seque ipsos per lamenta castigant: tanto sub
limiorem tunc sospitatem recipiunt: quan-
to nunc a cunctis mundi gaudijs deuote
moriuntur. Hinc etenim per salomonem di
citur. Cor quod nouerit amaritudinem anime
Prov.14 sue: in gaudio eius non miscebitur extrane
us. Humana etenim mens anime sue amaritu
dinem scit: cum eterne patrie desiderijs ac
censa peregrinationis sue penam flendo co
gnoscit: sed in eius gaudio extraneus non
miscebitur: quia qui nunc merore compunctio
nis alienus est: tunc particeps ad leticiam
consolationis non est. Hinc est quod in euangelio
Jo.6. veritas dicit. Amen dico vobis: quia plorabi
tis & flebitis vos: mundus autem gaudebit: vos
autem contristabimini: sed tristicia vestra ver
Ubi tetur in gaudium. Et rursum. Vos igitur
nunc quidem tristiciam habetis: iterum au
tem videbo vos: & gaudebit cor vestrum & gau
dium vestrum nemo auferet a vobis. Sospita
te ergo dominus merentes erigere dicitur quia per
se afflictos temporaliter vera salute consola
B tur. Quod tamen de electis dei etiam in hac vi
ta nil obstat intelligi. In sublimi quippe hu
miles ponuntur: quia cum se ex humilitate sub
sternunt: alte mentis iudicio cuncta temporalia
transcendunt: cumque se indignos in omnibus esti
mant: recte cogitationis examine huiusmun
di gloriam transcendentes calcant. Videa
mus humilem paulum: ecce discipulis dicit.
1.Cor.4. Non enim nosmetipsos predicamus: sed iesum
christum dominum nostrum: nos autem seruos vestros
per christum. Videamus nunc humilem in sub
limi iam positum dicentem. An nescitis: quia
1.Cor.6. angelos iudicabimus? Et rursum. Conresu
Ephe.2. scitauit & consedere nos fecit in celestibus.
(Fortasse hunc exterius tunc cathena religabat:
mente tamen in sublimibus positus fuerat: quia
iam per spei sue rectitudinem in celestibus
sedebat.) Sancti itaque viri foris despecti sunt
& velut indigni omnia tolerant: sed dignos
se supernis sedibus confidentes eternitatis
gloriam cum certitudine expectant: & cum
laborant foris aduersitate persecutionis am
moniti recurrunt intrinsecus ad arcem men
C tis: & inde cuncta subire despiciunt: inter que

& transire corporaliter etiam semetipsos cer
nunt: minas non metuunt: quia & tormenta
patiendo contemnunt. Hinc etiam per salomo
nem dicitur. Justus quasi leo confidens absque Prov.28.
terrore erit. Hinc ab eo scriptum est iterum.
Non contristabit iustum: quicquid ei acci
derit. Quia enim recti quique in alto intentio Prov.12.
nis sue vertice siti sunt: dum mortem morien
do non sentiunt: miro modo eos reproborum
iacula & feriunt & non contingunt. In subli
mi ergo sunt humiles positi: quia vnde se in
omnibus despiciunt inde contra omnia securiores
fiunt.

Capitulum. 9.

Quo contra recte sub baby-
lonis specie per prophetam
mente reprobi dicitur. De- D Esa.47.
scende: sede in puluere vir
go filia babylon: sed in ter
ra non est solium filie chal
deorum. Hoc enim loco humana mens vir
go non incorrupta vt arbitror dicitur: sed
infecunda. Et quia babylon confusio inter
pretatur recte infecunda mens babylonis fi
lia vocatur: que in eo quod nequaquam bona ope
ra germinat: dum nullo ordine recte vite com
ponitur quasi confusione matre generatur. Sin
autem virgo non infecunda dicitur: sed incor
rupta: postquam statum salutis perdidit: ad eam
fusionis sue cumulum appellatur quod fuit.
Cui aperte per increpationem dicitur dimi
na voce descende. In alto quippe humanus
animus stat: quando supernis retributioni
bus inhiat: sed ab hoc statu descendit: cum
turpiter victus sese deffluentibus mundi de
siderijs subijcit. Cui bene mox addit. Sede
in puluere. Descendens enim in puluere re
sidet: quia celestia deserens terrenis cogitatio
nibus aspersis in infimis vilescit. Ubi ad-
huc ingeminando subiungitur. Sede in ter B
ra. Ac si aperte exprobrans dicat. Quia ce
lesti conuersatione noluisti te erigere: sub te
metipso prostratus in terrenis actibus hu
miliare: vnde & necessario protinus additur.
Non est solium filie chaldeorum. Chaldei
namque feroces interpretantur. Valde autem
feroces sunt: qui voluntates proprias sequen
tes: nec suis parcere moribus sciunt. Ferocia
sunt terrena desideria: que non solum contra
precepta conditoris: sed sepe etiam contra pensi
onum verbera: durant atque insensibilem men
tem reddunt. Sed filie ferocium solium non

habet:q2 mens que ad amorem mundi ex
prauis desiderijs nascitur:atq3 eisdem desi-
derijs obduratur:in eo q se terrenis concu
piscentijs subijcit,sedem iudicij amittit:nul
liq3 apud se solio p̄sidet:q2 examine discre-
tionis caret:z q̄si a iudicij sui cessiōe repel
litur:q2 per exteriores cōcupiscentias vaga
tur. Liquet enim q mens que intus consi-
lij sedem perdiderit:foras se per desideria
C innumerabiliter spargit. Et q2 agere intel-
lecta dissimulat:cecatur recte etiam vt ne-
sciat qd agat:z sepe iusto iudicio i sua ipsa
voluntate relinquitur:z sub ea que antea
appetit:laboriosa mūdi ministeria relaxat.

Capitulum. ix.

Unde apte illic subditur. Q2
vltra non vocaberis mollis
z tenera:tolle molam:z mo-
le farinam. Constat nimirū
q tenere sue filie parentes p-
cunt:nec duris atq3 seruilib9
hanc operibus assignant. Omnipotens ergo
deus quasi teneram filiam vocat quādo di
lectam filiam vniuscuiusq3 alam a laborio
sis huius mundi seruitijs reuocat:nedum
exterioribus actionibus afficitur ab inter-
nis desiderijs obdurel. Sed cha deorū fi-
lia mollis z tenera non vocatur:q2 mēs pra
uis desiderijs dedita in eo quem antea ap
petit huius seculi labore relinquitur:vt fo
ris mundo velut ancilla seruiat:que intus
deum vt filia nequaq3 amat. Unde z molā
tollere ac farinā molere iubetur. Mola in
girum ducitur z farina pferl. Unaqueq3 āt
mundi huius actio mola est:que dum mul
tas curas congerit:humanas mentes q ua
si per girum vertit atq3 ex se quasi farinas
pijcit:q2 seducto corde semper minutissimas
cogitationes gignit. Ca. xi.

A Onnunq3 vero q quietus
alicuius eē meriti creditur
positus: in q̄libet actiōe de
nudatur:vnde illic protinus
subinfertur. Denuda turpi-
Esa.47. tudinem tuā.discooperi hu
merum:reuela crura:transi flumina In ami-
nistratiōe quippe operis turpitudo denudal:
dum vilis mens abiectaq3 in actionis ostē
tatione cognuscil:que quieta prius magna
putabal:humerū mens discooperit:quādiu
suum ignorabal ostendit:crura reuelat:q2
quibus desideriorū passibus incessit mūdi in-
hiet manifestat. Flumina etiam trāsit:quia
actiones huius seculi:que quotidie ad ter-
minum defluunt:indefinenter appetit:dūq3
alias relinqt alias assequitur:quasi de flu-
mine semper ad flumen tendit. Hec paucis
per excessum diximus:vt mens a solio san-
cte intentionis excussa quo iaceat monstra
remus:q2 si ad ea que super ipsum sūt inhi-
are cessauerit: sub semetipsam etiam indefi
nenter ruit. In alto aūt figitur: si amorem
temporalium deserēs ad spem incōmutabi
lis eternitatis ligal. Ubi ergo dicitur. Qui
ponit humiles in sublimi:atq3 apte subiūgi B
tur. Et merētes erigit sospitate. Sepe i hoc
mūdo etiā leti q̄libet erecti sunt dum de ip
sa gloria sue prosperitatis intumescūt : sed
merentes dn̄s sospitate erigit: q2 afflictos
suos ad gloriā vere leticie solidate sustolit.
Sospitate. quippe non insania erecti sunt: q
in bonis actibus positi spe in domino firma
gratulantur. Nonnulli enim sicut diximus:
z iniquitates perpetrant:z gaudere non ces-
sant. De quibus p salomonē dicil. Qui letā- Pro.2.
tur cū malefecerint:z exultant in rebus pes Eccl.
simis. Et rursum. Sūt impij q ita sūt secu-
ri:ac si iustorū opera haberent. Hi nimirum
nō sospitate erigunl:sed insania:q2 superbi
unt:cū affligi debuerant z inde miseri in ex
ultatione defluunt:vnde a bonis flectunl:
freneticorum videlicet sensibus similes qui
insaniam qua preualent virtutem putant
q ex morbo esse nesciūt hoc quod amplius
sanis possunt:z quasi creuisse se viribus esti-
mant:dum ad vite terminū per augmēta
languoris appropinquāt:q q2 rationis sen
sum non habent:flent z rident:z tanto i ma
gna exultatione se dilatant:q̄to z insensibi
les malum quod patiunl:ignorant. Sospi C
tate ergo dominus merētes erigit:q2 electo
rum mens non de p̄ntis vite insania sed de
certitudine eterne salutis hilarescit. Unde
aperte mox de hac ipsa prauorū destructio
ne subiungil. ((Qui dissipat cogitationes
malignorū ne possint implere manus eorum
qd ceperant.)) Reproborū mentes peruer-
sis cogitationibus semper inuigilant:sz ple-
runq3 eis superna dispensatio obuiat:z q̄-
uis prauitatē cōsilij nec saltē aduersitatib9
corrigant:tamen ne cōtra bonos p̄ualeant:
eorū vires refrenat. Quos contra miro in-

dicio agitur: vt effectu quidem praui operis
careant: et tamen iuste sententie iudicis reos
conscia addicat. Quod ergo mala cogitant
quid sibi faciunt ostendũt: q vero mala im
plere nequeunt: hi cõtra quos cogitauerũt
defenduntur. Unde et adhuc bene subdit.
B (Qui comprehẽdit sapiẽtes in astutia eo-
rum: et consilia prauorũ dissipat.) Spe enim
nonnulli humana sapiẽtia inflati: dum de-
siderijs suis diuina iudicia contraire cõspici
unt: astutis eis reluctare machinationibus
conantur: et qd ad votũ suum vim superne
dispensationis intorqueant: callidis cogita
tionibus insistunt: subtiliora consilia exqui-
runt. Sed inde voluntatem dei peragũt: vn
de hanc immutari contendũt: atqz omnipo
tentis consilio dum resistere nituntur obse-
quuntur: quia sepe et hoc eius dispensatiõi
apte militat: quod per humanum studiũ for
uole resultat. Sapientes ergo dominus in
ipsa eorum astutia comprehendit: quando
eius consilijs humana facta etiam tũc con-
grue seruiunt: cum resistunt. Quod melius
ostendimus: si pauca ad medium gestarum
rerum exẽpla pferamus. Ca. 12.

21 IOseph somniũ viderat q
suo manipulo fratrũ eius se
manipuli prosternebant:
somniũ viderat q sol et lu
na se cũ reliqs stellis ado-
rabant. Que qz pure fra-
tribus retulit: eorũ corda
protinus future dñationis inuidia pauor qz
Gen. 37. percussit: cumqz hunc ad se venire conspice-
rent: malicia seuientes dixerunt. Ecce som-
niator venit: venite occidamus eum: et vide
amus quid illi proderunt somnia sua. Cũqz
se eius domino subijci metuũt: somniatorem
in puteum deponũt: eũqz ismaelitis transe-
untibus vendunt: q in egyptũ ductus serui
tuti subditus: luxurie accusatiõe dãnatus ca
stitatis merito adiutus: pphetie iudicio erе-
ptus: omni egypto platus est: p supernũ ve
ro sapiẽm puidus frumẽta cognoscit: et fu-
turo periculo necessitatis obuiauit. Cũqz i or
bẽ fames irruit: de alimẽtorum pparatiõe solli
citus Jacob filios in egyptũ misit: q frumẽ
torũ dispensatori ppositũ Joseph nesciẽtes
inuenerũt atqz vt mererent alimẽta percipe
B re: eorũ dispẽsatorẽ cõpulsi sũt pnis in ter
ram ceruicib adorare. Pensemus ergo ge
ste rei ordinẽ: pensemus quomõ sapientes
in ipsa sua astutia vis diuina cõprehendat
Jdeo ab eis vẽdit fuerat Joseph ne ado
raret: sed ideo est adorat qz vẽditus. Astu
te namqz aliquid agere ausi sunt: vt dei con
siliũ mutaret: sed diuino iudicio qd declina
re conati sunt: renitẽdo seruauerũt. Jnde qp
pe coacti sũt dei volũtatẽ peragere: vñ hãc
moliti sũt astute cõmutare. Sic diuinũ cõsi
liũ dum deuitat impletur: sic hũana sapiẽtia
dum reluctat cõprehẽdit. Timuerũt fres ne
Joseph super eos excresceret. sz hoc quod
diuinitus dispositum fuerat: cauẽdo factum
est vt eueniret. Humana ergo sapiẽtia in se
ipsa cõprehensa ẽ que volũtati dei vñ per i
tentionẽ restitit: inde impletiõe militauit.

Capitulum. 12.

SJc saul dũ dauid subiectum 1. Re. 18.
quotidie succrescere virtu
tũ successum cõspiceret: suam 21
ei i piugio filiã spõdit atqz
i eius dote cẽtũ dari ab eo phi
listinorũ ppucia petijt: vt cũ
puocatus miles vltra se excrescere quereret:
inimicorum gladijs traditus vitã finiret: sicut
scriptũ ẽ. Nõ hz rex necesse spõsalia nisi tm
cẽtũ ppucia philistinorum: vt fiat vltõ d inimi
cis regis. Porro Saul cogitabat tradere
dauid i manib philistinorum: sz dauid dispo
sitõis iterne fauore roboratus: cẽtũ se dare phi
buit: et ducẽta ppucia reportauit. Cuius nimi
rũ opis Saul argumẽto superatus supna pui
dẽtia i sapiẽ sue ẽ ꝯsilio dephẽsus: qz vñ su
crescẽtis milit vitã se extinguere crdidit: virtu
tis eius gloriã inde cumulauit. Sz qz nõnũqz
astute se aliqd sape ẽt electi moliunt: libz ad
mediũ aliũ sapiẽtẽ deducere: et quõ interni
ꝯsilij astutia mortaliũ ꝯphẽdat dmõstrare.
Prudẽter qppe Jonas sape noluit cũ ad Jone. 1.
pdicãdũ niniuitarum pniam missus qz electis B
gẽtib iudeã dserere timit: pdicatõis offm i-
plere recusauit: nauẽ petijt: fugere tharsis
elegit: sz ptinus tẽpestas exorit: sors mitit: vt
cognoscat cuius clpa mare turbet: Joanas i
clpa dephẽdit: in pfundũ mergit. ceto sor-
bẽte repẽte dnorat: atqz illic gestãte bellua
puenit: quo ire spõte cõtẽpsit. Ecce fugitiuũ
dei tẽpestas inuenit: sors ligat: mare suscipit
belua includit: et qz autori suo obedire reni-
tit: ad locũ quo missus fuerat suo reus carce
re portat. Jubẽte dño ministrare hõ pphetiam
noluit: aspirãte deo: belua pphetã vomuit.
Cõprehẽdit q dñs sapiẽtes i astutia eorum 2

q̄ꝛ τ hoc in vsum sue voluntatis redigit: p
qꝺ sibi voluntas humana contradicit. Per-
scrutemur adhuc hebreorum sapientiã: vt
videamus quid prouidendo prohibuit: aut
C quid prohibendo prouocauit. Certe cuz ad
redemptoris nostri miracula credentiũ tur
ba confluerat cum sacerdotes populi inui-
die facibus accensi: mundum post eum cer-
Jo.xi. nerent: vt proclamarent dicentes. Videtis
qꝛ nihil proficimus; ecce mundus totus post
eum abijt: vt ab illo vim tante concursionis
absciderent: finire eius potentiam morte
Jo.12. conati sunt dicentes. Expedit vt vnus mo
riatur: τ ne tota gens pereat. Sꝫ redẽptoris
mors ad coniunctionem sui corporis. id est
ecclesie valuit non ad separationem. Unde
τ per legem turturis vel columbe in figura
nostri sacrificij secari guttur precipitur: τ nõ
penitꝰ abscidi: vt post mortẽ corpori caput
inhereat. quia videlicet mediator dei τ ho-
minum idest caput omniũ nr̃m τ veremũ
D dationis hostia: vnde pro nobis mortem p-
tulit: inde nobis verius inhesit. Post sectõ
nem ergo caput turturis suo corpore inhe-
Ma.2. ret: qꝛ xp̃m ab ecclesia nec mors interueniẽs
diuidit. Persecutores igr̃ pegerunt hoc: qꝺ
perniciose moliti sunt: intulerunt mortem vt
ab eo absciderent fidelium deuotionẽ: sꝫ in
de fides creuit vnde hanc se extinguere in-
fidelium crudelitas credidit. Cumqꝫ se esti-
mant eius miracula persequendo abscidere
hec nimirum compulsi sunt nesciendo dila-
tare. Comprehendit ergo dominus sapien
tes in astutia eorum. quando τ hoc ad pie-
tatis sue obsequium redigit: qꝺ contra illuz
humana crudelitas exarsit. Justus nanqꝫ
τ misericors mortaliũ acta disponens: alia
concedit ppitius alia permittit iratus: atqꝫ
ea que permittit sic tolerat vt hec in sui con
silij vsum vertat.

Capitulum. 13.

A Jde miro modo fit vt τ qꝺ
sine voluntate dei agitur: vo
luntati dei contrarium non
sit: quia dum in bonum vsuz
malefacta vertuntur: eius cõ
silio militant etiam qui eius
consilio repugnant. Hinc enim per psalmi-
stam dicitur. Magna opera domini exquisi
Ps.110. ta in omnes voluntates eius. Sic quippe eiꝰ
opera magna sunt: vt per omne quod ab ho
minibus agitur eius voluntas exquiratur.
Nam sepe inde pficit: vnde repelli putaba
tur. Hinc rursum dicit. Omnia quecũqꝫ vo Ps.134.
luit dñs fecit in celo τ i terra. Hinc salomõ
ait. Non est sapiẽtia: non est prudentia: nõ Prouer.21.
est consilium contra dominum. Restat ergo
vt in cunctis que agimus: vim superne volũ
tatis indagamus: cui videlicet cognite debet
nostra actio deuote famulari: τ quasi ducẽ
sui itineris prosequi: ne etiam nolens serui
at. si hanc superbiẽs declinat. Uitari enim vis
superni consilij nequaqꝫ potest: sed magna
sibi virtute hanc temperat: qui se sub eiꝰ nu
tibus refrenat: eiusqꝫ sibi pondera leuigat q
hanc subiecto cordis humero volens portat
Sed quia persecutorum superius memoriã
fecimus: qualiter etiam ea que subiuncta
sunt eorum cecitati congruant ostendamꝰ.
Sequitur. ((Per diem incurrunt tenebras
τ quasi in nocte sic palpabunt in meridie))
Per diem tenebras incurrunt: quia in veri
tatis presentia perfidie errore cecati sunt.
Clare quippe per diem cernitur: per noctez
vero nostra acies obscuratur. Persecu-
tores igitur redemptoris nostri: dum diui-
ne virtutis miracula cernerent: τ tamen de
eius diuinitate dubitarent: in die tenebras
passi sunt: quia visum in luce perdiderunt.
Hinc est qꝫ eos ipsa lux admonet dicẽs Am Jo.12.
bulate dum lucem habetis: ne vos tenebre Jere.15.
comprehẽdant. Hinc ẽ qꝺ de iudea dicitur.
Occidit ei sol: cum adhuc esset dies. Hinc ẽ
qꝫ vocem penitentium in se propheta iteruz
sumit dicens. Impegimus meridie quasi in Esa.59.
tenebris: in caligosis: quasi mortui. Hinc ie Esa.21.C
rum dicit. Custos quid de nocte. Dixit cu-
stos. Uenit mane τ nox. De nocte etenĩ cu
stos venit: qꝛ humani generis protector: et
manifestus in carne apparuit: τ tamẽ hunc
pressa perfidie sue tenebris iudea minime
cognouit. Ubi bene ex voce custodis addit
venit mane τ nox: qꝛ per eius pñtiam: τ no-
ua lex mundo inclaruit: τ tamen in corde
infidelium vetusta cecitas remansit.

Capitulum. 14.

B Ene autẽ dicitur. Quasi i no A
cte sic palpabunt in meridie.
Hoc quippe palpando erg-
rimus: quod oculis nõ vide
mus. Judei autẽ aperta eius
miracula viderunt τ adhuc

Jo. 10. eum quasi palpātes querebāt cum dicerēt.
Quousq; animam nostram tollis? Si tu
es xp̄s: dic nobis palam. Ecce miraculorum
lux ante oculos aderat ⁊ tamen in cordib⁹
suis tenebris offendētes adhuc requirēdo
palpabāt. Quorū nimirū cecitas ad crude
litatē crudelitas et vsq; ad opus persecutionis
exarsit: sed redēptor humani generis persecu
torum suorum manibus diu teneri non po-
tuit. Unde ⁊ protin⁹ subditur. ¶ Porro sal
2. Cor. 8. uum faciet de gladio oris eorum: ⁊ de ma-
nu violenti pauperez. Ipse quippe iste pau
per est de quo per paulum dicitur. Propter
nos egenus factus est: cum diues esset. Et
quia iudei accusando dn̄m tradiderūt: quē
traditū gentiles occiderunt. Potest per oris
Ps. 56. gladiū: accusantiū iudeorū lingua signari:
de quibus per psalmistam dicitur. Filij ho-
minū dentes eoruz arma ⁊ sagitta: ⁊ lingua
B signari: de quibus per psalmistam dicitur.
Mat. 27 Filij hominū dentes eorum arma ⁊ sagitta
⁊ lingua eorum gladius acutus. Qui euan
gelio etiam teste clamauerunt: crucifige cru
cifige. Per violentem vero manuz ipsa cru
cifigens gentilitas exprimi potest: que in re
demptoris morte hebreorū voces opere im
pleuit. Deus itaq; hunc pauperez ⁊ de vio
lenti manu ⁊ de oris gladio saluum fecit: q2
videlicet redemptor noster ⁊ vires gentiliū
⁊ linguas hebreorum moriendo ex huma-
nitate pertulit: sed et diuinitatis sue poten
tia resurgēdo superauit. Cuius videlicet re
surrectione quid aliud agitur: nisi vt ad spē
vite subsequentis infirmitas nostra robore
tur. Unde ⁊ bene mox subdit. ¶ Et erit ege
no spes. Erepto quippe paupere egenus ad
spem reducitur q2 humilis fidelium popl⁹
redemptore moriente pauore concutitur: sz
resurgente solidatur. Ipsos namq; primos
huius populi paupes electos videlicet pre
dicatores: visa eius mors perculit sed resur
rectio ostensa reparauit. Saluato ergo pau
C pere: spem egenus recipit: q2 resurgēte car
ne domino fidelis quisq; ad eterne vite fidu
ciam conualescit. Sed ecce iam in manifesta
ostensione veritas venit: iam carnis mortez
pertulit: eamq; resurgendo destruxit: iam re
surrectionē gloria ascensionis honorauit: ⁊
tamē hebreorū lingua adhuc eum contume
lijs lacessere non desinit: quos nimirū equa
nimiter tolerat: vt alios tolerando conuer-
tat: atq; alios minime conuersos quasi distri
ctius feriat. Tunc enim lingua fidelium
ab effrenatione sue locutionis obmutescit:
cum venire eum iustum iudicē viderit: quē
tunc iniuste iudicauit. Unde ⁊ bene subdit.
¶ Iniquitas autem cōtrahet os suum. Os n.
suum nunc adhuc iniquitas dilatat: q2 hu-
mani generis redemptorez lingua infideli
um cōtumelijs lacessere nequaq; cessat. Sz B
tunc os contrahet: cum hoc quod nō vult p
studium per suppliciū claudet: quod tamen
bene accipi etiā de conuersis peccatoribus
pōt. Saluato enim paupere duz egenus ad
spem redit: cōtracto ore iniquitas obmute
scit: q2 resurrectionis eius clarescente mira-
culo dum copiosa multitudo infidelium cre
didit: a redemptoris sui iniurijs ɔtumelijsq;
cessauit. Os enim suum quod deum deriden-
do aperuit: iam formidando contraxit.

Capitulum. 15.

Libet hec moraliter postpo A
sita iudeorum significatiōe
transcurrere. atq; a prauis
generaliter quomodo agā-
tur indagare. Iniquorū quip
pe hominū mētes cum quedā
a proximis bn̄ gesta conspiciunt: in extenso
liuoris sui oculo torpent ⁊ grauē malicie
sue penam sustinent: cum bona in alijs ta-
bescentes vident. Recte itaq; dicitur. Per
diem incurrunt tenebras: q2 mens eoruz cū
de aliena melioratione affligitur: de radio
lucis obscurat: q2 sepe in proximis dum bo-
na apta considerant si qua mala lateāt in
uestigant. ⁊ sollicitis inquisitōibus laborant si
quid forte quod accusare possint inueniāt. Sa
na quidē mēbra cōspiciunt: sed clausis cordis
oculis vulnera palpātes querūt. Unde ⁊ bn̄
subditur. ¶ Et quasi in nocte: sic palpabunt
in meridie. Dies boni operis in proximo ex
terius lucet: sed quasi i nocte palpant: q2 li-
uoris sui intus tenebras tolerant: peruenire
ad aliqua que reprehendūt satagunt detra
ctionis aditū querunt: sed quia hunc inue-
nire non valeant: ceci exteri⁹ circueunt. Quod B
bene exprimitur: cū loth protegentibus ange
lis in domo eius sodomite ostium non inue Gen. 19.
nerūt: sicut scriptū est. Uimq; faciebāt loth
vehemētissime: ⁊ iam primum erat vt fran
gerēt fores: ⁊ miserunt manum viri: ⁊ intro
duxerunt ad se loth: clauseruntq; hostium:

& eos q erant foris percusserunt cecitate a minimo vsq ad maximū: ita vt ostiū inue nire non possent. Quid est qd malis aduer santibus intra domum loth reducitur & mu nitur: nisi q iustus quisq dū prauo insidias sustinet: ad mentem reuertitur & imperterri tus manet? Sodomite aūt viri domo loth ostium inuenire nequeunt qr corruptores mentiū contra vitā iusti nullum accusatōis aditum deprehendunt. Percussi enim cecitate: quasi domum circueunt: quia in uiden tes facta dictaq perscrutantur. Sed qr eis d vita iusti fortis vndiq ac laudabilis actō obuiat: errantes nihil aliud: q parietez pal pant. Hīc ergo dicitur: quasi in nocte sic pal pabunt in meridie qr dum bonuz qd vidēt accusarī nequunt cecati malicia malū qd nō vi dēt
C
ad accusationē querūt. Un & recte sub iungit. ¶ Porro saluū faciet egenum d gla dio oris eorū: & de manu violenti pauperē: Pauper quippe est: quisquis apud semet
Mat.5.
ipsum elatus non est. Unde & per euangeli um veritas dicit Beati paupes spiritu. qm ipsorū est regnum celorum Duobus autem modis ad culpam vnusquisq pertrahitur aut enim ex delectatiōe perducitur: aut ter rore superatur. Gladius uero oris est ini quitas persuasionis: manus autem violen ti est aduersitas potestatis. Sed qr veraci ter humilis qui loco pauper vocatur: quo nulla huius mundi ꝓspera appetit eo, au denter etiā aduersa cōtemnit: recte dicitur. Saluum faciet egenum de gladio oris eo rum: & de manu violenti pauperē. Ac si ap te diceret. Sic in se deus mentes humilium solidat: vt eos ad perpetrandam nequitiā: nec blandimenta suasionū pertrahant: nec dolores suppliciorū frangant: spes quippe in eternitatem animum erigit: & idcirco nul la mala exteri⁹ que tolerat sentit. ¶ Unde & subditur Et erit egeno spes: ad cui⁹ spei videlicet fructum cū pauper peruenerit: om nis elatiōis obmutescit Unde & adhuc sub ditur. Iniquitas autem contrahet os suuz Nunc enim malus bonis derogat: & recta que agere negligit: hec i aliis obtrectando lacerare non cessat: sed tūc iniquitas os su
D
um contrahit: cum iustis q̄ta suppetat glo ria retributionis agnoscit. Tunc enim ei lo qui contra bonos non vacat: quia maloruz
i.Re.2.
digna retributio linguam tormenta ligant.

suoꝝ. Un hīc anna prophetāte dicitur. Pe des sanctorum suorum seruabit: & impii in tenebris conticescent. Sz vt electus quisq eterna supplicia euadat: vt ad perhennam gloriam pauper ascendat: debet hic assidu us flagellis atteri: quatenus in iudicio va leat purgatus inueniri: ipso namq infirmi tatis nostre pondere deorsum quotidie du cimur: nisi mira māu artificis p subuēiētia flagella reuelemur. Un & subdit. Ca. 16.

Beatus homo qui corripitur a domino. Prima virtus ē:
A
ne perpetrari debeant sed vitari peccata: scda autem saltem perpetrata corriger Sed plerūq culpas non solū imminentes minime vitamus: verum etiaz nec commissas agnoscimus: & peccato tis mēs tanto altius tenebrescit: quāto nec damnum sue cecitatis intelligit. Un fit ple rūq diuini muneris largitate: vt culpaz pe nam subsequatur: & flagella oculos delin quentis apiant: quos inter vitia securitas cecabat. Torpens quippe animus percussio ne tangitur vt exercitetur: quatenus q sta tum sue rectitudinis securus perdidit: affli ctus consideret quo iacet. Hinc itaq ipsa asperitas correptiōis: origo fit luminis. Un de & per paulum dicitur. Omne qd arguit:
Ephe.5.
a lumine manifestatur argumētū enim ta lutis est vis doloris. Hinc est enim qd salo mon ait. Curatio cessare facit petā maxima
Eccs.10.
Hinc iterū dicit quem enim dn̄s diligit ca
Prouer.3.
stigat: flagellat aūt omnem filium quem re cipit. Hinc voce angelica dn̄s ad Joannem loquitur dicens. Ego quos amo: redarguo & castigo. Hinc paulus ait Omnis aūt disci
Apoc.3.
plina in pn̄ti qdem nō videtur esse gaudii
Heb.12.
sed meroris: postea aūt fructuz pacatissimū exercitatis per eam reddit iusticie. Quāuis ergo conuenire simul nequeāt dolor & bea
B
titudo recte tamē nūc dicitur. Beatus hō q corripitur a dn̄o qr per hoc q petōr dolore correptionis p̄mitur: quādoq ad beatitudinem que sine interuentu doloris est erudiatur. Se quitur. ¶ Increpationem ergo dn̄i ne repro bes ¶ Quisquis pro culpa percutit sed in querela sue passionis eleuat: increpationez dn̄i reprobat: quia hanc iniuste se perpeti. accusat. Qui aūt nō pro purgatione crimi nis: sed pro fortitudinis probatione feriun

tur: cum causas sue percussionis inquirunt: nequaqȝ increpationē dñi reprobare dicēdi sunt: q2 in semetipsis castigando satagūt inuenire q8 nesciunt. Unde & beatus Job ad libertatis verba inter percussionis verbera erumpens: tanto de se rectius iudicia ferientis interrogat: quanto semetipso verius causas passionis ignorat. Eliphas itaqȝ quia hunc percussum: non probationis examine: sed purgationis fortitudine estimauit dum libere inter flagella loqueretur reprobasse dei increpationem credidit: quem ēt apte hereticorum tenere speciem diximus: qui omne quod a sancta ecclesia recte agitur: apud iudicium suum semper ad vitium tortitudinis inflectūt. Quia vero bona intentione ad loquēdū ducitur: sed nō curat discernere cui loquatur: adhuc superne dispensationis moderamina predicando sub iungit dicens. Ca. 17.

Quia ipse vulnerat & medeť
A percutit & manus eius sanabunt. Duobus modis oī potēs deus vulnerat: quos reducere ad salutem curat. .n. Aliqñ carnē pcutit & mē tis duriciam suo pauore tabefacit. Uulnerā do ergo ad salutem reuocat: cuȝ electos su os affligit exterius: vt interius viuant. Un
Deu. 32. de per moysen quoqȝ loquitur dicens Ego occidam: & ego viuere faciam: percutiam: & ego sanabo. Occidit enim vt viuificet: percutit vt sanet: q2 idcirco foris verbera admo uet: vt intus vulnera delictorū curet. Aliqñ sūt etiā si flagella exterius cessare videan tur intus vulnera infligit: quia mentis nr̄e duriciā suo desiderio percutit: sed percutien do sanat: quia terroris sui iaculo transfixos ad sensum nos rectitudinis reuocat. Corda enim nostra male sanata sunt: cum nullo di amore sauciantur cum peregrinationis sue erumna nō sentiunt: cum erga infirmitateȝ proximi: nec qualibet minimo affectu lāgue scunt: sed vulnerantur vt sanentur: q2 amoris sui spiculis mentes deus insensibiles p cutit: moxqȝ eas sensibiles per ardorem cha ritatis reddit. Unde et sponsa in canticis cā
Cant. 3. ticorum dicit. Uulnerata charitate ego suȝ. Male .n. sana anima: atqȝ i huius exilij sta tu ceca securitate prostrata: nec videbat de
B um: nec videre requirebat: percussa aūt cha ritatis eius spiculis vulnerať in intimis affectu pietatis ardet desiderio contemplatō nis & miro modo viuificatur ex vulnere: q̄
prius mortua iacebat in salute: estuat: anhe lat. & iam videre desiderat: quem fugiebat. C
Percussiōe ergo ad salutē reducit: que ad securitatem quietis intime amoris sui per turbatione reuocať. Sed cum sauciata mēs
anhelare in deo ceperit: cum cuncta mundi Sap. vi. huius blandimenta despiciens ad supernā se patriam per desiderium tendit: ad tenta tionem ei protinus vertitur: quicquid amicum prius in seculo blandiēs putabať. Nā qui peccātem amare consueuerant recte vi uentem crudeliter impugnant: & erectus in deo animus carnis sue bella tolerat in qua prius vitij seruiens delectabiliter iacebat: voluptates prisce ad memoriam redeunt: & contradicentem mentem graui certamie affligunt. Sed quia dum transitorio labore atterritur: a perpetuo dolore liberamur: ap te subiungitur. In sex tribulationibus libe rabit te: & in septima non tanget te malum Quid enim senario numero que; septimus sequiť: nisi pñtis vite operatio diseruisqȝ si gnať. Sexto quippe omnia pficiēs dominē condidit. & semetipso die deus requieuit: q
.s. septimus vesperā nō habet: q2 subsequen C tem requiē: nullus iaȝ terminꝰ claudit Per fectis ergo omnibus requies sequiť: q2 post bona vite pñtis opa retributio eterne quie tis inuenitur. In sex itaqȝ nos tribulationi bus dominus liberat: ne nos in septima ma lum tangat: quia per paterne pietatis eruditionē pñtis vite labore nos atterit: sȝ i ad uētu iudicij a verbere abscōdit: vt tāto tunc ad salutē certiores exhibeat quāto nūc nos flagella duriꝰ feceant Qui apte mox & mala vite pñtis & adiutoria supne protectōis enūe rās subdit. ¶ In fame eruet te d morte: & in bello d manū gladij. Sicut fāes carnis ē ira etiā subsidiū corporis: ita & fāes mētis: ē silētiū diuine locutōis. Uñ recte p prophetā diciť.
Emittā famē in terrā: nō famē panis: neqȝ si tim aq̄: sed famē audiendi verbū dñi. Et q2 Amos. 8. humanā mentē cū diuina allocutio deserit cōtra carnis tentatio molesťat: apte subiū giť: in bello de manu gladij Bellum quippe patimur cum carnis nr̄e tentationibꝰ impu gnamur: de quo nimirū bello p psalmista n
dr̄. Obumbrasti super caput meum in die Ps. 139.

belli. Quia igitur reprobi dum fame verbi di
deficiunt: etiam belli gladio transfigunt: ele
ctos suos dñs ⁊ in fame a morte eripit. ⁊ in
bello a gladio abscondit. quia eorum men
tes dum verbi sui pabulo reficit: contra ten
tationes corporis reddit fortes. Sed sunt
nonnulli qui ⁊ si ex diuino eloquio ab inter
na se fame reficiunt: si iã contra tentatiões
corporis continentie virtute fulciuntur: ad
huc tñ percuti humanis detractionibus me
tuunt: ⁊ sepe dum linguarũ iacula formidãt:
peccati se laqueo strangulant. Unde ⁊ apte
subditur. Capitulum. 18.

A

Flagello lingue abscõderis
Flagellum lingue: est expro
bratio illate cõtumelie. Fla
gello lingue bonos feriunt:
qui eorũ opa irridendo per
sequũt. Sepe enim lingua
a bono opere dum vituperat reuocat ⁊ qua
si flagellum se exerit: qz dorsum timide mẽ
tis cedit. Hoc flagellum lingue electorũ mẽ
tibus insidiari propheta conspexerat: cum
Ps.9. supernum adiutorium pollicẽs dicebat Ip
se liberauit me de laqueo venantiũ: ⁊ a ver
bo aspero. Uenantes enĩ nihil aliud q̃ car
nem querunt: sed a venantiũ laqueo atq;
ab aspero verbo eripimur: quando ⁊ insidi
as carnalium: ⁊ irrisionũ pbra despiciendo
superamus Aspera quippe eorũ verba sũt:
que bonis nostris itineribus aduersantur:
sed asperitatem verbi euadere est: irrisiones
detrahentiũ dissimulando calcare. Sancta
B ergo anĩa a flagello lingue absconditur: qz
dum in hoc mũdo honorẽ laudis non que
rit: nec contumelias detractionis sentit. Sz
sunt nonnulli q iam derogantium verba de
spiciunt: iaz irrisiones pro nihilo attendũt:
adhuc tamen penas corporis cruciatusq;
ptimescunt. Antiquus nanq; aduersarius
vt a recta intentione nos retrahat multifor
miter impugnat: ⁊ temtationem nostraz: mo
do verbi fame: modo carnis certamine: mo
do flagello sermonis: modo calamitate per
secutionis aggreditur. Sed quia perfectus
quisq; cum in semetipso vitia vicerit: statim
mentem etiam contra vulnera passionis ac
cingit: apte subiungitur Et non timebis ca
lamitatem cum venerit. Sancti enim viri
quia contra multiformem aduersariũ se pu
gnare considerant: semetipsos in certamine

multipliciter parant. Habent enim contra C
famẽ diuini verbi pabulum: cõtra belli gla
dium cõtinentie scutum: contra flagellũ lin
gue: protectionem patientie: contra exterio
ris calamitatis damnũ interni amoris ad
iutorium Unde miro modo agitur: vt quo
eos hostis callidius numerosius tentat: eo
circũspecti dei milites virtutibus ditiores
fiant. Et quia electi quiq; dũ presentis vi
te certamina fortiter tolerant. in terrore sibi
venturi iudicij securitatem parant subiun
gitur. Capitulum. 19.

In vastitate ⁊ fame ridde
bis. Tunc quippe reprobi
vastitatẽ fameq; passuri sũt A
cum damnati extremo iudi
cio ab eterni panis visione
separantur. Scriptum nãq;
est. Tollatur impius: ne videat gloriã dei. Esa.26.
Et per semetipsum dominus dicit. Ego sũz Jo.6.
panis viuus: qui de celo descendi. Simul er
go eos vastitas famesq; cruciat: q non soluz
foras tormenta sentiunt: sz intus etiã inedie
peste moriuntur. Uastat gehẽna: qz concre
mat: fames interficit: qz suã in illis faciem
redẽptor abscõdit. Bene nimirũ retributiõem
interius exteriusq; recipiunt: qz ⁊ cogitãdo
miseri: ⁊ operando deliquerunt. Unde bene
per psalmistaz dicitur. Pones eos vt cliba Ps.20.
num ignis i tpe vultus tui. dominus in ira
sua conturbauit eos ⁊ deuorabit eos ignis.
Qui eni ab igne deuorat: ab exteriore par
te accenditur: clibanus vero interius inflã
matur In tempe ergo vultus domini sum
sit cũa: ⁊ vt clibanus ponunt ⁊ ab igne duo
rantur: qz apparente iudice cũ visione illius
eorũ multitudo repellitur ⁊ in tus per desi
derium ardet conscientia: ⁊ foris carnẽ cru
ciat gehenna. Patest etiam flagellum ligue B
sententia vltime animaduersionis intelligi
qua districtus intelligi: q̃ districtus iudex re
probis dicit. Discedite a me maledicti in Mat.25.
ignem eternum qui paratus est diabolo et
angelis eius Justus ergo a flagello lingue:
atq; a calamitate veniente absconditur qz
in tanta districtione sẽtẽtie. blanda tũc iu
dicis voce resonetur cũ dicitur. Esurivi eni
⁊ dedistis mihi mãducare: sitivi: ⁊ dedistis
mihi bibere: hospes era: ⁊ collegistis me: nu
dus: ⁊ operuistis me infirmus: ⁊ visitastis me:
in carcere eram: ⁊ venistis ad me. Quibus

promittitur. Venite bñdicti patris mei: pos-
sidete preparatū vobis regnū a constitutio
ne mūdi. In vastitate ergo ⁊ in fame iust⁹
ridebit: quia cum iniquos omnes extrema
vltio percutit. ipse de gloria digne retributō
nis hilarescit. Nam damnatis iam tunc ex
humanitate non compatit̄: quia diuine iu-
C sticie per speciem inherēs in concusso distri
ctionis intime vigore solidat̄. Erectas nāq̄
in claritate superne rectitudinis electorum
mentes nulla miseria afficit: q̄z has a mise
Ps.51. rijs altitudo beatitudinis alienas reddit.
Unde bene per psalmistā dicitur. Videbūt
iusti ⁊ timebunt. ⁊ super eum ridebunt ⁊ di
cent. Ecce homo qui non posuit deum adiu
torem suū. Iniquos enim iusti nunc vident
⁊ metuunt: tunc visuri sunt ⁊ ridebūt. Quia
enim modo ad eorū labi imitationem pos
sunt: hic habent formidinem: q̄z vero dam-
natis tunc prodesse nequeāt: illic non hñt
compassionem. Eterno itaq̄ supplicio dedi
tis: non esse miserendum in ipsa qua beati
sunt iusticia iudicantis legūt si q̄d suspicari
fas non est: q̄litatem sibi precepte felicitatis
imminuunt: si in regno positi volunt: q̄d im
plere nequaq̄ possunt. Sed quisquis ad vi
te precepta se dirigit: utriusq̄ p̄mia eterna
percipiat: hic iam initia secture imperpetu
um securitatis degustat: vt antiquum hostē
non mutat: vt interueniente mortis articu
lo violentos eius impetus: nullatenus per-
horescat. Capitulum. 20.

A Tutis nāq̄ initiū retribu-
tionis est: ipsa plerūq̄ in
obitu securitas mētis. Un
de ⁊ recte subiūgitur. Et
bestias terre nō formida
bis. Callidus quippe ad-
uersarius bestia terre dr̄.
quia ad rapiendas mortis tempore pecca-
torū animas violentia crudelitatis effrena
tur: quos enim viuentes blandiens decipit:
morientes seuiens rapit. Quo cōtra de ele-
ctorū ecclesia per prophetam dominus pol-
licetur dicens. Mala bestia non transibit p
Esa.35. eam. Illi igitur terre bestiā morientes timēt
q̄ conditoris sui potentiā viuentes timent.
Sācti igitur viri q̄z diuini se formidini me
dullitus subdunt: nec de aduentu aduersarij
pondus timoris obijciunt. Hinc est enim q̄
Ps.7. psalmista dñm exorat dicens. Ne quando
rapiat vt leo aīam meam Hinc rursus ait.
Exaudi deus oroem meam cum tribulor a Ps.6.
timore inimici eripe aīam meam Viuentes
q̄ppe perfecte timent iudicem ne moriētes
metuant accusatorem Bene ergo dicit̄. Et
bestiam terre non formidabis. Ac si aperte
diceret. Qui a blandiente modo hoste nō
vinceris: hunc seuientem postmodum nō ti-
mebis Sed cum bene viuitur valde cauen B
dum est ne mens despectis ceteris de gloria
singularitatis eleuet̄. Unde apte ad meme-
moriam bonum sociale reducitur: cum pro-
tinus subinsertur. Sed cū lapidibus regiō
num pactum tuum. Quasi distincte in mūn
do regiones sunt ecclesie gentiū que i vna
fide posite morū linguarūq̄ diuersitate di-
uidunt̄ Quid ergo per regionum lapides:
nisi ecclesiarum electos accipimus: Quib⁹
primi instructoris voce dicitur: Uos autem 1.Pe.2.
tanq̄ lapides viui superedificamini. De q
bus sancte ecclesie dominus per prophetā Esa.54.
pollicetur dicens: Ecce ego sternam per or-
dinem lapides tuos. Qui igitur recte viuit
pacto cum lapidibus regionum iungit: q̄z
in eo q̄ mundi desideria superat vitam suā
proculdubio ad sanctorum precedentium
imitationem ligat Sed cum a mundi dile-
ctione disiungitur: malorum spirituum impu
gnationes crescunt que tamen quo magis
in merore quēq̄ atterent eo conditori humi
lius subdunt. Unde ⁊ subiungitur. ((Et be
stie terre pacifice erunt tibi.)) Notādum p̄-
us est q̄ non ait parate: sed pacifice: videli
cet non q̄z pacem habent: sed q̄z pacem fa-
ciunt. Hostes quippe callidi dum insidian
tur affligunt: sed afflicta mens tanto magis
ad eternam patriam reditum diligit: quan C
to in hoc erūnoso exilio laboriosius viuit: ⁊
verius se gratie sui adiutoris humiliat: cū
contra se insidias hostiū acriores pensat.
Terre ergo bestie electis pacifice fiūt: quia
maligni spiritus cum bonorum corda ad-
uersantes deprimunt hec nolentes ad amo
rem domini impellunt. Inde ergo cum deo
robustior pax oritur: vnde nobis ab aduer
sarijs durior pugna gñatur
Capitulum 21.

Possunt etiam per terre be- D
stias motus carnis intelli-
gi: qui dum mentē nostrā
irrationabilia suadēdo la-

cescunt:contra nos bestialiter insurgūt. Sȝ
cum cor diuina sub lege deprimitur:etiam car
nis incētiua detumescunt:z si tentando sub
murmurant:nequaq̄ tamē vsq̄ ad effect⁹
operum:quasi ad aperti morsus rabiem ex
urgunt. Quis enim adhuc in hac corrupti-
bili carne subsistens:has terre bestias plene
Ro.7. edomat:cū ille ad terciū celum raptus egre
gius predicator dicat. Uideo aliam legem
in membris meis repugnantem legi mentis
mee:z captiuū me ducentem in lege pcti:q̄
est in membris meis. Sed aliud est has be-
stias in campo operis seuiētes aspicere: ali
ud intra cordis caueam fremētes tenere Re
B dacte nanq̄ intra clastra cōscie:z si adhuc
tentando ragiunt vsq̄ ad morsum tñ vt di
ximus actionis illicite non extendunt. Pa
cifice itaq̄ sunt terre bestie:quia motus car
nis z si per desideria palpitāt:aperta nostri
cōtradictione operis nō impugnāt quāuis
per hoc ipsuȝ quod pacifice dicuntur:etiam
id quod de malignis spiritib⁹ diximus non
inconuenienter accipitur. Motus etenī car
nis pacem nobis cum deo faciunt:cum ten
tando contradicunt Nam iusti mens in eo
q̄ ad superna dirigitur:et corruptibili car-
ne graui bello fatigatur. Que z si quando
a desiderijs celestibus huius mundi qualibȝ
minima delectatiōe tardatur:ipso bello sue
tentatiōis impellitur:vt illud toto corde di
ligat:quod ɔtradictio nulla perturbat. Un
de fit vt quietem animam ad memoriam
reuocet:z carnis sue illecebras fugiens ad
C illam pleno amore suspiret. Cōsiderare eniȝ
ex tentatiōe vnusquisq̄ compellitur Unde
quo cecidit:qui postq̄ dei pacem deseruit:ri
xam sibi contra se exurgere ex semetipso sen
tit:z tunc verius viget de secura dei delecta
tione quid perdidit:quū ad se dilapsus suā
ad se cōtumeliam inuenit. Pacem ergo no
bis terre bestie faciūt:q̄ motus carnis duȝ
nos tentando lacessunt:ad amorem quietis
intime impellunt. Ca. 22.

A Ene dr̄ subditur. Et scias
quod paceȝ habeat taber
naculuȝ tuū In scriptura
sacra aliter pax plena dr̄:
atq̄ aliter inchoata. In-
choatā quippe veritas di
Jo.14. scipulis dederat:cum dice
bat. Pacem relinquo vobis: pacem meam
do vobis. Et plenā symeon desiderauerat:
cum exoraret dicens. Nunc dimitte seruuȝ Luc.2.
tuum dn̄e:secundū verbū tuū in pace. Pax
enim nr̄a ex desiderio cōditoris inchoatur:
et manifesta autem visione perficitur. Ple-
na quippe tunc erit:cū mens nostra nec igno
rantia cecatur:nec carnis sue impugnatiōe
concutitur. Sed quia eius exordia tāgim⁹
cum vel mentem deo:vel carnem menti sub
iungamus:tabernaculum iusti habere pa-
cem dicitur:q̄ videlicet eius corpus quod
mente inhabitatur a peruersis desiderioruȝ
motibus prius ingetauerat:nunc suo iusti
cie dispositiōe refrenatur Sed q̄d ꝓdest p cō
tinentiā carnē restringere si mens se per cō-
passionem nesciat in proximi amore dilata
re: Nulla nanq̄ est castitas carnis quā nō
commendat suauitas mētis. Uñ post pacē
tabernaculi apte subiungitur. ((Et visitans
speciem tuā:non peccabis.)) Spēs quippe
hominis est alter homo. Recte eniȝ spēs nr̄a B
dicit̄ proximus nr̄:q̄ in illo cernimus quid
ipsi sumus. Corporali eniȝ visione ad proxi
mum gressum accessu venimus:spūali vero
non gressu:sed affectu ducimur. Specieȝ er
go suam visitat:quisquis ad eū quem sibi si
milem per naturam cōspicit passibus amo-
ris tendit:vt in altero suo considerans ex se
ipso colliget:qualiter infirmitati alteri⁹ cō
descendat. Spēm suā visitat:qui vt ipse al-
terum reficiat:se in altero pēsat. Hinc nāq̄
p moysen veritas cū gesta describeret:gerē
da signabat dicens. Protulit terra herbam Gen.1.
virentē:z afferentē semen iuxta genus:su
um:lignūq̄ sementēq̄ faciēs fructuȝ z hn̄s
vnū quodq̄ sementem s̄m spēm suam. Li- C
gnū quippe s̄m spēm suam semē producit
cum mens nr̄a ex sui cōsideratiōe se in alte
rum colligit:z recti operis germē parit. Hic
quidā sapiens dicit. Quod tibi nō vis fieri Mat.7.
alteri ne feceris. Hinc i euangelio dn̄s dicit.
Que vultis,vt faciant vobis hoīes bona: z
vos eadē facite illis. Ac si apte diceret. Spe
ciem vestrā in altero visitate:atq̄ ex vobis-
metipsis agnoscite quid vos opteat alijs ex
hibere Hinc paulus ait. Factus sum iudeis 1.Cor.9.
tanq̄ iudeus:vt iudeos lucrarer z his qui
sub lege erāt:quasi sub lege essem:cum ipse
nō essem sub lege:vt eos qui sub lege erant
lucrifacerem:z his qui sine lege sunt:quasi
sine lege essem;cuȝ sine lege dei nō eēm sed

in lege essem xp̄i:r paulopost. Omnibus oia
factus sum: vt oēs saluos facerē. Neq; n.
egregius p̄dicator: vt q̄si iudens fieret ad p
fidiā erupit: neq; vt q̄si sub lege eēt: ad car-
nale sacrificiam rediit: neq; vt omnib⁹ om-
nia fieret: simplicitatē mentis in erroris va
B rietatē cōmutauit: sed cōdescendēdo appro
pinquabat infidelib⁹ non cadendo: vt vide
licet singulos in se suscipiens: r se in singu-
los transfigurans compatiendo colligeret: si
ita ipse vt illi eēt qd impendi sibi ab aliis re
cte voluisset r tanto veri⁹ vnicuiq; erranti cō
curreret: quanto salutis ei⁹ modū ex propria
cōsideratione did icisset. Bñ ergo dr. Et visi-
tans spēm tuam: non peccabis: qz tūc petri
plene vincit: cū ex sua similitudine vnusquisq;
perpendit: quomō in proximi dilectione dila
tet. Cum vero a vitiis caro restringit. cum
mens virtutibus exercet: restat vt loquendo
quisq; doceat vitam alios: q̄ moribus fuat

Capitulum. 23.

Llenāq; vberes fruct⁹ p̄-
dicationis colligit: q semi
na bone operationis pre-
mittit: Unde post pacem
tabernaculi spēi nr̄e visita
tionem: recte subiungitur
Et sciens qm̄ multiplex erit
semē tuū: p̄gēies tua sicut herba terre: post
speciei nr̄e visitatōem semē iusti multiplex
surgit: qz nimirū post mēbrorū maceratiōez
ac morū magnitudinē: tanto ex fecūdius p̄-
dicationis verbū tribuit: q̄to hoc in ei⁹ pe-
ctore perfecti opis exaratione p̄uenit. Ille
nanq; bene loquendi facundiam accipit: q
sinū cordis ad perfecte viuendi studia extē-
Gen.47. dit: nec conscia loquentem ppedit cū vitam
lingua antecedit. Hinc est q egiptii seruitio
publico Joseph dispensante subiecti cū iuri
regis semetipsos trahentes humiliāt: frumē
ta etiam ad semē reportāt: frugem quippe ad
esum ēt liberi accipim⁹: cū ex sacro eloqo pa
B scimur: r tn̄ ad getez quā i hoc mūdo appe
tim⁹: in nr̄is volūtatibus vacamus: sed sui
facti r ad semē frumenta percipimus: qz dū
plene deo subdimur: ēt verbo predicatiōis
replemur. Et qm̄ magna ples fideliū sequi-
tur: cū sancta p̄dicatio prerogat: post multi
plicitatem semis: recte subiungitur. Et p-
genies tua sicut herba terre. Justi pgenies
herbe terre comparat: qz q de eius imitatō

ne nascitur: dū arentē p̄sitis vite gloriā dese
rit: spe interna viridescit: vel certe iusti pge
nies sicut herba orit: q dum viuendo mon-
strat: qd p̄dicādo asserit: multitudo sequen
tiū innumerabilis exurgit. Sed quisquis iā
terrena desideria despicit: quisquis se per actiue
vite opera extendit: nequaquā ei sufficit ma-
gna exterius agere: nisi ēt p cōtemplatōem
valeat interna penetrare. Unde r apte pro
tinus subinfert. Ingredieris i abūdantia
sepulchrū: sicut infertur aceruus tritici in tpe
suo. Quid eni sepulchri noie: nisi contem-
platiua vita signat: Que nos quasi ab hoc
mundo mortuos sepelit dum a terrenis de-
sideriis susceptos in intimis abscōdit: ab ex
teriore quippe vita mortui et am sepulti per
cōtemplatōem fuerant: qbus paulus dice-
bant. Mortui enī estis: r vita vestra abscō Col.3.
dita est cum christo in deo.

Capitulum. 24.

Ctiua quoq; vita sepulchr
est: qz a prauis nos operib⁹
mortuos tegit: sed cōtepla-
tiua perfectius sepelit: qz a C
cunctis mundi actōibus fū-
ditus diuidit. Quisquis er-
go iam in se cōtumelias carnis edomuit: su
perest vt mentem p studia sctē opationis ex
erceat: r quisquis iam mentem p sctā opa dila
tat: superest vt hanc vsq; ad secreta intime
contemplationis extēdat. Neq; enim perfe
ctus predicator est: qui vel propter contem-
plationis studia operanda negligit: vel pro
pter opationis instantiam cōtēplāda post-
pōit. Hic nāq; ēeni q abraā pingē mortuā
in sepulchro duplici sepelit: qz nimirum per
fectus quisq; p̄dicator extinctā a p̄sitis vi-
te desideriis aiam suā: sub bone operatiōis Gen.23.
tegmine r cōtēplatōis abscondit: vt a car-
nali cōcupiscētia sub actiua cōtēplatiuaq;
vita q̄si insensibilis lateat: que prius mūdi
desideria sentiens moraliter viuebat. Hinc
est q humani generis redemptor per diem B
miracula in vrbibus exhibet: r ad oratōis
studium in mōte pnoctat: vt pfectis videli-
cet p̄dicatoribus innuat: quaten⁹ nec actiuā
vitam amore speculationis funditus dese-
rāt nec ptēplationis gaudia penitus opa-
tiōis nimietate cōtemnant: sed quieti ptēplā
tes sorbeāt: quod occupati erga pximos lo
quētes refundāt. Speculādo quippe in der

amore surgitur:sed predicando ad proximi
Nu 19. vtilitatem redditur. Unde apud moysen dñi
in sacrificio vacca mactatur:offerri cũ ysopo
B lignoq; cedrino bis tinctus coccus pcipit.
Uaccã quippe mactamus:cuz carnẽ a lasci
uia soe voluptatis extinguimus:quã cũ yso
C po lignoq; cedrino ac cocco offerimus qõia
cũ mercatione carnis sacrificiũ fidei spei z
charitatis adolemus. Ysopus qppe interna
Act. 5. i nostra mundare cõsueuit. Et per petruz dr.
Fide mundans corda eorũ. Lignum cedri
num nulla putredine deficit:quia spem cele
i. Pe. i. stium terminus non consumit. Unde z per
petrum dicitur. Regenerauit nos in spem
viuam per resorrectionẽ iesu christi ex mor
tuis:in hereditatem incorruptibilez z incõ
taminatam z imarcessibilem. Coccus ergo
robeo colore flãmescit:qz quem implet cha
Luc. 12. ritas incẽdit. Uñ z in euangelio dicit. Ignẽ
veni mittere in terram. Sed bis tinctus, coc
D cus offerri pcipitur: vt videlicet ante inter
ni iudicis oculos:charitas nostra dei z pro
ximi dilectione coloretur:quatinus conuer
sa mens:ne sic p amore dei quietez diligat:
vt curam proximi vtilitatemq; postponat:
nec sic pro amore proximi occupationi inser
uiat:vt quietem funditus deserens: ignem
in se superni amoris extinguat. Quisquis er
go semetipsum deo iam sacrificium obtulit
z si perfecte curari desiderat:necesse est vt
non solum ad operatiois se latitudinem:ve
rum etiam ad culmina contemplationis ex
tendat.

Capitulum. 25.

Ed inter hec magnope sciẽ
dũ est:qz valde inter se di
uerse sunt compassiões ani
morum. Nõnulli nanq; ho
minũ ita ociose mẽtis sũt:
A vt si eos labor occupatiõis
excipiat:in ipsa operis inchoatione succum
bant: z nonnulli ita inquieti sunt: vt si vaca
tionem laboris habuerint grauius laborẽt:
quia tanto deterioris cordis tumultus tol
lerant:q̃to eis liceñ ad cogitationes va
cat. Unde necesse est: vt nec quieta mẽs ad
exercitationẽ se i moderati operis dilatet:
nec inquieta ad studiũ contẽplationis an
gustet Sepe enim q cõtemplari deũ quieti
mis scãdalisat: meliꝰ illi fuerat ligata collo

poterant:occupantiõibus pressi ceciderãt:
z sepe qui occupati bene humanis vsibꝰ vi
uerent gladio sue quietis extincti sũt. Hinc
nanq; est q nonnulli inquieti spiritus dum
plus exquirunt contemplando q̃ capiunt:
vsq; ad peruersa dogmata erumpunt: z dũ
veritatis discipuli esse humiliter negligũt:
magistri errorũ fiunt Hinc per semetipsaz
veritas dicit Si oculos tuus dexter scanda Mat. 5.
lizat te:erue eum z proijce abs te. Bonom
est tibi cum vno oculo in vitã itrare:q̃ du
os oculos habentẽ mitti in gehennã ignis.
Due quippe vite actiua videlicet z contem
platiua cum conseruant in mente: q̃si duo
oculi habent in facie. Dexter nanq; oculus
vite contemplatiua est:sinister actiua Sed
sunt nonnulli vt diximus qui discrete intu
eri summa z spiritualia nequaq̃ possunt:z
tamen alta contemplationis assumunt:atq;
idcirco in perfidie foueaz intellectus praui
dilabuntur. Hos itaq; contemplatiua vita
vltra vires assumpta cogit a veritate cade
re:quos in statu sue rectitudinis humiliter
poterat sola actiua vita custodire. Quibus
recte hoc qd prefati sumus veritas dicit.
Si oculus tuus dexter scandalisat te:erue
eum z proijce abs te Bonum tibi est cum
vno oculo in vitam intrare:q̃ duos oculos
habentem mitti in gehennam ingnis. Ac si
aperte diceret. Cum ad contemplatiuam
vitam idoneo discretione non sufficis:solaz
securius vitam actiuam tene. Cunq; in hoc
qd pro magno eligis deficis eo contentus
esto q p minimo attendis: vt si per contem
platiuam vitam a veritatis agnitione com
pelleris cadere:regnum celorum per solam
actionem valeas saltem vel luscus intrare. C
Hinc rursum dicit. Qui scãdalisauerit vnũ
de pusillis istis qui in me credunt: expedit
ei vt suspẽdat mola asinaria collo eiꝰ: z d
mergat i pfondũ maris Quid p mare nisi
seculũ. Quid p molã asinariã nisi actio ter
rena signat Que dũ colla mẽtis p stulta de
sideria constringit hanc in laboris circuitũ
mittit. Sunt itaq; nonnulli qui dum terre
nas actiones deserunt: z ad contemplatio
nis studia humilitate postposita vltra itel
ligentie vires surgunt:non solum se in erro
rem deijciũt:sed infirmos quosq; a gremio
humilitatis diuidũt. Qui ergo vnũ de mini

mola asinaria in mare pijci: quia nimirum
peruerse menti expeditius esse potuisset: vt
occupata mundo terrena negocia ageret q̄
per contemplationis studia ad multorum p
niciem vacaret. Rursum nisi quibusdã mē
tibus contemplatiua vita potius q̄ actiua
Ps.45. congrueret nequaq̄ per psalmistam. dñs di
ceret. Uacate et videte q2 ego sum deus.

Capitulum. 26.

a
Ed inter hec sciendum
est: q2 sepe et pigras mē
tes amor ad opus exci
tat et inquietas in con
templatione timor refre
nat. Anchora enim cor
dis est pondus timoris
et plerunq3 fluctu cogi
tationum quatitur: sed per discipline sue vin
cula retinetur: neq3 hunc tempestas sue in
quietudinis ad naufragium pertrahit quia
i diuini amoris littore pfecta charitas astri
git. Unde necesse est: vt quisquis ad contē
plationis studia properat: semetipsum pri9
subtiliter interroget: q̄tū amat. Machina
qppe est mentis vis amoris: que hanc dũ
a mundo extrahit in alta sustollit: pri9 ergo
discutiat si summa inquirens diligit. si diligēs
timet si nouit incognita: aut amando com
prehēdere: aut non comprehensa timide ve
nerari. In contemplatione etenim mentem
si amor non excitat: teporis sui torpor obscu
rat si timor non aggrauat: sensus hanc per
iania ad nebulam erroris leuat: et cum clau
sa ei secretorum ianua tardius aperitur: ab
ea longius ipsa sua p̄sumptiōe repellitur: q2
irrumpere appetit hoc qđ non inueniēs que
rit: cumq3 superba mens errorem pro verita
te percipit: quo quasi intus gressum porrigit:
b foras tendit. Hinc est enim q2 legem datur9
dominus in igne fumoq3 descendit: q2 et hu
miles per claritatem sue ostensionis illumi
nat: et superborum oculos obscurat per cali
ginem erroris. Prius igitur mens ab ap
petitu glorie temporalis atq3 ab omni car
nalis concupiscentie delectatione tergenda
Exo.19. est et tunc ad aciem contemplatōis erigēda
vnde et cum lex accipitur: populus a monte
prohibetur: vt videlicet q infirmis adhuc mē
tibus terrena desiderant: considerare subli
mia non presumāt. Unde et recte dicitur. Si
He.5. bestia tetigerit montem lapidabitur. Bestia

etenim montem tangit: cum mens irrationa c
bilibus desiderijs subdita ad contemplatiō
nis alta se erigit: sed lapidibus percutitur:
q2 summa non sustinens ipsis superni pon
deris ictibus necatur. Qui igitur culmen p
fectionis apprehendere nituntur: cum con
templationis arcem tenere desiderant p̄us
se i campo operis per exercitium probent:
vt sollicite sciant si nulla iam mala. proximis
irrogant: si irrogata a proximis equanimi
ter portant: si obiectis temporalibus bonis
nequaq̄ mens leticia soluitur: si subtractis
non nimio merore sautiatur: ac deinde perpē
dant si cum ad semetipsos introrsus redeunt
i eo qđ spūalia rimantur: nequaq̄ secũ re
rum temporalium vmbras trahunt: sed for
tasse tractas manu discretionis abigunt: si
i circumscriptum lumen videre cupientes cū
ctas circūscriptionis sue imagines deprimũt
et i eo qđ super se contingere appetunt vin
cunt quod sunt. Unde recte nunc dicitur.

Capitulum. 27.

Ngredieris i abundãtia se a
pulchrum. Uir qppe perfe
ctus in abundãtia sepulchrũ
igreditur: q2 p̄us actiue vite
opera congregat: et postmo
dum carnis sensum per con
templationem mortuum huic mundo sūdi
tus occultat. Unde et apte subditur. Sicut
isertur aceruus in tempore. Actōis nãq3 tē
pus primum est: contemplationis extremũ.
Unde necesse est: vt perfectus quisq3 p̄us vir
tutibus mentem exerceat: atq3 hāc postmo
dum i horreum getis abscondat. Hinc ē enĩ
qđ is quem legio demonũ demonio iubente Luc.8.
dereliqt: ad saluatoris sui pedes redit: vba
doctrine percipit et de regione sua simul de
scēdere cum salutis auctore concupiscit: sed
tamen ei ipsa que salutem contulit: veritas
dicit. Reuertere primum i domum tuam et
narra quãta tibi fecerit deus. Cum eni quã
libet parum de diuina cognitione percipi
mus redire ad humana iam nolumus et p
ximorum necessitatibus onerari recusamus
quietem contemplationis querimus nihilq3
aliđ nisi hoc qđ sine labore reficit amam9.
Sed sanctos nos veritas ad domum mit
tit: enarrare que nobiscum acta sunt preci b
pit: vt videlicet mens prius desudet i ope
et postmodum refici debeat per contēplatio

accepit eiq dicit: Non est cõsuetudinis in
Gen.29. terra nostra vt miores ante tradamus ad
nuptias q̃ maiores. Rachel nanq visum
principiũ: Lia autem laboriosa dicitur. Et
quid per rachelẽ nisi contemplatiua: quid per
Liam nisi actiua vita signatur? In cõtempla
tione quippe principium quod deus ẽ que-
ritur: in operatione autẽ sub graui necessita-
tum fasce laborat. Unde et Rachel pulchra
sed sterilis: Lia autẽ lippa est sed fecunda
quia nimirũ mens cũ contemplãdi ocia ap
petit plus videt: sed minus deo filios gene-
rat: cum vero ad laborẽ se predicatiõis diri-
git: minus videt: sed amplius parit: post lie
ergo amplexus ad Rachelez Jacob perue
nit: quia perfectus quisq ad fecunditatez acti
ue vite ante iungitur: et post ad requiez con
E templatiue copulatur. Quia enim contem-
platiua vita minor quidem tempore: sed
merito maior est q̃ actiua sacris euangelij
verbis ostenditur in quo due mulieres diuer
sa egisse referuntur. Maria quippe redem
ptoris nostri verba audiens: ad pedes illius
Luc.10. residebat: martha autẽ corporalibus ministe
rijs insistebat. Cunq contra marie ocium
martha quereret audiuit Martha martha
solicita es et turbaris erga plurima: porro
vnum est necessarium Maria optimã par
tem elegit: que non auferetur ab ea. Quid er
D go per mariam que verbum domini residẽs
audiebat nisi contemplatiua vita exprimitur:
Quid per marthaz: exterioribus obsequijs
occupatam: nisi actiua vita signatur? Sed
marthe cura non reprehenditur: marie vero
etiam laudatur: quia magna sunt actiue
vite merita: sed contemplatiue potiora. Un
de nec auferri vnq̃ marie pars dicitur: quia
actiue vite opera: cum corpore transeunt: cõ
Ezech.1. templatiue autẽ gaudia melius ex fine con
ualescunt. Quod bene ac breuiter Ezechiel
propheta exprimit: cum volantia animalia
contemplatus ait. Et similitudo manus ho
minis subtus pennas eorum erat Quid.n.
per pennas animalium nisi contemplatiões
possumus sentire sanctorum: quibus ad sũ
ma transuolant: et terrenna deserentes sese
in celestibus librant? Quid per manus nisi
operationes accipimus? Quia cum in pri
mi amore se dilatant: bona que preualent et
corporaliter administrant. Sed manus eo
rum sub pẽnis sunt: quia actionis sue ope-
rã virtute contemplationis vincunt.

Capitulum. 28.

Potest etiam per sepulchrũ A
non solum in hac vita nostra
cõtemplatio: sed quies eter
ne et intime retributionis in
telligi: in qua tanto verius
quiescitur: quanto in nobis
corruptionis vita perfectius necat. In abũ
dantia ergo sepulchruz ingreditur: qui post
congesta vite presentis opera mutabilitatis
sue plene mortis in secreto veri luminis oc
cultatur. Unde et per psalmistam dicit. Ab- Ps.30.
scondes eos in abscondito vultus tui: a cõ-
turbatione hominum Quod bene etiam cõ
paratio adiuncta commendat: cum dicitur.
Sicut infertur aceruus in tempe suo. Fru-
mentum quippe in segete sole tangit: quia
in hac vita humana anima respectu super-
ni luminis illustratur: pluuias percipit: quia
veritatis eloquio pinguescit: ventis concu-
titur quia tempestatibus exercetur et secuz cre
scentes paleas portat: qui nequiorem contra
se quotidie vitam peccantium tollerat: atq
ad aream deducta triturationis pondere p̃
mitur: vt a palearum connexione soluatur:
quia mens nostra celesti discipline supposi-
ta: dum correctionis flagella percipit: a so-
cietate carnalium mundior recedit: et relictis
paleis ad horreum ducitur: quia foris rema
nentibus reprobis electa anima ad superne B
mansionis gaudia eterna sublevatur. Bene
ergo dicitur Ingredieris in abundantia se
pulchrũ: sicut infertur aceruus tritici in tẽ-
pore suo: quia dum post afflictionem iusti p̃
mia patrie celestis inueniunt: quasi post p̃s
suras ad horreum grana deferuntur: et alie
no quidem tempore percussiones sentiunt;
sed in suo a percussione requiescunt. Ele-
ctis quidem alienum tp̃s est vita presens:
vnde et quibusdaz infidelibus adhuc veritas
dicit. Tempus meum nundum aduenit: tẽ Jo.7.
pus autẽ vr̃m semper est paratũ. Et rursuz: Luc.22.
hec est hora vr̃a: et potestas tenebrarũ. Se-
pulchrum ergo in tempore suo sicut frumẽ-
ti aceruus ingreditur: quia ille eternam requiem
percipit: qui prius hic vt ab exurendis pa-
leis liber fit: discipline pressuras sentit. Eli-
phas vero qui in locutionis sue serie taber
naculum: lapides: bestias: semen: herbas: se
pulchrumq nominauit: quia non hec iuxta lit

teram dixerit:ipse innuit qui post cuncta si lico subiungit. ((Ecce hoc:vt inuestigamus ita e.)) Liquet profecto q in his verbis nihil ab eo iuxta superficiem dicitur:qz nimirum ante faciem non iacet quod inuestigat. C Qui ergo hec inuestigasse se indicat: quia in verbis exterioribus interiora quesierit demonstrat;sed post cuncta ad stulticiam iactantie peruenit:quia protin⁹ subdit.((Quod auditum mēte pertracta.)) Quātalibet doctrina mens polleat:grauis eius imperitia est velle docere meliorem. Unde z ea que ab inimicis recte prolata sunt ab interno arbitre non recta iudicantur:In eo nanqz vim sue rectitudinis ammittunt: quo auditori non congruunt:quia z medicamina vires perdūt cū sanis membris opponuntur. In omne ergo qd dicitur necesse est vt causa tempus z persona pensetur si verba sententie veritas roboret si hanc tempus congruū postulat:si z veritatem sententie z cōgruentiam temporis persone qualitas nō impugnet. Ille enim laudabiliter spicula emittit q prius hostem quem feriat ꝯspicit. Male nanqz arcus validi cornua subigit qui sagittam fortiter dirigens ciuem ferit.

Sancti gregorij Liber septimus. Ca. i.

A Quorūdam mentes plus flagella q̄ conuicia cruciant:quorundam vero plus conuicia q̄ flagella castigant Nam sepe contra nos quibuslibet penis durius tormenta verborum seuiant;cumqz nos ad defensionem erigunt:in impatientiam sternūt Unde beato Job ne deesse tentatio vlla potuisset; nō solum hunc flagella desuper ferijt:sed grauiora plagis amicoꝝ colloquia afflixit:vt sancti viri anima hincinde pulsata ad motum iracūdie elationis erumperet:z quicqd mūdum vixerat:per contumaciam superbe locutionis inquinaret. Sz tactus plagis gratias retulit:lacessit⁹ verbis recta rn̄dit:z p cunctus innotescit:q̄ pro minimo salutē carnis habuerit. Loquens quoqz indicat: q̄ sapiens tacebat. Sed quedam eius verbis B

admixta sunt:que apud humana iudicia patientie limitem transire videantur : que nos vere intelligimus:si superni sententiam iudicis in eorum examinatione pensamus. Ipsum quippe beatum Job z pus contra aduersarium pretulit dicens. Uidisti seruū meum Job.q nō sit similis ei super terrā. vir simplex z rectus:ac timens deum:z recedens a malo: Ipse post probationē amicos eius redarguit dicens. Non estis locuti coram me rectum:sicut seruus meus Job. Restat ergo z cum mens in beati Job sermonibus fluctuat eorum pondus ex eiusdem hystorie initio ac fine perpendat. C Ab interno eniz iudice:nec casurus laudari potuit;nec lapsus preferri. Si igitur in ambiguitatis tempestate deprehensi prima huius hystorie z postrema cōspicimus nauis cordis cōsideratiōis sue funibus:quasi a prora z puppi restringitur:ne in erroris saxa perducatur. Nullis ergo ignorantie nostre procellis obruimur si tranquillum superne sententie litus tenemus. Ecce enim dicit q questione non modica lectoris animum moueat. Sed quis hoc non rectum dicere audeat: quod in dei auribus rectum sonat:

Job. Cap. 6.

Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui: et calamitas quaz patior in statera:quasi arena A maris hec grauior appareret. Quis alius statere no͞ie:nisi dei z hominū mediator exprimitur: Quid ad pēsandū vite nostre meritū venit:ac secū iustitiā simul z misericordiam detulit: Sed misericordie statera lance preponderās:culpas nostras parcēdo leuigauit. In manu etenim patris:quasi statera miri libraminis fact⁹hic in se calamitatē nostrā: z illinc petā suspēdit:sz grauis pōderis calamitatē moriendo inotuit: z apd misericordiā suā leue eē petm̄ relarādo monstrauit. Ergo p verā penitētiā q̄uis mīra z grauissima sint petā p misc̄diaz dei facili⁹ relarātur apud misc̄diaz suā leue eē peccatū relaxatū mōstrauit:qui hoc primū graue ꝓtulit q penā nr̄am nobis cognoscibilē fecit. Ms B

náqꝫ ad contemplandũ auctorẽ; conditus
sed extinguentibꝰ meritis ab internis gau
dijs deiectus in erũnam corruptionis ruẽs:
cecitatẽ exilij sustinens: culpe sue supplicia
et tolerabat et nesciebat: ita vt exiliũ patriã
crederet: sic sub corruptionis pondere: quasi
in salutis libertate gauderet. Sꝫ his quos
intꝰ hꝰ reliquerat: assumpta carne foris ap-
paruit deus: cũqꝫ se exterius prebuit expul
sum foras hominẽ ad interiora reuocauit:
vt iam penam sue cecitatis ingemiscat. Ca
lamitas ergo hominis in statera grauꝰ ap
paruit quia malum quod pertulit: non nisi
in pñtia redemptoris agnouit. Lucem qp-
pe nesciens damnationis sue tenebras pa
titur voluptuose: sed postq̃ vidit quod dilige
ret: intellexit etiam quod doleret, et graue sen-
sit, quod pertulit: q2 dulce innotuit quod amisit.
C Vir igitur sanctus colloquentis amici sen-
tentijs a claustris silẽtij excussus: et prophe-
tici spiritus affluentia repletus: dicat sua:
dicat humani generis voce Utinam appen
derentur peccata mea quibus iram merui
et calamitas quam patior in statera: quasi
arenam maris hec grauior appareret: ac si
aperte diceret. Damnationis nostre malũ
leue creditur: quia nec dum cognita redem
ptoris equitate pensat. Sed vtinam veniat
et erumnam tanti exilij misericordie sue lan
ce suspendat et quid post exiliũ requiramꝰ
edoceat: Si enim innotescit quod amisimꝰ
graue esse insinuat quod tolleramus.

Capitulum. 2.

A Bene autem hec eadẽ per
egrinationis nostre cala-
mitas maris arene cõpa-
ratur. Arena enim maris
vndarum estu exterius im
pellitur: quia et delinquẽs
homo quasi tentationũ flu-
ctus mobiliter pertulit: extra se ab intimis
exiuit. Magni aũt arena maris est ponde
ris: sꝫ calamitas hominis arene maris gra
uior dicitur: q2 dura fuisse pena ostenditur:
dum per misericordem iudicem culpa que
[illegible]migatur agnoscitur. Et quia quisquis gra
[illegible]m redemptoris agnoscit: quisquis re-
ditũ ad patriã diligit: eruditus sub põdere
peregrinationis gemit: post statere desideriũ
recte subiungitur. Unde et verba mea dolo
re sunt plena. Qui peregrinationem pro pa-
tria diligit: dolorẽ etiã inter dolores nescit.
Justi autem verba dolore plena sunt: quia
quousqꝫ presentia tollerat: ad aliud loquen
do suspirat: omne quod peccãs pertulit cõ
spicit: atqꝫ vt ad statum beatitudinis rede-
at: solicite iudicia quibus affligitur pẽsat.
Unde subditur. Quia sagitte dñi in me
sunt. Sagittarũ quippe nomini aliquã pre B
dicationis verba: aliquãdo animaduersio
nis sue designant. Predicationis nãqꝫ elo
quia sagittis exprimũtur: q2 in eo quod vi
tia feriunt: male viuentiũ corda transfigũt.
De his saggittis veniente redemptore dici
tur. Sagitte tue acute potentissime: populi Ps.44.
sub te cadũt in corde. De quo esaias dicit. Esa.66.
Mittam eos qui saluati fuerint ad gentes
in mari in affricam: in libiam tenentes sagit
tam in italiam et greciam Rursum saggitis
animaduersiõis percussio designatur: sicut
Joas regi per heliseum dicitur. Jace sagit 4.Re.13.
ta. Quo iacente ait. Percuties siriaꝫ: donec
consumes eam. Vir igitur sanctus quia pe-
regrinationis sue erũnam respicit: q2 sub per-
cussionibus dominice animaduersionis in-
gemiscit dicit. Unde et verba mea dolore sũt
plena quia sagitte domini in me sunt. Ac si
aperte diceret. Ego in exilij damnatiõe nõ
gaudeo: sed sub iudicio positos doleo: quia C
vim persecutionis agnosco. Plerisqꝫ aũt sunt
quos tormenta eruciant: sed non emendãt.
Quos contra apte subiungitur. Quarum
indignatio ebibit spiritum meum. Quid
n. est spũs hominis nisi spiritus elationis:

Capitulum. 3.

A Sagitte aũt dñi spiritum ho
minis ebibunt: cum super-
ne animaduersionis sue af
flictam mentem ab elatio
ne compescunt Sagitte do
mini spiritum hominis ebi
bunt: quia intentũ exterioribus introrsus
trahunt. Hoc potatus nanqꝫ dauid spũ fu
erat: cũ dicebat. In deficiendo in me spiritũ Ps.14.
meum: et cognouisti semitas meas. Et rur-
sum. Negauit consolari anima mea: memor Ps.76.
fui dei: et delectatus sum: et exercitatus sum
et defecit paulisper spũs meus. Sagittarum
ergo indignatio iusti spiritum ebibit: quia
superne sue elatos quos in peccatis inue-
niunt dum vulnerant immutant: vt duritiã
suam transfixa mens deserat atqꝫ ex saluti-

fero vulnere sanguis confessionis currat.
Pensant nãq vnde quo lapsi sunt: pensant
a quanta beatitudine atq corruptiõis sue
tormenta ceciderũt: τ nõ solũ gemit in his
que sustinent: sed insuper metuunt hoc qđ
districtus iudex delinquentibus de gehen-
ne ignibus minatur. Unde recte subiungi-
tur. ¶ Et terrores militant cõtra me. ¶ In
ftorum mens nõ solũ perpendit qđ tolerat:
sz etiã pauet qđ restat: videt qualia in hac
vita patitur metuit ne post hanc grauiora
B patiatur. Luget quia in huius cecitatis exi
lium: a paradisi gaudijs cecidit. Timet ne
cum exilium relinquitur mors eterna sub-
sequatur. Jam ergo sententiã tolerat ĩ pe-
Ps. 37. na: sed minas adhuc venturi iudicis formi
dat ex culpa. Hinc ps. ait. In me trãsierũt
ire tue: τ terrores tui conturbauerunt me.
Interni quippe iudicis postq̃ ire pertran-
seunt: etiam terrores cõturbant qz iã aliud
de dãnatione patimur: τ adhuc aliud de
eterna vltione formidamus. Uir igitur san
ctus ppendens mala que tolerat dicat. Sa
gitte domini in me sunt: quaꝝ indignatio
ebibit spiritum meũ sed grauiora in perpe
C tuo metuens subiungat. Et terrores militãt
cõtra me. Ac si aperte diceret. Percussus
quidem de presentibus doleo: sed hoc ĩ do
lore fit grauius: quia τ in pena positus: ad
huc supplicia eterna ptimesco: sed qz is sta
tere interuentũ desiderat: iam mala in qbꝰ
humanũ genus cecidit pensat: quãuis ĩ gẽ
tili natione positus: munere tamẽ ppħetici
spũs plenus: quo ardore redemptoris ad-
uentũ vel gentilitas vel iudea sitiat: verbis
sequentibus demonstrat dicens. ¶ Nunqđ
rugiet onager cũ habuerit herbaꝫ: aut mu-
giet bos cum ante presepe plenũ steterit? ¶
Quid nãq per onagrũ. i. agrestẽ asinũ: nisi
gentilis populus designatur? quẽ sicut na-
tura extra stabula discipline edidit: ita va-
gus ĩ voluptatũ suaꝝ cãpo pmãsit. Quid
D per bouem nisi plebs iudaica significatur?
que iugo superne dñationis supposita ad
spẽ pselitos colligẽs per corda q̃ valuit vo
mere legis traxit. Sed vita beati Job atte
stante cognoscimus: vt expectasse redẽpto-
ris aduentum multos etiam gẽtiles: vt na-
scente dño symeone in spiritu in tẽplo ve-
niente didicimus: quanto desiderio ex ple-
be israelitica sancti viri incarnationis eiꝰ
misterium videre cupierũt. Unde τ p eũdẽ Luc. x.
redemptorẽ discipulis dicitur. Dico vobis
q multi iusti τ pphete desiderauerũt vide
re que videtis τ nõ viderũt. Ca. 4.

Erba ergo onagri: τ fenũ A
bonis est hec ipsa mediato
ris incarnatio: per quam si
mul gentilitas τ iudea sa-
tiat. Qz enim per pphetaꝫ
dicitur. O is caro fenũ: vni- Esa. 40.
uersitatis cõditor ex nostra substãtia carnẽ
sumens fenũ fieri voluit: ne nostra caro in
ppetuo fenũ remaneret. Tunc ergo herbaꝫ
onager inuenit: cũ gentilis populus grãm
diuine incarnatiõis accepit. Tunc bos va
cuum psepe non habuit: cum plebi iudaice
eius carnem expectanti lex exhibuit quem
diu expectatum prophetauit. Unde et na-
tus dominus in psepe ponitur: vt videlicet
signaretur: qz sancta aĩalia que ieiuna diu
apud legem inuenta sunt: incarnatiõis eiꝰ
feno satiarent. Presepe enim natus imple-
uit: qui cibum semetipm mentibus carnaliũ
prebuit dicens. Qui comedit carnem meaꝫ Jo. 6.
τ bibit sanguinẽ meũ: in me manet: τ ego
in eo. Sed quia diu τ electorũ gentiliũ vo-
ta dilata sunt: τ ex hebraico populo sancti
quiq longo tempore redemptionẽ suaꝫ ex
pectando gemuerũt: bene beatus Job pro
phetie misteria emanans ex vtraq natiõe
causas afflictionis insinuat dicẽs. Nunqđ
rugiet onager: cum habuerit herbã: aut mu B
giet bos: cũ ante presepe plenũ steterit. Ac
si aperte dicat. Idcirco gentilitas gemit: qz
eam necdum redemptoris sui gratia reficit
atq ideo iudea mugitus dilatat quia legẽ
tenens: sed legis auctorẽ non videns: stans
ante presepe ieiunat. Que nimirũ lex: quia
ante mediatoris aduẽtũ nequaq̃ spiritua
liter: sed carnaliter tenebatur recte subiun-
gitur. Aut poterit comedi insulsum qđ nõ
est sale conditum? In lege sal littere: ẽ vir-
tus intelligẽtie occulte. Quisquis ergo ob-
sequijs carnalibus intentus: hanc intellige
re spiritualiter noluit: quid aliud q̃ isulsuꝫ
cibum comedit? Sed hoc in cibo sal cogni-
ta veritas misit: cum latere in lege saporeꝫ
occulte intelligentie docuit dicens. Si cre-
deritis moysi crederetis vtiq τ mihi: đ me Luc. 12.
enim ille scripsit. τ rursum. Habete sal ĩ vo
bis: τ pacem habere inter vos. Sed quia

ante mediatoris aduentū iudea legem car-
naliter tenuit: pceptis eius dura iubentibus
gentilitas subdi recusauit. Insulsum ergo
cibum comedere noluit: que priusqȝ spūs
C cōdimentū pcepit: seruare vim littere expa-
uit. Quis nāqȝ gentiliū hoc qđ illic pcipi-
tur ferret: filiorū carnē pro obsequio religio-
nis incidere: verborum culpas morte rese-
care. Unde et bene subditur adhuc. Aut
gustare aliquis potest: qđ gustatum affert
mortem? Lex nāqȝ carnaliter degustata
mortem intulit: qȝ cōmissa delinquētiū du-
ra animaduersione distrinxit: mortem deta-
lit qȝ et per preceptum culpā innotuit: et hāc
Heb. 7. per gratiā non deleuit: Paulo attestāte q
Ro. 7. ait. Nihil ad perfectum pduxit lex. Et rur-
sus n. Lex quidem sancta et mandatū san-
ctum: et iustum et bonū. Et paulopost: pecca-
tū vt appareat peccatū per bonū mihi ope-
ratum est mortē. Ad christū vero conuersa
gentilitas: qȝ hunc sanare per verba legis i-
telligit: angustata desiderijs suis: eum quē
vehemēter diligit: inter precepta carnalia
spūaliter requirit.

Capitulum. 5.

D Vide et ex voce mox ecclesie
per pphetie spūm subditur.
Que prius tāgere nolebat
anima mea: nunc pre angu-
stia cibi mei sunt. Ualde nā-
qȝ in errorē labitur: q beati
Job verba ad solā ꝑata hystoriā suspica-
tur. Uir enim sanctus et tot conditoris sui
preconijs fultus: quid magnū vel potiꝰ qd
verum diceret: si insulsum cibū cōmedi non
posse dixisset: Aut quis eius esui mortifera
alimenta obtulerat vt subiungat. Aut po-
test aliquis gustare: qđ gustatū affert mor-
tem? Que si de amicorū eius colloquijs di-
cta sentimus: ab intellectu hoc sentētia sub-
iuncta compescimur qua ait. Que prius
tangere nolebat aīa mea nūc pre angustia
cibi mei sunt. Absit enim ne vir sanctus in
statu sui incolumitate cōstitutus: amicorū
E suorū aliquando dicta despererit: qui sicut
ipso attestante post didicimus et seruis hu-
milis fuit. Uerba ergo eius a misterijs non
vacant que sicut ex fine hystorie discimus
et internus arbiter laudat: que nequaqȝ cuā

cum tanta veneratione vsqȝ ad mundi ex-
trema decurrerent: si intellectu mistico gra-
uida non fuissent. Beatus igitur Job quia
membrum est sancte ecclesie eius etiam lo-
quitur ex voce dicens. Que prius tangere
nolebat anima mea: nunc pre angustia ci-
bi mei sunt quia nimirum amoris sui esuri-
ens in cibum scripture veteris conuersa gē-
tilitas esurit quem dudū superba desperit.
Que tamen et iudee vocibus congruunt si
paulo consideratius disserant. Ipsa qppe
ex eruditione legis ex vnius dei cognitione
sal habuit: et cunctas gentes nō aliter quā F
vt animalia bruta despexit. Sed qȝ societa-
tem gentilium ad semetipsam recipere pre-
ceptis legis erudita cōtempserat: qd aliud Exo. 2
quā insulsum cibū sumere fastidiebat: Di-
uina quippe sententia proposita morte ve-
tuerat: ne plebs israelitica fedus cū alieni-
genis iungeret: et vitam sancte religionis in-
quinaret. Unde et subdit. Aut gustare ali-
quis potest: quod gustatū affert mortem?
Sed quia ad redemptoris fidem hec eadē
iudea ex electorū parte conuersa est lucem
quā cognouerat pdicare per sanctos apo-
stolos sue ꝑlis infidelibꝰ satagebat: eiꝰ autē
pdicationis obsequiū hebreorū superbia re-
pulit. Unde mox ad collectionē gentiū ex-
hortationis sue verba declinauit: sicut et p Act. 14
eosdē apostolos dicitur. Uobis oportebat
primū loqui verbū dei: sed quoniā repuli-
stis illud: et indignos vos iudicastis eterne
vite: ecce conuertimur ad gentes. Cū hoc
quoqȝ loco apte subiungitur. Que priꝰ tan- G
gere nolebat anima mea nunc pre angustia
cibi mei sunt. Judea quippe vitam genti-
lium dedignata eam dudū quasi tāgere no-
luit: cuius societatem recipere spreuit: sed
ad redemptoris gratiam veniens ab israe-
liticis īfidelibus repulsa: dum per sanctos
apostolos ad collectionē se gētiliū dilatat:
quasi hoc in cibum esuriens accepit qđ idi-
gnum prius fastidiosa desperit. Predica-
tionis enim sue angustias pertulit: q̄ apud
hebreos despici: quod loquebat vidit: sed
pre angustia cibos quos dudum contēpse-
rat comedit: quia repulsa iudeorum duri-
cia gentiles suscipere populos quos despe-
xerat concupiscit. Quia igitur hec figura-
liter diximus: restat nunc vt moraliter reg

ramus. Vir sancta redemptoris aduentū
sub statere appellatione desiderans: dum
se per eloquium aperit nos ad viuendi stu
dium erudit: dum sua narrat quedam no-
stra indicat: dum de se que recognoscam⁹
B infinuat: nos ad spem trepidos: infirmos-
q̄ꝫ confirmat. Iam quippe per fidem me-
diatoris viuimus: et tamen adhuc pro pur
gatione vitiorum dura animaduersiōis in-
tus flagella sustinemus. Unde ⁊ post sta-
tere desiderium subdit. ((Quia sagitte do
mini in me sunt: quarum indignatio ebibit
spiritum meum.)) Sed ecce vt superius di
ctum est: ⁊ diuine correptionis percussione
configimur: ⁊ tamen adhuc illud est gra-
uius quod de terrore venture iudicis extre
ma animaduersione formidamus. Unde
protinus subinfertur. ((Et terrores militāt
contra me.)) Debet tamen a metu ⁊ dolo
re animas exui: et ad sola eterne patrie
desideria extendi. Tunc enim nobilitatem
nostre generationis ostendimus: si eum vt
patrem diligamus: quem nunc seruili men-
te vt dominum formidamus. Unde p pau
Ro.8. lum dicitur. Non accepistis spiritum serui-
tutis iterum in timore: sed accepistis spiri-
tum adoptionis filiorū: in quo clamamus
abba pater. Modus itaq̄ꝫ formidinis mēs
electi postponat in virtute se amoris exer-
ceat renouationis sue dignitatem deside-
ret: ad conditoris sui speciem anhelet: quē
quousq̄ꝫ conspicere non valet: eternitatem
eius necesse est. idest intimum cibum suū
esuriens expectet. Unde ⁊ apte subditur.

Capitulum. 6.

A Nunquid rugiet onager: cū
habuerit herbam: aut mu
giet bos: cum ante presepe
plenum steterit?)) Qui alij
onagri appellatione signa
ti sunt nisi hi qui in campo
fidei constituti: nullius officij loris ligan-
tur? Uel quos bouis significatio exprimit:
nisi hos quos intra sanctam ecclesiam ad
predicationis officium suscepti ordinis iu-
gum premit? Herba vero onagri ⁊ pabu-
lum bouis: est interna refectio populi fide-
lis. Alij namq̄ꝫ more bouis intra ecclesiam
suscepti officij loris tenētur. Alij more ona
gri sacri ordinis pabula nesciunt: ⁊ i cam-
po proprie voluptatis degunt. Sed cum
quis ex vita seculari interne visionis desi-
derio estuat: cum refectionis intime pabu-
lum concupiscit cum ieiunum se in peregri-
nationis huius cecitate considerans: qui-
bus valet fletibus restat: quasi herbam nō
inueniens onager rugit. Alius quoq̄ꝫ neces-
sitatem suscepti ordinis tolerat: ⁊ in labo-
re predicationis exsudat: ⁊ per eternā iam
contemplationem refici appetit: sed quia
redemptoris sui speciem: necdum conspi-
cit quasi bos ad presepe vacuum ligatus
gemit. Quia enim longe ab interna sapiē- B
tia positi eterne hereditatis non cernimus
viriditatem: velut bruta animalia a deside
rata herba ieiunamus. De qua nimirum
herba redemptoris voce dicitur. Per me Jo.10.
si quis introierit saluabitur ⁊ ingredietur ⁊
egredietur: ⁊ pascua inueniet. Sed plerū-
q̄ꝫ quod esse amantibus grauius solet: san-
ctis bonorum studijs: malorum vita con-
tradicit: ⁊ cum mens ad celeste desiderium
rapitur bene cepta intentione interrumpē
tibus stultorum verbis ac moribus verbe-
ratur: ita vt que iam per contemplationis
animum ad summa euolauerat: ad expu-
gnandam prauorum stultitiam sese ifimis
contra certamina accingat. Unde ⁊ subdi-
tur. ((Aut poterit comedi insulsum quod
non est sale conditum?))Uerba quippe mo
resq̄ꝫ carnalium: quasi cibum se nostris men
tibus ingerunt: vt in delectationis ventre
rapiantur. Sed electus quisq̄ꝫ insulsum nō
comedit: quia prauorum dicta factaq̄ꝫ diiu
dicans ab ore cordis repellit. Paulus ad Col.4
esum mentium inferri insulsa prohibuit: cū
discipulis dixit. Sermo vester semper gra- C
tie sit sale conditus: ⁊ psalmiste quoq̄ꝫ ver-
ba reproborum in cordis ore insulsa sapue
runt cum dicebat. Narrauerunt mihi ini- Ps.118.
qui fabulationes: sed non ita vt lex tua do
mine. Sepe autem carnalium verba dum
se importune nostris auribus ingerunt: in
corde bellum tentationis gignunt: ⁊ quan-
uis hec ⁊ ratio respuat ⁊ lingua reprehen-
dat: cum labore tamē intus vincitur quod
foris eiꝫ auctoritate diiudicatur. Unde ne
cesse est vt nec ad aures veniat quod mēs

s cogitationis aditu vigilans repellat. Sã
cti igitur viri cũ eternitatis desiderijs an-
helant in tãta altitudine vite se subleuant:
vt audire iam que mũdi sunt graue sibi ac
deprimens pondus credant. Valde nãq̃
insolens atq̃ intollerabile estimant quic-
quid non sonat quod intus amant.

Capitulum. 7.

A Ed sepe mens iam p desi-
deria ad sublimia rapitur
iam funditus ab stulta ter
renorũ hominũ locutione
separat: nec tñ adhuc pro
amore veritatis ad perfe-
rendos p̃sentis vite cruciatus accingitur:
iam supna appetit: iã in infimis stulta con-
temnit: sed necdũ se ad pferende aduersi-
tatis tollerantiã dirigit. Unde ꝛ subditur.
((Aut potest aliquis gustare: qd̃ gustatum
affert mortem. Durum quippe est appetere
qd̃ cruciat: sequi qd̃ vitam fugat. Sed ple-
rũq̃ mens iusti ad tantũ se virtutis culmẽ
extendit: vt ꝛ apud se inter rõnis arce presi
deat: ꝛ quorũdã foris stulticiã tollerando
cõuertat. Quos enim ad fortia trahere ni-
timur: eorũ necesse est vt infirma tolleremꝰ
quia nec iacentem erigit: nisi qui status sui
rectitudinẽ p cõpassionẽ flectit. Cum vero
aliene infirmitati cõpatimur: valẽtius a no
stra roboramur vt amore futurorũ mẽs ad
presentia aduersa se preparet: ꝛ cruciatus
B corporis quos timebat expectet. Auctis nã
q̃ desiderijs celestibꝰ angustatur cũq̃ eter-
ne patrie quãta sit dulcedo cõsiderat: p ea
p̃sentis vite amaritudines ardenter amat.
Unde post insulsi cibi fastidium post ĩpossi
bile mortis gustum recte subiungitur. Que
prius tangere nolebat anima mea: nũc pre
angustia cibi mei sunt. Mens enĩ iusti p-
ficiens que prius dum sola ppria curaret
ferre aliena fastidiebat: que minus alienis
compatiens conualescere cõtra aduersa su
peranda nõ poterat: cum ad tollerãda pri
mi infirma se attrahit ad aduersa superã-
da conualescit ita vt p amore veritatis pre
sentis vite cruciatus tanto post fortius ap-
petat: quanto prius infirma fugiebat. In-
clinatione nãq̃ sua erigitur: attractiõe ten-
ditur: compassione roborat: cũq̃ se in amo
re proximi dilatat: quasi ex meditatiõe col-
ligit: quanta fortitudine in auctorem sur-
gat. Charitas nãq̃ que nos ad vim com-
passionis humiliat: altius in culmine cõtẽ-
plationis leuat: ꝛ multiplicata iam maiori
bus desiderijs estuat: iam peruenire ad vi
tam spiritus etiam per cruciatus corporis
anhelat. Quod ergo prius tãgere nolebat C
hoc est presentis vite cruciatus tantũ: post
fortia pre angustia comedit qui desideria
sua nisi capiens ꝛ ipsas quas dudũ timue-
rat: iã p amore celestis patrie penas amat.
Si enim mens in deum forti intentiõe diri-
gitur: quicquid sibi in hac vita amarum sit
dulce estimat: omne qd̃ affligit requiẽ pu-
tat: transire ꝛ p mortem appetit: vt obtine
re plenius vitam possit: funditus extingui ĩ
ĩfimis desiderat: quo verius ad summa cõ-
scendant. Sed hec de cuiuslibet iusti aĩo:
hec de beato Job mente mentior: nisi ipse
subiungat. ((Quis det vt veniat petitio
mea: ꝛ qd̃ expecto tribuat mihi deus? Et
qui cepit ipse me conterat: soluat manum
suã ꝛ succidet me: ꝛ hec mihi sit cõsolatio
vt affligens me dolore nõ parcat.)) Sz hec
fortasse per cõtumaciã expetit fortasse ĩ eo
q̃ se pfecte extingui desiderat in iusticiã fe-
rientis accusat. Absit hoc: nam qua mente
id expecerat: sbbis sequentibus demonstrat
dicens. ((Nec cõtradicã ẽmonibꝰ sancti.))
Nequaq̃ ergo de iniusticia percutiẽtis mur-
murat: q pcussorem suũ ꝛ inter sbera san-
ctũ vocat. Sciẽdũ vero ẽ q2 aliquãdo nos D
aduersarius: aliq̃ñ aũt cõterit deus Ex cõ-
tritione aũt aduersarij a virtute deficimꝰ
per cõtritionẽ vero dñi fracti a vitijs ĩ vir-
tute roboramur. Hanc cõtritionẽ ppheta
pspexerat cũ dicebat. Reges eos in virga Ps. 2.
ferrea: tanq̃ vas figuli cõteres eos. In vir
ga nos dñs regit ꝛ cõterit q2 dispensatio-
nis sue forti rectitudine cum nos interius
reficit exterius affligit. Exterius nãq̃ virtu
tem carnis humiliat: cũ interius intẽtionẽ
spiritus exaltat. Unde hec eadẽ contritio
figuli vasi cõparatur sicut ꝛ per Paulũ di
citur. Habemus thesaurũ istũ in vasis ficti
libus. Qui simul cõtritionẽ ꝛ regimen exp- 2. Cor. 4
mens ait. Licet is qui foris est noster ho-
mo corrumpitur: tamen is qui intus est re-
nouatur de die in diem. Ca. 8.

S Anctus igitur vir qui appropinqua A
re deo etiam per flagella desiderat
p ex spiritũ humilitatis dicat. ((Qui cepit

ipse me conterat. Plerūq3 enim vitiorum
contritionem in nobis agere domin⁹ incho
at: sed cum mens ex ipso exordio profectus
extollit: cūq3 se iam quasi de virtutibus eri
git sevienti contra se aduersario aditū pā
dit qui cordis intima penetrans eē quod i
eodem studium bone inchoationis inuene
rit confringit tantoq3 se vehementius ī ei⁹
confractione exhibet: quanto ⁊ grauius: qa
vel ad modicum fuerat prouectus dolet.
Mat. 12 Unde ⁊ teste euangelio voce veritatis ad
neglectam domum conscientie spūs qui so
lus exijt: cum spiritibus septem redit. Ne
ergo post diuine correctionis exordia anti
quus hostis surripiat: atq3 ad virtutū con
fractionem trahat. sanctus vir congrue ex
B orat dicens: Qui cepit ipse me cōterat. Ac
si aperte dicat. hoc quod in me exorsus est
perficere feriendo non desinat: ne desertum
me aduersario ad contritionem tradat.
Unde ⁊ apte subditur. Soluat manū suā
⁊ succidat me. Sepe nāq3 fiducia lōge pro
speritatis inflati in quodam statu elatiōis
erigimur: cūq3 nos extolli conditor conspi
cit: sed amorem suum erga nos per verbe
ra nō exercet: quasi ad feriēda nostra vitia
manum ligatam tenet. An non affect⁹ sui
manum ligauerat: cum peccanti populo di
cebat: Jam nō irascar tibi: ⁊ zelus me⁹ re
cessit a te: Soluat ergo manum suam dici
tur: exerceat affectum. Recte autem subiū
gitur. Et succidat me: cum eni securos nos
ac de virtutum affluentia elatos repenti
nus vel flagelli dolor: vel infirmitatis ten
tatio percutit: protinus ab status sui verti
ce mentis nostre elatio succisa cadit: vt de
semetipsa nihil audeat: sed infirmitatis sue
ictu prostrata manum leuātis querat. Hic
est ꝙ sancti viri cum de occulta erga se di
spositione suspecti sunt: plus prospera ipsa
pertimescunt: tentari appetūt: flagellari cō
cupiscunt: quatenus incautam mentē me
tus ⁊ dolor erudiat: ne in hac peregriatio
nis via hoste ex insidijs erūpente: sua can
Ps. 16. dem deterius securitas sternat. Hic ps̄ ait
Ps. 37. Proba me domine: ⁊ tenta me. Hinc iter
dicit. Ego ad flagella paratus sum. Quia
enim sancti mentis sue corruptionis vuln⁹
sine putredine non esse considerant: liben
C ter se sub manu medici ad sectiones parāt
vt aperto vulnere virus peccati exeat: qđ
sana cute intus occidebat. Unde ⁊ adhuc
subditur. Et hec mihi sit consolatio: vt affli
gens me dolore: non parcat. Electi quiq3
cum perpetrasse se illicita nouerunt: s3 per
scrutantes inueniūt: quia nulla pro illicitis
aduersa perpessi sunt: immense formidinis
tabescunt: pauore estuant: sinistris agitati
suspitionibus laborant: ne in eternū se gra
tia deserat timēt: quos in presenti vita ma
li sui retributio nulla castigat: timent ne vi
tio que suspenditur: grauior in fine seruet
feriri paterna correctione desiderant: ⁊ do
lorem vulneris medicamina salutis putāt.
Recte ergo nunc dicitur. Hec mihi sit con
solatio: vt affligens me dolore non parcat.
Ac si aperte diceretur. Quis ideo hic qui D
busdam pcit: vt eos in perpetuo feriat: io
me hic feriat non parcendo: vt i perpetuo
parcat. Ex afflictione enim consolor: quia
corruptionis humane putredinem sciens
ad spem salutis ex vulnere certus reddor.
Quod quia non tumētibus: sed humili mente
edidit: subiungendum vt prediximus pate
fecit dicens. Nec contradicam sermonib⁹
sancti. Plerūq3 ad nos verba dei nō sunt
dictorum sonitus: sed affectus operationū
In eo enim nobis loquitur: quod erga nos
tacitus operatur. Beatus igitur Job smo
nibus dei contradiceret: si d' eius percussio
nibus murmuraret. Sed quid de percusso
re suo sentiat indicat: qui sicut iam diximus:
quem ferientem tolerat: sanctū vocat Se
quitur. Capitulum. 9.

Ue est enī fortitudo mea
vt sustineam: aut quis fi
nis meus vt patiēter agā:
Sciendum ꝙ alia iustorū
at ꝑ alia est fortitudo re
proborum. Justorum qp
pe est fortitudo carnē vincere: proprijs vo
luntatibus contraire: delectationē vite pre
sentis extinguere: huius mundi aspera ꝑ
eternis premijs amare: prosperitatis blan
dimenta contēnere: aduersitatis metum in
corde superare. Reproborum vero fortitu
do est transitoria sine cessatiōe diligere cō
tra flagella conditoris insensibiliter perdu
rare. ab amore rerum temporalium: nec ex
aduersitate quiescere: ad inanem gloriam
etiam cum vite detrimento peruenire. ma
licie augmenta exquirere: bonorum vitam

non solum verbis ac moribus sed etiã gla/
diis impugnare: in semetipsis spem ponere
inigratem quotidie sine vllo desiderij defe/
Ps. 30. ctu perpetrare. Hinc est quod per Psalmi/
stam dr ad electos. Viriliter agite: ꝛ cõfun
detur cor vestrum. omnes qui speratis i do
mino. Hinc per prophetaz dicitur reprobis
Esa. 5. Ve qui potentes estis ad potandum vinũ:
ꝛ viri fortes ad miscendum ebrietatẽ. Hic
per Salomonem dr. Quoniam sancti quo
Cant. 3. ꝗ sine vlla debilitate desiderij in eternam
regem contemplantur. En lectulum Salo/
monis sexaginta fortes ambiunt: ex fortissi
mis israel. Hinc pa. contra reprobos i pas/
Esa. 40. sione positi voce redemptoris insinuat di/
cens. Ecce occupauerunt animaz meam: ꝛ
irruerunt in me fortes: Quam bene vtrãqꝫ
fortitudinẽ Isaias complexus est dicens.
Qui confidunt i domino: mutabũt fortitu
dinem. Qui enim nequaꝗ̃ summunt: sꝫ muta
bunt dixit: profecto patenter inotuit: aliam
eẽ que ponitur: ꝛ aliam que inchoatur. An
B non etiam reprobi fortes sunt: q ad pñtis
vite concupiscentiaz tot laboribus currũt:
Periculis se audenter obijciũt pro lucris
contumelias libenter ferunt: ab appetitus
sui libidine nulla victi contrarietate resili/
unt: percussionibus durescũt: ꝛ mala mun/
di tolerant pro mundo: eiusqꝫ vt ita dixeriꝫ
gaudia querentes perdunt: nec tamen hec
perdendo fatigantur. Unde bene ex huma
ni generis voce per Hieremiam dicit̃. In/
Tren. 3 ebriauit me absinthio: ebrius qppe quod
patitur nescit. Absinthio ebrius est: qui pre
amore presentis seculi a sensu rationis alie
nus: dum qcquid pro mundo sustinet leue
deputat: laboris amaritudinem quam to/
lerat: ignorat: quia nimirum delectabiliter
ad cuncta ducitur: in quibus penaliter fati
gatur. At contra vir iustus ad mundi peri
cula pro mundo toleranda esse debilis stu
C det: finem suuꝫ conspicit: vita presens ꝗ̃ sit
transitoria attendit: ꝛ pro ea exterius labo
res perpeti rẽnuit: cuius intrinsecus dilecta
tionem vincit. Beatus igitur Job presen/
tis vite aduersitatibus pressus dicat: ex suo
dicat: dicat ex omnium voce iustoruꝫ. Que
est enim fortitudo mea: vt sustineam: aut
quis finis meus: vt patienter agam? Ac si
aperte insinuet dicens. Mala mundi: pro
mundo tolerare nequeo: quia iam in eiꝰ de
siderio fortis non sum. Dum enim presen/
tis vite finem conspicio: cruciatus eius pa/
tior: cuius appetitum calco. Et quia iniusti
quiqꝫ vt diximus: tanto fortius labores illi
us perferunt: quanto auidius eius delecta
tione pascuntur recte mox eandem repro/
borum fortitudinem subdit dicens.

Capitulum. x.

Nec fortitudo lapidum: for
titudo mea, nec caro mea
A enea ẽ. Quid hoc loco ere
ac lapidibus: nisi insensibi
lium hominũ corda signã
tur. Qui sepe ꝛ supernos
ictus accipiunt: ꝛ tamen nulla discipline p
cussione molescunt. Quo contra electis p
prophetam pollicente domino dr. Tollam
Ezech. 11 a vobis cor lapideuꝫ: ꝛ dabo vobis cor car
neuꝫ. Paulus quoqꝫ ait. Si linguis homi/
i. Cor. 13. num loquar ꝛ angelorum: charitatem aũt
non habeã: factus sum velut es sonãs aut
cimbalum tinniens. Scimus autem quoni/
am percussi lapides clarum sonuꝫ dare ne/
queunt: es vero cum percutitur canorꝰ val/
de sonitus ex eius percussione format. Qui
qdem qꝛ vt lapides vita carent: sensum in
sonitu non habent. Sunt nõnulli q lapidi/
bus similes sunt: vt a pietatis precepto du
ruerunt: vt cum eos percussio superne aiad/
B uersionis examinat: nequaꝗ̃ sonituꝫ humi
lis confessionis reddant. Quidam pro me/
tallo eris in nullo discrepantes: cuꝫ flagel/
la superne percussionis accipiunt: pie con/
fessionis sonitus emittunt. Sed qꝛ humili/
tatis voces ex corde nõ proferunt: ad statũ
salutis reducti mescunt quod promiserunt.
Illi ergo more lapiduꝫ percussi: nec voces
habent: isti autem in nullo eris imitatõem
fugiunt q in percussione positi: bona q̃ non
sentiunt loquuntur. Illi ꝛ venerationeꝫ fe
rientis ꝛ verbera denegant: isti pollicẽtes
quod non impleant sine vita clamant. Uir
igitur sanctus reproborum duritiam inter
verbera fugiens dicat. Nec fortitudo lapi
dum: fortitudo mea: nec caro mea enea ẽ.
Ac si aperte fateretur dicens. Reproboruꝫ
C similitudinem sub discipline verbere fugio
quia nec more lapiduꝫ ita obdurui: vt sub
percussionis stimulo: a ministerio confessio
nis obmutescam. Nec rursum quasi es vo

sem ꝓfessionis resono: ⁊ sensu3 vocis igno-
ro. Sed quia ad percussionem reprobi de
biliter fortes sunt: electi autem valenter in
firmi beatus Job dum forté se per insani-
am non esse asserit: fortem se per statum sa
lutis innotescat.

Capitulum. xi.

Nde ergo hanc candã for
titudinem percepit insinuet
A nedum sibi vires quas ha-
bet arroget potẽter ad mor
tem curat. Plerũq3 eni vir-
tus habita deterius q̃ si de
esset interficit: que dum ad sui confidentiã
mentem erigit: hanc elationis gladio trãs-
figit: Cũq3 eam quasi roborando viuificat
eleuando necat: ad interitum videl3 pertra
hit: quam per spem propriã ab interne for
titudinis fiducia euellit. Sed quia beatus
Job ⁊ virtute pollet: ⁊ in semetipsum fidu-
ciam nõ habet: atq3 vt ita dixerim vires i-
firmus habet apte subiungit dicens. Ecce
nõ est auxilium mihi in me. Patet iam ad
cuius spem percussi animus recurrat: cum
in se sibi auxilium esse denegat. Sed quia i-
Ro.8. firmu3 se in semetipso insinuat: ad maioris
adhuc fortitudinis meritum: quomodo eti
am proximus destituatur adiũgit. Sequit.
((Necessarij quoq3 mei recesserunt a me))
Sed ecce despectus exterius intus solio iu
dicij presidet. Nam eum derelictum se asse
rit: protinus ad sententiam erumpit dicẽs
((Qui tollit ab amico suo misericordia3 ti-
morem domini derelinquit. Quis hoc loco
amici nomine: nisi quilibet proximus desi-
gnatur? Qui eo fidelius nobis iungit quo
precepto nunc a nobis boni operis exem-
plo ad obtinẽdam eternam patriam vera
B citer auxiliatur. Quia autem duo sunt pre
cepta: charitatis dei videl3 amor ⁊ proxi-
mi. Per amorem dei amor proximi gigni-
tur: ⁊ per amorem proximi: amor dei nutri-
tur. Nam qui amare deum negligit: profe-
cto diligere proximum nescit: ⁊ tunc pleni⁹
in dilectione dei proficimus: si in eiusdẽ di
lectionis gremio prius proximi charitate li
gamur. Quia enim amor dei amorem pro
ximi generat: dicturus per legem dominus
Diliges proximu3 tuum: sicut te ipsum pre
Deut.6. misit dicens. Diligens dominũ deum tuũ
vt scilicet in terra pectoris nostri pri⁹ amo-
ris sui radicem figeret: quaten⁹ per ramos
postmodum dilectio fraterna germinaret.
Et rursu3. Quia amor dei ex proximi amo
re calescat: testatur Joannes qui increpat
dicens. Qui non diligit fratrem suu3 quez Jo.4.
videt: deum quem non videt: quomodo po
test diligere? Que tamen diuina dilectio p
timorem nascitur: sed in affectum crescen-
do permutatur. Sepe vero omnipotẽs de-
us vt q̃ntum quisq3 a charitate eius ac p-
ximi longe sit: vel in ea quantum profecerit
innotescat: miro ordine cuncta dispensans:
alios flagellis deprimit: alios successib⁹ ful
cit. Et cum quosdam temporaliter deserit:
in quorũdã cordibus que mala latẽt ostẽ
dit. Nam plerũq3 ipsi nos miseros insequũ C
tur: q felices sine comparatione coluerunt.
Cum enim quis positus in prosperitate di
ligitur: incertum valde est vtrum prosperi-
tas an persona diligatur: amissio autẽ fe-
licitatis interrogat vim dilectionis. Unde
bene quidem sapiens dicit. Non agnoscit Eccl.12.
in bonis amicus ⁊ non absconditur in ma-
lis inimicus. Nec prosperitas quippe ami
cum indicat: nec aduersitas inimicu3 celat:
quia ⁊ ille sepe prosperitatis nostre reuerẽ
tia tegitur: ⁊ iste ex confidentia aduersita-
tis aperitur. Vir igitur iustus in flagellis
positus dicat. Qui tollit ab amico suo miseri
cordiam: timorem domini derelinquit: q̃ ni-
mirum q ex aduersitate proximũ despicit:
aperte conuincitur q̃ hunc i prosperis non
amauit. Et cum omnipotẽs deus ideo fla-
gello quosdã percutiat: vt ⁊ percussos eru
diat: ⁊ nõ percussis occasionẽ boni operis
prebeat: quisq3 percussu3 despicit: occasio
nem a se virtutis repellit: ⁊ tanto se nequi-
us contra auctorem erigit: quãto hunc nec
pium in salute propria nec iustu3 in alieno
vulnere agnoscit. Intuendum vero est q̃
beatus Job sic suam loquitur: vt tot⁹ quo
q3 electi populi per eum vita signetur: quia
enim eiusdem populi mẽbrum est: cum ve
ra que ipse patitur narrat: ea etiam que su
stinet ille denunciat dicens. Fratres mei
preterierunt me: sicut torrens: qui raptim
transit in conuallibus. Reproborum mens
quia sola presentia diligit plerumq3 nunc
tanto aliena existit a verbere: quanto post
extranea remanet ab hereditate: et super-
ba iustos despicit: quos paterna miseri- D

corditer senectutas affligit. Sepe ẜo repro-
bi eandem fidẽ qua viuimus retinent: eius-
dem fidei sacramenta percipiũt: eiusdez re
ligionis vnitate cõtinentur: sed tamẽ com
passionis viscera nesciunt: vim charitatis
qua in deo flagramus ꝛ ꝓximo non agno-
scunt. Recte ergo ꝛ fratres ꝛ pretereuntes
vocantur: qui ex vno matris gremio nobis-
cum per fidem ꝓdeunt: sed in vno charita
tis studio erga deum ꝛ ꝓximũ non figunẽ.
Unde etiam apte torrenti qui raptim trãsit
in cõuallibus comparanẽ. Torrẽs nãꝙ ex
montanis ad ima defluit: ꝛ collectus hye-
malibus pluuijs estibus solis arescit. Qui
enim terrena diligunt: ꝛ spem superne pa-
trie deserunt: quasi ex montibus valles pe-
tunt: quoꝝ tñ hyems ꝑsentis vite multipli
cat. sed estas venturi iudicij exiccat. qꝛ cũ
sol superne districtionis incãduerit: reprobo
rum leticiam in ariditatem vertit. Bene au
tem dicitur raptim transit in conuallibus.
Torrentẽ quippe ad conualles raptim trã-
sire est: prauorum mentes ad ima desideria
sine vllo obstaculo ac difficultate descẽdeꝛ.

Capitulum. 12.

Omnis enim ascensus ĩ la
bore est: descensus in volu
21 ptate: qꝛ per amissum gres
sus ad supiorã tenditur: ꝑ
remissione vero ad inferio
ra declinatur. Ad montis
enim verticem: saxum subuehere magni la-
boris est: eumꝗ a summis ad ima dimitte
re labor non est. Sine mora videlꝫ ꝓruit: q
magnis conatibus ad summa ꝑuenit. Lon
go studio seges seritur: sole atꝗ imbre diu
no nutritur: sed tamẽ vna ꝛ subdita scin-
tilla cõsumitur. Et paulisper edificia ad al
ta ꝓficiunt sed repentinis casibus terrã pe
tunt. Robusta arbor in aera per tarda icre
menta se erigit: sed qꝙd diu ad alta ꝓtu-
lit: semel ꝛ simul cadit. Quia igitur ascen-
sus in labore ẽ descẽsus in voluptate: recte
nunc dicitur. Fratres mei preterierũt me si-
cut torrẽs que raptim transit in cõuallibꝰ.
Quod tamẽ sentiri ꝛ aliter potest. Si enim
cõualles ima penaꝝ loca intelligimus: ini-
qui quippe sicut torrens raptim ad conual-
les transeunt: qꝛ in hac vita quã totis desi
derijs appetũt: diu stare nequaꝗ possunt.
Nam quot dies etatis accipiunt: quasi tot
quotidie gressibus ad finem tendũt: auge-
ri sibi optant tempora: sꝫ qꝛ cõcessa subsiste
re nequeũt. qꝺ augmenta viuendi ꝑcipiũt:
diu viuẽdi spacia totidẽ perdunt. Momẽ-
ta ergo temporꝝ quo sequunẽ fugiunt: quo
accipiunt amittunt. Raptim itaꝗ ad con- B
ualles transeunt: qui in longũ quidẽ volu-
ptatum desideria pertrahunt: sed ad infer-
ni claustra repente ꝑducuntur. Quia enim
hoc etiã tempus qꝺ qualibet longeuitate
extensum est si sine clauditur: longum non
est. Et sine miseri colligunt breue fuisse qꝺ
amittendo tenuerunt. Unde bene ꝛ ꝑ Sa-
lomonem dicitur. Si multis annis vixerit Eccl. xi.
homo: ꝛ in his omnibus letatus fuerit: me-
minisse debet tenebrosi temporis ꝛ dierum
multorũ: qui cuꝫ venerit vanitatis arguun
tur preterita. Stulta etenim mens cuꝫ ma-
lum repente inuenerit quod nequaꝗ prete
rit: eternitatem eius tolerando intelligit:
quia quod preterire potuit vanũ fuit. Sciẽ
dum vero est: qꝺ pleriꝗ agere recta deside
rant: sed sunt nonnulli qui infirmis eorum
mentibus ex ꝑsenti vita contradicunt: cũꝗ
aduersa in infimis perpeti metuũt: in supe-
ni iudicij rectitudinem offendunt. Unde re
cte subiungitur. ((Qui timent pruinã irru-
et super eos nix.)) Pruina quippe inferiꝰ
gelatur. nix antẽ de superioribus ruit. Et C
sepe nonnulli dum temporalia aduersa per
timescunt: districtioni se eterne animaduer
sionis obijciunt. De quibus bene per psal-
mistam dicitur. Illic trepidauerunt timo-
re. vbi non erat timor. Iste neꝗ veritatem Ps. 13.
iam libere defendere appetit: sed tamen in
ipso suo appetitu trepidus indignationem
potestatis humane pertimescit: cũꝗ in ter-
ra hominem cõtra veritatẽ pauet: eiusdem
veritatis iram celitus sustinet. Ille peccato
rum suoꝝ conscius ea que possidet idigen-
tibus iam largiri desiderat: sed tamẽ ne da
tis rebus egeat ipse formidat. Cũꝗ carnis
subsidia reseruãdo trepidus ꝑparat: ab ali
mentis misericordie animã necat. Et cum
pati in terra inopiam metuit: eternam sibi
abundantiam superne refectionis abscidit
Recte ergo dicitur. Qui timent pruinam ir
ruet super eos nix. Quia qui conculcanda
in infimis metuunt: a summis metuenda
patiuntur: ꝛ cum transire nolunt: quod cal
care poterant: iudicium de superius acci-

piunt: quod tolerare nequaquam possunt. Sz
hec agentea mundi gloriam temporaliter
B obtinent. Quid autem tempore vocationis
sue facturi sunt. cum cuncta simul pauidi de-
serunt: que hic cum graui timore seruauer-
runt. Unde et apte subdit. Tempore quo
fuerint dissipati peribunt. Quos enim pre-
sentis vite sollicitudo ordinat: amissio dis-
sipat: et tunc etiam exterius pereunt: qui in-
tus dudum eterna negligendo perierunt.
De glria recte additur. Ca. 13.

A Et vt incaluerint soluentur
de loco suo Iniquitas etenim
quisque cum incaluerit de lo-
co suo soluitur: quia iudicio i-
time districtionis appropin-
quans cum iam per cognitio
nem pene feruere ceperit: ab ea cui dudum
inheserat carnis sue delectatione separa-
Esa. 28. tur. Hinc est enim quod per prophetam de re-
probis dicitur. Et tantummodo sola vexatio
intellectum dabit auditui: quia videlicet eterna
non intelligunt: nisi cum pro temporalibus iam
sine emendatione puniunt tunc mens estuat:
et infructuose penitentie se ignibus inflam-
mat: duci ad supplicium timet: presentem vi-
tam ex desiderio retinet: sed de loco suo sol
uitur: quia oblectamenta carnis deserens ex
duritia per supplicium liquatur. Sed quia nunc
omnes quid abstractionis sue tempore pa-
tiantur audiuimus adhuc aliqua: quibus
in libertatis sue spacio implicantur audia
mus. Sequitur. Ca. 14.

A Inuolute sunt semite gres
suum eorum. Omne quod i-
noluitur: in semetipsum re-
plicatur. Sed sunt nonnul-
li qui seducentibus vitijs
obuiare quasi tota intentio
ne deliberant: sed irruente
temptationis articulo: in deliberationis pro-
posito non perdurant. Alius namque prauo
visu superbie inflatus: cum magna esse pre-
mia humilitatis considerat: aduersus semet
ipsum se erigit: et quasi tumorem turgidi fa
stus deponit: exhibere se quibuslibet contu-
melijs humilem promittit. Sed cum vnius iniu
ria verba pulsauerit: ad consuetam protinus
elationem redit: sicque ad tumorem ducitur:
vt nequaquam quia humilitatis bonum concu-
pierat recordetur. Alius auaritia estuans
augendis facultatibus anhelans is cum pre-
terire omnia velociter conspicit: vagantem
per concupiscentias mentem figit: decernit iam
nihil appetere: adepta tantummodo sub ma
gni moderaminis freno possidere: sed cum B
repente fuerint oculis oblata que placeant:
in ambitione protinus mens anhelat: semet-
ipsam non capit. adipiscendi hec occasionez
querit: et oblita continentie quam secum pepege
rat: cogitationum se stimulis per desideria
acquisitionis inquietat. Alius luxurie tabe
polluitur: et longa iam consuetudine captus te
netur: quanta autem castitatis sit mundicia con
spicit: et a carne vinci turpe deprehendit. Re
stringere ergo voluptatum fluxa deliberat: et
resultare consuetudini: quasi totis viribus se
parat. Sed vel obiecta oculis species vel ad
memoriam reducta cum subita tentatione con-
cutitur: protinus ab pristina preparatione
dissipatur. Et qui contra hanc clipeum de
liberationis erexerat: delectationis iaculo
confossus iacet: sicque eum luxuria eneruem
superat: ac si nulla contra intentionis arma
preparasset. Alius vero iracundie flammis ac
cenditur: eiusque stimulis ad inferendas pro
ximis contumelias effrenatur. Cum vero nul
la furoris animum occasio pulsat: quanta sit
mansuetudinis virtus: quanta patientie al-
titudo considerat: seque etiam contra contu
melias patienter parat: sed cum parua quam-
libet commotionis occasio nascitur: repente
ad voces et contumelias medullitus inflam
matur: ita vt non solum ad memoriam patien
tia promissa non redeat: sed et semetipsam
mens et ea que loquitur conuitia non agno
scat. Cumque furori plene satisfecerit: cum post C
exercitium in tranquillitatem redit: et tunc
se ad silentij claustra recolligit: cum lingue non
patientia: sed procacitatis sue satisfactio fre
num ponit. Uir igitur vel sero post conuitia
illata se cohibet: quia et a cursu sepe spumantes
tes equos non presidentis dextera: sed cam
pi terminus cohercet. Bene ergo de repro-
bis dicitur. Inuolute sunt semite gressuum
eorum: quia recta quidem deliberando ap
petunt: sed ad consueta semper mala repli
cantur: et quasi extra se tensi: ad semetipsos
per circuitum redeunt: qui bona quidem cu
piunt: sed a malis nequaquam recedunt. Esse
quippe humiles: sed tamen sine despectu: esse
contenti proprijs: sed sine necessitate: esse ca-

ri: sed sine maceratione corporis: esse patiē
tes: sed sine cōtumelijs volunt: cūq; adipi-
sci virtutes querunt: sed labores virtutum
fugiunt: quid aliud q̄ exhiberi belli certa-
mina in campo nesciunt τ triumphare i vr
bibus de bello concupiscunt.

Capitulum. 15.

a Q
Uāuis hoc q̄ eorum semite i
nolute memorant: adhuc i
telligi τ aliter possit. Sepe
nāq; nōnulli cōtra quedā
se vitia vehementer accin
gunt: sed subigere negligūt
cūq; se cōtra ista non erigunt. Alius namq;
iam carnem a luxuria edo muit: sed tamen
adhuc mentem ab auaritia nō refrenauit:
cūq; se in mundo pro exercenda auaritia
retinet: cūq; a terrenis actibus non recedit
erūpente occasionis articulo: etiam in luxu
riam labitur quā iam subegisse videbatur.
Alius auaritie estū vicit: sed nequaq; vim
luxurie subdidit: cūq; explēde luxurie pēnaz
preparat: iugo quoq; auaricie quā dudum
edomuit: cordis ceruicem subdit. Alius re-
bellantem iam impatientiā strauit: sed ina
nem gloriam needū vicit. Et cū se per hāc
mundi honoribus inserit: confixus causaz
stimulis ad impatientiā captus redit: cun-
q; inanis gloria ad defensionē sui animū
erigit: τ illam victus tolerat, quā superauit.
Alius iam inanem gloriā subdidit: s; tamē
b impatientiam needum strauit: τ cū multa
resistentibus per impatientiā minatur: eru
bescens non implere quod loqtur sub ina-
nis glorie iugo reuocatur: τ hoc victus per
aliud tolerat: quod plene se vicisse gaude-
bat. Sic ergo ope vicaria refugitiuū suum
vitia retinent: τ quasi iam amissum sub do
minij. sui iure recipiunt: atq; ad vindictam
sibi vicissim tradunt. Peruersorū itaq; in-
uolute sunt gressuum semite: q2 τ si de victa
vna nequitia pedez leuant: regnante tamē
altera: hunc in ea etiā quā deuicerant impli-
cant. Aliquādo vero inuolutis gressuum se
mitis: τ nulla culpa deuicitur: τ alia p aliā
pperpetratur. Nam sepe furto negationis fal
lacia iungitur: τ sepe culpa fallacie piuri
reatu cumulatur; sepe qdlibet vitium impu
denti presumptiōe cōmittitur: τ sepe qd oi
culpa sit grauius: etiā de cōmisso vitio su
perbitur. Nam quāuis de virtute nasci ela

tio soleat: nōnunq; tamen stulta mens de
perpetrata se nequitia exaltat. Sed cū cul-
pa culpe adiungitur: quid aliud q̄ inuolu
tis semitis: atq; innodatis vinculis: prauo
rum gressus ligantur. Unde bene contra per
uersam mentem sub iudee specie per Ysa- Babilonis
iam dicitur. Erit cubile draconū: τ pascua Esa.34.
strutionum: τ occurrent demonia onocen-
tauris τ pilosus clamabit alter ad alterū.
Quid nāq; p dracōes: nisi malicia. Quid c
vero strutionum nomine: nisi hypocrisis de
signatur: Strutio quippe volandi speciem
habet: sed vsum volandi non habet: qui τ
hypocrisis cunctis intuentibus imaginem
de se sanctitatis insinuat: sed tenere vitam
sanctitatis ignorat. In peruersa igit̄ men-
te draco cubat: τ strutio pascitur: quia τ la
tens malicia callide tegitur: τ intuentium
oculis simulatio bonitatis antefert. Quid
vero onocentaurorū nomine: nisi τ lubrici
figurantur τ elati: Greco quippe eloquio
onos asinus dicitur: τ appellatiōe asini lu
xuria designatur: ppheta attestante q ait.
Et: carnes asinorū: carnes eorum. Thauri Ezech.23
autem vocabulo: ceruix superbie demōstra
tur sicut voce dominica de iudeis suphien
tibus per psalmistam dicitur. Thauri pin- Ps. 21.
gues obsederūt me. Onocentauri ergo sunt
qui subiecti luxurie vitijs inde ceruicem eri-
gunt. vnde humiliare debuerant q carnis
sue voluptatibus seruientes expulsa lōge
verecundia non solū se amittere rectitudi-
nem non dolent; sed adhuc etiam de opere
confusionis gaudent. Onocentauris autē
demonia occurrunt: quia maligni spiritus
valde eis ad votum deseruiunt: quos de
his gaudere conspiciunt que flere debue- d
rant. Ubi apte subiungitur: τ pilosus cla-
mabit alter ad alterum. Qui nāq; alij pilo
si appellatione figurantur: nisi hi quos gre-
ci panos latini vero incubos vocātur quo
rum nimirum forma ab humana effigie in-
cipitur: s; bestiali extremitate terminatur:
Pilosi ergo nomie cuiuslibet peccati aspe
ritas designatur quod τ si quādo quasi ab
obtentu rationis icipit: semper tamē ad ir-
rationabiles motus tendit τ quasi homo i
bestia desinit: dum culpa per rationis ima
ginem inchoans vsq; ad irrationabilez ef-
fectum trahit. Nam sepe edendi delectatio
seruit gule: τ seruire se simulat indigētie na

tire: cū𝔷 ventrē in ingluuiem extēdit mem
bra in luxuriam erigit. Pilosus autē alter
ad alterū clamat: cū ꝑpetrata nequicie ad
aliam perpetrandam maliciam ꝓuocat: et
quasi quadam cognitionis voce cōmissa iā
culpa: culpam adhuc que cōmittatur inui
E tat. Sepe nam𝔷 vt diximus gula dicit. Si
abundante alimento corpus non reficis in
nullo vtili labore subsistis: cun𝔷 mentez ꝑ
desideria carnis accenderit: mox quo𝔷 lu
xuria verba ꝓprie suggestionis facit dicēs.
Si misceri deus homines corporaliter nol
let: mēbra ipsa coeundi apta vsibus non fe
cisset: cū𝔷 hec quasi ex ratiōe suggerit: men
tem ad libidinū effrenationem trahit. Que
sepe deprehensa patrocinium mox fallacie
⁊ negationis inquirit rea𝔷 se esse non esti
mat: si mentiendo vitam defendit. Pilosus
ergo alter ad alterū clamat: qñ sub aliqua
ratiocinandi specie peruersam mentē cul
pa subsequens ex occasione culpe preceden
tis illaqueat: cū𝔷 hanc peccata dura at𝔷
aspera deprimunt. quasi cōuocati in ea con
corditer pilosi dominant̄: sic𝔷 fit vt semꝑ
se egressuum semite veterius inuoluant: dū
mentē reprobam culpa per culpam ligat.

Capitulum. 16.

Ed inter hec sciendū ē: ꝙ
aliquando prius oculus i
21 tellectus obtūditur: ⁊ post
modum captus animus ꝑ
exteriora desideria vaga
tur: vt ceca mens quo du
citur nesciat: ⁊ carnis sue illecebris sese libē
ter subdat: aliquādo vero prius desideria
carnis ebuliunt ⁊ post longum vsum illiciti
operis oculum cordis claudunt. Naz sepe
mens recta cernit: nec tamen audenter con
tra peruersa se erigit: ⁊ renitens vincit̄: daz
hoc ipm̄ quod agit diiudicans carnis sue
delectatione superatur. Quia enim plerū
𝔷 prius oculis contemplationis amittitur
⁊ post per carnis desideria huius mundi la
boribus animus subiugatur: testatur San
son ab allophilis captus: qui postq̄ oculos
ꝑdidit deputatus est ad molam: q: nimirū
maligni spiritus postq̄ temptationum stimu
lis intus aciem contēplationis effodiūt: fo
ris in circuitu laborū mittunt. Rursum q̄a
sepe ⁊ recta operatio exterius ꝑditur: et ta
men adhuc rationis lumen in corde retine

tur: ꝓpheta Hieremias insinuat: dum Se
dechie captiuitatem narrat: ordinem capti
uitatis interne denunciat dicens. Occidit
rex Babylonis filios Sedechie in reblatha
in oculis eius ⁊ omnes nobiles Juda occi Jere.39
dit rex Babylonis oculos quo𝔷 Sedechie
eruit Rex quo𝔷 babylonis ē antiquus ho
stis: possessor intime confusionis: qui prius
filios ante intuentis oculos trucidat: q̄a
sepe sic bona opa interficit vt hec se amitte
re ipse qui captus est volens cernat. Nam
gemit plerū𝔷 animus: ⁊ tamen carnis sue
delectationibus victus: bona que gemuit
amans ꝑdit: ⁊ que patit̄ damna cōsiderat:
nec tamen virtutis brachiū cōtra regez ba
bylonis leuat. Sed dum videns nequicie
perpetratione pcutitur: ad hoc qn̄𝔷 pecca
ti vsu ꝑducitur: vt ipo quo𝔷 rationis lumi
ne priuet̄. Tūc babylonis rex extinctus pri⁹
filijs Sedechie oculos eruit: q: malignus
spiritus subductis pri⁹ bonis operib⁹: post
⁊ intelligentie lumen tollit. Quod recte Se
dechias in reblata patit̄. Reblata quippe
multa hec interpretat̄. Si enim quādo𝔷 ⁊
lumē rationis claudit̄: qui prauo vsu ex ini
q̄tatis sue multitudine grauatur.

Capitulum. 17.

Uomō aūt culpa ꝓdeat: et
q̄buslibet occasiōib⁹ erūpat 21
reproboꝝ tn̄ semite semꝑ in
uolute sunt: vt prauis cōcu
piscētijs ꝯdita: aut bona nul
la appetāt: aut potentes in
firmo desiderio ad hec nequaq̄ mētis libe
ros gressus tendant. Recta enī nō aut inci
piunt: aut ipsa fracti itinere ad hec minime
ꝑtingūt. Unū fit plerū𝔷 vt ad amorē suum
lassati redeāt: sese𝔷 ab intētiōe aīi ī carnis
voluptatib⁹ sternāt: sola q̄ trāseunt cogitēt
nulla que secū ꝑmaneāt curent. Unū ⁊ apte
subdit̄. ((Ambulabūt in uacuū ⁊ pibūt.))
In vacuū q̄ppe ambulāt: q nihil secum de
fructu sui laboris portāt. Alius nā𝔷 adipi
scendis honorib⁹ exsudat: alius multipli
candis facultatibus estuat alius ꝓ merēn
dis laudib⁹ anhelat. Sz q: cuncta hec hic
quis𝔷 moriēs deserit laborās in vacuū ꝑ
didit: q secū ante iudicem nihil tulit. Quo
ꝯtra bn̄ ꝑ legē dicitur. Non apparebis in Deut.16
conspectu domini vacuus. Qui enim pro
merende vite mercedem bene agendo non

prouidet: in conspectu domini vacuus ap-
Ps.125. paret. Hinc de iustis per ps. dicitur. Veni-
entes autē venient in exultatione: portātes
B manipulos suos. Ad examen quippe iudi-
cij portantes manipulos veniunt: qui in se-
metipsis recta opera quibus vitam mereā-
tur ostēdunt. Hinc ꝺ vno quoq3 electo ps
Ps.23 iterum dicit. Qui non accipit: in vano ani-
mam suam. In vano nāq3 animam suam
accipit: qui sola pñtia cogitans: que sequā-
tur in perpetuo non attēdit. In vano ani-
mam suam accipit: qui eius vitā3 negligēs
ei curam carnis anteponit. Sed animam su-
am iusti in vano non accipiūt: q2 intentōe
prima ad eius vtilitatem referunt quicqd
corporaliter operant̄ quatenus ꝛ transeū-
te opere: operis causa non trāseat: que vi-
te premia post vitam parat. Sed hec cura-
re reprobi negligunt: q2 pfecto ambulātes
C in vacuum vitam sequentes fugiunt: inue-
niētes perdunt. Melius vero a prauorum
imitatione compescimur: si eorum damnu3
ex fine pensamus. Unde bene etiam cū ex-
hortatione subiungitur. ¶ Cōsiderate semi-
tas themā itinera saba: ꝛ expectate paulis-
per. ¶ Theman quippe auster: Saba autē re-
te interpretatur. Quid hic per austrum q a-
flatu teporis mēbra dissoluit: nisi fluxa vi-
uēdi remissio. Quid per Themā nisi actio-
nis obligatio demonstratur? Qui ei disso-
luta mente ea que terrena sunt appetūt: ne
gressu libero ad deum pgant: ipsi se sua in-
ordinatis conatibus ligant: cūq3 fluxis cō-
uersationis sue actibus implicantur: quasi
remansuros in retis maculis pedes ponūt.
Ut enim paulo superius quosda3 ad de-
uictas iam culpas retrahi per aperta que-
dam: ꝛ non deuicta vicia diximus: ita non-
nulli ad ea que reliquerant redeūt: p q̄dam
que vel honestatis nomīe vel laudis hono-
re palliantur. Na3 sunt plerīq3 q iā aliena
non appetunt: atq3 ab huius mundi iurgi-
is inchoate getis diuidūtur: erudiri sacris
eloquijs sitiunt: vacare supernis contēpla-
D tionibus concupiscunt: nec tamen perfecta
animi libertate curam rerum familiarium
deserunt: cui sepe dum licite seruiunt: etiā il-
licitis huius mundi iurgijs implicant̄: cūq3
terrenās res studiose tueri desiderant: cor-
dis regem deserunt: quam querebāt ꝛ cu3
substantia fugiens continua prouisione p-
tegitur: conceptus in animo diuine sciētie
sermo dissipantur: quia iuxta veritatis sen-
tentiam obortum semen spine opprimunt:
cum verbum dei a memoria importune ter-
renarum rerum solicitudines expellūt. Dis-
solutis itaq3 gressib9 in rete ambulant: que
dum mundum perfecte non deserūt: semet-
ipsos gradiendo obligant ne gradiant̄. Et
sunt plerīq3 q non solum aliena non appe-
tunt: verum etiam cūcta que possiderant: i
mundo derelinquunt: semetipsos despiciūt
nullam presentis vite gloriam requirunt: ab
huius mundi se actibus separant: ꝛ pene
quicquid prosperitatis arriserit calcant. Sed
tamen adhuc vinculo carnalis cognatōis E
obligati. dum amori propinquitatis indiscre-
te defuiunt: ad ea sepe per affectu3 cogna-
tionum redeūt: que iam ꝛ cū proprio dispe-
ctu subegerunt. Cūq3 plus q̄3 necesse ē car-
nis propinquos diligunt: retracti exterius
a cordis quiete parentum cā diuiduntur.
Nam sepe quosda3 videmus q̄tum ad p-
priū studium spectat iam pñtis vite dside-
ria non habere: mūdum ꝛ opere ꝛ professi-
one reliqsse: sed tamē pro inordinatis affe-
ctibus ppinquor̄ pectora irrūpere terre-
narum rerum iurgijs vacare: libertatem i
tunc getis relinquere: ꝛ mundi studia in se
iam dudum detracta reparare. Quo itaq3
isti nisi in rete ambulant: quos a pñti secu-
lo inchoata iam vite perfectio soluerat: sed
inordinatus amor terrene cognationis li-
gat: q enī3 districto studio: ꝛ non dissolutis
gressibus eterne sponsionis premiu3 sequū-
tur: sicut semetipsos pro diuino amore despi-
ciunt: sic cuncta qbus se sentiunt prepedi-
ri postponūt: ꝛ cum pro deo necesse est vt q- F
bus valent cūctis inseruiāt: pro deo priua-
ta obseqa etiam ppinquis negant. Hinc ē Mat.8.i
enim q᷑ qdam cum diceret. Permitte mi-
hi prius ire ꝛ sepelire patrem meum proti-
nus ex ore veritatis audiuit. Sine vt mor-
tui sepeliant mortuos suos: tu aūt vade et
annūtia regnum dei: Qua in re notādum
est: q2 electus ē discipulus: dum a parentis
sepultura compescitur: hoc deuotum qu ē
q̄3 exhibere patri mortuo ex affectu carnali
propter dominum non licet: quod propter
dominum ꝛ exteris debet: hinc rursum veri-
tas dicit.

Capitulum. 18.

I quis venit ad me: ⁊ non odit p̄rem suum ⁊ m̄rem: ⁊ vxorem: ⁊ filios: ⁊ fr̄es ⁊ sorores:
Luc.14. A
adhuc aūt ⁊ animam suam: non pōt me⁹ eē discipulus. Quo in loco videlꝫ dum propinquorum odio: anime quoqꝫ nostre odium subinfertur patenter ostenditur: q2 sic ꝓpinquos sicut nosmetipsos odio habere precipimur: vt hos ad eterna rapientes: eorūqꝫ carnalem gr̄am cū prepedit postponentes: discamus ipsa eos discretionis arte: ⁊ cōuenienter diligere: ⁊ salubriter odio habere: quatenus sic sciat per amorē odiū surgere: vt valeam⁹ eos verius per odiū amare. Hinc rursum per Moysen dr̄. Qui dixerit patri suo: ⁊ matri sue nescio vos ⁊ fratri
Deut.33
bus suis ignoro illos: ⁊ nescierunt filios suos hi custodierūt eloquium tuū ⁊ pactuꝫ tuum ⁊ seruauerunt iudicia tua. Ille eni scire dñꝫ familiarius appetit: q pre amore pietatis nescire desiderat: quos carnaliter sciuit. Graui etenim dāno scientia diuina minuitur: si cuꝫ carnis noticia patit̄. Extra cognatos ergo q̄sqꝫ ac ꝓpīos debꝫ fieri si vult parenti oīuꝫ verius iungi: quatenus eosdē quos ꝓpter deum vtiliter negligit: tanto solidius diligat: quanto in eis affectum solubilem copule carnalis ignorat. Debemus
B
qdem ⁊ temporaliter his q̄bus vicinius iūgimur: plus ceteris prodesse: q2 ⁊ flāma admotis rebus incendium porrigit: sꝫ hoc ipꝫ prius vbi nascitur icēdit. Debemus copulam terrene cognitionis agnoscere: sed tamen hanc cū cursum mentis prepedit ignorare: quatenus fidelis animus in diuino studio accensus: nec ea que sibi sunt in īfimis coniūcta despiciat ⁊ hec apud semetip̄m recte ordinans summorū amore trāscendat. Solerti ergo cura ꝓuidenduꝫ est: ne carnis gr̄a surrepat: atqꝫ a recto itiere cordis gressum deflectat: ne vim superni amoris impediat: ⁊ surgentem mentē superimposito pōdere deorsum premat. Sic etenim q̄sqꝫ propinquoꝝ dꝫ necessitatib⁹ compati: vt tamē per compassionem nō sinat vim sue intētionis impediri vt affectu qdem mentis viscera repleat sed tamen a sp̄ali ꝓposito non
C
auertat. Neqꝫ enim sancti viri adimplēda necessaria propinquos carnis nō diligūt sꝫ amore sp̄alium ipsam in se dilectionē vincunt. Quatenus sic eam discretōis moderamine tempent: vt per hanc in paruo saltē: 1.Re.6.
ac minimo a recto itinere nō declinēt. Quos bñ nobis per significationē vacce innuunt: que sub archa domini ad mōtana tendentes affectu simul ⁊ rigido sensu gradiuntur sicut scriptum est. Tollentes duas vaccas que lactabant vitulos iunxerunt ad plaustrum vitulosqꝫ earū clauserant domi: ⁊ posuerūt archam dei super plaustrū. Et paulo post. Ibant in directū vacce per viā que ducit bethsamis: ⁊ itinere vno gradiebant pergentes ⁊ mugientes: ⁊ non declinantes neqꝫ ad dexteram: neqꝫ ad sinistram. Ecce enī reclusis domi vitulis vacce que sub arche domini plaustro religātur gemunt ⁊ ꝑgunt. Dant ab intimis mugitus: ⁊ tamen ab itinere nō demutant gressus. Amorem qdem per compassionem sentiūt: sed colla posterius non deflectunt. Sic necesse est: vt incendere debeant q sacre legis iugo suppositi: iam per internam scientiam: domini archam portant: quatenus per hoc qd pro pinquorum necessitatibus condolent: acce pto rectitudinis itinere nō declinent. Bethsamis quippe dom⁹ solis dr̄. Archa ergo domini superposita Bethsamis pergere ē: cuꝫ superna scientia ad eterne lucis habitaculum ꝓpinquare. Sed tūc vere Bethsamis tendimus: vt viam rectitudinis gradiētes ad vicina erroris latera nec pro affectu pignoꝝ declinamus. Quorū nimiruꝫ gr̄a mētem nostrā tenere debet: sed reflectere non debꝫ: ne hec eadem mēs: aut si affectu nō tangitur dura sit: aut plus tacta si inflectitur remissa. Ca. 19.

Intueri libet beatū Iob in quo diuini amoris iugo colla cordis attriuerat sub x̄p̄o discretionis moderamine diuine scientie archam portat. Amissis D
nāqꝫ vitulis mugit: quia audita morte filiorum in terram tonso capite corruit: sed recto tamē itinere mugiēs graditur: q2 os eius in gemitu ad dei laudes apitur: cum primus dicit. Dñs dedit: dominus abstulit: sicut domino placuit: ita factum est: sit nomen domini benedictum.

Sed indiscrete mētes hanc viuendi regulā
nesciunt: ꝛ quo vias dei dissolute appetunt
eo a mūdi itinera stulte replicantur: Recte
B igitur sanctus vir post Theman Semitas
saba itinera memorauit. Et q2 quos auster
reprobi temporis soluerat: hos numerū recte
implicationis tenet. Bene aūt prauorum fectā
describens: considerare hec admonet: q2 p
uersa agendo diligimus: sed hec visa i ali-
is diiudicamus: ꝛ que in nobis minus di-
iudicanda credimus: q̄ sint turpia in alio
rum actionib⁹ cognoscimus. sicq3 fit: vt ad
semetipsam mens redeat: ꝛ agere quod re
prehēdit erubescat. Quasi enim a speculo
C feda facies displicet cum mēs a vita simili
i se ipsa q̄ aduerset videt. Ait ergo. ((Con-
siderate semitas themā itiera saba: ꝛ expe-
ctate paulisper.)) Ac si aperte diceret. Hū
na alieni temporis attendite ꝛ tunc spem de
eternis firmius sumitis: si recto cordis ocu
lo quod in aliis displiceat: videtis.

Capitulum. 20.

A Bene autē d'r. Expectate
paulisper. Sepe etenī dū
p̄ntis vite breuitas qua-
si diu perseueratura dili-
gitur: ab eterna spe anus
frangit: ꝛ delectatus p̄n-
tibus desperatōis sue ca
ligine reuerberat. Cūq3 longum putat qđ
a viuendi sibi spacium restat: repēte vitam
Eccli. 2. deserens eterna inuenit que vitare iam ne
queat. Hinc ēst enim quod per quēdā3 sa-
pientem d'r. Ve his q perdiderunt sustinē-
tiam. Sustinentiā videl3 perdunt: q dum
diu se imorari visibilibus estimant: spem in
uisibiliū derelinquūt: cūq3 mens in p̄ntib⁹
figit: vita terminat: ꝛ repente ad supplicia
improuisa pueniūt: que decepti suis p̄sum
ptionibus: aut nunq̄ se contingere: aut tar
Mar. 13. de crediderūt. Hinc ṗitas dicit. Vigilate
1. Thes. 5. itaq3: q2 nescitis diem neq3 horam. Hic rur
sum scriptum ē. Dies dñi: sicut fur i nocte
ita veniet. Mors enim ad rapiendam animā
B ppinquans mime conspicitur: furi i nocte
comparat. Tanto igit debet quasi semper
veniēs metui quāto a nobis non valet ven
tura presciri. Unde ꝛ sancti viri q2 breuita
tem vite indesinēter aspiciūt: quotidie mo
rientes viuūt: ꝛ tanto se solidius mansuris
preparāt: quāto ꝛ nulla eē transitoria sem-
per in fine pensant. Hinc quippe Psalmista
veloci cursu fugere vitam peccatoris aspi-
ciens ait. Pusillum adhuc: ꝛ nō erit pecca-
tor. Hic iterum dicit. Homo sicut fenum di Ps. 36.
es eius. Hic Isaias ait. Omnis caro fenū Ps. 102
ꝛ omnis gloria eius flos feni. Hinc mētes
presumentiū Jacobus corripit dicēs. Que
est vita vr̄a: Vapor ē ad modicum parēs Ja. 4.
Recte ergo d'r. Expectate paulisp. Q2 imē-
sum ē: quod sine termino sequitur: ꝛ parū est
quicquid finit. Longum quippe nobis videri
non deb3: quod cursu sui tpis tēditur: vt nō
sit quod dum per momenta ducit: ipa hec
momēta sua, que officerūt impellūt: atq3 vn
de teneri cernit: inde agitur ne teneat. Be-
ne aūt beatus Job postq̄ breuitatē p̄ntis
vite despiciēs intulit: contra iniquos proti
nus in voce oim3 electorum surgit dicēs. ((Cō
fusi sunt q2 sperauī.)) Cum bonis mala re-
probi ingerūt. si hos a spe itima labefacta
ri ɔspiciunt: effectu deceptionis hilarescūt.
Lucrum nāq3 maximū erroris sui ppagatio C
nem deputant: q2 habere se ad perditionē
socios exultant. Cum ṗo bonorum spes inte
rius figit: ꝛ nequaq̄ malis exterioribus ad
ima declinatur: prauorū mentem ɔfusio oc
cupat: q2 dum puenire ad afflictorum intima
nequeūt: incassum se extitere crudeles eru
bescūt. Sanctus igit vir dicat ex voce sua:
dicat ex vniuersalis ecclesie afflicte gemen-
tisq3 ɔstantia que inter aduersa reproborū
superne retributōis gaudiu3: sine nullo mē
tis defectu desiderat: atq3 ad vitam morē-
do pducat. Confusi sunt: q2 spaui. Ac si ap
te dicat: Q2 duris persecutiōib⁹ reprobi vi
ncī rigoris non emolliunt: erubescentes p-
culdubio laborem sue crudelitatis pdunt.
Unde mox vēture retributōis bona: quasi
iam presentis ɔspicit: ꝛ q reatus in iudicio
reprobis maneat attēdit subdēs. Venerūt
quoq3 vsq3 ad me: ꝛ pudore cooperti sunt.
Usq3 ad sanctam quippe ecclesiam in diē iu- D
dicij reprobi veniunt q2 vsq3 ad ei⁹ tūc con
spiciendam gloriam pducuntur vt ad ma-
iora tunc reatus sui supplicia repulsi vide-
ant: quod pdiderunt. Tunc vero iniquos
pudor cooperit: cu3 eos in ɔspectu iudicis te
stis ɔscientia adijcit. Tunc iudex etern⁹ cer
nitur. sed accusator iterius tolerat. Tunc
omnis ante oculos culpa reducitur: ꝛ mēs
super gehēne incēdia suo grauius igni cru

ciatur. De qbus recte p pphetam dr. Domine exaltetur manus tua: vt non videat: videant ⁊ ↄfundant. Intellectum quippe reproborum nunc merita obscurant: sz tūc cognitio reatus illuminat: vt ⁊ modo secūdam vitam nō videant: ⁊ tunc eam postq̄ amiserant cernant. Nunc quippe eterna itelligere negligunt: vel appetere itellecta cōtemnūt: sed tunc ea intelligētes procul dubio desiderantesq̄ conspiciunt: cum desiderata assequi nequaq̄ possunt.

21 Capitulum. 21.

Ue etiam beati Job sibi amicus eius spāliter ↄgrauant: q duris obiurgationibus sancti viri animum labefactare conabātur. Dixit enim. ((Confusi sunt: quia speraui. Ac si aperte diceret.)) Dū3 me stultis increpationibus ad desperationē flectere nequeunt ipsi temeritatis sue insania cōfunduntur. Uenerūt quoq3 vsq3 ad me: et pudore cooperti sunt. Ac si dicat. Uidētes corporis vulnera: sed mentis constantiam nescientes: dum me de iniusticia increpare ausi sunt: vsq3 ad me necdum venerūt: sed dura me inuectiōe pulsantes dū stare animum inter aduersa deprehendūt: quasi ad me venientes erubescunt. Eo enim ad me veniunt quo me intimis agnoscūt: ibiq3 eos pudor cooperit: vbi me stantem fortiter: exterior iactura non tangit. Sunt vero nonnulli q timere deum nesciunt: nisi cum vel in se experta: vel in aliis cognita aduersitate terrentur. quos ↄspera per audaciam eleuant: contraria p infirmitatem turbāt. Ex quorum scilicet numero amicos suos beatus Job redarguit: cum protinus subdidit dicens. ((Nunc venistis: ⁊ modo videntes plagam meā timetis. Ac si aperte dicat.)) Ego tunc deum timui: cū fultis prosp̄is flagellorum detrimenta non sensi: vos autem quia ex amore deum non metuitis: ex sola eum verberis percussione formidatis. Sequitur ((Nunqd dixi afferte mihi: ⁊ de substātia vestra donate mihi: ⁊ liberate me d manu hostis: ⁊ de manu robustorū eruite me. Si ad personam sancte ecclesie hec verba referuntur. Quia amicos beati Job hereticorum tenere speciem diximus recte se afferit eorum substantiis non indigere hereticorum quippe substantia carnalis sapientia non inconuenienter accipitur: qua dum peruerse fulciuntur: quasi in verbis se diuites ostendunt quam eo sancta ecclesia nō querit: quo hanc spirituali intellectu transcendit. Sepe vero heretici: cum peruersa de fide afferunt: nōnulla contra antiquum hostem subtilia de carnis tentationib⁹ loquūtur. Nā3 nonnunq̄ eo in se quasi sana mēbra operationis ostendunt: quo in fide vulnerati serpentis morsu in capite tenentur. E

Sed sancta ecclesia audire ab his subtilia de tentationibus non vult quia dum vera quedam de conuersatione afferunt: ad falsa perfidie perducunt. Unde recte nūc subditur. Nunqd dixi. ((Afferte mihi: ⁊ d substantia vestra donate mihi: vel liberate me de manu hostis: ⁊ de manu robustorū eruite me.)) Manum quippe hostis: sathane fortitudinem vocat: ⁊ manum robustoru3: vires malignorum spirituum appellat. D

Quos iccirco robustos appellat: quia du3 absq3 carnis infirmitate sunt conditi: prauis eorum annisibus imbecillitas adhuc vincta non obuiat: hoc vero quod subditur. ((Docete me: ⁊ ego tacebo: ⁊ si quid forte ignoraui: instruite me: sub cuius distinctionis liberamine pendeat incertum videtur: vtrum ad hoc subiunctum sit quod intulerat: nunquid dixi: an certe diffiicta a superioribus sententia promatur. Quia per increpationem dicatur. Docete me: ⁊ ego tacebo: ⁊ si quid forte ignoraui: īstruite me. Quod tamen vtriq3 distinctioni conuenit: quia ab intellectus sani tramite per neutra recedit: sed quia hec in transcursu per allegoriam diximus: restat vt moraliter hystoric verba perscrutemur.

Capitulum. 22.

Eatus Job damna rerū pertulerat: malignorum spirituum percussionibus traditus: doloresq̄ vulnerum sentiebat: sed sapientem dei stulticiam diligens stultam mundi sapientiam mentis despectu calcauerat. Igitꝰ contra mundi diuites pauper: contra potētes oppressus: contra sapientes stultus dr̄ria respondet: q2 nec paup eorū substātiā: nec oppressus adiutoriu3 contra robustos:

nec stultus doctrinã sapiẽtie carnalis que-
rit. Sanctus etenim vir q: mente super se-
metipsum rapit: et pauper inopia nõ angu
statur et oppressus nihil patit: et volũtarie
stultus carnalem sapientiã non miratur.
Hinc est enim q oppressus Paulus paup
dicit. Aporiamur: sed non destituimur: per
secutionem patimur: sed non derelinquimur
deijcimur: sed non perimus. Hinc ẽ q sapi-
1. Cor. 4 entiam sancte stulticie insinuans ait. Que
stulta sunt mũdi elegit deus: vt confundat
sapientes: et si qs videtur inter vos sapiens
eẽ in hoc seculo: stultus fiat vt sit sapiens.
Hinc et gloriam oppressiõis: et diuitias de-
siderate paupertatis aperiens dicit. Quasi
2. Cor. 6 morientes et ecce viuimus. Ut castigati: et
non mortificati quasi tristes: semper autem
gaudentes: sicut egentes: multos aũt locu
pletantes: tanq̃ nihil habentes: et oĩa pos-
sidentes. Libet inter hec oculos mẽtis at-
tollere: et electos dei exterius oppssos quã-
ta intrĩsecus arte presideant videre: cũcta
quippe que foris eminẽt oculis eorum ob-
tutibus per despectum iacent. Nam sup
se interius rapti: in alto animũ figũt: et q̃cq̃
in hac vita patiũtur: quasi lõge infra labẽ-
tia atq̃ a se aliena conspiciũt atq̃ vt ita di
cerim: dũ mente extra carnem fieri decertãt
pene ipsa que tolerant ignorant. In horũ
B pfecto oculis quicquid tpaliter eminet: altum
non ẽ: nam velut in magni vertice montis, si
ta psitis vite plana despiciunt seq̃ ipsos p
spũalẽ celsitudinẽ trãscendentes subiecta
sibimet intus vident: queq̃ per carnalem
Exo. 5. gloriam foris tument. Unde et nullis cõtra
veritatem potestatibus parcunt: sz quos at-
tolli per elationem conspiciũt: per spũs au
ctoritatem premũt. Hinc ẽ enim q a deser
to Moyses veniens egypti regem ex aucto
ritate aggredit dicens. Hec dicit dominus
deus hebreorum. Usq̃quo non vis subijci
mihi: Dimitte populum meũ: vt sacrificet
mihi. Cui dum plagis pressus pharao di-
ceret. Ite sacrificate deo vestro i terra ista:
aucta protinus auctoritate respondit. Non
põt ita fieri: abhominationes egyptiorum
imolabimus dño deo nostro. Hinc ẽ q pec
cantem regem Nathan aggrediẽs: cui pri
us similitudinem perpetrate preuaricatio-
nis obijciens: eũq̃ reum pprĩa iudicij voce
2. Re. 12. tenens: protinus adiũxit dicens. Tu es il-
le vir q fecisti hanc rem. Hinc est q vir dei
ad destruenda in idolatriam: samaria mis- C
sus Hieroboam regem super altare thura
iacientem: nõ regem veritus: non formidie
mortis pressus: contra altare itrepidus au 3. Re. 13
ctoritatem libere vocis exercuit dicẽs. Al-
tare altare: hec dicit dñs. Ecce filius nasce
tur de domo David: Josias nomine: et im
molabit super te sacerdotes excelsorũ. Hic
est q achab superbus idolorũ seruitio sub
actus cum increpare Helyam presumeret
dicens. Tu ne es ille vir qui cõturbas isra
el: Helyas protinus superbi regis stulticie- 3. Re. 17
am obiurgatõis libera auctoritate percus-
sit dicens. Nõ ego turbaui israel: sed tu et 4. Re. 3
dom9 patris tui: q dereliq̃stis mandata do
mini: et secuti estis baalim. Hinc ẽ q Heli-
seus verã magistri celsitudinẽ sequẽs: Jo-
ram filiũ Achab ad se cum Josaphat rege
venientẽ ex reatu perfidie confudit dicens.
Quid mihi et tibi ẽ: vade ad pphetas pris
tui et matris tue: et viuit dñs exercituum in
cuius conspectu sto: q: si non vultum Josa
phat regis inde erubescerẽ: nec attẽdissem
quidem te: nec respexissẽ. Hinc ẽ q isdẽ vir 4. Re. 5.
Naaman ad se cũ equis et curribus veniẽte
aũ ostium domus stetit: et talentorũ copie ac
vestiũ vultui nõ occurrit: non ianuam do-
mus aperuit: sed vt lauare septies i iorda- D
ne debuisset per nũcium iussit. Unde et isdẽ
Naamã iratus recedebat dicens. Puta- Act. 4
bam q egrederetur ad me: et stans inuoca
ret nomen dei sui. Hinc ẽ q Petrus cum
eũ sacerdotes ac priñcipes etiam per flagel-
la semẽtes in nomine Jesu loq phiberent:
cũ magna protinus auctoritate rñdit dicẽs.
Si iustum est in conspectu dei vos potius
audire q̃ deum iudicate: non enĩ possum9
que vidimus: et audiuimus non loq. Hinc Act. 23
est q Paulus cũ residentẽ contra verita
tem sacerdotũ pricipem cerneret: eũq̃ mi-
nister illius alapa percussisset non maledi-
ctum perturbatus intulit: sed repletus spũ
sancto: libera voce prophetauit dicens.
Percutiet te deus paries dealbate. Et tu
sedes iudicans me sm legem: et contra legẽ
iubes me percuti: Hinc est q Stephanus Act. 7
contra vim persequentium auctoritatẽ vo
cis exercere: nec moriturus expauit dicẽs.
Dura ceruice et incircũcisi cordibus et ma
nibus: vos semper spũisancto restitistis: si-

erit ⁊ patres vestri ⁊ vos. Ca. 23.
Sed quia sancti viri ad
v̄ba tante altitudinis
zelo veritatis: non aūt
A vitio elationis exiliunt
ibi patenter indicant q
factis dictisq; alijs et
quanta humilitate pol
leant: ⁊ erga eos quos
redarguunt: quāta charitate feruēant ma-
nifestant. Superbia quippe odiū generat:
humilitas amorem. Verba quippe q̄ amor
exasperat: pfecto ex fonte humilitatis ema
nant. Quō ergo Stephanus pferre incre-
patione per elationez potuit: q pro eisdem
quos increpauerat: ad deteriora crescenti-
bus sez lapidantibus flexis genibus ora-
uit dicens. Dn̄e ne statuas illis hoc pecca
tum. Quō paulus contra gentis sue sacer
Ubi. s dotem ac principem asperitatis v̄ba sup-
B biens intulit: qui humilitate se etiam disci-
pulorū seruitio substernit dicens. Non eni
2. Cor. 4 nosmetipsos predicamus sed dn̄m nostruz
Jesuz xp̄m: nos aūt seruos vestros p xp̄m.
Quō petrus per elationē pncipibus restitit
quoꝝ errori cōpatiens reatū velut excusat
Act. 4 dicens. Scio q2 per ignorātiā fecistis sicut
⁊ patres vestri. Deus aūt qui pnūciauit p
os oium pphetarum pati Xp̄m suū: imple
Ubi. s uit sic. Quos ad vitam misericorditer tra-
hit dicens. Penitemini igitur ⁊ conuertimi
ni: vt deleantur peccata vestra. Quō Heli-
seus videre Naamā ex elatione noluit: qui
non solum se cōspici: sed tenere etiā a mu-
4. Re. 4 liere pmisit: de qua scriptū ē. Cūq; venisset
ad virum dei in monte apprehēdit pedes
C eius. Et accessit iezi: vt amoueret eam. Et
ait vir dei. Dimitte eam: aīa eius in amari
tudine est. Quō Helyas superbo regi incre
pationis v̄ba per timorem intulit: qui ante
eius currū humiliter cucurrit: sicut scriptū
3. Re. 18. ē. Accinctisq; lūbis currebat ante Achab.
Quomō vir dei Hieroboā psentiam ex ela
tione despexerit: qui arentē dexterā ei9 salu
ti pstine protinus ex pietate reparauit sicut
scriptum ē. Cūq; audisset rex sermonē ho-
minis dei quē inclinauerat contra altare in
Bethel extendit manū suā de altari dicēs.
Apphendite eū: ⁊ exaruit man9 eius: ⁊ pau
lopost orauit vir dei faciē dn̄i: ⁊ reuersa est
manus regis ad eū: ⁊ facta ē sicut pri9 fue
rat. Quiā eniz supbia gignere virtutes ne
scit: quāta ex humilitate pdit vox increpa-
tionis ostēditur; quā signa comitant. Quō
Nathan cōtra Dauid regē p v̄ba icrepa
tionis timuit: q cū increpāda culpa decesset
in terrā se in cōspectu eius pronus strauit. 2. Re. 12
Sicut scriptū est nūciauerūt regi dicētes.
Adest Nathan propheta. Cūq; introisset
ante cōspectū regis adorauit eum pnus i
terra. Quō Moyses regi egyptio libere re
sistens cū despicere potuit: q deo familiarit Exo. 18
colloquēs sequentē se Jethro cognatū suū
humilis adorauit. Cui9 etiā cōsilio tantaz
obedientiā pbuit: vt post secreta dei collo-
quia magnū lucrum inde duceret: qd foris
ab ore hois audiret. Ca. 24
Ex alijs ergo sanctoꝝ factis
discimus qd de alijs pēsa-
re debeamus. Sācti eteniz
viri nec ex elatione sunt li-
beri: nec ex timore submissi D
sed cū rectitudo eos ad li-
bertatē vocis erigit: consideratio infirmita
tis proprie in humilitate custodit. Culpas
qppe delinquentiū ⁊ si ex alto increpantes
feriunt: semetipsos tamē apud se subtilius
iudicātes quasi i abiectis ponūt: ⁊ quo prа
ua in alijs insequuntur: eo ad reprimēdos
se atrociores redeūt: rursūq; quo sibimet me
liora agentibus nequaq; parcūt: eo viglā-
tius aliena facta rephendūt. Quid eni de
humana potētia mirari exterius poterūt:
qui semetipsos quoq; despiciūt: etiā cū inti
me pene iam arce sublimitatis apprehen-
dunt. Idcirco ergo bn̄ foris dīndicāt alti-
tudinē terrene celsitudinis q2 intus oculuz
non grauat pondus tumoris. Unde ⁊ bea
tus Job cū in amicis dura loquētibus ter-
renā prudentiā: vires: substantiāq; despice
ret dicēs. Nunqd dixi afferte mihi: ⁊ d sub
stantia vestra donate mihi: vel liberate me
de manu hostis: ⁊ de manu robustoꝝ erui-
te me. Docete me: ⁊ ego tacebo: ⁊ siqd for E
te ignoraui instruite me: qd de seipō sentiat
paulo inferius manifestat dicens. Sup pu-
pillū irruitis. In nec itaq; clarius patet quā
te se infirmitatis cōspiciat: quō pupillū vo-
cat. Sequitur. ((Quare detraxistis sermoni-
bus v̄itatis: cum e vobis nullus sit q possit
me arguere.)) Mūdus ipse esse a vitijs de-
q curat aliena corrigere: vt terrena non co

giter: vt desiderijs īfimis nō succūbat: q̄tenus tanto pspicatius alijs fugiēda videat: quāto hec ipse p sciam ⁊ vitā verius declinat: q2 nequaq̄ pure maculā in mēbro cōsiderat oculus quem puluis grauat: ⁊ subiectas sordes tergere nō valet manus que in lutum tenet. Qd iurta antique trāslationis seriē bñ ad Dauid erga exteriora bella laborantē per significationē diuina vox innotuit: cū dicit. Non tu edificabis mihi templū: q2 vir sanguinū es. Dei aūt templum edificat: qui corrigēdis atq3 instituēdis proximoꝝ mentibus vacat. Tēplum quippe dei nos sumus: q ad verā vitā ex eius inhabitatione cōstruimur. Paulo attestāte q ait. Templū dei sanctū ē: qd estis vos. Sz vir sanguinū templū deo edificare prohibet: q2 qui adhuc actibus carnalibus incūbat: necesse est vt instruere spiritualiter mētes proximoꝝ erubescat. Bñ ergo dicit. Quare detraristis sermonibus veritatis cū e vobis nullus sit q me possit arguere. Ac si apte diceretur. Qua temeritate audita reprehenditis: qui peruss. oīa mee causas ignorātis adhuc reprehensibilia pfertis: Seqtur. Ad increpādum tm̄ eloquia cōcinnatis: ⁊ in ventū verba pfertis. Duo sunt genera locutionū importuna valde ⁊ noxia generi humano: Unū qd curat ē puersa laudare. Aliud qd studet semp etiā recta corripere. Illud deorsum cū fluuio ducit: hoc ꝟo cōtra fluenta ꝟitatis obserare ⁊ alueū conat: illud metus pmit: hoc elatio erigit: illud gratiā ex fauoribus captat: hoc ira vt ex certamine ostendatur exagitat: illud in promptu subiacet: hoc semp e diuerso tumet. Ex huius ergo q̄litate beatus Job amicos suos fuisse redarguit cū dicit. Ad increpādū tantū eloqa cōcinnatis. Sz vnde vsq3 ad iniuste increpationis audaciā puenit: ptinus innotuit: cum subiunxit: ⁊ in ventū verba pfertis. In ventum eni ꝟba pferre: ē ociosa dicere. Nā sepe dū ab ociosis verbis nequaq̄ lingua cōpescit: ad temeritatē quoq3 stulte increpationis effrenat: quibusdā eni mune sue gradibus desidiosa mens in fonte lapsus impellitur. Nā dū ociosa cauere ꝟba negligim⁹: ad noxia puenim⁹: vt pri⁹ log aliena libeat ⁊ postmodū detractionib⁹ eoꝝ vitā de qb⁹ loqtur lingua mordeat. Quādoq3 aūt vsq3 ad apertas cōtumelias erūpat. Hinc seminā tur stimuli: oriunt rixe: accenduntur faces odioꝝ: pax tota extinguit cordiū. Unī bene p Salomonē dr. Qui dimittit aquā: caput est iurgioꝝ. aquā quippe dimittere ē linguā in fluxū eloquij relaxare. Quo contra ⁊ in bonam ptem asserit dicens. Aqua pfunda ꝟba ex ore viri: q ergo dimittit aquā caput est iurgioꝝ: q2 q linguā nō refrenat cōcordiā dissipat. Unī e diuerso scriptū ē. Qui iponit stulto silentiū iras mitigat. Ca. 25.

Uia aūt multiloquio quisq3 seruiēs rectitudinē iusticie tenere nō possit. Testatur pphera q ait. Uir linguosus nō dirigek sup terram. Hinc Salomō iterū dicit. In multiloquio peccatū nō deerit. Hic isaias dir. Cultus iusticie silentiū videlz indicans: q2 mentis iusticie desolat: qū ab immoderata locutiōe nō parcit. Hinc Jacob⁹ dicit. Si qs putat se religiosum esse nō refrenans linguā suā sed seducens cor suū: hui⁹ vana ē religio. Hinc rursum ait. Sit omnis homo velor ad audiendū: tardus aūt ad loquendū. Hinc iterū adiungit. Lingua inquietū malū plena veneno mortifero. Hic per semetipsam nos ꝟitas admonet dicēs. Omne verbū ociosū qd locuti fuerint homines reddent de eo rōnem in die iudicij. Ociosum quippe verbū est: qd aut rōne iuste necessitatis: aut intētiōe pie vtilitatis caret. Si ergo ratio de ocioso sermone exigit: pēsandū valde ē que pena illud multiloquiū sequak: in quo etiā per superbie ꝟba peccat. Sciēdū quoq3 est q ab omni rectitudis statu deperetunt q per noxia ꝟba dilabuntur. Humana etenim mens aque more ⁊ circū clusa ad supiora colligit: q2 illd repetit vnī descēdit: ⁊ relaxata deperit: q2 se p infima inutiliter spargit. Quot eni supuacuis verbis a silentij sui cēsura dissipek: quasi tot riuis extra seducik: vnī ⁊ redire iterius ad sui cognitionē nō sufficit: q2 per multiloquium exterius sparsa vim intime cōsiderationis amittit. Totā sese igik insidiātis hostis vulneribus detegit: q2 nulla se munitiōe custodie circūcludit. Unī scriptū est. Sicut vrbs patens ⁊ absq3 muroꝝ ambitu: ita vir qui non pōt in loquēdo cohibere spiritū suum. Quia enim murū silentij non habet: patet inimici iaculis ciuitas mentis: ⁊ cū se per

2. Re. 7
1. Cor. 3
E
B
A
Ps. 139.
Esa. 32.
Ja. 4.
Ubi. s.
Jac. 3.
Mat. 12.
B
Prov. 25.
C

verba extra semetipsum eijcit: apertaꝫ se adversario ostendit: quā tanto ille sine labore superat: quāto ꝛ hec eadem que vincitur: cōtra semetipsam per multiloquiū pugnat. Sed inter hec sciendū est: qꝛ cū p amore nimio a locutione restringimur interdū plus ꝙ̄ necesse est intra claustra silentij coarctamur: ꝛ dū lingue vitia incaute fugimus: occulte deterioribꝰ implicamur. Nā sepe dū ab eloquio īmoderate cōpescimur: graue multiloquiū in corde toleramꝰ: vt eo plus cogitationes in mēte ferueāt: quo illas violenti custodia indiscreti silentij angustat: ꝛ plerūqꝫ tanto latius defluūt: quāto se eē securius estimāt: qꝛ foris a reprehensoribꝰ nō vident̄: vñ mens nōnūqꝫ in superbiā attollitur: eosqꝫ quos loquētes audit: quasi infirmos cōspicit. Cūqꝫ os corporis claudit: quātū se vitijs superbiendo aperiat: nō agnoscit. Linguā etenim premit: cogitationē erigit: et cū se p negligentiā minime cōsiderat: tanto apud se cunctos liberius: quāto ꝛ secretius accusat. Ca. 26.

A Plerūqꝫ autē nimis taciti: cū nulla iniusta patiuntur: eo in acriorē dolorē prodeūt quo ea que sustinēt non loquunt̄. Nā si illatas molestias lingua tranquille diceret: a cōsciētia dolor emanaret: vulnera enim clausa plus cruciant: qꝛ cū putredo q̄ intrinsecus feruet eijcit̄: ad salutē dolor aperitur. Plerūqꝫ nimis taciti dū quorūdā mala respiciūt: ꝛ tñ in silentiū linguā premunt: quasi cōspectis vulneribus vsū medicaminis subtrahūt: ꝛ eo mortis auctores fiunt: quo virus qđ poterant eijcere loquēdo noluerunt: vñ ꝛ imoderatū silentiū si in culpa

Esa. 6. nō esset: ppheta nō diceret. Ve mihi qꝛ tacui. Quid ergo inter hec nisi studiose lingua sub magni moderaminis libratione frenanda est: nō insolubiliter obliganda. Ne aut laxata in viciū defluat: aut restricta etiam

Eccl. 20. ab vtilitate torpescat. Hinc naqꝫ p quēdā sapientē dicit̄. Sapiens tacebit vsqꝫ ad tēps

B vt nimirū cū oportunū cōsiderat: postposita cēsura silentij loquēdo que cōgruunt in vsum se vtilitatis impēdat. Hinc Salomō

Prov. 15 ait. Tempus tacēdi: ꝛ tēpus loquēdi. Discrete quippe vicissitudinū pensanda sunt tēpora: ne aut cū restringi lingua debet p verba se inutiliter soluat: aut cū loqui vtiliter potest: semetipsam pigre restringat. Qđ bñ psalmista considerans breui postulatione cōplexus ē dicens. Pone dñe custodiā ori Ps. 140
meo: ꝛ hostiū circūstantie labijs meis. Hostium naqꝫ aperitur ꝛ claudit̄. Qui ergo ori suo nequaqꝫ ponit obstaculū sed hostiū petijt: aperte docuit q̄ ꝛ per disciplinā retineri lingua debeat: ꝛ ex necessitate laxari: quatenus os discretū ꝛ cōgruo tēpore vox aperiat: ꝛ rursū cōgruo taciturnitas claudat. Qđ quia vel amici beati Job: vel oēs heretici quorū hi speciem tenent seruare nesciunt: in ventū vba pferre perhibent̄: quia nimirū dicta que discretionis pondus non solidat: aura leuitatis portat.

Sancti Gregorij. Liber octauus. Ca. 1.

A Recedenti iam libello tractauimꝰ q̄ beatus Job vim nobis humilitatis sue innotescit dicens. Super pupillū irruitis: ꝛ subuertere nitimini amicū vestrum. Quante naqꝫ infirmitatis se perpendat: insinuat: quem pupillum vocat. Quia vero ab amore recedere charitas etiam lesa nescit: et subuerti velle se queritur: et tamen amicum se esse testatur. Cuius verba vt sepe iam diximus sic eidem specialiter congruunt: vt tamen p hec ex prophetico spiritu etiam sententia fidelis populi ex voce ecclesie vniuersis exprimatur. Que hereticorum contrarietatē tolerans: ꝛ infirmum se per humilitatē cōspicit: ꝛ tamen a seruande dilectionis magnitudine non recedit. Sancte quippe ecclesie populus quia mortui patris est filius pupillus non incongrue dicitur. Cuius resurgentis vitam iam quidem per fidem sequitur: sed necdum per speciem contemplatur. Super pupillum vero heretici irruunt: cū humilitatem fidelis populi importunis falsisqꝫ allegationibꝰ affligunt: ꝛ tñ amicus est quem nituntur euertere: quia fidelis populus: vel ipsos quoqꝫ quos presentes tolerat amādo non desinit ad veritatē

B vocare. Sed inter hec sciendū est: qz sancti viri nec sustinere falsa p infirmitatē metuūt: nec lesi vnq̄ꝫ a veritate conticescūt. Uñ ꝛ subdit. Uerūtñ qđ cepistis explete p̄bete aurem: ꝛ vid. te an mentiar. Quia enim ad iersa ppcti non timet: dicat. Uerūtñ qđ excepistis explete: qz ꝟbo ipsis suis psecutoribus ꝟitatis p̄dicamētū nō subtrahit adiūgat: p̄bete aurē ꝛ videte an mentiar. Ac si apte dicat. Nec ante illatas molestias trepido: nec ingratis auditoribus correctiōis adiutoriū abscōdo: qz ꝛ malis p̄ssus exerceor: ꝛ ipsis meis psecutoribus benigne impensus cresco. Mens quippe sanctoꝝ i hoc tentationū p̄lio: ꝛ munita patientie clipeo ꝛ gladijs amoris accīcta: ad pferenda mala sumit fortitudinem: ꝛ ad rependēda bona exercet benignitatem: quatenus ꝛ odioꝝ tela potēter excipiat: ꝛ amoris iacula valenter reddat. Nequaq̄ꝫ quippe ad bella ar-
C matus pergit qui aut clipeū sumens gladijs non vtitur: aut vtens gladijs clipeo nō munit. Uñ ꝛ miles dei aduersitatis bello deprehensus: ꝛ scutū patientie debet anteferre ne pereat: ꝛ ad p̄dicandū promptus amoris inferre iacula vt vincat. Cuius armature summā paulus breuiter insinuat dicens. Charitas patiens est. benigna est cuz (i. Cor. 13.)
vero vnū ex vtroq̄ꝫ defuerit: charitas nō ē: si videlꝫ malos aut absq̄ꝫ benignitate tolerans nō amat: aut rursum sese sine patientia exhibens negligit tolerare quos amat. Ut ergo a nobis charitas vera teneat: necesse est quatenus ꝛ benignitati patientia: ꝛ rursum patientie benignitas suffragetur.
D Ut magnum quoddam in corde nostro edificiū construens: benignitatis arcē patientia solidet: ꝛ patientie fundata edificia benignitas coronet. Beatus igitur Job promptus ad patientiā dicat. Uerūtamē qđ cepistis explete: benignitate p̄ditus adiūgat: p̄bete aurē ꝛ videte an mētiar: qz ꝟbo sancta ecclesia ex magisterio humilitatis instituta recta que errantibus dicit: nō quasi ex auctoritate p̄cipit: sed ex rōne psuadet: bñ nunc dicitur: videte an mentiar. Ac si aperte dicat. Ea que assero nequaq̄ꝫ mihi ex auctoritate credite: sed an vera sint ex ratiōe pensate. Que ꝛ si quādo dicit qđ ratione comprehendi non valet: ne de occultis humana ratio q̄ri debeat rationabiliter suadet.

Ca. 2.

A Sed sepe heretici dū occasionem rōcinationis accipiunt: ad iurgia cōtentionis effrenant. Uñ ꝛ apte mox subditur. Respōdete queso absq̄ꝫ contentione. Neq̄ꝫ enim heretici inq̄stionibus suis veritatē conant assequi: sed victores videri. Cūq̄ꝫ se foris ostēdi sapientes appetunt: intus p stulticiā elationis sue vinculis ligant. Uñ fit: vt cōtētionū certamina exquirant: ꝛ de deo qui pax nostra ē loqui pacifice nesciunt: atq̄ꝫ ex pacis negocio rixe inuētores fiant. Quibus bñ p paulum dī. Si qs aūt videt esse cōtentiosus: nos talem cōsuetudinem nō habemus: neq̄ꝫ ecclesia dei. Recte aūt subditur. Et eloquentes id qđ iustum ē iudicate. Is nāq̄ꝫ qui loquitur dum verbis suis auditoris sniam expectat: quasi eius iudicio supponit: a quo auditur. Qui igitur in dictis suis reprobatio
B nem metuit: ip̄e prius debet examinare qđ dicit: quatenus inter cor ꝛ linguam equus quidam discretusq̄ꝫ arbiter sedeat: subtiliter pensans si recta ꝟba cor offerat: que vtiliter suscipiens: ad auditoꝝ iudiciū lingua p̄ducat. Beatus igit Job sua cōtra amicos agens: sꝫ cōtra hereticos nr̄a denūciās p̄cipitationē loquentiū reprehēdat: atq̄ꝫ ad eorum mentē ꝟba recolligat dicens. Loquētes id qđ iustum ē iudicate. Ac si apte diceret. Si in eo qđ ad nos p egressum locutionis exitis rephendi nō vultis intus iusticie librā tenete: vt tāto foris qđ dicitur ex veritatis pondere placeat: quāto hoc interius trutina discretionis pensat. Et qz hi erga aliena dicta recta iudicia exerunt: q iudicare prius ppria sciunt: postq̄ꝫ dixit. Loquentes id qđ iustum ē iudicate: apte mox subdit. Et nō inuenietis in lingua mea iniquitatem nec in faucibus meis stulticia personabit. Ac si apte diceret. Si subtilius vestra
C ppenditis verius aliena pensatis: ꝛ cum rectum ceperit esse qđ dicitis: iustū cognoscetis qđ audistis. Nequaq̄ꝫ quippe a mea vobis lingua stulticia resonat: si a vestra conscīētia nō pcedat. Si sic sancte ecclesie studet prius assertiones hostiū falsas ostēdere: ꝛ tūc p̄dicamēta ꝟitatis aperit: qz cū recta se tenere estimāt: recta que audiūt cōtema-

citter impugnāt. Ante ergo necesse ē vt errorem suū heretici sentiant: ne audire veritati ↄtradicant: q̄r ꝛ si camporꝫ sentes arator vomeris scissione non eruit: terra accepta semina in segetes non producit. Et cuꝫ putredinem mediens vulneris aptiōe non eijcit: nequaq̄ȝ in loco putredinis sana caro coalescit.

B Pōn⁹ ergo ꝑuersa destruēs dicat. Loquentes id quod iustum ē indicate post aūt recta adiungens insinuat: ꝛ nō inuenietis in lingua mea iniqtatem: nec i faucibus meis stulticia ꝑsonabit. Solent autē heretici alia apte dicere: alia occulte sentire.

Capitulum. 3.

Er linguā quippe apta locutio: ꝑ fauces vero occulta detractō d̄signatur. Sācte ergo ecclesie: nec i lingua iniquitas: nec stulticia in faucib⁹ resonat: q̄r ea que per publicā locutionē predicat: ēt per intimam fidē seruat: nec in aperto aliud docet atq̄ȝ in occultis aliud retinet: sȝ ꝛ quod sentit: loquendo docet ꝛ quod loqtur: viuēdo custodit: ac de sapientie superne ↄuiuio qcquid per linguā predicatōnis emanat: hoc ꝑ fauces tacite expectatōis d̄gustat. Sȝ beatus Job vnum scilȝ membꝝ vniuersalis ecclesie sua insinuās atq̄ȝ electorꝝ oīuȝ corda manifestans: oē quod sentit apiat: vt mentis eius rectitudinē attestatio locutōis innotescat. Seqtur.

Ca. 4.

10bb7

A Militia est vita hois super terram ꝫ Hoc i loco trāslatione veteri. nequaq̄ȝ militia vita hois nūcupat̄: sȝ tētatio: sȝ si vtriusq̄ȝ verbi sensus aspicit̄: diuersum qdē est quod exterius resonat sȝ vnuȝ eundēq̄ȝ ↄcorditer itellectū format. Quid eni nisi pugna ↄtra malignos sp̄ūs noie tētatōis exprimitur? Et qd appellatōne milicie nisi ↄtra hostes exercitium designatur? Tētatio itaq̄ȝ ipa militia ē. q̄r dū ↄtra malignorꝫ sp̄ūum isidias vigilat: in bellorꝫ procinctu ꝓculdubio exsudat. Notandum ꝟo q̄ȝ hec eadem vita hois nō tentatōeȝ habere d̄r: sȝ ipsa tentatio ēē ꝓhibetur. Sponte quippe a statu conditōis lapsa: ꝛ corruptōis sue putredini subdita: dū sibi ex semetipsa molestias gignit: hoc est iā facta quod tolerat. Q̄r.n. statum mētis inclinata deseruit: qd in se: nisi modū varietatis inuenit.

B Unde nunc ꝛ si ad summa apperēda se erigit mutabilitatis lubrice impulsu protinus ad semetipsam cadit: vult enī in ↄtemplatiōe stare: sed nō valet: cogitationis gressum figere n.titur: sȝ infirmitatis sue lapsib⁹ eneruatur. Que nimiꝝ mutabilitatis sue onera quasi volens expetiit: nolens portat. Quietus homo possidere carneȝ potuit: si dn̄i ab auctore conditus: possideri voluisset. Cūq̄ȝ se erigere contra conditorem studuit: in semetipsum protinus carnis contumeliam inuenit. Sed q̄r cum culpa simul ab origine etiam pena ꝓpagatur: inserto infirmitatis vitio nascimur: ꝛ quasi nobiscum hostē deducimus queȝ cum laborꝫ superam⁹. Ipsa ergo hois vita tentatio ē: cui ex semetipsa nascit̄ vnde pimatur. Que ꝛ si semꝑ ex virtute succidit quod ex infirmitate generat: semper tamē ex infirmitate generat: quod ex virtute succidat. Sic itaq̄ȝ humana vita tentatio ē: vt ꝛ si tam ab iniqtatis perpetratione compescitur: in ipsis tamē bonis opibus modo malorꝫ memoria: modo seductionis caligine: modo itentōis sue interruptione fulcitur. Alius nāq̄ȝ a luxuria carnē iaȝ refrenat: sed tamē adhuc luxurie fātasmata tolerat: q̄r que volens fecit: horꝫ inuitus meminit: ꝛ penā sustinet: quod volūtatem putauit.

C Quia vero ad venieram culpā retrahi metuit: ventrem mire abstinentie vigore restrigit: vultusq̄ȝ ex abstinentia palescit. Cūq̄ȝ in facie pallor aspicitur: reuerenda ab hoibus vita laudatur moxq̄ȝ ianis gloria ad abstinētis animum cum ꝟbis fauoris venit quā concussa mens dū subijcere nō valet: cum ꝑ quem venerat tergere a facie palloreȝ querit: sicq̄ȝ fit vt ifirmitatis neribus ligata: aut pallorē abstinētie fugiens: iterū per alimenta subdi luxurie metuat: aut impulsu luxurie per abstinentiaȝ superans: pallorē inani glorie militare pertimescat. Alius lapsum superbie superās toto desiderio iam statū humilitatis apphendit. Cūq̄ȝ superbiētes quosdā vsq̄ȝ ad oppressionē innocentiū erūpere conspicit: zeli excitatione succensus postponere aliquantus cogitur: quod decreuit: vim rectitudinis

exerit: prauisq; non mansuetudine: s; aucto
ritate contradicit. Uel plerūq; fit: vt aut hu
militatis studio zelum rectitudinis deserat
aut rursum zelo rectitudinis turbet humi
litatis studium quod tenebat. Cūq; serua
ri simul et zeli auctoritas: et propositiōis hu
militas non possit: sibimetipsi homo ex per
turbatione incognitus redditur: ita vt ve
D hemēter ambigat ne apud seductū animū
aut superbia se auctoritatem zeli insinuet:
aut torpor pauidus humilitatem fingat.
Alius quāta sit fallacie culpa cōsiderans: mu
niri se arce veritatis decernit vt ex ore eius
iam falsus sermo nō pcedat: seseq; funditus
a mēdacij trāsgressione disiūgat. Sed fit ple
rūq; vt cū verum dr: vita proximi grauetur
cūq; in genere alteri lesionē metuit: ad hoc
qd deuitauerat fallacie vitiū quasi ex stu
dio pietatis redit: sicq; fit vt et si malicia mē
tem non teneat: in ea tamē veritatis radiū
vmbra mendacij obscurat. Unde et sepe qui
pcōtatus qsq; cōticescere nō valet aut fal
sum dicēs suam mētem trucidat: aut vera
eloquens pximi vitam grauat. Alius amore
cōditoris excitatus a terrenis cogitatio
nibus mentē curat assidua orōne suspēde
E re: atq; hāc in secreta gēis intime securita
te collocare: s; in ipso sue orōnis ascensu dū
eleuari ab infimis nititur: infirmorū fantas
mate reuerberat: atq; ad īuendam lucem
mētis oculus tenditur: s; ex corporeo visu
surgētibus terrenarum rerū imaginib' ob
scuratur. Unde fit plerūq; vt intēdētis ani
mus ipsa sua īfirmitate fatigatus: aut orō
nem deserens desidia torpeat: aut si diu in
oratione permanserit: ante oculos eius im
portunarū imaginū caligo densescat.

Capitulum. 5.

Bene ergo dr. Tentatio ē
vita hois super terrā: qui
ibi quoq; reatū descensio
A nis inuenit: vbi se pfectū
cōprehēdere ascēsiōis pu
tauit: et inde mens cōfun
ditur vnde surgere a con
fusione nitebat vt per hoc ad semetipsam
diuerberata redeat: per quod semetipsā iā
collecta et coadunata trāsiebat. Iste ab eru
ditōe diuine legis alien' ignorantia sua de
primitur ne qd optinēde salutis operetur:
iste diuine legis sciētia preditus: dum sibi
pre ceteris gaudet intellectū suppetere qui
priuato gaudio exultat: percepti intellect'
in se munera dissipat: et inde in iudicio cete
ris deterior exhibetur: vnde clarior ceteris
ad tempus ostenditur: hanc q; virtutū do
na nō subleuant: et viam simplicem rectitu
dinis declinans: et velut extraneū se a cele
sti munere deputans: quasi eo securius pra
ua agit: quo superni doni sublimia mune B
ra nō percipit. Illum pphetie spūs replet:
ad prescientiam subleuat eiq; ventura que
q; quasi iam pñtia ostendit. Sed dum sepe et
in multis sup semetipsū tollitur vt futura ve
raciter contēplet: mens in sui cōfidentiā de
ducta eum quem habere semp non potest
semp sibi ad esse prophetie estimat cūq; oē
quod senserit pphetiam putat. q; sibi hanc
et cum non habz tribuit. et inqtum hēre po
tuit amittit. Sicq; fit vt inde post aliorum
merita tristis redeat. Unde estimatōe oīuz
letus pcibat. Tentatio est ergo vita hois
super terram q; aut aliena a virtutib' ad ce
leste premiū surgere non valet: aut ditata
donis spūalib' aliquādo deterius ex occa
sione virtutum ruit.

Capitulum. 6.

Quia aūt Paulo superius
hoc eē tentatōem quod mi
litiam diximus: sciendū sū
opere est q; quoddā nobis A
appellatione militie ampli
us q; noie tentatōis innuit:
hoc nāq; nostro itellectu expssione militie
augetur: quod nimirum per miliciam ad fi
nem quotidie tēditur: cūq; per ordinē mili
tie locis crescit: tota simul hoī militia defi
cit. Militia ergo est vita hois super terrā
q; et sicut superius diximus: vnusqsq; dum
quotidie ad vite terminū per tempoz aug
mentū tendit: augendo vitam viuere desi
nit. Dies quippe expectat vt veniant: s; cum
ad augmētu vite veniunt iam ab augmen
to vite subtrahūtur: q; et itineranti gressus
dum in anteriora pficit quod restat iter de
crescit. Uita ergo nostra militia ē: que quo
ad augmentum ducit eo vt non sit finitur.
Bene igitur dr militia ē vita hois sup ter B
rā: q; dum per spacia tempoz crescere ap
petit: ab eodem spacio quod pdendo colli
git crescendo pertransit. Unde et apte quo
q; militie cursus exprimitur cum protinus

subinfertur (Et sicut mercenarij dies eiꝰ)
Dies suos mercennarius euolui citius ex-
optat. vt ad laboris sui premiū sine tardita
te perueniat. Dies itaqȝ hoīs vera ⁊ eter-
na sapiētis recte mercenarij diebꝰ compa-
ratur: qꝛ p̄sentem vitam viā non patriā: mi-
litiam nō palmā deputat: ⁊ eo se abesse lō-
gius a premio conspicit: quo tardius ad fi
nem venit. Considerandum quoqȝ ē ꝙ mer
cēnarius in alienis laboribus exsudat: sed
tamen sibi premiū ꝓpriū preparat. Voce
Jo. 18. autem redēptoris nostri dr̄. Regnum meū
non ē de hoc mundo. Omnes ergo q spe ce
lestiū prediti exercitio vite p̄ntis atterimur
in alieno laboramus. Nā sepe ⁊ reprobis
seruire cogimur: mundo que mūdi sunt red
dere coartamur: ⁊ in alieno qdē labore fa
tigamur ⁊ tamen premia nostra percipimꝰ
⁊ per hoc peruenimus ad ꝓpria ꝙ pure mi
nistramus aliena. Quo contra qbusdā ꝟi-
Luc. 16 tas dicit. Si in alieno fideles nō fuistis: qꝺ
vestrum est qui credet vobis?

Capitulum. 7.

Ciendum quoqȝ ē ꝙ mer-
cēnarius solicite curat in-
spicere: ne vnꝗ̄ dies vacu-
us labatur ab opere: ⁊ ex-
pectat finis temporis: ne i
anis veniat ad remunera-
tionē. In laboris nāqȝ studio conspicit: qd
percipere in tempore remunerationis possit.
Nāqȝ cum opus crescit p̄mij fiducia profi
cit: cū vo opus torpuerit: spes a remunera-
tione lassescit. Vn̄ ⁊ electꝰ quisqȝ vitam suam
quasi mercēnarij dies pensans: tāto fiden-
tius spe tendit ad premiū: q̄nto nūc robusti
us ꝑdurat ad laboris incrementū: q sit de-
cursus p̄ntis tp̄is pēsat: dies cū operibꝰ nu
merat ne a labore vacua transeāt: momē-
ta vite formidat aduersis gaudet passione
reficit: merore refouet: quasi subsequentis
vite premijs tanto se remunerari largiꝰ cō
spicit: quāto pro amore illiꝰ quotidianis se
Ps̄. 45. mortibus verius impendit. Hinc nāqȝ ē ꝙ
B cunes superne patrie conditori eius Psal-
miste vocibus dicit. Propter te mortifica-
1. Cor. 5 mur tota die: hinc Paulus ait. Quotidie
morior p gloria vestra fratres hinc itez di-
cit. Ob quā cām hec patior: sed non cōfun
dor: scio enim cui credidi ⁊ certus sum: q̄a
potens est depositum meū seruare in illum
diem. Sancti igit̄ viri quod labores nūc ꝟi-
tati cōmendantes exhibent: tot iam remu-
nerationis sue pignora intra spei cubiculū
clausa tenent: sed grauius nūc sentit̄ estus
in opere: vt quandoqȝ refrigerium percipia
tur ex q̄te. Unde ⁊ apte mox subditur. Si
cut seruus desiderat vmbram ⁊ sicut mercē
narius prestolatur finem opis sui. sic ⁊ ego
habui mēses vacuos ⁊ noctes laboriosas
enumeraui mihi. Umbram quippe seruo de
siderare ē: post temptationis estum sudorem
qȝ operis eterni refrigerij regem querere.
Hanc nāqȝ vmbram seruus ille desidera-
uerat: q dicebat. Sitiuit anima mea ad de Ps̄. 41.
um viuum quādo veniam ⁊ apparebo an
te faciem dei. Et rursum. Heu me qꝛ incola Ps̄. 119.
tus meus prolongatus est: Qui quasi a la-
bore agri estum fugiens: atqȝ ad obtinēdū
regem refrigerij tegmen querens iterū di- Ps̄. 41
cit. Ingrediar in locum tabernaculi admi Phi. 1.
rabilis: vsqȝ ad domum dei. Hanc vmbrā
comprehendere Paulus anhelabat: desi- C.
derium habens dissolui ⁊ cum Christo eē.
Ad hanc vmbram ex desiderij iam pfectio Mat. 20
ne peruenerant q dicebant. Nos qui por-
tauimus pondus diei ⁊ estus. Bene autē
qui desiderare vmbram dicitur seruus vo
catur: qꝛ electus quisqȝ quousqȝ infirmita-
tis conditione constringitur. sub dominan-
tis corruptionis iugo quasi sub estus auxie
tate retinetur: quia minimꝫ cum a corruptio
ne exutus fuerit: tūc sibimetipsi liber ⁊ trā Ro. 8.
quillus innotescit. Unde ⁊ recte etiam per
Paulum dr̄. Ipsa creatura liberabitur a
seruitute corruptionis in libertatem glorie
filiorum dei. Electos enim nunc pena cor-
ruptionis aggrauat: sed tunc incorruptiōis
gloria exaltat ⁊ ad quātum presentis neces
sitatis pondera nunc in dei filijs de liber-
tate nihil ostenditur: tātum vero ad subse
quendam libertatis gloriam tunc in dei fa
mulis de seruitute nihil apparebit. Creatu
ra ergo seruitute corruptionis exuta et di-
gnitate libertatis accepta in filiorū dei glo
riam vertitur: qꝛ vnita deo per spūm qua-
si hoc ipsum ꝙ creatura est transisse ac sub
egisse declaratur: sed qꝛ adhuc vmbrā de-
siderat: seruus est: quia quousqȝ estum ten-
tationum tolerat: iugum misere conditōis

portat. Ubi apte subditur. Et sicut mercen
narius pstolatur finē opis. Mercēnarius
eteni cum facienda opera cōspicit mentem
ptinus ex longinqtate: et pondere laboris
adicit: cum vo lassescentem animū ad con
siderandum opera pmiū reuocat: vigorez
mox animi ad exercitium laboris reformat:
et qd graue ppendit ex opere: leue estimat
B ex remuneratione. Sic e cōtra quis dū mun
di huius aduersa patiunt: cum inhonesta
tes: cōtumelias: rez dāna: cruciatus corpo
ria tollerant: esse grauia qbus exercētur pē
sant: sed cum mētis oculū ad eterne patrie
consideratione z tendunt: ex comparatione
premij: q̄ sit leue qd patiantur inueniunt.
Qd ēnim valde esse importabile ex dolore
ostenditur: consideratiōe prouida ex remu
neratione leuigatur. Hinc ē q paulus sem
per scipo robustior contra aduersa erigitur
qz nimirum finem sui opis sicut mercēna
rius pstolatur. Graue nāqz qd sustinet esti
mat: sed leue hoc per pmij considerationez
2.Cor.xi. pensat. Ipse qppe q̄ sit graue qd patit in
dicat: qui in carceribus abundātius i pla
gis supra modum in mortibus frequenter
se fuisse testatur: qz a iudeis qnquies qua
dragenas vna min⁹ accepit qui ter virgis
cesus ē: semel lapidatus est: ter naufragiū
passus: nocte et die in pfundo maris fuit q
picula fluminum: latronū ex genere: ex gēti
bus: i ciuitate: in solitudine: in mari: in fal
sis fratrib⁹ ptulit: q in labore: et erūnis et ie
iunijs multis: in fame et siti: in frigore et nu
ditate laborauit: q foris pugnas itus timo
res sustinuit: q vltra vires grauatū se asse
2.Cor.i. rit dicens. Supra modum grauati sumus
E supra virtutem: ita vt tederet nos etiā viue
re. Sed quō remunerationis linteo sudo
res tanti laboris tergat: ipse denunciat di
Ro.8. cens. Non sunt condigne passiones huius
temporis ad futuram gloriaz que reuelabi
tur in nobis. Finem itaqz operis quasi mer
cēnarius pstolat: qui dū pfectū remunera
tionis cōsiderat vile estimat qd pene defi
ciēs laborabat. Apte aūte subdit. Sic ego
habui mēses vacuos: et noctes laboriosas
enumeraui mihi. Electi qppe cōditori rez
seruiūt: et sepe rerū inopia coangustant: p
amorē deo iherēt: et tamē vite psentis sub
sidio egent. Qui igitur p actiōes suas pre
sentia nō querūt: a mundi cōpendijs men
ses vacuos ducūt noctes quoqz laboriosas
tollerāt: qui aduersitatū tenebras nō solū
vsqz ad inopiā: sed sepe ad corporis crucia
tum portāt. Despectū nāqz egestatēqz ppe
ti laboriosum bonis mētibus nō est: sz cum
vsqz ad afflictionē carnis aduersitas ptīt:
labor pculdubio ex dolore sentitur.

Capitulum. 8.

Potest etiā nō incōuenien
ter intelligi q sanctus ql
q mēses vacuos sicut mer A
cēnarius ducit: qz laborez
iam sustinet: sz pmiū nec
dū tenet: hoc tollerat: illd
expectat. Noctes vo la
boriosas enumerat: qz aduersitates sibi p
sentis temporis sese in virtutibus exercēdo
coaceruat. Nā si psperitate in mēte nō appe
tit: min⁹ fortasse aspera que mūdi sunt sen
tit. Que tñ snia si ad vocem sancte ecclesie
ducitur: intellectus eius paulo subtilius in
dagatur. Ipsa qppe vacuos mēses habz:
que in infirmis suis mēbris terrenas actio
nes absqz vite premio: defluentes sustinet.
Ipsa noctes laboriosas enumerat: que in
mēbris fortibus multiplices tribulationes
portat. In hac etenim via quedā laborio
sa sunt: quedā vacua: quedā vo vacua si
mul et laboriosa. Amore qppe cōditoris p
sentis vite tribulationibus exerceri: labo
riosum qdez est: sed vacuum nō est: amore
aūt seculi voluptatibus solui: vacuū qdez
est: sed nō laboriosum: amore vo eiusdē se
culi aduersa aliqua pati: et vacuum simul
est et laboriosum qz et ex aduersitate mens
affligitur: et remunerationis pmio non reple
tur. In his itaqz sancta ecclesia qui in ea B
iam positi adhuc voluptatibus defluunt: et
pinde fructu boni operis nō ditant mēses
vacuos ducit: quia vite tēpora sine retribu
tionis munere expendit. In his enim qui
eternis desiderijs dediti: mundi huius ad
uersa patiuntur laboriosas noctes enume
rat qz tribulationū tenebras: quasi in cali
gine vite psentis portat. In his aūt qui et
transeuntem mundū diligunt: et tamē eius
cōtrarietate fatigant: simul mēses vacuos
et noctes laboriosas tolerat: qz eorū vitā re
tributio subsequens nulla remunerat: et pre
sens tribulatio angustat. Recte autem ne
quaqz dies sed in eis mēses vacuos habe

re se perhibet mensium quippe nomine: dierꝫ
C collectio & summa signatur. Per dieꝫ ergo
vnaqueqꝫ actio exprimi potuit p meses au
tem actionũ finis innuitur. Et sepe cum in
hoc mundo aliqd agimus: intenta spei ala
critate suspensi: hoc ipm qd agimus vacuũ
non putamus: sed postqꝫ ad actionũ termi
num puenimus nõ obtinentes que appeti-
mus: laborasse nos in vacuũ dolem⁹. Nõ
solũ igitur dies sed mẽses vacuos ducim⁹:
cũ nos in terrenis actionib⁹ sine fructu la-
borasse nõ ex actionũ pncipio sed fine pẽsa
mus. Cum enim labores nostros aduersi-
tas sequitur: quasi vite nostre vacui menses
arguuntur: qꝛ ex cõpletione actionũ agno
scitur qꝫ frustra in actionibus sudabatur. Sꝫ
qꝛ in sacro eloquio nõnũqꝫ nox pro ignorã
B tia ponitur paulo attestãte qui venturã vitã
i. Thes. 5 scientibus discipulis dicit. Oẽs vos filij lu
cis estis & filij diei: non sumus noctis neqꝫ
tenebrarũ: quibus premisit: vos aũt fratres
non estis in tenebris vt vos dies illa tanqꝫ
fur cõprehendat: pot hoc in loco ex eorum
persona nox sancte ecclesie accipi: qui post
ignorantie sue caliginem ad amorem recti-
tudinis redeunt: & veritatis radijs illustra-
ti fletibus diluunt qd errauerunt. Illumia
tus etenim quisqꝫ respicit qꝫ turpe fuerit: qd
presentis vite amore laborauit. Ca. 6.

A Meis ergo sancta ecclesia
in quibus ad vitam reuer-
titur: laborẽ suum estuanti
seruo & desiderãti finẽ mer-
cẽnario comparat dicens.
Sicut seruus desiderat vm
bram: & sicut mercẽnarius prestolatur finẽ
operis sui: sic & ego habui mẽses vacuos: &
noctes laboriosas enumeraui mihi. In cõ
paratione etenim duo sunt que pmisit: i ex-
pressione etiã fatigationis duo ptinus sub
didit. Ad estuãtẽ quippe mẽses vacuos red-
didit: qꝛ quo magis eternũ refrigeriũ que-
ritur eo magis cõspicitur qꝫ vacue pro ista
vita laboratur. Ad prestolantẽ vero laborio
sas noctes subintulit: qꝛ quo magis ex ter-
mino operis pmiũ qd assequamur inspici-
mus: eo magis ĩgemiscimus diu nos nescis
se qd querimus. Vñ & ipsa penitẽtis cura
vigilanter exprimitur: vt laboriosas noctes
enumerasse diceretur: qꝛ quantuꝫ veri⁹ ad
deum reuertimur: tantuꝫ subtilius labores
quos per ignorantiã in hoc mundo pertu-
limus: dolẽdo pensamus. Nã quo vnicui-
que plus dulce fit qd de eternis desiderat:
eo ei magis graue ostenditur: qd pro pre-
sentium amore tollerabat. Si vero ad solã
historiam sequẽtia uerba pensant: per hec
procuidubio aius dolentis exprimitur qua
liter p diuersos motus desiderij mesticia im
pellente variatur. Nam subditur. Si dor-
miero dicã: quãdo surgam. Et rursum. Ex
pectabo vesperam. In nocte quippe dies qri
tur. in die vespera desideratur. qꝛ nimiꝫ do
lor nõ pmittit placere que assunt. Cũqꝫ mẽ
tem per experimentũ presentiũ afficit: sem-
per hanc quasi cõsolante desiderio ad aliã
per expectationẽ tendit. Sed qꝛ & afflicta
mens per appetitum ducitur: & tamẽ dolor
eius etiã seductus desiderijs non finitur:
recte subiungitur. ((Replebor dolorib⁹ vs-
qꝫ ad tenebras.)) Causa aũt eiusdem dolo
ris exprimitur: cũ ptinus subinfert. Indu-
ta est caro mea putredine: & sordibus pul-
ueris. Cutis mea aruit: & cõtracta est. Sed
hec subtilius congruentiusqꝫ disserimus: si
ad premisse expositionis ordinẽ redeam⁹.
Somno nãqꝫ torpor ocij: surrectione autẽ
exercitatio actionis exprimit: vespere quo-
qꝫ nomine qꝛ somno cõgruit: rursus ocij de
siderium figuratur. Sancta vero ecclesia quo- C
usqꝫ vitam corruptionis ducit flere muta-
bilitatis sue dãna non desinit. Ad hoc nã-
qꝫ homo cõditus fuerat vt stante mente in
arcem se contemplationis erigeret: & nulla
hunc corruptio a conditoris sui amore de-
clinaret. Sed in eo qꝫ ab ingenita standi so
liditate voluntatis pedem ad culpam mo-
uit: a dilectione conditoris in semetipso p-
tinus cecidit. Amorem vero dei verum scilꝫ
stationis arcem deserens: nec in se consiste-
re potuit: quia lubrice mutabilitatis impul
su infra se corruptionis proruens: etiam a
semetipso dissensit: qui nunc quia conditio
nis sue soliditate non figitur: alternantis sem
per desiderij motu variatur: vt et quietus
actionem desideret: & occupatus ad ocium
anhelet. Quia enim fixa mens stare cũ po-
tuit noluit: stare iam non valet: etiam cum
vult. Contemplationem quippe conditoris
sui deserens salutis sue fortitudinem perdi
dit & quolibet posita: semper erga alium lo-
cum querit. Varietates ergo humane men-

tis exprimés dicat. Si dormiero dicá: quan
do surgam. Et rursum. Expectabo vespe-
ram. Ac si aperte diceret. Nihil perceptum
menti sufficit: qr ipm qui vere sufficere po-
tuit amisit. In somno nãq3 resurrectionem
desidero: in resurrectione vesperá expecto
quia & quietus exercitiú actionis appeto: &
exercitatus ocium quietis quero. Quod ta
men intelligi & aliter põt. Ca. 10.

A Dormire nãq3 & in peccatis
iacere. Si enim somni ap-
pellatio culpa nõ esset: ne-
quaq3 paulus discipulis di
1. Cor. 5. ceret. Euigilate iusti & noli
Ephe. 5. te peccare. Qui & auditores
suum admonet dicens. Surge qui dormis:
& exurge a mortuis: & illuminabit te Xps.
Ero. 13. Et rursum. Hora est iam nos de somno sur
gere. Unde & Salomoné peccáté increpat
Prou. 24 dicens. Usq3quo piger dormis? Electus igi
tur quisq3 cú peccati somno pmit ad iu-
sticie vigilias exurgere conatur: s3 sepe cu3
surrexerit ipsa se extolli virtutú magnitudi
ne sentit. Unde & tentari se presentis vite
aduersitatibus post virtutes desiderat: ne
peius ex virtutu3 confidentia cadat. Si eni
seruari se melius per tentationé nõ cogno-
Psa. 25. sceret: nequaq3 psalmista diceret. Proba
B me dñe & tenta me. Bene ergo nũc dicitur.
Si dormiero dicam quãdo surgam et rur-
sum expectabo vesperá: qr post somnú pec-
cati lumen iusticie queritur: & cum virtutú
prospera mentem eleuant adiutrix aduersi
tas desideratur: & vt pfecto animus cú vir-
tutum suarú gaudio plusq3 debet attollit:
per contrarietatem presentis vite edito me
rore solidetur. Unde & nequaq3 formida-
bo ad vesperam dicitur: sed expectabo. Ex-
pectamus etenim pspera: formidamus ad
uersa. Uir igitur sanctus vesperá expectat:
quia cú exerceri hunc tribulatione necesse
est: ipsa ei fit aduersitas prospera. Potest
vespere nomine etiam peccati tentatio desi
gnari: que sepe tanto acrius menté lacessit
quanto eande3 menté spiritus ad superna
altius euehit. Nequaq3 nãq3 sic in hac vi-
ta per exercitationé iusticie peccatú descri-
bit: vt in eadem iusticia inconcusse maneat
qr & si iam a cordis habitaculo culpam re-
ctitudo eliminat: ipsa tamen culpa que re-
pellitur cogitationis nostre foribus astans
vt sibi aperiatur pulsat. Qd Moyses quo
q3 spiritualiter innuit: cú facta corporaliter
temporum momenta narrauit dicens. Fa- A
cta est lux. Atq3 paulopost subiciens: factu3 Gen. 1.
est vespere. Creator quippe oium humane
culpe presciius tunc expressit in tempore: qd
nunc versatur in mẽte. Lux qppe ad vespe
rum ducitur: quia nimirú lucem rectitudis
vmbra sequitur tentationis. Sed quia ele-
ctorum lux tentatione non extinguitur: ne-
quaq3 nox sed vespera facta perhibetur: qr
nimirú sepe tentatio in corde electoz lumé
iusticie abscondit: sed non interimit: quia si
ad pallorem trepidationis pertrahit; sed
funditus nõ extinguit. Electi ergo post som
num surrectioné appetunt post surrectioné
vesperam prestolantur qr & de peccato ad
iusticie lumen euigilant: & in ipso iusticie lu-
mine positi semp se cõtra illecebras tenta-
tionum parant: quas nimirú non timét: s3
expectát: qr vtilitatis sue rectitudinis etia3
per tentamenta pficere non ignorát. Quá-
tulibet aũt cõtra corruptioné suam virtute
contenderint: habere integra3 salutem ne-
queunt: quousq3 dies psentis vite finiant.
Unde & subditur. Et repleboz doloribus
vsq3 ad tenebras. Modo nãq3 aduersa B
irruunt modo ipsa quoq3 pspera callida hi
laritate blandiuntur: modo surgentia vitia
bellú carnis excitant: modo deuicta animú
ad elationem vocant. Bonoru3 igitur vita
vsq3 ad tenebras doloribus repletur: quia
quousq3 tépus corruptiõis agit: interna ex
ternaq3 afflictione cõcutitur: & salutis secu
ritaté nõ inuenit: nisi cú diem funditus ten
tationis relinquit. Unde bene & hec eade3
dolorum causa protinus subinfertur cum
dicitur.

Capitulum. xi.

Induta est caro mea putre- A
dine & sordib9 pulueris: vt
enim paulo superius dixim9.
Soliditatem ingenitá volú
tarie homo deseruit: & sese i
corruptionis voraginé mer
sit: vnde nunc vel per immũda opera labit
vel p cogitationes illicitas fedat. Ut enim
ita dixerim culpe sue penaliter subdita ipsa
iam natura nostra facta est extra natura3:
& remissa vsq3 ad puersa opera ducitur: re
stricta autem peruersoz operum importu-

na cogitatione frustratur. Per expletionē ergo actionis illicite carnem putredo afficit per leuitatem vero cogitationis improbe: quasi ante oculos puluis surgit. Consentiē do vitijs putredine atterimur: vitiorum vero imagines in corde tolerando sordib⁹ pulueris fedamur. Ait ergo. Induta est caro mea putredine: et sordibus pulueris. Ac si aperte diceret. Carnalem vitam quam patior: aut tabes lubrice operationis polluit: aut ex vitiorum memoria caligo misere cogitationis premit. Quod tamen si ex voce ecclesie vniuersalis accipimus: aliquando hanc proculdubio carnis putredine: aliquando autem grauari sordibus pulueris inuenimus. Multi quippe in ea sunt: qui dum amori carnis inseruiūt: fetore luxurie com-

B putrescunt. Et sunt nōnulli qui a voluptate quidem carnis abstinent: sed tamen tota mente in terrenis actibus iacent. Dicat ergo sancta ecclesia vnius membri sui vocibus dicat q̄d de vtroq̄ genere hominū tolerat. Induta est caro mea putredine: et sordibus pulueris. Ac si aperte insinuet dicēs. Sunt pleriq̄ qui mihi per fidem membra sunt: sed tamen sana vel munda per actionem non sunt quia aut victi desiderijs turpibus ad corruptionis putredinem defluunt: aut terrenis actibus dediti in puluerē conspergūtur. In illis enim quos lubricos tolero: carnem videlicet putrescentem gemo: in istis autem quos terrena querentes patior: quid aliud q̄ fedatum puluerē porto? Unde et apte simul de vtrisq̄ subiungitur. ((Cutis mea aruit: et contracta est.)) In sancte quippe ecclesie corpore hi qui solis exterioribus curis inseruiunt: congrue cutis vocantur. Que nimirum cutis arescendo attrahitur: quia mentes carnalium dum presentia diligunt: et quasi iuxta posita concupiscunt ad futura tendere per longanimitatē nolunt. Qui dum interne spei pinguedinem negligunt: vt attrahātur arescunt: quia et si eorum corda desperatio nō siccaret: nequaq̄ estus hec pusillanimitatis attraheret. Hanc namq̄ attractionem psalmista formidauerat: cum siccitatē mentis intuens dicebat. Sicut adipe et pingue

Ps. 62 dine repleatur anima mea. Adeps quippe pinguedinis animam replet cum hanc contra presentiū desideriorū estū superne spei

C infusio refouet. Cutis ergo arescens attrahitur cum cor rebus exterioribus deditum atq̄ ex desperatione siccatū in auctoris sui amore nō tenditur: sz in semetipso vt ita dixerim: rugosa cogitatiōe replicat. Pensandum sʒo est q̄ carnales mētes iccirco p̄sentia diligūt: q̄ vita carnis q̄ fugitiua sit: minime ppendūt: nā si velocitatē transitus eius aspicerēt. Hāc etiā p̄sperantē minime amarent. Sācta aūt ecclesia i electis suis quotidie qūstus sit rebus exteriorib⁹ cursus ꝯspicit: et iccirco in intimis pedē sollicite intētionis figit. Unī et apte subditur. ((Dies mei velocius trāsierunt: q̄ a texēte tela succiditur.)) Cōgrua valde similitudie tp̄s carnis tele cōparat: q̄ sicut tela filis: sic vita mortalis dieb⁹ singulis ꝓficit: sz quo ad augmētū ꝓficit: eo ad īcisionē tendit: q̄ sicut et superius dixim⁹ cū tēpora pcepta p̄tereūt vētura breuiant: et de vniuerso vite spacio co fiunt pauciora que veniūt: quo multa sunt que trāsierunt. Tela quippe infra supraq̄ religata duob⁹ lignis innecti vt texat: sz quo inferius texta inoluit: eo superius texēda deplicat: et vnī se ad augmentū multiplicat: inde fit minus q̄d restat. Sic nimirū vite nr̄e tēpora et transacta quasi iferius inoluim⁹: et vētura a supiori deplicamus: q̄ quo plus

B fiunt p̄terita: minus eē incipiūt futura. Sz q̄ nec tela ad exp̄ssionē nostri tēporis sufficit: nā eius quoq̄ festinationē vite nostre velocitas trāsit recte nūc dicit. Dies mei velocius transierūt q̄ a texente tela succidit. Tela quippe tarditatem ꝓfectus habet: vita aūt p̄sens: morā defectus nō habet. In illa nāq̄ cum laborantis manus non figit: aduenturus terminus elongat: in ista sʒo quia tempus semp deficiens indesinēter cōsumimus: ad finē nostri itineris etiā quiescendo ꝑuenimus: et ꝑ cursum nostri transitus etiā dormiētes imus. Electi igitur quia p̄sentis vite momēta decurrere sub festinatione cōspiciunt: nequaq̄ in hoc tāte mobilitatis itinere cordis intentionem figunt.

Capitulum. 12.

nde et apte ꝓtinus subdit. Et consumpti sunt absq̄ vlla spe. Reproborum mens erga dies vite presentis tanto amore restringitur: vt sic semper hic appetant vi-

nere quatenus si valeant vivendi cursum desiderēt nunq̄ finire: cogitare quippe ventura despiciūt. spem totam in reb⁹ trāseuntibus ponunt: hēre nulla nisi que preterēūt concupiscūt. Cūq3 nimis trāseuntia cogitāt: τ mānsura nullatenus sperant: sic cecitate insensibili cordis oculus clauditur: vt eterne luci nullatenus intendat. Unde fit vt sepe iam corp⁹ molestia quatiatur: τ vicina mors virtutē vitalis spūs intercidat: nec tamen curare que mūdi sunt desināt: iāq3 eos vltor ad iudiciū ptrahit: τ tamen ipsi ordinatione sollicita rebus transeuntibus occupati nihil aliud cogitāt: nisi in hoc mūdo adhuc qualiter vivant: relinquenda oīa: quasi possidenda disponūt: q2 spes vivendi non frangitur: etiam cū vita terminatur. Jā ad iudiciū trahūtur per sñiam: τ tamē adhuc habendis rebus inherent per curam. Du
B ra eteni mente abesse mors longe credit: etiam cum sentitur: sicq3 a carne aīa solui vt erga pñtia imoderato amore se retinēs cū ad eternum supplicium ducitur: hoc ipsum quoq3 nesciat quo ducatur: τ deserēs que amare cū termino noluit: repente sine termino inuenit: que nunq̄ preuidit. At cōtra electoꝝ mens ad eternitatis intentionē tēdit: etiam cū presens eam feliciter vita comitatur: magna carnis salute vtitur: nec tamen eius fiducia anim⁹ retardatur: nullus adhuc mortis articulus crūpit: τ quasi presentem hanc quotidie conspicit: q2 enim vita indesinēter labitur: spes ei vivendi funditus amputatur. Bene ergo de dieb⁹ pretereuntibus dr̄. Consumpti sunt absq3 vlla spe. Ac si apte diceretur. Mentis fiduciam in pñti vita non posui: q2 oē quod preterit calcando supaui. Cui mox τ apte subditur Memento: q2 ventus ē vita mea. Hi eteni vitam carnis: quasi permanētes diligunt: q quanta sit vite sequentis eternitas nō intendūt: cūq3 soliditatem perhēnitatis non considerant exilium: patriam: tenebras lumē cursum: stationem putant. Quia q maiora nesciunt: iudicare minima nequaquam possunt. Ordo quippe iudiciȷ exigit. vt quod examinare nitimur transcendamus. Si enim preesse rebus animus non valet: nequaq̄ de his certa a qbus vincitur vider. Idcirco itaq3 mēs reproba pñtis vite cursum estimare non sufficit: q2 in ammiratiōe illi⁹ ex

amore succūbit. Scti aūt viri quo ad eterna cor elevant: q̄ breue sit quod fine clauditur pensant: τ eo eorum sensibus vilescit: quod preterit quo intellectu radiante interlucet: quod acceptum nunq̄ recedit: cunq3 infirmitatem perhēnitatis aspiciūt: nequaquā iam pro magno cōsiderant: quicqd finis angustat: sed sublevata mens extra temporū terminos ducitur: etiam cū carne in tempore tenetur: τ tanto altius finienda cōspicit: quanto verius infinita cognoscit. Sed hec ipsa humane breuitatis cōsideratio: auctori nostro magne virtutis oblatio ē. Un- C
de τ recte nūc cum deprecatione imolatio eiusdem virtutis offertur cum dr̄. Memento q2 ventus est vita mea. Ac si apte diceretur. Transeuntem velociter: benignus respice: q2 τ tanto a te videri misericordi⁹ debeo: q̄tonpe a consideratōe breuitatis mee oculos nō auerto. Sz q2 duz tēpus vite presentis abscidit ad opationē pmerende venie vlterius nō reddit recte subiungitur. D
((Nec reuertetr oculus meus vt videat bona.)) Ad videnda bona extincti oculus nō reuertit: q2 ad exhibenda recta opa extra carne: anima non recurrit. Hic est q dives quem inferni flāma cruciabat q2 semetipsz reparare operando non posse agnouerat. nam nequaq̄ sibi sed relictis fratrib⁹ prodesse satagebat dicēs. Rogo te pater Abraam vt mittas eū in domum patris mei: habeo. n. qnq3 fratres: vt testet illis: ne τ ipsi veniāt in locum hunc tormentoruz. Solet Luc. 16.
nāq3 mestum aīum spes vel falsa refouere: sz vt penam suam reprobi grauius sentiāt: spem de venia amittunt. Unde flammis vltricibus traditus: non sibi vt diximus: sed opitulari fratribus concupiuit: q2 nunq̄ se ignium carcere tormentis: adiuncto desperationis supplicio agnouit. Hinc Salomō ait. Quodcūq3 pōt manus tua facere istāter operare: quia nec opus: nec ratio: nec scientia: nec sapientia erunt apud inferos: quo tu properas. Nequaquam ergo ad videnda bona oculus reuertitur: quia retributionem suam mens inueniens: ad operationis vsum nullatenus reuocatur. Eccs. 9.
Quia igitur fugit omne quod cernitur: et mansura sunt que sequuntur: bene beatus Job vno versu vtraq3 complexus est dicens. ((Memento quia ventus est vi- E

Memento quia ventus est vita mea. nec revertetur oculus meus ut videat bona.

ta mea: nec reuertetur oculus meus vt vi-
deat bona. Cursum quippe presentium con-
templatus ait. Memento: quia ventus est vi-
ta mea. Eternitatem vero sequentium consi-
derans adiunxit. Nec reuertetur oculus me-
us vt videat bona. Ubi apte quoque vniuer-
si humani generis a redemptoris munere de-
stitui: vocem protinus sumit dicens.

Capitulum. ix.

Ec aspiciet me visus homi-
nis. Uisus quippe hominis
est misericordia redempto-
ris: que insensibilitatis no-
stre duriciam cum respicit
A emollit. Unde teste quoque
evangelio dicitur. Respexit dominus Petrum: et re-
Luc. 22 cordatus est Petrus verbi quod dixerat
Jesus: et egressus foras: fleuit amare. Eru-
tam vero carnem: animam nequaquam iam visus
hominis aspicit: quia post mortem non liberat: quam
ante mortem gratia ad veniam non reformat.
Hinc etenim Paulus dicit. Ecce nunc tem-
2. Cor. 6 pus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Hic
Ps. 135 Psalmista ait. Quoniam in seculum misericordia
eius: quia nimirum quem nequaquam modo mi-
sericordia eripit: sola et post presens seculum
Eccles. xi. iusticia adiicit. Hic Salomon ait. Quia li-
gnum in quocunque loco ceciderit: siue ad au-
B strum: siue ad aquilonem ibi erit: quia cum hu-
mani casus tempore siue sanctus: siue mali-
gnus spiritus egredientem animam claustra carnis
acceperit: in eternum secum sine vlla permuta-
tione retinebit: vt nec exaltata ad supplici-
um pruat nec versa eternis suppliciis vl-
tra ad remedium ereptionis ascendat. Uir
igitur sanctus humani generis damna consi-
derans quod a presenti seculo sine redemptoris co-
gnitione subtrahitur atque eternis ignibus ir-
reparabiliter sepelitur: et eius vocem in se su-
scipiens dicat: nec aspiciat me visus homi-
nis: quia nimirum redemptoris gratia quem nunc
non intuetur vt corrigat: tunc non respicit: vt
ab interitu abscondat. In iudicium quidem
dominus veniens peccatorem videlicet: vt feriat
sed non videt vt ad largiendam salutem gra-
tiam recognoscat: culpas examinat: et vitam
pereuntium ignorat tunc non respicit et ab in-
teritu abscondat. Unde sanctus vir cum se
post presentem vitam hominis videri non pos-
se fatetur: apte mox subdidit. Oculi tui
in me: et non subsistam. Ac si aperte diceret. Di-
strictus ad iudicium veniens et ad saluandum
non vides: ad feriendum vides quia quem in pre-
senti vita dispensationis tua miseratione non
respicis: respiciendo postmodum per iusticiam C
extinguis. Nunc enim peccator quasi deum
non metuit: et viuit: blasphemat et proficit quia
scilicet misericors creator quem expectando vult
corrigere: aspiciendo non vult punire: sicut
scriptum est. Dissimulans peccata hominum pro- Sap. xi.
pter penitentiam. Sed tunc peccator cum respi-
citur non subsistit: quia cum districtus iudex
merita subtiliter ingreditur: reus ad tormenta
non sufficit. Cuius hoc etiam voci iustorum
congruit quorum mens semper sollicita venturo
examine tendit. Quod enim quod agunt me-
tuunt: dum caute considerant ante quantum
iudicem stabunt: intuentur potentiam illius
magnitudinis: et pensant quanto reatu constri-
cti sunt proprie infirmitatis: enumerant ma-
la proprii operis: et contra hec exaggerant
bona gratie conditoris. Considerant praua quam
districte iudicet: bona opera quam subtiliter pen-
set: et perituros se absque ambiguitate pres-
ciunt: si remota pietate iudicentur. quia hoc ipsum
quoque quod iuste videmur viuere: culpa est
si vitam nostram cum iudicat hanc apud se
diuina misericordia non excusat. Hic enim
in hoc eodem libro scriptum est. Astra non sunt Job. 22.
munda in conspectu eius. Quia apud eum di- D
stricte iudicati ipsi quoque maculas inquina-
tionis habent: qui per munditiam sanctitatis
lucent. Bene ergo dicitur. Oculi tui in me: et non
subsistam. Ac si aperte iusti voce diceretur.
Si subtili examinatione discutior: perferendo
iudicium non assurgo: quia ad penam vita non
sufficit: si hanc immanitas iuste remuneratio-
nis premit. Bene autem eiusdem humani gene-
ris: et culpa breuiter: et pena surrogatur: cum pro-
tinus subditur.

Ca. 24

Icut consumitur nubes et pertran-
sit: sic qui descendit ad inferos
non ascendit. Nubes quippe
ad altiora suspenditur: sed den-
sato vento impellitur vt cur-
rat. calore autem solis dissipatur
vt euanescat. Sic nimirum corda sunt ho- A
minum: que per accepte rationis ingenium ad al-
ta emicant: impulsa autem maligni spiritus fla-
tu: prauis desideriorum suorum motibus huc illuc
que protrahuntur: sed districto respectu superni
iudicis: quasi solis calore liquefiunt: et semel

[oculi tui in me: et non subsistam]

locis penalibus tradita ad opatõis vsum
vltra non redeunt. Uir igitur sanctus ela-
tionis cursum defectũq humãi generis ex
pmes dicat. Sicut consumitur nubes & p
transit: sic q descendit ad inferos: nõ ascen
dit: ac si apte loqueretur dicẽs. In altũ cur
rendo deficit: q suphiẽdo ab iterituũ tẽdit:
quẽ si semel culpa ad penã ptrahit: miseri
cordia vlteri⁹ ad veniã nõ reducit. Unde &
adhuc subdit. ((Nec reuertet vltra in do-
mũ suam.)) Sicut dom⁹ est corpis habita-
culũ corpale: ita vnicuiq mente hoc dom⁹
D b fit quod ex desiderio ĩhabitare psueuit. Ad
domũ igitur suã nõ reuertit: qz semel gsq
eternis supplicijs traditus ad hoc iam vbi
amore inheserat: nullaten⁹ reuocat. Põt
ẽt inferni noie: petõz iam desperatio de-
Ps. 6. signari: de qua p Psalmistam dr. In infer
no aũt qs pfitebit tibi: Unde rursum scri-
ptum ẽ. Impius cũ venerit in pfundũ pec
Prou. 18 catoz pẽnit. Quisq aũt ipietati succum
bit vitã pfecto insticie: moriendo derelįqt.
Qui vero etiam post peccatũ mole desperatio
nis obruit: qd aliud q post mortem iferni
supplicio sepelitur: Bene ergo dr. Sicut cõ
sumit nubes & ptrãsit: sic q descendit ad in
feros: nõ ascẽdit. Qz plerũq cũ ppetratio
ne neqtie ẽt desperatio sociat: cũ via iam re
uersionis abscidit. Recte corda desperan-
tiũ nubib⁹ cõparant: qz & caligne erroris ob
scura sunt: & petõz multiplicitate condẽsa
sz psumpta ptrãseunt qz claritate extremi
iudicij irradiata dissipãtur. Solet ẽt dom⁹
ĩhabitatio cordis itelligi. Unde sãnato cui
Mar. 5. dam dr. Uade in domũ tuã qz nimirum di
C gnum est vt peccator post veniã ad mentẽ
suam redeat: ne iterum quo iuste feriat ad
mittat. Sed q ad infernum descenderit: ad
domũ suam vlterius non ascendit: qz eum
quem desperatio obruit: a cordis sui habita
culo foras mittit: & redire introrsus nõ va-
let: qz fusus exterius ad deteriora quotidie
ipulsus cadit. Ad contẽplandũ quippe crea
torem homo pditus fuerat: vt ei⁹ semp spe-
ciem quereret: atq i solẽnitate illius amo-
ris habitaret: sz extra se per inobedientiaz
missus mẽtis sue locũ perdidit: qz tenebro-
sis itinerib⁹ sparsus ab inhabitatõne veri
luminis elõgauit. Unde & apte adhuc sub
ditur.

Capitulum. IX.

Neq cognoscet eũ ampli⁹ loc- A
cus ei⁹. Loc⁹ quippe hois sz
nõ localis ipse. s. pditor exti
tit: q hunc vt i semetipso psi
steret creauit. Quẽ nimirũ
locũ tunc hõ deseruit: cuz se-
ductoris verba audiens: a pditoris amorẽ
discessit. Sz cum oipotens deus redimẽdo
se hoi etiaz corpaliter ostẽdit ipse: vt ita dĩ
cerim: fugitiui sui vestigia subsequens: ad
retinẽdum quẽ amiserat hoiem locus uẽit
Si enim appellari locus nequaq cõditor
posset: deũ laudans Psalmista non dice-
ret. Filij seruoz tuoz habitabunt ibi. Ibi Ps. 101.
eni nõ dicimus: nisi cum locum spãliter desi
gnam⁹. Sz sunt plerĩq q ẽt post perceptum
redẽptoris auxilium: ad desperatõis tene-
bras deuoluunt: & tãto nequius pereũt: quãn
to & oblata remedia misicordie pteinnunt.
Recte ergo de dãnato hoie dr: neq cogno-
scit eũ amplius locus eius: qz a pditore suo
tãto tunc districtus in iudicio non cogno-
scitur: quãto nũc ad repatõis grãm: nec p B
dona reuocatur. Unde & notandum sũmo
pere est q non ait: neq cognoscit amplius
locũ suũ: sz ait: neq cognoscit eũ ampli⁹ lo
cus eius. Dum .n. cognitio non hoi: sed lo-
co tribuitur: pateter ipe pditor loci noie de
signatur: q districtus ad examẽ veniens vi-
tiorum: in iniqtate durantib⁹ dicit. Nescio Luc. 14
vos vnde sitis. Sed electi qq quo districte
reprobos repelli considerant eo semetipsos
quotidie a perpetrate neqtie sordib⁹ solici
tius purgant. Cũq perituros alios frigesce
re a vite amore pspiciunt: studiose se ad pe
nitentie alimenta succendũt. Unde & apte
subditur. ((Qua ppter & ego non parcam
ori meo.)) Ori etenim suo nõ parcit: q con
fiteri malũ quod fecit ñ erubescit. In labo-
re quippe os mittere est: hoc ad pfusionẽ ppe
ratẽ iniqtatis occupare. Sz iustus ori suo C
nõ parcit: qz iram iudicis districti preueniẽs
verbis pra se ppre pfessionis seuit. Hic ps.
ait: Preueniam⁹ faciẽ ei⁹ in pfessione. Hic Ps. 4
per Salomonem dr: Qui abscõdit scelera Prou. 28
sua nõ dirigeẽ: q aũt pfessus fuerit & dereli
querit ea: misericordiã psequet. Hinc rur-
sum scriptũ est: Iustus in pricipio accusa-
tor ẽ sui. Sz nequaq ad pfessionẽ os pãdi-
tur: nisi cum psideratione districti iudicis p
pauorem spũs angustatur. Ubi & apte mor

subditur. (Loquar in tribulatione spirit⁹
mei.)) Tribulatio quippe spūs linguam cō-
mouet: vt reatum praui opis vox confessio
nis ipugnet. Sciendū quoqꝫ est qꝛ sepe ꝛ re
probi peccata ꝯfitentur: sꝫ deflere contēnūt
electi aūt culpas suas quas vocib⁹ confessi
onis aperiunt: districte animaduersiōis fle
tib⁹ insequūtur. Unde beatus Job dū post
ꝙ se ori suo non parcere spopōdit: tribula-
tionem mox spūs subdidit. Ac si apte fate-
B retur dicens: Sic reatuꝫ ligua loqtur: vt ne
quaqꝫ extra a meroris stimulo per alia spiri
tus vagetur: sꝫ culpas loquens vuln⁹ apio:
culpas vō ad correctionē cogitans: salutē
vulneris ex medicamine meroris qro. Qui
enim mala qdem que perpetrauit insinuat
sꝫ flere que insinuauerat recusat: quasi sub
ducta veste vulnus detegit: sꝫ torpēti men-
te medicamentū vulneri non apponit. Cō
fessionis igitur vocem solus necesse ē vt me
roꝛ excutiat: ne vulnus pditum sꝫ neglectū
quo licenti⁹ iam per humanā noticiā tāgit̄
deterius putrescat. Quo contra Psalmi-
sta plagā cordia nō solum detexerat: sꝫ de-
Ps. 37. tecte et medicamentuꝫ meroris adhibebat
dicens: Iniqtatem meā ego pnunciabo: ꝛ
cogitabo p pctō meo. Pronūciando eni oc
cultū vulnus detegit: cogitādo aūt qd ali-
ud: qꝫ medicamentū vulneri appōit.

Capitulum. 16

Sed afflicte mēti ꝛ sua sol-
licite dāna cogitāti: rixa p
semetipsam orit̄ contra se
metipsam. Nā cū se ad la
menta penitētie īstigat: oc
culta se increpatōe dilani-
at. Unū ꝛ apte mox subditur. ((Confabula-
boꝛ cū amaritudie aīe mee)) Pauore nāqꝫ
diuini iudicij afflicti dū quedā male gesta
plangimus: ipa vi nostre amaritudinis ad
discutiendos nos vigilanti⁹ excitati alia in
nobis etiā que ampli⁹ defleam⁹ inuenimus
Nā sepe quod torpētes latuit: flentib⁹ sub
tilius īnotescit: ꝛ afflicta mēs certius inue-
nit malū quod fecerat ꝛ nesciebat: eiqꝫ ri-
xa sua verius apit: ꝙtum a ꝯitatis pace de
uiauit: qꝛ reatum suū cuius secura nō me-
minit: hunc ī se cōmota deprehendit. Suc-
crescens quippe amaritudo penitentie ꝯtrā

danti cordi importune ingerit illicita q̄ cō-
mittit: districtum contra hec iudicem osten-
dit: suppliciorꝫ minas incutit: pauore animū
ferit: pudore ꝯfundit: motus illicitos incre-
pat: quietem noxie securitatis turbat: que ei
conditoꝛ bona contulit: que ipse bonis illi⁹
mala rēdit enumerat: quod mire ab eo cō-
ditus: quod gratuito nutritus: quod rōnis
subā in ꝯditione ditatus ē: quod condito-
ris grā vocatus: quod seq ipse euocat⁹ no-
luit: quod vocantis mīsericordia: nec surdū
hunc renitētēqꝫ despexit: quod illuminat⁹
donis: quod sua sponte prauis actibus eti-
am post dona cecatus ē: quod a cecitati sue B
erroribus paterne sollicitudinis flagellis ex
piatus: quod a flagellorꝫ doloribus ad sa-
lutis gaudia mīsericordie medicamēto redā
ctus ē: quod quibusdam culpis iā nō graui-
bus subditus: peccare tamē ꝛ iter flagella
nō desinit: quod pctōrem suū superna gra-
tia nec ꝯtempta derelīqt. Cum igitur affli-
ctam mentē: modo p replicationē donorū
dei: modo p impropia actōis sue tāta seue
ritate increpat. Habet in corde iustorꝫ ama-
ritudo anime linguā suā que tāto eis sub-
tilius loqtur: quāto ꝛ iterius audit̄. Unde
ꝛ nequaqꝫ dī. Fabulaboꝛ i amaritudie aīe
mee: sꝫ confabulaboꝛ cū amaritudine ani-
me mee: qꝛ vis doloꝛe q̄ pctā singula repor-
tans: torpentē aīm ad lamēta excitat: quasi
si ad eū vba ꝯfabulatōis format: in qbus
semetipsum correctus inuenit: ꝛ ad sui iam
custodiam solicitioꝛ exurgat. Dicat itaqꝫ
vir iust⁹ ex voce sua ꝛ sancte ecclesie typum
tenēs: dicat ex nostra. Confabulaboꝛ cum C
amaritudine anime mee. Ac si apertius in-
sinuet dicens. Intus contra me cū cordis
mei doloꝛe coloquoꝛ: ꝛ foris me a verbere
iudicis abscondo. Sed mens penitētie do
loribus pressa: in semetipsa constringitur:
atqꝫ a cunctis delectationibus carnis for
ti cogitatione separatur: ad summa prospi-
cere appetit: ꝛ tamen adhuc de corruptio-
ne corporis contradictionem sentit. Unde
ꝛ apte mox subditur. Nunquid mare sum
ego aut cetus: quia circumdedisti me car-
cere: Carcere homo circundatur: quia ple
rumqꝫ et virtutuꝫ profectib⁹ ad alta exurge
re nitit̄: ꝛ tū carnis sue corruptōe prepedit̄
Qua bñ ex vi Psalmista depcabit̄ dicēs
Educ de carcere animā meā: ad ꝯfitendū

nomini tuo. Quid vero appellatione ma
ris nisi corda carnalium tumidis cogitatio
nibus fluctuosa: Quid autē ceti noīe: nisi
antiquus hostis exprimitur: Qui dum mē
tes secularium possidendo penetrat: quasi in
eorum lubrica cogitatione natat. Sed cetus
carcere restringitur: q: malignus spūs in infe
rioribus dieectus: ne ad celestia euolare pre
ualeat: pene sue pondere coartatur: Petro
2.Pe.2. attestante qui ait. Deus angelis peccanti
bus nō pepercit: sed rudentibus inferni detra
ctos in tartarū tradidit in iudiciū crucian
D dos reseruari. Cetus carcere constringitur:
q: tētare bonos quātū desiderat prohibe
tur. Carcere quoq3 mare circūdatur: quia
carnalium mentiū tumida insanaq3 deside
ria ad pagenda mala que appetūt: impos
sibilitatis sue angustia grauātur. Sepe. n.
dñari melioribus concupiscunt: sed tamen
eis diuino iudicio cuncta mirabiliter dispo
nente subtracti sunt. Nocere bonis elati de
siderant: et tamē subiecti ab eis solatia spe
rant: pro explendis voluptatib⁹ carnis lon
geuitatē vite p̄stis cupiūt: sed tñ ab ea sub
Ps.77. celeritate rapiūtur. De qbus per ps̄a. dr̄.
Statuit aquas quasi in vtrem. Aque qp
pe in vtre sunt: cū lubrica eorum desideria
q: operis effectū non inueniūt sub carnali
corde deprimūtur. Cetus ergo ac mare cir
cundatione premitur carceris: q: vel mali
gnus spūs vel sequaces illius in quorū se
mentibus colligūt: atq3 in eis nudas tumē
tiū cogitationū voluūt: sed vt implere ma
la que appetūt nequeant: superna eos di
strictio angustat. Ca. 7.

B Ancti aūt viri quo mundi
ori corde celestium archa
na considerant: auctis ad
hec quotidie ardorib⁹ an
helant: ibi iam plene sacia
ri desiderāt: vnde adhuc parū aliqd ore cō
templatōis degustant: perfecte cupiunt car
nis stimulū subdere: nihil i cogitatōe illici
tum de cuiuslibet iam corruptōe tolerare.
Sap.9 Sz q: scriptum est. Corpus quod corrūpit
aggrauat aīam: et deprimit terrena ihabi
tatio sensum multa cogitantem: intentōe iā
qdem vltra semetipsos eminent: sed tamen
adhuc īfirmitatis sue iectus motib⁹ subdi
ti corruptōis se carcere clausos dolēt. Ait
ergo. Nunqd mare sum ego: aut cetus: q:

circundedisti me carcere: Ac si aperte dice
ret. Mare vel cetus iniq videlz eorūq3 au
ctor malignus spūs: q: effrenari ad solam
perpetrāde iniqtatis licentiā appetunt re
cte pene sue carcere restringuntur ego autē
q: iam eternitatis tue libertatem desidero:
cur adhuc mee carcere corruptōis p̄mor:
Quod tñ nec a iustis superbe regritur: qa
amore ēitatis accensi īfirmitatis sue angu
stias trāsgredi perfecte cōcupiscunt: nec au
ctore iustorum iniuste disponitur: q: electorū
suorum vota differēs cruciat: crucians pur
gat: vt ad percipiendum quod desiderant B
qñq3 melius ex dilatōe cōualescant. Electi
aūt quousq3 ab itima gete differūtur: ad
cor suū redeūt itaq3 carnis sue tumultibus
absconsi: quasi amenissimū secretū petunt:
sed i eo sepe tentatōis aculeos sentiūt: car
nis icentiua patiūtur: et ibi grauissimos la
bores inueniunt: vbi magnam regē a labo
re quesierūt. Unde sanctus vir post īsinua
tum corruptōis sue carcerem ad qeta cor
dis spacia redire festinans: q: eandem irā
et in itimis inuenit quā ab exteriorib⁹ fugit:
protinus subdidit dicens. Si dixero conso
labitur me lectulus meus et reuelabor: lo
quens mecū i strato meo terrebis me p sō
nia: per visiones horrore concuties. In sa
cro nāq3 elogo lectulus cubile vel stratū se
cretū solet cordis itelligi. Hinc est. n. q sub
vniuscuiusq3 aīe specie sponsa occultis sti
mulis sancti amoris excitata: in cāticis cā
ticorū dicit: i lectulo meo per noctes quesi Cañ.3
uit anima mea. In lectulo qppe et per no
ctem dilectus queritur: q: nimirū inuisibi
li conditoris species: repressa oium corpo
C re visionis imagine: in cubili cordis inueni
tur. Unde et de eisdem dilectoribus ēitas Luc.17.
dicit. Regnum dei itra vos est. Et rursum. Joh.16.
Si enī non abiero paraclytus non veniet.
Ac si aperte diceret. Si ab intentōis vestre
oculis corpus non subtraho: ad itellectum
vos inuisibilem per consolatorem spūm nō
perduco. Hic de iustis per Psalmistā dr̄
Exultabūt sancti in gloria. letabūtur i cu Ps.4
bicnlis suis: q: s. cum mala ab exteriorib⁹
fugiūt. securi itra mentium secreta gloriān
tur. Sed tūc leticia cordiū perfecta erit: cū
carnis ab exterioribus pugna non fuerit:
nam quousq3 caro illicit: q: quasi nostre do
mus paries quatitur: etiam cubile turbat

Unde et recte per eundem psalmistam dicitur. Universum stratum eius versasti in infirmitate eius: quia dum nos tentatio carnis concutit tremefacta nostra infirmitas etiam cubile confundit. Quid vero hoc loco somnia vel visiones accipimus nisi imaginationes vicini districtique examinis quod iam utcunque per timorem cernimus sed tamen ut est: veraciter non videmus:
B Sancti itaque viri ut diximus ad cordis secreta semper redeunt: cum ab hoc mundo vel ultra votum prospera: vel ultra vires adversa patiuntur: atque exterius doloribus fessi quasi stratum vel lectulum cubilia mentis petunt. Sed dum quibusdam imaginationibus cogitationum quam sint subtilia divina iudicia conspiciunt quasi in ipsa stratus sui requie somnii visione turbantur. Contemplantur enim quam districtus iudex veniat: dum vi immense magnitudinis cordium secreta illuminat: omnes ante oculos culpas reducit: pensant quanta illic sit verecundia in conspectu tunc totius humani generis angelorum omnium archangelorumque confundi: perpendunt qui post confusionem cruciatus maneat: et cum reatus animam immortaliter morientem: indeficienter deficientem carnem gehenna consumat. Cum itaque tam pavida imaginatione mens quatitur quid aliud quam in stratu triste somnium videtur: Dicat ergo.
E Si dixero consolabitur me lectulus meus et levabor loquens mecum in stratu meo: terrebis me per somnia: et per visiones horrore concuties. Ac si aperte fateatur dicens: Si exteriora fugiens introrsus redeo: et utcunque regescere in cordis cubiculo concupisco: ibi mihi dum districtionis tue contemplationem obiicis vehementer me per ipsas mee providentie imagines terrebis. Bene autem dicitur ei relevabor loquens mecum in stratu meo: quia nimirum cum ad mentis nostre silentium fessi revertimur: quasi in stratu colloquentes occulta intra nos cogitationum verba versamus: sed hec ipsa nostra collocutio in pavorem vertitur: quia ex illa vehementius intellectus nobis qui terror est districti iudicis innotescat: intente aspiciamus.

Capitulum. 18.

A Nequa vero hoc studeat in re ista liceat perscrutari: exquirendum magnopere est quot modis tangant animam imagines somniorum. Aliquando namque somnia ventris plenitudine vel inanitate aliquando vero illusione: aliquando autem cogitatione simul et illusione: aliquando autem revelatione generantur. Sed duo que prima diximus omnes experimento cognoscimus subiuncta autem quattuor in sacre scripture paginis invenimus. Somnia etenim nisi plerumque ab occulto hoste per illusionem fierent: nequaquam hoc vir sapiens indicaret dicens: Multos errare fecerunt somnia et illusiones vane: vel certe. Non augurabimini nec observabitis somnia. Quibus profecto verbis cuius sint detestationis ostenditur: que auguriis coniunguntur. Rursum nisi aliquando ex cogitatione simul et illusione procederent. Salomon minime dixisset Multas curas sequuntur somnia. Et nisi aliquando somnia ex mysterio revelationis orirentur Joseph preferendum se fratribus per somnium non videret: nec marie sponsum ut ablato puero in egyptum fugeret: per somnium veritatis ammoneret. Rursum nisi aliquando somnia cogitatione simul et revelatione procederent: nequaquam daniel propheta Nabuchodonosor visionem disserens a radice cogitationis inchoasset dicens: Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec: et qui revelat mysteria ostendit tibi que ventura sunt. Et paulo post subiungit dicens: Videbas et ecce quasi statua illa magna et statura sublimis stabat contra te: et cetera. Daniel itaque dum somnium et implendum reverenter insinuat: et ex qua ortum sit cogitatione manifestat: patenter ostenditur quia hoc plerumque ex cogitatione simul et revelatione generatur. Sed nimirum cum somnia tot rerum qualitatibus alternent: tanto eis credi difficilius debet quanto et ex quo impulsu veniant: facilius non elucet. Sepe namque malignus spiritus his quos amore vite presentis vigilantes intercipit: prospera etiam dormientibus promittit: et quos formidare adversa considerat: eis durius somnii imaginibus intentat: quatenus indiscretam mentem adversa qualitate afficiat: eamque aut spe sublevans: aut deprimens timore confundat. Sepe autem etiam sanctorum corda afficere somniis nititur: ut ab intentione cogitationis solide ad tempus saltem momentaneum derivent: quamvis ipsi protinus animum ab illusionis imaginatione discutiant.
C Sed hostis insidians quo eos vigilantes minime

Eccl. 34. Levi. 19. Eccl. 5. Gen. 37. Mat. 1. Dan. 2. B

superat: eo dormientes grauius impugnat. Quem tamen hec maligne agere superna dispensatio benigne permittit: ne in electorum cordibus ipse saltem a passionis premio somnus vacet. Bene ergo rectori omnium dicitur: Si dixero consolabitur me lectulus meus: et releuabor loquens mecum in stratu meo: terrebis me per somnia: et per visiones horore concuties: quia nimirum deus mirabiliter cuncta dispensat: et ipse facit quod malignus spiritus iniuste facere appetit: qui hoc fieri non nisi iuste permittit. Sed quia iustorum vita: et per vigilias temptationum quatitur: et per somnium illusione fatigatur: foris correptionis sue molestias tolerat intus apud semetipsam grauiter illicitas cogitationes portat. Quid est quod faciat: vt pedem cordis a tot scandalorum laqueis euellat. Ecce beate vir christa vndique premeris perturbatione cognouimus: sed quod consilium contra hanc inuenias audiamus. Sequitur.

D ((Quamobrem elegit suspendium aia mea: et mortem ossa mea.)) Quid per aiam: nisi mentis intentio: quid per ossa: nisi carnis fortitudo designatur: Omne autem quod suspenditur: procul dubio ab imis eleuatur. Anima ergo suspendium eligit: vt ossa moriantur: quia dum mentis intentio ad alta se subleuat: omnem in se fortitudinem vite exterioris necat. Sancti enim viri certissime sciunt quia habere in hac vita requiem nequaquam possunt Et idcirco suspendium eligunt: quia nimirum desideria terrena deserentes ad alta animum tollunt: suspensi autem mortem suis ossibus inferunt quia amore superne patrie in virtutum studijs accincti: hoc quod fortes prius in mundo fuerant vinculo humilitatis insequuntur. Intueri libet quomodo animam suam Paulus suspenderat: qui dicebat: Viuo autem non ego: viuit vero in me christus. Et rursum Desiderium habens dissolui: et esse cum christo. Et mihi viuere christus est: et mori lucrum. Qui gesta terrene fortitudinis ad memoriam reuocans: quasi quedam in se ossa numerabat dicens: Hebreus ex hebreis secundum legem phariseus: secundum emulationem persequens ecclesiam dei. Sed quia suspendium anime elegit quia hec in se ossa interfecit protinus asserit: que subiungit. Sed que mihi fuerunt lucra: hec arbitratus sum propter christum detrimenta. Que adhuc ossa in semetipso innuat vehementius extincta esse subdit. Propter quem omnia detrimentum feci et arbitror vt stercora. Mortuis vero ossibus quam exanimis pendeat ostendit: quam illico subiungit dicens. Ut christum lucrifaciam: et inueniar in illo non habens meam iusticiam que ex lege est sed eam que ex fide est iesu christi. Sed quia collatis eius testimonijs Paulum ad alta suspensum mundo mortuum testati sumus: nunc beatum Job si plenius eodem spiritu exterioris vite concupiscentiam effugit ostendamus. Sequitur.

Gal. 2. Phi. 1. Phil. 3. Phi. 3. E Phil. 3.

Capitulum. 19.

((Desperaui: nequaquam vltra iam viuam.)) Sunt nonnulli iustorum qui sic celestia appetunt vt tamen a terrenorum spe minime frangantur: largita diuinitus patrimonia ad necessitatis subsidium possident: honores sibi temporaliter impensos retinent: aliena non ambiunt suis licite vtuntur: qui tamen ab eisdem rebus quas habent alieni sunt: quia ad hec ipsa que possident: ex desiderio non tenentur. Et sunt nonnulli iustorum qui ad comprehendendum culmen perfectionis accincti dum altiora interius appetunt: exterius cuncta derelinquunt: qui rebus se habitis nudant: gloria honoris expoliant: qui in eternorum desiderio per assiduitatem se amici meroris afficiunt: habere de exterioribus consolationem nolunt. Qui in terrenis gaudijs dum mentem appropinquant: vitam in se funditus corporee delectationis necant. Talibus namque per paulum dicitur. Mortui enim estis: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Horum vocem psalmista expresserat: cum dicebat. Concupiscit et deficit anima mea in atria domini. Concupiscunt enim: sed non deficiunt: qui iam quidem celestia appetunt: sed adhuc tamen a terrenorum delectationibus minime lassantur. Concupiscit vero: et in atria dei deficit: qui cum eterna desiderat: in amore temporalium non perdurat. Hinc psalmista iterum dicit: Defecit in salutari tuo anima mea. Hinc per semetipsam veritas admonet dicens. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. Et rursum. Nisi quis renunciauerit omnibus que possidet: non potest esse meus discipulus. Horum igitur numero sanctus vir diuisis a terrenis de

A Col. 3. Ps. 82. B Ps. 118. Luc. 9.

siderijs mente se inserit qui ait. Desperaui nequaq̃ vltra iam viuam. Justo quippe desperare est p̃ntis vite bona eternitatis electione deserere: mansura querere: ⁊ in reb⁹ tempalibus fiduciam non habere. Qui hec agens nequaq̃ se vltra viuere asserit: quia videlicet viuificatrice morte quotidie a vite se passionibus occidit. Absit enim ne vir sanctus de diuine misericordie largitate desperet: ne gressum cordis a profectu intimi itineris subtrahat: ne amorem conditoris differens: quasi a duce destitutus in via remaneat: ⁊ cõfusus gladio latrocinãtis dsperationis ruat: Sed ne eius dicta nostri intellectus arbitrio videamur violẽter inflectere: debemus ex posterioribus premissa pensare. Quo enim sensu hec dixerit: ipse protin⁹ B indicat: qui subiungit. ((Parce mihi dñe: nihil enim sunt dies mei.)) Neq; enim duo sibi hec verba conueniunt: desperaui ⁊ parce: nam qui desperat: nequaq̃ iam sibi parci postulat: ⁊ qui adhuc sibi parci ↄsiderat: profecto mĩme desperat. Aliunde ergo ẽ qd desperat: aliunde vero qd parci sibi sanctus vir postulat: quia nimirũ duz bona vite trãseuntis ꝑ desperationem deserit: ad obtinendum que permanent in spe robustior exurgit. Desperando itaq; melius ad spem venie ducit: qui eos certius ventura appetit: D quo p̃ntia verius ex desperatione derelinquit. Et notandum q̃ vim nobis sui cordis insinuans: vnamquidem de se sententiam protulit: sed hanc tertio insinuando replicauit. Qd enim superius dixerat Elegit suspẽdiũ anima mea. Hoc replicans addidit: desperaui: atq; eterna concupiscendo: ⁊ temporalia postponẽdo: hoc postremo intulit Parce mihi: ⁊ quod superius dixit mortem ossa mea: hoc nimirum subdidit: nequaq̃ vltra iam viuam: hoc vltimo pretulit: nihil enim sunt dies mei.

Capitulum. 20.

A Bene aũt dies suos nihil esse considerat quia vt paulo superius sepe iam diximus: sancti viri quo veri⁹ summa cognoscunt: eo sublimius terrena despiciunt ⁊ idcirco presentis vite dies nihil esse conspiciunt quia illuminate mentis oculos: in consideratiõe eternitatis figunt. De qua dum ad se redeunt quid se esse: nisi puluerem agnoscunt: ⁊ infirmitatis sue conscij districte iudicium metuunt. Cunq; vim tanti vigoris aspiciant: trepidant examinari qd sunt. Unde ⁊ adhuc apte subiungit. ((Quid est homo quia magnificas eum aut quid apponis erga eũ cor tuũ?)) Hoiez deus magnificat: q̃ largitate rõnis ditat: infusione gr̃e visitat: honore collate virtutis exaltat. Cunq; per semet ipsum nihil sit: esse tamen eum cognitionis sue participem benignitatis munere concedit. Sed erga eundem magnificatum hoiez cor suum dominus apponit: quia post dõa iudiciũ exercit: merita subtiliter pensat: vite pondera vehemẽter examinat: ⁊ tanto ab eo post districtius pensa exigit: quanto hũc impenso mũere largius preuenit. Uir igitur B sanctus immensitatem superne maiestatis aspiciat: atq; ad infirmitatem propriam cõsiderationis oculum reducat: videat q̃ caro capere non valet hoc quod de semetipsa veritas per spiritum sanctum docet: videat quia etiam subleuatus hominis spũs iudicium tolerare non sufficit: ⁊ hoc tandem diligentius perscrutando sentiat: quod deus sub examine districte retributiõis opera hominuz subtiliter intendit ⁊ dicat. Quid ẽ homo quia magnificas eum aut q̃ ponis erga eum cor tuuz? Ac si aperte clamet dicẽs: Magnificat homo spũali munere: sed tamẽ caro est: ⁊ vias eius post munera spiritalia sibi diuinitus concessa districte consideras: sed tamen si remota pietate iudicetur pondus qd de tua subtilitate eminet: ferre nec subleuatus ad iusticiam spirit⁹ valet: quia ⁊ si hunc vltra se tua dona dilatant: ad inquisitionem tamen tui districti examinis sua eum infirmitas angustat. Unde ⁊ adhuc apte subiungitur. ((Uisitas eum diluculo: ⁊ subito probas illum.)) Quis nostrum nesciat: quia diluculum dicitur: cum iam nocturna tempora in claritatem lucis mutantur: Nos itaq; noctis tenebris premimur: C cum perpetratione iniquitatis obscuramur sed nox in lucem vertitur: cuz erroris nostri obscuritas ↄitatẽ cognitiõe irradiatur. Nox in lucẽ vertitur: cũ corda nostra iusticie fulgor illuminat: q̃ cecitas culpe deprimebat Hoc

diluculū discipulorū mentibus ortū paulus
Ro.13. asperserat. cum dicebat. Nox precessit: dies
autem appropinquabit. Diluculo ergo nos
dominus visitat: qꝛ erroris nostri tenebras
luce sue cognitionis illustrat: cōtemplatōis
munere sublevat in arcem virtutis exaltat.
Sed notandum ꝙ deus postꝗ diluculo vi
sitat: subito hominē probat: qꝛ ꝛ accedēdo
corda nr̄a ad virtutes provehit: ꝛ receden
do concuti temptatiōe permittit Si eni post
virtutum munera nulla temptatione concuti
tur: hoc se habere animus ex semetipso glo
riatur. Ut ergo ꝛ infirmitatis dona habeat:
ꝛ infirmitatem suam humiliter agnoscat: ꝑ
accessum gr̄e ad alta sustollit: ꝛ per recessū
qd ex semetipso sit probatur. Qd bn̄ nobis
ex hystoria sacre lectionis innuitur: qua sa
lomon ꝛ divinitus accepisse sapiam: ꝛ tamē
post acceptā eandem sapientiam meretri
B cum cū stati pulsat⁹ questione memoratur
Mox eni vt tante revelatōis grām accepit
certamen turpiū mulierū ptulit: qꝛ nimirum
spe cum mentem nostram concessis virtuti
bus respectus itime largitatis illumiat: hāc
protinus etiam lubrice cogitatione turbāt
vt que sublevata immenso munere exultat
ēt temptatione pulsata quid sit inveniat Sie
[illegible] ꝛ helyas visitat⁹ diluculo ꝑmone celos aper
uit: ꝛ tamē probatus subito infirmus per d
serta fugiens: vnam mulierem expauit. Sic
2. Cor. 12 paulus ad tertiū celū ducitur: paradisi pe
netraturu secreta cōsiderat: ꝛ tamē ad semet
ipsum rediens contra carnis bellū laborat.
Legem aliam in membris sustinet: cuius in
se rebellione fatigari spūa legem dolet. Di
luculo ergo deus hominē visitat: sed subito
post visitationem pbat: qꝛ ꝛ collato mune
re sublevat: ꝛ abstracto ad paululū ipē sibi
hoiem demōstrat: qd eo vsqꝫ ꝑculdubio pa
tit: qd detersa funditus labe peti ad promis
se incorruptionis ſbam reformetur. Unde
ꝛ adhuc apte subditur.

Capitulum. 21.

A Sꝗquo non parcis mihi:
nec dimittis me vt glutiam
salivā meā.) Saliva in os
ex capite labit: ab ore vero
ad ventrem ducitur: cū glu
tit. Quid itaqꝫ ē caput no
strū: nisi divinitas per quam existendi ꝑnci
pium sumimus vt creatura simus paulo at
testante q ait: Caput viri xp̄s: caput autē
xpi deus. Quid aūt venter nr̄ est: nisi mēs: Ro. 7.
que dum cibū suū supernum videlꝫ intelle
ctūm suscipit: refecta proculdubio omnium
mēbra actionum regit. Nisi enim sacra elo
quia aliquādo mentē noie ventris exprime
rent: Salomon vtiqꝫ non dixisset. Lucerna Prov. 20.
domini spiraculum hoīs: que investigat oia
secreta ventris. Quia nimirū dum nos gra
tia superni respectus illuminat: cuncta etiā
mentis nostre nobis abscondita manifestat.
Quid ergo salive noie: nisi sapor intime cō
templatōis accipitur: qui ad os de capite d
fluit: qꝛ de claritate conditoris adhuc ī hac
vita nos positos: vix gutta revelationis tā
git: Unde ꝛ redēptor noster veniens salivā
luto miscuit: ꝛ ceci nati oculos reparavit:
qꝛ superna gratia carnalē cogitationem no
stram ꝑ admixtiōem sue cōtēplationis irra
diat: ꝛ ab originali cecitate hoiem ad intel
lectum reformat Nam qꝛ a paradisi gaudi
is expulsum: ī hoc iam exilio natura edidit:
quasi a nativitate hō sine oculis ꝑcessit Sꝫ B
sicut sctūs vir insinuat hec saliva ad os quī
dem labit: vt vero ad ventrem vsqꝫ perveni
at non glutitur: qꝛ divinitatis contemplatō
sensum tangit: sed plene mentem nō reficit:
qm perfecte animus cōspicere non valet: qd
adhuc qꝛ caligo corrūptiōis prepedit: rapti
videt Ecce enim electorum mens iam ter
rena desideria subijcit: iam cuncta que con
siderat preterire transcendit: iam ab exterio
rum delectatione suspenditur: ꝛ que sint bo
na invisibilia rimat: atqꝫ hec agēs plerunqꝫ
in dulcedinē superne contemplationis rapi
tur: iāqꝫ de intimis aliquid quasi per caligi
nem conspicit: ꝛ ardenti desiderio interesse
spiritualibus angelorum ministerijs conat:
gustu ī circūscripti luminis pascitur: ꝛ vltra
se erecta ad semetipsam relabi dedignatur
Sed quia adhuc corpus quod corrumpitur C
aggravat aiam inherere diu luci non valet
quam raptim videt Ipsa ꝗppe carnis infir
mitas transcendētem se aiam retrahit: atqꝫ
ad cogitanda ima ac necessaria suspirantē
reducit. Saliva ergo ex capite defluens os
tangit: sed ad ventrem minime pervenit: qꝛ
a liquore superne contemplationis iam quī
dem intellectus noster infunditur. sꝫ neqꝫꝗ
mens plene satiatur. In ore etenim gustus
est: in ventre satietas. Salivam itaqꝫ gluti

re nō possum⁹ q; supne claritatis bono satia
ri non permittimur: qđ adhuc ex tenuitate
gustamus. Sed q; hoc ipsum qđ utcūq3 iā3
superna cognoscim⁹ ex pietate parcentis ē:
qđ vero hoc pcipere perfecte non possum⁹:
adhuc ex pena vetuste dānatiōis: recte nūc
dicit̄. Usq3quo non parcis mihi: nec dimit
tis me vt gluciam saliuam meam: Ac si ap
te diceret̄. Tūc homini plene parcis: cū hūc
ad pfectionē tue cōtemplationis admise
ris: vt claritatem tuam raptus interius vi
deat: 7 cum carnis sue corruptio exteri⁹ nō
repellat: tūc pmittis vt saliuam gluciam: cū
me sapore tue claritatis vsq3 ad abundan
tiam satieratus infuderis: vt nequaq̄ iam
per indigentiam gustu uris esuriam: sed i te
solidatus irrigato mentis ventre subsistā3.
Sed qui promoueri vult bonum qđ expe
dit: debet malū cōfiteri qđ fecit. Sequitur.
((Peccaui: qđ faciam tibi o custos hoim:))
Ecce fatet̄ malū qđ fecit: sed bonum quod
deo in recompensatione debeat offerre nō
D inuenit. q; ad abluendum culpam quelibet
humane actionis virtus infirma est: nisi hāc
misericordia parcentis foueat: 7 non iusticia
recte iudicātis pmat. Unde recte per ps. dr̄
Melior ē misericordia tua super vitā: quia
q̄libet videatur innocens: apud districtum
Ps. 62. tamē iudicem nr̄a nos vita non liberat si eī
reatus sui debitū3 misericordie benignitas
non relaxat. Uel certe cum dicitur: qđ faciā3
tibi: potenter ostenditur: q; hec ipsa bona q̄
agere precipimur: non preceptori: sed nobis
prosunt. Unde rursum per ps. dr̄. Quoniā3
Ps. 15. bonorum meorum non indiges. Humilitas
adt nostre destitutionis exprimitur cū deus
E hoim custos vocatur: quia si eius nos custo
dia minime protegit: ante occulti hostis insidi
as: nostre sollicitudinis oculus vigilans dor
mit ps. rursus attestante q ait. Nisi dn̄s cu
stodierit ciuitatem: in uanum vigilant q cu
Ps. 126. stodiūt eā. Per nos nanq3 cecidimus: s3 no
stris resurgere viribus non valemus: culpa
nos proprie voluntatis semel strauit: sed pe
na culpe quotidie deterius opprimit. Amissā
sam rectitudinem surgere studiorum conati
bus nitimur: sed meritorum pondere graua
mur. Unde 7 apte subditur.

Capitulum. 22.

21 Quare posuisti me cōtrarium tibi: 7 fa
ctus sum mihimetipsi grauis: Tūc si
bi contrarium deus hoiem posuit: cū3 homo
peccādo deū dereliquit. Serpentis quippe
persuasionibus captus: hostis eius extitit:
cuius pcepta contempsit: iustus vero condi
tor hunc sibi contrariū posuit: q; inimicum
ex elatione deputauit. Sed hec ipsa contra
rietas culpe facta est homini pōdus pene:
vt corruptiōi sue liber male seruiat: qui be
ne seruus de incorruptionis libertate gaude
bat. Salubrē quippe humilitatis arcem de
serens: ad infirmitatis iugum superbiendo
peruenit 7 ceruicem cordis erigendo suppo
suit: quia qui subesse diuinis iussionibus no
luit sub suis se necessitatibus strauit. Quod
melius ostendimus si ea que delectus susti
net: 7 prius delicta carnis: 7 post pondera
mentis exprimamus. Ut enim taceam⁹ hoc
qđ doloribus tollerat: qđ febribus anhelat:
sua quadā3 egritudine pstringitur: ipsa hec
nostri corporis que salus vocatur: egritudo
est. Nam ocio tabescit: opere deficit: inedia
deficiens cibo reficitur: vt subsistat: refectio
ne lassescens: abstinentia relenat̄ vt vigeat:
aq̄ perfundit̄: ne arescat: lintheis tergit̄: ne
ipsa nimis pfusione liquefiat: labore vegeta
tur: ne quiete torpeat: quiete refouetur: ne la
boris exercitatione succūbat: fatigata vigi
lijs: somno reparat̄: oppressa somno vigilijs
excutit̄ ne sua penitus quiete lassetur: vestib⁹ B
tegitur: ne frigoris aduersitate penetret̄: q̄si
to calore deficiens: aurarum flatu refouet̄.
Cūq3 inde molestias inuenit: vnde vitare
molestias quesiuit male saturata vt ita dixe
rim de ipso suo medicamine languescit. Remo
tis ergo febribus cessantibusq3 doloribus ipsa
nr̄a salus egritudo ē: cui curandi necessitas
nūq̄ deest. Quot enī solatia ad viuēdi vsū
q̄rimus: quasi tot nostre egritudini medica
mentis obuiam⁹: sed ipm quoq3 medicamē
i vulnus vertit̄: q; exquisito remedio paulo
diutius inherentes: ex eo grauius deficimus:
qđ prouide ad refectionē paramus: sic nimi
rū debuit psumptio corripi: sic supbia sterni:
q; enī elatū semel sumpsim⁹ spiritū: ecce de
fluentem quotidie portam⁹ luctū. Ipsa q̄q3
mens nostra secreti interioris securo gaudio
exclusa: modo spe decipit̄: modo pauore ve
xatur: mō despiciendo dolore deijcit̄: mō fal
sa alacritate releuat̄: trāsitoria pertinaciter
diligit: cordiq3 amissione incessanter atterit̄: C
q; 7 incessanter cursu rapiente pmutat̄: re

bus aūt mutabilibus subdita: ⁊ a semetipsa variatur. Nam querens qđ non habet an-
C xia percipit. Cumq; hoc habere ceperit: tedet hoc percepisse qđ quesiuit. Amat sepe qđ desperauerat: despicit qđ amauerat: cum labore que eterna sunt discit: sꝫ hoꝝ repēte obliuiscitur si laborare desierit: diu querit vt paruū quid de summis inueniat sed ad cōsueta citius relabēs: nec paruum in his que inuenerit perseuerat: erudire appetens vic suam ignorantiam superat: sed erudita grauius contra cōscientie gloriam pugnat: vix carnis sue sibi tirannidem subijcit: sed tamen adhuc intus culpe imagines tolerat: cuius iam foris opa vincendo restrinxit: in auctoris sui inquisitione se erigit: sed reuerberatā hanc corporearum rerum amica caligo cōfundit: semetipsam qualiter incorporea corpus regat intueri vult: ⁊ non valet: requirit mire: qđ sibi rńdere si sufficit: ⁊ sub eo ignara deficit: qđ prudenter requirit: amplam se simul ⁊ angustam considerans qualē se veraciter estimet ignorat: q: si ampla nō esset: nequaq̄ tam inuestiganda requireret ⁊ rursum. Si angusta non esset: hoc ipm saltē qđ ipsa requirit: inueniret. Bene ergo dicitur.
D Posuisti me contrarium tibi: ⁊ factus sum mihimetipsi grauis. Qr dum repulsus hō: ⁊ a carne molestias: ⁊ a mente questiones tolerat: graue nimirum pondus semetipsum portat: vndiq; languoribus p̄mitur: vndiq; infirmitatibus vrgetur: et qui relicto deo: se sibi ad requiem sufficere credidit: nihil i se: nisi tumultum perturbationis inuenit: inuentūq; se fugere querit sed auctore contempto: quo se fugerit non habet. Cuius infirmitatis pondera: bene quidam sapiens cōtemplans ait. Et graue iugum super filios
Eccl.40. adam: a die exitus de ventre matris eorum vsq; ad diem sepulture in matrē oim. Bñs autem Job ista cōsiderās: ⁊ quare ita ordinata sint ingemiscens: non iusticiam redarguit: sed misericordiam ingrit: vt percunctādo ipse humiliter pulset: quod pcendo diuina pietas immutet. Ac si aperte dicat. Cur quasi cōtrarium tibi hominem despicis: qui certus scio: quia perire vel ipsum quem despicere credere non vis? Unde bene adhuc ⁊ humilitatem confessionis exprimit: ⁊ vocē libere inquisitionis adiungit dicens.

Capitulum. 23.

Cur nō tollis peccatū meū: ⁊ quare non aufers iniquitatem meam? Quibus profecto verbis quid aliud: q̄ desiderium postulati mediatoris exprimitur: de quo Joannes ait. Ecce agnꝰ dei: qui tollit peccata mundi. Uel certe ab humano genere tunc peccatum plene tollitur: cum per incorruptōnis gloriam: nostra corruptio permutatur. Esse nāq; a culpa liberi nequaq̄ possumus quousq; in corpore mortis tenemur. Redēptoris ergo gratiam: vel resurrectionis soliditatem desiderat: qui iniquitatem suaꝫ auferri funditus sperat. Unde moꝛ ⁊ penam p̄uaricationis culpe iuste quaꝫ ex origine meruit: ⁊ iudicium qđ ex propria actione pertimescit: adiungens subdit. Ecce nunc in puluere dormiam: ⁊ si mane me quesieris non subsistam. Peccanti primo homini dictum est: Puluis es: ⁊ in puluerē reuerteris. Mane autem dicitur illa tunc manifestatio mentium: que in aduentu iudicis apertis cogitationibꝰ quasi post noctis tenebras demōstratur. De quo nimirum mane per psalmistam dicitur Mane astabo tibi ⁊ videbo. Querere autem dei est hoiem subtili interrogatione discutere ⁊ districte discutiendo iudicare. Beatus igitur Job humane deiectionis damna considerans videat: quia et presentium pena premitur ⁊ adhuc de futuris grauius vrgetur ⁊ dicat. Ecce nunc in puluere dormiam: ⁊ si mane me quesieris non subsistam. Ac si apertius deploret dicēs In presenti quidem mortem iaꝫ carnis patior: ⁊ tñ adhuc de futuro iudicio grauioreꝫ mortem ad districtionis tue sententie pertimesco. Interitum pro culpa sustineo: sꝫ adhuc ad iudicium veniens culpas restitui et post interitum formido. Exteriorē ergo mortem considerans dicat. Ecce nūc in puluere dormiam: interiorem metuens adiungat et si mane me quesieris non subsistam. Quantalibet enim iustitia polleant: nequaq̄ sibi ad innocentiam vel electi sufficiunt: si in iudicio districte requirantur. sed hoc nunc ad solatium sue erectionis inueniunt: quod nequaq̄ se posse sufficere humiliter sciant: sub humilitatis ergo tegmine a gladio se tante animaduersionis abscondunt: ⁊ quo terrorem venturi iudicis prestolantes continuo

A

Jo.1

Gen.3.

timore trepidant: eo indesinenter agitur vt
paratiores fiant. Sequitur.

Job Ca. 8. D

Capitulum. 24.

Espondens
autem baldat suites ait.
¶ Usque quo loqris talia
et spirit⁹ multiplex smōis
oris tui. ¶ Iniustis semp
grauia sunt verba iustorum
et que ad edificationem
prolata audiunt: hec qua
si super impositum pondus ferunt. Quod
de se aperte baldat suites indicat: dicens
Usque quo loqueris talia? Qui enim usque quo
dicit: quia edificationis verba iam portare
non possit ostendit. Sed cum corrigi iniqui
despiciunt: bene prolata criminantur. Unde
et protinus subiungit: et spiritus multiplex ser
monis oris tui. Cum multiplicitas in sermo
ne reprehenditur: esse procuidubio intelligen
tie grauitas in sensu denegatur. Uis quip
pe summa loquentium quadrifaria quali
tate distinguitur. Nam sunt nonnulli quos
sentiendi simul ac dicendi amplitudo dila
tat: sunt nonnulli quos sentiendi simul et di
cendi inopia angustat: sunt nonnulli qui ef
ficaciam dicendi habent: sed acumen sentie
di non habent: et sunt nonnulli qui acumi
ne sentiendi subnixi sunt: sed ex inopia locu
tionis obmutescūt. Hoc i hominibus cerni

B mus: quod i rebus sepe isensibilibus vide
mus. Nam plerūque et abundans aqua ab i
timis ducitur: et largis i superficiem meatib⁹
deriuatur. Plerūque angusta i intimis latet: et
progrediendi rimas difficulter inueniens:
foris angustior exsudat. Plerūque minima in
absconditis moritur: cumque patenter qua ex
eat inuenit: et largo foramine tenuis procedit:
magnisque se meatus dilatat: sed non est quo
confundant. Plerūque vero ampla i abscon
ditis surgit: sed angustis pressa meatib⁹ te
nuissima profluit. Sic itaque i aliis os patēs
emanat quod largus ingenii fons ministrat: i
aliis itellectū nec sensus porrigit nec lingua
fundit: in aliis os quidē ad loquendum pa
tet: sed ad reddendū parata a sensu lingua
nihil accipit: i aliis vero larg⁹ sentiendi fōs

C a corde exuberat: sed hūc quasi meatus tenu
is impar lingua coangustat. In quibus nimi
rū quattuor dicēdi qualitatibus sola crimi
ni tertia subiacet: que hoc sibi pro locutiōe
arripit: ad quod per ingeniū non assurgit. Nam
prima laudanda est: que vtroque valenter pol
let: secūda miseranda: que vtroque humiliter
caret: tertia vero despicienda atque reprimen
da: que dum sermōe se erigit: sensu iacet: quar
ta adiuuanda: que explere quod sentit: non
valet. Que mēbris inflatiōe tumentib⁹ simi
lis: ad aures audiētiū vasta: sed vacua pro
cedit: quod nūc baldat beato Job crimen itor
quet dicēs. Spūs multiplex sermonis oris
tui. Qui enim multiplicitatē smonis ori tri
buit: profecto cordis inopiā reprehendit. Ac
si aperte dicat. Abundātia spūs i sermone
oris attolleris: sed sensus indigentia coan

gustaris. Capitulū. 25. A
Rauitatē eū recta reprehen
dunt: ne ipsi que iusta sūt ne
scire videantur: nota omnib⁹
bona que audiendo didicere
quasi incognita proferunt. Unde
et baldat protin⁹ adiūgit. Nunquid deus sup
plantat iudiciū: et oīpotens subuertit quod iu
stum est? Hec et beatus Job nec loquēs nega
uerat: nec reticēs ignorabat. Sed peruerses
quique vt dixim⁹ etiā nota iactanter proferūt:
vt loquēdo docti videantur cōtēnūt mode
rate cōticere: ne credant esse imperitia tacuisse
Sciēdū vero est: quod tūc diuine iusticie rectitudi
nē laudant. cū se ad gaudiū icolumitas sub
leuat et alios flagella castigāt: cū se prospiciūt
rerū prosperitate perfrui: alios aduersitate atti
gari. Nā dū puerse agūt: sed tū se rectos arbi
trant: hoc quod sibi prospera suppetūt: debiti su
is meritis credūt: eoque colligūt: quod de⁹ iniu

B ste nō iudicat quos quasi iustos se aduersitas
nulla cōtristat sed si eorum vitā quibusdam breuis vis
supne correptōis attigerit: pulsa protin⁹ cōsi
liū diuini exāinis increpāt: quod paulo ante inco
lūes ammirādo preferebāt: iustūque esse iudiciū
quod suis morib⁹ aduersat negāt: de diuina eq
tate disputāt: ad resultatōis verba prosiliūt: et
correcti quod deliquerint grau⁹ delinquūt. Unde bene

Ps. 48. est per psalmistā contra peruersis confessione dr. Cō
fitebitur tibi: cū benefeceris ei. Despecta quip
pe vox cōfessionis est: quā format iocūditas
prosperitatis. Sola aūt cōfessio habet magni me
ritum ponderis: quā a veritatis rectitudine
nequaquam separat vis doloris: quam vsque ad iu
dicium vocis exacuit aduersitas testis cor
dis. Non ergo nimirum quod baldat diuinā iu

sticiam laudat: qui nihil aduersi ab eadem
iusticia tolerat. Sed quia amicos beati Job
hereticorum tenere speciem diximus: libet vt
paucis quomodo baldat verba hereticorum
surreptionibus congruant demonstremus
C Hi quippe dum sanctam ecclesiam tempora
li corripi animaduersione conspiciunt: in se
metipsis audacius in iactantiam peruerse pre
dicationis intumescunt: et superni examinis
rectitudinem pretendentes prosperari se ex me
ritis asserunt: eam vero affligi dignis retri
butionibus attestantur: et verbis blandienti
bus surreptionis aditum protinus iter dolores
querunt: atque aliorum vitam exprobantes
aliorum mortibus feriunt: ac si illi iam iusti
defuncti sint qui deo credere digna nolue
runt Unde baldat subtes: postquam diuinam iu
sticiam protulit: illico subiunxit. ((Etiam si fi
lii tui peccauerunt ei et dimisit eos in manu
iniquitatis sue: tu tamen si diluculo surrexe
ris ad deum et omnipotentem fueris depre
catus: si mundus et rectus incesseris: statim
euigilabit ad te: et paccatum reddet habita
culum iusticie tue.)) Ac si afflictis catholicis
errorum predicatores dicant. Uite vestre
D prouidete: et quam peruersam teneatis ex eorum
qui inter vos defuncti sunt damnatione co
gnoscite: quia conditori omnium: nisi perfi
dia vestra displiceret: nequaquam a vobis tam nu
merosos populos interitu seuiente subtra
heret. Aut enim Etiam si filii tui peccauerunt
ei: et dimisit eos in manu iniquitatis sue: quasi
aperte dicens. Iniquitatis sue manu dimis
si sunt: qui vitam nostre rectitudinis imita
ri noluerunt. Tu tamen si diluculo surrexeris ad
deum: et omnipotentem fueris deprecatus.

Capitulum. 26.

21 Quia enim se heretici te
nere lucem veritatis esti
mant: sanctam ecclesiam qua
si in erroris nocte positam:
ad diluculum veritatis vo
cant quatenus et per cogni
tionem dei: quasi per dilu
culum surgat: et per precem penitentie pre
terita diluat Si mundus et rectus incesseris
mundus videlicet in cogitatione: rectus in
opere: statim euigilabit ad te. Ac si aperte di
cat. Quia is qui nunc tribulationibus tuis
virtutem sue protectionis non exerit quasi
ab adiutorio errantis dormit Et paccatum red

det habitaculum iusticie tue. i. presentis vite con
trarietates amouet: et tranquillitatis proti
nus securitatem prebet. Quia enim peruer
si quique temporale gaudium singulare estimant
diuine remunerationis bona que anxie am
biunt: hec aliis pro magno pollicentur. Un
de plerunque fit vt aut missa recuperari spon
deant: aut ad maiora adhuc presentis vite pre
mia auditorum suorum animos extendant.
Quod patenter baldat exprimit: cum protinus
adiungit. In tantum vt priora tua fuerint
parua: et nouissima tua multiplicentur nimis.
Si vero habitaculum iusticie consilium men
tis vocat, afflictis catholicis eorum magistri pac
catum iusticie habitaculum promittunt: quia
si eos ad sua pertrahunt profecto a conten
tione conticescunt. Nam hi qui trahi ad per
uersa potuerunt: tanto iam tranquillius tem
porali pace quieti sunt: quanto longius ab
eterna separantur Opes quoque intelligen
tie se sequentibus crescere spondent. Unde B
et subditur. In tantum vt priora tua fuerint
parua: et nouissima tua multiplicentur nimis.
Sed quia eorum verbis non facile creditur: quasi
sepe vita contemptibilis demonstratur antiquorum
patrum sententias proferunt: earumque
rectitudinem in argumentum sui erroris infle
ctunt. Unde et subditur. ((Interroga enim
generationem pristinam. et diligenter inuestiga
patrum memoriam.)) Generationem pristinam
ac patrum memoriam nequaquam videri: sed i
nuestigari ammoneret: quia hoc in eo nolunt
conspici, quod liquido cunctis patet. Non
nunquam vero more bonorum quedam moral
iter docent: et qualiter ex preterita presentia col
ligantur insinuant: atque ex his que iam a no
stris oculis pertranseundo subtracta sunt: quam
nulla sint que videntur demonstrant Unde
et adhuc subditur. ((Hesterni quippe sumus: et
ignoramus: quoniam sicut vmbra dies no
stri sunt super terram. Generatio itaque pri
stina interroganda proponitur: vt transire tem
pus vite presentis sicut vmbra monstretur: quia vi
delicet si ea que erant et iam transacta sunt C
ad memoriam reducimus patenter cogno
scimus: quam celeriter hoc quoque fugiat quod te
nemus. Sepe vero heretici eosdem nobiscum
patres quos veneramur laudant: sed intelle
ctu deprauato ipsis nos eorum laudibus im
pugnant. Unde et adhuc subditur. Et ipsi
docebunt te: et de corde suo proferent eloquia.

Notandum q̃ superius dixerat. Sp̃s multiplex sermonis oris tui, nunc vero reductis ad memoriam: patribus dicit. De corde suo proferunt eloquia. Ac si vitam sancte ecclesie heretici detestantes dicant. Multiplicitatem sp̃us i ore h̃es: i corde non h̃es. Sed illi ɔtra te audiẽdi sunt: qui verba ex corde p̄ferentes. recta vivẽdo docuerunt. Sepe aũt praui dum sine vitiũ rectitudinis ignorant: audenter aliorũ rectitudinẽ lacerant: cumq; contra bonos sibi auctoritatem increpationis arripiunt: aut ea bonũ proferunt: que si vivẽdo: sed audiendo didicerunt: aut ea aliis mala mẽtientes ingerũt que ipsi commit
B tunt. Sed cum ea bona proferunt que servare cõtemnunt: sciendũ quia plerũq; veritas: sic per ora adversariorũ sonat: vt eorum linguam monens vitam feriat: quaten⁹ cum men rectitudinis loquentes ⁊ ignorãtes. ipsi sibi ⁊ verbis iudices: ⁊ factis accusatores siant. Unde baldat mira quidem contra hypocritas subdit. sed mucrone verbi sei impetit: q2 simulator iusticie: nisi ex aliquãtulo ipse esset: docere iustum nequaq̃ tanta temeritate presumeret. Equidem somnia sunt valde q̃ dicit: sed hec stultis: non aũt sapienti: prauis: non recto dicere debuit: q2 ⁊ vecordem se asserit: qui oris sitientibus in flumine aquã fundit: sed interim postponẽtes: cui dicitur. Pẽsemus subtiliter q̃d dicat̃ vt nos prolata instruãt: q̃uis meritũ sui auctoris impugnant. Sequitur. ((Nunquid vivere põt scirpus absq; humore: aut crescere carectũ sine aqua.)) Cui baldat scirpũ vel carectam comperisse protinus aperit cum sub
C iungit. Cum adhuc sit in flore: ne carpatur manu ante omnes herbas arescit: sic vie omniũ qui obliuiscuntur deum: ⁊ spes hypocrite peribit. Scirpi ergo vel carecti nomine hypocritẽ. vitã signat: q̃ spẽm quidem viriditatis. habet: sed ad humanos visus fructum vtilitatis non habet. que sterilitatem opis anda permanens: solo sanctitatis colore virideseit.

Capitulum. 37.

a Sed neq; sine humore scirp⁹ neq; sine aqua carectũ proficit: q2 hypocritarũ vita ad bona opera infusionem qdem superni muneris percipit: sed in cunctis que agit exteriores laudes appetens: a fructu percepte infusionis inanescit. Sepe nanq; mira signorum opera faciunt: ab obsessis corporib⁹ spiritus pellunt: ⁊ per prophetie donũ ventura queq; sciendo preveniunt: sed tamẽ a largitore tot munerum cogitationis intentione divisi sunt: quia per eius dona: non eius gloriam: sed proprios fauores querunt: cumq; per accepta bona i sua laude se elevant: ipsis muneribus contra largitorem pugnant. Inde quippe contra dantem superbiunt. Unde ei amplius humiles esse debuerant. Sed eo eos postmodũ districtior sententia percutit: quo nunc superna bonitas ⁊ ingratos largius infundit: sitq; eis amplitudo muneris: incrementum damnationis quia irrigati fructũ non fuerũt: sed sub viriditatis colore vacui in altum crescant.
Quos bene per euangelium veritas expri- B Luc. 10.
mit dicens. Multi dicẽt mihi in illa die: domine dñe: nõne in noie tuo p̄phetauim⁹ ⁊ i tuo noie demõia eiecim⁹: ⁊ i noie tuo virtutes multas fecimus: Et tunc ɔfitebor illis: quia nunq̃ noui vos: discedite a me: q̃ operamini iniquitatem. Scirpus igitur vel carectum absq; humore: vel absq; aqua non vivit: q2 nimirum hypocrite. non nisi ex superno munere viriditatem bone operationis accipiunt. Sed q2 hanc in visum proprie laudis arripiunt: in aqua quidem virides: sed tamẽ inanes crescunt. Bene aũt subditur. ((Cum adhuc sit in flore: ne carpatur manu: añ omnes herbas arescit.)) Scirpus in flore ẽ hypocrita in laude. Acutis vero angul' surgẽs carectũ manu non carpitur: q2 exasperatus per arrogantiam sensibus de prauitate sua hypocrita corripi dedignatur. In flore suo manum carpiẽtis incidit: q2 in laude hypocrita positus ne hunc quisq̃ corripere audeat: asperitate sua protinus vitam corripientis secat. Sanctus nanq; esse non appetit: sz vocari ⁊ cum fortasse corripitur: quasi i opinionis gloria detruncatur: deprehensum se in prauitate irascitur: loqui sibi redarguentem prohibet: q2 velut i occulto vulnere tacitus dolẽt: q̃lis impitis innotuit: talis vult ab omnibus estimari: ⁊ patior mori: q̃ corripi redargutione deterior redigitur: q2 quasi dire percussionis estimat iaculum puritatis verbum. Unde exasperatus protinus in B
contumelias surgit: ⁊ que mala exegerit cõ
[redacted]

tra vitam correctoris inquirit: demonstrare
longe incomparabiliter rerũ reprehensorẽ
suum desiderat: vt innocentem se: non suis
actionis sed alienis criminibus ostẽdat. ita
vt sepe homo redargutionis aliquid se di-
xisse peniteat: et quasi a carpentis animo q
dem vt ita dixerim: sanguis merоris currat.
Prouer.9. Unde bene per salomonẽ dicit. Noli arguere
derisorem ne oderit te: neq̃ enim iusto timẽ
dũ ẽ. ne derisor cum corripitur cõtumelias
inferat: sed ne tractus ad odium peior fiat.
Inter hec sciendum ẽ q̃ iustorũ bona: quia
ex corde incipiunt: vsq̃ ad p̃ntis vite termi
num crescunt. Hypocritarũ vero opera: q̃
nequaq̃ sunt i occulto radicata: sepe ante
deficiunt q̃ p̃ns vita finat. Nam plerunq̃
studio sacre eruditionis insistunt: et q̃ hanc
non preparandis meritis: sed pro merendis
fauoribus inquirũt statim vt iudiciam hu
manc laudis arripiant: et per hoc gratiam
transitorij profectus assequuntur: tota men
te secularibus curis inseruiant: atq̃ a sacra
funditus eruditione vacantur: et agendo
post indicant: q̃tum tp̃alia diligant: qui so-
D la prius eterna predicabant. Plerunq̃ aũt
assumpte spẽm maturitatis ostendunt: quie
te silentij: longanimitate patientie continen
tie virtute decorantur. Sed cum per hec q̃
siti culmen honoris attigerit: cunq̃ sibi iam
reuerentia a cunctis impenditur: protin⁹ se
in lasciuiã voluptatis fundunt: et bona se nõ
ex corde tenuisse ipsi sibi testes sunt: qui hec
cito dimiserunt. Nonnunq̃ vero aliqua q̃
possident tribuunt: atq̃ indigentibus cun-
cta largiuntur: sed tamẽ ante vite terminũ
auaricie prurigine accensi: aliena appetunt
qui sua largiri videbantur et pertinaci post
crudelitate ambiunt: quod ficta prius pieta
te reliq̃runt. Unũ recte et nũc dr̃. Ca 28.

Um adhuc sit i flore: ne car-
patur manu ante oẽs her-
A bas arescit. Juxta carnalẽ
quippe itellectũ et iusti her-
be sunt: ppheta attestante
qui ait. Omis caro fenum.
Esa.40. Sed ante oẽs herbas arescere scirpus dici
tur: quia iustis in bono suo permanentibus
a viriditate assumpte rectitudinis ypocrita
rũ vita siccatur. Arescunt herbe ẽt reliquae:
quia iustorũ opa cum carnis vita deficiunt:
sed herbarũ ariditatem scirpus preuenit: q̃
prius q̃ d carne ypocrita transeat: ea que sibi
se ostenderat: virtutũ facta dereliquit. De
quibus etiam per psalmistã dicitur. Fiant Ps.128.
sicut fenum edificiorum: q̃d priusq̃ euellat̃
arescit. Fenũ quippe edificiij in alto nascit̃:
sed nequaq̃ pingui radice solidat̃: q̃ et ypo
crita summa quidẽ sunt que agere cernit̃;
sed nõ in eis ex cordis puritate roborantur.
Q̃d numirũ fenũ: et non euulsum citius are
scit: q̃ videlicet hypocrita et in p̃nti adhuc
vita subsistit etiã sanctitatis opera quasi vi
riditatis speciem amittit. Qui ẽt sine inten
tione recte cogitationis bõa studuit agere: B
sed hec amittẽs indicat se sine radice floruis
se. Sed baldat sicut p̃diximus. Cui scirpum
vel carectũ compararet: illico aperit eũ sub
iungit. Sic vie oim qui obliuiscuntur do-
minũ et spes ypocrite peribit. Quid enim
cunctis suis operibus ypocrita sperat: nisi ho
noris reuerentiam: gloriam laudis: a melio
ribus metui: sanctus ab omnib⁹ vocari: Sz
permanere spes ypocrite non valet: quia eter
nitatem non querens: fugit quod tenet. Ne
quaquã quippe mentis eius intentio: in illa
gloria figitur: que sine fine possidetur: sz cũ
transitorijs fauorib⁹ inhiat: perdit percipiẽ
do: q̃d laborat: veritate attestante que ait.
Amen dico vobis: quia receperũt mercedẽ Mat.6.
suã. Sed hec spes recipiende mercedis diu
teneri non põt quia pro ostensis operib⁹ ho
nor tribuit̃: sed vita ad terminum vrgetur:
laudes resonant: sed ad finem cum laudib⁹
tempora festinant: et quia nequaq̃ animus
in eternitatis amore radicatur: cum ipsis p
fectibus quos diligit labitur. Nemo nanq̃
valet mobilia diligere: et ipse immobilis sta C
re. Qui enim transeuntia amplectitur: eo ip
so ad cursum ducitur quo decurrentib⁹ im
plicatur. Dicatur ergo. et spes ypocrite per-
ibit: q̃ humana laus quam magnis labo-
ribus appetit: impulsa temporum momen-
tis decurrit. Bene autẽ subditur. Non e. pla
cebit vecordia sua. Magna quippe vecor-
dia est: laboriosa agere: et aure laudibus in
hiare: forti opere preceptis celestibus inser-
uire: sed terrene retributionis premium q̃re
re. Ut enim ita dixerim. Qui pro virtute quã
agit humanos fauores desiderat: rẽ magni
meriti: vili precio venalem portat: vnde celi
regnum mereri potuit: inde nummum tran
sitorij sermõis querit Uili ergo precio op⁹

vendit: qui magna impēdit sed minima re-
cipit. Capitulum. 29.

Quibus itaqꝫ ypocrite simi-
A les nisi fecūdis ꝛ neglectis
vitibus existūt: que p̲ uber
tatem fructū proferunt ne-
quaqꝫ: per studium a terra
sublevantur. Quod pingu
es palmites germinant: errantes bestie con
culcāt ꝛ quo hoc uberius aspiciunt: ꝓtectā
eo in ipsimis avidius cōsumunt: quia nimirꝫ
ypocritarum opera dum clara monstrātur:
quasi pinguia prodeunt: sed dum humanas
laudes appetunt quasi in terra deseruntur
Que huius mūdi bestie: maligni scilicet spi
ritus comedunt: quia hec ad usum perditio
nis inflectunt: tantoqꝫ ardentius carpiunt
q̄to ꝛ magna clarius innotescunt. Unde
bene per prophetā dr̄. Culmus stans: non
est in eo germen: ꝛ non faciat farina: qd̄
Osee.8. ꝛ si fecerit: alieni comedent eam. Culmus
quippe germen non habet: cum vita meri-
tis virtutū caret. Farinam culmus non fa-
cit: cum is qui in presenti seculo proficit: nil
subtilitatis intelligit: nullum boni operis fru
ctum reddit. Sed sepe cum perfecerit. fari-
nam hanc alieni comedunt: quia ꝛ cum bo
na opera ypocrite ostendunt: de hijs mali-
gnorum spūum vota satiantur. Qui enim p̲
hec placere deo non appetūt: nequaqꝫ agri
B dominū: sed alienos pascunt. Fecūdo itaqꝫ
ypocrita ꝛ neglecta palmiti similis seruare
fructum non valet: quia botrus boni operis
in terra iacet: sed tamen hec ipsa vecordia
sua pascitur: qꝛ pro bono ope a cunctis ho
norātur: ceteris preeminet: subiectas homi
num mentes tenet: maioribus locis attollit
fauoribus nutritur. Hec vero ei sua vecor-
dia placet interī: sed non placebit: quis cū
retributionis tempus advenerit in pena dis
plicet: qꝛ vecors fuit. Tunc se stulte egisse
itelligit: cum pro dilectione laudis sententiā
divine correctionis accepit. Tunc se vecor-
dem fuisse cōsiderat: cū se pro temporali q̄
percepit gloria perpetua tormenta castigāt
Tunc veram sciam supplicia aperiunt: qꝛ
per hec ꝑfecto colligit: nihil fuisse omnia q̄
transire potuerunt. Ubi ꝛ recte subditur. Et
sicut tela aranearum fiducia eius: Bene hy
pocritarū fiducia aranearū telis similis di-
citur: quia oē qd̄ ad obtinendā gloriā exsu
dant: ventus vite mortalis dissipat. Nā qui
eterna non querunt bona temporalia cum
tpe amittunt. Pensandū quoqꝫ est qꝛ fila
aranee per ordinē dne sūt: quia sua hypocri
te; quasi sub discretione opa disponunt. Ara C
nearum tela studiose texitur sed subito fla
tu dissipaē: qꝛ quicqd hypocrita cum labo
re peragit: aura humani fauoris tollit ꝛ dū
in appetitu laudis opus deficit: quasi i ven
tum labor euanescit. Sepe namqꝫ ꝛ usqꝫ ad
pn̄tis vite terminū: hypocritarū facta pdu-
rant: sed qꝛ per hec auctoris laudē nō que
runt: bona ante dei oculos nunqꝫ fuerunt.
Plerunqꝫ enim ut prediximus sacre legis
eruditiōe fulciunē: doctrie verba proferūt:
oē quod sentiunt testimonijs accingunt: nec
tamen per hec vitam audientiū: sed propri
os fauores q̄runt: quia nec preferre alia no
uerunt nisi que auditorū corda ad rependē
das laudes excutiant: non tamē ad lachry
mas accendant. Ca. 30.

Mens quippe cōcupiscentijs ex
terioribꝰ occupata: igne di A
uini amoris non calet: ꝛ id
circo ad supernum desideri
um inflammare auditores
suos nequeunt: verba fri
gido corde proferunt: neqꝫ enim res que in-
seipsa non arserit aliud accendit. Unde fit
plerūqꝫ ut hypocritarū dicta ꝛ audientes
nō erudiāt: ꝛ eosdē ipsos q̲ se ꝓferūt elatos a
laudibus deteriores reddāt. Attestāte enī 1.Cor.8.
Paulo scia inflat: charitas ꝟo edificat. Quē
eni charitas edificādo nō erigit: scia inflādo ꝑ
uertit. Plerūqꝫ ꝯ hypocrite mira abstinēnia
affligūt: oē robur corporis atterūt: ꝛ qꝺ̄si car
nis vitā funditꝰ i carne vivētes extingunt:
sicqꝫ p̲ abstinētiam morti appropiāt: utpote
quotidie morientes vivāt. Sꝫ ad hec huma
nos oculos q̄runt: ammirationis gloriā ex
petūt ꝟitate attestante q̄ ait. Exterminent
facies suas: ut appareāt hominibꝰ ieiunan Mat.6.
tes. Nam ora pallescūt: corpus debilitate q̄
tiē: pectus interrūpentibus suspirijs urget
B Sed inter hec ab ore proximoꝝ sermo ammi
rationis queriē: nihilqꝫ tanto labore aliud:
nisi estimatio hūana cogitaē. Quos nimirū
bene simon ille significat: qui i tempore pas
sionis tempe in angaria crucem portat. De
quo scriptū ē. Inuenerunt hoiem cireneum Mat.7.
venientē obviā sibi noie simeonē: hūc anga

riauerant: vt tolleret crucem iesu. Quod.n.
per angariã agimus: non hoc ex studio amo
ris operamur. Crucẽ ergo iesu i angaria por
tare est: afflictõem abstinẽtie pro aliis q̃ ne
cesse ẽ intentõe tolerare. An non iesu crucez
por: at i angariã: qui q̃si ad preceptum dñi
carnem domat: sed tamẽ spiritualẽ patriaz
non amat. Unde et simon isdem crucez por
tat: sed nequaq̃ moritur. qr omnis hypocri
ta corpus quidem per abstinentiam afficit:
sed tamen per amorem glorie mundo viuit.

Capitulum. 31.

A Gal.5: Quo contra p Paulũ bene d
electus dr. Qui autem sunt
xpi carnem suam crucifixe
runt cum vitijs et concupi
scentijs. Cum vitijs quippe
et concupiscentijs carnem
crucifigimus: si sic gulam restringimus: vt iã
de mundi gloria nihil queramus. Nã q cor
pus macerat: sed honoribus anhelat: crucez
carni itulit: sed mũdo per concupiscentiaz
peius viuit: qr et sepe p sanctitatis imaginẽ
locũ regiminis indignus assequit: q nisi ali
quid virtutis i se ostenderit: nullũ pcipe ho
norem mereretur: sed transit qd delectabili
ter obtiet: et penaliter qd sequitur manet.
Et sanctitatis nũc fiducia i ore hominum
ponit: sed cum intern⁹ iudex secreta cordis
examiat: testes vite externus non q̃rit. Bene
ergo dicitur. Sicut tela aranearum fiducia
B eius: qr apparente cordis teste preterit om
ne quod exterius de humano fauore confi
dit. Unde et adhuc apte subiungitur. ((In
nitetur super domũ suam et non stabit.)) Si
cut domus exterioris cõuersationis ẽ edifi
cium quod inhabitat corpus: ita domus no
stre cogitationis est res quelibet quã per di
lectionem inhabitat animus. Omne quip
pe quod diligimus: quãsi i hoc quiescentes
Phil.3. habitamus. Unde paulus qr i supernis cor
C fixerat: i terra qdem positus: sed tamẽ a ter
ra extraneus dicebat. Nostra conuersatio i
celis est. Mens itaq̃ hypocrite nihil aliud
i omne quod agit: nisi opinionis sue gloriaz
cogitat: nec curat quo post meritũ ducitur:
sed quid iterim dicatur. Domus ergo eius
est delectatio fauoris: quem quasi quietus
inhabitat: quia per cũcta sua opera ad hãc
se itra animũ reclinat: sed stare, domus hec
non valet: quia laus cum vita preterit: et hu
manus fauor in iudicio non subsistit. Unde
et fatue virgines que oleum nõ sumpserant
i vasis: quia i alienis vocibus gloriam: et in
suis conscientijs non habebãt: turbate per
sponsi pñtiam dicunt: Date nobis de oleo ve
stro: quia lampades nostre extinguunt. Ole
um quippe a proximis petere est: gloriam bo
ni operis a testimonio alieni oris implora
re. Mens etenim vacuaicum cunctis suis
laboribus nihil se intus tenuisse inuenerit:
testimonium foris querit. Ac si aperte fatue
virgines dicant. Cum nos repelli sine retri
butione conspicitis: dicite i nostro opere qd
vidistis.

Capitulum. 32.

Sed frustra tũc hypocrita i A
hac domo laudis innititur
quia nihil ei in iudicio at
testatio humana suffragat
quia eandem laudem quã
post in testimonium exigit:
prius i munere recepit. Uel certe super do
mum suam hypocrita innitit: cum vanis fa
uoribus deceptus: quasi de fiducia sancti
tatis eleuatur. Multa quippe hypocrite in
o cculto mala faciunt: quedam vero bona i
publico. Cunq̃ ex bonis patentibus laudes
recipiunt: ab occultis malis considerationis
oculos auertunt: talesq̃ se estimant: quales
foris audiunt: non quales intus nouerunt.
Unde fit. plerunq̃ vt ad supernũ quoq̃ iu
dicium cũ fiducia veniãt: quia tales se apd
eternum arbitrem credunt: quales ab homi
nibus foris habebantur. Sed stare domus B
hypocrite nõ valet: quia in terrore districti
examinis omnis anteacta fiducia cadet san
ctitatis: cunq̃ sibi oris alieni testimonia de
esse cognouerit: ad sua se opera enumeran
do conuertit. Unde et adhuc subditur. Ful
ciet eam: et non ɔsurget. Hoc nanq̃ qd per
se stare non valet fulcit vt stet: qr cũ vitam
suam hypocrita labefactari i iudicio conspi
cit: hanc fulciẽdo statura opez enumeratio
ne contẽdit. Via non laudis sue habitaculũ
hicinde fulciunt: qui acta sua vt p̃stati sum⁹
i iudicio enumerãtes dicunt: Dñe dñe non
ne i nomine tuo pphetam⁹ etc. Sed domus
landis tot allegationib⁹ fulta: minime con
surgit: qr protinus iudex dicit. Nũquã no C
ui vos: discedite a me omnes q operami iniq
tatem. Et sciẽdum ẽ quia hoc quod surgi t

ab infimis: ad superiora se erigit. Domus er-
go hypocrite surgere non valet: quia per ꝗ̃
quod iuxta precepta celestia agere potuit: a
terra nunꝗ̃ animū leuauit. Iure igitur tūc
nequaꝗ̃ ad premium retributionis erigitur:
per hoc quod nunc exhibet in appetitu tem-
poralis glorie iacet.

Capitulum. 34. 3

A Sed qa vita hypocrite:
scirpi appellatiōe signa-
ta: qualiter i iudicio re-
probetur audiuimus ꝑ-
usꝗ̃ districtus iudex ap-
pareat: qualis ab homi-
nibus habeatur audia-
mus. Seqtur. ((Hume-
ctus videtur scirpꝰ anteꝗ̃ veniat sol.)) Se-
Mal. 4. pe in sacro eloquio dominus solis appellatō-
ne figurat: sicut per prophetam dicitur. Uo-
bis autem q̄ timetis nomen domini: orietur
Sap. 5. sol iusticie: et sicut repulsi in iudicio impij di-
cere sapientie libro describuntur Errauimꝰ
a via veritatis: et lumen iusticie non luxit no-
bis: et sol nō ortus est nobis. Ante solem igi-
tur scirpus humidus cernitur: qz ꝑusꝗ̃ diui-
na districtio iudicio candeat: omnis hypo-
crita infusum se sanctitatis gratia ostendat:
qz si virens aspicitur: qz iustus estimatur: ho-
noris locū obtinet: et gloria sanctitatis pol-
let: a cunctis veneratio deferī: opinio lau-
dis extendit. Scirpus itaqz iste i nocte hūi-
dus est: sole autem veniente siccat: qz nimi-
rū hypocrita i tenebris vite p̄ntis sanctꝰ ab
omnibus creditur: sed cum districtus iudex
venerit ꝗ̃ sit iniquus apparebit. Dicat er-
go. Humectus videtur anteꝗ̃ veniat sol:
quia virentem se nunc humanis oculis ex-
hibet: sed in calore nunc diuini iudicij are-
scat. Sequitur. ((Et in ortu suo germen eiꝰ
egreditur.)) Herba quelibet nascendo priꝰ
a terra producitur: aura et estibus tangitur:
sole ac pluuijs nutrit et tunc demum ad ꝓ-
B ferendū sui seminis germē aperitur. Scir-
pus vero cū flore suo nascitur moxqz a ter-
ra surgit: sui secū semis germē producit. Bū
ergo per herbas reliquas sanctus quilibet:
p scirpū vero hypocrita designatur: qz isti
viri priusꝗ̃ i ope sancte conuersationis ori-
untur huius vite hiemē tolerant: eosqz gra-
uium persecutionum estus fatigant: sed cū
recta faciunt nequaꝗ̃ hic sue rectitudinis

remunerationem querunt: cum vero a pre-
sentis mundi laboribus exeunt: ad eternam
patriam venientes expectata retributione
perfruantur. At contra hypocrita: quia mox C
vt i bono ope nascit: p̄ntis mūdi recipe glo-
riam conat: quasi scirpi more cum germine
oritur: qui pro eo quod bene viuere incipit
querit statim vt a cunctis honoret. Germē
itaqz in ortu est, remuneratio in inchoatiōe.
Sepe nanqz nonnulli apte prauitatis vias
deserunt sanctitatis habitū sumunt: moxqz
vt prima limina bene viuendi contigerint
obliti qd fuerint: affligi iam per penitentiā
consūmatis nequitijs nolunt: laudari autē
de inchoata iusticia appetunt: preesse cete-
ris etiam melioribus concupiscunt. Quos
plerunqz dum iuxta votū presens ꝓsperitas
sequit multo ꝗ̃ prius fuerant: de sai ... ac
habitu peiores fiunt. Nam rebus multipli-
cibus occupati atqz ipsa occupatione con-
fusi: non solū perpetrata minime deplorant:
sed adhuc que deplorentur exaggerant.

Capitulum. 35. 4

Qui enim mūdum deserūt:
ad exteriora officia ꝓue- A
hi nō debent: nisi per hu-
militatē diutius i eiusdē
mundi contemptu soliden-
tur. Citius nanqz bona de-
pereunt que hominibus an-
te tempus innotescunt quia et arbusta plan-
tata priusꝗ̃ fixa radice coalescāt: si manus
concutiens tangit arefacit. At si in altū ra-
dix figitur: et terre humoribus conspersa so-
lidatur: hec et manus impellit: sed nō ledit:
hec et ventorū flatus inflectendo concuti-
unt sed non euertunt. Hic ergo eruat vita
cepti opis diutine ac robuste in alto humi-
litatis figenda est radix cordis: vt cum ab
humore hore detractionis aura vel fauoris
fluerit: et si in qualibet parte vtcūqz iruat
animū funditus euellat: sed ad statum suū
protinus post inflexionem redeat: si apud
se fortis in radice perdurat. Quid in rebꝰ B
excrescentibus pariete surgente robustius:
Qui tamen si dum ꝯstruit impellatur: sta-
tim sine labore destruitur. si autem per spa-
cium tempis ab humore suo exsiccari ꝑmit-
titur: sepe et arietum ictibus minime quas-
satur Sic sic videlicet bona nostra et intem-
pestiue manifestata depereunt: et diuti ...

vitā ꝯtigerit:quasi recentē parietē impellit:
eūq; facile destruit:q2 adhuc humorem in-
firmitatis proprie non amisit. Cum vero lon
ga quietis sue abiectione se anim⁹ compa
nit:quasi more exsiccati parietis cōtra ict⁹
obdurescit:et cōfractum ꝓtinus resilit:omne
qđ solidū impactūq; fuerit. Hinc est q̄ vi-
tam inchoantium moyses humanis occupa
Deut. 15. tionibus exerceri ꝓhibuit dicens. Non ope
raberis in primogenito bouis:ꝛ non tonde
bis p̄mogenita ouium. In p̄mogenito quip
pe bonis opari est:bona conuersationis pri
mordia in exercitio publice actionis osten-
dere. Ouiū q̄ppe p̄mogenita tondere est:ab
occultationis sue tegmine humanis oculis
inchoata bona opera nostra denudare. In
primogēito ergo bonis opari prohibemur:
atq; a primogenitis ouium de tondendis cō-
pescimur:quia ꝛ si quid robustū incipim⁹:
exercere hoc in aperto citius non debemus ꝛ
cum vita nostra simplex qđ atq; innocuū
inchoat:dignum est vt secreti sui velamina
non relinquat:ne nudum hoc humanis ocu
lis quasi subducto vellere ostendat.

Capitulum. 36.

A D sola ergo diuina sacrificia
bonum primogenita omniumq;
proficiant:vt quicquid forte
simplex innocuūq; incipim⁹:
hoc ad honorē interni iudicis
in ara cordis immolemus:
quod ab illo proculdubio tanto libētius ac
cipitur:q̄to ꝛ ab hominibus occultatū:nul
la laudis appetitione maculat. Sepe autem
noue conuersationis p̄mordia adhuc ex car
nali sunt vita commixta:ꝛ idcirco innotesce
re citius non debent:ne cum laudant bona
q̄ placent:deceptus laude sua animus dep̄
hēdere in eis nequeat mala que latent. Un
de recte rursum per moysen dicitur. Quan-
Leui. 6. do ingressi fueritis terram quam ego datu-
rus sum vobis:ꝛ plantaueritis in ea ligna
pomifera:auferetis preputia eorū. Poma
que germinant:immunda erunt vobis: nec
edetis ex eis. Ligna quippe pomifera sunt:
opera virtutibus fecunda. Preputia itaq;
lignorum auferimus:cum de ipsa inchoatō
nis infirmitate suspecti:primordia nostrorū
B operum non approbamus. Poma autem q̄
germinant:immunda dicimus:nostrisq; ci-
bus non aptamus:quia cum p̄mordia boni
laudantur operis:dignū est vt hoc animū
non pascat operantis:ne dum accepta laus
fauabiliter carpitur:fructus opis intempesti-
ue comedatur. Qui ergo inchoate virtutis
ab humano ore laudem receperit:quasi plā
tati ligni ante tempus pomum cōedit. Hinc
per psalmistam veritas dicit. Uanum est vo Ps. 126.
bis ante lucem surgere surgite postq̄ sederi
tis. Ante lucem quippe surgere est: priusq̄
claritas eterne retributionis apareat in pre
sentis vite nocte gaudere. Sedendum ergo
prius est:vt post recte surgamus: quia quisq̄s
nunc sese sponte non humiliat nequaq̄ hunc
sequens gloria exaltat. Quod ergo illic an
te lucem surgere:hoc hic ypocrite in ortum
est germen proferre:q2 humanas laudes de
siderans:vbi ad opus bonum nascitur: ibi
mox expetit:vt gloriam retributionis assequa
tur. An nō in ortu suo hij germē protulerāt:
de quibus veritas dicebat. Amant primos Mar. 12.
discubitus in cōuiuijs:ꝛ primas cathedras
in sinagogis:ꝛ salutationes i foro: ꝛ vocari
ab hominibus rabi. Pro eo ergo q̄ bene
agere incipiunt:quia honorem consequi ab
hominibus conant:quasi scirpi more ab or-
tu suo cum germine exurgunt. Hij nimirum C
cum recta opa appetunt prius mente solici
ta eiusdem opis testes querunt:ꝛ tacita co-
gitatione pertractāt: si qui sunt gerenda vi
deant:si digne hoc eloqui qui viderint pos-
sint. Si vero eorum facta nullū fortasse ho
minum contingat aspicere:hec se proculdu
bio estimant perdidisse: ꝛ interni arbitrij
oculos:quasi absentes deputāt:quia ab eo
vicem sui operis recipere in posterum recu
sant. Et quoniam cum rectum qđ ypocrita
egerit:videri a multis querit. Bene adhuc
de hoc scirpo subiungitur. Super acervum
petrarum radices eius densabuntur:ꝛ inter
lapides cōmorabitur. Quid enim radicum
nomine nisi latentes cogitatiōes accipim⁹:
q̄ in occulto ꝓdeunt:sed in ostensione opera
per apertum surgunt. Sicut ꝛ de verbi semi
ne per prophetam dicitur. Et hoc quod sal Esa. 37.
uatum fuerit de domo iuda:ꝛ quod reliquū
ē:mittet radicem deorsum. ꝛ faciet fructum
sursum: Radicem quippe deorsum mittere ē:
cogitationem bonam in abditis multiplica
re. Fructum vero sursum facere est: per effi
caciam operis:recta que cogitant ostende-
dere. Lapidum vero nomine in sacra scriptu

Esa.44. ris homines designantur; sicut sancte ecclesie per esaiam dicitur. Ponam iaspidem propugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos. Qui eosdem lapides quid dixisset aperuit cum subiunxit. Uniuersos filios tuos doctos a domino. Et sicut ammonente petro
1.Pe.2. apostolo dicitur. Et vos tanquam lapides viui superedificamini domos spirituales. Hoc itaque loco: quia lapides dicti sunt: sed tamen viui minime dicuntur: ex nuda appellatione lapidum permixti possunt reprobi et electi figurari.

Capitulum. 37.

A Scirpus itaque iste qui inter lapides commoratur: super aceruum petrarum radices densat: quia omnis hypocrita cogitationes suas in exquirenda hominum admiratione multiplicat. Per omne quod hypocrite faciunt: quia occultis cogitationibus laudes hominum requirunt: quasi radices scirpi in aceruum petrarum mittunt. Operaturi quippe laudes suas cogitant: laudati autem has secum taciti in cogitationibus versant: gaudent se precipuos in humana estimatione claruisse: cunctisque inflati fauoribus: apud semetipsos intumescunt: sepe mirantur taciti: etiam ipsi quod sunt: videri quotidie semetipsis altiores cupiunt: ac miris inuentionibus in opere exercescunt: quia sicut virtutes omne vitium eneruant: sic arrogantia roborat. Cogit namque mentem iuuenescere: et contra vires valere. quia et quod negat vigor valitudinis: amor impetrat laudis. Unde et factis suis vt diximus: arbitros inquirunt. Si vero eorum operi testes deesse contingat: narrant ipsi que gesserint: cunctisque efferri fauoribus ceperint: sepe eisdem suis operibus que egisse referunt: mentiendo aliquid
B adiungunt. Cum vero et vera dicunt: hec dicendo aliena faciunt: quia quesitis remunerati fauoribus ab eo intima retributione vacuantur. In eo enim quo bona sua patefaciunt: os tendunt malignis spiritibus: quasi insidiantibus hostibus que prodentur. Quorum profecto vitam illa cunctis notissima ezechie culpa figurauit: qui postquam vna prece: et sub vnius noctis spacio: centum octoginta quinque milia hostium angelo feriente prostrauit: postquam occasui proximum ad alta celi spacia solem reduxit: postquam vitam propinquante iam termino coarctatam in tempora longiora protelauit: susceptis babilonis ei regis nunciis bona omnia que possidebat ostendit: sed prophete voce protinus audiuit. Ecce dies veniunt: et auferentur omnia C
que in domo tua sunt in babylonem: non relinquetur quicquam dicit dominus. Sic sic nimirum hypocrite postquam magnis virtutibus excrescunt: quia cauere malignorum spirituum 4Ro.20.
insidias negligunt: et celari in eisdem virtutibus nolunt: bona sua ostendendo ostiumfaciunt: et prodentes subito amittunt: quicquid diutius studentes operantur.

Capitulum. 38.

Hinc per psalmistam dicitur. Tradidit in captiuitatem virtutes eorum: et pulchritudines eorum in manus inimici. Uirtus quippe et pulchritudo arrogantium inimicis Ps.77.
manibus traditur: quia omne bonum quod per concupiscentiam laudis ostenditur occulti aduersarii iure mancipatur. Hostes namque ad rapinam prouocat: qui suas eorum noticie diuitias denudat. Quousque enim ab eterne patrie securitate disiungimur: inter latronum insidiantium iter ambulamus. Qui ergo in itinere depredari formidat: abscondat necesse est bona que portat. O miseri qui affectantes laudes hominum: in semetipsis dissipant fructus laborum: cunctisque se ostendere alienis oculis appetunt: damnant quod agunt: quos nimirum maligni spiritus cum ad iactantiam prouocant eorum sicut diximus opera captiuantes denudant. Unde sub cuiusdam gentis specie: antiquorum hostium maliciam signans: per prophetam veritas dicit. Posuit vineam meam in desertum: decorticauit ficum meam: nudans expoliauit eam: albi Johe.1.
facti sunt rami eius. Insidiantibus quippe spiritibus dei vinea in desertum ponitur: cum plena fructibus anima humane laudis cupiditate dissipatur. Ficum dei gens ista decorticat: quia seductam mentem in fauoris appetitum rapiens quo hanc ad ostentationem pertrahit: tegmen ei humilitatis tollit: eamque nudans expoliat: quia quousque in bonis suis abscondit: quasi proprii tegminis cortice vestit. Cum vero mens hoc quod egerit videri ab aliis concupiscit: quasi expoliata ficus eum qui se texerat corticem

amisit. Ubi apte subditur. Ubi fa:ti sunt rami eius: quia ostensa humanis oculis eius opera candescunt. De sanctitate nomen sumitur: cum recta actio divulgatur: sed quoniam subducto cortice rami fici huius arescunt: solerter intuendu est: qz facta arrogantiam humanis oculis ostensa: unde placere appetut: inde siccant. Mens itaqz que per iactantia proditur: decorticata recte fic9 vocatur: quia τ candida est per hoc qp cernit τ siccitati proxima per hoc qp tegmine corticis nudat. Intus ergo sunt servanda que
C agimus: si ab interno arbitre vicem recipere nostri operis expectamus. Hinc est enim
Mat.6. quod per euangeliu veritas dicit. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: ut sit elemosina tua in abscoso: τ pater tuus qui videt in abscondso: reddet tibi. Hinc est qd de
Ps.44. electorum ecclesia per psalmistam dicitur.
Omnis gloria eius filie regum abint9. Hic
2.Cor.1. paulus ait. Gloria nra hec e: testimonium cōscie nostre. Filia quippe regum ecclesia q in bono est opeu spiritualiu principum predicatione generata gloriaz intus habet: quia hoc qd agit in ostentatione iactantiam nō habet. Gloriā suam Paulus testimoniu cōscientie memorat: quia favores oris alieni non appetens: vite sue gaudia extra semetipsum ponere ignorat. Occultanda sunt ergo que agimus nec hec in huius vie itinere incaute portantes: latrocinantium spūum incursione perdamus. Et tamen veritas di
Mat.6. cit. Capitulum. 38.

Videant opa vestra bona: τ glorificent pfem vestrum q in celis est. Sed aliud est pfecto: cum in ostensione operis gloria queritur largitoris: aliud cum laus privata concupiscitur de dono largientis. Unū τ rur
Ibi.5. sus in euangelio hec eadez veritas dicit. Attendite ne iusticiā vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. Opus ergo nostrū cum hominibus ostenditur: in cordis prius examinatione pensandum est: per eiusdem ostensionis studiuz quid queratur. Si enim dantis gloriam querimus: etiā publicata nostra opera in conspectu illius occulta servamus: si vero per hec nostram laudem concupiscimus: foras ab eius conspectu iam fusa sunt: etiam si a multis ignorētur. Sed valde perfectoru est: sicut ostenso opere auctoris gloriam querere: ut de illata laude privata nesciat exultatione gaudere. Tunc solum nanqz innoxie hominibus laudabile opus ostenditur: cuz per despectu mentis veraciter la:s impēsa calcatur quā quia infirmi quippe perfecte contemnendo non superant: necesse est ut bonum hoc qd operantur abscondant. Sepe enim ab ipso ostensionis exordio propriam laudem querant: sepe vero in ostensiōe operis auctoris patefacere gloriam cupiunt: sed exceptis favoribus in laude propria cupiditate rapiuntur: cunqz semetipsos dijudicare interi9 negligunt exterius sparsi: interius ignorāt qd agunt: eorūqz opus sue elatiōi militat: atqz hoc se impēdere obsequio largitoris putāt. B
Scirpus ergo inter lapides commoratur: quia ibi hypocrita stat: ubi mentis sue intētionem percipere multorum ambit: quasi in lapidum collectione subsistit. Sed iste hypocrita qui scirpi appellatione signatur: cū corpus abstinentia edomat: cum largiēdo que possidet: studio pietatis exsudat: cuz noticia sacre legis eruditur: cū verbo predicationis utitur quis hunc tanta plenuz largitate cōspiciens a gratia estimet largitoris alienū: Et tamen superna dispēsatio largitur huic dona operis: τ sortem denegat hereditatis: operādi munera cumulat: tamē τ dona operantis ignorat: quia cum perceptū munus ad laudem propriam trahitur: in conspectu lucis intime umbra elatiōis obscuratur. Unde τ bene subditur. ((Si absorbuerit eum d loco suo negabit eum τ dicet)) Non novi te. De loco suo hypochrita absorbetur: cuz a presentis vite favoribus morte interveniente separat. Sed hunc absorptum intern9 arbiter negat: seqz eum nescire denunciat: quia simulatoru vitam iuste reprobando veritas ignorat: nec recognoscit eius bonā q egit: qz hec ex recta intentione non protulit. Unde τ fatuis virginibus in iudicio venient dicit. Amen dico vobis: nescio vos. In Mat.25.
quibus dum mentis corruptionem conside C
rat: carnis etiam corruptionem damnat. Sz utinam hypocritis sua perditio sola sufficeret: τ nequaqz perversa eorum studia ardēter alios ad vitaz duplicitatis instigarent. Hoc nanqz unicuiusqz proprium eē solet: ut qualis ipse fuerit: tales sibi coniungi ex

alios velit: diuersitatem vite refugiat: atq̄ hoc imitandum imprimat: quod amat. Un ⁊ apud hypocritarum sensus: simplicitas oīs in crimine est: apertas quippe mētes diiudicant. ⁊ puritatem cordis hebetudinē appellant: omnesq̄ quos sibi adherere cupiunt: a simplicitatis itinere diuertunt ⁊ quasi expulsa insipientia eos erudisse se estimant i quibus puritatem mētis. i. arcem sapientie debellant. Ca. 40.

A Uia vero non solū ex sua peruersitate hypocrita: sed adiuncta etiā sequacium perditione reprobatur: post q̄ non cognosci a iudice dicitur recte protinus subinfertur. Hec est enim leticia vie eius: vt rursum de terra alii germinentur. Ac si aperte diceretur. ((Ueniente iudice nequaq̄ cognoscitur: s3 multipliciter supplicia recipit: quia elatus in sua iniquitate letatus est: quo ⁊ aliis male propagauit.)) Cui enim hic nō sufficit iniquitas propria: torqueatur illic necesse est etiam merito reatu alieni. Nunc itaq̄ simulatores gaudeāt ⁊ humana iudicia se obtinuisse glorientur: despiciatur iustorum simplicitas: atq̄ calliditate duplicium fatuitas vocet̄: citius despectus simplicium transit: citius duplicium gloria pereunt. Unde ⁊ apte subiungit̄. Deus non proiiciet simplicez nec porriget manum malignis q: nimirum districtus in iudicio apparens: ⁊ despectum simplicium glorificando eriget: ⁊ malignorum gloriam: reprobando confringet. Maligni enim vocant̄ hypocrite: qui bona nō bene faciūt ⁊ recta que q̄ sub studio laudis operant̄. Manum do

B cui porrigimus: hunc videlicet ab imis eleuamus. Malignis ergo deus manum non porrigit: q: querentes terrenam gloriam in imo derelinquet: ⁊ quālibet recta videant̄ esse que agunt: hos ad gaudia superna nō peruehit. Uel certe ideo maligni appellātur hypocrite: quia benignitatē erga proximos ostendunt: ⁊ dolos iniq̄tatis sue operiunt. Per omne nāq̄ q̄d vel faciūt: vel loquuntur simplicitatē exterius exhibent: s3 subtili-

Deut.22. tate interius duplicitatis callent: puritatē superficie simulant: sed semp maliciam sub specie puritatis occultant. Quos cōtra bene per moysen dicitur. Nō indues vestē ex lana: linoq̄ contextam. Per lanam quippe simplicitas: per linum vero subtilitas designatur. Et nimirum vestis que ex lana linoq̄ cōficitur linū interius celat: lanā in superficie demōstrat. Ueste ergo ex lana linoq̄ contextam induit: qui in locutiōe vel actione qua vtitur: intus subtilitatē malicie operit: ⁊ simplicitatem foras innocentie osten-

dit. Quia enim sub puritatis imagine deprehendi calliditas non valet: quasi sub lane grossitudine linum latet. Bene aūt post reproborum supplicia: iustorum remuneratio demonstrat̄: cum protinus subditur. Donec impleatur os tuū risu: ⁊ labia tua iubilo. Os quippe iustorum tunc risu replebit̄: cū eorum corda finitis peregrinationū fletibus: eterne leticie exultatione satiantur. De hoc risu disci- C

pulis veritas dicit. Mundus aūt gaudebit: vos autē cōtristabimini: sed tristicia ve- Jo.16.

stra vertet̄ in gaudium. Et rursum. Uidebo vos: ⁊ gaudebit cor vestrū: ⁊ gaudiū vestrū nemo tollet a vobis: de hoc risu sancte ec- Ubi s.

clesie Salomon ait. Ridebit in die nouissimo. De hoc iterū dicit. Timenti dn̄m: bn̄ erit in extremis. Non aūt tūc risus erit corporis: sed risus cordis. Risus enim erit nūc corporis de lasciuia dissolutionis. nā risus Prov.31. Eccl.1.

cordis tunc de leticia nascitur securitatis. D

Cum ergo electi oēs implētur gaudio manifeste contemplationis: quasi ad hilaritatem risus exiliunt in ore mentis. Jubilū vero dicimus: cum tantā leticiam corde concipimus: quantā sermonis efficacia non explemus. ⁊ tamen mentis exultatio hoc q̄d sermone non explicat: ore sonat. Bene autē os risu impleri dicitur: ⁊ labia iubilo: q: in illa eterna patria cum iustorum mens in exultatione rapitur: lingua in cantū laudis eleuatur: qui q̄m tm̄ vident: quantū dicere nō valent: in risu iubilant quia non explendo resonant: q̄d amant. Ca. 41.

Once autē dicitur non q̄ A

omnipotens de⁹ vsq̄ malignos non subleuet: quousq̄ electos suos in iubilationis gaudia assumat: ac sic post a pena eripiat: quos ante in culpa deserens dānat: sed q̄ hoc nequaq̄ vel ante iudiciū faciat: cum dubiū hominibus videri possit an fiat. Nam post electorum suorum iubilum quia malignis ma-

num non porrigat ex ipsa iam districtiōe vl
Ps.109. tum examinis constat. Sic nāq3 et per psal
mistam dicitur. Dixit dominus dn̄o meo:
sede a dextris meis donec ponam inimicos
tuos: scabellū pedū tuorū. Nō q3 a dextris
dn̄i nequaq3 dn̄s sedeat: postq3 inimicos il
lius feriens: eius potestati substernit: sed q
in eterna cunctis beatitudine p̄sidet: et pri
usq3 rebellium suorū corda cōculcet: et qua
numirum sententia constat: quia subiectis
hostibus: sine fine et posterius regnat. Sic
Mat.i. per euangeliū de marie sponso dicit. Et nō
cognouit eam: donec peperit filium suū pri
mogenitū: non q hanc post natiuitatē dei
cognouerit: sed quo nequaq3 illam cōtigit:
etiam cum conditoris sui matrem esse ne
B sciuit. Nam quia eam contingere nequaq3
valuit: postq3 redemptionis nostre ex eius
vtero celebrari misteriū agnouit: de illo pro
fecto tēpore necesse erat vt euangelista te
stimonium ferret: de quo propter Joseph
ignorantiam dubitari potuisset. Sic nāq3
nunc dicitur. Deus nō proijcit simplicem:
nec porrigit manum malignis: donec imple
tur risu os tuum: et labia tua iubilo. Ac si
aperte diceretur. Uitā simplicium: nec ante
iudicium deserit: et malignoꝝ mentes per
cutere deserendo: nec priusq3 appareat pre
termittit: nam q2 sine fine reprobos cruciet
et electi eius imperpetuum postq3 apparue
rit regnent: profecto dubiū non est. Sequit.
(Qui oderūt te: induētur cōfusione.) Ju
storum hostes in extremo examine cōfusio
nem induent: quia cū transacta mala redū
dare sibi ante oculos mentis aspexerint: su
us eos vndiq3 reatus deprimēs vertit. Ad
penam hi quippe tunc factorū suorum me
moriam tolerant: qui nunc quasi a sensu ra
tionis extranei gaudentes peccant. Ibi vi
dent quantū debuerint fugere qd amaue
rint: ibi conspiciunt: q3 lugubre fuerit q nūc
in culpa gratulantur. Tunc animā reatus
obnubilat: et recordationis sue idealis ipsa
se cōscientia impugnat. Quis igitur digne
penset: iniquorū confusio quanta tūc erit:
quando et foris eternus iudex cernit: et intus
ante oculos culpa versatur. Qui ad hec id
circo perueniunt: quia sola hic transeuntia
C dilexerūt. Unde et apte mox subditur. (Et
tabernaculum impiorū non subsistet.) Ta
bernaculum quippe construitur vt ab estu

corpus et frigore defendat. Quid itaq3 hoc
loco tabernaculi nomine: nisi edificatio ter
rene felicitatis exprimitur: per quā super se
reprobi casura multiplicant: vt se a presen
tis vite necessitatibus: quasi ab estu et im
bribus defendant. Honoribus nāq3 excre
scere ambiunt: ne despecti videantur: terre
na aggregando exaggerant: ne inopie fri
gore tabescant: contēnunt curare qd sequi
tur: et tota intentione satagunt: ne quid in
presentibus desit student nomen dilatare:
ne lateant: et si cuncta ad desiderium suppe
tant: munitos se i omnibus et felices putāt.
Ubi ergo mentis habitationem cōstruunt: B
ibi proculdubio tabernacula fixerūt: aduer
sa impatienter perferunt: remisse in prospe
ris letantur: sola que assunt cogitant: nec
ad affectum celestis patrie vlla recordatio
ne respirant: gaudent sibi suppetere bona
que cupiunt: atq3 vbi carne requiescunt: ibi
et mentem extinguendo sepeliunt: q2 secula
ris cure telo trucidati terrenarum rerū ag
gerem quem foris exquirendo multiplicāt:
hunc semper interius p cogitationē portāt.
Capitulum. 473 A

T contra iusti: nec oblata
bona h pro magno suscipi
unt: nec illata mala valde
ptimescunt: sed et cū bonis
presentibus vtunt ventura
mala metuunt: et dū de ma
lis presentibus gemunt bonorū sequentiū
amore consolantur: sicq3 temporali subsidio
refouentur: sicut viator in stipula vtitur le
cto: pausat: et recedere festinat quiescit cor
pore: sed ad aliud tendit mente. Nōnunq3
vero et aduersa perpeti appetunt: in transi
torijs prosperarū refugiunt: ne delectatio
ne itineris: a patrie peruentione tardētur:
ne gressum cordis in via peregrinationis fi
gant: et quādoq3 ad conspectum celestis pa
trie sine remuneratione perueniant: gaudēt
despici nec dolent se necessitatibus affligi.
Qui ergo contra presentis se aduersa non
muniunt: quasi contra estus et pluuias ha
bere tabernaculū noluit. Unī et Petrus in
re reprehenditur: quia necdū mentis perfe
ctione roboratus: veritatis claritate cogni
ta: in terra figere tabernaculum conat. Ju
sti itaq3 h se constituere negligunt vbi pere
grinos se et hospites nouerunt. Quia enim

in ꝓprijs gaudere desiderant: esse in alieno felices recusant. Iniusti autem quāto longius ab eterne patrie hereditate diuisi sūt tanto in terra altius fundamenta cogitationis figunt. Hinc est ꝙ ab ipso humane cōditionis exordio: in electa ꝓle Enoch septimus nascitur. Hinc est ꝙ Cayn primum filium suum Enoch vocat: atq; ex eius noie: B
ciuitatē quā condidit appellat. Enoch qppe dedicatio dicitur. Iniqui ergo se in primordijs dedicant: quia in hac vita que ante est cordis radicem plantāt: vt hic ad votum floreant: ⁊ a sequenti patria funditus arescant. Ex iustis vero Enoch septim⁹ oritur: q2 eorum vite festa dedicatio i fine seruatur. Hinc est ꝙ attestāte Paulo Abraā Heb. xi.
in casulis habitabat q2 habentē fundamēta ciuitatem quam supernus artifex cōstruxit expectat. Hinc est ꝙ Iacob greges ouiū Gen. 32.
sequēs humiliter graditur: atq; huic Esau obuiam veniens tumultu multiplicis comitatus eleuatur: quia nimirum et electi hic elationem non habent: ⁊ bonis carnis reprobi leti tument. Hinc ad israel dominus C
dicit. Si elegeris vnum de populo terre: ⁊ constitueris principem super te: non faciet sibi equos ⁊ equites. Et tamen primus rex ab eodem populo electus repente vt culmē potestatis attingit: tria milia sibimet equites elegit: in elatione protinus prodijt: ad edificationem percepti culminis erupit: qa foris restringere sub equalitate non poterat: quod intus animus super ceteros tumebat. Quasi munitum sibi diues ille tabernaculum construxerat qui dicebat. Anima habes multa bona reposita in annos multos requiesce comede ⁊ bibe: ⁊ epulare. Sed quia eius tabernaculum in veritatis fundamento non subsistit: ilico audiuit. Stulte hac nocte repetunt animam tuam abs te: que autem parasti cuius erunt? Bene ergo dicitur: tabernaculum impiorum non subsistet: quia vite effugientis amatores dum studiose se in presentibus construunt: repente ad eternam penam rapiuntur.

Sancti Gregorij. Liber nonus.

Capitulum. i.

Eruerse mē A

tes si semel ad studium P
cōtrarietatis exarserint siue prauum seu rectum quid a contradicētibus audiant: aduersis hoc responsionibus īpugnant. quia cum persona per contrarietatem displicet: nec recta que ꝓtulerit placent. At contra bonorum corda quibus in odiū non venit persona s3 culpa: sic peruersa diiudicant vt recta que dicuntur assumant: discernendis qppe contradicentium sensibus equissimi arbitres resident: ⁊ sic male prolata respuunt: vt tamē approbent que ex veritate cognoscūt. Solet nāq; inter spinarum multitudinem: etiā de frugis semine spica succrescere. Cauta ergo manu operantis agendum est: vt dum spina tollitur: spica nutriatur: quatenus q studet eradicare quod pungit: nouerit seruare quod reficit. Unde ⁊ beatus Iob: qa baldad suites recte per inquisitionem dixerat: nunqd dn̄s supplantat iudicium: aut omnipotens subuertet qd iustū est. Quicq; vera i hypocritas robustaq; ꝓtulerat: bene hec ⁊ ꝯtra prauos generalit ꝓlata conspiciens: studio ꝓprie defensionis calcat: atq; audita ꝓtinus approbat dicens.

Vere scio quod Iob Ca. 9

ita sit: ⁊ non iustificabit homo compositus deo:)) A
homo quippe deo non compositus iusticiam percipit: compositus amittit: quia quisquis se auctori bonorum cōparat: bono se quod acceperat priuat. Qui enim accepta bona sibi arrogat: suis contra deum donis pugnat. Unde ergo despectus erigitur: dignum est: vt erectus inde destruatur. Sanctus autem vir: quia omne virtutis nostre meritum: esse vitium conspicit: si ab interno arbitre districte iudicetur: recte subiungit. ((Si noluerint contendere cum eo: non poterit respōdere ei vnum pro mille.)) In scriptura sancta millenarius numerus pro vniuersitate solet intelligi. Hinc etenī psalmista ait. Verbi qd mādauit in mille generationes cū ꝑ Ps. 104.
fecto constet: ꝙ ab ipso mundi exordio vsq; ad redemptoris aduentū per euangelium

non amplius q̃ septuagintaseptem propa-
gines numerentur. Quid ergo in millena-
rio numero: nisi ad pferendã nouam sobo
lem: perfecta vniuersitas presente generatio
nes exprimitur. Hinc ꝛ per Joannẽ dicit.
Apoc.20 B Et regnabunt cum eo mille annis: quia vi-
delicet regnuꝫ sancte ecclesie vniuersitatis
pfectiõe solidatur. Quia vero monas mul-
tiplicatus in denariũ ducitur denarius ꝑ
semetipm ductus in centenariũ dilatatur.
Qui rursus per denariũ ductus: in millena
rium tenditur: cũ ab vno incipimus: vt ad
millenariũ veniamus: qd hoc loco vni⁹ ap
pellatione. nisi bene viuendi initiuꝫ: quid
millenarij numeri amplitudine: nisi eiusdeꝫ
vite bone pfectio designatur. Cũ deo antẽ
cõtendere est non ei tribuere: sed sibi gloriã
sue virtutis arrogare. Sed sanctus vir ꝯspi
ciat: qꝛ ꝛ qui summa iaꝫ dona percipit: si de
acceptis extollitur: que acceperat amittit ꝛ
C dicat. Si voluerit contẽdere cũ eo: non po-
terit respondere ei vnum ꝑ mille. Qui eniꝫ
auctore contendit: vnũ ꝑ mille: respondere
non sufficit: qꝛ qui de perfectione se erigit:
habere se nõ viuẽdi nec initiũ ostẽdit. Vnũ
nãq pro mille respondere nõ possumus: qꝛ
cum de bone vite pfectione extollimur: hãc
nos nec inchoasse mõstramus. Sed tũc de
nostra infirmitate verius cõcutimur: si q̃ sit
immensa potẽtia iudicis cõsiderando pẽsa
mus. Unde ꝛ subdit. Ca. 2.

D Apiens corde est: ꝛ fortis
robore. Quid mirꝫ si ꝯdi
torem sapientiũ: sapienteꝫ
dicimus: quẽ ipsam esse sa
pientiam scimus. Et quid
mirum q fortẽ esse memo-
rat: quẽ ipsam esse fortitudinẽ nullus igno
rat. Sꝫ sanctus vir duobus dbis in laude
auctoris prolatis aliqd nobis intimat: vñ
nos ad cognitionem nostrã trepidos redu
cat. Sapiens qppe deus dicitur qui occul-
ta nr̃a subtiliter agnoscit: ꝛ esse fortis adiũ
gitur: qꝛ valenter cognita percutit. Nec fal
li ergo a nobis qa sapiens: nec vitari qꝛ for
tis est valet. Nunc vt sapiens oĩa inuisibi-
lia aspicit: tunc vt fortis sine vllo obstacu-
lo quos reprobat punit: qui hoc quoq sic
forti sapientia ordinat: vt humana mens
cum contra auctorem se eleuat: ipsa se sua
elatione ꝯfundat. Unde ꝛ subdit. Quis
resistit ei: ꝛ pacem habuit. Qui eniꝫ cun-
cta mirabiliter creat: ipse vt creata sibimet
conueniant ordinat. In quo ergo conditori
resistitur: pacis conuentio dissipatur: qꝛ or-
dinata esse nequeunt: que superni modera
minis dispositionem perdunt. Que enim E
subiecta deo in tranquillitate persistũt: ipa
sibimet dimissa: recitudinis ordinem con-
fundunt: quia in se pacem non inueniũt: cui
venienti desuper in auctore contradicunt.
Sic summ⁹ ille angelicus spiritus: q subie-
ctus deo in culmine stare potuisset: semet-
ipm repulsum patitur: quia per nature sue
inquietudinem foras vagatur. Sic primus
humani generis parens quia auctoris pre
cepto restitit: carnis ꝑtinus contumeliam
sensit: ꝛ quia subesse conditori per obedien
tiam noluit. sub semetipso prostratus: ꝛ pa
cem corporis ꝑtinus amisit. Bene ergo di-
citur. Quis resistit ei: ꝛ pacem habuit: quia
peruersa mens: vnde se cõtra auctorem eri-
git: inde in semetipsa confunditur. Resiste
re autem deo dicimur: cum repugnare eius
dispositionibus conamur. Nec enim no-
stra infirmitas incõmutabili eius sententie
obuiat: sed tamen qđ explere non valet ten
tat. Nam sepe humana infirmitas occulte F
vim dispositionis agnoscit: ꝛ tamen hãc si
mutare valeat appetit: contraire satagit: sꝫ
ipso se gladio cõtradictionis frangit: ordi-
ni interno renititur: sed suis victa conatib⁹
ligatur. Habere ergo pacem resistens non
potest: qꝛ dum superbiam confusio sequit:
quod stulte per culpam geritur: hoc ex iudi
cantis vindicta mirabiliter ordinatur. Sꝫ
vir sanctus virtute prophetici spiritus ple-
nus cum confusionem generaliter superbie
humane conspicit: ad speciale malum pro
tinus plebis israelitice oculos mentis tẽdit
ꝛ que pena elatos omnes maneat: ex vni⁹
gentis interitu ostendit. Nam repente sub
iungit dicens. Qui trãstulit mõtes: ꝛ ne-
scierũt hi quos subuertit i furore suo. In
scriptura sacra sepe montium nomine: pre-
dicantium altitudo signatur. De quibus
per psalmistaꝫ dicitur. Suscipiant montes Ps.71
pacem populo tuo. Electi quippe predica-
tores eterne patrie non immerito montes
vocantur: quia per vite sue celsitudinem:
ima terrenorum deserunt: ꝛ celo propinqui
fiunt. Sed montes veritas transtulit: cum

predicatores sanctos a iudee obduratione
subtraxit. Unde recte iterum per Psalmi
Ps.45. stam dr. Transferentur montes in cor ma
ris. In corde enim maris montes translati
sunt cum predicantes apostoli: a iudee psi
dia repulsi ad intellectum gentilium vene-
runt. Unde ipsi quoque in suis actibus di-
Act.13. D cunt. Uobis oportebat primum loqui verbū
dei: sed qr repulistis illud: et indignos vos
iudicastis eterne vite: ecce convertimur ad
gentes. Sed hanc eandem translationē mō
tium hi ipsi nescierunt: q in dñi furore sub-
uersi sunt quia cum de suis finibus hebrei
apostolos expulerunt: lucrum se fecisse ar-
bitrati sunt: qr predicatōis lumen amiserūt.
Exigentibus quippe meritis iusta animad-
uersione percussi: tanto intelligentie errore
cecati sunt: vt qr lucem perderent: hoc esse
gaudium putarent. Sed repulsis apostolis
a romano protinus pricipe Tito: iudea de
struitur: atque in cunctis gētibus sparsa dis-
sipatur. Unde et translatis montibus: recte
subiungitur.

Capitulum 3.

A Qui cōmouit terram de lo-
co suo: et colūne eius cō cu
tiētur. De loco quippe suo
terra cōmota est: cū plebs
israelitica de iudee finib⁹
ē eiusa: nimirū colla gen-
tibus subdidit: qr subdi auctori recusauit.
Que. s. terra colūnas habuit: qr in sacerdo
tes et pricipes legislatores atque pharisseos
ruitura eius fabrice structura surrexit. In
ipsis namque littere edificium tenuit: et trāqlli-
tatis sue tempore sacrificiorum carnalium
quasi superiposite fabrice onera portauit:
sed translatis montibus: colūne concusse
sunt: quia subductis a iudea apostolis: nec
ipsi viuere in illa permissi sunt: q ab illa vi-
te predicatores expulerunt. Dignum quippe
erat: vt terrenam patriam subacti perderēt
cuius amore nequaquam veriti sunt celestis pa
trie milites impugnare. Sed expulsis sctis
doctoribus: iudea funditus corruit: et iusto
iudicantis examie: in erroris sui tenebras
mentis oculos clausit. Unde et adhuc sub-
ditur. Qui precipit soli: et non orit et stel-
las claudit: quasi sub signaculo. Aliquā
do namque in sacro eloquio solis nomie: pre-
dicatorum claritas designatur sicut per Io

annem dr. Factus est sol: vt saccus cilici- Apoc.6. B
nus. In extremo quoque tempore sol quasi
ciliciuus saccus ostenditur: qr fulgens vita
predicantium ante reproborum oculos as-
pera et despecta monstratur. Qui stellarum
quoque claritate figurantur qr dū recta pec
catoribus predicant: tenebras nostre noctis
illustrāt. Unde et subtractis predicatorib⁹ Iere.3
per prophetā dr. Prohibite sunt stelle plu
uiarum: qr vero sol per diem fulget: stelle ob
scuritatem noctis irradiant: et plerumque i sa
cro eloquio diei appellatōe eterna patria:
noctis autem nomine presens vita signat:
predicatores sancti: vt sol nostris oculis fi-
unt: cum contemplationem nobis vere lu-
cis aperiunt: et velut stelle in tenebris lucēt
cum per actiuam vitam pro futuris nostris C
necessitatibus terrena disponūt. Quasi in
die: vt sol: choruscant: cum ad contēplādā
interne claritatis patriam: mentis nre aciē
subleuant: et quasi stelle i nocte resplendēt:
qr cum et terrena agunt: offensurum iā iamque
nostri operis pedem exemplo sue rectitudi
nis dirigunt. Sed qr expulsis predicatori-
bus non fuit q plebi iudaice in perfidie sue
nocte remanenti resplenderet: vel claritatē
contemplatōis ostenderet. Ueritas quippe
que hanc repulsam deseruit: subtracto pre
dicationis lumine: merito sue prauitatis ex-
cecauit: recte dr. Qui precipit soli: et nō ori
tur: et stellas claudit: quasi sub signaculo.
Oriri quippe ei solem noluit: a qua predicā-
tium animum diuertit: et quasi sub signacu
lo stellas clausit: q dum predicatores suos
per silentium intra semetipsos retinuit: ce-
cis iniquorum mentib⁹ celeste lumē abscon
dit.

Capitulum. 4.

Pensandum vero est: quia ie- A
circo aliqd sub sigillo clau
dimus: vt hoc cum temp⁹
congruit: ad medium pfe-
ramus. Et sacro eloqo at-
testante didicim⁹ qr iudea
que nunc deseritur: ad sinum fidei in fine
colligatur. Hinc namque per Isaiam dicitur. Esa.1
Si fuerit numerus filiorum israel: quasi are
na maris: reliqe salue fient. Hinc Paulus Ro.11
ait. Donec plenitudo gentium intraret: et
sic omnis israel saluus fieret. Qui igit pre-
dicatores suos: nunc iudee oculis subtra-
hit: sed postmodum ostēdit. quasi sub signa

culo stellas clausit: vt absconsis prius et post
choruscantibus astrorum spiritualium ra
diis: noctem perfidie sue: et nunc repulsa nõ
videat: et tunc illuminata deprehẽdat. Hic
ẽ q duo illi eximij predicatores dilata mor
te subtracti sunt: vt ad predicationis vsuz
Apoc. xi. in finem reuocentur. De quibus per Joan
nem dr. Hi sunt due oliue: et duo candela
bra in conspectu domini terre astãtes: quo
rum vnum in euangelio per semetipsaz ve
Mat. 17. ritas pollicetur dicens. Helias venturus est:
et restituet omnia. Quasi ergo sub signacu
lo stelle clause sunt: que et nunc occultant:
ne appareant: et post vt prodesse valeant:
apparebunt. Sed tamẽ plebs israelitica q̃
vbertim in fine colligitur: in ipsis sancte ec
clesie exordijs crudeliter obduratur. Naz
predicatores veritatis renuit: et verba ad
iutorij spreuit. Quod tamẽ mira auctoris
dispensatione agitur: vt nimirũ predicanti
um gloria que recepta in vno populo late
re poterat: in cunctis gentibus repulsis dila
B tetur. Unde et apte mox subdit. Qui ex
tẽdit celos solus. Quid nãq celorũ no
mine: nisi hec eadem celestis predicantium
vita designatur? De quibus per Psalmistã
Ps. 18. dr. Celi enarrant gloriam dei. Ipsi igitur celi
ipsi sol eẽ memorantur: celi scilicet qr inter
cedendo protegunt. Sol autẽ qr predican
do vim luminis ostendunt. Cõmota igitur
terra celi extensi sunt: quia cuz iudea ad vi
persecutiõis infremuit: apostolorum vitam
dominus in cunctarum gentium cognitiõe
dilatauit. Et dum illis per iudicium in mũ
dum captiua dispergitur: isti vbiq p gratiam
in honore tendũtur. Angusti quippe celi fue
rant cum vna plebs tot egregios predica
tores tenebat. Quis enim gentilium Pe
trum nosset: si in solius israelitici populi pre
dicatione remãeret? Quis Pauli virtutes
agnosceret: nisi hunc iudea ad nostraz noti
ciam persequendo transmisisset? Ecce iam
qui plagis et contumelijs ab israelitica ple
C be repulsi sunt: per mundi fines honoran
tur. Solus ergo dominus celos extendit: q
secreta mira dispensatione consilij predica
tores suos: vnde permisit in vna gente op
primi fecit in mundi cardine eo inde dilata
ri. Sed neq ipsa hec presenti dedita mun
do gentilitas: cum culpas eius apostolorũ
lingua corripuit: verba vite libẽter accepit:
nam protinus in elatione contradictionis
intumuit: atq ad crudelitatem se persecu
tionis excitauit. Sed que predicatiõis ver
bis contraire nititur: signorũ citius ammi
ratione temperatur. Unde et apte quoq eis
auctoris laude subiungitur.

Capitulum. 5.

ET graditur super fluctus
maris. Quid enim maris
A nomine: nisi in honorẽ ne
ce seuiens: mũdi huius ama
ritudo signatur? De quo
et per ps. dr. Congregans Ps. 32.
quasi in vtrez aquas maris. Aquas eteniz
maris quasi in vtrem dominus congregat
cum miro moderamine cuncta disponẽs i
suis clausas cordibus carnaliũ minas fre
nat. Super fluctus ergo maris: dominus gra
ditur: quia cum se procelle persecutiõis eri
gunt: miraculorum eius obstupefactiõe frã
guntur. Qui enim tumores humane vesa
nie mitigat: quasi erectas i cumulo vndas
calcat. Nam cũ morem suũ gentilitas de
strui noue conuersationis predicatione cõ
spiceret: cum mundi huius diuites elationi
sue contraire viderent facta pauperũ: cuz
sapientes seculi aduersarij sibi imperitorũ
verba pensarent in persecutionis protinus
tempestate tumuerunt. Sed q verborũ ad
versitate cõmoti: ad persecutionis procel
las insiliunt: signorum vt diximus: ammira
tione temperantur. Tot ergo in his fluct
bus dominus gressus posuit: quot superbis B
persecutoribus miracula ostẽdit. Unde be
ne rursum per Psalmistam dicitur. Mi
rabiles elationes maris: mirabilis in excel Ps. 92
sis dominus: quia contra electorum vitam
ad persecutionis vndas mundus se mira
biliter extulit: sed has supernorum cõditor
subleuata virtute predicantium mirabilius
strauit: ministros etenim suos plus ostẽdit
posse per miracula q̃ potestates terrenas
tumere per iram. Quod bene etiam p Hie
remiaz dominus exteriora narrans: interio
ra denunciat dicens. Posui arenam ma C
ris terminũ preceptum sempiternũ: quod
non preteribit: et commouebuntur et non po
terunt: intumescent fluctus eius et nõ transi
bunt illud. Arenam quippe dominus ma

ris terminum posuit:quia ad frangendam mundi gloriã:abiectos ⁊ pauperes elegit. Cuius nimirum maris fluctus intumescũt cum potestates seculi ad cõmotionem persecutionis exiliunt:sed transire arenam nequeunt:quia despectorum miraculis ⁊ humilitate franguntur. Sed dum mare seuit: dum per insanie sue fluctus erigitur:qꝫ tamen virtutis intime ostensione calcat: sancta ecclesia proficit:atqꝫ ad statum sui ordinis per temporum incrementa consurgit. Unde ⁊ apte mox subditur.

Capitulum. 6.

A Qui facit arcturum ⁊ oriones ⁊ yadas ⁊ interiora austri.))Nequaqꝫ sermo veritatis vanas Esiodi arati ⁊ calimarci fabulas sequitur: vt arcturum nominans extremam stellarum septem caudam vrse suspicetur: ⁊ quasi orion gladiũ teneat amator insanus. Hec quippe astrorum nomina a cultoribus sapientie carnalis inuẽta sunt: sed scriptura sacra iccirco eisdem vocabulis vtitur: vt res quas isinuare appetit: noticia vsitate appellationis exprimant. Nã si astra que vellet: per ignota nobis nomina diceret. Homo pro quo hec eadem scriptura facta est: nesciret procul dubio quid audiret. Sic igitur in sacro eloquio sapientes dei sermonem trahunt a sapientibꝰ seculi: sicut in eo pro vtilitate hominis vocez in se humane passionis ipse conditor hominum sumit deus: vt videlꝫ dicat. Penitet me fecisse hominem super terram. Cum pfecto constet: quia is qui cuncta priusquaꝫ veniunt conspicit: nequaqꝫ postqꝫ aliqd fecerit penitendo resipiscat. Quid ergo mirum si spũales viri vtuntur verbis carnalium: quando ipse ineffabilis ⁊ creator oĩuz spũs vt ad itellectum suum carnem pertrahat: in seipso carnis sermonem format. In scriptura igitur sacra dum nota astrorꝫ nomina audimus: de qbus astris sermo moueatur agnoscimus: cum vero que enarrentur: astra perpẽdimus: restat vt ex eorꝫ motibus: ad spiritualis intelligentie archana

B surgamus. Neqꝫ enim iuxta litteram mirũ aliqd: qꝫ deus arcturum oriones ⁊ yadas fecit. de quo nimirum constat: quia omnino in mundo nihil fit: quod ipse non fecerit. Sed sanctus vir hec fecisse deum dicit: C per que signat proprie ea que spiritualiter geruntur intelligit. Quid nãqꝫ arcturi nomine qui in celi axe constitutus: septem stellarum radijs fulget: nisi ecclesia vniuersalis exprimitur: que in Joannis Apocalypsi per septem ecclesias septemqꝫ candelabra figuratur. Que dum dona i se septiformis gratie spũs continet: claritatem summe virtutis irradians: quasi sub axe veritatis lucet.

Capitulum. 7.

Pensandum quoqꝫ qꝫ arcturus semper versatur: ⁊ nunqꝫ mergitur: quia ⁊ sancta A ecclesia persecutiones in quorum fine cessatione tolerat: sed tamẽ vsqꝫ ad mũdi terminum sine defectu perdurat. Sepe nãqꝫ eam reprobi quia vsqꝫ ad internitionem persecuti sunt: quasi hanc se funditus extinxisse crediderunt: sed eo multiplicius ad statuꝫ sue profectus rediit: quo iter manus persequentium moriendo laborauit. Arcturus ergo dum versatur erigitur: quia tunc sancta ecclesia valẽtius in veritate reficitur: cum ardentius pro veritate fatigatur. Unde ⁊ apte quoqꝫ post arcturum protinus oriones subdit. Oriones quippe in ipso pondere temporis hiemalis oriunt suo quoqꝫ ortu tempestates excitant: ⁊ maria terrasqꝫ perturbant. Quid igitur post arcturum per oriones: nisi martyres designãtur: qui dum sancta ecclesia ad statuꝫ predicationis erigitur: pondus persequentiuꝫ molestiasqꝫ passuri ad celi faciem quasi in hieme venerunt. His etenim natis: mare terraqꝫ turbata est. quia duꝫ gentilitas mores suos destrui apparente illorum fortitudine doluit in eorum necem: non solum iracundos ac turbidos: sed etiam placidos erexit. Ex orionibus itaqꝫ hyems inhorruit quia clarescente sanctorum constantia: fri- B gida infidelium: ad tempestatem se persecutionibus excitauit. Oriones ergo celum edidit: cum sancta ecclesia martyres misit: qui dum loqui recta rudibus ausi sunt: omne pondus ex frigoris aduersitate pertulerunt. Bene autem protinus Yadas subdit: que in virescente verno ad celi faciem prodeunt: et cum iam sol caloris sui

vires creuerit: ostenduntur. Illius quippe signi
initijs inherent: quos sapientes seculi thaurum
C vocant. Ex quo augeri sol incipit: atque ad
extendenda diei spacia feruentior exurgit.
Quid itaque post oriones yadum nomine: nisi
doctores sancte ecclesie designantur: qui sub
ductis martyribus eo iam tempore ad mun
di noticiam venerunt: quo fides clarius elu
ceret: et repressa infidelitatis hieme altius per
corda fidelium: sol veritatis caleret: qui remo
ta tempestate persecutionis expletis nocti
bus longis infidelitatis tunc sancte eccle
sie exorti sunt: cum ei iam per credulitatis
vernum lucidior annus aperitur.

Capitulum. 8.

A Ec immerito doctores san
cti yadum nuncupatione si
gnantur. Greco quippe elo
quio yados pluuia vocatur:
et yades nomen a pluuija
acceperunt: quia orte proculdubio imbres ferunt. Bene ergo yadum ap
pellatione doctores expressi sunt: quia ad statum
vniuersalis ecclesie: quasi in celi faciem deduc
ti super arentem terram humani pectoris
sancte predicationis imbres fuderunt. Si
enim predicationis sermo pluuia non esset:
Deut.32 moyses minime dixisset. Expectet sicut plu
uia eloquium meum: et nequaquam per Isaiam ve
ritas diceret. Mandabo nubibus meis: ne
pluant super eam imbrem atque hoc quod paulo
ante protulimus. Quamobrem prohibite sunt
stelle pluuiarum. Dum ergo yades cum plu
uijs veniunt: ad celi spacia altiora ducitur sol:
quia apparente doctorum scientia: dum mens
nostra imbre predicationis infunditur: fidei
calor augetur: et perfusa terra ad fructum profi
cit: cum lumen huius figure in celo apparue
rit: quia vberius frugem boni operis reddi
B mus: dum per sacre eruditionis flammam in
corde clarius ardemus. Dum que per eos die
bus singulis: magis magisque scientia celestis
ostenditur: quasi internum nobis luminis ver
num tempus aperitur vt nouus sol nostris
mentibus rutilet: et eorum verbis nobis co
gnitus: seipso quottidie clarior micet. Urgen
te etenim mundi fine: superna scientia profi
cit: et largius cum tempore excrescit. Hinc
namque per danielem dicitur. Pertransibunt
Dan.12. plurimi: et multiplex erit scientia. Hinc Jo
anni in priori parte reuelationis angelus di

cit. Signa que locuta sunt septem tonitrua Apoc.10.
noli scribere. Cui tamen in eiusdem reuelationis
termino precepti dicens. Ne signaueris ver
ba prophetie libri huius: pars quippe reue
lationis anterior signari precipitur: termi
nus prohibetur: quia quicquid in sancte eccle
sie vitijs latuit: finis quotidie ostendit. Non
nulli hos a greca littera que. Y. dicitur ya
das nuncupatas arbitrantur. Quod si ita est: C
significationi quam diximus contrarium non
est: doctores enim his stellis non inconuenien
ter expressi sunt: que a litteris nomen trahunt
Sed quamuis yades ab eiusdem littere vi
sione non discrepent: certum tamen est quia
yados imber dicitur: eo quod ex ore pluui
as apportant. Uir igitur sanctus redemptio
nis nostre ordinem contemplatus admiratur
atque admirans exclamat dicens. Qui exten
dit celos solus: et graditur super fluctus ma
ris: qui facit arcturum et oriones: et yadas.
Extensis et enim celis: dominus formauit ar
cturum: quia in honorem deductis apostolis:
in celesti conuersationis fundauit ecclesiam.
Formato quoque arcturo: fecit oriones: quia
roborata fide vniuersalis ecclesie: contra pro
cellas mundi edidit martyres. Editis quo D
que orionibus protulit yadas: quia conuale
scentibus contra aduersa martyribus ad in
fundendam ariditatem humanarum cordium
doctrinam contulit magistrorum. Isti itaque
sunt astrorum spiritualium ordines qui dum
summis virtutibus eminent: semper ex supe
rna lucent Sed post ista quid restat nisi vt
sancta ecclesia laboris sui fructum recipiens
ad videndum superne patrie internum preue
niat. Unde et apte: quia dixit: qui facit arctu
rum et oriones et yadas: protinus addidit: et
interiora austri. Ca. 9.

Uid namque hoc austri nomi
ne: nisi feruor sancti spiritus
designatur: quo dum reple
tus quisque fuerit: ad amo
rem patrie spiritualis igne A
scit. Unde et sponsi voce in
canticis canticorum dicitur.
Surge aquilo: et veni auster: perfla ortum meum
et fluent aromata illius. Austro quippe ve
niente: aquilo surgens recedit: cum aduen Cant.4.
tu sancti spiritus expulsus antiquus hostis qui
in corpore mentem constrinxerat deserit atque
ortum sponsi auster perflat: vt aromata de

fluant: quia nimirũ dum sanctam ecclesiaȝ donorum suorũ virtutibus spiritus veritatis impleuerit: ab ea longe lateq; odores boni operis spargit. Interiora austri sunt: occulti illi angelorũ ordines ⁊ secretissimi patrie celestis sinus quos implet calor spirit⁹ sancti. Illuc quippe sanctorũ anime ⁊ tũc corporibus exute: ⁊ postea corporibus restitute perueniunt: ⁊ quasi astra in abditis occultantur. Ibi per diem quasi in meridiano tempore: ardentius solis ignis accenditur: quia conditoris claritas: mortalitatis nostre iam pressa caligine manifestius videtur: ⁊ velut sphere radius ad spacia altiora se eleuat q2 de semetipsa nos veritas subtilius illustrat. Ibi lumen intime contemplationis sine interueniẽte cernitur vmbra mutabilitatis: ibi calor summi luminis: sine vlla obscuritate corporis: ibi inuisibiles
B
Angelorum chori: quasi astra in abditis emicant: qui eo nunc ab hominibus videri nequeunt: quo flamma veri luminis altius perfunduntur. Ualde itaq; mirum est φ missis apostolis dominus celos tetendit φ temperatis persecutionum tumoribus: maris fluctus gradiens repressit: φ solidata ecclesia arcturũ statuit: φ roboratis cõtra aduersa martyribus oriones misit: φ repletis in trãquillitate doctoribus hyadas prebuit: sed post hec valde est admirabile φ sinum nobis celestis patrie: quasi interiora austri preparauit. Pulchrum ẽ hoc omne: quod quasi in celi facie de diuina dispẽsatione cernitur: sed longe illud ⁊ incomparabiliter pulchrius: ad quod inuisibiliter peruenitur. Unde bene iterum sponsus i sponse laudibus dicit. φ̃ pulchra es amica mea
C
Cãt.4. φ̃ pulchra es: oculi tui colũbarum absq; eo quod intrinsecus latet. Pulchram narrat ⁊ pulchram replicat: quia alia est enim pul
Abac.3.Y chritudo morum in qua nunc cernitur: atq; alia pulchritudo premiorum: in qua tũc per conditoris sui speciem subleuatur. Cuius membra videlicet omnes dilecti q2 ad cuncta simpliciter incedunt: eius oculi columbarum vocantur: quia magna luce irradiant: quia ⁊ signorum miraculis coruscant. Sed quantum est omne hoc miraculum quod videri potest: illud de iternis miraculum est mirabilius quod videri nõ potest. De quo illuc aperte subditur. Absq;
D
eo quod intrinsecus latet. Magna quippe est gloria aperti operis: sed longe incomparabilis occulte remunerationis. Quod ergo per beatum Job astrorũ nomine: hoc Salomonis vocibus oculorũ appellatione signatur: ⁊ quod per Salomonem dicitur. Absq; eo quod intrinsecus latet: hoc nobis beatus Job intimat: cum austri interiora cõmendat. Sed ecce vir sanctus exteriora nominans iteriora considerans: aperta narrans: occulta penetrans omne qđ interius exteriusq; agitur: dicere conatur. Sed opa summe magnitudinis quando explicet lingua carnis? Unde ⁊ apte mox hec eadem opera melius diffiniẽdo cõprehẽdit dicẽs.

Capitulum. 10.

Ui facit magna ⁊ inscrutabilia ⁊ mirabilia: quorũ nõ est numer⁹. Diuine fortitudinis facta, tunc veri⁹ explemus: cum hec nos explere non posse cognoscimus: A
tunc facundius loquimur cuȝ ab his obstupescendo reticemus. Ad narranda quippe dei opera habet defectus noster φ̃ sufficiẽter exerat linguam suam: vt que comprehẽdere idonee non valet: hec idonee mut⁹ laudet. Unde bene ⁊ per psalmistam dicitur. Laudate eum in potentatib⁹ eius: laudate eum sm multitudinẽ magnitudinis ei⁹. Ps. 150.
Ille quippe dñm sm multitudinẽ magnitudis eius laudat: qui se succũbere in ei⁹ laudis expletione cõsiderat. Dicat ergo. Qui facit magna: ⁊ inscrutabilia: ⁊ mirabilia: quorum nõ est numerus: videlicet magna virtute: ⁊ inscrutabilia ratione: innumerabilia multiplicitate. Diuina ergo opera que explere dicendo non potuit: facundius deficiendo diffiniuit. Sed in consideratiõe rerum cur longe extra nos ducimur qui hoc ipsum quoq; quod erga nos agitur ignoramus. B
Unde ⁊ apte subiungitur. ((Si venerit ad me: nõ videbo eum: ⁊ si abierit: non itelligã eũ.)) Seclusuȝ quippe ab eternis gaudijs genus humanum exigente culpa mentis oculos pdidit: ⁊ quo meritorȝ suorȝ passib⁹ gradiatur: nescit. Sepe enim gratie est donũ qđ iram deputat: ⁊ sepe diuine districtionis ira est quod gratiam putat. Nam plerũq; gratiam estimat dona virtutũ: ⁊ tamen eisdeȝ donis elatus corruit: plerũq; velut irã me- C

tulit aduersa tentationū: et tamen eisdē ten-
tationibus pressus ad virtutū custodiam
cautior exurgit. Quis enim deo se propin-
quare non estimet: cū supernis exerescere
muneribus agnoscit: cum vel prophetie do-
num: vel doctrine magisteriū percipit: vel ad
exercendā curationū gratiam cōualescit?
Et tamen sepe mens dū de virtutis sue se-
curitate resoluitur insidiante aduersario:
inopinate culpe telo pforatur. Et idē a deo
in eternum longe fit: vnde ei ad tempus si-
ne cautele custodia propinquauit.

Capitulum. xi.

A Et quis se derelictū iā gra
tia diuina nō deputet: cum
post experimentū mūdicie
lacessiri se carnis tentatio-
nibus videt: inhonestū ad
aium congeri: et ante cogi-
tationis oculos nōnulla improba et imūda
versari? Et tñ cū fatigant ista nec superant:
nequaq̄ per pollutionē trucidant: sed per
humilitatem seruant: vt infirmū se animus
in tentatione deprehendens: totū se ad di-
uinitatis adiutoriū cōferat: et sui fiduciam
funditus amittat. Sicq̄ fit: vt inde altius
deo inhereat: vnde se a deo pfundius ceci
disse suspirabat. Accessus igitur recessusq̄
dei a mente nostra minime cognoscit: quo
usq̄ rerum alterantium finis ignoratur: qr
et de tentatione incertū est: vtrum pbet an
trucidet: et de donis nequaq̄ deprehendit:
vtrum hic desertus remunerent: an in via
nutriantur: vt ad patriā perducāt. Homo
ergo ab eius gaudiis semel expulsus: clau
sas cōtra se ianuas secreti spiritualis aspi-
ciat: atq̄ ad semetipm foras piectus i car-
ne gemat: et cecitatis sue dāna cōsiderās di
cat. Si venerit ad me: non videbo eum et si
abierit: non intelligā. Ac si aperte deploret
B dicens. Postq̄ semel sponte oculos pdidi:
qm̄ quesite noctis cecitatē patior: nec ortū
iam nec occasum solis cognosco. Et tñ ho-
mo qui infirmitatis pena premit: et cecitatis
sue caligine grauatur: ad supne lucis iudi-
cium pperat: vt suorū actuū rōnem reddat.
Unde mox subdit. Si repēte interroget:
quis respōdebit tibi? Repēte deus interro
gat: cum nos ad districtionē sui examinis
inopinatos vocat. Sz interrogationi illius
hō respōdere nō sufficit: qr si remota tunc
pietate discutitur: in illo examine etiā iusto
rū vita succūbit. Uel certe interrogat: cum
duris nos psecutionibus pulsat: vt cū mens
nostra magna de se in tranquillitate estimat:
semetipsam veraciter qualis sit in pturba-
tione deprehendat. Et plerūq̄ qm̄ q percu-
titur gemit: sed respōdere nō sufficit: quia et
ipsa ei pcussionis sue aduersitas displicet:
sed tñ semetipm homo cōsiderans tacet et
diuina iudicia discutere metuit: qr eē se pul
uerem agnoscit. Unde et p Paulū dicit. O Ro ix.
homo tu qui es qui respōdeas deo? Respō c
dere deo nō posse cōmemorat q homo nomi
natur: qr p hoc q de humo sumptus ē: iudi
cia superna discutere dignus nō est. Unde
hic quoq̄ apte subiūgitur. Uel quis ei di
cere potest: cur ita facis? Auctoris factā sē-
per idiscussa veneranda sunt: quia iniusta
nequaq̄ esse possunt. Rationē quippe de oc-
culto eius iudicio querere: nihil ē aliud: q̄
cōtra eius cōsilium supbire. Cū ergo facto-
rum causa nō deprehendit: restat vt sub fa
ctis illius cū humilitate taceatur: qr nequa
q̄ sufficit sensus carnis: vt secreta penetret
maiestatis. Qui ergo in factis dei rationē
non videt: infirmitatē suam cōsiderans cur
nō videat rationē videt. Unde et p Paulū
quoq̄ subsequenter adiungitur. Nunquid Ubi. s.
dicit figmentū ei qui se finxit: quare me feci
sti sic? Quo enim se cernit figmentū diuini
operis: eo semetipm redarguat: ne cōtra ma
num resultet operantis: qr qui benigne qd
nō erat fecit: qd est: iniuste non deserit. Ad
semetipsam ergo in pcussione mens redeat
et qd apprehendere nō valet: non requirat:
ne si diuine ire cā discutit: amplius discussa
puocet: et quā placare humilitas poterat: i
extinguibiliter superbia accēdat. Unde et
apte quoq̄ de hac eadē ira protinus subdi
tur. Deus cuius resistere ire nemo pōt: sub
quo curuatur qui portant orbem. Mirū
valde est: q ire dei nullū posse resistere dici
tur: cū multos indignationi supne aiaduer D
sionis obuiasse eloquia diuina testent. An
non ire dei Moyses restitit: qui p cadente
populo erectus: ipm supne pcussionis ipetū
mortis sue oblatione restrinxit: dicens. Exo. 32
Dimitte illis hanc noxam: alioquin: dele
me de libro tuo quem scripsisti? An non ire Nu. 16
dei Aaron restitit: cum inter viuētes ac mor
tuos turibulū sumpsit: atq̄ animaduersio-

Nu.25 nis ignem incensi fumo temperauit? An nō
finees ire dei restitit: qui luxuriantes cum
alienigena in ipso coitu trucidans: zelū su
um diuine indignationi obtulit: ⁊ furorem
gladio placauit. An non ire dei Dauid re-
stitit: qui angelo ferienti se offerens placa-
tionis gratiam ⁊ ante tēps ppositum exegit?
An nō Helias ire dei restitit: qui longo iam
tēpore terra arente subductas de celo plu-
uias verbo reuocauit? Quomō ergo diuie
ire nullum posse resistere dicitur: cū multos
sepe restitisse exemplis existentib⁹ demōstra
tur? Sed si subtiliter ⁊ hec beati Job elo-
quia ⁊ illoꝝ facta pensamus: ⁊ verum co-
gnoscimus q2 diuine ire non resistitur: ⁊ ve
rum q2 multi sepe restiterūt.

Capitulum. 12.

A Omnes etenim sancti qui
ire dei obuiant: ab ipso ac
cipiunt: vt cōtra impetum
percussionis eius opponant
atq3 vt ita dixerim: cū ipso
se erigunt cōtra ipm: eosq3
diuina vis sibi opponit secū: q2 in eo q ad
uersum sevientis iram foras obtinent: intus
eos gratia irascentis fouet: ⁊ famulantes i-
terius leuat: quos quasi aduersantes exte-
rius tolerat. Portat ergo cōtradictionem
deprecantiū quā aspirat: ⁊ velut nolēs op-
ponitur: qd ab ipso vt fiat imperat. Moysi
enim dicit. Dimitte me vt irascatur furor
meus cōtra eos: ⁊ deleam eos: faciāq3 te in
gentem magnā. Quid est seruo dicere: di-
mitte me nisi deprecandi ausum prebere: Ac
si apte diceretur ei. Pensa quantū apud
me valeas: ⁊ cognosce q2 obtinere poteris
quicquid pro populo exoras. Quod quia hac
mente agitur: statim venia subiuncta testa
tur. Cum vero superna indignatio sese vt ita
dixerim medullitus mouet: hanc oppositio
humana non retinet nec se vtiliter cuiusli-
B bet deprecatio obijcit: cum semel deus ali-
quid ab intimis irascendo disponit. Hinc ē
enim q Moyses qui reatum totius plebis
apud deum suis precibus tersit: dūq3 se obi
cem obtulit: diuine iracūdie vim placauit:
ad petram oreb veniens: ⁊ pro aque exhi-
bitione diffidens: repromissionis terraꝫ in-
gredi: dño irascente nō potuit. Et sepe hac
de re affligitur: sepe desiderio se excitante
turbatur et disposite vltionis iracundiam
repellere a semetipso non valuit: qui hanc
volente dño: ⁊ a populo amouit. Hinc Da 3.Re.24.
uid pstrata plebe: postmodū angeli gladiū
prece compescuit: prius plorans ⁊ eiulans:
nudis pedibus filiū fugit: ⁊ quousq3 perpe-
trati facinoris vltionē ad plenū reciperet:
irām dei pro semetipso temperare nequaq3
valuit. Hinc Helias vt sicut homo paruuꝫ 3.Re.17.
aliqd: quasi de diuina animaduersione sen
tiret: qui vbo celos aperuit: ante indignatio
nem mulieris territus: per desertū fugit: et
pro semetipso infirmatur in formidineꝫ: q
furorem dei placat aliis per interuētioneꝫ.
Ire dei igitur et resisti valet: quādo ipse q
irascit opitulatur: ⁊ resisti oino nō valet: qñ
se ⁊ ad vlciscendū excitat: ⁊ ipse precem que
ei funditur nō aspirat. Hinc ad Hieremiaꝫ C
dī. Tu ergo noli orare pro populo hoc: et Jere.17.
ne assumas pro eis laudē ⁊ orationē: q2 nō
exaudiam in tēpore clamoris eorū ad me.
Et rursum. Si steterit Moyses ⁊ Samuel Jere.12
coram me: nō est aīa mea ad populū istuꝫ.
Qua in re queri vtiliter pōt: cur relictis tot
antiquioribus patrib⁹ ad effundendā pre-
cem Moyses ⁊ Samuel tm̄modo prestan
tius elegant.ur q3 nominant. Quod tamen
facile agnoscimus: si eius qui diligere ⁊ in-
imicos pcipit: charitatis merita pēsamus.

Capitulum. 13.

C Onditoris nāq3 auribus
maxime illa oratio cōmen-
datur: q pro inimicis quo- A
q3 intercedere nititur. Un-
de ⁊ per semetipsam veri-
tas dicit. Orate pro perse
quētibus ⁊ calūniantibus vos. Et rursuꝫ. Mat.5.
Cum stabitis ad orandum: dimittite si qd
habetis aduersus alterum. Cum vero pa-
trum priorum facta sacro eloquio descri-
bente reuoluimus: Moysen ⁊ Samuelem
exorasse pro aduersantibus inuenimus.
Unus quippe eorum sevientis populi pse-
cutiones fugit: ⁊ tamen pro vita sui perse-
cutoris interuenit: alter ex principatu popu
li deiectus: ipsis suis aduersarijs dicit. Ab-
sit a me hoc peccatū in dño: quo minus ces-
sem orare pro vobis. Quid est ergo in diffi
cultate deprecandi Moysen ⁊ Samuelem
deducere: nisi apertius indicare quia eius
ire neq3 illi si astarent obsisterent: qui icir-
co pro amicis interuenire citius possent;

B q2 apud hunc itercedere ꝛ pro inimicis so
lerent: Hic ad candem iudeam dr: Plaga
inimici percussi te castigatione crudeli. Et
rursum: Quid clamas etiam ad me: super
contritione tua. Insanabilis ē dolor tuus.
Vir igitur sanctus aspiciat: q2 nullius iter
ueniu diuina ira restrigitur: cum iplacabili
ter excitatur ꝛ dicat: Deus cuius resistere
ire nemo potest. Quod bene ꝛ ad specialez
itellectum ducimus: si eiusdem plebis israe
litice dāna pensamus: quam redemptor p
dispensationis sue mysterium ostensus su
perdientem deseruit: atqꝫ ad cogitationis
sue grām gentes vocauit. Vn ꝛ apte mox
subditur: Sub quo curuantur q portāt or
bem: Ipsi etenim orbem portant: q curas
presentis seculi tolerant. Tantorum qppe
pondera vnusqsqꝫ sustinere compellitur:
quātis i hoc mūdo pricipatur. Unde ꝛ ter
re priceps non incongrue basileus dr greco
C eloquio: laos eni populus iterpretatur. Ba
sileus igitur: basis laos vocatur: quod lati
na videlꝫ ligua basis populi dr: quia vide
licet ipse super se populum sustinet: q mo
tus illius potestatis pondere firus regit.
Quo enꝫ subiectorum suorum onera tole
rat: eo quasi superpositam colūnam basis
portat. Beatus igitur Job virtute prophe
tici spūs plenus aspiciat quod iudea deſi
tur atqꝫ ad diuinitatis cultum gentiū prin
cipes inclinātur ꝛ dicat: Deus cuius resiste
re ire nemo potest. Sub quo curuātur: qui
portant orbem Ac si aperte fateatur dicēs
Et subiectos quōdam districte deseris: et
erectas potestates gentium misericorditer
flectis.

A Capitulum. 14.

Vāuis per hoc quod dicit
Sub quo curuantur q por
tant orbem: possunt ꝛ an
gelice vtutes intelligi. Ipe
etenim orbez portant: que
Heb. 1. regendi mundi curas ām
nistrant: Paulo attestāte q ait: Nōne oēs
sunt āministratorū spūs in misteriū mis
si pper eos q hereditatem capiūt salutis:
Ait ergo: Deus cuius resistere ire nemo po
test: sub quo curuātur q portant orbem. Ac
si humilitatem omnis creature conspiciat:
ꝛ tremefactus dicat: Quis infirmorum ho
minum tuis nutibus obuiat: cuius se forni
dini ꝛ virtutes angelice inclinant: Vel cer
te qm cum curuamur superiora non cerni
mus: erecti essent illi subtilissimi spūs si ple
ne potētiam eius maiestatis attigerēt. Sꝫ
qui orbem portant: sub deo curui sunt: qa
diuinitatis eius celsitudinem cōtius subie
nati videant nec virtutes tamen angelice
comprehendūt. Quam vir iustus pre infir
mitate non penetrās, sed hanc vtcūqꝫ ex
subiectis summorꝫ spūum misterijs pēsans
ad considerat ōem se propriam solicita hu
militate recolligit: sibiqꝫ coram se pre pote
state superne magnitudis vilescit dicens:
¶ Quātus ergo ego suꝫ vt respōdeam ei et B
loquar verbis meis cuꝫ eo:) Ac si apte di
cat: Si creatura illa hunc considerare non
sufficit: q carne nō premit: qua mente ego ei9
ego iudicijs disputo: q pondere corruptio
nis angustor. Sicut autēꝫ sepe ad nos ver
ba dei sunt iudicia illius: que nostrorꝫ actu
um sententiam loquatur: ita verba nostra
ad deum sunt opera que exhibemus. Sed
cum deo loq: verbis suis homo non valet:
q apud subtile eius iudicium: nullaꝫ de su
is actibus fiduciaꝫ tenet. Unde ꝛ apte sub
ditur. ¶ Qui etiam si habuero qppiam iu
stum: non respōdebo sed meū iudicem deꝑ
cabor:) Ut enim sepe diximus. Omnis hu
mana iusticia: iniusticia esse conuincitur: si C
districte iudicetur. Prece ergo post iustici
am idiget: vt succūbere discussa poterat ex
sola iudicis pietate conualescat. Que cum
plene a perfectioribus habetur: habere vꝫ il
la qppiam dr. Quia mens humana ꝛ com
prehēsa vie peragit valde: ꝛ extrema sunt
que comprehendit. Dicat ergo. Qui si ha
buero qppiam iustū: non respondebo: sed
meum iudicem deprecabor. Velut si aperti
us fateatur dicens. Et si ad opus virtutis
exercuero: ad vitam non ex meritis: sꝫ ex ve
nia conualesco. Preci itaqꝫ īnitendum est
cum recta agimus. Ut omne quod iuste vi
uimus, ex humilitate condiamus.

Capitulum. 15. A

Ed plerūqꝫ ipsa nostra de
precatio tam multis cogi
tationibus quatitur: vt pe
ne a conspectu iudicis re
pulsa videatur: ꝛ sepe hāc
creator misericors pcipit: sꝫ
q2 illibatā se vt vult exercere non valet: su

per sciudicium reprobationis patet. Unde z subditur. ((Et cum innocatem me exaudierit. non credo q exaudierit vocez meam.)) Plerūqz eteni mēs igne diuini amoris accendit̄. atqz ad intuenda celestia z ardua sublevatur: ad summa iā rapitur: z profecto desiderio cōpūcta: ab infimis alienatur: sed repentina tentatōe pculsa: que in intentione forti erecta in deū fuerat: obortis cogitationib⁹ trans fixa curuatur. ita vt seipsam discernere nequeat: atqz iter vicia virtutesqz deprehensa: ex qua parte sit valentior: non agnoscat. Nam sepe ad hoc vsqz pducitur: vt miretur quomodo tam summa comprehendat. Quia cogitatio illicita polluit. Et rursum: quomodo illicitā cogitatōem recipit: quā super se valide feruor spūs rapit. Quos alternātes cogitationū motus in animo bñ Psalmista intuēs ait:

Ps. 106 Ascendūt vsqz ad celos: z descendūt vsqz ad abissos. Usqz ad celos qppe ascendim⁹ cū summa penetram⁹: sed ad abissos vsqz descendimus: cum repente a cōtēplatōis culmine per turpia temptamēta deijcimur. Motus itaqz animi: dum inter vota z vicia alternant: nimiruz sibi certitudinē exauditiōis obnubilant. Recte ergo dr̄. Et cum inuocantem me exaudierit. non credo q exaudierit vocē meam: quia mens ex ipsa sua mutabilitate fit trepida: z p hoc qđ nolēs patitur: repulsam se abiectāqz suspicat̄. Libet intueri vir sanctus quāta se subtilitate diiudicat: ne qđ in illo diuina iudicia rephendant. Infirmitatē nāqz suā intuēs ait Quantus ego sum q respōdeā ei: z loquar verbis meis cū eo. Hec iusticie sue meritis non cōfidens: sed ad solam se spē postulationis cōferens subdit. Qui ēt si habuero qppiam iustū: non rñdebo: sz meū iudicem deprecabor. Sz de ipsa quoqz postulatōe pauidus adiungit. Et cū inuocantē me exaudierit: nō credo q exaudierit vocē meam. Cur tanta circūspectiōe trepidat: Cur tāta solicitudie formidat: nisi qz terrorē iudicis extremāqz districtionē cōsiderat: z vim discussionis illius non ferēs oē quod gerit eē sibi insufficiens pensat. Unde z protinus subdit. In turbine enim conteret me.

Capitulum. 16.

Exactor qsqz in turbine atteritur: A q erectus in trāquillitate videbat̄: qz quez diu superna longanimitas tolerat: extrema iudicij seueritas necat: que recte turbo dr̄: qz in elementorū cōmotione reuelat̄: Psalmista attestante q ait. Deus manifeste veniet de⁹ noster: z non silebit: ignis ī cōspectu eius ardebit: z in circuitu eius tempestas valida. Unde z pphera quoqz ali⁹ dicit. Dominus in tempestate z turbine vie eius. In quo nimirū turbine iccirco iustus nequāqz conteritur: qz semper hic solicite metuit ne conteratur. Perpēdit nāqz adhuc in pñtis vite itinere cōstitutus humāis actibus exactor operū qz districtus appareat: q quosdam tunc reatu culpe originalis astrictos ēt sine opibus damnat. Unde recte vir sanctus ex humāi generis voce ptinus adiungit. Et multiplicauit vulnera mea ēt sine causa. Nōnulli etenim prius a presenti vita subtrahūtur: qz ad pferenda bona mala vel merita actiue vite perueniant: quos qz a culpa originis sacramēta salutis nō liberant: z hic ex pprio nil egerūt: z illic ad tormenta pueniūt. Quibus vnū vulnus ē corruptibiliter nasci: aliud carnaliter emori. Sed qz post mortē quoqz eterna mors sequitur occulto eis iustoqz iudicio etiam sine cā vulnera multiplicātur. Perpetua qppe tormēta percipiūt: q nihil ex propria voluntate peccauerūt. Hinc nāqz scriptum ē. Non ē mundus in cōspectu ei⁹ nec vnius diei infans sup terrā. Hinc p semetipsam veritas dicit. Nisi qs renatus fuerit ex aqua z spūsancto: non pōt introire in regnū dei. Hinc Paulus ait. Eramus natura filij ire sicut z ceteri. Qui itaqz nullū pprium adiūgens ex solo originis reatu pimitur: qđ iste in illo extremo examine quātum ad humani sensus estimationē: nisi sine causa vulneratur? Sed tamē sub diuia districtione iustum est: vt propago mortalis velut infructuosa arbor: z in ramis seruet amaritudinem quam traxit ex radice. Ait ergo: In turbine enim conteret me et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Ac si aperte humani generis damna cōsiderans dicat: Districtus iudex quã eos animaduersione trucidat: quos culpa procreactionis damnat: si z illos in eternum percutit quos reatus arbitrij non adijcit? Que nimirum dicta nec a beato Job specialiter discrepare cognoscimus: si hec quā

Ps. 49. Nau. S Jo. 3. Ephe. 2.

C vere prolata sunt indagamus. Semetipsum nãq; subtiliter pensans: atq; in oi actione diiudicans: superne districtiõis vim quanta sollicitudine pertimescat insinuat subdẽs. In turbine enim conteret me. Ac si aperte dicat: Idcirco hunc semp; ꝛ in trãqllitate timeo: q2 per flagella qualis in turbine veniat non ignoro. Que flagella scilz ꝛ metuẽs preuidet: ꝛ preuidens pertulit. Unde subiungit: Et multiplicabit vulnera mea: etiaz sine causa. Ut enim iam sepe diximus: nequaq; beatus Job percussus ẽ: vt i eo percussio vitium tergeret: sed vt meritũ augeret. Uulneratum se itaq; sine causa asserẽs hoc de se foras loqtur: quod de illo dñs i occulto testatur dicens: Cõmonuisti me aduersum eũ: vt affligerem eũ; frustra. Cur ergo sanctus superbe non dicit quod veraciter dicit: nec per hec verba a rectitudĩe dissrepat: per que a iudice non discordat: qui eorũdem protinus vulnerum continuationem exprimit: cum subiũgit. Non concedit quiescere spũm meũ: ꝛ implet me amaritudinibus. Ca. 17.

A
Epe iustis exercitium virtutis ẽ: sola exteri⁹ aduersa tolerare: sed vt eoꝝ vires certamen plene probationis cruciat. hos nõnũq; ꝛ foris tormẽta lacerãt ꝛ intus tẽptamenta castigant. Unñ vir sanctus impletum se amaritudinib⁹ asserit: q2 cũ flagella exteri⁹ tolerat: illud est grauius quod de tẽtatione aduersarij in ienniis portat. Sz inter hec mitigat vim doloris: considerata eqtas ꝛ potentia ferientis. Unñ subiungit. Si fortitudo queritur robustissimus est: si eqtas iudicij: nemo pro me audet testimoniũ dicere. Ille quippe vite cãs examinat q̃ has per alienum testimonium non explorat: q2 is q districtus quandoq; ostenditur illator pene: ipse diu tacit⁹ extitit testis culpe. Hic enim per pphetam dr̃. Ego sum iu-
Jere.29 dex: ꝛ testis. Hinc rursum ait: Tacui: semp
Esa.42. silui: patiẽs fui: sicut pturiẽs loquar. Parturiens nãq; cum dolore eijcit: quod diu in abditis cum pondere portauit. Post longum ergo silentium sicut parturiens loqtur: q2 quod apud se nũc tacitus tollerat: in vltione quandoq; iudicij quasi cũ dolore manifestat. Sed regrendus nobis ẽ: iste vir in-

sius si pro eo testimonium dicere q̃s p̃sumeret: nunqd hunc a reatu liberaret: Et si huic alius testimonium nõ impendit nunquid ad pferendum pro se testimoniũ saltem ipse conualescat: Seqtur. ((Si iustificare me voluero os meum ꝯdemnabit me si inocentem ostendero: prauum me cõprobabit.)) Ac si aperte dicat: Quid de alijs loquar q ipse pro me testimonium ferre nõ valeo: Sed q2 inocentie tue testificari non sufficis nunqd hoc ipsum q2 innocentiam habeas scis: Subdit. Etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea. Plerũq; si scimus bona que agimus ad elationem ducimur: si nescimus mime seruam⁹. Quis enim aut de virtutis sue consciẽtia non q̃tulumcũq; superbiat: Aut qs rursuz bonum in se custodiat quod ignorat: Sed contra vtraq; qd superest nisi vt recta que agimus sciendo nesciamus vt hec ꝛ recta estimemus ꝛ minima: quatenus ꝛ ad custodiam sensificet animũ scientia rectitudinis ꝛ in tumorem non eleuet: estimatio minorationis. Ca. 18.

Ed sunt nõnulla que sciri a nobis facile nequeunt: etiaz cum gerũtur. Nam sepe recto studio contra delinquentium culpas accendimur: et cuz vltra eqtatis metas per iram rapimur: hoc zelum iuste districtionis estimamus. Sepe officium predicatõis assumimus vt per hoc fraterne vtilitati f̃amulemur: sed nisi placeamus illi cui loqmur: nequaq; libenter accipitur quod predicam⁹. A
Cũq; placere mens vtiliter studet ad amorem laudis proprie defluit turpiter: ꝛ que a captiuitate viciorum alios curabat eruere: ipsa suis fauoribus incipit captiua seruire.
Quasi latrunculus quippe est appetitus lau- B
dis humane: q recto itinere gradientib⁹ ex latere iũgitur: vt ex occultis educto gladio gradientium vita trucidetur: cũq; propositte vtilitatis intentio ad studia priuata deducitur horrendo modo vnum ideq; opus culpa pagit: quod virtus inchoauit. Sepe ꝛ ab ipsis exordijs aliud cogitatio expedit aliud actio ostendit. Ca. 19.
S Epe se fideliz sibi nec ipsa co- C
gitatio exhibet: q2 aliud ante oculos mentis versat; ꝛ lõ

ge ad aliud ex intentione festinat. Nã ple-
rũq; nõnulli terrena premia appetũt ⁊ iu-
sticiam defendũt: seq; inocentes estimãt ⁊
esse defensores rectitudinis exultant. Qui-
bus si spes nũmi subtrahitur: a defensione
protinus iusticie cessatur: ⁊ tamen defenso
res se iusticie cogitant: sibiq; rectos asserũt
q̃ nequaq̃ rectitudinem sed nummos que-
runt. Quos contra bene per Moysen dici
Deut. 16 tur: Juste quod iustum ẽ exequeris. Iniu-
ste quippe quod iustum ẽ exeqtur: qui ad de-
fensionem iusticie non virtutis emulatione
s; amore premij temporalis excitatur. In-
iuste quod iustum est exequitur: qui ipsam
quam pretendit iusticiam venundare mini
me veretur. Juste ergo iustum exequi ẽ: in
assertione iusticiẽ eandem ipsam iusticiam
querere. Sepe recta agimus ⁊ nequaq̃ pre
mia: nequaq̃ laudes ab hominibus expe-
ctamus: sed tamen mens in sui fiducia ere-
cta his a quibus nil expetit placere contẽ-
nit eorum iusticia despicit: seq; male libe-
ram per abrupta elationis rapit: ⁊ inde sub
vicio peius obruitur: vnde quasi deuictis
vitijs nullis se appetitiõibus subiacere glo-
B riatur. Sepe dũ nosmetipsos plus iusto dis
cutimus: de ipso discretõis studio indiscre-
tius erramus: ⁊ mentis nr̃e acies quo plus
cernere nititur obscuratur: quia ⁊ qui ipor
tune solis radios aspicit tenebrescit: ⁊ inde
nihil videre cõpellitur: vnde videre amplius
us conatur. Quia igitur ad inquisitione no
stra torpentes nos omnino nescimus: aut si
subtili nos discussione requirimus plerũq;
inter vitia virtutesq; caligamus: recte nũc
dicitur. Etiam si simplex fuero: hoc ipsum
ignorabit anima mea. Ac si aperte dicere-
tur. Conditoris contrã me iudicia qua te-
meritate redarguo qui ipsum me ex infirmi
tatis caligine ignoro. Unde bene per pro-
Abac. 3. pheta dr̃. Dedit abyssus vocem suam:
ab altitudine fantasie sue. Abyssus quip-
pe fantasie altitudinem portat: cum huma
nus animus immensa cogitatione caligo-
sus: semetipsum etiam discutiendo non pe
C netrat. Sed ab hac altitudine vocem dare
est: quia dum se deprehendere non potest:
cogitur in admirationem consurgere: vt eo
perscrutari non audeat: quod super ipsum
est: quo incomprehensibilitatem suam ipse
cogitans non valet inuenire quod est. Sed
iustorum corda q2 ad perfectum se exami-
nare nequeunt: egre hoc exilium cecitatis
ferunt. Unde ⁊ bene subditur. Et tedebit
me vite mee. Tedet iustum viuere: quia
⁊ operando vitã non desinit querere: ⁊ ta
men eiusdem vite sue meritũ non valet in
uenire. Libram quippe examinans a fine in
time equitatis trahit: ⁊ inde in se erga effe
ctum inuentionis deficit. Unde super se ra-
ptus ad vim inqsitionis excrescit. Sed cũ
consolatio nostre caliginis reducta ad ani-
mum iusta ⁊ incõprehensibilis potentia cõ
ditoris: que ⁊ iniquos sine vltione non de
serit: ⁊ rectorum iusticiam incomprehensibi
litatis imensitate transcẽdit. Unde ⁊ apte
subiungitur. Unum est quod locutus sum:
⁊ inocentem ⁊ impium ipse consumit. Inno-
cens a creatore consumitur: q2 quãtalibet
eius simplicitas fuerit: diuine magnitudinis
simplicitate superatur. Quãuis eni simpli-
citatem studiose seruemus: ex consideratio
A ne tamen intime puritatis ostenditur: q2 hec
ipsa quam agimus simplicitas non sit. Im
pius quoq; a conditore consumitur: quia
deo cuncta mirabiliter ordinante: ipsis su-
is virtutibus eius impietas ligatur nam in-
de se supplicijs ⁊ nesciens implicat: vnde
se aliquid facere scienter exultat. Quia igi
tur omnipotens deus ⁊ bonorum inocenti
am simplicitatemq; superat: ⁊ malorũ astu
tiam penetrãns damnat: recte nunc dr̃.
Unum est quod locutus sum: ⁊ innocen
tem ⁊ impium ipse consumit. Ac si aperte di
ceretur. Hoc apud me verbum cogitatiõis
protuli quia nec inocens si districte discu-
tior apparebo: nec ipsius apud me si latere
voluero a superni examinis acumie abscõ
dar quoniam districtus iudex cuncta com
prehendens occulta mancie mirabiliter pe
netrat: et suis hanc inuẽctionibus bene or
dinans damnat. Uel certe ⁊ inocentem et B
impium ipse consumere dicitur: quia quã
uis in meritis vite diuisi sunt: prime tamen
culpe merito eque ad carnis interitum per
trahuntur. Unde ⁊ per Salomonem dr̃.
Moritur doct9 similiter ⁊ idoctus. Et rur
sum. Cuncta subiacent vanitati: ⁊ omnia p
gunt ad vnum locum: de terra facta sunt ⁊
in terram pariter reuertuntur. Seqtur. Si

flagella occidat semel ꝛ nō de penis inocē-
tum rideat. Quis hec non per superbiā ꝓ-
lata crederet: nisi sententiam iudicis audi-
ret: qua ait: Non estis locuti coram me re-
ctum sicut seruus meus Job. Restat ergo
vt nullus auctoris verba reprehendere au
deat: que constat qꝫ iudex laudat: sed tan-
to in itimis suis cautius subtiliusqꝫ rimãn-
da sunt: quãto durius foras sonant.

Capitulum. 20.

21 Ir etenim sanctus huma-
ni generis dāna cōsiderās
vnde ꝛ quo venerit pēsans
quod homo pollicente ad-
uersario boni maliqꝫ scien-
tiam appetens: scire perdi-
dit etiam semetipsū: ita vt veraciter dicat
etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit
aīa mea: qꝫ post expulsionis penam flagel-
la quoqꝫ corruptionis sustinet: ꝛ adhuc ad
carnis vel certe ad mentis interitum: etiā
post tormentū tendit vt recte dicat. Et ino-
centem ꝛ ipium ipse consumit: mediatoris
contra hec grām reqrit dicens. Si flagellat
occidat semel. Nos enim qꝛ ꝛ a deo mente
recessimus: ꝛ carne ad puluerem redimus
pena duple mortis astringimur. Sed vēit
ad nos qui pro nobis sola carne moreref:
q simplam suam duple nostre iungeret: et
Ro.6. B nos ab vtraqꝫ morte liberaret. De qua p
Paulum dr̄. Quod aūt mortuus est p pec
cato: mortuus ē semel. Dāna ergo vir san
ctus nostre corruptōis aspiciat ꝛ vnū que
duas nostras destruat mortem mediatoris
querat, atqꝫ hanc desiderans dicat. Si fla-
gellat occidat semel. Sed ecce quasi humi
litati renititur quod protinus subinfertur.
Et non de penis inocentū rideat: quod ta
mē valde humilimū sine difficultate cogno
scimus si humili hoc mente pēsamus. Cun
ctis etenim liquet qꝫ omne desideriū pena
est cum differtur: Salomone quoqꝫ attestā
Pro 13.1. te q ait. Spes que differtur: affligit aīam.
Ridere aūt dei est humane nolle afflictio-
ni misereri. Unde per Salomonem rursū
Prouer.1. C dominus reprobis i culpa durantibus di-
cit. Ego quoqꝫ in interitu vestro ridebo. i.
afflictioni vestre nulla pietate compatiar.
Ante redemptoris igitur aduentum penā
suam electi omnes habuerūt: q estuāte de-
siderio incarnationis eius mysterium vide
re capierunt ipso attestante q ait: Multi di
co vobis iusti ꝛ prophete voluerunt vide-
re que vos videtis ꝛ non viderunt. Pe ne Luc.10.
itaqꝫ inocentum: sunt desideria iustorum.
Quousqꝫ ergo electorum suorū vota do
minus non compatiēs distulit: quid aliud
qꝫ inocentum penas risit. Itaqꝫ vir sanct⁹
venturi redemptoris dona considerans: ꝛ
votorum suorum dilationem patienter tol
lerans dicit. Si flagellat occidat semel ꝛ nō
de penis inocentū rideat. Ac si aperte eroret
dicens. Quia vita nostra quotidie flagel-
lo vindicte pro culpa atteritur: ille iam ve-
niat q pro nobis semel sine culpa moriatur
vt de inocentū penis deus vltra non ride-
at: si ipse carne passionis appareat: in cui⁹
se desiderijs mens nostra castigat.

Capitulum. 21.

El certe si risum dei ei⁹ leti
ciam appellat: de inocētū 21
penis ridere dominus dr̄:
qꝛ quo a nobis ardētius
queritur eo de nobis sua-
uius letaf. Quasi quod-
dam quippe ei ex pena gau
dium facimus cum per sancta desideria p
eis nos amore castigamus. Hinc Psalmi- Ps. 117.
sta ait. Constituite diem solēnem in confre
quētationibus vsqꝫ ad cornu altaris. So-
lēnem nāqꝫ domino diē cum frequentatōe
ↄstituit: qsquis se assidue in eius desiderio
affligit: q nimirū solēnitatis dies vsqꝫ ad
altaris cornu tendi precipitur: qꝛ tam diu
necesse est vt qsqꝫ se afficiat: quousqꝫ ad su
perni sacrificij altitudinē. i. ad eterna gau-
dia pertingat. Justus igitur vir qꝛ iuplerī
desiderium suū appetit non differri: humili
ter dicit. Non de penis inocentum rideat.
Ac si diceret. Uota nostra libenter accipiēs
vltra non differat: sed ostēdendo exhibeat
eum: qui nos in sua expectatione castigat.
Quia vero eum spāliter beatus Job occidi
semel petiuit: q carnis solius mortem i mū- B
di pro nobis sine tollerauit protinus apit:
q ipsum quoqꝫ ordinem eius passionis ad
iungit dicens. Terra data ē in manus ipij
vultum iudicū eius operit. Quid nāqꝫ ter-
re nomine: nisi caro exprimitur? Quis ap-
pellatione impij: nisi diabolus designatur?
Huius impij manus fuerunt: hi q in redē-
ptoris nr̄i morte crassati sunt. Terra itaqꝫ

data ē in manna impij: quia antiquus ho-
stis redemptoris mentē corrūpere per se tē-
tando non valuit: sed eius carnem ꝑ suos
satellites ad triduū permissus extinxit: et
dispensationem superne pietatis nesciens
ex hac ipsa ꝑmissione seruiuit. Trib⁹ etenim
redemptorem nostrum tentationibus pul-
sans: cor dei temerare non valuit. Sed eū C
inde mentē ad traditionem carnis ei⁹ exci-
tauit: cū ꝙ ei cohortes atq3 a pontificib⁹ et
phariseis ministros tradidit: nimirū iste im-
pius manus ad terram tetendit. Huius ter-
re iudices sacerdotes ⁊ principes: Pilat⁹
atq3 illusores milites fuerunt. Iste itaq3 im-
pius vultum iudicū eius operuit: q2 corda
ꝑsequentis ne auctorem suum cognoscerēt
malicie nubilo velauit. Unde ⁊ ꝑ Paulū
2. Cor. 3. dicitur. Usq3 in hodiernum diem cum legi-
tur Moyses: velamen est positū super cor
1. Cor. 2. eorum. Qui rursus ait. Si enim cognouis-
sent nunq3 dominum glorie crucifixissent.
Vultus ergo iudicum opertus extitit. quia
mens persequentium eum: quem carne po-
tuit tenere: deum nec per miraculum agno-
uit. Quia vero antiquus hostis cum iniq̄s
omnibus vna ꝑsona est sic plerūq3 scriptu-
ra sacra de iniquoꝝ capite. i. diabolo loqui-
tur: vt repente ad eius corpus. i. ad sequa-
ces illius dervetur. Ca. 22.

A Potest ergo nomine impij i-
fidelis ac ꝑsecutor popul⁹
designari: cui ⁊ hoc ꝯgruit
omino qd̄ subditur. ((Qd̄ si
nō ille ē: quis ergo ē?)) Ac
si apte diceretur. Quis vn-
q3 impius esse putandus ē: si ille populus q
ipsaꝫ pietatem ꝑsecutus est impius non ē?
Sed cōsiderata vir sanctus iudaice plebis
ꝑfidia ad semetipsū mētis oculos reuocat:
dolet ꝙ videre nequeat quē amat merore
afficitur: q2 ex ꝑsenti mundo ante subtrahi-
tur ꝙ salus mundi reuelatur. Unū ⁊ subdit.
((Dies mei velociores fuerunt cursore fu-
gerunt ⁊ nō viderūt bonū.)) Cursoris quip-
pe officium ē: secutura nunciare. Oēs igitur
electi qui ante aduentum redemptoris orti
sunt q2 hunc aut audiēdo tantūmō aut ēt
loquēdo nunciarunt: quasi in mūdo quidē
cursores fuerunt: sed q2 ante prestolatū re-
demptoris tempus se subtrahi preuident:
transire se cursore velocius dolent: dies q3 su-
os esse breues ingemiscunt: quia vsq3 ad vi-
dendam redemptoris luceꝫ minime tendū-
tur. Unū apte dicitur. Fugerūt ⁊ non vide- B
runt bonū. Oīa que creata sunt bona sunt
Moyse attestante q ait. Uidit deus cun- Gen. 1.
cta que fecerat ⁊ erant valde bona. Sed
hoc solū bonū ꝑncipaliter bonū est: per qd̄
hec omnia bona sunt: que bona principali-
ter existunt. De quo bono veritas ꝑ euan-
gelium dicit. Nemo bonus nisi solus deus.
Quia igitur antiquoꝝ patrum prius dies Mat. 19
finiti sunt ꝙ mundo deus in carne mōstra-
retur: recte nunc de hisdem diebus dicitur:
fugerūt ⁊ nō viderunt bonū. Ac si apte di-
ceretur. Ante expectatū tēpus elapsi sunt:
qui ad redemptoris presentiaꝫ ꝑuenire ne-
quiuerunt. Unde ⁊ adhuc subditur. ((Per-
transierunt quasi naues poma portātes.))
Ui qui poma deferentes Maria trāsmeāt
ipsi quidē fructuū odore perfruuntur: sꝫ eo-
rūdem fructuū alijs cibos ferunt. Quid igi-
tur antiqui patres: nisi naues poma portā-
tes extiterunt? Qui diuine incarnationis
misterium ꝓphetantes ipsi quidē spei odo-
re potiti sunt: sed nobis fructū de eadē spei C
perfectione detulerunt. Qd̄ enim illi expe-
ctando odorati sunt: hec nos cernēdo ⁊ ꝑ-
cipiendo satiamur. Unde ⁊ redēptor hūs- Jo. 4.
dem discipulis dicit. Alij laborauerunt et
vos in labores eorum introistis. Quorum
videlicet dies comparantur nauibus: quia
decurrunt: ⁊ recte poma portantibus: quia
electos omnes quos ante redemptoris pre-
sentiam gestauerunt: per prophetie value-
runt spiritum expectatione resouere: nō au-
tem manifesta exhibitione reficere. Uel cer-
te quia naues cum poma portant hec pa-
leis admiscēt: vt ad terras illesa perducāt:
recte patrum precedentium dies describun-
tur nauibus poma portantibus similes: q2
antiquorum dicta in ea ꝙ misteria spiritua-
lis vite denunciant: per interfusam hec hy-
storie stipulam seruant ⁊ opertū nobis fru-
ctum spiritus deferunt cū carnalia loquun-
tur. Sepe nāq3 dum quedam narrant pro-
pria: ad diuinitatis eleuantur archana: qui
crebro etiam cum altitudinem diuinitatis
aspiciunt: ad incarnationis eius misteriuꝫ
repente funduntur. Unde adhuc apte sub-
iungitur.

Capitulum. 23.

A Icut aquila volās ad
escam. Mos quippe ē
aqle vt irreuerberata
acie radios solis aspi-
ciat: sed cū refectiōis in
digentia vrget: eandē
oculoꝝ acie quā radijs
solis infixerat ad respe
ctum cadaueris iclinat: ꝛ quāuis ad alta euo
let: pro sumendis tamē carnib⁹ terrā petit.
Sic videlꝫ sic antiqui patres fuerūt: qui in
quantū humanitatis infirmitas admitte-
bat: creatoris lucem erecta mente contēpla
ti sunt: sed incarnandū hunc in mūdi fine
prescientes: quasi a solis radijs ad terram
oculos deflexerunt: et quasi de summis ad
ima venerunt: dum hunc deū supra oīa: et
hominē intra omnia agnoscunt: quē ꝓ hu-
mano genere dum passurū moriturūqꝫ con
spiciunt: qua scilꝫ semetipsos refici atqꝫ re-
formari ad vitam nouerūt: quasi more aq-
le post contēplatos solis radios in cadaue
re escam querunt. Libet ꝛ spectare aquilā
Esa.9. solis radios intuentem que ait. Deus for-
tis pater futuri seculi: princeps pacis. Sed
ablato volatu celsitudinis ad terras veni-
at: escam cadaueris inferius inquirat: pau
Esa.33. lopost etenim subdidit dicens. Disciplina
pacis nostre super eum: ꝛ liuore eius sana-
B ti sumus. Et rursum. Et homo est: ꝛ qs co-
gnoscet eum. Subleuata ergo in diuinitate
mens iusti cum dispensationis gratiam ex
eius carne considerat: quasi a summis repe
tit: ꝛ vt aquila ad escam volat. Sed ecce il
le israeliticus populus immenso dudū pro
phetie spiritu infusus eiusdem ꝓphetie do
na perdidit: atqꝫ in ea fide quā preuidēdo
nunciauerat non ꝑmansit: ꝛ a se redēpto-
ris presentiam negando repulit: quā cūctis
se sequentibus ꝓnunciādo declarauit. Un-
de ꝛ apte ꝓtinus per compassionē ad coꝝ
quoqꝫ duritiam sermo cōuertitur: atqꝫ ab
eis quomō ꝓphetie gratia subtrahaī indi-
catur. Nā subditur. Cum dixero nequa-
quā ita loquar cōmuto faciem meā: ꝛ dolore
torqueor. Plebs quippe iudaica loqui vt
C prius noluit: que eum quem ꝑdixerat nega
uit. Sed cōmutata facie torquetur dolore:
quia dum interni sui hominis aspectū quo
agnosci a conditore potuerat feditate per-
fidie polluit: a ꝑsentibus malis incipiēs sub

eterna vltione se dānauit. Quasi enī cōmu
tata facie ab auctore nō cognoscit: que ꝑ-
dita bone cōsciētie fide reprobatur. Sed nī
mirum restat vt suppliciorū dolor torqueat:
quā suus nō cognoscens conditor ignorat:
quia igit hec sub redemptoris nostri signifi
catione transcurrimus: nūc moraliter discu
tiendo replicem⁹. Dies mei velociores fue
runt cursore: fugerūt ꝛ nō viderunt bonū.
Sicut sepe iam diximus sic prim⁹ homo cō
ditus fuit: vt ꝑ augmenta tēpoꝝ tendi pos
set eius vita nūmodo: non euolui: sed quia
sponte ad culpam decidit: quo attigit veti-
tum pertulit decursum: quem nūc hō ꝑsen-
tis vite desiderio oppressus indesinenter et
tollerat ꝛ optat. Ne enim finiat viuere ap
petit sed per augmēta vite quotidie ad fi-
nem tendit: nec apꝑhendi valet incremēta
temporū quā nulla sunt nisi cum repente trā-
acta fuerunt: que veniēna lōga videbant.
Capitulum. 14.
Ir igitur sanctus statū sue
cōditionis aspiciat: ꝛ ex hu A
mani generis voce dāna de
cursus ingemiscat dicens.
Dies mei velociores fuerūt
cursore: fugerunt ꝛ nō vide
runt bonū. Ac si apte dicat. Ad hoc hō con
ditus fuit: vt bonū qd est videre potuisset:
sed qꝛ stare ad lucē noluit fugiendo āmisit
quia quo ꝑ culpam cepit ad ima decurrere:
eo cecitatem ꝑtulit: ne intimū lumen vide-
ret. De qbus adhuc diebus apte subiūgit.
Pertransierūt quasi naues poma portān-
tes. Naues cum poma portant: fructus ter
re videlꝫ ꝑ fluctus ferunt. Terra ꝙ̄o homi-
nis paradisus extitit: que hunc incōcussum
tenere potuit: si ꝑ innocētiā stare voluisset
sed qꝛ ad mutabilitatis vndas per culpam
cecidit: ad ꝑsentis vite Maria per terram B
venit. Poma etiā terre huius fuerunt mā-
dati sermo: cōcessa possibilitas opis: natu
re indita intelligētia cōditoris. Sed hec po
ma ꝛ edere in terra renuimus ꝑ Maria iā
portamus: qꝛ cōcessa bona tot munerū in-
concussi custodire in paradiso noluimus: ꝛ
seruare nunc in tentationibus conamur tē
dentes ad terminū aura vite presentis im-
pellimur: mutabilitatis nostre fluctu fatiga
mur. Sed qꝛ per crucis misteriū ad ingeni-
tā nature bona restringimur: quasi ꝑ lignū

E Poma portamus. Quod tamen intelligi ⁊ aliter
pōt. Naues etenim cū poma portāt suaui
tatē odoris habēt; sꝫ grauitatē pōderis nō
habēt. Et humanū genus a paradisi gau
dijs expulsum vi cōtēplationis pdidit: ro
bur cōdite fortitudinis amisit: cū ꝫ ad sup
na repetenda se erigit: fragrat quidem odore
memorie: sed digne non exerit pondus vite.
Pomoꝝ ergo odoribus repletur: ⁊ tñ huc
illucꝫ leuiter mētis nostre nauis impellit:
quia ⁊ paradisi celsitudinem cum ardoris
recordatione meminimus: ⁊ importunos ten
tationū fluctus ex carne toleramus. Unde ⁊
apte subiungitur.

A Capitulum. 25.

Sicut aquila volās ad escā.
Aquila etenim alto valde
volatu suspēditur: et alium
ppeti ad ethera librat. sed
per appetitum ventris ter
ras expetit: seseꝫ a subli
mibus repente deorsum fundit. Sic sic hu
manū genꝰ in parēte pmo ad ima de subli
mibus corruit quod nimirū cōditionis sue di
gnitas in rōnis celsitudinē quasi in aeris li
bertatem suspenderat: sed quia cōtra pceptū
cibum vetitū cōtigit: per vētris pcupiscētiā
ad terras venit: ⁊ quasi post volatū carnibꝰ
pascit: quia illa libera cōtemplationis inspira
cula pdidit: ⁊ deorsum corporeis voluptati
bus letatur. Sicut ergo aquila volans ad
B escam dies nostri velociores trāseunt: quia
qui ima petimus: eo subsistere in vita phi
bemur. Sed cū hec ante mentis oculos cō
tinua cogitatione reuoluimus: duris taciti
questionibus vrgemur: cur omnipotēs deꝰ
cōdidit quē peritură esse presciuit: cur is qui
summe potens ⁊ summe bonus est: nequa
quam voluit hominē talem facere: qui perire nō
posset. Cū vero hec tacita mens interrogat:
pauet ne in ipso interrogationis ausu in su
perbiā erūpat: seꝫ humiliter comprimit et
cogitationes suas restringit: sed eo grauiꝰ
affligitur: quo inter malā que sustinēt etiā
de cōditionis sue abscondito intellectu cru
ciatur. Unde hic quoꝫ apte subiungit. Cū
dixero nequaquam ita loquar: cōmuto faciem
meā: ⁊ dolore torqueor. Nequaquam quippe
nos ita debere loqui dicimus: cū nostre infir
mitatis modum ex inquisitione transcuntes:
nosmetipsos pauore reprehendimus: ⁊ sup
ne reuerentie cōsideratione refrenamꝰ. In
qua refrenatione scilꝫ mentis nostre facies C
cōmutatur: quia que prius nō capiens auden
ter summa regrebat: infirmitatē suam post
modū agnoscens: venerari inchoat quod
ignorat. Sed in ipsa cōmutatione dolor est
quia valde affligitur: quā pme culpe merito
ad intelligenda ea que de ipsa sunt cecatꝰ
que patitur iusta esse considerat: pauet ne i
dolore per licentiā locutionis excedat: ori
silentium indicit: sed excitatus dolor eo ipso
quo restringitur augetur. Dicat ergo. Cum
dixero nequaquam ita loquar: cōmuto faciem
meam: ⁊ dolore torqueor: quia tunc grauiꝰ
pleruꝫ affligimur: cum quasi per cōsolatio
nis studium afflictionis nostre nobis cona
mur mala leuigare. Sed quisquis iam supplici
ter parētis primi dānatione propagata hu
mani generis damna cōsiderat: superest vt
his adiungere propria metuat. Unde vir san
ctus postquam cōmunia intulit: repente specia
lia subiungit dicēs. Verebar omnia ope
ra mea: sciens quia nō parceres delinquēti.
Que beatus Job opera exercuit: sacre hu
ius hystorie textus ostēdit. Holocaustis quip
pe multiplicibus auctorem placare studuit: D
quia iuxta filiorum numerum vt scriptum
est. Consurgēs diluculo offerebāt holocau
sta per singulos: eosꝫ non solum ab immū
dis actibus sed a praua quoꝫ cogitatione
mundabat. De quo scriptura teste perhi
betur. Dicebat enim. Ne forte peccaue
rint filij mei: ⁊ benedixerint deo in cordibꝰ
suis. Affectum ergo compassionis exercuit:
quia ipse de se amicorum questionibus exa
ctus dicit. Flebam quondā super eo qui af
flictus erat. Ministerium pietatis impen
dit: qui ait. Oculus fui ceco: ⁊ pes clau
do. Et castitatis mundiciam in corde cu
stodiuit: qui obtestando se aperit dicens.
Si deceptum est cor meum super muliere.
Humilitatis culmen medullitus tenuit qui
dicit. Si contempsi iudicium subire cum
seruo meo ⁊ ancilla mea: cum disceptarent
aduersum me. Beneficia largitatis impen
dit: qui ait. Si comedi buccellam panis so
lus: et non comedit pupillus ex eo. Et rur E
sum. Si nō benedixerint mihi latera eiꝰ: et
velleri ouiū meaꝝ calefactꝰ ē. Gratiam hospi
talitatis exhibuisse dicit. Foris nō mansit pe
regrinus: ostium meū viatori patuit. Et inter

hec ad virtutum cumulum per excellentio-
rem viã charitatis: τ inimicos diligit q̃ ait.
Si gauisus sum ad ruinã eius qui me ode-
rat. Et rursum. Non enim dedi ad peccan
dum guttur meũ: vt expeterem maledicens
aiam eius. Quia ergo vir sanctus sua opa
verebatur: quis illa semp exhibuit ex quibus
placari deus τ erga inigtates solet. Quid
ergo est φ mira opera faciens hec ipsa etiaꝫ
veretur pauens cũ dicit: verebar opa mea:
nisi φ in sancti viri actibus verbisq̃ colligi
mus vt si placere deo veraciter cupimus:
postq̃ peruersa subigimus: ipsa i nobis et
bene gesta timeamus. Ca. 26.

Uo quippe sunt que in bo-
A nis operibus necesse est vt
studiose formidentur: desi-
deria videlꝫ τ fraus. Unde τ
p' prophetaꝫ apud vetustã
translationẽ dicitur. Ma-
ledictus omnis qui facit opus dei fraudu-
lenter τ desidiose. Sed sciendum magnope
est quia desidia per torporẽ nascitur: fraus
per priuatam dilectionem. Illã naq̃ minor
dei amor exaggerat: hanc autẽ male men
tem possidens ꝓprius amor creat. Fraudẽ
qppe in dei opere ꝑpetrat: quisquis semet-
ipsum inordinate diligens per hoc qd recte
egerit ad remunerationis transitorie bona
festinat. Sciendum quoq̃ est φ tribus mo-
dis fraus ipsa cõmittitur: quia per hãc ꝓ-
culdubio aut tacita cordis humani gratia:
aut fauoris aura: aut res quelibet exterior
B desideratur. Quo contra recte de iusto per
ꝓphetam dicitur. Beatus qui excutit ma-
Esa.33 nus suas ab omni munere. Quia enim non
solum fraus in acceptione pecunie est: mu-
nus proculdubio vnum non est. Tres vero
sunt acceptiones munerũ: ad quas ex frau
de festinatur. Munus naq̃ a corde est, ca-
pta gratia a cogitatione. Munus ab ore
est gloria per fauorem. Munus ex manu: ẽ
premiũ per dationem. Sed iustus q̃sq̃ ab
omni munere manus excutit: quia i eo φ re
cte agit: nec ab humano corde inanẽ gloriã
nec ab ore laudem nec a manu recipere da
tionem querit. Solus ergo in dei ope frau
C dem non facit qui cũ ad studiũ bone actio
nis inuigilat: nec ad corporalis rei premia
nec ad laudis verba: nec ad humani iudi-
cij gratiam anhelat. Ipsa igitur bona no-

stra quia insidiantis culpe euadere gladiũ
nequeunt: nisi sollicito quottidie timore mu
niantur. per sanctum virũ nunc recte dicit.
Uerebar omnia opera mea. Ac si humili
confessione diceretur. Que apte egerim vi-
deo: sꝫ qd in his latẽter ptulerim ignoro.
Capitulum. 27.

Epe enim nonnulla bona
nostra latrocinanti fraude
pereunt: qꝛ rectis se nostris A
actibus cõcupiscẽtie terre-
ne subiungunt. Sepe desi-
dia interueniẽte deficiunt:
qa feruore quo cepta sunt frigescẽte amo-
re tabescũt. Quia ergo culpe surreptio vel
in ipso virtutis actu vir vincitur: qd ad se-
curitatem superest: nisi vt studiose semper
τ in virtute timeatur? Sed post hec valde
scrupulosum corde se obijcit: quod subiun-
git. ((Sciẽs φ nõ parceres delinqnti.)) Si
enim delinquenti nõ parcitur: quis ab eter
na morte eripitur: cum a delicto mũdus ne
mo reperitur? An penitenti parcit: τ delin-
quenti nõ parcit? Qui cum delicta plangi-
mus: nequaq̃ iam delinquentes sum⁹. Sꝫ Luc.22.
quid est quod petrus cũ negat respicitur: τ
redemptoris negati respectu ad lachrymas
vocatur? Quid φ Paulus cuꝫ redempto- Act.9.
ris nomen in terra conaretur extinguere:
eius verba de celo meruit audire? Sed ta- B
men culpa i vtroq̃ punita ẽ: qꝛ τ de Petro
teste euangelio scriptum ẽ. Recordatus est
Petrus verbi Jesu qd dixerat: egressus fo-
ras fleuit amare: τ de paulo hec eadẽ que
hunc vocauit veritas dicit: ego ostendã ei:
quanta eum oporteat pro nomine meo pa
ti. Delinquẽti ergo dominus nequaq̃ par
cit: qꝛ delictum sine vltione non deserit: aut
enim ipse hoc homo i se penitus punit: aut
hoc deus cum homine vindicans percutit.
Nequaq̃ igitur peccato parcitur: qꝛ nulla- 2.Re.12
tenus sine vidicta laxatur. Sic Dauid au
dire post confessionem meruit: dñs transtu
lit peccatũ tuum: τ tamẽ multis post cru-
ciatibus afflictus ac fugiens reatũ culpe
quã ꝑpetrauerat exoluit: sic nos salutis vn
da a culpa p̃mi parẽtis absoluit: sꝫ tamen
reatum eiusdem culpe diluentes absolute
quoq̃ adhuc carnaliter obimus. Bene er-
go dicit. Sciens φ non parceres delinquẽ-
ti: quia delicta nostra sine per nos seu p se-

E metipsum resecat etiam cum relaxat. Ab electis enim suis iniquitatum maculas studet temporali afflictione tergere: quas in eis in perpetuum non vult vindicare. Sed sepe mens domini plus iusto trepidat: dum pavore quatitur: dum sinistris suspitionibus urget: tedet hanc vincere: que se ad vitam vel per labores ambigit pervenire. Unde et subsequenter adiungitur. Si autem et sic impius sum: quare frustra laboravi: Si enim remota pietate discutimur: opus nostrum dignum est: quod remunerari premiis prestolamur. Vir enim sanctus sub occulta iudicia trepidans dicit. Si autem et sic impius sum: quare frustra laboravi: non quod hunc laborasse peniteat: sed quod certus esse de premiis et inter labores dolet. Sciendum vero est quod viri sancti ita incerti sunt ut confidant: atque ita confidant: ut tamen ex securitate non torpeant. Quia ergo plerumque mens et impensa rectis actibus trepidat: restat ut postquam bonum opus agitur lachryme expiationis exgrantur: quatenus ad eterna premia meritum recti operis subvehat humilitas postulationis.

Capitulum. 28.

Sed tamen sciendum est: quia mundos nos ad perfectum reddere: vel vita vel lachryme non valent: quousque nos mortalitas nostre corruptionis tenet. Unde et apte subiungitur. ¶ Si igitur lotus fuero quasi aquis

A nivis et fulserint velut mundissime manus mee tamen sordibus intinges me: et abhominabuntur me vestimenta mea. Aque enim nivis: sunt lamenta humilitatis. Que profecto humilitas quia ante districti iudicis oculos ceteris virtutibus preeminet: quasi pro magni meriti colorem candet. Sunt namque nonnulli qui lamenta habent sed humilitatem non habent: qui afflicti plangunt: sed tamen in ipsis fletibus vel contra proximorum vitam superbiunt: vel contra ordinationem conditoris eriguntur. Hi nimirum aquas habent: et mundi esse nequeunt: quia humilitatis fletibus minime lavantur. Aquis autem nivis a culpa se laverat: qui confidenter dicebat: Cor

Ps.50. contritum et humiliatum deus non spernit.

B Qui enim lamentis affliguntur: sed murmurando rebelles sunt: mentem quidem conterunt: sed humiliari contemnunt: quasi aque nivis intelligi et aliter possint. Aqua enim fontis ex terra oritur. aqua vero nivis ex aere promitur. Et sunt plerique qui pro orationum lamenta se cruciant: sed tamen totis lamentorum laboribus ad sola terrena desideria exsudant: compunguntur in precibus: sed felicitatis transitorie gaudia requirunt. Hos ita quoque nivis aqua non abluit: quia eorum fletus ab imis venit. Quasi enim ex terre aqua profusi sunt: qui pro terrenis bonis in precibus compunguntur. Qui vero iccirco plorant: quoniam premia eterna desiderant: aqua nivis hos diluit: quia celestis compunctio infundit. Nam cum perhennem patriam per lamenta appetunt: eiusque accensi desideriis plangunt: a summis accipiunt unde mundentur: Per manus

C autem quid aliud quam opera designantur. Un- Esa.1.
de quibusdam per prophetam dicitur. Manus vestre sanguine plene sunt. id est opera crudelitate. Notandum vero quod vir sanctus non ait: fulserunt mundissime manus mee: sed velut mundissime manus mee: quia quousque pena corruptionis astringimur: qualibet rectis operibus veram munditiam nequaquam apprehendimus: sed imitamur. Unde et apte subiungitur: tamen sordibus intinges me. Deus nos sordibus intingere dicitur: intinctos sordibus demonstrare: quia quanto ad illum verius per bona opera surgimus: tanto subtilius vite nostre sordes agnoscimus: quibus ab eius munditia discordamus. Ait ergo. Si lotus fuero quasi aquis nivis: et fulserint velut mundissime manus mee: tamen sordibus intinges me. Ac si aperte dicat. Quamvis lamentis superne compunctionis infundar: quamvis per studia recte operationis exercear: in tua tamen noticia video quia mundus non sum. Intentam quippe a deo animam ipsam adhuc corruptibilis caro diverberat: eiusque amoris pulchritudinem obscenis et illicitis cogitationum motibus fedat. Unde et subditur.

Capitulum. 29.

Et abhominabuntur me vestimenta mea. Quid enim vestimenta nomine nisi hoc A
terrenum corpus exprimitur: quo induta anima tegitur: ne in subtilitatis sue substantia nuda videatur: Hinc etenim Salomon ait. Omni tempore sint vestimenta tua Eccs.9.
candida. id est membra corporis a sordibus acti-

Esa.9. bus munda. Hinc Isaias ait. Uestimentū
mixtum sanguine: erit in combustionem.
Sanguine quippe vestimentum miscere est:
desiderijs carnalibus inquinare. Quibus ni-
mirum se pollui Psalmista formidauerat:
Ps.50 cum dicebat. Libera me de sanguinibus deus
deus salutis mee. Hinc voce angeli ad Jo
Apoc.3. hannem dicitur. Habes pauca nomina in sardis
que non inquinauerunt vestimenta sua. Mo-
re autē sacri eloquij vestimenta nostra nos
abhominari referuntur: quia abhominabiles
reddunt: sicut per Petrum quoque de iuda
Act.1. dicitur. Hic possedit agrum de mercede iniquita-
K B tis. Neque enim emptum precio sanguinis
agrum figuli iudas possidere potuit: qui rela-
tis triginta argenteis traditionis crimen cri-
minosior in se protinus morte mulctauit: sed
possedit: dictum est possideri fecit. Ita hoc
loco abhominabuntur me vestimenta mea
dicitur: abhominabilem faciunt: quia nimirum dum
contra mentem membra superbiunt dum san-
cti desiderij studia tentationum suarum tu-
multibus interrumpunt: in ipso suo certami-
ne posita anima agnoscit quantum adhuc
a diuinitate despicitur: que corruptionem su-
am plene appetens transire sed non valens:
fede puluere cogitationis inquinatur. Hanc
Ro.7. vestimentorum abhominationem senserat:
qui dicebat. Uideo aliam legem in membris
meis repugnantem legi mentis mee: et capti
C uum me ducentem in legem peccati: que est
in membris meis. Hec etiam vestimenta qui-
bus perfecte placere non poterat: quandoque
Ro.7. melius resumenda deponere festine cupie-
bat dicens. Infelix ego homo quis me libera
bit: de corpore mortis huius. Dicat ergo
vir iustus. Si lotus fuero quasi aquis niuis:
et fulserint velut mundissime manus mee ta-
men sordibus intingues me: et abhominabun
tur me vestimenta mea: quia quantumlibet ad
summa ex compunctione contemplationis ascē-
derit: quantumlibet in opere se per exercitium la-
boris accinxerit: indignum tamē adhuc ali-
quid de corpore mortis sentit: et abhomina-
bilē se esse considerat: in multis que de pon-
dere corruptionis portat. Ca. 30.
A Cum hoc quoque fit grauius quod
sepe neque hoc intelligit: vn-
de delinquit flagella suscipit
sed districto iudici quid in
se maxime quid ve minus dis-

plicuat non agnoscit. Unde et subdit. ((Neque
enim viro qui similis mei est respondebo: neque
qui mecum in iudicio ex equo possit audiri.))
Dum enim quolibet in iudicio ex equo cō-
tendimus: et quid contra nos dicatur agnosci
mus: et in his que dicimus audimur et quo
obiecta patenter apprehendimus. auden-
ter ad proposita respondemus. Quia ergo
inuisibilis iudex que facimus videt: quasi
audit que dicimus: sed quia id quod ei dis-
plicet nequaquam plene cognoscimus: quasi quid
ipse dicat ignoramus. Uir igitur sanctus ve-
stimentorum suorum abhominationē con-
siderans: eo amplius timet quo audiri in iu
dicio ex equo nō valet: quia quousque corru-
ptionis sue pondere premitur: hoc in sua gra
uius pena tolerat: quod et sensum sui repre
hēsionis ignorat. Ac si aperte dicat. In hoc
ex equo non audior: quia et patent cuncta que B
facio: et tamen ipse nescio per quanta repre
hendor. Sequitur. ((Non est qui vtrumque vale-
at arguere: et ponere manum suam in ambo
bus.)) Durum sonat vt queratur qui deum
arguat: sed durum non erit si recurrat ad
memoriam: quod ipse per alium prophetā
dicit: per Isaiam quippe ammonet dicens.
Quiescite agere peruerse: discite beneface Esa.1.
re: querite iudicium: subuenite oppresso: iu
dicate pupillo: defendite viduam: et venite
et arguite me dicit dominus. Ei namque quem
arguimus: rationis auctoritate contraimus.
Et quid est quod dominus agere sinceri nos
ammonens adiungit: venite et arguite me: nisi
quod aperte insinuat: quam bonis actibus fidu-
ciam prestat. Ac si potenter dicat. Recte agi
te: et animaduersionis mee motibus nō iam
per deprecationis gemitū: sed per fiduciam
auctoritate obuiare. Hinc etenim Joānes
dicit. Si cor nostrum non reprehenderit nos i. Jo.3.
fiduciam habemus ad deum. Hinc est quod
et Moyses quia placet seruiens: auditur tacēs
cui silenti dicitur. Quid clamas ad me? Hinc ē Exo.14.
quod irascentem retinet cum audit. Dimitte Exo.32.
me: vt irascatur furor meus contra popu-
lum istum. Hinc est quod arguentem dominus
nō habuisse se queritur: cum per prophetā
dicit. Quesiui virum qui interponeret sepem Ezech.22
et staret oppositus contra me: ne dissiparem
eam: et non inueni. Hinc est quod granter Isa
ias deplorat dicens. Omnes nos cecidimus C
quasi folium et iniquitates nostre quasi vē

ms abstulerunt nos:non est qui inuocet nomen tuum:q consurgat ⁊ teneat te. Sʒ possunt recti quilibet per accepte innocētie meritum aliquando presentis mortibus aiaduersionis obuiare:nō autem valent virtute propria ab humano genere supplicia secuture mortis expellere: Vir igitur sanct⁹ humanum genus consideret quo defluxit:eterne mortis damna conspiciat: cui nimirum constat qꝛ nequaq̄ iusticia humana cōtradicat:videat q̄ peruerse homo deliquerit: videat q̄ districte conditor contra hominē irascatur:⁊ mediatorem dei ⁊ hoīs deum ⁊ hominem requirat. Ca. 31.

A Lem quia longe post venturam consideraret deplorās dicat:Non est q̄ vtrūq̄ valeat arguere ⁊ ponere manum suam in ambob⁹. Redemptor quippe humani generis mediator dei ⁊ hoīs per carnem factus:qꝛ iustus in hoībus solus apparuit:⁊ tamē ad penam culpe etiam sine culpa peruenit:⁊ hoiem arguit ne delinqueret:⁊ deo obstitit ne feriret:exempla inocentie prebuit
B penā malicie suscepit. Patiendo vtrūq̄ arguit:qui ⁊ culpam hoīs per iusticiā aspirando corripuit:⁊ iram iudicis moriēdo tēperauit: atq̄ in vtrisq̄ manū posuit: qꝛ ⁊ exēpla hominibus que imitarentur prebuit: et dei in se opera quibus erga homines placaretur ostendit. Nullus quippe ante hūc extitit:q sic pro alienis reatibus intercederet:vt propria nō haberet. Eternę igit̄ morti contō ga in aliis obuiare nō poterat:quāto hunc reatus de propriis astringebat: Venit itaq̄ nouus homo ad homines:contradictor ad culpam amicus ad penam:mira monstrauit:crudelia pertulit. Manum ergo suā in ambobus posuit. Quia vnde rectum recta docuit:inde iratum iudicē placauit. Qui hoc quoq̄ ipsis suis miraculis etiam mirabilius prebuit:qꝛ corda delinquentium mansuetudine potiusq̄ terrore correxit. Unde ⁊ subditur. ¶ Auferat a me virgam suā:⁊ pauor ei⁹ nō me terreat. ¶ Per legem quippe virgam deus tenuerat: cum dicebat. Si quis hec vel illa fecerit morte moriatur. Sʒ incarnatus virgam abstulit: qꝛ vias vite per mansuetudinem ostēdit. Un-
Ps. 44. de ei per Psalmistam dicitur. Intende prospere procede ⁊ regna: propter veritatē ⁊ mansuetudinem ⁊ iusticiam.

Capitulum. 32.

Timeri quippe quasi de⁹ noluit:sʒ quasi pater vt ama-
retur inspirauit. Quod lī- A
do Paulus dicit. Nō enī Ro.4.
accepistis spūm seruitutis iterum in timore: sed accepistis spūm adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. Unde hic quoq̄ apte subiungitur. ¶ Loquar ⁊ non timebo eum neq̄ enim possum metuens respondere. ¶ Vir etenim sanctus q humani generis redemptorem venire mitem conspicit:nō metum ad deum:sed affectum ad patrem sumit:⁊ timorem despicit:quia per adoptionis gratiam ad amorem surgit. Hinc Joā-
nes ait. Timor nō est in charitate: sed per- 1. Jo.4.
fecta charitas foras mittit timorem. Hinc Luc.2
Zacharias dicit. Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati:seruiamus illi. Ad peccati igitur morte timor nos suscitare non voluit: sed ad statum vite aspirata
mansuetudinis gratia erexit. Quod bene i- 4. Re.4.
helisco sunamitis filium suscitantis signa- B
tur:vbi cum baculo puerum mittens extincto filio vitam minime reddidit:per semetipsum vero veniens seq̄ super mortuum sternēs atq̄ ad eius mēbra se colligens huc illucq̄ deambulans ⁊ in ore mortui septies aspirans:hunc ad reuiuiam lucē procinus per ministerium compassionis animauit. Auctor quippe humani generis deus quasi mortuum puerum doluit:cū extinctos nos iniquitatis aculeo miseratus aspexit. Et qꝛ per Moysen terrorem legis protulit quasi per puerum virgam misit. Sed puer cū baculo mortuum suscitare non valuit: qꝛ Paulo attestante
nihil ad perfectū adduxit lex. Ipse aūt per- Heb.7.
semetipsum veniēs ⁊ sup cadauer se humiliter sternēs:ad exequenda sibi mortui membra se collegit:qꝛ cū in forma dei eēt non rapinā arbitratus est esse se equalē deo: sʒ semetipsum exinaniuit formā serui accipiēs in similitudinē hoium factus ⁊ habitu inuentus vt homo. Huc illucq̄ deambulat: quia ⁊
iudeam iuxta ⁊ longe positas gentes vo- C
cat. Super mortuum septies inspirat: quia per apertionem diuini muneris gratie septiformis spiritum:in peccati morte iacen-

ctibus tribuit. Morcq; viuens erigitur: quia
is quē terroris virga suscitare nō potuit p
amoris spiritum puer ad vitam redijt. Di
cat itaq; beatus Job ex sua: dicat ex voce
humani generis: auferat a me virgam suā:
⁊ pauor eius non me terreat: loquar ⁊ non
timebo eum. Ubi aperte subiungit. ((Ne-
q; enī possum metuens respōdere.)) Respō
dere quippe cuilibet dicimur: cū ꝫ factis illius
digna opera repensamus: deo respondere
est: donis eius p̄cedentibus nostra obseqa
reddere. Unde ⁊ psalmi quidā in qbus san
cta opatio imitanda p̄ponitur: ad respon-
dendum scripti prenotantur. Rectum itaq;
deus hominē cōdidit: eūq; ad peruersa de-
fluentē cū longanimitate tollerauit: quoti-
die culpas aspicit: ⁊ tamen viuendi spacia
non citius abscidit: dona largitur benigni-
B tate sua ⁊ erga malos vtitur. Respondere
homo tot beneficijs debet. sed tamen respō
dere, metuens nō valet: qꝛ humani generis
conditorē qui adhuc seruiliter formidat p
culdubio nō amat. Nam tunc soli deo ve-
ra obsequia reddimus: cū eum p̄pter amo
ris fiduciā non timemus: cum nos ad bona
opa affectus non metus dirigit: cū malum
nostre menti iam nō placet etiā si lꝫ: Naꝫ qꝛ
pueritatis opera ex timore restringitur: p-
uersa libenter ageret si liceret. Nequaq; er
go veraciter rectus est: qui adhuc a praui-
tatis desiderio liber non ē. Bene itaq; dici-
tur. ((Neq; enī possum metuens responde-
re:)) qꝛ ꝟa obsequia deo nō reddim⁹: si ex
timore mandatis illius ⁊ nō potius ex amo
re seruimus. Sed cū menti nostre eius dul-
cedinis amor accēditur: oē desideriū p̄sen-
tis vite leuigat: in tediū delectatio vertit:
atq; hāc cū merore mens tollerat: cui victa
prius reprobo amore seruiebat. Unī ⁊ apte
subditur. Ca. 33.

Job Ca. x A

Edet animā

meā vite mee.)) Sꝫ cū pre
sens vita dulescere: cū con
ditoris amor dulcescere ce
perit: sese contra se anim⁹
accēdit vt accusare se de
culpis debeat: in quib⁹ se
ante supnoꝝ nescius defendebat. Unī ad-
huc recte subiungit. ((Dimittaꝫ aduersuꝫ
me eloquiū meū.)) Quasi p se eloquio suo
vtitur: qui praua que gessit defendere excu
sationibus conatur. Sed aduersum se elo-
quium dimittit: qui accusare in se hoc inci-
pit qd errauit. Sepe vero ⁊ cū delinquim⁹
ea quoq; que agimus diiudicam⁹: accusat
mens ipsa qd perpetrat: sed qꝛ hoc ex desi-
derio minime deserit: erubescit confiteri qd
fecit. Cū vero iam toto iudicio carnis dele
ctationē premit: audaci voce in accusatio-
nis sue p̄fessione se erigit. Unde recte nunc
dicitur. Dimittam aduersum me eloquiū
meum: qꝛ fortis mens relaxare cōtra se ver
ba detestationis inchoat: que apud semet-
ipsam prius infirme verecūdata retinebat.
Sed sunt nōnulli qui apertis vocibus cul- B
pas fatent: sed tamen in confessione geme-
re nesciunt: ⁊ lugenda gaudentes dicunt.
Unde ⁊ adhuc apte subiūgitur. ((Loquar
ī amaritudine aīe mee.)) Qui culpas suas
detestando loqtur: restat vt has in amaritu
dine anime loquatur: vt hec ipsa amaritu-
do puniat: quicquid lingua per mentis iu-
dicium accusat. Sciendum ꝟo est: qꝛ ex pe-
na penitētie quā sibi mens irrogat aliqua-
tenus securitatem percipit atq; interroga-
tionē superni iudicis fidētior exurgit: vt se-
metipsam subtilius inueniat: ⁊ erga se que-
q; quomō disponātur agnoscat. Unī ⁊ p̄ti-
nus additur. ((Dicā deo: noli me cōdēna-
re.)) Indica cur me ita iudices. Qui pecca
torem se in amaritudine anime afferit: qd
deo aliud q; ne cōdemnetur dicit: qꝛ amari
tudo p̄sentis penitentie extinguit supplicia
sequentis ire. Duobus autē modis ī hac
vita hominē deus iudicat: qꝛ aut per mala C
p̄sentia irrogare iam tormenta sequētia in
cipit: aut tormenta sequētia flagellis p̄sen-
tibus extinguit. Nisi enim delictis exigenti
bus iustus iudex ⁊ nunc ⁊ postmodū quos-
dam perculeret: Judas apostolus minime
dixisset. Secūdo eos qui nō crediderunt p-
didit: ⁊ de iniqs psalmista non diceret: in-
duantur sicut diployde cōfusione sua. Di- Ps. 108.
ploydem quippe duplū vestimentū dicimus.
Cōfusione ergo sicut diployde induti sunt:
qui iuxta reatus sui meritum et tēporali et
perpetua animaduersione feriunt. Solos
quippe pena a supplicio liberat quos immu-
tat: nam quos presentia mala nō corrigūt:
ad sequentia perducunt. Si autē nequaq;
quosdaꝫ pena p̄sens a supplicio eterno de-

senderet: Paulus minime dixisset. Cum
i. Cor. xi indicamur a dño corripimur: vt nō cū hoc
mundo damnemur. Hic voce angelica ad
Apoc. 3. Joãnem dicitur. Ego quos amo: redarguo
et castigo. Hinc etiam scriptum est. Quē di-
Hebr. 12. ligit dominus castigat: flagellat oēm filiū
quem recipit. Ca. 34.

A Epe ergo mens iusti vt ma-
gis secura sit altius trepi-
dat: et cum flagellis cingit
supni iudicij incertitudine
turbatur: pauet ne initium
sequentis damnationis sit
omne quod patitur: et per cogitationem in-
terrogat iudicem quia de vite sue meritis
ambigit in percussione. Sed cum vite vir-
tus ad oculos mentis reducitur: quasi cō-
solatio a iudice respōdetur: quia nequaq̃
ad perdendum percutit: quem in actionis
innocētia ferēdo custodit. Bene itaq̃ nūc
dicit. Indica mihi: cur me ita iudices: Ac
si aperte diceretur. Quia flagellando me
iudicas: ostende q̄ ad iudicium per flagella
securum reddas. Quod tamē intelligi et ali-
ter pōt. Nam plerūq̃ vir iustus flagella ad
pbationem pcipit: et vitam suā subtilissima
inqsitione discutiens: q̄uis se peccatorē et
sentiat et fateatur: pro qua tamen speciali-
ter culpa percutitur minime cognoscit atq̃
eo magis in percussione trepidat: quo cau-
B sas sue percussionis ignorat. Petit vt se-
metipm sibi iudex indicet: quatenus q̄ ille
animaduertendo pcutit: hoc in se flendo et
ipse castiget. Scit nāq̃ q̄ equissimus iudex
iniuste quempiam nullo mō affligit et ma-
gno metu cōcutitur: q2 et dolet in verbere: et
deprehēdere in se pfecte nō valet qd deplo-
ret. Unde et adhuc subditur. ¶ Nunqd bo-
num tibi videtur si calūnieris et opprimas
me opus manuum tuarū: et consiliū impio-
rum adiuues? Hoc nimirū sic per īterro-
gationē dicitur vt negetur. Ac si aperte di-
ceret. Tu qui summe bonus es: noui quia
bonum non estimas: vt pauperem p calum
niam premas. Et scio ergo quia non ē iniu
stum qd patior: et eo magis doleo quo cās
iusticie ignoro. Notandum vero q̄ non ait
C vt opprimas innocentē sed pauperē. Qui
enim districtioni iudicis nequaq̃ innocen-
tiam sed paupertatem suam obijcit: iam de
vita audaciam arripit: sed q̄ se infirmum

conspiciat ostendit. Ubi et congrue subiun
git: opus manuum tuarum. Ac si aperte di
cat. Impie opprimere non potes: quem te
fecisse gratuito recordaris. Bene autē sub-
ditur. Et consiliū impiorū adiuues. Quos
nāq̃ hoc loco impios nisi malignos spirit9
vocat: qui cum redire ipsi ad vitā nequeūt
crudeliter socios ad mortē querunt: Quo
rum nimirum consilium fuit: vt beatū Job
diuina correctio tangeret: et qui in tranqlli
tate iustus extiterat: saltem per flagella pec
caret. Sed impiorum consilium dominus
non adiuuit: quia eorū tentationibus car
nem iusti perdidit: animā denegauit. Hoc
indesinenter contra bonos consilium mali-
gni spiritus ineunt: vt hi quos seruire deo
innocue in tranquillitate conspiciunt vers-
ti aduersitatibus ad voraginem culpe ra-
D piantur. Sed eorū consilij acumen destrui
tur: quia pius conditor cum virib9 flagella
moderatur: ne virtute pena transeat: et per
astutiam fortium humana infirmitas exci-
i. Cor. io. dat. Unde bene erp paulū dicitur. Fidelis
autem deus qui non patietur vos tentari
supra q̄ potestis: sed faciet cum tentatione
etiam pventum vt possitis sustinere. Nisi
enim misericors deus cū viribus tentamen
ta modificet: nullus profecto est qui mali-
gnorum spiritū insidias nō corruens por
tet: q2 si mensuram iudex tentationib9 nō
prebet: eoipso protinus stantem deijcit: quo
vltra vires onera imponit. Sic autem bea
tus Job negando requisiuit ista que protu
lit: sicut et requirēdo negat ea que illico sub
iungit dicens. ¶ Nunquid oculi carnei tibi
sunt: aut sicut videt homo et tu videbis? ¶
Nunquid sicut dies hominis dies tui: aut
anni tui sicut humana sunt tēpora: vt que-
ras iniquitatem meā: et peccatum meū scru
teris: et scias q2 nihil impiū fecerim: Oculi
carnei facta temporum non nisi in tempore
agnoscunt: quia et ipsi ad videndū cū tem
pore prodeunt: cum tempore clauduntur.
Et humanus visus quodlibet opus seqtur
non pcurrit: q2 vix existentia aspicit: ventu-
ra nullemodo agnoscit. Ca. 35.

D Ies quoq̃ et anni hominis
a diebus et annis discrepāt
eternitatis: qa vita nostra A
que tempore incipitur tem
pore finitur: dum itra sinus

latitudinem format: eternitas deuorat. Cu
ius nimirũ immẽsitas quia vltra citraq; su-
per nos tenditur: sine inchoatione ꝛ termi
no eius eternũ esse dilatatur: cuiq; trãsacta
pretereunt: nec adhuc ventura quasi q̃ nõ
appareant desunt: quia is qui semper esse
habet: cuncta sibi presentia conspicit: cũq;
aspiciendo post ꝛ ante nõ tenditur: nulla i-
tuitus mutatione variat. Dicat ergo. Nũ
quid ocul; carnei tibi sunt: aut sicut videt
homo ꝛ tu videbis? Nũquid sicut dies ho
minis tui: ꝛ anni tui sicut humana sunt tẽ
pora: vt queras iniquitatem meã: ꝛ pecca-
B tum meũ scruteris: vt scias quia nihil im-
pium fecerim? Ac si humiliter requirens di-
ceret. Cur me in tempore per flagella exa-
minas: quem apud te perfecte ꝛ ante tem-
pora scisti? Cur culpas meas verberib⁹ in
terrogas: quem per eternitatis tue potẽtiã
nec priusq; conderes ignoras? Cuius nimi
rum potentie mox pondus exprimit cũ sub
iungit. Cum sit nemo qui de manu tua pos
sit eruere. Ac si aperte dicat. Quid tibi re-
stat nisi parcere: cuius virtuti nullus valet
obuiare. Quo enim nemo est qui animad-
uersionem tuam ex merito sue virtutis reti
neat: eo a se facilius tua pietas exigat vt
parcat: quia autem nos in delicto cõcepti:
in iniquitatibus editi: aut nolte praua per
petramus: aut incaute etiam recta agendo
delinquimus: districtus iudex vnde nobis fi
at placabilis non habemus. Sed cũ nostrũ
opus eius obtutibus dignuz exhibere non
possumus: restat vt ad placationem illi⁹ su
um ei opus offeramus. Unde ꝛ subditur.
C Manus tue domine fecerunt me: ꝛ plas-
mauerunt me totum in circuitu: ꝛ sic repen
te precipitas me? Ac si humiliter dicat. Qz
sub iusto examine dignum non est tue plas-
mationi quod feci: peto ut misericorditer ne
pereat quod fecisti. Quibus etiam verbis
peruersum manichei dogma destruitur: qui
duo esse principia mentiens: a deo spiritũ:
a sathana vero carnem conditam asserere
conatur. Sanctus etiam vir prophetici gra
tia spiritus plenus longe post ventura cõsi
derat: ꝛ errorum germina preuidens cal-
cat dicens. Manus tue plasmauerunt me
ꝛ fecerunt me totum in circuitu. Qui enim
ꝛ plasmatum se ꝛ factum totum in circuitu
a deo asserit: tenebrarum genti nec in spiri-
tu suo aliquid: nec in carne derelinquit. Nã
plasmatum se propter internam hominis
imaginem retulit: factum vero totum in cir
cuitu in eo q; ex carnis constat indumento
memorauit.

Capitulum. 36.

O tandum vero est: qz per
hoc q; se plasmatum dei ma
nibus asserit: misericordie A
iudicis: dignitatem sue cõ-
ditionis opponit. Quãuis
enim per coeternum patris
verbum cuncta creata sint: in ipsa tamen re
latione creationis ostenditur: quantũ cun-
ctis animalibus: quantum rebus vel cele-
stibus: sed tamen insensibilibus homo pre
feratur. Cuncta quippe dixit ꝛ facta sunt.
Cum vero facere hominem decreuit: hoc
quod reuerenter pensandum est: premittit Gen. 1.
dicens. Faciamus hominem ad imaginez
ꝛ similitudinem nostram. Neq; enim de eo
sicut de rebus ceteris scriptum est: fiat ꝛ fa
ctum ẽ: neq; vt aque volatilia: sic terra ho
minem protulit: sed priusq; fieret: faciam⁹
dicitur: vt videlicet quia rationalis natura
condebatur: quasi cum consilio facta vide-
retur quasi per studium de terra plasmatũ: ꝛ
inspiratione conditoris in virtute spiritus
vitalis erigitur: vt scilicet non per iussionis
vocem: sed per dignitatem operatiõis exi-
steret: qui ad conditoris imaginem fiebat.
Quod igitur per conditionez homo elegan
tius in terra creaturis ceteris accepit: hoc B
in flagello positus pietati sui opificis oppo
nit dicens. Manus tue plasmauerunt me
ꝛ fecerunt me totum in circuitu: ꝛ sic repen-
te precipitas me? Ac si aperte dicat. Cur tã
ta vilitate despicis quem cum tanta digni-
tate condidisti. Et quem ratione rebus cete
ris prefers: cur ex dolore supponis? Sed
tamen hec eadem nostra dignitas fulget p
imaginez ꝛ longe distat a beatitudinis per
fectione per carnem: quia dum spiritus mi
scetur pulueri: quodãmodo connectitur in-
firmitati. Quam scilicet infirmitatem bea-
tus Job pietati iudicis obiicit: cum subiun
git. Memẽto queso q; sicut lutum feceris
me. Angelorum spiritus iccirco irremissi-
biliter peccauerunt: quia tãto robustius sta
re poterant: quanto eos carnis commixtio
non tenebat. Homo vero iccirco post cul-

pam veniam meruit quia per carnale corpus aliquid quo semetipso minor esset accepit. Unde ⁊ apud respectum iudicis argumentum pietatis est: hec eadem infirmitas

Ps. 77 C carnis: sicut per psalmistam dicitur. Ipse autem est misericors ⁊ propitius fiet peccatis eorum: ⁊ non disperdet eos: ⁊ multiplicauit vt auerteret iram suam ab eis: ⁊ non accendit omnem iram suam: ⁊ rememoratus est quia caro sunt. Ut lutum ergo homo factus est: quia de limo est ad conditionem sumptus. Lutum quippe fit: cum se aqua terre cōspergit. Sicut lutum itaqꝫ homo est conditus: quia quasi aqua infundit puluerem cum anima rigat carnem. Quod sanctus vir bene pietati iudicis obijcit: cum postulans dicit. Memento queso ꝙ sicut lutum feceris me. Ac si aperte dicat. Infirmitatem carnis considera: ⁊ reatum iniquitatis laxa. Ubi apte quoqꝫ mors eiusdem carnis adiungitur: cum protinus subinfertur. Et in puluerem reduces me. Ac si patenter postulet dicens. Memento queso ꝙ per carnem a terra venio: et per eius interitum ad terram tendo. Materiã itaqꝫ originis ⁊ penam finis aspice: et culpe citius transeuntis parce.

Capitulum. 37.

21

Ed quia qualitatē prodit hominis conditi: nunc subiungit ordinē propagati dicēs. Nōne sicut lac mulsisti me ⁊ sicut caseū me coagulasti: Pelle et carne vestisti me: ossib⁹ ⁊ neruis compegisti me. Plasmat⁹ quippe homo sicut lutum factus est: propagatus autem ⁊ sicut lac mulgatur semine: ⁊ sicut caseus coagulatur in carne. Carnibus ⁊ pelle induitur: ossibus neruisqꝫ solidatur. Per lutum ergo prime cōditionis qualitas: per lac vero sequentis ordo conceptionis exprimitur: qui per coagulationis incremēta ducitur: vt paulisper in ossa roboretur. Sed angusta dei laus est descriptio creati corporis: nisi etiam subsequenter exprimatur mira aspiratio viuificationis. Unde ⁊ subditur. Uitam ⁊ misericordiã tribuisti mihi. Sed incassum nobis bona cōditor tribuit: si non omne quod tribuit ipse custodit. Sequitur. Et visitatio tua custodiuit spiritum meum. Hec autem que de exteriori homine diximus: etiam interiori posse congruere libet: vt breuiter replicando mōstremus. Memento queso ꝙ sicut lutum feceris me. Sicut lutum quippe homo noster interior existit: quia sancti spiritus gratia terrene menti infunditur: vt ad intellectum sui conditoris erigatur. Humana nãqꝫ cogitatio que peccati sui sterilitate aruit per vim sancti spiritus quasi irrigata terra viridescit. Sed sepe dum perceptis superni doni virtutibus sine interruptione vtimur: ad priuatam fiduciam vsu continue prosperitatis eleuamur. Unde fit plerūqꝫ vt idem qui subleuauerat parumper spiritus deserat: quatenus ipsum sibi hominē ostendat. Quod sanctus vir protinus exprimit cum subiungit. Et in puluerem reduces me. Quia cū per subtractionē spiritus mens aliquantulum intentatione deseritur: quasi ab humore pristino terra siccatur: vt infirmitatem suam derelictus sentiat: ⁊ sine infusione superne gratie quantū homo aruit agnoscat. Qui apte quoqꝫ reduci ad puluerem dicitur: quia dimissus sibi cuiuslibet tentationis aura rapitur. Sed dum relicti concutimur: ea que afflicti cognouimus subtilius iam dona cogitamus. C Unde subiungit. Nonne sicut lac mulsisti me: ⁊ sicut caseū me coagulasti? Mēs etenim nostra cum per sancti spiritus gratiam ab vsu vetuste conuersationis abstrahitur: sicut lac mulgetur: quia in quadam noue inchoationis teneritudine ⁊ subtilitate formatur: sicut caseus coagulatur: quia in constipatione pinguescentis cogitatiōis astringitur: vt nequaqꝫ iam per desideria defluat: sed in vno amore se colligens ad solidam reformationem surgat.

Capitulum. 38.

Lerūqꝫ vero contra hec eadem rudimēta spiritualia ex vsu veteri caro submurmurat: ⁊ minus bella tollerat ex homine quem foras portat. Unū subiūgit. Pellib⁹ ⁊ carne vestisti me. 21 Pelle qppe ⁊ carnib⁹ interior homo vestit: qz in eo ꝙ ad superna erigitur: carnalium motuū obsidio-

ne vallatur. Sed tendentem ad iusticiã ne
quaquã in tentatione conditor deserit: q per
infusionem gratie etiam peccantem preue
nit: sed subleuatam mentem et ad bella ex
terius laxat: et interius roborat. Unde ad
huc apte subiungitur. ((Ossibus et neruis
compegisti me. Carnibus et pelle vestimur:
sed ossibus neruisq3 compingimur: quia et
si tentatione foras irruente concutimur: in
tus tamen nos conditoris manus roborat
ne frãgamur. Carnis itaq3 motib9 nos hu
miliat ad dona: sed per ossa virtutu3 robo
rat contra tentamenta. Ait ergo: Carnib9 et
pellibus vestisti me: ossibus et neruis cõpe
B gisti me. Ac si aperte dicat: Foris me ad p
bationem deseris: sed tamẽ intus ne pereã
virtutibus astringendo custodis. Qui icir
co nobis bñ viuendi rectitudinẽ tribuit: qz
benigne preterita que delinquimus parcet.
Unde et adhuc apte subiungitur. ((Uitam
et misericordiã tribuisti mihi.)) Uita quip
pe tribuitur: cu3 malignis mẽtibus benigni
tas aspiratur: sed vita sine misericordia ac
cipi nequaquã valet: qz ad obtinenda domi
nus iusticie bona non adiuuat: si pri9 mise
ricorditer anteactas neqtias non relaxat.
Uel certe vitam nobis et misericordiam tri
buit: qz ea qua nos misericordia ad bñ vi
uendum preuenit: etiam subsequente custo
dit. Nisi enim misericordiam subroget: ser
uari nõ valet vita quam prebet. Ipso qp
pe quotidie vsu humane vite veterascim9
et exterioris hominis impulsu cogitatõe la
brica ab interioribus eximus. Et nisi nos su
perna visitatio vel ad amorem compungẽ
do viuificet: vel ad timorem flagellando re
stauret: repentino lapsu mens funditus to
ta destruitur: que longo virtutis studio in
nouata videbatur. Unde subditur. ((Et vi
sitatio tua custodiuit spũm meũ.)) Huma
num qppe spiritum visitatio superna custo
dit: cum hunc virtutibus ditatu3: vel flagel
lando percutere: vel compũgere amore nõ
desinit. Nam si dona prestat: sed nunc con
tinue restaurando non subleuat: citius bo
num perditur quod non a largiente custo
ditur. Sed ecce vir sanctus dum se humili
ter agnoscit: conferenda generaliter diuine
misericordie secreta apphendit: cũq3 ifirmi
tatem suam veraciter fatetur: repẽte ad co
gnoscendam vocationem gentium subtili
ter rapitur. Nã protinus subditur: ((Licet
hec celes in corde tuo tamẽ scio qz vniuer
soru3 memineris.)) Ac si aperte dicat. Cur
de me trepido: q et vniuersas gentes qz col
ligas scio: Quod tamen in corde celas: qa
hoc adhuc aperto sermone non indicas. S3
q vniuersoꝝ memineris me proculdubio d
venia certum facis. Ca. 39.

Sciendũ ꝥo ẽ qz in qbus
dã factis et certi de venia
reddimur: et post ppetra- A
tas culpas ad absolutio
nis nostre fiduciam corre
ctionem et pnia subsequẽ
te roboramur: perpetra
te tamen nostre neqtie adhuc memoria tan
gimur: et cogitatione illicita aduersi nolẽtes
qꝫ pulsamur. Unde et apte subiungitur.
((Si peccaui et ad horam pepercisti mihi:
cur ab iniqtate mea mundum me eẽ nõ pa
teris?)). Ad horã dominus parcit peccato:
cum reatum culpe concessis protinus fleti
bus diluit: sed ab iniqtate nostra mundos
non esse non patitur: qz volentes qdem cul
pam fecimus: sed nõnunqꝫ nolentes ei9 me
moriam cum delectatione toleramus. Se
pe nãqꝫ hoc quod a conspectu iam iudicis B
fleta interueniente deletum ẽ: ad animũ re
dit: et deuicta culpa ad delectationem tur
sus inserpere nititur: atqꝫ in antiquo certa
mine rediuiua pulsatione reparatur: ita vt
quod prius egit in corpore: hoc importuna
cogitatione verset in mẽte. Quod caute il
le respicere athleta spũalis nouerat. qui di
cebãt: Cõputruerũt et deteriorauerũt cica- Ps 37
trices mee: a facie insipientie mee. Ca. 40.

Uid nãqꝫ cicatrices: nisi sa A
natões sũt vulneꝝ: Lara
tas ergo neqtias ad dele
ctatõ e3 memorie redire p
spexerat: q cicatrices dile
bat. Cicatrices qppe cõpu
trescere: ẽ sanata ia3 pctõꝝ vulnera rursus
in tentationẽ serpere: atqꝫ ex eoꝝ suggestio
nib9 post suꝑductã cutem pnie fetore culpe
iteꝝ doloreqꝫ sentire: qua videl3 in re et nil
foras ope agit: et sola intus cogitatõe pec
catur: districtoqꝫ se reatu mens obligat nisi
hoc sollicitus lamẽtis tergat. Unde bñ per
Moysẽ dr: Si fuerit iter vos hõ q noctur
no pollut9 sit somnio: egredietur extra castra Deut. 23

z non reuertetur p̄riusq̃ ad vesperū lauet̄
aqua z post solis occasum regredietur i ca-
stra. Nocturnum quippe est somniū tentatio
occulta: per quam tenebrosa cogitatōe tur
pe aliqd corde concipitur quod tamē cor
poris opere non expletur. Sed somnio no-
cturno pollutus egredi extra castra percipi-
tur: q2 videlz z dignum est: vt q imunda co
gitatione polluitur indignum se cūctorum
fidelium societatibus arbitretur: culpe sue
meritum ante oculos ponat: z ex bonorū se
B estimatione despiciat. Polluto ergo extra
castra exire ē: turpi impugnatione laborān
tem sese ex continētium compatione despi-
cere: q ad vesperū lauatur aqua: cum defe
ctum suū conspiciēs ad penitentie lamen-
ta cōuertitur: vt fletibus diluat oē quod i
animo occulta ingnatio accusat: sz post oc
casuz solis ad castra redeat: q2 deferuescē
te tētationis ardore necesse est vt iterum fi
duciam erga societatem bonorum sumat.
Post aque quippe lauationem occūbēte so
le ad castra reuertitur q post lamenta peni
tentie frigescente flāma cogitatōis illicite
ad fidelium merita presumendo reparat:
vt iam se a ceteris longe esse non estimet: q
mundū se per obitum intimi ardoris gau-
det. Sed inter hec sciendum est. Quod iccir
co nōnunq̃ impulsu illicite cogitatōis affli
gimur: q2 in quibusdam terrene conuersatio-
nis actib9 q̃uis licitis libenter occupamur
cūq̃ vel in minimis terrena actio per diside-
rium tangitur: crescente contra nos antiq
C hostis fortitudine: mens nostra nō minima
Leuit. i. importunitate tētationis ingnatur. Unū z
sacerdos legis mēbra hostie per frusta cō
cisa: caput atq̃ ea que erga iecur sunt iube
tur ignibus cremare: pedes vo atq̃ intesti-
na hostie prius aqua diluere: Nos quippe
ipsos sacrificium deo offerimus: cum vitaz
nostraz cultui diuino dedicamus. Que mē
bra hostie per frusta concisa super ignē po
nimus: cum vite nostre opera virtutib9 di-
stinguētes imolamus. Caput ergo atq̃ ea
que iuxta iecur continentur incendim9: cū
i sensu nostro quo omne corpus regit̄ atq̃
in occultis desiderijs flamma diuini amo-
ris ardemus. Et tamē precipitur: vt pedes
atq̃ intestina hostie lauentur. Pedib9 er-
go terra tangitur: intestina vo stercora ge
stantur: q2 plerūq̃ iam ex desiderio in eter
nitate succendimur: iam toto deuotōis sen
su ad appetitum nostre mortificationis in
hiamus: sed q2 adhuc terrenuz pre infirmi
tate aliqd agimus: nōnulla etiam que iam
subegimus illicita in corde toleram9. Cūq̃
cogitationes nostras imunda cogitatio in-
gnat: qd aliud q̃ intestia nostre hostie ster-
cus portant: Sed vt cōburi debeāt lauen- D
tur: q2 timorū necesse est: vt imūdas cogita
tiones timoris fletus diluat: quas in acce-
ptione sacrificij amor supernus incēdat: et
quicqd mens vel de inexpto certamie: vel de
conuersatōis pristine memoria patitur la-
uetur: vt tanto suauius in cōspectu sui spe
ctatoris ardeat: q̃to cum ei assistere cepit:
nil terrenum secum vel lubricum in ara sue
orōnis imponit. Vir igitur sanctus humāe
mentis damna conspiciat: q plerūq̃ se in
cogitatione illicita ingnat: z postq̃ reatū
operis relaxat: z sua plorans: nostra q̃ plo
remus aperiat dicēs: Si peccaui z ad ho-
rā pepercisti mihi: cur ab iniq̄tate mea mū
dum me eē non pateris: Ac si aperte dicat.
Si culpam venia abstulit: cur hanc z a me
moria non detersit. Ca. 4.

Epe autez ita mens i cul-
pe recordatione concuti-
tur: vt ad perpetrationez A
illius longe grauī9 q̃ pri9
capta fuerat vrgeatur: a
deprehensa trepidat: seq̃
ipsam varijs motibus im
pulsa perturbat: metuit q
dem ne vincatur tentatōibus: sed resistens
hoc ipsum quod longo labore certaminis
affligitur perhorrescit. Unde z apte subiū
gitur. (Et si impius fuero ve mihi ē: z si iu
stus non leuabo caput saturatus afflictio
ne z miseria.) Impi9 nāq̃ ve habet: iustus
miseriam: q2 z eterna dānatio reprobū se-
quitur: z electus q̃sq̃ doloribus trāsitorie ad
uersitatis expiatur. Impius caput leuat: sz
elatus euadere de quod sequitur non valet:
iustus labore sui certaminis afflictus caput
leuare nō sinitur: sed pressus a perpetua af
flictione liberatur. Ille se in voluptatibus
erigit: sed supplicijs sequētibus mergit: iste
se in dolore deprimit: sed tamen a pondere
eterne animaduersionis abscondit. Consi-
deret ergo vir sanctus q aut renitēs homo
vitijs presenti labore afficitur: aut succum

B bens perpetue afflictioni mancipatur ⁊ di-
cat. Et si impius fuero ve mihi ē: ⁊ si iustus
non leuabo caput saturatus afflictōe ⁊ mi
seria. Ac si aperte deploret dicēs: Aut sub
stratus carnis desiderijs supplicio eterno
subijcior: aut repugnans illicitis motibꝰ pe
na presenti cruciot: qꝛ a labore certaminis
liber non sum. Sed superna dispensatio id-
circo nos tota sibi intentione seruientis car
nis nostre permittit impugnationibus con
cuti: ne mens nostra in superbiam audeat
presumptione sue securitatis eleuari: vt dū
pulsata trepidat: in solo auctoris adiuto-
rio spei pedem robustius figat. Unde ⁊ ad-
huc apte subiungitur. (Et ꝓpter superbiā
quasi leenam capies me.) Leena cū escā
catulis exquirit: inhianter in foueam captio
nis ruit. Sicut enim in quibusdam regionibꝰ
fertur: fit in eius itinere fouea in quā pecꝰ
deponitur. vt illuc se eius appetitu proijce
re leena prouocet: que angusta simul ⁊ alta
C preparatur vt in eam ruere ambiēdo vale
at: sed hanc saliendo nullo modo euadat.
Alia quoqꝫ fouea que priori coherceat effo
ditur: que tamē ei in qua pecus est extreme
partis apertione coniungitur. in qua nimi-
rum cauea ponitur: vt leena corruens: quia
desuper terroribus vrgetur: cum quasi in se
cretiori pte fouee occultare se appetit: ca-
ueam nolens itret: cuius iā3 seueicia nequā-
ꝙ pertimescitur qꝛ clausa in caueam leua
tur. Que enim sua sponte in foueam corru
it: ad superiores partes circūsepta vectibꝰ
redit. Sic sic nimirū humana mens capta
est que in libertate arbitrij condita dū nu-
trice desideria carnis appetijt quasi leena
catulis escā quesiuit: atqꝫ in deceptōis sue
foueam cecidit: que suadente antiquo ho-
ste ad cibum prohibitum manū tetendit:
sed in fouea proxima caueam inuenit: quia
sponte ad mortem veniēs: corruptiōis sue
D mox carcerem pertulit. atqꝫ ad auras libe-
ras gratia interueniente reducitur. Sed cū
multa agere conatur: ⁊ non valet: eiusdem
corruptionis sue obstaculis quasi cauee ve
ctibus ligatur. Iam quidem eam in quā ceci
derat damnatōis foueam euasit: qꝛ secutu
re mortis suppliciū manu redemptoris ad
iuta: ad veniam redeundo superauit. Sed
tamen coartata caueam tolerat: qꝛ supne
quoqꝫ discipline nexibus cingitur: ne p car-
nis desideria vagetur. Que ergo spōte sua
in foueam ceciderat: ad auras liberas clausa
redit: qꝛ ⁊ per libertatem arbitrij in culpā
corruit: ⁊ tamen hac a suis motibus cōdi-
toris gr̄a exactam nolentēqꝫ constringit.
Post foueam itaqꝫ caueam patitur: q̄ ere-
pta ex eterno supplicio: a praue voluntatis
motibus sub celestis artificis dispensatiōe
religatur. Recte igitur dicit: Et ꝓpter super
biam quasi leenā capies me: qꝛ ⁊ liber ho-
mo per cibum sibi mortē intulit: ⁊ reducꝰ
ad veniam sub disciplia melius clausus vi
uit. Quasi leena ergo ꝓpter superbiam ca-
ptus est: qꝛ inde nūc eum disciplina sue cor
ruptionis deprimit. Unde trāsgressiōe pre
cepti non timens: audacter in foueam sal-
tum dedit.

Capitulum. 42.

Sed si paulumper obtutꝰ men
A tis a culpa p̄mi parētis auer
timus: nos adhuc quottidie
vt leena capi per vitium ela
tionis inuenimur. Sepe namqꝫ
homo acceptis virtutibus in audaciā sue
presumptionis erigitur: sed mira dispensa-
tione pietatis ante eius oculos res queli-
bet in qua corruat ordinatur. Dū qꝫ p cul-
pam aliquid appetit: quid aliud ꝙ predam i
foueam concupiscit: Sua sponte inhiās ce
cidit: sed suis surgere virtutibus non valet:
q cum se nihil ex se eē considerat: discit p-
culdubio cuius adiutorium requirat. Quem
tamē superna miseratio captū quasi a fo
uea eruit: qꝛ hunc infirmitate cognita ad
veniam reducit. Leene itaqꝫ more ꝓpter su
perbiam ad superiores partes in caueā re-
meat: q cū de virtute extollitur lapsus ad
desideria in humilitate religatur. Que enī
prius ꝓpria presumptione perierat mira pie
tate agitur. vt infirmitatis sue iam noticia
clausus viuat. Quod qꝛ sanctꝰ vir crebro
accidere hominibus conspicit: nostri in se
periculi vocem sumit: vt cum nos eius fletꝰ
agnoscimus: que in nobis sunt flēda disca
mus. Sed cum mentē nostram elatio erigit:
B summi a nobis protinus compunctio amo
ris recedit: cū vero superna nos gr̄a visitat
statim per lachrymas ad desideria instigat.
Unde ⁊ apte subiungitur. (Reuersusqꝫ mi-

rabiliter me crucias.) Cum ab auctore re
linquimur: nec ipsa vilitenus destitutionis
nostre damna sentimus. Quo enim longe
nos conditor deserit: eo mens nostra insen
sibilibus obdurescit: nulla que vel sunt dili
git: nequaquam superna concupiscit: et quia amo
ris intimi calorem non habet: frigida deor
sum iacet: ac miserando modo fit quotidie
tanto securior quanto peior: cumque vnde sit
lapsa non meminit: et supplicia secutura non
metuit: quantum lugenda sit nescit. At si af
flatu sancti spiritus tangitur: ad consideratio
E nem protinus sue perditionis euigilat: in
celestium inquisitione se excutit: amoris sui
estibus inardescit: que se circumprimunt dam
na considerat: et plorat sese afficiens profi
ciens que prius leta torpebat. Bene ergo
conditori dicitur: Reuersusque mirabiliter me cru
cias: quia omnipotens deus vnde mentem
nostram visitans ad amorem suum erigit:
inde hanc per lachrymas grauius affligit.
Ac si aperte dicat: Relinquendo me nequa
quam afficis: quia insensibilem reddis: sed cum
reuerteris crucias: quia dum te insinuas mi
hi me quam sim lugendus demonstras. Unde
nequaquam se penaliter sed mirabiliter asserit
cruciari: quia dum per fletum mens ad sum
ma rapitur compunctionis sue penam gau
dens miratur: et libet affici: quia afflictione
sua se conspicit ad alta subleuari.

Capitulum. 43.

Sepe autem cum nos a san
cti desiderii exercitatione
torpescere superna pietas
cernit: exempla se sequenti
A um nostris obtutibus obij
cit. vt mens per ocium remissa: quo in alijs
vigilantiam profectus considerat: eo in se pi
gritudinem torporis erubescat. Unde et re
cte subiungitur. Instauras testes tuos con
tra me et multiplicas iram tuam: et pene mili
tant in me. Testes enim dei sunt: qui per exer
citium sancti operis testantur: que electos se
cutura sint premia veritatis. Unde hos quo
que quos pro veritate passos agnoscimus gre
co elogo martyres. i. testes vocamus. Et per
Apoc. 2 Joannem voce euangelica dominus di
cit. In diebus antiphas testes mei fidelis:
qui occisus est apud vos. Sed testes suos
contra nos dominus instaurat: cum electo
rum vitam prauitati nostre contrariam: ad
arguendos nos instruendosque multiplicat.
Contra nos ergo testes illius instaurantur:
quia cuncta que agunt studijs nostre pra
uitatis aduersa sunt. Unde et sermo veri
tatis aduersarius vocatur: cum mediato
ris voce per euangelium dicitur: Esto con Mat. 5. B
sentiens aduersario tuo cito: dum es cum il
lo in via. Atque de hoc codem redemptore re
probi persequentes dicunt. Contrarius est
operibus nostris. Et paulopost. Dissimi
lis est alijs vita illius. Testes itaque suos con
tra nos dominus instaurat: quia bona que
facere ipsi negligimus hec ad correptionem
nostram fieri ab alijs demonstrat: vt qui pre
ceptis non accendimur: saltem exemplis ex
citemur: atque in appetitu rectitudinis nil si
bi mens nostra difficile estimet: quod perfe
cte pagi ab alijs videt. Et fit plerumque vt cum
aliene vite bona conspicimus: nostra solici
tius damna timeamus: et eo patescat quan
to post pondere animaduersionis impeti
mur: quo nunc a bonorum moribus longe
discrepamus. Unde et testium instauratio
ne memorata protinus apte subiungitur.
Et multiplicas iram tuam.) Eo nobis
multiplicari ira dei dicitur: quo esse multiplex in
dicatur: quia ex ipsa nunc bonorum vita et la
bore cognoscimus: si emendari dum tempus
est nolumus: quanta post animaduersione
feriamur. Electos quippe dei cernimus: et pia
agere: et crudelia multa tolerare. Hic ergo
colligitur districtus iudex quanta illic feriat
districtione quos reprobat: si hic sic cruci
at quos amat: Petro attestante qui ait.
Tempus est vt iudicium incipiat de domo 1. Pet. 4.
dei. Si autem primum a nobis: quis finis
illorum qui non credunt dei euangelio? C
Omnipotens igitur deus cum contra nos
testes instaurat iram multiplicat: quia quo
bonorum vitam nostris oculis obijcit: co
prauitatis perpetrate duritiam: qua distri
ctione in iudicio percutiat ostendit. Nam
cum solis se sequentibus dona exaggerat:
torpentes iam quid reliquerit demonstrat:
Cum bona ergo in alijs cernimus: valde ne
cesse est vt et exultationem nostre formidini
et formidinem nostre exultationi misceamus quatenus
et de alienis profectibus charitas gaudeat
et de suis infirmitatibus conscientia pertimescat.

Sed cum fraterno profectu reficimur: eum
districtionem super nos interni iudicis ex
ipso nostre torpore pensamus: quid restat ni-
si ut ad discutiendam se animus redeat: et
quicquid in se reprobum quicquid prauum depre
hendit affligat: Unde et apte subiungitur.
((Et pene militant in me.)) Considerans quippe
pe dei testibus pene in nobis militant: quia
dum miranda illorum facta conspicimus: vi-
tam nostram que ex eorum nobis comparatione
displicet studiosa afflictione cruciamus: ut
quicquid in nobis polluerunt opera: diluant la-
B menta; et si quid adhuc culpa delectationis
fugnat: pena meroris tergat. Beatus igitur
Job: quia vitam patrum precedentium con-
spicit: quid in se gemere debeat subtilius agno
scit. Sed magni doloris magisterio dum sua
plangit: ad lamenta nos instruit: ut quo vir-
tutes in aliis cernimus: eo apud districtum
iudicem nostra sollicite delicta timeamus
Sequitur. ((Quare de vulua eduxisti me q
utinam consumptus essem ne oculus me vi
deret.)) Quod nimirum prima oratione iam p-
tulit dicens. Quare non in vulua mortuus
sum? Qui ex hoc quoque quod hic addidit
subdens: fuissem quasi non essem de utero
translatus ad tumulum: illic verbis aliis non
aliter adiungit dicens. Sicut abortiuum abs
conditum non subsisterem; vel qui concepti non
viderunt lucem. Quia vero hec superius la-
te digessimus: pro vitando lectoris fastidio
exposita replicare declinamus. Sequitur.
A Capitulum. 44.

N Unquid non paucitas dierum
meorum finietur breui?)) Can
tum se ac sollicitum vivere
ostendit: qui breuitatem pre
sentis vite considerans: non
eius usum sed terminum con
spicit: ut ex fine colligat: nihil esse quod tran
Eccs. 6. siens delectat. Hinc namque per Salomonem
dicitur: Si annis multis vixerit homo et in
his omnibus letatus fuerit meminisse de-
bet tenebrosi temporis et dierum multorum:
qui cum venerint vanitatis arguuntur pre-
Eccle. 7. terita. Hinc rursum scriptum est: In omni-
bus operibus tuis memorare nouissima tua
et in eternum non peccabis. Igitur cum cul-
pa animum tentat: mens necesse est ut breui
tatem sue delectationis aspiciat: ne ad vi-
uacem mortem iniquitas rapiat: cum constet

quia ad terminum citius mortalis vita pertin-
rat. Sed sepe oculus contemplationis nostre
confunditur: dum dolor noster flagellis cre-
brescentibus aggrauatur. Libet presentis vite
exilium gemere: sed pre ipsa afflictione mens
non valet damna sue cecitatis estimare.
Unde protinus subdit. ((Dimitte ergo me
ut plangam paululum dolorem meum)) Sicut
enim moderata afflictio lachrymas expri-
mit: ita immoderata subducit: quia meror ipse
quasi sine merore fit: quia afflictam mentem
devorans: sensum doloris tollit. Uir igitur B
sanctus feriri plusquam sufficit pertimescit di
cens Dimitte ergo me ut plangam paulu
lum dolorem meum. Ac si aperte dicat. Fla-
gella mee percussionis tempera: ut moderatis
doloribus estimare mala que patior flendo
conualescam. Quod tamen intelligi et alı-
ter potest. Sepe namque peccator iniquitatis sue
vinculis ita constringitur: ut pondus qui-
dem peccatorum tolleret: sed tamen quia tolle-
rat ignorat. Sepe autem si cognoscat quan-
to reatu premitur: erumpere in lachrymas co-
natur: et non potest: ut hunc in semetipso libe-
ra conuersatione integra persequatur. Fle
re ergo dolorem suum non valet: quia et iniqui-
tatis sue reatum considerat et tamen pre ter
rene occupationis pondere: hunc ei gemere
nequaquam vacat. Flere ergo dolorem suum C
non valet: qui praue quidem consuetudini contra
re nititur: sed tamen adhuc succrescentibus desi-
deriis carnis grauatur. Huius doloris pre
sentia prophete mentem cruciauerat: cum dice-
bat: Dolor meus contra me est semper: quo Ps. 50.
niam iniquitatem meam ego pronunciabo et cogita
bo pro peccato meo. Sed solutis iniquitatis vincu
lis dimissum se nouerat: qui exultabat dicens:
Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hosti Ps. 115.
am laudis. Tunc igitur ad plangendum do
lorem nos dominus dimittit: cum et mala no
bis que fecimus demonstrat: atque ad hec
eadem flenda que cognoscimus adiuuat: cul
pas oculis obiicit: et pia manu gratie vin
cula cordis soluit: ut ad vacationem patien
tie mens nostra se erigat: et carnis soluta com
pedibus in auctorem suum gressum libera amo
ris tendat. Ca. 45.
P Leruinque etenim vitam no A
stram ipsi reprehendimus
sed tamen libenter agimus
hoc quod in nobis recte re-

probamus. Ad iusticiaz spiritus nos erigit: ad consuetudinẽ caro restringit: amori suo mens renitur: sed prinus delectata captiuatur. Bene itaqz dicit. Dimitte ergo me vt plangã paululũ dolorez meũ: quia nisi a reatu culpe quo nos ligamus misericorditer dimittamur: perfecte flere nõ possumus: hoc qd in nobis ipsis contra nosmetipsos dolemus. Sed tunc veraciter reatus nostri dolor plorgitur: cum tenebrosa illa inferni retributio intento timore prenidetur. Unde apte subiungitur. ((Anteqz vadã et non reuertar ad terrã tenebrosãz et opertã mortis caligine.)) Quid enĩz terre tenebrose nomine nisi tetra claustra tartari signantur: que eterne mortis caligo operit? Qua dãnatos quosqz iperpetuũz a vite luce disiungit. Nec inmerito infernus terra dicitur: qr quicunqz ab eo capti fuerit stabiliter tenent. Scriptuz quippe est. Generatio preterit et generatio aduenit: terra vero in eternum stat.

Ecco.1, B

Recte igitur inferni claustra tenebrosa terra nominant: quia quos puniendos accipiunt: nequaqz pena transitoria vel fantastica imaginatione cruciãt: sed vitione solida perpetue dãnationis seruant. Que aliquãdo tamen loci appellatione signantur: propheta attestante q ait. Portauerunt ignominiam suam: cum his qui descendunt in lacum. Infernus autem et terra nominatur qui susceptos stabiliter tenet: et lacus dicit qr hos quos semel ceperit: semper fluctuãtes et trepidos tormentis circũfluentib[9] absorbet. Sanctus autem vir siue suo. seu humane generis voce dimitti se postulat anteqz vadat non qr ad terram tenebrosam qui culpam defleт iturus est: sed quia ad hanc procul dubio qui plangere negligit vadit: sicut debitori suo creditor dicit. Solue debitum priusqz pro debito constringaris: q tamen non cõstringitur si quod debet soluere non moratur. Ubi et recte subditur. Nõ reuertar. Quia nequaqz vltra misericordia parcentis liberãt: quos semel in locis penalibus iusticia iudicantis damnat.

Capitulum. 46.

21 Que adhuc subtilius loca describuntur cũ dicit. ((Terram miserie et tenebrarũ.)) Miseria ad dolorẽ pertinet: tenebre ad cecitatem. Est ergo que ex conspectu districti iudicis expulsos tenet: miserie et tenebrarum terra phibetur: qr foris dolor cruciat quos diuisos a vero lumine intus cecitas obscurat. Quãuis miserie et tenebrarum terra intelligi et aliter potest. Nam hec quoqz terra in qua nascimur est quidẽ miserie sed tenebrarum nõ est: qr multa hic corruptionis nostre mala patimur: sed tamen in ea adhuc per conuersionis gratiã ad lucem redimus veritate suadente que ait. Ambulate dũ lucez habetis ne vos tenebre comprehendãt. Jo.12. Illa vero final miserie et tenebrarum terra ẽ: quia quisqs ad toleranda eius mala descenderit: nequaqz vlterius ad lucem redit. In cuius adhuc descriptione subiungit. ((Ubi et vmbra mortis et nullus ordo seruatur.)) B Sicut mors exterior ab aĩa diuidit carnez: ita mors interior a deo separat aĩam. Umbra ergo mortis est: obscuritas diuisionis: quia damnatus quisqz cũ eterno igne succendit: ab interno lumine tenebratur. Natura quippe ignis est vt ex seipso et lucem exhibeat: et concremationem: sed transactorum vltrix illa flãma viciorum cõcremationẽ habet: et lumen non habet. Hinc est enim qp reprobis veritas dicit. Discedite a me maledicti in ignem eternũ: qui paratus est diabolo et angelis eius. Mat.25. Quorum rursum oĩum corpora in vna psona significans dicit. Ligate ei manus et pedes et mittite eum in tenebras exteriores. Mat.22. Si itaqz ignis qui reprobos cruciat lumen habere potuisset: is qui repellitur: nequaqz mitti i tenebris diceretur. Hinc etiã ps. ait. Super eos cecidit ignis et non viderunt solem. Ps.57. Ignis enim super impios cadit sed sol igne cadente nõ cernitur: quia illos quos gehẽna flãma deuorat: a visione veri luminis cecat: vt et foras eos dolor cõbustionis cruciet et intus pena cecitatis obscuret: quatenus qui auctori suo corde et corpore deliquerunt: simul corde et corpore puniantur: et vtrobiqz penas sentiant: qui dũz hic viuerent prauis suis delectationibus ex vtroqz seruiebant. Unde bene per pphetaz dicitur. Descẽderunt in infernũ cuz armis suis. Ezech.32. Arma quippe peccantiũ sunt membra corporis: qbus peruersa desideria que concipiunt exequunt. Unde recte per paulũ dicitur. Neqz exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. Ro.6. Cum armis ergo

natura autem ignis est ut ex seipso et lucem exhibeat et concremationem

ad infernum descendere est: cum ipsis quo-
q; membris quib⁹ desideria voluptatis ex-
pleuerunt: eterni iudicij tormenta tollerare
vt tunc eos vndiq; dolor absorbeat: q nunc
suis delectationibus subditi vndiq; contra
iusticiam iuste iudicantis pugnant.

Capitulum. 47.

A Mirum vero est valde quod
dicit. Ubi nullus ordo. Ne-
q; enim oīpotens deus qui
mala bene punit: inordina-
ta esse vllomodo vel tormē-
ta permittit: q2 ipsa quoq;
supplicia que ex lance iusticie pdeunt infer-
ri sine ordine nequaq̄ possunt: quō nāq; in
supplicijs ordo nō erit dum dānatū quē q;
iuxta modū criminis ꝛ retributio sequitur
vltionis. Hinc qppe scriptum est. Poten-
tes potenter tormenta patiuntur: ꝛ fortiori
Sap. 6. bus fortior instat cruciatio. Hinc in Baby-
Apoc. 18. lonis dānatione dicitur. Quantū exaltauit
se ꝛ in delicijs fuit: tantū date illi tormenta
ꝛ luctum. Si igitur iuxta modū culpe pena
distinguitur: cōstat nimirū q in supplicijs
ordo seruatur: ꝛ nisi tormentoꝝ summā me-
ritorum acta dirimerent: nequaq̄ iudex ve-
niens p̄cturum se messoribus esse perhibe-
Mat. 13. B ret. Colligite primū zizania ꝛ ligate ea fasci-
culis ad cōburendū. Si enim nullus in sup-
plicijs ordo seruabitur: cur cōburenda ziza-
nia: in fasciculis ligant? Sed nimirū fasci-
culos ad cōburendū ligare est: hos q eter-
no igni tradendi sunt: pares paribus socia-
re vt quos similis culpa inquinat: par etiā
pena constringat: ꝛ qui nequaq̄ dispari ini-
quitate polluti sunt: nequaq̄ dispari tormē-
to crucient: quatenus simul dānatio conte-
rat quos simul elatio subleuabat: quosq;
non dissimiliter dilatauit ambitio: nō dissi-
milis angustet afflictio: ꝛ par cruciet flāma
supplicij: quos in igne luxurie par succēdit
Jo. 14. c. flāma peccati. Sicut enim in domo patris
mansiones multe sunt p̄ diuersitate virtu-
tis: sic dānatos diuerso supplicio gehenne
ignibus subijcit disparitas criminis. Que
videlʒ quāuis gehenna cuncta vna sit: ta-
men cunctos vna eadēq; qualitate succen-
C dit. Nam sicut vno sole omnes tangimur:
nec tamen sub eo vno ordine oēs estuum⁹:
quia iuxta qualitatem corporis sentit etiā
pondus caloris sic dānatis ꝛ vna est gehen-
na que afficit: ꝛ tamē nō vna oēs qualita-
te comburit: q2 qd hic agit dispar valitudo
corpoꝝ: hoc illic exhibet dispar cā merito-
rum. Quō ergo nullus inesse ordo suppli-
cijs dicitur in qbus p̄fecto quisq; iuxta mo-
dū culpe cruciatur? Ca. 48.

Sed sanctus vir postq̄ A
vmbram mortis intulit
quāta sit cōfusio i dam-
natorum mente subiun-
git: quia ipsa quoq; sup-
plicia que ordinata per
iusticiā veniūt: ordina-
ta pculdubio in corde
morientiū nō sunt. Ut enim paulo superi⁹
diximus: dum dānatus quisq; foras flāma
succendit intus cecitatis igne deuoraf: at-
q; in dolore positus exterius interiusq; con-
funditur: vt suu deterius cōfusione crucie-
tur. Repulsis ergo ordo in supplicio nō erit
quia in coꝝ morte atrocius ip̄a cōfusio mē-
tis seuit. Quā tamen mira potentia iudicā-
tis equitas ordinat: vt pena animā quasi
inordinata cōfundat. Uel certe abesse or-
do supplicijs dicit: quia qbuslibet rebus in
penam surgentibus p̄pria qualitas nō ser-
natur. Unde ꝛ p̄tinus subinferf. Et sempi-
ternus horror inhabitans. In huius vite
tormentis timor dolorem habet dolor timo-
rem nō habet: quia nequaq̄ mentē metus
cruciat cū pati iam ceperit qd metuebat.
Infernum vero ꝛ vmbra mortis obscurat
ꝛ sempiternus horror inhabitat: quia eius B
ignibus traditi ꝛ in supplicijs dolorem sen-
tiunt ꝛ in doloris angustia pulsante semꝑ
pauore feriunf: vt ꝛ quod timent tollerent:
ꝛ rursum qd tollerant sine cessatione perti-
mescant. De his etenim scriptum est. Uer- Isa. 66.
mis coꝝ non morietur: ꝛ ignis eorū non ex-
tinguetur. Hic flāma que succendit illumi-
nat: illic vt superius verbis psalmiste docui-
mus ignis qui cruciat obscurat. Hic metus
amittitur: cū tollerari iam ceperit qd time-
batur: illic ꝛ dolor discruciat ꝛ pauor angu-
stat. Horrendo igitur modo erit tunc repro-
bis dolor cum formidine: flāma cum obscu-
ritate. Sic sic videlʒ a damnatis: sentiri pō-
dus summe equitatis debet: vt q2 a volūta-
te conditoris nequaq̄ sunt veriti discrepa-
re dum viuerent: in eorum quādoq; interi-
tu ipsa a suis qualitatibus etiā tormenta

vide aug. de tempore ser. 262 par. pos. ... medio fol. 3 <del></del>xG. co. 4 in prin. apio ... quare in firmis mors querintur et ... non inveniunt. vid. ibi;

discordent: quatenus quo se impugnant eo.
E cruciatus augeant: et cum varie prodeunt,
multipliciter sentiantur. Que tamē supplicia
in se demersos et ultra vires cruciant: et
in eis vite subsidiū extinguentes servāt: ut
sic vitam terminus puniat: quatenus semp
sine termino cruciatus vivat: qz et ad finem
per tormenta properat et sine fine deficiens
durat. Fit ergo miseris mors sine morte: finis
sine fine: defectus sine defectu: quia et
mors vivit: et finis semp incipit: et deficere
defectus nescit. Quia igitur et mors perimit:
et non extinguit: dolor cruciat: sed nullatenus
pavorem fugat: flāma comburit sz nequaqz
tenebras discutit: quantum per noticiam
p̄sentis vite colligitur: supplicia ordinem
non habēt que non suam per oia qualitatem
tenent: quāvis illic ignis et ad cōsolationem
nō luceat et tamen ut magis torqueat ad aliqd lucet. Ca. 49.

A Nam sequaces quosqz suos secum in tormento reprobi flāma illustrāte visuri sunt quorum amore deliquerūt quatenus qui coz vitā carnaliter cōtra p̄cepta conditoris
Luc. 16. amaverant: ipsoz quoqz eos interitus
in augmento sue dānationis affligat. Qd
p̄fecto euāgelio testāte colligimus in quo
veritate nunciante dives ille: quem cōtigit
ad eternam incendij tormenta descendere:
qnqz fratrū describit meminisse: q Abraam
petit: ut ad eorum eruditionē mitteret ne illuc
eos quoqz venientes par pena cruciaret.
Quia igitur ad doloris sui cumulū propinquoz
absentiū meminit: cōstat procul dubio
quia nos ad augmentū supplicij paulopost
potuit etiā p̄sentes videre. Quid aūt mirū
B si secū quoqz reprobos aspiciat cremari: q
ad doloris sui cumulū eū quem despexerat
in sinu Abrahe Lazarū vidit? Is ergo cui
ut pena cresceret: et vir electus apparuit cur
non credendū sit quod videre in supplicio
eos etiam quos contra deum dilexerat possit?
Qua ex re colligitur qp eos quos inordinate
nunc reprobi diligunt: miro iudicij ordine
secum tunc in tormentis videbunt: ut
penam proprie punitionis exaggeret: illa
auctori p̄posita carnalis cognatio pari ante
oculos ultione dampnata. Ignis itaqz q
in obscuritate cruciat: credendum est quia
lumen ad tormentū servat. Quod si approbare
testimonijs i sua compressione nō possum⁹:
superest ut e diverso doceam⁹. Tres Dan. 32.
quippe hebree gentis pueri per caldei regis
imperium succensis camini ignibus ligatis
manibus pedibusqz p̄iecti sunt. quos tamē
cū idem rex in camini incēdio miseratus explorarent:
illesis vestibus deambulantes vidit.
Ubi aperte colligitur quia mira dispositione
conditoris ignis qualitas in diversa
virtute temperata et vestimēta nō attigit: et
vincula incendit: sanctisqz viris et ad iferēdum
tormentū flāma friguit: et ad solationis
ministerium exarsit. Sicut ergo electis
ignis ardere novit ad solatium: et tamē ardere
ad supplicium nescit: ita e diverso gehenne E
flāma reprobis et nequaqz lucet ad
cōsolationis gratiā et tū lucet ad penaz: ut
dānatoz oculis ignis supplicij et nulla claritate
candeat: et ad doloris cumulū dilecti
qualiter crucientur ostendat. Quid autem
mirum si gehenne ignem credimus habere
suppliciū simul obscuritatis et luminis: qñ
experimento novimus: qz et tedarum flamma
lucet obscura: Tunc eos flāma cōburit
quos nūc carnalis delectatio polluit. tūc
infinite patens inferni baratrum devorat:
quos nunc inanis elatio exaltat: atqz quolibet
ex vitio hic voluntatem callidi persuasoris
expleverunt: tunc cuius suo duce reprobi
ad tormenta pveniunt.
Capitulum. 50.

A Et quāvis angeloz atqz hominū longe sit natura dissimilis: una tamē pena implicat: quos unus in crimine reatus ligat. Quod bene ac breviter insinuat propheta qui ait. Ibi assur et omnis multitu- Ez. 32.
do eius et in circuitu eius sepulchra illius.
Quis namqz assur superbi regis nomine:
nisi ille per elationem cadens antiquus hostis
exprimitur? Qui pro eo qp multos ad
culpam pertrahit cum cuncta sua multitudine
ad inferni claustra descendit. Sepulchra
autem mortuos tegunt. Et quis ali⁹
mortem acrius pertulit qz is qui conditorem
suum despiciens vitam reliquit? Quē
videlz mortuum cum humana corda suscipiunt
eius proculdubio sepulchra fiūt. Sz
in circuitu eius sepulchra illius sunt. Quia

in quorum se mentibus nunc per desideria
sepelit: hos sibi postmodũ tumultũ per tor-
B menta coniungit. Et quoniã nunc in semet
ipsis reprobi malignos spiritus illicita per
petrando susceperũt: tunc sepulchrũ cũ mor
tuis ardebunt. Ecce que maneat damna-
tis pena cognouimus ꝛ instruente nos sa-
cro eloquio quantus in damnatione ignis:
quanta in igne obscuritas quantusq̃ i ob-
scuritate pauor sit nullatenus ambigimus.
Sed quid ꝓdest ista prenosse si non cõtin-
gat euadere? Tota ergo intentione curan-
dum est: vt cum vacationis tempus accipi
mus: bene viuendi studio malorũ: vltricia
tormenta fugiamus. Hinc quippe per Sa-
lomonẽ dicit. Quodcũq̃ potest facere ma
Sap.6. nus tua instanter operare: q2 nec opus nec
ratio: nec sapiẽtia: nec scientia erit apud in
feros: quo tu ꝓperas. Hic Isaias ait. Que
Esa.55 rite dñm dum inueniri potest: inuocate eũ
dum ꝓpe est. Hinc Paulus dicit. Ecce nũc
2.Cor.6. tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis.
Hinc rursum ait. Dum tẽpus habemus:
Gall.6: operemur bonum ad omnes.

Capitulum. 51.

Ed plerũq̃ ꝑ ad se viã recti-
tudinis aius accendit tor-
porem discutit: tãtoq̃ in ce
A lestib9 desiderio rapitur: vt
pene nil ex eo iferius remã-
sisse videatur. Et tñ cũ ad
carnis curam reducitur sine qua ꝑsentis vi
te via nullomodo expletur: ita hunc ifert9
depressũ tenet: ac si adhuc de summis nul-
la cõtigisset. Auditis verbis celestis oracu-
li in amorem patrie celestis erigit̃: sꝫ resur-
gẽte ꝑsentis vite studio sub terrene cure ag
gere sepelitur: atq̃ in terra cordis nequaq̃
superne spei semen ꝑficit: quia cogitatiõis
infime spina densescit. Quã videlꝫ spinã ꝑ
semetipsam veritas manu sancte exhortatio
nis eradicat dicens. Nolite solliciti esse in
Mat.6. crastinum cõtra hanc quoq̃ per paulũ dĩ.
Carnis curã ne feceritis in cõcupiscentija.
Ro.13. Sed in his nimirũ ducis ac militis verbis
agnoscimus: q2 tũc ab ea mortifero vulne-
re animus pungitur cum in ea mẽsure equi
tas nõ tenetur. Neq̃ enim adhuc mortali
in carne viuentibus funditus cura carnis
abscidi: sed vt discrete animo seruiat tẽ-
B perat. Nam quia sollicitos nos esse ꝑitas
in crastinum ꝓhibet: habere vt cũq̃ curaꝫ
in presentibus nõ negat quã tendi ad tem
pus qđ sequitur vetat. Et nimirũ paulus cũ
carnis curam fieri in cõcupiscentia non si-
nit: ꝑculdubio in necessitate concedit. Di-
scretione ergo magni moderaminis: carnis
cura frenanda est: vt seruiat ꝛ minime prin
cipetur: ne quasi domina aium vincat: sed
subacta a mentis dominio quasi ancilla fa
muletur: vt iussa assit atq̃ ad nutuꝫ cordis
repulsa dissiliat vt vix a tergo sancte cogi-
tationis appareat ꝛ nunq̃ cõtra faciem re
cta cogitantis obsistat. Qđ bene nobis hy- Gen.14
storia sacre lectionis innuitur cũ Abraam
tribus angelis occurrisse memoratur. Ipse
quippe venientib9 extra hostiũ occurrit. Sar
ra vero post hostium subsistit: q2 videlicet vt
vir ac dñs domus spiritualis noster scilꝫ in-
tellectus debet in cognitione trinitatis claustra carnis excedere: ꝛ quasi habitaniõis in
fime ianuam exire cura aũt carnis vt femi- C
na foras nõ appareat: ꝛ videri iactãter eru
bescat: vt quasi post tergum viri sub discre-
tione spiritus solis necessarijs intenta: ne-
quaq̃ sciat ꝓcaciter detegi sed verecunde
moderari. Cui tamen sepe cuꝫ dicitur vt de
se minime presumat: sed totã se diuine spei
fiduciam transferat despicit: ꝛ cessante stu-
dio abesse sibi vite subsidia posse diffidit.
Unde ꝛ hec eadẽ Sarra ꝓmissiões dei au
diens ridet: sed ridens corripitur correpta
aũt ꝓtinus fecundatur ꝛ que iuuentute vi
gens fecundari nõ potuit: annis fracta se
nilibus vtero inardescente concepit q2 cuꝫ
cura carnis sui confidentiã habere deserit
contra spem ex diuina ꝓmissiõe accepit: qđ
habituram se ex humana ratione dubita-
uit. Unde ꝛ bene Isaac. idest risus dicitur
qui generatur: q2 cũ superne spei fiduciam D
concepit: quid mens nostra aliud quã gau
dium perit. Curandũ itaq̃ est ne aut neces-
sitatis metas cura carnis transeat: aut i eo
qđ immoderate exequitur de se presumat.
Sepe vero animus fallitur: vt quod volu-
ptuose appetit necessarium suspicetur qua
tenus omne quodlibet vite debitum vtilita
tem putet. Et sepe quis effectus ꝓuidẽtiaꝫ
sequtur in sui fiduciam mens leuatur: cũq̃
sibi adest qđ deesse ceteris viderit: cogita-
tione tacita de magnitudine sue ꝓuisiõis
hilarescit: tantaq̃ iam a vera ꝓuisiõe lon-

ge sit: quanto ipsam quoq3 elationē quā patitur nescit. Unde solerti semp custodie intentione pensandū est: vel quod opere agimus: vel quod corde versamus: ne aut mētem prepediens foras se terrena cura multiplicet: aut saltem de eius moderamine intus se cogitatio exaltet: vt cum diuina iudicia tēporali circūspectiōe metuimus sempiterni supplicia horroris euadamus.

Sancti Gregorij. Liber. x. Ca. i.

A
q
Uotiens in

arene spectaculum fortis adleta descenderit. Hi qui impares viribus existunt: vicissim se ei9 impugnationi subijciūt et vno victo cōtra hūc ꝓtinus alter erigitur atq3 hoc subacto ali9 surrogatur: vt luctantes vires quīq3 molliores inueniant quas ipsa sua crebrescens victoria fatigat: quatenus cū3 nouus quisq3 congreditur: is qui vinci virium qualitate non valet: personarū saltem mutatione superetur. Sic sic in hoc hominū angelorūq3 spectaculo beatus Job fortis adleta prodijt: quantūq3 contra mutatiōes aduersantium valeat continuatione indefessi roboris ostendit. Cui primus se Eliphas: secundus autem Baldath obijcit: atq3 ad extremum se sophar in eius expugnatione supponit: qui ad inferendos ictus totis se conatibus erigunt: sed tamen ad inferendā altitudinē robusti pectoris non ꝑtingūt. Ipsa quippe eorum verba patenter insinuant: ꝙ ictus incassum iactant: quia cum sanctū virum non recte redarguunt expressa in uacuum verbera percussionis perdunt. Quod liquido ostenditur: cum Sophar Naamathitis responsio a cōtumelijs inchoatur q ait.

Job. Ca. xi.
A
Capitulum. 2.
n
Unquid qui

multa loqtur nōne ⁊ ipse audiet: aut vir linguosus iustificabit:)) Mos esse procatium solet: vt recte dictis semper e diuerso respondeant: ne si ad ꝓlata consentiant inferiores esse videantur. Quibus iustorū verba quālibet pauca sonuerint: multa sunt qꝛ quo eorum vicia resecant: auditū grauāt. Unde ⁊ ad crimen trahitur: hoc qđ recta predicatione contra crimina ꝓfertur. Iobē quippe qui ex veritate fortes sententias dixit: Sophar redarguens verbosū vocat: quia cum ab ore iustorū sapientia culpas increpat: stultorum auribus superfluitas loquacitatis sonat. Praui nāq3 nil rectū nisi qđ ipse senserint putāt: ⁊ iustoꝝ verba eo ociosa estimant: quo suis hec sensibus inueniūt diuersa. Nec fallacem quidē sophar sniam protulit ꝙ vir verbosus iustificari nequaq̄ possit: qꝛ dum quis per verba defluit: perdita grauitate silentij mentis custodiā amittit. Hinc quippe scriptum est. Cultus iusticie silentium. Hinc Salomon ait. Sicut vrbs patens ⁊ absq3 murorum ambitu: ita vir q non potest in loquēdo cohibere spiritum suum. Hinc rursum dicit. In multiloquio peccatum non deerit. Hinc ps testatur dicēs. Vir linguosus non dirigetur super terram. Sed virtus vere scientie perditur: que sub discretionis custodia non ꝓfertur. Certum itaq3 est ꝙ verbosus iustificari vir nequeat. Sed bonum bene non dicitur: quia non intenditur cui dicatur. Uera quippe contra malos sententia si bonorū rectitudinē impetit suam perdit: ⁊ eo retunsa dissilit quo illud est forte qđ ferit. Ca. 3.

B
Esa. 32
Prou. 25
Prou. 10
C
Ps. 139

Uia aūt praui audire bona patienter nequeūt ⁊ cū vite emēdatione negligūt: ad verba se respōsionis accingunt aperte sophar insinuat q subiūgit. ((Tibi soli tacebunt homines: ⁊ cum ceteros irriseris a nullo cōfutaberis:)) Impulsa mens veritatis sententias grauiter tollerat ⁊ silentium penam putat: atq3 omne quod rectum dicitur dedecus sue irrisionis arbitratur qꝛ cum vera vox prauoꝝ se auribus admonet memoria culpam mordet: ⁊ in redargutione viciorum qua intus cognitione mēs tangitur foris ad studium contradictionis excitatur: ferre vocē non valet: qꝛ tacta in vulnere sui reatus dolet: ⁊ per hoc ꝙ generaliter cōtra peruersos dicitur se impeti specialiter suspicatur. Qđ enim intus egisse se meminit: audire foras erubescit. Unde mor

A

ad se defensionem preparat: vt reatus sui
verecundiam per verba praue refutatiōis
tegat. Sicut enim recti de quibusdā que ab
B cis nō recte gesta sunt: correptionis vocem
ministeriū charitatis estimant: sic puersi cō
tumeliā derisionis putant. Illi se protinus
ad obedientiā sternunt: isti ad insaniā sue
defensiōis eriguntur. Illi correptiōis adiu
torium vite patrociniū deputant: per quod
dum p̄sentis vite culpa corripitur ventur ju
dicis ira temperatur: isti cū se impeti redar
gutione cōspiciunt: gladiū percussionis cre
dunt: quia dum per correptionis vocē cul
pa detegitur: p̄sentis glorie opinio fedatur.
Hinc quippe in laude iusti per Salomonē di
Prov. 9. cit veritas. Doce iustū ⁊ festinabit accipe.
Ubi s. Hinc prauorum contumaciam despicit di
cens. Qui erudit derisorem ipse sibi facit in
iuriam. Nā plerūq; vt cum correpta in se
mala defendere nequeant ex verecūdia pe
iores fiant: ac sic in sua defensione superbiāt:
vt quedam vicia contra vitam corripientis
exquirant ⁊ eo se criminosos nō estiment si
C crimina ⁊ alijs imponant. Que cum vera
inuenire nequeant fingunt vt ipsi quoq; ha
beant q̄ non impari iusticia increpari vide
bantur. Unde ⁊ sophar quia quasi irride
ri se per increpationē voluit: protinus mētien
do subiungit. ((Dixisti enim purus est ser
mo meus: ⁊ mūdus sum in cōspectu tuo.))
Qui beati Job dictorum meminit: q̄ falso
hoc voci illius impingatur agnoscit. Quō
enim mundū se dicere potuit qui ait: si iusti
ficare me voluero: os meū cōdemnabit me.
Sed hoc hoc prauorū malicia: vt cū vera in
se fiere mala renuunt: fingat aliena. Nam
quasi solatio facinoris vtitur: si falsis voci
bus ⁊ vita corripientis inquinetur.

Capitulum. 4.

Ciendū vero est: q̄ plerū
q; puersi subdolentius bo
A na optant: vt mala esse
que in p̄sentibus habē
tur ostēdant: ⁊ quasi fa
uentes prospera expetūt
vt benigni videant. Unū
⁊ sophar protinus subiū
cit dicens. ((Atq; vtinā deus loqueretur te
cū ⁊ aperiret labia sua tibi.)) Ipse quippe sibi
homo loquitur: cum per hoc quō sentit: nequa
q̄ diuinitatis spiritu a carnalis prudentie
intellectu separatur: cū caro sensum excitā
⁊ mentem quasi ad intelligentiam prouo
cans foras mittit. Unde ⁊ adhuc petro ter Matt. 16.
rena sapienti veritas dicit. Non enim sa
pis que dei sunt: sed que hominum. Cui tñ
recta cōfitenti dicit. Caro ⁊ sanguis non re Ubi s.
uelauit tibi sed pater meus qui in celis est.
Quid aūt dei labia nisi iudicia eius accipi
mus: Clausis nāq; labijs vox premit, ⁊ sen
sus tacentis ignoratur: apertis aūt dum ser
mo promitur: animus loquentis inuenitur.
Labia itaq; sua deus aperit: cū voluntatem
suā hominib⁹ per aperta iudicia ostēdit. Qua B
si enim reserato ore loquitur: cū remota obscu
ritate dispositionis intime rēnuit occultare
quō vult. Nam velut clausis labijs sensum
nobis suum nō indicat: cū per occulta iudi
cia cur quid faciat celat. Sophar itaq; bea
tum Job: vt de carnali itellectu redarguat
seq; ipm quante sit benignitatis ostēdat: ei
bona optat que ⁊ cū habentur ignorat di
cens. ((Atq; vtinā deus loqueretur tecū ⁊
aperiret labia sua tibi.)) Ac si patēter dicat.
Imperitie tue potius q̄ pene cōpatior: qr
sola carnis prudentia preditū a veritatis te
spiritu vacuum agnosco. Si enim dei iudi
cia occulta cognosceres: tam proaces cōtra
illum sniss nō sonares. Et quia oīpotens
deus cū ad consideranda nos sua iudicia
subleuat: ignorantie nostre protinus cecitatē
fugat: que apertis eius labijs ad nos erudi
tio procedat: protinus adiungēdo manifestat
dicens. Ut ostenderet tibi secreta sapientie
⁊ q̄ multiplex sit lex eius. Publica sapien
tie superne sunt opera cū omnipotens de⁹ re C
git quos creat: perficit bona que inchoat: ⁊
aspirando admittat quos visitationis sue
lumine illustrat. Cunctis etenim liquet: qa
quos gratis condidit benigne disponit. Et
cū spiritualia dona largitur: ipse pficit quō
ipse ex munere sue benignitatis inchoauit.
Secreta vero sapientie superne sunt opa: cum
deus quos creauit deserit: cum bona que
preueniendo ceperat: nequaq̄ prosequēdo cō
summat: cū claritate nos sue illustrationis il
luminat: ⁊ tamen permissis carnis tentationi
bus tenebras cecitatis pulsat cū dona que
contulit minime custodit: cum ⁊ mentis no
stre ad se desideria excitat: ⁊ tamen occulto
iudicio difficultate nos nostre imbecillita
tis angustat. Ca. 5.

E Que nimirū secreta eius sa-
pientie pauci valent inqui-
rere: sed nullus inuenire: q2
qd̄ sup̄ nos de nobis ab im
mortali sapientia nō iniu-
ste disponitur: iustū pfecto
est vt a nobis adhuc mortalibus ignoret̄.
Sed hec ipsa sapientie illius secreta conspi
cere vtcū ȝ iam incōprehensibilitatis eius
est potentiā videre: quia ⁊ si in ipa cōsilioȝ
eius inquisitione deficimus deficiendo tñ
verius discimus quē timeamus. Ad hec se
Ro. xi. Paulus sapientie illius secreta tetenderat
cum dicebat. O altitudo diuitiarū sapien-
tie ⁊ scientie dei qȝ incōprehēsibilia sunt iu
dicia eius: ⁊ inuestigabiles vie eius. Quis
enim cognouit sensum domini aut qs cōsi-
liarius eius fuit? Qui superius etiā ex ipa
inquisitione lassescens: sȝ tamē ad cognitio-
nē infirmitatis sue ꝓprie lassescendo ꝓfi-
ciens ꝑmittit dicens. O homo tu qs es q
respōdeas deo? Nūqd dicit figmentuȝ ei
B q se finxit quare me fecisti sic? Qui igit̄ ad
occulta dei ptingere non valēs ad infirmi-
tatis sue cognitionē rediit atqȝ ad eruditio
nem se ꝓpriaȝ deficiendo reuocauit: vt ita
dicā secreta sapiētie nō inueniens inuenit:
q2 cū ad supna cōsilia regrenda lassesceret
didicit: vt humilius timeret: ⁊ quē sua infir-
mitas a cognitione iuma repulit: hūc ei ve-
rius humilitas iunxit. Sophar itaqȝ ⁊ per
se ie studiū pitus: ⁊ p audaciā tumide locu-
tionis ignarus: q2 ipse grauitatē nō hȝ me-
liori optat ꝙ habet dicens. At ȝ vtinā de9
loqueret̄ tecū ⁊ apiret labia sua tibi vt ostē
deret tibi secreta sapientie. Qui eaȝ quoqȝ
qua se sup amicū pollere estimat: optando
sapientiā ostētat: cū ptinus subdit. Et ꝙ
multiplex sit lex ei9 qd hoc loco lex dei ac
cipi nisi charitas debet p quā semp in mēte
legimus ꝑcepta vite qualiter in actione te-
neantur. De hac eteni lege veritatis voce
Jo. 13. dicitur. Hoc ē ꝑceptū meū: vt diligatis inui-
Ro. 13. ceȝ. De hac Paulus ait. Plenitudo legis
Gal. 6. dilectio. De hac iterū. Inuicē onera vestra
C portate: ⁊ sic adimplebitis legem xpi. Lex
etenim xpi qd cōgruentius intelligi qȝ chari
tas pōt? Quā tūc vere pficimus cū frater-
na onera ex amore toleramus. Sed hec ea-
dem lex multiplex dicitur: q2 studiosa solici
tudine charitas ad cuncta virtutum facta
dilatatur. Que a duobus quidē ꝑceptis in
cipit: sed ad se innumera extēdit. Hui9 nāqȝ
legis initiū dilectio dei ē ⁊ dilectio ꝓximi.

Capitulum. 6.

A Sed dei dilectio p tria distin
guitur: q2 ex toto corde: et
ex tota aīa: ⁊ ex tota virtu-
te diligi cōditor iubet̄. Qua
in re notandū est: ꝙ diuin9
sermo cū deū diligi ꝑcipit:
nō solū narrat ex quo: sed etiā informat ex
quāto: cū subiungit ex tota fortitudine: vt
videlȝ q pfecte deo placere desiderat sibi de
se nihil relinquat. Proximi aūt dilectio ad
Thob. 4. duo ꝑcepta deriuatur: cū ⁊ p quendā iustū
dicit̄. Qd̄ ab alio tibi o..is fieri: vide ne tu
Mat. 7. alteri facias. Et per semetipsam veritas dicit.
Que vultis vt faciant vobis homies: ⁊ vos
facite illis. Quibus duob9 scilȝ vtriusqȝ te-
stamenti mandatis per vnū malicia cōpe-
scit̄: p aliud benignitas ꝓrogat̄: vt malū qd̄
pati nō vult qsqȝ nō faciēs cesset a nocēdi
ope: ⁊ rursum bonū qd̄ sibi fieri appetit: im
pendens erga vtilitatē se ꝓximi exerceat ex
benignitate. Sȝ hec nimiȝ duo dū sollicita
intētiōe cogitant̄: cor ad innumera virtutū mi
nisteria tēdit̄: ne vel ad īferēda q̄ nō dȝ desi
deriis ingeta mēs ferueat: vel ergo exhibē-
C da q dȝ ocio resoluta torpescat. Nā cū ca-
uet alteri facere qd̄ nequaqȝ vult: ab alte-
ro ipa tollerare: sollicita se itentiōe circūspi
cit: ne supbia eleuet: ⁊ vsqȝ ad despectū ꝓxi
mi aīum deiiciens exaltet: ne ambitio cogi-
tationē dilaniet: cūqȝ hāc ad appetēda alie
na dilatat angustet ne cor luxuria polluat:
⁊ subiectū desideriis p illicita corrūpat ne
ira exaspet: ⁊ vsqȝ ad ꝓferēdā cōtumeliā in
flāmet: ne inuidia mordeat ⁊ alienis felicita
tib9 emula sua se facer̄ ꝓsumat: ne imode-
rate lingue loq̄citas ptrahat: cūqȝ vsqȝ ad la
sciuiā obtrectatiōis extēdat: ne odiū mali-
cia excitet: ⁊ os vsqȝ ad iaculū maledictiōis
irritet. Rursuȝ cū cogitat vt ea alteri faciat
q ipsa sibi fieri ab altero expectat: pēset ni-
mirū vt malis bona: ⁊ bonis meliora respō
deat: vt erga ꝓcaces māsuetudinē lōgani-
mitatis exhibeat: vt malicie peste languēti-
bus graȝ benignitatis ipēdat: vt discordes
i pace muniat: vt ꝯcordes ad ꝯcupiscētiaȝ
vere pacis accingat: vt indigentib9 necessa
ria tribuat: vt errātibus viam rectitudinis

ostendat:vt afflictos verbo ꝛ compassione
C mulceat:vt accensos in huius mūdi desyde
rijs increpatione restrigat:vt minas potē-
tium ratiocinatōe mitiget:vt oppressoꝝ an
gustias q̄ta preualet ope leuet:vt foris re-
sistentibus opponat patientiā:vt intus su-
perbientib⁹ exhibeat cū patientia discipli-
nam:vt erga errata subditoꝝ sic mansue-
tudo zelum tempet:quatenus a iusticie stu-
dio nō eneruet:sic ad vltionem zelus ferue
at:ne tamē pietatis limitē feruendo trāscē-
dat:vt ingratos quoq; misterijs in amore
seruet:vt proximoꝝ mala cū corrigere nō va-
let taceat:vt que cū corrigi loquendo pos-
sunt silentiū ↄsensum eē pertimescat:vt sic
ea que tacet toleret:ne tamē i animo virus
doloris occultet:vt sic maliuolis mun⁹ be-
nignitatis exhibeat ne tamē per grāꝫ a iu-
re rectitudinis excidat:vt cuncta proximis
que preualet ipendat sed hec impendendo
nō tumeat:vt sic i bonis que exhibet tumo-
ris precipitium paueat:ne tamē a bono ex
ercitio torpescat:vt sic que possidet tribuat
quatenus quāta sit largitas remunerantis
attendat:ne cum terrena largitur sibi plus
q̄ necesse ē inopiam pertimescat:ꝛ in obla
tione muneris hilaritatis lumē tristicia ob
scuret. Ca. 7.

A Bene ergo lex dī multiplex
dr:q2 nimirꝫ cū vna eadē
q; sit charitas: si mentem
plene cepit hāc ad innume
ra opa multiformiter ac-
cendit. Cuius diuersitatē
breuiter exprimimus:si in
tellectis singulis bona illius pstrigendo nu
meremus. Hec nāq; primū per Abel ꝛ ele
cta deo munera obtulit:ꝛ fris gladium nō
reluctādo tolerauit. Hec Enoch ꝛ iter ho-
mines spūaliter viuere docuit: ꝛ ad subli-
mē vitā ab hoibus ē corpaliter abstraxit.
Gen. 7 Hec Noe despectis oibus soluꝫ deo placa
bilem ostendit atq; in arce fabricam studio
magni laboris exercuit:ꝛ mūdo superstitē:
Gen. 9 pia opa exercendo seruauit. Hec p Sem ꝛ
Japhet humiliter verēda patris erubuit
Gen. 22. ꝛ superiecto dorsis pallio que non videbat
abscondit. Hec Abrae dexterā q2 ad mortē
filij obediendo extulit:hunc plis innumere
gentiū patrē fecit. Hec Isaac mentē quam
Gen. 27. semp ad mūdiciam tenuit caligantib⁹ eta-
te oculis ad videnda lōge post ventura di- B
latauit. Hec Jacob cōpulit ꝛ amissum bo- Gen. 37.
nū filiū medullitus gemere: ꝛ prauoꝝ filio
rum pñtiam sub equanimitate tolerare.
Hec Joseph docuit a fratribus venunda- Gen. 42
tum ꝛ libertate animi infracta: ꝛ seruitiū
ppeti ꝛ eisdem post fratrib⁹ mente non ela
ta pricipari. Hec Moysen delinquente po Exo. 32.
pulo ꝛ vsq; ad petitionē mortis in precib⁹
strauit:ꝛ vsq; ad iterfectionē populi p zeli
studium exexit:vt ꝛ pro pereūte plebe sese
morti obijceret: ꝛ contra peccantē protin⁹
vice dñi irascētis seuiret: Hec phinees bra- Nu. 25
chiū in vltionē peccantiū erexit vt arrepto
gladio coeuntes transfigeret ꝛ iram domi
ni iratus placaret. Hec Josue exploratorē Josue. 9.
docuit vt ꝛ prius ↄtra falsiloquos ciues ṽi
tatem ṽbo defenderet: ꝛ hanc postmoduꝫ
gladio contra hostes alligaret. Hec Samu 1. Re. 3
em in pricipatu humilē prebuit: ꝛ integrū
in deiectōe seruauit:q cū persequentem se
plebē diligeret ipe sibi testimoniū extitit:q2
culmen ex quo deiectus ē non amauit. Hec
Dauid apud iniquū regeꝫ ꝛ humilitate cō 1. Re. 23.
monuit ad fugā:ꝛ pietate repleuit ad veniā
q persecutorē suū ꝛ timendo fugit vt dñm:
ꝛ rū prātem feriendi repperit nō agnouit ini
micū. Hec Nathā ꝛ contra peccantē regē 2. Re. 12
in auctoritate libere increpatōis sustulit:ꝛ
cū regis culpa deesset in petitōe humiliter
strauit. Hec per Isaiaꝫ nuditatē carnis in
predicatōe nō erubuit:ꝛ subducto carnali Esa. 20.
velamine superna mysteria penetrauit.
Hec Heliam q2 feruoris zelo viuere spūali
ter docuit:ad vitam quoq; ꝛ corpaliter ab 4. Re. 2
strarit. Hec Heliseum q2 magistrū simplici-
ter diligere instruxit magistri spū dupliciter
impleuit. Per hanc Hieremias ne in egy- Jere. 42.
ptū populus descenderet restitit: sed tamē
ꝛ inobediētes diligēs:quo descendere phi
buit ꝛ ipse descendit. Hec Ezechielem quia Ezech. 8.
prius a terrenis desiderijs sustulit post per
cincinnū capitis i aere librauit. Hec in Da E
niele q2 a regis dapibus gulam cōpescuit: Dan. 14.
et ꝛ esurientium ora leonū clausit: Hec tri-
bus pueris q2 in trāquillitate positis incen Dan. 3.
dia viciorꝫ subdidit tribulatōis tpe:ꝛ flam
mas fornacis tpauit. Hec i Petro ꝛ minis Act. 5.
terrentiū pricipum fortiter restitit ꝛ in circū
cisione sub mouēdo minoꝝ ṽba humiliter
audiuit. Hec ꝛ Paulo in manus persequen

tium humiliter ptulit ꝛ tamen in circũcisio nia negocio lõge se impariꝰ prioꝛis sensum audẽter increpauit. Multiplex ergo lex dei est que singulis eoꝝ articulis non permutata congruit: ꝛ causis se variantibus: non variata coniungit. Ca. 8.

A Uius nimirum legis multiplicitatem bene Paulus enumerat dicẽs: Charitas patiens ẽ: benigna ẽ: non emulatur: non inflatur: non agit pperam: nõ est ambitiosa: non querit
1.Coꝛ.13. que sua sunt: non irritatur: nõ cogitat malum: non gaudet super iniqtate: congaudet autẽ veritati. Patiẽs quippe est charitas: qa illata mala equanimiter tolerat: benigna vero est qꝛ pro malis bona largiter ministrat. Nõ emulatur: qꝛ per hoc q in psẽti mũdo nil appetit inuidere terrenis successibus nescit. Nõ inflatur qꝛ cum premiũ interne retributionis anxia desiderat de bonis se exterioribus non exaltat: non agit perperam: qꝛ quo se in solum dei ac proximi amorem dilatat: quicqd a rectitudine discrepat ignorat: Nõ ẽ ambitiosa: qꝛ quo ardenter intus
B ad sua satagit: foris nullatenus aliena cõcupiscit: Nõ querit que sua sunt: qꝛ cũcta que hic trãsitorie possidet: velut aliena negligit cũ nihil sibi eẽ ppꝛium nisi quod secũ pmaneat agnoscit. Nõ irritatur: qꝛ iniurijs lacessita se ad nullos sue vltionis motꝰ excitat dũ p magnis laboribꝰ maioꝛa post premia expectat. Nõ cogitat malũ: qꝛ in amore mũdicie mentẽ solidans dũ oẽ odium radicitus eruit: versare ĩ animo quod inquinat nescit. Nõ gaudet super iniqtate: qꝛ sola dilectione erga oẽs inhiat: nec de perditione aduersantiũ exultat. Cõgaudet autẽ veritati qꝛ vt se ceteros diligens per hoc qđ rectum in alijs conspicit quasi de augmento ppꝛij pfectus hilarescit. Multiplex ergo ista lex dei ẽ: que contra vniuscuiusq iaculum: qđ perimendã mentẽ impetit: instructõnis sue munimine semper occurrit vt qꝛ antiquus hostis varia circũfusione nos obsidet: ipsa hũc de nobis multipliciter expugnet. Quã nimirũ legẽ si solicita consideratione pensamus: auctori nostro quantum quotidie delinquamus agnoscimus. Si autẽ culpas ppendimus pfecto equanimiter flagella toleramus: nec ex doloꝛe charitas ad ipatientiam prruit cum suo se iudicio ꝯscia addicit.
C Unũ sophar qđ diceret sciens: sꝫ nesciẽs cui diceret postq premisit dicens. Ut ostenderet tibi secreta sapie: ꝛ q multiplex sit lex eiꝰ ptinꝰ adiũgit ¶ Et intelligeres q multuz minora exigaris a deo q meretur iniqtas tua. Doloꝛ quippe vt dixim9 flagelli tpat: cum culpa cognoscitur: qꝛ ꝛ tanto quisq patientius ferramentũ medici tolerat quãto putridũ conspicit eẽ quod secat. Qui igit multiplicitatem legis intelligit: cuncta que patitur q sint minoꝛa ppendit qꝛ per hoc quod culpe pondus agnoscitur equanimiter flagelli pena leuigatur. Ca. 9.

A Ed inter hec sciendũ est: qꝛ sine magna iniquitate nõ fuerit q sophar virũ iustum vsq ad obiectõez iniqtatis increpauit. Unde ꝛ eorum audaciã veritas iuste redarguit: sꝫ benigne ad grãm reducit: qꝛ apud mĩscordẽ iudicẽ nequaquã sine venia culpa relinquitur: cũ p feruorẽ zeli ex eiꝰ amoꝛe peccatur. Sepe nãq magnis doctoribus mirandisq hoc contigit: vt quo alta charitate feruent eo modũ correctõnis exaggerent: ꝛ lingua aliqd quod nõ debet dicat qꝛ mentem dilectio quãtum debet inflãmat: sed vbum platẽ cõtumelie tanto citius pcipit: q̃to ꝛ ex qua radice pdeat pensat. Unũ ꝛ bñ p Moysen dñs pcepit dicẽs: Si qs abierit cũ amico suo simpliciter in siluã: ad ligna cedẽda:
Deu.19. ꝛ lignũ securis fugerit manu: ferrũq lapsũ de manubrio amicum eius percusserit ꝛ occiderit: hic ad vnã supradictarũ vrbium fugiet ꝛ viuet: ne forte proximus eius cuius effusus est sanguis doloꝛis stimulo psequatur ꝛ apprehẽdat eum: ꝛ percutiat aĩam eiꝰ. Ad siluã quippe cũ amico imus: quotiẽs cũ quolibet proximo ad intuenda delicta nostra conuertimur: ꝛ simpliciter ligna succidimus: cũ delinquentium vitia pia ĩtentiõe
B resecamus. Sed securis manu fugit: cum sese increpatio plusq necesse est in asperitatez pertrahit: ferrum de manubrio prosilit: cuz de correctione sermo durioꝛ excedit: ꝛ amicum percutiens occidit: qꝛ auditorem suuz prolata contumelia a spiritu dilectionis interficit. Correcti nãq mens repẽte ad odiũ

prorumpit: si hanc immoderata increpatione plus
quam debuit addicit. Sed is qui incaute ligna per
cutit ⁊ proximum extinguit: ad tres necesse est
urbes fugiat. ut in una earum defensus vi
uat: quia si ad penitentie lamenta conuersus i unitate
sacramenti sub spe fide ⁊ charitate abs
conditur: reus perpetrati homicidii non te
netur: eumque extincti proximus ⁊ cum inuenerit
non occidit: quia cum districtus iudex venerit:
sese nobis per nature nostre consortium iun
git ab eo procul dubio vindictam de culpe rea
tu non expetit: quem sub eius venia spes: fides:
⁊ charitas abscondit. Citius ergo culpa di
mittitur que nequaquam malicie studio perpe
tratur. Unde ⁊ sophar iniquum vocat quem
superna sententia laudauerat: nec tamen a venia
reprobatus excluditur: qui ad verba contume
lie diuini amoris zelo permouetur. Qui pro
eo quod beati Job merita non agnoscit ex im
pita adhuc irrisione subiungit dicens. ((Forsitan vestigia dei comprehendens: ⁊ usque ad
perfectum omnipotentem reperies?)) Quid dei
vestigia nisi benignitatem illius visitatio
nis vocat? Quibus nimirum progredi ad superna
prouocamur: cum eius spiritu afflatus tangi
mur: ⁊ extra carnis angustiam subleuati per
amorem agnoscimus contemplandam aucto
ris nostri speciem quam sequamur. Nam cum
mentem nostram spiritualis patrie amor infla
mat: quasi sequentibus iter insinuat: ⁊ sub
strato cordi velut quoddam vestigium dei gra
dientis imprimitur: ut ab eo rectis cogitatio
num gressibus via vite teneatur: Quem enim
nec dum cernimus: restat necesse est ut per ve
stigia sui amoris indagemus: quatenus usque
ad contemplationis speciem quandoque mens i
ueniat: quem nunc quasi a tergo subsequens
per sancta desideria explorat: Hec ps. au
Psa. 62. ctoris nostri vestigia bene sequi nouerat: cum
dicebat. Adhesit anima mea post te. Quem
reperire quoque usque ad visionem sue celsitu
Ps. 41. dinis satagebat cum dicebat. Sitiuit ani
ma mea ad deum viuum quando veniam et
B apparebo ante faciem dei: Tunc quippe co
gnitione manifesta omnipotens reperitur: cum
mortalitatis nostre funditus corruptione cal
cata ab assumptis nobis in diuinitatis sue
claritate conspicitur. Hunc autem a carnali cogi
tatione animum infusione spiritus gratia subleuat
⁊ in contemptum rerum transeuntium exaltat: to
tumque mens quod appetebat in infimis despi
cit: atque ad superna desideria ignescit: ⁊ con
templationis sue vi extra carnem tollitur: que
corruptionis sue pondere adhuc in carne
retinetur. In circumscripti luminis iubar in
tueri conatur ⁊ non valet: quod infirmitate
pressus animus ⁊ nequaquam penetrat ⁊ tamen
repulsus amat. Iam itaque de se conditor per quod
ametur ostendit: sed visionis sue speciem amanti
bus subtrahit. Sola ergo eius vestigia conspici
entes gradimur: qui hunc per donorum suorum
signa sequimur quem nec dum videmus. Ca. 10.

Quem nimirum vestigia com
prehendi nequeunt: quia A
unde: ubi: quibusue veniant
modis eius spiritus dona ne
sciuntur: veritate attestan
te que ait: Spiritus ubi vult Jo. 4.
spirat: ⁊ vocem eius au
dis: ⁊ nescis unde veniat aut quo vadat.
In retributionis autem culmine reperiri omnipotens
per contemplationis speciem potest: sed tamen ad per
fectum non potest: quia ⁊ si hunc in claritate sua
quandoque conspicimus: non tamen eius essentiam
plene contuemur. Angelica etenim vel huma
na mens cum ad incircumscriptum lumen in
hiat: eo ipso se quo est creatura coangustat:
⁊ super se quidem per prouectum tendit: sed tamen
eius fulgorem comprehendere nec dilatata suf
ficit: quia ⁊ transcendendo ⁊ portando omnia
⁊ implendo concludit. Unde ⁊ adhuc subdi
tur. ((Excelsior celo est: ⁊ quid facies. Profun
dior inferno: ⁊ unde cognosces. Longior ter
ra mensura eius ⁊ latior mari)) Quod deus
celo excelsior: inferno profundior: terra lon
gior: marique latior esse describitur: tanto spi
ritualiter debet intelligi: quanto de eo quicquam
nefas est iuxta corporea liniamenta sentire
Sed celo est excelsior: quia in circumscriptione sue
spiritus cuncta transcendit. Inferno profundi B
or: quia transcendendo subuehit. Terra longi
or: quia creature modum perhennitate sue eter
nitatis excedit. Mari latior: quia rerum temporali
um fluctus sic regens possidet: ut omnes sub
omnimoda potentie sue presentia coangustan
do circumdet. Quamuis possint ⁊ celi appella
tione angeli: ⁊ inferni vocabulo demonia
signari: per terram vero iusti homines: per
mare autem peccatores intelligi. Excelsior ita
que est celo: quia ipsi quoque electi spiritus visionem
tante celsitudinis perfecte non penetrant.
Profundior inferno est: quia malignorum spiri

uum astutias longe subtilius quã ipsi puta-
uerant iudicans damnat. Terra longioꝛ: qꝛ
longanimitatem nostram patientie diuine
longanimitatis exuperat: que nos ⁊ peccã
tes tolerat: ⁊ cõuersos ad premia remune-
rationis expectat. Mari latioꝛ: qꝛ vbiqȝ fa
cta peccantiũ retributionis sue presentia
occupat: vt ⁊ cũ non pñs per spẽm cernit:
pñs per iudicium sentiatur. Cuncta tamen
ad solum referri hoĩem possunt: vt ipse sit
celum: cũ iam per desiderium summis inhe
ret. Ipse infernus: cum tẽtationum suarũ
caligine perturbatus in infimis iacet. Ipse
terra: qꝛ ĩ bono opere fixe spei vbertate fru
ctificat. Ipse mare: qꝛ in qbusdaȝ trepidus
quatitur ⁊ aura sue mutabilitatis agitat.
C Sȝ celo est excelsioꝛ deus: qꝛ potentie eius
magnitudine vincimur etiam cuȝ super nos-
metipsos eleuamur. Inferno profundioꝛ: qꝛ
nimirũ plus iudicat: quã ipse se human⁹ ani-
mus in tẽtationibus inuestigat. Terra lon
gioꝛ: qꝛ fructus vite quos in fine retribuet
nequaquã nunc vel spes nostra comprehen-
dit. Mari latioꝛ: qꝛ humana mens fluctu-
ans multa de his que ventura sunt conicit
sȝ cũ iam cernere que estimauerat cepit: an
gustam se fuisse in sua estimatiõe cognoscit

Capitulum. xi.

A Excelsioꝛ igitur celo sit: cuȝ
ipsa in eũ nostra contẽpla
tio deficit. Unde ⁊ ps. coꝛ
Psã. 138. in altum posuerat sed nec
dum se cum contigisse sen-
tiebat dicens: Mirabilis
facta est scientia tua ex me: confortata est
nec potero ad eam. Inferno profundioreȝ
nouerat q semetipsum discutiens sed eius
1. Coꝛ. 4 subtiliora iudicia pertimescẽs dicebat. Ni
hil mihi conscius sum sȝ nõ in hoc iustifica
tus sum. Qui aũt iudicat me dñs ẽ. Lon-
gioꝛem terra viderat: cum minora et eẽ hu
Ephe. 3 mane mentis vota pensabat dicens Qui
potens ẽ omnia facere superabũdanter: quã
petimus aut intelligimus. Latioꝛem mari
ꝯspexerat: q timendo pẽsabat: qꝛ nequaquã
mens humana imensitateȝ districtẽis eius
agnosceret quãtumlibet ingrendo fluctuaret
Ps. 99. dicens: Quis nouit potestateȝ ire tue pꝛe ti
B moꝛe tuo iram tuam dinumerare: Cui⁹ be-
nigne potentiam egregius nobis doctoꝛ in
sinuat cum breuiter narrat. Ut possitis cõ-

pꝛehendere cum oĩbus sanctis que sit lati-
tudo: longitudo: sublimitas ⁊ profundum.
Habet quippe deus latitudinem: qꝛ dilectio
nem suam vsqȝ ad collectionem persequen
tium tendit. Habet longitudinem: qꝛ ad vi
te patriam nos longanimiter tolerãdo per
ducit. Habet sublimitateȝ: qꝛ ipsoꝝ quoqȝ
intelligentiam q recepti in supernaȝ fuerit
ꝯgregationem transcendit. Habet profun-
dum: qꝛ dãnatis infernus districtiõis sue iu
dicium incompꝛehensibiliter exerit. Que sci-
licet quattuoꝛ nobis in hac vita positis sin
gulis exercent: qꝛ ⁊ latitudinem amando:
⁊ longitudinem tolerando. ⁊ celsitudinem
nõ solum nostram intelligentiam: sed etiaȝ
vota superando: ⁊ pꝛofunditatem suum exhi-
bet: occultos ⁊ illicitos cogitationũ motus
districte iudicando. Sed eius celsitudo ⁊ pꝛo
funditas: quã sit inuestigabilis nullus agno-
scit: nisi q vel contẽplatione ad summa pro
uehi vel occultis motibus resistẽs tentatio
num cepit importunitate turbari. Unde ⁊ bea-
to Job dr. Excelsioꝛ celo est ⁊ quid facies:
Profundioꝛ inferno: ⁊ vnde cognosces: C
Ac si aperte despecto ei diceretur: pꝛofundi-
tatem eius atqȝ excellentiam quãdo tu co-
gnoscere sufficis: vel qua virtute ad sũma
pꝛouehi vel temetipsum repꝛehendere in tẽ-
tationibus nescis. Sequitur. ((Si subuerte-
rit oĩa vel in vnũ coarctauerit qs ꝯtradicit
ei: vel qs dicere ei pôt cur ita facis:)) Sub
uertit dñs celum: cum terribili ⁊ occulta di-
spensatione humane contẽplationis celsitu
dinem destruit. Subuertit infernum: cũ eu
insilibet mentem in suis tentationibus pa-
uidam cadere etiam ad deteriora permit-
tit. Subuertit terram: cum fructificationeȝ
boni operis aduersis irruentibus interci-
dit. Subuertit mare: cum fluctuationẽ no-
stre titubationis emergentem subito pauo
re confundit. Dubietate quippe sua coꝛ an-
xium hoc ipm qꝛ titubat valde foꝛmidat: ⁊
quasi mare subuertitur cũ ipsa in deuȝ nrã
trepidatio considerato eius iudicii terro-
re turbatur. Ca. 12.

Uia igit celũ quõ vel infer
nus ira vel mare subuertit A
breuiter diximus: nũc aliquã ta
lium laboriosi⁹ restat: vt hec
qualiter in vnuȝ coarctari
valeant demonstremus. Sepe nanqȝ con-

tingit vt ad summa iam mentē spiritus ele-
uet: sed tamen hāc importuna caro tenta-
tionibus īpugnet: cūqȝ ad cōtemplāda cele-
stia animus ducitur: obiectis actionis illici-
te imaginib⁹ reuerberat̄. Nā carnis repen-
te hanc stimulus sauciat: quē extra carnem
B cōtemplatio sancta rapiebat. Celū ergo si-
mul infernusqȝ coarctat̄: cū vnā eadēqȝ mē-
tem ⁊ subleuatio cōtemplationis illuminat
⁊ importunitas tētationis obscurat: vt ⁊ vi-
deat intēdēdo qđ appetat: ⁊ succūbēdo in
cogitatione toleret qđ erubescat. De celo
quippe lux orit̄: infernus autē tenebris possi-
detur. In vnū ergo celū infernusqȝ redigit̄:
cum mens que iā lucē patrie supne cōside-
rat etiā de carnis bello tenebras occulte tē-
tationis portat. Certe iā Paulus tertij celi
culmen ascenderat: iam paradisi secreta co-
gnouerat: ⁊ tū adhuc carnis bella tollerās
gemebat dicens. Uideo aliā legē in mem-
Ro.7. bris meis repugnantem legi mentis mee et
captiuū me ducentē in lege peccati que est
in mēbris meis. Quid ergo in huius tanti
predicatoris pectore nisi celum: dcm ⁊ infer
nūqȝ coarctauerat: q ⁊ visionis interne iā
lumen acceperat: ⁊ tū adhuc tenebras de car
ne tolerabat. Sup se viderat qđ letus ap-
peteret in se cernebat qđ metuens doleret.
Iā celestis patrie lux irradiauerat: adhuc
C tentationis obscuritas aīum confundebat.
Cū celo ergo infernū ptulit: quē ⁊ humilia-
tum securitas erexit, ⁊ tentatū genitus stra-
uit. Et sepe cōtingit vt fides in mēte iā vi-
geat sed tū ex parte aliquantula in dubieta-
te cōtabescat: quaten⁹ ⁊ certa se a visibili-
bus eleuet: ⁊ ex quibusdā sese incertā pturbet
nā plerūqȝ ad eterna appetenda se erigit: ⁊
sub ortis cogitationū stimulis agitata sibi-
metipsi cōtradicit. Ca. 13.

Tāvnuz ergo terra mareqȝ
coarctat̄: cū vnā eadēqȝ mē-
A tem ⁊ certitudo solide fidei
roborat ⁊ tū ex aliquantula
mutabilitate pfidie aura du-
bietatis versat. An nō i suo
pectore coarctari terrā mareqȝ cognouerat
qui ⁊ p fidē sperās: ⁊ p infidelitatē fluctu-
Mar.9 ans dicebat: Credo dñe adiuua incredulī-
tatem meaz. Quid itaqȝ est q ⁊ se credere
asserit: ⁊ adiuuari incredulitatē querit: nisi
q coarctari in suis cogitationib⁹ terraz cū
mari deprehendebat: q ⁊ exorare certus iā
p fidem ceperat: ⁊ adhuc incertus vndas
pfidie ex incredulitate tolerabat. Qđ tū
occulta fieri dispensatione pmittit̄: vt cum
mens iam surgere ad rectitudinem ceperit:
prauitatis sue reliquijs impugnetur: quate-
nus hec ipsa impugnatio aut resistentē exer-
ceat: aut delectationibus seductā frangat.
Recte itaqȝ nunc dr̄: Si subuerterit oīa vel i
vnū coarctauerit qs cōtradicet ei vel qs di-
cere ei pōt cur ita facis: qz nimirū diuinum
iudiciū nec aduersitate valet īminui: nec in-
quisitione cognosci: cū vel virtutes quas tri-
buerat subtrahit: vel has oīno nō adimens
vitioȝ cōcuti impugnatione pmittit. Sepe B
nāqȝ in elatione cor attollitur: cū letis suc-
cessibus in virtute robora̅t: sed dū latentes
motus audacie in cogitatione cōditor ꝯspi-
cit: se sibi hoīem ostētiosuz dereliquit vt ei⁹
mens derelicta qd sit inueniat: q̄ male in se
secura gaudebat. Unū cū subuerti oīa vel in
vnū coarctari diceret̄: ptin⁹ addit̄. Ipse
eni nouit hoīum vanitatē: ⁊ vidēs inīqtatē
nōne cōsiderat? Ac si pmissa patefaciēdo
subiūgeret dicēs. Oz tolerando succrescere
vicia cōspicit indicādo dona cōfundit. Re-
ctus vo in discretione ordo seruat̄: cū pri⁹
nosci vanitas ⁊ post cōsiderari inīqtas phi-
betur. Oīs quippe inīqtas vanitas: nō tamē
oīs vanitas esse iniquitas solet: vana nāqȝ
agimus quotiēs transitoria cogitam⁹. Un̄ C
⁊ euanescere dicitur quod repēte ab intuē- Psā.38
tium oculis aufertur: hinc psalmista ait.
Uniuersa vanitas omnis homo viuēs: quo-
niā per hoc q viuendo ad interitum inten-
dit: recte quidē vanitas dicitur: sed neque-
q̄ȝ recte etiam iniquitas appellatur: quia ⁊
si de pena est culpe quod deficit: non tamē
hoc ipsum culpa est quo a vita percurrit.
Uana sunt itaqȝ que transeunt. Unde ⁊ p
Salomonē dicitur. Omnia vanitas. Apte
autem post vanitatem protinus iniquitas
subinfertur: quia per quedam transitoria
ducimur: in quibusdam noxie ligamur: cū-
qȝ mens incōmutabilitatis statum non te-
net: a semetipsa defluens ad vicia prorum-
pit. A vanitate ergo ad iniquitatem labit̄
que assueta rebus mutabilib⁹ dum ex alijs
ad alia semper impellitur subortētibus cul-
pis inquinatur.

Capitulum. 14.

21 Potest tñ & vanitas culpa
intelligi: & iniqtatis noie
reatus grauior demõstra
ri. Si eniz aliquando va-
nitas culpa non esset psa.
nõ diceret. Quãq̃ in ima
gine dei ambulet homo
Ps.38. tamẽ: vane pturbabif. Thesaurizat & igno
rat cui pgregabit ea. q2 q̃uis trinitatis ima
ginem in natura seruemus: vanis tamẽ de-
lectationis motibus perturbati: in conuer-
satione nostra delinquimus: vt modis nos
semp alternantibus cupido concutiat: me-
tus frangat: leticia mulceat: dolor affligat.
Ex vanitate ergo vt superius dictum ẽ ad
iniqtatem ducimur: cũ prius per leuia de-
licta defluim⁹ vt vsu cũcta leuigãte nequa
q̃ post cõmittere ẽt grauiora timeamus.
Nam dũ moderari lingua ociosu ṽba ne
gligit: more inolite remissiõis capta audax
ad noxia prũpit: dũ gule incũbitur: ad le-
uitatis protin⁹ insaniam pditur: cũq̃ mẽs
subigere delectatiũnẽ carnis renuit: plerũ-
q̃ & ad perfidie voraginẽ ruit. Unde bene
Paulus plebis israelitice dãna conspiciẽs
vt iminentia ad auditoribus mala cõpe-
sceret curauit ex ordine transacta narrare
1.Cor.x dicens. Neq̃ idolatre efficiamini: sicut q̃-
Exo.32. dam ex ipsis queãdmodũ scriptũ ẽ. Sedit
B populus mãducare & bibere: & surrexerũt
ludere. Esus q̃ppe potusq̃ ad lusum ipulit
lusus ad idolatriaz traxit: q2 si vanitas cul-
pa nequaq̃ caute cõpescitur: ab iniquita-
te protinus mẽs icauta deuorat̃ Salomo
Ecc.19. ne attestãte q ait: Qui modica spernit pau
latim decidit. Si eni curare parua negligi
mus: insensibiliter seducti audenter etiam
maiora perpetramus. Et notandum q nõ
videri sz considerari iniqtas dr: studiosius
q̃ppe pspicimus que consideram⁹. Deus
itaq̃ hoium vanitatẽ nouit: iniqtatẽ consi
derat: q2 nec minima delicta inulta deserit:
& ad maiora ferienda se intentius accigit.
Quia a leuiorib⁹ malis incipitur & ad gra
uiora peruenitur: vanitas mentẽ obnubi-
lat: iniqtas cecat. Que nimirũ mẽs amis-
so mox lumine tanto se altius per tumorẽ
erigit: q̃to & iniqtatis capta laqueis a ṽi-
tate longius recedit. Uñ & apte quoq̃ quo
vanitas cũ iniqtate pertrahat exprimit, cuz
repente subiungit. Ca. 15.

Uir vanus in superbiã erigi 21
tur. Uanitatis q̃ppe finis ẽ
vt cũ a peccato mentẽ sau-
ciat: hanc ex culpa audacez
reddat: quatenus sui reat⁹
oblita: que amisisse se ino-
centiã non doleat iusto excecata iudicio si-
mul & humilitatẽ perdat. Et fit plerũq̃ vt
prauis desiderijs seruiens a iugo se diuini
timoris excutiat: & quasi in maloꝝ pperra-
tione iã libera nẽ quod voluptas suggerit
iplere contendat. Unde & cum vir van⁹ se
erigere in superbiam dr: ilico subinfertur.
¶ Et quasi pullũ onagri se liberũ natuz pu
tat.) Per pullum q̃ppe onagri: oẽ agresti
um genus exprimitur quod nature demis-
sum motib⁹ loris dñantuz non tenet. Agre
nãq̃ aialia libertate habent: & ire quo ap-
petunt: & quiescere cũ lessantur. Et q̃uis in-
sensatis aialib⁹ homo longe sit melior: hoc
tamẽ plerũq̃ hoi nõ licet quod brutis ani
malib⁹ licet Que cum ad aliud minime ser-
uãtur eoꝝ motus pculdubio nequaq̃ sub
disciplina restringitur. Homo aũt q2 ad se-
quentẽ vitam ducitur: necesse profecto est
vt in cunctis suis motibus sub dispositiõne
discipline religetur: & quasi domesticũ aial-
luris vinctũ seruiat: atq̃ eternis dispositio
nibus restrictũ viuat. Qui ergo iplere cun- B
cta que desiderat per effrenatã libertatem
querit: qd aliud q̃ pullu onagri eẽ similis
concupiscit: Ut discipline hunc lora non te
neant: sz audenter vagus per siluã deside-
rioꝝ currat. Sepe aũt diuia miratio quos
prodire i effrenatõem illicite libertatis cõ-
spicit: obiectione prospere aduersitatis frã
git: quatenus eliſi discãt q̃ reproba erectio
ne tumuerũt: vt iã flagellis expimentis, edo-
miti: quasi iumenta domestica preceptoruz
loris mẽtis colla subijciant: & vite pstitis iti
nera ad nutum presidentis peragant. Qui
bus bñ loris ligatũ se nouerat qui dicebat:
Ut iumentũ factus sum apud te & ego sem
per tecuz. Unde & seuus ille persecutor ab Ps.72.
agro perfide voluptatis ad domuz fidei re-
ductus: rectoris sui calcaribus pũctus au-
diebat. Durũ est tibi contra stimulũ calci- Act.9
trare. Restat ergo vt si esse in similes pullo
onagri volumus: in cunctis que appetim⁹
nutum prius intime dispensatõis exquira-
mus: vt mens nostra in oẽ quod nititur su C

perni regiminis loco teneat: et inde magis
vota sua ad vitã impleat. vnde vite sue stu
dia et contra propriam voluntatẽ calcat: Mul
ta sophar fortia protulit: sed quod meliori se
hec loquitur nescit. Unde adhuc increpando
subiungit. ¶ Tu aũt firmasti cor tuũ et ex
pandisti ad eũ manus tuas. ¶ Firmari cor
nõ hoc loco per virtutẽ dr̃ sed per insensibilita
tem. Quis nãqȝ animus quãdo districtionis intime
consideratione se subijcit: ex eius protinus timo
re mollescit: eũqȝ sagitta diuine formidinis
penetrat. quia infirma viscera per humilitatẽ
gestat. Quisqs aũt pertinacia insensibilitatis
obdurescit: quasi cor firmat ne hoc iacula
timoris superni confodiant. Unde quibusdam
Ezech. 36 per prophetã dñs misericorditer dicit: Tollã
a vobis cor lapideũ: et dabo vobis cor car
neum. Cor quippe lapideum tollit: cum a no
bis superbie duriciam subtrahit: et cor car
neum tribuit cũ eandẽ protinus nostrã du
riciã ad sensibilitatẽ vertit per manus vero
vt iã crebro docuimus: opera designantur.
D Cum culpa igitur manus ad deum expãde
re est contra largitoris grãm eterni de virtu
te operum superbire. Qui enĩ in conspectu diui
ni iudicis loquens sibi bona que facit tri
buit. ad deũ manum superbiẽs tendit. Sic
contra electos reprobi. Sic contra catholi
cos heretici semper effrenantur: vt cuius obiur
gare facta nequeunt bonos reprehendere
de factorum elatione moliantur: quatenus eos
quos redarguere ex infirmitate actiõis nõ
valent ex crimine tumoris accusent. Unde et
ea bona que exterius fiunt nequaqȝ bõa eẽ
iam censent que quasi per studium turgide
cognitatõis exhibentur quia sepe humiliatum
mente increpant: et quod dictis suis semetipsos
feriunt ignorant. Sed quia iustum virũ sophar
hactenus reprehendendo corripuit nunc
vel vt docendo subiungit.

Capitulum. 14.

21 Si iniquitatẽ que est in ma
nu tua abstuleris a te: et nõ
manserit in tabernaculo
tuo iniusticia. tunc leuare
poteris faciẽ tuam absqȝ
macula: et eris stabilis et
non timebis. Omne peccatũ aut sola cogi
tatõe cõmittit: aut cogitatõe simul et opere
perpetrat. Iniquitas ergo in manu ẽ: culpa in
ope. Iniusticia vero in tabernaculo: iniquitas
in mẽte. Mens quippe nostra tabernaculum
non incongrue vocatur: in quo apud nos
metipsos abscõdimur: cum foris in ope non
videmur. Sophar itaqȝ quia iusti viri amicus
est: nouit quid dicat. sed quia iustũ increpat he
reticorum tenẽs speciem proferre recte et que no
uit ignorat. Sed nõ calcãtes hoc quod ab
eo tumide dr̃: pensemus eius verba quã vera
sint si recte dicerentur: Prauis enim a manu B
ab iniquitate subtrahi: et post a tabernaculo
amonet iniusticiam abscidi: quia quisqs iã praua
et a se opera exterius resecat: necesse profe
cto ẽ vt ad semetipsum rediens solerter sese
in mẽtis intentione discernat: ne culpa quã
iam in actione nõ habet: adhuc in cogita
tione perduret. Unde bñ ẽt per Salomonem
dr̃: Prepara foris opus tuũ et diligẽter ex Prov. 24
erce agrũ tuũ: vt postea edifices domũ tuã
Quid nãqȝ est preparato ope agrũ diligen
ter exterius exercere: nisi euulsis iniquitatis sen
tibus: actionẽ nostram ad frugẽ retributio
nis excolere: Et quid est post agri exercitium
ad edificiũ domus redire: nisi quod plerũ
qȝ ex bonis operibus discimus: quãtam vite
mundiciam in cogitatione construamus.
Pene cũcta nãqȝ bona opera ex cogitatiõe C
procedunt. Sed sunt nõnulla cogitatõis acu
mina que ex operatione nascũtur. Nam sicut
ab animo opus sumitur: ita rursus ab ope
animus eruditur. Mens quippe diuini amoris
exordia capiens imperat bona que fiãt. Sed
postqȝ fieri imperata ceperit: ipsis suis exerci
tata actionibus discit: cũ imperarae bona in
choauerat: quãtum minus videbat. Foris ergo
ager excolitur: vt domus postmodũ construa
tur: quia plerũqȝ ab exteriori opere quantam
subtilitatẽ rectitudinis corde teneamus.
Quẽ bene sophar seruare ordinem studu
it cum prius auferre iniquitatẽ a manibus: et
post nõ manere in a tabernaculo iniusticiã
dixit: quia nequaqȝ plene animus in cogitatio
ne erigitur: quãdo adhuc ab eo extrinsecus in
opere erratur. Ca. 17.

Tunc si perfecte duo hec tergi
mus: ad deũ stati sine ma
cula faciẽ leuamus. Interna
quippe facies hoĩs mẽs ẽ: in 21
qua nimirũ recognoscimur
vt ab auctore nostro diliga
mur. Quam. s. faciem leuare est: in deo aniũ
mũ per studiũ orõnis attollere. Sed eleua

tam faciem macula inquinat: si intendentem
mentem reatus sui conscia accusat: quia spei
fiducia protinus frangitur: si intenta preci-
bus nec dum deuicte culpe memoria morde
tur: diffidit namque accipere se posse quod appe
tit: que perfecto rem. in scitur nolle se adhuc
i. Jo. 3. facere quod diuinitus audiuit. Hinc per Joannem
dicitur. Si cor nostrum non reprehenderit nos fidu
ciam habemus apud deum: et quicquid petierimus
Prouer. 28 ab eo accipiemus. Hinc Salomon ait: Qui
auertit aurem suam ne audiat legem oratio eius
erit execrabilis. Cor quippe nos in petitione
reprehendit: cum resistere se preceptis eius quem
postulat meminit et oratio fit execrabilis: cum
a censura auertitur legis: quia dignum profe
cto est ut ab eius beneficiis sit quisque extraneus:
cuius nimirum iussionibus non vult esse subie
B ctus. Qua in re hoc est salubre remedium ut
cum se mens ex memoria culpe reprehendit
hoc prius in oratione defleat quod errauit: quate
nus erroris macula cum fletibus tergitur: in pe-
titione sua cordis facies ab auctore mun-
da videatur. Sed curandum nimis est: ne ad
hoc rursus prorumpat: quod se mundasse fletibus
exultat: ne dum deplorata iterum culpa committi
tur. in conspectu iudicis iusta ipsa etiam lamen-
ta leuigentur. Solerter quippe debemus memi-
Eccl. 7. nisse quod dicitur: Ne iteres verbum in oratione
tua. Quo videlicet dicto vir sapiens nequaquam
nos prohibet sepe veniam petere: sed culpas ite
rare. Ac si aperte dicat. Cum mala gesta de-
fles: nequaquam rursus facies quod in preci-
bus iterum plangas. Ut ergo ad precem facies
sine macula leuetur: ante orationis semper tempora
debet solicite conspici: quicquid potest in oratione re
probari: talemque se mens et cum ab oratione ces-
sat exhibere festinet: qualis apparere iudi
ci in ipso orationis tempore exoptat. Sepe namque im
munda quedam vel illicita in animo versamus
quoties a precibus vacamus. Sed cum se mens
C ad studium orationis erexerit: carum rerum imagi
nes reuerberata patitur quibus libenter prius
ociosa premebatur: et quasi iam faciem anima ad de
um leuare non sufficit: quia in se nimirum inquina-
ta mente maculas pollute cogitationis erube
scit. Sepe curis mundi libenter occupamur:
cumque post hoc studio orationis intendimus: ne
quaquam se mens ad celestia erigit: quia pondus
hanc terrene solicitudinis in profundum mersit
et in prece facies munda non ostenditur quia cogi
tationis infime luto maculatur.

Capitulum. 18.

Nonnunquam vero cor a cun- 21
ctis exutum et illicitis moti
bus etiam cum a prece vacat
optamus. sed tamen quia
nos culpas rarius committi
mus aliena pigrius delicta re
laxamus: et quo peccare noster animus so-
licitius metuit: eo districtius hoc quod in se
ab alio delinquitur abhorrescit. Unde fit ut
inueniatur quisque tardior ad veniam: quo pro
ficiendo factus est cautus ad culpam: et quod
ipse excedere in alterum metuit: hoc quod in se
exceditur puniri durius exigit. Sed hac
doloris macula reperiri deterius potest: qui
in conspectu iudicis charitatem non inquinat sed
necat. Uitam quippe anime quelibet culpa
polluit: seruatus vero contra proximos dolor
occidit: menti namque ut gladius figitur: et mu
crone illius ipsa viscera occulta perforantur.
Qui si a transfixo corde si prius non educi
tur nihil in precibus diuini opis obtinetur: quia
et vulneratis membris imponi salutis medi-
camina nequeunt nisi ferrum a vulnere ante
subtrahatur. Hic est enim quod per semetipsam B
veritas dicit: Nisi remiseritis hominibus pecca
ta eorum nec pater vester qui in celis est remittet Mat. 6.
vobis peccata vestra. Hinc ammonet dicens.
Cum stabitis ad orandum dimittite si quid ha- Ibi. 5
betis aduersus alterum. Hinc rursum ait:
Date et dabitur vobis: dimittite et dimit- Luc. 6
tetur vobis. Hic constitutioni postulationis
conditionem pietatis posuit dicens: Dimit
te nobis debita nostra sicut et nos dimitti- Mat. 6.
mus debitoribus nostris: ut profecto bonum
quod a deo compuncti petimus hoc primum
cum proximo conuersi faciamus. Tunc igi-
tur vere sine macula faciem leuamus: cum
nec nos prohibita mala committimus: nec ea
que in nobis commissa sunt ex proprio zelo reti
nemus. Grauiter namque mens nostra orationis
sue tempore confusione deprimitur. si hanc
aut sua adhuc operatio inquinat. aut alie
ne malicie seruatus dolor accusat. Que duo C
quisque dum terserit: ad ea que subnixa sunt
protinus liber exurgit: Et eris stabilis et
non timebis: quia nimirum tanto minus
ad iudicem trepidat quanto in bonis acti-
bus solidius stat. Timorem quippe supe-
rat: qui stabilitatem seruat: quia dum solici
tus studet peragere quod mansuete condi-

tor impat:securus etiam cogitat quod ter/
ribiliter intentat. Sciendū preterea est: q̄
nōnulla bona sunt ad que indefessi p̄sisti
mus: ꝛ rursum nōnulla sunt: a q̄bus conti
nue deficiētes labimur: atq̄ ad hec magnis
conatibus per interualla tēporū reforma/
mur. Ca. 19.

N actiua etenim vita sine
defectu mens figitur: a con
tēplatiua aūt infirmitatis
A sue pondere victa lassatur
Illa q̄ppe tanto firmi⁹ du/
rat: quāto ad vicia se erga
vtilitatē proximi dilatat: hec tanto celerius
labitur: quāto ꝛ carnis claustra trāsgredi/
ens super semetipsam ire conatur: illa per
plana se dirigit: ꝛ iccirco pedem operis ro/
bustius figit: hec aūt quo super se alta ap/
petit: adeo se citius fessa descēdit. Quod
bene ac breuiter Ezechiel insinuat cū co/
rum que viderat motus animaliū narrat
Ezech.i. dicens: Non reuertebantur cū incederent.
Ac paulopost subiicit adiūgens. Et anima
lia ibant ꝛ reuertebantur. Sancta quippe
animalia aliquādo vadunt ꝛ minime rede
unt. aliquando vadūt ꝛ p̄rius reuertunt:
q2 electoꝝ mentes eoꝝ per collatā sibi acti/
ue vite grām erroris vias deseruntꝛredire
ad mala mundi nesciunt que reliquerunt:
cum vero per contēplationis aciē ꝛ ab hac
se eadem actiua vita suspendūt eunt: ꝛ re
deunt: q2 per hoc quod diu p̄sistere minime i
contēplatione sufficiunt sese iterū ad opa/
tionem fundūt: vt in his que sibi iuxta sūt
se exercendo resoueant: ꝛ super se rursum
surgere contēplando conualescant. Sȝ dū
B hec eadem contēplatio more debito p̄ tem
poꝝ interualla repetitur: indeficienter pro/
euldubio ꝛ in eius soliditate persistitur: q2
ꝛ si infirmitatis sue pondere supata mens
deficiat: hanc tamē iterū continuis conati
bus reparata comprehendit: nec stabilita/
tem suā in ea perdidisse dicenda est. a qua
ꝛ si semper deficit. hanc ꝛ cū perdiderit sem
per inquirit. Sequitur. ⸿ Miserie quoq̄ obliui
sceris: ꝛ quasi aquaꝝ que preterierint non
recordaberis. ⸾ Mala vite p̄ntis tāto du/
riua animus sentit: quanto pensare bonū
quod sequtur negligit: ꝛ q2 non vult quoq̄
premia considerare que restāt: grauia esti/
mat eē que tolerat. Unde ꝛ contra flagelli

ictum cogitatio ceca conqueritur: ꝛ quasi i
finita calamitas creditur que diebus cur/
su labentibus quottidie finitur. Ac si semel
q̄sq̄ ad eterna se erigat: atq̄ in his q̄ incō C
mutabiliter permanent oculum cordis fi/
gat prope nihil eē hic conspicit q̄cq̄d ad fi
nē currit. Presentis vite aduersa tolerat:
sed quasi nihil eē omne quod labitur pen/
sat: Quo enim se iterius gaudiis robusti⁹
inserit: eo minus exterius dolores sentit.
Unde sophar nequaq̄ veritus ausu teme/
rario docere meliorem exhortatur ad iusti/
ciam ꝛ demonstrat q̄ nulla iusti oculis vi/
deatur pena. Ac si apte dicat. Si degustas
gaudiū quod intus permanet. leue fit pro/
tinus omne quod foris dolet. Bene autem
p̄ntis vite miserias aquis preтereūtib⁹ cō/
parat: q2 calamitas transiens electi mētē
nequaq̄ vi concussionis subruit sed tamē
tactu meroris infundit: Tedet q̄dem per
cruorem vulneris: ꝛ q̄ a sue certitudine nō
frangitur salutis. Ca. 20.

Epe aūt non solum flagel
la atterunt: sed vnius cu/ A
iusq̄ iusti aīo malignoꝝ
quoq̄ spūum tentamen/
ta crassantur: vt exterius
ex percussione doleat: ꝛ i/
tus aliquatenus ex tēta/
tione frigescat. Sed nequaq̄ grā deserit: q2
quo nos diuinus ex dispensatione percutit:
eo amplius ꝛ ex pietate custodit: nā cū te/
nebrescere: per tētationē cepit: sese iterum
lux interna succendit. Unde ꝛ subditur.
⸿ Et quasi meridianus fulgor consurget ti
bi ad vesperum. ⸾ Fulgor q̄ppe meridian⁹
in vespere ē: virtutis renouatio in tentatio
ne vt repentino claritatis feruore mens vi/
geat: que iam iāq̄ lumen sibi gratie occu/
buisse formidabat: Cui adhuc sophar sub/
tilius apit: cum subiungit. ⸿ Et cum te con/
sumptū putaueris orieris vt lucifer. ⸾ Se
pe nāq̄ tot tentamēta nos obsident: vt ipsa
nos eoꝝ numerositas pene ad lapsum
desperationis inclinet. Unde plerūq̄ mēs B
in tedium vertitur: vt ipsa virtutis sue dā
na consideret: ꝛ tota dolens quasi iam et a
sensu doloris aliena frangitur: ꝛ enumera
re non valet: quāto cogitationum tumultu
vastatur: ruituram se per momenta conspi
cit eiq̄ ne arma repugnationis arripiat:

gravius merori ipse contradicit: circumductos quolibet oculos obscuritas obsidet: et cum visum tenebre semper impediant: mesta mens nihil aliud quam tenebras videt. Sed apud misericordem iudicem sepe hec ipsa que ad visum quoque orationis aggravat pro nobis subtilius tristicia orat. Nam tunc merroris nostri caliginem conditor conspicit: et subtracti luminis radios refundit: ita ut erecta protinus per dona mens vigeat quam pauloante decertantia vitia superbie calce deprimebant.
C Mox corporis pondus discutit: atque ad contemplationis lumen post turbationis sue tenebras erumpit: mox in gaudio profecta attollitur: que inter temptamenta pe[i]us cadere ex desperatione cogebatur: sine cogitationis certamine presentia despicit: sine dubitationis obstaculo de ventura retributione confidit. Iustus ergo cum se consumptum putaverit ut lucifer oritur: quia mox ut tenebrescere tentationum caligine ceperit: ad lucem gratie reformatur: et in seipso monstrat diem iustitie quo casurus paulo ante timuit noctem culpe. Capitulum. 21.

A Ecce autem lucifero iusti vita comparatur. Solem quippe precurrens lucifer nunciat: et quid nobis sanctorum innocentia nisi sequentis iudicia claritatem clamat? In eorum namque ammiratione conspicimus, quid de maiestate veri luminis estimemus. Nec dum redemptoris nostri presentiam videmus: Sed tamen virtutem illius in electorum suorum moribus ammiramur. Quia igitur bonorum vita in consideratione sua oculis nostris vim veritatis obiicit: clarus ad nos lucifer ante solem venit. Sciendum vero quod hec que ex tentationum spiritualium adversitate discussimus iuxta exteriora quoque mala nil obstat intelligi. Sancti etenim viri quia summa medullitus diligunt: in infimis dura patiuntur: sed in fine gaudii lumen inveniunt: quod habere in hoc spacio percurrentis vite contemnunt. Unde nunc per sophar dicitur Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperum. Peccatoris enim lumen in die eorum securitas in vespere: quia in presentis vite felicitate attollitur: sed adversitatis tenebris in fine
B devoratur. Iusto autem meridianus fulgor ad vesperum surgit: quia contra sibi claritas manet cum iam occumbere ceperit agnoscit: hinc C.3.1.
namque scriptum est: timenti deum bene erit in extremis. Hinc per psalmistam dicitur: Cum Ps.126.
dederit dilectis suis somnum hec est hereditas domini. Qui in huius quoque vite adhuc certamine positus cum se consumptum putaverit ut lucifer oritur: quia foris cadens intus innovatur: et quo magis exterius adversis toleratur: eo verius virtutum lumine interius coruscat: Paulo attestante qui ait. Sed licet 2.Cor 4
is qui foris est noster homo corrumpitur: tamen is qui intus est renovatur de die in diem: id enim quod in presenti est momentaneum et leve tribu-
lationis nostre: supra modum in sublimitate C
eternum glorie pondus operatur in nobis. Et notandum quod nequaquam cum consumptus fueris: sed cum te consumptum putaveris dicit: quia et quod videmus in dubietate est: et quod speramus in certitudine. Unde et eisdem Paulus non se consumptum noverat: sed putabat:
qui et inter adversa tribulationum corruens 1.Cor.6.
ut lucifer resplendebat dicens. Quasi morientes et ecce vivimus: quasi tristes semper autem locupletantes.

Capitulum. 22.

Sciendum quoque est quod bo-
norum mens quo duriora A a
pro veritate toleraverit eo eternitatis premia certius sperat. Unde et apte subditur (Et habebis fiduciam proposita tibi spe.) Tanto namque spes in deum solidior surgit: quanto pro illo quisque graviora pertulerit: quia nequaquam retributionis gaudium de eternitate colligitur: quod non hic prius pia tribulatione seminatur. Hinc etenim per psalmistam dicitur.
Euntes ibant et flebant mittentes semina sua Ps.125.
venientes autem venient in exultatione portantes manipulos suos. Hinc Paulus ait: Si
commorimur et convivemus: si sustinemus et 2.Thi.2.
conregnabimus. Hic discipulos ammonet dicens: Per multas tribulationes oportet nos
intrare in regnum dei. Hinc sanctorum gloriam Act.14.
Ioanni angelus indicans ait: Hii sunt qui venerunt de tribulatione magna et laverunt stolas su-
as et dealbaverunt eas in sanguine agni. Quia Apoc.7.
igitur nunc per tribulationem serit ut post gaudii fructus metatur: tanto maior fiducia mentem roborat quanto hanc fortior pro veritate afflictio angustat. Ubi apte protinus subiungitur (Et defossus securus dormies.) Sicut enim malis pressus

securitas labor est ita bonis psīs labor per-
petuam securitatē parit. Unde ꝛ defossum
2.Thi.4. se securum dormire iam nouerat q dicebat.
B Ego enī iam delibor ꝛ tempus mee resolu
tionis instat: bonū certamen certaui: cursuz
consummaui: fidem seruaui: de reliquo repo
sita mihi est corona iusticie: quam reddet
mihi dominus in illa die iustus iudex. Qui
ꝛ contra multa transeuntia sine defectu cer
tauerat: de mansuris nimirum gaudia sine
dubietate presumebat: q̄uis defossos ꝛ ali-
ter intelligi potest. Sepe rebus nanq transi
torijs occupati pensare negligimus per quan
ta peccamus: sed si reducto considerationis
oculo a sinu cordis terrene cogitatiōis ager
excutitur quicquid in mente latebat inueni
tur. Unde sancti viri animorum suorum la
tebras perscrutari non desinunt sese subtili
ter indagantes terrenarum rerū curas abi
ciunt ꝛ effossis plene cogitationibus cū nul
lo se reatu criminis mordeti deprehendūt:
C velut in strato cordis apud se securi requie
scunt. Latere quoq ab huius mūdi actib⁹
appetunt: semper sua considerantes ꝛ cum
loco regiminis minime constringuntur iu
dicare que aliena sunt recusant. Effossi er
go securi dormiunt: qui dum sua intima vi-
gilanter penetrant: laboriosis se huius mun
di oneribus sub quietis ocio occultant. Un
de ꝛ adhuc subditur. ((Requiesces: ꝛ non
erit qui te exterreat.)) Quisquis enim⁹ pre-
sentem gloriam querit: profecto despectum
metuit: qui semper ad lucra inhiat: semper
videlicet damna formidat. Cuius enim per
ceptiōe reficitur: eius rei procul dubio ꝛ amis
sione sauciatur: ꝛ quo obligatus mirabilib⁹
ac peritturis inheret: eo longe in infimis ab
arce securitatis iacet. At contra quisquis in
solo eternitatis desiderio figitur: nec prospe
ritate attollitur: nec aduersitate quassatur:
dum nihil habet in mundo qd̄ appetat: ni-
hil est qd̄ de mundo pertimescat. Hinc etenim
B Salomon ait: Non contristabit iustum quic
Prou.16. quid ei acciderit. Hinc iterū dicit: Justus
Prou.18. quasi leo confitens absq terrore erit. Bene
itaq nunc dicit: Requiesces ꝛ non erit qui
te exterreat. Quia tanto quisq a se pleni⁹
pauorem qui ex mundo est abijcit: quanto
in semetipso ver⁹ cōcupiscentiam mūdi vi
cit. An non absq terrore qui ex mundo est
Paulus i corde requieuerat q dicebat: Cer

tus sum enim qz neq mors: neq vita: neq āgeli
neq pincipat⁹: neq instātia: neq futura: neq
fortitudo: neq altitudo: neq profūdū: neq
creatura alia poterit nos separare a chari-
tate dei: que est in xp̄o iesu dn̄o nr̄o. Cuius
videlicet fortitudo charitatis vera sancte ec
clesie voce laudatē cum per canticum canti-
corum dicitur: Ualida est vt mors dilectio.
Uirtuti etenim mortis dilectio comparatur Cā.8.
quia nimirum mentem quā semel ceperit a
delectatione mundi funditus occidit: ꝛ tāto
hanc valentius in auctoritate erigit quanto
ꝛ insensibilem contra terrores reddit.

Capitulum. 25.

Ed inter hec sciendū est q A
praui cū recta p̄dicant val
de difficile ē: vt ad hec qd̄
taciti ambiunt non erūpāt.
Unde ꝛ sophar protin⁹ ad-
iungit. ((Et deprecabuntur
faciem tuam plurimi.)) Neq enim iusti viri
idcirco se per innocentie itinera arcta custo
diunt vt ab alijs exorentur: sed sine heretici
ci seu peruersi quilibet per hoc q inter ho-
mines quasi innocenter viuūt: videri inter
cessores pro hoibus volūt: ꝛ cū secta loquen
tes insinuant qd̄ ipsi appetunt hoc alijs pro
magno pollicentur: dūq celestia predicant:
in suis repente spōsionib⁹ ostēdūt qd̄ amāt
Sz ne diu terrena pollicenda patescant: qd̄
sunt ad verba rectitudinis citius recurrūt.
Unde mox subdit. ((Oculi aūt impiorū de
ficient: ꝛ effugiū peribit ab eis)) Qd̄ oculorū
nomine vis intentionis exprimit: per euan
gelium veritas attestatur dicens: Si ocul⁹
tuus fuerit simplex totuz corpus tuū lucidū
erit: qz videlicet si opatiōem nostrā intentio
munda p̄uenerit: quālibet aliter hoibus vi
deat: interni tn̄ iudicis oculis mundū subse
quētis actionis corp⁹ ostenditur. Oculi ergo B
impiorū intentiōes sunt: in eis carnalituz de
sideriorū q idcirco deficiunt: qz eterna negli-
gunt ꝛ sola semper trāsitoria prestolantur.
Adipisci quippe terrenā gratiam cogitant:
multiplicari reb⁹ tpalibus exoptāt: ad mor
tem quotidie cursu rerum labentium tēdūt
sz cogitare mortalia mortaliter nesciūt Car
nis vita p momēta deficit: ꝛ tn̄ carnale desi-
derium crescit: res habita instanti fine cor-
rumpitur: ꝛ habendi anxietas nō finit. Sed

cũ mora impios subtrahit: eorꝫ profecto desideria cũ vita terminanẽ quorꝫ scilicet ocu li tunc superna vltione deficiũt: q2 hic suo iudicio terrena desicere dlectatiõe noluerunt. Hos illorum oculos a iocunditate pristina
Psa.145. claudi ps. cõspexerat cũ dicebat: In illa die peribũt oẽs cogitationes eorũ q2 ⁊ eterna mala nũq̃ cogitata reperiũt ⁊ subito amittunt bõa tp̃alia q̃ diu tractata tenuerant. A quibus ⁊ eẽ effugiũ perit: q2 eorum malicia ab animaduersiõe districti iudicis quo se velat occultare nõ inuenit: sed cũ impios subtrahit: eorꝫ profecto dñ̃deria cũ vita ter minãtur.
C Nam nunc iniqui cũ tristicia aliq̃ vel aduersa patiuntur: effugiũ latebras inueniant: q2 ad voluptatẽ ꝓtin⁹ desideriorum carnaliũ reccurrũt: ne enim paupertas cruciet: diuitijs animũ demulcent: ne despect⁹ ꝓximorꝫ deprimi sese dignitatibus exaltant si fastidio corpus atterit: appositis epularuꝫ diuersitatibus nutriẽ: si quo anim⁹ mesticie impulsu deijcit mox p̃ interposita iocorum blandimẽta releuat. Tot ergo hic hñt effugia: quot sibi preparant delectamenta: sed quandoq̃ ab eis effugiũ perit: q2 eorꝫ mẽs amissis omnibus se solũmodo ⁊ iudicẽ conspicit. Tũc voluptas subtrahitur: voluptatꝫ causa culpa seruat: ⁊ repente miseri pereundo discunt q2 peritura tenuerũt. Qui tamẽ quousq̃ corporaliter viuunt querere nocitura non desistũt Unde adhuc subditur. ((Et spes illorꝫ abhominatio anime)) Quid h̃ peccator totis cogitationibus sperat: nisi vt potestate ceteros transeat: cunctosq̃ rerũ multiplicitate trãscendat aduersantes dñando subijciat: obsequẽtibus mirãdus innotescat ire ad votũ satisfaciat: benignũ se cũ laudatur ostẽdat: qcquid gula appetit offerat: ad hoc q3 voluptas operis impat expletione cõcurrat. Hñ ergo spes illorũ abhominatio aie diciẽ: q2 ea que carnales ambiunt: spũales quiq̃ iudicio rectitudinis aduersantur: nã qd̃ pctõres voluptatẽ estimant: hoc iusti proculdubio penampatant.

Capitulum. 24.

Job. Ca.12. a Abhominatio est igiẽ aie spes prauorũ: q2 nimirũ spũs deficit vbi caro regescit Ut enim caro mollibus: sic anima duris nutriẽ: illam blanda resouent: hanc aspera exercẽt illa delectationibus pascitur: hec amaritudinib⁹ vegetatur: ⁊ sicut carnẽ dura sauciãt: sic mollia spiritũ necant: sicuti illam laboriosa interimũt: ita hãc delectabilia extiguũt. Spes itaq̃ carnaliũ abhominatio aie dicitur: q2 inde imperpetuũ spiritus interit. Unde ⁊ ad tempus caro suauiter viuit. Sed hec sophar recte diceret: nisi beat⁹ Job cũcta largius etiam viuendo predicasset. At postq̃ sanctiorẽ mõere de vita nitiẽ: doctioremq̃ se erudire sapientie magisterio conatur: ipse qui dictorũ suorꝫ põd⁹ leuigat: q̃ i discretione interposĩ a omne qd loqtur destruit q2 liquorẽ scie pleno vasculo supfundit.
B Sic nãq̃ ab indiscretis opes scie: sicut a stultis sepe opes corpalis sbustantie possidenẽ. Nõnulli enim q̃ rerũ terrenarũ multiplicitate subniti sunt aliqñ multa ⁊ dñtib⁹ tribuũt: vt ipsi hoc cunctis largius habere videantur Ita puerñ cũ vera sapiũt: recta qdam ẽt rectoribus loquunẽ: non vt alios audiẽtes doceant: sed vt ipsi q̃tra doctrina polleant innotescant: preire se quippe sapiẽtia cũctos estimãt: ⁊ idcirco nihil se cuilibet dicere: vltra mẽsuras sue magnitudinis putant. Sic praui glibet sic omnes heretici superba voce meliores docere non metuũt: quia omnes se inferiores arbitrantur.

Capitulum. 25.

A Sed sancta ecclĩa elatos q̃sq̃ ab estimationis sue culmine reuocat: ⁊ discretionis manu ad eqitatis cõpagem reformat. Unde beatus Job qui eiusdẽ sancte ecclesie mẽbrorum est. videns q̃ amicorum mens per verba prolate eruditiõis intumuit: ilico respõdit dicens: ((Ergo vos estis soli homines ⁊ vob: scũ orieẽ sapientia.)) Quiquis se preire omnes rõne existimat: quid iste aliud q̃ solum se esse hominem exultat. Et sepe contingit vt cum per tumorem mens in altum ducitur: in despectu omnium sui admiratione subleuetur. In cogitatione etenim proprĩ fauores oriuntur: sibiq̃ de singularitate sapientie blãdiuntur: ipsa fatuitas pensat ea que audierit ac verba que profert ⁊ miratur sua: ⁊ ridet aliena. Qui ergo soluꝫ se sapere estimat: quid aliud q̃ hanc eandem se
B cum oriri sapientiaꝫ putat. Nã quia adesse
C. XII.

aliqa abstulit: soli sibi hanc tribuens: profecto
intra tempora sue breuitatis claudit. Pen-
sandum vero est vir sanctus quāta discre-
tione vtitur: vt amicorum superbientiū ar-
rogantia comprimatur: cum protinus adiū-
git. Et mihi est cor sicut et vobis nec infe-
rior vestri sum. Quis enim nesciat: quātū
beati Job vita atqȝ scientia amicorum eius
sciam excedat? Sed vt eorū superbiam cor-
rigat: esse se inferiorem negat: et ne sue hu-
militatis limitē transeat: esse superiorem tacet:
nec preferendo se sed conferendo: indicat quod
de se hij qui sibi longe sunt impares distant: vt
dum sponte inflectitur sapiētia que eminet:
nequaqȝ cōtra se virea erigat sciētia que ia-
cet. Quos bene mox ad equalitatis sensum
reuocat: quia tumere valde quasi de singulari-
tate magnitudinis pensat: cū subsequenter
adiungit. Quis enim hec que noscis igno-
rat? Ac si aperte dicat: cū cunctis sint no-
ta que dicitis: de dictorū scientia singulari-
ter cur tumetis? Quia igitur elationem arro-
gantium ad equalitatis communionem re-
uocans correptione perfecta redarguit: ad
doctrine nunc sententias erumpit: vt amici
eius humilitati prius discerent veritatis pō-
dera: que reuerenter audirent. Sequitur.

Capitulum. 26.

A Qui deridetur ab amico suo
sicut ego inuocabit deum et
exaudiet eum. Sepe enim
infirma mens cum de bōis
actibus aurā humanī fauo-
ris excipitur: ad gaudia ex-
teriora deriuatur: vt postponat quod intus
appetit: et in hoc libenter resoluta iaceat quod
foris audit: ita vt beatum non tam fieri quam
dici se gaudeat: cumqȝ laudis sue vocibus in-
hiat: quod esse ceperat reliquit. Inde ergo
deo disiungitur. Unde in deo laudanda vi-
debatur. Nonnunqȝ vero recto operi animus
constanter innititur: et tamen humanis irri-
sionibus vrgetur: miranda agit et opprobria
recipit: et qui exire foras per laudes potuit:
repulsus contumelijs ad semetipsum redit
a eo seipsum intus robustius in deo solidat
B quo foris non inuenit: quo requiescat. Tota
enim spes in auctore: et inter irrisionum con-
tumelias solus interior testis imploratur: atqȝ
afflicti animus fit deo tanto proximus: quanto
et a gratia humani fauoris alienus: in prece
protinus funditur. et pressus exterius ad pe-
netranda que intus sunt mundius liquatur.
Bene itaqȝ nunc dicitur. Qui deridetur ab
amico suo sicut ego: inuocabit deum et exau-
diet eum: quia bonorum menti dum praui
exprobrant: ostendunt quem suorum actuum
testē querant. Que dum compuncta sese in
precibus accigit: inde intra se superne exau-
ditioni iungitur: vnde extra se ab humana
laude separatur.

Capitulum 27.

Notandū vero qȝ prouide
interponitur sicut ego: quia A
sunt nōnulli quos et huma-
ne irrisiones deprimūt: et ta-
men diuinis auribus exau-
dibiles non sunt. Nam cum
desiderio contra culpam nascitur: profecto
nullum virtutis meritum in derisione gene-
ratur. Baal etenim sacerdotes clamosis hūc
vocibus implorantes: derisi ab helia fuerāt
cum dicebat: Clamate voce maiori. deus n.
est: et forsitan loquitur: aut ē in diuersorio: Sed 3. Re. 18.
hec eius irrisio ad virtutis vsum nō fuit: quia
per culpe meritum venit. Proinde ergo nūc
dicitur: Qui deridetur ab amico suo sicut
ego inuocabit deum: et exaudiet eum. Quia
illum facit humana derisio deo proximum:
quē ab humanis prauitatibus vite innocen-
tia seruat alienum. Sequitur. Deridetur
enim iusti simplicitas. Huius mūdi sapiē-
tia est: cor machinationibus tegere: sensum
verbis velare: que falsa sunt vera ostendere
que vera sunt: falsa demonstrare. Hec nimi-
rum prudentia vsu a iuuenibus scitur: hec B
a pueris precio discitur: hanc qui sciunt: cete-
ros despiciendo superbiunt: hanc qui nesciūt
subiecti et timidi in alijs mirantur: quia ab eis
hec eadem duplicitas iniquitatis nōmine
palliata diligitur dum mentis peruersitas vr-
banitas vocatur: hec sibi obsequentibus pre-
cipit honorū culmina querere: adepta tem-
poralis glorie vanitate gaudere: irrogata ab
alijs mala multiplicius reddere: cum vires
suppetunt: nullis resistentibus cedere: cum
virtutis possibilitas deest: quicquid explere per
maliciam non valet: hoc in pacifica bonita-
te simulare. At contra sapientia iustorum ē
nil per ostēsionē fingere: sensum verbis ape-
rire: vera vt sunt diligere: falsa deuitare: bo-
na gratis exhibere: mala libentius tolerare

q̃ facere: nullis tam iniurie vltionem q̃rere: pro veritate contumeliam lucrū putare. Sz hec iustorū simplicitas deridet: q2 ab hui⁹ mundi sapientibus: puritatis virtus fatuitas credit. Omne enim quod innocēter agitur: ab eis proculdubio stultum putatur: et q̃cq̃d in opere veritas approbat: carnali sapiē fatuū sonat. Quid nanq3 stultius videtur mūdo: q̃ mentē v̄bis ostendere: nil callida machinatione simulare: nullas iniurijs cōtumelias reddere: pro maledicētibus orare: paupertatē querere: possessa relinquere:
C rapienti non resistere: percutienti alterā maxillam prebere. Unde bene huius mūdi dilectoribus ille egregius dei sapiens dicit:
Exo.8. Abhominationes egyptiorū immolabim⁹ deo nr̃o. Oues quippe egiptij edere dedignātur: sed qd̃ abominantur egyptij: hoc israelite deo offerunt: q2 simplicitatem conscientie quam iniusti quiq3 velut infimā abiectāq3 despiciunt: hanc iusti in virtutis sacrificium vertunt: et excollentes recti puritatē ac mansuetudinem deo imolāt: quam abominātes reprobi fatuitatem putant. Que nimirū iusti simplicitas breuiter: sed sufficienter exprimitur: cum protinus subinfertur. Lampas cōtempta apud cogitationes diuitum.

Capitulum 28.

Uid hoc loco significat nomine diuitū: nisi elatio superborū: q̃ venturi iudicis respectū nō h̃nt: dū superbis apud se cogitationibus tument? Nam sunt nonnulli quos census per tumorem non eleuat: sed per misericordie opera exaltat: et sunt nonnulli qui dum terrenis se opibus abundare cōspiciunt: veras dei diuitias non requirunt: atq3 eternam patriā non amant: q2 hoc sibi sufficere q̃ rebus t̄palib⁹ fulciunt putāt. Non est ergo census in crimine: sed affectus. Cūcta enī que deus cōdidit bona sunt: sed qui bonis male vtit: profecto agit: vt quasi per edacitatis ingluuiem: eo quo viuere debuit pane moriat. Paup ad requiē Lazar⁹ venerat. superbū vero diuitē tormenta cruciabant: sed tū diuites Abraam fuerat: qui in sinu Lazarum tenebat: qui tū auctori suo colloquēs dicit: Loquar ad dn̄m deū meū: cū sim puluis et cinis. Quid itaq3 iste diuitias suas estimare nouerat: q̃ semetip̄m puluerē cineremq3 p̄sabat. Aut q̃ hūc res possesse

B extollerent qui de suo quoq3 carū videlicet possessore tam abiecta sentiret. Atq3 iterū sunt nonnulli quibus et res terrene nō suppetunt. et tamen apud se per fastū tumoris eriguntur: hos et census ad ostensionē potētie minime subuehit. et tamen morum proteruia inter reprobos diuites adijcit. Quoscunq3 ergo sequentis vite amor non humiliat: hoc in loco sacer sermo diuites appellat: q2 in iudicij quoq3 vltione non discrepant: vtrū rebus an solis moribus intumescant. Qui cum vitam simpliciū in hoc mūdo humilē abiectāq3 conspiciunt: elati protinus despectibus irrident: nequaq̃ qd̃ ipsi totis conatibus anhelant. Quasi stultas ergo despiciunt: qui scilicet ea non habent: q̃ ipsi vtiq3 vel habēdo vel solummodo amando moriuntur. et quasi mortuos deputant: quos nequaq̃ secū viuere carnaliter p̄sant: qui enī ab hui⁹ mūdi appetitu morit a terrenis mētibus p̄fecto omnimodo extinctus estimat. Quod bene nostri miraculū redēptoris signat cū ab immundo spiritu hominem libe
C Luc.16. rat; de quo nimirū scriptum est: Clamans et multum discerpens eum abijt ab eo: et fact⁹ est sicut mortuus ita vt multi dicerēt: quia mortuus est: iesus autem tenēs manum ei⁹ eleuauit eū: et surrexit. Uelut mortuus quippe ostendit: q̃ a maligni sp̄us potestate liberatur: q2 q̃squis iā terrēa desideria subijcit: vitam in se carnalis conuersationis extinguit: et mundo mortuus apparet: q2 possessore prauo q̃ p immunda desideria se agitabat caret. Quē multi mortuū dicūt. q2 qui spiritualiter viuere nesciunt: eū qui carnalia bona non sequitur extinctum funditus arbitrantur

Capitulum. 29.

Ed q2 ipsi quoq3 derisores simpliciū xp̄ianitatis nomine censentur: reuerentia religionis pressi exhibere malum publice irrisionis erubescūt: vn̄ fit: vt apud se intra
A mīdi tacētesq3 derideāt quos abiectos valde: atq3 infimos per simplicitatē putāt. Bn̄ ergo dr̄: Lampas cōtēpta apud cogitationes diuitū: q2 supbi quiq3 dū pensare bona sequētia: vt supius diximus nesciunt: pene nihil estimant quē non vidēt habere quod amant. Sepe nanq3 contingit: vt elect⁹ q̃sq3

qui ad eternã felicitatẽ ducitur: cõtinua hic
aduersitate deprimat: non hunc rerum abun
dantia fulciat. non dignitatũ gloria honora
bilẽ ostẽdat: nulla ei obsequentium freqntia
suppetat: nulla hunc humanis oculis vestiũ
pompa cõponat: a cũctis vero despectabilis
cernit: ⁊ huius mũdi gr̃a indign⁹ estimat:
sed tamẽ an̄ occulti iudicis oculos virtuti-
bus emicat: vite meritis choruscat; honora
ri metuit: despici nõ refugit: corpus cõtinen
tia afficit; sola i animo dilectiõe pinguescit:
mẽtẽ semper ad patientiam preparat ⁊ ere
ctus pro iusticia d perceptis contumelijs ex
ultat: afflictis ex corde compatit: de bonoꝝ
ꝓsperitatibus: q̄si de ꝓprijs letat: sacri ver-
bi pabula i mente solicit⁹ ruminat: ⁊ inquisi
B tus qolibet eloqui dupliciter ignorat. Bene
itaq; iusti simplicitas: ⁊ lãpas eẽ dicit ⁊ cõ-
tẽpta: lampas q2 interi⁹ lucet; ⁊ cõtẽpta: q2
exterius nõ lucet. intus ardet flamma cha-
ritatis: foris nulla gloria respondet decoris.
Lucet ergo ⁊ despicit: qui flagrans virtuti-
bus abiectus estimat. Mentes quippe car
1. Re.16. nalium pensare bona non valent: nisi q̄ car
naliter vidẽt. Hinc ẽ q Dauit sem̄ pater ip
se desperat: quẽ ꝓphete samuel oculis p̄si
tari recusabat q ad vnctionis gratiã dum
septẽ filios eduxisset: a ꝓpheta requisitus an
numerum sobolis explesset: cum magna
desperatione respondit. Est puer paruulus
q pascit oues: Quo deducto ⁊ electo proti-
nus audiuit. Homo videt in facie deus au
tem intuetur cor. Lampas ergo Dauid per
innocentiam fuerat; sed tñ valde contẽpta
q2 exteriora cernẽtibus nõ lucebat. Sciẽdũ
vero est q iustus quisq; aut tpalem gloriã
non habet aut hanc sub semetipso frangit
si habet: vt honori suo liber emineat: ne ⁊ vl
eius delectatione succũbat. Hinc enim ẽ q
ille predicator egregius ante humanos ocu
los appellatus sui gloriam humiliauerat q
Thes.2. dicebat. Non vñ sumus hac potestate cum
C possimus oneri esse vt xp̄i apostoli; sed facti
sumus paruuli i medio vr̃m. Eius vero au-
ditoribus nimirũ tamor diuitum adhuc in
corde remanserat: que mandauerat nesciũt
2. Cor. 10 qd facerẽt cũ dicebant. Epistole graues sũt
⁊ fortes: p̄ntia aũt corpis infirma: ⁊ smo cõ
temptibilis Quẽ enim talia dicere posse co
gnouerãt: secũ cõmuniter viuere non posse
iudicabant. Cunq; eum ⁊ humilem viuẽdo

cernerẽt; ⁊ altũ sermone pensarent: sua eo ꝥ
elatio cõpulit: vt quẽ per scripta timuerãt;
per p̄ntie ṽba despicerent. Quid igit Paul⁹
nisi cõtẽpta lampas apud cogitationes di-
uitũ fuit: q2 vnde magisterium humilitatis
exhibuit: inde a rudibus discipulis superbie
cõtumelias recepit. Horrendo etenĩ modo A
languor supbientium vnde detumescere de
buit excreuit: dũ mens elata carnaliũ hoc
quasi dedignabile expulit: qd magister imi
tabile ostendit. An contempta lampas nõ
erat: qui tot virtutibus emicans tanta a ꝑ-
secutoribus aduersa tolerabat. Ligatione i
catena fungit: eiusq; vincula i omni ꝑtorio
manifestant: virgis ceditur multisq; ex gene
re: ex gentibus periculis vrget. lapidibus li
stris tundit: pedibus extra vrbẽ trahit: q2
extinctus estimat. Sed vsquequo lãpas ista
contẽnit: vsquequo despicabilis habetur:
Nunqd non fulgorẽ suũ nullatenus exerit
⁊ n̄ aliquã quãta claritate candeat ostẽdat:
Ostendit plane: Nã cũ lampas contempta
apud cogitationes diuitum diceret: protin⁹
additur. ((Parata ad tẽpus statutũ.)) Sta
tutũ quippe contẽpte lampadis tempus ẽ:
extremi iudicij predestinatus dies: quo iust⁹
quisq; q nũc despicitur: quãta pietate fulge
at demonstratur. Capitulum. 30.

Tunc enim cuz deo iudices A
veniant: qui nũc pro deo iu
ste iudicant: tunc eorum lux
tanto latius emicat: quanto
eos nunc manus persequẽ-
tiũ durius angustat: tunc re-
proborũ oculis patescet: q celesti potestate
subnixi sunt: q terrena oia sponte reliqrunt
Unde electis ṽitas dicit. Uos q secuti estis
me i regeneratione cũ sederit filius hoīs i se
de maiestatis sue sedebitis ⁊ vos super duo
decam sedes: iudicantes duodecim trib⁹ isra
el. Neq; enim plusq; duodecim iudices illa
interni consessus curia non habebit. Sed ni
mirum duodenario numero quantitas vni-
uersitatis exprimit. quia qsquis stimulo di-
uini amoris excitatus hic possessa reliquue-
rit illic ꝓculdubio culmẽ iudiciarie potesta
tis obtinebit: vt simul tunc iudex cum iudice
veniat: q nunc cõsideratiõe iudicij sese spõ
tanea paupertate castigat. Hinc ẽ enim qd
de sancte ecclesie sponso per salomonem dr̃.
Nobilis in portis vir eius: quando sederit Prouer.31

cum senatoribus terre. Hinc Esaias ait: Do
Esa. 3. minus ad iudicium veniet: cū senatorib⁹ po
puli sui. Hinc eosdem seniores veritas non
B tam famulos: sed amicos denuntiat dicēs:
Jo. 15. Non iā3 dicā vos seruos: sed amicos meos:
Quos nimirū psalmista intuens ait: Mihi
Ps. 138. autem nimis honorati sunt amici tui deus.
Quorū dū3 celsitudinē cordis aspiceret mū
di gloriam qua calce calcarēt: protin⁹ addi
dit. Nimis confortatus ē pncipatus eorū.
Ac ne paucos esse crederemus quos profi
cere vsq3 ad summā tāte pfectionis agnosci
mus illico adiunxit. Dinumerabo eos: & su
per arenam multiplicant. Quot itaq3 nunc
pro amore veritatis sese libenter humiliāt:
tot tūc in iudicio lampades choruscant. Di
C citur igitur recte. Lampas contempta apō
cogitationes diuitum para ad tempus sta
tutū. Quia vniuscuiusq3 iusti anima velut
abiecta contemnitur cum degens inferius
gloriam non habet: sed ammirabilis cerni
tur: dum desuper fulget. Libet inter hec ad
redemptoris vias mentis oculos tollere: sen
sumq3 a membris ad caput perducere. Ipse
enim nobis lampas veraciter extitit, qui p
Jo. 1. redemptione nostra in cruce moriens tene
brosis nostris mentibus lucē per lignum fu
dit. Hac nos lampade Joannes illuminari
conspexerat cū dicebat. Erat lux vera: que
illuminat om͂em hōiē3 &c. Quā tamē apud co
Ibi. 5. gitationes diuitū contemptā vidit: cū pau
lopost subdit: In ppria venit. & sui eū3 nō
receperunt. Hui⁹ lampadis flammas hero
Luc. 23 des explorare voluit: cum eius miracula vi
dere concupiuit: sicut scriptum est: Erat eni3
ex multo tpe cupiens videre eum: eo q3 au
B disset multa de illo: & sperabat signum ali
quod videre ab eo fieri. Sed lampas hec
ante eius oculos nullo radio lucis emicuit
quia qui se nō pie: sed curiose quesierat: ni
hil de se mirabile ostendit. Inquisitus quip
pe redemptor tacuit: expectatus miracula
exhibere contempsit: s3 seq3 apud se in occul
tis retinens: eos quos exteriora querere cō
perit: ingratos foris reliquit. Magis eligēs
aperte a superbientibus despici: q3 a nō cre
dentibus vacua voce laudari. Unde & pro
tinus lampas ista contempta ē: sicut illic sub
ditur: Spreuit autem illum Herodes cum
exercitu suo: & illusit indutum veste alba.

Capitulum. xi.

Sed contempta lampas A
que in terra irrisiones
tolerat: de celo lucidius
per iudicium choruscat.
Unde hic apte subiungi
tur: Parata ad temp⁹
statutum. De quo vide
licet tempore p psalmi
stam dicitur: Cum accepero tempus: ego iu Ps. 74
sticias iudicabo. Hinc in euangelio per se
metipsam veritas denunciat dicens: Tem
pus meum nondum aduenit. Hinc Petrus
ait: Quē oportet celū qdē suscipere: vsq3 ad
tempora restitutionis. Lampas ergo q̄ nūc Jo. 7.
contemnitur: ad statutum tempus ventura
preparatur. Quia ipse peccata i die vltimo
iudicat: qui nūc peccantium derisiones por
tat. Et tanto durius districtionē exerit: quā
to nunc vocandis peccatoribus: suam leni⁹
patientiam sternit. Qui enim diu conuertē
dos expectat: non conuersos sine retractiōe
cruciat. Quod per prophetam scilicet breui B
ter insinuat dicens: Tacui: semper silui: pa
tiens fui: sicut parturiens loquar. Ut enim Esa. 42.
iam prediximus: parturiens cu3 dolore eicit
hoc quod in intimis tempore longo gesta
uit. Qui ergo semper siluit: sicut parturiens
loquitur: quia venturus iudex: qui sine vl
tione diu facta hominum pertulit: quandoq3
cum feruore examinis: quasi cu3 dolore mē
tis quāte animaduersionis sententiam int⁹
seruauerit ostendit. Nemo igitur hanc lam
padem cum latet despiciat: ne cōtemptores
suos cum de celo fulserit: exurat. Qui enim C
nunc non ardet ad veniam: tunc proculdu
bio ardebit ad penam. Quia ergo per su
pernam gratiam vocationis tempus accipi
mus: dum adhuc licentia superest: eius iram
qui vbiq3 est mores in melius commutan
do fugiamus. Solum quippe animaduersio
illa non inuenit: quem correctio abscondit.
Hec nos largiente domino in duobus iam
corporibus transcurrisse sufficiat. Qui eni3
sacri libri sequentia misteriorum virtutibus
extensa complecti breuiter exponendo non
possumus: ea necesse est vt alijs volumin͞b⁹
reseruemus: quatenus lector tanto feruen
tior ad legendi studium redeat: quanto ex lectō
nis quoq3 intercessione respirat.

Sancti gregorij Liber.xi.

A Tertia pars Moralium in expositione beati Job incipit.

Uamuis in prolixo opere esse culpabilis, stili mutabilitas non debeat: ne quis tñ me ex locutiõis meę immutatione reprehẽdat. In epistola libri ꝑmissa eã reddidi: cur tertiã huius operis ptẽ ad alia rum usq̧ similitudinem minime emendãdo perduxi. Quibus scilicet exclusis hoc quoq̧ addit: qd ab eo versu quo dicitur. Abũdãt tabernacula predonũ: eiusdem partis expositio incipit: et usq̧ ad hoc qd scriptũ ẽ. Dulcedo eorũ vermis differẽdo pertingit. Que nimirum tam multa sunt ut in uno corpore cõprehendi non possent: nisi sub magna breuitate dicerentur. Qui ergo ab aliis actibus vacat: legat cetera multipliciter dicta. Qui vero ad studiose legendũ non vacat: huius pt's ei breuitas placeat: in qua non tam que sentimus dicimus: q̃ ea que sũt dicenda signamus. Igitur qm̃ in ea multa sicut me loquente excepta sunt: ita derelinqui

B in imitatione stili ꝓ lectoris mens equanimiter accipe: qr et sepe eosdem cibos edentibus diuersitas placet coctionis. Sed quotiẽs ptes singulas ad legendum sumes: reducere semp ad memoriam eam quã preposui causę originẽ stude: qr et per beatum Job q dolens dicit: passiones dñi eiusq̧ corpis. i. sancte ecclesie designantur: et amici eius hereticorũ tenent spẽm. q ut sepe iam diximus deum dum defendere nituntur offendũt. Qui dum ficte cõsulunt: sanctorũ mentẽ fortiter affligunt: nec tñ per cuncta q̃ loquunt a veritatis cognitione despiciunt: sed plerunq̧ et stultis prudentiam: et fictis vera pmiscent: dum ex veritate aliquid ꝓrogant: facile id

C ad falsitatem trahant. Unde amici quoq̧ beati Job modo dispitabilia: mõ aũt mira sunt q̃ loquntur. q̃ tñ sanctus vir aliqñ reprobãdo ꝯuicit aliqñ ꝓo ap. pbãdo suscipit: atq̧ ad usũ rectitudis ꝑtrahit. ẽt q̃ ab his dicis recta: sed non recte proferunt. Ita q̧ inopiam suã despiciẽtes despicit: atq̧ in sterquilinio corpore positus in quãto virtutum culmine apud se sedeat ostendit: cum nil esse presentia vite diuitias memorat: quas abundare et reprobis narrat dicens.

Capitulum. 1

Abundant tabernacula pdonum: et audacter prouocant deum: cum ipse dederit omnia in manibus eorum. A

Facile est hoiem tunc diuitias despicere cũ habet: difficile ꝓo est eas cum non habet viles estimare. Unde patenter ostẽditur quantus contemptus terrenarum rerum in beati Job cogitatione fuerit: qui tunc dicit nulla esse que abundant reprobis: qñ oĩa amisit. Ait ergo. Abundant tabernacula pdonũ: et audacter prouocant deũ: qr plerũq̧ mali eo magis cõtra deum superbiunt: quo ab eius largitate et cõtra meritũ ditant: et q ꝓuocari bõis ad meliora debuerunt: donis peiores fiũt. Sed intelligendum nobis est: quomodo predões appellentur dum protinus addat. Cum ipse dederit omnia in manibus eorum. Si eni pdones sunt: violenter abstulerũt. Et dubiũ non est qr violentorũ non sit adiutor deus. Quomodo igit ipse dat: qd hij q predones sunt nequiter tollunt: Sed sciendũ ẽ: qr aliud est qd oĩpotens deus misericorditer tribuit; aliud qd iratus habere sinit. Nã qd

predones pueise faciunt: hoc dispẽsator equissimus fieri non nisi iuste pmittit: ut et is qui rapere sinit; cecatus mẽte culpam augeat: et is q rapinã patit: iã in eiusdem rapine dãno pro alia q̃ ante ppetrauit culpa feriatur. Ecce enim qdã i montis fauce constitutus insidiat itinerantibus: sed is qui iter agit: iniqua fortasse quedã aliqñ ppetrauit: eiq̧ oĩpotens deus malum suũ i pñti vita retribuens: atq̧ hunc insidiatoris manibus tradens: vel spoliare rebus: vel etiam interire pmittit. Quod ergo predo iniuste appetit: equissimus iudex iuste fieri permisit: ut et ille recipet qd iniuste fecerat: et iste grauius quãq̧

feriatur per cuius neqssimã volũtatẽ culpã oĩpotẽs deus i altero iuste vindicauit. Ille purgat qui opprimitur: in isto reatus augetur q opprimit: ut vel de profundo neqtie quãq̧ ad penitentiã redeat: vel ut reuertens tãto grauius eterna dãnatione feriat: q̃to diu ẽ in sua iniqtate toleratus. Cum illo ergo mi

sericorditer agitur vt peccatū finiat: cū isto
districte vt multiplicet: nisi ad pniam recur
rat. In illo malo purgantur dū vim sustinēt:
in isto cumulantur dū facit. Oipotēs itaqȝ
deus qđ fieri phibuit iustū ē vt fieri sinat:
vt vñ nūc expectat ꝛ ñ cōuersos diu tolerat:
qñqȝ inde plus feriat. Bene ergo dicit. Abū
dant tabernacula predonū: ꝛ audacter pro
uocant deum cū ipse dederit oia in manib⁹
eorū: qꝛ qđ iniq tollūt eis: hoc ipse dat: qui
illis ad rapinam posset resistere: si misereri
voluisset. Quod tñ intelligi de rebus quoqȝ
spiritualibus potest.

Capitulum. 2.

A Nam plerunqȝ nonnulli do-
ctrine dona percipiūt: sȝ ex
iisdem donis intumescunt:
ꝛ magni p̄ ceteris videri vo
lunt: atqȝ oīpotentē deū p
uocare ē: de eius donis in-
ter primos superbire. Qui ēt
p̄dones non immerito vocātur: qꝛ dum loquū
tur que non faciunt: in vsum locutionis sue
verba iustorū tollūt. Sed qꝛ hec ipsa vba
superna eis gratia tribuit: quorum tamē vi
tam in prauis moribus reliquit: per semetip
sos quidē p̄dones sunt: sȝ tñ bona q̄ habent
diuinitus acceperunt. Seqtur. ¶ Nimirum
interroga iumenta: ꝛ docebūt te: volatilia ce
li ꝛ indicabūt tibi. Loquere terre, ꝛ rñdebit
tibi: ꝛ narrabūt pisces maris. ¶ Quid per iu
mēta nisi sensu pigriores: qđ per celi volati
lia: nisi summa atqȝ sublimis sapiētes intel-
ligere debemus? De iumentis quippe id est
Ps. 67. sensu pigrioribus scriptū est: Animalia tua
habitant in ea. Et qꝛ sublimia sapientes in
B verbis nostri redemptoris euolāt: scriptum
est: Ita vt volucres celi veniant ꝛ habitent
in ramis eius. Quid vero p terrā: nisi terrēs
sapiētes? Unde ꝛ primo hoi celestia deserē-
Gen. 3. ti dictū est. Terra es: ꝛ in terrā ibis. Quid
per pisces maris: nisi curiosas cogitatiōes
huius seculi: vndem⁹ accipe: d qb⁹ psalmista
Ps. 8. ait: Pisces maris q̄ perābulāt semitas ma
ris: q in magnis rerū inqsitiōibus: qñ i ab-
ditis fluctibus latēt. Quid aūt cūcta hec in
quisita doceant: adiūgit dicēs. ¶ Quis igno
rat q̄ oia hec manus dñi fecerit? ¶ Ac si ap
te dicat. Siue sensu tardiores seu sublimia
sapiētes: siue terrenis actib⁹ deditos, seu hu
ius mūdi occupatos inqsitionibus regras
cūcta hec creatorē oim deum fatenī: ꝛ d po
testate eius cōcorditer sentiunt: quāuis sub
eo non concorditer viuant. Quod enim ia
stus qsqȝ ēt viuendo loquitur hoc iniustus
plerunqȝ d deo vel sola voce compellitur fa
teri: sicqȝ vt mali auctori oim cui operib⁹ re
sistunt attestatione famulentur: qꝛ quē im- C
pugnare moribus ausi sunt: creatorē oim ne
gare non possunt. Quod tñ itelligi ēt iuxta
solam speciē littere pōt vtiliter: qꝛ ois respe
cta creatura quasi dat vocē attestationis p
prie ipsam quā habet speciē suā. Jumenta
vel volatilia terram vel pisces requirimus:
dum cōsideramus que nobis cōcorditer re
spondent. Qđ aūt cuncta dñs fecerit: qꝛ dū
nostris oculis suas species ingerunt: se a se
metipsis non esse testantur. Eo ipso enim q̄
creata sunt per ostensam speciē creatori suo
quasi vocem confessionis reddunt: qꝛ q oia
cōdidit: qualiter etiam debeant administra
ri disponit. Unde subditur.

Capitulum. 3.

In cuius manu aīa omnis A
viuentis: ꝛ spūs vniuerse
carnis homis. Per manuz
quippe potestas exprimitur
Anima igitur ois viuētis
ꝛ spūs vniuerse carnis ho-
minis: in eius potestate est
a quo est: vt ipse puideat qualiter sit: q pre
stitit esse qđ non fuit. Potest ãō p animam
ois viuentis iumentorū vita signari. Omni
potens aūt deus iumentorū animā vsqȝ ad
corporeos sensus viuificat: hominū ãō spiri
tus: vsqȝ ad spiritalē itellectū tendit. In ei⁹
ergo manu est anima ois viuentis: ꝛ spūs
vniuerse carnis hominis: dum ꝛ in illo hoc p̄
stat aie: vt viuificet carnē: ꝛ in isto hoc viui-
ficet aiaȝ: vt ad intelligendā pueniat eterni
tatē. Sciendū ãō est: qꝛ in sacro eloquio spi B
ritus hominis duobus modis poni ɔsueuit.
Aliqñ nāqȝ spūs p aia: aliqñ p effectu spiri
tali ponitur. Pro anima nāqȝ spūs dicitur:
sicut de nostro capite ipso scriptū est: Incli- Jo. 19.
nato capite: tradidit spiritum. Si eni aliud
spiritū q̄ animam euangelista diceret. exeū
te vtiqȝ spū: aia remāsisset. Pro effectu āt Ps. 103
spiritali spūs dicitur: sicut scriptum ē: Qui
facit angelos suos spiritus: ꝛ ministros suos

ignem urentem. Angeli quippe .i. nuncij in
sacro eloquio nonnunquam predicatores vocan-
tur: sicut per prophetam dicitur: Labia sa-
cerdotis custodiunt scientiam et legem requi-
runt ex ore eius: quia angelus domini exer
cituum est. Omnipotens ergo deus angelos suos
spiritus facit: quia predicatores suos spirituales ef
ficit. Hoc autem loco si anima omnis viuentis ipsa
corporis vita signatur spiritus uniuerse carnis
hominis: effectus intelligentie spiritualis ex
primit. Sequitur. ((Nonne auris verba diiu
C dicat: et fauces comedentis saporem.)) Pene
nullum latet quod quinque sensus corporis nostri
videlicet visus: auditus: gustus: odoratus: et
tactus: in omne quod sentiunt atque discernunt
virtutem discretionis et sensus a cerebro tra-
hunt. Et cum vnus sit iudex sensus cerebri
qui intrinsecus presidet: per meatus tamen pro-
prios sensus quinque discernit. deo mira ope
rante: vt neque oculus audiat: neque auris vi
deat: neque os olfaciat: neque naris gustet:
neque manus odoretur. Et cum per vnum sensum ce
rebri omnia disponantur: a quibus tamen horum
sensus aliud facere non potest. preter id quod
ex dispensatione conditoris accepit. Ex istis
ergo corporalibus exterioribus: interiora et
spiritualia colligenda sunt: vt per id quod in
nobis publicum est transire debemus ad
secretum quod in nobis est: et nosmetipsos la
tet. Capitulum. 4.

Nmensum quippe est: quia cum
vna sit sapientia: alium mi
nus: alium maius inhabitat:
A alij hoc: alij aliud prestat
et quasi cerebri more no-
bismetipsis velut quibus-
dam sensibus vtitur. Et cum illa
ipsa sibimet nunquam sit dissimilis: per nos tamen
diuersa et dissimilia semper operetur. quatenus
iste sapientie: ille scientie donum percipiat:
iste genera lignarum: ille gratiam curationum
habeat. Sed in his verbis beatus Job qui
B bus ait: Auris verba diiudicat: et fauces co-
medentis saporem. Etiam de electis ac re-
probis aliquid videtur innuere: quia verba sa-
pientie que reprobi audiunt electi non solum au-
diunt: sed etiam gustant: vt eis in corde sapiat:
quod reproborum non mentibus sed solummodo au
ribus sonat. Aliud namque est nominatum cibum
audire solummodo aliud vero etiam gustare. Ele
cti itaque cibum sapientie sic audiunt: vt de-
gustent: quia hoc quod audiunt: eis per amorem
medullitus sapit. Reproborum vero scientia
vsque ad cognitionem sonitus tenditur: vt quidem
virtutes audiant: sed tamen corde frigido qua-
liter sapiant ignorent. Quibus videlicet verbis
beatus Job amicorum suorum imperitiam: et eorum
qui de doctrina sapientie inflantur arrogantiam
reprobat: quia aliud est de deo aliquid scire: ali
ud vero hoc quod cognoscitur: fauce intelligen-
tie gustare. Recte ergo dicitur. ((Nonne auris
verba diiudicat: et fauces comedentis sapo
rem.)) Ac si apte arrogantibus diceretur. Do
ctrine verba que vobis vsque ad aurem veni
unt: mihi etiam per saporem intimum intelligen C
tie fauces tangunt. Quia vero infirma etas
etiam cum recte sapit ad predicandum non debet
in caute prosilire: subditur: ((In antiquis est
sapientia: et in multo tempore prudentia.)) Illa enim
dicta in sapientie radice solidata sunt: que
per viuendi vsum: etiam experimento actuum
conualescunt. Sed quia multis et longior vita
tribuitur: et sapientie gratia non confertur: recte
adhuc in cuius iudicio ipsa dona pendeant
demonstratur: dum subditur: ((Apud ipsum est sa
pientia et fortitudo: ipse habet consilium et in
telligentiam.)) Hec nos in cognitione de vnigenito
summi patris accipimus vt ipsum esse dei sa-
pientiam et fortitudinem sentiamus. Nam pau
lus quoque nostro intellectui attestatur dicens:
Christum dei virtutem et dei sapientiam: qui apud 1. Cor. 1.
ipsum semper est: Quia in principio erat ver- Jo. 1.
bum: et verbum erat apud deum: et deus erat
verbum. Habet autem deus consilium et intelligen
tiam. Consilium videlicet quia disponit sua: Intel
ligentiam quia cognoscit nostra.
Capitulum. 5.

Otest quoque in consilij nomine ip A
sa occulti iudicij mora signa
ri vt quod aliquando tardius delin
quentes percutit: non quia iniquo
rum culpa non conspicitur: sed vt
damnationis eorum sententia que
pro agenda penitentia differtur: quasi tarda ex consi
lio prodire videatur. Quod ergo foras quandoque ap
ta sententia iudicat: hoc apud omnipotentem deum ante se
cula in consilio latebat. Sequitur. ((Si destru
xerit: nemo est qui edificet: si incluserit hominem:
nullus est qui aperiat.)) Omnipotens deus humanum
cor destruit. cum relinquit: edificat: dum replet.
Neque enim humanam mentem debellando de-
struit: sed recedendo: quia ad perditionem suam C

sufficit sibi dimissa. Unde plerunq; fit vt eis
audientis cor exigentibus culpis oipotētis
dei gratia nō repletur: incassum exterius a
pdicatore moneatur: qꝛ mutum ē os omnē
quod loquitur: si ille interius in corde nō cla-
met: qui aspirat verba que audiūtur. Hinc
Ps.126. pphеta ait: Nisi dñs edificauerit domum: i
vanū laborauerūt q edificāt eā. Hinc Sa
Eccle.7. lomon dicit. Considera opa dei: q nemo pos
B sit corrigere: quē ille despexerit. Nec mirum
si a corde reprobo predicator minime audi-
tur: dum nōnūq; ipse quoq; dñs in his que
Gen.4. loquit resistentiū moribus impugnat. Hinc
est enim q Cayn ex diuina voce ammoneri
potuit: ⁊ mutari nō potuit: qꝛ exigēte culpa
malicie iam intus deus cor reliquerat: cui
foris ad testimoniū vba faciebat. Bene aūt
subditur. Si iclauserit hominem: nullus est q
aperiat: quia omnis hō per id quod male a-
git: qd sibi aliud q̃ cōscientie sue carcerē fa
cit: vt hunc animi reatus pmat: etiam si ne
mo exterius accuset. Qui cum iudicāte deo
in malicie sue cecitate relinquit quasi itra
C semetipsum clauditur: ne euadēdi locū inue
niat: quē inuenire minime meret. Nā sepe
nonnulli a prauis actibus exire cupiūt: sed
qꝛ eorūdē actuum pondere premunt i ma-
le cōsuetudinis carcere inclusi: a semetipsis
exire non pñt. Et qdā culpas pprias puni-
re cupiētes: hoc qd recte se agere estimant:
in grauioribus culpis vertūt: sicq; modo mi
serabili: vt qd exitū putāt: hoc inclusionem
inueniant. Sic videlicet reprobus iudas cū
mortem sibi cōtra peccatū intulit: ad eterne
mortis supplicia peruenit: ⁊ peius de petō pe
nituit: q̃ peccauit. Dicat ergo. Si iclauserit
hoiem: nullus ē q aperiat: qꝛ sicut nemo ob
sistit largitati vocātis: ita null9 obuiat iusti-
cie relinquētis. Includere itaq; dei est: clau
sis nō apire. Unde ⁊ ad Moysen dicitur de
Pharaone. Ego obdurabo cor ei9. Obdu
Exo.4. rare quippe p iusticiam dicit deus: qñ cor re-
probū p grām non emollit. Recludit itaq;
hoiem: quē in suorū operū tenebris relinqt.

Capitulum. 6.

A Quasi enim aperire hanc in
clusionē Ysaac pmogenito
filio voluit: cum hunc fratri
preponere bñdicēdo cona-
tus ē. Sed filium quem pa
ter voluit: dñs reprobauit: ⁊
quem dñs voluit: pater ēt nolendo bñdixit:
vt q primogēita fratri pro esca vēdiderat: p
mogenitorū benedictionē nō acciperet: quā
ex cupidine gule reliquisset: qui terrena am
biens fugitiua sequēs hereditare cupiens:
bñdictionē: reprobatus est. Non enim inue
nit pnie locū: quāq; cum lachrymis inquisis
set eam: qꝛ videlicet fructū non habent la-
menta que student cum gemitu desiderare
peritura. Aperire itaq; Ysaac nec filio po-
tuit: quem deus oipotens iusto iudicio i sue
carcere malicie inclusit. Sequitur. ¶ Si con
tinuerit aquas: oīa siccabūtur: Si emiserit B
eas: subuertēt terrā. ¶ Si aqua scientia pdi
cationis accipitur: sicut scriptū est: Aqua p
funda verba ex ore viri: ⁊ torrens redūdās Prou.18.
fons sapientie: cum aquā continetur: cun-
cta siccant: qꝛ si sciētia predicatorū subtrahi
tur: eorū q viridescere i spe eterna poterāt:
corda protinus arescunt: vt i dsperata sicci-
tate remaneāt. dum fugitiua diligētes: nesci
unt sperare mansura. Sin vo aque nomine
sancti spūs gratia designatur: sicut veritas
voce i euangelio dicitur Qui credit i me: si-
cut dicit scriptura: flumina de ventre ei9 flu Jo.7
ent aque viue: vbi statim euangelista subiū
xit: hoc autem dixit de spiritu quem acceptu
ri erant credentes in eū. Congruus in his
sermonibus intellectus patet: i quibus ait.
Si continuerit aquas omnia siccabuntur:
qꝛ si sancti spiritus gratia ab audientis men
te subtrahit: arescit protinus intellectus: q a
per spem viridescere in audiente videbatur
Quod autem non aquā sed aquas memo
rat pluralitatis appellatione: ad septiformē
donorū spiritualium gratiam recurrit: quia
quasi tot aquis vnusquisq; ifunditur: quot
donis repletur. De quibus apte subiungit: C
Si miserit eas subuertent terram. Quid. n.
terra nisi peccator accipitur: cui per senten-
tiam dictum est: terra es: ⁊ in terrā ibis. Ma
net itaq; terra immobilis cum preceptis do Gen.3.
minicis peccator obedire contemnit: cū cer
uicem superbie erigit: atq; a veritatis lumi
ne oculos mentis claudit. Sed quia scriptū
est: Pedes eius steterunt ⁊ mota est terra:
quia cum veritas in corde figitur mentis
immobilitas agitatur: si sancti spiritus gra
tia superno munere iuxta vocem predi-
cantis infunditur: statim terra subuerti- D
tur: quia peccatricis mentis duritia ab

ab immobilitatis sue obstinatione pmutat.
Ut tantū se postmodum preceptis domini
cis flendo subijciat: quātū supbiēdo prius
contra dominum ceruicem cordis erigebat.
Uideas nanqꝫ ꝙ terra cordis humani aq̄
diuini muneris infusa: post libenter iniurias
tollerat: q̄s prius vehementer irrogabat: pꝰ
etiam sua tribuat: qui prius ꝛ aliena rapie-
bat: post carnem abstinēdo cruciet ꝗ prius
facietate carnis per mortifera turpitudinuꝫ
oblectamēta defluebat: post etiam persecuto
res diligat: qui prius diligere, etiam se amā-
tes nolebat. Ca. 7.

A Cum igit mēs humana di-
uino munere infusa contra
hoc qđ consueuerat agere
ceperit terra subuersa ē: qꝛ
deorsum missa est: que priꝰ
eminebat. ꝛ sursum leuata
est facies, que prius in profundo p̄mebatur
Libet in huius reiꝰ exemplum vnum e mul
tis in medīū Paulū deducere: qui cum acce-
ptis contra christum epistolis damascū per
geret: sancti spūs grā in itinere infusus: ab
illa sua protinus crudelitate mutatus est; et
postmodū plagas pro christo accepit: quas
veniebat inferre xpianis: ꝛ ꝗ prius carnali
ter viuēns i mortem conabatur sctōs domi
B ni tradere: gaudet postmodū pro vita sctōꝝ
vitā sue carnis imolare. Ille crudelitas eiꝰ
frigide cogitationes: verse sunt in ardorem
pietatis. Et qui prius fuit blasphemus ꝛ ꝑ
secutor: humilis post factus est p̄ius ꝗ̄ pre
dicator Qui lucrū maximū putauit se in di
Act. 9. scipulis xp̄m occidere: iam vitam suam xp̄ꝫ
estimat ꝛ mori lucrū. Emissa ergo aqua ter
ra subuersa est: qꝛ pauli mēs mox vt scti spi
ritus grām accepit statum sue immobilita
tis atqꝫ crudelitatis immutauit; quocirca p
prophetam dn̄s contra effraim q̄rit dicens:
Osee: 7. Effraim factus est subcineritius panis: qui
non reuersat. Panis nanqꝫ subcineritius
super se cinerem portans: partem mundiorē
deorsum premit: partemqꝫ superiorē tanto
sordidiorē habet: quāto i ea cinerē tollerat
C Mens itaqꝫ que terrena cogitat: quid sup
se aliud ꝗ̄ cineris molem portat Sed si re-
cusari voluerit: mundam faciem quam deor
sum presserat superius reducit: cum cinerem
quem portabat excusserit. Si igit terrenarū
cogitationū cinerē a mēte excutimꝰ: quasi
panē subcineritiū reuersamꝰ: vt illa nostra
intentio iam postponi debeat: quā prius co
gitationis infime cinis p̄mebat: ꝛ mūda fa-
cies ad superiora veniat: vt recta nostra in
tentio mole iam terreni desiderij nō prema
tur. Quod nequaꝗ̄ agere possumꝰ: nisi san
cti spūs grā perfundamur: qꝛ videlicet om-
nipotens deus si aquas emiserit; subuertēt
terram. Sequitur. Apud ipsum est fortitu
do ꝛ sapientia. Ca. 8.

Paulo superius dictum fue-
rat apud ipsum est sapia ꝛ
fortitudo: nūc autem dicit A
apud ipsū est fortitudo ꝛ sa
pientia. Quia eniꝫ omnipo
tens deus cum pietatis sue
misterio homo factus est: prius mansuetudi-
nis doctrinam protulit: ꝛ postmodum in iu
dicio quante sit fortitudinis ostendit; recte
superius sapia ante fortitudinem memora
tur: cum de patris vnigenito dicitur: apud
ipsum est sapientia ꝛ fortitudo. Quia vero
ad iudicandū veniens in terrore sue virtu-
tis apparebit: ꝛ repulsis reprobis: electis su
is in regno perpetuo qualiter sit sapiētia pa
tris iudicabit recte in subsequenti sn̄ia apud
ipsum eē p̄us fortitudo ꝛ post sapia dicitur
In v̄bis itaqꝫ prioribus qbꝰ ait; apud ip̄m
ē sapientia ꝛ fortitudo apte indicat qꝛ hoc
quod mansuetus edocuit qualiter credēdū
fuerit i iudicij virtute terribilis ostēdit. In
verbis vero subsequentibus qbus ait: apud
ipsum ē fortitudo ꝛ sapientia: luce clariꝰ de
monstrat: qꝛ p̄us i iudicio ꝑ virtutem repro
bos destruit: ꝛ postmodum in electoꝝ menti
bus eterni regni perfecto lumie infulget. Sꝫ B
qꝛ ante extremi diem iudicij iudicare quo
tidie occultis dispositionibus facta mortali
um nō desistit: ad hoc quod nūc agitur redi
tur cū subditur. Ipse nouit decipientē: ꝛ eū
qui decipitur. Adducit consiliarios: in stul
tum finem: ꝛ iudices in stuporem. Cum om
nis qui primum suū decipere conatur ini-
quus sit; ꝛ iniquis v̄itas dicat: Nūquā no- Mat. 7.
ui vos discedite a me qui opamini inīqtatē
q̄liter hoc in loco dr: qꝛ dominus decipien
tem nouit. Sed quia scire dei aliquando co
gnoscere dicitur; aliqn̄ approbare. ꝛ scit in-
iquū quē cognoscēdo iudicat. Neqꝫ enim
iniquū quēpiā iudicasset; si neqꝫ̄ cognosce
ret. Et tñ iniquū nescit: qꝛ eiꝰ facta nō appro

bat. Et nouit ergo:quis deprehendit:τ non
nouit q2 hunc in sue sapiētie specie nō reco
gnoscit sicut de veraci quolibet viro dicit:
q2 falsitatem nesciat:non q2 cum vel ab ali
is falsum dicitur hoc reprehēdere ignorat:
sed eandem ipsam fallatiam τ scit in exami
C ne:τ nescit i amore:vt videlicet ipse hanc n
a gat:quam aetam ab alijs dānat. Et fit ple
runqȝ vt nonnulli insidijs vacantes aliene
vite peruersitatis sue laqueos tendant:τ
eū quis nesciens eisdem laqueis capi cōspi
citur. vtrum hec diuinitus videantur fortas
se dubitat:mirantur qȝ plies si hec deus vi
deat:cur fieri permittat:sed ipse nouit deci
piētem τ eum qui decipitur. Nouit enim
decipientem: q2 plerunqȝ anteriora ei9 ma
la conspicit:τ hunc iusto iudicio cadere etiā
in alia peccata permittit. Nouit decipiētē:
quia in manu suorū operum dimissuz hūc
vt ad peiora proruat deserit:sicut scriptum
Apoc.22. est. Qui nocet:noceat adhuc:τ que in sordi
bus est:sordescat adhuc. Nouit quoqȝ τ eū
qui decipitur:quia sepe committunt homi
nes mala que sciunt:τ idcirco permittuntur
decipi:vt cadant in mala:etiam q̄ nesciunt.
Quod tamen deceptis aliquando ad pur
gationē:aliquando vero ad vltionis initiū
fieri solet. Adducit aūt consiliarios in stul
D tum finem:cum etiam bonum quodlibet:n
bona intentione faciunt:sed ad ·palis mu
neris retributionem tendunt:. Si enim ipse
summi patris vnigenitus:q2 per hoc q̄ fa
ctus est homo eterna nunciauit magni con
silij est angelus vocatus: recte consiliarios
predicatores accipimus.qui suis auditori
bus consilium vite prebent. Sed cum predi
cator quisqȝ ideo eterna predicat:vt tempo
ralia lucra consequatur profecto in stultum
finem deducitur:quia illico per laborem ten
dit vnde per mentis rectitudinem fugere de
buit.

Capitulum. 9.

Ene aūt subditur:τ iudi
ces in stuporem. Omnes
eni q̄ii examinandis alio
A rum moribus presūt:recte
iudices vocantur. Sz eū
is q preest subiectorū vi
tam nequaqȝ solicite discu
tit:nec quē qualiter corrigat agnoscit:in stu
porem iudex deductus est:quia qui iudica
re mala acta debuit:nequaqȝ ea que iudi
canda sunt deprehendit. Sequitur. (Bal
theum regū dissoluit:τ precigit fune renea
eorū.) Qui membrorū suorū motus bene
regere sciunt. non immerito reges vocantur
Sed cum de ipsa continentia elatione mēs
tangitur:plerunqȝ omnipotens deus ei9 su
perbiam deserens:hanc in immunditiā ope
ris cadere permittit. Regum itaqȝ balteum
dissoluit:quando i hijs qui bene regere sua
membra videbantur ppter elationis culpā
castitatis in eis cingulum distruit. Quid ve
ro in fune accipit:nisi peccatuz:sicut p Sa
lomonez dicit. Iniquitates sue capiūt impiū
τ funibus peccatorum suorum cōstringitur. Prouer.5.
Et quia in renibus carnis delectatio prin
cipatur districtius conscientiaruz iudex qui
regum balteū dissoluit:fune pcingit renes
eorum:quaten9 dissoluto castitatis cingulo
B scilicet eorum membris delectatio peti do
mictur:vt quos i occulto superbia ingnat:
q̄ sint detestabiles etiam in publico osten
dat. Sequit. (Ducit sacerdotes igloriosos:
τ optimates supplantat.) Magna sacerdo
tis gloria ē rectitudo subditorū. Unde bene
egregius predicator discipulis dicit. Que
enim est nostra spes aut gaudium:aut coro 1.Thes.2.
na glorie:nonne vos ante dnm: Sed cum
sacerdotes vitam discipulorum negligunt:
τ nullum de eorum profectibus ante dnm
fructum ferunt:quid aliud:q̄ inglorij ducun
tur:quis ante districtū iudicem nimiruz glo
riam tunc non inuenient:quaz modo i sub
ditorum suorum moribus predicationis stu
dio non exquirunt. Bene aūt dicitur. Et op
timates supplantat:quia cum mentem regē
tium iusto iudicio deserit:hoc internum re
tributionis premium non requirit.τ i eo sup
plantatur quo fallitur:vt pro eterna glorie de
principatu tpali gratulet. Supplantantur
C igitur optimates.q2 dum vera celestis pa
trie premia negligunt:i suis hic voluptatib9
cadunt. Sequitur. (Commutans labiū ve
racium:τ doctrinam senum auferens.) Cū
sacerdos non agit bona que loquit:ei etiaz
sermo subtrahit:ne loq audeat qd non ope
ratur:sicut per prophetam dicitur. Peccato
ri autem dixit deus: quare tu enarras insti Ps.49.
cias meas:τ assumis testamentum meum p
os tuum: Unde etiam deprecat9 dicens. Et
ne auferas de ore meo verbum veritatis vs
queqȝ:perpendit nanqȝ qd omnipotēs de

tollit. Qui ergo hoc de ore suo non auferri
petijt: quid aliud: q̄ gratiam bone opera-
tiōis quesiuit: Ac si aperte diceret. A bono
opere errare me non finas: ne dum amitto
ordinem bene viuendi: rectitudinem perdā
loquendi. Ca. 10.

A Et plerumqȝ doctor qui doce
re audet quod negligit age-
re: cum desierit bona loqui: q̄
operari contempsit: docere
subiectos incipit praua que
agit: vt iusto omnipotentis
dei iudicio in bono iam nec linguā habeat:
qui habere bonam vitam recusat: q̄ten⁹ cū
mens eius terrenarū rerum amori incendit̄:
de terrenis reb⁹ semp loquat̄. Unde in euā
gelio veritas dicit: Ex abundātia cordis os
Mat. 12. loquit̄. Bonus homo de bono thesauro pro-
fert bona: ⁊ malus homo de malo thesauro
profert mala. Hinc etiā Joannes ait: Ipsi
de mundo sunt: ideo de mundo loquuntur.
1. Jo. 4. Bene ergo dicit̄. Commutans labium vera
cium: ⁊ doctrinam senum auferens: quia hij
qui prius celestia predicando veraces erāt:
dum temporalia diligentes ad terrena cor
ruūt: labiuȝ veracium commutatur. Et senū
doctrina tollit̄: quia diligentes temporalia:
priorū suorū p̄cepta minime sequunt̄: vt io
B cum regiminis q̄si ad fructū voluptatis te-
neant: non ad vsum laboris. Quod tamen
apertius de iudeis valet intelligi: qui an in-
carnationem domini veraces fuerunt: quia
hunc venturum esse crediderant atqȝ nūcia
uerunt: sed postq̄ȝ in carne apparuit hūc eē
negauerunt. Labium itaqȝ veracium muta
tum est: q̄ quē venturum dixerant: negaue-
runt presentē. Et doctrina senū ablata est:
q̄ nequaq̄ȝ ea credēdo secuti sunt: q̄ patres
Mal. 3. suos p̄dixisse meminerant Unde etiam de
lia veniente p̄mittitur. q̄ reducat corda fi-
liorum ad patres eorū: vt doctrina senum q̄
nūc a iudeorū corde ablata ē: tunc miseran
te domino redeat: quando hoc intelligere a
domino ceperint filij quod predicauerāt pa
tres. Sin vero senes eodem quoqȝ iudeos
accipimus: qui suadente perfidia veritatis
verbo contraire conati sunt: doctrina senuȝ
ablata est: postq̄ȝ hanc ecclesia ex gentibus
Ps. 18. videlicet iuuencula accepit: que per psal. di
C cit Sup seniores intellexisse. Quam q̄ ope
rando tenuit: qualiter super seniores intelle

xerit ostendit: dum protinus subdit dicens:
q̄ mādata tua exquisiui. Quia eniȝ studuit
operando implere quod didicit: accepit in-
telligere: q̄d doceret. Unde adhuc apte sub
ditur. ((Effundit despectionē super princi-
pes: ⁊ eos qui oppressi fuerāt releuās.)) Cū
enim iudeorū populus ⁊ in legis mandato
permaneret: ⁊ cuncta gentilitas nulla dei p̄
cepta cognosceret: ⁊ illi per fideȝ principari
videbantur: ⁊ isti in profundo pressi iacue-
rant per infidelitatem. Sed cum incarnatō
nis dominice misteriū iudea negauit: genti-
litas credidit: ⁊ principes in despectioneȝ ce-
ciderunt. Et hij q̄ oppressi in culpa p̄fidie fu
erant: in vere fidei libertate leuati sūt. Hūc
vero israeliticū casum longe ante hieremi-
as intuens ait Factus est dominus velut ini Tren. 2.
micus: precipitauit israel: precipitauit mēia
eius: dissipauit inimicos eius.

Capitulum. xi.

Enia autem in vrbis orna-
menta sunt: munitiones ve- A
ro in defensionē. Et alia sūt
dona que nos muniunt: alia
que ornāt. Prophecia quip
pe: doctrina: genera lingua-
rum: curationum virtus: quasi quedam me
nia mēnis sunt. Que ⁊ si quisqȝ non habeat
stare munitus per fidem ⁊ iusticiam potest:
quāuis ornatus virtutum altitudine mini-
me esse videatur. Spes vero: fides: ⁊ chari-
tas: non nostra menia sed munitiones sunt:
que si habere negligimus hostilibus insidijs
patemus. De iudea ergo q̄ prophetiā atqȝ
doctrinam: vel miraculorum signa abstulit:
menia precipitauit. Quia vero spem: fideȝ:
atqȝ charitatem propter eius duriciam aufe
ri permisit: munitiōes eius dissipare studuit B
Rectus vero ordo seruatus ē: vt prius me-
nia ⁊ post munitiones dissipare diceretur:
q̄ cum peccatrix a ia relinquitur. prius ab
ea virtutum dona que ad manifestationem
spiritus data sunt: ⁊ postmodum spei fidei
atqȝ charitatis fundamēta destruunt̄. Que
cūcta dn̄s a perfidis ablata: gentilitati tri-
buit atqȝ ex hijs que infidelibus abstulit: mē
tes fideliū ornauit: vnde scriptuȝ est: Et spe
ciei domus diuidere spolia. Cum enim vir- Ps. 67.
tutuȝ spolia a iudeis abstulit: domui cordis
gentilium quam per fidē inhabitare digna
tus est speciem donorum dedit. Quod vide

licet gestum est: cum verba dei iudeorum populus ad solam litteram que occidit acciperet: et conuersa gentilitas per spiritum q viuificat penetraret. Unde mox subdit. ((Qui reuelat profunda de tenebris et producit in lucem vmbram mortis.)) Cum enim queque mistica de occultis prophetarū verbis a credentibus agnoscuntur: qd aliud q̄ profunda de tenebris reuelant? Unde quoque ipsa veritas discipulis i parabolis loquens ait. Mar. 10. Qd dico vobis in tenebris: dicite in lumine. Cum enim misticos allegoriarum nodos p explanationem soluimus in lumine dicim9 qd in tenebris audiuimus. Umbra autem mortis erat legis duricia: que vnum quemque peccantem morte corporis puniri faciebat. C Sed postq̄ redemptor noster asperitatem legalis sanctionis per mansuetudinem temperauit: si iā p culpa mortē carnis inferri prohibuit: h mors spūs quātū timēda eēt indicauit: ilā eē procul dubio vmbrā mortis pdurit. Ca. 12.

Ista enim mors in qua caro separat ab anima: vmbra illius mortis ē: in qua aīa separat a deo. In lucē ergo vmbra mortis producitur: cum intellecta morte spūs mors carnis minime timetur. A Quod tñ et aliter itelligi potest. Principes etenim non immerito vocantur q magno consilij iudicio suis cogitationib9 semper principant: oēsque stultos mot9 ptāte sapientie comprimūt. Sz sepe contingit: vt i occulto anim9 de ipsa sua sapia i elationis fastu subleuet: et sub eis vicijs corruat: de qbus se victorem fuisse gaudebat. Recte ergo dr. ((Effundit despectionē sup pricipes)) Sz q nōnūquā hi q in vicijs iacere videntur ad pīle lamēta currūt seque ptra culpas quibus subiacebant erigunt, apte subiungitur. Et eos qui oppressi fuerant releuans. Non nulli enim superno illustrati munere aspiciunt: in quanta peccatorū suorū turpitudine iacent: factorum maculas lachrimis lauant: et sub se postmodū carnis sue motū deprimūt: a quib9 ante pmebant. Qd nimirū magna oipotentis dei dispensatione agit: vt videlicet i hac vita oīa habeantur incerta: et nullus ex habita castitate superbiat: quia effundit despectionem super principes. Null9 ex viciorum suorū depressione desperet: q eos qui oppressi fuerant: releuat. Et qm cū hec aguntur ex occultis dei consilijs super vnūquēque sententia apta producitur recte subiūgitur. ((Et reuelat profūda de tenebris)) Profunda enim de tenebris dñs reuelat: quādo aptā sniam ex occultis suis cōsilijs indicat vt de vnoquoque q̄ sentiat ostēdat. Qr enim videt nunc creator oīa: et ipse in consilijs non videtur: recte de illo per psalmistā dr. Posuit tenebras latibulum suū. Sed q̄si de iustis tenebris ad lumen exit: quādo qd de vniuscuiusque actibus sentiat ostēdit. Et C Ps. 17. q cūm is q peccatorū suorū pondere pmebatur: ad rectitudinis statū ducitur: pus ipsam mortem cōspicit: in qua et deficere consueuerat: et hanc considerare nesciebat: recte additur. ((Et producit in lucē vmbraz mortis.)) Umbra enim mortis: est praua operatio: que de imitatione antiqui hostis: quasi de corporis lineamētis exprimitur. De quo etiam sub cuiusdam significatione dicitur. Et nomē illi mors. Et plerumque eius mala Apoc. 6. cogitatio mentes hoim latet: atque per hoc q nescitur amplius pualet. Umbra ergo mortis in lucē producitur: dum sanctorū mentibus maligna operatio antiqui hostis vt dstrui possit aperitur. Sequitur. Ca. 13.

Qui multiplicat gentes: et pdit eas: et subuersas in integrū restituet.)) Intelligi fortasse valet qm gentes dominus multiplicat et perdet q nascuntur quotidie morituri: et subuersas in integrum restituet: quia resurgent qui fuerunt mortui. Qd tamē melius accipimus si de hoc qualiter in earum mente agitur sentiam9. Multiplicat enim gentes et perdit q eas et per fecunditatem sobolis extendit: et tñ in propria infidelitate derelinquit: sed subuersas in integrū restituet: quia quas i ifidelitatis casu fliquerat: quandoque ad fidei statutū reducit. Quib9 videlicet i mentis integritate restitutis antiqu9 ille pplus q fidelis deo esse videbat reprobat9 corde repulsus est: vt sua perfidia deceptus ē ipm post insurgeret: que añ pdicauit. Seqt. ((Qui immutat cor pncipū ppli terre: et decipit eos vt frustra icedāt per inuiū. Palpabūt q̄si i tenebris et nō i luce: et errare eos facit q̄si ebrios.)) Cor ei pnci. terre immutatū ē: cū i iudea sūmi sacerdotes et B

seniores populi: illi conabantur suo consilio
obsistere: quē prius venturum predicabant
Cumq̄ eius nomen persequendo moliren̄t
extinguere: decepti sua malitia incedere per
inuium frustra conabant̄: q2 crudelitati eo-
rū patere via non poterat cōtra auctorē
oīm. Mirabilia cernebant: virtute terreban
tur: sed credere renuēctes: adhuc signa que
rebant: cum dicerent: Quod ergo tu facis si
Jo.2. gnum: vt videamus ⁊ credamus tibi: Quid
operaris: Bene itaq̄ dicit̄: Palpabunt q̄si
in tenebris: ⁊ nō in luce. Qui enim iter tot
C aperta miracula trepidat; quasi in tenebris
palpat: q2 qđ tangit non videt. Qis vero q
erratnunc huc: nunc illuc ducitur. Et q2 ali
Mat.13. quādo oñdebant credere eum dicerent. Ni
si esset hic a deo: non poterat facere q̄cq̄:
aliquando vero hunc a deo esse denegabāt
Mat.6. eum despiciētes dicerēt: nonne hic est fabri
filius: nonne mater eius dicitur maria: ⁊ fra
tres eius Jacob ⁊ Joseph ⁊ Simon ⁊ Ju-
das: ⁊ sorores eius nonne omnes apud nos
sunt: Recte subiungitur. Et errare eos faci-
et: quasi ebrios.

Capitulum. 14.

Idebant quippe eum ⁊ su-
scitare mortuos: ⁊ tamen eū
mortalem estimabant. Quis
non crederet deū: quem cō-
R spiciebāt suscitare mortuū:
Sed rursum; cum hunc mor
talem conspicerent: despiciebāt credere hūc
esse immortalem deū: Per hoc ergoq̄ oīpo-
tens deus talem se eorum oculis exhibuit:
qui possit ⁊ diuina ostendere: ⁊ humana pa
ti: errare eos q̄si ebrios fecit: vt eorum sup-
bia que incarnationis misterium despicere
maluit: q̄ sequi; ⁊ contra humanitatem ei⁹
se extolleret ⁊ intus iacentem deitas ei⁹ po
tentia miraretur Que cuncta q2 beati Job
oculis pñtia per prophetie spm̄ facta sunt:
recte subiungit̄. Ecce omnia. In illo eni ea
que secutura erant videbantur assistentia:
cui nec futura veniunt: nec preterita disce-
dunt. sed cuncta simul ante eius oculos assi
stunt. Et q2 eaip̄a que ventura erant: alia eē
vidit i op̄ibus: alia i dictis: recte subiungit̄.

Job.
Ca.13.
B C Uidit ocul⁹
meus: ⁊ audiuit auris mea.
Sed vtilitatem dicta nō ha

bent si intellectu carent. Unde apte subdit̄.
Et intellexi singula. Cum enim aliud osten
ditur vel auditur: ⁊ si intellectus non tribui
tur prophetia minime est. Uidit nāq̄ Pha
rao per somnium que erant egipto ventura: Gen.41
sed quia nequiuit intelligere qđ vidit: pphe
ta non fuit. Sic aspexit balthasar rex articu
lum manus scribentis in pariete: sed pphe Dan.5.
ta non fuit: quia intellectū rei quā viderat
non accepit. Ut igitur beatus Job prophe
tie spm̄ se habere testet̄: non solum vidisse
⁊ audisse: sed etiā intellexisse se oia asserit:
De quo intellectu quia non extollitur sub-
iuncta eius verba testantur: cū ait. ((Secū C
dum scientiam vestram ⁊ ego noui. nec infe
rior vestri sum.)) Quibus videlicet dictis in
notuit: quāte humilitatis fuit: qui se eis in-
feriorem negat. quorum longe vitam sancte
viuendo transcēderat. Nam ⁊ s3 eorū sciaz
se nosse confirmat: qui sciendo celestia eorū
terrenas cogitationes per prophetie quoq̄
spm̄ trāsibat. Sequitur. ((Sed tn̄ ad omni-
potentē loquar: ⁊ disputare cū deo cupio.))
Cum oīpotente loquimur: dum eius miseri-
cordiam deprecamur. Cum eo vero disputa
mus; dum nos illius iusticie coniungentes:
facta nostra subtili indagatione discutim⁹.
vel certe cum deo disputare est eum q hic
eius preceptis paruit: cum illo postmodum
ad iudicandos populos iudicem venire si-
cut cuncta relinquentibus predicatorib⁹ di Mat.19.
citur: Uos q secuti estis me; in regeneratio-
ne cum sederit filius hominis in sede maie
statis sue: sedebitis ⁊ vos super duodecim
thronos iudicantes duodeciz tribus israel.
Unde per Esaiam dñs dicit: Eripite iniuriā Esa.1.
accipientem. iudicate pupillo; ⁊ iustificate
viduam; ⁊ venite disputemus. Rectum quip
pe est: vt cum deo de populis i iudicio dispu
tent: qui ad verba dei presens seculum per
fecte dereliquunt. Loqui ergo ad orationē
disputare ad iudicium pertinet Uir igitur B
sanctus modo ad omnipotentem loquitur:
vt cum omnipotente postmodum disputet:
quia ille cum deo postmodum iudex veniet
qui hic ei modo i prece familiaris extiterit.
Sed scā ecclesia cuius sepe iaz beatū Job
spēm tenere p̄diximus: non solum tunc de
iniquis iudicat; cum vltimi iudicij dies ad-
uenerit; sed nunc ēt de cunctis praue agen-
tibus vel stulte sentientibus iudicare nos

cessat. Unde subditur. Ca. 15.

P Rius vos ostendēs fabrica
A tores mendacij: & cultores
peruersoꝝ dogmatū.)) Qui
b⁹ videlz verbis apte osten
dit q amici ei⁹ quasi ex he
reticoꝝ spē sancti viri iudi
cis aduersantur. Liquet enim q catholico
rum figurā non teneāt: qui cultores puer-
sorum dogmatum vocātur. Qua in re hoc
quoqz oportet intendi: q fabricatores men
dacij dicunt. Sicut enim edificiū lapidib⁹:
ita mendaciū sermonibus fabricatur. Ubi
enim nō dolosa locutio: sed sensus veritatis
est: quasi munita moles nō ex fabrica: sz ex
natura cōsurgit. Seqtur. ((Atqz vtinā tace
retis: vt putaremini esse sapientes.)) Sicut
clausa ianua in domo que intus mēbra la-
teant ignoratur: sic plerūqz stultus si tacue-
rit: vtrum sapiens an sit stultus abscondit:
si tamen nulla alia opera pdeant: que sen-
sum etiā tacentis loquantur. Sanctus igit
B vir amicos suos aspiciens velle apparere
qd non erant: eos ad tacendū ammonuit:
Prov. 17 ne possent apparere qd erant. Unī & p Sa-
lomonē dicitur. Stultus si tacuerit: sapiēs
putabitur. Sed q stultus cū loqtur: p hoc
qd sua infert sapientium verba pensare nō
sufficit: recte adhuc postqz silentiū indixit:
adiungit. ((Audite ergo correptiōes meas:
& iudiciū labiorū meorū attendite.)) Bene
aūt prius correptionem: & postmodū iudi-
cium intulit: quia nisi per correptionem pri⁹
tumor stulti deprimatur: nequaqz per intel-
ligentiā iudiciū iusti cognoscitur. Seqtur.
((Nunqd deus indiget vestro mēdacio: vt
pro illo loquamini dolos?)) Deus menda-
cio nō eget: q veritas fulciri nō querit auxi-
lio falsitatis. Heretici autē quia ea que pra
ue de deo intelligunt: ex veritate tueri non
possunt: quasi ad pbandum radium lumi-
C nis: vmbram falsitatis requirūt. Et pro eo
dolos loquuntur dum infirmas mentes in
intellectu illius stulta seductione decipiūt.
Sequitur. ((Nunqd faciem eius accipitis:
& pro deo iudicare nitimini?)) Stulti cū pru
dentium facta cōspiciūt: hec omnia eis re-
prehensibilia esse videntur: sue 9 imperitie
atqz infirmitatis obliti: tanto intentius de
alienis iudicant: quāto sua pfundius igno
rant. Ca. 16.

A T cōtra iusti: & cū prauorū
facta redarguunt: semp sue A
infirmitatis cōscij eos et si
exterius seuiēdo: tn̄ inter⁹
cōpatiendo reprehendunt:
q illius solius est peccata
hominū sine cōpassione discutere: q ex natu
re sue oīpotētia ignorat peccare. Quia igit
amici beati Job ita eius facta reprehende
rāt: ac si in seipsis reprehēsibile nil haberēt:
recte nunc dicit. Nunqd faciem eius accipi
tis: & pro deo iudicare nitimini? Faciē qp
pe eius accipere est: auctoritatem illius iu-
dicio sumere: & quasi pro deo iudicare niti-
tur: qui cū infirma queqz in altero reprehē-
dit: apud se introrsus per cōpassionē nō in-
firmatur. Seqtur. ((Aut placebit ei quē ce
lare nihil pōt: aut decipietur vt homo ve-
stris fraudulētijs?)) Fraudē do heretici ex
hibent q & astruunt: que nequaqz ipsi pro
quo loquunt placent: eūqz dū quasi defen-
dere nitunt offendunt: dum in aduersitate
eius corruūt: cui videntur ex pdicatiōe fa-
mulari. Unde & per psalmistā dr̄. Ut destru Ps. 8.
as inimicū: & defensorem. Oīs qppe hereti
B cus oīpotenti deo inimicus & defensor ē: q
vnde hunc quasi defendere nitit: inde veri
tati illius aduersatur. Q aūt latere deum
nil pōt: hoc in eis indicat: qd intus sentiūt:
nō qd famulari foris vident. Quia igit co-
rum fraudulentijs deus vt homo non falli
tur: recte subiungit. ((Ipse vos arguet: qm̄
in abscondito faciem eius accipitis.)) Sta
tim vt se cōmouerit turbabit vos et terror
eius irruet sup vos. Hoc qd in abscondito
accipi asserit faciem dei: duobus modis va
let intelligi. Sunt nāqz nōnulli qui & verita
tem in corde sentiūt: & tamē que falsa sunt:
de deo foris loquuntur. Ne enim vinci vi-
deantur: & cognoscunt veritatē interius: et
tn̄ hanc exterius impugnāt. Unde & nunc
bene dicitur. Ipse vos arguet: qm̄ in abscō
dito faciem eius accipitis. Ac si aperte dice
retur. Tanto magis de falsitate apud eum
C estis reprehensibiles: quāto & apud vosmet
ipsos qd verum est videtis. Et sunt nōnulli
qui quādo ad mentē redeunt: dei iusticiam
& rectitudinem contemplātur: & orando ac
flendo contremiscunt. Sed postqz contēpla
tionis hora transierit: sic audaces ad iniq-
tates redeunt: ac si post dorsum eius positi:

r

a iusticie eius lumine minime videant. Hi
itaqꝫ apud se in abscondito: quasi corpora-
liter videntem accipiūt faciem dei: q2 ei et
cū p̄sentes fiunt blandiuntur fletibus: ⁊ cū
quasi a cōspectu illius recedūt: moribus de
trahunt. Qui tanto amplius de malis suis
feriendi sunt: quāto ⁊ in occulto cogitatio-
nes recta dei iudicia cognoscunt. Unde et
subditur. Ca. 15.

A S Tatim vt se commouerit:
turbabit vos: ⁊ terror eius
irruet super vos. Cū sit na-
ture incōmutabilis oipo-
tens deus: in ira iudicij per
turbabilis non est. Sed hu
mano verbo motus dei dicitur: ipsa rectitu
dinis eius districtio qua humana prauitas
feritur. Justi aūt viri ante deum metuunt
quando eius ira contra eos moueatur: et
ne cōmotū sentiant: tranquillū timent. At
contra peruersi tunc iam feriri ptimescūt: cū
feriuntur: eosqꝫ tunc terror ei9 a somno sui
Esa.28 corporis exsuscitat: cum vindicta pturbat.
Unde ⁊ p prophetā dicitur. Et tantū sola
vexatio intellectū dabit auditui. Cū enim
de preceptis dei contemptis atqꝫ despectis
verberari p vindictam ceperunt: tunc intelli
Ps̄.77 gunt q8 audierunt. Et psalmista ait. Cum
occideret eos: tunc inquirebant eū. Bñ ita-
qꝫ dicitur. Statim vt se cōmouerit: turba-
bit vos: q2 reprobis cordibus non timor re-
quiem: sed pena timorem parit. Sequitur.
B Memoria vestra cōparabitur cineri. Oēs
qui cogitatione terrena huic seculo cōfor-
mantur: per omne quod agunt huic mūdo
relinquere sui memoriam conantur alij bel
lorum titulis: alij altis edificiorū menibus:
alij desertis doctrinam seculariū libris in-
stanter elaborant. sibiqꝫ memorie nomē edi
ficant. Sed cū ipsa ad finem celerius vita
pcurrat: quid in ea fixum stabit: quando et
ipsa celeriter mobilis ptransit: Aura etenim
Ps̄.1 cinerem rapit: sicut scriptū est. Non sic im-
pij non sic. sed tanqꝫ puluis quē proijcit vē
tus a facie terre. Recte ergo stultorū memo
ria cineri cōparatur: quia illic ponitur: vbi
ab aura rapiatur. Quātūlibet etenim quis-
qꝫ pro facienda gloria sui nominis elabo-
ret: memoriā suam quasi cinerem posuit: q2
C hanc citius vētus mortalitatis rapit. Quo

cōtra de iusto scriptū est. In memoria eter- Ps̄.111.
na erit iustus. Eo ipso enim quo facta sua so
lius dei oculis imprimit: nomen sue memo-
rie in eternitatem figit. Seqtur. ((Et redigē
tur in lutum ceruices vestre.)) Sicut p ocu
lum visus: sic per ceruicem solet supbia desi
gnari. Ceruix itaqꝫ in lutum redigetur cum
superbus quisqꝫ humiliatur in morte: ⁊ ela-
ta caro tabescit in putredine. Intueamur
enim qualia in sepulchris iaceant diuitum
cadauera: que illa in extincta carne sit imā
go mortis: que tabes corruptionis: ⁊ certe
ipsi erant qui extollebant honoribus: habi-
tis rebus tumebant: despiciebāt ceteros et
quasi solos se esse gaudebant. Et dū nō p-
penderent quo tendebāt: nesciebant quid
erant. Sed in lutum ceruix redacta ē: quia
despecti iacent in putredine: qui tumebāt
in vanitate. In lutum ceruix redigitur: q2
quantū carnis potentia valeat: tabes cor-
ruptionis probat. Sequitur. ((Tacete pau
lisper: vt loquar qdcūqꝫ mihi mens sugges-
serit.)) Sensu carnis locutos idicat: quos
iccirco ad silentium restringit: vt ea que illi
mens suggesserit: dicat. Ac si aperte dicat.
Non ego carnaliter: sed spūaliter loquor:
quia per sensum spiritus audio: que p mi-
nisterium corporis pfero. Unde mox ad alta
cōscendit: seqꝫ in misterijs eleuat ⁊ increpa-
tionē quā ptulerat: ad mystica verba per-
mutat dicens. ((Quare lacero carnes meas
dentibus meis: ⁊ aiam meā porto in mani-
bus meis?))

Capitulum. 18.

In scriptura sacra dētes ali
quādo sancti predicatores: A
aliquādo vo interni accipi
sensus solent. De sanctis
enim pdicatoribus sponse
dictum ē. Dentes tui sicut
gregeс tonsarum: que ascenderūt de lauā- Cañ.4
cro. Unde ⁊ vni eorū ostensis in figura gen
tibus dicitur. Macta: ⁊ mārduca. idest vetu Act.10.
statem earū cōtere: ⁊ in corpus ecclesie: vi-
delicet in tua membra cōuerte. Rursumqꝫ
dentes interiores sensus accipi solent. Hie
remias pphēta testatur dicens. Fregit ad
numerum dentes meos. Per dentes etenim Treñ.3
cibus frangitur vt glutiat. Unde nō imeri-
to in dentibus internos sensus accipimus:

qui singula que cogitant: quasi mandunt et comminuunt: atque ad ventrem memorie trãsmittunt: quos propheta ad numerũ fractus dicit: quia iuxta mensurã vniuscuiusque peccati: intelligentie cecitas generatur in sensibus: et secundum quod quisque egit exterius in eo obstupescit: quod de internis atque inuisibilibus intelligere potuit. Unde recte etiam scriptum est.

Ezech. 18. B. Omnis homo qui comederit vuam acerbam obstupescent dentes eius. Quid namque vua acerba: nisi peccatum est? Uua quippe acerba: est fructus ante tempus. Quisquis enim presentis vite delectationibus satiari desiderat: quasi fructus ante tẽpus comedere festinat. Qui igitur vuam acerbam comedit dentes eius obstupescent: quia qui presentis mundi delectatione pascitur: interni eius sensus ligantur: vt iam spiritalia mandare idest intelligere nequeant: quia vnde in exterioribus delectanti sunt: inde in intimis obstupescunt. Et dum peccato aia pascitur panẽ iusticie edere non valet: quasi ligati dentes ex peccati cõsuetudine: iustum quod intus sapit edere nequaquam possunt. Hoc igitur loco quia dentes vt prediximus internos sensus accipimus: considerare magnopere quid agere iusti soleant debemus.

C. Qui plerique si qua in se qualibet leuiter carnalia esse deprehendunt: hec internis sensibus retractãtes vehementer in semetipsis insecantur: afflictione se conterunt: magnisque cruciatibus vel minima in se praua diiudicant: atque hec per penitentiã dãnant: quod iccirco agunt: vt in conspectu eterni iudicis et ipsi inueniri in quantũ est possibile irreprehensibiles debeant: et hi qui eos sic se iudicare conspiciunt emendare semetipsos a culpis grauioribus inardescant. Quod videlicet beatus Job coram amicis suis temporalem gloriã tenentibus et transeuntia bona laudantibus fecerat: sed tamen eorum sensum ad cognoscendã vtilitatem flagelli sui perducere non valebat: vt scilicet pensare possent: quod non solum prospera omnipotens deus tribueret: sed nonnunquã etiam aduersa propitius irrogaret. Unde bene nunc dicit. Quare lacero carnes meas dentibus meis. Ac si aperte dicat. Cur interius sensibus carnalia si qua fuerint in me facta discutio: si meis spectatoribus prodesse non possum. Ubi et apte subditur. Et animam meam porto in manibus meis.

Capitulum. 19.

A. Animam in manibus portare est intentionem cordis in operatione ostendere. Habent namque hoc iusti proprium vt in omne quod dicunt: atque omne quod agunt: non solum profectum suum: sed etiam proximorum edificationem querant. Et aliquando in quibusdam semetipsos diiudicant: vt pigros auditores ad considerandos semetipsos reuocent: aliquando bona opera ostendunt: vt spectatores eorum erubescant non imitari quod vident. Nam scriptum est.

Mat. 5. Uideant vestra bona opera: et glorificent patrem vestrum qui est in celis. Qui igitur intentionem suam per opera insinuat: animam suam in manibus portat. Sed cum iustus quisque: nec se diiudicando: nec bona opera ostendendo vtilitati proximorum proficit: per hoc quod egerit ad verba doloris redit. Unde nunc recte dicitur. Quare lacero carnes meas dentibus meis: et animam meam porto in manibus meis. idest cur me vel districte coram hominibus diiudico: vel quid appetã in opere ostendo: si vtilitati proximorũ: nec mala diiudicando: nec bona ostendendo proficio. Sed tamen iusti etiam cum hec dicũt: nunquam a prebendo proximis bono exemplo deficiunt.

B. Unde adhuc coram amicis suis beatus Job virtutem patientie exhibens et ostendens ait. Etiam si occiderit me: in ipso sperabo. Nunquã est patientie virtus in prosperis. Ille autem vere est patiens: qui et aduersis atteritur: et tamen ab spei sue rectitudine non incuruatur.

Ps. 48. De reprobo namque sensu scriptum est. Confitebitur tibi dum benefeceris ei. In hoc itaque mens iusta ab iniusta discernitur: quod omnipotentis dei laudem et inter aduersa confitetur quod non cum rebus frangitur: non cum casu glorie exterioris cadit. Sed in hoc magis qualis cum rebus fuerit demõstrat: que et sine rebus robustius stat. Uerumtamen vias meas in conspectu eius arguã: et ipse erit saluator meus. Cum paulus apostolus dicat.

1. Cor. xi. Si nosmetipsos diiudicaremus non vtique diiudicaremur: eo tunc dominus saluator inuenitur: quo nunc pro timore dei peccatũ nostrum a nobismetipsis redarguitur.

Unde electi quiq3 culpis suis nunq3 sciunt
parcere. vt possint culparum iudicem pla-
catũ inuenire. Et vere eum postmodũ inue
nire saluatorẽ credunt: quẽ districte modo
iudicem metuunt. Nã qui sibi nunc in cul-
pa parcit: ei postmodũ i pena nõ parcitur.
Dicat ergo. Uerũtamen vias in conspectu
eius arguam: que ꝟo vtilitas de hac argui
tione sequaꝛ adiungat. Et ipse erit salua-
toꝛ meus. Seqtur. ❡ Non enĩ veniet i con-
spectu eius oĩs hypocrita. ❡ Cum constet ꝙ
iudex veniẽs: agnos ad dexterã: hedos ꝟo
ad sinistrã ponat qua nunc rõne dicitur: in
cõspectu eius hypocritam nõ esse venturũ:
Qui scilz si inter hedos erit: ad sinistrã iudi
cis apparebit. Ca. 20.

A Sed sciendũ est: ꝙ duob⁹
modis in cõspectu dñi ve
nimus: vno qdez quo hic
peccata nostra subtiliter
ppendentes: in eius nos
cõspectu ponimus: ꝛ flen-
do diiudicamus. Nã quo
tiens cõditoris nostri potentiã ad sensum
reducimus: totiens in conspectu illius sta-
3.Re.17. mus. Unde recte per virũ dei Heliam dici-
tur. Uiuit dñs deus israel; in cuius conspe
ctu sto. Alio quoq3 modo in cõspectu domi-
ni venimus: cũ in extremo iudicio ante tri-
bunal eius assistimus. Hypocrita igitur ꝑ
examen vltimũ ante ꝯspectũ iudicis venit.
Sed qꝛ modo culpas suas considerare ac
deflere dissimulat: in cõspectu venire domi
ni recusat. Sicut enim iusti viri cum distri-
ctionẽ venturi iudicis contemplanꝛ: pecca-
ta sua ad memoriam reducũt: deflent que
cõmiserunt: districte se iudicant: ne iudicen
tur: ita hypocrite quo exterius hominibus
placent: eo se interius aspicere negligũt: to
tos q3 se in ꝟbis ꝓximoꝝ fundũt ꝛ sanctos
B se esse estimant: qꝛ sic se haberi ab hoibus
pensant. Cũq3 mentem per ꝟba sue laudis
sparserint: nunq3 hanc ad cognitionẽ redu
cunt culpe nunq3 cõsiderant: vbi internum
iudicem offendant: nihil de eius districtiõe
metuunt: qꝛ sic se placuisse ei sicut homini-
bus credunt. Qui si terrorẽ eius ad mentẽ
reducerent: hoc ipm qđ in mala intentione
posita placent hominib⁹ plus timerent. Re-
cte itaq3 dicitur: nõ enim veniet in cõspectu
eius oĩs hypocrita: qꝛ districtionez dei ante

oculos nõ ponit: du3 placere humanis ocu-
lis cõcupiscit. Qui si mentẽ suam discutiẽs
semetipm in cõspectu dei poneret profecto
iam hypocrita non esset. Seqtur. ❡ Audite
sermonẽ meũ: ꝛ enigmata ꝑcipite a patrib⁹
vestris. ❡ Per hoc qđ enigmata nominat:
figuratas se habere locutiones demõstrat.
Unde apte quoq3 voce fidelis populi sub-
ditur. ❡ Si fuero iudicatus: scio qꝛ iustus i-
ueniar. ❡ Qđ ab eisdẽ etiã beati Job per
sona nõ discrepat: qñ hoc ipse foras de se-
ipso loqtur: qđ de illo veritas hosti eius in-
terius dixerat. Uidisti seruu3 meũ Job: ꝙ Job.1.
nõ sit similis ei sup terrã: Et qdem isdem
vir valde est inferius qđ de se memorat: ꝙ
qđ de illo dñs dixit. Aliud ẽ enim iustũ esse
aliud est ei similẽ non esse. Humiliter igitur
de semetipso sensit: qui du3 iustus sine com-
paratione extitit nõ se pre ceteris: sed iustũ
tñmodo inueniri posse memorauit.
Capitulum. 21.

H Oc tñ in ei⁹ verbis videꝛ A
habere q̃stionis: qđ qꝛ su-
perius dixit. Uias meas i
cõspectu eius arguã: ꝛ in-
ferius dicit. Cõsumere me
vis peccatis adolescentie
mee: ꝛ peccata sua subtili
ter agnoscens adhuc longe inferius adiun
git. Signasti quasi in sacculo delicta mea:
nunc ait. Si fuero iudicatus scio qꝛ iustus
inueniar. Neq3 eni3 simul cõuenire queunt
peccata ꝛ iusticia. Sed sanctus vir sibi ini-
quitatẽ tribuens: ꝛ oĩpotenti dño purgatio
nẽ suã: ꝛ peccatorem se cognoscit ex se: ꝛ iu
stum se factũ nõ ignorat ex munere. Qui in
recto quoq3 ope positus ex abundãti gratia
meruit flagella sustinere: iamq3 se in iudicio
iustũ inuenire gaudet: qꝛ ante iudiciũ ꝑcussũ
videt. Unñ ꝛ cu3 longe post dicat. Signasti
quasi i sacculo delicta mea: statim subdit.
Sed curasti iniqtatem meã. Qui ergo iustũ
inuenire se i iudicio memorat: nequaq3 se in-
iuste flagellatũ negat: quãuis in flagello eius
dñs nõ peccata studuit tergere: sed merita
augere. Seqtur. ❡ Quis est q iudicetur me-
cum veniat. ❡ Sancti viri ita se in opibus B
suis deo auctore custodiunt vt oĩno vñ ac-
cusentur exterius non inueniãtur: interi⁹ ꝟo
i cogitationib⁹ suis tãta se cautela circũspi
ciunt: vt si fieri valeat semp irreprehensibi-

les interni iudicis oculis assistant. Sz quã-
tum agere possunt: ne exterius labantur i
opere: tãtum interius agere nequaq̃ pos-
sunt: vt neq̃ q̃ labantur in cogitatione.
Humana eni conscientia corpso quo ab in
timis cecidit: semper in lubrico est. Vñ fit
vt etiam sancti viri frequenter labantur in
corde. Beatus ergo Job tam voce sua: q̃
ex voce electorum loquens dicat: Quis est
q iudicetur mecum veniat. Quia enim in
exterioribus actibus vnde reprehendatur
non habet: libere accusatorem querit. Qz
vero etiam iustoz corda semetipsa nõnun
q̃ de stulta cogitatione reprehendunt: pro
pter hoc fortasse subditur. ((Quare tacens
ɔsumor.)) Tacens enim ɔsumit: q de stul-
ta se cogitatione reprehendẽs apud semet-
ipsũ dente conscientie mordetur: Ac si ap
te dicat: Si viri vt accusatorem exteri⁹ nul-
lum timerem: vtinã sic vixissem: vt intra me
ipsum accusatricem ɔscientiam non habe-
rem. Tacens eni consumitur: q intus in se
inuenit vnde vratur. Seqtur. ((Duo tan-
tũ ne facias mihi: ⁊ tunc a facie tua nõ abs
condar.)) Hoc loco qd dei faciem: nisi aiad
uersionem debemus accipere: In qua dnz
peccata respicit punit. A qua videlicet nul
lus etiam iustus absconditur: si duo q̃ po-
stulat: nõ amouantur: de qbus subdit.

Capitulum. 22.

Anum tuã longe fac a me
⁊ formido tua nõ me ter-
reat.)) In qbus videlicet
A duobus qd aliud per pro-
phetie vocem: q̃ tempus
grẽ ⁊ redemptiõis insinuat.
Lex nãq; sub percussione
vltionis populum tenuit: vt qsqs sub illa
peccaret: ptin⁹ morte puniretur: nec plebs
israelitica ex amore dño: sz ex timore buie-
bat. Nunc q̃ do implen iustitia per timorẽ
i.Jo.4 põt: qz iuxta Joannis vocem: perfecta cha
ritas foras mittit timorem. Paulus ado-
Ro.8. ptionis filios ɔsolatur dicens: Nõ accepi-
stis spũm seruitutis iterum in timore: sz ac
cepistis spũm adoptionis filioz: in quo cla
mam⁹ abba pater. Ex voce igit̃ generis hu
mani legalis percussionis duriciam trãsire
ɔcupiscẽs: atq; a formidie peruenire ad di-
lectionem appetẽs que duo a se oipotens
deus longe faciat exorat dicẽs. Manũ tu-
am longe fac a me: ⁊ fortitudo tua nõ me
terreat. i. percussionis duriciam remoue: for
midinis pondus tolle: sed ⁊ irradiãte gra-
tia dilectõis spũm securitatis infunde: q si
longe a percussione ⁊ formidine nõ fuero:
scio qz a districtõe tui examinis nõ abscon-
dar: qm in conspectu tuo iustus eẽ non va
leo: q tibi nõ per dilectionẽ: sed per formidi
nem seruio. Unde ⁊ ipsam cõditoris sui pre B
sentiam: quasi familiariter ac corporaliter
querit: vt per hanc ⁊ audiat quod ignorat:
⁊ i hac audiatur que nouit. Nã ptin⁹ adiũ
git. ((Voca me: ⁊ respondebo tibi: aut certe
loquar: ⁊ tu respõde mihi.)) Qui dũ huma
nis oculis per assumptã carnem apparuit:
sua hoibus peccata apuit: que ⁊ perpetra-
bant ⁊ nesciebant. Unde subditur. ((Quã-
tas habeo iniqtates ⁊ peccata: scelera mea
⁊ delicta ostẽde mihi.)) Quãuis vocare ac
rñdere: ⁊ intelligi aliter possit. Vocare eniz
dei ẽ nos amando ⁊ eligẽdo respicere. Re C
spondere aũt nostrũ est: amori illius bõis
opibus parere. Ubi apte addit. Aut certe
loquar: ⁊ tu responde mihi. Loqmur nãq;
cũ eius faciẽ p desideriũ postulam⁹. Respõ-
det do deus loquẽtibus cũ nobis se aman
tibus apparet. Sed qz qsqs eternitatis
desiderio anhelat: semetipsum subtiliter re-
prehendens facta sua discutit: ⁊ ne qd i il
lo sit: i quo auctoris sui faciẽ offendat quẽ-
rit: recte subiũgit: Quãtas habeo iniquita-
tes ⁊ peccata: scelera mea ⁊ delicta osten-
de mihi. Iste i hac vita iustoz labor est: vt
semetipsos inueniant: ⁊ inuenientes flẽdo atq;
corrigendo ad meliora pducant. Et q̃uis
inter iniqtatem atq; peccatuz nihil distare i.Jo.3.
phibeat Joãnes apostolus q ait: Iniqtas
peccatũ ẽ: ipso tamẽ vsu loquendi: plus ini
qtas q̃ peccatũ sonat: ⁊ ois se homo libere
peccatorẽ fatetur: iniquũ do dicere nõnun
q̃ erubescit. Ca. 23. A

Inter scelera vero ⁊ delicta
hoc distat q̃ scelus ẽt põdus
peccati transit: delictum do
pondus peccati nõ trãsit: qa
⁊ cũ offerri sacrificium p le-
gem iubetur numirũ precipi-
tur sicut pro peccato: ita ẽt pro delicto. Et
nõnunq̃ scelus in opere est: delictum vero
plerũq; in sola cogitatione. Unde ⁊ per ps
os: Delicta qs intelligit: Quia videlz pctã

speris tanto citius cognoscuntur: quãto extiriores videntur: peccata vero cogitationis eo ad intelligendum difficilia sunt: quo inuisibiliter perpetrantur. Quisquis igitur eternitatis desiderio anxius: apparere venturo iudici desiderat mundus: tanto se subtili⁹ nunc examinat: quanto nimirum cogitat: vt tunc terrori illi⁹ liber assistat: et ostendi sibi exorat vbi displicet: vt hoc in se per penitentiam puniat: seque hic vindicans iniudicabilis fiat. Sed inter hec intueri necesse est: quanta peregrinationis nostre pena nos percussit: quia in eam cecitatem venimus vt nosipsos ignoremus: perpetramus mala: nec tamẽ hec celerius deprehendimus vel perpetrata. Exclusa quippe
d anima a luce veritatis: nil in se nisi tenebras inuenit: et plerũque in peccati foueam pedem porrigit et nescit. Quod nimirũ de sola exilij sui cecitate patitur quia ab illuminatione diui repulsa: et semetipsam videre perdidit: que auctoris sui faciem nõ amauit. Unde et subditur. Cur faciem tuam abscondis: et arbitraris me inimicũ tuum? Humanũ genus contẽplationem lucis intime habuit in paradiso: sed sibimetipsi placens: quo a se recessit: lumẽ conditoris perdidit eiusque faciem ad ligna paradisi fugit: quia post culpam videre metuebat: quem amare consueuerat. Sed ecce post culpam venit in penã: ex pena autẽ ad amorem redit: quia quos fuerit culpe fructus inuenit: atque illam faciẽ quam timuit in culpa: excitatus requirit ex pena: vt iam caliginem cecitatis sue fugiat: atque hoc ipsum quod auctorem suũ non videt grauiter perhorrescat. Quo videlicet desideria complexus sanctus vir clamat. Cur faciem tuam abscondis et arbitraris me inimicũ tuum? Quasi vt amicum aspiceres tue me visionis lumine non priuares. Qui mobilitatem quoque cordis humani subsequens adiungit. Contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam: et stipulam siccam persequeris. Quid est enim homo: nisi folium? qui videlicet in paradiso ab arbore cecidit. Quid est nisi folium: qui tentationis vento rapitur: et desideriorum flatibus leuatur?

Capitulum. 24

a Mens quippe humana quot tentationes patitur: quasi tot flatibus mouetur. Hanc enim plerumque ira perturbat cum recedit ira: succedit inepta leticia. Luxurie stimulis vrgetur: estu auaritie longe lateque ad ambienda que terrena sunt tenditur. Aliquando hanc superbia eleuat: aliquando vero inordinatus timor in infimis deponit. Qui ergo tot tẽtationum flatib⁹ leuatur et ducitur: recte foliis homo comparatur. Unde bene quoque per Isaiam dicit: Cecidimus quasi folium vniuersi: et iniquitates nostre quasi ventus abstulerunt nos. Esa. 64.
Quasi ventus quippe nos iniquitas abstulit: quia nullo fixos virtutis pondere in vanã elationem leuauit. Bene autem post folium: etiã stipula appellatur homo. Qui enim arbor fuit in conditiõe folium a semetipso factus est in tentatione: sed post stipula apparuit in deiectione. Quis enim de alto cecidit folium: quia vero per carnem terre proxim⁹ fuit etiam cum stare videbatur: stipula esse memoratur. Sed quia viriditatem intimi amoris perdidit: iam stipula sicca est. Consideret b itaque vir sanctus: et homo quãte vilitatis: et deus quante districtionis: et dicat: Contra folium quod a vento rapitur ostendis potentiam tuam: et stipulã siccam persequeris. Ac si aperte deploret dicens: Cur tanta rectitudine impetis eum quem sic infirmum esse in tentatiõe cognoscis? Sequitur. Scribis contra me amaritudines. Uiua omne quod loquimur transit: quod vero scribimus manet: deus non loquitur sed scribere amaritudines dicitur: cum diu super nos eius flagella perdurant. Semel quippe peccãti homini dictum est: Terra es: et in terram ibis. Et sepe apparentes angeli hominibus precepta dederunt. Moyses legislator per distri- c ctionem peccata cohercuit. Ipse vnigenitus summi patris ad nos redimendos venit: moriendo mortem absorbuit: vitam perpetuam denunciauit nobis: quam ostendit in se sed tamen illis que in paradiso data ẽ de morte carnis nostre sententia: ab ipso initio generis humani: vsque ad finem seculi nõ mutatur. Quis est enim homo qui viuit: et nõ videbit mortem? Quod bene rursum psalmista intuens ait: Tu terribilis es: et quis resistet tibi ex tunc ab ira tua. Quia videlicet peccã- Ps. 88.
ti in paradiso homini iratus semel de mortalitate carnis nostre sententiam fixit: que et nunc et vsque ad vltimum mutari nullo modo valebit. Dicat ergo: Scribis contra me

similitudines: Ubi adhuc subditur. ¶ Et cõsumere me vis peccatis adolescentie mee.

Capitulum. 25.

a Ecce vir iustus qz in iuuentute sua se peccasse non inuenit: adolescentie facta pertimescit. Sed sciendum est: qz sicut in corpore: ita sunt etiam incrementa etatis in mẽte. Prima quippe hominis etas infantia est: cum etsi innocenter viuit: nescit tamen fari inocentiam quam habet. Ac deinde puericia sequitur: in qua iam valet dicere quod vult: cui succedit adolescentia: que videlicet prima est etas in operatione: quam iuuentus sequitur solidã apta fortitudini: ac postmodum senectus etiam per tempus iã cõgrua maturitati. Quia igitur primã etatem aptant bonis actibus adolescentiam viri iusti: et iusti viri cum in magna mentis maturitate proficiunt: nõnunquã ad memoriam actionum suarum initium reducunt: seqz tñ de suis primordiis reprehendunt: quãtum ex grauitate mentis altius profecerunt: quanto indiscretos se fuisse inueniunt: quo discretionis artem postmodum plenius cõsequuntur recte nũc per sancti viri vocem: adolescentie peccata formidantur. Quod si ad ipsam lrãm est tenendum: hic considerandum est: quãtum sint grauia peccata iuuenum et senum: et si illud sic iusti metuunt: qd in infirma etate deliquerũt. Sequitur. ¶ Posuisti in neruo pedem meum: et obseruasti omnes semitas meas: et vestigia pedũ meorum consideraasti. In neruo deus pedẽ hominis posuit: qz prauitatem illius forti districtionis sue sententia ligauit. Cuius oẽs semitas obseruat: quia subtiliter singula eius queqz diiudicat. Semita etenim angustior solet esse quã via. Quia autem vias actiões non immerito semitas ipsas actionum cogitationes accipimus. Deus itaqz omnes semitas obseruat: qz in singulis quibusqz actibus nostris: etiam cogitatões pensat. Et vestigia pedum considerat: qz itentiones nostrorum operum quã recte ponantur examinat: ne et hoc quod bonum agitur: non recto desiderio agatur. Possunt quoqz per pedum vestigia quedam male acta signari. Nam pes i corpore est: vestigium i via. Et plerũqz dum quedam praue agimus: intuentibus hoc fratribus exemplum malum prebemus: et quasi sinistro extra viam pede sequẽtibus vestigia distorta relinquimus: dum per nostra opera ad scandalum aliena corda prouocamus. Ualde aũt laboriosum est custodire: ne mala homo facere audeat: ne in bõis actibus per itentionem titubet: et iter recta opera sinistra cum cogitatio illudat: que tamen cũcta oĩpotẽns deus subtiliter examinat: atqz in iudicio singula repẽsat. Sz quãdo homo qui carnis sue infirmitate ↄstringitur: contra cuncta valeat subtiliter assurgere: atqz inecõcussa cogitatõe rectitudinẽ tenere. Unde apte subditur. ¶ Qui quasi putredo ↄsumendus sum: et quasi vestimẽtum qd comeditur a tinea. Sicut. n. vestimẽtum de se exorta a tinea comeditur: ita homo in semetipso habet putredinem de qua cõsumatur: atqz hoc ẽ quod est. Uñ ↄsumitur vt nõ sit. Qd itelligi et aliter põt: si ex voce tẽptati hois dicatur: Qui quasi putredo ↄsumendus sum: et quasi vestimentũ qd comeditur a tinea. Homo eni quasi putredo ↄsumitur: dũ carnis sue corruptione conteritur c
Cui qz immunda tẽtatio nõ aliunde sed a semetipso nascitur: more tinee carnẽ tẽtatio quasi vestẽ de qua exiit ↄsumit. In semetipso quippe habz homo vnde tẽptetur. Quasi ergo tinea vestẽ ↄsumit: que ex veste eadẽ pcessit. Sciẽdum quoqz qz tinea sine sonitu pforat vestimentũ: et plerũqz cogitatio ita transfigit mentẽ: vt mens ipsa nõ sentiat: nisi postquã fuerit eius aculeo transfixa. Bene ergo dr: qz homo tanquã vestimentũ a tinea cõsumitur: qz nõnunquã tẽtationum nostrarum vulnera nõ cognoscimus: nisi postquã ab eis cõfossi i mente fuerimus. Quã videlz ifirmitatem nostram dũ adhuc sanctus vir considerans adiungit.

Capitulum. 26.

Homo natus de muliere, breuis viuens tempore: repletur multis miseriis. In sacro eloquo mulier aut pro sexu ponitur: aut pro infirmitate. Pro sexu quippe sicut scriptum est: Misit deus filium suum factum ex muliere: factum sub lege. Pro infirmitate vero sicut per quẽdam sapientem

Job Ca. 14 b

Gal. 4.

Eccl. 42. Z 4

dicitur. Melior est iniquitas viri: q̄ benefa-
ciens mulier. Uir etenim fortis quilibet et
discretus vocatur: mulier vero mens infirma
vel indiscreta accipitur. Et sepe cōtingit: vt
etiā discretus qsq̄ subito labat̄ in culpam:
atq̄ idiscretus alius ⁊ ifirmus exhibeat bo-
nam operationem. Sed is qui idiscretus at-
q̄ infirmus est nōnunq̄ de eo qd bene ege-
rit amplius eleuatur: atq̄ grauius in cul-
pam cadit: discretus vero qsq̄ etiam ex eo
qd male se egisse, intelligit ad discretiōis re-
gulā arctius reducit: ⁊ inde altius ad iusti-
B ciam pficit: vnde ad tēpus a iusticia ceci-
disse videbatur. Qua in re recte dicit̄: me-
lior est iniquitas viri: q̄ benefaciēs mulier: q̄a
nōnunq̄ etiam culpa fortiū: occasio virtu-
tis fit: ⁊ virtus ifirmorum occasio peccati.
Hoc igitur loco mulieris nomine: quid nisi
infirmitas designatur: cū dicitur. Homo na-
tus de muliere. Ac si aptius dicatur. Quid
in se habebit fortitudinis: q natus est ex in-
firmitate. Breui viuens tēpore: replet̄ mul-
tis miseriis. Ecce viri sancti vocibus pena
hominis breuiter est expssa: qz ⁊ angustatur
ad vitam: ⁊ dilatatur ad miseriam. Si eni
subtiliter cōsideretur oē qd hic agitur, pe-
na miserie est. Ipsi etenim corruptioni car-
nis seruire ad necessaria atq̄ cōcessa mise-
ria est: vt cōtra frigus vestimēta: contra fa-
mē alimenta: cōtra estum frigora requirant̄.
Qd multa cautela custodit̄ salus corporis
qd etiā custodita amittitur: amissa cū gra-
ui labore reparatur. ⁊ tñ reparata i dubio
semp est. Quid hoc aliud q̄ mortalis vite
C miseria est: Qd amamus amicos suspecti
ne offendi valeant: formidamus inimicos:
atq̄ securi de eis nō sumus vniq̄ quos for-
midamus: qz plerūq̄ inimicis sic cōfidēter
quasi amicis loquimur: ⁊ nōnūq̄ pura verba
proximorū ⁊ multum nos fortasse diligentiū
quasi vba suscipimus inimicor: ⁊ qui falli
nunq̄ vel fallere volum⁹: ex cautela nostra
grauius erram⁹: qd itaq̄ hoc nisi humane
vite miseria est. Qd amissa celesti patria re-
pulsus homo delectatur exilio: grauat̄ cu-
ris: ⁊ tamē cogitare dissimulat q̄ graue sit:
quia multa cogitantur: qz priuatus ē inter-
no lumine: ⁊ tñ in hac vita diu vult ppetuare
etatem suā: quid hoc aliud q̄ de pena nr̄a
nata miseria est. Sed quāuis diu hic stare
desideret: ipso tamē cursu mortalis vite im-

pellitur vt egrediatur: vir sanctus recte sub-
iungit. ¶ Qui quasi flos egreditur ⁊ cōter-
tur: ⁊ fugit velut vmbra: ⁊ nunq̄ in eodem
statu permanet. Ca. 17.

Quasi flos etenim egreditur
qz nitet in carne: sed cōter-
tur qz redigitur in putredi-
nem. Quid enim sunt nati
homines in mūdo: nisi quī- A
dam flores i campo: Ten-
damus oculos cordis i hac latitudine mū-
di psentis: ⁊ ecce quasi tot florib⁹: quot ho-
minibus plenus ē. Uita itaq̄ in carne: flos
in feno est. Unde bene p ps dicit̄. Homo si-
cut fenum dies eius. ⁊ sicut flos agri ita flo-
ret. Isaias quoq̄ ait. Omnis caro fenum:
⁊ ois gloria eius sicut flos agri. Homo ete- Ps. 102.
nim more floris pcedit ex occulto ⁊ subito Esa. 4.
apparet in publico: qui statim ex publico p
mortem retrahitur ad occultū. Carnis nos
viriditas ostēdit: sed ariditas, pulueris ab
aspectib⁹ retrahit. Quasi flos apparuim⁹
qui non eramus: quasi flos arescimus qui
temporaliter apparebamus. Et qz per mo-
menta homo quotidie cōpellitur ad mortē
recte adiungit. ¶ Et fugit velut vmbra: et
nunq̄ in eodem statu permanet. Sed cū
sol quoq̄ indesinēter cursum suum pagat: B
nunq̄ se in stabilitate figat: cur cursus vi-
te hominis vmbre potius q̄ soli comparat̄
nisi qz amisso amore conditoris: calorē cor-
dis perdidit ⁊ in solo iniquitatis sue frigore
remansit. Quia iuxta veritatis vocē. Abū- Mat. 24
dabit iniquitas ⁊ refrigescet charitas mul-
torum. Qui igitur in amore dei cordis ca-
lorem nō habet: nec tamen vitā quā diligit
tenet: sed velut vmbra fugit. Unde recte
quoq̄ de illo scriptū est: qz secutus est vm-
bram. Bene autem dicitur. Et nunq̄ in eo-
dem statu pmanet. Quia dum infantia ad
pueritiam: pueritia ad adolescentiā: adole-
scentia ad iuuentutē: iuuentus ad senectu-
tem: senectus transit ad mortem: in cursu vi-
te psentis ipsis suis augmentis ad detrimē-
ta impellitur: ⁊ inde semper deficit: vnde se
pficere in spacium vite credit. Fixū etenim
statum hic habere non possumus. Ubi trā-
situri venimus: atq̄ hoc ipm nostrū viuere
quotidie a vita transire est. Quem videlz
lapsum primus homo ante culpam habere
non potuit: qz tempora eo stante trāsiebāt.

B Sed postq̃ deliquit:in quodam quasi se lu
brico temporaliter posuit:⁊ q: cibum come
dit fetidum:status sui p̱iunus inuenit defe
ctum. Quã tamẽ mutabilitatẽ nõ solũ ex
terius: sed interius quoq̃ homo patitur.dũ
ad meliora opera exurgere conatur : mens
etenim mutabilitatis sue pondere ad aliud
semper impellitur q̃ est:⁊ nisi i statu suo ar
cta custodire disciplina teneatur: semper in
deteriora dilabitur. Que enim semp̱ stantẽ
deseruit: statum quem habere potuit ami
sit. Unde nunc cum ad meliora nititur:qua
si contra ictam fluminis conatur. Cum ab
intentione ascendẽdi resoluitur:sine labore
ad ima reducitur. Ca. 28.

D Quia enim i ascensu labor
est: in descensu ocium:in
traturos per angustã por
tam dñs ammonet dicẽs.
Luc.13. Contendite intrare p̱ an
gustam portam. Dicturꝰ
quippe anguste porte itroi
tum:p̱misit contendite:q: nisi mentis cõten
tio ferueat: vnda mundi non vincitur: per
quam anima semp̱ ad ima reuocat̃. Quia
igitur homo velut flos nascitur ⁊ conterit̃:
quia sicut vmbra fugit: atq̃ in statu suo nũ
quã permanet : quid in hac consideratione
subiungat audiamus. Sequitur. ((Et di
gnum ducis super huiuscemodi apire ocu
los tuos:⁊ adducere euz tecũ in iudiciũ.))
Considerauit quippe supius et oĩpotentis
dei potentiã: ⁊ infirmitatem suam deduxit
ante oculos; se ⁊ deum pensauit quis cum
quo ad iudicium veniat. Uidit hinc homi
nem:inde conditorem.idest puluerẽ ⁊ deuz:
⁊ recte ait. Et dignum ducis super huiusce
modi aperire oculos tuos. Oĩpotenti deo
oculos aperire est:iudicia exercere:quem fe
D riat videre. Nam quasi clausis oculis nõ
vult aspicere qđ nõ vult ferire. Unde mox de
ipso quoq̃ iudicio adiungit ⁊ adducere eũ
tecum in iudicium. Sed q: contemplatus ẽ
ad iudicium venientem deũ: rursum consi
derat infirmitatem suaz. Uidit q: mundus
per semetip̃m esse nõ possit: qui vt eẽ possit
de immundicia p̱cessit atq̃ subiũgit. ((Quis
potest facere mundum de immundo cõceptũ
semine? Nõne tu qui solus es?))Is qui per
se solus est mundus: mundare p̱reualet im
munda: homo enim incorruptibili carne vi
uens:habet temptationum immũdicias im
pressas in semetipso:q: nimiũ eas traxit ab
origine. Ipsa quippe p̱pter delectationem
carnis eius cõceptio immũdicia est. Unde et Ps.50.
ps. ait. Ecce enim in iniq̃tatibus p̱ceptus
sum: ⁊ in delictis pep̱it me mater mea:hinc
est ergo q plerũq̃ temptat̃ ⁊ nolens hinc ẽ
q immunda quedã in mente patit̃: q̃ iuis
ex iudicio reluctetur: q: cõceptus de immũ
dicia dũ ad mundiciã tendit hoc conatur
vincere qđ est. Quisqs autẽ occulte tẽpta
tionis motus atq̃ immundiciã cogitationis C
euicerit nequaq̃ sibi suam mundiciã tribu
at: q: de immũdo cõceptum semine nullus
facere mundũ põt:nisi is q mundus per se
metip̃m solus est. Qui ergo iam ad locum
mundicie mente p̱uenit: cõceptiõis sue viã
respiciat p̱ quã venit: atq̃ inde colligat:q:
ex sua v̾tute nõ habet mũdiciaz vincẽdi cui
de immũdicia factũ ẽ initiũ subsistẽdi. Po
test ꝗ̃o hoc in loco intelligi: q: beatus Job
incarnationẽ redemptoris intuitus: solum
vidit in mundo hominẽ de immundo semine
non esse conceptũ:qui sic in mundũ venit ex
v̾gine: vt nihil haberet de immũda conce
ptione. Neq̃ enim ex viro ⁊ femina:sed ex
sancto spiritu:⁊ Maria v̾gine p̱cessit. So
lus ergo in carne sua vere mundus extitit:
qui delectatione carnis tangi nõ potuit:q:
nec p̱ carnalem huc delectationem venit.

Sancti Gregorij. Liber.12. Ca. 1.

S iustorũ

est tanto sollicitius pre A
sentem vitam quam sic
fugitiua cogitare:quan
to studiosius. nouerint
celestis patrie bona eter
na perpendere. Ex his
enim,que manẽtia intus aspiciunt: foris fu
gam rez labentiũ subtilius attendũt. Unde
beatus Job duz de lapsu humani tẽporis
sniam p̱tulisset dicens:homo natus de mu
liere: breui viuens tẽpore:⁊ rursum: ⁊ fugit
velut vmbra: ⁊ nunq̃ in eodẽ statu perma
net:adhuc de breuitate eius vite adiungit.
((Breues dies hois sunt:numerus mensiuz
eius apud te ẽ.)) Hoc etenim apud nos ve
lut non esse considerat:qđ tanta velocitate

transcurrit. Quia vo apud omnipotentem
deum etiā labentis stāt: apud eū esse nume
rū nostroꝝ mensiū phibet: vel certe in die
bus breuitas tēporis: in mensibus vo qua
si multiplicata dierū spacia designant. No
bis ergo breuea dies sunt. Sed qꝫ vita no
stra post tenditur: apud deum numerus no
stroꝝ mensiū esse memoratur. Unde p Sa
Prou. 3 lomonē dicitur. Longitudo dierū in dexte
ra eius. Sequitur. (Constituisti terminos eius
B qui preteriri non poterunt.) Nulla que in
hoc mundo hominibus fiunt: absqꝫ oipotē
tis dei occulto consilio veniunt. Nā cūcta
deus secutura presciens: ante secula decre
uit qualiter per secula disponantur. Statu
tum qppe iam homini est: vel quantū hūc
mundi ꝓsperitas sequatur: vel quantū ad
uersitas feriat; ne electos eius aut imodera
ta ꝓsperitas eleuet: aut nimia aduersitas
grauet. Statutum quoqꝫ est: quantū in ipsa
4. Re. 20 vita mortali temporaliter viuat. Nam & si
annos quindecim Ezechie regi ad vitā addi
dit oipotens deus: eum eum mori permisit:
tunc eum presciuit esse moriturū. Qua i re
questio oritur: quō ei per pphetam dicat.
Dispone domui tue quia morieris tu & nō
uiues: cui cum mortis sententia dicta ē: pro
tinus ad eius lachrymas est vita addita.
C Sed per pphetam dn̄s dixit quo tempore
mori ipse merebatur: p largitatem vo mise
ricordie illo eū tempore ad mortē distulit
qd ante secula ipse presciuit. Nec ppheta
igitur fallax: quia tempus mortis innotuit:
quo vir ille mori merebatur: nec dn̄ica sta
tuta conuulsa sunt: quia vt ex largitate dei
anni vite crescerent: hoc quoqꝫ ante secu
la prefixum fuit: atqꝫ spaciū vite qd inopi
nate foris est additum sine augmento pre
scientie fuit intus statutum. Bene ergo di
citur.

Capitulum. 2.

A Constituisti terminos eius:
qui preteriri non poterunt.)
Qd tamen intelligi etiam
iuxta spiritum valet. Quia
nōnunqꝫ in virtutibus pfi
cere conamur: & quedā do
na percipimus: a quibusdā vero repulsi i imis
iacemus. Nemo enim est: qui tantū virtu
tis apprehendat: quantū desiderat: qꝫ oi
potens deus interiora discernens: ipsis spiri

tualibus ꝓfectibus modū ponit: vt ex hoc
homo qd apprehendere conatur & non va
let: in illis se non eleuet que valet. Unū ille
quoqꝫ egregius pdicator qui raptus ad ter
tium celum fuerat paradisi archana pene
trauerat: esse post reuelationē tranquillus
atqꝫ intemptatus non valebat. Sed qꝫ om
nipotens deus terminos cōstituit homini:
qui preteriri non poterunt: & eleuauit hunc
ad cognoscenda sublimia: & reduxit iterum
ad infirma toleranda: vt modi sui mēsuras
aspiciens dum securitatem comprehendere
conaretur & non posset: ne per elationem ex
tra se iret: per humilitatem cogeretur intra
suos semper terminos redire. Sequit. (Re
cede paululū ab eo vt quiescat donec opta D
ta veniat sicut mercēnarij dies eius. Hoc lo
co recede dicitur: vim flagelli āmoue. Quis
enim valet deo recedēte requiescere: cū so
lus ipse sit requies? Et a quo qsquis quan
to longior fuerit: fit tāto & inquietus. Ita
qꝫ sic recede ab eo dicitur vt intelligas feriē
do. Apte aūt subiungitur: donec optata ve
niat sicut mercēnarij dies eius. Mercēna
rius quāto longe ē a fine opis: tanto & a re
tributione mercedis. Ita vir quisqꝫ sanctus i
hac vita positus: dū longe se ab exitu vite
psentis conspicit: lōge se esse ab eternis gau
dijs gemit. Quid ē ergo dicere: recede pau
lulū ab eo vt quiescat: nisi iam flagella vi
te psentis subtrahe: & bona eterne quietis
ostende. Unde etiā de ipsa quiete additur:
donec optata veniat sicut mercēnarij dies
eius. Tūc nāqꝫ homini optata sicut merce E
narij dies venit: qn̄ eternā requiē pro recō
pensatione sui laboris acceperit. Quantū
vo ad psentis vite speciem spectat: adhuc
beatus Job humanū genus multis mise
rijs repletū: qꝫ sic despectum insinuat: quā
tūqꝫ ipsa insensibilia hinc preire videantur
narrat: cum dicit. Lignū habet spem: si pre
cisum fuerit: rursum virescit: & rami eius pul
lulant. Si senuerit radix eius in terra: & in
puluere mortuus fuerit: truncus illius ad
odorem aque germinabit: & faciet comā q̄si
cū primū plantatū est: homo vo cū mortu
us fuerit & nudatus atqꝫ consumptus: vbi
queso est? Sed qꝫ hoc iuxta lrām patet: de
bemus sensum ad interiora reducere: & q̄li
ter hec iuxta spiritum intelligi debeāt per
scrutari. In scriptura etenim sacra, ligni no

mine aliquā do crux: aliquando vir iustus:
aut etiam iniustus: aliquādo vero incarna-
ta dei sapientia figuratur. Crux etenim li-
gno signatur cum dicitur. Mittam⁹ lignū
in panem eius. Lignū quippe in panē mit
Iere. xi. tere est: dnico corpori crucē adhibere. Rur
sum ligni nomine vir iustus: aut etiam iniu
stus exprimitur: sicut per pphetam dicitur.
Ego dñs humiliaui lignū sublime: et exalta
Ezech. 17 ui lignum humile: quia iuxta eiusdem veri
tatis vocem. Ois qui se exaltat humiliabit
Mat. 23 et qui se humiliat exaltabitur. Salomō quo
qz ait. Si ceciderit lignū ad austrū: aut ad
Eccl. xi. aquilonē: in quocūqz loco ceciderit ibi erit.
In die etenim mortis sue: iustus ad austrū
cadit: peccator ad aquilonē: quia et iustus
per feruorem spiritus ad gaudia ducitur: et
peccator cū apostata angelo qui dixit. Se
Esa. 14. debo in monte testamenti in lateribus aq-
lonis: in frigido suo corde reprobatur. Rur
sum per lignum incarnatā dei sapientia fi-
guratur sicut de ea scriptum est. Lignum vi
te est his qui apprehenderint eā et sicut ipsa
ait. Si in viridi ligno hoc faciunt in ari-
do quid fiet? Hoc itaqz loco cum lignū pre
fertur homini: quid homo nisi carnalis qs-
qz accipitur. Et quid ligni nomine: nisi iusti
uniuscuiusqz vita signatur? Lignum etenī
Prou. 3. habet spem si precisum fuerit: rursum vi-
Luc. 23 rescit: qz cum in morte passionis pro veri-
tate iustus afficitur in eterne vite viridita-
te recuperatur. Et qui hic virebat per fidē:
illic virescit per spē. Et rami eius pullulāt:
quia plerūqz ex passione iusti fideles quiqz
ad amorem celestis patrie multiplicantur:
et viriditatem vite spiritualis accipiunt: dū
hic pro deo fortiter egisse gratulantur. Se-
quitur. ((Si senuerit in terris radix eius: et
puluere mortuus fuerit truncus illius: ad
odorem germinabit: et faciet comam quasi
E cum primū plantatū est.)) Quid radix iu-
sti nisi sancta predicatio: quia ab ipsa ori-
tur et in ipsa subsistit. Et quid terre vel pul
ueris nomine nisi peccator accipitur? Cui
voce conditoris dicitur. Terra es et in ter-
Gen. 3. ram ibis. Uel certe sicut habet nostra trāſ-
latio: puluis es: et in puluerem reuerteris.
Iusti igitur radix in terra senescit: et in pul
uere truncus emoritur: qz apud corda pra
uorum eius predicatio despecta: cunctisqz
viribus effetata creditur. Et in puluere trū

cus emoritur: quia inter manus persequen
tium corpus illius exanimatur. Iuxta sa- Sap. 3.
pientie etenim vocem visi sunt oculis insi-
pientium mori: et estimata est afflictio exi-
tus illorum. Sed iste cuius radix in terra
senuit: et in puluere truncus mortuus est:
ad odorem aque germinat: quia per affla-
tum sancti spiritus in electorum cordibus
exemplo sui operis germen virtutis facit.
Aque etenim appellatione nōnunquā san F
cti spirit⁹ irrigatio designari solet: sicut scri-
ptum est. Si quis sitit veniat ad me et bi-
bat. Qui autem biberit ex aqua quam ego Io. 7.
dabo ei: non sitiet in eternum. ((Et faciet
comam quasi cum primum plantatū est.))
Succiso trunco comam facere est: extincto
corporaliter iusto ipso sue passionis exem-
plo multorum corda suscitare: et ex fide re-
cta viriditatem veriditatis ostendere. Be-
ne autem dicitur: quasi cum primum plan-
tatum est. Omne quod hic a iustis agitur
secunda plantatio est: quia prima videlicet
plantatio non in opere iustorum: sed in pre
scientia conditoris est. Et quia cuncta que
agunt electi: sicut prius interius cōspiciun
tur atqz disponuntur: ita postmodum exte-
rius perficiuntur: bene dicitur: faciet co-
mam quasi cum primum plantatū ē. idest
viriditatem suam ostendit in effectu ope-
ris: quam prius habuit in prescientia con-
ditoris.

Capitulum. 4.

POtest etiam radix iusti ipsa
natura humanitatis intel-
ligi: ex qua subsistit. Que
videlicet radix senescit in
terra: cum natura carnis A
deficit in pulverem reda-
cta. Cuius in puluere truncus emoritur:
quia extinctum corpus a sua specie dissipa
tur. Sed ad odorem aque germinat: quia
per aduentum sancti spiritus resurget. Et
faciet comā quasi cum primū plantatū est:
quia ad illam speciē redit ad quā percipien
dam creatus fuerat si in paradiso positus
peccare noluisset. Quod fortasse etiam de
dño ipso scilicet bonorū omniū capite va-
let intelligi. Iuxta hoc naqz quod prediximus:
quia de semetipso ait: si in viridi ligno
hec faciunt: in arido quid fiet? Si enim se
lignum viride et nos lignum aridum dixit:

Qui a ipse in se vim diuinitatis habuit: nos vero qui puri homines sumus: lignum aridum appellamur. Habet ergo lignum spem si precisum fuerit: quia rursum virescit: quia et si occidi per passionem potuit: per resurrectionis gloriam rursus ad vite viriditatem venit: huius rami pullulant: quia resurrectione illius multiplicati longe lateque fideles creuerunt. Huius radix

A

in terra quasi senuit quia eius predicatio iudeorum perfidie quasi despecta fuit. Et in puluere truncus emortuus est: quia in corde persequentium quod perfidie sue vento leuabatur contemptibilis et despectus est habitus quia carne potuit occidi. Sed odorem aque germinabit: quia per virtutem dei extincta caro illius ad vitam rediit iuxta quod scriptum est:

Act. 2.

Quem deus suscitauit a mortuis. Quia enim deus trinitas est: extinctam carnem vnigeniti filii sancta trinitas: idem pater et idem filius et spiritussanctus resuscitauit. Et fecit comam quasi cum primum plantatum est: quia apostolorum debilitas que in morte illius et expauit et negauit: et negando aruit: per resurrectionis eius gloriam rursus ad fidem viruit. In cuius ligni comparatione: quid omnis homo nisi puluis est? Unde et subditur.

Capitulum. 5.

Homo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque consumptus vbi queso est? Nullus homo sine peccato est nisi ille qui in hunc mundum non venit ex peccato. Et quia omnes in culpa ligamur ipsa amissione iusticie morimur. Concessa prius in paradiso veste innocentie nudamur: interritu et carnis subsequente consumimur. Homo itaque peccator moritur in culpa: nudatur a iusticia: consumitur in pena: hanc nuditatem petentis filii tegere dignatus est pater: qui eo redeunte dixit: Cito proferte stolam primam. Prima quippe stola est vestis innocentie: quam homo bene conditus accepit: male a serpente persuasus perdidit. Contra hanc rursum nuditatem dicitur: Beatus qui vigilat: et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet. Vestimenta quippe custodimus: cum precepta innocentie seruamus in mente. vt cum nos iudicii culpa nudat: ad amissam redeuntes innocentiam penitentia operiat. Bene autem dicitur: Ubi queso est: quia peccator homo illic stare noluit: vbi conditus fuit: hic vero

B

Nullus homo sine peccato est nisi ille qui hunc mundum non venit ex peccato

Luc. 15

Apoc. 16

B

vbi cecidit diu esse prohibetur. Patriam volens perdidit: a peregrinatione vero sua quam diligit inuitus expellitur. Ubi ergo est qui in eius amore non est. Ubi verum esse est. Sequitur. Quomodo si recedant aque de mari et fluuius vacue factus arescat: sic homo cum dormierit non resurget. Mare mens hominis: et quasi fluctus maris sunt cogitationes mentis que aliquando per iram tumescunt: per gratiam tranquille fiunt: per odium cum amaritudine defluunt. Sed cum homo moritur aque maris recedunt: quia iuxta psalmiste vocem: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Et rursum de morien- Ps. 45.

te scriptum est: Amor quoque et odium simul peribunt. Arescit ergo fluuius vacue factus Eccl. 9.

quia subducta anima vacuum remanet corpus. Quasi enim alueus fluuius vacuus: ita est corpus exanime. Qua in re vigilan- C

ter intuendum est: quia vita presens videlicet quousque anima moratur in corpore: mari comparatur et fluuio. Aqua enim maris amara est: fluuius dulcis. Et quia hic viuentes modo quibusdam amaritudinibus afficimur: modo autem tranquilli dulcedine ac mites inuenimur. presentis vite decursus comparatione exprimitur maris et fluminis.

Capitulum. 6.

Sed his durum valde videtur esse quod subditur: Sic homo cum dormierit non A

resurget. Cur itaque laboramus: si in resurrectionis retributionem non tendimus? Quomodo autem dicitur non resurget. cum scriptum sit: Omnes quidem I. Cor. 15.

resurgemus: sed non omnes immutabimur. Et rursum: Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus: miserabiliores sumus omnibus hominibus: et per semetipsam veritas dicit: Omnes qui in monumentis sunt Jo. 5.

audient vocem eius: et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite. Sed subiuncta sententia indicat: que discretio in premissa lateat. Nam subditur. Donec atteratur celum non euigilabit: nec consurget de somno suo. Liquet enim quia non resurget sed donec atteratur celum: quia nisi mundi huius finis aduenerit: humanum genus somno mortis ad vitam non euigilabit. Non ergo quia omnino non resurgat: sed quia ante contritio-

B nem celi humanum genus minime resurgat
insinuat. Notandum quoque est: cur postque
superius hominem mortuum dixit: inferius non
mortuum sed dormientem nominat: cumque de
somno minime resurgere: donec celum atte
ratur narrat: nisi quod patenter datur in-
telligi: quia in comparatione ligni reuirentis
hominem mortuum peccatorem memorat a
vita scilicet iusticie extinctum. Ubi autem de
morte carnis loquitur: non hanc mortem sed
somnum maluit vocare: spem procul dubio re
surrectionis insinuans: quia sicut citius homo a
somno evigilat. ita per se ad conditoris nu-
tum a morte corporis resurgat. Uehementer
enim ab infirmis mentibus nomen mortis
pertimescitur: somni autem vocabulum non ti-
Thes. 4. metur. Unde et Paulus discipulos amo-
net dicens: Nolumus autem ignorare vos fra
tres de dormientibus: ut non contristemi-
ni sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim
credimus quod Jesus mortuus est et resurrexit:
ita et deus eos qui dormierunt per Jesum ad
C ducet cum eo. Quid est quod predicator egregi
us mortem domini mortem vocat: mortem seruorum
domini non mortem sed somnum nominat: nisi quia in-
firma corda audientium respiciens medica
mentum predicationis sue mira arte componit:
et illum quem iam resurrexisse nouerat: eius
mortem insinuare non dubitat: eos vero qui nec-
dum resurrexerant ut spem resurrectionis in-
sinuet non mortuos sed dormientes vocat.
Non enim verebatur dicere mortuum quem su
ditores iam resurrexisse cognouerant: querebat
dicere mortuos quos resurgere vix cre
debant. Beatus igitur Job quia carne mortu-
os ad vitam rursus evigilare non dubitat:
eos dormientes potius quam mortuos appel
lat. Sequitur. Ca. 7.

A Quis mihi tribuat ut in in-
ferno protegas me? Quia ante
aduentum mediatoris dei
et hominis: omnis homo quamuis
munde probateque vite fue-
rit ad inferni claustra descen
dit: dubium non est: Quoniam homo qui per se cecidit
per se ad paradisi regnum redire non potuit: ni
si veniret ille qui sue incarnationis mysterio
eiusdem nobis paradisi iter aperiret. Unde et
Gen. 3. post culpam primi hominis ad paradisi aditum rom
phea flammea posita esse memoratur: que et versa
tilis dicitur: pro eo quod quandoque veniret tempus ut

etiam remoueri potuisset. Nec tamen ita iusto-
rum animas ad infernum dicimus descen- B
disse: ut in locis penalibus tenerentur. sed esse
superiora inferni loca: esse alia inferiora cre-
denda sunt: ut et in superioribus iusti requie-
scerent: et in inferioribus iniusti cruciarentur.
Unde et per psalmistam propter preuenientem se dei
gratiam dicitur: Eripuisti animam meam ex infer- Psal. 85.
no inferiori. Beatus igitur Job ante media
toris aduentum ad infernum se descendere
sciens: conditoris sui illic protectionem postu-
lat: ut a locis penalibus alienus existat: ubi
dum ad requiem ducitur: suppliciis abscondi-
tur. Unde subiungit. (Et abscondas me do
nec pertranseat furor tuus.) Furor etenim
omnipotentis dei in hoc quotidie vim sue
districtionis peragit: quod viuentes indigne di
gnis suppliciis demergit. Qui furor nunc ergo
dem transit: sed in fine pertransit: et quia modo
agitur: sed in mundi termino consumitur. Qui
tamen iste furor quantum ad electorum animas per
redemptoris nostri aduentum pertransit: quia
eas ab inferi claustris ad paradisi gaudia
mediator dei et hominum dum ipse illuc pie
descenderet reduxit. Inter hec vero sciendum
est quod furoris nomen diuinitati non congruit:
quia naturam dei simplicem perturbatio nul
la confundit. Unde ei dicitur: Tu autem dominator
virtutis cum tranquillitate iudicas: et cum ma
gna reuerentia disponis nos. Sed quia iusto
rum anime per mediatoris aduentum erant quandoque
ab inferi locis quamuis non penalibus liberande
hoc quoque iustus vir prouidet et petendo sub-
iungit. Ca. 8.

Et constitues mihi tempus in
quo recorderis mei.) Ut
ubi venit plenitudo temporis
misit deus filium suum factum
ex muliere: factum sub lege A
ut eos qui sub lege erant re-
dimeret: hanc itaque redem
ptionem vir domini prosciens in qua erant multi etiam
ex gentilitate liberandi sicut ipse sit: Licet
hec celes in corde tuo: tamen scio quia vniuer-
sorum memineris. Apud omnipotentem deum tem-
pus sibi constitui sue recordationis petit. Hinc
est enim quod in euangelio dominus dicit: Et ego si
exaltatus fuero a terra: omnia traham ad me Jo. 12.
ipsum: omnia videlicet electa. Non enim ab in
ferno rediens dominus electos simul et re-
probos traxit: sed illa exinde omnia iustu-

lit que sibi inhesit se presciuit. Unde etiam p
Osee.13 Osee ppheram dicit: Ero mors tua o mors
ero morsus tuus inferne. Quod enim occi
B dimus agimus ut penitus nõ sit. Ex eo. n.
quod mordemus partem abstrahim⁹: par
tẽ vero relinquimus. Quia ergo in electis suis
funditus domin⁹ occidit mortem: mors mor
tua extitit. Quia vero ex inferno partẽ ab
stulit: partem reliqt: non occidit funditus:
sed momordit infernũ. Dicit ergo ero mors
tua o mors. i. in electis meis te fundit⁹ peri
mo. Ero morsus tuus inferne quia subla
tis eis te ex parte transfigo. Sciens igitur
Beatus Job hunc aduentum ad inferos re
demptoris nostri petat quod futurum pre
uidit et dicat: et constituas mihi tẽpus i quo
recorderis mei. Sequitur. ((Putasne mortu
us homo rursum viuat?)) Solent iusti viri
in eo quod ipsi certum ac solidum sentiũt
quasi ex dubietate aliqd pferre. Ut ifirmo
rum in se verba transferant sed rursum per
C fortem sententiam infirmanti dubitandi oi
modo contradicant: quatenus per hoc qd
dubie pferre cernũtur ifirmis aliquatenus
condescendant: et per hoc q certam sententi
am proferãt: infirmorũ mentes dubias ad
soliditatem trahant. Quod nimirum dum
faciunt. exẽplum nostri capitis sequuntur.
Passioni quippe dñs ppinquans: infirman
Mat. 26. tium in se vocẽ sumpsit dicens: Pater mi
si possibile ẽ transeat a me calix iste: eorũq
timorem ut abstraheret suscepit: et rursus p
obedientiam videlicet fortitudinis ostendens
D ait: Uerũtamen nõ sicut ego volo: sed sicut
tu: ut cũ hoc iminet quod fieri nolum⁹: sic
per infirmitatẽ petamus ut non fiat: qua
tenus per fortitudinẽ pati simus ut volun
tas conditoris nostri etia contra voluntatem
nostram fiat. Hoc igitur exẽplo nõnunqz a
fortibus infirmitatis verba suscipienda sunt
ut per eorũ post predicamenta fortia infir
morum corda grauius roborentur. Unde
beatus Job cũ quasi dubitantis verba ptu
lit dicens: Putasne mortuus hõ rursum vi
uet? Illico sniam sue certitudinis adiũxit qua
ait. Ca. 9.
A Cunctis diebus qb⁹ nũc mi
lito: expecto donec veniat
imutatio mea.)) Qui itaqz
mutatiõem suá tãto deside
rio expectat: quá sit de re

surrectiõe certus isinuat: et cursum vite pñ
tis quãtum despiciat inotescit: q hũc militiá
appellat. Per militiam quippe semp ad finem
tenditur et quotidie conclusiõis termin⁹ expe
ctat. Cursum itaqz vite huius despicit et sta
tum soliditatis reqrit: q per hoc qd muta
biliter militat ad imutatiõem suá peruenire
festinat. Iusto quippe in hac vita ipsa sarci
na sue corruptiõis onerosa est: q vigilie de
fatigant somnus queritur ut vigiliarum la
bor atqz anxietas temperetur. Sed nõnunqz
ẽt somn⁹ occidit: fames corpus atterit: atqz
ut ei⁹ necessitas repellat cibi requirũt: sed se
pe et cibi grauãt: q ad repellendũ debilita
tis grauamẽ quesiti fuerãt: Grauis itaqz
ẽ sarcina corruptiõis: que nisi ita grauis eẽt
Paulus nequaqz diceret: Uanitati creatu Ro. 8.
ra subiecta ẽ non volens: sed ppter eum qui
subiecit eã in spe: qr et ipsa creatura libera
bitur a seruitute corruptiõis in libertatem B
glorie filiorũ dei. Scimus. n. q oĩs creatura
ingemiscit et pturit usqz adhuc. Sanct⁹ er
go vir in corruptiõis statum desiderãs dicat:
Cũctis diebus qbus nũc milito expecto do
nec veniat imutatio mea. In qua imuta
tione qd agatur adiũgit. ((Uocabis me: et
ego rñdebo tibi.)) Respondere cuilibet di
cimur: cũ eius factis congrua admicẽ ope
ra reddimus. In illa igitur cõmutatiõe vo
cat dñs et rñdet homo: qr ante icorrupti cla
ritatẽ incorruptus hõ ostenditur post cor
ruptionẽ. Nunc eteni quousqz subditi cor
ruptiõi sumus auctori nostro mime respon
demus: qr dum corruptio ab icorruptiõe lõ
ge ẽ: similitudo apta nostre rñsionis non ẽ.
De illa vero imutatiõe scriptum est: Cum ap 1. Jo. 3.
paruerit similes ei erimus: qm̃ videbim⁹ eũ
sicuti ẽ. Tunc ergo vocati deo veraciter re
spondemus: qñ ad summe icorruptiõis cel
sum icorruptibiles surgimus.

Capitulum. x.

ET qr hoc pcipere creatura
ex semetipsa nõ valet: sed so
lius oĩpotẽtis dei dono agi
tur ut ad tantá icorruptio A
nis gloriá pmutemur: recte
subiungit ((Operi manuum
tuarũ porriges dexterá tuá.)) Ac si apte di
cat: Idcirco creatura corruptibilis psistere

ad incorruptionē pōt: q2 tua pītīa manu erigitur: ⁊ tui respectus grā vt psistat tenet. Humana nāq3 creatura eo ipso q creatura est: i semetipsa habet sub se defluere: sed a cditore suo homo accepit: vt ⁊ sup se ɔtēplatione rapiat: ⁊ i semetipso in icorruptione teneatur. Creatura ergo ne sub se defluat sed i corruptione persistat ad icōmuta-
B bilitatis statum auctoris sui dextera leuat. Potest quoq3 dextere nomine fili⁹ designari: q2 oia per ipsu3 facta sunt. O peri igitur manuū suaru3 porrexit oipotens de⁹ dexteram suā: q2 vt abiectū atq3 in ifimis iacēs ad summa erigeret genus humanū: incarnatū ad hoc vnigenitū misit. Ex cui⁹ nobis icarnatōe datū est: vt q ex voluntate ppria in corruptōe cecidimus: vocati nos do quādoq3 ad icorruptionis gloriam rēdere valeamus. Qua in re largitatem diuine misericordie pensare qs valeat: quod ad tantam perducit gloriam hoīem post culpam. Pēsat deus mala que facimus: ⁊ tamē p benignitatis sue grām ea misericorditer relaxat Unde ⁊ subditur: ((Tu qdē gressus meos dinumerasti: s3 parce peccat meis.)) Gressus deus dinumerat: cu3 singula queq3 nra
C opa ppter retributōem signat. Quid enim in gressib⁹. nisi vnaqueq3 nra actio dsignatur? O ipotens itaq3 de⁹ ⁊ gressus dinumerat: ⁊ pctis parcit: q2 ⁊ subtiliter acta nra ɔsiderat: ⁊ tñ hec penitentib⁹ misericorditer relaxat. Qui ⁊ duritiaz i peccantib⁹ ɔspicit: s3 tñ hanc ɔueniēte grā ad pnia3 emollit. Culpas ergo dinumerat: cū nosipsos ad singula que fecim⁹ defiendo ɔuertit. Quas misericorditer relaxat: q2 eas dū nos punim⁹ ipse nequaq3 i extremo examine iudicat: Paulo attestāte q ait: Si nosmetipsos diiudicaremus: nō vtiq3 iudicaremur. Unde adhuc subditur.

Capitulum. xi.

S Ignasti quasi i sacculo delicta meā sed curasti inigratē meā.)) Signa-
A tur quasi i sacculo delicta nra: q2 hoc qd nos exterius agim⁹ nisi penitentia interueniente diluamus: i secreto iudicioꝝ dei sub quadam occultatōe seruatr: vt quādoq3 ēt de sigillo secreti exeat ad publicum iudiciū Unde ēt per Moysen dr: Nōne hec congregata sunt apud me: ⁊ si- Deut. 32.
gnata i thesauris meis: In die vltōis reddam illis. Cum ḡo pro malis que fecim⁹ disciplinae flagello atterimur: ⁊ hec per pnia3 defiem⁹. Inigtatem nostrā sigt ⁊ curat ga nec multa h deserit: nec in iudicio puniēda reseruat. Signat igitur delicta: q2 ea h subtiliter attēdit vt feriat: curat ḡo q2 hec p flagellū funditus relaxat. Unde inigtatē quoq3 illius persecutoris sui quem in terra
pstrauerat signando curauit: cū de illo ad Act 9
ananiam dixit: Uas electōis mihi ē iste: vt portet nomē meū corā gentibus ⁊ regib⁹ ⁊ filijs israel. Ego. n. ostendā illi: q̄nta eū oporteat pati p nomine meo. Cui eniz adhuc p trāsactis excessib⁹ venturas passiones mi-
natur: pfecto hoc quod deliquerat in cor- B
de signatū tenebat. Sed pculdubio delicta ei⁹ signando curauerat: quem vas electōis vocabat. Uel certe peccata nostra signanē in sacculo. cū mala que fecim⁹ solicito semper corde pensamus. Quid nāq3 ē cor hominis nisi sacculus dei? Ubi dum studiose conspicimus per quanta deliqmus: peccata nostra quasi in dei sacculo signata por-
tamus. An non peccatum suum Dauid si- Ps. 50.
gnatum tenebat in sacculo q dicebat: Inigtatem meam ego agnosco: ⁊ delictū meū corā me est semper. Et q2 culpas quas nos intuendo ⁊ penitendo cognoscimus: pi⁹ nobis cōditor relaxat. recte post signata i sacculo delicta subiungitur: Sed curasti inigtatem meam. Ac si aperte dicat: Que modo signas vt penitendo videam: agis procuLdubio ne in retributione videantur. Sequitur. ((Mons cadens defluit: ⁊ saxum transfertur de loco suo. Lapides excauant aque ⁊ alluuione terra consumitur: ⁊ homines ergo similiter perdes.)) Hoc crebro agitur vt cadentibus rupibus saxum ad loca alia transferatur: vt aque lapides excauent: ⁊ paulatim terra alluuionibus consumatur. Sed magna nobis intentiōe discutiendum est quod infertur. Et hoīes ergo pdes similiter. Quid enim hoc q cadēti mōti: ⁊ saxo translato: q ex cauato lapidi: ⁊ p alluuionem terre ɔsumpte pditio humana compatur: nisi hoc quod patenter datur i-
telligi. q2 duo sunt genera tētationū. Unū C
q in mente etiam iusti hois per repētinum

euentum agitur: quatenus si subito tempte tur: vt hunc inopinato percussu concutiat ꝛ psternat: casum ꝗ suũ non nisi postq̃ ceci derit videat: aliud ꝓ quod paulatim ve nit in mente ꝛ resistentez animũ lenib⁹ sug gestiõibus inficit: ꝛ oẽs in eo vires iusticie nõ nimietate sua: sed assiduitate consumit. Quia ergo alia est tẽtatio que iustos plerũ q̃ subita inuasione prosternit: dicat̃ mons cadens defluit: ꝛ saxũ transfertur de loco suo. i. mens sancta cuius locus iusticia fue rat in pulsu subito transfertur ad culpam. Rursum q₂ alia est tẽtatio: que se cordi ho minis leniter infundit: oẽmq̃ duriciã forti tudinis corrũpit atq̃ consumit: dicatur: la pides excauant aque: q₂ videlꝫ duritiã mẽ tis absorbent assidua ꝛ mollia blandimen ta libidinis: ꝛ lentum atq̃ subtile vitiũ cor rupit durũ ꝛ forte propositũ mentis. Unde subditur. Ca: 12.

ET alluuione paulatim ter ra ɔsumitur. Sicut enĩ in
B fluente aqua paulatim cõ sumit̃ terra: sic leniter surri piente vicio mens etiã for tis absorbetur. Unde bene subiũgitur. ❡ Et homines ergo similiter ꝑ des. i. q₂ cum tẽtationem iusto iudicio eius menti q̃ stare in alto cernitur repẽte domi nari permittis cadere: ac defluere montem facis: ꝛ cũ voluntas ad vicium cõmutatur quasi ad locũ alium transfertur saxũ. Cum ꝓ tẽtationem lentã atq̃ subtilem sꝫ tñ as siduam: eorũ q̃ fortes eẽ credũtur preualere mẽtibus finis: quasi lapides excauãt aque: ꝛ alluuione paulatim terra ɔsumitur: q₂ ni mirum suggestione leni subacta mentis du ricia mollitur. Uideamus Dauid ille quã tum mons altus fuerit: q̃ tãta dei mysteria
2.Re.xi ꝓphetico spũ valuit contemplari: sed aspi ciamus q̃ subito casu defluxit. Qui duꝫ in solario perambulans: alienam coniugẽ cõ cupiuit: abstulit: eiusq̃ virum cuꝫ dãno sui exercitus interemit: repentino casu non ce cidit: cũ mens illa mysterijs celestib⁹ ɔsue ta inopinatu tentatione deuicta est: tã que
B imanissime turpitudini subacta: Saxũ ita q̃ de loco suo translatum ẽ: cum prophete animus a ꝓphetie mysterijs excisus ad co gitandas turpitudines venit. Uideam⁹ eti am qualiter lapides excauant aque: ꝛ allu uione paulatim terra cõsumitur. Salomon Re.xi.
quippe imoderato vsu atq̃ assiduitate mulie rum ad hoc vsq̃ perductus ẽ: vt tẽplũ ido lis fabricaret: ꝛ q̃ prius deo tẽplum ɔstru xerat: assiduitate libidinis etiã perfidie sub stratus idolis construere tẽplum nõ timuit. Sicq̃ factũ est: vt ab assidua carnis petu lantia vsq̃ ad mentis perfidiam ꝑueniret. Quid itaq̃ aliud q̃ aque excauarũt lapi dem ꝛ alluuione paulatim terra ɔsumpta est. Quia surripiente paulisꝑ infusione pec cati: terra cordis illius ad ɔsumptiõem de fluxit. Cõsideret ergo beatus Job vtrasq̃ C
tẽtationes: vel subitam ꝛ imensam: vel len tam atq̃ longiorem: cõsideret casus homi num: ꝛ ex his que exterius accidunt rapiat interius contẽplationem dicens. ❡ Mõs cadens defluit: ꝛ saxum transfertur de lo co suo. ❡ Lapides excauãt aque: ꝛ alluuio ne paulatim terra consumitur: ꝛ hoĩes er go similiter ꝑdes. i. sicut hec insensibilia mo do subito corruunt: modo paulisper infusa aquarum mollicie consumũtur: ita etiã eũ quem rõnabilem condidisti: vel subita ten tatione deijcis: vel longa ac lenta consumi permittis. Atq̃ mox eandeꝫ rõnabilẽ crea turam verbis sequentibus explicat dicẽs: ❡ Roborasti eum paululum: vt iperpetuũ transiret. ❡ Paululũ roboratus ẽ homo: q₂ hic viuendi vires ad modicum accepit vt i perpetuũ transeat: vbi eius vitam ter minus nõ ɔcludat. Sꝫ i hac breuitate vbi roboratus ẽ colligit vnde i perpetuitate in ueniat. vel vt semꝑ gaudeat: vel vt suscepta supplicia nõ euadat. Qui pro eo q̃ paulu lum roboratus ẽ vt i perpetuum transeat: apte mox subditur: ❡ Immutabis faciem eius ꝛ emittes eum. ❡ Facies hoĩs immutat̃ cũ eius spẽs morte atteritur. Emittitur ve ro q₂ ab his que volens renuit: transire ad eterna cogitur nolẽs: dũq̃ ad illa ꝑducit̃: hec q̃ diu cogitata tenuit qualiter sese ha bitura sint relicta nescit. Unde ꝛ additur.

Capitulum. 13.

SIue nobiles fuerint filij ei⁹ A
siue ignobiles nõ itelliget. Si cut enim hi q̃ adhuc viuẽtes sunt mortuorũ anime quo lo co habeantur ignorant: ita mortui vitam in carne viuentium post eos qualiter disponatur nesciũt q₂ ꝛ vita spũs

lõge est a vita carnis: et sicut corporea atq; incorporea diuersa sunt genere: ita etiã distincta cognitione. Quod tamen de animabus sanctis sentiendum nõ est: quia que intus oĩpotẽtis dei claritatẽ vidẽt: nullo modo credendũ est: quia foris sit aliquid qđ ignorent. Sed carnales quiq; qui amorem precipuũ filijs impendunt: hoc eos beatus Job nescire postmodũ asserit: qđ hic vehementer amauerãt: vt siue nobiles siue sint ignobiles filij nesciant: quoꝝ eos semp cura fatigabat. Qđ tamen si intelligi spiritualiter debet: non incongrue filioꝝ noĩe opera
B designantur: sicut de muliere paulus dicit.
1.Thi.2. Quia salua erit per filioꝝ generationem. Neq; enim mulier que continentie studens nequaq; filios generat salua non erit: sed p generationẽ filioꝝ saluari dicitur: quia p effectũ bonorũ opeꝝ ꝑpetue saluti sociat. Nobiles ergo sunt filij: recta opera: ignobiles aũt facta ꝑuersa. Et sepe homo agere quelibet bona intentione nititur: sed tamẽ pro multis que surripiunt eius acta apud oĩpotentem deũ qualiter habeant incertuz est. Siue itaq; nobiles fuerint filij eius siue ignobiles non intelliget: quia subtili examine discussa vtrũ approbentur eius opa an reprobent ignorat. Et hic ergo homo i dolore laboris est positus: et illuc ducit i timore suspitionis. Unde adhuc de ipso presentis vite labore subiungitur. ((At tamen caro eius dum viuit dolebit: et anima eius su-
C
1.Cor.7. per semetipso lugebit.)) De cõiugib⁹ paulus dicit: tribulationem tamẽ carnis habebunt huiusmodi: sed tribulationem carnis hic pati possunt: etiam iam qui spiritualiter viuunt. Cur ergo inesse coniugibus carnis tribulatio quasi spiritualiter dicitur ꝗ etiã a vita spiritualiũ longe non ẽ: nisi qꝛ hi frequenter maiores tribulationes ex carne suscipiunt: qui carnis voluptatibus delectantur. Bene autẽ dicitur: et anima eius sup semetipso lugebit: quia quisquis in se gaudere appetit eo ipso iam in luctu est: quo a vera leticia recessit. Uera quippe leticia mentis creator est. Dignũ itaq; est vt in se semper homo merores inueniat: qui derelicto creatore in se gaudium querebat. Sequitur.

Capitulum. 14.

Espõdens Job ca.15.
autem Eliphas themanites dixit. ((Nũqd sapiens respõdebit quasi in ventum loquens: et implebit ardore stomachum suũ.)) Crebro iaz A
diximus beatum Job typum sancte vniuersalis ecclesie: amicos vero illius hereticoꝝ speciez tenere. Qui quasi ex defensione dñi occasionem stulte locutionis inueniũt: et cõtumeliosa cõtra bonos verba iaculantur. Quibus cuncta que a fidelibus sentiunt quasi in uentum prolata displicent. Unde nunc dicit. Nunqd sapiens respõdebit ꝗsi in uentũ loquens. Nec bonorũ verba dicta rõnis: sed stimulos furoris existimant. Unde et subditur: et implebit ardore stomachũ suum. Quia ea etiam que se sciunt cõtumeliose dicere: student semper vt dictum ẽ ex dñi defensione palliare. Unde Eliphas subdit. ((Arguis verbis eum qui nõ est equalis tibi: et loqueris qđ tibi non expedit.)) Nullũ vero existimant timorẽ dñi habere: nisi eum quem potuerint ad sue cõfessionis stulticiã trahere. Unde adiungit. ((Quantũ in te ẽ euacuasti timorem: et tulisti preces corã do-
B mino.)) Tulisti dicitur abstulisti: ac si aperte dicat. De tua iusticia ꝓsumẽs: creatoris tui gratiam despicis deprecari. Cum enim verã mala heretici contra bonos non inueniunt: fingunt que redarguant vt iusti esse videantur: et fit plerũq; vt ad aperta contumeliarum verba ꝑueniãt. Unde adhuc subditur. ((Docuit enim iniqtas tua os tuum: et imitaris linguam blasphemantiũ.)) Iniquitas os docet: quãdo ex mala v ta cõcipitur quod peius dicatur. Quia aũt beatus Job tanto in ore liber fuerat: quanto iustus in ope: ab amicis suis hereticorũ typũ tenentibus et de iniqua vita: et de audacia ore reprehenditur vt dicatur. Docuit enim iniqtas tua os tuũ. Ac si apte ei diceretur. Qđ ꝑuerse loqueris: ex ꝑuersiore didicisti vita. Sepe vero heretici dum quasi venerantur deum eius mysterijs contradicunt: et humilitatem putant si veritatem denegãt. Sunt
C nãq; nõnulli qui deo se iniuriã irrogare existimant: si eum verã carnem assumpsisse fa-

f

teantur: aut si hūc veraciter pro nobis car-
ne mori potuisse crediderunt. Cū p deo qua
si plus honoris conātur tribuere: coguntur
laudes veras bonitatis illi⁹ negare. Quid
enim ei est in charitatis sue laude potētius
q̄ vt illa sibi p nobis digna ad susceptionē
faceret: que ei videntur indigna. Sācta au
tem ecclesia veram carnē veram mortem il
lius confitet: sed hec dicens ab hereticis ir
rogare deo cōtumeliā creditur. Unde nūc
dicit: ꝛ imitaris linguā blasphemantium.
Cui si qd in hoc mūdo aduersitatis euene
rit: hoc ei contingere ex hac iniuria sue con
fessionis dicunt. Unde adhuc subdit. ⸿ Cō
dēnabit te os tuū ꝛ nō ego: ꝛ labia tua re-
spōdebunt tibi. ⸿ Quia enim ex errore con
fessionis existimant mala aduersitatis erū-
pere labia sua ei asserunt rñdere: vt culpa
eloquij sit cā flagelli. Ca. 15.

A Liquādo vo eis cōprimere
quasi reticeāntes volunt.
Unde Eliphas beatū Job
rephendere quasi errāde
conatur dicens. ⸿ Nunqd
primus homo tu natus es:
ꝛ ante colles formatus? Nunquid consiliuz
dei audisti: ꝛ inferior te erit eius sapiētia? ⸿
Ac si vbis apertioribus dicat: qui de eterno
loqueris: pensa quis tēporalis es. Quia de
eius sapientia disputas: pensa quia ei⁹ cō-
siliū ignoras. Sed qꝛ ad hoc heretici verba
dñice defensionis assumunt: vt docti eē vi
deantur: ꝛ dū diuinā gloriaz defendere vi-
dentur suam sciam hominib⁹ innotescant.
ipsa hec Eliphas subiuncta verba testant
qui loq quidē de sapientia dei cepit sed sta-
tim ad suaz elationē cecidit dicēs. ⸿ Quid
nosti qđ ignoremus: quid intelligis qđ ne-
sciam⁹? ⸿ Que videlz dicta patenter osten-
dunt: ex qua mentis elatione pdeat: qcqd
quasi ad dñicam defensionē sonat. Seqtur.
B ⸿ Et senes ꝛ antiq sunt in nobis multo ve-
tustiores q̄ patres tui. ⸿ Quia oēs hereti-
ci a sancta vniuersali ecclesia sunt egressi: te
statur Joānes q ait. Ex nobis pdierunt: sz
1. Jo. 2. non erant ex nobis. Sed vt ea que asserūt
cōmendare stultis mentibus hominū quasi
de antiqtate possint: antiquos patres se ha
bere testantur atqz ipsos doctores ecclesie
sue pfessionis magistros dicūt. Cūqz p̄sen-
tes pdicatores despiciunt de antiquoꝝ pa-
trum magisterio falsa p̄sumptione gloriāt-
tur. vt ea que ipsi dicūt etiā antiquos pfes-
tenuisse fateant: quatenus hoc qđ rectitu-
dine astruere non valent: quasi ex illoꝝ au-
ctoritate cōfirment. Quia vo scriptum est.
Quē diligit dñs castigat: flagellat autem Heb. 12.
oēm filiū quem recipit: sepe sancta ecclesia
multis in hac vita aduersitatibus laborat:
ꝛ reproboꝝ vita tanto sine flagello dimitti
tur: quāto ad nulla p̄mia seruatur. Sed af- C
flictiones sancte ecclesie vidētes heretici eā
despiciunt: ꝛ tot illam flagellis atteri ex pra
ue pfessionis merito suspicantur. Unā ad-
huc subditur. ⸿ Nunqd grāde est: vt cōso-
letur te deus. ⸿ Sed verba tua praua hoc
phibent. Ac si ei patenter dicat. Si profes-
sionem fidei corrigeres: iam dudū consola-
tionē a flagellis habere potuisses. Seqtur.
⸿ Quid te eleuat cor tuū: quasi magna co
gitans attonitos habes oculos? ⸿ Sepe iu
storū mens ita ad altiora contēplanda su-
spēditur: vt exterius coꝝ facies obstupuisse
videantur. Sed qꝛ hanc contēplationis vim
in occulto agere heretici ignorant: hoc a iu-
stis ꝛ recta sapientibus fieri magis per hy-
pocrisim q̄ per veritatē putāt quia hoc qđ
ipsi habere nequeunt inesse veraciter alijs
non suspicantur. Sequitur.

Capitulum. 16.

Q Uid tumet cōtra deū spiri-
tus tuus: vt pferas de ore A
tuo huiuscemodi smōes? ⸿
Plerūqz iusti aliqbus ne-
cessitatibus afflicti sua ope
ra cogunt fateri: qđ beat⁹
Job fecerat quē post iusticiā flagella depri
mebant. Sed cū eorum dicta iniusti audi-
unt: h per elationē potius q̄ veritatē existi
mant plata. Ex suis enim cordibus vba iu
storū pensant ꝛ dici humiliter posse vba bo-
na non estimāt. Sicut enim grauis culpa ē
sibi hoc hominem arrogare qđ non est: sic
plerūqz culpa nulla est: si humiliter bonum
dicat qđ est. Unā sepe contingit vt iusti ꝛ in
iusti habeant verba similia: sed tamē semp
coꝝ longe est dissimile ꝛ ex qbus dictis dñs
ab iniustis offenditur: in eisdem quoqz a iu
stis placatur. Nam phariseus ingressus tē-
plum dicebat. Jeiuno bis in sabbato: deci- Luc. 18.
mas do oium que possideo: sed iustificatus B
magis publican⁹ q̄ ille exijt. Ezechias qqz

rex cũ molestia corporis afflictus, ad extre-
mitatẽ puenisset vite: in oratiõe cõpunctus
Esa. 38 dixit. Obsecro dñe memento quęso q̃ mo-
do ambulauerim corã te in veritate ꝛ i cor-
de pfecto. Nec tamẽ dñs hanc cõfessionem
pfectionis eius despexit aut renuit: quem
mox in suis precibus exaudiuit. Ecce pha-
riseus se iustificauit in ope. Ezechias iustũ
se esse asserit etiã in cogitatione: atq̃ vñ il
le offendit: inde iste dñm placauit. Cur ita-
q̃ hoc: nisi q2 omnipotens deus singulorũ
verba a cogitationib9 pensat: ꝛ in eius au-
ribus superba non sunt que humili corde
pferuntur. Unde beatus Job cũ sua opa
C ptulit contra deũ nullo modo tumuit quia
ea que veraciter fecerat humiliter dixit. Sꝫ
solent heretici errorũ suoꝝ dictis vera aliq̃
pmiscere. Et amici btĩ Job quãuis i repre
hensione eius oĩmodo fallant: possunt ta-
men ꝛ quedã vera dicere: que et illius affi
i. Cor. 3. dnitate didicerant. Quoꝝ dicta si oĩa refu-
tanda essent: Eliphas sniam Paulus apo
stolus minime ptulisset dicens. Apprehen-
dit sapientes in astutia eorũ. Quia igitur ꝛ
ea que recta dicunt contra beatum Job re
cte non dicũt: nos in eorũ dictis ꝛ caleem9
vitiũ indiscretionis: ꝛ discutiamus vires re
ctitudinis. Seqtur. ¶ Quid est homo: vt im
maculatus sit? ¶ Eo enim ipso quo dicitur
homo. terrenus exprimitur ꝛ infirmus: ho-
mo enĩ ab humo appellatus est. Et quõ eẽ
valet sine macula: qui sponte sua ad ifirmi
tatẽ cõcedit factus de terra. Ubi ꝛ addit.
Et vt iustus appareat natus de muliere.
Prima qppe viro iniusticiam mulier ppi-
nauit in paradiso. Quõ ergo iustus appare
bit qui de illa natus est: que iniusticie propi
natrix extitit? Seqtur. Ca. 17.
Ecce, inter sanctos eius ne
A mo immutabilis; et celi non
sunt mũdi in cõspectu eius
Hoc celoꝝ nomine repetit
qs sanctoꝝ prius appella-
tione signauit. Nã de eisdẽ
Ps. 18. sanctis scriptum ẽ. Celi enarrant gloriam
dei. Qui p naturã oẽs in semetipsis ppriã
mutabilitatem habent: sed dñi immutabili
veritati studiose semp inherere desiderãt:
inherẽdo agunt vt immutabiles fiant. Cũ-
q̃ ad hanc toto affectu se tenent qñq̃ acci-
piũt vt super semetipsos ducti vincãt hoc:
quod in semetipsis mutabiles extiterant.
Quid enim mutabilitas: nisi mors quedã
est? Que dum rem quãlibet in aliud immu
tat: quasi occidit, quod fuerat: vt incipiat
esse quod nõ erat. Et de auctore omnium
scriptum est. Qui solus habet immortalita i. Thi. 6
tem: quia videlꝫ in semetipso solus immuta
bilis est. De quo per Jacobum dicitur.
Apud quem non est transmutatio: nec vi- Jac. i.
cissitudinis obũbratio. Ipsa enim mutabi
litas vmbra est: que quasi obscuraret lucẽ
si hanc per aliquas vicissitudines permuta
ret. Sed quia in deo mutabilitas nõ venit: B
nulla eius lumen vmbra vicissitudinis inter-
cidit. Bene autem, dicitur. Celi non sunt
mundi in conspectu eius: quia per semet-
ipsos ante districtum dei iudicium nec ipsi
esse mundi sed perfectum possunt qui mun
dicie predicatores, fuerunt: Joanne attestan-
te qui ait. Si dixerimus quia peccatum nõ
habemus: ipsi, nos seducimus. Si igitur in i. Jo. i.
ter sanctos illius nemo immutabilis est: et
celi in conspectu illius non sunt mundi: qs
apud se de iusticie opere presumat? Unde
ꝛ subditur. ¶ Quanto magis abominabi-
lis ꝛ inutilis homo: qui bibit quasi aquas
iniquitatem. ¶ Qui immaculatũ prius ho
minem ꝛ iustum per se esse negauerat: hunc
abominabilem ꝛ inutilem appellat: abomi-
nabilem scilicet propter immundiciam ma-
cule: inutilem vero propter iniusticiam im-
perfecte vite. Qui tamen abominabilis et C
inutilis intelligi ꝛ aliter potest. Aliquãdo
enim peruersus quedam recte agere vide-
tur: sed per ea que iniqua sunt etiaꝫ ea que
eius recta sunt destruuntur. Et quia multũ
deo displicent mala: neq̃ illa placent que
videntur bona. Qui ergo i malis suis deo
abominabilis est: q2 dum se per praua ope-
ra deo execrabilem exhibet: nec illud de eo
quod rectum videtur placet. Bene autẽ di
citur. qui bibit quasi aquas iniquitatẽ. hoc
nsq̃ quod comeditur cum mora glutitur:
quia manditur vt glutiatur. Quod autem
bibitur tantam ad gluttiendum moram nõ
habet quanto nullã ꝛ ad mandendũ neces
sitatem habet. Culpa ergo q2 a stulto homi
ne sine vlla retractione perpetratur: quasi aq̃
iniquitas bibitur. Qui enim illicita sine ti-
more facit: quasi potũ iniusticie sine obstacu
lo glutit. Seqtur. Ca. 18.

Stendã tibi audi me: q̃d
A vidi narrabo tibi.)) Habẽt
hoc omnes arrogãtes ꝓ
prium: vt cum rectum quid
vel parum senserint ĩ vsũ
hoc elationis inflectãt: at-
q̃ vnde per intellectũ sibimetipsis altiores
fiant: inde per tumorem in foueã elationis
cadant: seq̃ doctis doctiores existiment: re
uerentiã sibi a melioribus exigant: et doce-
re sanctiores quasi ex auctoritate conten-
dant. Unde nunc dicitur. ((Ostendam tibi
audi me.)) Et qz cũ minore auctoritate do-
cet is q̃ audita q̃ is qui ea que viderit loq̃
tur: vt fortiorem sibimet auctoritatem Eli-
phas arroget dicit. Quod vidi narrabo tibi.
Quia vero nõnunq̃ heretici de dãnatis suis
patribus cõfunduntur: et tamẽ eorũ sententias
quasi cũ auctoritate ad mediũ proferunt ex
quorũ stulticia iure reprobantur: recte ipsa
hereticorũ audacia subinfertur cum dicitur.
((Sapientes cõfitentur: et non abscondunt
patres suos.)) In quorũ et laudem ꝓsiliũt:
et eos velut solos ecclesie ꝓfuisse gloriãtur.
Unde adhuc subdit. ((Quibus solis data
est terra: et non transibit alienus per eos.))
Solis suis patribus datam terrã existimãt
qz solos errorũ suorũ magistros rexisse vera
B citer ecclesiam putant. Quis vero alienus ni
si apostata angelus vocatur? Unde et per
psalmistã de cunctis simul malignis spiriti-
Psa. 53. bus dicitur. Quoniam alieni insurrexerunt super
me: et fortes quesierunt aiam meam. Here-
tici igitur qz doctorum suorũ corda apostate
angelo existimant non fuisse subiecta: tran-
sisse per eos alienum denegant. Cui videli
cet alieno per vnũquodq̃ trãsire est: iniquas
in corde eius cogitationes immittere. Unde
Esa. 51. et per ꝓphete vocem de malignis spiritibus
cõtra stantem aiam dicitur. Qui dixerunt
anime tue: incuruare vt transeamus. Sed
Eliphas themanites qz quedã narraturus
audiri vult: quãuis multa que dicẽda sunt
sciat: sed qz beato Job dicenda non erãt ne
sciat: audiamus sententias quas cõtra bea-
tum Job protulit: nec debemus cum se solum
pensare quid dixit. Sequitur. ((Cunctis die-
bus suis impius superbit.)) Solent etiam
electi in quibusdam suis cogitationibus atq̃
actibus superbire. Sed qui electi sunt cun-
ctis diebus suis superbire non possunt: quia
prius q̃ vitam finiant ad humilitatis me-
tum ab elatione corda cõmutant. Impius C
vero diebus suis oibus superbit: qz sic vitam
terminat vt ab elatione minime recedat.
Circũspicit qd temporaliter floret: et pensa-
re negligit: quo in eternum ducitur. In vita
carnis fiduciam ponit: eaq̃ diu permane-
re existimat que ad presens tenet. Solidatur
in elatione animus: in despectum adducit
ois ꝓpinquos: q̃ repentina mors surrepat
nunq̃ cõsiderat: quã sit eius incerta felici-
tas nunq̃ pensat. Qui si incertitudinẽ fu-
gacis vite cõspiceret: incerta pro certo nequa-
q̃ teneret. Unde et bene subditur. ((Et nu-
merus annorũ incertus est tyrãnidis eius.))
Superbire enim minime debuisset etiã si an-
norum suorũ numerum certum habere po-
tuisset: vt sciens quantũ viueret ꝓsideret quã
se ab elatione remoueret. At postq̃ presens
vita semper incerta est: tanto semper mors sur-
repens timeri debet: quãto nunq̃ preuide-
ri valet. Bene autem superbiã impij tyranni-
dem vocat. Proprie enim tyrãnus dicitur: qui
in cõmuni republica non iure principatur.

Capitulum. 19.

Ed sciendum est: quia ois A
superbus iuxta modũ pro
prium tyrãnidem exercet.
Nam qd nõnunq̃ alius ĩ
republica hoc per acceptam
dignitatis potentiã: alius ĩ
prouincia: alius in ciuitate: alius in domo ꝓ-
pria: alius per latentem nequiciã hoc exer-
ceat apud se in cogitatione sua. Nec intuetur
dñs quantũ quisq̃ male valeat facere: sed
quantũ velit. Et cum deest potestas foris:
apud se tyrãnus est, cui iniquitas domina-
tur intus: qz etsi exterius non affligit proxi
mos: intrinsecus tamen habere potestatẽ appe-
tit vt affligat. Et qz oipotens deus corda
pensat: iam ĩ eius oculis impius egit quod
cogitauit. Ad hoc autem conditor noster late
re nos voluit finem nostrũ: vt dum ĩcerti su
mus qñ moriamur semper ad mortem para-
ti inueniamur. Unde recte postq̃ dictũ est.
Cunctis diebus suis impius superbit: adiun-
git: et numerus annorũ incertus est tyrãni-
dis eius. Ac si aperte diceret. Cur quasi de
certo extollitur: cuius vita sub pena incerti B
tudinis tenetur. Sed oipotens deus praue
agentibus nõ solũ ventura supplicia reseruat

sed eorum corda hoc etiam vbi delinquūt
penis implicat: vt corpso quo peccāt semet
ipsos feriāt: vt semper trepidi semperqꝫ su
specti mala ab alijs pati metuāt: que se ali
is fecisse meminerunt. Unde adhuc d̄ hoc
impio subditur. ((Sonitus terroris semꝑ i
auribus illius: ⁊ cū pax sit ille īsidias suspi
catur.)) Ad aūt simplici corde felicius: qa
quo inocentiam erga alios exhibet: nihil ē
quod pati ab alijs formidet. Habet enim
quasi arcē quādam fortitudinis simplicita
tem suam: ne suspectus ē pati quod se fecis
Prou. 14 se nō meminit. Unde bn̄ per Salomonem
Ubi. ā. d̄r: In timore dn̄i fiducia fortitudinis. Qui
⁊ rursum ait: Secura mēs: quasi iuge cōui
C uiū. Quasi enī continuatio refectōis ē ipa
tranqllitas securitatis. At contra mēs pra
ua semper est in laboribus qꝛ aut molitur
mala que iferat: aut metuit ne hec sibi ab ali
is inferantur. Et qcqd contra proximos ex
cogitat: hec ꝯtra se excogitare a proximis for
midat. Fit vndiqꝫ suspecta: vndiqꝫ trepida
Dis q ad memoriam venit: ergere cōtra
ria creditur. Cui ergo tranqllitas securita
tis deest: huic peculdubio terroris sonit⁹ sꝑ
in auribus est. Et sepe contingit vt tali cui
libet proximus suus simpliciter loquatur: nil
aduersum cogitet. Sꝫ cum pax sit, ille insidi
as suspicatur: qꝛ q semper dolose agit: sim
Prouer. 5. pliciter erga se agi non estimat. Et qꝛ scri
ptum est: Impius cuꝫ in ꝓfundum venerit
peccatorꝫ contēnit: inuolutus iniqtatis sue
tenebris iam de luce desperat. Unde ⁊ seq
tur. ((Non credit q̄ reuerti possit de tene
bris ad lucē: circūspectās vndiqꝫ gladiū.))
Qꝛ dū feriri se vndiqꝫ insidijs credit: salu
te desperata semper ad neqtiam excrescit.

Capitulum. 20.

A Liquando hō iste peruer
sus etiam superna iudi
cia attendit: ⁊ sup se hec
euenire metuit. Sed cuꝫ
stipendiuꝫ vite pñtis que
rit: hec eadeꝫ iudicia que
metuer ceperat auaricia
deuictus insania cōtēnit. Et qdem mori se
posse in peccato estimat: sed tamē a pec
cato nō cessat. Unde ⁊ subdit. ((Cum se mo
uerit ad querēdū panem: nouit quod pa
ratus sit in manu eius tenebrarum dies.))
Panis etenī stipendium vite pñtis: tene
brarum vero dies tempus vltionis accipi
tur. In actu itaqꝫ suo aliquādo iste peruer
sus iram superni iudicis perpendit pñtem:
sed a malo non auertitur vt etiaꝫ ipsa quo
qꝫ ab eius interitu valeat auerti. Accusan
te se aūt ꝯscientia feriri metuit: sed tñ semꝑ
auget quo feriatur. Contēnit enim reduꝫ
sati: desperat veniam: superbit in culpa: sꝫ
tamē testem sue neqtie intus habet timorē
B Et quāuis praua videatur foris audacter
agere: de his tamen apud semetipsum co
gitur trepidare. Unde scriptum est: Cū enī
Sap. 17 sit timida neqa dat testimoniū ꝯdemna
tioni: qꝛ cū illicita qsqs perpetrat pauet qd̄
facit: ⁊ apertus dānationis testis est ipse ti
mor iniqtatis qꝛ ⁊ timetur quod agitur: et
tamen malū non vincitur quod timetur. De
quo ⁊ adhuc subditur. ((Terrebit eum tri
bulatio: ⁊ angustia vallabit eū: sicut regem
q preparatur ad prelium.)) In omne qd̄ ini
quus agit tribulatiōe ⁊ angustia vallatur
qꝛ cor eius anxietate ⁊ suspitione cōfundi
tur. Aliena occulte appetit vi aliena diripe
re: q laborat in cogitationibus ne dephen
di valeat. Alius relicta veritate mentiri de
liberat: vt audientium animum fallat: sed
quantus labor est sollicite custodire ne ipa
eius fallacia deprehendi queat. Penit qp
pe ante oculos quod sibi a veritatē dicen
tibus respondere possit: ⁊ cuꝫ magno cogi
tatu pertractat quomodo per argumenta
C falsitatis documenta veritatis excuperet.
Hinc inde se circūtegit: ⁊ cōtra hoc vbi de
prehendi poterit: veritati similem respon
sionem querit. Qui si velit veruꝫ dicere: vti
qꝫ sine labore potuisset. Plana quippe veri
tatis via: ⁊ graue est iter mendacij. Unde
Iere. 6. ⁊ per ꝓphetam d̄r: Docuerunt enim linguā
suam loq mendacium: vt inique agerent la
borauerunt. Bene ergo d̄r: Terrebit eū tri
bulatio: ⁊ angustia vallabit eū: qꝛ apud se
metipsum in labore timoris deficit: qui se
curitatis sociam viam veritatis relinquit.
Qui bene regi preparato ad prelium com
paratur: qꝛ in eo ipso malo quod agit ⁊ ter
retur ⁊ festinat: ⁊ ex conscientia trepidat et
ex desiderio anhelat. Metuit ⁊ superbit: pa
uescit suspitionibus: ⁊ mentem per audaci
am erigit.

Capitulum. 21.

Ciendum quoque est: quia
A rex qui preparat ad pre-
lium sic de hoste suspect⁹
e: ut eundem quoque quem
ducit exercitum metuat ne
labefaciet: ne destitutio-
ne militum iaculis pareat
inimicorum. Iniquus ergo angustia vallatur: si
cut rex qui preparatur ad prelium: quia videlz
falsa agens falsa loquens formidat ne su-
os amittat milites. i. argumenta falsitatis:
et veritatis iaculis pareat si ei fortasse de-
fuerit quod ex fallaciis opponat. Sed quãuis
animus trepidet: quãuis cõscientia accuset
cupiditate sua inimicus non vincitur: sed
suppresso pauore audaciam ex ingratibus
sumit. Et sepe etiam visione menti proposi
ta se contra deum erigitur: quelibet ab eo
aduersa ppeti delibérat: dum modo hic dũ
valet omne quod placet agat. Unde et sub-
ditur. ((Tetendit enim aduersus deum ma-
nam suam: et contra omnipotentẽ roboratus
est. Cucurrit aduersus eum erecto collo: et
B pingui ceruice armatus est.)) Hec de ipso
iniquorum capite scilicet antichristo apertius
sentiuntur qui contra deum manũ erigens
roborari dicitur: quia prauo in tẽpore per
mittitur exaltari: ut cum ad modicum glo
riari finitur: eo in perpetuum atrocius pu
C niatur. Sz quia eius membra sunt oẽs ini-
qui: hoc quod in fine mundi ille tunc singu
lariter acturus est unus: videamus modo
qualiter a malis agatur singulis. Sunt nã-
que nonnulli qui etiã qua aliquando agere
contra omnipotentis dei iudicium nitũtur:
ipsa impossibilitate implende sue volunta-
tis fracti: ad semetipsos respiciunt atque ad
eum quem contẽnere voluerant conuertun
tur: et qui discedere longe poterant si quod
vellent implere valuissent: per hoc aliquan
do saluantur: quia quod nequiter volue-
runt implere nequiuerunt. Unde ad se re
duci cuius sint conditionis aspiciunt: et
plangunt se contraria veritati voluisse. Et
sunt nonnulli qui hoc quod peruerse cõtra
deum appetũt: iusto dei iudicio implere ne
quius permittuntur. Et cum eos malicia
accendit: potentia roborat: tãto iam semet
ipsos in errore cognoscere nequeunt: quan
to in rebus affluentibus extra se semper per
D potentiam trahuntur. De quorum nunc i-
tentione dicitur. Tetendit enim aduersus
deum manum suam: et contra omnipoten-
tem roboratus est. Contra deum quippe
manum tendere est: in operatiõe praua de
spectis dei iudicijs perseuerare. Et quia tunc
magis irascitur deus quando permittit im
pleri quod sal tem concipi in cogitatiõe nõ
debuit: contra omnipotentem iniquus iste
roboratur: quia prosperari in mala sua actio
ne permittitur: quatenus et peruersa faciat
et tamen feliciter viuat. De quo adhuc sub
ditur. ((Cucurrit aduersus eum erecto col-
lo.)) Erecto collo contra deum currere est:
ea que creatori displicent etiam audacia per
petrare. De quo recte dicitur cucurrit. i. in
malo opere obstaculum de aduersitate nõ
habuit. De quo adhuc additur.

Capitulum. 22.

T pingui ceruice armatus
est.)) Pinguis ceruix e opu- A
lenta superbia: affluẽtibus
videlicet rebus quasi mul-
tis carnibus fulta. Potẽs
igitur iniquus. pingui cer-
uice contra deũ armatur: quia rebus tẽpo-
ralibus tumens contra precepta veritatis
quasi de magnitudine carnis erigitur. Quid
enim paupertas nisi quedam macies: et quid
rerum abundãtia nisi pinguedo est vite pre
sentia? Pingui ergo ceruice se contra deũ
erigit: qui temporalem abundantiam i su-
perbiam assumit. Habent enim hoc poten
tes et iniqui pprium: ut fallacibus diuitijs
occupati veras dei opes negligant: et quan
to minus quod verũ est inquirunt tãto am
plius falsis diuitijs extolluntur. Cura etenim
multiplex terrenarum rerum quia occupat
excecat. Unde adhuc apte subiungitur.
((Operuit faciem eius crassitudo.)) Uisus
quippe in facie est: in qua et prima corpo- B
ris honorabilior pars est. Non ergo imme
rito mentis intentio per faciem designatur
nam quolibet vertimus illuc videmus. Fa
ciem ergo crassitudo operit: quia desidera-
ta terrenarum rerum abundantia oculos
mentis premit: et hoc quod in eis esse hono
rabile debuit ante dei oculos fedat: quia cu-
ris multiplicibus aggrauat: quibus tamen
nec solam sufficit ut ipsi superbiant: nisi et
hi qui eis coniuncti sunt de eorũ pinguedi-
ne etiam ipsi glorientur. Nam sunt nõnulli

qui patronis maioribus adiuti superbiunt: et
de eorum potentia contra inopes extollun
tur. Unde adhuc subditur. ((Et de lateri
bus eius aruina dependet.)) Quia aruina
pinguedo carnis est et latera dicere diuites
solemus hos quos eis coniunctos cernimus.
Aruina de eius lateribus dependet: quia
quisquis potenti et iniquo adheret: ipse quo
que de eius potentia velut ex pinguedine re
rum tumet: patroni peruersi iniquitatem se
quens deum non timeat: quos valet et quan
tum valet pauperes affligat: de gloria tem
porali cor eleuet. Cum ergo talis est qui ini
quo potenti adheret: de eius profecto latere
aruina dependet. De quibus adhuc subdit.

Capitulum. 23.

Habitabit in ciuitatibus de
solatis et in domibus deser
A tis: que in tumulos sunt re
dacte. Quia enim a conuer
satione conuenientium ciuitas
appellatur: ciuitates desola
te sunt: ipsi obsequentium cunei peruersorum:
quorum dum operibus peruersus iste laudatur:
ad praua opera per nequiciam rapitur. Unde
Ps. 9. scriptum est. Laudatur peccator in deside
rio anime sue: et qui iniqua agit benedicitur.
Domus vero deserte. sunt cogitationes pra
ue: quas iniquus iste inhabitat: quia per om
ne quod agit iniquorum hominum placere cogita
tionibus appetit. Que ciuitates desolate
et domus deserte recte nominantur: quia nisi
omnipotens deus talium conuersationes cogita
tionibusque precedentibus eorum culpis relinque
ret: ad grauiora perpetranda minime perue
nirent. Bene autem dicitur: que in tumu
los sunt redacte. Ruentia namque domorum
atque ciuitatum edificia tumulos faciunt: quoniam
dum praui qui confusis actionibus sibimet
ipsis ad peruersa opera iungunt: ostendunt
procul dubio quia de edificio virtutis ceciderunt.
Sequitur. ((Non habitabitur: nec perseuera
bit substantia eius: nec mittet in terra radi
B cem suam.)) Quod hic non habitabitur dictum
est: in quibusdam codicibus reperi non dita
bitur. Sed sensus non discrepat: quamuis se
sermo discordet. Ille enim virtutibus ditatur
cuius mentem inhabitat omnipotens deus. Sed
quia superbi cogitatio ab auctoris sui gratia
non inhabitatur: profecto per hoc virtutibus
non ditatur. Propter hoc ergo quod interius est
vacuus dicatur: non inhabitabitur. Propter
hoc vero quod transitione foras tumet recte sub
iungitur: nec perseuerabit substantia eius. Ac
si aperte dicat. Hoc quod habere videtur exterius
transit: et illud quod transire non poterat inte
rius non habet. Unde et apte adiungitur.
((Nec mittet in terram radicem suam.)) Quod
si de hac terra dictum accipimus: liquet pro
culdubio quia arbor que in terra radicem non
habet vel tenuissimus commota flatibus ca
det. Et superbus quisque dum contra omnipoten C
tem dominum roboratur: dum currit erecto col
lo et in pingui ceruice contra auctorem erigi
tur: stare quasi arbor videtur. Sed status eius
sine radice est: quia velut ad lenem flatum sic
ad mortem occulte sue vita eius eruitur. Sin
vero hoc loco terram eterne vite retributionem
accipimus: de qua propheta ait: Portio mea Ps. 141.
in terra viuentium: iniquus iste in terram ra
dicem suam non mittit: quia nunquam ad eterne vite
desiderium cordis sui cogitationem plantat.

Capitulum. 24.

Quod enim radix arbori: hoc A
vniuscuiusque hominum cogitatio
sua est: quia in hoc quod exterius
videtur: per illud tenetur quod inte
rius non videtur. Unde et per
prophetam dicitur. Mittet Esa. 37
radicem deorsum: et faciet fructum sursum.
Cum enim cogitationem nostram ad compatiendum
indigenti primo tendimus: quasi radicem deor
sum mittimus: ut retributionis fructum su
perna faciamus. Sequitur. ((Non recedit
de tenebris.)) Si superbus iste a culpa ad
iusticiam redire voluisset: de tenebris rece
deret. Sed quia lucem iusticie non querit de
tenebris non recedit. Cuius etiam exemplo
hi qui ei adherent in terrenis prouectibus anhe
lant: auaricie facibus accenduntur: deside
riorum carnalium ignibus vruntur. Unde et
subditur. ((Ramos eius arefaciat flamma.))
Si enim sibi quosdam eternam patriam querentes
ca adiungeret: ramos in se virides habe
ret. Sed quia ipsi quoque qui ei coniuncti sunt
terrenis desideriis estuant: et dum desiderio B
rum flamma clientum eius animos accendit sci
licet ramos arefacit: ut fructum boni operis
non ferant: quia ad appetenda infima per
nequitiam anhelant. Bene autem subdi
tur. ((Et auferetur spiritu oris sui.)) Su
perbus etenim quisque quo in hac vita plus

valet eo sibi lingue frena audacius relarat
vt loquatur peruersa quelibet: nullũ de ver
bis suis metuat. istos cõtumelijs feriat. il
los maledictionib⁹ iaculetur. Nõnunq̃ vo
in blasphemiã cõtra cõditorem rapitur: si
Ps. 72. cut de talibus per psalmistã dicitur. Posue
runt in celo os suum: ⁊ lingua eorum transi
Luc. 16. uit sup terrã. Unde ⁊ diues in igne positus
stillari sibi aquã ex digito lazari in lingua po
stulat. Qua ex re intelligitur: q2 vbi ampli⁹
peccauerat: ibi atrocius ardebat. Recte er
go nũc dicitur. Et auferetur spiritu oris sui:
q2 eo percussionis sniam accipit quo oris sui
spiritũ sub diuina formidine non restrinxit.
C Sequitur. ((Non credit frustra errore dece
ptus: q aliquo p̃cio redimendus sit.)) Quo
tiens post culpam elemosinas facim⁹: quasi
pro prauis actibus preciũ damus. Unde ⁊
per pphetã de eo q hec nõ agit dicitur. Nõ
Ps. 48. dabit deo ppitiationẽ suam: nec preciũ re
demptionis anime sue. Nõnunq̃ vo diui
tes elati inferiores opprimũt: aliena rapiũt
⁊ tamẽ quasi quedã alijs largiuntur: ⁊ cum
multos deprimant: aliquando quibusdam
opem defensionis ferunt: ⁊ pro iniquitatib⁹
quas nunq̃ deserunt dare preciũ videntur.
Sed tunc elemosine preciũ nos a culpis li
berat: cũ ppetrata plangimus ⁊ abdicam⁹.
Nam q ⁊ semp peccare vult: ⁊ quasi semp
elemosinã largiri: frustra preciũ tribuit: q2
non redimit aiam quã a vicijs non compe
scit. Unde ⁊ nũc dicitur. ((Non credit fru
stra errore deceptus q̃ aliquo precio redi
mendus sit: q2 elemosina superbi diuitis eum
redimere non valet: quã ppetrata simul ra
pina pauperis ante dei oculos ascendere nõ
permittit.)) Ca. 25.

Quod fortasse intelligi ali
ter potest. Quia sepe sup
D bi diuites ⁊ cũ elemosinã
tribuunt: nõ hanc p eter
ne vite desiderio: sed pro
extendẽda vita tempora
li largiuntur: mortẽ se pos
se differre donationibus credunt. Sed nõ cre
dat frustra errore deceptus q̃ aliquo pre
cio redimendus sit: q2 obtinere ex impenso
munere non valet: vt finem debitũ euadat
cuius etiam nequicia intercidit vitam. Unde
⁊ subditur. ((Anteqũ dies eius impleantur
peribit ⁊ manus eius arescet.)) Prefixi dies

singulis ab interna dei p̃scientia nec auge
ri possunt nec minui: nisi cõtingat vt ita pre
sciantur: vt aut cũ optimis operibus lõgio
res sint: aut cũ pessimis breuiores: sicut Eze
chias augmentũ dierũ meruit impensione
lachrymarũ: ⁊ sicut de peruersis scriptum est.
Indisciplinatis obuiat mors. Sed sepe mi
quus quãuis in occulta dei prescientia lõge Eccl. 26.
vite eius tempora nõ sint pdestinata: ipse B
tamẽ q2 carnaliter viuere appetit: lõgos ani
mo dies pponit. Et q2 ad illud tẽpus pue
nire nõ valet q̃ expectat: quasi anteqũ dies
illius impleãtur perit. Q̃d tñ intelligere et
aliter possumus. Plerũq̃ enim quosdã cer
nimus ⁊ peruerse agere: ⁊ vsq̃ ad senectutem
vltimã puenire. Quõ enim dicitur anteqũ
dies eius impleantur peribit: cũ in quibusdã
sepe videamus q2 etate longa iam mẽbra
deficiũt: ⁊ tamẽ prauitatẽ suã eorũ deside
ria exequi nõ desistunt? Sunt nãq̃ nõnulli
q post vitã perditã ad semetipsos redeũt: ⁊
accusante se cõscientia peruersa itinera re
linquunt: cõmutãt opa: antique sue praui
tati cõtradicũt: terrenas actiones fugiunt:
desideria supna sectant̃: sed priusq̃ i eisdem
sanctis desiderijs solidentur per torporem
mentis ad ea que dudicare ceperant rede
unt: atq̃ ad mala que fugere disposuerant
recurrunt. Quia enim sepe contingit vt pro C
vtilitate multorũ: etiam sancti viri exteriori
bus actibus seruiant: ⁊ populorũ guberna
tionibus occupentur: hoc infirmi aspicien
tes ⁊ per vetustã superbiã adhuc querẽtes
imitari: exterioribus actibus se inserũt: sed
quãto ad eas non eruditi spiritalibus ve
niunt: tanto eas carnaliter exequunt̃. Nisi
enim prius cor longo studio ⁊ diutina con
uersatione in desiderijs celestibus conualue
scat: cũ ad exteriora agenda refundit̃: ab
omni statu boni opis eradicatur. Unde recte
quoq̃ de hoc iniquo dicit̃. Anteqũ dies ei⁹
impleãtur peribit: q2 etsi qd boni fortasse age
re ceperit priusq̃ in eo per longitudinẽ tem
poris cõualescat ad exteriora relabitur: et
peruerse deserit que recte inchoasse videba
tur. Unde ⁊ apte subditur. ((Et man⁹ ei⁹
arescet.)) Quia dum exterioribus actibus D
intempestiue inuoluitur: ab omni nimirum
bona operatione siccatur. Unde adhuc bene
subdit̃. ((Ledetur quasi vinea in primo flore
botrus eius, quasi oliua proijciens florẽ su

um.)) Congregatio enim hypocrite steri.lis.
Notādum q̄ sic de hoc iniquo generaliter
loquitur: vt tamen diuinus sermo ad spe-
cialem eius nequiciam derivetur. Qui eni
dicens ledetur quasi vinea ī primo flore bo
trus eius: τ quasi oliua projiciens germen
suum protinus s. bdit: cōgregatio enim hy
pocrite sterilis: pate̅ter indicat q: in hoc ini
quo reprobationis sententiam contra eius
hypocrisim inferat.

Capitulum. 26.

B
Ed nunc pensandū nobis
est: q̄liter hypocrita sicut vi
nea in primo flore vel sicut
oliua florem projiciēs leda
tur. Si florentem vineā per
inequalitatem aeris immo
deratum frigus attigerit: protinus ab om-
ni humore viriditatis arefacit. Et sunt nō-
nulli qui post puersa itinera sanctas vias
sectari appetunt: sed priusq̄ in eis vt inti
mus desideria bona roborentur. quedam il
los presentis seculi ꝓsperitas accipit: que
eos rebus exterioribus implicat: τ eoꝝ mē-
tem diuini a calore intimi amoris retrahit:
quasi ex frigore extinguit: τ quicquid de vir
tutum in eis flore apparere videbatur iter-
ficit. In terrenis quippe actibus valde fri-
gescit animus: si necdū fuerit per itima do
na solidatus. Unde necesse est vt loca ma-
iora vel exteriora opera que humanis sunt
necessitatibus pro futura illi exercenda su-
scipiāt qui hec diiudicare atq̄ sibimetipsis
C premere ex virtute intima nouerunt. Nam
cum infirmus quisq̄ vel ad locum regimi-
nis vel ad exteriora agēda retrahitur: quo
quasi extra se reducit ur eradicatur: quia τ
arbor que radices in altum prius non mit-
tit' citius ventorū impetu sternitur: si se ad
altam verticem extollit: eo q̄ citius ad ima
corruit: quo altius in aere sine radicib⁹ ex-
creuit. Nōnunq̄ vero florentem vineā nō
frigus sed estus arefacit. Cū q̄ immoderato
calore tangitur: discusso flore botrus tabe-
scit. Et plerūq̄ contingit: vt hi qui ad bona
opera recta intentione non veniunt: cū pla-
cere se hominibus vident: ad exercēda hec
eadem opera vehementius accendant̄ hu
manis placitura oculis agere antic stude-
ant: τ quasi sancto studio feruescant. Quid
itaq̄ istos nisi in flore estus contigit quos
humane laudis appetitio a fructu alienos
fecit: Unde τ bene subditur. ((Et quasi oli C
ua projiciens florem suum.)) Oliua qppe
cum in flore est si immoderata nebula tan-
gitur: a plenitudine fructuum vacuatur. Et
quotiens inchoātes qui bona opera lau-
dari ab aspicientibus ceperint atq̄ in suis
laudibus delectari: fit caligo intelligentie ī
cogitatione vt iam discernere nequeat qua
intentione quid faciat: τ fructū perdit: ope
ris velut ex nebula fauoris. Unde bene p Cant. 7
Salomonem dicitur. Mane surgamus ad
vineas: videamus si floruit vinea: si flores
fructus pariuriunt. Florent quippe vinee:
cum mentes fidelium bona opera ꝓponūt
sed fructus non pariunt si ab eo qđ propo-
suerint aliquibus victi erroribus infirman
tur. Ca. 27.

On ergo intuendum est si A
vinee floreant sed si flores
ad partum fructuum con-
ualescant quia mirum nō
est si quis bona inchoat: s;
valde mirabile est si inten-
tione recta in bono opere perdurat. Unde
fit plerūq̄ vt si in bono opere recta intētio
non tenetur: etiam ipsum hoc opus qđ bo-
num creditur amittatur. Nam quosdā se
pe vidimus terrena que possederant reli-
quisse: τ nil iam transitorium querere: nul-
lis pro hac vita iurgijs ammisceri. Cū ita-
q̄ hoc in se fidelis anima ostēdit: quasi oli-
ua florem protulit. Sed cum quidam ex ta
libus rursus ceperint mundi gloriam quā
contēpserant querere τ terrenis reb⁹ quas
spreuisse videbantur insaciabiliter inhiare:
vacare iurgijs: proximorum lesiones exqui
rere: nimirum projecit oliua florem quē pro
posuit quia rudimenta boni studij ad per-
fecta opera non perduxit. Sed sciendum ē
quia hec semper eis eueniunt: qui deum pu
ro ac simplici studio non sequuntur. Unde
recte subditur. ((Congregatio enim hypo-
crite steril.s.)) Certa enim bona non amit-
teret: si hypocrita non fuisset. Congregant
ƀo τ hypocrite bona opera: sed eorum ste-
rilis est ipsa congregatio: quia per hoc qđ
agunt fructum recipere in eterna retributio
ne non appetunt: fecundi ac viridea in suis
operibus humanis oculis videntur: sed in
conspectu occulti iudicis infecundi et ari-

ri apparent. Sepe vero estu auaricie accē si eo maiora de se opa humanis oculis ostēdunt: quo ampliora sibi ab hoibus offerri munera appetunt. Unde adhuc subditur: ¶ Et ignis deuorabit tabernacula eoꝝ qui munera libenter accipiunt.) Sicut enim corpus in tabernaculo: sic mens habitat in cogitatione. Sed ignis tabernacula deuorat
C cū estus auaricie cogitationes vastat. Et fit plerūq; vt hypocrita aurū vel quecq; bona corporalia ab hoibus accipere contemnat. Sed qz hec nō accipit maiores ab eis laudes recipere querit: ꝛ fortasse mun⁹ se accepisse nō estimat: qz bona corporalia recipere recusat. Unde sciendū est: qz aliquādo munus a manu: aliquando vero ab ore porrigitur. Nam q nūmum tribuit: munus ex manu dedit. Qui autē verbū laudis impēdit: munus ab ore ptulit. Hypocrita itaq; etsi exteriora bona que terrene ꝛ forsitā necessitati congruunt accipere recusat: pl⁹ est quod sibi retribui appetit: cum vltra meritū laudari desiderans mun⁹ ab ore querit. Et qz in ipso laudis appetitu nimio cor ardore incēditur dicatur recte. Et ignis deuorabit tabernacula eoꝝ: q munera libenter accipiunt.　　Capitulum.　　28.

A Sin vero eorum tabernacula corpora debemus accipere in qbus illoꝝ aie habitant: ignis eoꝝ tabernacula deuorat: quia q hic in mente ardent igne auaricie: illic etiam in carne cremant ignib⁹ gehenne. Et qz mens hypocrite nunq; vacat a malicie cogitatōe: nam sive terrene quecq; seu laudem appetat: hec aliis inuidet que sibi tribui anhelat: ꝛ tāto ceteros ostendere peruersos molitur: quāto videri sanctior oibus appetit: vt ex eo quod alii despicabiles fiunt: ipse reuerentior semper appareat. Unde fit: vt de opinione primi ante humana iudicia ligue sue laqueos ptendat vt eorum qbus placere appetit: solus estimationem capiat. Unde ꝛ seqtur. ¶ Concepit
B dolorem ꝛ peperit iniqtatem ꝛ vterus ei⁹ prepat dolos.) Dolores qppe concipit: cum peruersa cogitat. Iniqtatem parit: cū explere ec perit quod cogitauit. Inuidēdo dolorem concipit: derogando dolorem peperit. Grauis quippe est iniquitas: quando is q peruersus est: ostendere alios peruersos molitur, vt inde ipse quasi sanctus appareat quod alios sanctos nō eē docuerit. Sciendum vero q in sacro elogo vētris vel vteri nomine mens solet intelligi. Hinc　Prou.20
ē enī quod per Salomonē dr: Lucerna domini spiraculū hominis: que inuestigat oia secreta ventris. Lux enī gratie que desup venit: spiraculum hois prestat ad vitā: que videlz lux oia secreta vētris inuestigare dr: qz occulta mentis penetrat: vt ea que d se ipsa latebant animā ante eius flenda oculos reducant. Hinc Hieremias ait: Uētrē　Hiere.4.
meum ventrem meū doleo. Qui vt vētrez suum quod dixisset ostenderet: adiunxit.　C
Sensus cordis mei turbati sunt. Uteri itaqz nomine recte mens accipitur: qz sicut proles in vtero concipitur: sic cogitatio in mente generatur: ꝛ sicut in ventre cibaria continentur in mente cogitatiões. Uterus itaq; hypocrite prepat dolos: qz tanto semp maiorem maliciā contra proximos in mente concipit quāto solus pro omnib⁹ videri innocentior querit. Hec iccirco eliphas protulit quia beatum Job tanto percussū verbere propter hypocrisim putauit. Sed ei⁹ verba etsi multis ɔgruunt: ab ipso solo aliena sunt pro quo solo dicebantur: quia sanctus vir nihil in suis actib⁹ duplicitatis habuit: quem testis veritas de cordis simplicitate laudauit.

Sancti Gregorii.　　Liber.　　13.

Capitulum　　i.

e

Sse hoc p　A
uersoꝝ pprium solet: qd sua mala p ɔuiciū bonis ingerant priusq; d eis ipsi veraciter accusentur: ꝛ dū metuūt increpari de his que faciunt aduersantes suis prauitatibus iustos hec facere testantur. Sancti autem viri patienter audiunt etiam que se nunq; fecisse meminerunt: q̄uis ea mala que sibi ingerī conspiciunt ab ipsis suis criminatorib⁹ nouerint perpetrata: ꝛ cum eos predicando corrigere non possunt: paciēdo tolerāt: quas

uisus si fructum conuersionis eorum conse qui non valent: ex ipsis tamen premiũ longanimitatis acgrant. Unde ⁊ sancta ecclesia Dauid prophete vocibus dicit: Supra
Ps. 128. dorsum meum fabricauerunt peccatores quia videlz dum hereticos vel quoslibet reprobos quos corrigere non valet tolerat: facta peccantium supra dorsum portat. Beatus itaqȝ Job videns eliphaz amicum suum: multa contra se de hypocrisi conquerentẽ: q ex consolationis verbo ad amaritudinẽ increpationis eruperat ⁊ simulatus consolator apparebat: per patientiam suam typum seruat ecclesie: que nouit talia audiẽdo tolerare: ⁊ cum eius sermo ammittit ratiocinando destruere ⁊ dicit.

Job Ca. 16. B

Audiui frequẽ

a ter talia. Electi quippe frequẽter aliẽa mala quasi sua audiunt ⁊ ab his eis crimẽ impingitur. a quibus crimina impieta perpetrantur. Hac autem responsione beatus Job aliud ecclesie tempus significat: quo oppressa ab aduersarijs temporali eorum potentia quasi deiecta creditur. Unde sequitur. ((Consolatores onerosi oẽs vos.)) Siue enim heretici seu praui quilibet cum laborare bonos in aduersitate cõspiciunt in eo quod illos consolari appetũt mala eis persuadere conantur. Unde non immerito bonorum mentibus onerosa fit eorum consolatio: qꝛ inter verba dulcedinis virus propinare cupiunt erroris: ⁊ dum dolentibus dolores quasi leuigãt: peccati onꝰ
C imponere festinant. Sed electi viri etiã cũ temporali gloria priuantur: interni vigorez iudicij non amittunt. Nam sciunt ⁊ foris aduersa perpeti: ⁊ tamen internis infracti: recta sine pauore defendere. Unde subiungitur. ((Nunqd habebunt finez verba vẽtosa?)) Uentosa enĩ verba sunt: que inflatione temporali potius ꝙ̃ rectitudini seruiunt. Sepe autem mali etiam bona dicũt sed quia bene non dicunt ventosa verba pferunt. Nam dicta eorum etsi quando sana sunt per sententiam: inflata tamen sunt per elationem.

Capitulum. 21

In hoc vero quod dictum est consolatores onerosi oẽs vos: qd aliud beati Job magisterio docemur: nisi vt qꝫ perpendere sollicite sciãt ne luctus tempore ṽba increpationis inferat? Si, cui sunt quedam que increpari iure debeant: in afflictiõe postponenda sunt: ne consolator increpẽdo dolorem augeat: quem leuire pposuerat. Sequitur. ((Aut aliqd tibi molestum est si loquaris.)) Mali viri cũ alijs sibi similibꝰ conuitiosa verba pferũt: eo citius obtumescunt: quo de se talia mox audiũt: qualia suis auditoribꝰ dicunt: Cum aũt bonos viros per conuitiosa verba iaculantia: nil eis molestie ex conuitio nascitur: quia contra tacentes loquuntur: nec compelluntur audire quod sunt. qꝛ iusti conuitia nõ reddunt etiã dũ
B cogũtur audire quod non sunt. Bene ergo dr̃. aut aliqd tibi molestũ ẽ si loquaris. Ac si aperte diceretur: Eo plus loqueris quo a me molestũ aliqd de tua actione nõ audis. Unde ⁊ subditur. ((Poteram ⁊ ego similia vestri loqui.)) Narrat iustus qd facere potuit: sed ne iustitiam deserat quod facere potuit declinat. Sequitur ((Atqȝ vtinã eẽt anima vestra pro anima mea: consolarer ⁊ ego vos sermonibus ⁊ mouerem caput meum super vos.)) Roborarem vos ore meo ⁊ mouerez labia mea quasi parcens vobis. Aliquãdo necesse est vt prauis mentibus que humana predicatione corrigi nequeunt diuina flagella optari benigne debeãt. Quod cum magno fit amoris studio: quia videlz nõ errãtis pena sed correctio queritur: ⁊ oratio potius ꝙ̃ maledictio eẽ mon-
C stratur. In his autem verbis hoc beatus Job monstratur intendere: vt amici q dolori illius per charitatez compati nesciebãt ab experimento discerent aliene afflictionĩ qualiter misereri debuissent: atqȝ edomiti doloribus a sua passione traherent: consolationem alijs qualiter inferrent: ⁊ nunc salubrius intrinsecus viuerent: cum aliqd extrinsecus de infirmitate sentirẽt. Notãdũ ꝙ nõ ait: vtinã eẽt aĩa vestra p aĩa mea: qꝛ pfecto sibi maledixerat: si se illis fieri similẽ optaret. Illis ṽo meliora voluit: quos sibi fieri similes quesiuit. Consolamur ṽo prauos in flagello cõstitutos: cũ ṽ exterior pcussio

ne interiorem in eis conualescere salutē indicamus.

Capitulum. 3

A Caput etiam mouem⁹: cuȝ mentem que pricipale nostrum est ad compassionē inflectimus: eosq3 inter flagella roboramus cum dolores eorū vum verbis mitibus lenimus. Sunt nāq3 nōnulli qui duȝ interna nesciunt: de malis exterioribus desperabiliter affliguntur: de quibus per ps̄ dr̄

Ps̄. 139. In miserijs non subsistent. Ille etenim bene novit in exterioribus miserijs subsistere q scit semper de spe interna gaudere. Qd vero non ait parcēs: sed quasi parcens vobis: nequaq3 hoc negligenter pretereunduȝ puto: quia sancta ecclesia discipline vigorem cū permixtione mansuetudinis seruās aliquando malis et quasi parcens non parcit. aliquando vero et quasi nō parcens parcit Quod melius ostendimus si ipsa que plerūq3 accidunt proferamus. Ponam⁹ itaq3 ante oculos mentis duos prauos itrā sanctam ecclesiam eē constitutos: quorum sit vnus potens et proteruus: alter mitis et sub

B dit⁹. Si qua miti et subdito culpa surripuerit: hanc protinus increpando predicator insequitur et corripit: eūq3 corripiendo a culpa liberat: atq3 ad viaȝ rectitudinis reformat Quid itaq3 huic nisi non parcens pepercit quia dum correctionis verbum non distulit citius hunc a culpa liberauit. Libere enī arguens non pepercit sed in eo quod correxit pepercit. At contra potens et proteruus cuȝ aliqd perpetrasse cognoscitur tempus queritur: vt de malo quod fecit increpetur. Nisi enim predicator sustineat quando cōferre congrue correctionem possit: auget in eo

C malum quod insequitur. Sepe enim contingit vt talis sit q nulla increpationis verba suscipiat. Quid itaq3 in huius culpa predicatori agendū est: nisi vt in sermone ammonitionis quem pro cōmuni salute omnium auditurum facit: tales culpas ad mediū deducat: quales eū perpetrasse considerat: q et presto ē: et de se solo adhuc argui nō potest ne deterior fiat. Et cum generaliter cōtra culpam inuectio intenditur correctionis libenter verbum ad mentem ducitur: quia potens prauus ignorat q3 sibi hoc specialiter dicatur. Quid itaq3 isti predicator tacitus: nisi parcens minime pepercit: Cui et specialiter correctionis verba non intulit: et tamen vultus illius sub cōmuni ammonitione percussit. Unde fit plerūq3: vt eo vehementius perpetratam culpam lugeat: quo reatum suum et cum se percussum sentiat nescire putat.

Capitulum. 4.

Magna itaq3 predicationis arte agendū est: vt q ex aperta correctiōe deteriores fiunt quodam tentamento correctionis ad salutem redeant. Unde etiam Paulus dicit: Que putamus ignobiliora membra esse corporis his honorem abundātiorem circūdamus: et inhonesta nostra abundantiorem honestatem habent: honesta autem nostra nullius egens. Sicut enim inhonesta mēbra corpore ita qdam sunt itra sāctam ecclesiā potentes et proterui. Qui dū aperta inuectione feriri nequeūt: quasi honore tegminis velantur: sed de occultis potentum delictis loqmur. Nam quando et alijs cognoscentibus peccant: alijs etiā cognoscentibus increpandi sunt: ne si predicator tacet culpam approbasse videatur: atq3 hec crescens in exēplum veniat. quaȝ pastoralis ligua non secat. Sancta ergo ecclesia cū per predicatores suos quedam facta maloruȝ sub dispensatione inuentionis increpat: labia quasi parcens mouet: sȝ tamen parcendo non parcit: quia ab inuectione culpe generaliter non tacet que spāliter tacet. Seqtur. Sed qd agam: Si locut⁹ fuero nō quiescat dolor meus: et si tacuero nō recedit a me. Hoc psone beati Job qualiter cōgruat nullius ignorat. Sed si ad sancte ecclesie typum trahatur: hec et cum loqtur dolor minime quiescit: qm locutōe sua puersos mīme corrigi ɔspicit: et cū tacet dolor mīme recedit: quia etsi auersata ɔticuerit hoc ipsum amplius quod tacet gemit: quia se tacente puersoȝ culpas excrescere ɔspicit. Seqtur. Nunc aūt oppssit me dolor meus et in nihilū redacti sunt omnes art⁹ mei. Dolore suo sancta ecclesia premitur: quādo in malicia sua crescere puersos intuetur. Et quia dū praui crescūt: et infirmi q in ea sunt ad sequēda studia prauitatis irritant recte addit: et ad nihiluȝ redacti sunt oēs art⁹ mei. Sicut.n. per ossa fortia: et sic

E per artus infirmi qq; designari solet. Mébra ergo ecclesie ad nihilum rediguntur: quádo ex imitatióe prauorum i hoc mundo crescentium ifirmi qq; deterius ifirmant. Uidentes eteni felicitatem malorũ sepe ⁊ ab ipso fidei statu dilabuntur: bona tpalia appetunt: ⁊ veluti i nihilum rediguntur: q2 dũ manentez delectantiam deserunt: diligentes transitoria quasi ad non eẽ tendunt. Bene autem dr̃ nũc autez oppressit me dolor meus: q2 videlz tempus doloris ecclesie modo ẽ tempus gaudij postmodum sequtur. Sepe ẜo contigit vt sancta ecclesia nõ solum ifideles atq; extra positos aduersarios tolerei: sed eoꝝ quoq; insidias atq; aduersitatem vix ferat quos intus habet. Unñ beati viri voce apte mox subditur. ((Et ruge mee testimonium dicunt contra me.))

F Capitulum. 5.

Quid per rugas nisi duplicitas dsignatur? Ruge itaq; sunt sancte ecclesie oẽs q in ea dupliciter viuũt q fidẽ vocibus clamant: opibus denegant. Hi nimiruz pacis tempore: q2 huius mundi potestatibus eandem fidẽ honori eẽ ɔspiciunt: fideles se esse mentiũtur. Sed cũ sanctaz ecclesiaz subdita aduersitatis procella turbauerit ilico ostendunt qd in perfida mẽte moliuntur. Has aũt rugas in electis suis sancta ecclesia non habet: q2 videlz nesciũt aliud de se foris ostendere ⁊ intus aliud hẽre. Unde recte egregius predicator dicit: Ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentẽ maculam aut rugam. Maculã qppe aut rugam non habz: que ⁊ turpitudine operis ⁊ duplicitate sermonis caret. Sz qa nũc intra finũ fidei multos etiam reprobos tenet cũ tp̃s persecutóis exarserit ipsos hostes patitur: quos predicatióis ṽbis alere ante videbatur. Dicat ergo ruge mee testimonium dicunt contra me. i. ipsi me insequẽdo increpant: q nunc in meo corpore positi duplicitatis sue in se maliciã non emẽdãt. Unde bene adhuc subditur. ((Et suscitatẽ

Eze falsiloquus aduersus faciem meam: cõtradicens mihi:)) Etiaz pacis sue tẽpore sancta ecclesia falsiloquũ patitur: dum sunt in ea multi q de eternitatis promissione diffidunt: ⁊ tñ se fideles esse mentiunt. Qui dũ predicatóĩ eius aperte contradicere nõ presumunt: falsilogum non contra faciem sed quasi post dorsum patitur. sed cum malicie tempus erupuerit is q nunc metuens derogãt: ad contradicendum ante faciez venit q2 verbis vere fidei apertis vocibus obsistit. Sciendũ vero est cum hec a carnalib⁹ patimur: non tam ipsi sunt q in nostra morte seuiunt: q̃ malignus sp̃s q eoꝝ mentibus pricipatur: sicut per Paulum dr̃. Nõ Ephe.6 est vobis colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguinem: sed aduersus pricipes vel pricipatus ⁊ potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harum. Unde cũ hic quoq; de falsiloquo loqueretur: apte mox sd describendum eius falsilog pricipem verba connectit dicens: ((Collegit furorem suũ in me ⁊ cõminans mihi ifremuit contra me dentibus suis hostis meus terribilib⁹ oculis me intuitus ẽ. Quid aliud oẽs iniq q̃ membra sunt diaboli? Ipse itaq; per eos agit qcqd in eorum cordibus vt agere debeant immittit.

Capitulum. 6.

Habet aũt etiam nũc diabolus contra sanctam ecclesiam furorez: sed sparsus ei⁹ furor est; q2 occultas tentationes per singulos mouet. A Cum ẜo contra eam in aperta persecutione proruperit: furorem suũ in eam colligit: q2 in afflictione illius tota se i tentione constringit. Mẽbra sũt eius hoc pacis tempore iccirco electos collectum furorem non habent: q2 maliciam suam min⁹ se sentiunt posse implere quaz volũt. Cum ẜo sibi suppetere licentiaz prauitatis asperxerint: tanto hanc audaci⁹ feriunt quanto ⁊ contra illam ex vnanimitate glomerant. Recte itaq; nunc dr̃: collegit furorem suuz in me. Cui⁹ adhuc furor vt latius exponatur dr̃: ⁊ cõminans mihi infremuit contra me dentibus suis. De quo ⁊ subditur. ((Hostis meus terribilibus oculis me intuit⁹ ẽ.)) B Ille qppe antiquus hostis ecclesie contra hanc dentibus fremit: eãq; terribilib⁹ oculis intuetur: q2 per alios crudelia exercet ⁊ per alios que exerceat prudet. Dentes huius hostis sunt bonorum persecutores atq; carnifices q eius mẽbra laniant dũ electos illius suis persecutionibus affligũt. Oculi vero huius hostis: sunt hi q contra eam p̃

uident mala que fiant: suisq3 consilijs perse cutorum eius crudelitates inflāmant. Antiquus ergo eius aduersarius fremit contra eam dentibus suis: dum per crudeles reprobos in ea insequitur vitam bonorum. Intuetur hanc terribilibus oculis: q2 prauorum consilijs non cessat mala excogitare in quibus hanc semper deterius affligat. Nam sicut incarnata veritas in predicatiōe sua pauperes idiotas 7 simplices elegit: sic ecōtrario damnatus ille homo quem in fine mundi apostata angelus assumit: ad predicandam falsitatem suam astutos: ac duplices atq3 huius mundi scientiam habentes electurus est. Unde 7 per Isaiam dr.

Capitulum. 7.

Esa. 18. D
VE terre cymbalo alarum que est trans flumina ethyopie que mittit in mari legatos 7 in vasis papiri super aquas. Terra quippe cui veh dr: ille principaliter homo damnatus est: q alarum cymbalum vocatur q2 hi q per superbiam in altitudinem cogitationis euolant: eundem peruersum hominem predicando sonant. Que scilicet terra recte trāsflumina ethyopie eē p hibetur. Ethyopia etenim nigrum populum mittit: 7 omnem hominē mundus iste quia peccatorem profert: quasi nigrum ethyopia populum parit. Sed terra cui veh dr trāsflumina ethyopie eē perhibetur: q2 damnatus ille homo tanta imensitate iniquus est vt omniū peccantium peccata transcēdat. Qui mittit in mari legatos: q2 predicatores suos in seculo spargit. De qbus recte subditur qualiter mittanī: dum dr in vasis papyri super aquas. Ex papyro qppe charta est. Quid itaq3 per papyrum: nisi secularis scientia designatur? Uasa ergo papyri
B
sunt corda doctorum secularium. In vasis igitur papyri super aquas legatos mittere est: predicationem suam in sapientum carnalium sensibus ponere: 7 defluētes ad culpam populos vocare. Qui ergo illic per vasa papyri: ipsi hic q2 carnaliter vident per oculos designātur. De qbus 7 adhuc subditur: ((Aperuerūt super me ora sua exprobrantes.)) Ora sua reprobi exprobrantes aperiunt: cum 7 errores sui mala predicare non metuunt 7 predicamenta recte fidei irrident. De qbus sciendum est: q2 illos precipue in sancta ecclesia persequuntur: quos multis conspiciunt eē profuturos: qui vitā carnalium verbo correctionis conterūt eosq3 in ecclesie corpore spiritaliter vertunt. Unde 7 subditur. ((Percusserunt maxillā meam: saciati sunt penis meis.)) Maxilla qppe ecclesie sancti pdicatores sunt: sicut sub iudee specie per Hieremiam dr: Plorans T. eli. 1.
plorauit in nocte 7 lachrymae eius in maxillis eius: q2 in aduersitate ecclesie illi amplius plangunt: q vitam carnalium confringere predicando nouerunt. Per ipsos qppe C
sancta ecclesia iniquos a vicijs conterit: vel compescit 7 quasi glutiens in sua membra puertit. Unde ipsi quoq3 primo predicatori velut maxille ecclesie dr: occide 7 manduca.

Capitulum. 8.

Hinc est etiam q Sāson maxillam asini tenuit 7 hostes Iudi. 15 A
pemit: q2 redemptor noster simplicitatem atq3 patientiam predicantium sue manu virtutis tenēs a vicijs suis carnales interficit. Et maxilla in terram piecta postmodum aquas fudit: q2 data morti predicatorum corpora magna populis mōstrauere miracula. Maxillam ergo ecclesie peruersi feriunt: cum bonos predicatores insequuntur. Et q2 tunc reprobi grande se aliqd fecisse estimant: cū vitam predicatorum necant: post percussionem maxille apte subiungitur: saciati sunt penis meis. Illa qppe eos pena saciat: que mētem ecclesie precipue castigat. Seqtur. ((Conclusit me deus apud iniquum 7 manibus impiorum me tradidit. Electorum populus apud iniquū concluditur: cum eius caro antiq hostis persecuto B
ribus temporaliter datur. Qui non spū sed manibus impiorum traditur: q2 quo huc mente capere nequeunt: eo contra carnem illius crudelius inardescunt: Sed sancte ecclesie populus cum aduersa perpeti grauiter ceperit: 7 infirmos suos cōspexerit ad deteriora dilabi pacis sue tempora ad mentem reuocat: quādo fideles suos predicatōis sue opulentia pascebat. Unde aperte subiūgitur. ((Ego ille quōdam opulentus: repēte contritus sum.)) In eo q se repente contritum asseruit infirmorū mentem i pauidam designauit. Qui dum mala que ventura sūt

prenidere nesciunt: tanto eis grauiora fiũt quanto ab eis inopinata tolerantur. Firmis autẽ mentibus repente aduersa nõ veniunt: q2 priusq̃ veniant preuidentur. Ob tamen nũc quoq̃ sancta ecclesia in quibusdam retro latentibus patitur: q post doctrine opulentiam subitis aliquando vicijs cõ-

C teruntur: vt sic in quibusdam malis cozmant: ac si verbi pabulum nunq̃ habuissent. Sequitur. ((Tenuit ceruicem meam cõfregit me: et posuit sibi quasi in signum.)) Sicut in malis ceruix superbiam sic in bonis libertatis erectionem signat. Unde nõnunq̃ ipsa quoq̃ superbia pro erectionis auctoritate ponitur: sicut per prophetam dñs sancte ecclesie pollicens dicit: Ponam te in superbiã seculorum. Et q2 persecutionis tempore in-

Es. 60 firmi quidam vera que sentiunt predicare libere non presumunt: recte de hoc hoste dicitur: Tenuit ceruicem meã confregit me.

Capitulum. 9.

A Portasse autẽ hi ceruicis appellatione signati sunt: qui pacis eius tempore plusq̃ decet eriguntur: et sub occasione defenden de rectitudinis vicio deseruiunt elationis. Qui persecutionis tempore iccirco aduersa plus sentiunt: q2 de prosperis extolliũtur. De quibus bene dr̃: tenuit ceruicẽ meã confregit me. i. elationem quam in infirmis habuit districtione sue percussionis inclinauit. Et posuit sibi quasi in signum. Constat nimirum q2 iccirco signum ponitur: vt sagittarum emissione feriatur. Fidelis itaq̃ populus in signum hosti suo est positus: q2 eũ semper suis ictibus impetit: eũq̃ suis persecutionibus affligit. Qui enim in hac vita assiduus mala tolerat: velut in signo posit9 ict9 suscipit ferientis. Unde et predicator egregius cum persecutionum mala toleraret atq̃ sub persecutione aduersariorum gemeret tenerã discipulorum mentẽ de suis afflictionibus consolationis ait: Ipsi enim sci-

i. Thes. 2. B tis quod in hoc positi sumus. Ac si eis aperte dicat: Quid in hoc tempore vulnera nostra miramini Qui si eterna gaudia querimus hic: ad hoc venimus vt feriamur. Sequitur. ((Circũdedit me lanceis suis conuulnerauit lumbos meos non pepercit: et effudit i terra viscera mea.)) Hec iuxta litteraz beato Job congruere posse videbantur: p hoc quod dr̃: circũdedit me lanceis suis cõuulnerauit lumbos meos non pepercit: nisi subderetur quod de eo minime scriptum legitur: effudit in terra viscera mea ex quare necesse est vt dum hoc iuxta lr̃am inuenire nõ possumus: ea que in verbis eius s̃m

C historiam sonant: iuxta spũz regram9. Sãcta ecclesia lanceis ab hoste suo circundatur: quando in mẽbris suis ab impugnatore callido temptationum iaculis impetitur. Bene autẽ circũdari lanceis dicimur quia antiquus hostis temptationis sue vulneribus ab omni parte nos impetit. Sepe enĩ dum gula restringitur vt libido subigatur: inanis glorie aculeus mentem pulsat. Si autẽ corpus abstinentie afflictione non atteritur: contra mentem libidinis flamma se excitat Sepe dum seruare parsimoniam nitimur: ad tenaciam labimur. Et sepe dum possessa effuse tribuimus ad auariciam ducimur quia et rursuz colligere querimus quod tribuamus. Dum ergo antiqui hostis iacula vbiq̃ nos impetunt: recte nunc dicitur: Circundedit me lanceis suis. Et quia oẽ peccatum hostis quidem callidus suadet: sed nos eius suasionibus consentiendo perpetramus apte subiungitur. ((Conuulnerauit lumbos meos. In lumbis quippe luxu-

B ria est. Unde et is qui cupiebat voluptatẽ libidinis a corde extinguere predicauit di-

i. Pe. i. cens: Succincti lumbos mentis vestre. Cuz ergo antiquus hostis fidelem populũ ad luxuriam pertrahit: hunc procuidubio in lumbis ferit. Ubi notandum quoq̃ est quod non ait vulnerauit sed conuulnerauit lumbos meos. Sicut eniz loqui aliquãdo vnius est: colloqui vero duoruz vel fortasse multorum sic antiquus hostis q2 nos ad culpam sine nostra voluntate non rapit nequaq̃ lumbos nostros vulnerare sed cõuulnerare dicitur: quia hoc quod nobis ille male suggerit: nos sequentes ex voluntate propria implemus: et quasi cum ipso nos pariter vulneramus: quia ad perpetrãdum malum ex libero simul arbitrio ducimur. Non pepercit ac si dicat non destitit.

Capitulum. 10.

A T effudit in terra viscerā mea.)) Quid aliud sancte ecclesie viscera debem⁹ accipere: nisi eorum mentes qui eius quedam viscera in se continent q ad itima sacramenta deseruiunt: Sed antiquus aduersarius cū fideles quosdam q in iterioṙib⁹ sacramentis deseruire videbantur: ad secularia negocia pertrahit: eius proculdubio viscera ī terram fudit: qꝛ illos in rebus infimis conculcat q prius in occultis atq; spiritalib⁹ actibus latebant. Seqtur. ((Concidit me vulnere super vulnus.)) In infirmis suis sancta ecclesia vulnere super vuln⁹ concidītur: quando peccatū peccato additur: vt culpa vehementius exaggeretur. Quē enim auaricia pertrahit ad rapinam: rapina ducit ad falláciam: vt perpetrata culpa ex falsitate etiam defendatur: qd iste nisi sup vulnus concisus est vulnere: Unde bene quo

Osee. 4 B

q; per pphetam dr: Maledictum τ mendacium τ homicidium: τ furtum: τ adulteriū inundauerūt: τ sanguis sanguinem tetigit. Solet enī sanguinis nomine signari peccatum. Unde is q a peccatis liberari desiderat: per penitentiam clamat. Libera me de

Ps. 50.

sanguinibus. Sanguis ergo sanguinē tangit: cū culpa culpam cumulauerit. Et quia cum vulnus vulneri additur: vires contra nos antiq hostis vehementius excrescunt: recte subiūgit. ((Irruit ī me quasi gigas.)) Facile qppe inimico resistitur: si non ei vel ī multis lapsibus vel in vno diutius consentiatur. Sin vero eius suasionibus aīa subesse consueuerit: quanto ei crebrius subijcitur: tanto eum sibi itollerabiliorem facit: vt ei reluctari non valeat: qꝛ nimiruz malign⁹ aduersarius contra hanc ex praua consuetudine deuictam quasi more gigantis pugnat. Sed tamen plerūq; sancta ecclesia et post perpetratas culpas mētes fideliū ad

C

penitentiam reuocat: τ peccata operis virtute spontanee afflictōis mundat. Unde bene subditur. ((Saccum consui super cutez meam: τ operui cinere carnez meā.)) Quid in sacco τ in cinere nisi penitentia: qd ī cute τ in carne nisi peccatum carnis debet intelligi: Cum ergo qdam post lapsuz carnis ad penitētiam redeunt: quasi saccus super cutem cōsuitur. Et cinere caro operitur: qꝛ culpa carnis per penitentiam tegitur: ne in districti iudicis examine ad vltionez videatur. Infirma aūt membra sua sancta ecclesia cum a peccatis retrahit atq; penitentie remedium ducit: hoc proculdubio fletibus adiuuat: vt ad recipiendā auctoris sui gratiam conualescant: τ per fortes plangit qd non fecit: quod in mēbris suis vbiub⁹: quasi ipsa fecit. Unde bene adhuc additur.

Capitulum. xi.

F Acies mea intumuit fletu.)) Facies qppe sancte ecclesie sunt hij q in locis regiminū positi apparent primi vt ex eorum specie sit honor fidelis populi. etiaz si qd ī corpore latet defor- A me. Qui nimirū preclari plebibus plangunt culpas infirmātium: sese de alienis lapsib⁹ ac si de pprijs affligunt. Et sepe dum quosdam vident ad veniam post culpas redire quosdā in iniqtate persistere: occulta oīpotentis dei iudicia mirant: sed penetrare nequeūt. Obstupescūt enī que nō intelligunt Unde τ apte subditur. ((Et palpebre mee caligauerunt.)) Palpebre enī recte appellati sunt: q ad preuidenda pedum itinera vigilant. Sed qꝛ occulta dei iudicia ne prepositi vigilantes itelligunt palpebre sancte ecclesie caligant. Sed vt sepe iam me dixisse memini: beatus Job sancte ecclesie typū tenens: modo voce corporis: modo aūt voce capitis vtitur: τ dum de mēbris eius loqtur: repēte ad verba capitis leuatur. Unde hic quoq; subiungitur. ((Hec passus sū B absq; iniqtate manus mee cū haberē mūdas ad deū preces.)) Absq; iniqtate enim manus sue ptulit: q peccatuz non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius τ tamen dolorē crucis pro nostra redemptione tolerauit. Qui solus pre omnibus mundas ad deum preces habuit: qꝛ τ in ipso dolore passionis pro persecutoribus orauit dicēs: Pa- Luc. 23 ter dimitte illis: nō enim sciunt qd faciunt. Quid enim dici qd cogitari in prece mūdius potest: quam cum τ illis misericordia intercessionis tribuitur a qbus toleratur dolor: Unde factuz est: vt redemptoris nostri sanguinem quem persecutores sęuiētes fuderant postmodū credentes biberent: eūq; esse dei filium predicarent. De quo videlz C

sanguine apte subiungitur. ((Terra ne ope
rias sanguinem meum: nec inueniat in te lo
cũ latendi clamor meus.)) Peccanti homi
Gen.3. ni dictũ est: Terra es & in terram ibis. Que
scilicet terra redemptoris nostri sanguinem
non abscondit: quia vnusquisqȝ peccator re
demptionis sue precium sumens confitetur ac
laudat: & quibus valet proximis innotescit.
Terra etiam sanguinem eius non operuit
quia sancta ecclesia redemptionis eius mi
sterium in cunctis iam mundi partibus pre
dicauit. Capitulum. 12.

21 Notandum quod subditur:
neqȝ inueniat in te latẽdi
locum clamor meus. Ipse
enim sanguis redemptio
nis qui sumitur clamor no
Hebre.12. stri redemptoris ẽ. Unde
etiã Paulus dicit: Et san
Gen.4. guinis aspersionem melius loquentem quam
Abel. De sanguine. Abel dictum fuerat: Uox
sanguinis fratris tui clamat ad me de terra:
sed sanguis Iesu melius loquitur quam Abel: quia
sanguis Abel mortem fratricide fratris pe
tijt: sanguis autem dñi vitam persecutoribus
impetrauit. Ut ergo in nobis sacramentum
dominice passionis non sit ociosum debemus
imitari quod sumimus: & predicare ceteris quod
veneramur. Locum enim latendi clamor
eius in nobis inuenit: si hoc quod mens credi
dit lingua tacet: sed ne in nobis clamor eius
lateat: restat vt vnusquisqȝ iuxta modulum
suũ viuificationis sue mysterium proximis in
notescat. Libet mentis oculos ad domini
ce passionis horam reducere: cum iudei per
sequentes seuirent discipuli timentes fuge
rent. Qui enim in carne mori videbatur: neq
B quam deus esse credebatur. Unde hic adhuc
apte subditur. Ecce enim in celo testis meus: &
conscius meus in excelsis. Cum enim fides vel
filius labefactaretur in terra: erat ei testis in celo
Testis quippe filij pater ẽ: de quo ipse in euã
gelio dicit. Et qui misit me pater: ipse testimo
Jo.5. nium perhibebit de me. Qui recte & iam cõ
scius dicitur: quia vna voluntate: vno cõsilio pa
ter cum filio semper operatur. Cuius etiam
testis est quia nemo nouit filium nisi pater: hic
ergo in celo testem & conscium in excelsis habu
it: quando hi qui eum morientẽ in carne cerne
bant diuinitatis eius potentiã considerare
nesciebant: & eum ignorarent homines in mor

te: tamẽ mediator dei et hominum non erat:
quid cum ipso operaretur pater. Quo fortas
se etiã ad vocem eius corporis referri valet. cap. 13.

Ancta nanqȝ ecclesia id
circo aduersa vite presen
tis tolerat: vt hanc sup
na gratia ad premia eter
na perducat. Carnis sue
mortem despicit: quia resur
rectionis glorie intẽdit.
Et transitoria sunt que
patitur. perpetua que prestolatur. De quibus
nimirum bonis perpetuis dubietatem non
habet: quia fidele iam testimonium redempto
ris sui gloriam tenet. Carnis quippe eius re
surrectionem mente conspicit: atqȝ ad spem
fortiter conualescit: quia quod in suo videt iam
factum capite: sperat in eius quoqȝ corpore:
quod videlicet ipsa ẽ absqȝ dubietate secu
turum. Quam scilicet ecclesiam psalmista cõ
spiciens in perpetua perfectione mansuram
sub appellatione lune describit dicens: Lu
na perfecta in eternũ. Quam quia ad resur Ps.93.
rectionis spem dominica resurrectio roborat
recte subiunxit: & testis in celo fidelis: quia vt
de sua resurrectione non trepidet iam eum
in celo qui resurrexit a mortuis testem habet
Fidelis itaqȝ populus cum aduersa patitur
cum duris tribulationibus fatigatur: ad spẽ
sequẽtis glorie mentem erigat & de redem
ptoris sui resurrectiõe confidẽs dicat. Ecce
enim in celo testis meus: & conscius meus in
excelsis. Qui recte conscius dicitur: qui na
turam nostram: non solum creando nouit:
sed etiam assumendo. Scire enim eius ẽ no
stra suscepisse. Unde etiam per psalmistam Ps.102.
dicitur: Ipse enim scit figmentũ nostrũ. Quid
enim mirũ vt figmentũ nostrum dicatur specialĩ
ter scire: dum constet nihil esse quod nesci
at sed figmentum nostrum scire est: eius hoc
in seipso ex pietate suscepisse. Que tamẽ vox
vt beato Job congruere nobis etiam singu C
lis potest. Omnis enim qui ex eo quod agit
humanas laudes appetit: testem in terra que
rit. Qui autem de actibus suis omnipoten
ti deo placere festinat: testem se in celo habe
re considerat. Et spe contigit: vt ipsa quoqȝ
in nobis bona opera ab incautis hominibus
reprehendantur. Sed qui testem in celo ha
bet: reprehensiones hominum metuere non
debet. Unde adhuc subditur. ((Verbosi amici

t

ei mei:ad deum stillat oculus meus.])

Capitulum. 14.

A Quid enim per oculum nisi
Mat.6. cordis intetio designatur?
sicut scriptum est. Si fuerit
oculus tuus simplex:totum
corpus tuum lucidum erit.
Quia cum bona intentioe
quid agitur:eius intentiõis actio apud deũ
minime fuscatur. Cũ ergo verbosi amici sunt:
id est cum et ipsi derogant:qui in fide sociã
tur ad deuz necesse est vt oculus stillet:qua
tenus nostra intentio tota in amoris intimi
compunctione defluat:et tanto subtilius se
ad interiora erigat:quãto per exteriora op-
probria repulsa intus redire cogitur:ne fo-
ras euanescat. Sequitur. ((Atqz vtinaz diiz
iudicaretur vir cum deo:quomodo iudicat
filius hominis cum collega suo.]) Peccato-
res quidem nos esse semper agnoscimus sz
tamen sepe in flagello positi:pro quo magis
peccato flagellamur ignoramus:et nos ipsos
subtili inquisitione discutimus:vt si quomo
B do possumus causam persecutionis nostre
inuestigare valeamus. Que dum plerunqz
nos latet:fit nobis oneri cecitas nostra. et de
eo quod patimur plus dolemus. Quisquis
vero cum collega suo ad iudicium accedit:et
quod sentit dicit:et quicquid contra dicitur
agnoscit:quo vulnerat pulsat et nouit vnde
pulsatur. Qui enim diuine animaduersiõe
percutitur:dum nouit quidez quia vapulat:
sed cur vapulet ignorat:quasi dicit ipse qd
sentit. sed quid contra se dicitur nescit:quia
ipse quidem ingemiscit in verbere:sed deus
aperte non declarat pro qua eum feriat vl-
tione. Itaqz nunc dicitur. atqz vtinã sic iudi
caretur vir cũ deo quomodo iudicatur filius
hominis cum collega suo:ac si aperte dicere
C tur. Sicut in omne qd dico audior:sicut om-
ne quod de me dicitur audirem. Quod ta-
men in hac vita fieri nullatenus potest, qa
magna est interpositio oculis cordis nostri
ad contemplandam subtilitatem dei:ipsa vi
delicet infirmitas nostra:et tunc ad parum
intuebimur eum a quo nũc subtiliter intue
mur:cum hac infirmitate deposita:ad con-
templationis interne gratiam venerimus.
1.Cor.1. De qua Paulus dicit. Tunc cognoscam si
cut et cognitus sum. Unde beatus Iob vi-
dens eandem cognitionez plenissime hic p
fieri nullatenus posse:de cecitate quidem vi
te presentis gemit:sed tamen se de eius bre
uitate consolatur dicens. ((Ecce enim bre- D
ues anni transeunt. et semitam per quã non
reuertar ambulo.]) Omne quod transit bre
ue est:etiam si tardius terminari videatur.
In mortis autez semita per quã non reuer
timur ambulamus:nõ quod ad vitam car
nis minime resurgendo reducimur:sed qd
ad huius labores vite mortalis vel ad cõ
quirenda laboribus premia iterum non ve-
niamus. Sequitur.

Capitulum. 15.

Spiritus me Io.ca.7 A
us attenuabitur. Atte-
F nuabitur spiritus meus
timore iudicii:quia ele-
ctorum mentes quo am
plius extremo iudicio p
pinquare se sentiunt:eo ad discutiendas se
metipsas terribilius contremiscũt:et si quas
in se carnales vnqz cogitationes inueniũt:
penitentie ardore consumunt:nec cogitatio
nes suas dilatari carnali voluptate permit
tunt:quia eo semetipsos diiudicantes sub-
tilius feriunt:quo districtum iudicem presto
lantur vicinum. Unde fit vt propinquum si
bi semper exitum suspicentur. Nam repro-
borum mentes idcirco multa nequiter agũt
quia hic se viuere diutius arbitrantur. Iu-
storum ergo attenuabitur spiritus:sed cra-
scessit iniquorum. Quo enim per elationem
tument eo attenuationem spiritus non ha
bent. Iusti vero duz breuitatem sue vite cõ
siderant:elationis et immundicie culpas de
clinãt. Unde et subditur. ((Dies mei breuia
buntur:et solum mihi superest sepulchrũ.])
Qui enim considerat qualis erit in morte:
semper fit timidus in operatione:atqz vnde
in oculis suis iam quasi non viuit:inde ve-
raciter in oculis sui conditoris viuit:nil qd
transeat appetit:cunctis presentis vite desi
deriis contradicit:et pene mortuum se con
siderat:quia moriturum minime ignorat.
Perfecta eniz vita est mortis imitatio:quã
dum iusti solicite peragunt:culparuz laqueos
euadunt. Unde scriptum est. In omnibus
operibus tuis:memorare nouissima tua et Ecci.7
in eternum non peccabis. Unde et beatus
Iob quia dies suos considerat breuiari et so

B lum sibi superesse sepulchrum pensat: apte subiungit. ¶ Non peccaui et in amaritudini bus morabitur oculus meus.) Ac si aperte dicat. Culpam non feci: et flagella suscepi. Sed hac in re animum monet qui in multis se huius hystorie locis peccasse confitetur: quia ratione peccasse se nunc abneget: Sed hec ratio celeriter occurrit: quia nec tantum peccauit vt flagella mereretur: nec tamen esse sine peccato potuit. Nam quia non pro corrigenda culpa sed pro gratia augenda percussus est iudex ipse testatur qui laudat et ferit. Et rursum quia sine peccato non fuerit: nec ipse negat qui a iudice laudatur: atque ideo laudatur: quia non negat. Sed credo quod melius hec verba discutimus si dicta ex voce capitis sentiamus.

Capitulum. 16.

Redemptor etenim noster ad ereptionem nostram veniens: et non peccauit et amaritudinem pertulit: quia penam culpe nostre sine culpa sua suscepit de cuius voce subditur. ¶ Libera me et pone me iuxta te: et cuiusvis manus pugnet contra me.) Ipse etenim non peccauit in cogitatione vel opere. Ipse in amaritudine moratus est per passionem ipse liberatus est per resurrectionem: ipse iuxta patrem positus per ascensionem: quia profectus in celum sedet ad dexteram dei. Et quia post ascensionis eius gloriam in dea in discipulorum eius persecutione commota est: recte nunc dicitur. Et cuius vis manus pugnet contra me. Tunc quippe in membris illius furor persequentium seuit: cum contra fidelium vitam flamma crudelitatis exarsit: Sed quo irent iniqui aut quid agerent dum is quem persequebantur in terra iam sedebat in celo. De quibus adhuc subdit. ¶ Cor eorum longe fecisti a disciplina.)

B Si enim discipline custodiam nossent: nequaquam redemptoris nostri precepta contemnerent: ipsa eos carnis sue mortalitas ad amorem vite immortalis excitasset. Hoc ipsum namque in hac vita corruptioni nos esse subiectos iam de flagello discipline est. Estu enim et frigore fame sitique turbant: morbis afficit: quandoque etiam extingui: quid sunt hec alia quam flagella peccati. Sed sunt nonnulli qui et flagella tolerant: et tamen mentem ad flagellantis metum minime reformant. Unde recte nunc dicitur. Cor eorum longe fecisti a disciplina: quia et si corpus sub disciplina est cor sub disciplina non est: dum et flagellatur quisque: et tamen ad humilitatem mentis non reducitur. Neque ita hoc dicitur: ac si omnipotens et misericors deus longe cor hominis a disciplina faciat: sed quod sponte deiapsum ibi remanere: vbi cecidit iudicando permittat: sicut ei in oratione quoque dicimus.

Et ne nos inducas in temptationem id est induci minime permittas. Sequitur. ¶ Propteres non exaltabuntur.) Cor enim si sub disciplina esset superiora appeteret et adipiscendis bonis transeuntibus non inhiaret. Quorum igitur cor sub disciplina non est: recte illis dicitur. Propterea non exaltabuntur. quia dum in infimis voluptatibus dimissi terrena bona semper desiderant: cor ad superna gaudia nunquam leuant. Exaltarentur quippe si mentem ad spem patrie celestis erigerent. Sed qui per disciplinam custodire vitam minime student: semper ex desiderio in imis iacent: et quod est grauius iacendo se erigunt: quia rebus transitoriis extolluntur. Extolli autem possunt: sed exaltari nequeunt: quia inde profundius in imo sunt vnde apud se altiores fiunt. Cor itaque quod sine disciplina est exaltari non valet. quia humana mens sicut male eleuata in infimis premitur: sic bene pressa in sublimibus leuatur. Sequitur. ¶ Predam pollicetur sociis et oculi filiorum eius deficient.) Postquam de multitudine iniquorum id est de antiqui hostis corpore beatus Job sententiam protulit: mox ad ipsum eorum principem id est caput omnium perditorum sententiam vertit: atque a plurali numero ad singularem redit.

C Mat. 6.

D

Capitulum. 17.

A Ita quippe vnum corpus sunt diabolus et omnes iniqui: vt plerumque nomine capitis censeatur corpus: et nomine corporis appelletur caput. Nam capitis nomine censetur corpus cum de persona

homine dicitur: Ex vobis vnus diabolus est
Et rursum nomine corporis appellatur ca-
put eius de ipso apostata angelo dicitur. In
imicus homo hoc fecit. Iste igitur princeps
omnium peruersorū alios socios habet: atq
alios filios. Qui nāq sūt eius socij: nisi apo
state angeli: qui cum eo de celestis patrie se
de ceciderunt. Uel quos alios filios hȝ: nisi
peruersos homines qui de eius praua per-
suasione in malitie operatione generātur.
Jo. 8. Unde etiam veritatis voce infidelibus dici
tur: vos ex patre diabolo estis. Peruersus
itaq iste auctor erroris predam socijs polli-
cetur: q malignis spiritibus prauorum pro
mittit animas in eorum fine rapiendas. Et
B oculi filiorum eius deficient: quia dū inten
tiones hominū ad sola terrena sperando ex
citat: hoc illos amare facit quod diu tenere
nō possunt. Neq enim valet amoris praui
intentio permanere: quādo τ hoc qd amat
ipsumq qui amat cōstat sub celeritate defi
cere. Possunt quoq τ per socios fortasse in
telligi crudelissimi quiq: τ omni malicia iā
repleti: per filios vero: hij qui adhuc dece-
ptorijs promissionibus illius augende praui
tate nutriuntur: vt illos iam velut ex meri-
to malicie diabolus quasi socios habeat: q
iam non habent in perditione quo crescāt:
istos autem quasi filios: quos promissioni-
bus lactat vt ad peiora proficiant: Sȝ ocu-
li filiorum eius deficient: quia prauorum in-
tentiones cadunt: cum omne qd hic appe-
tunt deserunt: et illic quod doleāt sine fine
patiunt. Sequit. Posuit me quasi in pro
C uerbium vulgi: τ exemplum sum corā eis)
hec beatus iob ex se dicat: dicat ex vocibus
omnium electorum. Omnis quippe qui fla
gello percutitur: quasi in prouerbium ponit
vulgi: quia stultus quisq dū cuiq maledi
cere appetit: ex illius similitudine maledi-
ctionē sumit: quem percussum temporaliter
videt: eamq penam suo optat aduersario
quam euenisse conspicit iusto. Sicq fit vt
non recte sapientibus in exemplum deduca
tur rectus: dum τ pena iusti esse damnatio
creditur: τ que illi maneat gloria nulla spe
fidei preuidet. Sequitur. 13
A Aligauit ab indignatione oculus
e meus: τ membra mea quasi in ni-
hilū redacta sunt.) Ad indigna-
tionem oculus caligat: quando ipsi quoq q

in dominico corpore id est in ecclesia lumen
veritatis habent: dum se diutius a prauis
despici ac dedignari conspiciunt de occultis
iudicijs admiratione turbantur: τ secretum
dei penetrare nequeunt cur preualere puer
si contra bonorum innocentiam permittun-
tur. Quis etenim non obstupescat: cum he-
rodias apud temulentum regem saltatu si
lic optinet vt caput amici sponsi prophete:
τ plusq prophete ante ora conuiuantium in
disco deferatur. Sed cum iusti ad indigna B
tionē caligant: infirmi plerumq vsq ad in
fidelitatem corruunt. Unde subditur. Et
membra mea quasi in nihilum sunt reda-
cta.) Membrorū quippe nomine: tener mū
do exprimitur infirmorum: qui dum peruer
sos prospiciunt florere: iustosq cruciari: ad
hoc nōnunq perueniunt: vt se bona vel in-
choasse peniteat: atq ita ad agenda mala
estius recedunt: ac si eorum vite nocuerit bo
num quod inchoauerunt. Hoc autem quod
ait. Caligauit ab indignatione oculus me⁹:
verbis planioribus aperit adiūgēs. Stu
pebunt iusti super hoc: τ innocens ɔtra ypo
critam suscitabit.) Hoc loco innocens nec
dū perfectus iustus accipitur: qui bona ad
huc inchoans τ si nocere alijs non nouit: p
fecta tamē agere ipse nequaq valet. Et q
corda paruulorum dum peruersos florere
in presenti vita conspiciunt: inuidie facibus
succenduntur. Tanto enim quisq plus in-
uidet alijs bona presentis: quāto ea ipse mi
nus cōtempserit. Nam quod haberi ab om
nibus non valet simul totum: huic deest qd
alter habuerit: Succenditur vero cōtra ypo
critam innocens: dum glorie simulatoris in
uidet etiam qui nulli nocere solet. Sin vero C
hoc in loco innocens quilibet in bono perfe
ctus accipitur: contra ypocritam innocens
suscitatur: quandoq hunc τ florere conspi-
cit: τ tamen cum suo eum flore cōtemnit: et
predicando que recta sunt tanto eū despi
ciendum ceteris esse denunciat quanto eū
conspicit illa anxie querere que cum eo diu
non valeant permanere. In quo adhuc sen
su subiungitur. 19
T tenebit iustus viā suam: τ mū A
e dis manib⁹ addit fortitudinē.)
Considerato quippe ypocrita: iu-
stus viam suam tenet: quia dum illum ex p
uersa voluntate obtinere ea que mūdi sunt

intuet: ipse ad amorem celestium robustius
stringit. sciens quia bonis desiderijs p̄mia
eterne non deerūt: dum prauis et duplicib⁹
cordibus bona temporalia non negantur.
Qua ex re mundis quoq3 manibus addit
fortitudinem: quia cōspiciens peruersos ob
tinere terrenam gloriam. bona sua opera ꝓ
uehit ad perfectionē: et tanto altius tempo
ralia despicit: quanto hec abundare etiam
malis cernit. Quā enim sint despicieda: ꝯ
siderat: que deus omnipotens etiam ꝑuer-
sis prestat. Si enim principaliter magna es-
sent: nequaq̃ hec conditor aduersarijs suis
tribueret. Unde et indignū sibi esse perpen
dit: vt illa bona appetat: que abundare cō-
spicit et malis: sed ad percipiēda celestia mē
tem suam dirigit: que sibi cū reprobis com-
B munia esse nō possunt. Igitur postq̃ exte-
riores prouectus malorū: bonorum vero in
teriores intulit: exhortationis verba protu-
lit dicens. (Igitur vos omnes cōuertimini
et venite.) Que videlicet exhortatiōis ver-
ba proprie ad electos format: quos ad eter
nitatem vocat. Qui duobus modis inuitā
tur. scilz vt cōuertant et veniant: cōuertant
nimirū fide: veniant et opere: vel certe ꝯuer
tantur deserendo mala: et veniant bona fa-
ciendo: sicut scriptū est. Declina a malo et
Ps. 26. fac bonum. Mirandum vero quod subdit.
(Et non inueniā in vobis vllū sapientē.)
C Quid est enim quod eos ad sapientiam vo
cat: et tamen optat ne illos sapientes inue-
niat: nisi quod ad veram sapientiam veni-
re nō possunt: qui false sue sapiētie fiducia
decipiunt: de quibus scriptum est. Ve q sa-
Esa. 5 pientes estis in oculis vestris: et coram vo
bismetipsis prudentes: et quibus rursum di
citur. Nolite prudentes esse apud vosmet-
Ro. 12. ipsos. Unde isdem predicator egregius hos
quos carnaliter sapientes inuenerat: vt sa-
pientiā veram perciperēt prius fieri stultos
querebat. Si quis videtur inter vos sapiēs
I. Cor. 3. esse in hoc seculo: stultus fiat vt sit sapiens.
Et per semetipsam veritas dicit. Confiteor
Mat. 11. tibi pater domine celi et terre: quia abscon-
disti hec a sapientibus et prudentibus: et re
uelasti ea paruulis. Quia ergo hij q apud
semetipsos sapientes sunt ad veram sapien
tiam peruenire non possunt: recte beatus
Job conuersionem auditorum desiderans
exoptat ne in eis vllum sapientem inueniat.
Ac si eis aperte dicat. Stulti esse apud vos
metipsos discite: vt in deo vere sapientes eē
valeatis. Sequitur. 20.
Dies mei transierunt: cogi- A
tationes mee dissipate sunt
torquentes cor meū.) Sā-
cta electorum ecclesia ꝑ diu
turna et nocturna tempora
conspicit vite sue spacia trā
sire: quia noctem in aduersitatibus: diem ve
ro in prosperitatibus habere ꝯsueuit. Qua
si enim lux ei oritur ex tranquillitate pacis:
et nox ex dolore persecutionis. Sed cum post
quietis ocia ad excrescentis contra se perse
cutionis laborem redit dies suos transire te
statur. In quibus tamen diebus solet tāto
grauioribus curis premi: quanto ad se de
ipsa tranquillitate pacis subtiliores a indi-
ce rationes cogitat exquiri. In tranquillita-
te etenim pacis modo animarum lucra co-
gitat: modo terrenarum rerum dispensatio
nes curat. Que videlicet terrenorum actuū
dispensationes tanto bonis mentibus gra-
uiores sunt: quanto earum intuitu ab intuē
dis celestibus: vel ad modicum euellantur.
Unde bene beatus Job siue sua: seu voce
vniuersalis ecclesie postq̃ dies suos transis B
se testatur illico subiunxit. (Cogitationes
mee dissipate sunt: torquentes cor meum.)
quia dum bonis mentibus temporalis feli-
citas transit: etiam cura eis terrene dispēsa
tionis subtrahitur: que eas in cogitationib⁹
torquere videbatur. Dum enim erecte sem-
per esse ad percipienda celestia appetūt eo
ipso quo aliquando ex dispensatione terre-
na ad ima cogitanda descendunt: torquere
se sentiunt. Unde fit vt ipsa quoq3 aduersi-
tas persecutionis vertatur in magna exul-
tatione leticie propter adeptam quietem cor
dis. Unde et apte subditur. (Noctem ver-
terunt in diem.) Dissipate etenim cogita
tiones noctem in diem vertunt: quia non-
nunq̃ iustis amplius placet: ex aduersitate
mala perpeti q̃ ex prosperitate terrene dis
pensationis cura fatigari. Sed quia noue
runt cautius et aduersa transire: et prospera
rursus illucescere apte subiungit. (Et rur C
sum post tenebras spero lucem.) Lux enim
post tenebras speratur: quia vel post noctē
vite presentis eternum lumē percipitur: vel
ita hic aduersitas atq3 ꝓsperitas alternāt:

vt sibi succedere vicissim non desinant. Unde fit vt ⁊ in luce nox in suspitione sit: ⁊ in nocte lux in presumptione: sicut scriptum ē: (Eccl. xi.) In die bonorum ne immemor sis malorū: ⁊ in die malorum ne immemor sis bonorū. Sed ecce quia auctoris nostri gratia redēpti sumus: hoc iam celestis muneris habemus: vt cum a carnis nostre inhabitatione subtrahimur mox ad celestia premia ducamur: quia dum conditor ac redemptor noster claustra inferni penetrans electorū exinde animas eduxit: nos illo ire non patitur: vnde iam alios descendendo liberauit. Hij vero qui ante eius aduentum in hūc mundum venerant, quantamlibet iusticie virtutem haberent: ex corporibus educti in sinu celestis patrie statim recipi nullo modo poterant: quia nec dum ille venerat qui inferni claustra sua descensione solueret: ⁊ iustorum animas in perpetua iam sede collocaret. Unde beatus iob ⁊ afflictionem sentiens: ⁊ adhuc differri retributionem iustorum sciens apte subiungit.

Capitulum. 21.

A

I sustinuero infernus dom⁹ mea ē: ⁊ in tenebris straui lectulū meum.)) Priores etenim sancti ⁊ sustinere aduersa poterant: ⁊ tamen e corporibus educti adhuc ab inferni locis liberari nō poterant: quia nec dum venerat: qui illuc sine culpa descenderet, vt eos qui ibi tenebātur ex culpa liberaret. Tunc vero homo sibi lectulum in tenebris strauit: quando lucem iusticie persuasori callido consentiendo deseruit. Et quia in ipsis quoqꝫ inferni locis iustorum anime sine tormento tenebantur: vt pro originali culpa adhuc illuc descederēt: ⁊ tamen ex proprijs actibus supplicium nō haberent: quasi in tenebris lectulum strauisse est: in inferno sibi requiem preparasse. Graue etenim tedium electis fuit post solationem carnis: adhuc speciem non videre creatoris. Quod tedium non immerito beatus iob tenebras vocat. Sꝫ quia hoc ex pena infirmitatis venit: recte eandem mox infirmitatem subdidit dicens. ((Putredini dixi pater meus es: mater mea: ⁊ soror mea vermibus.)) Quid ē quod dixi putredini pater meus es: nisi quod omnis homo ab origine iam viciata descendit: Unde ⁊ additur mater mea: ⁊ soror mea vermibus: quia videlicet ⁊ ab ipsa putredine: ⁊ cum ipsa in hunc mundum venimus. Quantum enim ad materiam corruptibilis carnis mater nostra ac soror vermes sunt: quia ⁊ de putredine processimus: ⁊ cum putredine venim⁹ quā portamus. Quod ⁊ intelligi spiritaliter potest ⁊ mater natura: ⁊ consuetudo nō immerito soror vocatur: quia ab illa cū ista sumus. B Que videlicꝫ mater et soror vermes sunt: quia ex natura corruptibili: ⁊ consuetudine peruersa cogimur: vt quasi quibusdam vermibus sic inquietis cogitationibus i mēte fatigemur. Carnis enim natura viciata: ⁊ consuetudo peruersa: quia innumeras curas in corde infirmitatis nostre generāt: bene mater ⁊ soror vermes vocantur. Mordent enim animam cure dum inquietant. Non enim cessant iusti viri vel sollicite cogitare ⁊ perii actare quid agant: et prouide inspicere quo post presentem vitam ducendi sunt Quia ergo tunc electi ante aduentum domini: ⁊ in labore vite presentis se cernebant: ⁊ tamen post presentem vitā nec dum celestia bona percipere: multis cogitationibus vrebantur. Expectabant enī gratiam redemptoris sui: nec tamen ad eam poterant in carne viuendo peruenire. Unde ⁊ spte subdit. ((Ubi ē nūc prestolatio mea.)) Que esse potuit prestolatio iustorum nisi iesus: ⁊ iustificans deus: qui ad penas humani generis sponte descenderet: et captiuos mortis iusticie sue virtute liberaret. C Huius enim presentiam minime cessabant intenta cogitatione prestolari: quandoqꝫ esse venturam nouerant: sed venire citius querebant. Unde non ait: vbi est ergo prestolatio mea: sed ait. Ubi est ergo non prestolatio mea.

Capitulum. 22.

Um enim addit nunc: ostēdit: quia ꝙ quandoqꝫ venturum erat: venire citius desiderabat. Sequitur. ((Et patientiam meam quis cōsiderat:)) Expressit desideriū A

quo festinat in carne positus redimi: et ab
inferis ad superna reuocari. Et quidē pau
corum hominum ista fuit perpendere: vt sci
rent de presentis vite laboribus: vel subse/
quenti post mortem: dilatione cogitare. Quā
vtranq; iusti ante aduentum redemptoris
nostri se perpeti dolebant. Unde et recte di-
citur. Et patientiam meam quis cōsiderat?
Et quidem non deest: qui patientiam consi
derat. Sed cum citius nō exaudit: quasi mi
nus considerare deus dicitur. Ipsa enim hu
mani generis que venit in mundi fine redē
ptio ab hijs qui a mundi initio precesserūt
tarda credebatur: quia longo temporis spa
cio a celestium remuneratiōe disiuncti sunt:
Mat. 13. veritate attestante que ait. Multi prophe-
te et reges voluerunt videre que videtis et
non viderunt. Itaq; quod nunc dicitur pa
tientiam meam quis cōsiderat: ardentis de
siderij vota panduntur. Neq; enim vt pre/
diximus iustorum patientiam non conside/
rat deus: sed quasi non considerare dicitur
B ad votum desiderij minus citius apparere:
et per prolixiora tempora dispensatiōis sue
gratiam differre. Dicat ergo: patientiā me/
am quis considerat: quia quod disponenti
breue est: longum est amanti. Unde adhuc
dilationis sue damna cōsiderans: hoc quod
iā predixerat repetit: et descensurus ad una
vocem doloris ingeminat dicens. ¶ In pro/
fundissimum infernum descendent omnia
mea. Cū constet quod apud inferos iusti
nō locis penalib9: sed in superiori quietis sinu
tenerentur: magna nobis oboritur questio:
quid nam sit quod beatus iob asserit dicēs.
In profundissimum infernum descendent
omnia mea: qui et si ante aduentum media
toris dei et hominum in infernum descensu/
rus erat: liquet tamen quia in profundissi/
mum infernū descensurus non erat. An ip/
sa superiora loca inferi profundissimum in/
fernum vocat. Quia videlicet quāto ad sub
limitatem celi iam huius aeris spacium nō
immerito dici infernus potest. Unde cū apo
state angeli a celestibus sedibus in hoc cali/
ginoso aere sint detrusi: petrus apostolus di
cit. Angelis peccantibus non pepercit: sed
2. Pe. 2. rudentibus in infernum detractos in tarta/
C rum tradidit in iudicio cruciandos reseruari. Si itaq; quantum ad celsitudinē celi aer
iste caliginosus infernus est: quantum ad eius
dem aeris altitudinem: terra que inferius
iacet: et infernus intelligi: et profundus po/
test. quantum vero ad eiusdem terre altitu
dinem. et illa loca inferi que superiora sunt
alijs receptaculis inferni hoc loco non incō
grue inferni profundissimi appellatiōe signā
tur: quia quod aer ad celum: terra ad aerē
hoc ille est superior infernorum sinus ad ter
ram.

Capitulum. 23.

Ed mirum valde est quod D
adiungit: descendent omnia
mea. Cum enim sola ani/
ma descensura esset ad infer
ni loca; quid est quod sanct9
vir ille perhibet omnia sua
descendere: nisi quod ibi se esse totum vidit
vbi pondus sue remunerationis intelligit.
Quia hoc quod ex se insensibile in terra de
serit quousq; ad incorruptionē resurrectio
nis redeat se esse non sentit. Omnia itaq;
sua in infernum profundissimum descensu/
ra perhibet: quo solam suam animam descē
suram vidit: quia ibi totus est: vbi sentire pos
sit quod receperit. Uel certe in infernū om
nia eius descendūt: quia laborum omnium
retributio adhuc in sola inferni quiete reci
pi prestolabatur. Et quasi illuc descēdit om
ne quod egit: quia ibi quietem retributiōis
sue ex omnibus inuenit. Unde etiam ipsa
quies prestolata subiungitur cum illico sub
infertur. ¶ Putas ne saltem erit requies mi E
hi? In quibus nimirum verbis et innote/
scit quid desiderat: et tamen esse se adhuc
suscipiende requie dubium designat: ne cu/
ius sancta opera tot flagella secuta sunt. oc
culto iudicio superni iudicis post flagella tē
poralia etiam mansura tormenta sequeren
tur: qua in re cum magno nobis timore pē
sandum est: quis iam de requie eterna secu
rus sit: si de ea adhuc et ille trepidat cuius
virtutis preconia: et ipse iudex qui percutit
clamat. Si enim iustus vix saluabitur: im/
pius et peccator vbi parebunt? Beatus enī F
iob ad requiem se post flagella peruentu/
rum nouerat: sed vt nostra in timore corda
concuteret ipse visus ē de eterna gētis retribu
tiōe dubitare cū dicit: putas ne: vt nos vide
licet ppēdam9 quāta debem9 formidine cōtra

iudicium semper expauescere: quando ⁊ ille q iudice teste laudatus est: adhuc de retributiõe iudicij in suis vocibus secur⁹ nõ ẽ.

Sancti Gregorij. Liber. 14. capi. 1.

f

Uperiori hu

ius operis parte tractaui
mus ꝙ omnipotens deus
A vt mentes corrigeret sub
lege positorum beati iob
vitam ad testimoniũ ad
duxit: qui legem nõ nouit: ⁊ tamẽ tenuit: q precepta vite que scripto nõ acceperat custodiuit. Huius prius actio deo attestante laudat: ⁊ probari postmodum diabolo insidiante permittit: vt per tẽptamenta tribulationis ostenderet: quãtũ prius in tranquillitate pfecisset. Huius vitam inimicus generis humani more suo improbus: ⁊ laudare deo attestãte cognouit: ⁊ tamẽ ad temptandum expetijt. Quẽ cũ tot damnis rerũ, tot orbitatibus pcussum sternere nequisset vlcerem ⁊ in stimulo male persuasiõis excitauit vt saltẽ p familiaria verba corrũperet: quẽ p tot sternere nõciorũ tormẽta minime valeret. Sed cũ adiutorio femine: quod ꝯtra Adam prius paradiso obtinuit: contra hũc secũdum in sterquilinio positũ roborari nõ potuit: ad alia se temptandi argumenta cõuertit: vt amicos eius quasi cõsolantes ad
B duceret ⁊ tamen eorũ mentes in asperitate increpationis excitaret: quatenus eũ cuius patientiam flagella non vicerant inter flagella saltem aspera verba superarẽt. Sz inimicus callide insidians: fraudem quã cõtra sanctum viruz parauerat perdidit: quia sancto viro quot occasiones pditionis intulit: tot causas victorie ministrauit. Cõtra tormenta quippe patientiam: contra verba sapientiam tenuit: quia ⁊ dolores verborũ equanimiter sustinuit: ⁊ stulticiam male suadentium sapienter frenauit. Sed quia in ipsis
C passionibus doctrisqz locutionibus sancte ecclesie typum tenet: amicis eius vt sepe iam diximus: quedam recta ⁊ quedaz stulta loquentibus non immerito heretici figurãt: qui pro eo quod sancto viro amici sunt multa de reprobis recta dicũt: sed pro eo quod speciem hereticorum tenent plerumqz iorũ sui excessu dilabuntur: ⁊ verborum suorum iaculis sancti viri pectus feriunt: sed cõtra mentem inexpugnabilez ipsa sua percussione fatigantur. Nos igitur subtili debemus discretione distinguere. ⁊ quid sit in eorum verbis qd vere de reprobis sentiũt: ⁊ quicquid contra beatum iob fatuũ sonant. 2.

f

Espondẽs

antez baldad suites, dixit. Usqz ad quem fi- Job. Ca. 18
nem verba iactabis? A
Intellige prius: ⁊ sic loquamur. Omnes heretici sanctam ecclesiam in quibusdam incognitis superbire putant: quedam vero nec intelligere suspicantur. Unde baldad suites: beatum iob quasi in superbiam astruit erupisse quem fatetur verba iactare. Sed significat ipse quanta elatione tumuerat: q beatum iob loqui: que nõ intelligeret: putabat. Et quia omnes heretici in estimatione sua a sancta se ecclesia despici cõqueruntur: apte subiungit. Quare reputati sumus vt iumenta: ⁊ sorduimus coram te? Humane mentis est proprium: hoc sibi fieri suspicari quod facit. Arbitrantur enim se despici: qui bonorũ mentes despicere consueuerũt. Et quia in his que comprehendi valent ratione contra hereticos ostendit ecclesia rationabile nõ esse quod astruũt estimari se ab ei⁹ iudicio velut iumenta suspicantur: ex qua despectus sui suspitione protinus ad dedignationem prosiliunt atqz ad eiusdem ecclesie cõtumelias excitantur. Unde subditur.
Quid perdis animã tuã in furore tuo? B
Heretici ad zelum rectitudinis vel spiritalem gratiam sancte predicationis non virtutis pondus sed insaniam furoris estimãt: quo furore videlicet perire fideliũ animas arbitrantur: qa inde interire ecclesie vitam credunt. vnde eam esse contra se in furore conspiciunt. Sequitur. Nunqd propter te delinqtur terra. Si enim vbiqz deuz colere se totum mundũ existimant occupasse. Quid est ergo dicere. Nunqd ppter te derelinquetur terra. Nisi hoc quod sepe fidelibus dicũt: quia si hoc est verum qd vos dicitis: omnis a deo terra derelicta est. quã iam pre multitudine nos tenem⁹. Sancta autem vniuersalis ecclesia predicat deũ ve

raciter nisi intra seculi nō posse asserens q͛d omnes qui extra ipsam sunt minime saluabuntur. At contra heretici quia etiam extra ipsam saluari se posse confidunt in quo C libet loco sibi diuinum adiutorium adeē ꝓfitentur. Unde dicūt. Nunquid propter te derelinquetur terra: id est: vt quisquis extra te fuerit minime saluetur. Unde etiam subditur. Et transferuntur rupes de loco suo. Heretici rupes vocant eos quos sublimibus in humano genere excedere sensibus estimant quos profecto doctores se habere gloriantur. Cum vero sancta ecclesia peruersos quosq͛ predicatores intra sinum fidei colligere studet: quid aliud q͞ȝ de locis proprijs rupes mouet: vt intra eaȝ recte sentientes humiliter iaceant: qui in peruersis suis sensibus prius rigidi stabant. Sed hoc fieri heretici omnino contradicunt: et propter eius vocem rupes de loco proprio minime transferre nituntur: quia videlicet nolunt: vt ad eā venientes vera humiliter sentiant hij qui apud eos elatis sensibus falsa sapiebant. Capi. 3.

Lerūq͛ vero heretici cum A quosdaȝ in sancta ecclesia vel inopia vel flagellis laborantes aspiciunt: semet ipsos mox in arrogantiaȝ iusticie extollūt: et q͛cquid aduersum fidelibus euenisse considerant: hoc factum pro eorum iniquitatibus putāt nescientes nimirū. et quia actionum meritū presentis vite qualitas nullatenus ꝓbat. Nam plerūq͛ et bona malis: et mala bonis eueniunt: pro eo quod et vera bona bonis et vera mala malis in eoterna retributione seruantur. Baldad itaq͛ typum hereticorū de prosperitate vite presentis se extollentiū tenens. aduersus flagella beati Iob quasi eorum voce contra iustorum opprobria inflatur: et diserte quidem contra impios disputat: sed q͞ȝ peruersa contra iustum talia dicat ignorat: nam subiecit dicens. Nonne lux impij extinguetur. nec splendebit flāma B ignis eius? Hec si in presentis vite diffinitione denunciat fallitur: quia plerūq͛ et impijs inesse lumen prosperitatis cernitur: et pios tenebre ignobilitatis ac paupertatis abscondunt. Sin vero ad hoc eius sermo dirigitur vt ostendat quid impij in suo fine patiantur: veraciter dicitur. Nonne lux impij extinguetur: nec splendebit flāma ignis eiꝰ? Quod si dici de impio recte potuit contra sanctum tamē virū in flagello cōstitutū dici nō debuit. Sed nos vires brachiorum illius suis sententijs perpendentes: pensemꝰ q͞ȝ valida iacula intorquet: et dissimamus aspicere intorquendo quem impetit: nimirū scientes quia frustratis ictibus lapidem ferit. Dicat ergo: nonne lux impij extinguet: quia habent et impij lucē suā: prosperitatem scilȝ C vite presentis. Sed lux impij extinguet. q͛a fugitiue vite prosperitas cum ipsa citius vita terminat. vbi apte subdit: nec splendebit flamma ignis eius. Omnis nāq͛ impiꝰ habet flammā ignis ꝓprij quē in corde suo ex feruore desideriorum temporalium accēdit: dūmodo istis: mō illis cupiditatibus estuat et cogitatiōes suas ꝑ multiplicia blādimenta seculi amplius inflammat. Ignis autē si flammā nō hȝ nequaq͛ fulso lumine splendet. Flāma itaq͛ ignis eius est decor vel potestas exterior: que de interno eius ardore procedit: q͛ q͛d antie in hoc mūdo adipisci desiderat: plerūq͛ ad cumulum ꝑditiōis obtinet: et seu in potestate culminis: siue in diuitijs multiplicatiōis quasi ꝑ exteriorē gloriā lucet: sed nō splēdebit flāma ignis eius cū in die exitus: ois exterior decor subtrahit et solo suo intrinsecus ardore cōcrematur. Flāma ergo ab igne subtrahit: cuȝ gloria ex D terior ab interno eius ardore seperat: hēnt etiā iusti flāmam ignis sui: q͛ nimirū que resplendeat: q͛ videlicet eorū desideria in bonis opibus lucēt. Iniquorū vero flāma minime splendet: q͛ ꝑ hoc q͛d male appetūt ad tenebras ꝑtrahunt. Unde et sequit. Lux obtenebrescit in tabernaculo illiꝰ. Si plerūq͛ tristiciā tenebras: nō immerito lucē accipere gaudiū debemus. Lux ergo in tabernaculo illius tenebrescit: quia in eius conscientia quā male inhabitat gaudium q͛d de temporalibus rebus fuerat deficit. Unde et apte subiungitur. Ca. 4.

Et lucerna que est sup eū A extinguetur. Ut enim de vsu multorum loquar lucerne lumen in testa est: lumen vero in testa est gaudiuȝ in carne. Lucerna ergo q͞ sup eum est extinguetur: quia cum maloruȝ suo

rum retributio impium sequitur in ei9 men
te gaudium carnale dissipatur. Bene autẽ
de lucerna hac non dicitur: que apud eum
est: sed que super eum est: quia iniquorum
mentem terrena gaudia possident: sicq3 eaz
in voluptatibus absorbent: vt super ipsam
sint: non apud ipsam. Justi autem etiã cũ
prosperitatem vite presentis habent eã sub
semetipsis premere nouerant: vt hoc quod
apud se in bonis hilarescũt grauitatis consi
lio transeant et virtutis regimine excedãt.
Lucerna ergo impij que super eum est ex/
tinguetur: quia citius eius gaudium deficit
quod eum toto in hac vita possedit: et quia
nunc male se in voluptatibus dilatat eum
B post in supplicijs pena coangustat. Unde ad
hac subditur. (Artabũtur gressus virtutis
eius.) Nunc enim quasi virtutis sui gres/
sus exerit: quotiens potestatis sue violẽtias
exercet: sed gressus virtutis eius artabũtur:
quia vires malitie illius quas nunc in volu
ptate sua exhibet: postmodum pena cõstrin
git. Sequitur. (Et precipitabit eum consi/
lium suum.) Habet nunc consiliũ omnis ini
quus presentia appetere: eterna desperare:
iniusta agere: iusta deridere: sed cũ iudex in
fiorum iniustorumq3 venerit: suo vnusquis/
q3 impius consilio precipitabitur: quia per
hoc quod hic appetere prauis cogitationi-
bus eligit in eterni supplicij tenebras mergi
tur. Quem enim hic gloria temporalis extol
lit: illic sine termino pena premit. Qui hic ĩ
voluptate letatus est: illic perpetua visione
cruciatur. Et sit plerũq3 vt ipsa huius mun
di prosperitas que ab impijs inhianter ap
petitur: eorum gressus ita obliget: vt etiam
ad bona ope cũ voluerit redire vix possint:
quia recte agere nõ valent cũ huius mũdi
amatoribus displicere timent. Unde agit:
C vt per gloriã quã impius ex peccato assequi
tur: eius adhuc peccata amplius multiplicẽ
tur. Qđ bene baldad exprimit cũ subiũgit.
(Immisit enim in rete pedẽ suum: in macu
lis eius ambulat.) Qui pedes in rete mit/
tit: nõ cum voluerit eicit: sic qui in peccatis
se deicit: non mox vt voluerit surgit: et qui in
maculis retis ambulat: gressus ambulando
suo implicat: et cũ expediri ad ambulandũ
nititur: ne ambulet obligat. Sepe namq3 cõ
tingit: vt quis huius mundi delectatione p
suasus in eo ad honoris gloriam pertingat:

ad desideriorum suorum effectũ perueniat
et peruenisse se ad hoc quod expetijt letet.
Sed quia bona mundi non habita in amo D
re sunt: et plerũq3 habita vilescunt: percipiẽ
do discit: quam sit vile quod expetijt. Un/
de renocatus ad mentem exquirit qualiter
sine culpa fugiat: quod secum culpa cõspicit
adeptum. sed ipsa eum dignitas que impli
cauit tenet: et sine culpis alijs fugere non va
let hoc vbi non sine culpa peruenit. Immis/
sit ergo in rete pedes suos: et in maculis ei9
ambulauit: quia cum expediri nititur: tunc
veraciter cõspicit q̃ duris neruibus tenetur
Neq3 enim vere obligationem nostram co/
gnoscimus: nisi cum euadere nitentes quasi
leuare pedes conamur. Unde et hanc eandẽ
obligationem apte subiungens. Sequitur.

Capitulum. 5.

TEnebitur planta illius la/ A
queo: quia videlicet stringe
tur finis. i. peccato.) Et ga
hostis generis humani cuz
vniuscuiusq3 vitam in cul/
pa obligat: ad eius mortem
anxius anhelat recte subiungitur. (Et exar
descit contra euz sitis.) Antiquus quippe no
ster inimicus eum in peccato vitam illaqãt:
sitit vt mortem peccatoris bibat. Quod ta
men et aliter intelligi potest. Nam peruersa
mens cum in peccatum venisse se conspicit:
quadã cogitationis superficie euadere pec
cati laqueos querit: sed vel terrores. vel op
probria hominum timens eligit in eternum
mori: q̃ ad tempus aliquid aduersitatis p
peti. Unde totum se vitijs inserit quibus iã
se semel obligatum sentit. Cuius ergo vsq3
ad finem vita in culpa constringitur: ei9 plã
ta laqueo tenetur. Sed quia se quo malis B
obligatum pensat: eo de suo reditu dsperat:
ipsa iam desperatione acrius ad huius mũ
di concupiscentias estuat: sit desideriorum
feruor in mente: et peccatis precedentibus ir
retitus animus ad maiora etiaz delicta sue
cenditur. Unde et subditur. Et exardescit cõ
tra eum sitis. In eius quippe animo contra
eum sitis exardescit: quia quo agere, peruer
se consueuit: eo ad ebibenda mala vehemẽ
ter accenditur. Impio quippe sitire est: hui9
mundi bona concupiscere. Unde et redem/
ptor noster ante pharisei domum ydropicũ
curat; et cum contra auaricia disputaret seri

Luc.16. ptum est. Audiebant autem omnia hec pha
C risei qui erant auari: et deridebāt illū. Quid
est ergo quod ante pharisei domum ydro/
picus curatur: nisi quod per alterius egritu
dinem corporis in altero exprimitur egritu/
do cordis: Ydropicus quippe quo amplius
biberit amplius sitit. quia et omnis auarus
ex potu sitim multiplicat: qui cum ea que ap
petit adeptus fuerit ad appetenda alia am
plius anhelat. Qui enim adipiscendo plus
appetit: huic sitis ex potu crescit. Sequitur.

Capitulum. 6.

A
Bscondita est in terra pe/
dica eius: et decipula illius
super semitam. In terra
pedica absconditur: cum cul
pa sub terrenis commodis
occultatur. Inimicus quip
pe insidians ostēdit humane menti in terre
no lucro quid appetat: et occultat peccati la
queum: vt eius animam stringat quatenus
videat quid est quod concupiscere valeat:
et tamen nequaquam videat quo culpe laqueo
pedem ponat. Decipula vero a decipiendo
vocata est: et tunc ab antiquo hoste super se
mitam decipula ponitur: quādo in actione
mundi quā mens appetit peccati laqueus
paratur: que videlicet non facile deciperet si
videri potuisset. Sic quippe decipula poni/
tur: vt dum esca ostenditur: nequaquam ipsa a
transeunte videatur. Quasi esca quippe in
laqueo: est lucrum cum culpa: et huius mun
di prosperitas cum iniquitate. Dum itaque
a concupiscente lucrum appetitur quasi pe/
dem mentis apprehendit decipula, que non
B videtur. Sepe ergo proponuntur animo cū
culpa honoris: diuitie: salus: et vita tempora
lis: que mens infirma dum quasi escam vi/
det: et decipulam non videt: per escam quā
videns appetit in culpa constringitur que
nō videtur. Existunt etenim qualitates mo
rum que ceteris vitijs sunt vicine. Nā mo/
res asperi: aut crudelitati: aut superbie so/
lent esse coniuncti. Mores autem blandi et
quā decet paulo amplius leniores nonnū/
quam luxurie et dissolutioni. Intuetur ergo ini/
micus generis humani vniuscuiusque mores
cui vicio sint propinqui considerat: et illis op
ponit ante faciem ad que cognoscit facilius
inclinari mentem vt blandis ac letis mori/
bus sepe luxuriam: nonnunquam vanam glo/
riam asperis vero mentibus iram superbiā
vel crudelitatem propinat. Ibi ergo deci/
C pulam ponit: vbi esse semitam mentis con/
spicit: quia illic periculum deceptionis inse/
rit: vbi viam esse inuenerit propinque cogi/
tationis. Et quia peruersus homo omne quod
facit: etiam pati metuit: atque hoc sibi ab om
nibus fieri estimat: quod ipse omnibus qui
bus valet parat recte sequitur. Undique
terrebunt eum formidines. Tales enim
contra se omnes esse conspicatur: qualis ip
se esse contra nititur. Que nimirum formidi
nes quid in eius actione faciant subinfertur
cum dicitur. Et inuoluent pedes eius.

Capitulum. 7.

A Edes quippe si inuoluti fue
rint: gressus liberos habe/
re non possunt: et nullū car
pere iter valent: quia sua
eos inuolumenta retinent.
Praua itaque desideria ad
pessimam actionē trahunt: sed pessima actio
restringitur in formidine. Que videlicet for
mido inuoluit pedes: ne in rectam exire va
leant actionem. Et sepe contingit vt ideir/
co quisque bonus esse metuat: ne hoc a pra/
uis ipse patiatur quod se bonis fecisse re/
miniscitur: vndique hoc pati quod fecit metuit.
Undique territus. vndique suspectus quasi pe
des inuolutos habet: qui timore irretitus
nil libere agere preualet: qui in bono opere
quasi inde gressum perdidit: vnde ad mala
que conceperat excessit. Sequitur. Atte/
nuatur robur fame eius: et inedia inuadat
costas illius. Scripture sacre more opta/
re videtur quod futurum preuidet: scilicet
non male dicentis animo sed predicentis.
B Omnis itaque homo quia ex anima et carne
constat: quasi ex robore et infirmitate com/
positus est. Ex ea enim parte qua spiritus
rationalis est conditus: non incongrue dici
tur robustus: ex ea vero qua carnalis: infir
mus est. Robur ergo est hominis anima ra
tionalis que impugnantibus vitijs resiste/
re per rationem valet. Unde et superius per
beatum Iob dictum est. Roborasti eum paru
C lulum vt imperpetuum pertransiret. Ex ratio
nali quippe anima habet homo vt imperpe
tuum viuat. Huius ergo iniqui robur fame

attenuatur: q̄a eius anima nulla interni cibi
refectione pascit. De qua scilicet fame p̄ pro-
Am.8. phetam dicitur. Emittā famem in terrā: nō
famem panis neq̄ sitim aque: sed audiēdi
verbum domini. Bene autem subdit. ((Et
inedia inuadat costas illius.)) Coste enim cō-
stringunt viscera: vt latentia intrinsecus ea-
rum soliditate muniantur. Coste ergo vniuscu-
iusq̄ sunt sensus anime qui latentes cogi-
tationes muniūt. Inedia igitur inuadit co-
stas quando omni spiritali refectione sub-
tracta sensus mentis deficiunt: ⁊ cogitatio-
C nes suas regere vel tueri non possunt. Ine-
dia inuadat iniqui costas: quia fames eter-
na sensus mentis extenuat: vt cogitationes
suas nullatenus regant. Nam dum sensus
mentis obtusi fuerint: cogitationes ad exte-
riora prodeunt: ⁊ quasi costis infirmantibus
ea que in occulto sana latere poterant fo-
ras viscera fundūtur. Unde fit vt cogitatio-
nibus exterius sparsis exterioris glorie spe-
ciem deceptus appetat animus: nihilq̄ dili-
gat nisi quod pulchrum foris viderit. Con-
tra quem adhuc apte subiungitur.

Capitulum. 8.

21 Deuoret pulchritudinem cu-
tis eius: ⁊ consumat bra-
chia illius primogenita
mors.)) Pulchritudo cu-
tis est gloria temporalis:
que dum foris conspicitur
quasi species in cute reti-
netur. Brachiorum vero nomine nō in con-
grue opera designant: quia corporale opus
brachijs agitur. Quid autē mors nisi pecca-
tū est: quod ab interiore vita, animam occi-
dit: Unde scriptum est. Beatus ⁊ sanctꝰ q
Apc.20. habet partē in resurrectione prima: quia il-
le post in carne feliciter resurget: qui in hac
vita positus a mentis sue morte resurrexe-
rit. Si igitur peccatum mors: non incōgrue
primogenita mors superbia valet intelligi
Eccl.10. quia scriptum est. Initium omnis peccati
superbia. Pulchritudinem igitur cutis eiꝰ:
⁊ brachia illius primogenita mors deuo-
rat: quia iniqui gloriam vel operationem su-
B perbia supplantat. Potuit enim etiam in
hac vita sine culpa gloriosus existere: si su-
perbus minime fuisset: potuit auctoris sui in-
dicio quibusdam suis operibus commenda-
ri: nisi hec ipsa opera ante eius oculos ela-
tio supplantaret. Sepe enim quosdam diui-
tes videmus qui opes ⁊ gloriam habere si-
ne culpa potuissent: si hec habere cum hu-
militate voluissent. Sed extolluntur rebus:
inflantur honoribus: dedignantur ceteros:
omnemq̄ vite sue fiduciam in ipsa abūdan-
tia rerum ponunt. Unde ⁊ quidam diues di-
cebat. Anima habes multa bona reposita i Luc.12.
annos plurimos: requiesce: comede: bibe:
epulare. Quas eorum cogitationes dum su-
pernus iudex aspicit: de ipsa hac eos sua fi-
ducia euellet. Unde hic quoq̄ apte subdi-
tur. ((Euellatur de tabernaculo suo fiducia
eius: ⁊ calcet super eum quasi rex interitꝰ.))
Hoc loco interitus nomine ipse hostis ge-
neris humani qui interitum intulit designa-
tur: qui per suum quendam satellitem expri-
mitur: de quo ad iohannem dicitur. Nomē
illi mors. Iste ita interitꝰ in die exitus qua- Apoc.6.
si rex super impium calcat: quia quem prius
blandis persuasionibus decepit ad extre-
mum violentis nexibus ad supplicium ra- C
pit: tantoq̄ eum durius deprimit: quanto i
prauis actibus vehementius astrinxit. Qui
hoc quoq̄ reprobi mentē dum possidet cal-
cat: quia quotiens eam delectationibus pͬ-
sit quasi totiens super eam pedes sue tiran-
nice dominationis posuit.

Capitulum. 9.

Si vero interitus nomine 21
non aperte diabolus sed
peccatum debet intelligi:
ex quo contingit reprobos
ad interitum trahi: talis ni-
mirum interitus quasi rex
calcat mentem: cum eam non resistentē pos-
sidet. Non enim potest in hac vita homini
posito temptatio deesse peccati: sed aliud ē
peccato temptanti resistere: aliud dominan-
ti seruire. Iniquus autem quisq̄ quia resiste-
re peccati suasionibus nescit: subiugari au-
tem eius dominio non pertimescit: recte de
eo dicit. Calcet super eum quasi rex interi-
tus. Huius quippe interitus regnum a disci-
pulorū cordibus repellebat apostolus: cum
dicebat. Nō regnet peccatum in vestro mor-
tali corpore. Nō enim ait: nō sit: sed non re- Ro 6.
gnet: quia non esse non potest: non autem re-
gnare in cordibus bonorum potest. Quia er-
go cum quelibet culpa cor iniqui pulsaue-
rit resistēs illud nō inuenit sed suo domino

substernit:dicatur recte. Euellatur de taber
naculo suo fiducia eius:τ calcet super eum
quasi rex interitus. De tabernaculo ergo fi
ducia eius euellitur:quando peruersus q̄s
q̄ qui multa sibi ad votum in hac vita pa
rauerat:repentina morte dissipatur. Et cal-
B cet super eum quasi rex interitus:quia vel
hic vicijs premittur:vel mortis sue tempo
re per hoc quod ad supplicia rapitur:pote
stati demoniace subiugatur. Quod idcirco
ita in reprouorum mētibus agitur:quia et
cum occasio perpetrandi peccati deest:desi-
deriorum cogitationes eorum cordibus nul
latenus desunt: Et cū semper diabolū seq̄n
tur in opere valde tamen se illi obligant in
cogitatione. Prius ergo culpa in cogitatio
ne est:postmodum vero in opere. Unde et fi
Esa.47. lie babylon dicitur. Descende sede in pulue
re virgo filia babylon:sede in terra. Cū eni
semper puluis terra sit:non tamē terra sem
per est puluis. Quid ergo per puluerē nisi
cogitationes debemus accipere? Que dum
importune ac silenter in mente euolant:ei⁹
oculos excecant. Et quid per terrā nisi ter
C rena actio designat? Et q̄ reprouorum mēs
prius ad praua cogitanda deicitur:τ post
modum ad facienda:recte filie babylon q̄
ab eterne rectitudinis iudicio descendit per
ferientem sniam dicitur vt prius in puluere
τ post in terra sedeat:quia nisi se in cogita-
tione prosterneret:in malo opere nō inhesis
set. Sequit. ((Habitent in tabernaculo illi
us socij eius:q̄ non est)) id ē. In mēte eius
apostate angeli p̄ cogitatiōes nequissimas
cōuersentur:eius videlz socij q̄ idcirco iam
nō est:q̄ a summa essentia recessit:τ p̄ hoc
quotidie excrescēte defectu:quasi ad nō esse
tendit qd̄ semel ab eo qui vere est cecidit:q̄
recte quoq̄ nō esse dicit:q̄ bene esse pdidit
quāuis nature essentiā nō amisit. io

A Dhuc tamē easdē iniq̄ co-
gitatiōes subtilius exp̄mēs
subiūgit dicēs. ((Aspgat in
habitaculo ei⁹ sulphur.))
Sulphur q̄d aliud:q̄ fomē
tū ignis est? Qd̄ tñ sic ignē
nutrit:vt fetorem grauissimū exalet. Quid
itaq̄ in sulphure:nisi peccatū carnis accipi
mus? Qui vō peruersis cogitatiōibus qua
si quibusdam fetoribus replet mentē: inter
na incendia preparat:τ dum fetoris sui ne
bulam in mente reproba dilatat:contra eā
flammis subsequentibus:quasi nutrimenta
subministrat. Nam q̄ per sulphur fetor car
nis accipitur:ipsa sacri eloquij historia testa Gen.19.
tur:que contra sodomam ignem τ sulphur
pluisse dominum narrat. Qui cum carnis
eius scelera punire decreuisset:in ipsa quali
tate vltionis notauit maculā criminis. Sul
phur quippe fetorē habet:ignis ardorem.
Qui itaq̄ ad peruersa desideria ex carnis
fetore arserant:dignum fuit:vt simul igne τ
sulphure perirent: quatenus ex iusta pena
discerēt:ex iniusto desiderio quid fecissent.
Hoc ergo in tabernaculo iniqui sulphur as- B
pgitur:quotiens peruersa carnis delectatio
in eius mente dn̄atur. Quem q̄ indesinentē
praue cogitatiōes possident:eum q̄ ferre bo
ni operis fructum vetant:recte subiungit?
((Deorsum radices eius siccentur: sursum
autē atterat messis eius.)) Quid nāq̄ radi
cum nomine:que in occulto site sunt τ ger-
mē in apertum ferunt:nisi cogitationes acci
pimus que dum non vident in corde visibi
lia opera producunt? Unde τ messis nomi
ne eadem aperta operatio signat:que vide
licet ex latenti radice producitur. Et q̄ eis
iniquus prauas in cogitationibus temptatio
nū arescit:τ postea a bonis actibus deficit:
recte per baldad dicitur: Deorsum radices
eius siccentur:sursū autem atteratur messis
eius:q̄ dū prauus quisq̄ cogitat ōes suas
in infimis rebus ponit:τ sempiterne viridi-
tatis gaudia appetere negligit:quid aliud
q̄ radices suas deorsum siccari permittit?
Cuius sursum messis atterit:quia ois eius
operatio a superno iudicio quasi nihilū de
putatur:etiam si ante humanos oculos bo
na videatur. In immo itaq̄ radices sunt τ
superius messis:quia hic prius bonas cogi
tationes mittimus quandoq̄:vt bonorum
operum fructū percipere in eterna retribu
tione mereamur:sed iniquus quisq̄ cū bo-
nas cogitationes deserit:τ ad ea que sunt
exterius semetipsum fundit:deorsum siccā-
tur radices eius. Sursum vero messis eius
atteritur:q̄ q̄ hic sterilis perstitit post hanc
vitā ad nulla premia vocat. Sequit. xi.
Emoria illi⁹ pereat de terra τ nō A
m celebret nomen eius in plateis.))
Intuendum est nobis q̄ sic bal-
dad sintes de vnoquoq̄ iniquo loquitur:vt

latenter ad caput omnium iniquorum eius
verba vertantur. Caput quippe iniquorum
diabolus est. Ipse quippe in vltimis tempo-
ribus illud vas perditionis ingressus quod
antichristus vocabitur: qui nomen suum lon-
ge lateque diffundere conatur. Quod nunc vnus-
quisque imitatur: cum de memoria terreni no-
minis gloriam laudis sue extendere nititur
atque opinione transitoria letatur. Sic ergo
hec verba intelligantur de vnoquoque iniquo
vt referri quoque debeant ad ipsum specialis-
ter caput iniquorum. Dicat itaque. Memo-
ria illius pereat de terra: et non celebretur no-
men eius in plateis. Platee quippe appel-
latione greca a latitudine sunt vocate. Me-
moriam vero suam in terris statuere anti-
christus conatur: cum in terrena gloria ap-
petit si esset possibile imperpetuum perma-
nere. Nomen suum in plateis celebrari gau-
det: cum longe lateque operationem sue iniq-
tatis extendit. Sed quia diu hec eius iniq-
tas non sinetur extolli dicatur: Memoria il-
lius pereat de terra: et non celebretur nomen
eius in plateis: id est citius laudem terrene
potestatis ammittat: et omne gaudium sui
nominis perdat: quod longe lateque in bre-
ui temporis prosperitate diffuderit. Sequi-
tur. Expellat eum de luce in tenebras. De
luce ad tenebras ducitur cum de honore vi-
te presentis ad supplicia eterna damnatur.
Unde et apertius subditur. Et de orbe trans-
ferat eum. De orbe quippe transfertur. cum
superno apparente iudice de hoc mundo tol-
letur in quo peruerse gloriatur. Qui pro eo
quod cum omnibus sequacibus suis sine mun-
di interueniente damnabitur: recte subiun-
gitur. Non erit semen eius neque progeni-
es in populo suo: nec vlle reliquie in religio-
nibus eius. Scriptum quippe est: quia do-
2.thes.2. minus iesus interficiet eum spiritu oris sui:
et destruet illustratione aduentus sui. Dum
ergo eius iniquitas cum mundi statu termi-
natur: progenies eius in populo suo non re-
linquitur: quia et ipse et eius populus cum eo
ad supplicium pariter rapientur: et omnes ini-
qui qui de eius peruersa persuasione in pra-
uis actionibus nati sunt: illustratione aduen-
tus domini eterno interitu cum eodem suo
capite ferientur: ac nulla eius progenies in
mundo remanet: quia districtus iudex iniqui-
tates illius cum ipso mundi fine concludit.

Quod vero hec aperte de antichristo intelligi
debeant: demonstratur cum subditur. 21.
A IN diebus eius stupebunt
nouissimi: et primos inua-
dit horror. Tanta enim tunc
contra iustos iniquitate
effrenabitur: vt etiam electo-
rum corda non paruo pa-
uore ferientur. Unde scri-
ptum est: Ita vt in errorem inducantur: si fie-
ri potest etiam electi: quod videlicet dicit non quia
electi casuri sunt: sed magnis terroribus tre-
pidaturi. Tunc vero contra eum certamen in-
stitie: et nouissimi electi habere narrantur et pri-
mi: quia scilicet et hii qui in fine mundi electi repe-
riuntur in morte carnis prosternendi sunt: et il-
li etiam qui a prioribus mundi partibus precesse-
runt. Enoch scilicet et helias ad medium reuo-
cantur et crudelitatis eius sentiam in sua ad-
huc mortali carne passuri sunt. Huius vires
in tanta potestate laxatas: nouissimi obstupe-
scunt: et primi metuunt: quia licet iuxta hoc quod
spiritu superbie subleuatur omnem temporalem eius
potestatem despiciunt: iuxta hoc tamen quod ipsi ad-
huc in carne mortali sunt in qua cruciari tem-
poraliter possunt: ipsa que fortiter tolerant
B supplicia perhorrescant: ita vt in eis vno et
eodem tempore: et constantia ex virtute fiet et
pauor ex carne: quia et si electi sunt vt tormen-
tis vinci nequeant: per hoc tamen quod homines
sunt: et ipsa metuunt tormenta que vincunt. Di-
catur ergo. In diebus eius stupebunt nouissi-
mi: et primos inuadit horror: quia videlicet tanta
tunc signa monstraturus et crudelia ac dura
facturus est. vt ad stuporem perducat: quos
in fine mundi inuenerit: et priores patres qui
in eius expugnatione seruati sunt: carnalis
mortis dolore transfigat. Igitur quia de ini-
quis omnibus vel de ipso iniquorum capi-
te multa narrauit: generali mox diffinitione
subiungit. Hec sunt ergo tabernacula ini-
qui: et iste locus eius qui ignorat deum. Su-
perius enim dixerat. Expellat eum de luce ad
tenebras: et de orbe transferat eum: cuius cuncta
mala subiungeret adiunxit. Hec sunt taber-
nacula iniqui: et iste locus eius qui ignorat
deum. Uidelicet indicans: quia is qui nunc deum
ignorando extollit: tunc ad propria taberna-
cula peruenit: quando eum sua iniquitas in
supplicia demergit: et locum suum quandoque
inuenit tenebras: qui dum hic de falsa gaude-

ret:iure iusticie locum tenebat alienu3. Per
uersi enim in omne quod per simulationem
faciunt nomē glorie iustorū quasi locū occu
pare alienū nitunt:sed ad locū suum tunc
C peruenient:cū iniquitatis sue merito ppetuo
igne cruciant. Hic nāq3 per oē qđ agunt p
cipiēde laudis desiderio seruiūt:ꝛ p imagi
nē bonorū operū finē mētis ad auaritiā ex
tendūt. Eat igit nunc iniquus:ꝛ multis ap
paratibus tumidus sua hic habitacula con
struat:nomē glorie extendat:plura multipli
cet:seq3 abundantibus opibus delectet. Cū
vero ad supplicia eterna peruenerit:profecto
cognoscet:q2 hec sunt tabernacula iniqui:et
iste locus eius qui ignorat deū. Recte vero
hec baldad dixerat:s3 cui diceret ignorabat.
Vehemēter aūt iustū cor affligit:qñ contra
illud sue ex iniusta estimatione pferūtur.
Iob.ca.19. Vñ beatus iob ptinus rñdit dicens. 13.
A
Squequo af
fligitis animā meā:ꝛ atte
ritis me sermonib⁹:) San
cti viri eloquia vt sepe ia3
diximus aliqñ ex psona p
pria:aliqñ vero ex voce ca
pitis:aliqñ aūt ex typo sunt vniuersalis ec
clesie sentienda. Valde vero affligit anima
iustorū:qñ illi ɔtra bonos districtas senten
tias intorquent:qui bñ viuere ignorāt:ꝛ ex
voce sibi iusticiā vendicāt:quā moribus im
pugnāt. Unde amicis beati iob:vt sepe ia3
diximus hereticorū typu3 tenentibus:recte
ab eodem rñdet. Usquequo affligitis ani
mā meā:ꝛ atteritis me sermonibus. Atterit
ur enim boni sermonibus iniquoꝝ:qñ con
tra eos illi in verbis tumēt:q aut in puersa
fide aut in prauis moribus iacēt. Sequit.
((En decies confunditis me.) Numeratis
vicibus locutionū amicoru3 iob:adhuc nisi
quinquies locutus eos eē cognoscimus:sed p
pter hoc qđ ab eis quinquies increpatiões
audierat:quoꝝ increpatiōib⁹ quinquies ipse
B rñdit:decies se phibet esse cōfusum:q2 ꝛ in
eo grauiter laborauit qđ frustra increpat⁹
est:ꝛ in eo ɔfusionē ptulit:qđ verba doctri
ne nō audientibus dixit. Itaq3 cū audiens
taceret:ꝛ cū loquens nō audiret:ipse labo
rē ptulit:q ꝛ tacendo patienter:ꝛ eis loquē
do inutiliter:cordis dolorē sentit. Unde et
superius dicit. Quid agam: Si locutus fue
ro nō quiescit dolor meus:ꝛ si tacuero non
recedit a me. Sin vero ad typum sancte ec
clesie hec verba referim⁹:liquet qđ magnu3
eius ē gaudium seruare decalogi precepta.
Sed hāc peruersi decies confundunt. q2 per
omne quod peccant prauis suis morib⁹ de
calogi precepta delinquunt:ꝛ totiens bonis
confusionem faciunt:quotiens in suis acti
bus diuinis vocibus obsistunt. Sequitur.
((Et nō erubescitis opprimētes me.) Sunt
nōnulli quos ad ppetrandā nequitiā obor
ta subito malitia inuitat:sed tamen huma
na verecūdia reuocat. Et plerumq3 per hoc C
qđ exterius erubescunt:ad interiora sua re
deunt:ꝛ cōtra internū se iudicium sumunt:
q2 si ppter hoiem mala facere metuūt:quā
to magis ppter deū q cuncta inspicit nec ap
petere mala debuerūt: In quibus fit. vt ma
la maiora corrigāt:p bona minima. s. p exte
riorem verecūdiā:interiorē culpam. Et sunt
quidā qui postq3 deu3 in mente cōtēpserint
multomagis humana iudicia spernūt:atq3
omne malū qđ appetunt. audacter pagere
non erubescunt. Quos ad ppetrandum ma
lum occulta iniquitas inuitat:ꝛ nulla aper
ta verecundia retardat:sicut ꝛ de quodam
iniquo iudice dicitur. Deum nō timebat:et
hoiem nō uerebat. Hinc est etiā qđ de q Luc.18.c.
busda3 impudenti fronte peccātibus dictū
est. Et peccatū suu3 quasi sodoma predica
uerūt. Pleriq3 ergo tales sunt aduersarij Esa.3.
sancte ecclesie q a perpetrādis malis:nec ti D
more dñi:nec hoim pudore refrenant. Qui
bus bene per beatū iob dicitur: Et non eru
bescitis opprimētes me:q2 ꝛ si prauu3 fuit
male voluisse:peius est male appetita non
erubescere. Sequit. ((Nempe ꝛ si ignoraui:
mecū erit ignorātia mea.) Habent hoc he
retici propriu m:vt de inani scientie sue arro
gantia inflent:ꝛ recte credentiū simplicita
tem sepe derideant:ꝛ nullius esse meriti vi
tam humilium ducant. 14.

T cōtra sancta ecclesia in A
oē qđ veracit sapit:sensum
suu3 humiliter deprimit ne
sciētia inflet:ne in regitio
ne occultoꝝ tumeat:ꝛ per
scrutari aliqua que vltra vi
res sunt illius presumat. Utilius etenim stu
det nescire:que pscrutari nō valet:q3 auda
cter diffinire:que nescit. Scriptum quippe

Prouer.25 est: Sicut qui mel multū comedit: non est ei bonū: sic qui scrutator est maiestatis . opprimitur a gloria. Dulcedo eteni mellis si plus ꝙ necesse est sumit: vnde delectatur os: inde vita comedentis necat. Dulcis quoqꝫ ē requisitio maiestatis: sed qui plus hanc scrutari appetit: ꝙ humanitatis cognitio permittit: ipsa hunc eius gloria opprimit: quia velut immoderate mel sumptum perscrutantis sensum dum non capitur rumpit. Nobiscū vero esse dicitur: qđ pro nobis est. Et rursum non nobiscū esse dicitur quod cōtra
B nos. Quia ergo scientia sua heretici cor inflat fidelis aūt cognitio ignorantie sue humiliat: dicat beatus Job voce sua: dicat ēt confessione vniuersalis ecclesie. Nempe et si ignoraui: mecum erit ignorantia mea. Ac si aperte hereticis dicatur. Omnis vestra sciētia vobiscum non est: qꝛ contra vos est: dum stulta elatione vos erigit. Mea vero ignorantia mecū est; quia pro me est; qm̄ dum perscrutari de deo aliquid superbe non audeo in veritate me humiliter seruo. Et quia hec ipsa heretici q̄ scire querunt ad vsuꝫ solius elationis arripiunt: vt cōtra fideles humiles docti videantur: recte subiūgit. At vos contra
C me erigimini. Sed hec fortasse meli⁹ verba perpendimus: si ipsis specialiter amicis beati Job quēadmodū cōgruant demōstrem⁹. Ipsi etenim percussum iustum videntes ad sua intima redire debuerant; nequaꝗ beatum Job verbis increpationis premere: sed deflere: qꝛ si sic percussus fuerat qui ita seruiebat: qua vltione feriri merebant: qui non ita seruierant? Quibus bene dicitur: at vos contra me erigimini: ac si eis apertius dicatur: qui erigi contra vosmetipsos ex mea percussione debuistis. Capitulum 15.

A ORda quippe erectiōis in bono iste ē: vt primū ɔtra nos: postmodū contra malos erigamur. Naꝫ q ɔtra bonos erigit: p superbiā inflat. Cōtra nosmetipsos .n. erigimur: qn̄ mala propria recognoscentes: districta nosmetipsos penitentie vltione ferimus: quando nequaꝗ nobis in peccatis parcimus: et nullis erga nos cogitationū blandimētis inclinamur. Qui si districte prius nostra in nobis mala insequimur iustum quoqꝫ est: vt etiam contra aliena mala vtiliter erigamur. Ut ea que in nobis puniuimus: etiam in alijs redarguēdo superemus: sed hanc erectionem mali nesciunt: qꝛ se relinquunt et bonos impetunt. Sibi se intra conscientiam suam mollitie blande adulationis inclinant: et contra bonorū vitā districtione asperitatis eriguntur. Unde amicis beati Job in eius flagello tumētibus recte nunc dicitur. At vos contra me erigimini. i. vosmetipsos redarguendos relinquitis; et me districtis sentētijs increpatis. Qui enim semetipsum prius nō iudicat: qđ
in alio rectū iudicet ignorat. Et si nouit fortasse per auditū qđ recte iudicare debeat: B
recte tamē iudicare aliena merita nō valet; cui conscientia innocentie proprie nullaꝫ iudicij regulam prebet. Hinc est enim qđ insidiantibus quibusdam et puniendam adulteram deducentibus dicitur: Qui sine pec- Jo.8.
cato est vestrum: primus in illam lapidem mittat. Ad aliena quippe puniēda peccata ibant et sua reliquerant. Reuocent itaqꝫ intus ad conscientiam: vt prius propria corrigant: et tunc aliena reprehēdāt. Hinc est ꝙ cū tribus beniamin in carnis scelere fuisset obruta collectus ōis israel vlcisci iniquitatē voluit: sed tn̄ semel et iterū in belli certamie ipse prostrat⁹ est. Consulto aūt dn̄o si ad vlciscendū ire debuissent iussum est qui iracta
diuine vocis imperium perrexit: et semel et secundo perdidit: et tunc demum peccatricem C
tribum valde feriēs pene funditus extinxit. Quid est qđ ī vltione sceleris inflammatur et tamen prius ipse prosternitur: nisi qn̄ pri⁹ ipsi purgandi sunt: per quos alioꝝ culpe feriunt: vt ipsi iam mūdi p vltionem veniāt: q aliorū vitia corrigere festināt. Unde necesse est: vt cum cōtra nos vltio diuini examinis cessat: nostra seipsam conscientiam reprehendat; atqꝫ ad lamenta penitentie ipsa se contra semetipsam erigat: nec contra bonos elata et sibi humilis: sed contra se rigida fit: bonis vero oībus submissa. Superbis ergo corripientibus recte nunc dicitur. Capitulum. 16.

ET vos cōtra me erigimini. et arguitis me obprobrijs meis A
Oēs elati graue esse opprobrium deputant mala tēporalia: et tanto vnūquēqꝫ esse opprobriuꝫ deputāt mala tē

poralis: ꝛ tanto vnūquēq₃ eē a deo despe
ctū credant: quanto hunc afflictū ex percus
sionis flagello cōspiciunt. Nil etenim ī mo
ribus: nil in actibus querūt: sed si quoslibet
in hac vita percussos viderint. esse iam di
uino iudicio dānatos arbitrantur. Unū be
ne nunc beati Job voce dicitur. Et argui
tis me opprobrijs meis: qꝛ hij qui eum in
stum ante flagella noverant: iniustū esse ex
ipsa iam sua percussione iudicabant. Unū ꝛ
sepe, heretici qꝛ affligi quosdam intra san
Hebre.12. ctam ecclesiam vident. Scriptū quippe de
deo est. Flagellat oēm filium quem reci
pit: tribulationes fidelium nō nisi ex pec
B cato esse suspicantur. Sed₃ ideo iustos cre
dunt: qꝛ in prauitatis sue sensu dimissi: sine
flagello durauerūt. Sequitur. Saltem nunc
intelligite: qꝛ deus non equo iudicio afflixe
rit me. O q₃ durum sonat vox iusti verbi
bus afflicti: quā tū nō elatio: sed dolor ex
pressit. Sed iustus nō est: qui iusticiā in do
lore deserit. Beatus aūt Job: qꝛ mite cor
habuit: nec in dura voce peccauit. nam si
hunc peccasse in hac voce dicimus: impleſ
se diabolum astruimus qđ ꝓposuit: dicens.
Tange os eius ꝛ carnem: si non in faciem
benedixerit tibi. Grauis itaq₃ q̄stio oritur.
Si etenim nō peccauit in eo qđ dicit. Saltē
nunc intelligite: qꝛ deus nō equo iudicio af
flixerit me: deum: qđ dici nephas est: iniu
ste egisse aliquid cōsentimus. Si vō pecca
C uit diabolus de illo quod ꝓmisit exhibuit.
Astruendū est igitur qꝛ ꝛ deus recte circa
beatum Job egerit: ꝛ tū beatus Job ex eo
qđ dicit se nō iusto dei iudicio afflictū men
titus non sit: ꝛ antiquus hostis in eo quod
de beati viri ꝓmiserat culpa mentitus sit.
Nōnunq₃ naq₃ ideo praua credunt̄ vba bo
norum: qꝛ in interiora sua intelligentia mi
nime pensantur. Beatus enim Job vitam
suam attenderat: ꝛ ea que patiebatur fla
gella pensabat: ꝛ videbat equum non esse:
vt ad talem vitam talia flagella reciperet.
Et cum dicit: non se equo iudicio afflictū:
hoc libera voce locutus ē: qđ in secreto suo
dn̄s de illo aduersario eius dixerat. Cōmo
uisti me aduersus eum: vt affligerem eū fru
stra. Qđ enim dicit deus: qꝛ frustra beatū
Job afflixerit: hoc rursum beatus Job asse
rit: qꝛ non equo iudicio a dn̄o sit afflictus.
In quo itaq₃ peccauit: qui a sn̄ia auctoris
ni ī nullo discrepauit.

Ca. 17.

Ed fortasse aliqs dicat. Id A
nos de nobis bonū dicere
qđ de nobis in occulto iu
dex dixerit: sine peccato eē
non posse. Nā quē₃ iustus
iudex laudat: esse hunc in
re laudabilem non dubitatur. At vero si se
ipse laudauerit: iam eius iusticia laude di
gna esse nō creditur. Qđ videlicet recte di
citur: si qđ iudex iustus ꝑ equā sn̄iam: hoc
de se is de quo agitur: ꝓsumat post dicere ꝑ
elatam mentē. Nam si ipse quoq₃ in humi
li cogitatione ꝑmanens exigente causa vel
dolore bona de se veracia dixerit: intantū
a iusticia non recessit: inquantū a veritate
nullo modo discrepauit. Unde paul⁹ quo
q₃ apostolus multa de se fortia pro discipu
lorū suoꝝ edificatiōe narrauit: sed hec nar
rando minime deliquit: quia a veritatis trā
mite. ꝛ a testatione certa ꝛ corde humili nō
recessit. Justā itaq₃ beatus Job vitā suam
sentiens dicat non se esse iusto iudicio affli
ctum nec peccat in hac voce: in qua non di
screpat ab auctore: qꝛ is quē₃ deus frustra
percussit: ipse quoq₃ semetipm asserit nō iu
sto iudicio afflictum. Sed rursus alia que B
stio oritur quā iam in huius operis memi
ni exordio solutā: cū oīpotens deus frustra
nil faciat cur beatū Job frustra se afflixisse
testetur. Justus enī₃ cōditor noster tot ver
beribus in beatum Job nō vicia illius cu
rauit extinguere: sed merita augere. Equū
ergo fuit quod fecit ꝓ augmentū boni meri
ti: non tamē videbatur equū qđ causas pu
niret peccati. Beatus aūt Job peccata sua
illis flagellis deleri credidit: non merita au
geri: ꝛ iccirco nō equū iudiciū vocat: qꝛ vi
tam suam cū flagellis examinat. Ergo si vi
ta ꝛ flagella pensantur: nō equum fuit qđ
beatus Job: sicut dixit per iram districtiōis
sibi fieri credidit: si vero misericordia iudi
cis attenditur: qua per penam iusti viri vi
te eius merita cumulantur: equum vel po
tius misericors iudicium fuit. Igitur ꝛ ve
ra Job dixit: dum vitam cum flagello pen
sauit: ꝛ deus non iniusto iudicio Job affli
xit: quia merita ex flagello cumulauit: ꝛ dia
bolus quod ꝓmiserat non impleuit: qꝛ bea
tus Job inter verba que durum sonant: et
a vera sententia ꝛ mēte humili nō recessit.

C Sed hec afflicti verba minus fortasse itelligimus: nisi sententias iudicis cognoscam⁹. Qui cũ inter vtrasq3 partes sñiam daret: dicit amicis Job. Nõ estis locuti corã me recte: sicut seruus me⁹ Job. Quis ergo stulta mente beatũ Job in locutiõe sua peccasse fateatur: dũ ipsa voce iudicis recte locutus asseritur? Quã qdẽ vocẽ si ad psonã sancte ecclesie referamus: infirmis eius mẽbris non incongrue optamus: que psecutionis eius tẽpore: dũ ꝛ merita illius ꝛ flagella considerant: q2 iniustos florere cõspiciũt ꝛ iustos interire: hoc iniustũ esse nullaten⁹ suspicantur. Tene aũt beati viri voce subditur.

Capitulum. 18.

A Et flagellis suis me cinxerit. Aliud quippe est flagellis percuti: aliud cingi. Flagellis nãq3 percutimur: cũ consolationẽ: ꝛ in dolorib⁹ ex rebus aliis habem⁹. Nã cum tanta nos afflictio deprimit: vt ex nullius rei consolatione respirare anim⁹ possit: nõ iam flagellis solãmodo ferimur: sed etiã cingimur: q2 tribulationũ verbere ex omni parte circũdamur. Cinctus enim flagellis
2. Cor. 7 paulus fuerat cum dicebat. Foris pugne intus timores. Cinctus flagellis fuerat: cũ di
2. Cor. 9 cebat. Periculis ex genere: periculis ex gẽtibus: periculis in ciuitate: piculis in solitudine ꝛc̃. que ita enumerat: vt nasq3 se habuisse reqaiem ostendat. Sãcta vero ecclesia cũ tribulationũ suarũ flagellis cingitur: in ea infirmi quiq3 in pusillanimitatis casu rediguntur: ita vt se eo iã desperatos existimẽt: quo exaudiri tardius vident: recte adhuc etiam ex eorũ typo sancti viri voce subiungitur.
B Ecce clamabo vim patiens: ꝛ nemo audiet: vociferabor ꝛ non est qui iudicet. Omnipotens deus quid nobis profuturum esse valeat sciens dissimulat exaudire dolentiũ vocẽ: vt augeat vtilitatẽ: vt purgetur vita p penã: ꝛ trãquillitas que hic inueniri nõ valet: alibi queratur. Sed hãc dispensationis gratiam nõnulli etiã fidelium ignorant. Ex quoꝝ etiã persona nunc dicitur. Ecce clamabo vim patiẽs: ꝛ nemo exaudiet: vociferabor: ꝛ non ẽ qui iudicet. Non est enim qui iudicet dicitur: quãdo iudicare dissimulat ipse qui est: qui causam nostrã contra aduersariũ preter eum qui iudicet non est. Nec tamen hoc sine iudicio ẽ: quod iudicium differtur: q2 ꝛ cũ hec beatus Job diceret: ꝛ sancti viri merita: ꝛ aduersariꝫ pena crescebant. Hoc ipm ergo iudiciũ differre iudicis est. Sed aliud est qđ iuste intrinsecus disponit deus: aliud qđ foris flagellis attritus expetit animus. Unde adhuc de ipsa verberum expressione subiungitur. Semitam meã circũsepsit ꝛ transire non possum: ꝛ ĩ calle meo tenebras posuit. Circũseptã verberibus semitam suã vidit: cuꝫ transire ad securitatẽ cupiens euadere flagella non potuit. Et q2 se percuti aspexit: nec tamẽ percussionem dignaꝫ vitam in semetipso reperit: quasi in calle cordis ignorantie sue tenebras inuenit: qui cur flagellaretur penetrare non potuit. Quod ad infir-
C ma quoq3 mẽbra sancte ecclesie non incongrue refertur: quãdo per hoc quod graue se egisse meminerunt a bono quoq3 opere retardantur: ꝛ ex infirmitate ppria timidi bona contra hec fortia aggredi nõ psumant. Timent enim magna bona incipere: qui se in suis actibus infirmos esse meminerunt. Et cũ plerũq3 etiam bonum qđ eligant nesciunt: quasi in calle suo positas tenebras perhorrescunt. Nam sepe ita de suo opere fit animus incertus: vt ignoret omnino qđ virtus: quid culpa sit. In calle ergo suo tenebras inuenit: qui in his que agere appetit: quid eligere debeat nescit.

Capitulum. 19.

Uia igitur sepe infirmitate A
nonnunq3 vero ignorantia peccatur: ex infirmantibus membris dicitur. Semitaꝫ meã circũsepsit: ꝛ trãsire nõ possum. Ex eis vero qui ad ipm opus bonũ quod eligant caligant subditur: ꝛ in calle meo tenebras posuit. Ex pena etenim culpe est videre bonum qđ agere debeat: ꝛ tamen implere non posse: ꝛ rursum ex grauiori pena culpe est: quod agere debeat nec videre. Unde ꝛ contra hec vtraq3 psalmiste voce dicitur. Dominus illuminatio mea: ꝛ salus mea quẽ timebo? Cõtra Ps. 26.
ignorantie enim tenebras illuminatio: contra infirmitatem vero salus est dñs: quãdo

⁊ ostendit qd debeat ad agendum appeti:
⁊ vires prebet: vt quod ostenderit possit im
pleri. Sequitur. ¶ Spoliauit me gloria mea:
⁊ abstulit coronã de capite meo.]) Qd cũ
cta hec beati viri in statione positi persone
conueniant dubium non est. Sed quia hy
B storie verba patent iuxta litteram expositio
ne non indigent. Oportet ergo vt per sen
sus debeat misticos inuestigari. Ait nãqz.
Spoliauit me gloria mea. Gloria quippe
vniuscuiusqz iusticia est. Sicut vero vesti
mentum tegit a frigore: ita iusticia munit a
morte. Unde nõ immerito iusticia vestimẽ
Psal. 131. to comparatur cum per pphetam dicitur.
Sacerdotes tui induantur iusticia. Quia
vero afflictiõis sue tempore hoc iusticie ve
stimentum quod eam protegit sancta eccle
sia in membris suis infirmantibus amittit:
dicatur recte. Spoliauit me gloria mea. i.
iusticia ab infirmis ablata ẽ: que ab eis au
ferri non posset: si medullitus inhesisset. Sz
C ideirco tolli potuit: qz more vestimenti exte
rius adhesit. Qua in re querendũ est. quõ
sancte ecclesie membra dici valeant: qui po
tuerunt iusticiam perdere quam tenere vi
debantur. Sed sciendum est qz plerumqz a
membris eius infirmãtibus iusticia ad tem
pus ãmittitur: sed eis per cognitiõnẽ culpe
postmodũ ad penitentiam redeunt. sese ad
eandem iusticiaz quã perdiderant fortius
qz credebatur astringunt. Ubi adhuc sub
ditur. ¶ Et abstulit coronã de capite meo.])
Sicut caput corpori pma pars est: ita prin
cipale interioris hominis mens est. Coro
na vero: victorie premium est: quod desu
per ponitur: vt qui certauerat remuneretur.
Quia ergo multi aduersitatibus pressi mi
nime in certamine perdurant: in eis sancta
ecclesia quasi coronam de capite amittit.
Corona quippe in capite est: superna remu
neratio in mente. Et sunt plerique qui dum
aduersitatibus affliguntur superna premia
cogitare negligunt: ⁊ ad perfectionem vi
ctorie peruenire non possunt. In his itaqz
corona de capite aufertur: qz supernũ ⁊ spi
ritale premiũ de mentis cogitatione tollit:
vt exteriora iam tranquilla appetant: ⁊ eter
D na premia que cogitare consueuerant: non
requirant. Vel certe caput fidelium nõ im
merito sacerdotes accipimus: q pars mem
brorũ domini prima sunt. Unde ⁊ per pro
phetam caput ⁊ cauda exterminari dicitur:
vbi videlicet ⁊ capitis nomine sacerdos: ⁊
eadẽ appellatione prophete reprobi desi
gnantur. Corona ergo de capite aufertur
cum superne remunerationis premia etiaz
ipsi deserunt: qui hoc ecclesie corpore pre
esse videbantur. Et plerumqz ducibus ca
dentibus latius succũbit exercitus: qui se
quebatur. Unde mox post damna malorz
de multimoda labefactione ecclesie subse
cutus adiunxit.

Capitulum. 20.

Estruxit me vndiqz: ⁊ per
eo: et quasi auulse arbori:
abstulit speciem meam. A
Quasi vndiqz eniz ecclesia
destruitur atqz in infirmis
mẽbris deperit: quãdo ipsa
que videbuntur fortia corruũt: quando co
rona de capite abstrahitur. idest quando
eterna pmia etiam a prepositis negligunt.
Bene autem de infirmis cadentibus subdi
tur. ¶ Et quasi auulse arbori abstulit speciẽ
meã.]) Arbor quippe uento impellit ⁊ ca
dat: ⁊ quẽ mine terrẽt: vt ad iniusticiã cor
ruat: quid aliud: qz arbor flatum venti ptu
lit: ⁊ statum sue rectitudinis amisit: Qua
si enim ex uento speciem perdidit qui pra
uorz minis: ac persuasionib⁹ deuictus eter
na que sperabat premia: reliquit. Et quia
p'rumqz contingit: vt penas quia metuẽs
iusticiam deserat: fit iudicante deo: vt etiã
iusticiam deserens penas quas timuit: non
euadat. Et qui mentis interitum minime
timuit: etiaz carnis mala tolleret que time
bat. Unde adhuc subditur. ¶ Iratus est con
tra me furor eius: ⁊ sic me habuit: quasi ho B
stem suũ.]) Predicatore qppe egregio at
testante didicimus: quia fidelis est deus: ⁊ 1.Cor.10.
non patietur nos temptari supra id quod
possumus ferre: sed faciet cum temptatiõe
prouentuz: vt possimus sustinere. Per pro
phetam quoqz dominus dicit. Plaga ini Hiere.30.
mici percussi te: castigatione crudeli. Qui
ergo ita percutitur vt vires illius a percus
sione superent: non hunc dñs iam quasi fi
liũ per disciplinã: sed quasi hostẽ p irã ferit.
Cum ergo virtutem nostre patientie flagel
la transeunt: valde metuendum est: ne pec

catis nostris exigentibus:nō quasi filij a pa
tre:sed quasi hostes a dn̄o feriantur. Et qa
fit plerū q̧ vt etiā maligni spiritus afflicto-
rum cordibus multa suadeant: atq̧ iter fla
gella que exterius feriunt cogitationes no-
xias in mētibus fundant:post furorem dn̄i
recte subiungitur. ⸿ Simul venerunt latro
nes eius: et fecerunt sibi viam per me. ⸾ La
trones nāq̧ eius maligni sunt spiritus:qui
exquirendis hominū mortibus occupant.
E Qui viam sibi in afflictoꝝ cordibus faciūt
quando inter aduersa: que exterius tolerā
tur: cogitationes quoq̧ prauas immittere
non desistunt. De quibus adhuc dicitur.
⸿ Et obsederūt in giro tabernaculū meū. ⸾
In giro enim tabernaculū obsident:quan-
do ex omni latere suis tentationibus mentē
cingunt quā modo lugere de temporalibus
modo desperare de eternis:modo in patiē-
tiam ruere: atq̧ in deū blasphemie ṽba ia-
culari:pessima suggestione psuadent. Que
tamen verba: vt iam pdiximus beato Job
iuxta hystoriam congruunt:qui dum mala
que pertulit: ante oculos congessit nō qua-
si corrigendū filium:sed quasi hostem per-
cussum se esse indicauit. Per quē sibi etiā
latrones eius viam fecerunt:q2 maligni cō-
tra eum spiritus licentiam pcussionis acce-
perunt. Eius in giro tabernaculum obse-
derunt quia sublatis rebus et filijs etiā cor
pus eius omne vulneribus attriuerunt.

Capitulum. 21.

A Sed mirum valde est cum
latrones diceret: cur ad
didit eiꝰ:vt videlicet eos-
dē latrones dei esse mon
straret. Qua in re si volū
tas ac potestas maligno-
rum spirituum discerna-
tur: cur dei latrones dicantur apitur. Ma
ligni quippe spiritus ad nocendum nos in-
cessabiliter anhelant: sed cum prauam vo-
luntatē ex semetipsis habeant potestatem
tamen nocendi non habēt nisi eos volūtas
sūma permittat: et cum ipsi quidem iniuste
nos ledere appetunt quemlibet: tamen le-
dere non nisi iuste a domino permittuntur.
Quia ergo in eis et voluntas iniusta est: et
potestas iusta: et latrones dicuntur et dei vt
ex ipsis sit quod inferre mala iniuste deside-
rant: et ex deo quod desiderata iuste consu-

mant. Sed quia vt sepe iā diximꝰ sanctus
vir positus in dolore penarum modo suis
modo ecclesie:modo redemptoris nostri vo
cibus vtitur: et plerūq̧ sic sua narrat: vt tū
per typū ea que sunt sancte ecclesie ac redē
ptoris nostri pferat postposita paulisp cu-
ra hystorie in his que subiungit qualiter re
demptoris nostri vocibus cōgruat demon-
stremus. Seqtur. ⸿ Fratres meos longe fe-
cit a me et noti mei quasi alieni recesserunt
a me. ⸾ Dereliquerūt me ppinqui mei:et B
qui me nouerant obliti sunt mei. Hoc meliꝰ
ostendimus si Joānis ad medium testimo-
niū pferimus qui ait. In ppria venit: et sui
eum nō receperūt. A deo quippe fratres lon Jo.1.
ge facti sunt: et noti recesserunt quē tenētes
legē pphetare hebrei nouerāt et psentē mi
nime recognoscebant. Vn̄ recte nūc dicitur.
Dereliquerunt me propinqui mei: et q me
nouerant obliti sunt mei. Judei etenī ppin
qui per carnē: noti p legis instructionē qua
si obliti sunt quē pphetauerāt: dū eū ad in-
carnandū verbis legis canerent: et icarnatū
verbis pfidie negarent. Seqtur. ⸿ Inquilini
domus mee et ancille:sicut alienum habue-
runt me. ⸾ Inquilini domus dei fuerant sa
cerdotes: quoꝝ origo in dei seruitio depu-
tata iam p officiū in cōditione tenebatur.
Ancille aūt nō immerito intelliguntur leui-
tarū anime ad secreta tabernaculi: qsi ad
interiora cubiculi familiariꝰ seruientes. Di
cat ergo de sacerdotibus sedula cura ser- C
uientibus:dicat de leuitis ad interiora do-
mus dei obsequētibus. Inquilini i domꝰ mee
et ancille sicut alienū habuerūt me:q2 incar
natū dn̄m quē ouidū p legis ṽba pdixerāt:
cognoscere ac venerari noluerunt. Qui ad-
huc aptius qd ab eoꝝ puersa volūtate nō
sit cognitus: manifestat:cū subdit. Et quasi
peregrinus fui in oculis eorū. Redemptor
etenim noster dū a sinagoga cognitus nō ē
in domo sua quasi peregrinꝰ extitit. Quod
aperte pphēta testat d eēs. Quasi sicut co
lonus futurus es in terra: et quasi viator de Jere.14.
clinans ad manendū. Qui enim vt dn̄s au
ditus non est:non possessor agri:sed colonꝰ
est creditus. Qui quasi viator ad manendū
tm̄modo declinauit:q2 paucos ex iudea ab
stulit: et ad vocationem gentiū pergens iter
ceptū peregit. Peregrinus ergo in eorum
oculis fuit:q2 dum sola que videre poterāt

cogitabant: nō valuerūt intelligere in dño:
quod videre nō poterant. Dum enim de-
spiciunt carnē visibilē: nō perueniūt ad inui
sibilē maiestatē. Dicatur igitur recte: ꝛ q̄si
peregrinus fui in oculis eoꝝ. De quo ad-
huc populo apte subiūgitur. ¶ Seruū meū
vocaui: ꝛ nō respondit. ¶ Quid. n. iudaic⁹
Ro. 8. populus: nisi seruus fuit: q non amore filij
obsequebatur dño: sed timore seruili. Quo
cōtra nobis per Paulum dr̄: Nō accepi-
stis spūm seruitutis iterū in timore: sꝫ spūm
adoptōis filiorū: in quo clamamus abba
pater. Hunc igitur seruum vocauit dñs: qꝛ
collatis muneribus quasi emissis eū voca-
bulis ad se ducere studuit: sꝫ nō r̄ndit: qꝛ di
gnis opere dona ei⁹ reddere cōtempsit. Uo
cat nos enim deus cū muneribus preueniē
respondemus vero vocationi ei⁹: cū digne
iuxta pcepta munera dseruimus. Qꝛ ergo
tot muneribus iudaicū populum preuenit:
dicat seruum meū vocaui: sed qꝛ ēt post tot
eum munera contēpsit. subiūgat ꝛ nō r̄ndit
Seqtur. Capitulum. 22.

Ore ꝓprio deprecabar illū
Ac si apertius diceretur.
A Ego ille q ante incarnatio
nem meā tot ei precepta
facienda p ꝓphetarū ora
mandaueram: incarnat⁹ ad
eum veniens: ore eum ꝓprio deprecabar.
Unde ꝛ Matheus cū precepta ab eo dici
Mat. 5. in monte describeret ait: Aperiens os suū
dixit: Ac si patenter dicat. Tunc os suum
aperuit: q prius aperuerat ora ꝓphetarum
Hinc est etiam quod de illo ab sponsa pre-
Can. i. sentiam eius desiderante dr̄: Osculetur me
osculo oris sui. Sancta qppe ecclesia quot
precepta ex eius predicatōe cognouit qua-
si tot oris eius oscula accepit. Bene autem
dr̄ deprecabar: qꝛ in carne monstratus dñ
mandata vite humiliter dixit: quasi super-
bientem seruum: vt viueret rogauit. Ubi ꝛ
apte subditur. ¶ Alitum meum exhorruit
vxor mea. ¶ Quid vxor domini: nisi sinago
ga accipitur in legis federe carnali ei itelli-
gentia subiecta: Alitus vero ex ore est.
Sed infidelis populus carnem domini car
naliter intellexit: q pure hunc hominē cre-
didit. Alitum ergo eius vxor exhorruit: q a
sinagoga eum quem videbat hominē deū
B credere expauit. Cūqꝫ ab eius ore ṽba cor-

poraliter audiret: in eo intelligere diuinita-
tis archana recusauit: ꝛ creatorem eē non
credidit: quem creatum vidit. Alitus ergo
alitum carnalis vxor exhorruit. que carna-
libus sensibus dedita incarnationis ei⁹ mi
sterium non agnouit. Seqtur. ¶ Et orabā fili
os vteri mei. ¶ In deo q corporis forma nō
circūscribitur mēbra corporis. i. man⁹: ocu
los: vterus ita noiantur: vt ex mēbroꝝ vo-
cabulis effectus eius potentie designetur.
Oculos qppe hr̄e dr̄: qꝛ cūcta videt. Ma-
nus hr̄e describitur: qꝛ cūcta opat̄. In vte
ro aūt ples ꝯcipitur: q in hac vita pferētur
Quid ergo vterū dei: nisi eius ꝯsiliū debe-
mus accipere. In quo ante secula p prede-
stinationē ꝯcepti sumus ita vt creati p se-
cula producamur. Deus ergo q manet an
te secula vteri sui filios orauit: qꝛ eos quos
potenter per diuinitatem condidit: incarna
tus veniēs humiliter rogauit. Sed qꝛ i ipa C
carne qua apparuit ab eoꝝ estimatōe de
spectus est: subiūgitur. ¶ Stulti quoqꝫ dispi-
ciebant me: sapientib⁹ a veritatis fide cadē
tib⁹. ¶ Recte de stultis quoqꝫ additur: quia
dum pharisei dñi ac legisperiti despexerūt
eorum incredulitatē etiam populi turba se
cuta est: que in eo q hominē vidit: redem-
ptoris mūdi predicamenta despexit. Nam
sepe stultorum noie hij q sunt i plebe pau-
peres designantur. Unde ꝛ per Hieremiā
dr̄: Dixi forsitan paupes sunt ꝛ stulti igno Iere. 5.
rantes viam dñi: ꝛ iudicium dei sui. Reli-
ctis aūt mundi sapientibus atqꝫ diuitibus
redemptor noster querere pauperes ꝛ stul-
tos venerat. Unde nūc quasi in augmēto
doloris dr̄. Stulti quoqꝫ despiciebant me:
ac si aperte diceretur. Ipsi me etiam despe
xerunt p qbus sanandis: stulticiam predi-
cationis assumpsi. Scriptum qppe est: qꝛ in i. Cor. i.
dei sapientia nō cognouit mūdus per sapi-
entiam deū: placuit deo per stulticiam pre-
dicationis saluos facere credētes. Uerbū
qppe dei sapientia est: sed stulticia hui⁹ sa-
pientie dicta est caro verbi: vt qꝛ carnales
quiqꝫ per carnis sue prudentiam pertigere
non valebant ad sapientiam dei per stulti- D
ciam predicationis. i. per incarnationē ver-
bi sanarentur. Ait ergo. Stulti quoqꝫ despi
ciebant me. Ac si aperte diceret̄. Et ab ipis
despectus sum pro quibus stultus estimari
veritus non sum. Et qꝛ iudeorum pleba cū

miracula nostri redemptoris cerneret: hũc
ex signis honorabat dicens: Hic est christ⁹.
Cum vero humanitatis eius infirma con-
spiceret eum creatorẽ credere dedignabat
dicens. Nõ: sed seducit turbas: recte subiũ
gitur. Capitulum. 23.
A Et cũ ab eis recessissem: de
trahebant mihi.)) Quasi
accedebat quippe ad corda
populorum dñs cuz eis mi-
racula demõstraret: et qua-
si recedebat: cũ nulla signa
ostenderet. Sz recedẽte dño detrahebant:
cũ a miraculis gescenti prebere fidẽ nole-
bant. Sed qd mirũ ppeti ista a plebib⁹ cuz
ipsi quoqz q legis doctores eẽ videbantur:
q eũ verbis ppheticis incarnãdum eẽ phi-
berent: et incarnatum viderunt: et ab eo tñ
pfidie iterruptiõe diuisi sunt. De qbus sub-
ditur. ((Abhominati sunt me quõdam cõsi
liarij mei: et quem maxime diligebaz: auer
satus ẽ mihi.)) Cũctis liquet q2 deus consi
Esa. 40. liarijs nõ eget: q ipsis quoqz consiliarijs ho
B minũ sapientie consiliũ prebet. De quo ẽt
scriptum est. Quis cognouit sensum domi-
ni: aut qs eius consiliarius fuit. Sed quem
admodũ cũ panis vel vestimentum egenti
tribuitur: hoc dñs accepisse se testatur: ita
cum nescienti cuilibet rectum consiliũ daf:
hoc ipse accipit: cui⁹ ille mẽbruz est q erudi-
tur. Oẽs etenim fideles mẽbra nostri redem
ptoris sumus: et sicut ipse in nobis per mi-
coadiũ largitatis pascitur: ita ipse nobis p
doctrine consilium iuuatur. Scribe itaqz et
legisdoctores q erudire populos ad vitam
consueuerant: qd aliud: q̃ futuri redẽpto-
ris consiliarij fuerũt. Qui tamẽ dñ incarna
tum dñm conspicerent: cõsilijs suis multos
ab eius fide diuiserunt: q̃uis prius ad cre
dendũ incarnatõis eius mysteriũ per pro-
phetarum verba multos docuisse videren
tur. Et q2 ille apud deũ magis in amore ẽ:
q ad eius amorẽ plurimos trahit adhuc d
eodem legisdoctoꝝ atqz phariseoꝝ ordine
C subditur. Et quem maxime diligebã: auer-
satus est mihi. Ipse enim ordo suadẽte per
fidia a fide veritatis auersus est: q pri⁹ in
labore predicantibus seruiens maxime dili
gebatur: quem nõ solum ad non credẽdaz
sed vsqz ad persequendum dñm populorũ
quoqz turba secuta ẽ: et vsqz ad possessionez
illius senicie facibus accensa. In quã vi-
delicet passione discipulorum corda turba
ta sunt. Unde et nũc subditur. ((Pelli mee
cõsumptis carnibus: adhesit os meũ.)) In
osse fortitudo: in carnibus vero infirmitas
corporis designatur. Quia igitur christus
et ecclesia vna persona ẽ: qd per os: nisi ipse
dñs designatur? Quid per carnem: nisi di-
scipuli: q passionis eius tempore ĩfirma sa-
puerũt. Per pellem vero que exterior car-
ne manet ĩ corpore: qd nisi ille sancte femi-
ne figurantur: que ad preparanda subsidia
corporis exteriorib⁹ domino ministerijs ser
uiebant. Nam cũ eius discipuli: q̃uis nec-
dum firmi veritatis fidem populis predica
rent: offi suo inherebant carnes. Et cũ san D
cte mulieres ea que necessaria erãt: exterio
ra prepararent: quasi pellis exterius mane
bat in corpore. Sed cũ ad crucis horã ven
tum ẽ: eius discipulos grauis ex persecutio
ne iudeoꝝ timor inuasit. Fugerunt singuli:
mulieres astiterunt. Quasi ergo cõsumpta
carne os dñi pelli sue adhesit: q2 fortitudo
eius passionis tempore fugientibus disci-
pulis: iuxta se mulieres inuẽit. Stetit nãqz
aliquãdiu Petrus: sed tamen post territ⁹
negauit. Stetit ẽt Joannes cui ipso crucis Jo. 19.
tẽpore dictum ẽ: Ecce mater tua: sed perse Mar. 14.
uerare minime potuit: q2 de ipso quoqz scri-
ptum ẽ: q adolescens qdam sequebatur il
lum amictus sindone super nudo: et tenue-
runt eum. At ille reiecta sindone nudus p-
fugit ab eis. Qui et si post vt verba redem
ptoris sui audiret: ad horam crucis redijt
prius tamen territus fugit. Mulieres au-
tem non solum non timuisse neqz fugisse: sz
etiam vsqz ad sepulchrum stetisse memorã
tur. Dicat ergo. Pelli mee cõsumptis car
nibus adhesit os meum. Hoc est: hĩ q mee
fortitudini propinquius inherere debuerũt
passionis mee tẽpore: timore cõsumpti sunt
et eas quas ad exteriora ministeria posui: ĩ
passione mea sine formidine inherere mihi
fideliter inueni. Ubi et apte subditur q hec
verba per misterium dicantur dum sequitur.
Capitulum. 24.
Et derelicta sunt tãtummo
do labia circa dentes me- A
os.)) Quid enim circa den
tes aliud q̃ labia habem⁹:
etiaz si nulla flagella patia

tur. Sed quid per labia: nisi locutio: quid
per dentes: nisi sancti apostoli designantur?
Qui in h ecclesie corpore iccirco sunt positi
vt vitam carnalium correctione mordeant
eamq; a sue pertinacie duritia confrigant
Unde z eidem primo apostolorum quasi den
Act. 8. ti in eius corpore posito dr: Macta: z man
duca. Sed qz passionis eius tempore isti
dentes pre timore mortis amiserunt morsū
correctionis ammiserunt fiduciam roboris:
ammiserunt efficatiam omnimode opera
tionis ata vt duo ex illis ambulantes post
Luc. 24. eius mortem de resurrectione in via loque
rentur z dicerent: Nos sperabamus quia
ipse esset redempturus israel: recte, nūc dici
tur. Et derelicta sunt tantūmodo labia cir-
ca dentes meos. Confabulantur adhuc de
illo; sed iam in illo minime credebant. Tan
tummodo ergo labia circa dentes eius re-
manserant quia virtutem bone operatiōis
amiserant: z sola de illo confabulatiōis ver
B ba retinebant. Perdiderant morsum cor-
rectionis: z habebant motum locutionis.
Labia itaq; tantummodo circa dentes re
licta sunt: quis adhuc quidem confabulari
noverant. sed predicare iam eum aut mor
dere infidelium vicia formidabant. Per-
fectis itaqz his que in voce capitis dixit: ad
propria beatus Job verba revertitur, di-
cens. (Miseremini mei miseremini mei:
saltem vos amici mei: quia manus domi-
ni tetigit me.) Hoc habere solet proprium
mens piorum: quod cum iniusto ab adver
sarijs patitur: nō tam ad iram q̄ ad preces
moveatur: vt si moderari eorum pravitas
placere valeat: plus deprecari eligūt: q̄ ira
sci: Unde recte nunc dr. Miseremini mei
miseremini mei: saltez vos amici mei: quia
manus domini tetigit me. Ecce eos a qbus
se per contumelias affligi considerat ami-
cos vocat: qz bonis mentibus etiam ipsa fi
C unt prospera que videntur adversa. Naz
perversi quiqz bonorum dulcedine aut con
vertuntur vt redeant: z eo ipso amici sunt
quo boni fiunt: aut in malitia perseverant:
in hoc quoqz etiam nolentes amici sunt: qz
si qua bonorum delicta sunt: ea suis perse-
cutionibus etiam nescientes purgant. No
tandum, quoqz q eis que secreto apud de
um gesta sunt beati viri in publico verba
concordant. A sathan quippe percussus
fuerat: nec tamen percussionez suam sathe
ne tribuit: sed tactum se manu domini ap-
pellat: sicut ipse quoqz Sathan dixerat.
Mitte manum tuam: z tange os eius et
carnem: si non in faciem benedixerit tibi.
Sciebat qppe vir sanctus: quia z per hoc
ipsum quod perversa voluntate contra se
Sathan egerat potestatez non a semetipso
sed a domino habebat. Sequitur.

Capitulum. 25.

Quare persequimini me si-
cut deus: z carnibus meis
saturamini? Non abhor A
ret a locutione pietatis: qd
a deo se perhibet persequi.
Est nāqz persecutor bonus
sicut de semetipso ore prophetico dominus
dicit: Detrahentem occulte adversus pro Ps. 100.
ximum suum hunc persequebar. Cum vero
sanctus quisqz flagellari permittitur: scit q
persecutionem contra cōmissa vicia ex in-
terna dispensatione patiatur. Crudeles au
tem persecutorum mentes cum potestatem
feriendi appetunt contra bonorum vitam
non studio purgationis: sed livoris facibus
accenduntur. Et quidez hoc faciunt: quod
deus omnipotens fieri permittit. Sed duz
vna causa cum deo etiam per eos agit: nō
tamen voluntas vna in eadem causa ser-
vatur. Quia cum omnipotens deus aman
do purgationem exhibet iniustorum pravi
tas feriendo maliciaz exercet. Quod ergo
dicitur. Quare persequimini me sicut de-
us: ad exteriorez hoc percussionem retulit:
non, ad intimam intentionem: quia tn hoc
agunt exterius quod deus agi disposuit, z
non tamen hoc quod deus in sua actione
appetunt: vt boni ex afflictione purgentur
Quod intelligi z aliter potest. Tanto enī B
omnipotens deus iustius aliena vicia per-
cutit quāto in semetipso nil habet viciorū
Homines vero cum per disciplinam alios
feriunt: sic alienam infirmitatem debent p
cutere: vt etiam ad suam noverint oculos
revocare: vt ex semetipsis considerent: quā-
tum alijs feriendo parcant: cum se quoqz
ipsos dignos percussionibus non ignorant.
Itaqz nunc dicitur. Quare persequimini
me sicut deus. Ac si aperte diceretur. Ita
me ex infirmitatibus meis affligitis: ac si
ipsi more dei de infirmitate nihil habea-

tis. Unde considerandũ est: q si qui fortas-
se sint qui asperitate correptionis indigeãt:
tunc eis dura correptio a nobis admonen-
da est: cum dei manus cessat a verbere. Cũ
vero superna flagella insunt: nõ a nobis iã
correptio: sed consolatio debetur: ne dum i
dolore increpationẽ iungimus: percussionem
percussioni sociemus. Bene autem subditur.
C (Et carnibus meis saturamini.) Quorũ
proximorũ penas esurit: saturari procul dubio
alienis carnibus querit. Sciendũ quoque ẽ:
qz hij etiam qui aliene vite detractione pa-
scuntur: alienis procul dubio carnibus satiã-
Prou.23. tur. Unde per Salomonẽ dicitur. Noli esse
in conuiuijs potatorũ: neqz comedas cũ eis
qui carnes ad vescendũ conferunt. Carnes
quippe ad vescendum conferre est: in collo
cutione derogationis vicissim proximorum
vicia dicere. De quorum illic pena mox sub
ditur: qz vacantes potibus: & dãtes simbo
lum consumẽtur: & vestietur pãnis dormita
tio. Potibus vacant: qz de obprobrio alie-
ne vite se inebriant. Symbolum vero dare ẽ
sicut vnusquisqz solet pro parte sua cibos
ad vescendum ita in confabulatione detra
ctionis verba conferre. Sed vacantes poti
bus & dantes simbolũ consumentur: quia si
cut scriptum est. Omis detractor eradicabi-
tur. Uestietur aũt pãnis dormitatio: qz de-
spectum: & inopem a cunctis bonis operib9
mors sua inuẽnit: quẽ hic ad aliene vite ex-
quirenda crimina detractionis sue languor
occupauit. Ca. 26.

A Sed tot dura que beatus Job sustinet dignũ non ẽ vt per silentiũ transeant: eaqz ad noticiam hominũ ignorantie obscuritas te-
gat. Tanti quippe edifica-
ri ad seruandũ patientiã valent: quãti im-
plente se superna gratia eius patiẽtie facta
cognouerint. Unde & eisdem beatus Job
in exemplo vult pertrahi flagella que sen-
tit: qui statim subiecit dicens. (Quis mihi
tribuat: vt scribantur sermones mei: quis
mihi det: vt exarentur in libro stilo ferreo et
plũbi lamina: vel celte sculpãtur in silice?)
Cuncta que pertulit: qz forti patrum sentẽ
tia edoctus grauis ille iudeorum populus
agnouit: stilo ferreo & plũbi lamina scripta
sunt. Quia vero hec etiã dura gentiliũ cor-
da cognouerunt: quid ea: nisi sculpta in sili-
ce videmus? Et notandũ qz in plũbo quod B
scribit ipsa metalli mollicie citius deletur:
& in silice vero tardius quidẽ valent sic exp-
mi: sed difficilius deleri: non ergo inmerito p
plũbi laminã iudea exprimitur: que precepta
dei & sine labore percepit: & cum celeritate p-
didit: recte per silicem gentilitas figuratur:
que verba sacri eloquij vix custodienda susci
pere potuit: sed tamen fortiter suscepta ser-
uauit. Per stilum vero ferreũ: quid aliud: qz
fortis dei sñia designatur. Unde p prophetã Hiere.7.
dicitur. Peccatũ iude scriptũ est stilo fer-
reo: in vngue adamãtino. In vngue finis ẽ
corporis. Ita vero lapis durus ẽ adamas: vt
ferro nõ valeat secari. Per stilum vero fer-
reum fortis sñia: p vngueẽ vero adamantinũ
signatur finis eternus. Peccatũ itaqz iude
stilo ferreo in vngue adamantino scriptum
dicitur: qz culpa iudeorũ per fortẽ dei sñiam i
fine seruatur infinito. Recte quoqz p plũbi C
laminam eos accipimus: quos auaricie põ Ps.4.
dus grauat: quibus per increpantẽ prophetã
dicitur. Filij hominũ vsqz quo graues cor-
de. Per plũbũ naqz cuius natura grauis ẽ
ponderis: peccatũ auaricie specialiter desi-
gnatur: quod mentẽ quã infecerit ita grauem
reddit: vt ad petenda sublimia attolli nequa-
quã possit. Hinc enim in Zacharia scriptũ ẽ. Zach.5.
Leua oculos tuos: & vide. Quid ẽ hoc quod
egreditur: & dixi. Quid nã est? Et ait. Hec
amphora egrediens: & dixit. Hec est oculus
eorum in vniuersa terra. Ca. 27.

A Et ecce talentũ plũbi porta-
batur: & ecce mulier vna se-
dens in medio amphore.
Et dixit. Hec est impietas.
Et proiecit eã in medio am-
phore: & misit massam plũ-
beam in os eius. Qui de hac visiõe ampho
re & mulieris: & plũbi vt latius quid cogno-
uisset ostenderet: adhuc sequens adiunxit.
Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce due
mulieres egredientes & spũs in alis earũ.
Et habebant alas quasi alas milui: & leua-
uerunt amphoram inter terram & celũ. Et
dixi ad angelũ qui loquebatur i me. Quo
iste deferunt amphorã? Et dixit ad me. Vt
edificetur ei domus i terra sennaar. Quod
prophete testimoniũ inutiliter pro documẽto
plũbi protulimus si non etiã repetẽtes expo-

.vi mon. coler. dominica infra octa.
epiphanie. 2. R. pro. terra. 5. do. 2.
x. R.

natmus. Ait enim. Leua oculos tuos ⁊ vi-
de. Quid est hoc qđ egredit᷑: Et dixi. Quid
B nam ē: Et ait. Hec est amphora egrediens.
Uolens deus ꝓphete ostendere humanum
genus ex qua ab eo maxime culpa dilaba-
tur per imaginem amphore quasi patēs os
auaricie designauit. Auaricia quippe velut
amphora est que os cordis in ambitu aper
tum tenet. Et dixit. Hec est oculus eorū in
vniuersa terra. Multos obtusi sensus ho-
mines cernimus: ⁊ tamē eos in malis acti-
bus astutos videmus: ꝓpheta quoqꝫ atte-
Hiere. 4. stante q̄ ait. Sapientes sunt: vt faciant ma
la: bene aūt facere nesciunt. Hij itaqꝫ sensu
torpent: sed in his que appetūt auaricie sti-
mulis excitantur: ⁊ qui ad bona vidēda ce
ci sunt: excitātibus premijs ad pagēda ma-
la vigilantes fiunt. Unde recte de hac eadē
auaricia dicitur. Hec est oculus eorū in vni
C uersa terra. Ecce talentū plūbi portabatur
Quid est talentum plūbi: nisi ex eadē aua
ritia pondus peccati: Et ecce mulier vna se
dens in medio amphore. Quā mulierē ne
fortasse que esset dubitare possimus illico
angelus innotuit. Nam illic mox sequitur.
Et dixit: hec est impietas. Et proiecit eā in
medio amphore. Impietas in medio am-
phore proijcitur: q̄ nimirū in auaricia sem
per impietas tenetur. Et misit massam plū-
bi in os eius. Massa plūbi in os mulieris
mittitur: q̄ scilꝫ impietas auaricie peccati
sui pondere grauatur. Si enim ad ea que
deorsum sunt non ambiret erga deū ac ꝓxi
mos impia nequaqꝫ existeret.

Capitulum. 28.

Et leuaui oculos meos ⁊ vi
di: ⁊ ecce due mulieres egre
dientes: ⁊ spūs in alis eax.
Quid aliud in his duabus
A mulieribus accipimus: nisi
duo ꝑncipalia vicia super-
biam videlicet ⁊ gloriā inanē: que impieta-
ti absqꝫ vlla dubitatiōe cōiuncte sunt. Que
⁊ in alijs suis spiritū habere narrant᷑: q̄ in
actionibus suis sathane voluntati deserui
unt. Ipm quippe ꝓpheta spiritum appel-
lat: de quo Salomon ait. Si spūs potesta-
tem habentis ascenderit super te: locū tuū
ne dimiseris: ⁊ de quo in euāgelio dn̄s dicit
Mat. 12. Cū immūdus spūs exierit ab hoīe ambulat
per loca arida ⁊ inaquosa. Spūs in alis ea

rum est: q̄ superbia ⁊ inanis gloria: p omne
qđ agunt sathane voluntati famulantur.
Et habebāt alas quasi alas milui. Miluus
semꝑ natare studet insidiari pulloꝝ. Iste
ergo mulieres alas habēt quasi alas milui
q̄ actiones earū diabolo sunt ꝑculdubio si
miles qui insidiantur semꝑ vite paruuloꝝ.
Et leuauerunt amphoram inter celum ⁊ ter
ram. Supbia ⁊ vanagloria habent hoc ꝓ- B
prium: vt cum quē infecerint in cogitatiōe
sua super ceteros homines extollant: ⁊ mo
do per ambitum rerum: modo per desideriū
dignitatum quē semel captū tenuerint: qua
si in honoris altitudine eleuent. Qui autē
inter celum ⁊ terrā est: ⁊ ima deserit: ⁊ supio
ra minime attingit. Leuant ergo iste mulie
res amphoram inter celum ⁊ terram: q̄ su-
perbia ⁊ inanis gloria mentē per auariciā
honoris captam ita eleuāt: vt quoslibet ꝓ-
ximos despicientes quasi ima deserant: et
alta gloriantes petant. Sed tales quiqꝫ dū
superbiunt: ⁊ eos mente transeunt cū qui-
bus sunt: ⁊ superioribus cuiꝰ minime iun
guntur. Amphora ergo leuata inter terrā
⁊ celum dicitur: q̄ auari quiqꝫ per superbiā
atqꝫ inanē gloriā ⁊ ꝓximos iuxta se despi-
ciunt: ⁊ supiora que vltra ipsos sunt: nulla
tenus apprehendūt. Inter terrā itaqꝫ ⁊ ce-
lū feruntur: q̄ nec equalitatem fraternita-
tis in infimis per charitatem tenent: nec ta
men summa pertingere sese extollendo
preualent. Et dixi ad angelum: qui loque-
batur ad me. Quo iste deferunt amphe-
ram. Et dixit ad me. Ut edificetur ei domū
i terra Sēnaar. Eidē amphore edificatur
domus in terra Sēnaar. Sennaar quippe
fetor eorum dr̄. Et sicut bonus odor ex vir
tute ē: Paulo attestante q̄ ait: Odorē no-
ticie sue manifestat per nos ī omni loco: q̄
xp̄i bonus odor sumus deo: ita ecōtrario fe-
tor ex vicio. Radix enim ē oīum maloꝝ cu-
piditas. Et quia quodlibet malum per aua
riciam gignitur: dignum est vt domus auari
tie in fetore construatur. Sciendum quoqꝫ
est q̄ sennaar latissima vallis ē: in qua tur-
ris a superbientibus edificari ceperat que
linguarum facta diuersitate destructa est.
Que scilicet turris Babylon dicta est: pro
ipsa videlicet confusione gentium atqꝫ lin-
guarū. Nec immerito ibi auaricie ampho
ra ponitur vbi babylon.i. confusio edificat᷑:

qz dum per auaritiam & impietatē certum est omnia mala exurgere: recte hec ipsa auaritia atq3 impietas in cōfusione perhibenē habitare. Hec paucis per excessum dixim⁹: vt peccati pondus exprimi per plūbi laminam monstraremus. Que tamē ocati Job verba sancte quo c ecclesie congruunt: que duo sacri eloquij testamenta custodiēs: q̄si secūdo sermones suos scribi expedit dicēs. Quis mihi tribuat: vt scribantur sermōes mei: quis mihi det: vt exarentur in libro? Que qz forti sniā modo per pōdus auarie grauibus: modo aūt duris cordibus loquitur stilo ferreo in plūbi lamina: vel certe in silicem scribit. Sed iure beatum Job redemptoris nostri eiusq3 ecclesie: voci vocib⁹ dicemus. si qd de eode redemptore nostro qz aperte loquitur inuenimus.

Capitulum. 29.

A
Uo etenim pacto credēdū est: qz ex eo aliqd per figurā insinuat: si eum nobis apertis vocibus non demōstrat. Sed iam quod de eo sentit aperiat: omnesq3 nobis ambages cogitationū tollat. Seqtur. Scio enim q redemptor meus viuit. Qui enim nō ait conditor: sed redēptor: aperte eū denūciat: q postq̄ oīa creauit: vt nos de captiuitate redimeret: inter nos incarnatus apparuit: suaq3 passione nos a ppetua morte liberauit. Et notandū quanta fide se in virtute eius diuinitatis astringat: de quo per Paulum dicitur: qz & si crucifixus est ex in
1.Thi.6 firmitate sed viuit ex virtute dei. Ait naq3. Scio enim q redemptor meus viuit. Ac si apertis vocibus dicat. Infidelis quisquis illum flagellatum: derisum: palmis cesum: corona spinea coronatum: sputis illitū: crucifixum: mortuū nouerit: ego illum post mortem viuere certa fide credo: libera voce pfi
B teor: qz redemptor meus viuit: qui inter impiorum manus occubuit. Sed quid beate Job per resurrectionem illius etiam de tue carnis resurrectione confidis: aperta queso voce pfitere: Seqtur. Et in nouissimo die de terra surrecturus sū: qz videlicet resurrectionem quā in se ostēdit in nobis etiā quandoq3 facturus est. Resurrectionē qppe quā in se ostendit nobis pmisit: quia sui capitis gloriam sequantur membra. Redēptor ergo noster suscepit mortem ne mori metueremus. Ostendit resurrectionem vt nos resurgere posse confidamus. Unde & eandem mortem non plusq3 triduanā esse voluit: ne si in illo resurrectio differretur: i nobis omnimodo desperaret. Quod bene de
C illo per pphetam dicitur. De torrente i via
Psā.109. bibit: ppterea exaltabit caput. Quasi enī de quodam flumine nostre passionis nō in mansione bibere: sed in via dignatus est: q mortem transitorie. idest ad triduum contigit: atq3 in ea morte quā contigit nequaq̄ sicut nos vsq3 ad finem seculi remāsit. Dū ergo die tertio resurrexit: quid in eius corpore .i. ecclesia sequatur ostēdit. Exemplo qppe monstrauit qd promisit in premio: vt sicut ipsum resurrexisse fideles agnoscerent: ita in seipsis in fine mūdi resurrectionis premia sperarent. Ecce nos per mortem carnis vsq3 ad finem mundi remanemus i puluere: ille autem die tertia ab ariditate mortis viruit: & diuinitatis sue nobis potentiā ipsa innouatione sue carnis ostendit. Qd bene per moysen virgis duodecim i taber
Nu.17. nacula positis demonstratur. Nā cū aarō
D ad sacerdotiū: qui de tribu leui fuerat despiceretur: nec digna tribus que offerret holocausta crederetur: duodecim virge: iuxta duodecim tribus in tabernaculo poni precepte sunt: & ecce virga leui viruit: & qēqd virtutis in munere aaron habere ostendit. Quo videlz signo quid innuit: nisi q oēs q vsq3 ad finē mundi iacemus in morte: quasi virge reliquē i ariditate remanemus. Sz cunctis virgis in ariditate remanentib⁹ virga leui ad florem rediit: qz corpus dñi veri scilz sacerdotis nostri i mortis ariditate positum in florem resurrectionis erupit. Quo flore aaron recte sacerdos esse cognoscitur: quia hac resurrectionis gloria redemptor noster qui de tribu iuda & leui ortus est: intercessor pro nobis esse monstratur. Ecce ergo iam virga aaron post ariditatem floret: sed virge duodecim tribuum in ariditate remanent: quia iam quidem corpus dñi post mortē viuit: sed nostra adhuc corpora vsq3 ad finem mundi a resurrectionis gloria differuntur. Unde caute hanc eandem dilationem intulit dicens. Et in nouissimo: de terra surrecturus sum.

Capitulum. 30.

vide .3. p. dicionari luc. x. xpi resurrectio.

Habemus ergo spem resurre-
A ctionis nostre considerata
gloria capitis nostri. Sed ne
quis vel cogitatione tacita
forsitan dicat. Id icirco il-
le surrexit a morte: quia vnus
idē ꝙ deus ⁊ homo mortem quā ex huma-
nitate ptulit: ex diuinitate superauit: nos ꝟo
qui puri homines sumus: a mortis surgere
dānatione non possumus: recte in resurre-
ctionis eius tempore etiā multoꝝ sanctoꝝ
corpora surrexerunt: vt ⁊ in se nobis exem-
plum ostenderet: ⁊ de alioꝝ qui nobis ꝑ pu-
ram humanitatem similes fuerunt: nos ī re
surrectione roboraret: quatenus cum se ho
mo desperaret percipere qđ in se ostende-
rat deus homo: hoc in se fieri posse ꝓsume-
ret: qđ in ipsis factū cognosceret: quos pu-
B ros fuisse homines non dubitaret. Sūt ꝟo
nōnulli: qui considerantes ꝙ spūs a carne
soluitur: ꝙ caro in putredinem vertitur: ꝙ
putredo in puluerē redigit: ꝙ puluis in ele
mentis soluit: vt nequaꝗ̄ ab humanis ocu
lis videatur: resurrectionem fieri posse de-
sperant: ⁊ dum arida ossa inspiciunt hec ve
stiri carnibus: rursumꝗ̄ ad vitam viridesce
re posse diffidunt. Qui si resurrectiōis fidē
ex obedientia non tenent certe hanc tenere
ex ratione debuerūt. Quid enim quotidie
nisi resurrectionem nostrā in elementis suis
mundus imitatur. Per quotidiana quip-
pe momenta lux ipsa temporalis: quasi mo
ritur: dū superuenientibus noctis tenebris
eā que aspiciebatur subtrahit: ⁊ quasi quo
tidie resurgit: dū lux ablata oculis suppres-
sa iterum nocte reparatur. Per momenta
quoꝗ̄ temporū cernimus arbusta virirdita
tem folioꝝ amittere: a fructuum prolatione
cessare: ⁊ ecce subito quasi ex arescēti ligno
velut quadam resurrectione veniente vide
C mus folia erumpere: fructus grandescere: ⁊
totam arborem redīuiuo decore vestiri. In
desinenter cernimus parua arborū semina
terre humoribus cōmendari: ex quibus nō
longe post aspicimus magna arbusta surge
re: folia pomaꝗ̄ proferre. Consideremus er
go paruum cuiuslibet arboris semen: quod
in terra iacitur: vt arbor ex illo producatur
⁊ comprehendamus si possumus vbi in illa
tanta breuitate seminis: tam immensa ar-
bor latuit que ex illo processit: vbi lignum:
vbi cortex: vbi viriditas foliorum: vbi vber
tas fructuum. Nunquid nam in semine ta-
le aliquid videbatur cū in terra iaceretur?
Et tamen occulto rerum omnium opifice
cuncta mirabiliter ordinante: ⁊ in mollicie
seminis latuit asperitas corticis: ⁊ in teneri
tudine illius abscondita est fortitudo roboris
⁊ in siccitate eius vbertas fructificationis.
Quid ergo mirum: si tenuissimum puluerē:
vel a nostris oculis in elementis redactum
cum vult in hominem reformat: qui ex te-
nuissimis seminibus immensa arbusta reīn D
tegrat? Quia ergo rationales sumus condi
ti: spem resurrectionis nostre ex ipsa debe-
mus rerum specie ⁊ contemplatione collige
re. Sed quia in nobis sensus torpuit ratio-
nis: accessit in exemplo gratia redēptoris.
Uenit nāꝗ̄ conditor noster: suscepit mortē.
ostendit resurrectionem: vt qui resurrectio-
nis spem ex ratione tenere noluimus: hanc
ex eius adiutorio ⁊ exemplo teneremus. Di-
cat igitur beatus Iob. Scio ꝙ redemptor
meus viuit: ⁊ ī nouissimo de terra surrectu-
rus sim. Et quisquis resurrectionis in se vir
tutem fieri posse desperat: verba in gentili-
tate positi viri fidelis erubescat: ⁊ pēsēt quā
te pene sit pondere feriendus si adhuc non
credit suam: qui iam resurrectionem domi-
ni cognouit factam si ⁊ illi suam credidit: q
adhuc dñi sperabat esse faciendam.

Capitulum. xl.

Ed ecce resurrectionē au
dio: effectum tamen eius-
dem resurrectionis exqui- A
ro. Credo nāꝗ̄ quia resur
recturus sim: sed volo vt
audiam qualis. Sed sciē
dum quippe mihi est. Utrū
in quodam alio subtili fortasse: vel ī aerio:
an in eo quo morior corpore resurgam. Sꝫ
si in aerio corpore surrexero: iam ego non
ero qui resurgo. Nam quō est vera resurre-
ctio: si vera esse non poterit caro? Aperta
ergo ratio suggerit: quia si vera caro non
fuerit procul dubio resurrectio vera non
erit. Neꝗ̄ enim recte resurrectio dici po-
test: vbi non resurgit quod ceciderit. Sed
has nobis beate Iob dubietatis nubulas
tolle: ⁊ quia per acceptam sancti spūs gra-

tiam de spe nobis loq nostre resurrectionis
cepisti: aperte indica: si caro nostra veraci
ter resurgat. Sequitur. ((Et rursum circunda
bor pelle mea.)) Dum aperte pellis dr: ois
dubitatio vere resurrectionis aufertur: qa
B non sicut eutitius constantinopolitane vr
bis epus scripsit. Corpus nostrum in illa re
surrectionis gloria erit impalpabile ventis
aeriqz subtilius. In illa enim resurrectiois
gloria erit corpus nostrum: subtile quidem
per effectum spiritalis potentie: sed palpa
bile per veritatem nature. Unde etiam re
demptor noster dubitantibus de sua resur
rectione discipulis ostendit manus et latus
Luc.24 palpanda: ossa carnemqz prebuit dicens. Pal
pate et videte: qz spus carnem et ossa nō ha
bet sicut me videtis habere. Qui cuz eidez
eutitio in constantinopolitana vrbe posit9
hoc euangelice veritatis testimonium pro
tulissem: ait. Idcirco dns hoc fecit: vt dubi
tationem resurrectionis sue de discipulor
cordibus amoueret. Cui inquaz: Mira est
res valde quā astruis vt inde nobis dubie
tas surgat: vnde discipulor corda a dubie
tate sanata sunt. Quid enim deterius dici
potest. qz vt hoc nobis de eius vera carne
dubium fiat: per quod discipuli eius ad fi
dem ab omni sunt dubietate reparati. Si
C enī hoc non habuisse astruitur quod osten
dit: vnde fides discipulis eius confirmata
est: inde nostra destruitur. Qui adiūgebat
etiam dicens. Corpus palpabile habuit qd
ostendit: sed post confirmata corda palpā
tium: omne illud in domino quod palpari
potuit in subtilitate est aliqua redactum.
Ro.6. Ad hec ipse respondi dicens: Scriptū est.
Christus resurgens a mortuis: iam nō mo
ritur: mors illi vltra non dominabitur. Si
qd ergo in eius corpore post resurrectionē
potuit immutari: contra veridicam Pauli
sententiam post resurrectionē dns rediit in
mortem. Quod qs dicere et nō au9 nisi vel
stultus presumat: q veram carnis resurre
ctionem denegat. Tunc mihi obiecit dicēs.
1.Cor.15. Cum scriptum sit. Caro et sanguis regnum
dei possidere non possunt: qua rōne credē
dum est resurgere veraciter carnem. Cui in
quam. In sacro eloquio aliter caro dicitur
iuxta naturam: atqz aliter iuxta culpaz vel
corruptionem. Caro quippe iuxta naturaz
Gen.2. sicut scriptum est. Hoc nunc os ex ossibus
meis: et caro de carne mea. Et verbum ca Jo.1.
ro factum est: et habitabit in nobis. Caro Gen.6.
vero iuxta culpam: sicut scriptum ē. Non
permanebit in hoibus istis spus meus: eo
quod sit caro. Et sicut Psalmista ait: Me Ps.77
moratus est qz caro sunt: spus vadēs et nō D
rediens. Unde et discipulis Paulus dice Gal.5.
bat. Uos aūt in carne nō estis: sed in spū.
Neqz eniz in carne non erant: qbus episto
las trāsmittebat. Sed qz passiones carna
liuz desideriorum vicerant iam liberi p vir
tutem: spūs in carne nō erant. Quod ergo
Paulus apostolus dicit. Quia caro et san
guis regnū dei possidere nō possunt. Car
nem vult fm culpam intelligi nō carnē fm
naturā. Unde et mox qz carnē fm culpā di
ceret: ostendit subdens. Neqz corruptio: in
corruptelaz possidebit. In illa ergo celestis
regni gloria caro fm naturam erit: sed fm
passionis desideria nō erit. Quia deuicto
mortis aculeo: i eterna incorruptiōe regna
bit.

Capitulum. 32.

Quibus dictis qsdem euti
cius consentire se protin9 A
respondit: sed tamen ad
huc corpus palpabile re
surgere posse denegabat.
Qui etiam in libello quē
de resurrectione scripserat
Pauli quoqz apostoli testimonium indide
rat dicentis. Tu quod seminas: non viuifi 1.Cor.15.
catur nisi prius moriatur: et quod seminas
non corpus quod futurum est seminas: sz
nudum granum: hoc nimirum ostendere fe
stinās quia caro vel palpabilis: vel ipsa nō
erit: dum sanctus apostolus de resurrectio
nis agens gloria: non corpus quod futurū
est: seminari dixerat. Sed ad hec citius re
spondit Paulus apostolus dicens: Non
corpus quod futurum est seminas: sed nu
dum granū: hoc insinuat videmus: qz gra
num cuz culmo et foliis nascitur: qd sine cul
mo et foliis seminatur. Ille itaqz in augmē B
to glorie resurrectionis non dixit grano se
minis deesse quod erat: sed adesse qd non
erat: iste aūt dū verū corpus resurgere de
negat: nequaqz dicit adesse quod deerat: sz
deesse quod erat. Tūc itaqz de hac re i lon
ga contentione pducti: grauissima a nobis ce
pimus simulatōe resilire. Cuz pie memorie
Tiberius Cōstantin9 impator secreto me et

illum suscipiens qd inter nos discordie ver
faretur agnouit: ⁊ vtriusq partis allegatio
nem pensans: eũdem librum quez de resur
rectione scripserat: suis quoq allegatiõib⁹
destruẽs: deliberauit vt flãmis cremari de
C buisset. A quo vt egressi sumus: me egritu
do valida: eũdem ꝓo cuticium egritudo ⁊
mors ꝓtinus est secuta. Quo mortuo: quia
pene nullus erat qui eius dcã sequeretur:
dissimulaui cepts persequi: ne i fauillas vi
derer verba iaculari. Dum tamen adhuc
viueret ⁊ ego validissimis febribus egrota
rem: quicũqz noti mei gratia salutatõis ad
eum pergebant: vt eoꝝ relatione cognoui:
ante eorum oculos pellez manus sue tene
bat dicens: Confiteor quia omnes in hac
carne resurgemus: quod sicut ipsi fateban
tur: oĩno prius negare ↄsueuerat. Sz nos
ista postponẽtes in beati Job sermonibus
subtiliter exgramus. Ca. 33.

SI vera erit resurrectio: verũ
q corpus in resurrectõe. Ec
A ce eni iaz de spe resurrectio
nis dubitare nõ possumus:
dũ ait: Et i nouissimo de ter
ra surrecturus sum. Dubie
tatem quoq de reparatione vera corporis
abstulit q ait. Et rursum circũdabor pelle
mea. Qui adhuc ad auferendas ambages
nostre cogitatõis subdit. Et in carne mea
videbo deũz. Ecce resurrectionẽ: ecce pel
lẽ: ecce carnẽ apertis fatetur vocib⁹. Quid
ergo remanet: vnde possit mẽs nostra du
bitare: Si itaq iste vir sanct⁹ ante effectuz
resurrectõis dñice reducẽdã carnẽ i itegro
statu credidit: quid erit reatus nostre dubi
tatiõis si vera carnis resurrectio: nec post
exemplũ credit redẽptoris. Si.n. post resur
rectionẽ corpus palpabile nõ erit: profecto
B ali⁹ surgit q moritur ⁊ qđ dictu nephas est
credere quia ego morior: ⁊ alius resurgat.
Unde qso te beate Job subiũge que sentis
⁊ huius nobis questionis scrupulum tolle.
Sequitur. Quẽ visurus sum ego ipse: ⁊
oculi mei ↄspecturi sunt ⁊ nõ ali⁹. Si eni
sicut quidã erroꝝ sequaces arbitrãtur: qꝛ
post resurrectionẽ corp⁹ palpabile nõ erit
sed inuisibilis corporis subtilitas caro vo
cabitur: qũuis substantia carnis non sit: ꝓ
fecto alius est qui moritur: ⁊ alius q resur
git. Sed beatus Job hanc eius sententiã

veridica voce destruit: q ait: Quem visur⁹
sum ego ipse: ⁊ oculi mei conspecturi sunt:
⁊ non alius. Nos autem beati Job fidez C
sequentes: ⁊ redemptoris nostri post resur
rectionẽ corpus palpabile veraciter credẽ
tes: fatemur carnem nostram post resurre
ctionem futuram ⁊ eandem ⁊ diuersaz: eã
dem per naturam: diuersam per gloriam:
eandem per veritatem: diuersam per potẽ
tiam. Erit itaq subtilis: quia ⁊ incorrupti
bilis. Erit palpabilis: qꝛ non amittit essenti
am veracis nature. Sed sanctus vir eãdez
resurrectionis fiduciã qua spe teneat quã
ta certitudine prestoletur adiungit. Sequi
tur. Reposita ẽ hec spes mea: in sinu meo
Nil nos habere certius credimus: q hoc
quod in sinu tenem⁹. In sinu ergo suo spẽ
repositam tenuit: q vera certitudine d spe
resurrectionis presumpsit. Sed quia ventu
rum diem resurrectionis inotuit: iam nunc
seu voce sua: seu typo sancte ⁊ vniuersalis
ecclesie prauorum facta redarguit: ⁊ iudici
um quod in resurrectionis die sequit pre
dicit: Nam protinus subdit. Quare ergo
nunc dicitis persequamur eum ⁊ radicem
verbi inueniamus contra eum. Fugite er
go a facie gladij: qm vltor iniqtatuz gladi
us est: ⁊ scitote esse iudicium. Priori qppe D
sententia iniquorum facta reprehendit: se
quenti aũt ex diuino iudicio penas inotu
it. Ait enim. Quare ergo nunc dicitis perse
quamur eum: ⁊ radicem verbi inueniam⁹
contra euz. Peruersi qlibet quia malo stu
dio bene prolata audiunt: ⁊ in lingua iusti
accusationis aditum inuenire appetũt: qd
aliud q contra euz verbi radicem querũt
ex qua videlicet loquendi originem sumãt:
⁊ ramos praue loquacitatis in accusatiõe
dilatent. Sed vir sanctus cum a prauis ta
lia sustinet: non contra eos: sed magis pro
ipsis dolet: ⁊ male cogitata redarguit ac
mala eis que fugiant ostendit dicẽs. Fugi
te ergo a facie gladij: qꝛ vltor iniqtatũ gla
dius est. ⁊ scitote esse iudicium.

Capitulum. 34.

Mnis q peruersa agit: eo
ipso quo hoc despicit: esse
dei iudicium nescit. Si.n. A
hoc timendo sciret: que in
illo sunt punienda nõ age
ret. Nam sunt plerique qui

extremum esse iudicium verbotenus sciunt sed perverse agendo testantur: quia nesciunt. Qui enim hoc non formidat ut debet needum cognovit cum quanto turbine terroris adveniat. Si enim pensare pondus tremendi examinis nosset: ire diem utique timendo preca‑veret. Faciem quoque gladij fugere est: animadversionis districte sententiam priusquam appareat placare. Vitare namque terror iudicis non nisi ante iudicium potest: modo non cernitur: sed precibus placatur. Cum vero in illo tremendo examine sederit: et videri potest: et placari iam non potest: quia facta pravorum que diu sustinuit tacitus: simul omnia reddet iratus. Unde necesse est nunc timere iudicem: cum needum iudicium exercet: cum diu mala sustinet: cum adhuc mala tolerat que videt: ne cum semel manum in retributione vindictis excusserit: tanto in iudicio districtius feriat quanto ante iudicium diutius expectat.

Sancti Gregorij. Liber. xv.
Capitulum. i.

A Uia amici beati Job nequaquam perversi esse potuerunt Sophar naamatitis verba testantur qui de ore eius terrorem venturi iudicij audiens protinus adiungit.

Job 20 ((Iccirco cogitationes mee varie succedunt sibi: et mens in diversa rapitur)). Ac si et apertis vocibus dicat: Quia extremi iudicij terrorem considero: iccirco cogitationum tumultibus in timore confundor. Tanto se quippe animus amplius in cogitatione dilaniat: quanto illud esse terribile quod iminet pensat. Et in diversa mens rapitur: quando modo mala que egit: modo bona que agere neglexit: modo reprehensibilia in quibus est: modo recta que sibi adhuc deesse conspicit. sollicito pavore perpendit. Sed amici beati Job cum assiduitate vite illius edocti bene vivere noverint: pensare tamen subtiliter divina iudicia nescientes: mala hic iustorum quempiam posse recipere non credebant. Unde

B et eundem sanctum virum iniquum esse suspicati sunt: quem flagellatum viderunt: atque ex hac suspitione agebatur ut in eius quoque increpatione dilaberentur: ad quam tamen increpationem quasi sub quadam reverentia descendunt. Unde sophar subiecit dicens ((Doctrinam qua me arguis audiam: et spiritus intelligentie mee respondebit mihi.)) Ac si aperte dicat: Tua quidem verba audio: sed an recte prolata sint spiritu mee intelligentie non discerno. Nam qui dicentis verba despiciunt: doctrinam eius non ad adiutorium: sed ad occasionem certaminis sumunt: ut audita potius iudicent quam sequantur. Hec itaque sub quodam moderamine premissis: in aperta iam beati viri exprobratione prosilit cum subiungit: ((Hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram: quia laus impiorum brevis

C sit: et gaudium hypocrite adinstar puncti.)) Liquet nunc quia sine intelligentie spiritu inflatus: eas quas contra impios sententias profert in beati Job redargutionibus inflectit. Quem enim prius iusta agere: et postmodum penas tolerare conspexit: omne in illo hypocrisim estimat fuisse quod vidit: quia videlicet a iusto deo iustum famulum affligi posse non credidit. Sed nos easdem eius sententias quas non recte rectas protulit: sollicita intentione pensantes exequamur: et contemnentes quod falsum contra beatum Job loquitur: intueamur quam vera dicat si hoc contra impios loqueretur. Ait itaque: Hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram quia laus impiorum brevis est.

Capitulum 2.

A Deiturus brevitatem vite presentis cordis oculum ad exordium reducit originis ut ex anteactis colligat: quam nulla sunt que videntur aliqua esse dum sunt. Si enim ab ipso humani generis exortu usque ad hoc tempus quo sumus: mentis oculos ducimus: omne quod finiri potuit quam breve fuerit videmus. Ponamus enim quemlibet hominem a primo die mundi conditi usque ad hodiernum diem vitam ducere: hodie tamen eandem vitam quam quasi longam ducere videtur finire: ecce finis adest: preterita iam nulla sunt quia cuncta transierunt. Futurum in hoc mundo nihil est: quia nullum ad vitam: vel brevissimum restat momentum. Ubi est ergo longum tempus quod inter initium fineque de‑

B prehensum ita consumitur ac si nec breve usque fuisset. Impij itaque quia presentem vitam

diligunt: in eo procul dubio elati percipere laudem querunt. Lingue fauoribus extolluntur: nec eē boni: sed dici appetūt. Quam videlz laudem longam eē existimant dum assequūtur: sed breuem intelligūt fuisse: dū amittunt. In fine quippe eis ostendit: q̄ nil fuerit quod amauerunt. Unde recte contra eosdē impios dr̄. Hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram: q laus impiorum breuis est. Ubi apte subiungitur.

C ((Et gaudiū hypocrite adinstar pūcti.)) Sepe hypocrita dū sanctum se simulat: ꝛ iniquū exhibere mīme formidat: ab oībus honoratur eiqz sanctitatis gloria defertur ab his q exteriora cernūt: sed interiora prospicere nequeunt. Unde fit vt gaudeat in prima sessione: hilarescat in primo recubitu: infletur in prima salutatione: eleuetur in reuerenti voce obsequentium: ꝛ superba cogitatione tumeat in famulatu subditorum: sicut voce quoqz veritatis de talibus dicit:

Mat. 23. Omnia vero opera sua faciunt: vt videantur ab hoībus. Dilatant enim phylateria sua: ꝛ magnificant fimbrias suas. Amant enim primos recubitus in cenis ꝛ primas cathedras in synagogis: ꝛ salutatōes in foro: ꝛ vocari ab hominibus rabbi. Sed eorum gaudium eternitati compatū qd erit quādo irruente mortis articulo ita consumitur ac si oīno non fuerit. Cuius nimirum gaudij leticia pertransit ꝛ pena permanet: ꝛ cū

B A res amittitur: causa durat. Bene aūt dicit gaudium hypocrite adinstar pūcti: in pūcto enim stilus mox vt ponitur leuat: nec mora vlla agitur vt per exprimendam lineam trahatur. Gaudium itaqz hypocrite ad similitudinem puncti est: qꝛ apparet ad momentum: sed disparet imperpetuū: ꝛ sicut stilus in pūcto dū ponitur leuatur: sic hypocrita psītis vite gaudia dum tangit amittit. De quo ꝛ subditur. ((Si ascenderit vsqz ad celum superbia eius: ꝛ caput eius nubes tetigerit: quasi sterquilinium in fine perdet.)) Superbia hypocrite: vsqz ad celū ascendere dicitur: quando eius elatio celestem agere vitam videtur. Cuiꝰ etiam caput quasi nubes tangit: quando pricipalis pars videlz intellectus illius sanctorum precedentium coequari meritis credit. Sz quasi sterquiliniū in fine pdetur: qꝛ in morte sua cū ad tormenta ducitur stercoribꝰ vicioꝝ plenus a malignis spiritibꝰ conculcatur. Ca. .3

A U Audiū eterni vite pn̄tis que iniusti estimāt magna bōa boni stercora deputāt. Unde

Eccli. 22. scriptū ē: De stercore boū lapidatꝰ est piger. Is ergo q deū seq noluerit: ab amore eterne vite pigrescit. Et quotiēs reꝝ tpaliū dāno pcutit: ex his nimirū affligit q̄ iusti viri velut stercora ptēnunt. Qui ergo ex terrenaꝝ rerū pcussiōe atterit: q̄d aliud: q̄ de boū stercore flagellat. Et recte hypocrita sterquilinio similis dr̄: qꝛ dum tpalē gloriā hīc appetit: mō p cogitatōem apud semetipsum tumet: modo eandē gloriā alijs innuidet: eamqz alios veraciter habētes irridet. Quot ergo vitijs plenus est: quasi tot stercoribus in ɔspectu eterni iudicis illiꝰ pectꝰ fetet. Dicat igit̄: Si ascēderit vsqz ad ce-

B lum supbia eiꝰ: ꝛ caput eiꝰ nubes tetigerit: quasi sterquiliniū in fine pdetur. Qui ꝛ si celestē vitā se agere simulat: etsi itellectū suum eē similē veris pdicatoribus ostētat: quasi sterquilinium eū in fine pdet. qꝛ mēs illiꝰ pro vicioꝝ suoꝝ fetore dānabit. Seqtur. ((Et q eū viderāt dicēt: Ubi ē)) Plerūqz hypocritaꝝ vita etiā ab hoībus reproba in fine cognoscit: vt signis iā aptioribꝰ q fuerit ostēdat. Qui ergo hūc elatū viderint de extremo dicent: vbi ē: Qꝛ neqz h̄ vbi elatus fuerat apparet: neqz in eternitatis rege ꝟ qua eē putabatur. De cuiꝰ breuitate vite adhuc apte subiūgitur. ((Uelut somniū auolans nō inuenietur: transiet sicut visio nocturna.)) Quid est vita hypocrite: nisi quedam visio fantasmatis: q̄ hoc ostēdit i imagine: q nō hz ex ꝟitate. Unde recte quoqz

C somnio compatur: qꝛ ab eo oīs laus ꝛ gloria: quasi dum tenetur āmitti. Sepe nāqz in nocturna visione nōnulli paupes sese diuitea ammirātur: deferri sibi honores aspiciūt diuitiarum moles: obseqntiū multitudinē: pulchritudinem vestiū: abundantiam ciboꝝ sibimet adesse considerāt. Gaudent se euasisse penuriā quā cū gemitu tolerabāt. Sz repēte cū euigilant inueniūt q̄ falsum fuerat quod gaudebant: eosqz euigilasse penitet: qꝛ euigilantes inopia ꝑa tenet. Sic hypocritarū mētes dū aliud ē qd agūt: atqz aliud qd hoibꝰ ostēdūt: laudes de ipsa sanctitatis ostentatōe recipiūt. In

estimatione hominum multis melioribus preferuntur: et cum intus apud se tacita cogitatione superbiat: foris se humiles demonstrant. Cumque ab hoibus imoderate laudantur: tales esse se quoque apud deum existimant: quales se gaudent hoibus innotuisse. Unde
B fit ut etiam eterne vite percepturos se premia presumant: et qui hic de humanis fauoribus exultant: illic se habituros regem, omnino non dubitent. Sed inter hec occulta vocationis hora surripitur: et cum carnis oculos claudunt: mentis aperiunt: moxque ut supplicia eterna receperint: ibi vident quia virtutum estimatione diuites in somnis fuerant. Bene, ergo de hoc hypocrita dicitur: Transiet velut visio nocturna: quia hoc quod se ad momentum diuite humanis, estimationibus vidit: de ostensione est fantasmatis: non de soliditate virtutis. Nam cum mens eius in morte carnis euigilat: cognoscit perniciosum quod fauores circa se hominum dormiens videbat. Sequitur. (Oculus qui eum viderat non videbit: neque vltra eum intuebitur locus suus.) Quis est locus hypocrite: nisi cor adulantium. Ibi quippe requiescit: ubi fauores inuenerit. Oculus ergo qui eum viderat non videbit: quia subtractus in morte stultis amatoribus suis absconditur qui eum consueuerant ammirando conspicere. Nec vltra eum locus suus intuebitur: quia lingue adulantium hunc ad iudicium fauoribus non sequuntur.
C Sed tamen quousque viuit ea que ipse agit: etiam sequaces suos docere non desinit: et per errores sui prauitatem alios quoque ad eam
Sap.1. quam exhibet generat simulationem. De quibus hic apte subditur. Filii eius atterentur
Ps.33. egestate. Scriptum est: In maliuolam animam non introibit sapientia. Et per psalmistam dicitur: Diuites eguerunt et esurierunt. Si enim de exteriore fame egestas eorum et esuries diceretur: profecto diuites non essent: quia pane corporis indigerent. Sed quia dum exterius multiplicantur interius inanes fiunt: et diuites pariter et egentes esse memorantur: quia videlicet pane sapientie saciari minime merentur. Filii itaque huius hypocrite atterentur egestate: quia hi qui in hypocrisi ex eius imitatione nascuntur: dum veritatis soliditatem non tenent: in cordis egestate deficiunt.

Capitulum. 4.

Capitulo xx.

Et manus illius reddent ei dolorem suum. Quid per manus nisi opera designantur? A
Manus itaque illius ei dolorem reddent: quia damnationem iustam ex iniqua recipiet operatione. Bene autem non dabunt sed reddent dicitur: quia peruerse eius actiones eternum ei supplicium quasi quoddam debitum soluent. Sed priusque ad eterna supplicia perueniat: qualem se hic exhibeat plenius adiungat. Sequitur. (Ossa eius implebuntur vitiis adolescentie eius et cum eo in puluere dormient.) Origo praue inchoationis causas culpe etiam presumendo multiplicat. Dum enim male agere quisque cepit usu iam deterius in hoc quod inchoauerit excrescit. Quid itaque adolescentia huius hypocrite nisi inchoatio prauitatis est? In adolescentia quippe iam libido feruescere inchoat: et tunc adolescentiam hypocrita habet: cum appetere et amplecti libidinem glorie ceperit: quam in eo dum adulantium blanda fomenta multiplicant robustiorem reddunt:
B et quasi in ossa conuertunt. Hoc enim quod male cepit: peius quotidie per consuetudinem roborat. Dicatur itaque: Ossa eius implebuntur, vitiis adolescentie eius: quia dure in eo prauitatum consuetudines ex vicio sumpte sunt pessime inchoationis. Unde scriptum
est in prouerbiis: Adolescens iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedit ab ea. Prou.22
Que nimirum ossa cum eo in puluere dormient: quia eo usque in illo inique consuetudines perdurant: quo hunc ad mortis puluerem pertrahant. Cum eo enim in puluere ossa vel vicia dormire est: usque ad puluerem eum non deserere id est usque ad mortem ab iniquitate minime cessare. Tenent igitur illum praue consuetudines: que semel ceperunt: atque quotidie duriores existunt: Et cum illo in puluere dormiunt: quia non nisi cum eius vita finiuntur. Sed hec intelligi et aliter possunt.

Capitulum. 5.

Habet namque hypocrita nonnunque forte ac validum aliquid in operatione: sed dum multa bona se simulat habere A
que non habet: perdit etiam ea que habet. Unde bene nunc dicitur: Ossa eius implebuntur vitiis adolescentie

die eius: qꝛ cum leuis ac mollis multa pueri
liter facit: etiam in his que fortia egerit i vi
cio mollescit. Que videlicet eius ossa cum
eo in puluere dormient: qꝛ scilꝫ sicut puluis
est omnis simulatio illa quã agit: ita in illo
⁊ si qd habet validum oi soliditate vacua
tur: vt per virtutis arrogantiam hoc quoꝗ
perdat: qꝺ in eo potuit esse virtutis. Ossa
ergo eiꝰ cũ eo in puluere dormire est: cum pra
uis eius actibus etiaꝫ si qua sunt bene acta
deperire. Sequitur. ¶ Cum enim dulce fuerit
B in ore eius malum: abscondit illud sub lin
gua sua.) In ore hypocrite malum dulce
est: qꝛ ei est iniquitas suauis in mente. Os a
quippe cordis cogitatio est: de qua scriptuꝫ
Sap. i. est. Labia dolosa in corde: ⁊ locuti sunt ma
la. Sed hoc malum qꝺ in ore hypocrite dul
ce est: sub lingua eius absconditur: qꝛ aspe
ritas malicie que latet in mente sub tegmie
blande locutionis operitur. Malũ nãqꝫ in
lingua ⁊ non sub lingua esset: si loquens hy
pocrita maliciam sue prauitatis aperiret.
Sed sicut pleriqꝫ iustoꝝ cũ quosdam agere
peruerse conspiciunt qui duris sunt increpa
tionibus feriendi in lingua asperitatem su
munt. sed sub lingua mentis sue benignita
tem contegunt. Unde ⁊ sancte ecclesie spon
Can. 3. si voce dicitur. Mel ⁊ lac sub lingua tua.
Qui enim mentis sue dulcedinem aperire i
firmis nolunt: sed loquẽtes quadã eos aspe
ritate feriũt: ⁊ tamẽ inter verba aspera qꝺ
latenter quoddã dulcedinis intermittunt.
C Hi videlicet non in lingua sed sub lingua
habent dulcedinem: quia inter dura q̃ pro
ferunt emittunt quedam blanda ⁊ dulcia:
qbus cõstricta mens possit ex benignitate
resonari. Ita peruersi quiqꝫ quia malũ non
in lingua: sed sub lingua habent sermonibꝰ
dulcia pretendunt: ⁊ cogitationibus peruer
2. Re. 3. sa moliuntur. Hinc est enim ꝙ Joab ama
se mentũ dextera tenuit: sed sinistrã ad gla
dium latenter mittens eius viscera fudit.
Dextera quippe mentũ tenere est: quasi ex
benignitate blandire. Sed sinistram ad gla
dium mittit: qui latenter ex malicia ferit.
Hinc de ipso quoqꝫ eorum capite scriptum
Ps. 9. est. Sub lingua eiꝰ labor ⁊ dolor. Qui eni
non aperte mala que cogitat ostendit: labo
rem ac dolorem eoꝝ quoꝝ mortem appetit
non in lingua exerit: sed sub lingua premit.
Bene de hoc hypocrita subditur. ¶ Parcet

illi ⁊ non derelinquet illud: ⁊ celabit i guttu
re suo.) Malo enim quod diligit parcit: qꝛ
non hoc in semetipso penitendo persequit.
Unde ⁊ additur: non derelinquet illud. Si D
enim vellet relinquere nequaqꝫ parceret: qꝛ
persequeretur. Sed hoc celat in gutture qꝛ
sic seruat in cogitatione: vt nunqꝫ proferat
in voce. Sequitur. ¶ Panis eius in vtero
illius: vertetur in fel aspiduꝫ intrinsecus.)
Os panis in vtero: hoc est sacietas tẽpora
lis delectationis in mente. Satiatur ergo nũc
hypocrita illata laude: delectetur: honori
bus. Panis eius in vtero illius vertetur in
fel aspidũ intrinsecus: qꝛ sacietas transito
rie delectatiõis: in retributiõis fine ad ama
ritudinem vertitur; ⁊ fel aspidũ. idest mali
gnorum spirituum persuasione fuisse cogno
scitur: qꝺ h lausa glorie esse credebat. Tunc
etenim iniqui vident ꝙ antiqui serpẽtis ve
neno infecti sunt: dum flãmis vltricibꝰ tra
diti cũ eodem suo persuasore cruciantur. Pa
nis itaqꝫ iste aliud in ore sapit: sed aliud in
vtero: qꝛ transitorie delectatiõis leticia dul
cis ẽ: cũ hic quasi mandẽdo agitur: sed amare
scit i vtero: qꝛ peracta leticia deglutitur ad
penam. Ca. 6.

El certe qꝛ panis scripture
sacre intelligentia nõ incõ
uenienter accipitur: q̃ men A
tem reficit eiqꝫ boni operis
vires pꝛbet. Et pleruqꝫ hypo
crita etiaꝫ sacri eloquij eru
diri mysterijs studet non tñ vt ex eisdem vi
uat: sed vt ceteris hominibus qꝫ sit doctus
appareat. Panis eius in vtero illius i fel
aspidum intrinsecus vertetur: qꝛ dum de sa
cre legis scientia gloriatur vite potum con
uertit sibi in venem poculum: ⁊ inde repro
bus moritur. vnde ad vitam erudire vide
batur. Necqꝫ hoc autem inconueniẽter acci
pitur: ꝙ nõnunqꝫ hypocrita dum doctrine
verba ad ostensionẽ querere studet: diuino
iudicio cecatus hoc ipsum verbum praue i
telligit qꝺ male querit. Cũ in errorem here
ticos labitur: contigit ei vt sicut de felle aspi
dum: sic inferir de pane moriatur: ⁊ in do
ctrina sua mortem inuenit: qꝛ in verbis vite B
vitam minime quesiuit. Sepe vero euenit
vt diuine ammonitionis eloquia etiam si re
cte hypocrita intelligat: in opere nequaqꝫ
seruat: hec etiam paulꝫ presentis vite cur

fum finiat ammittat: vt pdat scire: qd scien-
do noluit agere. Unde et subditur. ((Diui-
tias quas deuorauit euomet et de ventre il-
lius extrahet eas deus.)) Uult hypocrita
scire diuina eloquia: nec tamē facere. Uult
docte loqui: nec viuere: pro eo qd non agit
que nouit: etiam hoc qd nouit ammittit vt
qz scientie sue purā opationem non sociat
contempta puritate boni opera et scientiaz
perdat. Diuitias igitur sacre legis quas le-
gendo deuorauit obliuiscendo euomet: eas-
qz de ventre illius deus extrahet: qz quod
obseruare noluit iusto iudicio de eius me-
moria euellet: ne pcepta dei saltem i lingua
teneat: que non seruauit in vita. Unde per
pphetā dicitur. Peccatori autē dixit de9.
Ps. 49. Quare tu enarras iusticias meas: et assu-
C mis testamentum meū per os tuū? Que ēt
verba doctrine si quādo cōtingat vt hypo-
crita vsqz ad finem videatur in ore retine-
re: inde magis dānabitur: vn bono dei mu-
nere etiam malus minime priuat. Scriptuz
Ps. 102. quippe est. Memoria retinentibus māda-
ta eius: vt faciant ea. Qui ergo mandata il-
lius memoria retinet: sz nequaqz facit: h in
doctrine vbis sniās quibus dānetur tenet.
Hinc quippe in Zacharia scriptuz ē. Quid
Zach. 5. tu vides zacharia? Et dixit. Ego video vo-
lumen volans: longitudo eius viginti cubi-
torum: et latitudo eius decem cubitoz. Et
dixit ad me: hec est maledictio que egredie-
tur super faciem vniuerse terre: qz ois fur si-
cut ibi scriptum est iudicabitur. Quid nā-
qz est volumen volans nisi scriptura sacra?
Que dum de celestibus loquitur ad supio-
ra mentis nostre leuat intentionē: qz dum il-
lam super nos esse aspicimus ima attende-
re. i. concupiscere deuitamus.

Capitulum. 7.

Que latitudinem decem cu-
bitorū: longitudinē vero vi-
21 ginti habere phibet: qz lati-
tudo opationis nostre sim-
pla est: et longanimitas spei
in duplum tenditur: qm p
bono nostro ope et hic nobis mentis reges:
Mat. 10. et illic gaudia eterna preparant: veritate at-
Mar. 10. testāte que ait. Si qs reliquerit domos aut
Luc. 13. agros etc. centuplū in hoc seculo recipiet: et
in futuro vitam eternā possidebit. Centena-
rius quippe numerus decēplicato denario fit
pfectus. Hic itaqz centuplū recipit: qui etsi
nil habuerit ipsa tamē pfectione mentis iā
in hoc seculo habere nil querit. Qz ergo per B
hanc duplū nobis pro simplo reddit: recte
hoc volumen p viginti cubitos in longū tē-
ditur: qd per decē dilatat. Sed qz hec ipsa
sacra eloquia ad eternaz dānationem sunt
eis qui illa vel scire nolunt: vel certe sciēdo
contēnunt. recte de hoc volumine dicitur.
Hec est maledictio que egredietur super fa-
ciem vniuerse terre. Et cur maledictio dica-
tur adiungit: qz ois fur sicut ibi scriptum est
iudicabitur: hypocrita igitur qz sm vba le-
gis que nouit viuere contēnit: et de doctrina
fauores querit fur iudicabitur: qz p hoc qd
iusta loquitur laudem sibi vite iustorum ra-
pit. De quo adhuc bene subdit. ((Caput
aspidum suget: et occidet eum lingua vipe.))
Aspis paruus est serpens: vipera vo proli-
xioris est corporis: et aspides oua gignunt:
atqz ex ouis eorū filij pcreant. vipere autē
cū cōceperint: filij earū in ventre seuiunt: q
ruptis lateribus matrū ex earuz ventribus
pcedunt. Unde et vipera eo qz vi pariat noia- C
tur. Uipera itaqz sic nascitur: vt violenter
exeat: et cū matris sue extinctione pducat.
Quid ergo p aspides paruos: nisi latentes
suggestiones immūdoz spirituū figurant:
qui cordibus hominū praua, prius psuasio-
ne surripiūt. Quid vo per linguā vipe: nisi
violenta diaboli temptatio designat? Pri9
enim leniter surripit: postmodū vo etiā vio-
lenter trahit. Caput itaqz aspidū sugit: qz
initium suggestionis occulte paruū prius in
corde nascitur: sed occidet eū lingua vipere
qz postmodū capta mens veneno violente
temptationis necatur. Primū subtili9 cōsi-
lijs ad cor hominis immūdi spiritus loquū-
tur: qui dum leniter persuadent quasi vene-
num aspidum fundunt. Unde scriptum est.
Oua aspidū ruperūt: et telas aranee texue- Esa. 19
runt. Qui comederit de ouis eoz morietur: et
qd confotū est erumpet in regulum.

Capitulum. 8.

Oua quippe aspidum prauis
hominib9 rumpere ē: mali- 21
gnorū spirituū cōsilia que
in eorū cordib9 latēt: per-
uersis opib9 aperire. Telas
quoqz aranee texere est: p
huius mūdi cōcupiscētia

temporalia quelibet operari: que dum nulla
stabilitate solidata sunt: ea procul dubio ven
tus vite mortalis rapit. Bene autem addi-
tur. ((Qui comederit de ouis eorum morietur))
quia qui immundorum spirituum consilia recipit: vi
tam in se anime occidit. Et quod confotum est
erumpet in regulum: quia consilium maligni spiri-
tus quod corde tegitur ad plenam iniquitatem
nutritur. Regulus namque serpentum rex dicitur.
Quis vero reproborum caput est, nisi antichri-
stus? Quod ergo confotum fuerit, erumpet in re-
gulum: quia is qui in se enutrienda aspidis con
silia recipit: membrum iniqui capitis factus in
B corpus antichristi accrescit. Hic hoc itaque
hypocrita dicitur. Caput aspidum suget: et
occidet eum lingua vipere: quia cum iniquam sug
gestionem antiqui hostis libenter suscipit: vio
lentus se postmodum eius temptationibus de-
uictus tradit. Unde in paradiso quoque stan
ti homini verba blande persuasionis intulit:
sed quem semel rapuit ad consensum: iam
nunc etiam renitentem trahit: et corruptionis
sue delectationibus deuictum violenter pe-
ne interficit. Sed fortasse hec ipsa intellige
re etiam per contrariam interpretationem vale
mus. Nam quia veneno suo aspis concite: vi
pera autem tardius occidit: per aspidem violen
ta et subita: per viperam vero lenis et diuturna
temptatio designatur. Unde et illi mors in
suctione capitis: vipere autem in lingua esse per
hibetur: quia repentina temptatio sepe inopi-
natam mentem mox vt fugit interficit: longa
vero temptatio quia praua diutius persuadendo
C suggerit: velut ex lingua vipera occidit. Et
quia omnis hypocrita immundorum suggestione spi
rituum quasi serpentum veneno penetratus:
que sunt superna sancti spiritus dona nequa-
quam considerat: dum intentionem cordis in exte-
rioribus fauoribus diuulgat: recte subiungi-
tur. ((Non videat riuulos fluminis torren
tis mellis et butyri.)) In euangelio dominus di-
cit. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flu
Jo.6 mina de ventre eius fluent aque viue. Ubi
euangelista subiunxit dicens. Hoc autem di-
xit de spiritu quem accepturi erant creden-
tes in eum. Riuuli ergo sunt flumi dona spi
ritus sancti. Riuulus est fluminis charitas
riuulus est fluminis fides: riuulus est flumi
nis spes. Sed quum omnis hypocrita nec deum
nec proximum diligat: cum transitoria mundi
gloriam querit riuulos fluminis non videt

quia irrogatione non infunditur charitatis.
hypocrita dum presentia lucra querit: et mu-
nera futura despicit: et fidem non habens ri
uulum fluminis mente non videt: quia est fi-
des rerum argumentum non apparentium. Et D
dum retinet hypocrita que videntur: spem
negligit eorum que non videntur. Riuulum
ergo fluminis per desiderium non videt: quia
solis visibilibus intendit. Et scriptum est. Quod Ro.8.
enim videt quis: quid sperat? Riuulos ergo
fluminis vidisset: si a presentis mundi gloria
oculos clauderet eosque ad celestis patrie
amorem aperiret. Et notandum quod non ri-
uos: sed riuulos dicit. Accipi enim riuuli flu
minis possunt ea dona spiritalia: que in aman
tis mentem ita de celestibus subtiliter currunt
vt per os carnis expleri non possint. Sepe
namque amantis animus tanto contemplatio
nis munere repletur: vt videre valeat quod lo
qui non valeat. Fluminis autem torrentis
est ipsa inundatio spiritus sancti: que in con-
templantis animum ex vberanti infusione col-
ligitur: cum mens plusque intelligere sufficiat re-
pletur.

Capitulum. 9.

Et sciendum quia cum nos spiritus
sancti gratia infundit: mel-
le nos pariter et butyro re- A
plet. Mel enim desuper ca-
dit: butyrum vero ex anima-
lium lacte colligitur. Mel
itaque ex aere: butyrum ex carne est. Summi au
tem patris vnigenitus cum sit deus super
omnia: homo est factus inter omnia: qui cum
nos dulcedine diuinitatis sue et mysterio in
carnationis repleuit: melle nos pariter et bu
tyro saciauit. Quia ergo spiritus christi
mentem quam repleuerit et diuinitatis eius
dulcedine et incarnationis fide letificat: isti
riuuli torrentis fluminis mellis simul et bu-
tyri esse memorantur: quia et de cogitatione dei
alta mentem suauitate reficiunt: et de incar
nationis gratia chrysmatis hanc mysterio
perungunt. Sed iste hypocrita quia in exterio B
ribus fauoribus fusus hec interna dona non
percipit: ad que post supplicia tendat adiun
git cum subditur. ((Luet que fecit omnia: nec
tamen consumetur.)) Persoluit enim in tormen
to ea que hic illicite seruauit desideria: et
flammis vltricibus traditus semper moritur:
quia semper in morte seruatur. Non enim in mor

te consumitur: q2 si cõsumeretur vita morien tis: cum vita etiam pena finiretur. Sed vt si ne fine crucietur: viuere sine fine in pena cõ pellitur: vt cuius vita hic mortua fuit i cul ps: illic eius mors viuat in pena. Dicat er go. Luet que fecit oia: nec tamẽ cõsumet: q2 cruciatur τ nõ extinguitur: moritur τ vi uit: deficit τ subsistit: finitur semp τ sine fine ẽ. Hec solo auditu valde sunt terribilia: quã to magis passione. Sed multitudo iniqta C tis eius exigit: vt carere suppliciis nunq̃ pos sit: apte subiungitur. ¶ Iuxta multitudinẽ adinuentionũ suarũ sic τ sustinebit.] Qui enim multa inuenit ad culpam nouis inuen tionibus cruciatur in pena. Naz qd hic su spicari non potuit: hoc illic vltioni traditus sentit. Sicut enim exercitati in bonis operi bus electi: nonnunq̃ student plus agere q̃ eis dignatus est dñs iubere: carnis enim vir ginitas nequaq̃ iussa est: sed tantũmõ lau data: nam si illa iuberetur: nimirum coniu gium iam culpa crederetur: τ tamen multi virtute virginitatis pollent: vt videlz plus impendant obsequio q̃ acceperunt prece pto: sic pleruq̃ peruersi quiq̃ in prauis acti bus exercentur: vt plus inueniant in puer sa opatione qd faciant: q̃ ex vsu reproborũ iniquitatis accipere exempla potuerũt. Vñ τ amplioris retributionis tormento feriun tur: q2 τ ipsi ex semetipsis amplius actiones prauas de quibus feriri debeãt inuenerũt. Bene itaq̃ dicitur. Ca. 10.

A Iuxta multitudinem adinuẽ tionum suarum: sic τ sustine bit. Non enim inueniret ini quitatem nouam nisi τ que reret: τ non quereret nisi ex studio perpetrare festinaret. Pensatur ergo in tormento eius nimietas male cogitationis: τ dolorem recipit digne retributionis. Et quãuis oium dãnatorum sit dolor infinitus: grauiora tamẽ tormenta recipiunt: qui multa in iniqtatibus ex suis quoq̃ desideriis inuenerunt. Sed quia so phar huius hypocrite intulit penam: proti nus adiungit culpam: nec vnã quãlibz nar rat: sed eam de qua omnes oriuntur. Scri ptum quippe est. Radix omniũ maloꝝ est 1.Thi.6 cupiditas. Cui ergo cupiditas dñari dicit: Eccli.10. subiectus procul dubio malis oibus demon stratur. Nam subiungit. ¶ Quĩ cõstringens nudauit pauperis domũ: rapuit τ nõ edifica uit eam: nec est saciatus venter eius. Domũ pauperis confringit τ nudat: q2 eum quem per potentiam conterit: spoliare quoq̃ per auariciam non erubescit. Rapuit eam: τ nõ edificat. Ac si aperte diceretur. Qui hanc B edificare debuit: insuper rapit. Venturus nãq̃ in iudicio dñs dicturus est reprobis. Esuriui τ non dedistis mihi manducare: si Mat. 25 tiui τ non dedistis mihi potum: hospes erã: τ non collegistis me: nudus τ nõ operuistis me τc. Ex qua culpa subiungitur. Discedi te a me maledicti in ignem eternum: qui pa ratus est diabolo τ angelis eius. Si igitur tanta pena mulctatur qui non dedisse sua conuincitur: qua pena feriendus est qui re darguitur aliena abstulisse? Rapuit ergo et non edificauit eam: q2 non solum de suo nil tribuit: sed etiam quod erat alienum tulit. Bene autẽ subditur: nec est saciatus venter eius. Venter quippe iniqui auaricia ẽ: quia C in ipsa colligitur: quicqd peruerso desiderio glutitur. Liquet vero q2 auaricia deside ra tis rebus non extinguitur: sed augetur. Nã more ignis cum ligna que cõsumat accepe rit excrescit: τ vnde videtur ad momentum flamma comprimi inde paulopost cernitur dilatari. Et sepe oipotens deus cum auare menti vehementer irascitur: prius ei pmit tit ad votum cuncta suppetere: τ post hãc adulationez subito trahi: vt pro eis debeat supplicia eterna tolerare. Unde τ subdit. ¶ Et cum habuerit que cõcupierat: posside re non poterit.] Maioris quippe iracun die est τ cum hoc tribuitur quod male desi D deratur: atq̃ inde repentina vltio sequitur: quia hoc quoq̃ obtinuit: quod deo irascen te concepit. Unde τ p ps dicitur: cũ escã carnis male populus desiderasse perhibet. Adhuc esca eorum erat in ore ipsoꝝ: τ ira dei ascendit super eos: et occidit plurimos eorum. Solent nãq̃ tardius apparere diui Ps. 77 na iudicia: cum prepediuntur ne impleri de Nu. xi. beant mala vota. Nam quanto citius ma lum votum impleri permittitur: pleruq̃ tã to celerius punitur. Unde ergo hypocrita festine multiplicatur: vt potens sit: inde agi tur cum celeritate ne sit: quia arbusta que tardius crescunt: annosa perdurant: τ que in temporis breuitate proficiunt: celerius arescunt: τ quasi cum festinant esse: tendunt

ad non est. Sequitur. ((Nec remansit de cibo
eius. Ca. xi.

Ibus eius est: omne hoc quod
peruerso desiderio concu-
A pinit. Sed percusso hypo-
crita de cibo suo nil rema-
net: quia cum ipse ad eterna
supplicia ducitur: a cunctis
bonis que possiderat alienatur. Unde ad
hac subditur. ((Propterea nihil permane
bit de bonis eius.)) Si enim de bonis suis ei
aliquid permaneret: secum que habuerat tol
leret. Sed quia omnia ambiens timere iudi-
cem noluit: ex hac vita subtractus ad iudi
cem nudus vadit. Cui tamen iniquo ad re-
tributionem minus est: quod in subsequenti
pena cruciatur si in hac saltem vita liber esse
permittitur: sed nulla est libertas in culpa:
quia scriptum est: Ubi spiritus domini: ibi libertas.
Et plerumque peruerse menti ipsa sua culpa fit
2. Cor. 3. pena. Unde et recte subiungitur. ((Cum sa-
ciatus fuerit: arctabitur.)) Prius quippe an
helat per auariciam: concupita congrega-
re. Et cum quasi in quodam ventre auaricie
B multa congesserit saciatus arctatur: quia dum
anxiatur: qualiter acquisita custodiat: ipsa eum
sua sacietas angustat. Diuitis enim cuius
dam vberes fructus ager attulerat. Sed qua
vbi eos tantos reponeret non habebat di-
Luc. 12. xit: Quid faciam quia non habeo quo congre-
gam fructus meos? Et dixit: Hoc faciam. De
struam horrea mea: et maiora edificabo.
Qui ergo in abundantia angustatus dice
bat: Quid faciam: quasi multo cibo pressus
estuabat. Pensemus quot votis appetijt:
vt vberes fructus ager illius afferret. Ec-
ce autem vota completa sunt: quia fructus vbe
res ager attulit: sed ad recondendum loca
non sufficiunt: multiplicatus diues quid faci-
et ignorat. O angustia ex sacietate nata.
De vbertate agri angustatur animus auari
Dicens namque quid faciam profecto indicat:
quia votorum suorum effectibus pressus, sub
quodam rerum fasce laborabat. Bene ergo
dicitur: Cum saciatus fuerit arctabitur quia mens
auari que prius ex abundantia requiem que-
sierat: post ad custodiam grauius laborat.
Unde hic quoque adhuc subditur. ((Estuabit
et omnis dolor irruet in eum.)) Prius namque
C dolorem habuit in ipsa sue concupiscentie fa
tigatione qualiter concupita raperet: quo-
modo alia blandimentis: alia terroribus au-
ferret: aut postquam acquisitis rebus peruenit ad
desiderium: alius hunc dolor fatigat: et cum
sollicito timore custodiat: quod cum grauis
labore meminit acquisitum. Hincinde insidia-
tores meminit: atque se hoc perpeti quod ipse
fecit alijs pertimescit. Formidat potiorem
alterum ne hunc sustineat violentum: pau-
perem vero cum conspicit suspicatur furem
ipsa quoque que congesta sunt: curat magno
opere ne ex nature proprie defectu per ne-
gligentiam consumantur. In his itaque omnibus
quia timor ipsa pena est: tanta infelix patitur
quanta pati timet: post hoc quoque ad gehen
nam ducitur: et eternis cruciatibus manci-
patur. Omnis ergo dolor super eum irruit
quem et hic prius pena concupiscentie: post
modum vero cura custodie: et illic quandoque
pena vltionis cremat.

Capitulum. 12.

Ira autem est securitas cor
dis aliena non querere: sed A
vniuscuiusque diei contentum
remanere. Ex quo videlicet
securitate etiam perhennis
requies nascitur: quia bona et
tranquilla cogitatione ad gaudia eterna tran
situr. Quo contra reprobi et hic fatigantur
in desiderijs: et illic in tormentis: eisque de la-
bore cogitationis labor doloris nascitur: dum
ab estu auaricie trahuntur ad ignem gehen
ne. Et quia vt supra iam diximus sepe peruer
sus quisque quantocitius peruenit ad desiderium
tanto facilius rapitur ad tormentum: optan
do subiungitur. ((Utinam impleatur venter
eius: vt emittat in eum iram furoris sui: et plu
at super illum bellum suum.)) Super hunc hy-
pocritam bellum suum dominus pluit cum iudi
ciorum suorum gladijs eius opera percutit.
Bellum namque deo pluere est: iniquam vitam di-
strictis sententijs desuper ad interitum vr
gere. Bellum deum pluere est: superbientia con-
tra se corda percutere: et mentem aridam qua
si quibusdam guttis pluuie descendentibus:
iudiciorum suorum iaculis ferire: vt cum iam
ad iudicium rapiatur: modo meminerit: quia
male concupiuit: et concupita peius congre-
gare studuit: modo doleat quia congregata de
serit: quandoque autem et vltionis ignem sen
tiat: quem ne bene viueret preuidere contem
psit. Sequitur. ((Fugiet arma ferrea: et irru-

et in arcum ereum. Sciendum q auaricia
aliquando per elationem surripit: aliquan-
B do vero per timorem. Sunt naqz nonnulli
q dum potiores videri appetunt: ad aliena
rum rerũ ambitũ succenduntur. et sunt nõ-
nulli q dum sibi subsidiorum necessaria de-
esse timent mentem ad auariciam relarãt
et aliena ambiunt: cũ sua sibi sufficere non
posse suspicantur. Omnis vero necessitas
non incongrue ferrum vocatur: quia vitaz
inopis meroris vulnere cruciat: sicut de ei⁹
quoqz necessitatibus scriptum est: Qui a
fratribus venditus afflictam vitam duce-
bat. Ferrum pertransiuit animam eius.
Quid ergo sunt arma ferrea: nisi necessita-
tes vite presentis: que dure premunt et vi-
tam inopis insequuntur: Ferruz quippe cru-
go consumit: res autem consumere difficili-
us solet. Ferro ergo necessitas presens que
C transitoria est: ere autez sententia eterna fi-
guratur. Et quia iudicium supernuz ab ini-
qui mente non attenditur iuste arcui com-
paratur: quoniam velut ex insidiis percu-
tit dum illud is qui percutitur non attẽdit.
Fugiet ergo arma ferrea et irruet in arcuz
ereum: q2 dum presentes necessitates metu-
ens multa per auariciam rapit extremi iu-
dicij districtis se percussionibus anteponit
Et cum fugit arma ferrea ab arcus erei sa-
gittis inuenitur: q2 mala temporalia stulte
precauens sententia eterna percutit. Qui
eni hic inopie duriciam cũ culpa fugit: illic
perpetuitatem iuste ultionis inuenit.

Capitulum. 13.

Ed priusqz ad iudicium
rapiatur adhuc que ini-
A quus iste hic opertur in
sinuat. Seqtur. ((Educt⁹
et egrediens de vagia sua
et fulgurans in amaritu-
dine sua.)) Iniqu⁹ iste in
sidiatur deprecationibus proximorũ: sz dũ
praua in cogitatõe machinatur: quasi ad-
huc gladius in vagina est. Dum vero ma-
lum quod cogitauit inique perficit: de vagi-
na sua egreditur: q2 de occultatione cogi-
tationis sue per iniquitatez male operatio-
nis aperitur: ostenditur in opere: qualis la-
tuit in cogitatione. Et notandũ q ait: Edu-
ctus vt egrediens de vagina sua: educt⁹ sci-
licet per seductorem: egrediens vero per p-
priam voluntatem. Nam is q ducitur du-
centem proculdubio seqtur: q autem egre-
ditur sm suũ pgere voluntatem videtur. et
Qui ergo ad mala queqz opera et ab anti-
quo hoste trahitur: et tamen suo libero ar-
bitrio in eorũ desiderijs obligatur: de vagi-
na sua eductus et egrediens dr: quoniã hoc
quod ex praua cogitatione exijt ad pessi-
mam operationẽ: et illius est spũs: qui sug-
gessit: et eius neqtie q ex ppria volũtate cõ-
sensit. Cuius adhuc potentie terror ostẽdit
cum protinus subinfertur. Et fulgurans in D
amaritudine sua. Fulgur quippe cum repen-
te desuper venit cũ terrore ante oculos cla-
rescit: claritatem ostendit: et anteposita per-
cutit. Sic videlicet iniquus cum gloriam vi-
te presentis assumpserit: vnde in hoc mun-
do per potentiam clarius ostenditur inde
agitur vt multi feriantur. Quasi fulgurare
iniq est: in huius vite honore clarescere.
Sed q2 splendor glorie illius eterne gehẽ-
ne supplicijs mancipatur: recte nunc dicit:
fulgurans in amaritudine sua. Qui. n. mo-
do quasi ex terrore et claritate feriens gau-
det: inde post supplicia i perpetuum sustiet Luc. 16.
Et qdem de quodam diuite scriptum ẽ: qa
epulabatur quotidie splendide. Sed aliud
est splendere: atqz aliud fulgurare. Nõnũ-
qz quippe splendor sine percussione est: fulgu-
ris vero nomine splendor exprimitur cũ p-
cussione. Qui itaqz in potestate positus ali- E
is nocet: non incongrue fulgurans dr: quia
vnde ipse contra bonos quasi ex luce glo-
rie extollitur: inde bonorum vita cruciat.
Seqtur. ((Vadent et venient super eũ hor-
ribiles.)) Qui hoc loco horribiles nisi mali-
gni spũs appellantur: bonis videlicet men-
tibus pauendi atqz fugiendi. Et quia idez
maligni spũs certis quibusqz vitijs singuli
obsequijs sunt credendi: cum peruersus iste
alia qdem vicia ad momentuz deserere vi-
detur: sed alia agere incipit: super hunc p-
fecto horribiles vadunt et veniunt: q2 per-
uersi mentem etsi alia mala deserũt alia oc-
cupant. Sepe naqz vides iniquum in terre-
na potestate constitutũ graui furore cõmo-
ueri qcqd ira suggesserit exeq: et cum furor
abscesserit mox eius mentem luxuria deua-
stat: cum luxuria ad tempus intermittitur:

clatio protinus quasi de continentia in ei⁹
cogitatione subrogatur: atq; vt a ceteris ti
meatur appetit videri terribilis. Sed cum
D res exigit vt loqui quid humiliter debeat:
quasi postposito terrore superbie remissa lo-
cutione blanditur: ⁊ cum decenter superbus
videri duplex effici non pertimescit. In cu
ius ergo mentem vicia vicijs succeduntur: re-
cte de eo dicitur: vadent ⁊ venient sup eum
horribiles: quia quot vicijs decedentib⁹ et
succedentibus premitur: tot malignis spiri
tibus eius animus quasi exitibus ac rede-
untibus deuastatur. Sed hec que agit ex-
trinsecus per partes prodeunt: nam mente
eius simul omnia mala colligantur. Unde
⁊ subditur. ((Omnes tenebre abscondite
sunt in occultis eius.)) Quamuis hypocrita
actiones bonas in superficie ostendat: que
dam tamen in eo malorum operum tene-
bre apparent: sed tamen minus prodit i ope
re: q̃ in eius latet cogitione. Nam qui cun
cta simul in effectu non explet: cuncta que
noceant in mente tacitus tenet. Omnes er
go tenebre in occultis eius abscondite di-
cuntur: quia etsi in se mala omnia nõ ostẽ-
dit: omnia tamen inferre protinus appetit

Capitulum. 14.

A Ed mens ista sic reproba
qua vitõe sit ferienda sub
iungat. Sequitur. ((De-
uorabit eum ignis q non
succendetur.)) Miro val
de modo paucis verbis ex
pressus est ignis gehẽne. Ignis namq; corpo
reus vt esse ignis valeat corporeis indiget
fomentis: qui cum necesse est vt seruetur p
cõgesta ligna procuidubio nutritur: nec va
let nisi succensus esse ⁊ nisi refotus subsiste
re. At contra gehenne ignis cum sit corpo-
reus ⁊ in se missos reprobos corporaliter
exurat: nec studio humano succẽditur: nec
lignis nutritur: sed creatus semel durat in-
extinguibilis: ⁊ succensione non indiget: et
ardore non caret. Bene ergo d hoc iniquo
dicitur: Deuorabit eum ignis qui non suc
cendetur: quia omnipotentis iusticia futu-
rorum prescia ab ipsa mundi origine ge-
henne ignem creauit: qui in pena reprobo-
B rum esse semel inciperet: sed ardorem suum
etiam sine lignis nunq̃ finiret. Sciendum
vero est q omnes reprobi: quia ex anima si
mul ⁊ carne peccauerunt: illic in anima pa
riter ⁊ carne cruciantur. Unde per Psal-
mistam dicitur: Pones eos vt clybanum Ps. xx
ignis in tempore vultus tui: dominus i ira
sua cõturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis.
Clybanus namq; intrinsecus ardet: is ve
ro qui ab igne deuoratur ab exteriori inci-
pit parte concremari. Ut ergo sacra eloqa
ardere ⁊ exterius ⁊ interius reprobos de-
monstrarent: eos ab igne deuorari: et sicut
clybanum poni testantur: vt per ignem cru
cientur in corpore: per dolorem ardeant in
mente. Unde hic quoq; cum de hoc impio
diceretur: deuorabit eum ignis qui non suc
cendetur: protinus de eius spiritu additur
((Affligetur relictus in tabernaculo suo.))
Iniqui enim tabernaculum caro est: quia
ipsam letus inhabitat: ⁊ si sit possibile op-
tat vt eam nunq̃ relinquat. Iusti vero quia
gaudium suum in spe celestium ponunt eo-
rumq; conuersatio in celis est: ⁊ cum adhuc
in carne sunt: quasi in carne iam non sunt: C
quia nulla carnis delectatione pascuntur.
Unde ⁊ quibusdam dicitur: Uos autem nõ
estis in carne sed in spiritu. Neq; enim in
carne non erant: qui per magistri epistolas
exhortationis eloquia suscipiebant: sed qua
si iam non in carne esse: est de amore car-
nalium nil habere. At contra iniquus iste
quia omne gaudium suum in carnali vita
posuit. in tabernaculo carnis habitauit.
Quam videlicet carnem cum in resurrectio-
ne receperit cum ea gehenne igni traditus
ardebit: tunc ab ea educi appetit: tũc eius
tormenta euadere si valeat querit: tunc in-
cipit velle vitare quod amauit. Sed quia
eandem carnem deo preposuit iudicante
deo agitur vt ex ea amplius crucietur. Hic
itaq; eam relinquere non vult ⁊ tamen ab
ea abstrahitur: illic eam relinquere appetit
⁊ tamen in ea propter supplicia seruatur.
Ad augmentum itaq; tormẽti ⁊ hic d cor-
pore nolens educitur: ⁊ illic in corpore te-
netur inuitus. Quia ergo eius spirit⁹ car-
nem quam sibi male amãdo preposuit eua
dere in tormento volet et non valet recte
nunc dicitur. Affligetur relictus in taber
naculo suo. De cuius accusatione mox
dicitur.

Capitulum. 15.

Euelabunt celi iniquitatē
eius: ⁊ terra consurgit ad-
uersus eū.)) Quid per ce-
A los nisi iustos: ⁊ quid p ter
ram nisi peccatores accipi-
mus: Unde ⁊ in dñica ora
Mat 6. Luc. 11. tione petimus. Fiat volūtas tua sicut in ce
lo ⁊ in terra: vt videlicet volūtas nostri con
ditoris sicut in omnibus iustis pficitur: ita
⁊ in nobis quoq; peccatoribus impleatur.
Ps. 18. Gen. 3. De iustis quoq; scriptum ē. Celi enarrant
gloriam dei. Et peccanti homini sñia infer-
tur. Terra es ⁊ in terram ibis. Huius itaq;
impij ad illud terribile iudicium deducti re
uelant celi iniquitatem ⁊ terra cōsurgit ad-
uersus eū vt qui hic nec bonis vnq; nec ma
lis pepercit: in illo eum tormento examine ⁊
iustorū vita ⁊ peccatorū pariter accuset. Et
grauius quidem est: si quid iustis potius q;
peccatoribus noceat. Unde ⁊ per pphetam
dicitur. Sanguis eius in medio eius est su-
per limpidissimā petram effudit illum: non
Ezec. 34. effudit illum super terram: vt possit operiri
puluere: per terram videlz ⁊ puluerē pecca-
tores: per petrā vo limpidissimā iustum si-
gnans: qui grauibus peccatorū cōtagijs nō
B exasperatur. Sanguis vo super limpidissi-
mam petrā effunditur: quādo malicia cru-
ente mentis in afflictione iuste anime gras-
satur. Cum ergo sit grauius iustos q; iniu-
ste iniustos affligere: multo tamen ē grauius
⁊ iustis pariter ⁊ iniustis nocere. Quia er-
go hic iniquus ⁊ iustis pariter nocuit ⁊ in-
iustis in accusatione condēnationis reuela
bunt celi iniquitatē eius ⁊ terra consurget
aduersus eum: q; ⁊ illis obstitit qui celestia
⁊ eos pressit qui ima sapuerūt. Possunt vo
per terram non solum peccatores ⁊ reprobi
sed hi qui terrenis actibus occupati elemo-
sinarū ⁊ lachrymarū ope ad eternam vitam
pueniunt designari: de qbus per psalmistam
Ps. 49. dicit. Cū venire dñs ad iudiciū nunciaret.
Aduocauit celos sursum ⁊ terram vt discer
neret populū suum. Celos qppe sursum ad-
C uocat: cum hi qui sua oīa relinquentes cō-
uersationem celestis vite tenuerunt: ad con
sedendum in iudicio vocātur: atq; cū eo iu-
dices veniunt. Terra etiam sursum vocat:
cum hi qui terrenis actibus obligati fuerāt
in eis tamen plus celestia q; terrena lucra
Mat. 25 quesierunt: quibus dicitur. Hospes eram et

collegistis me: nudus ⁊ operuistis me: hypo
crite itaq; huius celi iniquitatem reuelant:
atq; aduersus eum terra consurgit: dum et
hi qui cum deo iudices veniunt: ⁊ hi q p iu-
dicium liberant prauitatis illius testes exi
stunt. Nihil ergo de his que egit in tempo-
re damnationis eius absconditur: ⁊ si qdem
acta illius modo hominibus per duplicita-
tem multa celantur: sed in dānationis die qc-
quid in eo intrinsecus latebat ostendit. Un-
apte subiungitur. Ca. 16.

Pertum erit germen dom⁹ A
illius detrahetur in die furo
ris dei.)) Tunc germen do-
mus illius aperitur: cum oē
malum qd in conscientia il
lius nascebatur ostenditur.
Modo qppe germē domus hypocrite ma
net occultū: q; etsi in bona imagine appa-
ret eius opatio sed latet intentio. Aliud est
nāq; qd agit: aliud qd intendit. Sed cū ad-
ueniente iudice vniuscuiusq; cōscientia ad
testimoniū fuerit deducta. Unde scriptū ē: Ro. 2.
cogitationibus accusantibus aut etiam de-
fendentibus: in hoc hypocrite germen do-
mus aperitur: q; in eius mente cogitatio p-
uersa detegitur: ⁊ in die furoris dei detrahi
tur: q; ostensa ira iudicis flāmis vltricibus
traditus ab eius cōspectu separatur. Qui
enim summa cogitare dum viueret noluit:
peccatorū suorum pondere depressus a fa-
cie iudicis in ima suppliciorū cadet. Nūc au B
tem ⁊ peccantem considerat iudex ⁊ tolerat
atq; ad conuersionē singulos: quia dies pa
tientie: ⁊ nec dum est dies furoris expectat.
Sed in hoc die patientie quasi immobilis
manet hypocrita: dum ⁊ multa mala perpe
trat: ⁊ hunc flagella nulla castigant. Sed in
furoris diem trahetur: quia vindicte tēpo-
re raptus ad supplicia ab eterni iudicis vul
tu separabitur. Seqtur. ((Hec est pars ho
minis impij a deo ⁊ hereditas verborū eius
a dño.)) Si enim bene agere in hac positus
vita voluisset partem apud dñm celestia re
gni ⁊ consortium haberet. Sed qui a pra-
uis subdi desiderijs elegit: partem suā a do-
mino in tormentis inuenit: quia eiusdē dñi
participari gratiam non quesiuit. Bene aūt
dicitur ⁊ hereditas verborum a dño. Qui
enim pro magnis malis in supplicium mer-
gitur fortasse credebat q; pro verbis q ma-

C se dixerat minime iudicaretur. Sed cum di stricta omnipotens dei iusticia supplicium a reprobis pro peruersis actibus exigit: eis mala vsq; ad verborum retributionem reddet: vt qui de magnis malis debitores sunt supplicijs traditi etiam nouissimū quadrātem soluant. Illis enim minima parcūtur: qui maiora in se districte mala defleuerūt. Nam quos magna premunt etiā mala minima in gehennam pariter affligunt. Sancti autem viri non partem a dño accipere: Ps.15. sed partem suam ipsum dñm habere desiderant. Unde ppheta deprecatur dicēs. Portio mea dñs. Iniquus vō qz habere portionem suam ipm dñm non quesiuit: partē suā extra dñm ignem inuenit: vt ab eius facie exclusus: quia gaudere in ipso non appetijt: B sub ipso crucietur. Hec sophar ita intulit: vt per ea que contra hypocritam dixerat beati Job vitam feriret: existimans q is q a domino percussus esset: cuncta bona que egerat mente simplici non egisset. Quem enim percussum vidit: deo displicuisse credidit. Sz amici beati Job etiam in hac re hereticorū speciem tenent: qui in sancta ecclesia dum quosdā bene agentes aspiciunt sub flagellis gemere: eos existimant bona merita i bonis actibus non habere: ⁊ malos credunt quos affligi verbere diuino conspiciunt videlicet nescientes: quia multe tribulatiōes iustorum: ⁊ flagellat omnem filium quē recipit. Sed beatus Job more sancte ⁊ vniuersalis ecclesie: que a peruersis verborum iacula equanimiter tolerat: ⁊ cum superborum dicta audit humilitatis sue tramitem non relinquit: cum magna cordis humilitate subiungit dicens.

Capitulum. 17.

In Job ca.21. A

Audite queso sermones meos: et agite penitentiā. a Qui enim cum diceret: audite: addidit queso: cum quanta humilitate loqtur insinuat: dum cōtra se superbiētes rogat vt eorum sensum ad salutis doctrinam deducat. Sancti autem viri dum intra vniuersalem ecclesiam: non solum docere recta: sed etiam peruersa tolerare parati sunt: irrideri non metuunt. Unde ⁊ subditur. Sustinete me vt et ego loquar: ⁊ post mea si videbitur verba ridete. Boni etenim cum loquuntur: duo sunt que in suis locutionibus attendunt: vt videlicet aut sibi ⁊ auditoribus suis: aut sibimet solis prosint si auditoribus prodesse non possunt. Cum enim bene audiuntur bona que dicunt: sibi simul ⁊ auditoribus prosunt. Cum vero ab auditoribus deridentur sibi proculdubio profuerunt: quos a culpa silentij liberos fecerunt. B Beatus itaq; Job vt sibi ⁊ suis auditoribus prosit: dicat. Audite queso sermones meos: ⁊ agite penitentiam: vt autem ipse quod debet exoluat etiā si auditoribus prodesse nō valeat adiungit. Sustinete me vt ⁊ ego loquar: ⁊ post mea si videbitur verba ridete. Et notandum quia dum subiungeret: agite penitentiam: premisit audite: cum vero subderet: post mea si videbitur verba ridete: premisit: sustinete me. Audite quippe volētis est: sustinere nolentis. Amici ergo eius si doceri appetunt audiant: si autem irridere parati sunt: sustineāt que dicuntur: quia videlicet superbis mentibus pondus graue ē oneris doctrina humilitatis. Sequit. Nūquid contra hominem disputatio mea ē vt merito non debeam contristari? Omnis q deo placet: hominibus displicet: causas tristicie nullas habet. Qui autem hominibus placens deo displicet: aut simul deo et hominibus displicere se credit: si hunc tristicia non afficit a virtute sapientie alienus existit. C Beatus autem Job displicuisse deo inter flagella se credidit: ⁊ iccirco animum ad tristiciam reuocauit: quia despiciendus nō erat: cui se displicuisse formidabat. Si autē de vite sue meritis contra hominem disputaret: nequaq; contristari debuisset: sed qa per flagella presentia anceps factus de anteacta vita fuerat: in flagello tristiciam iure requirebat. Unde etiam subdit. Attendite me ⁊ obstupescite. A idest considerate que egi ⁊ ammiramini in hac percussione que patior. Qui adhuc recte īfert dicens. Et superponite digitum ori vestro. Ac si aperte dicat. Scientes bona que egi ⁊ considerantes mala que patior: vosmetipsos etiam a verborum culpa compescite: atq; ī meis percussiōibus vestra damna formidate. Uel certe quia digitis queq; discernimus

non incongrue per digitum discretio desi-
gnatur. Unde et per ps dicitur. Benedictus
Ps.17. dominus deus meus qui docet manus me-
as ad prelium: et digitos meos ad bellum:
per manus videlicet operationem: per digi-
tos vero discretionem signans.

Capitulum. 18.

a Digitus ergo ori superponi-
tur: cum per discretionem
lingua refrenatur: ne per
hoc quod loquitur in stulti-
cie culpam dilabatur. Ait
ergo. Superponite digitum
ori vestro. idest locutioni vestre discretionis
virtutem adiungite ut per hec que recta co-
tra hypocritam dicitis: quibus sint dicenda
videatis. Sequitur. (Et ego quando recor-
datus fuero pertimesco: et concutit carnem
meam tremor.) Quia beatus Job actuum
suorum oblitus non fuerat: extrema locu-
tio eius ostendit. Qua ex re hoc quod ab
eo nunc amicis dicitur. Et ego quando re-
cordatus fuero pertimesco: et concutit car-
nem meam tremor: constat nimirum quod per
irrisionem dicatur. Ac si aperte diceretur.
Si me aliquid hypocrite habuisse meminero:
in penitentie mox fletu contremisco. Car-
nem vero suam si recordatus fuerit tremo-
re perhibet concuti. idest infirmitatem ope-
ris vitiosi pavore fatigari. Sed quia mul-
ta sophar de subita damnatione impii in qui-
bus beati Job potentiam momordit asser-
uit: sanctus vir contra eius dicta subiungit
b dicens. Quare ergo impii vivunt: subleva-
ti sunt confortatique divitiis. Nisi enim eos
patientia divina toleraret: nequaquam diu vi-
tam in peccatis ducerent. Sublevantur nam-
que divitiis: cum esse potentes incipiunt: con-
fortantur vero cum diu in hac vita subsiste-
re permittuntur quos enim substantia ele-
vat: in sue fastu potentie dierum longitudo
confortat. Vel certe sublevati et confortati
referuntur. quia sublevantur honoribus con-
fortantur rebus. Sed sunt plerique qui et ho-
noribus sublevati et divitiis confortati: ea
que in hac concupiscunt vita accipiunt: suc-
cessione autem sobolis privantur. Istis ni-
mirum ipsa sua potentia pena est: cum et ma-
gnam se habere hereditatem considerant: et
heredes non habent quibus relinquant.
Quid itaque prodest si assunt omnia: et desint
filii qui successores fiant. Sequitur. (Se-
men eorum permanet coram eis.) In aug- c
mento magne felicitatis cum magno patri-
monio dantur et heredes: ac ne qua necessi-
tas saltem temporis ab oculis subtrahat
eos in quibus animus exultat: de hoc eorum
semine dicitur: permanet coram eis. Quid
autem si filii dati sunt. Sed ipsi sterilitate
feriuntur: sic in eis genus extinguitur: sicut
parentum sterilitate extingui timebant. Se-
quitur. (Propinquorum turba et nepotum
in conspectu eorum.) Ecce adest vita: as-
sunt honores: et divitie: assunt filii: assunt
nepotes. Quid si qua mentem intestina co-
gitatio exurat: et securitatis gaudia dome-
stica ira transverberet. Que est mundi hu-
ius felicitas: si lera non est. Sequitur. (Do-
mus eorum secure sunt et pacate: et non est
virga dei super illos.) Secure et pacate sunt
quia peccantes vivunt. Lugenda agunt: et
gaudia non relinquunt. Virga eos super-
ne discipline non percutit: et tanto amplius
in culpa proficiunt: quanto minus ex culpa
feriuntur. Sed quia intus que prosperan-
tur audivimus: in agris quoque que prospe-
ritas arrideat videamus. Sequitur. (Bos
eorum concepit et non abortivit: vacca pe-
perit et non est privata fetu suo. Vulgaris d
locutionis usus est ut bovem masculum: et
vaccam feminam vocent: sed litterature lo-
cutio bovem communis generis appellat. Un-
de nunc dicitur. Bos eorum concepit et non
abortivit: vacca peperit et non est privata
fetu suo. Domini gregum prima felicitas
si grex sterilitatem non habens concepit: se-
cunda si conceptus ad partum venit: tertia
autem si hoc quod partum est per nutrimen-
ta ad provectum ducatur. Ut ergo tota si-
mul adesse impiis demonstraret: eorum gre-
ges beatus Job asserit concepisse et non abor-
tisse: peperisse: et fetu proprio non esse pri-
vatos. Minor autem est felicitas si cum gre-
ges crescunt custodes quoque gregum non
proficiunt. Unde ad fecunditatem gregum
mox fecunditas familie subrogatur. Nam
dicitur. Egrediuntur quasi greges parvuli
eorum: et infantes eorum exultant lusibus:
ut sicut maiora ad habendum concessa sunt
ita multi germinent ad custodiendum. Sed
quia dixit exultant lusibus ipsum quoque in-
fantium lusum in domo iniquorum ne vilem

valde esse crederemus: subiungens ait. Tenent tympanum ⁊ cytharam: ⁊ gaudent ad sonitum organi. Ac si patenter dicat. Cum domini honoribus ⁊ rebus tument: subiecti in ludicris actibus gaudent: sed o beate vir quid tam multa nobis de iniquorum voluptatibus narras? Jam diu est quod in eorum descriptione loqueris: post multa breuiter distingue que sentis. Sequitur.

Capitulum. 19.

A Ducunt in bonis dies suos: ⁊ in puncto ad inferna descendunt. Ecce beate vir eorum gaudia diu narrauera quomodo nunc asseris q in puncto ad inferna descendant: nisi q omnis longitudo temporis vite presentis punctus esse cognoscitur: cum fine terminatur. Cum enim ad extremum quisq perducitur: de preterito iam nil tenet: quia tempora cuncta delapsa sunt. In futuro nil habet: quia vnius hore momenta non restant. Uita ergo que sic angustari potuit: punctus fuit: vt enim preditiuna in puncto stilum ponimus ⁊ leuamus. Quasi ergo in puncto vitam tetigit: q hanc accepit ⁊ amisit. Potest in puncto hoc quoq intelligi: q sepe hi qui diu in iniquitate tolerati sunt subita morte rapiuntur: vt nec flere ante mortem liceat que peccauerunt.

B Sed quia nonnunquam etiam vita iustorum subito fine terminatur: melius illud accipimus: si hoc de eorum temporali vita sentiamus: quia quicquid transire potuit subitum fuit. Amicis autem beati Job qui iccirco hunc iniustum esse crediderunt: quia flagellatum viderant: recte eiusdem sancti viri voce de iniquorum flore ⁊ perditione ostensum est: quia presentis vite prosperitas innocentie testis non est: quia multi ad perhennem vitam per flagella redeunt: et pleriq ad infinita supplicia perducendi sine flagello moriuntur. De quibus adhuc subditur. Qui dixerunt deo: recede a nobis: hec verbis dicere vel stulti minime presumunt: sed tamen peruersi omnes a deo recedere non verbis sed moribus dicuntur. Qui enim illa agunt que deus omnipotens prohibet: quid aliud faciunt: q suum animum contra omnipotentem claudunt. Sicut eius precepta cogitare: eum ad se introducere est: ita eius mandatis obsistere: eum a cordis inhabitatione repellere est. Dicunt ergo recede a nobis: qui ei ad se aditum prebere recusant eumq prauis actibus impugnant etiam si verbis laudare videantur. Dicunt etiam. Scientiam viarum tuarum nolumus eo ipso quo eius scientiam apprehendere contemnunt. Sunt namq non nulli qui ex eo quod veritas dicit: seruus q non cognouit voluntatem domini sui ⁊ non facit digna plagis vapulabit paucis: ⁊ seruus sciens voluntatem domini sui ⁊ non faciens iuxta eam: vapulabit multis: nolunt scire quod faciant: ⁊ quasi minus se vapulaturos existimant si nesciant quod operari debuerunt: sed aliud est nescisse: aliud scire noluisse. Nescit namq qui apprehendere volet ⁊ non valet: qui autem vt nesciat aurem a voce veritatis auertit: iste non nesciens sed contemptor addicitur. C

Capitulum. 20.

Ja autem dei pax: via dei humilitas: via dei patientia est. Sed quia hec omnia iniqui despiciunt: dicunt scientiam viarum tuarum nolumus. Dum enim in presenti vita superbiunt: dum honoribus inflantur: dum etiam si non habent appetunt: vias dei in sua cogitatione contemnunt. A Quia enim via dei in hac vita humilitas fuit ipse hic deus dominus redemptor noster ad probra: ad contumelias: ad passionem venit. et aduersa huius mundi equanimiter pertulit: prospera fortiter vitauit: vt et prospera doceret eterne vite appeti ⁊ aduersa presentis vite non formidari. Sed quia iniqui gloriam presentis vite appetunt ignominiam fugiunt: dicere memorantur. Et scientiam viarum tuarum nolumus. Scire quippe nolunt: quod facere contemnunt. Quorum adhuc verba subduntur cum dicitur. Quis est omnipotens vt seruiamus ei? Mens enim hominis male exterius fusa sic in rebus corporeis sparsa est: vt neq ad semetipsam intus redeat: neq eum qui est inuisibilia cogitare sufficiat. Unde carnales vi- B

ri inuisa spiritalia contēnentes: deum q2 cor
poraliter nō vident quandoq3 ad hoc per-
ueniunt: vt etiā non eē suspicentur. Unde
Ps. 81 scriptum est: Dixit insipiens i corde suo: nō
est deus. Unde nunc quoq3 dr: qs est oīpo-
tens vt seruiamus ei. Plerūq3 enim plus
appetunt homines seruire hominibus quos
corporaliter vident q̄ seruire deo quē non
vident. Per omne eni quod faciunt ad fi-
nem oculorū tendūt: τ q2 i deo oculos cor
poris tendere nō possunt ei obseq̄a prebere
vel despiciunt: vel si ceperint fatigant. Eē
enim sicut dictum est non credunt: quē cor-
poraliter non inueniunt. Qui si auctorem oī
um deum humiliter quererent: id quod nō
videtur ei rei que videtur eē melius i semet
ipsis inuenirent. Ipsi qppe ex anima inuisibi-
C li τ corpore visibili subsistūt: et si hoc ab eis
quod non videtur abstrahitur: illico corrui
it quod videtur. Et patent quidem carnis
oculi: sed videre quicq̄ vel sentire non pos
sunt. Sensus enim visionis perijt: q2 habi-
tator recessit: τ domus carnis remanet va-
cua: q2 abscessit ille inuisibilis spūs: q per cu9
respicere fenestras solebat. Quia ergo re-
bus visibilibus inuisibilia prestantiora sunt
carnales qq3 i semetipsis pēsare debuerūt
atq3 per hanc vt ita dixeri scalam conside
ratōis tendere i deum: q2 eo deus est quo i
uisibilis permanet: τ eo summus permanet
quo comprehendi nequaq̄ potest. Sūt ꝓo
nōnulli q deum τ esse τ incomprehensibilē
eē non ambigunt: q tamen ab eo non ipsu3
sed dona exteriora querunt: que cum ei ser-
uientibus deesse conspiciūt: ipsi seruire con
tēnunt. De quorum adhuc verbis adiun-
gitur. Et qd nobis prodest si adorauerim9
illud. cum deus in oratione non queritur:
citius i oratione animus lassatur q2 cum il
la q̄q3 postulat que fortasse iuxta occultu3
iudicium deus tribuere recusat: ipse quoq3
venit ad fastidium q non vult dare quod
D amatur. Sed se magis dns q̄ ea que con-
didit vult amari: eterna potius q̄ terrena
postulari: sicut scriptum est: Querite primū
Mat. 6 regnu3 dei: τ hec omnia adijcientur vobis
Luc. 12. Qui eni non ait dabuntur: sed adijcientur
profecto iditat aliud esse quod principali-
ter datur: aliud quod superadditur. Quia
enim nobis in itentione eternitas: i vsu ve-
ro temporalitas esse debet τ illud datur: et
hoc nimirum ex abundantia superaddit:
τ tamen sepe homines dum bona tempo-
ralia postulant: eterna vero premia non re-
quirunt: petunt quod adijcitur: τ illud non
desiderant vbi adijciatur. Nec lucrum sue
esse petitionis deputant: si hic sint tempo-
raliter pauperes τ illic beatitudine diuites
in eternum viuant: sed solis vt dictum ē vi
sibilibus itenti labore postulationis renuu-
unt inuisibilia mercari. Qui si superna quere
rent: iam cū fructu laborem exhiberent: qa
cum mens in precibus ad auctoris sui spe
ciem anhelat: diuinis d̄sideriis iflammata
supernis coniungitur: ab inferiorib9 separa
tur: amore feruoris sui se apit vt capiat: et
capiens iflāmat: τ superiora amare iā sur-
sum ire est: dūq3 magno desiderio ad cele-
stia inhiat: miro modo hoc ipsum quod ac
cipere querit degustat. Seqtur.

Capitulū. 21.

Verūtamen q2 nō sunt i ma
nu eorum bona sua: consili A
um eorū longe sit a me. Bo
na i manu habet: q despi-
ciendo temporalia sub do-
minio mentis premit. Na3
quisqs ea nimie diligit: se magis illis q̄ si-
bi ipsa supponit. Multi eteni iustor in hoc
mundo diuites fuerunt rebus τ honorib9
fulti: habere multa videbantur. quor men
tem quia eorum que aderant delectatio ni
mia non possidebat: bona illoru3 in manu
erāt: quia potestate animi subiecta tenebā
tur. At contra iniq ita se totis desiderijs in
exteriorum rerum appetitionibus fundūt:
vt nō magis ipsi habita teneāt: sed ab his
que habent captiua mente teneantur. Qr
igitur non sunt in manu eorum bona sua:
recte subiungitur. ((Consilium eorum lōge
sit a me.)) Quid nāq3 est iniquorum consi
lium nisi terrenā gloriā querere: eternā ne-
gligere: salutem tempalem cū dāno interio
ri appetere: τ dolores transitorios ad eter
nos gemitus cōmutare. Uir igitur sanct9 B
has iniquor cogitatōes intuens aspicitur
τ dicat: cōsilium eor lōge sit a me: q2 nimi-
rū eē bonū incompsibiliter videt: ad breue
temp9 elegit hic sub flagello gemere q̄ eter
ne vltionis supplicia tollerare: sed neq3 in
hac vita hi q in ea psperari appetūt: conti
nue psperantur. Nam plerūq3 eor gaudia

suborti gemitus interrūpunt. Unde subdi
tur. ((Quotiens lucerna eorū extinguitur))
Sepe impius lucernam suam estimat filio
rum vitā: sed cū filius q̄ nimie amatur sub
trahitur: lucerna impij que videbatur exti
cta est. Se e impius presentis honoris glo
riam lucernā putat: sed dū ablata dignita
te deijcitur: lucerna extincta est: que ei in
tra desiderium lucebat. Sepe impius opes
terrene substantie adesse sibi quasi magnā
luminis lucernā putat: sed cū irruente dā
no diuitias quas plus se amat perdiderit:
q̄d iste aliud q̄ lucernā in cuius lumine gau
C debat amisit? Qui ergo gaudere de eter
nis non appetit: neq̄ hic vbi solidari vult:
potest continue letari. Nā quotiens lucer
na ipsorū extinguitur: ((vt superueniet eis in
undatio et dolores diuidit furoris sui)) Inū
datio ipsis superuenit: cū dolor fluctus ex
aliqua aduersitate patiūtur. Omnipotens. n.
deus cū se despici et in terrena videt cōcu
piscentia letari: hoc quoq̄ doloribus per
cutit: quod sibi videt in cogitatōe ipsi pre
ferri. Bene autem dr̄: et dolores diuidit fu
roris sui. Qui enim eternos dolores impio
per retributionem seruat: et aliquando eius
mentē etiā tempali dolore trāsuerberat: q̄a
hic quoq̄ et illic percutit: furoris sui sup im
D pium dolores diuidit. Neq̄ enī pena pre
sens que iniusti animum a prauis desideri
is non imutat: ab eternis supplicijs liberat.
Ps. 10 Unde et per ps̄a dr̄: Pluit super peccatores
laqueos: ignis: sulphur: et spūs procellarum
pars calicis eorum. Dicendo etenim laque
os ignis sulphur et spiritus procellarū: mul
tos nimirū dolores intulit. Sed q̄ ab his
doloribus peccator q̄ nō corrigitur ad eter
na supplicia vocatur: eosdem dolores et nō
iam totum calicem: sed partem calicis dixit
q̄ videlicet eorum passio hic quidem per do
lores incipitur: sed in vltione perpetua cō
summatur. De quorū adhuc fine subiungit.

Capitulum. 22.

A

Runt sicut palee ante fa
ciem venti: et sicut fauilla
quam turbo dispgit.)) Ini
quus cū in potestate con
spicitur: cū valde in oppres
sionibus et violentijs effre
natur: ab infirmorum cogita
tionibus grauis nimiū: et quasi in hoc mun
do radicatus estimatur: sed cum districti iu
dicis sententia venerit: omnes iniq̄ quasi
palee ante ventum erunt: q̄ vt ita dicam:
ire flatu subito leuantur atq̄ asportantur
ad ignē: quos hic in suis quōdam preiudi
cijs quasi duri ponderis superiacentē molē
indigentiū lachryme mouere non poterāt:
et ad rapientis iudicij manus leues sunt: q̄
per iniusticiam proximis graues fuerunt.
((Et sicut fauilla quam turbo dispergit.))
Ante oīpotentis dei oculos iniq̄ vita fauil
la est: q̄ etsi apparet ad momentū viridis:
ab eius tamē iudicio iā consumpta cernit:
q̄ consumptioni est eterne deputata. Hāc
fauillam turbo dispergit: q̄ deus manifestus B
veniet deus noster: et nō silebit: ignis in con
spectu eius ardebit: et in circuitu eius tēpe
stas valida. Huius enim tempestatis turbi
ne ab eterni conspectu iudicis iniq̄ rapiun
tur: et q̄ hic mentē desiderio peruerso soli
dauerant: ibi palee et fauilla videbuntur:
q̄ eos ad eterna supplicia turbo rapiens
asportat. Sequitur. ((Deus seruabit filijs il
lius dolorem patris: et cū reddiderit tūc sci
et.)) Scriptū nouimus: q̄ reddis peccata pa
trum i filijs ac nepotibus in tertiam et quar
tam pgeniē. Et rursum scriptū est: Quid ē
q̄ inter vos parabolam vertitis i prouerbi
um istud i terra israel dicētes: patres come
derunt vuam acerbā: et dentes filiorum obstu
puerunt. Viuo ego dicit dominus deus: si
erit vobis vltra parabola hec in pruerbium
in israel. Ecce oēs anime mee sunt. vt ani
ma patris ita et aīa filij mea est: anima que
peccauerit ipsa morietur. In vtraq̄ igitur
hac sententia dum dissimilis sensus inueni
tur: auditoris animus vt discretionis viam
subtiliter requirat instruitur. Peccatū quip
pe originale a parentibus trahimus: et nisi E
per gratiam baptismatis soluamur etiā pa
rentum peccata portamus: q̄ vnum adhuc
videlicet cum illis sumus. Reddet ergo pec
cata parentū in filijs: dū pro culpa parētis
ex originali peccato anima polluitur plis.
Et rursum nō reddit parentum peccata in
filijs: q̄ cū ab originali culpa per baptismū
liberamur: iā non parentū culpas: sed quas
ipsi cōmittimus habemus. Quod tamē in
telligi ēt aliter potest: q̄ quisq̄s praui parē
tis iniquitatem imitatur: etiam ex eius delicto
constringitur. Quisq̄s autem parentis iniq̄

tatem nõ imitatur:nequaq̃ delicto illi⁹ gra
uatur. Unde fit: vt iniquus filius iniqui pa
tris nõ solum sua que addidit: sed etiã pa
tris peccata persoluat:cum vijs patris qui
bus iratum dñm non ignorat etiam suam
D maliciam adiungere nõ formidat. Et iustũ
est vt q̃ sub districto iudice vias parent; ini
qui nõ timet imitari:cogatur in vita p̃sen
ti etiam culpas parentis iniq̃ persoluere.
Unde ⁊ illic dictum est. Anima patris mea
est: ⁊ anima filij mea est: Anima que pecca
uerit ipsa morietur: q: in carne nõnunq̃ fi
lij etiam ex patris peccato perimunt. Dele
to aũt originali peccato:ex parentum neq̃
cia i anima nõ tenetur. Quid eni est quod
paruuli filij plerũq; a demonibus arripiun
tur:nisi q̃ caro filij ex patris pena mulctat
In semetipso eni; percutitur pater iniqu⁹:
⁊ percussionis vim sentire contẽnit. Plerũ
q; percutitur in filijs vt acrius urat: ⁊ do
lor patris carni filiorũ redditur:quatenus
per filioru; penas mens patris iniqui pu
niatur. Cum vero non paruuli sed iam pro
fectiores filij ex parentum culpa feriuntur:
q̃d aliud aperte datur intelligi nisi q̃ illo;
etiam penas luũt: quorum facta secuti sũt.
Unde ⁊ recte dr̃: vsq; ad tertiam ⁊ quartã
progeniẽ: eam quam imitantur filij paren
tum vitam possunt videre: vsq; ad eos vl
tio extenditur: q̃ viderunt q̃ male sequerẽ
tur.

Capitulum. 23.

A Et q: impiorum oculos cul
pa claudit: sed in extremu;
pena aperit: recte subiungi
tur. Et cum reddiderit: tũc
sciet. Nescit enim impius
mala que fecit: nisi cum p
eisdem malis puniri iam ceperit. Unde ⁊ p
Esa, 28 prophetam dr̃: Et tantũmodo sola vexatio
intellectum dabit auditui. Tunc nãq; itel
ligit quod audiuit: cum se iam pro cõtem
ptu vexari doluit. Hinc per Balaam de se
Nu. 24. metipso dr̃: Dixit homo cuius obduratus
est oculus: dixit auditor sermonum dei: qui
visionem omnipotentis intuitus est: qui ca
dit ⁊ sic operiuntur oculi eius. Consiliũ q̃p
pe contra israelitas prebuit: sed post in pe
na vidit q̃d prius ex culpa cõmiserit. Electi
autem quia nec peccare debeant preuidẽt
eis videlicet oculi ante casum patent. Ini
quus vero post casum oculos aperit: quo
niam post culpam iam in pena sua conspi
cit quia malum debuit vitare quod fecit.
De cuius inutili iam tunc sententia subin
fertur. Videbunt oculi eius interfectionem
suam: ⁊ de furore omnipotentis bibet. Qui
si in hac vita positus culpam suam videre
voluisset: de omnipotentis postmodum fu
rore non biberet. Sed q̃ hic auertit oculos
a respectu criminis: illic declinare non va
let sententiam damnationis. Sepe vero hi
q̃ supplicia eterna non metuũt: praue age
re pro temporali saltem percussione perti
mescant. Sed sunt nõnulli qui ita in iniq̃ B
tate duruerunt: vt nec in ipsis metuant feri
ri que amant: dũmodo que peruerse cogi
tauerint expleant. Unde hoc in loco de ini
qui huius obduratiõe subiũgitur. ¶ Quid
enim ad eum pertinet de domo sua post se
aut si numerus mensium eius dimidietur]]
Neq; eni sic debemus accipere: vt iniquus
iste postea q̃ damnatus eternis supplicijs
fuerit: de domo sua .i. cognati; quos reliq̃e
rit minime cogitauerit: cum per semetipsa;
veritas dicat: q: diues qui in inferno sepul Luc. 16
tus fuerat de q̃nq; fratribus quos reliqꝫ
rat etiam i supplicio positus cura; gerebat.
Omnis nãq; peccator prudens erit in pe
na: qui stultus fuit in culpa: quia ibi iã do
lore constrictus ad rationem oculos aperit
quos hic voluptate deditos clausit: ⁊ pena
torquente exigitur vt sapiat: qui excecante
se superbia desipiebat. Cui tamen sua sapi C
entia iam tunc minime proderit: quia hoc
vbi operari iuxta sapientiam debuit tem
pus amisit. Pro summo hic nãq; bono cõ
cupiscit germen generis habere: domum: fa
miliam: ⁊ opibus repleri ⁊ diu i hac carnis
corruptione viuere. Sed si fortasse aliquid
ad eius desiderium veniat: quod tamẽ ob
tinere non possit: nisi cum offensione condi
toris: eius animus ad paululum perturba
tur: cogitat q: si hoc egerit vnde offensam
sui conditoris incurrat: in domo in filijs in
vita percutitur. Sed superbia sua protinus
instigatus obdurescit: ⁊ quãlibet in domo
quamlibet in vita percussionem sentiat: ne
quaq̃ curat: dummodo que cogitauerit ex
pleat: ⁊ quousq; viuit voluptates suas per
ficere non desistit. Ecce enim domus ei⁹ p
culpa percutitur: sed quid ad eum pertinet
de domo sua post se. Ecce pro vitione prari

operis ea que esse potuit vite lõgitudo bre
uiatur:sed quid ad eum pertinet:si nume-
rus dierũ eius dimidietur? Et in hoc ergo
se peccator contra deum erigit:vbi deus oĩ
potens eius erectione frangit: ⁊ nec illata
percussio mentem humiliat quã in delibe-
ratione contra dominum obstinatio obdu
rat. Et notandum ꝙ grauis culpe reatus
sit ⁊ penã pro culpa metu proponere:⁊ ta
men nec tormenti sub iugo conditoris ceruĩ
cem cordis inclinare.

Capitulum. 24.

A Sed ecce cum hec audimus
cordi nostro questio oritur
cur omnipotẽs ⁊ misericors
deus in tantam cecitatem
cadere rationem mẽtis hu
mane permiserit. Ne vero
quisꝗ vltra quam debet occulta dei iudi-
cia discutere presumat recte subiungitur.
¶ Nunquid deum quispiam docebit scien-
tiam qui excelsos iudicat? Cum de his que
de nobis aguntur ambigimus:debem⁹ alia
que nobis sunt certa conspicere ⁊ eam que
de nostra nobis incertitudine surrexerat co-
gitationis querelam placare. Ecce enim ꝙ
electos ad vitam flagella reuocãt:⁊ a ma-
lis actibus reprobos nec flagella cõpescũt
omnipotentis dei iudicia super nos valde
occulta sunt:⁊ iniusta non sunt. Sed tenda
mus oculum mentis ad superiora : in illis
aspicimus quia de nobis nõ habem⁹ quod
B iuste conqueri debemus. Omnipotens enĩ
deus angelorum merita discernens : alios
in eterna luce sine lapsu permanere consti-
tuit:alios sponte lapsos a statu sue celsitu
dinis in eterne damnationis vltione ꝓstra
uit. Nobiscum igitur iniuste nil agit:qui et
subtiliorem nobis naturam iuste iudicauit
Dicat ergo: Nunquid deum quispiã do
cebit scientiam:qui excelsos iudicat? Qui
enĩ super nos mira facit:constat proculdu
bio quia de nobis scienter omnia disponit.
His itaꝗ premissis adiungitur: vbi huma-
nus animus in requisitione fatigatur. Nã
subditur. Iste moritur robustus ⁊ san⁹:di-
ues ⁊ felix:viscera eius plena sunt adipe:⁊
medulla ossa illius irrigantur : alius vero
moritur in amaritudine anime sue absꝗ vl
C lis opibus. Ista cum ita sint qa omnipoten
tis dei secreta discutiat:cur hec ita esse per

mittat? Sed electis ⁊ reprobis vita qdem
dispar est:carnis autem in morte corruptio
dispar non est. Unde subiungitur. Et tamẽ
simul in puluere dormient ⁊ vermes operi-
ent eos. Quid ergo mirum si prosperitate
vel aduersitate presentis seculi dissimiliter
ad momentum currunt:qui per corruptio-
nem carnis ad terram similiter redeunt.

Capitulum. 25.

Illa est ergo solũmodo vita
cogitanda:i qua cum resur
rectione carnis ad finẽ dis A
similem pertigitur retribu-
tionis. Que est inigs salus
aut robur:q adepti diuitũs
dum totum hic cum celeritate relinquitur:
quia illic retributio que nunꝗ relinq possit
inuenitur. Sicut autem huius iniq leticia
transit ad penam:ita afflicti inocentis pe-
na transit ad leticiam. Nec diuitie ergo de
bent mentem extollere nec inopia pertur-
bare. Unde beatus Job inter damna rerũ
nulla admittit ad animũ damna cogitatio
num:sed ad eos q se in percussione despici-
unt:redarguendo subiũgit dicẽs: Certe no
uí cogitatões vestras: ⁊ sententias contra
me iniquas. Dicitis enim: Ubi est domus
pricipis:⁊ vbi tabernacula ipiorum? Impi
um eni crediderant:quem ablatis reb⁹ tem
poraliter destructum videbant. Sed sãctus
vir tanto eos alta cõsideratione diiudicat
quanto iter damna que pertulerat ifracta
rectitudine stabat. Quid eni ei foris rerũ
damna nocuerunt : q illum non amiserat
quem interius amabat. Hoc vero quod di B
citur: simul in puluere dormient ⁊ vermes
operient eos:si quis forsitan accipere p al-
legoriã velit:explere breuiter possum⁹: si de
iniquo hoc dixit ea que sunt iã dcã repli-
cemus. Dr̃ nãꝗ:viscera ei⁹ plena sunt adi
pe. Sicut.n.ex abũdanti cibo adeps:ita ex
abũdãtia rex̃ supbia nascit:q ipiguat mẽ
tẽ diuitis dũ eleuat aĩus supbientis. Sup
bia qppe cordis:quasi quedã pinguedo est
crassitudinis. Unde qꝛ pleriꝗ ex abũdãtia
peccata ppetrant:per pphetã dr̃: Prodijt Ps.72.
quasi ex adipe iniqtas eox̃. Seqt̃. ¶ Et me
dullis ossa illius irrigãtur. ❡ Amatores hu
ius seculi quasi ossa hẽnt:qñ in hoc mũdo
fortitudĩe dignitatẽ possidẽt. Sꝫ ſi ĩ exterio
ri dignitate desĩnt:terrene ⁊ domestice diui-

tie cõtrarium ad iudicium suũ ossa quidem hñt
sed medullas in ossibus non habent. Quia
ergo sic iste amator hui⁹ seculi exteriori po-
testate fulcitur vt etiam interiori terrene do
mus abundantia sagnetur dr̃: ⁊ medullis
ossa illius irrigãtur. Uel certe ossa sunt hu
ius diuitis: praue ⁊ dure ꝯsuetudines: me
dulle vero in ossibus sunt ipsa desideria ma-
le viuẽdi: que neqꝫ ex prauitatis satisfactio
ne satiantur. Que medulle quasi ossa irri-
gant: cum praua desideria peruersas con-
suetudines suas in voluptatum delectatio
ne conseruant. Ca. 26.

A
Et sunt nõnulli qui in hoc
mundo diuitias nõ habẽt:
sed habere concupiscunt:
elati esse appetunt: cõtinuis in
hoc mundo quod cupiunt
obtinere nõ possint ⁊ cum
nullis rebus vel honoribus fulti sunt ꝑ ma
la tamen desideria in conspectu interni iu
dicis reos conscientia addicit. Talis etenĩ
plerũqꝫ ideo affligitur: quia ditescere ac su
perbire non preualet. De quo ⁊ subditur.
Alius vero moritur in amaritudine anime
sue absqꝫ vllis opibus. Ecce vnde diues su
perbo corde ⁊ inaniter gaudet: inde pauper
alius superbo corde inaniter affligitur. Be
ne autem de vtrisqꝫ subiũgitur: ⁊ tamen si-
mul ĩ puluere dormient: ⁊ vermes operiẽt
eos. In puluere enim dormire est: in terre-
nis desiderijs oculos mẽtis claudere: Un-
de vnicuiqꝫ peccanti ⁊ in culpa sua dormiẽ
ti dr̃: Surge q dormis ⁊ exurge a mortuis:
Ephe 5 ⁊ illuminabit te christus. Uermes ꝟo q de
carne nascũtur eos simul operiunt: q2 siue
diuitis siue pauperis superbientis animũ
B cure carnales premunt: In rebus eni terre-
nis pauper ⁊ diues reprobus: cõtinuis nõ pa
ri ꝓsperitate fulciantur: pari tamẽ anxieta-
te turbantur: q2 quod ille iam cũ metu ha
bet: iste cum anxietate appetit: ⁊ quia habe
re non valet dolet. Dicatur ergo: Simul ĩ
puluere dormient ⁊ vermes operient eos:
q2 etsi non simul rebus temporalibus suble
uantur simul tamen ĩ cura rex temporalium
mentis torpore sopiãtur: simul ꝗ eos ver-
mes operiunt: q2 vel istum vt concupita ha
beat: vel illum ne habita amittat carnales
cogitationes premunt. Beatus autẽ Job:
q nec habitis reb⁹ elatus fuerat: nec amis-
sas cũ anxietate regrebat: q2 nullis exterio
ris dãni cogitationibus mordebatur cum
vermes cordis nõ operuerant. Et q2 ĩ ter-
rena cura mentem suã nõ deiecerat, nequa
qꝫ in puluere dormiebat. Sequitur. ¶ Certe
noui cogitatões vestras: ⁊ sentẽtias contra
me iniquas. Cũ scriptuꝫ sit:) Quis scit ho 1. Cor. 2.
minũ que sunt hominis: nisi spũs hois q ĩ
ipso est: qua rõne nunc dr̃: certe noui cogi-
tatões vestras: Sed tunc spũs hois igno- C
ratur ab altero: cum verbis vel operib⁹ nõ
demonstratur. Nam cũ scriptum sit. Ex fru Mat. 7
ctib⁹ eorum cognoscetis eos: per hoc quod
foris agitur: qcqd intus latet aperit. Un-
de recte quoqꝫ per Salomonem dr̃: Quo- Prou. 17
modo in aqs resplendent vultus ꝓspicien-
tium: sic corda hoium manifesta sunt pru-
dentibus: Proinde beatus Job cum amĩ
corum colloquentium cogitatões nosse se
diceret adiunxit: Et sententias contra me
iniquas vt ex patenti re ostẽderet: quia hoc
qđ ĩ eis latebat inuenisset Unde ipsas quo
qꝫ eorꝫ iniquas sñias adiũgit dicens: ¶ Di
citis enim: Ubi ẽ domus pricipis, ⁊ vbi ta-
bernacula impiorum.) Infirmi qqꝫ q ĩ hoc
mundo florere appetũt: ⁊ sicut magna ma-
la: sic flagella pertimescũt: ĩ eis quos flagel-
latos aspiciunt culpas ex pena metiuntur.
Quos.n. percussos cernũt: deo displicuisse
suspicantur. Unde amici beati Job quem
percussum viderũt impium crediderũt. vide
licet estimantes: q2 si impius nõ fuisset: ei⁹ ta-
bernacula permanerẽt. Sed ista nõ cogitat
nisi q adhuc infirmitatis tedio laborat: qui ĩ
in presentis seculi delectatione gressuꝫ co-
gitatõis figit: q transire ad eternã patriam
perfectis desiderijs nescit. Unde bñ subiũ-
gitur. ¶ Interrogate quẽlibet de viatorib⁹
⁊ hec eadem illum intelligere cognoscetis:
q2 in diem perditõis seruatur malus et ad
diem furoris ducitur. Ca. 27.

Epe etenim diu diuina pa
tientia tolerat: quos iã ad
supplicia prescita condem D
nat: permittit florere: quos
adhuc cernit deteriora ꝑ-
petrare. Quia enim videt
ad quam dãnationis foueam tendãt: hoc
eis pro nihilo eẽ existimant: quod hic per-
uersi relinquenda multiplicant: sed quisqs
presentis vite gloriam diligit: magnã eẽ fe-

felicitatē deputat: hic ſm̄ votū florere: quā-
uis cogatur poſtmodū̄ ſupplicia eterna to-
lerare. Solus ergo ille cōſpicit nihil eſſe q̄
iniquus floret: qui iam greſſum cordis ab
amore preſentis ſeculi amouit. Unde recte
cum de ſequenti damnatione impij diceret
premittitur. Interrogate quēlibet de viato
ribus ⁊ hec eadem illum intelligere cogno-
ſcetis. Uiator quippe dicitur: qui p̄ſentē vi-
tam viam ſibi eſſe ⁊ non patriam attendit:
qui in dilectione pretereuntis ſeculi cor fige
re deſpicit: qui non remanere in tranſeunti
B bus: ſed ad eterna puenire cōcupiſcit. Qui
enim in hac vita viator eſſe nō appetit: hu-
ius vite proſpera minime contemnit ⁊ ea q̄
ipſe deſiderat eum abūdare alijs viderit mi
ratur. Unde dauid pph̄eta: quoniā a dile
ctione preſentis ſeculi iam corde trāſierat:
Ps. 36. iniqui gloriam deſcribens dicebat. Uidi im
pium ſuperexaltatum ⁊ eleuatum ſicut ce-
dros libani. Sed quia cor huic mūdo non
ſubdidit: hunc iure deſperit dicens. Tranſi
ui ⁊ ecce non erat. Eſſet quippe aliquid in
eius eſtimatione impius: ſi ipſe ab hoc ſecu
lo per intentionem minime tranſiſſet. Sz is
qui non tranſeunti magnū aliquid eſſe trā
ſeunti animo quā nil eſſet apparuit: qz dū
eterna retributio cogitatur preſens gloria
quā ſit nulla cognoſcitur. Hinc moyſes cū
ſuperne contemplationis gloriam quereret
Exo. 3. D dixit. Tranſiens videbo viſionem. Niſi eniz
greſſū cordis a ſeculi amore remouiſſet: ne
quaq̄ intelligere ſuperna potuiſſet. Hinc
Hieremias luctum cordis ſui cōſiderare de
Hiere. 1 poſcens ait. O vos omnes qui trāſitis per
viam: attendite ⁊ videte ſi eſt dolor ſicut do
lor meus. Qui enim p̄ſentem vitam nō q̄ſi
viam tranſeunt: ſed ipſi quaſi patriam at-
tendunt: luctum cordis electorū conſidera-
re neſciunt. Illos ergo vt dolorem ſuū cōſi
derent exquirit: quos in hoc mundo cōtin-
git animū non fixiſſe. Hinc per Salomonē
Prou. 31. dicitur. Aperi os tuum muto: ⁊ cauſa oīuz
filiorū qui pertranſeunt. Muti enim dicū-
tur qui predicatorū verbis cōtradicēdo mi
nime reſiſtunt: qui etiā̄ pertranſeūtes ſunt
quia intentionem mentis in amore vite pre
C ſentis figere dedignantur. Igitur quia ma
lus ad diem perditionis ſeruatur: vt ad diē
furoris ducitur: hoc non niſi qui ē viator in
telligit: quoniam qui cor in preſentibus figit

que iniquo ſeruantur ſupplicia nō depre-
hendit. De quo adhuc ſubditur. ¶ Quis
arguit coram eo viam eius ⁊ que fecit: quis
reddet illi? ¶ Sepe malus indignationē cō-
ditoris ſui quam in eternū paſſurus eſt: et
in hac quoq̄ vita poſitus experitur: dū pro
ſperitatem quā amat amittit ⁊ aduerſitatē
quā formidat inuenit. Et quāuis increpari
de ſuis prauitatibus a iuſtorū lingua etiā
in proſperis valeat: ſcimus tamen q̄ cum
facta ſua peruerſum quēq̄ deijciunt iuſtorū
increpatio conualeſcat. Qua autem rōne
nunc dicitur: quis arguit corā eo viā eius
dum etiam iuſtis tacentibus hoc quoq̄ no
tum ſit: quia totiēs hic iniqui via arguitur
quotiens eius proſperitas interueniēte ad
uerſitate turbatur. Ca. 28.

Ed beatus Iob, dum de
omni malorum corpore lo
queretur: ſubito ad oīum B
iniquorum caput v̄ba cō-
uertit. Uidit enim q̄ i fine
mundi ſathan hominē in-
grediens quem ſacra ſcriptura antichriſtū
appellat: tanta elatione extollitur: tāta vir
tute principatur: tantis ſignis ⁊ pdigijs in
ſanctitatis oſtenſione eleuatur: vt argui ab
homine eius facta non audeant: quia cum
poteſtate terroris adiunguntur etiā ſigna
oſtenſe ſanctitatis: ⁊ ait. Quis arguet corā
eo viam eius? Quis videlicet hominum il-
lum increpare audeat: cuius viſum ferre p-
timeſcit? Sed tamen eius viam non ſolum
Helyas ⁊ Enoch qui in eius exprobratione
ad medium reducuntur: ſed etiam oēs ele-
cti arguunt dum contemnunt: dum virtute
mentis eius malicie reſiſtunt. Sed qz hoc
ex diuina gratia ⁊ non ſuis viribus faciunt
recte nunc dicitur. Quis arguet coram eo
viam eius? Quis etenim niſi deus: cuius B
adiutorio electi vt reſiſtere valeant fulciun
tur. Aliquando enim in ſcriptura ſacra: cū
interrogando quis ponitur: omnipotens ре
ſignatur. Unde ſcriptum eſt. Quis ſuſcita-
bit eum? De quo per paulum dicitur. Quē Gal. 1
deus ſuſcitauit a mortuis. In eo ergo q̄
ſancti viri eius iniquitati contradicunt: nō
ipſi ſunt qui viam eius arguunt ſed ille eſt
ex cuius gratia confortantur. Et quia p̄ſen
tia eius qua in homine venturus eſt. multo
atrocior in perſecutione erit: q̄ nunc cū mi-

nime cernitur: quia specialiter adhuc illo
vase suo ꝓprio non gestatur: bene dictū est
coram eo. Multi enim nunc vias antichri
sti vindicantes corripiunt: sed hoc quasi in
eius absentia faciunt: dum illum arguunt
quem adhuc specialiter non intuentur. Cū
vero in illo dānato homine venerit: quisq̄
eius p̄sentie resistit: coram eo viam eius ar-
guit: cuius vires ꝛ conspicit ꝛ contemnit.
Uel certe viam eius arguere est: p̄speritatē
cursus eius eterno supplicio interueniente
turbare. Quod quia solus dn̄s ꝓpria ꝑtu
2. thes. 2. te facturus est: de quo scriptum est. Quem
dn̄s Jesus interficiet spiritu oris sui: ꝛ de-
struet illustratione aduentus sui: recte dici
tur. Quis arguet coram eo viam eius. Un̄
ꝛ seq̄tur. (Et que fecit: quis reddet illi.)
Quis nimirum: nisi dn̄s? Qui solus illi per
dito homini que fecit reddet: dum potesta-
tem eius iam validam per aduentum suum
eterna damnatione cōtriuerit. Sed elatus
iste princeps malorum in hac vita quādiu
est positus: quid agat audiamus. Seq̄tur.
Capitulum. 29.
Ipse ad sepulchra ducetur:
ꝛ in congerie mortuorū vigi
labit. Q: sepulchra mortu-
os tegunt: quid aliud per se
pulchra q̄ reproborū corpo
A ra signant: in quibus extin-
cte a vita beatitudinis anime velut i sepul
chris latent? Iniquus ergo iste ad sepul-
chra ducetur: q: in prauorum cordibus re-
cipietur: q̄m soli eum illi suscipiunt: in q̄bus
mortue a deo anime reperiuntur. De quo
recte etiam dū eius supplicia describunt: p
Eze. 32. ꝓphetam dicitur. In circuitu illius sepul-
chra eius: omnes interfecti: ꝛ qui ceciderūt
gladio. Illi quippe in inferno iuxta ipsum
sunt: in quibus isdem malignꝰ spiritus mor
tuus iacet: qui iniquitatis eius gladio per-
cussi ceciderunt. Unde scriptum est. Qui li-
Ps. 143. berasti Dauid seruum tuū de gladio mali
gno: recte autem dicitur. Et in cōgerie mor-
tuorum vigilabit: q: nunc in cōgregatione
peccantium astutie sue insidias exercet. Pro
eo autem quia in mūdo raritas bonorū est
ꝛ multitudo malorum recte mortuorū con-
geries nominatur: vt ipsa iniquorum multi
tudo signetur. Lata enim via est que ducit
ad perditionem ꝛ multi sunt qui ingrediū-
tur per eam. Sathane itaq̄ in cōgerie mor
tuorum vigilare est in reproborum cordibꝰ
malicie sue astucias exercere. De quo ad-
huc subdit. (Dulcis fuit glareis cocyti.)
Greca lingua cocytus luctus dicit: qui ta-
men luctus feminarum vel quorūlibet īfir-
mantium solet intelligi. Sapientes ꝑo hu-
ius seculi a luce veritatis exclusi: quasi vm-
bras quasdam de veritatis inquisitione te-
nere conati sunt. Unde cocyton fluuiū cur B
rere apud inferos putauerunt: videlꝫ desi-
gnantes quod hi qui digna doloribus ope-
ra faciunt in infernum ad luctuꝫ decurrūt.
Sed nos despiciamus vmbram carnalis sa
pientie: qui iam de veritate lucem tenemꝰ:
ꝛ cognoscamus voce beati viri cocyton lu-
ctum infirmantium dici. Scriptum quippe
est. Uiriliter agite. ꝛ confortetur cor vestrū. Ps. 30.
Qui enim in deo confortari rēnuunt: ad lu
ctum per anime infirmitatem tēdūt. Gla-
reas vero lapillos fluminum appellare con
sueuimus quos aqua defluēs trahit. Quid
ergo p glareas cocyti: nisi reprobi designā-
tur: qui suis voluptatibus dediti quasi sem
per a flumine ad ima detrahunt? Qui enī
contra voluptates huius seculi stare forti-
ter nolūt glaree cocyti fiunt: quia suis quo
tidie lapsibus ad luctum tendunt: vt in eter
num post lugeant: qui modo se in suis vo-
luptatibus delectabiliter relaxant. Et quia
antiquus hostis suum vas illum reprobum
hominem ingressus: dum dona peruersis tri-
buit: dum eos in hoc mundo honoribus ex-
tollit: dum eorum oculis prodigia ostendit:
dum fluxe mentes hunc in suis ꝓdigijs ad-
mirantur ꝛ sequuntur: bene de eo dicitur.
Dulcis fuit glareis cocyti. Cum enim hūc
electi despiciunt eum mentis calce contem- C
nunt illi eum sequentes diligunt qui velut
ab aqua voluptatis ad perpetuum luctum
trahuntur: qui per terrenam concupiscētiā
more glaree quotidianis lapsibus ad ima
dilabuntur. Alijs nāq̄ gustum sue dulcedi
nis per superbiam: alijs per auariciā: alijs
per inuidiam: alijs per fallaciam: alijs per
luxuriam porrigit: ꝛ ad quanta viciorū ge-
nera pertrahit: quasi tot sue dulcedinis po
tus propinat. Nam cum aliquid superbuꝫ
in mente persuadet: sit dulce quod dicit: q:
videri prelatus ceteris homo peruersus ap
petit. Dum menti auariciam īfundere mo

litur fit dulce quod occulte loquitur: quia per abundantiam necessitas vitatur. Dum aliquid de inuidia suggesserit: fit dulce quod dicit: quia peruersa mens: dum alium ditiorem vius ditescere viderit: exultat se vt eo minor possit minime videri. Cum aliquid de fallacia persuadet: fit dulce quod suggerit: quia eo ipso quo fallit ceteros prudens videtur sibi. Cum luxuriam decepte menti loquitur: fit dulce quod suadet: quia in voluptate animum resoluit. Quot ergo vicia carnalium cordibus inserit: quasi tot potus sue eis dulcedinis porrigit. Qui tamen vt predixi eius dulcedinem non percipiunt: nisi qui presentibus voluptatibus dediti ad perpetuum luctum trahuntur. Bene ergo dicitur. Dulcis fuit glareis cocyti: quia amarus electis: et suauis est reprobis. Illos enim solummodo suis delectationibus pascit: quos quotidianis lapsibus ad gemitum impellit. Sequitur.

Capitulum. 30.

Et post se omnem hominem trahit et ante se innumerabiles. Hoc loco homo humana sapiens dicitur. Sed
A cum plus sint omnes quam innumerabiles: querendum est nobis cur ante se innumerabiles et post se omnes trahere dicatur: nisi quod antiquus hostis reprobum tunc hominem ingressus cunctos quos carnales inuenerit sub sue iugum ditionis rapit: Qui et nunc priusquam appareat innumerabiles quidem: non tamen omnes carnales trahit: quia quotidie a carnali opere ad vitam multi reuocantur: quia ad statum iusticie: alij per breuem: alij vero per longam penitentiam redeunt. Et nunc innumerabiles rapit: cum falsitatis sue stupenda hominibus signa non exhibet. Cum vero coram carnalium oculis miranda eis prodigia fecerit: post se tune non innumerabiles: sed omnes trahet: quia qui bonis presentibus delectantur potestati illius se absque retractione subijciuntur. Sed sicut prefati sumus: quia plus est omnem hominem quam innumerabiles trahere: cur prius dicitur: quia omnem hominem trahit: et post in augmento
B innumerabiles subijciuntur. Ratio namque expetit: vt prius quod minus est: et post in augmento quod maius est diceretur. Sed sciendum quia hoc loco plus fuit innumerabiles dixisse quam omnes. Post se enim omnem hominem trahit: quia in tribus annis et dimidio omnes quos in studijs vite carnalis inuenerit iugo sue damnationis astringit. Ante se vero innumerabiles traxit: quia per quinque milia et adhuc amplius annorum curricula: quamuis carnales omnes trahere minime potuit: multo tamen plures sunt in tam longo tempore hi quos ante se innumerabiles rapit: quam omnes quos in tam breui tempore rapiendos inuenerit. Bene ergo dicitur. Post se omnem hominem trahit et ante se innumerabiles: quia et tunc minus tollit cum omnes tulerit: et nunc amplius diripit: cum corda omnium non inuadit. Hec beatus Job quia contra iniquorum principem mire disseruit qui in hac vita extolli permittitur: sed in aduentu domini destruetur: de se patenter ostendit: quia flagella dominica non ex offensione susceperit: quoniam si iniquus quisque in hac vita permittitur prosperari: necesse est vt electus dei debeat sub flagelli freno retineri: ex qua re amicos arguit dicens. Quomodo igitur consolamini me frustra: cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati. Amici beati Job consolari non C
poterant in quo suis sermonibus veritati contraibant. Cumque hunc hypocritam vel impium dicerent: per hoc quod ipsi mentientes perpetrabant culpam: augebant procuIdubio penam iusti vulneribus afflicti. Nam sanctorum mentes quia veritatem diligunt: etiam culpa fallacie torquentur aliene. Quanto enim graue mendacij esse crimen aspiciunt: tanto hoc non solum in se sed etiam in alijs oderunt.

Sancti Gregorij Liber. 16. Ca. i.

Qui contra veritatis verba in allegatione deficiunt: sepe etiam nota replicant: ne tacendo victi videantur. Unde Eliphas beati Job sermonibus pressus ea dicit que nullus ignorat. Ait enim. Numquid deo comparari potest homo etiam cum perfecte fuerit scientie. In comparatione enim dei scientia nostra ignoran-
Job Ca. 22.

tia est. Ex dei nãq; participatione sapimus
non comparatione. Quid ergo mirum cū
illud quasi per doctrinam dicitur: qđ scire
potuit etiã si taceretur. Qui adhuc dei po
tentiam quasi defendēdo subiungit. Quid
ꝓdest deo si iustus fueris: aut quid ei con-
fers si immaculata fuerit via tua: In omni
quippe quod bene agimus nosmetipsos nō
autem dñm iuuamus. Unde ei per psalmi-
Ps.15. stam dicitur. Dixi dño deus meus es tu:
qm̄ bonorū meorū non eges. Ipse enim ve
re nobis dñs: quia ꝛ verꝫ deus est: qui bo-
no non indiget seruientis: sed bonitatē con
fert quã recipit: vt oblata bonitas nō ipsi
sed prius accipientibus: ꝛ post reddentibꝰ
B prosit. Nam etsi in iudicio dña veniēs di-
Mat.25. cit: quandiu fecistis vni de his fratribꝰ meis
minimis mihi fecistis: mira hoc pietate loq
tur ex suorum compassione membrorū. Et
ipse nos per hoc quod caput nostrū ē adiu
uat: qui per nostra bona opera in suis mem
bris adiuuatur. Adhuc adiungit Eliphaz
quod nullus ignorat dicens. ((Nunquid ti
mens arguet te: ꝛ veniet tecū ad iudiciū:))
Quis hoc vel desipiens vel insipiēs sentiat
quod dñs ex timore nos arguat: ꝛ ex metu
iudicium contra nos suum ꝓponat. Sed q
verba sua metiri nesciunt proculdubio ad
ociosa dicta dilabuntur. In quibꝰ si se mi-
nime reprehendunt: statim ad noxia ꝛ cōtu
meliosa verba prosiliunt. Unde Eliphaz q
C ociosa intulit: ad contumeliosa ꝓrimus ver
ba prorupit dicens. Et nō propter maliciā
tuam plurimam: ꝛ infinitas iniquitates tu-
as. Ecce a torpenti corde ad verba venit
ociosa: ab ociosis autem verbis per crimen
fallacie ad contumelias exarsit. Isti quip-
pe sunt casus culpe crescentis: vt lingua cū
non restringit: nequaꝗ̄ vbi ceciderit iaceat
sed semper ad deteriora descendat. Ea ꝓo
que subiuncta sunt: quia valde iuxta hysto
riam patent: exponenda ad litterã nō sunt.
Sed qꝛ amicos beati Job hereticorū spe-
ciem tenere diximus: ipsum vero significa-
tionem sancte ecclesie gerere: iam nunc Eli
phas verba quomodo hereticorū falsitati
congruant demonstremus. Nam sequitur.
((Abstulisti enim pignus fratrum tuorū si-
ne causa: ꝛ nudos spoliasti vestibꝰ.))Aquã
lasso non dedisti: ꝛ esurienti subtraxisti pa-
nem. In fortitudine brachij tui possidebas
terram: ꝛ potentissimus obtinebas eam.

Capitulum. 2.

N scriptura sacra pignoris
appellatione aliquãdo do-
na spiritus sancti: aliquan
do vero signatur confessio A
peccati. Pignus nãq; acci
pitur donum spiritus san-
cti: sicut per paulum dicitur. Qui dedit no-
bis pignus spiritum. Ad hoc enim pignus 2.Cor.5.
accipimus vt de ꝓmissiōe que nobis fit cer
titudinem teneamus. Donum ergo sancti
spiritus pignus dicitur: quia per hoc nostra
anima ad interioris spei certitudinē robo
ratur. Rursum pignoris nomīe peccati con
fessio solet intelligi: sicut in lege scriptū est.
Cum debet tibi quippiam frater tuus ꝛ ab
stuleris pignus ab eo: ante solis occasū pi Exo.22.
gnus restitue. Frater etenim noster debitor
nobis efficitur: cum quilibet proximꝰ ī nos
aliquid deliquisse mōstratur. Peccata quip-
pe debita vocamus. Unde peccatori seruo
dicitur. Omne debitum dimisi tibi. Et in Mat.18.
dñica oratione quotidie precamur. Dimit
te nobis debita nostra: sicut ꝛ nos dimitti-
mus debitoribus nostris. A debitore autē
nostro pignus accipimus: quando ab eo q Mat.6.
in nobis peccasse cognoscitur peccati eius B
iam confessionem tenemus: per quam rela
xare peccatum qđ in nobis perpetratū est
postulamus. Qui enim peccatum qđ cōmi
sit fatetur: ꝛ veniam petit: iam quasi pro de
bito pignus dedit. Quod nimirum pignus
ante solis occasum reddere iubemur: quia
priusq̄ in nobis per dolorem cordis sol iu-
sticie occidat: debemus ei confessionem ve
nie reddere: a quo confessionem accipimꝰ
culpe: vt qui se deliquisse in nos meminit: a
nobis mox relaxatā sentiat quod deliquit.
Quia ergo sancta ecclesia quoslibet ab he-
reticis ad veritatem fidei reuertentes reci-
pit prius vt confiteri erroris sui culpam de
beant persuadet: quasi sub hereticorū spe
cie per Eliphaz dicitur. Abstulisti enim pi C
gnus fratrum tuorum sine causa. idest ab
his qui a nobis ad te veniunt inutiliter cō-
fessionem erroris exegisti. Sin vero vt pre-
diximus pignus sancti spūs dona sentimꝰ:
heretici sanctam ecclesiam fratrum suorum
pignus dicunt abstulisse: qꝛ eos qui ad illã
veniunt dona spiritualia suspicantur amit-

tere. Unde ꝛ sequitur. ((Et nudos spoliasti vestibus)) Eos quos heretici peruersa predicationibus trahunt: precepta doctrine sue quasi quedā vestimenta habere existimant ꝛ tādiu illos vestitos putāt: q̄diu hec: que ipsi predicauerunt ab illis seruari confiderant: ex qbus cum qdam ad sanctaȝ ecclesiam redeūt: eos pristina doctrine vestimenta perdidisse suspicantur. Ca. 3.

A Sed cum nudus expoliari nequeat querendū nobis est: quō prius nudi ꝛ post spoliari memorant. Sed sciendum q2 omnis q corꝛdis puritate perfruit: eo ipso quo duplicitatis i se tegumentū nō habet, nudus est. Et sunt nō nulli apud hereticos q cordis qdem puritatem habent: sed tamē doctrine eoꝝ dogmata peruersa suscipiunt. Hi nimiruȝ ꝛ ex sua puritate nudi sunt: ꝛ quasi ex eoꝝ predicatione vestiūtur. Et q2 tales qꝫ facile ad sā ctam ecclesiam redeunt eo quod duplicitatis malicia nō vtuntur: eos heretici nudos fatentur: quos ab eis dicunt vestibus expoliatos q2 simplices quosqꝫ pigros atqꝫ hebetes putant: quos praua sua dogmata pdidisse considerant. Seqtur. ((Aquaȝ lasso nō dedisti: ꝛ esurienti subtraxisti panē.)) Heretici quo veritatis soliditatem nō tenent:

B eo nōnunqꝫ student vt loquaciores appareant: ꝛ contra catholicorum fidem quasi de doctrine scientia glorientur. Cūctas quos aspiciunt prauis ad se trahere sermonibus querunt: ꝛ vnde sibi alios ad interitū sociant: inde se agere aliqd viuaciter putant. Eos vero lassos dicimus: q sub huius seculi onere laborioso fatigantur. Unde ꝛ p semetipsaȝ veritas dicit: Uenite ad me oēs q laboratis ꝛ onerati estis: ꝛ ego vos reficiā. Heretici igitur q2 sua dogmata p̄dicare nō cessant: sanctam ecclesiam quasi de imperitia irrident dicentes: Aquam lasso non dedisti: ꝛ esurienti panē subtraxisti. Se enim aquam lasso dare existimant: cū qbusdam sub terreno fasce laborantibus sui poculuȝ erroris prebent. Et panem se esurientibus non subtraxisse suspicantur: q2 etiam de inuisibilibus atqꝫ incomprehensibilibus requisiti eis superba audacia respondent. Et tūc e doctos pre omnibꝰ credunt: cuȝ loq de incognitis infelicius presumunt. Sācta vero C ecclesia dum quēpiam videt esurire: quod ei non psit accipere: aut si iam sunt sibi cognita modeste supprimit: aut si adhuc videtur incognita humiliter fatetur: eosqꝫ ad ordinate humilitatis sensum reuocat: cuȝ per Ro. 12. suum illis predicatorem dicat: Non plus sa Ro. 11. pere q̄ȝ oportet sapere: sed sapere ad sobrie Eccl. 3. tatem. Et rursum: Noli altum sapere sed time. Atqꝫ iterū: Altiora te ne quesieris: ꝛ for Prou. 25 tiora te ne scrutatus fueris. Et rursuȝ. Mel inuenisti comede quod sufficit tibi: ne forte saciatus euomas illud. Mel quippe inuenire est: sancti itellectus dulcedinem degustare. Quod tunc sufficienter comeditur: quādo nostra intelligentia iuxta mensuram sensus sub moderamine tenetur. Nam saciatꝰ mel euomit: q plus appetens penetrare q̄ȝ capit: ꝛ illud perdit vnde potuit nutriri. Quia sancta ecclesia ab infirmis mentibꝰ phibet alta perscrutari: beato Job dicit: Esurienti subtraxisti panem.

Capitulum. 4.

Et quia eius quoqꝫ magnitudini heretici inuident quē i fide vera populos vniuersaliter tenet: cū terrene psperitatis tempus inueniunt: contra eam in supbis vocibus excedunt: ꝛ exprobrantes aperiūt q̄ȝtum prius eius potentie latenter inuide- D bant. Naȝ seqtur. ((In fortitudine brachij tui possidebas terram: ꝛ potentissimus obtinebas eam.)) Ac si patenter dicat. Quod in predicatione tua terraȝ vniuersaliter occupasti: potentia fortitudinis: nō ratio veritatis fuit. Qui. n. christianos pricipes predicationem eius tenere conspiciunt: hoc qd ei a populis adesse creditur: nō virtute rectitudinis sȝ cām secularis potentie esse suspicantur. Seqtur. ((Uiduas dimisisti vacuas: ꝛ lacertos pupilloꝝ cōminuisti. Plebes que hereticis predicantibus sunt subiecte: ex carnali intelligentia errorum eorū semina peruersa concipiunt: eisqꝫ in sua damnatione sociantur. Sed cum sancta ecclesia E ipsos erroneos predicatores vel ratione victos ad se suscipit: vel studio peruersitatis obduratos sub discipline sue vincula restringit: destituti heretici cuȝ remanere apud se plebes sine predicatoribus vident: qd ali-

ud a sancta ecclesia q̄ꝫ viduas vacuās re
lictas dolet. Et q2 subtractis hereticorum
magistris coꝝ discipulos in suo opere īfir
mari suspicantur: quasi lacertos pupillorū
cōminutos ab ecclesia eē conquerūtur. Uel
certe q2 sancta ecclesia dum quosdam ab
hereticis venientes suscipit: liquet nimirū
quod pristino eorū errori contradicit. Nā
sunt nōnulli qui ita virginitati carnis stu
dent: vt nuptias dānent: et sunt nonnulli q
ita abstinētiā laudant: vt sumentes alimē
I.Thi.4. ta necessaria detestētur. De q̄bus p Pau
lum dr: Prohibentium nubere: abstinere
a cibis: quos deus creauit ad percipiēdū
cum grārum actione fidelibus: q2 ergo eos
a carnali intentione sue superstitionis reuo
cat: heretici cum hos aspiciunt aliter viue
re q̄ꝫ docuerunt: lacertos coꝝ ab operatio
ne quā prius tenuerant cōminutos esse ab
B ecclesia detestantur. Unde et in hoc tempo
re discipline si qd ei aduersitatis euenerit:
hoc euenisse ex digna peccatorum retribu
tione suspicantur. Nam subditur. ¶ Pro
pterea circūdatus es laqueis: et conturbat
te formido subita.) Illā formido subita cō
turbat q cōsiderare negligit qd ex districtio
ne iudicis venientis imineat. Quia ergo fi
delem populum heretici culpis perfidie op
pressum credunt: circūdatum laqueis accu
sant. Et q2 existimant q futura non preui
deant: i percussione sua hunc subita formi
dine conturbatū putant. Qui adhuc insul
tantes adiungūt. Et putabas te tenebras
nō visurum: et impetū aquarū inundantiū
non oppressum iri. Ac si aperte dicat: Secu
ritatem pacis in spe tibi pposueras: et iccir
co de presumptione tua quasi d luce gau
debas: nec te vnq̄ꝫ opprimi tribulationib9
existimasti. Sed ecce superuenientib9 ma
lis affligeris: an sint recta que tenes: ipse q̄
C te opprimūt tribulationū tenebre ostēdūt.
Quas videlꝫ tribulationes si eliphas aqs
inundantibus comparat: q2 dū alie super
alias irruunt: quasi aqs tumentibus vnde
vndas sequuntur. Seqtur. ¶ An cogitas q
deus excelsior celo sit: et super stellarū ver
tices sublimetur: et dicis. Quid enim nouit
deus: Et quasi per caliginem iudicat.)
Nubes latibulum eius: nec nostra conside
rat: et circa cardines celi perambulat.

S Unt pleriq̄ꝫ ita hebetes :
vt formidare nesciant: nisi A
q corporaliter vident. Un
de fit: vt deū non metuant
quem videre nō possunt.
Heretici autem q2 esse se sa
pientes arbitrantur: verba contra catholi
cos irrisionis proferunt: atq̄ꝫ ab eis illū nō
timeri suspicantur quem videre corporali
ter nequeunt: vt quasi per corporem sensus
auctorē suū existiment. q2 celo excelsior ē:
et super stellarum vertices sublimatur: ex lō
ginquo videre nō posse: et q2 internos et ce
lestem sedem partes aeree intersunt: quasi
in nube latens per caliginem iudicet: et su
perioribus intentus minꝰ ima perpēdat:
et dum celi cardines ambiendo constringit
interiora nō videat. Sed qs de dō ista vel
desipiens suspicetur: Qui nimirum dū sit
semper omnipotens: sic intendit omnibus:
vt assit singulis: sic adest singulis vt simul
omnib9 nunq̄ꝫ desit. Nam etsi quosdā pec B
cantes deserit: eisdem tamen ipsa adest p
iudicium: qbus deesse cernitur per adiumē
tum. Sic itaq̄ꝫ exteriora circūdat: vt interio
ra impleat: sic interiora implet: vt exteriora
circūdet: sic summa regit: vt ima non dese
rat: sic imis presens est: vt a superiorib9 non
recedat: sic latet in sua specie vt tamen co
gnoscatur in operatione: sic cognoscitur in
suo opere: vt tamen comprehendi non vale
at a cognoscentis estimatione: sic adest: vt
videri nequeat: sic videri nō valet: vt tamē
eius presentiam ipsa sua iudicia testentur:
sic se nobis itelligendum prebet: vt tñ ipsū
nobis radium sui intellectus obnubilet: et
rursum sic caligine nos ignorantie repmit:
vt tamen menti nostre radijs sue claritatis
intermicet: quatenus et subleuata qppiam
videat: et reuerberata contremiscat: et quia
eum sicuti est videre non potest: aliquatenꝰ
videndo cognoscat. Sed hec heretici san C
ctā ecclesiam scire non estimant: quia stul
to iudicio solos se esse sapientes putāt. Et
quorum adhuc typo subiungitur. ¶ Nūqd
semitam seculorum custodire cupis: quam
calcauerunt viri iniqui.) Sicut semitā re
demptoris nostri humilitas ita semita secu
lorum superbia est. Seculorum itaq̄ꝫ semi
tam viri iniq calcant: q2 per huius vite de
sideria in elatione perambulabant. De q

bus adhuc iniquis subditur. ¶ Qui sublati
sunt ante tempus suum: et fluuius subuer-
tit fundamentum eorum.

Capitulum. 6.

Cum tempus vite a diuina
nobis prescientia sit procul
dubio prefixum: querendũ
A valde est: qua ratione nũc
dicat: quod iniq ex presenti
seculo ante tempus propel
lim subtrahantur? Omnipotens enim de⁹
etsi plerũqz mutat sententiã: consiliũ nunqz
Eo ergo tempore ex hac vita quisqz subtra
hitur: quo ex diuina potentia ante tempo-
ra prescitur. Sed sciendum quia creãs et or
dinans nos omnipotens deus iuxta singu
lorum merita disponit et terminũ: vt vel in
de malus ille breuiter viuat: ne multis be-
ne agentibus noceat: vel bonus iste diutius
in hac vitã subsistat: vt multis bonis operi
bus bonus existat: vel rursum malus longi
us differatur in vita: vt praua adhuc opa
augeat ex quorum tẽptatione purgati iusti
verius viuant: vel bonus citius subtraha-
tur: ne si hic diu vixerit eius inocentiã ma-
licia corrũpat. Sciendũ tamen qz benigni
B tas dei est: peccatoribus spaciũ penitentie
largiri. Sed qz accepta tpa nõ ad fructum
penitentie: ad vsum vero iniqtatis vertũt:
quod a diuina misericordia mereri poterãt
amittunt: qũuis oĩpotens deus illud tẽpus
vniuscuiusqz ad mortem presciat: quo eius
vita terminatur: nec alio in tempore quisqz
4.Re.20 mori potuit: nisi ipso quo moritur. Nam si
Ezechie anni additi ad vitam qndecim me
morantur: tempus qdem vite creuit ab illo
termino quo mori ipse merebatur. Naz di
uina eius dispositio tempus tunc presciuit:
quo hunc postmodum ex presenti vita sub
traxit. Cũ ergo ita sit: qd est quod dicitur:
qz iniq sublati sunt ante tempus suũ: nisi
qr oẽs q presentem vitam diligunt: longio-
ra sibi eiusdem vite spacia pmittunt. Sed
cum eos mors superueniens: a presenti vi-
ta subtrahit eorũ vite spacia que sibi lõgio
ra quasi in cogitatione tendere ɔsueuerãt
intercidit. De qbus recte dr̃: Et fluui⁹ sub-
uertit fundamentum eorũ. Iniq enim dum
corde trãsire ad eterna negligunt: et cũcta
presentia fugitiua esse nõ intuentur: mentẽ
in amore vite presentis figunt: et quasi lon
ge habitatõis i ea sibi fundamentum con-
struunt: qz i terrenis rebus per desideriũ so-
lidantur. Sic primus in terra chayn ciuita C
tem construxisse describitur: qz videlz pegri Gen.4
nus aperte mõstrat: qz ipse in terra funda
mentũ posuit: q a soliditate eterne patrie
alienus fuit. Peregrin⁹ a summus fundamẽ
tum in i[n]fimis posuit: q stationem cordis in
terrena delectatõe collocauit. Unde dr̃ ei⁹
stirpe Enoch q dedicatio iterpretatur pri-
mus nascitur: in electorum vero progenie
Enoch septimus fuisse memoratur: qz vide
licet reprobi in hac vita que ante est: semet
ipsos edificando dedicant: electi vero edifi
catõis sue dedicationem in fine temporũ. i.
in septimo expectãt. Uides nãqz plurimos
tpalia sola cogitare: honores querere: am-
biendis rebus inhiare: nil post hanc vitam
regrere. Quid itaqz isti nisi i prima se gene
ratione dedicant. Et vides electos nil pre
sentis glorie querere: libenter inopiam sust
nere: mala mundi equanimiter perpeti: vt
possint i fine coronari. Electis ergo Enoch D
i septima generatione nascitur: quia sui de
dicationem gaudij: in extreme retributõis
gloria regrant. Et qz quotidiano temporis
lapsu ipsa presentis vite mortalitas decur
rit: atqz dedicationem reproborum eosdem
reprobos subtrahendo destruit: recte d ini-
quis dr̃: Et fluuius subuertit fundamentũ
eorum. i. ipse cursus mutabilitatis statuz in
eis subruit peruerse ɔstructionis. Seqtur.
¶ Qui dicebant deo: recede a nobis.)) hec
etiam beatum Job dixisse qs ambigat: Sz
que in eius dictis exposuimus ppter legen
tis fastidium replicare deuitamus. Sequi
tur. ((Et quasi nihil possit facere oĩpotens
estimabant eũ.)) In his quoqz sermo et nõ
sententia immutatur. Nam quod per beatũ
Job dictuz est: qd ẽ oĩpotens: vt seruiam⁹
ei: hoc p eliphaz dr̃: et quasi nihil possit fa
cere oĩpotens estimabant eũ. Sequitur.

Capitulum. 7.

Cum ille impleret dom⁹ eorũ
bonis.)) Malorũ domos A
dñs bonis implet quia eti-
am igratis sua dona nõ de
negat: vt aut benignitatem
ɔditoris erubescãt: et ad bo
nitatẽ redeãt: aut redire oĩmodo ɔtẽnẽtes
inde illic grauius puniãtur: vñ hic et bonis

dei largioribus mala reddiderunt: vt durio ra eos nunc supplicia puniant: quorum hic maliciam nec dona vicerũt. Sequitur. ((Quorum sententia ꝓcul sit a me.)) Hoc etiã per beatum Job dictum est. Ait nãq₃ quorũ cõsilium longe sit a me: quãuis aliud sententia: aliud consilium possit intelligi. Sententia quippe in ore est: consiliũ in cogitatiõe. Dum ergo Eliphas longe se a malorũ sententia: beatus vero Job a consilio optauit constat nimirum q₂ iste malorũ verbis: ille vero etiam cogitatione desiderat esse dissimilis. Sequitur. ((Videbunt iusti ⁊ letabuntur: ⁊ innocens subsannabit eos.)) Iusti cũ
B hic iniustos errare cõspiciunt: de errore pereuntium letari non possunt. Si eniz gaudẽt erroribus: iusti non sunt. Rursum si per insultationem letantur: eo q₂ tales non sunt quales alios esse conspiciunt: omnino superbi sunt. Unde ⁊ phariseus iustificationem perdidit: q₂ publicani meritis gaudendo se
Luc.18. pretulit dicens. Gratias ago tibi: quia nõ sum sicut ceteri hominum: raptores: iniusti: adulteri: velut etiam hic publicanus. Rursũ si dicim9 quod perfecto gaudio exultare iusti possunt de morte prauorum: quale est in hoc mundo gaudium de vltione peccantiũ in quo adhuc incerta est vita iustorũ. Discernamus igitur tẽpora tremoris ⁊ exultationis. Vident etenim nunc iniustos iusti: et de eorum nequicia tabescũt. Cũq₃ eos etiã perire conspiciunt: de sua quoq₃ vita suspecti fiunt. Quando ergo videbunt iusti iniquorum interitum ⁊ letabuntur nisi cum districto iudici perfecta iam securitate exultationis inheserint: cum in illo extremo exami ne illorum damnationẽ conspicient: ⁊ de se
C iam qđ metuant non habebunt: Nũc itaq₃ reprobos aspiciunt ⁊ gemunt: tunc aspiciẽt ⁊ subsannabunt: quia eos exultando cõspiciunt: quos modo nec sine gemitu iniqua ꝑpetrantes nec sine metu vident pro iniquitate morientes. Unde per hoc qđ subditur: q₂ de damnatione eorum vltima dicatur: ostẽditur: nam protinus subinfertur. Nõne succisa est erectio eorum: ⁊ reliquias eorũ deuorabit ignis. Hic nãq₃ iniqui erecti sunt: quia in prauis actionibus extolluntur: quia ⁊ peruerse agunt: ⁊ tamẽ pro peruersis actibus minime feriuntur. Peccant ⁊ florent: peccata augẽt: ⁊ terrena bona multiplicãt.

Sed eorum erectio tunc succiditur: cũ vel a presenti vita ad interitum vel a cõspectu eterni iudicis ad eternum gehenne incẽdiũ pertrahuntur. Qui ⁊ si hic mortuam suam carnem relinquunt: ipsam quoq₃ in resurrectione recipiunt: vt cum carne ardeant in qua peccauerunt. Sicut enim eorũ culpa in mente fuit ⁊ corpore: ita eorum pena i anima erit pariter ⁊ carne. Quia ergo nec hoc eis erit a tormento liberum quod hic mortuũ relinquunt: recte nunc dicitur reliquias eorũ deuorabit ignis. Sequitur. Ca. 8.

Acquiesce igitur ei ⁊ habeto pacem ⁊ ꝑ hec habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem: ⁊ pone sermones eius in corde tuo.)) A
Culpa superbie est docere meliorem. Quã sepe heretici ꝑpetrant q de his que praue sentiunt: quasi docere catholicos presumunt. Tunc enim eos putãt deo acquiescere: si illos contigerit eorũ peruersitatibus consentire: ⁊ acquiescentibus pacẽ ꝓmittunt: q₂ contra eos qui sibi consentiũt iam iurgari desistunt. Fructus autem optimos sibi consentientibus pollicẽtur: q₂ eos solos bona opera agere existimãt: quos ad sua dogmata se trahere exultant. Quib9 et hoc congruit quod adiũgit. Suscipe ex ore illius legem. Quia ea que ipsi sentiunt ex ore dei ꝓcedere suspicantur. Et pone sermones eius in corde tuo. Ac si astruat dicens. ((Quos nũc vsq₃ in ore: ⁊ non in corde tenuisti.)) Qui eniz eorum peruersa dogmata respuit: non eum verba dei in sensu: sed i
ostensione habuisse criminatur. Unde quasi sub quadam specie dulcedinis infundũt B
virus pestifere ꝑsuasionis: vt verba dei que ecclesiam in corde suo ponere ammoneant: que si vnq₃ a corde illius recessissent ab illis talia nullatenus audirent. Sequitur. ((Si reuersus fueris ad omnipotentem edificaberis: ⁊ longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo.)) Fidelẽ populum heretici a deo discessisse existimant: quia cum suis ꝑdicationibus resistentem vident. Quem cũ malis ꝑsentibus afflictum cõspiciunt: quasi ꝑ ammonitionez ad conditoris gratiam trahere conantur dicentes. Si reuersus fueris ad omnipotentem edificaberis. Ac si aperte dicant. Quia nostris dogmatibus resistendo a dño

recessisti: iccirco a iusticie edificatiõe destru
ctus es. Tabernaculum vero aliqñ accipi-
mus habitaculum corporis: aliqñ pro habi-
taculũ cordis. Nã sicut aĩa habitamus in
corpore ita per cogitationes habitamus in
mente. Iniquitas ergo in tabernaculo mẽ-
tis est peruersa intentio in studio cogitatio-
nis. Iniquitas autem in tabernaculo cor-
poris:per expletionez operis actio carnalis.
Eliphas itaq; q2 amicus beati viri extitit:
quedam vera sentiens et tamen in his i qui
bus a rectitudine deuiat hereticorum spẽm
tenens:beatum Job ex virtutibus flagella-
tum nesciens: errasse credidit quem percus-
sum vidit: cui; si reuersus ad oĩpotentez fue
rit pollicetur dicens. Longe facies iniquita
tem a tabernaculo tuo: ac si patẽter dicat.
Quisquis ad deũ post errata reuertitur: in
cogitatiõe simul et in ope mundat. Seqtur.

Capitulum. 9.

Dabit pro terra silicem: et p
silice torrentes aureos.)
A Quid per terram nisi infir-
mitas actionis: quid p du-
riciam silicis: nisi fortitudo
signatur? Quid p torrentes
aureos:nisi doctrinam intime claritatis ac-
cipimus? Oĩpotens aũt deus ad se conuer
sis pro terra dat silicem: q2 pro ĩfirmis actio
ne fortitudinem tribuit robusti operis. Dat
etiam pro silice torrentes aureos:q2 pro ro-
busto opere doctrinaz multiplicat clare pre
dicationis:vt peccator quisq; cõuersus et ex
infirmo fortis existere valeat: et in sua forti-
tudine vsq; ad pferenda verba intime cla-
ritatis exurgat: quatenus ĩ eo et infirmitas
actionis ĩ qua velut terra soluitur:bene vi-
uendi fortitudine solidetur. Et rursus cum
sensus ex vita trahitur: ex ipsa fortitudine
torrentes aurei defluant:q2 in ore bñ viuen
tium doctrine claritatis inundat. Seqtur.
(Eritq; oĩpotens contra hostes tuos: et ar-
B gentum coaceruabitur tibi.) Quos magis
alios hostes patimur: q̃ malignos spiritus
qui in nostris nos cogitationibus obsidẽt:
vt ciuitatem valeant nostre mentis irrũpe-
re: eãq; sub sui iugo dominij captã tenere.
Ps.11. Argenti enim noĩe sacra eloquia designari
testatur psalmista qui ait. Eloquia dñi elo-
quia casta argentum igne examinatum. Et
sepe cum eloquijs sacris intendimus: mali-
gnorum spirituũ insidias grauius toleram9
q2 menti nostre terrenarũ cogitationũ pul-
uerem aspergunt: vt intẽtionis nostre ocu-
los a luce intime visionis obscurent: qd ni-
mirũ psalmista ptulerat cũ dicebat. Decli
nate a me maligni et scrutabor mãdata dei Ps.118.
mei: videlicet patenter insinuãs: q2 manda-
ta dei pscrutari non poterat: cũ malignorũ
spirituum insidias in mente tolerabat. Qd
etiam in Isaac ope sub allophilorũ prauita
te cognoscimus designari qui puteos quos Gen.26.
Isaac foderat terre cõgerie replebat. Hos C
enim nos nimirũ puteos fodimus:cũ in scri
ptura sacre abditis sensibus alta penetra-
mus. Qd tamen occulte replent allophili:
quando nobis ad alta tendentibus immũ-
di spiritus terrenas cogitationes ingerunt:
et quasi inuentam diuine scientie aquã tol-
lunt. Sed quia nemo hos hostes sua virtu
te superat:p Eliphã dicitur. Eritq; oĩpotens
contra hostes tuos: et argentum coaceruа-
bitur tibi. Ac si apte diceretur. Dum mali-
gnos spũs dñs sua a te virtute repulerit di-
uini intus eloquij talentũ lucidũ excrescit.
Sequitur. Ca. 10.

Tunc super omnipotentem
delitijs afflues.) Sup oĩ-
potentem delitijs affluere ẽ A
in amore illius scripture sa
cre epistolis sociari. In cu-
ius nimirum verbis tot de
litias inuenimus quot ad pfectum nostruz
intelligentie aduersitates accipimus: vt mõ
nuda nos pascat hystoria: modo sub textu
littere velata medullitus nos reficiat mora
lis allegoria: modo ad altiora suspẽdat cõ-
templatio in psentis vite tenebris: iam de
lumine eternitatis intermicans. Et sciendũ
q quisquis delitijs affluit in quadam sui re
missione soluitur: atq; a laboris studio q̃si
ex lassitudine relaxatur: q2 nimirũ aĩa cum
internis delitijs abundare ceperit: terrenis
operibus incubare minime cõsentit: s3 amo-
re cõditoris capta: et sua captiuitate iam li
bera: ad contemplandã eius spẽm deficien
do suspirat: et quasi lassescendo cõualescit:
q2 dum sordida onera portare iã non valet:
ad illũ p quietẽ pperat quẽ intus amat. Hic
etiã in admiratione sponse scriptũ ẽ. Que
est ista que ascendit de deserto delitijs af- B
fluens. Q2 nimirũ sancta ecclesia nisi pborũ Can.8.

dei delitijs afflueret: de deserto vite p̄sentis
ascendere ad supiora non posset. Delitijs
ergo affluit ⁊ ascendit: q2 dum misticis itel-
ligentijs pascit̄: ad superna quotidie cōtem
Ps̄.13 b. planda subleuatur. Hinc etiam psalmista
ait. Et nox illuminatio meā in delitijs meis
q2 dum per intellectū misticū studiosa mens
reficitur: iam in ea vite p̄sentis obscuritas
fulgore diei subsequentis illuminat̄: vt etiā
in huius corruptionis caligine in intellectū
illius mens futuri luminis erūpat: ⁊ verboꝝ
delitijs pasta p̄gustādo discat: qd̄ de pabu
lo veritatis esuriatur. Sequitur. ⸿ Et eleua
bis ad deum faciē tuā. ⸾ Ad deum faciē le
uare est: cor ad sublimia inuestigāda attol-
lere. Nā sicut per corporis faciē homini: ita
C per interiorē imaginē deo noti atq3 cōspica
bilea sumus. Cū vero reatu culpe deprimi-
mur: ad deū leuare cordis nostri faciē vere
mur. Dum enim nulla bonorū operū confi
dentia vulcimur: intueri summis mens tre-
pidat q2 ipsa se conscientia accusat. Cū vero
iam penitentie lamentis culpa diluitur: et
sic p̄petrata plangūtur: vt plangenda mi-
nime perpetrentur magna menti fiducia na
scitur: ⁊ ad cōspicienda superne retributio-
nis gaudia cordis nostri facies leuat̄. Sed
hec Eliphas recte diceret: si infirmum mone
ret. Cum vero iustū virū ꝓpter flagella despi
cit: quid aliud q̄3 verba scientie nesciēs fun-
dit. Que nimirū dicta si ad hereticoꝝ typū
ducimus: ipsi falsis ꝓmissionibus ad deum
nos faciem leuare pollicētur. Ac si fideli po
pulo patenter dicant. Quousq3 p̄dicationē
nostram nō sequeris cor in infimis premis.
Quia vero Eliphas beatū Job ad deum re
uerti ammonuit: a quo videlz idē vir beatꝰ
nunq̄3 recessit: adhuc pollicendo subiungit.
Rogabis eum ⁊ exaudiet te. Rogant quip
pe dn̄m sed exaudire minime merentur: qui
Prouer.28 iubētia dn̄i p̄cepta contemnūt. Vn̄ scriptuz
est. Qui declinat aurē suā ne audiat legez:
oratio eius erit execrabilis. Quandiu ergo
Eliphas beatum Job nō exaudiri credidit
hunc nimiruz in suo opere errasse indicauit.
Unde ⁊ adhuc subdit. Ca. xi.

A T vota tua reddis. ⸾ Qui
vota vouit: sed hec pre infir
mitate soluere non valet: ei
ex peccati pena agitur: vt
volenti bonū posse subtra-
hatur. Cū vero in conspectu intimi iudicis
ea que obstitit culpa detergitur: fit ꝓtinus
vt votum possibilitas sequatur. Sequitur.
⸿ Decernis rem: ⁊ veniet tibi. ⸾ Hoc est pro
prium infirmantiū iudiciū solet: vt tāto quē
piam existiment iustū: quāto hunc adipisci
cōspiciunt omne qd̄ appetit: cū videlz noue
rimus nōnunq̄3 bona terrena iustis subtra-
hi: que largo munere tribuunt̄ iniustis: q2 ⁊
desperatis egris medici quicqd̄ poposcerit
dari p̄cipiūt: ⁊ eos quos reduci posse ad sa-
lutem p̄uident: que appetunt dari contradi
cunt. Sed si dicta hec Eliphas de donis spi
ritalibus intulit: sciendū q̄ res decernitur:
⁊ venit eum virtus que ex desiderio appeti-
tur: largiente deo etiā effectu prosperatur.
Unde ⁊ adhuc subditur. ⸿ Et in vijs tuis
splendebit lumen. ⸾ In vijs quippe lumen
splendere est: per mira opera virtutū signa
sue claritatis aspergere: vt quocūq3 p intē-
tionē pergunt ab intuentiū cordibus pecca
ti noctem excutiant: ⁊ exemplo sui opis i eis
iusticie lumen fundant. Sed quātalibet sit B
iusticia opis apud internū iudicē nulla est:
si hanc eleuat tumor mētis. Unde ⁊ subdi-
tur. ⸿ Qui enim humiliatus fuerit erit i glo
ria: ⁊ qui inclinauerit oculos suos ipse sal-
uabitur. ⸾ Que nimirum sententia a verita
tis ore non discrepat dicentis. Oīs qui se
exaltat humiliabit̄: ⁊ qui se humiliat exalta
bitur. Vn̄ ⁊ per Salomonē dr̄. Anteq̄3 con- Luc.14
teratur exaltat̄ cor hominis: ⁊ anteq̄3 glorie Prou.18
tur humiliabitur. Recte aūt dicitur. Qui in
clinauerit oculos suos: ipse saluabitur. Qz
quantū per membroꝝ ministeriū deprehen-
di pōt: prima supbie ostensio esse i oculis so
let. Hinc enim scriptū est. Et oculos supbo- Ps̄.17
rum humiliabis. Hinc de ipso supbientiuz
capite dicitur. Omne sublime videt. Hic de
illa que ei per infidelitatē adhesit: scriptum
est. Generatio cuius excelsi sunt oculi: ⁊ pal Prou.30
pebre eius in alta subrecte. Oculos ergo in
clinare est nullū respiciendo despicere: sed C
seniorē atq3 imparē cūctis quos aspicit esti
mare. Saluabitur itaq3 qui oculos inclinat
q2 qui falsum supbie verticem deserit veri-
tatis altitudinem ascēdit. Sequit̄. ⸿ Salua
bit̄ innocēs: saluabitur aūt a mūdicia ma-
nuū suaꝝ. ⸾ Que scilz snīa si de celestis re-
gni retributione ꝓmittit̄ veritate fulcit̄: q2
cū de deo scriptū sit. Qui reddet vnicuiq3 s3 Ro.2.

opa eius: illũ in extremo examĩe iusticia eter
ni iudicis saluat: quẽ hic eius pietas ab im
mundis opibus liberat. Sin vero ad hoc sal
uari quis hic mundicia manuũ suarũ cre
ditur: vt suis viribus innocẽs fiat: pculdu
bio errat: qz si supna gratia nocẽtẽ nõ pue
nit: nunq̃ pfecto inueniet quẽ remuneret i
nocentẽ. Unde veridica moysi voce dicit.
Nullus apud te per se innocẽs est. Super
Exo. 34. na ergo pietas prius agit in nobis aliqd si
ne nobis vt subsequente quoqz nostro libe
ro arbitrio bonũ qd iam appetimus agat
nobiscum: qd tñ p impensã gratiã extremo
in iudicio ita remunerat in nobis: ac si solis
pcessisset ex nobis. Ca. 12.

Quia enim diuina nos boni
tas vt inocẽtes faciat pue
A nit. Paulus ait. Gra autẽ
dei sum id qd sum. Et quia
1. Cor. 15 eandẽ gratiam nostrũ libe
rũ arbitrium sequitur adiun
git. Et gratia eius in me vacua nõ fuit: sed
abundantius illis oibus laboraui. Qui dum
Ubi. s. se de se nihil esse conspiceret ait. Non autẽ
ego. Et tñ qz se esse aliqd cũ gratia inuenit
adiunxit: sed gratia dei mecũ. Non enĩ di
ceret mecum: si enĩ pueniente gratia subse
quens liberũ arbitriũ nõ haberet. Ut ergo
se sine gratia nihil esse ostenderet ait. Non
ego: vt vero se cũ gratia opatum esse per li
berũ arbitrium demonstraret adiunxit: sed
gratia dei mecũ. Mundicia itaqz manuũ
suarũ innocẽs saluabitur: qz qui hic pueni
tur dono: vt innocens fiat: cũ ad iudiciũ du
citur: ex merito remuneratur. Que cuncta
Eliphas sicut pdictũ est: & si recte ptulit: cui
tñ pferret ignorauit: qz docere meliorẽ au
dere non debuit. Que tñ oia p typũ hereti
corũ pmissionibus congruunt: q cũ fideles
quosqz in psenti vita afflictos inueniũt: eos
ex culpa pfidie pcussos arbitrantur: eisqz si
sua dogmata sequãtur: salutẽ innocentie p
B bonorũ operũ mundiciã pmittunt. Sz mẽs
fidelium tanto eos altius despicit: quãto il
los innocentiã non videt habere quã polli
centur. Unde bene p Salomonẽ dicitur. Fru
stra iacitur rete ante oculos pennatorũ. Pẽ
Prouer. 1. nati quippe sunt bonorũ spiritus: qui dum
ad altiora p spem veritatis euolant: appos
ta prauorũ hominũ deceptionis retiacula
declinant. Sequitur.

Respõdens au
r tem Job dixit. Nunc quoqz Job.
in amaritudine est sermo me Ca. 23
us: & man⁹ plage mee aggra C
uata est sup gemitũ meũ.

More suo beatus Job planioribus verbis
inchoat: vt dicta sua alta mysterij psecutio
ne consumat. Mederi quippe dolor afflicti
ex amicorũ consolatione debuerat: sed quia
consolatio ad blandimenta fallacie erupit:
afflicti dolor inhorruit. Quia enĩ Eliphas
respondere conuerso meliora non timuit q̃si
ex noxio medicamine vulnus creuit. Unde re
cte dicitur. Nunc quoqz in amaritudine est
sermo meus: & manus plage mee aggraua
ta est super gemitũ meum: qz videlz inordi
nate consolationis intentio pcussionẽ quã
minuere debuit: multiplicauit. In qbus ni
mirum verbis per typũ sancte ecclesie etiã
fidelium dolor exprimitur: qui eo ampli⁹ ge
munt quo malos blandiri cõspiciunt: quia
Ro. 16. iuxta pauli vocem. Per dulces sermones: &
benedictiones seducunt corda innocẽtiũ.
Capitulum. 13.

Que etiã vba ad cõsideran
dã subtilius mentẽ fideliũ
A recte referunt: qui esse sine
amaritudine nesciunt: etiã
si in hoc mũdo psperari vi
deantur quib⁹ cũ & aduersi
tas euenit eũ quẽ inuenit ingeminat dolo
rẽ. Unde recte di. Nũc quoqz vt apte mõstret
qz electorũ mẽs sine amaritudĩe & i psperita
te nõ fuerit. Bñ aũt di. Et man⁹ plage mee
aggrauata ẽ sup gemitũ meũ. Man⁹ qppe
plage ẽ fortitudo pcussiõis. Primã nãqz p
cussionẽ suã electi cõsiderãt: qz a cõditoris
sui visiõe diuisi sunt: qz nequaqz illuminatio
nis intime claritate pfruunt: sz in psentis vi
te exilio q̃si in cecitatis loco religari gemũt.
Semp ergo habẽt i hac manu plage gemi
tũ suum: sed cũ adhuc etiã aduersa in hac
vita accedũt: man⁹ plage eorũ etiã sup ge
mitũ grauat. Erat enĩ plage gemit⁹ etiã cũ
psentis vite aduersa deessent: sed amaritu
do pme pcussionis etiã ex tẽptatiõe crescit
aduersitatis. Dicat ergo: & man⁹ plage mee
aggrauata ẽ sup gemitũ meũ: qz iustũ quẽ
qz i hac vita aduersitas nõ letũ ptulit: sz in
B eo dolorem vulneris multiplicauit. Fit tñ

miro oīpotentis dei moderamine: vt cū in hoc mundo mēs iusti aduersitatibꝰ plus laborat: auctoris sui contēplandā faciē amplius sitiat. Unde hic apte subiungitur. Quis mihi tribuat vt cognoscā et inueniam illum: et veniā vsq; ad solium eius. Electus quisq; nisi deum cognouisset: vtiq; non amaret. Sed aliud ē cognoscere per fidem: atq; aliud per spēm: aliud inuenire per credulitatem: aliud per contēplationem. Et qua re agitur. vt electi oēs eum quē fide cognouerunt: videre quoq; per spēm anhelent: cuiꝰ amore flagrātes estuant: qr eius dulcedinis suauitatem iam in ipsa sue fidei certitudine C degustant. Quod bene ille in gerasenoꝝ 2.Rē.8 regione sanatus a demonibus designat: q vult abire cū iesu: sed et a magistro salutis dr: Redi in domū tuam: et narra quāta tibi fecerit deus. Amanti.n. adhuc dilatio īponitur: vt ex dilati amoris desiderio meritum retributōis augeatur. Fit ergo nobis oīpotens deus dulcis in miraculis: et tamē in sua celsitudine manet occultus: vt et quedam mōstrando de se occulta nos inspiratione in suo amore succendat: et tamē abscondendo maiestatis sue gloriam: amoris sui vim per estū desiderij augeat. Nisi enim sanctꝰ vir videre hunc in sua maiestate quereret: nō vtiq; subinferret: et veniam vsq; ad solium eius. Capitulum. ii.

A Quid nāq; est soliū dei: nisi angelici spūs: q scriptura teste: troni vocati sunt: Qui ergo vsq; ad solium d' īvenire vult: qd aliud q̄ interesse angelicis spiritibus cōcupiscit: vt nulla iam defectiua temporum momenta sustineat: sed ad permanētē gloriam in contēplatione eternitatis exurgat. Que tamē verba etiam in hac vita positis iustis conueniunt. Nam cū contra votum suū atq; desiderium quodlibet agi conspiciunt: ad occulta dei iudicia recurrūt: vt in eis videant qr inordinate intus nō disponitur quod inordinatū foris currere videtur. Cum.n. presidentem angelicis spiritibꝰ creatorē oīum fidei oculis contemplantur: ad eius nimirū solium veniunt. Et qr ꝯsiderāt qm is q mire angelos regit iniuste homīes nō disponit: pfecto inueniūt causales rōnes q̄ iuste fint: dum ipse cause extrinsecus videāt iniuste: dūq; id humiliter faciūt: semetipsos sepe ī sua voluntate rephendūt: sua ī se nōnunq; vota diiudicāt dū meliora esse ea que disposuit conditor pēsant. Unde bene adhuc subditur. ((Ponā corā eo iudiciū: et os meū replebo increpationibꝰ.)) B Coram deo iudiciū ponere ē: intra secreta mētis p fidei ꝯtēplationē ad tremēdū examē maiestatis illius oculos nostre cōsiderationis aperire: qd peccator hō mereat attendere: et occultꝰ nūc et tacitus iudex q̄ terribilis post apparet, considerare. Ex quare agit vt ad cognitionē sui aīa subtilius reuocetur: et quo occultū iudicē magis terribilem videt eo de suis actibus formidolosis angustetur: ac nunc trepida: culpas suas lamentis insequitur: penitendo increpat: qualem fuisse se meminit. Unde nūc quoq; postq̄ dictum ē: ponam coram eo iudiciū: recte subiungit: Os meū replebo īcrepationibus. Qui.n. sibi in conspectu dei iudiciū ponit: os suū īcrepationibꝰ replet: qr dū subtile examē tremendi ꝯtra se iudicis contēplat: amare se pnie C inuectione psequitur. Sepe aūt dū culpas nostras pēsare negligimus: que earū rephensio in iudicio sequatur ignoramus: dum vero eas penitendo psequimur: qd nobis d' eis iudex in suo examine dicere possit inuenimꝰ. Unde adhuc apte subiungitur. ((Ut sciam verba que mihi respondeat: et itelligam qd loquatur mihi.)) Tunc.n. culpas plangimꝰ cū pensare cepimus. Sed tunc subtilius pensamus: cū soliciti plāgimus: atq; ex lamentis ī corde nostro plenius nascit. Quid est quod peccantibꝰ diuina districtio minat q̄ erunt illa reproboꝝ īproperia: q terror: q̄ implacabilis maiestatis animaduersio: Tanto enim tunc dominus reprobis iratus dicit: quanta eos pati ex equitate permiserit. Que nimirum verba animaduersionis illius: iusti dūmodo solicite metuunt: euadunt. Sed quis in illo examine inuenire iustus valeat: si fm sue fortitudinis maiestatem vitam hominum discutiat deus: Apte ergo subiungitur. Capitulum. iii.

Volo multa fortitudine cōtendat mecū nec magnitudinis A sue mole me pmat.)) Oēs eterni q̄libz iusti si ab oīpotente domino districte iudicatur: mo

le magnitudinis premitur. In quibus nimirū
verbis hoc quoq; intelligendū est: q sanctus
vir dū dei fortitudinē deuitat: qd eius ali
ud q̄ infirmitatem desiderat? Et scriptū ē:
1.Cor.1. Quod infirmū est dei: fortius est hominib⁹
Unde ꝛ protinus adiungit: Proponat eq
tatem contra me: ꝛ perueniat ad victoriaȝ
iudiciuȝ meū. Quis.n. alius nisi mediator
dei ꝛ hominū homo xp̄s iesus eqtatis no
mine designatur? de quo scriptū est. Qui fa
1 Cor.1. ctus ē sapiētia nobis a deo ꝛ iusticia. Que
scilȝ iusticia dū in hunc mundū contra vi
as peccatorȝ venit: antiquū hostem vinci
mus: a quo capti tenebamur. Dicat ergo.
Nolo multa fortitudine contēdat mecum
nec magnitudis sue mole me premat: pro
ponat eqtatem contra me: ꝛ perueniet ad
victoriam iudiciū meū. i. ad redarguendas
vias meas īcarnatum filiū mittat: ꝛ tunc i
sidiantē aduersariū per absolutōis mee iu
diciū victor excludā. Si enī in diuinitatis
fortitudine: sic vnigenitus filius inuisibilis
maneret: vt nil de nostra infirmitate susci
peret: īfirmus homo ad eū inuenire accessū
q̄se quando potuisset? Consideratū quip
pe pondus eius magnitudinis oppꝛimeret
potius q̄ iuuaret: sed fortꝫ apparuit super
oīa: apparuit īfirmus īter omnia: vt dū no
bis ex assumpta īfirmitate congrueret: ad
permanētem nos suam fortitudinē eleua
ret. In altitudine.n. sua diuinitas a nobis
vt pote paruulis apphendi nō poterat:
sȝ strauit se hoībus per humilitatem: ꝛ qua
si in iacentē ascendimus: surrexit: ꝛ eleuati
sumus. Unde hoc quoq; mox subditur: per
quod diuinitas inuisibilis atq; incomphē
sibilis demōstretur. Nam sequitur. ¶ Si ad
orientem iero nō apparet: si ad occidentē:
nō intelligā eū: si ad sinistrā: qd agā: Non
apphēdam eū. Si me vertā ad dexteraȝ
nō videbo illū.) Creator quippe hominū in
parte nō est: q vbiq; est: Et tunc min⁹ inue
nitur: quando is q totus vbiq; est: in parte
queritur. Incircūscriptus namq; spūs oīa in
tra semetipsum habet: que tamē ꝛ implen
do circūdat: ꝛ circūdando iplet: ꝛ sustinen
B do trāscendit: ꝛ transcendēdo sustinet. Be
ne aūt postq; dictū est. Si ad orientē iero
nō apparet: si ad occidentē nō intelligā eū
Si ad sinistrā qd agam? Non apphēdaȝ
eū: si me vertam ad dexteram nō videbo il
lum: illico adiūxit: Ipse vero scit viā meaȝ:
Ac si aperte dicat. Uidere nō valeo viden
tem: ꝛ eū q me subtiliter intuet: intueri non
possum: vt videlȝ ostendat: q tanto cauti
us formidandus est: quāto cōspicabilis nō
est Qui eni ita nos aspicit: vt a nobis aspi
ci nequeat: eo magis timēdus est: quo cun
cta videns minime videtur. Cum eni contra
nos latere quēpiam in īsidijs credimus: eo
illum amplius metuimus: quo minime vide
mus. Cūq; eius insidias nequaq; dephen
dimus vbi sūt: ꝛ ibi eas metuimus vbi nō
sunt. Creator aūt noster q vbiq; totus est:
ꝛ cernēs cūcta nō cernitur. Tanto magis
metuendus est: q̄to inuisibilis permanens
de nostris actibus quando ꝛ qd decernat
ignoratur. Que tamē vba intelligi ꝛ aliter
possunt. Ad orientem quippe imus cū men
tem in consideratione maiestatis ei⁹ attollī
mus: sȝ nō apparet q qualis ī natura sua
est. cogitatione mortali videri nō preualet.
Si ad occidentem nō intelligam euȝ.

Capitulum 16.

Ad occidentem imus: cum
sublevatum in deo cordis
oculum: sed ipsa imensita- A
te luminis reuerberatuȝ ad
nosmetipsos reducimus: ꝛ
lassati discimus valde sup
nos esse quod querebamus: nostrāq; mor
talitatem considerantes: indignos nos ad
huc eē dephendimus: q imortalem vide
re nō valemus. Si ad sinistram qd agam?
Nō apphēdam eum. Ad sinistram ire ē:
peccatorum delectationibus consentire. Et
nimirū constat: q deum apprehendere nō
valet: q adhuc in delectatione peccati per
sinistram iacet: Si me vertam ad dexteraȝ: B
nō videbo illum. In dexteraȝ procul dubio
vertitur: q de virtutibus eleuat. Sed deum
videre nō valet: q priuata leticia de bonis
actibus gaudet: q in eo cordis oculum tu
mor elationis premit. Unde bene alias di
citur: Ne declinas ad dexteram aut ad sini Iosue.23
stram. In qb⁹ cunctis plerūq; se aīa discu
tit: nec tamē plene dephēdere semetipsaȝ
valet. Unde hic apte subditur. ¶ Ipse vo
scit viam meam.) Ac si patēter dicat. Ego
me ꝛ districte discutio ꝛ tamē perfecte scire
non possum: ꝛ tamē ille queȝ videre nō va
leo: videt subtiliter cūcta que ago. Sequi

tur. ¶ Et ꝓbauit me quasi aurū quod per
ignem transit.)) Aurū in fornace ad natu-
re sue claritatē ꝑficit dū sordes amittit.
Quasi aurū ergo quod per ignem transit:
ꝓbantur anime iustoꝝ: qbus exustione tri
bulationis: ⁊ subtrahuntur vicia ⁊ merita
augentur. Nec elationis fuit quod sanctus
vir in tribulatione se positū auro se cōpa-
rauit q2 qui di voce iustus ante flagella di
ctus est: nō iccirco tētari permissus est: vt i
eo vicia purgarentur: sed vt merita cresce-
C rent. Aurū vero igne purgatur. Dumꝰ er-
go de se estimauit ipse ꝙ erat: dum tribula-
tione traditus purgari se credidit: q purgā
dum in se aliqd non habebat. Sciendū ꝓo
est: q2 ꝗuis de se humilia sentiat animꝰ iu-
stoꝝ: tñ ea que agunt ꝗ sint recta conspici
unt: sed de eoꝝ rectitudine nō presumunt.
Unde adhuc subditur. ¶ Vestigia eiꝰ secu-
tus est pes meus. Uiam eius custodiui: ⁊
nō declinaui ex ea: a mandatis labioꝝ eiꝰ
nō recessi: ⁊ in sinu meo abscondi ꝟba oris
eius.)) Sz in his oibus an se eē aliqd existi
met videamus. Seqtur. ¶ Ipse enim solus
est.)) Qua sententia subiūcta ostendit: qa
in tot bonis que egerat: nil eē se credidit.
Sed hec ipsa superius verba repetētes: vt
possumus perstringemus. Vestigia eius se
cutus est pes meus. Quasi qdaz nāq3 gres-
sua dei sunt ipse quas cernimus opatiōes
eius: qbus bonus qsq3 malusq3 regitur: q-
bus iusti iniustiq3 suis ordinibus dispōnū-
tur: qbus ⁊ subiectus qsq3 ad meliora quo
tidie ducitur: ⁊ aduersus ad deteriora cor
D ruēs toleratur. De qbꝰ nimirū ꝓpheta gres
sibus dicebat: Uisi sunt gressus tui deus.
Nos itaq3 cū virtutē longanimitatis atq3
pietatis eiꝰ inuenimur: ⁊ intuentes imitari cō
tendimus: qd aliud ꝗ gressuum eius vesti-
gia sequimur: q2 extrema quedā eius opera-
tionis imitamur. Hec.n. patris sui vestigia
Mat.5. ꝟitas amonebat imitari cū diceret: Orate
ꝓ psequentibꝰ ⁊ calūniantibus vos: vt sitis
filii pris vestri q in celis est: q solē suū oriri
facit super malos ⁊ bonos. Ca. 17.

A Otest tñ beatus Job q
certa fide iā dixerat: scio
ꝙ redēptor meus viuit: ⁊
in nouissimo die de terra
surrecturus sum: sic in fu
turo operatione icarnan

de sapientie intēdere: sicut nos eiusdē sapi
entie iā preterita opera per fidem videmꝰ:
quod mediator dei ⁊ hoiz benignꝰ ad tri
buendū humilis ad sustinendū: patiēs ad
exēplū ꝓbendū fuerit. Cuius nimirū vitam
dū beatus Job superno spū repletus soli-
cita itentione conspiceret: futurā mansue-
tudinis illiꝰ humilitatē preuidens: quasi ad
exēpliū sibi ꝓpositū recurrit: vt qcqd in hac
vita ageret: ad imitatōnis illius vestigia li-
garet: quatenus q occulte dispōnis eiꝰ sub
limia videre non poterat: quasi in terra cō
spiciens ad imitationē eius vestigia tene-
ret. De qbus eiꝰ vestigiis per Petrum dr:
Christus passus ē ꝓ nobis: vobis relinqns i.Pe.2
exēpluz: vt sequamini vestigia eiꝰ. De quo
adhuc subditur. ¶ Uiam eius custodiui: ⁊
nō declinaui ex ea.)) Custodit etenim ⁊ nō B
declinat: q hoc vbi intendit opatur. Custo
dire qppe per itentionem ē: nō declinare ꝑ
operationē. Hec nāq3 est solicitudo iustoꝝ
vt actus suos quotidie iuxta viam ꝟitatis ex
aminēt: ⁊ eas sibi in regulam ꝓponentes a
rectitudinis eāruz tramite nō declinēt: sup
semetipsos quotidie ire contendūt: ⁊ quo i
virtutum verticē ꝑducuntur cauta rephē-
sione diiudicant: qcqd de eis ex semetipsis
remanet ifra semetipsos: ⁊ totos se illo festi
nant trahere: vbi se inueniunt ex parte pue-
nisse. ¶ A mandatis labioꝝ eiꝰ nō recessi.)) Si
cut bñ obseqntes famuli dñoꝝ suoꝝ vulti
bus semꝑ intenti sunt: vt ea que ꝑceperint
festine audiant ⁊ iplere contendāt: sic iusto
rum mentes per intētionez suam oipotenti
dño assistūt: atq3 in scriptura eius quasi os
eius ituentur: vt q2 per eā deus loqtur oē
quod vult: tāto a voluntate eiꝰ non discre
pent: ꝗto eandē voluntatē illius in eiꝰ elo
go agnoscunt. Unde fit vt eius ꝟba non ꝑ C
eoꝝ aures supervacue transeāt: sed hec i
suis cordibus figant. Unde hic subditur.
¶ Et in sinu meo abscondi verba oris eiꝰ.))
In sinu eteni cordis verba oris eiꝰ abscō-
dimus: quando mandata illius nō transito
rie: sed iplenda opere audimus. Hinc ē qḋ
de ipsa matre virgine scriptū ē: Maria au Luc.2
tem conseruabat oia verba hec: conferens
in corde suo. Que nimirū verba ⁊ cum ad
operationem prodeunt in sinu cordis abs-
consa latent: si per hoc quod foras agit in-
tus agentis animus non eleuatur. Nā cū

conceptus sermo ad opus ducitur: si p hoc
humana laus qritur: sermo dei in sinu mē
tis procul dubio nō occultatur. Sed nosse ve
lim beate vir cur te tanta intentione exami
nes: cur tanta solicitudine astringas. Seq
tur. Capitulum. 18.

Ipse enim solus est: ꝛ nemo
auertere potest cogitatio
nem eius.) Nunqd nam
A nō sunt angeli ꝛ homies:
celum ꝛ terra: aer ꝛ ma
ria: cuncta volatilia: vel
Gen.1. quadrupedia atq₃ repen
tia. Et certe scriptū est: creauit vt eēnt oia.
Cur ergo in rerum natura tam multa sint
cur beati viri voce nunc dr̄: ipse enim solus
est: Sed aliud est eē: aliud ꝑncipaliter esse
aliud mutabiliter: atq₃ aliud imutabiliter
esse. Sunt enim hec oia: sed pricipaliter nō
sunt: qꝛ in semetipsis minime subsistūt: ꝛ ni
si gubernantis manu teneantur eē nequa
q̄ possunt. Cuncta nāq₃ in illo subsistunt a
quo creata sunt: nec ea que viuunt sibimet
ipsis vitā tribuunt: nec ea que mouētur et
nō viuunt suis nutibus ad motum ducunt
sed ille cuncta mouet: qui quedam viuifi
cat: quedam vero nō viuificata: i extremā
essentiam mire ordinans seruat. Cūcta qp
pe ex nihilo facta sunt: eorūq₃ essentia rur
sum ad nihilum tenderet: nisi cā auctor oi
B um regiminis manu retineret. Oia itaq₃ q̄
creata sunt: per se nec subsistere preualent
nec moueri: sed in tantū subsistunt: inquā
tum vt esse debeant acceperūt. Intantum
mouentur: inq̄tum occulto instinctu dispo
nūtur. Ecce. n. peccator flagellandus est de
rebus humanis: arescit in eius laborib⁹ ter
ra: concutitur in eius naufragijs mare: igne
scit in eius sudoribus aer: obtenebrescit cō
tra eum inundationibus celū: inardescunt
in eius oppressionibus homines: mouētur
in eius aduersitate: ꝛ angelice virtutes.
Nunqd nam hec que inanimata: vel que
viuentia diximus suis instinctionib⁹ ꝛ non
magis diuinis impulsionibus agitantur?
Quicquid est itaq₃: quod exterius seuit: p
hoc ille intuendus est q hoc interi⁹ dispo
nit. In omni igitur cā solus ipse intuēdus
Exo.4. est: q pricipaliter est. Qui etiam ad Moy
sen dicit: Ego sum qui sum. Sic dicēs filijs
israel: qui est: misit me ad vos. Cum itaq₃

flagellamur per ea que videmus: illum de
bemus solicite metuere quem non videm⁹
Uir itaq₃ sanctus despiciat quicqd exteri⁹ C
terret: q per essentiam suā nisi regeretur ad
nihilum tenderet: ꝛ mentis oculo supꝑssis
omnibus intueatur vnum: in cuius essentie
comparatione esse nostrū: non esse est ꝛ dicat
Ipse. n. solus est. De cuius mox imutabili
tate apte subiūgitur. Et nemo auertere po
test cogitationem eius. Sicut. n. imutabilis
nature est: ita imutabilis volūtatis. Cogi
tationem qppe eius nullus auertit: qꝛ ne
mo resistere occultis eius iudicijs preualet.
Nam ꝛ si fuerunt qdam q deprecationib⁹
suis eius cogitationem auertisse videātur:
ita fuit eius iterna cogitatio vt sententiā
illius auertere deprecando potuissent: ꝛ ab
eo acceperūt quod agerent apud ipm. Di
cat ergo: ꝛ nemo auertere potest cogitatio
nem eius: qꝛ semel fixa iudicia mutari ne
quaq̄ possunt. Unde scriptū est: Preceptū
posuit ꝛ nō preteribit. Et rursum: Celum et Ps.148.
terra transibūt: verba aūt mea nō trāsibūt Luc.21.
Et rursum. Non. n. cogitationes mee sicut
cogitationes vestre: neq₃ vie mee vie vestre Esa.55
Cū ergo exterius mutari videt̄ snīa: interi
us consiliū nō mutatur: qꝛ de vnaquaq₃ re
imutabiliter intus constituitur: qcqd foras
mutabiliter agatur. Sequit̄ Ca. 19

Et aia eius quodcūq₃ vo
luit hoc fecit. Cum sit cun
ctis corporibus exterior cū
ctis mentibus interior de⁹: D
eaipsa vis ei⁹: qua oia pe
netrat: cunctaq₃ disponit
anima illius appellatur. Cuius videlz vo
luntati nec illa obsistunt: que contra volū
tatem illius fieri videntur: qui ad hoc nō
nūq̄ permittit fieri ēt quod nō precepit: vt
per hoc illud certi⁹ impleatur quod iubet.
A potestate qppe angeli peruersa volūtas
ē: sed tñ a deo mirabiliter ordinat̄: vt ipse
quoq₃ eius insidie vtilitati bonoꝝ seruiāt:
quos purgant dū tēptant. Sic itaq₃ ei⁹ ani
ma quodcūq₃ voluit hoc fecit: vt inde quo
q₃ voluntatem suam impleat: vnde volun
tati illius repugnari videbatur. Terreatur
ergo vir iustus: ꝛ tante maiestatis pōdus
considerans: infirmum se esse deprehen
dat. Sed inter verba hec percunctari libet E
ac dicere. O beate Job inter tot flagella

B positus cur adhuc aduersa formidas? Iā
tribulationibus cigeris: iam innumeris affli-
ctionib⁹ angustaris. Malum timeri debet
quod needum susceptū ē: tu in tanto posi-
tus dolore qd metuis? Sed ecce vir iustus
nostris inqsitionibus satisfaciēs adiungit.
¶ Cum expleuerit in me voluntatem suam
et alia multa similia presto sunt ei.)) Ac si
aperte dicat. Iam perpendo que patior: sꝫ
adhuc formido que pati possum. Explet. n.
in me voluntatem suam: q2 multis me per-
secutiōibus affligit. Sed multa similia pre
sto sunt: quis si ferire cogitat adhuc inuenit
vbi plaga crescat. Hinc itaqꝫ pensandum ē
q̄ pauidus ante flagellum fuit: q etiaꝫ per-
cussus adhuc metuit ne feriatur. Incomp̄-
hensibilem qppe vim ei inesse considerans
et potestatis et examinis: esse vir iustus no-
luit: nec de flagello securus. Unde adhuc
metuens adiungit ¶ Et iccirco a facie eius
turbatus sum: et ꝯsiderans eum timore sol
licitor.)) Bene a facie dn̄i turbatur q terro
rem maiestatis illius cordis sui obtutib⁹ ꝓ-
ponit: et eius rectitudinis pauore concutit:
C dum se reddendis rōnibus cōspicit idone-
um nō eē si districte iudicetur. Recte autē
dr̄. Et cōsiderans eum timore solicitor: qa
diuine animaduersionis vim: cū qsqꝫ mini-
me considerat: minime formidat: et tāto ma
gis ī hac vita quasi securus est: quāto a cō
sideratōe interne districtōis alienus. Sem
per etenī iusti viri ad cordis secretariuꝫ re-
deunt: vim occulte districtionis intuentur:
maiestatis ītime iudicio assistunt: vt eo ma
gis quandoqꝫ securi sint: quo hic q̄diu vi-
xerent securi eē noluerunt. Nam maloruꝫ
mētes cū renuūt considerare quod time-
ant: ad hoc quandoqꝫ gaudentes perueni-
unt quod timentes nullo modo euadant.
D Sed ecce de beato Job nouimus: qđ cre-
bris dei sacrificijs dedit⁹: quod hospitali-
tatibus: quod indigētijs pauper impēsus:
qđ suis ēt subditis humilis: qđ sibi aduer-
santib⁹ benign⁹ fuit: et tamē tot flagella su-
scepit: nec ēt securus extitit iter flagella: sꝫ
adhuc metuit: adhuc diuine districtōis viꝫ
ꝯsiderans ꝯtremuisset. Quid nos itaqꝫ mise
ri: quid peccatores dicimus si sic timet qui
sic egit? Sed tanti timoris pondus: an a se
metipso habeat innotescat. Seqtur.

Capitulum. 20.

Eus molliuit cor meū: et oī-
potens conturbauit me.)) A
Ex diuino munere cor iusti
molliri dr̄: q2 superni iudi-
cij timore penetrat̄. Mol-
le est. n. quod penetrari po
test: durū quod penetrari nō potest. Unde Prou. 28
per Salomonē dr̄: Beatus homo q̄ semꝑ
est pauidus: q vero mentis est dure: corru-
et in malum. Uirtuteꝫ ergo sue formidinis
nō sibi: sed auctori tribuit: q ait. De⁹ molli
uit cor meū: et omnipotens conturbauit me
Non aūt secura: sed perturbata sunt cor-
da bonoꝝ: q2 dum futuri examinis pōdus
cōsiderant: qetem hic habere nō appetūt:
securitatē suam districtionis ītime conside-
ratione perturbant. Qui tamē inter ipsa ti
moris supplicia sepe animū reuocāt ad do B
na. Et vt semetipsos consolatione refoueāt
inter hoc quod metuūt reducūt oculuꝫ ad
dona que acceperūt: vt spes subleuet queꝫ
timor premit. Unde et seqtur. ¶ Non enim
perij ꝓpter iminentes tenebras: nec faciem
meā operuit caligo.)) Ille enī in flagello po-
situs a salute corporis ꝓpter īminentes te-
nebras perit. Qui iccirco pro transactis ꝑ
cutitur vt a futuris supplicijs abscōdatur
Flagella qppe bonoꝝ aut vicia perpetra-
ta purgant: aut ea que poterant perpetra-
ri deuitant. Beatus aūt Job: q2 in flagello
positus nec a peccatis precedentibus pur-
gabatur: nec ab īminentibus tergebatur:
sed ei⁹ tantūmodo in flagello virtus auge-
batur: fiducialiter dicit. Non enim perij ꝓ-
pter īminentes tenebras: nec faciem meam
operuit caligo. Qui enim semper diuie for
titudinis pondus aspexit: eius cordis faciē
caligo peccati nō operuit: et is quem suppli
cia nulla sequebantur: salutem corporis ꝓ
pter īminentes tenebras nō amisit. Et notā
dum q ipse priora denuncians nequaqꝫ ait:
faciē meā nō tetigit: sed nō operuit caligo.
Sepe. n. etiam corda iustorum suborte co C
gitationes polluūt: terrenarū rerū delecta
tionibus tanguntur sed dum citius manu
sancte discretiōis ambigunt festine agunt:
ne cordis faciē caligo tētationis operiat: q̄
hanc iam ex illicita delectatione tangebat
Nam sepe in ipso orationis sacrificio īpor
tune se cogitationes ingerūt: que hoc rape
vel maculare valeant: quod in nobis deo

Gen.15. flentes imolamus. Unde abraam. Cum ad
occasum solis sacrificium offerret insistentes
aues pertulit: quas studiose ne oblatū sacri
ficiū raperent abegit. Sic nos cū in ara cor
dis holocaustū deo offerrimus: ab immun
dis hoc volucribus custodimus: ne maligni
spiritus: et peruerse cogitationes rapiāt qd
Job. mens nostra offerre se domino vtiliter spe
Capi.24. rat. Sequitur.
D

B omnipo
tente nō sunt abscōdi
ta tēpora: q autem no
uerūt eū: ignorant dies
illius. Quid dies dei:
nisi ipsa eius eternitas
appellat̄ que nōnunq̄ vnius diei pnuncia
Ps.83. tione exprimit̄ sicut scriptū est. Melius est
dies vna in atrijs tuis sup milia. Nōnunq̄
vero pro sua longitudine dierū multorū ap
Ps.101. pellatiōe signat̄: de quibus scriptum est. In
seculū seculi anni tui. Nos itaq̄ intra tēpo
ra voluimur: p hoc q creatura sumus: deus
aūt q creator est omniū eternitate sua tem
pora nostra cōprehendit. Ait ergo. Ab om
potente nō sunt abscondita tēpora: q autē
nouerūt eū: ignorāt dies illius. Quia ipse
quidē nostra cōprehēsibiliter cōspicit: nos
aūt ea que eius sunt comprehendere nulla
tenus valemus. Sed natura dei cū simplex
sit: mirandum valde cur dicit: qui nouerunt
ignorant dies illius. Neq̄ enim aliud ipse:
atq̄ aliud dies eius sunt. Deus nāq̄ hoc
est qd habet. Eternitatē quippe habet: sed
ipse est eternitas. Lucem habet sed lux sua
ipse est. Claritatē habet: sed ipse est claritas
sua. Nō est ergo in eo aliud esse et aliud ha
bere. Quid est itaq̄ dicere qui nouerūt eū
ignorāt dies illius: nisi q et qui cognoscunt
eum adhuc nesciunt. Nam et qui iam eū fi
de tenēt adhuc per speciem ignorant. Et cū
ipse sibi sit eternitas quem veraciter credi
mus: qualiter tamen sit ipsa eius eternitas
ignoramus. In hoc nāq̄ quod de diuine na
ture potentia audiuimus eā nōnunq̄ cogi
tare cōsueuimus que p experientiā scimus.
Omne enim quod cepit et definit: inicio et fi
B ne cōcludit̄. Quod si mora aliquantula dif
fertur vt finiat̄: longum dicitur. In qua vi
delz longinquitate cum quisq̄ mentis ocu
los reducit retro per memoriā: tendit ante
per spectationem: et quasi spacium temporis
dilatat̄ in mente. Cūq̄ audit eternitatem
dei: humano more intendenti animo longa
vite spacia proponit in quibus metiat̄ sem
per: et quid abijt retro quod retineatur i me
moria: et quid ante restat quod expectet̄ ex
intentione. Sed quotiens in eternitate ista
cogitamus: eternitatem nec dum cognoui
mus. Ibi quippe est quod nec initio incipit̄
nec in fine terminatur: vbi neq̄ expectatur
quod veniet neq̄ percurrit quod debeat re
cordari; sed est vnum quod semper esse est.
Quod et si nos et angeli cum initium videre
incepimus esse tamen hoc sine initio vide
mus: vbi sic semper sine fine esse est: vt nun
q̄ se animus tendat ad sequentia, ac multi
plicentur que sunt et longa fiant. Nam et si
per prophetie spiritum dictum est. Domine C
qui regnas in eternum: et in seculum et ad
huc more sacri eloquij humano modo spiri
tus hominibus est locutus: vt ibi adhuc di
ceret vbi expectatio nō inesset. Adhuc enī
eternitas non habet: que semper esse habet
in qua nulla pars sue longitudinis preterit
vt pars alia succedat: sed tantum simul esse
est: et nil deesse quod cernat: in qua oē quod
est animus videt: et tardum nō esse: et longū
esse. Sed hec eternitatis diebus loquentes
conamur magis videre aliquid q̄ videmus.
Dicatur igitur recte: qui autem nouerunt
eum ignorant dies illius: quia et si iam deū
per fidem nouimus: qualiter tamen sit eius
eternitas sine preterito ante secula sine fu
turo post secula sine mora longa: sine presto
latione perpetua nō videmus. Beatus ita
q̄ Job sancte ecclesie typum tenens: q sub
magno se scientie freno moderatur: ne plus
sapiat q̄ oportet sapere: et dies dei non pos
se comprehendi testificans ad hereticorum
mox superbiam respectum mentis reducit: q
alta sapere appetunt: et quod capere vt cū
q̄ non possunt: perfecte se scire gloriantur.
Nam sequitur. Alij terminos transtule
runt: et diripuerunt greges: et pauerunt eos.
Quos aliorum nomine nisi hereticos desi
gnat: qui a sancte ecclesie gremio extranei
existunt. Ipsi enim terminos transferunt q
constitutiones patrum preuaricando tran
scendunt. De quibus nimirum constitutio
nibus scriptum est. Ne transgrediaris termi Pro.22.
nos antiquos: quos posuerunt patres tui.

Qui greges diripiunt et pascunt: quis impe-
ritos quosque peruersis ad se persuasionibus
trahunt: et doctrinis pestiferis ad interficien-
dum nutriunt. capi.22.

A
Can.1.

Am quod gregum nomine im-
periti populi designantur
sponsi verba testantur: qui
sponsam suam alloquitur
dicens. Nisi cognoueris
te o pulchra inter mulieres
egredere et abi post vesti-
gia gregum: idest nisi honorem tuum quo ad
similitudinem dei es condita bene viuendo
cognoueris: a conspectu mee contemplatio-
nis egredere: et imperitorum vitam imitare
populorum. Sequitur. Asinum pupillorum
abegerunt: et abstulerunt pro pignore bo-
uem vidue. Quos hoc loco pupillos acci-
pimus: nisi electos dei in mentis teneritudi-
ne positos: qui magna fidei gratia nutriuntur:
et patris sui iam prose mortui faciem needum
vident. Et sunt plerique in ecclesia qui quos-
dam conspiciunt celestia appetere: terrena
omnia despectui habere: et quamuis ipsi in hu-
ius mundi laboribus insudent: eis tamen quos
ad celestia anhelare conspiciunt: de rebus quas
in hoc mundo possident: in huius vite adiu-
torium ferunt. Et quamuis ipsi agere spiritalia
nequeant ad summa tamen tendentibus li-
B benter subsidia ministrant. Portare enim
asinus onera hominum solet. Quasi ergo quidam
asinus electorum est: qui terrenis acti-
bus deseruiens: deportat onera, vsibus ho-
minum. Et sepe cum heretici quemlibet talem
a sancte ecclesie gremio auerterunt: quasi pu-
pillorum asinum abigunt: quia cum hunc ad
perfidiam suam pertrahunt: a ministerio bo-
norum repellunt. Que autem vidua: nisi san-
ctorum ecclesia debet intelligi: que occisi vi-
ri sui interim visione priuata est: Bos autem
huius est vidue, vnusquisque predicator. Et
sepe contingit: vt heretici peruersis suis dog-
matibus: ipsos etiam qui predicatores vi-
debantur trahant. Bouem ergo vidue aufe-
runt: cum de sancta ecclesia etiam predicantes
tollunt. Vbi recte est adiunctum: pro pigno-
re. Pignus namque cum tollitur aliud quidem
est quod tenetur: sed tamen adhuc aliud que-
ritur. Et plerumque heretici ideo eos conantur
auferre qui predicant, vt eorum etiam sequa-
C ces trahat. Pro pignore ergo bos vidue tol-
litur: quando idcirco ipse qui predicabat ra-
pitur: vt alii sequantur. Ex cuius ruina ple-
rumque agitur: vt hii quoque de sancte ecclesie gre-
mio exeant. qui in ea bonis moribus predi-
ti mites atque humiles esse videbantur. Vn-
de et subditur. Subuerterunt pauperum viam
et oppresserunt pariter mansuetos terre. Pau-
pertatis namque nomine sepe humilitas desi-
gnari solet: et nonnunquam hii qui mansueti atque
humiles videntur: si seruare discretionem ne-
sciunt: exemplis aliorum cadunt. Sunt ve-
ro nonnulli heretici qui populis admisceri fu-
giunt: sed secessum vite secretioris petunt: quia
plerumque eos quos inueniunt eo amplius pe-
ste sue persuasionis inficiunt: quo quasi ex vi-
te meritis reuerentiores videntur. De qui-
bus subditur.

Capitulum. 63.

Lii quasi onagri in deserto
egrediuntur ad opus suum: A
onager enim agrestis est asi-
nus. Et recte hoc in loco ona-
gris comparantur heretici:
quia in suis voluptatibus di-
missi: a vinculis sunt fidei: et rationis alieni.
Vnde scriptum est. Onager assuetus in so- Iere.2.
litudine: in desiderio anime sue attraxit ven-
tum amoris sui. Onager quippe in solitudi-
ne assuetus est: quia dum terram cordis sui di-
sciplina virtute non excolit: ibi habitat: vbi
fructus non est. Qui in desiderio anime sue
ventum amoris sui attrahit: quia ea que ex de-
siderio scientie in mente concepit inflare pus-
let non edificare. Contra quos dicitur. Scien-
tia inflat: caritas vero edificat. Vnde hic 1.Cor.8.
quoque congrue infert. Egrediuntur ad opus
suum. Non enim dei: sed suum opus peragunt: dum
non recta dogmata: sed propria desideria sequun-
tur. Scriptum quippe est. Ambulans in via Ps.100.
immaculata: hic mihi ministrabat. Qui er-
go non in via immaculata ambulat: sibi ma-
gis quam domino ministrat. Sequitur. Vigilan-
tesque ad predam: preparat panem liberis. Ad pre-
dam vigilant: quia verba iustorum ad sen-
sum proprium semper rapere conantur: vt per
hec peruersis filiis panem erroris parent. De
quo videlicet pane apud Salomonem ver- B
bis mulieris: prauitatis heretice typum ge-
rentis dicitur Aque furtiue dulciores sunt: Prouer.9.
et panis absconditus suauior. Sequitur.
Agrum non suum demetunt: et vineam eius

quem vi oppresserant vindemiant. Potest
agri nominẽ scripture sacre latitudo signa-
ri: quã heretici nõ suam demetunt: quia ex
ea sententias lõge a suis sensibus diuersas
tollunt: que vinee quoq3 appellatione expri
mitur: quia per veritatis sententias botrus
virtutum profert. Cuius vinee dominum. i.
scripture sacre conditorem: quasi vi oppri-
munt: quia eius sensum in verbis sacri elo-
quij inflectere violenter conantur: qui dicit:
seruire me fecisti in peccatis tuis: prebuisti
mihi laborem in iniqtatibus tuis. Et eãdẽ
vineam vindemiãt: qa ex ea sententiarũ bo
tros ꝓ sue intelligentie intentione coacer-
uant. Potest agri vel vinee nomine vniuer
sa ecclesia designari: quã peruersi predicato
res demetunt 7 auctorem eius in membris
suis opprimendo vindemiant quia creato-
ris nostri gratiam persequentes: dum quos-
C dam de illa qui recti videbantur rapiũt: qd
aliud ꝙ̃ spicas vel botros animarũ tollũt:
De quibus adhuc subdit. ¶ Nudos dimit
tunt homines indumenta tollentes: quibus
nõ est operimentũ in frigore.) Sicut vesti-
Apoc. 16. menta corpus sic bona opera ꝓtegunt ani-
mam. Unde cuidam dicit: Beatus qui vigi
lat: 7 custodit vestimenta sua: ne nudus am-
bulet. Heretici itaq3 cum in quorundã mẽ-
tibus bona opera destruũt: nimirum vela-
mina indumentorũ tollunt. Bñ autẽ dicit:
quibus nõ est operimentum in frigore. Ope
rimentũ quippe ad iusticiã pertinet: frigus
ad culpam. Et sunt nonnulli qui in quibus-
dam rebus peccata faciunt: qbusdam vero
recta opera sequunt. Qui ergo ex alijs acti
bus delinquit atq3 ex alijs iusticiã pagit qd
iste nisi in frigore vestitur? Et alget 7 tegit
quia ex alio opere feruescit ad iusticiã: 7 ex
alio frigescit ad culpam. Sed cũ heretici bo
na opera talibus subtrahũt: agũt ne in fri-
gore habeant quo vestiantur. Recte ergo di
citur. Nudos dimittũt homines indumẽta
tollentes: quibus non est operimentũ in fri-
gore: vt videlicet solum culpe frigus inter-
mat: quos calor alterius operis ex parte ali
B qua tegebat:

Capitulum. 24.

Potest vero per frigus desi-
deriũ: per vestimentũ ope-
ratio signari. Et sunt ple-
riq3 qui adhuc peruersis desiderijs estuant:
sed contra se spiritualiter decertantes re-
ctis sibi operibus repugnat: 7 bonis actibus
tegunt hoc quod sinistrum sibi resultare per
temptationem sentiunt. Hij itaq3 vnde ma-
la desiderant: inde algent: vnde autẽ bona
operantur: inde vestiti sunt. Cum vero he-
retici peruersis allegatiõibus recte fidei eis
opera subtrahunt: quid agunt nisi vt hij q
adhuc desideriorum carnalium frigora sen
tiunt: sine bonorum actuum vestimento mo
riantur. Sequitur. ¶ Quos imbres montiũ
rigant: et non habentes velamen amplexan
tur lapides: imbres sunt montiũ verba do
ctorum.) De quibus montibus voce eccle
sie dicitur. Levavi oculos meos ad mõtes. Ps. 120.
Hos itaq3 imbres montium rigãt: quia san
ctorum patrum fluenta satiant. Uelamen
autem: vt iam prediximus boni operis teg-
men accipimus: quo quisq3 tegitur: vt ante
omnipotentis dei oculos: prauitatis eius fe
ditas operiatur. Unde scriptum est. Beati Ps. 31. B
quorum remisse sunt iniquitates: 7 quorũ
tecta sunt peccata. Quos autem lapidum
nomine: nisi fortes in sancta ecclesia viros
accipimus quibus per primum pastorem di
citur? Et vos tanq3 lapides viui superedifi-
camini. Hij itaq3 qui de nullo suo opere
confidunt: ad sanctorum martyrum prote-
ctionem currunt: atq3 ad sacra eorum corpo
ra fletibus insistunt: promereri se veniã eis
intercedentibus deprecantur. Quid ergo isti
in hac humilitate faciunt: nisi qr bone actio
nis velamen non habent: lapides amplexã
tur. ¶ Uim fecerunt depredantes pupillos:
7 vulgus pauperum spoliauerunt.) Cũ pro
speritatem vite presentis heretici non ha-
bent. infirmis mentibus verbis blandiori-
bus peruersa persuadent. Si qua vero illis
prosperitas temporis presentis arriserit: eti-
am violẽter trahere quos preualent non de
sistunt. Pupillorum itaq3 nomine designã-
tur: hij qui adhuc sunt teneri intra sanctam
ecclesiam constituti quorum vitam miseri-
cors pater moriendo seruauit qui ad bonã
iã intentiõe3 deducti sunt: sed adhuc bonis
actibus nulla ꝟtute roborant. Heretici igit
depdantes pupillos vim faciũt: qr cõtra in
firmas fidelium mentes verborum 7 operũ
violentia grassant. Uulgus aũt pauperum 7

populus indoctus:qui si vere sapientie di/
uitias haberet:vestimentum sue fidei nequa/
quam amitteret. Quasi quidem quippe intra san
ctam ecclesiam senatores sunt viri docto/
res:qui cum scientiam in corde multiplicant:
veris apud se diuitijs habundant. Sed he
retici vulgus pauperum spoliant:quia dum do
ctos non preualent:indoctos quoque a ve/
lamine fidei predicatione pestifera denudant.
Sequitur. Capi.25

21 Udis et intercedentibus abs
que vestitu, et esurientibus tu/
lerunt spicas.) Quos ait nu
dis hoc replicat absque vesti
tu:sed aliud est nudum esse:
aliud nude incedere. Om
nis enim qui nec bona nec mala operatur:nu
dus est et ociosus:qui autem mala agit nu
dus incedit:quia sine velamine boni opis
per iter prauitatis pergit. Sunt vero nonnul
li qui malum sue nequitie cognoscentes satia
ri pane iusticie festinant:percipere sacri elo
quij dicta desiderant. Qui quotiens patrum
sententias pro edificandis mentibus in cogi
tatione versant:quasi de bona segete spicas
portant. Heretici igitur nudis et incedenti
bus absque vestitu esurientibus spicas tollunt:
quia sine quidam ociosi sint:et in nullis se bo/
nis exerceant:seu peruerse impudicie absque vela
mine boni operis pergant:etiam si quando iam
ad penitentiam redire cupiunt:et pabulum ver
B bi concupiscunt eis esurientibus spicas tol
lunt:quia in eorum mente perniciosis persuasioni
bus patrum sententias destruunt. Nec immerito
spicas signare patrum sententias dicimus:quia
dum sepe prefigurata eloquia proferuntur ab
eis tegmen littere quasi aristarum paleas sub
trahimus vt medulla spiritus reficiamur. Se
quitur. (Inter aceruos eorum meridiati sunt
qui calcatis torcularibus sitiunt.) Omnes qui
sanctam ecclesiam persequuntur:quid aliud
quam torcular calcant: Quod diuina agi dispen
satione permittitur. vt animarum botri in spirita
le vinum defluant:qui carne corruptibili exu
te ad regna celestia velut in apotecam cur
rant. Nam iniusti dum iustos deprimunt:quasi
si botros sub pedibus mittunt. Compromissi
autem botri ad superni conuiuij societatem exu
berant:qui prius quasi in huius aeris liber
tate pendebant. Unde Dauid propheta sancte
ecclesie afflictionem conspiciens:psalmum pro
torcularibus scribit. Sed omnes qui vitam fi
delium persequuntur:calcant et sitiunt:quia agen
do crudelia ferociores fiunt:et impietatis sue
meritis excati:eo ambiunt grauiora facere:
quo iam grauis fecerunt. Heretici autem cum
per se potestatem persecutionis non habent:huius
seculi potentes commouent eorumque mentes ad C
persequendum trahunt:et quibus valent persua
sionibus accendunt. Quos cum crudelia age
re contra catholicorum vitam conspiciunt:qua
si in ipsos solis feruore requiescunt. Bene er
go nunc dicitur. Inter aceruos eorum meri
diati sunt:qui calcatis torcularibus sitiunt:
quia eorum se multitudini adiungunt quos iam
vident grauiora agere:et adhuc sitire grauio
ra:quorum feruor dum eorum desideria satiat
in eorum actibus quasi in meridie quiescunt.
Sequitur. (De ciuitatibus fecerunt viros
gemere.) Quia ciuitates a conuinctibus po
pulis appellantur:non immerito ciuitatum no
mine vere sunt fidei ecclesie designate:que
in singulis mundi partibus posite:vnam ca
tholicam faciunt:in qua fideles omnes de deo
recta sentientes concorditer viuunt. 26.

Anc itaque in euangelio dominus
conuenientium populorum etiam
per locutorum distinctionem per or 21
dinem designauit:cum satiatu Luc.9.
rus de quinque panibus popu
lum quinquagenos per tur
mas vel centenos discubere precepit:vt vi
delicet turba fidelium escam suam et locis distincta:
et moribus coniuncta perciperet. Jubilei quip
pe requies quinquagenarij numeri misterio
continetur:et quinquagenarius bis dicitur:vt ad
centenarium numerum perducatur. Quis ergo pri
us a malo quiescitur opere:vt post aia ple
nius quiescat in cogitatione:alij quinquage
ni alij autem centeni discumbunt:quoniam sunt nonnul
li qui a prauis actibus habent requiem ope
ris:et sunt nonnulli qui a peruersis cogitationi
bus habent iam requiem mentis. Heretici igi
tur:quia peruersi sepe huius mundi poten
tibus adherentes bonorum socialem vitam atque
concordiam persequuntur.recte nunc dicitur. De
ciuitatibus fecerunt viros gemere. Quos re
cte beatus Job memorat viros:quia illos ma
gis heretici extinguere ambiunt:qui perfe/
ctis gressibus per viam dei non fluxe et ener
uiter:sed viriliter currunt. Qui cum vulnus
perfidie ingeri in paruulorum fidelium men

te conspiciũt: semper ad clamorẽ: ⁊ gemitus
redeunt. Unde ⁊ recte dr̃: Et aīa vulnera
toꝝ clamabit: ⁊ de⁹ inultum abire nõ pati
B tur. Uulneratur qppe aīa iustoꝝ: cuȝ fides
turbatur infirmoꝝ: qbus iam hoc ipsuȝ cla
mare est de alieno lapsu tabescere. Sȝ de⁹
inultum abire nõ patitur: q̃ ⁊ si iusto ordi-
ne iniustum aliqd fieri permittit: inultũ ta
men abire nõ sinit iniustuȝ quod fieri iuste
permisit: q̃ ⁊ per reproborum iniusticiam
quasdam quas inesse considerat culpas ꝑ
cutit electorum: ⁊ tamẽ eterna iusticia feri-
re nõ negligit iniusticiam ferientũ. Seqtur.
((Ipsi fuerunt rebelles luminis.)) Plerũqȝ
peruersi ⁊ cognoscunt recta que seq debe-
ant: ⁊ tñ seq despiciunt que cognoscũt. Lu
mini ergo rebelles sunt: q̃ sua desideria se-
quendo: bonũ despiciunt quod nouerunt.
Qui ergo non per ignorantiam: sed per su
perbiam delinquũt: elationis sue scutuȝ ia
C culis veritatis obijciũt: ne salubriter ꝑn cor
de feriãtur. Ex qua videlicet coꝝ superbia
agitur: vt q̃ nolunt facere que cognoscunt
nec cognoscũt iã bona que faciant: sed sua
eos cecitas a veritatis lumine funditus ex
cludat. Unde ⁊ subditur. ((Nescierũt vias
eius nec reuersi sunt per semitas illius.))
Qui.n. prius sciendo rebelles sunt: postmo
dum cecantur: vt nesciant: sicut de qbusdã
Ro.i. dr̃. Quia cũ cognouissent deum: non sicut
deũ glorificauerunt: aut grãs egerunt. De
qbus paulo post addit̃. Tradidit illos de-
us in reprobum sensum: vt faciant ea que
nõ conueniunt. Quia.n. glorificare nolue-
runt quẽ cognouerant: reprobo sensui tra-
diti ad hoc relicti sunt: vt nescirent iã pen-
sare mala que faciebant. Bene aũt dr̃.

Capitulum. 27.

A Nescierunt vias eius: nec re
uersi sunt ꝑ semitas illi⁹.))
Angustior qppe est semita
q̃ȝ via. Qui aũt bona ma-
nifestiora agere contẽnũt:
nequaq̃ȝ ad subtiliora itel-
ligenda ꝑueniũt. Expectauit oĩpotens de⁹
vt per eius semitas ꝑgerent: sed vtinaȝ per
eas vel reuerti voluissent: vt vite itinera q̃
noluerunt per inocentiam saltem per peni-
tentiam tenerent. Qua in re quãta sint mi
sericordie viscera dei omnipotentis ostẽdi
tur: q eos quos a se discedentes aspicit: vt

reuertantur quærit. Unde post enumeratas
culpas delinquentem sinagogam per vocẽ
ꝓpheticam reuocat dicens: Ergo saltẽ am- Iere.3.
modo voca me pater meus dux virginita-
tis mee tu es. Seqtur. ((Mane primo con
surgit homicida: interficit egenuȝ ⁊ paupe-
rem: per noctem vero erit quasi fur. Cũ ho-
micida in nece proximorum per nocturnuȝ
maxime silentium soleat grassari: cur hoc i
loco mane primo consurgere ad iterficien-
dum egenum ⁊ pauperem dr̃: in nocte vero
quasi fur eẽ perhibetur? Sed ipsis verbis
lr̃e dum sibi non congruunt. ad indagãda
spũs secreta reuocamur. In scriptura sa- B
cra mane aliquando aduentus dñice icar-
natõis: aliquando aduentus iã terribilis ⁊
districti iudicis: aliquando vero pñtis vite
ꝓsperitas poni ꝯsueuit. Mane etenim ad
uentus dñice incarnatõis: extitit sicut pro-
pheta dicit. Uẽit mane ⁊ nox: q̃ ⁊ noue lu Isa.21.
cis primordia in redemptionis pñtia fulse-
runt: ⁊ tñ a persecutoꝝ cordib⁹ perfidie sue
tenebre nõ sunt deterse. Rursum per mane
aduentus iudicis designatur. Unde ꝑ p̃s Ps.100
dr̃: In matutinis interficiebã oĩa peccato
rea terre: sicut ⁊ electoꝝ quoqȝ personaȝ ex
primens ait: Mane astabo tibi ⁊ videbo. Ps.5.
Rursum per mane presentis vite prosperi
tas designatur: sicut per Salomonem dr̃:
Ue tibi terra cuius rex ẽ puer: ⁊ cuius prin
cipes mane comedunt. Quia.n. mane pri-
muȝ diei tẽpus est vespere extremũ: nequa-
q̃ȝ reficiendi sumus de huius vite ꝓsperita
te que preuenit: sed d his que in fine diei.i.
in mundi termino sequuntur. Mane ergo C
comedunt: q de huius mundi ꝓsperitatib⁹
extolluntur: ⁊ dum presentia vehemẽter cu
rant: futura nõ cogitant. Oĩs.n. q odit fra
treȝ suũ homicida ẽ. Mane itaqȝ primo cõ i. Io. 3.
surgit homicida: q̃ in pñtis vite gloria per
uersus qsq̃ȝ erigitur: ⁊ illoꝝ vitam opprimit:
q dũ sequentem gloriã sitiunt: quasi facia-
ri in vespere exigunt. Prauus etenim qs
q̃ȝ in hoc mundo dignitatẽ transitorie pote
statis arripiens: tanto se acrius ad pagen-
da mala dilatat: q̃to per charitatis visce-
ra nullum amat. Totis eni cogitationibus
totiens contra bonos seuit: quotiens inno-
centium vitam interimit. Qui si disponen-
te deo subito gloriã accepte potestatis ami
serit: locũ mutat: sed mẽtẽ nõ mutat: q̃ ad

hoc ꝑtinus dilabitur quod subinfertur.

Capitulum. 28.

21 P Er noctem ꝟo erit quasi fur.)) In nocte quippe tribulationis atq; deiectionis fur: ꝛ si exercere crudelitatis manū nō valet: eis tamen quos ꝑualere cōspicit consilia peruersitatꝫ prebet. Huc illucq; discurrit: ꝛ quecq; pōt in bonorū lesione suggerit. Qui recte q̄si fur dr̄: q: in ipsis suis peruersis cōsiliis metuit ne deprehendatur. Qui ergo ꝯtra egenum ꝛ pauperē mane homicida ē: per noctē quasi fur absconditur: q: peruersus quisq; qui in ꝓsperitate vite p̄ntis humiliū vitam deprimendo interimit: in aduersitate ac deiectione positus per iniqua ꝯsilia latenter ledit atq; id quod per se explere nō valet: adherendo hui⁹ mūdi potestatib⁹ exercet. Seq̄r. ((Oculus adulteri obseruat caliginē dicēs nō me videbit oculus.)) Hoc ēt iuxta l̄ram nil obstat intelligi: vt q adulteriū ꝑpetrare desiderat: tenebras exgrat. Sed q: ꝯtra hereticos s̄nia ꝓmitur: dignū ē: vt hoc q̄d dr̄ mistice sentiatur. Nā Paulus ait: Nō enī

2. Cor. 2. b sumus sicut plurimi adulterātes verbum dei. Adulter quippe in carnali coitu non prolem: sed voluptatē querit. Et peruersus quisq; ac vane glorie seruiens: recte adulterari verbum dei dr̄: q: per sacrū eloquiū nō deo filios gignere: sed suam sciaꝫ desiderat ostētare. Quem n. libido glorie ad loquendū trahit voluptati magis q̄ generationi operam ipendit. Ubi ꝛ apte dr̄. Non me videbit oculus: q: adulteriū quod in mēte agit valde ē difficile vt ab humano visu penetretur. Quod peruersa mēs tāto securi⁹ ꝑpetrat: q̄to se ab hoibus videri nō metuit quos erubescat. Sciendum quoq; est: q: sicut is q adulterium facit: carnem alieni cōiugii sibi illicite ꝯiungit: ita oēs heretici cū fidelē aīam in suo errore rapiūt: quasi coniugem alienā tollunt: q: videlicet mēs deo spūaliter inherens: ꝛ ei quasi ī quodā amo

C ris thalamo coniuncta: cū peruersis ꝑsuasionibus ad prauitatē dogmatis ducitur: quasi aliena coniunx a corruptore maculatur. Un̄ aūt subdit. ((Et operit vultum suū.)) Iccirco faciē suā adulter opit ne cognoscat. Oīs aūt q sentiendo vel agendo

negter viuit vultum suū opit: q: ad hoc ꝑuersitate dogmatis vel opis tēdit: vt ab oīpotente deo in iudicio recognosci non possit. Unde quibusdam in fine dictur⁹ est: Nescio vos: discedite a me q operamini iniquitatem. Quid aūt vultus cordis humani

Mat. 7 est: nisi similitudo dei: quē videlꝫ vultuꝫ ꝑuersus operit: vt cognosci nequeat cū vitā suam: vel a malis actib⁹: vel perfidie errore ꝯfundit. Sed talis quisq; cū ꝓsperitate vite p̄ntis iustos fulciri conspicit: eis peruersa suadere mime presumit: si qua vero illos ꝓcella aduersitatis inuenerit: ad verba protinus pestifere ꝑsuasionis erūpit. Un̄ subditur. ((Perfodit in tenebris domos sicut

D dixerant sibi: ꝛ ignorauerunt lucē.)) Quis naq; hoc loco domoꝝ noīe nisi ꝯsciētie designantur: in quibus habitam⁹ cū tractando q̄d agimus. Un̄ cuidā sanato dicit Uade in domū tuā ad tuos: ꝛ annuncia illis q̄nta tibi dn̄s fecerit. i. a peti iam vicio se

Luc. 8 curus ad consciam reuertere: ꝛ in vocē predicatōis excitare. Justi itaq; cū in p̄nti seculo die ꝓsperitatis clarescūt: eis errorum magistri peruersa suadere metuūt. Sed cōsilia exgrunt: deiectionē ꝓsperitatis eorum sūmopere prestolantur: vt i aduersitatis tenebris eoꝝ mentes suadendo ꝑfodiant quibus ꝓspere viuentibus peruersa loq mime audebant: quos mox in aduersitate vt viderint exurgunt: ꝛ nō nisi ex peccati merito talia illos ꝑpeti asserunt: q: solam p̄ntis vite gloriā diligentes flagellū dānationē credunt. In tenebris ergo domos ꝑfodiūt: q: bonoꝝ mētes ex ipsa eoꝝ corrūpere aduersitate molliūtur. Un̄ aūt dr̄. Sicut in die cōdixerant sibi: q: cū iustos ꝯspicerent ꝓsperitatis luce claruisse: q̄ñ loq non poterāt: ad maligna solūmodo contra eos ꝯsilia vacabant: Ca. 29.

S Jue aūt heretici siue peruersi quibet cū iustos i deiectiōe ꝯspiciūt. gaudēt. cū

21 ꝟo eos ad regende potestatis viderint culmē erūpere: ꝑturbantur: metuūt: afflictionib⁹ tabescunt. Unde ꝛ subdit. Si subito apparuerit aurora arbitrantur umbram mortis. Jnīq semper afflictionem fidelium expectant: eosq; in tribulatōe videre desiderant. Et in tenebris domos perfo-

diunt: vbi cor innocentium: sed tñ infirmorū
deiectionis tpe pessima collocutione corrū-
punt. Sed plerūq3 cōtingit: vt dum bonos
quosq3 in deiectione cōspiciūt: subito occul-
ta dispensatione diuina iustus quispiam qui
videbatur oppssus aliqua seculi prāte ful-
ciatur: eiq3 pspitas vite pñtis arrideat: quez
prius aduersitatis tenebre premebāt. Quē
nimirū pspertatē illius cū peruersi cōspici-
unt sicut dictum est pturbantur. Mox eni
ad corda sua redeunt: ante mentis oculos
reuocant: quicqd se puerse egisse meminerūt
vindicare in se oē vicium formidant: et vn-
de lucet ille q pñtem suscepit inde puersus
quisq3 q corrigi metuit: in tristicia tenebrescit
B Bene ergo dr. Si subita apparuerit auro-
ra arbitrant vmbram mortis. Aurora q̄p-
pe mens iusti est: que peccati sui tenebras
deserens: ad lucē iam erūpit eternitatis: si-
Job.3. cut de sancta quoq3 ecclesia dr. Que ē ista
que pgreditur quasi aurora cōsurgēs. Quo
igitur iustus quisq3 iusticie luce irradiatus: i
pñti vita honorib9 sublimat: eo ante puer-
soz oculos tenebre mortis fiunt: q2 q puer
se se egisse meminerūt corrigi ptimescunt.
Semp nāq3 desiderāt in suis prauitatib9
relaxari: incorrecti viuere: et de culpa gaudi
um habere. Quoz ipsa letalis leticia con-
uenienter exprimitur: cū ptinus subinfert.
A Et sic in tenebris: quasi in luce ambulant.
Peruerse eteni mentes gaudēt in facino
ribus: p culpā suaz quotidie ad supplicium
Eccle.8. trāhuntur et securi sunt. Unde et per Salo-
monē dr. Sunt ipij qui ita securi sunt: qua-
Prov.2 si iustoz facta habeant. De qbus rursum
scriptum est. Qui letant cū male fecerint: et
exultant in reb9 pessimis. Sic itaq3 in tene-
bris: quasi in luce ambulant: q2 ita gaudēt
in nocte peccati: ac si eos lux iusticie circū-
fundat: vel certe: q2 tenebre vitam pñtē nō
inconuenienter exprimunt: in qua aliene con-
scientie nō videntur. Lux vo nostra patria
eterna est: in qua dū vultus aspicimus cor
da in nobis nostra vicissim videmus iniq
aūt q2 vitam pñtem iam diligunt: atq3 hec
eius tpa cōplectūtur: ac si iam in patria re
gnent: recte dr. Sic in tenebris: quasi in lu-
ce ambulāt q2 sic in presenti cecitate leti sūt
ac si iam eterne patrie luce perfruantur.
Sequitur.

Capitulum. 30.

Leuis est super faciē aque: a
plurali numero ad singula A
rem redit: q2 plerūq3 vnus
mala inchoat: et imitando
multi subsequuntur: sed cu9
principaliter culpa ē: q per-
uersis sequētibus exēpla pbuit iniqtatis.
Unde ad illū redit crebro snia: q auctor ex
titit in culpa. Aque aūt superficies huc il-
lucq3 aura ipellitur: et nulla stabilitate soli
data passim mouetur. Iniq igit mēs plus-
q3 aque superficies leuis ē: q2 quelibet hanc
aura tēptationis attigerit sine tarditate ali
qua retractōis trahit. Si.n. cor stantum cu
iuslibet puersi cogitam9: qd aliud q3 in vē-
to positā aque supficiē cernim9? Nūc nāq3
illud aura supbie ipellit: nūc aura luxurie:
nūc aura inuidie: nūc aura fallacie pertra-
hit. Sup faciē ergo aque leuis est is quem
qlibet erroris vētus cū venerit ipellit. Unde
bñ quoq3 per ps dr: De9 me9 pone illos vt Ps.82
rotā: et sicut stipulā ante faciē venti. Ut ro-
ta q̄ppe ponūtur iniq: q2 in circuitu labo-
ris missi: dū ea que aū sunt negligunt. et ea
que nō desiderāda sunt sequūtur: ex poste-
riorib9 eleuātur: et in anteriorib9 cadunt.
Qui recte quoq3 stipule ante faciē vēti cō- B
parātur: q2 irruente aura tēptationis: dūz
nulla subnixa sunt rōne grauitatis eleuant vt
corruant: et sepe eo alicuius meriti existere
estimant: quo eos in alta flat9 erroris por-
tat. Sequitur. Maledicta sit pars ei9 in ter
ra: nec ambulet per viā vineaz. Quisquis
in vita pñti recta agit: aduersa et sustiet: la
borare qdē in aduersitate cernitur: sed ad
bñdictionē hereditatis ppetue consumat.
Quisqs vero peruersa agit: et tñ pspera re
cipit: seq3 a malis actibus nec donoz3 lar-
gitate compescit: psperari se qdem conspi-
cit: sed reatu ppetue maledictōis ligatur.
Unde recte nūc dr. Maledicta sit ps ei i ter-
ra. Quia et si ad tēpus bñdicatur: i reatu tñ
maledictōis tenetur. De quo et apte subdi-
tur: nec ambulet per viā vineaz. Uia nāq3
vineaz est: rectitudo ecclesiarum. Qua i re
siue hereticū siue carnalē quēpiam nil ob-
stat intelligi: q2 via vineaz3. i. rectitudo ec
clesiaz3 amittitur: dū vel fidēs recta: vel
rectitudo iusticie nō tenetur. Ille nāq3 per
viā vinearum ambulat: qui sancte vniuer-
salis ecclesie predicationem pensans: neq3

a fidei: nec a bonorum rectitudine declinat.
In via quippe vincarum ambulare est san-
cte ecclesie patres velut dependentes botros
accipe: quorum verbis dum intendit in labore
itineris amore tenetur eternitatis. Sequitur.
(Ad nimium calorem transeat ab aquis ni-
uium.) Idcirco iniquitas frigori cōparatur:
Iere.6. q2 peccantis mentem torpore constringit.
Unde scriptū est. Sicut frigidā facit cister-
na aquā suā: sic frigidā fecit maliciā suam:
quo cōtra charitas est: q2 videlz mentez ac-
Mat.24 cendit quā replet. De quo calore scriptum
est. Abundabit iniquitas: refrigescit chari-
tas multorum. Et sunt nonnulli qui dū iniqui-
tatum suarum frigora declinant: ad veram
fidem vel sanctitatis habitū veniunt. Sed
q2 plusq̄ necesse est de suis sensibus presu-
munt: sepe in fide quā accipiunt: ea que nō
capiunt pscrutari volunt: vt rōne magis in
deo q̄ fide teneantur. Quia vero humana
mens pscrutari nō valet diuina secreta: oē
qd rōne pscrutari non possunt credere con-
temnūt: et per inquisitionē nimiā in errorem
labuntur. Hi itaq cū nec dum crederent:
vel adhuc ad iniquitatis opa vacarent aq̄
D nimium fuerunt. Sed tamen carnalia facta
deserētes in fide ad quā perducti sunt plus
appetunt perscrutari q̄ capiunt amplius pro
fecto calent: q̄ calere debuerūt. Bene ergo
de hoc puerso quolibet pphetantis dēta-
xat snia non optantis dicitur. Ad nimium
calorem transeat ab aquis niuiū. Ac si ap-
te diceretur. Qui humiliter sub discipline
vinculo nō restringitur: ab infidelitatis sue
puersi opis frigore per immoderatā sapien-
tiam in errorē labatur. Unde bene quoq
egregius pdicator discipulorum suorum cordi
Ro.12. bus hunc exquisite sapientie nimium calorē
deuitans ait. Non plus sapere q̄ oportet sa-
pere: sed sapere ad sobrietatē: ne fortasse
nimius calor interimeret quos prius aque
nimium. idest infidelitatis vel torpentium
actionum frigora morituros tenebant. Et q2
valde difficile est: vt is qui se sapientē esti-
mat: mentem ad humilitatē reducat: et re-
cte pdicantibus credat: sensumq sue puer-
sitatis abijciat. Recte subiungitur. (Et vs-
q ad inferos peccatum illius.) Peccatum
quippe vsq ad inferos ducitur: qd ante finē
vite psentis per correptionez se penitentiā
non emendatur. De quo videlz peccato p
Joannē dicitur. Ca. 5.

St peccatum ad mortē: nō
pro illo dico vt roget quis. i.Jo.5
Peccatū nāq ad mortem A
ē peccatū vsq ad mortem:
q2 scilz peccatū qd hic non
corrigitur: cuius venia frustra
postulatur. De quo adhuc subdit. (Obli-
uiscatur eius misericordia.) Oipotens dei
misericordia obliuisci dicit: qui oipotentis
dei iusticie fuerit oblitus: q2 quisqs eū nūc
iustum non timet: postea inuenire nō valet
misericordē. Que nimirū snia non solum ei
intenditur qui vere fidei pdicamēta deserit
sed etiam qui in fide recta positus carnali-
ter viuit: q2 vitio eterne aiaduersionis non
euaditur vtrū in fide: an in opere peccetur.
Nam et si damnationis dispar est qualitas:
culpe tñ que nequaq̄ per penitentiā tergit:
nulla absolutionis suppetit facultas. Seq-
tur. (Dulcedo illius vermis.) Quis ī hoc
appetit mundo psperari ceteros excedere:
rebus et honoribus tumere: huic nimirū cu-
ra secularis in delectatione est: et quies ī la-
bore. Valde etenim fatigatur si desit cura
B seculi qua fatigetur. Quia sūt nature ē ver-
mium momentis singulis incessanter mone-
ri nō inmerito signatur noie vermiū inquietu-
do cogitationū. Peruerse itaq mentis dul-
cedo vermis est: q2 inde delectabiliter pasci-
tur. Unde per inquietudinē incessanter agi-
tatur. Potest quoq apertius vermis noie
caro designari. Unde et supius dicitur. Homo
putredo: et filius hominis vermis. Luxurio-
si igitur cuiuslibet atq carnis voluptatibus
dediti: quanta sit cecitas demonstrat cū di-
cit: dulcedo illius vermis. Quid nāq caro
nisi putredo ac vermis est: Et quisquis car-
nalibus desiderijs anhelat: qd aliud q̄ ver-
mē amat: Que enim sit carnis substātia: te-
C stantur sepulchra. Quis parentē: qs amico-
rum fideliū: quālibet dilecti sui tangere car-
nem scaturientē vermibus potest: Caro itaq
cū cōcupiscitur penseiur qd sit exanimis: et
itelligitur quid amat. Nil quippe sic ad edo-
mandū desideriorum carnaliū appetitū valet
quā vt vnusqsq hoc qd viuū diligit: quale
sit mortuū penset. Cōsiderata etenī corru-
ptione carnali citius cognoscit: q2 cū illici-
te caro cōcupiscitur: tabes desiderat. Bñ er-
go de luxurioso mēte dī: dulcedo illius ver-

mis: q2 is q in desiderio carnalis corruptionis estuat: ad fetorē putredis anhelat. Hec sicut in huius ptis tertie initio pmisisse me memini sub breuitate transcurri: vt ea que i hoc ope sequunt: q2 magna obscuritate ipli cata sunt: opitulante deo latius disserant.

Sancti Gregorij. Liber. 17. Ca. i.

A Totiens in sancti viri hystoria p nonum volumen enodare q mysterium typice expositionis aggredimur: opz vt ex eiusdē viri vel noīe vel passiōe significationem mysticam pncipaliter pferamus. quatenus habitaculoꝝ more dū suprscriptionū titulis in ipso postis fronte pfigim9 q2 cuius est dom9 agnoscit: securius intret. Crebro aūt dixisse me memini: qm̄ beatus Job passiones redēptoris nostri eiusq3 corporis.i. sancte ecclesie ꝛ passiōe sua signauit ꝛ noīe. Job quippe interptat dolens. Et q̄a alius in hoc dolēte figurat: nisi is de quo scriptū ē.
Isa. 53. Ubi. s. Uere lāguores nostros ipse tulit: ꝛ dolores nr̄os ipe portauit. De quo rursum dī. Liuore eius sanati sum9. Amici vero eius hereticoꝝ spēm tenēt: qui vt sepe iam diximus deū dum defendere nituntur offendūt. Sanctus ergo vir p vulnera ꝛ vba sic logt sua vt etiā nostra significet: ꝛ plerūq3 p pphetie spūm ventura narret: p̄sentia trāscēdat: nōnūq3 vero sic de p̄sentib9 disserat: vt de futuris reticescat. Cognita itaq3 discretiōis huius custodia cū immutatatiōe vocis illius nostra quoq3 intelligētia alternet: vt tanto verius eius sensibus cōgruat: quāto se ꝛ cū eius vocibus imutat. Uerbis itaq3 p̄cedentibus sanctus vir p disertas prudētie arte snias unīg cuiuslibet culpas protulit: ꝛ q3 sit damnāda eius actio expressit. De cui9 pena mox subiecit dicens. ((Nō sit in recordatione: sed cōterat quasi lignū infructuosū. In recordatione enim cōditoris nō reducitur: qsqs vt ad finē vite vitijs subiugatur. Nā si hunc superni respectus memoria tāgeret: B procul dubio ab iniqtate reuocaret. Eius quippe merita exigunt: vt funditus ab auctoris recordatione deleatur. Sciendū vero est: q2 recordari dicitur neqq3 pprie dī. Qui enim obliuisci non pōt: quo pacto recordari pōt? Sed q2 eos nos quoꝝ recordamur amplectimur: ab his aūt quoꝝ obliuiscimur elōgamur: humano vsu: ꝛ recordari deus dicit cū dona tribuit: ꝛ obliuisci: cū in culpa delinquit. Sed q2 cuncta pensat: cuncta sine intermissiōis alternatiōe considerat: ꝛ recordatur bonoꝝ quoꝝ tñ nūq3 obliuiscitur: ꝛ nullatenus recordat malorꝝ: quos tñ p iudiciū semp intuet. Qui eni reddit ab bonorū memoriā: quā tñ nunq3 deserit: ꝛ quasi nequaquā malos respicit: quoꝝ tñ facta cōsiderat. Sed sup hec dānatiōis iudiciū i vltimis seruat. Hinc eni scriptū est. Oculi dñi
Pro. 15 contēplant bonos ꝛ malos. Hinc p ps dī.
Ps. 33 Uultus aūt dñi sup faciētes mala: vt pdat de terra memoriā eoꝝ. Cōsiderat igit quos puniat: sed eosdē ipsos ante nō videt: quos
Mat. 25 nescit. Nā qbusdam in fine dicturus ē. Nescio vos vñ sitis: discedite a me oēs operarij
C iniqtatis. Miro igit modo prauoꝝ vitā ꝛ intuet ꝛ obliuiscit: q2 quos p districtionē snīe iudicat: quantū est ad memoriā misericordie ignorat. Qui qm̄ in eius recordatione nō veniunt: quasi infructuosum lignū ex eius iudicio cōterunt. Terra quippe eos tpalis sumptu aluit: p̄dicatiōis desup pluuia infudit. Sed eoꝝ q2 vita nequaquā fructū boni opis ptulit: iratus hanc agricola abscidit: vt iuxta veritatis sniam locū nō occupet quē tenere alius ad fructū valet. De hoc infructuoso ligno p Mattheū dī. Iā securis ad radicē arboris posita ē. Ois ergo arbor q̄
Mat. 3 Ubi. s. nō facit fructū bonū: excidet ꝛ in ignē mittetur. Hoc aūt loco vt eterna reprobi supplicia designētur: nequaquā lignū dī abscidi sed cōteri: q2 videlz reprobos mors quidez carnis abscidit: sed pena subseqnēs conterit. Quasi enim hic incidit: cum a p̄senti vita separat. Sed in gehēna cōteritur: cū ppetua dānatione cruciat. Cur aūt sanctus q2 districtā puersi penā ptulit: ptinus ad culpaz recurrit: vt ex iniusticie immēsitate edoceat: q̄ tanta eius dānatio non sit iniusta.
D ((Pauit enī sterilē: ꝛ que nō parit ꝛ vidue bñ non fecit.)) Que hoc loco sterilis: nisi caro nominatur? Que dum sola p̄ntia appetit bonas gignere cogitatiōes nescit: q̄ aūt vidua: nisi aīa nūcupatur? Quā q2 sibi cōditor coniūgere voluit ad thalamū viri vir

ginalis venit. Psalmista attestante q ait. Ps.18. Et ipse tanq̃ sponsus pcedens de thalamo suo: que recte vidua dr̃: q2 eius vir pro ea morte ptulit: ⁊ nũc in celi penetralibus ab eius oculis occultus quasi in parte alterius regionis vivit. Ca. 2.

A Aliquis ergo sterilē pascit: ⁊ vidue bñfacere negligit⁹: q2 carnis desiderijs seruiēs curā aie vitāq3 cōtēnit. Tota nāq3 intentione oiq3 studio cogitat: quā sine vllis necessitatibus caro moritura subsistat: ⁊ curare aie vitā despicit: que vel in morte vel in beatitudine pculdubio imperpetuū vivit. Recte aūt eū diceretur. Pascit sterilē protinus adiungitur: ⁊ que nō parit. Quasdam nāq3 ex sacra hystoria feminas novim⁹ steriles extitisse: ⁊ tñ in tpe extremo peperisse. Caro aūt nō solū sterilis: sed etiā que non parit dr̃: q2 suo sensu bonas cogitationes gignere nec in vltimis valet. A vigore eni iaz pprio deficit: ⁊ tñ adhuc transitoria cōcupiscere non desistit iamq3 a pristino robore lassata: pene ab ipso quē diligit mundo repellitur: ⁊ tñ adhuc an nisu improbo obtinere tēporalia conatur. Agere iam pꝟersa nō sufficit: sed tñ cogitare vel que nō agit nequaq̃ desistit. Recte ergo nō solū sterilis: sz etiā non pariens dr̃: q2 suo sensu vt'dixim⁹ ad bone cogitationis prolem: nec cum infirmata fuerit fetat: qđ tamē intelligi etiā de hereticis pdicantibus pōt. Unusqsq3 enim pdicator erroris dum plebē extra vnitatem ecclesie positam docet: pfecto sterilem ⁊ eaz que parere nō valet pascit: q2 ei vsum sui laboris impendit: que spirituales fructus nequaq̃ reddit. B Bene aūt vidue nō facit: quia videlz sancte vniuersali ecclesie cui⁹ vir aduersa mortis ptulit: vivere ac deseruire contemnit. Vidue enim benefacere est: in eius que mortui viri sui amore atteritur consolatione laborare. Vñ ⁊ ṗs voce: hec eadē vidua scilz sancta ecclesia queritur dicēs. Cōsolantē me quesiui: ⁊ non inueni. Tunc solum qppe consolantē inuenit cū ex ea morte quā vir eius pertulit: multos intra semetipsam surgere ad vitam cernit. Sepe autez pdicator erroris huius mundi diuitib⁹ angitur: qui pro eo q̃ terrenis occupationib⁹ incubāt doctoꝝ deprehendere astutias ignorant: ⁊ eū potentes esse ambiunt: pꝟerse predicationis laqueo sine labore capiunt. Vñ ⁊ subditur. ((Detraxit fortes in fortitudie sua.)) In fortitudine quippe sue prauitatis fortes quosq3 detrahit: cuz p sui erroris astutiam mundi huius potētes rapit. Quo contra per Paulum dr̃. Infirma mundi elegit deus: vt cōfunderet fortia. 1.Cor.1. Fortitudo autē pꝟersi pdicatoris est elata scientia locutionis qua inflatus ceteros despicit: atq3 i contemptu oium quasi singulariter apud se priuatus intumescit. Qui magna de se sentiens: sed vera de dño ignorans: longe a fidei cognitione disiungitur: ⁊ tñ videri fidei pdicator conatur. Unde adhuc subdit. Ca. 3.

C Et cū steterit non credet vite sue.)) Stat in hoc mūdo pꝟersus qsq3 pdicator: quousq3 terreno vivit in corpore: sed vite sue credere renuit: q2 de deo vera cognoscere contēnit. Vite enim sue crederet: si de conditoris sui substātia recta sentiret. Hec itaq3 superius de quolibet iniquo plata dicebamus: sed repente ad erroris pdicatorez intellectū vertimus: quō peccator diu toleratur. Vñ sciendum est: q2 sic ad spēm ducimur: vt nequaq̃ tñ a genere funditus elevamur. Nam pꝟersus quisq3 etiam si rectā fidem in sinu vniuersalis ecclesie tenere videat: stat: ⁊ vite sue nō credit: q2 recta qdē sunt que p fidem de conditore intelligit: sed tamē fidei opa tenere contēnit: ⁊ incredulitatis redarguit: qui ab eo qđ se ostēdit credere viuendo reprobat. 1.Jo.2. Hinc enim per Joannē dicitur. Qui dicit se nosse deū: ⁊ mandata eius non custodit: mendax est. 1.Thi.1. Hinc Paulus ait. Confitentur se nosse deum: factis autem negant. Jo.2. Hinc Jacobus dicit. Fides sine opibus mortua est. Sed iter hec cōditor mira dispensatione cōsilij ⁊ culpas respicit: ⁊ viuendi tempora impendit: vt longiora tēporalis vite spacia aut cōuerso fiāt in adiutorium muneris: aut nō cōuerso ad D augmentū dānationis. Unde adhuc subditur. ((Dedit ei deus locum penitēcie: ⁊ ille abutitur eo in supbia.)) Quisqs delinqt ⁊ vivit: ⁊ idcirco hunc diuina dispensatio i iniquitate tolerat vt ab iniquitate compescat: sed qui diutius toleratur: nec tñ ab iniqtate compescit: munus quidē supne patiētie

Decipit: sed reatus sui vinculis ex ipso se mu-
nere arctius astringit. Nã q2 accepta peni
tentie tempora duertit ad culpã: districtus
in vltimis iudex impensa argumenta miseri
cordie conuertit ad penam. Hinc nãq3 per
Ro. 2. Paulũ dĩ. An ignoras q2 patiẽtia dei ad
penitentiã te adducit: Tu aũt fm duriciaz
tuam & cor impenitens thesaurizas tibi iraz
in die ire: & reuelatõis iusti iudicij dei. Hinc
Esa. 65. Isaias ait. Puer centũ annorũ morietur &
peccator centũ annoꝝ maledictus erit. Ac
E si aperte nos deterreat dicens. Uita qdem
pueri in longũ trahitur: vt a factis puerili-
bus corrigatur: sed si a peccati ꝑpetratiõe:
nec tpis longingtate cõpescitur: hec ipsa vi-
te longingtas: quã per misericordiã accepit
ei ad cumulũ maledictionis crescit. Ualde ne-
cesse est: vt cũ nos diutius expectari cõspi-
cimus: ipsa prerogate pietatis tẽpora: que-
si dãnationis argumẽta timeam9: ne ex cle-
mentia iudicis crescat suppliciũ peccatoris
& vñ quisq3 eripi a morte poterat: inde gra-
uius ad mortẽ tẽdat: qd̃ idcirco plerũq3 agi
tur: q2 nequaq3 a presentibus mentis ocu-
lus separatur. Cõsiderare nãq3 peccator re-
demptoris vias negligit: & idcirco in suis iti
neribus. sine cessatione veterascit. Unde et
subditur. Ca. 4.

21 Culi enim eius sunt in vijs
illius.))Uias eni suas pec
cator intuetur: q2 sola cogi
tare sola cernere nititur: q̃
Phil. 2. sibi ad cõmoduz tpale suf-
fragent. Hinc etenim Pau
lus dicit. Oẽs que sua sunt querũt: nõ que
Jesu xpi. Uia nãq3 elati supbia: via rapto-
ris auaricia: via est lubrici concupiscẽtia car
nalis. In vijs ergo suis iniquus quisq3 ocu
los deprimit: q2 solis vitijs: vt per hec aĩo sa
tisfaciat intendit. Unde p Salomonẽ dicit
Prouẽ.17 Oculi stultoꝝ in finibus terre: q2 hoc soluz
tota cordis intentione cõspiciũt: per qd̃ ad
finem terreni desiderij ꝑducant. Nequaq3
pro sue cõsiderationis obtutũ in terra pec
cator figeret: si ad sancta sui redẽptoris iti-
nera mentis oculos leuaret. Unde per Sa
lomonẽ rursum dĩ. Oculi sapientis in capi-
te eius: q2 videlz sapiens qsq3 illũ tota intẽ
tione cõsiderat: cuius se mẽbrum esse p fidẽ
pẽsat. Has nãq3 humane cõuersatiõis vias
Ps. 18. videre contempserat: qui dicebat. In man-

datis tuis exercebor: & considerabo vias tu-
as. Ac si apte spõdeat dicẽs. Que mea sunt
iam videre refugio: q2 p imitatiõis tue viaz 5
pergere cõuersationis gressibus inardesco.
Qui enim ꝑsenti iam mũdo ꝯdicit: amoris
exercitatiõe ꝯtinua: redẽptoris sui vias cor
dis oculis obijcit: vt mens ꝓspera fugiat: &
ad aduersa ꝓperet. Nihil qd̃ demulcet ap
petat: nihil qd̃ deterrere creditur ꝑtimescat:
merorẽ gaudiũ deputet: presentis vite gau
dia dãna meroris pẽset: abiectiõis detri-
mẽta nõ timeat: sup hec manẽtis glie locuz
q̃rat. Has eteni vias sequentiũ mõstrabat
oculis xitas: cum dicebat. Si qs mihi mini
Jo. 12. strat: me sequat. Ad has vias tumẽtis disci
pulorꝝ corda reuocabat: cũ locũ iam glorie
q̃rerẽt: s3 eiusdẽ glie iter ignorarent dicens.
Mat. 20. Potestis bibere calicẽ: quẽ ego bibiturus
sum: Confessiõis qppe illius celsitudinem a
dextris sinistrisq3 q̃sierãt: s3 quãta ad hanc
esset itineris angustia nõ videbãt. Unũ & eo
rũ mox oculis iuxtãdus passiõis calix obijci
tur: vt videlz si ad sublimitatis gaudia intẽ
derẽt prius viã humilitat; inuenirẽt. Quia
E igit cõsiderare peccator vias dei negligit: s3
solis in qb9 carnaliter delectet intẽdit. Re-
cte nũc dĩ. ((Oculi eni ei9 sunt i vijs illius.
Seqtur. Eleuati sunt ad modicũ: & nõ sub-
sistẽt.))Iniquorũ glia cũ plerũq3 in annoꝝ
multitudĩe tẽdit ab ĩfirmoꝝ mẽtib9 eẽ lõga
& q̃si stabilis estimat. Sz cũ repẽtin9 hãc fi
nis interceperit: breuẽ ꝓculdubio fuisse redar-
guit qm̃ finis determinãs innotescit: q2 qd̃
p̃terire potuit modicũ fuit. Eleuantur ergo
ad modicũ & minie subsistũt: q2 eo ipso quo
videri alti appetũt: a vera dei essentia lõge
p elationẽ fiũt. Subsistere eteni nequeũt: q2
ab eterne essentie soliditate diuidũtur: atq3
hãc p̃mã ruinã tolerãt: q2 p p̃uatã gloriã in
semetipsis cadũt. Hinc eni p p̃s dĩ. Deiecí-
Ps. 72 sti eos cũ alleuarent: q2 eo itrisecus corruũt
quo male extrinsecus surgũt. Ca. 5.

Anc breuitatẽ glorie tpalis
21 asp:ciẽs itex dicit. Uidi im-
Ps. 36. piũ superaltatũ: & eleuatuz
sup cedros libani: trãsiui: et
Ubi. 5. ecce nõ erat. Hinc iteruz ait.
Iac. 4 Pusillũ adhuc: & nõ erit pec
cator. Hic Iacob9 dic. Que ẽ eni vita nra:
Uapor ẽ ad modicum parẽs. Hic ꝓpheta
breuitatẽ glie carnalis pẽsans: denũciat di

Esa.40. ces. O ia caro fenū: ⁊ omnis gloria eius si-
cut flos feni. Iniquoꝝ quippe potentia feni
floribus comparatur: qꝛ nimirū carnis gloria
dum nitet cadit: dum apud se extollitur: re-
pentino īterecepta fine terminatur. Sic naq̄
aurarum flatu in altū stipula rapitur: sꝫ ca
su concito ad ima reuocatur. Sic ad nubi
la fumus attollitur: sꝫ repente ad nihilū tu
mescendo dissipatur. Sic ab infimis nebu-
la densescendo se erigit: sꝫ exortus hanc so
lis radius ac si nō fuerit abstergit. Sic i her
barum superficie nocturni roris humor asp
gitur: sed diurni luminis subito calore sic-
catur. Sic spumose aquarum bulle inchoā
tibus pluuijs excitate ab intimis certatī p
deunt: sed eo celerius disrupte dpereūt: quo
inflate citius extendūtur. Cūq̄ excreuerit vt
B apparcant: crescendo peragūt ne subsistāt.
De iniqs igitur tpalis glorie elatione tu-
mentib⁹: sꝫ tā nulla in hac soliditate durā-
tibus: dicatur recte. Eleuati sunt ad modi-
cū: ⁊ nō subsistent. De qb⁹ adhuc subditur.
((Et humiliabūtur sicut oia: ⁊ auferētur.))
Sic puect⁹ eē ɔtēplatōis dꝫ: vt ex paucis ad
multa: ex multis ad oia ɔsideranda rapia-
tur: quatenus gradatim educta pficiat: et
transitoria oia cōprehendendo diiudicans
ipsa pene incōprehensibiliter excrescat. Vn
de sanctus vir cū prauorum gloriam defe-
ctūq̄ discuteret: ad cūcta protinus mentis
oculum tetendit dicens: Humiliabuntur si
cut oia: ⁊ auferentur oia pfecto terrena.
Ac si apte dicat. Stare vllo modo nequeūt
qꝛ ipsa quoq̄ fugiunt: qbus innitunt: dūq̄
t palia diligūt cū his ex tpis volubilitate p
currunt. Sed queri pōt cū per Salomonē
Eccs.1. dr: generatio preterit: ⁊ generatio aduenit
terra vero in eternū stat. Cur beatus Job
C oia humiliari asserat ⁊ auferri: Quod tā fa-
cile discutimus: si terra ⁊ celū: vel qualiter
trāseat: vel qualiter maneat distiguamus.
Vtraq̄ naq̄ hec p eā quā nunc hn̄t ima-
ginē transeūt: sed tā p eēntiā sine fine subsi
stunt. Hinc naq̄ per Paulū dr: Preterit
1.Cor.7. eni figura hui⁹ mundi. Hinc p semetipsam
Mat.24 veritas dicit. Celū ⁊ terra transibunt: verba
aūt mea nō trāsibunt. Hinc ad Joānē an-
Apoc.21 gelica voce perhibetur. Erit celum nouum
⁊ terra noua. Quare celū nouū ⁊ terra no
ua dr̄ que qdem nō alia cōdenda sunt: sed
hec ipsa renouātur. Celū igitur ⁊ terra trā

sit ⁊ erit: qꝛ ⁊ ab ea quā nunc habet speciē
per ignem tergitur: ⁊ tā semper in sua natu
ra seruatur. Vnde p ps dr: Mutabis ea: ⁊ Ps.101
mutabūtur. Cuī qdem vltimā cōmutatio
nem suā ipsis nobis nunc vicissitudinibus
nūciant: qbus nostris visibus indesinēter al
ternāt. Nam si terra a sua specie hyemali
ariditate deficit: vernali humore viridescit
Celum quotidie caligine noctis obducitur
⁊ diurna claritate renouatur. Hinc ergo fi-
delis qsq̄ colligat: ⁊ interire hec: ⁊ tamē p
innocentiā refici: que constat nunc assidue
velut ex defectu reparari.

Capitulum. 61

Inter hec igitur vir sctūs
cū prauoꝝ cursum ɔspi- A
cit q̄ꝫ quandoq̄ aiad-
uersione deficiant innote
scit. Qū primus subdit.
((Et sicut sūmitates spi-
carum ɔterentur.)) Spi-
carum quippe summitates ariste sunt. Ariste
autem ɔiuncte in spica pdeunt sed crescen
do paulisper a se hirsute ⁊ rigide distīguū
tur. Sed nimirū sic ad hui⁹ mundi gloriam
praui diuites surgunt. Nature enī sibi cō-
munione ɔiuncti sunt sed cōtra se vicissim
crescendo diuidūtur. Alius quippe alium de
spicit ⁊ alter in alterū liuidie facib⁹ igne-
scit. Qui ergo ex tumore mētis a charitatis
vnitate separant: quasi aristarū more cōtra
se rigidi stant. Quid ergo prauos hui⁹ mun
di diuites dixerim: nisi aristas quasdā ge
neris humani. Qui dum contra se superbi-
unt: sed bonorum vitā vnanimiter affligūt
aduersum se quidem diuisi sunt: sed tamen
concorditer grana deorsū premunt. Nūc
igitur ariste ad alta prosiliunt grana latent
quia ⁊ reproborum potentia eminet ⁊ ele-
ctorum gloria non apparet. Illi se honoꝝ
fastibus ostenduntur: isti in humilitate se de
primunt. Sꝫ triture tēpus adueniet quod
⁊ aristarum rigiditatem frangat: ⁊ solida
grana non conterat. Tunc quippe supbia B
iniquorum cōminuitur: tunc electorum vi-
ta quāta integritate fulgeat declaratur: qꝛ
cū iniusti deficiūt: ex hac ipsa aristarū cō-
tritione agit vt grana appareāt q̄ latebāt
Cūq̄ ariste frangūtur: granoꝝ candor ostē
dit: qꝛ iniqs in supplicia eterna cadentib⁹
sctōꝝ iusticia q̄ꝫ charitate cādeat dmō-

Mal'3. struat. Unde recte quoqꝫ p iohannē dicit. Cu
ius vētilabrū in manu sua est: ⁊ pmundabit
areā suā: ⁊ triticū qdem recondet in horreo
paleas aūt cōburet igni inextinguibili. Bea
tus vir iob prauorū elatio quāta aduer
sione frangatur aspiciat: eosqꝫ aristis peren
tibus cōparans dicat: sicut summitates spi
carū pterent: qr nimirū rigiditas superborꝫ
triture vltime fortitudine frangit: que nunc
electorum vitā despiciens eleuat. Sequit.
((Qd si nō ita est: quis me arguere poterit
esse mentitū: ⁊ ponere añ deū verba mea.))
Si ita nō est vt loquit: profecto de falsitate
hūc omnes arguere possunt. Cur ergo dici
tur. Et si nō ita est: quis me arguere pote
rit esse mētitum: dū scilꝫ nouerimus qꝫ falla
eē cuilibet reprehendere licet. Sed si loquē
tis sensum subtili interrogatione discutim⁹
quā sint recta que protulit citius inuenim⁹.
Justus nāqꝫ ⁊ si qd vnqꝫ delinquendo loq
tur. dignum nō est: vt ab iniustis: ⁊ praue vi
uentibus iudicetur. Unde sanctus vir ami
corum superbiam deprimens: nō solū si ita
est: verū etiā si nō est vt protulit: nequaqꝫ se
reprehendi posse confidit: qr nimirum illi re
C cte redarguere falsa possunt: qui falsa age
re nesciunt. Nam correptionis ausum cōtra
fallaciam perdunt: qui adhuc fallaciter vi
uunt. Ait ergo qꝫ si ita nō est: quis me pote
rit arguere esse mentitū: Ac si aperte dicat.
Ita sunt cuncta vt protuli: que tamen si ita
essent: a vobis redargui nequaqꝫ possent: qr
adhuc proprie sub cubitis: aliena reprehēde
re fallaciam nō valetis. Ubi ⁊ apte subdit.
((Et ponere añ deū verba mea.)) Quisqs
enim dicta fallacia veraciter reprehendit:
audita cogitans atqꝫ hec ex regula verita
tis pensans verba anteponit: qr apud se in
conspectu veritatis examinat: quid foris cō
tra fallaciā decernat. Ante deū quippe ver
ba ponere est considerato intimo iudice ex
teriora dicta pensare. Uir igitur sanctus ab
amicis superbientibus: verba sua ante deū
poni posse nō estimat. Ac si aperte dicat. Jd
circo que loquor ponere ante iudicē nō va
letis: qr eius vobis faciem peccātes abscon
ditis. Qd tamē ex typo sancte ecclesie nil ob
stat intelligi: que cum de infirmis suis acti
bus ab hereticorum irrisione reprehenditur
ipsa irrisionis eorum astutiam dedignat: qr
tolerabilius deo est: vt in infirmitate qs sr-

qꝫ ignorantia cum humilitate iaceat: qꝫ tu
elatione alta cōprehendat. Sed qr sanctus
vir multa cōtra eos protulit qui fugitiua po
testate superbiunt: ⁊ ventosis honoribus in
tumescunt: baldath suites ex eius correptio
ne proficiens apud quem vera sit potentia Job
agnoscit dicens. Capi. 7. Ca.25.

A

((Potestas et

terror apud deū est: qui
P facit concordiam in sub
limibus suis.)) Ac si ap
te dicat. Solus corda
mortalium veraciter ter
ret: qui hec ex diuinitatis sue potentia vera
citer possidet. Humana enim potētia quem
terrorem incutit: que iure eiusdē potētie qū
careat nescit. Recte aūt dicit. Qui facit cō
cordiam in sublimibus suis: quia multa sibi
met inferius dissident: sed ad concordē sup
norū plenitudinem currunt: ⁊ interne pacis
causa agitur: vt sepe ea que sunt exterius si
ne pace disponant. Nam bonos omnipotēs
deus ad meritum puehit: cū cōtra eorū vi
ta malos seuire pmittit: atqꝫ in concordiam
ponunt summa: dum confunduntur infima:
quia inde in celestibus electos suos angelo
rū choris sociat. vnde in terrenis ⁊ infimis
reproborum mores suis moribus aduersan
tes portat. Sed inter hec libet inquirere: si
par in sublimibus summa retinetur: quid ē
qd per angelum danieli dicitur. Ego veni p Dan.10.
pter sermones tuos: princeps autem regni p
sarū restitit mihi viginti ⁊ vno diebus: ⁊ ec
ce michael vnus de principibus primis ve
nit in adiutorium mihi. Et paulopost. Nūc
reuertar vt prelier aduersum principem per
sarū. Cū enim egrederer apparuit princeps
grecorū adueniens. Quos itaqꝫ alios prin B
cipes gentium nisi angelos appellat: qui sibi
resistere ex eāru potuissent: Que ergo eē par
in sublimibus potest: si inter ipsos quoqꝫ an
gelicos spiritus preliandi certamen agitur:
qui semper conspectui veritatis assistūt: Sꝫ
qr certa angelorum ministeria dispēsandis
singulis quibusqꝫ gentibus sunt prelata: eū
subiectorum mores aduersum se vicissim p
positorum spirituum opē merentur: ipsi qui
presunt spiritus contra se venire referūtur.
Ja neqꝫ angelus qui danieli loquebat: ca
ptis israelitici populi in preside constitutis

prelatus agnoscitur: michael autē eorū qui
et eadē plebe in iudee terra remanserāt: p
positus inuenitur. Unde et ab hoc eodē an
gelo paulo post Danieli dicit. Nemo ē ad
iutor meus in omnibus his: nisi michael prin
ceps vester. De quo et hoc quod premisimus
dicit: et ecce michael vnus de principibus pri
C mis venit in adiutoriū mihi. Qui dū neq̄
q̄ simul esse: sed venire in adiutorium dicit
aperte ei populo prelatus agnoscit: qui ca
ptus in alia parte tenebat. Quid ē ergo an
geli dicere ego veni propter sermones tuos:
princeps aūt regni persarū restitit mihi: nisi
sua subditis opera nūciare: Ac si aperte di
cat. Precū quidem tuarū merita exigunt:
vt israeliticus populus a iugo sue captiui
tatis eruat: sed est adhuc qd in eodē popu
lo persarū dominio purgari debeat. Unde de
ereptione illius: persarum princeps mihi in
re cōtradicat: quis preces tuas eorū quoq̄
lacrime qui in iudea relicti sunt adiuuent.
Unde hoc quoq̄ qd diximus subiūgit. Mi
chael princeps vester. venit in adiutorium
mihi. Cūq̄ vt aduersus principē persarum
preliet: grecorū sibi princeps aduenïens appa
ret. Qua ex re inuenit q̄ aduersum grecos
quoq̄ aliqd iudea cōmiserat: quorū profe
cto eā ereptioni illius resistebat. Prophete
igit preces angelus exaudit: sed persarū prin
ceps restitit: qz et si iam vita iusti depreean
tis ereptionem populi exigit: eiusdem tamē
populi adhuc vita cōtradicit: vt qz nec duz
plene hij qui in captiuitatē fuerāt ducti pur
gati sunt: iure eis adhuc perse dominantur.
Michael adiuuat: sed grecorum princeps ad
prelium venit: qz mereri quidam veniā tāz
longe oppressorū captiuitas poterat. sed ere
D ptionis eorū beneficio: hoc quoq̄ qd in gre
cos deliquerant obuiabat. Recte ergo dicit
q̄ cōtra se angeli veniunt: qz subiectorū si
bi gentiū vicissim merita cōtradicūt. Nam
sublimes spūs eisdem gentibus principātes
nequaq̄ pro iniuste agentibus decertāt: sz
eorū facta iuste iudicantes examināt. Cūq̄
vniuscuiusq̄ gētis vel culpa vel iusticia ad
superne curie cōsiliū ducitur. eiusdem gentis
prepositus vel obtinuisse prohibet: quorū tamē
omniū vna victoria est sui super se opificis
voluntas summa: quaz dū semp aspiciunt
qd nō obtinere valent nunq̄ volunt. Bene
ergo dicitur. Qui facit cōcordiā in sublimi

bus suis. Sequitur. Nunqd est numerus
militum eius: In cogitatione humane ra
tionis supernorū spirituū: numerus nō est:
qz quāta sit illa frequentia inuisibilis exer
citus nescit. De quo per danielē dicit. Mi Dan. 7.
lia miliū ministrabant ei: et decies millies cē
tena milia assistebant ei. Supernorū ciuiū
numerus infinitus: et definitus exprimit: vt
qui deo est numerabilis esse hominibus in
numerabilis demonstretur: Quis aliud ē as
sistere: aliud ministrare. Assistunt eniz ille p
culdubio potestates: que ad quedā homi
nibus nūcianda nō exeunt. Ministrāt ve
ro hij qui ad exemplenda officiorū veniunt:
sed tamē ipsi quoq̄ contemplatione ab in
timis nō recedunt. Et qz plures sunt qui mi
nistrant: q̄ hij qui principaliter assistunt as
sistentiū numerus quasi definitus: ministrā
tium vero infinitus ostendit.

Capitulum 8. c. 21

Ngelicos vero spiritus re
cte dei milites dicimus: qa
decertare eos cōtra ptātes
aereas ignoramus: Que tñ
certamina nō labore: sed im
perio peragunt: qz quicquid
agendo cōtra immundos spūs appetunt. ex
adiutorio cūcta regētis possunt. De hac nāq̄
malitia nascente rege nostro scriptum ē.
Subito facta ē angelo multitudo militie ce Lu. 2.
lestis. Cui tamen militie electorū quoq̄ ho
minū numerus iūgitur: qui per sublime mē
tis desideriū a terrene cōuersationis serui
tute liberant. De quibus per Pauliū dicit: 2. Thi. 2.
Nemo militans deo implicat se negocijs
secularibus. Qui licet nunc pauci appareāt
in inuisibili tamē patria innumerabiles re
gnant: qz et si ex cōparatione prauorū pau
ci sunt: in cōgregationis sue frequentia me
tiri nequaq̄ possunt. Quis vero eorundem
militū virtus nō proprijs viribus: sed sup
ne gratie infusione roborat: recte subiūgit.
Et super quē nō surget lumen illius. Lu
men quippe dei est: gratia preueniens. Que
si in nostro corde nequaq̄ gratuito consur
geret. profecto mens nostra in peccatorū suo B
rum tenebris obscura remaneret. Unde et sub
ditur. Nunquid iustificari potest hō com
paratus deo aut apperere mūdus nat⁹ de mu
liere: Uersus iste superius a beato iob di
citur: et nunc in eius exprobatione replica

tur. Omnis namq₃ vir iustus dei illustratio
ne: iustus non est: comparatione. Humana
quippe iusticia auctori comparata iniusti-
cia est: q₂ ꝛ si in ipsa sua conditione homo ꝑ
sisteret: creatori non posset equari creatura.
Cui tamen ad grauiora defectus pondera
accessit: ꝛ culpa quã serpens insidians insu
lit: ꝛ mulier infirmata persuasit. Unde nũc
quia homo per mulierem culpe subditaȝ na
scitur: reatus primi infirmitas in prole pro-
pagatur. Et q₂ in radice putruit humani ge
neris ramus: in cõditionis sue viridiate mi
nime subsistit. Unde recte nunc dicit̃. Nun-
quid iustificari potest homo cõparatus deo:
aut apparere mundus natus de muliere?
Ac si aperte diceretur. Ne contra auctorem
suum homo superbiat: consideret vnde huc
venit: intelligat quid sit. Sed ecce nõnulli ꝑ
donum spiritus adiuti contra infirmitatem
sue carnis eriguntur: virtutibus emicant si-
gnorum quoq₃ miraculis coruscant: nullus
tamen est qui sine culpa vitã transeat: quo
usq₃ carnem corruptionis portat. Unde ad
huc subdit̃. ¶ Ecce etiã luna nõ splendet: et
stelle non sunt mũde in ꝯspectu eius. Quid
per lunam nisi cuncta simul ecclesia: quid ꝑ
stellas: nisi singulorũ bñ viuentiũ anime de
signant̃: qui inter prauorũ hominũ conuer
sationes: dũ magnis virtutibus eminẽt: qua
si in tenebris noctis lucent. Ubi per Paulũ
quoq₃ discipulis dicitur. Inter quos luce-
tis sicut luminaria in mundo. Quia enim
sancta ecclesia lune appellatione exprimitur
ꝓpheta testat̃ dicens. Eleuatus est sol: ꝛ lu
na stetit in ordine suo. Eleuato enim sole in
suo ordine luna statuit̃: q₂ ascendente ad ce
los dño sancta protinus ecclesia in predica
tionis auctoritate roboratur. Et quia stel
larum nomine electi signantur rursum pau
lus insinuat dicens.

E

Phil. 2. D.

Abac. 3.

1. Cor. 12. A

Capitulum. 9.

Tella eni' a stella differt in
claritate. Luna ergo nõ splẽ
det: ꝛ stelle nõ sunt mũde in
cõspectu eius: q₂ nec sancta
ecclesia virtute ꝓpria tot mi
raculis emicat: nisi hãc ꝑue
nientis gratie dona perfundant nec singulo
rũ bene viuentiũ mẽtes a peccatorum ma
culis munde sunt: si remota pietate iudicẽ
tur: q₂ apud districti iudicis oculos sua vnũ
quẽq₃ corruptibilitas iquinat: nisi hãc quo
tidie gratia parcentis tergat. Electorũ ꝗp
pe animus ꝓdire ad libertatẽ iusticie nitit̃
sed adhuc cõpede infirmitatis tenet̃: ꝛ cul
pas quidem subigere perfecte desiderat: sȝ
quousq₃ corruptione carnis astringitur: eius
q₃ vinculis etiaȝ: cum nõ vult ligatur. H ne
itaq₃ culligant: quãto peccatorum pondere
pressi sunt qui cõtra hec dissertare neq̃ugũt
si plene culpã nec illi superãt qui cõtra hãc
viriliter pugnant. Unde ꝛ postq̃ dictum ẽ.
Ecce enim luna non splẽdet: ꝛ stelle nõ sunt
munde in conspectu eius protinus additur.
¶ Quãto magis homo putredo: ꝛ filius ho
minis vermis.) Ac si apte diceretur. Sȝ ip
si quoq₃ esse sine cogitatione non valent: q
inter presentis vite tenebras virtutibus lu
cent: quãto reatu iniquitatis obstricti sunt.
qui adhuc carnaliter viuũt. Sed a peccato
esse liberi nequeũt: qui iam in celestibus de
siderijs conuersantur: qui peccatorum pon
dera tolerant: qui carnis sue voluptatibus
dediti adhuc putredinis iugũ portãt. Hinc
petrus ait. Si iustus vir saluabitur: impius
ꝛ peccator vbi parebunt? Hinc per Esaiaȝ
dicitur. Super humum populi mei spine ꝛ
vepres ascendent: quantomagis super om
nem domum gaudij ciuitatis exultãtis? Hu
mum quippe populi sui dominus electorũ
omniũ mentem vocat: super quã spinas ac
vepres ascendere perhibet: quia nec ipsam
quoq₃ esse absq₃ punctionibus viciorum vi
det. Domus ergo gaudij ciuitatis exultan
tis est: mens prauorum: que dum ventura
supplicia conspicere negligit: in carnis volu
ptate se deserens inaniter hilarescit. Ait er
go. Super humum populi mei spine ꝛ ve
pres ascendunt: quantomagis super om-
nem domum gaudij ciuitatis exultantis?
Ac si aperte dicat. Si et illorum mentem vi
cia deprimunt: qui se pro celestis patrie de
siderio affligunt: q̃bus culpis substrati sunt
qui sine vlla formidine sese in carnis vo-
luptate derelinquunt? Notandum vero in
sermone suo quantum baldath ordineȝ cõ
ditionis nostre tenuit et natiuitatis: qui ho
minem non vermem sed putredinem. filium
vero hominis vermem vocat. Primus nam
q₃ humani generis parens: homo non fili-
us hominis. ex quo quisquis prodijt non so
lum homo sed filius quoq₃ hominis fuit. Si

B

1. Re. 4.
Esa. 32.

C

eat ergo ex homine filius hominis:ita ex putredine nascitur vermis. Unde recte homo putredo:filius vero hominis vermis vocatur. Primus quippe homo putredo non vermis:quia et si per mortem putruit:non tamen ex putredine per nativitatem venit. Qui autem hominis est filius vermis dicitur:qui iam ex mortalium corporum corruptione propagatur. Igitur quia amicorum verba finita sunt:beatus Job altiori culmine professionis innititur:eiusque dicta tam sunt valida quam extrema:quia et usus esse iurisperitorum solet ut argumentum quo
Job. adversarijs suis eminere se prevident:ad
Ca.26. persecutionis conclusionem servent. io.
A

Espondēs autem iob dixit. Cuius adiutor es. Nunquid imbecillis et sustentas brachium eius qui non est fortis? Adiuvare imbecillē caritatis est:adiuvare potentem velle elationis. Quia igitur amici eius hereticorum speciem tenentes:quasi adiuvantes deum sapientiam suam ostendere conabantur iuste baldath reprehenditur ut dicat. Cuius adiutores. Nunquid imbecillis et sustentas brachium eius qui non est fortis? Ac si aperte dicat. Deum eum iuvare niteris cuius magnitudini succumbis;omne quod impendis solatium ē de ostentatione non:de pietate. Sed inter hec sciendum est:quod plerumque etiam deum qui videlicet imbecillis non est humiliter agētes adiuvamus. Unde et per Paulum di-
I. Cor.3. citur. Adiutores enim dei sumus. Nam cum ei quē ipse per internā gratiam infundit:nos exhortationis voce concurrimus:hoc quod ille per spiritum sanctum agit intrinsecus:nos exterius ministerio vocis adiuvamus:et tūc solum nostra exhortatio ad perfectionem ducitur:cum in corde deus sint qui adiuvatur. Unde et alias dicit. Neque qui plantat ē aliquid neque qui rigat:sed qui incrementum
Ibi.3. dat deus. Plātare quippe et rigare adiuvare est. Et utrumque vacuum erit ministerium:si in corde deus non dat incrementum. Sed quia in sensu suo alta sapiunt:esse humiliter dei adiutores nolunt:quia dum se deo utiles eē estimant:a fructu se utilitatis alienāt. Un-
Luc.17. de et veritatis voce discipulis dicitur. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis:dicite servi,inutiles sumus quod debuimus facere fecimus. Sequitur. Cui dedisti consilium:forsitan illi qui non habet sapientiam? Dare stulto consilium caritatis est:dare sapienti ostentationis:dare vero ipsi sapientie, perversitatis. Et quia hij quos tenere hereticorum speciem diximus:per locutionē suā
B ostentationi potiusque utilitati serviebant recte adhuc contra baldath subditur. Et prudentiā tuam ostendisti plurimā. Omnis cui prudentia recta est plurima non est:quia iuxta pauli vocem:non plus apperit sapere
Ro.12. quam oportet sapere. Cui vero est plurima non est recta:quia dum ultra modum tendit:in quolibet latere culpe declinatur. Prudentiam vero suam plurimam ostendunt:qui videri pre alijs prudentiores appetunt. Unde fit plerumque ut eum moderate sapere nesciūt etiam fatua loquantur. Pro qua re ipse adhuc excessus prudentie subiungitur ut dicatur. Quem docere voluisti:nonne eum qui fecit spiramentum? Per spiramentum vivimus,per prudentiam sapientes sumus. Prius autem nostrum est vivere:postmodum sapere:quia ut sapientes esse valeamus:prius agitur ut simus. Qui ergo vitam dedit,
C ipse procul dubio et prudentiam contulit. baldath autem qui beatum iob flagellatum pro culpa credidit. occultum dei iudicium quod humiliter venerari debuit:superba nisus ē temeritate perpetrare. Ipsi ergo se per prudentiam pretulit:cuius iudicium non intelligendo iudicauit. Ipsi se per prudentiam pretulit:a quo vivendi spiraculum accepit: ac si plus ipso esset sapiens:a quo habebat ut eēt. Sed quia beatus iob sancte ecclesie typum tenēs:pauca in superborum correptione protulit:quos tenere hereticorum speciē non ignoravit:sicut superius dixit. Disputare cum deo cupio:prius vos ostendens fabricatores mendacij:et cultores perversorum dogmatum. Repente se ad doctrinam erigit: et contra elatorū imperitiam scientie sue latitudinem per sententias expandit dicēs. Ecce gigantes gemunt sub aquis. ii.

Ignum quippe erat:ut per increpationem prius tumorem sapientie terrene retūderet:et per doctrinam postmodum ad plena misterijs verba transiret. Gigantes 21

enim vel apostatas angelos: vel superbos
quosq; homines: nil obstat intelligi. Hinc
etiam per ꝓphetā dicitur. Mortui non vi-
Isa.26. uent: gigantes non resurgent. Quos namq;
mortuos: nisi peccatores nominat? Et quos
gigantes: nisi eos qui de peccato etiā super
biunt appellat? Illi autē nō viuunt q2 pec-
cando viā iusticie ꝑdiderunt. Isti etiam re
surgere post mortem nequeunt: q2 post cul-
pam suam inflati: ꝑ superbiā ad penitentie
Prouer.21. remedia non recurrunt. Hinc rursum scri-
ptum est. Uir qui errauerit a via doctrine: i
cetu gigantū cōmorabitur: q2 quisqs iter re
ctitudinis deserit: quorū se numero nisi sup
borum spirituū iungit? Bene autē cōtra ela-
tos dicitur. Ecce gigantes gemunt sub aqs.
Ac si aperte diceretur. Cur de scientia ho-
mo supbiat: cū τ ignorantie abyssus τ ipos
supbissimos angelorū spiritus premat. Si
autē gigantū nomine potentes huius seculi
designātur: in aquis possunt populi figurari
Apoc.17. Joāne attestāte qui ait. Aque enim sunt po
puli. Bene autē cōtra supbientes dicit. Ecce
gigantes gemunt sub aquis: q2 elati oēs dū
in hac vita assequi honorū celsitudinē cu-
piunt: sub ponderibus populorū gemunt.
B Nā quanto quis hic altius erigitur: tanto
curis grauioribus oneratur: eisq; ipsis po-
pulis mente τ cogitatione supponitur qb9
supponitur dignitate. Et bene his ꝟbis ac
breuiter indicatur: quia oīs supbia eo imo in
imo iacet: quo in alta se erigit: vt inde ma-
gis cunctis supposita fit: vnde cunctis appe
tit supesse. Homo qppe in sublimibus eleua
tus tantos super se sustinet: quantos suppo
sitos regit. Hij autē qui tabulis sociant: ipsi
etiam laboris eorū participatione deprimū
tur. Nā cum eis laborē etiā tolerant pōde
ris: dum pariter gloriā affectant honoris.
Unde cū diceret: ecce gigantes gemūt sub
aquis ꝓtinus adiunxit. Et qui habitant cū
eis. Ac si dicat. Pariter gemūt: qui eorum
glorie ex delectatione sociant. Ipsa autē oc-
cupatio secularium dignitatū tanto facilioi-
bus vitijs premit: quanto maioribus curis
grauatur. Humanus nāq; animus videre τ
C deuitare peccata vtinam valeat getus. Q2
ergo vidit desideratas rerum celsitudines
absq; peccatis ministrare non posse: τ q2 di-
uine ire non absconditur quicquid illicitū
perpetratur: apte secutus adiunxit. ((Nu-
dus est infernus coram illo: τ nullū est operi
mentū perditioni.)) Qd Paulus apostol9
quoq; ait. Omnia enim nuda τ apta sunt Hebre.4
oculis eius. Inferni vero τ ꝑditionis noīe:
diabolū oēsq; dānationis eius socios desi-
gnauit. Quis ꝟo ille sit corā quo infernus
est nudus sequitur dicens. ((Qui extendit
aquilonē sup vacuū.)) Aquilonis nomie in
sacro eloquio appellari diabolus solet: q vt
torporis frigore gentium corda constringe-
ret dixit. Sedebo in monte testamenti: i la- Isa.14.
teribus aquilonis. Qui sup vacuū extēdit
q2 illa corda possidet: q' diuini amoris gra-
tia non replentur. Sed tamē oīpotenti deo
suppetit: etiā vasa diaboli cunctis virtuti-
bus vacua sue gratie munere implere i eis-
q; diuini amoris soliditatem ponere: quos
nulla conspicit rectitudinis actione robora
ri. Unde apte subiungit. ((Et appendit ter-
ram super nihili.)) Quid enim terre nomie
nisi sancta ecclesia designat: que dū verba
ꝑdicationis suscipit: fructum boni opis red
dit. De qua per moysen dicit. Audiat ter Deut.32.
ra verba ex ore meo: expectetur sicut pluuia
eloquiū meū. Et qd per nihilū: nisi gētiles
populi designantur. De quibus per ꝓphe-
tam dicitur. Omnes gentes velut nihilū: et Isa.40.
inane reputate sunt. In eo ergo nihilo ter-
ra suspenditur: quod prius vacuū ab aqui-
lone tenebatur: q2 illa corda gentiliū reple-
ta sunt charitate dei que pressa pri9 fuerāt
torpore diaboli. Ca. 12.

Potest ꝟo τ per hoc vacuū A
iudee infidelitas: τ per ter-
ram sicut diximus sancte ec
clesie fructificatio designari
Uir ergo sanctus casū iu-
dee pereuntis aspiciat: τ gē
tilitatis merita ad veniā redeuntis cernat
ac dicat. Qui extendit aquilonē super va-
cuum: τ appendit terrā sup nihili. Nam q2
iudeorum corda a fide vacua diabolo sunt
subdita: extendit aquilonem super vacuū.
Quia ꝟo nullis existentibus meritis: sicut
dictū ē: pro nihilo saluos faciet eos super
gentes dñs fundauit ecclesiam: que per pro
phetam nihilum sunt vocate: apte secutus
adiunxit. Appendit terrā super nihili. Hoc
ꝟo quo ordine factū sit: mirifica subdēs ra
tione contexuit. Ait enim. ((Qui ligat aqs
i nubibus suis: vt nō erūpant pariter deor-

sum. Quid hoc loco aquā: nisi sciam: qd nu
bes: nisi p̄dicatores appellat? Nā qr ī sacro
eloquio aliquādo aqua scia dr̄. Salomone
Pro. b. 18 attestante didicimus q ait. qua profunda
verba ex ore viri: ꝛ torrens redundās fons
Ps. 17. c sapientie. Aquā signari sciam Dauid pro
pheta testatur dicens. Tenebrosa aqua in
nubibus aeris idest occulta scia in ꝓphetis
qui ante aduentū dn̄i dū occultis sacramē
tis grauidi mysteria immensa gestarēt: in
tuentiū oculis: eoꝝ intelligentia caligabāt.
B Nubiū ꝟo noīe qd hoc in loco aliud ꝙ p̄
dicatores sancti. idest apostoli designant: q
per mundi partes circūquaqꝫ transmissi: et
ꝟbis nouerāt pluere: ꝛ miraculis corrusca
Isa. 40. re? Quos Isaias ꝓpheta ante longe ītuēs
dixit. Qui sunt isti qui vt nubes volāt? Qr
igitur vir iste ꝓphetico plenus spiritu ī hac
locutione sua ad laudem dei initia nascen
tis ecclesie desiderat exordiri: studet eiꝰ or
dinē ab apostoloꝝ p̄dicatione narrare: qui
curauerat summopere rudibꝰ populis pla
na ꝛ captabilia: nō summa atqꝫ ardua p̄di
care. Nā si sciam sanctā que hic aque noīe
designat: vt hauriebāt corde ita ore funde
rent: immēsitate eius auditores suos oppri
merent potius ꝙ rigarent. Unde relegata in
trinsecus scia: vt nō pariter deorsum erūpe
ret: auditores suos distillatione verboꝝ nu
triens: nubes illa loquebatur dicens. Non
potui loq vobis quasi sp̄ualibus: sed quasi
1. Cor. 3 carnalibꝰ: tanqꝫ paruulis in xp̄o: lac vobis
potum dedi nō escam. Quis enim ferre po
tuisset: si raptus ad tertiū celū: raptus ī pa
radisum ꝛ archana ꝟba audiens que dici
homini nō licerent: tā immensos supne scie
sinus aperiret? Aut cuius nō virtutē audi
toris opprimeret: si ea que intrinsecus hau
rire poterat inquantū carnis lingua suffice
ret: extrinsecus inundās aque huius immē
sitas emanasset. Ut vero auditores rudes
non inūdatione scie: sed moderata p̄dicatio
nis distillatione foueant: ligat deus aquas
in nubibus: vt nō erumpāt pariter deorsuz:
qr doctoꝝ p̄dicationē tēperat vt auditoruz
infirmitas dictorū rore nutrita cōualescat.
Qd dn̄i in euangelio mistica descriptiōe nar
Luc. 5. ratur dū dicitur. Ascendit Jesus in nauicu
lā petri: ꝛ rogauit vt a terra duceret pusillū
ꝛ ita sedens p̄dicabat turbis. Per nauem
petri qd aliud ꝙ cōmissa petro ecclesia desi

gnatur? De qua vt dn̄s turbis cōfluentibꝰ
predicet: eam a terra paululū reduci iubet.
Quā nec in altū duci: ꝛ tn̄ a terra p̄cipit re
moueri ꝓfecto significans p̄dicatores suos
rudibus debere populis: nec alta nimia de
celestibus: nec tamē terrena p̄dicare. Aqua
itaqꝫ ligatur in nubibus qr p̄dicatoꝝ scia ī
firmorū mentibus loquens: quantū sentire
valet docere ꝓhibetur. Ca. 13.

Am plerūqꝫ si auditoꝝ cor
verbi immensitate corrūpi
tur: lingua docentium in di
scretionis pena mulctatur. A
Unū scriptū est. Si qs apue
rit cisternam ꝛ foderit: ꝛ nō Exo. 21.
operuerit eā: cecideritqꝫ bos vel asinus ī eā:
dn̄s cisterne reddet p̄ciū iumentorū. Quid
est enim aperire cisternam: nisi intellectu va
lido scripture sacre archana penetrare?
Quid autem per bouē ꝛ asinū. idest mūdū
ꝛ immūdū animal: nisi fidelis quisqꝫ ꝛ infi
delis accipitur? Qui ergo cisternā fodit: co
operiat: ne illuc bos vel asinus ruat: idest si
in sacro eloquio tā alta intelligit: sublimes
sensus coram nō capientibus per silentium
tegat: ne per scandaluz mentis aut fidelem
paruulum aut infidelē qui credere potuis
set interimat. Ex morte enim iumentoꝝ de
bet preciū: qr illud scilz admisisse cōuincit.
vnde ad agendam penitentiā reus tenetur.
Quisqs nāqꝫ ad alta scie silentia ꝓueniēs
cū hec apud bruta audientiū corda nō con
tegerit pene reus adjicitur. Si per ꝟba eius
in scandalū: siue munda seu mens immun
da capiatur. Operiēda est itaqꝫ cisterna: qr
coram paruulis mentibus tegenda est alta
scia: ne vnde cor docentiū ad summa attol
litur: inde infirmitas auditorū ad ima dila
batur. Dicat igitur recte: qui ligat aquas i
nubibus: vt nō erumpant pariter deorsum. B
Pariter nāqꝫ aque erūperent: si corā infir
mis auditoribus quanta est scia ex ore lo
quentiū emanaret: si simul se oīs plenitudo
p̄dicationis effunderet: ꝛ nil sibi cū ꝓficien
tibus reseruaret. Dignū quippe est vt que
p̄dicat: audientis modū cōsideret: quatenꝰ
ipsa p̄dicatio cuz auditoris sui incrementis
crescat. Sic qppe agere vnusqsqꝫ p̄dicator
debet: sicut cū illo diuinitus agitur: vt neqꝫ
ꝙ cuncta que sentit infirmis insinuet: qr et
quousqꝫ ipse carne mortalitatis infirmus ē:

& enigmate tunc aũt facie ad faciẽ. Unde ea que superna sunt cuncta nõ sentit. Predicare ergo rudibus nõ debet, quãtum cognoscit: q2 & ipse de supnis mysterijs cognoscere non valet quanta sint. Hinc est enĩ qd Paulus apostolus postq̃ mysterijs celestibus interfuit dicit. Videmus nũc p speculũ
1.Cor.13 & cõtinue hic sequitur. ((Qui tenet vultum solij sui: & expandit sup illud nebulã suã.)) In vultu solet cognitio demonstrari. Solij
C ergo eius vultus tenet: q2 nobis in hac vita regni eius gloria: nõ quãta intrinsec9 habetur agnoscit. Sup quo recte expãdi nebula dĩ: q2 sicut est illa celestis regni gloria nõ videtur. Nam corpus qd corrũpitur aggra
Sap.9. uat aĩam: & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. A vidẽdo ergo ea nebula aspergimur: q2 ipsa nostre ignorãtie obscuritate caligamus. Unde recte p ps
Ps.17 dicit. Caligo sub pedibus eius: & ascẽdit super cherubin: & volauit sup pẽnas ventorũ: & posuit tenebras latibulũ suũ. Caligo ẽ nãq3 ei sub pedibus: q2 nõ ea claritate ab inferioribus cernit: qua in supioribus dñatur. Ascendit eni3 sup cherubin & volauit. Cherubin quippe plenitudo sciẽ dĩ: pinde sup plenitudine scientie ascẽdisse phibetur: et volasse q2 maiestatis eius celsitudinẽ scia nulla cõprehendit. Volauit igitur: q lõge in altum ab intellectu nostro se rapuit. Volauit sup pẽnas ventorũ: q2 sciam transcẽdit animarũ. Qui posuit tenebras latibulũ suum: q2 dũ caligine nostre infirmitatis obscuramur: per ignorantiã nostrã nobis abscondit: ne a nobis modo in eterna & intima claritate videat. Unde ei & in canticis canticorũ a spõsa dĩ. Fuge dilecte mi fuge. Ca. 14.

Cant.8. Fugit nos: dicimus quotiẽs menti nostre id reminisci volum9 nõ occurrit. Fugit nos dicimus: quotiẽs id qd reminisci volumus memoria non
A tenemus. Sancta ergo ecclesia postq̃ mortẽ ac resurrectionẽ dñi ascensionẽq3 describit: clamat ei ,pphetico plena spiritu. Fuge dilecte mi fuge. Ac si diceret. Tu qui ex carne cõprehensibilis factus es ex diuinitate tua: intelligentiã nostri sensus excede: & in teipso nobis incõprehensibilis pmane. Tenẽt ergo vultũ solij sui: q maiestatis sue potẽtiã mortalibus abscondunt.

Sed si eius soliũ angelicas virtutes accipimus: ipsis quippe velut sedi regie psidet. Qui nobis solij vultũ tenet: q2 quãdiu i hac mortali carne subsistimus: que quãtaq3 sint illa angelorũ ministeria non videmus. Expandit sup illud nebulã suã: q2 pculdubio & cor nostrũ ad querendũ sublevat: & tũ occulta moderatiõe agit: vt ipsa regsitionis sue immensitate reprimat. Unde scriptũ est. Dedit abyssus vocẽ suã: ab altitudine fantasie Abac.3.
sue. Exclamare enim mens humana i admiratione compellit: dũ altitudine considera B
tionis in requisitionibus suis eo ipso quo latius extenditur angustat. Uel certe q2 soliũ dei ipsi nos sumus vultũ solij sui nõ immerito tenere dicit. dũ3 nostra scia pgredi ad altiora phibet: sup qd soliũ suũ nebulã de9 aspgere dĩ: q2 inuisibilis manẽa: occulta super nos iudicia exerit: vt & fiat in promptus qd videre possumus. & tamẽ origo facti lateat in abditis: vt cur fiat nescire debeam9. Unde & apte subdit. ((Terminũ circũdedit aqs vsq3 du3 finiãtur lux & tenebre.)) Quia plerũq3 in sacro eloquio; vt supra diximus aquarum nomine populi designant: aquas dñs termino circundat: q2 humani generis scientiã moderatur: vt quousq3 vicissitudines alternantiũ tẽporum transeant: pfecte ad cognitionẽ claritatis intime non pertingat. Qui uo lucis noie iustos accipimus: tenebrarũ uo appellatione peccatores. Unde &
paulus dicit. Eratis aliquãdo tenebre: nũc Ephe.5
aũt lux in dño hoc ipm qd diximus sentire nil obstat: q2 perfecta eternitatis sciẽtia nulli tribuitur: quousq3 cursus iustorum iniustorũq3 finiatur. Sed q2 mirum non est car C
nales populos supna nescire: sanctus vir i eiusdem diuine potẽtie admiratiõe se erigit & qd ipsam quoq3 angelorũ pfectorũq3 hominũ sciam transeat intuet dicens. ((Colũne celi cõtremiscũt & pauẽt ad nutũ eius.)) Quid aliud colũnas celi: q̃ sanctos ãgelos vel sũmos ecclie pdicatores appellat. Sup q̃s i celestib9 crescẽs vniuersa spũalis fabrice structura surrexit: sicut al's sancta scriptu
ra testat dicẽs. Qui vicerit faciã illũ colũnã Apoc.3
meã in tẽplo dei mei. Nã q̃sqs i dei ope recta intẽtiõe firmat colũna i structura fabrice spũalis erigit: vt in hoc tẽplo qd est ecclesia: posit9: & vtilitati sit & decori. Eos uo iob colũnas celi quos apostol9 colũnas voca

Gal. 2. ecclesie dicens. Petrus et Jacobus et Joan
nes qui videntur colūne esse: dextras dede-
runt mihi. Possumus etiā colūnas ecclesie: et
ipsas ecclesias nō inconuenienter accipere:
que multe vnā catholicam faciunt: toto ter
rarum orbe diffusam. Unū et septem ecclesijs
scribit Joānes apostolus: vt vnā catholicā
septiformis gratie, plenam spiritu designa-
ret. Et de domino nouim⁹ dixisse Salomo-
nem. Sapientia edificauit sibi domū: exci-
Prov. 9 dit colūnas septem. Qui vt se id de septem
ecclesijs dixisse innotesceret: secutus etiam
sacramenta ipsa diligenter inseruit dicens.
Immolauit victimas: miscuit vinū: et propo
Ubi s. suit mensam: misit ancillas suas: vt vocarēt
ad arcē et ad menia ciuitatis. Si quis ē par
uulus veniat ad me. Immolauit enim dn̄s
D victimas: et ipsum offerendo pro nobis. Mi
scuit vinum preceptorū suorū poculū ex nar-
ratione hystorica: et intelligentia spirituali
contemperans. Unde alias dictum ē. Ca-
Ps. 74 lix in manu dn̄i: vini meri plenus est mixto.
Et posuit mensam idest scripturā sacrā: que
fessos ad se atque a seculi oneribus venientes
pane verbi nos reficit: et cōtra aduersarios
sua refectione nos roborat. Unde alias ab
Ps. 22. ecclesia dicitur. Posuisti in conspectu meo
mensam aduersus eos qui tribulāt me. Mi
sit ancillas suas apostolorum videlicet animas i
ipso suo initio infirmas: vt vocarent ad ar
cem et menia ciuitatis: quia dum eternā vitam
denunciant: ad alta nos menia superne ciui-
tatis leuant: que profecto menia nisi humiles
ascendūt. Unde illic ab eadē sapientia sub
ditur. Si quis est paruulus veniat ad me.
Ac si aperte dicat. Quisquis se apud se ma
gnū estimat: aditum sibimet secessus angu
stat: quia tanto ad me altius pertingitur: quāto
vnusquisque mēs apud se verius humiliat.

Capitulum. 15.

A Ed quātalibet quisque virtu-
te proficiat: quātalibet scia
exerescat penetrare nō suf
ficit: quo nos cōditor mo-
deramine iudiciorū regit.
Dicat ergo (Colūne celi
cōtremiscunt: et pauēt ad
nutū ei⁹.) Quia nec i plerisque ipsi pertingere
ad volūtatis eius celsitudinē preualent: qui
eiusdē volūtatis primia deficiantes vidēt.
Quos sicut supius diximus de sanctis quoque
angelis nil obstat intelligi: quia ipse quoque vir
tutes celestiū que hūc sine cessatione cōspi-
ciunt: in ipsa sua contemplatione cōtremiscūt
Sed hijsdē tremor ne eisdē penalis sit: nō
timoris est: sed admirationis. Quia vero quā-
tus pauor sit admirationis eius intulit: nunc
ordinē nostre salutis narrat. Sequitur. (In
fortitudine illius repente maria congrega
ta sunt: et prudentia eius percussit superbum.)
Quid aliud maris noie: quam presens seculū de
signatur: i quo corda hominū terrena que
rentiū diuersis cogitationum fluctibus intu-
mescunt: quia elatione superbie cōcitati: dum al-
terna intentione se impetūt: quasi aduersan
tes se vnda collidunt. Sed iā in fortitudine
illius maria congregata sunt: quia incarna-
to dn̄o: discordantia secularium corda cōcor
diter credunt. Jam petrus in mari ambu-
lat: quia nimirum xp̄i predicatoribus illa quon
dam tumida humili auditu corda substra-
ta sunt: vt recte etiam in euāgelio hui⁹ mun
di mansuetudinem figurauerit: quod procello-
sa maris aqua dn̄i pedibus presso tumore
calcata est. Sed quo nā modo id actum sit
aperitur cum di. Et prudentia eius percussit
superbum. Quis hic superbus alius appel
latur: nisi ille qui dixit. Ascendā super altitu Isa. 14.
dinem nubiū: similis ero altissimo: et de quo
voce dei di. Qui factus est vt nullū time- Job. 62.
ret et ipse est rex super oēs filios superbie.
De quo etiā huic sniæ Dauid propheta cō- Ps. 88.
cordat dicens. Tu humiliasti: sicut vulnera-
tum superbū. Sed quāuis simplicis nature
diuinitatis nō sit aliud esse: aliud sape: nec
aliud sapere: et aliud fortē esse: quippe quia
fortitudo que sapientia; et ipsa sapientia que
diuinitatis essentia est: vigilanter tñ intuen
dum puto: quod vir iste prophetico plenus spiri-
tu superbū diabolum prudentia dei potius
maluit dicere: quam fortitudie esse percussum. Nō
enim ait fortitudo: sed prudētia eius percus-
sit superbum. Nā quāuis sicut dictū ē: pro-
pter naturā simplicem dei fortitudo sapien
tia sit: dn̄s tñ diabolū quātū ad faciem spe-
ctat nō virtute: sed rōne superauit. Ipse nāque
diabolus i illa nos parētis primi radice sup- C
plantās: sub captiuitate sua: quasi iuste tenuit
hoiem: qui libero arbitrio cōditus sibi eo iniu-
sta suadente cōsensit. Ad vitā nāque cōditus
i libertate proprie volūtatis: spōte sua fact⁹
ē debitor mortis. Delenda ergo erat talis

culpa: sz nisi p sacrum deleri nõ poterat sa-
crificium. Sed quale sacrificiũ poterat pro
absoluendis hoibus inueniri? Nec etenim
iustũ fuit: vt pro rõnali hoie brutoꝝ aialiũ
victime cederentur. Unde ait apostolus:
Necesse ẽ ergo exemplaria celestiũ his mũ-
dari: ipsa aũt celestia melioribus hostijs ꝙ̃
istis. Ergo si bruta animalia ꝑpter rationa-
le aial. i. p hoie digne victime nõ fuerũt: re-
qrendus erat hõ q pro hoibus offerri debu-
isset: vt pro rõnali peccante: rõnalis hostia
mactaret. Sz qd quod hõ sine peccato inue-
niri nõ poterat: et oblata pro nobis hostia
qñ nos a peccato mũdare potuisset: si ipsa
hostia peccati contagione nõ caret? Inqui
nata qppe inqnatos mũdare nõ potuisset
Ergo vt rõnalis eẽt hostia: homo fuerat of-
ferendus: vt vero a peccatis mundaret ho-
minẽ: hõ eẽt sine peccato. Sed qa esset sine
peccato hõ si ex peccati cõmixtione descen-
deret? Proinde venit ꝑpter nos in vtero
virginis filius dei: ibi pro nobis factus est
hõ. Sumpta ẽ ab illa natura nõ culpa. Fe-
cit pro nobis sacrificiũ corpus suũ: exhibu-
it pro petõribus victimam sine petõ: que et
humanitate mori: et iusticia mũdare potu-
isset. Ca. 16.

A Nunc ergo cum post baptis-
ma vidit antiquus hostis:
mox tẽtationibus impetijt
et per diuersos adit⁹ ad in-
teriora ei⁹ molitus irrepe-
victus ẽ: atq3 ipsa in expu-
gnabilis mẽtis eius itegritate ꝓstratus. Sz
qr ad iteriora eius nõ valuit: ad ei⁹ se exte-
riora ꝯuertit: vt qr mẽtis virtute vict⁹ est:
eũ quem decipere tẽtatio nõ valuit: carnis
saltẽ videretur morte supare: atq3 vt ante
nos dictũ erat permissus est in illud quod
ex nobis mortalib⁹ mediator acceperat. Sz
vbi potuit aliqd facere: ibi ex oi parte deui-
ctus est: et vnde accepit exterius ptãtẽ dñi-
ce carnis occidende: inde interior ptãs ei⁹
qua nos tenebat occisa est. Ipse nãq3 interi-
us victus est: dũ quasi vincit exterius: et qui
nos iure debitores mortis tenuit: iure i no-
bis ius mortis amisit: qr per satellites suos
ei⁹ carnẽ perimendã appetijt: in quo nil ex
B culpe debito inuenit. Dñs ergo noster p no-
bis mortẽ soluit indebitã: vt nobis mors
debita nõ noceret. Dñi itaq3 deuĩ est prudẽ-
tia ei⁹ ꝑcussit superbũ: qr antiqu⁹ hostis per
excessum ꝓsumptõis sue eũ ẽt perdidit quẽ
inique ꝑsuasionis lege possedit: et dũ auda-
cter eũ in quo nihil sibi cõpetebat appetijt
iure illũ quem quasi iuste tenebat amisit.
Prudentia itaq3: non virtute ꝑcussus ẽ: q
dũ ad tẽptandũ deũ soluitur. ab hoie pos-
sidendo religat: vt inde eũ q sub ipso erat
ꝑderet: vñ cũ ipso q super ipm est congredi
ꝓsumpsisset. O casso aũt carne dño: q pre-
dicatores ei⁹ virtutũ gloria sit secuta: nar-
ratur cũ subditur. (Spũs eius ornauit ce-
los.) Quos celos: nisi eos de qb⁹ scriptũ
est: Celi enarrant gloriã dei? Quos tunc or- Ps. 18.
nauit spũs cũ repleuit. Quod Luca referẽ-
te didicimus q ait: Factus est repẽte de ce- Act. i.
lo son⁹ tanq3 aduenictis spũs vehementis
et repleuit totã domũ vbi erant sedẽtes. Et
apparuerũt illis disptite ligue tanq3 ignis
seditq3 super singulos eoꝝ. Et repleti sunt C
oẽs spũsancto: et ceperũt loq varijs linguis
ꝓut spũssanctus dabat eloq i lis. Ex eo er-
go acceperũt ornamenta virtutis: quos im
mẽsa ante possederat feditas timoris. Sci
mus. n. ꝙ ille apostolorum. i. celoꝝ primus
ante acceptã huius spũs grãm: quotiens
dũ mori timuit: vitã negauit. Qui non pe-
nis nõ afflictionibus: nõ terribili ptãte cu-
iusq3: sed vni⁹ mancipij sola ẽ interrogatio-
ne ꝓstratus. Et qdem mancipiũ ne sex⁹ fir-
mior terribile demonstraret ancilla ẽ ingrẽ-
te tẽptatus. Rursusq3 vt talis serus ifirmi
tas ẽt officij sui deiectione vilesceret: nõ ab
ancilla tẽtũmodo: sz ab hostiaria ẽ ancilla
reqsitus. Ecce ꝙ̃ vilis est ad tẽptandũ ꝑso
na reqsita: vt apte ꝑderetur: ꝙ̃ta eũ timo-
ris infirmitas possideret: q nec ante vocem
hostiarie ancille subsisteret. Ca. 17

Sed iã hic pauloante timi
dus qualis post aduentũ A
spũs extiterit videamus.
Certe Luca testante didi
cimus. Cõtra sacerdotes
ac pricipes quãta dñz au
ctoritate ꝑdicauit. Nam
cũ facto miracula questio fuisset exorta: et
sacerdotũ pricipes: seniores ac scribe i apo
stoloꝝ ꝑsecutione cõcurrerent: eos i medio
statuentes in qua virtute miraculũ fecerint
ꝑcũctari curauerũt. Quib⁹ repletus spũsan
cto Petrus dixit: Pricipes populi et senio-

res:si nos hodie dijudicamur in benefacto
hois infirmi in quo iste saluus ē fact⁹: No
tū sit oībus vobis: ⁊ oi plebi israel: qꝛ i no-
mine iesu xpi nazareni: quē vos crucifixistis
quem deus suscitauit a mortuis: in hoc iste
astat corā vobis sanus. Cūqꝫ erga hec pse
quentiū furor excresceret: eosqꝫ sacerdotes
B ac pricipes iesum predicare phiberent. Cō
tra irā pricipum qua auctoritate Petr⁹ ex-
creuerit īdicatur: cū illic ptinus subditur.
Petrus vero ⁊ apostoli dixerūt: Obedire
oportet deo magis q̄ hoibus. Sꝫ cū aucto
ritatē pdicantium: resistentiū precepta non
pmerent: ad flagella puenit. Nā subditur.
Tunc pricipes sacerdotum cesis denuncia
uerūt: ne loquerentur in noie iesu: ⁊ dimise
runt eos. Sed qꝛ apostoloꝝ virtutē preme
re nec flagella valuerunt: patenter ostendit
cū ptinus subinfertur. Et illi quidem ibant
gaudentes a conspectu consilij: quoniā digni
habiti sunt pro nomine iesu contumeli
am pati: mox ēt post flagelloꝝ gaudia qd
agerent īdicatur. Omni aūt die in tēplo: ⁊
circa domos nō cessabant docētes ⁊ euan-
C gelizantes xpm iesum. Ecce ille pauloante
timidus: iā linguis loqtur: coruscat miracu
lis: infidelitatē sacerdotū ac pricipum libe
ra voce increpat: ad predicandum iesuꝫ: ex
emplum auctoritatis ceteris prestat: ne in
nomine eius loq debeat: verberib⁹ phibet:
nec tamē cōpescit. Contēnit flagella cedē
tium: q pauloante regrentium verba timue
rat: ⁊ q ancille vires regstius expauit: virga
pricipum cesus premit. Sancti eni iam spiri
tus virtute solidatus hui⁹ mundi altitudi-
nes libertatis calce deprimebat: vt in imo
eē decerneret: qcqd contra creatoris grām
altum tumeret. Ca. 18.

Hec sunt ornamēta celoꝝ
hec sunt dona spūs: que di
uersis manifestari virtuti-
bus solent: quas occulte dis
pensatōis munere diuisas
Paulus enumerat dicens:
1. Cor. 12. Alij qdem p spūm datur sermo sapiētie: alij
aūt sermo scie sm eundē spūm: alteri fides
in eodē spū: alij grā sanitatum in vno spū.
Alij opatio virtutū: alij pphetia: alij discre
tio spūum: alij genera linguarū: alij interp-
tatio sermonuꝫ. Que mox generali diffini-
A tione pcludens ait. Hec aūt oīa opat vn⁹

atqꝫ idē spūs diuidens singulis put vult.
De his ēt celis in psalmo dcm̄ est: Uerbo Ps. 32
dn̄i celi firmati sūt. De his quoqꝫ ornamē
tis spūs subdit. Et spū oris ei⁹ oīs vt⁹ eoꝝ Ubi. s.
Sn̄ itaqꝫ dr. Spūs ei⁹ ornauit celos: qa
predicatores sancti nisi pmissa paracliti do
na perciperent: nullo fortitudinis decore cla
ruissent. Sed qꝛ fetis apostolis virtutū grā
decoratis vite predicatio contra infideliuꝫ
corda cōualuit: ⁊ antiqu⁹ hostis obsessas i-
fideliū mentes pdicatoꝝ vocib⁹ expulsis re
liqt: post ornamenta celoꝝ apte subiūgitur.
Et obstetricante manu ei⁹ eductus ē co-
luber tortuosus. Quis eni coluber appel-
latur noie: nisi antiquus hostis ⁊ lubricus ⁊
tortuosus: q decipiendo hoi: coluber ore lo
cutus est. De quo per phetam dr: Leuia- Esa. 27
thā serpentē: vectē tortuosum. Qui iccirco
B log serpentis ore pmissus ē: vt ex ipso vase
eius hō cognosceret: qualis eēt q intus ha-
bitaret. Serpens qppe nō solū tortuosus ē
sꝫ ēt lubricus. Quia eo in rectitudine veri
tatis nō stetit: tortuosum animal intrauit.
Quia ergo suggestioni ei⁹ si primo nuo resi
stitur: repente totus ad interiora cordis duꝫ
nō sentitur illabitur: verba ad hoiem p ani
mal lubricū fecit. Cauerne eo huius colu-
bri: corda fuerant iniquoꝝ. Que qꝛ sd pra
uitateꝫ ppriam traxit quasi in eoꝝ habita-
tione regenit. Sed obstetricante manu dn̄i
tortuosus coluber d pprijs cauernis expul
sus est: qꝛ dū nobis diuina grā medetur: is
q nos tenuerat antiqu⁹ a nobis hostis eij-
citur: sicut incarnata veritas dicit: Nunc prin
ceps huius mūdi eijcietur foras. Unde iaꝫ Jo. 12
nūc sanctos oēs nō tenendo possidet: sꝫ tē-
ptando psequitur. Nam qꝛ nō eis intrinsecus
regnat: cōtra eos pugnat extrīsecus: ⁊ qꝛ i-
tus dn̄ium pdidit: bella molitur foris. Ille
E eni eū de carnalib⁹ hoiuꝫ cordib⁹ expulit: q
ppter hoies ad incarnationem venit: dūqꝫ
corda infidelium tenuit quasi manū ad la-
tibula serpentis misit. Unde recte p pphe- Esa. 11
tam dr: Delectabitur infans ab vbere sup
foramine aspidis: ⁊ in cauerna reguli q ab-
lactatus fuerit manū suā mittet. Nō noce-
bunt: ⁊ nō occident i vniuerso mōte sancto
meo. Quē nāqꝫ infantē ab vbere vel eū q
ablactatus fuerit: nisi deū appellat? Quid
vero foramine aspidis vel cauernis reguli:
nisi corda signauit iniquoꝝ? Quia antiqu⁹

poštis dn̄i totum se in eoꝝ consensu contu-
lit: quasi in foramine ꝓprio coluber tortuo
sus sinus astutie colligendo glomerauit.
Quē ⁊ aspidis appellat noīe occulto ferī-
entem: ⁊ reguli apte ferientem. Manuꝫ er-
D go suā dominus in foramine reguli atq; as
pidis misit: quādo iniquoꝝ corda diuia po
testate tenuit: ⁊ cōprehensum exinde aspi-
dem vel regulū .i. captiuum diabolū traxit:
vt in mōte sancto eius qḋ est ecclesia: electis
fidelibꝰ non noceret. Hinc nāq; in canticis
Can.4 canticoꝝ sponso venienti dr̄: Coronaberis
de capite amana de vertice sanir ⁊ hermon
de cubilibus leonū. Quid aliud enī leonuꝫ
noīe: q̄ demōia designant: q̄ irā ꝯtra nos
atrocissime crudelitatis inseuiūt. Et q̄ꝛ pec
catores ad fidē vocati sunt: quoꝝ quōdam
corda leonū cubilia fuerunt: dn̄i vicisse mor
tem dn̄s eoꝝ ꝓfessione credit: quasi de leo-
nū cubilibus coronatur. Remuneratio q̄p
pe, victorie corona ē. Totiens ergo ei coro
nam fideles offerūt: quotiens hunc vicisse
mortē ex resurrectōe ꝯfitētur. Leo ergo de
cubilibꝰ suis pellitur: q̄ꝛ obstetricante ma-
nu dn̄i tortuosus coluber in cauernis quas
tenuerat habitare ꝓhibetur. Nam victus
a fidelium cordibꝰ exijt: q̄ super hec antea
sceptro ꝑfidie regnauit. Ecce in paucis bre
uibusq; sententijs sanctus vir aduentus do
minici ordinem retulit: pondera expssit: qḋ
ex eius incarnatione fieri potuit: admiran-
do narrauit. Ca. 19.

A Sed q̄ mira fecit in humili-
tate veniēs: cōsiderari nō
pōt cū quanto terrore vē-
turus est i maiestatis sue
fortitudine apparēs. Or
do primi aduētus illiꝰ pē-
sari ⁊ ꝯspici utcūq; potuit: inq̄tum ad re-
dimendos carnales veniens diuinitatis sue
magnitudinē carnalibꝰ oculis temperauit.
Quis ꝓo eius celsitudinis terrorē ferat: cū
secundi aduentus potētia: ꝑ ignem iudiciū
exercens: in ꝓtātis sue maiestate candue-
rit. Unde vir sanctus aduentum illius nar
rat primū: sed leuatur ad secūdum dicens.
Ecce hec ex parte dicta sunt viarum eius.
¶ Et cū vix paruā stillā sermonū eiꝰ audie-
rimus: q̄s poterit tonitruum magnitudis il
lius intueri? ❳ Quid hoc loco viarū noīe:
nisi actōes dn̄i appellat? Unde ⁊ ꝑ ꝓphetā
dn̄s dicit. Nō enī sunt vie mee: sicut vie ve Esa.55.b
stre. Aduentum ergo dn̄i narrans vias dei
ex pte retulerat: q̄ꝛ alia eius actio fuit: qua
nos ꝯdidit: alia qua redemit. Ea itaq; que
B de dn̄i actione narrauit: extremi iudicij cō-
paratione leuigans ait: Ecce hec ex parte
dicta sunt viarū eius. Quod ⁊ paruā stil-
lam sermonū eius appellat. q̄ꝛ q̄cq̄d altum
q̄cq̄d terribile in hac vita positi de eius cō
sideratione cognoscimus. ex imensitate cele
stiuꝫ secretoꝝ: velut tenuis ad nos gutta su
perni liquoris emanat. ¶ Et q̄s poterit toni
truū magnitudinis eiꝰ intueri? ❳ Ac si apte
dicat. Si humilitatis eiꝰ ammirāda vix fe-
rimus horrēdū atq; terribilē maiestatis eiꝰ
aduentū: qua virtute tolerabimus? Hunc
tonitruū aduētus sui ē psalmista insonat Ps.49
dicens: Deus manifeste veniet: deꝰ noster ⁊
nō silebit. Ignis in cōspectu eiꝰ ardebit: ⁊ i
circuitu eius potestas valida. Hic sophoni
as ꝓpheta denūciat dicens: Iuxta ē dies
dn̄i magnus: iuxta ⁊ velox nimis. Uox diei
amara: tribulabitur ibi fortis. Dies illa di
es ire: dies tribulatōis ⁊ angustie: dies ca-
lamitatis ⁊ miserie: dies tenebrarū ⁊ caligi
nis: dies nebule ⁊ turbinis: dies tube ⁊ cla-
goris. Terrorē ergo districti examinis quē
sophonias tubā: beatus ꝓo Iob tonitruū Joelis.2.
appellat. Quē Iohel quoq; ꝯsiderās ait:
Conturbētur oēs habitatores terre: q̄ꝛ ve-
nit dies dn̄i: q̄ꝛ ꝓpe ē dies tenebrarū ⁊ cali
ginis: dies nubis ⁊ turbinis. Magnus enī
dies dn̄i ⁊ terribilis valde: ⁊ q̄s sustinebit
C eū? Sed q̄ incōprehēsibilis sit atq; inconsi
derabilis illa magnitudo: qua in seua ostē
sione venturꝰ est: bn̄ vt cūq; ꝑpēdimꝰ: si pri
mi aduētꝰ pōdera sollicita ꝯsideratōe pēsa
mus. Certe vt nos a morte redimeret: mo-
ri dn̄s venit: ⁊ defectū nr̄e carnis i suo cor
pore, penasq; tolerauit. Qui priusq̄ ad cru
cis patibulū perueniret: teneri: ꝯspui: illudi: ⁊
alapis cedi se pmisit. Ecce ad quāta ꝓpter
nos vēire ꝓbra ꝯsensit: ⁊ tn̄ priusq̄ se tene
ri ꝑmitteret psecutores suos requisiuit dicēs:
Quē q̄ritis? Cui illico rn̄derunt. Iesuꝫ na Joh.18
zarenū. Quibꝰ cū repente diceret. Ego sum
vocē solūmō mitissime rn̄sionis edidit: ⁊ ar
matos psecutores suos ptinꝰ in terrā strauit.
Quid ergo facturus ē cū iudicaturꝰ ve
nerit: q̄ vna voce hostes suos perculit: etiā
cum iudicādus venit? Quid est illud iudi-

cium quam immortalis exerit: qui in vna voce non potuit ferri moriturus. Quis eius iram toleret: cuius de ipsa non potuit mansuetudo tolerari? Consideret ergo vir sanctus et dicat. Cum vix paruam stillam sermonum eius audierimus: quis poterit tonitruū magnitudinis illius intueri?

¶ Incipit quarta pars moralium Sancti Gregorij. Liber. 18.

Plerūque in sacro eloquio sic nōnulla mystica describunt: vt tamen iuxta narrationem hystoricam prolata videantur. Sed sepe dicta aliis ī eadē hystoriaca narratiōe permixta sunt: per que superficies hystorie cunctam cassetur: que dum nil hystoricū resonant aliud in eis inquirere lectorem cogunt. Dia enim dictis que aperta credimus cum interiecta aliqua obscurius inuenimus: quasi quibusdam stimulis pungimur: vt ad aliqua altius intelligenda vigilemus: et obscurius prolata sentiamus: ea etiā que aperte dicta putauimus. Cū ergo beatus Job de sermone dñi: et de magnitudine tonitrui loqueretur: eisdem verbis protinus subinfertur.

Capitulum. 1.

Job. Ca. 27 A

Addidit quoque Job, assumens parabolā suā et ait. Quo profecto versu ostēdit huius sanctissimi viri dicta quam mistice sint prolata. Dū parabola. i. similitudo assūpta narrat ab eo qui nihil in supnis per cōparationē vel similitudinē loqtur. Absit enim ne hoc loco parabolā illud musice organū sentiamus. Nec enim fas est credere quod in afflictione penarum musicis vteret: cū per scripturā suam veritas dicat. Musica in luctu importuna narratio ē. Nominat ergo parabola. Ecce textu ipso loquente iā discimus: ne iuxta textū tantummodo eius verba pēsemus. Ad eā itaque similitudinem cuncta trahēda sunt que figurate ecclesiam designant. Et in ipso

Ps. 13. ¶ 52.

quidem locutionis exordio dictā apte prolata sunt: sed subiunctis obscurioribus implicātur. Nā plana vt solet locutiōe inchoat: sed verba sua per misticos sensus grauida narratione cōsumat. Itaque ait. ((Viuit deus qui abstulit iudiciū meū: et oīpotēs qui ad amaritudinē adduxit aīam meā.)) Quibus nimirū verbis beatus Job et sua narrat: et sancte ecclesie tēpora afflicte significat: in quibus aperta infideliū persecutio premit: et persecutionis amaritudine perturbat. Duobus namque modis ecclesia temptari ab aduersarijs solet: vt videlicet persecutionē aut verbis patiatur: aut gladijs. Sancta vero ecclesia summopere habere sapientiā et patientiā studet: sed exercetur eius sapiētia cū temptat verbis: et exercet eius patiētia cū temptat gladijs. Nūc vero de ea persecutiōe loqtur in qua non gladius: sed falsis assertionibus lacessit. Multos aūt nouimus qui cū in hac vita aliqua aduersa patiūtur: deū esse nō credūt. Nonnulli vero esse deū estiment: sed res humanas minime curare. De aliis quippe per Dauid dicit. Dixit īsipiēs in corde suo nō ē deus. Isti vero apud se dicūt. Quō scit deus: et si ē scia in excelso. Et rursus. Et dixerunt nō videbit dñs: nec intelliget deus Jacob. Vir ergo iste sancte ecclesie typū gestans in ipsa afflictiōis sue amaritudine cōstitutus: contra vtrosque respōdit. Nā quia essentiā vita habz: mors nō habet. Vt deū esse fateret ait. Viuit deus. Ut vero eum res humanas curare perhiberet subdidit. Qui abstulit iudiciū meum: et ad amaritudinē adduxit aīam meā. Ista etenim que patit nō casu se pperi: sed deo oia disponēte testat: nec tēptatori suo amaritudinis sue potestatē tribuit sed auctori. Scit namque quia diabolus licet afflictionē iustorum semper appetat: tamen si ab auctore nostro potestatē nō accipit: ad tēptationis articulū: nullatenus cōualescit. Vnde et ois volūtas diaboli iniusta est: et tamen permittente deo ois potestas iusta. Ex se enim temptare quoslibet iniuste appetit: sed eos qui temptādi sunt et prout temptandi sunt: nō nisi temptare deus iuste permittit.

B

Ps. 8.

C

Ca. 2.

Vnde etiā in libris regū de diabolo scriptū est: quia spūs dñi malus irruebat ī Saul. Ubi iuste querit: si dñi cur malus: et si malus cur dñi di

A

1. Re. 18.

eatur. Sed in duobus verbis cōprehensa est
et potestas iusta in diabolo: et volūtas iniu-
sta. Nā et ipse dicitur spūs malus p nequis-
simā voluntatem et idē spūs dñi p acceptā
iustissimā potestatē. Bene ergo dicitur. Vi-
uit dñs qui abstulit iudiciū meū: et oīpo-
tens qui ad amaritudinē adduxit aīaz me-
am: qꝛ et si hostis seuit q ferire appetit: crea-
tor tamē est qui eū ad aliqd preualere pmit-
tit: sed qꝛ sanctus vir ad aliqd inocata dei
vita se cōstrinxit: audiamus qd sese cōstrin
gendo subiungit. Seqtur. ¶ Quia donec su
perest alitus in me: et spiritus dei in naribus
meis: nō loquentur labia mea iniquitatē:
nec lingua mea meditabitur mendacium.
B Qd prius iniquitatē: hoc postmodū repe-
tens mendaciū dicit. Nā et oē mendacium
iniqtas est: et omnis iniquitas mendacium:
qꝛ pfecto ab eqtate discrepat: qcqd a vita
te discordat. Sed inter hec qd ait. Loqui et
postmodū subdidit. Meditari magna di-
stantia est. Nōnūq enim peius est menda
cium meditari q loqui. Nā loqui plerūq
precipitationis est: meditari vero studiose pra
uitatis. Et qs ignorat in quāta distātia cul
pa distinguitur: vtrū precipitatione aliqs: an
studio mentiatur. Sed sanctus vir vt perfe
cte adhereat veritati: nec studio se phibet:
nec precipitatione mentiri. Sūmope enim ca
uendū est omne mendaciū: quāuis nōnūq
sit aliqd mendacij genus culpe leuioris: si
qsq vitā prestando mentitur. Sed qꝛ scriptū
est. Os qd mentitur occidit aīam: et pdes
oēs q loquuntur mendaciū. Hoc quoq mē
dacij genus pfecti viri summope fugiūt: vt
nec vita cuiuslibet p eorū fallaciā defenda
tur: ne sue anime noceāt dū prestare vitam
Sap. i carni nituntur aliene: quāq hoc ipm pecca
ti genus facillime credimus relaxari. Naz si
quelibet culpa sequenti solet pia opatione
purgari: quāto magis hec facile abstergitur
quā mater boni opis pietas ipsa comitat.
Nonnulli vero ex obstetricū fallacia conātur
asserere: hoc mendacij genus non esse pec-
catum: maxime qꝛ illis mentiētibus scriptū
est: qꝛ edificauit illis dñs domos. In q ma-
gis recōpensatione cognoscitur: qd mende
cij culpa mereatur. Nam benignitatis ear
merces que eis in eterna potuit vita retri-
C bui: pro admissa culpa mendacij: in terrenā
est recōpensatione declinata: vt in vita sua

quā mentiendo tueri voluerūt ea que fece-
runt bona reciperent: et vlterius qd expecta
rent mercedis sue premium nō haberent. Nā
si subtiliter ppendatur: amore vite presentis
mentite sunt: nō intentione mercedis. Par
cendo quippe conate sunt infantiū vitā tege
re mentiendo suam. Et lz in testamēto vete-
ri nōnulla possint tal.a reperiri pene: nunq
tñ hoc vel tale genus mendacij a pfectis ad-
missum studiosus sibi lector inueniet: quā-
uis mēdaciū quādā tenere veritatis imagi-
nē videatur: et sub veteri forsitan testamen-
to minoris culpe esse potuit: in quo p thau-
rorū hircorūq victimas sacrificiū non fuit
ipsa veritas: sed vmbra veritatis. Nā i testa-
mento nouo preceptis altioribus manifesta-
ta per carnem veritate pficimus: iustū q est:
vt facta quedā que in illo populo vrbe veri
tatis deseruierant deseramus.

Capitulum. 3.

Si quis vero per testamētū
vetus vult suum tueri men
dacium: qꝛ minus illic qui- A
busdā fortasse nocuerit: di-
cat necesse est rerū alienarū
raptū: dicat retributionem
iniurie que ifirmis illic cōcessa sunt: sibi no
cere nō posse. Que oīa cunctis liquet quan
ta animaduersione veritas insequtur qui no
bis iam significationis sue vmbre postposi-
ta in vera carne declaratur. Sed qꝛ sanctus
vir: nec loq se: nec meditari mendaciū spon
det: hec ipsa in qbus veritas congrue ere-
quendo subiūgat. Absit a me vt iustos vos
esse iudicē: donec deficiā nō recedā ab ino-
centia mea. Ab innocentia quippe recederet
si bona de malis estimaret. Salomone atte
stante q ait. Qui iustificat impiū et q cōdē-
nat iustū: vterq abhominabilis ē ante deū. Prou. 17
Sunt nāq nōnulli q duz male facta homi-
nū laudibus efferunt: augent que increpa-
re debuerūt. Hinc enim per pphetā dicitur. Ezech 13.
Ve q consuunt puluillos sub omni cubito
manus: et faciunt ceruicalia sub capite vni
uerse etatis. Ad hoc quippe puluillus ponit: B
vt mollius quiescatur. Quisqs ergo male
agentibus adulatur puluillū sub capite vel
cubito iacētis ponit: vt qui corripi ex culpa
debuerat: in ea fultus laudibus molliter qe-
scat: hinc rursum scriptum est. Ipse edifica
bat parietē: illi aūt liniebant eum. Parie-

tis q̄ppe noie: peccati duricia designat. Edificare ergo est parietē: cōtra se quēpiā obstacula peccati cōstruere. Sz parietē liniūt q peccata ppetrātib⁹ adulant: vt qđ illi puerse agētes edificabant: ipsi adulātes q̄si nitidū reddāt. Sed sanctus vir sicut mala de bonis nō existimat: ita iudicare bona de malis recusat dicens. Absit a me vt iustos vos iudicē: donec deficiā nō recedā ab inocentia mea. Ubi apte subiungit. ((Iustificationē meā quā cepi: tenere nō deseraz.)) Ceptā nāq3 iustificationē desereret si in peccantiū laude declinaret. Sed qz tūc verius a peccatis alienis abstinemus cū prius nos a ppriis custodimus: cur de eis peccare ptimescat: rōnis cām insinuat cum subiungit. ((Nec enim reprehendit me cor meū in oi vita mea.)) Ac si aperte dicat. Pro vobis nō debeo ad culpā ptrahi q peccare in propriis formidaui.
C Sciendū vo est: q quisqs a pceptis diuinis discordat ope: quotiēs ea audit: a corde suo reprehēditur atq3 cōfunditur: qz id qđ nō fecerit memoratur. Nam in quo se errasse cōsiderat: ipsa se latenter
Ps.18. cōsciētia accusat. Uñ Dauid ppheta depcatur dicens. Tūc nō confundar dū respicio in oia mādata tua. Grauiter nāq3 vnusqsq3 confunditur, qñ mādata dei vel legendo vel audiendo respicit: que viuendo contempsit. Hinc enim Joānes dicit. Si cor nostrum nō reprehenderit nos: fiduciā3 habemus ad deū: t qcquid petierimus ab eo accipiemus. Ac si diceret. Si id qđ pcepit facimus: id qđ petimus obtinemus. Ualde nāq3 apud deū vtraq3 hec sibi necessario congruunt vt t oratione opatio: t opatiōe fulciatur orō. Hinc eteni Hieremias ait. Scru
Tren.3. temur vias nostras: t queramus t reuertamur ad dñm. Leuemus corda nostra cum manibus ad deum in celo. Uias eteniz nostras scrutari est cogitationū interna discutere. Corda vo cū manibus leuat: qui orōnem suam opibus roborat. Nam quisquis orat: sz opari dissimulat: cor leuat: t man⁹ non leuat. Quisqs vo operatur: t nō orat: manus leuat, t cor nō leuat. Iuxta ergo Joannis vocē tunc cor fiduciā in oratione accipit: cū sibi vite prauitas nulla cōtradicit: de qua recte fiducia a sancto viro nunc dicitur. Neq3 enim reprehendit me cor meuz in omni vita mea. Ac si aperte dicat. Neq̄ quā se fecisse reminiscitur. vnde in suis precibus cōfundatur. Ca. 4.

Sed queri potest quo pacto corde suo repħendi se denegat: q se peccasse supius accusat dicens. Peccaui: quid faciā tibi o custos hominū: Uel certe si iustifica- A
re me voluero: os meū cōdēnabit me. Sed sciendum est q sunt peccata que a iustis vitari possunt t sunt nōnulla que etiā a iustis vitari nō possunt. Auis enim cor i hac corruptibili carne ɔsistens: in sinistra cogitatione nō labitur: vel si vsq3 ad cōsensus foueā non mergatur: t tñ hec ipsa praua cogitare peccare est. Sed dū cogitationi resistitur: a cōfusione sua animus liberatur. Mens ergo iustorū t si libera est a peruerso ope: aliqñ tñ corruit in puersa cogitatiōe. Et in peccato ergo labitur: qz saltē in cogitatione declinatur: t tñ vñ semetipsam postmodū flēdo reprehendat nō habet: qz ante se reparat: q̄ per consensum cadat. Recte ergo his q peccatorem se cōfessus est: nequaq̄ se a suo corde repħendi cōfitetur: qz t si qua illicita fortasse cogitanda defuit nōnunq̄ rectitudini forti tñ mentis certamine resistit cogitatiōi. Sequitur. ((Sicut impius inimicus meus t aduersarius meus quasi iniquus.)) In sacro eloquio sicut t quasi aliquādo non pro similitudine ponitur: sed pro veritate. Uñ t illud. Uidimus gloriam eius gloriā q̄si vnigeniti a patre. Unde t hic quoq3 sicut t quasi pro affirmatione potius q̄ pro similitudine dictū videtur. Inter impiū t iniquū vo Jo.1
hoc distare nōnunq̄ solet: qz ois impius iniquus: non tñ ois iniquus ē impius. Impius nāq3 pro infideli ponitur. i. a pietate religio- B
nis alienus. Iniquus vo dī qui prauitate operis ab equitate discordat: vel si fortasse xpiane fidei nomen portat. Bñ igitur Job voce typica sancta ecclesia: qz alios recte fidei cōtradicentes tolerat: impiū se habere fatetur inimicū. Quia vo alios sub pretextu fidei intus positos in prauis opibus patitur iniquum suū aduersariū detestatur. Si aūt sicut: t quasi: oz magis vt pro similitudine positū sentiamus: sancta ecclesia eos quos viuentes carnaliter intra se tolerat: de similitudine impiorū notat: intus quippe ei inimicus est: qui fidelem se dum affirmat vo-

cibus: moribus negat. Et quia eum velat infi-
delem estimat: qui illa specietenus intus po-
sitos vicio praue actionis impugnat: recte
dicitur. Sicut impius inimicus meus et ad-
E uersarius meus quasi iniquus. Ac si aperte
dicat. A me etiam fide discrepat: qui mihi
ope nõ concordat. Sequitur. ¶ Que enim spes
est hypocrite si auare rapiat: et nõ liberet deus
aiam eius. Hypocrita q latina lingua dici
tur simulator: iustus esse non appetit: sed vi
deri. Et iccirco auarus raptor est: quia dum ini-
que agens desiderat de sanctitate venera-
ri: laudem vite rapit aliene. Studium vero esse
hypocritarum solet: vt que sunt supprimant: et
hoc quod non sunt esse se hominibus innote-
scant: quatenus mensuram suã per estimatio
nem transcant: et preire se ceteros actiõis no
mine ostendant. Refugiunt videri quod sunt:
et ante oculos hoium supduera quadaz in-
nocentie honestate se vestiunt. Unde recte
Mat. 24 per euangeliũ voce nostri redẽptoris incre-
pantur: cũ eis dicitur. Ve vobis hypocrite: quia
similes facti estis sepulchris dealbatis: que
foris quidẽ apparent hominibus speciosa:
intus vero sunt plena ossibus mortuorũ et omni
spurcitia. Ita et vos foris qdem apparetis
hominibus iusti: intus vero pleni estis aua-
ricia et iniquitate.

Capitulum. 5.

A
Uo cõtra oẽs veraciter san-
cti nõ solũ gloriã supra mo
dum suum oino non appe-
tunt: sed etiã hoc ipm vide-
ri refugiunt: quod esse meruerunt.
runt. Unde ille predicator egre
gius veritatis cõtra pseudo apostolos lo-
quens: dum virtutes crimias operationis sue
pro discipulorum eruditione narraret: dum tot
se pericula tolerasse coacervata persecutiõe
describeret: et post hec vsque ad tertium celum
rursumque in paradiso raptũ se esse memora
ret: vbi tanta cognoscere potuisset: quanta
loqui omnino non posset: erat de se adhuc
fortasse ammirabiliora locuturus: sed ab hu-
i. Cor. 12 mana laude alta psideratione se temperãs
subdit. Parco autem ne quis me existimet sup
id quod videt in me: aut audit aliqd ex me.
Habebat ergo adhuc dicendũ de se aliqd
q pareit dicere: sed egit vtrũque doctor egre-
gius: vt et loquendo que egerat discipulos in
strueret: et tacendo se intra humilitatis limi-
tem custodiret. Nimis nanque esset ingratus: si
de se discipulis tota reticeret: et fortasse ni-
mis incautus si de se tota vel discipulis pro
deret. sed mirabiliter: vt dictum est: egit vtrũ-
que: vt loquẽdo erudiret vita audientiũ: ta-
cendo custodiret suã. Sciendũ vero est quod san
cti viri quotiens de se aliqd sequentibus in- B
notescunt: mores creatoris sui imitantur. Naz
deus qui nos prohibet ne proprio ore laudemur
per scripturã sacrã laudes suas loquitur: non
quia ipse eis indiget qui proficere laudibus nescit
sed dum suã nobis magnitudinẽ narrat: no-
stram ad se imperitiam sublevat: et bona lo
quẽdo nos edocet: quẽ oino homo non co-
gnosceret si de se tacere voluisset. Iccirco er-
go laudes suas indicat: vt valeamus eũ au
diẽtes cognoscere: cognoscẽtes amare: amã
tes sequi: sequentes adipisci: adipiscentes
vero eius visione perfrui. Unde psalmista ait. Uirtutẽ Ps. cx.
operũ suarũ annũciabit populo suo: vt det
illis hereditatẽ gentiũ. Ac si apte dicat. Je-
circo fortitudinem sue operationis insinuat
vt eum qui audient donis ditescat. Mores
ergo sui creatoris imitantes sancti viri non
nunquã quedam de se vt audientes instru-
ant: non vt ipsi proficiant manifestant: et ta
men in his alta se consideratione custodiũt
ne dum alios a terrena intentione erigunt:
ipsi in terrene laudis appetitione mergan-
tur. Quorum plerũque dicta imitantur hy- C
pocrite: sed dictorum sensum penitus igno-
rant: quia quod iusti agunt ad vtilitatem
proximi: hoc ipsi faciunt ad extensionez no-
minis sui. Sanctus autem vir hypocritas
intuens: nequaquã gloriam futuram appe
teret: sed cupere presentem tenere ait. Que
enim spes est hypocrite: quia dum presen-
tia diligit: futura minime sperat. Scriptum
nãque est. Quod enim videt quis: quid spe- Ro. 8.
rat? Iccirco ab hypocrita ad eterna pre-
mia per speciem minime tenditur: quia quod
alio querenduz fuerat: hic se tenere gloria-
tur. Cuius qua culpa prolata est etiam pe-
na subiungitur: cum protinus subinfertur.
¶ Nunquid clamorem eius audiet deus: cum
venerit sup illũ angustia? Clamorez eius
angustie tempore deus nõ audit: quia tranqui-
litatis tẽpore in preceptis suis ipse clamantez
dñm non audiuit. Scriptũ quippe est. Qui
auertit aurez suã ne audiat legẽ: oratio eius Prov. 28
erit execrabilis. Sanctus itaque vir intuens:

B q2 oes q nūc opari recta cōtēnūt:extremo
se tpe ad petitōis vba puertunt:dicet. Nū
gd clamorē eius audiet deus: Unib⁹ profe
cto verbis vocibus nostri redēptoris obse
qtur que ait: Nouissime veniunt fatue vir
gines dicentes. Dñe dñe aperi nobis. Et re
spōdetur eis: Amen dico vobis: nescio vos
Mat.25. q2 tanto magna tūc exercetur seueritas:q̄
to nūc maior misericordia ꝓrogat: ꝛ districti
ete tūc iudiciū nō correctis exerit:q pietatē
nunc delinquentib⁹ patienter ipendit. Unde
Isa.55. etenī ꝓpheta ait: Querite dñm dū inueniri
pōt:inuocate eū dum ꝓpe ē. Modo enī nō
videtur ꝛ ꝓpe ē tunc videbit ꝛ ꝓpe nō erit.
Necdū in iudicio apparuit. ꝛ si queritur i
uenitur. Nā miro modo cum in iudicio ap
paruerit ꝛ videri pōt: ꝛ nō pōt inueniri.

Capitulum. 6.

A Hinc Salomonis sapientiā
refert: ꝛ suauiter blandiētē
ꝛ terribiliter iudicantē di
cens: Sapientia foris p̄di
cat:in plateis dat vocē suā
Cuius vocē quoqz insinuat
subdens. Usqquo paruuli diligitis īfanti
am ꝛ stulti ea que sibi sunt noxia cupient: ꝛ
Prouer.1. īprudentes odibūt sciāz: Conuertimini ad
correctionē mea:en ꝓferā vobis spūm meū
ꝛ ostendā verba mea. En vidim⁹ qualibus
verbis expssa est dulcedo vocantis. Uidea
mus nūc qbus insinuatur modis seueritas
increpantis:vt i fine qñqz se exerceat distri
ctio punientis. Quia vocaui inquit ꝛ rēnu
istis. extendi manū meā: ꝛ nō fuit q aspice
ret:despexistis oē ꝯsiliū meū: ꝛ increpatio
nes meas neglexistis. Dicat iā qualiter se
Ubi.s rīat quos ad se nullaten⁹ reuertētes tanta
lōganimitate sustētat. Ego quoqz in īteritu
vestro ridebo: ꝛ subsānabo cū vobis quod
timebatis aduenerit:cuz irruerit repentina
calamitas: ꝛ interitus quasi tēpestas irrue
rit:qñ venerit sup vos tribulatio ꝛ āgustia
tūc inuocabūt me ꝛ nō exaudiam: ꝛ mane
b ꝯsurgent: ꝛ nō inuenient me. O re itaqz sapi
entissimi Salomonis cūcta de superno iu
dicio diligenter expressa sunt:q2 ꝛ pri⁹ dul
citer vocat: ꝛ postmodum terribiliter incre
pat: ꝛ ad extremum irretractabiliter dam
nat. Bene ergo dr̄. Nūquid clamorem ei⁹
audiet deus quando venerit super illū an
gustia: Quia nimiruz omnis hypocrita tūc
remedium in clamore nō inuenit:q nūc tem
pus congruū clamoris perdit. De cu⁹ ad
huc prauitate subiūgitur. ((Aut poterit in
oīpotentie delectari.)) Qui.n.terrenarum
amore vincitur:in deo nullatenus delecta
tur. Esse qdem sine delectatione aīa nunqz
potest. Nam aut infimis delectatur aut sū
mis: ꝛ q̄to altiori studio exercetur ad sum
ma:tanto maiori fastidio torpescit ad infi
ma:q̄toqz acriore cura inardescit ad infi
ma:tanto tpe dānabili frigescit a summis. C
Utraqz.n.simul ꝛ equaliter amari nō pos
sunt. Unde Joānes apostolus sciens inter
spinas amoꝝ secularium superne charitatis
messem germinare nō posse: priusqz eterni
amoris semina ꝓferat del audientiū cordi
bus sancti verbi manu amoꝝ secularium spi 1.Jo.2
nas eradicat dicens: Nolite diligere mun
dum:neqz ea que i mundo sunt. Mox qz
subiungit: Quia si qs diligit mundū non ē
charitas patris in eo. Ac si aperte dicat.
Utriqz se amores in vno corde nō capiunt
nec in eo seges supne charitatis pullulat:in
quo illam spine infime delectatōis necant:
atqz ipsas ex hac infima delectatōe nascē
tes enumerat pūctiones dicens: Q2 oē qd Ubi.s
in mūdo ē:ꝯcupiscentia carnis est: ꝛ concu
piscentia oculoꝝ: ꝛ supbia vite que nō ē ex
patre:sz ex mūdo est: ꝛ mūdus trāsit: ꝛ cōcu
piscentia ei⁹. Delectari ergo in deo hypo
crita non valet:q2 in eius mente desideria
supna nō ꝓdeunt:quā ꝓfecto spine terreni
amoris premūt. De quo apte subdit. ((Et
inocare deū in oī tpe.)) Tunc qppe hypo
crita deum inuocat cum hunc terrenarum
rerum tribulatio angustat. Nam cū i hoc
seculo effectum quesite felicitatis inuene
rit:auctorem q hanc ipsam felicitatem tri
buit:non requirit. Quia vero vt p̄dixim⁹
esse ars docentium debet:vt in auditorum
suorum mentibus prius studeant peruer
sa destruere: ꝛ postmodū recta p̄dicare:ne
bonū sancte predicatōis semē plena malis
corda nō capiant. Unde ad hieremiaz dr̄
Jere.1. Ecce cōstitui te hodie super gētes ꝛ regna
vt euellas ꝛ destruas: ꝛ disꝑdas ꝛ dissipes
ꝛ edifices ꝛ plantes:prius itaqz iubetur vt
destruat ꝛ postmoduz vt edificet: prius vt
euellat: ꝛ postmodū plantet:quia nequaqz
recte veritatis fundamentum ponitur: nisi D
prius erroris fabrica destruatur. Beatus

Job postq̃ causaz vniuersalis ecclesie amicorum suor̃ dictis quasi contra hereticorũ verba respondit: eorũq; elationē multimoda responsione destruxit: iam docere se perhibet: vt videlicet apte videatur in his q̃ subdidit recta plantare: in his vero que p̄misit euulsisse peruersa. Sequitur. ((Docebo vos per manũ dei que omnipotens hēat: nec abscondam.)) Sic beatus Job loquitur verbis suis: vt aliqd signet ex nostris. Nã sancta ecclesia docens inq̃situm cognoscere expedit: nil veritatis abscondit. Quia. n. manus dei vocatur filius: oīa quippe per ipsum facta sunt: per manũ dei docere phibet eos quos in ppria sapientia remanere videt. Ac si aperte dicat: Ego ex me aliqd nescio: sz q2 qcqd de veritate sentio: hoc ex eiusdē veritatis largitate comprehendo. Vos icirco recta nō sapitis: q2 hanc eandē vestram sapientiã nō dei manui: sed vobismetipsis datis. Nam hostes sancte ecclesie si qd veri aliquando sentiunt: id proprijs virib9 tribuunt: τ tantomagis se priuãt superna sapientia: q̃to illam quasi ex suo ingenio habere priuatã volunt. Quib9 aliquando datur ad iudiciũ suũ: vt recta qdez aliqua sciant: sz ex ipsa hac scientia obligatiores ad penam fiant. Unde apte subditur.

Capitulum. 7.

21
Ecce vos oēs nostis: τ qd sine cã vana loquimini.)) Scriptum est: Seruus q cognouit voluntatem domini sui: τ nō paruit: τ nō fecit s̄m voluntatē eius: vapulabit multis. Qui aũt nō cognouit τ nō fecit digna: plagis vapulabit paucis. Rursumq; scriptum est: Scienti igitur bonuz et
Jaco. 4. nō facienti: peccatum est illi. Ad maioris ergo culpe cumuluz hostes suos sancta ecclesia perhibet: τ scire quod seq debeant: τ sequi nolle quod sciant. De qbus alias dcm̃ est. Descendant in īfernum viuentes. Uiui sunt q sentiũt que erga illos fiũt. Mortui. n. sciunt oīno nec sentiunt. Mortui itaq; q nō sentiunt pro nescientibus: viuentes vero q sentiunt pro scientibus poni solent. Uiuentes ergo est in īfernuz descendere: scientes sentientesq; peccare. Sequitur. ((Hec ē para hois impij apud deũ: τ hereditas violentorũ quã ab oīpotente suscipiēt.)) Quã pfecto hereditatem ptinus insinuat cũ subiungit. Si multiplicati fuerit filij eius i gla-
dio erunt τ nepotes eor̃ nō saturabuntur B
pane. Non absurde impij vocantur heretici: q per errorez praui dogmatis a cognitione sunt veritatis alieni: quos sequenti verbo ēt violentos appellat: quippe q scripture sacre sniãs recta dogmata continētes: ad itellectuz pravũ conantur violenter inflectere. Uiolenti enim sunt: τ si nō rebus hoīum: certe sensibus preceptorum. Filij aũt violētorum sunt sequaces hereticorũ: q dum eorum errori consentiũt: quasi ex eorum p̄dicatione generãtur. Sed multiplicati i gladio erunt: q2 q̃uis mō imensa multitudine in pdita libertate succrescunt: venturi tñ iudicis snia feriuntur. Unde p Moysen dñs dicit: Gladius meus mandabit carnes. Dei. n. gladius carnes comedit: q2 in extremo iudicio eius snia eos q carnaliter sapiunt occidet. Qua in re querendũ ē: cur dicatur q hanc ptem atq; hereditatē suã praui ab oīpotente percipiunt. Sed certe consi-
derantibus liquet: q2 etsi ex seipsis habuerunt iniuste agere: superne tamē eqtati supe- C
petit iniuste acta: iuste iudicare: vt diuina sententia ordinet in pena: quos inordinata sua actio traxit ad culpam. De quibus apte subiungitur. ((Et nepotes eius nō saturabũtur pane.)) Nepotes quippe hereticorum sunt q de errantium filior̃ predicatione nascũtur. Quos nequaq; panis saciat q2 duz in sacri verbi pabulo plus querunt sentire q̃ sapiunt: semper a veritatis cognitione ieiunant: τ predicamenta doctrine q̃ student ad questionem querere: habere nō valent ad refectionem. Quia vero nōnullos ex eisdem hereticis sancta ecclesia colligit: nōnullos i malicia sua pertinaces relinqt:
ptin9 additur. ((Qui reliqui fuerit ex eo se- D
pelientur i interitu:)) Ex eo videlz hereticorum populo derelicti sepelientur in iteritu: q2 dũ ad lucē veritatis nō redeũt: pfecto in pena ppetua itelligentia terrena deprimuntur. Et q2 nōnunq; dũ auctor errantiũ plebium rapitur ad penã: seducte plebes reformantur ad veritatis sciam: τ tunc ad veram cognitionē redeunt subditi: cum ad eterna supplicia perueniũt hij q male fuerant prelati: apte subiungitur ((Et vidue illius non plorabunt.)) Quas viduas eius accipim9:

nisi subiectas plebes morte illi⁹ feliciter de-
stitutas? Quia sepe vt dictum est: dum pre-
dicator erroris ad eterna supplicia rapitur
subiecte plebes illius ad cognitionis vere
grēm reuertuntur. His enim plebibus per-
uersus p̄dicator quasi maritus prefuit: qa
male eis coniunctus ihéserat corruptor mē-
tis. Nequaq̄ ergo vidue vel destitute plo-
rant: qz morte praui doctoris viam verita-
tis inueniunt: ex cuius interitu affligi posse
videbantur. Uel certe non plorant vidue:
que in suo errore remanētes dum sanctum
fuisse estimant predicatorē suum: spe falsa
ne lugeant consolantur. Seqtur.

Capitulum. 8.

a Si comportauerit sicut ter-
ra argentum: et sicut lutum
preparauerit vestimentum
Preparauit qdem: sed iu-
stus vestietur illis: et argen-
tum inocens diuidet. Argē-
Ps. xi. tum itelligi sacri eloquij claritas solet. sicut
alias dr: Eloqa dñi: eloqa casta: argentuz
igne examinatū. Et qz nonnulli eloqum dei
nō interius per exhibitionem. sed exteri⁹ p
Sap. i. ostensionem habere concupiscunt: iccirco p
pphetam dr. Disperierūt oēs inuoluti ar-
gento. Hi nimirum q eloqo dei nō interio-
ri refectione se replent: sed exteriori ostēsio-
ne se vestiunt. Unde et horum argentum. i.
hereticorū eloqum terre comparat: quia d
scriptura sacra vt aliqd sciant: ex appetitu
terrene laudis elaborant. Qui etiam sicut
lutum preparant vestimenta: qz fluxe et iug
nabiliter ea qbus se tueri volunt: scripture
sacre contexunt testimonia. Preparauit q
dem: sed iustus vestietur illis: qz vir recta fi
de plenus: que sanctis solet ad iusticiaz de
putari: ea ipsa scripture sacre que hereticis
b affert testimonia colligit: et erroris eius per
tinacia inde conuincit. Contra nos nāq̄ dū
sacre legis testimonia apportant: secuz no-
bis afferunt: vnde vincantur. Unde et Da
uid typum domini: golias vero hereticoruz
superbiam signans hoc rebus locuti sunt: qđ
nos verbis aperimus. Golias quippe. cū gla
dio: Dauid vero cum pera pastorali venit
ad preliuz. Sed eundem Dauid supans
suo gladio occidit. Quod nos quoq; agi-
mus: q pmissi Dauid mēbra ex ei⁹ fieri bi-
gnatōe meruimus. Nam cū superbientes
hereticos et sacre scripture snias deferētes
eisdē verbis atq; sentētijs quas pferunt vi
cimus quasi elatum Goliā suo gladio de-
trūcamus. Iustus ergo vestietur eis vesti-
mentis que prepsrat iniustus: qz vir sctūs
eisdem sentētijs ad veritatem vtitur: qb⁹
se peruersus aliq; doctum ostendere contra
veritatem conatur. (Et argentum inocēs
diuidet.) Argentum est inocentem diuide
re: eloqa dñi munita discreteq; exponere: et
vnicuiq; qd digne cōgruat coaptare. Nam
eloqum dñi quod hic argētum vel vestimē
ta: hoc alibi spolia noiatur. Quod etiā ps Ps. iiii
testatur per compatione3 dicens: Letabor
ego super eloqa tua: sicut q inuenit spolia
multa: que spolia iccirco vocata sunt: quia
ad fidē dñi gentilitate transeunte: iudei sa
cris eloquijs qbus induti fuerant exuūtur.

Capitulum. 9.

De hac quoq; argēti, vel spo 21
liorum diuisione alias dr: Gen. 49.
Beniamin lupus rapax ma-
ne comedit predam: vespe
diuidit spolia. Quibus pro
fecto vels Paulus aposto
lus designatur de beniamin stirpe pgenit⁹
q mane predā comedit: qz in primordijs sti
is fideles quos potuit rapiens: crudelitati
ppre satisfecit. Vespere spolia diuisit: qz fi
delis posmodum factus sacra eloqa expo
nendo distribuit. Quāuis hoc argentū⁹ qđ
diuidit inocens itelligi et aliter pōt. Hereti-
ci nāq; vt facile valeant peruersa suadere:
dcis suis quedam recta pmiscēt: vt aios au
dientiū ex rectis sensib⁹ trahant: et puersis
feriant. Qui in preceptis dei qz sana isana
q. locutione variantur: bene in Euangelio
decē leprosorum sunt specie designati: quo-
rum colori sano dū vicio p candor aspergi-
tur: imoderato candore fedātur. Unde am
monemur nō plus sapere q̄ opz sapere: sed
sapere ad sobrietatem. Qui etiā qz nec de Ro. 12
um diligunt de quo male sentiunt: nec pro
ximū a quo diuiduntur decalogi preceptis
aduersi sunt: atq; ideo ad deprecandū dñz
decē veniunt. Pro eo aūt q sanis insana b
miscuerunt: coloris diuersitate variantur.
Sed qz in eius preceptis offenderant: id il
lum vnde offenderant vocāt dicentes Je-
su preceptor vnde et mox curari meruerūt. Er
go qz vir catholicus que ab eis recte vel q̄

Ro. 12. h. 6. f. i. de remuneratio. c. pen. ti.

prave sentiantur intelligit. Argentum ino-
cens dividit. i. que ab eis salubriter: vel que
pestifere fuerunt dicta discernit. Sequitur.
((Edificavit sicut tinea domū suam: et sicut
custos fecit umbraculū. Tinea sibi domum
suam: et sicut custos fecit umbraculum. Ti-
nea sibi domū cōrrūpendo edificat. Nec
meliori potuit compatione hereticus dmō-
strari: q locū sue perfidie nō nisi. i mentib⁹
quas corruperit facit: q etiam sequaces su
os ab eterno igne liberos eē pollicet. Spō
det quippe eis refrigeriū gēt̄is eterne: sz ver-
ba ei⁹ soliditatem nō habent: qz plenitudi-
ne veritatis carent. Unde subiungitur ((Et
sicut custos fecit umbraculū.)) Umbracu-
lum nāqz custodis nullo fundamēto solida
tur sed tpe mor trāseunte destruitur: et pro
missa ab hereticis regna cum tpe destruūt:
que post hanc vitam nullatenus inveniuntur
Et qz sepe heretici in contēptu universalis
ecclesie: potentum seculi patrocinijs fulciū
tur: eisqz divites prectione atqz amministra
tione quasi prevalent opitulari nō cessant:
C ipse et qlibet dives contra conditorē suum
rebus tpalibus intumescens: sancti viri nūc
snia tangitur: atqz ab spāli hereticorum in
teritu ad generalē elatoꝝ oium diffinitōez
smo vertuatur cū subditur. Dives cū dor-
mierit: nihil secū auferet: aperiet oculos su
os: et nihil inveniet. Cui nimirū snie ps con-
Ps. 75 cinens dicit: Turbati sunt oēs insipientes
corde: dormierunt somnū suū: et nihil inve-
nerunt oēs viri divitiarū in manibus suis
Ut. n. in sua manu divites post morte quic
quam inveniant eis ante morteꝫ dr: divitias su
as in quorum manibus ponant. Facite vo
bis amicos de mamona iniqtatis: vt cum
defeceritis recipiāt vos in eterna taberna-
cula. Dives cum dormierit: nihil secum au
feret. Res suas cum moreretur secum tolle
ret si ad petentis vocem cum viveret sibi tu
lisset. Naꝫ terrena oia que servando amit-
timus: largiendo servamus: patrimoniūqz
nostrum retentum perditur: manet eroga-
tum. Diu enim cum reb⁹ nostris durare nō
possumus. Quia aut nos illas moriēdo de
serimus: aut ille nos viventes quasi dese-
runt pereundo. Agendum ergo nobis est:
vt res absolute perituras: in nō pereuntem
cogamus transire mercedem.

Capitulum. 10.

Ed mirandū valde ē qd
dr: Cum dormierit aperit
oculos suos: et nihil inveniet A
Ut dormiamus quippe ocu
los claudimus et evigilan-
tes aperimus. Sed in hac
re qz hō ex aīa constat et corpore: cū vnius
rei somn⁹ dr: alterius vigilie demonstratur
qz cū corpus obdormiscit in morte: tūc ani-
ma evigilat in vera cognitōe. Et dormit er
go dives et oculos aperit qz cum carne mo
ritur: ei⁹ aīa videre cogitur: quod ꝓvidere
contēpsit. Tūc profecto in vera cognitione
evigilat: tunc nihil eē conspicit quod tene-
bat. Tunc se vacuam invenit: que plenam
rebus pre ceteris hoibus se eē letabatur.
Dormit: et nihil secum aufert nihil nimirū
de rebus quas tenuit. Nam culpa rerū si-
mul ducitur: quamvis hic oia pro qbus culpa
perpetrata est relinquātur. Eat ergo nūc:
et acceptis rebus intumeat: seseqz super cete-
ros extollat: glorietur se habere: quod pro-
ximus nō habet. Veniet quandoqz tempus B
vt evigilet: et tūc cognoscat quam vacuū fuerit
quod in somno tenuerat. Sepe nāqz cōtin
git dormienti inopi vt se per somnū divitē
videat: atqz eisdem rebus animū extollat:
letetur se habere quod nō habuit: iāqz de-
dignari querat: a qbus dedignatū eē se do
luit sed repēte evigilans evigilasse doleat
q interim divitiarū imaginem: vel dormi-
ens tenebat. Gemit. n. ꝓtinus sub paupta
tis pōdere: et inopie sue angustijs ꝓmit: et co
pi⁹ quo ad tps brevissimū vel vacue dives
fuit. Sic sic nimirū hui⁹ mūdi sunt divites:
q reb⁹ accepti tumēt: bn̄ opari ꝺ sua abun
dātia nesciūt: qui dormiētes sunt divites: sz
pauptatē suā evigilātes invenīūt: qz nihil
secū ad illud iudiciū qꝺ ꝑmanet ferūt: et quan
to nūc ad breve tps sublimi⁹ elati sunt: tan
to ꝯtra se imꝑ ꝑpetuū gravi⁹ ingemiscūt. Di
cat ergo. Apit oculos suos et nihil inveniet: C
qz illic apit ad supplicia: quos hic ad mi-
sericordiā clausos tenebat. Apit oculos et pie-
tatis fructū nō invenit: quos hic clausos te
nuit cum invenit. Tarde quoqz illi oculos
apiūt: qz teste sapientia dānatiōis sue tpe
dicturi referunt. Quid nobis ꝓfuit supbia
et divitiaꝝ iactātia qd ꝯtulit nobis: Trāsie
runt oia illa tanquam umbra: et tanquam nūcius ꝑ
currēs. Ulia et fugitiva fuisse que tenuerāt

iam amissa cognoscāt: que q̄dia tenuerāt
stultis coꝝ cordibus, ⁊ magna ⁊ mansura
videbantur. Sero dūica aperuit oculos: q̄ñ
Luc.16. Lazarum regescentem vidit: quē iacentem
ante ianuā videre contēpsit. Intelleꝑit ibi
quod hic facere noluit: in dānatione sua co
gnoscere cōpulsus est quod fuit quod per
didit: quādo indigentem primum nō agno
uit: de quo adhuc subditur. ¶ Apprehēdet
eum quasi aqua inopia: nocte opprimet eū
tēpestas. ¶ Videamus nūc inopiā ardētis
diuitis: cuius tanta abūdantia fuit epulan
tis. Ait. n. pater Abraā miserere mei: ⁊ mitte
te Lazarum vt intingat extremū digiti sui
in aquā ⁊ refrigeret linguam meā: q2 crucior
in hac flāma. Quibus verbis nobis non
B innotescit: q2 illic in tanto ardore vna tunc
ad sufficientiam refrigerij aque stilla requi
ratur: sed quod is q de abundātia peccaue
rit: illic estuanti nimis crescetur inopia. Vi
demus. n. in verbis diuitis ex subtilissimo
dei iudicio. quam digna tali culpe pena re
sponderit: agēte nāq3 inopia illic vsq3 ad mi
nima petenda compulsus est: q hic agente
tenacia vsq3 minima neganda puenit. Quid
retribui subtilius: qd districtius pōt. Guttā
aque petijt: q micas panis negauit. ¶ Appre
hendet eū quasi aqua inopia. ¶ Nō imeri
to aqua tunc illa inopia comparatur: que
in inferno cruciat quos susceptos in pfūdis
absorbens. solet lacus noīe designari. Un
de per prophetam quoq3 humani generis
voce dr̄: Lapsa est in lacum vita mea. Ere
Tren.3 ptorum vero exultatōe cantatur. Dñe de9
meus clamaui ad te ⁊ saluasti me. Domi
ne abstraxisti ab inferis animam meā: sal
uasti me a descendentibus in lacū. Nocte
opprimet eum tempestas.

Capitulum. xi.

A Uid hoc loco noctem: nisi
absconditum tempus repē
tini exitus appellat: Tem
pestatis vero nomie: iudicij
turbinem designat. Quod
etiam p̄s testatur dicens:
Ps.49. Deus manifestus veniet: deus noster ⁊ nō
silebit. Ignis in conspectu ei9 ardebit: ⁊ in
circuitu eius tēpestas valida. De qua tem
pestate etiam sapientia per Salomonē di
Prou.1 cit: Ego quoq3 i interitu vestro ridebo: ⁊ sub
sannabo cū vobis quod timebatis aduenerit: cū irruerit repentina calamitas: ⁊ in
teritus quasi tempestas ingruerit. Et q2 ipsi
uenturi exitus ignorantia nox vocatur no
cte opprimit eum tempestas. i. turbo eū di
uini iudicij dum ignorat apprehendit. Hic
est nāq3 quod per semetipsam veritas di
cit. Si sciret paterfamilias qua hora fur ve Mat.24
niret vigilaret vtiq3: ⁊ nō sineret pfodi do
mū suam. Et vos estote parati: q2 qua ho
ra non putatis: filius hoīs veniet. Hic etiā Ibi.s.
contra malum seruū dr̄: Si aūt dixerit ma
lus seruus ille in corde suo: morā facit do
minus meus venire: ⁊ ceperit percutere cō
seruos suos. manducet aūt ⁊ bibet cū ebri
is: veniet domin9 serui illius in die qua nō
sperat: ⁊ hora qua ignorāt. Hinc Paulus
dicit discipulis: Vos aūt fratres nō estis in 1The 5
tenebris: vt vos dies illa tanq3 fur compre
hendat. Omnes. n. vos filij lucis estis ⁊ fi
lij diei: nō sumus noctis neq3 tenebrarum.
Hinc superbienti diuiti dei voce dr̄: Stulte Luc.12.
hac nocte animam tuam repetunt a te: que
ergo preparasti cuius erunt: Nocte animā
reddere perhibetur q mortem non proui
dens in tenebris cordis abstrahitur. Ait er
go: Nocte opprimet eum tēpestas: q2 enim
nō vult agere bona que videt: deprehēdi
tur interitus sui tempestate quam non vi
det. De quo adhuc subditur. ¶ Tollet eum
vent9 vrens ⁊ auferet. ¶ Quis hoc loco vē
tus vrens: nisi malignus spūs vocatur qui
desideriorū flāmas in corde excidat vt eter
nitatem suppliciorum trahat. Peruersū
ergo quēlibet ventus vrens tollere dr̄: q2 in
sidiator malignus spūs q̄ viuentem quēq3
accendit ad vicia: morientē trahit ad tor
menta. Nam q2 ventus vrens imūdus spi
ritus solet intelligi q male suggestionis fla
tu ad terrena desideria iniquoꝝ corda suc
cēdit: Hieremias propheta testatur dicēs.
Ollam succensam ego video: ⁊ faciem eius Jere.1.
a facie aquilonis. Olla nāq3 succensa ē cor
humanum secularium curarum ardoribus
desideriorūq3 anxietatibus feruens: que a C
facie aquilonis succenditur. i. diaboli sug
gestionibus inflāmatur. Ipse enim vocari Esa.14
nomine aquilonis solet: qui dixit. Sedebo
in monte testamēti in lateribus aquilonis
ascendam super altitudinem nubium. Ab
huius igitur vrentis vēti vniuscuiusq3 ele
cti mens adustione temptatur: quando in

ea viciorum feruor extinguitur & desiderio-
rum carnalium flamma frigescit. Unde & san-
Can.2 cta ecclesia in sponsi sui laudibus leta cla-
mat. Sub vmbra illius quem desideraueram
Isa.55. sedi. De huius ardoris tẽperie et per Isa-
iam pmittente dño dr. Pro saliũcula ascẽ-
det abies: & pro vrtica crescet mirtus. Pro
saliuncula nãq; in ea ascendit abies: duz in
sanctorũ corde pro abiectione terrene cogi
tationis: altitudo superne contemplationis
exoritur. Urtica vero ignee oĩno nature est.
Myrtũ nãq; temperatiue fertur esse virtu-
tis. Pro vrtica igitur crescit myrtus cũ iu-
storum mẽtes a prurigine & ardore viciorũ:
ad cogitationũ temperiem tranquillitatẽq;
perueniunt: dum iam terrena non appetũt:
dum flammas carnis desideriis celestibus
extinguunt. Ca. 12.

Luc.1. B Propter hoc quoq; mentis
refrigerium celitus datum
marie dicitur. Uirtus altis-
simi obũbrabit tibi: quãuis
hac in re per obũbrationis
vocabuluz: incarnandi dei
vtraq; potuit natura signari. Umbra enim
a lumine formatur & corpore. Dñs antẽ p
diuinitatem lumen est: qui mediante aĩa in
eius vtero fieri dignatus est: per humanita
tem corpus. Quia ergo lumen incorporeũ
in eius erat vtero corporandũ: ei que icor-
poreum concepit ad corpus dicitur: virtus
altissimi obumbrabit tibi. idest corpus in te
humanitatis accipiet incorporeum lumen
diuinitatis. Sed iaz de iniquo quolibet qd
cepimus exequamur. Tollit eum ergo ven-
tus vrens: qz videlz malignus spiritus eum
quem nunc succenderit igne peruerse con-
cupiscentie rapit postmodum ad flammas
gehenne. ¶ Et velut turbo rapiet euz de lo-
co suo.] Locus peruersorũ est temporalis
vite delectatio: et carnis voluptas. Quasi
turbine igitur vnusquisq; de loco suo rapitur:
cum a cunctis suis delectationib9 extremo
territus die separatur. De quo extremo die
apte mox subditur. ¶ Emittet super eũ: & nõ
parcet.] Peccatorem deus quotiẽs ferien-
B do corrigit: ad hoc flagellum emittit vt par
cat. Cum vero eius vitam in peccato pma-
nentem feriendo concludit flagellum emit-
tit: sed nequaq; parcit. Qui enim flagellum
emisit vt parceret ad hoc emittet qñq; vt nõ
parcat. In hac nanq; vita d's tanto magis
studet vt parcat quãto magis expectando
flagellat: sicut ipse voce angeli ad Joannez
ait. Ego quos amo: arguo & castigo. Et si- Apoc.3
cut alias dicitur. Quem diligit dñs: casti- Hebre.12
gat: flagellat autem oẽm filium quẽ recipit.
Econtra autem de flagello dãnationis scri-
ptum est. In operibus manuum suarũ: cõ- Pro.9.3
prehensus est peccator. De quo per Hiere
miã dñs dicit: dã incorrigibiliter delinquẽ-
tes populos videt: quos non iam sub disci
plina filios: sed sub districta percussiõe ho-
stes intuetur. Plaga inimici pcussi te casti Jere.30
gatione crudeli. Et qd hic dicitur non par-
cit ibi quoq; verbis aliis dicitur. Quid cla-
mas super contritione tua: insanabilis ẽ do
lor tuus. Unde hoc semper electi pudent:
vt ante ad iusticiam redeant quã sese ira in
dicis inextinguibiliter accendat: ne vltimo
flagello deprehensi: simul eis finiatur vita
cũ culpa. Flagellũ nãq; tunc diluit culpaz:
cum mutauerit vitam. Nam cuius mores
non mutat: non expiat actiones. Oĩs ergo
diuina pcussio. aut purgatio est in nobis vite
psentis est: aut viciũ pene sequentis. Pro-
pter eos enim qui ex flagello pficiunt dictũ
est: qui fingis dolorem in precepto: quia dũ
flagellatur iniquus & corrigitur: audire pre C
ceptum noluit audiuit dolorem. Dolor er-
go in pcepto fingitur ei: qui a malis opibus
quasi pcepti vite dolore cohibetur. De his
vero quos dãnat flagella nõ liberant dicit.
Percussisti eos nec doluerũt: attriuisti eos:
& renuerũt accipe disciplinã. His flagella
ab hac vita inchoant: & in eterna pcussione
pdurant. Unde p moysen dñs dicit. Ignis Deut.32
exarsit ab ira mea & ardebit vsq; ad iferos
deorsum. Quantũ ad presentem eteni pcus-
sionem spectat: recte dicit. Ignis exarsit ab
ira mea. Quantũ vero ad eternã dãnatio-
nem: apte mox subditur. Et ardebit vsq; ad Naũ.1
inferos deorsum. Licet a qbusdam dici so-
leat illud qd scriptum est. Non iudicat de9
bis in idipm. Qui tamẽ hoc qd per pphe-
tam de iniquis dicit: nõ attendunt. Et du-
plici contritione cõtere eos. Et id qd alias Jere.17
scriptum est. Jesus populũ de terra egypti
saluans: secundo eos qui non crediderunt
perdidit. Quibus tamẽ si consensum pbe-
mus quãlibet culpa bis feriri non posse: hoc
ex peccato percussis atq; i peccato suo mo-

rientibus debet estimari: quia eorū percussio
hic cepta: illic perficit: vt i correctis vnū fla
gellum sit qd tēporaliter icipit: sed i eternis
supplicijs consumatur: quatenus eis q om
nino corrigi renuunt: iam psentium flagello
rum percussio: sequentium fit initium tormē
torum. Emittit ergo sup eum: et non parcit. Se
quitur.

Capitulum. 13.

A
E manu eius fugiens fu
giet.)) Ille eteni fugit d ma
nu ferientis: q prauitatem
sue corrigit actiōis. Uel cer
te qr i sacro eloquio manus
operatio solet itelligi de ma
nu percussi fugit: qui dum praui interitum
conspicit vias prauitatis relinqt. Unde ad
huc subditur. ((Striget super eum manus
suas.)) Manus quippe stringere est: vite sue
Hebre. 12 opera i rectitudie confirmare. Unde etiam
Paulus ait. Remissas manus et dissoluta
genua erigite. Dum itaqz alienum interitum
cōspiciunt: reuocantur ad cor vt recogitent
suum: et vnde alius ad tormenta ducitur: a
tormento alius ide liberatur. Stringit ergo
super eum manus suas qr conspicit i aliena
pena qd timeat: et dum delinquentem sic per
cussum respicit: dissoluta sua opera iusticie
vigore constrigit. Sicqz fit vt qr iniquus vi
uens multos ad culpam traxerat delectatio
ne peccati: quosdam moriens a culpa reuo
cet terrore tormenti. Quod etiā puenire bo
Ps. 57 nis ps testatur dicens. Letabitur iustus cum
viderit vidictam ipsorum: manus suas la
uabit i sanguie peccatorum. In peccatorū
morientium sanguie: iusti lauant manus qa
dum eorū pena conspicitur: conspiciētis vi
ta mundatur. Seqtur. ((Et sibilabit super il
lum: intuens locum eius.)) Quid i sibilo nisi
intentio ammirationis exprimitur? Si vero
in sibilo alia fortasse significatio querit: mo
riente peccatore: hi q interitum eius aspiciūt
os i sibilo strigunt: dum ad ea que contēpse
rant verba spūalia conuertunt: vt iam cre
dere et predicare icipiant: que prius dum ini
quum florere cernerēt: non credebant. Nā
fit plerūqz vt ifirmorum animus eo magis de
auditu veritatis trepidet: quo florere cōtem
ptores veritatis videt. Sed dum iusta vitio
iniustos subtrahit: alios a prauitate cōpe
Pro. 21 scit. Unde per Salomonem dr. Mulctatio
pestilente: sapiētior erit paruulus. Uir igit
sanctus postqz potentum penas q extollun
tur i seculo sufficiēter expleuit: rursus ad he
reticorum superbiam q extolluntur eloquio
verba conuertit.

Capitulum. 14.

b Abet argen Job. Ca. 28.
tum venarum suarum pri
cipia et auro locus est: i A
quo cōflat.)) In argen
to eloqum: in auro vite
vel sapiētie claritas de
signari solet. Et qr here
tici sic de eloquij sui ni
tore superbiūt: vt nulla sacrorum librorum
auctoritate solidentur: qui libri ad loquen
dum nobis quasi quedā argenti vene sunt.
quia de ipsis locutionis nostre originem tra
himus: eos ad sacre auctoritatis paginas re
uocat: vt si vere loqui desiderāt: inde sume
re debeant qd loquantur. Et ait. Habet ar
gentum venarum suarum principia. Ac si aperte
dicat. Qui ad vere pdicatiōis verba se pre
parat: necesse est vt causarum origines a sa
cris paginis sumat: vt oē qd loqtur: ad di
uine auctoritatis fundamentū reuocet atqz
in eo edificium locutiōis sue firmet. Ut eni
pdiximus sepe heretici dū sua student puer
sa astruere: ea pferunt que pfecto i sacrorum
librorum paginis non tenentur. Unde et disci
pulum suum predicator egregius ammonet
dicens. O thimothee depositum custodi de 1. Thi. 6.
uitans pfanas vocum nouitates: qr dū lau
dari heretici tanqz de excellenti ingenio cu
piunt: quasi noua quedam pferunt: que in
antiquorū patrū libris veteribus nō tenen
tur: sicqz fit: vt dum videri sapientes deside
rant: miseris suis auditoribus stulticie semi
na spargant. Bene autem subditur. Et au
ro locus est in quo cōflatur. Ac si aperte di B
cat. Uera fidelium sapiētia: cui vniuersalis
ecclesia locus est: tribulationē vobis perse
quentibus patitur: sed a cunctis peccatorū
sordibus psecutionis vestre igne purgatur.
Unde scriptum est. In igne pbatur aurum
et argentū: homines vero receptibiles in ca
mino humiliationis. Quo in loco pōt hoc
quoqz conuenienter intelligi: vt de sua he

retici increpari, stulta passione videantur.
Nā sepe pro Jesu christi domini ac redem
ptoris nostri nomine multa patiuntur: seseq
ecclesijs passionib⁹ eius fieri martyres spe
rant. Quibus sancti viri voce nunc dicit:
Auro locus est in quo conflatur. Naz iuxta
hoc quod iam et ante nos dictum est: quis
quis extra vnitatem ecclesie patitur: penas
pati potest: martyr fieri non potest quia auro
locus est in quo conflatur. Quid itaq ad
hec heretici dicitis: Conflari per afflictio
nem carnis vel etiam per martyriū vultis:
sed locum quo debeatis conflari nescitis.
Audite quod sancti predicatoris voce dici
C tur. Auro locus est in quo conflatur. Hunc
ergo conflationis locuz querite: hanc forna
cem qua aurum apte purgari valeat inueni
te. Una est ecclesia in qua quisquis confla
ri voluerit: ab omni etiam poterit peccatoꝝ
sorde purgari. Si quid pro deo amaritudi
nis si quid tribulatiōis extra hanc positi su
stinetis incēdi potestis tantūmodo: nō pur
Jere. 6. gari. Dicat Hieremias dicat: quomodo cō
flationis vestre ignis omni virtute sit vacu
us frustra conflauit conflator: malicie eniz
eorum non sunt consumpte. Ecce ignis exte
rius conflans et dure passiōis ammonet pe
nam: et tamen erroris non excoquit culpam
et tormenta crudelium dat penarum: et bo
norum non facit incrementa meritoꝝ. Hu
ius etiam cōflationis ignis qui extra catho
licam toleratur ecclesiam quā nullius omni
no virtutis sit Paulus apostolus īsinuat
1. Cor. 13. dicens. Si tradidero corpus meum vt ar
deam: charitatem autem non habeā nihil
mihi prodest. Ca. 15.

Liq quippe praua de deo
sentiunt: aliq recta de au
ctoritate tenent: sed vnita
A tem cum fratribus non te
nent: illi errore fidei: isti ve
ro scismatis perpetratiōe
diuisi sunt. Unde et in ipsa
prima parte decalogi vtrarūq partiuz cul
pe reprimuntur: cum diuina voce dicit. Di
liges dominum deum tuum ex toto corde
tuo: et ex tota anima tua: et ex tota virtute
tua. Atq mox subditur. Diliges proximuz
tuum sicut teipsum. Qui enim de deo per
Deut. 6. uersa sentit: liquet profecto quia deuz non
diligit. Qui vero de deo recta sentiēs a san
cte ecclesie vnitate diuisus est: constat quia
proximum non amat quem habere socium
recusat. Quisquis ergo ab hac vnitate ma
tris ecclesie siue per heresim de deo peruer
sa sentiendo seu errore scismatis proximuz
non diligendo diuiditur: charitatis huius
gratia priuatur: de qua hoc quod premisi
mus Paulus dicit. Si tradidero corpus
meum vt ardeat: charitatem autem nō ha
beam nihil mihi prodest. Ac si aperta voce 1. Cor. 13.
diceret. Si extra locum suum conflationis
ignis mihi adhibetur tormento me cruciat:
mundatione non purgat. Hunc omnes san B
cte pacis amatores summo studio locū que
runt: hunc querentes inueniunt: hunc inue
nientes tenent: scientes peccatorum remis
sio vel vbi vel quando vel qualibus detur.
Ubi quippe: nisi in ecclesie matris sinu? Quā
do: nisi ante venturi extitis diem? Quia ec
ce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies 2. Cor. 6.
salutis. Et querite dominum dum inueniri
potest: inuocate eum dum prope est. Qua Esa. 55.
libus nisi conuersis: qui ad paruulorum imi
tationem magistra humilitate formantur?
Quibus dicitur. Sinite paruulos venire
ad me: talium enim est regnum celorum. Mat. 9.
Et nisi conuersi fueritis: et efficiamini sicut
paruuli: non intrabitis in regnum celorum. Mat. 18.
Quia ergo non nisi in catholica ecclesia ve
ri martyres fiunt: dicitur recte. Auro locus
est in quo conflatur: quia non clarescet ani
ma in fulgore eterne pulchritudinis: nisi vt
ita dicam prius: hic arserit in officina cha
ritatis. Pensandum preterea est quod occul
to consilio omnipotens deus quosdam ab
ipsis exordijs suis innocentes custodiens:
vsq ad virtutum prouehit culmen: vt eta
te crescente: simul in eis proficiat et anno
rum numerositas: et celsitudo meritorum.
Alios vero in exordijs suis deserens scatu
rientibus vitijs ire per abrupta permittit. C
Plerumq tamen etiam ros respicit: et ad
sequendum se sancti amoris igne succen
dit: atq insolitas in eorum cordibus pru
rigines viciorum vertit in feruorem virtu
tum: et eo magis ignescunt ad desideriuz re
quirende pietatis dei: quo magis erube
scunt memoriam iniquitatis sue. Sicut se
pe contingit: vt in pugne certamine miles

ante ducis sui oculos cōstitutus: hostili vir-
tute turpiter cedat: ⁊ eneruiter p̄bens terga
feriatur qui tamen hoc ip̄m qd turpiter ces-
sit erubescens: ante ducis sui oculos maio-
res ex ipsa verecundia vires sumit: tantoqʒ
post fortia exercet: quanto ⁊ p̄sentem gloriā
virtutis peragat: ⁊ preterite ignominiā de-
bilitatis tegat. Sic ergo nōnunqʒ quidā in
dei seruitio ex anteacta acrius debilitate ro
borantur eosqʒ ad custodienda mādata et
futurorū trahit desideriū: ⁊ impellit memo
ria preteritorū: vt hinc ad ventura amor pro
uocet: illinc de p̄teritis verecūdia īstiget.

Capitulum. 16.

Vos tñ aduersarij ecclesie
A duz summis p̄ditos virtuti-
bus viderint: cuiqʒ in p̄senti
vita vnde derogent: q2 inue
nire nequaqʒ possunt: accu-
sare illos de preteritis mo-
liuntur. Sicut moysen nostrum manicheus
impetit: in quo sequentium virtutū gratiaʒ
transacti homicidij conatur culpa fedare: i
quo non attendit postmodum quā patiens
ad sustinendum: sed prius qʒ preceps ad fe
riendum fuerit. Talibus ergo aduersarijs
beatus Job subtilissima cōsideratione ob-
uians postqʒ dixit. Habet argentum vena-
rum suarū principia: ⁊ auro locus est i quo
conflatur: apte subditur. ((Ferrum de terra
tollitur.)) Solent heretici de iusticie sue cō
tra nos elatiōe gloriari: atqʒ opera sue ostē
tationis inflatiōe iactare: nosqʒ iniquos vt
diximus: aut esse aut fuisse criminant̄. Per
B humilius ergo confessionē: ⁊ veracem de-
fensionem contra eos vir sanctus loquit̄ di-
cens. Ferrum de terra tollitur. Ac si aperte
dicat. Fortes viri qui acutissimis linguarū
gladijs in hac acie defendende fidei ferruʒ
fiunt: aliquando terra in ifimis actionibus
fuerunt. Peccanti homini quippe dictū est.
Gen.3 Terra es: ⁊ in terram ibis. Sed de terra fer
rum tollitur: cum fortis ꝓpugnator ecclesie
a terrena quā prius tenuit actione separa-
tur. Non ergo in eo debet despici quicqd
fuit qui iam accepit esse quod non fuit. An
nō Mattheus in terra inuentus est qui ter-
renis negocijs implicatus theolonei vsibus
seruiebat: Sed de terra cultus i fortitudie
ferri conualuit: cuius videlʒ lingua qʒ̄ acu-
tissimo gladio euāgelij ammunistratiōe dn̄s

īfideliuʒ corda transfixit: ⁊ qui īfirmus pri⁹
despectusqʒ fuerat per terrena negocia. for- C
tis postmodū factus est ad celestia predica
menta. Vñ adhuc subiungitur. ((Et lapis
solutus calore in es vertitur.)) Tunc lapis
calore soluitur: cum cor durum atqʒ a diuini
amoris igne frigidum eodeʒ diuini amoris
igne tangitur: ⁊ i feruore sp̄us liquatur: vt
ad sequentē vitam desideriorū estu ardeat:
quā prius audiens īsensibilis manebat. Ex
quo ardore saluʒ ⁊ emollitur ad amorem: et
roboratur ad operationem: vt sicut prius du-
rus fuerat i amorem seculi: ita se postmodū
fortem exerat i amorem dei: ⁊ qd ante audi
re rēnuerat: iaʒ ⁊ credere ⁊ p̄dicare icipiat.

Capitulum. 17.

Apis ergo solutus calore in
es vertit̄: q2 dura mens su-
perni amoris igne liquefa- A
cta ad verā fortitudinē cō-
mutatur: vt peccator q pri⁹
īsensibilis extiterat: postmo
dum ⁊ p auctoritatē fortis: ⁊ per p̄dicatio-
nem sonorus fiat. Qd bene p Isaiam dici Isa.40.
tur. Qui cōfidunt i dn̄o: mutabunt fortitu
dinem. Fortitudinē mutamus: cum cōuersi
tanta virtute p̄sens seculuʒ fugimus: quan
to hoc ante querebamus. Quia anteʒ male
ab aduersarijs catholicoruʒ moribus ante-
acta vita reputatur: recte subditur. Tēpus B
posuit tenebris: ⁊ vniuersorū finem ip̄e cōsi
derat. Ipse posuit tempus tenebris iniquis
videlʒ modum quo iniqui esse desistant. Vñ Ephe.5
eis per apostolum dicitur. Eratis aliquādo
tenebre: nūc autē lux in dn̄o. Sic alijs quo-
qʒ discipulis isdem doctor egregius dicit.
Nox precessit: dies anteʒ appropinquabit. Ro.13.
Abijciamus ergo opera tenebrarū ⁊ indua
mus nos arma lucis: sic vt i die honeste am
bulemus. Vnde ⁊ in canticis canticoruʒ ec
clesie venienti dicitur. Que est ista que pro- Cāti.6
greditur quasi aurora consurgens. Ipsa enī
ecclesia aurore comparata describitur: que
per cognitionem fidei a peccatorū suoruʒ te
nebris in clara luce iusticie cōmutat̄. Tem
pus ergo posuit tenebris: ⁊ vniuersorū fineʒ
ipse considerat. Uniuersorum nomine: ⁊ ele
ctos voluit ⁊ reprobos comprehendi. Naʒ
bona faciens ⁊ ordinans deus: mala vo nō
faciens: sed ab iniquis facta ne inordinata
eueniant ipse disponēs considerat vniuer-

sorum finez: z patienter tolerat oīa: atqʒ in
tuetur electorum terminum q̄ ex malo mu
tentur ad bonum. Intuetur etiāz reprobo
rum finem q̄ de malo opere dignum retra
hantur ad supplicium. Uidit finem psequē
Act.9. tis Sauli: quo prostratus diceret: Domie
gd me iubes facere? Uidit finem quasi ob
C sequentis discipuli quo pro cō̄misso scelere
guttur laqueo strigeret: seqʒ z peccantē pu
niret: z deterius puniendo decaperet. Uidit
niniuitas delinquentes: sed considerauit fi
nem delinquentium penitentiam correcto
rum. Uidit quoqʒ sodomam delinquentez:
sed considerauit finez ardoris luxurie ignē
gehēne. Uidit gentilitatis finem: q̄ posses
sa iniqtatum tenebris quandoqʒ fidei luce
clarescer et. Uidit etiam iudee terminum:
q̄ ab ea luce fidei quam tenebat obdurate
Luc.1. perfidie se tenebris cecaret. Unde adhuc
B congrue subditur. Lapidem quoqʒ calig
nis z vmbram mortis diuidet torrens a po
pulo peregrinante. Quid durus ille perfi
dus iudeorum populus: q auctorem vite p
fidem videre noluit: quem per prophetiam
predixit: nisi lapis caliginis fuit: qz z crude
litate durus extitit: z īfidelitate nebulosus?
Qui alio quoqʒ vocabulo vmbra mortis dr:
Umbra quippe talis exprimitur qualia eius
rei de qua trahiẗ fuerint liniamenta. Quis
autem mortis nomine: nisi diabolus voca
tur? De quo per quādam mysterij sui signi
Apoc.5 ficationem dr: Et nomen illi mors: cuius il
le populus vmbra extitit: quia iniqtatem
illius sequens: eius in se imaginem expres
sit. Quid vero torrentis nomine: nisi ille a
conspectu tremendi iudicis per vltimū ex
amen egrediens: atqʒ electos z reprobos di
Dan.7. uidens ignis vocatur? Unde z per pphetā
dr: Fluuius igneus rapidusqʒ egrediebaẗ
a facie eius. Ca. 18.

A

Quis autem in hoc mundo
peregrinatur populus: nisi
q ad sordem electorū cur
rens: habere se patriam no
uit i celestibus: z tanto ma
gis illic sperat inuenire se
propria: quāto hic cuncta que pretereūt eē
a se deputat aliena. Peregrinus itaqʒ ē po
pulus omniū numerus electorum: q hāc vi
tam quoddam sibi exilium deputantes: ad
supernam patriam tota cordis intentione
suspirant: de qbus Paulus dicit: Confitē Hebr.11
tes qz peregrini z hospites sunt super ter
ram. Qui eniz hec dicunt: significant se pa
triam inquirere. Hanc peregrinationē isdem
quoqʒ apostolus tolerabat: cum diceret:
Dū sumus in corpore: peregrinamur a do 2.Cor.5.
mino. Per fidem eni ambulamus: z nō p
speciem. Huius peregrinatōis erūnaz sata
gebat euadere cū dicebat: Desiderium ha Phil.1
bens dissolui: z cum xp̄o eē. Et rursuz: Mi
hi viuere christus est: z mori lucrum. Hui⁹
peregrinatōis pōdus graue sentiebat psal
mista cum diceret: Heu me q̄ incolatus me
us plongatus est habitaui cum habitanti
bus cedar: multū incola fuit anima mea.
b hac eripi q̄ totus anhelabat: cum sup Ps.41
nis desiderijs flagrans diceret. Sitiuit ani
ma mea ad deum viuum: quādo veniaz et
apparebo ante faciem dei? Sed hoc deside
rium nesciunt: q eorū in terrenis voluptati
bus desigunt. Dum enim sola que cernunt
visibilia diligūt: pfecto inuisibilia. vel si cre
dunt esse non diligunt: quia duz nimis se ex
terius sequuntur: etiam mente carnales fi
unt. Simul etiam in hac vita vterqʒ popu B
lus currit: sed nō simul ad perpetuam per
uenit. Quia lapidem caliginis z vmbram
mortis diuidit torrens a populo peregrinā
te. Ac si aperte dicat: Eos quos modo vel
infidelitas excecāt: vel crudelitas obdurat
flāmarum fluuius a conspectu eterni iudi
cis exiens ab electorum tunc populo sepa
rat: z tunc a bonis ignis districti examinis
diuidat quos nūc in suis concupiscentijs
tenebre viciorum excecant. Potest fortasse
in torrentis nomine ipsa irrigatio scte p̄e
dicationis intelligi: iuxta id quod per Sa
lomonem dr: Oculum q subsannat patrez
z qui despicit partum matris sue: effodiāt
illum corui de torrentibus. Peruersi qp
pe dum diuina iudicia reprehendūt: subsa
nant patrem. Et qlibet heretici dum predi
cationem sancte ecclesie fecunditatem illi C
us deridendo contēnunt: qd aliud q̄ par
tum matris despiciunt? Quam non immeri
to eorum quoqʒ matrem dicimus: qz d̄ ipa
exeunt: q contra ipsam loquuntur: Joanne
attestante qui ait: A nobis exierunt: sed nō
erant ex nobis. Naz si fuissent ex nobis mā
sissent vtiqʒ nobiscum. Corui vero de torrē
tibus veniunt: cum predicatores veri a d de

fensionem sancte ecclesie ad sacrorum studi-
ta procedunt. Qui etiam recte corui voca-
ti sunt: quia nequaq̃ de iusticie luce superbi-
unt: sed per humilitatis gratiam peccatorum
in se nigredinem confitentur. Unde etiam ab
Cant. i. electorum ecclesia dicitur: Nigra sum sed formo-
i. Jo. i. sa. Et Joannes ait: Si dixerimus quia pecca
tum non habemus: nosipsos seducimus. Qui
videlicet corui subsannantis oculum effodiunt:
quia pravorum pertinacium hominum intentionem
vicunt. Ex hoc itaq̃ testimonio si hic quoq̃
torrens predicatio debet intelligi lapidem ca
liginis ⁊ umbram mortis dividit torrens a po
pulo peregrinante: quia sanctorum predicatio
obduratas mentes reproborum deserit: ⁊ ad
pia humilium se corda convertit. Unde ad-
huc subditur. Eos quos oblitus est pes egen
tis hominis ⁊ invios. Ca. 19.

Quis hoc loco alius accipitur
egenus homo: nisi ille de quo
2. Cor. 8. A per Paulum dicitur: Qui propter
vos egenus factus est cum di-
ves esset: Cuius videlicet egen
tis hominis pedes sancti predi-
catores fuerunt: per quorum profecto presentiam
gentilitatem circuiens: mundum perambula-
vit universum. De quibus per prophetam dicitur:
Et inambulabo in eis. An pes eius non erat
Ephe. 6. contentus in compedibus dicebat: Pro quo
legatione fungor in cathena: Sed eorum qui
umbra mortis ⁊ lapis caliginis extiterunt:
pes hominis egentis oblitus est: quia in ipso ini-
tio nascentis ecclesie dum sancti apostoli ce
lorum regnum iudee predicare voluissent:
videntes quod ei nihil omnino proficerent ad
predicandum gentibus descenderunt: sicut ipsi in
suis actibus dicunt: Uobis oportebat pri-
Act. 13. mum loqui verbum dei: sed quia repulistis illud
⁊ indignos vos iudicastis eterne vite: ecce
convertimur ad gentes. De quibus ⁊ per psalmistam
Ps. 45 dicitur: Transferentur montes in cor maris: quia
repulsi a iudea apostoli in hoc gentilitatis
populo sunt translati. Qui sunt ergo qui imen-
sa duricia per obscuritate cordis: quasi quidam
lapis caliginis ⁊ umbra mortis a peregri-
nante sanctorum populo dividuntur: nisi
hi quos pes egentis hominis est oblitus. Quos
predicatores domini videlicet per humilitatem pau
peris: pro superbie sue tumore requirunt:
B Eorumq̃ omnino obliti sunt dum predicatio
nis sue semina: ad solam fructificationem

gentium transtulerunt. Quos recte quoq̃
⁊ invios vocat: quia dum in infidelitate sua ob
durati sunt: verbis vite ad cor viam prebe-
re noluerunt. Sed iudea hec que sic obduruit
vel qualis dudum fuerit: vel quid post pertu
lerit audiamus. Sequitur. Terra de qua orie
batur panis: in loco suo igne subversa est.
Panem iudea dare consueverat: que legis ver
ba proferebat. Quam videlicet legem quia intelli
gere iam reprobi atq̃ explanare non pote-
rant: propheta Hieremias in lamentis deplo-
rat dicens: Parvuli petierunt panem: ⁊ qui
frangeret eis non erat. Sed hec terra in lo Tren. 4
co suo igne subversa est: quia fidelium signa con
spiciens iudee se face concremavit. Quia enim
semper invidia de superbia nasci solet: in lo-
co suo igne perijt: que iccirco arsit invidia:
quia superbiam non reliquit. Terra ergo que pri
us panem habuit: post igne subversa est: quia
synagoga que mandata dei per legem pro
tulit: nascentem ecclesiam persequens invi-
die se igne consumpsit. An non emulationis C
sue facibus ardebat: cum redemptoris no-
stri signa conspiciens per quosdam suos di
ceret: Quid facimus quia hic homo multa Jo. xi.
signa facit: vel certe videtis quia nihil profici-
mus: ecce totus mundus post eum vadit. Ui
debant unde converti debuerant: atq̃ exin-
de perversiores fiebant. Querebant extin
guere: quem cernebant mortuos vivificare
In ore tenebant legem: sed legis persequeba
bantur auctorem. Terra ergo de qua orie
batur panis in loco suo igne subversa est: quia
iudea in semetipsa ⁊ prius habuit legem que
reficeret: ⁊ post invidiam que concremaret
De cuius adhuc descriptione subiungitur
Locus saphyri lapides eius: ⁊ glebe illius
aurum. Auget reatum culpe sequentis: pre-
conium glorie precedentis. Nam uniuscu-
iusq̃ casus tanto maioris est criminis: quan
to priusq̃ caderet maioris potuit esse virtu-
tis. Dicatur ergo de iudea: dicatur quid fue
rit: ⁊ precedentium magnitudo virtutum cre-
scat ad cumulum sequentium delictorum.
Locus saphyri lapides eius ⁊ glebe illius
aurum: quid enim hoc loco per lapides ni-
si sanctorum ac fortium mentes accipimus:
Capitulum. 20.
In scriptura etenim sacra aliquan-
f do lapides in malo: aliquando ve A
ro in bono accipi solent. Nam cum

lapis pro insensibilitate ponitur: dura per
lapides corda signātur. Unde ⁊ per Ma-
Mat.3. theum dr: Potens est deus de lapidibus
istis suscitare filios abrae. Qui videlꝫ noīe
lapiduꝫ corda gentilium designat: dura tūc
atqꝫ insensibilia per infidelitatem. Et per ꝓ
Ezech.xi. phetam dn̄s pollicetur dicens: Auferā cor
lapideuꝫ de carne vestra: ⁊ dabo vobis cor
carneum. Rursum per lapides mentes for-
tium designari solent. Unde ⁊ per Petruꝫ
1.Pe.2 sanctis dr̄: Et vos tanqꝫ lapides viui sup-
edificamini domus sp̄uales. Et per prophe
tam dominus venienti ecclesie pollicet di-
Esa.55. cens: Ecce ego sternam per ordineꝫ lapides
tuos: ⁊ fundabo te in saphyris: ⁊ ponaꝫ ia-
spidem ꝓpugnacula tua: ⁊ portas tuas i la-
pides sculptos ⁊ omnes terminos tuos i la
pides desiderabiles vniuersos filios tuos
doctos a domino. Strauit nāqꝫ in illa per
ordinem lapides: qꝛ in ea sanctas animas
meritorum diuersitate distinxit. Fundauit
eaꝫ in saphyris: qui. s. lapides coloris aerei
in se similitudinem tenent: qꝛ robur ecclesie
in animabus celestibus appetentibus cele-
bratur. Et qm̄ iaspis viridis est coloris: ia-
spidem propugnacula eius posuit qꝛ illi con
tra aduersarios pro sancte ecclesie dfensio
ne obiecti sunt: qui internis desiderijs virē
tes nulla tēporis reprobi ariditate marces-
cunt. Portas vero eius posuit in lapides
sculptos. Hi qppe porte sunt ecclesie: p quo
rum vitam atqꝫ doctrinam intrat in eā mul
titudo credentium. Qui pro eo etiaꝫ qꝛ ma
gnis operibus pollent: ⁊ id quod loquētes
afferunt viuentes ostendunt: non puri sed
sculpti lapides eē memorantur: in quorum
vita: qꝛ recta operatio cernitur: quasi in eis-
dem ipsis exprimitur quod egerunt. Ubi
omnem quoqꝫ sanctorum numerum gene-
rali collectione concludens subdidit. Oēs
terminos tuos in lapides desiderabiles: et
tanqꝫ si audientes ista peteremus vt hos
lapides quos diceret indicaret: adiunxit:
Uniuersos filios tuos doctos a domino: qꝛ
igitur de iudea nunqꝫ sancte anime que ce
lestem vitam ducerent defuerunt: dicitur:
Locus saphyri lapides eius. Et quia ma-
gna vite ac sapientie claritate per fidē ful-
sit adiungitur. Et glebe illius auruꝫ. Quid
per glebas: nisi collectiones singuloꝝ or-
dinum ac multitudines designantur: Gle-
be autem ex humore ⁊ puluere constringū-
tur. Oēs ergo qui rore gratie infusi: ex mor-
tis debito se puluerem esse veraci cognitio-
ne confessi sunt: dum vite virtute claresce-
rent quasi auree in illa glebe iacuerūt. Gle
bas hec terra habuit in prophetis: glebas
in doctoribus: glebas in p̄ribus antiqs: qui
magna se infusione gratie in professionis
⁊ operis vnanimitate tenuerunt. Dicat er
go. Et glebe illius aurum quia in ea multi-
tudo sp̄ualium tanto maiori virtute clara
it: quanto se in deum ac proximum maiore
vnanimitate constrinxit. Sed hoc aurum:
perfidie est: postmodum tenebris obscura-
tum. Cuius profecto nigredinem Hieremi-
as propheta intuēns deplorat dicēs: Quo Treñ.4.
modo obscuratum est aurum mutatus est
color optimus. Aurum nāqꝫ obscuratum ē
in eis antiquus ille fidei atqꝫ innocentie
splendor: irruente perfidia malicie se nocte
fuscauit. Quia igitur quod fuit audiuim⁹
locus. s. saphyri lapides eius. ⁊ glebe illius
aurum: nunc iam dilectus ille dei populus
cur tanta hec dona perdiderit audiam⁹.

Capitulum. 21.

Semitaꝫ ignorauit auis
nec intuitus est oculus
vulturis. Quis hoc lo
co auis nomine: nisi ille
signatur q corpus car- 21
neum quod assumpsit
ascendendo ad ethera
librauit: Qui apte quo
qꝫ etiaꝫ vulturis appel
latione exprimitur. Uultur quippe dum vo
lat: si iacens cadauer conspicit ad esum se
cadaueris deponit: ⁊ plerūqꝫ sic in morte
capitur: dum ad mortuum animal de sum
mis venit. Recte ergo mediator dei ⁊ ho-
minum: redemptor noster vulturis appella
tione signatur: qui manens in altitudie di-
uinitatis sue: quasi quodam volatu subli-
mi cadauer mortalitatis nostre conspexit
in infimis: ⁊ sese de celestibus ad ima sub-
misit. Fieri qppe propter nos homo digna
tus est: ⁊ dum mortuū animal petijt: mor-
tem apud nos: q apud se erat immortalis in
uenit. Sed hui⁹ vulturis oculus fuit ipsa i-
tentio nostre resurrectōis: qꝛ ipse ad tridu-
um mortu⁹ ab eterna nos morte liberauit.
Ille ergo pfidus iudee popul⁹ mortalē vi-

dit: sed q morte sua nostram mortē destrue
ret: minime attendit. Conspexit quidē vul
turem: sed oculos vulturis nō aspexit. Qui
B dum humilitatis eius vias quibus nos ad
alta sublevavit considerare noluit: semitam
avis ignoravit. Nec enim pensare studuit
q eius nos humilitas levaret ad celestia: et
mortis eius intentio reformaret ad vitam.
Semitam igitur ignoravit avis: nec intuit⁹
est oculos vulturis: q2 etsi vidit eum quē in
morte tenuit: videre noluit quanta vite no
stre gloria de eius morte sequeretur. Unde
⁊ ad crudelitatem quoq3 psecutionis exar
sit verba vite percipere rēnuit: p̄dicatores re
gni celorum ꝓhibendo: seviendo: feriendo
repulit. Qui. s. repulsi iudeam ad quā missi
fuerant deserentes: in gentilitatis collectio
nem dispersi sunt. Unde adhuc subditur.
¶ Non calcaverunt eam filij institorum: nec
pertransivit per eam leena.) In cunctis la
tinis codicibus institores positos reperim⁹:
in grecis vero negociatores invenimus. Ex
qua re colligi valet q hoc in loco pro nego
ciatoribus institores: scriptores quiq3 igno
rando posuerunt. Institores enim negocia
tores dicimus pro eo q exercendo operi in
C sistant. Sed utercq3 sermo licet in voce disso
net: in intellectu non discrepat: quia oēs q
fidelium mores instituunt: spiritale negociū
gerunt: ⁊ cū predicationē suam auditorib⁹
prebent: ab eis fidem ⁊ opera recta pcipiūt
sicut de sancta ecclesia scriptum est. Syndo
Pro. 31. nem fecit ⁊ vendidit: de qua ⁊ paulopost il
lic dicit. Vidit q bona est negociatio eius.
Qui hoc loco institores nisi ꝓphete sancti
vocati sunt qui synagoge mores ad fidem
instituere curaverunt ꝓphetando: Quorū
nimirū filij sancti apostoli nuncupant: qui
ut deum hominem crederent ad eandem fi
dem ex eorum sunt predicatione generati.
Ps. 44 De qbus ecclesie: per ps̄ dicit. Pro patrib⁹
tuis nati sunt tibi filij: constitues eos prin
cipes super oēm terraz. Sed q2 repulsi apo
stoli a synagoge finibus sunt egressi: recte
nunc dicitur. Nō calcaverunt eam filij insti
torum. Calcarent quippe eam institorum fi
lij: si predicatores sancti eiusdem synagoge
vicia calce virtutis premerent. Si autē in
stitores eosdem sancte ecclesie predicatores
accipimus institoꝝ filios pastores ⁊ docto
res qui apostolorū vitā secuti sunt: nil ob
stat intelligi. Qui synagogā minime calca
verunt. Quia dum eorū patres. i. apostoli
ab illis repulsi sunt. Ipsi quoq3 ab eius vo
catione cessaverūt. Ca. 22. i.

Per quā videlz synagogam
leena nō ptrāsijt: q2 sancta A
ecclesia collectioni gentiuz
dedita nequaq3 sese ad il
lum iudee populū diutius
occupavit. Recte aūt eccle
sia leena nuncupat: q2 male viventes in vi
tijs ore sancte p̄dicationis interficit. Unā et
ipsi primo pastori quasi huius leene ori dici
tur. Macta ⁊ mādnca. Qd mactat qppe a
vita occiditur: id vero qd comeditur in co
medentis corpore cōmutatur. Macta ergo
⁊ manduca dicitur. i. a peccato eos ī quo vi
vunt interfice: ⁊ a seipsis in tua illos mēbra
converte. Et q2 hec ecclesia est corpus dn̄i:
ipse etiam dn̄s Iacob voce leo vocat ex se
leena vocat ex corpore dum ei sub iude spe
cie dicitur. Ad predam mi fili ascendisti re
quiescens accubuisti ut leo: ⁊ quasi leena. Gen. 49
Quis suscitavit eum: Nec igitur leena ne
quaq3 dicitur: q2 per iudeam transijt: s3 non
pertransijt. Apostolis nāq3 predicantibus
prima ex illa tria milia postmodū quinq3 mi
lia crediderunt. Ecclesia itaq3 per synago
gam transijt sed non ptransijt: q2 ex illa ad
fidem paucos rapuit: sed tamen illum infi
delem populū a perfidia funditus nō extin
xit. Sed q2 sepe iam diximus refulsa ab infi B
delitate iudeoꝝ deserit ad vocationē gen
tium. Unā adhuc de eadem leena dī. ¶ Ad
silicem extendit manū suam subvertit a rā
dicibus montes.) Manū qppe ad silicem
extendit: q2 duriciam gentiū sue brachium
p̄dicationis misit: unde ⁊ idem beat⁹ Iob
passionis sue hystoriam presciens gentibus
innotescendam dicit. Scribantur hec stilo
ferreo in plūbi lamina vel celte sculpantur
in silice. Quid vero hoc in loco montes nisi
huius seculi potentes accipimus: q pro ter
rena substātia in altū tument. De quibus
psalmista ait. Tange montes ⁊ fumigabūt. Ps. 104.
Sed mōtes a radicibus sunt eversi: q2 p̄di
cante sancta ecclesia summe hui⁹ seculi po
testates in odoratum oīpotentis dei ab inti
ma cogitatione ceciderunt. Radices enim
montium sunt cogitationes intime supboꝝ
⁊ a radicibus montes cadunt: q2 ad colen C

dum deum potestates seculi ab imis cogitationibus prosternunt. Recte etenim per radicem cogitatio occulta signatur: quia per hoc quod intus non cernitur erumpit quod videatur foras. Unde et in bonam partem per prophetam dicitur. Emittet id quod saluatum fuerit de domo iuda: et
Isa. 37. quod reliquum est mittet radicem deorsum: et faciet fructum sursum. Ac si aperte diceretur. In imis cogitatio nascitur ut in summis retributio reddatur. Dicat ergo. Ad silicem extendit manum suam subuertit a radicibus montes: quia dum duriciam gentium sancta predicatio petri superborum altitudinem funditus strauit. Quia vero eos quos a cogitationibus terrenis euacuat: donis celestibus replet: et quos infimis curis exhaurit: supernis rigat fluctibus: mox subditur. In petris riuos excidit. i. in duris gentilium cordibus fluuios predicationis aperuit sicut per prophetam quoque de irrigan-
Ps. 106 da dicitur de ariditate gentilium. Posuit desertum in stagnum aque: et terram sine aqua in exitus aquarum. Atque in euangelio promittit dominus dicens. Qui credit in me sicut dicit
Jo. 7. scriptura: flumina aque viue de ventre eius
B fluent. Quod promissum tunc audiuimus etiam nunc completum videmus. Ecce enim predicatoribus sanctis: et non ex iudea progenitis: per cunctam ecclesiam toto orbe diffusam: fluenta celestium mandatorum uberum manant ore gentilium. Quia enim in petris riuos aperuit ex duris quoque cordibus fluuius sancte predicationis emanauit. Sequitur. Et omne preciosum vidit oculus eius. Sciendum magnopere est: quia tanto unaqueque anima fit preciosior ante oculos dei: quanto pre amore veritatis despectior fuerit ante oculos suos. Hinc ad Saul dicitur. Nonne cum paruulus esses in oculis tuis: caput te constitui in tribus israel: ac si aperte diceret. Magnus mihi fuisti quia despectus tibi: sed nunc quia magnus tibi es: factus es despectus mihi.
Isa. 5. Unde et per prophetam dicitur. Ve qui sapientes estis in oculis vestris: et coram vobismet ipsis prudentes. Tanto ergo fit quisque vilior deo: quanto preciosior sibi: tanto preciosior deo: quanto propter eum vilior sibi: quia humilia respicit et alta a longe cognoscit.

Capitulum. 23.

A Omne itaque preciosum vidit oculus eius. In scriptura sacra videre dei aliquando pro eligere ponitur sicut in euangelio scriptum est. Cum esses sub ficu vidi te. id est positum te sub umbra legis elegi. Vidit ergo preciosum quia humilia elegit. Infirma enim mundi elegit deus: Jo. 1.
ut confunderet fortia. Vidit preciosum cum humanam animam de se abiectam sapientiam gratie sue illustratione respexit. De qua videlicet anima per prophetam dicitur. Si separaueris preciosum a vili quasi os meum eris. Vilis quippe deo est mundus presens: preciosa vero ei est anima humana. Qui ergo preciosum a vili separat: quasi os domini vocatur: quia per eum deus verba sua exerit: qui ab amore presentis seculi loquendo quem potest humanam animam euellit. Et quia testamenti noui doctores ad hoc usque perducti sunt: ut occultas quas allegoriarum caligines in veteri testamento rimarentur: recte subditur. Profunda quoque fluuiorum scrutatus est: et abscondita produxit in lucem. Quid namque hic aliud flumina nisi antiquorum patrum dicta nuncupantur? Quis enim pensare sufficiet: quam vehemens fluuius dum legem conderet ex pectore moysi erupit: quam vehemens fluuius ex dauid corde defluxit: quanta Salomonis ore atque omnium prophetarum fluminum fluenta manarunt. Sed horum fluminum iudea speciem tenuit: dum littere superficiem seruans B
eorum profunda nesciuit. Nos vero qui veniente domino in eis interna spiritualia querimus: eorum profunda rimamur. Quod ipse dominus facere dicitur: quia id nos agere ipso donante preualemus. Per nos ergo qui non litteram que occidit: sed spiritum qui viuificat sequimur: profunda fluuiorum dominus scrutatur et abscondita in lucem producit: quia dicta legis que caligosa nimia hystoria obscurat: nunc expositio spiritualis illuminat. Unde et loquens in parabolis: per euangelium veritas discipulis precipit dicens. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: et quod in aure auditis Mat. 10.
predicate super tecta. Apertas namque dicta exponentium fecerunt nobis esse iam conspicuas sententias antiquorum patrum. Unde Isaias propheta plana sancte ecclesie expositionis verba conspiciens: et non allegoriarum tenebris obscura: exclamauit dicens. Locus fluuiorum riui latissimi et patentes. Testamenti Esa. 33.
enim veteris dicta quasi angusti et clausi riui fuerant qui immensas scientie sue sententias collectione obscurissima constrigebant.

At contra doctrina sancte ecclesie riui τ la
ti τ patentes sunt: qz eius dicta τ inuenien
tibus multa sunt: τ querentibus plana. Ait
ergo. Profunda fluuiorum scrutatus est τ
abscondita pduxit in lucem. Qz dum suis
expositoribus intelligentie spūm infundit:
antiquas pphetarū obscuritates aperuit.
Et hoc iam sancta ecclesia per spūm agno
scit: qđ synagoga prius per litterā intellige
Exo.34 re oino non valuit. Unde τ Moyses cum
populo loqueretur faciem velabat: vt vide
licet designaret: qđ ille iudeoꝝ populus le
gis vba cognosceret sed eiusdem claritatē
legis oimodo non videret. Unde recte per
Paulū dicit. Usq₃ in hodiernū enim diem
cum legit Moyses: velamen est positū sup
cor eorū. Sed qz dicta dei nullatenus sine
eius sapientia penetrantur: nisi enim q spiri
tum eius acceperit eius nullo modo verba
cognoscit: sanctus vir de inuestigāda eadē
dei sapientia verba subiungit dicens.

Capitulum. 24.

A Sapientia vo vbi inuenitur
τ quis est locus intelligen
tie? Nescit homo precium
eius nec inuenitur in terra
suauiter viuentium. Abys
sus dicit nō est in me: τ ma
re loqtur non est mecum. Non dabitur au
rum obrizum pro ea: nec appendetur argē
tum in cōmutatione eiꝰ. Notandū prius
est: quod duo sibi pposuit: τ duo subdit re
spondendo. Ad id nāq₃ qđ superius dixit:
sapientia vo vbi inuenitur τ quis est locus
intelligentie? isto versu respondit. Abyssus
dicit non est in me: τ mare loqtur non ē me
cum. Ad id vo quod dixerat: nescit hō pre
cium eius nec inuenitur in terra suauiter vi
uentium: inferiorē versum reddit dicens.
Non dabitur aurum obrizuz pro ea: nec ap
pendetur argentum in cōmutatione eius.
Ad vtrāq₃ ergo respondit: sed augendo qđ
obiecerat non soluendo. Cum sapiētie nā
q₃ locum quereret ac deinde inferius respō
deret: abyssus dicit non est in me: non vbi
esset: sed vbi non esset indicauit. Rursus
cū ab homine eius diceret precium ignora
ri atq₃ ad hoc inferius responderet non da
bitur aurum obrizum p ea: non qđ esset eiꝰ
pcium: sed qđ nō esset ostendit. Cunctis au
tem liquet: qđ neq₃ hec humana sapientia

vel teneri loco vel emi diuitijs pōt. Sed vir
sanctus mysticis sensibus plenus ad alia B
nos intelligenda trāsmittit: vt non creatam
sed creantem sapientiam requiramus. Nā
nisi i vbis istis allegoriaꝝ secreta rimemur
ea vtiq₃ que sequuntur oino sunt digna de
spectui: si ex sola hystorica narratione pen
sentur. Paulopost nāq₃ dicit. Non adequa
bitur ei aurum vel vitrū. Et cū sicut noui
mus vitrum longe atq₃ dissimiliter auro sit
vilius: cur post auri nomē metalli vtiq₃ pre
ciosi pro immensa laude vitruz quoq₃ dixit
sapientie non equari? Ipsa ergo lfe diffi
cultate cōpellimur: vt ad sententias horuz
verboꝝ mysticas vigilemus. Cur itaq₃ san
ctus quā sapientiā contemplat nisi eam de
qua Paulus apostolus dicit. Christuz dei
virtutem τ dei sapientiam. De qua p Sa
lomonem scriptū est. Sapientia edificauit Ps.103.
sibi domū: τ de qua ps ait. O ia in sapiētia
fecisti. Huius nimirū sapientie homo pciuz
nescit: qz nil dignum estimationi illius inue
nit. Non aūt hoc sapientie precium τ eē di
citur τ nesciri: sed iccirco nesciri qz deest eo
.s. loquendi genere quo in angustijs quis
deprehensus cum remediuz subuentiōis nō
inuenit: fateri solet: qz quid faciat nescit. Hu C
ius ergo sapientie pciū nescire est digni ope
ris meritū: quo illam pcipiat non inuenire.
Ad hoc nāq₃ preciū damus: vt eius vice rē
quā appetimus possidere debeamus. Quid Ro.4
aūt dedimus vt hanc sapientiā que Xps ē
pcipere mereamur? Gra qppe redempti su
mus. Illa nāq₃ sola opa male viuēdo dedi
mus: qbus si iusta retributio seruaretur: nō
Xps sed supplicia redderent. Sz aliud ho
mo per iusticiā meruit: aliud per grām acci
pit. Testatur paulus priusq₃ mens illius se
men gratuite veritatis acciperet: qbus senti
bus premebatur erroris. Qui prius inquit Ephe.2
fui blasphemus τ psecutor τ cōtumeliosus:
sed misericordiā cōsecutus sum: qz ignorās
feci in incredulitate. Testat pro qbus chri
stus mori dignatus est. Cū adhuc inqt pec 1.Thi.1
catores essemus: sm tēpus Xps pro impijs
mortuus est. Qui ergo veniente sapiētia im
pij inuenti sumus quid boni operis dedimꝰ
quo accipere eādem sapientiā mereremur.
Huius itaq₃ sapientie homo pciuz nescit qz
quisqs a brutis aialibus rōnis intellectu di
scretus est qm qđ suis meritis nō sit saluatꝰ

intelligit: nihil se dedisse boni opis vt ad fi
dem veniret agnoscit. Quasi enim ad perci
piendam sapientiã preciũ dare ẽ: cognoscẽ
dum deũ actionis sue mercedem puenire.
Non esse huius sapiẽtie preciũ cognouerat
q dicebat. Quis prior dedit ei: ⁊ retribuet
illi. Hinc iterum scriptum est. Gratia salui
Ephe.2 facti estis: per fidem ⁊ hoc non ex vobis sed
dei donum est: non ex opibus: vt ne qs glo
riettur. Hinc de semetipso iterum loqtur di
1.Cor.15. cens. Gratia dei sum id qd sum. Ex huius
nimirum aspiratione gratie q2 virtutũ opa
ptinus in corde generant: vt ex libero quo-
q3 arbitrio subsequatur actio cui post hanc
vitã retributio eterna respõdeat: illico adie-
cit. Et gratia eius in me vacua non fuit.

Capitulum. 25.

Ed sunt nõnulli qui saluos
se suis virib9 exultãt: suisq3
pcedentibus meritis redẽ
ptos se esse gloriant. Quo
A rũ pfecto assertio inuenit
sibimetipsi cõtraria: q2 dum
⁊ innocentes se asserunt ⁊ redemptos: hoc
ipsum in se redemptionis nomen euacuãt.
Oĩa nãq3 qui redimitur: ex aliqua procul-
dubio captiuitate liberatur. Unde ergo gli
bet iste redemptus est: si prius non fuit sub
culpa captiuus. Liquet itaq3 quia multum
desipit: quisquis hec sapit: hominis quippe
meritũ superna gratia non vt veniat inue-
nit: sed postq3 venerit facit: atq3 ad indignã
mentem veniens deus dignam sibi exhibet
veniẽdo: ⁊ facit in ea meritum qd remune-
ret: qui hoc solum inuenerat qd puniret. Li
B bet inter hec mentis oculos ad illum latro-
nem reducere: qui de fauce leonis ascendit
crucẽ: de cruce paradisum. Intueamur qua
lis ad patibulum venerit: ⁊ a patibulo qua
lis abscessit. Uenit reus fraterno sanguine:
venit cruentus: sed interna gratia est muta
tus in cruce: ⁊ ille qui mortem fratri intulit
morientis dñi vitam predicauit dicẽs. Me
mento mei dñe dum veneris in regnum tu-
Lu.23 um. In cruce claui manus eius pedesq3 li-
gauerant: nihilq3 in eo a penis liberum nisi
cor ⁊ lingua remãserant. Inspirãte deo to-
Ro.10. tum illi obtulit: qd in se liberum inuenit: vt
iuxta hoc qd scriptum ẽ. Corde crederet ad
1.Cor.13 iusticiã ore cõfiteretur ad salutẽ. In corde
autem fideliũ tres summope manere virtu-
tes testatur apostolus dicens. Nũc aũt ma
nent: Fides: Spes: Charitas. Quas cun-
ctas subito repletus gratia ⁊ accepit latro ⁊
seruauit in cruce. Fidem nãq3 habuit q re-
gnaturum dñm credidit quẽ secum pariter
morientem vidit. Spem habuit: qui regni C
eius aditum postulauit dicens. Memento
mei dñe dum veneris in regnum tuũ. Cha-
ritatem quoq3 in morte sua viuaciter tenuit
qui fratrẽ ⁊ collatronẽ pro simili scelere mo
rientem ⁊ de iniqtate sua arguit. ⁊ ei vitam
qua non cognouerat pdicauit dicens. Neq3
tu times deũ q in eadem damnatione es: ⁊
nos quidem iuste: nam digna factis recipi-
mus: hic vero nihil mali gessit. Ille q talis
ad crucẽ venit ex culpa: ecce qualis a cruce
recedit ex gratia. Confitebat dñm quem vi-
debat secum humana infirmitate morientẽ
quando negabant apostoli cum quẽ3 mira-
cula viderant diuina virtute facientem.

Capitulum. 26.

Ed hi qui saluari hominẽ
ppria virib9 astruũt: ean- A
dem cõfessionẽ homis ab
ipsi9 esse virtute homia su
spicant. Qd si ita esset in
dei laude ps non diceret.
Confessio ⁊ magnificentia Ps.10.
opus eius. Ab eo itaq3 accepimus recta pfi
teri: a quo nobis ⁊ magna dantur operari.
Quia ergo nil boni opis dedimus qui hãc
sapientiam percipere meremur: dicatur re-
cte: homo nescit precium eius: quoniã quis-
quis iam ratione vtitur: tãto altius sub hu
ius sapientie intellectu se despicit: quanto
eiusdẽ sapientie verius eterna cognoscit: vt
indignum se ad hãc peruenisse videat: p quã
gratuito agitur: vt digna fiat. De qua bñ
mox subdit. ((Nec inuenit in terra suaui-
ter viuentium.)) Quid hoc i loco terre signa-
tur noie nisi aia humana: De qua ps dicit.
Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Hec Psã.142
autem sapiẽtia inueniri in terra suauiter vi
uentiũ nõ valet: quia quisquis adhuc hu9
vite voluptatibus pascitur: ab eterne sapiẽ-
tie intellectu separatur. Nam si vere sapet:
expulsus ab internis gaudijs de ea i quã c= B
cidit exilij sui cecitate ingeret. Hinc nãq3 p
Salomonẽ dicitur. Qui apponit sciam ap-

Ponit dolorē:quia quanto plus homo cepe
rit scire qd perdidit:tanto plus ingere inci
pit corruptionis sue sententiam quam in-
uenit. Considerat nāq3 vnde quo lapsus ē:
q a paradisi gaudijs ad erūnas vite pre-
sentis:ab angeloꝝ societatibus venit ad cu
ras necessitatum:pensat in quos iam peri-
culis iacet: q prius sine periculo stare con-
tempsit:inget exilium quod dānatus patit:
C ⁊ suspirat ad celestis glorie statum:quo p-
frui securus posset si peccare noluisset. Qđ
bene ps.considerans ait: Ego dixi in pauo
re meo piectus sum a vultu oculoꝝ tuoꝝ.
Cōtemplatus qppe interna gaudia visio-
nis dei socialem frequentiam angeloꝝ per-
sistentiū:reduxit oculos ad imaloidit quo
iaceret:q2 ad hoc conditus fuerat vt in ce
lestibus stare potuisset:pensauit vbi esset ⁊
quo deesset ingemuit proiectūq3 se a vultu
oculoꝝ dei doluit:q2 in cōparatione lucis i
time grauiores senserat exilij sui tenebras
quas tolerabat. Cap. 27.

Nunc est quod ad aīum suū
ex pstiti vita nulli⁹ gratiam cō
A solatōis admittit dicens:
Renuit consolari aīam meā
Pā.76. Nā plerūq3 hui⁹ seculi diui
tes solēt mētis tedio affecti
bona tpaliter accepta ɔspicere:⁊ tristiciam
delinire. Cum enī merore quodam se tāgi
sentiūt: equos aspiciunt:auri argentiq3 sui
vascula ɔtēplantur:⁊ predia circueūt. Cūq3
per hec tpalia oculos libēter trahūt:obor-
Luc. 6. tum aie merorē vincunt. Unī eis ⁊ in euan-
gelio ṽitas dicit: Ue vobis diuitib⁹ q. hic
habetis ɔsolationē vestraz. Sed sanct⁹ vir
qui hoc inget q2 ab eternis gaudijs cecidit
ɔsolatōem de tpalib⁹ nō admittit dicens:
Renuit ɔsolari aīam meā:ac si a ptē dicat
Qui de tpalium amissione nō lugeo:de tē-
poralium abūdantia ɔsolari nequaq3 pos-
sum. Cui tanq3 si nos audientes ista dicere
mus:qd igitur querit ꝗ ɔsolari in his que
Pā.76. mūdi sunt retinus ilico adiecit. Memor fui
dei ⁊ delectatus sum. Ac si apte dicat: Ter
renarum rerū me nec abundātia refouet:
auctoris autē mei quē adhuc videre nō va-
leo: vel sola memoria delectat. Hec est igit
B amaritudo sapientiū q2 dum spe i alca ere
cti sunt:nullis h gaudijs animū sternunt.

Hic enī scriptum ē: Cor sapientium vbi tri
sticia est:⁊ cor stultoꝝ vbi leticia: hinc Ja-
cobus dicit: Miseri estote ⁊ lugete:⁊ plora Iac.4
te ⁊ risus vester in luctū cōuertatur: ⁊ gau
dium i merorē. Hic per semetipsam veritas
attestatur dicens: Beati q lugēt:qm ipsi cō Mat.5.
solabūtur. Inueniri ergo sapientia in corū
terra nō potest:q suauiter viuunt:q2 tanto
verius stulti sunt:q̄to maiora perdentes i
minimis letantur. Hinc Petrus eandem pra
uorum stulticiam reprehēdit dicens: Volu
ptatē existimantes dei delicias coingnatio
nis ⁊ macule. Hinc Salomō ait: Risum de Eccs.2.
putaui errorē ⁊ gaudio dixi:qd frustra de-
cipis: Dicat itaq3 vir sanctus de sapiētia
nec inuenitur in terra suauiter viuentium:q2
nimirū q in hoc mundo suauiter viuūt: ita
adhuc stulti sunt:vt hoc ipm quoq3 nesci-
ant vnde ceciderint. Seqtur. (Abyssus di-
cit nō est in me.) Quid hoc loco abyssuz ni
si corda hoīum vocat:que ⁊ per lapsū flui-
da ⁊ per duplicitatis sunt caligine tene-
brosa: Que nimirum abyssus nō esse in se C
hanc sapientiam ɔfitetur: q2 huqua mens
dum eē sapiens carnaliter appetit: stultaz 1. Cor.3.
se ad spūalia ostendit. Nam q2 teste Pau
lo:sapientia hui⁹ mundi stulticia est apud
deū: tanto qsq3 amplius ītus stultus fit:q̄-
to conatur exterius sapiens videri. De hac Apoc.20
abysso per Joānem dr: Vidi angelum de-
scendentem de celo habentem clauem abys
si ⁊ catenam magnam in manu sua: ⁊ app̄-
hendit draconem serpentem antiquū q est
diabolus ⁊ sathanas:⁊ ligauit euz per an-
nos mille ⁊ misit i abyssum ⁊ clausit ⁊ signa
uit super illum vt non seducat amplius gen
tes donec consumētur mille anni. Millena
rio etenim numero nō quantitatem tempo
ris sed vniuersitatez qua regnat ecclesia de
signauit. Antiquus autem serpens ligatus
cathena in abyssum mittitur:quia religat⁹
a bonorum cordibus apud reproboꝝ men-
tes reclusus eis atrocius dominatur. Qui
paulopost quoq3 de puteo abyssi educi de-
scribitur quia de iniquorum cordibus nūc
occulte seuientibus tunc accepta contra ec
clesiam potestate in vim aperte persecutio D
nis erūpet. Hec itaq3 abyssus in qua nunc
diabolus seruatur occultus nō esse in se sa-
pientiā dicit: q2 alienā se a vera sapia ini-

quis operib⁹ ostendit. Dum.n. malicia q̄s-
q̄ʒ tegit in corde: ore aūt blandimenta exhi
bet: dū cogitatiōes suas duplicitate obnu-
bilat dū puritatis verba quasi fatuitatem
deuitat: dū vias simplices innocentie decli-
nat: quasi hēre abyssus dei sapiam recusat
Et q̄r huic mundo mentis dedite presentis
vite curis ꝛ solicitudinibus perturbantur ꝛ
iccirco eiusdem sapientie trāq̄llitate p̄frui
nequaq̄ʒ possunt: recte subiūgitur. (Et ma-
re loqtur non est mecū.) Quid eniʒ maris
noīe nisi secularium mentium amara inge
tudo signatur? Que dum se vicissim inimi-
citijs impetūt: quasi se aduersantes vndiq̄ʒ
collidunt. Recte etenī mare vita secularium
dr̄: q̄r dū p̄cellosis actionū motib⁹ concitat
ab interne sapientie quiete atq̄ʒ stabilitate
disiungitur. Quo contra bene per p̄phetā
Isa. 66. dr̄: Super quem requiescat spūs meus: nisi su
per humilem ꝛ quietum ꝛ trementem sermo-
nes meos. A terrenis aūt mentib⁹ tāto lon
gius spūs fugit: q̄nto apud has quietem non
inuenit. Hinc est enim q̄ de q̄busdam p̄ p̄ᵃ
dr̄: Cōtritio ꝛ infelicitas in vijs eoꝝ: ꝛ viaʒ
Ps. 13. pacis nō cognouerunt. Quas nimirū con-
tritione perturbatōis nōa dn̄s reuocat di-
cens: Uenite ad me oēs q̄ laboratis ꝛ one-
Mat. xi. rati estis ꝛ ego vos reficiam: tollite iugum
meum sup̄ vos: ꝛ discite a me q̄r mitis sum
ꝛ humilis corde; ꝛ inuenietis requieʒ aīabus
vestris. Quid enī in hac vita laboriosi⁹: q̄̄
terrenis desiderijs estuare: aut q̄d h̄ quietius
q̄̄ huius seculi nihil appetere.

Capitulum. 28.

Hinc ē q̄ israeliticus popu-
Exo. 16. lus custodiāʒ sabbati acce-
pit ī munere: hinc econtra ē
A egyptus muscarū multitu-
dine percussa. Populus nā-
q̄ʒ q̄ deuʒ seq̄t̄ accepit sab-
batum.i. requiem mētis: vt nullo in hac vita
desideriorum carnalium appetitu fatigetur:
egyptus ꝟo que huius mundi speciē tenet
muscis p̄cutitur. Musca enī nimis inso
lens ꝛ inquietum animal est. In qua q̄d ali-
ud q̄̄ insolentes cure desideriorū carnaliū
B designantur? Unde alias dr̄: Musce mori-
entes perdunt suauitatem vnguenti: q̄r co-
gitationes superflue que assidue in animo
carnalia cogitante ꝛ nascūtur ꝛ deficiunt:
eam suauitatem qua vnusq̄sq̄ʒ intrinsecus
per spūm vnctus est perdunt: quoniā itegri
tate eius perfrui non permittūtur. Egypt⁹
ꝟo muscis percutitur: q̄r eorum corda q̄ ter
renam vitam diligunt dum desideriorū suo
rum inquietudinibus feriūtur turpitudinib⁹
cogitationū carnalium ad ima depressi sūt
vt ad quietis interne desiderium nō leuētur.
Unde cum mira ope pietatis ad eos veri-
tas venit: prius ab eo cogitationū carnali-
um estus eijcit ꝛ post in eo virtutum dona
disponit. Quod bn̄ nobis sacra euāgelij hy
storia innuit: in qua dum ad resuscitandam
filiam p̄ncipis inuitatus dn̄s duceretur pro
tinus additur. Et cum eiecta eēt turba itra Mat. 9.
uit ꝛ tenuit manū eius ꝛ surrexit puella.
Foras ergo turba eijcitur: ꝛ puella suscita- C
tur: q̄r si nō prius a secretioribus cordis ex
pellitur iportuna secularium multitudo cu
rarum anima que intrinsecus iacet mortua
nō resurgit. Nā dum se per innumeras ter-
renoꝝ desideriorum cogitatiōes spargit ad
p̄siderationē sui sese nullatenus colligit. In
his itaq̄ʒ inquietudinū fluctibus habitare sa-
pientiā nō posse: cognoscēs ait: Et mare lo
q̄tur nō est mecū. Nullus q̄ppe eam plene
recipit nisi q̄ ab oī se abstrahere actionum
carnaliū fluctuatione contendit. Unde ali-
as dr̄: Sapientiam scribe in t̄pe ocij: ꝛ qui
minoratur actu ipse p̄cipiet eam. Et rursū. Eccl. 38
Uacate ꝛ videte quoniā ego sum deus.

Capitulum. 29.

Sed q̄d est quod plerosq̄ʒ
antiquoꝝ patrū nouim⁹
hanc sapiam ꝛ intrinsec⁹ A
viuaciter tenuisse: ꝛ curas
mundi extrinsecus solēni-
ter ministrasse. An p̄ceptio
ne huius sapientie Jo-
seph priuatum dicimus: q̄ famis t̄pe toti⁹
egypti curas suscipiens non solum egypti-
is alimenta prebuit: sʒ vitam quoq̄ʒ extero
rum aduenientium ministerij sui arte serua-
uit. Nunquid ab hac sapientia Daniel alien⁹ ex-
titit: q̄ a chaldeorū rege in babylonia prin
ceps magistratuū effectus: tanto maiorib⁹
curis occupatus ē: q̄nto ꝛ sublimiori digni-
tate oibus prelatus. Cum igitur cōstet ple-
rūq̄ʒ etiam bonos nō terreno studio terre-
nis curis īplicari: patenter agnoscimus q̄r
sic nōnunq̄ʒ ciues hierusalem angarias sol
uunt babylonie: sicut sepe ciues babylonie

spendunt angarias hierusalem. Nam sunt
nonnulli q verbum vite pro sola sapie osten
tatõe predicant : elemosynarum opem pro ap
petitu vane glorie submistrant. Et quidem
hierusalem videntur esse que agunt sed tamẽ
babylonie ciues sunt. Sic itaq; aliquando
contigit vt q solam celestẽ patriã diligunt
terrene patrie curis subiacere videantur.
Quorum tñ misterium a prauorum operib⁹ ple
rũq; i actu: nõnunq; vero ante supnũ iudi-
B cem i sola cogitatõe discernitur. Pleni qp
pe supna sapia discernunt qualiter debeãt
et ad aliud vacare intrisecus et ad aliud ex
trisecus occupari: vt si forte occulta dei or-
dinatõe aliqd eis nõ appetentib⁹ de huius
seculi curis iponitur: cedãt deo quẽ diligũt
et pre amore eius intrisecus solã illius desi
derẽt visionem: pre timore vero eius ipositaz
sibi extrisecus humiliter expleant actionez:
vt et vacare deo appetãt ex grã dilectõis et
rursum curas superipositas ex cõditõe exple
ant seruitutis. Cunq; occupatões extrisecus
pstrepunt: intrisecus in amore pacatissima
qes teneatur: atq; occupatõem tumult⁹ ex
terius pstrepentis dispensat iterius presidẽs
iudex rõne et tranqllo moderamie: ea que
circa se min⁹ sunt trãquilla disponit. Sicut
eni vigor mentis frenãdis preest motibus
carnis: sic sepe super ipositos tumultus oc
cupatõis bñ regit amor gratis: qr exteriores
cure si puerso amore non appetuntur non
cõfuso: sed ordinato aio mistrari queũt. Sã
cti etenĩ viri nequaq; eas appetunt sed oc
culto ordie sup ipositas gemunt: et quãuis
illas p meliorẽ itentõem fugiãt: tñ p subdi
tam mentẽ portant. Quas qdem sũmope
C si liceat vitare: vitare festinãt: sed timentes
occultas dispensatões dei tenẽt quod fugi
unt: exercent quod vitant. Intrant eni ad
cor suum et ibi cõsulunt qd velit occulta vo
luntas dei: seseq; subditos debere eẽ sũmis
ordinatõibus cognoscentes: humiliant cer
uicẽ cordis: iugo diuie dispensatõis. Quis-
qs vero talis est quẽ licet tumultus cõsentur
extrisecus nunq; ad eius iteriora peruenĩ-
unt: itaq; agitur vt aliud intrisecus voto:
aliud extrisecus teneatur officio: et hac sapi
entia nõ iam turbulenta atq; confusa sed
tranqlla corda repleant. Bene ergo de ea
dr: qr abyssus dicit nõ est in me et mare loq
tur nõ est mecũ. Ac si aperte diceret. Per-
turbate mentes secularium eoipso clamãt
quoniam a vera sapientia longe diuise sũt
quo gete nõ sunt. Quia vero hec dei sapiẽ
tia manẽs cũ patre ante secula: incarnãda
erat in fine seculorum vt ad redimendũ gen⁹
humanũ nõ sanctos angelos: nõ iustos ho
mines mitteret: sed in manifestatõe visiõis
per semetipsam veniret recte subiũgi tur.
((Nõ dabitur aurum obrizum pro ea.)) Quid
nãq; p aurum obrizum nisi sancti angeli desi-
gnant. Qui recte et aurum vocant et obri-
zum: aurum qr fulgent claritate iusticie ob-
rizum qr nullum habuerunt unq; contagiũ
culpe: homines vero iusti qdiu i hac carne
corruptibili mortaliter viuunt aurũ qdẽ eẽ
possunt: obrizum oino non possunt qr corp⁹
quod corrũpitur aggrauat aiam et deprimit
terrena inhabitatio: sensum multa cogitan
tem. Nam qnuis in hac vita ex magne iusti
cie claritate resplendeant: nequaq; tamen
ad purum peccatorum sordibus carent: Joan
ne apostolo attestante q dixit: Si dixerim⁹ I. Jo. I.
qr peccatum non habemus: nosmetipsos se
ducimus et veritas in nobis non est et affir
mante Jacobo q astruit dicens: In multis Jaco. 3.
eni offendimus oẽs: pppheta etiam predicã
te q ait: Ne intres in iudiciũ cum seruo tuo Ps. 14
qr non iustificabitur in conspectu tuo ois
viuens. Aurũ ergo obrizum illi nũcupãtur:
q ea in qua conditi sunt inocentia pduran
tes: et fulgent claritate iusticie: et nec vel mi
nimus maculantur sordibus culpe.

Capitulum. 30.

Ed qr p hac sapiẽtia nul-
lus angelorum redẽptor hu- A
mani generis mittẽdus fu
it: ne qs spem in his quos
in adiutorio hominum se-
pe apparuisse didicim⁹ an
gelis poneret. dictum est: nõ dabitur aurũ
obrizum pro ea. Ac si aperte diceret: Per
semetipsam sapiẽtia manifestabitur vt hu
manum genus a culpa redimatur. Nullus
vice eius angelus mittitur: qr per creatorẽ
necesse est vt creatura liberetur. Unde et in
euãgelio dñs dicit: Si vos filius liberaue-
rit vere liberi eritis. Sed vir sanctus spiritu
eiusdem sapientie repletus quosdam in iu-
deas preuidet nõ esse diuturnos q spẽ in le-
gislatorem ponerent et sue salutis auctorẽ

Moysen, putarent sicut et quidam sanato ma
Jo. 9. ledicentes dicunt: Tu discipulus sis eius:
nos autem Moysi discipuli sumus: Unde
adhuc congrue subinfertur. Nec appende
tur argentum in cõmutatione eius. Q2. n.
argento sepe eloqa diuina signant possunt
argenti vocabulo etiam eiusdem eloquij scri
ptores intelligi quorum vita inter turbas ho
minũ resplenduit luce virtutum. Sed quia
lex peccata iudicare potuit non auferre nõ
gsch veterum patrum nõ legislator Moy-
ses humani generis redemptor extitit. Ar
gentum ergo in cõmutatione huius sapien
tie nõ appenditur: q2 quilibet sancti esse po-
tuerunt in comparatione vnigeniti filij nul
lius meriti fuisse pensantur: qui nisi huius
sapientie seruos se cognoscerent sancti nul
latenus fuissent. Ad hoc quippe illi missi sũt
vt in cordibus hominum viam huic sapien
tie predicando prepararent: neq3 vt pro ea
sed per eam subiectos populos regerent.
Quia enim certum erat q2 per accessum tem
B porum deficientis seculi languores excresce
rent actum est vt eterna dei sapientia in fi
ne seculorum per semetipsã veniret ad grã
dem hunc et nimie infirmitatis egrotum .i.
per totum mundum iacens languidum ge
nus humanum: vt transmissis prius predi
catoribus quasi quibusdam vi. firatoribus
tanto postmodum maior veniret potentia
medici quãtomagis morbus creuisset egro
ti. Quia vero nullus vice eius ad saluan-
dos nos mittitur: dicatur recte: nec appen-
detur argentum in cõmutatione eius: quo-
niam vita iustorum predicantium quãtali
bet sanctitatis luce polleat: aduentum no-
bis superne sapientie per suam presentiam
non cõmutat. Sed fuere multi gentiliũ qui
mundi huius sapientum disciplinis dediti
ea que sunt inter homines honesta serua-
rent: et saluandos seruata honestate se cre-
derent ne iam mediatorem dei et hominum
quererent: cum quasi sibi sufficientem sibi
philosophorum doctrinam tenerent i quo
rum despectum mox subditur. ((Non con-
fertur tinctis indie coloribus.)) Quid enĩ
per indiam que nigrum populum mittit:
nisi hic mundus accipitur: in quo vita ho-
minum per culpam obscura generatur?
Tincti autem colores sunt indie huius mun
di sapientes: qui quãuis per infidelitatem
et plerũq3 per actionem feda sunt: ante hu-
manos tamen oculos superinducte hone-
C stätis colore fucantur. Sed coeterna dei sa
pientia tinctis indie coloribus non confer-
tur quia quisquis hãc veraciter intelligit: ab
his hominibus quos mundus sapiẽtes co
luit: quã longe distet agnoscit: ipsaq3 eius
mandatorum verba ab huius mundi sapi
entibus differunt qui dum intendunt elo-
quentium eorum dicta quasi pulchra appa-
rent spẽ et fucatione tincture: et cum virtute
rerum careant aliud se esse q3 sunt verbo-
rum compositionibus quasi supradducti co-
loribus mentiuntur. Ac contra doctrina sa
pientie et predicatione pulchra esset pura
veritate conspicua: nec aliud se per fallaci-
am pretendit exterius et aliud reseruat inte
rius neq3 in dictis suis pulchra videri ap-
petit nitore sermonis sed integritate verita
tis in mandatis igitur suis dei sapiẽtia nõ
confertur tinctis indie coloribus: quia dũ
fucata eloquentie ornamenta non habet
quasi vestis sine tinctura placet. Quam fu
cationem tincture bene Paulus despere-
rat cum dicebat: Que et loquimur non ido- i. Cor. 2.
ctis humane sapientie verbis sed in doctri
na spiritus. Malebat quippe hanc sapiẽn
tiam sola puritate veritatis ostendere non
autem eloquij tinctione fucare. Sequitur.
((Nec lapidi sardonico preciosissimo vel sa-
phyro.)) Sardonicum vel saphyrum lapi-
des preciosos esse quis nesciat? Et dum
multi alij preciosi sint lapides qui longe
istos estimatione magnitudinis antecellãt:
cur saphyrus vel sardonicus potissimũ pre
ciosus nominatus est: cum vterq3 lapis iste
aliorum lapidum comparatione vilissimus
fit: nisi vt eos lapides qui preciosi describũ
tur dum preciosos non esse cognoscimus:
in eorum intelligentia aliud exquiramus?
Sardonicus quippe terre rubre similitudi-
nem tenet. Saphyrus vero aeream habet
speciem. Possunt ergo in sardonico per ter-
ram rubram homines: in saphyro autem
per aeream visionem angeli designari.
Nam cum rubre terre speciem lapis sar-
donicus habeat: non immerito hominem
designat quia et Adam qui primus est con
ditus latino sermone terra rubra dicitur.

Quid est ergo quod dr̃ q҄ hec sapientia lapidi sardonico vel saphyro nō confertur: nisi q҄ is q est dei virtus ⁊ dei sapientia mediator. s. dei ⁊ hominum xp̄s iesus: tāta magnitudine excellat oīs: vt ei nec in terra primi hoīes: nec in celo angeli comparentur.
Ps.88. Unde ⁊ per p̄s dr̃: Quis in nubibus equabitur dn̄o: aut q̄s simul erit deo inter filios dei. Ca. 30.

A

Possunt bañ per sardonicū lapidem patres testamenti veteris: per saphyrū ṽo predicatores exprimi testamenti noui. Illi quippe q̄uis magnā iusticie vitā tenerent: carnali tñ ꝓpagini seruiebāt. Quia igitur ꝯstat q҄ quedam terrena agerent: nō immerito per sardonicū lapidem q vt prediximus terre rubre tenet spēm designantur. Per saphyrum ṽo q ⁊ aerij coloris testamenti noui congrue predicatores accipim⁹ q carnalis propaginis desideria postponentes celestia sola sectati sunt. Unde ⁊ ꝓpheta conspiciens cuncta carnis desideria sanctos apostolos spāli ardore trāscēdere: ammiratus ait: Qui sunt hi qui vt nubes volāt: Ac si aperte dicat: Nos per terras gradimur: q adhuc coniugijs implicamur ⁊ ꝓpagande soboli opera carnis impendim⁹: isti vero in terra nō ambulant sed vt nubes volant: q dum celestia appetūt de terrenis desiderijs nihil tangunt. Dr̃ ergo q҄ dei sapientia sardonico vel saphyro lapidi nō cōfertur: ac si patenter īsinuet dicens: Ei q homo inter hoīes cernitur: nec in antiq̄s q̄sq̄ nec in nouis patribus equatur: q҄ et deitate habet quod in humanitate, quēq̄ similem nō habet. Unde adhuc subdit. Nō adequabitur ei aurū vel vitrum. Quis
B hoc sanum sapiens iuxta lrām sentire dignetur: Uitrum quippe vt superius dixim⁹ auro longe est vilius: ⁊ postq̄ dictum est, q҄ aurum huic sapientie non equatur: adhuc quasi crescendo subiūgitur: q҄ ei quoq̄ nec vitrum possit equari. Sed ipsa nos lr̃a ab historico intellectu deficiens ad indagandum allegorie mysterium mittit. Auri nāq̄ metallum nouimus potiori metallis omnibus claritate fulgere. Uitri quoq̄ natura ē vt extrinsecus visu pura intrinsecus perspicuitate perluceat. In alio metallo quicqd intrinsecus continetur absconditur: in vitro vero quilibet liquor qualis continetur interius talis exterius demōstratur: atq̄ vt ita dicerim oīs liquor in vitreo vasculo clausus patet. Quid ergo aliud in auro vel vitro accipimus nisi illam supernam patriam: illam beatorum ciuiū societatem quorū corda sibimet inuicem ⁊ claritate fulgent ⁊ puritate trāslucent: Quā Joānes in apocalypsi cōspexerat cū dicebat: Et erat structura muri ei⁹ ex lapide iaspide: ipsa ṽo ciuitas auro mūdo similis vitro mundo. Quia enim sancti oēs summa in ea beatitudinis claritate fulgebunt: instructa auro dicitur: Et quoniam ipsa eorū claritas vicissim sibi in alternis cordibus patet: ⁊ cum vniuscuiusq̄ vultus attenditur simul ⁊ conscientia penetratur: hoc ipsum aurū vitro mundo simile esse memoratur. Ibi quippe vniuscuiusq̄ mentē ab alterius oculis mēbrorum corpulētia non abscondet: sed patebit animus patebit corporalibus oculis ipsa etiā corporis armonia: sicq̄ vnusq̄sq̄ tunc erit conspicabilis alteri sicut nūc esse non potest conspicabilis sibi. Ca. 31.

C Apoc.21.

A

Nunc aūt corda nostra q̄diu in hac vita sumus q ab altero in alterum videri nō possunt: non intra vitrea sed intra lutea vascula concluduntur. Cui. s. luto per passionem mentis inherere propheta formidabat cum diceret: Eripe me d̄ luto vt non inhereā. Quod nimirū habitaculum corporum: Paulus domū terrestē nominat dicens: Scimus qm̄ si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur q҄ edificationem ex deo habemus domum non manufactam eternam in celis. Ps.68 2.Cor.5.
In hac itaq̄ terrestri domo, quousq̄ viuimus ipsum vt ita dicam corruptionis nostre parietem mentis oculos nullaten⁹ penetramus: ⁊ vicissim in alijs videre occulta non possumus. Unde sancta ecclesia sponsi sui specie videre in diuinitate desiderans nec tamen valens q҄ eternitatis illius formam quam intueri concupierat: ab eius oculis assumpta humanitas abscondebat in canticis canticorum merans dicit: En ipse stat post parietem nostrum. Ac si aperte dicat: Ego hunc in diuinitatis sue iā specie Cant.2.

B videre desidero: sed adhuc a visione illius
per assumpte carnis parietẽ excludor. Quo
usq; itaq; in hac corruptibili carne vivim⁹
cogitationes nostras in alterutrum non vi-
demus. Unde rursum per eundem paulum
i. Cor. 2. dicitur. Quis scit hominũ que sunt homis:
i. Cor. 3. nisi spiritus hominis qui in ipso est? Et rur-
sus. Nolite iudicare ante tempus donec ve
niat dñs qui ⁊ illuminabit abscondita tene
brarum: ⁊ manifestabit consilia cordiũ. Il-
la itaq; civitas que sua vicissim singulis cor
da manifestat ex auro dicitur similis vitro
mundo vt designetur auro clara: vitro per-
spicua. Sed quãvis in ea sancti omnes tã-
ta claritate fulgeãt tanta pspicuitate trãslu
ceant: ei tamen sapientie de cuius imagine
habent omne qḋ sunt equari non possunt.
Bene ergo dicitur. Non equabitur ei aurũ
vel vitrum. Ad hoc enim sancti omnes ad
illa gaudia eterna perveniunt: vt esse deo si
i. Jo. 3. f miles possint: sicut scriptum est. Cum appa
ruerit similes ei erimus: qm̃ videbimus eũ
Ps. 43. sicuti est. Et tamen scriptum ẽ. Domine qs
similis tibi? Et iterum. Aut quis erit simi-
C lis deo inter filios dei? Unde ergo similes et
vnde non similes nisi quia huic sapientie ⁊
similes erunt ad imaginem ⁊ tamẽ nõ erũt
similes ad equalitatẽ? Aspiciendo quippe
eternitatem dei fit eis vt eterni sint: ⁊ dũ vi
sionis eius donũ percipiunt ⁊ pceptiõe bea
titudinis imitantur qḋ vident. Et similes er
go sunt qui beati fiunt: ⁊ tamen creatori si-
miles non sunt quia creatura sunt. Et ha-
bent itaq; quandam dei similitudinẽ q2 nõ
habent finem: ⁊ tamen incircũscripti equali
tatem non habent qui habent circũscriptio
nem. Dicatur recte: non adequabit ei au
rum vel vitrum: q2 quãtalibet sancti clarita
te ⁊ pspicuitate fulgeant: aliud est homĩes
esse sapientes in deo: atq; aliud esse homi-
nem sapientiam dei. Quã pfecto sapientiã
ille veraciter agnovit: qui mediatori dei et
hominum aliquẽ comparare sanctorũ mini
me presumpsit. Unde ⁊ subditur.

Capitulum. 32.

Ec cõmutabunt p ea vasa
auri excelsa ⁊ eminentia. H
Excelsum quippe vas auri
A Helias extitit excelsũ vas
auri Hieremias: excelsa at-
q; eminẽtia auri vasa prio-
res patres fuere. Sed hec dei sapientia vt
a carnali nos conversatione redimeret ap-
paruit in carne ⁊ qui illã veraciter nõ agno
uit mediatorem dei ⁊ hominũ hominẽ Je-
sum christũ vnum esse ex pphetis putavit:
quẽ electorũ oculi fide tenuerunt deum cũ
viderent hominẽ. Unde ab eo sanctis disci Mat. 16.
pulis dicitur. Quẽ dicũt homines esse filiũ
hominis? Cui cũ responderent ptinus aliq
Joannẽ baptistam: aliq Heliã: alij pͦ Hie-
remiã aut ex pphetis de suo more sensu reg
runt. Vos aũt quẽ me esse dicitis? Cui pe-
trus totius ecclesie voce respondẽs ait. Tu
es Xp̃s filius dei vivi. Quia igit̃ iuxta pau
li vocem: christum novimus dei virtutem ⁊
dei sapientiam: petrus pro hac sapiẽtia va-
sa auri excelsa ⁊ eminẽtia cõmutare noluit
q2 de illa non aliud q̃ erat intellexit. Ma-
gnum quippe vt dictum est vas auri ioan-
nes. Magnũ vas auri Helias vel Hiere-
mias fuit. Sed qsqs eundem deũ quẽlibet B
eorum credidit: vas auri excelsũ ⁊ eminẽs
pro sapiẽtia cõmutavit. Ecclesia pͦ vas au
ri p hac sapiẽtia nõ cõmutat: q2 christũ fi-
lium dei non vnum esse pphetarũ sed vnũ
pphetarũ dñm credit. Ipsam qppe ad se
venisse sapientiam videns noluit se in illis
aureis vasis figere: sed in eam studuit fide
certissima ptransire. Unũ in canticis cantico Cã. 3.
rum dicit. Invenerunt me vigiles: q custo-
diunt civitatem. Num quẽ diligit aĩa mea
vidistis? Paululũ cum pertransissem eos
inveni quẽ diligit anima mea. Quos enim
vigiles qui custodiunt civitatem: nisi prio-
res patres vel pphetas accipimus: qui stu-
duerunt ad custodiam nostram sancte pre-
dicationis voce vigilare. Sed cũ redempto
rem suum ecclesia quereret: in ipsis antiqs
predicatoribus spem figere noluit cũ dicit:
paululum cũ pertransissem eos inveni quẽ
diligit aĩa mea. Illum quippe invenire non D
posset: si istos pertransire noluisset. In istis
se custodibus infideles firerant q christum
filium dei vnũquẽlibet esse illorũ credebant.
Voce igitur ac fide petri inventos vigiles
sancta ecclesia transijt: que prophetarũ do
minũ vnũquẽlibet ex pphetis credere con-
tempsit. Dicat ergo nec cõmutabunt p ea
vasa auri excelsa ⁊ eminentia: q2 electi qq;
sanctorũ vitam ⁊ venerant ex sublimitate
⁊ tamen non suscipiunt ad errorem. Quos

enim puros homines esse sciunt deo homi- ni omnino non conferunt. Unde adhuc subditur. ((Nec commemorabuntur in comparatione eius.)) Omnes enim superne patrie electi san- cti quidem et iusti sunt: sed participatione sa- pientie non comparatione. Quid enim sunt homines deo comparati? Lumen autem sapien- tia lumen et serui sapientie vocari solent. Sed illa lumen illuminans isti lumen illuminatum sicut scriptum est. Erat lux vera que illuminat

Joa. i. omnem hominem venientem in hunc mundum. Istis autem tantummodo dicitur. Uos estis lux mundi. Justicia quidem sapientia iusticia et

Mat. 5. serui sapientie nuncupantur: sed illa iusticia iu- stificans est: isti autem sunt iusticia iustifica- ta. De deo quippe qui sapientia est dicitur ut sit ipse iustus et iustificans: isti vero dicunt ut nos efficeremur iusticia dei in ipso. Aliter er- go venerandum est lumen illuminans aliter lu- men illuminatum. Aliter iusticia iustificans: aliter iusticia iustificata.

C Capitulum. 33.

A Sapientia vero est et sapit: nec habet aliud esse aliud sape- re: serui autem sapientie esse quidem sapientes possunt: nec tamen hoc habent esse quod sapere: nam et esse possunt et sapientes non esse. Habet vitam sapientia: sed non aliud habet et aliud est: quippe cui hoc est esse quod viuere. Serui autem sapientie cum habent vitam aliud sunt et aliud habent: quip- pe quibus non est hoc esse quod viuere nam pos- sunt iuxta aliquid esse nec viuere. Aliud quip- pe illis est esse: aliud viuere: quia in ipso paren- te primo essentiam habuere per initium: vi- tam habuere per accessum: quoniam prius de ter- ra factus est homo: et postmodum sicut scri- ptum est inspirauit in faciem eius spiracu- lum vite: et factus est homo in animam viuen- tem. Sapientia vero habet essentiam. habet vitam: sed quod habet ipsa est. Proinde inco- mutabiliter viuit: quia non ex accidenti: sed es- sentialiter viuit. Sola ergo cum patre et cum sancto spiritu veraciter est: cuius essentie com- paratum esse nostrum non esse est. Huic si con- iungimur sumus: viuimus sapimus: huic si comparamur: nec sapimus: nec viuimus omnino nec sumus. Hinc est quod sancti omnes qui in dei visione proficiunt: quanto magis diuinitatis

B interna conspiciunt: tantomagis se nihil esse cognoscunt. Nusquam quippe legitur quod Abraam

Gen. 18. cinerem et puluerem se esse professus est: nisi cum habere dei meruit collocutionem. Ait enim. Loquar ad dominum meum cum sim pul- uis et cinis. Esse enim se aliquem fortasse cre- deret si veracem essentiam que super ipsum est minime sensisset. At vero ubi ad immu- tabilem contemplandum super seruatus est impletus tante contemplationis potentia dum videret illum nil se esse nisi puluerem vidit: hinc est etiam quod propheta repletus eadem sa- pientia exclamat. Memento domine quod puluis sumus. Qui rursus eiusdem incommutabilita-

Ps. ci. tem essentie contemplatus ait. Omnia sicut vestimentum veterascent: et sicut opertorium mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Hinc ad moy-

Exo. 3. sen dicitur. Ego sum qui sum: et dices filijs israel: qui est misit me ad vos. Solus quip- pe veraciter est qui solus incommutabilis per- manet. Nam omne quod modo sic et modo ali- ter est iuxta non esse est. Permanere enim in statu suo non potest atque aliquo modo ad non esse itur: dum ab eo quod fuerat semper ad aliud per momenta temporum ducitur. Ut ergo in participatione illius essentie aliquid simus co- gnoscamus nosmetipsos quia propter nihilum su-

C mus. Bene itaque dicitur. Nec commemorabun- tur in comparatione eius: quia vasa auri ex- celsa et eminentia, que ex participatione sa- pientie nobis veneranda non sunt in compa- ratione sapientie etiam memoranda non sunt. Quia vero hec sapientia humanis cordibus latenter infunditur: sicut de sancto spiritu

Jo. 3. quoque dictum est. Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis et non scis unde veniat et quo vadat: iccirco subiungitur. ((Trahitur enim sapientia de occultis.)) De occultis sa-

D pientia trahitur: quia cum sit inuisibilis non ni- si inuisibiliter inuenitur. Que recte quoque tra- hi dicitur: quia sicut flatum trahimus ut corpus

Ps. cxviii. viuat: sic ab intimis sapientie spiritus duci- tur ut ad vitam anima subsistat. Unde psalmista ait. Os meum aperui et attraxi spiritum. Que nimirum sapientia humana carne cum ani- ma rationali suscepta: dum ab intimis ap- paruisset in promptu: mundus hic qui au- ctorem suum inuisibilem videre non potuit quem visibilem conspexit hominem eum quoque et inuisibilem agnouit deum conuersa est ab infidelitatis sue tenebris superba prius sua

auersione gentilitas: ostensis signis creuit fides: propagata autem fidem veneratione omniũ sancte ecclesie culmen emicuit. Cui cum deessent aperti aduersarij temptari cepit a suis. Nam quoq; in ea heresea exorte: contra eam duri certaminis bella parauerunt. Exercendi quippe est hoc tempore ꝑ laborem: que sequenti tendit ad remunerationem. Quia ex re actum est vt in eo nonnulli ꝓdirent qui mediatorem dei ⁊ hoīum hominem Christũ Jesum purum hominez creatum dicerent: sed ex gratia edificatuz: tantũq; ei sanctitatis tribuerent quantum de sanctis ceteris eius videlz famulis agnouissent: quos beatus Job ꝓphetie spiritu afflatus sententie sue diffinitiõe redarguit dicens.

Ca. 34.

A N On adequabitur ei topatium de ethyopia. Quid per ethyopiam nisi ꝓsentez mundum accipimus: que colores nigredine designat peccatorum populũ feditatemq; meritorũ. Aliquãdo ṽo ethyopie nomine specialiter gentilitas designari solet infidelitatis prius nigra peccatis. Quã veniẽte dño Abacuc ꝓpheta vidit timore perteritam: ⁊ ait. Tabernacula ethyopũ expauescent: tabernacula terre madian. Dauid quoq; ꝓpheta videns ꝙ ad iudeaz redimẽdam veniret dñs: sed ante gentilitas crede-

Ro.xi. ret ⁊ postmodum iudea sequeretur sicut scriptum est. Donec plenitudo gentium introi-

Ps.57 ret ⁊ sic oĩs israel saluus fieret dicit. Ethyopia preueniet manus eius deo. idest priusq; iudea credat saluandam se offert oĩpotenti dño peccatis nigra gentilitas. Topatiũ vero preciosus lapis ẽ: quia greca lĩgua pan omne dicitur: pro eo ꝙ omni colore resplẽdet topatium quasi topandium vocatur. Dum vero in deum cõuersa gentilitas credidit ex ea multi sunt dono spirit⁹ locupletati: vt quasi multis coloribus sicut multis virtutibus luceant. Sed ne acceptis quisq; virtutibus extollatur: a sancto viro nũc dicitur: non adequabitur ei topatiuz de ethyopia. Ac si aperte dicat. Nullus sanctorum qbuslibet virtutibus plenus ex ista tamen nigredine mundi collectus se equari ei põt: de quo scriptũ est. Quod nascetur ex te san-

Lu.i. ctum vocabitur filius dei. Nos quippe cũ

sancti efficimur: non tamẽ sancti nascimur: quia ipsa nature corruptibilis conditione constringimur: vt cum ꝓpheta dicam⁹. Ec-

ce enim in iniquitatibus cõceptus sum: ⁊ in peccatis peperit me mater mea. Ille autem Ps.50.

solus veraciter sanctus natus est: q vt ipsaz cõditionẽ nature corruptibilis vinceret: ex cõmixtione carnalis copule conceptus non est. Huic se sapientie quasi qddam topatiũ de ethyopia equari voluit: cũ quedam here-

siarches dixit. Non inuideo christo deo facto: si volo ⁊ ipse possam fieri. Qui Jesum christum dñm nostrũ non ꝑ mysterium conceptionis: sed ꝑ ꝓfectum gratie deum putauit peruersa allegatione astruens eum purum hominẽ natum: sed vt deus esset ꝑ meritum ꝓfecisse: atq; ob hoc estimans ⁊ se ⁊ quoslibet alios posse ei coequari q filij dei per gratiam sunt: non intelligens non attẽdens q: non adequabitur ei topatium de ethyopia. Aliud est enim natos per gratiaz homines adoptionis accipere: aliud vnum singulariter per diuinitatis potentiã: deũ ex ipso conceptu ꝓdisse: nec equari põt gloria vnigeniti: habita per naturam: alijs accepta per gratiam. B

Capitulum. 35.

M Ediator quippe dei atq; hominum hõ Christus Jesus non sicut iste hereticus desipit: alter ĩ humanitate alter in deitate ẽ: nõ prius hõ cõceptus atq; editus: post ꝑ meritum vt deus esset accepit: sed nunciãte angelo ⁊ adueniente spũ mox ṽbũ in vtero mox intra vterũ ṽbum caro ⁊ manẽte incõmutabili essentia que ei est cũ patre ⁊ cum sancto spiritu coeterna assumpsit intra virginea viscera: vt ⁊ impassibilis pati ⁊ imortalis mori ⁊ eternus ante secula tẽporalis possit eẽ in fine seculorũ: vt ꝑ ineffabile sacramentũ conceptu sancto ⁊ partu inuiolabili ẽm ṽitatẽ vtriusq; nature: eadẽ virgo et ancilla dñi eẽt ⁊ mater. Sic quippe ei ab Elisabet dĩ. Vñ hoc mihi: vt veniat mater dñi Lu.i.

mei ad me. Et ipsa virgo cõcipiens dixit. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ẽm verbũ tuum. Et quãuis ipse aliud ex patre aliud ex virgine non tñ ali⁹ ex pr̃e ali⁹ ex ṽgine: sz ipse ẽ eternus ex patre ipse tpalis ex matre: ipe q fecit ipse q factus ẽ: ipse speciosus forma p̃ filijs

Esa.53. hominū per diuinitatem ꝛ ipse de quo di-
ctum ē. Uidimus eum ꝛ non erat aspectus:
ꝛ non ē species ei neqꝫ decor per humanita
tem. Ipse ante secula de patre sine matre:
ipse in fine seculoꝝ de matre sine patre. Ipse
templū: ipse cōditor templi: ipse auctor ope-
ris: ipse opus auctoris: manēs vnus ex vtra
qꝫ ꝛ in vtraqꝫ natura: nec naturaꝝ copula-
tione cōfusus: nec naturarū distinctione ge
B minatus. Sed quia non hec tractanda su-
scepimus: ad exponendi ordinē redeamꝰ.
Notandum nobis est ꝙ sanctus vir vt lon
ge distare ab hac sapientia angelos demō
straret dixit: non dabitur aurum obrizum p
ea. Qui vt antiquos etiā patres sacri elo-
quij tractatores inferiores ostēderet: adiun
xit. Nec appendetur argentum in cōmuta
tione eius. Ut philosophorū quoqꝫ sapien-
tiam huic monstraret longe: subesse intulit.
Non confertur tinctis in die coloribus atqꝫ
subiunxit. Nec lapidi sardonico preciosissi-
mo vel saphyro. Ut in illa quoqꝫ superna ci
uitate nullum puenire ad equalitatem vni
geniti demonstraret addidit. Non adequa
bitur ei aurum vel vitrum. Ut prophetas
quoqꝫ ei subesse ostenderet adiunxit. Nec
cōmutabuntur pro ea vasa auri excelsa et
eminentia: nec cōmemorabuntur compara-
tione eius. Trahitur enim sapientia de oc-
cultis. Ad extremū vero vt ipsos quoqꝫ in
ecclesia hereticos increparet: qui a gentilita
tis errore veniētes fidem quā percipiūt per
superbiā scindunt addidit. Non adequabi
tur ei topazium de ethyopia. Ac si patenter
insinuet dicens. Hi qui ex peccati nigredine
ad conuersionem veniunt equari deo omnino
non possunt: quāuis multis colorū virtuti-
bus resplendere videant. Quorū vt super-
bia refutetur: apte subiungitur. Nec tinctu
C re mundissime component. Tincture enim
mundissime vocantur: hi qui veraciter sunt
humiles veraciter sancti: qui sciunt quidem
qꝛ ex semetipsis virtutū speciem non habēt
sed hanc ex dono gratie desuper veniētis te
nent. Tincti enim non essent si sanctitatem
naturaliter habuissent. Sed mūdissime tin
cture sunt: quia humiliter custodiunt super
uenientem in se virtutem gratiā quā acce-
perunt. Hinc est enim ꝙ sponsi voce de san
cta ecclesia dicitur. Que est ista que ascen-
Can.6. dit dealbata. Quia enim sancta ecclesia ce-
lestem vitam naturaliter non habet sed su-
perueniente spiritu pulchritudine donoruꝫ
componitur: non alba: sed dealbata memo
ratur. Et notandū ꝙ superius cum dixisset
non confertur tinctis in die coloribꝰ: eosdeꝫ
colores non intulit mūdos: hoc vero in lo-
co vt tincturaꝫ veracium virtutū ab illa phy-
losophorū fucatione distingueret tincturas
dicens addidit mundissimas. Tincture cui
mundissime recte nominantur: hi qui prius
per praua opera fedi fuerant: superuenien-
te tamen spiritu nitore gratie vestiunt: vt lō
ge aliud appareant esse ꝙ erant. Unde etiam
baptisma .i. tinctio dicitur ipsa nostra i aquā
descensio. Tingimur quippe ꝛ qui prius in
decori eramus deformitate viciorū accepta
fide reddimur pulchri gratia ꝛ ornamento
virtutum. Sequitur. ((Unde ergo sapiētia ve
niet ꝛ quis est locus intelligentie?)) Abscon
dita est ab oculis omniū viuentiū. Pensan
dum magnopere est: qd a sancto viro requi
ritur: vnde sapientia veniat. Ab eo etenim
venit a quo orta est. Sed qꝛ ab inuisibili et
coeterno patre nascitur: eius via occulta ē.
Unde per pphetam dicitur. Generationeꝫ Isa.53
filius quis enarrabit? Locus vero intelligen
tie eius est mens humana: quā hec dei sa-
pientia dum repleuerit sanctam facit. Qꝛ
ergo ꝛ inuisibilis est de quo pdijt ꝛ incertū
nobis est: in cuius mente intellecta requie-
scat: recte nunc dicitur. Unde ergo sapien-
tia veniret ꝛ quis est locus intelligentie?

Capitulum. 36.

Sed hoc valde mirum ē qd
ptinus subinfertur. ((Ab- A
scondita est ab oculis omnīū
viuentiū.)) Sapientia qp-
pe que deus est: si omnium vi-
uentium oculis occulta eēt
hanc pculdubio sanctorum nemo vidisset.
Sed ecce huic sententie Joannē audio cō-
cordantem qui ait. Deū nemo vidit vnqꝫ. i.Jo.1
Rursumqꝫ cum testamenti veteris patres i-
tueor multos horū teste ipsa sacre lectionis
hystoria deum vidisse cognosco. Uidit qp- Gen.42.
pe Jacob dñm qui ait. Uidi dñm facie ad
faciem ꝛ salua facta est anima mea. Uidit
Moyses deum de quo scriptum est. Loque
batur dñs ad moysen facie ad faciem: sicut
loqui solet homo ad amicum suum. Uidit Exo.33.
isdeꝫ Job dñm qui dicit. Auditu auris au-

diui te: nunc autem oculus meus videt te.
Esa. 6. Uidit Isaias dñm q ait: Anno quo mortu
us est rex ozias: vidi dñm sedentē super so
lium excelsum ꝛ eleuatum. Uidit Micheas
3. Re. 22 dñm q ait: Uidi dñm sedentem super soliū
suum ꝛ oēm exercitū celi assistentē ei a de
B xtris ꝛ a sinistris. Quid ē ergo quod tot te
stamenti veteris patres deū se vidisse testa
ti sunt: ꝛ tamen de hac sapia que deus ē dr
abscondita est ab oculis oium viuentium:
Et Joannes ait. Deū nemo vidit vnq̃: ni
si hoc qꝫ patenter datur intelligi: q2 q̃diu
hic mortaliter viuit videri p quasdaȝ ima
gines deus pōt: sed p ipsam nature sue spe
ciem nō pōt: vt aīa grā spūs afflata per fi
guras quasdam deū videat: sed ad ipsam
vim eius eēntie nō pertingat. Hic ē enim q
Jacob q deū se vidisse testat: hunc nō nisi
in angelo vidit. Hinc est q Moyses q cum
deo facie ad faciē loquebatur sicut loq so
let hō cum amico suo ei inter ipsa vba sue
Exo. 33. locutōis dicit: Si inueni grām in cōspectu
tuo: ostende mihi te ipsum manifeste vt vi
deam te. Certe eni si de⁹ nō erat cū quo lo
C quebatur ostende mihi deum diceret: ꝛ nō
ostende temetipsum. Si aūt deus erat cum
quo facie ad faciē loquebatur: cur se pete
bat deū videre quē videbat: Sꝫ ex hac ei⁹
petitōe colligitur: q2 eum sitiebat p incircū
scriptę nature sue claritatem cernere queȝ
iam ceperat p quasdaȝ imagines videre vt
sic superna eēntia mentis eius oculis ades
set: quatenus ei ad eternitatis visionē nul
la imago creata tpaliter interesset. Et vide
runt ergo pr̃es testamēti veteris dñm: ꝛ ta
men iuxta Joānis vocem: deum nemo vi
dit vnq̃: ꝛ iuxta beati Job sniam: sapia q̃
deus est abscondita ē ab oculis oium viuē
tium: q2 in hac mortali carne cōsistentib⁹ et
videri potuit per quasdā circūscriptas ima
gines: ꝛ videri nō pōt p incircūscriptum lu
men eternitatis. Ca. 37.

A Sunt nō a quibusdaȝ potest i
hac corruptibili carne vi
uentibus sed tamē inestima
bili virtute crescentib⁹ quo
dam cōtemplatōis acumie
eterna dei claritas videri:
hoc quoq̃ a beati Job snia non abhorret:
q ait: Abscondita est ab oculis oium viuenti
um: quoniā qsqs sapientiam que deus est
vidit: huic vite funditus moritur ne iam ei⁹
amore teneatur. Nullus quippe eam vidit
q adhuc carnaliter viuit: q2 nemo pōt am
plecti deū simul ꝛ seculum. Qui eni deū vi
dit: eo ipso moritur: quo vel intentōe cordis:
vel affectu opis ab hui⁹ vite delectationi
bus tota mente separatur. Unde adhuc ad Ubi. s.
eundē quoq̃ Moysen dr̃: Nō enim vide
bit me hō ꝛ viuet. Ac si apte diceret: Nul
lus vnq̃ deū spūaliter vidit ꝛ mundo car
naliter viuit. Unde Paulus quoq̃ aposto
lus q adhuc dei inuisibilia sicut ipse testatur
ex pte cognouerat: iā huic mundo totum se
mortuū eē phibebat dicens: Mihi mūdus Gal. 6.
crucifixus est: ꝛ ego mundo. Sicut. n. iā lō
ge super⁹ diximus: nō sufficit vt diceret mū
do crucifixus sum: nisi et premitteret: mihi
mundus crucifixus ē: vt nō solum se mūdo
mortuum: sed etiam mundū sibi mortuum
eē testaretur: quaten⁹ nec ipse mundum nec
ipsum iā mundus appeteret. Si enim duo
B fortasse in vno loco sunt quoꝝ vnus viuus
alter vero sit mortuus: ꝛ si mortuus viuen
tem non videt viuus tn̄ mortuū videt. Pre
dicator aūt dei vt ostenderet q2 p abiectio
nē qua se humiliādo deiecerat: talis iā san
ctus esset: vt nec ipse mundū nec mundus
ipsum concupisceret nō solum ait se mūdo
crucifixum: vt ipse mundi gloriā quā appe
teret tanq̃ mortu⁹ nō videret sꝫ etiam mū
dum sibi asseruit crucifixum i quo tanta se
humilitate deiecerat vt ipse mundus tanq̃
mortuus Paulū humilē atq̃ despectū iam
videre nequaq̃ posset. Sciendum vo est q
C fuere nōnulli q deū dicerent et in illa regio
ne beatitudinis in claritatē quidem sua con
spici: sꝫ in natura minime videri. Quos nimi
rum minoꝝ inquisitōis subtilitas fefellit. Ne
q̃. n. illi simplici ꝛ icōmutabili eēntie aliud
est claritas aliud natura: sed ipsa ei natu
ra sua claritas: ipsa claritas natura est. Q2
eni suis dilectorib⁹: hec dei sapia se quan
doq̃ ostenderet ipse pollicetur dicens: Qui
diligit me diliget a patre meo ꝛ ego diligā
eū ꝛ manifestabo meipsum illi. Ac si paten
ter dicat: Qui i vestra me cernitis restat vt
in mea me natura videatis. Hic rursus ait:
Beati mundo corde: qm̄ ipsi deum videbūt
Hinc Paulus dicit: Nunc videmus per
speculum in enigmate: tunc aūt facie ad fa
ciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem

cognoscam sicut & cognitus sum.

Capitulum. 38.

A
1. Pe.1.
Ed qz de deo primu p ec-
clesie predicatorem dicit.
In quem desiderant ange
li prospicere sunt nonulli
q nequaq deu videre vel
angelos suspicantur. Et ta-
Mat.18. men dictum per veritatis sniam scim9. An-
geli eorum in celis semp vident faciem pa-
tris mei q in celis est. Nunqd ergo aliud ve-
ritas: aliud predicator insonat veritatis: Sed
si snia vtraq confertur: qz sibi nequaq dis-
cordent agnoscitur. Deu quippe angeli & vi-
dent & videre desiderant: & sitiunt intueri & in-
tuentur. Si enim sic videre desiderant: vt ef-
fectu sui desiderij minime perfruantur deside-
rio sine fructu anxietatez hz: & anxietas pe-
nam. Beati vero angeli ab oi pena anxie-
tatis longe sunt: qz nunq simul pena & bea
titudo conueniut. Rursum cu eos dicimus
dei visioe saciari: qz & Ps ait: Saciabor du
Ps.16. manifestabitur gloria tua: considerandum
nobis est qm facietatem solet fastidiu sub
seq. Ut ergo recte sibi vtraq conueniat di-
cat veritas qz semper vidct: dicat predica-
tor egregius: qz semper videre desiderant.
Ne enim sit in desiderio anxietas desideran
tes saciantur: ne aut sit in facietate fastidi-
um: faciati desiderant. Et desiderat igit
sine labore: qz desiderium facietas comita-
tur & saciatur sine fastidio: qz ipsa facietas
B ex desiderio semper accenditur. Sic quoq
& nos erimus quado ad ipsum fontem vite
venerimus erit nobis delectabiliter impres
sa sitis simul atq facietas: sed longe abest
a siti necessitas: longe a facietate fastidiu:
qz & sitientes faciabimur & faciati sitiemus
Uidebimus igitur deu ipsum q erit premiu
laboris nostri post mortalitatis huius tene
bras accessa eius luce gaudeamus. Sz cuz
eius lucem dicimus accensam: obsistit ani
Phi.6. mo quod Paulus dicit: Qui lucem habi-
tat inaccessibilem quem vidit nullus homi
num sz nec videre potest. Ecce rursum au-
dio quod Ps. ait: Accedite ad eum & illumi
namini. Quado ergo accedendo illumina-
Ps.33 mur si ipsam luce qua illuminari possumus
no videmus: Si vero accedendo ad eu ipaz
qua illuminamur lucem videmus: quomo-
do inaccessibilis ee perhibetur: Qua in re
pensandum est qz inaccessibilem dixit homi
ni sed humana sapienti. Scriptura quippe
sacra oes carnalium sectatores humanita-
tis noie notare solet. Unde isdem aposto-
lus qbusdam discordantibus dicit: Cu eni 1.Cor.3.
sit inter vos zelus & cotentio nonne carnales
estis: & sm hoiem ambulatis: Quib9 pau-
lopost subiecit: nonne homines estis: Et vn- C
de alias testimoniu protulit. Quod oculus 1.Cor.2.
no vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois
ascendit: que preparauit deus diligentib9
se. Et cum hoc hoib9 dixisset absconditum
mox subdit: Nobis aut reuelauit deus per
spm suu: ipse ab hois vocatioe discernes
q raptus supra hoiem diuina iam sapet.
Ita etiam hoc loco cum luce dei inaccessi-
bilem phiberet vt ostenderet qbus subdi-
dit. Quem vidit nullus hominum sed nec
videre potest: more suo hoies vocans oes
humana sapientes: qz q diuina sapiunt: vi
delz supra hoies sunt. Uidebimus igit de-
um si per celestez uersatione supra homi-
nes ee mereamur. Nec tamen ita videbim9
sicut videt ipse seipsum. Loge displiiter qp
pe videt creator se: q videt creatura crea-
torem. Nam quatum ad imensitate dei q-
dam nobis modus figitur cotemplationis
qz eoipso podere circuscribimur: quo natu
ra sumus. Ca. 39.

Ed pfecto no ita conspici-
mus deum sicut ipse sspi-
cit se: sicut non ita regesci- A
mus in deo: queadmoduz
ipse regescit in se. Nam vi
sio nostra vel reges erit ve
cuiq similis visioni vel regei illius sz equa-
lis no erit. Ne.n. iaceam9 in nobis vt ita di
cam ptemplatiois pena nos subleuat: atq
a nobis ad illu erigimur intuenduz raptiq
intentoe cordis dulcedine ptemplatois ali-
quo mo a nobis imus in ipm: & ia hoc ipm
ire nrm min9 est regescere: & tn sic ire pfecte
regescere e & pfecta ergo reges e qz de9 cer
nitur & tn adequada no est regei illius qa
no a se in aliu transit vt regescat. Est itaq
reges vt ita dicam similis atq dissimilis qz
qd illi9 reges e: hoc nostra imitatur. Neq
vt beati atq eterni simus in eternu imite-
mur eternu. Et magna nobis est eternitas
imitatio eternitatis: nec exortes sumus ei9
quem imitari possumus qz vt videtes par-

ticipamur ⁊ participantes imitamur. Que nimirũ visio nunc fide inchoatur: sed tunc in spẽ pficitur: qñ coeternam deo sapientiã quã mõ per ora predicantiũ quasi per decurrentia flumina sumimus i ipso suo fonte bibemus.

Sancti Gregorij. Liber. 19.
Capitulum primum.

Q Uid miruz si eterna dei sapiẽtia cõspici nõ valet: quando ipsa quoq̃ inuisibilia q̃ per eã sunt condita humanis oculis cõphẽdi nõ possunt: In reb⁹ ergo creatis discimus creatorẽ oium quanta hũilitate veneremur: vt in hac vita vsurpare sibi de oĩpotentis dei spẽ mens humana nil audeat: quod solum electis suis premiũ in subsequẽti remuneratõe seruat. Unde bñ postq̃ dictum ẽ. Abscõdita ẽ ab oculis oium viuentiũ illico subinfertur. Volucres quoq̃ celi latet. In scriptura eni sacra volucres aliquãdo in malo: aliqñ in bono dantur intelligi. Per volucres gppe nonnunq̃ ptãtes aerie designantur bonoꝝ studijs aduerse.
Mat.13. Unde veritatis voce dr̃: Qm̃ semen qd secus viam cecidit venerunt volucres ⁊ comederunt illud: q: nimiꝝ maligni spũs humanas mẽtes obsidentes: dũ cogitatões noxias ingerunt vbũ vite a memoria euellunt. Hinc rursum cuidam diuiti superba sapienti dr̃. Uulpes foueas habẽt: ⁊
Mat.8. B volucres celi nidos: fili⁹ aũt hois nõ habet vbi caput suũ reclinet. Uulpes valde fraudulenta sunt aialia que in fossis vel specubus se abscõdunt. Cũq̃ apparuerit nunq̃ rectis itinerib⁹ s; tortuosis anfractibus currũt. Volucres vo vt nonum⁹ alto volatu se in aera subleuant. Noie ergo vulpium dolosa atq̃ fraudulenta: noie aũt volucꝝ hec eadem superba demonia designãtur. Ac si dicat: Fraudulenta ⁊ elata demonia i corde vestro. i. in cogitatõe superbie inueniũt habitatõem suaz: filius aũt hois vbi caput suum reclinet non h;. i. humilitas mea requiem in supba mente vestra nõ inuenit. Qua
Jsa.14. si. n. in quodam volatu volucris illa prima se extulit: que per elatam cogitationem dixit: In celum cõscendã super astra celi exaltabo soliũ meuz: sedebo in mõte testamẽti in laterib⁹ aqlonis ascẽdã super altitudinem nubiũ: ⁊ ero similis altissimo. Ecce q̃z alta superbe volãdo petijt quẽ ẽt volatum ⁊ primis hoibus persuasit. Ipsi gppe volãdo quasi super se ire conati sunt qñ eis dictum ẽ vt gustarent ⁊ eẽnt sicut dij. Cũq̃ similitudinẽ diuinitatis appetiũt: imortalitatis munera pdiderunt. Qui in terrã moriẽdo non issent: si super terrã humiliter stare voluissent. At contra in bono volucres poni solent: sicut in euangelio dñs eñ similitudinem regni celestis ex grano synapis dñi

Mat.13. claret dixit: Cui simile ẽ regnum dei ⁊ cui simile est regnum dei ⁊ cui simile estimabo illud: Simile ẽ grano synapis: qd acceptum hõ misit in ortũ suũ ⁊ creuit ⁊ factum ẽ in arborẽ magnã: ⁊ volucres celi regenerunt in ramis eius. Ipse gppe ẽ granuz synapis qui mortis sepultura plantatus arbor magna surrexit. Granũ nãq̃ fuit cũ moreret: arbor cũ resurgeret. Granũ p humilitatem carnis: arbor p potentiam maiestatis. Granũ q: vidimus eũ ⁊ nõ erat aspectus. Arbor aũt q: speciosus forma pre filijs hoiuz.

Capitulum. 2.

Uius arboris rami sancti pdicatores sunt. Et videamus q̃ late tendantur.
Ps.18. Quid. n. de eis dr̃: In oẽs terram exiuit sonus eorũ: ⁊ in fines orbis terre vba eorum. In istis ramis volucres regescunt: q: sancte aie que gbusdam virtutuz pẽnis a terrena cogitatõe se subleuant in eoꝝ dictis atq̃ ɔsolatõib⁹ ab hui⁹ vite fatigatiõe respirãt. Hoc igit in loco postq̃ de sapia dictũ ẽ: Abscõdita ẽ ab ocul oium viuẽtiũ: recte subiũgit. Uolucres q̃z celi latet: quia in hac corruptibili carne ɔstitute nature eius potentiaz ipsi q̃z viuẽdo nõ penetrãt q iã p meritũ scte ɔtẽplatõis volãt. Ubi apte subiungit. (Perditio ⁊ mors dixerũt aurib⁹ nr̃is audiuim⁹ famã ei⁹.) Quid pditõis ⁊ mort noie nisi maligni spũs designant: Qui inuẽt ores morẽ ⁊ pditõis extiterũt: sicut de ipso coꝝ pricipe sub misteri ei⁹ spẽ p Joãnẽ
Apoc.6 dr̃: Et nomẽ illi mors: cui subiecti oes supbi spũs de hac sapia q̃ de⁹ est dicũt: aurib⁹ nr̃is audiuim⁹ famã ei⁹: q: nimirũ visionez illi⁹ plena btitudine hĩc negeuerunt. Uide- B

re quippe perfecte coeternã dei sapientiam
hoc ẽ qđ habere. Unñ ad Joannẽ de mune
Apoc.2. re vincentis dicit. Dabo illi calculũ ⁊ i cal
culo nomen nouũ scriptũ: qđ nemo scit nisi
qui accipit. In hac etenim vita scire aliqd
vel videre possumus: etiam que nõ accepi
mus: habere ꝟo nomen nouum in calculo
scriptũ .i. in eterno ꝑmio noticiã dei huma
nis mentibus inusitatã quã scire nemo põt
nisi q hanc etiã acceperit habere. Qz vtra
q̃ vt diximus videre deũ hoc ẽ qđ habere
ideo iniq spũs hanc sapientiã nõ vidẽt: qz
repulsi p supbiaz nequaq̃ eã habere potue
runt. Ad lucem quippe eius clauserunt ocu
los cordis superfusis eius radijs repugnãtes
sicut intelligi etiã de eisdem malignis spiri
tibus põt qđ scriptum est. Ipsi rebelles fue
runt luminis. Famam ergo sapientie mali
gnis spiritibus audisse est: sed eandẽ sapiẽ
tiam nõ vidisse ⁊ eius potentiã ex virtute il
lius cognouisse: ⁊ tñ sub ea humiliter stare
noluisse. Unñ ⁊ veritatis voce de ipso mali
Jo.8. gnorũ spirituũ capite dr̃. Ille homicida erat
ab initio ⁊ in veritate nõ stetit. Sequitur.
¶ Deus intelligit viã ei⁹: ⁊ ipse nouit locuz
C illius. ¶ Hec coeterna dei sapiẽtia aliter viã
hʒ atq̃ aliter locũ: locũ ꝟo si qs intelligit nõ
localẽ: nã teneri corporaliter nõ põt de⁹: sed
vt dictum ẽ: locus itelligitur nõ localis. Lo
cus sapientie pater est: locus patris sapien
Jo.4. tia: sicut ipsa sapientia attestante dr̃. Ego i
patre ⁊ pater in me. Ca. 3.

D Liter ergo sapientia habz
viã atq̃ aliter locũ. Uiam
p humanitatis transitum:
locũ ꝟo per statum diuini
tatis. Inde enim nõ tran
sit vnde eterna ẽ: sed inde
transit vnde ꝓpter nos ap
paruit tpalis. Sic nãq; in euãgelio scriptuz
Mar.10 est: qz egrediens ab hiericho dñs trãsibat.
Duo aũt ceci sedẽtes iuxta viã clamaue
runt dicentes. Dñe miserere nostri fili Da
uid. Ad quoꝝ vocẽ sicut scriptũ ẽ: stetit Je
sus: ⁊ lumen reddidit. Quid est aũt transeũ
do audire: stando lumen restituere nisi q p
humanitatẽ suam nobis misertus ẽ: qui p
diuinitatis sue potentiã a nobis mentis no
stre tenebras exclusit. Qđ enim ꝓpter nos
natus ⁊ passus est q resurrexit ascendit in
celum: quasi transit Jesus: qz hec nimirum
actio tẽporalis est. Sed stans eos tetigit ⁊
illuminauit: qz non sicut illa dispẽsatio ver
B bi tẽporalis ita verbi eternitas transit: qui i
se manens innouat oĩa. Stare enim dei est
sic cõmutabili cogitatiõe mutabilia cuncta
disponere: qui ergo clamorẽ petentiũ tran
siens audiuit stans lumen reddit: qz ⁊ si pro
pter nos tẽporalia ptulit: inde tñ nobis lu
cem tribuit: vnde haberi mutabilitatis trã
situm nescit. Quia igitur qsi per carnẽ ap
pareret hominib⁹ incertũ fuit: recte nũc dici
tur. Deus intelligit viam eius: ⁊ ipse nouit
locum illius. Ac si aperte diceret. Humane
cogitationi occulta sunt: vel qsi per carnez
ad homines sapiẽtia veniat: vel quõ apud
patrẽ inuisibilis etiam cũ foris apparuerit
ꝑsistat: quãuis hoc intelligi ⁊ aliter põt. Nã
via eius nõ incõuenienter accipitur hoc ipm
qđ venit ad cor: seseq̃ nobis intrinsecus in
fundit. Locus ꝟo eius fit cor ad qđ veniẽs
ꝑmanet. De hac quippe via illius dicit. Uox
clamantis in deserto parate viam dño .i. in Mat.3.
corde vestro venienti sapientie aditũ resera
te sicut alias dicitur. Iter facite ei q ascen Ps.67.
dit sup occasum. Sup occasum fuit ascẽde
re: ipsam mortem quã ptulerat resurgendo C
supasse. Ait ergo. Et q ascẽdit sup occasum
iter facite .i. resurgenti dño in vestris cordi
bus per fidem viam ꝑbete. Hinc Joãni p
spũm dicitur. Precibis ante faciem dñi pa Luc.1.
rare vias eius. Quisqs etenim predicando
a sordibus viciorũ corda audientium mun
dat: venienti sapientie viam preparat. Ha
bet ergo viã ista sapientia habet ⁊ locum.
Uiam qua venit: locũ quo manet: sicut ipsa
ait. Si quis diligit me: sermonẽ meũ serua Jo.14.
bit: ⁊ pater meus diliget eũ: ⁊ ad eum venie
mus ⁊ mansionẽ apud eũ faciemus. Uia ẽ
igitur qua venit: locus quo manet. Sz quo
venit que vbiq̃ est: Uenire est sapientie p il
luminationẽ mentis nostre: indicare presen
tiam maiestatis sue. Et qz hominib⁹ incer
tum ẽ: vel in cuius corde veniat: vel postq̃
venerit ꝑmanẽdo requiescat: recte nũc dici
tur: deus intelligit viam eius: ⁊ ipse nouit lo
cum illius: qz solius diuine visionis ẽ cerne
re vel qbus modis intellectus sapiẽtie ad
cor hominis veniat: vel cuius mens intelle
ctũ vite quẽ perceperit in mortiferis cogitatio
nibus non amittat. Et qz hec eadẽ sapien
tiam per humanitatis gratiã manifestata i

cunctis mundi partibus electorū fuerat cor
da repletura: recte subditur. Ca. 4.

Ipse enim fines mundi itue
tur ꝛ oia que sub celo sunt
respicit. Respicere quippe dei
A est: ea que amissa ac perdi-
ta fuerant ad suā gratiā re-
formare. Vn̄ scriptū est. Rex
q sedet in solio iudicij: dissipat oē malū in-
tuitu suo. Respiciendo nāq; leuitatis no-
Prou.20 stre mala coercet: ꝛ magna merita maturi
tatis dedit. Unde adhuc subditur. ((Qui fe
cit ventis pondus.)) Velocitate enim ac
subtilitate ventorū in scriptura sacra solēt
aie designari: sicut p ps̄. de deo dicit. Qui
Ps.17. ambulat sup pennas ventoꝝ. i. qui trāsgre-
ditur virtutes aiaꝝ. Fecit ergo ventis pon
dus: qꝛ dum supna sapiētia replet aias: eas
maturitate solita graues reddit nō illa gra
uitate qua dicitur. Filij hominum vsq; quo
Ps.4. graui corde. Aliud nāq; est grauē esse p con
silium: aliud p peccatū aliud ē grauē esse p
cōstantiā: aliud per culpā. Ista enim graui-
tas pondus habet oneris illa virtutis. Pō-
dus ergo accipiunt aie: vt ab intentiōe dei
non iam leui motu dissiliant sed in eum fi-
ra constantie grauitate cōsistant. Adhuc il-
le populus leuiter mouebatur de quo p pro
phetā dicit. Abijt vagus in viā cordis sui:
Jsa.57. viam eius vidi ꝛ dimisi eum. Graue autē
cōsiliū cordis oēm inconstantiā vagatiōis
B expellit. Et qm̄ sunt aie que leui motu nunc
ista nunc illa desiderent oipotens deus qui
ipsas leues fluctuationes mentiū non leui-
ter pensat vagationē cordis relinquendo di
iudicat. Sed cū per gratiā respicit vagam
mentem in cōsilij stabilitatē figit. Recte er-
go nunc dicitur q fecit ventis pondus: quia
cū leues motus animi misericorditer digna
tur aspicere: hanc ꝓtinus ad cōstātie matu
ritatem figit. Vel certe mentis pondus ē fa
cere: concessam hic electis de virtutib⁹ glo-
riam permixta infirmitate temperare. Vn̄ ꝛ
subdit. ((Et aquas ipendit i mēsura.)) Aq̄
in scriptura sacra aliquādo spm̄ sanctū:
aliquādo sciam sacram: aliquādo scientiā
prauā: aliquādo tribulationē: aliquādo de
fluentes populos: aliquādo mentes bonoꝝ
fidei p̄dicamenta sequentium designare so
lent. Per aquā quippe sancti spūs infusio de
signatur: sicut in euāgelio dicitur. Qui cre-
dit in me sicut dicit scriptura. flumina aque
vine de ventre eius fluent. Ubi euangelista B
secutus adiunxit. Hoc aūt dixit de spū quē
accepturi erant credentes i eum. Rursum p
aquā sacra scia designatur: sicut dī. Aqua Eccs.1.
sapientie salutaris potabit eos. Per aquā
quoq; praua scia appellari solet: sicut apud
Salomonē mulier que typū heresos tenet
calidis suasionibus blanditur dicēs. Aque Pro.21
furtiue dulciores sunt. Aquarū etiā nomine
nōnunq; solent tribulationes intelligi: sicut
per ps̄. dī. Saluū me fac deus: qm̄ intraue- Ps.68
runt aque vsq; ad aiam meā. Per aquam
populi designātur: sicut per Joannē dicitur. Apoc.17
Aque ꝙ vo sunt populi. Per aquā quoq; nō
solum fluxus decurrentiū populoꝝ: sꝫ etiam
bonoꝝ mentes fidei p̄dicamēta sequentiū
designātur: sicut ppheta ait. Beati q semia Jsa.2.
tis sup oēs aquas. Et per ps̄ dī. Vox dn̄i su Ps.78.
per aquas. Hoc ergo in loco qd aquarū no
mine nisi electorū corda signātur: que per i-
tellectum sapientie auditū iam supne vocis
acceperant: De quibus recte dicitur.

Capitulum. 5.

Et aquas appendit i mēsu- A
ram: qꝛ sancti ipsi q sublenā
te spiritu ad summa rapiun
tur: quādo in hac vita sunt:
ne aliqua elatiōe supbiant
quibusdam temptationib⁹ re
primunt: vt nequaq; tm̄ pficere valeāt quā-
tum volunt: sed ne extollantur supbia sit in
cis ipsorū quedā mensura virtutū. Hinc ē 3. Re.19.
enim q Helyas dū tot virtutibus i alta p-
fecisset quadā mensura suspensus ē: dū Je-
zabel postmodū quāuis reginā tamen mu-
lierculā fugit. Perpendo quippe hunc mire
virtutis virū ignem de celo trahere: ꝛ secū-
do quinquagenarios viros cū suis oib⁹ pe
titione subdita cōcremare: vbo celos a plu
uijs claudere: vbo celos ad pluuias apire:
suscitantem mortuos: vētura quoq; preui-
dentem: ꝛ ecce rursus aio occurrit quo pa-
uore ante vnā mulierculam fugerit. Consi-
dero virū timore pulsum de manu dei mor
tem petere nec accipere: de manu mulieris
mortem fugiendo vitare. Querebat enim Vbi.s
morte dū fugeret dicens. Sufficit mihi: tol- B
le aiam meā neq; enim melior sum q̄ pres
mei. Vn̄ ergo sic potens vt tot illas virtu-
tes faciat? Vn̄ sic infirmus vt ita feminam

ptimescat:nisi qz aque appendūtur mensu-
ra: vt ipsi sancti dei homines τ multum va
leant per potentiā dei: τ rursum quadā mē
sura moderati sint per infirmitatē suā. In
illis virtutibus Helias qd de deo accepat i
istis infirmitatibus quid de se esse poterat
agnoscebat. Illa potentia virtus fuit: ista
infirmitas custos virtutis. In illis virtuti-
bus qđ ostendebat acceperat: in istis infir-
mitatibus hoc qđ accepat custodiebat. In
miraculis monstrabatur Helias: in īfirmi-
tatibus seruabatur. Sic paulū video flumi
num τ latronū ciuitatis τ solitudinis ma-
ris ac terre pericula sustinentē: frenantē ie-
iunijs ac vigilijs corpus: sustinentē frigoris
τ nuditatis erūnam: ad ecclesiarū custodiā
vigilanter se ac pastoraliter exercentem: ad
tertiū celū raptū: rursumqz eū in paradiso
raptū: τ audisse archana verba que non li
cet homini loq: τ tamē sathane angelo ad
temptandū cōceditur: orat vt eximi debeat
τ non exauditur. Cuius cum ipsa initia cō-
uersionis aspicio: perpendo qz ei supna pie- B
tas celos aperit seseqz illi Jesus de sublimi-
bus ostendit. Qui lumen corporis ad tem
pus perdidit lumen cordis in ppetuū acce
pit. Ad ananiā mittitur vas electionis vo-
caī: τ tamē de ciuitate eadē quā post visio-
nem Jesu ingressus fuerat fugiens recedit:
sicut ipse testaī dicens. Damasci ppositus
gentis arethe regis custodiebat ciuitatem
damascenoꝝ vt me comprehēderet: τ per fe
nestram in sporta dimissus sum p murū: et
sic effugi manus eius. Cui licenter dicā. O
Paule in celo iā Jesū cōspicis τ in terra
adhuc hominē fugis? In paradisū dei du
ceris: secreta dei verba agnoscis: τ adhuc a
sathane angelo temptaris? Unū sic fortis ad
celestia rapiaris: vnū sic infirmus vt in terra
hominē fugias: τ adhuc a sathane angelo
aduersa tolleres. nisi qz ipse qui te subleuat
rursum te subtilissima mensura moderatur:
vt in miraculis tuis nobis pdices virtutem
dei: τ rursum in timore tuo reminisci nos fa
cias infirmitatis nostre. Que tñ infirmitas
ne in desperationē ptrahat nos cum pulsat
dum in infirmitate tua dūm rogares qz au
ditus nō es: nobis quoqz locutus es qd au
disti: Sufficit tibi gratia mea: nā virtus in
infirmitate pficitur.

Capitulum: 6.

Aperta ergo voce dei ostē- A
ditur: qz custos est virtutis
infirmitas. Tunc quippe be
ne interius custodimur cū
per dispēsationē dei tole-
rabiliter tēptamur exteri⁹
aliqñ vitijs aliqñ pssuris.
Nā eis quoqz quos viros nouimus fuisse
virtutū temptationes atqz certamina non
defuere vitioꝝ. Hinc e enim qz ad cōsolatio
nem nostrā idem predicator egregius de se
qdam talia prodere dignaī dicens. Uideo
aliam legem in mēbris meis repugnantē le Ro.7.
gi mentis mee: τ captiuum me ducentē in le
ge peccati: que est in mēbris meis. Ad ima
quippe protrahit caro ne extollat spūs τ ad
alta sustollit spūs ne psternatur caro: spūs
leuat ne iaceamus in infimis: caro aggra-
uat ne extollamur ex summis. Si nō suble-
uante spiritu nos caro temptaret: pfectiōe
procuidubio temptationis sue in ima deijce-
ret. Rursum uo si non temptante carne ad
summa nos spūs subleuaret: in supbie ca-
sus ipsa nos penus subleuatione psterneret.
Sed fit certo moderamine vt dū vnusqsqz
sanctorum iam qdē interius ad summa ra
pitur: sed adhuc temptatur exterius ne de-
sperationis lapsum nec elationis incurrat:
qm nec temptatio exterior culpam perficit
qz interior intentio rursum trahit: nec rursū
intentio interior in superbiā eleuat: qz tēpta
tio exterior humiliat dum grauat. Sicqz ma
gno ordine cognoscimus in interiori profe-
ctu qd accipimus: in exterior⁹ defectu qd su
mus: τ miro modo agitur vt nec de virtute
quisqz extolli debeat: nec de temptatiōe de-
sperare: qz dum spūs trahit τ caro retrahit
subtilissimo iudicij interni moderamine in-
fra summa τ supra infima in quodā medio
aia libratur. Bene ergo dicitur. Et aquas
appendit mensura. Seqtur. ¶ Quando po-
nebat pluuijs legē τ viā procellis sonātibus:
tunc vidit τ enarrauit τ pparauit τ inuesti-
gauit.) Solent per pluuias pdicantiū di-
cta signari. Unū per moysen dicitur. Expectē
tur sicut pluuia eloquiū meū. Quoꝝ videli
cet verba cū blande psuadent pluuie sunt: Deut.32.
cum uo terribilia de venturo iudicio itonāt
sonātes procelle. Et notandū qz pluuijs lex
ponitur: vt via procellis sonantibus aperiaī.
Lex quippe est ipsis pdicatoribus posita: vt C

viuendo impleant qđ loquēdo suadere fe-
stinant. Nam loquendi auctoritas pditur:
qñ vox opere non adiuuatur. Hinc enim p
Ps. 49. ps dicitur. Peccatori aūt dixit deus. Qua
re tu enarras iusticias meas: ⁊ assumis te-
stamentum meū per os tuū: Tu vo odisti
disciplinaʒ ⁊ proiecisti sermones meos post
te. Sermones etenim dei post se predicator
proijcit: cum hoc qđ dicit facere cōtemnit.
Quđ autē dictis eius alter obediat: dū ipse
respuit ope qđ predicat voce ⁊ dissimulat
audire qđ narrat: De ista pdicatiōis lege
Mat. 5 scriptum est. Qui soluit vnū de mandatis
istis minimis ⁊ docuerit sic homines mini-
mus vocabitur in regno celoꝝ. Regnū celo
rū videlʒ ecclesiaʒ psentem appellat: de qua
Mat. 13. scriptum est. Et colligent de regno eius oia
scandala. In supno etenim regno scandala
que ex eo colligi debeant nō habent. Qui
ergo soluit ope ⁊ sic docet voce in isto regno
celorum: erit minimus in illo. Viā aūt pro-
cellis sonantibus posuit cum pdicatoribus
suis ad corda hominū terrore venturi iudi-
cij perculsa aditum fecit. Prius itaqʒ lex po
nitur: vt postmodum via pandatur: qꝛ illa
vox cor audientis penetrat: que hoc qđ so-
nuerit opere conseruat.

Capitulum. 7.

A Nunc aūt cum legē pluuijs
⁊ viam procellis sonantibus
poneret: hanc sapientiā de⁹
vidit ⁊ enarrauit prepara-
uit ⁊ inuestigauit. Usitata
sacri eloquij locutione vide
re deus dicitur: videre nos facere sicut in isto
Gen. 22. viro dñs dicit. Nūc cognoui qꝛ timeas de-
um. Et israelite pmonentur. Temptat vos
Deut. 13 dñs deus vester: vt sciat si diligitis eum. i. vt
scire vos faciat. Tunc ergo cum legem plu-
uijs poneret: hoc est mandatuʒ custodie pre
dicatoribus daret hanc incarnatā sapiētiā
videri ⁊ enarrari: a predicatoribus prepara
ri: ⁊ inuestigari ab auditoribus fecit. Sibi
quippe illam preparat: quisqs illam bene vi-
uendo in diem iudicij propiciam parat. Et
notanduʒ qꝛ de ea quattuor dicta sint. Ait
enim. Vidit enarrauit preparauit ⁊ inuesti-
gauit. Vidit nāqʒ qꝛ species ē: enarrauit qꝛ
vbum: preparauit qꝛ remediū: inuestigauit:
B qꝛ occultum. Sed hoc qđ de eterna sapien-
tia species patris ⁊ verbum dicit: quādo ab
humana mente penetratur. Quis nāqʒ in
telligat vel verbum sine tempore vel specieʒ
sine circūscriptione: Dicendū ergo erat ali
quid qđ de illa homo cognosceret i se. Un-
de aperte subditur. ¶ Et dixit homini. Ec-
ce timor dñi ipsa est sapientia: ⁊ recedere a
malo intelligentia. ¶ Ac si aperte diceret. Ad
temetipsuʒ homo reuertere: cordis tui secre
ta perscrutare. Si deum te timere deprehen
dis: profecto constat qꝛ hac sapientia ple-
nus es. Quam si adhuc cognoscere nō po-
tes quid sit in se: iam cognoscis interim qd
sit in te. Que enim apud se ab angelis me-
tuitur: apud te timor dñi vocatur: qꝛ hanc C
habere te certum est si timere te deum incer
tum non est. Hinc etiam per ps dicitur. Ini
tium sapientie timor dñi: qꝛ tunc penetrare Ps. 110.
cor inchoat: cum hoc extremi iudicij pauo-
re perturbat. Ad paruitatem igitur nostrā
diuinus sermo se attrahit: sicut pater cum
paruulo filio loqtur vt ab eo possit intelligi
sponte balbutit. Qꝛ enim naturā sapientie
penetrare nō possumus qd sit in se. ex cōde-
scensione dei audiuimus qd sit in nobis cū
dicitur. Ecce timor dñi ipsa est sapientia. Sʒ
qꝛ ille veraciter vim diuini timoris itelligit:
qui se a cunctis prauis opibus custodit: re-
cte subditur: ⁊ recedere a malo intelligētia.
Ea igitur que sequuntur qꝛ pphetie spiritu
plena sunt ipsa sacre hystorie verba testant
cum dicitur.

Addidit quo

qʒ Job assumens para- Job. Ca. 29 A
bolam suam. Quia enī
parabola similitudo no
minatur: aperte constat
qꝛ per exteriorum verbo
rum formam mysteria
loquitur: qui ad loquen
dum parabolam assumpsisse memoratur.
Cum etenim sua narrat: queqʒ sunt sancte
ecclesie ventura denunciat: ⁊ per qꝛ ipse pa-
titur: indicat quid illa patiatur. Nonnun
quā vero sic sue hystorie verba permiscet vt
nil allegoricum insonet: nōnunquā sic suos
dolores loquitur ac si ex voce dolentis eccle
sie loquatur. In hac vero vltima sui parte
sermonis vltimuʒ tempus designat ecclesie
quando aduersarios suos. idest carnales
quosqʒ: vel hereticos: atqʒ gentiles: quos-

nunc studet sapie auctoritate cõprimere ef
frenata iactantia elatos cogitare in risu to
lerare. Unde in hoc quoq3 sermone dr: Nũc
aũt derident me iuniores tẽpore quoz non
dignabar patres ponere cum canibus gre-
gis mei. Et ipsa ordis rõ expostcit: vt p ver
ba beati Job vltima extremi sancte eccle-
sie designẽtur dies: quãdo persecutione cre
scente aptas hereticoz voces tolerare cõ-
pellitur cũ motus cordis sui quos nunc in
tra cogitationum sinua contegũt tunc i vo
ce manifestati erroris aperiunt. Nũc enim si
Apo. 20 cut per Joãnem dr: Draco in abysso clau
sus tenetur: qz diabolica malicia i coz sub
B dolis cordib⁹ occultatur. Sz sicut illic scri
ptum est: Educitur draco de puteo abyssi:
qz quod modo pre timore tegit: tunc ptra
ecclesiam publice de iniquoz cordibus oẽ
serpentinũ virus aperitur. Nũc eni abscõdit
se sub blandiente ligua seuiens psciẽtia: z
malicia calliditatis quasi quodam se tegit
Ps. 32. abysso simulatõis. Nunc dñs sicut ps voce
dr: congregat sicut in vtre aquas maris.
Uter qppe carnalis ẽ cogitatio. Aque er-
go maris in vtre pgregate sunt: cũ amari-
tudo puerse mẽtis nõ erũpit exterius i vo-
cem praue libertatis. Ueniet pfecto tẽpus
qñ ptra hanc puersi atq3 carnales apta vo
ce predicent quod nũc occulta cogitatione
moliuntur. Ueniet tempus qñ catholicã ec
clesiam nõ solũ in iustis vocibus: sed ẽt cru
delibus plagis premant. Ab aduersarijs
nãq3 suis duob⁹ modis ecclesia persecutio-
nem patitur. s. aut verbis aut gladijs. Sed
cũ verbis persecutionez sustinet exercet ei⁹
sapia: cũ vero gladijs exercetur eius patiẽ-
tia. Sz verborum persecutiones ab heretĩ-
cis nunc ẽt quotidie toleramus: cũ ipsi he-
retici: liguis nobis subdolis: z falsa humili
C tate blandiũtur. Persecutiões pro gladio
rum iuxta finẽ mundi secuture sunt: vt gra
na celestib⁹ horreis recõdenda tanto veri⁹
a perõm: paleis exuant: quãto areti⁹ affli
gũtur. Tunc electi oẽs q in illa fuerint tri-
bulatione cõprehẽsi: reminiscuntur boruz
tẽporum in qbus nunc ecclesia fidei pacez
tenet: z superba hereticorum colla compri-
mit: non potẽtatu culmis sed iugo rõnis: re
miniscitur nostri q geta fidei tpa patrum⁹:
qui z si in bellis coarctamur gentiuz: nõ ta-
men in dictis expugnamur patrum. Beat⁹

ergo Job sancte ecclesie typuz tenens: que
in illis angustijs inuenitur z tamen nostre
vt dixi quietis z reminiscens sua transacta
narrat z alijs ventura denunciat dicens.
((Quis mihi tribuat vt sim iuxta menses
pristinos.)) Multa eniz talia sancta eccle-
sia doloribus pressa dictura est. Tantis qp
pe illaz futurum est tribulationibu angu-
stari: vt hec tempora cum magno suspirio
desideret: que nos cum magno dolore tole
ramus. Dicat ergo dicat per vocem beati
Job: Quis mihi tribuat vt sim iuxta men
ses pristinos. Quia. n. statutus dierum nu-
merus menses vocãtur. Quid aliud nomi-
ne signat mensium nisi collectiones anima-
rum: Dies qppe dum colligũtur: in mensi-
bus subtrahuntur: qz z i hoc tpe sancta ec
clesia dum veritatis luce resplendẽtes aĩas
colligit: in itimis abscondit. Aliquãdo etiã
mensis p pfectõe ponitur: sicut ppheta ait:
Erit mensis ex mense: pfectio videlz eis i re Isa 66.
quie: qbus nunc perfectio fuerit in opera-
A tione. Capitulum. 9.

Eminiscatur ergo pfectio
nis pristie reducat ad me-
moriaz quãta predicatio-
nis sue collectis animab⁹
reportabat lucra z angu-
stata tribulationibus di-
cat: Quis mihi tribuat vt
sim iuxta menses pristinos. In qbus profe
cto mensibus qualis fuerit enumerãdo sub
iungit dicens: ((Scdm dies qbus deus cu
stodiebat me quando splendebat lucerna
eius super caput meum: z ad lumen ei⁹ am-
bulabam in tenebris. Tunc qppe videt ex
se persecutione cogente infirmoruz multos
cadere quos nunc vt mater intra pacis si-
num paruulos fouet: z intra tranquillas fi
dei cunas continet quis admixti fortib⁹ ipa
fidei tranquillitate nutriuntur. Tunc vero
tales multi casuri sunt: z per viscera chari
tatis quicquid in damno paruulorum su-
stinet se perpeti animus perfectorum dolet
Infirmorum etenim damna ad corda for-
tium per compassionem transeunt. Unde
per Paulum dr: Quis infirmat: z ego nõ
infirmor: Quis scandalizatur: z ego non 2. Cor. xi
vror: Tanto. n. qsq3 perfectus est: qto pfe-
B cte sentit dolores aliẽos. Uñ sctã ecclia ifir
mis tũc cadẽtib⁹ ãgustata cũ hoz remiscat

tēporum iure dictura est: ſm dies qbus de
us custodiebat me: qz ſe tūc in illis estimat
cadere que ſe nunc in istis respicit custodi-
ri. Bene aūt dr: Qñ splendebat lucerna ei⁹
super caput meū & ad lumen eius ambula-
bam in tenebris. Lucerne eni nomie signa
tur lumen sacre scripture: de qua ipse eccle-
sie pastor dicit: Habemus firmiorem ꝓphe
ticum sermonē cui bene facitis attendētes
quasi lucerne lucenti in caliginoso loco do-
nec dies illucescat: & lucifer oriatur in cordi
Ps. 118. bus vestris. Et ps. ait: Lucerna pedib⁹ me-
is verbū tuum dñe. Quia aūt principale no
strum mens est: appellatione capitis mens
Ps. 22. vocatur. Unde per ps. dr: Impinguasti in
oleo caput meū. Ac si aperte dicat: Chari-
tatis pīguedine replesti mentē meam. Nūc
ergo lucerna super caput ecclesie splendet:
qz sacra eloqa tenebras nostre mentis irra
diant: vt in hoc caliginoso vite presentis lo
co dum verboꝝ dei lucem percipimus que
sunt agenda videamus. Nūc ad lumē i te-
nebris ambulat quem sancta vniuersalis
C ecclesia & si aliena occulta cogitatōe nō pe-
netrat: qz quasi faciē dei nō cognoscit in no
cte: tñ ponit gressus boni operis directa lu-
mine superne locutōis. Seqtur. ((Sicut fui
in dieb⁹ adolescentie mee: qñ secreto deus
erat i tabernaculo meo)) Sicut vniuscuiusq̃
hois sic sancte ecclesie etas describitur.
Parvula quippe tunc erat: cum a natiuita-
Cant. 8 te recens verbum vite predicare nō pote-
rat. Hinc eni de illa dr: Soror nostra par-
vula est & vbera nō habet: qz nimirum san
cta ecclesia priusq̃ ꝓficeret per incrementa
virtutis: infirmis qbusq̃ auditoribus ꝓbe-
re nō potuit verba predicatōis. Adulta ve
ro ecclesia dr quādo dei ꝟba copulata san
cto repleta spū per predicatōis mysterium
in filiorum ꝯceptione fecundatur quos ex-
hortando ꝓturit ꝯuertendo parit. De hac
Cant. 1. eius etate spōso dr: Adolescentule dilexerūt
te. Uniuerse quippe ecclesie que vnā catho
licam faciunt adolescentule vocantur: non
iam vetuste per culpam: sed nouelle p gra-
tiam: nō senio steriles: sed etate mentis ad
B spiritalem ꝯgrue fecunditatē. Tunc ergo
cū in dieb⁹ illis ecclesia quasi quodā senio
debilitata: per predicationem filios parere
non valet reminiscitur fecunditatis antique
dicens: Sicut fui in diebus adolescētie mee

q̃uis post eosdem dies qbus deprimit: iā
tñ circa ipsum finem tempoꝝ grandi pred¹
catōis virtute roboretur. Nam susceptus
ad plenum gentib⁹ oēm israeliticū populū Ro. xi.
q tunc iuentus fuerit in fidei finū trahet.
Scriptum quippe est: Donec plenitudo genti
um itroiret: & sic ois israel saluus fieret.
Sz ante illa tpa erūt dies in qb⁹ ab aduer
sarijs paululum videbitur oppressa: cuncq̃
hoꝝ dierum reminiscitur dicens: Sicut fui
in dieb⁹ adolescentie mee quando secreto
deus erat in tabernaculo meo.

Capitulum. 10.

Quid hoc loco tabernaculū
nisi habitationem mentis A
accipimus? Quia per oē
quod cogitando agim⁹ in
consilio nostri cordis habi
tamus. Quisqs aūt man-
data dei tacitus cogitat secreto illi deus ī
tabernaculo est: habitationem etenim cor-
dis sui ante dei eē oculos viderat q dice-
bat: Et meditatio cordis mei ī ꝯspectu tuo
semper. Exteriora nāq̃ opera patēt oculis
hominū longe vero incompabiliter interio
res ac subtilissime cogitatōes nostre patēt
oculis dei. Oia eni: sicut scriptum ēnuda &
apta sunt oculis ei⁹. Et sepe i exteriori ope Hebr. 4
ante oculos hoīuz inordinati apparere me
tuimus: & in iteriori cogitatōe illius respe-
ctum nō metuimus: qm videntē oia nō vi-
demus. Multo eni magis itrinsecus do q̃
extrīsecus hoibus ꝯspicabiles sumus. Un-
de & oēs sancti foris se intusq̃ circūspiciūt
& vel reprehendēdos se exteri⁹: vel iniquos
se interius videri inuisibiliter timent. Hinc ē
q aialia que per ꝓphetam videntur: in cir-
cuitu & itus plena oculis eē memorantur.
Quisqs eni exteriora sua bene disponit sed
iteriora negligit in circuitu oculos habet sz Ezech. x. B
intus nō habet. Sācti ꝟo oēs qz & exterio
ra sua circūspiciunt vt bona de se exempla
fratribus prebeant: & interiora sua vigilan
ter attendūt qz sese in reprobabiles inter-
ni iudicis obtutib⁹ parant & in circuitu oculos
los & intus habere perhibentur: magisq̃ se
quo deo placeant in sua iterius componūt:
sicut per psalmistam quoq̃ de sancta eccle
sia dr: Omnis gloria eius filie regum ab i-
tus. Sed qz exteriora sua etiam irreprehen Ps. 44
sibilis sua custodit iure d ea subdidit: i fim

brijs aureis circūamicta varietate: vt ⁊ pul
chra intus sibi fit: ⁊ alijs foris ⁊ se ꝓhendēs
per internam gloriā ⁊ alios erudiens ꝑ ex
teriora operum exēpla. Beatus igitur Job
dicat ex se; dicat ex persona vniuersalis ec
clesie. qn̄ secreto deus erat in tabernaculo
meo. Ut eni demonstraret q̄ntum intus pro
ficeret: secreto deū fuisse in suo tabernacu
lo perhibuit. Ut etiam ostendat, rectitudis
opera quātum extrinsecus custodiuit adiū
C git. Qn̄ erat oīps mecū ⁊ i circuitu meo pue
ri mei. O ēa. n. q diuina precepta metuunt
dei tabernacula fiunt. Unde vt supra iā di
Jo. 14. ximus ꝑ semetipsam veritas dicit: de eo q
illius mandata custodit: Ego ⁊ pater me⁹
venie mus: ⁊ mansionem apud eū faciem⁹.
Quo contra peruersi q̄q dum interna non
appetunt: in suis se cogitationib⁹ foras fun
Isa. 46. dunt. Unde eis ꝑ ꝓphetam dr̄: Redite pre
uaricatores ad cor. Et rursum: Ue q cogi
tatis inutile. In actionibus qppe suis ve
rentur ho'es quos corꝑaliter vident: ⁊ de
um sibi p̄sitem nō estimant esse quē non vi
dent. Quo contra in laude iusti dr̄: Dum
egypti regē contēneret ⁊ dei mādatis obe
diret: q2 inuisibilem tanq̄ videns sustinuit.
Peruersum qppe terre p̄ncipem quasi nō
vidit quē ab oculis sui cordis abiecit. Re
gem vero inuisibilem tanq̄ videns sustinu
it: q2 ab eius timoris intuitu mentis oculos
non deflexit. Sancta itaq̄ ecclesia in ma
gnis tūc tribulationib⁹ deprehensa cū mul
tos a deo conspicit: praua cogitatione disce
dere vider, ꝑfecto mentis eorum habitacu
lum discedente deo vacuum remanere ⁊ in
re deplorans dicit: Quando secreto deus
erat in tabernaculo meo. Ca. xi.

A Quibus verbis, non inmerito
etiam simulatio religionis
plangit: q2 nōnulli et nunc
xp̄iani esse nō appetunt sed
videri. His videlz de⁹ in pu
blico est nō in secreto. Sed
sancta ecclesia deū in secreto hēre deside
rat: q2 illos vere fideles respicit: quos ad fi
dei vitam corde pleno ꝑmanere cognoscit:
que iuxta exteriorem quoq̄ vigoris sui re
ctitudinem dicit: Quādo erat oīpotens me
cum ⁊ in circuitu meo pueri mei. Pueri sci
licet vocantur q celestib⁹ mandatis inserui
unt. Unde per ꝓphetaz dn̄s dicit: Ecce ego
⁊ pueri mei: quos mihi dedit deus. Et rur Luc. 24.
sus in euangelio. Pueri nūq̄d pulmenta
rium habetis: Nūc ergo in circuitu ei⁹ sūt
pueri: q2 in cunctis fere gentibus reperiun
tur q celestia mandata custodiunt: spirita
lis discipline regulis obsequūtur. Qui pro B
fecto tūc ad obsequm pueri deerunt quan
do praui q reperti fuerint spūalia ei⁹ man
data nō contēnent. Sequitur. ((Quādo la
uabā pedes meos butyro.)) Q2 xp̄m ⁊ ec
clesiam vnam eē ꝑsonam crebro iam dixi
mus: illum videlz hui⁹ corporis caput: hāc
aūt illius capitis corpus: aliter hec v̄ba iu
xta vocē capitis accipi: atq̄ aliter iuxta vo
cem corporis debent. Quos ergo pedes do
mini: nisi sanctos predicatores accipimus:
De qbus dr̄: Et inambulabo in eis. Buty
ro ergo pedes lauātur: q2 predicatores san
cti bonoꝝ operum pinguedine replentur. Ut
enim ⁊ supra iaz diximus: vix ipsa predica
tio sine aliquo trāsitur admisso. Nam qui
libet predicans aut ad q̄ntulamcūq̄ indi
gnationē trahitur si contēnitur: aut ad q̄n
tulamcūq̄ gloriam si ab audientibus vene
retur. Unde ⁊ apostolus. Pedes loti sunt
vt a quolibet paruo contagio in ipsa predi
catione contracto quasi quodaz itinere col
lecto puluere mūdarētur. Et beatus Jaco
bus dicit: Nolite plures magistri fieri fra Jac. 3.
tres mei. Et paulo post. In multis eni offen
dimus omnes. Pedes ergo lauantur buty
ro: q2 pinguedine boni operis infundit atq̄ C
mūdatur collectus puluis de gloria predi
cationis: vel certe butyro pedes lauant: dū
sanctis predicatoribus debita ab audienti
bus stipendia ꝯferuntur: ⁊ quos fatigat in
iuncte predicatiōis labor: exhibita a disci
pulis pinguedo boni operis fouet: nō quod
ideo predicēt vt alātur: sed iō alūtur vt pre
dicent. i. predicare subsistant: nō vt ad inten
tionem sumendi victus transeat actio ꝑdi
cationis: sz ad vtilitatem predicatōis deser
uiant mysteria sustentatōis. Unde a bonis
predicatoribus nō cā victus predicatio im
penditur: sz cā predicatōis accipitur vict⁹
Et quotiens predicantib⁹ necessaria ab au
dientibus conferuntur: non solent de reruz
munere: sed conferentium gaudere merce
de. Unde per Paulum dr̄: Non quero da Phil. 4.
tum sed requiro fructum. Datum quippe est
res ipsa que impenditur: fructus vero dati

est: si benigna mēte future mercedis studio
aliqd impendatur. Ergo datum in re acci-
pimus: fructum in corde. Et qz discipulorū
suorum apostolus mercede potius q̄ munere
pascebatur nequaq̄ datum: sed fructum se
querere fatetur. Unde et subdidit protinus
dicens: Habeo aūt oīa et abundo. Butyro
I. Cor. 10 ergo lauantur pedes: cū predicatores san
cti vt diximus ipsa predicatiōe fatigati: au
ditorum suorū bonis operibus fouentur.
Fessos nāq pedes butyro vnxerat ille qui
audiebat: viscera sanctorum requieuerūt per
te frater. Hoc butyro vnctus fuerat pes q
in cathena tenebatur dicēs: Det misericor
diam dñs onesifori domui: qz sepe me refri
Esa. 10 gerauit: et cathenam meam nō erubuit. Si
ergo ex voce capitis hec verba pēsam⁹: re-
cte pedes sicut dictum est predicatores acci
pimus. Ca. 12.

A Si aūt sentire ista ex vo
ce solius corporis debe-
mus: nimirum pedes ec
clesie sunt; inferiores ope
rum ministri: qui dum ad
vsus necessarios ea que
sunt exterius exercent, p
extremum ministerium ve
lut pedes terre inherent. Sed debent hi q
presunt: q doctrine studio inuigilant: soler-
ti cura occupatorum corda regrere eisq eam
quam ipsi vacādo percipiunt crebre admo
nitōis voce infusionē pinguedis ministrare
Nam qz in vno corpore inuicem pro se mē
bra solicita sunt: sicut illorum ministerijs nostra
extrema fulciātur: ita necesse est vt nostris
studijs illorum interiora repellantur. Quā-
do igitur sancti doctores quibusdam ad ex-
trema ministeria deditis vnctionem dñice in
carnatōis predicant: butyro eloquij pedes
lauant. Solent etiam pedes ipsa itineris
aspe itate lacerari. Unde et qz oīno diffici-
le est in terrenis actionibus huius vite iter
agere: et nulla ex labore itineris vulnera su
stinere. Cum ergo vigilanter prepositi audi
tores suos curis exterioribus ītētos ad cor
reuocant: vt que inter ipsa licita opa admi
serint mala cognoscant: et que cognouerint
defleant pedes butyro lauant: qz corū vul-
neribus penitentie vnguenta submistrant.
B Reminiscatur igitur tūc ecclesia vehemen-
ter afflicta quomodo pacis sue tpe p exhor
tatōis verbum mēbra i se etiā extrema mū
dabat: et dicat: Quādo lauabo pedes me-
os butyro: quod de beato Job ammirabi-
liter libet intueri: q inter tot curas rerū in
ter tot affectus pignerum: inter tot studia
sacrificiorum subiectis suis quālibet extremis
bona sequentis vite predicabat: vt eos de ce
lestibus imbueret: q sibi ad terrena opa de
seruirent: qd ad hec nos epi dicimus q cō-
missis nobis verba vite impēdere non cu-
ramus: qñ coniugatum virum phibere nō va
luit ab officio predicatōis vel secularis ha
bitus: vel magne occupatio facultatis: sz ser
uata veritate hystorie ad sancte ecclesie tā
verba redeamus: que per beatum Job i.
per os mēbri sui loquitur q̄tra sunt que tēpo
re extremo patietur: cū transactorum suorum
reminiscitur vt per eam videlz verbi pigue
dinem opantium vita leuaretur. Que ipaz
quoq predicatorum suorum vigilantiā plenī
us exequēs subdit. Et petra fūdebat mi
hi riuos olei. Qz petre noīe xps accipit:
pdicator egregius fatetur dicens: Petra I. Cor. 10
aūt erat xps. Que videlicet petra nūc ad
vsum sancte ecclesie olei riuos fundit: qz in
ea loquens dñis predicamēta vnctionis in
time emanat. De hac petra olei riuus exi
it: Liber Mathei: liber Marci: liber Lu-
ce: Liber Joānis. In diuersis hui⁹ mundi
partib⁹ quot predicamenta edidit: tot pe-
tra hec p ora apostolorum oīum olei riuos
fudit. Totiens adhuc de petra hac olei ri-
uus funditur: quotiēs a sancto spū vngen-
dis mentib⁹ auditorum ea que in libris vete
ribus de xpo dicta sunt explanant. Et riui
vocātur olei qz decurrūt et vngunt. In qui
bus quisquis tingitur vngit: quisquis vngit inte
rius impinguatur. Ca. 13.

De qua nimirum pinguedie ps A
ait: Sicut adipe et pingue- Ps. 67.
dine repleatur anima mea.
Potest nomine olei ipa san Isa. 10.
cti spiritus vnctio designa-
ri de qua per prophetā dr:
Computrescit iugū a facie olei. Jugū qppe
a facie olei computrescit: qz dum sancti spi
ritus gra vngimur: a captiuitatis nostre ser-
uitute liberamur: dūq maligni spūs domi-
natio superba repellitur: iugū conteritur quo
libertatis nostre colla pmebantur. De hoc
rursus oleo scriptū est: Uinea facta est di- Isa. 5.

lecto mea in cornu filio olei. Filius quippe
olei fidelis populus dr: q ad fidem dei in
terna sancispus vnctione generat. Mul
tis ergo tūc sancta ecclesia tribulationibus
depressa: dona spūsl tmira que nunc hab3
predicamenta ad memoriā reuocet: t suum
silentium deploret dicēs: Petra fundebat
mihi riuos olei. Quib⁹ verbis cōgrue subij-
cit. ¶ Quādo pcedebam ad portā ciuitatis
t in platea portabant mihi cathedrā. Vi-
debant me iuuenes t abscōdebantur: t se-
nes assurgentes stabant. Principes cessa-
B bant loq: digitum superponebant ori suo.
Vocem suā cohibebant duces t lingua eo
rum gutturi suo adherebat. Mos veteru3
fuit: vt seniores in porta consisterent: t cau
sas introeuntiū iudicarent: quatenus tanto
eēt pacificus vrbis populus: quāto ad hāc
discordes igredi nō liceret. Sed nos sacrā
hystoriam venerātes hec egisse beatū Job
pro cultu iusticie certum⁹ atq3 ad indagan
da allegorie mysteria ducimur. Quid ergo
per ciuitatis porta3 nisi bona queq3 actio
designatur: per quā anima ad conuentum
regni celestis ingreditur. Unde propheta:
Ps.9. Qui exaltas me de portis mortis vt annū-
ciem oēs laudatiōes tuas in portis filie si-
on. Porte qppe mortis sunt: actiones pra-
ue que ad interitum trahunt. Quia autē
sion speculatio dr: portas sion actiones bo
nas accipimus: per quas supernam patri-
am ingredimur: vt regis nostri gloriam con
tēplemur. Quid vero per cathedrā nisi ma
gisterij auctoritas designatur: Greca autē
lingua platea pro latitudine dr: Nunc er-
go sancta ecclesia ad ciuitatis portam pro
cedit: qr vt aditum celestis regni percipiat
in sanctis se actionibus exerit. Cui in pla-
C tea paratur cathedra: qr in magne auctori
tatis latitudine sui magisterij exhibet clari
tatis libertatem. Que enim recta que sen-
tit t publica voce predicat: quasi in platea
super cathedram sedet cum nullum de sua
predicatione metuit: nullius pressa terrori-
bus se sub silentio abscondit. An non i pu-
blico ad docendum presidet. quā simul et t
sentiendi veritas: t docendi potestas fulcit
S3 cum ad portā pcederet t in platea sup
cathedram sederet: qd a leuibus: qd ve a
grauibus ageretur adiungit dicens: Vide-
bant me iuuenes t abscondebantur: t se-

nes assurgentes stabant: Si hystorie ipen
dimus que dixit credimus nō allegorie que
predixit videmus. Iuuenes nāq3 dici solēt
q nulla consilij grauitate fulciuntur. Senes
vero nō eos scriptura sacra vocare cōsue
uit: q sola qntitate temporum: sed mor3 grā
deuitate maturi sunt. Unde per quēda3 sa Sap.4
pientem dr: Senectus enim venerabilis est
non diuturna neq3 numero annorum com
putata. Cani autē sunt sensus hois: t etas
senectutis vita immaculata. Unde recte quo
q3 dns ad Moysen dicit: Congrega mihi
septuaginta viros de seniorib⁹ israel quos
nosti q senes populi sunt. In qbus qd ali-
ud q̄3 senectus cordis regritur: cu3 tales iu
bentur eligi q senes eē sciuntur. Si enim se
nectus in eis corporis quereretur a tantis
scire poterant s qntis videri. Dum ꝓo di-
citur quos tu nosti q senes populi sunt: p-
fecto liquet: qr senectus mentis non corpo-
ris eligenda nunciatur. Ca. 14.

Anctam ergo ecclesiam vi- A
dent nūc iuuenes t abscō-
duntur: senes vero ei assur
gentes assistunt: qr vigore3
ei⁹ atq3 rectitudinem ima-
turi formidāt grādeui qp-
pe glorificant. Leues sunt qui fugiunt: gra
ues vero atq3 perfecti hanc vite sue meritis
assurgendo venerantur. Disciplinam quip
pe illius perfecti diligunt: imperfecti repre-
hendunt. Uident ergo hanc iuuenes t abs
conduntur: qr deprehendi in suis occultis
actib⁹ metuūt. Senes vero assurgētes stāt:
qr perfecti qui q3 ex humilitate indicāt quā
tum in bona opatione pfecerūt. Sed quia
hec de suis loquitur narrat quoq3 qualiter
ab exteris timeatur. Principes cessabant
loq: t digitum superponebant ori suo. Uo-
cem suā cohibebant duces: t lingua eoru3
gutturi suo adherebat. Qui hoc loco alij
duces intelligi vel pricipes possunt nisi he-
retice prauitatis auctores: De qbus per Ps.106.
ps. dr: Diffusa est contentio super princi-
pes eorum t seduxerunt eos in inuio t nō
in via. Ipsi etenī dum dispensationem dni
peruerse interpretari non metuunt: pfecto
plebes subditas nō in eam viam que chri-
stus est: sed in inuium trahunt. Sup quos B
recte quoq3 effusa contentio dr: qr sibi suis
vicissim allegationibus contradicūt: Arri⁹

quippe tres personas ĩ diuinitate suscipiẽs
tres etiam deos credidit. Quem contra sa-
bellius vnum deum suscipiens: vnam credi
dit esse personam inter quas sancta ecclesia
rectum predicationis sue tramitem indecli
nabiliter tenens ⁊ vnum deum predicans
tres psonas contra sabellium asserit: ⁊ tres
psonas asserens vnum deum contra arriũ
cõfitetur. Quia autem in sacro eloquio ma
nicheus virginitatem laudari comperit: cõ-
iugia damnauit. At cõtra iouinianus quia
concedi cõiugia cognouit: virginitatis mũ-
diciam despexit. Unde fit vt semper heretĩ-
cis pũersa intelligentia confusis vicissim si-
bi corũ nequicia ⁊ in culpa concordet: ⁊ in
sententia discrepet. At contra sancta eccle-
sia per medias vtrarũqꝫ partiũ lites ordi-
ta pace graditur: ⁊ sic scit sũpiora bona su-
scipere vt nouerit etiam inferiora venerari:
quatenus nec summa equet infimis: nec rur
sum ima despiciat: cum summa veneratur.
C Hunc ergo hereticorũ plebiũ ꝑncipes au-
ctoritatem sancte ecclesie ꝑpendentes ces-
sant loqui: ⁊ quasi ori suo digitum superpo-
nunt dum falsis querelis non rõne vocis se
reprimũt: sed virtutis manu significant. Uo-
cem suam duces cohibent: quia nimirũ hi q
post se errantes populos trahere conãtur:
ne loqui peruersa nunc audeant: ⁊ auctori-
tatis frenanẽ põdere: ⁊ virtute rõnis. Quo-
rũ lingua suo gutturi adheret: quia etsi per
uersa loqui libera voce non audent intus
tamẽ apud se contegunt cuncta que contra
veram fidem proponere falsa molliuntur.
Horum ergo temporum sequenti tribulatio
ne depressa reminiscẽs ecclesia deplorat di
cens. Quando ꝓcedebam ad portam ciui
tatis ⁊ in platea parabant cathedram mi-
hi: videbant me iuuenes ⁊ abscondebant:
⁊ senes assurgentes stabant. Principes ces
sabant loqui: ⁊ digitum superponebant ori
suo. Uocem suam duces cohibebant: ⁊ lin-
gua eorum gutturi suo adherebat. Ac si ap
te dicat. Cum predicare mihi voce publica
licuit: omnis qui mee veritati nõ fuit subie
ctus erpauit. Illo nãqꝫ tempore cum san-
cta ecclesia aduersitate ꝑmitur: prauis qui-
busqꝫ predicatoribus licentia locutionis
datur.

Capitulum. 15.

Uod lõge ante Hieremias A
intuẽs ait. Sed ⁊ lamie nu Tren.4
dauerunt mãmam lactaue-
rũt catulos suos. Quid nã-
qꝫ per lamias nisi hereticos
appellat: humanam quidẽ
faciem sed beluina per impietatẽ corda ge
stantes. Qui tunc mãmam nudant: qꝛ erro
rem suum libere predicant. Tunc catulos
lactant: quia male sequaces paruulorũ ani
mas dum peruersa insinuant ad impietatẽ
nutriendo confirmant. Sequitur. Auris
audiens beatificabat me: ⁊ oculus videns
testimoniũ reddebat mihi. Dũ beatifica
ri se ab audientibus: sibiqꝫ testimoniũ red-
di a videntibus fatetur beatus Job qualis
in sermone fuerit ostenditur. Necqꝫ enĩ aut
in opere perfectus est cui adhuc lingue pra
uitas contradicit: aut in sermone laudabi-
lis: qui hoc qꝺ loquitur opere non ostendit.
Ut igitur beatus Job amicorũ suorum in- B
crepationibꝰ exactus vtraqꝫ se habuisse ꝓ-
hibeat: sese ⁊ audientibus ⁊ videntibus ve
nerationi fuisse manifestat. Qꝺ si ad vocem
sancte ecclesie referamus: ille eiꝰ verba bea
tificat qui ea que audierit opere consumat.
Ille ei testimonium reddit: qui exemplis vi-
te illius bene viuendo respondet. Sanctaꝫ
etenim ecclesiam ille veraciter videt: cuius
testatur vita ꝙ videt. Ad hoc nãqꝫ bonorũ
intra eam rectitudo cernitur: vt quiqꝫ hanc
viderint a suis prauitatibus corrigantur.
Nec dum ergo intra sanctam ecclesiam vi-
det bonos qui non est emendatus a malis.
Sed vnde ei testimonium reddatur ostẽdi-
tur cum subiungit. Eo ꝙ liberassem pau-
perem vociferantem ⁊ pupillũ cui non erat
adiutor: benedictio perituri super me venie-
bat ⁊ cor vidue cõsolatus sũ. Magne mi C
sericordie ista sunt opa: liberare vociferan-
tem pauperem: pupillo adiutorem ministra
re: periturum eripere ⁊ cor vidue consolari.
Superius enim dictum est: quid exhibuit ꝑ
doctrinam. Ait nãqꝫ. Auris audiens beati
ficabat me. Nunc autem narrat que ꝑ mise
ricordiam impendit dicens: eo ꝙ liberassem
pauperem vociferantem: ⁊ pupillũ cui non
erat adiutor. Uox quippe cum opere sibi ne
cessario concordat: hec beatus Job ⁊ exhi-
buit subditis ⁊ tamen per sanctam ecclesiã

exhibenda signauit. Que vtrūq; nunc incessabiliter exercet: vt videlicet filios suos ⁊ loquendo pascat: ⁊ defendendo ꝓtegat: quatenus per verba bonis satietate et per patrocinia tueatur a malis. Bene autem scriptum est. Germinet terra herbam virē
Gen.1. tem ⁊ facientem semen: ⁊ lignum pomiferū faciens fructum iuxta genus suum. Quod sic est veraciter factum: vt significaret aliquid veraciter faciendum. Per terrā quippe figuratur ecclesia que ⁊ verbi nos pabulo reficit: et patrocinij vmbraculo custodit: que ⁊ loquendo pascit: ⁊ opitulando protegit: vt non solum herbam refectionis proferat sed ⁊ cum fructu operis arborem protectionis.

Capitulum. 16.

a Perpendendum quoq; video his qui plebium gubernationibus presunt: quod superius dicit. Videbant me iuuenes ⁊ abscondebātur: nunc astruit cor vidue consolatus sum. Quanta disciplina regiminis vt ante eum iuuenes abscōdebantur: quanta mansuetudo pietatis vt per eum viduarum corda consolentur. Sunt nāq; nonnulli ita districti vt omnem etiam mansuetudinem benignitatis amittant: ⁊ sunt nonnulli ita mansueti vt perdant districta iura regiminis. Unde cunctis rectoribus vtraq; summopere sunt tenenda vt nec in discipline vigore benignitatem mansuetudinis: nec rursum in mansuetudine districtionem deserant discipline: quatenus nec a compassiōe pietatis obdurescant: cum contumaces corrigunt: nec discipline vigore molliuntur: cū infirmorum animos consolantur. Regat ergo discipline vigor mansuetudinem: ⁊ mansuetudo ornet vigorem: ⁊ sic alterū cōmendetur ex altero vt nec vigor sit rigidus: nec mansuetudo dissoluta. Hec autem que supra diximus pietatis opera sancta ecclesia ⁊ corporaliter exhibet: ⁊ spiritaliter exhibe
b re non cessat. Nam pauperem vociferantē liberat: cum peccatori veniam deprecanti eas quas cōmiserat culpas relaxat. De ta
Mat. 5. libus quippe pauperibus dicitur. Beati pauperes spiritu: qm̄ ipsorum est regnum celorum. Et talium pauperū clamor est: ꝓ vo

ce dicentium. Cito nos anticipet misericor- Ps. 78.
dia tua: quia pauperes facti sumus nimis. Pupillum vero cui non est adiutor liberat: dum vnusquisq; mortuo antiquo patre diabolo ad sancte ecclesie sinum currens: in ea exhortationis adiutorium inuenit qui iam desideria mundi persequentis fugit. Potest etiam populi nomine fidelis quisq; etiā ꝓpter mortem boni patris intelligi cuius ad tempus visione destitutus est: quāuis solatio destitutus non est. Benedictio etiam perituri super eam venit: cum peccatoris interitum preuenit ⁊ cum sanctis exhortationibus a culpe fouea reducit. Unde scriptum
est. Qui conuerti fecerit peccatorem ab erro Iac. 5.
re vie sue saluabit aīam eius a morte ⁊ operit multitudinem peccatorum. Si enim ma-
gne mercedis est a morte eripere carnē quā c
doq; morituram quanti est meriti a morte animā liberare in celesti patria sine fine victuram? Cor autem vidue consolatur dum fideli cuiq; anime q̄ eternas dn̄i retributiones narrat: quasi viri sui bonū ad memoriam reuocat. Cui quia spiritualiter anima iuncta est: eo mortuo vidua dicitur sed sancte ecclesie vocibus ex eius resurrectione refouetur. Magnam ergo consolationē cor vidue suscipit: quando fidelis anima i verbis ecclesie de aduentu illius aliquid cui spiritualiter est coniuncta cognoscit. Sequitur. Iusticia indutus sum ⁊ vestiuit me sicut vestimentum. Vestimento vtiq; cum vestimur ex omni parte circundamur. Ille ergo iusticia sicut vestimento vestitur: q se vndiq; bono opere protegit: ⁊ nullam partem actionis sue peccato nudam relinquit. Nā qui in alijs actionibus iustus est: in alijs iniustus quasi hoc latus cooperuit: illud nudauit: nec iam bona sunt opera: que subortis alijs prauis operibus inquinant. Hinc enim per Salomonem dicitur. Qui in vno offenderit multa bona perdit. Hinc Jacobus dicit. Quicūq; totā legem seruauerit:
offendat autem in vno factus est omnium Eccs. 9.
reus. Quā videlicet sententiam suā ipse diligenter exposuit cum subiunxit. Qui enim Iaco. 2.
dixit. Non mechaberis dixit: ⁊ nō occides. Quod si non mechaberis: occidas autem: factus es transgressor legis.

Capitulum. 17.

p vide li. dialog. li. 3. ca. 37.

A Cordis ergo oculis circumq;
q; porrectis undiq; nobis
Pro. 4. adhibenda custodia ē. Un
de recte quoq; per Salomo
nem dicitur. Omni custo
dia serua cor tuum: quia ex
ipso vita procedit. Dicturus enim custodia
premisit omni: ut videlicet unusquisq; hinc
inde se diligenter inspiciat: et quandiu i hac
vita est contra spirituales inimicos in acie se
positū sciat: ne mercedē quā per has actio
nes collegit per alias amittat: ne hinc ho
sti fores obstruat et aliunde aditum pādat.
Si qua etenim civitas contra insidiātes ini
micos magno valletur aggere: fortibus cin
gatur muris: in summis muniatur custodia
unum vero in ea foramen tantūmodo im
munitum per negligentiām relinquat inde
proculdubio hostis ingreditur: qui undiq;
exclusus esse videbatur. Phariseus nāq; il
le qui in templū oraturus ascendit civitatē
Luc. 18. mentis sue quāta munitione vallauerit au
diamus. Ieiuno inquit bis in sabbato: de
cimas do omniū que possideo. Qui premi
B sit gratias tibi ago magna certe munimina
adhibuit. Sed videamus ubi insidianti ho
sti immunitū foramen relinquit q; nō sum
sicut publicanus iste. Ecce civitatē cordis
sui insidiantibus hostibus per elationē ape
ruit: quam frustra per ieiunium et elemosy
nas clausit. Incassum munita sunt cetera:
cum locus unus de quo hosti patet aditus
munitus non est. Gratias recte egit: sʒ per
uerse se super publicanum extulit: civitatem
cordis sui extollendo pdidit: quā abstinen
do et largiendo seruauit. Victa est per absti
nentiā gula: destructa ventris ingluvies: su
perata est largietate tenacia: avaricia de
pressa. Quibus hoc laboribus victum credi
mus. Sed o quot labores uno vicio percussi
ceciderunt quāta bona unius culpe gladio
sunt perempta. Unde magnope oportet et
bona semper agere: et in ipsis nos semp bo
nis operibus caute in cogitatiōe custodire:
ne si mentem elevant bona non sint: q; non
auctori militant sed elationi. De qua re nō
C inordinate agimus: si ex libris licet nō cano
Mach. 6 nicis: sed tamē ad edificationē ecclesie edi
tis testimoniū pferamus. Eleazar nāq; in
pslio elephantē feriens stravit: sed sub ipso
quem extinxit occubuit. Quos ergo iste si
gnificat: quē sua victoria oppressit: nisi eos
qui vicia superant: sed sub ipsa que subijciunt
superbiendo succūbunt: quasi enim sub hoste
quem psternit moritur: q; de culpa quā su
perat elevat. Pensandū ergo magnopere
est q; bona pdesse nequeūt: si mala que re
petunt nō caveantur. Perit oē qd agitur si
non sollicite in humilitate custodit. Ubi be
Gen. 2. ne quoq; de ipso pmo parente dicit. Po
suit eū dn̄s in paradiso voluptatis ut opa
retur et custodiret illud. Operatur quippe qui
agit bonū qd percipit: sed qd operatus fuerit
nō custodit: cui hoc subrepit qd phibetur.
Beatus igit Job q; ex omni parte bono se
ope texerat dicat. Iusticia indutus sum et
vestivit me sicut vestimentō. Unde et proti
nus subdit. Ca. 18.

Et dyadēate iudicio meo. Iu
Iustorū iudicia recte dya A
demati cōparantur: q; per
magni opis gloriā ad retri
butionē ducunt coronam.
Que nimirum iudicia secū
quotidie introrsus agunt: qd deo quid pro
ximo debeāt solerter aspiciunt: atq; ad agē
da bona se vehementer accēdunt et de per
petratis malis districte redarguunt. Unde Pro. 12.
bene quoq; per Salomonem dicitur. Cogi
tationes iustorum iudicia. Iusti quippe ab
omni strepitu seculari ad corda sua redeūt
ibiq; ascendunt tribunal mentis ante ocu
los se et proximum statuunt: deducunt ad
mediū regulam testamenti qua dicitur que
vultis ut faciant vobis homines et vos ea
dem facite illis. Transferunt in se personā
proximi et sollicite attendunt quid sibi si ita
essent fieri vel non fieri iuste voluissent: sic
q; districto iure atq; iudicio causam suam et
proximi iuxta tabulas divine legis in foro
cordis examinant. Bene ergo dicitur cogita B
tiones iustorum iudicia: quia ipse eorum
intimus motus cordis quasi quedam libra
est iudiciarie potestatis. Quibus peractis:
quia retributionem inferius non requirūt:
recte eorum iudicia dyademati comparan
tur. Dyadema quippe in superiori parte
corporis ponitur. Iustorum ergo iudicium
dyadema dicitur: quis per hoc non in ter
renis et infimis: sed rursum remunerari con
cupiscunt. Sequitur. Oculus fui ceco: et
pes claudo. Pater eram pauperum et

causam quā nesciebam diligentissime inue-
stigabam. Inter hec lectoris animus forsi-
tan querat cur beatus Job suas tam subti-
liter virtutes enumeret. Sanctorum quippe vi-
rorū est: bona que fecerint occultare ne cō-
tingat eas lapsum elationis incurrere. Unde
Mat. 7. per semetipsam veritas dicit. Attendite ne
iusticiam vestram faciatis coram hominibus:
vt videamini ab eis. Hinc est etiam quod duos
cecos iuxta viam sedentes illuminans pre-
Mat. 6. pit dicens: videte ne quis sciat. De quibus
illico scriptum est. Abeuntes diffamauerunt
eum per totā terrām illam. Sed querendum
nobis est quid sit hoc quod ipse omnipotens
cui hoc est velle quod posse et tacere virtutes
suas voluit: et tamē his qui illuminati sunt
quasi inuitus indicatur: nisi quod seruis suis se
quentibus exemplum dedit vt ipsi quidem
virtutes suas occultari desiderent et tamen
vt alij eorum exemplo proficiant prodantur
inuiti: et facta quidē sua occultanda se ipsos
E custodiant: sed dum produntur inuiti: bona
ad plurimos suos exempla transmittāt. Oc-
cultentur ergo studio: necessitate publicent:
et eorum occultatio sit custodia propria: eorū-
que publicatio sit vtilitas aliena. Rursum quod
Mat. 5. scriptum est: neque accendunt lucernam et po
nunt eam sub modio: sed super candelabrū
vt luceat omnibus qui in domo sunt: sic luceat
lux vestra coram hominibus vt videant ope
ra vestra bona et glorificent patrem vestrum
qui in celis est. Aliquando sancti viri et co-
ram hominibus compelluntur bona facere:
et eadem hominibus sua facta narrare: sed
ad eum finem omnia referentes vt non ipsi
eisdem operibus sed pater eorū qui in celis
est debeat glorificari. Dum enim sancta pre-
dicant: ipsa predicatio eorum fortasse despi
citur quorum vita nescitur. Compelluntur
ergo vitam suam dicere vt auditorum suorum
valeant vitam mutare et facta sua referunt
vt venerationi sint: venerari appetūt vt re
uerenter audiantur. Scriptum quippe est.
Ezech. i. Cum eleuarentur animalia de terra eleua-
bantur pariter et rote: quia videlicet cum audi
torum mentes predicantium vitam suscipiūt
necessario vtique etiam vim predicatiōis am-
mirantur. Ca. 19.
A Ine est ergo quod predicatores bo-
b ni et honorem propter elationem
fugiunt: et honorari propter imi-

tationem tamen volunt. Sic nimirum pau
lus apostolus discipulis loquens et honorē
fugit: et tamen quantum esset honorandus
ostendit. Nam cum thessalonicensibus dice
ret. Neque enim aliquando fuimus in sermo i. Thes. 2
ne adulationis sicut scitis: neque in occasio-
ne auaricie deus testis est secutus adiunxit
nec querentes ab hominibus gloriam neque
a vobis neque ab alijs: cum possumus hono
ri vobis esse vt christi apostoli: sed facti su
mus paruuli in medio vestrum. Rursus co-
rinthijs honorem fugiens dicit. Non enim 2. Cor. 4
nosmetipsos predicamus sed Jesum Chri-
stum dominū nostrum nos autem seruos ve
stros per Jesum christum. Quos tamen vi
dens falsorum apostolorum persuasionibus
a vere fidei tramite deuiare: eis se summo-
pere quantum esset venerandus ostendit di
cens. In quo quis audet: in insipientia dico
audeo et ego. Hebrei sunt et ego. Israelite
sunt et ego. Semen abrae sunt et ego. Mini
stri christi sunt et ego: vt minus sapiens di-
co: plus ego. Quibus etiam subiungit: quod
ei quoque tertij celi secreta patuerint: quod ra-
ptus etiam paradisi archana penetrauit.
Ecce honorem fugiens seruum se discipulo
rum predicat. Ecce honorem pro vtilitate B
audientium querens: falsis apostolis vite
sue merita superponit. Egit quippe doctor
egregius vt dum ipse qualis esset agnosci-
tur et vita et lingua male predicantium eius
comparatione vilesceret. Illos videlicet
cōmendaret: si se absconderet: cumque se nō
ostenderet errori locum dedisset. Miro igi
tur modo et humilitatis exhibet gratiam et
vtilitatis querit incrementa: vt et seruum se
discipulis predicet: et aduersarijs potiorem
demonstret. Ostendit discipulis quid hu-
militatis acceperit: ostendit aduersarijs quid
sublimitatis: innotescit contra aduersarios
quid haberet ex munere innotescit discipu-
lis qualis apud se maneat in cogitatione.
Innotescit aduersarijs quam fortis appareat
in operatione. Innotescit discipulis quod
habet ex genere. Sancti ergo viri cum co- C
guntur bona narrare que faciunt non ela-
tioni seruiunt: sed vtilitati. Unde beatus
Job amicis suis se iniuste increpantibus:
atque iccirco nescientibus bona sua loquen-
do aperit: vt nimirum discerent non contra
eius vitam increpantes erigi sed hanc ta-

centes imitari: q̃nis vt supra iam diximus
hunc ad memoriam facta sua reducere: in-
uicta ab increpantibus desperatio compel
lebat. Nã inter tot dolores vulneris ꝛ ver
ba desperationis cum bona que fecit nar-
rat: quasi collapsum verbis ꝛ verberibꝰ ad
spem animum reformat. Dicat ergo bona
que fecit: vt nõ cogatur inter tot mala de
se desperare que audit. Oculus fui ceco et
pes clando. Cum sancti operis exẽpla pen
samus intuendum nobis est prius q̃ rectꝰ
narrandi ordo seruetur vt ante iusticie: et
post misericordie opera describantur. Ille
quippe bene agit que pia sunt: qui scit pri-
us seruare que iusta vt collatus in primũ
riuus misericordie de iusticie fonte ducat.

Capitulum. 20.

Am multi proximis quã
si opera misericordie im-
pendunt: sed iniusticie fa
cta non deserunt. Qui si
veraciter proximis mise-
A ricordiam facere student
sibiipsis prius debuerant
iuste viuendo misereri. Unde scriptum est:
Eccl. 30 Miserere anime tue placens deo. Qui er
go misereri vult proximo: se trahat neces-
Deut. 9. se est originem miserendi. Scriptum nãq̃ ẽ:
Diliges proximum tuũ sicut teipsum. Quo
modo ergo alteri miserendo pius est qui
adhuc iniuste viuendo fit impius sibimet-
ipsi. Unde per quendam sapientem dicit:
Eccl. 14 Qui sibi nequam est cui bonus erit? Ad
exhibendam quippe misericordiam vt indi
gentibus plene exteriꝰ valeat impendi: duo
sibi necessaria congruunt. i. homo qui pre-
beat: ꝛ res que prebeatur. Sed longe incõ
parabiliter melior est homo q̃ res. Qui ita
q̃ indigenti proximo exteriorem substanti-
am prebet: sed vitam suam a nequitia nõ
custodit: rem suam deo tribuit ꝛ se pecca-
to: hoc quod minus est obtulit auctori: et
hoc quod maius seruauit iniquitati. Be-
ne itaq̃ per beatum Job prius dicit: Iu-
sticia indutus sum ꝛ vestiui me sicut vesti-
mento: ꝛ sicut dyademate iudicio meo.
B Ac deinde subiungitur: Oculus fui ceco ꝛ
pes clando. Quia tunc est apud deum ob
latio vere rectitudinis: cum de radice iusti-
cie prodeunt rami pietatis. Sed quia i ipo

misericordie opere plus solet apud internũ
iudicem animus pensari q̃ factum: notan-
dum qꝫ ceci oculum fuisse se asserit pedem
clandi: hec etenim dicens profecto indicat
quia ꝛ illi per semetipsum manum prebue-
rat: ꝛ hunc portando sustinebat. Ex qua re
colligitur super egenos ac debiles quan-
tum misericordie illius viscera fundeban-
tur. Unde ꝛ subditur. Pater eram paupe-
rum: que videlicet verba si ad vocem san-
cte ecclesie typica interpretatione refera-
mus ipsa est oculus ceco: quia per verbum
lucet: ipsa pes clando: quia per adiutoriũ
continet. Cecos enim illuminat predican-
do: claudos vero opitulando sustentat. Ce
cus quippe est qui adhuc quo pergat non
videt. Claudus autem est qui non potest
ire quo videt. Crebro nãq̃ peccatum aut C
ignorantia aut infirmitate perpetratur: vt
vel nesciat homo qd velle debeat: vel non
omne quod voluerit possit. Quo contra re
cte per ps dr: Dominus illuminatio mea Ps. 26.
ꝛ salus mea: qꝛ enim ꝛ dominus scientiam
ꝛ virtutem prebet: ꝛ contra ignorantiam il
luminatio: ꝛ contra infirmitatem salus vo-
catur: hinc etiam de iniquis dr: Fiant vie Ps. 34
eorum tenebre ꝛ lubricum: vt scilicet per te
nebras quo ire debent nõ videant: qui etsi
recta viderint in eis, tamen per lubricum
inter bona claudicat: ille per tenebras que
bona sequantur ignorat. Sancta itaq̃ ec-
clesia externis tribulationibus deprehensa
antiquorum reminiscitur temporum quan
do ꝛ docendo illuminare cõsueuerat: ꝛ ad-
iuuando firmare ꝛ precedentis membri sui
ore loquitur dicens: Oculus fui ceco ꝛ pes
claudo.

Capitulum. 21.

Ue quia duos in se popu-
los colligit iudaicum scili-
cet atq̃ gentilem: recte eti
am potest ceco gẽtilis: clau
do autem iudaicus popu-
lus designari. Gentilis qp
pe quasi oculos non habuit: quia non ac-
cepta lege non vidit quo ire debuisset. At
contra iudaicus habens oculos claudus
fuit: quia legem quidem sciendo tenuit sed
in ea gressum recti operis non tetendit.
Si enim gentilis populus cecus minime fu-

Isa. 9. isset: propheta non diceret: Populus qui sedebat in tenebris lucem vidit magnam. Rursum si israeliticus populus a bono opere minime claudicasset: nequaquam voce domini Ps. dixisset. Ps. 17. Filij alieni mentiti sunt mihi filij inueterati sunt: et claudicauerunt a semitis suis. Qui nimirum populus claudus iccirco nominatur quia sanum gressum in operatione non habuit quippe qui vtroque pede vti noluit: dum vnum testamentum recepit aliud spreuit. Quem tamen ad se venientem sancta ecclesia suscipit: quia ei iam vetus testamentum et nouum testamentum inserit: ad dirigendos gressus illius quasi alterum pedem iungit. Qui fideles sancte ecclesie populus adhuc recte subiungit. Pater eram pauperum quia fideles humiles qui pauperes spiritu dicti sunt: ex eius predicatione generantur. Sed oportet vt in his omnibus ipsa hystorie subtiliter verba pensemus. Ait enim: Pater eram pauperum:
B et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. Plerumque enim multa homines pauperibus largiuntur: non quia eosdem pauperes diligunt: sed quia si minime tribuant iram iudicij superni formidant: qui si deum non metuerent que habent dare noluissent. Et quidem in bono opere primus incipientium gradus est: vt qui adhuc nescit proximum sicut se diligere: iam tamen incipiat iudicia superna formidare. Quia igitur aliud est bonum opus ex precepto: aliud vero etiam ex affectu facere: sanctus vir vt mentem nobis sue operationis insinuet dicat: Pater eram pauperum. Non ergo se patronum vel proximum vel adiutorem pauperum: sed patrem fuisse testatur: quia nimirum magno charitatis officio studium nunc vertit in affectum nature: vt eos quasi filios cerneret per amorem: quibus quasi pater preerat per protectionem. Quia igitur via misericordie illius naturam fuerat imitata: patrem se pauperum fuisse commemorat. Ubi etiam subdit: et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam.
C In quibus videlicet verbis pensanda sunt omnia quam distincte narrantur: quod nulla ab eo merces pretermittitur. Justus quippe est in actionibus suis: pius in infirmitatibus proximorum: strenuus in negocijs pauperum. Qui enim eterne retributionis bona cogitat: necesse est vt ad omnem se causam secuture mercedis extendat. Hic enim per Salomonem dicitur: Qui deum timet Eccs. 7. nihil negligit: hinc Paulus ait: Ad omne 2. Thi. 2. opus bonum parati. Sed inter hec sciendum est: quia aliquando in actionibus nostris minora bona premittenda sunt pro vtilitate maiorum. Nam quis ignoret esse boni opera meritum mortuum sepelire? Et tamen cuidam qui ad sepeliendum patrem se dimitti poposcerat dictum est. Sine vt mortui se Luc. 9. peliant mortuos suos: tu autem vade et annuncia regnum dei: postponendum namque erat obsequium huius ministerij officio predicationis; quia illo carne mortuos in terram conderet: isto autem anima mortuos ad vitam resuscitaret. Per prophetam quoque primatibus synagoge dicitur: Querite iu Luc. 12. dicium: subuenite oppresso. Et tamen Paulus apostolus dicit: Contemptibiles qui sunt 1. Cor. 6. in ecclesia: illos constituite ad iudicandum. B Auditores etenim suos ad virtutem sapientie: ad linguarum genera: ad prophetie quoque indaganda mysteria succendebat dicens: Emulamini spiritualia magis autem 1. Cor. 14 vt prophetis. Sed quia spiritualia dona non caperent si terrena eos negocia depressissent: longe ante premisit dicens: Contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum. Ac si aperte dicat: Qui minoris meriti sunt in ecclesia et nullis magnorum donorum virtutibus pollent: ipsi de terrenis negocijs iudicent: quatenus per quos magna nequeunt bona minora suppleantur. Quos et contemptibiles nominat et tamen sapientes vocat cum dicit: Sic non est sapiens inter vos quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum. Qua ex re quid colligitur nisi vt hi terrenas causas examinent: qui exteriorum rerum sapientiam perceperunt. Qui autem spiritualibus donis ditati sunt profecto terrenis non debent negocijs implicari. vt dum non coguntur inferiora bona disponere: exercitati valeant bona superioribus deseruire.

Capitulum. 22.

Ed curandum magnopere est: vt hi qui donis spiritua A

bus emicant: nequaq; proximorum infir
mantium negocia funditus deserant: sed
hec alijs quibus dignum est tractanda cō
mittant. Unde Moyses quoq; ad populū
viros pro se septuaginta constituit: vt quan
to se ab exterioribus causis absconderet tā
to ardentius interna penetraret. Sicq; fit:
vt summi viri magis ad spiritualia dona
proficiant dum eorum mētes res infime nō
conculcant: et rursum viri in ecclesia vltimi
sine bono opere non viuant: dum in rebus
exterioribus inueniunt recta que agant.
Sancta quippe ecclesia sic consistit vnita
te fidelium: sicut corpus nostrum vnitum ē
compage membrorum. Alia nāq; sunt mem
bra in corpore que intuende luci deseruiūt:
alia que a tactu terre minime disiungūtur.
B Oculus quippe luci intenditur: et ne cecari
valeat a puluere custoditur. Pes vero tūc
suum officium recte peragit cum suscipien
dum terre puluerem non refugit. Que ta
men corporis membra vicissim sibi sua offi
cia impartiendo copulantur: vt pes oculis
currat: oculus pedi prospiciat. Sic itaq; sic
sancte ecclesie membra debent et officio eē
distincta: et charitate connexa: vt summi
viri eorum viam prouideant: qui in terre
nis negocijs vacant: quatenus velut ad lu
men oculorum pes ambulet: et rursum ge
quid terrenis negocijs implicati agūt: hoc
ad maiorem vtilitatem referant: vt pes cu
ius via prospicitur: non sibi tantūmodo sz
etiam oculis gradiatur. Dum itaq; sibimut
tem alterna amministratiōe conueniunt mi
ro modo agitur: vt quia electi quiq; vicissi
sibi impendendo quod valent faciunt: eo
rum fiant opera etiam que facere ipsi non
C possunt. Sed inter hec sciendū est quia cū
proximorum causis exterioribus: qui aper
te deseruiant desunt: debent hi quoq; qui
spiritualibus donis pleni sunt eorum infir
mitati condescendere: terrenisq; illorū ne
cessitatibus inquātum decenter valēt cha
ritatis condescēsione seruire: nec tedere ani
mum debet: si sensus eius contemplationi
spiritualium semper intentus: aliquando
pro dispensandis rebus minimis quasi mi
noratus inflectitur quando illud verbū p
quod constat omnis creatura vt prodesset
hominibus assumpta humanitate voluit
paulominus ab angelis minorari. Quid er
go mirum si homo se propter hominem at
trahit: dum creator hominum et angelorū
formam hominis propter hominem susce
pit? Nec tamen minoratur sensus cum sic
attrahitur: quia tanto subtilius superiora
penetrat: quanto humilius pro amore con
ditoris nec inferiora contēnit. Quid indi
gnum nobis vel difficile est: si supra infraq;
animum ducimus: qui eadem manu corpo
ris lauamus faciem qua etiam calciamus
pedem? Beatus igitur Job qui cū magna
ageret minima non despexit dicat.

Capitulum. 23.

Et causam quam nescie A
bam diligentissime inue
stigabā. Qua in re no
tandum video ne ad pro
ferendam sententiam vn
q; precipites esse debea
mus: ne temere indiscus
sa iudicemus: ne quelibz mala audita nos
moueant: ne passim dicta sine probatione
credamus. Quod profecto perpetrare per
timescimus si auctoris nostri subtilius facta
pensemus. Ipse quippe vt nos a precipi
tata sententie prolatione compesceret, cuz
omnia nuda et aperta sunt oculis eius: ma
la tamen sodome voluit audita iudicare q
ait: Clamor Sodomorum et Gomorreorū Gen. 18.
multiplicatus est: et peccatum eorū aggra
uatum est nimis: descendam et videbo vtrū
clamorem qui venit ad me opere comple
uerint: an non est ita vt sciam. Omnipotēs
itaq; dominus et omnia sciens: cur ante p
bationem quasi dubitat? nisi vt grauitatis
nobis exemplum proponat: ne mala homi
num ante presumamus credere: q; proba
re. Et ecce per angelos ad cognoscēda ma
la descendit: moxq; facinorosos percutit at
q; ille patiens: ille mitis: ille de quo scriptū
est. Tu autem domine cum tranquillitate Sap. 12
iudicas: ille de quo scriptum est rursum:
Dominus patiens est redditor: in tāto cri
mine inuolutos inueniens quasi patienti
am pretermisit et diem extremi iudicij expe
ctare ad vindictam noluit: sed eos igne an
te iudicij diem preuenit. Ecce malum quasi
cum difficultate credidit cum audiuit: et ta B
men sine tarditate percussit: cum verum
agnoscendo reperit: vt nobis videlicet da
ret exemplum: q; maiora crimina et tarde

credenda sunt cum audiuntur: et citius pu-
nienda sunt cum veraciter agnoscunt. Hu-
ius ergo diligentie beatus Job sollicitudi-
nem gerens ait: et causam quam nesciebam di-
ligentissime inuestigabam. Que scilz verba
etiam per vocez ecclesie ad interpretationem
typicam possumus non inconuenienter re-
ferre. Ipsa quippe per electos suos cum ma-
la carnalium iudicat: hoc quod nescit inuesti-
gat: quia mala qui nescit operando: inuesti-
gat per iudicium corrigendo. Sancta itaqz
ecclesia cum iniustorum fuerit ad tempus im-
probitate compressa: reminiscitur dicens.
Causam quam nesciebam diligentissime inuesti-
gabam. Ac si aperte dicat. Mala que in ele-
C ctis meis agendo non nouerã: in iniqs ho-
minibus districte iudicando plectebam. Et
quia nunc virtute predicationis sue diabolum
conterit atqz eius ore vniuscuiusqz quez su-
scepit animam rapit: sequitur dicens. ((Con-
terebam molas iniqui et de dentibus illius
auferebam predam.)) O qualem de ore dia-
boli predam tulit: quando ipsum raptorem Sau-
lum conuertendo rapuit: quando adhuc spi-
rans minarum acceptis epistolis pergebat
damascum: et dum persequendo fideles con-
gregaret plebem diabolo cognoscendo fi-
dem ipse aggregatus est christo. Totiens ex
iniqui dentibus ecclesia predam tulit: quo-
tiens ex erroris morsu aiam predicando di-
ripuit. Quis nãqz iniquus verius dici pot
quam diabolus? Cuius molas conterimus: quo-
tiens differendo contra eius insidias occul-
ta illius machinamenta monstramus: ac de
eius dentibus predam tollimus: quia mentez
quam iam a peccato frangendo momorderat
ad salutem vite conuertendo reuocamus.

Capitulum. 24.

Er molas quippe occulte
A eius insidie: per dentes vero
aperte iam culpe perpetra-
tio demonstratur. De qui-
bus nimirum molis ac den-
tibus per ps. scriptum est.
Ps.37 Deus vero contriuit dentes eorum in ore
ipsorum molas leonum confringit dñs. Sz san-
ctus vir apte se asserit molas conterere: vt
post de dentibus illius predam potuisset au-
ferre: quia tunc veraciter predam de eius denti-
bus tollimus cum prius molas illius conte-
rere scimus. Prius enim necesse est occulta
consiliorum illius machinamenta pdere: vt au-
ditoris nostri animam valeamus postmodũz
ab aperto lapsu reuocare. Huius iniqui mo-
las ipse summus pastor ecclesie predicando
conterebat cum diceret. Sobrij estote et vi-
gilate: quia aduersarius vester diabolus tan- 1. Pet.5
quam leo rugiens circuit querens quez deuo-
ret: cui resistite fortes in fide. Contra hunc
leonem sancta ecclesia quia eius insidias con-
spicit: fidei caulas munit cuius totiens mo-
las frangit: quotiens hereticorum argumen-
ta destruit: totiensqz ab eius dentibus pre-
dam diripit quotiens eos ab errore quem-
piam predicando conuertit. Et quia plerisqz in-
firmorum tunc erant: qui se ecclesiastice pacis
tempore ab hoc mundo exituros esse credi-
derunt: beatus Job dum sua narrat voces
quoqz istorum sequentium indicat dicens. Di-
cebamqz. ((In nidulo meo moriar: et sicut pal-
ma multiplicabo dies.)) Quid hoc loco per
nidi nomen exprimitur nisi tranquilla quies fi-
dei qua vnusquisqz infirmus nutritur? Mul- B
titudo quippe bonorum que persecutionum tempo-
ribus fuerit deprehensa: nutrimentorum suorum
dies quasi in nido sic in loco quietis explere
se credidit. Nam si sancta ecclesia infirmos
quosqz filios nunc in nido pacis non enutri-
ret: ps. non diceret. Etenim passer inuenit si- Ps.83
bi domum: et turtur nidum vbi reponat pullos
suos. Jam quippe domum inuenit sibi passer:
quia eternum celi habitaculum noster redemptor
intrauit. Et turtur inuenit nidum: quia sancta
ecclesia amore conditoris affectata crebris
gemitibus vtitur et velut nidum sibi. i. paca-
tissimam fidei quietem construit in quam cre-
scentes filios quasi plumescentes pullos quo-
usqz ad superiora euolent charitatis gremio
calefactos fouet. Igitur quia tunc erant qui pa-
cis tempore se ad superna migrare. i. a nido C
euolare crediderunt: eorum vox beati Job vo-
ce preuenitur cum ait. Dicebamqz in nidulo
meo moriar. Quia vero hoc ipsum sibi pacis
ocium ex multorum dierum longitudine pmitte-
bat: recte subiungit dicens. Et sicut palma
multiplicabo dies. Palma enim tarde profi-
cit: sed diu in viriditate subsistit. Cum mul-
tis autez difficultatibus sancta ecclesia ad
fidei statum venit: et pro collectione plurimo-
rum in eiusdem fidei gloria diutius stare con-
cupiscit. Sicut palma ergo multiplicare se
dies credidit qui emergente subito tempta-

tionis articulo pacis sue gratiam ꝛ tarde a fidelibus adeptam ꝛ citius ab infidelibus interceptam dolet. Ca 25.

A
Nec immerito iustorum vita palme comparatur: qꝛ scilꝫ palma inferius acta aspera est ꝛ quasi aridis corticibus obuoluta: superius ꝯo ꝛ visu ꝛ fructibus pulchra: inferius corticum suarū inuolutionibus angustatur: sed superius amplitudine pulchre viriditatis expanditur. Sic quippe est electorum vita despecta inferius: superius pulchra: in ima ista quasi multis corticibꝰ obuoluitur dum innumeris tribulationibꝰ angustatur: in summa vero illa quasi pulchre viriditatis folijs amplitudine retributionis expanditur. Habet quidem aliud palma: quo a cunctis arborum generibus differt. Omnis nāqꝫ arbor in suo robore iuxta terram vasta subsistit: sed crescendo superius angustatur: qꝛ quanto paulisper sublimior tāto in altum subtilior redditur. Palma vero minoris amplitudinis ab imis inchoat: ꝛ iuxta ramos ac fructus ampliore robore exurgit ꝛ que tenuis ab imis proficit vastior ad summa succrescit. Quibus itaqꝫ alia ar-

B
busta nisi terrenis mentibus inueniunt esse similia: inferius vasta: superius angusta qꝛ nimirum omnes huius seculi dilectores in terrenis rebus fortes sunt: in celestibus debiles. Nam pro tēporali gloria vsqꝫ ad mortem desudare appetunt: ꝛ pro spe ꝑpetua ne parum quidem in labore subsistunt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerāt et pro celesti mercede vel tenuissimi verbi ferre contumelias recusant: terreno iudici toto etiam die assistere fortes sunt: in oratiōe vero coram domino vel vnius hore momento lassantur. Sepe nuditatem deiectionem famem pro acquirendis diuitijs atqꝫ honoribus tolerant: ꝛ earum rerum se abstinentia cruciant atqꝫ adipiscenda terrena festināt: superna autē laboriose querere: tanto magis dissimulant quanto ea retribui tardius putant. Hi itaqꝫ quasi aliarum arborū more deorsum vasti sunt: sursum angusti: quia fortes in inferiora subsistunt sed ad superiora deficiunt. At contra ex qualitate palma-

C
rum designatur proficiens vita iustorum: qui nequaqꝫ sunt in terrenis studijs fortes ꝛ in celestibus debiles sed longius atqꝫ distantius studiosos se deo exhibent: quā seculo fuisse meminerunt. Nam cum quibusdam per predicatorem nostrum dicitur. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestre: sicut exhibuistis membra vestra seruire immundicie ꝛ iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitie in sanctificationem. Eorum procul dubio infirmitati cōdescenditur ac si eis apertius diceret. Si nequaqꝫ amplius potestis: saltem tales estote in fructu bonorum operum: quales fuistis dudum in actione viciorum: ne debiliores nos habeat sancta libertas heredes quos in carne validos habuit vsus terrene voluptatis.

Capitulum. 26.

A
Unt vero nōnulli q ea ꝫ celestia appetunt: atqꝫ huius mundi noxia facta derelinquunt ab inchoatione sua quotidie inconstātie pusillanimitate deficiunt. Quibus hos nisi arbustis reliquijs similes dixerim: qui nequaqꝫ tales superius surgunt quales inferius oriūtur. Hi quippe ad conuersationem venientes non tales quales ceperunt perseuerant: ꝛ quasi more arborum inchoatione vasti sunt: sed tenues crescunt: quia paulisper per argumēta temporum patiuntur detrimenta virtutum. Sensum quippe in eis desideria superna languescunt: ꝛ qui robusta ac fortia proposuerant debiles atqꝫ infirma consumant: dūqꝫ etatis augmento proficiunt: quasi flexibiles crescunt. Palma ergo sicut dictum est: vastior in summitate est quam esse ceperit qualitatis ex radice: quia electorum conuersatio plus finiendo peragit qꝫ propemodum inchoando: et si tepidius prima inchoat feruentius extrema consumat: videlicet semꝑ inchoare se estimat ꝛ iccirco infatigabilis ī nouitate perdurat. Hanc scilicet iustorum constantiam propheta intuēs ait. Qui cōfidunt in dn̄o mutabunt fortitudinem: assu- B
munt pennas vt aquile: current ꝛ nō laborabunt: ambulabunt ꝛ non deficient. Mu- Isa. 40
tant quippe fortitudinem: quia fortes student esse in spirituali opere: qui dudum fuerant fortes in carne. Assumunt pennas aūt

vt aquile: quia contemplando volãt. Cur-
runt ⁊ non laborant: quia velocib⁹ magna
celeritate predicant. Ambulant ⁊ non defi
ciunt: quia intellectus sibi velocitatem reti-
nent vt tardioribus condescendãt. In cun
ctis vero bona que accipiunt quanto aliis
libenter accomodant: tanto ipsi incõmuta-
biles in nouitate perdurant: ⁊ qui tenues a
radice inchoationes exeunt fortes in culmi
nis perfectione conualescunt. Dicat itaq;
beatus Job ex persona sua: dicat ex voce
sancte ecclesie pro his quos pacis tempore
ad se cõuersos habuerat: atq; in bonis mo
ribus perseueraturos credebat: dicebamq;
in nidulo meo moriar: ⁊ sicut palma multi-
plicabo dies. Quasi enim palma multiplica
re se dies credidit: quo mentes fidelium ad
extremũ vsq; robustiores exurgere putabat
Cum enim multorum corda psecutionibus
ceperint lassata mollescere: dolet iam in se
quasi ad debilitatem tendere: quos mirat
fortia pposuisse. Et quia mente semp spiri
tuali scientie intendit: recte subiungit. ((Ra
dix mea aperta est secus aquas.)) Juxta
aquas enim radix aperit: quãdo ad pcipiẽ
da veritatis fluenta latenter cogitatio mẽ-
tis expanditur. Ut enim in superiori libro iaz
diximus solet in sacro eloquio radicis no-
mine occulta cogitatio designari. Radicem
igitur nostram secus aquas aperimus: cum
infusioni intime cogitationẽ taciti cordis: in
tendimus. Ca. 27.

21
Ue scilz verba si ad vocem
sancte ecclesie ducimus: ra-
dix illius ipsa debet incar-
natio redemptoris intelligi.
Que iuxta aquas aperta ẽ
dum deus inuisibilis: per as
sumptionem humanitatis sue patuit aspe-
ctibus visionis nostre. Creator quippe qui ĩ
diuinitate videri non poterat: assumpsit a
nobis vnde videretur a nobis. Radix ergo
secus aquas aperitur: quia auctor humani
generis per humanitatem suam hominib⁹
demonstratur. Unde recte quoq; per ps di-
Ps.i. citur. Et erit tanq; lignum qd plantatũ est
secus decursus aquarum. Decursus quip-
pe aquarum sunt quotidiani transitus defi
cientium populorũ. Et de seipsa veritas di
cit. Si in ligno viridi hec faciunt: in arido
quid fiet? Lignũ ergo secus decursus aqua

rum est: quia fructum ⁊ protectionẽ sui no-
bis vmbraculi proferens apparuit creator
in carne: vt humanum genus per resurre-
ctionem robustum fieret: quod per defectũ
quotidie ibat in mortẽ. Sequitur. ((Et ros
morabitur in messione mea: subaudis dice-
bam.)) Messio enim sancte ecclesie non in
conuenienter accipitur: cum perfecte aĩe a
corporibus abstracte: velut mature segetes
a terrã decise ad celestia horrea demigrãt.
Et quia non nostra virtute sed celesti gratia
largiente agitur bene ait. Et ros morabit in
messione mea. Ros nãq; desuper cadit: mes B
sis deorsum colligitur. Ergo ros morabitur
in messione: quia gratia desuper veniens
agit: vt digni simus qui de inferiorib⁹ colli
gamur: ipse quippe nos desuper infunden-
te: fructum bonorum operũ ferimus. Unde
recte quoq; per paulum dicitur. Gratia dei i. Cor. 15
sum id qd sum: ⁊ gratia eius ĩ me vacua nõ
fuit. Si enim queratur quid sit ros desuper
veniens gratia dei sum id quod sum. Si in-
tueamur messem sub rore crescentem ait.
Et gratia eius in me vacua non fuit sz abũ
dantius illis omnibus laboraui. Sequitur.
((Gloria mea semper innouabitur: ⁊ arcus
meus in manu mea instaurabitur: subau-
dis dicebã.)) Superiori quippe sententie
coniungitur: quod locutione continua sub-
infertur cum ait. Dicebam in nidulo meo
moriar: ⁊ sicut palma multiplicabo dies. Ac
deinde subiungit. Radix mea aperta est se-
cus aquas ⁊ ros morabitur in messiõe mea
Gloria mea semper innouabitur: ⁊ arcus
meus in manu mea instaurabitur. Cunctis C
vera scientibus liquet: q ad vetustam vitã
vicia pertinent: virtutes ad nouaz: hinc eniz
Paulus dicit. Exuentes vos veterem ho- Col. 3.
minem cum actibus suis ⁊ induẽtes nouũ.
Hinc rursus ait. Uetus homo noster simul Ro. 6.
crucifixus est. Hinc ps. typo humani gene-
ris loquens: inter malignos spiritus depre- Ps. 6.
hensus dicit. Inueteraui inter omnes inimi
cos meos. A feruore etenim mentis vel iter
spirituales inimicos: vel inter carnales quo
q; proximos: ipso aliquomodo viuẽdi vsu
veterascimus: ⁊ assumpte nouitatis specie
fuscamur. A qua tamen vetustate quotidie
si studia circũspectionis inuigilent orando:
legendo: bene viuendo renouamur: quia vi
ta nostra: dũ lachrymis lauatur: bonis ope-

tibus exercetur: sanctis meditationibus tenditur: ad nouitatem suam sine cessatione reparatur. Beatus igitur Job sic sua narrat: vt nostra significet: quia sancta ecclesia cum fideles suos conspicit ad vite veteris culpas redire: eos quos nouitatem mentis intuetur perdere: cogitur plorare. Predicator quippe egregius discipulis dicit.
1. Thes. 2 Que est enim nostra spes: aut gaudium: aut corona glorie? Nonne vos ante dominum? Sancta ergo ecclesia quasi amissam gloriam deplorat cum fideles suos ad vitam veterem redire considerat. Ait enim. Dicebam gloria mea semper innouabitur: quia eos quos in se noue vite militare credidit vetustis desideriis seruire cognoscit.

Capitulum. 28.

A Rcus autem nomine in sacro eloquio aliquando malorum insidie: aliquando dies iudicii: aliquando vero ipsa eadem sacra eloquia designantur. Per arcum quippe insidie figurantur: sicut per ps. dicitur.
Ps. 63 Intenderunt arcum suum rem amaram: per arcum quoque dies extremi iudicii designatur: sicut per eundem rursum ps. dicitur.
Ps. 59 Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis: dedisti metuentibus te significationem: vt fugiant a facie arcus. In arcu enim quanto longe trahitur corda tanto de eo districtior exit sagitta. Sic nimirum sic extremi iudicii dies: quanto longe differtur vt veniat: tanto cum venerit de illo districtior sententia procedit. Idcirco autem diuersis nunc cladibus percutimur: vt his correcti paratiores tunc inueniri valeamus. Unde illic premissum est: ostendisti populo tuo dura: flagella videlicet seculi que secuturum grauius iudicii diem precurrunt. Potasti nos vino compunctionis: vt terrena gaudia in lachrymas verterentur: dedisti metuentibus te significationem: vt fugiant a facie arcus. Ac si diceret. Hoc tempus misericordie est: illud tempus iudicii erit: per ista ergo huius temporis flagella significas quomodo tunc percussurus es quando non parcens iudicas qui sic districte modo percutis quando parcis.
B Aliquando autem per arcum etiam sacra scriptura signatur. Ipsa quippe arcus ecclesie ipsa est arcus domini: de qua ad corda hominum sicut ferientes sagitta sic terrentes sententie veniunt.
Ps. 7 Unde recte quoque per ps. dicitur. Arcum suum tetendit et parauit illum: et in ipso parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit: arcum namque suum dominus tetendit quia cunctis peccatoribus per scripturam sacram minas exhibuit. In quo arcu scilicet vasa mortis preparat: quia secundum eloquii sententiam eos qui nunc corrigi negligunt: reprobos damnat. In quo etiam sagittas suas ardentibus effecit: quia in eos quos per terrorem corrigit accensas verborum sententias emittit.
Esa. 7 De hoc predicatorum arcu per Isaiam dicitur. Cum sagittis et arcu egrediuntur illuc: quia nimirum sancti apostoli ad feriendam gentilis vite duriciam cum districtis verborum spiculis venerunt. Quid igitur hoc in loco arcus nomine nisi sacrum eloquium debet intelligi.
C In corda etenim testamentum nouum: in cornu vero testamentum vetus accipitur. In arcu autem dum corda trahitur cornu curuatur: sicut in hoc loco eodem sacro eloquio dum testamentum nouum legitur: duricia testamenti veteris emollitur. Ad ea namque specialia et blanda precepta illius littere sic rigor inclinat quia testamentum nouum dum quasi quodam bone operationis brachio trahitur in testamento veteri seueritatis iura flectuntur. Nec indecenter dicimus cordam testamento nouo congruere quod de incarnatione dominica certum est extitisse. Quasi ergo corda trahitur: et cornua curuantur quia dum in testamento nouo incarnatio mediatoris agnoscitur ad spiritualem intelligentiam rigor testamenti veteris inclinatur. Ait igitur sanctus vir. Dicebam gloria mea semper innouabitur. Et arcus meus in manu mea instaurabitur. Arcus in manu est: scriptura sacra in operatione. In manu etenim arcum tenet: qui diuina eloquia que intellectu cognoscit: operatione perficit. Instauratur ergo arcus in manu dum quicquid in sacro eloquio studendo cognoscit: viuendo complet. Hinc etiam Salomon dum fortes spiritualis pugne describeret bellatores ait. Omnes tenentes gladios: et ad bella doctissimi.
Cant. 3 Quid namque in diuina scriptura per gladium figuretur: Paulus aperuit dicens. Et gladium spiritus quod est verbum dei. Ca. 29.

Alomon autez nō ait: oēs
habentes gladios: sz tenē
A tes: quia videlicz verbum
dei non est mirabile solum
modo scire sed facere: ha
bet q̄ppe; sed nō tenet gla
dium: qui diuinum q̄dem eloquium nouit: sz
secundū illud viuere negligit. Et doct⁹ esse
ad bella iam non valet: q̄ spūalem quem
habet gladium minime exercet. Nam resi
stere tēptationibus omnino nō sufficit q̄a
hunc verbi dei tenere gladium male viuē
do postponit. Sancta itaq̄ ecclesia q̄ sub
sequenti persecutione deprimitur malorū
abundantiam ꝛ bonorū inopiam pēsans
beati Job vocibus damna sua preuunciet
dicens: Dicebāq̄ in nidulo meo moriar: ꝛ
sicut palma multiplicabo dies. Radix mea
aperta est secus aquas ꝛ ros morabitur i
messione mea gloria mea semper innouabi
tur: ꝛ arcus meus in manu mea instaura
bitur. Que videlicet cuncta cōsiderans ne
B quaq̄ pe cassa fallebatur. Nam perfecti
quiq̄ multos nunc eciis conspiciunt audi
tores sed pensat procuidubio q̄ emergen
tis persecutionis articulo ex his pleriq̄ ho
stes illius fiunt qui esse pacis tempore ci⁹
ciues videntur. Nō autez de omnibus ita
desperant: sed tamen plerūq̄ contingit vt
hi de quibus maiorem fidei fiduciam ha
buerant: ipsi eiusdem fidei h ostes atrocio
res fiant: vt eos tunc videant contra sacra
eloquia agere: ex quorum se operatiōe cre
C diderant hec eadem sacra eloquia ad pre
dicationis gratiam restaurare. Que tamē
tempora iam nunc inchoasse ingemiscim⁹
cum multos intra ecclesiam positos cerni
mus: qui aut nolunt operari quod intelli
gunt aut hoc ipsum quoq̄ sacrum eloqui
um intelligere ac nosse contemnunt. A veri
tate etenim auertunt auditum ad fabulas
conuertuntur: dū omnes que sua sunt que
runt: non que sunt Jesu christi. Scripta di
vbiq̄z reperta opponuntur oculis: sed hec
cognoscere homīes dedignant pene nullus
querit scire que credidit. Multitudo ergo
bonoꝝ precedētium arcum suū destrui do
leat: que sacrum eloquium restaurari semp
p studium subsequentium credebat.

Capitulum primum.

Clauis om

nem scientiam atq̄ do
a ctrinaz scriptura sacra A
sine aliqua cōparatio
ne transcendat: vt tace
am q̄ vera p̄dicat q̄
ad celestem patriaz vo
cat: quod eternis desiderijs ad supna am
plectenda cor legentis imutat: q̄ dictis ob
scurioribus exercet fortes ꝛ paruulis humili
sermone blanditur: q̄ nec sic clausa est vt
pauesci debeat: nec sic patet vt vilescat: q̄
vsu fastidium tollit: ꝛ tanto amplius diligi
gitur: quāto amplius meditatur: q̄ legētis
animum humilibus v̄bis adiuuat sublimi
bus sensibus leuat: q̄ aliquo modo cū le
gentibus crescit q̄ a rudibus lectorib⁹ qua
si recognoscitur: ꝛ tamen doctis semper no
ua reperitur. Ut ergo de reꝝ pondere tace
am: scias tamen omnes atq̄ doctrinas ipo
etiam locutionis sue more transcendit q̄a
vno eodēq̄z sermone dum narrat rex tamē
prodit mysterium ꝛ sic scit preterita dice
re: vt eo ipo nouerit futura predicare: ꝛ nō
imutato dicendi ordine eisdem ipsis s̄mo
nibus nouit: ꝛ anteacta describere: ꝛ agen
da nūciare sicut hec eadem beati Job ver
ba sunt q̄ dum sua nostra predicit: dūq̄z la
menta: propria p̄ sermonē indicat causas
sancte ecclesie p̄ intellectum sonat. Ait eni:
Qui me audiebant expectabant sniam: ꝛ i
tenti tacebant ad consiliū meū. Verbis me
is nihil addere audebant ꝛ super illos stil
labat eloquium meū. Expectabant me sicut B
pluuiam: ꝛ os suū aperiebant quasi ad im
brem serotinum. Hanc etenim apud beatū
Job fuisse subiectorum reuerentiam indu
bitanter credimus. Sed sicut iam sepe dixi
mus: sancta ecclesia hereticoꝝ vel carna
lium tribulationibus pressa preteritorū re
miniscitur temporum: in q̄bus omne quod
ab ea dicitur: cum metu a fidelibus audit
ꝛ aduersariorum suorum proteruiaz deplo
rans dicat: Qui me audiebāt expectabāt
sniam: ꝛ intenti tacebant ad consiliū meū.
Ac si aperte dicat. Nō vt hi proterui ac tu
midi q̄ dum veritatis verba suscipere ren
nuunt predicationi mee sentētias: quasi do

tendo peurrũt. Cui⁹ nũc discipuli intẽti ad
eius cõsiliũ tacent: qꝛ verba eius non au
dent ĩpugnare sed credere. Ut eni proficè
re ex ipsis possint: ea procul dubio nõ iudica
turi sꝫ secuturi audiunt. De qb⁹ recte subiũ
gitur: Verbis meis addere nihil audebant: qꝛ
nimirũ tum heretici cũ contra hanc liberta
te pessima fuerint effrenati: dc̃is eius adde
re aliqd presumũt cũ predicamentoꝝ eius
rectitudinem quasi emendare moliũtur.
C Que adhuc de bonis auditoribus subdit.
(Et sup illos stillabat eloquiũ meum.) In
hac stillatione eloqij: qd aliud q̃ mensura
predicatõis accipitur: qꝛ opꝫ vt exhortatio
nis gr̃a singulis iuxta capacitatem ingenij
pferatur. Per hoc ergo quod dr̃ verbis me
is addere nihil audebant reuerẽtia lauda
tur audientium. Per hoc vero quod subdi
tur. Et sup illos stillabat eloquiũ meũ indi
catur dispensatio magistroꝝ. Debet. n. sub
tiliter is q docet perspicere: ne plus stude
at q̃ ab audiente capitur: predicare debet
eni ad infirmitatem audientium semetipm
ꝯtrahendo descendere: ne dũ paruis subli
mia: ⁊ iccirco nõ pfutura loqtur: se magis
curet ostendere q̃ auditoribus prodesse.

Capitulum. 2.

Ex. 37. D Ubente aũt dño nõ solũ
fiale ad mẽsam taberna
culi: sꝫ etiam cyrati ꝑpa
rant. Quid eni per fialas
nisi larga predicatio: qd
vero p cyatos nisi minia ⁊
tenuis de deo locutio de
signatur. In mẽsa igitur dñi ⁊ phiale ꝑpa
rent ⁊ crati: qꝛ videlꝫ in doctrina sacri elo
quij nõ solum exhibenda sunt magna ⁊ ar
chana que debeant sed etiaꝫ parua ⁊ sub
tilia que quasi p gustum noticiam prestẽt.
Hui⁹ ergo discretissime dispẽsatõis sue san
cta ecclesia extremis pressa temporib⁹ remi
niscatur ⁊ dicat: ⁊ super illos stillabat eloq
um meũ. Ubi apte quoq subiungit. (Ex
pectabant me sicut pluuiã ⁊ os suũ aperie
bant quasi ad imbreꝫ serotinũ.) Uerba qp
pe sancte predicatiõis sicut pluuiã sustine
mus: cũ vera humilitate ariditatẽ nr̃i cor
dis agnoscim⁹ vt potu sancte predicatiõis
Ps. 142. irrigemur. Unde recte deo per ꝓp̃a dr̃: Ani
ma mea sicut terra sine aqua tibi. Uia do
ctrine fluentis infundi pp̃heta nos ammo
net dicens: Sitiẽtes venite ad aquas. Qui Isa. 55. B
dum in extrema parte iam seculi verba p̃di
catõis accipimus: quasi ad imbrẽ serotinũ
os cordis apimus. Nam si os in corde nõ
esset ꝓp̃a nõ diceret: Labia dolosa in corde: Ps. xi.
⁊ corde locuti sunt mala. Os igitur cordis
qꝛ verbis itendimus vltime predicationis
hoc velut serotinis aperim⁹ fluentis. Que
nimiꝝ predicatio ex eius ad nos sacrificio
pdijt: q per psalmistam dicit: Eleuatio ma Ps. 14
nuũ mearũ sacrificium vespertinum. Quia
eni redẽptor noster iuxta mundi finẽ viꝫ p
sequentium ptulit: semetipsuꝫ pro nobis sa
crificium vespertinuꝫ dedit. De hoc imbre se
rotino alias scriptum est: Dabo vobis plu
uiã tẽporaneam ⁊ serotinam. Tẽperaneaꝫ
qppe pluuiam dedit: qꝛ electis suis priori Hiere. 5.
tẽpore legis itellectum contulit. Serotinaꝫ
quoq pluuiam tribuit: qꝛ predicari dieb⁹
vltimis icarnatõis sue mysterium fecit. Os
qꝛ sancta ecclesia quotidie annũciare non
desinit: ora cordis audientium velut imbre
serotino ifundit. Seqtur. (Si qñ ridebam C
ad eos nõ credebant ⁊ lux vultus mei non
cadebat i terraꝫ.) Hec si iuxta hystorie ver
ba pcipimus: credi necesse est q vir sanct⁹
talem se exhibuerit subditis: vt etiaꝫ ridẽs
timeri potuisset. Sꝫ cum superi⁹ patrẽ pau
perum: viduarum vero consolatoreꝫ fuisse se
phibet: magna valde discretione res indi
get: quõ in tanto terrore regiminis: tãta quo
q affuerit leuitas ⁊ mansuetudo pietatis.
Sine magna. n. benignitatis leuitate non
fuit hoc qđ se patrem pauperũ ⁊ viduaruꝫ
consolatorem dicit: sꝫ rursuꝫ sine magna se
ueritate nõ potuit ẽt ridens timeri. Qua i
re qd aliud docemur nisi q talis debet esse
dispensatio regiminis: vt his qui preest ea se
circa subditos mẽsura moderet quatenus
⁊ arridens timeri debeat: ⁊ iratus amari:
vt eum nec nimia leticia vilem reddat nec
imoderata seueritas odiosum. Sepe enim
subiectos frãgimus dũ plus iusto vigorem
iusticie tenemus. Qui profecto vigor iam
iusticie non erit: si se sub iusto moderamine
nõ custodit. Et sepe a discipline metu resol
uimus subditos si nostro regiminis hilarita
tis frena laxamus: qꝛ dũ nos quasi licenter
letos aspiciunt: audacter ipsi ad illicita re
soluuntur.

Capitulum. 3.

Ed vt rectoris vultus etiā
letus debeat timeri: neces-
A se ē vt ipse vultum sui cō-
ditoris sine cessatiōe time
at. Illi etenim mēti diffici
le leticia creditur: que qd
se pro amore dñi continue affligat a subdi
tis scitur. Qui enī incessanti estu spūalis de
siderij superna appetit: valde de ea in dubi
um venit: hoc quod aliquando ante homi-
nes hilarescit. Unde ꝛ isdem beatus Job
nō longe post dicturus est. Semper enī qua
tumentes super me fluctus timui deū. Sic
qppe metuebat iudicē suum: quasi tumen-
tes impetus fluctuū iam iāq̄ moriturus.
Cuius ergo ita mentē meror diuini timo-
ris insiderat recte hilaritati illius subditi
nō credebant: ꝛ qꝛ cogebantur ꝓridenti nō
credere cuius cor ī timore conditoris none
rant: quā continua mesticia tenebat. Hoc
quoq̄ iuxta hystoriam nō incōuenienter ac-
cipitur quod ꝓtinus subinfertur. Et lux vul
tus mei nō cadebat ī terram: scriptum qp-
pe est: O culi stultorū in finibus terre. Rur
B sumq̄ per eundem Salomonem dī: O culi
Ecc. ii. sapientis in capite eius. Paulus quoq̄
ait: Caput viri xp̄s. O culi ergo sapientis in
capite eius sunt: dñi redemptoris sui semp
opera que imitari debeat contemplaē. Lux
ergo huius vultus ī terrā cecidit: quia ea
que terrena sunt per concupiscentiam non
aspexit. Sed qꝛ superficiē hystorie sub bre-
uitate discussimus: qd ī his de intellectu my-
stico lateat ꝑpendamus: vnam eē ꝑsonam
xp̄m ꝛ ecclesiam, plerūq̄ iam dixim⁹ ꝛ sepe
vox capitis ad vocē corporis: sepe vox cor-
poris ad vocem capitis transit. Qui enim
sunt in carne vna nil obstat vt conueniant
etiam ī voce vna. Dicat ergo ex voce capi-
tis de electis suis dicat ecclesia. Si quādo
ridebam ad eos nō credebāt. Ridere etenī
dei est: sanctorū vias ꝓsequenti fauore pro-
sperari: sicut de his quoq̄ per visum dicitur
quos in hoc seculo felicitatis blandimenta
comitantur arrisit illis tempus. Unde econ-
tra ira appellatur dñi bonis actionibus ī-
Psā. 2. firmari: sicut scriptum est: Nequādo irasca
tur dñs: ꝛ pereatis de via iusta. Si igitē ira-
sci dominus perhibetur cum viam iusticie
homines perdunt recte arridere domin⁹ di
citur cum bona nostra opera fauor gratie
superne comitatur. Sed electi quiq̄ quā-
diu in hac vita sunt: securitatis sibi cōfidē-
tiam nō promittunt. Horis enim omnibus
contra tēptamenta suspecti occulti hostis
īsidias metuunt: qui etiam tēptatione ces-
sante vel sola grauiter suspitione turbanē.
Nam sepe multis graue periculum incau- C
ta securitas fuit vt callidi hostis insidias
non tēptati sed etiam prostrati cognosce-
rent. Uigilandum quippe semper est: vt cō
tinue solicita nunquā relaxetur ītentione:
superna vt laboriosa deserens in cogitatio
nibus flutis quasi in quibusdam mollibus
stramentis iacens venienti corruptori dia-
bolo mens sē resoluta prostituat. Semper
vero est ad certamen aduersarij erigendus
animus semper ꝯtra occultas insidias cau
tela prouidenda. Hinc etenim Abachuch
propheta ait: Super custodiam meam sta- Abac. 2.
bo: hinc rursum scriptū est: Statue tibi spe Iere. 31
culam: pone tibi amaritudines: qui euāge-
lizas sion. Hinc per Salomonem dicitur: Prou. 28
Beatus vir, qui semper est pauidus: q au-
tem mentis est dure corruet in malū. Hinc
iterū dicit: Uniuscuiusq̄ ensis super femur
suum propter timores nocturnos. Noctur
nos quippe timores sunt: insidie temptatio
nis occulte. Ensis autem super femur ē cu-
stodia vigilans carnis illecebram premēs.
Ne ergo nocturnus timor .i. occulta ꝛ repē
tina tēptatio subrepat: semper necesse ē vt
femur nostrum superpositus custodie ensis
premat.

Capitulum. 4

Ancti etenim viri sic de spe
certi sunt: vt tamen semp A
sint de tēptatione suspecti
quippe qbus dī: Seruite
domino in timore ꝛ exulta
te ei cum tremore: vt ꝛ de
spe exultatio: ꝛ de suspitione nascatur tre-
mor. Quorum voce iterum p̄s. ait: Letetur Ps. 85.
cor meum vt timeat nomen tuum. Qua in
re notandum ꝙ non ait letetur vt securum
sit: sed letetur vt timeat. Meminerunt nā-
q̄ quāuis eorum actio ꝓsperetur: qꝛ in hac
vita sunt: de qua per eundem Job dicitur:
Tēptatio est vita humana, super terram.
Meminerunt rursum quod scriptum est.
Corpus quod corrumpitur aggrauat ani- Sap. 9.

niam: ⁊ deprimit terrena inhabitatio sen
sum multa cogitantem. Meminerunt ⁊ me
tuunt ⁊ certitudinem sibi in se premittere
non presumunt: sed positi inter gaudium
spei ⁊ temptationis metum confidunt et ti
ment: confortantur ⁊ titubant certificantur
⁊ suspecti sunt. Bene ergo per vocem electi
membri sub figura nostri capitis dr̄: Si q̄n
ridebam ad eos nō credebant mihi: qꝛ re
demptori nostro quasi arridenti non credi
mus: dum multis iam donis testantibus
⁊ grām fauoris eius accipimus: ⁊ tamē ad
huc sub eius iudicio de nostra īfirmitate ti
tubamus. Uidemus qualiter Paulo ⁊ ar
ridetur iam per supernam grām: ⁊ ipse ad
huc quasi non credit per suspitionis metū.
B Jam e celo illi dominus loquens eiusq̄ in
terius oculos aperiens exterius claudens
potentiam sue maiestatis ostenderat: iā de
eo ananie dixerat: Uas electionis mihi est
Act. 9. iam ad tertium celum supra raptus fuerat
iam in paradiso ductus archana verba q̄
dicere non posset audierat ⁊ tamen adhuc
1. Cor. 9. timidus dicit: Castigo corpus meum ⁊ i ser
uitutem redigo: ne forte aliis predicās ipse
reprobus efficiar. Ecce arridenti sibi dūie
grē etiam credit per spē: ⁊ nec dum tamen
credit per securitatem. Nam qꝛ bene hec
verba redemptoris nostri vocibus congru
unt: etiam subiecta testantur cum dicitur.
Et lux vultus mei non cadebat in terram.
Quid nāq̄ terra nisi peccator vocatur: cui
Gen. 3. prima sententia dictum est: Terra es: et in
terram ibis. Lux ergo vultus domini i ter
ram nequaq̄ cadit quia visionis eius cla
Isa. 26. ritas peccatoribus non apparet. Scriptum
nāq̄ est: Tollatur impius ne videat glori
am dei. Quasi enim lux in terram caderet
si in extremo iudicio veniens claritatē ma
iestatis sue peccatoribus aperiret. Quod si
hec verba ex sancte ecclesie voce suscipim⁹
non incongrue intelligere poterimus lucē
vultus eius in terram non cadere: qꝛ occu
patis in terrenis actionibus vetat summa
contemplationis sue mysteria predicare.
C Dici enim infirmis fortia prohibet ne dū
incaptabilia audiunt predicatiōis verbis
quibus subleuari debuerant opprimantur.
Lux quippe ipsa corporea que oculos sa
nos irradiat infirmos obscurat ⁊ dum lip
pientibus oculis claritati solis intenditur
plerunq̄ eius cecitas ex luce generatur.
Sancta itaq̄ ecclesia oppressa persecutio
nis tempore: memor autem preterito discre
tionis sue dicat: Lux vultus mei non cade
bat in terram. Sed quia ex eius capite hec
verba intelligere cepimus i ipso adhuc q̄s
sequitur exequamur. Nam subditur. ((Si
voluissem ire ad eos: sedebam primus.))
Quia in corde reproborū priori loco actio
nes carnis sunt: ⁊ posteriori loco actiones
anime: in eorum proculdubio cogitationi
bus christus non primus sed vltimus se
det: Sed electi quoq̄ quia ea pre omnibus
que eterna sunt cogitant ⁊ posteriori cura
ac minima si qua sunt temporalia dispo
nunt quibus ⁊ magistri voce veritatis di Mat. 6
citur: Querite primum regnum dei ⁊ iusti
ciam eius: ⁊ hec omnia adiicientur vobis:
in eorum corde dominus primus sedet.
Ubi apte p̄mittitur: si voluissem ire ad eos
Quia enim sicut scriptum est. Omnia ope Ephe. 1.
rata est secūdum consilium voluntatis sue
non secundum nostrum meritum: sed quia
ipse ita vult visitatione sua nos dominus B
illustrat. Itaq̄ ⁊ cum vult venit ⁊ cum ve
nerit primus sedet: quia ⁊ aduentus ei⁹ in
corde nostro gratuitus est: ⁊ appetitus ei⁹
desiderii in cogitatione nostra equalis ce
teris desideriis non est. Sequitur. ((Cūq̄
sederem quasi rex circūstante exercitu: eraz
tamen merentium consolator.)) Quasi rex
dominus seder in corde quia circūstrepen
tes regit animorum motus in nostra cogi
tatione. In mente quippe iam inhabitat:
dum torpentia excitat: inquieta frenat: fri
gida accendit: accensa moderatur: emollit
rigida: fluxa restringit: ex ipsa hac diuersita
te cogitationū quasi quidam illum exerci
tus circūstat. Sine certe quasi rex seder cir
cūstante exercitu: quia presidentem illū mē
tibus electorum circūstat turba virtutum.
Qui etiam merentium consolator est ea p
missione qua dicit: Beati qui lugent: quo
niam ipsi consolabuntur. Et rursus. Ite Mat. 5.
rum videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrum:
⁊ gaudium vestrum nemo tollet a vobis.
Ea vero que de sancte ecclesie capite di
ximus nil obstat si ad vocem quoq̄ eius
dem ecclesie referamus. In ea quippe or
do doctorum quasi rex presidet quem fi
delium suorum turba circūstat. Que scili

cet multitudo fidelium recte quoq3 exerci-
tus dr̄: qꝛ in procinctu bonorum operū in
desinēter quotidie contra tēptationem bel-
la preparātur. Capitulum 5.

a ¶Orda quoq3 merentiū san
cta ecclesia cōsolatur: dum
presentis pegrinatōis erū-
nas afflictas mētes electo
rū pensat ⁊ has eterne pa
trie pmissione letificat. Cō
siderat etiam quod cogitatōes fideliū diui
no sint timore pensse: ⁊ quos de deo cōspi-
cit districta audisse nō timeant: agit quo3
quatenus ⁊ mansuetudinē pietatis eiꝰ au-
diant vt presumant. Sic nāq3 sancta eccle
sia fidelibus suis de pietate ⁊ iusticia redē
ptoris in predicatōis serie spē3 miscet ⁊ me
tum quatenus nec icaute de misericordia cō
fidant nec desperate iusticiam timeāt. Nā
Jo.16 pbis sui capitis formidantes resonet dicēs
Nolite timere pusillus grex: qꝛ complacuit
patri vestro dare vobis regnū. Ut3 iteru3
psumentes terret cum dicit. Vigilate ⁊ ora
Luc.12. te vt nō intretis in tēptationem. Rursum
formidantes resonet dicens: Gaudete qa
Mat.26. nomina vestra scripta sunt i celo. Sed i se-
metipsis presumentes deterret cum ait: Ui
Luc.x. debam Sathanā sicut fulgur de celo cadē
tem. Formidantes resonet cū dicit. Oues
mee vocē meam audiunt: ⁊ ego cognosco
eas ⁊ sequūtur me: ⁊ ego vitam eterna3 do
eis: ⁊ nō pibunt in eternum: ⁊ non rapiet
Ubi.s. eas quisq3 de manu mea. S3 in semetipsis
presumentes deterret dicens: Dabunt si-
gna magna ⁊ pdigia ita vt in errorē indu-
cantur: si fieri potest ēt electi. Formidātes
resonet dicēs: Qui pseuerauerit vsq3 in fi-
nem hic saluus erit. Presumentes deter-
Jo.10. ret dicens: Cum venerit filius hōis putas
Mat.24 inueniet fidem in terra: Metuētes resonet
b cum latroni dr̄: Hodie mecum eris in para
diso: sed terret presumentes dum iudas, ex
apostolatus gloria in tartarum labit. De
quo p sententie diffinitionem dr̄. Duode-
cim vos elegi ⁊ vnꝰ ex vobis dyabolus est.
Formidantem resonet cum dicit: Si dimi-
serit vir vxore3 suam ⁊ recedens ab ea du
xerit vir alterum: nunqd reuertet ad eam
vltra: Nunqd non contaminata ⁊ pollu-
ta erit mulier illa: Tu aūt fornicata es cū
amatoribus multis: tamē reuertere ad me
dicit dn̄s. S3 psumentē deterret cu3 dicit.
Quid clamas sup contritōe tua: insanibi-
lis est dolor tuus. Formidantē resonet di- Jere.3.
cens. Ergo salte3 ammodo voca me pater
meus dux virginitatis mee tu es. Sed pre
sumentē deterret dicens pater tuus amor-
reus: ⁊ mater tua cethea. Formidantem re Ezech.16
sonet cū ait: Reuertere auersatrix israel: et Jere.3.
nō auertam faciē meā a vobis qꝛ sanctus
ego sum dicit dn̄s: ⁊ nō irascar imppetuu3.
S3 presumentē deterret cum p pphetam su c
um ab itercessione phibet dicens: Nō assu Ihere.15.
mas pro eis laudem ⁊ orōnem qꝛ nō exau
diam clamorē eorum in tpe afflictōis: qꝛ si
steterint coram me Moyses: ⁊ Samuel nō
est aīa mea ad populu3 istū. Sancta itaq3
ecclesia auditorum suoꝝ mentē ⁊ de miseri
cordie benignitate subleuat: ⁊ de iudicij di
strictione pturbat quatenus in predicatio
ne sua dum bū vtrūq3 pmiscet electi eiꝰ nec
de exhibita iusticia presumant nec de pre-
terita iniqtate desperēt. S3 hoc quod apit
¶Cu3 sederē quasi rex circūstante exercitu
eram tamē merentiū consolator. Sciēdū
nobis est q valde lectorem edificare etiam
iuxta hystoriam pōt: si ppendat quomodo
bonis rectoribꝰ mixta sit ⁊ regendi auctori
tas: ⁊ benignitas csolandi. Ait enim: Cū3
sederē quasi rex circūstante exercitu: ecce
auctoritas regiminis. Erā tamē merentium
consolator: ecce ministerium pietatis.

Capitulum. 6.

Isciplina enim vel mīa
multum destituitur si vna
sine altera teneatur. Sed a
circa subditos suos inesse
rectoribus deb3 ⁊ iuste cō
solans misericordia: ⁊ pie
seuiens disciplina. Hinc ē quod semiuiui il
lius vulneribus q a samaritano in stabulū Lu.10
ductus est: ⁊ vinum adhibetur ⁊ oleum vt
per vinū mordeantur vulnera: per oleū fo
ueantur: quatenus vnusqsq3 qui sanādis
vulneribus preest: in vino morsu3 districtio
nis adhibeat: in oleo molliciem pietatis p
vinum mordeantur putrida: per oleum sa-
nanda foueantur. Miscēda ē ergo lenitas
cum seueritate faciendu3 quoddā ex vtro-
q3 tempamentū: vt neq3 multa asperitate
exulcerentur subditi: neq3 nimia benignita
te soluātur. Hoc nimirum illa tabernaculi

· cūe · mia ē g lenitas
cuz seueritate faciēdz

archa significat in qua cū tabulis virga si-
mul ac manna est: qꝛ cū scripture sacre sciē-
tia est in boni rectoris pectore: sicut est vir-
Ps. 22. ga districtionis: sic ⁊ māna dulcedinis. Hic
etiam Dauid ait. Uirga tua ⁊ baculus
tuus ipsa me consolata sunt. Uirga etenim
percutimur ⁊ baculo sustentamur. Si ergo
est districtio virge que feriat: sit ⁊ cōsolatio
baculi qui sustentet. Sit itaqꝫ amor: sꝫ nō
emolliens: sit vigor sed non exasperans: sit
zelus sed non immoderate seuiens: sic pie-
B tas: sed non plus q̄ꝫ expediat parcens. In-
tueri libet in moysi pectore misericordiā cū
seueritate sociatam. Uideamus amantem
pie: ⁊ districte seuientem. Certe cū israeli-
ticus populus ante dei oculos: pene inuenia-
bilem contraxisset offensam: ita vt eius re-
Exo. 32 ctor audiret: descende peccauit populus tu-
us. Ac si ei diuina vox diceret: q̄ in tali pec-
cato lapsus est: iam meus nō est atqꝫ subiū-
geret dimitte me: vt irascatur furor meꝰ cō-
tra eos ⁊ deleā eos: faciāqꝫ te in gentē ma-
gnam: ille semel ⁊ iterū pro populo cui pre-
erat obiicem se ad impetum dei irascentis
opponens ait. Aut dimitte eis hanc noxam
aut si nō facis dele me de libro tuo quē scri-
psisti. Pensemus ergo quibꝰ visceribꝰ eun-
dem populum amauit: pro cuius vita de li-
bro vite deleri se petijt. Sed tamen iste qui
tanto eius populi amore cōstringitur: cōtra
eius culpas pensemus quanto zelo rectitu-
dinis accendatur. Mox enim vt petitione
prima ne delerentur culpe veniam obtinuit:
ad eundem populū veniens ait. Ponat vir
gladium suū super femur suum ite ⁊ redite
de porta vsqꝫ ad portam per mediū castro-
rum: ⁊ occidat vnusquisqꝫ fratrem ⁊ amicū
⁊ proximum suū. Cecideruntqꝫ in die illo: q̄si
viginti tria milia hominum. Ecce qui vitā
C oīum etiam cū sua morte petijt: paucorū vi-
tam gladio extinxit. Intus arsit ignibꝰ amo-
ris: foris accensus est zelo seueritatis. Tan-
ta fuit pietas: vt se pro illis coram dño mor-
ti offerre non dubitaret: tanta seueritas: vt
eos quos diuinitus feriri timuerat: ipse iu-
dicij gladio feriret. Sic amauit eos quibus
prefuit: vt pro eis nec sibi parceret: ⁊ tamē
delinquentes sic ꝑsecutus est quos amauit:
vt eos etiā dño parcente ꝓsterneret. Utro-
biqꝫ legatus fortis: vtrobiqꝫ mediator ad-
mirabilis: causam populi apud deum preci-
bus: causam dei apud populum gladijs al-
ligauit. Intus amans diuine ire supplican-
do obstitit: foris seuiens culpam feriēdo cō-
sumpsit. Succurrit cunctꝰ oībus offensa mor-
te paucorū. Et iccirco omnipotens deus: fi-
delem famulum suum cuius exaudiuit agē-
tem pro populo: qꝛ vidit quid super popu-
lum acturus esset ipse pro deo. In regimine
ergo populi vtrūqꝫ moyses miscuit vt nec di-
sciplina deesset misericordie: nec misericor-
dia discipline. Unde hic quoqꝫ iuxta vtrā-
qꝫ virtutem dicitur. Cūqꝫ sederem quasi rex
circūstante exercitu erā tamē merentiū cō-
solator. Sedere quippe circūstante exercitu
vigor est: ac disciplina regiminis: merentiū
vero corda consolari ministerium pietatis.
Sed qꝛ inter hec necesse est: vt expositiōis
sermo ad spiritualem intelligentiā recurrat
sancta ecclesia ab aduersarijs suis extremis
temporibus pressa reminiscitur transacti iu-
ra regiminis: reminiscatur ⁊ quāta afflictis
exhibuerit beneficia pietatis: cuius videlꝫ
disciplina ⁊ misericordia tunc a leuibus ir-
ridetur. Unū ⁊ subditur.

Capitulum. 7.

[N]unc autem Job. Ca. 30. A
derident me iuniores tē-
n
pore. O ēs heretici etati
vniuersalis ecclesie com-
parati iuniores tempo-
re cōgrue vocant: quia
ipsi ab ea non aūt ipsa
egressa est ab illis. Unde recte quoqꝫ ꝑ Jo- 1. Jo. 2.
annem dicit. A nobis exierunt: sed nō erāt
ex nobis: nā si fuissent ex nobis ꝑmāsissent
vtiqꝫ nobiscū. Iuniores ergo tempore san-
ctam ecclesiā irrident: cū hi qui ab eo egres-
si sunt doctrine eius verba despiciūt: de qui-
bus adhuc subditur. ¶ Quorꝫ nō dignabar
patres ponere cū canibꝰ gregis mei ¶ Quis
est grex sancte ecclesie nisi multitudo fide-
lium: Uel qui alij huius gregis canes vocā-
tur nisi doctores sancti: qui eundē fideliū
custodes extiterunt: Qui duꝫ pro domino
suo diurnis nocturnisqꝫ vigilijs intenti cla-
mauerunt: magnos vt ita dixerim latratus
ꝑdicationis dederunt. De quibus eidē ec- Ps. 67
clesie per ps dicitur. Lingua canum tuorꝫ
ex inimicis ab ipso. Nōnulli quippe ab ido-
lorum cultibus reuocati facti sunt predica-

tores dei. Lingua ergo canu3 ecclesie ex inimicis p̄dijt: quis conuersos gentiles dn̄s etiā predicatores fecit. Unde indecorā tarditas qui pro deo loqui noluerunt increpāte p̄pheta reprehēditur qui ait. (Isa. 58.) Canes muti nō valentes latrare. Patres vero hereticorū dicimus eos videlicet quos heresiarchas vocamus: de quorū peruersa predicatione .i. locutiōis semine sequentes sunt populi in errore generati. (B) Sancta ergo ecclesia cum canibus gregis sui herticorum patres ponere dedignatur: q3 inuentores errorum diiudicando respuit eosq3 inter veros patres numerare contemnit. Qui et si quosdam visi sunt a gentilitatis errore reuocasse: quorūdam mores ad honesta agēda docuisse: pro eo tñ q3 de dn̄o recta non senserunt: eos cum canibus gregis sui non ponit q3 cum rectis predicatoribus non ascribit. Liquet enim q3 arrius: fotinus: macedoni9 nestorius: euticius: dioscorus: seuerus: multiq3 his similes docendo atq3 suadēdo conati sunt patres videri: sed errores eorum sancta vniuersalis ecclesia districta veritate diiudicans: eos inter custodes gregis sui non numerat: quos eiusdem gregis vnitatē dissipantes damnat. De quibus voce pau(Mat. 20) li ephesijs dicitur. Scio q3 post decessu3 meum ingredietur ad vos lupi graues nō parcentes gregi. (C) Et quia nōnunq3 heretici quāto magis in perfidie errore dilabunt: quasi amplius in exteriori sese operatione custodiunt: ita vt agere pre ceteris magna videātur: sancta vniuersalis ecclesia cuncta eorū opera despicit que ex auctoritate fidei non prodire perpendit. Unde recte quoq3 beati Job voce subiungitur. ((Quoru3 virtus manuum erat mihi pro nihilo: et vita ipsa putabant indigni.)) Uirtus quippe in manu est: magnitudo in operatione. Sed virtus manuum herticorum sancta ecclesia p̄ nihilo esse dicitur: q3 nullius esse meriti conspicit vera fide perdita: quicq3d operantur. Charitatem quippe dei et proximi deserūt: qui et de deo falsa sentiunt: et a proximis iurgando diuiduntur. Sed virtutem manuum sine charitate testatur predicator egregius nil valere, qui ait. Si distribuero omnes facultates meas in cibos pauperum: et si tradidero corpus meum vt ardeam: charitatem autem non habeam nihil mihi prodest.

Capitulum. 8.

Nonnunq3 vero heretici signa quoq3 ac miracula faciunt: sed vt hic premia afflictionis sue: abstinentieq3 (A) videl3 laudes quas querūt accipiant. Unde et redemptoris voce dicitur. Multi mihi dicent in illa die domine dn̄e in nomine tuo p̄phetauimus: et in nomine tuo demonia eiecimus: et in tuo nomine virtutes multas fecimus. Et tunc confitebor illis: quia non noui vos: discedite a me: qui operamini iniquitatem. Qua nimirum sententia quid datur intelligi nisi in hominibus charitatis humilitas: non autem debeant virtutum signa venerari. Unde nunc sancta ecclesia etiam si qua fiant herticorum miracula despicit: q3 hec sanctitatis specimen nō esse cognoscit. Probatio quippe sanctitatis non est signa facere: sed vnumquēq3 vt se diligere: de deo aūt vera: de proximo vero meliora q3 de semetipso sentire. Nam q3 vera virtus in amore est: non aūt in ostensione miraculi: veritas demonstrat que ait. In hoc cognoscēt oēs (Mat. 5) (B) q3 mei discipuli estis: si dilectionem habueritis adinuicem. Qui enim non ait: i hoc cognoscitur: quia mei discipuli estis: si signa feceritis: sed ait: si dilectionē habueritis adinuicem: aperte indicat: quia veros dei famulos non miracula sed sola charitas probat. Testimonium ergo superne discipulatus ē: donum fraterne dilectionis. Quam videl3 dilectionem quia oēs heretici habere refugiunt dum ab vniuersalis ecclesie vnitate diuiduntur iure de eis dicitur. Quorum virtus manuum erat mihi pro nihilo. Et quia ad eadem signa que exhibent nulla humilitate concordant: recte subditur: et vita ipsa putabantur indigni. Uel certe omnes hereticos sancta ecclesia vita ipsa fatetur indignos quia nimirum sub nomine christi militant contra nomen christi. De quib9 adhuc subditur. ((Egestate et fame steriles.)) Oēs heretici dum in sacro eloquio plus secreta dei student perscrutari q3 sapiunt: fame sua steriles fiunt. Nec3 enim ea querūt ex quibus semetipsos ad humilitatem erudiant: mores in tranquillitate disponāt: patientiam seruent: longanimitatem exhibeant: sed ea solūmodo qui eos doctos atq3 lo

quaecs demonstrent: ille scire appetunt ex
E quibus singulariter eruditi videantur. Ple
rūq3 enim audacter de natura diuinitatis
tractant: cum semetipsos miseri nesciunt.
Egestate ergo ac fame steriles fiunt: quia ea
perscrutari desiderant: ex quibus bone vite
germina non producunt. Ultra se quippe
sunt que perscrutantur: dūq3 ad' hoc tēdūt
quod comprehendere nequeunt ea cogno/
scere negligunt ex quibus erudiri potuerūt.
Quam bene eorum audaciam predicator
Ro.12 egregius refrenat dicens. Non plus sapere
Pro.23. quam oportet sapere: sed sapere ad sobrie/
Pro.25. tatem. Hinc Salomon ait. Prudētie tue

pone modum. Hinc rursum dicit. Mel inue
nisti cōmede quod sufficit tibi ne forte satu
ratus euomas illud. Dulcedinem quippe
spiritualis intelligētie: qui ultra q3 capit co
medere appetit etiā quod comederat euo
mit: q2 dum summa intelligere ultra vires
querit etiam que bene intellexerat amittit.
Hinc rursum dicit. Sicut qui mel multum
comedit non est ei bonum sic qui perscruta
tor est maiestatis opprimetur a gloria. Glo
ria quippe inuisibilis conditoris: que mode
rate inquisita nos erigit: ultra vires pscru/
tata premit. Ita q3 heretici: quia de sublimi
intelligentia quāto amplius repleri ambiūt
tanto amplius marcescunt. Bene de eis di/
citur: egestate et fame steriles. Immodera/
tis nāq3 ausibus cognitionis superne scien/
tiam quo plus appetunt plus amittunt.

Capitulum. 9.

A
T contra hi qui in sancta
ecclesia veraciter sunt humi
les: et veraciter docti norūt
de secretis celestibus: et que
dam considerata intelligere
et quedā non intellecta ve/
nerari: vt et que intelligunt venerantur tene
Exo.12. ant: et que nec dum intelligunt humiliter ex
pectant. Unde nobis per moysen dicit: vt
comedentes agnum quicquid de eo reliquū
fuerit igni comburamus. Agnum quippe co
medimus cum multa dominice humanita/
tis intelligendo recondimus: vt in ventrem
mentis. Ex quo quedam nobis remanent
que comedi nequeūt: quia multa adhuc de
illo restant que intelligi nequaq3 possunt.
Que tamen igne cōburenda sunt: quia ea
que capere de illo non possumus humiliter
sancto spiritui reseruamus. Que plerūq3 hu/
militas ea etiam electorū sensibus aperit: q̄
ad intelligendum impossibilia esse videban
tur. Nam peruerse hereticorum mentes: dū
sibi superbe intellectum tribuunt: quasi cer/
tas dare sententias etiam de incognitis pre
sumunt. Unde fit vt ipsa eos elatio que in
tus apud semetipsos eleuata veritate foras
repellat: vix q3 in dictis dei exteriora capiāt
qui se secreta spiritualia penetrasse singula/
riter putabant. Unde hic quoq3 subditur.
¶ Qui rodebant in solitudine squalentes
calamitate et miseria: et mandebant herbas
et arborum cortices. Rodi solet: quod co/
medi non potest. Heretici quia scripturam
sacram intelligere sua virtute moliuntur:
iam proculdubio apprehendere nequaquā
possunt: quam dum nō intelligunt quasi nō
edunt. Et quia per supernam gratiam non
adiuti hanc comedere nequeunt: quasi qui
busdam nisibus rodunt. Exterius illā quip
pe contrectant cum quidem conantur: sed
non ad eius interiora perueniunt. Qui ga B
ab vniuersalis ecclesie societate disiūcti sūt
non quelibet rodere: sed in solitudine me/
morantur. Ad quam nimirum solitudinē: Mat.24
quia predicatores falsi sequaces suos tra/
herent: longe ante veritas premonuit di/
cens. Si dixerint vobis ecce in deserto ē no
lite exire. Qui recte perhibentur calamita/
te et miseria squalidi: quia et morum sunt
pernicie et sensuum prauitate despecti. Qui
herbas quoq3 et arborum cortices mādunt:
quia elationis sue obice repulsi: in sacro elo
quio magna et intima percipere nequeunt:
sed vix in illa quedam tenera et exteriora
cognoscunt. Per herbas quippe dicta pla
niora: per arborum cortices patrum eloqa
exteriora signantur. Qui ergo ea scire ap/
petunt: ex quibus docti nequaq3 sunt: sed
esse videantur: dum in sacris voluminibus
vim charitatis erga deum ac proximū me/
dullitus non exquirunt quasi ex herba vel
cortice pascuntur: q2 vel ima vel exteriora
que mentes superbientiū nutriunt querūt.
Uel certe herbas mandere est de scriptura
sacra minima precepta seruare: maiora cō/
temnere. Quos bene veritas increpat dicēs Mat.24
Ue vobis scribe et pharisei hypocrite: quia
decimatis mentā et anetū et ciminū reliqui/

stis que graviora sunt legis. Qui arborum
quoq; cortices mandunt: q2 sunt nonnulli q
in sacris voluminibus solā littere superficie3
venerantur: nec quicq3 de spirituali intelle
ctu custodiunt: cum nihil in verbis dei am
C plius nisi hoc quod exterius audierint esse
suspicantur. Quos tamē in cunctis errori
bus suis inanis glorie appetitus possidet
eosq; honoris ambitus captiuos tenet: et
plerūq3 per ipsa que loquuntur nihil aliud
q̄3 terrena lucra appetunt. De quibus per
Ro. 16. Paulum dicitur. Huiusmodi enim christo
domino non seruiunt sed suo ventri. Unde
recte quoq3 subiungitur. Et radix iunipe
rorum erat cibus eorum. Arbor nāq3 iu
niperi pro foliis punctiones habet. Sic q̄p
pe sunt hirsuta que proferunt: vt spinis simi
lia contrectantem pungere valeant. Spina
vero est omne peccatum: q2 dum trahit ad
delectationē quasi pungendo lacerat men
Ps. 31. tem. Unde iusti voce z penitentis dicit. Cō
uersus sum in erumna mea dum configitur
spina: que scilicet mens ad lamentum verti
tur: vt peccati punctio penitendo frangat.
In translatione vero alia non confringit:
sed configi spina perhibetur. Quod videli
cet ab eodem sensu non dissonat: quia peni
tentis animus ad luctum ducitur: dum per
petrata culpa in memoria fixa retinetur.

Capitulum. 10.

A Quid ergo per radicem iupe
rij: nisi auaricia designatur:
ex qua peccatorū omnium
spine producuntur. De qua
1. Thi. 6. per Paulū dicitur. Radix
oium malorū est cupiditas.
Ipsa quippe latenter oritur in mēte: s3 pun
ctiones peccatorū oium patenter producit
in opere. Quas videlicet punctiōes ab hac
radice surgētes statim predicator egregius
insinuat cum subdit. Quam quidā appetē
tes errauerunt a fide z inseruerunt se dolo
ribus multis. Qui enim multos dolores di
xit: quasi nascentes innotuit ex hac radice
punctiones. In iuniperis ergo peccata: in
radice vero iuniperoꝝ quid aliud q̄3 auari
ciam. i. materiam intelligimus peccatoru3.
Quia igitur plerūq3 heretici sola in verbis
suis exteriora lucra sectantur: nec ignorant
quia peruersa astruunt: sed erroris predica
menta non deserunt: dum sumptus percipe

quasi doctores volunt bene de eis sancti vi
ri tunc voce dicitur: z radix iuniperoꝝ erat
cibus eorū: quia dum totis mentis sue sensi
bus auariciam cogitant quasi coalimento
vescuntur de quo nasci procul dubio sequē
tium punctiones solent. Qui si quādo in sa B
cro eloquio quedam quasi prudenter inue
niunt: que dum non intelligunt pro suis esse
assertionibus suspicantur mox miseris audi
toribus suis quorū non animas: sed substā
tias appetunt hec vociferantes aspergūt.
Unde congrue subinfertur. Qui de conual
libus ista rapientes cu3 singula reperissent
ad ea cum clamore currebant. De conual
libus illa rapiunt: q2 hec cum humilibus di
ctis patrum superbo spiritu colligunt. Que
dum pro suis se partibus inuenire glorian
tur: ad ea cum clamoribus currunt: q2 vide
licet omne quod sentiunt appetitu laudis
ad aures hominū diffamare conant. Seq
tur. In desertis habitant torrentiū: z in
cauernis terre vel super glaream. Torren
tes dicimus riuos qui aquis hyemalib9 col
liguntur: qui certis etiam temporibus are
scunt. Iure itaq3 inuentores peruersorum
dogmatum torrentes vocantur: quia a calo C
re charitatis frigidi quasi in torpore tempo
ris hyemalis excrescunt: q2 non pp̄etua ple
nitudine profluunt: sed catholicorū allega
tionibus: quasi estib9 solis exsiccant. Et qui
dem inuentores diuersorum dogmatū con
tra sanctam ecclesiam exorti: feruore ia3 ve
ritatis extincti sunt: sed tamen eorum disci
puli ea que illi docuerunt: tenere ac defēde
re non desistunt. Hi ergo qui illoꝝ sequunt
errores in desertis torrentium habitant. i. i
eorum predicatione confidunt. quorum elo
quia catholicorum iam responsione: z ratio
cinatione siccata sunt. Ca. 11.

Quid vero aliud cauernas
terre quā occultas heretico A
rum predicationes accipi
mus? Sic enim heretici in
ter se clandestinis conuenti
culis coeunt: vt errori suo
reuerentia3: quā ex ratione nō valent: pre
beant ex occultatiōe: z infirmis animabus
prauitatis sermo tāto reuerēdus appareat
quanto secretus. Unde apud Salomone3
mulier ex typo hereseos suadet dicēs. Aque Pro. 9.
furtiue dulciores sunt: z panis abscōditus

stitatior: Que occulta. s.predicamēta testa-
Mat.24 tur veritas dicens: Si qs vobis dixerit: ecce
hic est xps aut ecce illic:nolite credere. Et
rursum: Si dixerint vobis ecce in deserto
ē nolite exire:ecce in penetrabilibus nolite
credere. Sicut enī fulgur exijt ab oriente:et
apparet vsq3 in occidentem:ita erit ⁊ aduē
tus filij hois. Hoc itaq3 illic in penetrali-
bus q3 hic dr̄ in cauernis. In cauernis er-
go heretici habitant q2 plerūq3 errorem se
cretis pdicationibus occultant vt quo se
doctoribus prudentiores indicant:eo se ve
hementius imperitos trahant. Unde bene
etiam subinfertur: vel sup glarcam. Glare-
am illos qppe minutissimos lapides dici-
mus quos aqua pluuialis trahit doctores
igitur puersoꝝ dogmatū super glareā ha-
bitant: q2 illas hoīum mētes trahunt que
nulla grauitas stabilitate solidant quate-
B nus velut de loco semp ad locum flumina
erroꝝ ducunt. Unde ⁊ predicator egregi9
cum auditores suos nō temporaliter duci:
s3 forti cuperet grauitate solidari ammo-
nuit dicens: vt iam nō simus paruuli fluctu
antes nec circūferamur oī vento doctrine.
Sācta itaq3 ecclesia ab aduersarijs ad mo
dicū depressa cū sibi audaces errantiū mē
tes insultare conspexerit: que coꝝ conuersa
tio fuerit ad memoriā reducit dicens. In
desertis habitabant torrentium: ⁊ in cauer
nis terre vel super glarcam. Quia eni coꝝ
puersa predicatio amisso igne charitatis ex
frigore mentis cōualuit profecto in torrentiū
desertis habitauit. Quia vo aperta ⁊ libe-
ra nō fuit: in cauernis latuit. Q2 aūt plebē
nō fixam s3 mobilē tenuit nō super petram
sed super glarea3 mansit. De qbus adhuc
subditur. ((Qui iter huiuscemodi letaban-
tur: ⁊ eē sub sentib9 delicias cōputabant.))
Quid nomine sentiū nisi eas quas iam su
praditimus punctiones peccatoꝝ intelligi
mus? Quia aūt peruerse mentes gaudent
in iniqtatibus quas flere debuerunt i oēs
C heretici tanto se inani leticia extollūt quā-
to magis ad peiora conualescunt: atq3 esse
sub sentibus delicias putant: q2 inde per-
uersam mētem ad gaudium subleuant: vn-
de spinas peccatorum portant. Nā si quā-
do ad errorem suū valuerunt quempiam
trahere sese per leticiam iactant: atq3 vnde
sibi peccata quotidie etiam alios perden-
do congregant: inde se esse quasi duces ad
iusticiam extulant. Bene ergo dicitur quia
inter huiuscemodi letabantur: ⁊ eē sub sen
tibus delicias computabant. Trahunt eni
quos valent ad perditionem suam: et sub
peccatis esse vel culpis culpas addere cre-
dunt se virtutum opulentiam cumulare.
((Filij stultorum ⁊ ignobilium: ⁊ in terra pe
nitus nō parentes.)) Eorum videl3 filij: qui
fuerunt errorum magistri. Filij igitur dicū
tur nō de eorum semine: s3 de imitatōe ge-
nerati: qui docendo peruersa: stulti fuerūt
per ignorantiam viuendo nequiter ignobi
les per actionem: q redemptori nostro nul-
la sapientie: nulla vite cognatione coniun-
cti sunt: de quo Salomonis voce in laude
sancte ecclesie dicitur: Nobilis i porta vir
el9. Hij ka:B quia peruersa errantium exē- Prouer.31
pla secuti sunt: filij stultorum ⁊ ignobilium
esse memorantur. Recte autem subiungit:
⁊ in terra penitus nō parentes. Quia du3
hic videri aliqd appetunt nimirum a terra
viuentium extortes fiunt. S3 hoc quod i he B
reticorum typo diximus: omnino nil obstat
si etiam de peruersis atq3 carnalibus q̄uis
in recta fide positis sentiamus. Neq3 eni3
sancta electorum ecclesia solos sibi aduer-
sarios deputat q ab eius fide positi extra
dissentiunt: sed eos quoq3 qui vitam illius
male viuendo interius premunt. Contēple-
tur igitur ex ruinam irruentis aduersitatis af
flicta: quomodo prosperitatis sue tempore
iniquorum ⁊ intra se viuentium prauitate
grauata sit: cōtemplctur q3 exigentibus me
ritis quorūda3 nō iniuste in illa vita turba
ta sit omnium ⁊ dicat. ((Qui rodebant in
solitudine squalētes calamitate ⁊ miseria:))
sicut in prima huius operis parte prefatus
sum: per virtutem cōtemplationis nōnun-
q̄3 solet intelligi solitudo mentis. Sed hoc
in loco cum solitudo per obiurgationem dr̄
quid aliud q̄3 boni destitutio demōstratur?
Unde ⁊ sub iudee typo Hieremias pecca-
toris animam deplorat dicens: Quomodo Tren.1.
sedet sola ciuitas plena populo? Sed cum
per beatu3 Job de prauis dicitur: rodebāt
in solitudine: libet intueri hoc etiam quod
per psalmu3 dictum est: inimici eius terra3
lingent.

Capitulum. 12.

A Uo quippe sunt genera hominum ambitioni sue servientium: unum videlicet quod semper ad avaricias blandimentis utitur lingue: aliud vero quod apta vi intendit rapine. Nam rodimus cum aliquid exterius forti annisu atterimus. Lambit enim quando hoc quod edi facile non potest impressa lingue lenitate gustatur. Quos igitur etiam sub specie fidei prave viventes qui aliena appetunt: sed ea que appetunt rapere nequaquam possunt: blandis autem sermonibus et quasi mollicie dulcedinis concupita abstrahere conantur: quid aliud quam terram lingunt: quia terrena queque que virtute nequeunt auferre: mollicie lingue molliunt. Qui vero in hoc mundo aliqua potestate suffulti sunt: et concupiscentes aliena: blandire quidem ex fraude decipiunt: quia etiam iniusto labore possunt implere quod volunt. Hi hoc quod appetunt non lambunt sed rodunt quasi propinquorum vitam fortitudine virium velut annisu dentium moliuntur. Conspiciat itaque sancta ecclesia veras divitias eterne patrie: conspiciat frequentiam supernorum civium: conspiciat in electis suis cultum mentis et innumerabilium dona virtutum atque ab eis ad pravorum vitam omni bono destitutam mentis oculum revocet: et ex illorum comparatione videat qualiter ista eiectis virtutibus sit vacua: quia superna deseruit et infima concupivit: videat quomodo plerumque id quod appetit: si fortasse prevaleat etiam violenter rapit: videat tales se quasi intra se positos diu tolerasse: atque ex eorum culpis usque ad bonorum quoque pericula ad detrimenta pervenisse: et dicat. Qui rodebant in solitudine. Ac si aperte conqueratur dicens: Aliena etiam violenter rapiendo non roderent: nisi prius ipsi in interioribus suis soli ac vacui a virtutum cultura remanerent. B Bene autem eorum qualitatem replicat dicens: squalentes calamitate et miseria. Egrota namque caro si studiose curari negligitur squalore desuper ducto in infirmitate deteriua gravatur: et dum calamitati egritudinis: negligentie miseria additur gravior molestia oborto squalore tolleratur. Natura igitur humana bene condita: sed ad infirmitatem vicio proprie voluntatis lapsa in calamitatem cecidit: quia pressa innumeris necessitatibus nihil in hac vita nisi unde affligeretur invenit. Sed cum eisdem nature nostre necessitatibus plerumque plusquam expedit deservimus mentisque curam negligimus ex miseria negligentie infirmitati nostre addimus squalorem culpe. Necessitates namque naturales hoc habere valde periculosum solent quod sepe in eis minime discernitur quid circa illas per utilitatis studium: et quid per voluptatis vicium agatur. Crebro enim occasione seductionis inventa: dum necessitati debita reddimus: voluptatis vicio deservimus: et infirmitatis velamine ante discretionis oculos excusatio nostra se palliat: ac quasi sub patrocinio explende utilitatis occultat. Infirmitatem vero nature nostre per negligentiam relaxare nihil est aliud quam calamitati miseriam addere: ac viciorum squalorem ex eadem miseria multiplicare. C Unde sancti viri in omne quod agunt studiosissima intentione discernunt: ne quid plus ab eis natura sue infirmitatis quam sibi debetur exigat: ne sub necessitatis tegmine in eis vicium voluptatis excrescat. Aliud enim ex infirmitate: aliud ex tentationis suggestione sustinent: et quasi quidam rectissimi arbitres inter necessitatem voluptatemque constituti hanc consulendo sublevant: illam premendo frenant. Unde fit et si infirmitatis sue calamitatem tolerant: tamen ad squalorem miserie per negligentiam non descendant. Hoc ipsum enim esse in calamitate est: necessitates nature ex carnis adhuc corruptibilis infirmitate sustinere. Quas videlicet necessitates cupiebat evadere qui dicebat. De necessitatibus meis eripe me. Ps. 70. Sciebat enim plerumque voluptatum culpas ex necessitatum occasione prorumpere: et ne quid sponte illicitum admitteret: hoc ipsum sathagebat evellere quod nolens ex radice tolerabat. At contra pravi gaudent in his corruptionis sue necessitatibus: quia nimirum eas ad usum voluptatum retorquent. D Cum enim reficiendis cibo corporibus nature serviunt: per dilectionem gule voluptatis ingluvie distenduntur. Cum tegendis membris vestimenta querunt non solum que tegant: sed etiam que extollant expetunt: et contra torporem frigoris non solum que per pinguedinem muniant: sed etiam que per mollici-

em delectant: non solum que per mollitiem tactum mulceant sed etiam que per colorē oculos seducant. Necessitatis igitur causam in usū voluptatis vertere: quid est aliud ꝗ̄ calamitati sue squalorem miserie sociare? Pressa itaqꝫ tempore aduersitatꝫ ecclesia reminiscatur eorum ex quorum merito talia sustinet et dicat: qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria. Calamitate scilicet non squalerent si insitis necessitatibus voluptatum miseriam nō superadderēt: quas videlicet necessitates ex parentis primi culpa meruimus. Hij vero qui calamitati sue miseriam adiungunt: ex cruciatu pene ad augmenta prorumpunt culpe. Sed vtinam tales cum ad meliꝰ permutari despiciunt: ita peruersa agerent: vt non ea etiam alijs propinarent: vtinam illis mora sua sola sufficeret: et nō virulētis persuasionibus alienam etiam vitam necarent. Inuident enim alios esse ꝙ non sunt dolent alios adipisci quod perdunt. Nam si qua forte in aliorꝫ actibus exorta bona conspiciunt mox ea manu pestifere exprobrationis euellunt. Unde et sequitur.

Capitulum. 13.

Et mandebāt herbas et arborum cortices.) Quid.n.
A per herbas nisi tenera ac terre proxima bene inchoantium vita: et quid per arborum cortices nisi exteriora opera eorum qui iam sublimia appetunt designantur? Praui nāqꝫ cum recta incipiētes aspiciunt: aut irridendo: aut quasi consulendo cōtradicunt. Cum vero iam quosdam pensant ad summa proficere: quia eorum profectus funditus dissipare nequeūt a quibusdam illos suis operibus diuertūt. Herbas itaqꝫ eis: et arborum cortices mandere est: vel studia bene inchoantium: vel operationes quorūdam iam more arborꝫ ad superiora tendentium pestiferis persuasionibus quasi quibusdam malicie sue dentibus dissipare. Herbas mandunt reprobi cum infirmorum initia irridendo consumunt. Arborum quoqꝫ cortices mandunt: cum manu peruersi consilij a vita recte crescentium regimen bonorum operum subtrahunt. Hos autem in quibusdam affectibus velut arbores expoliant: illos vero velut herbas: quia despicientes trahunt: quasi que calcant comedunt. Quorundam iam fortitudinem in alta surgentem ex parte demoliuntur: quorundam vero teneritudinē et adhuc in īmis positam penitus conterūt. Dicat igitur: mandebant herbas et arborum cortices: quia prauis irrisionibꝰ in nōnullis exteriora opera in nōnullis autem per spem virentia corda dissipabant. Vel certe herbas mandere est: leuia quedam ac te- B
nera de antiquis patribus imitari. Arborum vero cortices edere est: eorum opera superficietenus agere sed intentionem rectam in eisdem operibus non tenere. Sunt enim nōnulli qui dum presentis mundi gloriam eiusdem mundi actionibus adipisci non possunt: speciem sanctitatis appetunt: habitum venerationis sumunt: imitatores antiquorum patrum videri concupiscunt: et quedam quidem parua aut leuia peragunt: sed eorum fortia: et que ex solida charitatis radice prodeunt imitari contemnunt. Hij videlicet herbas edunt: quia magna negligunt et vilibus saciantur. Plerunqꝫ tamen etiam quedam quasi robustiora opera exercent: sed intentionem rectam in eisdē operibus non tenent. Quibus profecto arborum cortices mandere est: exteriores electo- C
rum actus assumere: et intentionem bonam in bonis actibus non habere. Dum enim pro humana laude recta opera exquirunt sed imitari cor recte operantium negligūt: ex solis arborum corticibus replentur. Toto nāqꝫ desiderio presentis vite gloriam vel abundantiam querunt. Unde et recte subiungitur: et radix iuniperorum erat cibꝰ eorum. Intus enim christianis per fidem positi dū plerumqꝫ auaritie cogitationibus seruiunt: quasi illud comedunt: vnde in extremo vite suppliciorum aspera proferuntur. Qui dum non frugem diuini eloquij concupiscunt: sed ad rerum temporalium ambitum seruiunt nequaꝗ̄ pane tritici: sed radice iuniperi saciantur. Ipsa quippe eos ab imis atqꝫ infimis aborta occupāt: que illos more iuniperi postmodum ex duricia retributionum velut ex asperitate foliorꝫ pungant. Contemnētes nāqꝫ deum hic minime sentiunt quātum sit mali quod agūt

Adhuc enim iuniperi radicem comedunt: sed huius radices q̄ sint rami asperi: non attendunt: quia nimirum praua actio modo quasi ex radice delectat in culpa: sȝ postmoduȝ quasi ex ramis pungit in pena. Ubi et bene subiungitur. ((Qui de conuallibus
B ista rapientes cuȝ singula reperissent ad ea cum clamore currebant.)) In comparatiōe videlȝ supernorum: omnis presens vita cōuallis est. Hi autem quia sublimia montiū idest fortia acta sanctorum contemplari nesciunt: semper in oblectatione infima quasi in conuallibus conuersantur: et dum quodlibet lucrum vel parui stipendij inueniunt cum clamore currunt: q2 hoc abstrahere ēt iurgando moliuntur. In conualle enim repertis singulis cuȝ clamore currere est: subortis causarum occasionibus etiaȝ pro praua lite litigare. Plerūq3 autem quē sanctū bona actio ostentat: oborta terreni cōmodi occasio examinat. Uideas nāq3 nonnullos iam sublimia agere: iam in abstinentie: iaȝ in doctrine opere patrum precedentiuȝ exēpla sectari: sed cum repente presentis vite lucrum quasi fructum conuallis inuenerint: ad hoc cum clamore currunt quasi dirupta ad illud subducte sanctitatis tranquillitatem prosiliunt.

Capitulum. 14.

A Possunt quoq3 per herbas atq3 arborum cortices non solum vt predictum est: bonorum opera: sed in hac vita consolationes ac prosperitates intelligi. Sepe enim omnipotēs deus electos suos cum donis interioribus ditat: exterioribus etiam honoribus subleuat. Cūq3 eos preferendo ceteris honorabiles reddit: latius imitabiles ostendit: et nōnunq3 praui eorum quidē vitā despiciunt: sed felicitatē in hoc mūdo assequi concupiscunt. Quia igitur blandimēta hic transitorie consolatiōis querunt herbas comedunt: q2 in cogitationibus suis exteriorē eorum gloriam meditantur arborum cortices mandunt. Et quoniā in his omnib9 soli auaricie tota intentione deseruiunt radice iuniperi replentur. Que cūcta de cōuallibus rapiunt: q2 ex amore huius infime et corruptibilis vite immensis cupiditatibus inardescunt: et cū singula rapiunt ad ea cuȝ clamoribus currunt: q2 videlicet sanctorū patrum quorum merita adipisci non querunt: loca atq3 regimina apprehendere satagant et cum tranquille nequeunt hec plerūq3 asse qui etiam dirupta concordie pace moliunt. Qui pro eo quod longe a patrum precedētium actione disiuncti sunt: recte subiungitur. ((In desertis habitant torrentium: et in cauernis terre: vel super glaream.)) In bona etenim parte recte torrētes sanctos predicatores accipimus: qui duȝ in presenti vita diuinis nobis eloquijs influunt: aquarū multitudine quasi in hyeme colliguntur: q et estiuo sole adueniente se subtrahunt: quia cum eterne patrie lux emicuerit: predicare cessabunt. Horum torrentium deserta sunt: vite temporalis cōmoda. Ea nāq3 deserūt: et ad lucra se celestia adipiscenda cōuertūt. Cuncta aūt hec torrens ille reliquerat q dicebat. Propter quē omnia detrimentum feci. Sed q2 prauorum mentes ea in hac vita adipisci appetunt: que despicientes iusti dereliquunt: in desertis torrentium habitare referuntur. Illa enim que sanctis indigna sunt: ipsi percipere pro magno cōcupiscūt. Cauerne autem terre sunt cogitatiōes praue: in quibus se ab humanis oculis abscondunt. Praui quippe vt sunt ab hominib9 videri refugiunt: dumq3 aliud quam sunt simulant se in conscientie sue latibulis quasi in cauernis occultant. Qui cuncta hec non agerent: nisi de eterna et solida vita desperarent: nisi in hoc incerto temporalitatis animum figerent. Unde bene subditur: vel sup glaream. Glarea nāq3 est vita presens: que indesinenter ad terminum suū ipso defectu mutabilitatis quasi impulsu fluminis ducitur. Super glaream itaq3 habitare est: fluxui vite presentis inherere: et ibi intentionē ponere: vbi gressum nequeat fixe stando solidare. Est aliud ī glarea quod nequaq3 debeat tacendo preteriri: quia cum pes ī eius superficie ponitur: ipsa eius volubilitate labitur atq3 ad ima deuoluitur. Cui videlȝ ī nullo discrepat vita prauorum: quia cū pro amore mundi aliqua student licita atq3 honesta agere: quasi planum in superficie pedem ponunt: sed repente pes ad ima labit: quia eorum actio dum plura semper appetit vsq3 ad iniqua et illicita descendit. Cum ergo sancta ecclesia huius temporis cōtra-

Marginal notes, right column: B (beside "na etenim parte recte torrētes sanctos pre-"); Phil. 3 (beside "cebat. Propter quē omnia detrimentum fe-"); C (beside "lidare. Est aliud ī glarea quod nequaq3 de-").

ria tolerat: ad vitam carnalium quos ad-
uersos sibi etiam in prosperis sustinuit: per
memoriam recurrat: ⁊ quorum merito hec
patiatur agnoscat dicens. In desertis habi
tabant torrentium: ⁊ in cauernis terre: vel
super glaream. Quia enim patrum doctri
na destituti sunt: in desertis torrentium: qꝛ
in occultis se cogitationibus tegūt in cauer
nis terre: quia vero in presentis seculi mobi
litate intentionem suam figere appetunt: su
per glaream habitare referuntur. Sed vti-
nam tales quia peccata nolunt impugnare
temptantia: flendo tergerent vel commissa
vtinam mala sua saltem perpetrata cogno
scerent: atqꝫ sterili ficulnee cophinum sterco
ris. idest infructuose menti pinguedinē la-
mentationis ammonerent.

Capitulum. 15.

A Sed habet hoc plerūqꝫ hu-
manus animus proprium:
quod mox vt in culpa labi
tur: a sui adhuc longius
cognitiōe separatur. Hoc
ipsum nāqꝫ malum quod
agit menti se obicem ante oculum rationis
interserit. Unde fit vt anima prius volunta
tis tenebris obsessa postmodum bonū iaz
nec quod querat agnoscat. Quanto enim
magis malis adheret: tanto minus intelli-
git bona que perdit. Lux quippe verita-
tis: quia subtiliter reproborum culpas exa-
minat quo habita negligitur eo per̄mittit:
districtus iudex: vt nec amissa requiratur: ⁊
cum ab actu repellitur fugit a sensu: vt cu-
ius facies quasi in opere contemnitur eius
per recordationem iam nec terga videantē.
Hinc itaqꝫ est quod reprobi subiecti flendis
sceleribus gaudent: de quibus per Salo-
Pro. 2. monem dicitur. Qui letantur cum male fe
cerint: ⁊ exultant in rebus pessimis. Hinc ē
quod lachrymarum causas tripudiantes
peragunt. Hinc est quod mortis sue nego-
cium ridentes exequuntur. Unde hic quoqꝫ
apte subiungitur. ((Qui inter huiusmodi
letabantur: ⁊ esse sub sentibus delicias com
putabant.)) Inter huiuscemodi letātur: qꝛ
nimirum attendunt transitoria que perci-
piunt: ⁊ intueri negligunt permanentia bo
na que perdunt. Cumqꝫ amore temporaliū
B flagrant: veram leticiam volentes ignorāt.
Quam si studiose cognoscere quererēt quā
flenda sint gaudia que appetunt viderent.
Sed dum meliora scire contemnunt sola si
bi velint summa eligunt: que visibiliter ocu-
lis fugaci seductione blandiuntur. Uisibi-
lia scilicet sequentes cor figunt: ⁊ tanto ex-
trinsecus gaudent: quanto recordationem
sui intrinsecus non habent. Miscentur ta
men eorum gaudijs plerūqꝫ tribulationes:
atqꝫ ex rebus ipsis ex quibus superbiūt fla-
gellantur. Neqꝫ enim sine grauibus cura-
rum molestijs possunt temporalia que ap-
petunt: vel non habita querere: vel quesita
seruare: inter equales prestantiorem gloriā
appetere: a minoribus reuerentiam plusqꝫ
oportet exigere: ⁊ minus qꝫ debent eandem
maioribus exhibere: plerūqꝫ potentiam per
iniusticiam ostendere: semper praua agere
⁊ tamen ne opinionem prauitatis habeant
formidolose custodire. Hec profecto omnia C
miseros pungunt: sed easdem punctiones
ipso rerum temporalium victi amore non
sentiunt. Unde ⁊ recte nunc dicitur. ((Et
esse sub sentibus delicias computabant: qꝛ
peccatorum delectationibus pressi: ex affe-
ctu vite presentis qꝫ sint aspera que patiun
tur ignorant.)) Letantur itaqꝫ sub sub senti
bus: quia rebus quidem temporalibus gau
dent: sed tamen dum dispensare sine tribu-
latione eadem temporalia nō valent: ea cu-
ra punguntur miseri qua premuntur. Ma
nent sub sentibus ⁊ hoc ipsum delicias esti
mant: quia ⁊ dura quidem ex presentis vi-
te amore tolerant: ⁊ tamen ex affectu nimie
cupiditatis obligati: laborem eiusdem tole
rantie voluptatem putant. Unde recte Hie D
remias totius in se humane conuersationis
speciem sumens per lamentum queritur di
cens. Inebriauit me absinthio. Ut enim in Treñ. 3
superiori iam parte prediximus: ebrius qꝫ
qꝫ quod patitur nescit. Qui vero absinthio
debriatur: ⁊ hoc quod sumpsit amarū est:
⁊ tamen non intelligit eandem amaritudi-
nem qua repletur. Humanum igitur genus
recto dei iudicio in voluptatibus suis sibi
dimissum: atqꝫ per easdem voluptates spon
taneis tribulationibus traditum absinthio
est ebrium: quia ⁊ amara sunt que pro hu-
ius vite amore tolerat: ⁊ tamen eandem
amaritudinem cecitate cupiditatis quasi ī
sensibilitate ebrietatis ignorat. Mūdi enī
gloriam sitiens dum multas pro ea tribula-

tiones reperit amarum est quod bibit. Sed
q; hoc nimis inhianter sumpsit: eiusdē ama
ritudinis malū discernere iā; pre ipsa ebrie
tate non sufficit. Ca. 16.

Amant enim peruersi ho-
mines pro huius mundi
A gloria etiam tribulatōes:
cunctisq; pro ea sudorib⁹
libenter seruiunt & grauiū
laborum iugo deuotissime
colla submittunt. Qd be-
Osee. 10. ne sub ephraim specie osee ꝓphetante de-
scribitur qui ait. Ephraim vitula docta dili
gere trituram. Vitula enim triture laborib⁹
assueta: relaxata plerūq; ad eundem labo-
ris vsum etiam nō compulsa reuertit. Ita
prauorum mens huius mundi seruituti de-
dita: & rerum temporalium fatigationibus
assueta etiam si sibi libere vacare liceat: sub
esse tamē terrenis sudoribus festinat: & vsu;
misere cōuersationis triturā laboris querit
Luc. 21. vt a iugo mundane seruitutis cessare non li
beat etiam si liceat. Quod videl; iugū dñs
dum a discipulorū ceruice soluebat dicens.
Attendite vobis ne forte grauent corda ve
stra in crapula & ebrietate: illico adiunxit: &
Mat. 11. in curis huius vite: & superueniat in vos re-
pentina dies illa. Et rursus. Venite ad me
omnes qui laboratis & onerati estis: & ego
reficiam vos. Tollite iugū meū super vos:
& discite a me q; mitis sum & humilis cor-
de. Quid est enim dñm mitem se in magiste
rio atq; humilem dicere: nisi relictis exercen
de elationis difficultatibus plana quedam
B bene viuendi itinera demonstrare. Sed q̄a
prauorum mentes plus per aspera elatiōis
q̄ per blandimenta humilitatis: ac mā-sue
tudinis delectantur: esse sub sentibus deli-
cias deputant. Dura enim pre amore secu
li quasi quedam mollia ac delectabilia fer-
re parati sunt dum in hac vita rerum culmi
na apprehendere conantur. Cessationē do-
minus a mundi laboribus imperat: sancte
quietis dulcedinem persuadet: & tū vetera-
na iniquorū mens plus se assēq aspera car-
naliter q̄ tenera & blanda spiritualiter gau
det: plus acerbitate fatigationis q̄ quietis
Exo. 16. dulcedine pascitur. Quod aperte in semet
ipso nobis israeliticus populus ostendit: q
dum refectionem manne desuper percipet:
ab egypto ollas carnium: pepones: porros
cepasq; concupiuit. Quid enim signatur in
manna nisi esca gratie suauc sapiens ad re
fectionem interioris vite bene vacantib⁹ de
super data: Et quid per ollas carnium: nisi
carnalia opera in tribulationū; laboribus
quasi ignibus excoquenda: Quid per pepo C
nes nisi terrene dulcedines: Quid per por-
ros ac cepas exprimitur que plerūq; q co-
medunt lachrymas emittunt: nisi difficul-
tas vite presentis: que a dilectoribus suis:
& non sine luctu agitur: & tamē cum lachry-
mis amatur: Manna igitur deserentes cū
peponibus ac carnib⁹ porros cepasq; que-
sierunt: quia videl; peruerse mentes dulcia
per gratiam quietis dona despiciunt: & pro
carnalibus voluptatibus laboriosa hui⁹ vi
te itinera etiam lachrymis plena cōcupiscūt
contemnunt habere vbi spiritualiter gaude
ant: desideranter appetunt vbi & carnaliter
gemant. Horum itaq; vecordiam veridica
voce Job reprehendat: quia nimirum per-
uerso iudicio: perturbata tranquillis: dura
lenibus: aspera mitibus: transitoria eternis
suspecta securis anteponunt. Horum vecor
die sancta ecclesia recordetur: cum seuis ex
trinsecus aduersitatibus premitur: quos in
tra se velut fideles continuit: sed eorum vi-
tam aduersantem fidei diu tolerauit & di-
cat. Qui inter huiuscemodi letabantur: et
esse sub sentibus delitias computabāt. Qui
nimirum mala que agunt ex iniquorum pre
cedentiū prauitate didicerūt. Unde & recte
subiungitur. Filij stultorum & ignobilium.
Capitulum. 17.

Ciendū est nobis q̄ aliq̄
intra sanctam ecclesia;
vocantur stulti: sed ta-
men nobiles. Alij vero D
sunt stulti & ignobiles.
Stulti nāq; dicunt: sed
esse ignobiles nequeūt:
qui carnis prudentiam
contemnentes profuturam sibi stulticiā ap
petunt: & ad nobilitatem interne ꝓlis virtu-
tis nobilitate sublevant: qui fatuā sapientiā
mundi despiciunt & sapientiā dei stulticia; 1. Cor. 3.
concupiscūt. Scriptum quippe est Qd stultū
est dei: sapientius est hominibus. Hāc nos
stulticiam paulus comprehendere ammo- Ubi s.
net dicens. Si q̄s videtur iter vos sapiens
esse in hoc seculo: stultus fiat vt sit sapiens.

hanc stulticiam q perfecte secuti sunt: voce
Mat.10 sapientie audire meruerunt. Vos qui secuti
estis me in regeneratione cum sederit filius
hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et
vos super sedes duodecim iudicantes duo-
decim tribus israel. Ecce relinquentes tem-
poralia: gloriam potestatis eterne mercati
sunt. Quid itaq3 in hoc mũdo stulti⁹ q̃3 sua
B deserere: Et quid in eternitate nobilius q̃3
cum deo iudices venire: Horum scilz iudi-
cam nobilitas Salomone attestãte memo
ratur: cum hoc qđ iam prefatus sum dicit.
Pro. 3. Nobilis in portis vir eius quando sederit
cũ senatoribus terre. Valde quippe nobiles
considerat quos senatores vocat. Hanc in
se nobilitatẽ Paulus asperexerat: cũ cogna
tioni conditoris per spũm vinctus dicebat.
Act.17 Genus ergo cũ simus dei non debem⁹ esti-
mare auro vel argento aut lapidibus scul-
pture artis τ cogitationi hominis diuinum
esse simile. Genus videlz dei dicimur nõ ex
eius natura editi: sed p spũm illius τ volũ-
tarie conditi τ adoptiue recreati. Tãto er
go ad hanc nobilitatẽ quisq3 erigitur: quan
to per acceptã imaginem ad similitudinem
illius ex imitatione renouat. At cõtra sunt
stulti τ ignobiles qui dũ supernã sapientiã
semetipsos sequentes fugiunt in sua igno-
rantia quasi in abiecte ꝓlis vilitate sopiun
tur. Quo enim id ad qđ conditi sunt nõ in
telligunt: eo etiam cognationẽ accepte per
imaginez generositatis perdũt. Stulti sunt
ergo τ ignobiles quos ab eterne heredita-
tis consortio repellit seruitus mentis. Scri-
Jo. 8. ptum quippe est. Omnis qui facit peccatũ
i. Cor.3 seruus est peccati. Et voce egregij ꝑdicato
C ris dicitur. Sapientia huius mundi: stulti-
cia est apud deum. Qui ergo diu3 terrena sa
perent: ab intima generositate repulsi sunt
stulti simul τ ignobiles fuerunt. Quorum
dum plerisq3 actus imitantur filij stultorũ τ
ignobilium fiunt: dumq3 eos sensib⁹ ac mo-
ribus sequuntur: τ stulti sunt: quia verã sa-
pientiam non intelligunt: τ ignobiles quia
nulla spũs libertate renouantur. Sed hi
quãuis iniquoꝝ actus exerceant plerũq3: ta
men in hac vita occupant loca iustoꝝ atq3
eorum se filios estimant: quorum p honoris
concupiscentiam officia exterius ammini-
strant. Quos sancta ecclesia per correptio-
nem ad cognitionem sui reuocat: vt videlz
in prauis desiderijs positi: quorum sint filij
attendant. Non enim eorũ sunt filij quorũ
loca tenent: sed quoꝝ opera exercent. Dica
tur igitur recte: filij stultoꝝ τ ignobilium nõ
parentes. Ubi apte subiungitur. ((Et i ter-
ra penitus.)) Sicut enĩ plerisq3 in terra sunt:
τ a cogitatione hominũ abiectione vilitatis
sue quasi quadam superductiõe velaminis
absconduntur: ita sunt nõnulli in ecclesia q
dum abiectioni se prauorum operũ subdũt
diuino conspectui noti non sunt. Quibus τ
quandoq3 dicendum est. Amen dico vobis B
nescio vos. Esse ergo in terra: τ apparere: ẽ Mat.25
in fide recta per virtutem operis nobilitatẽ
mentis ostendere. Esse vero in terra τ peni
tus non apparere est in ecclesia quidem fi-
de consistere: sed nil dignum fidei in ope de
monstrare: hi itaq3 intra sanctam ecclesiam
diuinitatis oculis τ videntur per iudiciu3:
τ tamẽ per bone vite meritum nõ videntur
q2 ea que confitendo tenent viuendo nõ ex
hibent. De quibus paulus dicit. ((Confitẽ Tit.i
tes se nosse deum: factis autem negãt.)) Hi
in sancta ecclesia fidem quam tenere se asse
runt premunt potius q̃3 venerantur: dũ sua
magis illius nomie quã etiã adipisci lucra
concupiscunt.

Capitulum. 18.

Lecti dum seruare fidei me
ritum rectis opibus curant
ad auctoris sui noticiã etiã
inter reproborũ tumultus A
appropinquant. Quod be-
ne in euãgelio muliere san-
guinis fluxu laborante signatũ est. De qua
cum dñs diceret. Quis me tetigit: Petrus Luc.8.
ratiocinando respondit. Turbe te compri-
munt τ affligunt: τ dicis quis me tetigit:
Sed audire causas vere rationis meruit:
cum ei dñs dixit. Tetigit me aliquis. Nam
ergo noui virtutem exijsse de me. Ecce turbe
premebant dñm: sed tamen sola tetigit que
ad illum humiliter venit: q2 nimirum mul-
ti etiam in sancta ecclesia reprobi veritatez
cognoscendo premunt quaz bene viuendo
tangere negligunt. Premunt τ longe sunt
q2 diuinã noticiaz ꝓfessionibus sequuntur
moribus fugiũt. Premunt inquã: sed lon-
ge sunt q2 eidẽ fidei quã loquẽdo astruũt
agẽdo cõtradicunt. Sicut ergo hoc testimo
nio docemur: q2 nõnulli dñm tangẽdo non

tangunt:ita nōnulli videntur a dño etiam cum nō videntur:qz occultis eius obtutib⁹ et ad damnationis supplicium apparent: et ad electionis meritum nō apparent. Dica-
B tur igitur recte et in terra penitus non parētes:qz et si illos specietenus ecclesia tenuit:eos tamen intra illam conditor quasi nō vidit quos ignorauit:qui tranquillitatꝫ tēpore iccirco fidem verbotenus tenent:quia eandem fidem florere generaliter vident. Sed cum repentina contra illam procella aduersitatis oboritur:mox ab ea negatiōe publica disiunguntur:et quicqd prius quasi venerantes tenuerant:cōtra hoc postmodum deridentes pugnant. Unde apte subditur. ((Nunc eorum canticū versus sum: et factus sum eis prouerbium.)) Quibus videlicet verbis illud sancte ecclesie tempus exprimitur:quo publice a reprobis irridetur:quando iniquis crescentibus ad obprobrium fides et veritas erit in crimen. Tanto quippe despectior vnusquisqꝫ erit:quanto iustior esse potuerit:tanto abhomiabilis quanto laudabilis. Sancta itaqꝫ electorū ecclesia afflictionis tempore prouerbiū prauis efficitur:quia cum bonos mori per tormenta conspiciunt:ab eis similitudinem maledictionis sumunt. Quo enim transitoriam mortem vident:sed permanentem vitaꝫ nō vident:tanto magis deridendo mala presentia fugiunt:quanto per intellectum intrinsecus ad bona permanentia non pertingūt.
C Sed ea que subiuncta sunt:quia obscurioribus sententijs implicata nō sunt:debem⁹ sub breuitate transcurrere:vt ad ea in quibus laborandum est valeamus citius peruenire. Sequitur. ((Abhominantur me et longe fugiunt a me et faciem meam ꝯspuere nō verentur.)) Lōge a sancta ecclesia fugiunt omnes iniqui:non passibus gressuū sed qualitatibus morum:longe fugiunt nō loco sed merito:dūꝫ crescente superbia apta eam exprobratione contemnunt: Faciem nāqꝫ eius conspuere est: non tantum in absentia bonis detrahere:sed vnumqueqꝫ iustum etiam in presentia confutare:quem tunc praui dum aperte irridendo despiciunt in eorum contumelijs flura ꝟba quasi desilientes saliuas emittunt.

A Ed scit sancta ecclesia in passionib⁹ crescere: atqꝫ inter obprobria honorabilē vitam tenere: scit nec aduersis deijci nec de ꝓsperis gloriari:nouit contra prospera mentem sua in deiectione sternere:nouit contra aduersa animum ad spē supni culminis exaltare:scit bona sua misericordie redemptoris: scit mala sua iusticie tribuere iudicis qꝫ et bona illo largiēte hēat: et mala illo permittente patiatur. Unde et mox de dño subiungit dicens:((Faretram enim suam aperuit et afflixit me.)) Quid per faretram dei iusti occultum ꝯsilium designatur: Sagittam vero de faretra domin⁹ eijcit:quādo de occulto cōsilio aptam sententiam emittit. Quia enī flagellatur qsqꝫ cognoscimus: sed qua ex cā flagellum veniat ignoramus. Cum ꝟo post flagella vita correctionis sequitur:etiam ipsa ꝯsilij virtus aperitur. Faretra igitur clausa est cōsilium occultum. Sꝫ apta faretra affligimur: quando ꝑ id quod post flagellum sequitur quo cōsilio flagellamur videmus. Cuꝫ peccata dñs videt:et tamen manum ad vindictam nō cōmouet:quasi clausam faretram tenet. Sꝫ feriendo indicat:quantum ei ī nobis displicuit hoc quod diu videndo tole-
B rauit. Sancta itaqꝫ electorū ecclesia tribulationib⁹ pressa dicat: Faretrā.n. suā aperuit et afflixit me. Que aduersariorum voces īsolentes sustinēs dū cernit qꝫ ei⁹ ꝑdicatio nō admittit:quorūdā duriciā deserēs ꝑdicatōis sue ꝟba moderat. Perpendēs etenim ꝑsecutores suos ad exhortatiōis sue vocē deteriores existere:magis elegit tacere. Cūqꝫ īdignos q audiāt ꝯspicit:ꝑdicationē suam obducto silētio astrigit. Uñ apte subiūgit. ((Et frenū posuit ī os meū.)). Frenū sibi apud quosdā positū cognouerāt q
dicebāt: Uobis oportebat ꝑmū loq ꝟbum dei: sꝫ qm̄ repelliꝫ illud et idignos vos iudicatis eterne vite ecce ꝯuertimur ad gētes. Act. 13
Frenū sibi silētij sup impositū sēti viri apd dura reproboꝝ corda ꝯspiciūt:qꝫ ꝑ ꝓphetā dicunt. Quomō cantabimus canticum do-
mini in terra aliena: Frenum ponit ēt Pau- Ps. 136
lus ammonuit:q discipulo precepit dicens.
Hereticū post primam et secundā correctio- Titū. 3
nem deuita;sciens quia subuersus est; qui

eiusmodi est: et deliquit proprio iudicio cō
demnatus. Sācti quippe doctores plerūq3
C alta consideratiōe resistentiū corda conspi-
ciunt: et dum ea derelicta diuinitus vident
afflicti gementesq3 conticescunt. An nō ali
quando frenum salomen, doctorib⁹ impōit
Prouer. 9. q dicit: Noli arguere derisorez ne oderit te.
Sed si ab increpatione iccirco reticem⁹: qr
contra nos insurgere derisoris odia formi-
damus nō iam lucra dei sed nostra queri-
mus. Qua in re sciendū est: q nōnunq̄ cū
redarguūtur praui: deteriores existūt. Ipis
ergo et nō nobis parcimus: si ab eoꝝ redar
gutione p eorū amore cessamus. Unde ne-
cesse est vt aliquando toleremus tacendo
q sunt: quatenus in nobis discant vidēdo
q nō sunt. Quia igitur sancta ecclesia que
verba sua semp per charitatem exerit ea ēt
nōnunq̄ ex charitate restringit dicat: Fre-
num posuit in os meum. Ac si aperte fatea
tur dicens: quia in quibusdam profectū non
vidi: predicatōis ab eis impetū temperaui
vt vitā meā saltem p patientiam discerēt:
cum verba mea admittere: et p oblatā pre-
dicationem nollent. Ca. 20.

A Ed plus nobis hoc plerū-
q̄ in tribulatōibus dolēt
quo eas ab illis patimur
in qb⁹ germano amore cō
fidebamus. Unde et sub-
ditur. Ad dexteram orie-
tis calamitates mee illico surrexerūt. Ad si
nistram quippe calamitates surgerēt: si a q-
buslibet extra religionē positis: et aperte xp̄m
negantib⁹ psecutōis aduersa sustinerem.
Cum vero ab aliqbus quasi fidelib⁹ tēptatio
nē cruciamentoꝝ patit quasi ad dexteraz
illi calamitates oriuntur: qr hij q sub xp̄o
noie militant: xp̄i in eo nomē impugnant.
Ipso. n. locutōis vsu p dextero habere dici
mur q p magno pensamus: pro sinistro ve
ro id qd despicimus: quod Zacharias aper
Zach. 3. te insinuat dicēs: Et ostēdit mihi Iesum sa
cerdotem magnū stantē corā angelo dn̄i: et
sathan stabat a dextris eius vt aduersaret
ei. Qui vt patentius hoc qd p̄misit ostēde-
ret: secutus adiūxit. Et dixit dn̄s ad sathan
B Increpet domin⁹ in te sathan q elegit hie-
rusalem. Nunqd nō est iste torris erut⁹ de
igne: Et Iesus indutus erat vestib⁹ sordi-
dis: Sordidis enim vestib⁹ Iesus indut⁹
est: qr q̄uis alienus ab oī peccato: tamen i
similitudine venit carnis peccati. Cui veni
enti sathan a dextris stetit. Pro magno
nāq3 dn̄s iudaicū populū: et pro nihilo gē-
tes habere videbatur. Sed postq̄ incarna
tus apparuit: gētilitas que pro sinistro ha-
bita fuerat credidit: iudaicus vero populus
ad pfidiam declinauit. Sathan ergo illi a
dextris stetit qr illū ei populum rapuit: qui
dudum dilectus fuit. Sed qr ipse iudaicus
populus nō pditus: in fine est q̄q3 credi-
turus, ppheta testante qui ait: Reliqe salue
fient: Sathā a dextris suis dn̄s remouit, di
cens. Increpet dn̄s in te sathan: et eiusdem
populi liberationē indicans subdit: qui ele- Zach. 3.
git hierusalem. Qui nimirum populus q̄a
ad gehēne icendia perfidia duce desinebat Isa. 10.
s3 dū ad fidem reducitur, ab eodem eterni C
ignis icendio liberatur: stati de eo illic sub-
ditur. Nunqd nō est iste torris erut⁹ de
igne. Sicut ergo illic per dexteram plebs
iudaica: ita hoc i loco dextre vocabulo fi-
delis populus scē ecclesie designat. Unde et
venturus iudex hedos ad sinistram: agnos Mat. 25
ad dexterā ponit. S3 cum sanctā ecclesiam
aduersitatis tpe ipsi quoq3 lacessunt qui fi-
deles eē videbantur: eis, pculdubio calami-
tates ad dexteram surgunt.

Capitulum. 22.

Ene sūt hec ipsa dextra
orietis vocat. De ipo qp
pe eiusdez capite scriptū
Oriens ē nomē ei⁹. Nā A
qr ab oriente lux surgit:
recte oriēs dr̄ cuius iusti- Zach. 6.
cie lumie nostre iniusticie
nox illustrat. Ad orientis ergo dexteraz ca
lamitates surgūt: qr hij quoq3 ad psecutio-
nē psiliunt: q electa mēbra redēptoris no-
stri eē credebantur. Quas videlz calamita
tes recte illico essent surgere: qr dum non
erāt extranei q psequūtur: ab eis repente
mala et illico fiunt. Si vero dextera hij q vo-
citer fideles sunt appellantur: calamitates
ad dexterā orientis surgūt: qr erūpente p-
secutōis articulo crudeles prauoꝝ impet⁹
iusti patiunt. Seqtur. Pedes meos sub
uerterunt: et oppresserūt quasi fluctib⁹ semiti
suis. Quid p pedes ecclesie nisi extrema
illius mēbra signantur: Que dū ad opera
terrena deseruiunt: tanto celerius ab aduer-

sarūt falli possunt: quanto sublimis minus
intelligūt. Hoa itaq pedes aduersarij sub
uertunt: videlꝫ cum extrema mēbra illꝰ ad
sui dogmatis errorem trahūt. Subuersi pe
des viam tenere nequeunt: cū infirmi quiq
persecutorum suorum vel ꝓmissionibꝰ per-
suasi: vel minis territi: vel cruciatibꝰ fracti
B ab itinere recto deuiant. Bene aūt aduersa
riorum semite fluctibꝰ comparant cū dr: et
oppresserunt quasi fluctibus semitis suis:
q.r.s. vita prauorum insolētaf ingetitudine
molestia: ad obruendam: vt ita dixerim: ma
uem cordis quasi tempestas illabitur. De
qua videlꝫ tempestate p Salomonem dr:
Pro.10 Quasi tempestas trāsiens nō erit impius.
Cūq infirmꝰ qsq puersos florere cōspicit:
hunc in peruersitatis pelagus vnda misere
imitatōis mergit. Seqtur. ¶ Dissipauerūt
itinera mea: insidiati sunt mihi et preualue
runt: et non fuit q ferret auxilium.] Dicat
hec beatus Job de malignis spiritibꝰ vide
licet hostibꝰ occultis: dicat vniuersa ecclesia
de prauis ꝑsequētibus. s. aduersarijs aper
tis. Ipsi qppe eiꝰ itinera dissipant: cum in
quorūdam infirmorꝫ mentibꝰ ꝟitatis vias
callida ꝑsuasione ꝑturbant. Ipsi insidiātes
preualent: cū eos quos apte ad malum tra
here nequeunt bona simulando puertunt.
C Sꝫ mirū valde qꝺ subijcit: nō fuit q ferret
auxiliū: cū de diuino adiutorio ps clamet:
Ps.9. Adiutor in oportunitatibꝰ in tribulatione.
et sperent in te q nouerūt nomen tuū: quo-
Eccl.2. niā non derelinques querentes te dn̄e. Et
cū rursum scriptum sit: Quis spauit in dn̄o
et ꝯfusus est: ꝑmansit in mādatis eiꝰ et dere-
lictus est: Et qs innocauit illum et despexit
eū: Qua itaq rōne nūc dr: non fuit qui fer
ret auxilium: nisi qꝛ oīpotēs deus eos quos
in eternum diligit aliquādo ad tēpus relin
Isa.54 quit. Unde scriptum ē: Ad pūctum in mo-
dico reliqui te et in miserationibus magnis
congregabo te. In momento indignatiōis
abscondi faciem meā parūper a te: et in mi-
sericordia sempiterna misertus sū tui: hic
Ps.118. etiam p̄s. deprecatur dicens: Nō me dereli
quas vsq quaq. Derelinq igitur se sꝫ ad
modicum posse vtiliter nouerat qui ne vs-
qꝫquaq relinqueretur petebat. Sāctos ite
rum suos dominus veniendo adiuuat: de-
relinquendo ꝓbat: donis firmat: tribulatio
Eccl.4. nibus temptat. Unde recte quoq p. quēdā
sapientem dr. In primis elegit eum timo-
rem et metum et ꝓbationem inducit super il
lum et excruciauit illum in tribulatione do
ctrine sue donec temptet illum cogitationi-
bus illius. Iusti qppe animam grs vocat:
D tēptatio interrogat. Et omnipotens deꝰ ele
ctorum suorū aduersarios temporaliter ꝑ-
mittit excrescere: vt per malorum seuiciam
purgetur vita bonorum. Nunq qppe do-
minus aduersus bonos eos seuire permit-
teret nisi etiam quantum ꝓdessent videret.
Nam dum iniusti seuiunt: iusti purgantur
et vtilitati inocentium militat vita prauorꝫ
dum hanc et premendo humiliat: et humili-
ando semper ad melius format. Unde re- Prov.11.
cte quoq per Salomonem di: Qui stultus
est seruiet sapienti. Et tamē sepe conspici-
mus sapientes subesse: stultos vero arcem
dominij tenere: sapiētes seruiliter obsequij
stultos tyrānica elatione dominari. Quo-
modo igitur diffinitione diuine sapiētie sa-
pienti stultus seruit: dum plerūq hunc iure
tpalis dominij comprimit. Sꝫ sciendum ē:
qꝛ contra sapientes vitam dū stultus ꝑmi-
nens terrorem potestatis exercet: dum hūc
laboribus fatigat: contumelijs lacerat: pro
fecto hūc ab omni viciorꝫ rubigine vrendo
purgat. Stultus ergo sapientiam etiaꝫ do-
minando seruit quē ad meliorē statum pre
mendo ꝓuehit. Sic nōnunq pupillis domi
nis ad discipline magisteriū serui presunt.
terrent: premunt et ferūt: et tamē eē sui nul-
lo modo desistunt: q ad hoc ipsum ordinati
sunt vt ꝓficientibus dominis etiam ferien-
do famulentur. Quia igitur mala reprobo
rum: bonos dum cruciant purgant: vtilita-
ti iustorꝫ militat etiam potestas iniquorꝫ.
Sed plerūq iusti tribulatione deprehensi
tardam manum subuenientis estimāt: cum
se ꝑsequentium immanitas paulo longiꝰ an
gustat. Et concita qdem sunt ereptoris re-
media: sꝫ hoc quod ab erepto citius agitur
dolori tardum videtur. Cūq adesse postu-
lationi auxilium queritur: si vocem nō stati
seqtur: qꝛ deesse estimatur. Unde nunc dr: et
non fuit q ferret auxilium. Qua videlicet ī
voce ipsa vis passionis exprimitur: qꝛ sup-
num auxilium: et si adest quantum ad ordi
natam prouidentiam protectoris: deesse ta
men creditur quantum ad concitata vota
pacientis. Sequitur.

Capitulum. 23.

A Quasi rupto muro: et aperta
ianua irruerunt super me:
et ad meas miserias devo-
luti sunt. Quid hoc loco
muri nomine: nisi redemptor
humani generis appellatur:
De quo pro sancte ecclesie edificatione per
Isa. 26 prophetam dicitur: Ponetur in ea murus: et ante-
murale. Ipse enim nobis murus est: qui ad cor-
da nostra pertingere malignorum spirituum
cursum vetat. Qui nostre quoque fidei et an-
temurale posuit: quia priusquam se per carnem
ostenderet: predicatores sui mysterii prophe-
tas misit. Recte quippe antemuralis nomine
vocantur: qui dum subsequentem predicave-
runt dominum quasi ante murum steterunt.
Sed quasi murus rumpitur: cum pravorum
persuasionibus fides que in redemptore no-
stro est: in quorundam corde dissipatur. Cumque
perversis in hac vita potestas tribuitur: quid ali-
ud quam ianua erroris aperitur. Qua rupto er-
go muro: et aperta ianua super bonos irruunt
mali: cum accepta temporaliter potestate per-
versi ipsa quoque in quorundam corde destrue-
re munimina fidei conantur. De quibus ap-
te dicitur: Et ad meas miserias devoluti sunt:
quia videlicet prius ad suas. Nisi enim per-
verse vivendo ad suas ante miserias cade-
rent nequaquam ad eas postmodum: et alios
B suaderent. Sed post suos reprobi: et ad no-
stras miserias devolvuntur: quando ad ea ma-
la in quibus iam ipsi implicati sunt: etiam quos-
dam nobis unitos trahunt. Potest quoque in-
telligi muri nomine munitio discipline Sa-
Pro. 24 lomone attestante qui ait: Per agrum hominis pi-
gri transivi: et per vineam viri stulti: et ecce
totum repleverant urtice: operuerant superfi-
ciem eius spine: materia lapidum destructa
erat. Per agrum enim hominis pigri: atque per vine-
am viri stulti transire est: cuiuslibet vitam ne-
gligentis inspicere: eiusque opera considerare.
Quam urtice vel spine replent: quia in corde
negligentium prurientia terrena desideria: et
punctiones pullulant viciorum: quippe quia scri-
ptum est: In desideriis est omnis ociosus. Ma-
teria lapidum destructa erat. i. disciplina
patrum ab eius corde dissoluta. Nam qua
destructam materiam lapidum dissolutam
esse disciplinam illic vidit protinus secutus
adiunxit. Quod cum vidissem posui in cor-
de meo: et exemplo didici disciplinam. Quasi
rupto ergo muro hostis ingreditur: cum vel
malignorum spirituum: vel pravorum hominum
persuasione callida discipline munimina in cor-
de dissipantur. Sed cum eiusdem discipline
vigor in corde reproborum solvitur: ante eorum
oculos cuncta bonorum opera despectui habent
nihilque esse estimant: quecumque de virtutibus ele-
ctorum vident. Unde et apte subditur. Re-
dactus sum in nihilum: Apud estimationem
quippe malorum in nihilum redigimur quando
ea que ipsi quasi summa diligunt bona tempora-
lia non tenemus. Despectis namque supernis pro-
missionibus terrena desiderant: et si quando in eorum C
mente aliquid de appetitu eternitatis oritur
suborta citius transitoriis delectatione dissipatur.
Unde et statim subiungitur. Abstulisti qua-
si ventus desiderium meum. Fidelis quippe
populus se pati denunciat: quod eos quos dili-
git pati dolet. Ventus ergo desiderium tollit
cum res quelibet transitoria eternitatis ap-
petitum destruit. Ubi adhuc congrue sub-
infertur. Et velut nubes pertransiit salus
mea. Nubes quippe in alto eminet: sed hanc
ad cursum flatus impellit. Sic nimirum sic
sunt temporalia iniquorum bona velut in alto
quidem per honoris celsitudinem degere videntur:
sed ad cursum vite quotidie: quasi quibusdam
mortalitatis sue flatibus impelluntur. Salus
ergo ut nubes transit: quia perversorum glo-
ria quo alta est fixa non est. Sed expletis desi-
deriis actibusque infirmantium ad electorum
vocem sermo convertitur cum protinus sub-
infertur. Nunc autem in memetipso mar-
cessit anima mea: et possident me dies afflic-
tionis. Electorum quippe anima nunc
marcessit: quia in illa postmodum eterna ex-
ultatione viridescit. E converso eos dies af-
flictionis possident: quia dies leticie post
sequuntur: Scriptum quippe est: Timenti
deum bene erit in extremis: et rursum de ec- Eccli. 1.
clesia dicitur: Ridebit in die novissimo. Pro. 31.
D Nunc enim tempus afflictionis est bonis:
ut sequatur eos exultatio quandoque sine
tempore. Hinc ab eis alias dicitur. Humiliasti
nos in loco afflictionis. Locus namque afflictio-
nis est vita presens. Iusti ergo hic. i. in loco af-
flictionis humiliati sunt: quia in eterna vita
i. in loco gaudii sublimantur. Cum se(?) mar-
cessere animam diceret: recte etiam premisit in

metipso: qr in nobismetipsis qdē efficimur
sed in deo mens nostra refouetur: tantoq̃ a
viriditate gaudij lōge fit: quāto adhuc ab
auctoris repulsa lumine ad se recedit. Tūc
aūt ad vere leticie viriditatē puenit: quan
do p eterne cōtemplatōis grā subleuata ēt
semetipsā transit. Sz hec que allegorica i-
dagatōe trāscurrimus opz vt p oīa etiā iu
xta hystoriam teneamus. Que tamē nunc
idcirco pretereo: qr hec aperta eē legentib⁹
nō ignoro. Dieb⁹ aūt persecutōis vltime qr
multi q pereunt: ⁊ pauci sunt q saluantur:
idcirco vir sanctus passionis sue tpe: ⁊ pau
ca de bonis: ⁊ multa de peruersis loqtur.
Unde ⁊ mox ad eoꝝ personam q corruunt
ḃba puertit: sicq̃ sua insinuat: vt audienti-
bus possint ꝯgruere que narrat. Nam seq
tur. ¶ Nocte os meū perforatur dolorib⁹:
⁊ q me comedūt nō dormiūt.) Si ipsi hy-
storie itendimus pz causa: quoniā sancti vi
ri corpus per sinus vlcerum scaturiens ver
mium multitudo lacerabat.

Capitulum. 23.

Si vero allegorie mysteriū
perscrutamur: qd p ossa
nisi fortes qui z in sancte
B ecclesie corpore designan-
tur: Que quasi suo robo-
re mēbra ptinent: dūz mo
res infirmantiū stabiliter
portant. Sz cum tribulatōis vltime contra
eam feruor excreuerit: in nocte os illius per
forat doloribus: qr nōnunq̃ tormētis victi
etiā ipsi ad perfidiā defluunt q ad fidē ali
os tenere videbantur. Ait ergo. Nocte os
meū pforatur dolorib⁹. Ac si apte dicat:
Tribulatōis tenebris pressi ita afflictōe ter
rebantur: vt ⁊ ipsi q in me habebant vigo-
rem fortitudinis: quasi iā quoddā habeāt
foramē timoris. Bene aūt dr: ⁊ q me come
dunt nō dormiunt: qr maligni spūs q car-
nales quosq̃ de ecclesia ꝯsumunt tāto ma
gis gescere a tēptatione nesciunt: quanto
nullo carnis pondere grauantur. Sed pse-
cutores sancte ecclesie: qr valde puersi sunt
cēnt vtinam pauci. Seqtur. ¶ In multitu
D dine e... p cōsumatur vestimentum meum: ⁊
quasi capitio tunice succinxerunt me.) Si
hystorie itendimus qd aliud vestimentum
beati Job q̃ eius corpus accipimus: cui⁹
videlz vestimentum ꝯsumitur dū caro cru-
ciatur. Iuxta allegorie vero mysterium: ve
stimentū est sancte ecclesie fidelium vita.
Nam sicut tota simul ecclesia vestimentū
xpi: ita fideles quiq̃ eiusdem ecclesie vesti-
menta deputantur. Si enim sancta ecclesia
vestimentum xpi nō esset: Paulus pfecto
nō diceret: vt exhiberet sibi gloriosam eccle Ephe. 5
siam nō habentē maculam nec rugā. i. nō
q peccatum habētem maculā nec p dupli-
citatem rugā: q r ⁊ per iusticiam mūda est:
⁊ per simplicem intentionē tensa. Que igi
tur abluta est ne habeat maculam: tensa ē
ne habeat rugaz: vtiq̃ vestis ē. Sicut ergo
indumentū xpi tota generaliter ecclesia di
citur: sic indumentum sunt ecclesie singulo
rum anime: que ab errore ꝯuerse eandem
ecclesiam credendo: eāq̃ fideliter inheren-
do circūdant. De qbus eidem ecclesie per
pphetam dñs dicit: Uiuo ego qr omnibus Isa. 43
his velut ornamēto vestieris. Sz cūm ꝓcel
la seue persecutōis cepitur: plerīq̃ fidelium
ab ei⁹ amore separātur: q ei sedule inhere-
re videbātur. Dicat ergo. In multitudine C
coꝝ ꝯsumitur vestimentū meū: qr dūz mul
ti sunt q cruciant: destruuntur plurimi q ei
cōnexione amoris inherebant. Bene autez
subditur. ¶ Et quasi capitio tunice succin-
xerunt me.) Tunice qppe capitium collū
circūdat induentis. Collum ṽo si stringitur
vocis vsus ⁊ vita is flatus necatur. San-
ctam ergo ecclesiam reprobi quasi capitio
tunice cōstringunt: qr in ea persecutionib⁹
suis vitam fidei: ⁊ predicatōis vocem exti-
guere conantur. Hoc qppe conan psecuto-
res ei⁹ spāliter solent: vt ab ea ante oia ver
buz predicatōis tollant. Unde ⁊ hij q san
cte fidei primordijs resistebant: eciis aposto
lis denūciabant dicētes: Precipiendo pre Act. 5.
cepimus vobis ne doceretis in nomine isto
⁊ ecce replestis hierusalem doctrina vestra.
Corpus ergo sācte ecclesie quasi capitio tu
nice cinxerunt q cōstrictis predicatoribus
velut ei⁹ collum prementes in ea claudere
iter vocis volebant. Sz electi quiq̃ psecu-
tionis sue tempore paratiores sunt emori
q̃ tacere. Qui dū in morte corporaliter cor
ruunt: a stultis qbusdam ⁊ carnalibus de-
specti: ac viles estimantur: qr cum videre re
probi nequeunt: que electi bona spūaliter
teneant: quos carnaliter extingui conspici-
unt infelices arbitrantur. Unde ⁊ subditur

Comparatus sum luto: & assimulatus sum
fauille & cineri. In reproborum quippe iu
dicio sancta electorum ecclesia luto cõpara
tur: quia temporaliter conculcata despicitur.
Fauille assimulatur & cineri: quia dum bona
eius interiora non vident: ad sola hãc ma
la peruenisse estimant: que i ea exhiberi cor
poraliter vident. Fidelis tamen electorũ po
pulus cum multos ex se cadere conspicit: op
tat si obtinere valeat aduersitatis sue tẽpo
ra mutari. Huius quia oratio differtur: ge
mitus augetur. Unde adhuc subditur.

Capitulum. 25.

Lamabo ad te & non exau
A dies: sto & nõ respicis me. Sancta quippe ecclesia p
secutionis sue tempore fide
stat: desiderijs clamat. Sz
dolet se quasi non respici:
dum sua videt in tribulationibus vota dif
ferri. Alto nãq; consilio omnipotens deus
cum sancti eius aduersariorũ persecutioni
bus comprimuntur. cũq; assiduis vt liberẽ
tur interpellationibus clamant differre so
let vocem petentiũ: vt merita patientiũ cre
scant: quatenus eo magis exaudiantur ad
meritum: quo citius nõ exaudiuntur ad vo
Ps. 21. tum. Unde alias scriptuz est. Deus meus
clamabo per diẽ: nec exaudies & nocte. At
q; ipsa vtilitas de exaudiẽdi mora mox sub
ditur: cum illic protinus subinferẽ: & non ad
insipientiã mihi. Ad multiplicandã quippe
sanctorum sapientiã proficit: quod postulata tar
de percipiunt: vt ex dilatione crescat deside
rium: ex desiderio intellectus augeatur. In
tellectus vero cũ intenditur: ei in deuz ardẽ
tior affectus aperitur. Affectus autem ad
promerenda celestia tanto fit capax: quanto
fuerit expectando longanimis. Sed tamen
inter sanctorũ patientiã dolor vrget ad vo
cem: & cum dilati proficiunt metuunt ne defi
cientibus viribus despecti reprobentur. Se
quitur. Mutatus es mihi in crudelem: &
in duricia manus tue aduersaris mihi. Lõ
ge ab hac sententia vetusta translatio dis
sonat: quia quod in hac de deo dicitũ: hoc i
illa de aduersarijs ac persecutoribus memo
ratur. Sed tamen quia hec noua translatio
ex hebreo nobis arabicoq; eloquio cuncta
verius transtulisse perhibetur: credendũ est
quicquid in ea dicitur: & oportet vt verba il
lius nostra expositio subtiliter rimetur. Ait
ergo. Mutatus es mihi in crudelẽ: & in du
ricia manus tue aduersaria mihi. In scri B
ptura sancta cum de deo aliquid indignuz
dicitur: monetur legẽtis animus velut si ali
quando de deo aliquid dignum dicaẽ. Pe
ne omne quippe quod de deo dicitur: eo ipso
iam indignum est: quo potuit dici. Nã cu
ius laudi non sufficit obstupescens cõscien
tia: quando sufficiet loquens lingua. San
ctus autem spiritus hoc ipsum hominibus
intelligentibus insinuans quod sint ineffabilia
summa & diuina: his etiam verbis nonnun
quã de deo vtitur: que apud homines ha
bentur in vicio: vt ex his que indigna vidẽ
tur hominibus: & tamen dicuntur de deo:
ammoneantur scire hominea quod nec illa iaz
deo digna sunt: que dum digna hebentur
apud homines digna putantur deo. Dicitẽ
enim deus zelans: sicut scriptum est. Domi
nus zelotes nomen eius. Dicitur iratus. vn Exo. 34.
de scriptuz est. Iratus est dñs cõtra israel.
Dicitur deus penitens: sicut scriptum est. Nu. xi.
Penitet me fecisse hominem: super terrã et Gen. 6.
rursus: penitet me quod constituerim Saul re
gem in israel. Dicitur misericors: sicut scri
ptum est. Misericors & miserator dominus Ps. 85.
patiens & multum misericors. Dicitẽ pre
scius sicut de illo ait apostolus. Quos pre Ro. 8.
sciuit & predestinauit conformes fieri imagi
nis filij sui: dum nec zelus: nec ira: nec peni
tentia: nec proprie misericordia: nec prescien
tia esse possit i deo: Hec nãq; omnia ab hu C
manis in illuz qualitatibus tracta sunt: dũ
ad nostre infirmitatis verba descẽditur: vt
quasi quibusdam nobis gradibus factis: &
iuxta nos positis: per ea que nobis vicina
cõspicimus: ad summa eius ascẽdere quan
doq; valeremus. Zelari enim dicitur: qui
cum cruciatu mentis castitatez custodit vxo
ris. Irasci dicitur: qui feruore animi con
tra puniendum vicium accenditur. Penite
re dicitur cui id quod fecit displicet: & econ
tra mutando aliquid aliud facit. Miseri
cors dicitur qui pietate ad proximum per
mouetur. Misericordia autem a misero
corde vocata est: eo quod vnusquisq; intuea
tur quempiam miseruz atq; ei compatiens:
dum dolore animi tangitur ipse cor miserũ
facit: vt eum a miseria liberet: cui intendit.
Prescire dicitur cum vnamquãq; rem an

C

tequā veniet videt: et id quod futurum est: priusq̄ presens fiat preuidet. Deus ergo quomodo zelans est: qui custodienda castitate nostro nullo mentis cruciatu tangitur? Quomodo irascitur in vlciscendis vitijs nostris: qui nulla perturbatione animi cōmouetur? Quomodo est penitēs qui quod semel fecerit se fecisse nequaq̄ dolet? Quomodo habet misericordiam: qui cor nunq̄ miserum habet? Quomodo est prescius: cui
B nulla nisi que futura sunt presciantur? Et scimus quia deo futurum nihil est: ante cuius oculos preterita non transeunt: futura non veniunt: quippe quia omne quod nobis fuit: et erit in eius prospectu presto est: et omne quod presens ē scire potest potius q̄ prescire. Et tamen dicitur zelans: dicitur iratus: dicitur penitens: dicitur misericors: dicitur prescius: vt quia castitatem anime vniuscuiusq̄ custodit humano modo zelās vocatur: quāuis mentis cruciatu non tangatur. Et quia culpas percutit dicitur irasci: quāuis nulla animi perturbatione moueatur. Et quia ipse immutabilis id quod voluerit mutet: penitere dicitur: quāuis rem mutet: consilium non mutet. Cum miserie nostre subuenit misericors vocatur: quamuis miseris subueniat: et cor miserum nunq̄ facit. Et quia ea que nobis futura sunt videt: que tamen ipsi semper presto sunt prescius dicitur: quāuis nequaq̄ futurum preuidet: quod presens videt. Nam et queq̄ sunt non ab eternitate eius ideo videntur quia sunt: sed ideo sunt quia videntur. Dū ergo ad verba mutabilitatis nostre descenditur: ex eius quibusdam gradibus ascendat: qui potest ad incōmutabilitatem dei: vt videat sine zelo zelantem: sine ira irascentem: sine dolore et penitentia penitentem: sine misero corde misericordem: sine preuisionibus prescientem. In illo enim nec preterita nec futura reperiri queunt sed cuncta mutabilia immutabiliter durant: et que in seipsis simul existere non possunt illi simul omnia assistunt: nihilq̄ i illo preterit quod transit: quia in eternitate eius modo quodam incomprehensibili cuncta volumina seculorum transeuntia manent: currentia stant.

Sicut ergo accipimus sine zelo zelantē: sine ira irascentem: ita a sancto viro etiam sine crudelitate dici potuit crudelis. Crudelis quippe dicitur: qui destricte feriēdo non parcit: vt videlz A
hoc loco crudelis districte feriens possit intelligi et vlciscende culpe non parcens. Unde Isaias quoq̄ cum videret vltimi iudicij diem: non iam cum venia sed cum districtione esse futurum ait. Ecce dies domini veniet crudelis: et indignatione plenus: et ire furorisq̄ eius: ad deponendam terram i Isa.13.
solitudinem: et peccatores eius conterendos de ea. Sanctus igitur vir: vt hanc eandem crudelitatem sibi potius assereret congruere posse q̄ deo: ait. Mutatus es mihi i crudelem. Ac si aperte dicat. Qui in teipso crudelitatis nihil habes: mihi quem respirare a persecutione non sinis crudelis videris. Ita enim deus crudelis esse nō potest: sicut nec mutari nullatenus potest. Sz quoniam in deo nunq̄ nec crudelitas nec mutabilitas venit: dum mihi dicit: q̄ in semetipso deum nec crudelem nec mutabilē sentiat ostendit. Nam dum circa nos quedā prospera: et aduersa variantur: in eo q̄ nos mutamur: quasi eius circa nos mutatū animū suspicamur. Ipse vero in se incōmutabilis permanens: aliter atq̄ aliter in cogitatione sentitur hominū: pro qualitate meritorum. Nam et lux solis cum nequaq̄ est sibimetipsi dissimilis: infirmis aspera: sanis B
autem oculis lenis videtur: eorū videlicet immutatione non sua. Unde vt predictum⁹ condicens: mutatus es ad dixerit: mihi: vt ipsa hec crudelitas atq̄ mutatio non sit in qualitate iudicis: sed in mente patientis. Quod verbis quoq̄ alijs reterit dicens. ((Et in duricia manus tue aduersaris mihi.)) Manus etenim dei dura creditur: cū voluntati nostre contraria hoc quod ei in nobis displicet feriendo persequitur: et flagella ingeminat: cum dolentis summa clemētiam expectat. Que tamen iuxta allegorie misterium bene sancte ecclesie verbis congruunt ex vocibus infirmorū: qui plerūq̄ se plus feriri estimant q̄ mereri putant: et quasi crudelitatem arbitrantur iudicis di-

strictionem equissimam sectionis: quia et cum
vulnus egri medicinali ferramento abscidi
tur: medicus crudelis vocatur. Qui tamen
per secantis manus duriciam adversatur
vulneri: sed concordat saluti. Sequitur.
((Elevasti me: et quasi super ventum ponēs
elisisti me valide.)) Quia presentis vite glo
ria quasi in alto cernitur: sed nulla stabili-
tate solidatur: velut elevatus super ventū
ponitur: qui prosperitate transitoria leta-
tur: quoniam ad hoc solum hunc fugitive
felicitatis aura sublevat: ut repente dete-
rius in infimis sternat. Quia enim sancta
C ecclesia cunctis in honore est: infirmi quiqꝫ
in ea qui transitorijs successionibus letan-
tur: quid nisi super ventum positi videntur
elevati. Quia subsequente persecutionis
tempore: dum prosperitatis aura pertran-
sit: eorum protinus elevatio corruit: et repē-
te cadentes discunt: quia elevati prius in
vento se sederunt. Que videlicet verba etiā
sancti viri persone specialiter congruunt:
non ad id quod erat. sed ad id quod esse
videbatur. Nequaquam enim mentem illius pro-
speritas fugitiva levaverat: quam inter tot
rerum affluentias miro semper virtutis pō
dere premebat: sed iuxta hoc quod videri
exterius potuit qui in suis humilis in alie-
nis oculis elevatus fuit: et quasi super ven-
tum positus elisus est valide: quia rebus ex
terioribus fultus: unde estimabatur surge-
re: videbatur inde cecidisse. Quem videli-
cet casum sanctus vir in mente non pertu
lit: quia nulla adversitas deiecit quem pro
speritas nulla corrupit. Qui enim veritati
inheret: vanitati nullo modo succumbit:
quia dum forti pede cogitatione intus intē
tionem figerit: omne quod foras mutabili-
ter agitur: ad arcem mentis minime pertin
git. Sequitur.

Capitulum. 27.

Cio qa morti tradas me:
vbi constituta est domus
A omni viventi.)) In supe-
riori huius operis parte
tractatum est: quod ante
adventum domini ad infer
ni receptacula etiā iusti descenderunt: quā-
tus non in supplicijs: sed in requie servaren
tur. Quod nunc testimonijs edocere negli
gimus quia in ea iam sufficienter probatū
putamus. Hoc ergo quod dicitur. Scio quia
morti tradas me: vbi constituta domus est
omni viventi: recte beato Job etiam iuxta
hystoriam congruit: dum nimirum constat:
quia ante redemptoris gratiā ad inferni clau
stra etiam iusti ducerentur. Ipsa quippe in
ferni receptio domus omnium viventiū di
citur. Quia nullus huc venit qui ante me
diatoris adventum non illuc ipsa corruptio
nis sue cōditione pertransijt: nullus huc ve
nit: qui ad carnis mortem eiusdē corruptio
nis sue gressibus non tetendit. De qua vi
delicet morte per ps. dicit. Quis ē homo qui Ps. 88.
vivit: et non videbit mortem: Nam et si ad B
celum raptus Helyas esse perhibetur: mor
tem tamen distulit non evasit: de ipso quip
pe ore veritatis dicitur. Helyas quidē ven
turus est: et restituet omnia. Venit enī restituere Mat. 27
turus oia quia adhuc nimirum huic mun-
do restituitur: ut et predicatiōis munera im
pleat et carnis debitum solvat. Que tamen
sancti viri sententia iuxta allegorie misteriū
sancte ecclesie vocibus ex persona congruit
infirmorum: qui fidem verbotenus tenent:
sed contra precepta fidei suis desiderijs fa
mulantur. Ait etenim. Scio quia morti tra-
das me: vbi constituta domus est omni vi-
venti. Quia enim multos in se voluptati-
bus deditos conspicit: eorumqꝫ iam interi-
tum prescit: pensat quia in via vite presentis
suis quidem desiderijs serviunt: sed tamen
ad mortis domum perveniunt omnes qui
in ea carnaliter vivunt. Sunt vero nonnul
li qui in voluptatum suarum foveam cor-
ruunt: sed tamen per lamenta penitentie ab
imis citius pedem reducunt quos superne
percussionis verbera ad eruditionem po-
tius quam ad extinctionem secant. Ex quibus
apte subiungitur. Verūtamen non ad con-
sumptionem eorum emittis manum tuam:
et si corruerint ipse salvabis. In quibus pro
fecto verbis hoc solerter debet intelligi: quia
beatus Job dum sua narrat in se alios trās-
figurat. Velut enī de se specialiter dicebat.
Elevasti me: et quasi super ventum ponens
elisisti me valide: Scio quia morti tradas C
me: vbi constituta domus est omni viven
ti: et tamen non de se: sed de alijs adiungit:
veruntamen non ad consumptionem eo
rum emittis manū tuam. Dum enim de se

loquēs ratiocinando causas de alijs subdi
dit: q̄ multorum personas in se significet
ostendit. Manum itaq; suam dn̄s corripit
& ad consummationem peccantiū nō emit
tit: cum feriendo a peccatis corripit: & cor
ruentes salvat: dum cadentes ad culpaz in
salute corporis vulnerat: vt prostrati exte
rius interius surgant quatenus iacētes cor
pore ad interiorem statum redeant: q stan
tes exterius ab statu mentis iacebant. Se
quitur. ¶ Flebam quondaz super eo qui af
flictus erat: & cōpatiebat̄ anima mea pau
peri. ¶ Quāvis vera compassio est: passiōi
proximi ex largitate concurrere. nonnunq̄
tamē cum exteriora quoq; abunde ad lar
giendum suppetunt celerius dantia man⁹
dationem invenit q̄ animus dolorem. Vn
scire necesse est: quia ille perfecte tribuit q
cum eo quod afflicto porrigit: afflicti quo
q; in se animam sumit: vt prius in se dolen
tis passionem transferat: & tunc contra do
lorem illius per ministeriū concurrat. Nā
sepe vt prediximus largitorem muneris re
rum facit abundantia: & non virtus com
passionis. Qui enim afflicto perfecte com
B patitur plerūq; et hoc indigenti tribuit in
quo ipse si dederit angustatur. Et tunc ple
na est cordis nostri compassio: cum malum
inopie pro proximo suscipere non metui
mus vt illum a passione liberemus. Quam
videlicet pietatis formam mediator nobis
dei & hominum dedit. Qui cum posset no
bis etiam non moriendo concurrere: subve
nire tamen moriendo hominibus voluit. q2
nos videlicet minus amasset: nisi & vulnera
nostra susciperet: nec vim nobis sue dilectio
nis ostenderet: nisi hoc quod a nobis tolle
ret ad tempus ipse sustineret. Passibiles
quippe mortalesq; nos reperit: & qui nos
existere fecit ex nihilo: revocare videlicet
etiam sine sua morte potuit a passione. Sz
vt quanta esset virtus compassionis osten
deret: fieri pro nobis dignatus est: quod
esse nos noluit: vt in semetipso temporali
ter mortem susciperet: quam a nobis imp
petuum fugaret. An non in divinitatis sue
divitijs nobis invisibilis permanens miris
nos potuit virtutib⁹ ditare? Sed vt ad in
ternas divitias rediret homo: foras appa
rere dignatus est pauper deus.

Capitulum. 28.

Vnde & predicator egregi⁹ A
vt ad largitatis gratiā vi
scera nostre compassionis
accēderet dixit. Propter
nos egenus factus est cū 2.Cor.8
dives esset. Qui etiam di
cit. Non vt alijs sit remis
sio vobis autem tribulatio. Hec proculdu Ubi.s.
bio cōdescēdēdo infirmis intulit: quoniam
quibusdam inopiam ferre non valentibus:
tollerabilius est minus tribuere: q̄ post lar
gitatem suam ex inopie angustia murmura
re. Nam vt ad magna largiendi studia au
dientium mentes accenderet: paulopost in
tulit dicens. Hoc autem dico: qui parce se
minat: parce & metet. Plus autem nōnun
quā esse dicimus compati ex corde q̄ dare
q2 quisquis perfecte indigenti compatitur:
minus estimat omne quod dat. Nisi enim
dantis animum bona voluntas vinceret:
eisdem predicator egregius discipulis non
dixisset: qui non solum facere: sed & velle ce
pistis ab anno priore. Facile quippe est in
bono opere obedire: etiam volentem. Sed
hec magna i discipulis virtus extiterat eos
bonum quod illis preceptuz est ante voluis
se. Quia itaq; vir sanctus apud omnipotē B
tem deum aliquando maius datum none
rat mentis esse: q̄ muneris: dicat. Flebam
quondam super eo qui afflictus erat: & cō
patiebatur anima mea pauperi. Exteriora
etenim largiens rem extra semetipsum pre
buit. Qui autem fletum & compassionē pro
ximo tribuit ei aliquid etiam de semetipso
dedit. Idcirco autem plus compassionē q̄
datum dicimus: q2 rem qualibet plerumq;
dat etiā qui non compatitur: nunq̄ autem
qui vere compatitur: quod necessariū pro
ximo conspicit negat. Que nimirum senten
tia bene quoq; sancte ecclesie vocibus con
gruit: que dum afflictos quosq; per lamen
ta penitentie conspicit: suos ei oratione cō
tinua fletus iungit: & totiens egeno compa
titur: quotiens mēti virtutibus nudate in
terventionis sue precibus opitulatur. Sup
afflictum quippe cōpatientes plangimus:
quando alienis damna nostra deputamus
& culpas delinquentium nostris mundare
fletibus nitimur: quod videlz agentes plus
plerūq; nobis q̄ his pro quibus agit̄ sub
venimus: q2 apud intimū arbitrē: & gratiaz

charitatis aspirantem cõmissa queq3 perfe
C cte diluit ppria: qui pure plangit aliena.
Persecutionis igitur vltime sancta eccle-
sia tribulatiõe deprehensa: reducat ad me
moriam pacis tempore bona que gessit di-
cens: Flebam quõdam super eo q afflictus
erat: r cõpatiebatur anima mea pauperi.
Que iterne lucis gaudia eterna desiderãs
sz tamen adhuc dilata qz malis exteriori-
bus premitur sancti viri vocibus adiũgat.
Expectabam bona r venerũt que mihi
mala: prestolabar lucez: r erupũt tenebre.
Fidelis enim populus expectat bona; sed
mala suscipit: prestolatur lucez: r tenebras
incurrit: qz per remuneratõis gl'iam interee
tam iãq3 angelorum se gaudijs sperat; r ta
men hic diutius dilatus: manus persequen
tium tolerat; r q se quantotius estimabat
eterne lucis retributione perfrui hic adhuc
compellitur persecutorum suorum tenebras
pati. Que videlicet mala persequentiũ mi-
nus dolerent: si ab infidelibus aduersarijs-
q3 cõsurgerent. Sed eo deterius mentẽ ele-
ctorum cruciant quo ab illis veniunt de q-
bus bona presumebant. Unde adhuc sub-
ditur. Interiora mea efferbuerunt absq3
vlla reqe. Sancte qppe ecclesie interiora
efferbescere est: ipsos quoq3 quos per amo
rem fidei velut viscera ante gestauerat i p-
secutionis atrocitate tolerare; q secreta pri
us illius cognoscẽtes quãto sciunt vbi ma
gis doleat: tanto deterius ab afflictiõe ei9
minime quiescunt. Quos tamen r pacis sue
tempore grauiter tolerat: qz suis predicatio
nibus eorum mores cõtrarios pensat. Ge
mit enim cum eorum vitam sibi dissimilẽ con
spicit. De qbus r apte subiungitur.

Capitulum. 29.

D Preuenerunt me dies affli
ctionis. Scit nãq3 san-
cta electorum ecclesia q
psecutione vltima mala
multa passura sit; sz hanc
afflictõis sue dies preue-
niunt: qz malorum vitam
intra se grauiter et tempore pacis portat.
Nam quãuis diebus vltimis aperta ifide
lium persecutio sequatur: hanc tamẽ r pri-
usq3 appareat hij qui in ea verbotenus fi-
deles sunt prauis moribus antecurrũt. Se-
quitur. Merens incedebam sine furore cõ
surgens in turba clamaui. Notandum so-
licite iuxta hystoriam video q sanctus vir
q Paulo superius dixit: Eleuasti me: inferi
us adiũgit merens incedebam. Miro enim
ordine vno eodẽq3 tempore cõuenire i acti-
bus bonorum solet: r foris honor culminis
r intus afflicte meror humilitatis. Ut si san
ctus quoq3 vir eleuatus rebus r honorib9
merens incedebat: qz r si hunc prelatũ ho-
minib9 gloria potestatis ostenderat: interi9
tamen merore suo secretum sacrificiũ do-
mino contriti cordis offerebat. Sacrificiũ
qppe deo est spũs contribulatus. Sciũt au
tem electi quiq3 consideratione intima con
tra exterioris excellentie temptamẽta pugna
re. Qui si ad exteriorem felicitatem suã cor B
apponerent: iusti profecto nõ essent. Sed qz
cor humanum nõ potest de ipsis psperitati
bus rerum quãtulacunq3 gloria nullo mo-
do tentari: contra ipsam psperitatem suam
sancti viri intrinsecus dimicant: non dico
ne in elatione: sed ne in eius saltem amore
succumbant: cui valde succubuisse est: capti
uam mentem eius desiderijs subdidisse.
Quis autem terrena sapiens; tẽporalia am
plectens: beatum Job inter tot psperã le-
tum non crederet: cum ei suppeteret salus
corporis: vita filiorum: incolumitas familie
integritas gregum. Sed qz in his omnib9
nõ gaudebat; ipse sibi testis ẽ qui ait: Me
rens incedebam. Sancto enim viro adhuc
in hac peregrinatione posito; omne quod si
ne visione dei habundat inopia est: qz cum
sibi omnia electi adesse vident gemunt q
omnium auctorem nõ vident; eisq3 totum
hoc minus est; quia adhuc species vni9 de-
est; sicq3 eos foras exaltat gratia superne di
spensationis: vt tamen intus sub disciplina
teneat meror magistre charitatis. Per quã C
videlicet discunt: vt de his que exteri9 ac-
cipiunt apud semetipsos semper amplius
humilientur: mentem sub iugo discipline te
neant: nunq3 ex potestatis licẽtia ad impa-
tientiam erumpant. Unde apte subiungi-
tur. Sine furore consurgens in turba cla
maui. Sepe nãq3 sediciosorum tumultus
hominum prepositorum suorum mentem la
cessunt: suiq3 ordinis limitem inordinatis
motibus excedũt: r plerũq3 qui presunt: ni-
si in ore cordis spiritussancti freno tenean-
tur: in irate retributionis atrocitatem pros

notate prelati

liunt: quantumq; preualent agere tantum sibi in subditis estimant licere. Amica etenim potestati pene semp impacientia est: eaq; et male subiecte impar: quia quod ipsa sentit potestas exequitur. Sed sancti viri plus se interius patie iugo subijciunt: quanto foris hominibus presunt: et eo veriorem principatum foris exhibent: quo humiliorem deo intrinsecus famulatum tenent: atq; iccirco sepe plus quosdam tolerant quo se de eis vlcisci amplius possunt: et ne vnq; ad illicita trascant plerumq; nolunt pro se exeq.: etiam quoslibet subiectorum strepitus sufferunt: per amorem increpant quos per mansuetudinem portant. Unde nunc recte dr. Sine furore cosurgens in turba clamaui: quia nimirum boni contra tumultus insolentium clamorem habent: et furorem non habent: quoniam eos quos clementer tolerant docere nō cessant. Sed hec que iuxta hystoriam de vno diximus iuxta allegoriam necesse est: vt de diuersis electis ecclesie sentiamus. Ipsa quippe in electis suis etiam per prospera incedit merens: quia nil sibi vere prosperum deputat quousq; bonum quod singulariter querit apprehendat. Fideles quippe illius tēporali quidem pace perfruuntur: sed perpetue suspirant: honorātur et afflicti sūt quia plerumq; ibi videntur in culmine vbi cives non sunt. Ipsa etiam in turba sine furore consurgit et clamat quia prauorum vitam studio recte emulationis: nō autem vesania furoris insequitur. Irascitur et amat sevit et tranquilla est: quatenus infirmos suos et corrigat ex emulatiōe: et foueat ex pietate. Sequitur. ((Frater fui draconum et socius strutionum.)) Quid draconum nomine nisi maliciosorum hominū vita signatur? De quibus et per prophetam dr: traxerunt ventum quasi dracones. Peruersi etenim quiq; ventum quasi dracones trahunt cum maliciosa superbia inflantur. Qui autem strutionum appellatione intelligi nisi simulatores solent? Strutio etenim pēnas habet: et volatum nō habet: quia simulatores quoq; speciem sanctitatis habent: sed virtutē sanctitatis non habent. Uisio quippe eos bone actionis decorat: sed a terra minime pēnas virtutis leuat. Electus itaq; sancte ecclesie populus: quia pacis sue tempore intra se quosdam maliciosos ac simulatores patitur dicat: frater fui draconum et socius strutionum. Quod beati quoq; Job vocibus specialiter congruit: qui ad culmē magne fortitudinis bonus inter malos fuit.

Capitulum. 30.

Nullus quippe est perfectus: qui inter proximorum mala patiens nō est. Qui enim equanimiter aliena mala nō tolerat ipse sibi per impacientiam testis est. quia a boni plenitudine longe distat. A
Abel quippe esse renuit: quem Cayn malicia non exercet. Sic in tritura aree grana sub paleis premuntur: sic flores inter spinas prodeūt: et rosa que redolet crescit cum spina que pungit. Duos nāq; filios habuit primus homo: sed vnus electus: alter reprobus fuit. Tres quoq; filios Noe archa continuit: sed duobus in humilitate persistentibus vnus ad patris irrisionem ruit. Duos Abraam filios habuit: sed vnus inocēs: alius vero fratris persecutor fuit. Duos quoq; Isaac filios habuit: vnus in humilitate seruatus; alter vero et priusq; nasceretur reprobatus est. Duodecim Jacob filios genuit: sed ex his vnus per innocentiam venditus: ceteri vero per maliciam venditores fratris fuerunt. Duodecim quoq; apostoli in sancta ecclesia sunt electi: sed ne improbati remanerēt: vnus eis admixtus est: qui eos persequens probaret. Sic nāq; iusto peccator cum malicia iungitur: sicut in fornace auro palea cū igne sociatur. vt quo ardeat palea purget aurū. Hij ergo veraciter boni sunt: qui in bonitate persistere inter malos possunt. Hinc etiam sponsi voce sancte ecclesie dr: Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. B Cant. 2
Hinc ad Ezechielem dominus dicit: Fili hominis increduli et subuersores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas. Hic Petrus vitam beati Loth glorificat dicens. Et iustum Loth oppressum a nephandorum iniusta cōuersatione eripuit. Aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui quotidie animam iusti iniquis operibus cruciabant. Hinc Paulus discipulorum vitam glorificat: et glorificando cōfirmat dicens: In medio nationis praue et peruerse inter quos lucetis sicut luminaria in mundo ver Ezech. 2. 2. Pe. 2 Phil. 2

dum vite continentes. Hinc per Joannem
angelus pergami ecclesie attestatur dicens
Apoc. 2 Scio vbi habitas vbi sedes est sathane: et
tenes nomen meum: et non negasti fidem me
am. Beatus igitur Job: vt ostendat cuius
fortitudinis fuerit: insinuet cum quibus vi
xit dicens: Frater fui draconum: et socius
strutionum. Quia minus esset q ipse bona
ageret: nisi et ad bonitatis sue cumulum ab
alijs mala toleraret. Sequitur. ¶ Cutis mea
denigrata est super me: et ossa mea aruerunt
pre caumate.) Hec iuxta hystoriam pensa
re negligimus: quia videlicet sermonis vir
tus patet ex pena passionis. Sed quia vt se
pe iam diximus plerumque beatus Job sic nar
rat gesta vt gerenda pronunciet: bene hoc
sancte ecclesie vocibus congruit: q dolorem
persecutionis vltime in internis grauiter sen
tit. Cumque ab illa alij pereunt: valentiores quo
que merore cruciantur. Exterior quippe causa
eius est terrena dispensatio: interior vero cu
ra celestis. Cutis ergo nomine infirmi signan
tur: qui nunc in ea exteriori vtilitati deser
uiunt. Per ossa vero fortes eius figurati
sunt in quibus corporis illius tota compa
go solidatur. Quia igitur aut prouocati
muneribus aut persecutionibus afflicti;
multi in ea ab statu fidei infirmi cadunt:
eamque ipsi postq ceciderint persequuntur: quid
aliud q cutis sue nigredinem patitur: vt in
ipsa postmodum feda appareat: in quibus
prius pulchra videbatur. Dum enim hij
qui prius exteriora bene dispensare consue
uerant: contra electos dei postmodum seui
unt: quasi cutis ecclesie anteacte iusticie co
lorem perdidit: que ad nigredinem iniqui
tatis venit. Quod Hieremias etiam sub
precipui metalli specie deplorat dicens:
Trén. 4. Quomodo obscuratum est aurum mutatus
est color optimus. Peruersi autem dum ab
eius sacramentis exeunt plerumque inter re
probos locum honoris sumunt: vt ipsi con
tra sanctam ecclesiam ex auctoritate seui
ant: qui hanc atrocius quasi sciendo cotem
nunt. Unde et cum diceret: cutis mea deni
grata est: addidit super me: quia hos quos
prius ad decorem iusticie quasi candidos
habuit: post deterius nigros portat. Sed
cum cutis ad nigredinem vertitur: fortes
qui in illa sunt zelo fidei contabescunt.
Unde apte subiungit. ¶ Et ossa mea arue
runt pre caumate.) Sic namque et priori tem
pore os fortissimum sancte ecclesie quadam
arditate tedij Paulus estuabat cum qui 2. Cor. xi
busdam cadentibus diceret: Quis infirma
tur et ego non infirmor? Quis scandalizatur
et ego non vror? Cutis ergo denigratur: et
ossa pre caumate arescunt: quia infirmi ad
iniquitatem prosiliunt: fortes quique zeli sui
igne cruciantur. Sequitur.

Capitulum xi.

Versa est in luctum cythara
mea et organum meum in
vocem flentium. ¶ Quia or B
ganum per fistulas: et cy
thara per cordas sonat: po
test per cytharam recta ope
ratio: per organum vero sancta predicatio
designari. Per fistulas quippe organi ora
predicantium: per cordas vero cythare in
tentione recte viuentium non inconuenien
ter accipimus: que dum ad vitam aliam per
afflictionem carnis tenditur quasi extenta
corda in cythara per intuentium ammira
tionem sonat. Siccantur etenim corda: vt
congruum in cythara cantum reddat: quia
sancti viri castigant corpus suum: et serui
tuti subijciunt: atque ab infirmis ad superio
ra tenduntur. Pensandum quoque est q cor
da in cythara: si minus tenditur non sonat:
si amplius raucum sonat: quia nimirum vir
tus abstinentie aut omnino nulla est: si tan
tum quisque corpus non edomat quantum
valet: aut valde inordinata est si corpus at
terit plusq valet. Per abstinentiam quip
pe carnis vitia sunt extinguenda non caro:
et tanto quisque sibimet debet moderami
ne preesse: vt et ad culpam caro non super
biat: et tamen ad effectum rectitudinis in
operatione subsistat. Intueri inter hec egre
gium predicatorem libet quanta arte ma
gisterij fidelium animas velut in cythara
cordas tensas: alias amplius tendendo ex
tenuat atque alias a tensione sua relaxan
do conseruat. Alijs etenim dicit: Non in co Ro. 13.
messationibus et ebrietatibus: non in cubi Col. 3.
libus et impudicitijs: et rursus ait: Mortifi
cate membra vestra que sunt super terram: et
tamen predicatori charissimo scribit dicens.
Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino 1. Thi. 5.
vtere: propter stomachum tuum: et frequentes

B tuas infirmitates. Illas ergo cordas exte-
nuando tendit: ne non tense omnimode nõ
sonent: hanc vero a tensione temperat: ne
dum plus tenditur minus sonet. Sive aũt
sancti predicatores in ecclesia seu quilibet
simplices ⁊ abstinẽtes prout vires accipiũt
in ea proximis suis canticum bone exhorta
tionis reddunt. Nam ⁊ prudẽtes quiq; ad
predicationis fructum solertum invigilant
atq; vt alios ad vitam pertrahãt sono ma
gne persuasionis elaborant: ⁊ qui in eo tar
dioris ingenij videntur: ex ipso sue vite me
rito inquantulum se posse conspiciunt ex-
hortationis erga alios auctoritatẽ sumũt:
atq; ad celestem patriam quos valent tra-
here non desistunt. Sed sancta ecclesia ex-
tremis persecutionibus pressa: cum verba
sua a reprobis contemni considerat: amo-
ris sui gratiora ad sola lamenta format: q3
nimirum defiet quos exhortãdo trahere nõ
valet. Dicat ergo. Versa est in luctum cy-
thara mea: ⁊ organum meum in vocem flen
tium. Ac si aperte fateatur dicens. Pacis
quidem tempore mee per alios parue mo-
re cythare: per alios vero more organi ma
gna ⁊ sonora predicabã sed nunc versa est
in luctum cythara ⁊ organum in vocẽ flen
tium versum est: quia dum me contẽni con
spicio eos qui predicationis cantum non
audiunt deploro. Hec per quosdam sancta
C ecclesia in fine factura est: hec per quosdam
in suis iam exordijs fecit. Martyr quippe
Stephanus iudeis persequentibus ꝓdesse
predicando conatus est: quos tamen post
verba predicatiõis dum videret ad iacien
dos lapides commolasse: fixis genibus ora-
Act. 7. bat dicens. Domine iesu ne statuas illis
hoc peccatum. Quid ergo huic qui diu et
parua ⁊ magna narrauerat nisi iam sonus
cythare atq; organi cantus silebat: atq; in
luctum versa fuerant: quia eos quos predi
cando non traxerat amãdo flebat. Quod
nimirum quotidie sancta ecclesia agere nõ
desistit que predicationis verbuz pene vbi
q; conticuisse iam cõspicit aliĳ nãq; loq; dis-
simulant: aliĳ vera audire contemnũt. Sed
electorum mens dum tacere cantum predi
cationis conspicit: gemens ac tacita ad fle-
tus redit. Dicat ergo: versa est in luctũ cy-
thara mea: ⁊ organum meũ in vocem flen
tium: quia electus quisq; quo sancte predi-
cationis vox siluit: damnũ ecclesie grãuius
plãgit. Huc usq; beatus Job descripsit ma
la que pertulit: hoc vero ex loco incipit nar
rare subtilius bona que fecit. Sed doloris
verba hystorica atq; allegorica expositione
transcurrimus virtutum vero opera ex ma-
gna parte iuxta solius hystorie textuz tene-
mus: ne si hec ad indaganda mysteria tra-
himus: veritatem fortasse operis vacuare
videamur.

Sancti Gregorij Liber. 21. Ca. 1.

Intellectus A
sacri eloquij inter textuz
⁊ mysterium tanta ẽ li
i beratione pensandus:
vt vtriusq; partis lan-
ce moderata hunc neq;
nimie discussionis pon
dus deprimat neq; rur
sus torpor incurie vacuum relinquat. Mul
te quippe eius sententie tanta allegoriarũ
conceptione sunt granide: vt quisquis eas
ad solam tenere hystoriam nititur: earũ no-
ticiam per suam incuriam priuetur. Nõnul
li vero ita exterioribus preceptis inseruiũt:
vt si quis eas subtilius penetrare desiderat
intus quidem nihil inueniat: sed hoc sibi etiã
quod foris loquuntur abscondat. Unde be
ne quoq; narratione hystorica per significa
tionẽ dicitur. Tollens Jacob virgas popu
leas virides ⁊ amigdalinas: ⁊ ex platanis Gen. 30.
ex parte decorticauit eas: detractisq; cortici
bus in his que spoliata fuerant candor ap
paruit: illa vero que integra erant virides
permanserũt atq; in hunc modum color ef-
fectus est varius. Ubi ⁊ subditur. Posuit-
q; eas in canalibus in quibus effundebat
aqua: vt cum venissent greges ad bibendũ
ante oculos haberent virgas: vt in conspe-
ctu earum conciperent. Factũq; est vt i ipso
calore coitus oues intuerentur virgas ⁊ pa
rerẽt maculosa ⁊ varia: ⁊ diuerso colore res-
persa. Quid est enim virgas virides amig
dalinas atq; ex platanis ante gregum ocu-
los ponere: nisi per scripture sacre seriẽ an-
tiquorum patrum vitas atq; sententias in
exemplum populis prebere: Que nimirum
quia iuxta rationis examen recte sunt vir-

B ge nominantur. Quibus ex parte corticem
subtrahit: vt in his que expoliantur intimus
candor appareat: ⁊ ex parte corticē seruat:
vt sicut fuerant exterius ī viriditate perma
neant: variusq; virgarum color efficitur: dū
cortex ex parte subtrahitur: ex parte retine-
tur. Ante considerationis enim nostre ocu
los precedentium patrum sententie: quasi
virge varie ponuntur. In quibus dum ple-
rūq; intellectum littere fugimus: quasi corti
cem subtrahimus: ⁊ dum plerūq; intellectū
littere sequimur quasi corticem reseruamus.
Dūq; ab ipsis cortex littere subducitur: al
legorie candor interior demonstratur: ⁊ dū
cortex relinquitur: exterioris intelligētie vi
rentia exempla monstrantur. Quas bene
iacob in aque canalibus posuit: q2 ⁊ redē-
ptor noster in libris eas sacre scientie qbus
nos intrinsecus infundimur fixit. Has aspi
cientes arietes cum ouibus coeunt: q2 ra-
tionales nostri spiritus: dum in earum inten
tione defixi sunt: singulis quibusq; actioni-
bus permiscentur: vt tales fetus operū pro
creant: qualia exempla precedentium in vo
cibus preceptorum vident: ⁊ diuersum co-
lorem proles boni operis habeat: q2 ⁊ non-
nunquā subtracta littere cortice acutius in
terna considerat: ⁊ reseruato nōnunq; hy-
storie tegmine bene se in exterioribus for-
C mat. Nam q2 diuine sententie aliquando
interius rimande sunt: aliquando exterius
obseruande per Salomonem quoq; dicit.
Pro.30. Qui fortiter premit vbera ad eliciendū lac
exprimit butyrum: ⁊ qui vehementer emun
git: elicit sanguinem. Vbera quippe fortiter
premimus cum verba sacri eloquij subtili i-
tellectu pensamus. Qua pssione dū lac que
rimus: butyrum inuenimus q2 dum nutri-
ri vel tenui intellectu querimus vbertate in
terne pinguedinis vngimur. Quod tamen
nec nimie nec semper agendum est: ne dū
lac queritur ab vberibus: sanguis sequat.
Plerūq; etenim quidam dum verba sacri
eloquij plusq; debent discutiunt: in carnalē
intellectum cadunt. Sanguinem quippe eli
cit: qui vehementer emungit: quia carnale
efficitur: hoc quod ex nimia spiritus discus
sione sentitur. Unde necesse ē vt beati Job
opera que inter increpantium amicorū ver
ba iccirco narrat: ne afflicta mens illius in
desperatione deficiat iuxta pondus hysto-
rie perscrutemur: ne si hec animus plusquā
necesse est spiritualiter inuestigat, a verbo-
rum eius vberibus sanguis nobis pro lacte
respondeat. Si quando vero quedam mi-
stica in suorum operum narratione permi-
scent: ad hec necesse est vt mens concita re
deat ad que hanc vi ipse datur intelligi or-
do loquentis vocat. Naz sanctus vir post-
q; ea que sibi per flagellum domini fuerant
inflicta narrauit: nunc per ordinem pprias
enumerando virtutes qualis ante flagellū
fuerit innotescit: Sic vite sue hystoriam te-
xens vt eis perrarum aliquid quod allego
rice intelligi possit interserat: quatenus et
ex magna parte hystorica sint que memorat
⁊ tamen aliquando per hec eadem ad spiri
tualem intelligentiaz consurgat. Qua ita-
q; fortitudine ab omni lapsu exteriora sua
custodie interioris disciplina constrinxerint
insinuat dicens.

Capitulum. 2.

Pepigi fedus
cum oculis meis vt ne co-
P gitarem quidem de virgi- Job.
ne. Cū sit inuisibilis ani Ca. xi.
ma nequaq; corporearum B
rerum delectatione tangi-
tur: nisi q2 inherens corpori quasi quedam
egrediendi foramina eiusdem corporis sen
sus habet. Visus quippe: auditus: gustus
odoratus: ⁊ tactus: quasi quedam vie men
tis sunt: quibus foras veniat: ⁊ ea que ex-
tra eius sunt substantiam concupiscat. Per
hos etenim corporis sensus quasi per fene
stras quasdam exteriora queq; anima re-
spicit respiciens concupiscit. Hinc eteni Hie
remias ait. Ascendit mors per fenestras no
stras ingressa ē domus nostras. Mors qp Iere. 9.
pe per fenestras ascendit: ⁊ domum ingre-
ditur: cum per sensus corporis concupiscen
tia veniens habitaculum intrat mentis.
Quo contra hoc quod sepe diximus de mi-
stis per Isaiam dicitur. Qui sunt hi qui vt
nubes volant: ⁊ quasi columbe ad fenestras Isa. 60.
suas: Iusti namq; volare vt nubes dicti sunt
qui a terrenis contagijs subleuātur: ⁊ qua-
si columbe ad fenestras suas sunt: quia per
sensus corporis exteriora queq; intentione
non respiciunt capacitatis cosq; foras non
rapit cōcupiscentia carnalis. Quisquis ve-

ro per has corporis fenestras incaute exte-
riua respicit: plerumq; in delectatione pecca-
ti etiam nolens cadit: atq; obligatus desi-
derijs incipit velle quod noluit. Preceps
quippe anima dum ante non preuidet ne in-
caute videat quod concupiscat: ⁊ ceco post
incipit desiderare quod videt. Unde ⁊ pro
phete mens que subleuata sepe misterijs in
ternis intererat: quia alienam coniugem in
caute vidit obtenebrata postmodum sibi-
met illicite coniunxit. Sanctus autem vir
qui acceptis corporis sensibus velut subie-
ctis ministris: quidem equissimus iudex pre
est: culpas conspicit anteq; veniant: ⁊ velut
insidianti morti fenestras corporis coclau-
dit dicens. Pepegi fedus cum oculis meis:
vt ne cogitarem quidem de virgine. Ut
enim cogitationes cordis caste seruare po-
tuisset fedus cum oculis pepigit: ne prius in
caute aspiceret: q postmodum intuitus ama
ret. Ualde namq; est q caro deorsum tra-
hit: ⁊ semel species forme cordi per oculos
illecta vix magni luctaminis manu soluitur
Ne ergo quidem lubrica in cogitatione ver
semus: prouidendum nobis est: quia intue-
ri non decet: quod non licet concupisci. Ut
enim munda mens in cogitatione seruetur
a lascinia voluptatis sue deprimendi sunt
oculi quasi quidam raptores ad culpam.
Nec enim eua lignum vetitum contigisset:
nisi hoc prius incaute conspiceret. Scriptu
Gen. 3. quippe est. Uidit mulier quod bonum esset
lignum ad vescendum: ⁊ pulchrum ocu-
lis aspectuq; delectabile: ⁊ tulit de fructu il
lius ⁊ comedit. Hinc ergo pensandum est:
quanto debeamus moderamine ergo illici-
ta visum restringere nos qui mortaliter vi-
uimus: si ⁊ mater viuentium per oculos ad
E mortem venit. Hinc etiam sub iudee voce
que exteriora videndo concupiscens bona
interiora perdiderat propheta dicit. Ocu-
lus meus depredatus est animam meam.
Jerem. 3. Concupiscendo enim visibilia: inuisibiles
virtutes amisit. Que ergo interiorem fru-
ctum per exteriorem visum perdidit per ocu
lum corporis pertulit predam cordis. Un-
de nobis ad custodiendam cordis mundi-
ciam exteriorum quoq; sensuum disciplina
seruanda est. Nam quantalibet virtute
mens polleat: quantalibet grauitate vi-
geat: carnalea tamen sensus puerile qui-
dam exterius perstrepunt: ⁊ nisi interioris
grauitatis pondere: ⁊ quasi iuuenili quo-
dam vigore frenentur: ad fluxa queq; ⁊ le-
uitatem eneruem trahunt. Uideamus igi-
tur quomodo beatus Job id quod in eo flu
xum: ac puerile caro sapere potuit: iuuen-
li sapientie vigore restringere stat. Pepegi
fedus cum oculis meis. Et quia non in se
actionem tantummodo: sed in cogitatione
luxurie extinxit: secutus adiunxit. Ut ne co
gitarem quidem de virgine. Sciebat nimi-
rum luxuriam esse in corde refrenandam:
sciebat per sancti spiritus donum q redem
ptor noster veniens legis precepta transcen
deret: ⁊ ab electis suis non solum luxuriam
carnis sed etiam cordis aboleret. dicens:
scriptum est. Non adulterabis: ego autem
dico vobis quoniam omnis qui viderit mu
lierem ad concupiscendum eam iam mecha
tus est eam in corde suo. Per moysen quip
pe luxuria perpetrata: per auctorem vero
mundicie luxuria cogitata damnatur. Hinc
est enim q discipulis primus ecclesie pastor
dicit. Propter quod succincti lumbos men- Mat. 5.
tis vestre: sobrij perfecte sperate in eam que D
offertur vobis gratiam. Lumbos enim car
nis succingere est: luxuriam ab effectu re-
frenare. Lumbos enim mentis succingere
est: hanc etiam a cogitatione restringere.
Hinc est q angelus qui Joannem alloqui-
tur: Zona aurea super mammillas cinctus
esse perhibetur. Quia enim testamenti no-
ui mundicia etiam cordis luxuriam frenat
angelus qui in eo apparuit in pectore: cin-
ctus venit. Quem bene zona aurea strin-
git: quia quisquis superne patrie ciuis est:
non iam timore supplicij: sed amore clari-
tatis immundiciam deserit. Malum vero
luxurie aut cogitatione perpetratur aut ope
re. Callidus namq; aduersarius noster: cum
ab effectu operis expellitur secreta polluе-
re cogitatione molitur. Unde ⁊ serpenti a
domino dicitur. Pectore ⁊ ventre repes. Gen. 3.
Serpens videlicet ventre repit: quando ho
stis lubricus per humana membra sibimet
subdita vsq; ad expletionem operis luxu-
riam exercet. Serpens autem repit pectore:
quando eos quos in opere luxurie non va-
let polluere: polluit in cogitatione. Alius
itaq; luxuriam iam perpetrat actione huic
serpens repit ex ventre. Alius autem per-

petrandam versat mente: huic serpens repit ex pectore. Sed quia per cogitationem ad explenda opera peruenitur recte serpens prius pectore: et postmodum repere ventre describitur. Unde beatus Job quia disciplinam etiam in cogitatione tenuit: vna custodia serpentis pectus ventremque superauit dicens: pepigi fedus cum oculis meis vt ne cogitarem quidem de virgine.

Capitulum. 3.

Quia nimirum cordis mundiciam quisque adipisci non appetit: quid aliud quam eiusdem a se mundicie auctorem repellit. (A) Unde beatus Job protinus subdit. ¶ Quam enim partem deus haberet in me desuper: et hereditatem omnipotens de excelsis.)) Ac si aperte dicat. Si mentem in cogitatione polluero: eius qui mundicie auctor est esse hereditas nequaquam possum. Nulla enim bona sunt cetera: si occulti iudicis oculis castitatis testimonio non approbantur. Omnes quippe virtutes in conspectu conditoris sui vicaria ope se subleuant: vt quia vna virtus sine alia: vt nulla est omnino vel minima: vicissim sua coniunctione fulciantur. Si enim vel castitatem humilitas deserat: vel humilitatem castitas relinquat: apud auctorem humilitatis: et mundicie prodesse quid preualet vel superba castitas vel humilitas inquinata? Sanctus igitur vir: vt ab auctore suo in bonis reliquis possideri mereatur: cordis mundiciam custodiens dicat. Pepegi fedus cum oculis meis: vt ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim partem haberet deus in me desuper: et hereditatem omnipotens de excelsis. Ac si aperte fateatur dicens. Habere me possessionem suam excelsorum conditor renuit: si mens mea ante conspectum illius in infimis desiderijs tabescit. Sed inter hec sciendum est: aliud esse quod animus de temptatione carnis patitur: aliud vero cum per consensum delectationibus obligatur. Plerumque enim
(B) cogitatione praua pulsatur: sed renititur: plerunque autem cum peruersum quid concipit: hoc intra semetipsum etiam per desiderium voluit: et nimirum mentem nequaquam cogitatio immunda inquinat compulsa: sed cum hanc sibi per delectationem subiugat. Hinc etenim predicator egregius dicit. Temptatio vos non apprehendat nisi humana. (i. Cor.) Humana quippe tentatio est: qua plerunque in cogitatione tangimur etiam nolentes: quia vt nonnunquam et illicita ad animum veniant: hoc vtique in nobismetipsis ex humanitatis corruptibilis pondere habemus. Jam vero demoniaca est: et non humana temptatio: cum ad hoc quod carnis corruptibilitas suggerit per consensum se animus astringit. Hinc iterum dicit. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Peccatum quippe in mortali corpore non esse: sed regnare prohibuit: quia in carne corruptibili non regnare potest: sed non esse non potest. Hoc ipsum namque ei de peccato temptari peccatum est: quo quia quamdiu viuimus perfecte omnimodo non caremus.
(C) Sancta predicatio quoniam hoc expellere plene non potuit: ei de nostri cordis habitaculo regnum tulit: vt appetitus illicitus: et si plerunque bonis nostris cogitationibus occulte se quasi fur inserit saltem si ingreditur non dominetur. Uir igitur sanctus dicens: pepegi fedus cum oculis meis: vt ne cogitarem quidem de virgine: nequaquam vult intelligi: quia eius animum culpa in cogitatione non contingit: sed quia nunquam hunc ex consensu superauit. Nam velut integerrimam possessionem dei mentem suam contra aduersarii depredationem indicat qui protinus adiungit. Quam enim partem haberet deus in me desuper: et hereditatem omnipotens de excelsis? Ac si aperte dicat. Carne quidem mortali corruptionis conditioni subiaceo: sed auctori munde non seruio si ei integrum a consensu culpe animum non defendo. Sequitur.

Capitulum. 4.

Unquid non perditio est iniquo: et alienatio operantibus iniquitatem)): Festina consolatio bonorum: est consideratus finis malorum. (A) Dum enim eorum interitum mali

conspiciunt quod euadunt: leue existimant q̄cquid aduersum in hac vita patiuntur. Eant ergo nunc reprobi: ⁊ delectationum suarum desideria compleant: in fine suā dāpnationē sensuri sunt: quia mortem male viuentes amauerunt. Transitorio autem hic verbere affligātur electi: vt a prauitate flagella corrigāt: quos paterna pietas ad hereditatem seruat. Nunc etenim flagellatur iustus: ⁊ verbere discipline corrigitur: quia ad eterne hereditatis patrimonia preparatur. In suis autē voluptatibus relaxatur iniustus: quia tanto ei temporalia bōa suppetunt: quanto eterna denegantur. Iniustus ad debitam mortem currens effrenatis voluptatibus vtitur quia ⁊ vituli qui mactandi sunt in liberis pastibus relinquuntur. At contra iustus a delectationis transitorie iocūditate restringitur: quia ⁊ nimirū vitulus ad laboris vsum vite deputat⁹ sub iugo retinetur. Negantur electis in hac vita bona terrena: quia ⁊ egris q̄bus spes viuendi est: nequaq̄ a medico cuncta q̄ appetunt cōceduntur.
B Dantur autem reprobis bona que in hac vita appetunt: quia ⁊ desperatis egris omne quod desiderāt nō negatur. Perpendant igitur iusti que sint mala que iniq̄s permanent: ⁊ nequaq̄ eorum felicitati inuideant que percurrit. Quid est enim quod de eorum gaudijs admirentur: quando ⁊ ipsi p̄iter p̄ asperū ad salutis patriam redeunt: ⁊ illi quasi p̄ amena prata ad foueam tendunt. Dicat ergo vir sanctus: Nunq̄d non perditio hec est iniquo alienatio operantibus iniquitatē? Quod videlicet alienationis verbum durius sonaret: si hoc interpres sue in lingue voce tenuisset. Quod enim apud nos alienatio: hoc apud hebreos anathema dicit̄. Tunc ergo alienatio est reprobis: cum ab hereditate districti iudicis se anathema eē conspiciunt: quia hic eum peruersis moribus contempserunt. Floreant igitur iniqui a flore eterne hereditatis alieni. Iusti vero semetipsos solerter inspiciant: ⁊ in cunctis actionibus a domino se videri pertimescant. Unde ⁊ apte mox subditur. Nōne ipse considerat vias meas ⁊ cūctos gressus
C meos dinumerat? Quid viarum noīe nisi
Jere. 7 actiones denunciat: Hinc enim per Hieremiam dicitur: Bonas facite vias vestras ⁊ studia vestra. Quid vero gressuū appellatione nisi vel motus mentium vel profectus accipimus meritorum? Quibus profecto gressibus ad semetipsam nos veritas vocat dicens: Uenite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis. Mat. xi. Ad se q̄ppe venire nos dominus precipit: nimirum non gressibus corporis: sed profectibus cordis. Ipse nāq̄ ait: Ueniet hora quando neq̄ in mōte hoc: neq̄ in hierosolymis adorabitis patrem. Jo. 4. Et paulopost. Ueri adoratores adorabunt patrem in spiritu ⁊ veritate. Nam ⁊ pater tales querit q̄ adorent eum. In corde ergo eē gressus insinuat: quando ⁊ vt veniamus vocat: ⁊ tamen motu corporis nequaq̄ nos ad alia transire denunciat.

Capitulum. 5.

Sicut autē dominus vniuscuiusq̄ p̄siderat vias: sic dinumerat gressus: vt ne minutissime q̄dem cogitationes eius iudicio: ac verba tenuissima: que apud nos vsu viluerunt: indiscussa remaneant. A
Hinc enī dicit: Qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Mat. 5. Qui dixerit fratri suo Racha: reus erit cōcilio. Qui dixerit fatue: reus erit gehēne ignis. Racha q̄ppe in hebreo eloquio vox indignantis: que quidem animū irascentis ostendit: nec tamen plenum verbum iracūdie exprimit. Prius ergo ira reprehenditur sine voce: postmodum uō ira cum voce: sed nec dum pleno verbo formata: ad extremum quoq̄ cum dicitur fatue: ira redarguitur: que cum excessu vocis: explet etiam perfectione sermonis. Et notandum q̄ in ira perhibet reū esse iudicio in voce ire quod est Racha: reum concilio: in verbo vocis quod est fatue reum gehenne ignis. Per gradus etenim culpe crescit ordo sententie: quia in iudicio adhuc causa discutitur: in concilio autem iam cause sententia diffinitur. In gehēna vero ignis ea que d̄ concilio egreditur sententia expletur. Quia igitur humanorum actuum dominus subtili examine gressus enumerat: ira sine voce iudicio: ira vero in voce atq̄ in sermone gehenne ignibus mancipatur. Ad hanc subtilitatem considerationis eius p̄pheta aspexerat cum dicebat. Fortissime: Hiere. 32
magne: potens dominus exercituum no- B

mẽ tibi: magnus ɔsilio: incõprehensibilis co
gitatu cuius oculi apti sunt sup oẽs vias fi
lioꝝ adam vt reddas vnicuiqꝫ secũdum vi
as suas ⁊ ſm fructũ adinuentionum ei⁹.
Sic easdez vias dominus subtili examina
tione cõsiderat: vt in vno quoqꝫ nostrũ nec
ea que remuneret bona pretereat: nec ma
la que videlz displicent sine increpatõe de
relinquat. Hinc est enĩ ꝙ angelum ecclesie
pergami: ⁊ in qbusdam laudat: ⁊ in qbus
dam redarguit dicens: Scio vbi habitas:
vbi sedes est sathane: ⁊ tenes nomen meũ
⁊ nõ negasti fidem meã. Et paulo post: sed
habeo aduersum te pauca: qꝛ habes illic
tenẽtes doctrinam balaam. Hic angelo athi
re dr̃. Noui opera tua: ⁊ charitatem tuam:
Apoc .2. ⁊ fidem ⁊ ministerium ⁊ patientiam tuam:
⁊ opera tua nouissima plura prioribus: ſꝫ
habeo aduersum te pauca: qꝛ pmittis mu
lierem Jezabel que se dicit pphetam docere
⁊ seducere seruos meos: ⁊ fornicari: ⁊ man
C ducare idoloticũ. Ecce bona memorat: nec
tamen resecanda mala sine penitentia re
laxat: qꝛ scilz sic singulorum vias cõsiderat
sic gressus enumerans pensat: vt subtili exa
mine perpendat: vel quãtum quisqꝫ ad bo
na pficiat: vel quãtum ad mala deuians su
is pfectibus cõtradicat. Incrementum qp
pe meritorum quod bene vite studijs auge
tur plerũqꝫ mali admixtione retrahit: ⁊ bo
num quod animus operando cõstruit hoc
alia perpetrando peruertit. Unde sancti viri
tanto se subtilius in cogitatiõe ɔstringunt:
quãto ⁊ a superno iudice districtius consi
derari cõspiciunt. Mentem qppe discuti
unt: inuenire si qua deliquerint querũt: vt
tanto fiant irreprehensibiles iudici: quãto
semetipsos quotidie ⁊ sine cessatione repre
hendũt: nec tamen de hac re iam gaudia se
curitatis sumunt: qꝛ ab illo se videri consi
derant: qui in eis ⁊ illa videt q̃ videri ipsi
in semetipsis non valent. Et qdem beatus
Job perfectionis vitam inter veteres tenu
it: sed qꝛ eius intentio ad redemptoris ad
uentum pphetico spiritu erupit: in illi⁹ pre
ceptis pensat ipse q̃ multa de perfectione
minus habeat. Unde ⁊ subdidit: ¶ Si am
bulaui in vanitate ⁊ festinauit in dolo pes
meus appendat me in statera iusta ⁊ sciat
deus simplicitatem meam.

Capitulum 6.

Scire dei dr̃: scire nos face A
re visitato nostre locutio
nis modo: q letum diẽ di
cimus ex quo contingit vt
letemur. Hinc est enĩ ꝙ ad
Abraam dominus dicit:
Nunc cognoui ꝙ timeas deum. Neqꝫ enĩ Geñ. 22
creator temporum quicqꝫ cognouit ex tem
pore: sed cognoscere eius est: ex cuiuslibet
cause emergentis articulo nobis cognitio
nem prebere. Quis vero statere nomine: ni
si mediator dei ⁊ hominuz designatur: In
quo equa lance oĩa merita nostra pensan
tur: ⁊ in cuius preceptis agnoscimus quid
in nostra vita minus habeam⁹. In hac au
tem statera appendimur: quotiens ad vite
eius exempla prouocamur. Hinc nãqꝫ scri
ptum est: Christus pro nobis passus ẽ: no i. Pe. 2.
bis relinquens exẽplum vt sequamini vesti
gia eius: q peccatũ nõ fecit nec dolus inuẽ
tus est in ore eius. Qui cũ malediceretur
nõ maledicebat: dum pateretur nõ cõmina
batur. Hinc per Paulum dr̃: Per patien Hebre. 12
tiam curramus ad ppositum nobis certa
men aspicientes in auctorem fidei ⁊ consu
matorem Jesuz: q proposito sibi gaudio su
stinuit crucem confusione contempta. Ad
hoc itaqꝫ dominus apparuit ĩ carne: vt hu
manam vitam ammonendo excitaret: exẽ
pla prebendo accenderet: moriendo redi
meret: resurgendo repararet. Cum ergo nul
la in se beatus Job iure redarguenda re B
perit ad excedentem omnia redemptoris
vitam mentis oculos tendit: vt in illa co
gnoscat ipse qd minus habeat: cum dicit:
Si ambulaui in vanitate: ⁊ festinauit ĩ do
lo pes meus: appendat me in statera iusta
⁊ sciat deus simplicitatez meam. Ac si ap
te dicat: Si qua vnqꝫ leuiter: si qua perni
ciose perpetraui: dei ⁊ hominum mediator
appareat: vt in eius vita cognoscaz: an ego
veraciter simplex fuero. Qui enim vt diui
mus suorum tẽporum viros excesserat: me
diatorem dei ⁊ hominum querebat: vt ĩ il
lo pensatus agnosceret: si vitam simpli
cẽ vere tenuisset: dicat ergo. Appendat me
in statera iusta: ⁊ sciat deus simplicitatem
meam: quod est scire me faciat. Ac si paten
ter fatestur dicens: Quantum ad humane
vite modũ nulla in me reprehendenda iã
video: sed nisi mediator dei ⁊ hominũ cum

subtilioris vite preceptis appareat: q̃tum
adhuc a vera simplicitate discrepem nõ co
gnosco. Rectus vero ordo seruatur: si prius
in vanitate et postmodum pes in dolo festi-
nasse dr: Uanitas quippe ad leuitatem: do-
lus vero ad maliciam pertinet. Et nõnulli ple
rũq; ad quedam post maliciosa perueniũt
q2 prius leuia nõ declinant. Sequitur.

Capitulum. 7.

A S[I] declinauit gressus meus
de via.)) Totiens gressus
de via declinat: quotiens
nostra cogitatio iter recti-
tudinis per ꝯsensum relin
quit erroris. Quasi vero tot
gressus extra viam ponimus: q̃ peruersis de
siderijs ab celestis vite delectatione separa
mur: Ut eni prefati sumus adhuc carnis cor
ruptibilis pondere grauati: nequaq̃ vale-
mus sic viuere: vt nulla nos possit culpe de-
lectatio pulsare. Sz aliud est nolentem tãgi:
aliud ꝯsentientem animam perimi: Sancti
autem viri tanto vigilantiori se circũspectio
ne custodiunt: q̃nto se pulsari sinistris moti
bus vel transitorie delectatõis dedignant.
Unde et adhuc subdit. ((Si secutus ẽ ocu-
lus meus cor meũ)). Eccecterum p interio
ris vigoris custodiam ad exterioꝝ mẽbro-
rum disciplinam redit vt si qd fortasse cor
illicitum cõcupisceret pressus discipline ma
gisterio oculus videre recusaret. Sicut eniz
sepe tẽptatio per oculos trahitur: sic nõnũ-
q̃ concepta intrinsecus: compellit sibi extri
secus oculos deseruire. Nam plerũq; res
quelibet innocenti mẽte respicitur: sed ipso
conspectu animus ꝯcupiscentie gladio cõ-
foditur. Nõ enim vt exempli cã iam dixi-
B mus Dauid vxorẽ cõiugem ideo studiose re-
sperit q2 cõcupiuerat: sed potius id concu-
piuit quia incaute respexit. Fit vero recte re
tributionis examine, vt qui exteriori negli-
genter vtitur oculo interiori nõ iniuste cece
tur. Sepe iam intrĩsecus concupiscẽtia do
minatur: et illecebratus animus aduersus
suos sensus corporeos famulari more tyrã
nidis exigit: suisq; voluptatibus oculos ser
uire compellit: atq; vt ita dicam fenestras lu
minis ad tenebras aperit cecitatis. Unde
sancti viri cum sinistra pulsari delectatio-
ne se sentiũt: ipsa per que forme species ad
mentem ingreditur: discipline magisterio lu
mina restringunt: ne praue cogitationis vi
sio lenocinata famuletur. Que si subtiliter
custodiri negligitur: cogitatiõis immundicia
ꝓtinus ad opatione transit. Unde et mox
subditur. ((Et si in manibus meis adhesit
macula.)) Sanctus ergo vir sciens q̃ plerũ-
q; praua cogitatio per oculos veiat ad mẽ
tem: Paulo superius dixit: Pepegi fedus
cum oculis meis: vt ne cogitarem qdez de
virgine. Perpendens etiam q̃ nõnunq̃ in
mente oritur: sed huic oborte oculi peruer
se famulantur ait: Si secutus ẽ oculus me-
us cor meũ. Ac si aperte dicat: Nec passim
videre volui que concupiscerem: nec viden
do vnq̃ secutus sum que concupiui. Dicat
ergo: Si secutus ẽ oculus meus cor meum:
q2 etsi qd vnq̃ illicitum mens eius vt vide-
licet humana ꝯcepit: altioris discipline ma
gisterio cõstrictus sequi se per illicita sibi q;
famulari oculus noluit. Pensem9 adhuc C
ꝯscientias nostras: et quãti culminis vir iste
fuerit ex nostri cordis delectione videam9.
Ecce si qua illicita aliquã do cogitauit: qa
ea citius inter archana cordis gladio sanc-
ti vigoris extinxit: puenire illa vsq; ad ope
ra nõ permisit. Unde premisimus ilico sub
iungit. ((Et si in manibus meis adhesit ma
cula.)) Quando enim macula in manibus
idest culpa in actionibus inhereret, quã cẽ
sura discipline nõ sinebat in cogitatione ꝓ-
ficere: Neq; enim culpa ad opus prodire ꝑ
mittitur: si intus vbi nascitur extinguatur.
Si autem tẽptationi in corde nascenti festi
ne nõ resistitur: hec eadem qua nutrit mo
ra roboratur: et existens foris in operib9: vi
cta vix preualet quia ipsam intus mẽbrorum
dominã mentem captiuam tenet. Quia ve
ro vir sanctus superiora omnia sub cõditiõe
intulit: si hec vnq̃ ꝑpetrauerit sententia se
maledictõis astringit dicens. ((Seraz et ali D
us comedet: et progenies mea eradicet.))
More sacri eloquij serere dicimus vba vi
te predicare. Hinc etenim propheta ait:
Beati qui seminatis super omnes aquas. Isa. 32.
Sancte quippe ecclesie predicatores super
omnes aquas seminare conspexit: q cun-
ctis late populis verba vite quasi celestis
panis grana tradiderunt. Comedere autẽ
est bonis operibus saciari. Unde p semet-
ipsam veritas dicit: Meus cibus est vt faci Jo. 4.
am voluntatem eius: qui me misit. Si ergo

ea que protulit facere pretermisit: ait: Se-
ram et alius comedet. Ac si aperte dicat:
Quod os meum loqtur: non ego sed alter
operetur. Predicator quippe qui a suis voci
bus moribus discrepat: ieiunus serit: quod
alius manducet: quia suo semine ipse non
pascitur: quando a verbi sui rectitudie pra
ua actione vacuatur.

Capitulum. 8.

A Et quia plerique discipuli
incassum bona audiunt
cum ex magistri vita ope-
rum exemplo destruuntur:
recte subiungitur: (Et pro
genies mea eradicetur.)
Doctoris enim progeni-
es eradicatur: quando is q per verbum na
scitur: per exemplum necatur: quia quem lin
gua vigilans gignit: vite negligētia occidit
3. Re. 3 Neque enim torpenti nobis est mente trāseū
dum: quod apud Salomonem mulier filiū
quem vigilans lactare consueuerat: dormi-
ens interemit: Quia nimirum magistri vigi-
lantes quidem scientia sed vita dormientes:
auditores suos quos per vigilias predica-
tionis nutriunt: dum quod dicunt facere ne
gligunt: per somnum torporis occidunt: et
negligendo opprimunt quos alere verborum
lacte videbantur. Unde plerumque dum ipsi re
prehensibiliter viuunt et habere discipulos
vite laudabiles nequeunt: alienos sibi at-
trahere conantur: quatenus dum bonos se
habere sequaces ostendunt: apud iudicia
hominum excusent mala que agunt: et qua
si per subditorum vitam mortiferam tegāt
negligentiam. Unde illic mulier filium qā
extinxit proprium: quesiuit alienum. Sed ta
men veram matrem Salomonis gladius in-
uenit: quia videlicet cuius fructus viuat: vel
cuius intereat extremo examine ira distri-
cti iudicis demonstrat. Ubi et illud ē soler-
B ter intuendum: quod viuens filius prius diui-
di precipitur: ut soli postmodum matri red
datur quia in hac vita quasi partiri conce-
ditur vita discipuli: dum ex illa nonnunquam si
ter apud deum meritum: alter vero apud
homines laudem habere permittitur. Sed
falsa mater eum quem nō genuit occidi nō
metuit: quia arrogantes magistri et chari-
tatis ignari: si plenissimum nomen laudis
ex alienis discipulis consequi nequeunt: eo
rum vitam crudeliter insequuntur. Inuidie
enim face succensi nolunt a liis viuere: quos
se conspiciunt nō posse possidere. Unde ille
peruersa mulier clamat: Nec meus sit: nec
istius. Ut enim diximus quos sibi obsequi
non vident ad gloriam tēporalem: eos ali-
is inuident viuere per veritatem. Uera au
tem mater satagit ut eius filius saltē apud
extraneum sit et viuat: quia concedunt ve-
races magistri ut ex eorum discipulis alii qui
dem magisterii laudem habeant: si tamen
integritatem vite idem discipuli non amit
tant. Per que pietatis viscera hec eadem
vera mater agnoscitur: quia omne magisteri-
um examine charitatis approbatur et sola
tum recipere meruit quem quasi totū con-
cessit: quia fideles prepositi pro eo quod ex bo
nis discipulis suis nō solum aliis laudē nō
inuident: sed utilitatem eis et prouectus ex-
optant: ipsi etiam integros et viuentes filios
recipiunt: quia in supremo examine ex eorum
vita perfecte retributionis gaudia consequuntur.
Hec paucis per excessum diximus: ut audi
torum progenies pro doctorum negligentiā qua-
liter extinguitur monstraremus: quia quisquis iux-
ta hoc quod loqtur nō viuit quos verbo
genuit a stabilitate rectitudinis opere euellit
Sed beatus Job quos predicatione vigilans
edidit: nequaquam actione dormiens extinxit at-
que ideo fidenter dicit: si quo minus predicans
compleui. Seram et alius comedat: et proge-
nies mea eradicetur. Qui adhuc se deinge-
nuatione praui operis discutiens subdit. (Si
deceptum est cor meum super muliere: et si
ad hostiū amici mei insidiatus sum.)

Capitulum. 9.

Quia nonnunquam a reatu A
adulterii nequaquam discre-
pat culpa fornicationis: cum
veritas dicat: Qui viderit
mulierē ad concupiscendum Mat. 5.
eā: iam mechatus est in corde
suo: quia enim greco verbo mechus adulter dici
tur. cum non aliena coniunx sed mulier videri
prohibetur: aperte veritas ostendit: quia eum etiā
solo visu cum turpiter vel inmpte concupiscitur
adulterium perpetratur. Quod tamen plerumque
ex loco vel ordine concupiscentis discerni-
tur: quia scilicet si hanc in sacro ordine stu
diosa concupiscentia: sicut alium adulterii
inquinat culpa. In personis tamen non

dissimilibus iisdem luxurie distinguitur rea
tus. In quibus fornicatõis culpa quia ab
adulterij reatu discernitur p̄dicatoris egre
gij lingua testatur: que inter cetera asserit
1. Cor. 6. dicens: Neq3 adulteri regnum dei posside
bunt. Quod enim disiuncte reatui sentẽtie
subdidit: q̄3 valde a se dissideant ostendit.
Per hoc ergo quod dr̄ si deceptum est cor
meũ super muliere: neq3 cogitasse vir san
ctus de fornicationis macula demõstratur.
Per hoc autem quod subijcit: et si ad hosti
um amici mei insidiatus sum. patenter ino
tescit q̄ a reatu adulterij liber fuit. Sed ad
B hec fortasse aliqs dicat: Quid de se mirum
sanctus vir asserit si nõ solum ab adulterij
crimine verũetiam a fornicationis ingna
tione se liberum seruauit. Hec aũt paruipẽ
dimus: si virtutum eius tempora minime pen
samus. Nec dũ enim ad restrictionem car
nis reuelate grẽ districtior cẽsura processe
rat: que nõ solum corporis sed et cordis la
sciuiam reprehẽdit. Nec dũ multorum cõ
tinentium castitatis bona imitanda pro
diderant: et tamẽ beatus Job exẽpla mun
dicie que nõ acceperat trãdebat. A multis
aũt nunc etiam post p̄hibitionẽ dei carnis
immundicia perpetratur. Hic ergo colligen
dum est: cũ quãta culpa nũc etiaz post pre
ceptum in grauibus delinqtur cum tanta
laude ante grauibus abstinebatur. Qui si
hoc vnq̄3 fecerit: eãdem culpaz verti sibi ex
petit in penam dicens: ((Scortum fit alteri
us vxor mea: et sup illam incuruẽtur alij.))
Et q2 plerũq3 hoc quod faciendo nõ ppen
dimus q̄3 graue sit patiendo pensam⁹: eius
dem vim facinoris quod se pati si re⁹ fit
debere denunciat: exprimendo manifestat
dicens: Hoc enĩ nephas est: et iniqtas maxi
ma: ignis ẽ vsq3 ad p̄ditionem deuorans:
et omnia eradicans genimia. Hoc iter pec
catum distat et crimen: q̄ oẽ crimen pecca
tum est: nõ tamen oẽ peccatum crimen est.
Et in hac vita multi sine crimĩe: nullus ve
C ro eẽ sine peccatis valet. Unde et predica
tor sanctus cum virũ dignũ grẽ sacerdota
lis describeret nequaq̄3 dixit: si qs sine pec
cato sz si quis sine crimine est. Quis vero
sine peccato eẽ valeat cum Joãnes dicat:
1. Jo. 1. Si dixerimus: q2 peccatum nõ habemus:
nosmetipsos seducimus et veritas in nobis
nõ est. In qua videlicet peccatorũ et crimi
num distinctione pẽsandum est: q2 nõnulla
peccata animã polluunt quã crimina exti
guunt. Unde beatus Job crimen luxurie
diffiniẽs ait: Ignis ẽ vsq3 ad p̄ditionẽ de
uorans: q2 nimirũ reatus facinoris nõ vsq3
ad inquinationẽ maculat sz vsq3 ad p̄ditio
nem vorat. Et q2 quelibet alia fuerint bo
na opera: si luxurie scelus nõ abluitur: imẽ
sitate huius criminis obruuntur. secutus ad
iunxit: et omnia eradicans genimia. Geni
mina quippe sunt aie opatiões bone. Cui ta
men si peruerso ordine caro dominẽ: igne
luxurie oia bene prolata cõcremanẽ. Nul
la quippe ante omnipotẽtis dei oculos iusti
cie pietatisq3 sunt opera: que corruptionis
cõtagione mõstrantur immunda. Quid enĩ D
prodest si pie quisq3 necessitati cõpatitur p
ximi: quãdo impie in semetipso destruit ha
bitationem dei? Si ergo per cordis mundi
ciam libidinis flãma nõ extinguitur: incas
sum quelibz virtutes oriunẽ: sicut p Moy
sen dr̄: Ignis exarsit ab ira mea et ardebit
vsq3 ad inferos deorsum: comedet terraz et
nascentia eius. Ignis quippe terraz atq3 ei⁹
nascentia comedit: cũ libido carnem atq3
per hãc oia benefacta cõsumit. Nam quic
quid p̄cedit ex fruge rectitudinis: hoc nimi
rum cõcremat flãma corruptionis. Dicat
ergo: Ignis est vsq3 ad perditionem deuo
rans et oia eradicans genimina: q2 si corru
ptionis malo nõ resistitur: et illa proculdu
bio p̄eunt: que bona videbantur. Sed so
lent nõnullos ad humilitatem vicia sterne
re atq3 ad tumorem mentis virtutes eleua
re. Capitulum. 10.

Uerendum ergo nobis est A
si beatus Job in tãta casti
tatis mundicia ẽt humilis
fuit. Sed sanctus vir cum
alta virtutum teneat: quaz
de se humilia sentiat: repen
te apit: cum subiungit: Si cõtempsi iudiciũ
subire cum seruo meo: et ancilla mea: cũ di
sceptarent aduersum me. Qui enim iudica
ri cum seruis ancillisq3 non rẽnuit: liquido
indicat quod cõtra nullum vnq̄3 proximũ
apud se tumidus fuit: iter hec aũt libet in
tueri vitam suã in omnibus quãta vir san
ctus discretione custodiuit. Nõ enim lõge
supius dixit: Videbãt me iuuenes et abscõ
debantur: et senes assurgentes stabant: p̃n

cipes cessabant loqui: ꝛ digitum superponebant ori suo: vocem suam cohibebant duces: ꝛ lingua eorum gutturi suo adherebat. Nunc vero ait. ¶ Si contempsi iudicium subire cum seruo meo ꝛ ancilla mea cum disceptarent aduersum me. ⁾ Quis digne cõsiderare valeat huius viri tam sublimia virtutum moderamina. In quo tanta est auctoritas regiminis: vt ad silentium restringantur duces: tãta humilitas cordis vt ex equo ad iudicium venire permittantur ancille. Ecce apparet miro modo in potestate principibus potentior: in certamine seruis equalis in cetu: principum memor regiminis in certamine famulorum memor conditionis. Se quippe sub vero dño famulum conspicit: ideo cordis altitudine se super famulos non extolit. Unde ꝛ protinus subdit. ¶ Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus ꝛ cũ quesierit qd respondebo illi. ⁾ Qui venturuꝫ iudicem cogitat: indesinenter quotidie rationum suarum in melius causas parat. Quia dum eternum dominũ tremore cordis intuetur iura temporalis dominij super subiectos moderari cõpellitur. Perpendit enim nil esse qđ tẽporaliter preest: ceteris quando illi ad reddẽdam rationem subest qui sine fine dominatur. Sepe nãqꝫ temporalis vel transitoria potestas animum per abrupta elationis rapit. Et quia eo quisqꝫ extollitur: quo se esse super alios videt: illum oportet qui super se est semper aspiciat: vt ex eius metu q supra omnia est crescentem intrinsecus animi tumorem premat. Intueatur enim qui sub ipso sint: sed consideret sub quo ipse sit: vt ex consideratione veri domini decrescat tumor false dominatiõis. Unde beatus Job quia eius iudicium qui super omnia ẽ metuit: hic ad tẽporale iudiciuꝫ famulis equalis venit dicens. Si contempsi iudicium subire cum seruo meo: ꝛ ancilla mea cum disceptarent aduersum me. Quid enim faciã cum surrexerit ad iudicandum deus: ꝛ cum quesierit quid respondebo illi. Qui vt semper cor in humilitate deprimat nequaqꝫ in eisdem famulis conspicit: ꝙ sibi status est dispar: sed ꝙ natura communis. Unde etiã subdit.

Ca. xi.

Unquid non in vtero fecit me q ꝛ illum operatus est ꝛ formauit in vulua vnus. ⁾ Potentibus viris magna est virtus humilitatis cõsiderata equalitas conditionis. Omnes nãqꝫ homines natura equales sumus: sed accidit dispensatorio ordine: vt quibusdam prelati videamur. Si igitur hoc a mente deprimimus qđ temporaliter accessit: inuenimus citius qđ naturaliter sumus. Plerũqꝫ enim se animo accepta potestas obijcit: eumqꝫ tumidis cogitationibus fallit. Manu ergo humilime cõsiderationis deprimendus est tumor elationis. Si enim apud semetipsam mens descendit de vertice culminis: citius planiciẽ inuenit naturalis equalitatis. Nam vt prefati sumus omnes homines natura equales genuit: sed variante meritorum ordine alios alijs dispensatio occulta postponit. Ipsa autem diuersitas que accessit ex vicio: recte est diuinis iudicijs ordinata: vt qꝛ omnis homo iter vite eque non graditur: alter ab altero regatur. Sancti autem viri cũ presunt non in se potestatem ordinis: sꝫ eq̃litatem conditionis attendunt nec preesse gaudent hominibus sed prodesse. Sciunt enim ꝙ antiqui patres nostri non tã reges hominũ ꝙꝫ pastores pecorum fuisse memorantur. Et cum noe dñs filijsqꝫ eius diceret. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ implete terram subdidit: ꝛ terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terre. Non enim ait sit super homines qui futuri sunt: sed sit super cuncta animalia terre. Homo quippe animalibus irrationabilibus non auteꝫ ceteris hominibus natura prelatus est: ꝛ idcirco ei dicitur: vt ab animalibus ꝛ non ab homine timeatur: quia contra naturam superbire ẽ ab equali velle timeri: quãuis plerumqꝫ a subditis etiam sancti viri timeri appetunt: sed quando ab eisdem subditis deum minime timeri deprehendunt: vt humana saltẽ formidine peccare metuant: qui diuina iudicia non formidant. Nequaqꝫ ergo prepositi ex hoc quesito timore superbiunt: ĩ quo non suam gloriam: sed subditorum iusticiã querunt. In eo enim ꝙ metuꝫ sibi a peruerse viuentibus exigunt: quasi non hominibꝰ sed brutis animalibus dominantur: quia videlicet ex qua parte bestiales sunt subditi ex ea etiam debent formidini iacere substrati. Cum vero deest vitium quod corrigatur non de excellentia potestatis: sed de quali-

Marginal letters, left column: B; C; a. Right column: B; Gen. 9; D

tate conditionis gaudent: et non solum ab
C eis metui: sed etiam plus quam necesse est ho-
norari refugiunt. Nec enim leue se perpe-
ti damnum humilitatis credunt si ab eis pro
merito fortasse ordinis pluris estimentur.
Hinc est enim quod primus pastor ecclesie: cum
adorante se cornelio super se sibi honorem
videret oblatum ad equalitatem conditio-
Act.10 nis sue citius recurrit dicens. Surge: et ego
ipse homo sum. Quis enim nesciat quod condi
tori suo homo debeat et non homini prester-
ni. Quia ergo humiliari sibi plusquam debuit
proximum vidit: ne vltra humanitatis me-
tas mens intumesceret esse se hominem reco
gnouit: quatenus illati sibi honoris elatio-
nem frangeret: ex considerata equalitate con
ditionis. Hinc a Joanne angelus adoratus
Apoc.19. creaturam se esse cognouit dicens. Uide ne
feceris: conseruus tuus sum et fratrum tuorum.
Hinc propheta, cum ad videndum sublimia
rapitur filius hominis vocatur vt ductus
ad celestia hominem se esse meminerit. Ac
si eum diuina vox verbis apertioribus am-
moneat dicens. Memento quid sis ne de
his ad que raperis extollaris: sed altitudi-
nem reuelationis tempera memoria condi-
tionis. Ex eo ergo colligendum est quanta
communia nature, memoria in corde deprimi
debeat terrene potestatis tumor: si ex huma
nitatis vocabulo agitur ne cogitationis ela
tio ex secretis celestibus generetur. Cuius vi
delicet humanitatis bene beatus Job sem
per recordatione tenuit qui ait. Nunquid non
in vtero fecit me qui et illum operatus est: et
formauit in vulua vnus: Ac si aperte dicat
Cur non eque debeamus in cuiuslibet ne-
gocij iudicio discuti: qui per conditoris pote
tiam sumus equaliter facti. Sed quia casti
tatis eius atque humilitatis acta cognoui-
mus: nunc liberalitatis opera cognoscamus.
Sequitur.

Capitulum. .xi.

A Si negaui quod volebant pau
peribus: et oculos vidue ex
pectare feci.) Per hoc di-
cta vir sanctus ostendit non
solum ad inopiam paupe-
ribus: sed etiam ad haben
di desiderium deseruisse. Sed quid si ipsa
vellent pauperes que fortasse accipere non
expediret. Ubi quia in scriptura sacra dici

pauperes humiles solent: ea sola estimanda
sunt: que accipere pauperes volunt: que hu
miles petunt. Et procul dubio oportet vt ta
cunctis nter detur quicquid cum vera humi
litate requiritur. i. quod non ex desiderio sed
ex necessitate postulatur. Nam valde iam
superbire est extra metas inopie aliquid de
siderare. Unde et superbe petentibus dicit.
Petitis et non accipitis: eo quod male petatis.
Quia ergo illi sunt veraciter pauperes: qui
inflati per superbie spiritum non sunt: quos
aperte veritas exprimit cum dicit. Beati pau
peres spiritu: recte nunc per sanctum virum Mat. 5.
dicitur. Si negaui quod volebant pauperi
bus: quoniam qui ea volunt que profecto li-
quet quod eis non expediunt eo ipso quod superbie
abundant spiritu: iam pauperes non sunt.
Sed Beatus Job dum pauperes humiles
appellat: quicquid ab eo accipere pauper vo
luit non negauit: quia veraciter quisque hu-
milis quod non potuit obtinere nec voluit.
Sed cum largitatem mentis sue indicat: quia
ad votum se pauperibus concurrisse manife- B
stat, necesse est vt queramus ne lumen mise
ricordie dationis tarditate fuscauerit. Un-
de subiungit. Et si oculos vidue expectare
feci. Petentem se viduam expectare noluit:
vt non solum ex munere, sed ex celeritate mu
neris bonorum operum merita augeret. Un-
de alias scriptum est. Ne dicas amico tuo
vade et reuertere et cras dabo tibi cum sta-
tim possis dare. Sed nonnulli solent exterius Pro. 3.
multa largiri: communis autem vite gratiam re-
pellentes habere pauperes socios in dome-
stica conuersatione refugiunt. Unde beatus
Job vt non solum se insinuet exterius mul-
ta prebuisse: sed apud se quosque inopes etiam
in domestica conuersatione recepisse: proti
nus adiungit. (Si comedi buccellam meam
solus et non comedit pupillus ex ea:) scilicet
pietati se preiudicium facere estimans si so
lus comederet quod dominus omnium communi-
ter creasset. Que profecto communio conuer
sationis esse cum talibus intra domesticos
parietes debet ex quibus eterne proficiant C
merita retributionis. Unde sanctus vir non
quemlibet: sed ad manducandum socium pu
pillum se habuisse perhibet. Sed tanta hec
pietatis viscera vtrum a semetipso habue-
rit an a conditoris sui gratia sit consecutus
innotescat. Sequitur. ¶ Quia ab infantia

mea creuit mecum miseratio ⁊ de vtero ma
tris mee egressa est mecum.)) Miseratio
etenim si eius fuit arbitrij vt cum ipso profi
ceret: liquet tamen quia eius arbitrij nõ fu/
it vt cum ipso de vtero exiret. Constat ergo
quia sue virtuti nil tribuit: qui profecto te/
statur quia hoc ex conditoris munere acce/
pit. Bonum igitur quod a conditore ha/
buisse se intimat: liquet proculdubio quia
ad laudem conditoris narrat: indicans ab
ipso se accepisse vt pius esset a quo accepit
vt esset: quia sicut suo opere in vtero condi/
tus non fuit: ita nec sua virtute ab opere
pius fuit. Sed pensandum nobis est: quod
asserit: creuit mecum. Nonnulli enim quo
ad etatem crescunt: ab innocentia decre/
scunt. Electis vero cum foris etas corporis
intus si dici liceat crescit etas virtutis. Se/
quitur.

Capitulum. 13.

I desperi pretereuntez eo
ꝙ non habuerit indumen/
A tum ⁊ absqꝫ opimento pau
perez: si non benedixerunt
mihi latera eius ⁊ de velle
ribus ouium meatum ;cale/
factus est.)) Quod pauperez non despexit:
virtutem humilitatis exhibuit: quod autez
operuit: pietatis. Due quippe iste virtutes
ita sibimet esse cõnexe debẽt: vt vicario sem
per opere fulciantur: quatenus nec humili/
tas cum veneratur proximuz largitatis gra
tiam deserat: nec pietas cum largitur intu/
mescat. Erga indigentiaz itaqꝫ proximi hu
militatem pietas fulciat: humilitas pieta/
tem: vt cum indigentem rebus necessarijs
nature tue consortem videris: nec per im/
B pietatem desinas tegere: nec per superbiaz
negligas venerari quem tegis. Nam sunt
nonnulli qui mox vt ab egenis fratribꝰ fue
rint necessaria postulati: post dona largita
ri in eos prius contumeliosa verba iaculan
tur. Qui ⁊ si rebus ministeriuz pietatis per
ficiunt verbis tamen gratiam humilitatis
perdunt: ita vt plerũqꝫ videatur quia illa/
te iam iniurie satisfactionem soluunt: cum
post contumelias dona largiuntur: nec ma/
gni est operis ꝙ postulata tribuunt: quia
ipse dationis sue munere vix eundem exces/
Eccl. 18. sum sermonis tegunt. Quibus bene per ec/
clesiasticum librum dicitur. Omni dato nõ
des tristiciam verbi mali. Et rursum. Ecce C
verbum super datum bonum ⁊ vtraqꝫ cum
homine iustificato: videlicet vt datum exhi
beri debeat per pietatem: ⁊ bonum verbum
tribui per humilitatem. At contra alij ege/
nos fratres non student rebus fulcire cum
possint: sed blandis tantum sermonibus fo
uere. Quos vehemẽter Jacobi predicatio Jaco. 2.
sancta reprehendit dicens. Si autem frater
aut soror nudi sunt ⁊ indigent victu quoti/
diano. dicat autem aliquis ex vobis illis.
Ite in pace calefacimini ⁊ saturamini: non
dederitis autem eis que necessaria sunt cor
pori quid vobis proderit. Quod Joãnes
quoqꝫ apostolus ammonet dicens. Filioli i. Cor. 3
mei non diligamus verbo nec lingua: sed
opere ⁊ veritate. Dilectio nãqꝫ nostra sem
per exhibenda est ⁊ veneratione sermonis
⁊ ministerio largitatis.

Capitulum. 14.

Ultum vero ad hebdoma/
dam dantis superbiam va/ A
let: si cum terrena tribuit:
verba sollicite magisterij ce
lestis penset qui ait. Facite Luc. 16
vobis amicos de mãmona
iniquitatis: vt cum defeceritis: recipiãt vos
in eterna tabernacula. Si enim per eorum
amicitijs eterna tabernacula acquirimus
dantes proculdubio pensare debemus: quia
patronis potius munera offerimus: ꝙ ege/
nis dona largimur. Hinc per Paulum di/
citur. Uestra abundantia illorum inopiaz 2. Cor. 8.
suppleat vt ⁊ illoruz abundantia vestre ino
pie sit supplementum: vt videlicet sollicite
perpendamus: quia ⁊ eos quos nunc ino/
pes cernimus abundantes quandoqꝫ vide
bimus ⁊ qui abundantes aspicimur: si lar/
giri negligimus: quandoqꝫ inopes erimus.
Qui itaqꝫ nunc temporale subsidium pau/
peri tribuit: ab eo postmodum perpetua re
cepturus ((vt ita dicam)) quasi ad frugem
terram excolit: que quod acceperit vberius
reddit. Restat ergo vt nunquã elatio sur/
gat ex munere: quando videlicet diues ex
eo ꝙ pauperi tribuit agit vt imperpetuum
pauper non sit. Beatus igitur Job vt dili/
genter ostenderet: humilitas atqꝫ misericor
dia quanta in eum fuerit consideratione
sociata ait. Si despexi pretereuntem eo
ꝙ non habuerit indumentum: ⁊ absqꝫ ope/

B rimento pauperum: si non benedixerūt mi-
hi latera eius: ꝛ de vellcribus oviū mearū
calefactus est. Ac si aperte diceret. In amo
re proximi vno eodemqꝫ ordine ꝛ superbie
vicium ꝛ impietatis premens: pretereuntē
quēpiam ꝛ humiliter aspiciens non despe-
xi ꝛ misericorditer calefeci. Quisquis enim
super eum cui aliquid tribuit fastu se ela-
tionis extollit: maiorem culpaꝫ intrinsecus
superbiendo peragit quam extrinsecus lar
giendo mercedem. fitqꝫ ipse bonis interio-
ribus nudus cum nuduꝫ despicit vestiens:
eoqꝫ fit vt seipso deterior fiat se indigenti
proximo meliorem putat. Minus quippe
inops est qui vestem non habet qꝫ qui hu-
militatē. Unde necesse est vt cū nature no-
stre consortes exteriora non habere conspi
cimus: qꝫ multa nobis desint bona interio-
ra pensemꝰ: quatenus sese super inopes co
gitatio nostra non eleuet cū solerter videt:
quia nos tanto verius quanto ꝛ interiꝰ in-
digentes sumus. Et quia sunt nonnulli qui
pietatis sue viscera tēdere vsqꝫ ad incogni
tos nesciunt: sed solis quos per assiduitatē
noticie didicerint miserentur. apud quos ni
miruꝫ plus familiaritas qꝫ natura valet dū
quibusdā necessaria non qꝛ homines: sꝫ qꝛ
C non sunt largiuntur: bene nunc per beatū
Job dicitur. Si despexi pretereuntem: eo
qꝫ non habuerat indumentū. Ignoto enim
primo misertum se indicat: queꝫ pretereun
teꝫ vocat: quia videlicet apud piaꝫ mentem
plus natura valet qꝫ noticia. Nā ꝛ vnusqs-
qꝫ qui indiget eo ipso quo homo est ei iā in-
cognitus non est. Sequitur. ((Si leuaui su
per pupillū manū meā etiaꝫ cū viderem me
in porta supiorē.)) Mos apud veteres fuit
vt ad portā seniores sederent qui certantiū
iurgia iudiciaria examinatione discernerēt
quatenus vrbē in qua concorditer oporte-
ret viuere discordes minime intrarent. Un
de ꝛ per pphetā dn̄s dicit. Constituite i por
Amos.5. ta iudiciū. Hoc itaqꝫ loco quid porte nomi-
ne exprimitur nisi id qđ agebatur in porta:
Sicut enī pugnare castra dicimus: pro eo
qꝫ pugnatur ex castris: ita iudiciū qꝫ in por-
ta agi consueuerat porta nominatur. In
porta ergo se superioreꝫ videt: qui se melio
ris partis esse in iudicio equitatis merito
conspicit. Beatus igitur Job quia nec tunc
contra pupillū manū exercuit: cū se etiam
per iusticie meritū potentiorē vidit: nobis
timoris regulā insinuans dicit. Si leuaui su
per pupillū manū meaꝫ: cum viderē me in
porta superioreꝫ. Ac si patenter dicat. Ne-
qꝫ tunc vtilitatis mee negocia virtute con-
tra pupillum exequi volui: quando me i iu-
dicio etiā ex iusticia potioreꝫ vidi.

Capitulum. 15.

A Ancti etenīꝫ viri quan
do cū personis minori-
bus contentionuꝫ nego
cia subeunt duꝫ graua-
re vel in minimis timēt
ipsi contra iusticiā gra-
uari nequaqꝫ refugiūt.
Sciunt quippe qꝫ ois
humana iusticia iniusticia esse reprehendi-
tur: si diuinitus districte iudicetur. Unde
hoc quod sibi cōpetit cauent vehemēter exi
gere: ne eorū actus superna rectitudine con
tingat subtiliter examinare. Sed vt inueni
ri iusti in diuino examine valeant: plerūqꝫ
apud humanū iudicia grauari se ꝛ iniuste
patiuntur. Beatus autē Job vite sue celsitu
dineꝫ narrans: ꝛ multa sunt ꝛ mira que di-
xit. Sed quia plerūqꝫ humana mens rēnuit
bona credere que nescit operari: maledicti
sibi sententiaꝫ protinus subiicit si qua borū
que dixerat opere non īpleuit dicens. ((Hu
merus meus a iunctura sua cadat: et bra-
chiū meū cū suis ossibus conterat.)) Quia
operatio corporea per humerū ac brachiū
agitur bona que ore protulit si opere nō im
pleuit: cadere sibi humerum ꝛ conteri bra-
B chiū exoptat. Ac si aperte dicat. Si ea que
dixi operari renui: ipsuꝫ quod mihi ad ope
randum datū est corporis mēbrum perdaꝫ:
vt videlicet cadat a corpore quod exerce-
re nolui ad vtilitatem. si vero hec maledicti
sententia ad spiritualem est intelligentiā re
ferenda: liquet profecto qꝫ brachiū corpori
per humerū iungitur. Et sicut per brachiuꝫ
bona operatio: ita per humerum socialis vite
coniunctio designatur. Unde propheta quo
qꝫ intuens sanctos vniuersalis ecclesie po-
pulos deo concorditer seruituros ait. Et ser
Sap.3. uient ei humero vno. In eo ergo quod dicit
Si leuaui super pupillum manū meā: cum
viderem me in porta superiorē: mirā virtu
teꝫ patientie seruasse se asserit qui grauari
se a personis minimis nec contra hoc quod

sibi iuste competere poterat declauit. Quod
tamen si minime fecerit adiungit: Humerus
meus a iunctura sua cadat: quia nimirum qui
C patientiam seruare contemnit socialem vitam
citius per impatientiam deserit. A iunctura
etenim humerus cadit: cum aduersitatis ali-
quid ferre non valens fraternam concordiam re-
linquit: et quasi membrum separatur a corpo
re cum is qui operari bona poterat a bonorum
omnium absciditur vniuersitate. Neque enim
vnitas seruari concordia nisi per solam patien-
tiam valet. Crebro namque in humana actio-
ne nascitur: vnde mentes hominum vicissim a
sua vnitate ac dilectione separentur: et nisi ad
aduersa toleranda se animus preparet pro
culdubio humerus corpori non inheret.
Gal. 6. Hinc etenim Paulus ait: Inuicem onera ve-
stra portate et sic adimplebitis legem chri-
sti. Hinc per semetipsam veritas dicit: In
patientia vestra possidebitis animas vestras.

Capitulum. 16.

A Ecte autem humero caden-
te subiungitur et brachium
meum cum suis ossibus con
teratur: quia nimirum cun-
cta nostra operatio cum
quibuslibet videatur esse
fulta virtutibus: soluitur nisi
per charitatis vinculum patientia conseruet.
Sua enim bona perdit operari qui aliena mala
renuit perpeti. Feruore quippe iracundi spiri
tus lesus quisque a dilectione resilit: et cum se ex
terius grauari non tolerat: intus se per amissum
lumen charitatis obscurat; nec videt iam
quo tendat pedem boni operis: quia oculum per-
didit dilectionis. Sed sancti viri humerus
a iunctura sua non cadit: quia videlicet eius di-
lectio a socialis vite concordia per impatien
tiam non recedit: eiusque brachium minime fran
gitur: quia omnis eius operatio in coniunctione hume-
ri. i. in charitatis concretione custodit. Sed quia
consideratione bona hec tanta egerit atque a
malis omnibus se abstinuerit adiungit dicens:
((Semper enim quasi tumentes super me fluctus
timui deum: et pondus eius ferre non potui.))
A pauore tante similitudinis pensemus si
possumus: quanta in sancto viro fuerit vis
timoris. Fluctus etenim cum tumentes de
super iminent: cunctique eam quam deferunt mor
tem minantur: nulla tamen nauigantibus re
rum cura temporalium: nulla carnis dilectio
ad mentem reducitur: ea ipsa quoque ex na
ui proijciunt pro quibus longa nauigia sum
pserunt: cuncte res in despectum mentis ve
niunt amore viuendi. Quasi ergo tumentes B
super se fluctus deum metuit: qui dum veram
vitam desiderat: omnia despicit que hic pos
sidens portat. Nam velut tempestate depre
hensi pondus nauis abijcimus: quando ob
oppressa mente desideria terrena remoue-
mus: sitque vt subleuata nauis enatet: que
emergebatur onerata: quia nimirum cure que
in hac vita deprimunt: mentem in profundum
trahunt. Quia videlicet mens tanto altius in-
ter temptationum fluctus attollitur quanto so-
licitius ab huius seculi cogitatione vacuatur.
Est vero et aliud quod de maris concussione
debeat solerter intueri. Tempestas quip-
pe cum oritur prius leues vnde et postmo-
dum volumina maiora concitantur: ad extre
mum fluctus se in alta erigunt: et nauigan
tes quosque ipsa sua valitudine subuertunt.
Sic nimirum extrema illa properat: que vni-
uersum mundum subruat tempestas anima
rum. Nunc enim bellis et cladibus quasi qui
busdam vndis sua nobis exordia ostendit:
et quanto ad finem quotidie propingores essi
cimur tanto grauiora irruere tribulationum
volumina videmus. Ad extremum vero commo
tis omnibus elementis supernus iudex veni-
ens finem omnium apportat: quia videlicet tunc
tempestas fluctus in celum leuat. Unde et
dicitur: Adhuc modicum et ego mouebo non solum
terram sed etiam celum. Quam tempestatem quia
sancti viri vigilanter aspiciunt quasi tumen
tes super se quotidie fluctus expauescunt:
atque ex his tribulationibus que mundum fe
riunt preuident que sequantur. Bene autem
subditur. Et pondus eius ferre non potui:
quoniam qui extremi iudicij aduentum inten
ta mente considerat: profecto videt quia tan-
tus pauor iminet quantum non solum tunc
videre: sed etiam nunc preuidere pertimes
cat. Consideratione namque tanti terroris me
tu animus palpitat: et intentionis sue ocu- C
los declinans intueri quod preuidet recu-
sat. Bene ergo dicitur: Et pondus eius fer
re non potui: quia cum superne maiestatis
vi ad iudicium venientis terroremque tanti
examinis considerando animus conatur
exquirere: moxque ad semetipsum refugiens
sese expauescat inuenisse. Sed inter hec pen-

sandum est: q2 beatus Job ista de se loquitur: laudatus ⁊ flagellatus. Si igitur saltem ad meritorum perfectum ita percussus est q sic timuit: quomodo feriendus est q contēnit. Quomodo depressura sunt dei iudicia eos q se eleuant si ⁊ illos ad tempus deprimūt q hec semper in humilitate formidāt. Quomodo pōdus dei poterit ferre q despicit: si hoc ⁊ ille in verbere pertulit q per timorē prouidet. Unde summopere formidandū nobis est illud tante districtōis examē. Cōstat autem q2 in hac vita cum percutit: si percussionem correctio sequtur: disciplina patris ē nō ira iudicis: amor corrigentis est non districtio punientis. Ex ipso ergo presenti verbere iudicia eterna pensanda sunt. Hinc enim perpendere summopere debemus quomodo feratur illa que reprobat si ferri mō vix valet ira eius que purgat.

Sancti Gregorij. Liber. 22.
Capitulum primū.

a Quod a me sepe iam dictum ē hoc me crebro repetere onerosum nō est q2 ⁊ predicator egregius dicit: Eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum: vobis autem necessarium. Beatus Job iccirco gestas virtutes narrat: quia inter increpationis verba ⁊ percussionis verbera deprehensus: a spei fiducia mentē suam labefactari considerat. Multa quippe ⁊ egisse se mala ab increpantib9 amicis audierat: ⁊ ne verbis pariter ⁊ flagellis pressa in desperationem mens corrueat hanc per suarum virtutum memoriam ad spem reformat: vt nequaq̄ se debeat i calamitate deijcere que tranquillitatis sue tempore se meminerat tam sublimia egisse. Quia igitur intentionis eius causam diximus restat vt auditas virtutes illius subtiliter perpēdam9.

b Hoc autem primum sciendum est: quia qsquis virtute aliqua pollere creditur: tunc veraciter pollet: cum vitijs ex alia parte nō subiacet. Nam si ex alia vitijs subdit: nec hoc est solidum vbi stare putabatur. Unaqueq̄ enim virtus tanto minor est quanto desunt cetere. Nam sepe quosdam pudicos quidem vidisse nos contingit: sed non humiles: quosdam vero quasi humiles: sed non misericordes: quosdam quasi misericordes: sed nequaq̄ iustos: quosdam p̄o quasi iustos: sed in se potius q̄ in domino confidentes. Et certum est quia nec castitas in eius corde vera est cui humilitas deest: quippe quia superbia se intrinsecus corrumpente fornicatur ⁊ semetipsum diligens a diuino recedit amore: nec humilitas vera ē cui misericordia iuncta nō est: quia nec dz humilitas dici que ad compassionem fraterne miserie nescit inclinari. Nec misericordia vera est: que a rectitudine iusticie existit aliena: quia que potest per iusticiam polluti nescit proculdubio sibimetipsi misereri. Nec iusticia vera est: que fiduciam suam nō cōditore omnium: sed in se fortasse aut in rebus conditis ponit: quia dum a creatore spem subtrahit: ipse sibi principalis iusticie ordinem peruertit. Una itaq̄ virtus sine alijs aut omnino nulla est: aut imperfecta.

Ut enim sicut quibusdam visum est: de primis quattuor virtutibus loquar: prudentia: temperantia: fortitudo: atq̄ iusticia: tanto perfecte sunt singule quanto vicissim sibimet coniuncte. Disiuncte autem perfecte esse nequaq̄ possunt: quia nec prudentia vera est que iusta temperans ⁊ fortis nō est: nec perfecta temperantia que fortis iusta ⁊ prudens nō est: nec fortitudo integra que prudens temperans ⁊ iusta non ē: nec vera iusticia que prudens fortis ⁊ temperans non est. Beatus itaq̄ Job quod non vnam sine alia sed coniunctas in se virtutes habuerit enumerando singulas innotescit: nam bona pudicitie insinuans dicit: Si deceptum est cor meum super mulierem. Atq̄ vt eisdem pudicitie demōstraret humilitas gratiam nullatenus defuisse post cetera subiungit: si contempsi iudicium subire cum seruo meo. Qui vt humilitati sue ostēderet misericordiam fuisse cōiunctam: paulopost dicit. Si negaui quod volebant pauperibus. Atq̄ vt misericordiam suam ostēderet de iusticie radice descendere: Paulo superius premisit dicens: Si ambulaui ī vanitate. ⁊ festinauit in dolo pes meus. Atq̄ vt monstraret quam fuerit ad cuncta prudens ad omnia circūspectus: inferius c

asserit dicens: Semper enim quasi tumen-
tes super me fluctus timui deum. Qui scili-
cet in prosperis positus atq; abundantia
rerum fultus: si spem aut in suis actibus:
aut in circũfluentibus rebus poneret: p-
fecto iustus non esset. Sed quando iste vir
sanctus in se spẽ posuit qui aperte dicit:
Ecce non est auxilium mihi in me:

Capitulum 2.

A
Uid ergo nunc superest ni-
si vt ipsas quoq; diuitias
qua mente possederit inno-
tescat. Ait enĩ. Si putaui
aurum robur meum ꝛ obri-
zo, dixi fiducia mea. O bri-
zum dicimus ob rude aurum. Sanctus er-
go vir nec aurum robur nec sibi esse obrizũ
idest rude auri molem fiduciam credidit:
quia spem atq; delectationem suam in so-
lius gratia conditoris figens: neq; de quã-
titate auri: neq; de spe peccauit. De creato-
re quippe desperasse fuerat: spẽ in creatu-
ra posuisse. In rebus autem dubijs spem si-
Luc.12. perat diues ille: qui dicebat: Anima habes
multa bona reposita in annos plurimos: re-
quiesce comede: bibe: epulare. Sed hunc su-
perna vox increpat dicens: Stulte hac no-
cte animam tuam repetunt a te: que autẽ
parasti cuius erunt? Eadẽ enim nocte sub-
latus est: qui in rerum sibi abundantia mul-
ta tempora fuerat prestolatus vt scilz qui
in longum sibi subsidia colligendo prospi-
ceret: subsequentem diem vel vnum mini-
me videret. Quasi in aquis enim defluen-
tibus fundamentum ponere est: in rebus la-
bentibus spei fiduciam velle solidare. Crã-
B te enim i perpetuum deo transeunt omnia.
Quid ergo nisi instante fugere est: transeũ-
tibus rebus inherere. Quis nanq; vnq; de-
currentium fluminum tumidis verticibus
raptus: manere ipse fixus potuit deorsum
vnda defluente? Quisquis ergo defluere
denitat: superest vt quod defluit fugiat: ne
per hoc quod amat in hoc cogatur perue-
nire quod vitat. Qui enim rebus labenti-
bus inheret: illo videlicet trahitur: quo ten-
dit quod tenet. Prius itaq; curandũ est:
ne quis temporalia diligat: ac deinde ne in
eisdem temporalibus que non ad delecta-
tionem sibi sed ad vsum retinet fiduciam
ponat: quoniam conturnctus decurrentib⁹
mor statum suum animus perdit. Nam vi- C
te presentis fluctus trahit quẽ leuat: ꝛ val-
de demens est qui in vnda voluitur ꝛ plã-
tam figere conatur. Sed sunt pleriq; qui
ꝛ si in rebus transeuntibus fiduciã nequa-
q; ponunt: cum tamen sibimet ad vsus ne-
cessarios abunde: assunt mente tacita letã-
tur. Qua in re dubium non est: quia tanto
quisq; minus dolet ꝙ desint eterna: quãto
magis gaudet ꝙ assint tempalia: ꝛ qui mi-
nus dolet ꝙ desunt temporalia: certius ex-
pectat ꝙ assint eterna. Hoc itaq; de terre-
nis rebus gaudium beatus Job non se ha-
buisse testificans subiungit dicens. Si le-
tatus sum super multis diuitijs meis: ꝛ quia
plurima reperit manus mea.

Capitulum. 3.

Ancti quippe viri in hu- A
ius peregrinationis erũ-
na: qũ eam quam appe-
tunt adhuc creatoris sui
speciem contemplari mini-
me finuntur: omnem pre-
sentis vite copiam inopiã
deputant. Quia videlicet nil extra deũ suf-
ficit menti que veraciter deuz querit: ꝛ ple-
rũq; eis ipsa sua abundantia fit vehemen-
ter onerosa: quia hoc ipsum grauiter tolle-
rant: quod festinantes ad patriam in itine-
re multa portant. Unde fit vt hec cum in-
digentibus proximis deuote partiant: qua-
tenus dum sumit iste quod non habet: de-
ponat ille quod amplius habebat: nec com-
uiator vacuus ambulet: ne eum quem re-
tardare in via poterat nimium onus gra-
uet. Electi ergo de multa abundantia mini-
me letantur: quoniam videlicet pro amore
celestis patrimonij aut largiendo dispgũt:
aut despiciendo deserunt. Sequitur. Si
vidi solem cum fulgeret ꝛ lunam incedentẽ
clare: ꝛ letatum ẽ in abscondito cor meuz
ꝛ osculatus sum manũ meã ore meo: que
est iniqtas maxima ꝛ negatio contra deuz
altissimũ. Incertũ nõ est ꝙ vtraq; hec lu-
minaria humanis ministerijs deputata celi
militie vocant. In quoꝝ cultu multos no- B
uimus scriptura teste cecidisse: sicut scriptũ
ẽ: Adorauerũt vniuersã militiã celi. Et quia 4.Re.17.
sol ꝛ luna aliter videntur ad vsuz aliter ad
venerationẽ eo more quo a cultoribus su-
is venerari solent: solem ꝛ lunam beatus

Job nequaq̃ vidisse se perhibet : nec leta-
tum fuisse cor suum nec osculatum manum
ore suo. In qua videlicet osculatione: quid
aliud q̃ grauis venerationis exprimitur?
Quod si fecisset vnq̃ hoc iniquitatem ma-
ximam et dei negationem vocat. Sed postq̃
tanta de se locis superioribus virtutum cul-
mina narrauit: quid nunc mirum memorat si
solem ac lunam non se adorasse manifestat?
Unde pensandum est q̄ postq̃ in auro nõ
habuisse fiduciam: nec in multis diuitijs le-
tatum se fuisse testatur: adhuc ad sublimio-
ra ducitur vt tãto nos magis erudiat: quã-
to de se aliqua subtilius narrat. Ait enim.
Si vidi solem cũ fulgeret: et lunam inceden-
tem clare: et letatũ est in abscõdito cor meũ.
C Quid hoc loco videre dicitur: nisi desiderã-
Ps. 65. ter intueri? Unde ps ait. Iniquitatem si con-
speci in corde meo: nõ exaudiat deus. Que
nimirum iniquitas in ore exprimi non pos-
set si non conspiceretur in corde. Sed aliud
est videre per iudicium: aliud per appetitũ.
Beatus ergo Job fulgentem solem et clare
incedentem lunam nequaq̃ vidisse se phi-
bet: vt se demonstret presentis lucis speciem
non appetisse. Ac si post despectum terrene
sue abundantie patenter insinuet: quid di-
cam quia nequaq̃ in auro letatus sum: qr
in ipsa quoq̃ luce corporea delectatus non
sum. Sancti etenim viri postq̃ omnia pre-
sentis vite oblectamenta despiciunt: pro il-
lius lucis interne dulcedine ab hac exterio-
ri animũ luce quasi a tenebris auertũt: mul-
tumq̃ secum intrinsecus contendunt: ne hu-
ius lucis que fulget extrinsecus delectatio-
ne rapiantur. Lux quippe visibilis si incau-
D te diligitur a luce inuisibili cor cecatur: quia
quanto extra se inhians animus funditur: tã-
to amplius in internis obtutibus tenebre-
ratur. Unde solerter quiq̃ ne corporeis sen-
sibus nimis ad exteriora dilabantur: conti-
nuo studio intra mentem suam occulta cu-
stodie disciplina se colligunt: vt tanto ma-
gis inueniantur interius integri: quãto mi-
nus sunt exterius fusi. Hoc enim vigore di-
scipline intra mentis sue se archana cõstrin-
xerat: qui exterioris vite appetitũ fugiens:
dicebat: diem hominis non cõcupiui: tu scis.
Hiere. 7. Quod ergo apud pphetam dicitur. Diem
hominis non cõcupiui tu scis: hoc de semet
ipso beatus Job verbis alijs asserit q ful-
gentem solem et lunam incedẽtem clare nõ
viderit: atq̃ ex his cordis abditis letat' nõ
sit: quia nimirum gaudere non poterat de
his que per delectationis desiderium non
videbat. Ca. 4.

I vero cuncta hec que
iuxta hystoriam tractã-
do transcurrimus: per
A allegorie quoq̃ myste-
ria perscrutemur: quid
hoc in loco aurum acci-
pimus nisi preclari intel-
lectus ingeniũ: quid obri-
zum nisi mentem? Que dum igne amoris
excoquitur: semper in se seruat claritatẽ pul-
chritudinis quotidiana innouatione feruo-
ris. Nescit enim mens per torporem vetere-
scere que studet per desiderium semp ichoa-
re. Hinc nãq̃ per paulũ dicitur. Renouami- Ephe. 4.
ni spiritu mẽtis vestre. Hinc psalmista qui
ad perfectionis iam culmen puenerat: qua-
si inchoans dicebat. Dixi nunc cepi: qr vi-
delicet si lacessere ab inchoatis bonis nolu-
mus: valde necesse est: vt ichoare nos quo-
tidie credamus. Nec abhorret a ratiõis or-
dine quod auro dicimus ingenium designa-
ri: qr sicut in ornamento aurum supponitur
vt gemmarũ desuper ordo disponatur: ita
clara sanctorum ingenia diuinis munerib'
humiliter substernuntur et distincta sup se
gratiarum dona percipiunt. Et nisi quid si-
mile aurum cũ sapientia haberet: quidã sa-
piens minime dixisset. Sapientia absconsa B
et thesaurus inuisus que vtilitas in vtrisq̃? Eccl. 20
Sancti autẽ viri robur suũ aurum nõ de-
putant: quia quãtolibet ingenio fulgeant:
nihil se esse ex suis viribus pensant. Et cum
sentire omnia valenter possunt: prius intelli-
gere semetipsos cupiunt: quatenus lumen
ingenij more solis prius illustret locũ i quo
oritur: et postmodũ cetera ad que pceden-
do dilatatur: ne si intendendo cognoscẽdis
alijs semetipsos nesciant: ibi solis radius
vbi oritur obtenebrescat. Ingenij itaq̃ vir-
tutem ad cognoscendam ppriam infirmita-
tem dirigunt: atq̃ ex infirmitatis sue me-
lius cognitione conualescunt. Aurum ergo
robur non creditur: si in accepto ingenio fi-
ducia non habetur. Quod bene Salomon
ammonens ait. Habe fiduciam in domino Pro. 3.
ex toto corde tuo: et ne innitaris prudentie

tue. Dicat ergo. Si putaui aurum robur
meum & obrizo dixi: fiducia mea. Ac si aper
te fateatur dicens. Nec que veraciter intel
C lexi meo ingenio tribui nec menti proprie si
qua egisse me bona contigit: hec principali
ter deputaui. Qui adhuc subtilius humili
tatem nobis sui cordis insinuans adiungit
dicens. (Si letatus sum super multis diui
tijs meis: & q2 plurima reperit manus mea.)
Quid multas diuitias appellatas p significa
cationem credimus nisi abundantis acumi
na consiliorum: Que querentis manus in
uenit: cum hec cogitatio tractantis gignit.
Has etenim Salomon sapiētie diuitias cō
Pro.14. templatus ait. Corona sapientium diuitie
eorum. Qui quia diuitias non metalla ter
rena sed prudentiam nominat: ilico p con
trarietatem subdit. Fatuitas stultorū im
prudentia. Si enim coronam sapientū ter
renas diuitias diceret: procul dubio fatuita
tem stultorū paupertatem potius quam impru
dentiam fateretur. Sed dum fatuitatē stul
torum imprudentiam subdidit: sapientum
diuitias quia prudentiā dixerit indicauit.
D Has in se paulus scientie diuitias contem
platus: & contemplationem suam considera
tione humane fragilitatis humilians ait.
2.Cor.4 Habemus thesaurum istū in vasis fictilib9.
Multas itaque apud nos diuitias tenemus
cū dona abundantis intelligentie sacra elo
quia inuestigando percipimus: atque plura
in his nec tamen sibimet diuersa sentimus.
Non est autem secura leticia in diuinis pa
ginis vel fortia: vel multa cognoscere s3 co
gnita custodire. Nam qui bene intelligit: qd
intelligēdo operari debeat agnoscit. Quan
to enim intellectu latius extenditur: tanto
ad explēda opera enitius ligatur. Unde in
euangelio veritas dicit. Cui multum datū
est: multum queretur ab eo: & cui cōmenda
uerunt multum plus petunt ab eo.

Capitulum. 5.

A Deputemus igitur intelligē
tiam datam quasi pecuniā
mutatam: que quo plus no
bis creditur ex benignitate
eo debitores amplius tene
mur in opere. Et plerū que ea
dem intelligentie accepta pecunia cum ad
vsuras auditoribus datur amittit: nisi cau
4.Re.6 te tribuatur. Neque enim negligenter inuen
dum est: quod prophetarum filij cum in iorda
ne ligna cederent: vni eorum securis ex ma
nubrio in profundū lapsa disparuit. Ferrum
quippe in manubrio est: donum intellectus
in corde. Ligna vero per hoc cedere est: pra
ue agentes increpare. Quod nonnunquam dum
flure agitur: dum ipsius vane glorie in ac
cepta eadem scientia non vitatur: ferrū3 in
aqua perditur: quia ex dissoluto ope intelli
gentia fatuatur. Quam profecto intelligen
tiam ad hoc nouimus dari vt ante dantis
oculos ex bona debeat actione restitui. Unde
& recte is q ferrū3 amiserat clamabat. Heu
heu heu dñe mi & hoc ipm mutuo acceperā. B
Habent enim hoc electi proprium: vt si quan
do eis in sua sciētia furtiua vane glorie cul
pa surripit ad cor velociter redeant: & quic
quid in se ante districti iudicis oculos dam
nabile inueniunt lachrymis insequantur.
Qui flentes non solū3 caute inspiciunt: que
mala cōmiserunt: sed ex accepto munere quam
reddere etiam bona debuerunt: qui nimirū
tanto se amplius peccatores sentiunt: quā
to ex neglectis bonis que agere poterāt de
bitores tenentur. Recte ergo qui ferrū per
didit clamabat. Heu heu heu & hoc ipsum
mutuo acceperam. Ac si dicat. Illud p dis
solutionem negligentie perdidi: qd vt p bo
na opera redderem ex gratia cōditoris ac
cepi. Sed nunquam deus mentē deserit: que in
peccatis se veraciter agnoscit. Unde & mox
helyseus veniens: lignum deorsum mittit: &
ferrum in superficiem attollit: quia videlicet
redemptor noster pie nos respiciens cor pec
catoris humiliat: & ei quā amiserat intelli
gentiam reformat: lignum mergit: & ferrum
releuat: quia cor affligit: & scientiam repa
rat. Unde bene alia translatione dicitur: q C
confregit lignum atque iactauit & sic ferrū su
stulit. Lignū namque confringere est: cor ab ela
tione conterere. Lignum ad ima iactare ē:
eleuatum cor in cognitione vt diximus pro
prie infirmitatis humiliare: atque ilico ferrū
ad superficiem redit: quia ad vsum exercita
tionis pristine intelligentia recurrit. Igitur
quomodo donum intellectus qd accipitur vix
cum difficultatibus custoditur: curandum
quippe est: ne ocio torpeat: curandum ne in
exercitatione operis vicio elationis euane
scat. Sancti viri minime exultant: cum co
gnoscunt que faciunt: sed cum faciunt que

cognouerant etsi intelligendo congaudent muneri largitoria: merentes tamen considerant debitum operis: vt videlicet actiõe persoluant: qđ eis prerogatum est in cognitione. Stultus nãq; est debitor: qui gaudẽs pecunias mutuas accepit: τ tempus quo reddere debeat non attendit. Moderatur autem leticia accipiendi: quando solerti prouidentia etiam constitutum tempus reddẽdi cogitatur. Quia igitur viri iusti in his que vigilanter intelligunt: secura leticia non extolluntur: dicatur recte. Si letatus sum super multis diuitijs meis: τ quia plurima reperit manus mea. Ac si aperte diceretur. Nequaquã me in eo locupletem ex iusticia credidi: quo recta que agere debui etiam multa cognoui: nec intelligentia eor extulit: q2 illud consideratio debite operationis pressit.

Capitulum. 6.

Ciendum vero est q plerũq; contingit: vt cũ intelligentie altitudo percipitur circa semetipsm anim⁹ valde sollicitus ab elationis lapsu teneatur. Sed cum mira que intelligit etiam operari ceperit: eo ipso nõnunq; quo foras ostenditur labitur: atq; in suis actibus se ceteros preire gloriatur. Beatum igitur Job sicut intelligentie statum nõ extulit neo lumen quoq; ante humanos oculos mire operationis eleuauit. Unde τ apte subiungit. Si vidi solem cũ fulgeret. Sol quippe in fulgore est bonũ opus in manifestatione. Scriptũ namq; ẽ. Luceat lux vestra corã hominibus: vt videant opera vestra bona τ glorificent patrem vestrum qui in celis est. Et rursum. Sint lumbi vestri precincti: τ lucerne ardentes. Quod enim hoc in loco fulgente sole: id in euangelio lucernis ardẽtibus designatur. Bonum quippe opus cũ in medio perfidorum lucet lucerna ardet in nocte. Cum vero in ecclesia resplendet: sol fulget in die. Bonum opus si adhuc tale est qđ soli mali mirantur lucerna videlicet in nocte est: si autem ita proficit vt mirari a bonis se perfectioribus possit: nimirum sol est in die. Bonum opus cum per actiuam vitam corporis lucet quasi lucerne more lumen ex testa resplendet: cum vero per solam virtutẽ mẽtis in contemplatione attollitur: quasi more solis de celo veniens lux videtur. Quia igitur multa beatus Job hospitalitatis ac misericordie de se bona narrauerat que profecto tanto adhuc minima quanto corporaliter nonerat gesta ad virtutum spiritualium culmen mentis oculum reuocans perfectionis sue meminit: τ lucem exemplorum quã de se alijs tribuit solem vocauit. Sunt vero nonnulli qui cum bona aliqua faciunt: iniquitatum suarum protinus obliuiscuntur: τ cordis oculum in consideratione bonorum operũ que exhibent figunt: atq; eo se iam sanctos estimãt: quo inter bona que agunt malorum suorũ in quibus τ fortasse adhuc implicati sunt memoriã declinãt. Qui scilicet si districtionem iudicis vigilanter attenderent: plus de malis suis metuerent q̃ de imperfectis bonis exultarẽt: plus inspicerẽt: quod de his que adhuc eis agẽda sunt debitores tenentur: q̃ quod operãtes quedam iam debiti partẽ soluunt. Neq; enim absolutus ẽ debitor qui multa reddit: sed qui omnia nec ad brauium victorie peruenit: qui in magna parte spectaculi velociter currit sed iuxta metas veniens in hoc quod reliquum deficit. Nec ad quelibet destinata pergentibus inchoando prodest longum iter carpere: si non etiam totũ valeant consumare. Qui ergo eternam vitam querimus quid aliud q̃ quedam itinera agimus: per que ad patriã festinamus? Sed quid prodest q carpimus multa: si ea que ad perueniendum restant negligimus reliqua: More itaq; viatorum nequaquã debemus aspicere quantum iam iter egim⁹ sed quantum superest vt pagamus: vt paulisper fiat preteritum quod indesinenter et timide adhuc attenditur futurum. Amplius igitur debemus inspicere que bona nec dũ fecimus: q̃ ea que iam nos fecisse gaudemus. Sed habet hoc humana infirmitas proprium vt plus ei intueri libeat quod sibi in se placet: q̃ sibi in se displicet. Eger quippe oculus cordis dum laborare in consideratione sua metuit quasi quoddam stratum delectationis in animo vbi molliter iaceat requirit: atq; iccirco que comoda de peractis bonis sit assecutus intelligit sꝫ que damna de neglectis patitur nescit. Plerumq; enim hoc vicio temptantur etiam electi: plerũq; eorum cordi suggeritur: vt bo-

Margin: B (beside "ne. Stultus"), A (beside "Ciendum"), Mat. 5. (beside "Luceat lux"), Luc. 12. (beside "tes. Quod enim"), B (beside "solis de celo"), C (beside "dest longum iter"), D (beside "damna de neglectis").

na queq̃ que fecerint ad animum reuocent et securitatis iam leticia exultent. Sed si vere electi sunt ab eo in quo sibi placent mentis oculos diuertunt: omnem in se de peractis bonis leticiam deprimunt: et de his que se minus egisse intelligunt tristiciam requirunt indignos se estimant et pene solis bona sua non vident: que in se videnda omnibus ad exemplum prebent. Hinc est q̄ paulus dum expleta in se bona postponeret: et sola adhuc reliqua que essent explenda cogitaret dicit. Ego me non arbitror apprehē-
Phi.3 disse. Hinc est q̄ vt posset se de bonis que agebat humiliare studebat ad animũ preterita mala reducere dicens. Qui prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus.

Capitulum. 7.

A

Ui et si aliquando dixit. Bonum certamen certaui: cursum consumaui: fidem seruaui intuendum summopere est quia eo illud tempore intulit quo iam ex corpore discessurum se esse cognouit. Ibi quip-
Thi.4 pe premisit dicens. Ego enim iam delibor et tempus mee resolutionis instat. Tunc ergo ad memoriam perfectionem reduxit operis: cum iam preuidet ad largitatis spaciũ minime subesse tempus operationis. Sicut enim dum viuimus debemus bona nostra a memoria repellere ne extollant: ita appropinquante exitu: plerũq̄ ea ad memoriam iuste iterum reuocamus: vt videlicet fiduciam prebeant et desperatum timorem premant. Qui etsi corinthijs bona sua enumerando narrauit illos confirmare studuit non se ostendere. Nam quia eadem bona non in se attenderet patefacta tribulatione propter temptationis edocuit qui expresse subiunxit: propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis. Ut ergo discipulos instrueret de se summa referebat: vt vero se i humilitate custodiret considerationis oculum non in virtutibus suis sed in infirmita-
B tibus fixerat. Habent itaq̄ proprium sancti viri vt bona quidem que agunt videāt: et tamen cum peregerint ab eorum memoria oculos auertant. Unde recte per beatum Job dicitur. Si vidi solem cum fulgeret. Ac si aperte diceret. Opus meũ etiam cum alijs exemplorum lucem tribueret: ad presumptionis gratiam non attendi quia dum de eo extolli timui ab intuendo eo oculos auerti. Sequitur. ¶ Et lunam incedentē clare. ¶ Post premissum solem apte quasi incedentem clare lunam subdidit: quia videlicet post opus bonum fama laudabilis sequitur: per quā celebre nomen in hac presentis vite nocte possidetur. Si enim verũ est: q̄ quidam putant illustrationem lunã per occultum circulum a radio solis accipere: vt possit lucem nocturnis cursibus exhibere: ab huius significatiōis ordine hec quoq̄ suspitio non abhorret. Fama quippe a bono opere vires accipit et fauoris gratiã quasi claritatē luminis aspergit. Est et aliud in luna quod per similitudinē bonam spargenti fame cōueniat. Lux nāq̄ eius etiam in tenebrarum tēpore iter ambulantibꝰ ostē- C
dit: q2 et dum aliena vita lux laudis emicat alios ad exercitium boni operis illustrat. Cũq̄ illius opinio clara cognoscitur: huic quasi pergenti in itinere exempli lumen prebetur. Sed nōnunq̄ opus quod ab aliena opinione sumitur: minus mundo desiderio in animo formatur. Nā infirme mentes cũ bona de alijs audiũt: aliquando se ad operationē rectā non amore v̄tutis: sed delectatione laudis accendunt. Et profecto liquet q2 sicut natura solis ē vt queq̄ attigerit accendat et siccet: ita lunaris ignis est propriũ: vt quecquid contigerit exurat quidem sed vrendo humidum reddat. Ad vitam igitur bonam alios pro amore dei affectus recti operis: alios vero amor laudis inflammat. sed cum recti operis affectu accendimur quasi per ignem solis a vitiorũ humore siccemur. Cum vero quem ad opus bo- D
num amor laudis prouocat: concupita fama quasi luna attingit: quia vim eius animum et accendit et resoluit. Accendit. s. ad exercitiũ operis: resoluit vero ad concupiscentiam fauoris. Plerũq̄ tamē ad exercēda bona opera aliena nos vtiliter exempla persuadēt. Et cum mente humili opinionis aliene bona suscipimus: nostra vel ad melius bona producimus: vel ad bonũ mala permutamus. Cũq̄ nos de vita proximi fame splendor irradiat: mens nostra vt predixim9 q ad obtinendũ virtutis iter se dirigit quasi i lune lumine gressus ponit. Sz si

cut ex aliena opinione proficimus: sic plerumq
deteriores efficimur si laudibus fame nostre in-
hiamus: quia cum delectatur animus in hoc: quod
se extrinsecus habere considerat: illud obliui-
scitur ad quod introrsus anhelabat.

Capitulum. 8.

A Uia igitur sanctum virum in-
telligentia scientie non cor-
rupit de multis diuitijs gau-
dere despexit. Quia vero eum
magnitudo operis non infla-
uit: solem fulgentem non vi-
dit: Quia autem illum nec fama laudis extu-
lit: clare incedentem lunam minime attendit.
Sunt enim nonnulli qui in elationem corruunt:
quo per subtilem intelligentiam vel que non fa-
ciunt bona cognoscunt. Hi nimirum super multis
diuitijs letantur: cum quelibet summa intelligen-
do reperiunt: atq in elatione ipsis inuentionibus
corrumpuntur. Sunt vero nonnulli quos intelli-
gentia quidem non eleuat: sed exhibita operatio
exaltat. Qui dum actiones suas respiciunt
apud mentem suam sibi ceteros dedignando
postponunt. Hi videlicet: etsi in multis diuitijs
non gaudent solem tamen fulgentem vident. Et
sunt nonnulli quos nec operatio propria extol-
lit: sed cum laudari ab hominibus pro hac eadem
bona operatione ceperint: ipsis hominum fa-
uoribus deuicti: quasi magnos se quosdam in
B sua cogitatione conspiciunt: atq a cordis cu-
stodia dissoluuntur. Hi profecto etsi fulgentem
solem videre noluerunt lunam tamen cla-
re incedentem respiciunt: quia inter huius vi-
te tenebras dum in opinionis sue claritate
animum defigunt: humilitatis gratiam quasi ex
nocturno lumine amittunt: et intuentes lunam
non se vident: quia semetipsos nescire incipiunt:
dum mentis oculos in transitorium fauorem de-
figunt. Sic autem profectus est hominum: sicut incre-
menta esse conspicimus arbustorum. Uis quippe fu-
ture arboris prius in semine est: postmodum
in ortu: atq ad extremum producitur in ramis:
sic nimirum vniuscuiusq virtus succrescit opera-
tis. Seminatur namq in intelligentia: oritur in
operatione atq ad vltimum conualescit vsq ad
profectus magni latitudinem. Sed cum quelibet
bet sua intelligentia extollit: arbor que oriri po-
terat: in semine putrescit. Cum vero post operatio-
C nem bonam elationis peste corrumpitur: quasi
iam orta siccatur. Cum autem neq operatio ne-
q intelligentia corrumpit: sed excrescente ma-

gnitudine dum fauor laudantium sequitur:
atq a statu suo boni operantis animum euertit
linguarum ventos arbor pertulit: et omne quod
in ea robustum creuerat tempestas fame ra-
dicitus euulsit. Quo enim arbor altius ad su-
periora surrexerit: eo ventorum vim vehemen-
tius sentit: quia quo plus quisq in bonis operi-
bus attollitur: eo ampliori ab ore laudanti-
um flatu fatigatur. Si itaq adhuc arbor in
semine est: metuendum est ne in ipsa scientie
cogitatione putrescat. Si iam ad virgultum
perducitur: curandum est ne hanc manus elationis tan-
gat: atq a viriditate sue actionis arefaciat.
Si autem valenti robore iam ad alta se suble-
uat valde formidandum est ne hanc admo-
te laudis ventus grauior radicitus euellat.

Capitulum 9.

A Ed inter hec sciendum est quia
ne inmoderatis laudibus extua-
mur plerumq miro rectoris
nostri moderamine et detractio-
nibus lacerari permittimur: ve-
cum nos vox laudantis eleuat: lingua detrahen-
tis humiliet quia et arbor sepe que vnius ven-
ti impulsu ita impellitur vt pene erui posse
videatur: alterius e diuerso venientis flatu
erigitur: et que hac ex parte inflexionem pertu-
lit ab alia ad statum redit. Unde et illa ar-
bor alte radicata quasi inter aduersantes
ventos firma steterat: que dicebat: Per glori- 2.Cor.6
am et ignobilitatem: per infamiam et bonam fa-
mam. Sepe enim laus bene agentis auribus
insolenter admota: dum foris sermonibus per-
strepit: intus quandam menti tacitam ela-
tionis tempestatem gignit: fitq vt hoc quod
animus de humanis fauoribus gaudet: non
facile exterius ostendat: sed tamen corruptio-
nis vim non tenuiter interius sentiat. Et sunt
nonnulli quos ita laus inflat: vt vsq ad ver-
ba elationis pertrahat. Quidam vero vt perdoci-
mus: hoc ipsum patefacere quo eleuantur eru-
bescunt: atq audiunt suis preconijs extolluntur: sed
tamen vsq ad elationis verba non exeunt: et gaude-
re se in talibus non ostendunt. Unde beatus Job B
quia nouerat arrogantem se non solum nullo mo-
do in verbis: sed etiam in cogitatione tacita minime
fuisse: postq dixit: si vidi solem cum fulgeret:
et lunam incedentem clare: illico subdidit et le-
tatum est in abscondito cor meum. Qua videlicet
attestatione quid nobis innuitur nisi quod nobis ma-
gno metu et circumspectione opus est. ne mens

nostra vnq̃ de suis laudibus vel tacita letetur. Quisq̃s eni quasi claritatem lune fame sue magnitudinem cõspicit: sibiq̃ in occulto mentis gaudiũ facit: cui iste nisi auctori se pretulit: cuius dono vt bene operaretur percipit: ⁊ tamẽ in eius munere d̃ gratia sue laudis hylarescit. Despecto eniz honore cõditoris semetipsum plus amare cõuincitur: cuius preconijs letatur. Quãuis nõnunq̃ etiam sancti viri de bona sua opinione gaudeant: sed cum p̄ hanc ad meliora pficere audientes pensant: nec iã de opinione sua sed de pximorum gaudent vtilitate: q2 aliud est fauores querere ⁊ aliud d̃ pfectibus exultare. Qua in re necesse ẽ: vt cum audientiũ vtilitati nõ pficit: mentem nostram fama laudabilis nõ eleuet sed fatiget. C Cũ enim humane lingue attestatione laudamur: occulta pulsatiõe regrimus qd de nobis ipsis sentiamus: vt i hoc humiles permaneamus. Superba etenim mens etiam cum de se falsa bona dicuntur exultat: q2 nõ apud deum qualiter viuat sz apud homies qualiter inotescat excogitat. Judicium enim oipotentis dei despiciens ⁊ solũmodo hominum querens: iter auditas laudes attollitur: ⁊ q2 quod solum quesierat quasi de brauio operis letatur. At cõtra si cor veraciter humile est: bona que de se audit: aut mĩme recognoscit: ⁊ quia falsa dicũtur metuit: aut certe si adesse sibi veraciter scit eoipso formidat ne ab eterna dei retributione sint perdita quo hec cõsiderat hominibus diuulgata pauetq̃ vehemẽter: ne spes futuri muneris in mercedẽ pmutetur transitorij fauoris. Quae ex re agit: vt electorum anim⁹ magno laudum suarũ igne excoquatur: atq̃ ab oi temporis sui rubigine merore cogitatiõis excoquatur. Tanta eni consideratione trepidat: ne aut de his in qbus laudatur ⁊ nõ sunt maius dei iudicium incurrat: aut de his in qbus laudatur ⁊ sunt: cõpetens premium perdat. D Unde plerũq̃ fit: vt sicut iniustus ex laude sua polluitur ita vir iustus audita sua laude purgetur. Nã dum bona que egit ab hoibus proferri cognoscat: subtile contra se vt dictum ẽ extremi iudicij examẽ metuit: ac trepidus ad cõscientiam recurrit: ⁊ qcqd illic inest rephensibile corrigit. Dum enim bona sua inotuisse formidat: subtilitatem secuturi examinis primescẽs si qua in se mala occulta sũt amputat. Putat nãq̃ si saltem talis deo nõ ostenditur: qualis ab hoibus putatur: ⁊ neq̃ cõtentus ẽ: vt in quod potuit innotescere in hoc debeat remanere. Jam enim de bonis suis quasi retributionẽ sibi factã estimat: nisi eis ⁊ alia que ab hoibus nesciunt ur adiungat. Unde bñ per Salomonẽ dr̃: Sicut probatur in pflatorio argentum ⁊ in fornace aurum: ita pbatur hõ ore laudantis. Pro. 27 E Argentum qppe vel aurũ si reprobum est: igne psumitur: si pbum p̃ igne declaratur. Sic nimiz est sensus opantis. Nam qualis sit in eo quod laudatur ostẽditur. Si eni se de auditis suis laudibus extollit: quid iste aliud q̃ aurum vel argentũ reprobum fuit: quem videlz fornax lingue psumpsit: Si aũt fauores suos audiẽs ad superni iudicij cõsiderationem redit ac ne de his apud occultum arbitrem grauet̃ metuit: quasi expurgatõis igne ad magnitudi- F nem claritatis excrescit ⁊ vnde incendium trepidatõis sustinet inde clari⁹ fulget. Beatus igitur Job q2 nequaq̃ de opatione se extulit: fidenter dicit: si vidi solem cũ fulgeret. Q2 vero hunc a iudicij interioris intuitu fama laudabilis nõ diuertit adiungit: ⁊ lunam incedentem clare. Quia opinionis sue gr̃a animũ deuinci ne tacita cogitatione permisit: ptinus subdidit: ⁊ si letatum est in abscõdito cor meum. Ca. 10.

Et quia plerũq̃ incõsiderata mens dũ transitorio fauori nõ renitit: ad hoc vsq̃ ptrahitur: vt laudet ipsa qd facit cõditoniq̃ A premissa est: qua dr̃: si letatũ est in abscõdito cor meum cõgrue subinfertur: quod osculatus sum manũ ore meo. Per manuz qppe opatio: per os aũt locutio designatur: sicut per Salomonem dr̃: Abscondit piger manum suam ab ascella: ⁊ laborat si ad os suũ porrigit eam. Pro. 19. Pigro labor est manuz suã ad os porrigere: q2 desidiosus qsq̃ predicator nec hoc vult opari quod dicit: Manũ qppe ad os porrigere est: voci sue ope cõcordare. Manum ergo suaz osculatur ore suo q laudat quod facit ⁊ testimonio pprie locutiõis sibi virtutem tribuit opis. Qua in re qs despicitur: nisi is q ipso opandi mune

re largitur? Unde bene per egregium predicatorem dr: Quid aut habes quod non accepisti. Si aut accepisti: qd gloriaris q̃si nõ acceperis? Sancti aut viri sciunt: post primi parentis lapsum de corruptibili stirpe se editos & nõ virtute ꝓpria: sed preueniente superna grã ad meliora se vota vel opera cõmutatos & gequid sibi mali inesse cognoscunt: de mortali ꝓpagine sentiũt meritum: gegd ṽo in se boni inspiciunt: imortalis grẽ cognoscũt donum eiqz de accepto munere debitores fiunt: q & preueniẽdo dedit eis bonum velle quod noluerũt & subsequendo ꝯcessit bonum posse quod voluit.
Apoc.4. Unde bñ per Joãnem dr: Adorauerũt viuentez in secula seculoꝝ mittentes coronas suas añ thronum dñi. Coronas nãqz suas ante thronum dñi mittere ẽ: certaminuz suorum victorias non sibi tribuere: sz auctori vt ad illum referant gloriam laudis a quo se sciunt vires accepisse certaminis. Beat⁹ ergo Job qr sic bona que operatus ẽ narrat vt tamẽ hec sue opationi nõ tribuat: sz ad auctoris laudem recurrat: manuz suam ore suo osculatuz fuisse se denegat. Ac si patenter dicat: Ego mea opera tanq̃ mea nõ ꝓfero: qr auctoris sui grãm negare cõuincitur qsqs sibi tribuit qđ opatur. Unde & ꝓtinus subdit: ¶ Que est iniqtas maxima & negatio ꝯtra deum altissimum?) Liquet etenim qr illum negat. cuius despecta grã sibi vires boni opis arrogat. Quod recte quoqz & iniqtas maxima vocatur: quoniaz omne peccatuz qđ ex infirmitate ẽ spem nequaq̃ perdit qr a superno iudice veniam reqrit. Presumptio aũt virtutis ꝓprie tanto grauius in desꝑatione est: quãto lõgius ab humilitate. Cũqz vires sibi tribuit opis ad adiutorium non recurrit auctoris: sitqz vt eo grauius peccator pereat quo & ipsuz hoc qr est peccator ignorat. Sequitur. ¶ Si gauisus sum ad ruinam eius q me oderat: & exultaui q̃ inuenisset eũ malum.) O ĩpotentis dei nos esse discipulos sola custodia charitatis ꝓbat. Hinc est enim q̃ ꝑ semetipsaz veritas dicit:
Jo. In hoc cognoscent oẽs q a mei discipuli estis: si dilectionẽ habueritis adinuicem. Que nimirũ dilectio si cor nostrũ veraciter replet duobus modis ostẽdi solet. s. si & amicos in deo & inimicos diligimus ꝓpter deum. Sed sciendum ẽ qr inimici dilectio tũc veraciter custoditur cum nec de profectu ab ĩcimur nec de ruina illi⁹ letamur. Nam sepe in dilectionis imagine erga inimicũ animus fallitur: seqz hunc diligere estimat si eius vite cõtrarius nõ existat. Sed dilectionis vim occulte & veraciter aut ꝓfectus inimici aut casus interrogat. Hac etenim de re ad plenũ semetipsaz mens hoĩs nescit nisi eum quem sibi aduersarium credit in defectu vel ꝓfectu mutasse modum sui status inuenerit. Si enim de ꝓsperitate afficitur: & de calamitate se odientis letatur: cõstat qr nõ amat quem non vult eẽ meliorem: eũqz etiam stantem voto ꝓseqtur quem cecidisse gratulatur.

Capitulum xi.

Ed inter hec sciendum ẽ: qr euenire pleruñqz solet vt nõ amissa charitate: & inimici nos ruina letificet: A & rursum ei⁹ gloria sine inuidie culpa contristet: cuz et ruente eo quosdam bñ erigi credimus & ꝓficiente illo plerosqz iniuste opprimi formidamus. Qua in re mẽtem nostram nec ei⁹ iam defectus erigit: nec eius ꝓfectus afficit si recta nostra cogitatio nõ quid in ipso sed qd de ipso circa alios agat attendit. Sz ad seruandũ valde est necessariuz subtilissime discretionis examen: ne cuz nostra odia exequimur fallamur sub specie vtilitatis aliene. Si autẽ de inimici morte gaudendum oĩno nõ eẽt. ps. nõ diceret: Letabitur iust⁹ Ps.57. eũ viderit vindictam ipsorum. Sz aliud ẽ impiũ: aliud ṽo inimicũ perpeti. Nã sunt pleriqz inimici q nõ sunt impij: & sunt nõnulli impij q nobis spãliter nõ videntur inimici. humana aũt mens oẽm inimicũ quez tolerat etiam ipsum & iniquum putat: qr ei⁹ culpas apud cogitationẽ suam liuor accusator exaggerat. Quibuslibet ṽo flagitijs B premitur: min⁹ iniquus creditur si aduersarius minime sentitur. Qua in re discernendum ẽ aliud eẽ quod nobis aliud ṽo qđ sibi & ceteris noster inimicus nocet. Nã si alijs bon⁹ est: sine nostra forsitan culpa eẽ nõ põt nobis malus: nec omnino iam de eius ruina gaudendum est: cuius nos solos certum est aduersa tolerasse. Cuz vero noster ac multoꝝ hostis perimitur: de ereptione ꝓximorum potiusqz de inimici interitu neces

se ē vt anim⁹ letetur. Oportet nāq; vt pēsan
te aduersario subtiliter pensare debeam⁹:
⁊ qd debemus ruine peccātis ⁊ qd iusticie
ferientis. Nam cum peruersū quēq; oīpo
tens percutit: ⁊ ꝯdolendum est miserie peccā
tis: ⁊ cōgaudendum iusticie iudicis: vt no
bis ⁊ in luctu sit pena morientis ꝓximi: ⁊ rur
sus in gaudium veniat exhibita equitas iudi
cantis dei: quatenus nec pereunti hoī exulta
mus aduersarij: nec iudicanti deo inuenia
mur ingrati. Beatus igitur Job: qꝛ cuncta
ī aduersitate odia pfecte calcauit dicat: Si
gauisus sum ad ruinam eius q̄ me oderat
⁊ exultaui qd inuenisset eū malum: qꝛ vide
licet ⁊ inimicum diligens dum aduersario
ruenti ꝯdoluit: in malis illius ipse ad bonū
creuit: vt inde iste ad benignitatem cresce
ret. Vn̄ illū malis quē merebatur inuenisset.
C Quia ḋo sepe nōnulli eos quos sibi aduer
sarios estimant: maledictōe feriunt: quoni
am virtute nequaq; possunt: in quibus patē
ter apparent que mala si possent facerent:
qꝛ ea que facere nequeunt imprecari mini
me desistūt: beatus Job ostendens se a cul
pa etiam maledictōis alienum secutus ad
iunxit. ¶ Nō enī dedi ad peccandū guttur
meū: vt expeterē maledicēs aīam eius.)
Peccaret quippe si hoc optaret a deo fieri:
qd ipse facere vel oīno nō posset: vel si pos
set minime deceret. Nam q̄ maledictionib⁹
inimicū impetūt: qd aliud in illo facere de
tum volunt nisi qd ipsi facere aut nequeūt:
aut erubescunt? Mortem nāq; aduersario
exoptant: quam etsi possunt inferre metuūt
ne aut ꝑpetrati homicidij rei teneātur: aut
iniq; appareant etiam cū sint. Quid est er
go deo dicere: occide quem odi: nisi apertis
ei vocibus clamare hoc fac in eo aduersa
rio qd me in illum facere nec peccatorē de
D cet. In quibus ꝑfecto ꝯsiderādū nobis
ē vbi iste vir legerat. Diligite inimicos ve
Luc. 6 stros vbi legerat: Benedicite ⁊ nolite maledi
cere. Et rursum. Nō reddentes malum pro
i. Pe. 3 malo: nec maledictum pro maledicto. Sed
exterius non audita superne grē precepta
seruabat: qꝛ hec in mente illius sanctispūs
afflatus scribebat. Cui tamen minus esset
q̄ positos extra diligeret: nisi ⁊ interius vi
uentes secū q; quotidie cōuersantes: etiam
familiares aduersarios toleraret. Vn̄ sub
iungit. ¶ Si non dixerunt viri tabernaculi
mei qs det de carnibus eius vt saturemur?
Que nimirū sn̄ia pōt quoq; ꝑ mysteriū ex
voce redēptoris intelligi. Viri quippe ei⁹ ta
bernaculi de carnib⁹ illi⁹ saturari cupierūt:
vel iudei. s. ꝑsequētes: vel gentiles creden
tes: qꝛ ⁊ illi moliti sunt corpus illius quasi
ꝯsumendo extinguere: ⁊ isti esurientem mē
tem suā desiderauerunt quotidiane imola
tionis sacrificio de eius carnibus saciare.

Capitulum. 12.

Sed nunc solius hystorie
virtutē sequentes: pēsemus A
quāta fortitudine sancti
viri animus extra intraq;
solicitus ad oīa partitur.
Qui si iniuste agentibus
aut vnq; per silentium ce
deret: aut ꝑ rectitudinē nō ꝯtrairet: ꝑfecto
aduersarios nō habuisset. Sed in eo q̄ vi
as vite tenuit exoptatores sue mortis inue
nit. Foris patētes aduersarios pertulit: in
tus latētes. Minor ē autē virtus certaminis
foris quēpiam videre malis que supꝑet: ⁊ in
tus qd toleret nō habere. Perfecte autem
magnitudis laus ē: aduersa perpeti ⁊ exte
rius fortiter: ⁊ interius clemēter. Nā sunt
nōnulla q̄ in ipsa quoq; familiarium ꝯuer
satōe corrigi nequeūt sine culpa corrigētis
atq; iō eū vel corrigentē inquināt: vel non oī
modo hec agentē grauāt: magna magiste
rij arte dissimulanda sunt: ipsaq; hac dissi
mulatōe tolerāda. Que ꝯtra nos illata ci
tius a corde laxam⁹: si nr̄a circa ꝓximos ex
cessa cognoscim⁹. Vn̄ bn̄ quoq; ꝑ Salomo
nē dr̄: Cūctis sermonib⁹ q̄ dicūtur ne acco Eccl. 7.
modes cor tuū: ne forte audias seruū tuū
maledicentē tibi. Scit. n. tua ꝯsciētia: qꝛ ⁊
tu crebro maledixisti alijs. Dum enim pen B
samus quales erga alios fuim⁹ eē circa nos
tales alios min⁹ dolem⁹: qꝛ aliēā iniusticia
in nobis vindicat: quod in se iuste nr̄a con
scientia accusat. Sequitur. ¶ Foris nō mā
sit peregrinus: hostium meum viatori pa
tuit.) Quia teste Paulo charitas patiēs
⁊ benigna describitur. per patientiam alie i. Cor. 13.
na mala equanimiter toleret: per benigni
tatē q̄q; bōa misericordit ipēdit sua. Vn̄ bea
t⁹ Job ⁊ patiēter domesticos maledicētes ꝑ
tulit: ⁊ viatores atq; pegrios apud se beni
gne suscepit: ill' mox exēpla tribuēs: istis ex
terioꝝ ope ꝯcurrēs: ill' ꝑ māsuetudinē si ꝯeu⁹

ad irascendum: istis ad misericordiam ad subueniendū paratus. Uir etenim sanct⁹ redemptorem generis humani per ꝓphetie spūz intuens predicamenta quo ꝗ illius in opere seruabat qbus nos ammonet dicēs:
Luc. 6. Dimittite ꝛ dimittetur vobis: date ꝛ dabitur vobis. Dare nāqꝫ nostrum ad res pertinet quas exterius habemus: dimittere autem ad relaxandum dolorem quē interius ex aliena culpa cōtraximus. Sed sciendū qꝛ qui dimittit ꝛ nō dat: ꝛ si nō plene operatus est: meliorem tamen ꝑtem misericordie
C tenuit. Qui autē dat ꝛ minime dimittit omnino misericordiam nullam facit: qꝛ ab oīpotente deo munus ex manu nō accipitur qđ corde obligato in malicia profertur. Mundari etenim dꝫ prius animus q̄ elemosynā prebet: qꝛ omne quod datur deo ex dātis mente pensatur. Cuncta itaqꝫ malicie macula ab interiori nostro hoīe cogitatōis immutatōe tergenda est: qꝛ iram iudicis placare nescit oblatio: nisi ex mundicia placeat offerentis. Unde scriptū est: Respexit deus ad Abel ꝛ ad munera eius. Ad Chayn autē ꝛ ad munera ei⁹ nō respexit. Neqꝫ etenim sacrum eloquium dicit: Respexit ad mu-
Gen. 4. nera Abel: ꝛ ad Chayn munera nō respexit: sed prius ait: Quia respexit ad Abel: ac deinde subiunxit: Et ad munera eius. Et rursum dicit: quia nō respexit ad Chayn: ac deinde subdit: nec ad munera eius: Ex dātis quippe corde: id quod datur accipitur. Iccirco nō Abel ex muneribus: sed ex Abel munera oblata placuerunt. Prius nāqꝫ ad eū legitur dn̄m respexisse q̄ dabat ꝗ ad illa q̄ dabat. Unde bene beatus Job dictur⁹ nobis in hospitalitatis grā largitatem suam prius circa aduersarios protulit patientiā suam ꝛ benignitatem: ꝙ de ruina non exultauit inimici: ꝙ verbis maledicis persecutores suos nō impetijt: ꝙ seuientes intrinsecus equanimiter tolerauit: ꝛ tunc demū hospitalitatis sue munificentiam protulit:
B vt audito scilicet narrationis eius ordine discamus: qꝛ exteriora munera et interna cordis mūdicia cōdiuntur: vt virtutū eius cōtextio lectorē doceat: qualis apud se eē debeat cū exteriora bona alijs subministrat Sed quis se inter tanta virtutum culmina sanctum eē nō crederet. Quis nō vtcunqꝫ ipsis tot meritis tēptaretur: vt si quādo vt

hō delinqueret delictum suū hoībus nollet innotesci ꝛ leue eē crederet: si qđ in minimis peccaret culpāqꝫ suam mallet silentio tegere. ꝗ voce cōfessionis aperire. Sepe nanqꝫ ꝯtigit vt elatus virtutibus animus dū multa bona in estimatione primorū de se spargi cognouerit: agnosci nō velit si qđ est qđ reprehensibiliter facit: caliganti oculos minus inspiciat: quas videlicet erroris tenebras iccirco mens tolerat: qꝛ cordis oculū tumor grauat. Unde beatus Job iter tot eximia facta virtutum q̄ tam summus extitit in operatione: vt demonstraret. ꝗ humilis fuerit in mente: protinus adiungit: ((Si abscondi quasi homo peccatum meum: et celaui in sinu meo iniqtatem meam))

Capitulum. 13.

Et sunt nāqꝫ vere humilitatis testimonia ꝛ iniquitatē suam queqꝫ cognoscere: et cognitam voce cōfessionis aperire. At cōtra vsitatum humani generis vitium est: A
ꝛ labendo petā cōmittere ꝛ cōmissum negādo abscōdere ꝛ ꝯuictum defendendo multiplicare. Ex illo quippe lapsu primi hominis hec augmēta nequitie ducimus: ex quo ipsam radicem traximus culpe. Sic nanqꝫ dum lignū vetitum cōtigisset abscondit se a facie dn̄i iter ligna paradisi. In qua abscōsione .s. q̄ deum latere non poterat: non latendi effectus describitur: sed effectus notatur. Qui cum argueretur a domino ꝙ de ligno vetito contigisset ilico rn̄dit: Mulier Gen. 3.
quā dedisti mihi sociā: ipsa mihi dedit d ligno ꝛ comedi. Ipsa quoqꝫ mulier inquisita respondit dicens: Serpens decepit me ꝛ comedi. Ad hoc quippe reqsiti fuerant vt peccatum quod trāsgrediendo cōmiserant cōfitendo delerent. Unde ꝛ serpens ille ꝑsuasor q̄ nō erat reuocandus ad veniā: nō est de culpa reqsitus. Interrogatus itaqꝫ homo est vbi esset: vt perpetratam culpam B
respiceret et cōfitendo cognosceret: ꝗ lōge a cōditoris sui facie abesset. Sed adhibere sibimet vtriqꝫ defensionis solacia: ꝗ cōfessionis eligeret. Cūqꝫ excusare peccatū voluit vir per mulierem: mulier per serpentem: auxerunt culpam quam tueri conati sunt: obliquē Adam dn̄m tangens: ꝙ ipse peccati eorum auctor extiterit: q̄ mulierem

fecit: ⁊ eius culpam ad dñm referens: qui ser pentem in paradiso posuisset. Qui ore dia boli fallentis audierant: eritis sicut dij: q̃a deo esse similes in diuinitate nequiuerũt: ad erroris sui cumulũ deũ sibi facere similẽ in culpa conati sunt. sic ergo reatum suum dum defendere moliuntur: addiderunt vt culpa eorum atrocior discussa fieret: q̃ᵹ fue rat perpetrata. Unde nunc quoqᵹ humani generis rami ex hac adhuc radice amaritu dinem trahunt: ⁊ cũ de vicio suo quisqᵹ ar guitur: sub defensionũ verba quasi sub que dam se arborũ folia abscondit: ⁊ velut ad quedam excusationis sue opaca secreta fa ciem conditoris fugit: dũ non vult cognosci
C q̃ fecit. In qua videlz occultatione non se dño: sed dñm abscondit sibi. Agit quippe ne oĩa videntẽ videat: non aũt ne ipse videat. Quo contra cuiusqᵹ peccatoris iam exordium illuminationis ẽ humilitas cõfessionis: q̃a sibimetipsi iam parcere rẽnuit: q malũ non erubescat cõfiteri q̃ fecit: ⁊ qui defendẽdo accusari potuit: accusando se celerrime de
Jo.xi. fendit. Unde ⁊ mortuo Lazaro q mole ma gna premebatur: nequaq̃ᵹ dicitur reuiuisce: sed veni foras. Ex qua. s. resurrectione que gesta in illius est corpore: signatur: qualiter nos resuscitemur in corde: cum videlz mor tuo dicitur veni foras: vt nimirũ homo in peccato suo mortuus ⁊ per molem male cõ suetudinis iam sepultus: q̃z intra conscien tiam suã absconsus iacet per nequiciam a semetipso foras exeat per confessionem. Mor tuo enim foras dicitur: vt ab excusatiõe at qᵹ occultatione peccati ad accusationẽ suã
2.Re.12. ore pprio exire puocet. Unde Dauid pro pheta ab illa tanti mole facinoris reuiui scens ad vocẽ dñi quasi foras exijt: dũ per nathan correptus q̃ fecerat accusauit. Q̃z igitur h̃ occultationis culpa in humano ge nere vehementer excreuit: bene beatus Job cũ diceret si abscondi peccatũ meũ interpo suit quasi homo. Hoĩs quippe esse pprium cõspicit: q̃ ex parentis veteris imitatiõe de scendit. Ubi apte subditur. Et celaui in sinu
D meo iniqtatem meã. Ca. 14.

Scriptura etenim sacra ple rũqᵹ sinũ ponere pro mẽte cõsueuit sicut voce ecclesie de persecutoribus nostris qui nobis natura quidem coniuncti sunt sed vita disiuncti: per ps dr.
Ps.78. Redde vicinis nostris septuplũ in sinu eo rum. Ac si apte diceretur. In mẽte sua reci piant hoc q̃ in nostris corporibus seuien tes operantur: vt dũ nos exterius ex pte pu niunt: ipsi interius pfecte puniantur. Quia igitur sinus secretum mentis accipitur in si nu iniquitatem celare est: hanc in conscien tie latibulis occultare: nec per confessionem detergere sed per defensionẽ velare. Quo cõ tra Jacobus dicit. Confitemini alterutrum peccata vestra ⁊ orate pro inuicẽ vt salue
Iaco.5. mini. Salomon quoqᵹ ait. Qui abscondit
Pro.28. scelera sua non dirigetur qui aũt confessus fuerit ⁊ dereliquerit ea misericordiam cõse quetur. Sed inter h̃ sciendum ẽ q̃ plerũqᵹ homines ⁊ culpas cõfitentur ⁊ humiles nõ
B sunt. Nam multos nouimus q arguẽte nul lo peccatores se esse cõfitentur: cum so de culpa sua fuerint fortasse correpti defensio nis patrociniũ querũt ne peccatores esse vi deantur. Qui si tunc cũ id sponte dicũt pec catores se esse veraci humilitate cognosce rent: cũ arguuntur ab alijs esse se q̃ cõfes si fuerant non negarent. Qua ipsa indicia vere confessionis sunt: si cum quisqᵹ se pec catorem dicit: id de se dicenti etiã altero nõ contradicit. Nam q̃z scriptũ est. Justus in
Pro.18. pncipio accusator est sui: non magis pecca tor sed iustus videri appetit cum peccatorẽ se quisqᵹ nullo arguente confitetur: sed con fessionis veritatem probat: cum alter malũ quod fecimus increpat. Quod si supbe de fendimus: liquet q̃z peccatores nos ex no bis ficte dicebamus. Unde summope curã dum est vt mala que fecimus ⁊ spõte fatea mur ⁊ h̃ alijs arguentibus non negemus. Supbie quippe vitiũ est: vt q̃ de se fateri quisqᵹ quasi sua sponte dignatur: hoc sibi di ci ab alijs dedignetur. Beatus itaqᵹ Job quante fuerit humilitatis ostendit: qui se ⁊
C A inter aduersarios nouerat viuere: ⁊ tñ non verebatur culpas voce cõfessionis aperire. Sed notandum q̃ superius virtutes suas loqtur: inferius peccatũ fatetur. Hinc eniz liquido demõstrat q̃ᵹ vera de bonis suis di xerat: qui noluit tacere de malis. Mõ vir tutes suas indicat modo culpã: q̃z ⁊ perpe trauerit ⁊ non tacuerit manifestat. Ubi cer tissime apparet quante mũdicie in oĩpotẽ tis dei oculis fuerit: qui ⁊ vitauit mala ne

cōmitteret: ⁊ tñ que vtĩ cōmittere contingit hominib⁹ nō abscondit: quatenus ei ⁊ iusticie sit gloria declinasse peccatũ: ⁊ iusticie custodia qđ nō potuit declinare ꝑdidisse videatur. Uir iste cuilibet magnus in virtutibus suis: mihi certe sublimis apparet: etiam in peccatis suis. Mirentẽ in eo q voluit castitatis continentiã: mirentur integritatẽ iusticie: mirentur viscera pietatis: ego i eo nō minus admiroꝛ cōfessionẽ similimã peccatoꝝ q̃ tot sublimia gesta virtutũ. Scio enĩ
B q per infirmitatẽ verecundiã plerũq̃ grauioris est certaminis cōmissa peccata ꝓdere: q̃ nō admissa vitare: ⁊ vnũqđq̃ malū quãto robustius vitetur tanto humili⁹ proditur. Tractus ergo Job q tot magnis operibus fultus cōfiteri culpã nō erubuit ostẽdit in virtutibus q̃ humilis fuit. Sed quia ex humilitate vera secura semꝑ auctoritas nascitur: vt tanto foris nil metuat: quanto ad rerum culmina animus per elationis desideriũ nō anhelat: expressa cōfessione peccati recte subiungitur. Si expaui ad multitudinem nimiã: ⁊ despectio ꝓpinquoꝝ terruit me: ⁊ non magis tacui nec egressus sū ostiũ. Magna est securitas cordis: nil concupiscentie habere secularis. Nã si ad terrena adipiscenda coꝛ inhiat: securum tranquilliũq̃ esse nullatenus pōt: q2 aut nō habita concupiscit vt habeat: aut adepta metuit ne amittat: ⁊ dũ in aduersis sperat ꝓspera: in prosperis formidat aduersa: huc illucq̃ quasi qbusdam fluctib⁹ voluitur: ac per modos varios rerum alternantiũ mutabilitate versatur. Ca. 15.

A

Sin vero semel in appetitione superne patrie forti stabilitate animus figitur: minus rerũ tēporaliũ perturbatione vexatur. A cunctis quippe externis motib⁹ candẽ intentionẽ suã q̃si quendam secretissimũ secessum petit: ibiq̃ incōmurabili inherens ⁊ mutabilia cuncta trãscendens: ipsa iam tranquillitate qetis sue in mundo extra mundũ est. Excedit profecto ima oĩa intentione summoꝝ: ⁊ cunctis rebus quas non appetit: libertate quadaꝫ super se sentit nec tempestatem rerũ tēporaliũ intus sustinet q̃ intuetur foris: q2 terrena oĩa que cōcupita opꝓmere mentez poterãt: despecta subteriacẽt. Unñ bñ ꝑ ꝓphetã dicit. Statuet ibi speculã vt dum quisq̃ speculatur summis supemineat infimis. Hinc Isa. 21
etiã Abachuc dicit. Suꝑ custodiã meã stabo: stat quippe suꝑ custodiaꝫ suã qui ꝑ solertiam discipline terrenis desiderijs nō succũbit: sed supeminet vt dũ semꝑ stantẽ appetit eternitatem: infra se sit ei oẽ qđ transit. Aba. 2
Tamẽ q2 sanctus vir quãtalibꝫ virtute ꝓfecerit cum in hac vita positũ adhuc extrinsecus carnis infirmitas p2emit. Unñ scriptũ B
est: q̃q̃ in imagine dei ambulet hō: tñ vane cōturbabitur plerũq̃ agitur vt ⁊ turbetẽ exterius: ⁊ imperturbabilis duret interius: ⁊ qđ vane cōturbaꝫ pōt de infirmitate carnis sit: quamuis qđ in imagine dei ambulet de virtute mentis: quatenus vt roborẽt intus diuino adiutorio: ⁊ isi adhuc foris sarcina ꝑmatur humana. Unñ bñ Abachuc iterꝫ vnã sniam ꝓtulit ad vtraq̃ seruientẽ. Ait enim. Et introiuit tremoꝛ in ossa mea: ⁊ subtus me turbata est ꝟtus mea. Ac si diceret. Non mea virtus est in qua superius rapt⁹ imꝑturbabilis maneo sed mee infirmitatis est: in qua inferius turboꝛ. Ipse ergo super se imꝑturbabilis est: ipse sub se ꝑturbabilis q2 sup se ascendebat inquantũ rapiebatur ad summa: ⁊ sub semetipso erat: inquantuꝫ adhuc reliquias trahebat in infima. Ipse super se imperturbabilis q2 in dei iam contemplatione transierat. Ipse sub se ꝑturbabilis q2 sub semetipso adhuc infirmus hō remanebat. Huic sententie Dauid ꝓpheta cōcinnens ait. Ego dixi i excessu mẽtis mee C
oĩa homo mendax. Cui responderi pōt. Si oĩs: ⁊ tu. Falsaq̃ iam erit snia quã mẽdax ipse ꝓtulisti. Si vero ipse non mẽdax: vera iã snia non erit: q2 pum tu verax es: nō oĩa homo cognoscatur mẽdax. Sed notãdũ q pre D
mittitur. Ego dixi in excessu mẽtis mee. Per excessum ergo mentis etiã semetipm trãsijt: cũ de hoĩs qualitate definiuit. Ac si patenter dicat. De falsitate oĩum hoĩum idc veram sententiã ꝓtuli: qm ego ipse sup hoĩeꝫ fui. Intantũ vero ⁊ ipse mendax: inquantuꝫ hō intantũ aũt oĩno non mendax: inquãtũ per excessum mentis sup hominẽ. Sic itaq̃ sic ꝑfecti oẽs quãuis adhuc aliqd turbulẽtum de infirmitate carnis tolerãt: iam tñ intrinsecus tranquillissimo secreto ꝑfruunẽ ꝑ

contemplatione mentis vt quicquid decidit exterius in nullo turbet interius. Unde beatus Job securitatē in se esse mentis ostendens: postquam de se tot virtutum iudicamenta protulit: hoc quod premisimus secutus adiunxit.

Capitulum. 16.

A Si expaui multitudinem nimiā & despectio propinquorū terruit me: nō magis tacui nec egressus sū ostiū? Ac si apertius dicat. Turbatis contra me extrinsecus alijs ipse in me intrinsecus imperturbabilis mansi. Quid namque in hoc loco ostium nisi os debemus accipere? Per hoc quippe quasi egredimur dū verbis quibus possumus secreta nostri cordis aperimus: & quales intus manemus in conscientia: tales foras egredimur per linguam. Sunt vero nonnulli qui omnino despici metuunt: ac ne viles fortasse iudicentur: sapientes videri appetunt. Ui coguntur ostium egredi: quia pulsati contumelijs: quam magni apud se lateant loquentes denunciant. Dumque per impatientiā victi quedā de se que nesciebantur produnt tanquam per oris ostiū egrediuntur. Unde beatus iob dicturus quod non fuisset egressus bene premisit tacui: quia videlicet impatientia turbatus: a domo cōscientie exisset si tacere nescisset. Sancti etenim viri in cōmotionis temptatione semetipsos ostendere omnino refugiunt: & cum audientibus prodesse nequeunt etiā despici tacentes volunt. ne de sapientie sue ostentatione glorientur. Cumque aliquid dicunt prudenter: non querunt gloriam suā sed auditorum vitā. Cum vero cōspiciunt quia auditorum vitam loquēdo lucrari non possunt tacendo abscondunt scientiam suam. Ad imitandum quippe viam dni: quasi ad quoddam nobis propositum signum currimus. Ipse

B enim quia Herodem vidit nō profectū querere: sed signa vel scientiam velle mirari requisitus ab eo tacuit: & quia constanter tacuit

C ab eo irrisus erauit. Scriptū namque est. Hero-

Luc. 23. des autē viso iesu gauisus ē valde: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum eo quod audiret multa de illo: & sperabat signū aliquod videre ab eo fieri. Ubi & subdit. Interrogabat autē illum multis sermonibus: at ipse nihil illi respondebat. Tacens vero dns quam sit despectus ostenditur cum illic protinus subinfertur. Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo & illusit. Quod videlicet factum oportet nos audientes discere vt quotiens auditores nostri: nostra volunt quasi laudanda cognoscere: non autē sua peruersa mutare omnino taceamus: ne si ostentationis studio verbum dei loquimur & illorū culpa que erat esse non desinat & nostra que non erat fiat.

Ca. 17.

Sed fortasse aliquis. Unde nouimus quo corde quis audiat? Sed multa sunt: que audientis animum produnt maxime si auditores nostri & semper laudant que audiunt: & nunquam quod laudant sequuntur. Hanc inanem loquendi gloriam predicator egregius fugerat cum dicebat. Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbū dei sed ex sinceritate: sed sicut ex deo coram deo in xpo loquimur. Adulterari namque est verbū dei: aut aliter de illo sentire quam est: aut ex eo non spirituales fructus sed adulterinos fetus querere laudis humane. Ex sinceritate vero loqui est: nil in eloquio extra quā oporteat querere. Sicut ex deo autem loquitur qui scit nō se a se habere: sed ex deo accepisse quod dicit. Coram deo vero loquitur qui in omne quod dicit non humanos fauores appetit: sed omnipotentis dei presentiam intendit: non suā sed auctoris gloriā requirit. Qui autē scit ex deo se accepisse quod dicit: & tamen dicendo propriam gloriam querit: sicut ex deo loquitur sed non coram deo quia eum quem cordi suo non proponit cum predicat: quasi absentem putat. Sed sancti viri ex deo loquuntur & coram deo: quia ab eo se sciunt habere quod dicunt & ipsum suis sermonibus adesse iudicem adiutoremque considerant. Unde fit vt cum se a proximis despici agnoscunt suaque dicta vite audientiū non prodesse abscōdant quante virtutis sint: ne si secretū cordis inutiliter sermo prolatus aperiat ad inanē gloriam prorumpat. Beatus igitur iob inter obstinatas mentes non appetens ex virtutis sue patefactione clarescere ait. Si despectio propinquorum terruit me & non magis tacui nec egressus sum ostium. Qui enim per humilitatem solidus nequaquam despici timuit hanc vt foras linguam eijceret: in patientia non eiecit. Ubi bene premittitur: si expaui ad multitudinem nimiam vt cuius con-

stantie fuerit agnoscatur: q̄z videlz nequaquā terret exterius numerus hominū quē non deuastat interius turba vitiorum. In hac etenim vita qui nulla prospera appetit: nulla proculdubio aduersa pertimescat. Que s. verba si ad intellectū mysticū trahimus in
E cis citius operationē nostri redemptoris inuenimus. Ipse quippe ad multitudinē nimiam non expauit: qui persecutores suos cum gladijs et fustibus venientes vna tm̄ responsione prostrauit dicens. Ego sum. Ipsum despectio propinquorū non terruit: qui nos ab eternis supplicijs liberans palmas in facie equanimiter accepit. Ipse tacuit et hostium egressus non est: qui sub ipsa iam hora passionis cum humanitatis infirma pateretur diuinitatis potentiam exercere noluit. Mediatori quippe dei et hominum quasi egredi hostiū fuisset: si cū teneretur vt homo maiestatis sue potentiam voluisset ostendere: et per diuinitatis magnitudinem suscepte carnis infirma transire. Ut enim aptius homo mori posset: deus mansit occultus q̄z si co-
1.Cor.2. gnouissent: nunq̄ dñm glorie crucifixissent. Non est ergo egressus hostium qui et regis tus a pilato tacuit: atq̄ inter persecutorum manus et corpus passioni obtulit qd̄ pro electis assumpserat: et resistentibus noluit de-
Ps.87. monstrare qd̄ erat. Unde etiam ps dicit. Posuerunt me in abominationē sibi traditus sum et non egrediebar. Cū enim despiceretur quia homo videbatur egressus esset: si occultam maiestatem suā ostentare voluisset. Sed quia infirmitatem prodidit: potentiam abscondit: in eo qd̄ persecutoribus suis incognitus mansit ad eos minime exiuit. Qui tamen ad electos exit: quia diuinitatis sue suauitatem querentibus aperit. Unde ei per prophetam dicitur. Existi in salutem populi tui: vt saluos facias christos tuos. Sequitur.

Capitulum. 18.

Uis mihi tribuat adiutorē
A vt desideriū meū oīpotens audiat. Sanctus vir postq̄ tot virtutū suarum sublimia gesta narrauit: sciens qd̄ istis meritis ad summa peruenire nequeat: adiutorem querit. Et quē nimirū nisi vnigenitū dei filiū contemplatur qui humanā naturā in hac mortalitate laborantē dum suscepit adiuuit. Ipse quippe adiuuit hominem factus homo: vt quia puro homini via redeundi nō patebat ad deum: via redeūdi fieret per hominē deum. Longe quippe distabamus a iusto et imortali nos mortales et iniusti. Sed inter imortalē iustum et nos mortales iniustos apparuit mediator dei et hominū mortalis et iustus qui et mortem haberet cum hominibus et iustitiam cū deo: vt quia per ima nostra longe distabamus a summis in seipso immo iungeret ima cum summis: atq̄ ex eo nobis via redeundi fieret ad deum quo cū summis sua ima nostra copularet. Hunc ergo beatus Job per totius ecclesie significationem loquens mediatorē requirit: qui cum dixisset. Quis mihi tribuat adiutorem apte subdidit vt desiderium meum oīpotens audiat. B
Sciebat quippe ꝙ ad requiē liberationis eterne humane preces nisi per aduocatū suum audiri non possent: de quo per Joannē apostolum dicitur. Si quis peccauerit: aduocatū habemus apud patrē Jesum xpm iustū: et 1.Jo.2.
ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autē tm̄: sed etiā pro totius mundi. De quo Paulus apostolus dicit. Xps Jesus qui mortuus est pro nobis: imo qui et Ro.8.
resurrexit: qui est in dextera dei: qui etiā interpellat pro nobis. Unigenito enim filio pro homine interpellare est: apud coeternū patrem seipsum hominē demōstrare: eiq̄ pro humana natura rogasse est: eandem naturam in diuinitatis sue celsitudine suscepisse. Interpellat igitur pro nobis dñs non voce: sed miseratione: q̄z qd̄ dānari in electis noluit: suscipiendo liberauit. Adiutor ergo querit vt desiderium exaudiatur: q̄z nisi pro nobis interpellatio mediatoris intercederet ab aure dei proculdubio nostrarum precum voces silerent. Notandum quoq̄ est ꝙ nequaq̄ dicit preces sed desideriū meū oīpotens audiat: vera quippe postulatio non in oris est vocibus: sed in cogitationibus cordis. Ualentiores C
nāq̄ voces apud secretissimas aures dei non faciunt verba nostra: sed desideria. Eternā etenim vitā si ore petimus nec tn̄ corde desideramus clamātes tacemus. Si vero desideramus ex corde etiā cū ore conticescimus tacentes clamamus. Hinc est ꝙ in heremo populus vocibus perstrepit: et Moyses ad strepitū verborū tacet: et tn̄ silentes aure diuine pietatis auditur cui dicitur. Quid cla-

mus ad me. Intus ergo in desiderio est cla
mor secretus q ad humanas aures nō per-
uenit: ⁊ tamē auditū cōditoris replet. Hinc
ē q anna ad tēplum pgens: ore qdē tacu-
it: ⁊ tū tot sui desiderij voces emisit. Hinc
Mat. 6. in euāgelio dñs dicit: Intra in cubiculū tu
um ⁊ clauso ostio tuo ora prem tuū in abs
condito: ⁊ pater tuus q videt in abscondi
to reddet tibi. Clauso qppe ostio petit i cu
biculo q tacente ore in cōspectu supne pie-
tatis fundit affectū mentis. Et vox audit i
abscōdito cū p sancta desideria silēter cla-
Ps. 9 matur. Unū recte quoq p ps. dr: Desideri
um pauperū exaudiuit dñs: desideria cor-
dis eorū exaudiuit auris sua. Sed beatus
Job quē sibi in exaudiendo desiderio adiu
torē querat subiūctis verbis aperit dicens:

Capitulum. 19.

T librū scribat ipse q in-
dicat. Quia enim timēti ad-
huc populo lex ē trāsmis-
A sa p seruum: diligentibus
vero filijs euangelij grā est
collata p dñm. q ad redē
ptionē nrām veniens no-
uum nobis testm̄ cōdidit: sz de eiusdē noui
testamenti mandato discutiēs qūq etiam
iudex venit necessarium nō est vt per expo-
Jo. 5. sitionē clarescat q librū scribit ipse q iudi
cat. Ipsa.n. per se veritas dicit: Pater non
iudicat quemq sz oē iudicium dedit filio.
Erit ergo tūc auctor iudicij: q nunc est cōdi
tor libri: vt tūc districtius exigat: q nō mā
suetus iubet. Sic nāq quotidie cōspicimus
q magistri pueris elementa lrārum blādiē
tes imponūt: sed hec ab eis seuiētes exigūt
⁊ que dant cū mansuetudine cū verbere req
runt. Blanda nāq nunc solent eloquij diui
ni mandata: sz erunt aspa in exactione sen
tienda. Mansueta nō est ammonitio vocā-
tis: sz tunc districta ventura ē iusticia iudi
cis: eoq certum est q nihil vel minimi māda
B ti sine discussione ptereat: quo videlz cōstat
q librū scripsit ipse q iudicat. Quē scilz li-
brum noui testamētī: q ipse p se humāi ge
neris redemptor in extremo cōderet: Bene
Ezech. 9. Ezechiel pphēta denūciat dicens. Ecce sex
viri veniebāt de via porte supioris que re
spicit ad aqlonem ⁊ vniuscuiusq vas inte
ritus i manu eius. Uir quoq vn⁹ in medio
eorū vestitus lineis ⁊ atramentariū scripto
ris ad renes eius. Quid nāq aliud in sex
viris venientib⁹ nisi sex etates humani ge-
neris designantur: Qui de via porte supio
ris veniūt: q a cōditione paradisi sicut ab i
gressu mūdi a supiorib⁹ generatōib⁹ euolu
tur: que porta ad aqlonem respicit: q vide
licet mens humani generis vitijs apta nisi
calorem charitatis deserens torporē mentis
appeteret: ad hanc mortalitatis latitudinē
nō exisset. Et vniuscuiusq vas iterit⁹ in ma
nu ei⁹ q vnaqueq generatio singulis qui-
busq etatib⁹ euoluta ante redēptoris ad-
uentū in sua opatione habuit: vnde penas
damnatōis sumpsit. Uir quoq vn⁹ in me-
dio eorū vestitus lineis. Quia redēptor no- *Vir unus in medio vestitus lineis*
ster est etiam de sacerdotali tribu iuxta cār
nem parentes hēre dignatus: vestitus line-
is venire phibetur. Uel certe q linū de ter-
ra: non aūt sicut lana de corruptibili carne
nascitur q indumentū sui corpis ex matre
virgine: nō aūt ex corruptōe cōmixtionis sū
psit: pfecto ad nos vestitus lineis venit. Et
atramentariū scriptoris ad renes eius. In
renib⁹ posterior corpis pars designata est.
Et q ipse dñs postq pro nobis mortu⁹ est:
resurrexit ⁊ ascendit in celū: tunc testamen-
tum nouū p apostolos scripsit. vir iste atra
mentariū ad renes habuit. Qui enī scriptu
ram testamenti noui postq decessit condi
dit atramentariū quasi a tergo portauit. ¶
Hoc ergo atramentariū viro lineis vestito
inherere cōsiderat q dicit ⁊ librum scribat
ipse q iudicat. Sz cur beate Job ab eo qui
iudex est librum scribi desideras: Seqtur.

Capitulū 20.

T in humero meo portem
illū vt circūdē illum quasi A
coronā mihi. Librū qppe
in hūero portare ē: scriptu-
ram sacrā opando pficere
Et notandum q ordinate
describitur ⁊ prius in hūero portare: ⁊ post
modū sicut corona circūdari: q videlz sa-
cri eloquij mandata: si nō bene portantur
in ope post nobis coronam victorie exhibēt
in retributōe. Beatus aūt Job cur scribi li
brum a iudice postulat: q ad testamēti no
ui peruenire tpa nō valebat. Sz sicut sepe
iam dictum est electorū vocib⁹ vtitur: atq
ex eorū significatōe postulat quod pfuturū
eis per omnia preuidebat. Ipse nāq p spm

hunc apud se libꝝ suum dudū tenebat:quē
p̄ grām aspiratōis acceperat ⁊ vincendo co
gnoscere:⁊ preuidendo nūciare. Sed inter
hec sciendum est:q̄ꝛ cum eiusdem sacri elo
quij precepta cogitamus:cūq; mentē a vi
te corruptibilis amore diuertimus:q̄si qui
busdam cordis passibus ad interiora ꝓpa
mus. Nemo aūt infima deserens : repente
fit summus:q̄ꝛ ad obtinendū pfectōis me
ritum dum quotidie mens in altum ducit:
ad hoc peculdubio velut ascensionis cuius
dam gradib⁹ peruenitur. Unde hic quoq;
apte subiūgitur: Per singulos gradus me
os pnūciabo illum. De his quippe meritorū
Ps. 83 gradib⁹ p̄ p̄s dr̄: Ambulabunt de virtute i
virtutem. De his iterū scām ecclesiā con
b templatus ait: Deus in gradib⁹ eius dino
scetur dū suscipiet eam. Neq; eni sicut dem
est repente ad summa puenit:s; ad virtutū
celsitudinē p incrementa mens ducit. Unde
nāq; est q̄ ꝓpheta ijsdem iterū dicit: Excita
tus sum: defecit paulisper spūs me⁹. Quid
ē itaq; quod ait: spūs meus: nisi spūs hoīs
videlicet spūs elatōis: Et q̄ꝛ p occultā gra
tiam ad amorē dei tempats desup mensu
ra pficimus:quāto in nobis quotidie ꝺ dei
spū virtus crescit tāto noster spūs deficit:
q spūs erroris q̄ꝛ nō a nobis subito penit⁹
amputatur: bn̄ paulisper defecisse phibet.
Tunc ꝟo in deo plene pficimus: cum s no
bis funditus ipsi defecerim⁹. Hec itaq; cre
scentiū mēsure virtutū sancti viri vocibus
gradus dicūtur. Electus etenim quisq; a ru
dimenti sui p̄us teneritudine inchoans : ad
robusta postmodū ⁊ fortia ꝯualescit. Qd
apte in euāgelio demōstrat veritas dicens:
Mr. 4. Sic est regnū dei queadmodū si iacet ho
mo sementē in terra ⁊ dormiat: ⁊ resurgat
nocte ac die ⁊ semen germinet : ⁊ increscat
c dū nescit ille. Cui⁹ mirū seminis incremen
ta denūcians adiungit: Ultro eni terra fru
ctificat primū herbam deinde spicam: dein
de plenū frumentum in spica. Cuius profe
ctus quoq; etiam finē subrogat dicens : Et
cum ex se pduxerit fructus: statim mittit fal
cem:quoniā venit tēpus messis. Ecce veri
tatis voce per qualitates frugum : distincta
sunt incrementa meritorum. Ait enim: pri
mum herbam deinde spicam : deinde ple
Mar. 14 num frumentū in spica. An non herba ad
huc tunc fuerat Petrus cū ab ancille ore

subito vnius flatu sermonis inflexus ē:iam
quidem per deuotionē viridis:sed adhuc p ī
firmitatem tener. Plenum ꝟo frumentū
in spica inuentus est:quādo psequentib⁹ pri
cipib⁹ resistebat dicens: Obedire oꝫ ꝺo ma
gis q̄ hoībus. Plenū frumentū inuentus Act. 5
est:qñ in tritura persecutōis tot ꝟbera per
tulit:⁊ tamē nequaq; palearū more īminu
tus est:sed granū integrū mansit. Paulisp
quippe in vnaquaq; anima:vt ita dicam : in
terne grē humor exuberat:vt herba in fru
gem crescat. Nemo ergo quēlibet primum
cū adhuc herbā videt de frumento despe
ret. Ab herbarū quippe folijs que huc illucq;
molliter defluunt: surgentis frugum grana
solidantur.

Capitulum. 21.

Bene aūt Daniel ꝓpheta
loquente ad se dn̄m dum
positionē nobis sui corpo a
ris insinuare studuit :hec
meritoꝝ incremēta signa
uit. Ait eni: Audiui vocē
ꝟboꝝ:⁊ audiens iacebā Dan. 10
cōsternatus super faciē meā:vultusq; me
us herebat terre. Et ecce manus tetigit me:
⁊ erexit me sup genua mea ⁊ super articu
los manuū mearum ⁊ dixit ad me: Daniel
vir desideriorū intellige verba que ego lo
quor ad te:⁊ sta in gradu tuo. nunc.n. mis
sus sum ad te. Cūq; dixisset mihi sermonē
istū steti tremēs. Et ait ad me: Noli metue
re. Quā videlꝫ positionē sui corporis dū ver
ba intrinsecus loquentis audiret: nequaq;
nobis tanta cura exprimeret si a mysterijs
vacare cognouisset. In scriptura enim sa
crā iusti viri nō solum qd̄ dicūt ꝓphetia est
s; etiam plerūq; quod agunt. Uir itaq; san
ctus interius mysterijs plen⁹ p positionem
quoq; corporis exprimit virtutem vocis: et
per hoc qd̄ primū in terra ꝓstratus iacuit
et per hoc q̄ se postmodū in manuū suarū
articulis ⁊ genibus erexit. per hoc qd̄ ad ex
tremū erectus quidem sed tremens constitit:
in semetipso nobis oēm ordinem nostri ꝓ
fectus innotescit. Uerba enim dei in terra ia
centes audiuimus:cū in peccatis positi:cum b
terrene pollutioni coniuncti:sanctorū vo
ce spiritualia precepta cognoscimus. Ad q̄
precepta quasi super genua:⁊ super manu
um nostrarum articulos erigimur: q̄ꝛ a ter

renis cõtagijs recedentes quasi iam ab in
fimis ventrem nostrum leuamus. Sicut eni
totus terre inheret: q cõsternatus iacet: ita
q in genibus ⁊ manuũ suarum articulis in
curuatur: inchoante pfectu ex magna iam
parte a terra suspenditur. Ad extremũ vo
voci diuine erecti qdem sed tremẽtes assisti
mus: cũ a terrenis desiderijs pfecte suble
uati: vba dei quo plenius cognoscim⁹ plus
timemus: Adhuc enim quasi in terra iacet:
q ad celestia erigi terrenoꝝ desiderijs negli
git. Quasi subleuatus aũt adhuc in mani
bus ⁊ genibus incũbit. qui quedam iã con
tagia deserit: sed qbusdam adhuc terrenis
operibus nõ contradicit. Jam vo ad ver
ba dei erectus assistit: q perfecte mẽtẽ ad
sublimia erigit ⁊ per imũda desideria iacer
nari ptẽnit. Bene aũt tremẽtẽ se stetisse in
dicat: qꝛ examen subtilitatis interne quo
plus ad illud pficitur amplius formidatur
Ubi apte diuina voce subiungitur: noli me
tuere: qꝛ cum plus ipsi quod timeam⁹ agno
scimus: plus nobis de deo p internam gra
tiam infunditur quod amemus: quatenus
⁊ contẽptus noster paulisper transeat in ti
morem: ⁊ timor trãseat in charitatẽ: vt qa
querentes nos deo per ɔtemptum resistim⁹
per timorem fugim⁹ ⁊ ɔtempta quandoqꝫ
⁊ timore postposito solo ei amore iũgamur
Paulisper enim etiã timere didicim⁹ eiqꝫ
vi solius dilectõis inhereamus. Apposit⁹ igi
tur quasi qbusdam gradibus profectus no
stre mentis pedem prima per timorẽ in imo
ponimus: ⁊ postmodũ per charitatẽ ad al
ta amoris leuamus: vt ab eo qd qsqꝫ tu
met reprimatur vt timeat: ⁊ ab eo qd iam
metuit subleuetur vt presumat. Hos autẽ
virtutũ gradus nõ magni laboris est pren
dere: cũ ab vna ad alterũ trãsitur: sꝫ subti
lissima disputatiõe res indiget: cũ mẽs pen
sare nititur in vna eadẽqꝫ virtute qbus p
E fectis sue gradib⁹ eleuet. Ut eni prima ele
menta virtutũ fidem, scilicet ⁊ sapientiam
loquar obtineri singula perfecte nequeunt
nisi ad hec distinctis ordinatisqꝫ modis q̃si
qbusdam gradibus ascendamus. Ipsa. n.
fides que ad bona alia perfecte capessẽda
nos imbuit: plerũqꝫ in exordijs suis ⁊ in
tat: ⁊ solida est: ⁊ iam certissime habetur: ⁊
tamen d eius fiducia adhuc sub dubitatio
ne trepidatur. Pars nãqꝫ eius prima acci
pitur: vt in nobis postmodum perfecte com
pleatur. Si enim certo gradu in credentis
mente nõ proficeret: regulus in euangelio
pater sanandi pueri non dixisset: Credo do
mine: ad iuua incredulitatem meam. Ad Mar. 9
huc ergo ascendebat ad fidem, quam iam
perceperat: q vno eodemqꝫ tpe clamabat:
se ⁊ iam credere: ⁊ adhuc ex incredulitate
dubitare. Hinc est etiam q redemptori no
stro a discipulis dr: Auge nobis fidem vt
que iam accepta per initium fuerat: quasi
per augmenta graduum ad perfectionem
veniret.

Capitulum. 22.

Ipsa quoqꝫ sapiẽtia que ex
bonorum operum solet magi A
stra: anhelanti menti p icre
menta tribuitur: vt ad eam
pculdubio moderaminis gra
dibus ascendat. Quod be
ne Ezechiel propheta figurata narratione
denũciat: q de eo viro quẽ in excelso mon
te viderat narrat dicens: Mensus ẽ cubi Ezec. 40.
tos mille ⁊ trãsduxit me per aquã vsqꝫ ad
talos. Rursumqꝫ mensus est mille: trãsdu
xit me per aquam vsqꝫ ad genua. Et men
sus ẽ mille: trãsduxit me per aquã vsqꝫ ad
renes. Et mensus est mille: ⁊ transduxit me
per torrentem quem non potui pertransire
quoniam intumuerunt aque profunde tor
rentis qui non potest transuadari. Quid
nãqꝫ millenario numero: nisi collati mune
ris plenitudo signatur? Uir itaqꝫ qui appa
ruit: mille cubitos metitur: ⁊ propheta per
aquas vsqꝫ ad talos ducitur: quia redem
ptor noster cum nobis ad se conuersis bo
ni exordij plenitudinem tribuit dono spiri
tualis sapientie: prima nostri operis vesti
gia infundit. Aquam quippe vsqꝫ ad ta
los venire est: iam nos per acceptam sapi
entiam desiderare rectitudinis vestigia te
nere. Qui rursum mille metitur: ⁊ prophe
ta vsqꝫ ad genua per aquam ducitur: quia
cum boni operis plenitudo tribuitur: ad
hoc vsqꝫ nostra sapientia augetur: vt in
prauis iam actibus minime flectatur. Hic
nãqꝫ per Paulum dicitur: Remissas ma Heb. 12.
nus ⁊ dissoluta genua erigite: ⁊ gressus re B
ctos facite pedib⁹ vestris. Aqua ergo ad ge
nua puenit: cum nos percepta sapiẽtia per
fecte ad boni operis rectitudinem stringit.

Qui iterum metitur mille & ꝓphetā p aquā
vsq ad renes ducitur: qꝛ videlz tunc in no-
bis plenitudo opis crescit: qñ in nobis p-
cepta sapientia oēm quoq inquantū ē pos
sibile delectationem carnis extinxerit. Nisi
carnis delectatio esset in renibus ps. mini-
Ps.35. me dixisset. Ure renes meos & cor meum.
Aqua igitur ad renes venit: cū dulcedo sa-
pientie etiaz incentiua carnis interimit vt
ea que vrere mentem poterant, delectatiōis
incendia frigescant. Qui adhuc mēsus est
mille: torrentem videlz quē ꝓpheta ptrāsi-
re non potuit: de quo etiā dicit: qm inunue
runt aque ꝓfunde torrentis qui non potest
C transuadari. Percepta namq perfectione
opis: ad contēplationē venitur. In qua. s.
cōtemplatione: dum mēs in altū ducit: sub-
leuata videt in deo: qꝛ non potest penetrare
qꝺ videt: & quasi tangit aquā torrentis quā
ptransire non valet: qꝛ & intuetur speculan
do qꝺ libeat. & si hoc ipm pfecte non valet
intueri qꝺ libet. Propheta ergo qñq ad
aquā puenit: quā non ptransijt: qꝛ ad con-
templationē sapientie cū ad extremū duci-
mur: ipsa eius immēsitas que ex se hominez
subleuat ad se humano animo plenā cogni-
tionez negat: vt hāc & tangendo amet et tñ
nequaq ptranseundo penetret. Beatus igi-
tur Job h incrementa virtutū qꝛ distincte
hominib⁹ supno munere tribui cōspexit. gra
dus vocauit: qm per ipsos ascenditur: vt ad
celestia obtinenda veniatur. Sacri itaq li-
bri. i. diuini eloquij memoriā faciens dicit: p
singulos gradus meos ꝓnūciabo illū: qꝛ ni
mirū ille ad doctrinā dei veraciter ascēdit:
qui ad obtinendam hanc gradibus sancte
opationis creuerit: & quasi p singulos gra-
dus suos liberum ꝓnunciat qui pcepisse se
eius sciam nō p verba tñmodo sed etiaz p
opa demonstrat. Unde adhuc subditur. Et
quasi pncipi offeram eū. Omne enī qꝺ offe
rimus: in manibus tenemus. Uenlēti ergo
ad iudiciū pncipi librū offerre ē: verba pre
ceptoꝝ illius in actione tenuisse. Seqtur.

Capitulum. 23.

Si aduersum me terra mea
A clamat: & cū ipsa sulci eius
deflent: si fructus ei⁹ come-
di absq pecunia & animaz
agricolarū eius afflixi: pro
frumēto oriatur mihi tribu
lus: & p ordeo spina. Quid ē clamare ter-
ram: deflere sulcos: & fructus ꝓprios emen
do comedere. Cui nāq necesse est sua eme-
re: Quis clamantē audiuit terrā: Quis sul
cos deflentes vidit: Et cū sulci terre semper
ex terra sint: quid ē qꝙ pnunciatione distin-
cta & clamasse terrā: & sulci eius cum ea de
flesse denegant: Cum enī nihil sit aliud sul-
cus terre q̄ terra: magne distinctionis rōne
nō caret: dum subiungit: & cum ea sulci ei⁹
deflent. Qua videlz ī re qꝛ ordo hystorie de
ficit sese nobis intellectus misticus q̄si aper
tis iam foribus ostendit. Ac si patenter cla-
met. Qꝛ rōnem littere defecisse cognoscitis:
nimirū restat vt ad me sine dubitatione re-
deatis. Omnis enim qui vel pnato iure do
mesticam familiā regit: vel pro vtilitate cōi
fidelibus plebibus preest: in hoc qꝙ iura re-
giminis in cōmissis sibi fidelibus possidet:
quid aliud q̄ terram incolendā tenet: Ad B
hoc quippe diuina dispensatiōe ceteris vnus-
quisq preponitur: vt subiectorū anim⁹ qua
si subacta terra pdicationis illius semie fe-
cundetur. Sed terra contra possessorez cla-
mat: si contra eum qui sibi pest aliqd iniu-
stum vel priuata domus vel sancta ecclesia
murmurat. Clamare quippe terram est: ꝯtra
regentis iniusticiam rōnabiliter subiectos
dolere. Ubi recte subiungitur. Et cuz ea sul
ci eius deflent. Terra enim etiā nullis ope-
ribus exculta plerūq ad vsum hoīs aliqꝺ
alimentū ꝓfert: exarata vo fruges ad sacie
tatez parit. Et sunt nōnulli qui nullo lectio
nis: nullo exhortationis vomere precisi que
dam bona quāuis minima: tamē ex semet-
ipsis ꝓferunt quasi terra nec dum exarata.
Sunt vo nōnulli qui ad audiendūz semp
atq ad retinendū sanctā pdicationib⁹ ac
meditationibus intenti a prioꝝ mētis duri
cia quasi quodā lingue vomere scissi semi-
na exhortationis accipiunt: & fruges boni
operis: per sulcos voluntarie afflictiōis red
dunt. Sepe vo contingit: vt hi qui psunt in
iusta aliqua faciāt: sicq vt ipsi subiectis no
ceant: qui pdesse debuerant. Que dum ru
des quiq cōspiciunt cōmoti cōtra rectorem
murmurant: nec tñ valde ꝓximis per com
passionem dolent. Cum vo hi qui iam ara-
tro lectionis attriti sunt: atq ad frugem bo
ni operis exculti grauari vel in minimis in
nocentes aspiciunt: per cōpassionem proxi-

Notate prelati pondus vri honor in hoc cap. 23.

mis ad lamenta vertuntur: qꝛ velut sua plā
gunt ea que proximi iniuste patiuntur. Per
fecti nāq; cū semꝑ de spiritualibus moneā
C tur: tanto sciunt de alienis corporalibꝰ dā
nis ingemiscere: quāto iam edocti sunt non
dolere de suis. Qis ergo qui preest si pueꝛ
sa in subditis exercet: cōtra hunc terra cla
mat: ꝛ sulci deflent: qꝛ contra eius iniusticiā
rudes quidem populi in murmurationis vo
cibus erumpūt: sed pfecti quiq; pro prauo
eius opere in fletibus affligūt: quod impe
riti clamāt ꝛ non deflent hoc pbationis vi
te subiecti deflent ꝛ tacent. Cū clamante er
go terra sulcos plangere est: p hoc vñ mul
titudo fidelium iuste cōtra rectorē querit:
vberioris vite homines ad lamenta pueni
re. Sulci itaq; ꝛ ex terra sunt: ꝛ tamē a ter
re vocabulo distinguunt: qꝛ hi qui i sancta
ecclesia mentem suam labore sancte medi
tationis excolunt: ceteris fidelibus tāto me
liores sunt: quanto per accepta semina secū
diores operū fruges reddunt. Et sunt non
nulli qui sanctis plebibus plati vite quidē
stipēdia ex ecclesiastica largitate cōsequun
tur: sed exhortationis ministeria debita nō
impendunt. Contra quos adhuc exemplū
sancti viri recte subiungitur: cū ab eo proti
D nus subinfertur. Si fructus eius comedi
absq; pecunia. Fructus etenim terre absq;
pecunia comedere est: ex ecclesia quidē sum
ptus accipere. sed eidē ecclesie predicatiōis
pcium non prebere. De qua videl; predica
tione auctoris voce dicitur. O portuit com
Mat.25 mittere pecuniā meā nūmularijs: ꝛ veniēs
ego recepissem vtiq; qd meū erat cū vsura.
Terre igitur fructꝰ absq; pecunia comedit:
q ecclesiastica cōmoda ad vsū corporis p
cipit. sed exhortationis ministeriū populo
non impendit. Quid ad hec nos pastores di
cimus: qui aduentū districti iudicis precur
rentes: officiū quidē preconis suscipimꝰ: s;
alimenta ecclesiastica muti māducamꝰ: exi
gimus qd nostro debetur corpori: sed nō im
pendimus qd subiectorū rebemus cordi:
Ecce vir sanctus tot in hoc seculi pignoribꝰ
obstrictus inter occupationes innumeras:
liber ad studiū predicationis fuit. Qui fru
ctus terre nunq; sine pecunia comedit: quia
nimirū subditis verbū bone ammonitiōis
reddidit: a quibus fructum corporee serui
tutis accepit: hoc nāq; debet oīpotenti deo
ois qui preest populo: hoc qui multis: hoc q
paucioribus preest: vt sic debita ministeria
a subditis exigat: quatenus ipse etiā quid
semꝑ ammonitionis debeat sollicitus attē
dat. Oēs nāq; qui sub dispensatione cōdi
toris vicario nobis ministerio iūgimur: sub
vno ac ꝓo dño: qd nobis aliud nisi inuicem
serui sumus. Cum igitur is qui subest seruit
ad obsequiū: restat pculdubio vt is qui pre
est curam sollicitudinis ac pietatis impen
dat. Sicq; fit vt dum studiose nunc seruire
nobis inuicē per charitatem nitimur: quāq;
cū ꝓo dño cōmuni exultatiōe dñemur.

Capitulum. 24.

Ed sunt nōnulli qui i eo qd
officiū pdicationis exhibēt B
alijs inuident bonū qd ha
bent: atq; ideo iam veraci
ter nō habent. Quibus re
cte p Jacobū dicitur. Qd Jaco.3.
si zelum amarū habetis inter vos: ꝛ conten
tiones sunt i cordibus vestris: nō est ista sa
pientia de sursum descendēs: sed terrena:
aialis: diabolica. Cū hic quoq; cū dictū ē:
si fructus eius comedi absq; pecunia: recte
subiungitur: ꝛ aiam agricolarū eius afflixi.
Agricole quippe huius terre sunt hi q mio
re loco positi: quo valent zelo: quāto possūt
ope: ad eruditionē sancte ecclesie in pdica
tionis gratia cooparantur. Quos videl; terre
huius agricolas. Hoc est non affligere: eorū
laboribus non inuidere. Ne rector ecclesie
dum soli sibi ius pdicationis vendicat: inui
dia se mordente recta dicentibus contradi
cat. Pia etenim pastorum mens qꝛ nō pro
priam gloriā: sed auctoris querit: ab oībus
vult adiuuari quod agit. Fidelis nāq; pre
dicator optat si fieri valeat: vt ꝟitatē quā
solus loqui nō sufficit ora cunctorū sonent.
Unde cū Josue duobus i castris remanēti
bus atq; pphetantibus vellet obsistere: re
cte per moysen dicitur. Quid emularis pro B
me: qa tribuat vt oīs populus pphetet: et Nu.xi.
det eis dñs spūm suum. Prophetare qp
pe oēs voluit: qui bonū qd habuit alijs nō
inuidit. Quia igitur beatus Job cuncta h
suspense intulit etsi ea minime fecerit sentē
tias maledictionis astringit. Sequit. Pro
frumēto oriatur mihi tribulus: ꝛ pro ordeo
spina. Ac si apte dicat. Si iniustum qd er
ga subditos gessi. Si exegi debita: ꝛ ipse qd

debui non impendi: si exercitationem boni
opis aliis inuidi pro bonis que in eternum
reficiunt tribuantur mihi in iudicio mala q̃
pungunt. Pro frumēto quippe tribulus ꝛ p
ordeo spina oritur: cū in tribulatione vltia
de qua remuneratio laboris querit: pūctio
doloris inuenitur. Et notandū ꝙ sicut a fru
mento ordeū distat: quāuis vtrūqȝ reficiat
sic a tribulo spina: quāuis sit vtrūqȝ ꝙ pun
gat: q2 tribulus mollior ꝛ ad pungendum
semp durior ē spina. Ait ergo. Pro frumē
to oriatur mihi tribulus: ꝛ pro ordeo spina.
Ac si patenter dicat. Egisse quidem ꝛ magna
me bona ꝛ minima scio: sed si non ita ē: pro
bonis magnis mala minima: ꝛ pro bonis
minimis mihi respondeant mala maiora.
Quāuis hoc intelligi ꝛ aliter pōt. In frumē
to quippe spirituale opus qđ mētem reficit: i
ordeo aūt terrenarū rerū dispēsatio figura
tur. In qua sepe dum seruire infirmis: atqȝ
carnalibus cogimur. quasi sua iumentis ali
menta preparamus atqȝ ipse nostrorū vsus
operum quasi more ordei hȝ aliquid de am
mixtione palearū. Et plerūqȝ cōtingit vt re
ctor qui p̄est dū iniusta cōtra subditos exer
cet dū nullo bonos blandimēto refouet: dū
qđ grauius est bene opantes quosqȝ ex inui
dia affligit: etiā quedam bona aliquā faciat:
ac si frumentū serat: seseqȝ in dispensandis
terrenis rebus nonnunqȝ nō auaricie studio
sed pro vtilitate carnaliū misceat ꝛ sic eius
dem laboris fructū vel vt messem ordei ex
pectet sed subiecti quiqȝ pro eo qđ in maxi
mis grauantur gaudere in eius bonis mini
mis nequeunt: q2 nec opus placet qđ alte
rius opis iniusticia polluit: nec ipsa terrena
rum rerū dispensatio pro vtilitate subditorū
suscipi creditur: qm̄ is qui p̄eest anhelare p
auariciā videt. Unā fit vt ad ipsa etiā pau
ca bona que fieri inter multa mala conside
rant: nō laudes: sed gemitus reddant: atqȝ
infirmantes murmurent dum ppendūt pu
ri opis non esse qđ vident. Ait ergo. Si ad
uersum me terra mea clamat ꝛ cū ipsa sulci
eius deflent: si fructus eius comedi absqȝ pe
cunia ꝛ aiam agricolarū eius affixi: p fru
mento oriat̄ mihi tribulus ꝛ pro ordeo spi
na. Ac si aperte dicat. Si magna que debui
sollicite nō feci: punctiōes murmuris a sub
iectis recipiā etiā de bono qđ feci. Si negle
xi exhibere qđ foueat iuste in querelā prosi

liens eorū lingua me pungat. Qua in re sem
per sollicita cōsideratione pensandū est ne
aut hi qui presunt exempla mali opis subie
ctis prebeant: eorūqȝ vitā sue gladio praui
tatis extinguant: aut hi qui alieno regimi
ni subiacent facile iudicare audeant facta
rectorū: atqȝ per hoc qđ de his q̄ sibi platis
sunt murmurant. non humano sed ei q̄ cun
cta disponit diuino ordini cōtradicant. Il
lis nāqȝ dī. Oues mee his que conculcata pe
dibus vestris fuerant pascebant: ꝛ que pe
des vestri turbauerant hec bibebant. Oues
enim turbata pedibus bibunt cū subiecti ea
ad exemplū viuēdi appetunt que plati qui
qȝ prauo ope puertunt. At cōtra a platis hi
audiunt. Nos enim quid sumus? Nec ꝯ nos
ē murmur vestrū sed ꝯ dnm. Qui enim cō
tra suppositā sibi potestatē murmurat: liqt
qđ illum redarguit q̄ eandem homini pote
statē dedit. Tandē beatꝰ Job plenas my
stica virtute sniās in quibus ꝯ amicorū v̄ba
respondit deo largiente digessimus: nūc su
perest vt ad helin v̄ba veniamus: que tāto
grauiori circūspectiōe pensanda sunt: quā
to ꝛ per iuuentutis audaciam spiritu feruē
tiore proferuntur.

Incipit quinta pars Moralium San
cti Gregorij. Liber. 23. Ca. 1.

Refationez B
huius opis totiens, ne
cessario repeto: quotiēs
p ad hoc in distinctiōe vo
lumini locutionis mee
pensatione succedo: vt
cum legendi exordiū su
mit prius ipsa memorie
lectionis causa renouetur: ꝛ tanto robustius
surgat doctrine edificiū: quāto ex cōsidera
ta cause origie studiosius ponitur in mente
fundamentum. Beatus Job deo soli sibiqȝ
cognitus in tranquillitate ad nostrā noti
ciam pducendus tactus est verbere: vt odo
rem suarū virtū tanto latius spargeret: quā
to more aromatū melius ex incensione fla
graret. Nouerat in bonis pie subditos re
gere: ꝛ a malis se districte custodire. Noue
rat bn̄ vti rebus habitis: sed nesciebamꝰ si
patiēs pmaneret ablatis. Nouerat quoti

diana deo pro sanis pignoribus sacrificia soluere: sed incertū erat si ei gratiaꝝ sacrificiū ꝛ orbatus imolaret. Ne gd vitij salus tegeret: dignū fuit vt hoc dolor apiret. Data itaqꝫ est cōtra sanctuꝫ virū hosti callido temptandi licentia: qui dū bona eius multis cogitata interimere appetit: etiam bonuꝫ patientie qd latebat ostēdit: ꝛ quē se angustare psequendo credidit flagellis auctū et ī exemplo dilatauit: nec sine graui arte exercuit licentiā quā accepit. Nā combussit greges: extinxit familias: obruit heredes: percussit salutem corporis: ꝛ ad intorquenduꝫ grauioris temptatiōis iaculū linguā seruauit vxoris: quatenus sancti viri forte ac solidum pectus ꝛ per dāna rerū dolor sterneret: ꝛ p ꝟba coniugis maledictione perforaret: sed quot vulnera seuiens intulit: tot sancto viro nesciens victorias ministrauit. Nā fidelis dei famulus vno eodēqꝫ tempore inter vulnera ꝛ ꝟba deprehensus: ꝛ dolenteꝫ carnem equanimiter ptulit: ꝛ decipientem coniugem prudēter increpauit. Antiquus itaqꝫ hostis q: vinci se in domesticis doluit ꝓtinus exteriora requisiuit. Amicos nāqꝫ eiꝰ de locis singulis quasi pro exercenda charitate cōmouit: eorūqꝫ ora sub spē cōsolationis apuit: sed p h iacula increpationis itorsit: que eo durius cor securi audientis infigerent: quo inter ostense ꝛ nō seruate charitatis tenebras improuisa vulneraret. Post hos quoqꝫ ad cōtumelias etiā heliu iunior excitatur: vt tranquillitatē tante mansuetudinis saltē dedignata leuitas perturbaret etatis. Sed cōtra tot antiq hostis machinas stetit inuicta cōstantia: stetit equanimitas infracta. Nā vno eodēqꝫ tēpore ꝟbis aduersantibus opposuit prudentiā: rebus vitā. Nemo igitur sanctū virū ꝗuis de illo apte post flagella scriptū sit. In oībus his nō peccauit Job labijs suis: saltē postmodū in cōtentione amicoꝛuꝫ estimet inter verba deliqsse. Sathan qppe temptationē illius expetijt: sed deus q hunc laudauerat in seipso eius intentioneꝫ certaminis accepit. Quisqꝫ ergo beatū Job deliqsse i suis sermonibus queritur: qd aliud ꝙ deū q ꝓ illo ꝓposuit pdidisse cōfitet. Qꝛ ꝟo antiq patres fructiferis arborbꝰ similes: nō solū pulchri sunt p spēm: sed etiā vtiles p vbertatem sic eorū vita pēsanda ē: vt cū miramur que sit viriditas in hystoria: inueniamus ꝛ quanta sit vbertas ī allegoria: quatenꝰ cuꝫ blandū est qd in folijs redolet: cognoscamꝰ vt ꝙ dulce sit qd in fructibus sapit. Nullus qppe signe adoptionis gratiā habuit: nisi q hanc per cognitionē vnigeniti accepit. Dignū qppe est: vt ipse in eorū vita ꝛ ligua resplendeat: q eos vt resplēdere mereantur illustrat: nā cū in tenebris lucerne lumen accenditur: prius lucerna eadem ꝙ videri cetera efficit videt. Unde necesse ē vt si vere intendimus illuminata cernere: studeamus mētis oculos ad ipm illuminans lumē apire. Qd in eisdem beati Job sermonibꝰ etiā remotis allegoriaꝝ vmbris quasi depressis alte noctis tenebris choꝛusci moꝛe ꝑtrāseūtis intermicat cū dicit. Scio ꝙ redemptoꝛ meus viuit: ꝛ in carne mea videbo deum. Hoc nimirū in nocte hystorie Paulus lumē inuenerat cū dicebat. Oēs in moyse baptizati sunt in nube ꝛ in mari: ꝛ oēs eandem escam spūalem mādacauerūt: ꝛ oēs eundē potū spūalem biberūt. Bibebāt aūt de spirituali: cōsequenti eos petra: petra aūt erat xp̄s. Si igit redemptoris spēm petra tenuit cur nō figurā illius beatus Job isinuet: qui eū quem voce ꝓtulit etiā passione signauit. Unū ꝛ nō immerito Job videlꝫ dolēs dī: qꝛ illius in se imaginē exp̄mit de quo p Isaiā longe añ annūciatē: qd dolores nostros ipse portauit. Sciendū quoqꝫ ē: ꝙ redēptoꝛ noster vnā se psonā cū sancta ecclesia quā assumpsit exhibuit. De ipo enim dī. Qui est caput christus. Rursumqꝫ de eius ecclesia scriptum est. Et corpus christi quod est ecclesia. Beatus igitur Job qui mediatoris typum eo verius tenuit: quo passionem illius non loquendo tantūmodo: sed etiam patiendo prophetauit: cum in dictis factisqꝫ suis expressioni redemptoris innititur repente ad significationem corporis aliquando deriuatur: vt ꝙ christum ꝛ ecclesiā vnā personam credimus: hoc etiam vnius persone actibus significari videamus. Uxoꝛ vero eius que eū ad maledicendum ꝓuocat: qd aliud ꝙ prauitatē carnaliū signat: Qui intra sanctam ecclesiam icorrectis moribus positi eo durius vitam fideliū ꝑmūt: quo vicinius imorant: qꝛ dū vitari a fidelibus ꝗsi fideles nequeunt: tanto grauius: quanto ꝛ interiꝰ tolerantur.

Esa.53.
Ephe. I.
Coll.I.

a Wici ꝓo eius q quasi dñ
ↄsulunt inuehuntur: here
ticorũ figuram exprimũt
q sub spẽ ↄsulendi agunt
negociũ seducendi. Unde
ꝛ ad beatũ Job dñ ꝑ do
mino ꝟba faciunt a dño
reprobantur: qꝛ videlꝫ oẽs heretici dũ deũ
defendere nitũtur: offendũt. Uñ eis apte
ꝛ ab eodẽ viro sancto dr̃: ((Disputare cuꝫ
cũ deo cupio pri⁹ vos ostendens fabricato
res mendaciĩ: ꝛ cultores puersoꝝ dogma
tũ.)) Cõstat ergo eos hereticoꝝ typum ge
rere: quos sanct⁹ vir redarguit cultui puer
sorum dogmatũ deseruire. Qꝛ igitur Job
interp̃tatur dolens que nimirũ dolore vel
mediatoris passio: vel sancte ecclesie labor
exprimitur: que multiplici p̃sẽtis vite fatiga
tione cruciatur: amici quoqꝫ ei⁹ ex vocabu
lo noĩa meritũ sue indicãt actõis. Nam eli
phas latina ligua dr̃ dei ↄtempt⁹. Et quid
aliud heretici faciũt nisi ꝙ cũ falsa de deo
sentiunt eũ superbiendo ↄtẽnunt. Bald ad
interp̃tatur vetustas sola. Bñ aũt oẽs here
tici i his q̃ de dño loquũtur dũ nõ intẽtõe
recta: sꝫ appetitõe tp̃alis glorie videri ꝑdi
catores appetunt: vetustas sola noiantur.
b Ad loq̃ndũ qppe nõ zelo noui hoĩs: sed vi
te veteris prauitate ↄcitãtur. Sophar quo
qꝫ latino sermone dr̃ dissipatio specule vel
speculatorem dissipans. Mẽtea nãqꝫ fideli
um ad ↄtẽplanda superna se erigunt: sꝫ dũ
hereticoꝝ ꝟba puertere recta cõtemplãtes
appetunt speculã dissipare conantur in tri
bus itaqꝫ amicorum Job noĩbus: tres i he
reticis pditionũ casus exprimũtur. Nisi. n.
deũ ↄtẽnerent: nequaqꝫ de illo puersa sen
tirent: ꝛ nisi vetustatem ↄtraherent: in no
ue vite intelligentia nõ errarent: ꝛ nisi spe
culationẽ bonoꝝ destruerent: nequaqꝫ eos
supna iudicia tã districto examine ꝑ ꝟbo
rum suorũ culpa reprobarent. Cõtẽnendo
igitur deũ in vetustate se retinẽt: sꝫ in vetu
state se retinendo prauis suis sermonibus
speculatoĩ rectoꝝ nocent. Post hos quoqꝫ
helin iunior in exprobratõe bti Job iungi
tur ex cui⁹ ꝑsona videlꝫ spẽs quorũdam do
ctoꝝ fidelium: sꝫ tñ arrogantiũ designatur
Cuius verba nõ facile intelligim⁹: nisi ea
ex subsequenti diuina correctiõe pensemus:
Ait nãqꝫ de illo dñs: Quis ẽ iste inuoluens
snĩas sermonib⁹ imperitis? Cũ ꝓo dicit sentẽ
tias: sꝫ nõ addit ptinus quales: vult pcul
dubio bonas intelligi. Nã cũ snĩe nominã
tur: nisi ẽt maledicant male sentiri nõ pñt.
In bono enĩ semꝑ snĩas accipim⁹ que sine
adiectõe reprobatõis ponunt: sicut scriptũ
ẽ: Sapientior sibi vr̃ piger: septẽ viris loq̃n Pro.26.
tib⁹ snĩas. Quod ꝓo dr̃ qꝛ eius snĩe impe
tis sermõib⁹ inuoluũtur hoc summopeꝛ ostẽ
dit: qꝛ ab eo cũ elatõis fatuitate ꝓferũtur.
Magna qppe in eo imperitia est: humiliter
dicere nescire qđ dicit: ꝛ ꝟitatis sensib⁹ ela
tionis ꝟba miscere.

Capitulum 3.

Nne enim qđ dr̃: quadri
ptita põt q̃litate distigui: a
si aut mala male: aut bõa
bñ: aut mala bñ: aut bõa
male dicantur. Male enĩꝫ
malũ dr̃: cũ res puersa sua
dicẽ sicut scriptũ ẽ: Benedic deo ꝛ morere.
Bonũ bñ dr̃: cũ recte recta ꝑdicantur: sicut
Joãnes ait: Agite pñiam appropinquabit Jo.3.
enĩ regnũ celoꝝ. Malum bñ dr̃: qñ ꝑ os di
centis iccirco viciũ exprimitur: vt reprobet
sicut Paulus ait. Femine eoꝝ imutauerũt Ro.1.
naturalẽ vsum in eũ q est cõtra naturam.
Quo loco execrãda quoqꝫ vicioꝝ facinora
subdidit: sed honeste inhõesta narrauit: vt
multos ad honestatis formã inhõesta nar
rando reuocaret. Male aũt bonum dicit:
cũ rectum aliqđ recto studio nõ ꝓfertur: si
cut illuminato ceco pharisei dixisse ꝑhiben
tur. Tu sis discipulus eius. Qđ maledictio Jo.9.
nis vtiqꝫ dixerũt studio nõ orationis voto
Uel sicut cayphas ait: Expedit vnum mo
ri pro populo vt non tota gens pereat. Jo.11.
Bonum quippe sed non bene locutus est: b
quia dum crudelitatem necis appetijt re
demptionis gratiam prophetauit. Hoc igi
tur modo helin quoqꝫ dicere non bene bo
na reprehenditur: quia in his que veraci
ter loquitur arroganter inflatur: qui eo spe
ciem arrogantium signat: quo per sensum
rectitudinis in tumoris verba se eleuat.
Sed quid est ꝙ tres amicos recõciliari per
septem sacrificia diuina vox precepit: helin
vero sub vnius tantũmodo sententie incre
patione dereliquit: nisi ꝙ nonnunqꝫ hereti
ci diuine gratie largitate perfusi ad vnita
teꝫ sancte ecclesie redeũt. Qđ bene ipsa ami

corum reconciliatione signatur p quiqs tamē beatus Job exorare pcipitur: qz nimirum herecticorum sacrificia accepta deo eē nō possūt: nisi p eis vniuersalis ecclesie manibus offerantur vt ei⁹ meritis remedium salutis inueniāt: quā verbo℞ suorum iaculis impugnando feriebant. Unde ꝛ septez pro eis sacrificia memorantur oblata: quia dum septifo:mis gratie spiritum confitentes accipiunt: quasi septem oblationib⁹ expiantur. Hinc in Joannis apocalypsi p se
Apo. i ptenariū ecclesiarum numerum, vniuersalis
C ecclesia designatur. Huic per Salomonem de sapientia dr: Sapientia edificauit sibi
Pro. 9. domū: excidit colūnas septez. Ipso ergo sacrificio℞ numero reconciliati heretici quid prius fuerint exprimunt q perfectioni septiformis grē nō nisi redeūdo iungunt. Bene autem tauros p se ꝛ arietes obtulisse describuntur. In tauro quippe ceruix superbie: in ariete autē ducatus gregum sequentiū designatur. Quid itaqz est p eis tauros arietesqz mactare: nisi co℞ superbum ducatum interficere: vt de se humilia sentiant ꝛ post se corda innocentium iam nō seducant. Ceruice eni tumenti ab ecclesie vniuersitate resilierant ꝛ infirmos post se populos quasi sequentes greges trahebāt. Ueniant igitur ad beatum Job. i. reuertantur ad ecclesiā: ꝛ septenario sacrificio: tauros ꝛ arietes mactandos offerant: qz vt vniuersali ecclesie coniungantur humilitate interueniente interficiant quicquid prius tumidum de superbo ducatu sapiebant. Ca. 4.

B
Elim vero per quē vane glorie amatores signati sunt: etiam intra sanctā ecclesiam constituti: q eos que recte sentiunt humiliter pferre contēnunt: nequaqz per sacrificium recōciliari precipitur: qz arrogātes quidem sed tamē fideles: pro eo qd iam intus sunt per septē sacrificia reuocari non possunt. Quos tamē sub helin specie sententia diuina redarguit: atqz in eis nō veritatis sententias: sed elationis mentez ac verba tumida reprehendit. Que nimirum reprehensio quid aliud signat: nisi qz eos intra positos superne districtiōis increpatio vel p flagellū corrigit: vel per iustum examen sibimetipsi relinquit. Tales quippe intra sanctam ecclesiam recte quidem predicant: sed tamen deo iudice audire merentur aduersa: qz per ea bōa que nō ppria pferunt: nō auctoris sui gloriam sed ppriam laudem querunt. Unū hoc quoqz caute pensandum ē qz diuina voce ad helin dr: Quis est iste? Prima quippe exprobatio est: talis interrogatio. Nā quis ē iste non dicim⁹: nisi de eo vtiqz quem nescimus. Nescire autem dei reprobare ē: vnde quibusdam quos reprobat in fine dicturus ē. Nescio vos vnde sitis: discedite a me
oēs operarij iniqtatis. Quid ē ergo d hoc arrogante querere qs est iste: nisi apte dicere: Ego arrogantes nescio. i. eorum vitā in sapientie mee virtute nō approbabo quia laudibus humanis dū inflantur: a vera gloria eterne retributōis manescunt. Cui⁹ dū snias minime respuit: sed tamē eum ipsum q illas ptulit reprehēdit quasi aperte insinuat dicens: Noui que dicit: sed ignoro q dicit: qz veraciter plata approbo: sz eum qui de bonis que pfert extollitur: nō agnosco. Ut vero apertius ostēdamus in elationis iactantiā helin qz turpiter defluat: formā prius ostendere boni predicatoris debemus: quatenus ex statu huius rectitudis mōstretur liquido fortitudo qz praua sit incuruationis. Sancte vniuersalis ecclesie: spūalis qsqz predicator in cūctis que dicit solerti cura se inspicit: ne in eo qz recte predicat: vicio se elatiōis extollat ne vita a linguā discordet: ne pacem quā in ecclesia annunciat in seipso dū bñ dicit ꝛ male viuit amittat. Sz studet sūmopere cōtra maledicos rumores aduersantium ꝛ defendere loquēdo qd viuit: ꝛ ornare viuendo quod dicit: nec in his omnib⁹ suam sed auctoris gloriaz querat: atqz oēm sapientie grām quā vt loqueret accepit: non suis se estimat meritis: sed eorum intercessionibus p quibus loquitur ac
cepisse. Sicqz dum infra se deuicit: superest C qz, sue nimirum magis mercedi pficit eo qz bona que exercere preualet alienis meritis reddit. Indignū se, oībus iudicat etiam cū dignius cūctis viuat. Scit eni qz bona que inotescūt hoibus sine periculo esse vix possunt. Et quāuis sapientez se eē sentiat: vellet tamē eē sapiens: nō videri: atqz hoc sibi oīmodo quod loquendo proditur pertimescit: ꝛ si liceat tacere appetit dum eē multis tutius silentiuz cernit: eosqz se feliciores p

lat:quos intra sanctam ecclesiam locus inferior p silentium occultat: et tamen vt sanctam ecclesiam defendat: qz ad loquendum vi charitatis impellitur ex necessitate qdem officium locutõis suscipit:sed ex magno desiderio ociũ taciturnitatis querit. Hoc seruat voto:illo exercet misterio. Hanc autem dicendi formulam arrogantes ignorant. Necz.n.loquuntur qz cause eueniũt sz causas venire appetunt vt loquantur. Quorum nunc helin spẽm significat q in locutione sua imenso se vicio elationis exaltat. Igitur finitis beati Job sermonib⁹ subdit.

Capitulum. 5.

Job Ca. 32. A Dixerũt autem tres viri isti rñdere Job eo q iust⁹ sibi videret. Hoc qd de eo dicitur eo qd iustus sibi videret sacre hui⁹ scriptor hystorie ad amicorum iudicium retulit:nõ aũt beatũ Job de elationis tumore reprobauit. Seqtur. Et irat⁹ idignatusqz ẽ helin filius barachel buzites de cognatõe ram. Bñ hec ipsa vel ei⁹:vel parẽtis:vel loci:vel cognatõis noĩa notam pprie exprimunt actõis. Helin qppe iterpretatum sonat deus me⁹ iste:vel deus dñs. Per quẽ sicut supius diximus designatur recta fides arrogantiũ intra ecclesiã positorum. Unde his et hoc ipsum ei⁹ etiaz nomẽ cõgruit. Nam qnuis iuxta dñica precepta nõ viuunt:deũ tamẽ dñm eẽ recognoscunt: qz in ṽitate carnis ẽt formã ṽitatis intelli
Ps. 99 gunt:sicut p pphetam dr: Scitote qm dñs ipse ẽ deus. Barachel ṽo interptatur dr benedictio dei:buzites aũt ptemptibilis. Qd arroganter pdicantib⁹ bñ vtrũqz cõcordat qz in predicatõis facũdia bñdictionẽ qdez grẽ diuine pcipiunt:sed in elatis suis moribus eẽ eam ptẽptibilem ostẽdunt. Ipsa qppe que acceperũt bona:eo despicabilia faciũt:quo nequaqz eis bñ vti nouerũt:apte aũt etiam de cognatõe ram dr: Ram qppe
B interpretatur excelsus. Excelsus nãqz est fidelium populus:q huius vite infima et abiecta cõtemnit. Excelsi sunt q dicere cũ Pau
Phil. 3. lo nouerũt. Nra puersatio in celis ẽ. Helin itaqz de cogñatõe ram dr:qz vnusqsqz predicator arrogans itra vniuersalem ecclesiã positus sanctis populis fidei ṽitate sociatur: qnuis ab eorũ vita elatõis prauitate disiũgitur. Seqtur. Iratus est aũt aduersus Job eo q iustum se diceret corã deo. Porro aduersus amicos ei⁹ indignatus est: eo q nõ inuenissent rñsionem rõnabilẽ sed tãtũmodo pdẽnassent Job. Solerter intuendum ẽ q beatum Job iõ reprehendit:q coram deo se iustũ eẽ dixit:amicos ṽo eius iõ redarguit:q pdẽnantes eum:rñsionẽ contra illum rõnabilẽ nõ dederunt. Istius nãqz indicijs apte colligitur: qd per eum species amatorum vane glorie designatur. Job qppe de presumpta iusticia: amicos ṽo ei⁹ de C
stulta rñsione redarguit. Cũcti.n.vane glorie sectatores dũ se in oĩbus preferũt:alios qdem de fatuis sensib⁹: alios aũt de indignis meritis reprehendũt. alios cẽsent nihil scire:alios nõ bñ viuere. Et quãuis iuste oẽs extra ecclesiam positos praua sentire redarguũt:tamẽ etiam eos q intus sunt p vite dspectu ptẽnunt et cõtra illos ex magnitudine recte sentiendi:cõtra istos ṽo q̃si ex merito bñ viuendi superbiunt.

Capitulum 6.

Ene aũt helin mõ beatuz iob:mõ amicos eius increpare phibet:qz amatores A
vane glorie aliqñ itra sanctam ecclesiam cõstituti:et aduersarios pmunt dum vera pdicant: et eiusdem sancte ecclesie morib⁹ ptradicunt: dum de ipsa predicatõe gloriantur. Premunt aduersarios virtute dei: pmũt sanctã ecclesiã qualitate dicendi. Illos predicatõe ṽitatis istam vitio elatõis impugnant. Seqtur. Igitur helin expectauit iob loquentẽ: eo q seniores eẽnt q loquebantur. Cũ autem vidisset q ei rñdere nõ possent iratus ẽ vehemẽter. Quãuis sancta ecclesia sit pculdubio aduersarijs suis antiquior: qz de illa ipsi:nõ aũt exijt ipsa de illis:sicut de eis per ioannem dr: Ex nobis exierãt:sed nõ erant ex nobis recte tamen eisdez aduersarijs helin iunior fuisse describitur:qz nimirũ post exorta hereticorum bella eẽ intra sanctam ecclesiam fastu scie inflati arrogantes cepũt. Cũ.n.grauiora hostiũ pdiere certamia:tũc sunt pfecto subtiliora sensuum spicula reqsita:tunc argumẽtorum obstacula:tũc qppe

rior indago verborum. Que sepe viri feruē-
tes ingenio dum congrue inueniūt arrogan-
ter intumescunt: et quod per elatōis vitium ple-
rūqȝ cōtingit: hijsdē acutis sensibus quibus hostē
feriunt, psternuntur: qui in his que recte de
B deo sentiunt nō dei: sȝ suam gloriā querūt.
Unde helin quoqȝ multa quidem recte loqui
tur: et tamē diuina voce ac si puersa dixerit
increpatur. Cum vero dicitur quia helin expectauit
iob loquentē, eo quod seniores eēnt qui loquebā-
tur: aperte beato iob nō pro suis: sȝ pro amico rum
reuerētia honorē reseruasse mōstratur: quia
videlȝ arrogantes intra positi eandem san
ctam ecclesiam quā defendunt despiciunt:
et plerūqȝ pstingit plus ingenia male sapiē-
tium quam simplicem vitam innocentium vene
rentur: plus reserment linguis extra loquē-
tium: quam meritis intra positorum: quāuis vtris
quam ex diuerso obuient cū et ab illis rectitu-
dine sensuū et a sancta ecclesia morum prauⁱ-
tate discordent. Sequitur. ¶ Respondensqȝ filius
barachel buzites dixit: Junior sum tēpore
vos autē antiquiores. Idcirco dimisso capi
te veritus sum indicare vobis meā senten
tiam. Sperabam enim quod etas prolixior loque-
retur et annorum multitudo doceret sapienti-
am. ¶ Cuncta hec que ab eo per tumorem sup
bie pferuntur: cursim potius restringenda
sunt quam attentius exponenda. Que enim soliditate
tate grauitatis carent: expōnis subtilitate
nō indigent. Sed solum puto breuiter inti-
mandum: quod helin quādiu pro etatis sue re-
spectu tacuit sapiētior fuit: cum vero in aliis
annorum multitudinē semetipsum pferēs de
spicit: quia pueriliter decipiat ostendit. Nam
cōtra eius sniam et etas prolixior loquitur: et per
annorū multitudinē sapientia docetur: quia
etsi longeuitas sensum nō prebet: vsum ta-
men vehemēter exercet. Sequitur. ¶ Sȝ vt vi
deo spūs est in hominibus et inspiratio omnipotē
tis dat intelligentiā. ¶ Hec recte diceret: si eā
dem intelligentiam sibi pre ceteris nō arro-
garet. Neqȝ enim parua pdēnatio ē ex eo bo
no quod cōiter datur priuate gloriari. Scire bo
nū vnū accepit: et nescire quō vti bono debe-
at quod accepit. Ca. 7.

Quattuor quippe sunt speci-
es quibus omnis tumor arrogā-
tium demonstratur: cum bo-
num aut a semetipsis ha-
bere se estimant: aut si sibi
datum desuper credunt: pro suis se hoc acce-
pisse meritis: putant se hēre quod non ha-
bent: aut despectis ceteris singulariter vi-
deri appetunt habere quod habent. A se-
metipso enim bonum se habere iactabat: cui
per apostolum dicitur: Quid autem habes i. Cor. 4
quod non accepisti: Si autem accepisti: quid
gloriaris quasi non acceperis: Rursum ne
dari nobis bona gratie pro nostris prece-
dentibus meritis crederemus idem aposto
lus ammonet dicens: Gratia estis saluati per Ephe. 2.
fidem: et hoc non ex vobis sed dei donū est
non ex operibus vt ne quis glorietur. Qui i. Thi. 1.
etiam de seipso ait: Qui prius fui blasphe
mus et persecutor et cōtumeliosus: sed mise
ricordiam consecutus sum. Quibus verbis
aperte declarat: quod gratia nō pro meritis tri-
buatur: dum ex seipso docuit: et quid de ma-
licia meruit et quid de beniuolentia accepit
Rursum nonnulli iactant se habere quod
nō habent: sicut diuina voce per prophetā Hier. 48
de moab dicitur. Superbiam eius et arro- B
gantiam eius ego noui: et quod non sit iuxta eā
virtus eius. Et sicut angelo ecclesie laodi
cie dicitur: Quia dicis quod diues sum et locu Apoc. 3
pletatus: et nullius egeo: nescis quia tu es
miser et miserabilis et pauper et cecus et nu-
dus: Rursum nonnulli despectis ceteris vi
deri appetunt singulariter bonum habere
quod habent. Unde et phariseus idcirco de
templo absqȝ iustificatione descendit: quia
bonorum operum merita sibi quasi singula
riter tribuens oranti publicano se pretu-
lit. Sancti quoqȝ apostoli ab hoc elationis
vicio reuocantur: qui de predicatione rede
untes cum elati dicerent: Domine in nomi Luc. 9
ne tuo etiam demonia nobis subiecta sūt
ne de hac miraculorum singularitate gau-
derent: ilico eis respondit dominus dicēs:
Uidebam Sathanam velut fulgur de ce-
lo cadentem. Ipse quippe singulariter ela
tus dixerat: super astra celi exaltabo soli-
um meum sedebo in monte testamēti in la-
teribus aquilonis: similis ero altissimo.
Et mire dominus vt in discipulorum cordi
bus elationem premeret mox iudicium rui
ne retulit: quod ipse magister elationis ac-
cepit: vt in auctore superbie discerent quid
elationis vitio formidarent. In hac itaqȝ C
arrogantie quarta spē crebro humanus ani
mus labitur: vt id quod habet hēre singu-

lariter glorietur. In tm̄ similitudini diabo-
lice vicinius appropinquat: qr q̄sq̄s bonū
se habere singulariter gaudet: q̄sq̄s videri
sublimior ceteris querit: illum videlicet imi
tatur q despecto bono societatis angelorū
sedem suam ad aqlonem ponēs: z altissimi
superbe similitudinē appetens: per iniquū
desiderium quasi ad quoddam culmen co-
natus est singularitatis erumpe. Helin er-
go q̄uis dari a dn̄o sapientiam cōfitetur in
hac tamē elationis specie labitur vt sapiē-
tiorem se ceteris gaudeat z quasi de singu
lari bono sese inaniter extollat. Quod ver
bis sequētibus indicat dicens: Nō sunt lō
geui sapientes: nec senes intelligunt iudici
um: iō dicam audite me. ostendam vobis
z ego meam sciam. Expectaui enī sermones
vestros: audiui prudentiam vestram donec
disceptaremini sermonibus z donec puta-
bam vos aliqd dicere considerabam. Quā
tum ad itentionem lr̄e spectat: loquens he
liu indicat q̄ superbe tacuerit. Cum enim
dicit expectaui sermones vestros z putabā
vos aliqd dicere: apte declarat se ad v̄ba
senum indicantis potius studio q̄ dicentis
voto tacuisse. Quāuis hec melius vitā ar-
rogantiū designant: q aliquādo intra san-
ctam ecclesiam positi: cū eiusdem sancte ec
clesie aduersarios ꝯspiciunt: nō in eis ānos
tēporum sed intentionē solent pēsare ver-
borum. Nā quātolibet sint eisdem arrogā
tibus antiquiores: heretici eos audacter cō-
primunt: in quoꝝ verbis dogmata puersa
reprehendūt. Seqtur. ((Sed vt video nō
est q possit arguere Job: z rn̄dere ex vobis
sermonibus eius: ne forte dicatis inuenim⁹
sapientiam: deus piecit eam: nō homo.

Capitulum 8.

a Epe heretici p hoc qd eē
z hoibus despicabiles so-
lent eum a cunctis regenti
bus sanctam ecclesiā vene
rari cōspiciunt: opionez ei⁹
qbus valent obtrectationi-
bus lacerare ptendūt dicentes: Icirco illi
cūcta tpalia suppetūt: qr ei premia eterno
rum munerū subtrahuntur. Quoꝝ voce he
liu obuiat dicens; Ne forte dicatis inueni-
mus sapiētiam deus pieci eam nō homo.
Ac si arrogantes intra sctā̄m ecclesiam: sed
tamē fideles contra hereticos dicant: Per
hoc q sanctam ecclesiām in honorē hoīum
florere tpaliter cernitis: proiectam eā a do-
mino nō credatis. Scit enī redemptor ei⁹ z
in hoc itinere solatia venlēti tribuere: z per
nenlēti ad eternam patriā superna premia
reseruare: incassum igitur dicitis: qr de⁹ eaz
z nō hō pieceri cū venerari illam a cūctis
fere hoibus videns qr sic ei terrene glorie
adiumentū tribuitur vt per hoc multiplici-
us eam ad celestia subuehatur. Seqtur.
((Nihil locutus ē mihi z ego nō ꝯm vr̄os
sermones respondebo ei.)) Quid ē qd ait:
Nihil locutus ē mihi: Nunqd sancta ec-
clesia p predicatores iustos eum intra se ar
rogātes cōspicit erudire ac redarguere pre
termittat: exercet hec z quotidie exercere nō
cessat. Sz heliu qui loqntē publice beatū
Job audierat dicat: Nihil locutus ē mihi:
qr nimirum oēs arrogantes voces qdem
sancte ecclesie audiunt: sz sibi eas dici dissi- b
mulant: quando elationis vitium emenda
re ptemnunt nec de se supbia redargui esti
mant: quia eē se humiles putant q etiaz re
dargui despiciunt dū sapiētiores se z ipsis
redarguētibus arbitrant. Quod v̄o ait nō
ꝯm ꝯmones vestros respondebo ei: būi bea-
to Job non ꝯm sermones voꝝ rn̄dere ei se
dicit. Arrogātes.n. intra ecclesiam positi re
spōdent contra eam: sz nō sicut heretici ex
terius constituti. Nec q̄.n. cōtradicūt ei pra-
ua p̄dicando: sz puerse viuendo: qr nec de
deo vt heretici idigna sentiūt: sz de se plus
q̄ necesse ē digna suspicantur. Seqtur.

Capitulum 9.

Et timuerunt nec rn̄derunt
vltra: abstulerunt a se eloq
um.)) Bene ab heliu v̄ba a
amici Job extimuisse refe-
runtur: qr nōnunq̄z arrogā
tes ecclesie defensores quā
uis ordinē dicēdi non teneant: tamē aduer
sarios ipsa dictorum virtute pturbant. Se
qtur. ((Quoniā igitur expectaui z non sunt
locuti: steterunt nec rn̄derunt vltra)) Finis
eē locutionis sapiētum solet: vt eousq̄ di-
cant quo aduersarijs silentium imponant.
Non.n. se ostēdere sz praua docētes cōpe
scere cupiunt. Postq̄z v̄o de amicis Job
dictum ē: Extimuerunt nec rn̄derunt vltra:
abstuleruntq̄z eloqum a se heliu subiūgens
ait: Expectaui z non sunt locuti: steterunt

B nec responderunt vltra. Et illis iam silenti
bus adhuc verba multiplicat: q2 videlz vir
arrogans z formā in se arrogantium inten
tans non aduersariorū dicta supare sz suā
sapientiā ostentare festinat. Unde z sequit.
¶ Respondebo z ego partē meā z ostendā
scientiam meam.)) Hinc enim partem suaz
omnis arrogans estimat: si sciam notitiam
habeat q̄ ostendat: quia nimiruz oēs clari
scientiam habere non appetunt sed ostēde
re. Quo cōtra bene per moysen dicit. Uas
quod non habuerit operculum nec ligatu
ram desuper immūduz erit. Tegmen qppe
operculi vel ligatura est censura discipline:
qua quisq̄ non premit: quasi vas immūdū
pollutūq̄ reprobatur. An nō vas sine oper
culo helin fuerat qui hanc esse partem suā
estimauerat: si ostenderet scientiā quā habe
bat: quasi enim vas sine operculo vel liga
tura polluitur qui per studium ostensionis
patens nullo velamine taciturnitatis opit.

Capitulum. 10.

A Redicatores autem sancti
partem suaz reputant si in
tus quidem ipsi de sapiētia
gaudeāt: foris aūt alios ab
errore compescant: neq̄ a
se ita loquēdo creāt vt gau
dium mentis in ostensione ponāt diserte lo
cutionis: sed bonum scientie in cordis secre
to meditantur: z ibi gaudent vbi hoc perci
cipiunt: non vbi inter tot temptationum la
queos inotescere compelluntur: quāuis cū
bonū qđ accipiunt innotescunt media iter
ueniente charitate ex pfectu audientium z
nō ex ppria ostensione gratulantur. Arro
gantes enim cū scientiaz accipiunt: nihil se
accepisse estimant si hanc eos occultā habe
re contingat. Nusq̄ qppe suū gaudiū nisi i
ore hominū ponūt. Unde z fatue virgines
Mat. 25 in vasis suis oleum non sumpsisse referunt:
q2 arrogantes oēa cum se ab aliquibus for
tasse vitijs cōtinēt bonū glorie intra ɔscien
tias habere nō possunt. In vase aūt pprio
2. Cor. 1. sumpserat Paulus oleuz qui dicebat. Glo
ria nostra hec est: testimoniū cōscientie no
stre. Inane ergo vasculū ferre est. intus cor
de vacuo: foris humani fauoris indicium
B querere. Helin itaq̄ q2 gloriam dum exteri9
querit: intra vas oleum nō habet dicit. Re
spondebo z ego partē meā: z ostendā scien
tiam meā. Unde z hoc ipm qđ de feruore
vane glorie intus patitur verbis sequenti
bus aperit dicens. ¶ Plenus sum sermoni
bus z coartat me spiritus vteri mei. En vē
ter meus quasi mustū absq̄ spiraculo: qđ la
guncula nouas dirūpit. Loquar z respira
bo paululū: aperiā labia mea z respōdebo.
Nonnunq̄ arrogantes viri dum predicato
res sanctos magna eloq ac pro locutiōe sua
venerari conspiciunt: locutionis eoruz celsi
tudinem z non vtilitatem intentionis imi
tantur: neq̄ hoc amant qđ illi appetunt: sz
hoc summope appetunt qđ clari hominib9
ostenduntur. Nam sepe contingit vt sapiē
tes viri cum se nō audiri cōsiderant ori suo
silentium indicant: sed plerūq̄ dū cōspiciūt
q̄ iniquorū facinora ipsis tacentibus z nō
corripientibus crescant vim quandaz spūs
sui sustineant: vt in locutiōe apte correptio
nis erūpant. Unde pphēta Hieremias cuz
sue p̄dicationi silentium indixisset dicens.
Non recordabor eius: neq̄ loquar vltra in Hier. 20.
noie illius: illico adiunxit. Et facta ē in cor
de meo quasi ignis exestuās claususq̄ i ossi
bus meis: z defeci ferre non sustinens. Au C
diui enim contumelias multorum. Pro eo
enim qđ se minime videri conspexit: silentiū
appetijt: sed cum crescentia mala cerneret i
eodem silentio non permansit. Quia enim
foras tacuit: ex tedio locutionis intus igneʒ
pertulit de zelo charitatis. Inflamātur qp
pe corda iustorum cum non correpta cresce
re conspiciunt mala prauorum acta: eorūq̄
culpe se participes credunt quos in iniqta
te crescere silendo permittunt. Dauid pro
pheta postq̄ sibi silentiuz indixerat dicens.
Posui ori meo custodiam dum consisteret
peccator aduersum me. Obmutui z humi Ps. 38.
liatus sum: z silui a bonis. In ipo suo silen
tio iusto zelo charitatis exarsit qui illico sub
didit. Et dolor meus reuocatus ē. Cōcaluit
cor meum intra me: z in meditatione mea
exardescit ignis. Intus cor concaluit: quia
dilectionis ardor per ammonitionē locutio
nis exterius emanare recusauit. Ignis i me
ditatione cordis exarsit: q2 increpatio delin
quentium in correptione oris insiluit: chari
tatis enim zelus consolatione ammirabili
augendo se temperat: quando ɔtra iniquo
rum opera per voceʒ correptionis emanat:
vt z que corrigere non valet: increpare non

definat, ne se participem delinquentium ex consensu taciturnitatis addicat.

Capitulum. xi.

A Ed qz sepe nonnulla vitia virtutes se esse mentiuntur: sicut effusio nonnunq̃ misericordia: et tenacia nonnunq̃ parsimonia: et crudelitas: aliq̃n iusticia vult videri: ita plerunq̃ mentē ad loquendi impetū vane glorie anxietas: nequaq̃ se intra silentium capiens quasi zelus charitatis inflāmat: atq̃ appetite ostēsionis vis ad effrenationē locutiōis impellit: et quasi sub studio consulendi libido erumpit apparendi. Non enim curat loquendo qd pficit: sed quid appareat nec studet vt malum quod cernit corrigat: sed bonum qd sentit ostendat. Unde helui quoq̃ spiritu elationis extensus et sese intra silentiū claustra nō capiēs ait. Plenus enim sum sermonibus et coarctat me spūs vteri mei. ((En venter meus quasi mustum absq̃ spiraculo qd lagunculas nouas dirūpit.)) Quod si intelligere spiritualiter debemus hoc loco videlz ventrez sinū cordis appellat. In musto vero sancti
B Mat.9. spiritus feruor accipitur. De quo in euangelio dñs dicit. Uinum nouū mittunt i nouos vtres. Ex quo dum repente replerentur apostoli: dum linguis oībus loquerentur: a iudeis nescientibus sed tamē vera attestanti
Act.2. bus dictum est. Hi musto pleni sunt. Lagunculas vero infirmas: ipsa humanitate conscientias vel certe h terrena corporū vascula non inconuenienter accipimus. De qb⁹
2.Cor.4 Paulus apostolus ait. Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus. Helui aūt qa sicut supius dixi: sic inflatione elationis extenditur: ac si ad loquendū per charitatis gratiam ardore spiritus sancti accendatur
C sensus sui spiritus in eo quod tacuit: quasi musto absq̃ spiraculo comparuit. Et bene ait: qp lagunculas nouas dirumpit: qz sancti spiritus feruor non solum veteri sz etiaz noua vita vix capitur. Mustuz ergo lagunculas nouas dirumpit: qz feruoris eius potentiam etiam spiritualia corda transcēdit. Loquar et respirabo paululum: aperiam labia mea et respōdebo. Bene ait. Respirabo qz sicut labor iustorum est videre praua nec corrigere: ita grauis est labor arrogantium: si quod sapiunt non ostēdunt. Uim quippe intrinsecus estuantem ferre vix possunt: si omne quod sentiunt paulo tardius innotescunt. Unde necesse est vt cuz res bona agitur: prius eius elatio in corde vincatur: ne si a radice misere intentionis pdcat: amaros nequitie fructus producat.

Capitulum. 12.

H J ergo qui adhuc vitiorū bello subiacent: nequaq̃ p predicationis vsum preesse magisterio ceterorū debēt. Hinc est enim qp iuxta diuine dispensationis vocē ab anno vigesimo et quinto leuite tabernaculo seruiunt: sed a qnquagesimo custodes vasorum fiunt. Quid enim per annū qntum ac vigesimū in quo flos iuuentutis oboriē: nisi ipsa contra vnū quodq̃ vitiū bella signantur. Et quid per qnquagenariū: in quo et iubilei requies cōtinetur: nisi interna requies edomito bello mentis exprimitur. Quid ho per vasa tabernaculi: nisi fideliū anime figurant? Leuite ergo ab anno vigesimo et qnto tabernaculo seruiūt: et qnquagenario custodes vasorū fiunt: vt videlz qui adhuc impugnantium vitiorū certamina per consensum delectationis tolerant: aliorū curaz suscipere non psumant: cum ho temptationum bella subegerint quo apud se iam de intima tranquillitate securi sunt aliarū custodiam sortiantur. Sed quis hec temptationum prelia sibi pfecte subigat: cum paulus dicat. Uideo aliam legem in membris meis repugnantez legi mentis mee et captiuum me ducentez in legē peccati. Sz aliud est bella fortiter perpeti: aliud bellis eneruiter expugnari. In istis exercetur virtus ne extolli debeat: in illis oīmodo extinguit ne subsistat. Qui igitur scit fortiter temptationem ferre certaminis: cum temptatione concutitur: in alta arce psidet quietis qz etiam apud semetipsum sub se ipso esse cōtentiones vitiorū cōspicit: qbus nulla fractus delectatione consentit. Sequitur. ((Non accipiā psonam viri: et deum homini non equabo. Nescio eni quādiu subsistā et si post modicū tollat me factor me⁹.)) Recta cōsideratio qd deū homini idcirco nō equat: qz quādiu hic subsistat: vel qñ ad dei iudiciū tollat ignoro.

Marginalia (right column): A [beside "J ergo qui adhuc vitiorū"]; B Ro.7. [beside "stodiam sortiantur. Sed quis hec tempta-"]

rat. Et bene sit. Post modicum tollat me factor meus: quia quamlibet longum fuerit tempus vite presentis: eo ipso breve est: quo permanens non est. Nec enim dignum est ut diuturnum iudicetur: quicquid fine circumscribitur. Sed inter has sententias quas ex veritate solidas profert: ad verba rursum elationis erumpit dicens.

C

Job Ca. 33.

1 **Audi ergo iob** eloquia mea: et omnes sermones meos ausculta. Ecce aperui os meum loquatur lingua mea in faucibus meis. Pensemus de qua elatione descendit: quia beatum Job audire se ammonet: quia os aperuisse se perhibet: quia linguam suam in faucibus loqui permittit. Hoc enim habet proprium doctrina arrogantium: ut humiliter nesciant inferre quod docent: et recta que sapiunt recte ministrare non possint. In verbis enim eorum proditur quod cum docent quasi in quodam sibi videntur summitatis culmine residere: eosque quos docent ut longe infra se positos velut in imo respiciunt: quibus non consulendo loqui: sed vix dominando dignantur. Recte autem

Eze. 34. his per prophetam dominus dicit. Vos autem cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Cum austeritate enim et potentia imperant: qui subditos suos non tranquille ratiocinando corrigere: sed aspere inflectere dominando festinant.

Capitulum. 13.

A

At contra vera doctrina tanto vehementius hoc elationis vicium fugit per cogitationem: quanto ardentius verborum suorum iaculis ipsum magistrum elationis insequitur. Cavet enim ne eum magis elatis moribus predicet: quem in corde audientium sacris sermonibus insectatur. Humilitatem namque que magistra est omnium materque virtutum: et loquendo dicere: et vivendo conatur ostendere: ut eam apud discipulos veritatis plus moribus quam sermonibus eloquatur. Unde Paulus thessalonicensibus

1. Thes. 2 loquens: quasi culminis proprii apostolatus oblitus ait. Facti sumus parvuli in medio vestrum. Unde Petrus apostolus cum diceret.

1. Pe. 3. Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est spe: in

B ipsa doctrine scientia qualitatem docendi asseruit esse servandam subdens: sed cum modestia et timore conscientiam habentes bonam. Hoc autem quod discipulo Paulus ait. Precipe hec et doce cum omni imperio: non dominatione potentie sed auctoritate suadet vite. Cum imperio quippe

1. Thi. 4. docetur quod prius agitur quam dicatur: nam doctrine subtrahit fiduciam quando conscientia prepedit linguam. Non enim ei potestatem elate locutionis sed bone fiduciam insinuavit actionis. Unde etiam

Mat. 7. de domino scriptum est. Erat enim docens sicut potestatem habens: non sicut scribe et pharisei. Singulariter namque ac principaliter solus ex potestate bona locutus est: quia ex infirmitate mala nulla commisit. Ex divinitatis quippe potentia habuit id quod nobis per humanitatis sue innocentiam ministravit.

Capitulum. 14.

Nos enim qui infirmi homines sumus cum de deo hominibus loquimur debemus primum meminisse quid sumus: ut ex propria infirmitate pensemus quo docendi ordine infirmis fratribus consulamus. Considere- A

mus igitur quia aut tales sumus quales nonnullos corrigimus: aut tales aliquando fuimus: et si iam divina gratia operante non sumus: ut tanto temperantius humili corde corrigamus quanto nosmetipsos verius in his quos emendamus agnoscimus. Si autem tales non sumus nec fuimus quales adhuc illi sunt quos emendare curamus: ne cor nostrorum forte superbiat: et de ipsa innocentia peius ruat: quorum mala corrigimus: alia eorum bona nobis ante oculos revocemus. Que si omnino nulla sunt: ad occulta dei iudicia recurramus: quia sicut nos meritis nullis hoc ipsum bonum quod habemus accepimus: ita illos quoque potest gratia superne virtutis infundere: ut excitati posterius etiam ipsa possint bona que nos ante accepimus prevenire. Quis enim crederet quod per apostolatus meritum Saulus lapidatum Stephanum precessurus erat: qui in morte eius lapidantium vestimenta servabat. Hi ergo primum co- B

gitationibus humiliari cor debet: et tunc demum delinquentium iniquitas increpari. Sed hunc ut sepe dictum est: locutionis modum heliu ignorare ostendit: qui in locutione sua elationis typo quasi potentia cuiusdam auctoritatis inflatur dicens. Audi igitur Job eloquia mea et omnes sermones meos ausculta. Ecce aperui os meum loquatur lingua mea in faucibus meis. In fau-

cibus vero loqui est silenter dicere: et nō clamoribus vociferari. Quibus verbis arrogantes intra sanctam ecclesiam positos signat. Hi enim velut in faucibus loqui dicūtur: qñ non cōtra aduersarios extra viuentes clamant: sed quosdam intra sinum sancte ecclesie quasi vicinos ac iuxta positos increpant. Sepe vero arrogantes eandem q̄ tenent arrogantiam se fugere ostendunt et dum sic cuncta agant vt nullum lateant: h̄ priuate singulis quasi silenter narrant: quatenus non solum de sensu intelligentie: sed de ipso apud homines etiam arrogātie cōtemptu glorientur. Unde nunc dicitur. Loquetur lingua mea in faucibus meis. Ac si aperte dicatur. Que contra te prudēter sentio: ecce silenter narro. Aliquādo aūt in tantam impudentie elationē ꝓsiliunt vt aliq̄a tacentibus: ipsi soleant laudare q̄d dicunt. Unde subiungit. ((Simplici corde meo sermones mei et sniam labia mea puram loquentur.)) Magne virtutis laus est: simplicitas locutionis. Quā q2 arrogantes nō habent: habere se hanc sollicitius asserunt vt securius audiātur: et puros se locuturos denunciant: q2 duplicitatis sue maliciam dep̄hendi formidant. Sepe autē et falsis vera ꝑmiscent: vt inde eorū mendatio citius credatur: vnde in esse eis assertio veritatis agnoscitur. Quia igitur heliu: et pure se locuturū perhibuit: et dicta sua appellando sentētias fauore preccurrit: eandē iam sententiā quā ꝑmisit adiungit dicens.

Capitulum. 15.

A Piritus dei fecit me: et inspiraculum oipotentis viuificauit me.)) Subditur9 vera: ꝑmisit elata: et dicturus hoc q̄d recte saperet: ante innotuit quantū tumeret. Sic nimirū sic arrogantium mentes insaniunt: vt et in eis que recte sentiunt elationis sue tortitudine depravantur. Unde fit vt etiam eorum recta auditores nequaq̄ instruant: q2 profecto illos per ea que tumide sentiunt: non sed sui reuerentiam sz ad contemptum vocant: dūq̄ dictis prudentibus stulticie verba miscēt: q2 stulticia ab audiente despicitur: etiam prudentia non tenetur. Hin enī p moysen dicit. Uir qui fluxū

Leui.15 seminis sustinet immundus erit. Quid ē eniz sermo nisi semen? Qui dum ordinate emittitur audientis mens quasi conspiciētis vterus ad boni operis prolem fetatur. Si vero importune defluit: emittentem polluens generandi virtutem perdit. Nam si sermo semen non esset: de predicante paulo nequaq̄ athenienses dicerent. Quid sibi vult seminiuerbius h̄ dicere. De quo et lucas dicit. Ipse enim erat dux verbi. Semen ergo

vsui propagiuus dicatur incōpetenter fluēs Act.14
cetera membra coinquinat: cū sermo p quē in audientiū sensibus nasci scientia debuit si inordinate ꝓdeat: etiam que recte senserit fedat. Unde heliu quoq̄ etiā que recte pōt sentire cōmaculat: dum cui vel quid loquatur ignorat: et quasi fluxum seminis sustinet: B
cum linguā vtilitati congruam p verba vane locutionis mouet. Bono autem ordine et factum se astruit et aiatum: per spiritum factū: et per inspiraculum se narrat animatum: facto quippe Adam scriptum est.

Inspirauit in faciem eius spiraculū vite: et Gen.2
factus est homo in animā viuentem. Sed hec que recte astruit vtrū recte exequatur audiamus. Seqtur. ((Si potes respōde mihi: et aduersus faciem meam resiste.)) Ecce dum narrat ordinem vere cōditionis fastū superbe elationis erūpit: atq̄ aliis verbis hoc idem replicat dicens. Ecce et me sicut et te fecit deus: et de eodem luto ego quoq̄ formatus sum. Uerūtamen miraculum meum non te terreat: et eloquentia mea non sit tibi grauis. Quid est q̄ heliu ordinem vere cōditionis cognoscit: et modum recte locutiōis ignorat? Quid est quod se beato Job et cō

ditum exequat: et locuturus exaltat: nisi hoc C
quod arrogantes oēs cunctis qdem hominibus se equaliter conditos meminerūt: sed per fastum scientie auditores suos equales sibi vel esse vel credere dedignantur: eisq̄ se per nature conditionē cōferunt: sed p tumorem scientie supponunt. Equales quidē se iudicant extitisse nascēdo sed non equales remansisse viuēdo: atq̄ in eo quod equales quasi viuendo iam non sunt: illud sed mai9 miraculum reuocant: quod equales nascendo fuerunt. Unde inflatus heliu dicit. Ecce et me sicut et te fecit de9: et de eodē luto ego quoq̄ formatus sum. Uerūtamen miraculum meū non te terreat: et eloquentia mea non sit tibi grauis. Ca. 16.

A
Abent hoc pprium arrogãtes qd priusq̃ dicant mira se dicere semper existimant et locutionem suã ammirãdo preueniunt: quia vel in acutis sensibus ipsa elatio quanto sit fatuitas ignorant. Notandum

Hebr. 5. quoq̃ est q Paulus dum mire hebreos ammoneret adiunxit. Rogo aũt vos fr̃es vt sufferatis verbum solacij etenĩ per paucis scripsi vobis. Heliu aũt inania protulit et quasi cõsolando subiunxit. Miraculũ meum nõ te terreat: et eloquentia mea nõ sit tibi grauis. Ille dicta sua verbum solacij: h vero eloquentiam et miraculuz vocat. Ecce quam distincti sapores pdeant fructuũ: ex diuersa radice cogitationũ. Ille de magnis humiliter sentit: iste de minimis se ianiter erigit. Quid ergo inter hec nisi hoc solerter intuendum quod et ascensura i imo se ee cõsiderant: et casura semper in precipicio stant: Salomone attestante q ait: Ante ruinam exaltatur cor et ante gloriaz humiliatur. Sequitur. Dixisti ergo in auribus meis: et vocem verboꝝ audiui atq̃ eandez vocẽ subiũgens ait: Mundus sum ego et absq̃ delicto: immaculatus et nõ est iniq̃tas i me. Quia q̃relas in me repit: iõ arbitratus est me inimicũ sibi. Posuit i neruo pedes meos: custodiuit oẽs semitas meas: moxq̃ contra hec verba que beatum Job dixisse narrauit sniam suam pferens ait: Hoc est ergo in quo nõ es iustificatus. Pro

B fecto btũs Job veraciter dixerat: q absq̃ culpa fuerit flagellatus. Hoc enĩ ipse de se qd de illo ad diabolum dñs dixit: Cõmouisti me aduersus eum: vt affligerẽ illum frustra. Sed heliu nõ credidit cessante culpa potuisse eũ etiaz p gr̃a flagellari nesciebat enĩ flagellis eius nõ deleri viciũ sz meritum augeri: et p eo qd se sine delicto flagellatuz hac eum snia increpabat dicens: Hoc ẽ ergo in quo nõ es iustificatus. Habent enim arrogantes pprium vt plus arguere appetant q̃ cõsolari: et queq̃ hoibus euenire cognoscunt ex solis euenisse iniq̃tatibus arbitrentur. Nesciũt qppe occulta iudicia subtiliter querere: atq̃ id quod nõ intelligunt humiliter pscrutari: q2 eos sepe a secretis inuestigatõibus iudicioꝝ dei ipsa scie sue elatio ejicit dum extollit. Ca. 17.

Et fit plerũq̃ vt fortiter dicant: sz tñ iuxta ea que dicunt viuere nesciant. Unde bñ qdam sapiens dixit: Mihi aũt det deus hec dicere ex snia. Sententia qppe a sensu vocata ẽ. Et recte que intelligit nõ sola scia: sz ex sententia dicere appetit: q nequaq̃ tantũmodo sciendo dicere: sed sentiendo desiderat expiri quod dicit: Sed mens arrogantiũ dictorũ suoꝝ sensum nõ penetrat: q2 ab interno gustu recto iudicio in eos fauores redigitur quos foris amat. Uera autem scia afficit nõ extollit: nec supbientes quos repleuerit: sz lamentantes facit. Qua q̃sq̃ cum repletus fuerit primo inferiori loco se scire appetit: et iam sui cõscius tanto per illã firmior et robustius sapit: quãto se infirmũ in illa verius recognoscit: atq̃ ampliorẽ viam huius scie ipsa ei humilitas aperit: dũq̃ imbecillitatem suam cõspicit ipsa ei cognitio secretoꝝ sublimium absconditos sin pandit: qua cognitõne pressus subtilior redditur: quo ad occulta rapiatur. Heliu ergo in flagellis beati Job iccirco veracem rõnem nõ inuenit: q2 eaz querere humiliter nescit: et icrepare potius q̃ consolari patior dixit: Hoc est ergo in quo nõ es iustificatus. Notandũ quoq̃ ẽ q beatus Job in neruo pedẽ suum positũ dixit: sz nequaq̃ mundũ se hoc mõ quo ei obijcit absq̃ peccato vel immaculatum et sine iniq̃tate fuisse memorauit. Sed heliu dũ eum austeritate studuit increpare que dicta sunt: mẽtiens addit que dicta nõ sunt. Qui.n. semper increpare appetũt et nunq̃ fouere: multa plerũq̃ increpando mentiuntur. Naz vt arguere docte videantur: fingunt nõnunq̃ que redarguant: et cũ ipsi egno more in cursum sue ostentatõis iferueant in subiectoꝝ inuectionibus ex fictis sibi iniq̃tatibus campum parant. Sciendum preterea est sicut et supius dixit: q arrogantes viri inflatis suis sermonibus sepe fortia dicta pmulcent: nec cõsiderant aliquando qd viuant: sz pẽsant studiose qd doceant. Quoꝝ nunc heliu spẽm tenet q nõ recte viuere appetit: sz docere. Quia ergo sciens sed arrogans loq̃tur: taceamus iam quod timidum viuit: et audiamus qd solidũ dicit: Post tot itaq̃ elationis verba tandem sciam suam osten-

dere inchoans ait: ((Rñdebo tibi.qd ma-
ior sit deꝰ homie.)) Dicatur fortasse ab ali
quo. Quis ista vel cũ nõ audit ignorat: sed
numerũ hec scia vilis creditur: si non ex ipa
intentionis sue radice pensetur. Flagellato
videlz loquebatur: q ꝛ pcussionis vbera ac
ceperat: ꝛ cãs verbꝫ nesciebat. Jcirco er
go intulit. Ca. 28.

A Respondebo tibi q maior
sit deus hoie: vt flagellatꝰ
hõ psiderans q illo ma-
ior est deus in omne quod
patitur eiꝰ iudicio se post-
ponat: cui se minorem eẽ
nõ dubitat ꝛ qd a meliore patitur: iustam
credat: ẽt si eiusdem iusticie cãs ignorat.
Quisqs enim etiam p petõ percutitur: nisi
murmurando renitatur eo ipo iam iustꝰ eẽ
inchoat: quo ferientis iusticiam non accu-
sat. Hõ nãqz sub deo est cõditus: ꝛ ad cõdi
tionis ordinem redit: quando sibi eqtatem
iudicis sui ẽt quã nõ intelligit anteponit.
Bñ ergo dr. Respondebo tibi quod maior
sit deꝰ hoie: vt cõsiderata potentia creato-
ris deferuescat tumor mentis p memoriã cõ-
ditõis. Vnde Dauid pphetа cũ percussio
nis põdere in excessum vocis erumpe coge
retur ad psideratões conditõis sue se recol-
Ps.38 ligens ait: O bmutui ꝛ nõ apui os meũ: qm
tu fecisti me. Pensauit eni pditõis sue or-
dinem ꝛ iusticiam percussionis inuenit: qa
q benigne eum qui non erat condidit: eum
pfecto qui erat nõ nisi iuste percussit. Seq
tur. ((Aduersus eum contendis q non ad
omnia verba responderit tibi.)) Semel loq
tur deus ꝛ secundo idipsum nõ repetit.
Afflicti cordis est pprium: vt in omne quod
appetit: ꝛ tamen rerum ordinem cõtrariuz
sentit: si possit fieri cur ita vel non ita fit di-
uinis sibi respondere vocibus velit: vt deũ
de cuncta rerum cõtrouersia consulat: ꝛ re-
spõsionis eius cognita rõne cõquiescat.
Helin aũt preuidens q scripturam sacram
dominus cõderet: vt in ea vel publicis vel
occultis cunctoꝝ qõnibus rñderet ait: Ad
uersus eum ptendis qd non ad omnia ver-
ba respõderit tibi. Semel loqtur deus: ꝛ se
cundo idipsuz nõ repetit. Ac si diceret: De-
us singulorum cordibꝰ priuatis vocibꝰ non
rñdet sz tale eloqum pstruit per qd cũctoꝝ
qõnibus satisfacit. Ca. 29.

In scripture qppe eiꝰ eloquio
cãs nrãs singuli si regrimꝰ
inuenimus: nec opus ẽ vt i
eo qd spãliter qsqz tolerat
rñderi sibi diuina voce spe- A
cialiter querat. Ibi eni no-
bis omnibus in eo qd spãliter patimur cõi
ter rñdetur ibi vita pcedentiuz sit forma se
quentiũ. Ut.n.vnũ ex pluribꝰ pferamꝰ: ec-
ce dũ passiõe aliqua vel molestia carnis af-
ficimur: scire fortasse occultas cãs passio-
nis eiusdẽ vel moleste optamus: quatenus
in eo qd patimur: ex ipsa rerum scia psole-
mur. Sed q de spãlibus tẽptatõibus nris
nequaqz nobis singulis spãliter rñdet: ad
scripturã sacrã recurrimꝰ. Ibi videlz inue-
nimus q Paulus carnis infirmitate tẽpta
tus audiuit. Sufficit tibi gra mea: nã virtꝰ 1.Cor.12
in infirmitate pficitur. Qd iccirco illi in in-
firmitate ppria dictũ est: ne sigillatiz nobis
oibus diceretur. In scriptura igit sacra vo
cem dei afflicto Paulo audiuimus: ne eã
fortasse affligimur singuli audire cã priua-
tã psolatione quereremꝰ. Nõ ergo dñs ad
oia vba nobis rñdet: q semel loqt ꝛ scdo
idipm nõ repetit. i. in his que p scripturaz B
sacrã ad pres nros ptulit nos erudire cu-
rauit. Discãt itaqz scte doctores ecclesie: dis
cant ẽt arrogãtes cũ itra cã laborare quos-
dam pusillanimitate pspiciũt: q nobis deꝰ
ad vba oia nõ rñdet: q semel loqtur deꝰ:
ꝛ idipm scdo nõ repetit. i. cogitationibꝰ vel
tẽptatõibꝰ singuloꝝ: nõ iã passim p pphеta
rum voces nõ p euãgelica bñficia satisfa-
cit: q scriptura sacra qcqd pt singulis eue
nire cõprehendit: atqz i illa p exẽpla pcce-
dentiũ ẽt vitã seqntiũ iformare curauit.
Quãuis qd ait: Semel loqtur deꝰ: ꝛ scdo
idipm nõ repetit. Hoc intelligi subtilꝰ põt:
q pr vnigenitũ psubstantiale sibi filium ge
nuit. Loq.n. dei est vbum genuisse: Semel
aũt loq dei ẽ: vbum aliud pter vnigenituz
nõ hẽre. Qñ ꝛ apte subditur: ((Et secundo
idipm nõ repetit: q videlz hoc ipm vbum
.i. filiũ nõ nisi vnicũ genuit.)) Qd aũt non
ait: locutus ẽ sz loquet: nõ videlz tpus pre-
teritũ nec futuꝝ ponẽs: liquet oibus q vbo
nõ pteritũ tps pgruit nec futuꝝ. Tanto er-
go i eo quolibet tps ponit libere: qnto nul-
lũ vere. Neqz.n. quolibz libere dici poterat
si saltẽ vnũ ppue diceretur: Inde itaqz dici

E in deo tps audacter quodlibet licet: vnde
in eo dici pprie nullũ licet. Uerbũ nãq pa-
ter sine tpe genuit: ⁊ qs digne fari queat il-
lam ineffabilẽ natiuitatẽ qd de eterno na-
tus ẽ coeternus: q existens añ secula genu
it equalẽ: q gignẽte natus posterior nõ est.
Que videlz nos mirari possum⁹ sed intue-
ri mĩme valem⁹. Illius aũt natiuitatꝫ vide
licet iã mirari posse aliquatenus videre ẽ.
Sed quomõ videm⁹: q nequaq̃ cõprehen
dimus: Est aũt qd de vsu carnis pertrahe-
re ad sensum spũs debem⁹. Nã sigs in te-
nebris clausis oculis iaceat: atq̃ ante eum
subitũ lucerne lumẽ erũpat: clausi eius ocu
li ipso aduentu luminis feriũtur vt patescãt
Cur ergo turbati sunt: si clausi nihil vide-
runt: Nec tamẽ aliqd perfectũ fuit: qd vi-
deri clausi potuerunt. Nã si pfecte totũ vi-
dissent. cur aperiri quererent qd viderent.
Sic itaq̃ sic sumus: cũ de incomphensibili
natiuitate intueri aliqd conamur. Eo ipso
eni quo fulgore ãmiratõis pcutitur anim⁹:
⁊ quasi videt qd videre nõ valet: velut i te-
nebris positus vim lucis oculis clausis vi-
Ps. 6. D det. Delu nãq̃ ait: Semel loqtur de⁹. Da
uid pro vbi vnigeniti natiuitatem intuens
ait: Semel locutus est deus. Q2.n. vnigeni
tus filius idẽ verbum patris ⁊ perfectione
natus dr̃: ⁊ p eternitate semp nasci phibe-
tur sacra scriptura libere dicere de deo cõ
sueuit: q2 locutus ẽ ⁊ loqtur. In eo eni q p
fectũ vbum genuit: ⁊ locutus est pater: in
eo aũt qd semp gignit vtiq̃ loqtur quãuis
hoc q perfectũ dicimus pprie nõ dicamus
neq̃. n. q factum nõ est pprie dr̃ eẽ pfectũ
sed eius plenitudinẽ per quãdam angustiã
nostre locutõis exprimimus sicut ẽt de pa-
tre dñs dicit: Estote pfecti sicut ⁊ pr̃ vester
Mat. 5. celestis perfectus ẽ. Q2 pro hoc diuine natu
re secreta ãmiratio nõ facile occupatis per
terrena desideria mẽtibus inotescit: apte di
locutione qualiter ad nos fiat insinuat di-
cens: ¶ Per somniũ in visiõe nocturna qñ
irruit sopor sup hoies ⁊ dormiũt in lectulo.

Capitulum. 20

A

Uid ẽ qd per somniũ nobis
locutio diuinitatꝫ inotescit
nisi q dei secreta nõ cogno
scim⁹ si i terrenis desiderijs
vigilem⁹: in somno exterio
res sensus dormiunt ⁊ interiora cernũtur.
Si iterna ergo ɔtẽplari volumus ab exter
na iplicatõe dormiamus. Uox videlz di qñ
p somniũ audit̃: qñ trãqlla mẽte ab hui⁹ se
culi actõe qescitur: ⁊ in ipo mẽtis silẽtio di
uina pcepta pẽsant̃. Cũ.n. ab exťnis actio
nibus mẽs sopitur: tũc plenius mãdatorꝫ
dei põdus agnoscitur. Tũc vba dei mens
viuacius penetrat: cũ ad se amittere cura-
rum seculariũ tumultus recusat. Male au
tem hõ vigilat: qñ eũ seculariũ negociorꝫ
estus isolerter vrgetat. Aurem qppe cordis
terrenorũ cogitationũ turba dum pstrepit
claudit: atq̃ in secretario mẽtis quanto mi
nus curaꝝ tumultuantiũ sonus cõpescitur
tanto amplius vox psidentis iudicis nõ au
ditur. Ne q.n. pfecte hõ sufficit ad vtraq̃ B
diuisus: sed dũ sic interius erudiri appetit
vt tñ exterius iplicetur. vñ exterius audirũ
apit: inde iterius absurdescit. Moyses am
mirtus egyptijs qñ vigilabat: ⁊ iccirco vo-
cem dñi in egypto positus nõ audiebat. Sꝫ
extincto egyptio postq̃ in desertũ fugit: illic
dũ quadraginta annis degnit: quasi ab in-
qetis terrenoꝝ desideriorꝝ tumultibus ob-
dormiuit: atq̃ iccirco diuinã vocẽ pcipere
meruit: q2 supnã grãm quãtomagis ab ap-
petẽdis exteriorib⁹ torpuit: tãto vera⁹ ad co
gnoscenda iteriora vigilauit. Rursus israe
litici populi turbis platus vt legis pcepta
pcipiat in montẽ duc:t̃: atq̃ vt iterna pene
tret ab externis tumultibus occultatur.

Capitulum. 21

Nde ⁊ sancti viri q exterio
ribus misterijs deseruire of A
ficij necessitate cogũtur stu
diose semp ad cordis secre
ta refugiũt ibiq̃ cogitatio-
nis intime cacumẽ ascendũt ⁊ legẽ quasi i
monte pcipiunt: dũ postpositis tumultibus
actionũ tpalium in cõtemplatõis sue verti
ce supne voluntatis sniam pscrutant̃. Hic
est qd idẽ Moyses crebro de rebus dubijs
ad tabernaculum redit ibiq3 secreto domi-
nũ ɔsuluit ⁊ q certius decernat agnoscat.
Relictis quippe turbis ad tabernaculũ re-
dire ẽ: postpositis exteriorꝝ tumultib⁹ secre-
tum mẽtis intrare. Ibi.n. dñs ɔsulit: ⁊ qd
foras agendũ est publice: intus silenter au-
ditur. Hoc quotidie boni rectores faciunt.
Cum se res dubias discernere nõ posse co-
gnoscunt ad secretum mentis velut ad qd-

dam tabernaculum reuertuntur: diuina le-
ge perspecta quasi coram posita archa dñm
cõsulunt: ⁊ q̃d prius intus tacentes audiũt
hoc foras postmodũ agẽtes innotescunt. Ue-
nium exterioribus officijs inoffense deser-
uiant ad secreta cordis recurrere incessabi-
liter curant ⁊ sic vocem dei quasi p̲ somnũ
audiunt dum in meditatione mentis a car-
nalis sensibus abstrahuntur. Hinc ẽ q̃ spõ-
sa in canticis canticorũ sponsi vocẽ quasi p̲
somnũ audierat que dicebat. Ego dormio:
Cāt.5. ⁊ cor meum vigilat. Ac si diceret. Dum ex-
terioribus sensibus ab huius vite sollicitu-
dinibus sopio: vacante mente viuacius inter-
B na cognosco. Foris dormio sed intus cor vi-
gilat: q̃z dum exteriora quasi nõ sentio: in-
teriora solerter apprehendo. Bene ergo he-
liu ait. Quia per somnũ loquitur deus atq̃
apte subdidit in visione nocturna. Noctur-
na enim visio apparere contemplationi mẽ-
tis sub quibusdam imaginationibus solet.
In diurna autem luce certius cernimus in
nocturna vero visione cunctanter videm⁹.
Et q̃z sancti omnes quãdiu i hac vita sunt
diuine nature secreta quasi sub quadã ima-
ginatione conspiciunt: q̃z videlz nec dũ sicut
sunt ea manifestius contemplant̃: bñ heliu
postq̃ dixit deũ nobis per somniũ loq̃ sub-
dit in visione nocturna. Nox q̃ppe est vita
p̃sens: in qua quãdiu sumus per hoc q̃d in-
terna conspicimus: sub incerta imaginatiõe
caligamus. Propheta nãq̃ ad videndum
dñm quadã se p̃mi caligine sentiebat dicẽs
Isa.26. Aia mea desiderauit te in nocte. Ac si apte
dicet. In hac obscuritate vite p̃sentis videre
te appeto: sed adhuc infirmitatis nubilo cir-
cũscribor. Dauid quoq̃ huius noctis cali-
ginem videns claritatem veri luminis p̃sto-
latus ait. Mane astabo tibi ⁊ videbo. Ad-
huc ergo in nocte minus se videre cõspicit:
q̃ ad videndum deum futurũ mane concu-
piscit. Quia vero vt diximus ab exteriore
actione cessare dormire est: bñ heliu subdit.
Quãdo irruit sopor sup̲ homines. Q̃z sũt
sancti viri cũ exteriori actioni nõ deseruiũt
intra mentis cubilia conquiescunt apte sub-
iunxit: ⁊ dormiunt in lectulo. Sanctis enim
viris dormire in lectulo est: intra mẽtis sue
C cubile quiescere. Unde scriptum est. Exulta-
Ps. 40 bunt sancti in gloria: letabuntur in cubilib⁹
suis. Dicatur ergo q̃ semel loquitur deus
per somnium in visione nocturna quãdo ir-
ruit sopor super homines ⁊ dormiunt in le-
ctulo: quia nimirũz tunc secreta diuinitatis
agnoscimus: cũ ab huius mundi tumultuo-
sa concupiscentia mentis nostre cubilia se-
gregamur. Quia ẽo vt sepe iam diximus.
Aurem cordis tumultus secularium nego-
ciorum claudit: ⁊ quies secrete consideratio-
nis aperit apte subiungit. Tunc aperiet au-
res virorũ: ⁊ erudiens eos instruit discipli-
na. Cum enim ab exterioribus actionib⁹ so-
piuntur: apta aure interni examinis causas
audiunt. Qui dum subtiliter vel flagella pu-
blica vel indicia occulta considerant: semet
ipsos afficere: flendo non cessant. Unde bene
dictum est. Et erudiens eos instruit discipli-
na: quia consideranti menti ⁊ sese per peni-
tentiam laceranti quasi quedaz plage per-
cussionis sunt lamenta compunctionis. Unde
etiã Salomon recte videlz percussiõis vtrius-
q̃ cõiungens ait. Liuor vulneris absterget
mala ⁊ plage in secretioribus ventris. Per Pro.20.
liuorez q̃ppe vulneris disciplinã insinuat cor-
poree percussionis. Plage vero in secretiori-
bus ventris sunt: interna mentis vulnera q̃
per punctionẽ fiunt. Sicut enim venter ci-
bo repletus extenditur ita mens prauis co-
gitationibus dilatata subleuat̃. Abstergun-
tur igitur mala ⁊ liuor vulneris ⁊ plage in
secretioribus vẽtris: q̃z ⁊ disciplina exterior
culpas diluit: ⁊ extensam mentem cõpũctio
penitentie vltione transfigit. Sed hoc inter
se vtraq̃ hec differunt: q̃d plage percussio-
num dolent: lamenta cõpunctionũz sapiũt.
Ille affligentes cruciant: ista reficiunt dum
affligunt. Per illas in afflictione meror est
per hec in merore leticia. Quia cũ ipsa com- B
punctio mentem lacerat: eandem compun-
ctionem non incongrue disciplinam vocat.
Quattuor q̃ppe sunt qualitates q̃bus iusti
viri aia in compunctione vehementer affi-
cit̃. Cum aũt malorũ suorũ reminiscẽs cõsi-
derans vbi fuit: aut iudiciorũ dei sniam me-
tuens: ⁊ secum querẽs cogitat vbi erit: aut
cum mala vite presentis solerter attendens
merens considerat vbi est: aut cũ bona sup-
ne patrie contemplatur: que q̃z nec dũ adi-
piscitur: lugens conspicit vbi non est. Ma-
lorum suorum paulus meminerat: ⁊ ex eis
se in quibus fuerat affligebat cum diceret.
Non sum dignus vocari apostolus: q̃z per- 1. Cor.15

secutus sum ecclesiam dei. Rursum diuinū
1. Cor. 9. iudicium subtiliter pensans: in futuro male
esse metuebat dicens. Castigo corpus meū
⁊ seruituti subijcio: ne forte alijs predicans
2. Cor. 5 ipse reprobus efficiar. Rursus mala presen
tis vite pensabat cum diceret. Dum sum⁹
i hoc corpore peregrinamur a dño: ⁊ video
aliam legem in membris meis repugnantē
legi mentis mee: ⁊ captiuum me ducentē in
legem peccati que est in membris meis. In-
Ro. 7. felix ego homo quis me liberabit de corpo-
re mortis huius? Et rursū bona eterne pa
1. Cor. 13. trie considerabat dicens. Uidemus nunc ꝑ
speculum in enigmate: tunc autē facie ad fa
ciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem
2. Cor. 5. cognoscam sicut ⁊ cognitus sum. Atq̄ itēꝝ.
Scimus qm̄ si terrestris domus nostra hu-
ius habitationis dissoluatur: q̄d edificatio
nem ex deo habeamus domum non manu
Ephe. 1. factam eternam in celis. Cuius domus bo
na intuens ephesijs dicit. Ut sciatis que sit
spes vocationis vestre: ⁊ que diuitie glorie
hereditatis eius in sanctis: ⁊ que sit superue
niens magnitudo virtutis eius in nos que
credimus. Mala vite p̄sentis beatus Job
E considerans ait. Temptatio est vita huma-
Ps. 38 na super terram. Unde Dauid quoq̄ ait.
Uniuersa vanitas omnis homo viuens. Et
q̄q̄ in imagine dei ambulet homo: tamen
vanitate conturbabitur. Qui rursum eter-
nam patriam contemplatus: ⁊ hec mala pē
sans in quibus erat: atq̄ illa bona conside-
rans in quibus adhuc nō erat ait. Heu mi
Ps. 119. hi q̄ incolatus meus ꝓlōgatus est. Et ego
Ps. 30. dixi in pauore meo ꝓiectus sum a vultu ocu
lorum tuorum. Subleuatus in extasi q̄d no-
stri interp̄tes pauorem non proprie vocaue
runt a vultu oculorum dei: vidit se esse pro-
iectum. Post interni quippe luminis visio-
nem que in eius anima: per contemplatio-
nis gratiam radio claritatis emicuit ad se-
metipsum redit: ⁊ cognitione percepta vel
quibus illic bonis dee sset: vel quibus malis
hic adesset inuenit. Neq̄ enim quis presen
tis vite mala sicut sunt conspicere preualet:
si bona eterne patrie: per contemplationis
gustum contingere: nec dum valet. Unde a
vultu oculorum dei proiectum se esse cogno
uit. Subleuatus quippe vidit quod se hic
videre non posse ad se relapsus ingemuit.
Perfectam scilicet animam ista compun-
ctio afficere familiarius solet quia omnes
imaginationes corporeas insolēter sibi ob-
uiantes discutit: ⁊ cordis oculum figere in
ipso radio incircūscripte lucis intēdit. Has
quippe figurarum corporalium species: ad
se intus ex infirmitate corporis traxit. Sed
perfecta compunctio hoc summopere inui-
gilat: ne cum veritatem querit: eam imagi-
natio circūscripte visionis illudat: cunctas-
q̄ sibi obuiantes imagines respuit. Quę enī
per illas infra se lapsa est sine illis super se
ire conatur: ⁊ postq̄ per multa indecenter
sparsa est in vnū se colligere nititur vt si ma
gna vi amoris preualet: esse vnum atq̄ icor
poreum contempletur. Unde aliquando ad
quandam inusitatā dulcedinem interni sa
poris admittitur ac raptim aliquo modo ar
denti spiritu afflata renouatur: tantoq̄ ma
gis inhiat: quanto magis ⁊ quedaꝫ gustat:
atq̄ hoc intra se appetit: quod sibi dulce sa
pere intrinsecus sentit: quia videlꝫ ei⁹ amo
re dulcedinis sibi coram se viluit: ⁊ postquā
hanc vt cūq̄ percipere potuit: quid sine illa
dudum fuisset inuenit. Cui inherere conat:
sed ab eius fortitudine sua adhuc in infir-
mitate repellitur: ⁊ q̄ eius mundicie cōtem
plari non valet: flere dulce habet: sibiq̄ ad
se cadenti infirmitatis sue lachrymas ster-
nere. Neq̄ enim mentis oculum potest i id
quod intra se raptim conspexerat figere: q̄
ipso vetustatis sue vsu deorsum ire compel
litur: inter hec anhelat: estuat: super se ire
conatur: sed ad familiarea tenebras suas
victa fatigatione relabitur. Quis ergo sic
affecta anima contra semetipsā graue cer
tamen tolerat: ⁊ q̄ omnis hec de nobis con
trouersia cum nos afficiat: quānis delectatio
ne permixta non modicum dolorem parit:
helu postq̄ dixit deum nobis per somnium
loqui: ⁊ locutiones eius nostras aures ape-
rire non immerito eandem apertionem au
rium disciplinā vocat: quia eo magis nos
afficiendo conterit quanto magis ad nos
per occultam eius inspirationis gratiā in-
terne intelligentie somnus erumpit. Neq̄
enim fieret extrinsecus quisq̄ quod est: si nō
intrinsecus potuisset sentire q̄ nondum est.
Nam q̄ cum nosmetipsos inspicimus bene
conditos: sed ad persuasionem diabolicam
pestifera consensione deceptos: in nobismet
ipsis attendimus: aliud esse quod fecimus

aliud quod facti sumus: cōditione nos integros sed culpa viciatos. Proinde compuncti appetimus vitare quod fecimus: vt ad id quod facti fuimus: reformemur. Unde et apte sequitur.

Capitulum. 22.

A V[t] auertat hominē ab his que fecit: et liberet eū de superbia. Quid enim homo de seipso nisi peccatū fecit?
Eccl. 10. Et scriptum est. Initiuz omnis peccati superbia. Bene ergo dicitur: quia homo cum ab his que fecerit auertitur: de superbia liberatur. Contra conditorem quippe superbire est: precepta eius peccando transcendere: quia quasi a se iugum dominationis eius excutit: cui per obedientiam subesse contēnit. At cōtra qui id quod fecit vitare appetit: id quod a deo factus est recognoscit: et ad conditionis sue ordinem humiliter redit: dum sua opera fugiens talem se qualis a deo factus est diligit. Quia vero per hanc intelligentiam gloria sempiterna recipitur: supplicia eterna vitantur apte subiūgitur. Eruens animam eius de corruptione: et vitam illius: vt non transeat in gladiū: Omnis quippe peccator ab hac corruptione vitiorum illuc ad gladium compellitur transire penarum: vt vnde hic inique delectatus est: inde illic iuste
B crucietur. Notandum est ergo q̄ deus nobis per somnium loquens prius nos a corruptione: et postmodum a gladio liberat: quia nimirum illius vitam illic eripit ab vltione supplicij cuius hic mentem subtrahit a delectatione peccati. Ne ꝫ enim illic habz qd formidare debebat de gladio sententie: quē hic post emendationem suam pollutio non corruperit culpe. Bene ergo dicitur. Eruēs animam eius de corruptione: et vitam illius vt non transeat in gladium: de corruptione namq̄ ad gladium transire est post pacta vicia: toleranda supplicia peruenire. Sequitur.

Capitulum. 23.

A I[n]crepat quoq̄ p̄ dolorez in lectulo: et omnia ossa eius marcescere facit: Si scriptura sacra lectus sine grabatus seu stratum aliquā voluptas carnis: aliqn̄ repausatio ī bonis opib⁹: aliqn̄ requies tp̄alis accipitur: quid ē enim q̄ in euāgelio sanato cui-
Io. 5. dam dn̄s dicit. Surge tolle grabatū tuū: et vade in domū tuā: nisi q̄ per grabatū voluptas corporis designatur. Et iubet vtiq̄ vt hoc sanus portet: vbi infirmus iacuerat quia nimirū ois qui adhuc vitijs delectat: infirmus iacet in voluptatibus carnis. Sz sanatus hoc portat vbi infirmus iacuerat: quia diuino adiutorio ereptus a vitijs eiusdem carnis contumelias postmodū tolerat: ī cuius prius desiderijs requiescebat. Rursuz p̄ lectum vel stratuz repausatio in bonis operibus designatur. Un̄ in apostolorū actibus
Act. 9. Petrus apostolus dicit. Enea sanet te dn̄s Jesus Xp̄s: surge et sterne tibi. Quid est dicere surge: nisi mala que perpetrasti derelinque? Et qd est dicere sterne tibi: nisi mercedis causas in quibus requiescere debeas
B operare? Ut et deserat resurgendo que fecit: et inueniat sternendo qd fecerit. Qd vtrūq̄ propheta breuiter cōprehendit dicēs. Decli-
Ps. 36. na a malo et fac bonum. Declinare quippe a malo est: ab eo quo iacuit surgere: bonū vero facere est: mercedis opa in qbus requiescere debeat preparare. Qui enim declinat a malo: sed bona adhuc non facit: surrexit quidem ab eo quo iacuit: sed vbi regescere debeat nondum strauit. Et rursum lectus vel stratum requies tēporalis accipit: sicut scriptum ē. Uniuersum stratū eius versasti i in-
Ps. 40. firmitate eius. Cum enim quisq̄ curis secularibus fatigatur: deserere per diuinā gratiam huius mundi itinera laboriosa cōpungitur: cogitare solet quō p̄sentis vite desideria fugiat: et ab eius laboribus requiescat: sibiq̄ mox desiderate quietis ordinez querit: et velut qddam stratum sicut a cunctis labo-
C ribus cessationis locū inuenire concupiscit. Sed quia in hac vita adhuc homo positus in cuiuslibet ordinis loco: in cuiuslibet secreti secessu: viuere sine tentationib⁹ nullatenus potest: plerūq̄ in id quod ad requiem construitur maior dolor tentationis inuenitur. Unde recte per prophetā dicitur: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate ei⁹. Ac si diceret. Omne quod hic sibi parauit ad requiem hoc ei mutasti occulto iudicio ad perturbationē. Qd pio quidem dei cōsilio agitur: vt huius peregrinationis tp̄e electorum vita turbetur. Ca. 24.

A Ia quippe est vita p̄sens qua ad patriam tēdimus: et iccirco hic occulto iudicio frequenti perturbatiōe conterimur ne viam p pa tria diligamus. Solent enī nōnulli viatores cū amena fortasse in itinere prata cōspiciunt pgendi moras innectere: et accepta itineris rectitudine declinare: eorū q̄ gressus tardat pulchritudo itineris dū delectat. Electis ergo suis ad se pgentibus dn̄s huius mundi iter asperū facit: ne dum q̄sq̄ vite p̄sentis rege quasi amenitate vie pascitur. magis eū diu pgere q̄ citius puenire delectet: ne dū oblectatur in via: obliuiscat̄ q̄d desiderabat in patria. Qr ergo i hac vita oīs nostra quā fortasse parauimus requies turbabitur recte dicitur: increpat quoq̄ per dolorem i lectulo. i. in p̄sentis vite requie: vel tentatiōis nos stimulis: vel flagelli afflictione conturbat. Nam sepe humanus animus quālibet breui tēpore sine tentatiōe in bonis studiis fuerit: mox de eisdem studiis in q̄bus q̄scendo se exerit: de ipsis virtutibus q̄bus multiplicari nititur: dum pficere se sentit eleuat̄.
B Unde pio rectoris nostri moderamine ipulsu tentationis efficitur: vt in eo ipsa profectus sui elatio comprimatur. Qua propter postq̄ dixit. Increpat quoq̄ per dolorem in lectulo apte subiūxit. Et oīa ossa eius marcescere facit. Ossa in scriptura sacra virtutes accipimus: sicut scriptū est. Dn̄s custo
Ps. 33. dit oīa ossa eorū vnū ex eis non cōteretur. Quod vtiq̄ non de ossibus corporis: sz de viribus dicitur mentis. Nā certe nouimus q̄ et multorum martyrum corporaliter ossa cōfracta sunt: et persecutores dn̄i latronis illius cuius dictum est. Hodie mecū eris i paradiso: sicut latronis alterius i cruce crura fregerunt. Cū ergo increpat: per dolorem i lectulo oīs ossa facit marcescere: qr cū in ea requie quā nobis ab hoc seculo p̄paramus flagello tentatiōis afficimur: qui fortasse de virtutibus nostris inflari potuimus cognite īfirmitatis nostre tedio extenuamur. Cuz enim sicut cupimus ad deum pficim⁹ si profectum nostrum tentatio nulla pulsaret: aliquius nos fortitudinis esse crederemus. Sz qr nobiscum superna dispensatione agitur: vt infirmitatis nostre: qr pficientes obliuiscimur tentati recolamus: et in profectu nostro quid de diuino munere: et in tentatione cognoscimus quid de p̄priis viribus presumamus. Que nos profecto tentatio ad ple C
num raperet: nisi ptectio superna seruaret. Sed pulsat nec frangit: impellit nec mouet: quatit nec deiicit: vt de nostra infirmitate sentiamus esse quod quatimur: et de diuino munere esse quod stamus. Et qr sepe aīa alicuius boni sibi conscia cū virtutes suas sibi ad memoriam reuocat quadam delectatione pascitur: et quasi gratulatione proprie plenitudinis impugnatur: bene dicit̄: q̄ tentatione pulsante marcescunt ossa: quia dū p̄pria infirmitas tentatione interrogāte cognoscitur: omnis illa nostrarū virium velut pinguis viridisq̄ gratulatio subito anxietatis merore siccatur: et qui nos alicuius esse momenti bona nostra pensando credidim⁹ pulsati paulo amplius perituros nos iamq̄ formidamus. Tunc omne bonorū nostrorū gaudium vertitur in pauorem penarum. Tunc iniquos nos esse deprehendimus: q̄ sanctos pauloante credebamus: tabescit mens: stupent oculi: omne quod prius prosperum arridebat euanescit: lux ipsa fastidio est: et sole se in aīa tenebre meroris effundunt: nihil q̄d delectet aspicit̄: triste ē q̄cq̄d occurrit. Unde et apte seq̄tur. Abominabilis ei fit in vita sua panis: et aīe illius cibus ante desiderabilis. Ac si apte dicat afflicta mens sibi in amaritudinem verti cōsiderat q̄cquid se antea blande libēterq̄ satiabat.

Capitulum. 25.

In scriptura eniz sacra panis aliquādo ipse dn̄s: aliquādo sp̄ualis gratia: ali A
quando doctrine eruditio diuine: aliqñ hereticorū predicatio: aliqñ subsidiū vite p̄sentis: aliqñ iocunditas humane delectationis accipitur. In pane
dn̄s signat̄: sicut ipse in euangelio dicit. Ego Jo. 6.
sum panis viuus q̄ de celo descendi. Rursum per panē gratia doni spiritualis accipitur: sicut per pphetā dicitur. Qui obdurat aures suas ne audiat sanguinē: et clau Isa. 32.
dit oculos suos ne videat malum: iste i excelsis habitabit: munimenta saxorum sublimitus eius panis ei datus est. Quid ē enim obdurare aures suas: ne audiat sanguinem

nisi peccatis suadentibus que de sanguie:
ꝛ carne nascũtur nõ prebere consensum. Et
B v qd est ne malum videat oculos claudere:
nisi omne quod rectitudini aduersum est
nõ approbare. Iste in excelsis habitauit: qꝛ
quãuis eum adhuc caro in inferioribus re-
tinet: mentem iam in sublimibus fixit. Mu
nimenta saxorum sublimitas eius: qꝛ obie-
cta desideria terrene conuersatiõis calcat:
ad supernam patriam ꝑ precedentiũ patꝝ
exempla se subleuat. Et qꝛ per ꝯtemplatio
nis donum grã spũali saciatur apte subiũ-
gitur: panis ei datus est. i. ad refectionẽ spi
ritualis grẽ pcipit: qꝛ se a bonis infimis ce-
Ps. 131. lestia sperãdo suspendit. Hinc eteni de san
cta ecclesia per Dauid dñs dicit. Pauperes
eius saturabo panibus: qꝛ in illa mẽtes hu-
milium posite spũalium implentur refectio
ne donoꝝ. Rursum ꝑ panem diuine doctri
ne eruditio designatur: sicut per ꝓphetã dr:
Esa. 21. Qui habitatis in terra austri: cum panib⁹
occurrite fugienti: In terrã quippe austri ha
bitant: q in sancta ecclesia positi: superni spi
ritus charitate perflamant. Fugit aũt q hu
C ius mundi mala euadere ꝯcupiscit. Qui er
go in terra austri habitat fugienti cũ pani-
bus occurrat: idest his q iam sancto spũ in
tra ecclesiam plenus est: eũ q mala sua eua
dere nititur: eruditiõis eloquio cõsoletur. Fu
gienti scilꝫ cum panibus occurrere ẽ: metu
enti eternꝫ supplicia doctrine sacre escas of
ferre: ꝛ nõ tumorem terrore cõprimere: nõ
pauorem exhortatione refouere. Quia pa-
nis refectio scripture sacre non incõuenien-
ter accipitur: ꝑ eundem ꝓphetaꝫ iudeis so-
lam lrãm seruantibus dr: Quare appendi
tis argentuꝫ: ꝛ nõ in panibus: Ac si diceret:
pensatis sacra eloqa sed nõ in refectiõe: qꝛ
dũ solam lrẽ spẽm custoditis: de spũali itel
ligentia pinguedineꝫ interne refectiõis amit
titis. Unde illic apte subiungitur. Et labo-
rem vestrum non in saturitate.

Capitulum 26.

Ursum ꝑ panẽ hereticoꝝ
ꝑdicatio designaꝝ: sicut ꝑ
A Salomonẽ mulier heretice
ecclesie typũ gestans ꝛ stul
Pro. 9. tos ꝯuocãs dicit: Panes
occultos libenter edite vel
sicut in nrã trãslatione scriptum est: Aque
furtiue dulciores sunt: ꝛ panis absconditus
suauior. Sunt eni nõnulli heretici q aper-
te metuũt predicare qđ sentiunt: ꝛ apud in
firmoꝝ mentes verba tanto magis condiũt
quanto quasi amplius reuerenter abscon-
dunt. Unde nõ immerito dr: panes occultos
libenter edite. Miseris. n. cordibus occulta
hereticorum verba eo magis sapiunt quo
eã reliqs cõmuniter nõ habẽtur. Rursuꝫ ꝑ
panẽ subsidiũ pñtis vite accipiꝝ: sicut Ja-
cob ab laban transiens ait: Si fue de⁹ sẽ deẽ
ris mihi panẽ ad manducandum: ꝛ vestem
ad induendum: ꝛ sicut in euãgelio domin⁹
turbis sequentib⁹ dicit: Queritis me: nõ qꝛ Jo. 6.
vidistis signa: sꝫ qꝛ manducastis ex panib⁹ B
meis ꝛ saturati estis. De septem. n. pani-
bus fuerant saciati. Et per eoꝝ ꝑsonã dñs
illos intra sanctam ecclesiam detestatur: q
per sacros ordines ad dñm ꝓpinquantes
nõ eisdem ordinib⁹ virtutũ merita: sed sub-
sidia vite pñtis exquirunt: nec cogitãt qđ vi
uendo imitari debeãt: sed que cõpendia ꝑ
cipiendo saciẽtur. Saciatos quippe de pani
bus dñm seq ẽ: de sancta ecclesia tẽpalia ali
menta sumpsisse. Et nõ pro signis ẽ dñm: sꝫ
pro panib⁹ querere: ad religionis officium
nõ pro augendis virtutibus: sꝫ ꝑ regendis
subsidijs inhiare. Rursum panẽ iocũditas
humane delectatiõis accipitur. Unde Hie-
remias ꝓpheta cũ sinagoge ꝑditos mores
defleret dixit: Omnis populus gemens ꝛ que- Trẽ. 1.
rens panẽ: dederunt preciosa queqꝫ pro ci- C
bo ad refocillandam aĩam. Gemẽs. n. po
pulus querit panẽ dũ praua hominũ multi
tudo affligitur: qꝛ nõ ad votũ de pñtis vi-
te iocũditate saciatur. Sꝫ ꝛ preciosa queqꝫ
pro cibo dat: qꝛ virtutes mentis in appeti-
tu delectatiõis transitorie inclinat. Et refo-
cillare aĩam nititur: qꝛ peruersis desiderijs
satisfacere conatur. Unde bñ mox: ꝛ ex vo-
ce illius electe multitudis subdit. Uide do- Ibi. 5.
mine ꝛ considera: qꝛ facta sum vilis. Uilis
quippe plebs dei efficitur: quando prauoꝝ
numero crescente in eis non summa ꝛ cele
stia: sꝫ abiecta ꝛ terrestria sectaꝝ. Ca. 27.

Elin itaqꝫ quid aliud pa
neꝫ quam pñtis vite dele
ctationeꝫ vocat. Qui post A
ꝗ̃ vim tẽptationis expres
sit: illico subdit. Abomina
bilis ei fit ĩ vita sua panis
ꝛ aie illi⁹ cib⁹ añ desiderabi

lis: q2 videlicet omne quod priꝰ de ipsa pro
speritate vivēdi dulce sapiebat: postmodū
per vim tētationis amarescit. Nōnunꝗ ve
ro qegd gaudij: qegd virtutis facere vide
batur subito in pavore tētationis amittit:
z quasi evacuatus eisdem virtutibꝰ tristis
animus solo merore possidetur. Cū. n. pau
lo vehementius impulsu tētationis afficit
q2 exercere vim solite fortitudinis non va
let eam iā velut ꝑditā dolet: seq3 ex ea va
cuum sentiens infirmitatē suā: ex ipsa sua
vanitate cognoscit. Unū ab oī more iocundi
tate quasi frāgitur: z escas prioris leticie
respuens: eo quē solum libenter appetit lu
ctu saciatur. Unusqsq3 eni cū sibi bn̄ vivē
di ꝓsperitas arridet hilarescit. atq3 ipsa hi
laritas animū velut desiderabilis cibꝰ refi B
cit. Sed cū tentatione paulo amplius im
minēte pulsatur: a mēte eius ꝑ meroris fa
stidium gaudiū oē respuitur: que priꝰ codē
gaudio quasi saciata letabatur. Quia igit
hō tentatus ab ore cordis oēm cibū respu
it delectatōis: nihilq3 ei aliud ꝗ semetipm
z cognoscere z flere delectat: bn̄ dr̄. Abho
minabilis ei fit in vita sua panis: z cic illiꝰ
cibus ante desiderabilis. Sed sicut superiꝰ
dixīmꝰ: iccirco moderamine occulte dispen
satōis ita tēptari ꝑmittimur: vt q ex divio
munere in virtute ꝓfecimꝰ etiā3 qd sumus
et ꝓpria infirmitate memoremur: z qui ex
ꝑceptione muneris divini sublevemur ex i
firmitatis nostre memoria sacrificiū humi
litatis offeramꝰ. Aliquādo aūt post profe
ctum viriū nō solū tēptant vicia: sed etiā3
C flagella castigant. Cū aūt tentamur vitijs
pia dispensatione nobiscum agitur: ne his
virtutibꝰ qbus proficimus extollamur: cū3
vero flagellis atterimur malis increpanti
bus ammonemur: ne mundo blandiente se
ducamur: Vitia dū nos tētant ꝓficiētes in
nos virtutes humiliant: flagella dum ten
tant surgentes in corde huiꝰ mūdi volupta
tes eradicāt. Per tēptantia vitia discimꝰ
qd de nobis simus: per ferientia flagella co
gnoscimꝰ qd de mundo fugiamus. Per il
la restringimur ne itrinsecus extollamur: ꝑ
ista cōprimimur ne qd extrinsecus appeta
mus. In hac ergo vita dū sumus: z flagel
lis atteri z aliquando tēptari vitijs necesse
est: Sine enim in laboribus flagellor sen
in certamine vitiorum non solū3 nobis no
stra infirmitas innotescit: sed etiā in quan
ta virtute profecerimus agnoscamus. Ne
mo qppe vires suas in pace cognoscit. Si
enim bella desunt: virtutū experimenta nō
prodeunt. Improvidus miles est q fortem
se in pace gloriatur.

Capitulum. 28.

Quia ergo sepe virium meri
ta ꝑ flagellor adversa pa a
tesiunt. Apte subiungit di
cens: Tabescit caro illius:
z ossa que tecta fuerāt nu
dabuntur. Cum eni fla
gellis premētibus omnis exterior voluptas
atterit: interne fortitudinis ossa nudantur:
qd aūt hoc loco carnis noīe: nisi ipsa dele
ctatio carnalis accipitur: Uel qd ꝑ ossa ni
si virtutes: anime designantur. Tabescit er
go caro vt ossa nudentur: q2 dum flagellis
arguentibus carnalis delectatio extenuat
ea que dudum quasi sub carne latuerant:
virtutū fortia patefiunt. Nemo qppe quā
tum ꝓfecerit nisi inter adversa cognoscit.
Cum eni adsunt ꝓspera: cerni virium docu
menta nō possunt. Unde alias scriptū est:
In die mandavit dn̄s misericordiam suā: P̄s. 41.
z nocte declaravit: q2 videl3 vnusqsq3 sup
ni doni grām in tranqllitate gētis percipit
s3 quātum ꝑceperit: in adversitate pertur
batōis ostendit. Tabescat ergo caro vt nu
dentur ossa. Feriamur paternis ꝑturbatio
nibus: vt ꝗtum proficimus agnoscamus.
Flagellis eni dn̄i pinguedo carnalis dele
ctationis atteritur: sed virtutū nostrar ossa
patefiunt. Decus nostrū externu: ipa hu
ius mūdi adversitate fedatur: s3 qd in no
bis intrinsecus latebat ostenditur. Cesis b
nāq3 apostolis denunciatum est: ne loque
rentur vltra in nomine Jesu: sed magna ex
ultatione gavisi sunt: ꝙ digni habiti sunt ꝓ
noie Jesu ꝯtumeliam pati: suisq3 adversa
rijs cū fiducia responderunt: Obedire op3
deo magis ꝗ hoibus. Ecce iter adversa va
lidius fidei robur emicuit: ecce cōcussa ē in
tegritas carnis: sed patefacta sunt ossa vir
tutum. Hinc de eis ꝑ sapientiā dr̄. Deꝰ ten
tavit illos: z invenit illos dignos se. Tenta
ti sunt qppe adversitate plagarum: s3 digni
inventi sunt nudatione ossium. Nā3 quia
hec illorum illa tentatio est. que ex flagel
lis adhibetur: illic aperte declaratur dum

segtur. Tanq̄ aurum in fornace probauit
illos: ⁊ quasi holocausti hostiam accepit il-
los. Quia ergo vniuscuiusq̄ virtus nō nisi
per aduersa patefiunt: bene dicitur: Tabe
scit enim caro eius: ⁊ ossa que tecta fuerūt
nudabuntur. Tabescit enim caro dum oē
quod fluxum infirmūq̄ est flagellis atteri-
tur. Nudantur ossa dum p̄ hoc in nobis eti-
am qd̄ validum iacet aperitur. Quia vero si
cut: ⁊ superius dictum est in ipsa aduersita
te tentatiōis nō solum detegitur robur for
titudinis: sed etiam agnoscitur infirmitas
C humanitatis: ⁊ tentatus quisq̄ ostendit qui-
dem quantum de deo pfecerit. Sed i ipsis
flagellorum afflictiōibus etiam quantū de
semetipso sit ifirmus agnoscit. Quia nō tā-
tummō nudantur ossa: sed etiā tabescit ca
ro apte subiungitur. Appropinquabit cor-
ruptioni anima eius: ⁊ vita illius mortife-
ris. Tentati enī vniuscuiusq̄ iusti anima
corruptiōi appropinquare dr̄: quādo ne eā
virtus possit extollere per flagella cōpellit:
qd̄ sit ex ꝓpria infirmitate sentire. Corru-
ptioni videlicet appropinquat: q2 ex se ⁊ su
is virib⁹ perditiōi ꝓximū nō ignorat: vt hoc
qd̄ a perditiōe longe est nō sibi: sed dn̄o tri-
buat. Appropinquat vero mortiferis: quia
ex ifirmitate carnis proximū se peccatī mor
tem ferentibus respicit a qb⁹ diuino mune-
re tanto magis lōge fit: quāto se eis ꝓximū
ex suis meritis deprehendit. Per ꝯtempla
tionē ꝯditiōis sue Dauid corruptiōi appro
Ps.102 pinquauerat cum dicebat. Memento dn̄e
q2 puluis sumus: hō sicut fenū dies eius.
Per cōtemplatiōem quoq̄ infirmitatis pro
prie Paulus mortiferis appropinquaue-
Ro.7. rat: cum dicebat: Video aliam legem i mē-
bris meis repugnantē legi mentis mee: et
captiuum me ducentem in legem peccati q̄
est in mēbris meis. Infelix ego homo quis
me liberabit de corpore mortis huius? Cor
ruptiōi ergo ⁊ mortiferis appropinquare ē:
cōsiderata infirmitate humāitatis sue pec
catorē ex suis meritis se cernere: atq̄ se apd̄
arrogantiam ex ꝓpriis viribus nō habere.
Quid eni sumus: si cōditoris nostri prote-
ctione deseramur? Que nimirum protectio
minus necessaria creditur: si semper habea
tur. Sed vtiliter plerūq̄ subtrahitur: vt si-
bimetipsi homini q̄ sine illa nihil sit ostēda
tur. Manus igitur dei aliquando nobis p
aduersa insinuat: que etiam nesciētes nos B
in ꝓsperis portat. Qua destituti dum ca-
dere incipimus: ⁊ tamen adiuti retinemur:
⁊ doctrina fit quod in lapsu trepidamus:
⁊ custodia quod in statu permanemus. Ne-
mo ergo se alicuius virtutis estimet: etiam
cum qd̄ fortiter pōt: quem si diuina prote-
ctio deserat ibi repente eneruiter obruitur:
vbi se valenter stare gloriabatur. Quid est
eni q2 vir dei cōtra altare samarie ad ꝓphe
tandum directus: ꝓsite rege auctoritatē li-
bere vocis exercuit eiusdēq̄ regis extēsum
brachiū in rigorem mirabiliter astrinxit: qd̄
tamen mox misericorditer saluti restituit.
Cuius in domo inuitatus comedere noluit
q2 ne in via comederet ꝓhibitiōis dn̄ice pre
cepta seruauit. Qui tamē in eadem via: et
seductus comedit ⁊ pastus interijt. Qua in
re qd̄ subtili cōsideratiōe colligimus: qd̄ vt
ita dixerim formidando suspicamur: nisi q2
forsitan apud semetipsum tacitus: ⁊ p pre-
ceptis dn̄icis regē se cōtēpsisse gloriat; ab
interna mox soliditate quassatus est: ⁊ inde
ei i opere culpa surripuit: vnde gloria i cor-
de surrexit: vt ꝓphete falsi v̄bis disceret de
ceptus quia nequaq̄ ꝓprie fortitudis fue-
rit: quod regis verbis restitisset. Bene autē
ex eius ore mortis sn̄iam accepit: cui⁹ sedu-
ctione a vite precepto deuiauit: vt inde pe
nam veraciter sumeret: vnde culpam negli
genter admisisset. Quia igitur vnū quemq̄
electum suū diuina grā tunc magis erudi-
endo custodit: cū quasi percutiens deserit:
dicatur recte: Appropinquabit corruptioni
anima eius: ⁊ vita illius mortiferis: vt quo
se suis virib⁹ vicinū morti p aduersa consi
derat: eo in cūctis que fortiter egerit ad di
uine spei munimē fugiens solidius viuat.

Sancti Gregorij. Liber. 24.
Capitulum primū.

Eliu vim su A
perne dispensatiōis insi
nuēs de electi vniuscu-
iusq̄ percussione intu-
lit dicens: Appropinqua
uit corruptiōi aīa ei⁹: et
vita illius mortiferis.
Et dum tēptatum hominē demōstrat vnū:
in qua tētatione sit positum humanum ge-

nus ostendit vniuersum: dum narrat quid
spaliter agatur in singulis: liquido intimat:
qd generaliter agatur in cunctis. Sic enim
tentationem expressit quorundam ppzie singu-
lorum: vt possit intelligi et vniuersaliter oi-
um. Cunctum qppe electorum genus: i hac
vita huius tedio laboris afficitur. Unde a-
mor huic generali pestilentie generale sub
intulit remedium medicine dicens: Si fue-
rit pro eo angelus loquens vnu de similibus:
vt annunciet hois equitatem miserebitur ei⁹.
Quis enim est iste angelus: nisi ille q per pro-
phetam dr magni consilij angelus? Quia .n.
Isa. ii. greca lingua euangelizare denunciare dr:
semetipsum nobis annuncians domin⁹ an-
gelus vocatur. Et bene ait: si fuerit pro eo
angelus loquens: quia sicut ait apostolus:
B etiam interpellat pro nobis. Sed qd pro no-
bis loquatur: audiam⁹ vnum de similibus.
Mos medicine e: vt aliquando similia simi
libus: aliquando contraria contrarijs curet.
Nam sepe calida calidis: sepe aut frigida
calidis: calida frigidis sanare consueuit. Ue-
niens ergo ad nos desuper medic⁹ noster:
tantisque nos inueniens languorib⁹ pressos: qd
dam nobis simile: et qddam contrarium ap-
posuit. Ad hoies qppe ho venit: sz ad pec-
catores iustus: concordauit nobis veritate na-
ture: sed discrepauit a nobis vigore iusti-
cie. Uiciosus enim ho corrigi no poterat: nisi
per deu. Uideri aut debuit q corrigebat: vt
prebendo imitationis forma anteacte mali-
cie mutaret vitam. Sed videri ab hoie no
poterat deus: ergo ho factus est: vt videri
potuisset.

Capitulum 2.

A Inuisus igitur atque inuisibilis
de⁹ apparuit similis nobis
ho visibilis: vt du videret
ex similis: curaret ex iusto: ex
dum veritate generis concor-
dat conditoi: virtute artis ob
uiaret egritudini. Quia ergo i carne veni-
ens dominus no culpam nostram ex vitio:
no penam ex necessitate suscepit: nulla eni
labe peccati pollutus: reatus nostri teneri
conditioe non potuit: atque io mortem nostra
oi necessitati calcata cum voluit sponte su
scepit: recte dr: q pro temptato hoie iste ange-
lus vnu de similibus loqtur. Qz nec ita na
tus vt reliq: nec ita mortuus: nec ita resusci

tatus. Non eni opante coitu: Sed spu scto
veniente conceptus e. Natus aut materna vi
scera et fecunda exhibuit: et incorrupta serua
uit. Rursus nos oes cu nolumus morimur
qz ad soluende pene debitum culpe nostre
conditoe coarctamur: Ille aut qz nulli am-
mixtus est culpe: nulli ex necessitate succu-
buit pene: Sed qz culpa nostra dominando B
subdidit: penam nostram miserando susce- Jo. io.
pit: sicut ipse ait: Ptatem habeo ponendi
aiam meam: et ptatem habeo sumendi ea.
Qui et premisit. Nemo tollit ea a me: sed
ego ponam eam a meipso. Rursum no vt
reliqui suscitatus est qz nostra resurrectio
in seculi fine dilatata e: illius vero die ter-
tio celebrata. Et nos qdem p illum resurgi
mus: nam ipse p se: neque eni q deus erat: si-
cut nos ab alio vt resuscitari potuisset indi
gebat. In eo ergo ei⁹ resurrectio distat a no
stra: q no per nosmetipsos resurgimus si-
cut ipse. Pro eo eni q simpliciter homines
sumus superiori adiutorio vt resurgere va-
leamus indigemus. Ille aut eiusdem resur-
rectois vi cum patre et spu sancto deus ex-
hibuit: qua tn solus in humanitate pcepit.

Capitulum 3.

Quia igitur dominus vere
natus: vere mortuus: vere
suscitatus: in oibus tamen A
distat a nobis magnitudi-
nis potetia sz sola concor-
dat nobis veritate nature:
bene dr: qz pro nobis angelus iste vnu de si
milibus loquitur. Cum eniz in cunctis ope-
rationibus suis immensa nos virtute tran
scendat: in vno tamen a nobis. idest in for-
me veritate non discrepat. Per hoc pro no
bis patri loquitur: per quod semetipsuz no
bis similem ostendit. Loqui qppe eius vel
interpellare est: ipsum se pro hominib⁹ ho
mine demostrare. Et bene cum dixisset vnu
de similibus loqtur: illico adiunxit. Ut an
nunciet hois equitatem: qz nisi ille hominI
bus similis fieret equus homo ante deum
non appereret. Inde qppe annunciat eqtatez
nostram suscipere: vnde dignatus est infir
mitate nostra. Oes videlicet nos inimica
illa psuasio in culpe contagio ab ipsa radice
pollnerat: nullusque erat: q apud deum pro
peccatoribus loques a peccato liber appa
reret: qz ex eadem massa editos eque cun

ctos par reatus inuoluerat: Proinde venit
ad nos vnigenitus patris: assumpsit ex no
bis naturam: nõ perpetrans culpam. Sine
peccato quippe eẽ debuit: qui pro peccatori
bus interuenire potuisset: quia nimirum alie
na pollutõis cõtagia non tergeret: si ppria
sustineret. Bñ ergo dr̃. quia in eo quod similis ap
paruit egratem hoĩs annũciauit. Interce
B dens eni pro peccatoribus semetipsum iu
stum hominẽ quam pro alijs indulgentiã mere
rẽ ostendit. Seqtur. (Miserebit eius et di
cet:) Libera eum: vt nõ descendat in corru
ptionẽ: inueni in quo ei ppicier: Mediator
dei et hominum homo christus iesus in eo mi
seretur hominis: quo formã homis sumpsit:
qua misericordia pro redempto hoĩe dicit
patri. Libera eũ vt non descendat in cor
ruptione: Sicut iam supra diximus dicere
eius est libera hominẽ: naturam hoĩs assu
mendo liberam demonstrare: Ex ea quip
pe carne quã sumpsit: etiam hanc ostendit
liberam quã redemit. Que redẽpta videli
cet caro nos sumus: qui cognitione nostri
Jo. 8. reatus astrigimur. Sed mediatoris tãti equi
tate liberamur sicut ipse ait: Si vos filius li
berauerit: vere liberi eritis. Et bene pro hoc
redempto homine dicitur.

Capitulum. 4.

A Non descẽdat in corruptio
nem: Superius enim dictum
fuerat: appropinquauit cor
ruptioni aĩa eius: postmo
dum dr̃: nõ descendat i cor
ruptionẽ. Ac si diceret. Quia
cognoscendo infirmitatẽ suam eẽ se corru
ptioni proximũ non ignorat: iccirco ad cor
ruptionis interitum non descẽdat: Ad cor
ruptionem eni iuste descenderet: si suis vi
ribus longe se a corruptione esse indicaret.
Sed quia corruptioni appropinquauit humi
liter: debet ab ea misericorditer liberari: vt
eo cõtra pugnantia vitia fortis fit: quo se
suis meritis agnoscit infirmũ. Quisquis enim
supra se extollitur ipso elationis sue põde
re grauatur: et eo se in infimis mergit quo
in superbie vitiũ pruens: ab eo quam vere excel
sus ẽ elongauit: atque inde magis ima appe
tit: vnde se pinnetũ summis estimauit: sicut
per pphetã extollenti se anime dr̃: Qui pul
Ezec. 34. chrior es descende: et dormi cũ incircũcisis.
Qis eni qui fedidatẽ infirmitatis sue consi
derare negligit: sed per elationis fastũ vir
tutis sue gloriã attendit vnde pulchrior ẽ:
inde descendit: quia extollendo se de suis me
ritis: inde in ima deterius corruit: vñ glo
riosum se eẽ iudicauit: Qui descendẽs cum B
incircũcisis dormit: quia in eterna morte cũ ce
teris peccatoribus deficit. Quia ergo homo iste
humiliter corruptiõi se ppinquũ eẽ cogno
uit: bene de eo dr̃: libera eũ vt non descen
dat in corruptionẽ: vt eo magis euadat pe
nam. quo oculos suos nõ auertat culpa.
Quia pro nullus erat cuius meritis nobis
dominus ppitiari debuisset: vnigenitus pa
tris formã infirmitatis nostre suscipiẽs: so
lus iustus apparuit: vt pro peccatoribus i
terce deret. Et bene pro redẽpto hoĩe iste lo
quens angelus dicit: Inueni in quo propi
tier ei. Ac si aperte mediator dei et hominũ
dicat: Quia nullus hominũ fuit quam corã deo
intercessor iustus pro hoibus appareret: me
metipsum ad ppitiandũ hoibus hominem
feci: et dũ me hominẽ exhibui in quo iuste ho
minibus ppiciarer inueni. Et quia infirmita
tem suscipiens dominus: dũ penam nostrã
moriendo tolerauit corruptionẽ nr̃am re
surgendo mutauit. Bene ergo iste angelus
mortalitatis nostre flagella subiũgit eorũ
que miseretur dicens. (Consumpta est caro C
eius a supplicijs reuertatur ad dies adole
scentie sue.) In illo quippe primo homine a
deo recedere repulsi a paradisi gaudijs in
hanc mortalis vite erũnam cecidimus: et
quia grauem culpã serpẽtis suasione cõmisi
mus pene nostre vltionẽ sensimus: huc eni
lapsi nihil extra deũ nisi quo affligimur inue
nimus. Et quia per oculorum visum carnẽ
secuti sumus: de ipsa carne quam preceptis
dei preposuimus flagellamur. In ipsa quip
pe quotidie gemitum: in ipsa cruciatum: in
ipsa interitum patimur: vt hoc nobis mira
dispositione dominus in penam verteret: p
quod fecimus culpã: nec aliunde eẽt interi
censura supplicij: nisi vnde fuerat eã pecca
ti: vt eius carnis amaritudine homo erudi
retur ad vitã cuius oblectatiõe superbie per
uenit ad mortem. Quia ergo innumeris hu
manum genus carnalis vite supplitijs pme
batur: sed redemptore nostro veniente: et
vicia corruptionis nostre et tormenta deleta
sunt: dicatur de hoc redempto homine.

Capitulum 5.

A

Onsumpta est caro eius a
supplicijs revertat ad dies
adolescentie sue. Ac si dice-
ret. Mortalitatis sue pena
in quadam vetustatis sue se-
nectuti deiectus est reverta
tur ad dies adolescentie sue .i. prioris vite i-
tegritate renovetur: ut nō i eo maneat quo
lapsus est: sz ad hoc redemptus redeat: ad
qd percipiendum conditus fuit. Scriptura
enim sacra sepe adolescentiā pro novitate
vite ponere cōsuevit. Unde venienti spōso
Cant.i. dicit. Adolescentule dilexerunt te .i. electoꝝ
anime gratia baptismatis renovate: q̄ non
in vite veteris usu deficiunt: sed novi hois
cōversatione decorantur. Senectutem quip
pe ventris hois inter vicia tabescentē defle
Ps.6. bat ille qui ait. Inveteravi inter oēs inimi-
cos meos. Econtra alijs gaudere in virtuti-
B bus ammonet dicēs. Letare iuvenis ī ado
Eccs.xi. lescentia tua. Ac si diceret. Fortis qsq̄ gau
deat in renovatione sua .i. leticiam suā non
in vite veteris voluptate: sed in cōversatio-
nis nove virtute constituat. Qz vo ad hoc
novitatis robur nō nostris viribus: sz redē-
ptore interveniente revocamur pro hoc fla
gello hominē deprecans angelus dicat. Re-
vertatur ad dies adolescentie sue. Et quia
dum redemptor noster patrē pro nobis iter
pellat: nos quoqz vite pristine corpore discus-
so ad situm orōnis accendimur apte de hoc
homine redempto subiungitur. Deprecabiē
deū: et placabilis ei erit. Prius eni postula
re angelū et postmodū hoiem dicit: quia nisi
ante ipse dn̄s per incarnationē suā interpel
lans patrē vitā nostrā peteret: nunq̄ se isen
sibilitas nostra ad postulanda ea que eter-
na sunt excitaret. Sed incarnationis ei' pre
cessit oratio ut torporis nri evigilatio subse
quatur. Ca. 6.

A

Uia vo post tentatiōes se-
pe post immēsas amaritu-
dines menti nostre in occul
to gaudio lux veritatis erum
pit: bene de hoc tentato ho
mine: et deprecante subiungi-
tur. ((Et videbit faciē eius in iubilo.)) Su-
perius dictū est: quō deus innotescendo af
ficit nunc vero dicitur: quō dum innotescit
exhilarat. Aliter enim qsq̄ compungiē: cū
interna intuens maloꝝ suorū pavore terre
tur: aliter vo compungitur: cum gaudia su-
perna cōspiciens spe quadā et securitate ro
boratur. Illa compunctio afficientes et tri-
stes: hec vo letas lachrymas movet. Iubi-
lum nāq̄ dicitur: quādo ineffabile gaudiū
mente cōcipitur: qd nec abscondi possit nec
sermonibus aperiri: et tamē quibusdā moti-
bus pditur: quāvis nullis pprietatibus ex-
primatur. Unū David ppheta intuens ele
ctorū animas tm̄ gaudiū mente concipere:
quantū sermone nō valent apire ait. Bea-
tus populus qui scit iubilationē. Non eniz Ps 88
sit qui loqtur: sed qui scit: qz sciri qdem iu
bilatio intellectu pōt: sed dicto exprimi non
potest. Sentitur p illam quippe qd ultra sen-
sum est. Et eū vix ad hoc contemplandum
sufficiat cōscientia scientis: quādo ad hoc
exprimendū sufficiat lingua dicentis: Qz
ergo cordibus nostris lux se veritatis īsinuās B
modo districtā iusticiam pretēdendo contri
stat: modo interna gaudia aperiēdo letifi-
cat post tentationū amaritudines: post tri-
bulationū luctus apte subiungitur. ((Vide
bit faciē eius in iubilo.)) Menti eni nostre
de consideratione cecitatis sue prius ignis
tribulationis immittitur: ut oīs viciorū eru-
go concremeē: et tūc mūdatis oculis cordis.
illam leticia patrie celestis aperit: ut prius
purgemus lugendo qd fecimus: et postmo-
dum manifestius contēplemur per gaudia
qd queramus. Prius a mentis acie exurē-
te tristicia interposita malorū caligo deter-
gitur: et tunc resplendente raptim corrusca-
tione incircūscripti luminis illustraē. Quo
utcūq̄ cōspectu in gaudio cuiusdā securita
tis absorbetur: et quasi post defectū vite pre
sentis ultra se rapta: in quadā novitate ali
quo mō vita recreatur. Ibi mens ex immē
so fonte infusione supni roris aspergiē: ibi
nō se sufficere ad id' qd rapta est contēplaē:
et veritatem sentiēdo videt: qz quāta ē ipsa C
veritas nō videt. Cui veritati tanto magis
se longe existimat: quanto magis appropin
quat: qz nisi illā utcūq̄ cōspiceret: nequaq̄
ea conspicere se non posse sentire. Annisus
ergo animi dum in illis intenditur immensi-
tatis eius corruscante circūstantia reverbe
ratur. Ipsa quippe cuncta implens: cuncta
circūstat: et iccirco mens nostra nequaq̄ se
ad comprehendendam incircūscriptam cir
cūstantiā dilatat: qz eam inopia sue circū-
G

scriptionis angustat. Unde ad semetipsam ci
tius labitur: et prospecta quasi quibusdam veri
tatis vestigia ad sua ima revocat. Hec ipsa
tamen per contemplationem facta non soli
da: et permanens visio: sed ut ita dixerim qua
si quedam visionis imitatio dei facies di
citur.

Capitulum. 7.

A Quia enim per faciem quemli
bet agnoscimus: non imme
rito cognitionem dei faciem
eius vocamus. Unde Jacob
postquam cum angelo locutus
Gen. 32 est ait. Vidi dominum facie ad
faciem. Ac si diceret. Cognovi dominum quia me
cognoscere ipse dignatus est. Quam cognitio
nem plenissime fieri paulus testatur in fine
dicens. Tunc cognoscam sicut et cognitus
1. Cor. 13. sum. Quia ergo post laborum certamina:
post tentationum fluctus sepe in excessu ani
ma suspenditur: ut cognitionem divine pre
sentie contempletur: quam tamen presentiam:
et sentire possit: et explere non possit recte post
tot labores: de hoc tentato homine dicitur.
Videbit faciem eius in iubilo. Quia vero
unusquisque quanto amplius celestia contem
platur: tanto magis a terrena operatione cor
rigitur: bene post gratiam contemplationis in
sticiam subdidit operationis dicens. Et red
det homini iusticiam suam. Justicia nostra
dicitur: non que ex nostro nostra est: sed que
divina largitate fit nostra: sicut in dominica ora
Mat. 6. tione dicimus. Panem nostrum quotidianum
da nobis hodie. Ecce et nostrum dicimus: et
ut detur oramus. Noster quippe fit cum accipi
tur: qui tamen dei est quia ab illo datur. Et dei er
go est ex munere: et noster fit veraciter per ac
ceptionem. Ita ergo hoc loco homini insti
ciam dominus reddit non quam ex semetipso habuit
sed quam conditus ut haberet accepit: et in qua
lapsus perseverare noluit. Illam ergo iusti
ciam reddet deus homini ad quam conditus
fuit: ut inherere deo libeat et ut minacem eius
sententiam pertimescat: ut serpentis callide blandi
mentis promissionibus non credat quod enim in pa
radiso egit: hoc quotidie antiquus hostis
agere non desistit. Verba quippe dei de cordi
bus hominum molitur evellere: atque in eis ficta
promissionis sue blandimenta radicare: quo
tidie id quod deus minatur levigat: et ad hoc
credendum quod falsum promittit invitat. Fal
so enim pollicetur temporalia ut mentibus
hominum ea supplicia leviget: que deus mi
natur eterna. Nam cum presentis vite glo
riam spondet: quid aliud dicit quam gustate
et eritis sicut dii. Ac si aperte dicat.

Capitulum. 8.

Temporalem concupiscentiam
tangite: et in hoc mundo subli A
mes apparete. Et cum timo
rem divine sententie amove
re conatur: quid aliud loquitur
quam id quod primis hominibus
dixit. Cur precepit vobis deus ut non come
deretis de omni ligno paradisi? Sed quia di Gen. 3.
vino munere redemptus homo iusticiam re
cepit: quam dudum conditus amisit robustiorem
se iam contra blandimenta callide persua
sionis exercet: quia experimento didicit quan
tum obediens esse debeat precepto: et quem tunc
culpa duxit ad penam: nunc pena sua restrin
git a culpa: ut tanto magis delinquere me
tuat: quanto cogente supplicio: et ipse iam quod
perpetravit accusat. Unde et sequitur. (Respi
ciet homines et dicet: Peccavi.) Sed pecca
torem se non cognosceret si iusticiam non ha
beret. Nemo quippe tortitudinem suam nisi cum
rectus esse ceperit deprehendit. Nam qui omnino
perversus est: nec hoc potest videre quod est. Qui B
vero peccatorem se intelligit: iam ex parte ali
qua iustus esse inchoavit atque id quod non iu
stus fecerat: ex eo quod iustus est accusat. Qua
accusatione sua deo inherere inchoat: dum
rectum contra se iudicium proferens hoc in se quod
illi sentit displicere condemnat. Recepta er
go iusticia sua dicat homo iste. Peccavi.
Et notandum quod premittitur: respiciet homines
et tunc deinde subiungitur: et dicet: peccavi.
Ideo enim nonnulli peccasse se nesciunt: quia
homines non attendunt. Nam si considera
rent homines cetus agnoscerent quantum
peccando infra homines cecidissent. Et quam
uis scriptura sacra aliquando homines ponere
soleat humana sapientes sicut ait aposto
lus. Cum enim sit inter vos zelus et conten
tio: nonne carnales estis? Et paulopost subiici
at dicens. Nonne homines estis? Nonnunquam 1. Cor. 3.
tamen homines dicit eos quos a bestiis ratione
distinguit. quos non atteri bestiali passio
num motu demonstrat. Quibus per prophe
tam dominus dicit. Vos autem greges pascue
mee homines estis: quia illos nimirum dominus Ezec. 34.

C pascit: quos voluptas carnis iumentorum more non afficit. At contra hi qui carnali affectioni succumbunt: non iam homies s3 iumenta nominantur: sicut de quibusdā qui in peccato suo moriuntur per pphetā dicit.
Joelis. 1. Computruerunt iumēta in stercore suo. Iumenta quippe in stercore suo computrescere est: carnales homines in fetore luxurie vitam finire. Non enim esse homines: sed iumenta declarant: de quibus per pphetā dicitur.
Jere. 5. Unusquisq3 ad vxorem primi sui inhiabat. Et de quibus ppheta alius dicit:
Ezech. 23 vt carnes asinorum: carnes eorum: et fluxus equorum fluxus eorum. Unā et per David
Psal. 48. dicit. Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientib[9]. et similis factus est illis. Cum ergo vocētur homines hi qui iusticie rōne suffulti sunt: et irrōnabilia iumenta nominent hi qui carnali delectationi deseruiunt: recte de hoc penitentie dicitur.

Capitulum. 9.

B Respiciet hoīes et dicet. peccavi. Ac si dicat. Sanctorum virorū exempla cōspicit atq3 eorū cōparatione se pensans iniquū se esse dephendit. Qui enim plenissime intelligere appetit qualis est: talea nimirum debet conspicere qualis non ē: vt ex bonorum forma metiatur quanto ipso deserto bono deformis est. Ex his quippe qb[9] plenissime bona assunt ppendit: recte que sibi minus sunt: atq3 in illorū pulchritudine cōspicit feditatem suam quā in semetipso: et pōt ppeti: et sentire non potest. Lucem nāq3 debet conspicere: qui vult de tenebris iudicare: vt in illa videat quid de tenebris estimet: per quas videre ppeditur. Peccator nāq3 si incognita vita iustorum semetipm conspicit peccatorem se nullatenus cōprehendit. Videre enim se non pōt qui fulgorem lucis nesciens: cum semetipm conspicit quid aliud q3 tenebras attendit. Justorum ergo debemus vitam cōspicere: vt subtiliter deprehēdamus nostram. Illorum videlz species quasi quedam forma nobis imitanda pponit. Quia viua lectio est vita bonorū: vñ et non immerito idez iusti in sacro eloquio libri no
Apoc. 20 minantur: sicut scriptum est. Libri apti sunt et alius liber apertus est qui ē vite et iudicati sunt mortui: ex his que scripta erant in libris. Liber nāq3 vite est: ipsa visio aduenientis iudicis. In quo quasi scriptum ē omne mandatum: qr quisquis eum viderit: mox teste conscientia quicquid non fecit intelligit. Libri etiam aperti referuntur: qr iustorum tunc vita conspicitur: in qbus mandata celestia opera impressa cernuntur. Et iudicati sunt mortui: ex his que scripta erant i libris qr in ostensa vita iustorū: quasi in expansione librorum legunt bonum qd agere ipsi noluerunt: atq3 ex eorū qui fecerunt cōparatione damnantur. Ne ergo unusquisq3 tūc videns eos qd non fecit defleat: nūc in eis qd imitetur attendat. Quod qdem facere electi non cessant. Meliorem nāq3 vitam cōsiderant: et deterioris visus cōuersationē mutant. Unde sponsi voce sancte ecclesie i canticis canticorum dicitur.

Capitulum. 10.

Cant. 4 Duo vbera tua: sicut duo hinnuli capree gemelli q pascūtur i lilijs: donec aspiret dies: et inclinētur vmbre. Que enī3 sunt duo vbera: nisi ex iudea ac gentilitate veniēs vterq3 populus: qui in sancte ecclesie corpore per intentionem sapientia archano ē cordis ifirmo: Ex quo populo hi qui electi sunt iccirco capree hinnulis comparantur: quia per humilitatem quidem paruos sese ac peccatores intelligunt: sed eis per charitatem currentibus: si qua obstacula de impedimēto temporalitatis obuiant transeunt: et de altis contemplationis saltibus ad superna transcendunt. Qui vt hec agant precedentium sanctorum exempla conspiciunt. Unde et in lilijs pasci referuntur: quid enim per lilia nisi illorum vita declaratur qui veraci-
2. Cor. 2 ter dicunt. Christi bonus odor sumus deo. Electi ergo vt assequi summa preualeant conspecta odorifera: et candida iustorū vita satiantur. Jam quidem videre dominū sitiunt: iam de eius contemplatione saciari charitatis estibus inardescunt. Sed quia in hac vita positi nec dum valent per precedētium interim patrū exempla pascuntur. Unā et ante illuc tempus de ipso liliorum pastu diffinitur dum dicitur. Donec aspiret dies et inclinētur vmbre. Tam diu quippe refici iustorū exemplis indigemus: donec presen-

tis mortalitatis umbras eterno die aspirante transeamus. Cum enim huius temporalitatis umbra transacta ac mortalitas fuerit inclinata: quia ipsius diei internum lumen cernimus nequaquam iam appetimus: ut ad amorem eius per aliorum exempla flagremus. Nunc autem quia nec deum eum intueri possumus. summopere necesse est: ut eorum qui illum perfecte secuti sunt conspectis actionibus incitemur. Intueamur quam pulchra est agilitas sequentium: et videamus quam turpis sit hebitudo pigrorum. Statim namque ut bene agentium gesta respicimus: nosmetipsos confusione intima vilescente iudicamus mox verecundia mentem concutit: mox iuste sentiens reatus adijcit: et vehementer hoc etiam displicet quod adhuc fortasse turpiter libet. Unde per ezechielem dicitur. Fili hominis ostende domui israel templum ut confundantur ab iniquitatibus suis: et metiantur fabricam ut erubescant ex omnibus que fecerunt. Templum quippe dei filijs israel ad confusionem ostenditur: quando uniuscuiusque iusti anima: quam inspirando deus inhabitat: quanta sanctitate fulgeat ad confusionem suam peccatoribus demonstratur: ut in illa bonum quod negligunt videant: et in seipsis malum quod operantur erubescant. Metiri vero est fabricam pensare subtiliter iustorum vitam. Sed dum metimur fabricam: necesse est ut ex cunctis que fecimus erubescamus: quia bonorum vitam quanto subtilius pensando discutimus: tanto severius in nobis omnia iniqua gesta reprobamus. Bene autem prophete dicitur: ut ostendat templum. Quia enim iustorum rectitudinem considerare peccator dissimulat saltem hanc ex voce predicantis agnoscat. Templum quippe peccatoribus ostendere est: sponte sua considerare nolentibus rectorum opera narrare. Qui itaque sicut diximus: si perduci ad summa desiderant: semper necesse est: ut meliorum profectibus intendant: quatenus tanto districtius in se culpas iudicent: quanto in illis altius quod ammirentur vident. Sed quid ista de peccantibus dicimus: cum ipsos quoque operatores iusticie tanta superni dispensatione videamus? Alius namque donum scientie accipit: et tamen ad virtutem mire abstinentie non pertingit. Alius magna abstinentie virtute accingitur: nec tamen in summa scientie contemplatione dilatatur. Alius per prophetie spiritum valet omnia ventura prenoscere: sed tamen per curationis gratiam non valet presentis molestie mala sublevare. Alius per curationis gratiam mala presentis molestie sublevat: sed tamen quia prophetie spiritum non habet quid sequatur ignorat. Alius indigentibus multa iam propria largiri potest: sed tamen iniuste agentibus obviare libere non potest. Alius iniuste agentibus audacter pro deo obviat: sed tamen indigentibus que habet tribuere omnia recusat. Alius iam et ab ocioso sermone se restringens: lingue lasciviam superat: sed tamen adhuc insurgentes ire stimulos perfecte non calcat. Alius insurgentem iram iam perfecte edomat: sed tamen adhuc linguam in leticiam relaxat. Quid est hoc quod iste eo bono indiget quo alius pollet: et ille cum multis polleat abunde alijs bonum adesse considerat: quod sibi deesse suspirat nisi quod mira nobiscum dispensatione agitur: ut per hoc quod alter habet: et iste non habet unus altero melior ostendatur quatenus tanto ardentius ad humilitatem quisque proficiat: quanto ex bonis que non habet inferiorem se habentibus pensat. Sicque fit ut dum ille in isto atque hic in illo respicit quod ammiretur distincta bona et altitudine elationis reprimant: et ad studium profectus accendant. Magna namque sollicitudine ad curam nostre meliorationis accingimur: quando id virtutis in alijs cernimus: quod non habemus. Unde ezechiel propheta cum volantia animalia descripsisset adiunxit. Et audivi post me vocem commotionis magne: benedicta gloria domini de loco sancto suo: et vocem alarum animalium percutientium: alteram ad alteram. Quid namque alas animalium nisi virtutes debemus sentire sanctorum? Qui dum terrena despiciunt: ad celestia volando sublevantur. Unde recte etiam per Isaiam dicitur.

Capitulum. xi.

Qui confidunt in domino mutabunt fortitudinem: assument pennas ut aquile. Volantia itaque animal a alis suis se vicissim feriunt: quia sanctorum mentes in eo quod superna appetunt consideratis invicem alternis virtutibus excitantur. Ala enim sua me percutit: qui exemplo sanctitatis proprie me ad melius accendit. Et ala mea vicinum animal ferio: si aliquando alteri opus bonum quod

Ezec. 43. C
B
Ezech. 3.
Isa. 40. A

smittetur ostendo. Sed quia sanctorū vitā
significari istis animalibus diximus: libet I
ipso volatu aīalium oculos mentis attolle-
re: et quanta vicissim alarum percussione se
excitant subtili consideratōe pensare. Pau
lus nāq cum ceterorū sanctorū solicitudi
nem in predicatione robustius laborando
transcenderet: vt ab elatōe se premeret: et
vires suas in humilitatis gremio nutriret
crudelitatis sue antique non imemor apo-
stolorum oīum innocentiam cōtemplatus
1. Cor. 15. ait: Ego enim sū minimus apostolorum: q
B non sum dignus vocari apostolus: q2 per-
secutus sum ecclesiam dei. Et tamen eorun
dem oium apostolorum primus quasi obli
tus accepti pricipatus: ac si minus ipse ali
quid saperet in Paulo sapientiam miratur
dicens: Sicut et charissimus frater noster
1. Pe. 3. Paulus secūdum datam sibi sapientiam
scripsit vobis: sicut et in omnibus epistolis
loquens in eis de his in qbus sunt quedā
difficilia intellectu. Ecce Paulus in apo-
stolis miratur innocentiam: ecce apostolo-
rum princeps miratur in Paulo sapientiā

Capitulum 12.

Quid est hoc nisi q sctī viri
A dum virtutum cōsideratio
ne vicissim sibi alios prefe-
runt volantia aīalia alarū
percussiōe se tangunt: vt eo
ad volatum se altius exci-
tent quo humilis alter i altero quod ami-
retur videt. Hinc itaq colligendū est quan
ta debemus solicitudine meliorum vitā cō
spicere: nos q in īfimis iacemus: si et hij qui
iam tanta sanctitate sublimes sunt: vt per
humilitatis gressum ad maiora pficiant:
adhuc querunt in aliis qd imitantes ami-
rentur. Sed hec reprobi nesciunt q2 mentis
oculos semper in īfimis premūt: q2 et si quā
do in viam dn̄i veniunt: nō ad meliorū ve-
stigia sed ad intuenda semper deteriorum
B exempla vertuntur. Nec enī eorum vita3
considerant: qbus se humiliādo postponāt
sed quibus superbiendo se preferant. De-
teriores nāq respiciunt quibus meliores se
esse gloriantur: et iccirco pficere ad meliora
nō possunt: q2 hoc sibi sufficere estimant q
pessimos antecedunt: O miseri: viam per-
gunt: et in terga respiciunt. Per spem qui-
dem quasi ante se pedem proferunt: sz per
consideratione pravorum hominū post
se oculos tendunt. Recti videri appetunt:
sed ad inveniendum se tortam regulam su
munt. Si enim semetipsos quales sunt co-
gnoscere appeterent: nō deteriorum cōspice-
re: sed meliorū exempla debuerant. Iccir-
co ergo peccatores se esse nō intelligūt: qa
homines nō attendunt. Nam si homines
attenderent quātum peccando distarent a
bonis hoibus invenirent. De hoc ergo pe-
nitente q iccirco bonorū exēpla cōsiderat:
vt sibimetipsi quātum a bono recessit inno
tescat bene dr̄: respiciet homines et dicet:
((Peccavi: et vere deliqui: et vt eram dign9
nō recepi.)) Peccatores se esse plerūq cōfi
tentur etiam qui se vel peccasse nō credūt.
Nam sepe cōtingit: vt passim se hoies ini-
quos esse fateantur: sed cū peccata sua ve
raciter aliis arguentibus audiunt defen-
dunt se sūmopere atq inocentes videri co
nantur. Unusqsq ergo cū talis est et si deli C
quisse se dicit vere nō dicit: qppe q peccato
rem se nō ex cordis intimo: sed verbotenus
asserit. Quia enī scriptum est: Iustus i pri Prov. 18.
cipio accusator ē sui iste de cōfessiōe pecca
ti ornari voluit: nō humiliari: per accusatio
nem suā humilis appetit videri: nō eē. Nā
si cōfitendo peccatum eē humilis veraciter
appeteret: de perpetratione peccati arguē
tes se alios non impugnaret. Itaq iustus
vitam suā iudicans per exempla meliorū
ex corde intimo cognoscit se esse quod dicit
Ait enim. Peccavi et vere deliqui atq d eo
ipso quod tolleret flagella subiungit. Et vt
eram dignus nō recepi. Unusqsq enī in fla
gello positus: minus adhuc peccata sua cō
siderat: si vel tantū vel amplius se percus-
sum q̄ merebatur existimat. Iste aūt quis
quanto maiorum exēpla cōsiderat: tanto
districtiori examinatione se pensat: minus
se percussum q̄ merebatur agnoscit: q2 in
illorum iusticia conspicit q̄ gravis sibi cul-
pam fuerit q erravit: et iccirco hoc qd pati
tur districtum esse non sentit: quia districte
novit pensare quod fecit. Valde aūt facile
est: vt peccatorem se quisq cum nihil pro
peccato suo patitur dicat: Secure videlicet
iniquos nos dicimus: cum vindictam nul-
lam de iniquitate sentimus. Nam peccato
res nos quidez in tranquillitate loquimur
sed cum ipsi de peccatis flagello vite inter-

neniente corripimur murmuramus. Pe-
na ergo nos interrogat: si veraciter cogno-
scamus culpam. Vir itaq; iustus q: culpam
suam districte considerat etiam in flagello
positus dicat: Et vt eram dignus non rece-
pi. Sequitur. ¶ Liberauit enim animam su-
am ne pergeret in interitū.) Quia preueni-
ente diuina grā in operatione bona nostr
liberum arbitrium sequitur: nosmetipsi nos
i.Cor.15. liberari dicimur: q liberāti nos domino cō-
sentimus. Unde Paulus cum diceret:
Abundantius illis omnibus laboraui: ne
labores suos sibi tribuisse videret illico ad-
iunxit. Nō autē ego: sed grā dei mecum.
B Quia eni preuenientem dei gratiam: etiaz
ipse per liberum arbitrium fuerat subsecu-
tus apte subiungit mecum: vt et diuino mu-
neri nō esset ingratus: et tamen a merito li-
beri arbitrij nō remaneret extraneus. De
hoc autem q liberatori suo semetipsum co-
gnoscendo consensit: recte dicit: Liberauit
animam suam ne pergeret in interitum.
Sed viuens lucem videret. Lucem scilicet
veritatis quam corde mortuus videre nō
possit. Vel certe quia dominus dixit: Ego
Jo.8. sum lux mundi: videbunt lucem etiaz mor-
tui: quando omnes iniusti eū venire ad iu-
dicium in humanitatis forma ɔspexerint.
Sed viuens tunc lucem respicit: qui liberis
oculis cordis in forma eum diuinitatis at-
tendit. Sequitur. ¶ Hec omnia operatur deus
tribus vicibus p singulos.) De hoc tēpta-
to flagellatoq; homine dictum superius fue-
rat: abhominabilis ei fit panis i vita sua: et
appropinquauit corruptioni anima eius: et
vita illius mortiferis. Inferius vero subne-
xum est: deprecabitur deum: et placabilis ei
erit et videbit faciem eius in iubilo: et libera-
uit animam suā ne pergeret in interitum:
sed viuens lucem videret. In his itaq; iaz
collectis coacervatisq; sententijs: et supra me-
ror amaritudinis: infra subuncta est leti-
cia securitatis. Moxq; post hec dicitur:
Hec omnia operatur deus tribus vicibus
per singulos. Ac si diceret: Quod semel de
vno dixi: hoc tribus vicibus per singulos
agitur. Sed solerter intuendum est: q tres
iste vices sint: quibus vnusquisq; homo an-
xietate meroris afficitur: et post merorez p-
tinus ad securitatem leticie reuocatur. Id
enim superius sicut iam dixi narrauerat: q

et grauis prius meror affecit: et magis post-
modum leticia attollit. Igitur si vigilanter
intendimus has tres vices meroris et leti-
cie in vnuscuiusq; electi animo usus alter-
nari modis inuenimus: idest conuersiōe: tē-
tatione: et morte. In prima quippe quaz di-
ximus conuersionis vice grauis meror est:
E cum sua vnusqsq; peccata considerans re-
rum secularium vult compedes rumpere: et
viam dei per spacium secure conuersatio-
nis ambulare: desideriorum temporalium
onus graue abijcere: et leue iugum domini
libera seruitute portare. Coguanti eniz ista
occurrit illa familiaris sua delectatio car-
nalis: que inueterata dudum: quanto eum
diutius tenuit: tanto arctius astringit atq;
a se tardius abire pmittit. Et quis ibi me-
ror: que anxietas cordis: quando hinc spiri-
tus vocat: hinc caro reuocat: hinc amor no-
ue conuersionis inuitat: hinc vsus vetu-
ste peruersitatis impugnat: hinc desiderio
ad celestem patriam flagrat: et hinc i semet
ipso carnalem concupiscentiaz tolerat: que
eū etiam aliquo modo inuitus delectat.
Recte ergo de hoc amarescente homine di-
ci potest abhominabilis ei fit in vita sua pa-
nis: et appropinquauit corruptioni anima
eius et vita illius mortiferis. Sed quia di-
uina gratia diu nos istis difficultatibus af-
fici non permittit: ruptis peccatoruz nostro-
rum vinculis citius nos ad libertatem no-
ue conuersationis consolando perducit: et
precedentem tristiciam subsequens leticia
resonet: ita vt conuersi vniuscuiusq; anim9
eo magis ad votum suū perueniendo gau-
deat: quo magis se pro illo meminit labo-
rando doluisse. Fit cordi imensa leticia: q:
ei quem desiderat iam per spez securitatis
propinquat: vt recte de hoc dici debeat: de-
F precabitur deum et placabilis ei erit: et vi-
debit faciem eius in iubilo: vel certe: libera-
uit animam suam ne pergeret in interitū:
sed viuens lucem videret. Ac ne cōuersus
quisq; iam sanctum se esse credat: et quem
meroris pugna superare nō valuit: ne ipsa
postmodum securitas sternat dispensante
deo permittitur: vt post conuersionem su-
am: tēptationum stimulis fatigetur. Jam
quidem per conuersionem rubrū mare tran-
situm est: sed adhuc in heremo vite presen-
tis ante faciem hostes occurrunt: iam pro

tates preteritas velut extinctos egyptios post terga relinquimus: sed adhuc nocentia vitia quasi alij hostes obuiant: vt ad terram promissionis pergentibus ceptum iter intercludant iam priores culpe: velut insequentes aduersarij solo diuina virtute prostrati sunt sed temptationum stimuli quasi hostes alij contra faciem veniunt: qui et cum nostro labore superentur. Conuersio videlicet securitatem parit: mater autem negligentie solet esse securitas. Ne ergo securitas negligentiam generet: scriptum est: Fili accedens
Eccl. 2 ad seruitutem dei sta in iusticia et timore: et prepara animam tuam ad temptationem. Non enim ait ad requiem: sed ad temptationem: quia hostis noster adhuc in hac vita nos positos quanto magis nos sibi rebellare conspicit: tanto amplius expugnare contendit. Eos enim pulsare negligit: quos quieto iure possidere se sentit. Contra nos vero eo vehementius incitatur: quo ex corde nostro quasi ex iure proprio habitationis expellitur. Hoc enim in seipso dominus sub quadam dispensatione figurauit: qui dyabolum non nisi post baptisma se temptare permisit: vt signum nobis quoddam future conuersationis innueret quod membra eius postquam ad deum proficerent tunc acriores temptationum insidias tolerarent: Post primam igitur vicem meroris atque leticie quam vnusquisque per studium conuersationis agnoscit. hec secunda suboritur: quia ne securitatis negligentia dissoluatur: impulsu temptationis afficitur. Et quidem quisque in ipso conuersionis initio magna plerumque excipit dulcedine consolationis: sed durum laborem postmodum experitur probationis.

Capitulum. 13.

A Res quippe modi sunt conuersorum. Inchoatio; medietas atque perfectio. In inchoatione autem inueniunt blandimenta dulcedinis: in medio quoque tempore certamina temptationis: ad extremum vero perfectionem plenitudinis. Prius ergo illos dulcia suscipiunt que consolentur postmodum amara que exerceant: et tunc demum suauia atque sublimia que confirment. Nam et sponsam suam vir quisque prius dulcibus blandimentis fouet: quam tamen iam coniunctam asperis increpationibus probat: probatam vero securis cogitationibus possidet. Unde et plebs israelitica: cum despondente se deo ad sacramenta nuptiarum ex egypto vocaretur: quasi ararum vice prius accepit blandimenta signorum: coniuncta autem probationibus exercetur in heremo: probata vero in repromissionis terra virtutis plenitudine confirmatur. Ante igitur miraculis degustauit quod appeteret: postmodum in labore temptatus est: si custodire nouerit quod gustasset. Ad extremum quoque plenius accipere meruit quod laboribus probata custodiat. Ita ergo vitam vniuscuiusque conuersi: et inchoatio blanda permulcet: et aspera medietas probat: et plena post perfectio roborat. Nam sepe conuersi quique in ipso adhuc aditu inchoationis sue: vel tranquillitatem percepisse mentis carnis: vel dona prophetie: vel predicamenta doctrine: vel signorum miracula: vel gratiam curationis accipiunt: post hec autem duris temptationum probationibus fatigantur a quibus temptationibus adhuc cum inciperent valde liberos se esse crediderant: Quod diuine gratie dispensatione agitur ne in inchoatione sua temptationum asperitate tangantur: quia si coram initiis amaritudo temptationis excreperet: tam facile ad ea que reliquerant redirent: quam nec longius discesserant: nam contentis prius vitijs quasi iuxta positis replicarentur. Unde et scriptum est: Cum emisisset pharao populum: non eos duxit dominus per viam terre philistijm: que vicina est: reputans: ne forte peniteret eum si vidisset aduersum se bella consurgere: et reuerteretur in egyptum. Ex egypto itaque exeuntibus e vicino bella subtrahuntur quia derelinquentibus seculum quedam prius tranquillitas ostenditur. ne in ipsa sua teneritudine atque inchoatione turbati ad hoc territi redeant quod euaserunt. Prius ergo suauitatem securitatis sentiunt: prius pacis quiete nutriuntur: post cognitam vero dulcedinem: tanto iam tolerabilius temptationum certamina sustinent: quanto in deo altius

cognoscere q͂ ament. Unde ꝛ petrus prius
in montem ducitur: prius claritatem transfi
gurationis dominice contemplatur: ꝛ tunc
demũ tentari ancilla interrogante pmittit:
vt per tentationẽ factus sibi ex infirmitate
conscius ad illud flendo ꝛ amando recur
reret: qḋ vidisset: ꝛ cum eum timoris vnda
in peccati pelagus raperet: esset prioris dul
cedinis anchora que retineret. Sepe autem
tam diutius sunt tentationũ certamina: q̃
longa inchoantium fuerant blandimenta.
Sepe vero maius datur ĩ inchoatione dul
cedinis: minus aũt in labore probationis.
Sepe minus in inchoatione dulcedinis: ma
b ius in labore probationis. Nunq̃ꝫ vero la
borem tentationis dispar sequitur perfectio
firmitatis: q꞉ iuxta summa certamis remu
neratur quisq̃ꝫ plenitudine pfectionis. Ple
rũq̃ꝫ aũt in eo quisq̃ꝫ conuersus labitur: qḋ
dum quibusdam donis gratie dulcedine in
choationis excipitur confirmationem acce
pisse se pfectionis arbitratur: ꝛ plenitudinis
consummationẽ estimat: que adhuc bladi
menta esse inchoationis ignorat. Unde fit
vt dum subita tentationis procella tangit
despectum se deo ꝛ perditũ inspicitur. Qui
si inchoationi sue nõ passim crederet adhuc
in pspera positus mentem ad aduersa pre
pararet: ꝛ vitijs venientibus postmoduꝫ tã
firmius resisteret: q̃ ea etiã sagatius preui
disset. Que quidem tranquillius si preuidet
tolerat: eorum tamẽ oĩs certamina: etiã si
preuideat non declinat q꞉ cursus nostri itine
ris nequaq̃ꝫ pagit sine puluere tentationis.
Plerũq̃ꝫ aũt cõuersus quisq̃ꝫ talibus tenta
tionũ stimulis agitatur qualibꝰ ante cõuer
sionis gratiã nunq̃ꝫ pulsatum se esse remi
niscitur: non q꞉ tunc hec eadem radix tenta
tionis deerat: sed q꞉ non apparebat.

Capitulum. 14.

a

Umanus quippe animꝰ mul
tis cogitationibꝰ occupatꝰ
sepe sibimetipsi aliquo mo
do manet incognitus: vt oĩ
no qḋ tolerat nesciat: q꞉ dũ
per multa spargit: ab interni
sui cognitione remouetur. Si aũt deo vaca
re appetat ꝛ ramos multimode cogitatiõis
abscidat tunc libere conspicit: quod de inti
ma radice carnis pcedit. Carduus nãq̃ꝫ si
nascitur in via: itinerantium pedibus terit:

atq̃ꝫ ipso vsu transeuntiuꝫ eius superficies ne
appareat confringitur. Sed quãuis desup
fructificãtes spine nõ appareant: subter ta
men radix occulta pdurat. Si aũt cum trã
seuntium pedes terere ꝛ calcare cessauerit:
mox in superficiem surgẽdo progreditur: ꝛ p
spinam pdit in publicũ: quicqd in radice vi
uebat occultũ. Ita ꝛ ĩ corde secularium sepe
occulte quedã tentationuꝫ radix non facile
apparet exurgere: q꞉ velut in via actionum b
sita: transeuntiũ teritur pede cogitationũ: ꝛ
per innumeras curas quasi multis itineran
tibus premit: ne videatur. Si aũt p cõuer
sionis gratiã a via cordis curarũ turba re
mouetur: vt nulla actionũ insolentia conte
rat: nullus cogitationũ tumultus pmat: tũc
qḋ occultũ latebat agnoscitur: tunc de radi
ce viciorũ pungit libere spina tentationuꝫ.
Contra quã bene viuentis manu agitur: vt
inquantũ potest fieri non tegatur occulta:
sed radicitus euellat. Qḋ donec fiat vniuſ
cuiusq̃ꝫ conuersi aiam ita hec spine contur
bant: vt sepe pensiõe subita pene supari se
sentiat: eiusq̃ꝫ vulnus medullitus infictum
exitialiter pertimescat. Ca. 15.

Lerũq̃ꝫ vero ipsi tentatio
num stimuli: dũ in vsuꝫ ve a
niunt dilatant: ꝛ nõ qdem
acriores: sed longiores exi
stunt. Minus aũt dolent
sed magis inficiunt: q꞉ duꝫ
menti diutius adherent: tanto fiunt minus
pauendi quanto magis assueti. Inter hec
ergo dephensa mens huc illucq̃ꝫ distendit:
ꝛ multiplicibus tentationuꝫ estibus dissipa
tur ꝛ sepe hincinde puocata cui tentanti vi
cio obuiet vel qḋ primũ impugnet ignorat.
Unde plerũq̃ꝫ euenit: vt dũ nimis insurgen
tia vicia cruciant: dũ repugnãtes aĩum iam
iamq̃ꝫ quasi in lapsum desperationis incli
nant: cõuersus quisq̃ꝫ hanc ipsam sublimita
tis viam quã sibi ad remediũ elegit expaue
scat: ꝛ quasi in summo eductus titubat: q꞉ ĩ
imo solidius stabat. Ita pro circũfrementi
bus tentationũ motibus angustatur: vt re
cte de eo dici debeat abominabilis ei fit in
vita sua panis: ꝛ anime illius cibus aũ desi
derabilis. Uel certe ppinquauit corruptio
ni aĩa eius: ꝛ vita illius mortiferis. Sed q꞉ b
misericors deus pbari nos pmittit tẽtatio
nibus: nõ reprobari: sicut scriptũ est. Fide

i.Cor.10 lis aūt deus qui non patietur: vos tētari su
pra id quod potestis: sed faciet cū tentatio
ne etiam ꝓuentū: vt possitis sustinere: cit⁹
nobis consolationis ope succurrit: ⁊ surgen
tes tentationū stimulos mitigat: īpugnan
tesq̄ se cogitationū motus īterna pace trā
quillat. Morꝫ anima immensaꝫ de spe ce
lesti leticiam ꝑcipit: dū deuictum malū respi
cit qđ tolerauit: vt iure de hoc tētato libera
toꝗ hoīe dici debeat: videbit faciem eius in
iubilo: ⁊ liberauit aīam suā ne pergeret in
interitū: sed viuēs lucē videret. Istis itaq̄
duabus vicibus .i. conuersionis ⁊ ꝓbatiōis
per merorē leticiāq̄ trāsactis: supest tertia:
cuius ⁊ merorem adhuc sustineat: ⁊ gaudia
consequatur. Ca. 16.

A Post conuersionis nāq̄ cer
tamina post ꝓbationis erū
nam: restat adhuc dura ten
tatio: q2 venire non potest
ad pfecte gaudia libertatis
nisi prius soluerit debitum
humane conditionis. Conuersus aūt q̄sq̄ si
bi caute sollicitus tacite secum considerare
non cessat: eternus iudex q̄ȝ districtus adue
niat suumq̄ terminū quotidie ꝓspicit: ⁊ an
te seueritatem tante iusticie quas rōnes vi
te sue sit positurus attendit: ⁊ si cuncta pra
ua opera: que intell gere potuit deuitauit:
venturus tamē corā districto iudice: illa ma
gis que in semetipso nō intelligit ptimescit.
Quis enim considerare valeat: quanta ma
la per momenta tempoꝝ ipsis inconstanti
bus cogitationum motibus ꝑpetram⁹. Fa
cile est enim opa peruersa vitare: sed nimis
difficile est ab illicita cogitatiōe coꝛ tegere.
Mich.2 Et tamen scriptū est. Ve vobis qui cogita
tis inutile. Et rursum in die cum iudicabit
B dominus occulta hominū. Qui etiā p̄emi
sit inter se inuicem cogitationū accusantiū:
Ps.ii. aut etiam defendentiū. Et rursum labia do
losa in corde ⁊ corde locuti sunt mala. Et
rursum etenim in corde iniquitates opami
ni in terra. Humana aūt aīs semel eternita
tis statum deserens: ad fluxum temporalita
tis delapsa hanc mutabilitatem alternan
tium motionū: quā dum caderet volēs ap
petijt: dū conatur surgere cogitur inuita to
lerare. Inde quippe punita est vnde delecta
ta: q2 inde cōuersa habet laborem certami
nis vnde peruersa appetijt gaudium volu
ptatis. Ca. 17.

Sepe ergo electis etiam no
lentibus in cogitatione sub
ripitur: qđ in se quidem so A
lerter inspiciunt: ⁊ ante dei
oculos quanti sit reatus at
tendunt: ⁊ cum de his om
nibus semꝑ iudicia districta ptimescāt: tūc
tamen hec vehementer metuunt: cū ad sol
uendum debitum humane conditionis ve
nientes districto iudicio appropinquare se
cernant: ⁊ fit tanto timoꝛ serioꝛ quanto ⁊ re
tributio eterna viciniōꝛ: ante oculos autem
cordis nihil inane tunc transuolat de phan
tasmate cogitationis: quia subductis e me
dio omnibus se ⁊ illam tantūmodo cōside
rant cui appropinquant: crescit pauoꝛ vici
na retributione iusticie: ⁊ vrgente solutione
carnis: quanto magis districtū iudiciū iā
iamq̄ quasi tangitur: tanto vehemētius foꝛ
midatur: ⁊ si ea que sciunt nunq̄ se preter
misisse meminerint: formidāt tn̄ illa que ne
sciunt: q2 videlꝫ semetipsos diiudicare ⁊ cō B
p̄hendere oīno non possunt: atq̄ vrgente
exitu: subtilioꝛi terrentur metu. Vnde redē
ptoꝛ noster solutioni carnis appropinquāe
⁊ membroꝝ suoꝝ seruans speciem: factus
in agonia: cepit ꝓlixius orare. Quid enim
pro se ille cum in agonia esset peteret qui in
terra positus celestia cum potestate tribue
bat. Sed appropinquāte morte nostre men
tis in se certamen expressit: qui vim quādā
terroris ac formidinis patimur: cum per so
lutionem carnis eterno ꝓpinquemus iudi
cio. Nec enim tunc cuiuslibet aīa immeri
to terretur: quando post pusillū hoc inuenit
quod in eternum mutare non possit.

Capitulum. 18.

Consideramus quippe q̄ viā
vite presentis nequaq̄ sine
culpa transire possumus. cō
sideramus etiam q2 ne hoc
quidem sine aliquo reatu no A
stro est: qđ laudabiliter ges
simus: si remota pietate iudicemur. Quis
enim nostrū vitam p̄cedentiū patrū valeat
vel superare vel assequi: Et tamē Dauid di
xit. Ne intres in iudicium cū seruo tuo: quia Ps.142.
non iustificabitur in ꝯspectu tuo oīs viuēs.
Paulus cū diceret nihil mihi conscius suꝫ i.Cor.4.
caute subiunxit: sed non in hoc iustificatus

sam. Jacobus dicit. In multis enim offen-
Jaco. 3. dimus oēs. Joānes dicit. Si dixerimus qa
1. Jo. 1. peccatum non habemus ipsi nos seducim⁹:
et veritas in nobis non ē. Quid ergo faciāt
tabule si tremunt colūne: Aut quō virgulta
immobilia stabunt: si huius pauoris turbine
etiā ceteri quatiunt: Solutioni ergo carnis
appropinquans: nōnunq̄ terrore vindicte
A etiā iusti anima turbatur. Cui et si qd tran-
quillū in hac vita sapere potuit: mortis ar-
ticulo interueniente concutitur: vt iure dici
debeat: abominabilis ei fit panis in vita sua
et anime eius cibus ante desiderabilis. Uel
certe ꝓpter pauoris penā hoc qd illic subdi-
tur appropinquauit corruptioni anima ei⁹:
et vita illius mortiferis. Sed qz iustorū aīe
a leuibus quibusq̄ contagijs: ipso sepe mor-
tis pauore purgant: et eterne retributionis
gaudia iam ab ipsa carnis solutione perci-
piunt plerūq̄ contēplatione quadā retribu-
tionis interne etiam priusq̄ carne expolien-
tur hilarescant et dum vetustatis debitū sol
uunt: noui iam muneris leticia pfruunt: re-
cte dicitur: videbit faciem eius in iubilo: vel
certe liberauit aīam suam ne pgeret in interi-
tum: sed viuens lucē videret. Justi itaq̄ aīa
in iubilo faciem dei cōspicit: qz tantū de le-
ticia interna pcipit quantū capere vel as-
sumpta vix possit. Ibi igitur lucem viuens
B videt: qz spiritualem oculū in radios inter-
ni solis infigit. Ibi lucem viuens videt: qa
omni iam mutabilitatis vicissitudine atq̄
obumbratione calcata veritati eternitatis
inheret: eiq̄ inherendo quē cernit ad simili-
tudinē incōmutabilitatis assurgit: atq̄ in se
metipsam auctoris sui incōuersibilē speciē
dum respicit assumit. Que enim ad muta-
bilitatem per semetipsam lapsa est: ad im-
mutabilitatis statū immutabilē vidēdo forma-
tur. Igitur heliu de afflicto hoc liberatoq̄
hoie: qz prius meroris amaritudinē et post-
modum gaudia consolationis expressit: apte
subiunxit: hec omnia operat deus tribus vi-
cibus p singulos: videlz cōuersionis: proba-
tionis: et mortis: qz ver, tria hec: et duris pri⁹
stimulis meroris afficitur: et magnis postmo-
dum securitatis gaudijs refouetur. Et qa
electi vniuscuiusq̄ mens hisdem tribus vi-
cibus .i. vel labore conuersionis: vel tētatio-
ne pbationis: vel formidine solutionis atte-
ritur atq̄ ipsa attritione purgata liberatur:
apte subiungitur.

Capitulum. 19.

Et reuocet aīas eorū a cor-
ruptiōe: et illuminet luce vi-
uentium. Lux quippe mo-
A rientium est quā corporeis
ocu'is cernimus. Qui antē
adhuc huic mundo viuunt
luce morientiū tenebrescūt. Illuminant au-
tem luce viuentiū: qui despecto tēporali lu-
mine ad splendorē interne claritatis recur-
rant: vt ibi viuant: vbi verū lumen sentien-
do videant: vbi non aliud lumē atq̄ aliud
vita: sed vbi ipsa lux vita fit: vbi sic nos lux
exterius circūscribat: vt interius impleat vt
in circūscripta exterius circūscribat. Illu-
minātur ergo hac luce viuentiū: quā tanto
tunc subtilius circūspiciunt: quanto nūc ad
illam purius viuunt. Magna heliu ac val-
de fortia ptulit: sz hoc vnusquisq̄ arrogās
habere ꝓprium solet: qd dum vera ac misti-
ca loquitur: subito per tumorē cordis q̄dam
inania: et supba pmiscet. Foris enim place-
re appetit in hoc quod veraciter sentit: et in-
de mox inanescit a lumine do: vnde p ela-
B tionis typum recedit ab intimo. Quia eniz
approbari doctus 'exterius querit intus ple-
nitudinem qua docebatur amittit. Un he-
liu qui tenere arrogantiū typum sepe iaz di-
ximus: postq̄ multa sapientie profunda di-
gessit: subito post easdem sententias veraces
ac misticas: fastu scientie inflatus extollit:
cuius mox inflatiōis merito eius sensus ad
inania verba deriuatur. Nam subdidit di-
cens. Attende Job et audi me: et tace dum
ego loquor. Si aūt habes qd loquaris. Re-
sponde mi i. Loquere. Uolo enim te appā-
rere iustum. Quod si nō habes audi me: ta-
ce et ego docebo te sapientiam. Qualem se
apud se habeat: hac locutione manifestat
qua dicit. Attēde Job et audi me: et tace dū
ego loquor. Immensa enim superbia est: a
seniore sibi reuerentiaz exigere: et silentium
imperare meliori se.

Capitulum. 20.

Uia antē pdicatores iusti:
dū quoslibet corripiūt: sem-
per per humilitatis gratiaz
ad cognitionē suarū itima
A reuertunt: atq̄ in eo q̄ aliōs qs
corripiūt: ne qd fortasse fal-

lantur exgrunt: correptisq licentiā tribuūt:
vt si qd ꝑ seipsis iustius sentiant fateantur:
hoc nōnunq etiam arrogantes imitari ap-
petunt. Paulisper enim in verbis elatione
postposita quasi eorū quos corripiāt: si for-
te reperire potuerint iusticiam querunt: nō
quia ita sentiunt: sed qꝛ ornari per humili-
tatis speciem concupiscunt. Metuunt enī
ne superbi ac tumidi (quia sunt) esse videā-
tur. Unde helin statim subdidit dicens. Si
aūt habes qđ loquaris: respōde mihi. Loq̄
re. Uolo enim te apparere iustū. Sed quia
hec ex corde nō ꝓtulit: audire qđ quesierat
nō expectauit. Nam ilico subiūxit. Quod si
non habes: audi me. Tace: ꝛ docebo te sa-
pientiam. Qui enim veraciter querūt audi-
re qđ iustum est: equanimiter expectant au-
dire qđ non querunt. Helin aūt qui veraci-
ter requisitionis verba nō ꝓtulit: dici qđ que-
sierat non permisit: sed mox qd intrinsecus
gestabat erupit: qualēcūq se in oculis suis
habebat ostendit dicens. Tace ꝛ docebo te
B sapientiam. Arrogantes enim viri quando
aliqd humiliter sonant: diu in eiusdem hu-
militatis specie non perdurant. Cū fortasse
querant vt audiant mox loquendo obuiāt
ne doceantur: qꝛ superficiem vocis quā pro-
tulerant citius ostentationis intentio com-
primit: q̄ ex radice cordis exurgit: atq eam-
dem humilitatis formam specietenus sum-
ptam: eo celerius probant: quia aliena est:
quo illam diutius tenere nō possunt. Ecce
helin iusticiam cū requirit vt discat: ꝓmit-
tit qꝛ doceat. Ecce quasi requirendo qđ iustū
est: aliqd planū sonuerat lingua: sꝫ mox ce-
lare non potuit: hoc qđ altum tumebat con-
sciētia. Nam repente subiunxit tace: ꝛ do-
cebo te sapientiam. Quia vero arrogantes
oēs in ea que proferunt typo sup̄bie inflant̄
ꝛ velut in alto positi sic doctorum spēm su-
munt: ac si eorum ꝟba dignatione quadaꝫ
super indignos homines celitus effundant̄
bene a scriptore huius hystorie versus iter-
ponitur quo dicatur.

Capitulum. 21.

Job Ca.34. P Ronuncians

quoq helin etiam hec locutus est. Quid
enim p̄ huius pronunciatione vocabulum
nisi inflatio elationis ostenditur: vt ver-
ba que de alta superbie radice veniebant:
cum quadam quasi altitudine ꝛ distinctio-
ne procederent. Ita videlicet predicare om-
nes arrogantes solent. Cum quodam enim
fastu proferunt hoc quod singulariter intel-
lexisse se credunt: ꝛ fortasse tunc humilita-
tem predicant: cum per elationis typū exē-
pla superbie ostentant. Unde fit vt eorum
predicatio concors sibi manere non possit:
quia id quod rectum loquentes seminant:
peruerse tumentes impugnant. Humilibus
namq auditoribus verba sua non compa-
ciendo: sed vix designādo largiuntur. Lon-
ge quippe se in altum positos estimant: et
super eosdem auditores suos quasi prece-
dentes doctrine respectum vix de summo di-
gnanter inclinant. At contra verba iusto-
rum ex radice veniunt humilitatis: vt fru-
ctum valeant ferre pietatis: et quicquid sa-
lubre potuerunt: non tumendo: sed patien-
do subministrant: per verba quippe chari-
tatis vel se in auditoribus suis: vel audito-
res suos in se ita transformant: ac si et illi
per istos hoc quod audiunt doceant: et isti
per illos hoc quod docendo proferunt di-
scant. Helin ergo typum arrogantium te- B
nens: ꝛ cum pronunciationis ostentatione
inchoans quid dicat audiamus. Sequi-
tur. Audite sapientes verba mea: ꝛ eru-
diti auscultate me. Auris enim verba pro-
bat: ꝛ guttꝰ escas gustu diiudicat. Ac si di-
ceret. Sicut nec auris escas: nec guttur ver-
ba cognoscit: ita nec stultus quisq senten-
tiam sapientis intelligit. Sapientes ergo
atq eruditi audite quod dico: qui potestis
ea que fuerint dicta cognoscere. Uidea-
mus igitur: quantum tumeat qui verba sua
non nisi a sapientibus audiri decenter exi-
stimat. Uerus autem sapientie predica-
tor dicit. Sapientibus ꝛ insipientibus de- Ro.I.
bitor sum. At contra arrogans in predi-
catione sua aures tantummodo sapien-
tium expectat: quia non ideo predicat: vt
possit quoslibet sapientes efficere: Sed
ideo sapientes querit: vt possit quod sense-
rit superbiendo monstrare. Sicut enim su-

perius dictum est: nō illos appetit erudire sed se ostendere: nec intuetur: ꝙ iusti q audiunt fiant: sed ipse ꝙ doctus eis auditur appareat.

Capitulum. 22.

A Uia vero predicationē arrogantium nullā ammitteret si nō aliqd de humilitatis imagine permisceret dehinc. Dehinc postꝙ per tumida verba se extulit rursum quasi ad equalitatis cōcordiam cōdescendit dicens. (Iudicium elegamus nobis: et inter nos videamus quod sit meli⁹.) Sed vtrum hoc iudicium ex humili corde quesierit facile cognoscimus si subsequētia ei⁹ verba pensem⁹. Seqtur. (Quia dixit Job iustus sum: et deus subuertit iudicium meum.) In iudicando eni ne mendaciū est: et violenta sagitta mea absqꝫ vllo peccato hec beatum Job dixisse queritur que tamen quia minime dixerit regsita sacre hystorie verba testātur. Sed qui iudiciū eque quesierat ex culpa quaꝫ finxit protinus sententiam promulgat. Naꝫ sequitur. (Quis est vir: vt est Job q bibit subsannationem quasi aquaꝫ qui graditur cum operantib⁹ iniqtatem: et ambulat cum viris impijs:) Ecce iudiciū querens iudiciū ꝓtulit: et post allegationē suam nulla beati Job expectatis sententia euꝫ dānatione dignū ex reproborū societate iudicauit: ait eni: qs est vir vt est Job: Uiꝫ subaudiamus nullus. Atqꝫ subiūgit q bibit subsannationē quasi aquaꝫ. Aqua autē cū bibitur: ita liqde sumitur: vt ad sorbendū nulla sui pinguedie

B retardetur. Subsannationē vero vt aquā bibere est: deū sine aliquo obstaculo cogitationis irridere: vt in eo quod superbit ligua vel cōscientia nulla trepidatio cōtradicat. Hec autē eius sententia super beatū Job quantū a tramite veritatis exorbitet: illa domini attestatione cognoscimus qua ad dyabolum dicit: Nunqd cōsiderasti seruum meū Job: qꝫ non sit ei similis in terra: Ecce quem veritas dicit: absqꝫ comparatione iustum: eū beliu asserit absqꝫ cōparatōe peccatoreꝫ. Sꝫ hec eē propria arrogantiū predicatorum solent: vt etiaꝫ afflictos auditores suos magis districte corripe appetant: ꝙ blande refouere. Plus enim studēt: vt mala obiurgando increpent ꝙ bona laudando ꝯfirment. Superiores qppe se videri cōsiderant: et magis gaudent cū eoꝝ animū ira leuat quā charitas erequat. Sem-

C per inuenire optant: que increpando rigide feriant. Unde scriptuꝫ est: In ore stulti virga supbie: qz videlꝫ percutere rigide scit sꝫ cōpati humiliter nescit. Solent et predicatores iusti auditores suos obiurgando corripere: solent in eorum vitijs districta increpatione seuire. Unde scriptum est: Uerba sapientiū quasi stimuli: et sicut claui i altum defixi. Recte aūt eorū verba claui vocata sunt: qz culpas delinquentiū nesciunt palpare sed pungere. An Joānis verba claui nō erant cū dicebat: Progenies viperaꝝ quis vobis demonstrauit fugere ab ira ventura: An verba Stephani claui non erant cū dicebat: vos semper spūi sancto restitistis. An verba Pauli claui nō erant cum dicebat. O insensati galathe: qs vos fascinauit: Et rursum cum Corinthijs diceret. Cum enim sit inter vos zelus et contentio nōne carnales estis: et secundum hominē ambulatis:

Pro. 14

Eccl. 12

Mat. 3

Act. 7

Gal. 3

i. Cor. 3

Capitulum. 23.

A Ed necesse est vt caute videamus: quia predicatores iusti in ipsis quos corrigunt: cum experte aliud fortasse aliqd bone operationis inueniunt ad eadem obiurgationis verba cum quanta dispensatione descendunt. Ecce Paulus corinthios docens: eosqꝫ in culpa diuisiōis aspiciens exorsus est dicens: Gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in christo Jesu: quia in omnibus diuites facti estis in illo. Multum ꝑfecto laudauit quos in Christo diuites et in omnibus dixit: Et ecce adhuc blandimēta multiplicat dicens: In omni verbo et in omni scientia: sicut testimonium Christi cōfirmatum est in vobis. Testimonium Christi confirmatum est in vobis dixit: ac si opere pegissent: quod doctrina didicerant. Et

B mox in laudis consumatione subiunxit: ita vt nihil vobis desit in vlla gratia expectantibus reuelationem domini nostri Jesu christi. Queso te Paule istis tot fauoribus iam quo tendas insinues. Ecce Paulo

i. Cor. 1

1.Cor.1. post sequitur. Obsecro vos aūt fratres p misericordiam dn̄i nostri Jesu xp̄i: vt idipsuz dicatis omnes: ⁊ nō sint in vobis scismata Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab his q sunt cloes: q2 cō tentiōes inter vos sunt. De qbus contentionibus paulopost subdidit dicens: Cum enim inter vos sit zelus: ⁊ ꝯtentio: nōne carnales estis: ⁊ secundum hominē ambulatis: Ecce qui- C
bus laudibus ad aperte correctōis verba descendit ecce in corde audientium q̄ blāda fauoris manu viam districte increpātionis aperuit. Prius nāq; superbor brachia studuit per blandimentorum vincula religare: vt postmodum potuisset vulnus supbie ferro correctionis incidere. Erant pfecto in Corinthijs: ⁊ que laudari debuissēt: erāt ⁊ que argui. Peritus itaq; medicus prius sana membra que circa vulnus erant laudando palpauit: ⁊ postmodum putridū sinum vulneris feriendo transfixit. Habet ergo in sanctis predicatorib⁹ ad vtraq; aptū doctrine regula pōdus suum: vt ⁊ recta fauentes nutriant: ⁊ peruerse animaduertentes abscidant. Ca. 24.

A
Onnunq; vo etiam predicatores iusti rigide feriūt. Sed aliud est: cum iusticia stimulat: aliud: cum superbia inflat. Justi cum seuere corrigunt interne dulcedinis grām nō amittunt. Nam sepe pro inquietudine refrenanda prauorum duriciā districti vigoris assumunt: sed intus charitatis igne liquefiunt: atq; eorum amore ardent: in quos aspera correctione seuiūt: seq; etiam eis intrīsecus in secreto cordis humiliant: quos duris foris animaduersionum stimulis quasi despiciendo castigant. Plerūq; aūt ⁊ nō despiciendo despiciūt ⁊ non desperando desperant: vt tanto eos celerius: ⁊ a culpa reuiuiscere ac resilire faciant quāto iam quasi vicinius mortis foueam ostentant. Sepe etiam quodaz decenti moderamine suas culpas coram discipulis indicant vt illi audientes discant: quomodo semetipsos de suis actionibus subtiliter reprehendant. Tanta aūt dispēsatione se tēperant: vt neq; cum se erigunt itrinsecus rigidi sint: neq; rursum cum se humiliant extrīsecus remissi. quia ⁊ in disciplina humilitatem custodiunt ⁊ in humilitate disciplinam. Paulus disciplinam tenuit: cum Corinthijs diceret: cum enim sit iter vos zelus ⁊ ꝯtentio nōne carnales estis: ⁊ secundum hominem ambulatis: Sed humilitatem in B
disciplina nō perdidit. q2 deprecando ꝓmisit dicens: Obsecro vos fratres per misericordiam dei: vt idipsum dicatis oēs: ⁊ non sint in vobis scismata. Rursum humilitatē tenuit cum eisdem corinthijs: alloquēs Paulo latius fortasse q̄ voluerat semetipsuz reprehendit dicens: factus sum insipiens. Sz disciplinam i hac humilitate non perdidit: q2 illico adiunxit. Uos me coegistis: Exemplum magne humilitatis exhibuit cuz discipulis dixit: Nō enim nosmetipsos predicamus: sed Jesum xp̄m dn̄z nostrum: nos au- 2.Cor.4
tem seruos vestros per xp̄m. Sz in hac humilitate disciplinam auscie: nō amisit quā eisdem delinquentibus dicit. Quid vultis in virga veniam ad vos: ⁊ cetera. Sciunt 1.Cor.4
ergo predicatores sancti: vtroq; moderamine artem magisterij tempare vt cum delinquentium reatus inuenint sciunt mō seuere corripere: mō humiliter deprecari. Sz cū arrogantes viri eos imitari appetunt: sumunt ab eis aspera verba correctōis: ⁊ sumere ab eis veraciter nesciunt p̄cepta humilitatis. Magis.n. terribiles quo possunt volunt eē q̄ mittes: ⁊ iccirco discunt: vnde se erigant ⁊ discere neglīgūt: vt animū submittant. Cūq; ammonere delinquētes placide nesciunt nimio rigoris vsu per inectionis iracūdiam etiam contra recte agentes effrenantur. Quorum iste Heliu speciem tenens beatum Job nō refouet: sz subiurgat dicens: Quis est vir vt est Job q bibit subsannationē quasi aquam: q graditur cum operantibus iniqtatem: ⁊ ambulat cum viris impijs. Capitulum. 25.

T quia aliena semper est a ꝟitate superbia: mox ⁊ ad falsa prumpit dicens. Dixit enim. Non placebit vir deo: etiam si currerit cū eo. A
Quod pfecto: quia minime dixerit: qsqs beati Job ꝟba legit agnoscit. Sed qui iccirco loqtur: vt semetipsum ostendendo superbiat: quid mirum: si in alterum figit quod reprehendat. Quomodo enim veritati coherent in verbis increpatio

nis: quem intra semetipsum lõge ab eadem veritate diuisit tumor mentis. Sequitur. (Ideo viri cordati audite me.) Ecce iterum fastu superbie inflatur eos tantummodo: qui quasi digne intelligendo se assequi valeant querit: ⁊ sic q̃d sentiebat erumpit dicens: Absit a deo impietas: ⁊ ab omnipotẽte iniquitas. Opus enim hoĩs reddit ei: ⁊ iuxta vias singulorum restituit eis. Bene dixit quia in omnipotẽte deo iniquitas vel impietas nõ est. Sed ĩ hac vita nequaq̃ semper hoc agitur quod subiungit: quia iuxta opus suum singulis: ⁊ iuxta vias proprias reddit. Nam ⁊ multos illicita ac peruersa ꝑpetrantes gratuito preuenit atq̃ ad opera sancta cõuertit ⁊ nõnullos rectis studijs deditos flagello interueniente corripit: ac si placentes quasi displiceant affligit. Salomone attestante qui ait: Sunt iusti q̃bus multa eueniunt: quasi opera egerint impiorum. Et sunt impij qui ita securi sunt: ac si iustorum facta habeant. Quod nimirũ omnipotens deus inestimabili pietate dispẽsat: vt ⁊ iustos flagella crucient ne opera extollant: ⁊ iniusti saltem sine pena hanc vitam pagant: q̃a ad tormenta: que sine fine sunt male agendo festinant. Nam quia aliquãdo iusti nequaq̃ iuxta opera flagellantur hac ipsa hystoria quam tractamus ostenditur. Neq̃ enim idem beatus Job ꝓ culpa fuerat flagellatus: qui ante flagelli stimulum ipso iudice attestante laudatus est. Uerius ergo Heliu diceret si dixisset: quia ĩ omnipotẽte deo impietas atq̃ iniquitas non est etiam cum iuxta vias proprias hominibus reddere non videtur. Nam ⁊ quod a nobis non intelligitur ex occulti iudicij non iniusta lance profertur. Quia vero predicatores arrogãtes dum multa inania spargunt: etiam sepe vera ac solida proferunt. Heliu recte subiungit.

Capitulum. 26.

Ere enim deus non cõdemnabit frustra: nec omnipotens deus subuertet iudicium.) Ad dyabolum dominus dixit: Commouisti me aduersus eum: vt affligerem eum frustra. Heliu autem dicit: quia non condemnabit dominus frustra. Quod vtiq̃ discordare dictis veritatis creditur: nisi subtili consideratione pensetur. Aliud nanq̃ est damnare: aliud affligere. Affligit ergo iuxta aliquid frustra: sed frustra non damnat. An nõ iuxta aliquid frustra Job afflixerat: cum non delebatur vicium: sed meritum augebatur: Frustra eni non cõdemnare potest: quia damnatio fieri nõ ex parte ad aliquid potest: que videlicet in extremo punit omne quod hic quisq̃ inique commiserit. Nec omnipotens de⁹ subuertit iudicium: quia ⁊ si minus recta videntur esse que patimur: recta tamen in occulto examine decernuntur. Sequitur. (Quẽ constituit alium super terram: aut quem posuit super orbem quem fabricatus est?) Ut videlicet subaudias nullum. Per se q̃ppe mundum regit quem per se condidit: nec eget alienis adiutorijs ad regendum: qui nõ eguit ad faciendum. Sed hec iccirco colliguntur: vt liquido indicet: quia omnipotens deus si per semetipsum regere non negligit quod creauit: quod bñ creauit vtiq̃ bene regit: quia quod pie condidit ipse nõ disponit: ⁊ qui ne duz facta curauit vt cẽnt que sunt facta non deserit: Quia ergo presens est in regimine: qui auctor extitit ĩ creatione ideo curam nostri nõ preterit. Unde ⁊ apte subiungit (Si direxit ad eum cor suum: spiritum illius ⁊ flatum ad se trahet.) Curuum cor est: cum ima appetit: dirigitur cum ad superna subleuatur. Si ergo homo cor suum ad dominum dirigit: spiritum ⁊ flatum illius dominus ad se trahit. Spiritum videlicet pro internis cogitationib⁹: flatum vero qui per corpus trahitur pro exterius actionibus ponit. Deo ergo spiritum hominis ⁊ flatum ad se trahere ẽ ad conuersationem sui desiderij: ⁊ interiora nostra ⁊ exteriora commutare: vt nihil iã menti exterius libeat: nihil caro inferius: vel si appetit adipisci conetur: sed omne quod homo est ad eum videlicet a quo est: ⁊ interius desiderando ferueat ⁊ exteri⁹ se edomando constringat. Unde ⁊ apte subiungit: (Deficiet omnis caro simul: ⁊ homo in cinerem reuertetur.) Simul enim omnis caro deficit: quando iam nullis suis motibus seruit: quia presidens spiritus cuncta eius fluxa restringit: ⁊ quodam districtiõis sue gladio: omne quod in illa male viuebat interficit. Hoc nimirum discipline glo-

dio semetipsum Hieremias interfecerat cũ
dicebat. Postq̃ conuertisti me egi penitē-
Hiere. 31. tiã: et postq̃ ostendisti mihi percussi femur
meum. Quid enim in femore nisi voluptas
carnis accipitur? Et quid est quod ait post
q̃ ostendisti mihi percussi femur meum: ni-
si q̄ postq̃ superna spiritaliter vidit omne
quod in se inferius carnaliter viuebat exti-
xit. vt quanto magis summa patescerent:
tanto amplius ima que tenuerat non libe-
rent. Nam quanto incipit quisq̃ superius
viuere tanto et inchoat inferius interire.
Iuxta effectum namq̃ carnalis operatio-
nis omnis caro Pauli simul interierat cũ
dicebat. Viuo autem iam non ego: viuit
vero in me christus.

Capitulum. 27.

Ene etiaz heliu hoc loco
subdidit: et homo in cine-
A rem reuertetur. In pecca
to enim quisq̃ positꝰ mor
talitatis sue obliuiscitur:
et terraz se esse non memi-
nit dum adhuc per super
biam inflatur. Post conuersionis vero sue
gratiam cum humilitatis spiritu tangitur
quid esse se aliud quam cinerez recordatur
Iam in cinerem Dauid reuersus fuerat
Gal. 2 cum dicebat. Memento domine q̄ puluis
sumus Abraam in cinerem reuersus fue-
Gen. 18. rat dicens. Loquar ad dominum meũ: cũ
sim puluis et cinis. Et si viuentem carnem
nec dum in terra mors soluerat: hoc tamen
apud se erant quod se futuros absq̃ dubi-
tatione preuidebant. Hinc alias dr̃. Aufe-
Ps. ciij. res spiritum eorum et deficient: et in pulue-
B rem suum reuertentur. Qui autem eorum
spũs: nisi spũs superbie nominatur? Tolla
tur ergo spũs eorum: vt deficiant: idest sub
ducto superbie spiritu nihil se esse cogno-
scant. Et reuertantur in puluerem: idest hu
milientur ex infima conditione. Propter
hunc puluerem ad cuius memoriam qui se
metipsos considerant reuocantur per sapi-
Sap. 3. entiam dr̃: Iusti fulgebunt: et sicut scintille
i arundineto discurrent. Sancti enim viri
dum peccatoribus permiscentur: eos exem
plorum suorum igne succendunt: atq̃ per
omne quod nitent i cinerem redeunt: quia
C pietatis flãma consumpti: dum infirmita-
tem conditionis sue cõspiciunt: nihil aliud
quam fauillam se esse cognoscunt: vt a su-
perbie sue duritia resoluti: per penitentiaz
dicant: id quod supra ꝓtulimus: Memento
domine quia puluis sumus. Bene ergo di
citur: quia cum ad se spiritum hominis do
minus trahit deficiet omnis caro simul: et
homo in cinerem reuertetur: hec heliu: et ve
ra sunt et magna que dicit. Sed quia ma-
le mox ex eo quod bene sensit intumuit ver-
bis sequentibus ꝓdit dicens: Si habes er
go intellectum audi quod dicitur: et auscul-
ta vocem eloquij mei.

Capitulum. 28.

Abent hoc ꝓprium omnes
arrogantes: vt cum fortas-
se acutum aliqd sentiũt: in A
de mox ad vicium elatõis
erumpant: sensusq̃ oĩuz in
sui comparatione despicia-
tur: seq̃ in suo iudicio aliorum meritis an
teponant. Quibus ꝯtingit miseris: vt plus
videndo tenebrescant: q2 dum subtilia at
tendunt semetipsos intueri nesciunt: et quo i
telligentiam acutius percipiunt: eo per sup
biam deterius cadunt. Qui bene qdez sub
tilia conspicerẽt: si in eo quod ꝓferunt se vi
derent. Superius nãq̃ heliu dixerat: si ha
bes quod loquaris responde mihi. Loque
re: volo enim te apparere iustum. Nunc au
tem ait: si habes intellectum: audi quod dici
tur: Ecce quomõ paulisper elatio per ꝟbo-
rum incrementa proficit. Superius dubita
uit: si possit beatus Iob proferre quod iu
stum est: nunc vero discutit: si hoc quod di
citur saltez possit audire. Ibi dixit si habes
quod loquaris: responde mihi ac si diceret
dic aliqd si tamen dignus poteris esse q̄ di
cas. Hic aũt ait: si habes intellectum: audi B
quod dr̃: Ac si aperte dicat audi me: si ta
men dignus poteris esse qui audias. Isti
sunt quotidiani defectus qui in cordibꝰ re
proborũ fiunt: quibus indesinenter ad de
teriora descendunt: quia dum minora icau
te negligunt ad maiora perniciose prorum
punt. Iam et hoc de superbia fuerat: q̄ bea
tum Iob id quod iustuz est loqui posse du
bitabat: Sed dum hanc in semetipso consi
derare negligit ad nequiora ꝑuenit: vt non
solum posse ab eo dici quod iustum est du
bitet: Sed etiam dicentem se iusta ab eo

intelligi posse desperet. Unde nimis vicium
superbie ab ipsa mox radice secandū ē: vt
cum latenter oritur tunc vigilanter absci-
datur: ne puectu vigeat nec vsu roboretur
E Difficile eni in se qsq3 inueteratam superbi-
am deprehendit: q2 nimirū hoc viciū quā-
to magis patimur tanto minus videmus:
Sic qppe in mente superbia: sicut in oculis
caligo generatur. Quo se hec latius dilatat
eo vehementius lumen angustat. Paulisp
ergo elatio in precordijs crescit cū z se ne-
sciens extenderit: z oppresse mentis oculum
funditus claudit: vt captiuus anim9 tipum
elatōis z pati possit: z tñ id quod patitur
videre nō possit: Sed q2 arrogātes viri ali
quando vt diuin9 recta nō recte sentiūt: et
bona inuenire nouerant: sed hec bñ pferre
contemni. Helin post elationis tipum quo
dixerat si habes itellectum audi quod dici
tur subdit dicens. Ca. 29.

A Unqd q non amat iudici
um sanari potest: Quo-
modo tu eum q iustus est
i tantum pdemnas:) Bo
nam qdem sententiam p-
tulit: sed beato Job pferē
da nō fuit. In omne eni quod dr sum. ope
intuendum est qd dicatur: cui dicatur quā-
do dicatur: quomodo dicatur: Helin autē
attendit qd diceret: sed cui diceret nō attē
dit. Beatus qppe Job amabat iudicium:
q2 causas suas cum domino pensare subti-
liter nouerat: nec cōdemnauerat eum q iu
stus est: sed cur sine peccato percussus fue-
rit in dolore positus cum humilitate requi
rebat. Amat iudicium qsqs vias suas sub-
tiliter discutit: z secretarium cordis ingres-
sus qd domin9 ipsi tribuat: qd ipse domino
debeat pensat. Quod btūs Job quomo-
do nō fecerat: q iam crebra sacrificia in ex
piatione filiorum etiam p cogitatō ib9 offe
rebat: Quia ergo helin dixit: q is q iudici-
um nō amat sanari nō possit: arguens bea
tus Job q iudicium nō amaret: z qui eum
q iustus est condemnasset: ilico eiusdem iu
sti. i. dñi iusticiam subdit dicens. (Qui di-
cit regi apostata: q vocat duces impios.)
B Sepe nouimus q plerīq3 q presunt inordi
natum sibi metū a subditis exigunt: z non
tam pp̄ter dominū q̄ pro domino venera-
ri volunt. Intus enim se tumore cordis ex-
tollunt: cunctosq3 in sui comparatōe despi-
ciunt: nec cōdolescendo psulunt: sed domi-
nando premunt: q2 videl3 alta cogitatione
se erigunt: z equales se illis qbus eos pre-
esse ptigit nō agnoscunt. Cōtra hunc tumo
rem per ecclesiasticum librum dr: Ducē te
pstituerunt: noli extolli: sed esto in illis qua
si vn9 ex illis. Hunc tumorem dñs per pphe
tam in pastoribus icrepans ait: Uos autē
cum austeritate impabatis eis: z cum potē
tia. Ipsa eni bona que subditis dicūt: do
minando potius q̄ psulendo pferunt: quia
videlicet quicq3 eis quasi ex equo dicere se-
metipsos existimant decesisse. Singularita
te.n. gaudent culminis z nō equalitate cō- C
ditōis. Sed q2 hec tumentia corda rectorū
subtiliter dñs pensat bñ contra eos dr: qui
dicit regi apostata. Unusqsq3 enim super
bus rector: totiens ad culpam apostasie di
labitur quotiens preesse hoibus delectat9:
honoris sui singularitate letatur. Sub quo
eni sit nō considerat: z quasi equalibus q
nō sit equalis exultat. Unde aūt hec vicio-
rum radix pullulat in corde regentiū: nisi ex
imitatōe illius q despectis angelorū socie
tatib9 dixit: Ascendam super altitudinē nu Esa. i4
bium: z similis ero altissimo. Q2 ergo vnus-
quisq3 rector: quotiens extollitur in eo q ce
teros regit totiens per lapsū superbie a sū
mi rectoris seruitio separatur: z cum equa-
les sibi subditos despiciteius super se dñū
sub quo omnes equales sunt nō agnoscit:
recte dr: qui dicit regi apostata.
Capitulum. 30.

Qua vero dum dominādo A
presunt: exemplo sue super
bie subditos ad impietatē
trahunt: apte subiungitur.
(Qui vocat duces ipios)
Ad viā nāq3 pietatis duce
rent: si subditorum oculis humilitatis exē
pla mōstrarent. Dux aūt est impius qui a
tramine veritatis exorbitat: z duz ipse i pre
ceps ruit ad abrupta sequentes inuitat.
Dux est impius q per tumoris exēplū vi
am ostendit erroris. Paulus dux impius
eē metuebat: cum potestatis sue celsitud nē
reprimebat dicens. Nec querētes ab homi
nibus gloriam neq3 a vobis neq3 ab alijs i. Thes. 2
cum possimus oneri esse: vt ipi apostoli: s3
facti sumus in medio vestrū paruuli. Par-

nulus in medio corā factus fuerat: q2 timebat ne si inter discipulos honorē sue celsitudinis vendicaret exempla elationis ostēderet. Timebat nimirū ne dū ipse sibi potestatem pastoralis potentie quereret grex subditus per abrupta sequeretur: et ad impietatē sequentes duceret q pietatis officium suscepisset. Unde necesse est: vt is q preest: q̄ exēpla subditis prebeat solerter attendat: et tātis se sciat viuere: quātis preesse ac vigilanter inspiciat: ne in eo q preiatus est intumescat: ne iure debite potestatis imoderātius exigat: ne discipline ius mutetur in rigorem supbie: et vnde a peruersitate subditos restringere poterat: inde magis inuentium corda
B puertat ne vt dictu3 est impietatis dux per officium pietatis existat. Non aūt deb3 hominū ducatum suscipe: qui nescit hoīes bene viuendo preire: neq3 ad hoc eligitur: vt aliorum culpas corrigat: qui qd resecare debuit ipse cōmittat. Hincinde se ergo q psunt circūspiciunt: vt sibi ex subditis viuant: vt bonū qd faciunt: et intra sinū mentis abscōdant: et tamē ex eo ad pfectum sequentium exempla recte operationis impartiāt: vt subditorū animaduertentes culpas corrigant: nec tamen per vim eiusdē animaduersiōis intumescant: vt quedā leniter correpta tolerent: nec tamē discipline vincula eadē lenitate dissoluant: vt quedā tolerandu dissimulēt: nec tamē eo crescere dissimulādo pmittant. Laboriosa sunt ista et nisi diuina gratia fulciat: ad custodiendū difficilia. Re
Sap.6. cte vero de aduentu districti iudicis per sapientie librū dicitur. Horrendū et cito apparebit: quoniā iudiciū durissimū his q psunt fiet. Quia ergo plerūq3 per potestatē regiminis ad culpa3 prorumpitur elationis: atq3 apud districtū iudicem ipsa elatio impietas estimatur: bene de dño per helin dicit̄. Qui vocat duces impios. De ipso qppe ducatu dum superbiunt exemplo suo subditos ad impietatem trahunt. Unde magnope curā
C dum est: vt qui regendis hominibus pserīt: apud se intra secretarium mentis in cathedra presideat humilitatis. Cūq3 iudicanti ei a ceteris assistitur vigilanti oculo icessanter aspiciat: cui quādoq3 iudici ipsi de his iudicandus assistat: vt quāto nunc ante eum quez non vident sollicitius trepidat: tanto eum cum viderit securior cernat. Pensat ergo quia ad satisfaciendum districto iudici de sua tantūmodu anima fortasse vix sufficit: et quot regendis subditis preest: reddende apud eum rōnis tempore: vt ita dicam tot solus animas habet. Que nimirū cogitatio: si assidue mentem excoquit: oēm supbie tumorem premit. Et rector pnudus tanto iam neq3 rex apostatā: neq3 dux impius vocabitur: quanto ei cogitatione sua sollicita potestas: que accepta est non honor: sed onus estimatur. Nā cui esse nunc iudicē libet: huic videre tunc iudicem non libet. Numerari enim culpe nequeunt que habende potestatis amore perpetrant̄. Tunc solū vero potestas bene geritur cum non amando sed timēdu retinetur. Que vt ministrari recte valeat: oportet primū: vt hanc nō cupiditas: sed necessitas imponat. Percepta autem nec pro formidine debent deseri: nec ex libidine amplecti: ne aut peius qs quasi ex humilitate superbiat: si diuine dispensationis ordine3 fugiendo contēnat aut eo iudicium superni rectoris subijciat: quo eum super ceteros priuatum regimen delectat. Potestas ergo cum percipitur nō ex libidine amanda est: sed ex longanimitate tolerāda: vt inde tunc ad iudicium salubriter leuis fit vnde nunc ad ministerium pacienter grauis innotescat.

Sancti Gregorij. Liber. 25. Ca. i.

i Ipsa huma
ne cōditionis qualitas A
indicat: q3 longe rebus ceteris pstat. Nam collata homini ratio asserit quantum: omnia que vel vita vel sensu vel ratione carent nature rationalis antecedit. Et tū q2 ab internis atq3 inuisibilibus oculos claudimur et inuisibilibus pascimur: plerūq3 hominē nō ex eo qd ipse est: sed ex his que circa ipsu3 sunt veneramur. Cūq3 non intuemur quid ipse sit: sed qd possit: in acceptione personarum: nō ex personis sed ex rebus adiacentibus ducimur. Sicq3 fit: vt is quoq3 apud nos intus i despectionem veniat: qui foris honorat̄: q2 dum pro his que circa illum sunt honorabi-

lis habetur: rebus suis in examine nostro
postponitur. Sed oīpotens deus vitā homi
num ex sola qualitate interrogat meritorū:
et sepe inde plus punit: vnde hic maiora ad
ministerium contulit: veritate attestante que
ait. Cui multū datū est: multum querit̄ ab
Luc.12. eo. Uñ bene nūc per helim dicit̄. Qui nō ac
cepit personam, principum nec cognouit ty
rānū cum disceptaret cōtra pauperē. Po
test aūt per principem vel tyrānū quisq̄ su
perbus intelligi: per pauperē vero humilis
designari. Tyrānū ergo disceptantē contra
pauperem: non cognoscit: q2 superbos oēs
vitam nunc humiliū deprimentes: iudicio
Luc.13. nescire se perhibet dicens. Nescio vos vn
de sitis. Et q2 sic potenter eū vult destruit:
sicut eum voluit potenter creauit apte rōci
nando subiungitur. ((Opus enim manuū
B eius sunt vniuersi.)) Atq3 mox subdit̄. ((Su
bito morientur: et in media nocte turbabun
tur populi et ptransibūt.)) Quālibet sero de
hac vita tollant̄ iniqui. subito et repēte tol
lunt̄: q2 finem suū cogitando p̄uidere nesci
unt. Subitū est quod ante cogitare non po
tuit. Subito diues ille raptus est qui horrea
que p̄parabat deseruit et inferni locū quem
non p̄uidebat inuenit. Ad aliud exercebat
aīam per cogitationem: sed ad aliud emisit
per sententiam. Aliud dum viueret contem
platus est: aliud dum moreretur expertus.
Reliquit diu tractata temporalia: et inopia
ta meruit eterna. Unde ei ppter hāc igno
rantiam cecitatis sue bene per diuinam sen
tentiam dicitur. Hac nocte repetunt animā
Lu.12. tuam a te. In nocte quippe ablata est que i
obscuritate cordis emissa. In nocte ablata
est: que considerationis lucem habere no
luit: vt quod poterat pati p̄uideret. Unde
bene discipulis futura cogitentibus Pau
lus apostolus dicit. Uos autem fratres nō
estis in tenebris: vt vos dies illa tanq̄ fur
i.Thes.5. cōprehendat. Uos filij lucis estis: et filij diei.
non sumus noctis neq3 tenebrarum. Dies
enim extrema tanq̄ fur in nocte ita comprehē
dit: quando stultorum animas futura non
preuidētes ejicit. Unde hic quoq3 apte sub
C iungitur. ((Et in media nocte turbabuntur
populi: et pertransibunt.)) In media enī no
cte turbati pertrāseunt: qui obscuritate sue
negligentie humiliati rapiuntur. Tūc tur
babuntur per sententiam iudicis qui nunc
turbari negligunt per humilitatem cordis.
Electi autem ne inuiti turbentur in morte
sponte turbantur in humilitate. Unde san
cte ecclesie de conuersa prole persecutorum
dicitur. Uenient ad te curui filij eorū qui Ysa.60.
humiliauerunt te. Et bene de dormientibus
populis non ait: trāsibunt sed pertransibūt.
Quia etiā viuendo temporaliter quotidie
ad finem tendimus: et presentem vitā qua
si quandam viam subigendo trāsimus: hoc
ipm morituros viuere quasi ad mortem ire
est: vt quot dies vite peragimus quasi in iti
nere ad locum propositum: tot passibus p
pinquamus. Ipsa quippe augmenta detri
menta sunt temporum: quia vite nostre spa
cia quanta esse ceperint. incipiunt iam tan
ta non esse.

Capitulum. 2.

Rimus vero homo ita con
ditus fuit: vt manente illo
decederent tempora nec cū
temporibus ipse transiret. D
Stabat enim momentis de
currentibus: q2 nequaq̄ ad
vite terminum per dierum incrementa tēde
bat. Stabat tanto robustius: quanto sem
per stanti ardentius inherebat. At vbi veti
tum contigit: mox offenso creatore cepit ire
cum tempore. Statu videlicet immortalita
tis amisso: cursus eum mortalitatis absor
buit. Et dum a iuuentute ad senium: senio
traheretur ad mortem: transeundo didicit:
stando quid fuit. Cuius nos q2 de propagi
ne nascimur: radicis amaritudinem quasi
in virga io retinemus. Nā quia ex illo ori
ginem ducimus: eius cursum nascendo sor
timur: vt eo ipso quotidiano momento quo
viuimus: incessanter a vita transeamus: et
viuendi nobis spacium vnde crescere credi
tur: inde decrescit. Quia ergo ad summam
moriendi quotidie tendimus per incremen
ta viuendi: bene de morientibus nequaq̄
transibunt dicitur: sed pertransibunt: quia
transeunt etiam dum viuunt: sed pertrāseūt
dum moriūtur. Sequitur. ((Et auferēt vio
lentum absq3 manu subaudis diuina iudi
cia.)) Absq3 manu vero auferent eū qui ma
nu violentus fuit. Absq3 manu vero aufe
rent: quia videlicet subito exitu vrgente inui
sibiliter rapitur: qui visibiliter rapiebat. Ui
dit ipse quos rapuit: sed quis illum i morte

rapiat non videt: absq; manu enim violentus aufertur: q2 raptorem suum nõ intuetur; et tamen ducitur. Quem tanto sequitur districtior sententia: quanto peccanti ei magna est patientie prerogata; q2 diuina seueritas eo iniquum acrius punit: quo diutius pertulit. Sepe vero euenit: vt du3 peccatores superna clementia expectat: in maiorem cordis cecitatẽ prosiliant. Unde scriptum est. An ignoras quia benignitas dei ad penitentiam te adducit. Tu autem secũdum duritiam tuam. et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die ire et reuelatiõis iusti iudicij dei. Et ecce dum violentus quisq; quos valuerit rapit: dum inualidos opprimit: et dum diu omne quod nequiter concupiscit exercet: quia non subito percutit: sed eius in finem pena differtur: nequissima eius actio a deo videri non creditur. Unde apte postq; eius narrauit interitum: illico de dño adiungit dicens. Oculi eni3 eius super vias hominum: et omnes gressus eorũ considerat. Tunc enim nequaq; considerare credebatur quãdo violentus iste omne malum quod poterat inulte perpetrabat. Estimabatur deus iniuste acta non cernere q2 differebat iuste dãnare: et magna ei9 patientia: quasi quedam negligentia putabatur. Iniquus quoq; ipse totiens se in peccatis suis nõ videri se a deo credidit quotiẽs inulte peccauit. Cui per quendam sapientẽ dicitur. Ne dicas peccaui: et qd accidit mihi triste? Emendare non vult nequiciã pro qua dignam non pertulit penam. Qui quo pic expectatus est: eo est ad peccandũ nequiter instigatus: et patientie superne longanimitatem despiciens: vnde corrigere culpa3 suam debuit inde cumulauit sicut p eundẽ Job dicitur. Dedit ei deus locũ penitẽtie: et ille abutitur eo in superbiã. Sepe etiã qa penã quã mererẽ repente non suscipit: hoc ipsu non deo estimat displicere quod facit.

Capitulum. 3.

Ut itaq; nunc et ad quaslib3 blasphemias presumendo prũpat: voluptatum suarũ nequicias impleat: aliena rapiat innocentium oppressione satietur. Et qa nec du3 percutitur: vias suas a domino aut nõ videri estimet: aut quod peius est approbari. Ueniet profecto veniet eterna et repentina percussio: et tunc cognoscet a deo cuncta conspici: quãdo se inimprouiso extu viderit pro cunctorum retributione damnari. Tunc in pena sua oculos aperit: quos diu tenuit clausos in culpa. Tunc considerasse omnia verũ iudicem sentit: quãdo maloru3 suorum meritum iam euadere sentiẽdo nõ possit. Iniquus ergo qui diu expectatus ẽ: iccirco est repente sublatus qa oculi domini super vias hominum: et oẽs gressus eorũ considerat. Ac si diceret: q2 ea que diu patienter conspicit: quandoq; inulta non deserit. Nam ecce subito violentum rapuit: et mala eius que expectãdo pertulit: animaduertendo resecauit. Nemo igitur dicat humana facta deum non cernere: cum iniquũ quempiã iniquitates suas libere prospicit cumulare. Subito enim tollitur qui diu toleratur. Gressus vero hominum vocat: vel singulas operationes quibus innitimur: vel alternantes motus intime cogitatiõis quibus quasi passibus vel longe a dño recedimus: vel pic domino propinquamus. Ad deum enim quasi tot gressibus mens accedit quod bonis motibus proficit. Et rursu3 tot gressibus longe fit: quot malis cogitationibus decrescit. Unde plerũq; contingit: vt nec dum procedat in opere motus mentis: et tamen perfecta iam culpa sit ex ipso reatu cogitationis: sicut scriptum est. Manus in manu non erit innocens malus. Manus enim manui iungi solet quando quiescit in ocio: et nullus eũ vsus laboris exercet. Manus ergo in manu non erit innocẽs malus. Ac si diceret. Et cum manus cessat ab iniquo opere: malus tamen non est innocẽs p cogitationez. Quia ergo nouimus quod districte oĩa nõ solũ facta. Sed saltẽ cogitata pensent quid faciemus de incessa mali operis si sic subtiliter deus iudicat gressus cordis? Ecce occulta mentis nostre itinera nullus hominũ videt: et tñ ante dei oculos tot gressus ponimus qt effectus mouemus.

Capitulum. 4.

Otiens ante illum labimur quotiens a recto itinere infirme cogitatiõis pede claudicamus. Nisi enim in conspectu ei9 iste assiduus nostrarũ mentiũ lapsus icresce-

Ro.2.

E

Eccli.5.

A

B

C

Pro.il

D

ret: per prophetam scilz non clamaret. Aufer
Isa. i. te malum cogitationum vestrarū ab oculis
meis. Hec nimirum dicens vim coopte no-
stre malicie quasi ferre se non posse testat.
Que cooperta illi esse non potest: qr videlz
importune eius conspectu ingeritur: qcqd a
Hebr. 4. nobis illicitum occulte cogitatur. Oīa enim
sicut scriptum est. Nuda et aperta sunt ocu
lis eius. Unde hic quoqꝫ apte subiungitur.
Non sunt tenebre et non est vmbra mortis:
vt abscondatur ibi qui operant iniquitatē.
Quid per tenebras nisi ignorantiā: et quid
per vmbram mortis nisi obliuionez studuit
B designare? De quorundam quippe ignorā
Ephe. 4. tia dicitur. Tenebris obscuratum habētes
Psā. 145. intellectum. Et rursum de obliuione que in
morte contingit scriptum ē. In illa die peri
bunt oēs cogitationes eorum. Quia ergo p
mortem funditus obliuioni tradit: quicqd
viuendo cogitatur: quasi quedam vmbra
mortis obliuio est. Sicut enim agit mors i-
teruenienꝭ non esse quod fuit in vita: ita in
teruenienꝭ agit obliuio non esse qd fuit in
memoria. Recte itaqꝫ vmbra eius dicitur:
quia velut de ipsa exprimitur: dum vim il-
lius sopiendo sensus imitatur. Deus autez
quia mala hominum nec cogitata ignorat:
nec perpetrata obliuiscitur nisi ab eius ocu
lis penitendo deleantur cōgrue dictum est:
non sunt tenebre: et non est vmbra mortis:
vt abscondantur ibi qui operant iniquita-
C tem. Ac si diceret. Idcirco eius iudicio nul-
lus abscōditur: quia nullatenus potest: aut
non videre quod facimus: aut obliuisci qd
videt. Quāuis intelligi tenebre vel vmbra
mortis etiam aliter possunt. Omnis nāqꝫ
immutatio: velut quedam mortis imitatio
est. Id enim qd mutat quasi ab eo qd erat
interficitur: vt desinat esse qd fuit et incipiat
esse qd non fuit. Lumen igitur verum crea-
tor videlz noster: qa nulla mutabilitatis vi-
cissitudine tenebrescit a ullis nature sue de-
fectibus obumbratur: sed eius esse sine mu-
tabilitate fulget ē tenebre ei vel vmbra mor
Jaco. i. tis dicitur ei non inesse. Unde alias scriptū
est. Apud quez non est transmutatio nec vi-
i. Thi. 6. cissitudinis obumbratio. Et vnde rursus
Paulus apostolus dicit. Qui solus habet
immortalitatem: et lucem inhabitat inacces-
sibilem.

Capitulum. 5.

Ed cum cuncti nouerimus
qꝫ et humana anima et an- A
gelica spiritus sint immorta
les instituti: cur ab aposto-
lo solus deus immortalita
tem habere perhibetur: ni
si qr solus deus vere non moritur: qui solus
nunqꝫ mutatur? Humana quippe anima in
lapsa non caderet: si mutabilis non fuisset;
que a paradisi quoqꝫ gaudijs expulsa: si mu
tabilis non esset ad vitam minime rediret.
In hoc ipso vero qd ad vitam redire nitit:
defectus suos cogitur alternāte semp muta
bilitate tolerare. Quia ergo ex nihilo ē cōdi
ta: ex se nihilominus infra se tendit: nisi ad
boni desiderij statum artificis sui manu te-
neatur. Ex eo itaqꝫ qꝫ creatura est: deorsum
ire habet. Uirtute nāqꝫ propria in pceps pos-
se se ire considerat: sed ad creatorem suum B
amoris manu se retinet: ne cadat: quousqꝫ
ad immutabilitatem transeat: et eo vere im-
mortaliter: quo immutabiliter viuat. Ipsi
quoqꝫ angelici spiritus mutabiles ex natu-
ra sunt conditi: quatenus aut sua sponte ca
derent: aut ex arbitrio starent. Sed qr hu-
militer elegerūt ei inherere a quo creati sunt:
hanc ipsam in se mutabilitatem suam stādi
sam imutabilitate vicerunt. Ut hoc ipsum
merito transcenderent: qd nature sue ordi-
ne mutabilitati subesse potuissent. Quia er
go solius diuine nature est vmbras ignorā-
tie mutabilitatisqꝫ non pati: dicatur recte.
Non sunt tenebre: et non est vmbra mortis:
vt abscondant ibi q operant iniquitatem.

Capitulum. 6.

Ux enim eterna que deus ē
quāto immutabiliter fulget
tanto penetrabiliter videt: A
et neqꝫ occulta nescit: qr cun
cta penetrat: neqꝫ penetra
ta obliuiscitur: qr incōmuta
bilis durat. Proinde quotiens indignū ali-
quid corde concipimus: totiens in luce pec-
camus: qr ipse nobis et non sibi psentibꝰ pre
sto est: et peruerse gradientes in ipsam ipin-
gimus: a qua per meritum longe sumus.
Cū vero nos videri nos non credimus: in
sole clausos oculos tenemus. Illum videlz
a nobis abscondimus non nos illi. Nunc
ergo dum possumus a conspectu eterni iudi
cis: et mala cogitata: et penis perpetrata

deleamus: reuocemus: ante oculos cordis
quicquid peruerse egimus per nequitiam presum
ptionis. Nihil sibi nostra blandiatur infir
mitas: atque in his que recolit semetipsam de
licate nõ palpet: sed quanto sibi mali sit cõ
scia: tanto in se benignius sit seuera: propo
nat contra se futurũ iudicium et quecunque in se
sentit districte ferienda per sententiam iu
dicis: hec in se pie feriat per penitentiã con
uersionis. Unde apte postquam violenti huius
pena descripta est: Sequitur. ¶ Neque enim vl
tra in hominis potestate est: vt veniat ad deum
in iudiciũ. ¶ Uersus iste tãto maiore dispu
tatiõe indiget: quanto hoc quod dicit si ne
gligitur acrius dolet: hic nimirum nõ illud
iudiciũ designatur quod per eternã retribu
tionẽ punit: sed quod mente cõceptum per
conuersionẽ diluit. Ad illud quippe venire non
B desiderat: quisquis se per illud dãnari formidat.
Dum ergo dicitur neque enim vltra in hominis pote
state est: vt veniat ad deũ in iudiciũ: profe
cto ostenditur esse quoddam iudiciũ quod quan
doque etiam a dãnatis: ac reprobis deside
1. Cor. xi. retur. Et quod est illud: nisi hoc de quo Pau
Esa. 59. lus apostolus dicit: Si nosmetipsos diiudi
Ps. 98 caremus: nõ vtique iudicaremur. Et de quo
per prophetam dicitur: Nõ est iudicium in gressi
bus eorum. Et de quo Dauid ait: Honor
regis iudicium diligit: vt videlicet quia iam
deum honorat ex fide solicite iudicet quid
ei debeat in operatiõe. Unde scriptum est. Iu
dica te coram dño et expectã est: Iudica te
coram dño et expecta eum. Coram domino
scilicet iudicatur: qui corde dominum conspi
cit et actus suos sub eius presentia solicita
inquisitiõe discernit: quem tanto quisque securius
expectat: quanto quotidie vitam suam su
spectus examinat. Qui enim ad extremũ eius
iudiciũ venit: nõ iam coram illo: sed ab illo
iudicatur. De hoc quoque mẽtis iudicio ob
Isa. 43. liuiscenti anime per prophetam dominus di
C cit: Redde me in memoriam vt iudicemur si
mul. Narra si quid habes vt iustificeris: De
bet enim vniuscuiusque mens et causas suas
apud dñm: et causas dñi contra se sollicita
inquisitione discutere: debet caute pẽsare: vel
que ab eo bõa perceperit: vel que mala bo
nis illius peruerse viuendo respõdet. Quod
Prou. 12. electi quidem quotidie facere omnino nõ ces
sant. Unde Salomon ait: Cogitationes iu
storum iudicia: accedunt enim ad secreta

rium iudicis intra sinũ cordis: considerant
quam districte quandoque feriat qui diu paciẽter
expectat: metuunt in his que se egisse memi
nerunt: et puniunt flendo quod perpetrasse
se intelligunt: timent subtilia diuina iudicia
etiam de his que in semetipsis intelligere for
tasse nõ possunt. Uident enim videri diui
nitus quod ipsi in se per humanitatem nõ
vident: cõspiciunt districtum iudicem: qui
quo tardius venit: eo seuerius percutit sã
ctorum etiam patrum residere cõuentum
cum eo pariter contẽplantur eorumque vel ex
empla vel dicta se contẽpsisse reprehẽdũt:
atque in hoc secreto interioris iudicij ipsa mẽ
tis sue executione constricti penitendo feri
unt: quod superbiendo commiserunt. Ibi
namque aduersum se quicquid se impugnat enu
merant: ibi ante oculos suos omne quod desle
ant coacernant: ibi quicquid per iram districti
iudicis decerni possit intuentur: ibi tot pa
tiuntur supplicia quod pati timent: nec de
est in hoc iudicio mente cõcepto omne mi
nisterium quod punire reos suos plenius
debeat. Nam cõscientia accusat: ratio iudi
cat: timor ligat: dolor excruciat. Quod iudi B
cium eo certius punit: quo interius seuit: quod
videlicet ab exterioribus nõ excedit. Unus
quisque enim cum causam huius examinis contra se
aggredi ceperit: ipse est actor qui exhibet: ipse
reus qui exhibetur: odit se qualẽ fuisse se me
minit: et ipse qui est semetipsum insequitur et il
lum qui fuit: atque ab ipso homine aduersus se
metipsum fit quedam rixa in animo parturi
entis pacem cũ deo. Hanc cordis rixam do
minus requirebat cum per prophetam diceret:
Attendi et auscultaui: Nemo quod bonum Iere. 8.
est loquitur: nullus est qui agat penitentiam
super peccato suo dicens. Quid feci. Ista
cordis humani rixa placata est: cum prophe
te suo de Achab rege semetipsum reprehen
dente loqueretur dicẽs. Uidisti achab hu 3. Re. 21.
miliatũ coram me? Quia igitur humiliatus est
mei causa non inducam malum in diebus eius
Quia ergo nunc in potestate est internũ mẽ
tis nostre: contra nos subire iudicium reco
gnoscendo accusemus nosmetipsos: et qua
les fuimus penitendo torqueamus: nõ ces
semus dum licet iudicare quod fecimus. au
diamus caute quod dicitur: Neque enim vltra in
hominis potestate est: vt veniat ad deum
in iudicium. Reproborũ namque esse propriũ

solet: semper praua agere. et nunquam que egerint retractare. Omne enim quod faciunt ceca mente pertranseunt: factaque sua nisi cum puniti fuerint non agnoscunt. At contra electorum est: actus suos quotidie ab ipso cogitationis fonte discutere: et omne quod turbidum profluit ab intimis exsiccare.

Capitulum. 7.

a Jcut enim non sentimus quomodo crescant membra: proficit corpus: mutatur species: nigredo capillorum albescit in canis. Hec quippe omnia nobis nescientibus aguntur in nobis: ita mens nostra per momenta viuendi ipso curarum vsu a semetipsa permutatur: et non agnoscimus nisi vigilanti custodia ad interiora nostra residentes, profectus nostros quotidie defectusque pensemus. Hoc ipsum namque in hac mortali vita consistere quasi ad vetustatem ire est: et cum indiscussa mens relinquitur: in quodam senio torporis sopitur quia sui negligens: et propositorum robur insensibiliter perdens a forma prioris fortitudinis dum nescit: Unde et per prophetam sub effraim specie dicitur: Comederunt alieni robur eius et nesciuit: sed et cani effusi sunt in eo: et ipse ignorauit. Cum vero semetipsam querit: et subtiliter penitendo se discutit: ab
Ose.7 ipsa hac vetustate sua lota lachrymis: et merore incensa renouatur: et que iam pene inueterata friguerat: per subministrata iterum amoris studia nouiter calet. Unde Paulus apo-
Ephe.4. stolus vsu mortalis vite veterescentes discipulos admonet dicens: Renouamini spiritu mentis vestre. Sed ad hec agenda valde exempla patrum et sacri eloquij precepta
B nos adiuuant. Si enim sanctorum opera conspicimus et diuinis iussionibus aurem prebemus alia nos contemplata: alia audita succendunt: et cor nostrum torpore non constringitur: dum
Leui 6. imitatione prouocatur. Unde bene per Moysen dicitur: Ignis in altari semper ardebit: quem nutriet sacerdos subijciens mane ligna per singulos dies. Altare quippe dei est: cor nostrum: in quo iubetur ignis semper ardere: quia necesse est ex illo ad deum charitatis flammam indesinenter ascendere. Cui per singulos dies sacerdos ligna subijciat: ne extinguatur. Omnis christi fide preditus: membrum vtique summi sacerdotis effectus existens cunctis fidelibus Pe-

trus apostolus dicit. Uos autem genus electum i. Pe. 2.
regale sacerdotium. Et sicut Joannes apostolus dicit: Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotium. Sacerdos ergo in altari ignem nutriens quotidie ligna subijciat. i. fidelis quisque ne in eo charitatis flamma deficiat in corde suo tam exempla precedentium quam sacre scripture testimonia congerere non desistat. Nam quasi quedam fomenta igni dare est: in excitatione charitatis vel exempla
patrum vel precepta dominica ministrare. Quia C
enim interna nouitas nostra ipsa quotidie huius vite conuersatione veterascit ignis iste adhibitis lignis nutriendus est: vt dum per vsum se nostre vetustatis extenuat: per patrum testimonia: et exempla reuiuiscat. Et bene illic precipitur: vt mane ligna per dies singulos congregentur Hec quippe non fiunt nisi cum nox cecitatis extinguitur. Uel certe quia mane prima pars diei est postpositis cogitationibus vite presentis: hoc priori loco quisque fidelium cogitet vt quod in se iam iamque quasi deficit: nisibus quibus valet studium charitatis inflammet. Ignis enim iste in altari domini: idest in corde nostro, citius extinguitur: nisi solerter additis exemplis patrum et dominicis testimonijs reparetur. Bene autem illic subiungitur. ((Et imposito holocausto desuper adolebit adipes pacificorum.)) Nam quisquis in se hanc ignem charitatis accendit: semetipsum vtique holocaustum desuper imponit: quia omne vicium quod in se male viuebat exurit. Cum enim cogitationum suarum interna considerat: et vitam reprobatam per immutationis gladium mactat in ara se sui cordis imposuit et igne charitatis incendit. De quo hostiam pacificorum adipes redolent: quia interna noue vite charitatis impinguatio pacem inter nos et deum faciens odorem de bonis suauissimum reddit. Quia vero eadem charitas in cordibus electorum inextinguibilis manet illic subsubditur: Ignis est ille perpetuus: qui nunquam deficiet de altari. Nunquam profecto de altari ignis iste deficit: quia etiam post hanc vitam eorum mentibus feruor charitatis accrescit. Eterna quippe contemplatione agitur: vt omnipotens deus quo magis visus fuerit eo amplius diligatur.

Capitulum 8.

A Quod aūt diuinis ammoni
tionibus ꝛ ꝑcedentium ex
emplis adiuti de huius vi
te ꝓfundo liberamur: bene
etiam per ꝓphetam Hiere-
Hiere.38. miam in puteū missum fi-
guratū est: q vt leuetur ex puteo funes ad eū
ꝛ pāni veteres deponuntur. Quid enī funi
bus nisi precepta dñica figurantur. Que qꝛ
nos ī mala operatione positos: ꝛ conuicāt
ꝛ eripiunt: quasi ligant ꝛ trahunt: coarctāt
ꝛ leuant. Sed ne ligatus hijs funibus dū
trahitur incidatur: simul etiam panni vete
res deponūtur: qꝛ ne diuina precepta nos
terreant: antiquorum patrū nos exēpla cō
fortant: ꝛ ex eoꝝ comparatione facere nos
posse presumamus: quod ex nostra imbecil
litate formidamus. Si ergo leuari d hoc ꝓ
fundo festinamus ligemur funibus .i. prece-
ptis dominicis astringamur. Intersint etiā
panni veteres: cum qbus melius teneantur
funes: idest precedentium ꝯfortemur exem
plis ne infirmos nos ac timidos precepta
subtilia vulnerent dū leuant. Quasi quos-
dā pānos veteres Paulus apostolos sub
iungebat: cum leuandum discipulis prece-
ptis suis spiritalibus exēpla veterū cōmo
daret dicens: Isti ludibria ꝛ verbera experti
insuper ꝛ vincula ꝛ carceres. Lapidati sūt
secti sunt: in occisione gladij mortui sunt.
Hebr.12. Et paulopost. Habentes itaqꝫ tantam īposi
tam nubē testium: deponentes omne pon-
dus: ꝛ circūstans nos peccatum per pacien
B Hebr.13. tiam curramus ad ꝓpositū nobis certamē
Et iterum. Mementote ꝑpositorum vestro
rum: q vobis locuti sunt verbum dei. Quo
rum intuentes exitum conuersatōis imita-
mini fidem. Superius videlicet dum spiri-
talia precepta loqueretur quasi funes mise
rat: postmodum vero memorans exempla
maiorum quasi veteres pānos adhibebat.
Excitati ergo tot vocibus preceptorum: ad
iuti tot comparationibus exemploꝝ ad cor
da nostra redeamus: discutiamus oē quod
agimus ꝛ qcqd in nobis diuine rectitudi-
nis regulam offendit accusemus: vt apud
districtum iudicem: ipsa nos accusatio ex-
cuset. In hoc enim mentis nostre iudicio tan
to citius absoluimur: quanto nos districti⁹
reos tenemus. Nec ad hec agenda ꝑden-
da sunt tpā qbus vacant: qꝛ ad hec agēda
post hui⁹ vite tpā nō vacāt. Vacue quippe
nō dr: Neqꝫ.n. vltra in hoīs ptāte ē: vt ve
niat ad deū in iudicium. Idcirco nāqꝫ me-
moremur: vt qd tunc nō possumus nequa-
qꝫ nunc hoc negligamus. Sꝫ ecce negocia
occupant: que nobis icessanter apposita a C
cōsiderandis nobismetipsis mentis nostre
oculum declinant. In istis nāqꝫ visibilibus
que intuemur cor nostrū extra se spargit: ꝛ
qd de se intrīsecus agatur obliuiscit dū ex-
trinsecus occupat. Diuina aūt vox terribi
lib⁹ sententijs suis quasi qbusdā clauis illd
pungit vt euigilet: ꝛ hō super se occulta iu-
dicia que pressus torpore dissimulat: terro-
re saltē pulsatus expauescat. Ut.n. superi⁹
diximus: ipso vsu vite veteris mēs male as-
sueta deprimitur: ꝛ in hec que expectat ex-
terius quasi dormiens sopitur: qꝛ postqꝫ se-
mel se ad ꝓspicienda visibilia foras fudit a
ꝯtēplandis inuisibilibus itus euanuit. Un-
de nūc necesse ē. vt que ꝑ inuisibilia spargit:
de inuisibilib⁹ iudicijs feriatur: ꝛ qꝛ in his se
exterioribus⁹ male delectata ꝓstrauit: saltē ꝑ-
cussa regrat qd deseruit. Ecce aūt scriptu-
ra sacra terrore quodā terpētia corda trās
figit ne ī his inhereant que exteri⁹ defluunt
sꝫ que interi⁹ eterna ꝑdiderunt: iudicat qd
snia occulta decernitur ne imoderate a no
bis hec publica cogitentur: dicit qd super
nos agatur de nobis: vt ab hoc publico tē-
poralitatis colligamus oculum cordis ad
secretum interne dispositionis.

Capitulum. 9.

Nam postqꝫ multa narrata
sunt de pena maiorū subi-
to infertur occultū iudiciū A
quod pie super nos instrqꝫ
disponitur: quō alij ꝑdunt
qd videre tenebantur: et
alij accipiūt qd alij ex meritis ꝑdunt. Ait
enī. Cōteret multos: ꝛ innumerabiles: ꝛ stare
faciet alios ꝓ eis. Hoc quotidie agitur. Sꝫ
qꝛ adhuc finis vtriusqꝫ vtrarūqꝫ nō cernit mi-
nus timet. Nunqꝫ.n. culpā suā reprobi nisi
ī pena cognoscūt. Et qꝛ pena differt: culpā
despicit. Labuntur ꝓ a statu iusticie: ꝛ lo-
cū vite illis cadentib⁹: alij sortiunt. Sꝫ eo
lapsum suū negligūt: quo iteritū q se ī eter-
nū maneat nō attendūt. Si.n. ad illd qd il-
lic passuri sunt oculos mitterēt: hoc qd hic
faciūt timerēt. Cūctis aūt liquet qꝫ ī illa ex

tra requisitione examen publicum facturus
est oipotens deus: vt alios ad tormenta de
ferat: alios ad participationē regni celestis
B admittat. Sed hoc nūc secreto iudicio quo
tidie agitur: quod tunc publico demonstra
tur. Nam iuste ac misericorditer singulorū
corda vel examinans vel deponens alios ī
exteriora respuit: alios ad ea que sunt intrin
secus trahit: hos accendit interna appetere
illos pro voluptatibus suis deserit exterio-
ra cogitare horū mentem ad superiora erigit:
illorum superbiā in infimis desiderijs mer-
git. Aliena aūt corda humanis oculis clau
sa sunt τ nescitur qui repellitur: q2 penetra-
re nequeunt que ab vnoquoq3 cogitantur.
Nam sepe corde peruerso nec dum processit
vsq3 ad effectum operis deliberatio cogita
tionis τ adhuc fortasse per habitum intus
astringitur: qui iam mente foras vagatur.
Sed talis quilibet tunc ante oculos interni
iudicis cecidit: cū ab appetendis interiori-
bus per desideriū exiuit. Nonnūq3 alij post
male operationis vsum ad spem celeste3 su-
bito amore reuiniscūt: τ qui in pueris actio
ne se sparserant: ad finē interne retractio-
nis semetipsos increpando recolligūt. Hos
C adhuc respicientes homines: quales dudū
in opere nouerant tales putant. At cōtra il
li per districte considerationis examen vi-
tam suam qualē fuisse recolunt insequunt:
sciunt q3 qd fuerunt: sed quid iam ceperint
esse nescitur. In hoc ergo vtroq3 genere ho
minu3 sepe contingit: vt τ qui vident stare
humano iudicio: iam in conspectu eterni iu
dicis iaceant: τ qui adhuc corā hominibus
iacent iam in conspectu eterni iudicis stent.
Quis eni3 hominū estimare potuisset: iudā
viuendi sortem: etiā post ministeriū aposto-
latus emittere: Et quis econtra latronē cre
det cāēm vite etiā in ipso articulo mortis in-
uenire. Occultus aūt iudex p̄sidens τ vtro-
rūq3 corda discernēs alterū pie statuit: alte-
rū iuste confregit. Illum districte exter9 re-
pulit: hunc introrsus misericorditer traxit.
Unū bene etiā per prophetā casuros alios pas-
sionis sue tempore atq3 alios resurrecturos
annuncians ait. Potum meū cum fletu tē
perabā. Potus quippe ab exterioribus inte-
rius trahitur: fletus aūt ab interioribus ex
terius emanat. Potū ergo domino cū fle-
tu temperare est: alios ab exterioribus intro

sus trahere: alios ab interioribus in exterio
ra reprobare.

Capitulum io.

Onteret ergo multos τ in-
numerabiles: τ stare faciet A
alios pro eis. Sicut aūt su
perius diximus: hec contri-
tio prius intus agit: vt post
intrinsecus ostēdatur. Hac
contritione nōnunq3 adhuc quorundā ex-
teriora quasi sana sunt: τ iam interiora pu-
truerunt. Scriptum nāq3 ē. Ante ruinā exal
tatur cor. Ibi ergo feriuntur vbi superbiunt. Pro. 16.
Unde scriptum est. Contriui cor eorum for
nicans τ recedens a me. Interius fornicari Ezech. 6.
est: exterius fetitis delectari. Magna autē
contritio cordis est hec eadē elatio superbiē-
tis. Eo quippe ipse ab integritatis salute cor-
ruit: quo iactantia cuiuslibet virtutis intu-
mescit. Superbientes enim deū despiciunt:
τ relicta creatoris sui gloria propriam q̄runt.
Quibus iam hoc ipm cecidisse est: ammissa
superioris sui potentia in se venisse. Conterun
tur etiam: q2 relictis celestibus terra3 que-
runt. Que aūt maior poterit esse contritio:
q3 deserto creatore creaturā querere: deser-
tis superius gaudijs infimis rebus inhiare.
Unde bene per prophetā dicitur. Humiliat
aūt peccatores vsq3 ad terram. Amissis enī
celestibus terrenū est omne q3 sitiunt: τ dum
plus videre conantur: minus est qd appe- B
tunt. De quibus recte per Hieremiā dictu3 Hiere. 17.
est. Recedentes a te in terra scribentur. At Luc. 10.
contra de electis dicitur. Gaudete q2 no-
mina vestra scripta sunt in celis. Ista ergo
contritio prius serpit in mēte: vt postmodū
procedat in opere: prius fundamentū cogita
tionis concutit: vt postmodū fabricā opera
tionis allidat. Unde summa ē cura satagē-
dum: vt illic vitetur vbi oritur. Scriptū nā-
q3 est. Omni custodia serua cor tuū: qm̄ ex Mat. 15.
ipso vita procedit. Et rursum scriptū est. Ex
corde exeunt cogitationes male. Intus er-
go vigilandū est: ne mens dum extollit ca-
dat. Intus seruemus omne qd foras agi-
mus. Si enim semel medullam cordis ela-
tionis putredo consumpserit citius corruit:
τ cortex vacua externe visionis. Notandu3
vero est: q2 dum alijs cadentibus ad stādū
alij solidari prohibentur: electorū numer9 cer
tus ac diuinitus ostenditur. Unde etiam

philadelphie ecclesie per angelū dicit. Te
Apo. 3 ne qd habes: ne alius accipiat coronā tuā.

Capitulum. xi.

A Hac ergo sententia qua nar-
ratur aliorū erigi: aliorū au-
tem vita cōstringi: ꝛ spes nu
tritur humiliū: ꝛ elatio pre-
mitur supborū: quia ꝛ illi bona
possunt amittere de quibus
superbiūt: ꝛ isti ea percipe que quia nō habēt
cōtemnunt. Formidemus igitur in his que
accepimus: nec eos qui illa nec dum assecu
ti sunt desperemus. Quid enim sumus ho-
die nouimus: quid aūt post pauluū possi-
mus esse nescim⁹. Hi vero quos fortasse de-
spicimus: ꝛ tarde possunt incipere: ꝛ tamen
vitam nostrā feruētioribus studiis anteire.
Timendū itaq; est: ne etiā nobis cadentib⁹
surgāt q a nobis stantib⁹ irridetur: quāuis
stare iam non nouit: qui nō stantē nouit ir-
ridere. Hunc aūt supernorū iudiciorū metū
Paulus apostolus discipulorū cordib⁹ in-
cutiens ait. Qui se existimat stare: videat ne
cadat. Quod aūt dicens conterit multos: illi
eo adiunxit. Innumerabiles vel multitudi
nem exprimere studuit reproborum: que hu
mane rōnis numerū transit: vel certe idica
re voluit: quod oēs qui pereunt intra electo
rum numerum non habent: vt eo fiāt innu-
merabiles quo extra numerum currunt. Uñ
B pphēta intuens tantos hoc ecclesie tēpore
specietenus credere: quantos numerū certuz
est electorū numeruz summāq; transire ait.
Multiplicati sunt sup numeꝝ. Ac si diceret.
Multis ecclesiā intrantibus etiā hi ad fidē
specietenus veniunt qui a numero regni ce
lestis excluduntur: quia electorum summā sua
multiplicitate transcendunt. Unde ꝛ p Hie
Hier. 31. remiā pphētam dicitur. Edificabitur ciui-
tas dño a turre ananehel vsq; ad portā an
guli: ꝛ exibit vltra normā mensure. Ciuitatē
quippe esse domini sanctam ecclesiā nullus
ignorat: ananehel vero dei gratia interpre-
tatur. In angulo aūt duplex paries iungit.
Ciuitas ergo domini a turre ananehel vsq;
ad portam anguli edificari perhibetur: quia
sancta ecclesia celsitudine superne gratie in-
C choans vsq; ad ingressum susceptionēq; cō
struitur vtrorūq; populoꝝ iudaici videlicet
atq; gentilis. Sed quia in ea crescente multitu
dine etiam reprobi colliguntur apte subdit.
Et exibit vltra normam mensure: quia vsq; ad
eos quoq; extenditur qui normam iusticie
transeuntes: intra mensure celestis numerū
non sunt. Unde per Isaiam quoq; eidē ec-
clesie dicitur. Ad dexteram enim ꝛ ad leuaz
dilataberis: ꝛ semen tuum gentes heredita
bunt. In tanta quippe multitudine gentiū
ad dexteram tenditur: dum quosdā iustifi-
candos suscipit. Ad leuam quoq; dilatatur:
dum ad se quosdam etiā iniquitate pmāsu-
ros admittit. Propter hanc multitudinem
que extra electorū numerū iacet: in euāge-
Mat. 2. lio dñs dicit. Multi vocati: pauci vo electi.
Sed quia hoc qd electus aliis alii cōteruntur:
de merito patientis est: nō de iniquitate pu-
nientis. Non enim iniquus deus qui īfert
iram: apte subiungitur. ((Nouit enim opa
eorū: ꝛ iccirco inducet noctem ꝛ conteren-
tur.)) Sciendū summope est: qꝫ iniquus qs-
q; duobus modis in nocte cōteritur: vel cū
exterioris pene tribulatione percutit: vel cum
occulta sententia interius excecatur. In nocte
corruit: cum per extremū iudicium viuendi
lumen imperpetuum amittit. Unde scriptū
est. Ligate ei manus ꝛ pedes ꝛ mittite eum
in tenebras exteriores. Tunc enim coactus
in tenebras exteriores mittitur: quia nunc in
interioribus excecatur voluntarie. Rursum ī
nocte iniquus conteritur: cum peccatorum
precedentium cōfusione damnatus: verita
tis lumen non inuenit: ꝛ quid deinceps age-
re debeat non agnoscit.

Capitulum. 12.

O Mne quippe peccatū qd
tamē citius penitēdo non
tergit aut peccatū ē aut cā
B peccati: aut peccatū ꝛ pena
peccati. Peccatū nāq; qd
penitentia non diluit: ipso

sue pondere mox ad aliud trahit. Unde fit
vt non solum peccatū sit: sed peccatū ꝛ cau
sa peccati. Ex illo quippe vitio culpa subse-
quens oritur: ex quo excecata mens ducit: vt
penis ex alio ligetur. Sed peccatū qd ex pec
cato oritur: non iam peccatū tantūmodo: sꝫ
peccatū est ꝛ pena peccati: quia iusto iudicio
oīpotens deus cor peccantis obnubilat: vt
pcedēns peccati merito etiā in aliis cadat.
Quem enim liberare noluit: deserendo per
cussit. Nō ergo immerito pena peccati dicit
qd iusta desup irrogata excitate: ex pcedē-

tis peccati vltione perpetratur. Quod videlicet agitur dispositione superius ordinata sed inferius iniqtate cōfusa: vt ⁊ precedēs culpa sit causa subsequentis: ⁊ rursum culpa subsequens sit pena p̄cedentis. Q̄d bene in īfidelibus ⁊ lubricis paulus quasi quoB
dam semen erroris asperserat cum dicebat. Qui cum cognouissent deum: nō sicut deū glorificauerunt: aut gratias egerunt: s; euanuerunt in cogitationib⁹ suis. Sed quid ex huius erroris semine pululauit: ilico adiungit dicēs. Propter quod tradidit illos de⁹ in desideria cordis in immundiciā vt contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis. Quia enim cognoscentes deum: peccatum superbie intelligendo cōmiserunt: cecantur etiam ne intelligant quod cōmittunt: ⁊ qui intelligentiam suam sequi nolunt in pecca-
C to ⁊ causa peccati: ⁊ ipsum lumen intelligentie perdant in peccato ⁊ pena peccati. Prioris ergo peccati merito: peccatorū subsequētium fouea tegitur: vt qui malum sciēs perpetrat: deinceps iuste in alijs etiā nesciens cadat. Hoc q̄ppe agitur: vt culpe culpis feriantur quatenus supplicia fiant peccātiū ipsa incrementa vitiorum. Nam q2 omnipotens deus ad penitentiā tempus idulget quod tamen humana malicia ad vsū sue iniquitatis intorquet nimirū iusto dei iudicio augeri culpa permittitur. vt ad feriendū altius quādoq; cumuletur. Hinc enim rursum de quibusdam Paulus apostolus dicit: vt impleant peccata sua semp. Hinc vo-
Apo.22. ce angelica Joāni dicit. Qui nocet noceat adhuc: ⁊ qui in sordib⁹ est: sordescat adhuc. Hinc Dauid ait. Appone iniqtatem super iniqtatem eorum: vt non intrent in iusticiā tuam. Hinc rursū de domino ab eodē psalmista dicitur.

Capitulum. 13.

A Amissiōes p angelos malos viā fecit semite ire sue. Cor quippe dn̄s prioribus meritis agrauatū iuste permittit: etiam subsequentib⁹ malignorū spirituū persuasionibus falli: q cum indigne culpa trahit reatus eius in pena cumulatur. Unde ⁊ ire sue dn̄s viam de semita fecisse perhibetur. Latior enim est via quā semita. Ex semita vero ire sue viā facere est, ire cā districte iudicando dilatare: vt qui illuminati agere recte noluerunt: iuste cecati adhuc faciant. vnde amplius puniri mereantur. Hinc per moysen dicitur. Nondū completa sunt peccata ammorreorum. Hinc per eundē moysen dn̄s dicit. Ex vinea enim sodomorū vi- Deut.32.
tis eorum: ⁊ ꝓpago eorū ex gomorra. Uua eorum vua fellis: botrus amaritudinis in ipsis. Furor draconum vinū eorum: ⁊ furor aspidum insanabilis. Nonne hec oīa congregata sunt apud me: ⁊ signata in thesauris meis. In die vltionis reddā eis. Quā multa eorum mala narrauit: ⁊ tamen ilico B
adiungit: in tempore quo lapsus fuerit pes eorum. Ecce atrocissima illorū facinora describuntur: ⁊ tamen ad vltionis diē adhuc subsequens lapsus aspicitur quo eorū culpe cumulentur: habent iam quidem vñ feriri mereantur sed sustinent tamen adhuc peccatum crescere: vt peccantes possit atrocior pena cruciare. Jam meretur suppliciū peccatum ⁊ causa peccati: sed expectatur adhuc vt augmentum supplicij subroget peccatum ⁊ pena peccati. Plerūq; vero vnum atq; idem peccatū: peccatū est ⁊ pena peccati: ⁊ causa peccati. Q̄d melius ostendimus si res ipsas ad mediū deducamus. Effrenata enim ventris ingluies in feruorem luxurie plenitudo carnis instigat. Perpetrata aūt luxuria sepe aut piurio aut homicidio tegitur: ne humanarū legum vltione puniatur. Ponamus ergo ante oculos q quidā C
voracitatis sibi frena laxauit: qua voracitate superatus adulterij facinus cōmisit: dep̄hensus autem in adulterio: latenter virum adultere ne ad iudicium traheret occidit. Hoc igitur adulterium inter voracitatē et homicidiū positum: de illa videl; nascens: hoc generans: peccatum ⁊ pena est ⁊ causa peccati. Peccatum ꝑfecto per semetipm: pena vero peccati est: q2 culpam voracitatis auxit: causa aūt peccati est: q2 subsequēs etiam homicidium genuit. Unū ergo idē q; peccatum est: ⁊ pena p̄cedentis: ⁊ causa culpe subsequentis: q2 transacta dum exaggerat: dānat: ⁊ adhuc sequentia que damnari debeant seminat. Igitur q2 peccatis precedentibus cecatur oculus cordis: ipsa cecitas que peccantis animū ex anteacte culpe damnatiōe confundit merito nox vocatur q2 per hanc ab oculis delinquentis lumen

veritatis absconditur. Bene itaq dicit: no-
uit enim opera eorum: ⁊ iccirco inducet no-
ctem ⁊ conterentur: q: vt sepe dictum ē: pre
cedentia nimirum mala faciunt vt ad pec-
candum uerum tenebris subsequentib⁹ in-
uoluantur: vt eo iam lumen iusticie videre
non possint: quo illud ⁊ quando poterant vi
dere noluerunt. Inducere autem noctē do
B minus dicitur: non quo ipse tenebras infe-
rat: sed quo obscura corda peccantium mi-
sericorditer non illustret: vt hoc ipsi in no-
cte cecasse sit: a cecitatis tenebris liberare
noluisse. Sequitur. ¶ Quasi impios percus-
sit eos in loco videntium. ¶ In scripturis sa
cra quasi: aliquādo pro similitudine: aliquā
do pro veritate poni consueuit. Pro simili-
tudine enim quasi ponitur: sicut apostolus
dicit. Quasi tristes: semper autem gauden-
2.Cor.6 tes. Pro veritate enim ponitur: sicut Joan
Jo.1. nes ait. Uidimus gloriam eius quasi vnige
niti a patre. Hoc aūt loco nihil differt vtrū
pro similitudine an pro veritate sit positum:
q: quolibet dicatur ordie aperte praua ma
lorum vita signatur. Impios vero scriptu-
ra sacra proprie infideles appellat. Hac nā-
q distantia peccatores ab impijs discernū
tur: q: cum omnis impius sit peccator: non
tamen omnis peccator est impius. Pecca-
tor enim dici etiam qui in fide pius est pōt:
Unde Joannes ait. Si dixerimus q: pecca
1.Jo.1. tum non habemus: ipsi nos seducimus. Im
pius vero proprie dicitur: qui a religionis
pietate separatur. De talibus enim pphe
Psal. ta ait. Non resurgunt impij in iudicio.

Capitulum. 14.

Ocus autem videntiū san-
A cta ecclesia vocat. In ipsa
enim recte consistitur: vt lu-
men verum qd deus est vi-
deat. Unde ad moysen dici
tur. Est loc⁹ penes me ⁊ sta
bis supra petram cum transiet mea maie-
stas. Et paululum auferā manū meam ⁊ vi
debis posteriora mea. Per locum qppe ec-
clesia. Per petram dñs: per moysen pō mul
titudo plebis israelitice figuratur: que domi
no in terra predicante non credidit. Ipsa er
go in petra stetit terga domini transeuntis
aspiciens: quia videlicet post passionē ascē-
sionemq dominicam: intra ecclesiam pedi-
cta fidem christi percipere meruit: ⁊ cui⁹ pre
sentiaz non vidit eius posteriora cognouit.
Dicatur ergo de his quos intra sanctaz ec
clesiam diuina vltio inuenit: in iniquitati-
bus perducantes: dicatur de his quorū vi-
tam Paulus apostolus notat. Qui confi Tit.1.
tentur se nosse deum: factis aūt negāt: qua-
si impios percussit eos in loco videntiū. Ibi
quippe stabant vbi deum videre videban-
tur. Ibi tenebras dilexerunt: vbi lumen ve-
ritatis aspicitur: ⁊ quamuis apertos habue- B
runt oculos: in fide tenuerunt tñ eos clau-
sos i opere. Unde bene ⁊ de iudea dicitur.
Speculatores eius ceci: quia videlicet non Isa.56.
videbāt opere: quod professione cernebāt.
Unde etiam de balaā scriptum est. Qui ca
dens apertos habebat oculos. Cadens qp Nu.22.
pe in opere: apertos tenet oculos in cōtem-
platione. Ita ergo hi etiam oculos aperiē
tes in fide: ⁊ non videntes in opere: intra ec
clesiam positi pia specie: extra ecclesiaz inuen
ti sunt impia cōuersatione. De qbus alias
bene scriptum est. Uidi impios sepultos: q
cum adhuc viuerent in loco sancto erant: ⁊ Eccs.8.
laudabantur in ciuitate quasi iustorum ope
rum. Multos enim peste proprie prauitta-
tis obsessos sub christiano nomie: ipsa tran
quillitas ecclesiastice pacis abscōdit. Quos
tamen si leuis psecutionis aura pulsauerit:
mox extra aream velut paleas tollit.

Capitulum. 15.

Uidaz vero iccirco christia
nitatis vocatione signātur A
quia christi nomine sublimi
ter exaltato: pene omnes iā
videri fideles aspiciunt: et
pro eo quod vocari alios
cernunt ipsi non videri fideles erubescunt:
sed esse negligunt quod dici gloriant. Rem
enim virtutis intime ad decorem sumūt vi
sionis externe: ⁊ qui ante supernum iudicē
nudi conscientie infidelitate consistunt: ante
humanos oculos professione sancta verbo
tenus palliantur. Nonnulli autem fidem
medullitus tenent sed viuere fideliter nul-
latenus curant. Insequuntur enim mori
bus quod crudelitate venerantur. Quibus
diuino iudicio sepe contingit: vt per hoc
quod nequiter viuunt: ⁊ illud perdūt quod
salubriter credunt. Incessanter namq se pra
uis actionibus polluunt: ⁊ super hoc viu-

dictam iusti iudicij retribui posse diffidit:
et sepe cum bene viuere negligunt: etiam per-
sequente nullo vsqz ad perfidiam delecta-
buntur. Nam qui imminere districtum iudici-
um non credunt qui multe se peccare suspi-
cant: quo pacto vel esse vel dici fideles pos-
sunt: Fidem quippe perdidisse est: incorre-
ptis malis operibus: digna supplicia reddi
B posse non credere. Quia ergo digna fidei
opera seruare contemnunt: etiam fidem per-
dunt quam tenere videbantur. Super quos
bene per prophetam sub hierusalem spe-
cie inimicorum destruentium verba memo-
Psa. 136. rantur: a quibus scilicet dicitur: Exinanite exina-
nite vsqz ad fundamenta in ea. Paulus
i. Cor. 3. quippe ait: Fundamentum aliud nemo po-
test ponere: preter id quod positum est: quod
est christus Jesus. Inimici ergo destruen-
tes vsqz ad fundamentum hierusalem exina-
niunt: quando peruersi spiritus a corde fideli-
um: destructo prius boni edificio operis: so-
liditatem quoqz exhauriunt religionis. Si-
cut enim supra fundamentum fabrica: sic sup
fidem opera destruuntur. Usqz ad funda-
mentum ergo exinanisse est: euerso bene viuen-
di opere etiam robur fidei dissipasse. Hinc
etiam ad iudeam per hieremiam dicitur: Filij
quoqz nempheos: et tafnes obstuprauerunt
te vsqz ad verticem. Usqz ad verticem quip-
pe ostuprare est: post male operationis vsum
etiam in ipsa fidei sublimitate corrumpi.
C Cum enim nequissimi spiritus vniuscuiusqz ani-
mam in prauis operibus inuoluunt: sed inte-
gritatem fidei viciare non possunt: quasi ad-
huc inferiora membra polluunt: sed ad ver-
ticem non pertingunt. Quisquis autem in
fide corrumpitur iam vsqz ad verticem con-
stupratur. Malignus enim spiritus quasi
ab inferioribus membris vsqz ad summa
pertingit quando actiuam vitam polluens
castam celsitudinem fidei diffidentie mor-
bo corruperit. Quia igitur cuncta hec hu-
manis oculis absconsa sunt: sed diuinis ob-
tutibus patent: et multi in hac domo fidei
sine fide moriuntur: dicatur recte. Quasi im-
pios percussit eos in loco videntium. Pi-
os enim se in ecclesia hominibus ostendunt: sed
quia diuina iudicia latere non possunt quasi
impij feriuntur. Quibus hoc magis ad sup-
plicij cumulum crescit: quod vnusquisqz eorum
in ecclesia fidelibus admixtus: veritatem fi-
dei sciendo contemnit: atqz eo grauior vl-
tio sequitur: quo exemplo rectorum etiam be-
ne viuendi eos scientia comitatur: quot
enim eos modo recti ac fideles fratres osten-
duntur tot in futuro iudicio testibus impu-
gnantur. Sciunt ergo: quod sequi negligunt. Unde
et apte subiungitur.

Capitulum. 16.

Qui quasi de industria re-
A cessirunt ab eo. Sciendum
quippe est quod peccatum
tribus modis committitur.
Nam aut ignorantia: aut
infirmitate: aut studio per-
petratur. Et grauius quidem infirmitate quam
i. Thi. i. ignorantia: sed multo grauius studio quam in-
firmitate peccatur. Ignorantia Paulus
peccauerat: cum dicebat: Qui prius fui blas-
phemus et persecutor: et contumeliosus: sed
misericordiam consecutus sum: quia ignorans
feci in incredulitate. Petrus vero in infirmi-
tate peccauit: quando omne robur fidei quod
domino perhibuit vna vox puelle concussit: et de-
um quem corde tenuit vocem denegauit. Sed
quia infirmitatis culpa vel ignorantie: eo facili-
us tergitur: quo non studio perpetratur Pau-
lus que ignorauit sciendo correxit: et Petrus
motam et quasi arescentem iam radicem fidei: la-
chrymis rigando solidauit. Ex industria vero
peccauerant hij de quibus ipse per se magister di-
Jo. 15. cebat: Si non venissem et locutus fuissem eis
peccatum non haberent: nunc autem excusationem non
habent de peccato suo. Et paulopost: et vi-
derunt et oderunt me et patrem meum. Aliud est enim
bona non facere: aliud bonorum odisse docto-
rem: sicut aliud est precipitatione: aliud delibe-
ratione peccare. Sepe enim peccatum precipitatio-
ne committitur: quod tamen consilio et deliberatione
damnatur. Ex infirmitate enim plerumqz solet ac-
B cedere amare bonum: sed implere non posse.
Ex studio vero peccare est: bonum nec facere
amare. Sicut ergo nonnunquam peccatum est gra-
uius diligere quam perpetrare: ita nequius est odis-
se iusticiam quam non fecisse. Sunt ergo nonnulli
in ecclesia qui non solum non bona faciunt: sed
etiam persequuntur: et que ipsi facere negligunt:
etiam in alijs detestantur. Horum peccatum scilicet non
ex infirmitate vel ignorantia: sed ex solo stu-
dio perpetratur: quia videlicet si vellent implere bona:
nec tamen possident: ea que in se negligunt saltem
in alijs amarent. Si enim ea ipsi vel solo

voto appeterent:facta ab alijs nō odissent
sed qꝫ bona eadē audiendo cognoscūt: vi-
uendo despiciunt;aiaduertendo persequū
tur.recte dr̄:Quia ex industria recesserunt
ab eo.Unde ꝛ apte subiungitur. ((Et oēs
vias eius itelligere noluerunt.)) Nō enim
alt in īfirmitate nō intelligunt:sed intellige
re noluerunt:qꝫ sepe que facere despiciunt
ēt scire ɔtēnunt. Qꝫ etiā scriptū ē:Seruua
Luc.12. sciens volūtatē dn̄i sui ꝛ nō faciens iuxta
eā:plagis vapulabit multis: īpunitatē pec
candi estimant remediū nesciendi. Qui ni
mirū sola supbie caligine tenebrescūt: atqꝫ
ideo nō discernūt qꝫ aliud est nescisse ali-
ud scire noluisse. Nescire enī ignorantia ē:
scire noluisse superbia:ꝛ tanto magis excu-
sationē nō possunt habere qꝫ nesciunt:quā
to magis eis etiam nolentib⁹ opponitur qꝺ
Pro.8. agnoscant. Uñ per Salomonē dr̄. Nunqd
sapientia clamitat:ꝛ prudentia dat vocem
suā in summis excelsisqꝫ verticibus: sup vi
am in medijs stans semitis: Transisse for-
tasse per viā vite temporalis cū eius igno-
C rantia poteramus:si hec eadē sapientia in
semite angulis cōstituisset. Inuestigāda fue
rat:si occulta eē noluisset. Sed postqꝫ incar
natōis sue mysteria publice ostēdit postqꝫ
humilitatis exēpla superbientibus prebuit:
semetipsam nobis quasi trāseuntib⁹ in me-
dijs semitis fixit:vt videlicet i eā3 quā que
rere nolumus ipingamus:ꝛ quā transeun-
tes videre negligimus:tangamus offendē-
tes. Dicatur itaqꝫ:ꝛ oēs vias ei⁹ intellige-
re noluerunt. Uia quppe est icarnate sapien
tie:ois actio quā tēporaliter gessit. Uie ei⁹
sunt viuendi ordines:quos ad se venienti
bus strauit. Tot itaqꝫ ad se venientib⁹ vi-
as prebuit:quot bene viuendi exēpla mon-
strauit. Humilitatis ei⁹ vias ꝓpheta aspe-
Ps.118. xerat:cū suspirabat dicens. In mandatis
tuis me exercebor:ꝛ cōsiderabo vias tuas.
Hinc rursum de vnoquoqꝫ iusto dr̄:Qui cu
rat vt per dn̄ica exēpla gradiatur a domi-
no gressus hois dirigūtur:vt viam eius cu
pit nimis. Ca. 17.

A Uia ergo superbi quiqꝫ hu
militatis dn̄ice facta contē
nunt.recte dr̄. Uias ei⁹ in-
telligere noluerunt. Uie.n.
iste visione despecte sunt:sꝫ
intellectu reuerende. Aliud

quppe est in eis quod cernitur :aliud qꝺ ex-
pectatur. Quid enī in hac vita aliud q̄ꝫ de-
iectionē:sputa:ludibria: morteqꝫ intentiu3
oculis ostēdit. S3 ꝑ hec infima transitur ad
summā:ꝑ hec dedecora que pcedūt eter-
na nobis ꝛ gloriosa pollicētur. Uiderūt er
go supbi vias dei: sed intelligere noluerūt
qꝫ dum abiecta que in se ille ostendit dspi
ciunt:perdiderūt isti sublimia que ꝓmittūt
Uias itaqꝫ dei itelligere est:ꝛ humiliter to-
lerare transitoria ꝛ perseuerāter expectare
māsura:vt exēplo dn̄icoleterna querat glo
ria obprobrijs temporalibus comparata:ꝛ
nō qꝺ his quisqꝫ tolerat:sed in id quod expe-
ctat itendat. Ad hec ergo superbi clausos
oculos tenuerunt:qꝫ dum in gloria presen-
tis vite superbiunt humilitatis dn̄ice celsitu
dinē nō viderunt . Lumen enī intelligentie
humilitas apit:superbia abscōdit. Nam se
cretū quoddam pietas ē: ꝛ tanto min⁹ ad B
illud animus peruenit:quāto magis intu-
mescit:qꝫ eoipso foras repellitur quo īsani
us inflatur. Seqtur. ((Ut peruenire facerēt
ad eū clamorē egeni:ꝛ audiret vocē paupe
rum.)) Cū enī superbiunt:clamant ad deu3
hi q ab ipsis superbientibus opprimūtur.
Uere certe iccirco dī qꝫ ad deū fecerunt cla
morē paupeꝝ peruenire:qꝫ istis cadentib⁹
in coꝝ locū pauperes.i.spū humiles subro-
gantur:ꝛ qꝫ hoc eorū casu factū est: ipsi fe-
cisse referuntur:eo videl3 locutionis genere
quo pugnare castra dicimus:qꝫ pugnāt ex
illis vel certe qꝫ cuncta que superius dicta
sūt referri ēt ad rectores ecclesiasticos pos-
sunt:q relicto predicatōis studio sub occa-
sione regiminis terrenis negotijs īuoluuntur:
apte subiungitur:vt peruenire facerent ad C
eum clamorē egeni:ꝛ audiret vocē paupe-
rum:qꝫ nimirum dū ipsi curis secularibus
occupati predicatōis officium deserūt: gre
gem subditū in querelarū ꝓrumpere clamo
rem cōpellunt:vt quasi iure vnusquisqꝫ subie
ctus de vita ficti pastoris imurmuret cur te
neat magistri locū q nō exercet officium.
Capitulum. 18.

Uāuis fortasse melius per
timorē potentiū superbia
iudeoꝝ:ꝛ per clamorē pau A
perum desideria gentium fi
gurantur : sicut attestante
veritate per epulantē splē-

dicē diuitē; iudaicus populus designatur:
copiam.s.legis nō ad necessitatem salutis:
sed ad pōpam elationis assumens: atq; in
preceptorum verbis,nō semetipsum ordina
te reficiens:sed iactanter ostendens : ⁊ per
vulneratum lazarum q̄ iterpretatur adiu-
tus.forma populi gentilis exprimitur :que;
diuinū adiutoriū tanto magis erigit:quā
to minus de suarum virium facultate con-
fidit. Qui pauper ⁊ plenus vlcerib⁹ esse de
scribitur:q; gentilitas corde humilis pecca
torū suorum appetit cōfessiones . Nam si-
cut in vulnere ab iternis trahitur virus in
cute:ita in cōfessione peccati dum in publi-
cum secreta panduntur:quasi mali humo-
res a visceribus intimis foras prorūpunt.
Illis ergo peccantibus pauperum clamor
auditur:q; dum iudei contra deum super-
biunt:ad deum vota gentiliū peruenerūt.
Unde ⁊ mox hec ipsa imensa ac profunda
iudicia perhorrescens:nō ea curat ratione
discutere: sed ammiratione venerari atq;
B ait:Ipso enim cōcedente pacem:qs est qui
condemnet. Et quo absconderit vultum su
um:qs est qui cōtempletur eum: Nemo er
go discutiat cur stante iudaico populo du-
dum in ifidelitate gentilitas iacuit: et cur
ad fidem gentilitate surgente iudaicū po
pulum infidelitatis culpa pstrauit. Nemo
discutiat cur alius trahatur ex dono:ali⁹ re
pellatur ex merito. Si.n.gentilitatem mira-
ris assumptam:ipso cōcedente pacem:qs ē
q̄ condēnet: Si iudeam obstupescis perdi-
tam:et quo absconderit vultum suū qs est
q̄ contempletur eum. Itaq; cōsilium sūme
⁊ occulte virtutis satisfactio fit aperte ra-
tionis: Unde ⁊ in euangelio dominus cum
Mat.xi. de huius rei cā loqueretur ait:Confiteor ti
bi pater domine celi ⁊ terre : q; abscondisti
hec a sapientibus ⁊ prudentibus: ⁊ reuela
sti ea paruulis. Ita pater. Atq; mox tanq;
rōnem quādam absconsionis ac reuelatio
nis adiungens ait:q; sic fuit placitum ante
C te. Quibus nimirum verbis exempla humi
litatis accipimus:ne temere discutere super
na consilia de aliorum vocatione: aliorum
vero repulsione presumamus. Cum eni; in
tulisset vtrūq; nō mox rationem reddidit:
sed sic deo placitum dixit: hoc videlz osten-
dens:quia iniustum eē nō potest quod pla
cuit iusto. Unde ⁊ in vinea laborāntib⁹ mer

cedem reddens cum quosdam operarios
inequales in ope equaret in premio: ⁊ plus
in mercede quereret qui labori amplius in
sudasset ait: Nōne ex denario conuenisti Mat.xx.
mecum: Uolo autem ⁊ huic nouissimo da-
re sicut ⁊ tibi:aut non licet mihi quod volo
facere: In cunctis ergo que exterius dispo
nuntur aperte causa rationis est occulte iu-
sticia voluntatis. Dicatur itaq;. Ipso enim
cōcedente pacem qs est qui condēnet. Et
quo absconderit vultum suū:qs est qui con
templetur eum.

Capitulum. 19.

Et quia sic minima sicut ma- A
xima sic singula deus iudi-
cat sicut cuncta:apte subiū
gitur. Et super gentē; ⁊ su
per omnes hoīes. Ac si ap-
te ammoneamur intende-
re q; hoc iudiciū quod super vnam gentē
describitur etiā; super omnes homines in
visibili examinatione celebratur ; vt ali⁹ eli-
gatur:alius repellatur occulte: sed nullus
iniuste. Hoc ergo quod i maximis fieri cer-
nimus:etiam in nobis singulis caute timea
mus. Sic enim intendunt diuina iudicia su-
per vnā animam:sicut super vnam vrbem
sic super vnam vrbem sicut super vnā; gen
tem:sic super vnam gentem sicut super vni
uersam generis humani multitudinem:q;
⁊ sic itendit dominus singulis:ac si vacet a
cunctis: ⁊ sic simul intendit oībus ac si va-
cet a singulis. Qui eni omnia amministrā-
do iplet:regit implendo nec vniuersis deest
cū disponit vnū:nec vni deest cum disponit
vniuersos:cuncta.s.nature sue potentia ge
tus operatur. Quid ergo mirū quia nō an
gustatur itentus:qui oparatur genus . Dicat
itaq;:q; hoc subtile iudicium exercet ⁊ sup
gentem: ⁊ super omnes homines. Quia igi-
tur de specie transiuit ad genus: nūc de ge
nere se conuertit ad speciem ⁊ quid iudea
proprie mereatur ostendit dicens. Qui re-
gnare facit hominem hypocritam: propter
peccata hypocrite.

Capitulum. 20. D

Verum nāq; regem super se
iudea regnare noluit : ⁊ i
circo exigentib⁹ meritis hy
pocritam accepit:sicut ipsa
quoq; veritas in euangelio

Jo.5. dicit: Ego veni in noĩe patris mei: ⁊ non ac-
cepistis me: si alius venerit in nomine suo il-
lum accipietis. Et sicut Paulus ait: Pro
eo quod charitatem veritatis nõ receperũt
1.Thes.2 vt salui fierent: ideo mittet illis deus ope-
rationem erroris: vt credant mendatio. In
eo ergo quod d̃r qui regnare facit hominẽ
hypocritam ꝓpter peccata populi: põt ipm
omnium hypocritarum caput antichristus
designari. Seductor quippe ille tunc sancti-
tatem simulat: vt ad iniquitatem trahat. Sz
ꝓpter peccata populi regnare ꝑmittit: quia
nimirum tunc ipsi sub illius regimine ꝑor-
dinantur q eius dominio digni ante secu-
la presciuntur: q peccatis subsequentib⁹ exi
gunt: vt sub illo iudicijs precurrentibus dis
ponantur. Quod ergo tunc antichrist⁹ su-
per impios regnat: nõ est ex iniusticia iudi-
cis: sed ex culpa patientis: quãuis plerique et
principatum illius nõ viderunt: ⁊ tamen il-
lius principatui peccatorum suorum condi
tione deseruiunt: q2 ⁊ quem dominantem si
bi minime conspiciunt: eum ꝓculdubio ꝑuer-
se viuendo venerantur. An nõ eius mẽbra
B sunt: q per affectate sanctitatis spẽm appe
tunt videri quod nõ sunt. Ille nanque princi-
paliter hypocrisim sumit q cũ sit damnat⁹
hõ ⁊ nequaquam spũs dñi se eẽ mentitur vel si
mulat. Sed ꝓculdubio ex eius nũc corpore
ꝓdeunt q iniquitates suas sub tegimine sa-
cri honoris abscondunt: vt ꝓfessione videri
appetant quod eẽ operibus recusant: Q2
enim scriptum est: Omnis q facit peccatũ
Jo.8. seruus est peccati quãto nũc liberius ꝑagũt
que volunt: tanto eius seruitio obnixi⁹ obli
gantur. Sed nullus q talem rectorem pati-
tur eũ quem patitur accuset: q2 nimirũ sui
fuit meriti: peruersi doctoris subiacere dicti
oni. Culpam ergo propriam magis accusat
operis quam iniusticia gubernantis. Scriptuz
nanque est. Dabo tibi reges in furore meo.
Quid ergo illos nobis preesse despicimus
quorum super nos regimina ex domini fu-
rore suscipimus: Si igitur irascente deo se-
cundum nostra merita rectores accipimus
in illorum actione colligimus: qd ex nostra
estimatione pensemus: quãuis plerique: ⁊ ele-
cti subiaceant reprobis. Unde ⁊ vir Da-
uid Saulem pertulit: sed subsequente cul-
pa adulterij proditur: quia dignus tunc sa
it qui tanta prepositi asperitate premeret.

Sic ergo secũdum merita subditoꝝ tribuũ
tur ꝑsone regentium: vt sepe q videnẽ bo- C
ni: accepto mox regimine ꝑmutentur: sicut
scriptura sacra de eodẽ Saule intulit: qa
cor tuum dignitate mutauit. Unde scriptũ
est: Cum esses paruulus in oculis tuis ca-
put te constitui in tribubus israel. Sic pro 1.Reg.15.
qualitatibus subditoruz disponuntur acta
regentiũ: vt sepe pro malo greges etiam ve
ro boni delinquat vita pastoris. Ille enim
deo attestãte laudatus: ille supnoꝝ myste-
riorum conscius Dauid propheta tumore
repentine elationis inflatus populuz nume
rando peccauit: ⁊ tamen vindictam popu-
lus Dauid peccante suscepit. Cur hoc: qa
videlicet secundum meritũ plebium dispo-
nuntur corda rectoꝝ. Iustus ꝙo iudex pec
cantis vitium ex ipsorum animaduersione
corripuit: ex quorum cã peccauit. Sz q2 ipse
scilicet sua voluntate supbiens a culpa alie
nus nõ fuit: vindictaz culpe ẽt ipse suscepit
Nam ira seuiens que corpaliter populum
pertulit: rectorẽ quoque populi itimo cordis
dolore prostrauit. Certum ꝙo est q ita sibi
inuicem: ⁊ rectorum merita cõnectantur ⁊
plebium. vt sepe ex culpa pastorum deteri-
or fiat vita plebium ⁊ sepe ex plebium me-
rito mutetur vita pastorum.

Capitulum. 21.

Ed q2 rectores habent iu-
dicem suũ magna caute-
la subditorũ est nõ teme-
re vitam iudicare regenti
um. Neque enĩ frustra per A
semetipsum dñs es num-
mulorioꝝ fudit: ⁊ cathe-
dras vendentium colũbas euertit nimiruz
significans q2 ꝑ magistros qdem vitã iudi-
cat plebiũ: sed ꝑ semetipsum facta exami-
nat magistroꝝ. Quãuis ẽt subditorũ vitia
que a magistris modo vel dissimulantur iu
dicari: vel nequeũt: eius ꝓculdubio iudicio
reseruantur. Igit̃ dũ salua fide res agitur
virtutis ẽ meritũ: si qcqd prioris ẽ tolerat̃.
Tamen debet humiliter suggeri si fortasse
valeat quod displicet emẽdari. Sed cauen
dũ summopere est: ne in superbiã trãseat iu
sticie iordinata defensio: ne dũ rectitudo in
caute diligit̃: ipsa magistra rectitudis humi
litas amittat̃: ne eũ sibi ꝑesse quisque despiciat
quem fortasse contingit: vt in aliqua actio

ne reprehendat. Cōtra hunc tumorē superbie subditorum mens ad custodiā humilitatis edomatur si īfirmitas ꝓpria incessanter attenditur. Nam vires nostras veraciter examinare negligim⁹: ⁊ qꝛ de nobis fortiora credimus: iccirco eos q nobis prelati sunt districte iudicamus. Quo.n. nosmet
b ipsos min⁹ agnoscimus: eo illos quos reprehendere nitimur: plus videmus. Singula hec mala sunt que sepe a subditis in prelatos: sepe a prelatis in subditos cōmittūtur qꝛ ⁊ oēs subditos hij q presunt minus ꝙ̄ ipsi sunt sapientes arbitrantur: ⁊ rursuȝ q subiecti sunt rectorū suorum actiones iudicant: ⁊ si ipsos regimen habere contingeret se potuisse agere melius putant. Vn̄ plerūꝙ̄ fit: vt ⁊ rectores minus prudētes ea que agenda sunt agere nō videant: qꝛ eoꝝ oculos ipsa nebula elationis obscurat: ⁊ nōnūꝙ̄ his q subiectus est hoc cū prelatus fuerit faciat qđ dudum fieri subiectus arguebat: ⁊ ꝓ eo qđ illa que iudicauerat perpetrat: saltem qꝛ iudicauit erubescat. Igitur sicut prelatis curandū est: ne eoꝝ corda estimatione singularis sapientie locus superior extollat: ita subiectis ꝓuidendū est: ne sibi rectorum facta displiceant.

Capitulum. 22.

d I autē magistroꝝ vita iure reprehenditur: opꝫ vt eos subditi ēt cum displicēt venerentur. Sꝫ hoc ē solerter intuendū ne aut quē venerari necesse ē imitari appetas: aut quem imitari despicis venerari cōtēnas. Subtilis etenī tenēda vita est rectitudinis ⁊ humilitatis: vt sic reprehensibilia magistroꝝ facta displiceant quatenus subditoꝝ mens a seruanda magisterij reuerentia nō recedat: Quod bn̄ de Noe ebriato exprimitur cuius nudata verecūdia boni filij auersi veniendo texerunt: Auersari quippe dicimus: quod reprobamus. Quid ē ergo ꝙ filij secūda patris superiecto dorsis pallio auersi venientes operiunt: nisi qđ bonis subditis sic ꝓpositoꝝ suoꝝ mala displicent: vt tamen hec ab aliis occultent. Opimentū auersi deferunt: qꝛ iudicantes factū ⁊ venerantes magisterium nolunt videre quod tegunt. Sunt nōnulli ꝓo q si parum qd de spirituali conuersatione inchoant: cū rectores suos tēporalia agere ⁊ terrena cōsiderant mox ordinē superne dispositiōis accusant: quod nequaꝙ̄ bn̄ ad regendū prelati sint: ꝑ quod cōuersationis infirme exempla monstrant. Sed hij nimiꝝ dum temꝑare se a rectoꝝ suoꝝ reprehensione negligūt: culpe sue exigentis meritis vsqꝫ ad reprehēsionem cōditoris excedunt: cuius ꝑfecto dispēsatio inde ab humilibus rectioꝛ agnoscit: vnde ab elatis nō recte iudicatur. Qꝛ enim a
potestas regimis ministrari nō potest sine studio cure tēporalis. Aliquando omnipotēs deus mira dispositiōe pietatis vt tenere spiritaliuꝫ mētes a terrena cura disiūcte sint: onus regimis duris ac laboriosis cordibus iniūgit: vt tanto ille ab hoc mundo securi⁹ lateant: quanto hec in terrenis solicitudinibus libenter elaborant. In exhibitiōe quippe suscepti oneris: ꝓ ipsis quoqꝫ vtilitatib⁹ subditoꝝ dure vie sunt mūdane seruitutis Et sepe vt dem̄ est misericors de⁹ quo suos tenere diligit eo solicite ab externis actiōibus abscōdit. Nam ⁊ plerūqꝫ paterfamilias ad eū laborē seruos dirigit a quo subtiles filios suspendit: ⁊ inde filij sine vexatione decori sunt: vnde serui in puluere fedantur. Quod ꝙ̄ recte in ecclesia diuinitus agatur: ipsa tabernaculi cōstructione signatur Ad Moysen quippe diuina voce precipitur. vt ad tegēdā interius sancta sanctoꝝ ex bysso cocco atqꝫ iacincto vela texāt: iussumqꝫ est: vt ad ꝓtegendū tabernacula vela cilicina: ⁊ pelles extēderent: que nimiꝝ vel pluuias vel ventos vel puluerem tolerarent.
c Quid ergo ꝑ pelles ⁊ cilicia qbus tabernaculum tegitur: nisi grossas hominum mentes accipimus: que aliquādo in ecclesia oc culto dei iudicio ꝙ̄uis dure sint preferant. Que qꝛ fuire curis tempalibus nō timent oportet vt tēptationū ventos ⁊ pluuias d huius mundi ꝓtrarietatibus portēt. Quid ꝓo ꝑ iacintum coccum byssumqꝫ signatur: nisi sanctorum vita tenera sed clara: Que dum caute in tabernaculo sub ciliciis ⁊ pellibus absconditur sua īt egra pulchritudo seruatur. Vt enim in interiora tabernaculi byssus fulgeat: coccus coruscet: iacinct⁹ ceruleo colore resplendeat desuper pelles cilitia imbres ventos ⁊ puluerem portant. Qui igitur magnis virtutibus in sancte ecclesie sinu proficiunt: prepositorum suorum

vitam despicere non debẽt: cum vacare eos
rebus exterioribus vident: qꝛ hoc qđ ipsis
securi intima penetrant: ex illorum adiumẽ
to est qui contra procellas huius seculi ex-
ternis laborant. Quã enim cãdoris sui gra
tiam retineret: si byssum pluuia tangeret?
Aut quid fulgoris atq; claritatis coccus vł
iacyntus ostenderet: si hec susceptas feda-
ret? Sit ergo desuper textura alicuꝫ fortis ad
puluerẽ: sit inferius color iacynctinus aptus
ad decorem; ornent ecclesiã qui solis rebus
spiritualibus vacant: tegãt ecclesiã quos et
labor rerũ corporaliũ nõ grauat. Nequaq;
ergo contra rectorẽ suum exteriora agentẽ
murmuret is qui intus ecclesiaꝫ sanctã iam
spiritaliter fulget. Si enim secure interius:
vt coccus rutilas: cilicium quo ꝓtegeris cur
accusas?

Ca. 23.

21 Ed a quibusdam queritur
qꝛ dum saltez pro vtilitate
subditorum cuius rectores
nimie tẽporalibus curis in
seruiunt plerią; in ecclesia
eorum exẽplo deterrescũt:
Quod verũ valde esse qs abneget: cum cu-
rari a pastoribus terrena q̃ celestia sollici-
tus videtis. Sꝫ neq; hec iniusta sunt: si vt
superius diximus mores ꝑsidentium iuxta
subditoꝝ merita disponuntur. Occulte nã-
q; ꝛ sponte perpetrate culpe exigunt: vt pra
ua ꝛ a pastoribus exemplis ꝓbeantur: qua-
tenus iusto iudicio is qui de via dei supbus
exorbitat: in via qua graditur etiã ꝑ duca-
tum pastoris offendat. Vñ per prophetam
quoq; ꝓnuncians studio dicitur: nõ maledi
Psal. 73. centis voto. Obscurentur oculi eoꝛ ne vi-
deant: ꝛ dorsum eorum semp incurua. Ac si
dicat. Qui humane vite actionibus quasi
preuidendis itineribus ꝑsunt. Veritatis lu
cem non habeant: vt ꝛ qui sequunt subditi
iniquitatũ suarum oneribus incuruati: oẽm
statum rectitudinis amittant. Qđ factum
ꝓculdubio in iudea nouimus: cum in ipso
nostri redemptoris aduentu phariseorum
turba atq; sacerdotũ a vero lumine mentis
23 oculos clausit: ꝛ per prepositoꝝ exẽpla gra-
diens in infidelitatis tenebris populus er-
rauit. Sed queri rõnabiliter põt quõ hoc in
loco dicitur: qđ regnare hypocritã dñs facit
Ose. 8. cũ de hac re specialiter per ꝓphetã conque
rit dicens. Ipsi regnauerũt ꝛ nõ ex me: prin
cipes extiterũt: ꝛ nõ cognoui. Quis enim re
cte sentiens dicat: qꝛ facit dñs qđ minime
cognoscit. Sed qꝛ scire dei approbare ẽ: ne-
scire reprobare: vnde quibusdam quos repro
Luc. 13. bat dicit. Nescio vos vñ sitis: discedite a me
oẽs operarij iniquitatis. Et aliquãdo facere
dei est: id qđ fieri ꝓhibet irascendo ꝑmitte-
re. Unde ꝛ regẽ egyptioꝝ se obdurare asser
uit: qꝛ videlꝫ obdurari ꝑmisit. Miro modo
hypocritas dñs ꝛ regnare facit ꝛ nescit: fa-
cit sinendo: nescit reprobãdo. Unde necesse
est: vt ad omne qđ in hac vita concupiscit
prius voluntas interna requirat. Quaꝫ cũ
humani cordis auris percipe appetit: sciat
quia hec nõ verbis: sed rebus sonat. Locus
ergo regiminis cum regendus offertur: in se
prius necesse ẽ: vt quisq; discutiat: si hoc vi-
ta congruit: si ab honore actio nõ dissentit:
ne iustus oĩum rector eo post in tribulatiõe
ne preces nõ audiat: quo ipsa quoq; eius de
quo tribulatio oritur: ex cordia honoris igno
rat.

Sancti Gregorij. Liber. 26. Ca. 1.

In locutio

a nibus suis hoc arro-
gantes viri habere ẽt
inter alia ꝓprium so
lent: qꝫ ab auditorib9
suis ne quid fortasse
inordinatuꝫ dixerint:
tunc requirunt cuꝫ se
laudabiliter aliquid
dixisse cognoscunt. Hec videlꝫ faciunt non
quo de dictis suis ambigãt: sed quo ab au
dientium iudicio fauores querant. Nã inue-
niri facile poterunt: quo animo ꝑcunctant:
si quisq; cum eorum bona laudat etiã ma-
la reprehendat. Certũ quippe est: qꝛ sicut istĩ
mutur laudibus: ita correptionib9 inflãma-
tur: ꝛ s quolibet se vel iuste reprehendi de-
spiciunt: morq; in malis suis fomitẽm defen
sionis exquirunt. Quõ ergo de bonis suis hu-
militer ambigunt: qui mala sua defendere
etiã peruerse moliuntur? Ille est enim vere
humilis in bonis: qui non est defensor i ma
lis. Nã qui de malis suis arguit: ꝛ contra
verba arguẽtis accẽdit: quãdo de bonis suis
quasi humiliter titubat: ꝑ humilitatis vocẽ

B oinari appetit non doceri Heliu itaq͡ vitaȝ arrogantiū signans: postq͡ multa interna ⁊ sublimia intulit: ecce in verbis formā humilitatis assumit: ⁊ equalitate proposita: sub quadā disciplinatus imagine beatum Job alloquit dicens. Quia ergo locutus suȝ ad deum: te quoq͡ non prohibebo. Si errani. tu doce me si iniquitatem locutus sum: vltra non addam. Sicut sepe cōtingit vt bons in quant ⁊ malt multa Heliu fortia paulo superius se dixisse memorat: ⁊ secutus iccirco ne fortasse errauerit regrebat. Neq͡ eni requireret si se errasse credidisset. Est nāq͡ vt vt dixi ꝓpria arrogantiū fraus: vt tunc de errore regrere studeant: quādo se nouerint non errasse. Qui rursum regrere: vel argui de errore despiciunt: si q̄n se errasse veraciter precognoscūt. Non enim esse: sed videri humiles appetunt ⁊ tunc regrendo specieȝ humilitatis assumunt quando de ipsa magis regsitione laudantur. Sed q͡ oīno difficile est: vel elatio que regnat in corde non erūpat in voce: auditores arrogantiū si eorū dicta paulisper taciti expectant atq͡ cōsiderant: citius corda illorū subsequentia verba manifestant. Diu quippe morari non possunt in ipsa humilitatis imagine quā specietenus sumūt. Superbis enim mentibus humilitas alta est: ⁊ cum eius formā condescēdere ambiunt: lassatis animi gressibus quasi a clineis atq͡ asperis itineribus dilabūtur. Tuenū est scilȝ qd videri appetunt: ⁊ iccirco eius imagini diu iherere nequaq͡ possunt. Graue pondus estimant: cū eam saltem specietenus portant: ⁊ quousq͡ hāc abijciant: vim quandā in corde patiuntur: q͡ videlicet elationis vsui male dominantes deseruiunt: atq͡ eius imperio semetipsos sicut ꝓdere compelluntur: ne diu possint videri qd non sunt. Unde heliu quoq͡ postq͡ de errore doceri se petijt: postq͡ iniquitatem non se vltra locuturū ꝓmisit: subito ab humilitatis specie ad verba tumide causatiōis exilijt. Nam subdidit dicens. Nunquid a te deus expedit eam: q͡ displicuit tibi: Ac si diceret: ego coram dn̄o ratiōes positurus suȝ. Cur modo iniquitas mea a te reprehenditur que constat q͡ in iudicio a te non requiratur?

C Ca. 2.

D Ecti viri cum iniuste ab hominib᷒
r impetuntur ad supernum iudiciuȝ recurrunt. Unde ⁊ ab eodem beato Job dicitur. Ecce i celo testis meus: ⁊ cōscius me᷒ in excelsis. Et q͡ ei placere summope cupiūt eius solius testimonium regrunt. Peruersi quoq͡ q͡ iustorum vitā deserunt: sed nōnunquā eloquia sequuntur: cū de suis male gestis increpantur hoc assumunt in argumentum defensionis: qd iusti proferunt in testimoniū puritatis. Unde eis cōsuetudo iam facta est: vt si quis eos de factis suis arguat: dei magis iudiciū quā hominū querāt. A deo enim ⁊ cum se dānandos nouerint iudicari non metuunt: ⁊ iudicari ab hominibus erubescunt. Proponunt ergo maius qd non metuunt: vt in hoc minus declinare valeant qd erubescunt. Scriptū quippe ē. Unusquisq͡ nostrū pro se rōneȝ reddet deo. Ro.8. Quia ergo tunc dānatio vniuscuiusq͡ manifesta est: ex inde modo iniqui colligunt: vt etiam peruersa vniuscuiusq͡ actio sit secura: ne modo eam quilibet iustus arguendo discutiat a qua constat qd in iudicio alien᷒ existat. At contra prauē conscientie grande sibi conferri premiū credunt: cum de quibusdam modo suis actionibus illicitis arguuntur. Proponūt enim ante oculos cordis: q͡ districtū dei iudicium tanto verius tūc sup eos mitigabitur: quāto nunc acrius arguente homine percutitur: ⁊ temporalē iraȝ super se lucrū computant: per q͡ se eternam posse euadere nō ignorant. Heliu ergo typū cunctorum arrogantiū tenens: ⁊ magis eligens eterna infectione percuti q͡ temporaliter increpari dicat. Nungd a te deus expetit eaȝ quia displicuit tibi? Quia vo esse culpabiliores solent hi qui loqui intentione ichoāt q͡ qui respōdent: subdidit dicens. Tu enim cepisti loqui: ⁊ non ego. Eo se innocentē credidit: quo pulsatus erupit: nimirū nesciens: q͡ innocentia non tempore defenditur: sed rōne. Quid enim eius defensionibus adminiculatur: qd ⁊ si tacenti nulla intulit recta tamē inchoanti praua respōdit. Postq͡ vero in verbis elationis ostendit: ecce iteruȝ sub regsitionis velamine palliat: atq͡ infert dicens. Qd si quid melius nosti loquere: quasi diceret: q͡ melius nosti: sed si qd meli᷒ nosti loquere: nimis hoc ipm superbisse est: de melioris scientia dubitasse: hoc tamē q͡ beato Job locū loquendi tribuit: humilitatem se exhibuisse iudicauit. Sed sicut supra

iam dictū est: q2 in actione arrogantium oē
qd superducto sermone tegitur: prorūpere
rursum intentione elationis agitur: cui⁹ he
liu innotuit: qua mente beatū Job loq po/
stulauit. Nam sequitur. ¶ Uiri intelligētes
loquant mihi: vt vir sapiens audiat me. ¶
Job autem stulte locutus est: ꝛ v̄ba illi⁹ nō
sonant disciplinam. Ecce dum quasi humili
ter beato Job loq tribuit quid intrinsec⁹ ge
staret ostēdit dicēs: viri intelligētes loquan
tur mihi: dedignatus videlz si beatus Job
loqui p̄sumeret: q quasi eius intelligere ver
ba non posset. Et q2 nō solū ad loquendū:
sed etiā ad audiendum beatū Job idignū
fuisse iudicauit: ilico adiunxit. Uir sapiens
audiat me. Ac si diceret: huic loqui iniuste
conceditur: qui etiā audire verba sapiētiuz
non meretur. Atqz mox aperte q̄z despecta
de illo sentiat manifestat dicens. Job autē
stulte locutus est. ꝛ verba illius non sonant
disciplinam. Sine disciplina locutū beatum
Job credidit: q2 iustum se in suis opib⁹ fuis
se memorauit. Uerū fortasse heliu diceret:
si ea que beatus Job de ipso narrauerat: nō
de illo hec eadem ipse discipline auctor esti
masset. Innocenter enim Job se asseruit fla
gellatum: quem deus etiam p̄hibuit frustra
percussum. Quid ergo vox percussi superbum
sonuit: que a sententia ferientis nullate/
nus discrepauit? Incauti sunt humiles qui
C se mendacio illaqueant: dum arrogantiam
vitant imo mentiendo superbiunt: q2 con/
tra veritatez se erigunt: quā relinquūt. Qui
enim necessitate cogente vera de se bona lo
quitur: tanto magis humilitati iungit quā/
to ꝛ veritati sociat. An paulus humilis nō
fuit: quādo emulatione veritatis cōtra fal/
sos apostolos tot de se discipulis fortia ge/
sta narrauit. Quinimirum veritati inimicus
existeret: si abscondendo virtutes proprias
p̄dicatores errorum p̄ualere pmisisset. Sed
q2 arrogantes viri in eo qd bonorum dicta
superbe examinant. verborū magis superfi
ciem q̄z rerum ordinem pensant. heliu beati
Job sententias disciplinam credidit nō so
nasse.

Ca. 3.

A Uia vero sepe asperitas su
perborum vsqz ad duriciaz
maledictionis extendit: ili/
co cōtra beatum Job: qua
si ad penam faciens verba
subiungit. Pater mi probetur Job vsqz ad
finem. Ecce hoc quod quasi de arrogātie tu
more conceperat: in verbis etiam maledi/
ctionis exaltat. Sed fortasse beniuole vim
probationis optaret: si stetisse eum in proba
tione iudicasset. Ut ergo aperte malicia ei⁹
crudelitatis appareat: probari adhuc per
flagella deprecatur: quem inter flagella lap
sum fuisse iam queritur. Premisit que sen/
sit vt apertius cognosci debeat: quod apta
uit. Adhuc feriri postulat quem iam peccas/
se sub manu ferientis accusat. Propria hec
arrogantium vota sunt: vt vitam dolentiū
examinari acrius deprecentur: q2 quanto si
bimetipsis iustiores sunt tanto alienis dolo
ribus duriores existunt. Nesciunt enim i se B
passionem aliene infirmitatis trahere: et si/
cut sue: ita etiam proximi imbecillitati mise
reri. Quia enim de se alta sentiūt ideirco hu
milibus nullatenus condescendunt. Heliu
beatum Job pro culpa percussum credidit
atqz ideo exhibendo ei pietatis viscera nec
inter tot dolores estimauit: viri aūt veraci/
ter sancti cum flagellari quempiā etiaz pro
culpa cognoscunt: ꝛ si quedam eius inordi/
nata corripiunt ad quedam tamen dolētis
compatiuntur: ꝛ sic sciunt tumentia preme/
re: vt sciant etiam cruenta refouere: quate/
nus in eis cum dura emolliant infirma robo
rentur.

Capitulum. 4.

ET contra arrogantes viri
quia charitatis viscera non
habent: non solum nō com A
patiuntur etiam iustis do/
lentibus sed eos insuper sub
specie iuste increpationis af/
fligunt: vt vel si qua in eis sunt parua mala
exaggerant vel ea que vere sunt bona ma/
le apud se interpretando cōmutant: quan/
tus etiam casti doctores sepe exaggerare so
leant delinquentium vitia: ꝛ ex quibusdaz
signis publicis occulta rimari vt possint ex
minimis maiora cognoscere. Unde ad Eze
chiel dicitur. Fili hominis fode parietem.
Ubi mox subdidit. Et cum fodissem parie/
tem apperuit hostium vnū. Et dixit ad me.
Ingredere ꝛ vide abominationes pessimas
quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi: et
ecce omnis similitudo reptilium et anima/

tium abhominatio et vniuersa idola dom9
israel depicta erant in pariete. Per ezechie
lem quippe prepositorum persona signatur: per pa
rietem duricia subditorum. Et quid est parietem
fodere: nisi asperis correptionibus duriciam
cordis aperire: Quem cum perfodisset apparuit
B ostium: quia cum cordis duricia asperis corre
ptionibus aperitur: quasi quedam ianua osten
ditur: ex qua omnia in ea que corripit cogita
tionum interiora videantur. Unde et bene illic
sequitur. Et dixit ad me. Ingredere: et vide
abominationes pessimas quas isti faciunt
hic. Quasi ingreditur vt abominationes aspi
ciat: qui discussis quibusdam signis exterius
apparentibus: ita corda subditorum pene
trat: vt cuncta ei que illicite cogitant inno
tescant. Unde et subdidit. Et ingressus vidi: et
ecce omnis similitudo reptilium: et animalium abo
minatio. In reptilibus cogitationes omnino
terrene signantur: in animalibus vero iam qui
dem aliquantulum a terra suspense: sed ad
huc terrene mercedis premia regrentes. Nam
reptilia toto ex corpore terre inherent animalia
autem ventre a terra suspensa sunt: appetitu tamen
C gule ad terram semper inclinantur. Reptilia ita
que sunt intra parietem: quando cogitationes
voluuntur in mente: que a terrenis deside
riis nunquam leuantur. Animalia quoque sunt in
tra parietem: quando et si qua iam iusta: si qua
honesta cogitant: appetendis tamen lucris tem
poralibus honoribusque deseruiunt: et per se
metipsa quidem iam quasi a terra suspensa
sunt: sed adhuc per ambitum quasi per gule de
siderium sese ad ima remittunt. Unde et bene
subditur. [Et vniuersa idola domus israel
depicta erant in pariete.] Scriptum quippe
Coll. 3 est. Et auaricia que est idolorum seruitus: re
cte ergo post animalia idola describuntur: quia
et si honesta actione quasi a terra se erigunt:
ambitione tamen inhonesta semetipsos ad ter
ram deponunt. Bene autem dicitur: depicta erant:
quia dum exteriorum rerum intrinsecus species at
trahuntur in corde quasi depingitur quicquid
fictis imaginibus cogitatur.

Capitulum. 5.

Notandum itaque est quia prius
foramen in pariete: ac dein
A de hostium cernitur: et tunc de
mum occulta abominatio
demonstratur: quia nimirum vniuscu
iusque prius peccati signa
forinsecus: deinde ianua aperte iniquitatis
ostenditur: et tunc demum omne malum quod
intus latet aperitur. Idcirco etiam solent san
cti doctores grauiter minuta discutere: vt
ab extremis erroribus ad occulta possint ma
iora peruenire: verba aspere increpationis mo
uent vt spinas mortifere cogitationis eradi
cent: et hec cum agunt charitatis amore fe
ruent non inflatione elationis intumescunt.
Non enim pro ipsis parati sunt: quos quasi
vsque ad mortem scientes affligunt: seruant
in cogitatione quod diligunt: saeuiunt in specie
quod persequuntur: bona predicantes insinuant:
mala autem cauentes pronunciant: non vt hel
desiderantes exorant: erga commissos sibi ita
nonnunquam in correptione feruent: ac si de tran
quillitate nihil habeant sed ita in dilectione
tranquilli sunt: ac si nullus eos feruor accen
dat. Valde enim metuunt ne si a prauorum B
correptione cessauerint: ipsi pro eorum damna
tione puniantur: et cum ad verba se inuectio
nis inflamant inuiti quidem ad hec veniunt:
sed tamen hic defensionem sibi apud distri
ctum iudicem preparant. Unde et eidem rur
sus ezechieli dicitur. Fili hominis sume tibi la
terem et pones eum coram te: et scribes in eo ci Ezec. 4.
uitatem hierusalem: et ordinabis aduersus
eam obsidionem: et edificabis munitiones:
et comportabis aggerem: et dabis contra eam
castra: et pones arietes in gyro. Et tu sume
tibi sartaginem ferream: et pones eam murum
ferreum inter te et inter ciuitatem. Cuius enim eze
chiel nisi magistrorum speciem tenet cui dicitur su
me tibi laterem: et pones eum coram te: et descri
bes in eo ciuitatem hierusalem. Doctores
quippe sancti sibi laterem sumunt quando ter
renum cor auditorum: vt doceant apprehendunt.
Quem laterem coram se ponunt: quia tota illud
sollicitudinis intentione custodiunt. In quo
et ciuitatem hierusalem iubentur describere
quia predicando terrenis cordibus: curant sum C
mope quanta sit superne pacis visio demon
strare. Cui bene etiam dicitur: et ordinabis ad
uersus eam obsidionem: et edificabis munitio
nes. Sancti enim predicatores: obsidionem cir
ca laterem in quo hierusalem ciuitas de
scripta est ordinant: quando terrene menti
sed iam supernam patriam requirenti: quan
ta eam in huius vite tempore vitiorum im
pugnet aduersitas demonstrant. Cum enim
vnumquodque peccatum quomodo menti insi

dicitur ostenditur: quasi obsidio circa hieru-
salē ciuitatem voce predicatoris ordinat.
Sed q2 non solum insinuant quomō men-
tem insidiantia vitia expugnent: sed etiam
quō custodite virtutes roborent recte sub-
iungitur: Et edificabis munitiōes. Muni-
tiones quippe sanctus predicator edificat
quando virtutes: quibus vitijs obuient: in-
sinuare nō cessat: Et q2 virtutibus crescen-
tibus plerūq3 bella tentationis augent: re-
cte adhuc additur. Et comportabis agge-
rem: ⁊ dabis contra eam castra: ⁊ pones
arietes in gyro. Aggerem nāq3 comportat
quando predicator quisq3 molem icrescētis
tentationis indicat. Et contra hierusalem
castra erigit: quando recte intentioni audi-
entium: hostis callidi incircūspectas ⁊ qua-
si incomprehensibiles insidias predicit. At-
q3 in gyro arietes ponit: quando tentatio-
num aculeos in hac vita nos vndiq3 circū-
dantes ⁊ virtutum murum perforantes in-
notescit. Ubi bene additur. Et tu sume ti-
bi sartaginem ferream: ⁊ pones eum mu-
ferreum: inter te ⁊ iter ciuitatem. Per sar-
taginem nāq3 frixura per ferrum vero forti-
tudo ostenditur. Quid autem ita magistri
atq3 doctoris mentem q̄3 zelus domini fri-
git ⁊ excruciat. Unde Paulus huius sar-
taginis icendebatur frixura cum diceret.
Quis infirmatur: ⁊ ego non infirmor? Et
2. Cor. xi B qs scandalizatur: ⁊ ego non vror? Et quia
quisquis zelo dei contra peccantes accen-
ditur: forti imperpetuum custodia munit:
ne ex neglecta predicatōis ⁊ regimis cura
damnetur: recte dicitur. Pones eum mu-
rum ferreum: inter te ⁊ inter ciuitatē3. Sar-
tago enim ferrea murus ferreus inter pro-
phetam: ⁊ ciuitatem ponitur: q2 cum nunc
fortem zelum doctores exhibent eundē ze-
lum postmodum inter se ⁊ auditores suos
fortem munitionem tenent: ne tunc ad vin-
dictam destituti sint: si nunc fuerint in cor-
rectione dissoluti. Hanc sartaginem pphe-
ta ijsdem vt inter se ⁊ auditores suos mu-
rum inmitteret audiebat cum ei diuina vox
Ezech. 3. premitteret dicens. Si tu annūciaueris im-
pio: ⁊ ille non fuerit cōuersus ab impieta-
te sua ⁊ a via sua impia: ipse quidem in ini-
quitate sua morietur tu aūt animam tua3
liberasti. Hanc sartaginem inter se ⁊ disci-
pulos murum Paulus posuerat cum di-
cebat. Mundus sum a sanguine omnium Act. 2.
vestrum: nō enim subterfugi quo min9 an-
nunciarem omne consiliu3 dei vobis. Nūc
ergo doctores necesse est: vt appareant zeli
ardorib9 frigidi: ne cogantur post de corpo-
re negligentie igne gehenne cruciari.

Capitulum. 6.

Ed aliud est quod iniustis
⁊ subditis: aliud quod iu- A
stis: ⁊ nō subditis debem9.
Ad illoꝝ nos correctione3
atq3 custodiam reddenda-
rum rationum deb3 timor
accendere: istorum vero veneratione ipsa
considerata equitas inclinare. Sed arro-
gantes viri quia huius formam discretōis
ignorant: hoc iustis ⁊ subditis exhibēt: q8
a bonis predicatoribus fieri ⁊ iniustis ⁊ nō
subditis vident. Qui cum ad feruorem inc-
crepationis iniuste psiliūt et per verba maledi-
ctionis excedunt. Quia enim nequaq̄3 pro-
ximos sicut se diligunt proximis optare nō
desinunt quod ipsi sibimet euenire ptimes-
cunt. Unde heliu occultum odium in mani-
festatione maledictionis exudans ait: Pa-
ter mi pbetur Job vsq3 ad finem: ne desi-
nas ab homine iniqtatis. Hominem iniq-
tatis vocat quem deus iustum pre omnib9
superna attestatione denunciat. Et q2 mul-
ta adhuc sub hac indiscretione subiuncta B
sunt: breuiter estimo transcurrenda: deā .n.
que grauitate carent: intenta expositōe nō
indigent. Seqtur. Qui addit super pecca-
ta sua blasphemiam. accusat eum ⁊ p pec-
catis flagella meruisse: ⁊ post flagella pec-
casse. Longe vero aliter domin9 iudicat:
q ⁊ frustra flagellatum insinuat: ⁊ bona du-
plicia post flagella retribuit. Pena eni de-
betur culpe nō premiu3. Beatus ergo Job
sine culpa locutus ostenditur: quem post lo-
cutionē premia subsequuntur. Heliu itaq3
quia pro domini defensionibus loquens.
De beato Job aliud q̄3 domin9 sentit: quā-
si dum pro veritate verba multiplicat: a ve-
ritate discordat. Sequitur. Inter nos in-
terim constringatur: ⁊ tunc ad iudicium p-
uocet sermonibus suis deum. Ac si diceret:
Ex nostra assertione cognoscat: q2 nequāq̄3
diuinis examinationi sufficiat. Et q2 arrogā-
tes viri non solum student inepta dicere:
sed etiam multa: versus q seqtur bene de il

Job Ca.35. A lo frequenter infertur.

Capitulum. 7.

Dixit autem heliu hec rursus locutus est. Omnis qui multa loquitur: in locutione sua semper incipere studet: quatenus inchoatione sua ipsa suspensos auditores faciat: ut eo attentius taceant: quo quasi nouum audire aliquid expectant. Heliu uero alia finiens: alia incessanter exordit: ut immensa loquacitas per subiuncta semper initia continuetur. Sequitur. ((Nunquid equa tibi videtur tua cogitatio: ut diceres iustior deo sum?)) Quia beatus Job iustiorem se deo non dixerit: omnis qui textum hystorie legit agnoscit: sed ait: proponat equitatem contra me: et perueniat ad victoriam iudicium meum. Vitam suam videlicet pensans: et causas percussionis ignorans: ut sepe iam dictum est: pro diuinis peccasse se credidit et non agendis meritis flagellari: nec iccirco iudicium suum ad victoriam peruenire confisus est: quia culpam in se pro qua debuisset percuti non inuenit.

Quod quidem de illo: et dominus ad zabulum dixit: Commonuisti me aduersus eum ut affligerem eum frustra: Quid ergo hec loquendo peccauit: qui verbis istis diuine de se et occulte sententie etiam nesciendo consensit: Aut quid obest si a rectitudine veritatis humano iudicio verba nostra superficietenus discrepant quando in cordis cardine ei compaginata concordant. Humane aures verba nostra talia iudicant qualia foras sonant: diuina vero iudicia talia ea audiunt: qualia ex intimis proferuntur. Apud homines cor ex verbis apud deum vero verba pensant ex corde. Beatus ergo Job dum hoc ait exterius quod interius dominus dixit: omne quod locutus est tanto iuste exterius intulit: quanto pie ab interna sententia non recessit. Quamuis prophetico spiritu repletus in eo quod ait: Proponat equitatem contra me: et perueniat ad victoriam iudicium meum: intueri redemptoris nostri presentiam potuit. Ipse enim qui est virtus patris et sapientia: etiam eius equitas non inconuenienter accipitur. Unde scri-

i. Cor. i. ptum est: Qui factus est nobis a deo sapientia: iusticia et sanctificatio. Quam scilicet equitatem: quia deus iniquis fugientibus incarnatam ostendendo contra posuit: eos prorsus ab iniquitate reuocauit: et humanum genus eo et in iudicio antiquum aduersarium vicit: quo equitatem dei aduersantem suis itineribus inuenit. Sequitur. ((Dixisti enim non tibi placet quod rectum est: vel quid tibi proderit si ego peccauero?)) Si tota libri series attenditur: nihil horum beatus Job dixisse monstratur. Sed arrogantes viri sicut et superius diximus habere hoc proprium solent: ut dum in nimia inuectione procedunt etiam inuehendo mentiantur: et cum non possunt reprehendere iuste que sunt reprehendunt mentiendo que non sunt. Sequitur. ((Itaque ego respondebo sermonibus tuis et amicis tuis tecum.)) Dictis superioribus quasi beati Job culpabilia verba narrauit: atque ex eis sibi materiam loquendi proposuit: sed verbis subsequentibus forti acumine discutit hoc quod sibi ad dicendi materiam fallaciter finxit. Et forte quidem sunt sententie que sequuntur: sed beati Job persone non congruunt: tantoque eum increpationes huius tela non feriunt: quanto contra eum iniuste mittuntur. Sequitur. ((Suspice celum et intuere: contemplare ethera quod altior te sit. Si peccaueris: quid ei nocebis. et si fuerint multiplicate iniquitates tue quid facies contra eum? Porro si iuste egeris: quid donabis ei: aut quid de manu tua accipiet?)) Quamuis beato Job scienti maiora nequaquam dici ista debuerint: vera tamen sunt que dicuntur: quod videlicet deo nec peccata nostra noceant nec bene gesta concurrant. Unde subsecutus adiunxit: homini qui similis tui est nocebit impietas tua: et filium hominis adiuuabit iusticia tua. Sed inter hec illud est solerter intuendum quod ait suspice celum et intuere: contemplare ethera quod altior te sit. Hec enim dicens nimirum collegit ut considerare debeat: quanto minus deo actione sua aut prosit aut noceat: qui altitudini celi atque etheris prodesse vel nocere non possit. Quamuis in celo vel ethere possimus supernas potestates accipere diuinis semper obtutibus inherentes: ut cum angelicos spiritus longe adhuc a nobis distare conspicimus ipsi creatori atque dominatori spirituum quanto distamus inferius agnoscamus corpoream tamen celi etherisque materiam hoc loco sentire nil obstat.

B C

Capitulum. 8.

A Nam si vigilanter exteriora
conspicimus per ipsa eadez
ad interiora reuocamur.
Uestigia quippe creatoris
nostri sunt: mira opera visi-
bilis creature. Ipsum nā q̄
adhuc videre non possumus: sed iaz ad eius
visionem tendimus: si eum in his que fecit
miramur. Eius ergo vestigia creaturam di-
cimus: quia per hec que ab ipso sunt sequē-
Ro. 1. do imus ad ipsum. Unde Paulus ait: In
uisibilia eius per ea que facta sunt intelle-
cta conspiciuntur sempiterna quoq̄ virtus
Sap. 13 eius et diuinitas: Unde et in libro sapientie
scriptum est: Per magnitudinem eiuz crea
ture et speciem pōt intelligibiliter creator vi
deri. Menti enim nostre peccato suo exte
rius sparse nec dum deus sicut est interius
īnotescit: sed dum facture sue decus foras
proponit: quasi qbusdam nobis nutibus in-
nuit: et que intus sequamur ostendit ac mi-
ro modo ipsis formis exterioribus nos ad
īteriora perducit: innuit īmensa ammiratio
ne quod est: mira exterius ostendendo que
Sap. 6.] non sunt. Hinc enim de sapientia scriptum
est: In viis ostendit se illis hilariter: et omni
prouidentia occurrit illis. Uide quippe ad
B creatorem sunt: opera considerata creatu-
re. Que dum facta cernimus potentiam fa
ctoris miramur. In istis viis a sapientia
omni nobis prouidentia occurritur: quia
factoris nobis virtus ingrēda proponitur
in omne quod mirabiliter factum videtur
et quocūq̄ se vertit anima: si vigilanter in-
tendit in iisdem ipsis deum inuenit p̄ que
relinqt: eiusq̄ potentiam ex eorum rursuz cō
sideratione cognoscat: quorum amore deser
uit: et per que peruerse cecidit: per hec con-
uersa reuocatur. Ubi enim lapsi sumus: ibi
incumbimus vt surgamus: et quasi ibi sur-
gendo manum considerationis figimus: vbi
pede amoris lubrici corruentes negligēdo
iacebamus. Qz enim ab inuisibilibus per vi
sibilia cecidimus: dignum est vt ad inuisibi-
lia ipsis rursum visibilibus innitamur: vt
quo casu anima venit ad infima eo gradu
reuertatur ad summa: atq̄ eisdem qbus cor-
ruit passibus surgat: dum sicut dictum est: il
la nos ad deum bene considerata reuocāt:
que nos ab eo male electa diuiserunt. He-
liu itaq̄ vt vi considerationis ammoueret:
atq̄ ex corporeis rebus ostēderet q̄nto sit hoīe
excelsior deus bñ intulit: suspice celū et intue-
re et contēplare ethera q̄ altior te sit. Ipsis
enī rebus creatis atq̄ corporeis agnoscimus et
quantum a creatoris nr̄i sublimitate dista
mus: qz p̄ oē quod cernimus eē humiles am
monemur: vt quasi quedam sit lectio mentis
nostre spēs cōsiderata creature. Dicat er-
go: Suspice celum et intuere: cōtēplare etho-
ra q̄ altior te sit. Si peccaueris qd ei noce C
bis. Et si multiplicate fuerit iniqtates tue:
qd facies contra eum. Porro si iuste egeris
qd donabis ei: aut quid de manu tua acci-
piet. Ac si diceret. Ex ipsis creaturis intelli-
ge quas altiores te esse corporaliter vides:
quantū a diuine potentie sublimitate distā
geris: atq̄ ex hac tua consideratiōe collige:
qz deum nec bene viuēdo adiuues: nec rur
sus malis actionibus graues. Si ho sicut
sup̄ius diximus in celo vel ethere supernas
potestates accipimus i verbis istis heliu cō
siderare nos āmonet: vt qz ipsi angelici spi
ritus creatoris nostri potentiam plene cō-
templari nō possunt de qbus tamen certuz
est: quia nobis eo ipso altiores sunt: quo la
psi in īfimis non sunt: videlicet colligamus
quanto deo īferiores existimus: q etiaz crea
turis sublimibus: sed longe illo inferioribus
subiacemus: Ac si diceret: Uide quantum
a diuina celsitudine separaris: a cuius po-
tentia etiam potestates ille humiliate con-
tremiscunt: que te immensa sublimitate trā
scendunt: et quanto ipse summo inferior es
qui īferiorem te esse etiam inferioribus de
prehendis. Ostēdendo vero summa: redu D
cit ad equalia atq̄ ait: Homini qui similis
tui est nocebit impietas tua: et filium homi-
nis adiuuabit iusticia tua. Humana ipie-
tas nocet ei quem peruertendo inquinat.
Et rursus euz adiuuat nostra quem a pra-
uis actionibus mutat. Nocere enim vel iu
uare nesciunt: ea que vel a bono corrumpe
re: vel a malo permutare non possunt. Su-
perne igit potestates eo ledi vel iuuari ne-
queunt: quo esse iam incommutabiles acce
perūt. Sed cōsiderare hec nequeunt q ter
renis desideriis iplicantur. Sparsis enī fo-
ris mentibus ad semetipsas redire difficile
est. qz praua itinera semel captos tāto de-

sectabiliter tenent: quāto in eis omne qđ libuerit licet. Nullus quippe discipline murus obuiat qui constringat: nulla retributionis respicitur pena que terreat: sed clausis oculis cordis eo aīa precipitat in ifimis obscuratur a summis ꝛ tanto securius mala temporalia ꝑpetrat: quanto durius bona eterna desperat.

Capitulum. 9.

Ed ista reprobo2um nequitia triture more electo2um vitam quasi grana a paleis separās pre-
A mit ꝛ purgat. Mali eni bonos magis ab huiꝰ mundi desideriis expediunt dum affligunt: q2 dum multa eis hic violenta ingerunt: festinare illos ad superna compellunt. Qđ bene israelitico populo vocante moyse: ꝛ pharaone rege seuiente signatum ē. Tunc nāq moyses ad vocandū missus est: cum iā pharao duris operibus ad opp2imendū fuerat excitatus: vt israelitarū mentes egypto deformiter inherentes: alius dum vocaret q̄si traheret: alius quasi impelleret dum seuiret ꝛ plebs in seruitio turpiter fusa: vel ꝓuocata bonis: vel malis impulsa moueretur hoc quotidie agitur dum p2edicatis celestibus ꝑmiis seuire in electis reprobi ꝑmittuntur: vt si ad repromissionis terraꝫ renocati exire negligimus: pressuris saltem seuientibꝰ impellamur: atq hec egyptus videlꝫ vita presens que nos oppressit blandiens: aduiuctꝑmens: ꝛ que dum fouit: seruitutis iugo cōstruit: libertatis viam duꝫ cruciat ostentat.
B Hec vtiq causa ē qđ ab iniustis iusti sinuntur affligi: vt scilꝫ dum futura audiunt bona que cupiant: patiantur etiā mala presentia que ꝑho2rescant ac faciliorē exitū dum amor ꝓuocat cruciatus impellat. Unde helīu eosdem labores electorū sub oppssionibus reprobor exequens ait.)) Propt multitudinē calūniatorū clamabūt ꝛ eiulabūt ꝓpter vim b2achij tyrānorū. Calūmatores recte dicere possumus oēs iniquos non solū qui exterio2a bona rapiūt: sed etiā q malis suis mo2ibus ꝛ vite reprobe exēplo: interna nostra dissipare contendūt. Illi nāq ea que nobis extra sunt inuadere ambiunt: isti nos ꝑdere interiꝰ querunt. Illi amore rerū isti nō cessant odijs seuire virtutū. Illi inuadent qđ habemus: isti qđ viuimus. Illi student rape bona exterio2a q2 placēt: isti satagunt interio2a bona dissipare q2 displicēt. Quāto igit mo2ū vita a rerū distat substātia: tanto grauio2 calūniato2 ē qui male viuendo videlꝫ nostris infert mo2ibus: q̄ qui
violēter opp2imēdo dāna igerit rebus. Ni- C
hil iste de nostra sustentatione subtraxit: sꝫ exempla nobis ꝑditionis apposuit. Eo ergo grauio2ē calūniaꝫ intulit: quo quietū co2 in tentatione cōmouit. Qui ꝛ si nequaq̄ nobis actionis sue opera ꝑsuasit: pugnā tū temptationis ingessit. Grauē igit de vita eiꝰ calumniā sustinemꝰ: q2 nimirū intus patimur qđ cū labo2e vincamus. Et q2 in hoc mūdo abundat malorū vita que cruciet: recte dicitur. Propter multitudinem calūniato2um clamabunt. Quia ꝓo ea que verbis suadere non valent: exto2quere nōnunq̄ etiaꝫ effrenatis viribus student apte subiungitur. Et eiulabunt ꝓpter vim b2achij tyrānorū.

Capitulum. 10.

Uisqs eniꝫ male viuere suo nos exemplo compellit: adhuc in nobis voce calūnia-
tozis vtitur. Quisqa vero A
peccatum suadens etiā terrere nos appetit: iam cōtra nos b2achio tyrānidis seuit. Aliud ē eniꝫ vi tia suadere viuendo: aliud iubere terrēdo. Dum ergo exēpla male actionis aspicimꝰ: quasi adhuc strepitū calūniato2is audimꝰ: dum ꝓo vi peccare cogimur: iam tyrānū in co2de sustinemus: sed robusto2ū mentes in deo immobiliter fixe: tāto ista despiciūt quāto cernunt q contra ꝑcepta conditoris excrescunt. Eternitatis quippe premiis ꝑsolantes: vires ex aduersitantibus sumūt: q2 crescēte pugna glo2iosiorē sibi nō ambigunt manere victo2iā: si itaq electorū desideria: dū premuntur aduersitate ꝓficiunt: sicut ignis flatu p2emitur vt crescat: ꝛ vnde quasi extin-
gui cernitur īde robo2atur. In eo nāq ostē B
dimus: quātū ad dīm cupiditate flagramꝰ si nō solū ad eū per trāquilla ꝛ mollia: sed etiā per aspera ꝛ dura transimus: hinc nāq
ꝓpheta ait. Qui ꝑfecit pedes meos q̄si cer- Ps. 17.
ui. Ceruus enim cū montiū iuga conscēdit: quecq se aspera quecq obijciunt sentibus illigata: dato saltu transgredit: absq vllo tur-

sus sui obstaculo in supioribus elevat. In
ctis electorū mētes queq sibi in hoc mūdo
obsistere atq obuiare cōspiciunt contēpla-
tionis saltu transcendūt: ꝛ more cervoꝝ de-
Ubi.3. spectis terrenorum sentibus in superna se
euehunt. Hinc rursum dicit. Et in deo meo
trāsgrediar murū. Murus quippe est oē qd
itineri nostro obijcitur ne ad eū qui diligit
transeatur. Sed murū transgredimur: cum
pre amore superne patrie queq in hoc mū-
do fuerint obiecta calcamus. Hinc enim p
Ps. 80. eundem pphetā certanti anime dn̄s dicit.
Exaudiui te in abscōdito tēpestatis: proba-
E ui te ad aquas cōtradictionis. Absconditū
quippe tempestatis est cū in corde cōtrito co-
gitationū tentantiū fluctus intumescunt: cū
contra amoris sancti studia curarū secula-
rium se tumultus illidūt. In abscondito er-
go tempestatis auditur: q2 clamor depcan-
tis: est hec ipsa tribulationis fluctuatio. Q2
vero oino nō desunt qui bona querentib9
suadere puersa moliant: aque cōtradictio-
nis sunt populi resistentes. Et q2 tunc pbat
desideriū cum aliqua ei aduersitate resistit
recte dicit. Probaui te ad aquas cōtradi-
ctionis. His itaq virtutum nisibus robusti
ex aduersitate pficiunt: sed infirmi sepe in
desiderijs suis si qua eis fuerint ex aduerso
obiecta languescūt: ꝛ cū valida tribulatiōe
pulsant pusillanimitate deficiunt. Unū helui
beatū Job probra pusillanimitatis ipingēs
pmissis maloꝝ oppressionibus infirmorum
mox pusillanimitates exequitur dicēs. Et
nō dixit: vbi est deus q fecit me. Mos sa-
cre scripture ē: vt a singulari numero ad plu-
ralē subito trāseat: atq a plurali sepe se ad
singularem vertat. Atq inde helui cū dice-
ret clamabūt ꝛ eiulabūt nequaq subdidit:
non dixerunt vbi ē deus: sed nō dixit vbi est
B deus. A plurali quippe numero in singularē
veniens ad psonam subito infirmi vniuscu
iusq transiuit fortasse: q2 a singulis melius
recognoscitur quod de eis singulariter au-
ditur: vt ad cor suum quisq redeat: ꝛ i semet-
ipso hoc qd de vnoquoq dicitur repͥhēdat.
Singularem igitur numerū tenuit dicens:
non dixit vbi est deus qui fecit me. Quisqs
enim aduersitatū tribulatione frangitur: a
quo factus ē minime contemplat. Nā qui
qd non erat fecit: factū sine gubernatiōe nō
deserit: ꝛ qui benigne hominē condidit: ne-
quaq iniuste cruciari permittit: nec sinit ne-
gligere perire qd est qui hoc etiā qd sunt crea-
uit vt esset. Cū ergo cām tribulationis no-
stre requirimus: ꝛ fortasse tardius inuenim9
ē ista cōsideratio qd nihil iniuste patiamur
q2 si deo auctore sumus que nō sum9 deo re-
gēte nō affligimur iniuste q sum9. Seqtur.

Capitulum. xi.

Qui dedit carmia i nocte. Carmen in nocte est leticia
in tribulatione: q2 ꝛ si pssu-
A ris tēporalitatis affligimur
spe iā tū de eternitate gau
demus. Carmina paulus i
Ro.12. nocte pdicabat dicēs. Spe
gaudentes: in tribulatione patientes. Car-
Ps.31. men in nocte David sumpserat: q dicebat.
Tu mihi es refugium a pressura que circū-
dedit me: exultatio mea redime me a circum
dantibus me. Ecce dū nocte pressure memi
nit: ꝛ tū liberatorē suū inter angustias exul
tationē vocat. Foris quidem nox erat in cir-
cūdatione pressure: sed intus carmina reso
nabant de cōsolatione leticie. Quia eni ad
eterna gaudia redire nō possumus: nisi per
tēporalia detrimenta tota sacre scripture i-
tentio est: vt spes manentis leticie nos inter
Ezech.2. hec transitoria aduersa corroboret. Unde
ꝛ ezechiel ppheta librū se accepisse testat: i
quo scripte erant lamentationes carmen et
ve. Quid enim libro hoc nisi diuina eloqa
figurant? Que q2 nobis lachrymas luctus-
q pcipiūt lamētationes scripte referuntur.
Carmē quoq ꝛ ve cōtinēt: q2 sic de spe gau
dium pdicant: vt in psenti tū pressuras atq
angustias indicent. Carmen ꝛ ve cōtinent:
B q2 ꝛ si illic dulcia appetimus: prius necesse
est: vt hic amara toleremus. Carmen ꝛ ve
Jo.16. discipulis pdicabat dn̄s cū dicebat. Hec lo
cutus sum vobis: vt in me pacē habeatis in
mundo pressuram habebitis. Ac si apte di-
ceret. Sit vobis de me qd consolando inte-
rius reficiat q2 erit de mūdo exterius qd se-
uiendo grauiter premat. Quia ergo ifirm9
quisq nō pmitur a spe gaudij nimia pusilla
nimitate lassatur: ꝛ dū foras aduersa tole-
rat intus obliuiscitur qd gaudebat hū dicit.
Nō dixit vbi est deus: q fecit me q dedit car
mina in nocte. Si enim ista diceret: vim quā
patitur tēperaret: ꝛ p hoc qd mansurū in-
tus quereret: id qd foras trāsitoriū sustinet:

esse intolerabile nō estimat. Sequitur. ¶ Qui
docet nos super iumēta terre ⁊ super volu-
cres celi erudit nos.) Iumēta terre sunt: q
C vsu vite carnalis sola appetūt. Volucres ve
ro celi sunt: qui superbe curiositatis studio
sublimia pscrutantur. Illi viuendo se depo
nunt infra q̄ sunt: isti inquirendo se eleuāt
vltra quā possunt. Illos i infimis voluptas
deiicit carnis: istos quasi in supioribus eri-
git libido curiositatis. Illis per sacra eloqa
dicitur. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus q-
bus nō est intellectus. Istorū supbus labor
increpatur dū dicit: altiora te ne quesieris:
Ps. 31. ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris. Illis dicit
mortificate mēbra vestra que sunt sup ter-
ram: fornicationē: immūdiciam: libidinē: cō
Coll. 2 cupiscentiā malam. Istis dicit. Nemo vos
decipiat per phylosophiā ⁊ inanē fallaciā.
Docet nos igitur deus sup iumēta terre ⁊
volucres celi: q2 dū hoc qd sumus agnosci-
mus: nec carnis nos infirmitas deiicit: nec
supbie spūs eleuat nec defluēdo imis subiji-
cimur: nec superbiendo de sublimibus infla-
mur. Qui enim labitur carne iumentorum
appetitu psternitur. Qui vero extollit mē-
te more volucrū quasi leuitatis penna suble
uatur. Ca. 12.

Sed si vigilanter intenditur
vt ⁊ mētis humilitas ⁊ car
B nis castimonia teneat: ci-
to cognoscimus q2 alterū
custoditur ex altero. Nam
multis sepe supbia luxurie
seminariū fuit: q2 dum eos spūs quasi in al
tum erexit caro in infimis mersit. Hi enim
prius in secreto eleuantur: sed postmodum
publice corruunt: q2 dū occultis itumescūt
motibus cordis: apertis cadunt lapsib9 cor
poris. Sic sic elati fuerant iusta retributiōe
feriendi: vt q2 superbiēdo se hominib9 p̄fe-
runt: luxuriando vsq3 ad iumentorū similitu
dinem deuoluant. Homo qppe cū in hono
re esset nō intellexit: cōparatus est iumētis
insipientibus ⁊ similis factus est illis. Qua-
si scientie enim illos in altum penna suble-
uauerat: de qbus paulus hoc qd superius
Ro. 1. ptulimus dicebat: q2 cū cognouissent deū
nō sicut deū glorificauerūt aut gratias ege
runt sed euanuerunt in cogitationib9 suis.
D Quō aūt iumentorū aut plusq̄ iumentorū
voluptate ceciderint subdidit dicens. Tra-
didit eos deus in desideria cordis sui in im
mundiciam. Ecce caro mersit: quos supba
scientia subleuauit: ⁊ a volatu volucrū vi-
tra appetitū lapsi sunt iumentorū: atq3 ide
sub se pstrati sunt: vnde sup se ire videban
tur. Curandū itaq3 est ⁊ omni custodia mēs
a superbie tumore seruanda. Non enim an
te oculos dei vacue transuolant cogitatio-
nes nostre ⁊ nulla momenta temporis p ani
mū transeunt sine statu retributionis. Int9
ergo videt deus qd mentem eleuat: ⁊ iccir-
co permittit foras inualescere qd deponat.
Intus prius extollitur qd foras postmodū
luxurie correptione feriatur. Occultā videlz
culpam sequitur aperta pcussio: vt malis exte
rioribus interiora puniantur: ⁊ cor publice
corruat qd latenter tumebat. Hinc quippe Osee 4
per Osee cōtra israelitas dicitur. Spūs for
nicationis in medio eorū: ⁊ dūm nō cogno-
uerunt. Qui vt ostēderet q causa libidinis
ex culpa prumperet elationis mox subdidit
dicens. ¶ Et rūdebit arrogantia israel i fa- B
cie eius.) Ac si diceret. Culpa que per ela-
tionem mentis in occulto latuit per carnis
luxuriam in aperto respondit. Proinde per
humilitatis custodiam seruanda est mundi-
cia castitatis. Si enim pie spūs sub deo pre
mitur: caro illicite super spūm non leuatur.
Habet qppe spiritus cōmissum sibi dñium
carnis: si tamen sub deo recognoscit iura le-
gitime seruitutis. Nam si auctorem suū su-
perbiendo contemnit: iure a subiecta carne
preliū suscipit. Unde ⁊ ille p̄mus inobediēs
mox vt superbiendo peccauit: pudenda cō-
texit. Quia enim contumeliā spūs deo intu-
lit: mox cōtumeliā carnis inuenit. Et qui au
ctori suo esse subdit9 noluit ius carnis sub-
dite quā regebat amisit: vt in seipso inobe-
dientie sue confusio redūdaret ⁊ superatus
disceret qd elatus amisisset.
Capitulum. 13.

Ullus ergo q postq̄ supna A
petere cepit: si carnis volu-
ptate psternitur: tunc se vi-
ctum iudicet cum apte supe
ratur. Sic enim plerūq3 vi-
rus libidinis de radice na-
scitur elationis: tunc caro vicit cum spirit9
latenter intumuit. Iam tūc aīa per originē
culpe in petulantiam iumentorū cecidit: cū
efferendo se more volucrū vltra q̄ debuit

euolauit: hinc est enim q longa continētia repente soluitur. hinc q plerūq z vsq ad se nium virginitas seruata viciatur. Qr enim negligit humilitas cordis rectus iudex de spicit integritatem corporis: z quandoq p apertum malum reprobos annūciat: quos diudum reprobos in occulto tolerabat. Nā qui diu seruatum bonum subito perdidit: apud semetipsm intus: aliud malum tenuit ex quo ad aliud subito erupit: per quod ab omnipotente deo etiam tunc alienus exti tit quādo se ei per mundiciam corporis inhe rere monstrauit. Quia igitur mentis elatio ad pollutionem pertrahit carnis reprobo rum corda volatu volucrum ad petulantiā mer gitur iumentorum. Sancti aūt viri ne appe titu bestiali ad luxurie voraginem deuoluā
B tur sollicite cogitationes mentis a superbie volatu custodiunt ac ne in infima desipien do corruant: omne quod sublimiter sapiūt: humiliter premunt. Recte itaq dicitur: qui docet nos super iumenta terre: z super volu cres celi erudit nos: subaudis hoc quoq non dixit. Hoc itaq q iumentis ac volucri bus antecellit: cum non dicit in tribulatione memorari. Ac si diceret. Infirmus qsq ic circo nequaq se in perturbatione corrobo rat qr in tranquillitate z non temperat: et ideo nescit aduersa tolerare: qr constitutus in prosperis: cogitatione se non nouit a vo latu volucrum premere: nec carnales mo tus a iumentorum ingluuie subleuare. Sed hoc beato Job tanto inconuenienter dicit: quāto vita eius inter alta z infima mirabi liter temperatur. Quod qdem intelligi z ali ter potest. Qui docet nos super iumēta ter re: z super volucres celi erudit nos. Nam si cut iumentorū vocabulo signatur vita ho minum carnis adhuc motibus subditorū: ita appellatione volucrum figuratur elatio spirituum superborū: vt per iumenta qdem terreni homines: per volucres vero demo
C nia designētur. Unde cū semina dūs iuxta
Mat. 13. visam diceret cecidisse subiūgit: venerūt vo lucres z comederunt ea nimirum per volu cres signans aereas potestates. Sancti aūt viri qr nec infima hominū exēpla appetūt: nec rursum demoniaca subtilitate falluntur z super iumenta terre: z super celi volucres virtute eruditionis excrescunt. Super iumē ta enim terre edocti sunt: qr quicqd in imis potest ambiri despiciunt. Super volucres quoq celi eruditi sunt: qr omnes immūdorū spirituum insidias comprehendunt. Super iumenta terre edocti sunt: qr nihil in hac vi ta qd preterit querunt. Super volucres ce li eruditi sūt qr potestates aereas quas ad huc per carnis infirmitatem tolerant iā vi te meritis calcant. Paulus iam super iumē ta terre edoctus fuerat dicens. Multi enim ambulant z paulopost: quorum finis interi tus: quorum deus venter est: z gloria in con fusione ipsorum qui terrena sapiunt: nostra autem conuersatio in celis est Et rursū su per volucres celi eruditum se nouerat cum dicebat. Nescitis qm angelos iudicabimus? 1. Cor. 6.
Sub se iumenta cernebat: qr videlz i terra adhuc positus calcabat mores hominū qui in infimis conuersabantur. Et rursum vola tum volucrum meritorū dignitate trāscēde rat: qr subiturus celestia: iudicaturū se an gelos non ignorabat. In illis immūdorum infimatum istis superborū summa calcabat.

Capitulum. 14.

Mentes quippe sanctorū trā sitoria cuncta despiciunt: et A
sub se labi quicqd superbit quicquid preterit contēplā tur: z quasi in quodam rerū vertice cōstitute: tanto sibi omnia subesse cōspiciunt: quāto semetipos verius auctori omniū subdūt: atq inde cun cta transcendunt: vnde creatori cunctorum vera se humilitate substernunt. Dicat er go. Qui docet nos super iumenta terre: et super volucres celi erudit nos. Ac si dice ret. Infirmus pusillanimitate victus ista nō dixit: z iccirco eum aduersitatis temptatio perculit quia tranquillitatis tempore hec cuncta transeuntia: nulla perfectione supe rauit. Huius enim vite aduersa nō perhor resceret: si perfectionis merito etiam secun da calcasset. Sequitur. (Ibi clamabunt z non exaudiet propter superbiā malorū.) Ibi videlicet in tribulatione vt econtra de gaudio scriptum est. Filij seruorum tuorū habitabunt ibi. Sed videtur incertum Ps. 101.
vtrum dicat propter superbiam malorum non exaudiet an propter superbiam malo B
rum clamabunt. Intelligi autē meli9 pōt: si nō exaudiri potius ppter malorū superbi-

am q̄ clamare referantur. Nam q̄ propter
malorum supbiam clamant iā supra dictū
est: eo versu quo dr̄: Propter multitudinē
violentorum clamabunt. Aliqd ergo nobis
hoc versu innuitur: quod Paulo subtilius
attendatur: q2 sepe oppressi qdam dū cla
mauerint: et se qdem merentur audiri: sed
tamē eoꝝ desideria ꝑpter opprimentiū su
perbiam differantur: Justus quippe deus et
suos pmittit tpaliter opprimi: et violentorū
maliciā nequiter augeri: vt dū horum vita
in purgatōe teritur: illoꝝ neqtia cōsumet.

Capitulum. 15.

a Lerūq3 hoc accidit vt iusti
in tribulatione deprehensi:
supernū solatiū etiā3 tēpo
raliter percipiant: quod ta
men non temporaliter iplo
rant. Saluari enī3 non pro
pter se: sed ꝑpter aduersarioꝝ salutē3 cōcu
piscunt: vt dū illos oīpotens deus ab imen
sis periculis facto quodā miraculo liberat
virtutē suā ipsis ēt psecutorib9 innotescat:
atq3 inde aduersarios ad eternitatem redi
mat: vnde suos tēporaliter saluat: sicut pro
pheta quoq3 vocē martyrū suscipiens ait:
Propter inimicos meos eripe me. Ac si di
ceret propter me qdem eripi de tēporali tri
bulatōe non appeto: sed tamen eripi pro
pter aduersarios concupisco: vt dum mea
vita saluari mirabiliter cernitur: ipso mira
culorum visu inimicorum duricia conuerta
tur. Sicut ergo sepe dn̄s suorum vitam tem
poraliter pro inimicorum cōuersione eripit
ita sepe suorum voces ꝑpter damnatōe3 p
sequentium nō exaudit: vt videl3 inde rea
tum suum cumulent vnde preualuisse se ne
b quiter gaudent. Nam qui sibi inuisibilia de
spiciunt: moueri nōnunq̄ visibilibus mira
culis possunt. S3 ideirco cum iustis plerūq3
nil virtutum visibiliter agitur: q2 eoꝝ aduer
sarij illuminari visibiliter nō merentur: di
catur ergo. Ibi clamabūt et nō exaudiet ꝑ
pter supbiam maloꝝ. Ac si diceret. Reatus
opprimentiū audire voces ꝓhibet oppresso
rum. Nec eripiūtur visibiliter iusti: q2 salua
ri inuisibiliter nō merent iniusti. Unde rur
Ps.48 sum p ꝓphetam dr̄: Cum viderit sapientes
morientes: simul insipiens et stultus pibunt
Quos enī visibiliter mori ꝯspiciunt: inuisi
biliter viuere posse nō credūt: atq3 eo reatū
infidelitatis sue cumulant: quo visa morte
fidelium de eternitate desperant. Igitur violē
ti qq3 inde interius deficiunt: vnde cōtra vi
tam inocentium exterius cōualescūt: tāto
q3 illos intima pietas a se foras ejicit: quan
to eos cōtra suos temporaliter qd volunt
posse pmittit. Quisqs itaq3 bonoꝝ vita3 p
sequitur: tunc peiore vltione damnatur: cum
nulla enim aduersitate resistitur: et tunc for
tioris ire periculis subiacet cum psperē pagit
qd nequiter cōcupiscit q2 videl3 vindictā su
perni iudicij ad futura eū supplicia refuā
do deseruit: cui hic in malo obuiare cōtem
psit. Hinc eni per ꝓphetam dn̄s dicit: Dimi Ps.80
si eos sm̄ desideria cordis eorū: et ibunt in
voluntatib9 suis. Hinc rursum dr̄: Nō est
virga dei super illos. Hinc etiam de ipso
eorum capite scriptum est: Faciet et ꝓspera
bitur. Hinc rursus de eodem dr̄. Et dolus i
manu eius dirigetur. In manu quippe anti
christi dolus dirigetur. q2 in hoc qd contra
bonos ꝓposuerit: implere temporaliter nul
la aduersitate ꝓpeditur. Hinc rursus p Sa Pro.1
lomonē dr̄: Prosperitas stultoꝝ pdit illos.

Capitulum. 16.

Anifeste ergo predicatiōis a
iudicium est: quando affe
ctatis iniquitatibus subse
quens fauet effectus: et nul
la cōtrarietas impedit qd
mens pueřs cōcepit. Nā3
sepe prauoꝝ hoīu3 dū tardantur vota mu
tantur: et dū difficultatem pfectōis sentiūt
reatum male actionis agnoscunt: et quib9
prius inuitis cōtradicitur volentes postmo
dum hoc quod conceperant aduersantur.
Quia igitur malos cum deserit dominus
preualere permittit: et vnde superboru3 ne
quitia perficitur: inde humilium longani
mitas consumatur: dicatur recte: Ibi clama
bunt et non exaudiet propter superbiā ma
lorum. Sequitur. Neq3 enim frustra audi
et deus et omnipotens singulorum causas
intuebitur. Notandum q̄ duo sunt dicta
quia et clamantem non frustra audit: et ta
men quod patitur respicit: et exaudire vo
ces dissimulat: et vnusqsq3 tolerat nō igno
rat. Nemo ergo q tardi9 auditur credat q̄ b
a supna cura negligat. Sepe enim nr̄a de
sideria q2 celeriter nō fiunt exaudiunt: et qd
impleri concite petim9 ex ipsa melius tardi

tate pꝓsperatur. Sepe vox nostra eo perficit quo differtur: ⁊ cum superficietenus petitio negligitur vota nostra altius in cogitationum radice cōplentur: sicut ⁊ semia messium gelu pressa solidantur ⁊ quo ad superficiem tardius exeunt eo ad frugem multipliciora cōsurgunt. Desideria itaq̃ nostra dilatōe extenduntur vt pꝓficiant: pꝓficiūt vt vt ad hoc quod precceptura sunt ꝯualescāt exercitantur in certamine: vt maiorıbꝰ cumulentur premijs in retributione: labor ꝓtrahitur pugne vt crescat corona victorie.
F Suos ergo dn̄s cum velociter non exaudit quo repellere creditur trahit. Internꝰ quippe est medicina: ⁊ peccatoꝝ in nobis contagia que inesse medullitꝰ reprobāt: secat: abscidit virus putredinis ferro tribulatōis: ⁊ quo voces egri audire dissimulat: eo egritudinis finē pcurat. Hinc eni propheta ait. Deus meꝰ clamabo p diē: ⁊ nō exaudies: ⁊ nocte ⁊ nō ad insipientiam mihi. Ac si diceret. Nequaq̃ mihi ad insipientiā proficit q͂ die ac nocte clamantē me cōtinuo nō exaudis: qꝛ vnde me in temporali tribula-
Ps. 9. tione quasi deseris: inde ad eternam sapiētiam plus erudis. Hinc etiam dicit: Adiutor in opportunitatibus in tribulatiōe. Tribulatiōem quippe dicturus opportunitatē premisit: qꝛ sepe ⁊ tribulatiōe pterimur: ⁊ tamē opportunū nōdum est: vt desiderio ereptōis adiuuemur. Dicatur ergo. Neq̃ enim frustra audiet deus ⁊ omnipotens singulorū causas intuebitur.

Capitulum. 17.

Ed qꝛ plerūq̃ nonnulli ab ipsa adiutorij tarditate frāguntur apte subiungit.
((Etiam cū dixeris nō considerat: iudicare ꝯuz illo ⁊ expecta eū.)) Fortasse eni
A dū clamor noster quasi negligitur spes que cordi inerat īfirmatur: ⁊ superna adiutoria de futura credimꝰ qꝛ tardius īpetramus: ac pene incōsiderata deo eē īgemiscimꝰ: que multa toleramꝰ. Sz cū ista nos despatiōis ꝓcella cōturbat: cōcussa mens citius i portum spei se collocat: si cās suas cū dn̄o subtiliter pensat: si bona eiꝰ ad memoriā reuocat: si mala que bonis eiꝰ reddidit apud semetipsam callide nō excusat: si ppendit qd ab eo iuste meruit: ⁊ qd clemēter accepit: si vitam suā viuaciter discutit: si ante dei oculos oē quod agit examināns semetipsam sibimet nō abscōdit: si factam se que nō erat meminit: si illuminatā se atq̃ subleuatam que in tenebris iacebat agnoscit: Hec ergo in semetipsa cūcta recolligens: dū bona ac-
B cepta considerat: aduersa que tolerat non accusat nec desperatōe frāgitur: que tantorum munerū cōsolatōe roboratur: qꝛ spem de futuris recipit: dū trāsacta bn̄ficia recognoscit. Dicat itaq̃. ((Etiā cum dixeris nō ꝯsiderat iudicare eū eo ⁊ expecta eū.)) Ac si diceret. Cū iccirco deꝰ considerare nō creditur: qꝛ tarde miseret: intima cogitatiōis ingredere: atq̃ illic corā eius oculis cause tue iudiciū suscipe: ⁊ que ipse viuēdo cōtulisti: vel que misericorditer pcepisti discerne: ⁊ tunc ad spei fiduciam redis: dū z bona tante benignitatis erubescis: quatenus inter aduersa fidenter expectes: quē ⁊ post delicta ꝓpiciū recolis. Spsuida enim fuerant superna adiutoria ēt si nulla bn̄ficia precessissent. Sed eīndūq̃ qꝛ deus hoīem quem benigne cōdidit inique nō spernit. Pensan-
C dum est igitur quanti ē periculi transacta munera cernere ⁊ futura desperare: quanti est periculi si in hac ꝓcella tribulatōe desperatōis naufragio frangimur q ad portum spei velut īmensis funibus preteritis donis ligamur. Dicatur itaq̃ recte. Iudicare coram deo: ⁊ expecta eū: Nam q semet ipsum coram deo nō iudicat eū dum affligitur nō expectat. Cuius. n. bona precessisse dissimulat: adiutoria subseq posse desperat: ⁊ cū preteritorum obliuiscitur: ēt subsequentiū largitate fraudat. Sz ecce dū nos affligimur: dū ꝯsolatōis grām lōganimiter sustinemus: mali ad peiora ꝓrūpūt: atq̃ eo iniqtates aggregatōe ꝓficiunt quo sine verbere relinquūtur. Et tamen oīpotens deus peccantes misericorditer expectat tēpus ad pn̄iam tribuit: quod nō ꝯuersis ad grauioris reatꝰ testimoniū vertit patienter iraz retinet quā q̄nq̃ inretractabiliter effundit. Unde ⁊ apte subiungitur.

Capitulum. 18.

A ((Unc eni non infert furorem suum nec vlciscitur valde scelus.)) Hin quippe eos tolerat qꝛ ī perpetuum dānat: ⁊ furorē nunc inferre

dissimulat: qz effundendū sine fine in poste
rum seruat. Electoꝝ naq̄ est h̄ pteri ad pre
mia q debeant eterne hereditatis erudiri.
Nostrum ē hic flagella pcipere qb⁹ seruat
de eternitate gaudere. Hinc.n.scriptum ē:
Apo.3 Flagellat oēm filium quem recipit. Hic ad
1. Pe.4. Joānem dr: Ego quos amo arguo ꝛ casti
go. Hinc Petrus ait: Tempus est vt incipi
at iudicium de domo dei. Ubi mox admi
rando subiungit. Si aūt primū a nobis qs
finis eorum q non credunt dei euangelio:
Peccata quippe nequaq̄ diuina seueritas
inulta remanere permittit: sed ira iudicij a
nostra hic correctōe inchoat vt in reprobo
B rum damnatōe congescat. Sunt ergo nunc
reprobi ꝛ voluptatū suarū desideria iusta
iniq̄tate cōsument: atq̄ eo tēporalia flagel
la nō sentiant: quo eterna supplicia eos ex
pectant. Bene aūt inulta eoꝝ neqtia cham
Gen.9. peccante signata est cui a patre dr: Malo
dictus chanaan puer: seruus erit fratribus
suis: Chanaan videlz cham filius fuit. Et
qd ē q cham peccante: chanaā eius filius
sententiā vltionis accepit: Quid est q non
in se sed in posteritate percutitur nisi q re
proborum neqtie hic qdem inulte pficiunt
sed in postmoduz feriuntur. Dicatur ergo
Nunc enī non infert furorē suū nec vlcisci
tur valde zelus. Notandum ꝑo est q subin
tulit valde qz ꝛ si quedam longanimiter to
lerat: quedam tamen ēt in hac vita flagel
lat: ꝛ hic nōnunq̄ ferire inchoat: quod eter
na damnatione consummat. Ergo ꝛ nōnul
la percutit: ꝛ nōnulla inulta derelinquit: qz
si nulla resecaret: quis deum res humanas
curare crederet: Et rursum si hic cuncta p
cuteret extremum iudicium vnde restaret:
C Quedam igitur feriuntur vt rectoris nostri
super nos sollicitudinem formidemus: que
dam vero inulta seruantur: vt adhuc iudi
cium restare sentiamus. Bene ergo dicitur:
nec vlciscitur valde scelus: quia dum exigu
um quidem de iniquitate percutitur: in cō
uersis mentibus eterni iam iudicij sentētia
propinatur. Totum itaq̄ hoc ab helin re
ctum dicitur: si recte diceretur. Scit enī qd
loqui debeat: sed cui loquatur ignorat. Ue
ra sunt nanq̄ que dixit sed a beati Job in
crepationibus aliena: quia tanto hac corre
ctione non eguit: quanto nec aliqua pusilla
nimitate peccauit.

Capitulum. 19.

Ed quia iustis viris solet
occasio esse virtutum ela A
tio superborum: occulto iu
dicio cum beato Job agi
tur: vt post flagella penaꝝ
etiam per verba arrogan
tium crescat. Ecce enim tanto magis a sup
bie ministro despicitur: quanto a veritate ī
trinsecus.i.humilitatis magistra refouetur
Nā helin postq̄ tot fortia se dixisse cogno
uit qd elationis gestaret apuit: atq̄ beatuz
Job alta de se sentiendo despexit dicens:
Ergo Job frustra apuit os suum ꝛ absq̄
scientia verba multiplicat. Hec nimirū ī
ferens beatuz Job ꝛ nil scisse asserit: ꝛ mul
ta dixisse: ꝛ cum ipse que sentit loquaciter
inferat: hunc de vicio loquacitatis accusat
Sed hoc quoq̄ eē pprium arrogantium vi
cium solet: vt ꝛ pauca credant que ipsi mul B
ta dixerint: ꝛ multa credant que ipsis pau
ca dicuntur. Quia enim sua dicere semper
volunt: aliena audire nō possunt: vim se pa
ti existimant: si ea que imoderate sentiunt
imoderatius non effundūt. Et quāuis bea
tus Job ad eius verba tacuerit. Helin ta
men de locutione illius que amicis respon
derat causaz inuectionis inuenit: vt sibi ex
hibere latius eius silentium possit: atq̄ vt
ipse multa respondeat illum verba multi
plicasse confirmat. Nam ꝛ mox initia pro
lixe locutionis exordiuntur: ꝛ quasi adhuc
nihil dixerit inchoare conatur. Unde sub
ditur.

Capitulum primum.

Ddens quo
q̄ Helin etiā hec locu Job
tus ē: Sustine me pau La.36.
A lulūz ꝛ indicabo tibi. A
Multa iam dixerat: et
sustineri ad huc paulu
lum impat: qz videlicet
arrogātes graue se dānum ppeti iudicant
si scientiam suam loquendi: breuitate con
stringant. Tanto enim semetipsos credunt
doctiores ostendere: quāto potuerit se mul
tiplicate loquacitatis apire. Sz qz sepe sibi
sentiūt silētū reuerentiā nō deferri dn̄i nō
nunq̄ potentiā de quo quasi loquūtur insi
nuant: ac sub ptextu illi⁹ sibi silentiū exigūt

q̄s minime merent: ⁊ dū specietenꝰ deum ꝓ-
ferunt: audisi sibi ex reuerentia eiꝰ erigētes
se studēt magis ostendere q̄ illius factaꝫ
A predicare. Unde ⁊ helu subiungit dicens:
((Adhuc eni habeo q̄ ꝓ deo loquar:)) qa
vero nōnunq̄ doctores sancti crebro repe-
tunt: si qua obscurius dicunt: vt que occul-
B te predicant: auditoꝝ cordibꝰ voce hec ite-
rationis infundant: plerūq̄ hoc quod ap-
petunt ēt arrogātes imitari: ⁊ isolenter ea q̄
dixerunt replicant: non quo auditoꝝ cordi-
bus insinuare res appetant: sꝫ quo eorum
iudicio videri eloquentes velint: Unde he-
lin subiungens ait: ((Repetā sciam meam
a ꝑncipio.)) Sꝫ qꝛ nominata scia tumor cor
dis in voce claruerat: arrogans aperte co-
gnoscitur: si nō citius aliquo velamine pal-
liet. Unī mox in occultatione sue arrogātie
dn̄i iusticiā subinferens ait: ⁊ opatorē meū
ꝓbabo iustū: vt dū quasi ꝓ dei iusticia loq-
tur: apud humana iudicia qcqd arrogan-
ter effiun excuset. Seqtur. ((Uere.n. absq̄
mēdacio sermones mei.)) Cuꝫ ab infirmis
auditoribꝰ sc intelligi nō posse ꝯspiciūt: so-
lent plerūq̄ ēt iusti laudare bōa que dicūt
nō quo ipsi suis laudibus inhient: sed quo
auditores suos ad audiendi solicitudinem
accēdūt: vt dū eoꝝ voce ꝓferunt ab illorū
cordibꝰ ardentiori affectu rapiant. Unde
Paulus cū mira corinthijs ⁊ multa dixissꝫ
2.Cor.6. adiungit. Os nr̄ꝫ pꝫ ad vos o corinthij: cor
nr̄m dilatatū est. Sꝫ arrogantes dū cor bo
noꝝ nesciunt: ⁊ solas aliqū voces imitant:
efferūt laudādo q̄ dicunt: non quo eis cor-
poꝛ audientiū displicet: sed quo sibi inhian
C ter placent. Iustoꝝ voces imitantes simu-
lant: sed vim vocis ignorant. Uident q̄d iu
sti ꝓferant: sꝫ nesciūt q̄d requirunt. Cū .n. san
cti doctores laudē predicatōis exaltāt qua
si manu vocia ab imis cogitatōibus corda
audientiū leuant: vt excussa velociter dcis
sequentibꝰ velut in itinere occurrant: ⁊ tāto
eā intelligentie amplexu constringant quā-
to illa ⁊ quasi prius q̄ cernerent in voce lau
dantis amauerāt. Sed hec vt dixi: arrogā-
tes nesciunt. Quia eni foris est quod appe-
tunt: qd sit intus desiderabile sentire non
possunt. De electorum q̄ppe ecclesia scri-
ptum est: Omnis gloria eius filie regiꝫ ab
Mat.25 intus. Et sapientes virgines in vasis oleū
portare referuntur. Unde ⁊ sanctorum vo
ce dr̄: Gloria nostra hec est: testimoniū con 2.Cor.1.
scientie nostre. Arrogantes autem qꝛ coraꝫ
deo conscientie sue testimonium non habēt
querunt coram hoībus testimonium vocis
aliene. Quam cum tarde reperiunt: ipsi eti
am in ipudentiam sui fauoris erumpunt.
Si eniꝫ nō inueniunt voces hominū quas
inhianter expectant: ipsi scientiam suā lau
dantes predicant. Unde helui subdidit di
cens. ((Et profecta scientia ꝓbabitur tibi.))
Nimirum sensit se magna dicturam: sꝫ tu-
menti corde hoc quod de semetipo sublimi
ter estimauit tacere non potuit: ⁊ iccirco q̄d
rectum sensit laudando precurrit. Qui iam
qdem diuino iudicio reus esset: si magna d D
se saltem silendo sensisset. Ante subtile eniꝫ
veritatis examen securi omnimode non su
mus etiam si humano iudicio: quod in no-
bis reprehendi debeat nō habemus. Nam
plerūq̄ negligentius cogitantes elatōe pul
samur quam tamen tacendo premimus.
Sed nisi retractatione concita tumor oc-
cultus in ipso cubili cordis in quo orit suf
focetur coram districto iudice omne meri-
tum nostre actionis extinguitur. Hinc er-
go pensandum est illa cordis elatio: quāta
animaduersione damnabitur: que vsq̄ ad
audaciam vocis nutritur: si neq̄ hec est ex
cusabilis: que in corde latenter oboritur.
Considerandum quoq̄ qualis intrisecus
regnat que eo vsq̄ seruata est: vt etiam fo
ras erumpere non erubescat. Helui ergo qꝛ
magna sensit semetipsum humiliter tempe
rare nesciuit scientie celsitudineꝫ tenuit: hu
militatis gratiam recusauit: ⁊ dum sequi
tur bonum quo benedicere appetit: bonuꝫ
quo bene viuere potuisset amisit. Scientia
quippe inflat charitas vero edificat. Sed
iam nunc rectum dicat: quod tamen recte
dicere ignorat. Nam postq̄ inflatas animi
cogitationes per verba elationis exaltauit:
fortem sententiam subdidit dicens.

Capitulum. 21.

Eus potentes non abiicit
cum ⁊ ipse sit potens.)) In
vsu vite mortalis quedam A
ex semetipsis sunt noxia.
Quedam vero ex his que
circa ipsa ꝯsiant. Ex semet

ipsis quedam sunt noxia sicut peccata atqꝫ
flagitia. Quedam vero nō nunqꝫ nobis ex
his que circa ipsa sunt nocent sicut tempo-
ralis potentia vel copula coniugalis. Bo-
num nāqꝫ est coniugiū: sed mala sunt q̄ cir-
ca illud ex hui⁹ mundi cura succrescūt. Un
de Paulus ait: Qui autē cum vxore est co
gitat que sunt mundi: quō placeat vxori.
Unde ꝛ qbusdam meliora persuadēs eos
a coniugio reuocat: dicens. Hoc autē dico:
nō vt laqueum vobis iniciā: sꝫ ad id quod
honestū est: ꝛ quod facultatē prebeat: sine
impedimento dn̄m obsecrandi. Dū ergo te
netur qꝺ nō nocet: ex reb⁹ iuxta positis cō-
mittitur: plerūqꝫ qꝺ nocet sicut sepe rectum
mūdūqꝫ iter pgimus ꝛ tamē ortis iuxta vi
am vepribus: per vestimēta retinemur. In
via qdem munda nō offendimus: sed ꝫ la
tere nascitur quo pūgamur. Magna ē etiā
potentia temporalis: que habet apud deū
meritū suum de bona amministratiõ regimi-
nis: nō nunqꝫ tamen eoipso quo preeminet
ceteris elatōe cogitatōis intumescit: ꝛ dum
ad vsum cūcta subiacent: dum ad votū ve
ociter iussa complentur: dum oēs subditi si
qua bene gesta sunt laudibus efferūt: male
gestis autē nulla auctoritate contradicunt:
dum plerūqꝫ laudant etiam quod obiurga-
B re debuerūt: seductus ab his que intra sub
duntur: super se animus tollitur: ꝛ dum fo
ris imenso fauore circūdatur intus verita-
te vacuatur atqꝫ oblitus sui ī voces se spar
git alienas taleqꝫ se credit: qualē foris au-
dit nō qualē intus discernere debuit: subie
ctos despicit: eosqꝫ equales sibi nature ordi
ne nō agnoscit: ꝛ quos forte potestatis ex-
cesserit: trāscendisse etiam vite meritis cre-
dit: cūctis se estimat amplius sapere: qbus se
videt amplius posse. In quodam qppe se
ꝯstituit culmine apud semetipsuꝫ: ꝛ q equa
ceteris nature conditione constringitur: ex
equo respicere ceteros dedignatur: sicqꝫ vsqꝫ
ad eius similitudinē ducitur: de quo scriptū
est: Omne sublime videt: ꝛ ipse est rex sup
vniuersos filios superbie: ꝛ de cui⁹ corpore
dr̄: generatio cuius excelsi sunt oculi ꝛ pal-
pebre eius in alta surrecte ad eius similitu
dinem dr̄: qui singulare culmen appetens
Isa.14. ꝛ socialem angelorum vitam despiciēs ait:
Ascendam super altitudinem nubium simi-
lis ero altissimo. Miro ergo iudicio intus
foueam deiectionis inuenit: dum foras se ī
culmine potestatis extollat. Apostate qppe
angelo similis efficitur dum homo hoibus
esse similis dedignatur. Sic Saul ab humi E
litatis merito in tumorē supbie culmie po-
testatis excreuit. Per humilitatē qppe pre
latus est p supbiam reprobatus dn̄o atte-
stante q ait. Nōne cum esses paruulus in i.Re.15.
oculis tuis caput te cōstitui in tribub⁹ isra-
el: Paruulum se ante prātem viderat: sed
fultus temporali potentia: iam se paruulū
nō videbat. Ceterorū nāqꝫ comparatōe se
pferens magnū apud se eē iudicabat. Mi-
ro autē modo cum apud se paruulus apud
dominū magnus: cuꝫ ꝟo apud se magnus
apud dn̄m paruus fuit. Magnos nos do
minus apud nos esse phibet per pphetam
dicens: Ue qui sapientes estis in oculis ve Esa.5.
stris: ꝛ coram vobismetipsis prudentes.
Ne magni apud nos eē debeamus Pau
lus ammonens ait: Nolite prudentes esse Ro.12.
apud vosmetipsos. Plerūqꝫ ergo dū ex sub
iectorū affluentia animus inflatur in fluxū
supbie ipso potentie fastigio lenocināte cor B
rūpitur. Sed aliud est quelibet bona nō eē
aliud bona bn̄ habere nescire. Bona nāqꝫ
est ordine suo potentia: sed cauta regentis
indiget vita. Igitur bn̄ hanc exercet: qui et
retinere illam nouerit ꝛ impugnare. Bene
hane exercet q scit per illā super culpas eri
gi: ꝛ scit cū illa ceteris equalitate componi.
Humana eni mens plerūqꝫ extollitur etiaꝫ
cū nulla potestate fulcitur: quanto magis ī
altum se erigit cū se etiam ei potestas adiū
git. Et tamē corrigendaꝫ aliorū vicijs apta
exercitione preparatur. Unde ꝛ per Pau-
lum dicitur: Minister enim dei est vindex
in iram meam. Ro.13.

Capitulum. 22.

Cum ergo potentie tempo
ralis misterium suscipitur:
summa cura vigilandum ē
vt sciat quisqꝫ ꝛ sumere ex A
ea qꝺ adiuuat: ꝛ expugna
re quod temperat: ꝛ equa
lem se cū illa ceteris cernere: ꝛ tū se peccan
tibus zelo vltionis preferre. Quam plenīqꝫ
discretionem plenius cognoscimus: si etiam
potestatis ecclesiastice exempla cernamus.
Petrus nāqꝫ auctore deo ecclesie pricipa
tuꝫ tenens a bene agente cornelio: ꝛ sese ei

humiliter psternante immoderatius venera
ri recusauit: seq3 illius similē recognouit di
cens. Surge ne feceris: z ego ipse homo sū.
Sed cum ananie z saphyre culpam repetit
mox quanta potentia super ceteros creue-
risset ostendit. Verbo enim eorum vitam
perculit: quā spiritu pscrutante deprehēdit
z summū se intra ecclesiam contra peccata
recoluit: qd honore sibi vehementer impen
so coram bene agētibus fratribus nō agno
B uit. Illic cōmunionem equalitatis meruit:
sanctitas actionis: hic zelus vitiōis ius ape
ruit potestatis. Paulus bene agentib⁹ fra
tribus prelatum se esse nesciebat: cum dice-
2. Cor. 1. ret. Nō q2 dominamur fidei nostre: sz adiu
tores sum⁹ gaudij vestri. Atq3 illico adiun
xit: fide enim statis. Ac si diceret. Ideo non
dominamur fidei vestre: q2 fidei statis. Equa
les enim vobis sumus: vbi vos stare cogno
scimus. Quasi prelatum se fratribus nescie
bat cum diceret. Facti sumus paruuli ī me
1. Thes. 2 dio vestrum: z nos aūt seruos vestros p Je
sum Xp̄m. Sed culpam que corrigi debuis
set inuenit: illico magistrū se esse recoluit di
1. Cor. 4. cēs: Quid vultis. In virga veniā ad vos:
Summus itaq3 locus bene regitur: cum is q
preest vitijs potius q̄3 fratribus dominatur
C Cunctos quippe natura equales genuit.
Et aūt alij ad regendū alijs cōmittant: nō
eos natura sed culpa postponit. Vitijs er-
go se debent rectores erigere quorū z cau-
sa pferuntur: z cum delinquentes corrigūt:
sollicite attendant: vt per disciplinā culpas
qdem iure potestatis feriānt: sed p humilita
tis custodiaz equales se esse ipsis fratribus
qui corriguntur agnoscant. Quāuis plerū-
q3 etiam dignū est: vt eosdem quos corrigi-
mus: tacita nobis cogitatione pferamus.
Illoꝝ nāq3 per nos vicia discipline vigore
feriunt: in his vero que ipsi cōmittimus ne
verbi qdē ab aliquo inuectione laceremur.
Tanto ergo apud dn̄m obligatores sum⁹:
quanto apud homines inulte peccamus.

Capitulum. 23.

D
Isciplina aūt nostra subdi-
tos: tanto diuino iudicio li-
beriores reddit: quanto hic
eorum culpa sine vindicta
non deserit. Seruanda ita-
q3 est z in corde humilitas:
z in ope disciplina. Atq3 iter hec solerter in-
tuendū: ne dum imoderatius custodit vir-
tus humilitatis: soluantur iura regiminis:
z dum plātus quisq3 plusq3 decet se deijcit
subditorū vitā stringere sub discipline vincu
la nō possit. Teneamus exterius qd p alio
rum vtilitate suscipimus: teneamus inter⁹
qd de nostra estimatione sentimus. Sed tñ
decenter quibusdaz erūpentibus signis ta-
les nos apud nos esse ipsi etiam qui nobis
cōmissi sunt: non ignorent: vt z de auctori-
tate nostra qd formident videant: z de hu-
militate qd imitentur agnoscant. Seruata
aūt auctoritate regiminis ad cor nostrū si-
ne cessatione redeamus: z consideremus assi B
due q sumus equaliter cum ceteris condi-
ti: non q temporaliter ceteris prelati. Po-
testas enim quanto exterius eminet: tanto
premi interius debet: ne cogitationē vincat
ne in delectationem sui animū rapiat: ne iā
sub se mens eam regere nō possit: cui se libi-
dine dominādi supponit. Bene Dauid po
tentiam regere nouerat qui elationē eiusdē
potentie semetipm pmendo vincebat dicēs
Dñe non est exaltatū cor meū. Quiq3 in ei⁹
humilitatis augmento subiungit. Neq3 ela Abd.130.
ti sunt oculi mei atq3 addidit. Neq3 ambu
laui in magnis. Et adhuc subtilissima se-
metipm inqsitione se discutiens ait. Neq3 i
mirabilibus super me. O cūq3 cogitationes
etiam suas a fundo cordis exhauriens sub-
iungit dicens. Si nō humiliter sentiebā: sed
exaltaui aīam meam. Ecce humilitatis ho-
stiam ab intimo cordis oblataz crebro repli
cat: z iterum atq3 iterum confitendo offerre
non cessat: eāq3 multipliciter loquēs iudicis
sui oculis offerēt. Quid ē hoc. Et quō istud
sacrificium deo placere cognouerat quod i
conspectu eius tanta iteratione vocis imo-
labat nisi qd vicina esse supbia potētibus
solet: z pene semp rebus affluētibus elatio
sociatur. Quia z sepe honoris abundātia
duriciam dat tumoris.

Capitulum. 24. A

M
Irū vero ē: cū in cordibus
sublimiū regnat humilitas
morū. Unde pensandum ē:
q2 potentes quiq3 cū humi-
liter sapiūt: culmē extranee
z quasi lōge posite virtutis
attingunt: z recte hac virtute dominū quā-
to citius placant: q2 illud ei sacrificiū poten-

tes offerunt: qd potentes inuenire vix pos-
sunt. Subtilissima nã ꝗ ars viuendi est cul-
men tenere: gloriam ꝓmere: esse qdem in po
tentia: sed potentẽ se esse nescire: ad largien
da bona potentem se cognoscere: ad repen-
denda noxia omne qd potenter valet igno-
rare. Recte itaqꝫ de talibus dicit. Deus po
tentes non abijcit: cũ ꝛ ipse sit potẽs. Deũ
qppe imitari desiderant: qui fastigiũ poten
tie alienis intentus vtilitatibus ꝛ non suis
laudib9 elatus amministrat: qui ꝑlatus ce-
teris ꝓdesse appetit non preesse. Tumoris
nãqꝫ elatio: non ordo potestatis in crimine
est. Potentiam deus tribuit: elationẽ vero
potentie malitia nostre mentis inuenit. Tol
lamus ergo qd de nostro contulimus: ꝛ bo
na sunt: que deo largiente possidemus. Qꝛ
enim neqꝗꝫ iusta potentia sed actio pra-
ua dãnatur: apte subiungitur. Sꝫ nõ sal-
uat impios: ꝛ iudiciũ pauperibus tribuit.
Scriptura sacra pleruqꝫ pauperes humiles
vocare cõsueuit. Unde in euãgelio cũ adie
Mat.5.a ctione spũs nominant dũ dicit. Beati pau
peres spiritu: qm̃ ipsorũ est regnũ celorum.
Quia enim diuitie visibiliter potentes ostẽ
dant apud semetipsos pauperes sunt: q ela
ti in suis conscientijs non sunt. Eos ꝟo im-
B pios vocat: qui aut a fidei pietate disiuncti
sunt: aut in hoc fideliter credunt: prauis si-
bi moribus cõtradicunt. Quia ergo omni-
potens deus malicie superbiã: non potẽtie
celsitudinẽ dãnat: postqꝫ dictum est: de9 po
tentes non abijcit cum ꝛ ipse sit potens: re-
cte subiungitur. Sed non saluat impios: et
iudicium pauperibus tribuit. i. elatos de-
struit: humiles vero per iudiciũ liberos red-
dit. Uel certe iudicium pauperibus tribuit:
qꝛ hi qui nunc nequiter opprimunt: ipsi tũc
super oppssores suos iudices veniũt. Due
qppe sunt partes electorum scilꝫ atqꝫ repro
borũ. Sed bini ordines eisdẽ singulis par-
tibus ꝯtinent. Alij nãqꝫ iudicant ꝛ pereũt:
alij nõ iudicantur ꝛ pereunt. Alij iudicant
ꝛ regnant: alij ꝛ nõ iudicant ꝛ regnant. Iu-
dicantur ꝛ pereunt: qbus dñica voce in cla
Mat.25 matione dicitur. Esuriui ꝛ nõ dedistis mihi
mãducare: sitiui ꝛ nõ dedistis mihi potum:
hospes eram: ꝛ nõ collegistis me: nudus et
non operuistis me: eger ꝛ in carcere ꝛ nõ vi-
C sitastis me. Quibus ꝓmittit: discedite a me
maledicti in ignem eternũ: qui ꝑ paratus ẽ
diabolo ꝛ angelis eius. Alij ꝟo in extremo
iudicio non iudicantur ꝛ pereunt: de quib9
ꝓpheta ait. Non resurgunt impij in iudicio
ꝛ de qbus dñs dicit: qui aũt nõ credit iam
iudicatus est: ꝛ de qbus Paulus ait. Qui si
ne lege peccauerũt: sine lege peribũt. Resur
gunt ergo oẽs infideles: sed ad tormentum
non ad iudiciũ. Non enim eorũ tunc causa Ps.1.a
discutitur: qꝛ ad conspectuꝫ districti iudicis
iaꝫ cũ dãnatione sue infidelitatis accedũt.
Professionem vero fidei retinẽtes sed pro-
fessionis opera non habentes: redarguunt
vt pereant. Qui ꝟo nec fidei sacramẽta te-
nuerunt: increpationẽ iudicis i extrema exa
minatione nõ audiunt: qꝛ ꝑiudicati infide
litatis sue tenebris eius quẽ despexerãt in-
uectione redargui non merent. Illi saltẽ iu
dicis verba audiunt: qꝛ eis fidei saltẽ ꝟba
tenuerunt isti in dãnatione sua eterni iudi-
cis nec ꝟba ꝑcipiunt: qꝛ eius reuerentiam
nec verbotenus seruare maluerunt. Illi le-
galiter pereunt qꝛ sub lege positi peccaue-
runt: istis in ꝑditione sua de lege nihil dicit:
qꝛ nihil legis habere conati sunt.

Capitulum. 25.

Rinceps nãqꝫ terrenam rẽ
publicã regens aliter punit
ciuem interius delinquẽteꝫ
atqꝫ aliter exterius hostem
rebellantẽ. In illo iura sua
consulit: eiqꝫ sub verbis di
gne inuectionis addicit: ꝯ hostem ꝟo bel-
la mouet: instrumenta ꝑditionis exercet: di-
gna ꝗ eius malicia tormenta retribuit: de
malo ꝟo eius qd lex habeat non requirit.
Nec eñ lege necesse est perimi: q lege nun-
quã potuit teneri. Ita ergo in extremo iudi
cio: ꝛ legalis illum inuectio perimit qui ab
eo qd ꝓfessione tenuit actione declinauit: ꝛ
iste sine iudiciꝫ inuectiõe perimit qui lege si D
dei non tenetur. Ex electorũ vero parte aliꝗ
iudicant: ꝛ regnant q vite maculas lachry-
mis tergunt: qui mala ꝑcedentia factis se-
quentibus redimentes quicqd illicitum ali-
quando fecerunt ab oculis iudicis elemosi
narum superductione cooperiunt. Quibus E
iudex veniens in dextera consistentibus di-
cit. Esuriui ꝛ dedistis mihi manducare: siti
ui ꝛ dedistis mihi bibere: hospes erã: ꝛ colle
gistis me: nudus ꝛ operuistis me: infirmus ꝛ
visitastis me: in carcere etiam ꝛ venistis ad

me. Quibus pmittit dicens. Venite bene-
dicti patris mei: possidete paratū vobis re-
gnum a constitutione mundi. Alij autē nō
iudicantur & regnant: qui etiam pcepta le-
gis pfectione virtutum transcendunt: quia
nequaq̄ hoc solū qd cunctis diuina lex pre-
cepit implere contenti sunt: sed prestantiori
desiderio plus exhibere appetunt q̄ prece-
Mat. 19. ptis generalibus audire potuerunt. Quib'
dominica voce dicitur. Vos qui reliquistis
omnia & secuti estis me: cum sederit fili' ho-
minis i sede maiestatis sue: sedebitis & vos
Isa. 3. super duodecim thronos: iudicantes duo-
decim tribus israel. Et de quibus pphēta
Pro. 3 ait. Dominus ad iudicium veniet cum se-
nioribus populi sui. Et de quib' Salomon
cum de sancte ecclesie sponso loqueretur di-
cit: Nobilis in portis vir eius: quādo sede-
rit cum senatoribus terre. Hi itaq̄ extremo
iudicio non iudicantur: sed regnant q2 cum
C auctore suo etiam iudices veniunt. Relin-
quentes qppe omnia plus prompta deuo-
tione executi sunt: q̄ iuberi generaliter au-
dierunt. Speciali nāq3 iussione paucis per-
fectioribus: & non generaliter omnibus dici-
tur. Hoc quod adolescens diues audiuit.
Mat. 19. Vade & vēde que habes & da pauperibus:
& habebis thesaurum in celo: & veni seque-
re me. Si enim sub hoc pcepto cunctos ius-
sio generalis astringeret: culpa profecto eēt
aliquid nos de hoc mundo possidere. Sed
aliud est quod per sacram scripturā omni-
bus generaliter precipitur: aliud quod spe-
cialiter perfectioribus imperatur: hi ergo re-
cte sub generali iudicio non tenentur qui et
precepta generalia: viuendo vicerunt. Si-
cut enim non iudicantur & pereunt: qui sua-
dente perfidia lege teneri contemnunt: ita
non iudicantur & regnant: qui suadente pie-
tate etiam vltra generalia diuine legis pre-
cepta proficiunt. Hic est quod Paulus etiā
specialia pcepta transcendens plus ope ex-
hibuit: q̄ institutione permissionis accepit.
Cū enim accepisset vt euangeliū predicās
de euangelio viueret: & euangeliū audien-
tibus contulit: & tamē euangeliū sumptibus
sustentari recusauit. Cur ergo iste iudicetur
vt regnet qui minus quod seruaret accepit:
D sed maius quod viueret inuenit. Dicatur
igitur recte. Iudicium pauperibus tribuit:
quia quanto huic mundo humilitate despe-
cti sunt: tanto tunc accepto sedibus maiore
culmine potestatis excrescunt. Unde & seq-
tur. (Non auferet a iusto oculos suos: & re-
ges in solio collocat imperpetuum: & illic eri-
guntur.) Abstulisse eni a iustis oculos suos
fortasse dominus creditur: quia iniustorum
crudelitatibus hic sine vindicta laceratur:
sed famulos suos tunc magis respicit: cum
iniuste eos nequicia persequentis affligit.
Videns enim quid hic humiliter tolerēt ni-
mirum iam preuidet: quid illic eis misericor-
diter recompenset. Non ergo aufert a iu-
sto oculos suos. Ecce iste humiliter ingemi-
scit: ille superbit: & nequiter floret. Iste cor
conterit: ille se de gloria iniquitatis extollit.
Horum ergo quis diuinis obtutibus longe
est qui iniusticiam pertulit: an q eam patien-
tibus irrogauit qui supernam gratiam iter
interioris tenebras tenuit: an cui iter exterio-
ra gaudia lumen iusticie ims amisit:

Capitulum. 26.

Hic autem sancti viri scri-
pture sacre testimonio reges
vocantur: quia prelati cun- B
ctis motibus carnis modo
luxurie appetitum frenant:
modo estū auaricie tempe-
rant: modo gloriam elationis inclinant: mo-
do saggestionē liuoris obruunt: modo ignē
furoris extinguunt. Reges ergo sunt q2 ten-
tationum suarum motibus non consentien-
do succūbere sed regēdo preesse nouerunt.
Quia igitur ab hac potestate regiminis ad
potestatem transeunt retributiōis: dicatur
recte. Reges i solio collocat i perpetuum.
Semetipsos eni regendo ad tempus fatiga-
ti sunt: sed i regno regenerationis eterne so-
lio i perpetuum collocantur: & eo illic acci-
piunt alios digne iudicare: quo hic nesciūt
semetipsis nequiter parcere. Hinc eni alias
dicitur. Donec iusticia conuertatur i iudi-
cium. Paulus de se suisq̄ consortibus di-
cit. Ut nos efficeremur iusticia dei i ipo. Iu- 2. Cor. 5
sticia ergo in iudiciū conuertitur: q2 hic qui
nunc iuste atq3 inreprehensibiliter viuunt:
tunc iudicandi potentia non vicissentur.
Hinc laodicensi ecclesie dominus dicit.
Qui vicerit: dabo ei sedere mecum in thro- Apo. 3
no meo: sicut & ego vici: & sedi cum patre D
meo i throno eius. Vincens domin' i thro-
no cū patre sedisse se asserit: q2 post passio-

mis certamina: post resurrectionis palmam:
clarius se omnibus quod potestati patris esset
equalis indicauit. cui et se non disparem cal-
cato aculeo mortis innotuit. Unde et marie
nec dum se credenti patri similem dicit. No
li me tangere: nondum enim ascendi ad patrem.
Nobis enim in throno filii sedere est: et eius-
dem filii potestate iudicare.

Capitulum. 27.

Quia enim iudicii principa-
A tum ex eius virtute percipi-
mus velut in throno eius re-
sidemus. Nec abhorret a vero
quod alias super duodecim thro
nos venturos testatur esse di
scipulos hic vero in throno suo perhibet esse ses-
suros. Per thronos quippe duodecim vniuer-
sale iudicium: per thronum vero filii singulare
culmen iudiciarie potestatis ostenditur. Hoc
ergo duodecim thronis quod vno throno filii
designatur: quia videlicet vniuersale iudicium ex
mediatoris nostri interuentione percipitur. Di
catur ergo. Reges in solio collocat imperpe
tuum. Apte autem imperpetuum subdens: ap-
te quid dicat insinuat. Si enim de terreni re
gni solio diceret: nullatenus in perpetuum sub-
didisset: quia qui et illud arripiunt: profecto non
in eo imperpetuum: sed temporaliter collocantur.
Bene autem subdidit: et illic erigunt. Ac si inten-
tioni audientis innueret dicens. Quia hic hu
miliati sunt illic eriguntur. Sanctis namque vi-
ris iste locus humilitatis est: vt illic sit celsi-
tudinis. Unde alias scriptum est. Humiliasti nos
Ps.43. in loco afflictionis. Locus quippe afflictionis
est vita presens. Qui ergo ad eternam patriam
tendunt: nunc semetipsos temporaliter affli-
ctionis loco despiciunt: vt tunc in loco gau-
dii veraciter sublimentur. Sequitur. ¶ Et si
fuerint in cathenis et vinciantur funibus pau
pertatis: indicabunt eis opera eorum et scele-
B ra eorum: quia violenti fuerunt. Cathene obliga
tionis sunt: ipsa adhuc retentio peregrinatio
nis. Ligatum se his cathenis paulus aspe-
Phi.1. xerat: cum dicebat. Desiderium habens dis-
solui et cum christo esse. Paupertatis funibus
vinctum se esse cernebat: qui veras diuitias
intuens: eas etiam discipulis enarrabat dicens.
Ut sciatis que sit spes vocationis eius: que
Ephe.1. diuitie glorie hereditatis eius in sanctis. Be
ne autem post ista subditur. Indicabunt eis
opera eorum: et scelera eorum: quia violenti fue-
rint. Cum enim supernam gloriam magis
amando cognoscimus: tunc mala que egi-
mus grauiora fuisse sentimus. Unde et pau
lus post perceptam gratiam supernorum: ea
que in se studia virtutum crediderat fuisse: iam
scelera cognoscebat: dicens. Qui prius fui 1.Thi.1.
blasphemus et persecutor: et contumeliosus: sed
misericordiam consecutus sum: quia ignorans
feci in incredulitate. Vel certe sed que mihi Phil.3.
fuerunt lucra hec arbitratus sum propter
christum detrimenta. Unde et apte sequitur. ¶ Re-
uelabit quoque aurem eorum vt corripiat: et lo- C
quatur vt reuertantur ab iniquitate. ¶ Aurem ab
iniquitate reuelare est: intellectum cognitionis
aperire. Reuelata vero aure vnusquisque corri-
pitur: quando intrinsecus eternorum desiderium
bonorum percipit: et que mala extrinsecus per
petrauit agnoscit. Potest vero in cathenis
et funibus paupertatis pena etiam tempo-
ralis afflictionis intelligi: quia sepe qui iuben
tis verba non audiunt: ferientis verberibus
ammonentur: vt ad bona eterna saltem pe
ne trahant: quos premia non inuitant. Unde
per prophetam dicitur. In chamo et freno
maxillas eorum constringe: qui non approxi-
mant ad te. Si vero etiam flagella despiciunt:
constat nimirum quod tanto illic grauioris vin
dicte supplicia sentiunt: quanto hic maioris
prouidentie gratiam calcant. Unde et seq-
tur. ¶ Si audierint et obseruauerint: comple-
bunt dies suos in bono et annos suos in glo
ria. Si autem non audierint transibunt per gla
dium: et consumentur stulticia. ¶ Per bonum re
cta actio: per gloriam vero superna retributio
designatur. Qui ergo obedire preceptis cele
stibus student: dies suos in bono complent:
annos in gloria: quia et cursum presentis tem
poris in recto opere: et consummationem suam
perficiunt felici retributione. Si vero non audie
rint transibunt per gladium: et consumentur
stulticia: quia et vindicta eos et tribulatio pera
git: et finis in fatuitate concludit.

Capitulum. 28.

Sunt enim nonnulli: quos
a predictis moribus nec tor- A
menta compescunt. De
quibus per prophetam dici
tur. Percussisti eos: nec
noluerunt: flagellasti eos Jere.5.
et renuerunt accipere di
sciplinam. Et de quibus sub

Iere. 51 babylonis specie dr: Curauimus babylonē et nō est sanata. Et de qbus rursum dr. Feci: et pdidi populum meū et tamen a vijs suis nō sunt reuersi. Hij nōnunqȝ deteriores existunt: ex pbere: qz pulsati doloribus: aut contumaci pertinacia duriores existūt: aut quod peius est in blasphemie etiā ex aspe ratione prosiliunt. Bene ergo dr qꝫ per gladium transeunt: et stulticia consumitur: qa peccata que flagellis emendare debuerāt: flagellis exaggerant. Et hic iaqȝ penas percussionis sentiunt: et illic iuste retributiōis supplicia nō euadunt. Fatuitas qppe stulticie est: qꝫ illos sic iniqtas obligat vt a culpa eos nec pena cōpescat. Seqtur. (Simulatores et callidi puocant iram dei.) Cum simulatores diceret: apte subiunxit et callidi: qz nisi igenio calleant: quod videret appetunt cōgrue simulare nō possunt. Sunt enim nōnulla vicia que etiaȝ a sensu tardioribus facile pperentur. Elatione nāqȝ intumescere: auaricie estibus inhiare: luxurie pulsanti succūbere: et quilibet obtusis sensibus potest: simulatōis vo falsitatem exequi: nisi q subtilioris ingenij fuerit non pōt. Quisqs enim talis est: sd custodienda duo videlicet continua obseruatione diuiditur: vt callide nouerit et occultare quod ē: et ostentare qd non est. Et vera mala premere: et falsa bōa mōstrare: nec se aperte in hoc quod videt extollere: atqȝ vt maiorem gloriam teneat: sepe se simulat gloriam declinare. Quia. n. ante oculos hominū: sequendo eam apprehendere nō pōt: studet plerūqȝ gloriā tenere fugiendo. Hec itaqȝ simplicibus minime cōgruunt: qz si cōgruunt simplices nō sunt. Bene aūt cū diceret simulatores et callidi: non subdidit merentur: sed puocant irā dei Iram qppe dei mereri est: etiam nesciendo peccare. Prouocare vo est: mandatis illius sciendo contraire: scire bonum sed despicere: facere posse nec velle. Hij. n. perpetratione neqtie itrinsecus tenebrescunt: et ostentatione iusticie superficietenus dealbantur.

Mat. 23. Quibus voce dominica dr: Ve vobis scribe et pharisei et hypocrite: quia similis estis sepulchris dealbatis: que foris apparent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia: ita et vos quidem foris apparetis hominibus iusti: intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitati. Foris ergo ostendendo seruant: que viuendo intus impugnant. Intus vo mala cogitantes exaggerāt: que foras alia superducentes occultant. Ante districtum itaqȝ iudicem excusationem iam de ignorantia habere nō possunt: qz dum ante oculos hominum omnem modū sanctitatis ostentāt ipsi sibi sunt testimonio: qz bene viuere non ignorant. Dicatur igitur recte: Simulatores: et callidi prouocant iram dei. Quid vero eos ad extremum sequatur: adiungit dicens. (Neqȝ clamabunt: cum vincti fuerint.) Omnis iniquus q cum iniquus sit: sanctus videri non appetit: in flagelli pcussione deprehensus fateri qꝫ iniquus sit non erubescit. Qui vero iniqua agens humana de se iudicia sub specie sanctitatis intercipit: etiam cum flagello percutitur iniquū se pdere refugit: qz sanctus videri consueuit. Si quando autem grauiter coarctatur iniquum se vix superficietenus confitetur: qz interna sua detegere: veraci confessione confunditur. Quasi liberi vero sumus cum nulla correctione castigamur. Quasi autem vincimur cum flagello percussionis astringimur. Vincti igitur tanto clamamus altius quanto in percussione positi peccata nostra veratius confitemur. Apud aures qppe dei vox valida deuota confessio est. Quia ergo simulatores quosqȝ etiam cum percussiōis flagella corripiunt ad confessionem simplicem nō perducunt: cognosci enim peccatores refugiunt: quia sancti omnium opinione ferebantur: Quis eos ad extremum iam flagella feriant: Quis duci se ad eterna supplicia non ignorent: tales tamen cupiunt apud humana iudicia remanere: qualeis se studuerant semper ostendere. Deprehensi ergo etiaȝ flagella percussionis extreme: qz confessioneȝ puram: vel afflicti exercere negligunt: quasi vincti clamare cōtemnūt: bene ergo dicitur. Neqȝ clamabunt cum vincti fuerint. Quāuis itelligi etiam aliter potest. Omnis enim iniquus: q cum iniquus sit dici sanctus ab hoibus non pertimescit: et si iniquum se tacita cogatione reprehendit: tamen dum sepius sanctum audire se ceperit hoc quod de se intrinsecus tenebat amittit. Cor qppe exterius funditur: et quia libenter foras falsum de se testimonium recipit: qualem se intus habeat non requirit.

Unde fit vt vacue laudis etiam fomentā cū
defuerint querat: et oblitus quod est appe-
tat videri quod non est.

Capitulum. 29.

a Ritur q tales sunt: dū in
stos se ante humana iudi-
cia simulant: dum actiones
suas laudibus dignas intu
entium oculis ostentant: oc
culta cum eis iusticia agit:
vt quo nituntur foras alios fallere: eo ꝺ se
intus etiam ipsi fallantur. Nam omnē cir-
ca se sollicite inestigatōis oculum perdunt
Uitam etiam suam discutere: et perscrutari
dissimulant: sed tales se quales audiunt pu
tant. sanctosqꝫ se eē: nō q2 ita viuunt: sꝫ q2
ita dicantur estimant. Subtile aūt dei iudi
cium secꝫ ipsos intueri negligunt: q2 fidē sui
meriti in attestatione: ponunt oris alieni.
Cum vero subita percussione feriuntur ini
quos se vel veraciter fateri: vel sicut sunt ꝺ
prehendere omnino non possunt: q2 videli-
cet sanctos se humana professione credide
runt. Bene ergo dr̄. Nec clamabunt, cū vi-
cti fuerint. Spe enim vacue tales se ante su
pernum iudicē venire confidunt: quales se
hominibus innotuisse cognoscunt: secꝫ ipsos
miseri nec inter tormenta deprehendūt: et
dum testimoniū false laudis aspiciunt: re-
b medium vere confessionis amittunt. Etiam
vincti ducuntur et nō clamant: q2 humane
laudis importunitate superati: sanctos se
miseri: et cum in peccatis moriuntur putāt
Quibus bene per pphetam dr̄. Redite pre
uaricatores ad cor: Si enim ad cor redi-
Isa. 46. rent: per exterioris attestatōis se verba nō
funderent. Nam qd vicinius nobis est cor-
de nostro: Quid vicinius nobis est ea re q̄
intra nos est: Et tamen cum per prauas co
gitatōes spargitur: a nobis cor nostrū lon
gius euagatur. Lōge ergo ppheta preuari-
catorem mittit cū cum ad cor suū redire cō
pellit q2 quo se exterius fudit: eo ad se vn-
de possit redire vix inuenit. Quia vero simu
latorum mens pro eo q ab vna eternitatis
intentione diuiditur: cogitationum multipli-
cium inundatione vastatur: recte subiūgit.
((Morietur in tempestate anima eorū.))
c Quasi tranquille nāqꝫ videbantur viuere: cū
de sanctitatis currerent laude gaudere. Sꝫ
tempestate subita eorum anima moritur: q
humane laudis pessima tranquilitate leta-
batur. Pleruqꝫ subito inopinata tēpestas
omne quod aer serenus blanditur immutat:
eo et periculum vitari nō potest: quo nec po
tuit preuideri. Unde simulatores: qui vite
sue custodiam negligunt in tempestate mo
ri referuntur. Hinc quippe eos turbo subit⁹
interne percussionis eijcit: quos arrogātia ex-
terni fauoris extollit: et dum amplectuntur
in laude: quod nō sunt: repente inueniunt:
in vltione quod sunt.

Capitulum. 30.

Ene aūt per Salomonē
dr̄: Quomodo pbatur in Pro. 27.
cōflatorio argentū: et for- a
nace aurū: sic pbatur ho-
mo ore laudantis. Laus
qppe sua iustos cruciat:
iniquos exaltat. Sed iu-
stos dum cruciat purgat: iniquos dum leti-
ficat reprobos monstrat. Isti enim sua lau
de pascuntur: q2 auctoris sui gloriam nō re
quirunt. Illi autem q auctoris gloriam que-
runt: sua laude cruciantur: ne non sit intus
quod foras dr̄: ne si est etiam quod dr̄: an-
te dei oculos fauoribus vacuetur: ne huma-
na laus robur mētis emolliat eāqꝫ i sui de-
lectatione prosternat: et que ad iumentum
debet esse augendi operis: iam retributio sit
laboris. Cum vero sua preconia in dei laudē
tendere sentiunt: ea etiā desiderabiliter am
plectuntur. Scriptum nāqꝫ est. Uideāt ope
ra vestra bona: et glorificent patrem vestrū Mat. 5.
q est in celis. Uiam se ergo hominibus fa-
ciunt: quotiens: in se aliqd quo de⁹ cogno-
scatur ostendunt: q2 nō student in se huma
nam laudem figere: sed querunt eam per se
melius ad auctoris gloriā pertransire. Ar-
rogantes aūt humānis laudibus mollia cor- b
da prostituunt: q2 suis amoribus corrumpun
tur. De qbus alias dr̄. Erunt homines se-
ipsos amantes. Apte vero hic et de hac cor
ruptione subiungitur. ((Et vita eorum iter 2. Thi. 3.
effeminatos:)) Si enī viriliter viuerēt: laus
trāsitoria nulla eos corruptione viciaret.
Unde electis ppheta psuadet dicens. Uiri
liter agite et confortetur cor vestrum. Dicēs Ps. 26.
enī viriliter agite: dum cōfortetur cor vestrū
illico subdidit: quasi sexum cordis muniri
curauit. Luxuriosi quippe mēs corrumpitur
si rebus trāsitorijs delectatur. Igitur simu

latorum vita iter effeminatos moritur: qa
landis corrupta luxuria reperitur. Trāsla-
tione vo alia non habetur vita eorum iter
effeminatos: sed vita eorum vulneretur ab
angelis. Utrūq; tamen ⁊ si sermone diuerse
patrōne concordat: qꝛ effeminatoꝝ vitam
angeli vulnerant: dum nuncij veritatis eaꝫ
iaculis sancte predicatōis impugnāt. Qꝛ
igitur de dānatōe reproborum qd agat
audiuimus: ⁊ de ereptione hūm lium quid
sequatur audiamus: ⁅ Eripiet pauperē de
angustia sua. ⁆ Paup de angustia sua eri
C pitur: cum vnusqsq; humilia de hac pegri-
natōis sue afflictione liberatur. Nam ⁊ as
sidua hic tribulationibus premitur: vt ad
regrendum: vere consolationis gaudiū ꝑ-
ducatur. Unde ⁊ sequitur. ⁅ Et reuelabit in
tribulatōe aurem eius. ⁆ Aurem in tribula
tione reuelare est auditū cordis verberum
plagis apire. Cum enī precepta despicim⁹
pie districtōe nobiscum agitur: vt flagella
teneamus. Aurem itaq; cordis tribulatio
apit: quaꝫ sepe huius mundi ꝓspitas clau
dit. Per Salomonē nāq; dr̄: Auersio par
.l.or A uulorum interficiet eos: ⁊ ꝓsperitas stulto-
rum pdet illos. Sequitur. ⁅ Igitur saluabit
te de ore angustato latissime. ⁆ Omnis qui
vite viaꝫ deserens in peccatoꝝ tenebras se
deijcit: semetipsum quasi in puteū vel fove
D am mersit. Si vo diutina ppetratōe etiam
ꝯsuetudine iniqtatis opprimitur: ne ad su-
periora iam possit exurgere quasi angusto
ore putei coarctatur. Unde Dauid pphe-
ta sub specie peccantium exhortaē dicens.
Psā. 68. Nō me demergat tempestas aque: neq; ab
sorbeat me ꝓfundū: neq; vrgeat super me
puteus os suum. Quem enim mali operis
iniqtas a bona stabilitate cōmouit: quasi
tempestas aque rapuit. Sed si adhuc lon-
ga cōsuetudine nō preualuit: non demersit.
Jam in puteum cecidit: q hoc quod diuina
lex phibet perpetrauit. Sed si adhuc longa
consuetudo nō deprimit: nequaq; os suum
puteus coangustauit. Tanto ergo facilius
egreditur: quanto minore consuetudine co
arctatur. Unde Hieremias propheta dum
iudeam iniquitatibus longa consuetudine
obrutam fuisse conspiceret in lamentis su-
is sub eius specie semetipsum deplorat di-
Tren.3. cens: Lapsa est in lacum vita mea: ⁊ posue
runt lapidem super me.

Capitulum 31.

A In lacū qppe vita labiē cū
labe iniqtatis inquinaē. La-
pis vo supponiē: cuꝫ et du
ra ꝯsuetudine mēs in pecca
to deuoraē: vt ⁊ si velit ex-
urgere vtcūq; nō possit: qa
moles desup male ꝯsuetudinis ꝑmit. Sed
qꝛ diuine potentie subiacet: ⁊ post angusti-
am praue ꝯsuetudinis ad bone act⁹is am
plitudinē reuocare studet iccirco dr̄: ⁅ Sal-
uabit te de ore angusto latissime. ⁆ Latissi
me qppe de ore angusto saluatur: q ⁊ post
iniqtatum iugum ad libertatem boni opis
penitendo reducitur. Quedā nāq; quasi cō
clusi oris angustia est: ab opprimente male
cōsuetudine exurgere velle nec posse: iam q
dem desideria ad supna tendere: sꝫ adhuc
actu in ifimis remanere: pire corde nec tn̄
seq opere: atq; in semetipso ꝯtradictionē ppe
B ti semetipm. Cū vo ita tendens aīa manu
gr̄e exaltantis adiuuaē: ab angusto ore ad
latitudinē ꝑuenit: qꝛ victis difficultatibus:
opa bona pficit que ꝯcupiscit. Dauid pro
pheta cōclusionem angusti oris cōspexerat Ps.30.
cū dicebat: Saluam fecisti de necessitatib⁹
aīam meā: nec ꝯclusisti me i manus inimici Ubi.s.
Latissime aūt saluatū se nouerat: cum sub
didit dicens. Statuisti in loco spacioso pe
des meos. In spacioso qppe loco pedes sta
biliti sunt: qn̄ ⁊ ad ꝯgruentia bona tendi-
mus: ⁊ nulla difficultate ꝓpedimur. Quasi C
enī p latū locū quo volumus pegimus: qa
nullis obiectis difficultatibus coangusta-
mur. Sed hec belm recte diceret: si beato
Job eius snia ꝯueniret. Pro culpa. n. flagel
latū credidit ⁊ iccirco eū i os angustū ceci-
disse iudicauit. Quo. n. validioribus vidit
eū plagis affici: eo deterioribus credidit ini-
qtatib⁹ pregrauari: ꝑfecto nesciēs qꝛ flagel
la ei⁹ augmentū cēnt meriti nō pena pecca
ti. Cuꝫ vo eū in os angustū cecidisse fatea-
tur: adhuc quasi lati⁹ exeqtur i quāta Job
ꝓfunditate teneatur dicēs. ⁅ Nō hn̄nti fun
damentum subter se. ⁆ Ca. 32.

Omne peccatum fundamē
tum non habet: quia non
ex ppria natura subsistit. ⁆ E
Malum quippe sine sub-
stātia ē. Qꝫ tn̄ vt cūq; sit
nō in bōi natura coalescit

Igitur os angustum nullū subter se dicitur
habere fundamentum: q2 peccati ingruētio
subsistendi ima non habet proprium. Quia ve
ro a fundo dicitur fundamentū: possumus
etiā fundamentum pro fundo positum non in
conuenienter accipere: sicut auditus ab aure
dī: et tamen plerūq3 ipsa auris auditus no
mine designatur. Cū ergo diceret os angu
stum: explere profundi voraginem volens sub
didit: et non habenti fundamentū subter se.
Quem enim rapit iniquitas: infernus absor
bet. Infernus quo recte fundum nō habere
creditur: q2 quisquis ab illo rapitur in imē
so profundo deuoratur. Immensam nāq3 eius
explere latitudinē volens propheta ait. Di
Isa. 5. latauit infernus aīam suā et aperuit os su
um absq3 vllo termino. Sicut ergo sine ter
mino dilatatus dicitur: q ad se plurimos tra
hit: ita sine fundo altus non incongrue cre
ditur: quia eos quos in se suscipit: quasi in
B quadam abysso sue immēsitatis absorbet.
Itaq3 cū diceret: saluabit te de ore angusto
latissime apte subiungit: et nō habētis fun
damentū subter se. Ac si diceret. De ore an
gusto saluabit: quod sub se fundum nō ha
bet. Quia enim per peccatū tenditur ad in
fernū quē a peccato saluat de ore angusto
liberat. Quē vero de ore angusto eripit: ab
inferni profundo subducit. Quāuis etiā ali
ter intelligi potest. Nam sicut qui in puteū
mergitur putei fundo retinetur: ita correctis
quasi in quodā fundi loco consisteret aīa si
semel lapsa in aliqua se peccati mensura re
tineret. Sed cum peccato in quo labitur nō
potest esse contenta dum quotidie ad dete
riora deijcitur: quasi in puteo quo cecidit:
fundum nō inuenit quo figat. Esset enī fun
dus putei: si fuisset mensura peccati. Unde
bene alias dicitur. Peccator cum venerit i
Prou. 18. profundum malorum cōtemnit. Redire nāq3
dissimulat: q2 misereri sibi posse desperat.
Sed cū desperando amplius peccat quasi
C puteo suo fundum subtrahit: ne vbi retine
ri possit inueniat. Sequitur. ((Requies aūt
mense tue: erit plena pinguedine.)) Regea
mense est: refectio facietatis interne. Que
pinguedine plena dicitur: q2 interne volupta
tis delectatione preparat. Huius mense epu
las esuriebat propheta cū diceret. Satiabor
Ps. 41. dum manifestabitur gloria tua. Huius mēse
poculis sitiebat dicens. Sitiuit anima mea

ad deū viuum: quādo veniam et apparebo
ante faciem dei? Helu itaq3 in beato Job
temporalia verbera eternorū volens retri
butione consolari: qd iure ei debebatur ex
meritis: ex semetipso quasi gratuito promittit
dicens. Requies autē mense tue erit plena
pinguedine. Sequitur. ((Causa tua quasi im
pij iudicata est: causam iudiciumq3 recipies.))
Bonorū causa iusticia est. Quorū cā quasi
impij iudicatur: q2 eorum hic iusticia pater
no flagello fatigatur: vt ad ampliorē vigi
lantiam: preceptione nō solum mandatorū:
sed etiam verberū percussione doceant. Sed
causam iudiciūq3 recipiunt: q2 ex ea iusticia
qua modo viuunt: tunc in culmine iudicia
rie potestatis enitescunt: vt tanto tunc potē
tius cuncta iudicent: quāto nunc in eis sub
tilius cuncta iudicantur. Hec Helu quasi
noua spondendo intulit: que beatus Job
semper credendo stabiliter tenuit.

Capitulum. 33.

Abent profecto hec propria aēs
arrogantes vt et maliū men A
tiētes exaggerēt: et si qd for
sitan bonum dicunt hoc ve
lut incognitum proferāt. Aū
fit vt doctiores se docere au
deant: q2 videlz se scire talia solos putant.
Cum vero ad aliqua cōsolationis verba de
scendunt: statim vilius se estimant: et per in
crepationis tumide asperitatē quasi qndaz
sibi ingenium reformant: vt qui condescen
disse blandientes visi sunt: exorta subito in
crepatione timeantur. Unde et mox. Helu
subdidit dicens. ((Non te ergo superet ira
vt aliquē opprimas: nec multitudo donorū
inclinet te. Depone magnitudinem tuam
absq3 tribulatione: et oēs robustos fortitudi
ne. Ne protrahas noctem: vt ascendant po
puli pro eis. Caue ne declines ad iniquita
tem. Hanc enim cepisti seq post miseriaz.))
In plerisq3 codicibus donorum: in paucis B
vero: sed antiquioribus locorum inuenimus.
Sed q2 expositione non indiget: si dicatur:
nec multitudo donorum inclinet te: hoc ma
gis exponi placuit: quod cum difficultate
aliquantula videtur operiri. Hec aūt quan
te elationis verba sint: ipse qui ea formauit
tumor ostendit. Sed q2 Helu arrogantiuz
et beatum Job tenere typum diximus ele
ctorum: si ea subtilius discernimus: etiā prefe

intra ecclesiam quomodo arrogantibꝰ con-
gruant demonstramus. Sancti viri aliena
opera: etiam parua mirantur: sua vero etiã
E magna despiciunt. At cõtra arrogãtes alie-
na etiam magna despiciũt: sua vel que par-
ua sunt ammirantur ꝛ plerũq; de suis ma-
lis bona estimant: de alienis autem bonis
mala sentire non cessant. Nam dum ꝓpriã
gloriam querunt: perniciose student vt quic-
quid virtutis ab alijs agitur: iniquitatis no-
ta laceretur: ꝛ bone pondus actionis ver-
tunt in maculam criminis. Sepe enim cum
vident ab ecclesia districte prauos corrigi:
quasi querantur iniuste in disciplina eiꝰ no
centes affligi: ꝛ rigorem discipline eius cõ-
mutant appellatione nequicie. Unde helu
figuram arrogantium seruans beati Job
quasi ammonens ait. Non te ergo superet ira
vt aliquem opprimas.

Capitulum. 34.

A Arrogantes enim ire motus
deputant quicqd a sancta
ecclesia agitur censure disci-
pline. Et qꝛ humane laudis
appetitu benigni student sẽ-
per apparere nullos cẽsent
districtiõis seueritate corrigẽdos. Unde et
a bonis rectoribus sicut superius dictum est
opprimi estimant: quos iustos cernunt a vi-
tijs coerceri. Auctore aũt dño qꝛ in cunctis
mundi partibus sancta ecclesia culmine re-
ligionis excreuit hanc ipsam temporalẽ po
tentiam qua quidem bene vtitur obtrectã-
do in vicium elationis inflectunt. Unde he
lui subiungit dicens. ((Nec multitudo loco
rum inclinet te.)) Ac si eisdem sancte eccle-
sie humilitatem magis inter prospera cõser
uanti arrogantiũ voce dicatur. Quia vbi-
q; fidei reuerentia coleris: caue vt eiusdẽ re
uerentie fastibus extollaris. Quosdã quip-
pe conspiciunt qui sub religionis obtẽtu vi-
cio elationis intumescunt: ꝛ quod in qbus-
dam iure reprehendunt hoc iniuste ad cri-
men omnium pertrahunt: nequaq̃ videlicet
perpendentes ꝙ sint in ea qui ꝛ despiciẽtes
nouerint perfecte tẽporalia regere: ꝛ aman
tes eterna plenis desiderijs expectare dispẽ
sationem potestatis accepte pagere: et hu
militatis iuste ministerium custodire: vt nec
humilitatis causa curas suscepti regiminis
negligant: nec rursum occasione regiminis ĩ
eis humilitas intumescat. Et si quidam for- B
tasse intra ipsam sunt: qui non dei: sed sue
glorie sub religionis pretextu deseruiunt: stu
det tamen eos aut si valet districte corrige-
re: aut si non valet equanimiter tolerare: et
vel corrigendo illos quasi filios amplectit:
vel tolerando quasi ab hostibus exercetur.
Scit nãq; ꝙ per eorũ superbiã laceretur vi-
ta iustorum: scit ꝙ ĩ eius crimen extenditur
quicqd talium prauitate peccatur: sed no-
tam alieni criminis sustinere: tanto minꝰ me
tuit: quanto ꝛ caput suum talia tolerasse co
gnoscat. De illo quippe scriptum est. Et cum Mar.15.
iniquis deputatus est. De illo rursum dici- Esa.53.
tur. Languores nostros ipse tulit: ꝛ dolores
nostros ipse portauit. Errant ergo arrogan
tes ꝛ estimatione prauorum: vitam morde-
ant innocẽtium. Scit enim electorum eccle- C
sia ꝛ illorum facta: ꝛ horum verba tolerare:
scit prauorum mentes tolerando conuerte-
re: quia ꝛ si conuerti nequiuerint eorum ta
men ignominiam equanimiter suffert. Per
pendit quippe qꝛ duplex eius premium pro
ficit quod ex eorum meritis foras despicitur
quorũ ꝛ intus vita laceratur. Notandum
vero ꝙ nõ ait nec multitudo locorum vel do
norum extollat te: sed ait nec multitudo lo-
corum inclinet te. Omnis enim qui tempora
liter extollitur: eoipso quo extollitur inclina
tur: quia cum se exterius erigit: intus cadit.
Helui itaq; casum cordis in elatione intuens
ait. Nec multitudo locorum inclinet te. Ac
si voce arrogantium sancte ecclesie diceret.
Caue ne si vniuersitatis veneratione extolle
ris: ab interna intentione curueris. Sequit.
((Depone magnitudinem tuã absq; tribu-
latione ꝛ oẽs robustos fortitudine.)) Quos
alios sancte ecclesie robustos accipimus: ni
si eos qui ad vincendi mundi huius deside
ria: ꝛ ceptis sublimibus ꝛ consumatis profe
ctibus cõualescunt. Magnitudo itaq; eius
in robustorum suorum vita consistit: qꝛ tũc
gloriosior reddit eum pro defensione verita
tis ad mortem vsq; ab electis illius constan
ti virtute certatur. Arrogantes igitur viri D
subductis de hoc mundo apostolis subdu-
ctis ad superna martyribus: quia fortasse
doctiores valentioresq; prepositos abunde
deesse conspiciunt: quasi solos se remãsisse
intra ecclesiam suspicantur. Unde dum se
preferunt: ei velut consulentes illudant di-

centes. Depone magnitudinem tuã absq̃
tribulatione: ⁊ omnes robustos fortitudine.
Ac si apertis exprobrationibus dicent. Ne
quaq̃ te magnitudinem habere cõfidas: q̃
subductis prioribus patribus iam non ha
bes de quorum vita glorieris. Dicunt hec
profecto nescientes q̃ omnipotens deus ec-
clesiam suã digna sine ammunistratione nõ
deserit. Nam cum fortes ad premiũ vocat:
eorum vice debiles ad certamina roborat:
cum illos suscipiendo remunerat: istis labo-
rũ vires quas remuneret subministret. De
Psa. 44 quibus eidem sancte ecclesie dicitur. Pro
patribus tuis nati sunt tibi filij constitues
eos principes super oẽm terrã. In virtutũ
quippe antiquorum patrum hi qui postmo
dum prelati sunt subrogantur: q̃ ⁊ cum an
nosa arbusta succidunt in eorum robur te-
nera virgulta succrescunt. Sed arrogantes
viri conualescere non credunt: quos infir-
mos aliquãdo nouerant: ⁊ permutatos ve-
nerari despiciunt quos despicabiles fuisse
meminerunt.

Capitulum. 35.

a
Uia vos in eo iustiores pau
cos: iniquos autem nume-
rosiores cõspiciunt: sicut ⁊ in
tritura frugũ maior ẽ mul-
titudo palearũ: etiã iustorũ
vitam ex iniquorum estima
tione contemnunt. Uident profecto q̃ non-
nulli rectores illius tẽporali potestate sub-
nixi: eiusdem potestatis elatione pascũtur.
Uident q̃ religionis reuerentiam quã huic
mundo patres moriendo seruauerunt: hi
exultando in terrenis gaudijs metiunt: et
perpendunt quidem q̃ robusti sunt sed nõ
fortitudinem. Nam dum temporali potesta
te fulciuntur: quasi quadã debilitate robo
rantur. Quanto enim exterius fortes sunt
tanto a cunctis fortitudinis viribus intus
inanescunt. Et iccirco ab arrogantib⁹ ei di-
citur. Depone robustos fortitudine. Ac si
aperte dicatur: illi tibi veraciter robuste in-
heserunt qui in te hoc quod docendo locuti
sunt viuendo tenuerunt: nunc vero hi q̃ tibi
president visione robusti sunt non fortitudi
ne: q̃ honorabiles quidem se ostentare non
desinunt: sed tanto imbecilliores: ⁊ contẽpti
biliores sunt: quanto honoris sui gloriã de-
spici pro veritate pertimescunt. Quos arrogan-
tes quidem de plerisq̃ veraciter sentiunt: sed
eo i elationis viciũ corruunt: quo oẽs quos B
preesse conspiciunt tales arbitrantur. Nec
enim debent plurimorũ malũ tendere i esti-
matione cunctorum q̃ ⁊ si iniqui sunt quos
cognoscentes diiudicant: nonnulli tñ sancti
sunt quos ignorant. Triture quippe tẽpus
est: ⁊ adhuc grana sub paleis latent. Nulli⁹
ergo ex area fructus expectabitur: si hoc so-
lum in ea esse creditur qd suspicientius vi
detur. Igitur q̃ quos cernunt despiciunt: ⁊
in antiquorũ patrum ordinibus hos quos
norunt subrogari contemnunt apte subiun
gitur. Ne protrahas noctem vt ascẽdant
populi pro eis. Ac si aperte arrogantes di
cant. Ignorantie tue obscuritate non agas
vt in loco fortium numerositatem subroges
infirmorũ. Populi quippe noĩe designant:
qui quasi vulgari consuetudine dediti: in
cunctis que appetunt passim viuunt. No-
ctem vero protrahere est vt pro robustis po-
puli ascendant: si per negligentiã agitur: vt
doctorum ⁊ fortium loca indocti ac debiles
sortiant. Populi pro robustis ascendunt: C
quando hi qui viuere inique didicerunt pa
storum locum percipiunt. Quod recte qdẽ
dici poterat si humiliter diceretur. Arrogan
tes enim etiam cũ bona ammonent supsti-
tionis sue vicium exercent. Nam plus: sicut
superius dictum est: increpãdo ferire appe
tunt: q̃ consolãdo resonere. Unde mox sub
iungit. Nec declines ad iniquitatem: hãc
enim cepisti sequi post miseriam. Hoc pfe
cto arrogantes ecclesie miseriam vocant: q̃
despectam deo eius multitudinẽ suspicant
⁊ eo illam altiori elatione contemnũt quo ⁊
despectam deo funditus suspicãtur. His igi
tur figurata expositione trãscursis: iã nũc
inferenda sunt que moraliter sentiuntur: vt
figura ecclesie cognita: quã expressam gene
raliter credimus: audiamus etiam quid ex
his verbis in singulis specialiter colligam⁹.
Ait itaq̃.

Capitulum. 36.

On te ergo superet ira vt ali-
quem opprimas. Ois p
quẽ necesse est aliena vicia A
corrigi: semetipsm prius de-
bet solerter intueri: ne dum
alior culpas vlciscit: ipse vl
ciscendi furore superet. Plerũq̃ enim men-

tem sub obtentu iusticie ire immanitas vastat: et dum quasi fenit zelo rectitudinis: rabiem explet furoris: iusteque facere estimat quicquid ira nequiter dicat. Unde et modum sepe vlciscendi transgreditur: quia mensura iusticie non frenatur. Dignum quippe est: vt cum aliena corrigimus prius nostra metiamur: vt prius mens a sua accensione deferueat: prius intra semetipsam zeli sui impetum tranquilla equitate componat: ne si ad animaduertenda vicia abrupto furore trahimur peccatum corrigendo peccemus: et qui culpam diiudicando insequimur: si immoderate ferendo sentiamus. Non autem iam correctio delinquentis: sed magis oppressio sequitur: si in vltione ira vltra quam culpa meretur extenditur. In correptione quippe viciorum subesse menti debet iracundia: non preesse: vt executionem iusticie non dominando preueniat: sed famulando subsequatur: et notum iudicium possessa impleat: non preuertat. Bene itaque dicitur: non te ergo superet ira vt aliquem opprimas: quia videlicet si is qui corrigere nititur ira superatur opprimit antequam corrigat. Nam dum plusquam debet accenditur sub iuste vltionis obtentu: ad immanitatem crudelitatis effrenatur. Quod plerumque idcirco euenit: quia corda rectorum minus amori: sunt solius creatoris intenta. Nam dum multa in hac vita appetunt: in innumeris cogitationibus dispergunt: et cum subito subditorum culpas reperiunt: digne cum deo eas iudicare nequeunt: quia corda sua in curis transitoriis sparsa: ad discretionis culmen colligere: repente non possunt. Commoti ergo tanto minus ad vlciscenda peccata: libram equitatis inueniunt: quanto eam tranquillitatis: sue tempore non requirunt. Unde cum helihu diceret non te superet ira vt aliquem opprimas: quatenus easdem causas iniusticie et ire superantis exprimeret: illico adiunxit. Nec multitudo locorum inclinet te. In tot quippe locis inclinamur: in quot supernacuis curis extendimur. Nam sicut locus est corpus spacium corporale: ita locus est mentis vnaqueque intentio cogitationis que dum huc illucque impellitur: si delectatione aliqua cogitationis sue libenter occupatur: velut in quodam loco ponitur vt quiescat. Nam quotiens victi tedio a cognitione in cogitationem ducimur: quasi fessa mente de loco ad locum migramus. Tot itaque loca culmen mentis inclinant: quot suborte cogitationes vnitatem bone intentionis dissipant. Recta etenim mens staret si vni cui debuerat cogitationi semper inhereret. Recta mens staret: si non se innumeris motibus fluxa mutabilitate prosterneret. Sed dum nunc ista pertractat: nunc ad alia labitur: quasi per locorum multitudinem a statu sue rectitudinis inclinatur: et dum per plura se tendit: ab vna cui adherere debuit intentione se deiicit. Qui tamen mutabilitatis vsus exprime preuaricationis vicio: iam quasi in naturam venit. Nam cum stare animus in semetipso nititur a semetipso aliquo modo etiam nesciendo dilabitur. Humanam namque animam ab vnaquaque re cui intenditur fastidio impellente remouetur. Sed dum inhianter cogitanda appetit et repente cogitata fastidit docet quod aliunde pendet: que quolibet posita non requiescit. Ad illum quippe suspensa est a quo formata. Et quia ad deum solum appetendam facta est: omne autem quod infra appetit minus est: iure ei non sufficit quod deus non est. Hinc est quod huc illucque spargitur: et ab vnaquaque re: vt diximus fastidio impellente remouetur. Delectationis videlicet auida: querit quo pauset: vnum vero quem sufficienter habere poterat: amisit. Unde nunc per multa ducitur: vt quia qualitate rerum non potest saltem varietate satietur.

Capitulum. 37.

Ancti autem viri quia eanta se obseruatione custodiunt: ne ab intentione sua mutabiliter dissoluantur: et quia idem esse appetunt ad cogitationem: qua dum diligunt se solerter astringunt. In contemplatione namque creatoris hoc accepturi sunt: vt vna semper mentis stabilitate perfruantur. Nulla eos tunc mutabilitas dissipat: quia scilicet eorum cogitatio sibimetipsi semper indissimilis perseuerat. Hoc ergo cum labore nunc conantes imitantur quod post in munere gaudentes accipiunt. Cui se propheta immutabilitati virtute amoris astrinxerat cum dicebat. Unam petii a domino hanc requiram: vt inhabitem in domo domini. Ps. 26.
Huic Paulus vnitati intentione adheserat dicens. Unum quod retro Phil. 3.
est oblitus: ad ea que ante sunt extentus: sequor ad palmam superne vocationis christi. Nam

si qd in eorum corde humanitus diffluit: mor hoc discussio severa restringit: et cum quasi pueriliter cogitatio labitur: iuvenili mox cohertiōe refrenatur. Unde fit ut spar-

B sam mentem continuo colligant: et in una quantum prevalent cogitatōe componant. Quia igitur status mentis cogitationū mutabilitate curvatur: recte ab Heliu dr̄. Nec multitudo locorum inclinet te. Sz sepe dū viri iusti animus in ipsa itentionis sue arce consistit: dum ab omni mutabilitatis se sparsione colligit: dum qcqd in se superflue oboritur premit: ipsa sue rectitudinis gloria tangitur: et i tumore ppriē presumptōis elevatur. Qui enim magna agit: quãvis ex se humilia sentiat: scit tamē magna eē que agit. Nam si magna eē nescit ea pculdubio mime custodit. Que dum custodire negligit: aut i eis mi ime pficit aut ea funditus amittit. Dum ergo bona nostra opa scire necesse est: ut custodiamus ex ipsa eorū sciētia elatōis aditus panditur: et ad operantis eor culpe manus admittitur: qua vastan-

C te rapiatur. Mira aūt dispensatione agit ut conditor noster sublevatum psperis animum subita concuti tentatione permittat: quatenus semetipsum in infirmitate verius videat: et ab eo quem, de virtutibus supsorat: iaz seipso melior elationis factum descendat. Unde et bene nūc subditur. ((Depone magnitudinem tuam absqz tribulatione: et omnes robustos fortitudine.)) Robusti qppe sunt motus cordis cū nulla nisi que virtutis sunt sentiunt: Sed magnitudinem: et robustos motus deponimus: quando pulsante vicio cogimur pensare qd sumus. Robustos motus deponimus: quando iam nō de virtute tollimur: sed cum culpa conscientie obviat: de ipsa quam patimur ifirmitate formidamus. Multū nāqz de se anim⁹ confidit: qñdo sibi ad votum vires suppetere conspicit. Iam sibi fiduciā sanctitatis arrogat: iam se idoneum etiam ad cuncta virtutum culmina que sola cogitatione conceperit putat. Sed cum hūc tētatio subito oborta trāsverberat: eas que nate de virtutibus fuerāt elatas cogitationes funditus turbat: quasi securam qppe urbem inopinatus hostis ingreditur: et repentino gladio superborum ciuiuz colla feriuntur: Nihil ergo tunc nisi continuus luctus agitur: dū capta urbs anima magnatorū suorū gloria cede iterveniente vacuatur. Unde nūc dr̄: Depone magnitudinem tuam absqz tribulatōe: et oēs robustos fortitudine. Ac si aperte diceret: Omne quod itrinsecus de bona actione itumueras reprime: et cordis motus quos ex recto opere robustos habueras depone: qz iaz in ipsa adversitans tentatione consideras qz frustra prius de te magna elatus estimabas. Que videlicet magnitudo iccirco absqz tribulatōe deponenda dr̄: qz nimirū cū per tētationem humilitatis pficit: psperā est ipsa adversitas que mētem ab elatōe custodit.

Capitulum. 38.

Sed tamē sine magna tribulatōe nō agitur cum trāq-

A la mens irruente tentatione quasi repētino hoste turbatur. Ipsa nāqz tentationis adversitas dum se mēti inserit quasdam in illa tenebras gignit: eāqz obscuritate sue amaritudinis turbat que apud se dudum virtutū dulcedine irradiante claruerat. Unde et apte subiūgitur. ((Ne ptrahas noctem ut ascendant populi p eis.)) Nox qppe ptrahitur cum suborta de tentatione tristicia consolatione concita nō finitur. Nox ptrahitur quia meror animi confusis cogitatōibus elongat. Nā dum mens posita in tentatione considerat qz a virtutis sue pristina soliditate repellit superductis meroribus quasi quibusdā tenebris cecat: atqz ab omni luce gaudij eius oculis clauditur: dum solicita trepidat ne hoc quod esse dudū ceperat fundit⁹ amittat. Unde et bene dr̄: qz in hac nocte pro robustis populi ascendant: quia videlz i hoc merore tentatōis pro robustis motibus indigne cogitationes et multiplices in corde prosiliunt. Nam dum se in perturbatōe cōspicit. iam pene amisisse quod fuerat: fluct⁹ in se innumeros tumultusqz coacervat: modo tranquillitatem suam: quia perdidit dolet: modo ne usqz ad prava opera corruat pertimescit: modo in quo culmine est et erat meminit: modo in quo viciorum profundo per delectationem iaceat attendit: modo ad resumendas vires se reparat modo se eas posse resumere quasi victus iam fractusqz desperat. Cuis ergo ad

supradictam mentē: tam multiplices cogi
tatōes pro eunt: hanc quasi i nocte populi
resurgentes premunt. Quos nimirū popu
los non p se: sed per diuine protectiōis au
xiliū propheta subigere se posse se ipsum
pserat cum dicebat. Protector meus: & in
ipso spaui subiiciens populos sub me. Sē
E ctis quippe mentibus populi subigunt: cū ab
eis p districte seueritatis presentiam cogita
tiones stulte desiliunt: vt nō p abrupta fan
tasmatum rapiant: sed rōni subdite s cor
de humiliter congescant. Quia ergo pos
tus in tentatōe animus qui de se in prosperis
maiora presumebat: tumult⁹ spei desperatio
nisq̄ tolerat: recte nunc dr̄: ne ptrahas no
ctem vt ascendant populi pro eis. Ac si ap
te diceretur. In tentatione deprehensus ci
tius tenebras meroris icidere: ne que in tran
quillitate de te alta senseras i perturbatione
quoq̄ deterius cogitationū te caligine con
fundas. Quod recte Heliu diceret: si tamē
cui diceret sciret. Nam hec beato Job tā
to minus cōgruunt quāto ab illo oia alti⁹
sciuntur. Quia vero vt sepe diximus arro
gantes presumunt docere quos nō debent:
vsq̄ ad cōtumeliosa icrepationum vba di
labuntur. Unde & subditur. ¶ Caue ne de
clines ad iniquitatem: hanc eni cepisti sequi
post miseriā:) iniquitatem post miseriam se
quitur q post mala que p correctōe sustiet
fermenta corde ipatientie se facibus inflam
mat. Quod beatum Job ppetrasse Heliu
credidit qz eum itra flagella positū liberis
effari vocibus audiuit: videlz nesciens q
omne quod dixit: nō hoc de iniquitate ipaciē
tie: sed de virtute veritatis ptulit: qz ab iter
ni iudicis snia: nec cum se iustificare erra
uit. Capitulum. 36.

Ed considerandum valde
est quomodo eum dicerct:
ne declines ad iniquitatem:
de eadem iniquitate proti
nus subdidit: hanc eniz ce
B pisti seq post miseriam.
Quid est hoc: q dū ad ea3 declinare vetat
de ptinus quasi ad quam declinatum iam
fuerit dāpnat: nisi q arrogātes viri plus vi
deri iudices q̄ consolatores volunt. Unde
& nōnunq̄ ea districtis sententiis feriunt: q̄
nata i corde suspicantur: & priusq̄ certa sit
culpa delinquentium pfertur inuectio distri

cta verborum: & ante per sniam pcutit q̄
pdeat quod feriatur. Quāuis & iusti viri
plerūq̄ prauis & occultis cogitatōibus ob
uiant arguendo: sz cum p easdez cogitatio
nes aliqua que pereunt opa demonstrant:
plerūq̄ ab auditoꝝ suorum cordib⁹ ea vi
cia que nec dū pata sunt manu correctōis
eradicant: sed iam illa subseq conspiciunt
ex aliis que precedunt. Sicut eni i corpora
les medici quasdam egritudies iam venis
se iueniunt quasdam io ne vt veniant me
dentur: ita doctores sancti aliqn inuenta
vulnera saluti restituūt: aliquādo io agūt
i mentibus ne vulnerentur. In qb⁹ hoc so B
lerter ītuendū est: qz sicut certa plerūq̄ cū
aspitate redarguūt: ita icertis vitiis: & cuz
tranquillitate cōtradicunt certa ferietes icre
pant. incerta premunientes deuitant. Quā
qz arrogantes viri discretōis regulam ne
sciunt: sententiarum suarū iaculis: sicut no
ta: sic icognita: sicut certa: sic ēt incerta con
figunt. Unde nūc ab helin dr̄: caue ne decli
nes ad iniqtatem: hanc eni cepisti seq post
miseriam. Quia io ea que subnexa sunt lō
giori allegatōe ptrahuntur istum libellum
hoc fine cōstringimus: ne imoderatius ex
tendamus.

Sancti Gregorii. Liber. 27.
Capitulum. i.

Uisquis de A
magnis dictis arrogā
q tium sumere sciam nici
tur: pnidere solerter de
bet: ne hoc quod corūz
sciam altū sumet imite
tur: ne cū virtutū flore
morū vicia colligat: & i eo qd loquēdi noti
ciam assequitur: viuendi se impitia trāsfigat
hos nāq̄ cū fortia dicere audim⁹: sz tamē
de dcis fortib⁹ tumere pspicimus: quasi do
ctrine ortū ingressi: de s pina rosas stringi
mus. Discreta ergo nobis sollicitudine op⁹
est: & carpe qd redolet: & cauere qd pungit:
ne si fortasse iprouide dictorum flos legit i
cauta legētis man⁹ moꝝ spina lacerēt. He
liu itaq̄ doct⁹ & arrogans: pfert aliqn qd
redoleat: aliqn quod pungat. Sic igit̄ sumē
duz est de ei⁹ doctrina quod fragrat: vt tū
solicite cauendū sit de elatōe quod vulne
rat. Qui multa qdem superius moraliter in

tulit sed in verbis sequentibus ad sola se ꝓ
phetie archana sustulit: una eni iam mor
talitatis deserit: et ad ꝓphetie summa con
scendit. Nec mirandū q̄ vir arrogans im
pleri ꝓphetico spū potuit: cum Saul etiam
in numero ꝓphetarū fuit. Sed hoc d̄ Sau
le cur dicimus: cū ex visione angeli accepis
se verba rōnabilia et asinam noverim⁹. Sz
B sicut irrōnale animal rōnis ꝟba edidit: nec
tamen ad permutatōem nature rōnalis ac
cessit: ita sepe qlibet indignus sancta ꝟba
per ꝓphetie spūm accipit: sed tamen ad ꝓ
merendam sanctitatis gloriam nō ptingit:
vt et supra se loquendo emineat: et infra se
vivendo torpescat. Unde nunc helin redē
ptoris nostri adventum humilem non hu
milis conspicit: et eum ꝓphetando ꝑdicat:
quem elatis moribus impugnat dicens.
¶ Ecce deus excelsus in fortitudine sua et
nullus ei similis in legislatorib⁹. ❳ Ac si ap
te dicat: q humilis videbitur in īfirmitate:
excelsus manet in fortitudine. Paulo hoc
2.Cor.13 etiam attestante q ait: Quia et si crucifixus
est ex īfirmitate: sed vivit ex virtute dei. De
quo recte subiungitur: nullus ei similis ī le
gislatorib⁹. Legislator Moyses. Legisla
tor Josue legislatores ēt ꝓphete: legislato
res cunctos dicere possumus quos ex lege
C ammonuisse recta populum scimus. Sz hu
ic mediatori ī legislatoribus similis nullus
est: q2 isti gratuito vocati ex peccatis ad in
nocentiam redeunt: et ab his que intra se
metipsos experti sunt predicando alios redu
cunt. Redemptor aūt noster homo sine pec
cato est filius sine adoptione: nec ꝑpetra
uit vnquā quod redarguit: et sic mundo ex
humanitate loqtur: vt tamen eidem mun
do ante secula ex divinitate dominet̄. Hūc
mediatorem dei et hominum qdam legisla
toribus similem fuisse crediderunt. Naz re
genti quem dicunt homines esse filiuz ho
Mat.16. minis: Responderunt discipuli dicentes.
Alij Joannem baptistam: alij Helyaz: alij
Hieremiam: aut vnum ex ꝓphetis. Sed ni
mirū Petrus quam excelsus in fortitudie
esset apparuit: cū eum veraciter intuēs ad
legislatorem equalitate discreuit dicens.
Tu es Christus filius dei vivi. Unde recte
de illo sponsa in canticis canticorum dicit.
Cant.5. In lectulo meo per noctes quesivi quem di
ligit anima mea: quesivi illum et nō inveni.
Et paulopost. Invenerunt me vigiles qui
custodiunt civitatem. De qbus rursum di
cit. Vulneraverunt me: tulerant palliū me
um. Quos iterum percunctatur dicens.
Nō quez diligit anima mea vidistis: Pau D
lulum cū pertransissem eos inveni quez di
ligit anima mea. Dilectus nāq̄ per noctes
in lectulo queritur: q2 intra secreta cordis
cubilia in tribulatione spūs desideratur.
Quem tamē querens sponsa nō invenit:
q2 electa que q̄ anima iam qdem amoris
eius facibus flagrat: sed adhuc quesiti ne
gatur species: vt mentis desiderium crescat
et quasi in siti aqua subtrahitur: vt eiusdez
sitis estus augeatur: et quo hanc diutius si
tiens desiderat: eo quandoq̄ cum invene
rit avidius sumat. Sed hanc querentem vi
giles inveniunt: eāq̄ vulnerant et eius pal
lium tollunt: q2 vnamquāq̄ animam redē
ptoris sui iaz speciem requirentem cum solici
ti doctores inveniunt: hanc per predicatōis
verbum celestis amoris spiculis vulnerant
et si quod ei adhuc de vetusta conversatiōe
tegmen inest subtrahunt: vt quo exuta ab
huius mundi onere redditur: eo is q querit
tur ab illa citius inveniatur. Bene autem
subditur. Paululum cū pertransissem eos
inveni quem diligit anima mea: q2 visiōis
eius mēs avida nisi ꝓphetarum estimatio
nem: nisi patriarcharum celsitudinem: nisi
cunctorū hominū mensuram transcende
ret: supra eum q est extra homines nō inve
niret. Transire ergo est vigiles: etiam eos
quos miratur aīa in eius comparatione
postponere. Et tunc is q querebatur cerni
tur: si homo qdem, sed tamen extra mēsu
ras hominum credatur. Unde bene nūc di
citur: Nullus ei similis in legislatorib⁹. Sz
his videlz per infirmitatem carnis nostris E
obtutibus apparens: dum alios reprobat:
alios vocat: mira iudicia exhibuit que a no
bis et cogitari possint: et comprehendi non
possint. Ait nāq̄. In iudicium ego ī hunc Jo.9.
mundum veni: vt q non vident videant: et
q vident ceci fiant. Et rursum. Confiteor ti Mat.11
bi domine pater celi et terre: q2 abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus: et revela
sti ea parvulis. In qbus nimirum iudicijs
iudea repellitur: gentilitas aggregatur.
Quod videlz factum mirari possumus: sz
perscrutari nullatenus valemus. Unde et

bene nunc ab Heliu subditur. Quis pote-
rit scrutari vias eius: aut qs audet ei dice-
re operatus es iniquitatem: Ac si dicat. Cu-
ius perscrutari actio non potest quo pacto
reprehendi potest. Nemo enim bene iudi-
cat quod ignorat. Tanto ergo debem⁹ sub-
tius iudicijs silendo gerere: quanto ꝛ ra-
tionem iudiciorum illius cernimus nos nō
videre. Unde ꝛ bene subditur.

Capitulum. 2.

B Emento quod ignoras op⁹
eius de quo cecinerunt vi-
ri.) In scriptura sacra ali-
quando viri angeli: aliquā
do sūt perfecte vite homi-
nes memorantur. Nam qꝛ
aliquando vir angelus dr: Daniel prophe
Dan.10. ta testatur dicens: Ecce vir Gabriel: Rur-
sum quia virorum nomine perfecte vite ho
mines exprimuntur in prouerbijs sapiētia
loqtur dicens: O viri ad vos clamito. De
domino igitur viri canūt cuꝫ eius nobis po
tentiam vel superni spūs vel perfecti quiqꝫ
doctores inotescunt. Sed tamen opus eius
ignoratur: qꝛ nimirum iudicia illius ipsi et-
iam q hunc predicant īpenetrata veneran-
tur. Et sciunt ergo queꝫ predicant: ꝛ tamē
eius opera ignorant: qꝛ cognoscunt p gra-
tiam eum a quo facti sunt. sed eius iudicia
comprehendere nequeunt que ab illo etiaꝫ
super ipsos fiunt. Quod eni omnipotēs de
us perspicue in sua actione nō cernit: psal-
mista testatur dicens: Qui posuit tenebras
Ps.17. latibulū suū. Et rursum: Judicia tua abys-
Ps.35. sus multa: atqꝫ iterum. Abyssus sicut palli-
um amictus eius. Unde bene etiam p Sa-
Pro.19. lomonem dr: Sicut ignoras que sit via spi-
ritus: ꝛ qua ratione cōpingantur ossa i ven
tre pregnantis: sic nescis opera dei: q fabri
cator est oium. Ut enim vnum e multis lo-
quar: duo ad hanc lucem paruuli veniunt
sed vni datur vt ad redēptionem p baptis-
ma redeat: alter ante subtrahitur: q̄ hūc re
generans vnda perfundat. Et sepe fideliuꝫ
filius sine fide rapitur. Sepe infidelium cō
cesso fidei sacramento renouatur. Sed for
tasse aliquis dicat: ꝙ hunc deus acturum
praue etiam post baptisma nouerat: ꝛ iccir
co eum ad baptismatis gratiam non pdu
cat. Quod si ita est peccata quorūdam pro
culdubio punisq̄ sint perpetrata puniūtur.
Et qs ita recte sentiens dixerit: qꝛ omnipo-
tens deus alios perpetratis facinoribus li-
berat: ꝛ hec in alijs ꝛ iam nō perpetrata cō
demnat. O culta itaqꝫ sunt eius iudicia ꝛ
quanta obscuritate nequeunt conspici: tan
ta debent humilitate venerari. Dicat ergo
Memento ꝙ ignores opus eius de quo ce
cinerunt viri. Ac si aperte diceret: De quo
fortes quiqꝫ locuti sunt eius opera tue mē
tis oculis absconduntur: qꝛ mēsuraꝫ tue no
titie eo ipso quo humanitate circūscriberis
transcunt. Sequitur. (Omnes hoies vidēt
eum ꝛ vnusquisqꝫ intuetur procul.) Omnis
homo eo ipso quo rōnalis ē conditus: de-
bet ex rōne colligere eum q se condidit deū C
esse. Quem nimirū iam videre ē: domina-
tionem illius ratiocinādo conspicere. Cum
ergo dictum sit: oēs homines vident eum: re
cte subiungitur: vnusqsqꝫ intuetur procul.
Procul quippe eum intueri est: iā non illum
per speciem cernere: sed adhuc ex sola ope
rum suorum ammiratione pensare. Pro-
cul illum hic etiā electi conspiciunt: qꝛ nec
dum claritateꝫ illius per acumen intime vi
sionis apprehendūt. Cui ꝛ si iā per amorē
iuxta sunt adhuc: tamen ab illo terrene ha
bitationis pondere disiunguntur: ꝛ quāuis
ei bene viuendi inhereant: a contemplatio
nis eius specie longe se esse suspirant. Quē
nimirum reprobi etiam cum in iudicio ve-
nientem viderint procul intuentur: qꝛ non
eum in diuinitatis forma: sed in sola qua
ꝛ comprehendi potuit humanitate conspi
ciunt: quia videlicet eorum oculos reducta
tunc ad memoriam sua male gesta reuerbe
rant ꝛ dum eius humanitatem vident: cu-
ius diuinitatis claritatem non vident miro
modo ab eius visione quem conspiciunt lō
ge fiunt.

Capitulum. 3.

Ed cum dicitur memento
ꝙ ignores opus eius: ac
deinde subiungitur. Oēs D
homines vident eū: quem
sicut diximus videre ē trā
scendentem oia eius essen
tiam ex rōne colligere: valde mirandū ē: ꝙ
ꝛ ipm cernim⁹ ꝛ ei⁹ opus ignoram⁹. Dubij
quippe de eius essentia non sumus: ꝛ tamē
in eius iudicijs incerti remanemus. Patet
nobis quod summū est: absconditur quod

minimuz. Minus qppe sunt eius opa quã
ipse τ agentem cernimus:sed in actõe cali-
gamus:qz videlicet cur qd fiat incertum ẽ:
sed qs sit q hec incerta faciat icertum nõ ẽ.
B Dicat ergo memento qz ignores opus ei⁹
de quo cecinerunt viri:omnes hoies vidẽt
eum.vnusqsqz intuetur pcul:qz eum cu⁹iu
dicia minime comphendimus esse p rõnem
videmus:quem tanto adhuc pcul cernim⁹
quanto ab eius fortitudine nubilo infirmi-
tatis nostre separamur. Seqtur.((Ecce de
us magnus vincens sciam nostram.)) Su-
perius dixerat ecce deus excelsus: nunc ite
rum dicit ecce de⁹magnus. Quid est quod
de deo loquens:ecce dicit τ ecce repetit:ni
si qz ecce dicimus de ea re quam in presen-
ti monstramus : τ qz deus vbiqz presens ẽ:
eum de illis:ecce dr etiam non videntibus
adeẽ. memoratur. Bene aũt eum vicere sci
entiam nostram narrat quem videri ab ho
minibus dixerat:qz τ sic ex rõne cõspicitur:
vt magnitudo tamẽ illius nulla nostri sen-
sus subtilitate penetretur. Quicqd nãqz de
claritate eius magnitudis scimus ifra ipm
est: τ tanto ab eius scia longe repellimur:
quanto eius potentiam nos comprehendis-
se suspicamur. Nam qũuis mens nostra in
C altam rapiatur:eius tamen magnitudinis
imensitate trãscenditur. Cuius tunc aliqd
quasi ex parte cognoscimus quãdo eũ nos
digne cognoscere non posse sentimus. Seq
tur.((Numer⁹annoz eius inestimabilis))
Dicere vtcũqz eternitatem voluit: τ ipsam
eternitatis longitudinem annos vocauit.
Cum enim breuitatez temporis dilatare vo
lumus:momenta p horas:horas per dies:
dies per menses:menses aũt p annos exten
dimus. Quia ergo per amplum qddam di
cere voluit:sed qd diceret lanus nõ inuẽit:
ideo annos sine estimatõe numeri multipli-
cauit dicens:numerus annorum eius inesti
mabilis: vt dũ ea que apud se sunt prolita
multiplicate eternitatis lõgitudinẽ se meti
ri non posse ifirmitas humana cognoscat.
Tende itaqz oculum in eternitatem vt vi-
deas deum vel quando est a principio : vel
quousqz τ nusqz finis superior qz esse nõ in
cipit:nusqz finis inferior : qz eẽ non desinit.
D Intra ipsum omnia coangustantur: ipse ve
ro circa omnia sine spacio extenditur : sine
loco dilatatur. Ecce cuncta que facta sunt

ea ipsa circũscriptione quas creata sunt su
periori τ inferiori fine cinguntur. Lege enĩ
sua:qz dum eẽ incipiunt: festinant non esse
Sed quedam mirabiliter acceperunt:vt quã
uis ea finis superior inchoat:finis tamẽ in-
ferior nõ stringat: τ licet eẽ incipiant eẽ im
perpetuum nõ desistant: hoz ṽo eternitas
iccirco summe ẽ eternitati dissimilis:qz eter
na eẽ ceperunt. Cum ad extrema prospicim⁹
horum finem q oino deest non comprehen
dimus eorum tamen initia cernimus cum
mẽtem retro reuocamus: τ dum in eis istra
supraqz animũ ducimus:nõ capimus oino
quousqz sunt:sed videmus ex quo. Deus
autem qz quasi qddam in eo p eternitatez
lõgum ẽ quod nec initio oritur: nec fine ter
minatur:nec ex quo i semetipso recipit:nec
quousqz dicatur: ergo numerus annoz ei⁹
inestimabilis. Per hoc ergo qz annoz illi⁹
numerus dr. diuturnum eius eẽ ostenditur.
Per hoc ṽo qz inestimabilis memoratur
hoc ipsum eẽ infinitum τ icomprehensibile
demonstratur. Sed qz humanis mentibus
inotescat agnouimus dum omnes homies
vident eum τ qz ei⁹magnitudinẽ ammirã-
tur cernimus duz annorum eius numerus
inestimabilis habetur:restat iam vt etiam
qd agat audiamus. Seqtur.

A Capitulum 4.

Qui aufert stillas pluuie: et
effundit imbres ad instar
gurgitum.)) Duo i hac vi-
ta sunt genera iustoz: vnũ
videlicet bene viuentium:
sed nulla docẽtium:-aliud
ṽo recte viuentium τ eadem recta docen
tium:sicut τ in celi facie alie stelle prodeũt
quas nulle pluuie subsequuntur:alie pde-
unt que arẽtem terram magnis imbrib⁹in-
fundunt. Igitur quotiens in sancta eccle-
sia recte qdam viuunt: sed tamen predica-
re eandem rectitudinem nesciunt stelle qui
dem sunt:sed in siccitate aeris nate: qz p ex
emplum bene viuendi lucere ceteris possũt
sed p predicatõis ṽbum pluere nequeunt.
Cum vero in ea qdam τ recte viuunt: τ ali-
is eandẽ rectitudinem ṽbis predicatõis i-
fluunt: quasi ad pferendas pluuias i celis
B stelle pducuntur:que sic vite sue meritis in
ceant: vt etiam sermone predicatõis pluãt.
An non in hoc celo astrum pluuie. Mor-

B ses extitit qui cū de supernis emicuit corda peccantiū: quasi arentem inferius terrā sancte exhortationis pluuiā ad vbertatē germinis infudit? An non Isaias astrum pluuie ostensus est: qui in eo q̄ lucē veritatis preuidens tenuit siccitatem infidelium prophetando annuncians rigauit. An nō Hieremias ꝛ ꝓphete ceteri velut in celo positi astra pluuie fuerunt: qui in p̄dicationis culmine erecti: dum prauitatem peccantium libere increpare ausi sunt: quasi verborū guttis obcecationis humane puluerem rigādo presserint. Quorū videlꝫ aīas ab hac corruptibili carne susceptas: q2 ex p̄senti vita superna iudicia auferunt quasi a celi facie stelle pluuie subtrahuntur: ꝛ ad occultū astra redeūt: dum pactis suis cursibus sanctoꝝ aīe in thesauris dispositionis intime recōduntur. Sed q2 terra aresceret: si subductis stellis pluuie superna funditus fluenta cessarent: recte dicitur. Qui aufert stellas pluuie ꝛ effundit imbres ad instar gurgitū. Nam cū ꝓphetas abstulit eorum vice dn̄s apostolos misit: qui in similitudine, gurgitū pluerent: postq̄ꝫ subductis antiquis patrib9 exteriora legis p̄dicamenta tacuissent. Stellas ergo pluuie abscondit: ꝛ ad instar gurgitū imbres fudit: q2 dum p̄dicatores ad legis secreta: ꝛ intima retulit per dicta sequentiū vberior vis predicationis emanauit.

Capitulum. 5.

A

Jere.4 Possunt quoqꝫ p stellas pluuie sancti apostoli designari: de qbus iudee reprobate per Hieremiā dicit. Prohibite sunt stille pluuiarum: ꝛ serotinus imber non fuit. Stellas ergo pluuie dn̄s abstraxit atqꝫ ad instar gurgitū imbres fudit: q2 cū de iudea p̄dicantes apostolos abstulit: doctrine nove gratia mundū rigauit. Qd vtrūqꝫ factū in ecclesia pōt non inconueniēter intelligi: qa cum solutis corporibus ad secretos supernorum sinū apostoloꝝ aīas retulit: quasi a celi facie stellas pluuie abscondit. Sed ablatis stellis pluuie in more gurgitum imbres dedit: q2 ꝛ iam reductis ad superna apostolis: per expositoꝝ sequentiū linguas diuine fluenta scientie diu abscondita: largiori effusione patefecit. Nam qd illi sub breuitate locuti sunt: hoc exponendo isti multipliciter auxerunt. Vn̄ ꝛ nō immerito ipsa expositorum p̄dicatio gurgitibus cōparatur: q2 dum multoꝝ p̄cedentiū dicta colligunt: ipsi i eo qd astruunt ꝓfundius dilatant. Nam dum testimonia testimonijs coniungunt: quasi ex guttis gurgites faciunt. Quorū verbis dum quotidie gentilitas docetur: q2 peccatorum mens celestem sciam accipit: quasi stans in terra aqua gurgites ostendit. Sed nequaq̄ꝫ se eisdem apostolis expositores in sciētia preferant: cum exponendo latius loquunt. Meminisse quippe incessanter debēt p quos eiusdem scientie' inuentiones acceperunt. Unde ꝛ apte subiungit. Qui de nubib9 fluunt: hi quippe de nubibus gurgites fluunt: q2 si ex sanctis apostolis vis intelligentie non inciperet: nequaq̄ꝫ per doctoreꝫ ora largior manaret. In scriptura enim sacra aliquando per nubes mobiles quiqꝫ homies: aliqñ ꝓphete: aliquando aūt apostoli designant. Per nubes quippe mobilitas humane mentis exprimitur sicut Salomon ait. Qui ventum obseruat nō seminat: ꝛ qui considerat nubes nunq̄ꝫ metit. Ventum procul dubio im mundū spiritū nubes vero subiectos ei homines appellat: quos totiens huc illucqꝫ impellit ꝛ reuocat: quotiens temptationes ei9 in eorum cordibus suggestionū flatibus alternat. Qui igitur ventum obseruat non seminat: q2 qui tentationes venturas metuit: cor ad bona opera non ꝓponit. Et qui cōsiderat nubes non metit: quia is qui ante humanē mutabilitatis terroꝛē trepidat mercedis eterne retributione se priuat. Per nubes ꝓphete figurantur: sicut per psalmistā dicitur. Tenebrosa aqua in nubibus aeris idest occulta scientia in prophetis.

Capitulum. 6.

Per nubes quoqꝫ apostoli designant sicut per Isaiā dicitur. Mādabo nubib9 ne pluant sup eam imbreꝫ. Ipsi igitur stelle: q2 vite meritis lucent: ipsi nubes: qa arentem nostri pectoris terrā celestis intelligentie fluentis rigant. Si enim nubes non essent nequaq̄ꝫ eos intuēs ꝓpheta dixisset. Qui sunt isti qui vt nubes volāt? Imbres atqꝫ gurgites de nubibus fluunt: q2 ꝓfunde p̄dicationes sequentiū intelligentie originē a sanctis apostolis acceperunt. De quib9

B (right margin, top)

C (right margin, at "In scriptura")

A (right margin, at chapter 6)

Ps.77. (right margin, at "Mādabo nubib9")

Isa.60. (right margin, at "Qui sunt isti")

L

adhuc nubibus apte subiungit. ¶ Que pre
terierant cuncta desuper.] Nubes cū densa
per aerem pcurrunt si in celo oculos attolli-
mus non celū: sed ipsas intuemur: nec visus
noster ethereas plagas penetrat: q2 ei illas
ipsa sua infirmitas occultat: et tū de celo sol
rutilat prius interfuso aere pascitur: vt post
in celo solis radios contempletur. Quia er-
B go carnales homines sumus: cum supna ap
petere nitimur quasi in celū oculos leuam⁹:
et velut in celo aciē intēdimus: q2 pressi visu
rerum corporalium docere spiritualia cona
mur. Sed q2 transire intellectus noster ad
diuina non sinitur: nisi prius p sanctorū pre
cedentium exempla formetur: quasi iam ce-
lum noster oculus suspicit: sed nubes videt
q2 comprehendere ea que dei sunt appetit:
sed vix mirari ea que hominib⁹ collata sunt
pōt. Unde et alias dicit. Illuminans tu mi-
rabiliter a montibus eternis. Quia eni oriē
tem solē contemplari non valet: irradiatos
montes aspicit et quasi sol ortus sit deprehē
C dit. Ex eternis ergo montibus nos deus il-
luminat: q2 per ammiratam vitā patrū pre-
cedentiū radio nos sue claritatis illustrat.
Ecce in studio deuotionis dñice: et charitati
accendimur: sed in hac deuotione atq3 cha
ritate melius harū nubiū contemplatione
formatur. Quid eni deuotius petro: Quid
charius Joanne: Ille p deuotionem fluida
maris dorsa calcare nō timuit: iste per amo
rem in ipso auctoris nostri pectore requie-
uit: et quia ad corporalis cene refectionē ve
nerat: spiritualē pabulum de sinu redempto
ris sumpsit. Ca. 7.

Ed q2 signari p nubes etiā
pphetas diximus necesse ē
vt adhuc ad mediū supio
rū patrum exēpla deduca-
mus: ecce cū pceptis cele-
stibus subdi per obedientiā
cupimus consideratis antiquorū patruz ve
D stigijs imitamur. Quid enim Abraam obe-
dientius: qui ad vnā voce dominicā: cogna
tos ac patriam deserit: et pro adipiscenda
eterna hereditate ipm ferire non trepidat:
quē senex iam et pene moriturus acceperat
heredem. Cum patiētie virtutē apphendere
conamur: pcedentiū exempla conspicimus.
Quid eni ysaac patientius q ligna portat:
de holocausto interrogat: atq3 post paululū

ligatur: et nō loquitur: are supponitur et nō re
luctat: Quid ergo isto viro dici patientius
pōt: qui quasi ad solaciū ducitur ac requirit:
ad feriendū ligatur et cōticescit: et oblatur⁹
holocaustū interrogat offerendus in holo-
caustū tacet. Cum accingi ad laborū tolerā
tiam nitimur exemplis pcedentibus infor-
mamur. Quid enim Jacob laboriosius qui
apud Laban tam lōgo tēpore ppinquus iu
re cognationis opera exercuit seruitutis et
vice obsecutus ē famuli: vt p fructū pmijs
heredis: Cum autem cōtinētie et castitatis
ascēdere nitimur: exēplis pcedentiū subleua
mur. Quid enim Joseph castius: q ad desi- E
derium petulantis dñe virgo luxurie premi
nō potuit etiā captiuus: Et qdez hominib⁹
extitit seruus: sed cōtra dominantē negciā
et in seruitio liber fuit. Cū mansuetudine re-
pleri cōcupiscim⁹ pcedentiū exemplis adiu
namur. Quid eni Moyse mansuetius: qui
cōmissi sibi populi seditionē tolerat: et tamē
irascentem dñm pro eisdem suis psecutori-
bus rogat: seq3 p illis diuino furori obijcit:
q2 in sancto eius pectore etiā ex psecutione
charitas ignescit. Cū contra aduersa mūdi
firmare mentem per cōstantiā nitimur: pre-
cedentiū cōsideratione fulcimur. Quid eni
Josue constantius: qui ad explorandā gen-
tiū qualitatē missus nec pceritatis magni
tudinē: nec numerositatis multitudinez ex-
panit. Qui et easdem gētes quas explorādo
non timuit: etiā pliando pstrauit. Cū beni
gnitatis culmen apphendere conamur pce
dentium exemplis instruimur. Quid eni sa-
muele benignius: qui de pncipatu regendi
populi deiectus: successorem sibi humiliter
requirit: inuentūq3 vngit in regem: victū mor
tolerat psecutorem. A quo ne moriat trepi
dat: et tū ne ei dñs irascatur rogat. Ipse qp-
pe cū mitteretur ait. Audiet Saul et interfi
ciet me. Et ei per semetipsam veritas dicit.
Quousq3 tu luges Saulē: cū ego abiecerim F
eum: Quid ergo isto viro benign⁹ dici pōt:
qui et hunc non vult diuinitus perciti a quo
formidat occidi: Cū ad pietatis atq3 humi-
litatis celsitudinē tendimus: pcedentiū exē
plis leuamur. Quid eniz Dauid misericor-
dius: quid humilius dici pōt: qui a rege re-
probo pro victorijs contumelias recepit: q
de manu hostili israeliticā gentez fortis eri-
puit; et tamen ipse ne moriatur: quasi debi-

B les fugit. Qui & se electũ diuino iudicio: & p̃-
secutorẽ suum reprobũ agnoscit: & tñ eidem
psecutori suo crebro satisfactionis humili-
tate se subiecit: q persecutoris lanceã tollit:
oram clamidis detruncat: atq; ad cacumen
montis ꝓtinus ꝓperat: & vno eodẽq; tẽpo-
re q: occidendi potestatẽ habuerat ostẽtat:
& ne occidatur rogat. Qr ergo in cunctis q̃
spiritualiter appetimus exemplis p̃cedenti-
bus informamur: bene de his nubibus dici
tur. Que p̃texerunt cuncta desuper. Nore
enim nubiũ extensa sup nos patrũ vita tegi
mur: vt ad fructũ fecundi germinis infũda
mur. Et quasi intuentes celum prius nubes
aspicimus: q: ante bonorũ facta ammiran
do cernimus: & post illa que sunt celestia ex-
periendo penetramus. Sed q: nequaq̃ ha
rum nubiũ. i. antiquorũ patrum vita nobis
virtusq; patesceret: nisi eã nubes alie. i. san
cti apostoli lumine sue p̃dicationis apirent.
Ad has nubes que p̃dicãdo mundũ circũ-
eunt sermone redeant: & qd per illas dñs in
mundo egerit ostendat. Sequit. Si volue
rit extendere nubes quasi tentoriũ suum et
fulgurare lumĩe suo desup: cardines quoq;
maris opiet. Extendit nubes dñs: dum mi
nistris suis viã p̃dicationis aperiens eos i
mundi latitudine circũquaq; diffundit. Be
C ne aũt dictũ est: quasi tentoriũ suum. Tẽto
rium q̃ppe in itinere poni solet. Et cũ predi
catores sancti i mundo mittunt iter deo fa-
Mat. ii. p ciunt. Unde scriptũ est. Ecce mitto angelũ
meum ante faciẽ tuã: qui p̃parabit viã tuã
ante te. Et vñ rursum p psalmistã dicitur.
Ps. 67. Iter facite ei qui ascẽdit super occasũ. Et
rursum. Deus dum egredieris corã popu-
lo tuo: dum transgredieris per desertũ: ter-
ra mota est. Deus enim q per semetip̃m nõ
localiter vbiq; est: p predicatores suos i mũ
di partes localiter ambulat. Unde etiã per
prophetam dicitur. Et inambulabo in eis.
Iter q̃ppe per eos agit: dum humanis cor-
dibus corũ se eloquio infundit: atq; in hoc
itinere tentoria dei sunt: hec eadem corda
sanctorum quibus quasi in via quiescendo
tegitur dum per hec ad mentes hominum
veniens agit que disposuit & non videtur.

Capitulum. 8.

D h Inc est q̃ simul omnis synagoga tẽ-
torium vocatur: eã cessasse a p̃dica-
tione sacerdotꝭ dñs per hieremiã querit
dicens. Non est qui extendat vltra tẽtoriũ Hiere. 10
meum & erigat pelles meas. Hinc rursũ de Tren. 2.
exterminatione eius dicit. Dissipauit qua-
si ortum tentoriũ suum demolitus est taber
naculum suum. Quia enim in vnius popu
li cultu tunc dñs inter homines latuit: eun-
dem sibi populum tentorium vocauit. Un-
de & recte nunc nubes iste eius tentoriũ di-
cuntur: q: ad nos de' per gratiam veniens
intra predicatorum suorum mentes operi-
tur. An paulus eius tentoriũ non erat: cum
ab hierusalem per circuitũ vsq; ad illiricũ
ad corda mortaliũ veniens: in eius mente
dñs quiescebat. Nubes quippe erat homi-
nib': tentoriũ deo: q: quem p̃dicãdo infun-
debat audientibus: hunc inuisibiliter i men
te retinebat. Isdem rursus dum cathenis
vinctus romã peteret paulus occupaturus
mundum latens in ei' pectore quasi sub tẽ-
torio ibat deus: q: & occultus videri nõ po-
terat: & per ṽba p̃dicationis p̃ditus: iter in-
choate gratie sue cessatiõe peragebat. Nu- B
bes ei' moyses extitit cũ p̃ncipiũq; plebi israe-
litice ducatũ p̃beret: quadraginta annis in
deserto ꝑmanens & sublimia appetẽs a cõ-
uersione segregat' vixit. Sed tẽtoriũ dei fa-
ctus est: cum ad reuocandum populum in
egyptum missus ibat portans inuisibilẽ in
corde veritatem: cum omnipotens deus qui
patescebat in opere: latebat in corde. Et
vbiq; presens: omnia continens: iter in suo
famulo in egyptum veniens faciebat. Un-
de scriptum est. Iuit deus in egyptum vt
redimeret sibi populum. Ecce ire dicitur
per cuius incircũscriptam presentiam cun-
cta continentur: quia is qui vbiq; ex maie-
state est quasi in via gressus ponit ex predi-
catione. Sed eisdem sanctis predicatori-
bus nequaquã ad persuadendum verba
sufficiunt: nisi etiam miracula addant. Un
de cum dictũ sit. Si voluerit extendere nu-
bes quasi tentorium suum recte subiungit:
& fulgurare lumine suo desuper. Quid enim C
sentire fulgura nisi miracula debemus: de
quibus per Psalmistam dicitur. Fulgura
multiplicabis et conturbabis eos. Per
has ergo nubes lumine suo desuper ful-
gurat: quia per predicatores sanctos in-
sensibilitatis nostre tenebras etiam mira-

culis illustrat. Cũq nubes iste verbis plu-
unt. Cũq miraculis vim corrusce lucis ape-
riunt: extremos etiam mundi terminos ĩ di-
uino amore conuertunt. Unñ recte subditur.
((Cardines quoq maris operiet.)) Q8 fa-
cturum qdem helu vocibus audimus: sed
auctore deo iam factũ cernimus. Omnipo-
tens enim dñs corruscantibus nubibus car-
dines maris operuit: q2 emicantib⁹ pdica-
torũ miraculis: ad fidem etiã terminos mũ-
di pduxit. Ecce enim pene cunctarũ iã gen-
tium corda penetrauit. ecce in vna fide oriẽ-
tis limitem occidentisq coniunxit; ecce lingua
britanie que nil aliud nouerat q barbaruz
frendere: iam dudũ in diuinis laudibus he-
breum cepit alleluya resonare. Ecce quõdã
tumidus: iam substratus sanctorũ pedib⁹ ser-
uit oceanus: et vsq barbaros motus quos
terreni principes edomare ferro nequerãt:
hos pro diuina formidine sacerdotum ora
simplicibus verbis ligant: et qui catheruas
pugnantium infidelis nequaq metuerat: iã
B nunc fidelis humiliuz linguas timet. Quia
enim pceptis celestibus verbis clarescenti-
bus quoq miraculis: virtus ei diuine cogni-
tionis infunditur: eiusdẽ diuinitatis terro-
re refrenatur: vt praue agere metuat: ac to-
tis desiderijs ad eternitatis gratiã puenire
cõcupiscat. Unñ hic quoq cõuenienter adiũ-
gitur. Per hec enim iudicat populos: et dat
escas multis mortalibus. Per hec nimiruz
verba pdicatorũ. i. guttas nubiũ: p hec ful-
gura miraculorũ deus populos iudicat: q2
eorum corda territa ad penitentiam vocat.
Nam dũ superna audiunt dũ mira opa at-
tendunt: mox ad corda suã redeunt: et se de
anteactis prauitatibus affligentes eterna
tormenta pertimescunt. Sed p easdem nubes
p quas terror infligitur: etiã esca datur: qa
magna pdicatoꝝ dispensatio est: vt sic sciãt
superbientiũ mentes affligere: vt etiã affli-
ctos nouerint consolationis eloquo nutrire:
quatenus et peccantes de eternis supplicijs
terreant: et penitentes de supni regni gau-
dijs pascant. Unñ bene ipse dispensatiõis or-
do seruatus est: vt ordinate helu diceret: q
p has nubes prius indicat populos: et post-
modum escas prebet: quia nimirũ oipotens
deus per pdicatores suos prius nos de pra-
ua actione corripiens concutit: et postmodũ
per spem consolationis nutrit. Si enim diui-
na dispensatio per has nubes iudicium mo-
do non ageret: nequaq eisdem nubibus di-
xisset. Accipite spũm sanctũ: quorũ remiseri-
tis peccata remittũtur eis: et quorũ retinue- Jo. 20.
ritis retenta sunt. Et rursum si per eas ieiu-
na nostra corda non pasceret: nequaq de
esurientib⁹ populis discipulis dñs diceret.
Date illis vos manducare. Quod si tunc
corã manibus factum credim⁹: vt hoc cor- Mat. 14
ꝟbis quotidie fieri sine cessatiõe videam⁹.
Quid enim agit petrus cuz per epistolas lo-
quitur: nisi vt ꝟbi pabulo corda nostra ma-
le ieiuna satient? Quid paulus: qd Joan-
nes p epistolas loquẽtes opant: nisi vt mẽ-
tes nostre celestia alimenta pcipiant: et ine-
die sue fastidiũ quo moriebant vincãt? Di-
catur ergo. Si voluerit extendere nubes q̃si
tentorium suũ: et fulgurare lumine desuper:
cardines quoq maris operiet. Per hec enĩ
iudicat populos et dat escas multis morta-
libus. Ac si apte diceret. Si sanctos suos ĩ
ministerio pdicationis ostendit corũq ꝟba
miraculis adiuuat totius mũdi limites ad
fidem vocat: p que et prius superbientes iudi-
cat: et post per ꝟbum pdicationis nutriens
in spe humiles roborat.

Capitulum. 9.

Ed cum escas dare morta-
libus diceret. Notandum A
q nõ ait oibus: sed multis:
q2 videlz scriptum ẽ. Non
oiuz est fides. Et quibusdã 2.Thes.3
dicitur. Propterea vos nõ Jo.8.
auditis q2 ex deo nõ estis. Et rursum. Ne- Jo.6.
mo potest venire ad me: nisi pater q me mi-
sit traxerit eum. Et rursum. Nouit dñs qui
sunt eius. Unde in ipsa quoq ecclesia plu-
rimi fidem tenent: et vitam fidei nõ tenẽt: hu-
militatis dominice sacramenta percipiũt: sz
humilitati dñica imitatione contẽnũt: blan-
da diuini eloquij pdicamẽta cõmunicant: sz
apud se immanes in tumore pseuerant. Unñ
hic quoq postq per cardines maris aggre-
gate ecclesie latitudo signata est: apte subiũ-
gitur. ((Immanibus abscõdit lucem.)) Im-
manes quippe sunt: qui se elatis cogitationi-
bus extollunt. Quos cõtra per Isaiam dĩ.
Ve qui sapientes estis in oculis vestris: et Isa.5.
corã vobismetipsis prudẽtes. Quos contra
etiam Paulus ait. Nolite prudentes esse Ro.12
apud vosmetipsos. Sed his immanibus lux

abscondi[t]ur: q[uia] nimirum supbientib[us] verita-
tis cognitio denegat[ur]. Unde p[er] semetipsam
Luc. 10. veritas dicit. Confiteor tibi pater d[omi]ne celi et
B terre: q[uia] abscondisti hec a sapientib[us] et pru-
dentib[us]: et reuelasti ea paruulis: Sapientes et
prudentes videl[icet] supbientes vocans. Qui
eni[m] non subiungit reuelasti ea stultis: s[ed] par
uulis: tumorem se dampnasse innotuit no[n] acume[n].
Ps. 114. Unde et alias d[icitu]r: Custodiens paruulos do
Ibi. 5. minus. Atq[ue] vt ostendat[ur] hec eade[m] paruitas
q[uo]d vocat[ur] adiungit[ur]. Humiliatus sum et libe
rauit me. Q[ui] ergo sunt multi in ecclesia q[ui]
paruuli e[ss]e despiciunt: et in humilitatis lo
co imanes apud se e[ss]e minime desistunt. Hos
plerumq[ue] videm[us] has honorib[us] extolli: volu-
ptatib[us] p[er]frui: rerum multiplicitate dilatari
Hij sepe nil p[re]cipue nisi preesse ceteris appe
tunt: a multis timeri gratulant[ur]; recte viue-
re negligunt: et recte vite fama[m] habere co[n]cu
piscunt: adulatores querunt: fauoribus intu-
mescunt. Q[ui] in reb[us] sibi copiose p[re]ntib[us] pro-
pti sunt: ventura gaudia no[n] requirunt. Cunctos
cos multiplex actio occupat et a semetipsis
alienus demonstrat.

Capitulum. 10.

A Et tu si qua fidei temptatio
exurgat: q[uia] in ea salte[m] spe
cietenus co[n]tinent[ur]: hanc p[ro]bis
hanc laboribus defe[n]dunt:
et patria[m] celeste[m] vendicant
nec ta[men] amant. Quos bene
apud moysen filij ruben et gad et dimidia
trib[us] manasse exprimunt: q[ui] multa pecora et
iumenta possidentes, du[m] extra iordane[m] ea q[ue]
viderant campestria co[n]cupiscerunt: in repromis
sionis terra hereditate[m] h[ab]ere noluerunt di-
centes: Terra qua[m] p[er]cussit d[omi]n[u]s in co[n]spectu
filior[um] israel regio vberrima est ad pastum
a[n]i[m]alium: et nos serui tui habem[us] iumenta plu
rima: precamurq[ue] si inuenimus g[rati]am coram
te: vt des nobis famulis tuis ea[m] in possessi-
B one: nec facias nos transire iordane[m]. Qui
igitur iumenta plurima possident, iordanem
transire refugiunt: q[uia] quos multa mu[n]di im
plicamenta occupant: habitationem celestis
patrie no[n] requirunt. Sed ipsa eos quam spe
cietenus tene[n]t fides increpat: ne eor[um] delecta
tione torpescant: atq[ue] exemplo suo alios a la
boris tolerantia: et studio lo[n]ganimitatis fra[n]-
gant. Un[de] eis p[er] Moysen d[icitu]r: Nunq[ui]d fratres
vestri ibunt ad pugna[m]: et vos hic sedebitis: cur

subuertitis mentes filior[um] israel. Sed, q[uia] eru
bescunt no[n] defendere q[uo]d co[n]fitentur: pro ea
dem fide qua[m] p[ro]fessi sunt ad certame[n] p[ro]perant
C cumq[ue] no[n] sibi s[ed] p[ro]ximis vendicant. Un[de] et ad
Moysen dicunt. Caulas ouiu[m] fabricabim[us]
et stabula iumentor[um] paruulisq[ue] n[ost]ris, vrbes
munitas: nos aut[em] ipsi armati et accincti p[er]
gemus ad p[re]liu[m] ante filios israel. Qui mox
fortes p[ro] alijs veniunt: et repromissionis ter-
ram ab hostibus liberant: et relinquunt: atq[ue]
ad pascenda armenta extra iordane[m] rede-
unt. Multi quippe o[mn]ino fideles curis p[re]sentib[us]
occupati: q[uasi] armenta extra iordane[m] pascun
tur: q[uia] extra fide[m] baptismatis tota me[n]te om[n]i
desiderio reb[us] p[re]sentis inseruiunt. Qui tame[n]
vt dixim[us]: cu[m] fidei temptatio oritur: defensionis
armis accingunt[ur]. Hostes fidei superando tru-
cidant: et hereditate[m] terre repromissionis ad
fructu[m] fidei no[n] amant: sic[que] pro illo pugnant
vt tu[m] sua pignora extra illa[m] deponant. Quia
eni[m] paruulos foris h[ab]ent: effectu[m] in ei[us] h[ab]itatio
ne no[n] h[ab]ent. Un[de] ad campestria redeunt: q[uia] ab
altis cacuminib[us] mo[n]tiu[m] quasi a spe celestiu[m]
dilabunt[ur]: vt extra repromissionis terra[m] bru-
ta a[n]i[m]alia nutriant: q[uia] ad pascendos vanis
desiderijs irro[n]nabiles a[n]i[m]i motus elaborant:
q[uia] eterne lucis q[uan]ta sit claritas nesciunt: qui
transitorijs occupationib[us] obcecant[ur]: et dum de
terrenis rebus supbiunt celestis sibi lumi-
nis aditum claudunt.

Capitulum. xi.

V Ade nunc d[icitu]r: Immanib[us]
abscondit luce[m]: Sed tu[m] ali- A
quando hos imanes supna
g[rati]a respicit: atq[ue] ipsis reru[m]
abundantiu[m] occupationibus
affligit: eorumq[ue] p[ro]speritatib[us]
aduersitas o[b]d[uci]t: sed vtiles tribulationes inter
serit vt contristati ad cor redeant: atq[ue] i[n] p[re]itu
ris rebus qua[m] inaniter occupe[n]tur agnoscant.
Un[de] hic quoq[ue] postq[uam] subtracta lux dicit[ur]:
apte subiungitur. Et precepit ei vt rursus ad
ueniat: q[uia] veritatis lumen q[uo]d elatis occupa
tisq[ue] mentib[us] absco[n]ditur afflictis humilia-
tisq[ue] reuelatur. Lux quippe aduenit: cu[m] affli
cta me[n]s ipsas quas de p[er]ituris reb[us] tribula-
tionu[m] tenebras tolerat agnoscit: q[uia] nisi ali-
q[ui]d ex lumine interno perciperet nec hoc ipsu[m]
q[uia] lume[n] p[er]diderat videret. Q[uo]d intelligi spe
cialiter et de iudeis pot[est]: q[ui] idcirco rede[m]ptori
nostro in carne venienti contradicere ausi

sunt:qz apud semetipsos inanes extiterūt:
sed his i manibus lux abscōsa ē:qz super
bi lumen veritatis: dum psequuntur amiserunt
Sed qz in fine mundi ad fidem reci
piendi sunt recte subiungitur . Et precepit
ei vt rursus adueniat. Unde etiam p Isa-
Esa.10. iam dr̄. Si fuerit numerus filiorum israel
quasi arena maris:reliquie salue fient. Tunc
B quippe ad eos lux reuertitur: cum ipsi ad cō
fitendam redemptoris nostri potentiam re
uertuntur. Si autem in manibus nequaq̄
per datiuum casum vnum nomē:sed duas
ptes orōnis accipimus:pōt itelligi quia i
manibus lux absconditur:cum apud rectū
iudicē iniq quoqz i suis operib⁹ cecantur .
Cui tamen precipitur:vt rursus veniat:qz
dum peccatores se suis viribus saluari nō
posse cognouerit grē lumen accipiunt: ꝛ ꝓ
rectōis itinere radijs illustrantur:vt maiore
ardore postmodū celestem patriā diligant:
quam prius i terrena delectatione flagra-
bāt. Sed hec cum de celesti patria loquitur
cui iesse mira claritate predicta angelorū
agmina audim⁹:cui rex oīuz conditor pre
sidet quam visione sua reficiens replet:cui
ꝓa hereditas lux est: ꝛ defect⁹ eiusdez lumi
nis nullus est : ad nosmetipsos mentem re
ducim⁹: ꝛ ꝙ terrena gestem⁹ membra cogi
tamus:pensam⁹ ꝙ nati in tenebris atqz a
radijs iterne lucis alieni: tanto neqius viui-
mus. q̄to rebus corporalibus dediti a spi-
ritualib⁹ longius degebamus. Qua ꝯside-
A ratōe pmotum cor ac male sibi consciū tre-
pidat: ꝛ tante illius quā audit patrie ciuez
se fieri posse desperat. Unde hic quoqz apte
subiungitur:quo mens pauida ad fiduciaz
reducatur. Nā de hac luce mox subditur.
¶ Annūciat de ea amico suo ꝙ possessio ei⁹
sit: ꝛ ad eā possit ascendere. ¶ Amic⁹ veritatis
est recte amator actōis. Unde ꝛ ipsa veri-
Jo.15. tas discipulis dicit: Uos amici mei estis : si
feceritis q̄ ego precipio vobis. Amicus quip-
pe animi custos dr̄: Unde nō imerito q cu-
stodire voluntatē dei in preceptis illius ni-
titur:ei⁹ amicus vocatur. Hic est ꝙ rursum
eisdem discipulis veritas dicit: Uos aūt di
xi amicos: qz oīa quecunqz audiui a patre
meo nota feci vobis. De hac igit̄ luce eter
ne patrie amico suo deus annūciat ꝙ pos-
sessio ei⁹ sit: vt nequaq̄ ifirmitatis sue fragi
litate desperet:nequaq̄ hoc quod creatus

sed quod recreatus ē penset:sed tanto cer-
tius sciat:qz illius lucis claritatem posside
at:quāto nunc viciorū pulsantiū tenebras
verius calcat. Bene aūt in ꝓmissione subiū-
gitur . Et ad eam possit ascendere. Quid
eni difficilius q̄ hoi in terra edito terrena
ꝛ fragilia mēbra gestanti:celorum alta con
scendere : supernorū spūum archana pene-
trare: Sed eorūdem spūum ad nos condi-
tor venit:seqz hoiez etiam sub ipsis exhibu B
it:sicut de illo patri p ppheta dr̄: Minui
sti eū paulominus ab angelis . Et qz inter
nos ꝛ eosdē spūs discordantes vite scāda- Ps.8.
lum reperit:mira potētie mirabiliori etiam
pietate summa creans:ima suscipiens:ima
cū sūmis iungit. Hic est quod de eodē rege
nato angelorū chori in eius annūciatōe ꝓ-
deunt:hymnū dicunt: ꝛ de vita praue vite
discordia:hos quos dudū desperauerant ci-
ues agnoscunt cōsono ore predicantes :
Gloria in excelsis deo :Et in terra pax hoi-
bus bone voluntatis. Ac si apte dicant. Luc.2
Quos a nobis malicia disiunxerat:iā nūc
in terra nata bonitas iungit. Hinc ē ꝙ an-
te icarnatōem eius in testamēto veteri ado
rasse homo angelum legitur: nec tamē ado
rare ꝓhibetur: sed post mediatoris aduen-
tum cū se Joannes adorando angelo ꝓstra
uisset:audiuit. Uide ne feceris ꝯseruus tu⁹
sum ꝛ fratrū tuorū: Quid est eni hoc ꝙ pri⁹ Apo.19.
equanimiter concedebant adorari:post ab
hoie angeli recusant:nisi qd prius hominē C
carnalibus corruptōnibus deditum nec ab
eisdem carnalibus corruptōibus redēptum
quo abiectiorem nouerant:iustius contem
nebant:postmodum vero humanam natu
ram eo iam substratam habere non pote-
rant:quo hanc i auctore suo etiam super se
metipsos ductam videbant. Neqz eni debe
bant iam i membris subiecta despici: que i
ipso membrorū capite meruit prelata vene-
rari. His ergo q ppter nos minor angelis ef
tit: ꝛ equales nos angelis virtute sue mino
ratōis fecit. Unde ꝛ moriendo docuit mor
tem nō metui: resurgendo de vita confidi:
ꝯscendendo de celestis patrie hr̄ditate glo
riari: vt quo caput precisse conspiciunt: illuc
se subseq ꝛ mēbra gratulentur. Unde bene
ab eodem nostro capite dr̄: Ubicūqz corp⁹ Mat.24
fuerit:illuc cōgregabuntur: ꝛ aqle. Unī Pe
trus ait: In hereditatem icorruptibilem ꝛ i. Pe.1.

icontaminatam & immarcessibilem conserua
2.Cor.5 taz in celis. Unde Paulus dicit: Scimus
enim qm si terrestris domus nostra huius ha
F bitatiõis dissoluatur: q' edificationē ex deo
habemus domū non manufactam eternaz
in celis. Sed si nos quoqz q editi i terra su
mus celum conscendimus: vbi ē quod rur
Jo.3. sus veritas dicit: Nemo ascendit i celum ni
si q de celo descendit: filius hois q est in ce
lo: Cui nimirum sententie statī obuiat: q'
Jo.17. hec eadem veritas dicit: Pater volo vt vbi
ego sum: & illi sint mecum. Que sibi i verbis
suis nō discrepat: sed ad igrenda hec qua
si discordantia studium nostre mentis inflā
mat: Omnes enim nos q i eius fide nati su
mus: eius procul dubio corpus existim⁹. Qz
igitur mira dispensatiōe pietatis mēbroz suo
rum dñs caput fact⁹ est: repulsa reproborū
G multitudine: solus est ēt nobiscum. Nemo
igitur ascendit i celum: nisi q descendit d ce
lo fili⁹ hois q est i celo: qz dum nos vnuz cū
illo iam facti sumus: vnde solus venit in se
illuc solus redit ēt in nobis: & his q de celo
semp est: ad celum quotidie ascendit: qz q
i diuinitate super oia permanet: humanita
tis sue compage sese quotidie ad celos tra
hit. Ergo si despicit humana fragilitas: vni
geniti sanguinē consideret: & i precio suo cō
spiciat qz magna ē que tanti valet. Perpē
dat solicite quo caput precessit: & que ad vi
uendum preceptis astrigitur: ad sperandum
exemplo roboretur: psidat celos: speret sup
nam patriam: angeloz se sociam sciat: at
qz in suo capite platam se etiā angelis gau
deat. Dicat igitur recte de hac luce inter
ne patrie. Annūciat de ea amico suo q' pos
sessio ei⁹ sit: & ad eam possit ascendere.

Capitulum. 12.

H Ed valde mira sūt ista: val
de terribilia q' homo i ter
raz editus: atqz a celesti pa
tria exigentib⁹ meritis longe
dānat⁹: nō solum ad statū
conditiōis reducitur: sed ēt
gloriosius exaltatur: vt q paradisum perdi
dit: celum recipiat: non solum hunc debiti
sui reatus nō teneat: sed huic post culpā do
na cumulatius excrescant: vt ille tēptator
dei: ille imitator dyaboli: si ad fructū peni
tentie redeat: vsqz ad celsitudinē contēplā
de inme lucis ascendat. Cuius itaqz cor nō
in huius pietatis ammiratiōe exiliat: Cuius
corpor nō in sublenatiōe tante consideratio
nis expauescat. Unde & apte subiūgitur.

Uper hoc ex Job Ca.37.
pauit cor meū & motū est
de loco suo qz pauor diū
mentē percutit: hāc a semet
ipsam alienā reddit. Non
nunqz latini iterpretes ex
tasim pauorē vocant: sicut per psalmistam
Ps.30. dr: Ego dixi i pauore meo proiectus sū a vul
tu oculoz tuoz. Ubi videlz non pauor: sed
I excessus dici poterat. Sed pauor illic p ex
cessu ponitur: qz sicut i excessu: ita i pauore
alienatur anim⁹. Uñ hic quoqz cōsiderata
luce eterne patrie recte subiūgitur. Super
hoc expauit cor meū. Ac si dicat. In ammi
ratiōis excessu se trāstulit: & qz noue spei spū
mens afflata ē: semetipsam qualis in vetu
sta cogitatiōe fuerat reliqt. Bñ aūt dr: Et
motū est de loco suo. Locus quippe humani
cordis ē: delectatio vite pñtis. Sed cū diui
na aspiratiōe tāgitur locus nostri cordis: fit
amor eternitatis. Consideratiōe igitur eter
ne patrie de loco suo anim⁹ mouetur: qz de
relictis ifimis: i supernis cogitatiōib⁹ ponit
Prius.n. que essent eterna nesciebat: i pre
K sentiū delectatiōe torpuerat: simulqz ipe trā
siens amore trāseūtia tenebat. Sed postqz
que essent eterna cognouit: postqz supne lu
cis radios rapti contēplando contigit: am
miratiōe summoz sese ab ifimis suscitatus
eleuauit: vt nulla iā ei nisi que eterna sunt
libeant: & despectis transeuntibus: sola que
pmanent regrat. Bñ ergo dr: super hoc ex
pauit cor meum & motuz est de loco suo: qz
pigrū cor & terrenis dudum cogitatiōibus
deditum: cū repente p excessum se ad sūma
suspendit: cogitatiōis infime locū mutauit.
Sz dū p semetipsam i amore presentis se
culi pstrata mēs dormiat: & nisi diuine gra
tie aspiratiōe pulsetur i suis delectatiōibus
frigida isensibilisqz torpescat: necesse est vt
quō interna cogitatiōe tāgatur: vt qualiter
ad spūalia sensificetur adiūgat sequitur.

Capitulum. 13.

Udiet auditionē in terrore
vocis ei⁹ & sonū d ore illi⁹ p
cedētē. Mos sacri eloqi ē vt
cū audiri aliqd p auditū isi L

nuat audire eundē auditū dicat: sicut Aba
Aba. 3. chuc ait. Dñe audiui auditū tuū ⁊ timui.
Unū hic quoq3 dī. Audiet auditionē i terro
re vocis eius. Notandū3 ꝓo est: q vox dei
non in gaudio: sed in terrore audiri phibet
q2 nimirū peccator qsq3 dū3 sola que terre-
na sunt cogitat: dum cor oppressum infimis
cogitationibus gestat. si repente diuine gra
tie aspiratione tangit: hoc ante oia intelli
git q cuncta que agit districta eterni iudi
cis aīaduersione puniatur. Auditio igit vo
cis dei prius in terrore fit: vt post vertat in
dulcedinē: q2 ante nos districti iudicij timo
re castigat: vt iam castigatos supne dulcedi
nis cōsolatione reficiat. Nā cum nos violē
B ta rerū tēporaliū delectatio possidet: ⁊ men
tis nostre oculos in somno corporis premit
manu subita supni respectus excitamur diu
clausos mox eosdē ad ꝓuratis lucē oculos
mentis apimus que egimus mala meminī
mus q3 districtus iudex cōtra hec veniat vi
dem9 versatur in mente quātus ille sit tāti
iudicij aduentus: que tunc illis sit hominū
angelorūq3 frequētia: quāta vi cōtra repro
bos: ⁊ ard ētia pugnēt elemēta: q3 terribili
ter eterna ꝓdeat de districti iudicis ore sen
Mat. 25 tentia qua reprobis dicit. Discedite a me
maledicti i ignē eternū: qui ꝑparatus ē dia
bolo ⁊ angelis eius. eorū pena reproborum
ante oculos voluitur: ⁊ que sint gehenne te
nebre cum graui amaritudinis obscuritate
pensatur. Quia ergo superbū cor prius ter
rore concutit: vt cōcussum in amore solide
tur: recte nunc dicitur. Audiet auditionē in
terrore vocis eius. Ubi ⁊ bene subiungitur.
((Et sonū de ore illius ꝓcedentē.)) Sonus
dei ex ore est vis timoris de supna irruens
aspiratione: q2 cū nos de venturis dīs aspi
rando replet: ꝓculdubio de male gestis pre
teritis terret. Pōt aūt per os dei vnigenit9
designari filius: qui sicut brachiū eius dici
tur: q2 per eū cuncta pater opatur: de quo
Isa. 53. ꝓpheta ait. Et brachiū dñi cui reuelatū est
de quo Joānes dicit. Oia per ipsum facta
Jo. 1. sunt: ita etiā os dī. Hinc est enim qd per ꝓ
phetā ait. Os enim dñi locutū est hoc: per
Isa. 58. quē nobis oia loqtur: ac si oris noie patēr
ter dicerētur verba: sicut nos quoq3 pro ver
bis linguā dicere solemus: vt cū grecā vel
latinā linguā dicimus: latina vel greca ver
ba monstramus. Os ergo dñi non immeri-
to ipm accipimus. Unde ⁊ ei sponsa i canti
cis cāticorū dicat. Osculetur me osculo oris
sui. Ac si dicat. Tangat me p̄sentie dulcedi
ne vnigeniti filij redemptoris mei.

Capitulum. 14.

PEr sonū vero oris: pōt eius
dem dñi sanctus spūs desi A
gnari. Unū ⁊ alias in eiusdē
spūs significatione scriptū3
est. Factus est repēte de ce
lo sonus tanq3 aduenientis Act. 2.
spūs vehementis. Sonus igitur de ore dñi
ꝓcedit: eū cōsubstantialis ei spūs ad nos p
filium veniēs surditatē nostre insensibilita
tis rūpit: sicut de eodē sono incarcū scripto:
atq3 incorporeo os dñi loqtur dicens. De
meo accipiet ⁊ annūciabit vobis. Pōt ergo
⁊ per terrorē vocis vis formidinis: ⁊ p sonū
oris dulcedo cōsolationis intelligi: q2 quos
spūs sanct9 replet pri9 eos de terrena actio
ne terrificat: ⁊ postmodū sepe celestiū cōso
latur: vt tanto post confitendo de premijs
gaudeant: quāto prius solis supplicia cōspi
ciendo metuebant. Hinc est qd de vnigeni
ti spiritu quasi de oris sono Paulus dicit.
Non accepistis spūm seruitutis iterū in ti Ro. 8.
more: sed accepistis spūm adoptionis filiorū
in quo clamamus abba pater. Hinc per se
metipsam veritas dicit. Accipite spūm san Jo. 20.
ctum: quorū remiseritis peccata remittunt
eis: ⁊ quorū retinueritis retenta sunt. Ecce
conuersorū terror vertitur in potestatē: qa B
dū mala sua penitēdo puniūt: vsq3 ad exer
cendū iudiciū ascendūt: vt hoc in deo posse
accipiant: qd prius de deo ipsi metuebant.
Judices quippe fiunt: qui supernū iudicium
pfecte timuerunt: ⁊ aliena iam peccata inci
piunt dimittere: qui prius formidauerāt ne
retinerent sua. Sed q2 hoc ipm iudiciū qd
spiritualiter agitur modo a carnalib9 nō vi
detur: sunt nonnulli qui deū res humanas
curare nō estimant: ⁊ eas fieri fortuitis mo
tibus putant. Contra quos recte subditur.
((Sub ter oēs celos ipse cōsiderat: ⁊ lumen
illius sup terminos terre.)) Ac si aperte di
ceret. Qui summa regit: etiā extrema nō de
serit: q2 sic impenditur maximis: vt tū hec
eadem cura regiminis nō prepediat a par
uis. Qui enim vbiq3 p̄sens ⁊ vbiq3 equalis
est: etiā in dissimilibus sibiṗi dissimilis non
est. Eque ergo oia respicit: eque cūcta dispo

nit: qui in oībus locis p̄sens est: nec localiter
tenditur: nec varia curādo variat. Si aūt
celos sanctos predicatores accipim⁹ pphe-
Ps. 18. ta attestante qui ait. Celi enarrant gloriam
dei. postq̄ per sonū oris adiectus sp̄ūs san-
cti designatur: recte subiungitur. Subter oēs
celos ipse cōsiderat: ⁊ lumen illius super ter-
minos terre. Sunt nāq̄ nōnulli q cū mira
apostolorū opera audiunt: q accepto spiri-
tu' sancto mortuos suscitarent verbo: ab
C obsessis demonia pellerent umbra infirmita
tes ammouerent: ventura queq̄ pphetan-
do p̄dicerent ⁊ vnigenitū verbū dei omniū
gentiū loquentes lingua p̄dicarent: q₂ has
virtutes nunc in ecclesia nō vident subtra-
ctam iam ab ecclesia supnā gratiam susp-
cantur: nescientes pensare qđ scriptū est.
Ps. 9. Adiutor in opportunitatibus in tribulatio
ne. Tunc quippe sancta ecclesia miraculorū
adiutoriis indiguit: cū eam tribulatio p̄se-
cutionis pressit. Nam postq̄ superbiā infi-
delitatis edomauit nō iam virtutū signa: sed
sola merita operū requirit: quāuis ⁊ illa mul-
1. Cor. 14 tos cū opportunitas exigit ostēdit. Scriptū
quippe est. Lingue in signū sunt: non fideli
bus sed infidelibus. Ubi ergo oēs fideles
sunt que eā exigit: vt signa monstrētur. Uñ
citius fortasse satisfacim⁹: si qđ de ipa apo-
stolica dispensatione memorem⁹. Paulus
nāq̄ egregius p̄dicator militene veniens et
plenā infidelibus insulā nesciens: patrē pu
blii dissintheria febribusq̄ vexatū orando
1. Thi. 5. saluauit: ⁊ tñ egrotanti timotheo p̄cepit di-
B cens. Modico vino vtere pter stomachū
tuū ⁊ frequentes tuas infirmitates. Quid
est paule q egrū infidelē orando ad salutē
reuocas: ⁊ tñ adiutorē euangelii more me-
dici per alimēta curas: nisi q iccirco fiūt ex-
teriora miracula vt mētes hominū ad inte
riora pducatur: quatenus p hoc qđ mirū
visibiliter ostenditur: ea que admirabiliora
sunt inuisibilia credanē. Signo quippe virtu-
tis pater publii sanandus fuerat: vt mente
reuiuisceret: dū miraculo ad salutem redi
ret: thimotheo aūt adhibendū foris miracu
lum non erat: qui iam totus intus viuebat.
Quid est ergo mirū si ppagata fide crebro
miracula nō fiunt: qñ hec ipsi quoq̄ aposto
li in quibusdam fidelibus non fecerunt.

Capitulum. 15.

Lenatis ergo celis dñs in-
feriora cōsiderat: q₂ ⁊ abla
tis summis p̄dicatoribus in A
cessanter etiam infirma no
stre infirmitatis curat ⁊ q̄ si
subter celos lumen illi⁹ ter
re terminos respicit: q₂ post sublimē vitam
p̄cedentiū: etiā peccatorū mores actusq̄ gra
tie sue illustratione comprehendit. Qui ⁊ si
virtutū signa nunc p vitam fidelium crebro
nō exerit: ab eisdem tamen fidelibus p vir-
tutē operū nusq̄ recedit. Potest etiā lumen
illius super terminos terre ita intelligi: q
p̄dicatio superne gratie dum gentes ad fidē
colligit intra semetipsā mūdi limites clau
sit. Uel certe termini terre sunt fines hoīum
peccatorū. Et sepe contingit: vt pleriq̄ deū
deserant: ⁊ vite sue tēpora in desideriis car
nalibus expendant: sed tamen superna gra
tia respecti in extremis suis ad deū redeūt:
que sint iudicia eterna cognoscūt: cunctaq̄
que se puerse egisse meminerint fletibus pu
niunt atq̄ hec vere se insequi rectis operib⁹
ostendunt. Quibus subsequēti iustitia p̄se B
cta totū dimittitur: quod ante deliquerunt.
Hinc enim p propheticū spiritum anna dicit.
Dominus iudicabit fines terre: q₂ nimirū
antesectam vitā dena nō iudicat: quādo po
steriora peccatorū respectus supne pietatis
illustrat. Hinc Moyses ait. Primogenita Exo. 34.
asini mutabis oue. Per asinum quippe im
mundicia: per ouem vero innocentia desi-
gnatur. Asini ergo p̄mogenita oue mutare
est immunde vite p̄mordia i innocentie sim
plicitatem cōuertere: vt postq̄ illa peccator
egit que vt immūda dñs respuit: ea iā agē
da pferat que dei sacrificio imponat. Quia
ergo post praua opa peccator cōuertitur et
ab actionū suarum tenebris iuxta finē ali
quādo reuocatur: recte nunc dicitur. Et lu-
men illius super terminos terre. Sed grani
luctu afficit, eadem gratia: que post facino
ra mentē replet. Nam male gesta ad memo
riam reducit: sibiq̄ hominē q̄ sit iuste dam-
nandus ostendit. Unde fit vt peccatum oē
qđ se egisse reminiscatur quotidianis fletib⁹ C
insequatur: ⁊ quo magis valet iam quod iu
stum est cernere: eo ardentius appetit iniu
stum se gemitibus punire. Unde apte subiū
gitur. ((Post eum rugiet sonitus.)) Quem
enim dñs illustrando repleuerit: eius vitam

ꝓculdubio i lamentum vertit atq; illuminate mẽti quo magis eterna supplicia isinuat eo hanc durius de transacta nequicia gemitibus fatigat & dolet homo q̃d fuit: q2 bonũ iam incipit videre q̃d non fuit: odit qualem se fuisse meminit: amat qualẽ se esse debuisse cognoscit: & solam iam penitentie amaritudinem diligit: q2 caute cõsiderat in quantis voluptatibus sua delectatiõe peccauit. Bene ergo dicitur: post eum rugiet sonitus: q2 cum mentẽ deus ingreditur: constat procul dubio q̃ mox penitẽtie gemitus sequat: vt ei iam salubriter flere libeat: que pri⁹ de iniquitatibus flẽda iocũditate gaudebat.

Capitulum. 16.

A Ed quo vberius culpa flet eo altior cognitio veritatis attingitur: q2 ad videndũ internũ lumen polluta dudum cõscientia lachrymis baptizata renouatur. Vñ post penitentie rugitum apte subiungitur. ((Tonabit voce magnitudinis sue.)) Voce tũi magnitudinis sue de⁹ tonat: cum se nobis bene iã plamẽta ꝑparatis q̃ sit magn⁹ in supnis isinuat. Quasi enim de celo tonitruus ꝓcedit: cum nos icuria negligentiaq; torpẽtes: respectus gratie pauore subito percutit: atq; i terra positi: sonum de supiorib⁹ audimus: q2 terrena cogitantes supni terroris sñiam repẽte ꝑtimescimus: & mens bene iam de summis sollicita trepidat que prius in ifimis male secura torpebat. Sed isti⁹ visitationis occulte: qbus modis se nobis insinuet terror ignoratur: neq; ipsi⁹ mẽtis acie cõprehenditur: cuius ad melius itẽtio commutatur. Vñ apte subiungitur. ((Et nõ inuestigabitur: cum audita fuerit vox ei⁹.)) Vox

B dñi auditur cũ gratie eius aspira: io mente concipit: cũ insensibilitas occulte surditatis rumpit: & corde ad studiũ summi amoris excitato: virtutis intime clamore penetratur. Sed istam vocẽ superuenientis spũs que se i auribus cordis insinuat: nec ipsa mens que per hanc illustrata fuerit inuestigat. Pẽsare enim non valet inuisibilis virtus quibus

Jo. 3. sibi meatibus insinuat: quibus ad se modis veniat: qbus recedat. Unde & bene per Joannẽ dicitur. Spũs vbi vult spirat: & vocẽ eius audis: sʒ nescis vnde veniat & quo vadat. Vocẽ enim spiritus audire est: vi compunctionis intime amore inuisibilis conditoris assurgere. Sed nemo scit vnde veniat: q2 ignoratur per ora ꝑdicantiũ qbus se ad nos occasionibus fundat. Et nemo scit quo vadat: q2 cũ vnam ꝑdicationẽ multi audiunt: intelligi ꝓculdubio nõ potest quẽ deserens abijciat aut cuius ingrediens in corde requiescat. Una qppe res foris agitur: sʒ nõ per hanc vno modo intuentiũ corda ꝑenetrantur: quia qui inuisibiliter visibilia modificat in humanis cordibus causarũ semina incõprehensibiliter plantat. Hinc est q̃ resuscitato Lazaro multi crediderũt: sed tamẽ iudeorũ plurimi ad persecutionis zelum ex hac ipsa resuscitatione cõmoti sunt. Unum ergo idẽq; miraculũ q̃d alijs lumẽ fidei prebuit: alios ꝑ inuidie tenebras a lumie mentis excecauit. Hinc est quod vterq; latro et eandem & suis moribus similem mortẽ redemptoris vidit: sed eum supbiendo alter contumelijs lacessire nõ timuit: quẽ timẽdo alter honorauit atq; in vna re: vna vtriusq; cogitatio non fuit: q2 hanc internus arbiter inuisibiliter modificando distinxit. Sed hi occulte aspirationis modi: q2 comprehẽdi nostra cogitatione nequeunt: nimirũ diuine vocis vestigia nesciuntur. Bene ergo dicitur. Et non inuestigabitur cũ audita fuerit vox ei⁹. Unde & adhuc subiungit. ((Tonabat de⁹ voce sua mirabiliter)). Voce sua deus mirabiliter tonat: q2 occulta vi corda nostra incomprehensibiliter penetrat. Que dũ latentibus motibus premit in timore et format in amore: quãto ardore sequẽdus sit aliquo modo silẽter clamat. Fit cuiusdã impulsionis nimietas in mente cũ nihil sonat in voce: que tantu apud nos valentius ꝑstrepit: quanto & ab omni exteriori strepitu aurem nostri surdescere cordis facit.

Capitulum. 17.

Ide & anima ad semetipsã mor hoc intimo clamore collecta miratur, q̃d audit: qa vim¹ cõpunctionis incognite percipit. Cuius ipsa ammiratio bene apud moysen manna desuper veniente signatur. Dulcis enim cibus qui de supernis accipit: manhu vocatur. Manhu enim dicit: quid est hoc. Et quid est hoc dicimus: quando hoc quod cernimus nescientes ammiramur. Supnũ A

igitur manna nõ aĩa percipit: cũ per vocẽ compunctionis eleuata: nouã spẽm interne refectionis obstupescit: vt diuina dulcedine repleta: iure respõdeat quid est hoc: quia dũ ab infima cogitatione suspendit: ea que de supernis conspicit in solita miratur. Et quia cũ hac voce torporis nostri surditas rũpit: vetuste vite pristinus vsus mutatur: vt aĩa superno spiritu afflata: et in summis appetat que cõtempserat: et contẽnat in infimis que appetebat recte subiũgitur. ((Qui facit magna et inscrutabilia.)) Ut enim homo terrenis vsibus deditus iniquis desiderijs pressus subito ad noua efferuescat: atq3 ad cõsueta frigescat: exterioribus curis renunciat: internis contẽplationibus anhelat. Quis hãc virtutem superne vocis considerare sufficiat. Quis cõsiderãdo cõprehendat. Magna sunt que per vocem suam dñs facit: s3 minus magna essent si pscrutari potuissent. Facit ergo magna et inscrutabilia: q2 ostendit foras pfectionẽ operis. sed latet intus ipsa
B qualitas operationis. Uoce sua foris etiã per apostolos insonat: sed corda audiẽtiũ per seipm interius illustrat: paulo attestãte q ait. Ego plantaui: appollo rigauit: de[9] autem incrementũ dedit. Neq3 qui plantat ẽ aliqd: neq3 qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Quãuis ergo nostris mentib[9] superne vocis auditum non ipsi pbeant: missi tamen sunt: vt verbis nobis exteriorib[9] condescendant. Unde apte subiungitur. ((Qui pcipit niui vt descendat in terras et hyemis pluuijs et imbri fortitudinis sue.)) Or psalmista ait. Lauabis me et super niuẽ dealbabor: quid hoc loco niuẽ: nisi per lucẽ iusticie
Ps. 50. candida accipimus corda sanctorũ: Aque
C autem aucte in supioribus cõstipant: vt niues fiant. Sed cum hec ipse niues ad terrã veniunt: in aquarum iterũ liquorẽ vertunt. Aque igitur sunt pdicatorũ mẽtes: que dũ ad contemplanda superna se erigunt altiori intellectu solidantur. Cũq3 in summa cõsideratione rapiuntur: virtutẽ cõfirmationis accipiunt. Sed adhuc in terris fraterna dilatione retinentur: semetipsas sub alto intellectu modificãt: et infirmis humiliter predicantes: more niuium corda arentium liquere rigant. Niues ergo ad terram de celestibus veniunt: cum sublimia corda sanctorum que iam solida contemplatione pascuntur pro fraterna charitate ad humilis pdicationis verba descendunt.[1]

Capitulum. 18.

Sicut enim nix terrã cũ
A iacet operit cum vero liquatur rigat: ita sanctorum virtus per infirmitatem suam apud deũ vitam peccatorũ protegit: et per cõdescẽsionem suam quasi liquefacta arentem terram: vt fructus proferat infundit. Et quia aqua prius ab infimis trahit: vt post a superiorib[9] sparsa reddat: sancti quiq3 etiã cum in virtutis arce cõsistũt. Uñ eleuati sunt considerant ne aliene infirmitatis abiecta cõtemnant. Quasi ergo aque ad terras de qbus subleuate sunt redeunt: dũ condescendentes iusti peccatoribus reminisci nõ desinunt q̃ fuerunt. Certe aqua in terris paulus fuerat adhuc cum legem carnaliter sapiebat: sed ductus ad celestia in niuem versus est: quia quod prius infirmũ sapuit: ad soliditatem vere intelligẽtie cõmutauit: et tamen cõdescendẽs fratribus quasi nix ima repetijt: quia et post virtutũ culmis
q̃ fuerat indignus dicens. Qui prius fui i. Thi. i.
blasphemus et persecutor etc. Ecce q̃ clementer sue imbecillitatis reminiscitur: vt aliorũ B
equanimiter infirma patiatur. Quasi enim ad terram de qua sumpta fuerat post celũ aqua redijt: dum post tante sue contemplationis archana peccatorem se Paulus meminit: vt prodesse humiliter peccatoribus possit. Uideamus itaq3 aqua hec in niuis soliditatem vertenda qualiter trahatur ad summa ait: siue mente excedimus deo. Uideamus qualiter ad ima nix redeat: vt dũ liquatur infundat ait. Siue sobrij sumus vobis. Uideamus qua manu ducitur: vt et iacens eleuari valeat et subleuata reuocari ait. Charitas enim christi vrget nos. Quia
igitur charitas christi que sanctorum men- 2. Cor. 5
tes ad superna subleuat eas pro moderamine pro fraterna dilectione etiã ad humilitatem condescensionis format recte dicit.
Qui precipit niui vt descẽdat in terrã. Ubi C
et apte subiungitur. Et hyemis pluuijs et

imbri fortitudinis sue: Hyems quippe est vi-
ta presens in qua nos et si iam spes ad su-
perna erigit: adhuc tamē mortalitatis no-
stre frigidus torpor astringit: quia scriptum est:
Corpus quod corrumpitur aggrauat animam
et deprimit terrena inhabitatio sensum mul-
ta cogitantem. Habet autem hyems pluuias
Deut. 32. rectorum proculdubio predicatores: De quibus vi-
delicet pluuiis per moysen dicitur: Expectetur si-
cut pluuia eloquium meum: et descendant sicut
ros verba mea: He nimirum pluuie hyemi con-
gruunt estate cessabunt: quia cum nunc carnalium
oculis vita celestis absconditur necesse est: vt
sanctorum nobis predicationibus irroretur. Cum
autem eterni iudicii estus incanduerit: nulla
verba predicantium necessaria tunc erunt: quia
veniente iudice ad cor suum quisque reduci
tur: vt sancta iam cum agere non valet senti-
at: et rectum quod sequi debuit ex tortitudine
sue pena cognoscat. Unde bene per prophetam
dicitur: Congrega eos quasi gregem ad victimam: et
Hiere. 12 sanctifica eos in die occisionis. In die enim
occisionis sanctificantur reprobi: quia tunc san
cta que debuerunt agere sentiunt cum digna
B prauitatis sue supplicia iam declinare non
possunt. Quia autem predicatores sancte cum vi-
ta presenti i. pluuie cum hyeme cessabunt recte
exeunti anime atque ad eterne felicitatis estum
Cant. 2 properanti sponsi voce suadentis dicitur: Surge
propera amica mea: formosa mea: et veni. Iam
enim hyems transiit imber abiit: et recessit.
Transeunte quippe hyeme: imber recedit: quia
cum vita presens pagitur: in qua nos igno
rantie nubilo carnis corruptibilis torpor
astrixerat omne misterium predicationis ces-
sat. Clarius quippe per nos tunc videbimus hoc
quod sanctorum vocibus nunc obscurius au-
dimus. Precipit igitur dominus niui et hye-
mis pluuiis: vt in terram descendant: dum
inspiratione sancti spiritus pro corrigendis pec-
catoribus corda sanctorum ad ministerium
predicationis humiliat. Ubi recte additur
Et imbri fortitudinis sue. Imber quippe for
titudinis dei est predicatio diuinitatis. Nam
imber infirmitatis est: predicatio eius incar
nationis. De qua per Paulum dicitur. Quod
1. Cor. 1. infirmum est dei: fortius est hominibus.
2. Cor. 13. Et rursum: Si crucifixus est ex infirmitate:
sed viuit ex virtute dei. Sic autem sancti vi
ri humanitatis eius infirma predicant: vt
auditorum suorum cordibus etiam diuini

tatis fortia infundant. Audiamus per to-
nitruum nubis: imbrem fortitudinis. In prin Jo. 1.
cipio erat verbum et verbum erat apud de-
um: et deus erat verbum. Audiamus etiam
imbrem infirmitatis. Uerbum caro factum Ubi. s.
est et habitauit in nobis: Audiamus imbrem
fortitudinis. Omnia per ipsum facta sunt:
et sine ipso factum est nihil: Quod factum
est: in ipso vita erat. Audiamus etiam im-
brem infirmitatis: In propria venit: et sui
eum non receperunt. Imbri ergo fortitudi- E
nis sue precipit: vt in terram descendat: quia
sanctorum suorum vocibus sic nobis hu-
manitatis sue infirma predicant: vt nobis
mira et fortia sue diuinitatis innotescant. Sed
cum virtutem nostri conditoris audimus:
statim ad corda nostra formidine compel-
lente reducimur: et tantum super nos iudicem
perpendentes: que digne queue egimus in-
digne pensamus. Unde et bene subiungi-
tur. ((Qui in manu omnium hominum si-
gnat vt nouerint singuli opera sua.)) Ma
la enim que agunt homines pensare con-
temnunt. Sed cum virtutem superne distri
ctionis audiunt: prauorum operum hoc quod
se deprimit pondus agnoscunt. Predica-
tionis quippe verbis pulsati euigilant: vt
pensent ad que se supplicia antique actio
nis meritum trahat. Dum ergo imber for
titudinis in terram descendit in manu vni
uscuiusque signatur: vt sua opera sciet: quia
dum virtus incomprehensibilis maiestatis
agnoscitur: ab vnoquoque subtilius sua vi-
ta pensatur. Quod tamen intelligi et aliter F
potest. Creator namque omnipotens a cunctis
insensibilibus irrationalibusque distinctum
rationabilem creaturam hominem condi-
dit: quatenus quod egerit ignorare non
possit. Natura enim legis scire compellitur
seu prauum siue rectum sit quod operatur.
Nam ad iudicium pro actione cur venit si
potuit nescire quod egit. Et ipsi ergo qui
preceptis dominicis erudiri contemnunt:
vtrum bona an mala sint: que faciant sci-
unt. Nam si bona se facere nesciunt cur de
aliquibus factis in ostentatione glorian-
tur: Rursum si mala se agere ignorant cur
in eisdem factis alienos oculos declinant:
Ipsi enim sibi testes sunt: quia sciunt ma-
lum quod agunt: quod videri ab aliis ve-
reantur. Si enim veraciter malum esse non crede-

rent nequaq̄ hoc ab alijs videri formida-
rent. Unde et bene per quēdam sapientem
dr: Cum sit timida nequitia: dat testimoniū
cōdemnationi: qr dum de facto suo cōscien
tiam pulsans timor redarguit: ipsa sibi te
stimoniū perhibet dānabile esse qd agit
1.Jo.3 Quo cōtra per Joānem dr: Si cor nostrū
nō reprehenderit nos fiduciā habem⁹ apd
deum. Fugiunt ergo malig humanos oculos:
B semetipsos certe fugere nō possunt. Qr eni
malum quo faciunt nouerunt: habent testē
conscientiam: habent iudicem rōnem suā
In peccato igitur quod cōmittunt: pri⁹ con
tra se iudicium sue rōnis inueniunt: et post
ad districtionem eterni examinis perducū
tur. Et hoc est fortasse quod per psalmistā
Ps.41. dr: Abyssus abyssū inuocat in voce cathe
ractarum tuarū: qr dum miro ordine dispo
sitionis occulte malum nō permittitur ne-
sciri quod peragitur: et suo se iam iudicio pec
cator in cōscientia condēnat: et post condē
nationem ppriam ad eterni iudicis senten
tiam pperat: abyssus ergo abyssum inuoca-
re est de iudicio ad iudiciū peruenire. Exant
D ergo predicatores sancti redarguant facta
peccantiū: auditores aūt praui cōtemnant
vba iustoꝝ. defendant quantum voluerint
prauitates suas: atq̄ imprudenter gestas
impudentius defendendo multiplicent: cer
te sibiipsi in cōscientia testes sunt. Eo enim
ipso quo rōnabilem creaturam deus homi-
nem condidit: in manu oīum hominum si-
gnat: vt nouerint singuli opera sua. Sed qr
helui de prauitate singulorum sententiā p-
tulit: illico ad ipsum prauitatis auctorē p
quē vnūquodq̄ malū oboritur: mentis ocu-
los deflectit: vt qr vno hoc fsū praua ca-
pitis mēbra perstrinxerat: ēt hoc ipsum mē
broꝝ caput sub breuitate dscribat. Uel cer
te qr superius nubiū dei virtutes intulerat
agit nunc vt contra bonorum vitam etiā
aduersariū impugnatōes inotescāt. Nā se-
quitur. ¶ Ingredietur bestia latibulum suū:
et in antro suo morabitur.

Capitulum. 19.

A Quis alius nomie bestie ni-
si antiquus hostis accipit:
q deceptionem primi hois
seuus impetijt: et integrita-
tem illius vice mala suadē
do laniauit: Contra quem
pphete vocibus de sancta electoꝝ ecclesia
antiquū statum restauranda pmittit: et ma
la bestia nō transibit per eam. Sed hec be-
stia cū post redemptoris aduentū post pre
dicatorum voces quasi post tonitruū nubi
um in fine mundi illum dānatum hoiem q
antixp̄s vocatur inuaserit: qd aliud q̄ la-
tibulum suum īgreditur: vt in antro pprio
demoretur: Uas qdem illud dyaboli antrū
ac latibulū bestie ē: vt insidians hoibus vi
am huius vite carpentibus in illo: et p signa
lateat. et p maliciā occidat. Qui tn̄ omniū
reproborum corda ēt nūc prius q̄ apertius
appareat possidet: ea que p occultā malici
am quasi pprium antrū tenet: atq̄ sd oē
qd nocere bonis appetit: in eoꝝ se obscu-
ris mentibus abscondit. An iudeoꝝ perse
quentiū corda antra huius bestie non fue
runt in que p diu psilijs latuit: sed repente
vocibus erupit. Et qr ad lacerationē mētis
pertingere tēptando nō potuit in redempto-
re nostro ad mortē carnis anhelauit. Hec B
nimirū bestia multa electoꝝ corda tenuit:
sed hanc ab illis moriens agn⁹ excussit.
Unde et in euangelio dicit: Nūc princeps
huius mundi ejcietur foras. Qui miro re- Jo 12.
ctoq̄ iudicio dū confessiones humiliū illu
minans suscepit supboꝝum oculos deserēs
clausit. Unde ei per psalmistam dr. Posui-
sti tenebras: et facta est nox in ipsa ptransi- Ps.104.
bunt oēs bestie silue. Catuli leonū rugiētes
vt rapiant: et querant a deo escam sibi. Te
nebras quippe dn̄s ponit: cum peccatis iudi-
cia rependens lumē sue itelligentie subtra-
hit. Et nox efficitur qr prauoꝝ mens igno-
rantie sue erroribus cecatur. In qua oēs
bestie silue pertranseunt dū maligni spirit⁹
sub opacitate fraudis latentes ī reproboꝝ
cordibus prauitates suas explendo percur
runt. In qua et catuli leonū rugiunt: qr ne
quissimarū: sed tamē eminentiū potestatū
ministri: spūs importunis tēptatorib⁹ insur
gunt. Qui tn̄ a deo escā appetunt: qr nimi C
rum cape animas nequeunt: nisi iusto iudi
cio preualere diuinitus permittantur. Ubi
et aperte subiungitur: ¶ Ortus est sol: et cō-
gregati sunt et in cubilib⁹ suis se collocaue-
runt: qr veritatis lumine p carnem apparen
te: a fidelium mētibus excussi quasi ad cu-
bilia sua reuersi sunt dum sola infidelium
corda tenuerunt: Quod igitur illic leonum

enabile hoc hic antrum bestie dr̃. Notãduz ꝓo magnopere estimo quod bestia hec nõ solum antrũ suũ ingredi: sed in eo etiã morari perhibetur. Aliquando nãq; etiaz electorum mentes ingreditur illicita suggerit: tentationibus fangat' rectitudinem spirit⁹ ad delectationẽ carnis deflectere conatur. Delectationem quoq; ad cõsensum perducere nititur: sed tamen resistente superno adiutorio preualere prohibetur. Intrare ergo in mentes bonoꝝ potest: sed in eis morari non potest: q2 cor iusti huius bestie antrũ nõ est. Quos eni quasi ꝓprium antrũ possidet: eorum mẽtes proculdubio imorans tenet: q2 ꝛ prauis i eis cogitatiões vsq; ad iniqua desideria: ꝛ post iniqua desideria vsq; ad neqssima opera perducit. Neq; eni student reprobi suggestiones eius recta iudicij
B manu repellere: cuius voluptatib⁹ appetũt subdita delectatione seruire. Cũq; in eoruz cordibus prauum qd oritur: mox per studium delectatiõis enutritur: ꝛ cum sibi minime resistitur ꝓtinus ex cõsensu roboratur: statim ꝗ ꝯsensus ad opus ꝑducitur: opus ꝓo etiam ꝯsuetudine grauatur. Recte ergo in antro suo morari hec bestia dr̃: que tã diu cogitatiões reproboꝝ tenet: quousq; eorum vitam et sculeo praui operis ꝑ foret: vnde bñ ad iudeam dominus per ꝓphetam dicit. Quousq; morabuntur i te cogitatiões
Hiere. 4. noxie. Neq; eni reprehenditur cur veniũt: sed cur morentur. Et i bonis eni cordib⁹ cogitatiões illicite veniunt: sed tamen morari ꝓhibentur: q2 recti quiq; ne captiuandam domũ cõscientie prebeant: ab ipso cordis limine hostem fugant. Qui ꝛ si quando repẽtinis suggestionibus vsq; ad primũ vestibulum surrepit: ad ꝯsensus tamen ianuã non pertingit. Hic nimirum bestie ĩpulsu subite formidinis victus ianuaz cordis Petrus negando aperuit: sed citius cognoscẽdo restituit: flendo clausit.

Capitulum. 20.

A Qua ꝓo antiquus hostis ꝑsecutorum corda nõ soluz intrando tenuit: sed etiaz tenendo possedit: dicatur recte. Ingredietur bestia latibulũ suũ ꝛ in antro suo morabitur. Quantum nãq; in eorum mentibus demorata sit discimus: cum illoꝝ cõsilia attestatione euangelice narratiõis audiuimus. In illa nãq; describitur cũ redemptorem nostrum viuificare mortuos cernerent: in morte eius quãta anxietate crudelitatis insanirent: qđ explere contra illũ prauis desideria ardenter vellent: sed tamẽ populum timerent: quod occasiones occidendi quererent: ꝛ inuenire non possent: quod ad votum sue seuitie alienigenarum manibus vsi sunt quia eum quem legaliter interimere ipsi non poterant: feriendum gentibus tradiderant: vt ex sola potestate romanus preses ageret: quod sibi ex sola malicia: vt agi debuisset anhelarent. Unde et
apte subiungitur. Ab interioribus egredietur tempestas ꝛ ab arcturo frigus. Scriptura sacra cum cõtra arcturum interiora memorat: diuersam aqlonis partibus austri plagam designat. Unde in hoc eodem libro scribitur. Qui facit arcturꝫ ꝛ orionas ꝛ interiora austri. Quia igitur interiora austri sol feruentior tenet in arcturo ꝓo' cursum omnimodo non habet: interiorum nomine plebs iudaica: arcturi vocabulo hoc in loco populus gentilis exprimitur Hij. n. qui vnum atq; inuisibilem deum nouerant eiusdem legi saltem carnaliter seruiebant: quasi sub meridiano sole feruentes in fidei calore tenebantur. Gentiles aũt q2 nullaz scientiam superne cognitiõis attigerant: velut sine sole frigidi sub aquilone remanebant. Quia vero tempestas impellit: frigus autem torpore opprimit recte nunc dicitur Ab interioribus egredietur tempestas: et ab arcturo frigus. Ac si aperte diceretur: a iudeis surgit malicia persequens ꝛ a gentilibus potestas premens. Neq; enim miracula fieri legis precepta vetuerant: ꝛ tamẽ iudei pro eisdem miraculis interimere humani generis redemptorem querebãt. Unde explere hoc quod ceperant nõ valentes ad pilati pretoriuz cucurrerunt: vt ipse hũc perimeret: quem iniuste perimentem lex nulla cohiberet. Ab interioribus ergo tempestas: atq; ab arcturo frigus prodijt: dũ hoc quod iudea ex inuidia petijt: hoc gentilis iudex ex romana auctoritate perpetrauit. Unde bene contra hanc eandem adhuc inuidiam subditur.

Capitulum. 21.

a Lante deo crescit gelu: quia quo fidelium cordibus spiritussanctus aspiravit: quo maiora virtutum miracula contulit: eo infidelium mentibus gravioris invidie torpor excrevit: atque inde contra deum plebs infidelis obduruit. unde humilis populus antea cunctam duriciam que se astrinxerat emollivit. Deo enim flante in gelu versi fuerant qui visis miraculis invidentes dicebant. Ecce totus mundus post eum abiit. Conspiciebant signa: cernebant per ministros eius miracula totum iam mundum secuturum fidei predicamenta previdebant: et tamen quo sanctus spiritus mundum repleverat: eo illorum mentes arctius invidie malicia ligabat. Aqua ergo in gelu versa fuerat: dum eunte post deum mundo: iudea in invidia pigra remanebat. Sed quia superne potestati suppetiit: etiam tante crudelitatis duriciam solvere: atque ad amandum se corda infidelium liquare post hoc gelu mox bene subditur. ((Et rursum latissime funduntur aque.)) Post gelu quippe dominus latissimas aquas fudit: quia postquam iudeorum seviciam usque ad mortem pertulit: eorum corda protinus ab infidelitatis duricia amoris sui aspiratione liquefecit: ut tanto post desiderabilius ad obediendum currerent: quanto preceptis illius prius obstinatius restitissent.

b Eccl. 3. Unde bene per quendam sapientem dicitur. Sicut glacies in sereno sic resolventur peccata tua. Ab hoc frigidi torporis gelu solvi

Ps. 125. propheta desideraverat: cum dicebat. Converte domine captivitatem nostram: sicut torrens in austro. De his aquis idest ad deum concurrentibus populis rursum dicitur. Mit-

Ps. 147 tet verbum suum: et liquefaciet ea: flavit spiritus eius et fluent aque. Aque de gelu currunt: quia plerique ex duris persecutoribus magni predicatores fiunt. Gelu igitur in aqua liquatur: cum torpor interni frigoris ad irrigationem vertitur predicationis. An Paulus gelu non erat: qui acceptis epistolis damascum pergens in corda fidelium quasi in terra dei iactata verbi semina ne ad perfectionem operum surgerent: restringere querebat. Sed gelu hoc in aquam rediit: quia quos persequendo prius premere studuit. hos postmodum fluentis sancte exhortationis infudit: ut tanto uberior electorum messis exsurgeret: quanto hanc imber dei etiam ab ore persecutoris irrigaret. Unde et bene subditur.

Capitulum 22.

Rumentum desiderat nubes.)) Quid enim electi quique sunt: nisi frumenta dei celestibus horreis recondenda? Que nunc in tritura aree paleas tolerant: quia in hac purgatione sancte ecclesie mores contrarios reproborum portant quousque hec internus agricola ventilabro iudicii dirimat: et in superna habitacula electos suos quasi munda iam grana suscipiens: eternis paleas ignibus tradat. Unde bene per Joannem dicitur. Cuius ventilabrum in manu sua: et per- Mat. 3.
mundabit aream suam: et congregabit triticum in horreum suum: paleas autem comburet igni inextinguibili. Sed hoc frumentum quousque ad perfectionem fructuum veniat: nubium pluvias expectat ut crescat: quia bonorum mens predicantium verbis infunditur: ne ab humore charitatis desideriorum carnalium sole siccetur. Hoc frumentum supernus agricola in mundo surgere: ac nubes desiderare conspexerat cum dicebat.
Messis quidem multa: operarii autem pau- Mat. 9.
ci: Rogate autem dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Qui igitur hic frumentum. illic messis: qui vero hic nubes: illic operarii vocantur: quia predicatores sancti et nubes sunt et operarii: nubes videlicet per doctrinam: operarii per vitam: nubes quia verbis influunt: operarii quia non desinunt agere quod loquuntur. Unde et subditur. ((Et nubes spargunt lumen suum.)) Nubes enim lumen spargere est: predicatores sanctos exempla vite et loquendo et agendo dilatare. Sed quamvis b
annunciationis sue lumen spargant. non tamen ad convertenda omnium que appetunt corda pertingunt. Nam sequitur. ((Que lustrant cuncta per circuitum: quocunque eas voluntas gubernantis duxerit.)) Sepe enim predicatores sancti exhortari quosdam volunt: sed nequeunt. Sepe quosdam declinare appetunt: sed tamen interne instigationis impulsu exhortari eos instantissime compelluntur. Videamus nubem dei quomodo gubernantis manu et ad ea que non appetit ducitur: atque ab impulsu suo re-

rum gubernantis manu retinetur. Certe Paulus cum vestimenta sua excutiens a corinthijs discedere vellet audiuit. Noli ti mere sed loquere: ⁊ ne taceas: ꝓpter ꝙ ego tecū sum: ⁊ nemo apponetur tibi vt noce at te: quoniam multus est mihi populus in hac ciuitate. Rursum cū ad thessolonicen
C ses voluisset ire: retentus est dicens: Volui venire ad vos ego qdem Paulus: ⁊ semel ⁊ iterū: sed impediuit me sathanas. Necꝫ enī per semetipsum sathan prepedire potu it tanti apostoli vias: sꝫ occulte dispēsatio nis vsibus dū aduersatur: nesciens deserui uit: vt nimirū Paulus dum ad alios vellet nec valeret: eis a qbus recedere non pote rat altius ꝓdesset. Nubes igitur dei cūcta per circuitum lustrant: qꝛ predicatōis luce mundi fines illuminār. Sed qꝛ diuinis nu tibus subdite nequeunt: explere quod vo lunt: ire nō possunt: nisi quo eas voluntas gubernantis duxerit. Unde ⁊ adhuc subiū gitur. Ad omne quod precipitur eis sup faciem orbis terre. Sepe enim cū guber nantis voluntate ꝑducūtur: aliter agere ap petunt: sed aliter disponūtur. Nam plerūꝗ quosdā auditores suos student blande cor rigere: ⁊ tamē eoꝝ sermo in asperitatem du citur: plerūꝗ quosdam resecare aspe appe tunt: sed tamē eoꝝ vigor per māsuetudinis spūm refrenatur. Sicut ergo non possunt
D ire quo volunt: ita etiam nequeūt agere si cut volunt. Quia enim eos internus arbi ter tenet cū mittit: ita illos etiā modificās suscipit cū ꝑducit: vt aliqñ i cogitatōe alia disponant: sed alia in opere peragant: ali quando aliter inchoent: sed aliter ↄsumēt. Quia igitur iuxta hoc quod sibi precipitur seruiunt: dicatur recte. Quocūꝗ eas volū tas gubernanti s duxerit: ad omne qđ prece perit illis superfaciē orbis terre. Eo enim aptiorem viam predicatōis inueniunt: quo ad hanc nō cum suis: sed preceptoris sui nutibus ducuntur. Unde adhuc subditur. Siue in vna tribu siue i terra sua: siue in quocūꝗ loco misericordie sue eas iusserit i ueniri. Una trib⁹ ꝑfecto iuda itelligitur: q̄ in scriptura sacra clara ac multiplex pre ceteris memoratur. Que in hoc quod ex se redemptoris nostri carnem ꝓtulit speciale pre omnibus munus accepit. Terra autē dei simul omnis iudea nominatur. Que tūc

ei fidei sue fructū protulit: cum totus sub idolorum cultu delapsis gentib⁹ mundus
E errauit. Locus aūt misericordie dei ē ipsa gentilitas: cuius culpas districtus iudex si iuste animaduerteret: ad reconciliationem grē nunꝗ veniret. Que cū nulla apud de um merita habuit: reconciliationis tamen grām ex sola misericordia accepit. Uñ per Ro.15.
Paulum dr̄: Gentes aūt super misericor dia honorare deū. Unde rursus scriptū ē: i. Pe. 2.
Et que nō secuta misericordiam: nūc autē misericordiam consecuta. Nubes ergo su as deus ducit: siue in vna tribu: siue in terra sua seu in quocunꝗ loco misericordie sue eas iusserit inueniri: qꝛ predicatores vete ris nouiꝗ testamēti aliquando soli tribui iude cōtulit: ⁊ israel pene totū ex prana re gum gubernatōe reprobauit. Aliquando ⁊ in terra sua has pluere nubes facit: qꝛ eun dem israeliticū populum ad antiquā grāꝫ post correctionem captiuitatēꝗ reuocauit. Aliquādo de loco sue misericordie eas clā rescere voluit: qꝛ per predicatores sanctos etiam gentibus virtutum miracula ostēdit vt sola misericordia a iugo erroris absol ueret quos ingenite perfidie ira deprime bat. Capitulum. 23.

Ed ecce heliu qꝛ futu ra per ꝓpheticum spiri tuꝫ sensit: qꝛ multa sub
F limiter ꝓtulit vir arro gans elatōis sue pōde re lassatus: non valet portare que dicit. Naꝫ per iactantiam ꝓtinus adiungit. Ausculta hec Job: sta ⁊ cōside ra miracula dei. Quasi in comparatione sui iacentem vidit quem ad ꝟba tante pre dicatōis vt staret ammonuit: ꝗuis et per hoc quod dicit ausculta: grauē beato Job cōtumeliam irrogat: qꝛ sicut iam illo ⁊ su perius dixim⁹ arrogantia minoris est: audi tum sibi velle extorquere maioris. Sed li cet heliu bona que dicit nesciat pēsare cui dicit: nos q erudiri ab hominibus querim⁹ indagare ꝟba doctrine illius subtiliter de bemus. Nam magna fortasse virtutis ar te dr̄: sta ⁊ considera miracula dei. Sūt nō nulli qppe q dei miracula iacentes cōside rant. q operatōis eius potentiam nō sequē tes ammirānt. Stare qppe ē recta agere.

1.Cor.10. Unde per paulum dicitur. Qui se existimat
stare: videat ne cadat. Et sepe qdam super
na iudicia mirant: predicaméta celestis pa
trie cum audiunt diligunt; mira opa inter-
ne dispositionis obstupescunt: sed tñ aman
do ⁊ viuendo ad hec eadem opera assurge
re negligunt. Jacētes ergo dei miracula cō-
siderant qui eius potentiā sciendo pensānt
B sed viuendo non amāt. Per contemplatio
nem quidem in consideratione oculos ten-
dunt: sed tamē per intentionem sese a terra
nō erigunt. Unde bene in balaā exprobra-
tione dicitur. Qui cadens apertos hȝ ocu-
los. Multa nāq; de aduentu redemptoris
dixerat: ⁊ que in nouissimus temporib⁹ erāt
ventura puidebat: sed tñ ei viuēdo assurge
re noluit: quē preuidēdo pdicauit. Jacens
ergo apertos oculos habuit: cum eius men-
tem: ⁊ pphetia ad celestia tenderet: ⁊ aua-
ritia in terra retineret. Jacens ergo aptos
oculos habuit: qꝛ eum videre de supiorib⁹
potuit quē pstratus in infimis nō amauit.
Uelin itaq; qui beatum Job nequaq; cre-
didit viuēdo tenuisse qd dixit: quasi ammo
nens dicit. Sta ⁊ considera miracula dei.
Quē adhuc de venturis discutit: ⁊ quasi de
ignorantia humilians adiungit. Nunquid
scis quādo pceperit deus pluuijs: vt ostēde
rent lucem nubiū eius. Si nubes sancti pdi
catores sunt: pluuie nubium sunt verba pre
C dicationum. Sed nubes cū per aera trāsuo
lant nisi pluuie deorsum veniāt nesciť: quā-
tam aquarū immēsitatē portant: nisi corru-
scus sol inter pluuias erumpat: intellig nō
valet quid in eis etiam claritatis lateat: qꝛ
nimirum pdicatores sancti si taceant: ⁊ ne-
quaq; loquentes ostendant quanta sit cele-
stis spei claritas quā in cordibus gestant:
aut reliquis hominib⁹ similes: aut lōge his
despectatiores videntur. Cum autem aperi
re per predicationem ceperint que sit super
ne patrie remuneratio: quam intrinsecus te
nent cum psecutione pressi in qua virtutis
arce profecerint innotescunt: eum visiōe de-
specti loquendo insinuant vnde timeantur
ipse que nubibus insinuant pluuie lucem no
bis earūdem nubium ostendunt. Per ver-
ba enim predicatorum agnoscimus: vt i eis
claritatem vite quā appetunt cum magna
humilitate veneremur. Hanc nimirum lu-
cem paulus discipulis ostendebat cum dice
ret. Ut sciatis que sit spes vocationis eius Ephe.1.
que diuitie glorie hereditatis eius in san-
ctis: ⁊ que sit supereminens magnitudo vir-
tutis eius in nos: qui credimus. Hanc lucē
corynthij per scriptorum verba quasi p plu-
uie guttas agnouerant cum dicebant. Epi- 2.Cor.10
stole graues sunt ⁊ fortes: psentia aūt cor-
poris infirma: ⁊ sermo contemptibilis.

Capitulum. 24.

Ed plerūq; pdicatores san A
cti ostendere semetipsos vt
prosint capiunt: nec tamen
possunt plerūq; latere: vt
quieti sint: appetunt: nec ta
men permittuntur. Nemo
igitur scit quando lucem nubiū pluuie ostē-
dant: quis nemo comprehendit quādo de⁹
virtutem pdicationis prebeat: vt pdicantiū
gloria clarescat. Dicit ergo. Nunqd scis
quādo preceperit deus pluuijs: vt ostende-
rent lucem nubium eius? Ac si apte dicat.
Nunquid si venturos in mūdo predicato-
res iam conspicis: quādo eos ad predican-
dum dominus repletione sancti spiritus re
pellat quibusue modis eorum vite claritatē
mundo innotescat apprehendis. Unde ad-
huc apte subiungitur. Nunqd nosti semi-
tas nubium magnas ⁊ pfectas scientias?
Habent iste nubes semitas subtilissimas. s.
sancte predicationis vias. Angusta quippe
porta est que ducit ad vitam. Eos ergo p
semitas astringunt qui ab intentionis cor- B
tramite per lata mundi desideria euagādo
non exeunt. Arcta eniȝ bene viuendi censu-
ra non est ampla via sed semita: in qua pre-
dicator quisq; studiose constringitur: quia
sub preceptorum studia sollicite coangusta
tur. An non quasi quedaȝ angustia est itine-
ris in hoc quidem mundo viuere: sed de hu
ius mundi cōcupiscentia nihil habere: alie-
na non appetere: propria nō tenere: laudes
mundi despicere: ⁊ pro deo obprobria ama
re: gloriam fugere: despectum sequi: adulan
tes despicere: despicientes honorare: mala
nocentium ex corde dimittere: ⁊ erga eos di
lectionis gratiam immobilem in corde reti-
nere? Que videlicet omnia semite sunt: sed
magne: quia quanto in psenti vita pro ipsa
viuendi custodia angustē sunt: tāto amplı⁹
in eterna retributione dilatantur. Unde ⁊
bene subditur. Et perfectas sciētias. Per-

fecta quippe scientia est: & cuncta hec sollici
te agere: & se de suis meritis scire nihil esse.
Unde & ipse nubes de hac perfecta sciētia
docentur: cum eis voce veritatis dicitur. Cū
Luc. 17. fecceritis omnia que precepta sunt vobis: di
cite servi inutiles sumus. Perfecta scientia
est scire omnia & tamen intra quendam mō
dum scientem se esse nescire: q: & si iam dei
precepta novimus: & si iam virtutem verbo
rum illius sollicita intentione pensamus: et
si iam que intellexisse nos credimus agim⁹:
adhuc tamen acta eadem qua districtione
examinis sint discutienda nescimus: nec dū
dei faciem cernimus: nec dum occulta eius
consilia videmus. Quanta ergo est nostra
scientia que quousq; mortalitatis nostre pō
dere premitur: ipso sue incertitudinis nubi-
lo cecatur. De quo bene per Paulum dici-
tur. Qui se existimat scire aliquid nondum
1. Cor. 8. cognovit quemadmodum oporteat eum sci
re. In hoc itaq; mundo dum vivimus: tunc
perfecte que scienda sunt scimus: cum profi
cientes per intelligentiam nil nos perfecte
scire cognoscimus. Dicitur igitur. Nunquid
nosti semitas nubium magnas: & perfectas
scientias. Ac si aperte dicat. Nunquid iam
B summa acta predicantiū conspicis: q post-
q per scientiam ad alta se elevant: deorsū
se humiliter per cognitionem sue ignorātie
inclinant. Quod quia solo sancti spiritus
dono agitur: vt humanum cor non solū de
scientia: sed etiam de ipsa sua ignorātia per
fecte doceatur: & calore amoris ad superna
ferveat: dum minora esse que cognovit i in-
fimis pensat recte subiungitur. Nonne ve
stimenta tua calida sunt: cū perflata fuerit
terra austro? Sepe autem beatum Job fi-
guram sancte ecclesie tenere iam diximus.
Vestimenta vero ecclesie sunt omnes qui ei
fidei adunatione iunguntur. De quib⁹ ei-
dem ecclesie per prophetam dominus dicit
Vivo ego: quia omnibus his velut orna-
Esa. 49. mento vestieris. Per austrum vero qui ni
mirum calidus ventus est: nō immerito spi
ritus sanctus designatur: quo quisq; dum
C tangitur: ab iniquitatis sue torpore libera-
tur. Unde bene in canticis canticorum dici
tur. Surge aquilo & veni auster perfla ortū
meum & fluent aromata illius. Aquilo cuiū
iubetur vt surgat: vt nimirum is qui morta
lium corda restringit adversarius spiritus

fugiat. Auster enim venit & ortum perflat:
vt eius aromata diffluant: quia per adven
tum sancti spiritus dum mens hominū re
pletur: ex ea mox opinio virtutum aspergi-
tur: vt iure iam sanctorum lingua quasi or-
tus austro perflatus dicat. Christi bonus 2. Cor. 2
odor summus deo. Vestimenta ergo sancte
ecclesie calida sunt: dum terra austro per-
flatur: quia hi qui ei per fidem inherent fer
ventibus charitatis studiis inardescunt dū
eorum mens sancti spiritus afflatu perfun-
ditur. Quod quidem & de eodē beato Job
nil obstat intelligi: quia si hec generaliter in
sancta ecclesia diximus: vt tamen per mem
bra eius singula specialiter teneam⁹. Unus-
quisq; enim qui recte vivit: atq; hoc & ali-
os docere consuevit quasi tot vestimenta
habet: quot auditores ei concorditer inhe-
rent.

Capitulum. 25.

Natura namq; vestimento-
rum est: vt per semetipsa ca
lere non possunt: sed ad inn A
cta viventi corpori: dū ex ca
lentes membrorum poros
contegunt: emanentem ab
intimis calorem premunt: quo nimirum ca
lore hec eadem vestimenta calefiunt: sed ca
lefacta calorem quē acceperint retinendo
ad corpus reddunt. Quid ergo per vesti-
menta viventi corpori adherentia: nisi di-
scipulorum vita magistris bene viventibus
coniuncta signantur. Que quasi per poros
calorem accipit: quia ad amorē dei & exem
plo actionis & impulsu exhortationis igne-
scit: que velut frigus proprium expellit: dū
a pristina iniquitate discedit: calorem quē
accepit retinet: quia in eo quem predican-
do sumpserit fervore convalescit. Docto-
res autem sancti dum auditores suos in
amorem dei proficere sentiunt ipsi amplius
in doctrine virtute fervescunt: & quia eos
ad summa inardescere & fervere conspici-
unt: ad predicanda bona celestis patrie va
lidius succenduntur. Qui & si quando pro
eo quo adhuc vitam corruptibilem huma- B
ne infirmitatis agunt: de qualibet culpa sal
tem tenuiter in opere: in locutione: in cogi-
tatione contemplantur: discipulorum suo-
rum profectum conspiciant: & ipsi vel in mi

nimis esse reprehensibiles erubescunt: ne qua forte exempla fortitudinis prebeant eis: quos predicationis voce ad regulam intime rectitudinis vocant. Dum ergo verbo doctorum accenduntur: auditores: quasi ex viuenti corpore vestimenta calefiant. Sed dum ex profectu auditorum etiam vita docentium proficit quasi ex calefactis vestimentis calor ad corpus reddit. Sed nequaq̃ sibi doctores tribuant q̃ per exhortationem suam ad summa proficere auditores vident: quia nisi spiritus sanctus eorum corda repleat: ad aures corporis vox docentium incassum sonat. Formare enim vocem magistri exterius possunt: sed hanc imprimere interius non possunt. Neq̃ eni qui plantat est aliquid: neq̃ qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Dicatur ergo.

C Nonne vestimenta tua calida sunt: dum perflata fuerit terra austro: Quis nimirum tunc auditores qui iam bene viuentibus doctoribus inherent: calorem superni amoris accipiunt: cum per afflatum sancti spiritus excitantur: ac si aperte beato Job diceret: incassum tibi tribuis: si quos per te profecisse in virtutibus contemplaris: quia si quos per te incaluisse estimas nisi eos spiritus sancti feruor attingeret: frigidi in sua insensibilitate remanerent.

Postquā vero hec fortiter dixit: per arrogantiam leuiter motus: irrisionis illico verba subiungit dicens. ¶ Tu forsitan in eo fabricatus es celos qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Possunt per celos hi qui in celestibus sunt conditi angelici spiritus designari. Unde et in oratione nostra dicere

Mat. 6 voce veritatis instruimur. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra: vt nimirum voluntas dei: sicut a superiori creatura agitur: ita in omnibus etiam ab humana infirmitate seruetur. De quibus bene dicitur. Qui solidissimi quasi ere fusi sunt.

D Natura nāq̃ eris est rubigine difficile consumi. Et virtutes angelice que in diuino amore fixe persteterunt: lapsis superbientibus angelis: hoc in munere retributionis acceperunt: vt nulla iam rubigine surripientis culpe moderantur: vt in contemplatione conditoris sine felicitatis fine permaneant: et in hoc quod sunt condite eterna stabilitate subsistant. Quod bene apud moysen ipsu de mundi origine hystorie verba testantur cum et prius factum celum dicitur: et hoc idem postmodum firmamentum vocatur: quia videlicet natura angelica: et prius subtilis est in superioribus condita: et post ne vnquaz potuisset cadere mirabilius confirmata. Possunt etiam per celos: vt sepe diximus electorum mentes exprimi: a cunctis terrenis contagijs intimo amore suspense. Qui quamuis corpore degant in infimis: quia tamen corde iam inherent summis: veraciter dicunt. Nostra E
conuersatio in celis est. Qui solidissimi vt ere fusi sunt quia ab integritate cepte fortitudinis nulla mutabilitatis rubigine consumuntur. Quibus et fortiter contra aduersa durantibus auctoris voce dicitur. Vos Jo. 15.
estis amici mei: qui permansistis mecum in tentationibus meis. Sed quamuis doctus et arrogans eum irridere sanctum virum nititur irrisioni sue fortia dicta permisceat: adiectis tamen fortibus semper ad superuacua verba relabitur. Nam iterum eum deridendo subiungitur. ¶ Ostende nobis quid dicamus ei nos quippe inuoluimur tenebris. Ac si dicat tu qui iam magna luce intelligentie perfrueris: docere nos qui ignorantie tenebris inuoluimur debes. Qui mox ab irrisione resiliens despiciendo subiungit. Quis narrabit ei que loquor. Ac si aperte dicat: que ego de suis laudibus actae sentiens nō audita loquor: quis hec narrare vel postquā audierit potest. Sed quia cum doctrina et arrogantia in vnius mentis habitatione confligit: a loquentis ore non solum sonat viuendi leuitas: sed etiam grauitas sentiendi. Postquam helin in arrogantiam leuiter intumuit dicens: quis narrabit ei que loquor mox per doctrinam subdidit.

Capitulum. 16.

Etiam si locutus fuerit homo deuorabitur. Omne quod aliquid deuorat hoc introrsus trahens ab intuētu oculis occultat: et rē que videri in superficie potuit A

in profundum rapit. Homo igitur cum de deo tacet per rationem in qua est conditus esse aliquid videtur. At si loqui de deo ceperit illico q̄z sit nihil ostenditur: quia magnitudinis illius immensitate deuoratur: et quasi in profundum raptus absconditur: quia fari ineffabilem cupiens: ipsa sue ignorātie angustia deglutitur. Loquitur enim caro de spiritu: circūscriptus spiritus de incircūscripto: creatura de creatore temporalis de eterno: mutabilis de immutabili: mortalis de viuificante: et cum in tenebris positus internum lumen sicut est nesciat homo: de eternitate differere cupiens: cecus de luce loquitur: Si ergo locutus fuerit homo deuorabitur: quia si effari homo eternitatem appetit: etiam hoc sibi subtrahit quod de illa vel tacitus sentit. Sed ecce eternitas tunc hominibus vere innotuit: cum se eis humanitate suscepta monstrauit. Que q2 needum reuelata fuerit de eisdem hominibus: recte subiungitur. At nunc nō vident lucem. De qua nimirum luce etiam per prophetam dicitur. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Sed hec eadem lux qualiter ab hominibus videatur insinuat: cum protinus subdit. Subito aer cogitur ī
B nubes. Aer quippe ipsa sua tenuitate spargitur: vt nulla firmitate solidetur. Nubes autem tanto firmiores sunt: quanto densiores. Quid ergo per aerem nisi mentes secularium designantur: que innumeris hui9 vite desiderijs dedite: huc illucq̄z more aeris fluide disperguntur. Sed aer in nubes cogitur: cum fluxe mentes per superni respectus gratiam virtutis soliditate roborantur: vt intra sinum cordis recta sentiendo se colligant. Et in vanis cogitationibus non liquescant. Aer petrus fuerat: cum per terrena desideria sparsus: cum quasi aura transiens pro vita carnis cura piscationis agitabat. Aer etiam apostoli omnes extiterant: qui iam per legem alta didicerant: sed nec dum per fidem firma sapiebant. Subito autem aer in nubes coactus est: quia per respectuz superne gratie fluxa corda piscantium i soliditatem versa sunt predicatorum: vt cordi infirme cogitationes fortia sentiendo densescerent: et more nubium aquas scientie caperent: et subter iacentem terram verbis predicationis irrigarent: que peracto ministerio ad celi secreta recurrerent: atq̄z ad eternam requiem finito labore peruenirent. Unde et bene mox subditur. ((Et ventus transiens fugabat eas.)) Uentus quippe ē transiens vita presens. Uētus ergo transiens nubes fugat: q2 mortalis vita percurrens predicatores sanctos a nostris oculis corporaliter occultat. Uentus ergo trāsiens nubes fugat: quia vite temporalis excursus a carne apostolos subtrahit: et eos a terre superficie in secreta requie quasi in celorum cardine abscondit. Sed quia vsq̄z ad mortem predicare non desinunt: et presentis vite spacium more nubium cum verborum pluuia excurrunt quid eorum laboribus in sancta ecclesia agatur adiungit cum protinus subdit. ((Ab aquilone aurum veniet.)) Quid per aquilonem nisi peccati frigore cōstricta gentilitas designatur: quaz ille sub iure sue tyrānidis tenuit: qui superbiens dixit. Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium: ero similis altissimo. Quid vero auri nomine: nisi anime fideles exprimuntur: De quibus p Hieremiā dicitur. Quomodo obscuratum est auruz: mutatus est color optim9. Aurum quippe obscuratum doluit: quia in quibusdam claritatem innocentie versaz in culpe nigredinem vidit. Ab aquilone ergo aurum venire dicitur: quia per respectū gratie redemptoris a gentilitate dudum perfidie torpore frigida: intra sanctam ecclesiaz preciosa deo vita fidelium multiplicatur. Ab aquilone etenim aurum venit: cum in ipsis idolorum cultoribus vera in domino fides clarescit. Sed conuersis ad fidem gentibus iudes contradicit: et ad premia retributionum celestium dedignatur suscipe eos qui dudum fuerant cultores idolorum. Unde post conuersionem gentium petro dicitur quare introisti ad viros preputium habentes et comedisti cum eis: Quo contra recte per Isaiam dominus dicit. Dicam aquiloni da: et austro noli prohibere. Sicut enim per aquilonem gentilitas: sic per austrum iudea signatur. Que quasi meridiano sole incaluit: quia redemptore in carne apparente: feruorem fidei prima suscepit. Aquiloni ergo da dicitur: cui offerre deo sue fidei munera gentilitas imperatur. Austro autem iubetur ne prohibeat: qa hebreis in fide cō

Margin: C (beside "siens fugabat eas"); Isa. 14 (beside "bo in monte testamenti"); D (beside "tibus iudes contradicit"); Hiere. 4 (beside "ni da: et austro noli prohibere").

sentibus precipitur: ne vitã gentiũ repellẽ
do condemnent. Unde hic quoq; q: dictũ
est: ab aqlone aurum veniet: apte subiũgi-
tur ((Et a deo formidolosa laudatio)) Sic
enim a deo dr: ac si ab his q in parte dei sũt
.i. fidelib⁹ diceretur. Auro igitur ab aqlone
veniente a deo formidolosa laudatio pdijt
q: dum claritatẽ sue fidei gentilitas obtu-
lit multitudo hebreoꝝ fidelium diuina iudi-
cia ptimescendo laudauit. Sz quõ ab aqui
lone veniat aurũ quõ ab his q sub deo sont
formidolosa laudatio erumpat: ipsa nobis
hystoria sacri eloquij ostendat. Scriptum
quippe est: Cornelius centurio cohortis que
dr italica religiosus z timens deum cũ oĩ
domo sua: faciens elemosinas multas ple
bi: z deprecans deũ semper. Uidit in visu
manifeste quasi hora diei nona angelũ dei
introeuntẽ ad se: z dicentẽ sibi. Corneli. At
ille intuens i cũ: timore correct⁹ dixit: Quid
est dñe: Dixit aũt illi. Orõnes tue z elemo-
sine ascenderũt i memoriã in conspectu dĩ.
Aurũ ergo ab aqlone venit: dũ in conspectu
dei: ex gentib⁹ cum elemosinis oratio ascen
dit. Quod cum Petrus fratrib⁹ retulisset:
quomõ vel cornelius angelũ: vel ipse de ce
lo summitti lintheũ cũ bestijs reptilib⁹ ac vo-
latilib⁹ vidisset: quõ spũs sanctus ẽt aũ ba
ptisma gentiliũ corda pvenerit: q nõdũ i
iudeoꝝ mentib⁹ nisi post aquã baptismatis
venit: prinus scriptũ est: His auditis tacue
runt: z glorificauerunt deum dicentes: Er-
go z gentib⁹ deus penitentiã ad vitam de-
dit. Multitudo ergo fidelium formidolo-
sam deo laudẽ obtulit: que salutis genti-
bus a suo murmure dona celestis grẽ am-
mirando cõpressit. Unde ipse quoq; Pe-
trus miratur dicens: In veritate cõperi: q
nõ est personarum acceptor deus. Sed cũ
gentes fidẽ suscipiunt: cur ab eis q iam fi-
deles sunt formidolosa venire laudatio dr:
cum leta venire potius q̃ formidolosa de-
buisset. Sed idcirco cõuersis gentib⁹ ab he
breis iam fidelibus formidolosa laudatio
pdijt: q: nimirũ iuste iudea repulsa ẽ: dum
pie est gentilitas vocata: z dãna sue repul
sionis timuit: dum lucra aliene vocatõis vi
dit. Unde nos quoq; quotidie dũ iniquos
quosq; ad inopinatam vite celsitudinem p-
uehi repente cõspicimus: sub occultis dei iu
dicijs timẽdo gaudemus: ne per occulta iu

Act. x.

dicia quosdam deus q digni putantur de-
serat: q per hec ad se eos q idigni estiman-
tur vocat. Seqtur. ((Digne eũ inuenire nõ
possumus: z si inuenire iam eũ possum⁹ nõ
tamen digne: q: qcquid in illo sentimus ex
fide est z nõ ex specie. Hoc tamẽ quod iaz
se inuenisse psiderat: adiungit dicẽs. ((Ma
gnus fortitudie z iudicio: z iusticia z enar-
rari nõ potest.)) Magn⁹ quippe ẽ fortitudie
q: fortem aduersarium supat: z de domo il
lius vasa cõtumelie auferens i misericordie
vasa pmutat. Magnus iudicio q: z si hic
electos suos p aduersa deprimit eos q̃ndoq; i
gloria eterne prosperitatis extollit. Magn⁹
iusticia: q: z si hic tolerat diu: quandoq; ta
men reprobos sine termino damnat. Bene
autem subdidit: z enarrari nõ potest. Sen-
tiri eni digne nõ valet: quãtominus dici:
Sed meli⁹ hunc vtcũq; dicim⁹: si sub consi
deratõis eius formidine ammirando tacea
mus. Seqtur. ((Ideo timebunt eum viri z
nõ audebunt cõtemplari omnes q sibi vi-
dentur esse sapientes.)) Hoc loco helin vi-
ros eos q ad intelligentiam sunt fortes ap-
pellat. Et notandum q nõ ait z non aude
bunt cõtemplari sapientes: sed q sibi viden
tur eẽ sapientes. Quib⁹ videlicet verbis peri
tos qdem: sed arrogantes isinuat. Heliu er
go duz multa fortiter sentit: in locutõis sue
fine se tetigit. Uiri nẽq; arrogantes z docti
cum recte non viuont: sed tamen recte dice
re doctrine impulsionibus cõpelluntur: ipsi
damnatõis sue aliquo modo precones fi-
unt: q: dum ea que agere respuunt predicã
tes isinuant: suis se vocibus dãnatos dam
nant. Cõtra quos bene per psalmistam dr:
Conuersi sont i arcum peruersoꝝ. Arcus qp
pe puersus ipsum a quo itenditur percutit.
In deis autem suis arrogantiũ lingue ar
cui peruerso sont similes: quia dum contra
elationem verba faciunt: i suis auctoribus
sagittas figunt. Unde summa cura pruden
dum est: ne accepta sapientia cum ignorã-
tie tenebras illuminat: lumen hũilitatis tol
lat: vt iam sapientia esse nequeat. Que z si
virtute locutionis fulgeat: elationis tamen
velamine cor loqoentis obscurat. Alia nã-
q; sunt bona summa: alia bona media. Bo
na enim summa sont: fides. spes: charitas.
Que cum veraciter habentur in maluz in
flecti non possunt. Bona autez sunt media

Ps. 77.

prophetia: doctrina: curationum virtus: et cetera que ita iter virtutes sunt posita: vt aliquando per hec sola eterna patria aliquando vero gloria terrena regratur. Medias ergo has virtutes dicimus: quas ad quod cumq; mens appetit inclinamus. Quibus perceptis: ita vti animus sicut terrenis diuitijs
D potest. Per terrenas nanq; diuitias: alij in glorie sustentatione superbiunt alij erga proximorum idigentium misteria pietatis operantur. Cum per doctrinam igitur atq; prophetiam laus exterior queritur: quasi per corporales diuitias terrene glorie culmen ambitur. Cum vero doctrina atq; prophetia in erandis animabus impenditur: quasi accepte diuitie egenis fratribus largiuntur.
Qui ergo sepe per ipsa dona que se percipere exultat a manu dantis incautus animis elongat: vigilanti prouisione curandum est: vt et prius subigantur vitia et post sub circumspectione dona teneantur. Nam si in eis mens icaute se deserit: non per hec adiuta subuehitur: sed quasi pro anteactis laboribus remunerata reprobatur. Unde fit etiam: vt accepta virtus dum i vsu transitorie laudis assumitur: quia vitio militat virtus non fit. Quia enim origo virtutis humilitas est illa i nobis virtus veraciter pullulat: que in radice propria idest in humilitate perdurat. A qua nimirum si abscidatur arescit: quia viuificantem se i intimis humorem charitatis perdit. Sed quia per hoc quod ab helui dicitur: Non
E audebant contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes: occulta cordis elatio reprobatur intueri libet quanta virtutum munera Dauid perceperat atq; in his omnibus quam forti se humilitate seruabat.
Quem enim non extolleret: ora leonum frangere: vrsorum brachia dissipare: despectis prioribus fratribus elegi: reprobato rege ad regni tabernacula vngi: timendum cunctis vno lapide goliam sternere: a rege proposita extinctis aliophilis numerosa preputia reportare: promissum tandem regnum percipere: cunctum israeliticum populum sine vlla contradictione possidere. Et tamen cum archam dei i hierusalem reuocat: quasi oblitus prelatum se omnibus: admixtu populis ante archam saltat. Et quia coram archa saltare vt creditur vulgi mos fuerat: rex se i diuino obsequio per saltum rotat.
Ecce quem dominus cunctis singulariter pretulit: sese sub domino: et exequando mimis
H et abiecta exhibendo contemnit: non potestas regni ad memoriam reducitur: non subiectorum oculis saltando vilescere metuit: non se honore prelatum ceteris ante eius archam qui honorem dederat recognoscit. Coram deo egit vilia vel extrema vt illa ex humilitate solidaret: que coram hominibus gesserat fortia. Quid de eius factis ab alijs sentiatur ignoro. Ego Dauid plus saltantem stupeo quam pugnantem. Pugnando quippe hostes subdidit: saltando autem coram domino semet ipsum vicit. Quem michol filia Saul adhuc ex tumore regij generis insana cum humilitatum despiceret dicens: quam gloriosus fuit hodie rex israel discooperiens se ante ancillas seruorum suorum: et nudatus est quasi si nudetur vnus de scurris: protinus audiuit: Uiuit dominus quia ludam ante dominum qui elegit me potius quam patrem tuum. Ac paulopost ait: Et ludam et vilior fiam plusquam factus sum: eroq; humilis i oculis meis. Ac si aperte dicat: vilescere coram hominibus appeto: quia seruare mihi coram domino ingenium per humilitatem quero. Sunt vero nonnulli qui de semetipsis humilia sentiunt: qui i honoribus positi nil se esse nisi puluerem fauillamq; perpendunt. Sed tamen coram hominibus despecti apparere refugiunt: et contra hoc quod de se interius cogitant: quasi rigida externus venustate palliantur: Et sunt
L nonnulli qui viles videri ab hominibus appetunt: atq; omne quod sunt deiectos se exhibendo contemnunt: sed tamen apud se introrsus quasi ex ipso merito ostense vilitatis intumescunt: et tanto magis i corde elati sunt quanto amplius in specie elationem premunt. Que vtraq; elationis vnius bella magna Dauid circumspectione deprehendit: mira virtute superauit. Quia etenim semetipso intus humilia sentiens honorem externus non querit: insinuat dicens: Ludam et vilior fiam. Et quia per hoc quod vilem se exterius prebuit: nequaquam interius intumescit: adiungit. Eroq; humilis in oculis meis. Ac si dicat. qualem me exterius despiciens exhibeo talem me et interius attendo. Quid ergo securi sunt quos doctrina eleuat: si Dauid ex carne sua venturum redemptorem nouerat: eiusq; gaudia prophetando nuncia

nocta hinc libr

nit: et tamen in semetipso ceruicē cordis va lida discretionis calce deprimebat dicens: ero q̄ʒ humilis i oculis meis. Bene ergo per heliu dr̄: Ideo timebunt eum viri: et nō au debunt contemplari omnes qui sibi viden tur esse sapienter. Contemplari enim sapiē tiam dei non possunt: q sibi sapientes vidē tur: quia tanto ab eius luce lōge sunt: quā to apud semetipsos humiles non sunt: q2 i eorum mentibus dum tumor elationis cre scit: aciē contemplationis claudit: et vnde se lucere pre ceteris estimant: inde se lumi ne veritatis priuant.

D Si igitur veraciter sa pientes esse atq̄ʒ ipsam sapientiam cōtem plari appetimus: stultos nos humiliter co gnoscamus. Relinquamus noxiam sapienti am: discamus laudabilem fatuitatem. Hinc qppe scriptum est. Stulta mundi elegit de⁹ vt confundat sapientes. Hinc rursum dicit. Si qs videtur iter vos sapiens esse in hoc seculo stultus fiat vt sit sapiens. Hic euan gelice hystorie verba testantur: q2 zacheus cum videre pre turba nihil posset: sicomori arborem ascendit: vt transeuntem dominū cerneret. Sicomorus qppe: ficus fatua dr̄: Pusillus itaq̄ʒ zacheus sicomorum subijt et dominū vidit: q2 qui mundi stulticiā humi liter eligunt: ipsi dei sapientiaʒ subtiliter cō templantur: pusillanimitatem nāq̄ʒ nostraʒ ad videndum dn̄m turba prepedit: q2 infir mitatem humane mentis ne lucem verita tis itendat: curarū secularium tumult⁹ pre mit. Sed prudenter sicomoꝝ ascendimus: si prouide eam que diuinitus precipit stul ticiam mente tenemus. Quid enim in hoc mundo stultius q̄ʒ amissa nō querere: pos sessa rapientibus relaxare: nullam pro ac ceptis iniurijs iniuriam reddere imo adiū ctis alijs patientiam prebere. Quasi enim sicomorum nos ascendere dn̄s precipit cuʒ dicit: Qui aufert que tua sunt: ne repetas. Et rursum. Si qs te percusserit i dexteram maxillam prebe illi et alteram. Per sicomo rum dominus transiens cernitur: quia per hanc sapientiam stulticiā: et si nec dum vt ē solide iam tamen per cōtemplatōis lumen dei sapientiam quasi in transitu videtur. Quam iuxta heliu verba videre nequeunt q sibi sapientes esse videntur: q2 ad conspi ciendum dn̄m in elata cogitationum suarū turba deprehensi adhuc sicomoꝝ arborem non inuenerunt.

1.Cor.1.

Ubi.s.

Luc.19.

Luce 6

Mat.5

Sancti Gregorij. Liber. 28.
Capitulum. 1.

A Ost dāna rerū: post funera pigno ruʒ: post vulnera corpo ris: post vba male sua dentis vxoris: post con tumeliosa dicta cōsolā tium: post suscepta forti ter iacula tot dolorum de tanta virtute cō stantie laudandus s iudice beat⁹ Job fue rat: si iam de presenti seculo esset euocan dus. At postq̄ʒ hic adhuc duplicia receptu rus est: postq̄ʒ saluti pristine restituitur vt re bus redditis diutius vtatur: ne per elatōis gladium ipsa illum sua victoria sternat: de bet omnipotēs deus icrepare per districtā iusticiam quem seruat ad vitam. Quid.n. peius plerūq̄ʒ aiam quam ꝯscia virtus iter ficit. Que illā dū consideratōe sua inflat a plenitudine veritatis euacuat: et duʒ se ad percipienda premia sufficere suggerit: eam s melioratōis itentōe distendit. Justus igi tur Job asi flagellis extitit: sed iustior post flagellis pmansit: et laudatus ante dei voce

B postmoduʒ creuit ex verbere. Profecto ve lut tuba ductilis ex pcussione producta, in laudē dei tanto altius eleuatus est: quanto maiori ē castigatione percussus: sed humi liandus erat iste: q prostratus vlceribus sic virtutib⁹ stabat: humiliandus erat ne tam robustissimum pectus elationis tela confo derent quod cōstabat certe q2 et illata vul nera non vicissent. Requirendus nimirum fuit homo: cuius debuisset comparatione superari. Sed quid est quod de eo voce do mini dicitur: vidisti seruum meum Job: q non sit ei similis vir super terram. Cuius er go compatione poterat vinci: de qua deo attestante dicitur: quia nullius hominis cō paratione possit equari. Quid itaq̄ʒ agen dum est: nisi vt ex persona sua ipse domi nus suas illi virtutes narret et dicat ei.

¶ Nunquid producis luciferum in tem pore suo: et vesperum super filios terre consurgere facis? Et iterum nunquid aperte sunt tibi porte mortis: et hostia

tenebrosa vidisti: vel certe nunquid post or
C tum tuum precipisti diluculo: ⁊ ostendisti
aurore locum suũ: Quis ꝟo istam nisi dñs
potest. Et tamen interrogatur homo vt co
gnoscat qꝛ ista nõ põt: quatenus vir qui tã
immẽsis virtutibus crevit: ⁊ nullius homis
exemplo vincit: ne extolli debeat: dei cõpa
ratione superetur. Sed o q̃ꝫ potenter erigitur
q tam sublimiter humiliat. O quãta est ho
minis victoria: hãc ex dei cõparatione per
didisse. O quãto hominibus maior est: qui
testimonijs cõuincitur: deo minor. Multũ
quippe potens ẽ: qui tali interrogatiõe ostẽdi
tur qꝛ potens non ẽ. Sed qꝛ ad obscura ni
mis differẽda ducimur: ad eiusdẽ textus iaꝫ
verba veniamus.

Capitulum. 2.

Espondẽs autem dñs Job
de turbine dixit. Notãduꝫ
Job Ca.38. video: qꝛ si sano atqꝫ inco
B lumi loqueret: ex tranquilli
tate dñica locutio facta di
ceret. Sed qꝛ flagellato lo
quitur: de turbine locutus fuisse describitur
Aliter enim dñs seruis suis loqtur: cuꝫ eos
intrinsecus per compunctionẽ prouehit: ali
ter cum ꝑ districtionẽ ne extollant premit.
Per blandaꝫ enĩ locutionẽ dñi amãda dul
cedo eius ostendit: per terribilẽ ꝟo potestas
eius metuenda mõstratur. In illa ꝑsuadet
anime vt ꝑficiat: in ista reprimit que profi
cit. In illa discit qđ appetat: in ista qđ me
tuat. Per illam dicit gaude ⁊ letare syon:
Zach.2. qꝛ ecce venio ⁊ habitabo in medio tui: per
istã dicitur: dñs in tẽpestate veniet ⁊ in tur
Isa.66. bine vie eius. Blandus quippe est: q vt in me
dio inhabitet venit. Cũ vero se per tempe
statem ⁊ turbinẽ insinuat nimiruꝫ que tãgit
corda ꝑturbat atqꝫ ad edomãdã elationeꝫ
B se exerit: quãto potens ⁊ terribilis innote
scit. Sciendũ preterea est: qꝛ in duobꝰ mo
dis locutio diuina distinguitur. Aut per se
metipsm nãqꝫ dñs loqtur aut per creaturaꝫ
angelicã eius ad nos verba formant. Sed
cũ per semetipsm loqtur: sola nobis vis iter
ne inspirationis apitur. Cũ per semetipsm
loqtur de verbo eius sine verbis ac sillabis
cor docetur: qꝛ virtus eius intima quadam
subleuatiõe cognoscitur. Ad quã mens ple
na suspendit: vacua grauat. Pondus enim
quoddam est: qđ oẽm aiam quã replet leuat.

Incorporeũ lumen est: qđ ⁊ interiora reple
at: ⁊ repleta exterius circũscribat. Sine stre
pitu sermo ẽ: qui ⁊ auditum aperit: ⁊ habe
re sonitum nescit. Qđ enim de aduẽtu san
cti spiritus scriptũ est. Factus est repẽte de
Act.2. celo sonus tanq̃ꝫ aduenientis spiritus vehe
mentis ⁊ repleuit totã domũ vbi erãt seden
tes: ⁊ apparuerunt illis disptite lingue quasi
ignis: seditqꝫ supra singulos eorũ: per igneꝫ
quidem dominus apparitis semetipm locutio
nem interius fecit. Et neqꝫ ignis deus: neqꝫ
C ille sonitus fuit: sed per hoc qđ exterius ex
hibuit expssit hoc qđ interius gessit. Qꝛ enĩ
discipulo ⁊ zelo succẽsos: ⁊ ꝟbo eruditos in
tus reddidit foras linguas igneas ostẽdit.
In significatione igitur admota sunt elemẽ
ta vt ignem ⁊ sonitũ sentirent corpora: igne
ꝟo inuisibili ⁊ voce sine sonitu ducerent cor
da. Foras ergo fuit ignis qui apparuit: sed
Act.8. intus qui sciam dedit. Et cũ regine canda
cis eunuchus curruí ꝑsidens iter caperet at
qꝫ Isaiam non intelligens in manibus ha
beret in corde nimirum spiritus philippo di
Act.10. xerat: adiunge te ad curruꝫ. Et ad euacuan
dum petrũ timentes deũ milites cornelius
dixisset in mẽte ꝑculdubio a spiritu petrus
Act.10.c. audiuit. Ecce tres viri q̃rũt te. Surge itaqꝫ
descẽde ⁊ vade cũ eis. Spiritus enĩ dei q̃si
quedã nobis ꝟba dicere est occulta vi: ea q̃
agenda sunt intimare ⁊ cor hominis ignaꝝ
nõ adhibito strepitu ⁊ tarditate sermonis
peritũ repente de absconditis reddere. Nã
qꝛ auditus ea que ad se fiunt nõ simul oĩa
dicta cõprehendit: quippe q ⁊ causas ꝑ ꝟba
⁊ ꝑticulatim ꝟba ꝑ syllabas ꝑcipit: visus
autem noster in eo qꝙ totuꝫ se dirigit subito
simul apphendit: dei locutio ad nos intrin
secus facta videt potius quã audiatur: qa
dum semetipm sine mora sermonis isinuat:
repentina luce nostre ignorãtie tenebras il
lustrat. Vñ ⁊ Baruch nerie filius cũ requisi
tus exponeret queadmoduꝫ ꝟba Hieremie
ꝑphetantis audisset ait. Ex ore suo loq̃bat Baru.
quasi legens ⁊ ego scribebã. Qui eniꝫ legẽs
loqtur: alio intendit: sed alio ꝟbum facit: qꝛ
qđ videt dicit. Prophete ergo dei: qꝛ eius
verba vident potius in corde q̃ꝫ audiũt qua
si legentes loquuntur. Cum ꝟo per angelũ
voluntatem suã dñs indicat: aliquãdo eaꝫ
verbis: aliquãdo rebus demonstrat: aliq̃ñ
simul verbis ⁊ rebus: aliquando imagini

bus cordis oculis ostensis: aliquãdo imagi-
nibus ⁊ ante corporeos oculos ad tempus
ex aere assumptis: aliquãdo celestibus sub-
stantijs: aliquãdo terrenis: aliquãdo simul
terrenis ⁊ celestibus. Nonnunq̃ vero etiã
per angelũ humanis cordibus ita loquitur
deus: vt ipse quoq̃ angelus mentis obtuti-
bus p̃sentet̃. Verbis nãq̃ per angelũ loqui
tur deus: cum nil in imagine ostenditur: sed
superne verba locutionis audiunt̃ sicut di-
Jo.17. cente dño. Pater clarifica filium tuũ: vt et
filius tuus clarificet te: ꝓtinus respõdetur:
⁊ clarificaui: ⁊ iterũ clarificabo. Neq̃ enim
deus qui sine tẽpore vi impulsionis intime
clamat: in tẽpore per suam substantiã illaz
vocẽ edidit: quã circũscriptam tempore per
humana verba distinxit: sed nimirũ de cele
stibus loquens v̾ba sua que audiri ab ho-
minibus voluit: rõnali creatura administrã
te formauit. Aliquando rebus per angelos
loqtur deus: cũ nil verbo dicitur: sed ea que
futura sunt assumpta de elementis imagie
Ezech.1. nunciãtur: sicut ezechiel nil verboꝝ audiẽs
electri spẽm in medio ignis vidit: vt videlz
dum solam spẽm aspiceret: que essent i no-
uissimis ventura sentiret. Electruz quippe ex
auri argentiq̃ metallo miscetur in qua per-
mixtione argentum quidem clarius redditur:
sed tamen fulgor auri temperatur. Quid er-
go in electro nisi mediator est dei ⁊ hominũ
demonstratus? Qui dum semetip̃m nobis
ex diuina atq̃ humana natura composuit:
⁊ humanam per deitatem clariorem reddi-
dit: ⁊ diuinã per humanitatẽ nostris aspe-
ctibus temperauit. Quod enim v̾tute diui-
nitatis eius: tot miraculis humanitas fulsit
ex auro creuit argentũ: ⁊ q̃ per carnẽ deus
cognosci potuit: quasi per carnẽ tot aduersa
tolerauit: quasi ex argento tẽperatũ est au-
rum. Quod bene ⁊ in medio ignis ostẽdit̃:
quia incarnationis eius misteriũ subsequẽtis
iudicij flãma comitatur. Scriptũ quippe est.
Jo.5. Pater non iudicat quẽquã: sed omne iudi-
cium dedit filio.

Capitulum. 3.

A Liquando per angelos ver-
bis simul ⁊ rebus loquitur
deus: cum quibusdam moti-
bus insinuat hoc quod ex-
monibus narrat. Neq̃ eniz
Adam post culpam in diui-
nitatis substantia videre dñm potuit: sed in-
crepationis verba per angelum audiuit: de
quo scriptum est. Cum audisset vocem dñi Gen.3.
dei deambulãtis in paradiso ad aurã post
meridiez: abscondit se inter ligna paradisi.
Quid est enim q̃ post peccatum hominis i B
paradiso dñs iam non stat sed deambulat:
nisi q̃ irruente culpa se a corde hominis mo-
tum demonstrat. Quid est q̃ ad aurez post
meridiez: nisi q̃ lux feruentior veritatis ab-
scesserat ⁊ peccatricem animam culpe sue
frigora constringebant? Increpauit ergo
Adam deambulans: vt cecis mentibus ne-
quiciam suaz non solũ sermonibus sed etiã
rebus aperiret: quatenus peccator homo et
per verba quod fecerat audiret ⁊ p deam-
bulationem amisso eternitatis statu muta-
bilitatis sue inconstantiam cerneret: ⁊ per
auram feruore charitatis expulso: torporez
suum animi aduerteret ⁊ p declinationẽ so-
lis cognosceret q̃ ad tenebras ꝓpinquaret.

Capitulum. 4.

A Liquando imaginibꝰ cor-
dis oculis ostensis per an-
gelos loqtur: deꝰ sicut Ja-
cob subnixam celo scalam A
dormiens vidit: sicut Pe-
trus lintheum reptilibꝰ ac Gen.28
quadrupedibus plenuz in
extasi raptus aspexit: quia nisi incorporeis ocu- Act.10.
lis hec cerneret i extasi nõ fuisset: sicut Pau-
lo in visione noctis vir macedo apparuit qui Act.16
transire eum: macedoniã rogauit. Aliquan-
do imaginibus ⁊ ante corporeos oculos ad B
tempus ex aere assumptis per angelos loq-
tur deus sicut abraam non solum tres viros Gen.18.
videre potuit: sed etiam habitaculo terreno
suscipere: ⁊ non solum suscipere: sed eorum
vsibus etiam cibos adhibere. Nisi enim an-
geli quedam nobis interna nunciantes ad
tempus ex aere corpora sumerent: exteriori- C
bus profecto nostris obtutibus non appa-
rerent: nec cibos cum abraam caperent ni-
si propter nos solidum aliquid ex celesti ele-
mento gestarent. Nec mirum q̃ illic ipsi qui
suscepti sunt modo angeli modo dñs vocan-
tur: quia angelorũ vocabulo exprimuntur: q
exterius ministrabant ⁊ appellatione domi-
ni ostenditur: q eis interius p̃erat: vt p hoc
p̃sidentis impium: ⁊ per illud claresceret of-
ficium ministrantium. Ca. 5.

Liquando celestibus sub-
stantijs per angelos loqui
A tur deus: sicut baptizato
dño scriptum ē: qz de nube
Mat. 3 vox sonuit dicens: hic ē fi-
lius meus dilectus in quo
mihi complacui. Aliquan-
Nu. 22. do terrenis substantijs per angelos loqtur
deus: sicut Balaā corripuit eū in ore asine
Exo. 3. humana verba formauit. Aliqñ simul ⁊ ter
renis ⁊ celestibus substātijs per angelos lo
quit deus: sicut ad moysen in monte cū ius
sionis sue vba edidit ignē rubūqz socianit
atqz aliud superius aliud inferius iunxit.
B Qd tamen tunc solū agitur, cum ex ipsa ali
quid coniunctione signatur. Nam p succen-
sum rubū Moysen alloquens: quid aliud
ostenditur: nisi q eius populi ductor fieret:
qui ⁊ legis flāmam peiperet ⁊ tamē pecca-
ti spinā nequaqz vitaret: vel q et illo popu
lo exiret qui i igne deitatis carnis nostre do
lores quasi rubi spinas susciperet: ⁊ incon-
sumptam humanitatis nostre substantiam
etiam in ipsa diuinitatis flāma seruaret.

Capitulum. 6.

On nunqz vo humanis cor
A dibus etiam per angelos lo
quitur deus: cū secretorum
zach. 2 presentiam virtute sue aspi
rationis infundit. Unde et
Zacharias ait. Et dixit ad
me angelus qui loquebatur in me. Qui ad
se qdem sed in se tamē loqui angelū dicit
liquido ostendit: q is qui ad ipm vba face
ret per corpoream spēm extra non esset. Un
⁊ paulopost subdidit. Et ecce angelus q lo-
quebat in me egrediebatur. Sepe enim nō
exterius apparent: sed, sicut sunt angelici spi
ritus voluntatem dei pphetarum sensibus
immotescunt atqz eos ista ad sublimia suble-
nant: ⁊ queqz in rebus futura sunt in causis
B originalibus psentia demonstrant. Huma
nū nāqz cor ipso carnis corruptibilis pōde-
re grauatū hanc ipsam corpulentiā suā qsi
obicē sustinens interna nō penetrat et gra-
ue exteri9 iacet: qz leuantē manū interi9 nō
habet. Unde fit sicut dictū est vt pphetarū
sensibus ipsa vt est subtilitas angelice natu
tis appareat cordisqz mens quo subtili spiri-
tu tangit leuetur ⁊ nō pigra torpēscēqz i imis
iaceat: sed repleta intimis afflatib9 ad supna
cōscendat: atqz inde quasi de quodā rerum
vertice q inter se ventura sunt videat. Sz ne
gs in pdictis zacharie vbis angeli designa- C
tum noīe vel patrē vel filiū vel spūz sanctū
putet: si textum scripture sacre cōsiderat: q d
sentit velociter emendat que nunqz patrem
nunqz spūm sanctū: ⁊ nō nisi pro incarna-
tionis sue pdicatiōe filiū angelū vocat. Un
⁊ in eiusdē zacharie vbis apte ostēdit: q i
illo vere angelus. i. creatura loqueret cū di
cit. Et ecce angelus qui loquebat i me egre-
diebat statimqz subiungit: ⁊ alius angelus
egrediebat in occursum eius ⁊ dixit ad eū.
Loquere ad puerū istū dicēs. Absqz muro
habitabit hierusalē. Nō est itaqz deus an-
gelus q mittitur: cui vba ab angelo q dicer
debeat iubent. Sed qz in cōspectu cōdito-
ris angelica ministeria ordinata graduum
positiōe distincta sunt: vt ⁊ pro cōi felicitate
beatitudinis opificē suū simul vidētes gau-
deāt: ⁊ tñ pro dispositiōe dignitatis alij alijs
subministrent: ad pphetā angelus angelū
mittit: ⁊ quē secum de deo gaudere cōmuni
ter cōspicit ⁊ docet ⁊ dirigit qz eū ⁊ per su-
periorem sciam virtute cognitiōis: ⁊ p pre-
stantiorē grām culmine potestatis excedit.
Hec igitur dicta sint: vt qbus modis loqua B
tur deus hominibus monstraret. Cum vo
beato Job respondisse dñs de turbe dicit:
vtrū per semetipm an ei per angelū sit locu
tus ambigitur. Potuerunt qppe p angelū
cōmotiones aeris fieri ⁊ hec ei que subiun-
cta sunt per eū vba mādari. Rursumqz po-
tuit ⁊ exterius angelus in turbine aerem ex
cutere: ⁊ tamen interius per semetipm dñs
vim sue snie cordi eius sine vbis insonare:
vt credat q dicta dñica que sequunt ipse iā
per vbs ptulit q repletus deo h sine verbis
audiuit. Ca. 7.

Ca ait dicit. ((Quis est iste i
uoluēs snias sermonib9 im A
peritis?)) Sicut ⁊ superiori
parte iā dixim9 pma expro-
bratio ē talis interrogatio q
dicit: qs ē iste: Helin eni ar-
roganter locutus fuerat. Et qs est iste non
dicimus nisi de eo vtiqz quē nescimus. Sci-
re aūt dei approbare est: nescire reprobare. Mat. 25.
Unī qbusdaz: quos reprobat dicit. Nescio ⁊ Luc. 13.
vos vñ sitis. Discedite a me oēs oparij ini-
quitatis. Quid ē ergo de hoc arrogante re-

quirere quis ē iste: nisi apte dicere ego arro
gantes nescio. i. eorū vitam in sapiētie mee
arte nō approbo? Quia dum laudibus hu
manis inhiantur: a vera gloria eterne retri
butionis inanescunt. In eo v° q° ait sentē
tias: ⁊ nō addidit quales: bonas vtiq; acci
pimus: quas q̄dem imperitis asserit sermo
nibus inuolutas, q: cum verbis iactātie fue
rant ꝓlate. Imperitie q̄ppe vitium ē rectu;
nō recte sapere. i. celeste donū ad appetitu;
terrene laudis inclinare. Sicut eni; sepe cō
tingit: vt ⁊ bona male: ⁊ mala bene ꝓferan
tur: ita Heliu arrogans recta nō recte protu
lit: q: humiles in dei defensione sniās nō hu
militer dixit. Unde ⁊ eorū q intra catholicā
ecclesiam student inane gloriā: nō immerito
typum tenet: qui dum se pre ceteris peritos
credunt v. uno iudicio de imperitia redar
guuntur: q: sicut apostolus ait. Siq̄s se exi
1. Cor. 8. stimat scire aliquid: nondū cognouit quem
admodū o porteat eum scire. Quia eni; pri
ma stulticia angeli elatio cordis fuit: vera
sapiētia efficitur hominis humilitas sue esti
D mationis. Quā quisquis vel magna sapiē
do deserit: eo ipso vehemēter desipit quo se
metipsum nescit. Unde Heliu ⁊ sententias
ꝓtulit: ⁊ imperitis sermonibus inuolutas
q: ⁊ de deo rectum q° diceret nouerat: ⁊ tñ
de semetipso dicta: illius elatio stulta infa
E tuabat. Hoc itaq; despecto ad erudiendu;
Job verba vertunt ac dicitur. Accinge sicut
vir lūbos tuos. Scriptura sacra viros voca
re cōsueuit: qui nimirū vias dñi fortibus et
nō dissolutis gressibus sequunt. Unde per
Ps. 30. psalmistā dicit. Uiriliter agite ⁊ conforte
Hebr. 12. cor vestrū. Unde paulus ait. Remissas ma
nus ⁊ dissoluta genua erigite. Unde ⁊ sa
Prou. 8. pientia in ꝓuerbijs dicit. O viri ad vos cla
mito, ac si aperte diceret. Ego non feminis
sed viris loquor: q: hi qui flura mēte sunt:
B mea verba percipere nequaq; possunt. Lū
bos vero accingere est: vel in opere luxuriā
vel in cogitatiōe refrenare. Delectatio nā
q; carnis in lūbis est. Unde ⁊ sanctis predi
Luc. 12. catoribus dicitur. Sint lumbi vestri precin
cti: ⁊ lucerne ardentes. Per lumbos enim
luxuriam: per lucernam autem bonoꝝ ope
rum claritas designatur. Iubent ergo lum
bos accigere: ac lucernas tenere. Ac si aper
te audiant. Prius in vobismetipsis luxuria;
restringite: ⁊ tunc de vobis alijs bonorum
operum exempla monstrate. Sed cum bea
tum Job tanta preditum castitate nouerī
mus: cur ei post tot flagella dicitur accinge
sicut vir lumbos tuos. i. sicut fortis restringe
luxuriam: nisi quia alia est luxuria carnis
qua castitatem corrumpimus alia vero lu E
xuria cordis est qua de castitate gloriamur.
Dicitur ergo ei. Accinge sicut vir lumbos
tuos: vt qui prius luxuriam corruptionis vi
cerat: nunc restringat elationis ne de panē
tia vel castitate superbiens: tanto peius in
tus añ oculos dei luxuriosus existeret: q̄to
magis ante oculos hominum e patiens et
castus appareret. Unde bene per moysen Deut. 10.
dicitur. Circūcidite preputia cordis vestri.
idest postq; luxuriam a carne extinguitis:
etiam superfluam cogitationem resecate.
Sequitur. ((Interrogabo te ⁊ respōde mi
hi.)) Tribus modis nos conditor noster in F
terrogare consueuit cum aut flagelli distri
ctione nos percutit: ⁊ quāta nobis insit vel
desit patientia ostendit: aut quedā; que no
lumus precipit: ⁊ nostram nobis obedienti
am patefacit: aut aliqua nobis occulta ape
rit ⁊ aliqua abscondit ⁊ nobis mensuram
humilitatis nostre innotescit. Flagello nā
q; interrogat: cum mentē bene sibi per tran
quillitatem subditam afflictionibus pulsat:
sicut isdem Job ⁊ laudatur attestatione iu
dicis ⁊ tamen ictibus conceditur percussio
ris vt eius patientia tanto verius clarésce
ret: quanto inquisita durius fuisset. Preci Gen. 22.
piēdo autē dura nos iterrogat sicut Abra
am terrā suam iubetur egredi: ⁊ pgere quo
nesciebat: in montem vnicum filium duce
re: ⁊ quem ad consolationem senex accepe
rat immolare. Cui nimirum ad interroga
tionem bene respondenti. i. ad iussionem
obedienti dicitur nunc cognoui quia times Deut. 13.
deum. Uel sicut scriptum est. Temptat vos G
dominus deus vester: vt sciat si diligitis eū
Temptare quippe dei est: magnis nos ius
sionibus interrogare. Scire quoq; eius est
nostrā obedientiā nosse nos facere.

Capitulum. 8.

Periendo vero nobis que
dam aut claudendo nos in A
terrogat deus: sicut per psal
mistam dicitur. Palpebre Ps. 10.
eius interrogant filios ho
minum. Palpebris quip

pe apertis cernimus: clausis nihil videm⁹. Quid ergo per palpebras dei: nisi eius iudicia accipimus? Que iuxta aliqd clauduntur hominibus: et iuxta aliquid referantur vt homines qui se nesciunt: semetipsis innotescant: quatenus dum quedam itelligēdo comprehendunt quedam vero cognoscere omnino non possunt eorum corda sese latēter ingrant: si illos diuina iudicia vel clausa non stimulant: vel aperta nō inflant. Hanc enī Paulus iterrogatione probatus est: q post perceptam internam sapientiam post aperta claustra paradisi: post ascensuz tertij celi: post supne locutōis mysteria adhuc dicit. Ego me nō arbitror comprehendisse. Et rursum. Ego suz minimus apostolorum: q non sum dignus vocari apostolus Et rursum. Nō quia sufficientes sum⁹ aliqd cogitare a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo ē. Apertis ergo palpebris dei iterrogatus Paulus recte respōdit: qz et superna secreta attigit: et tamen in hūilitate cordis sublimiter stetit. Qui rursum cum secreta dei iudicia de repulsiōe iudeorum: et gentiū vocatōne discoteret atq ad ea peruenire nō posset quasi clausis dei palpebris iterrogatus est. Sed rectum valde respōsum reddidit q deo se in ipsa sua ignorantia scienter iclinauit dicens. O altitudo diuitiarū sapientie et scientie dei: quā incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie eius. Quis eniz cognouit sensum dn̄i: aut qs consiliarius eius fuit? Ecce enī absconsis mysterijs quasi clausis palpebris ingsitus placita ac recta respōdit: qui secreti aditum pulsans: qz per cognitionez intromitti ad iteriora nō valuit per cōfessionem aū ianuas humilis stetit: et qd int⁹ cōprehendere nō potuit foris timēdo laudauit. Unde nūc quoq beatus Job post iterrogatōem sbberis discutitur interrogatione sermonis: vt que sint supernis psideret: que dum mime cōphendit: ad semetipsum redeat: et quam sit iuxta nihilum in supernorum comparatione cognoscat. Audiat itaq Iterrogabo te et responde mihi. Ac si ei apertius dicatur. Uerbis meis ad sublimia cōsiderando te excito: et dum ea que super te sunt nescire te pspicis tibimetipsi: te notiorem reddo. Tunc enī mihi vere respondes si que ignoras itelligis. Seqtur. ¶ Ubi eras quando ponebam fundamenta terre? Indica mihi si habes itelligentiam: Quis posuit mensuras eius si nosti: vel qs tetendit super eam lineam super quo bases ill⁹ solidate sunt? Ecce omnia quasi de mundi origine narratione hystorica conteruntur. Repente sō subiungitur: quod non de mundi sed de ecclesie dictum pditōe videatur.

Phil. 3.
1. Cor. 15.
2. Cor. 3.
B
Ro. 11.
C

B Nam dr̄. Aut qs dimisit lapidem angularem eius? Per hoc enī quod nō in mundi origine factum est et illud superius ostenditur: qz de mundi origine dictum nō est. Idcirco nāq rebus planis ac patentib⁹ obscura quedaz ac dissona pmiscentur: vt p hoc quod ab itellectu lr̄e discrepat et illud ingratur mystice quod dictum iuxta lr̄am sonat. Nam q sicut alijs apertis rebus alia clausa cognoscimus: ita alijs clausis compellimur: et illa altior itellectu pulsare que aperta credebamus. Dicat ergo. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre.

Capitulum. 9.

In scriptura sacra quid aliud fundamenta q̄ predicatores accipim⁹? Quos duz primos dominus in sancta ecclesia posuit: tota ī eis sequētis fabrice structura surrexit. A Unde et sacerdos cum tabernaculum ingreditur vndecim lapides portare in pectore iubetur quia videlicet semetipsum p nobis sacrificium offerens pontifex noster: Exo. 28 dum fortes in ipso exordio predicatores exhibuit: duodecim lapides sub capite in prima sui corporis parte portauit. Sancti itaq apostoli: et pro prima ostentatione ornamenti lapides sunt in pectore: et pro prima soliditate edificij ī solo fundamenta: Unde Dauid propheta cum sanctam ecclesiam in sublimibus apostolorum mentibus poni edificariq conspiceret: Fundamēta ei⁹ inquit in montibus sanctis. Ps. 86. B Cum vero ī sacro eloqo non fundamēta sed singulari numero fundamentum dicitur: nullus alius nisi ipse dominus designatur: per cuius diuinitatis potentiam nutantia infirmitatis nostre corda solidantur. De quo et Paulus ait. 1. Cor. 3. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum est: quod est christus Jesus: Ipse quippe fundamentum fundamentorum est: quis et origo est

inchoantium: & cõstantia robustorũ. Quis igitur fundamenta nostra sunt hi q iniqtatum nostrarum pondera portauerunt: ne beatus Job in superbiam de virtutũ suarum potentia sublevetur: in ipsa dñica prima parte sermonis de sanctorũ predicatorũ cõmemoratione discutitur: vt quanto illos admirabiles venire cõspiceret: tanto in eorũ compatione de se vilius estimaret. Qui idcirco a domino iam quasi preteritum describitur: quia qcqd foris futurum est i ope intus iam factum est in predestinatõe. Dr itaqz ei. Ubi eras quando ponebam fũdamenta terre? Ac si aperte diceretur. Uirtutem fortium cõsidera: neqz eorũ ante secula auctorem pensa: & cum eos quos in tempore cõdidi mirabiles suspicis: perpende quãtum mihi subdi debeas quem auctorẽ mirabilium sine tẽpore eẽ cognoscis. Seqtur. ¶ Indica mihi si habes itelligentiam quis posuit mensuras eius si nosti vel qs tetẽdit super eam lineam? Mensuram linee in terrarum partitiõe tenduntur: vt dimensionis eqtas ex ipsa linearum tensione teneatur.

C In carne aũt dñs ad ecclesiam veniẽs: mẽsuras terre lineis mensus est: qz fines ecclesie occulti iudicij subtilitate distinxit. Hui⁹ terre occulte mẽsure vel linee tendebantur quando predicatores sancti agente spũ in alijs partibus mundi vocabantur vt irent. Ad alias ꝓo partes arcebantur ne accederent. Paulus nãqz apostolus cum macedo-

Act.16 nie predicare negligeret: per visum illi apparuit vir macedo q diceret: trãsiens i macedoniam adiuua nos. At contra sicut scriptum ẽ: tẽtabant apostoli ire asiam: & non pmisit eos spũs Jesu. Dũ ergo predicatores sancti & vocantur ad macedoniaz & ab asia phibentur: ista occultarũ mensurarum linea illic ducta ẽ hinc reducta. Illic tenditur vt macedonia intra sancte ecclesie spacia colligat: hinc attrahitur: vt extra fines fidei asia relinquatur. Erant qppe tunc in ea q colligendi non erant. qbus iuxta meritum suum pditis iam nũc asia itra mensuras ecclesie deo largiente suscepta ẽ. Intra has ergo mẽsuras sunt oẽs electi extra has oẽs reprobi: ẽt si intra fidei limitẽ eẽ videãtur: vnde & in apoc. scriptum ẽ. Atrium qd

Apo.11 foris templum est ejice foras & ne metiaris illud. Quid enim aliud atrium quam latitudinẽ significat. vite pñcis? & recte foras tẽplum sunt: q per atriũ designantur atqz idcirco

B metiendi nõ sunt: qz angusta est porta que ducit ad vitam: & latitudo vite prauorũ nõ admittitur ad mensuras & regulas electorũ. Iste spiritales linee occulto iudicio tendebantur: quando cuidaz dicenti: Magister sequar te quocũqz ieris eiusdem magistri Mat.8.c

voce responsum ẽ: vulpes foueas habent & Luc.9.

volucres celi nidos: filius aũt hois non hz vbi caput suum reclinet. Iste mensure & linee tendebantur cũ cuidam dicenti: domi- Ubi.s.

ne pmitte me ire sepelire patrem meũ: eiusdem magistri voce responsum est. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos: tu aũt vade nũcia regnum dei: ecce alius secuturum se pmittit & repellitur ali⁹ relaxandũ se postulat & retinetur vnde hoc nisi per occulta corde spacia supnorũ iudiciorũ linee tendebantur vt & hunc intus incõprehensibiles mensure pstringerent: & ille foris non inimice remaneret. Sed cum nullus nesciat qa deus has occultorũ iudiciorum lineas tendat: cur ad Job dr. Indica mihi si habes itelligentiam qs posuit mensuras ei⁹ si nosti vel qs tetendit sup eum lineam? An idcirco regritur vt q nosse sed tamen pretermittere poterat memoretur quatenus pondus secretorũ dei solliciti⁹ pensent dispensationẽ vim hois nõ in humanis virib⁹ sed i manu psistere conditoris vt dũ cõsiderat inuisibiliter ista qs agat sue virtuti nihil tribuat: nec iam de se audeat aliqd cũ dei iudicia occulta formidat: sed perpendens de super mẽsuras & lineas icomprehensibiliter tensa: fit tanto magis i humilitate formidinis: qũato magis pendere vidz oia in potestate mẽsoris. Seqtur. ¶ Super quo bases

E illi⁹ solidate sũt? qd aliud hui⁹ terre bases quã sancte ecclesie doctores accipim⁹? In basib⁹ qppe colũne: in colũnis aũt toti⁹ fabrice põdus erigitur: nõ ergo imerito doctores sancti basium noĩe designantur qz dum recta predicant & predicatiõi sue viuendo pcordant omne pondus ecclesie fixa morũ suorum grauitate sustentant asperas ab i fidelibus temptationes ferũt & queqz i preceptis dei velut difficilia a fidelibus formidantur exemplis operum facilia ostendũt: vnde & bene cum in typo ecclesie tabernaculũ figeretur ad Moysen dr. Facies eo

lūnas quattuor ꝛ bases earum vestiez ar-
gento. In argento eni qd aliud quam clari
tas diuini sermōis accipitur. Sicut scriptū
Ps. xi. est. Eloqa dn̄i eloqa casta argentum igne
examinatum terre purgatum. Bases ergo ar-
gento vestite quatuor colūnas tabernacu-
li sustinent: qꝛ predicatores ecclesie diuino
elogo decorati vt in cūctis se exēplum pbe-
ant quatuor euangelistaꝝ dicta ꝛ ore ꝛ opi
bus portant. Possunt p bases ēt pphete si
gnari q dum primi apte de dn̄ica icarnatio
ne locuti sunt: quasi quasdā bases eos ꝯspi
cimus a fundamento ꝯsurgere ꝛ superposi
te fabrice pōdera sustinere: vnde ad Moy
sen rursum dn̄s cū tabernaculi tabulas eri
Exo. 26. gere ꝑcepit fundi eaꝝ bases argenteas iu
bet: Quid enī p tabulas nisi apostoli exten
si in mundū predicatōi dilatati. Quid per
bases argenteas nisi pphete signant. Qui
sup iposita tabulas ipsi firmi ac fusiles su
stinent qꝛ apostoloꝝ vita dum eoꝝ predica
tione istruitur eoꝝ ꝛ auctoritate solidatur:
vn̄ ꝛ ꝯiūcte bine bases singulis tabulis sup
ponūtur: qꝛ dū pphete scri in ꝟbis suis de
mediatoris icarnatōe ꝯcordant: subsequen
tes predicatores ecclesie idubitanter edifi
cant: vt cū a semetipsis nō discrepent: illos
i se robustius figant. Nec imerito bases q
5 bus pphete signantur: vt ex argento fundi
debeant ꝑcipit: argēti qppe claritas ex vsu
ꝯstatur sine vsu aūt i nigredinē ꝟtit. Pro
phetaꝝ quoqꝫ dcā añ mediatoris aduentū
qꝛ i vsu spiritalis itelligentie nō erāt dū cō
spici pre obscuritate nō poterant: quasi ni-
gra remanebant. At postqꝫ mediator veni
ens ea añ oculos nostros icarnationis sue
manu tersit qcqd i eis lucis latebat inda-
ruit: sensusqꝫ patrē ꝑcedentiū i vsum dedit
qꝛ ꝟba reb⁹ exposuit. Sine ita pphetas seu
doctores extremis tpib⁹ subseqntes basium
appellatōe significet dicat. Sup quo bases
illius solidate sunt: subaudis: nisi sup me q
cūcta mirabilr̄ teneo: ꝛ bonis exterioꝛib⁹ in
tus pricipaliter originem ꝑsto. Qui eni sibi
quod bonū est tribuit: solida basꝭ nō est: qꝛ
dum fundamēto nō innititur ipso suo pōde
re i ima precipitatur. Sed cū tam multa de
sancte ecclesie constructōe referant audire
mēs appetit: inimice nationes qua virtute
ꝯiuncte sunt. i. diuersa hui⁹ domus edificia
qua sibi arte ꝯcordent. Seqtur. ¶ Aut qs

dimisit lapidem angularē ei⁹. Jam p diui
nam grām oībus liquet: quem scriptura sa
era angularem lapidē vocet: illū pfecto q
dū in se hic iudaicū illic gentilem populum
suscipit i vna ecclesie fabrica q̄si duos pie
tes iungit: illū de quo scriptū ē. Fecit vtra Ephe. 2.
qꝫ vnū: q angularē se lapidē nō solum in in
ferioꝛib⁹ sed ēt in supernis exhibuit qꝛ ꝛ in
terra plebi israelitice natōes gentiū: ꝛ vtras
qꝫ simul angelis i celo sociauit. Eo qppe na Luc. 2
to clamauerunt angeli i terra pax hoīb⁹ bo
ne voluntatis. In ortu eni regis nequaqꝫ
pro magno offerent hoīb⁹ pacis gaudia si
discordiam nō hērent. De hoc lapide p p
phetam dr̄. Lapidem quē reprobauerunt Ps. 117.
edificantes h factꝰ est in caput anguli. Hu
ius lapidis typū iechonias rex tenuit quē
Matheus dū quaterdenas generatōes d Mat. 1.
scriberet: secūdo numerauit. Quē eni in fi
ne secūde ipsum rursum in initio tertie ge
neratōis iseruit. Ipse nāqꝫ in babyloniam
cū israelitica plebe migratus ē: q dum ab
aliqs ad alia ducitur p vtriusqꝫ pietis late
re nō i merito scdo numeratur. Cui⁹ nume
ratōis flexio angularē lapidē dsignat. Ubi
eni' coꝛ a rectitudine flectiꝭ vt eat in diuer
sum tanqꝫ angulum facit: recte ergo nume
rari bis potuit, qꝛ per vtrāqꝫ pietem quasi
duo i se latera ostendit: vnde ꝛ ei⁹ dn̄i ima-
ginem tenuit: q in iudea ortus gentilitatem
colligens quasi ab hierosolymis babyloni-
am venit atqꝫ hāc in semetipso fidei fabri
cam prius discordie studio scissā arte cha
ritatis intexuit. Sed hec que de signatione
scē ecclesie dcā sunt placet: vt breuiata re
plicatōe moraliter differantur: dignū nāqꝫ
ē vt p ea que beato Job dici ꝯcognoscim⁹
ad corda nostra reuocemur qꝛ ꝟba dī tūc
mens melius itelligit cum i eis semetipsam
querit. Ecce enim dr̄: vbi eras qn̄ ponebas
fundamenta terre. Si peccōris anim⁹ puluis
est qꝛ i superficie attollitur: ꝛ tēptatōis au
ra raptatur: vn̄ scriptū est. Non sic impij nō
sic sed tanqꝫ puluis quem proijcit ventus a Ps. 1.
facie terre nil obstat terram itelligi animā
iusti de qua scriptum est. Terra enim sepe
venientem super se bibens imbrem ꝛ gene
rans herbam oportunam illis a qbus col
tur accipit benedictionem.

Capitulum xl

A Ed huius terre fundamē
tum fides est huius terre
fundamentum iacitur qñ
i occultis cordis prima so
liditatis cā diuin⁹ timor in
spiratur. Iste nec duz cre-
dit eterna que audit huic cū fides dat ad
edificium subsequentis opis iam fundamē
tum ponitur. Ille eterna iam credit nec ta-
men metuit venturi iudicij terrorē despicit
petis se carnis ⁊ spūs audenter inoluit.
Hic repente cū futuroꝝ timor īfunditer vt
bone vite surgat edificiū iam fundamenta
ꝯstruuntur. Posito itaq; prospe formidis
fundamento cū virtutum fabrica i altū du
citur necesse ē vt vnusqsq; pficiens vires su
as caute metiatur: vt cū diuina ꝯstructiōe
magn⁹ esse iam cepit semetipsum respiciat
sine cessatiōe, quod fuit: quaten⁹ attendens
humiliter quod per meritū inētus ē: nequa
q̄ꝫ sibi arroget: quod per grām fact⁹ est. Un
de ⁊ nunc btūs Job ꝑ supernā vocem ad
semetipsum reducitur: ⁊ ne de virtutib⁹ glo
riari audeat: de anteacta vitā memoratur
eiq; dr: vbi eras quando ponebam funda
menta terre. Ac si iustificato peccatori ap-
te vitas dicat: virtutes a me acceptas: tibi
nō tribuas: noli contra me de meo munere
extolli. Recole vbi te inueni: quando prima
in te fundamenta virtutum posui. Recole
vbi te inueni: qñ meo te timore solidaui: vt
ergo ego i te nō destruam quod ꝯstruxi: ipe
nō cesses considerare quod repi: quē enim
vitas aut non i flagitijs aut in excessib⁹ in-
B uenit. Sz post hec dū possumus seruare qd
sumus s; nunq; negligimus pensare qd fui
mus. Nonnunq; tamē clādestina elatio ēt
solicitis cordibus surripere solet, vt bonoꝝ
cogitatio lz subtilis sit ac pressa cum valde
in virtutibus crescat oblita īfirmitatis pro-
prie nequāq; ad memoriam reuocet qd in
vitijs fuerit: vnde ⁊ omnipotens deus: qa
augeri īfirmitatem etiam de remedijs salu
tis conspicit mēsuram ipsis nostris profe
ctibus imponit vt habeamus quedam vir
tutum bona que nanq; querimus: quera
mus quedam nec tamen habere valemus
quatenus mens nostra duz hec non potest
habere que appetit: ⁊ illa se intelligat de se
metipsa non habere que habet ⁊ ꝑ ea que
assunt considerarentur illa que desunt: ⁊ ꝑ
ea que vtiliter desunt seruentur humiliter
bona que assunt: vnde ⁊ recte pro hui⁹ ter-
re. i. iuste anime dispensatione subiungitur.
Indica mihi si habes intelligentiam qs po
suit mensuras eius si nosti vel qs tetendit
super eam lineam. Quis enim nisi conditor
noster hui⁹ terre mensuras ponit. Qui iter-
ni iudicij secreto moderamine: alij sermonē
sapientie: alij sermonē scientie: alij plenam
fidem: alij grām sanitatum: alij opationem
virtutum: alij ꝓphetiam: alij discretiōem spi
rituum: alij genera linguarum alij interpreta-
tionem sermonū tribuit quaten⁹ in vno eo-
dem spū iste verbo sapiē polleat nec tamen
sermone scie. i. doctrine fulciatur qz sentire
atq; intuēre sufficit ēt quod per discēdi stu-
dium non apprehēdit ille sermone scientie
fulgeat nec tamē in verbo sapiētie conua-
lescat qz ⁊ explere sufficit quātum uidiat ⁊
tamen ad sentiendum ex semetipso subtile
aliqd non assurgit. Iste pfidem elementis
impat: nec tamē ꝑ sanitatum grām īfirmi-
tates corpoꝝ curat. Ille orōnis ope mor-
bos subtrahit nec tamē arenti terre verbo
pluuias reddit. Iste opatione virtutuz ad C
pñtem vitā ēt mortuos reuocat: ⁊ tamē ꝓ
phetie grām nō habēs, que sibi vētura sūt
ignorat. Ille ventura queq; velut presētia
attendit ⁊ tamē i nulla signoꝝ opatione se
exerit. Iste ꝑ discretionē spūuz i factis sub
tiliter mētes ꝯspicit: sed tamē diuersi gene-
ris linguas nescit. Ille diuersi generis lin-
guas exaiat: sed tn̄ in reb⁹ similib⁹: dissimi-
lia corda nō penset. Ali⁹ in vna ligua quā
nouit sermonū pondera iterpretando pru
denter discutit: reliqs bonis: que nō hz pa-
tienter caret. Sic itaq; creator noster atq;
dispositor cūcta moderatur. vt q extolli po
terat ex dono qd hz: humilietur ex virtute
quā nō habet. Sed cūcta moderatur vt cū D
ꝑ ipensam grām vnūquēq; subleuat etiam
ꝑ dispēm alteri alterum subdat: ⁊ meliorez
qsq; dono alio eum q sibi subijciter atten-
dat: ac licet se preire ex alijs sentiat eidē ta
men quē supat se in alijs postpōat. Sic cū-
cta moderatur vt dū singula: que sunt oi-
um interposita quadā charitatis necessitu
dine fiant oia singuloꝝ ⁊ vnusquisq; sic qd
non accipit i altero possideat: vt ipse alte-
ri possidendum qd accepit humiliter ipen-
dat. Capitulum. iij.

Inc eni per Petrum dicit. Unusquisq sicut accepit gratiā in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis grē dei. (1.Pe.4. A) Tunc nāq dñi multiformis grā dispensatur qñ acceptum donū τ ei q hoc nō habet creditur: qñ ppter eum cui impenditur sibi datum putatur: hic per Paulum dr̄ p charitatē seruite inuicem. (Gal.5.) Tūc.n. nos charitas a iugo culpe liberos reddit cum vicissim nos nostro p amorem seruitio subijcit: cum τ aliena bona nostra credim⁹ τ nostra alijs quasi sua offerentes exhibemus. Hic rursum per Paulum dr̄. Nam τ corpus non ē vnū mēbrum sed multa. (1.Cor.12.) Si dixerit pes qm̄ nō sum manus non sum de corpe: nō ideo nō ē de corpore? Si totū corpus oculus vbi auditus. Si totum audit⁹ vbi odoratus? Et paulopost. Qd si eēnt oia vnū mēbrū vbi corpus? (Ebr.5.) Nūc aūt qdem multa mēbra vnū aūo corpus. Quid.n. scā ecclesia nisi superni sui capitis corpus ē. In qua ali⁹ alta vidēdo oculus: ali⁹ recta operando man⁹: alius ad iniuncta discurrēdo pes: alius preceptorum vocē intelligendo auris: ali⁹ malorum fetorē bonorūq fragrātiam discernendo naris est. (B) Qui corp suum more mēbrorum: dū vicissim sibi accepta officia ipendunt vnū de semetipsis omnibus corpus reddunt: τ cū diuersa in charitate pagunt: diuersum eē phibent vbi continentur. Si autem vnū qd cuncti agerent: corpus vtiq quod ex multis ɔtinētur nō eēnt qr vi multipliciter cōpactum nō existeret si hoc eōcors mēbrorum diuersitas nō teneret. Qr ergo sanctis mēbris ecclesie virtutū dona dominus diuidit terre mensuras ponit: vnde iterum Paulus dicit. (Ro.12.) Unicuiq sicut deus diuisit mensuram fidei. Et rursum. Ex quo totū corpus cōpactum τ cōnexum per oēm iuncturam subministratōis sm̄ opatōem i mensura vniuscuiusq mēbri augmentum corpis facit in edificatōem sui in charitate Sz cum miro ɔsilio auctor ac dispositor noster huic illa largitur q alijs denegat: alijs hec denegat: que isti largit mensuras sibi positas egredi nititur qsq posse plusq accepe rit conatur vt fortasse is cui tm̄mō datum ē preceptorum occulta differere: tēptet ēt miraculis chorusare: aut his que supne virtus donum ad solum miracula roborat: etiam diuine legis pandere occulta ɔtendat. In precipitio.n. pedem porrigit: q mensurarum suarum limitē nō attendit. Et plerūq amittit: τ quod poterat q audacter ea ad que pertingere nō valet arripe festinat: nā τ membrorum nostrorum tunc bn̄ mysterijs vtimur: cū sua eis officia distincte seruamus. (C) Lucē qppe oculis cernim⁹ vocem pro aurib⁹ audim⁹ Si qs aūt mutato ordine voci oculos: luci aures accōmodet huic in cassum vtraq patent. Si qs odores velit ore discernere: sapores nare gustare: vtriusq sensus sibi ministeriū qr vsib⁹ hec nō aptantur: τ sua officia deserūt τ ad extranea nō assurgunt. Bene itaq dicendū intra acceptas ex diuina largitate mensuras pedem cordis prefferat eum dicebat. Neq ambulaui in magnis neq in mirabilib⁹ super me. (Ps.130.) Super se qppe in mirabilib⁹ ambularet si appere magnus vltra quā poterat quereret. Super se nāq in mirabilib⁹ attollitur q τ in his ad que non sufficit videri idoneus conatur. (D) Eā intra has mēsuras ēt in ipsa Paulus predicationis sue se latitudine coarctabat cum diceret: nō.n. audeo aliqd loq eorum que p me nō efficit xp̄s. (Ro.15.) Tunc aūt recte accepta mensura seruat cū anteposita oculis virorum spiritalium vita respicitur. Unde τ seqt.)) Uel qs tetendit super eā lineam.)) Super hanc enim terrā linea tenditur: qñ electi vniuscuiusq anime ad sumendam viuendi regulam patrē precedentium exēpla mōstrantur: vt ex illorum vita ɔsideret qd in suis actib⁹ suet quaten⁹ respecto iusti limitis tramite nec infra mima negligens deficiat nec vltra maxima superbiēs tendat nec minus conet excipere q sufficit: nec plus arripiat q accepit: ne aut ad mensuram quā debet nō peruenat: aut eandem mēsurā deserēs extra limitem cadat. (Mat.7.) Angusta qppe porta est que ducit ad vitā τ ille hāc ingreditur q in cunctis que agit discretōis subtilitate propter hanc solicite coarctatur: nam q per volūtates pprias secura mente se dilatat: anguste sibi porte aditum dānat. (E) Ut ergo hui⁹ terre mensura seruetur super eam diuinie⁹ linea tenditur qr vt nostra opera vel minora ɔficiant vel maiora moderentur p sacra eloquia subtilis ante nos sanctorum vita expanditur τ qd nobis quātūcunq agendum sit

ostensa illorum discretione diffinitur.
Capitulum. 14.

A Ecce aliquis vel damna rex
vel afflictionez corporis me
tuens minas terrene poten
tie pertimescat & cotra vim re
Act. 5. sistentium veritatem defen
dere non presumit. Hunc pe
trus quia in timore angustum respicit osten
sa exemplorum suorum linea ad virtutu la
titudinem tendit. Ipse quippe flagellatus a
principibus populi cum iccirco se relaxari co
spiceret vt a predicatione cessaret cum pro
hiberetur loqui in posterum nequaquam saltez
in presens cessat. Nam respondens protinus di
Act. 4. xit. Obedire oportet deo magis quam homini
bus. Et rursum. Non enim possumus que
vidimus & audiuimus no loqui. At ille du
dum debilis & presentia damna formidant
dum exempla tante fortitudinis contemplat
in auctoritate sibi iam petri lineaz sequitur
iam nil aduersitatis metuit iam resistentes
deo potestates seculi etia cu corporis lacera
tione contenit: sed tame tato vires persequē
tium patiendo fortiter destruit quanto iter
aduersa nullis terroribus cedit. Alius ple
rumque & in his etia que inter fideles positus
senserit: se ceteris preponit sua magis consi
lia eligit & sibi potius qua alijs credit. Hic
nimiru dum iniustis obiectionibus non ce
dens in virtute se exererit etia recta aliorum co
Act. 15. silia no recipies pede extra limitez tēdit hunc
petrus intra mēsure linea reuocat qui postquam
libertate vocis auctoritatē principum pressit per
humilitatē cordis de non circuncidendis gē
tibus pauli consiliu audiuit. Sic enim semet
ipsum contra aduersarios ex auctoritate cura
bat erigere vt tamē sibimetipsi no crederet
in his que no recte sentiret: vt & libertate for
titudinis tumētes potestates excederet: et
humilitate mansuetudinis obedientia in re
cto concilio etia minoribus fratribus exhi
beret & modo per semetipsum alijs & modo sibi
metipsi cu alijs obuiaret. In factis igitur pe
tri queda ante oculos nostros auctoritatis
& humilitatis linea tēditur ne mens nostra
aut per timorē ad mēsura no perueniat aut per
tumorē limitem excedat. Dictu est quod li
B nea tenditur ne per alterius actioni fortitu
dinē ad alterius cāe vitiu transeatur. Di
cēt nunc quemadmodu in vna eademque virtute
discretionis linea deserimus si hanc & aliquando
agere & aliquando postponere nesciamus. Non
enim res eadem semper est virtus quia per mo
menta tēporu sepe merita mutant actionu.
Unde fit vt cu quod bene agimus plerumque melius
ab eius actione cessemus & laudabilius ad tē
pus deserat quod in suo tempore laudabiliter mēs
tenebat nam si pro nostris bonis minimis qui
busque actis pertimescimus: nec tamen intermissis itera
mus maiora laborum mala protinus iminent
necessario nos virtutu augmenta seponimus
ne infirmioribus proximis fidei detrimēta ge
neremus nec tanto iam quod agimus virtus no
fit quanto per occasionē sui in alienis cordi
bus fundamēta virtutu destruit. Quam di Act. 15. & 16.
scretionis linea bene ante intuentiu oculos
paulus tetendit qui & gentiles ad libertatē
fidei venietes circuncidi prohibuit: & tamen listris
atque yconium transiens ipse thimotheu qui gē
tili patre editus fuerat circuncidit. Uidēs enim
quod nisi se mādata legis seruare ostenderet iu
deoru rabiē etia in his qui sibi tunc comites
aderant excitaret: assertionis sue vim post
posuit: & sine dāno fidei se suosque comites a
persecutionis imanitate custodiuit. Fecit quod
fieri fidei amore prohibuit: sed ad fidei retor
sit ministeriu: quod quasi no fideliter fecit. Ple
rumque enim virtus cu indiscrete tenet amitti
tur cumque discrete intermittit plus tenet. Nec C
miru si incorporeis intelligimus quod agi in cor
poreis rebus videmus. Ex studio namque arcus
distenditur vt in suo tēpore vtilitate tēdatur.
Qui si ocium relaxationis no accipit: ferie
di virtutem ipso visu tensionis perdit. Sic ali
quādo in exercitatiōe virtus cu per discretio
nem intermittitur reseruatur vt tanto post vicia
valētter feriat quāto a percussiōe interim pru
denter cessat. Subtilis igitur discretiōis super
hanc terra linea tenditur qua ostensis vnicuique
sic exemplis precedentiu patru: & vtilitate ad
operationem virtus accenditur: & nonnunqua
vtilius temperatur. Ca. 15.

A Ed cum parum ab ope zeli
fortitudo seponitur: alta co̅si
deratiōe opus est ne fortasse
nequaquam coīs boni consilio
sed timore proprio vel cuius
libet ambitionis studio a
virtutis exercitatione cessetur. Quod nimiruz
cu agitur ta no dispēsationi sed culpe seruit
tur. Unde curādu sollicite est: vt cu quis susceptis

negociũ; cum virtutis cessatione dispensat
semetipsũ prius in radice cordis inspiciat ne
sibi per hoc aliqd auarus appetat sibiq́ꝫ p
hoc timidus parcat ꝛ eo fiat prauum qḋ in
ope sequitur quo nõ ex recte cogitationis intẽ-
Mat. 6. ꝛ Luc. 11. tione generat. Unde bene in euãgelio veritas
dicit. Lucerna corporis tui ẽ oculus tuus.
Si oculus tuus simplex fuerit: totũ corp⁹ lu
cidũ erit. Si aũt oculus tuus neq̃ fuerit: to
B tum corpus tuũ tenebrosum erit. Quid enĩ
per oculum exprimit nisi opus suũ preuenies
cordis intentio: qui priusq̃ꝫ sesein actiõe exer
ceat hoc iam qḋ appetit contemplat. Et qd
appellatione corporis designat: nisi vnaque
q̃ꝫ actio que intentionem suã quasi intuẽtẽ
oculũ sequitur: Lucerna itaq́ꝫ corporis ẽ ocu
lus: qꝛ per bone intentionis radiũ merita il
lustrant actionis. Et si oculus tuus simplex
fuerit: totũ corpus tuũ lucidũ erit: qꝛ si recte
intendimus per simplicitatẽ cogitationis: bo
num opus efficitur etiã si minus bonũ eẽ vi
deatur. Et si oculus tuus neq̃ fuerit totum
corpus tuum tenebrosum erit: qꝛ cũ puersa
intentione qd vel rectuꝫ agit: ꝛ si splendere
corã hominib⁹ cernitur: apud examen tñ in
terni iudicis obscuratur. Unde ꝛ recte subiũgi
Ubi. s. tur. Uide ergo ne lumen qḋ in te est tenebre
sint. Si lumen qḋ in te ẽ tenebre sunt ipse te
nebre quãte erunt: Qḋ si hoc qḋ bene nos
agere credimus ex mala intentione fuscam⁹
quãta ipsa mala sunt: que mala esse etiã cũ
agimus nõ ignoram⁹: Et si ibi nil cernimus
vbi quasi discretionis lumen tenemus: qua
cecitate in illa offendimus: que sine discre-
tione ppetramus: Uigilãti igit cura p cun-
C cta opera intẽtio nobis nostra pensanda: vt
nil temporale in his que agit appetat totaꝫ
se in soliditatem eternitatis figat: ne si extra
fundamenta actionis fabrica ponitur: terra
dehiscente soluatur. Unde ħ quoq́ꝫ apte subiũ
git. ((Sup quo bases illius solidate sunt:))
Bases quippe vniuscuiusq́ꝫ sunt aie intentio-
nis sue. Nam sicut fabrica columnis: colũne
aũt basibus innitunt: ita vita nostra in vir
tutibus: virtutes vero in intima intentione subsi-
1. Cor. 3. stunt. Et qꝛ scriptum ẽ. Fundamentuꝫ aliud
nemo potest ponere p̃ter id qḋ positũ est: qḋ
est Xp̃s Jesus: tũc bases in fundamẽto sunt
cũ intentiones nostre in xp̃o roborant. In-
cassum vero alta sup se bases edificia erigũt:
si nõ ipse in fundamẽti soliditate consistunt:
qꝛ nimirũ quãlibet summa ops inaniter fa-
ciunt: si intentiones cordium extra eternita-
tis certitudinem deflectuntur: ꝛ vite vere pre
mia non requiruntur: tantoq́ꝫ grauiora ruine
dãna super se edificant: quãto altiora edifi
cia extra fundamentũ portant: qꝛ cũ eterne
vite pmijs nõ intendũt quo plus quasi se in
virtutibus erigunt: eo in glorie inanis foueã
pfundius cadunt. Nõ ergo pensandũ ẽ ba
ses qd sustinent: sed vbi sustinentur: qꝛ profe-
cto humana corda diuinitus pscrutant: nõ
solũ que faciunt: sed qd in oibus querunt.
Unde cũ districtũ iudicẽ paulus describeret
atq́ꝫ actionũ bona narraret dicẽs. Qui red
Ro. 2. det vnicuiq́ꝫ fm ops eius. Is qdem qui fm
patientiã boni opis gloriã ꝛ incorruptionẽ
B qꝛ nominatã boni opis patientiam q̃si totã
electe actionis fabricã dixerat: subtiliter illi
co vbi bases eiusdem fabrice cõsisterent ex-
quisiuit dicens. Gloriã ꝛ honorem icorru
ptionẽ querentibus vitã eternã. Ac si aper-
te diceret. Et si qd per patientiaꝫ boni opis
ostendũt gloriã ꝛ incorruptionẽ nõ recipiũt
si intẽtiones cordis. i. bases fabrice i funda
mẽta non figunt: qꝛ videlꝫ deus vel honeste
vite edificiũ nõ habitat: qḋ extra se positũ
nõ ipse sustentat. Quia igitur intẽtiones ele
cti vniuscuiusq́ꝫ aie spei eternitatis innitunt
recte voce diuĩca d̃ hac terra dicit Sup quo
bases illius solidate sunt: Ac si apte diceret
nisi super me. Cui dũ iusta queq́ꝫ aia inten-
dit oẽ quod tẽporaliter facit in me pculdu-
bio nõ tẽporaliter construit. Qꝛ ꝫ d tunc ro
bustius in fundamento solidamur: cũ verba
dei ꝛ in exterioribus p̃ceptis sequimur: ꝛ in inti
mis sensibus subtilius intelligẽdo pensam⁹
recte subiungitur.

Capitulum. 16.

(Uel qs dimisit lapidẽ angu
larem eius:)) Lapis quippe A
angularis est ad sacra elo-
quia itellectus duplex: qui
tunc diuinitus dimitti qñ
nequaq̃ꝫ districto iudicio
ignorãtie sue tenebris illi-
gatur: sed quadã libertate pfruit: dũ in pre-
ceptis dei sufficiẽter vel crequẽdo exteriora
agere: vel contẽplando interna sentire. Ad
qḋ nunq̃ꝫ noster intellectus assurgeret: si sed
suscipiendã naturã nostrã ipse noster condi
tor nõ inueniret. Qui aliter angularis lapis B

dicit: qz duos in se populos struxit: atq̃ aliter:
qz cōiuncte vtriusq̃ vite actiue videlz ⁊ con
templatiue in se exēpla mōstrauit. Ab acti-
ua enim vita lōge contēplatiua distat: sz in
Luc.21. carnatus redēptor noster veniēs: dū vtrāq̃
exhibuit: in se vtrāq̃ sociauit. Nā cum i vr-
be miracula faceret: in mōte ꝟo o: ando ꝯti
nue pnoctaret: exemplū suis fidelibus pre-
buit: vt nec cōtemplationis studio ꝓximoꝝ
curā negligāt: nec rursum cora ꝓximoꝝ im-
moderatius obligati cōtemplationis studia
derelinquant: sed sic in vtrisq̃ mētem partiē
do cōiungant: quatenus nec amorez dei pre
pediat amor ꝓximi: nec amorē ꝓximi: quia
trāscendit: abijciatur amor dei. Quia igitur
humano cordi qd ageret ignoranti: dei atq̃
hominis mediator apparuit q ⁊ agēdo trāsi
toria disponeret ⁊ contēplando ostenderet.
vnde cuncta penderēt: recte dī. Uel qs dimi
sit lapidē angularē eius: Ac si apte dīis di-
ceret: nisi ego quē vnicum sine tēpore genui
seruādis hominib⁹ eō tpe ostendi: in cuius
C vita discerēt etiā diuersa vīuēdi studia non
discrepare. Et notandū q̄ eū non se emisisse
sed dimisisse asserit: qz pfecto humanā natu
ram filius suscipiēs ad yma de sublimibus
venit. Cuius incarnationis mysteriū: quia ⁊
electi angeli mirati sunt q eodē misterio re-
dempti nō sunt: recte subiungit. ((Cum me
laudarent simul astra matutina.)) Qz pmo
in tēpore cōdita natura rōnabiliū spirituū
credit ne imerito matutina astra angeli vo-
cant. Qd si ita est: dū terra esset inuisibilis ⁊
incōposita: dum tenebre essent sup abyssum
venturū diem sabseqaentis, seculi p lucē, sa
D piētie existendo ꝓuenerūt. Nec negligenter
audiendū est q additur simul: qz nimirum
astra matutina etiā cū vespertinis redēpto-
ris potentiā laudāt: cū electi etiā angeli cū
redemptis in mūdi fine hominib⁹ largitatē
gratie supne glorificāt. Ipsi quippe vt nos
ad laudē conditoris accenderēt: hoc qd sa-
perius dirimus orta per carnē luce clama-
Luc.2. uerūt. Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra pax
hominibus bone volūtatis. Simul ergo lau
dant: qz redemptioni nostre voces sue exul-
tationis accomodāt. Simul laudant: qz dū
nos cōspiciunt recipi: suū gaudēt numez re-
pleri. Qui ⁊ fortasse ideo matutia astra me
morantur: qz sepe ad exhortandos homies
missi sunt: ⁊ dum venturuz mane nunciant

ab humanis cordibus presentis vite tene-
bras fugant. Sed ecce angeli diuinā poten- E
tiam laudant: qz ipsa eos tante claritatis vi
sio delectat. Nos aūt qui redimimur: sz ta-
men corruptione adhuc carnis grauamur:
donum quod pcipimus qua virtute lauda-
mus: Quō valebit lingua dicere qd nō suf-
ficit mens nostra sentire: Seqtur. ((Et iubi-
larent oēs filij dei.)) Iubilatio qppe dicitur
cū cordis leticia oris efficatiā nō explet sed
quibusdā modis gaudiuz ꝓdit qd ipse qui
gaudet nec tegere ꝓualet nec explere. Lau-
dent itaq̃ angeli qui iam tante claritatis la
titudinem sublimibus vident. Iubilent ho
homines: qui adhuc inferiorib⁹ oris sui an-
gustias sustinent. Que qz pro certo futura
dominus nouerat nō taz facienda insinuat
quā facta narrat. Sed qd agimus: qd cum
boni de redemptionis sue ministerio iubilāt:
malos inuidia inflāmat: dum electi ꝓficiūt:
reprobi ad rabiem furoris excitantur: et bo F
na nascentia qz nolant imitari ꝓsequuntur.
Sed tamen inter hec etiam qui redemit: nō i.Cor.10
reliquit. Scriptum quippe est. Fidelis autē
deus qui non patietur vos temptari supra
quā potestis: sed faciet cum temptatiōe etiā
prouentum vt possitis sustinere. Nouit eniz
conditor noster quādo exurgere persecutio-
nis procellam sinat: quādo exurgentem re-
primat. Nouit pro custodia nostra restrin-
gere quod contra nos egredi pro nostra exer
citatione permittit vt seuiēs nos dilnat pro
cella non mergat. Unde ⁊ sequitur.

Capitulum. 17.

Uis conclusit hostijs mare:
quando erūpebat quasi de
vulua pcedēs:)) Quid enī A
mare nisi seculum: quid vul
na nisi conceptum carnalis
cogitationis accipim⁹: hoc
enim loco vulue nomine occulta ⁊ malitio-
sa carnalium cogitatio designatur. Que vul
ua non ad proferendam prolē concipit sub-
stantiam corporis: sed ad explendam ne-
quiciam causam doloris. De hac vulua cor
dis iniquorum alias dicitur. Concepit do-
lorem ⁊ peperit iniquitatem. Per hanc Ps.2.
vuluam prauā concipiunt: cum mala cogi-
tant. Per hanc vuluam pariunt: cum
mala que cogitauerint operantur. Erum-
pebat ergo mare: quasi de vulua proce-

dens cũ minarum secularis fluctus de car-
nalis cogitationis iniquitate cõcepte: in san
cte ecclesie interitũ deseruirẽt. Sed auctore
B deo hostijs hoc mare cõclusum ẽ: qꝛ ꝯtra tu
mores psequentiũ sancti viri quasi quedã
hostia oppositi sunt eorũ miraculis atqꝫ re
uerentia ire psequentiũ frangerent. Humili
tatis quippe dñis terrenis principibus p hos
sanctã ecclesiã supra mundi culmen erexit
⁊ sevientes maris impetus erecta eiusdem
ecclesie potestate correxit. Sed huic seuien
ti mari qd dñs fecerit audiamꝰ. Sequitur.
¶ Cũ ponerẽ nubẽ vestimentũ eius ⁊ caligi
ne illud quasi pãnis ĩfantie obuoluerem.)
Mare seuiẽs nube induit qꝛ crudelitas p-
sequentium stulticie sue velamẽto vestitur.
Interposita enim caligine infidelitatis sue:
pspicuã ṽitatis lucem videre non sufficit ⁊
id qd agit p crudelitatis impulsum: p cecita
tis sue meritũ nõ agnoscit. Nam si cogno-
I. Cor. 2. uissent vt ait apostolus nunqꝫ dñm glie cru
cifixissent. Hec nubes non solũ solet infide-
les extra positos premere: sed quosdam etiã
viuentes carnaliter intra ecclesiã tenebrare
Unde sancti viri qui etiã aliene negligẽtie
cõpatiuntur: ⁊ se pati estimãt qd ꝑpeti alios
Treñ. 3. sentiunt: deo orantes dicũt. O pposuisti nu-
bem ne trãseat oõ: ac si apte dicant. Men
ti nostre terrenis voluptatibus assuete cura
rum suarũ fantasmata iusto iudicio obijcis
quibus eam in ipsa oõnis sue intentiõe con-
fundis: ⁊ quã desiderijs infimis deditã non
ignoras: recte cecatã ab intuenda lucis tue
pspicuitate reuerberas: vt cum in te intẽdit
ipso a te cogitationũ suarũ nubilo reflectat
⁊ q̃ terrena h̃ assidue cogitat qꝛ vult h̃ etiã
toleret in oõne cũ non vult. Qꝛ igitur ipsa
psecutoꝝ nequicia supna dispẽsatione con-
stringitur ne cõtra sanctos viros inquantũ
voluerit effrenetur: postqꝫ dixit: cũ ponerem
nubẽ vestimentũ eius: apte subdidit: ⁊ cali-
gine illud quasi pannis infantie obuoluerẽ
C Pãnis infantie pedes ac brachia cõstringũ
tur ne huc atqꝫ illuc dissoluta libertate la-
tent. Qꝛ ergo psecutores sancte ecclesie in-
stabilitate cordis ingeti atqꝫ huic seculo de
diti: nõ grãdeua sed puerilia sapiũt q qdẽ
obscuritate atqꝫ caligine nõ intellectu sup-
ni iudicij constringuntur: ne tm̃ perseq va-
leant quantũ volũt pãnis infantie referun
tur obuoluti: qꝛ sicut dictum ẽ puerilia qui

dem sapiunt sed diuina dispensatione ꝯstri
cti ad qd volunt brachia nõ extendunt: ⁊ si
cuncta mala leuiter ꝑpetrare appetunt: ne-
quaqꝫ tamẽ implere cuncta que: appetunt
pmittuntur. Seqtur. ¶ Circũdedi illud ter-
minis meis.) Terminus suis dñs mare cir
D cũdat: qꝛ iras psequentiũ iudicioꝝ suoꝝ
dispẽsatiõe modificat vt insani tumida vn-
da feruoris plano frangatur littore occulte
dispositionis. Sequitur.

Capitulum. 18.

Et posui vectem ⁊ hostia et
dixi. Hucusqꝫ venies ⁊ non
pcedes amplius ⁊ h̃ cõfrin-
ges tumentes fluctus tuos.
Quid p hostia nisi p̃dicato
res sancti qd per vectem ni-
si incarnatus dñs designat: qui h̃ videlicet
hostia ꝯ seuientis maris impetũ tãto valẽ
tiora opposuit: quãto ea sua obsecratione
roborauit: qꝛ enim ista sancte ecclesie hostia
vectis huius oppositionis solidata sunt po
tuerunt quidem tundi fluctibus: sed effringi
nequiuerunt vt ea exterius vnda psecutio-
A nis illideret: sed nequaqꝫ cordis eoꝝ inter-
na penetraret ⁊ qꝛ doctores sancti predica
tione quidem sequentibus apti sunt: auctori-
tate autem sua resistentibꝰ clausi nõ imeri-
to hostia vocant. Idem apta cõuersationi
humiliũ ⁊ clausa terroribus superboꝝ nõ
imerito hostia vocantur: qꝛ ⁊ ingressum fide
libus apiunt. ⁊ rursum sese pfidis ne ingre-
diantur opponũt. Pẽsemus quale ecclesie
hostium extitit petrus: q inuestigantẽ fidem
corneliũ recepit: ꝯcio querentẽ miracula si-
monẽ repulit. Illi dicens in ṽitate corpori
qm̃ non ẽ psonarũ acceptor deus: secreta re
Act. 8. gni benigne apit: huic inquiẽs pecunia tua
tecũ sit in pditionẽ p districte dãnationis sen
tentiã celestis aule aditũ claudit: qd cuncti
apostoli nisi sancte ecclesie hostia extitũt: cũ
Jo. 20. vocẽ redemptoris sui audiũt. Accipite spiri
tum sanctũ quoꝝ remiseritis peccata remit
tuntur eis: ⁊ quoꝝ retinueritis retẽta sunt:
Ac si illis apte diceret. Per vos ingredient
ad me hi quibus vosmetipsos panditis: et
repellentur quibus obseratis. Igitur dũ ma
re seuit: dñs vectem ⁊ hostia opponit: quia ⁊
ab amaris ⁊ perfidis cordibus dũ psecutio
nis procella se dilatat in mũdo: deꝰ vnigeni
ti sui gloriã p̃dicatorũqꝫ eiꝰ reuerentiã exal

tat: et dum innotescit misteria diuine forti-
tudinis: frangit in impijs fluctus furoris.
B Bene autē dicitur: hucusq̄ venies: et non
procedes amplius: quia nimirum diuini iu-
dicij occulta mensura ē: et q̄n persecutionis
procella prosiliat: et quando cōquiescat: ne
autē non exagitata electos nō exerceat: aut
non moderata in profundū mergat. Cū p̄o
noticia fidei vsq̄ ad persequentes extendit
turbati maris tumor sedatur: ibiq̄ fluctus
suos mare frāgit: q2 ad cognitionē veritatis
veniēs: omne quod nequiter egit erubescit.
Fracta quippe vnda in se reliditur: q2 victa
nequicia et iā p cognitionē sui cordis accu-
satur: et quasi ipsam vim quā intulerat rece
pit: q2 de prauitate quā gesserat reatus sui
stimulos sentit. Vñ quibusdam per Paulum
Ro. 6. dicit. Quē ergo fructū habuistis tunc in il-
lis in quibus nunc erubescitis? Ac si diceret:
Quid se in altū fluctus vestre prauitatis ex-
tulerunt: qui nūc in semetipsis fracti: vnde
peruersos vos inflauerant: cōuersos inde cō-
funduntur? Recte ita q3 dicitur. Et hic con
fringes tumētes fluctus tuos. Qđ vero in
hac cōclusione maris secūdo de hostijs dici
tur more sacri eloquij. res semel dicta p cō-
firmatione replicatur. Si aūt hoc in loco ma
re accipere nō specialiter turbam persequen-
tium: sed generaliter seculū debemus: secū-
do contra hoc mare dñs hostia opposuit: q2
et prius humano generi p̄cepta legis: et post
modum noue gratie testamentum dedit.
Secundo obiectis hostijs huius maris im-
petum clausit: quia eos quos ad obsequiū
sui cultus assumpsit: et prius ab idolis data
lege coercuit: et post ab itellectu carnali gr̄a
reuelata correxit. Secūdo mari hostia acce
pit q2 humanū genus prius deus et ab ope
ribus iniquitatis prohibuit: postmodū p̄o
etiā a cogitationis culpa cōstrinxit. Videa
mus quēadmoduz p̄ma tumenti mari dñs
hostia imponat. Ecce enim per legē dicit.
Exo. 20. Nō occides: nō mechaberis: non furtum fa
cies: nō falsum testimoniū dicces. Videam⁹
quēadmodū secūdis hoc mare dñs hostijs
Mat. 5. clausit. Ecce in euāgelio dicit. Audistis q2
dictū est antiquis non mechaberis. Ego au
tem dico vobis: qm̄ oīs qui viderit mulie-
rem ad cōcupiscendū eam: iam mechatus
est eam in corde suo. Rursumq̄ dicitur. Au
distis q2 dictum est. Diliges p̄ximū tuū: et
odio habebis inimicū tuum. Ego autē di-
co vobis: diligite inimicos vestros: benefaci-
te his qui oderunt vos: q igitur prius neq̄
cias operis prohibet: postmodū culpas cordis
exhaurit nimirū tumenti mari ne circūdu-
cta iusticie littora trāseat bis hostia iponit.

Capitulum 19.

A Hinc aūt cum diceret: qs cō
clusit hostijs mare illico et tē
pus adiunxit dicens. Quā-
do erūpebat quasi d vulua
procedens q2 videlz tunc hu
mano generi p̄ceptis legis
obuiauit quando adhuc seculū sue origini
vicinum quasi ab ortu p̄prio ad profectuz
vite carnalis exibat: de vulua quippe p̄cede-
re est in lucem p̄sentis glorie carnaliter ap-
parere. Et recte subiungitur. Cū ponerem
nubē vestimentū eius: q2 nimirū de⁹ ho-
minibus nō tunc apta ostensione se intulit:
sed dum eos ab errore perfidie eripuit nec tñ
illis claritatē sui luminis patefecit: quasi ex
tenebris eos abstulit sed adhuc nube vesti-
uit: vt et pristina prauitatis acta relinquerēt
et tñ ventura bona adhuc certius nō vide-
rent. Vbi et apte subditur. Et caligie illud
quasi pānis infantie obuoluerē. Dū enī
rudem populum nō aperta spūs p̄dicatiōe
edocuit: sed figurata locutione p̄ceptis lit-
tere astrinxit: adhuc infirma sapiētes p̄o bo-
rum suoruz caligine quasi pannis infantie
obuoluit: vt mandatis grossioribus ligati:
crescerent ne male liberi in suis voluptati-
bus perirent. Quos ad viā iusticie dū nō iaz
charitas sed adhuc timor astringeret: diui
na dispensatio quasi pressit vt nutriret. In-
firmus nāq̄ populus cum p̄ceptorū pānos
nolens: pertulit ad firmiorē statum ex ips̄ sua
ligatiōe peruenit. Quia enim timor cuz prius
a culpa coercuit: cōpetenter postmodū in li
bertatem spūs exiuit. Hos pānos infantie
quos inchoantibus dedit ipse per p̄phetā
dñs reprehendit dicens. Ego dedi eis pre- Ezech. 20
cepta non bona. Mala eniz quasi mala eē
definiunt cōparatione peiorū et bona quasi
bona non sunt comparatione meliorū. Nā B
sicut peius delinquenti iudee de sodoma
atq̄ Gomorra dicit: iustificasti sorores tu-
as in omnib⁹ abhominationib⁹ tuis quas
operat a es: ita melioribus noui testamenti
p̄ceptis subsequentibus: p̄cepta bona que

rudibus data sunt non bona esse memorā-
tur. Nec enim mentes vsui vite carnalis
inherentes euelli ab infimis possent: nisi gra
datim ducta predicatione pficerent: hinc
Exo.20. qppe est q in egypto positis pro instoq; mo
deramine latenti eorū cōcupiscētie cōdescē
ditur z vicinorū suorū vasa aureis argen-
teisq; sublatis discedere iubentur. Qui ad
sina montem ducti accepta lege mox audi-
unt. Non cōcupisces rem pximi tui. Et hic
Exo.21. est q in eadem lege oculum pro oculo: den-
E tem pro dente pcipiuntur exigere: z qñq; tñ
reuelata gratia percussi maxillā alterā iu-
bentur pbere: qz enim plus semp ira in vin-
dicta exigit: quā iniuria accepit: dum discūt
mala non multoplicius reddere: qñq; disce-
rent ea z multiplicata sponte tolerare: hic
est q eundem rudē populum a quibusdam
phibuit qacdā pro ei in vsum pristinum ser
uauit: sed hec ipsa tñ in meliora vite figu-
ra composuit. Bruta namq; aialia idolis in
egypto mactabat: eiq; in vsum postmodum
aialium mactationē retinuit sed idolorum
cultum vetuit: vt dū de vsu suo aliqd amit
teret consolaretur eius infirmitas p hoc q
de vsu suo aliquid haberet. Mira autē di-
spensatione cōsilij qd ei dñs de cōsuetudi-
ne carnali retinuit hoc in figurā spūs potē
tius vertit: quid enim z sacrificia illorū ani-
malium: nisi vnigeniti mortem designāt: qd
sacrificia illorū aialium nisi extinctionē car
nalis nostre vite significant: vnde ergo ibe-
cillitati populi rudis condescenditur: inde
ei per obumbratas allegoriarū species ma
ior fortitudo spūs nunciatur. Recte itaq;
dr. Et caligine illud quasi pānis ifantie ob-
B uoluerem: qz vnde eius teneritudinis infir
ma pertulit inde, altam significationē spiri
tualiū iubem fecit. Que qz preceptorum li-
mite ab immoderatis animi euagationib9
cunit recte subijcit.

Capitulum. 20.

Ircundedi9 illud terminis
A meis: }) z qz huius humani
generis motus misso media
tore coercuit apte subiūgit:
({ z posui vectē z hostia: })
vectē qppe z hostia posuit
qz redemptore nostro contra culpas delin-
quentium misso noue vite pdicamenta fir-
mauit. Clausa nāq; hostia opposito vecte
roborantur: vectem ergo deus opposuit: qz
cōtra lasciuos motus humani generis vni-
genitum misit: qui pcepta spiritualia que lo
quendo docuit: agendo solidauit: bene aūt
subditur z dixi: hucusq; venies z nō proce-
des amplius: z h confringes tumentes flu-
ctus tuos: hoc qppe mare hostia priora trā
scenderat: qz claustra legis opposita huma-
ni tumoris vnda saliebat. At postq; mun-
dus oppositum sibi vnigenitū repperit ela
tionis sue impetum fregit: z transire nō va-
luit: qz eius fortitudine furoris sui terminū
clausum inuenit. Unde recte per pphetā dr.
Mare vidit z fugit. Possunt etiā p hostia Ps.113.
aperte passiones eius non incōuenienter in- B
telligi. Quibus ex occulto vectem posuit: qz
eas ex inuisibili diuinitate roborauit. Con
tra quas mundi fluctus venerunt: sed fracti
dissiluerunt: qz superbi eos videndo despiciūt
sed earum vires experiendo ptimescunt.
Nā dum passiones vnigeniti humanū ge
nus prius irrisit postmodū expauit: quasi p
opposita hostia more eliden di maris z tu-
more elatum venit: z fractum virtute dissili
uit. Sed qz idcirco hoc ad beatū Job dicit
vt de tot virtutib9 cordis eius gloria pme-
ret: ne sibi fortasse tribuat: qd se stare subli
miter non ignorat cū quāta eius edificatio
ne sint dicta ppendimus: si h etiā moraliter
disseramus. Dicat itaq;. Quis cōclusit ho-
stijs mare? Quid ē mare: nisi cor nostrū: fu-
rore turbidū: rixis amarū: elatione superbie
tumidū: fraude malicie obscurū? qd mare
quantū seuiat attendit qsqs in se occultas
cogitationum temptationes intelligit. Ecce
enim iam puersa relinquimus: iam deside-
rijs rectis inheremus: iam praua opa foris
abscidimus: sed tamē latenter intus ea cū
qua adhuc venimus vite veteris pcella fa
tigamur: quā nisi respectu iudicij z eterni
pauore tormēti immēsi timoris claustra cō-
stringerent: cuncta in nobis peruua super-
edificati opis fundamenta corruissent. Si
enim qd per suggestionē fenit intrinsecus:
per deliberationem foras erūperet: vite no-
stre fabrica funditus euersa iacuisset. In
iniquitate iam cōcepti z in delicto editi per
insite corruptionis molestias pugnā nobis-
cum hic deferimus quā cum labore vinci
mus: vñ z recte de hoc mari dr. Qñ erūpe-
bat quasi de vulua pcedēs. Uulua cui pra

ne cogitationis adolescentia est. De qua p
Gen. 8. moysen dñs dicit. Sensus enim ꝛ cogitatio humani cordis ꝓna est in malū ab adolescentia sua. Corruptionis nāq; malū quod vnusquisq; nostrū ab ortu desideriorū carnalium sumpsit: in ꝓcessū etatis exercet: ꝛ nisi hoc citius diuine formidinis manus reprimat: oē cōdite nature bonū repente culpa i ꝓfundum vorat. Nemo igitur sibi cogitationum suarū victoriā tribuat cum veritas dicat. Quis cōclusit hostijs mare qñ erūperet quasi de vulua ꝓcedēs. Qꝛ nisi ab ipso cogitationis ꝓmordio cordis fluctus gratia diuina retineret temptatiōis ꝓcellis mare seuiens: terram ꝓculdubio humane mentis obruisset vt falsis fluctibus ꝯfusa arescere. i. ꝓniciosis carnis voluptatibus delectata deperiret. Solus ergo dñs hostijs mare concludit: qui prauis motibus cordis claustra inspirate formidinis obijcit. Qꝛ vero ea que cernimus sequi ꝓhibemur: libet iam ad inuisibilia oculos mentis attollere atq; ꝑ ipsa que sequi ꝑcipimur videre. Sed qd agimus. Infirmis illis obtutibus: necdū patent: ecce ad eorū amorem vocamur: sed tñ a visione restringimur: qꝛ etsi qñ aliqd furtim parūq; aspicimus: sub incerto nimis adhuc visu caligamus: vñ apte subiungitur.

Capitulum 21.

A Cum ponerē nubem vestimentum eius ꝛ caligine illud q̃si pānis infantie obuoluerē: hoc mare tumultuosum videlꝫ cogitationibꝰ fluctuās cor nostrū nube vestitur: qꝛ ne internā quietē pure ꝯspiciat inquietudinis sue cōfusione tenebratur: hoc mare caligine quasi pannis infantie obuoluitur: qꝛ a cōtemplationis sublimibus adhuc teneris sensibus sue infirmitatis ligat. Videamus paulū quadā caligine quasi infantie pānis
1. Cor. 13. obuolutū dum ait. Videmus nunc p speculum in enigmate: tūc autē facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tūc aūt cognoscā sicut ꝛ cognitus sum. Qui si se ad cōtēplanda celestia infantem nō cerneret etatis sue: ad hoc cōparatiōe nullo modo ꝑmisisset di-
Ibi. 13. cens. Cū eram paruulus loq̄bar vt paruulus: sapiebā vt paruulus: cogitabā vt paruulus. Tunc ergo ad robur iuuenile cōscendimus: cū fortis sensu eam ad quā tēdimus vitā videmꝰ: nūc autē qꝛ intētionis nostre acies ꝑ infirmitatē suam ab interna luce retundit: mens nostra ligata infantie pannis tenetur. Vbi apte subiūgitur. ((Circūdedi illud terminis meis.)) Terminis enim suis dñs hoc mare ꝛ circūdat: qꝛ cor nostrum adhuc corruptionis sue molestia ꝛ cura turbulentum: sub mensura contemplationis hu-
B miliat: vt licꝫ plus appetat: v. tra tanq̄ sibi cōcedatur nō ascendat. Vel certe terminis suis dñs hoc mare circūdat: qꝛ cor nostrum temptationibus tumidū occultis donorum distributionibus mitigat: modo agens: ne praua suggestio ad delectationem veniat: modo ne praua delectatio vsq; ad consensum ꝓrūpat. Qui ergo illicitos motus cordis respicit: ꝛ in quibusdam eos vsq; ad ꝯsensum venire ꝓhibet: in quibusdam vero illos etiam a delectatione restringit: nimirum frementi mari terminos imponit: vt nequaq̄ in opere excrescat: sed intra sinum mentis temptationum submurmurans se vnda collidat. Que qꝛ tunc valenter restringitur: cum ex dilectione dei atq; inspiratis virtutibus obuiatur: recte subiungitur. ((Et posui vectem ꝛ hostia ꝛ dixi.)) Hucusq; venies ꝛ non procedes amplius: ꝛ hic cōfringes tumentes fluctus tuos. Quid enim moraliter per hostia nisi virtutes: quid per vectem: nisi robur cha-
C ritatis accipimus? Hec itaq; hostia scilicet operationum virtutes: mare seuiens dissipat nisi eas ex occulto mentis opposita charitas astringat. Facile autem omne virtutum bonum temptatione cordis irruēte destruitur: nisi ab intimis fixa charitate solidetur. Unde ꝛ Paulus in suis predicationibus: dum quedam virtutum hostia mari tentationis opponeret: illico eisdem hostijs quasi robur vectis adiunxit dicens. Super omnia autem hec charitatem habentes quod est vinculum perfectionis. Perfectiōis enim Coll. 3. vinculum charitas dicitur quia bonum qd agitur nimirum per illam ne pereat ligatur a temptatore nāq; cuius quodlibet opus euellitur si solutū a vinculo charitatis inuenit; si autē mens dei ac proximi dilectiōe constringit: cū temptationum motus quelibꝫ ei iniusta ingesserint obijcem se illis ipsa dilectio opponit ꝛ praue suasiōis vndas virtutū hostijs ac vecte intimi amoris frangit.

Capitulum. 22.

A
Uia ergo dñs per inspirate charitatis fortitudinē nascentia in corde vitia reprimit: insurgentis maris ipetum per obserata claustra compescit. Ira fortasse i occulto exasperat: sed ne quies supna pdat: pturbationi mentis officium lingue subtrahitur: ne vsq ad vocē exeat qd, in sinu cordis tumultuosum sonat. Luxuria in occultis cogitationibus accēditur: sed ne supnā mundiciam mens amittat: pcepte immūdicie ea que famulari poterant mēbra castigat: ne vsq ad corruptionem exalet corporis fetor cordis. Auaricia stimulat: sed ne celesti regno mens careat: intra claustra se psimonie contenta ppriis ligat: ne in prauo se ope dilatet: et vsq ad exteriores actus interne cōcupiscentie estus exudet. Supbia
B inflat: sed ne verā celsitudinem amittat: cōsiderando qsq qr puluis est: ab altitudine se concepte elationis humiliat: certās nimirum ne quod in suggestione cogitatiōis tolerat: in exercitatione opis erūpat. Bene ergo dicitur. Posui vectem et hostia et dixi. Hucusq venies et non pcedes amplius: et h confringes tumētes fluctus tuos: qr dum electus quisq et temptatur vitiis: et tñ facere male suggesta renititur: quasi mare clausum tenetur. Qd etsi intus tumultuosis cogitationū fluctibus mentem pcutit: statuta tamen bñ viuendi litora non excedit. Qd mare qdem in tumorē se erigit: sed dū sibi deliberatione cordis allidtur fractū reddit Beatus igitur Job ne sibi tribuat q h procellas cordis fortiter stat: voce diuina audiat. Quis cōclusit hostiis mare qñ erūpebat
C quasi de vulua pcedens et c. Ac si ei apte dicerēt. Incassum te exteri⁹ in bonis opibus pēsas: si non me interius qui in te tēptationis vndas cōpesco desideras: vt enī tu fluctus ferre possis in ope mee virtutis ē: qui fluctus frango temptationis in corde.

Sancti Gregorij Liber. 29. Ca. i.

A
Dominus de

us noster Jesus Xps in co q; virtus et sapiētia dei est: de patre ante tēpora natus ē vel potius quia nec cepit nasci nec desiit: dicamus verius semper natus. Non aūt possumus dicere semper nascitur: ne imperfectus videatur. At ꝑo vt eternus designari valeat et pfectus: semper dicamus et natus: quatenus et natus ad perfectionem ptineat: et semp ad eternitatē: vt quocūq modo illa essentia sine tēpore: tēporali valeat designari sermone: quāuis hoc ipm qd pfectum dicimus multū ab illius veritatis expressione deuiamus: qr qd factum non est: nō potest dici pfectū. Et tñ infirmitatis nostre verbis dñs cōdescendens ait. Estote pfecti sicut pater vester celestis pfectus ē. In Mat. 5.
illa itaq natiuitate diuina ab humano genere cognosci non poterat: pinde in humanitatem venit vt videretur: videri voluit vt imitaretur. Que carnis natiuitas despecta visa est sapientibus mūdi: contempserunt nāq infirma humanitatis eius: deo hec indigna indicantes. Cui tātomagis homo debi- B
tor fuit: quanto pro illo deus etiā indigna suscepit: qr enim non cognouit mundus per sapientiā deū: placuit deo per stulticiā pdi- 1. Cor. 1.
cationis saluos facere credentes. Ac si diceret. Cum deū qui est sapientia nequaq per sapientiam suam mūdus inueniret: placuit vt deū hominē factū per humanitatis stulticiam cognosceret quatenus eius sapiētia ad nostram stulticiam descēderet: et lucē superne prudentie luto sue carnis illuminata nostra cecitas videret. Natus igitur ex patre sine tēpore: ex matre nasci est dignatus in tpe: vt p hoc q ortum suū inter initiū finēq cōcluderet: humane mētis oculis ortū q nec initio sumitur nec fine angustatur aperiret: vñ bene nūc ad beatū Job dr. Nunqd post ortum tuū pcepisti diluculo: et ostēdisti aurore locum suū subaudis vt ego? Ortus qppe diuinitatis eius ante et post nō habz.
Cui dum semp esse est per eternitatē: dū oē qd labitur circūscribit: intra semetipm tēporum discursus claudit. Ortus ꝑo humanitatis ei⁹: qr et cepit et desiit: et ante et post habere a tēpore accepit. Sed qr dum ipe vmbras nostre mortalitatis suscepit: lumen nobis sue eternitatis infudit: recte p hunc ortum quē creator sibi in tēpore cōdidit: locū suum sine tēpore aurora cognouit: qr enī diluculū vel aurora a tenebris in lucē vertit: nō immerito diluculi vel aurore noīe oīs ele- C

ctorum ecclesia designatur. Ipsa nãq3 dum
ab infidelitatis nocte ad lucẽ fidei ducitur:
velut aurore more in diẽ post tenebras splẽ
dore superne claritatis aperitur. Unde r bene
Cant.6. in canticis canticoꝝ dicit. Que est ista que
pgreditur quasi aurora consurgens. San-
cta enim ecclesia celestis vite pmia appetẽs
aurora vocata est: qꝛ dum peccatorum tene
bras deserit iusticie luce fulgescit.

Capitulum. 2.

A Habemus tamẽ subtilius ali
quid qd cõsiderata qualita
te diluculi vel aurore pense-
mus. Aurora nãq3 vel dilu-
culũ noctẽ qdem pterijsse
nũciant: nec tñ diei clarita-
tem integrã ostentant: sed dũ illã pellũt: hãc
suscipiũt: lucẽ tenebris pmixtã tenẽt. Quid
itaq3 in hac vita oẽs qui vitatem seqmur:
nisi aurora vel diluculũ sumus: qꝛ r quedã
iam que lucis sunt agimus: r tamẽ in qui-
busdam adhuc tenebrarũ reliquijs non ca
remus. Per pphetã qppe deo dicit. Non
Ps. 142. iustificabit in cõspectu tuo ois viuẽs. Rur-
Jaco.4. sumq3 scriptũ ẽ. In multis offendim9 oẽs.
Ro.7. Paulus quoq3 ait. Video aliã legẽ i mem
bris meis repugnantem legi mentis mee: et
captiuũ me ducentem in lege peccati que ẽ
in mẽbris meis. Ubi ergo lex peccati cũ le-
ge mentis contendit: pfecto adhuc aurora
est: qꝛ lux que iam emicuit: necdũ ptereũtes
funditus tenebras pressit. Adhuc aurora ẽ:
qꝛ dum lex carnis legem mẽtis: r lex mẽtis
legem carnis petit: inter se vicissim lux et
umbra confligit. Unde rursum paulus cũ di-
Ro.13. ceret. Nox precessit: nequaq3 subdidit dies
B venit: s3 dies aũt appropinquauit. Qui enĩ
post discessum noctis iam nõ venisse sed ap
propinquasse diem insinuat: esse se pculdu
bio ante solẽ post tenebras adhuc in auro
ra demõstrat. Tunc aũt plene electorũ san
cte ecclesie dies erit: cum ei admixta pecca-
ti umbra iam non erit. Tũc plene dies erit:
qñ interni luminis pfecto feruore claruerit.
Tunc plene dies erit: qñ nullã maioꝝ suoꝝ
temptantẽ memoriã tolerãs: oẽs a se tene-
brarũ etiam reliquias abscondit. Unde r be-
ne hec aurora quasi adhuc in trãsitu demõ
stratur cũ dicitur. Et ostendisti aurore lo
cum suum. Cui enim locus ostendit suus:
pfecto ex alio ad aliud vocatur. Quis est
enim locus aurore: nisi pfecta claritas visio
nis interne? Ad quẽ cũ ducta venerit: iam
de transacte noctis tenebris nihil habebit.
Nunc aũt adhuc temptationũ molestia su-
stinet: qꝛ per intentionẽ cordis ad aliud fe-
stinat ecclesia ad locum suũ tendit aurora.
Quẽ locũ si mente non cerneret: in huius vi
te nocte remaneret. Sed cũ quotidie inten-
dit pfici: r in lucem quotidie augeri locũ su
um iam conspicit: r plene sibi clarescere so-
lem querit. Locum suum aurora cõsiderat:
quãdo sancta aia ad contemplandã condi
C toris sui spẽm flagrat. Ad locũ suum pertin
gere aurora satagebat cũ dauid diceret. Si
Ps.41. tiuit aia mea ad deũ fontẽ viuũ: qñ veniã
r apparebo ante faciẽ dei. Locũ suũ vitas
aurore monstrabat: cũ per Salomonẽ dice-
Eccl.6. ret. Quid h3 amplius sapiẽs a stulto: r qd
pauper nisi vt pgat illuc vbi vita ẽ. Quem
pfecto locũ etiã pcedentibus incarnationẽ
suã patribus: post ortũ suũ dñs ostẽdit: qꝛ
nisi per pphetic spũm incarnandũ superne
patrie regẽ cognoscerẽt: bona eiusdẽ patrie
q3 essent desiderabilia nõ viderent. Locum
suum veritas aurore patefecit: cũ patrẽ co
ram discipulis petijt dicẽs. Pater quos de
Jo.17. disti mihi: volo vt vbi ego sum: r illi sint me
cum. Locũ suum aurore mõstrauit: cum di
Mat.24 ceret. Ubicũq3 fuerit corpus: illic congrega
Luc.17. buntur aqle. Ad hunc locũ quẽ cognoue-
rat puenire aurora festinabat: cũ Paulus
Phil.1. desiderũ habere se diceret dissolui r cum
Christo esse. Et rursum. Mihi viuere Xp̃s
2.Cor.5. est r mori lucrũ. Et rursum. Scimus qm̃ si
terrestris domus nostra huius habitatiõis
dissoluatur: q edificationẽ ex deo habemus:
D domũ nõ manufactã eternam in celis. Be-
ne autem post ortum suũ locũ pprium auro
re ostendisse se phibet: qꝛ future retributio-
nis beatitudinem priusq3 per corpus ipse in
notesceret: in paucorũ intellectu continuit.
Cum vo humane natiuitatis infirma susce
pit: venture claritatis noticiã in multitudi
nis innumere amore dilatauit. Sed cum di
uini operis mysteriũ sic misericordia pera-
gat: vt tamẽ r ira comitetur: quatenus oc-
cultus arbiter alios respiciens redimat ali-
os deserens pdat: qꝛ cognouimus quõ per
incarnationem suã electos illuminet audia
mus nunc quõ reprobos damnet. Seqtur.
Nunqd tenuisti cõcutiens extrema terre:

τ excussisti ipsos ex ea.)) Extrema terre dñs
tenuit: quia in fine seculorꝫ ad destitutam
iam τ alienigenis regibꝰ subditam sinago-
gam uenit: atq; ex illa ipsos excussit: qꝛ spi-
ritualia fidei pdicamēta rēnuētes etiā a car
nalis sacrificij gloria repulit. Uel certe extre
ma terre tenuit: qꝛ ex iudea paucos abie-
ctos τ humiles elegit. Extrema terre tenuit
qꝛ legis doctores deserens: piscatores sum-
psit. Dūq; eius extrema tenet ex ea impios
E excutit qꝛ dum īfirmos fideles roborat: for
tes in illa infideles dānat. Recte ꝯo etiam
cōcutiens addidit: qꝛ per aduentū suū im-
mensa formidine etiā reproborū corda cō-
mouit. Cōcussi qppe fuerant q dicebant.
Jo.12. Nihil pficimus: ecce totus mundus post
eum abijt. Res aūt que pcutitur: huc illuc-
q; ducta fatigatur. Cōcussa ergo iudea fue-
Jo.5. rat: que de Xpo per alios dicebat qꝛ bonꝰ ē
τ per alios resistebat dicens: non: sꝫ seducit
Jo.9. turbas. Per alios dicebat. Nisi h esset a
deo nō poterat facere quicq; atq; ad extre-
Jo.18. mum per alios clamabat. Si nō esset h ma
lefactor: nō tibi tradidissemus eum. Cōcus-
si qdem: sed non pstrati sunt reprobi: cū mō
miracula obstupescentes cernerēt: modo in
firmitatis obprobria despicientes irriderēt
Jo.10. An non cōcussi fuerāt q dicebāt. Quousq;
aiaꝫ nostrā tollis: si tu es Xps dic nobis pa
lam. Uel certe extrema terre concussit: τ te-
nuit qꝛ cum infirmis corda humilium pio ti
more terruit: nequaquā ea iudicio districto
dereliquit. Inde enim multitudo credentiū
in deum robustius stetit: vnde in se humilia
ta trepidauit. Nam qꝛ eum deus quē cōcu
tit tenet: insinuat τ per pphetam dicēs. Su
per quē requiescet spiritus meus: nisi super
humilem τ quietum τ trementē sermones
meos. Quia eum quem concutit tenet. Sa
Pro.28. lomone attestante intimatur qui ait. Bea-
tus vir qui semper est pauidus qui autem
mentis est dure corruet in malū. Igitur qa
extrema iudee dñs in apostolis tenuit: atq;
ex illa scribas τ phariseos ac pontifices im
pietatis sue merito exigente reprobauit qd
adhuc de eorū dānatione subdatur audia-
mus. Sequitur. ((Restituetur vt lutū signa
culum τ stabit sicut vestimentum.)) Quid
aliud dñs plebem israeliticam nisi lutū rep
perit quā obsequijs gentiliū deditam ī egy-
H pto seruientem lateribus inuenit. Quā dū

tot miraculis ad terrā repromissionis du-
xit: dum perductam cognitionis sue scientia
impleuit: dum tot archana secretorū ei per
pphetiam cōtulit: qd eam aliud q; seruan-
dis mysterijs signaculum fecit. Ipsa qppe
diu in pphetia clausum cōtinuit qcquid de
se veritas in fine reuelauit. Sed dum post
tot diuina secreta: post tot percepta mira-
cula redemptoris sui aduentu: plus terraꝫ
q; veritatem dilexit: per sacerdotes dicens.
Si dimittimus eum sic omnes credent ī eū: Jo.11.
τ venient romani τ tollent nostrum locū et
gentem: quasi ad eos quos in egypto reli-
querat laterea redijt τ que facta iam dei si-
gnaculum fuerat: ad hoc etiam quod dese-
cuerat infiexit: lutūq; se post signaculū ī ocu
lis veritatis exhibuit: cū per impietatis ma
liciam accepti verbi mysteria perdidit: τ so
la terrena sapere que inquinant elegit. Ubi
aperte subiungitur. ((Et stabit sicut vestimē
tum.)) Imposita nāq; τ grossiora vestimen
ta etiam cum induta fuerint: quia induen-
tis membris bene applicata non herēt: sta-
re referuntur. Judea igitur circa veritatis
noticiam etiam cum seruire videretur: sicut G
vestimentum stetit: qꝛ per exteriora manda
ta seruire se domino ostēdit: sed adherere
ei per charitatis intelligentiam noluit: duꝫ
solam in preceptis dei litteram tenuit: τ ne-
quaq; se per spiritum sensibus intimis iun-
xit quasi ei qui se induerat nō adhesit. Ubi
τ apte subiungitur. ((Auferetur ab impijs
lux sua.)) Quia cum credere veritati rēnu-
unt: cognitionem legis imperpetuū amittūt
τ dum de accepta lege superbiunt: nimiruꝫ
de scientie sue gloria cecantur. Scriptū qp-
pe est. Obscurentur oculi eorum ne videāt. Ps. 68.
Rursumq; scriptum est. Exceca cor populi
huius: τ aures eiꝰ aggraua. Et rursum scri Sap. 6.
ptum est. In iudicium ego in hunc mundū
veni: vt qui non vident videāt: τ qui vidēt Jo.9.
ceci fiant. Et qꝛ semetipsos de legis operi-
bus contra conditorē legis extulerunt apte
subditur. ((Et brachium excelsum contere-
tur.)) Excelsum quippe brachium conteri-
tur quando predicata fidei gratia superba
legis operatio reprobatur cum dicatur Ex
operibus legis non iustificabitur oīs caro. Ro.3.
Cuncta tamen h intelligi τ aliter possunt.
Terram quippe scriptura sacra vocare cō-
sueuit ecclesiam. Extrema igitur terre dñs

tenet ꝛ concutit: q꞉ ecclesie sue vltima per
aduentum antichristi persecutione imma-
nissima turbari permittit: nec tamen ꝑmit-
tendo deserit. Hanc terram aliquando dn̄s
tenet ꝛ non concutit: aliquando tenet ꝛ cō-
cutit: quia modo eam tranquilla pace fidei
possidet: modo cōmoueri impetu persecutio
nis iubet. Bene autem cum diceret. Nun-
quid tenuisti concutiens extrema terre: il-
co adiunxit: ꝛ excussisti impios ex ea: Atte-
Tit. 1. stante enim paulo plerisq̄ in ea sunt qui ꝯfi
tentur se nosse deum: factis autem negant.
B Impios ergo ex ea dn̄s excutit: q꞉ hi quos
nunc intima vicia possident: tunc in voragi
nem aperte infidelitatis cadent: atq̄ i acer-
uum palearum transeunt: cum temptatio-
nis illius aura cōmouentur. Et quāuis se
nunc sub spē fidei intra arec sinum tegunt:
tunc nimirum extra granorum cumulum di
stricti examinis ventilabro resilient. Unde ꝛ
apte subiungitur. ((Restituetur vt lutum si
gnaculum.)) Ac si aperte diceret. Hi q nūc
videntur in ecclesie sinu signaculum: tunc an
te oculos omnium restituentur vt lutum. i.
nequaq̄ iudicia hominum de professiōe re
ligionis fallant: sed q̄ terrena sapiant de-
monstrantur. Solet enim scriptura sacra ꝓ
fide appellare signaculum: pro iniquitate lu
Luc. 15. tum. Nam filius iunior qui cōsumpta sub-
stantia ad patrem rediit in munere anulum
accepit. Gentilis enim populus qui in mor
talitate perdita ad deum penitendo reuer-
titur: per fidei signaculum munitur. Unde
Can. 8. ꝛ a sponso suo ecclesie dicitur. Pone me vt
signaculum super cor tuum. Iccirco nāq̄
signaculum rebus ponitur: ne qua diripiē-
C tium presumptione temerētur. Sponsus er
go in cor signaculum ponit: quando fidei ei⁹
mysterium in custodiam nostre cogitatiōis
imprimitur vt ille infidelis seruus nimirum
noster aduersarius: cum signata fide corda
considerat: temptando ea irrumpere nō pre
sumat. Per lutum vero q꞉ terrena cōtagia
demonstrantur: attestatur psalmista q aut.
Ps. 38. Eduxisti me de lacu miserie: ꝛ de luto fecis.
Quia igitur multi in terrenis contagiis in-
uenti: perducti ad ecclesiam celestis fidei sa
cramento signantur: ꝛ tamē ab iniquis ope
ribus non recedunt sed q̄ nunc fidei velamie
cōtegunt: sed cum tēpus inuenerint qd sint
veraciter ostendunt: recte dicitur. Restitue-
tur vt lutum signaculum. Quos enim nūc
fideles credimus: ipsos tunc fidei hostes in
uenimus: ꝛ quāuis appareant non tempta-
ta signaculum: erunt procuidubio temptati
lutum. Unde ꝛ recte dicitur. Restituetur: q꞉
qualis eorum conscientia esse ante fidē pa
tuit: talea eos postmodum reproba vita con
uincit. De quibus apte subiungitur. ((Et
stabit sicut vestimentum.)) Tot nunc qua-
si vestibus sancta ecclesia induitur quot fi-
delium veneratione decoratur. Unde et ei
ostensis gentibus a dn̄o per ꝓphetā dicit.
Uiuo ego dicit dn̄s q꞉ oibus his velut orna Isa. 49.
mento vestieris. Multis tamē quasi fideli-
bus nunc specietenus induitur: sed pulsan-
te ꝑsecutionis impetu: tunc eis exuta nuda
bitur: de quorū sorte hic dicitur. Et stabit
sicut vestimentum. Stare vero hoc loco po
nitur i peccato persistere. Unde scriptum ē.
Et in via peccatorū nō stetit. Uel reprobus Ps. 1.
quisq̄ sicut vestimentum stare dicitur: vt nō
posse stare monstretur. Q꞉ sicut induta ve-
stis in visionis sue specie per corpus tendit
exuta aūt fracta complicatur: ita vnusquis-
q̄ qui a sancte ecclesie tunc statu recesserit:
tensus ac decorus: quasi dum indueret fuit
sed exutus postmodū confractus atq̄ abie
ctus iacebit. Si vero stare intelligimus ꝑdu
rare: sicut vestimentum stat quisq̄ reprob⁹:
q꞉ i hac vita quā diligit breuiter durat. Un
de ꝛ per prophetam dicitur. Omnia sicut ve Ps. 101.
stimentum veterascent: ꝛ sicut opertorium
mutabis ea ꝛ mutabūtur. Hec itaq̄ que al
legoriarum nube tecta intulit: nunc verbis
apertioribus innotescit subdens.

Capitulum. 3.

Auferetur ab impiis lux sua.))
Neq̄ enim eos nunc dei lu A
men illustrat: qui iniquita-
tis sue maliciam fidei nomi
ne palliant. Nam dum iuxta
predicationem fidei viuere
negligunt: ꝛ tamen eandem fidem speciete
nus venerantur: honorem vite presentis ex
nomine religionis querunt. Hocq̄ eis ex fi-
de lucet q eos fides coram hominib⁹ refo
uet. Sunt vero nōnulli q eterna que audiūt
veraciter credūt: ꝛ tamē eidem quā tenent
fidei male viuēdo cōtradicunt. Habent hi
quoq̄ in tenebras lucem suā. q꞉ dū ꝑuersa
agunt: ꝛ tamē de deo recta sentiūt: ne tene-

brescant funditus: et quadam parte fulgo
re luminis illustrantur. Qui dū plus terre
na q̄ celestia: plus que vident q̄ que audi
unt diligant pulsante psecutionis articulo:
qd rectū credere videbantur amittūt. Qd
illo maxime tempore multiplicius agit: qn
surgente ipso iniquoꝝ capite: in sancta ec
clesia psecutione vltima liberia suis virib⁹
eius fortitudo crassatur. Ibi tūc cor vniuſ
cuiusq̄ ostenditur: ibi quicqd in occultis la
tebat aperietur: et qui nunc ore sunt pij et
corde sunt impij: publicata malicia corruūt
et lucem fidei quā specietenus tenuerāt per
dunt. Sed inter hec necesse est vt vnusqsq̄
nostrū ad cordis sui secretū redeat: et actio
nis sue dāna ptimescat: ne exigentibus me
ritis per districtam iusticiam iudicioꝝ dei
in taliū hominū numerum corruat. Nemo
aūt sibi incaute blandiatur: et iccirco se a ta
li extraneum credat: qꝛ ad illius tempesta
tis pcellam puenire nō existimat. O quan
ti illius temptationis tēpora non viderunt
et tamen in eius temptationis procella ver
santur. Chayn tēpus antichristi nō vidit: et
tamen membrū antichristi per meritū fuit.
Judas seuitiā psecutionis illius ignorauit
et tamen viribus crudelitatis eius auaritia
B suadente succubuit. Simon dimisus lōge ab
antichristi tēporibus extitit: et tamē se ei⁹ su
perbie miraculoꝝ potentiā puerse appetē
do coniunxit. Sic iniquoꝝ corpus suo ca
piti: sic mēbris mēbra iunguntur: cum a co
gnitione se nesciūt: et tamē sibi praua actio
ne copulantur. Neq̄ enim pergamus ba
laam libros aut vba cognouerat et tamen
eius nequiciam sequens: vocē superne icre
pationis audiebat. Habes illic tenētes do
ctrinam balaam: qui docebat balac mittere
Apo.2. scandalū corā filijs israel: edere et fornicari.
Thiatirem quoq̄ ecclesiam ad Jezabel no
ticia et tempora et loca diuidebant: sed quia
eaꝫ per vite reatus astrinxerat inesse ei Je
zabel dicitur atq̄ operibus pversis insistere
Ubi. s. angelo attestante qui ait. Habeo aduersus
te aliqua qꝛ pmittis mulierem. Jezabel q̄
se dicit pphetam docere et seducere seruos
meos: fornicari et manducare de ydolothy
tis. Ecce qꝛ repiri potuerunt q Jezabel vi
tam reproba actione secuti sunt Jezabel il
lic inuenta memoratur: qꝛ videlꝫ prauū cor
pus coniuncti mores vnū faciūt: etiā si hos

loca vel tēpora scindunt. Unū fit vt in puer C
sis suis imitatoribus et iniquus qsq̄ mane
at: qui iam preterijt: et in suis opatorib⁹ ipse
iniquorum auctor iam appareat: q necdū
venit. Hinc Joannes ait. Nunc antichristi Jo.2.
multi facti sunt: qꝛ iniqui oēs iam ei⁹ mem
bra sunt: que scilꝫ puerse edita: caput suum
male viuendo preuenerunt. Hinc Paulus
ait. Ut reueletur in suo tēpore. Nam myste 2.Thes.2
rium iam opatur iniquitatis. Ac si diceret:
tunc antichristus manifestus videbitur: nā
in cordibus iniquorum secreta sua iam nūc
occultus opatur. Ut enim de apertioribus
criminibus taceam ecce alius fratri in cor
de suo tacitus inuidet: et si occasionē repe
riat: eum supplantare cōtendit. Cuius alte Sap.2.
rius mēbrum est nisi eius de quo scriptū ē.
Inuidia dyaboli mors intrauit in orbē ter
rarum? Alius magni meriti esse se estimat:
per tumorē cordis cunctis se pferens oēs se
metipso inferiores credit. Cuius alteri⁹ mē
brum est nisi eius de quo scriptum est. Oē Job.41.
sublime videt et ipse est rex super vniuersos
filios supbie. Alius mūdi huius potentiam
querit: non quo aliqa prosit: sed quo ipse al D
teri subditus non sit. Cuius alterius mēbrū
est nisi eius de quo scriptum ē: qui dixit. Se Isa.14.
debo in monte testamenti in lateribus aq
lonis: ascendā super altitudinē nubiū: simi
lis ero altissimo? Solus quippe altissimus
ita dominaꝛ super oīa: vt alteri subesse non
possit. Quē dyabolus imitari peruerse vo
luit: cum suum dn̄m querens ei subesse recu
sauit. Imitatur ergo dyabolū quisqs iccir
co potestatem suam appetit: qꝛ ei qui sibi ē
supna ordinatiōe ppositus subesse fastidit.

Capitulum. 4.

Unt preterea plurima que A
quosdaꝫ in ipsa pace eccle
sie cōstitutos infideles esse
renunciant. Uideo namq̄
nōnullos ita personā potē
tis accipere: vt requisiti ab
eo pro fauore eius nō dubitē in causa pri
mi veritatem negare. Et quis est veritas: ni Jo.14.
si ille q dixit? Ego sum via veritas et vita.
Neq̄ enim Joānes baptista de cōfessione
christi: sed de iusticie veritate requisitus oc
cubuit: sed qꝛ christus est veritas: ad mor
tem vsq̄ iccirco pro christo qꝛ videlicet pro
veritate peruenit. Ponamus ergo ante ocu

los: qui aliqs percunctatus personam poten
tis accepit et ne forsitan saltem iniuriam pateretur.
veritatem negauit. Quid ergo iste faceret
in dolore penarum: qui xpm erubuit inter fla
gella verborum. Ecce et post hec ante ocu-
los hominum adhuc xpianus est: et tamen si
eum dns districte disposuit iudicare iam non
est. Video autem alios qbus per locum magi
sterij exhortandi sunt officia: arguendique com
missa: qui cum vident aliqd illicitum admit-
ti: et tamen dum quorundam potentum offende
re gratiam metuunt: arguere non presumunt.
Quisqs iste est qd aliud facit nisi vidit lu
pum venientem et fugit. Fugit: quia tacuit: ta
cuit quia despecta eterna gratia tpalem gloriaz
plus amauit. Ecce ante potentis faciem in
tra sui se latebras silentij abscondit: et sicut
psecutori publice: sic occulte locum dedit ti-
Jo.12. mori. Bene de talibus dr: Dilexerunt glori
am hominum magis quam dei. Quisqs igitur ta
B lis est: si per hec districte iudicatur: et psecu-
tio publica defuit: et tamen tacendo christuz
negauit. Non ergo desunt vel in pace eccle-
sie antichristi temptamenta. Nemo itaque ita
psecutionis extreme tempora quasi sola per-
horrescat. Apud iniquos namque quotidie res
antichristi agitur: quia in eorum cordibus my-
sterium suum iam nunc occultus operatur
Et si multi nunc specietenus intra ecclesiam
constituti: simulant se esse quod non sunt: in
aduentu tamen iudicis pdentur qd sunt:
Eccs.8 De qbus bene Salomon ait: Vidi impios
sepultos: qui etiam cum adhuc viuerent in loco
sancto erant et laudabantur in ciuitate qua
si iustorum operum. Igitur postque de iniqs
dictum est: Restituetur vt lutum signaculuz: et
stabit sicut vestimentum: et auferetur ab im
pijs lux sua quod vtique in illa est antichri-
sti persecutione faciendum. Tria quippe ice-
dere bene dixit: et quartam feliciter perdi-
tione nos consolans ait: ((Et brachium excel
C sum confringetur.)) Quid namque aliud excelsum
brachium accipitur: nisi superba antichristi
celsitudo que super reprobas mentes homi-
nuz fastu glorie secularis erigitur: ita vt ho
mo peccator: et tamen estimari homo despi
ciens deum sese super homines mentiatur.
Unde et Paulus apostolus dicit: Ita vt in
2.Cor.2 templo dei sedeat ostendens se tanque sit de
us. Cuius vt tumorem plenius ostenderet
2.Thes.2 premisit. Qui aduersatur et extollitur super
omne quod dr deus aut quod colitur. De- Exo.7.
us enim dici aliquando et homo potest: iuxta
quod ad Moysen dr: Ecce constitui te de
um Pharaonis. Deus vero coli pariter ho-
mo non potest. Quia vero se antichristus et
super sanctos quosque homines: et super ipsi
us potentiaz diuinitatis extollit: per exactum
sibi nomen glorie et hoc quod deus dr: et
hoc quod deus colitur transire conatur.
Notandum uero est: in quantam superbie fo
ueam cecidit: qui in mensura ruine qua lapsus
est non permansit. Dyabolus quippe vel ho- D
mo a statu conditionis ppriae elata mente cor
ruerunt: vt vel ille diceret: Ascendam sup
altitudinem nubium: similis ero altissimo: vel Isa.14.
iste audiens crederet: Aperientur oculi vestri
et eritis sicut dij. Iccirco ergo vterque cecidit Ge 3.
quia esse deo similis non per iusticiam: sed per
potentiam concupiuit. Sed homo per gratiam
liberatus: qui dei similitudinem peruerse ap-
petendo ceciderat: in reatu criminis sui longe
deo imparem se esse cognoscens clamabat:
Dne qs similis tibi: Dyabolus uero in lapsu Ps.88.
sui criminis iuste dimissus in mensura ruine
sue minime permansit: sed quanto diutius ab
omnipotentis gratia defuit: tantomagis rea-
tum criminis cumulauit. Nam qui ideo cecidit
quia peruerso ordine deo esse similis voluit: eo-
usque perductus est vt in antichristum veni-
ens videri deo similis dedignetur: atque euz
quem habere non potuit supbus: equalem
dänatus inferiorem putet. Nam cum de il-
lo hoc quod iam premisimus dr: Extollens
se supra omne quod dr deus aut qd colitur: ap-
te monstratur: quia appetendo dudum similitu
dinem dei: quasi iuxta deum erigere se voluit
sed in superbie culpam crescendo iam se su
pra omne quod deus et dr et colitur extollitur.
Quia ergo hec eius superbia districte iudicis
erit aduentu feriendo sicut scriptum est: Quez 2.Thes.2
Jesus interficiet spiritu oris sui et destruet illu
stratione aduentus sui: recte dr: Et brachi-
um excelsuz confringetur. Cuncta tamen hec
que hic discussa sunt adhuc intelligi et aliter
possunt. Verba enim dei quasi pigmenta que- E
dam nostri sunt adiutorij: et sicut pigmentum
quanto plus teritur tanto in poculum eius
virtus augetur: ita diuina eloqa quo ma-
gis exponendo conterimus: eo audientes am
plius quasi bibentes inuamur.

Capitulum 5.

a Quia igitur misericors deus diu peccata hominum tolerat: et eos iam vicinum finem respicit: plerumq3 mentes peccantium immutat: recte de se diuinitate pietatis insinuans ait: Nunquid tenuisti concutiens extrema terre: et excussisti impios ex ea? Per terram quippe homo infirma sapiens designatur: cui

Gen.3. peccanti dictum est: Terra es: et in terram ibis. Sed q2 pius conditor facturam suam non deserit: mala hominum et per suam patientiam tolerat: et per eorum quoq3 conuersionem relaxat. Cum duras atq3 insensibiles mentes respicit: modo eas minis: modo verberibus: modo reuelationibus terret: vt que pessima securitate duruerant: salubri timore mollescant: quatenus vel sero redeant et hoc ipsum saltem quod diu expectati sunt erubescant. Scit.n. dñs q2 extrema vite nostre plus indicat: et iccirco electos suos in fine sollicitius purgat.

i. Re.2. Scriptum quippe est: Deus iudicabit fines terre. Tanto ergo impensius vltimis nostris inuigilat quanto in ipsis pendere initia vite sequentis pensat. Quod q2 misericorditer facit: pietate sua in medium deducta: q2 etiam

b sero conuersos peccatores recipit beati Job iusticiam erudit dicens: Nunquid tenuisti concutiens extrema terre: et excussisti impios ex ea? subaudis vt ego: qui in suis vltimis sepe peccatores terrendo concutio: conuertendo teneo: atq3 ab eorum cordibus impios cogitationum motus auello. Et recte Job dñs quod iuxta finem peccatores conuertat insinuat. Ac si aperte dicat: Misericordie mee potentiam respice et tue iusticie elationem preme. Que extrema hominis: q2 etiam et cum conuertitur per carnis mortem illa antique culpe vindicta committatur: protinus insinuat cum dicit: Restituetur vt lutum signaculum et stabit sicut vestimentum. Hominem quippe dñs quem ad suam similitudinem condidit: quasi quoddam sue potentie signaculum fecit. Quod tamen vt lutum restituetur: q2 licet eterna supplicia per conuersionem fugiat: in vltione tamen perpetrate superbie carnis morte damnatur. Ex luto quippe homo conditus et mentis accepta ratione similitudine diuine imaginis decoratus: elatione cordis intumescens: quod de infimis formatus esset oblitus est. Unde mira conditoris iusticia actum est: vt q2 per sensum intumuit: quem rationabilem acceperat rursus terra per mortem fieret: quam esse considerare humiliter noluit: et q2 peccando similitudinem dei perdidit: moriendo ad limi sui materiam rediit: recte dicitur: Restituetur vt lutum signaculum. Et q2 de corpore dum spiritus vocatur quodam quasi in volucro carnis sue exuitur: apte et de eodem luto subiungitur. Et stabit sicut vestimentum.

c Lutum namq3 nostrum sicut vestimentum stare est: vsq3 ad resurrectionis tempus inane exutumq3 perdurare. Sed q2 hanc penam superbie nec illi transeunt: qui et eandem superbiam viuendo humiliter vincunt: que sit superbientium specialis pena subiungit dicens: Auferetur ab impiis lux sua: et brachium excelsum confringetur. Mors enim carnis quos electos lucis sue restituit: lucem suam reprobis tollit. Lux namq3 superbientis est: gloria vite presentis. Que enim lux tunc subtrahitur: cum per carnis interitum ad retributionum suarum tenebras vocatur. Ibi tunc excelsum brachium confringetur: q2 celsitudo carnis vltra nature ordinem violenter arrepta opprimentis diuine se iusticie mole dissipatur: vt quam se peruerse in breui exerceat: per pondus iudicii in eternum fractam cognoscat. Nullus autem nostrum quid post mortem sequeretur agnosceret: nisi vite nostre conditor ad penam vsq3 mortis nostre veniret. Nisi enim ipse misericorditer infima peteret: nequaq3 nos post suam imaginem perditos iuste ad summa reuocaret. Unde et recte subiungitur. Nunquid ingressus es profunda maris: et in nouissimis abyssi deambulasti? Ac si dicat: Ut ego: qui non solum mare.i.seculum: per assumptam humanam carnem atq3 animam perii: sed etiam per eam sponte in morte positus vsq3 ad vltima inferni quasi ad maris profunda descendi. Si enim mare:

d more diuini eloquii: seculum debet intelligi: nil prohibet profunda maris inferni claustra sentiri. Quod profundum maris dñs petiit: cum inferni nouissimus electorum suorum animas erepturus intrauit. Unde per prophetam dicitur.

Posuisti profundum maris viam: vt transiret liberati: hoc namq3 profundum maris ante redemptoris aduentum non via: sed carcer fuit: quia in se etiam bonorum animas quamuis non in locis penalibus clausit. Quod tamen profundum viam dñs posuit: q2 illuc veniens electos suos a claustris inferi ad celestia transire con- Isa.51

cessit. Unde ⁊ apte illic dr. Ut transirent li
berati. Quod ꝯo pfundum maris dixerat:
hoc alijs ꝟbis replicans abyssi nouissimū
vocat: qr sicut aquarum abyssus nulla no
stra visione cōprehenditur: ita occulta infe
ri nullo a nobis cognitōis sensu penetrant.
Qui eni hinc subtrahuntur cernimꝰ: ed q̄
illos iuxta meritū retributio suppliciorū ma
neat non videmus.

Capitulum 6.

Igilanti ꝯo ē cura pensan
dum q in nouissimo abyssi
deambulasse se perhibet.
Deambulare quippe nō cō
stricti sed liberi ē. Quē eni
vincula astringunt: eius ni
hilominus gressus ipediunt. Qr igitur do
minus nulla peccati vincula ptulit: in infer
num deambulauit. Liber quippe ad ligatos
Ps. 87. venit. Unde scriptum est: Factus sum sicut
homo sine adiutorio: inter mortuos liber.
In nouissimis ergo abyssi dño deambulare
est: in loco dānationis nil sue retentōis sus
tinere: attestante Petro q ait: Solutis dolori
Act. 2. bus iferni: iuxta quod impossibile fuerat te
neri illum ab eo. Vel certe qr deambulan
do nos cum de loco ad locum ducimur: hic
illicq; presentes inuenimur: deambulasse i in
ferno dñs dr: vt electis aiabus in locis sin
Sap. 7. gulis per diuinitatis potentiam presens fu
Mat. 28. isse monstretur. Unde ⁊ spūs sapientie mo
Luc. 24. bilis describitur: vt per hoc q nusq; deest
vbiq; nobis occurrere designetur. Quā de
scensionem suā dñs quanto mirabilē respi
B cit: tanto eā redempto hoi crebrius infun
dit. Eam nāq; adhuc replicans subdit.
(Nunqd aperte sunt tibi porte mortis ⁊ ho
stia tenebrosa vidisti?) Porte eni mortis
sunt potestates aduerse. Quas descendēs
dominꝰ aperuit: qr earum fortitudinē morien
do superauit. Que appellatiōe quoq; alia te
nebrosa hostia vocantur: qr dum per occul
tationis sue insidias nō videntur: deceptis
mentibus viā mortis aperiunt. Que tene
brosa hostia dñs videt: qr imundorū spūum
fraudulentiā ⁊ maliciā ⁊ respicit ⁊ premit.
Quos nisi ipse nobis nescientibus vidēdo
prohiberet: ⁊ nil de īsidijs eorū mens nostra
C cognosceret: ⁊ eisdem insidijs capta deperi
ret. Que tenebrosa hostia etiam nos hostia
cernimus: quando superne lucis radijs illu

strantur. Unde ⁊ per pphetā dr: Dñs mi
hi adiutor est: ⁊ ego videbo inimicos meos Ps. 117.
Hostes igitur nostros ipse videt: q suo eos
munere nobis visibiles facit. Vel certe te
nebrosa hostia tunc dñs vidit: cum claustra
iferni penetrans: crudeles spūs perculit: et
mortis prepositos moriendo dānauit. Qđ
iccirco h nō adhuc de futuro: sed iā de pre
terito dr: qr hoc qđ facturus erat in ope:
nimirum iam fecerat in predestinatiōe. Qr
ꝯo post mortē resurrectionēq; eius creuit
ecclesia: atq; in cunctis est gentibus dilata
ta apte subiungitur.

Capitulum. 7.

Unqd ꝯsiderasti latitudi
nem terre.) Dum. n. dñs
angustias mortis pertulit fidē A
suā in gentibꝰ dilatauit: at
qz ad innumera corda cre
dentiū sctām ecclesiam ex
tendit. Cui per pphetam dr: Dilata locum
tentorij tui ⁊ pelles tabernaculorū tuorū ex Esa. 54.
tende ne parcas. Longos fac funiculos tu
os: ⁊ clauos tuos cōsolida. Ad dexterā eni
⁊ ad leuā penetrabis ⁊ semen tuum gentes
hereditabit. Que latitudo terre pfecto nō
fieret: nisi ipse prius ⁊ vitā quā nouimꝰ mo
riendo despiceret: ⁊ vitam quā nō nouimꝰ
resurgendo mōstraret. In morte quippe sua
nostre oculos mentis aperuit: ⁊ que eēt vita
que sequeretur ostendit. Unde ⁊ huc i euā
gelio ordinem tenens discipulis dicit: Sic
oportebat xpm pati: ⁊ resurgere a mortuis Luc. 24.
tertia die: ⁊ predicari i nomine eius penitē
tiam ⁊ remissionem peccatorū per oēs gentes.
Pauci eni ex plebe israelitica i ipso predi
cante crediderunt: innumeri ꝯo gentiū po
puli viam vite morientē illo secuti sunt. Su
perbos nāq; dū adhuc passibilis vinceret p
tulit: a passibili ꝯo vita multos dū moreretur
strauit. Quod bene Sampson i semet
ipso dudum figuraliter expressit: q paucos Judi. 16.
qdē dū viueret iteremit: destructo aūt tem
plo hostes inumeros cū moreret occidit: qr
nimirū dñs elatōe supbie paucos cū viue ret
plures ꝯo cū téplū sui corpis solueret ex
tinxit: atq; electos ex gentibꝰ qs viuēdo su
stinuit simul oēs moriēdo pstrauit. Recte
itaq; postq; iferna penetrasse se docuit: ꝯsi B
derādā mox terre latitudinē subiūxit: Ac si
flagellato hoi diceret: Perpēde qd ptuli: ⁊

pensa quod emi: nec queraris ipse de ꝓbe-
re: dum nescis que te premia maneant i re
tributione. Inter hec itaq3 verba creatoris
opere precium puto: si a bono cõmuni ac pu
blico paruper oculos flectimus: τ qd in sin
gulis nobis latenter agat intuemur. Dicit
eni: ⸿ Nunqd ingressus es profundum ma
ris. ⸾ Mare quippe ẽ mens humana: cuius
ꝓfunda deus igreditur: quando per cogni
tionẽ suam ad lamenta penitentie ab inti-
mis cogitatõibus perturbatur: quãdo prio
ris vite neqtias ad memoriã reducit τ flu
ctuantem i confusione sua animũ concutit
C Profundum maris deus penetrat: quãdo
etiam despata corda ꝑmutat. Ipse eni ma
re ĩtrat: quando cor seculare humiliat: pro-
fundum maris igreditur: quando visitare
mẽtes ẽt pressas sceleribus nõ dedignatur
Unde τ recte ꝑcunctando subiungitur:
⸿ Et i nouissimis abyssi deãbulasti. ⸾ Que
eni est abyssus nisi mens humana: q̃ dum
semetipsam comprehendere nõ valet: sese
in omne quod ẽ velut obscura abyssus la-
tet. Unde bene per prophetam dr: Dedit
abyssus vocem suam ab altitudine fanta-
sie sue: qz dum semetipsam mens humana
non penetrat: et compatione sue diuine na
ture potentiam quã comprehendere nõ suf
ficit humilius laudat. In nouissimis ergo
abyssi deo deambulare est: etiam neqssimo
rum corda hominũ conuerte: τ despatas
mentes visitatõis sue vestigijs tãgendo mi
rabiliter reformare. Cum enim post imensa
scelera vnusqsq3 cõpungitur: qd aliud q̃ i
nouissimis abyssi deus deambulans vide-
tur. Quasi in abysso nãq3 deus deambulat
cũ obscurum cor penetrans fluctus inuisibi
D les vitiorum calcat. Plerũq3 enim preteri-
ta alia plãgimus τ alijs presentibus vrge-
mur: vt modo supbia: modo ira: modo lu-
xuria: modo auaricia tẽptante fatigemur.
Sed cuncta hec in corde nostro dña occul
te visitatõis sue timore reprimit: qd aliud
q̃ abysso gressus ponit. Quos gressus mẽ
te cõspicimus: quando ↄtra insurgentia vi
tia quomõ timoris eius obuient dona pen-
Ps. 41. famus. Hos nãq3 gressus ꝓpheta cõspexe-
rat cũ dicebat. Uisi sunt igressus tui deus.
Qui ingressus dei mei regis mei q est i san
cto ipsi⁹. Qui eni inordiatos motus animi
diuinoꝝ iudiciorum memoria in se reprimi
conspicit: quasi deambulantis in se gressus
dñi videt. Dicat ergo beato Job. Nunqd
igressus es ꝓfundũ maris: τ in nouissimis
abyssi deambulasti: subaudis vt ego q mi-
ra misericordia i peccatoꝝ cordib⁹: modo
iram: mõ luxuriam: modo auariciã: modo
surgentem supbiam calco: Ac si ei apte di-
ceretur: Si latenus cordis vicia me solũ re
primere cõspicis tu extolli de propria iusti-
ficatione cessabis.

Capitulum. 8.

Et qz cũ diuinit⁹ visitamur A
etiã de occultis τ illicitis mo
tibus mentis ad cõfessionẽ
ducimur: recte subiungitur
⸿ Nunqd aperte sunt tibi
porte mortis. ⸾ Porte eniz
mortis sunt cogitatões praue: quas deo pã
dimus quãdo eas in penitentia fiendo cõ
fitemur. Quas etiã non cõfessas intuetur:
sed ↄfessas igreditur. Tunc quippe viã sibi i
portis mortis apit: quando solutis prauis
cogitatõib⁹ ad nos post cõfessionem venit.
Que porte mortis iccirco vocate sunt: qz ꝑ
fecto via ad interitum p iniquas semp cogi-
tatões apitur. Quod adhuc replicatur cuz
subdit: ⸿ Et hostia tenebrosa vidisti. ⸾ Te-
nebrosa nãq3 hostia sunt latẽtia mẽtis ma
la: que τ haberi intrinsecus possunt: τ tamẽ
ab alteris videri nõ possunt. Que tamẽ do
minus cernit: quando ea occulto respectu
grẽ destruit. Scriptũ quippe est: Rex q sedet
i solio iudicij dissipat oẽ malũ intuitu suo. Pro. 20.
Et qz omne vitium angustat: ois ꝓo virtus
animũ dilatat post ↄstructa vitia recte sub
iungitur: ⸿ Nunqd cõsiderasti latitudinẽ
terre. ⸾ Nisi eni virtus animum dilataret: B
nequaq̃ Paulus corinthijs diceret: Dila 2. Cor. 6
tamini τ vos τ nolite iugum ducere cũ infi
delib⁹. Solerter ꝓo itendum est quod dr
Cõsiderasti latitudinẽ terre. Latitudo nã-
qz bonoꝝ iterioꝝ nequaq̃ cõprehendit: ni
si caute cõsideretur. Nã plerũq3 eos exteri⁹
inopia humiliat: pene cruciatus angustat.
Sed tamẽ inter hec semp interior fortitu-
do se vsq3 ad speranda celestia dilatat. An
gustati apostoli exteri⁹ fuerant: quãdo fla-
gella sustinebant: sed in magna stabant in
tus latitudine liberi: q apud se hec eadem
flagella i gaudium verterant. Scriptũ nãq3 Mat. 5.
est: Ibant apostoli gaudentes a conspectu

concilij:qm̃ digni habiti sunt pro noĩe Jesu
cõtumeliam pati. Hanc latitudinem iter an
Phil.1. gustias paulus inuenerat:qui dicebat. Sci
re aũt vos volo fratres: qꝛ q̃ circa me sunt
magis ad ꝓfectum venerũt euãgelij ita vt
vincula mea manifesta fierent in omni pre
torio. Hanc latitudinem Dauid inter an
Ps.4. gustias obtinebat dicens. In tribulatiõe di
latasti me. Tunc itaq; hec terra.i.sanctorum
conscientia dilatatur: cum mundi hui⁹ ad
uersitatibus exterius premitur. Nam cuꝫ a
presentis vite securitate repellitur:intus ad
se impingitur: vt ad speranda superna ten
datur. Cũ ẽ euagari exterius non permitti
tur quasi in sinum suum reuocata dilataẽ.
Nos autem que boni viri aduersa tolerẽt
cernimus: sed intus quantũ gaudeant nõ
videmus: mentis eoruꝫ latitudinẽ modo in
verbis:modo in opibus cõsiderando cogno
scimus:sed tñ quanta in eius amplitudo sit
eiusdem latitudinis ignoramus. Audiat er
go humana sapientia: ⁊ se insipientẽ discat
Nunqd considerasti latitudinem terre? Ac
si dicat:vt ego q flagellis cunctam occultaꝫ
iustorũ leticiam solus plene considero:qꝛ so
lus misericorditer formo. Uel certe iccirco
beatus Job vtrũ terre latitudinem cõside
rauerit inquiriẽ:vt exemplo aliene latitudi
nis humilietur. Ac si ei aperte diceretẽ. Eos
quos innumera mala ꝑsentis vite nequeũt
angustare considera : et de statu cordis tui
inter verba gloriari cessa. Sequitur.

Capitulum. 9.

21 Indica mihi si nosti oĩa: in
qua via habitet lux:⁊ tene
brarum quis locus sit vt du
cas vnũquodq; ad termĩos
suos:⁊ ĩtelligas semitas do
mus eius. Beatus Job gra
ui questione discutitur: vt de via lucis ⁊ te
nebrarũ loco requiratur: vt vnumquodq; ad
suos terminos ducat: ac semitas dom⁹ ei⁹
intelligat. Quid enĩ lucis noĩe:nisi iusticia
accipiẽ? Et quid ꝑ tenebras nisi iniqtas de
signaẽ? Unde qbusdam cõuersis a peccato
Ephe.5. rum nequicia dicitur. Eratis aliquãdo te
nebre:nunc aũt lux in dño. Et de qbusdam
in peccato manentibus memoraẽ. Qui dor
miunt:nocte dormiũt. Beato itaq; Job di
1.Thes.5. citur. Indica mihi si nosti oĩa:ĩ quã via ha
bitet lux:⁊ tenebrarum quis locus sit. Ac si
dicatur ei. Si plenam te habere scientiã su
spicaris: dic vel in cuius corde ea que nunc
deest innocentia veniat; vel in cuius corde
ea que nunc est malicia ꝑseueret: ĩ qua via
habitet lux.i. cuius mentem veniens iusti
cia impleat:⁊ tenebrarũ quis locus sit.i. in
quo iniquitas ceca ꝑduret vt ducas vnum
quodq; ad terminos suos.i. vt diiudices si
vel is qui nũc iniquus cerniẽ: in iniquitate
vitam finiat ; vel is qui iustus cernitur ex
tremitatem vite sue cum iusticie perfectiõe
concludat:⁊ intelliges semitas domus eius
.i. consideres atq; discernes: vel cui bona
actio perseuerans eternam mansionẽ pre
stet in regno:vel quem vsq; ad terminũ suũ
actio praua constringens in eternum dam
net supplicium. Domus quippe pro mansiõe
ponitur semita pro actione. Semita igitur
ad domũ ducit: quia actio ad mansionem
pertrahit. Sed quis hominum ista discus
sus dicat. Quis ista saltẽ imperterritus au
diat. Multos enim videmus quotidie qui
iusticie luce resplendent: ⁊ tamen ad finem
suum nequicie obscuritate tenebranẽ ⁊ mul
tos cernimus peccatorum tenebris obuolu
tos:⁊ tamen vite sue terminum repente red
di luce iusticie liberos. Multos etiam no
uimus semel inuentam viam iusticie illiba
te vsq; ad mortem tenuisse ⁊ plerosq; cõspe
ximus vsq; ad exitum accepta semel crimina
sine cessatione cumulasse. Quis ẽo iter ista
occultorũ iudiciorum nubila mentis sue ra
dium mittat: vt aliquã cõsideratiõe discer
nat:vel quis perduret in malo: vel quis ꝑ
seueret in bono vel quis ab infimis cõuer
tatur ad summa:vel quis a summis reuer
tatur ad infima. Latent hec sensus hominuꝫ: B
nec quicq; de cuiuslibet fine cognoscitur:qꝛ
diuinorum iudiciorũ abyssus humane men
tis oculo nullatenus penetratur. Uidemus
namq; ꝙ illa deo aduersa gentilitas iusticie
luce perfusa est:⁊ iudea dudum dilecta ꝑfi
die ẽ nocte cecata. Scimus etiã ꝙ latro de
patibulo trãsiuit ad regnũ: iudas de apo
stolatus gloria est lapsus in tartarum. Rur
sumq; qꝛ aliquãdo sortes que ceperint non
mutanẽ: ⁊ latronem nouimus alium perue
nisse ad supplicium ⁊ apostolos scimus per
cepisse propositum quod desiderauerũt re
gnum. Quis ergo discutiat:in qua via ha
bitet lux: ⁊ tenebrarum quis locus sit:vt du

est vnūquodq; ad terminos suos: ⁊ intelli-
gat semitas domus eius: Uideo Paulū ex
illa persecutionis seuitia ad gratiā aposto
latus vocatum: ⁊ tñ sic inter iudicia occulta
formidat vt reprobari se etiam postq̄ voca
1. Cor. 9. tus est timeat. Ait enim. Castigo corp⁹ meū
⁊ in seruitutē redigo: ne forte alijs predicās
ipse reprobus efficiar. Et rursuz. Ego me nō
arbitror cōprehendisse: vnū autē qd retro ē
oblitus: in ea que sunt priora extendens me
ad destinatum: sequor ad palmam superne
Phil. 3. vocationis dei in Jesu christo. Sequor aūt:
si comprehendam in quo ⁊ comprehensus
sum. Et certe iam de illo voce dñica dictum
Act. 9. fuerat. Uas electionis mihi est: ⁊ tñ adhuc
castigans corpus suum metuit ne reprobe-
C tur. Ue miseris nobis: qui de electiōe nostra
nullā adhuc dei vocē cognouimus: ⁊ iaz in
ocio quasi de securitate torpemus. Debet
profecto debet in spe esse non solū securitas
sed etiam timor in cōuersatione: vt ⁊ in illa
certantes foueat: ⁊ in ista torpentes purget.
Isa. 6. Unde recte per prophetam dicitur. Qui ti-
met dñm: speret in domino. Ac si aperte dice
ret. De spe incassum presumit: qui timere
deum in suis operibus rēnuit. Sed cur bea-
tus Job de tam valida questione requirit:
que oīno ab hominibus ignoratur: vt iusto
rum iniquorūq; terminū comprehendat: ni-
si vt aliorum finem cognoscere non valens:
ad suum recurrat: quia sicut aliorū: sic etiaz
suum nesciat: ⁊ nesciens timeat: timens hu-
milietur: humiliatus iam de operibus suis
extolli non debeat: ⁊ non elatus: in gratie or
ce persistat. Dicatur ergo ei. Indica mi-
hi si habes intelligentiam: in qua via habi
tet lux: ⁊ tenebrarū quis locus sit vt ducas
vnūquodq; ad terminos suos. Ac si dice-
retur. Sicut qui de malis cōuertantur ad bo
num vel qui de bonis ad mala redeant ne-
scis: ita etiam nec de te quid tuis meritis exi
gentibus agatur intelligis. Et sicut alienuz
nullatenus comprehendis: ita etiam tuum
terminum prenoscere non vales. Jam enim
quantum ipse profeceris scis sed quid ad-
huc de te ego in occultis sentiam nescis iaz
iusticie tue acta consideras: sed q̄ districte
apud me pensentur ignoras. Ue etiam lau-
dabili vite hominum: si remota pietate iudi
D cetur: quia districte discussa: inde ante ocu-
los iudicis: vnde se placere suspicatur: obrui
tur. Unde recte deo per prophetam dicitur.
Non intres in iudicium cum seruo tuo: q̄
Ps. 143. non iustificabitur in cōspectu tuo omnis vi-
uens. Unde bene per Salomonē dicitur.
Sunt iusti atq; sapientes ⁊ opera eorum in
manu dei: ⁊ tamen nescit homo vtrum amo- Eccl. 9.
re an odio dignus sit: sed omnia in futuro
reseruantur incerta. Hinc rursuz per eundē
Salomonem dicitur. Quis hominum intel Pro. 20.
ligere poterit viam suam. Et nimirum bona
mala ve quis faciens conscientia attestāte
cognoscit: sz iccirco dicitur q̄ via sua ab ho
minibus nesciatur: quia etiam si recta quis-
q; opera agere intelligat sub districto tamē
examine quo tendat ignorat.

Capitulum. 10.

Itur postq̄ illum de ista fi
nis sui consideratione per-
territ: ad examinanduz ei⁹
exordium redit ac ne cōque- 21
ratur cur finem suum nesci-
at: cōmemoretur etiaz quia
nec quo huc initio accessit intelligat. Nam
sequitur. Sciebas tunc q̄ nesciturus esses
aut numerum dierum tuorum noueras.
Ac si diceret. Quid nimirum si terminum tu
um non intelligis: qui nec initium compre-
hendis? Et qui ignoras quo huc initio vene
ris: quid mirum si nescis quo fine subtraha
ris? Si ergo meum fuit te per initium ex oc-
cultis ad prompta producere: meum quoq;
erit: etiam te ex promptis ad occulta reuo-
care. Cur de vite tue dispensatione aliquid
quereris: qui in manu artificis temetipsum
nesciens teneris. Extolli itaq; tantomagis
non debes in eo qd agis: quanto intra sinū
eternitatis clausus: nec quo huc ordine ve-
neris: nec quādo vel quomodo hinc educa-
ris agnoscis. Hec tamen intelligi ⁊ aliter B
possunt. Sciebas tunc q̄ nasciturus esses ⁊
numerum dierum tuorum noueras: subau-
dis vt ego qui me nasciturum noui: quia et
ante humanitatis ortum in diuinitate sem-
per substātialiter vixi. Homines quippe tūc
esse incipiunt: cum in matrum suarum ven-
tre nascuntur. Nam ipsa quoq; conceptio
natiuitas dicitur: iuxta hoc qd scriptum est.
Quod in ea natum est: de spiritu sancto est.
Et iccirco se nascituros nesciunt qz nec pri⁹ Mat. 1.
quā crearentur existunt. Deus vero qui sine
initio semper extitit: presciuit de se hoc qd i

utero virginis per initium sumpsit: et quia presciuit disposuit: quia disposuit nihil profecto in humana forma sine sua voluntate tolerauit. Conuincatur ergo cur de flagellis suis homo queritur: qui ortum suum prescire non potuit: si ipse etiam qui ortum suum presciendo disposuit se inter homines ad flagella preparauit. Sequitur. ¶ Nunquid ingressus es thesauros niuis: aut thesauros grandinis aspexisti: que preparaui in tempus hostis: in diem pugne et belli. Quid aliud niue vel grandine nisi frigida ac dura intelligenda sunt corda prauorum? Sicut enim feruore charitas: sic solet in sacro eloquio frigore malicia designari. Scriptum namque est.

Hiere. 6. Sicut frigidam cisterna facit aquam: sic frigidam facit animam malicia sua. Et rursum.

Mat. 24 Abundauit iniquitas: et refrigescet charitas multorum. In frigore ergo niuis vel in

B duricia grandinis quid accipi aptius potest quam vita prauorum que et torpore frigescit: et per duricie maliciam percutit? Quorum tamen vitam dominus tolerat: quia eos ad iustorum suorum probationem seruat. Unde et recte subiungit. Que preparaui in tempus hostis: in diem pugne et belli: vt cum aduersarius noster dyabolus temptare nos nititur: eorum moribus quasi suis contra nos armis vtatur. Per ipsos quippe nos seuiens cruciat: sed nesciens purgat. Peccatis namque nostris ipsi flagella fiunt: de quorum tali vita dum percutimur: ab eterna morte liberamur. Unde agitur vt electorum vita proficiat: etiam perdita vita reproborum: et vtilitati nostre dum illorum perditio militat: mira dispensatione fiat: quatenus electis dei non pereat etiam hoc quod perit.

Capitulum. xi.

A

Ntelligi hoc quoque aliter potest: vt quia verbis precedentibus videtur annexum: a superioris versus expositione non discrepet: nam quia indicauerat vel bonos ad malum vel malos ad bonum posse conuerti: illico secutus adiunxit. Nunquid ingressus es thesauros niuis aut thesauros grandinis aspexisti: que preparaui in tempus hostis in diem pugne et belli. In niue vel grandine frigida vel dura vt dictum est accipimus corda prauorum. Sed quia omnipotens deus sanctos suos de talibus elegit: et quam multos electos adhuc inter prauorum vitam repositus habeat nouit: apte in niue vel grandine thesauros se habere perhibet. Thesauros quippe apo thesecos. i. a positione nominatur. Et plerosque in vita frigida

B diu latentes respicit: quos ad medium cum iubet perducit: et iusticie nitore candidos per supernam gratiam ostendit. Scriptum quippe est. La-

Psa. 50 uabis me: et super niuem dealbabor. Quos ad diem belli pugneque preparatos diu intra sue presentie sinum texit: sed cum repente eos eduxerit: resistentiam aduersariorum pectora illorum verbis ac redargutionibus: quasi quibusdam grandinibus percutit. Unde alias scriptum est. Pre fulgore in conspectu eius nubes

Ps. transeunt: grando et carbones ignis. Pre fulgore in conspectu eius nubes transeunt: quia

C predicatores sancti vniuersa mundi spacia miraculorum claritate percurrunt. Qui etiam grando et carbones ignis vocati sunt: quia et per correptionem feriunt: et per flammam charitatis accendunt. Ipsa quoque libera sanctorum increpatio natura grandinis conuenienter exprimitur. Grando enim veniens percutit: liquata rigat. Sancti autem viri corda audientium et terrentes feriunt: et blandientes infundunt. Nam quemadmodum feriant: propheta testa-

Ps. 144 tur dicens. Uirtutem terribilium tuorum dicent: et magnitudinem tuam narrabunt. Et quemadmodum blandientes rigent secutus adiunxit. Memo-

Ubi. 5. riam abundantie suauitatis tue eructabunt: et in iusticia tua exultabunt. In niue ergo vel grandine habentur thesauri: quia plerique iniquitatis torpore frigidi: a superna gratia assumpti: in sancta ecclesia iusticie luce fulgescunt: et prauam aduersariorum scientiam doctrine sue ictibus tundunt. Unde et apte subditum est: que preparaui in tempus hostis in diem pugne et belli. Cap. 12.

A

Ix quippe vel grando fuerat saulus per frigidam insensibilitatem: sed nix et grando contra aduersariorum pectora factus est: vel candore iusticie vel districti eloquij correptione. O qualem hunc thesaurum in niue et grandine habuit: qui illum inter prauorum vitam positorum iam tunc electum suum dominus latenter vidit. O ad quanta aduersariorum pectora ferienda: hunc in manu sua grandinem sumpsit per quam tot sibi resistentia corda prostrauit. Nemo itaque de suis operibus extollat: nemo desperet

eos quos adhuc frigidos videt: q2 thesau/
ros dei in nive z grandine nō videt. Quis
B enim crederet q̄ per apostolatus gratiā la/
pidatū Stephanū ille pcederet: qui in mor/
te eius oīum lapidantiū vestimenta serua/
uit: Si ergo ad ista dona vel iudicia occul
ta recurrimus: nullos oīno desperantes: nec
illis nos in corde nostro pferrimus qbus p
tēpore prelati sumus: q2 etsi iam videmus
quantum precessimus: nescimus quantum
dum currere ceperint precedamur. Bene er
go ad beatum Job dicitur. Nunqd ingres/
sus es thesauros nivis aut thesauros gran
dinis aspexisti: que preparaui ī tempus ho/
stis in diē pugne z belli. Ac si aperte dicere
tur. Nulli te de operibus tuis pferas: q2 de
his quos intueris adhuc per culpam frigi/
dos quātos opatores iusticie z defensores
recte fidei sim facturus ignoras. Quod qa
per aduentū mediatoris agitur: recte sub/
iungitur. Per quā viā spargitur lux ipse
Jo. 14. quippe via est qui ait. Ego sum via veritas
C z vita. Per hanc ergo viam lux spargitur:
q2 per eius pientiam cuncta gentilitas illu/
stratur. Spargitur autem cōuenienter dicit
q2 per apostolorū voces nō angustata atq3
coartata: sed late fulgēs lux predicationis
emicuit. Quia vero accepta luce cōuersiōis
inardescit itrinsecus vis amoris: vt vel trās/
acta mala anxie lugeant: vel vētura bona
flagrantissime requirant: competēter adiū/
gitur. Diuidit estus super terrā. Spar/
sa enim luce estus super terrā diuiditur: q2
per apertam iusticia predicata ad requirē
dum deū cordis anxietas in virtutum exer/
citatione dilatatur: vt iste in sermone sapiē
tie: ille in sermone scientie fulgeat: hic in cu/
rationum gratia: ille in virtutū operatione
cōualescat: z dona sancti spiritus dū dispa
riliter singuli accipiunt: necessario sibimet
iuncti oēs vnanimiter accendantur.

Capitulum. 13.

A Ed postq̄ spargi lux dicit:
pōt cōuenienter itelligi: q̄
per estum psecutio designe
tur. Q2 vt lux pdicationis
inclaruit mox a pfidorum
cordibus ardor psecutiōis
exarsit. Nam q̄ per estum psecutio exprimi
tur diuens sermo testat de iactis seminib9
Mar. 4. sup petrosam terrā dicens. Sole orto estus
uerunt oīa: z q2 nō habebant radicē arue/
runt. Quo paulopost cum exposuit estum
persecutionem vocauit. Sparsa igitur luce
estus diuisus est super terram: q2 clarescen/
te vita fidelium: accensa est crudelitas pfi/
dorum. Diuisus nāq3 estus erat: qui nūc hie
rosolymis: nunc dam9sci: nūc in alijs longe
regionibus psecutio seuiebat. Scriptū quip
pe est. Facta ē in illa die persecutio magna Act. 8.
in ecclesia que erat hierosolymis: z oēs di/
spersi sunt per regiones iudee z samarie.
Rursumq3 scriptum est. Saulus adhuc spi/ Act. 9.
rans minarum z cedis in discipulos dñi: ac
cessit ad principem sacerdotum z petijt ab
eo epistolas quas deferret in damascū ad
synagogas: vt si quos inuenisset huius vite
viros ac mulieres: vinctos reduceret in hie B
rusalem. Q2 ergo nunc hic: nunc illic perse/
cutio excreuerat: hi qui lucē veritatis agno
uerant: quasi sub ardore diuisi estus anhe/
labant. Sed q2 beatum Job de occultis in
dicijs requisitum superioribus dictis audiui/
mus: oportet vt hoc qd dispersa luce vel di/
uiso estu dictū ē: subtilius pscrutemur. Ad
huc enim alta interrogationē discutitur: vt
saltem q2 nesciat doceatur cū3 dicit. Per
quam viā spargitur lux: diuiditur estus su/
per terram. Quid enim lucis nomine: nisi iu
sticia designatur: de scriptum ē. Populus
q sedebat in tenebris vidit lucem magnā.
Omne aūt qd spargitur: non continue sed
sub quadam intermissione iactatur. Et ie/ C
circo spargi lux dicitur: q2 etsi iam quedā
vt sunt perspicimus: quedam tamen ita vt
videnda sunt non videmus. Cor nāq3 pe/
tri lux sparsa tenuerat: qui tanto fidei: tāto
miraculorum fulgore claruerat: z tamē con
uersis gentibus dum circūcisionis pondus
imponeret: quid rectum diceret nesciebat.
Lux ergo ī hac vita spargitur: q2 ad omnis
rei intelligentiam cōtinua non habet. Dū
etiā aliud sicut est cōprehendimus z aliud
ignoramus: quasi sparsa luce z ex parte cer
nimus: z in obscuritate ex parte remanem9.
Tunc vero lux nobis sparsa iam non erit:
quādo mens nostra ad deū funditus rapta
fulgescit. Et q2 hec eadem lux quibus mo/
dis humano cordi infunditur ignoratur: re
cte in percunctatione dicitur. Per quam D
viam spargitur lux. Ac si aperte diceretur.
Dic quo ordine iusticiam meam occultis

sensibus cordiū infundo: cū ꝛ per accessum
nō videor: ꝛ tamen visibilia opera hominū
inuisibiliter immuto: cū vnam eandēq; men-
tem mō hac modo illa virtute irradio: et
tamē per sparsam lucē adhuc ex parte ali
qua eam in tēptationis tenebris remanere
pmitto. Regratur hō nesciens per quā viā
spargitur lux: Ac si patenter dicatur: Dum
dura corda emollio: dum rigida īflecto: duz
aspera mitigo: dū frigida accendo: dum de
bilia roboro: dum vaga stabilio: dum nutā
tia ꝯfirmo: ītuere si vales incorporaliter ve
niens qb⁹ea meatibus illustro. Hec quippe
oīa nos facta cernimus: nam qualiter intri
secus efficiantur ignoramus. Hanc viā lu-
cis eē nobis inuisibilem in euangelio ꝟitas
ostendit dicens: Spūs vbi vult spirat: ꝛ vo
Jo. 3. cem el⁹ audis: ꝛ nescis vnde veniat ꝛ quo
vadat. Capitulum. 14.

Ed qꝛ cū lux spargit mox
ab occulto aduersario con
A tra fulgentem mentem tē-
ptamenta succrescūt: recte
subiungitur: (Diuiditur
estus super terram.) Ho-
stis nāq; callidus quos luce iusticie enite-
scere ꝓspicit eorum mentes illicitis deside-
rijs inflāmare cōtendit: vt plerūq; plus se
vrgeri temptatōibus sentiant: q̄ tunc cum
lucis interne radios nō videbant. Unde et
israelite postq̄ vocati sunt cōtra Moysen
de excrescente labore cōqueruntur dicētes
Exo. 5. Uideat dn̄s ꝛ iudicet: qm̄ fetere fecistis odo
rem nostrū coram Pharaone ꝛ seruis eius
ꝛ prebuistis ei gladiū vt interficeret nos.
Uolentibus quippe ex egypto descendere:
Pharao paleas subtraxerat: ꝛ tn̄ eiusdem
mensure opera regrebat: quasi ergo contra
legem mens sub murmurat: post cuius co-
gnitionē tēptationū stimulos acriores por
tat: ꝛ cum sibi labores crescere cōspicit ī eo
q̄ aduersario displicet: quasi fetere se in ocu
lis Pharaōis dolet: post lucem ergo estus
seqtur: qꝛ post illuminationem diuini mune
ris tēptationis certamen augetur. Recte ve
B ro etiam diuidi estus dī: qꝛ nimirum nō sin
gulis oībus sed qbusdam vicinis ac iuxta
positis vitijs fatigantur. Prius enim con-
spersionē vniuscuiusq; antiquus aduersari
us ꝓspicit: ꝛ tunc temptatiōis laqueos op-
ponit. Alius nāq; letis: alius tristibus: ali-

us timidis: alius elatis morib⁹ existit. Quo
ergo occultus aduersarius facile capiat: vi
cinas cōspersionib⁹ deceptiones parat. Qꝛ
enim leticie voluptas iuxta ē: letis morib⁹
luxuriam ꝓponit: qꝛ tristicia in iram facile
labitur: tristib⁹ poculum discordie porrigit.
Quia timidi supplicia formidant: pauenti-
bus terrores intentat. Et qꝛ elatos extolli
laudib⁹ ꝓspicit: eos ad queq; voluerit blan
dis fauorib⁹ trahit. Singulis igitur homi-
nibus vitijs ꝯuenientibus insidiatur. Neq;
enim facile captiuaret si aut luxuriosis pre
mia: aut auaris scorta ꝓponeret: si voraces
de abstinentie gloria: aut abstinentes d gu-
le imbecillitate pulsaret si mites per studiū
certaminis: aut iracūdos capere per fauo-
rem formidinis quereret. Quia ergo in tē-
ptationis ardore callide singulis insidians
binos morib⁹ laqueos abscondit: recte dici
tur. Diuiditur estus sup terram. Sed cum
premittitur: per quam viam spargitur lux: C
statim subiungitur: Diuiditur estus super
terrā: nimirum per eandem viam per quaz
lux spargitur: etiam diuidi estus indicatur.
Alta quippe atq; incōprehensibilis spūs san-
cti gr̄a cū luce sua nostras mentes irradiat
ēt temptatōes aduersarij dispensando mo-
dificat vt simul multe nō veniant vt ipe tā
tūmodo que ferri possunt: illustratam iam
a deo animā tangant: ꝛ cum tactus sui ar-
dore nos cruciant perfectōis incendio non 1. Cor. 10.
exurant: Paulo attestante q ait: Fidelis
est de⁹ q non patietur vos temptari supra
id quod potestis: sed faciet cum temptatio D
ne et exitum vt possitis sustinere. Hunc ergo
estū aliter diuidit callidus supplātator: ali
ter misericors cōditor ille diuidit: vt per illū
citius interimat: iste vt eū tolerabilē reddat.
Et qꝛ cum tēptatione fatigamur: nō solum
īterno dei spū instruimur: sed etiam exterio-
ribus predicantiū ꝟbis adiuuamur: recte
post diuisum estum subditur.
Capitulum. 15.

Uis dedit vehemētissimo
imbri cursuz.) Si vero vt
superius diximus diuisi est⁹ A
nomie: illa in iudee region i
bus persecutio designatur:
qꝛ ipsa ꝑsecutionis asperi-
tas predicatores sanctos superno munere
adiutos: a predicationis sue ministerio nul

lo timore cōpescuit: aperte subiūgit: Quis
dedit vehementissimo imbri cursū: ac si di
ceret: nisi ego. Diuiso eni estu: cursū vehe-
B mentissimo imbri dedisse: est inter ipsas p
secutionis angustias predicatōis impetum
roborasse: vt tanto magis virtus predican-
tium cresceret: quāto magis persequentiū
crudelitas obuiaret: quatenus arentia cor-
da audientiū pluuie guttis infunderent et
siccitatem pfidie uberius irrigarent: vt q̄
uis contra eos seuitie estus cādesceret: per
eos tñ vox grē non taceret. Hunc persecu-
tionis estum Paulus et tolerabat et irriga
bat cum diceret: Laboro vsq ad vincula
2.Thi.2. quasi male operans sed verbum dei nō est
alligatum. De hoc imbre alias di: Man
Isa.5. dabo nubibus ne pluant super eam ibrem.
De hoc cursu imbris q in electoꝝ cordib⁹
agitur: psalmista testatur dicens. Velociter
Ps.147 currit sermo eius. Plerūq vo imber ē et cur
sum nō habet: q2 predicatio ad aures venit
sed cessante interna gratia ad corda audi
entium nō pertransit. De cuius predicatio
nis verbis ppter electos di. Etenim sagitte
Ps.76. tue ptransierunt: Sagitte qppe dei ptranse
unt quando vba predicatōis eius ab auri
bus ad corda descendūt. Quod q2 solo di
C uino munere agitur imbri cursum dñs se d
disse testatur. Sed notandū video q eun-
dem imbrē nō vehementē sed vehementis-
simū vocat. Imber vehemens est: vis ma-
gna. Imber vo vehementissim⁹: vis imen-
sa predicatōis. Vehemens nāq imber erat
cum predicatores sancti credi gaudia eter
na suadebant. Imber aūt vehementissim⁹
quando ppter spē admonebant rē deseri:
cūcta visibilia ppter inuisibilia ptēni: et pro-
pter audita gaudia pñtes penas cruciatus
q tolerari. Sed cū fide cognita seuiēte estu
psecutōis tot electi possessa reliqrūt: carna
les affect⁹ obliti sunt: et pre gaudio spūs in
cruciatib⁹ mēbra posuerunt: qd aliud dñs
fecit: nisi ēt vehementissimo imbri cursum
pbuit: q vsq ad exeqnda sūma pcepta per
vba corpis inuisibilia cordis irrigatur:
Ubi et apte subiungitur.

Capitulum 16.

A Et viā sonantis tonitrui. Quid eni per tonitruū nisi
pdicatio superni terroris ac
cipit: Quem terrorē dū p-
cipiunt humana corda quatiuntur. Aliqñ
vo in tonitruo ipse incarnatus dñs figura
tur: q ex antiquoꝝ patrum pueniente pphe
tia ad noticiam nostrā quasi ex nubiū pcus
sione platus est. Qui iter nos visibiliter ap
parens: ea que super nos erant terribiliter
sonuit. Unde et ipsi sancti apostoli de eius
gratia generati: boanerges. i. filij tonitrui
sunt vocati. Aliquando aūt sicut dcm̄ ē to- Marc.3.
nitruus ipsa eius predicatio accipitur: per
quā supernoꝝ iudicioꝝ terror auditur. Sz
q2 qlibet predicator vba dare auribus po B
test: corda vero apire nō potest: et nisi p in-
ternam gratiā solus oipotens deus: predi-
cantium verbis ad corda audientiū inuisi-
biliter aditū prestet: incassū predicatio au
re audientis percipitur: que puenire ad in-
tima corde surdo phibetur. Sed dñs viam
sonantis tonitrui dare asserit: q cū predica
tionis verba tribuit per terrorē corda com
pungit. Hāc viā Paulus predicator egre
gius dum supna mysteria terribiliter inso-
naret: se a se habere nō posse cōspiciens: di-
scipulos āmonebat dicens: Orantes simul Col.4
et pro nobis vt deus aperiat nobis ostium
vbi: ad loquendū mysteriū xpi. Qui ergo
loquebatur mysteria. sed in corde audienti
um eisdem mysterijs a dño aperire hostiū
precabatur: habebat qdem iam tonitruū:
sed dare ei desuper viā querebat. Hanc vi- C
am nequaq se Joannes dare posse cogno
uerat: q dicebat: Nō necesse habetis vt ali 1.Jo.2
qs doceat vos: sed vnctio eius docet vos d
oibus. Hanc viam rursus Paulus qs da-
ret: intimabat dicens: Neq q plantat ē ali 1.Cor.3.
qd neq q rigat: sed q incrementū dat de⁹.
Accepta igitur via qd iste imber ac tonitru-
us agat audiamus sequitur. Ut plueret su
per terram absq hoie in deserto: vbi nullus
mortalium cōmoratur. Super terram abs-
q homine in deserto pluere est: verbū dei
gentilitati predicare. Que dum nullum cul
tū diuinitatis tenuit nullam in se speciem
boni operis ostendit videlicet desertum fu
it: in qua q2 legislator nō fuit: Ē: q2 q rōna
biliter deū quereret nō fuit: quasi hominū D
nullus fuit: et velut solis bestijs occupata:
vacua a mortalibus extitit. De hac deser-
ti terra alias dicitur: Posuit in deserto vi Isa.43
am. De hac predicatione gentilitati cōces-
sa: ps testatur dicens: Posuit flumina in Ps.106.

deserto.

Capitulum. 17.

N O tandem uo est: q postq̃
A estus super terram diuisus
est: cursum vehementissim⁹
imber accepit: vt in deserto
plueret: q2 postq̃ in iudea
asperitas persecutõis ihor
ruit: vt nõ solum fidẽ minime reciperet: sz eti
am eam gladijs impugnaret: ad israel mis
sus quisq̃ predicator ad vocandas gentes
Act. 13. desudauit. Unde sancti apostoli hebreis per-
sequentibus quos deserunt dicunt: Uobis
oportebat primũ loqui verbum dei: sed qa
repelistis illud: et indignos vos iudicastis
B eterne vite: ecce conuertimur ad gẽtes. Di
uiso igitur estu: deserta et absq̃ homine ter
ra cõpluitur: q2 dispersa in iudee regionib⁹
persecutione fidelium derelicta: dudum et
quasi ab infusione rõnis aliena predicatio
nis guttis gentilitas irroratur. Que genti-
litas qualis adhuc a predicatorib⁹ sit inuẽ
ta ostenditur cum subditur: ((Ut impleret
inuiam et desolatã.)) Quid vero complu-
ta reddidit: monstratur: cũ illico adiũgitur
((Et produceret herbas virentes.)) Inuia
C nãq̃ dudum gentilitas fuit: ad quam via
dei uo non patuit. Redemptore qppe no
stro veniente: sic accepit vocationem gratie
vt non in ea prius fuerit via ꝓphetie. De
solatã etiam recte vocata est: vel rõne vide
licet consilij: vel fructu boni operis destitu-
ta. Dedit ergo dñs vehementissimo imbri
cursum: et viam sonantis tonitrui: vt in de-
serto plueret et impleret inuiam et desolatã
et ꝓduceret herbas virentes. i. exteriori pre
dicationi: internam aspirationem contulit:
vt corda gentiũ z arentia virescerent: clau
sa patescerent: inania cõplerentur: infecun
da germinarent.

Capitulum. 18.

A I N scriptura enim sacra ali
quando herba viror glorie
tpalis accipitur: aliqñ refe-
ctio dyaboli: aliqñ sustenta
tio predicatorũ: aliqñ bona
operatio: aliqñ eterne vite
scia atq̃ doctrina. Uiror nãq̃ gloria tpa-
lis accipitur sicut ꝓpheta ait: Mane sicut
herba transeat: mane floreat et ptranseat.
Mane nãq̃ sicut herba florere atq̃ trãsire Ps. 89
est: in ꝓsperitate hui⁹ seculi tpalis glorie de-
cus velociter arescere. Herba refectio dya
boli accipitur: sicut de illo a dño dicit: Hu- Job. 40.
ic montes herbas ferunt. Ac si diceret: Su
perbi ac tumidi dũ se illicitis cogitationi-
bus atq̃ actionib⁹ efferunt: sais illum inig
tatibus pascunt: herba sustentatio ꝑdican
tium demonstratur: cũ dicitur: ((Produ- Ps. 146
cit in montibus fenũ: et herbaz seruituti ho
minũ.)) In montib⁹ qppe fenum et seruituti B
hominũ herba producitur: cũ sublimes hu
ius seculi ad fidei cognitionem vocati: san
ctis predicatoribus i huius vite itinere trã
sitoria alimenta largiũtur: herba bona ope
ratio ponitur: sicut scriptũ est: Germinet ter Gen. 1.
ra herbam virentem. Quod licet in condi
tione mundi ita hystorice factũ teneamus:
terram tamẽ ecclesiam figurasse nõ incon-
uenienter accipimus: que in eo germinauit
herbam virentem: in quo ad verbum dei
fecũda misericordie opa protulit. Herbam
aliquando scientiam atqz doctrinã eterne
viriditatis accipimus: sicut p Hieremiã di C
citur: Onagri steterunt in rupib⁹ traxerũt Hiere. 14
ventos quasi dracones: defecerunt oculi eo
rum q2 non erat herba. Quo dicto supba
ac neqssima iudeorum ẽ persecutio prophe
tata. Ipsi qppe onagri pro mẽtis elatione:
ipsi dracones pro virulenta cogitatiõe vo-
cati sunt. Qui steterunt in rupib⁹: q2 nõ in
deo: sed in summis potestatib⁹ hui⁹ mundi
ꝯfisi sunt dicẽtes: Regẽ non habemus nisi Jo. 19.
cesarem. Traxerunt ventos quasi dracões
q2 spũ elationis inflati: superbia maliciosa
tumuerunt. Defecerunt oculi eoz: q2 scili- D
cet pes eorum ab eo quo intendebat cor-
ruit. Qui temporalia diligens: prestolari
eterna neglexit: et terrena ideo quia deo ꝑ-
posuit amisit. Dixerunt enim: Si dimitti- Jo. 11.
mus eum sic: omnes credent in eum: et veni
ent Romani et tollent nostrum locum et gẽ
tem. Timuerunt ne locum non occiso domi
no perderent. et tamen occiso perdiderunt.
Sed cur ista miseris euenerint subdit: Qr
non erat herba. idest. quia eorum cordibus
defuit eternitatis scientia: et nullo eos refe
cit pabulo viriditatis: interne doctrine.
Hoc igitur loco quid aliud virentes her-
bas. nisi sancte doctrine scientiam. vel con

gnas operationes accipimus? Deserta igi-
tur terra compluitur: vt ab ea virentes her
C be producantur: quia dum sancte predicatio
Isa. 35. nis imbrem gentilitas percepit: et vite opera:
et doctrine verba germinauit. Ista viriditas
voce prophetica deserte terre pollicetur: cum
dicitur. In cubilibus in quibus prius dra-
cones habitabant, orietur viror calami et
iunci. Quid enim per calamum nisi predica-
tores? Quid per iuncum qui iuxta aque hu-
morem semper nascitur: nisi pusilli ac teneri
auditores sacri eloquii designantur? In dra-
conum ergo cubilibus viror calami et iunci
oritur: quia in eis populis quos antiqui ho
stis malicia possidebat: et doctorum scientia:
et auditorum obedientia coacervatur.

Capitulum. 19.

A Ec tamen que generaliter de
gentilitate dicta sunt: si so-
lerter aspicimus: intra sinum
sancte ecclesie agi in singu-
lis videmus. Sunt enim ple-
rique ad verba dei valde in-
sensibiles: fidei quidem nomine censentur: verba
vite auribus audiunt: sed ea transire vsque ad
interna cordis minime permittunt. Hi quid
aliud quam deserta terra sunt? Que scilicet terra
hominem non habet: quia eorum mens sen
su rationis caret. Et nullus mortalium in hac
terra commoratur: quia etsi quando in eorum
B conscientia rationabilium sensuum cogita-
tiones veniunt: non persistunt. Praua enim
desideria in eorum cordibus sedem inueniunt:
recta vero si quando venerint: ac si impel-
lantur decurrunt. Sed cum misericors deus
imbri suo cursum et sonanti conitruo viam
dare dignatur: compuncti per internam gra
tiam verbis vite aures cordis aperiunt. Et
impletur terra in uia: quia dum prebet su-
ditum verbo: cumulatur mysterio. Et pro-
ducit herbas virentes: quia per gratiam com-
punctiones infusa: predicationis verba non
solum libenter recipit: sed etiam vbertim red-
dit: vt quod audire non poterat: iam loqui con-
cupiscat: et que non audiendo etiam intrin
secus aruerat: iam loquendo que sancta sunt
viriditate sua quoslibet esurientes pascat.
C Unde bene per prophetam dicitur. Emitte spi
Ps. 103. ritum tuum et creabuntur: et renouabis faciem
terre. Sic enim sic facies terre virtute reno-
uationis immutatur: dum sicca dudum mente

gratia veniente compluitur: et post ariditatem
tem pristinam quasi productis herbis scien
tie viriditate vestitur. Que conditoris no-
stri gratia adhuc nobis altius commendatur
cum subditur.

Capitulum. 20.

Quis est pluuie pater: vel quis
genuit stillas roris? Hic si
diceret: nisi ego. Qui siccas A
terram humani cordis gut
tis scientie gratuito asper-
go. De hac enim pluuia
alias dicitur. Pluuiam voluntariam segrega Ps. 67.
bis deus hereditati tue. Voluntarie quippe
pluuiam hereditati sue dominus segregat: quia nun
cam nobis pro nostris meritis: sed pro sue
munere benignitatis prestat. Et iccirco hoc
loco pater pluuie dicitur: quia supernis nobis
predicatio non de nostro merito: sed de eius
gratia generatur. Stille enim roris ipsi sanc
ti predicatores sunt: qui arua pectoris no
stri inter mala vite presentis quasi inter tene-
bras sicce noctis arentia gratia superne largi
tatis infundunt. De his stillis contumaci iu-
dee dicitur. Propterea prohibite sunt stille plu B
uiarum: et serotinus imber non fuit. Ipse quip- Hiere. 3.
pe stille roris sunt: que stille pluuiarum. Qui
enim dispensatione aliqua predicationem
temperant: quasi rorem tenerum aspergunt.
Qui vero ea que de supernis sentiunt: virtu
te qua preualent loquuntur: quasi vbertim ma
nantem pluuiam fundunt. Rorem asperge
bat Paulus: cum corinthiis diceret. Non
enim iudicaui scire me aliquid inter vos: ni 1. Cor. 2.
si Xpm Jesum: et hunc crucifixum. Et rur-
sum pluuiam manabat dicens. Os nostrum 2. Cor. 9.
patet ad vos o corinthii: cor nostrum dila
tatum est. Hinc est quod Moyses qui et valida
fortibus: et tenera infirmis dicturum se nu-
merat dicebat. Expectetur sicut pluuia elo-
quium meum: et descendant sicut ros verba Deut. 32
mea. Sed ecce audiuimus quo munere gen C
tilitas vocatur: audiamus nunc qua distri-
ctione iudea repellitur. Audiamus quomo
do deserta excolat: arentia infundat: audia
mus nunc quomodo ea que quasi videntur iter-
na proiiciat. Neque enim sic colligit electos
suos vt non etiam iudicet reprobos: neque sic
quibusdam culpas relaxat: vt non et in quibus-
dam feriat. Scriptum quippe est. Misericor Eccl. 5.
dia enim et ira ab illo. Unde hic quoque postquam

tot dona gratie intulit: etiam ire sue iudicia
non abscondit. Nam sequitur.

Capitulum. 21.

A De cuius vtero egressa ē gla
cies: τ gelu de celo quis ge
nuit? Quid enim aliud in
gelu vel glacie: nisi frigida
τ pfidie torpore constricta
accipimus corda iudeorum:
qui quondam p acceptionē legis: per custo
diam mandatorum: per ministeria sacrificij: p
mysterium pphetie: sic intra sinum gratie:
quasi intra vterum creatoris habebantur.
Sed qr veniente dño cōstricta frigore perfi
die: feruorem fidei τ charitatis amiserunt:
a secreto gratie sinu proiecti: quasi glacies
de vtero creatoris egressi sunt. Et gelu de
celo quis genuit? Quid h aliud celum: ni
si sublimis debet intelligi vita sanctorum:
cui celo dicitur. Attende celū τ loquar. Nō
Deut. 32. enim insensibili: sed rōnabili creature loque
batur. De hoc celo dñs ait. Celum mihi se
Esa. 66. des est. De qua sede alias scriptū est. Ani
Prou. 14. ma iusti: sedes sapientie est. Quia ergo sa
pientia est deus: si sedes dei celum ē τ ani
ma iusti sedes est sapientie: celum est vtiq
anima iusti. Celū fuit Abraam: celū Isaac
B celum Iacob. Sed qui persecutores domi
ni pontifices iudeorū perfidie torpore frigi
di: de illorum patrum progenie pcesserunt:
quasi de celo gelu extitit: quia de sublimi ple
sanctorum processit: frigida plebs infideliū.
Cum enim de Abraam natus est Caiphas:
quid aliud nisi gelu de celo pcessit? Quod
tamen gelu iccirco dñs genuisse se dicit: qa
iudeos quos naturaliter ipse bonos condi
dit: iusto iudicio per eorum maliciam frigi
dos a se exire permisit. Dñs enim auctor ē
nature: nō culpe. Genuit ergo creando na
turaliter: quos iniquos permisit viuere tole
rando patienter. Et qr illa quondā tenera
ac fidei penetrabilia corda iudeorū: in pfi
die postmodum obstinatione durata sunt:
recte subiungitur. In similitudinem lapi
dis: aque durantur. Aqua enim popu
los accipi iam sepius edocuisse me memini
C Lapides vo pro ipsa duricia aliqn gētiles
populi designantur. Ipsi qppe lapides co
luerunt. Et de his per pphetā dictū est. Si
Ps. 113. miles illis fiant: qui faciunt ea: τ oēs q cōfi
dunt in eis. Vñ Ioānes iudeos aspiciens:

se de scemate generationis extollere τ gēti
les prudens ad abrae plem fidei cognitiōe
transire ait. Ne velitis dicere intra vos pa Mat. 3.
trem habemus Abraam. Dico eniz vobis:
quia potens est deus de lapidib[9] istis susci
tare filios abrae: lapides vz duros perfi
dia gentilea vocans. Quia ergo primū iu
dea deo credidit: gentilitate omni in perfi
die sue obstinatione remanēte: postmodum
vo ad fidem gentiū corda mollita sunt: τ
iudeorū infidelitas obdurata: bene dictum
est. In similitudinē lapidis aque durātur.
Ac si diceret. Illa mollia ac penetrabilia fi
dei corda iudeorū: in isensibilitatem vertun
tur gentiū. Cum enim misericors deus gē
tes traxit: iratus iudeam repulit. Verūq est
vt sicut dudum ad pcipiendā fidem gentili
tas fuerat obdurata: ita postmodum ad fi
dem gentilitate suscepta: iudee populus pfi
die torpore durescerct. Vñ Paulus aposto
lus eisdem gentibus dicit. Sicut aliquādo Ro. 11.
vos nō credidistis deo: nunc aūt misericor
diam cōsecuti estis ppter illorū incredulita B
tem: ita τ isti nō crediderūt in vestra miseri
cordia: vt τ ipsi misericordiā cōsequantur.
Conclusit enim deus oia in icredulitate: vt
oium misereat: quā sniam suam pmū qdez
de vocatione iudeorū: τ repulsione gentiuz:
postmodū vo de vocatione gentiū τ repul
sione iudeorū subtiliter pensans: seq occul
ta dei iudicia cōprehendere nō posse: excla Ibi. 3.
mando subiunxit. O altitudo diuitiarū sa
pientie τ scientie dei: q̄ incomprehensibilia
sunt iudicia eius: τ inestigabiles vie eius.
Vñ hic quoq cū de iudeorū pfidia dñs di
ceret: i similitudinem lapidis aque durant:
vt de repulsione eorū occulta esse sua iudi
cia demōstraret: apte subdit. Ca. 22.

Et superficies abyssi cōstrigit A
qr supiecto quodā ignoran
tie nostre velamine incōpre
hensibilitatem diuini iudi
cij humane mentis oculus
nullatenus penetrat. Scri
ptū quippe ē. Iudicia tua abyssus multa. Ps. 35.
Nemo ergo pscrutari appetat. Cur cū ali[9]
repellat alius eligat: vel cur ali[9] eligit alius
repellat: qr superficies abyssi cōstrigitur. Et
attestāte Paulo. Inscrutabilia sunt iudicia Ro. 11.
ei[9] τ inestigabiles vie ei[9]. Per hoc vo qd
dictum ē de cuius vtero egressa ē glacies et

gelu de celo quis genuit: etiam sathan i ge
lu et glacie nil obstat intelligi. Ipse quippe quasi
de dei vtero glacies processit: quia a calore se
cretorum eius malicie torpore frigidus magi-
ster iniquitatis exiuit. Ipse gelu de celo e ge
nitus: quia constricturus corda reproborum
a summis cadere e ad ima permissus. Qui
bene in celestibus conditus: in culpe frigo-
re mentes sequacium quasi gelu dum ceci-
dit astrinxit. Qui ad terram veniens: quid
in hominibus egerit expletur cum subditur.
((In lapidis similitudinem aque durantur.))
Per aquas namque populi per lapidem vero
eiusde sathane duricia designatur. Illo igitur
ad ima veniente in similitudinem lapidis
aque durate sunt: quia eius maliciam imi-
tati homines: mollia viscera charitatis ami
serunt. Cuius fraudulenta consilia quia a sedu
ctis hominibus deprehendi non possunt: recte
subiungitur. Et superficies abyssi constringi-
tur. Aliud quippe eius intrinsecus latet: atque
aliud extrinsecus ostendit. Transfigurat enim
E se velut angelum lucis: et callida deceptionis
arte plerumque proponit laudabilia: vt ad illici
ta pertrahat. Abyssi ergo superficies constri-
gitur: quia dum quasi bone persuasionis eius spe
cies velut solida desuper glacies ostendit i
profundo latens eius malicia non videtur.
Cuncta tamen hec intelligere et aliter possu
mus: si moraliter exquiramus.

Capitulum. 23.

B Entes namque hominum: omnipo-
tens deus dum in suo timo
re format: quasi concipit: eas-
que ad aptas virtutes dum
perducit gignit: sed si de ac-
ceptis virtutibus extollunt
relinquit. Et sepe quosdam cognouimus malo
rum suorum consideratione compungi: diuini
terroris pauore feruescere: et per pauoris
exordia vsque ad virtutum summa peruenire:
sed dum de eisdem virtutibus quas acci-
piunt extollunt: inanis glorie laqueo astri-
cti ad antiquum torporem redeunt. Recte
ergo cum tales dominus proiicit dicit. De cuius
vtero egressa est glacies. Quasi enim de dei
D vtero glacies egreditur: quia hi qui iam itus
incaluerant ex virtutum dono frigescunt: et
inde exteriorem gloriam torpentes appetunt:
vnde ad interna diligenda ardentius fla-
grare debuerunt: vsque iste signis: ille scientia:
iste prophetia: ille magnis opibus pollet: atque
per hec dona placere hominibus appetit: et
quod prius intimum caluerat: exteriorem laudem
diligens in torporem vertit. Quasi ergo gla-
cies dei de vtero egreditur: dum post dono-
rum beneficia a visceribus pietatis superne
separatur. An non sunt glacies qui in virtu C
tibus quas accipiunt laudes ab hominibus
querunt: et tamen veniente iudice dona sua
ad eius memoriam reuocantes dicunt. Domine Mat.7.
domine: nonne in nomine tuo prophetauimus: et in no
mine tuo demonia eiecimus: et in tuo nomine Ubi.s.
virtutes multas fecimus: Sed quomodo hanc
glaciem dominus proiiciat ostendit dicens. Ne-
scio vos vnde sitis: discedite a me omnes
operarij iniquitatis. Hanc glaciem nunc in
vtero dominus portat: quia intra sinum eccle-
sie tolerat. Sed tunc aperte eiicit: cum tales
a secretis celestibus per extremum et publicum
iudicium repellit. His itaque verbis quid ap-
te agitur: nisi vt beatus Job de summis suis
virtutibus humilietur: ne in hoc quod bene vi-
uendo caluerat superbiendo frigescat: et a di
uinitatis vtero repulsus exeat: si intra sinum
sui cordis se tumidus extollat.

Capitulum. 24.

Et quia iusto iudicio superbas A
mentes ad culpam egredi
ex accepta virtute permittit: re
cte adhuc subiungitur. ((Et
gelu de celo quis genuit:))
Plerumque enim sacri eloquij
sciam prestat: sed dum de eadem scientia is
qui accipit extollitur: ira districti iudicis in
ipso sacro eloquio ceeatur: vt exteriores fa
uores per illam sequens: eius iam interna
non videat: et qui intus manens calere pote
rat: exeundo frigescat: duratusque in ima cor
ruat: qui de cognitione dei prius tractabi-
lis in summis liquidus stabat. An sacrum elo B
quium celum non est: quod diem nobis intelli
gentie aperiens: sole nos iusticie illustrat: quod
dum nos vite presentis nox continet: stellis
nobis mandatorum fulget: Sed quia oportet
esse hereses: vt probati manifesti fiant: cum ab
intellectu sano mens superba repellitur: vltio
ne districti iudicis gelu de celo generatur: vt
cum ipsa scriptura sacra in electorum cordi
bus caleat: eos qui se superbe scire appetunt
a se frigidos emittat. Ibi quippe et errant:
vbi corrigere errata debuerant: et dux a su-

perna intelligentia resplendentis eloquii: et obdurati ipsi et seducturi ceteros corruunt ad ima venientes vt gelu et alios astringunt. Semetipsum tamen dns hoc gelu gignere phibet: non quo prauorum mentes ipse ad culpam formet: sed quo a culpa non liberet sicut scriptum est. Ego obdurabo cor pharaonis. Exo. 4. Quos qz misericorditer emollire noluit: profecto districte se obdurare nunciauit. C Quia vero cum inchoata diuini timoris virtus amittitur: propter humanas laudes virtutis imago retinetur: recte subiungitur. ¶ In similitudinem lapidis aque durant: et superficies abyssi constringitur. Aque enim per glaciem in superficie durescunt sz fluide in intimis remanent. Et quid per aquas nisi fluxa accipimus corda reproborum. Qui cum ex proposito: virtutem deserunt: fortes se in bonis per hypocrisim ostendunt: dumqz in intimis suis ad vicia defluunt: et foris se sanctorum ac fortium imitatores fingunt aque in similitudinem lapidis durantur: et superficies abyssi constringitur: qz per superductam sanctitatis speciem fluxa ac instabilis eorum conscientia hominibus tegitur. Nam cum sibimetipsis intrinsecus turpes sint: ante alienos tamen oculos quadam viuendi venustate vestiuntur.
D Sed ne quis hec verba domini in bonam intelligi partem velit debemus scientiam sic querentibus astruere: dummodo minime iudicemur: que pscrutanda fuerant neglexisse. Superiori enim versu dicitur. Quis est pluuie pater: vel quis genuit stillas roris? statimqz additur. De cuius vtero egressa est glacies et gelu de celo quis genuit? Si ergo dictis precedentibus sequens sententia non dispari sensu coniungitur: profecto et in bona parte nobis eius intelligentia sine obstaculo difficultatis aperitur.

A Capitulum. 25.

Terra enim cum compluitur facta in eaz semina fortius ligantur. Sed rursum si illam pluuia immoderatius irrigat: in culmo pinguedinem frumenti virtutemqz mutat. Si vero iacestum semen post pluuiam gelu premitur: quo foras citius apparere repellitur: eo intus fecundius radicatur: et quo vetatur progredi: cogitur multiplicari: quia cum ab immaturo ortu restringitur: ex conceptionis sue tarditate laxatum ad fructum vberius impletur. Quid est ergo quod dominus prius quidem patrem se pluuie insinuat: postmodum vero de suo egredi vtero glaciem narrat: seqz gelu gignere de celo pronunciat. Nisi quod miro modo nostri pectoris terram ad suscipienda verbi semina: et prius per occulte gratie pluuiam infundit: et postmodum ne in conceptis virtutibus immoderatius profluat disciplina itime dispensationis premit: vt quam accepte gratie pluuia irrigat: etiam discipline rigor astringat: ne si aut anteqz debet aut plus qz necesse est conceptas virtutes proferat fruges in herbam vertat. B Plerumqz enim ab inchoantibus opus bonum dum priusquam oportet ostenditur: a grano perfectionis inanitur: et plerumqz virtutes dum plus qz necesse est exuberant: exalant. Unde et electorum suorum dominus vel ante tempus desideria renuit: vel rursum in tempore vltra mensuram profectus premit: ne si aut anteqz debent: aut plus qz debent proficiant: per profectus sui magnitudinem in elationis defectum cadant. Nam cum cor post peccata compungitur: terra que aruerat infusione pluuie rigatur: et cum relictis iniquitatibus bona exequi opa proponit: quasi post infusionem semen accipit. Et plerumqz eum desideria sancta conceperint: in summis iam exerceri virtutibus inardescunt: vt non solum culpa operationem non inquinet: sed nec cogitationem pulset: et adhuc quidem in corpore positi sunt: sed nil iam perpeti de communione presentis vite volunt imitari per intentionem internam mentis stabilitatem appetunt: sed interuenientibus temptationibus reuerberantur: vt videlz dum infirmitatis sue meminerint et elati de virtutibus quas accipiunt non sint. C Quod dum mira discipline repressione agitur: quid aliud qz superinfusam terram gelu de celo generatur? Quid aliud qz de dei vtero glacies producitur? quando de interno secreto dispensatio egreditur: et voluntates nostre etiam in bonis desideriis frenantur? Videamus? Paulus infusa videlicet terra: quanta discipline glacie prematur: dum ait. Velle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio. Qui enim velle habere se asserit: iam per infusio-

nem gratie que in se lateant semina osten-
dit. Sed dum perficere bonū nō inuenit: p
fecto indicat quanta illum dispensationis
superne glacies premat. An ista glacies co-
rum corda non presserat: qbus dicebat: vt
nō qcūq; vultis illa faciatis. Ac si apte
diceret: O occulta cordis vestri semina ia p-
dire in frugem querunt: sed superni mode-
raminis gelu premuntur: vt tanto post fe-
cundius excant: quanto diuini iudicij pre
mentis pōdera patientius portant.

Capitulum. 26.

A E T qr plerūq; humana cor
da qm erumpe ad virtu-
tes quas appetunt nō va-
lent: eo ipso quo ab intētio
nis sue perfectōe resiliunt:
tēptationum stimulis fati-
gantur: sed tamen easdem tēptationes co-
gitationū cōprimunt: seq; per exercitatiōis
vsum in quodam viuendi rigore cōponunt
bene subditur: In similitudinem lapidis
aque durant: qr et si fluxe cogitatōes interi-
us lacessunt: nequaq̄ tamen vsq; ad ꝯsen-
B sum praui operis trahant. Sed mēs sub in
olita bene viuendi cōsuetudine: quasi sub
quadam duricia exterius abscondit: quic-
quid intus ex tēptationis passione molle-
scit. Unde et bene subiungitur: Et super-
ficies abyssi ꝯstringitur: qr praua cogitatio
et si vsq; ad suggestionē venit: vsq; ad con
sensum nō ꝓsilit: qr fluctuantes motus ani
mi superductus rigor sancte deliberatiōis
C premit. Potest etiaz in gelu vel glacie pre-
sentis vite aduersitas designari: que dū sub
asperitate sua sanctos cōprimit: valentio-
res reddit. Dum enī nos omnipotens de9
molestijs exerceri ꝑmittit: atq; ad melioris
vite statum interueniente tristicia ꝑuehit: mi
ro cōsilio super futuram frugē gelu et glaci
em gignit: vt elect9 quisq; in hac vita tanq̄ i
hyeme aduersa ventoꝝ et frigorū toleret: et
velut in estiua serenitate postmodū fructus
D quos hic cōceperit demōstret. Ubi et sponsi
voce vniuscuiusq; anime post hui9 mundi tur-
bines: ad illa eternitatis amena ꝑgenti di
Can.2. citur: Surge propera amica mea formosa
mea et veni: iā enī hyems transijt: imber abijt
et recessit. Et qr si solu nobis assunt ꝓspera
soluimur: ad virtutem vero melius p aduer-
sa solidamur: recte subiungitur.

Capitulum. 27.

I N similitudinez lapidis aq̄ A
durantur. Mētes. n. que
p prospa molliter fluxerūt:
ꝯstricte aduersitatib9 dure-
scūt: et ad similitudinē lapi-
dis aqua ꝑducitur. quādo
infirmus qsq; p acceptā desuper toleranti-
am passiones sui redēptoris imitat. In si-
militudinē quippe lapidis aqua durauerat:
cū ille prius impatiens ꝑsecutor postmodū
Paulus dicebat. Impleo ea q̄ desunt pas- Coll. 2.
sionū xpi in carne mea. Et qr cū deprimun-
tur aduersis solertius se intra dona custo-
diunt: recte additur. Et superficies abys-
si ꝯstringit. Solet enī leticia archana mē
tis apire atq; apiēdo amittere: aduersa ve
ro cū nos exteri9 deprimunt iterius cautio
res reddunt. Post gelu itaq; vel glaciem B
supficies abyssi ꝯstringitur: qr mens nostra
ad ꝯseruanda pfunda dona que acceperit
ipsis aduersitatib9 munitur. Abyssi enī sui
superficiem Isaias ꝯstrinxerat cū dicebat
Secretū meū mihi: secretū meū mihi. Abys Isa. 24.
si sui superficiē Paulus ꝯstrinxerat: q tot
piculis ac aduersitatib9 insudans: sub pre-
textu cuiusdā de semetipso loqtur dicēs:
Audiuit archana vba: que nō licent homi 2. Cor. 12.
ni loq. Et rursum. Parco aūt: ne qs me exi 2. Cor. 12
stimet supra id qđ videt i me: aut audit ali
qd ex me. Qui igitur foris aduersa tolerās
ne fortasse i laudib9 deficeret: archana sua
apire metuebat: qd aliud q̄ secretoꝝ suoꝝ
abyssum p cōstrictam supficiē presserat:
Seqtur. Nunqd cōiungere valebis mi-
cantes stellas pliades: aut gyrum arcturi
poteris dissipare: Pliades stelle apte a C
plisu. i. a pluralitate vocate sunt. Ita autē
vicine sibi et diuise sunt condite: vt et simul
sint: et tamē coniungi nequaq̄ possint qua-
tenus vicinitate quadam cōiuncte sint: sed
tactu disiuncte. Arcturus vero ita nocturna
tempora illustrat: vt celi axe positus per di
uersa se ꝓtat: nec tamē occidat: Neq; enī
extra se currens voluitur: sed in loco situs:
in cunctis mundi partibus nequaq̄ casu-
rus inclinatur. Quid ergo est q homo ex
terra factus atq; in terra positus de celesti
amministratione discutitur: quia pliades
ꝯiungere nō valet: quas vicinas sibimet-
ipsis conditas et pene coniunctas videt:

qz arcturi gyrum dissipare non potest: que-
tamen cernere ipsa sua vertigine pene dissi-
patum potest. An vt in istis ministerijs au-
ctoris potentiam pensans infirmitatis sue
meminerit ⁊ eum quem adhuc in maiestate
sua videre non poterat: q̄z sit inestimabilis
in ipsa ministeriorum celestium gubernatio
ne perpendat. Sed cur ista loqmur q stimu
lo rōnis vrgemur vt h̄ v̄ba mysticis sensi-
bus grauida cognoscamus.

Capitulum. 8.

Uid enim micātes plyades
A que ⁊ septem sunt: aliud q̄z
sanctos oēs designant qui
inter p̄sentis vite tenebras
septiformis spiritus gratie
nos lumine illustrant: q ab
ipsa mundi origine vsqz ad eius terminum
diuersis temporibus ad ꝓphetanduz missi
iuxta aliquid sibi coniuncti sunt: ⁊ iuxta ali-
quid disiuncti. Stelle enim plyades, sicut su-
pra dictum est: vicinitate sibi cōiuncte sunt
tactu disiuncte. Simul quidem site sunt: et
B tamen lucis sue mixtim radios fundunt.
Ita omnes sancti alijs atqz alijs ad predi-
candum temporibus apparentes: ⁊ disiun-
cti sunt per visionem sue imaginis: ⁊ cōiun-
cti per intentionem mentis. Simul micant:
qz vnum predicant. Sed nō semetipsos tā-
gunt: qz in diuersis temporibus patiuntur.
Quā diuersis temporibus Abel Isaias et
Joānes apparuerūt. Diuisi qdem fuerunt
tempore: sed non predicatione. Nam Abel
Gen. 4. redēptoris nostri passionē significans agnū
in sacrificio obtulit: de cuius passione Isa-
Esa. 53. ias ait. Sicut agnus coram tondente se ob-
mutescet: ⁊ nō aperiet os suū. De quo Jo-
annes quoqz ait. Ecce agnus dei: ecce qui
Jo. i. tollit peccata mundi. Ecce diuisis qdez tem
poribus missi: ⁊ tamen concorditer de redē-
ptoris nostri innocentia sentientes eundem
agnum Joannes ostendēdo: Isaias preui-
dendo: Abel offerendo locutus est: ⁊ quem
Joannes in ostensione: quem Isaias in lo-
cutione: hunc Abel significando in manib⁹
tenuit. Qz igitur quomodo plyades stelle d
humanitate redemptoris sibi cōcinnant di-
ximus: nunc quō in ostendenda vnitate tri-
nitatis cōcorditer luceant demōstrem⁹. Di
C uersis quippe tēporibus huic mūdo Dauid:
Isaias ⁊ Paulus apparuit: sed tamē nul-
lus eorum alteri diuersum sensit: qz etsi se-
metipsos nō nouerant facie: vnū tñ didice-
rant ex diuina cognitione. Dauid qppe vt
auctorem oīum deū in trinitate ostenderet
dixit.: Benedicat nos deus deus noster: be- Ps. 66.
nedicat nos deus. Ac ne tertio deum nomi
nans tres deos dixisse putaretur: ilico vni-
tatem eiusdem trinitatis insinuās addidit.
Et metuant eum oēs fines terre. Qui enim Ubi s.
non eos: sed eum subdidit: vnū tria que di-
xerat intimauit. Isaias quoqz cum laudem
de vnitate trinitatis aperiret: seraphin vo-
ces exprimens ait. Sanctus sanctus sanct⁹: Isa. vi.
at ne tertio sanctum nominans vnitatē di-
uine substantie scindere videretur adiūxit.
Dñs deus sabaoth. Qui ergo non dñi dīj
sed dñs deus addidit: vnū existere qd ter-
tio sanctum vocauerat indicauit. Paulus
quoqz vt operationem sancte trinitatis osten
deret ait. Ex ipso. ⁊ per ipm: ⁊ in ipso sunt Ro. xi.
omnia: atqz vt vnitatem eiusdem trinitatis
intimaret ꝓtinus addidit. Ipsi gloria in se D
cula seculorum amen. Qui igitur non ipsis
sed ipsi subdidit: vnum naturaliter tria ẜm
personas innotuit: quod superius tertio id-
ipsum dixit. Quasi ergo ⁊ vno in loco plya-
des site sunt: quia de deo cōcorditer senti-
unt ⁊ tamen semetipsas nō tangunt: quia
sicut dictum est: per huius mūdi tempa di-
uersa patiuntur. Quod bñ ac breuiter Eze
chiel ꝓpheta describit: q cum diuersi gene-
ris aīalia videre se diceret: adiunxit: Iunc-
teqz erant pēne eorum alterius ad alteruz. Ezech. i.
Pēne quippe aīalium alteri⁹ ad alterz iūcte
sunt: qz ⁊ si dissimilia sunt que agunt: vno
tñ eodēqz sensu sibi sanctorum voces virtu
tesqz sociantur: ⁊ q̄uis alius rōnabiliter cū-
cta agendo fit homo: alius in passionib⁹ for
tis aduersa mundi nō timendo fit leo: ali⁹
per abstinētiam semetipsum viuam hostiā
offerēdo fit vitulus: alius se in alta rapien-
do cōtemplationis volatu fit aqla: pēnis se
tamen dum volant tangūt q ⁊ confessione
vocum ⁊ virtutum sibi vnanimitate iungū
tur. Quod qz solius diuine virtutis est: et
disiunctis temporibus missos in fidei predi
catione coniungere: ⁊ dissimilibus virtuti-
bus preditos fulgore intentionis vnire: re
cte dicitur: ((Nunquid coniungere valebis
micantes stellas plyades.)) Ac si dicat vt
ego: qui vnus omnia impleo: atqz vnitatis

sensu electorum mentes implendo coniun-
go. In arcturo autem qui per gyrum suu͂
nocturna spacia non occasurus illustrat: ne
quaq̄ particulatim edita vita sanctorum
sed tota simul ecclesia designatur: que fati-
gationes quidem patitur: nec tamen ad defe
ctum proprij status inclinatur: gyrum laboru͂
tolerat: sed ad occasum cum temporib⁹ non
festinat. Neq̄ enim ad ima poli arctur⁹ eu͂
nocturno tempore ducitur: sed du͂ ipse volui-
tur nox finitur. Quia nimirum du͂ sancta ec-
clesia innumeris tribulationibus quatitur:
presentis vite vmbra terminatur: eaq̄ stan
te nox preterit: quia illa in sua incolumitate p
durante mortalitatis huius vita percurrit

Capitulum. 29.

Est in arcturo quod consi-
deratius possimus intueri
A In septem quippe stellis
voluitur: et modo quidem
tres ad summa eleuat: atq̄
ad ima quattuor inclinat:
modo quattuor superius erigit: et tres infe-
rius premit. Sancta quoq̄ ecclesia cu͂ mo-
do infidelibus trinitatis noticiam: mo͂ au-
tem fidelibus virtutes quattuor, i. pruden-
tiam: fortitudinem: temperantiam: iusticiam
predicat: quasi rotatu predicatio͂nis status
qui sui speciem quodãmodo immutat. Nam
cum quibusdam de operibus suis glorianti-
bus confidentiam proprij laboris enucat
et fidem trinitatis exaltat: quid aliud facit ni
si tres stellas arcturus eleuat. Et du͂ quos-
dam bona opera no͂ habentes de sola fide
presumere prohibet: sed operari cunctis que
precepta sunt iubet: quid aliud arcturus fa
cit: nisi quattuor stellãs erigit: tres deponit
Videamus quomodo tres eleuet: quattu-
or deponat. Ecce per Paulum co͂tra fidem
Hebre. ii. de opere superbientibus dicitur: Si Abraã
ex operibus iustificatus est: habet gloriam
Gene. 17. sed non apud deum. Quid enim scriptura
et Ro. 4. dicit: Credidit Abraam deo et reputatum
est illi ad iusticiam. Videamus quomodo
quattuor eleuet: tres depo͂at. Ecce per Ja-
cobum de fide sine opere superbientib⁹ di-
Jaco. i. citur: Sicut corpus sine spiritu mortuum e͂:
ita fides sine operibus mortua est. Arctur⁹
itaq̄ voluitur: quia sacra ecclesia iuxta au
ditorum suorum mentes in diuerso latere pre-
dicationis arte versatur. Arcturus voluit:
quia hec in noctis huius tribulationibus ro-
tatur. Sed hunc arcturi gyrum quando q̄
dominus dissipat: quia labores ecclesie ad
C regem permutat. Tunc et pliades plenius
iungit cum gyrum arcturi destruit: quia tunc
nimirum sancti omnes etiam visionis sibi
specie copulantur: quãdo in fine mu͂di san
cta ecclesia ab his quos nu͂c sustinet labori
bus soluitur. Dicat ergo: Nunquid coniun-
gere valebis micantes stellas pliades: aut
gyrum arcturi poteris dissipare. subaudis
vt ego: qui tunc sanctorum vitam etiam per
speciem vnio: cum gyrum vniuersalis eccle
sie corporaliter soluo. Et quis hominum so-
lius diuine hoc esse virtutis ignorat: Sed
vt cognoscat homo quid ipse sit: memoretur
assidue quid solus dn͂s possit. Habemus ad
huc quod de stellis pliadib⁹ atq̄ arcturo aliud
sentiamus. Pliades quippe ab oriente: ar-
cturus vero ex parte aquilonis surgit. Quocum
q̄ autem se per gyrum suu͂ arcturus verte-
rit: pliades ostendit: et cum lux diei iam vi-
cina efficitur: stellarum eius ordo distendi-
D tur. Potest igitur per arcturum qui a plaga
frigoris nascitur lex: per pliades vero que ab
oriente surgunt testame͂ti noui gratia designa
ri. Quasi enim ab aquilone lex venerat: que
tanta subditos rigiditatis asperitate terre
bat. Nam du͂ pro culpis suis alios precipe
ret lapidibus obrui: alios gladij morte mul
ctari: plaga torpens et velut a sole charita-
tis aliena preceptorum suorum semina plus
premebat ex frigore: q̄ ex calore nutriebat
Cuius oppressionis pondus Petrus hor
ruerat: cum dicebat: Quid temptatis deu͂ Act. 15.
imponere iugum super ceruicem discipulo-
rum: quod neq̄ patres nostri neq̄ nos por-
tare potuimus. Nec miru͂ quod per arctu
ri septem stellas testamentum vetus expri-
mitur: quia et in veneratione legis dies se-
ptimus extitit venerabilis et per hebdoma-
dam integram co͂stituti sacrificij vota tende
bantur. Pliades vero que ipse quoq̄ sicut
superius diximus septem sunt: testame͂ti no
ui gratiam tanto apertius indicant: quãto
cuncti liquido cernimus quod per illam fide-
les suos spiritussanctus septiformis mune
ris lumine illustrat. Quaq̄ igitur se arctur⁹
vertit pliades ostendit: quia per omne quod
testamentum vetus loquitur testamenti no-

ni opera nunciantur. Sub textu enim litte
re: tegit mysterium prophetie. Et quasi icli
C nat se arcturus & demonstrat: quis dum ad
spiritualem itellectum flectitur: significata
per illud lux gratie septiformis aperitur. Et
ppinquante die luce: stellarum eius ordo
distenditur: qz postq̃ per semetipsam nobis
veritas inotuit ab obsequijs carnalibus litte
re precepta laxauit.

Capitulum. 30.

Redemptor autem noster i car
ne veniens plyades iunxit
qz operationes septiformis
A spũs simul in se & iunctas
& manentes habuit. De
quo per Ysaiam dr̃. Egre
dietur virga de radice iesse: & flos de radi
Isa. ij. ce eius ascendet: & requiescet super eum spũs
dñi: spũs sapie & intellectus: spũs consilij et
fortitudinis: spũs scie & pietatis: & replebit
eũ spũs timoris dñi. De quo zacharias ait
zach. 3 Super lapidem vnũ septem oculi sunt. Et
zach. 4. q̃ iterum & in candelabro aureo lucerne se
ptem. Nullus quippe hominum operationes san
cti spũs simul oẽs habuit: nisi solus media
tor dei & hominum cuius est idem spũs q
de patre ante secula pcedit. Bene ergo dici
tur: Super lapidem vnũ septem sunt oculi
Huic enĩ lapidi septem oculos habere est:
B simul omnem virtutem spũs septiformis gra
tie in operatione retinere. Alius nãq; pphe
tiam: alius scientiam: alius virtutes: alius gene
ra linguarum: alius iterpretatiões sermo
num iuxta distributionem sancti spiritus ac
cepit: ad habenda quippe cuncta eiusdem spiri
tus munera nemo pertingit. At vero condi
tor noster ĩfirma nostra suscipiens: qz p di
uinitatis sue potẽtiam: simul se habere oẽs
sancti spũs virtutes edocuit: micantes pro
culdubio plyades iunxit. Dum vero plya
des iungit: arcturi gyrum dissipat: qz dũ se
metipsum factum hominẽ habere cunctas
sancti spũs operationes inotuit: in testamẽ
to veteri littere laborem soluit: vt fidelis qs
q̃ iam cũ libertate spũs: illud intelligat cui
prius in formidine inter tot discrimina ser
uiebat. Audiat itaq; beatus Job. Nũqd
cõiungere valebis micantes stellas plya
C des: Ac si apte diceretur: Habere quidem
lumina quarũdam virtutum potes: sed nũ
quid exercere simul oẽs operationes sancti
spiritus sufficis: Me ergo piungentẽ plya
des in cunctis virtutibus cõtemplare: et tu
de paucis ab elatione compescere. Audiat
quod dr̃: Aut gyrum arcturi poteris dissi
pare? Ac si apte ei diceretur: Et si ipse iã
que recta sunt sentis: nunqd virtute tua et
in alienis cordibus laborẽ grossioris intelli
gentie destruis. Me itaq; psidera: q carna
lium stulta eligo: dum me per carnis stulti
ciam manifesto: vt tantomagis hec que pu
tas virtutum tuarũ fortia humilies: quãto
nec vestigia mee ĩfirmitatis apprehendis.
Quia quippe in ipso dñice icarnatiõis mysterio
alijs lux veritatis ostenditur: aliorũ quippe p scã
dalum corda tenebrantur: recte subiungit:
Nunqd producis luciferũ in tpe suo: et
vesperum super filios terre consurgere facis.
D Pater quippe in tempore suo luciferum pro Gal. 4
duxit: qz sicut scriptum est: Cum venit ple
nitudo temporis: misit deus filiũ suum na
tum ex muliere factum sub lege: vt eos qui
sub lege erant redimeret. Qui natus ex vir
gine velut lucifer inter tenebras nostre no
ctis apparuit: quia fugata obscuritate pec
cati eternum nobis mane nunciauit: lucife
rum se inotuit: qz diluculo ex morte surre
xit: & fulgore sui luminis mortalitatis nostre
caliginem pressit. Cui bene per Joannem
dicitur: Stella splendida & matutina. Vi Apo. 22.
uus quippe apparendo post mortem matuti
na nobis stella factus est: qz dum i semetipso
exẽplum nobis resurrectionis prebuit: que
lux sequatur indicauit. Vesperum vero su
per terre filios dominus consurgere facit:
quia infidelibus iudeorum cordibus domi
nari antichristum eorum merito exigente
permittit. Qui idcirco a domino huic ve
speri iuste subduntur qui ipsi sponte sua fi
lij terre esse voluerunt. Terrena quippe et
non celestia requirentes: a perspicienda lu
ciferi nostri claritate cecati sunt: & dum pre
esse sibi vesperum expetunt: subsequentis E
damnationis eterna nocte merguntur.
Huic in Euangelio dominus dicit: Ego ve Jo. 5.
ni in nomine patris mei: et non accepi
stis me: alius veniet in nomine suo: & ipsum
recipietis. Hinc Paulus ait: Eo q chа 2. Thes. 2
ritatem veritatis non receperunt vt salui
fierent: ideo mittet illis deus operationem

erroris vt credant mendacio: vt iudicentur
omnes qui non crediderunt veritati: sz con
senserunt iniquitati. Nequaq̃ ergo super
vespereos cōsurgeret: si celi filij esse voluis-
sent. Sed dum visibilia appetūt amisso cor
dis lumine sub noctis duce tenebrescunt.

Capitulum. 31.

A Quod tamen si moraliter di-
scutimus quō quotidie aga
tur inuenimus: qz nimirum
et electis lucifer oritur: et re-
probis deo pmittente vesp
dominatur. Unus eni atq̃
idem sermo dei est in ore predicātis. Quem
dum isti gaudendo: illi vo inuidendo audi-
unt: claritatem sibi luciferi in vesperi tene-
bras vertunt. Dum isti humiliter vocez san-
B cte predicationis accipiunt: quasi ad stelle
lucem oculos cordis aperiūt: dum vo illi be
nedicenti inuident et nō sciunt eūm: sed ela
tionis gloriā querunt: prorūpente iniqtatis
sue vespere isomnū mortis oculos claudūt.
Per occultum ergo iudiciū is q electo ē lu
cifer: reprobo auditori sic vesper: qz exhor-
tatione sancta qua boni ad vitam redeunt:
prani deterius in culpa moriuntur. Unū be-
ne per paulum dicitur. Christi bonus odor
2.Cor.2 sumus deo: in his qui salui fiunt: et in his q
pereunt: alijs qdem odor mortis in mortez:
alijs aūt odor vite in vitam. Uerbum itaq̃
C suum auditoribus esse luciferum simul et ve
sperum vidit: per qd et alios ab iniqtate su-
scitari et econtra alios sopiri in iniquitate
cōspexit. Qd quia occultis dei iudicijs agi-
tur: que in hac vita ab hominibus compre-
hendi non possunt: recte illic subdidit. ((Et
ad hec quis tam idoneus.)) Ac si diceret.
Idonei qdem sumus ad hec cōsideranda q̃
fiunt: sed idonei non sumus ad h inuestigā-
da cur fiant. Unde hic quoq̃ dominus qa
alijs produci luciferum: alijs vero consurge
re vesperum dixerat: ne perscrutari homo
occulta dei iudicia audiet: illico subiungit.

Capitulum 32.

Unquid nosti ordinem celi:
et ponis rōnem eius in ter-
ra?)) Ordinem celi nosse ē:
supernarū dispositionū oc-
cultas predestinationes vi-
A dere. Rōnem vero eius i ter
ra ponere est ante humana corda talium se-
cretorum causas aperire. Rōnem videlz celi
in terram ponere est: supernorum iudiciorū
mysteria vel considerando discutere: vel lo-
quendo manifestare. Qd vtiq̃ facere in hac
vita positus nullus potest. Ut enim a par-
uis ad maiora veniamus: quis itelligat que
esse secretorum subtilitas potest: qd sepe vir
iustus a iudicio non solum non vindicatus:
sed etiam punitus redeat: et iniquus ei9 ad-
uersarius non solum non punitus: sed etiaz
victor abscedat. Quis intelligat cur viuit
alius insidians mortibus proximorū: et mo-
ritur alius qui profuturus esset vite multo-
rum. Alius culmen potestatis assequitur: q
non nisi ledere studet: alius tm̄modo lesos
defendere concupiscit: et tamen ipse oppres-
sus iacet. Alius vacare appetit et innumeris
negocijs implicatur. Alius negocijs impli- B
cari desiderat: et coactus vacat. Alius male
inchoans: vsq̃ ad vite sue terminū ad peio
ra protrahitur. Alius bene icipiens per lōgi
tudinem temporū proficit ad augmēta me-
ritorum. Et contra alius male viuens diu
reseruatur vt se corrigat. Alius vo bene q-
dem videtur viuere: sed i hac vita vsq̃ du
rat quo ad peruersa prumpat. Alius i erro
re infidelitatis natus in errore deficit. Ali9
in catholice fidei genitus: in catholice fidei
rectitudine consumatur. Econtra vo alius
catholice matris ventre editus: iuxta vite
terminum erroris voragine deuoratur. Ali9
antē vitam suam in catholica pietate consu
mat qui ortus in pfidia cū lacte matris au
xierat virus erroris. Alius celsitudinem be-
ne viuendi appetere et vult et valet. Alius
nec vult nec valet. Alius vult et non valet. C
Alius valet et non vult. Quis ergo ista iudi
ciorum celestium secreta discutiat? Quis in-
telligat decretam lancez equitatis occulte?
Ad cognoscendos quippe istos iudiciorum
secretorum finus nullus ascendit. Dicatur
ergo homini vt se nescire cognoscat. Nesciē
tem vero se cognoscat vt timeat: timeat vt
humilietur: humilietur ne presumat in se.
Non presumat in se vt conditoris sui auxi-
lium requirat: et qui in se fidens mortuus ē
auctoris sui adiutorium appetens viuat.
Audiat itaq̃ vir iustus iam qdem se sciēs.
sed hec que supra se sunt nesciens. ((Nun
quid nosti ordinem celi: et ponis rōnem ei9
in terra?)) Idest nunqd occultos ordines

iudiciorum celestium cōprehendis aut aperire humanis sensibus sufficis. Beatus igitur Job de iudiciorum incomprehensibiliū inuestigatione requiritur: ac si ei aperte diceretur. Cuncta que pateris tanto tolerare patientius debes: quanto secretorum celestium ignarus cur hec pateris nescis.

Sancti Gregorij. Liber. 30. Ca. i.

a
Eatus iob

b talia utrum ne fecerit dño interrogante requiritur: qualia utiq facere non potest homo: ut dū se ista facere non posse deprehendit: ad eū refugiat quem solum talia q facere possit intelligit: atq ante oculos iudicis sui magis potēs appareat: si sua uerius infirma cognoscat. Quod ergo mire a dño fieri nō ignoratur de eo diuina Job uoce requiritur. Diciturq ei. ¶ Nunquid
8 eleuabis in nebula uocem tuam: et impetus aquarum operiet te? Vocem quippe suam in nebula dñs leuat: quādo per predicatorum suorum linguas ad caligosa corda īfideliū exhortationem format: eūq aquarū impetus operit: dum bene agentia membra eius turba resistentium populorum premit. Hic est enim quod scriptum est. Factum ē uer-
Hiere. 26 bum dñi ad Hieremiā prophetam dicens. Sta in atrio domus dñi: loquens ad oēs ci-
Ubi. s. uitates iuda: de quibus ueniūt ut adorēt in domo dñi uniuersos sermones quos ego mandaui tibi. Et paulopost. Et audierunt sacerdotes et prophete et oīs populus Hieremiam loquentem uerba hec in domo dñi. Cūq complesset Hieremias loquens. Apprehenderunt eum sacerdotes et prophete et omnis populus dicens. Morte moriatur. Quare prophetauit in noīe dñi. Ecce in nebula dñs uocem leuauit: q obscuras mentes superbientium directo propheta corripuit. Ecce aquarum impetus eum protinus operuit: q ab insurgētibus populis et causa sue correptionis instigatis: ipse i Hieremia cun-
c cta pertulit: qui correptionis uerba mandauit. Per semetipsum quoq dñs in nebula uocem leuauit: quādo presentem se etiam assampto corpore exhibens multa suis persecutoribus sed figuris enigmatum uelata predicauit. In nebula uocē leuauit: q ueritatem suam non secuturis infidelibus quasi per caliginem sonuit. Unde et bene in libris regum scriptum est. Nebula impleuit do-
mum dñi: et non poterant sacerdotes mini- 3. Re. 8
strare propter nebulam. Exigentibus enī meritis dum superbi iudeorum pontifices diuina mysteria per parabolas audiūt sacerdotes in domo dñi quasi propter nebulā ministrare nequiuerunt. Qui et in testamento ueteri dum sensus mysticos littere uelamine coopertos inter obscuras allegoriarum caligines inuestigare despiciunt: debitum fidei sue ministerium propter nebulam perdi-
derunt. Quibus et tunc in nebula doctrine d
sue uocem dñs protulit: cum de se etiā aperta narrauit. Quid est enim apertius q ego
et pater unum sumus? Quid apertius dice- Jo. 10.
ret. Anteq Abraam fieret ego sum? Sz q Jo. 8. u
auditorum mentes infidelitatis caligo repleuerat: quasi emissum solis radium nebula interiacens abscondebat.

Capitulum. 2.

D hanc nāq eleuationem a
uocis eum primus aquarū impetus operuit: q contra illam mox seuiens populorum turba surrexit. Scriptū quippe est: Propterea ergo que- Jo. 10.
rebant eum iudei interficere: q non solum soluebat sabbatum: sed et patrem suum dicebat deum: equalē se faciens deo. De hoc
aquarum impetu per prophetā clamat. Cir- Ps. 87.
cūdederunt me sicut aqua tota die: circūdederunt me simul. Et rursum. Saluū me fac
deus: qm intrauerunt aque usq ad animā Ps. 68
meam. Quas profecto aquas in semetipso ante mortem: in suis autē et post ascensionē pertulit. Hinc est enim q et de superioribus cla-
mat. Saule saule: quid me persequeris? Ecce Act. 9.
iam celum cōscenderat: et tamē adhuc eum Saulus aquarū infidelium impetu persequens: et tumidior ceteris unda tangebat.
Ipse quippe est qui per bonos recta loquitur: b
ipse g in bonorum passione laceratur. Ut ergo mirifica dñs charitatis unitate monstraret se esse: qui indignis auditoribus per sanctorum suorum ora predicaret ait. ¶ Nunquid eleuabis ī nebula uocem tuā: ut ipso ostende-

ret se esse qui i sanctis suis omnia aduersa
pateretur: subdidit. ((Et impetus aquarum
operiet te:)) subaudis vt me: quē iniqui oēs
neq̄ per pdicantes sanctos loquentē intel
ligunt: neq̄ per morientes patientē vidēt.
Narrat ergo deus q̄d ab hominib⁹ patitur
vt dolor afflicti hominis mitigetur: ac si illi
aperte dicat. Mea subtiliter pensa: et tua
equanimiter tempora. Multo enim min⁹
est te vulnera q̄ me humana mala tolerare
Adhuc tamē verba hec subtilius pscrutari
possumus: si inter dona celestia nostra solli
C cite corda pensamus. Jam quidem fideles
sumus iam que audimus superna credim⁹
iam que credimus amamus. Sed dū qui-
busdam supinacuis curis premimur: obdu-
cta confusione caligamus ꝛ cum nobis etiā
talibus mira quedā dn̄s de se sentiēdā insi
nuat: quasi in nebula vocem leuat: dum ca
liginosis nostris mentibus per semetipsum
loqtur velut in nebula is qui non cernitur
auditur. Sūma sunt nāq̄ que de illo cogno
scimus: sed tamē adhuc eum in secreta inspi-
ratione qua instruimur non videmus. Qui
igitur cordibus nostris prebet qdē locutio
nem sed occultat speciē: velut in nebula for
B mat vocem. Sed ecce iam v̄ba dei intrinse
cus per semetipm̄ loquentis audimus: iāq̄
amori eius qua ptinuatione: quo studio in-
herere debeam⁹ agnoscimus: ꝛ tamē ab in
terne cōsiderationis culmine ad cōsueta no
stra ex ipsa mortalitatis huius mutabilita
te relabimur: ꝛ imminentiū peccatoꝝ mole se
dula importunitate temptamur. Cum ergo
eccis nostris mentibus subtilia de semetipo
isinuat: i nebula vocem leuat.

Capitulum. 3.

A
Um v̄o temptatione vitio-
rum ipse de deo noster itel
lectus opprimit: q̄si aqua
rum impetu i voce sua deus
operitur. Tot enim sup illū
aquas admittimus: quot
post inspirationem eius gratie cogitationes
illicitas i corde versamus. Nec tamen nos
vel opp̄ssos deserit. Nam illico ad mentē re
dit temptationum nebulas decutit: imbrē
cōpunctionis infundit ꝛ subtilis intelligen-
tie solē reducit: atq̄ sic ostēdit quantū nos
diligit: qui nos nec cui respuitur relinqt: vt
saltem sic erudita humana cōscientia ad se
temptationes erubescat ammittere quā re-
demptor suus ꝛ vagantem nō cessat amare
Hoc in nobis p semetipm̄ tolerat: hoc ab in
delibus per suos quotidie pdicatores por-
tat. Eius enim donū suborta in nobis tem-
ptatiōe repellit ꝛ tamē ab infundēdo intrin
secus munere nequaq̄ nostra infirmitate re-
uocatur. Eius publice v̄ba respuunt: et tñ
ab eroganda gratie largitate nulla infide-
lium inqtate cōpescit. Nā cū praui hoīes
predicamēta despiciunt: adiungit etiā mi- B
racula que venerent. Unde post editā vo-
cem post inūdationē aquarū impetū apte
subiungit. ((Nunqd mittis fulgura ꝛ ibūt
ꝛ reuertentia dicūt tibi assumus?)) Fulgu-
ra quippe ex nubibus exeunt: sicut mira opa
ex sanctis pdicatoribus ostendunt. Qui vt
sepe diximus iccirco nubes vocari solent: q2
ꝛ coruscāt miraculis: ꝛ v̄bis pluunt. Et q2
humana corda postq̄ per pdicationē mota
non fuerint istis miraculoꝝ fulgorib⁹ ptur-
banē ppheta attestante didicimus qui ait.
Fulgura multiplicabis ꝛ cōturbabis eos. Ps. 71.
Ac si diceret. Dum v̄ba pdicationis tue nō
audiūt: p predicantiū miracula cōturbant. C
Unū alias scriptū est. In lumine tuo iacu-
la ibunt: in splendore fulgoris armorum Aba. 3.
tuoꝝ. Jacula dei in lumine ire ē: v̄ba eius
apta veritate resonare. Sed q2 sepe hoīes
v̄ba vite etiā intellecta despiciunt: adiun-
gunt etiā miracula. Unde illic subdit. ((In
splendore fulgoris armoꝝ tuoꝝ.)) Fulgor
quippe armorū est claritas miraculoꝝ. Ar-
mis nāq̄ nos tuemur: iaculis aduersa de-
struimus. Arma v̄o cum iaculis: sunt mira D
cula cum pdicamentis. Sancti enim predi-
catores v̄bis suis quasi qbusdā iaculis ad
uersarios feriunt: armis v̄o. i. miraculis se-
metipsos tuent: vt ꝛ quantū sint audiendi
sonent per impetū iaculoꝝ: ꝛ quantū sint
reuerendi clarescant p arma miraculoꝝ.

Capitulum. 4.

Icit ergo ad beatū Job. A
((Nunqd mittis fulgura ꝛ
ibunt ꝛ reuertentia dicunt
tibi assumus: subaudis vt
mihi.)) Uadūt enim fulgu-
ra: cū pdicatores miraculis
coruscāt: ꝛ superna reuertētia auditoꝝ cor-
da transfigunt. Reuertētia v̄o dicūt assu-
mus: cū nō sibi: sed dei virib⁹ tribuūt queq̄

se fortiter egisse cognoscit. Quid ē enī deo
dicere assumus: quēdam nāq3 in hoc verbo
obsequiū declarat. Reuertētes itaq3 pdica
tores sanctos dicere ē assumus: illi laudem
tribuere grē: a quo se accepisse sentiūt vi
ctoriā pugne: ne sibi tribuant qd opant et
fre qdem fulgura opando possunt: sed re
Act. 3. uerti supbiendo nō possunt. Uideam⁹ ita
q3 fulgur vadēs. Claudo cuidā ait Petr⁹.
Argentū r aurū nō est mihi: qd aūt habeo
hoc tibi do. In noīe Jesu xpi Nazareni sur
ge r ambula. Et apphensa eius manu dex
tra alleuauit eu3 r ptinus cōsolidate sunt
bases eius r plante: r exiliēs stetit r ambu
labat. Sed cu3 de hoc facto indeo2 fuisset
Ibi. 3. turba cōmota: videamus nūc fulgur rediēs
qd ait. Uiri israelite qd ammiramini i hoc
aut nos qd intuemini: quasi nrā xtute aut
pietate fecerimus hunc ambulare? Deus
Abraā: deus Ysaac: deus Jacob: deus pa
trū nostro2 glorificauit filiū suum Jesum.
Et paulopost: cui⁹ nos testes sumus: r in fi
de noīs eius hunc que3 vidistis r nostis et
cōfirmauit nomē eius: r fides que p eū est
dedit integram sanitatē istam in conspectu
oium vestrū. Iuit ergo fulgur cū Petr⁹ mi
raculum fecit: rediit cū nō sibi tribuit s3 au
ctori qd fecit. Uadūt fulgura: cum pdicato
res sancti mira opera ostēdūt: sed reuerten
B do dicunt assumus: cū in eo qd faciunt ad
potentiā auctoris recurrunt. Qd tū itelligi
r aliter pōt. Fulgura exeunt sicut superius
dictū est: sancti viri mittunt r eunt: cū a se
creto contemplationis ad publicū opatio
tionis exeunt. Mittunt r vadunt: cum de
abscondito speculationis intime: in actiue
vite latitudinē diffundunt. Sed reuerten
tes dicunt deo assumus: q2 post opa exterio
ra que pagunt: semp ad finū ptemplatōis
recurrunt: vt illic ardoris sui flāmā reficiāt
r quasi ex tactu supne claritatis ignescant.
Citius enī inter ipsa l3 bona exteriora opa
frigescerent: nisi intentiōe sollicita ad con
templationis ignem incessanter redirent.
Eccl. 1. Uñ bene per Salomonē dicitur. Ad locum
de quo exeunt flumina reuertunt: vt iteru3
fluant. Ipsi qppe illic flumina qui h fulgu
ra sunt vocati. Quia enim corda ariditatū
rigant dicunt flumina: q2 xo accendunt ful
Ps. 92 gura vocantur. De qbus alias scriptū est:
Eleuauerunt flumina dñe: eleuauerunt flu

mina voces suas. Et rursum. Illuxerūt ful Ps. 56
gura eius orbi terre. Ad locu3 ergo de quo
exeunt flumina reuertuntur: q2 sancti viri r
si a conspectu creatoris sui: cuius claritatē
mente conspicere conant foras ppter nos
ad actiue vite ministerium veniunt: icessan
ter tamen ad sanctum contēplationis stu
dium recurrunt: r si in pdicatione sua exte
rius nostris auribus per corporalia verba
se fundunt: mente tamē tacita ad cōsiderā
dum semp ipm fontē luminis reuertuntur.
De quibus r bene dicitur: vt iterū fluant C
nisi enim ad contemplandū deum sollicita
semper mētē recurrerent: nimirū interna ce
citas etiam exteriora pdicationis co2 ver
ba siccaret. Sed dum videre deū indesinen
ter sitiunt: quasi decursura foras flumia in
tus semp oriunt: quatenus illic amādo su
mant: vnde ad nos pdicādo defluant. Di
catur igitur recte. ((Nunqd mittis fulgura
r ibunt: r reuertentia dicent tibi assum⁹?))
subaudis: vt ego: qui pdicatores meos cum
voluero post contemplationis gratiam ad
actiue vite ministerium cōpono quos tamē
semp a bonis exterioribus ad internum cul
men contēplationis reuoco: vt modo iussi
ad exercenda opa exeant: modo vocati in
speculationis studium apud me familiari⁹
viuant. Reuertētes itaq3 dicūt assumus: q2
quāuis per exteriora acta parū quid contē
plationi deesse videant per ardorem tamē
desiderij quem in mente sua cōtinue accen
dunt obsequentes deo suo penitentiā ostē
dunt. Assumus nāq3 dicere est: presentes se
amādo monstrare. Sequitur. ((Quis posuit
i visceribus hoīs sapientiā vel qs dedit gallo
itelligētiā?)) Qui hoc loco alij galli noīe de D
signāt: nisi mō alio repetiti ijdē pdicatores
sancti: q iter tenebras vite psentis student
vēturā lucē pdicādo qsi cātādo nunciare.
Dicūt enī. Nox pcessit: dies aūt appropin
quauit. Qui vocib⁹ suis somniū nrī torpo Ro. 13.
ris excutiūt clamātes. Hora ē iā nos d som
no surgere. Et rursū. Euigilate iusti r nolite Ibi. 3.
peccare. De hoc gallo rursum scriptū est.

Tria sunt q bñ gra Ca. 5. Pro. 30.
diunt: r qrtū qd feliciter in
cedit: leo fortissim⁹ bestiarū A
q ad nullius pauebit occur
su3: gallus succinct⁹ lūbos:
et aries; nec est rex qui re

Apo. 5. filtat ei. Ipse quippe hoc loco leo ponit de
I. Cor. I. quo scriptū ē. Uicit leo de tribu iuda. Qui
fortissimus bestiarū dicitur: qꝛ illo hoc qḋ
Jo. 14. infirmū est dei fortius est hominibus. Qui
ad nullius pauebit occursum. Dicitur eni.
Uenit princeps mundi huius: ⁊ in me nō ha
bet quicꝗ̄. Gallus succinctus lūbos. i. pdi
catores sancti inter huius noctis tenebras
verum mane nunciantes. Qui succincti lū
bos sunt: qꝛ a membris suis luxurie fluxa
restringunt. In lūbis quippe luxuria ē: vn
de ⁊ eisdem a dn̄o dicitur. Sint lumbi ve
Luc. 12. stri precincti. Et aries: nec ē rex qui resistat
ei. Quem aliū hoc loco arietem accipimus
nisi primū intra ecclesiam ordinem sacerdo
Ps. 28. tum. De quibus scriptū est. Afferte dn̄o fi
lios arietū: qui per exempla sua gradientes
populū quasi subsequentē omnium gregē tra
hunt. Quibus spiritualiter recteꝗ viuenti
bus nullus rex sufficit oīno resistere: qꝛ qui
libet persecutor obuiet: intentionem eorū nō
valet prepedire. Sciunt enim eum ad quē
desiderant ⁊ ante occurrere: ⁊ moriendo
B puenire. Ponitur ergo primus leo secūdus
gallus: tertius aries. Apparuit enim chri
stus: deinde sancti predicatores apostoli: et
tunc demum spirituales patres ecclesiarū:
ppositi videlꝫ duces gregum: qꝛ sunt docto
res sequentiū populorum. Sed hec adhuc
melius affirmam⁹ si eiusdem loci etiā reli
qua exponenda subiicimus. Naꝫ quia post
hec ⁊ antichristus apparebit: hoc illic quar
tum subdidit dicens. Et qui stultus appa
ruit: postꝗ̄ eleuatus est in sublime. Si. n.
intellexisset: ori imposuisset manuꝫ. Ipse qp
pe in sublime stultus eleuabitur: cum deum
se esse mentietur. Sed eleuatus in sublime
stultus apparebit: quia in ipsa elatione sua
per aduentum veri iudicis deficiet. Quod
si intellexisset ori imposuisset manum. idest
si supplicium suum cum superbire exorsus
est preuidisset: bene aliquādo cōdit⁹ in tan
te iactatione superbie non fuisset elatus.
C De quo nequaꝗ̄ moueat quod supius di
ctum ē. Quartum qḋ incedit feliciter: tria
qppe incedere bene dixit: ⁊ quartum felici
ter. Non enim oē quod feliciter: bene. Ne
ꝗ̄ in hac vita omne qḋ bene: feliciter. Naꝫ
leo: gallus: ⁊ aries bene incedunt: sed nō hic
feliciter: qꝛ persecutionum bella patiuntur.
Quartum vero feliciter ⁊ non bene icedit:
qꝛ in fallacia sua antichristus graditur: sed
iuxta breue tēpus vite psentis ipā illi falla
cia psperatꝫ: sicut de eo sub antiochi specie
per Danielem dictum est. Robur datū est Dan. 8.
ei contra iuge sacrificium ppter peccata: et
psternetur veritas in terra ⁊ faciet ⁊ pspe
rabitur. Qḋ Salomon ait: incedit feliciter:
hoc Daniel dicit: psperabitur. Juxta hoc
itaꝗ testimonium quod p Salomonē dici
tur. Gallus succinctus lumbos apte etiam
hoc loco gallum sanctos pdicatores accipi
mus: ad se ergo cuncta referens dn̄s dicit.
Quis posuit in visceribꝰ hominis sapiē
tiam: vel quis dedit gallo intelligentiam?
Ac si diceret. In cor hoīs humana sapiētis
superne sapientie gratiam quis infudit: vel
ipsis sanctis pdicatoribꝰ quis nisi ego itel
ligentiam dedi: vt sciant quādo vel quibꝰ
debeant venturum mane nunciare? Iccir
co enim quando ⁊ quid agant sentiunt: qa
hoc intrinsecus me reuelante cognoscunt.
Notandum vero est ꝙ sapientia diuinitꝰ B
inspirata in visceribus hominis ponitur: qa
nimirum quantum ad electorum numeruꝫ
spectat: non in solis vocibus: sed etiam i sen
sibus datur: vt iuxta qḋ loquitur lingua vi
uat conscientia ⁊ lux eius tāto clariꝰ resplē
deat in superficie quāto verius inardescit i
corde. Magni autem laboris est hoc quod
additur: vel quis gallo dedit intelligentiā:
subtiliori adhuc expositione discutere. In
telligentia qppe doctorum tanto esse subti
lior debet: quanto se ad penetranda inuisi
bilia exercet: quanto nil materiale discutit:
quanto ⁊ per vocem corporis loquens: oē
quod ē corporis transit. Que pfecto nulla
tenus summis congrueret: nisi cantanti eā
gallo. idest predicanti doctori ipse summoꝝ
conditor ministraret. Intelligentiam quoꝗ
gallus accepit: vt prius nocturni temporis
horas discutiat: ⁊ tunc demuꝫ voces excita
tionis emittat: quia videlꝫ sanctus quisꝗ
predicator in auditoribus suis prius quali
tatem vite considerat: ⁊ tunc demuꝫ ad eru
diendum congruam vocem predicationis
format. Quasi enim horas noctis discerne
re est: peccatorum merita diiudicare. Qua
si horas noctis discernere est: actionum te
nebras aperta increpationis voces corripe
re. Gallo itaꝗ intelligentia desuper tribui
tur: quia doctori veritatis virtus discretio

nis vt nouerit quibus: quid: quando: vel quomodo inferat diu initus ministratur.

Capitulum 6.

A Non enim vna eademque cunctis exhortatio conuenit: quia nec cunctos par morum qualitas astringit. Sepe enim alijs officiunt: que alijs prosunt. Nam et plerumque herbe que hec animalia reficiunt: alia occidunt: et lenis sibilus equos mitigat: catulos instigat: et medicamentum quod hunc morbum imminuit: alteri vires iungit: et panis qui vitam fortium roborat: paruulorum necat. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum: vt et singulis congruat et tamen a communis edificationis arte nunquam recedat. Quid enim sunt intente mentes auditorum nisi quasi quedam in cythara tensiones strate chordarum: quas tangendo artifex vt non sibi metipsis dissimile canticum faciant: cum dissimiliter pulsat. Et iccirco corde consonam modulationem reddunt: quia vno quidem plectro sed non vno impulsu feriuntur. Unde et doctor quisque vt in vna cunctos virtute charitatis edificet ex vna doctrina non vna eademque exhortatione tangere corda audientium debet.

B Aliter namque viri: aliter ammonende sunt femine: aliter iuuenes: aliter senes: aliter inopes aliter locupletes: aliter leti: aliter tristes: aliter subditi: aliter prelati: aliter serui: aliter domini: aliter huius mundi sapientes: aliter hebetes: aliter impudentes: aliter verecundi aliter proterui: aliter pusillanimes: aliter impatientes: aliter patientes: aliter beniuoli: aliter inuidi: aliter simplices: aliter impuri: aliter incolumes: aliter egri: aliter qui flagella metuunt: et propterea innocenter viuunt: aliter qui sic in iniquitate duruerunt: vt nec per flagella corrigantur: aliter nimis taciti: aliter multilogo vacantes: aliter timidi: aliter audaces: aliter pigri: aliter precipites: aliter mansueti: aliter iracundi: aliter humiles: aliter elati: aliter pertinaces: aliter inconstantes: aliter gule dediti: aliter abstinentes: aliter qui sua misericorditer tribuunt: aliter qui aliena rapere contendunt: aliter qui nec aliena rapiunt nec sua largiuntur: aliter qui et ea que habent sua tribuunt: et aliena rapere non desistunt: aliter discordes: aliter paccati: aliter seminantes iurgia: aliter pacifici: aliter admonendi sunt qui sacre legis verba non intelligunt recte: aliter qui recte quidem intelligunt: sed hec humiliter non loquuntur: aliter qui cum predicare digne valeant: pre nimia humilitate formidant: aliter quos a predicatione imperfectio vel etas prohibet: et tamen precipitatio impellit: aliter qui in hoc quod temporaliter appetunt prosperantur: aliter qui quidem que mundi sunt concupiscunt: sed tamen aduersitatis labore fatigantur: aliter coniugijs obligati: aliter a coniugij nexibus liberi: aliter commixtionem carnis experti: aliter ignorantes: aliter qui peccata deplorant operum: aliter qui cogitationum: aliter qui commissa plangunt nec tamen deserunt: aliter qui deserunt nec tamen plangunt: aliter qui illicita que faciunt etiam laudant: aliter qui accusant praua nec tamen deuitant: aliter qui repentina concupiscentia superantur: aliter qui in culpa ex consilio ligantur: aliter qui licet minima: crebro tamen illicita faciunt: atque aliter qui se a paruis custodiunt: sed aliquando in grauibus demerguntur: aliter qui bona nec inchoant: aliter qui inchoata minime consumant: aliter qui mala occulte agunt et bona publice: aliter qui bona que faciunt abscondunt et tamen quibusdam factis publice male de se opinari permittunt. Et quidem de singulis: quis sit ammonitionis ordo subtiliter insinuare debuimus: sed formidata locutionis prolixitate prepedimur. Auctore autem deo in alio opere id explere appetit animus si tamen animum laboriose huius vite adhuc aliquantulum tempus restauerit.

Capitulum. 7.

Habemus vero aliud quod de galli huius intelligentia considerare debeamus: quia profundioribus horis noctis valentiora ac productiores reddere cantus solet: cum vero matutinum iam tempus appropinquat leniores et minutiores omnimodo voces format. In quibus galli huius intelligentia quid nobis innuat considerata predicatorum discretio demonstrat. Qui cum iniquis adhuc mentibus predicant: altis et magnis vocibus eterni iudicij terrores intimant: quia videlicet: quasi in profunde noctis tenebris clamant: Cum vero iam auditorum suorum cordibus veritatis lucem adesse cognoscunt: clamoris sui

magnitudinem in leuitatem dulcedinis flec
tunt: ⁊ nō tam illa : que sunt de penis terri
bilia : ꝙ ea que sunt blonda de premijs ꝓ
ferunt: q₃ etiam minutis tunc vocibus can
tant: quia ꝓpiquante mane subtilius queq₃
de mysterijs predicant: vt sequaces sui eo
minutiora queq₃ de celestibus ondiāt quo
luci veritatis appropinquāt: ⁊ quos dormi
entes longus galli clamor excitauerat : sue
cātor vigilātes delectet: quaten⁹ correctio
cuilibet de regno cognoscere subtiliter vul
ea libeat qui prius aduersa iudicij formi
B dabat. Quod bene per Moysen exprimit:
cum ad ꝓducendum exercitum tube clan-
Nu.10. gere concisius iubentur. Scriptum nāq₃ ē:
Fac tibi duas tubas argenteas ductiles.
Et paulpost cum cōcisus clangor increpue
rit mouebuntur castra. Per duas enim tu
bas exercitus ducitur: q₂ per duo precepta
charitatis ad procinctū₃ fidei populus vo
catur. Que iccirco argentee fieri precipiun
tur: vt predicatorum verba lucis nitore pa
teant: ⁊ auditorū₃ mentem nulla sui obscu
ritate confundant. Iccirco autem ductiles
quia necesse est vt hi qui venturam vitam
predicant tribulationum presentium tūsio-
nibus crescant. Bene autem dr̄: Cum conci
sus clāgor increpuerit mouebuntur castra:
q₂ nimirū predicationis sermo cum subtili⁹
ac minutius agitur: auditorum corda tem-
ptationum certamina ardentius excitātur.
Est adhuc aliud in gallo solerter intuendū₃
quia cū iam edere cātus parat: prius alas
excutit: ⁊ semetipsum feriens vigilantiorē₃
C reddit. Quod patenter cernim⁹: si sanctorū
predicatorum vitam vigilanter videmus.
Ipsi quippe cum verbum predicatōis mouēt
prius se in sanctis actionibus exercent: ne i
semetipsis torpentes opere: alios excitēt vo
ce: sed ante se per sublimia facta excutiunt:
⁊ tunc ad bene agēdum alios solicitos red
dunt: prius cogitationum alis semetipsos
feriunt: q₂ quicqd in se inutiliter torpet: so-
licita inuestigatione deprehendūt destricta
animaduersione corrigunt. Prius sua pu
nire fletibus curant: ⁊ tunc que aliorū sunt
punienda denunciant. Prius ergo alis in-
sonant quam cantus emittant: quia ante-
ꝙ verba exhortationis proferant: oē quod
locuturi sunt operibus clamant ⁊ cum per-
fecte in semetipsis vigilant: tunc dormien-
tes alios ad vigilias vocant. Sed vn̄ hec
tanta doctori intelligentia: vt ⁊ sibi perfecte
vigilet: ⁊ dormientes ad vigilias sub quibus-
dam clamoris ꝓfectib⁹ vocet: ⁊ vt peccatorum
tenebras prius caute discutiat : ⁊ discrete
postmodum lucē predicatōis ostendat: vt
singulis iuxta modum ⁊ tempora cōgruat:
⁊ simul omnib⁹ que illos sequantur ostēdat.
Unde ad tanta ⁊ tā₃ subtiliter tenditur: ni
si intrinsecus ab eo a quo est cōditus docea
tur: Quia ergo laus tante intelligentie nō
predicatoris virtus est: sed auctoris: recte
per eundem auctorem dr̄: Uel qs dedit gal D
lo intelligentiam. Ac si diceret: Nisi ego q
doctorum mentes quas mire ex nihilo con
didi: ad intelligenda que occulta sunt mi-
rabiliter instrui. Unde bene vt in dcīs pre
dicantium nō solum inspiratorem se intel-
ligentie: sed etiam auctorē₃ locutionis ostē-
dat adiungit. (Quis enarrabit celorū rō-
nem:) Quorum tamen verba: q₂ cum sese
nobis per speciē₃ ostenderit subtrahit: pro
tinus subdidit. Et concentum celi qs dormire
faciet. In hac eni vita infirmitati nostre: do
minus non aperta specie maiestatis sue: s₃
predicatorum suorum voce locutus est: vt
corda adhuc carnalia carnalis lingua pul-
saret: ⁊ tanta facilius insueta perciperent:
quanto eo per sonitum cōsuete vocis audi
rent. At postꝙ per mortem in puluere caro
resoluitur ⁊ per resurrectionem puluis ani-
matur tunc de deo audire verba nō queri-
mus: q₂ vnum ipsum quod implet oīa iam
per speciem dei verbum videmus. Qd no-
bis tanto altius sonat: quanto ⁊ mētes no
stras vi intime illustratōis penetrat. Sub-
latis nāq₃ oris ⁊ occidentibus ꝟbis quasi
quidam sonus eterne predicatiōis fit ipsa
imago eterne visionis. Unde ⁊ recte nūc ad
beatum Job dominus dicit:) Quid enim
celorum ratio accipitur nisi vis superna se E
cretorum: Quid per celi concentum: nisi cō
cors predicantiū sermo signatur.) Condi-
tor igitur noster cum celorum rationē₃ nar
rare ceperit dormire celi concentum faciet:
quia cum iam nobis per speciē₃ ostenditur:
nimirum predicantium verba subtrahun-
tur. Hinc enim per Hieremiam domin⁹ di-
cit: Non docebit vltra vir proximum suum
⁊ vir fratrem suum: dicens cognosce domi- Hiere.
num : omnes enim cognoscent me a mini-

vocate predicatores

mo eorum vsqȝ ad maximum dominus di-
cit: Hinc Paulus ait: Siue prophetie eua
cuabuntur: siue lingue cessabunt: siue scien
tia destruetur.

Capitulum 8.

A El certe celorum ratio ē ipsa
vivificatrix virtus: que spi-
ritus format angelorū. De-
us enim sicut est causa cau
sarum: sicut vita viuentiuȝ:
ita etiam ratio rationabili-
um creaturarum. Tunc ergo celorum ratio
nem domin9 narrat: cum semetipsum quo-
modo nobis electis spiritibus prebet insinu-
at. Tunc celorum rationem narrat: cuȝ de-
tersa mentis nostre caligine: clara se visio-
Jo.16. ne manifestat: Unde ꝛ in euangelio dñs di-
cit: Uenit hora vt iam non in prouerbijs lo
quar vobis: sed palam de patre annūcia-
bo vobis. Palam quippe de patre annūcia-
re se asserit: qȝ per patefactam tunc maie-
statis sue speciem: ꝛ quomodo ipse genito-
ri non impar oriatur ꝛ quomodo vtrorūqȝ
B spūs vtriqȝ coeternus procedat ostendit.
Aperte nāqȝ tunc videbim9: quomodo hoc
quod oriendo est: ei ꝺ quo oritur subseqns
nō est: quomodo is q per processionem pro
ducitur a proferentibus non preitur. Aper
te tunc videbimus quomodo ꝛ vnum divi-
sibiliter tria sint ꝛ in divisibiliter tria vnū.
Lingua ergo tunc narrātis dei est visa cla-
ritas subleuantis. Et cōcentus celi tūc dor
miet: qȝ apparente in iudicio retributore ope
rum exhortationum iam verba cessabunt.
Unde ꝛ aperte ipsum resurrectōis tempus
adiungitur cum illico profertur. Quando
fundabatur puluis in terra: ꝛ glebe compi
gebantur. More enim suo que adhuc fu-
tura sunt: quasi iam preterita diuinus ser-
mo describitur hoc in se videlicet seruans
quod per eum dicitur: qui fecit que futura
C sunt. Puluis itaqȝ tunc in terra fundatur:
quia in solida membra corpus reducitur.
Et glebe compinguntur: quia nimirum fir-
ma corpora ex puluere collecta consurgūt.
Sed postqȝ verba hec dominica quomodo
de futuro intelligenda sint diximus: nunc
etiam quid de presenti insinuent indice-
mus.

Capitulum. 9.

Uis enarrauit celorum rō-
nem: ꝛ concentum celi qs dor A
mire faciet? Celorū rōnē
dñs narrat: dū nunc infundit
ando supernis secreta ele-
ctorum suorum mētes illu
minat. Concentuȝ ꝺo celi dormire facit dū
concordes angelorū hymnos atqȝ ijs celestiū
virtutū gaudia reproborū cordibus iusto iu
dicio abscondit. Qui cōcentus celi quāuis
in se intrinsecus vigilet: i ipsa tamen repro-
borum ignorātia extrinsecus dormit. Enar-
ratur ergo secreti celestis ratio: ꝛ tamē con-
centus celi dormire pmittitur qȝ ꝛ alijs per
ispirationem superne retributiōis scientia
panditur: ꝛ alijs que sit interne laudis sua-
uitas occultatur. Narratur celorum ratio
quia electorum mentib9 que sit supernoruȝ
retributio indesinēter aperitur: vt nimiruȝ si-
ne cessatione pficiant: ꝛ trāscurrentes visi-
bilia sese ad inuisibilia extendant. Qd̄ enim
visibile quod i hac vita reprobos figit: hoc B
electos ad aliam ipellit: quia dū bona que
facta sunt respiciunt in eū a quo facta sunt
inardescunt tantoqȝ eum prestanti9 amāt:
quāto illum hoc quod ipse bonuȝ condidit
perire considerant. Loqtur quippe hoc eis in
trinsecus qd silenter sonans inuisibilis lin-
gua compūctionis: qȝ tanto plenius intus
audiunt: quāto ab exteriorum desideriorū
strepitu perfectius auertuntur. His itaqȝ
cōcentus celi nō dormit quia eorum mens
que sit laudis superne suauitas apposita
amoris aure cognoscit. Intus enim quod
appetunt audiunt: ꝛ de celestium bonoruȝ
premijs ipso desiderio diuinitatis instruun
tur: vnde ꝛ presentem vitam non soluȝ ad-
uersantem: sed etiam fauenteȝ grauiter to-
lerant: quia eis onerosum est omne quod
cernitur: duȝ ab eo quod intus audiunt dif
feruntur. Omne quod sibi presto est graue
estimant: quia illud non est ad quod an-
helant. Indesinenter autem eorum mens C
ipsis temporalitatis laboribus fessa: in il-
lud celeste gaudium resumenda suspendi
tur: dum in aure cordis intro crumpenti
concentu celi societatem sibi quotidie super
norum ciuium prestolatur. Iste concentus
superne laudi in aure illius eruperat qui di Ps. 41.
cebat: Ingrediar in locum tabernaculi
admirabilis vsqȝ ad domum dei. In vo

ce exultationis τ cōfessionis: sonus ciuita-
tis epulantis. Qui igitur intus vocem exul-
tationis τ confessionis: ac sonum ciuitatis
epulantis audierat quid illum aliud nisi ce-
li concentus excitabat. Qui tamen concen
tus reprobis dormit: q2 eorum cordib⁹ ne-
quaq3 per vocem compunctionis inotescit.
Non enim considerare illam desiderabilē
supernorum ciuium frequentiam student:
nullo ardoris radio illa solēnitatis interne
festa conspiciunt: nulla in intimis contēpla
B tionis pēna sublevantur. Solus nāq3 visibi
libus seruiunt: τ iccirco nil superne suauita
tis intrinsecus audiunt: q2 eos sicut supius
diximus in aure cordis curarum secularium
surdi tumultus premunt. Quia igitur oc-
culta dispensatione iudicij: qd alijs apitur:
alijs clauditur: qd alijs detegitur: alijs oc-
cultatur: dicatur recte. Quis enarrabit ce-
lorum rōnem: τ concentum celi quis dormi
re faciet? Quod tamen tunc nobis latius i-
notuit cum redemptor noster per dispensa-
tionis mysterium apparens: τ indignis mi-
sericordiam prebuit: τ eos a se qui digni vi
debātur exclusit. Unde hic quoq3 apte sub
iungitur.

Capitulum. io.

Uādo fundabatur puluis
in terra: τ glebe compinge-
bantur.) Quid enim i pul
uere: nisi peccatores accipi
mus: qui nullo rōnis pōde
re solidati: cuiuslibet tēpta
tionis flatu rapiuntur? De quibus scriptū
est. Non sic impij non sic: sed tanq3 puluis
quē proijcit ventus a facie terre. Puluis
ergo in terra fundatus est: cum peccatores
vocati in ecclesia: tradite fidei sunt ratione
solidati: vt qui prius inconstantia mobiles
temptationis aura leuabantur: immobiles
postmodū contra temptamenta consisterēt
τ deo perseueranter inherentes situm bene
viuendi pondus tenerent. Glebe vero ex hu-
more coagulantur τ puluere. In hac ita3
terra glebe compūcte sunt quia vocati pec-
catores τ per spiritus sancti gratiam īfusi: ī
collectione sunt charitatis vniti. Iste glebe
B compacte sunt in terra: quādo populi q pri⁹
in dispersione pulueris diuersa sentiebant:
postmodum sancti spiritus gratia accepta:
in illa pacatissima vnanimitatis cōcordia

conuenerunt: vt cum essent tria milia: vel rur-
sum quinq3 milia scriptura teste diceretur:
q2 erat in eis cor vnum τ aīa vna. Has gle
bas ex vno qdem puluere sed quasi diuer-
sa mole distinctas quotidie dn̄s in terra com
pingit: q2 seruata vnitati sacramenti: iuxta
varietatem morū atq3 linguarū fideles i ec
clesia populos colligit. Has glebas iam tūc
dominus designauit: quādo ad esu3 panis Mat.14 C
τ piscium quinquagenos discūbere vel cen
tenos iussit. Quas tamen glebas si in eccle-
sia ex diuersitate meritorum attendim⁹: for
tasse adhuc distinguere subtilius valemus.
Nam dum alius est ordo predicantiū: ali⁹
auditorū: alius regentiū: atq3 alius subdi-
torū: alius coniugū: alius continentiū: ali⁹
penitentiu3: alius virginū: quasi ex vna ter
ra est diuersa glebarum forma distincta: dū
in vna fide: i vna charitate disparia demō
strant bene operantiū merita. Has glebas
populus ille significauit: qui ad cōstructio-
nem tabernaculi sub vno studio diuersa do
naria obtulit: de quo scriptum est. Quicqd
in cultum tabernaculi: τ ad vestes sanctas Exo.35.
necessarium erat viri cum mulieribus pbue
runt armillas τ inaures anulos: τ dextra-
lia. Omne vas aureum in donaria dn̄i sepa
ratum est: si quis habuit hiacynctum pur-
purā coccūq3 bis tinctum: byssum τ pilos
caprarum. In ornamento ergo tabernacu
li viri dona cum mulieribus offerunt: q2 in
explendo cultu sancte ecclesie τ fortium fa-
cta sublimia: τ infirmorū opera extrema nu
merātur. Quid aūt per armillas que lacer
tos astringunt: nisi prepositorum valde la-
borantium opa demonstrantur? Et quid p
inaures: nisi subditorum obedientia expri- B
mitur? Quid per anulos nisi signacula3 se-
cretorum. Plerūq3 enim magistri signant:
qd ab auditoribus capi non posse conside-
rant. Et quid per dextralia nisi prime opa-
tionis ornamenta memorantur? Quid per
vas aureum in donaria dn̄i separatum: ni-
si diuinitatis intelligentia accipitur? q tan-
to ab inferiorum amore disiungitur quāto
ad sola que eterna sunt amanda subleuat.
Quid per hiacinctum nisi spes celestium?
Quid per purpuram nisi cruor ac tolerātia
passionum amore regni perpetui exhibita?
Et quid per bis tinctum coccum nisi chari-
tas demonstratur: que per pfectionem bis

tingitur quia dei ꝛ ꝓximi dilectione decora tur. Quid per byssum nisi immaculata carnis incorruptio? Et quid per pilos caprarū ꝙ gbus cilicioꝝ asperitas texitur: nisi dura penitentium afflictio designat? Dum igitur per armillas ꝛ anulos forte magisteriū exercent alij per inaures ꝛ dextralia deuotam obedientiam rectamq; operationem exhibēt alij per separatum vas aureum preclaram subtilioremq; dei intelligentiā tenent: alij per hiacynctum purpurā ꝛ coccū audita celestia sperare: credere: amare nō desinūt: etiā que adhuc subtiliori intellectu minime cognoscunt: alij per byssum incorruptionē carnis offerunt: alij per caprarum pilos deplorant aspere q̄ libenter cōmiserūt: quasi ex vna terra innumere glebe ꝓferuntur: q2 ex vno ꝛ pari obsequio facta fideliū dispaRia procedunt. Que nimirum glebe nequaq; concrete ex puluere surgerent: nisi aquā prius puluis acciperet: ꝛ cōcepto se humore solidaret: q2 nisi quosq; peccatores sancti spiritus gratia infunderent: constrictos eos ad fidei opera charitatis vnitas non teneret.
E Quando igitur dñs enarrabit celorum rationes: vel concentū celi dormire faciet aperiet. Ait enim. ((Quando fundabatur puluis in terra: ꝛ glebe compingebantur.)) Ac si diceret. Tunc primum vocatione ꝛ discretione manifesta: secreta spiritualia ꝛ non sine misericordia alijs aperui: ꝛ non sine iusticia alijs clausi: cū alios respuerem ꝛ alios intra ecclesiā concordiā charitatis adunarem. Que sancta ecclesia quia a perfidia iudeoꝝ repulsa ad rapiendas gentes se cōtulit: atq; in suo corpore conuertendas q̄ga nō sui sed dñi viribus fecit apte subiungit.

Capitulum. xi.

Nunqd capies leene ꝑdam aut aīam catuloꝝ eius implebis?)) Ista nimirū illa
Job 28. leena est de qua Job dixerat: cum superbientē iudeā cerneret predicātē ecclesiā pretermissam. Nō calcauerunt eam filij institorum nec ptransiuit per eā leena. Huic ergo leene dñs predā capit: vt animā catulorum eius impleat: q2 ad augmentum huius ecclesie innumeros de gentilitate diripuit: ꝛ p animarum lucrum esurientia apostolorū vota satiauit. Ipsi quippe catuli pre mentis teneritudine ꝛ formidinis infirmitate vocati sunt: qui passo dño clausis foribus residebant: sicut de illis scriptum est. Cum esset sero die illo vna sabbatoꝝ ꝛ fores essent clause vbi erant discipuli cōgregati ꝓpter metū iudeorum venit Jesus ꝛ stetit in medio eorum. Jo. 20. et Luc. 24.
Unde hic quoq; de eisdem catulis apte subiungitur. ((Qui cubant in antris: ꝛ ī speluncis insidiantur.)) Cū enim nequaq; sancti apostoli contra mēbra diaboli in voce libere predicationis exurgerent: ꝛ necdū post passionem dñi sancti spūs effusione solidati: redemptorē suū firma auctoritate predicarent: adhuc contra aduersarios suos q̄si B
in antris insidiabant. Clausis quippe foribus quasi quibusdam abditis specubus suis catuli rapturi mundum cubabant: vt animarum predā postmodū presumentes diriperent de quibus tunc certum est ꝙ mūdi ipsum etiam sibimetipsis latendo formidarēt. Illis foribus clausis isti catuli mortē mortis nostre insidiati quesierunt: vt culpā nostram interficerent. Omneq; in nobis peccati vitā necarent. Horū ꝑmo illi esuriēti catulo: sed iam valenti ostensa per lintheum gentilitate quasi monstrata prede dicitur. Macta ꝛ mādūca: his catulis velut adhuc īfirmis vt cubare in antris debeāt iubetur: cum eis dñica voce dicitur. Sedete hic in ciuitate quoadusq; induamini ꝟtute ex alto. An non recte leene catuli vocātur qui in ecclesia editi aduersantem mundū ore rapuerunt. Et hec qdem facta a sanctis apostolis nouimus: hec nunc etiam fieri a pfectis doctoribus videmus. Ipsi enim etsi subse- C
quentium populoꝝ patres: sunt tamen precedentium filij: vnde ꝛ nō īmerito catuli vocantur. Uel certe q2 ꝛ si quorundā fidelium magistri sunt: vniuersalis tamē ecclesie discipulos se esse gloriātur. Leene ita q; ꝑdā dñs capit: q2 virtute sue inspirationis ab errore vitam delinquentiū dirupit: ꝛ aīas catulorum illius replet: q2 conuersione multorum ꝑija doctoꝝ desiderijs satisfacit. De quibus catulis bene subiungitur. ((Quando cubant in antris: ꝛ in speluncis insidiantur.)) Neq; enim cuncta tempora doctrine sunt congrua. Nā plerūq; doctorum virtus perditur si intempestiue ꝓferatur. Sepe vero ꝛ quod leuius dicitur conuentu tēporis congruentis animatur. Ille ergo scit recte

dicere: qui et ordinate scit tacere. Quid enim prodest eo tempore irascentem corripere: quo alienata mente non valet aliena percipere: sed semetipsum vix valet tolerare. Furentem quippe qui per invectionem corripit: quasi ei qui non sentiat plagas ebrio imponit. Doctrina itaque ut pervenire ad cor audientis valeat: que sibi congrua sint: temporum momenta perpendat. Bene ergo de his cautis dicitur. ¶ Quando cubant in antris et in speluncis insidiantur. ¶ Doctores enim sancti quando et arguenda conspiciunt: et tamen se per silentium in cogitationibus retinent: quasi in speluncis latent: et velut in antris se
B contegunt: quia in suis cordibus occultantur. Sed cum opportunum tempus invenerint: repente prosiliunt: nullia que dicenda sunt reticent: et cervicem superbientium morsu aspere increpationis tenent. Sive itaque per apostolos: sive per doctores quos in apostolorum loco subrogavit: huic leene dominus quotidie predam capit: et per eos quos ceperit alios etiam capere non desistit. Ad hoc quippe iustis huius mundi peccatores rapiunt: ut per conversos eos etiam alios e mundo rapiantur. Unde et ipsa gentilitas que pro apostolorum ore rapta est: tanta nunc fame alios esurit: quanta se ab apostolis concupitam fuisse cognoscit. Proinde et apte subiungitur.

Capitulum. 12.

A Quis preparet corvo escam suam: quando pulli eius ad deum clamant: vagantes eo quod non habeant cibos? Quid enim corvi pullorumque eius nomine: nisi peccatis nigra gentilitas designatur? De qua per prophetam dicitur.
Ps. 146 Qui dat iumentis escam ipsorum: et pullis corvorum invocantibus eum. Iumenta quippe escam accipiunt: dum sacre scripture pabulo mentes dudum brute satiantur. Pullis vero corvorum filijs scilicet gentium esca datur: cum eorum desiderium nostra conversatione reficitur. Iste corvus esca fuit: dum ipsum ecclesia quereret. Sed nunc escam accipit quia ipse ad conversionem alios exquirit. Cuius videlicet pulli .i. predicatores ex eo editi non in se presumunt sed in viribus redemptoris sui. Unde bene dicitur. Quando pulli eius ad deum clamant. Nihil enim sua virtute posse se sciunt. Et quoniam animarum lucra plus

votis esuriant: ab illo tamen qui cuncta intrinsecus operatur hec fieri exoptant. Vera enim fide comprehendunt: quia neque qui plantat est aliquid: neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Quod vero dictum est vagantes eo quod non habeant cibos: in hac vagatione nihil aliud quam estuantium predicatorum vota signantur. 1. Cor. 3. B
Qui dum in ecclesie sinum recipere populos ambiunt: magno ardore succensi: nunc ad hos nunc ad illos colligendos desiderium mittunt. Quasi quedam quippe vagatio est ipsa cogitationis estuatio: et velut ad loca varia mutatis nutibus transeunt: dum pro adunandis animabus in modos innumeros ac in partes diversas esuriente mente discurrunt.

Capitulum. 13.

Hanc vagationem pulli corvo: .i. filij gentilium ab ipso gentium magistro didicerunt. Ipse quippe quam valida charitate flagrat: tam nimia ex locis ad loca se vagatione per- A
mutat: transire ad alia ex alijs appetit quam ipsa eum que implet charitas impellit. Longe namque a romania positus scribit. Memoriam vestri facio semper in orationibus meis Ro. 1.
obsecrans: si quo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos: desidero enim videre vos. Rursus ephesi corinthijs scribit. Ecce tertio paratus 2. Cor. 13
sum venire ad vos. Rursum ephesi commorans Galathis loquitur dicens. Vellem modo esse apud vos: et mutare vocem meam. Gal. 4
Rome quoque custodia carceris clausus gaire ad Philippenses per semetipsum non permittitur transmittere se discipulum pollicetur dicens. Spero in domino Jesu timotheum Phi. 2.
me cito mittere ad vos: ut et ego bono animo sim cognitis que circa vos sunt. Constrictus etiam vinculis atque ephesi retentus colossensibus scribit. Nam si corpore absens Col. 2
sum sed spiritu vobiscum sum. Ecce quo sancto desiderio quasi vagatur: hic corpore tenetur illuc spiritu ducitur et paterni amoris affectum istis presentibus exhibet: illis absentibus ostendit: coram positis impendit opa audientibus exprimit vota efficaciter presens eis cum quibus erat: nec tamen illis absens cum quibus non erat. Cuius vagationem melius cognoscamus: si eius adhuc ad corin-

1.Cor.15 thios verba pensamus. Ait enim. Veniam ad vos cum macedoniam ptransiero. Nam macedoniam pertransibo: apud vos autem forsitan manebo: vel etiam hyemabo. Perpendamus queso que sit ista vagatio. Ecce alio interim manet: alio se iturum perhibet atque alio defuturum pmittit: quid e q ta3 mentis per tot loca partitur: nisi q circa oes vna charitate constringitur. Charitas enim que diuisa vnire consueuit: vnum cor Pauli per multa diuidi compellit. Quod tamen tanto arctius in deo colligit: quanto latius per sancta desideria spargit. Predicando
C igitur Paulus vult simul oia dicere: amando vult simul omnes videre: q2 τ i carne pmanendo vult omnibus viuere: τ de carne transeundo per sacrificium fidei vult omnibus pdesse. Vagentur itaque pulli coruorum .i. magistrum suum imitentur filij gentium: torporem mentis excrucient: τ cum animarum lucrum .i. cibum suum minime reperiant: non quiescant ad profectum ex profectibus se extendant τ exestuantes in vtilitate multorum refectionem suam quasi vagantes esuriant. Quia vero per pdicationum opera discurrendo refectione fidei gentilitatem saciare no cessant dicat recte. Quis preparat coruo escam suam quando pulli eius ad deum clamant vagantes: eo q non habeant cibos:

Capitulum. 14.

D Potest etiam corui nomine nigra per infidelitatis meritum plebs iudaica designari. Nam pulli eius ad deu clamare referuntur vt eide coruo a dno esca prepararet: q2 nimirum sancti apostoli plebis israelitice carne generati: dum pro gente sua pces ad dnm funderent: quasi pulli coruorum eu de quo carnaliter editi sunt spirituali itelligentia parentem populum pauerunt. Igitur dum pulli eius clamant coruo esca preparatur: q2 dum apostoli exorant: plebs dudum perfida: ad cognitionem fidei ducitur: τ ex predicatione filiorum quasi ex pullorum voce satiatur. Illud tamen in hoc versu debemus solerter intueri q hinc coruo esca dicitur primum pullis clamantibus: τ postmodum vagantibus preparari. Clamantibus namque pullis coruo esca preparata est: cu predicantibus apostolis verbum dei iudea modo audiens in tribus milibus: modo in quinque milibus spirituali est intelligentia saciata. Sed cum reproborum multitudo crudelitatem suam contra predicantes exerceret: τ quasi pullorum vitam necaret: idem pulli in vniuersis mudi spacia dispersi sunt. Vn- Act.3.4.5
de τ eisdem carnalibus patribus spirituali predicationi resistentibus dicunt. Vobis oportebat primum loqui verbum dei: sz quia repellitis illud τ idignos vos iudicatis eterne vite: ecce conuertimur ad gentes: scientes profecto: q postque gentilitas crederet: etiam iudea ad fidem veniret. Unde τ scri- Ro.11.
ptum est. Donec plenitudo gentium introiret: τ sic omnis israel saluus fieret. Quia igitur summopere sancti apostoli τ iudea crut prius audientibus predicare: τ postmodum resistentibus exempla conuerse gentilitatis ostendere: quasi esurientes pulli huic coruo escam suam: prius clamando τ postmodum vagando quesierunt. Unde enim vagatur
B pulli: inde escam coruus inuenit: quia dum per laborem predicantium conuersam ad deum gentilitatem iudaicus populus respicit: ad extremum quandoque stulticiam sue infidelitatis erubescit: τ tunc scripture sacre intelligit sententias: cum prius q sibi eas gentibus innotuisse cognoscit: atque expleta vagatione pullorum: ad percipienda sacra eloquia os cordis aperit: q2 peractis in mudi cursibus apostolorum: sero ea spiritualiter percipit: a quibus diu se psidia astringente ieiunauit. Que quia omnia solius diuine potentie virtus operatur recte dicit. Quis preparat coruo escam suam: quando pulli eius ad eum clamant vagantes: eo q non habeant cibos: Subaudis nisi ego: qui infidelem populum filijs suis τ exorantibus tolero τ predicantibus pasco atque ad illa vagantibus conuertendum quandoque in fine sastineo.

Capitulum. 15.

A Est adhuc aliud quod de coruo moraliter possit itelligi. Editis namque pullis vt fertur escam plene pbere dissimulat priusque plumescendo nigrescant: eosque inedia affici patitur: quousque in illis p pennaru nigredinem sua similitudo videat. Qui hue illucque

vagantur in nido: et ciborum expectant aperto ore subsidium. Ut cum nigrescere ceperint tanto eis prebenda alimenta ardentius requirit: quanto illos alere diutius distulit.
B Coruus profecto est doctus quisque predicator qui magna voce clamat: dum peccatorum suorum memoriam atque cognitionem infirmitatis proprie quasi quendam coloris nigredinem portat. Cui quidem nascuntur in fide discipuli: sed fortasse adhuc considerare infirmitatem propriam nesciunt: fortasse a peccatis preteritis memoriam avertunt et per hoc eam quam assumi oportet contra huius mundi gloriam humilitatis nigredinem non ostendunt. Hi velut ad accipiendas escas os aperiunt cum doceri de secretis sublimibus querunt. Sed eis doctor suus alimenta predicamentorum sublimium: tanto minus tribuit: quanto illos peccata preterita: minus digne deflere cognoscit. Expectat quippe atque ammonet: ut a nitore vite presentis prius per penitentie lamenta nigrescant: et tunc demum congrua predicationis subtilissime nutrimenta percipiant. Coruus in pullis ora inhiantia respicit: sed ante in eis pennarum nigredine indui corpus querit. Sic et discretus doctor interna mysteria eorum sensibus non ministrat: quos adhuc ab hoc seculo nequaquam se abiecisse considerat. Quanto igitur discipuli exterius per cultum vite presentis minus quasi nigri sunt: tanto per cibum verbi interius minus replentur: et quo se a corporali gloria non evacuant: eo a spirituali refectione ieiunant. Si vero in confessione vite preterite lamenti sui gemitus velut nigrescentes plumas proferant: illico in contemplationem doctor ad escam de sublimibus deferendam quasi pullorum refectionem cogitans coruus volat eisque hiantibus in ore cibum revocat: dum ex ea intelligentia quam cepit esurientibus discipulis alimenta vite loquendo subministrat. Quos tanto ardentius de supernis reficit: quanto verius a mundi nitore nigrescere penitentie lamentatione cognoscit.
C Pulli autem dum nigro se pennarum colore vestiunt: de se etiam volatum promittunt: quia quo magis discipuli abiecte de se sentiunt: quo magis sese despicientes affligunt: eo amplius spem provectus sui malicis pollicentur. Unde et curat doctor festinantius alere: quos iam per quedam indicia providet posse et aliis prodesse. Hinc enim Timotheum Paulus ammonet velut plumescentes pullos solicitius nutrire dum dicit: Que audisti a me per multos testes: hec commenda fidelibus hominibus: qui idonei erunt et alios docere. Que doctrine discretio dum caute a predicatore custoditur: et divinius largior copia predicationis datur. Dum enim per charitatem compati afflictis discipulis novit: dum per discretionum congruum doctrine tempus intelligit: ipse non solum pro se sed etiam pro eis quibus laboris sui studia impendit: maiora intelligentie munera percipit. Unde hic quoque apte dicitur: Quis preparat coruo escam suam quando pulli eius ad deum clamant: vagantes eo quod non habeant cibos. Cum enim pulli ut satientur clamant coruo esca preparatur: quia dum verbum dei boni auditores esuriunt: pro reficiendis eis maiora doctoribus intelligentie dona tribuuntur. Sequitur. 2. Thi. 2.

Capitulum. 16.

Unquid nosti tempus partus ibicum in petris vel parturientes ceruas observasti? Job Ca. 39. A
B Meridiana pars ibices aves vocat que nili fluentis inhabitant. Orientalis vero occidentalisque plaga parua quadrupedia ibices nominat: quibus et moris est in petris parere quia neque sciunt nisi in petris habitare. Que si quando etiam de altis saxorum cacuminibus ruunt: in suis se cornibus illesa suscipiunt. Caput quippe ruentes feriunt: cuius dum prima cornua opponunt fit omne corpus iacturis casus alienum. Ceruarum vero moris est inventos serpentes extinguere: eorumque membra morsibus dilaniare. Fertur autem: quia si quando flumina transeunt capitum suorum onera dorsis precedentium superponunt: sicque invicem succedentis laborem ponderis omnino non sentiunt. Quid est ergo quod beatus Job de partu ibicum ceruarumque discutit: nisi quia in ceruis vel ibicibus magistrorum spiritualium persona signatur. B
Ipsi quippe velut ibices in petris pariunt: quia in doctrina patrum qui petre pre soliditate vocati sunt: ad conversionem

animas gignunt. Ipsi velut ibices nullius
casus damna sentiunt: dum in suis cornu-
bus excipiuntur: quia quicquid eis ruine tem-
poralis accesserit. in testamentis sacre scri-
pture se suscipiunt: et quasi cornuum exceptio-
ne saluantur. De his enim testamentis di-
Aba.3. ctum est: Cornua sunt in manibus eius. Ad
scripturarum ergo consolationem refugiunt
dum aliqua temporalis casus iactura feri-
untur. An non more ibicum huius mundi ad
uersitatibus cadens quasi in suis se cornibus
eadem excipiebat Paulus cum diceret: Que
Ro.15. cunque scripta sunt ad nostram doctrinam scri-
pta sunt: vt per patientiam et consolationem
scripturarum spem habeamus. Ipsi etiam cer-
ue vocati sunt: sicut per Hieremiam de docto-
ribus genitos filios incaute deserentibus dicitur:
C Cerua in agro peperit et reliquit. Ipsi more
ceruarum interemptis vitijs quasi extinctis
serpentibus bibunt: et de ipsa extinctione vi-
tiorum fontem vite acrius inardescunt. Un-
Ps.41. de Psalmista ait: Sicut ceruus desiderat
ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea
ad te deus. Ipsi etiam dum labentia huius
temporalitatis momenta quasi quedam flu-
mina transeunt comparentes charitate one-
ra sua sibi inuicem superponunt: quia cauta
obseruatione custodiunt id quod scriptum
est: Inuicem onera vestra portate: et sic adim-
Gal.5. plebitis legem christi. Quia vero post ad-
uentum domini spiritales magistri per mundum
sparsi sunt: quique auditorum animas in conuersatione
parere predicando potuissent: et quia hoc idem
tempus incarnationis domini ante prophetarum
voces cognitum non fuit: quamuis futura
ipsa incarnatio precognita omnibus electis fu-
it: bene beatus Job de tempore partus ibi-
cum ceruarumque discutitur eique dicitur: Nunquid
nosti tempus partus ibicum in petris: vel
parturientes ceruas obseruasti: Ac si dicat
ei: Idcirco tetigisse aliquid sublimiter credis:
quia illud tempus necdum preuides: quo spi-
rituales magistri in mundum missi per doctri-
nam antiquorum patrum filios generant: sua-
isque laboribus animarum mihi lucra comportant.
Nam si illorum fructum quasi ibicum ceruarum-
B umque partus aspiceres: valde humiliter tu-
tua virtute sentires. Magna quippe que agi-
mus quasi minima ducimus: cum hec per
fortiora exempla pensamus. Sed tunc apud
deum crescunt per meritum: cum apud nos
metipsos: per humilitatem decrescunt.

Capitulum. 17.

Possunt vero ceruarum si-
gnificatione doctores: ap-
pellatione autem ibicum qui
animalia sunt minima au- A
ditores intelligi. In petris
vero ibices pariunt: quia ad ex-
ercenda sancta opera per exempla patrum
precedentium fecundantur: et cum fortasse
precepta sublimia audiunt et infirmitatis pro-
prie conscij ea se implere posse diffidunt: ma-
iorum vitam conspiciunt: atque in eorum con-
siderata fortitudine bonorum operum fetus
ponunt. Ut enim pauca de multis loquar
quatenus studiosus lector multa in paucis
intelligat iste verborum contumelijs pressus
cum virtutem patientie seruare non sufficit:
David facta ad memoriam reducit: quem
semel tot conuicijs vrgeret et armati pueri eius
vlcisci contenderent ait: Quid mihi et vobis 2.Re.14.
filij saruie: Dimittite eum vt maledicat: do-
minus enim precepit ei vt malediceret Da- B
uid. Et quis est qui audeat dicere quare sic fe-
cerint. Et paulopost. Dimittite eum vt ma-
ledicat: iuxta preceptum domini: si forte re-
spiciat dominus afflictionem meam et reddat
mihi bonum pro maledictione hac hodierna.
Quibus profecto verbis indicat quia perpetra-
to bersabee scelere: exurgentem contra se fi-
lium fugiens: reduxit ad animum malum quod
perpetrauit: et equanimiter pertulit quod au-
diuit: et contumeliosa verba non tam conuicia
quam adiutoria credidit: quibus se purgari sibi-
que misereri posse indicauit. Tunc enim illata
conuicia bene toleramus: cum in secreto men- C
tis ad mala perpetrata recurrimus. Leue quip-
pe videbitur quod iniurijs pertimur: dum in actio-
ne nostra conspicimus quia peius est quod mere-
remur: sicque fit vt contumelijs gratia magis
quam ira debeatur: quarum interuentu deo iu-
dice pena grauior declinari posse confiditur.

Capitulum. 18.

Ecce alius dum mundi hu-
ius successibus pficit lenoci-
nante leticia cordis tem- A
ptari se luxurie stimulis sen-
tit sed si Joseph factum ad
memoriam reuocat: in ar-
ce se castitatis seruat. Qui dum sibi a domi-
na conspiceret pudicitie damna suaderi ait:

Gen.39. Ecce dominus meus omnibꝰ mihi traditis
ignorat qd habeat in domo sua; nec qcq̄
ē quod nō in mea sit ptāte vel nō tradide-
rit mihi pter te: q̄ vxor eius es: quomodo er
go possum hoc malum facere ⁊ peccare in
dominum meum. Quibus ͛bis ostenditur
quia bona que assecutus fuerat repēte me
morie intulit: ⁊ maluz quod se pulsabat eni-
cit ⁊ quia ꝑcepte gratie meminit: vim cul-
pe imminētis fregit. Cum.n. voluptas lu-
brica tēptat in prospis: hec ipsa sunt ꝓspa
s culeo temptationis opponēda: vt eo eru-
bescamus praua cōmittere: quo nos a deo
meminimꝰ gratuita bona percepisse ⁊ illatā
gr̄am exteriorum munerū vertamꝰ in arma
virtutum: vt sint ante oculos que percepi-
mus: ⁊ que nos illiciunt subigamꝰ. Qr enī
voluptas ipsa ex ꝓsperitate nasci tur. eiusdē
prospitatis est consideratione feriēda: qua
B tenus hostis noster vnde oritur inde moria
tur. Considerandum quippe est: ne acceptum
munꝰ vertamus in vitium: ne per fauorem
vite nos absorbeat vorago neqtie. Irā nā-
q̄ contra nos superni iudicis inextinguibili-
ter accendimꝰ: si contra benignitatem illiꝰ
etiam ex ipsa sua largitate pugnamꝰ. Aliꝰ
internescie dulcedinem querens: nec tamē
secreta eiꝰ contingere preualens Danielis
Dan.10. vitam ad imitandum conspicit ⁊ desidera-
tum culmen scientie apprehendit. Ille qp-
pe q postmodū voce angelica pro cognitio
nis interne ꝯcupiscētia vir desiderioꝝ dicit:
priꝰ in aula regia carnis in se desideria edo
muisse memoratur: vt nil ex delectabilibus
cibis attingeret: sed lautis ac mollioribus
duriora atq̄ asperiora cibaria pferret: vt
dum sibi exterioris cibi blandimenta sub-
traheret ad interna pabuli delectamenta
perueniret: ⁊ tanto auidius gustū sapiētie
intus acciperet: quāto saporem carnis pro
eadem sapientia foras robustius repressis-
set. Si.n.a carne hoc quod libet abscidimꝰ
mox in spiritu quod delectat inuenimꝰ. In
C tētōe quippe anime si exterior euagatio clau
ditur interior secessus apitur. Naz quo ex-
tra se spargi ppter disciplinam mens nō po
test: eo super se tendere per profectum pōt
quia ⁊ in altum crescere arbor cogitur que
per ramos diffundi prohibetur. Et cum ri
uos fontis obstruimus: fluenta surgere ad
superiora prouocamus. Igitur dum studio-
si quiq̄ sanctorum vitam imitando cōspi-
ciunt: in petris ibices fetus ponunt. Hinc ē
q̄ auditores suos quasi ibices in petris pa
rere Paulus āmonebat: cū enumerās ma
iorum virtutibꝰ diceret: Habentes tantam Hebre.12
impositam nubez testiū: deponentes omne
pondus ⁊ circūstans nos peccatum p pa-
tientiam curramꝰ ad ꝓpositum nobis cer-
tamen. Et rursum: Quorum intuentes exi Hebre.13.
tum conuersatōis imitamini fidem.

Capitulum. 19.

Sed cū diuina precepta cor A
de cōcipimus nō statiz qua
si iam solide cogitata par-
turimus. Unde ⁊ beatus
Job non de ptu ibicū. sed
de tempore ptus ingritur.
Quod videlz tempus dū in nobismetipsis
vix cōprehendimꝰ; multomagis in aliena
mente nescimus. Prius enī superni timo-
ris semina vtero cordis suscepta per medi-
tationē studij coagulantur: vt maneāt post
modū stricta intentione cogitatōis affixa
dum ad discretōis rōnem tendunt quasi i
mēbroꝝ distinctione formantur. De hinc
vsu pseuerantie ꝯfirmata velut in solidita
tem ossium veniunt: ad extremū vero perfe
cta auctoritate roborata quasi in partū p-
cedunt. Que incrementa diuinoꝝ seminū
nullus in aliena mēte considerat: nisi ipse q
creat. Nam etsi quelibet iam vim superne
ꝯcupiscentie ꝯcepisse quarūdam reꝝ atte-
statione cognoscimꝰ. qū tamē in ptu erum-
pat ignoramus. Sepe aūt concepta men-
te semina peruenire ad perfectionez neque
unt: qr oriendo tempus partus antecedūt.
Et qr necdū plene in cogitatione formata
ante humanos oculos pdeunt: velut: abor
tiua moriuntur. Bona quippe adhuc tenera B
plerūq̄ humana lingua dū iam quasi for-
tia laudat extinguit. Tanto enim celerius
occidunt: quanto ad fauoris noticiā intem
pestiue prumpunt. Nōnunq̄ vero imper-
fecta nostra cogitatio: necdum q roborata
dum citius hoibus ostenditur resistentium
aduersitate dissipatur: ⁊ cū conatur ante tē
pus videri qr sit agitur vt non sit. Sancti
aūt viri qr cuncta que bene cogitant stu-
dent vt occulte ꝯualescant: ⁊ quasi ꝓcessu-
ros fetus prius intra vteꝝ mentis formant
recte beatus Job partus tempore discutit:

quod videlz vnicuiqꝫ quando sit congruũ nisi a creatore nesciatur. Qui dum penetrabilia cordis aspicit: quando ad humanam noticiam bona nostra congrue nascant̃ apprehendit. Bene itaqꝫ dr̃: (Nunqd nosti tẽpus partus ibicum in petris:) Ac si aperte dicat: vt ego: q iccirco electoꝝ fetus viuaces facio qꝛ prefixa i tempore ꝑduco. Bene antẽ expleto fetu auditoꝝ subditur. (Vel parturiẽtes ceruas obseruasti.) Parturientes eni ceruas obseruare est: illos labores patrũ: q spũales filios generant: cauta consideratõe pensare. Solerter quippe intuendũ est: ꝙ hic sermo tã vigilanter
C imprimitur vt dicatur obseruasti: qꝛ vtiqꝫ perpaucoꝝ est pensare qs labor sit in predicationibus patrum: quantis doloribus quasi qbusdam conatib⁹ animas in fide ⁊ cõuersatione parturiunt: ꝗ̃ cauta se obseruatione circũspiciunt: vt sint fortes in preceptis: compatientes in infirmitatib⁹: in minis terribiles: in exhortationib⁹ blandi: in ostẽdẽdo magisterio humiles: in rerum temporalium contẽptu dominantes: in tolerãdis aduersitatib⁹ rigidi: ⁊ tamen dũ vires suas sibimet nõ tribuunt infirmi: quãtus sit ei⁹ dolor de cadentib⁹: quãtus sit de stantibus timor: quo feruore alia adipisci appetũt: quo pauore alia adepta ꝯseruant. Quia igitur perpaucoꝝ est ista pensare: bene ei dicitur: Vel parturientes ceruas obseruasti.

Capitulum. 20.

21 Nisi vero obstat ꝙ ṽba de⁹ de doctorib⁹ faciens nõ ceruoꝝ sed ceruaꝝ eos spẽ designat: qꝛ nimiꝝ illi ṽe doctores sunt: q cuꝫ per vigorem discipline patres sunt: ꝑ pietatis viscera esse matres nouerunt. Qui labores sancte conceptionis tolerant: ⁊ ꝓferendos deo filios intra vterum charitatis portant. In edenda.n. prole amplius matres laborant: que crescentem itra vteꝝ conceptionem longo mensiũ tpe sustinent: q̃ ex vtero ꝓcedentem nõ sine magnis doloribus deponũt. Tamen ⁊ hic apte consideratione subiungitur: (Dinumerasti menses cõceptus earum.) Sancti eni viri cum de ꝓfectu auditoꝝ cogitant: quasi iã in vtero conceptionem portant. Sed cũ nonnulla que dicenda sunt differũt ⁊ apta spis exhortationibus tempus querũt: velut a partu quem fieri appetunt in mensiũ ꝓlixitate dilatantur: ⁊ sepe dum quedam que sentiunt intempestiue dicere audiẽtibus nolũt: in ipsa tarditate ꝓferende sentẽtie siue ad
B hec que suadenda sunt seu ad illa que increpanda ꝯsilio altiori firmantur: ⁊ dũ cogitatur vita filioꝝ nec tamẽ ante tẽpus lingua ꝯsilium mentis eijcit quasi iam cõcepta soboles intra vteꝝ crescit: vt ad auditoꝝ noticiam tunc sententia cordis exeat: quando ꝓlata vtiliter quasi per ꝯgruũ partũ viuat. Et qꝛ hec homines in magistroꝝ mẽte qñ vel quomodo agantur ignorant: deus vero ad retributõis gloriam nõ solum effectũ
C cõsiderat sed etiam momenta cogitationũ signat: recte ad beatum Job dr̃: Dinumerasti menses conceptus earũ: subaudis vt ego: q in sanctis predicatorib⁹ nõ solũ fructus exteriorum operum: sed ipsas diuinas cogitationes numero qui ⁊ ad retributionem seruo.

Capitulum. 21.

Post sunt per menses qꝛ congesti dies sunt: etiam multiplicate virtutes itelligi. In
A mensib⁹ quoqꝫ luna renascitur: nil obstat: si per mẽses noua regeneratõis creatura signetur. De qua Paulus apostol⁹ dicit: In christo Jesu neqꝫ circũcisio aliquid
Gal. 5. valet neqꝫ preputiũ: sed noua creatura. Sancti igitur viri cum se ad predicandum parant: prius se interius virtutib⁹ innouãt: vt ad hoc quod loquẽdo docent: viuendo cõcordent: prius sua interna ꝯsiderãt: atqꝫ a cunctis se vitiorum sordibus emundant: curantes sũmopere vt contra irã: patientie luce resplendeant cõtra carnis luxuriam etiã cordis mundicia fulgescant contra torporem zelo candeant: cõtra confusos precipitatõis mot⁹: serena grauitate rutilent: contra superbiã: vera humilitate luceant: contra timorẽ radijs auctoritatis clarescant. Qꝛ ergo tanta in se prius studia ꝯgerunt: quasi in ꝯceptu sancte predicatõis menses virtutũ fiunt. Quos mẽses dñs solus dinu
B merat: qꝛ eadẽ bona in eorum cordibus nõ nisi q dedit pensat. Et quia iuxta mensuram virtutũ effectus etiã subsequtur fructuum: recte subiungitur: (Et scisti tps part⁹

earum:subaudis vt ego: q dum in cogita-
tione virtutu: mēses dinumero: quādo hoc
quod iplere appetunt: parere valeant scio:
qr nimirum dum cordis occulta conspicio:
futur foras effectum operis: intus in pōde
re cogitatōis penso. Sequitur. ¶ Incuruant
ad fetum τ pariunt τ rugitus emittunt.]
Rugiunt quippe dum per incuruationē suā
E in conuersatione lucis auditor animas gi-
gnunt: qr ab eternis nos suppliciis remoue
re nisi flendo τ dolendo nō possunt. Pre-
dicatores eni sancti nunc in lachrymis se
minant: vt segetē postmodū gaudior me-
tant. Nunc quasi cerue in dolore part' sūt:
vt spūali prole postmodū sint fecundi. Ut
eni vnū de multis loquar: video Paulum
quasi quandā ceruam in partu suo magni
doloris rugitus emittentē. Ait enim: Filioli
Gal.4. mei: quos iterū parturio: donec formetur
xps in vobis: vellem eē apud vos modo: τ
mutare vocē meā: quoniam confundor in
vobis. Ecce mutare vult vocē in partu suo
vt predicatōis sermo in rugitum vertatur
D doloris. Uult mutare vocem: qr quos iam
predicando pepererat: reformando gemēs
iterū parturiebat. Qualem rugitum hec cer
ua pariens emittebat quando eisdem post
Gal.3. se redeuntib' exclamare cogebatur dicens:
O insensati galathe qs vos fascinauit: et
sic stulti estis: vt cum spū cepitis: nūc carne
psummamini. Uel certe currebatis bene: qs
vos impediuit veritati nō obedire: Qualis i
huius cerue partu rugitus fuit: que diu cō
ceptos filios cum tot difficultatib' pepit: τ
qñqz partus ad malicie vterū redisse cogno
uit. Cōsideremus qd doloris habuerit: qd
laboris que τ postqz potuit cōcepta edere:
rursum cōpulsa est extincta suscitare.

Capitulum. 27.

A Notandum vo summope ē
q iste cerue incuruant vt
pariant: qr nimirū si erecte
starent: parere nō valerent
Nisi eni predicatores san
cti ab illa imensitate con-
templatōis interne quam capiunt ad infir
mitatē nostram, humillima predicatōe qua
si quadam incuruatione descenderent: nun
qz vtiqz in fide filios procrearēt. Nobis qp
pe pdesse nō possent: si i sue altitudinis ere
ctione psisterent. Sz videamus ceruam se
se vt pariat incuruantem: Ego inqt nō po- 1.Cor.3.
tui vobis loqui quasi spiritualib': sz quasi
carnalibus, tanqz paruulis i xpo lac vobis
potum dedi: nō escam. Atqz mox eiusdē in-
curuatōis causas exequitur dicens: Nōdum
enim poteratis: sed nec adhuc quidem pote-
stis. Sed hanc ceruam que ppter nos in-
curuata est: queso videamus erectam. Aut
Sapientiam loquimur inter pfectos. Et rur 1.Cor.2.
sum: Siue mente excedimus deo. Cum vo 2.Cor.5.
mente excedit deo: excessum eius nos oīno
nō capimus. Ut ergo nos inueret: incuruat
ad nos. Unde illic apte subiungitur: Siue so Ubi.s.
brii sumus. Si.n. sancti viri ea nobis predi
care vellent que capiunt: cū in supna cō-
platōe debriantur: τ nō magis scientiā suā
quodam moderamine: τ sobrietate tempa
rent: adhuc angusto intelligentie sinu illa su
perni fontis fluenta qs caperet: Incuruate B
autem iste cerue: alias celi vocati sunt de
qbus dī. Domine inclina celos tuos τ de- Psal.143.
scende: cū enim inclinantur celi descēdit do-
minus: qr cū se in predicatōe sua sancti do
ctores attrahūt diuinitatis noticiā nostris
cordibus īfundūt. Nequaqz quippe ad nos
dñs descenderet: si predicatores eius in cō
templatōis eius rigore inflexibiles perma-
nerēt. Inclinant ergo celi vt descendat do
minus: incuruant cerue vt nos in nouis fidei
luce nascamur. Iste incuruate cerue in can
ticis canticorum sponsi vbera sunt vocate:
sicut scriptum est: Meliora sunt vbera tua
vino. Ista.n. sunt vbera que in arca pecto-
ris fixa: lacte nos potant qr ipsi archanis Can.1.a
summe cōtemplationis inherentes: subtili 4.
nos predicatōe nutriunt. Ut igitur ab eter
no gemitu: τ dolore nos retrahent: Sicut
uantur cerue: atqz in partu rugitus emit-
tunt. Quia vo ipsi: q sancta patrū predica
tione nascunt: aliquādo doctores suos par
tiendo perueniunt vt eis adhuc in hac vita
durantib' ipsi iam martyrio psumēt: apte
sequitur. ¶ Separant filii earum τ pgūt ad pa-
stū: egrediunt τ non reuertūtur ad eas.]
Pastum scriptura sacra illud viriditatis C
eterne pabulum vocat: vbi iam nostra re-
fectio nullius defectus ariditate marcescit.
De quo pastu p psalmistam dicitur: Do- Ps.22.
minus regit me τ nihil mihi deerit: in loco
pascue ibi me collocauit. Et rursum: Nos Ps.99.
autem populus eius τ oues pascue eius.

Jo. 10. De quibus nimirum pascuis veritas p se metipsam dicit. Per me si quis introierit sal uabitur ⁊ ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ pascua inueniet. Pergant ergo ad pastum: q2 de corporibus exeuntes illa pabula eterne viriditatis inueniunt. Egrediuntur ⁊ non reuertuntur ad eas: q2 in illa suscepti in contemplatione gaudiorũ: iam nullaten9 indigent verba audire docentium. Egressi itaq3 ad eas iam non redeunt: quia angustias vite psentis euadentes vltra a doctorib9 predicationem vite accipere non requirunt. Tunc quippe impletur quod scriptum est.
Hiere. 31. Non docebit vltra vir proximum suum: et vir fratrem suum: dicens. Cognosce dñm: omnes enim cognoscent me a minimo corum vsq3 ad maximũ dicit dñs. Tunc implet qd
Jo. 19. D in euangelio veritas dicit. Palam de patre annũciabo vobis. Filius quippe de patre palam annũciat: q2 sicut superius diximus: per hoc qd verbum est ex natura nos diuinitatis illustrat. Verba ergo tunc docentiũ quasi quosdam humane lingue riuulos nõ querunt: quando de ipso iam veritatis fonte debriantur. Igitur postq3 figurata incarnatione ceruarum multa de magistrorũ virtute narrata sunt: nunc ad eorum vitã qui remote cõuersationis secreta appetunt verba vertuntur: qui ⁊ ipsa cessandi ocia quia diuino adiutorio ⁊ non suis viribus assequuntur de eis a domino dicitur.

Capitulum. 23.

E Quis dimisit onagrũ liberũ in solitudine ⁊ vincula ei9 quis soluit: subaudis nisi ego: Onager enim qui in solitudine cõmoratur non incongrue eorum vitã significat: qui remoti a turbis secularibus cõuersantur. Qui apte etiam liber dicit: q2 magna est seruitus seculariũ negociorum qb9 mens vehementer atteritur quamuis in eis sponte desudetur. Cuius seruitutis cõditio se carere est: in mundo iam nil concupiscere. Quasi enim quodã iugo seruitutis premunt psperã dum appetuntur: premit aduersa: dum formidantur. Ac si quis semel a dñatione desiderio2 tẽporaliũ colla mẽtis excusserit: quadã iam etiã in hac vita libertate pfruitur: dum nullo desiderio felicitat3 afficitur: nullo aduersitatis terrore coartatur. Hoc graue seruitutis iugũ dñs vidit se-
Mat. 11. cularium ceruicib9 impressum cum diceret. Venite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiam vos. Tollite iugũ meũ sup vos ⁊ discite a me q2 mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenietis requiem aiabus vestris. Iugũ enim meũ suaue est: ⁊ on9 meũ leue est. Asperũ quippe iugũ ⁊ dure sicut diximus seruitutis pondus est subesse tẽporalibus: ambire terrena: retinere labentia: velle stare in nõ stantibus: appetere quidẽ transeuntia: sed cum transeuntibus nolle trãsire. Dum enim contra votum cuncta fugiunt que prius mentem ex desiderio adoptionis afflixerant post ex pauore amissiõis premũt.
B Liber ergo dimittitur: q calcatis desiderijs terrenis ab appetitione rerum tẽporaliũ seruitate mẽtis exoneratur. Et vincula ei9 qs soluit: subaudis nisi ego: Soluunt ergo vniuscuiusq3 vincula: dũ diuino adiutorio interna desiderio2 carnaliũ retinacula disrũpuntur. Cũ enim pia intentio ad conuersionem vocat: sed adhuc ab hac intẽtione carnis infirmitas reuocat: quasi qbusdã vinculis aĩa ligata ppeditur. Multos enim sepe videmus viam qdem sancte cõuersatiõis appetere: s3 ne hãc assequ valeant: mõ irruẽtes casus: mõ futura aduersa formidare. Qui incerta mala dũ quasi cauti pspiciunt: in peccatorũ suo2 vinculis incauti retinent. Multa enim ante oculos ponũt q si eis in cõuersatione eueniant subsistere se non posse formidãt. De qbus bñ Salomon
Pro. 15. ait. Iter pigro2 quasi sepis spinarũ: nã cũ viam dei appetunt eos velut spine obstantium sepium formidinũ suarũ opposite suspitiones pungũt: qd q2 electos ppedire nõ
Ibi. 7. solet: bene illic secutus adiungit. Via iustorum absq3 offendiculo: iusti quippe in conuersatione sua qlibet eis aduersitatis obuiauerit non impingunt: quia tẽporalia aduersitatis obstacula eterne spei ⁊ interne cõtẽplationis saltu transcendunt. Soluit itaq3 deus onagri vincula: quando ab electi vniuscuiusq3 animo infirmarũ cogitationũ nodos erũpit: ⁊ ppitius dissipat: omne qd illectam mentem ligabat. Seqtur. Cui dedi in solitudine domũ ⁊ tabernacula eius i terra salsuginis. Hoc loco solitudinẽ debemus intelligere solitudinem corporis an solitudinem cordis. Sed quid pdest solitu-

do corpis: si solitudo defuerit cordis. Qui
enim corpore remotus viuit: sed tumultib⁹
conuersionis humane terrenorũ desiderio-
rum cogitatione se inserit. non ẽ in solitudi-
ne. Si vero prematur aliquis corporaliter
popularibus turbis: & tñ nullos curarũ se-
cularium tumultus in corde patiatur: non
est in vrbe. Itaq; bene cõuersantibus p̃mũ
solitudo mentis tribuitur: vt exurgentẽ in-
trinsecus strepitum terrenorum premant: &
ebullientes ab ĩfimis: curas cordis per sup-
ni gratiã restringant amoris: oẽsq; motus
importune se offerentium leuium cogitatio
num: quasi quasdã circũuolantes muscas
ab oculis mentis abigant manu grauitatis:
& q̃dam sibi cum dño intra se secretũ que
rant: vbi cum illo exteriori cessante strepitu
per interna desideria silenter loquantur.

Capitulum. 24.

A　E hoc secreto cordis alias
Apo.8　dictum est.) Factũ ẽ silen-
tium in celo quasi dimidia
hora. Celum q̃ppe ecclesia
vocatur electorum: que ad
eterna sublimia dũ p suble
uationem contemplationis intendit: surgen
tes ab infimis cogitationum tumultus pre-
mit atq; intra se deo q̃dam silentiũ facit.
Qđ q̃dem silentium cõtemplationis: q̃r in
hac vita nõ potest esse pfectum: factũ dimi-
dia hora dicitur. Nolenti q̃ppe animo co-
gitationes tumultuosi se strepitus ingerant:
etiam sublimibus itendentem: rursũ ad re-
spicienda terrena cordis oculum violenter
Sap. 9.　trahunt. Unde scriptum est. Corpus quod
corrumpitur aggrauat aiam: & deprimit ter
rena inhabitatio sensum multa cogitantẽ.
Bene ergo factum hoc silentiũ non integra:
sed dimidia hora describitur: q̃r hic contem
platio nequaq̃ pficitur quãuis arienter in
Ezec. 40　choetur. Quod etiam per Ezechielẽ pphe-
tam cõgruenter exprimitur: qui pro mensu-
ra ciuitatis i monte cõdite: in manu viri ca
lamum sex cubitorum & palmo se vidisse te
statur. In monte q̃ppe electorũ ecclesia si-
ta est. q̃r fundata in ĩfimis desiderijs nõ est.
B　Quid autem p cubitum: nisi operatio: quid
per senarium numerum: nisi pfectio opera-
tionis ostenditur? Quia & sexto die cuncta
opa dñs explesse memoratur. Quid ergo su
per sex cubitos palmus insinuat: nisi cõtem

plationem: que iam initia eterne & septime
quietis demonstratur. Quia enim eternorũ
cõtemplatio hic minime perficitur: mẽsura
septimi cubiti nõ explectur. Electorum itaq;
ecclesia q̃r cuncta que operanda sunt perficit
in sex cubitis i monte posita ciuitas exten-
dit. Q̃r vero hic adhuc sola initia contem-
plationis ĩspicit: de septimo cubito non nisi
palmũ tangit. Sciendũ vero est q̃r nequa-
q̃ culmen contemplationis attingimus: si
non ab exterioris cure oppressione cessem⁹.
Nequaq̃ nosmetipsos iuenimus vt sciam⁹
aliud in nobis esse rõnale qđ regit: aliđ ani　C
male qđ regitur nisi ad secretũ huius silen-
tij recurrentes: ab omni exterius pturbatio
ne sopiamur. Qđ silentiũ nostrũ bñ etiam　Gen. 2
Adam dormiens figurauit: de cuius mox
latere mulier pcessit: quia q̃sq; ad interio-
ra intelligenda rapitur a rebus visibilibus
oculos claudit: & tunc in semetipso vel que
preesse viriliter debeãt: vel que subesse pos-
sint infirma distinguit: vt aliud in illo sit qđ
regere valeat tanq̃ vir: aliud tanq̃ femia
qđ regatur. In hoc itaq; silentio cordis dũ
per contemplationem interius vigilamus:
exterius quasi obdormiscimus. Q̃r ergo re
moti viri. i. a desiderijs carnalib⁹ alieni: hoc
silentium mentis inhabitãt: huic onagro do
minus in solitudine domũ dedit vt a turba
desideriorum temporaliũ nõ premantur. Se
quitur.

Capitulum. 25.

T tabernacula eius i terra
salsuginis.) Salsugo accẽ
dere sitim solet. Et q̃r san-　A
cti viri: quãdiu in huius vi
te tabernaculis degunt: ad
supernam patriam deside-
rij sui quotidianis estibus accenduntur: in
terra salsuginis tabernacula habere perhi
bentur: incessanter q̃ppe accenduntur vt si
tiant: sitiunt vt satientur: sicut scriptum ẽ.
Beati qui esuriunt & sitiunt iusticiam: quo-
niã ipsi saturabuntur. Sequitur. Contẽnit　Mat. 5
multitudinem ciuitatis.) Multitudinẽ ci-
uitatis contemnere est: humane conuersa-
tionis praua studia deuitare: vt iam non li-
beat terrenorum hominũ qui pre abundan-
tia iniquitatis multi sunt perditos mores
imitari. Cum paucis naq; ingredi angustã　B
portam desiderant: & non cum multis lata

itinera ingredi appetunt que ad interitum ducunt. Solerter quippe a quo ⁊ ad quid sunt creati conspiciunt: ⁊ erecta considera-
tione accepte imaginis sequi vulgi multitu-
dinē dedignantur. Unde ⁊ sponsi voce spon-
Cant. i. se in canticis canticorum dicitur. Nisi co-
gnoveris te o pulchra inter mulieres: egre-
dere ⁊ abi post vestigia gregum ⁊ pasce he-
dos tuos. Semetipsam nāq; ea que est pul-
chra inter mulieres cognoscit: quando ele-
cta queq; anima etiā inter peccantes posi-
ta: q2 ad auctoris sui imaginem ac similitu-
dinem sit cōdita meminit: ⁊ iuxta percepte similitudinis ordinem incedit. Que si se nō cognoscit: egreditur: quia a secreto sui cor-
dis expulsa: in exterioribus concupiscentijs dissipatur. Egressa vero abijt post vestigia gregum: q2 sua interna deserens ad latam videlicet viam ducitur: seqtur exempla po-
pulorum: nec iam agnos: sed hedos pascit: q2 non innoxias cogitationes mentis sz in-
trire pravos motus carnis intendit. Q2 er-
C go electus quisq; ac cōtinens abire post gre-
gum vestigia despicit: dicatur recte. Cōtem-
nit multitudinem civitatis. Ubi ⁊ apte sub-
iungitur. ((Clamorez exactoris nō audit.)) Quis intelligi exactor alius: nisi diabolus potest: qui semel in paradiso homini male persuasionis nūmū contulit: ⁊ quotidie ab eo huius debiti exigere reatum querit: Hu-
ius exactoris sermo est male suggestiōis in-
choatio. Huius exactoris clamor est: iaz nō lenis sed violenta temptatio. Hic exactor loqtur: cum leniter suggerit. Hic exactor cla-
mat: cum fortiter temptat. Clamorem ergo exactoris non audire est: violentis tempta-
tionum motibus minime consentire. Audi-
ret enim: si eā que suggesserit faceret. Sz cū perversa agere despicit: recte dicitur clamo-
rem exactoris non audit.

Capitulum. 26.

D Onnulli vero hoc loco per exactorem intelligi ventrē volunt. Ipse nāq; a nobis quoddam debitum exigit: quia quotidianum fructū sibi humani laboris impen-
di etiam per naturam querit. Abstinentes igitur viri: que hoc loco onagri vocabulo fi-
gurantur: dum violenta gule desideria re-
primunt: quasi clamantia exactoris verba contemnunt. Sed cum continēti viro con-
tra innumera vitia: multa virtutum certa-
mina suppetunt: cur sibi exactoris clamore contempto: de solo hic ventre dicitur: q2 eius impetum impulsumq; restringat: nisi q2 nul-
lus palmam spiritualis certaminis appre-
hendit: qui non in semetipso prius afflictūs ventris concupiscentiam carnis incentiva devicerit. Neq; enim ad conflictum spiri-
tualis agonis assurgitur: si non prius per af-
flictam ventris concupiscentiam videlz ap-
petitus edomatur: quia si nō ea que nobis sunt viciniora prosternimus: nimirum ma-
niter ad ea que longius sunt impugnanda transimus. Incassum nāq; contra exterio-
res inimicos in campo bellum geritur: si in-
tra ipsa urbis menia, civis insidians habe-
tur. Mens quoq; ipsa certantis sub gravi confusionis dedecore a spiritualis certami-
nis congressione repellitur: quando infirma in carnis prelio gule gladijs confossa supe-
ratur. Nam cum se parvis prosterni conspi- B
cit: confugere maioribus erubescit. Nōnul-
li vero ordinem certaminis ignorātes edo-
mare gulam negligunt: ⁊ iam ad spiritualia bella consurgūt. Qui aliquādo multa etiaz que magne fortitudinis sint faciunt: sed do-
minante gule vitio: per carnis illecebrā om-
ne quod fortiter egerint perdunt: ⁊ dū ven-
ter non restringitur: per carnis concupiscen-
tiam simul cuncte virtutes obruuntur. Un-
de ⁊ Nabusardan vincente scribitur. Prin-
ceps cocorum destruxit muros Hierusalem. Quid enim per muros Hierusalem signifi-
cans scriptura exprimit: nisi virtutes ani-
me: que ad pacis visionem tendit: Aut qs cocorum princeps nisi venter accipitur: cui diligentissima a coquētibus cura servitur: Muros igitur Hierusalem princeps cocoz destruit: q2 virtutes anime dum nō restrin-
gitur venter perdit. Hinc est q2 Paulus cō- C
tra Hierusalem menia decertanti vires co-
corum pncipi subtrahebat cum diceret. Ca-
stigo corpus meū ⁊ servituti subijcio: ne for- 1. Cor. 9.
te alijs predicās ipse reprobus efficiar. Hic
etiam pmisit dicens. Sic curro non quasi i Ab. 5.
incertū: sic pugno non quasi aerē verberās. Quia cum carnem restringimus: ipsis absti-
nentie nostre ictibus non aerem: sed immū-
dos spūs verberamus: ⁊ cū hoc qd est itra nos subijcimus: extra positis adversarijs pr-

Dan. 3. gnos damus. Hinc ē ꝙ rex Babylonis succendi fornacem iubet: naptę: stuppę: picis: ⁊ malcoli ministrari congeriem ꝑcepit: sed tñ abstinentes pueros hic ignis minime consumit: quia antiquus host. s. lʒ innumeras ciboꝝ ↄ̄cupiscentias nostris obtutibus opponat: quibus libidinis ignis crescat: bonis tñ mentibus superni spiritus gratia insibilat: vt a carnalis concupiscentię estibus illese perdurent: vt ⁊ si vsqʒ ad temptationem cordis flamma ardeat: vsqʒ ad consensum tamen temptatio non exurat.

Capitulum. 27.

A Ciendū preterea est quia nos quinqʒ modis gule vitium temptat. Aliquando namqʒ indigentie tempora preuenit: aliquando vero tempus non ꝑuenit: sed cibos lautiores querit: aliquando quelibʒ sumenda preparari accuratius expetit: aliqñ aūt ⁊ qualitati ciboꝝ ⁊ tempoꝝ congruit: sed in ipsa quantitate sumendi mensuram moderate refectionis excedit. Nōnunqʒ vero ⁊ abiectius est qđ desiderat: ⁊ tamen in ipso esu immensi desiderij deterius peccat. Mortis quippe sententiam patris ore Jonathas meruit: quia in gustu mellis constitutum edendi tempus antecessit. Et ex egypto populus eductus in heremo occubuit: qꝛ despecto manna cibos carnium petijt: quos lautiores putauit. Et prima filiorum heli culpa suborta est: qđ ex coꝝ voto sacerdotis puer non antiquo more coctas vellet de sacrificio carnes accipere: sʒ crudas q̄reret quas accuratius exhiberet. Et cum ad

Ezec. 16. Hierusalem dicitur. Hec fuit iniqtas Sodome sororis tue: sup̄bia: saturitas panis et abundantia aque: apte ostenditur: ꝙ iccirco salutē perdidit: qꝛ cum sup̄bie vitio mensuram moderate refectionis excessit. Et pri

B mogenitoꝝ gloriam esau amisit: qꝛ magno esu desiderij: vilem cibum. i. lenticulā ↄ̄cupiuit: quā dū vendēdis etiam ꝓmogenitis pretulit: quo in illam appetitu anhelaret indicauit. Neqʒ enim cibus sed appetitus in vitio est. Unde ⁊ lautiores cibos plerūqʒ sine culpa sumim⁹: ⁊ abiectiores non sine reatu ↄ̄scientie degustamus: hic q̄ppe quē diximus esau ꝓmatū per lenticulam ꝑdidit: et Helias in heremo virtutē spiritus carnes edendo seruauit. Un̄ ⁊ antiquus hostis q̄a non cibum sed cibi ↄ̄cupiscentiā esse cām damnationis intelligit: ⁊ ꝓmū sibi hominē non carne: sed pomo subdidit: ⁊ scđm nō carne: sed pane temptauit. Hinc est: ꝙ plerūqʒ culpa ↄ̄mittitur: etiam cum abiecta ⁊ vilia sumuntur. Neqʒ enim Adam solus: vt

C a vetito se pomo suspenderet preceptū ꝓhibitionis accepit. Nam cū alimenta quedaʒ saluti nostre contraria indicat: ab his nos quasi per sententiam vetat. Et cum concupiscentes noxia attingim⁹ ꝑfecto qđ aliud q̄ vetita degustam⁹. Ea itaqʒ sumēda sunt que nature necessitas querit: ⁊ nō que edēdi libido suggerit. Sed magnus discretiōis labor est huic exactori ⁊ aliqđ impendere: ⁊ aliqđ denegare: ⁊ non dando gulam restringere: ⁊ dando naturā nutrire. Que fortasse discretio subinfertur cum dicitur. Clamorē exactoris non audit. Sermo nāqʒ hui⁹ exactoris est necessaria postulatio nature. Clamor ꝟo eius est mensuram necessitatis trāsiens appetitus gule. Hic itaqʒ onager exactoris huius sermonem audit clamorē non audit: qꝛ discretus vir ac ↄ̄tinens ⁊ vsqʒ ad temperandam necessitatē ventrem reficit: ⁊ a voluptate restringit.

Capitulum. 28.

A Ciendū vero ē: qꝛ sic voluptas sub necessitate se palliat: vt vir eam ꝑfectus q̄s discernat. Nam dū solui debitū necessitas petit: voluptas expleri desideriū suppetit: ⁊ tanto gulam securius in preceps rapit: quāto sub honesto noīe necessitatis explende se contegit. Sepe aūt in ipsa edēdi via furtiue adiuncta voluptas subsequitur: nōnunqʒ vero impudenter libera etiam preire conatur. Facile aūt est deprehendere: cum voluptas eius necessitatem ꝑuenit: sed valde est difficile discernere cum in ipso esu necessario se occulta subiungit. Nā q̄a precuntem nature appetitum sequr: quasi a tergo veniens tardius videtur. Eo enim tempore quo necessitati debitum soluit: q̄a per esum voluptas necessitati miscetur: qđ necessitas petat: ⁊ qđ sicut dictum est voluptas suppetat ignoratur. Sepe ꝟo ⁊ discer-

B nimus: ⁊ quia vtrāqʒ per experientiam sibi coniunctam nouimus: in hoc qđ extra me-

tas rapiant:libet vt sciendo fallamur:z dū
sibi mens ex necessitate blanditur ex volu-
ptate decipitur. Scriptū quippe est. Carnis
Ro.13. curam ne feceritis i desiderijs. Que igitur
fieri i desiderio phibetur:in necessitate con
ceditur: Sed sepe dū incaute necessitati cō
descendimus:desiderijs deseruim⁹. Nōnun
q̄ȝ vero dum desiderija imoderatius obuia
re nitimur:necessitatis miserias augemus.
Sic enim necesse est:vt artem q̄sq̄ȝ contine
tie teneat:quatenus non carnem sed vitia
carnis occidat. Nam dū plerūq̄ȝ dūȝ plus
iusto caro restringitur: ēt ab exercitatione
boni operis enaruatur vt ad oratioñe quo
q̄ȝ vel predicatioñe non sufficiat:dū incen-
tiua vitiorum in se funditus suffocare festi
nat. Adiutorem quippe habem⁹ intentionis
iterne hunc hoiem quem exterius gestam⁹
z ipsi insunt motus lasciuie:ipsi effect⁹ sup
petunt opationis bone. Sepe ꝟo dum in il
lo hostem insequimur:ēt ciuem quem diligi-
mus trucidamus:z sepe dum quasi conciui
C parcimus:ad prelium hostem nutrim⁹. Eis
dem nāq̄ȝ alimentis vitia superbiunt:qbus
nutrite virtutes viuunt. Et cum virtus ali-
tur plerūq̄ȝ vires vitijs augentur. Cum ꝟo
imensis continentia vitioꝝ vires extenuat:
etiam virtus deficiens anhelat. Unde ne-
cesse ē:vt interior hō noster equ⁹ qdem ar-
biter presideat iter se z eū quem exteri⁹ ge-
stat:quaten⁹ ei hō suus exterior p debitum
misteriū seruire sufficiat z nunq̄ȝ supbe li-
bera ceruice contradicat:nec moueat si qd
suggerēdo submurmurat dūmodo eū sem
per supposita calce dominatōis premat.
Sicq̄ȝ fit vt dum repressa vitia reniti qdem
nobis patimur: z tamē hec nobiscum con-
gredi ex equo prohibemus:nec vitia cōtra
virtutem preualeant:nec rursum virt⁹ cum
vitioꝝ oīmoda extinctōe succūbat. Quia i
ea re sola elatio funditus extinguitur:quia
q̄uis victorie seruiat ad edomandam ta-
men cogitationum superbiam continua no
bis pugna seruat. Unde bene hic q: vnus-
quisq̄ȝ vir continens z debite necessitati cō
gruit:z violente voluptati contradicit vo-
ce dnica dī:Clamorem exactoris nō audit.
Quia autem discretus vir eo ad intelligen
da superiora se eleuat:quo in se carnis in-
centiua castigat:recte post contemptum ex
actoris clamorem subditur: ¶ Circūspicit
mentes pascue sue. }) Mōtes pascue sunt:
alte contemplatōes interne refectōis. San
cti eni viri quātomagis se exteri⁹ despicien
do deijciunt:tanto amplius iterius reuela
tionum contemplatōe pascuntur. Ut scri-
ptum est: Ascensus in corde eius disposuit
in conualle lachrymarum q: quos exteri⁹
in fletu continet conuallis humilitatis:eos
interius subleuat ascensus contemplatōis

Capitulum. 29.

Montes etiam pascue sunt
sublimes virtutes angelo-
rum. Que ideirco h̄ nos mi- A
nistrando z adiuuando re
ficiunt:q: illic interno con-
templatōis rore pinguescūt
Que q: largiente deo i omni nos certami
ne protegunt:recte circūspici dicuntur: Unde
q̄ȝ eni nobis adesse circūspicimus:quorum
defensione contra aduersarios ex oī latere
munimur. Possunt adhuc montes pascue
accipi alte sententie scripture sacre:de qui-
bus per psalmistam dī:Montes excelsi cer Ps. 103.
uis:q: hi q iam dare contēplatōis salt⁹ no
uerunt:altos sniarum diuinarum vertices
quasi cacumina mōtium ascendūt. Ad que
pfecto cacumina:q: infirmi puenire nō va
lent:recte illic subditur: Petra refugiū eri
nacijs:q: videlȝ inualidos nō sublimiter i-
telligentia exercet:sed sola in christo fides
humiliter continet. Seqtur. ¶ Virētia que-
q̄ȝ perquirit. }) Uirentia quippe sunt oīa que
tēporaliter condita venturo fine,iocundita
te vite presentis quasi estiuo sole siccantur
Uirentia aūt sunt vocata:que nulla tpali-
tate marcescunt. Huic ergo onagro virētia
pergrere est:sancto vnicuiq̄ȝ viro despectis
rebus transitorijs in eternū mansura desi-
derare. Cuncta ꝟo hec que de onagro dcā
sunt:intelligi etiam aliter possunt. Que re-
pertito superiore ꝟsu exposuim⁹: vt lectoris
iudicio quod eligendū crediderit reliqua-
mus. Igitur postq̄ȝ predicatoꝝ dispensatio B
sub ceruarū pterita descripta ē:vt ostende-
retur p quem hec eadē virt⁹ predicationis
datur:ilico cōmemoratio de dnica icarna-
tione subnectitur vt dicatur. ¶ Quis dimi-
sit onagrum liberū. }) Nec indignū qs iudi
cet p tale animal incarnatum dominū pos
se figurari:dum constet oīb⁹ q: per significa
tionem quādam in scriptura sacra z ꝟmis

z scarabeus ponatur sicut scriptum e:Ego
Ps.21. autem sum vermis z non homo. Et sicut
apud septuaginta iterpretes p prophetam
dicitur:Scarabeus de ligno clamauit:Cuz
ergo nominatis reb⁹tam abiectis z vilib⁹
figuratur:qd d illo contumeliose dicitur:d
quo constat quod propē nil dicatur. Uo-
catur. Uocatur eter.i.agnus:s propter ino
C centiam. Uocatur leo:s propter potētiam.
Aliquando ēt serpenti compatur: sed pro-
pter sapientiam:Atq ideo per hec oia dici
figuraliter potest;qz d his omnib⁹credi ali
qd eētialiter non potest. Si.n. vnum,hoz
quodlibet essentialiter existeret:alterum iā
dici non posset. Nam si agn⁹ ,pprie diceret
leo iam vocari nō poterat. Si leo ,pprie di-
ceretur:serpens signari nō posset: Sed hec
in illo omnia dicim⁹tanto latius,in figura:
quāto longi⁹ ab essentia. Potest ergo ona
ger incarnatum dnm designare. Agreste qp
pe animal est onager. Et qz incarnat⁹ dns
gentilitati magis q iudee profuit animale
corpus assumens:quasi nō,in domū s port
us in agrum venit. De quo agro gentili-
tatis per ps. d:Species agri mecum ē. In
carnatus itaq dns q in forma dei equalis
est patri:forma serui minoz ē patre: qz mi-
noz est etiam seipso.

Capitulam. 30.

D Imisit ergo a patre de fi-
lio s formam serui. Quis
dimisit onagrum liberuz z
vincula eius quis soluit:
Omnis qppe q peccat ser
uus est peccati. Et qz icar-
natus domin⁹particeps factus ē nostre,na
ture nō culpe:liber dimissus d: qz sub pec-
cati dominio non tenetur. De quo alias
Ps.87. scriptū est: Factus est inter mortuos liber
Inter mortuos liber dimissus dicitur: qa
naturam nostram suscipiens: iniqtatis iu-
go nullo modo tenetur. Quem quāuis ma-
cula culpe nostre nō attigit:passio tamē no
stre mortalitatis astrinxit. Unde z postq li
ber dimissus dicitur:recte de illo adiungit:
(Et vincula eius quis soluit:) Uincula ei⁹
qppe tunc soluta sunt: cuz infirmitates pas
sionis illius in resurrectionis sunt gloriam
cōmutate. Quasi quedam vincula domi-
nus habuit:ea que nos neqtie merito pati-
mur:nostre mortalitātis infirma: qbus z v
q ad mortem sponte ligari se voluit: z que B
per resurrectionem mirabiliter soluit. Esu
rire enim: sitire:lasescere:teneri: flagellari:
crucifigi:nostre mortalitatis vinculū fuit.
Sed cum expleta morte velū templi rūpe-
retur:scinderentur petre: monumenta pan
derentur:inferni claustra patescerent:quid
aliud tot argumentis tante virtutis ostēdi
tur:nisi quod illa infirmitatis vincula sol-
uebantur. Ut is q ad suscipiendam serui
formam venerat:in ipsa serui forma ab in-
ferni vinculis absolutus ad celum etiā cuz
mēbra liber rediret. De qbus eius vincu-
lis petrus attestatur dicens: Quem de⁹ su l. Pe.k.
scitauit solutis doloribus inferni: iuxta qd
impossibile erat illum teneri ab eo. Et quia
post mortem suam atq resurrectionem ad
gratiam fidei gentilitatem vocari dignat⁹
est:postq dicta sunt soluta ei⁹vincula apte
subiungitur:(Cui dedi in solitudine domū
z tabernacula ei⁹ i terra salsuginis.) In
gentilitate eni in qua patriarcha non fuit:
propheta nō fuit:ad intelligendum deum
qui ratione vteretur homo pene non fuit.
De hac solitudine per Isaiam d:Letabi Isa.35.
tur deserta z inuia: z exultabit solitudo,: et
florebit quasi lilium. Et rursum de ecclesia
dicitur: Ponet desertum ei⁹quasi delitias:,z Isa 51.
solitudinem ei⁹quasi hortuz dni. Terra de
ro salsuginis hec eadem solitudo repetita
est:que priusq veram dei sapientiā cogno
sceret salsuginem,ptulerat: qz nullam viri-
ditatez boni intellect⁹,pferens:peruersa s
piebat. Domū ergo in solitudie z taberna- C
culum in terra salsuginis accepit: qz incar-
natus pro hoibus deus derelicta iudea gē
tilitatis corda possedit. Unde ei patris vo
ce per prophetam dicitur: Postula a me z Ps. 2.
dabo tibi gentes hereditatem tuam: z pos
sessionem tuam terminos terre. Quia iuxta
hoc quod deus est cuz patre dat oia: iuxta
hoc vero quod homo ē:a patre accipit oia
sicut scriptum est: Potestatem dedi ei z iu Luc.10.
dicium facere:quia filius hominis ē. Et rur
sum scriptum est: Sciens qz omnia dedit ei
pater in manus. Uel sicut ipse dicit: Omne
quod dat mihi pater ad me veniet. Iaz vo
si queritur qd inter domum ac tabernacu- Jo.6.
lum distet: domus i habitatione est taber-
naculum in itinere. Corda itaq gentilium

quasi quedam tabernacula habuit venien-
do: sed ea per iusticiam firmans: domũ fe-
cit habitando: ⁊ quia eorum vitã ad quos
venerat imitari despexit recte dicitur: ¶ Cõ-
tẽnit multitudinem ciuitatis. i. mores dispi-
cit humane cõuersatõis. Homo q̃ppe inter
homines factus: vsum tenere hoiũ noluit
Idcirco nã q̃ inter nos homo factus est: vt
non solum nos sanguine fuso redimeret: s;
B etiam ostenso exemplo cõmutaret. In con
uersatione igitur nostra ⁊ veniendo alia in-
uenit: ⁊ viuendo alia docuit. Studebant. n.
omnes superba adam stirpe progeniti pro-
spera vite presentis appetere: ⁊ aduersa de
uitare: obprobria fugere: gloriam sequi. Ue-
nit inter eos dominus incarnatus aduersa
appetẽs: prospera spernens obprobria am
plectens: gloriam fugiens. Nam cum iudei
illum regem sibi constituere voluissent fieri
rex refugit. Cum vero eum iterficere moli-
rentur: sponte ad crucis patibulum venit.
Fugit ergo quod omnes appetũt: appetijt
quod omnes fugiunt. Sed cum fugit quod
omnes appetunt: appetijt quod omnes fu-
giunt fecit quod omnes mirarent̃ vt ⁊ mor-
tuus ipse resurgeret: ⁊ morte sua alios de
morte resuscitaret.

Duo Capitulum. 31.

A Ue q̃ppe vite sunt hoĩs in
corpore cõsistentis: vna an
te mortem: alia post resurre
ctionem. Quarum vnam
omnes agendo nouerant:
alteraz nesciebant: ⁊ huma
num genus soli huic quam nouerat inten-
debat. Uenit per carnem dominus: ⁊ vnã
suscepit vnam alteram demonstrauit. Unã
hanc nobis cognitam suscepit illaz que no-
bis est incognita ostendit. Moriẽdo quip
pe vitam exercuit quã tenemus resurgẽdo
aperuit: quam querimus: exemplo suo nos
docens q̃ hec vita quam ante mortem du
cimus nõ propter se amanda sit: sed p̃pter
alteram toleranda. Quia ergo nous cõuer
satõe vsus iter homines: mores babylonie
secutus non est: bene de eo scriptum ẽ: Con
tẽnit multitudinem ciuitatis. Uel certe q̃
multos per spaciosam viam vagantes des
B uit ⁊ per angustam gradientes paucos ele-
git. Multitudinẽ nãq̃ ciuitatis contẽnere
ẽ: humani generis p̃tem que latam viaz in-
greditur que ⁊ pro abundantia iniquitatis
multa est a regni sui sorte reprobare. Sequi
tur. ¶ Clamorem exactoris nõ audit. ¶ Si-
cut supra dictũ est: q̃a hoc loco exactor ac-
cipi: nisi dyabolus potest: q̃ male suadẽdo
spem contulit imortalitatis: sed decipiẽdo
exegit tributum mortis: qui suadendo itu-
lit culpam: seuiendo exegit penam: hu⁹ ex-
actoris sermo est. ante mortem hoĩs astuta
persuasio. Clamor eius est: violenta iaz ra-
pina post mortem. Quos enim ante mortẽ
latenter intercipit: hos ad supplicij sui con-
sortium post mortem violenter rapit. Sed
quia ad mortem veniens domin⁹ hu⁹ ex-
actoris violentos impetus nõ expauit: sicut
ipse ait: Uenit enim princeps hu⁹ mundi ⁊ C
in me nõ habet quicq̃ bene dicitur: Clamo
rem exactoris nõ audit. Uenit q̃ppe ad eũ
exactor humani generis: q̃r illum hominẽ
vidit. Sed quem infirmitate despectuz ho-
minem credidit: virtute super hominẽ sen-
sit. Huius nimirum exactoris typum laban Gen. 31.
tenuit: quando cũ furore veniens sua apud
Jacob idola requisiuit. Laban quippe inter
pretatur dealbatio autem nõ inconuenien
ter dyabolus accipitur: qui cũ sit tenebro
sus ex merito transfigurat se velut angelũ
lucis. Huic seruiuit Jacob. idest ex parte re
proborum iudaicus populus: cuius ex car-
ne incarnatus dominus venit. Potest eti-
am per laban mundus hic exprimi: qui cũ
furore Jacob p̃sequit: quia electos quosq̃
qui redemptoris nostri membra sunt perse
quendo opprimere conatur. Huius filiam
idest sine mundi siue dyaboli Jacob abstu
lit: cum sibi Christus ecclesiam ex gentilita-
te coniunxit. Quam ⁊ de domo patris ab-
strahit: q̃r ei per prophetam dicitur: Obli-
uiscere populum tuum ⁊ domũ patris tui
Quid vero in idolis: nisi auaricia designa-
tur: Unde per Paulum dicitur: Et aua- Col. 3.
ricia que est idolorum seruitus. Laban er
go veniens apud Jacob: idolum non inue
nit: quia ostensis mundi thesauris: dyabo-
lus in redemptore nostro vestigia concupi-
scentie terrene non reperit. Sed que Ja-
cob non habuit: ea rachel sedendo coope-
ruit. Per Rachel quippe que et ouis
dicitur ecclesia figuratur. Sedere autem
est humilitatem penitentie appetere: si-

ent scriptum est. Surgite postq̃ sederitis.
Psā.126. Rachel ergo idola sedendo operuit: q2 san
cta ecclesia christum sequens terrene cōcu
piscentie vitia penitendo texit. De hac co
operatione vitiorū per psalmistam dicitur.
Beati quorum remisse sunt iniquitates: et
Ps.31. quorū recta sunt peccata. Nos igitur Ra
chael illa signamus: qui idola sedendo pre
mimus: si culpas auaricie penitendo dānā
B mus. Que vtiq̃ auaricia illis nō solet eue
nire qui i vis domini viriliter currunt: qbus
Ps.30 dicitur. Viriliter agite ⁊ confortetur cor ve
strum sed his maxime: qui quasi effemina-
to gressu gradientes per blandimenta secu
li resoluuntur. Unde ⁊ illic eiusdem Rache
lis hec verba sunt. Iuxta consuetudinē fe
minarum nunc accidit mihi. Apud Iacob
ergo idola Labā non reperit: q2 exactor
callidus quid in redemptore nostro rephen
deret non inuenit: de quo exactore redem
ptor noster gentilitatem ab eius dominio
Isa.9. liberanti dicitur per pphetam. Iugū enim
oneris eius ⁊ virgā humeri eius: ⁊ sceptrū
exactoris eius supsisti: sicut in die madian.
Eripiens quippe gentilitatem dn̄s superauit
iugum oneris eius cum eam aduentu suo
ab illo demoniace tyrānidis seruitute libe-
rauit. Superauit virgam humeri eius: cum
percussionē illius que ex peruerso opere gra-
uiter deprimebat ab humano genere redem
ptor compescuit. Superauit sceptrum exa-
ctoris eius: cū regnū eiusdem diaboli qui
pro pestifera perpetratione vitiorum exigere
cōsueuerat debita tributa penarum de fi-
delium corde destruxit.

Capitulum. 32.

A

Ed quō hec acta sunt au-
diamus. Subiunctū est illi
co sicut in die madian. Nō
ab re arbitror si hoc madia
nitarū bellū qđ in compa-
ratione aduentus dn̄ici a
pphēta vigilanter illatum est: aliquanto la
tius differamus. In libro quippe iudicū Ge-
deon contra madianitas dimicasse describi
tur. Is cum exercitus multitudinem ad bel
la pduceret: diuina illi admonitione prece
ptum est vt ad fluuiū veniens oēs quos fle
xis genibus aquas haurire cōspiceret a bel
lo ꝓ cōflictu remoueret. Actū q3 est vt trecen
ti viri tm̄modo qui stantes manibus aquas
hauserant remanserint. Cum his ad preliū
pgit cosq̃ non armis sed tubis lampadib9
⁊ lagenis armauit. Nā sicut scriptū ē. Ac-
censas lampades miserunt intra lagancu-
las ⁊ tubas in dexteris: lagenas autē in sini
stra tenuerunt: ⁊ ad hostes suos comin9 ve
nientes cecinerunt tubis: confregerūt lagū-
culas: lampades apparuerunt: ⁊ hinc tuba
rum sonitu: illinc lampadarum coruscatio
ne territi hostes sunt in fugā cōuersi. Quid
hoc est ꝙ tale bellum per pphetam ad me B
dium adducitur ⁊ aduentui redemptoris
nostri istius pugne victoria comparat: An
indicare pphēta nobis studuit ꝙ aduētū
redemptoris nostri contra diabolū illa sub
gedeō duce pugne victoria designauit. Ta
lia illic nimirum acta sunt: que quantoma-
gis vsum pugnandi transeunt tāto ampli9
a pphetandi mysterio non recedūt. Quis
enim vnq̃ cum lagenis ⁊ lampadibus ad
prelium venit: Quis cōtra arma veniens:
arma deseruit. Ridicula nobis hec profecto
fuerant si terribilia hostibus non fuissent.
Sed victoria ipsa testāte didicimus ne par
ua hec que facta sunt ppendamus. Gedeō
itaq̃ ad prelium veniens redemptoris no-
stri signat aduentum: de quo scriptum est.
Tollite portas pncipes vestras ⁊ eleuami- Ps.23.
ni porte eternales: ⁊ introibit rex glie. Quis
est iste rex glorie: dn̄s fortis ⁊ potēs. dn̄s po
tens in prelio: hunc redemptorem nostrū nō
solū opere: sed etiam noie pphetauit. Ge C
deon. nāq̃ interpretatur circuiens ī vtero.
Dn̄s enim noster per maiestatis potentiā
omnia circūplectitur: ⁊ tamen per dispēsa-
tionis gratiam intra vterū virginis venit.
Quis est enim circuiens in vtero nisi oīpo-
tens deus sua dispensatione nos redimēs:
diuinitate cuncta complectens: ⁊ humani-
tatem intra vterum sumens in quo vtero ⁊
incarnatus fuit ⁊ clausus nō fuit. Q2 ⁊ itra
vterum fuit per infirmitatis substantiam ⁊
extra mundū per potētiā maiestatis. Ma
dian vero interptatur de iudicio. Ut enim
hostes eius repellendi destruendiq̃ essent nō
de vitio repellentis: sed de iudicio iuste iudi
cantis fuit. Et iccirco de iudicio vocantur
q2 alieni a gratia redemptoris iuste dam-
nationis meritum etiam in vocabulo nomi
nis trahunt.

Capitulum. 33.

A Ontra hos Gedeon cum trecentis pgit ad prelium. Solet in centenario numero plenitudo perfectionis intelligi. Quid ergo per ter ductum centenariuz numerum designatur nisi pfecta cognitio trinitatis: Cũ his quippe dñs noster aduersarios fidei destruit: cũ his ad pdicationis bella descendit: q possunt diuinia cognoscere: q sciũt de trinitate que deus est pfecta sentire. Notandum ãõ est: qr iste trecentoꝝ numerus in tau littera cõtinetur: que crucis spẽm tenet. Cui si super transuersam lineã id qd in cruce eminet adderet non iam crucis spẽs sed ipsa crux esset. Qui ergo iste trecentorũ numerus in tau littera cõtinetur et p tau litteram sicut diximus species crucis ostendit non immerito in his trecẽtis gedeonẽ sequentibus illi designati sunt qbus dictum ẽ. Si
Luc. 9. quis vult post me venire abneget semetipz et tollat crucem suã et sequatur me. Qui sequentes dñm tanto verius crucem tollũt: quãto acrius et se edomant et erga pximos
Ezech. 9. suos charitatis compassione cruciant. Uñ
B et per Ezechielem pphetã dicit. Signa tau super frontes virorũ gementiũ et dolentiuz. Uel certe in his trecentis qui in tau littera continẽtur hoc exprimitur qd ferruz hostiũ crucis ligno separet. Ducti q sunt ad fluuiũ vt aquas biberent et q aquas flexis genibus hauserunt: a bellica intentione remoti sunt. Aquis nãq doctrina sapiẽtie: stãte aũt genu recta opatio designatur. Qui ergo dum aquas bibunt genu flexisse perhibent a bellorum certamine phibiti recesserunt: qr cum illis christus contra hostes fidei pgit ad preliũ: qui cum doctrine fluenta hauriunt rectitudinem opeꝝ non inflectunt. Oẽs quippe tunc bibisse aquã sed non oẽs recto genu stetisse narrati sunt: reprobati sunt q genua dum aquas biberent inflexerunt: qr attestante apostolo non auditores
Ro. 2. legis iusti sunt apud deum: sed factores legis iustificabuntur. Quia enim vt diximus dissolutio operũ in ipsa genuũ incuruatiõe signatur: recte rursum per Paulũ dicitur.
Hebre. 12 Remissas manus et dissolutas genua erigite
C et gressus rectos facite pedibus vestris. Hi ergo Christo duce ad bellum procedunt: qr hoc qd ore annũciant opere ostendunt: qui fluenta doctrine spiritualiter hauriunt nec tamen in prauis operibus inflectuntur car
Eccl. 15. naliter: qr sicut scriptum est. Non est speciosa laus in ore peccatoris. Itum ergo est ad prelium cum tubis: cum lampadibus: cum lagenis. Insolitus iste vt diximus fuit ordo preliandi. Cecinerunt tubis et sinistris lagene tenebantur. Huic tubis: itra lagenas autem sunt misse lampades: confractis vero lagenis lampades ostense sunt: quarum coruscante luce hostes territi in fugam vertuntur. Designatur itaq in tubis clamor predicantium: in lampadibus claritas miraculorum: in lagenis fragilitas corporum. Tales quippe secum dux noster ad predicationis preliuz duxit: qui despecta salute corporum: hostes suos moriendo psternerent: eorũq gladios non armis: non gladijs sed patientia superent. Armati enim venerunt sub duce suo ad prelium martyres nostri sz tubis sed lagenis sed lampadibus. Qui sonuerunt tubis dum predicant: confregerũt lagenas: dum soluendas in passione sua corpora hostilibus gladijs opponunt: resplenduerunt lampadibus dum post solutionem corporum miraculis coruscauerũt. Moxq
hostes in fugam cõuersi sunt: quia dũ mortuorum martyrum corpora miraculis coruscare cõspiciunt luce veritatis fracti qd impugnauerant crediderunt. Cecinerunt ergo tubis vt lagene frangerentur: lagene fracte sunt: vt lampades apparerent: apparuerunt lampades vt hostes in fugam verterẽtur. idest predicauerunt martyres: donec eorum corpora in morte soluerentur: corpora eorum i morte soluta sunt: vt miraculis coruscarent: coruscauerunt miraculis: vt hostes suos ex diuina luce psternerent: quatenus nequaq deo erecti resisterent sed eum subditi formidarent. Et notandum q stete runt hostes ante lagenas: fugerũt ante lãpades: qr nimirum persecutores sancte fidei predicatoribus adhuc in corpore positis restiterunt: post solutionem vero corporum apparentibus miraculis in fugam versi sunt: quia pauore conterriti a persecutione fidelium cessauerunt. Predicationez scilicet tubarum: fractis lagenis corporum visis timuerunt lampadibus miraculorum.

Capitulum. 34.

Intuendũ est etiam id qđ
illic scriptũ est: quia i dexte
[A] ra tubas lagenas i sinistra
tenuerunt. Pro dextero eni
habere dicimur: quicqd ꝓ
magno pensamus: pro sini-
stro vero: qđ pro nichilo ducimus. Bene er
go illic scriptum ẽ: ꝙ in dextera tubas: lage
nas aũt in sinistra tenuerunt q2 christi mar
tyres pro magno habẽt predicationis gra-
tiam: corporum vero vtilitatẽ pro minimo.
Quisqs enim plus facit vtilitatem corporis
ꝗ̃ gratiã predicationis: in sinistram tubaz:
atqꝫ in dextera lagenaz tenet. Si enim prio
ri loco gratia ꝑdicationis attenditur: ⁊ po
steriori vtilitas corporis: certũ est q2 dextris
tube ⁊ sinistris lagene teneãtur. Hic ait do
[Mat. 5.] minus in euãgelio ait. Neqꝫ accendunt lu-
cernam ⁊ ponũt eam sub modio sed super
candelabrum. In modio enim cõmodũ tem
porale in lucerna autem lux ꝑdicatiõis ac
cipitur. Lucernam ergo sub modio ponere
est: ꝓpter temporale cõmodum gratiaz ꝑdi
cationis abscõdere: qđ nemo vtiqꝫ electorũ
facit. Et bene illic additur: sed supra cande
[B] labrum. In cãdelabro eniz status corporis
designat̃: cui lucerna supponitur dũ eidem
[Isa. 9.] corpori cura predicationis anteferẽ. Bene
itaqꝫ per ꝓphetam dictũ est. Sceptrum exa
ctoris ei9 superasti sicut in die madian. Sed
q2 exponẽdi ꝓphetici testimonij gratia lon
ge digressi sumus: ad operis nostri ordinem
reuertamur. Igitur postqꝫ dictuz ẽ. Clamo
rem exactoris non audit: quia videlicet anti
qui hostis insidias dñs in carne manifesta-
tus despexit: quid etiam de electis suis fe-
cerit: recte subiungit: dicens. ¶ Circũspicit
montes pascue sue.] Montes accipimus
omnes elatos huius seculi: qui ĩ corde suo
altitudine terrena tumuerunt. Sed q2 etiã
tales dñs ecclesie sue corpori cõuersos inni
sceratt: eosqꝫ a priori elatione cõmutans in
sua membra transformat: isti mõtes pascue
eius sunt: q2 nimirum de cõuersione erran-
[Jo. 4] tium: ⁊ de superborum humilitate satiat̃ si-
cut ipse ait. Mea cibus est vt faciam vo-
luntatem eius qui me misit. Et sicut aposto
[Jo. 6.] lis ad predicationem missis precepit dicẽs.
Operamini non cibum qui perit sed q per-
[Ps. 94] manet in vitam eternam. De his mõtibus
per ꝓphetam dicitur. Nõ repellet dominus
plebem suam: quoniam in manu eius sunt
omnes fines terre: ⁊ altitudines montium
ipse conspicit. Altitudines enim montium
elationes sunt vtiqꝫ superborum. Quas do
minus conspicere dicitur. i. ab iniqtate sua [C]
in melius cõmutare. Cõuertit naqꝫ dñs euz
quem conspicit. Unde scriptum est. Cõuer- [Mat. 26]
sus dñs respexit Petrum. Et recordatus ẽ
Petrus verbi dñi sicut dixerat. Q2 prius
ꝗ̃ gallus cantat ter me negabis: ⁊ egressus
foras fleuit amare. Et sicut Salomon ait. [Pro. 20]
Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne
malum intuitu suo. De hoc respectu mon-
tium rursum per ꝓphetam dicitur. Mõtes
sicut cera fluxerunt a facie dñi: q2 post per-
uersitatis sue duriciam diuina formidine li
quefacti: ab illo pri9 rigido tumore subtra
cti sunt. Intuendum etiam ꝙ non ait inspi-
cit: sed circũspicit montes pascue sue. In iu
dea quippe incarnatus est dñs: que posita in
medio gentium fuit. Atqꝫ ideo circũspexit
montes: quia elatos huius seculi circũqua-
qꝫ positos ex gentilitatis vniuersitate colle-
git. In his itaqꝫ montibus pascitur: q2 bo-
nis operibus cõuersorum quasi herbis vi-
rentibus satiatur. Hinc est ꝙ ei spõse voce
in canticis canticorum dicitur. Indica mi- [Cant. 1.]
hi: vbi pascas: vbi cubes in meridie. Pasci
tur quippe dñs: cum bonis nostris actib9 de-
lectatur. Cubat vero in meridie: cum ex de-
siderijs carnalibus ardenti corde reprobo-
rum apud electorum suorũ pectora refrige
rium inuenit cogitationis bone. Mõs eniz
quidem Matheus fuerat: quando in thelo-
nei lucris tumebat. De quo ⁊ scriptum est. [Luc. 5]
Quia postqꝫ credidit inuitato in domũ suã
dño cõuiuium magnum fecit. Mons itaqꝫ
iste huic onagro virẽtis pascue herbas ꝓ-
tulit: q2 ⁊ foris eum cõuiuio: ⁊ intus epulis
virtutuz pauit. Qđ adhuc plenissime exple
tur cum subditur. ¶ Uirentia queqꝫ ꝑqui-
rit. Arentia enim deserit: ⁊ virentia queqꝫ ꝑ [D]
quirit.] Arentia naqꝫ corda sunt hoĩum:
que in huius seculi spe ꝑitura plantata eter
nitatis fiduciam non habent. Uirent autez
que illi hereditati inherent: de qua Petrus
apostolus dicit. In hereditatem incorrupti
bilem: ⁊ incontaminatã ⁊ immarcessibilem. [i. Pe. 1]
Tanto enim quiqꝫ vere virentes sunt: quã-
to in hereditatis immarcessibilis sorte cogi-
tationis radicem figunt. Quisqs itaqꝫ istis

secus arere formidat: arentia extrinsecus mundi huius desideria fugiat. Quisquis n̄ a dño perquiri desiderat: eternam patriā appetens: in interna cordis plantatione viridescat. Hec aūt de onagro exposita sub duplici intellectu sufficiant. Lectoris ꝰo iudicio relinquendum est: qd magis duxerit eligendum. Et si vtriusq̄ expositionis intelligētiam fortasse desperexerit: libenter ipse lectorē meum subtilius veriusq̄ sentientem velut magistrum discipulus sequar: q2 mihi proprie donatum credo: quicqd illuz me meliꝰ sentire cognosco.

Capitulum. 35.

A

Omnes enim qui fide pleni de deo aliqd sonare nituntur: organa veritatis sunt: et in eiusdez veritatis potestate est: vtrū p me sonet alteri: an per alterū mihi. Ipsa quippe auditio in medio nostri etiā non eque viuentibus oibus equa ē: et sepe alium tangit: vt bene audiat qđ per alium ipsa sonuerit: sepe ꝰo alium tangit: vt bene qđ ab alijs audiat sonet. Sepe doctori verbum pro gratia tribuitur auditoris: et sepe ꝑpter auditoris culpaz subtrahitur sermo doctori. In his ergo que vbertim predicat doctor: nulla elatione se efferat: ne fortasse non pro sua: sed pro auditoris gratia eiꝰ repleatur lingua: et in his que doctor steriliter dicit: auditor non succenseat: ne fortasse doctoris lingua: non pro sua: sed pro auditoris reprobatione torpescat. Pro auditoris nāq̄ gratia datur bonus etiam malis sermo doctoribus: sicut potuerunt phariseis

B suppetere verba predicationis: de quibus scriptum est. Oia ergo quecūq̄ dixerint vobis seruate et facite: s̄m vero opera eorū nolite facere. Propter auditorū vero reprobationem bonis etiam doctoribus sermo

Ezech.3 subtrahitur: sicut ad ezechielem cōtra israel dicitur. Linguam tuam adherere faciā palato tuo et eris mutus: nec quasi vir obiurgans: quia domus exasperans est. Aliquādo autē sermo predicationis ꝑpter vtrosq̄ datur: aliquando ꝑpter vtrosq̄ subtrahitur. Propter vtrosq̄ enim datur: sicut diuina voce paulo apud corynthios dicitur. Noli

Act.27. timere: sed loquere. Et paulopost. Quia populus multus est in hac ciuitate. Propter vtrosq̄ vero subtrahitur: sicut heli sacerdos et prauam filiorum cognouit actionem: et dignam increpationis non exercuit vocem: cū profecto futurum esset vt in mortis supplicio: et istos reatus flagitij: et illum silentij pena mulctaret. Inter hec igitur cum vel pro quo sermo detur: vel propter quem subtrahatur ignoramus: vnum est salubre remedium: nec de his que alijs magis accepimꝰ nosmetipsos extollere: nec de eo alterum qđ

C minus acceperit irridere: sed fixo humilitatis pede grauiter et constanter incedere: q2 in hac vita tanto veratius docti sumꝰ: quāto doctrinam nobis a nobismetipsis suppetere non posse cognoscimus. Cur ergo quilibet de doctrina superbiat: que occulto iudicio: vel cui quando detur vel quando cui subtrahatur ignorat? Quamuis enim securitati timor semper longe videatur abesse: nobis tamen nihil est securius: q̄z sub spe semper timere: ne incauta mens: aut desperando se in vitijs deijciat: aut extollendo de donis ruat. Ante districti enim ac pij iudicis oculos: quanto de se sub spe humiliꝰ trepidat: tanto in illo robustius stat.

Sancti Gregorij Liber 31. Ca. 1.

In paradiso sano homini diabolus inuidens superbie vulnus infixit: vt qui mortem non acceperat conditus: mereret elatus. Sed quia diuine potentie suppetit: non solum bona de nihilo

A facere: sed ea etiam ex malis que diabolus perpetrauerat reformare: contra hoc infixum vulnus superbientis diaboli medicina apparuit inter homines humilitas dei: vt auctoris exemplo humilitati surgerent: qui imitatione hostis elati ceciderunt. Contra ergo superbientem diabolum apparuit inter homines homo factus humilis deus. Hunc potētes huius seculi. i. mēbra diaboli superbiētis eo despicabilē crediderūt: q humilem cōspexerūt. Tumorꝰ eni cordis eoꝝ quanto magis tumuit: tāto ampliꝰ medicamētū

uite desperit. Repulsa igitur a vulnere sup
borum medicina nostra peruenit ad vuln⁹
humilium. Infirma quippe mundi elegit de
us vt confundat fortia: actumq; est cum pau
perib⁹: quod post etiam diuites elati mirarē
tur. Nam dum nouas in illis virtutes aspi
ciunt: cor quorum prius contempsere vitā
B posmodum obstupuere miracula. Vñ mor
pauidi ad sua corda redeuntes: extimuerūt
sanctitatem in miraculis: quam despexerāt
in preceptis. Per infirma ergo cōfusa sūt
fortia: qz dum in veneratione vita surgeret
humiliū: elatio cecidit superbor. Igitur qz
beatus Job sancte ecclesie typum tenet et
omnipotens deus preuidet quod in primur
dijs nascentis ecclesie potentes hui⁹ seculi
leue eius iugum suscipere crassa cordis ser
uire recusarent dicat: Nunquid volet rinoce
res seruire tibi. Rinoceres enim indomite oī
no nature est: ita vt si quando captus fue
rit teneri nullatenus possit. Impatiens quip
pe vt fertur sico moritur. Eius vero nomē
latina ligua interpretatum sonat: in nare cor
nu. Et qd aliud in nare nisi fatuitas. Quid
in cornu nisi elatio designatur: Nam qz in
nare fatuitas solet intelligi: Salomone at
testante didicim⁹: qui ait: Circulus aureus
Pro. xi. in narib⁹ suis mulier pulchra z fatua. Here
ticam namq; doctrinā nitore vidit eloqūij re
splendere: nec tamen sapientie apto intelle
C ctu congruere: z ait: Circulus aureus i na
rib⁹ suis. i. pulchra z circūflexa locutio i sen
sibus mentis stulte: cui ex eloquio aurū pen
det sed tamē ex terrene intentōis pondere
moris sui ad superiora non respicit. Quod se
cutus exposuit dicens: Mulier pulchra z
fatua. i. doctrina heretica: pulchra per ver
bum: fatua per intellectum. In cornu vero
qz elatio frequenter accipitur: propheta at
Ps. 84. testante didicimus q ait: Dixi iniquis nolite
inique agere: z delinquētibus nolite exalta
re cornu. Quid ergo in rinocerote hoc nisi
potētes huius seculi designantur: vel ipse i
eum summe principatuum potestates q ty
po fatue iactatōis elati: dum falsis exteri⁹
inflantur honoribus: veris miserijs int⁹ ma
nescunt. Quibus bene dicitur: Quid sup
bis terra z cinis: In ipsis vero initijs na
scentis ecclesie dum contra illam diuitum
se potestas extolleret: atq; in eius nece imē
sitate tante crudelitatis anhelaret: dum tot

cruciatibus anxia tot psecutionibus pressa
succumberet qs tunc credere potuit: q illa
erecta z aspera supborum colla sibi subijce
ret z iugo sancti timoris edomita mitibus
fidei loris ligaret. Diu quippe in exordijs su B
is rinocerotis huius cornu ventilata z qua
si funditus interimenda percussa ē. Sed di
uina grā dispēsante z illo moriendo viuifi
cata conualuit: z cornu suum rinoceros iste
feriendo lassatus inclinauit: quodq; impos
sibile hominibus fuit deo difficile non fuit:
quia potestates huius mundi rigidas non
verbis sed miraculis fregit. Ecce enim quo
tidie seruire rinocerotes agnoscimus dum
potentes mundi huius qui in viribus su
is fatua dudum fuerant elatione confisi:
deo subditos iam videmus. Quasi de quo
dam indomito rinocerote dominus loque
batur cum diceret: Diues difficile intrabit Mat. 19.
in regnum celorum. Cui cum responsum eēt
z quis poterit saluus fieri: illico adiunxit:
apud homines hoc impossibile est apud de
um autem omnia possibilia sunt. Ac si di
ceret: Rinoceros iste humanis virib⁹ man
suescere non potest: sed tamen diuinis sub
di miraculis potest. Unde hic quoq; apte
beato Job sancte ecclesie typum tenēti di
citur: Nunqd volet rinoceros seruire tibi.
Subaudis vt mihi: q. d. cum predicamentis
quidem hominū diu resistere pertuli: sed ta
men repēte cum volui miraculis straui. Ac
si aptius dicat: Nunquid hi q fatua elatiō E
ne superbiunt sine meis adiutorijs tue pre
dicationi subduntur. Per quem itaq; pre
ualeas cōsidera: z in omne quod preuales
elationis sensum inclina. Vel certe ad bea
ti Job noticiam pro humilianda ei⁹ virtu
te deducitur q mira quādoq; p apostolos
agantur q mundū deo subijciunt: et q edu
mitam potentiam huius seculi supbiā fle
ctunt: vt tanto de se beatus Job min⁹ esti
met quāto aggregari deo tam difficiles aī
mas per alios videt. Dicat ergo. Nunqd
volet rinoceros seruire tibi: subaudis sicut
per eos quos misero seruit mihi. Sequit.

Capitulum. 2.

ut morabitur ad presepe A
tuum.)) Presepe hoc lo
co ipsa scriptura sacra non
inconuenienter: accipitur:
in qua dbi pabulo anima

lia sancta satiantur: de quibus per prophetam
Psal. 67. dicitur: Animalia tua habitabunt in ea. Hinc etiam natus dominus a pastoribus in presepe reperitur quia eius incarnatio in ea qua nos reficit prophetarum scriptura cognoscitur. Rinoceros itaque iste videlicet omnis elatus: in primordiis nascentis ecclesie cum patriarcharum dicta: cum prophetarum mysteria: cum euangelii archana audiret irridebat: quia tanto in predicatorum presepi claudi saciarique contempserat quanto in voluptatibus prius dimissus desperationis sue campum tenebat. Quem superborum campum
Ephe. 4 bene Paulus insinuat dicens: Qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitie in operationem immundicie omnis in auaricia. Tanto enim se quisque in malis presentibus
B latius relaxat: quanto post hanc vitam se assequi bona eterna desperat. Sed omnipotens deus diu quidem rinocerotem hunc per prata ne voluptatis campum vagantem pertulit: et tamen cum voluit repente ad suum presepe religauit: vt vite pabulum bonum clausus accipiat: et ne vitam funditus male liber amittat. Ecce enim iam cernimus quod potentes huius seculi: eiusque principes predicamenta dominica libenter audiunt: constanter legunt: pastique a presepe non exeunt: quia precepta dei que aut legendo aut audiendo cognoscunt: nequaquam viuendo transcendunt: sed verbi pabulum quasi clausi stare equanimiter tolerant: vt edendo et permanendo pinguescant. Quod cum deo agente conspicimus: quid aliud quam rinocerotem hunc ad presepe morantem videmus. Quia vero post acceptum pabulum predicationis rinocerus iste fructum debet ostendere operis recte subiungitur.

Capitulum. 3.

A Nunquid alligabis rinocerotem ad arandum loro tuo. Lora sunt ecclesie precepta discipline. Arare vero est per predicationis studium humani pectoris terram vomere lingue proscidere. Hinc igitur rinoceros quondam superbus ac rigidus: iam nunc loris fidei tenetur ligatus: atque a presepi ad arandum ducitur: quia eam predicationem qua ipse refectus est inotescere et aliis conatur. Scimus enim rinocerus iste terrenus: videlicet princeps quanta prius contra dominum crudelitate seuierit: et nunc agente domino cernimus quanta se ei humilitate substernit. Hic rinoceros non solum ligatus est: sed etiam ad arandum ligatus est: quia videlicet discipline loris astrictus: non solum se a prauis operibus retinet: sed etiam in sancte fidei predicatione exercet. Ecce enim sicut superius dictum est: ipsos humanarum rerum rectores ac principes dominum metuere deum in suis actionibus cernimus: quid aliud quam loris ligatos videmus? Cum hi vero eam viam quam dudum persequendo impugnauerant: nunc prolatis legibus predicare non cessant: quid aliud faciunt nisi aratri laboribus insudant? Libet videre hunc ri- B
nocerotem. i. terre principem fidei loris ligatum: quemadmodum et cornu portat per potentiam seculi: et iugum fidei sustinet per amorem dei. Timeri iste rinoceros valde poterat nisi ligatus esset. Cornu quippe habet sed ligatus est. Habent ergo in loris eius quod humiles diligant: habent in cornu eius quod elati pertimescant. Strictus enim loris seruat pietatem mansuetudinis: sed fultus cornu terrene glorie: exercet dominium potestatis. Plerumque autem cum exigente ira ad feriendum rapitur: diuino amore reuocatur. Et quidem per erasperatam potentiam in furorem se eleuat: sed quia eterni iudicis reminiscitur: cornu ligatus se inclinat. Sepe ipse vidisse me memini: quod cum se ad feriendum grauiter hic rinoceros accenderet: quasi extenso cornu bestiolis minas: mortes: exilia damnationem que subiectis immensis terroribus intentaret: repente fronte signo crucis impresso omne in se incendium furoris extinxit et conuersus minas deposuit: et quia ad deliberata progredi non posset ligatus agnouit: et non solum in se iras edomat: sed in subiectorum etiam sensibus omne quod rectum est inserere festinat: vt quemadmodum sanctam ecclesiam et intima cogitatione venerentur exemplo ipse sue humilitatis demonstrat. Dicatur igitur beato Job. Nunquid alligabis rinocerotem ad arandum loro tuo. Ac si aperte dicatur: Nunquid potentes huius seculi in sua factus elatione: confidentes ad laborem predicationis dirigis: et sub discipline vinculo restringis? Subaudis vt ego: qui id egi cum volui: quia persecutores meos quos prius hostes pertuli: ipsos postmodum recte fidei defensores feci. Sequitur.

Capitulum. 4.

A
Ut confringet glebas convallium post te.]) Solent exculte terre superiacentes glebe iactata semina pmere: et nascentia suffocare. Quibus glebis hoc loco il li signantur: q p duriciam suam atq; pestiferam vitam nec ipsi semina vbi recipiunt nec recepto: um seminum fructus alios ferre pmittunt. Sanctus.n. quisq; pdicator in mundu veniens euangelizando pauperibus: quasi molles valliu terras arauerat: s; quorundam duriciam electorum ecclesia rumpere no valens: eos quasi superiectas labori suo glebas oppressa tolerabat. Multi enim puerse mentis ipsa terrenoz principum infidelitate confisi: surgentem ecclesiam male viuendi pondere premebat: cum diu quos possent modo dānabilibus exemplis: modo minis: modo blandimentis destruerent ne terra cordis auditorum ad spiritalis seminis fructu: exculta perueniret. Ac cu omnipotens deus hunc rinocerotem loris suis subdidit: per eum ilico glebarum duriciam fregit. Mox quippe terrenu pricipatum sue fidei subiugauit: dura persequentium corda contriuit: vt quasi confracte glebe no ia obdurate premerent: sed ad percepta verbi semina resoluti germinarent. Unde recte nunc ait: Aut confringet glebas valliu post te: Ac si diceret: Sicut post me q postq; mentem cuiuslibet elate potestatis igredior: no solum eam mihi subdita reddo: sed etia ad conterēdos fidei hostes exerceo: vt potētes huius seculi mee formidinis loris ligati: non solum in me credentes permaneant sed et pro me alieni cordis duriciam zelantes frangant. Hoc autē quod d infidelibus dixim9
B in plerisq; etiam q fidei nomine censentur videmus. Multi nanq; humilium fratrum positi fidem verbotenus tenent: sed dū elationis typum no deserunt: dum quos possunt elatis violentijs premunt: dum fructificantib9 alijs ipsi nequaq; semina vbi recipiunt: sed ab exhortantis voce aurem cordis auertunt: isti qd aliud q; obdurate glebe in exaratis vallibus iacent. Qui eo nequiores sunt: quo nec ipsi humilitatis fructum proferunt: et quod est deterius proferentes humiles premunt. Ad horum duriciam dissoluendam nonnunq; sancta ecclesia: q2 propria virtute non sufficit: rinocerotis huius .i. terreni principis opitulationem querit: ipse superiacentes glebas conterat
C quas ecclesiarum humilitas quasi planicies vallium portat. Has itaq; glebas rinoceros pede premit ac comminuit: q2 prauorum potentiumq; duriciam cui ecclesiastica humilitas resistere no valet: pricipalis religio ex potestate dissoluit. Quod q2 sola diuina virtute agitur vt terreni regni culmine ad pceptum regni celestis iclinentur: recte nunc di: Aut confringet glebas vallium post te. Ut pro de suis virtutibus beatus Job humilia sentiat: ab hui9 mundi potestatibus sub rinocerotis nomie sublimia cognoscat. Seqtur. ([Nunqd habebis fiduciam i magna fortitudine eius et derelinques ei labores tuos?]) In rinocerotis fortitudie fiduciam domin9 habere se asserit: q2 vires quas temporaliter terreno pricipi contulit ad cultum sue venerationis iclinauit: vt ex accepta potestate p quam dudu contra deu tumuerat religiosam nunc deo obsequium latius ipendat. Quo enim i mundo plus potest eo p mundi auctore plus preualet. Nam q2 a subiectis ipse metuitur tanto facili9 psuadet: quāto et eum potestate idicat q vere metuatur. Dicatur ergo. Nunqd habebis fiduciam in magna fortitudine eius? Ac si diceretur vt ego: q vires terrenorum pricipum meo cultui seruituras aspicio. Tanto enim ea que nunc agis minora estimo quāto iam puideo q2 et maiores hui9 mundi mihi potestates iclinabo. Bene autē subditur: ([Et derelinquentes ei labores tuos.]) Labores enim suos huic rinocerotī dns relinqt: q2 conuerso terreno principi eam quam sua morte mercat9 est ecclesiam credidit q2 videlicet i eius manu quāto solicitudine pax fidei sit tuenda comisit. Seqtur. ([Nunqd credis ei q reddat sementē tibi: et aream tuā congreget?])

Capitulum. 5

Uid aliud semen nisi vbum pdicatōis accipitur? Sicut i euāgelio veritas dicit: Exiit q seminat seminare: et sicut pphetra ait: Beati q seminatis sup oēs aquas. Quid aliud area: nisi ecclesia debet intelli- A Mat. 13 Isa. 32.

ig: De qua precursoris voce dr̃: Et ꝑmun-
Mat. 4. dabit aream suam. Quis ergo in initio na
scentis ecclesie crederet: dum cõtra eam ille
iddomitus principatus terre tot minis ⁊ cru
ciatib⁹ seuiret: q᷑ rinocerus iste deo semen-
tem redderet. i. acceptum predicatiõis ver-
bum operibus repensaret. Quis posset tũc
infirmorum credere ꝙ eius aream cõgrega
ret. Ecce enim modo pro ecclesia leges pro-
mulgat: q dudum contra eaꝫ per varia tor-
menta seuiebat. Ecce quaslibet gentes po-
tuerit capere ad fidei illius gratiam suaden
do ꝑducit eisq̃ꝫ eternam vitã indicat: qbus
B captis ꝑñtẽ seruat. Cur hoc. Quia videlꝫ
aream nunc congregat: quam aliquãdo su
perbo cornu dispergendo ventilabat. Au-
diat igitur beatus Job qd gentilitatis pri-
cipes faciant: ⁊ nequaq̃ꝫ se apud semetipm
de gloria tante sue virtutis extollat. Audi-
at rex ⁊ potens potentiores hui⁹ mundi re-
ges quãta deo deuotõe famulentur ⁊ vir-
tutem suã quasi pro singularitate non tra-
hat in elatõis vitium: q habet in alijs exẽ-
plum q᷑ ⁊ si tunc ei similẽ domin⁹ nõ vidit:
multos tamen, per quos ei⁹ gloriã retunde
ret preuidit. Igitur q᷑ terreni principes ma
gna se deo humilitate substernunt: praui
homines q dudum cõtra ecclesiam in fide
litate positi: apta aduersitate seuiebãt nũc
ad alia fraudis argumenta vertuntur. Q᷑
C enĩ illos religionem venerari conspiciũt ipi
cultum religionis assumunt: ⁊ bonorũ vi-
tam sub despectis vestib⁹ imiqs morib⁹ pre
munt. Mundi qppe dilectores sunt: q hoc
in se quod homines venerentur ostẽdunt:
atq̃ꝫ eis q verẽ semetipsos despiciunt: non
mẽte sed veste copulantur. Quia. n. pre-
sentẽ gloriam amantes asseq: non possunt
quasi despiciẽtes sequuntur. Quicqd sen-
tiunt: contra bonos ostẽderent: si apertum
neqtie: tempus inuenirẽt.

Capitulum. 6.

Sed hec etiam argumenta
prauorum: ad electoꝝ sa-
lutẽ proficiunt. Sancta. n.
D eccl esia transire sine labo-
re tẽptationis nõ potest tẽ
pora pegrinatõis q̃ ⁊ si fo
ris apertos hostes non habꝫ: intus tamen
tolerat fictos fratres. Nã contra vitia sem

per in acie ẽ: ⁊ habꝫ ẽt pacis tẽpore bellum
suum: ⁊ fortasse grauius affligitur: cum nõ
extraneorum ictibus: sed suorum morib⁹ im
pugnatur. Siue itaq̃ꝫ illo seu isto tẽpore ẽ
tamẽ semꝑ in labore. Nam ⁊ in persecutio
ne principum timet ne amittãt boni quod
sunt: ⁊ in conuersatione pricipuꝫ tolerat: q᷑
mali simulant bonos se eẽ quod non sunt.
Unde omnipotens deus: quia rinocerotẽ
hunc loris ligatum diritmico prauorꝫ hy
pocrisim subdidit dicens: ¶ Penna strutio-
nis similis est pẽnis herodij ⁊ accipitris.
Quis herodium ⁊ accipitrẽ nesciat: a ucs
reliquas quãta volat⁹ sui velocitate trãscẽ
dant. Strutio vo pẽne eorum similitudineꝫ
habꝫ: sed volatus eorum celeritatẽ non ha
bet. A terra qppe eleuari nõ valet: ⁊ alas
quasi ad volatum specietenus erigit: sed ta
men nunq̃ꝫ se a terra volando suspendit.
Ita sunt nimirum omnes hypocrite: q dũ E
bonorum vitam simulant: imitationẽ san-
cte conuersationis habent: sed veritatem
sancte actionis nõ habent. Habẽt quippe
volandi pẽnas per spẽm: sed in terra repũt
per actionem: quia alas, per figuram san-
ctitatis extendunt: sed curarum seculariuꝫ
põdere pregrauati: nullatenus a terra sub
leuantur. Speciem nanq̃ꝫ phariseorum re-
probans dominus: quasi strutionis pẽnam
redarguit: que in opere aliud exercuit ⁊ in
colore aliud ostendit dicens: Ue vobis scri Mat. 23
be ⁊ pharisei hypocrite: quia similis est se-
pulchris dealbatis: que foris quidem ap-
parent hominibus speciosa: intus vero sunt
plena ossibus mortuorum: ita ⁊ vos foras
apparetis hominibus iusti: intus vero ple-
ni estis auaricia ⁊ iniquitate. Ac si diceret:
Subleuare vos videtur species penne: sed
in infimis vos deprimit pondus vite. De
hoc pondere ꝑ prophetam dicitur: Filij ho Ps. 4.
minum vsq̃ꝫ quo graui corde: huius strutio
nis conuersurum se hypocrisim dominus
pollicetur cum per prophetam dicit: Glo- Isa. 43
rificabunt me bestie agri: dracones: ⁊ stru-
tiones. Quid enim draconum nomine ꝫ
nisi in aperto maliciose mẽtes exprimuntur
q̃ per terram semꝑ in infimis cogitationib⁹ re
punt: Qui vo post strutionum vocabulum F
nisi hi q se bonos simulant designantur: qui
sanctitatis vitam quasi volatus pẽna per
spẽm retinẽt: sꝫ per opa non exercẽt: Glo-

rificari itaq; se dñs a dracone vel strutiõe
asserit: q2 et aperte malos: et ficte bonos pie
rũq; ad sua obsequia ex intima cogitatiõe cõ-
uertit. Vel certe agri bestie dñm .i. dracones
strutionesq; glorificant: cum fidem que i il
lo est: ea que in hoc mundo dudũ mẽbrum
dyaboli fuerat gentilitas exaltat. Quam et
propter maliciam draconum nomine expro-
brat: et propter hypocrisim vocabulo strutio-
num notat. Quasi enim pẽnas accepit gen
tilitas: sed volare nõ potuit: que et naturã
rationis habuit: et actionẽ rõnis ignorauit.
Habemus adhuc quod in consideratione
strutiõis huius de accipitre et herodio attẽ-
tius perpendamus. Accipitris quippe et he-
B rodij parua sunt corpora: sed pẽnis densio
ribus fulta: et iccirco cũ celeritate transuo-
lant: q2 eis parũ inest quod aggrauat: mul
tum quod leuat. At contra strutio raris pẽ
nis induitur: et immani corpore grauatur: vt
et si volare appetat ipsa pẽnarum paucitas
molem tanti corporis in aere nõ suspẽdat.
Bene ergo in herodio et accipitre electorum
persona signatur: q quãdiu in hac vita sũt
sine quãtulacunq; culpe cõtagio esse nõ pos
sunt. Sed cum eis parum qd inest quod de
primit multa virtus bone actiõis suppetit: q
illos in superna sustollit. At cõtra hypocri-
ta: et si qua facit pauca que eleuent perpetrat
multa que grauent. Neq; enim nulla bona
agit hypocrita sed quibus ea ipsa deprimat
multa peruersa cõmittit. Pauce igitur pẽ-
ne corpus strutionis nõ subleuant: q2 par-
uum bonũ hypocrite multitudo praue actio
nis grauat. Hec quoq; ipsa strutionis pen-
na ad pẽnas herodij et accipitris similitudi
nem coloris habet: virtutis vero similitudi-
nem nõ habet. Illorũ nãq; pẽne spisse et firmio
res sunt: et volatu aerẽ premere virtute sue
soliditatis possunt. At cõtra strutionis pẽ-
ne dissolute: eo volatum sumere nequeunt:
quo ab ipso quem premere debuerant aere
transcenduntur. Quid ergo in his aspicia-
mus nisi q electorum virtutes solide euo-
lant: vt ventos humani fauoris premant.
Hypocritarum vero actio qualibet recta
videatur: volare non sufficit: quia videlicet
fluxe virtutis pẽnam humane laudis aura
pertransit. Capitulum. 7.
A Sed ecce cum vnũ eundemq; bono-
rum malorũq; habitum cernimus: cũ
ipsam in electis ac reprobis professiõis speciẽ
videmus: vnde nostre intelligentie suppe-
tat: vt electos a reprobis: a falsis veros cõ
prehendẽdo discernamus. Quod tamẽ ci
tius agnoscimus si intimata in memoriam
preceptoris nostri verba signamus qui ait: Ex fru- Mat. 7.
ctibus eorum cognoscetis eos. Neq; enim pen
nata sunt que ostendunt in imagine: sed q
seruant in actione. Unde hic postq; speciem
strutionis huius intulit mox facta subiũgit
dicens. ¶ Qui derelinquit in terra oua sua.)
Quid .n. per oua nisi tenera adhuc proles
exprimitur que diu fouenda est: vt ad viuã
volatile perducatur. Oua quippe insensibilia
in semetipsis sunt: sed tamen calefacta i vi
uã volatilibus cõuertuntur. Ita nimirum B
paruuli auditores ac filij certũ est q frigi-
di insensibilesq; remaneãt: nisi doctoris sui
solicita exhortatiõe calefiant. Ne igitur de-
relicti sua insensibilitate torpescant assidua
doctorum voce fouendi sunt: quousq; valeãt
et per intelligentiam viuere et per cõtempla
tionem volare. Quia vero hypocrite quamuis
peruersa semper operentur: loqui tamen recta
nõ desinũt: bene antẽ loquendo in fide vel
conuersatione filios pariunt: sed eos bene vi
uendo nutrire nõ possunt recte de hoc stru
tiõe dicitur: Qui derelinquit in terra oua sua
Curam nãq; filiorum hypocrita negligit quia
ex amore intimo rebus se exterioribus sub
dit: In quibus quãtomagis extollitur: tãto mi
nus de prolis sue affectu cruciatur. Oua er C
go i terra dereliquisse est: natos per cõuersio-
nem filios nequaq; a terrenis actibus interpo
sito exhortatiõis nido suspendere. Oua in
terra dereliquisse est: nullum celestis vite filijs
exẽplum prebere. Quia .n. hypocrite per cha
ritatis viscera nõ calent: de torpore prolis
edite .i. de ouorum suorum frigore nequaq;
dolent: et quãto se libentius terrenis actibus
inserunt tanto negligẽtius eos quos gene
rant agere terrena permittunt. Sed quia dere-
lictos hypocritarum filios superna cura non
deserit: nõnullos etiam nãq; ex talibus inti-
ma electiõe prescitos: largitate gratie respectu
calefacit recte subiungitur: ¶ Tu forsitan i
puluere calefacis ea.) Ac si dicat vt ego q
illa in puluere calefacio: quia scilicet paruulo
rum animas et in medio peccantium posi-
tas: amoris mei igne succẽdo. Quid .n. pul
uis nisi peccator accipitur. Unde et ille ho-

stis huius peccatoris perditione satiatur: de quo per prophetam dicitur. Serpenti pulvis panis eius. Quid per pulverem nisi ipsa
Psal. iniquorum instabilitas demonstratur: De qua David ait. Non sic impii non sic: sed tanquam pulvis quem proiicit ventus: a facie terre. Ova ergo dominus in pulvere derelicta ca
B lefacit: quia parvulorum animas predicatorum suorum sollicitudine destitutas etiam in medio peccantium positas: amoris sui igne succendit. Hinc est quod plerosque cernimus: et in medio populorum vivere: et tamen vitam torpentis populi non tenere. Hinc est quod plerosque cernimus: et malorum turbas non fugere et tamen superno ardore flagrare. Hinc est enim quod plerosque cernimus: ut ita dixerim in frigore calere. Unde enim nonnulli iter terrenorum hominum torporem positi: superne spei desideriis inardescunt: unde et inter frigida corda succensi sunt: nisi quia omnipotens deus derelicta ova scit etiam in pulvere calefacere: et frigoris pristini insensibilitate discussa per sensum spiritus vitalis animare: ut nequaquam iacentia in infimis torpeant: sed in vivis volatilibus versa sese ad celestia contemplando. i. volando suspendant. Notandum vero est quod in his verbis non solum hypocritarum actio perversa reprobatur: sed bonorum etiam magistrorum si quis fortasse subrepserit elatio premitur. Nam cum de se dominus dicit quod derelicta ova in pulvere ipse calefaciat: profecto aperte indicat: quia ipse operatur intrinsecus per verba doctoris: qui et sine verbis vel linguis hominis calefacit quos voluerit in frigore pulveris. Ac si aperte doctoribus dicat. Ut scistis quia ego sum qui per vos loquentes operor: ecce cum voluero cordibus hominum etiam sine vobis loquor.

Capitulum. 8.

Humiliata igitur cogitatione doctorum ad exprimendam hypocritam sermo convertitur: et qua fatuitate torpeat: ad huc sub struthionis facto plenius indicatur. Nam sequitur. Obliviscitur quod pes conculcet ea: aut bestia agri conterat. Quid in pede nisi transitus operationis accipitur: Quid in agro nisi mundus iste signatur: De quo in evange
Mat. 13. lio dominus dicit. Ager autem est mundus. Quid in bestia: nisi antiquus hostis exprimitur: qui huius mundi rapinis insidians: humana quotidie morte satiatur. De qua per prophetam pollicente domino dicitur. Et mala bestia non transibit per eam. Struthio ita Isa. 35.
que ova sua deserens obliviscitur: quod pes conculcet ea: quia videlicet hypocrite eos quos in conversatione filios generant derelinquunt et omnino non curant ne aut exhortationis sollicitudine: aut discipline custodie destitutos pravorum operum exemplis pervertant. Si enim ova que gignunt diligerent: nimirum metuerent ne quis ea perversa opera demonstrando calcaret. Hunc Paulus pedem in firmis discipulis: quasi ovis que posuerat metuebat cum diceret. Multi ambulant Philip. 3.
quos sepe dicebam vobis: nunc autem et flens dico inimicos crucis Christi. Et rursum. Vi Ibi. 3.
dete canes: videte malos operarios. Et rursum. Denunciamus vobis fratres: et in no 2. Thess.
mine domini nostri Iesu christi: ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate: et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Hunc pedem Ioannes gravo
B formidabat: qui cum multa diotrepis malitia premisisset adiunxit. Charissime noli imitari malum sed quod bonum est. Hunc ipse 3. Io. 1.
synagoge dux infirmo suo gregi metuebat dicens. Quando ingressus fueris terram quam dominus deus dabit tibi: cave ne imitari velis abhominationes illarum gentium. Obliviscitur etiam quod bestia agri conterat: quia nimirum diabolus in hoc mundo sevientis si editos in bona conversatione filios rapiat hypocrita omnino non curat. Hanc autem agri bestiam Paulus ovis que posuerat: metuebat dicens. Timeo ne sicut ser 2. Cor. 11.
pens Evam seduxit astutia sua: ita corrumpantur sensus vestri a charitate que est in Iesu christo. Hanc agri bestiam discipulis metuebat Petrus cum diceret. Adversarius vester diabolus quasi leo rugiens: cir 1. Pe. 5.
cuit querens quem devoret: cui resistite fortes in fide. Habent ergo veraces magistri super discipulos suos timoris viscera ex virtute charitatis: hypocrite autem tanto minus commissis sibi metuunt: quanto nec sibimetipsis quod timere debeant deprehendunt. Et quia obduratis cordibus vivunt ipsos etiam quos generant filios nulla pietate debiti amoris agnoscunt. Unde adhuc sub struthionis specie subditur. Duratur ad

filios quasi non sint sui) Quem enim charitas gratis non infundit proximum suum etiam si ipse hunc deo genuit extraneum respicit ut profecto sunt oēs hypocrite: quorū videlicet mentes dum semper exteriora appetunt: intus insensibiles sunt ⁊ in cunctis que agunt: dum sua semper expetunt erga effectum proximi⁹ nulla charitatis compassione mollescunt. O q̄ mollia viscera gestabat Paulus: quando circa filios suos tanto estu amoris inhiabat dicens. Nunc vivimus: si vos statis in domino: ⁊ testis mihi est deus: quomodo capiaz vos omnes in visceribus christi Jesu. Romanis quoqz ait.
Ro. I. Testis est mihi deus cui seruio in spiritu meo in euangelio filij eius: q᷑ sine intermissione memoriam vestri semper facio in orationibus meis obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniēdi ad vos: desidero enī
2. Ti. I. videre vos. Timotheo quoqz ait. Gratias ago deo meo cui seruio a progenitoribus meis in conscientia pura: quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre. Thessalonicensibus quoqz amorem suū
I. Thes. 2. indicans dicit. Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus ore aspectu: non corde abundantius festinauimus faciem vestram videre cum multo desiderio. Qui du-
B ris persecutionibus pressus ⁊ tamen de filiorum salute sollicitus adiunxit. Misimus timotheum fratrem nostrum: ⁊ ministrū dei in euangelio christi ad confortandos vos ⁊ exhortandos pro fide vestra: ut nemo moueatur in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis: q᷑ in hoc positi sumus. Ephesijs quoqz
Ephe. 3. ait. Peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis que est gloria vestra. Ecce in tribulatione positus alios exhortatur ⁊ in hoc quod ipse sustinet alios roborat. Non enim filiorum suorum fuerat more struthionis oblitus: sed metuebat nimis ne eius discipuli in predicatore suo tot persecutionibus probra cernentes fidem in eo despicerēt cōtra quam innumere passionum contumelie preualerent. Et iccirco minus dolebat in tormentis sed magis filijs de tormentorum suorum temptatione metuebat. Parui pendebat in se plagas corporis dum formidaret in filijs plagas cordis. Ipse patienda suscipiebat vulnera tormentorum sed filios consolando curabat vulnera cordium. Pensemus ergo cuius charitatis fuerit inter dolores proprios alijs timuisse: pensemus cuius charitatis sit filiorum salutem inter sua detrimenta requirere ⁊ statū mentis in proximis etiam ex sua delectione custodire.

Capitulum. 9.

Ed hec hypocrite charitatis viscera nesciūt quia eorum mens quanto p mundi concupiscentiam in exteriora resoluitur: tāto per affectionem suam interius — A
obduratur: ⁊ torpore insensibili frigescit intrinsecus: quia amore damnabili mollescit foris: seqz ipsam considerare non valet: quia cogitare se minime studet. Cogitare vero se mens non potest: que tota apud semetipsaz non est. Tota vero esse apud semetipsam non sufficit: quia per quot concupiscentias rapitur: per tot a semetipsa species dissipatur: ⁊ sparsa in infimis iacet: que collecta si vellet ad summa consurgeret. Unde iustorum mens quia per custodiam discipline a cunctorum visibilium fluxu appetitu constringitur: collecta apud semetipsam intrinsecus integratur: qualisqz deo esse vel proximo esse debeat plene conspicit: que nihil sui exterius derelinquit: ⁊ quanto ab exterioribus abstracta compescitur: tanto sancta in intimis inflammatur ⁊ quo intus magis ardet: eo ad deprehendenda vicia amplius lucet. Hinc est enim q᷑ sancti viri dum intra semetipsos colligunt: mira ac penetrabili acie: occulta etiam aliena delicta depre- B
hendunt. Unde bene per Ezechielem prophetam dicitur. Emissa similitudo manus Ezech. 8.
apprehendit me in cincinno capitis mei ⁊ eleuauit me spiritus inter terram ⁊ celum: ⁊ adduxit me in Hierusalem: in visione dei iuxta hostium interius quod respiciebat ad aquilonem: ubi erat, statutum idolum zeli ad prouocandam emulationem. Quid est enim cincinnus capitis: nisi collecte cogitationes mentis: ut non sparse diffluant: sed per disciplinam constricte subsistant. Manus ergo desuper mittitur: ⁊ propheta per cincinnum capitis eleuatur: quia cum nostra mens sese per custodiam colligit: vis su

C perna sursum nos ab infimis trahit. Bene
ergo inter terram et celum sublatum se asse-
rit: quia quilibet sanctus in carne mortali
positus plene quidez adhuc ad superna nõ
peruenit: sed iam tamen ima dereliquit.
In visione vero dei in hierusalem ducitur
quia videlicet vnusquisqꝫ proficiẽs per cha
ritatis zelum qualis esse ecclesia debeat cõ-
templatur. Bene quoqꝫ additur: quia iuxta
hostium interius ductus est: quod respicie
bat ad aquilonem: quia nimirum sancti vi
ri dum per aditum eterne contemplationis
aspiciunt: plus praua intra ecclesiam fieri
qꝫ recta deprehendunt et quasi in aquilonis
parte oculos. idest ad solis sinistram flectũt
quia contra vitiorum frigore charitatis se
stimulis accendunt. Ubi et recte subiungi-
tur: quia illic erat statutum idolum zeli ad
prouocandam emulationem. Dum enim
intra sanctam ecclesiam a nonnullis specie
sola fidelib9 rapinas et vitia perpetrari con
siderant quid aliud qꝫ in hierusalem ido-
lum vident: Quod idolum zeli dicitur: qa
per hoc contra nos emulatio superna pro-
uocatur: vt tanto districtius delinquentes
feriat quanto nos charius redẽptor amat.

Capitulum. 10.

A Ypocrite igitur quia cogi
tationes mentis non colli
gunt per cincinnum capi-
tis minime tenentur. Et
qui sua nesciũt commisso-
rum sibi quando delicta
deprehendunt: hi itaqꝫ
torpent ac celestibus ad que flagrare debue
runt: et flagrant terrenis rebus ant(e)ie: a qui
bus laudabiliter torpuisse[n]t. Postposita
quippe cura filiorum: sepe eos videas se
contra pericula immensi laboris accingere
maria transmeare: adire iudicia: pulsare
principatus: palatia irrumpere: iurganti
bus populorum cuneis interesse: et terrena
patrimonia laboriosa obseruatione defen-
dere. Quibus si fortasse dicatur: cur ista
vos agitis: qui seculum reliquistis: respon
dent illico deum se metuere: et iccirco tan-
to studio defendendis patrimonijs insuda
re. Unde bene adhuc destructionis huius
stulta labore subiungitur. Frustra labora-
uit: nullo timore cogente. Illic namqꝫ tre-
pidauerunt timore vbi non erat timor. Ec
ce enim diuina voce precipitur. Si quis ti- Mat. 5.
bi tulerit tunicam et voluerit tecu(m) i iudicio
contendere: dimitte, illi et pallium. Et rur-
sum. Si quis quod tuum est tulerit: ne re- B
petas. Paulus quoqꝫ apostolus discipu-
los suos cupiens exteriora despicere: vt va
leant interius seruare: ammonet dicens.
Iam quidem omnino delictum est i vobis: 1. Cor. 6
qꝫ iudicia habetis inter vos: quare nõ ma
gis iniuriam accipitis: quare non magis
fraudem patimini: Et tamen hypocrita as-
sumpto sancte conuersationis habitu filio
rum custodiam deserit: et temporalia que-
qꝫ defendere: etiam iurgijs querit: exemplo
suo eorum perdere corda non trepidat: et
quasi per negligentiam amittere patrimo
nia terrena formidat. In errorem discipu
lus labitur: et tamẽ cor hypocrite nullo do
lore sauciatur. Ire iniquitatis voraginem
cõmissos sibi conspicit: et hec quasi inaudi
ta pertransit: at si quod sibi leuiter inferri
temporale damnum senserit: in vltionis irã
repente ab intimis inardescit: mox patien
tia rumpitur: mox dolor cordis in vocibus
effrenatur: quia dum animarum damna
equanimiter tolerat: iacturam vero rerum
temporalium: repellere etiam cum spiritus
cõmotione festinat: cunctis veraciter indi
cat teste mentis perturbatione quid amat.
Ibi quippe est grande studiũ defensionis C
vbi et grauior vis amoris. Nam quanto
magis terrena diligit: tanto priuari eis ve
hementius pertimescit. Quã enim mente
aliquid in hoc mundo possidemus non do
cemur: nisi cum amittimus. Sine dolore
namqꝫ amittitur: quicquid sine amore pos
sidetur. Que vero ardenter diligimus ha
bita: grauiter suspiramus ablata. Quis au
tem nesciat: quia nostris vsibus res terre
nas dominus condidit: suis autẽ animas
hominum creauit: Plus ergo deo se ama
re conuincitur: qui neglectis his que eius
sunt propria tuetur. Perdere namqꝫ hy-
pocrite ea que dei sunt. idest animas ho
minum nõ timent: et ea que sua sunt amit
tere: videlicet res cum mundo transeun-
tes quasi districto iudici posituri ratio-
nes timent: ac si p(ro)pitiatum inueniant: cui
desideratis rebus. idest rationabilibus
perditis insensibilia et non quesita con-

seruant. Possidere aliquid in hoc mũdo
Luc.14. volumus: et ecce veritas clamat. Nisi quis
renunciauerit omnibus que possidet nõ po
B test meus esse discipulus. Perfectus igitur
christian⁹ quomodo debet res terrenas iur
gando defendere quas non precipitur pos-
sidere: Itaqz cum res proprias amittimus:
si perfecte deum sequimur in huius vite iti
nere: a magno onere leuigati sumus. Cum
vero curam rerum nobis eiusdem itineris:
necessitas imponit: quidam dum eas rapi-
unt solũmodo tolerandi sunt: quidaz vero
conseruata charitate prohibendi: nõ tamẽ
sola cura ne nostra subtrahant: sed ne rapi-
entes: non sua semetipsos perdant. Plus
quippe ipsis raptoribus debemus metuere
q̃ rebus irrationabilibus defendentes ipsa
re. Illa nãqz etiam nõ rapta morientes amit
timus: cum illis vero et nunc conditionis or
dine: si corrigi studeant post perceptionem
muneris: vnum sumus. Quis autẽ nesciat:
quia minus ea quibus vtimur et plus debe
mus amare quod sumus? Si ergo et pro sua
C vtilitate raptoribus loquimur: iam non so-
lum nobis que temporalia: sed ipsis etiam
que sunt eterna vendicamus. Qua in re il-
lud est solerter intuendũ: ne per necessita-
tis metum cupiditas surrepat rerum: et zelo
succensa prohibitio et impetu immoderatio
re distensa: vsqz ad odiose turpitudinẽ con
tentionis erumpat. Dumqz pro terrena re
pax a corde cum proximo scinditur: liquido
apparet: quia plus res q̃ proximus amatur.
Si enim charitatis viscera etiam circa ra-
ptorem proximum nõ habemus: nosmetipsos
peius ipso raptore persequimur: grauiusqz
nos quã alter poterat deuastamus: qr dile
ctionis bonum sponte deserentes a nobis-
ipsis intus est quod amittimus: qui ab illo
sola exteriora perdebamus. Sed hanc hy-
pocrita formam charitatis ignorat: qr plus
terrena q̃ celestia diligens contra eum qui
temporalia diripit: sese in intimis insani
odio inflammat.

Capitulum. xl.

Ciendum vero est: qr sunt
nõnulli quos charitatis gre
A mio nutriens mater eccle
sia tolerat: quousqz ad spi-
ritalia etatis incremẽta per
ducat: qui nõnunq̃ et san-
ctitatis habitum tenent: et perfectionis meri-
tum exequi non valent. Ad bona nãqz spi-
ritalia minime assurgunt: et idcirco his q si-
bi cõmenda sunt ad tuenda ea: que terrena
sunt seruiunt: et nõnunq̃ in defensiõis eius-
dem iracundia excedunt. Hos nequaq̃ cre
dendum est in hypocriterum numerũ cadere
re: quia aliud est infirmitate aliud est mali
cia peccare. Hoc itaqz inter hos et hypocri
tas distat: q3 isti infirmitatis conscij malũt
a cunctis de culpa sua redargui q̃ de ficta
sanctitate laudari. Illi vero et iniqua se age
re certi sunt: et tamẽ apud humana iudicia
de nomine sanctitatis intumescunt. Isti nõ
metuunt prauis hominibus: etiaz de bona
actione displicere: dũz iudicijs supernis tan
tũmodo placeant: illi vero nunq̃ quid agãt
sed quomodo de actione qualibet homini- B
bus possint placere considerant. Isti iuxta
modum sue intelligentie: etiam in rebus se-
culi militant causis dei: et illi eciã per causas
dei intentione deseruiunt seculo: quia inter
ipsa quoqz que se agere sancta opera osten
dunt: non conuersationem querunt homi-
num: sed auras fauorum. Igitur cũz quos-
dam non despecte conuersationis viros ira
cunde vel nimie defendere terrena conspi
cimus debemus hoc in illis per charitatem
reprehendere nec tamen eos reprehenden-
do desperare: quia plerũqz vni eidem ho-
mini et insunt quedam iudicabilia que ap-
parent et magna que latent. In nobis autẽ
sepe magna in facie pdeunt: et nõnunq̃ que
reprehendenda sunt occultantur. Hinc er-
go humilianda est nostre mentis elatio: qr
et illorum infirma sunt publica et nostra se-
creta et rursum fortia illorum secreta sunt: et
in publico nostra vulgantur. Quos ergo de
aperta infirmitate reprehendimus superest
vt de occulte fortitudinis estimatione vene
remur: et si se de aperta firmitate nostra mẽs C
eleuat: occulta sua infirma considerans se-
se in humilitate premat. Sepe enim nõnul
li multis preceptis obsequuntur: et quedam
pauca pretereunt: et nos multa pretermitti-
mus cũz pauca seruamus. Unde fit plerũ-
qz vt quia quod seruare nos nouimus hoc
preterire alios videmus: illico nostra se in ela
tione mens eleuet obliuiscens q̃z multa pre
tereat: cum valde sint pauca que seruat.
Necesse est igitur vt in quibus alios repre-

hendimus: elationem solicite nostre cogita
tionis ichnemus: quia si sublimiorem se ce-
teris noster animus conspicit: quasi precipi
tio singularitatis ductus: heu peius ruit:
Sed cur hypocrita celestia lucra deserens
terrena elaboret: sub strutionis adhuc no-
mine subiungit dicens: Privavit eam de⁹
B sapientia nec dedit illi itelligentiam. Quā-
uis aliud sit privare aliud non dare: hoc ta
men repetijt subdendo non dedit quod ṕ-
misit privavit. Ac si diceret: Quod dixi pri-
vavit: nō iniuste sapientiam abstulit sed iu
ste non dedit: Unde & Pharaonis cor do
minus obdurasse describitur nō ꝗ ipse du
riciam contulit: sed quod exigentib⁹ ei⁹ me-
ritis: nulla illud desuper infuse timoris sen-
sibilitate molliuit. Sed nunc hypocrita qꝺ
sanctum se simulat quod sub imagine boni
operis occultat: sancte ecclesie pace premit
& iccirco ante nostros oculos religionis vi-
sione vestitur. Si qua ergo temptatio fidei
erumpat: statim lupi mens rabide habitu
se ovine pellis expoliat quātūqꝫ contra bo
nos seuiat: persequens demonstrat. Unde
& recte subditur: ¶ Cum tempus fuerit i al
tum alas erigit: deridet equm & ascensorē
eius. ¶ Quid enim alas hui⁹ strutionis acci
pimus: nisi pressas hoc tempore quasi com-
plicatas hypocrite cogitatōes: Quas cum
tempus fuerit in altum elevat: quia opor-
tunitate compta eas superbiendo manife-
stat. Alas in altum erigere est per effrena-
tam superbiam cogitationes aperire. Nūc
autem q: sanctuꝫ se simulat: q: in semetipso
stringit: que cogitat alas in corpore ꝑ hu-
militatem plicat.

Capitulum. 12.

A N O tandum vero ē: ꝙ non
ait deridet equum & ascen
sorem. sed equitem & ascē-
soreꝫ eius. Equus quippe
est unicuiqꝫ sancte aīe cor
pus suum: quod videlꝫ no
uit & ab illicitis continentie freno restringe
re: & rursum charitatis impulsu in exercita-
tione boni operis relaxare. Eqtis ergo no-
mine anima sancti viri exprimitur: que iu-
mentum corporis bene subditū regit. Un-
de & Joannes apostolus in apocalypsi do-
Apo. 19. minum contemplatus ait: Et exercitus qui
sunt in celo sequebantur eum in equis al-
bis. Multitudinem quippe sanctoruꝫ que
in hoc martyrij bello sudauerat: recte exer-
citum vocat: q iccirco in equis albis sede-
re referuntur q: nimirum eorū corpora et
luce iusticie & castimonie candore claru-
runt. Deridet ergo hypocrita equiteꝫ: quia
cuꝫ ipse in aperto iniqtatis eruperit: electo
rum despicit sanctitatē: & elatos fatuos ap
pellat: quos pace pressus fidei: callida arte
B simulabat. Quis vero alius huius ascen-
sor est equitis nisi omnipotens deus: qui &
ea que non erant preuidens condidit: & ea
que possidens regit. Ascendit qppe equitē:
quia iusti uniuscuiusqꝫ viri animū possidet
sua bene mēbra possidenteꝫ. Huic ergo hy
pocrite deridere est eqtem: sanctos despice
re: deridere ꝟo est ascensorem eqtis prosili-
re: usqꝫ ad iniuriam creatoris. Quia enim
in uno quoqꝫ lapsu a minimis semper inci
pitur & succrescentib⁹ defectib⁹ ad grauio-
ra peruenitur: recte hypocrite huius iniqtas
per supposita detrimēta distinguitur: ut di
catur prius bonum se quod nō sit ostende-
re: postmoduꝫ ꝟo bonos aperte despicere:
ad extremum quoqꝫ usqꝫ ad iniuriam con-
ditoris exilire. Nunqꝫ quippe illic anima
quo ceciderit iacet: q: voluntarie semel la-
psa ad peiora pondere sue iniqtatis impel
litur: ut in profundum corruens semper ad
C huc profundius obruatur. Fiat ergo hypo-
crita & nunc suas laudes appetat: postmo-
dum vitam proximorum premat & quādo-
qꝫ se in irrisione sui conditoris exerceat: ut
quo elatiora semper excogitat: eo se suppli-
cijs atrocioribus imergat. O ꝙ multos ta
les nūc sancta ecclesia tolerat: quos cuꝫ tē
pus eruperit: temptatio aperta manifestat
Qui voluntates suas: q: contra eam mo-
do non exerunt: quasi complicatas interim
alas cogitationum premunt. Quia enim a
bonis malisqꝫ hec vita cōmuniter ducitur:
nunc ecclesia ex utrorumqꝫ numero visibili
ter congregatur: sed deo inuisibiliter iudicā
D te discernitur atqꝫ in exitu suo a reproboꝝ
societate separatur. Modo vero esse in ea
nec boni sine malis: nec mali sine bonis pos
sunt. Hoc enim tempore conuicta utraqꝫ
pars sibi necessario congruit: ut & mali mu
tentur per exempla bonorum: & boni pur-
gentur per temptamenta malorum. Atqꝫ
ideo dominus postqꝫ sub strutionis specie

mulca de hypocritarum reprobatione intu
lit mox ad electorum sorte verba conuertit
vt qui in illis audierut quod fugientes to-
lerent:in istis audiant quod imitantes amet
Sequitur. ¶ Nunquid prebebis equo for-
titudinem aut circudabis collo eius hinni-
tu.) Sed fortasse prius qz huius equi fortitu
dinem hinnitumqz differamus ab aliquibus
queritur vt aliter vt etiam moralitate post
posita:et rinocerotis virtus:et strutionis hu
ius fatuitas exponatur. Manna quippe
est verbum dei:et quicqd bene voluntas su
scipientis appetit: hoc profecto in ore come
dentis sapit. Terra est verbum dei: qz quan
to labor ingrentis exigit:tanto largius fru
ctum reddit. Debet ergo intellectus sacri
eloquij multiplici inqsitione ventilari:qz et
terra que sepius arando vertitur : ad fru-
gem vberius aptatur. Que igitur aliter de
rinocerote ac strutione sentimus sub breuita
te perstringimus qz ad ea que obligatoria
sunt edonanda properemus.

Capitulum. 13.

A Rinoceros iste qui etiam mo
noceros i grecis exempla-
ribus nominatur:tante ee
fortitudinis dicitur:vt nul
la venantium virtute capia
tur. Sed sicut hi asserunt
qui describendis naturis animalium labo-
riosa inuestigatione sudauerunt : virgo ei
puella proponitur que venienti sinuz ape-
rit:i quo ille omni ferocitate postposita ca-
put deponit:sicqz ab eis a quibus capi queri
tur: repente velut inermis inuenitur. Bu-
xei quoqz coloris esse describitur:qui etiam
cum elephantis quando certamen aggre-
ditur:eo cornu quod i nare singulariter ge
stat:ventrem aduersantium ferire perhibe
tur:vt cum ea que molliora sunt vulnerat:
impugnantes se facile sternat. Potest er-
go per hunc rinocerotem vel certe monoce
rotem scilicet vnicornem ille populus intel
ligi:qui dum de accepta lege non operat : sz
solam inter cunctos homines elationez sum
psit:quasi inter ceteras bestias cornu singu
lare gestauit. Unde passionem suam domi-
nus propheta canente pronuncians ait: Li
Ps.21. bera me de ore leonis: et de cornibus vni-
cornium humilitatem meam. Tot quippe
in illa gente vnicornes vel certe rinocero-
tes extiterunt: quod contra predicamenta B
veritatis de legis operibus singulari: et fa
tua elatione confisi sunt. Beato igitur Job
sancte ecclesie typum tenenti dicitur: Nun-
quid volet rinoceros seruire tibi. Ac si aper
te dicatur: Nunquid illum populum: quez
superbire in nece fidelium stulta sua elatio
ne consideras: sub iure tue predicationis i
clinas: subaudis vt ego: qui et contra me il
lum singulari cornu extolli conspicio: et ta-
men mihi cum voluero protinus subdo.
Sed hoc melius ostedimus si de genere ad
speciem transeamus. Ille ergo ex hoc popu-
lo et prius in superbia et postmodum preci-
puus testis in humilitate nobis sed medius
Paulus ducatur : qui dum contra deum
se quasi de custodia legis nesciens extulit
cornu in nare gestauit. Unde et hoc ipsum
naris cornu per humilitatem postmodum
inclinans dicit: Qui prius fui blasphemus et i.Thi.1.
persecutor et contumeliosus sed misericor-
diam consecutus sum ; quia ignorans feci.
In nare cornu gestabat:qui placiturum se
deo de crudelitate cofidebat:sicut ipse post C
modum semetipsum redarguens dicit : Et
proficiebam in iudaismo supra multos co
etaneos meos in genere meo:abundantius
emulator existens paternarum mearum tra-
ditionu. Huius autem rinocerotis fortitudi-
nem omnis venator extimuit ; quia Saul
sentiam vnusquisqz predicator expauit. Scri
ptum namqz est: Saulus autem adhuc spirans Act.9.
minarum et cedis in discipulos dni:accessit
ad principem sacerdotu et petijt ab eo epi
stolas i damascu ad synagogas vt si quos
inuenisset huius vie viros ac mulieres victos
perduceret in hierusalez. Cum flatus nare
reddendus trahitur inspiratio vocatur. et
illud sepe per odorem nare deprehendimus
quod oculis non videmus. Rinoceros ergo
iste nare gestabat cornu quo perentueret: qz
minarum et cedis in discipulos spirans:post
qz presentes interfecerat absentes quere-
bat. Sed ecce omnis ante illuz venator ab-
sconditur.idest omnis homo rationale sa-
piens opinione timoris eius effugatur.
Ut ergo hunc rinocerotem capiat : sinum
virgo.idest secretum suum ipsa per se inuio
lata in carne dei sapientia expandat. Scri-
ptum quippe est qz cum damascum perge-
ret: subito circufulsit illuz dic media lux de

B celo: et vox facta est dicens: Saule Saule
quid me persequeris? Qui prostratus i ter
ra respondit. Quis es domine? Cui illico di
citur: Ego sum Jesus nazarenus quem tu
persequeris. Virgo nimirū rinocerotis nūm
sañ aperuit eum Saulo incorrupta dei sa
pientia incarnationis sue mysteriū de celo
loquendo patefecit: et fortitudinem suaz ri
nocerros perdidit: qz prostrat⁹ humi omne
quod superbū tumebat amisit. Qui dum
sublato oculorum lumine: manu ad anani
am ducitur: patet iam rinoceros iste quib⁹
dei loris astringitur: qz videlicet uno in tē
pore cecitate predicatiōe baptismate liga
tur. Qui etiam ad dei presepe morat⁹ ē: qz
ruminare vba euangelij dedignat⁹ non est:
ait enim: Ascendi hierosolymaz cuz barna
ba assumpto et tito. Ascendi autem secūdū
E reuelatiōem: et contuli cū illis euangelium.
Et q prius iam⁹ audierat: durū est tibi cō
tra stimulum calcitrare: mira postmodum
virtute presidentis pressus: et verbi pabulo
vires obtinuit et calcem superbie amisit.
Loris nāqz dei non tantuz a feritate restri
gitur sed quod magis sit mirabile ad arā
dum ligatur: ut non solum homines crude
litatis cornu non impetat: sed cornz etiam
refectioni seruiens aratrum predicationis
1. Cor. 9. trahet. Ipse quippe de euangelizantibus
quasi de arantib⁹ dicit: Debet enim spe q
arat arare: et qui triturat in spe fruct⁹ perci
piendi. Qui igitur tormenta pri⁹ infidelib⁹
irrogauerat: et pro fide postmodū flagella
libenter portabat: q scriptis etiam episto
lis humilis ac despect⁹ predicat quod du
dum terribilis impugnabat: profecto bene
ligatus sub aratro desudat ad segetem: q
fuerat i cāpo male liber a timore. De quo
recte dicitur.

Capitulum. 14.

A [A]ut confringet glebas val
lium post te. Jam scilicet
domin⁹ quorūdam men
tes intrauerat: q illuz ve
raciter humāi generis re
demptorē credebāt. Qui
tamen cū nequaqz a pri
Gal. 5. stina obseruatione recederent cū dare lit
tere predicamenta custodirent: eis predica
tor egregius dicit: Si circūcidamini christ⁹
vobis nihil pderit. Qui ergo in humili mē
te fideliū legis duriciam redarguendo cō
triuit: quid aliud qz in valle post dominum
glebas fregit. ne videlicet grana seminum
que excisus aratro fidei sulcus cordis exci
peret per custodiam littere pressa depirent.
De quo bene adhuc subditur: Nunqd
fiduciam habebis in magna fortitudie ei⁹
et derelinques ei labores tuos? In rinoce
B rotis hui⁹ fortitudine fiduciam de⁹ habuit
qz quāto illum crudeli⁹ sibi dura inferēdo
pertulit: tanto pro se constantius tolerantē
aduersa prescivit. Cui labores etiam quos
in carne pertulerat dereliqt: quia conuer
sum illum vsqz ad imitationez proprie pas
sionis traxit. Unde et per eūdem rinocero Col. 1.
tem ait: Suppleo ea que desunt passionum
christi in carne mea. De quo adhuc subdi
tur: Nunquid credis ei q reddat semen
tem tibi: et aream tuaz congreget. Consi
derem⁹ Saulum quis fuerit: cum ab ipsa
adolescentia lapidantium adiutor existe
ret: cum alia ecclesie loca vastaret: et acce
ptis epistolis vastāda alia peteret cū mors
ei fidelium nulla sufficeret sed semper ad
aliorum interitum aliis extinctis anhela
ret: et profecto cognoscimus quia nullus
tunc fidelium crederet: q ad iugum suū de
us sue formidinis vim tante elationis incli
naret. Unū et ananias voce dominica hunc
et postqz conuersum audiuit extimuit dicēs
Domine audiui a multis de viro hoc quā
ta mala sanctis tuis fecit in hierusalem.
C Qui tamen repente cōmutatus ab hoste
predicator efficitur: et in cunctis mūdi par
tibus redemptoris sui nomen insinuat sup
plicia pro veritate tolerat: pati se que irro
gauerat exultat: alios blandimentis vocat
alios ad fidem terroribus reuocat. Istis
regnū pollicetur celestis patrie: illis mina
tur ignes gehēne. Hos per auctoritatē cor
rigit: illos ad viam rectitudinis per humili
tatem trahit: atqz in omni latere ad mansi
se sui rectoris inclinat: et tanta arte dei are
am congregat quātis illam prius elationis
cornu ventilabat. Ca. 15.

A [S]Ed neqz hoc abhorret a
Paulo: q rinoceros dulci
coloris dicitur: et elephāto
rum ventres cornu ferire
phibet. Qz eni viuere sub
rigore legis assueuit: ani⁹

ceteris in illo custodia: vniuscuiusq; virtutus inoleuit. Quid enim colorem buxeam: nisi abstinentie pallor exprimitur? Cui ipse se tenaciter adherere testatur dicens. Casti
1. Cor. 9. go corpus meum & seruituti subijcio: ne forte alijs predicans: ipse reprobus efficiar. Qui diuine legis eruditione preditus: aliorum ingluuiem redarguit: cornu elephātes in ventrem ferit. In ventrem quippe elephantes percusserat cum dicebat. Multi
Phil. 3. ambulant quos sepe dicebam vobis: nunc autem & flens dico inimicos crucis christi: quorum finis interitus: quorum venter deus est: & gloria in confusione ipsorum. Et rur
Ro. 16 sum. Huiusmodi christo domino non seruiunt: sed suo ventri. Cornu suo igitur rinoceros iste non iam homines sed bestias percutit: quando ille Paulus doctrine sue fortitudine nequaquam perimendos humiles impetit: sed superbos ventris cultoris occidit.
B Que ergo in Paulo scripta cognouimus superest vt facta & in alijs credamus. Multi quippe ad humilitatis gratiam ex illius populi elatione conuersi sunt quorum ceruicē dominus dū sub iugo inspirati timoris edomuit: nimirum rinocerotis sibi fortitudinē subegit. Sed quia miram dei potentiā qd de electis egerit audiuimus nūc mira eius patientia in his quos reprobat quid tolerauerit audiamus. Pēna strutionis similis est pēnis herodij & accipitris. Quid strutionis nomine: nisi synagoga signatur: que alas legis habuit: sed corde infimis repens nunquā se a terra subleuauit. Quid, per herodium & accipitrem: nisi antiqui patres exprimuntur: qui ad ea que potuerunt intel
C ligendo perspicere valuerunt etiam viuendo peruolare. Penna igitur strutionis herodij & accipitris pennis est similis: quia synagoge vox priorum doctrinam loquendo tenuit: sed viuendo nesciuit. Unde & eiusdē synagoge populos: de phariseis atq; scribis veritas ammonet dicens. Super cathedram moysi sederunt scribe & pharisei. Oia
Mat. 23. ergo quecunq; dixerint vobis seruate & facite: secundum opera vero eorum nolite facere. Multa autem dicere de herodij vita potuimus sed quia penna eius tantummodo ad memoriā reducitur de vita loqui prohibemur.

Qui derelinquit in terra oua sua tu forsitan in puluere calefacies ea. In ouis aliud est quod cernitur: aliud quod separatur: et videri A
spes non potest: Paulo attestante qui ait: Quod enim videt quis quid sperat? Qui ergo per strutionis oua: nisi de Ro. 8.
synagoge carne editi apostoli designantur: qui dum se in mundo despectos atq; humiles exhibent: sperare gloriā in supernis docent. Abiecti nāq; & quasi nullius momenti atq; apud ceteros habiti: in terra velut oua iacuerunt: sed intus in eis latebat vnde viuerent: & subleuati spei pennis ad celestia volarent. Que oua strutio in terra derelinquit: quia eos quos carne genuerat synagoga apostolos audire contemnens vocandos gentilitate deseruit. Mira autem potentia dominus hec eadem in puluere oua calefacit: quia viuos apostolorum fetus in illa abiecta dudum gentilitate suscitauit et quos synagoga velut insensatos inanimificatosq; desperauerat ipsi nunc in veneratione gentium per doctrine magisterium viuētes volant. Oua sua strutio in puluere dereliquit: quia omnes quos predicando synagoga genuit a terrenis desiderijs minime B
suspendit. Que nimirum desideria quia antiquus hostis concepta in corde inuenit: obsessas mentes etiam in sceleribus rapit. Unde & subditur. Obliuiscitur quod pes conculcet ea: & bestia agri conterat. Tunc oua pes calcat & bestia agri conterit cum in terra deseruntur quia videlicet humana corda dum semper terrena cogitare: semper que ima sunt agere appetunt: ad conterendum se agri bestie. idest diabolo sternunt: vt cum diu in infima cogitatiōe abiecta sunt quandoq; etiam malorum criminum perpetratione frangantur. Synagoga ergo oua que genuit: a terra suspendere bene viuēdo neglexit. Sed omnipotens deus multos eius filios quos āīs in terrenis desiderijs mortuos ac frigidos reperit: calore tamē sui amoris animauit. Sed vitam quā filijs synagoga non dedit: hanc postmodum inuidit: dū C
molitur persequendo extinguere quos se ad bona opera non meminerat fouendo genuisse. Unde & apte de hac strutione subditur. Duratur ad filios quasi nō sint sui.

Quasi non suos respicit quos aliter viuere
q̃ docuit ipsa deprehendit ⁊ durescente se-
uitia terroris ammonet: seq̃ in eorum cru-
ciatibus exercet: atq̃ inuidia facibus inflam
mata in quibus nō laborauit vt possent vi
uere. laborat vt debeant interire: ⁊ cum do-
mini membra persequitur placare se ꝑ hoc
dominum suspicatur. Unde ⁊ eisdem stru-
tionis ouis veritas dicit. Uenit hora vt om
Jo.16. nis qui interficit vos: arbitretur obsequiū
se prestare deo. Quia ergo dum crudelita-
te ad persequendum synagoga ducit: hoc
se agere impulsu diuini timoris arbitratur:
recte subiungitur. ((Frustra laborauit: nul
lo timore cogente.)) In labore quippe illa
persecutionis anhelare: non timor sed cru
delitas coegit. Sed quia plerūq̃ vitia colo
B re virtutū tincta: tāto nequiora sunt: quan
to ⁊ esse vitia minus cognoscuntur: eo in
persecutione synagoga durior extitit: quo
religiosorem se fieri fidelium mortibus esti-
mauit: ⁊ iccirco que ageret discernere om-
nino non potuit: quia lumen sibi intelligen
tie: per superbie obiectionem clausit. Un-
de ⁊ bene subditur. ((Priuauit eam deus
sapientia: nec dedit illi intelligentiā.)) Di
strictū quippe est occulte retributionis exa
men: ⁊ quia sciens humilitatem perdidit
etiam veritatis intelligentiā nesciens ami
sit. Ualde autem minora sunt vulnera que
in redēptoris aduētu fidelibus intulit quā
ea quibus sanctam ecclesiā adhuc per ad-
uentum antichristi ferire contendit. Ad il-
lud nāq̃ se tempus preparat: vt vitam fi-
delium coaceruatis viribus premat. Unde
⁊ apte subditur.

Capitulum. 17.

Um tempus fuerit in altū
A alas erigit: deridet equitē
⁊ ascensorem eius.)) In al
tū structio alas erigit: quā-
do suo conditori synagoga
non vt antea formidando
sed aperte iam repugnando contradicit.
In mēbra quippe diaboli transiens ⁊ men
dacē hominem deum credens contra fide-
les tanto in altum extollitur: quāto dei cor
pus se esse gloriatur. Que quia non solum
humanitatem domini sed ipsam etiam diui
nitatem despicit: non tantum equitem: sed
ascensorem etiam equi eius irridet. Nam cu

stodita vnitate persone valet intelligi: quia
verbum dei tunc equitem ascendit quando
animatam carnem sibi intra vterum virgi-
nis condidit. Tunc equitē ascendit: quan
do humanam animam proprie carni presi- B
dentem diuino cultui semetipsum creando
subiugauit. Carnem quippe diuinitas ani
ma mediante suscepit: ⁊ per hoc totū simul
equitem tenuit: quia in semetipso non solū
illam que regebatur: sed hanc etiam que re
gebat astrinxit. Judea igitur per aduentū
superbientis antichristi laqueo seductiōis
capta: quia redemptorem nostrum humilē
fuisse inter homines despicit deridet equi-
tem quia eius in omnibus diuinitate cōtra
dicit: deridet nihilominus ascensorem. Sz
redemptor noster vnus idemq̃ ⁊ equus et C
equitis ascensor: ⁊ cum in mundum venit:
fortes contra mundum predicatores exhi-
buit: ⁊ cum in mundi termino antichristi
fallaciam tolerat: virtutem pro se certanti-
bus subministrat: vt cum antiquus hostis
in illa sua citius finienda libertate laxatur:
fideles nostri tanto maiores vires accipiāt:
quanto contra aduersarium solutum pu-
gnant. Unde hic cum structio alas eleuare
ascensorem ⁊ equitem deridere describitur
illico fortium predicatorum memoria subro
gatur ⁊ dicitur. ((Nunquid prebebis equo
fortitudinem: aut circūdabis collo eius hin
nitum.))

Capitulum. 18.

N scriptura sacra equi no-
mine aliquando lubrica vi A
ta prauorum: ⁊ aliquando
dignitas temporalis: ali-
quando hoc ipsum presens
seculum: aliquando prepa
ratio recte intentionis: aliquando sanctus
predicator exprimitur. Equi enim nomine
lubrica prauorum vita signatur: sicut scri-
ptum est. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus.
Et sicut per prophetam dicitur. Equi ama
tores ⁊ emissarij facti sunt vnusquisq̃ ad
vxorem proximi sui hinniebat. Equi nomi- Ps.31.
ne dignitas temporalis accipitur. Salomo Hier.5.
ne attestante qui ait. Uidi seruos in equis:
⁊ principes ambulantes: quasi seruos su- Eccl.10.
per terram. Omnis quippe qui peccat: ser-
uus est peccati: ⁊ serui in equis sunt: cum
peccatores presentis vite dignitatibus effe-

B rantur. Principes vero quasi servi ambulabant: cum multos dignitate virtutum plenos nullus honor erigit: sed summa hic adversitas velut indignos deorsum premit.
Ps. 75. Hinc rursum dicitur. Dormitaverunt qui ascenderunt equos. i. in morte anime mentis oculos a veritatis luce clauserunt qui in presentis vite honore confisi sunt. Equi nomine hoc ipsum presens seculum designatur.
Gen. 49. Sicut Jacob voce dicitur. Fiat dan coluber in via: cerastes in semita mordens ungulas equi ut cadat ascensor eius retro. Quo in testimonio quid equus significet melius ostendimus: si et ea que circumstant paulo subtilius exponamus. Nonnulli enim de tribu Dan venire antichristum ferunt pro eo quod hoc loco dan: et coluber asseritur et mor-
C dens. Unde et non immerito dum israeliticus populus terram in partitionem castrorum susciperet: primus dan ad aquilonem castrametatus est illum scilicet signans qui in corde suo dixerat: sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimo: de quo et per prophetam dicitur. A dan
Hiere. 8. auditus est fremitus equorum eius. Qui non solum coluber sed etiam cerastes vocatur. Cerastes enim grece cornua dicuntur: serpensque hic cornutus esse perhibetur: per quem digne antichristi adventus asseritur quia contra vitam fidelium cum morsu pestifere predicationis armatur etiam cornibus potestatis. Quis autem nesciat semitam angustiorem esse quam viam. Fit ergo dan
D coluber in via: quia in presentis vite latitudine eos ambulare provocat: quibus quasi parcendo blanditur: sed in via mordet quia eos quibus libertatem tribuit: erroris sui veneno consumit. Fit cerastes in semita: quia quos fideles reperit: et sese ad precepti celestis angusta itinera constringentes non solum nequitia callide persuasionis impetit: sed etiam terrore potestatis premit et in persecutionis langore post beneficia ficte dulcedinis exercet cornua potestatis. Quo in loco equus hunc mundum insinuat qui per elationem suam in cursum labentium temporum spumat: et quia antichristus extrema mundi apprehendere nititur cerastes iste equi ungulas mordere perhibetur. Ungulas quippe equi mordere est: extrema seculi feriendo contingere: ut cadat ascensor eius retro. Ascensor equi est quisquis extollitur in dignitatibus mundi. Qui retro cadere dicitur: et non in faciem sicut Saulus cecidisse memoratur. In faciem enim cadere est: in hac vita suas unumquemque culpas agnoscere: et penitendo deflere. Retro ve- E
ro quo non videtur cadere est ex hac vita repente decedere: et ad que supplicia ducatur ignorare. Et quia iudea erroris sui laqueis capta: pro Christo antichristum expectat: bene Jacob eodem loco repente in Gen. 49.
electorum voce conversus est dicens. Salutare tuum expectabo domine. idest non sicut infideles antichristum: sed eum qui in redemptionem nostram venturus est: verum credendo fideliter Christum. Equi nomine perpetratio recte intentionis accipitur sicut scriptum est. Equus paratur in die Pro. 21.
belli: sed dominus salutem tribuit. quia contra temptationem quidem se animus preparat: sed nisi adiuvetur desuper fortiter non decertat. Equi nomine sanctus quisque predicator accipitur propheta attestante qui ait. Misisti in mare equos tuos: turbantes aquas multas. Quiete quippe aque iacuerant: quia humane mentes diu sub vitiorum suorum torpore sopite sunt. Sed equis dei mare turbatum est quia missis sanctis predicatoribus omne cor quod pestifera securitate torpuit: impulsu salutiferi timoris expavit. Hoc itaque loco equi nomine sanctus predicator accipitur cum beato Job dicitur.

Capitulum. 19.

Unquid prebebis equo fortitudinem aut circundabis collo eius hinnitum? Sed quid est quod huic equo dominus se prius dare fortitudinem: et postmodum collo eius hinnitum circundare se asserit. Hinnitu enim vox predicationis exprimitur. Verus autem quisque predicator ante fortitudinem et post hinnitum accipit: quia cum in se prius vitia extinxerit: tunc pro erudiendis aliis ad vocem predicationis venit. Equus iste habet fortitudinem: quia adversa constanter tolerat. Habet hinnitum: quia ad supernam blandiendo vocat. Huic equo dominus et fortitudinem et hinnitum se da- A

re testatur: quis in predicatore eius nisi et vita & sermo conveniant nequaquam virtus perfectionis apparebit. Non enim multum prodest si sublimis vite operatione suffultus sit: si tamen loquendo non valet ad hoc alios excitare quod sentit. Vel quid prodest bene loquendo alios accendere: si semet ipsum indicat male vivendo torpuisse. Quia ergo in predicatore necesse est: vt ad perfectionem vtraque conveniant equo suo dominus & cum actione fortitudine: hinnitum vocis & cum hinnitu vocis fortitudinem ministrat actionis. Et notandum cur hinnitus qui intersus nimirum per guttur ducitur equi collo circundari. idest per quasi gyrum exterius trahi dicatur: quia videlicet predicationis vox de internis emanat sed extra circundat. Nam quo alios ad be-
B ne vivendum suscitat: eo ad bene agendum & opera predicantis ligat: ne extra sermonem actio transeat: ne voci vita contradicat. Collo ergo equi hinnitus circunducitur: quia ne ad perversa opera prodeat suis vocibus etiam vita predicantis obsidetur. Hinc est enim quod potenter dimicantibus: in munere torques datur vt quis signa virtutum gestant: maiora semper exerceant: & debilitatis crimen incurrere metuant dum in semetipsis iam fortitudinis est premium quod ostentant. Unde & recte in laude sapientie auditori cuilibet per Salomonem dicitur. Coronam gratiarum acci-
Ecci. 32. pies capiti tuo: et torquem auream collo tuo. Sequitur. (Numquid suscitabis eum quasi locustas?) Locustarum nomine: aliquando iudaicus populus: aliquando conversa gentilitas: aliquando adulantium lingua: aliquando vero per comparationem resurrectio dominica vel predicatorum vita signatur. Quia enim iudeorum populum
C locuste exprimant vita Joannis signat de quo scriptum est. Locustas & mel silvestre edebat. Joannes quippe eum quem pro-
Mat. 3. phetie auctoritate pronunciat: etiam specie ciborum clamat. In semetipso enim designavit dominum quem prevenit. Qui nimirum in redemptionem nostram veniens quia infructuose gentilitatis dulcedinem sumpsit mel silvestre edit. Quia vero iudeorum plebem in suo corpore ex parte convertit in cibo locustas accepit. Ipsa namque locuste significant: subitos saltus dantes: sed protinus ad terram cadentes. Saltus enim dabant: cum precepta domini se implere promitterent: sed citius ad terram cadebant: cum per prava opera hec se audisse denegarent. Videamus in eis quasi quendam locustarum saltum. Omnia verba que lo-
citus est dominus & faciemus & audiemus. Nu. 14
Videamus autem quomodo citius ad terram ruunt. Utinam mortui essemus in egypto & non in hac vasta solitudine. Utinam pereamus: & non inducat nos dominus in terram istam. Locuste ergo erant: quia habebant saltum per vocem: & casum per actionem.

Capitulum. 20.

Locustarum quoque nomine gentilitas designatur. Salo-
mone attestante qui ait. A
Florebit amygdalus impinguabitur locusta: dissipabitur capparis. Amygdalus quippe florem prius cunctis arboribus ostendit. Et quid in flore amygdali nisi sancte ecclesie primordia designantur: que in predicatoribus suis primitivos virtutum flores aperuit: & ad inferenda poma bonorum operum venturos sanctos quasi arbusta sequentia prevenit. In qua mox locusta impinguata est: quia sicca gentilitatis sterilitas pinguedine est gratia celestis infusa. Capparis dissipatur: quia cum gratiam fi-
dei vocata gentilitas attigit: iudea in sua B
sterilitate remanens bene vivendi ordinem amisit. Hinc rursum per eundem Salomonem dicitur. Legem locusta non habet: egre-
dietur universa per turmas quia videlicet Pro. 30.
derelicta gentilitas: aliena dudum a divino regimine extitit: sed tamen ordinata postmodum contra adversantes spiritus ad fidei bellum processit. Locuste vocabulo lingua adulantis exprimitur: quod exhibite celitus egyptie plage testantur que exigentibus meritis corporaliter semel illate sunt sed que mala prava mentes quotidie ferunt spiritaliter signaverunt. Scriptum namque est. Ventus vrens levabit locustas que ascen-
derunt sup universam terram egypti: operue- Exo. 10.
runtque universam faciem terre vastantes omnia. Devorata est igitur herba terre & quicquid pomorum in arboribus fuit. Quis enim egyptius

plagis affecta est i quibus exteriori percussione commota: volensqz perpenderet: que devastationis damna iterum negligens tolleraret ut dum foras perire minima: sed ampliua dilecta cerneret: per eorum speciem et que intus pertulerat graviora sentiret.

Quid autem per significationem locuste ꝑtendunt: que plusqz cetera minuta queqz animantia. Dum enim frugibus nocent: nisi linguas adulantium: que terrenorum hominū mentes si quando bona aliqua ꝑferre cōspiciunt: hec imoderatius laudando corrūpunt. Fructus quippe egyptiorum est operatio renodoxorum: quam locuste exterminant: quando adulantes lingue ad appetendas laudes transitorias cor operantis inclinant. Herbam ꝙ locuste comedūt quando adulatores quiqz verba loquentium favorib⁹ extollant. Poma quoqz arborum devorant: quando vanis laudib⁹ quorundam iam quasi fortiū et opera enervāt. Locuste nomine per comparationem redemptoris nostri resurrectio designatur.

Capitulum. 21.

Ps. 108 A Ade et voce eius per prophetam di: Excussus sum sicut locusta. Teneri enim a ꝑsecutorib⁹ usqz ad mortem ꝑtulit sed sicut locusta excessus est: qz ab eorum manibus saltu subite resurrectionis evolavit.

Quod referri quoqz ad predicatorum numerum potest. In ipsis quippe sicut locusta excessus est qui iudea in sua persecutiōe se mente: dum per diversa fugiunt: quasi quosdam recessione sue saltus dederunt. Quia vero ille predicator ad perfectionis culmē erigitur: qui non activa solūmodo: sed etiam contemplativa vita solidatur recte ipsa predicatorum perfectio locustis exprimitur que quotiens se in aera attollere conātur: primū se cruribus impellentes sublevant: et postmodum alis volant. Ita nimirum sunt sancti viri: qui dum superna appetunt: primum quidem operibus innituntur: et tunc demum se ad sublimia per contemplationis saltum volando suspendunt. Crura figunt: et alas exerunt quia recta agendo se stabiliunt: et alta videndo sublevantur.

B Qui in hac vita positi: diu in divina contemplatione manere non possunt: sed quasi locustarum more a saltu: quem dederant in pedibus suis se excipiunt dum post contemplationum sublimia ad necessaria active vite opera revertuntur: nec tamen in eadem vita activa remanere cōtenti sunt.

Sed dum ad contemplationem desideranter exiliunt quasi rursus aera volantes petunt: vitamqz suam quasi locuste ascendentes descendentesqz peragunt: dum sine cessatione semper et summa videre appetunt et ad semetipsos nature corruptibilis pondere revolvūtur. Est adhuc aliud quod locuste simile sanctis predicatoribus gerunt. C

Matutinis nāqz horis. idest teporis tempore vix a terra se sublevant: cū vero estus exarserit: tanto altius: quanto alacrius volant. Sanctus autem quisqz predicator: cū i quieta fidei tempora conspicit humilis ac despectus aspicitur: et locuste more quasi vix a terra sublevatur. Si autem persecutionis ardor incadeat corde celestib⁹ inherens mox quante sit sublimitatis ostendit: et pulsatus alis in altum rapitur: q quietis in imis torpuisse videbatur. De hoc ergo equo. idest predicatore suo beato Job dominus dicit: Nunquid suscitabis eum: quasi locustas: Subaudis ut ego: qui eū illum ad altiora excitando sublevo: quo gravior persecutionis estu: excruciare ꝑmitto: ut tunc in illo robustior virtus evigilet: cum et ardentior infidelium crudelitas illidit. Sed cum multa exterius sanctus ꝑdicator patitur: cum dira persequentium vexatione cruciatur: quis intueri valet quid est quod intus conspicit qui tot sua exteri⁹ damna non sentit. Nisi enī essent mira: que salubriter intus pascerēt: ea que proculdubio admonētur exterius usqz ad cor tormēta pervenirent. Sed in arce spei se animus sublevat: et iccirco obiecte seditionis iacula minime formidat. Unde et hoc loco dominus ut ostendat equus iste quam suavia iam de internis odoretur cum tot adversa in exterioribus ꝑtitur: recte subiungit:

(Gloria narium eius terror.) In scriptura sacra vocabulo narium aliquando fatuitas: aliquando antiqui hostis instigatio: aliquando vero prescientia solet intelligi. Naribus nanqz fatuitas designatur: sicut iam superius Salomone attestante didicimus qui ait: Circulus aureus in D Pro. 11.

naribus suis: mulier pulchra et fatua. Na-
rium nomine exalantes insidie atque instiga
tio antiqui hostis accipitur: quod in hoc eo-
dem libro dominus attestatur dicens: De na
ribus eius procedit fumus. Ac si dicat:
De peruersa instigatione illius in humanis
cordibus caligo nequissime cogitationis sur
git: per quam videntium oculi tenebrescant.
Isa. 2. Naribus quoque prescientia designatur: si-
cut per prophetam dicitur: Quiescite ab homi
ne cuius spiritus est in naribus eius: quia excelsus
reputatus est ipse. Sepe enim id quod non vi-
demus: odore comprehendimus: ita vt non-
nulle res etiam cum longe iaceant fragrantiam
nobis sue qualitatis innotescant: dumque per na-
res spiritum ducimus plerumque aliqua et inuisa
E prescimus. Redemptoris ergo nostri spiritus
esse in eius naribus dicitur: vt videlicet scientia il
lius esse in prescientia designetur: quia que-
cumque se scire in natura humanitatis innotu
it: hec nimirum ante secula ex diuinitate pre
sciuit. Qui vnde spiritum in naribus habue-
rit mox per prophetam subiungit dicens:
Abi. 5. Quia excelsus reputatus est ipse. Ac si dice
ret: In inferioribus ventura desuper presci-
uit: quia ad ima de celestibus venit. Sancti eti
am viri qui ab illo audita crediderunt: ipsi
quoque iam ventura presciunt dum eius fi-
deliter preceptis inseruiunt: aduentum illius
spe certa prestolantur. Unde et hoc loco equi
huius naribus predicatoris sancti prescien
tia ac prestolatio designatur. Dum enim
venire extremum iudicium: ostendi celestem
patriam: persolui iustis premia appetit qua-
si per nares spiritum de futuris trahit. Sed
gloria narium eius terror est: quia visionem
districti iudicii: quam iustus vehementer ex-
pectat: iniustus venire formidat. Iste namque
labores suos considerans mercedem retribu
tionis querit: et cause sue meritum sciens pre
scientiam iudicii expetit: etiamque vt veniat in
flamma ignis dans vindictam impiis et con-
F templatoris sue speciem in retributione deferens
piis summo ardore concupiscit. Ille vero qui
iniusticie sue meminit venire iudicium per hor
rescit: actusque suos examinari metuit: quia
damnari si examinentur nouit. Gloria er-
go narium eius terror est: quia iustus inde
gloriatur: vnde peccator pene addicitur. Ui
deamus equum: quomodo de his que ad-
huc non videt: per nares spiritum trahit.

Uideamus quanta gloria attollitur: cum iam
ventura prestolatur. Ecce labores suos in- 2. Thi. 4.
tuens predicator egregius dicit: Ego iam de
libor et tempus mee resolutionis instat. Bo
num certamen certaui: cursum consumaui
fidem seruaui. De reliquo reposita est mi-
hi corona iusticie: quam reddet mihi dominus in
illa die iustus iudex. Ubi et apte subiungi-
tur: Non solum autem mihi: sed et his qui
diligunt aduentum eius. Ac si dicat: Sed
et omnibus qui sibi de bona operatione sunt con
scij. Aduentum enim iudicis non diligunt: nisi
qui in causa sua se habere iusticie meritum sci-
unt. Quia igitur vnde gloriatur iustus: in-
de terretur iniustus: dicatur recte. Gloria na G
rium eius terror. Sed sanctus iste predica-
tor dum venturam gloriam prestolatur: dum ve-
nire ante faciem iudicis nititur dumque a labo
ris sui adhuc mercede differtur: in hac vi-
ta interim positus: quid agat audiamus. Se
quitur. Terram vngula fodit. Solet in equi
vngula: laboris fortitudo cognosci. Quid
ergo per vngulam nisi in predicatore sancto
virtutum perfectio designatur? Quia videli-
cet vngula terram fodit dum de corde au-
dientium: exemplo suorum operum terrenas
cogitationes eijcit. Ungula terram fodit: qua
auditorum corda a secularibus curis euacu
at: cum doctor bonus contemni seculum ope
re ostendat. Uideamus Paulum terram cor-
dis audientium: qua ostense virtutis vngula
fodiat. Ipse namque discipulis dicit: Hec cogi
tate: que et didicistis et accepistis et audistis
et vidistis in me: hec agite et deus pacis erit Phi. 3.
vobiscum. Et rursum: Imitatores mei esto
te fratres: sicut et ego christi. Qui igitur exem-
plo sui operis alios corrigit nimirum vngu
la terram fodit.

Capitulum. 22.

Habemus aliud quod ad-
huc subtilius de huius vn-
gule effosione tractemus. A
Sancti enim viri quamuis in-
tente mentis oculo in sup-
ma euigilent: quamuis cuncta
que in ima preterfluunt pede rigidi conte
ptus calcent: ex corruptione tamen terrene
carnis cui adhuc alligati sunt plerumque cogi
tationum puluerem in corde patiuntur.
Cumque foras elata ad appetenda celestia per
suadent: semetipsos semper intrinsecus sub ta

li inquisitione discutiunt: ne qua imorante in se diu infirma cogitatione polluantur. Equus ergo iste vngula terram fodit: cum predicator quisque inquisitione forti terrenas in se cogitationes discutit. Equus vngula terram fodit: quando is cui iam domus presidet que sibi moles cogitur: ex vetusta cogitatione considerat: seque ab illo fiendo euacuare non cessat. Unde bene et Isaac apud alienam gentem puteos fodisse describitur. Quo videlicet exemplo discimus vt in hac peregrinationis erumna positi cogitationum nostrarum profunda penetremus: et quousque nobis vere intelligentie aqua respondeat: nequaquam nostre inquisitionis manus ab exhauriendo cordis terra torpescat. Quos tamen puteos allophili insidiantes replent:

B qr nimirum immundi spiritus cum nos studiose cor fudere conspiciunt: congestas nobis temptationum cogitationes emergunt. Unde semper mens euacuanda est incessanterque fodienda: ne si indiscussa relinquatur vsque ad tumorem peruersorum operum cogitationum super nos terra cumuletur. Hinc ad Ezechielem

Ezech. 8. dicitur: Fili hominis fode parietem idest cordis duriciam crebris perscrutationum ictibus rumpe. Hinc ad Isaiam dominus dicit: In-

Isa. 2. gredere in petram abscondere fossa humo a facie timoris domini: et a gloria maiestatis eius. Petram quippe ingredimur cum cordis nostri duriciam penetramus: atque a facie timoris domini fossa humo abscondimur si terrenas cogitationes egerentes ab ira districti iudicis: in humilitate nostre mentis celamur. Quo enim plus terra fodiendo proijcitur: eo pauimentum semper inferius demonstratur. Unde et nos si a nobis studiosius terrenas cogitationes eijcimus: quo apud nosmetipsos abscondamur: humilius inuenimus. Ecce enim quia diuini iudi-

C cij dies imminet quasi ipsa iam timoris eius facies apparet: tantoque magis necesse est: vt vnusquisque illum terribilius timeat quanto iam gloria maiestatis eius appropinquat. Quid ergo agendum est: quum de fugiendum. Quam enim quis latere potest cum qui vbique est: Sed ecce petram ingredi: fossa humo occultari precipimur: vt videlicet cordis nostri duriciam dirumpentes: eo iram inuisibilem declinemus quo ab amore rerum visibilium apud nosmetipsos in corde subtrahimur: vt cum prane cogitationis terra eijcitur: mens apud semetipsam tanto tutius quanto et humilius abscondatur. Hinc israelitico populo per Moysen a domino

Deut. 23 iubetur: vt cum egreditur ad requisita nature: mittat paxillum in balteo: et fossa humu abscondat que egesta fuerint. Nature enim corruptibilis pondere grauati: a mentis nostre vtero quedam cogitationum superflua quasi ventris grauamina erumpunt. Sed portare paxillum sub balteo debemus:

D vt videlicet ad reprehendendos nosmetipsos semper accincti: acutum circa nos stimulum compunctionis habeamus qui incessanter terram mentis nostre penitentie dolore confodiat: et hoc quod a nobis fetidum erumpit abscondat. Uentris quippe egestio fossa humo per paxillum tegitur: cum mentis nostre superfluitas subtili redargutione discussa ante dei oculos per compunctionis sue stimulum celatur. Quia igitur sancti viri quecumque inutilia cogitant: reprehendere ac diiudicare non cessant: de equo suo dominus dicat: terram vngula fodit: idest quicquid in mente sua terrenum versari conspicit: hoc nimirum superducte penitentie duris percussionibus rumpit. Cum vero se iterius districta subtilitate di[...]cant: iam nihil est quod exterius pertimescant. Tanto enim minus ad mala presentia trepidant: quanto semetipsos plenius bonis venturis parant. Unde et subditur.

Capitulum. 23.

Exultat audacter: in occursum pergit armatis. Exultat audacter: quia sicut aduersis non frangitur: sic nec prosperis eleuatur. Aduer-

A sa namque non deijciunt: quem prospera nulla corrumpunt: Equus itaque iste fortis et sub freno est. Ne ergo premat aduersis habet vim fortitudinis: ne eleuetur prosperis: habet pondus desuper insidentis. Decurrunt quippe temporalia: sed iccirco in se illum trahere non valent: quia leuare non possunt. Illos nimirum trahunt quos leuant: irata deijciunt: quos blanda sustollunt. Uir autem bene deo subditus: scit iter transeuntis stare: scit inter lapsus decurrentium temporum mentis gressum figere: scit nec ad subie-

eta se erigere: nec ad obiecta trepidare.
Plerūq3 aūt q2 exerceri se vtilius cōtritio-
nis sue laboribus nouit in aduersis hilare
scit: que dum constanter pro veritate tole-
rat augeri sibi virtutis meritum letatur.
B Hinc est q̄ tunc apostolos exultasse legim⁹
cum pro christo illos contigit flagella tole-
rasse: sicut scriptum est: Ibant gaudentes
Act. 5. a conspectu concilij quoniam digni habiti
sunt pro nomine iesu contumeliam pati.
Hinc Paulus cū3 duris in macedonia fu
isset psecutionibus pressus: in eo quo se af-
flictum insinuat, etiam iocūdatum demon
2. Cor. 7 strat dicens: Nam cū venissemus, macedo-
niam nullam requiem habuit caro nostra.
Ac si aperte diceret: quia spūs regez habu
it dum per profectum anime persecutionū
supplicia caro tolerauit. Contra hūc itaq3
equum ab aduersarijs, sancte ecclesie parā
tur gladij de dolore penarum: parantur ar
ma de patrocinijs secularium potestatum.
Solent nāq3 heretici potentum mundi de
fensionibus quasi qbusdam armis se tege
re: solent omnes infideles predicationem fi
dei excitatis etiam seculi potestatibus im-
C pugnare. Sed equus dei exultat audacter
et exteriora tormenta non metuit: q2 inter-
nam delectationem querit: potestatum mū
di iracundiam non formidat: quia ipsius
quoq3 vite presentis desiderium per mentis
excessum calcat. Hinc per Salomonem di-
Pro. 12. citur: Non contristabit iustum quicquid
ei acciderit. Hinc in eo rursum scriptum est:
Pro. 28. Justus quasi leo confidens absq3 terrore
erit. In occursum bestiarum iccirco leo nō
trepidat: quia preualere se omnibus non
ignorat. Unde iusti viri securitas recte leo
ni comparatur: q2 contra se cum quoslibet
insurgere conspicit ad mentis sue confidē-
tiam redit: et scit quia cunctos aduersan-
tes superat: quia illum solum diligit quem
inuitus nullo modo amittat. Quisquis. n.
exteriora que et nolenti subtrahuntur ap-
petit sua se sponte extraneo timori subster
nit. Infracta autem virtus est concupiscē-
tie terrene contemptus quia et in alto mēs
ponitur cum a rebus infimis spei sue iudi
cio subleuatur: atq3 a cunctis aduersanti-
bus tanto minus attingitur: quanto in su-
pernis sita tuti⁹ munitur. Equus itaq3 iste
non solum contra se venientes minime m̄e
tuit: sed eis etiam in occursum pergit. Un-
de bene hic additur: in occursum pergit ar
matis. Plerunq3 enim quieti atq3 inconcussi relinquimur: si obuiare prauis per iu
cussi relinquimur: si obuiare prauis per iu D
sticiam non curamus. Sed si ad eterne vi
te desiderium animus exarsit: si iam verum
lumen intrinsecus respicit: si in se flammaz
sancti feruoris accendit: inquantum causa
exigit debemus pro defensione iusticie nos
metipsos obijcere: et peruersis ad iniusta erū
pentibus etiam cum ab eis non querimur
obuiare. Nam cum iusticiam quam nos
amamus in alijs feriunt: nos nihilominus
sua persecutione confodiunt: etiam si vene
rari videantur. Quis ergo vir sanctus pra
uis ac male agentibus sese etiam cum que
ritur opponit: recte de equo dei dicitur In
occursum pergit armatis. Intueri libet il
lum fessoris sui calcaribus excitatum con
tra armatos hostes quantus Paulum fer
uor accenderat: quando eum ephesi ad ir
rumpendas theatri turbas zeli flamma ra
piebat. Scriptum quippe est: Repleti sunt
ira: et exclamauerunt dicētes: Magna dya Act. 19.
na ephesiorum et impleta est ciuitas confu
sione: et impetum fecerunt vno animo i thea
tro rapto gayo et aristarco macedonib⁹ co
mitibus Pauli. Atq3 mox subditur. Pau
lo autem volente intrare in populum non
permiserunt discipuli. Quidam autem et d̄
asie principibus qui erant amici eius mise
runt ad eum rogantes ne se daret in thea
trum. In quibus profecto verbis agnosci
mus quo impetu contra cuneos aduersan
tes irrueret: nisi eum per amicos et discipu
los charitatis frena tenuissent. Sed si ob
uiare hostibus: si vltro pugnam petere: si
nosmetipsos semper relinquere in cursum
nostri feruoris debemus: quid est: q̄ ysdem
predicator egregius d̄ semetipso fatetur di
cens: Damasci prepositus arethe regis cu
stodiebat ciuitatem damascenorum vt me 2. Cor. 11.
comprehenderet: et per fenestram in sporta
dimissus sum p̄ murū et sic effugi manus ei⁹
Quid est q̄ equus iste modo sponte arma
torum cuneos impetit: et modo se ab arma
tis hostib⁹ quasi trepidus abscōdit: nisi hoc
q̄ necesse est: vt in ei⁹ artificiosa virtute di
scamus aduersariorum pugnā et constāter

aliquando appetere: et prudenter aliquan-
do declinare. Capitulum. 4.

A Necesse quippe est: vt per oē quod agim⁹ in mentis tru tina positum. Hinc pōdus illinc fructum nostri labo ris estimemus: et cum pon dus fructum superat: labo rem quisq̄ inorie declinat: dūmodo se in aliis exerceat: in quibus lucro fructum pondus la boris vincat. Cum vero obsequenti quan titate fructum: mensura laboris: aut equa tur: aut vincitur: labor nō sine graui culpa declinatur. Unde predicator sanctus cum damasci valde obstinatas mentes persequē tium cerneret: eorum noluit aduersitati cō fligere: quia et semetipsum quē profuturū mul tis nouerat: vidit posse deficere; et aut nul lis se ibi aut paucis prodesse. Secessum er go a certamine petiit et pugnaturū felicius ad alia se bella seruauit. Nō enim loco vir tus: sed loc⁹ virtuti defuit: et iccirco fortissi mus miles ab obsidiōis angustia: certami nis campū quesiuit. Ubi autē subiuganda
B regi proprio multa aduersariorum colla con spexit: subire bellum vel cū morte nō timu it: sicut ipse cum hierosolymā pergeret cūq̄ discipuli passione illi⁹ per prophetam prescita prohiberent: sibimetipsi attestatur dicens:
Act.21. Ego nō solum alligari sed et mori in hieru salem paratus sum pro nomine dñi iesu. Neq̄ enī facio animā meam preciosiorem quā me. Qui igitur hic hostiles cuneos et prescita passione sua impertērit⁹ petiit: illic de discretione fuisse edocuit: non de timore q̄ fugit. Qua in re pensandum est: quia ille la bores quosdam per dispensatiōis indicium laudabiliter declinat: qui pro deo maiores alios fortiter tolerat. Nam sepe ab hoīb⁹ timor debilis cauta dispensatio vocatur: et quasi prudenter ipetum declinasse se asse runt: cū fugientes turpiter in terga seruant. Unde necesse est: vt i causa dei cum res di spensatiōis agitur: metus cordis subtilissi ma liberatiōe pensetur: ne per infirmitatem ti mor surrepat et sese per dispensatiōis imagi nem rōnem fingat: ne culpa se prudentiam nominet: iāq̄ nec ad penitentiam animus redeat: quando hoc quod inique perpetrat virtutem vocat. Restat igitur vt in dubiis quisq̄ deprehensus cum quelibet sibi aduer

sitas iminet prius intra semetipsum contra formidinem: et precipitationem pugnet: qua
tenus ne formidolose se subtrahat: nec pre cipitanter opponat. Ualde enī preceps est A
qui semper se aduersis obiicit: et valde pau dus qui se semper abscondit. Sed hec meli⁹ in bella spiritalib⁹ discimus si formā exerci tus a corporalib⁹ bellis trahamus. Nō .n. ille dux sapiens est: qui semper contra hosti les cuneos exercitum preceps admonet: ne q̄ ille dux fortis qui semper hunc ab hostis fa cie cauendo subducit. Scire nāq̄ dux debz modo ab hostili ipetu exercitum caute sub trahere: modo hostem circūfusis cornibus coarctare. Quod nimirū sollicite perfecti pre dicatores exhibent: cū modo persecutionis rabiem declinantes: nouerūt sapienter: sed nō eneruiter credere: modo autē persecutio nis ipetum contēnentes nouerunt ei forti ter: sed nō precipitanter obuiare. Quia au tem sanctus vir cum cōgruum cernit ictib⁹ pectus obiicit: et venientia iacula vel mori ens retundit: recte dr̄ in occursum pergit ar mans. De quo adhuc bene subdit. Con tēnit pauorē: nec cedet gladio. Uideam⁹ quomodo pauorem despiciat: qui ipsos aduer sariorū gladios enumerans calcat ait enī.
Quis nos separabit a charitate dei: tribu latio: an angustia: an fames an persecutio: Ro.8.
In pauore aūt ventura pena metuit: i gla dio vero iam dolor de presenti percussione sen B
titur. Quia ergo vir sanct⁹ ventura aduersa nō metuit: pauorē non despicit: quia vero nec superueniente percussione vincitur: neque q̄ gladiis cedit. Contra hunc itaq̄ equum tot sunt gladii hostium quod genera persecutio num: que cuncta obuians superat: quia amo re vite sese ad interitum parat. Sed quia tā robustissimum pectus: quomodo se seculis opponat audiuim⁹ nunc quid ab aduersari is agatur audiamus. Sequitur. Super ipsum sonabit pharetra. In scriptura sacra pha retre nomine aliquando iustū dei occultū q̄ cōsiliū: aliquando vero clādestina prauo rum machinatio designatur. Per phare tram iustū dei occultūq̄ consiliū exprimit: sicut eisdem beatus Job superiore parte testa tur dicens. Pharetram enī suam aperuit a ffixit me: idest occultū suum consilium de texit: et publica me percussiōe vulnerauit. Si cut enim in pharetra sagitte; sic in occulto

dei consilio latent sententie: ⁊ quasi ex pha
retra sagitta educitur: quando ex occulto
consilio apertã deus sententiã iaculatur.
Pharetre quoq; nomine pravorũ machi-
natio designatur: sicut per prophetam dicit.
Paraverunt sagittas suas in pharetra vt
sagittent in obscuro rectos corde.

Capitulum. 25.

Iniqui enim cũ dolos quos
bonis excogitãt: secretis ma
A chinationibus occultãt: qua
si in pharetra sagittas pa
rant: ⁊ in hac presentis vite ca
ligine velut in obscuro rectos
corde feriant: q2 malitiosa eorũ iacula ⁊ sen
tiri per vulnus possunt: ⁊ tamen venientia
deprehendi non possunt. Igitur q2 equus
dei nulla adversitate terretur eiq; quo ma-
gis obviatur eo vi intẽtionis sue sup arma-
tos hostes ferventior dicitur: persecutores ei9
qui se etiã ferientes vinci sentiunt turbati
ad consilium revertuntur: dolos preparant: ⁊
velut ex longinquo mittẽdo vulnera occul-
tant. Unde nunc recte dicitur. Super ipsm
sonabit pharetra: vt cum ex absconsa ma-
chinatione longe feriant qui apertis ꝯgres-
sionibus inaniter appropinquant. Hec esse
super equum dei pharetra sonuerat: cũ qua
draginta viri qui in eius mortem coniura-
verant educi de carcere Paulũ querebãt
vt consiliorũ suorum ictibus quasi clam sa
gittarum dolo interficerent: quem cõgressio
ne persecutionis publice superare nequaq̃
possent. Pharetra ergo sonuit: quia occul
te machinationis ad Paulum causa per-
venit. Quãuis si vigilanter querimus: ad-
huc in pharetre sonitu aliquid subtilius inve
nimus. Sepe enim adversarij consilia con-
B tra bonos ineunt: pravis inventionibus in-
nituntur: ad cogitandos dolos se cõferũt:
sed tamen qui eosdem dolos pdere bonis
debeant: ipsi instituunt latenter ipsi trãsmit
tunt: vt crudelis supplíciorum preparatio
dum quasi furtive innotescitur: amplius ti-
meatur: ⁊ audientis animũ plus suspecta vul
nera q̃ percepta perturbent. In pharetra
enim sagitte dum latent ⁊ sonant: mortem
etiam non in se denunciant. Pharetra er-
go cõtra equum sonitũ reddit. cũ cõtra pre
dicatorẽ sanctũ occulta pravorũ machina-
tio cõsiliũ suũ qd fraudulenter operit frau-

dulentius innotescit: vt premissis minis q̃si
ex sonitu pharetre terreant: eum predicator
dei apertas contumelias velut comminus fe
rientia iacula nõ formidat. Cũ vero eisdē C
minus minime terretur: mox persecutorũ cru
delitas ad supplicia manifesta producitur. Un
de bene postq̃ dictum est. Super ipsm sona
bit pharetra illico additur. Vibrabit hasta
Contra predicatorem dei post pharetre so-
nitum hasta vibratur: quãdo post terrores
exhibitos e vicino iam feriens aperta pena
producitur. Predicatores autẽ sancti cũ pro
defensione fidei supplicia subeunt: ad cãdẽ
fidem quos valent rapere: ⁊ inter verbera
non desistunt: ⁊ cum patienter vulnera su-
scipiunt: prudenter cõtra corda infidelium sa
gittas predicationis reddunt. Unde nõnun-
q̃ agitur: vt ipsi qui in persecutione seviunt:
non tam doleãt q corpora predicatoris nõ emol-
liant: q̃ q per eius verba etiã alios amittãt.
Quia igitur eũ feriendo non superant: ne for
tasse alij qui illũ audiunt: se derelinquant:
mox cõtra loquentis verba scutũ responsio-
nis parãt. Unde cũ diceret: vibrabit hasta: D
recte subiungitur: ⁊ clipeus. Persecutor eni
seviens postq̃ predicatoris corpus supplicio
percutit: auditorũ cor quasi clipeo verbis sue
disputationis munit. Vir igitur sanctus vt fe
riri debeat: hasta vibratur: sed ne audiri pos-
sit clipeus opponitur. Habẽt namq; defensores
dei in prelio sagittas suas: quas eo citi9 au
ditorũ cordibus immittunt: quo illas de spiri
tali arcu. i. de intima cordis tẽsione distrin-
gunt. His quippe se in bello fidei Paulus ar
maverat cum dicebat. Laboro vsq; ad vin-
cula quasi male operans: sed verbũ dei nõ
est alligatum. Ac si diceret. Hasta quidem
suppliciorum ferior: sed tamen verborũ sa-
gittas emittere non desisto. Vulnera crude
litatis accipio: sed cor infidelium vera loquẽ-
do transfigo. Dicatur ergo. Super ipsm so
nabit pharetra vibrabit hasta ⁊ clipe9. Cõ- E
tra equum quippe dei: q2 pravorũ cõsilia per
strepunt: pharetra sonat: quia aperta pena
exquiritur: hasta vibratur: q2 verbo ei etiam
disputatione resistitur: clipeus antefertur.
Sed nunquid a fervore suo per ista compesci
tur. Vir enim sanctus quo maiore persecu
tione premitur: eo ad predicandam verita
tem acrius instigatur: ⁊ cum patiẽter perse
cutores tolerat ardenter a se auditores tra

S

pere festinat. Unde ⁊ bene adhuc de equo
dei subditur. ¶ Feruens ⁊ fremens sorbet
terram; nec reputat tube sonare clangorē.)
Primo nanq; peccanti homini dictum est.
Terra es ⁊ in terrā ibis. Tube autē clāgūt:
Gen. 3. cum huius seculi potestates: loqui sanctos
terribiliter prohibēt. Quia igitur pdicator
zelo sancti spiritus inflāmatus: vel iter sup
plicia posit⁹: quoslibet peccatores ad se tra
here non desinit: feruens pculdubio terraz
sorbet: q2 pro psecutorū minas minime for
midat: clangorem tube sonare nō reputat.
5 Tuba enim que discrimen belli denunciat:
qd est aliud q̄ vox seculariū potestatū que
contempta resistentibus mortis certamen
parat? Hec a principibus sacerdotuz tuba
sonuerat: cum flagellatos apostolos de deo
loqui phibebant sicut scriptū est. Cesis de
Act. 5. nūciauerūt: ne loquerent in noie Jesu. Sz
videam⁹ quō equū dei clangor tube nō ter
Ubi. s. reat. Ait Petrus. Obedire opz deo magis
q̄ hominibus. Qui alijs quoq; psequenti
Act. 4. bus dicit. Non enim possumus que vidim⁹
⁊ audiuimus nō loqui. Equus ergo clango
rem tube non metuit: q2 pdicator egregius
despectis potestatibus seculi: nullos mina
rum sonitus pertimescit. Videam⁹ aliū equū
dei quō terrā sorbeat: quō nullus eum tube
Act. 14. terror attingit scriptū est. Superuenerunt
autē quidam ab antiochia ⁊ yconio iudei: ⁊
persuasis turbis lapidantes Paulū traxe
runt extra ciuitatē: estimātes eū mortuum
esse. Circūdantibus autē eum discipulis: sur
gens intrauit ciuitatē: ⁊ postera die pfectus
est cū Barnaba in derben. Cūq; euangeli
6 zassent ciuitati illi ⁊ docuissent multos: re
uersi sunt lystram ⁊ yconiū ⁊ antiochiā con
firmantes animas discipulor. Perpenda
mus ergo que hunc possent equū mine cō
pescere: quādo eum ab intentione sua non
valet mors ipsa prohibere. Ecce lapidibus
obruitur: nec tamen a veritatis sermone re
mouetur. Occidi pōt: superari non potest.
Uelut extinctus extra vrbē proijcitur: sz in
tra vrbem die alio illesus pdicator inueni
tur. O q̄ fortis huic viro inest infirmitas: o
q̄ victrix pena: o q̄ dominatrix patientia.
Ad arguendū repulsione prouocat: ad pre
dicandam salutem plagis erigitur: ad pro
pellendam laboris lassitudinem pena refo
uetur. Que ergo hunc aduersitas superet

quem pena sonet? Sed equus dei ē: ⁊ pha
retre sagittas despicit: quia malicie consilia
contemnit. Uibratam hastam superat: qa
⁊ contra aperte psecutiōis vulnera pectus
firmat. Oppositum clipeum rūpit: quia di
sputationem resistentiū rōcinando subigit. B
Terram sorbet q2 peccatores in suo corpo
re exhortando cōuertit. Clangorez buccine
sonare non reputat: quia vocem quālibet
terribilis phibitionis calcat. Minus ē autē
quod dicitur: q2 fortis perseuerat in labori
bus: adhuc quod maius est exultat in ad
uersis. Unde ⁊ sequitur. ¶ Ubi audierit buc
cinam dicit vah.) Quibus pfecto verbis
⁊ illud ostēditur: q hoc loco a dño de equo
irrationabili nil dicatur. Neq; enim vah di
cere brutum animal pōt: sed dum asseritur
dicere quod omnino dicere non valet innui
tur quem designet. Vah quippe sermo exul
tationis est. Equus ergo cum audit buccinā
vah dicit: quia fortis q̄sq; predicator cū cer
men passionis sibi ppinquare cōsiderat: de
exercitio virtutis exultat: nec terretur pugne
periculo qui victorie letatur triūpho. Equo
ita q; est vah dicere: predicatorem sanctum
de ventura passione gaudere.

Capitulum. 26.

Sed si predicator fortis glo
riam passionis appetit: si A
discrimen mortis subire p
dño letus querit: qd est q
ipsi fortissimo pdicatori q
ex robusto corde virtutem
traxit nōis: Petro veritas dixit. Cū senue
ris extendes manus tuas: ⁊ alius te cinget: Jo. 12.
⁊ ducet quo non vis. Quomodo de passio
ne gaudet qui cinctus ab alio: ire quo duci
tur nō volet. Sed si pensamus qualiter ani
mus appropinquante passiōe ⁊ mortis me
tu quatitur: ⁊ tamen de venturo regni pre
mio letatur: intelligimus quomodo glorio
si certaminis subire periculo volens: nolit:
q2 ⁊ in morte considerat quod tolerans pa
neat: ⁊ in fructu mortis aspicit: quod appe Phil. 1.
tens querat. Videamus Paulū quomodo
amat quod refugit: quō refugiat qd amet. 2. Cor. 5.
Ait enim. Desideriū habens dissolui ⁊ cū
Christo esse: ⁊ mihi viuere christus est ⁊ mo
ri lucrum: ⁊ tamen dicit. Qui sumus in hoc
habitaculo ingemiscimus grauati eo q no

linnus expoliari: sed superuestiri: ut absor-
beatur quod mortale est a vita. Ecce et mo-
ri desiderat: et tamen carne expoliari formi
dat. Cur hoc? Quia et si victoria in perpe-
tuum letificat: ipsa nihilominus ad presens
pena perturbat et quamuis vincat amor sub-
sequentis muneris: tangit tamen non sine
merore animum pulsus doloris. Sicut enim
vir fortis cum vicino iam belli certamine ar
mis accingitur: et palpitat et festinat: tremit
et feruit quasi pauere per pallorem cernitur:
sed per iram vehementer vrgetur: ita vir san
ctus cum passioni se appropinquare conspicit:
et nature sue infirmitate concutitur: et spei
sue soliditate roboratur: et de vicina morte
trepidat: et tamen quod moriendo verius viuat
exultat. Ad regnum quippe non potest nisi in
terposita morte transire: et idcirco et confidē
do quasi ambigit: et quasi ambigendo cōfi-
dit: et gaudens metuit: et metuentes gaudet
quia scit quod ad brauium quietis nō perueniat:
nisi hoc quod interiacet cum labore trāscen
dat. Sic nos cum morbos a corpore repel-
lere cupimus: tristes quidem amarum pur-
gationis poculum sumimus: certi autem de
subsequenti salute gaudemus. Quia enim
peruenire corpus aliter ad salutem non va
let in potu libet etiam quod tedet: cumque ama
ritudini inesse vitam animus cōspicit: me-
rore turbatur hilarescit. Dicatur ergo. Ubi
audierit buccinam: dicit vah: quia predica
tor fortis cognito certaminis nuncio: et si vt
homo ad vim percussionis trepidat spei ta
men certitudinem ad premium remunera-
tionis exultat. Sed nequaquam ad hoc passio
nis bellum inconcussus existeret: nisi candē
passionem intenta cogitatione meditando
preueniret. Malum namque quod cōsilio pre-
uenitur: decertanti contra se animo et rōne
subjicitur: quia tanto quisque minus aduer-
sitate vincitur: quanto contra illam presciē
do paratus inuenitur. Sepe enim graue ti-
moris pondus vsu leuigatur: sepe mors ipsa
sicut inopinata perturbat: ita deliberatio-
ne preuenta letificat. Unde et recte de hoc
equo subiungitur. Procul odoratur bel-
lum. Ac si apertius dicat. Idcirco quod
libet certamen exuperat: quia mentem cer-
tamini ante certamen parat. Bellum quip-
pe odorari est: aduersa queque longe adhuc
posita cogitando prenoscere: ne fortasse va
leant improuisa superare. Hoc bellum pro-
cul odorari discipulos Paulus ammone-
bat: cum diceret. Uosmetipsos temptate 2. Cor. 13
si estis in fide: ipsi vos probate. Ac si aper-
te preciperet dicens. Persecutionum certa-
mina ad mentem reducite: et cordis vestri
intima atque occulta pensantes: quales in-
ter supplicia existere valeatis inuenite. Hoc B
bellum sancti viri proculodorantur: quan-
do et in pace vniuersalis ecclesie positi: vel
hereticorum bella vel imminentia ab infide
libus persecutionum tormenta conspiciunt:
Qui dum recte viuunt: sepe pro bonis ma
la recipiunt: detractionū contumelias equa
nimiter ferunt: vt si persecutionis occasio sup
petat: tanto illos fortiores aperti hostes in-
ueniant: quanto eos et intra ecclesiam fal-
sorum fratrum iacula non expugnant. Nā
qui a statu penitentie ante linguarum vul-
nera corruit: ipse sibi testis est: quia contra
manifeste percussionis gladios non subsi-
stit. Quis ergo vir dei exercitatus presenti
bus contra ventura: et exercitatus minimis
contra maiora nititur: recte de equo dei di-
ctum est: quod bellum procul odoratur. Sequi
tur. Exhortationem ducum et vlulatum
exercitus. Duces aduerse partis sunt: er-
roris auctores de quibus per psalmistam di
citur. Effusa est contentio super principes Ps. 106.
eorum: et seduxerunt eos vana eorum et er-
rare fecit eos in inuio: et non in via. De qui
bus per semetipsum veritas dicit. Cecus si Mat. 15.
ecco ducatum prebet: ambo in foueam ca
dunt. Hos autem duces: exercitus sequi-
tur: prauorum scilicet turba: que iniquis eo
rum preceptionibus famulatur. Notan-
dum quoque quod duces exhortari: exercitū ve-
ro dicit vlulare quia videlicet hi qui infide
libus vel hereticis presunt: praua que tene
ri precipiunt: quasi ex ratione persuadent.
Turba vero eius subdita quia sine iudicio
eorum voces sequitur: dum per confusionis
insaniam perstrepit: bestiali mente vlulare
perhibetur. Lupis quippe proprie vlula-
tus conuenit: et quia caterue reproborum
contra vitam moresque fidelium soli rapa-
citati inhiant: quasi per vlulatum clamāt.

Capitulum. 27.

A Omne ergo dei exhortatio
nem ducum et vlulatū exer
citus perl operatur: dum
sanctus quisq3 predicator lōge
ante cōsiderat: qd vel au
ctores errorum contra ele
ctos valeant precipere: vel turba eis subdi
ta: quā possit immaniter insanire. Hanc ex
hortationem ducū odorabatur Paul⁹ cū
diceret. Per dulces sermones et benedictio
nes seducunt corda innocentiū. Hunc vlu
latū exercitus odorabatur dicens. Intra
bunt post discessionem meā lupi graues in
vos. Exhortationē ducū odoratus est Pe
trus: cum de quibusdam discipulos ammo
neret dicens. In auar cia fictis verbis de vo
bis negociabuntur. Vlulatū quoq3 exercit⁹
odorabatur: cum pmitteret dicens. Et mul
ti sequentur eorū luxurias: p quos via ve
B ritatis blasphematur. Igit qr sanctus quisq3
predicator atq3 in psecutionis bello dux fidei
qualem se possit exhibere narrauim⁹: nunc
sub huius equi specie vnūquēq3 Xpi militē
describamus: vt et qui ad predicationis cul
men nec dum se puenisse cōsiderat: hac tñ
voce dominica: si iam bene viuere ceperit:
expressum se esse cognoscat quatenus hic col
ligat: quantū deo notus sit si ad maiora p
uenerit: quē significanter deus eloq: nec in mini
mis pretermittit. Singula itaq3 que de equo
dicta sunt repetentes: inuenimus quō miles
dei, a primeua cōuersatione pficiat: quō a
minimis ad maiora succrescat: vel quibus
gradibus ab infimis ad superna puemiat.
Dicat ergo. Nunqd prebebis equo forti
tudinez: aut circūdabis collo eius hinnitū:
Unicuiq3 aie cui dñs misericorditer presi
det: ante oia fidei fortitudinē pbet: de qua
i. Pe.5. Petrus ait. Aduersarius vester diabolus
sicut leo rugiens circuit querens quē deuo
ret: cui resistite fortes in fide. Hinc aūt forti
tudini hinnitus iungit: vñ fit qđ scriptū ē.
Ro.10 Corde creditur ad iusticiam: ore autez con
fessio fit ad salutem. Sequitur.

Capitulum. 281

A Unquid suscites eū qua
si locustas.) Vnusquisq3
q deū sequitur i ipso suo exor
dio vt locusta suscitatur: qr
et si in qbusdā actionibus:
locustarū more fictis popli
cibus terre iheret: in qbusdā tamē expāsis
alis sese in aera suspēdit. Cōuersionū quippe
initia: bonis moribus malisq3 pmixta sunt:
dū et noua iam p intentionem agit: et vetu
sta adhuc vita ex vsu retinet. Tanto autez
min⁹ pmittis interim malis ledimur: quan
to contra illa quotidie sine cessatiōe pugna
mus: nec suos nos iam culpa vendicat: cu
ius prauo vsui nostra sollicite mēs resultat
Minus itaq3 nobis inchoantibus terrena
opa officiunt: qr in nobis diutius demora
ri prohibentur. Proinde qsi in ipso nostre
cōuersationis initio infirma quedaz pie de
nobis dñs tolerat: vt nos quādoq3 ad cele
stia ex pfectione pducat quasi locustas nos
in exordio suscitat: qr et in volatu virtutis
subleuat: et non tñ de terreni opis casu de
sperat. Seqtur. (Gloria nariū ei⁹ terror.)
Pro eo qđ non visa res odore dephenditur C
non immerito nariuz nomine spei nostre co
gitationes exprimunt: qbus venturuz iudi
cium qđ et si oculis adhuc nō cernimus: iāz
tamē sperando puidemus. Qis aūt qui be
ne viuere incipit: audiens qđ per extremum
iudiciū iusti ad regnū vocentur hilarescit:
sz qr qdam mala adhuc ex reliquijs sibi in
esse cōsiderat: hoc ipm iudiciū de quo exul
tare inchoat: appropinquare formidat. Vi
tā quippe suā bonis malisq3 pmixtā cōspicit:
et cogitationes suas aliquo modo spe et ti
more confundit. Nam cū audit que sint re
gni gaudia: mox mentem leticia subleuat: et
rursum cum respicit que sint gehēne tormē
tā mox mentem formido perturbat. Bene
ergo gloria narium eius terror dicit: qr in
ter spem et metum positus: dum futurū iu
dicium mente cōspicit hoc ipm timet vnde
gloriatur ipsa enim sua gloria terror est: qr
inchoatis iam bonis spe de iudicio letus ē:
et nec dum finitis omnibus malis pfecte se
curus non est. Sz inter hec sollicite ad men D
tem reuertitur: et pcellas tante formidinis
rēnuens: seq3 in solius pacis tranqllitate di
sponens totis viribus a districto iudice in
ueniri liber conat. Seruile quippe estimat do
minicam pñtiam formidare: ac ne conspe
ctum patris metuat: illa agit p que se filiuz
recognoscat. Discit ergo iudicez tota expe
ctatione diligere atq3 vt ita dixerim timēdo
rēnuit. Oriri aūt cordi formidinem pro car
nali actione considerat: et idcirco ante oia

carnem forti edomatione castigat. Unde post
q dictum est: gloria narium eius terror: re-
cte subiungitur. Terram ungula fodit. Un
gula namq terram fodere est: districta absti-
nentia carnem edomare. Quo autem plus ca
ro premitur eo de celesti spe anim9 securius
letatur. Unde effossa terra apte subnectit.
Exultat audacter. Quia enim violenter re-
primit quod impugnat: audacter exultat d
his que in eterna pace desiderat: tantoque
mens melius ad superna appetenda com-
ponitur: quanto ab illicitis arctius corpus
edomatur. Unde recte per Salomonem di
Pro.14 citur. Diligenter exerce agrum tuum: ut po-
stea edifices domum tuam. Ille quippe bene
mentis domum edificat: q prius agrum corpo
ris a spinis viciorum purgat: ne si desideriorum
sentes in carnis agro proficiunt: intus tota
virtutum fabrica fame boni operis crescente
destruatur. In ipso autem quasi belli certamie
positus: tanto subtilius fraudem hostium con-
spicit: quanto et districtius corpus proprium
quasi quendam hostium adiutorem premit.
B Unde et post contritionem corporis: post le
ticiam cordis recte subiungitur. In occur-
sum pergit armatis. Hostes armati sunt im-
mundi spiritus: innumeris contra nos fraudi-
bus accincti. Qui cum suadere nobis ini-
qua nequeunt: ea sub virtutum specie no-
bis obtutibus opponunt: et quasi sub que-
dam arma se contegunt: ne in sua malicia
a nobis nudi videantur. Quibus armatis
hostibus in occursum pergimus quando eo-
rum insidias longe preuidemus. Effossa igi-
tur terra: armatis hostibus in occursum per
gere est: edomita carnis superbia dolos im
mundorum spirituum mirabiliter expoliare.
Effossa terra armatis hostibus in occursum
pergere est: devicta carnali negotia contra
spiritalia vicia certamen subire. Nam qui
adhuc secum eneruiter pugnat: frustra con
tra se bella extra posita suscitat. Qui enim
semetipsum carnalibus subiugat: quomo-
do spiritalibus vitijs resultet: Aut quomo
do de labore externi certaminis triumphare
appetit: qui adhuc apud semetipsum do-
mestico libidinis bello succumbit.

Capitulum. 29.

A El certe armatis hostibus in oc-
cursum pergimus: quando per ex
hortationis studium eorum insi-
dias: et in alieno corde preuenimus. Qua-
si enim ex loco in quo fuimus ad locum ali-
um obuiam hostib9 venimus: quando no-
stra cura ordinate postposita: accessum im
mundorum spirituum a proximi mente prohi-
bemus. Unde fit plerumque ut hostes callidi
militem dei iam et de intestino bello victo
rem: tanto de semetipso terribilius temptent
quanto illum contra se et in alieno corde pre
ualere fortiter vident: ut dum illum ad se tu-
endum reuocant: aliena corda liberi9 que
exhortatione eius protegebantur inuadant.
Cumque eum superare non possunt: saltem oc
cupare conantur: quatenus dum miles dei
de semetipso concutitur: non ipse sed is quem
defendere consueuerat perimatur. Sed mens
in deum imobiliter fixa tentationum spicu
la despicit: nec cuiuslibet terroris iacula per-
timescit. Superne enim gratie fretus auxi-
lio: sic vulnera infirmitatis sue curat: ut alie
na non deserat. Unde et bene de hoc equo
subiungitur. Contemnit pauorem nec cedit
gladio. Contemnit pauorem quia nullius ten-
tationis formidine ad hoc usque terretur ut
taceat. Nec cedit gladio: quia et si violenta il
lum tentatio percutit: ita cura tamen proxi-
mi non repellit. Unde et Paulus exemplum
nobis inuicte conuersationis insinuans: et
quos ab hoste gladios susciperat dicit: et
quomodo eisdem gladijs non cedat osten- B
dit. Omni enim iam carnalis operis pugna
superata: carnalis tentationis gladium ab
hoste susceperat q dicebat. Video aliam le-
gem in membris meis repugnantem legi men-
tis mee: et captiuum me ducentem in lege
peccati: que est in membris meis. Sed eidem
gladio quem in se vicerat: etiam in alijs non
cedebat: cum profecto primis diceret. Non Ro.6.
regnet peccatum in vestro mortali corpore
ad obediendum desiderijs eius. Et rursum
Mortificate membra vestra: que sunt super Col.3.
terram: fornicationem: immundiciam libidi-
nem concupiscentiam malam. Grauis illum
tentationum gladius feriebat: de quibus ipse 2.Cor.11.
ait: In laboribus plurimis: in carceribus abun-
dantius: in plagis supra modum: in mortib9
frequenter. A iudeis quinquies quadrage
nas vna minus accepi ter virgis cesus sum
semel lapidatus sum: ter naufragium feci:
nocte et die in profundo maris fui: et cetera
que ipse tolerare potui: et nos enumerare

lassamur. Sed quomodo eidem gladio in
proximi dilectione nō cedat: post multa ipse
subiungit. Preter illa que extrinsecus sūt
instantia mea quotidiana: solicitudo oīm
ecclesiarum. Equus ergo dei ꝛ gladio per-
titur: nec tamen percussione eadem a cursu
prohibetur: dum fortis spiritalis certami-
nis miles: ꝛ ipse vulnera ab hoste suscipit:
ꝛ tamen ad salutem alios stringit. Sed er-
ga tam durum celestis militis pectus anti
quus hostis tanto acutiora spicula perqui
rit: quanto se despici robustius conspicit.
Unde ꝛ sequitur.

Capitulum. 30.

A Super ipsum sonabit pha
retra: vibrabit hasta ꝛ cli
peus. Quia enim videt
sancte mentis studiū con-
tra se ꝛ aliis prodesse: mul
tiplicata hanc satagit tē-
tatione confodere. Unde sepe contingit: vt
hii q regendis aliis presunt temptationū cer-
tamina fortiora patiantur: quatenus cor-
poralium more bellorum dum dux ipse ad
fugam vertitur: resistentis exercitus consti-
pata vnanimitas sine labore dissipetur.
Hostis itaqȝ callidus contra celestē militez
diuersa percussionū vulnera exgrens: mo-
do ex pharetra per insidias cū sagitta vul
nerat: modo ante eius faciem hastaz vibrat:
qz videlicet vicia ꝛ alia sub virtutum spe-
cie contegit ꝛ alia vt sunt aperta eius oculis
opponit. Ubi enī infirmari dei militē con-
spicit: illic fraudis velamina non requirit.
Ubi autem sibi resistere fortem considerat
illic contra vires proculdubio dolos parat
Nam cū infirmū quempiam in carnis illece
bra videt: aperte spēm corporis: quem con
cupisci valeat: eius obtutibus obiicit. Si aūt
fortasse validum contra auariciam cernit:
importune eius cogitatōibus domesticorum
suorum inopiam suggerit: vt dū mens ad
prouisionis curam quasi pie flectitur: seduc
eta furtim in rerū ambitu inique rapiatur.
Equum ergo dei sagitta per insidias impe
tit: quādo ei hostis callidus sub virtute vi
cium abscondit. Hasta autem cominus vul-
nerat: cum manifesta nequitia etiam scien
tem tēptat. Sepe vero celesti militi vno eo-
dēqȝ tempore vtrūqȝ ab hoste obiicit: vt i
qua ibi vna percussione permane ꝛ Jo

losua nāqȝ aduersarius simul feriri nititur
ꝛ aperte seuiens ꝛ insidiis latens vt dū de
occulto sagitta metuitur: minus ante faciē
hasta timeatur: vel dum ante faciem haste
resistitur: nequaqȝ ex occulto veniens sagit
ta videatur. Sepe enī tentationē proponit
de libidine ꝛ subito fraudulentius cessans
elationem suggerit de seruata castitate.
Et sunt nōnulli q dum multos ex castita-
tis arce in elatōis foueam cecidisse conspi-
ciunt: vite sue custodiam negligentes i im-
mundiciam libidinis demerguntur. Sunt
vero econuerso nōnulli q dum libidinis im-
mundiciā fugiunt: per castitatis culmen in
voraginez elationis ruunt. Quasi ergo ap
te feriens hasta est: culpa de vitio: ꝛ quasi
ex occulto vulnerans: de pharetra sagitta
est culpa de virtute. Sed equus dei ꝛ ante C
faciem hastaz superat: cū libidinem calcat:
ꝛ a latere sagittam circūspicit: cum in casti
tatis mundicia se ab elatiōe custodit. Un
de ꝛ bene inter vtraqȝ certān: per Salomo
nem di: Dominus erit i latere tuo: ꝛ custodi- Pro.3
et pedem tuū ne capiaris. Pes nāqȝ in an
teriora tendit: anteriora sūt non videt: q
ea que sunt a latere conspicit. Rursum ꝫ q
pedis custodiam preuidens anteriora cer-
nit: circūspectionem lateris deserit. Dū ve
ro ante faciem posite virtutis aliqd agimus
quasi quo pes debeat poni puidemus: sed
dum ex virtute eadem furtiua culpa subori
tur: quasi dū in anteriora respicitur: ad sa-
gittam latus nudatur. Sepe vero dū sub-
orientem culpam metuimus: virtutem que
agenda est declinamus: ꝛ quasi dum latus
circūspicitur: nequaqȝ cernitur pes in ante D
riora quomodo ponatur. Bene ergo di: do
minus erit in latere tuo: ꝛ custodiet pedez
tuū: ne capiaris: qz miles dei diuine gratie
clipeo protectus: ꝛ que ex latere possint p-
dere circūspiciendo considerat: ꝛ gressum
ante faciem ferre prospiciendo non cessat.
Cui fraudulentus hostis inuidens: quia p
pharetram ꝛ hastam nequaqȝ se preuale-
re conspicit: clipeum opponit: vt si resisten-
tis pectus feriendo non perforat: saltez q-
busdam obiectionibus proficientis iter inter
cludat. Quasdam nāqȝ difficultates ipsis
eius conatibus obiicit: ꝛ cum superare nō
valet vel resistit. Sed qd contra tot argu-
menta bellorum equus dei agat audiemus.

((Feruens et fremens sorbet terram: nec re
putat tube sonare clãgorem.)) Cõtra equũ
clangor tube insonat. quando electi men-
tem in eo qd agit fortiter: e vicino quedam
posita culpa terribiliter temptat sed feruẽs
et fremens sorbet terram: qr nimio ardore
semetipsum discutit: et quicqd in se terrenũ
repperit quotidie proficiendo consumit.
Et clãgorem tube sonare non reputat: qa
consideratione forti omne vicium quod de
E virtutis gloria nascitur: solicitus declinat.
Sonare enim clãgorem tube reputaret: si
fortasse ppter aliud quod prave subortur
alia agere recta metueret. Qr ergo ad agẽ-
da fortia ante insonantia temptamẽta nõ
trepidat: in feruore suo positus: clãgorẽ tu
be minime formidat. Sepe autẽ dum psper
rari se virtutibus conspicit: ne ipsa illũ vir
tutum prosperitas eleuet: pulsari se tenta-
tionibus gaudet. Unde et apte subiungit.
((Ubi audierit buccinã: dicit vah.)) Mul
tos enim peius sua felicitas strauit: multos
diuturna pax inertes reddidit: eosqz illos in
opinatus hostis grauius percussit: quo lon-
go gestis usu negligentes inuenit. Unũ san-
cti viri cum multa se proficere virtutũ pro-
speritate considerant: quodam dispẽsatio-
nis superne moderamine exercere se etiam
tẽptationibus exultant: qr tanto robustius ac
ceptam virtutum gloriam custodiunt: quã-
to tentationis impulsu concussi infirmitatẽ
F suam humilius cognoscunt. Equus ergo au
dita buccina vah dicit: qr videlz preliator
dei cum vim tentationis icumbere conspi-
cit: utilitatem superne dispensatõis cõside-
rans: ex ipsa validius aduersitate cõdidit.
Cuius aduersitatis certamina iccirco illũ nõ
superant: qr nõnunqz improuisa temptant.
Longe quippe prenotat ex unaqua qz re cu-
ius viciũ pugna succrescat. Unde et sequit.
((Procul odoratur bellum.)) Bellũ nãqz
procul odorari est: ex causis precedentibus
que viciorũ pugne subsequantur agnosce-
re. Quia enĩ sicut iam sepe dictum est: odo
re res non visa cognoscitur: bellum procul
odorari est sicut flatu narium: sic prouisio-
ne cogitationum neqtias latentes idaga-
re. De quo odoratu dominus recte in cãtic
Can.7. sic sue laudibus dicit: Nasus tuus sicut tur
ris que est i libano. Per nasum nãqz odo-
res fetoresqz discernimus. Et qd per nasũz
nisi sanctorum prouida discretio designat.
Turris vero speculatõis i altum ponitur:
ut hostis veniens longe videatur. Recte er
go nasus ecclesie turri i libano similis di:
qr sanctorum prouida discretio dum soler
ter circũquaqz conspicit: i altum posita pri
usqz veniat culpa deprehendit: eamqz quo
vigilanter prenotat: eo fortiter declinat.
Hinc Abacuch ait: Super custodiam meam Aba.2
stabo.

Capitulum. 31.

A

Hinc vniuscuiusqz electi ani
mam Hieremias ammonet Hiere.3.
dicens: Statue tibi speculã
pone tibi amaritudines:
Speculũ quippe sibi statue
re est: ventura viciorũ cer-
tamina ex alta consideratõe prenoscere: si-
biqz electi mens amaritudines ponit quan
do et i virtutum pace constituta: dũ malis
insidiantia conspicit: secura quiescere nõ cõ-
sentit. Primo autẽ ne mala quelibet. secũ-
do vero loca considerat: ne bona incaute
faciat: et postqz praua subegerit: ipsa etiam
sibi subiicere recta contendit: ne si mentis
dominium trãseunt: i elationis culpaz ver
tantur. Quia enim sicut superius dictuz ẽ:
plerũqz ex bonis per icurie viciũ mala na
scuntur: vigilanti studio contemplatur quo-
modo ex doctrina arrogãtia: ex iusticia cru
delitas: ex pietate remissio: ex zelo ira ex mã
suetudine torpor oriatur. Cunqz bona hec
agit: qr hũ contra se hostes per hec exurge
re valeant conspicit. Nam cum adipiscen-
dis doctrine studiis elaborat: mentem soli
cite contra certamen arrogãtie preparat. B
Cum culpas delinquentiũ iuste vlcisci de
siderat: sagacissime cauet ne modũ iusticie
crudelitas vindicte trãscendat. Cuz pietate
frenare se nimis scienter pspicit: ne qua disci
pline dissolutõe vincatur. Cum se recti zelis sti
mulis excitat sũmope puidet ne plusqz ne-
cesse est ire se flãma succendat. Cũ magna
mãsuetudinis trãqllitate se tempat: vigilã
ter obseruat: ne torpore frigescat. Qr ergo
spiritalis miles cogitatõe oẽ vicium prius
qz surrepere possit aspicitur: recte de equo
dei dr: pcul odoratur bellũ. Perpendit eti-
am que turba ingratum prorũpat si mala i
gredi ad se vel pauca pmittat. Unũ et seqr.
((Exhortationẽ ducũ et vlulatũ exercitus.))

Temptantia quippe vicia que invisibili contra nos prelio regnanti super se superbie militant: alia more ducum preeunt: alia more exercitus subsequuntur. Neq; enim culpe ocia pari accessu cor occupant. Sed dum maiores et pauce neglectam mentem preveniunt: minores et innumere ad illam se catervatim fundunt. Ipsa nanq; viciorum regina superbia cum devictum plene cor ceperit: mox illud septem principalibus vitijs: quasi quibusdam suis ducibus devastandum tradit. Quos videlicet duces exercitus sequitur: quia ex eis procul dubio importune viciorum multitudines oriuntur. Quod E melius ostendimus: si ipsos duces atq; exercitum specialiter ut possumus enumerando proferamus. Radix quippe cuncti mali superbia est. De qua scriptura attestante dicitur.
Eccle.10. Initium ois peccati est superbia. Primi autem eius soboles: septem nimirum principalia vicia: de hac virulenta radice proferuntur. s. inanis gloria: invidia: ira: tristicia: avaricia: ventris ingluvies: luxuria. Nam quia his septem superbie vicijs nos captos doluit: idcirco redemptor noster ad spiritale liberationis prelium spiritu septiformis gratie plenus venit. Sed habent contra nos hec singula exercitum suum. Nam de inani gloria inobedientia: iactantia: hypocrisis: contentiones: pertinacie: discordie: et novitatum presumptiones oriuntur. De invidia odium: susurratio: detractio: exultatio in adversis proximi: afflictio autem in prosperis nascitur. De ira rixe: tumor mentis: contumelie: clamor: indignatio: blasphemie proferuntur. De tristicia: malicia: rancor: pusillanimitas: desperatio: torpor circa precepta: vagatio mentis erga illicita nascitur.
D De avaricia proditio: fraus: fallacia: periuria: inquietudo: violentie: et contra misericordiam obdurationes cordis oriuntur. De ventris ingluvie inepta leticia: scurrilitas: immundicia: multiloquium: hebetudo sensus circa intelligentiam propagantur. De luxuria cecitas mentis: inconsideratio: inconstantia: precipitatio: amor sui: odium dei: affectus presentis seculi: horror autem vel desperatio futuri generantur. Quia ergo septem principalia vicia tantam de se viciorum multitudinem proferunt: cum ad cor veniunt: quasi subsequentis exercitus catervas trahunt. Ex quibus videlicet septem quinq; spiritalia: duoq; carnalia sunt. Sed unumquodq; eorum tanta sibi cognatione iungitur: ut non nisi unum de altero proferatur. Prima namq; superbie soboles: inanis est gloria: que dum oppressam mentem corruperit: mox invidiam gignit: quia nimirum dum vani nominis potentiam appetit: ne quis hanc alius adipisci valeat tabescit. Invidia quoq; iram generat: quia quanto interno livoris vulnere animus sauciatur: tanto etiam mansuetudo tranquillitatis amittitur: et quia quasi dolens membrum tangitur: idcirco opposite actionis manus velut gravius pressa sentitur. Ex ira quoq; tristicia oritur: quia turbata mens quo se inordinate concutit: eo ad dolendum confundit: et cum dulcedinem tranquillitatis amiserit: nihil hanc nisi ex perturbatione subsequens meror pascit. Tristicia quoq; ad avariciam derivatur: quia dum confusum cor bonum leticie in semetipso intus amiserit: unde consolari debeat foris querit: et tanto magis exteriora bona adipisci desiderat: quanto gaudium non habet ad quod intrinsecus recurrat. Post hec vero duo carnalia vicia. i. ventris ingluvies et luxuria supersunt. Sed cunctis liquet quod de ventris ingluvie luxuria nascitur: dum in ipsa distributione membrorum ventri genitalia subnexa videantur. Unde dum unum inordinate reficitur: aliud procul dubio ad contumelias excitatur. E

Capitulum. 32.

Hinc autem duces exhortari dicti sunt: exercitus ululare: quia prima vicia decepte menti quasi sub quadam ratione se inserunt: sed innumera que sequuntur dum hanc ad omnem insaniam pertrahunt: quasi bestiali clamore confundunt. Inanis namq; gloria devictum cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit. Debes maiora appetere: ut quo potestate volueris multos excedere eo etiam valeas multis prodesse. Invidia quoq; devictum cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit. In quo illo vel illo minor es: cur ergo eis vel equalis vel superior non es? Quanta vales que illi non valent. Non ergo tibi aut superiores esse: aut etiam equales debent. Ira etiam devictum cor quasi ex ratione solet exhortari: cum dicit. Que erga te aguntur equanimiter ferri

non possunt: hec omnia patienter tolerare peccatum est; quia et si non eis cum magna exasperatione resistitur: contra te deinceps sine mensura cumulant. Tristicia quoque deuictum cor quasi ex ratione solet exhortari: cum dicit. Quid habes vnde gaudeas: cum tanta mala de proximis portas.
B Perpende cum quo merore oculo intuendi sunt: qui tanto contra te amaritudinis felle vertuntur. Auaricia quoque deuictum animum quasi ex ratione solet exhortari: cum dicit. Valde sine culpa est: quod quedam habenda concupiscis: quia non multiplicari appetis: sed egere pertimescis: et quod male alius retinet: ipse melius expendis. Ventris quoque ingluuies deuictum cor quasi ex ratione solet exhortari: cum dicit. Ad esum deus omnia munda condidit: et qui saturari cibo respuit: quid aliud quam muneri concesso contradicit. Luxuria quoque deuictum cor quasi ex ratione solet exhortari: cum dicit. Cur te in voluptate tua modo non dilatas: cum quid te sequatur ignoras. Acceptum tempus in desideriis perdere non debes: quia quam citius pertranseat nescis. Si enim misceri deus hominem in voluptate coitus nollet: in ipso humani generis exordio masculum et feminam non fecisset.
C Hec est ducum exhortatio: que dum incaute ad secretum cordis admittitur familiarius iniqua persuadet. Quam videlicet exercitus vlulatus sequitur: quia infelix anima semel principalibus vitiis capta: dum multiplicatis iniquitatibus in insaniam vertitur: ferali iam immanitate vastatur. Sed miles dei quia solerter preuidere viciorum certamina nititur: bellum procul odoratur: quia mala preeuntia quid menti persuadere valeant: cogitatione sollicita respicit. Exhortationem ducum naris sagacitate deprehendit: et quia longe prospiciendo subsequentium iniquitatum confusionem conspicit: quasi vlulatum exercitus odorando cognoscit. Igitur quia vel predicatorem dei vel quemlibet spiritalis certaminis militem descriptum equi narratione cognoscimus: nunc eundem iterum in auis significatione videamus: vt qui per equum didicimus eius fortitudinem: etiam per auem discamus illius contemplationem. Quia per descriptam equi magnitudinem audiuimus quantum contra certamina viciorum vir sanctus per patientiam tolerat: nunc per auium speciem cognoscimus: quantum per contemplationem volat. De quitur. Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter: expandens alas suas ad austrum. Quia per annos singulos pennam veterem accipiter nouo nascente proiiciat: ac sine intermissione plumescat: pene nullus ignorat. Non autem hic illud plume tempus dicitur: quo in nido vestitur: quia tunc B
nimirum adhuc videlicet pullus ad austrum alas expandere non valet: sed illa annua pluma describitur: que laxata veteri penna renouatur. Et quidem domesticis accipitribus quo melius plumescere debeant: munita ac tepentia loca requiruntur. Agrestibus vero mos est vt flante austro alas expandant: quatenus eorum membra ad laxandam pennam veterem tepore concalescant. Cum vero ventus deest: alis contra radium solis expansis: atque percussis: tepentem sibi auram faciunt: sicque capto tepore vel veteres exiliunt: vel noue succrescunt. Quid est ergo accipitrem in austro plumescere: nisi quod vnusquisque sanctorum tactus flatu sancti spiritus concalescit: et vsum vetuste conuersationis abiiciens noui hominis formam sumit. Quod Paulus ammonet dicens. Expoliantes vos Coll. 3.
veterem hominem cum actibus suis: et induentes nouum. Et rursum. Licet is qui foris est Ephe 4
noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Vetustam autem pennam proiicere est: inueterato studia dolose actionis amittere: et nouam pennam sumere est mitem ac simplicem bene viuendi sensum tenere. Penna namque veteris conuersationis grauat: et pluma noue immutationis subleuat: vt ad volatum tanto leuiorem quanto nouiorem reddat.

Capitulum. 33.

Et bene ait: expandit alas suas ad austrum. Alas quippe nostras ad austrum expandere est: per aduentum sancti spiritus nostras confitendo cogitationes aperire: vt A
iam non libeat defendendo nos tegere, sed accusando publicare. Tunc ergo accipiter plumescit cum ad austrum alas expanderit: quia tunc se vnusquisque virtutum pennis induit: cum sancto spiritui cogitationes suas confitendo substernit. Qui enim vetera faciendo non detegit: noue vite opera minime producit: qui nescit lugere quod

grauat: non valet proferre quod sublevat.
Ipsa nāq̄ compunctionis via poros cordis
aperit: ⁊ plumas virtutum fundit: cūq̄ se
studiose mēs de pigra vetustate redarguit:
alacritate iuuenescit. Dicatur ergo beato
Job. Nunquid per sapientiam tuam pla-
mescit accipiter: expandens alas suas ad
austrum: idest nunquid cuilibet electo tu
intelligentiaꝫ contulisti: vt flante sancto spi
ritu cogitationum alas expandat. quatenꝰ
pondera vetuste conuersationis abijciat: ⁊
B virtutum plumas in vsum noui volatus su-
mat. Ut hinc videlicet colligat: quia vigi-
lantiam sensus in semetipso ex se non habꝫ:
qui hanc ex se cōferre alijs nequaq̄ valet.
Potest etiam per hunc accipitrem renoua
ta gētilitas designari: ac sibi beato Job aper
te diceretur. Futuras virtutum plumas in
gentilitate respice: ⁊ vetustas superbie pen-
nas amitte. Sequitur. ¶ Nunquid ad pre-
ceptum tuum eleuabitur aquila: ⁊ in ar-
duis ponet nidum sibi? In scriptura sa-
cra vocabulo aquile: aliquādo maligni spi-
ritus raptores animarum: aliquando pre-
sentis seculi potestates: aliquando vo vel
subtilissime sanctorum intelligentie: vel in-
carnatus dominus ima celeriter transuo-
lans: ⁊ mox summa repetens designatur.
Aquilarū nomine insidiatores spiritus ex-
Hiere. 4. primuntur: Hieremia attestāte qui ait. Ue
lociores sunt persecutores nostri aquilis ce
li. Persecutores enim nostri aquilis celi ve
lociores sunt: cum tanta contra nos mali-
gni homines faciunt: vt ipsas etiaꝫ aereas
C potestates inuentionibus malicie preire vi
deantur. Aquile etiam vocabulo potestas
terrena figuratur. Unde per Ezechielē pro
Ezech. 17 phetam dicitur. Aquila grandis magnarū
alarum longo membrorū ductu plena plu
mis ⁊ varietate: venit ad libanum ⁊ tulit
medullam cedri: ⁊ summitatem frondium
eius euulsit. Qua videlicet aq̄la quis alius
q̄ Nabuchodonosor rex Babylonie desi
gnatur? Qui pro immensitate exercitus ma
gnarum alarum: pro diuturnitate temporū
longo membrorum ductu: pro multis vero
diuitijs plenus plumis: pro innumera atq̄
terrene glorie compositione: plenus varieta
te describitur. Qui venit ad libanum ⁊ tu-
lit medullam cedri: ⁊ summitatem frondi
um eius euulsit: quia iudee celsitudinem pe
tens nobilitatem regni eius quasi medul-
lam cedri abstulit: ⁊ dum tenerrimum re-
gum prolem a regni sui culmine captiuan-
do sustulit: quasi summitatem frondium
eius euulsit. Aquile vocabulo vel subtilis
sanctorum intelligentia: vel volatus domi-
nice ascensionis exprimitur. Unde ijsdem
propheta dum sub animalium specie euan
gelistas quattuor se vidisse describeret: in
eis sibi hominis: leonis: bouis. ⁊ aquile fa
ciem apparuisse testatur: quartum procul-
dubio animal Joannem per aquilam desi-
gnans: qui volando terram deseruit: quia B
per subtilem intelligentiam interna myste-
ria verbi videndo penetrauit. Cui nimirū
prophetie sententie ipse quoq̄ Joannes in
reuelatione sua de semetipso non dissonat Apo. 4.
dicens. Animal primum simile leoni: secun
dum simile vitulo: tertium animal habens
faciem quasi hominis: quartum animal si-
mile aquile volanti. Et quāuis singula ad
vnumquemq̄ euangelistam recte conueni-
ant: dum alius humane natiuitatis ordi-
nem: alius per mundi sacrificij mactationē
quasi vituli mortem: alius potestatis forti-
tudinem: quasi leonis clamorem insinuat
alius natiuitatem verbi intuens: quasi ortū
solem aquila aspectat: possunt tamen hec
quattuor animalia ipsum sanctum caput cuiꝰ
sunt membra signare. Ipse nāq̄ ⁊ homo ē
quia naturam nostram veraciter suscepit:
⁊ vitulus quia pro nobis paciēter occubuit
⁊ leo: quia per diuinitatis fortitudinem su-
scepte mortis vinculum rupit: ⁊ ad extremū
aquila quia ad celū de quo venerat redijt.
Homo ergo nascendo: vitulus moriendo:
leo resurgendo: aquila ad celos ascenden-
do vocatus est.

Capitulum. 34.

Sed hoc loco aquile nomi- A
ne subtilis sanctorum intel
ligentia: ⁊ sublimis eorum
contemplatio figuratur.
Cunctarum quippe auiuꝫ
visuꝫ acies aquile superat:
ita vt solis radijs fixos in se eiꝰ oculos: nul
la lucis sue coruscatione reuerberatꝰ clau
dat. Ad preceptum ergo dei eleuatur aqui
la: dum iussionibus diuinis obtemperās in
supernis suspenditur fidelium vita. Que ⁊
in arduis nidum ponere dicitur: quia desi-

deria terrena despiciens: spe iam de celesti-
bus nutritur. In arduis nidum ponit: qui
habitationem mentis sue in abiecta et infir
ma conuersatione non construit. Hinc est quod
cineo Balaam pphetante dicitur. Robustū
quidem est habitaculum tuum: sed si in pe-
tra posueris nidum tuum. Cineus nāq̃ pos
B sessor interpretatur. Et qui sunt qui presen
tia possident. nisi hi qui ingenio sapientie se
cularis callent? Qui in hoc veraciter robu-
stum sibi habitaculum cōstruunt: si per hu-
militatem paruuli apud semetipsos facti in
christi sublimitate nutriantur. si semetipsos
infirmos sentiūt: et in excelsa humilitate co
gniti redemptoris mentis fiduciam ponant
si ima non appetant. si omne quod preterit
cordis volatu transcendant. Videamus aq-
Phil.3. Ephe.2 lam nidū spei sibi in arduis construentem
qui ait. Nostra conuersatio in celis est. Et
rursum. Qui cōresuscitauit: et cōsedere nos
fecit in celestibus. In arduis habet nidum:
quia profecto in supernis figit consilium: non
vult mentem in ima deijcere: non vult per
abiectionem conuersationis humane in infi
mis habitare. Tunc Paulus fortasse in car
cere tenebatur: cum se consedere christo in
celestibus testaretur. Sed ibi erat vbi ardē
tem iam mentem fixerat: non illic vbi illum
necessario pigra adhuc caro retinebat. Hoc
nāq̃ esse speciale specimen electorum solet:
quod sic sciunt presentis vite iter carpere: vt per
spei celsitudinem nouerint iam se ad alta
peruenisse: quatenus cuncta que preterflu
unt sub se esse videant: atq̃ omne quod in
hoc mundo eminet: amore eternitatis cal-
cent. Hinc est enim quod sequenti se anime per
prophetam dn̄s dicit. Sustollam te super al-
Isa.58 titudines terre. Quasi quedam nāq̃ infe-
riora terre sunt: damna: cōtumelie: egestas:
C abiectio que ipsi quoq̃ amatores seculi: dū
per late vie planiciem ambulant: vitādo cal
care non cessant. Altitudines autem terre
sunt: lucra rerum: blandimenta subditorū:
diuitiarum abundantia: honor et sublimi-
tas dignitatum: que quisquis per ima ad-
huc desideria incedit: eo ipso alta estimat:
quo magna putat. At si semel cor in celesti
bus figitur: mox quam abiecta sint cernit: que
alta videbant. Nā sicut qui in montē con-
scendit: eo paulisper cetera subteriacentia
despicit: quo ad altiora gressum amplius ten
dit: ita qui in summis intentionē figere nitī
tur: dum an nisu ipso nullā presentis vite glo
riam esse deprehendit: super terre altitudies
eleuatur: et quod prius in imis desiderijs posi-
tus: super se credidit: post ascendendo prospi-
ciēs sibi subesse cognoscit. Que ergo illic do
minus facturum se esse pollicetur dicēs. Su
stollā te super altitudines terre: hec apud
beatū Job solū sese facere posse testatur di
cens. Nunquid ad preceptū tuū eleuabit aqui
la: et ponet in arduis nidū sibi: ac si diceret.
Ut ad meū: qui quod exterius precipio: hoc in-
trinsecus gratia occulte largitatis inspiro.
Sequitur. (In petris manet.) In sacro elo
quio cum singulari numero petra nominat
quis alius quam christus accipitur? Paulo atte
stante qui ait. Petra aūt erat christus. Cum 1.Cor.10
uero petre pluraliter appellant membra eius:
videlicet sancti viri qui illius robore solidati sunt
exprimunt. Quos nimirū Petrus apostolus
lapides vocat dicēs. Vos tanq̃ lapides vi
uifico edificamini domus spirituales. Ista
itaq̃ aquila que ad veri solis radios cordis
oculos erexit: in petris manere dicit: quia in di
ctis antiquorum et fortiū patrū mentis sta-
tione collocatur. Eorū quippe vitā quos in
via dei preijsse se conspicit: ad memoriā redu-
cit: atq̃ in celsitudine illorum fortitudinis studēdo
nidū construit sancte meditationis. Cūq̃ eorū
acta dicta q̃ tacite cogitat: cū presentia vite
gloriā in cōparatōe eterne excellētie quā sit
abiecta considerat: quasi sub se esse ima terrarū
in petris residēs obseruat.

Capitulum. 35.

Possunt et petre sublimes
totū celestiū potestates intelli-
gi: quando nō iam quasi more ar
borū huc atq̃ illuc ventus
nostre mutabilitatis inclinat: 21
quia velut petre in arduis site:
ab omni motu mutabilitatis aliene sunt: et
ad soliditatem sue celsitudinis ipsa cui in-
herent eternitate duruerunt. Uir itaq̃ san
ctus cum terrena despicit more se aquile
ad altiora suspendit: et per contemplatio
nis spiritum subleuatus perhennem ange-
lorum gloriam prestolatur: atq̃ huic mun-
do hospes: illa appetendo que aspicit:
iam in sublimibus figitur. Recte ergo dici-

rur:in petris manet:idest intentione cordis
inter illas celestes virtutes residet:que per
eternitatis sue fortitudinem tanta iam soli
ditate fixe sunt:vt in nullo culpe latere mu
tabilitatis varietate flectantur. Unde et
apte sequitur. ¶ Et in preruptis silicibꝰ com-
moratur:atqꝫ in accessis rupibus. Qui enĩ
sunt alij prerupti silices:nisi illi fortissimi an
gelorũ chori:q quãuis non itegri:sed tamẽ
in proprio statu sūt:cadente cuz suis ange
lis dyabolo remanserunt. Prerupti enim
B sunt:q2 pars eorum cecidit:pars remansit.
Qui integri quidem stant:per qualitatẽ me-
riti:sed per numeri quantitatem prerupti.
Hanc preruptionẽ restituere mediator ve-
nit:vt redempto humano genere illa ange-
lica damna sarciret:et mensuraz celestis pa
trie locupletius fortasse cumularet. Pro-
pter hanc preruptionẽ de patre dĩ. Pro-
posuit in eo in dispensatione plenitudinis
temporum instaurare omnia in christo:que
in celis & que in terra sunt in ipso. In ipso
quippe restaurantur ea que ĩ terra sunt: duz
peccatores ad iusticiam conuertuntur. In
ipso restaurantur ea que in celis sunt:dum
illuc humilitati homines redeũt:vnde apo
state angeli superbiendo ceciderũt. Quod
vero ait in accessis rupibꝰ:nimirũ q prerũ-
pti silices:ipsi sunt inaccesse rupes. Cordi.n.
peccatorum hominũ:valde inaccessa ẽ cla
ritas angelorum:q2 quo ad pulchra corpo
ralia cecidit:eo a spiritali spẽ oculos clau-
C sit. Sed quisqs ita contemplatione rapitur
vt per diuinam gratiam subleuatus inten-
tionem suam iam angelorũ choris interse-
rat:et fixus in sublimibus ab omni se infir-
ma actione suspendat:non ei sufficit glori
am angelice claritatis aspicere:nisi eũ eti-
am q est super angelos valeat videre. So
la nãqꝫ eiꝰ visio:vera mentis nostre refectio
est. Unde cũ dixisset hanc aqlam in petris
manere:et in preruptis silicibꝰ atqꝫ in inac-
cessis rupibꝰ cõmorari:illico subdidit. Inde
contemplatur escaz:idest ex illis choris an
gelicis tendit oculũ mentis ad contẽplan-
dam gloriam superne maiestatis:qua non
Isa.53. visa adhuc esurit qua tandez visa saciatur
Mat.5. Scriptum quippe est. Pro eo q laborauit:
anima eius videbit et saciabitur. Et rursuz.
Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam: quo

niam ipsi saturabuntur. Quis vero mentis
nostre cibus sit indicatur aperte cum dici Mat.5.
tur: Beati mundo corde quoniam ipsi de
um videbunt. Et quia interpositione corru
ptibilis carnis grauati:deuz sicut est vide
re non possumus:recte subiungitur. ¶ Ocu
li eius de longe prospiciunt. Quantumlis
bet enim in hac vita positus quisqꝫ profece
rit:nec dum deum per speciem:sed per enig
matis speculum videt. Et viciño ante z cũ
respicimus verius cernimus: cum vero lon
gius aciem tendimus sub incerto visu cali
gamus. Quia igitur sancti viri in vita se cõ D
templatione erigant:et tamen deum sicut ẽ
videre non possunt:bene de hac aquila di
citur: Oculi eius de longe prospiciunt. Ac
si diceret. Intentionis aciem fortiter ten
dunt:sed nec dum propinquum aspiciunt:
cuius claritatis magnitudinem penetrare
nequaquã possunt. A luce enim incorrupti
bili caligo nos nostre corruptionis obscurat
cunqꝫ et videri aliquatenus potest: et tamẽ
videri lux ipsa sicut est non potest:quã lon
ge sit indicat. Quam si mens vt cũqꝫ non
cerneret:nec quia longe esset videret. Si
autem perfecte non cerneret:profecto hanc
quasi per caliginem non videret. Igitur q2
nec omnino cernitur:nec rursuz omnino nõ
cernitur:recte dictum est: quia a longe deꝰ
videtur. Libet ad mediuz Isaie verba de
ducere atqꝫ hec et illa:quia vno spiritu pro
ferantur indicare. Qui cum actiue vite vir Isa.33.
tutes exprimeret ait dicens: Qui ambulat
in iusticijs et loquitur veritatem : qui proijcit
cit auariciam et calumniam et excutit ma
nus suas ab omni munere:qui obdurat au
res suas ne audiat sanguinẽ:et claudit ocu
los ne videat malum : illico q ab eiusdem
actiue vite gradibus ad que contemplatio
nis culmina ascendatur:adiunxit dicens:
Iste in excelsis habitabit : munimenta sa E
xorum sublimitas eius et panis ei datus est
aque eius fideles sunt. Regez i decore suo
videbunt oculi eius:cernent terram de lon
ge. In excelsis namqꝫ habitare est: cor in ce
lestibus ponere. Et munimenta saxorũ sub
limitas nostra est:cũ fortia patruz pcepta:
et exempla respicimꝰ : atqꝫ ab ĩfima cogita
tione separamur. Munimenta saxorũ sub
limitas nostra est:cũ mente choris castrisqꝫ

celestibus iūgimur: ⁊ insidiantes malignos spūs stantes in arce cordis quasi subterpositos expugnamꝰ. Tūc nobis etiam panis datur: q2 in supernis erecta intentio: eternitatis contemplatōe reficitur. Aque eni nostre fideles sunt: q2 doctrina dei quod hic per spem promittit: hoc illic i re exhibet. Sapientia nāq3 huiꝰ mundi infidelis ē: q2 mansura post morte3 non est. Aque nostre fideles sunt: quia verba vite quod aū morte3 insinuāt: hoc etiam post mortem demōstrant. Regē in decore suo oculi nostri conspiciūt: q2 redemptor noster in iudicio ⁊ a reprobis homo videbitur: sed ad diuinitatis eiꝰ intuendam celsitudinem soli q electi sunt subleuantur. Quasi eni quandam feditatē regis videre est: solam seruilem formam i qua ab iniqs despectꝰ est cernere. Sed ab electis in decore suo rex cernit: q2 vltra semetipsos raptos i ipso diuinitatis fulgore oculos cordis figunt. Qui q̄ diu i hac vita sunt q2 illam viuentiū patriam sicut est videre non possunt: recte s dicitur: cernēt terram de longe. Quod ergo hic ait eleuabitur aqla ⁊ i arduis ponet nidum sibi: hoc ille di in excelsis habitabit: Quod hic di in petris manet: ⁊ in preruptis silicibus cōmoratur: atq3 in accessis rupibꝰ hoc illic subijcitur: munimenta saxorum sublimitas eius. Quod rursus hic subinfertur: inde contēplatur escam: h illic quoq3 subditur: panis ei datꝰ est: aque eius fideles sūt regem i decore suo videbunt oculi eiꝰ. Et quod hic subiungitur oculi eiꝰ de longe pspiciunt: hoc illic aperte subijcitur: cernent terram de longe.

Capitulum. 36.

Onsideremꝰ q̄ sublimis aqla fuerit Paulus qui vsq3 ad tertium celū volauit: s3 tñ in hac vita positꝰ e lōgin quo adhuc deū pspicit qui ait. Uidemꝰ nūc p speculū in enigmate: tunc aūt facie ad faciē: ⁊ rursum. Ego me nō arbitror comprehendisse. Sed q̄uis eterna valde minus q̄ sunt ipse conspiciat: quāuis ea se cognoscere pfecte nō posse cognoscat: ifirmis tamē auditoribus ea ipsa fundere predicando nō potest que videre saltē per speculum ⁊ imaginem potest. De semetipso quippe tanq̄ d alio

A

i.Cor.13.

Phil.3.

loquitur dicēs: Audiuit archana verba que non licet homini loq. Interna ergo q̄uis minima ⁊ extrema videantur fortibꝰ: tamē predicatoribꝰ summa sunt ifirmis do auditoribus incapabilia. Unde ⁊ predicatores sancti cū auditores suos diuinitatis pbu3 capere nō posse conspiciūt: ad sola incarnationis dominice verba descendunt. Uñ bene hic dū subleuata i arduis aqla lōge videre dicitur subinfertur. Pulli eiꝰ lambūt sanguinē. Ac si aperte diceret: Ipse qdem diuinitatis ɔtemplatione pascitur sed q2 auditores eiꝰ diuinitatis percipe archana nequaq̄ possunt: cognito crucifixi dñi cruore satiantur. Sanguinem quoq3 lambere est: passionis dñice ifirma penetrare. Hinc est q idem Paulus q sicut paulo ante ia3 diximus: ad tertiū celi secreta volauerat: discipulis dicebat. Nō enim iudicaui scire me aliqd iter vos: nisi christum Jesum: ⁊ hunc crucifixum. Ac si apte hec aqla diceret; Ego qdam escam meā diuinitatis eiꝰ potētiam de longe prospicio: sed vobis adhuc paruulis icarnatōis eiꝰ tantūmodo lambēdum sanguinē trado. Nam q per predicationem suam tacita diuinitatis celsitudine ifirmos auditores d solo cruore crucis edocet: qd aliud quā sanguinē pullis prebet. Quia vero vniuscuiusq3 sancti predicatoris aīa corruptiōe carnis exuta: ad eu3 mox ducit: q pro nobis sponte i mortem cecidit ⁊ de morte surrexit: apte de hac aqla subditur. Et vbicūq3 cadauer fuerit statim adest. Cadauer qppe a casu dicit. Et nō imerito corpus dñi ppter casum mortis cadauer vocatur. Quod aūt hic de hac aqla di: vbicūq3 cadauer fuerit stati adest: hoc de egredientibꝰ animātibus fieri vitas spōte dicens. Ubicūq3 fuerit corpꝰ illuc congregabūtur ⁊ aqle. Ac si apte dicat. Qz celesti sede icarnatus redēptor vester presideo electoꝝ qs oq3 aīas cū carne soluero: ad celestia subleuabo.

Capitulum 37.

Ed hoc quōd de hac aquila dicitur vbicūq3 fuerit cadauer statim adest: intelligi ⁊ aliter potest. Omnis enim q in peccati mortem ceciderit: non inconuenienter poterit cadauer vocari. Quasi exani

i.Cor.12.

B

i.Cor.2.

Mat.24

A

mis nāq3 iacet: qui iusticie viuificantē spiri
tum non habet. Quia ergo sanctus quisq3
predicator vbi peccatores cē considerat: il-
luc anime puolat: vt in peccati morte iacen
tibus lucem viuificationis ostendat bñ de
hac aquila dicitur: vbicūq3 cadauer fuerit
statim adest: idest. illuc tendit: vbi vtilitatē
predicatōis prospicit: vt ex eo q̄ iam spiri-
tualiter viuit: alijs in morte sua iacentibus
profit: quos corripiendo quasi edit: sed ab
iniquitate ad innocentiā permutando in
sua mēbra quasi edendo ꝯuertit. Ecce ipse
B quem ad testimonium iam sepe deduxim9:
Paulus cum nunc iudeam: nunc corīthū:
nunc ephesum: nunc Romam: nūc Hispa-
niam peteret: vt in peccati morte iacentib9
eterne vite gr̄am nunciaret: qd se aliud q̄
esse aqlā demonstrabat: que velociter oīa
transuolans vbicūq3 iacens cadauer que-
rebat: vt dum voluntatē dei lucratis pecca
toribus faceret: quasi escam suam in cada-
uere reperiret. Esca quippe iustorum est con
uersio puersorum: de qua dicitur. Operami
Jo.6. ni nō cibum q perit: sed q permanet in vi-
tam eternam. Auditis itaq3 tot sanctorum
virtutib9 beatus Job obstupuisse intelligit
7 sub ammirationis terrore soluisse. Nam
seqtur. (Adiecit dñs 7 locut9 ē ad Job)
Nunqd qui contendit cum deo tam facile
conqescit: Utiq3 qui arguit deum: debet et
respondere illi. Cur sanctus tāta hac distri-
ctione flagelli nō estimauit augeri sibi me-
rita: sed vicia resecari. Qui quia in se nul-
C la cognouit percussum se iniuste credidit: 7
percutientem prorsus arguere ē: de percus-
sione murmurare. Considerans aūt domi-
nus q̄ ea que protulit nō ex tumore super
bie: sed ex qualitate collegerat vite: pie illū
increpat dicens. Nunqd qui contendit cum
deo tam facile conqescit: Utiq3 qui arguit
deum: debet 7 respondere illi: Ac si aperti9
diceret. Qui tanta de tua actione locutus
es: cur audito sanctorum vita siluisti. Me
enī fuit arguere de percussione mea an fue
rit iusta dubitare. Et bona qdem tua vera
citer protulisti: sed hec quo tenderēt flagel
la nesciuisti: qui 7 si non habes iā3 quod cor-
rigas: habes tamen adhuc quo crescas.
In quanta vero virtutis arce q̄ plurimos
sublevem me ecce narrante cognouisti: ipse
considerabas tuam: sed aliorum celsitudi-
nem nesciebas. Auditis igitur alienis vir-
tutib9: si quid vales responde de tuis. Sci-
mus aūt q̄ cordis sui oculum per elatiōis
tenebras extinguit: q cum recta agit conside-
rare meliora merita negligit. At contra ma-
gno humilitatis radio sua opera illustrat:
q aliorum bona subtilius pensat: qr dū ea
que ipse fecerit: facta foris ab alijs prospi-
cit eum q de singularitate mitus erūpere ni-
titur superbie tumorem premit. Hinc ē q̄
voce dei ad Helyam solum se estimantem
dicit: Relinqui mihi septem milia virorum qui 3.Re.19.
non curuauerūt genua ante baal; vt dum
nō solum se remansisse cognosceret: elatio-
nis gloriam que ei de singularitate surge-
re poterat: euitare posset. Beat9 itaq3 Job
nihil peruerse egisse rephenditur: s3 de alio
rum et bene gestis docetur: vt dum se equa
les 7 alios habere considerat: ei q singula-
riter summus est se humiliter subdat.

Sancti Gregorij. Liber. 32.

Capitulum primum.

Ancti uiri A
s quo apud deum alti9
virtutum dignitate p-
ficiunt: eo subtilius indi-
gnos se esse dephendūt:
qr dum proximi luci fi-
unt qcqd eos in seipsis
latebat inueniunt: 7 tanto magis foris sibi
deformes apparent: quāto minus pulchri-
us est quod intus vident. Unusquisq3 enim
sibi dū tactu veri luminis illustraē ostendit:
7 vnde agnoscitur qd est iusticia: inde eru
ditur vt videat qd ē culpa. Hinc est q̄ sepe
mens nostra q̄tus frigida in conuersatio-
nis humane actione torpescat: quātus in q
busdam delinquat 7 nesciat: quōnis pecca
ta quedam quasi nulla perpendat: cum ta
men ad appetenda sublimia orationis cō-
punctione se erigit: ipso sue compunctiōis
oculo excitata ad circūspiciendam se post
fletum vigilantior redit. Nam cum negle-
ctum se deserit 7 ocio tepore torpescit vel
ociosa verba vel inutiles cogitationes mi-
noris esse reatus omnino credit. At si igne
compunctionis incalescens a torpore suo

tacta subito afflatu contemplationis eui-
gilet: illa que leuia paulo ante credidit: mor
vt grauia ac mortifera perhorrescit. Cuncta
enim vel in minimis noxia quasi atrocissi-
ma refugit: quia videlicet per contemptio-
nem spiritus grauida introire ad se iam in-
sania nulla permittit. Ex eo enim quod in-
tus conspicit: quam sint horrenda hec que exte
rius perstrepunt sentit: et quanto amplius
sublevata profecerit: tanto magis refugit i
sima in quibus prostrata defecit. Nihil quip-
pe eam nisi id quod interius viderat pascit
atque eo grauius tolerat: quicquid se ei extrin
secus ingerit: quo illud non est quod interius
vidit: sed ex his interioribus que rapta vide-
re potuit ad exteriora que tolerat iudican
di regulam sumit. Super se enim rapitur dum
sublimia contemplatur: et semetipsam iam
liberius excedendo conspiciens quicquid ei
ex se ipsa sub seipsa remanet subtilius compre
hendit. Ex qua re miro modo agitur: vt si-
cut superius dictum est. Unde dignior effi-
citur inde sibimet indigna videatur: et tunc
rectitudini se longe esse sentiat cum appro
pinquat. Unde Salomon ait: Cuncta tem-
Eccle. 7. ptaui in sapientia et dixi: Sapiens efficiar:
et ipsa longius recessit a me. Quesita enim
sapientia longe recedere dicitur: quia ap-
propinquanti altior videtur. Qui vero hanc
nequaquam querunt: tanto se ei propinquos esti
mant: quanto et eius rectitudinis regulam
ignorant: quia siti in tenebris mirari iudicis
claritatem nesciunt: quam nunquam viderunt:
eique in forma eius pulchritudinis non ten
duntur in semetipsis et libenter quotidie de
C formiores fiunt. Nam quisquis eius radijs
tangitur sua illi manifestius tortitudo mon-
stratur: et eo verius inuenit quantum flectatur
in vitio: quo sagacius summa considerans con
spicit quantum distat a recto. Unde beatus
Job humanum genus virtutibus transiens
amicos loquendo superauit: sed loquente
deo sublimius eruditus semetipsum cogno
scendo reticuit. Illos namque iniuste loquen-
tes subdidit: sed ad verba locutionis inti-
me reum se iuste cognouit: et quidem cur fla
gellatus sit nescit. Sed tamen cur flagella
veneratus non sit silendo redarguit. Diui-
na enim iudicia cum nesciantur: non audaci
ei sermone discutienda sunt: sed formidolo
se silentio veneranda: quia et cum causas

rerum conditor in flagello non aperit: eo iu
stas indicat quo se eas facere qui summe
iustus est demonstrat. Uir ergo sanctus et pri
us de locutione et post de silentio reprehen
sus: quid de semetipso sentiat innotescat.
Ait enim. Qui leuiter locutus sum respon-
dere quid possum? Ac si dicat: Sermonem me
um defenderem si hunc cum rationis ponde- B
re protulissem. At postquam lingua leuitate vsa
conuincitur. quid restat nisi vt conticendo re
frenetur. Sequitur. ((Manum meam po-
nam super os meum: vsu sacri eloquij i ma
nu operatio: in ore locutio solet intelligi.))
Manum ergo super os ponere est: virtute
boni operis culpas tegere incaute locutionis
Quis vero inueniri potest qui quamlibet per
fectus sit de ocioso tamen sermone non pec-
cet. Jacobo attestante qui ait: Nolite plu-
res magistri fieri in multis enim offendimus Jaco. 3
omnes: et rursum. Linguam nullius homi-
num domare potest. Cuius culpas redar- Ibi. 3.
guens per semetipsam veritas dicit: Dico
autem vobis quoniam omne verbum ocio Mat. 12.
sum quod locuti fuerint homines reddent
de eo rationem in die iudicij. Sed sancti vi
ri ante dei oculos student culpas lingue te
gere meritis vite: student bonorum operum
pondere premere immoderata verborum. Un
de in sancta ecclesia manus super os poni-
tur: dum in electis eius quotidie ociose lo-
cutionis vitium bone actionis virtute opi-
tur. Scriptum namque est: Beati quorum re- Ps. 31.
misse sunt iniquitates: et quorum tecta sunt
peccata. Sed rursum cum scriptum sit: Hebr. 4.
Omnia nuda et aperta sunt oculis eius: quo
modo tegi possunt: que eius oculis cui cun-
cta nuda sunt abscondi nequaquam possunt?
Sed quia hoc quod tegimus inferius po-
nimus: atque hoc vnde tegimus nimirum su
perducimus: vt quod est subterpositum te
gamus: tegere peccata dicimur: que quasi
subterponimus: dum bone actionis opus
ad hoc post eligimus vt preferamus. Qui
ergo priora mala deserit: et bona posteri-
us facit: per hoc quod addit: transactam ne
quitiam tegit: cui boni operis merita sup-
ducit. Beatus igitur Job sancte ecclesie ty
pum tenens: et in verbis suis sua allegans E
nostra designans: dicat ex se; dicat ex no-
bis: manum meam ponam super os meum
idest: hoc quod districto iudici de sermo

ne meo i me displicuisse considero: ante ei⁹ oculos sub velamine recti opis abscondo. Seqtur. (Unū locut⁹ sum quod vtinā nō dixissem ⁊ alterum qbus vltra nō addā.) Si transacta beati Job vba discutimus: nihil eū neqter dixisse reperimus. Si vo dicta eius que cū veritate ac libertate prolata sunt: in aliquo superbie vicio flectimus: duo iam solūmodo nō erunt qꝛ multa sūt: sed qꝛ loq nostrum est hoībus occultū sensum verbis aperire: loq vero nostrū ad diuinas aures est motum mētis et expressionem actōnis ostendere. Beatus Job ad libram se subtilissimi examinis pensans: locutione sua secūdo se deliqsse confitetur. Unū enim loq illicite ē: res flagello dignas agere: aliud loq illicite est: etiam de flagello murmurare. Qui ergo ante increpatōē diuinam i omni opere hoībus prelatus fuit ipse in altum icrepatōe proficiens ⁊ minus se rectū prius i opere: ⁊ minus se patientē post i verbere agnouit. Unde semetipsum redarguit dicens: vnum locutus sū: quod vtinam nō dixissem: ⁊ alterum qbus vltra non addam. Ac si dicat: Rectum me qdem inter homines credidi: sed te loquente ⁊ ante flagella prauum: ⁊ post flagellis me rigidum inueni. Quibus vltra nō addam: qa iam quāto nūc te loquente subtilius intelligo: tanto meipsum humilius inuestigo.

Capitulum. 2.

A

Et qꝛ beatus Job sctē ecclesie typum tenet: possunt electis oībus hec eius vba congruere: q cognoscentes dūm i vno ⁊ alio deliqsse se sentiunt: qꝛ se itelligūt vel in cogitatōe ⁊ ope: vel in dei ac pximi neglecta dilectōe peccasse. Quibus se promittunt vltra nil addere: qꝛ per conuersionis grām curant penitendo quotidie etiam transacta purgare. Per hoc tamen quod beatus Job de duobus se penitēdo redarguit: liquido ostendit: qꝫ peccator ois in penitentia duplicem habere gemitum debet nimirum qꝛ bonum quod oportuit non fecit: ⁊ malum quod non oportuit fecit. Hinc est enī quod per Moysen de eo q iuramentum ptulit: vt vel male quod vel bene facere: atqꝫ hoc ipsum obliuione transcēdit dicitur: Offerat agnam de gregibus sine

Leui. 5.

capram: orabitqꝫ pro eo sacerdos: ⁊ pro peccato eius. Sin autem non potuerit offerre pecus offerat duos turtures: vel duos pullos colūbarum: vnum pro peccato: ⁊ alterū in holocausto. Juramentum nāqꝫ pferre ē: voto nos diuine seruitutis alligare ⁊ cum bona opera pmittimus: bū nos facere spondemus. Cum vero abstinentiā cruciatūqꝫ carnis nostre vouem⁹ mala ad presens nos nobis facere iuramus. Sed qꝛ nullus i hac vita ita perfectus est: vt quālibet deo deuotus sit inter ipsa quālibetcunqꝫ pia vota nō peccet: pro peccato agna offerri de gregib⁹ siue capra precipitur. Quid enim per agnā nisi actiue vite inocentia: qd per caprā que in summis sepe extremisqꝫ rupibus pēdens pascitur: nisi contemplatiua vita signatur? Qui ergo se conspicit promissa se proposita non implesse: ad sacrificium dei sese studiosius debet vel innocentia boni operis: vel non sublimi pastu contemplatōis accingere: ⁊ bene agna de gregibus: capra vero offerri de gregibus non iubetur: qꝛ actiua vita multorum est: contemplatiua paucorū ⁊ cum hec agimus que multos agere ⁊ egisse conspicimus: quasi agnam de gregib⁹ damus. Sed cum offerentis virtus ad agnā caprāqꝫ non sufficit: in remedio penitentis adiungitur: vt duo pulli columbarum vel duo turtures offerantur. Scimus qꝛ colūbarū pulli vel turtures pro cantu gemitus habent. Quid ergo per duos colūbarum pullos vel duos turtures nisi duplex penitētie nostre gemitus designatur: vt cū ad offerēda bona opera nō assurgimus: nosmetipsos dupliciter defleamus: qꝛ ⁊ recta non fecimus: ⁊ praua operati sumus. Unū ⁊ vn⁹ turtur pro peccato: alter vero offerri in holocaustum iubetur. Holocaustum nāqꝫ totum incensum dicitur: vnum ergo turturē pro peccato offerimus: cum pro culpa gemitum damus de altero vero holocaustū facimus cum pro eo quod bona neglexim⁹ nosmetipsos funditus succendētes igne doloris ardemus. Quia igitur duplex in penitentia gemitus debetur: beatus Job diuine vocis increpatione proficiens atqꝫ i sua reprehensione succrescens: dixisse se vnum ⁊ alterū penitēs fatetur: ac si apte dicat: ⁊ erga bona p negligentiā torpui: ⁊ ad mala per audaciam prorupi.

B

C

Capitulum. 3.

A Job Ca.40. Respondens autē dñs Job de turbine dixit. Accinge sicut vir lūbos tuos: ⁊ interrogabo te: ⁊ indica mihi.

Quid sit dñm de turbine respondere: qd beatum Job lūbos accingere: qd, interrogare dei: qd hominis indicare. Primo iam domini sermone tractatū est: q̄ ergo lectoris tedio parcimus curamus summope ne dicta replicemus. Seqtur. ((Nunqd irritū facies iudicium meū: ⁊ cōdemnabis me vt iustificeris tu?)) Quisqs contra flagella celestia dñi seipm defendere nititur: flagellantis iudicium euacuare conatur. Nā cū culpa sua feriri se denegat: qd aliud q̄ iusticiā ferientis accusat? Beatū itaq̄ Job nō idcirco flagella celestia pcusserunt: vt in eo culpas extinguerent: sed potius vt merita augerent quatenus qui trāquillitatis tēpore in tanta sanctitate clarueerat: vt ex pcussione pateferet: que in eo etiā patientie virtus late-

B bat. Qui qdem culpam suā inter flagella non inueniens. nec tamē flagella cadē cām sibi esse augendi meriti deprehendēs iniuste se feriri credidit: cum qd in se debuisset corrigi non inuenit. Sed ne ipsa innocētia i tumorem elationis inflaretur: diuina voce corripitur: ⁊ mens eius ab iniquitate libera: sed verberib⁹ pressa ad iudicia occulta reuocat: vt superna sentētia: ⁊ si non est cognita nō tamē credatur iniusta: sed eo saltē iustum credat oē qd patitur: quo nimirum constat q̄ deo auctore patiatur. Magna enim satisfactio percussionis est: volūtas iusta conditoris. Que cām iniustū facere nil solet: iusta agnoscitur: etiā si latet. Nā cum pro iusticie peccato percutimur: si i pcussione nostra diuine volūtati cōiungimur: mox a nostra iniusticia ipsa cōiunctione liberamur. Quisqs enim iam percussionem tolerat: sed adhuc causas pcussionis ignorat: si iustum credens hoc ipm cōtra se iudicium amplectitur: eoipso ab iniusticia sua iaz eor

C rectus est: quo pcussum se iuste gratulatur. In vindicta enim sua deo se socians: sese contra se erigit: ⁊ magna est iam iusticia qd voluntati iudicis cōcordat in pena: cui discrepauit in culpa. Uir igitur sanctus q̄ nulla deo culpa discrepauerat: quasi cū dissimultate et inter supplicia cōcordabat. Neq̄ enim credidit q̄ flagella que solent vicia extinguere: in illo sola merita augerēt. Unde nūc iuste corripit: vt occultis iudicijs ⁊ nesciens subderet: ei q̄ dicit. Nunqd irritū facies iudiciū meū: ⁊ condēnabis me vt tu iustificeris? Ac si apte diceretur. Tua qdez bene acta cōsideras: sz mea occulta iudicia ignoras. Si ergo ex tuis meritis cōtra mea flagella disputas: qd aliud q̄ me de iniusticia adducere te iustificādo festinas. Seqt.

Capitulum. 4.

Si habes brachiū sicut de⁹: ⁊ si voce simili tonas.)) Or- A
humanū gen⁹ beatus Job meritis transcendebat: eius pius cōditor ⁊ eruditor ad cōsiderandam similitudiēz sue magnitudinis puocat: vt cognita tāta dissimilitudine: in humilitate se fimat. Sed cum in deo vox ⁊ brachium dicit: cauendū summope est: ne quid in eo mens corporeū suspicetur. In antropho morphitaꝝ namq̄ heresim cadere ē: eū qui incircūscripte iplet ⁊ circūplectitur oīa: intra corporalia liniamenta concludere. Sed oīpotens deus ad sua nos trahens vsq̄ ad nostra se humiliat atq̄ vt alta insinuet: humilibus cōdescēdit: quatenus paruuloꝝ animus rebus cognitis enutritus ad inquirenda exurgat incognita: atq̄ ab eo q longe super ipm est: quedam iuxta se audiens quasi quibusdā ad illum passib⁹ moueat. Unde fit vt p scripturam suā aliquādo a corporib⁹ hominū: aliquādo a mēbris: aliquādo vero ab anib⁹ B
aliquādo etiā ab insensatis rebus quasdā longe dissimiles in se similitudines trahat. Plerūq̄ enim a corporibus hominū in se Zach. 2
similitudinez trahit: sicut de eo ppheta ad israel dicit: qui tetigerit vos: tāgit pupillā oculi eius. Et sicut de eo rursum sperāti homini p prophetaz dicitur. In scapulis suis Ps. 90.
obūbrabit tibi. Constat nimirum q̄ in natura sua nec oculū deus nec scapulas habeat sed q̄ nos p oculū cernim⁹: i scapulis vero onera sustinem⁹ deus qd oīa videat oculuz habere phibetur: qd vero nos tolerat: atq̄ eoipso quo tolerat seruat: obūbrare nobis i scapulis dicit. Ait enim. In scapulis suis

obumbrabit tibi. Ac si diceret peccatori ho
mini: et post peccatū veniā deprecanti. Ea pie
tate dñs te ptegit: qua te pietate tolerauit.
Obūbrat enim in scapulis suis: qz dū por
tat defendit. Ca. 5.

Liquādo vero a mentibus
A in se similitudinē trahit: si
cut per pphetam ad israel
Hiere. 2. dicit. Recordatus sum tui
miserās adolescentiā tuā.
Isa. 49 Et rursum per sponse cōpa
ratione loquens ait. Et si illa oblita fuerit:
ego tamē non obliuiscar tui. Quis enī ne
sciat: qz dei memoria nec obliuione rumpit:
nec recordatione sarcitur? Sed dū aliqua
deserens pterimittit: more mentiū obliuisci
dicitur: et cum post longū tēpus que volue
rit visitat: nostre mutabilitatis cōsuetudine
recordatus vocatur. Quo enim pacto diui
nitatis eius vim obliuio dissipat: cui ipsa
quoqz laudabilis memoria essentialiter cō
cordat. Nulla nāqz nisi aut pterita aut pre
sentia recordant. Quō ergo deus pterito
rum reminiscitur: cum ipsa que in semetipsis
pterenunt: eius nutui semp psentia assistūt.
Aut quō absentiū recordatur: dum oē qd ē
B per hoc illi presto est qd in ipso est. Qd si ei
presto nō esset oino nō esset: nam nō existē
tia vidēdo continet. Quicqd ergo creator
non videt essentia subsistendi caret. Aliqñ
aūt ab auibus in illū similitudo trahitur: si
Deut. 32 cut per moysen dicit. Expandit alas suas et
Ps. 16. assumpsit eos. Et sicut propheta ait. Sub
vmbra alarū tuarū ptege me. Qz enī nos
paruulos dñs ptegit nutrit: et nō graui atqz
onerosa: sed leui et blanda ptectiōe nos re
fouet: dū suas in nos misericordias exerit
quasi more super nos auiū alas tendit. Ali
quādo insensatis rebus pter infirmitatē
nostrā alta cōdescēsione se cōparat sicut p
Amos. 2. pphetā dicit. Ecce ego stridebo subter vos
sicut stridet plaustrū onustū feno. Qz enim
Isa. 40 fenū est vita carnaliū sicut scriptū ē. Ois
caro fenū: in eo enim qz dñs vitā carnaliū
patitur: more plaustri fenū se portare testa
tur. Cui sub feni onere stridere est: pōdera
et iniqtates peccantiū cū querela tolerare.
Cum ergo lōge dissimiles in se similitudines
trahat: solerter intuendū est qz quedā talia
aliquādo dicant in deo pter effectū opis:
aliquādo aūt ad indicandā eius substātiā

maiestatis. Nam cū in deo oculus: scapule C
atqz pes: ale nominant: effectus quidā ope
rationis ostenditur. Cū vero manus: brachiū
dextera: vel vox in deo dicitur: p hec voca
bula cōsubstantialis dei filius demōstratur.
Ipse quippe est manus et dextera de cuius
ascensione p moysen pater loqtur dicens.
Tollā in celū manū meā: et iurabo p dexte
ram meā. Ipse brachiū de quo ppheta ait
Et brachiū dñi cui reuelatū est? Ipse vox: Isa. 53.
qz eū pater gignēdo dixit. Filius meus es tu:
ego hodie genui te. Et de quo scriptum est. Jo. 1.
In pncipio erat verbū: et verbū erat apud
deum: et deus erat verbū. Per hoc verbū
fecisse patrē omnia. Dauid asserit dicens.
Dixit et facta sunt. Deū ergo brachiū ha Ps. 32.
bere est: operantē filiū gignere. Uoce tona
re est: cōsubstantialē sibi filiū mundo terri
biliter demōstrare. Beato igitur Job dum
dicit dñs: si habes brachiū sicut deus: et si
voce simili tonas: mira dispensatione pieta
tis eum dum increpat exaltat: qz cum quē
sua cōparatiōe supat: superiorē cunctis de D
monstrat. Cui in hac pposítione subiungit.
Circūda tibi decorē: et in sublime erigere et
esto gloriosus: et speciosis induere vestibus
subaudis et ego. Ipse enim sibi circūdat de
corem de quo scriptum est. Dñs regnauit
decorē induit. Ipse apud nos i sublime eri Ps. 90
gitur cum nostris mentibus in natura sua
esse impenetrabilis demonstrat. Ipse vero
gloriosus est: qui dū seipso pfruitur: accedē
tis laudis indigens non ē. Ipse speciosis i
duitur vestibus: qz sanctorū angelorū cho
ros quos condidit in visum sui decoris as
sumpsit: et velut quandā vestem gloriosam
sibi ecclesiam exhibet: non habentē rugam
aut maculam. Unde ei per pphetā dicitur.
Confessionē et decorē induisti: amictus lu Ps. 103
mine sicut vestimēto. Hic qppe cōfessionem
induit: illic decorē: qz quos hic p penitētiā
confitentes fecerit: illic fulgentes p decorē
iustitie ostendit. Luce ergo sicut vestimēto
amictus est: qz sanctis oibus quibus dictum
ē: vos estis lux mundi: in illa eterna gloria
vestietur. Unde et per euangelium dicitur. Mat. 17
Quia transfigurato in mōte dño: vestimen
ta eius facta sunt cādida sicut nix. In qua
transfiguratione: qd aliud qz resurrectiōis
vltime gloria nunciatur? In monte enim
vestimenta eius sicut nix facta sunt: quia in

superne claritatis culmine, sancti oēs ci iu-
ce iusticie fulgentes adherebunt. Ca. 6.

A S

Ed qz speciosarum vestiu;
nomine: iustos sibi quomo
do adiungat insinuat: inui
stos etiam quomodo a se
disiungat ostēdat. Sequi-
tur. ((Disperge superbos
in furore tuo.)) Subaudis vt ego: qui eos
a tranquillitatis tempore vniuersa cōtra me
tolero & districtus quādoqz veniens: in meo
eos furore disperge. Sed inter hec solerter
intuendum est: quod grauis pfidie error ad
mittitur: si fortasse qs estimet: quia i illa di-
uinitatis substantia furor & trāquillitas va
rietur. Creator nāqz oīum eo summe imor-
talis est: quo creature more mutabilis non
Jacobi est. Hinc de illo per Jacobū dicitur. Apud
quem non est transmutatio nec vicissitudi-
nis obumbratio. Hinc rursum scriptum est.
Sap. 12 Tu autem dñe cum tranquillitate iudicas.
Hiere. 25 Hinc ppheta ait. Deserta facta est terra a
facie ire colūbe a facie furoris dñi. Qd enim
iram colūbe predixerat: hoc furorez domini
subiunxit. Colūba nāqz valde simplex ē ani
mal: & qz in deuz nulla furoris inequalitas
serpit: furorem dñi iam colūbe nominauit:
B vt enim diuine districtionis vim impertur-
babilem demonstraret & iram dixit & colum
be. Ac si apertius diceret. Districtum iudi
cium incōcussus exerit: qui permanēs man-
suetus iniustos punit. Unde & i extremo iu
dicio in semetipso incōmutabilis manens:
nulla vicissitudine ac mutabilitate variat:
sed tñ electis ac reprobis nequaqz sub spe-
cie eiusdem incōmutabilitatis ostendit: qa
& tranquillus iustis & iratus apparebit iniu
stis. Testem enim conscientiā intra semet-
ipsos deferunt. Unde eorū mentes eque vnū
respiciant: sed nō equaliter modif. cent: qz &
istis cum benignū ostēdit anteacta iusticia:
C & illis terribilē culpa. Quorū pauorē quis
explicet: cum cōtigerit miseris & intra se cul
pas cernere: & ante iudicē iustū videre. Hoc
nimirum quotidie in vsu psentis vite agit:
vt de qualitate venturi iudicis mortalium
corda doceantur. Nā cum duo ad iudiciū
pergunt: alius innocentie sibi cōscius: alius
culpe. ante prolatam sniam adhuc tacentē
iudicē vterqz conspiciunt: & tamē culpe de-
bitor grauem ɔtra se iram hoc ipm iudicis
silentiū suspicatur. Quā iram sibi non de-
nunciat perturbatio iudicis: sed recordatio
prauitatis. Qz & si adhuc foris reum sentē-
tia non clamat, intus tamē grauiter ɔscien-
tia accusat. At contra iusticie amicus decer-
nentis vultuz cōspicit: sed intus de testimo
nio bone recordatiōis hilarescit: & quo apd
B se qd metuat nō hab;: omne qd erga semet
ipsam est blandū videt. Hoc itaqz loco fu-
ror domini dicitur nō pturbatio diuine sub
stātie: sed sup peccatores male sibi cōscios
examinatio iuste vindicte. Quāuis enim eū
tranquillum in iudicio videāt: tamē quia fe
riendos se ab illo nō dubitāt: eū in suis mo
ribus perturbatū putant. Sequit. ((Et re-
spiciens oēm arrogantē humilia.)) Ac si di
cat vt ego. Apte aūt ad vindicte ordinē ar-
rogantibus superborū eu pa ppoiur: qa
nimirū non supbia de arrogantia sed gene-
ratur arrogantia de superbia. Duobus aūt
modis a dño peccator vnusquisqz respicit:
cum aut a peccato conuertit: aut ex pecca-
to punitur. De respectu enim cōuersionis di
citur: qz respexit dñs Petrum & recordatus
Petrus verbi Jesu fleuit amare. De respe
ctu vltionis rursus dicitur. Vultus aūt dñi
super facietes mala: vt perdat de terra me
moriam eorū. Utrisqz aūt modis in humi
litate arrogans sternit: qz aut penitēdo co-
gnoscit culpam: aut pereundo percipit pe-
nam. Sequitur. Ca. 7.

A

Espice cūctos supbos & cō
funde eos: & ptere ipsos in
loco suo: subaudis vt ego.))
Supbi enī ex respectu dñi
cōfunduntur: aut hic de pie-
tate dñi cognoscentes cla-
mātes crimina: aut illic supplicia de iusticia
Eccl. 10. sentiētes. Impiorū vero locus ipsa supbia
est: qz cum scriptū sit. Initiū oīs peccati su-
perbia: vnde oritur impietas: ibi cōtinet su
B perbia quāuis necquicqz a superbia distat
impietas. Ualde enim superbire ē impia de
auctore sentire. Impius ergo i loco suo cō-
teritur: qz ipsa supbia qua eleuatur opprimi-
tur: cūqz efferēdo se in cogitationibus erigit:
lumen sibi iusticie qd inuenire debuisset ab-
scondit. Sepe aūt dum contra deum falsa
Ps. 72. gloria exterius pficit: vera miseria interius
marcescit. Unde ppheta ait. Deiecisti eos
dum alleuarētur. Nō enim ait deiecisti eos

postq̄ eleuati sunt: sed dum alleuarent: q̄a hoc ipm̄ fit superbis interius deijci: qđ eis falsa contingit gloria exterius eleuari. Ordinante aūt diuino iudicio: nō eis hic aliud culpa est: atq̄ aliud pena: sed sua illis in penā vertitur culpa: vt elatis fastu superbie. Hoc ipm̄ fit vere intus cadere qđ foris ostēditur ꝓfecisse. Seqtur. ¶ Absconde eos i puluere simul ꝛ facies eoꝝ demerge in fouea.] Ac si dicat vt ego. Supbos enim atq̄ ipsos iusto iudicio dn̄s in puluere abscondit: q̄a C eorū corda ipsis que despecto amore creatoris eligunt terrenis opprimi negocijs permittit. Vñ ꝛ illorum vitam cū in extremo iudicio discutit: tanq̄ sibi abscōditā nō agnoscit dicens. Nescio qui estis. Vita prauorū sub puluere absconditur: q̄ abiectis et infimis desiderijs grauat̄. Quisq̄s enī adhuc ea que mūdi sunt appetit: quasi ante faciē veri luminis nō apparet: q̄ nimirū sub puluere terrene cogitationis latet. Hūc prauarum cogitationū puluerem oppressa mens tolerat: quem ventus nequissime tentationis apportat.

Capitulum. 8.

Hinc est enim qđ de vnaquaq̄ aīa terrenis desiderijs aggrauata: sub effraim specie A per ꝓphetā dicit̄. Factus ē Ose.12 effraim panis subcinericiꝰ: panis q nō reuersat̄. Ex natura quippe bene ꝯdita est nobis intentio que surgat in deū: sed ex cōuersatione nequiter assueta: inest voluptas que p̄sens premat i seculū. Panis aūt subcinericius ex ea pte est mūdior quā inferius occultat: atq̄ ex ea pte sordidior qua desuper cinerem portat. Quisq̄s ergo intentionē qua deest debuisset querere negligit quasi more panis sub cinericij mūdiorem partem inferius p̄mit: ꝛ cum curas seculi libenter tolerat: quasi congestum cinerē supius portat. Reuersaretur autē panis subcinericius: si desideriorꝫ carnaliū cinerem repelleret: ꝛ intentionē quoq̄ bonā quā in se dudū despiciendo oppresserat supius ostentaret. Sꝫ reuersari rēnuit: cū mens amore curarum secularium pressa: molē suppositi cineris abijcere negligit: dū assurgere in intētione bona nō appetit: q̄si mundiorem faciē subter p̄mit. Apte subiungitur. Simul ꝛ facies eorū demerge i foueā: ac si dicat vt ego. Justo nāq̄ iudicio supborum facies dn̄s in foueā mergit: q̄ intentionē cordis eorū sese vltra oēs erigentē interius deijcit. Jma enim respicit cuius facies B foueā attendit. Et bn̄ de supbis dicit̄ q̄ eorum facies in foueā demergūtur: q̄ ima petunt: dū superbiendo altiora appetūt ꝛ quo magis extollēdo se erigunt: eo magis ruendo inferius tendunt. Terrenā quippe gloriā querunt: ꝛ infima sunt que ꝓspiciunt: dum superbiēdo alta sequunt̄. Unde miro ac diuerso mō res agitur: vt humiles celū petant dum se inferius deijciūt supbi infima appetant: dū despiciendo ceteros quasi in altioribus extolluntur. Jsti se dum despiciunt celestibus iungunt̄: illi dum se erigunt: a superioribus diuidunt̄: atq̄ vt ita dixerim illi se eleuantes deprimūt illi deprimentes leuāt. Et bene de superbientibꝰ per psalmistā dicitur. Humiliat aūt peccatores vsq̄ ad terram: q̄ ea que infra sunt ambientes: dum extollendo se erigūt: amisso celo: qđ aliud q̄ terrā petunt. Quibus hoc ipm̄ iā nimis ceC cidisse est relictis superioribus ima quesisse. Recte ergo eorum facies in foueā demergi perhibētur: q̄ sequentes infima: ad inferni baratrum tendunt. Justo enim iudicio agitur: vt quos hic voluntaria auersio excecat illic ab intuitu veri luminis digni supplicij fouea abscondat. Igitur q̄ vir sanctus tanto diuine potentie terrore discussus ē: vt ei diceret̄: si habes brachium vt deus: ꝛ si voce simili tonas ꝛ disperge supbos in furore tuo respiciens oēm arrogantem humilia et cetera que deus qdeꝫ facere: sed homo vix sufficit audire: cuncta hec qua dn̄s intētione p̄miserit: fine subdite cōclusionis ostēdit dicens.

Ca. 9.

Et ego cōfitebor qđ saluare te possit dextera tua. Ac si apte diceret. Si potes terribilia hec facere ipse q̄ pro A tulit: ubi ꝛ nō mihi deputa oia bona que fecisti. Si ꝓo peccantes alios respiciendo nō potes pdere: liquet qđ a reatu negare tua te nō vales ꝓtute liberare. Ecce diuina voce ad beatuꝫ Job dicitur qđ sua dextera non saluetur: ꝛ tamen nōnulli hominum qui ab huius viri viribus longe sunt despecto dei adiutorio sua se fortitudine saluari posse confidunt.

Pro quibus qd deprecari aliud debem⁹: ni
si sic fiam, dona bonoꝛu3 operā pceperūt:
hoc quoq3 donū accipiant vt a quo hec ac
ceperit discant. Quia aūt pmissis verbis
dñs potentiam sue magnitudis itulit: mōc
in subsequentib⁹ neqtiam antiq hostis ostē
dit vt bon⁹ famulus ⁊ auditis prius virtu
tibus dñi sciret quātum diligeret: ⁊ cognita
post calliditate dyaboli: disceret quantum
Amos. 3. timeret. Unde bñ ⁊ per pphetam dī: Leo
rugiet qs nō timebit. Dñs deus locut⁹ ē: q s
nō pphetabit: Postq3 n. virt⁹ ei sui condi
B toris inotuit neruaq3 aliū vires aduersarij
latere debuerūt: vt eo magis ⁊ defēsoꝛi suo
se humili⁹ subderet: quo hostis sui nequiti
as subtili⁹ agnouisset: ptectoreq3 suū tanto
ardenti⁹ quereret: quanto terribiliorem ho
stē agnosceret quem vitaret. Certū qppe ē
qz min⁹ diligit ereptorē suū: q min⁹ intelli
git piculū quod euasit ⁊ vile solatiū depu
tat defensoris q virtutē aduersarij debilez
putat. Unde qñ ereptionē suam dño tribu
Ps. 17. ens ppheta dicebat. Diligam te dñe virt⁹
mea: apte videlz dicens eo te magis diligo
quo ifirmitatē ppriam sentiēs virtutē meā
Ps. 16. te eē cognosco. Hinc rursum ait: Mirifica
misericordias tuas q saluos facis speran
tes in te: qz tunc nimirū misericordie domi
ni mire apud nosmetipsos q eripimur fiūt:
cū per easdē misericordias q3 grauis fuerūt
C picula que euasim⁹ agnoscimus. Et quia
sermone precedente dñs beato Job mira
opera sanctorum sequentium patefecit: vt
his auditis disceret de virtutum suaꝝ cul
mine qs sm humilia sentire debuisset: nunc
ei cū quo hoste bellum gerat ostenditur: et
vires fraudesq3 illius subtilius iducantur:
vt q ad collogum auctoris sui perductus
est: argumēta aduersarij aperte cognoscat
Uerbis eni sequentibus fideli famulo dñs
cunctas hostis callidi machinationes insi
nuat: omne quod opprimendo rapit omne
quod insinuando circūuolat: omne quod
minando terret: omne quod suadendo blā
ditur: omne quod desperando frangit: oē
quod promittendo decipit. Cuncta ergo ter
giuersationis eius certamina exoꝛditur di
cens. Ecce behemoth quem feci tecum.

A Capitulum. 10.

Quem sub behemoth nomine: nisi
antiquum hostem insinuat q iter
pretatus ex hebrea voce i latina ligua ani
mal sonat. Cuius inferius dū malitia sub
ditur: patenter psona monstratur. Sz cum
de deo scriptū sit qz fecit oia simul: cur hoc
aial cum hoie fecisse se indicat dū cūcta qz
simul fecerit constat. Rursum querendum
ē quō de⁹ cuncta simul condidit: dū Moy
ses ier dieꝝ mutatōe variante distīcte crea
ta describat. Quod tñ citius agnoscimus si
ipsas cās originū subtiliter indagam⁹. Re
rum qppe substantia simul creata ē: sed si
mul spēs formata non est ⁊ quod simul ex
titit p substantiā materie nō simul apparu
it p spēm forme. Cum eni simul factum ce
lū terraq3 describitur: simul spiritalia atq3
corporalia: simul qcqd de celo oritur: simul
factum qcqd de terra pducitur indicatur.
Sol vero luna ⁊ sidera quarto die in celo
facta perhibētur: sed quod quarto die p
cessit in specie: primo die in celi substantia
B extitit per conditionem. Primo die creata
terra dī: ⁊ tertio arbusta condita: ⁊ cuncta
terre virentia describuntur: sed hoc qd die
tertio se in specie ptulit: nimirum primo in
ipsa die de qua hortu3 est terre substantia
conditū fuit. Hic est quod Moyses ⁊ disti
cte per dies singulos condita oia retulit: et
tñ simul omnia creata subiunxit dicens:
Iste generatiōes celi ⁊ terre quando crea
te sunt in die quo fecit dñs celum ⁊ terram
⁊ oē virgultum agri anteq3 oriretur in ter
ra oēmq3 herbam regionis. Qui eni diuer
sis dieb⁹ creatum celum ⁊ terrā virgultum
herbāq3 narrauerat: nūc vno die facta ma
nifestat: vt liqdo ostenderet: quod creatura
ois simul p substantiā extitit qvāuis nō si
mul per spēz pcessit. Hic illic quoq3 scriptū
est. Creauit hoiem deus ad imaginē suam Gen. 1.
ad imaginē dei creauit illum masculum et
feminā fecit eos. Nec dum .n. eua facta de
scribitur: ⁊ iam homo masculus ⁊ femina
phibetur. Sed qz ex ade latere pculdubio
femina erat pcessura in illo iam computat
p substantiam a quo fuerat pducenda per
formā. Considerare tamē hec ⁊ in minimis
possumus vt ex minimis maiora pensemus.
Herba nāqz cū creatur: nec dum in illa fru
ctus sui semen ostenditur. Inest ꝑo ei etiā C
cū nō apparet fruct⁹ ⁊ semen: qz nimirū si
mul sunt in radicis substantia q non simul
prodeunt p temporis icrementa. Sed qa

hec simul creata per substantiã dicim⁹: que
pdire alia ex aliis inuenim⁹ quo pacto cũ
beato Job behemoth creatus asseritur: cũ
neq̃ vna sit substantia angeli ꝛ hoïs: neq̃
hõ ex angelo: neq̃ angelus ex hoïe pferat.
Si ꝟo ppter hoc factus behemoth cũ bea
to Job dr̃: quod creatura oïs ab auctore q
in actõe sua nequaq̃ tẽporis pbatõe distẽ
ditur simul cõdita nõ dubitatur: cur d be-
hemoth spãliter dr̃: quod cõe cum creatu-
ris oïbus generaliter habetur. Sed si rerũ
cãs subtili discussione pensamus: simul an
gelum factũ hominẽq̃ cognoscim⁹; simul
videlz in vnitate tẽporis: sed cognitõne rõ-
nis: simul p acceptã imaginẽ sapientie: ꝛ nõ
simul per cõiunctam substantiã forme.
Ubi.s Scriptum nãq̃ de hoïe est. Faciamus ho
minẽ ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ nostram.
Ezech.28 Et p Ezechielẽ ad sathan dr̃: Tu signacu-
lum similitudinis: plenũq̃ sapientia ꝛ pfe-
ctus decore: in deliciis paradisi dei fuisti.
In cũcta igitur creatura homo ꝛ angelus
simul conditus extitit: qꝛ ab oï creaturã ir-
B rationabili distictus processit. Qꝛ ergo i cũ
cta conditõe rerũ nullum rõnale animal ni
si angelus ꝛ homo est: qcqd rõne vti nõ po
test: cum hoïe factum non est. Dicat itaq̃
hoi: dicatur de angelo: q ꝛ si potentia subli
matis perdidit: subtilitatem tamẽ nature
rõnalis nõ amisit: ecce behemoth quem fe-
ci tecum vt dũ homo eũ q in rõne secuz fa
ctus ẽ perisse considerat: vitiũ sibi casuz su
perbie ex ipsa propinq̃ sui perditõe perti-
mescat. In his aũt ꝟbis solerter itnendum
est: quod apte voce dñica nephariũ mani-
chei dogma reprehenditur: q dum duo pri
cipalia loqtur: tenebrarũ gentem nõ factã
asserere conatur. Quomodo eni nõ facta
gens neq̃ssima dr̃: dum behemoth istuz vi-
delicet auctorem negtie p naturam bñ cõ-
ditum se domin⁹ fecisse testatur. Sed qꝛ be
hemoth iste cum sit factus audiuim⁹. pdi
mus qd agat audiamus. Seqtur. (Fenum
sicut bos comedet.) Si pphetarũ solicite
ꝟba discutimus hec ꝛ illa vno spũ prola-
ta reperim⁹: Isaias nãq̃ cũ cerneret vitã
peccantium ab antiquo ꝛ insaciabili hoste
deuorari ait: Leo sicut bos comedet pale-
as. Quid aũt feni palearũq̃ noïe nisi car-
nalium vita signatur: De qua per pphe-
Isa.40 tam dr̃. Omnis caro fenum. Qui ergo hic

behemoth illic leo: q hic fenum illic palee
nominatur. Sed perscrutari mens nititur
cur iste vel apud Isaiam leo vel hic dñica
voce behemoth i cõmessatione feni vel pa
lee vtroq̃ loco non equo: sed boui compa-
retur. Qđ tñ citius agnoscimus: si i vtrisq̃
E animalib⁹ que sit nutrimentorum distãtia
perpendamus. Eq nãq̃ fenũ quãlibet sor-
didam comedũt: aquam ꝟo nõ nisi mũdã
bibunt. Boues aũt aquam quãlibet sordi
dam bibunt: sed feno nõ nisi mundo vescũ
tur. Quid est ergo quod boui q mũdo pa-
bulo pascitur behemoth iste comparatur:
nisi hoc quod de isto antiquo hoste per p-
phetam aliũ dr̃: Esca aũt eius electa.
Neq̃ eni se eos gaudet rape: quos prauis
ac sordidis actionibus iplicatos in imis se
cum respicit voluntarie iacere. Fenum er-
go comedere sicut bos appetit qꝛ suggestio
nis sue dente conterere mundam vitã spi-
ritalium querit. Sed querendũ video quo
modo behemoth iste fenuz sicut bos come
dens ꝛ vitam spiritaliũ consumere dicit. si
sicut supra dictum ẽ: feni nomine: vita car-
nalium designatur. Esca quoq̃ eius electa
iã non erit si fenũ comedens carnales rapit
Sed ad hec citi⁹ occurrit: qꝛ nõnulli hoim
ꝛ apud deũ fenum sunt: ꝛ apud hoïes san
ctitatis noïe censentur: cum ꝛ ante huma-
nos oculos aliud ostendit vita: ꝛ ante di-
uina iudicia aliud intendit cõscientia. Hĩ
itaq̃ apud humana iudicia electi sunt: sz
apud subtile dñi examen fenum. An sũ di-
uinos oculos Saul fenũ nõ erat. De quo
Samuel pphēta dicebat: Certe vides quez
elegit dñs: ꝛ de quo Paulo superius dicit
electus ꝛ bonus. Quem eni peccans popu
lus meruit ꝛ apud deũ reprobus extitit: ex
tñ cõsuetũ ordine electus ꝛ bonus fuit.

Capitulum. xi.

Quia multi fenũ sunt: ꝛ ele-
ctos se ex humana estima
tione suspicantur: bene per
A Salomonẽ dicitur: Uidi i-
Eccs.8. pios sepultos q etiam duz
adhuc viuerẽt in loco san
cto erant ꝛ laudabantur in ciuitate quasi
iustoꝝ operum. Qꝛ multi fenũ sunt: sed ta-
men sanctitatis fauore falluntur: bene quĩ
dem sapiens idicat dicens. Transi hospes
ꝛ orna mensaz. Transeundo nãq̃ hospes

ornare mensam dicitur: quia si ad altare dei
Eccl. 29. gs positus: per bona opera gloriam ppri
am querit: et de ostentatione sanctitatis eius
laus altaris extenditur: et ipse tamen apud deum
in numero cantum non habetur aliis eius opi
nio pficit: et tamen a deo extraneus ipse per
transit. Mensam itaque transeundo decora
tur quia stare ad sacra noluit: quia per hoc quod
agere studuit: ad humanas laudes mente
decurrit. Quia ergo nonnulli mundam quidem
vitam per studia ducunt sed ex illa intus
placere non appetunt recte et esca eius electa
dicitur: et tamen fenum sicut bos comedere
behemoth iste perhibetur: quasi enim sunt os
behemoth istius mundi: fenum in terra atque in
infimis iacet: cum et vita quasi inocens per
B mandatorum custodiam agitur: et tamen inter
actionem que bona ostenditur: cur ad appe
tenda sublimia non leuatur: Quid itaque
vtilitatis egit: qui in se mundiciam vite custo
dit: si per intentionem infima in ore behemoth
huius inueniendum se in terra derelinquit?
Quia igitur omnipotens deus quid hostis noster
sagat insinuat: nunc quo preualeat innotescit: vt
calliditatis eius negotia quo aptius cogno
scitur: eo facilius superetur. Sequitur. ¶ For
titudo eius in lumbis eius et virtus eius in
vmbilico ventris eius. ℟ Seminaria coitus
viris in lumbis esse: mulieribus autem feminis in vm
bilico perhibetur. Hinc est enim quod veritas
Luc. 12 discipulis dicit: Sint lumbi vestri precincti.
Hinc Petrus cum luxuriam a corde restringe
i. Pe. i. ret ammonebat dicens: Succincti lumbos
mentis vestre. Hinc Paulus cum per Abrahe
C sacrificium Melchisedech leui tempore sacerdo
tium diceret decimatum: vbi tunc in Abrahe
corpore leui lateret ostendens ait: Adhuc
enim in lumbis patris erat. Quia vero semi
narium luxurie feminis in vmbilico conti
netur propheta testatur: qui sub specie femine
prostitute iudee petulantiam increpans ait:
Ezech. 16 In die ortus tui non est precisus vmbilicus
tuus. In die quippe ortus vmbilicum preci
dere est: conuersionis tempore carnis luxuriam
resecare. Quia enim difficile est mala inchoata
corrigere: et semel formata deformiter in me
lius reformare: de ortu suo iudea reprehen
ditur: que dum in deo nata est in precisum
vmbilicum retinuit: quia fluxa luxurie non ab
scidit. Quia igitur potestate dyaboli vtri
usque generis sexus valde ex luxurie infirmi

tate substernitur: et fortitudo eius in lumbis
contra masculos: et virtus illius contra fe
minas in vmbilico perhibetur.

Capitulum. 12.

Sed cur eum behemoth istius
fenum comedere intulit: pri
ma deceptionis eius argu A
menta luxurie damna sub
iunxit: nisi quod liquido om
nibus patet: quia postquam semel
hominis spiritum superbia cepit mox se ad
corruptionem carnis extendit. Quod in ipsis
quoque hominibus primis agnoscimus qui
dum post perpetratam superbiam pudenda
membra contegunt patenter indicarunt: quia
postquam apud semetipsos intus arripere al
ta conati sunt mox in carne foris erubescen
da pertulerunt. Behemoth itaque iste insa
tiabiliter seuiens: et deuorare totum simul
hominem querens modo in superbiam mentem
erigit: modo carnem in luxurie voluptate
corrumpit. Bene autem nequaquam fortitudo
eius in lumbis vel vmbilico eorum dicitur
qui prosternuntur: sed fortitudo eius in lum
bis eius: et virtus illius in vmbilico ventris
eius. Ac si aperte diceretur. Fortitudo eius
in lumbis suis: et virtus illius in vmbilico
ventris sui: quia nimirum eius proprie corpus fi
unt qui suggestione turpium blandimentis de
cepti ei per luxurie fluxa succumbunt. Sequi
tur. ¶ Stringit caudam suam quasi cedrum. ℟
Multa in his suppetunt: que instruendis
moribus proferantur: sed prius behemoth
istius violenta discutimus vt post subtilius
astuta detegamus. In scriptura sacra ce
dri nomine aliquando alta excellentia glo
rie celestis exprimitur: aliquando autem pra
uorum rigida elatio designatur. Cedri no
mine celestis glorie celsitudo exprimitur si
cut psalmista testatur. Iustus vt palma flo Ps. 89
rebit: vt cedrus libani multiplicabitur. Ce
dri rursus nomine superba prauorum po
tentia designatur: sicut per eundem dicitur Ps. 78.
Vox domini confringentis cedros. Quid
autem cauda behemoth istius nisi illa anti
qui hostis extremitas dicitur cum nimirum
vas proprium illum perditum hominem ingre
ditur qui specialiter antichristus nuncupa
tur. Qui vero modo honoribus seculi: mo
do signis et prodigiis ficte sanctitatis in immo B
rem potentie eleuari permittitur: recte voce domi

nica cauda illius cedro comparatur. Sicut enim cedrus arbusta cetera in altum crescē do deserit: ita tunc antichristus mundi gloriam temporaliter obtinens mēsuras hominū: ⁊ honoris culmine: ⁊ signorū potestate trāscendit. Spiritus quippe in illo est q i sublimibus conditus potentiā nature sue nō perdidit vel deiectus. Cuius iccirco virtus nūc minime ostenditur: q2 dispēsatione diuine po-
Apo. 20 tentie ligat. Unde p Joannē dicitur. Uidi angelum descendentē de celo habentē clauem abyssi: ⁊ cathenā magnā in manu sua ⁊ apprehendit draconē serpentē antiquum qui est diabolus: ⁊ sathanas: ⁊ ligauit eum per annos mille: ⁊ misit eū in abyssum ⁊ cōclusit ⁊ signauit super eum. Ligatus quippe missus in abyssum phibetur: q2 retrusus in prauorū cordibus potentia diuine dispensationis astringitur ne inquantum nocere valeat effrenat: vt quāuis per eos occulte seuiat: ad violentas tamen rapinas superbie non erūpat. Sed illic quō in fine mundi sit soluendus intimatur cum dicitur. Et postq̄
E cōsumati fuerint mille anni: soluetur sathanas de carcere suo: ⁊ exibit ⁊ seducet gētes. Millenario nāq3 numero vniuersum p perfectione sua hoc quātūlibet sit ecclesie sancte tēpus exprimit. Quo peracto antiquus hostis suis viribus traditus: pauco quidē in tempore: sed in multa contra nos virtute laxatur. Quē quāuis seuitia ad crudelitatē dilatet: superna tamē misericordia dierum breuitate coangustat. Hinc enim veritas p
Mat. 24 semetipsam dicit. Erit tunc tribulatio magna qualis nō fuit ab initio mūdi vsq3 mo
Ibi. 5. do neq3 fiet. Hinc rursum ait. Nisi breuiati fuissent dies illi: nō fieret salua oīs caro. Q2 enim ⁊ superbos nos ⁊ infirmos dñs cōspicit dies quos singulariter malos intulit: misericorditer breuiatos dicit: pfecto vt ⁊ superbiam terreat de aduersitate temporis: ⁊ infirmitatē refoueat de breuitate.

Capitulum. 13.

A Sed cōsiderandū valde est cum behemoth iste caudā suam sicut cedrū subleuat: i quo tunc atrocius quā nūc se exerit surgat. Que enim penarū genera nō nouimus que non iam vires martyrū exercuisse gaudemus. Alios nāq3 in ppulso ictu immersus iugulo gladius strauit: alios crucis patibulum afflixit: in quo ⁊ mors pvocata repellitur ⁊ repulsa pvocat. Alios hirsutis ferre dentibus attriuit. Alios armato ferro insultans vngula carpsit: alios belnina rabies morsibus detruncādo cōminuit: alios ab intimis viscerū per cutē pressa vis verberū rupit: alios effossa terra viuentes operuit: alios in altum demersos in mortem pcipitium fregit: alios in se piectos aqua replēdo absorbuit: alios edax flāma vsq3 ad cineres depressa consumpsit. Cum igit behemoth iste caudam suā in fine mūdi nequius dilatat: quid est qd in his tormētis tunc atrocius crescat nisi hoc qd in euāgelio veritas per semetipsam B
dicit. Surgent pseudo xp̄i ⁊ pseudo pphete ⁊ dabunt signa magna: ⁊ pdigia: ita vt in errorem mittantur: si fieri pōt etiam electi. Nunc enim fideles nostri mira faciunt: cum peruersa patiunt: tunc autē behemoth huius satellites etiam cū peruersa inferunt mira facturi sunt. Pensemus ergo que erit humane mentis illa tentatio qn pius martyr: ⁊ corpus tormentis subijcit: ⁊ tamē an oculos eius tortor miracula facit. Cuius tūc virtus nō ab ipso cogitationū fundo quatiat: qn is q flagris cruciat signis coruscat. Dicatur igitur recte: stringit caudam suā quasi cedrū q2 nimirū ⁊ altus tunc erit veneratione pdigij: ⁊ durus crudelitate tormēti.

Capitulum. 14.

Non enim sola tunc potestate erigitur sed etiā signorū ostensione fulcit. Unde ⁊ per A
Dauid dicit. Insidiat in occulto: quasi leo in cubili
suo. Ad aptam nāq3 poten Ps. 9
tiam suffecisset vt leo esset: etiā si insidians non fuisset rursumq3 ad occultas versutias suffecisset vt insidians surriperet: etiā si leo non esset. Sed q2 hic antiquus hostis in cunctis suis viribus effrenatur: seuire p vtrumq3 pmittitur: vt cōtra electos in certamine: et fraude ⁊ virtute laxetur: virtute p potentiā fraude per signa. Recte ergo ⁊ leo ⁊ insidiās dicitur. Insidiās per miraculorū spēm: leo p fortitudinem secularē. Ut eni eos qui aperte iniqui sunt pertrahat: secularem potentiā ostentat: vt vero iustos etiā fallat: signis sanctitatem simulat. Istis suadet elatione magnitudinis: istos decipit ostēsione sanctita-

tis. De hac cauda behemoth huius sub dra-
Apo.12 conis specie ꝑ Joannē dicit. Et cauda eius
trahebat tertiam partē stellarū celi: ⁊ misit
eas in terram. Celū nāq; est ecclesia: que in
hac nocte vite ꝑsentis dum i se innumeras
sanctorū virtutes continet quasi radianti-
bus desuper sideribus fulget. Sed draconis
cauda in terraȝ stellas deiecit: q2 illa satha
ne extremitas ꝑ audaciaȝ assumpti hominis
erecta: quosdā quos velut electos dei in ec
B clesia inuenit: obtinendo reprobos ostēdit.
Stellas itaq; de celo in terrā cadere est reli
Dan.8. cta nōnullos spe celestiū illo duce ad ambi
tum glorie secularis inhiare. Hinc Daniel
sub antiochi specie cōtra hūc draconis cau
dam loqtur dicens. Deiecit de fortitudine
⁊ de stellis: ⁊ cōculcauit eas: ⁊ vsq; ad prici
pē fortitudinis magnificatus ē: ⁊ ab eo abstu
lit iuge sacrificiū: ⁊ deiecit locū sanctifica-
tionis eius. Robur aūt datum est ei cōtra iu
ge sacrificium ꝓpter peccata: ⁊ ꝓsternetur
veritas in terra ⁊ faciet: ⁊ ꝓsperabitur. De
fortitudine quippe ⁊ de stellis deijcit: cum nō
nullos ⁊ luce iusticie resplendētes: ⁊ virtute
opis robustos frangit. Qui vsq; ad princi-
pem fortitudinis magnificat: q2 cōtra ipm
auctorē virtutis extollitur. Iuge vero sacrifi
cium tollit: q2 studium conuersationis eccle
sie in eis quos ceperit interrupit: robur vero
ei ꝓpter peccata contra iuge sacrificiū dat
q2 nisi percontiū merita exigerent: eos q re-
cti credebantur obtinere aduersarius neq;
q̄ posset: veritas in terra ꝓsternitur: q2 fides
tunc rerum celestiū ad desideriuȝ vite tēpo-
C ralis ieiunatur. Et faciet ⁊ ꝓsperabitur: q2
tunc non solum in reproborū mentibus sed
etiam in electorū corporibus crudelitate in
estimabili: sine qualibet obiectione grassat.
Hinc rursum per Danielē dicit. Cōsurget
Ubi.s. rex impudens facie: ⁊ intelligens ꝓpositio-
nes: ⁊ roborabitur fortitudo eius. sed nō in
suis viribus. Illius nāq; hominis fortitu-
do nō in suis viribus roboratur: q2 satha-
ne virtute i gloria ꝑditionis attollit. Hinc
rursum ait. Interficiet robustos ⁊ populus
sanctorum secundū voluntatem suā: ⁊ diri-
getur dolus in manu eius. Robustos nāq;
interficit: cum eos qui mēte inuicti sunt cor
poraliter vincit. Uel certe robustos ⁊ popu
lum sanctorū secundum voluntatem suam
interficit: cū eos qui robusti ac sancti crede

bantur ad nutū sue voluntatis trahit. In
cuius manu dolus dirigitur: q2 in illo fraus
per opus adiuuatur. Qd enim fallendo di-
cit: hoc mira faciendo asserit: nam quicqd
mendax lingua simulat hoc quasi verū esse
manus opere ostentat. Hinc rursum dicit.
Contra principem principum cōsurget: ⁊ si-
ne manu conteretur. Hinc Paulus ait. Ita
vt in templo dei sedeat: ostendens se tanq̄ 2.Thes.2
sit deus. Hinc rursum ait. Quē dñs Jesus
interficiet spiritu oris sui ⁊ destruet illustra Ubi.s.
tione aduentus sui. Quod cū per Danielē
dictum ē. Contra ꝑncipem principū cōsur-
get: hoc per Paulū dicitur ita vt in tēplo
dei sedeat ostendens se tanq̄ sit deus. Et
qd per Danielem subiungit sine manu cō-
teretur: hoc per Paulū exprimitur: quē do
minus Jesus interficiet spiritu oris sui. Si
ne manu quippe cōteretur: q2 non angelorum
bello: non sanctorū certamine: sed ꝑ aduen-
tū iudicis solo oris spiritu eterna morte fe-
rietur. De huius behemoth elatione: item
per Paulū dicitur. Qui aduersat ⁊ extolli-
tur supra omne qd dicitur deus: aut qd co-
litur. De quo Daniel cum quartam bestiā Dan.8
diceret: decē cornibus fultam ꝓtinus adiū-
xit. Considerabā cornua: ⁊ ecce cornu aliud
paruulum ortū est de medio eorū: ⁊ tria de
cornibus ꝑmis euulsa sunt a facie eius: et
ecce oculi quasi hominis erāt in cornu isto:
⁊ os loquēs ingentia. Undecimū quippe hu
ius bestie cornu esse describitur: q2 regni eius
potentia iniquitate roboratur.

Capitulum. 15.

OMne enim peccatum vn-
denarium est: q2 dum puer
sa agit precepta decalogi A
transit. ⁊ q2 in cilitio pecca-
tum plangitur vndecimuȝ
esse narratur. Hinc ē qd in
tabernacolo vela cilicina vndecim fiunt.
Hinc per vndecimū psalmū dicitur. Saluū Ps.11.
me fac dñe qm defecit sanctus. Hinc i vnde
nario numero remanere apostolus Petrus
metuens: Mathiā duodecimū sorte missa
requisiuit. Nisi enim signari culpam per vn
denarium cerneret: implere apostolorū nu-
merum: tā festine duodenarium non cura-
ret. Quia ergo per vndenariū transgressio
exprimitur. Huius bestie cornu vndecimo ipse
auctor trāsgressionis indicatur. Qd videlȝ

parvulum oritur: q: parvus homo generat:
sed immaniter crescit: q: vsq3 ad consūc̄c⁹ oz
sibi vim angelice fortitudinis ꝑficit. Q̄ð
ista cornua que ei ante faciem sunt evellit:
q: dictioni sue regna totidem qui sibi vicia
B sunt subigit. Cumq3 oculi sunt vt oculi hois
sed os ingentia loquitur: q: in illo humana
quidem forma cernitur: sed verbis suis vltra
hoies elevatur. Q̄ð ergo per Paulū dici/
tur: extollens se super omne quod dicit de⁹:
aut qð colitur: hoc Daniel ꝑpheta testat
dicens. Os loquens ingentia. Q̄ð vero il/
lum vel Daniel ingentia eloqui vel Pau
lus perhibet supra cultum deitatis extolli:
hoc apud beatum Job divino elogo cedro
comparatur. More enim cedri quasi ad al
ta nititur: dum in omni fastu fallacie ⁊ vir/
tutis robore ⁊ culminis elatione prospera/
tur. Bene aūt stringere caudam dicitur qa
tota eius virtus in vno illo dānato homie
cōgesta densatur: vt tanto per illū fortia ac
mira faciat: quāto illū collectis virib⁹ suis
instigat. Sed q: qsole sit iniquorū caput
audivimus: nunc huic capiti que membra
adhereant agnoscamus. Seqtur. Nervi
testiculorū eius perplexi sunt. Tot iste brbe
morib testes habet: quot inigtatis sue pdi/
catores possidet. An eius testes nō sunt q
pravis ꝑsuasionib⁹ corda hominū virulen/
ta erroris sui semina fundendo corrūpunt:
Apte aūt dicitur: qð testiculoꝝ eius nervi
perplexi sunt: q: videlz predicatorū illi⁹ ar/
gumenta dolosis assertionib⁹ innodant vt
recta esse simulent que ꝑversa ꝑsuadent: vt
allegationū implicatio quasi nervorū ꝑple/
xitas: ⁊ si videri possit solui nō possit. Ner/
vos eius testiculi perplexos habent: q: acu
mina predicatoꝝ illius sub argumentis du
plicibus latent. Plerūq3 aūt cum verbis cor
da inficiunt in ope innocentiā ostēdūt. Ne/
q3 enim ad se bonos ꝑsuasiōe sua traherēt:
si se ⁊ in actionibus ꝑversos exhiberēt. Sz
q: testes sunt huius belue: ⁊ perplexis ner/
vis illigantur: ⁊ rectos se ostentant vt late/
ant: ⁊ ꝑversa predicant vt corrumpāt: ipsū
nimirum suū caput imitātes: qui quasi leo
in insidijs ⁊ sevit per potentiā terreni cul/
minis: ⁊ blandit per spēm sanctitatis. Sed
hec belua vtinam tunc solū talia ageret: et
nunc quoq3 ad corrūpenda fidelium visce/
ra: hos luxurie testiculos nō haberet. Neq3
enim malum sola locutione oria infundit:
sed prius ⁊ a pluribus operis exēplo ꝑpina
tur. Quā multi enim antichristū non vide/
runt sed tamen testiculi eius sunt: q: corda
innocentium actionis sue exemplo corrum/
punt. Quisquis nāq3 in superbia extollitur
quisquis avaricie desiderijs cruciat: qsqs
luxurie voluptatibus solvitur: quisquis in/
iuste atq3 immoderate ire flagris ignit: qd
aliud q̄ antichristi testis est: Qui dum se li
benter eius vsibus implicat: exēplo suo alios
erroris fetus ministrat. Iste prava agit ille
prava agentibus adheret: ⁊ non solū non
obviat sed etiam favet. Quid ergo aliud q̄
antichristi testis est: qui perdita auctorita/
te ꝑmisse deo fidei testimoniū prebet erro/
ri. Quos tamē si qs redarguat mox se sub
quadā velamine defensionis occultant et
q: videlz eorum nervi perplexi sunt et male
impliciti: correptiōe solui nequaq3 possunt.
Sequitur.

Capitulum. 16.

Ossa ei⁹ velut fistule eris. In corpore ossa sunt que A
continent mēbra. Habz er
go carnes hec belua. Habz
⁊ ossa: q: ⁊ si inig sunt ali/
qui: tamen ab alijs in erro
re retinentur: ⁊ nequiores alij: qui in errore
⁊ alios retinent. Quid itaq3 aliud ossa an
tichristi q̄ quoslibet in eius corpore valen/
tiores accipimus. In quorū corde inigtas
dum vehementer induruit: per eos tota ei⁹
corporis compago subsistit. Multi nāq3 in B
hoc mundo divites videntur: qui dum reb⁹
opibusq3 subnixi sunt: quasi ex fortitudine
solidantur sed largiendo hec ipsa quib⁹ fni
ti sunt: ad suū errorem alios trahunt. Mo
do nōnullos vt pravi fiant donis alliciunt:
modo nōnullos vt pravi permaneant mu/
neribus astringunt. Quid itaq3 hi nisi anti/
christi ossa sunt: qui dum malos ɔtinēdo
multiplicant: in eius corpore carnes por/
tant. Hi nōnunq3 in decipiendis auditori/
bus exhibent lingue dulcedines: q: ⁊ spine
proferunt flores: ⁊ apparet quidem in eis
quod oleat: sed latet quod pungat. Ama/
ris dulcia: noxijs blanda permiscent: ⁊ pote
state quidem ammirandi videri appetunt:
sed fallendi arte per remissa colloquia que
si humiliter substernuntur: ⁊ per sermonem

de se insinuant: quod per exhibitionem ne-
gant. Unde ꝛ recte ossa behemoth istiꝰ eris
C fistule comparantur: qꝛ nimirum more me-
talli insensibilia sonum bene loquendi ha-
bent: sed sensum bene viuendi non habent.
Hoc nãq̃ quasi humiliter loquendo afferũt
quod elate viuendo contemnunt. Unde be-
1. Cor. 13. ne per Paulum dicitur. Si linguis hominũ
loquar ꝛ angelorum: charitatẽ aũt non habeã
factus sum velut es sonans: aut cymbalũ
tinniens. Bona quippe loquẽs: sed ꝑ amo-
rem eadem bona non sequẽs velut es: aut
cymbalum sonitum reddit: qꝛ ipse non sen-
tit verba que ipse facit.

Capitulum. 17.

Unt vero nõnulli in huius
21 belue corpore non honori-
bus clari: non diuitijs fulti
non virtutum specie deco-
rati: non scientia calidita
tis parati: sed tamen videri
quales non sunt ambiunt: ꝛ iccirco contra
bonorum vitam nequiores fiunt. De qbus
ꝛ sequitur. ¶ Cartilago illius quasi lamine
ferree. ❳ Cartilago nãq̃ ossis spẽm habet:
sed ossis fortitudinem nõ habet. Quid ẽ er-
go qđ cartilago eius laminis ferreis cõpa-
ratur: nisi quod hi qui i illo debiliores sunt
ad perpetranda mala nequiores existunt.
Ferro qppe cetera metalla conciduntur: ꝛ
cartilago eius ferro similis dicitur qꝛ hi q i
eius corpore ad ostensionem virtutum non
sufficiunt. contra necem fidelium acrius ac-
cenduntur. Quia enim cum ea se facere si-
gna ꝛ prodigia non posse considerant: fide-
les se illi per crudelitatem probant: ꝛ pro eo
quod innocentium corda corrũpere ꝑsuadẽ-
do non possunt multiplicius ceteris bonorum
corpora se extinguere gloriantur. Bene er-
go dicitur cartilago eius vt lamine ferree:
quia in eius corpore quo infirmius quisq̃
crediderit eo nequius incidit. Qui non fer-
ro tantũmodo: sed laminis ferreis comparan-
tur: qꝛ dum se circũquaq̃ in crudelitate di-
latare ambiunt: quasi inferri se laminas ex-
B tendunt. Libet arctiore inquisitiõis manu
hec eadem verba conditoris que iam vidẽ-
tur discussa distinguere: atq̃ vberiores itel-
ligentie fructus in instruendis moribus ap-
portare. Nam qꝛ antiquus hostis quid per
assumptum hominem cõtra homines agat
audiuimus: superest vt nunc quid in homi-
nibus etiam per semetipsum sine homie mo-
liatur exploremus. Ecce enĩ dicitur. ❳ Strĩ-
git caudam suam quasi cedrum. ❳ Prima
quippe serpentis suggestio mollis ac tenera
est: ꝛ facile virtutis pede conterenda: sed si
hec inualescere negligenter permittitur eiq̃
ad cor aditus licenter prebetur: tãta se vir-
tute exaggerat: vt captam mentem depri-
mens vsq̃ ad itollerabile robur excrescat.
Caudam itaq̃ quasi cedrum stringere dici-
tur: quia semel eius i corde recepta tempta-
tio in cunctis que subsequũtur intulerit ve-
lut ex iure dominat: huius ergo behemoth
caput herba est: cauda cedrus: quia ex pri-
ma quidem suggestione blandiens subster-
nitur: sed per vsum vehementer inualescẽs
subcrescente temptationis fine roboratur.
Superabile nãq̃ est omne quod in initio sug- C
gerit sed inde sequitur quod vinci vix po-
test. Prius enim quasi cõsulens blanda ad
animum loquitur. Sed cum semel dentem
delectationis infixerit violenta post consue-
tudine pene insolubiliter innodatur. Un-
de ꝛ bene stringere caudam dicitur. Den-
te enim vulnerat: cauda ligat: quia sugge-
stione prima percutit: sed percussam men-
tem ne euadere valeat inualescente fine tẽ-
ptationis astringit. Quia enim peccatum
tribus modis admittitur cũ videlicet ꝛ ser-
pentis suggestione: carnis delectatione: spi-
ritus consentione perpetratur. Behemoth
iste prius illicita suggerendo linguam exerit
post ad delectationem pertrahens dentem
figit: ad extremum vero per consensum pos-
sidens caudam stringit. Hinc ẽ enim quod
nõnulli peccata longo vsu perpetrata in se-
metipsis ipsi reprehendunt atq̃ hec ex iudĩ-
cio fugiunt: sed vitare opere nec decertãtes
possunt: quia dum behemoth istius caput
non conterunt plerũq̃ cauda ꝛ nolentes li-
gantur: que cõtra eos cedri more induruit:
quia a blanda voluptate exordij vsq̃ ad
violentiam retentionis excreuit. Dicatur
ergo: stringit caudam suam quasi cedrum:
vt eo quisq̃ debeat initia temptationis fu-
gere: quanto finem eius intelligit citius sol-
ui non posse.

Capitulum. 18

Sciendū quoq; ē quod
A pleruq; eis quos cepit
tūc graviores culpas i
gerit cum pfītis vite ter
mino illos ppīquare co
gnoscit: & quo se consu
matur tēptatōem cōsi
derat: eo is inigratum
pondera graviora coacervat. Behemoth
igitur caudā suā quasi cedrū stringit: quia
quos p prava initia cepit ad finē deterius
reddit: vt tēptamenta ei⁹ quo citi⁹ cessatu
ra sunt. eo valenti⁹ cōpleantur. Or.n. suis
penis satagit eos equare suppliciū: in eis
ardenti⁹ ante mortē nititur oē exaggerare
peccatū. Plerūq; vero behemoth iste iā cor
male subditū possidet: sed tamē divina il
lum grā repellit & man⁹ misericordie eijcit:
quē ad se captiua volūtas introduxit. Cūq;
a corde expellitur: acriores infigere inigta
tum stimulos conatur: vt eos tēptationum
fluct⁹ mens ab illo īpugnata sentiat: quos
B ēt possessa nesciebat. Qđ bñ in euāgelio ex
primitur: cū exire ab hoīe imundus spirit⁹
dño iubente narratur. Nā cū demoniacus
puer fuisset oblatus scriptū est: Cōminat⁹
Mar. 9. ē Jesus spūi imundo dicens: Surde & mu
te spūs. Ego tibi pcipio: exi ab eo: & ampli
us ne introeas in eū: & exclamans & multū
discerpens eū: exiuit ab eo. Ecce eū non di
scerpserat cū tenebat: exiens discerpsit: qa
nimirū tunc peius cogitatōes mētis dilani
at: cū iam termino egressus fui: divina virtu
te cōpulsus appropinquat: & quem mutus
possederat cū clamorib⁹ deserebat: qr ple
rūq; cū possidet minora temptamenta irro
gat: cū vero de corde pellitur acriori infestatio
ne pturbat. Hñ itaq; di: stringit caudā suā
quasi cedrū qr & cor possidēs: semp ex mali
cia i posteriorib⁹ crescit & cor deserēs vehe
C mentiorib⁹ cogitationū stimulis pcutit. Ad
huc aūt behemoth isti⁹ mira pietate cōdi
toris astutiora argumēta panduntur: cū sub
ditur: Nervi testiculoz ei⁹ pplexi sunt.
Nervi testiculoz eius sunt pestifera argu
menta machinationū. Per ipsa quippe calli
ditatis sue vires erigit & fluxa mortalium
corda corrūpit. Testiculi eius sunt sugge
stiōes pravae: qbus i mētis corruptōe serue
scit: at p incōstruprata aīa iniq opis plem
gignit. Sed hoz testiculoz nervi pplexi sūt
qr suggestionū illius argumēta īplicatis in
ventōibus illigātur vt plerosq; ita peccare
faciant quatenus si fortasse peccatū fuge
re appetant hoc sine alij peccati laqueo nō
euadāt & culpā faciūt dū vitāt ac nequa
q; se ab vna valeāt soluere nisi in alia con
sentiant ligari. Capitulum. 19.

Quod melius ostēdimus si
A qua ex cōversatōe hoīs il
ligatōis huius exēpla pfe
ram⁹. Qr vero ī trib⁹ ordini
bus scā ecclesia cōstat cōiu
gatoz: videl; cōtinentium
Ezech. 14 atq; rectoz. Vñ & Ezechiel tres viros libe
ros vidit videl; Noe Daniel & Job: et in
euāgelio dñs dū alios ī agro alios ī lecto
atq; eē in molendino alios phibet: tres p
culdubio in ecclesia ordines ostēdit. Liquī
do satisfacimus si singula ex singulis exquī
ramus. Ecce.n. qdam dū mundi hui⁹ ami
citias appetit: cuilibet alteri similē sibi vitā
ducenti quod secreta illius oī silentio con
tegat se iureiurando cōstringit: sed is cui in
ratū est adulteriū ppetrare cognoscitur: ita
vt ēt maritum adultere occidere conetur. Il
le aūt q iusiurandū prebuit ad mentē re
vertitur: & diversis hincinde cogitatōibus
impugnatur: atq; hoc silere formidat ne si
lendo adulterij & homicidij particeps fiat
& pdere trepidat ne reatu se piurij astrigat.
B Perplexis ergo testiculoz nervis ligatus
est q in qualibet ptem declinet metuit ne a
trāsgressionis contagiōe liber nō sit. Alius
cuncta q̄ mundi sunt deserens: atq; per oīa
frāgere pprias volūtates querēs alieno se
subdere regimini appetit: sz eū q sibi apud
deū preesse debeat min⁹ cauta īqsitōe discer
nit: cui fortasse is q sine iudicio eligitur cū
presse iā ceperit agi que dei sunt phibet: q̄
mundi sunt iubet. Pensans itaq; subdit⁹
vel que sit culpa inobedientie: vel qđ cōta
giū secularis vite: & obedire trepidat & nō
obedire formidat: ne aut obediens deū in
preceptis deserat: aut rursum nō obediens
deū ī electo priore cōtēnat: & aut illicitis ob
tempans hoc qđ p deo appetit: cōtra deum
exerceat: aut rursum non obtēpans eū quē
C suū iudicē quesierat: suo iudicio suppōat.
Apte ergo iste per indiscretōis sue vicium
perplexis testiculorum nervis astringitur:
qr aut obtempans: aut certe non obtempe

rans: in culpa trāsgressiōis ligatur. Studebat proprias voluntates frāgere: et curat eas ēt contempto priore solidare: decreuit mundum funditus relinquere et ad mundi curas vel ex aliena voluntate compellitur redire. Perplexi itaqȝ nerui sunt: cū sic nos argumenta hostis illigant: vt culparum nodi quo querūtur solui durius astringant. Alius pensare pondus honoris ecclesiastici negligens: ad locum regiminis premiȷ̄ ascēdit: sed qz oē quod hic eminet: plus merori bus afficitur q̄ honorib⁹ gaudet: dum cor tribulatiōibus premitur: ad memoriam culpa reuocatur dolet qȝ se ad laborē cum culpa peruenisse et quā sit iniquū quod admisit ex ipsa fractus difficultate agnoscit.

B Reum igitur se cum impensis p̄ miȷ̄s agnoscens vult adepte sublimitatis locum deserere: sed timens ne grauī⁹ delictū sit suscepti gregis custodiam reliq̄sse: vult suscepte gregis curam gerere: sed formidat ne deterior culpa sit regimina pastoralis gr̄e empta possidere. Per honoris ergo ambitum ligatū culpa hincinde se conspicit. Esse q̄ppe sine reatu crimis neutrū videt: si aut susceptus semel grex relinquatur: aut rursum sacra actio seculariter empta teneat. Undiqȝ metuit et suspect⁹ latus omne pertimescit: ne aut stans in empto regimine non digne lugeat: quod nō etiam deserens emendat: aut certe regimen deserens dum aliud flere nititur: rursus aliud de ipsa gregis destitutiōe cōmittat. Qz ergo behemoth iste ita i explicabilibus nodis ligat vt plerunqȝ mēs in dubio adducta vnde se a culpa soluere nititur: inde i culpa arcti⁹ astringatur recte dr̄: Nerui testiculorum eius perplexi sunt. Argumenta nāqȝ machinatiōis eius quasi quo laxantur: vt relinquant eo magis iplicantur vt teneant.

Capitulum. 20.

C Est tamen quod ad destruendas ei⁹ versutias subtiliter fiat vt dum mens inter minora et maxima peccata constrigitur: si oino nullus sine peccato euadendi aditus pȝ minora semp eligantur: qz et q muro rum vndiqȝ ambitu ne fugiat clauditr : ibi se i fugaȝ precipitat: vbi breuior mur⁹ inuenitur. Et Paulus dū quosdā i ecclesia icōtinentes aspicere concessit minima: vt maiora declinarent dicens: Propter fornicationem aūt vnusq̄sqȝ vxorem suam habeat. 1. Cor. 7.

Et qz tunc solum coniuges in ammixtione sine culpa sunt: cū non pro explendo libidine: sed pro suscipienda prole miscentur: vt hoc ēt quod concesserat sine culpa quāuis minima nō eē monstraret: illico adiunxit: Hoc aūt dico fm indulgentiam nō fm imperiū. Nō enim est sine vicio quod ignoscitur et non precipitur. Peccatum pfecto vidit quod posse idulgeri preuidit. Sed cum in dubiȷ̄s constrigimur: vtiliter in imis subdimur: ne in magnis sine venia peccemus. Itaqȝ plerūqȝ neruoȝ behemoth isti⁹ perplexitas soluitur: dū ad virtutes maximas per cōmissa minora transitur. Ossa eius sicut fistule eris: qd per ossa behemoth isti⁹ nisi consilia designantur? Nam sicut i ossibus positio corporis roburqȝ subsistit ita in fraudulentis consiliȷ̄s tota se ei⁹ malicia erigit. Neqȝ eni vi quempiā premit: sȝ calliditate pestifere psuasionis iterficit. Et rursum sicut ossa q irrigant medullas confortant: ita eius consilia per spiritalis nature potentiam infusa ingeniȷ̄ subtilitatem roborant. Hoc ƿo testiculi eius ab ossibus. i. suggestiones a consiliȷ̄s distant quod per illos apte noxia inserit: per hec autē quasi ex bono cōsulens ad culpā trahit. Per illos pugnādo supat p hec velut consulēdo supplantat. Unde et bene eius ossa. i. hec eadē consilia eris fistulis comparantur. Eris q̄ppe fistule sonoris aptari cātib⁹ solent: q̄ admote aurib⁹ dum blanduȝ carmē subtiliter cōcinnāt iteriora mētis i exteriora delectationis trahant: et dum dulce ē quod aurib⁹ sonant: virilitatem cordis i voluptatib⁹ fluxū debilitant: cūqȝ audit⁹ ad delectationē trahitur: sensus ab statu sue fortitudis eneruatur. Ita quoqȝ astuta ei⁹ consilia duȝ quasi blanda pmissione psilunt: cor a forti intentione peruertunt: et dum dulcia resonant: ad noxia ic tuant. Quasi ergo eris fistule sūt que dum libenter audiūtur ab iterna itentione animū in exterioris vite delectatiōem deȷ̄ciunt. Hoc eni behemoth iste magnope ad exequendam deceptiōem satagit: vt dū peruersitatis sue consilium quasi vtile ostēdit suauiter valeat sonare. quod dicit: quatenus et ostēsa vtilitate mentem mulceat: et

absconsa iniq̄tate corripat.

Capitulum. 21.

A Te apertius i cunctis ostē
dim⁹ si pauca breuiter cō
siliorū ei⁹ argumenta pan
damus. Ecce eni q̄dem re
bus ꝓcentus ꝓprijs decre
uit nullis mūdi hui⁹ occu
pationibus iplicari valde formidans quie
tis sue cōmoda ꝑdere: ⁊ valde despiciens
cum peccatis lucra cumulare. Ad hunc ho
stis callidus veniens vt intentionem bone
deuotōis subtrat: quasi vtilitatis consiliū
subministrat dicens: Ea q̄dem que sunt in
ꝑn̄ti sufficiunt: sed his deficientib⁹ q̄d actu
rus es: si eni post hec nulla ꝓuidenť: assunt
que ad ꝑsens impendēda sunt siliq̄s: sed ta
men paranda sunt que seruentur. Deesse
potest citius ēt quod adest si solicitudo ꝓ
uida cesset parare q̄d deest. An nō ⁊ terre
na potest actio ꝑagi ⁊ tn̄ in actione culpa
declinari quaten⁹ ⁊ exteriora stipendia ꝑ
beat: ⁊ tamē internam rectitudinē nō infic
iat. Hec iterum blandiēs insinuat ⁊ seor
B sum iaz in negocio terreno quod prouidet
peccati laqueos occultat. Ossa itaq̄ ei⁹ si
cut fistule eris sunt: q̄r ꝑniciosa eius consi
lia auditori suo ꝓsilentis vocis suauitate
blandiuntur. Alius quoq̄ nō solū decreuit
terrena cōmoda nō querere: sed ēt ceteris
que possidet renūciare vt i disciplinatu ce
lestis magisterij tāto se liberior exerceat q̄n
to ⁊ expeditior reditus ea q̄ possidentē pre
mere poterant: deserēs calcat. Huius cor
hostis isidians occulta suggestione alloqui
tur dicens: Unde hec temeritatis tāte sur
rexit audacia vt credere audeas quod oia
relinquendo subsistas: Aliter te creator cō
didit: atq̄ aliter tu te ipsum disponis valē
tiorē te robustiorēq̄ faceret: si seq̄ te sua ve
stigia cum inopie necessitate voluisset. An
non plerisq̄ terrena patrimōia nequaq̄ de
serunt ⁊ tamen ex his ꝑ misericordie opa
superna sortis bona eterna mercant. Hec
blandiens suggerit: seorsum ꝟo i eisdē re
bus quas retinere ammonet: ante retinen
tis oculos delectatōes pestiferas decipiēs
apponit: quaten⁹ seductū cor ad blādimē
ta exteriora ptrahat ⁊ intima perfectionis
C vota puertat. Ossa itaq̄ ei⁹ sicut fistule eris
sunt: q̄r dolosa eius ꝓsilia dū blandū de ex
teriorib⁹ sonū reddūt ꝑniciosum dispēdiū
de iterioib⁹ ingerunt. Alius relictis oibus
que exterius possederat vt ordinē sublimio
ris disciplulatus apprehendat ēt intimas
frangere volūtates parat: vt rectoris se al
terius volūtatibus subdens: nō solum pra
uis desiderijs sed ad perfectōis cumulum
ēt in bonis votis sibimetipsi renūciet: ⁊ cū
cta que sibi agenda sunt ex alieno arbitrio
absorbet. Hunc hostis callidus tāto mollis
us alloquitur quanto ab excellentiori loco
deijcere ardentius conatur moxq̄ virulen
ta suggestione blandiens dicit: O quanta
ꝑ temetipsum miranda agere poteris: si ne
quaq̄ te iudicio alterius subdis. Cur pro
fectum tuū sub studio meliorātōis iminuis
Cur itentōis tue bonum dū vltra q̄ neces
se ē extendere niteris: frangis: Que.n. duz
voluntate ꝓpria vsus es peruersa ꝑpetra
sti. Qui ergo tibi plene ad bn̄ viuendum
sufficis alienum super te iudiciū cur requi
ris: Hec blandiēs intimat: seorsum vero in
voluntatib⁹ eius ꝓprijs exercende superbie
causas parat: ⁊ dū laudat cor de intestina
rectitudine: instigat callide vbi subruat i
prauitate. Ossa itaq̄ eius sicut fistule eris B
sunt: q̄r clādestina ei⁹ consilia: vnde quasi
animum blande delectant: inde ꝑniciose a
recta itentiōe dissipant. Alius fractus plene
volūtatib⁹ suis multa iam vetusti hois vi
cia ⁊ mutatione vite ⁊ lamentatōe penitē
tie excoxit: ⁊ tanto maiori zelo contra aliēa
petā accēditur quāto sibimetipsi funditus
mortuus in iniq̄tatibus ꝓprijs nō tenetur.
Hūc hostis callidus q̄r zelo iusticie ēt cete
ris ꝓdesse cognoscit quasi ꝓspere ꝓsulēdus
sibis appetit dicens: Quid te ad aliena cu
randa dilatas: Utinā tua considerare cō
ualescas. An non perpendis q̄r cū ad alie
na extenderis: erga ea curāda que tua sūt
minor inuenris ⁊ q̄d ꝓdest alieni vulneris
cruorē tergere ⁊ putredinem ꝓprij negligē
do dilatare: hec dū quasi ꝓsulens dicit zelū
charitatis adimit: ⁊ oē bonū quod ꝓdire
ex charitate poterat: gladio subintroducti
corpis extingunt. Si enim primos sicut nos
metipsos diligere ꝑcipimur: dignum est vt
sic cor zelo ꝓtra vicia sicut ⁊ nostra flagre
mus: q̄r igitur dū suauiter ꝓsulit mētez: ab
intentōe ꝓpria alienā reddit: recte dr̄: Ossa
eius sicut fistule eris: quando enim ꝑ frau

dulcia consilia audientis animo blandũ sonat quasi cũ fistula eris cantat vt vnde mulcet inde decipiat.

Capitulum. 22.

Sed behemoth iste valde molli certamen mouet qñ
A se in insidijs sub pretextu infirmitatis exercet. Tunc autẽ duriores temptatiões excitat: qñ ante temptati oculos iniquitatis laqueos sub specie virtutis occultat. Unde recte subiungit. ((Cartilago eius quasi lamine ferree: quid enim per cartilaginẽ nisi simulatio eius accipitur?)) Cartilago namq; ossis ostendit spẽm: sed ossis nõ hz firmitatẽ: et sunt nõnulla vicia que ostendũt in se et rectitudinis spẽm sed ex prauitatis pdeũt infirmitate. Hostis enim nostri malicia tãta se arte palliat vt plerũq; ante decepte mẽtis oculos culpas virtutes fingat: vt inde quisq; quasi
B expectet premia vñ dignus ẽ eterna inuenire tormẽta. Plerũq; enim in vlciscendis vitijs crudelitas agitur et iusticia putat atq; imoderata iusti ira zeli meritũ credit: et cum a distorti morib' peccantes dirigi caute debeant: violenta inflexione frãguntur. Plerũq; dissoluta remissio: quasi mãsuetudo ac pietas hẽtur: et dũ plusq; decet delinquentib' equaliter parcit ad eterna supplicia crudeliter reseruant: nõnunq; effusio misericordie credit: et dũ mala suare culpa sit peius spargi quod acceptũ ẽ nõ timet: nõnunq; tenacia parcitas putat: et cũ graue sit viciuz nõ tribuere: virtus credit accepta retinere sepe malorũ pertinacia cõstãtia dr: et dũ mens a prauitate sua flecti nõ patit quasi ex recti defensione gloriat: sepe incõstãtia quasi tractabilitas hr: et quo quisq; fidẽ integram nulli seruat eo amicũ oib' se estimat: aliqñ timor incompetẽs humilitas credit: et cũ tpa
C li formidine pressus quisq; ad defensionẽ veritatis tacet arbitrat quod iuxta dei ordinẽ humilẽ se potiorib' exhibeat: aliqñ vocis supbia pro libertas estimat: et cũ per elationẽ veritati contradicitur loquendi procacitas veritatis defensio putatur: plerũq; pigricia quasi continẽtia gestus attenditur et cum grauis culpe sit recta studiose nõ agere: magne virtutis meritũ creditur tñ a praua actiõe cessare: plerũq; inquietudo spũs vigilãs sollicitudo noiatur: et cũ quietem quisq; nõ tolerat agendo quod appetit virtutis debite implere se exercitũ putat: sepe ad ea que agenda sunt incauta precipitatio laudandi studij feruor creditur: et cũ desideratũ bonũ in tẽpestiua actiõe corrũpitur: eo agi melius quo celerius estimatur: sepe accelerãdi boni tarditas cõsiliũ putatur: et cũ expectatur vt extractiõe pficiat hoc insidians mora supplantat. Ca. 23.

Igitur cũ culpa velut virtus aspicitur: necessario pensandũ ẽ: q; tãto tardius mẽs A
vitiũ suũ deserit quãto hoc quod perpetrat nõ erubescit: tãto mẽs tardius vitiũ deserit: quãto per virtutis spẽm decepta premiorũ etiã de eo retributiõem querit. Facile autẽ culpa corrigitur: que et erubescitur q; esse culpa sentitur. Qui itaq; error cũ virtus creditur: difficilius emẽdatur: recte dr. Cartilago eius quasi lamine ferree. Behemoth. n. iste quo sub pretextu boni calliditatẽ suã fraudulentius exhibet eo in culpa mentẽ durius tenet. Hinc ẽ q; nõnunq; hi q quasi viã sanctitatis appetunt errorẽ lapsi tardius emẽdantur: rectũ quippe existimãt esse quod agũt: et sicut ex colende virtuti sic vitio perseuerantiã iungũt rectũ existimãt quod agũt idcirco suo iudicio eniximus seruiũt. Unde bñs Hieremias cum diceret: Candidiores nazarei eius niue: nitidiores lacte: rubicũdiores ebore antiquo: saphyro pulchriores: denigrata est super carbones facies eorũ et nõ sunt cogniti in plateis: illico adiũxit. Adhesit cutis eorũ ossib': B
aruit et facta ẽ quasi lignũ: quid. n. nazareorum noie nisi abstinentiũ et cõtinentiũ vita signatur que niue et lacte nitidior dr: nix. n. ex aqua cõgelescit: que desuper venit: lac autẽ ex carne exprimitur que in inferiorib' nutritur. Quid ergo per niuem nisi candor vite celestis. quid per lac nisi tpalis dispensatiõis administratio demõstratur? et q; plerũq; continentes viri in ecclesia tam mira opera faciunt vt ab eis multi q celestẽ vitã tenuerũt: multi q terrena bñ dispẽsauerunt superari videãtur et candidiores niue et nitidiores lacte referantur q ẽt q; per feruorẽ spiritus antiquorũ ac fortiũ patrũ nõnunq; viuere vitã videntur recte subiũgitur: rubicũ
diores ebore antiquo. Quid enim ruboris nomẽ imprimitur sancti desiderij flãma signatur. Ebur pro eo ẽ os magnorũ aialium non C

ignoremus. Ebore itaq̃ antiquo rubicũdiores sunt q: sepe ante humanos oculos nõnullis precedentibus patribus studio feruentiores existunt. De quibus vt totũ simul ostẽdatur ↄdiũgit: saphyro pulchriores. Ethereí quippe coloris est saphyrus: ⁊ q: precedẽtes multos atq̃ ad superna tendẽtes ꝑ celestem ↄuersationem videntur vicere narrantur saphyro pulchriores extitisse: s; plerũq̃ dũ virtutũ copia ẽt plusq̃ expedit ꝓsperatur: in quadam sua fiducia mens adducitur ⁊ decepte p̃sumptiõe ꝓpria repente peccato surrepente fuscatur: vñ recte subiungitur. Denigrata ẽ super carbones facies eorum. Nigri etiam post candorem fiunt q: amissa dei iustitias dum de se presumũt: in ea etiam que non itelligunt peccata dilabuntur: ⁊ q: post amoris ignem ad frigus corporis veniunt extinctis carbonibus ex cõparatiõe preferuntur. Nonnunq̃ eni dum timorem dei per sui fiduciam deserunt etiam frigidis mentibus frigidiores fiũt. De quibus recte subiungitur. ⟪Non sunt cogniti in plateis.⟫ Platea quippe sermonis greci rõne pro latitudine dicitur. Quid ẽo est humane menti angustias q̃ voluntates ꝓprias frangere. De qua fractiõne veritas
Mat. dicit: Intrate per angustã portam. Quid aũt latius q̃ nullis proprijs voluntatibus reluctari ⁊ quaquis versum impulsus arbitrij duxerit: se sine tractatione diffundere.
B Qui ergo per fiduciam sanctitatis postposito meliorum iudicio se sequuntur quasi per plateas pergunt: sed non sunt cogniti i plateis quia de vita sua aliud ostenderũt: q̃si frangendo voluntates proprias in angusto se calle retinebant. Et bene additur: adhesit cutis eorum ossibus. Quid in osse nisi duricia fortitudinis: qd in cute nisi mollicies exprimitur infirmitatis. Cutis ergo eorum adherere ossibus dicitur: q: ab eis praua sentientibus infirmitas vitij duricia virtutis putatur. Infirma eni sunt que faciunt sed elatiõis fiducia decepti fortibus ea suspitionibus iungunt: ⁊ quo de se magna sentiũt ea de sua negtia emendare contẽnunt. Unde ⁊ recte adiũgitur. ⟪Aruit ⁊ facta ẽ quasi lignum.⟫ Culpa quippe eorũ tanto insensibilior redditur quãto apud eos etiam laudibilis habetur. Quã recte aridam asserit: q: nulla sui cognitiõe viridescit. Qd ergo apud Hieremiã per ĩfirmitatẽ cutis: hoc apud beatum Job per fragilitate; dicitur cartilago ⁊ quod illic ossa ꝑ duritia; hoc hic lamine ferree dicuntur. A

Capitulum. 24.

Sed behemoth iste q ꝑ mẽbra sua extremo tẽpore ↄtra electos di tãta se i arte iniquitatis exercet q etia; ꝑ semetip̃; ad decipiẽdas mẽtes i tanta insidiarum tergiuersatiõe se exhibet: cuius nature cuius sit ↄditiõis audiamus. Neq; eni tam mira vel magna operari posset si nõ ex magno conditiõe subsisteret. Unde ⁊ mox mira pietate dñs ac si cãs tante astucie: tãteq; fortitudis redderet: adiunxit dicens: ⟪Ipse ẽ principiũ viarum dei: velut si aperte diceret:⟫ Idcirco ad tam multa fortiter sufficit: q: in natura rerum hunc creando per subam conditor primũ fecit. Quid enim vias dei: nisi eius actiones accipimus: De quibus per ꝓphetem dicit: Non eni sunt vie Isa. 55.
mee: sicut vie vestre. Et pricipiu; viarũ dei behemoth dicitur: q: nimirũ cũ cuncta creans ageret: hunc primũ condidit: quem reliqs angelis eminentiore; fecit. Huius primatus eminẽtiã cõspicit ꝓpheta cum dicit: ⟪Cedri nõ fuerũt altiores illo in paradiso Ezech. 31.
dei: abietes nõ adequauerũt summitatem eius: platani nõ fuerũt eque frondibus illius.⟫ Omne lignũ paradisi dei nõ est assimilatũ illi ⁊ pulchritudini eius: qm speciosum fecit eũ in multis condensisq; frondibus. Qui B nãq; accipi in cedris abietibus ⁊ platanis possunt: nisi illa virtutũ celestiũ ꝓcere celsitudinis agmina in eterne leticie viriditate plãtata. Que quãuis excelsa sint ↄdita: huic tñ nec prelata sunt nec equata. Qui speciosus factus in multis condẽsisq; frondibus dr: q: platum ceteris legionibus; tanta illum spẽs pulchriorẽ reddidit: quãto ⁊ supposita angelorum multitudo decorauit. Ista arbor in paradiso dei tot quasi ↄdensas frondes habuit: quot sub se positas supnorum spirituum legiones attendit. Qui iccirco precans sine venia dãnatus ẽ: q: magnus sine comparatione fuerat creatus. Hinc et rursum ꝑ Ezec. 28.
eundẽ ꝓphetã dicitur: Tu signaculu; similitudinis dei plenus sapia: ⁊ perfectus decore

c in delitijs paradisi dei fuisti. Multa enim
de eius magnitudine locuturus primo sbs
cuncta complexus est. Quid nãq3 boni non
habuit: si signaculum dei similitudinis fuit.
De sigillo quippe annuli talis similitudo ima-
ginaliter exprimitur: qualis in sigillo eodem
essentialiter habetur. Et lz homo ad simili-
tudinem dei creatus sit: angelo tamẽ quasi
maius aliquid tribuens: nõ eum ad similitu
dinem dei conditũ: sed ipm signaculum dei
similitudinis dicit: vt quo subtilior est in na
tura: eo in illo similitudo dei plenius credat
expressa. Hinc est qr primatus eius potẽtiã
adhuc insinuans isdem ppheta subiũgit.

Capitulum. 25.

a Omnis lapis preciosus operi
mentũ tuum: sardius et to-
patius et iaspis chrysolitus
onyx et berillus saphyrus
carbunculus et smaragdus.
Nouem dixit genera lapi-
dum: qr nimirum nouẽ sunt ordines ange-
lorum. Nã cũ per sacra eloquia angeli: ar
changeli throni: dñationes: virtutes: pncipa-
tus: potestates: cherubin et seraphin: aperta
narratione memorantur quãte sint superno-
rum ciuium distinctiones ostenditur. Qui-
bus tamẽ behemoth iste opertus fuisse de-
scribitur: qr eos quasi vestem ad ornamen
tum suum habuit: quorũ dum claritatẽ tran
scenderet ex eorũ comparatiõe clarior fuit.
De cuius illic adhuc descriptiõe subiũgit.
Aurum opus decoris tui: et foramina tua i
die qua conditus es pparata sunt. Aurum
opus decoris eius extitit: qr sapientie clari-
tate canduit: quã bene creatus accepit. Fo
ramina vero iccirco in lapidibus fiũt: vt vin
culati auro in ornamẽti cõpositione iungã-
tur et nequaq3 a se dissideant quos interfu-
b sum aurũ repletis foraminibus ligat. Hui⁹
ergo lapidis in die cõditionis sue foramia
preparata sunt qr videlz capax charitatis
est cõditus: qr si repleri voluisset: stantibus
angelis tanq3 positis in regis ornamẽto la-
pidibus potuisset inherere. Si enim chari-
tatis auro sese penetrabilẽ pbuisset: sanctis
angelis sociatus in ornamento vt diximus
regio lapis iste fixus maneret. Habuit ergo
lapis iste foramina sed p supbie vitiũ cha-
ritatis auro nõ sunt repleta. Nam qr iccir-
co ligantur auro ne cadant: iccirco iste ceci-
dit: qr etiam psoratus manu artificis amo
ris vinculis ligari contempsit. Nunc autem c
ceteri lapides qui huic similiter fuerãt per-
forati penetrante se inuicẽ charitate ligati
sunt: atq3 hoc in munere isto cadẽte meruε-
runt vt nequaq3 iam de ornamẽto regio ca
dendo soluantur. Huius principatus celsi-
tudinem adhuc isdem ppheta intuẽs adiũ Ezech. 28
git. Tu cherub extentus et ptegens in mon
te sancto dei: in medio lapidum ignitorum
perfectus ambulasti. Cherub quippe plenitu
do scientie interpretat: et iccirco iste cherub
dicitur qr transcendisse cunctos scientia, nõ
dubitatur. Qui in medio ignitorũ lapidum
perfectus ambulauit: qr inter angelorũ cor-
da charitatis igne succẽsa clarus gloria cõ
ditionis extitit. Quem bene extentũ ac pte
gentem dicit. Omne enim qd extẽti ptegi-
mus obũbramus. Et qr comparatione cla-
ritatis sue ceterorũ claritatẽ obũbrasse cre-
ditur: ipse extentus et ptegens fuisse perhi-
betur: reliquos enim quasi obũbrando ope-
ruit qui eorũ magnitudinem excellentia ma
iore transcendit. Quod ergo illic speciosus
in multis frondibus: qd illic signaculum si-
militudinis qd illic cherub: qd illic ptegens
dicit hoc hic voce dñica behemoth iste via
rum dei principium vocatur.

Capitulum. 26.

De quo iccirco tam mira in a
qbus fuit et que amisit insi-
nuat: vt territo homini ostẽ
dat: qd ipse si supbiat de ela
tionis sue culpa passur⁹ sit:
si feriendo illi pcere noluit
quẽ creando in gloriaz tante claritatis ele-
uauit. Consideret ergo homo qd elatus in
terra mereatur: si et prelatus angelis angel⁹
in celo psternitur. Unde et bñ per pphetaz
dicitur. Inebriatus est in celo gladius me⁹. Isa. 34.
Ac si apte diceret. Qua ira feriã superbos
terre ppendite: si ipos etiã quos i celis iuxta
me cõdidi pro elatiõis vitio pcutere nõ pe-
perci. Tot itaq3 hostis antiqui virtutib⁹ au-
ditis tanta cõditionis eius magnitudie co-
gnita qs nõ immẽsa formidine corruat: qs
nõ desperationis pcussione succũbat. Sed
qr elationẽ nostrã ostensa hostis nostri po-
tentia repmit etiã infirmitatẽ nostram dñs
patefacta gratie sue dispensatione fouet.
Unde et cũ eum principiũ viarum dei diceret

sico adiunxit. Qui fecit euz applicauit gla
dium eius. Gladius quippe behemoth istius
ipsa nocendi malicia est. Sed ab eo a quo
bonus per naturam factus est eius gladi⁹
applicatur: q2 eius malicia diuina dispensa
tione restringitur ne ferire tm̄ mentes homi
num quantū appetit permittatur. Quia er
go hostis noster ꝛ multū potest: ꝛ min⁹ per
B cutit eius gladium pietas cōditoris astrin/
git: vt replicatus intra eius cōscientiam la/
teat: ꝛ vltra q̄ʒ desuper iuste disponitur sese
in mortes hominū eius malicia non exten/
dat. Quod igitur ad multa fortiter preua/
let: fortiter hoc de principio magne cōditio/
nis potest: q̄ꝺ vero a quibusdam vincitur: ei⁹
nimirum gladius ab auctore replicat. Iste
nāq̄ʒ behemoth q2 principium viarum dei
est cum contra sanctum virū licentiā tēpta/
tionis accepit: gentes mouit: greges absta/
lit: ignē de celo posuit: pturbato aere vētos
excitauit: domū ꝯcutiens subruit: ꝯuiuātes
filios extinxit: ꝛ vxoris mentē in dolo praue
suasionis exercuit: mariti carnē inflictis vul
neribus cōfodit sed eius gladius a ꝯditore
replicatur cum dicitur: animaʒ illius serua.
Qui replicato gladio quāte sit īfirmitatis
euāgelista testāte describitur: quia nec ma/
nere in obsesso hoīe potuit: nec rursus inua
dere bruta aīalia nō missus ꝑsumsit dicens.
Si eiicis nos mitte nos in gregem porcorū.
Mat. 8 Malicie quippe eius gladius quam sit re/
plicatus ostenditur: cui si potestas summa
licētiā non preberet: nec grassari in porcoꝝ
gregem valeret. Quando ergo iste sua spō/
te nocere factis ad dei imaginē hominibus
C audeat: de quo nimirum ꝯstat quod non
missus ꝯtingere nec porcos presumeret. Ho
tādum quoq̄ʒ q̄ꝺ dum viarū dei pricipiuz
behemoth dicitur vesanū dogma arriȷ ap/
ta rōne dissipatur. Factura quippe dei filiuz
fatetur: ꝛ ecce behemoth in factura rerū pri
mus creatus ostenditur. Superest ergo vt
arrius aut nō factum filiū ꝑdicet: aut enim
post behemoth conditū stultus putet. Q2
vero omne q̄ꝺ applicat: in semetipso redu/
citur recte applicatus behemoth gladi⁹ di/
citur. In semetipsa nāq̄ʒ se eius malicia de/
coquit: cum ad votum suū sese cōtra electo
rum vitā ꝓhibita non exercet. Multos autē
exigentibus meritis ferire ꝑmittitur: vt euz
[illegible] deserant dānato hosti famulent. Ab
electis ꝟo eo valētius vincitur: quo soli au
ctori oīum humilius substernunt. Q2 igit̄
per hoc q̄ꝺ viarū dei ꝑncipiū dicitur: ꝑ hoc
q̄ꝺ ꝑmittente dn̄o valde itolerabilis demō/
stratur apte cognoscimus cū quanto hoste
pugnemus: sopest vt vnusquisq̄ʒ nostrū tan
to se plenius auctori subiiciat: quāto se ve/
rius contra violenta aduersariȷ vires pen/
sat. Quid nāq̄ʒ nos nisi puluis sum⁹. Quid
ꝟo ille nisi vnus atq̄ʒ ex celestibus spiritib⁹
ꝛ q̄ꝺ adhuc maius ē summus. Quid ergo
de ꝓpria ꝟtute audeat: qn̄ cōtra angeloruz
ꝑncipem puluis pugnat. Sed q2 supernoꝝ
spirituū cōditor terrenū corpus assumpsit
recte iam superbientē angelū humilis pul/
uis vincit. Inherendo quippe vere fortitudi/
ni vires accipit: quas trāsfuga spūs cum se
metipm̄ sequtur amisit: ꝛ dignū est vt vincā
tur a puluere: qui fortem se credidit deserto
creatore: vt superatus inueniat q2 defecit
elatus. Valde autē anhelat sciens: q̄ꝺ euz
ipm̄ inis cruciant homo ad summa cōscen/
dat q̄ꝺ in illa celsitudine subuecta caro per
manet a qua tantus ipse spūs sine fine ꝓie
ctus iacet. Sed loca mentium mutant or/
do meritorum: sic superbia meruit deiici: sic
humilitas exaltari: quatenus ꝛ celestis spiri
tus erigendo se tartaruz tolerat ꝛ terra hu
milis sine termino super celos regnet

Sancti Gregorij Liber. 33. Ca. 1.

Antiquo ho A

sti q2 sub behemoth no/
a mine dn̄ica voce descri
bitur supbi quiq̄ʒ tanto
familiarius seruiūt quā
to hui⁹ vite successibus
apud semetipsos altius
intumescunt. His nāq̄ʒ
cum gloria augetur: elatio cū elationi addi
tur: eurs huc illucq̄ʒ animus tenditur quia
ꝛ desideria cum rebus crescunt. Cūq̄ʒ cogi/
tationes innumeras quasi agri feniī profe/
rant eisdem cogitationibus velut desidera
to pabulo behemoth istius famē pascunt.
Unde nunc recte dicitur. Huic montes her/
bas ferunt. In scriptura sacra cum nume/
ro singulari mons ponitur aliqn̄ incarna/
tus dn̄s; aliqn̄ sancta ecclesia; aliquādo te

stamentū vel: aliquādo apostata angelus:
aliquādo quilibet hereticus designatur. Cum
vero montes plurali numero nominantur:
aliquando celsitudo apostolorum atq; pro-
phetarum: aliquādo secularium potestatum
tumor exprimitur. Mons nāq; dñm desi-
Isa. 2. gnat: sicut scriptum est. Et erit in nouissimis
diebus p̄paratus mons domus dñi in verti
ce montium. Mons quippe est in vertice mon
tium incarnatus dñs transcendens celsitu
dinem prophetarum. Rursum per montem
Ps. 124 sancta ecclesia designatur: sicut scriptum ē.
Qui cōfidunt in domino sicut mons syon.
Syon nāq; speculatio dicitur: per quam .s.
speculationem contemplans deum ecclesia
figuratur. Rursum per montem testamentū
dei exprimitur sicut Abacuc ait. Deus a
libano veniet & sanctus de mōte vmbroso
B & cōdenso. Qui enim se venturum p testa-
menti sui paginas spopondit quasi inde ve
nit: vnde velut sub promissione se tenuit.
Qd videl; testm̄ mōs bene vmbrosus & cō-
densus dicitur: q2 spissis allegoriarū obscu
ritatibus opacatur. Rursum per montē an
gelus apostata designatur: sicut sub babylo
Isa. 13. nis regis specie de antiquo hoste predicato
ribus dicitur. Super montem caliginosum
leuate signum. Predicatores quippe san-
cti super caliginosum montem signum ele-
uant: quādo contra sathane superbiam qui
sepe sub nebula simulationis absconditur
virtutem crucis exaltant. Rursum per mon
tem hereticus quilibet exprimitur: sicut ex
Ps. 10. voce ecclesie p̄s. ait. In dño cōfido: quō di-
citis aie mee: transmigra in montē sicut pas
ser. Cum enim fideli aie vnitate relicta in tu
menti doctrina confidere heretici p̄dicato-
C ris dicitur: deserto dño quasi in montē trās-
migrare suadetur. Rursum per montes apo
stolorū atq; pphetarū celsitudo designat:
Ps. 35. sicut scriptum est. Justicia tua sicut montes
2. Cor. 5. dei. Et voce Pauli dicitur. Ut nos efficere
mur iusticia dei in ipso. Uel sicut iterum vo
Ps. 120 ce sperantis ecclesie p̄s. ait. Leuaui oculos
meos in montes: vnde veniet auxilium mi-
hi. Rursum per montes secularium pote-
statum tumor exprimitur: de quibus p̄s. ait.
Montes sicut cera fluxerunt a facie dñi q2
Ps. 97 multi qui prius alta rigiditate tumuerunt:
deo in carne apparente magno sunt per pe-
nitentiam timore liquefacti. Uel sicut pro-
pheta iterum dicit. Ascēdunt montes & de- Ps. 103.
scendunt campi. Plerinq; enim persecuto-
res domini superbi contra eum veniunt: sed
ab eo humiles reuertuntur. Qui montes
ascendunt per tumorem potentie sed cam-
pi descendunt plani videlicet facti per co-
gnitionem culpe.

Capitulum. 2.

Sed q2 nōnulli in elatiōis
sue altitudine remanent: &
ad diuina obsequia flecti hu- A
militer dedignantur: p eo
q2 iuxta desideriū antiqui
hostis praua cogitare ac
perpetrare non desinunt: recte hoc loco de
behemoth dicitur. Huic montes ferunt her
bas. Elati nāq; seculi huius behemoth her
bas ferunt: q2 ex eo illum reficiunt: quod ne
quiter operantur. Huic behemoth herbas
ferunt: q2 suas offerunt illi fluxas & lubricas
voluptates. Erunt enim ait apostolus ho- 2. Thi. 3.
mines seipsos amantes. Quorum descri-
ptionem complexus est dicens. Uoluptatum
amatores magis q̄ dei. Que est ergo her-
ba montium nisi voluptas fluxa que ex cor-
de gignitur superborum. Qui nisi deum su-
perbiendo contēnerent nequaq̄ tot lubrica
lasciuiendo perpetrarent. Quibus nimirum
herbis iste behemoth pascitur: q2 in eis pe
nam eterne mortis esuriens eorum perditis
moribus satiatur. Superbi enim huius se
culi: & si quando superne dispensationis or- B
dine prepediti ab expletione prauorum ope
rum cessant: praua tamen in cogitatiōe mul
tiplicant modo vt se potentiores ceteris re
bus & honoribus ostendant: modo vt can-
dem suam potentiam in studio aliene lesio-
nis exerceant: modo vt lubricis morib9 di-
eti per leuia se facta voluptatesq; dissoluāt.
Qui dum rebus diuinitus acceptis nequa-
q̄ recta sed praua semper agere cogitant:
quid aliud faciunt nisi suis contra deum do-
nis pugnant. Quia igitur behemoth iste
in superborum mentibus sua semper desi-
deria recognoscit: quasi herbas montibus
inuenit quibus refectum sue malicie ven-
trem tendit. Bene autem subditur. ((Om
nes bestie agri ludent ibi.)) Quid per be-
stias: nisi immundi spiritus: quid per agrū:
nisi presens seculum designatur: Unde de
ipso malignorum spirituum principe con-

Osee.13 tra effraim dicitur. Bestia agri scindet eos.
Isa.35. Vel sicut Isaias ait. Et mala bestia non
ascendit per eam: quia autem agri nomine mun
dus accipitur dominicus per euangelium sermo te
Mat.13. statur qui ait. Ager autem est mundus. Agri ergo
bestie in herbis montium ludunt: quia proiecta
de superioribus in hoc mundo demonia: pra
uis superborum opibus delectantur. Bestie in
herbis ludunt: cum reprobi spiritus humana cor
da in illicitas cogitationes pertrahunt. An
non immundis spiritibus ludere est mentes
hominum ad imaginem dei conditas modo ficta
promissione decipere: modo vacuis terroribus
irridere: modo eis transitoria gaudia quasi
mansura imprimere: modo mansuras penas
quasi transitorias leuigare. Harum proculdu
bio bestiarum illusionem pertimuerat qui di
cebat. Deus meus in te confido non erubescam:
Ps.24. neque irrideant me inimici mei. Quia igitur su
perborum cor ad omne vitium sternitur vt cui
libet maligno spiritui irruenti praua cogita
tione preparetur. recte de herbis montium di
citur. Omnes bestie agri ludent ibi. Pro eo
enim quod superbi quique nullum malum cogitan
do perpetrant nulla est agri bestia que non ho
rum montium herbis satietur. Nam et si quan
do carnis luxuriam fugiunt interioris luxurie
vitium de ipsa castitate gloriando committunt.
Si qui nil auare exterius rapiunt nequaquam
ab illecebra auaricie mundi sunt: quia et si res
nullas ambiunt fauore tamen hominum laudem
de continentia rapere conantur. Huic ergo be
hemoth montes herbas ferunt: et omnes bestie
agri ludent ibi: quia in superborum cordis quilibet
malignus spiritus tanto latius pascitur quanto
et omne vitium de superbia generatur.

Capitulum. 3.

A Sed quia audiuimus quid iste be
hemoth comedat. Nunc au
diamus necesse est vbi inte
rim pro prauo desiderium re
quiescat. Sequitur. Sub
vmbra dormit in secreto ca
lami in locis humentibus. Obumbratio in sa
cro eloquio aliquando incarnatio domini ponitur
vel mentis refrigerium a feruore carnalium co
gitationum: vnde appellatione vmbre et sup
ne protectione hoc ipsum refrigerium cordis insi
nuari solet. Aliquando vero vmbra recedente cha
ritate torpor frigide mentis accipitur. Nam
quod dominica incarnatio seruata veritate hysto
rie obumbrationis appellatione signetur an
gelicus sermo testatur qui ad mariam ait.
Virtus altissimi obumbrabit tibi. Quia enim
Luc.1. obumbratio non aliter exprimitur nisi per lu
men et corpus: virtus ei altissimi obumbrauit
quia in eius vtero lux incorporea corpus sum
psit. Ex qua videlicet obumbratione omne in se
refrigerium mentis accepit. Rursum per vm
bram superne protectionis refrigerium cordis
exprimitur sicut ps. ait. Sub vmbra alarum
Ps.16. tuarum protege me. Vel sicut sponsa in can
ticis canticorum aduentum sponsi prestolatur
prenunciat dicens. Sub vmbra illius quem
Cant.2 desideraueram sedi. Ac si dicat. Ab estu de
sideriorum carnalium sub aduentus illius
protectione requieui. Rursum per vmbram re
cedente charitate: torpor frigide mentis ex
primitur sicut de peccante homine scriptum
B est. Quia secutus est vmbram. Calore enim
charitatis fugiens: veritatis solem homo de
seruit: et sub vmbra interni frigoris se abscon
dit. Unde et voce eiusdem veritatis dicitur.
Mat.24 Abundabit iniquitas refrigescet charitas
multorum. Unde primus homo post culpam
inter arbores paradisi ad auram post meri
diem absconsus inuenitur. Quia enim me
ridianum charitatis calorem perdiderat: iam
sub peccati vmbra quasi sub frigore aure tor
pebat. Iste igitur behemoth quia in illis quasi
quandam requiem inuenit: quos a veri so
lis ardore subtrahendo frigidos facit: sub
vmbra dormire perhibetur. Nonnunquam vero
per vmbram si tamen cum adiectione mortis
ponatur vel mors carnis exprimitur vel qui
bet reprobi qui antiqui hostis tenebras stu
dio praue operationis imitantur. Unde voce
Ps.43 martyrum per ps. dicitur. Humiliasti nos in lo
co afflictionis et cooperuit nos vmbra mor
tis. Umbra enim mortis electos dei opprimit
cum mors carnis que imago mortis eterne
est: ab hac eos vita disiungit: quia sicut illa
animam a deo: ita hec ab animis separat corpus.
Vel certe vmbra eos mortis opprimit quia
de antiquo hoste scriptum est. Nomen illi
Apo.6. mors. Umbra ergo mortis sunt omnes re
probi: quia illius nequitiam elationis imitan
tur: eiusque imaginem quasi vmbram expri
munt: dum eius in se malicie similitudinem
trahunt. Qui electos dei operiunt dum con
tra illos in atrocitate persecutionis tempo
raliter conualescunt. Hoc autem loco vm

bra negtie torpor accipitur in qua iste behemoth dormit: qz contra corda charitate calentia solicitus vigilat in frigidis autem mentib⁹ securus iacet. Dormire eni in sanctorum mentib⁹ nō potest qz etsi qñ se i eis ad breue momentū collocat ipse eum desideriorū celestiū estus fatigat τ quasi totiēs vt recedat pungitur: quotiens ab eis amore itimo ad eterna suspiratur tante eū voces excitant quāte ex illorū mentib⁹ sancte cogitatōes ad celū clamant: vnde fit vt bonarū actionū armis territ⁹ ac suspiriorum spiculis percussus fugiat: τ ad corda reproborū frigida rediens eā quā securi⁹ possidebat malicie vmbram querat. Que vbi ab illo inueniatur astenditur cum protin⁹ subinfertur. In secreto calami.

Capitulum. 4.

A In sacro eloqo calami vel arundinis appellatōne aliquando manus aliquando doctorum peritia aliquādo mobilitas mentis: aliquando nitor glorie tpalis accipi-
Ps. 44 tur: per calamū quippe verbi eternitas designatur cū voce patris per ps. dr: Lingua mea calamus scribe velociter scribētis: qz cū quod loqmur transit quod scribim⁹ permanet lingua patris scribe calam⁹ dr: quia ab eo est verbum illius coeternū, ac sine trāsitu generatū. Rursum per calamū scriptorum doctrina exprimitur sicut de sancta ecclesia ppheta pollicetur dicens: In cubilibus in qbus dracones pri⁹ habitabāt orietur viror calami τ iunci: qua nimirum snīa sicut in hoc opere longe superius dixim⁹ p calamū exprimitur doctrina scribentiū per iuncū viriditas auditorū. Rursum per calamū seu certe arūdinem: mentis mobilitas designatur: sicut iudeorū turbis in Joānis
Mat. 3 laude a dño dr: Quid existis in desertum: videre arūdinem vento agitatā: vt videlz subintelligatur non Joānes quippe arundo vento agitata erat: qz eius mentez spūsancto solidam per diuersas partes nullus linguarum flatus inclinabat. Rursum per calamū vel arūdinem nitor glorie tpalis ex-
Sap. 3. primitur: sicut de iustis per sapientiā dr: Fulgebunt iusti: τ tanq̄ scintille i arūdineto discurrent. Arūdinetum nāqz vitā secularium appellat: q more arūdinum per tpalē gloriam foris quasi ad alta pficiunt: sed intus a soliditate veritatis inanescunt. Un- B
de τ iudeorū regnū calamo compatur cum p prophetam apparente in veritate carnis
dño dr: Calamū quassatum nō confringet Isa. 42
τ linū fumigans nō extinguet. Quid enim calami nomie nisi iudaice popli tpale regnum denūciat: virens qdem exterius sz interius vacuū: τ qz in eodem populo gentis tam regale deferat τ regnū eius alienigēa possidebat: apte hoc idem regnū calamum quassatum vocat. Quid vo per linum nisi eius sacerdotiū exprimitur: quod lineis nimirum vestib⁹ vtebatur: quod qz in aduentu dñi charitatis ardorē pdidit quasi amisso iam igne fidei nō ardens sed fumigans fuit. Incarnatus aūt dñs calamū quassatum nō confregit: τ linum fumigans nō extinxit: qz iudee regnū quod pene destructū iam fuerat eiusqz sacerdotium quod ignez fidei nō tenebat: non potestate iudicij ptriuit sed cum patientie longanimitate tolerauit: hoc ergo loco qd aliud appellatōe calami nisi mentes secularū tpalis glorie dedite designantur. Qui tanto apud semetipsos intus inanescunt quanto alti τ nitidi exterius ostenduntur qz dum exteriorez gloriam p superficiē desiuunt nulla itus fir-
mitate solidantur. More quippe calami: intus sunt qdem per fatuitatem vacui: sz foris per spēm τ ostentatōem pulchri: sz q̄to ab eis exterior gloria studiosius querit: tanto eorū corda grauiorib⁹ cogitationū stimulis agitātur: vnde recte nūc behemoth iste in secreto calami dormire phibetur: qz quorum studia ad appetitū tpalis nitoris atqz altitudinis cōmouet: eorū corda tenaci⁹ tenet: τ quasi ipse ibi qet⁹ dormit: τ eos quos possidet qescere nō pmittit. Dū ergo excedere ceteros bonorū altitudine ambiūt: dū more calami per nitorē exterioris mūdicie iustorū spēm quasi solidarū arborū corticez vincūt: in hoc quod ipsi interius vacui remanent locū behemoth isti vbi apud se requiescere debeat prebent. C

Capitulum. 5.

V Ide τ in euangelio dñs di- Mat. 12.
cit: Quod spūs exiens a homine ambulat per loca aridis τ inaq̄sis regē D
nō inuenit: qz domū quam reliquerat vacuam: scopis-

q mundatam repperit: hanc multipliciꝰ i traxit: qꝛ enī sicca fit terra que infunditur loca arentia atq inaquosa sunt corda iustoꝝ q per disciplinę fortitudinē ab oī carnalis ꝯcupiscentie humore siccantur. Unde h quoq adhuc ubi behemoth ste dormiat necessario demonstratur cū ꝓtinus subditur i locis humentibꝰ. Loca. n. humētia sunt terrenoꝝ hoīum mentes quas humor carnalis ꝯcupiscētie qꝛ replet fluidas facit. In qbus behemoth iste iniqtatis sue vestigia tanto altius iprimit: quanto i eisdem mētibus pes trāsitus illiꝰ quasi in fluxa terra descendit. Loca quippe humentia sunt opa voluptuosa: pes quippe i arida terra nō labitur: situs vero i lubrica vix tenet. In locis ergo humentibꝰ iter vite pñtis faciunt: q in hac ad iusticiam recte stare non possunt. In his itaq locis humentibꝰ behemoth dormit: qꝛ in reproboꝝ hominum lubrica opatione regescit. Nonnulli vero loca humentia mēbra genitalia suspicantur.

B Qd si ita ē: qd apte aliud locis humētibꝰ nisi luxuria designat: vt τ ꝑ calamū glorie superbie: τ per loca humentia luxuria corporis exprimatur: Duo quippe hec sunt vicia q̄ humano generi īmaniter dñant. vnū videlꝫ spūs atq aliud carnis. Elatio nāqꝫ spūm erigit: luxuria carnem corrūpit: antiquꝰ itaq hostis humanū genꝰ vel ꝑ elatōeꝫ ꝓcipue vel ꝑ luxuriā ꝓmens i secreto calami atqꝫ i locis humētibꝰ dormit qꝛ hoīem dāṅatū sub ditōe sue dñatōis aut ꝑ elationem spūs: aut ꝑ carnis corruptionē tenet. Quosdā vero in vtroq possidet: quia cum superbie spūs eleuat a tumore sue altitudinis nec verecūdia corruptiōis iclinat.

Sed nūqd contra hos ītra sanctā ecclesiā incessanter quotidie virtutum magistri nō vigilant? Nunqd redarguere voluptates infimas: τ suadere gaudia patrie celestis cessant? Sed prauoꝝ mentes tanto obstinatiꝰ summa nō audiunt: quāto arctiꝰ in infimis inheserunt. Quibus nec hoc sufficit: vt ipsi pereant: sed adhuc quod est deterius cum quoslibet argui emendariq cōspiciūt istorū icrepationibus obuiant ne saltem alij corrigantur. Unde τ bñ subditur: ⟨ Protegunt umbre umbram eiꝰ. ⟩ Umbre quippe sunt dyaboli omnes iniqui: q dum imitationi eius iniqtatis inseruiūt quasi ab eius corpore imaginis speciē trahunt. Sicut aūt umbre eius sunt pluraliter reprobi: ita singulariter vmbra eius est vnusqsq peccator. Sed dū doctrine iustorum mali contradicunt: dū ab eis iniquuꝫ quēlibet corrigi nō permittūt: vmbre behemoth istius vmbrā eius protegunt qꝛ peccatores qq in quo sibi male sunt conscij: i eo τ aliam peccantem defendunt. Umbre vmbram eius ꝓtegunt: dum negssimoꝝ facta nequiores ꝑuersa patrocinijs tuentur: quod hoc nimirū studio faciunt ne dū culpa in qua τ ipsi obligati sunt i alijs corrigitur ad ipsos quandoq veniatur: Sic igitur tegunt dū alios ꝓtegunt: qꝛ suam vitā prendent iperi: vnde alios considerant libera correctōe confundi. Sicq fit v t summa criminū dū dfenditur augeatur: τ vniuscuiusq negcia eo fit ad ꝑpetrandum facilis quo difficilis ad puniendū. Scelera quippe peccantiuꝫ tanto maiora icrementa percipiunt: quanto ꝑ defensionē potentium diu multa tolerant. Sed tales qq seu extra ecclesiam seu intra sanctam ecclesiā esse videantur tanto se apertiores dei hostes exhibent quāto maiores sunt patroni viciorum. Contra illam quippe suis defensionibꝰ pugnant: cui ea que displicent: defendēdo multiplicant. Quod factū dñs per prophetaꝫ dñs sub babylonis specie redarguit dicens: O riētur i domibus eius spine τ vrtice: τ paliurus i munitionibꝰ eiꝰ. Quid nāq per vrticas: nisi cogitationum prurigica qd vero ꝑ spinas: nisi vicioꝝ punctiones accipimus: In domibꝰ igitur babylonis vrtice τ spine pullulant: qꝛ i confusione mētis reprobe τ desideria cogitationū surgunt q̄ exasperant: τ opaꝝ peccata que pungant. Sed hec agentes habent etiā negores alios defensores suos Unā apte ꝓtinus subdidit: Et paliurus i munitōibꝰ eiꝰ. Paliurus quippe tanta spinarum circūdatōe densescit: vt pre asperitate tangi vix possit. Intus igitur vrtica τ spina nascitur: sꝫ vtrūqꝫ hoc exteriꝰ per paliuꝝ munitur qꝛ videlicꝫ minores iniq mala quelibet faciunt sed ea nequissimi maiores tuentur. Unde bene τ hic subditur: ⟨ Protegant vmbre vmbrā eius. ⟩ Dū enī malum peior vidicat: quasi vmbra vmbram ne a veritatis lumine irradietur obscurat. Seqtur.

C

B

Isa. 34

Capitulum. 6.

A Ircundabunt eum salices
torrētis.)) In fructuose q̄
dem arbores sunt salices s;
tamē tante viriditatis sūt:
vt arescere vel abscise radi
citus & proiecte vix possint
Unde i sacro eloqo salicum nomie aliqā
do pre viriditate boni: aliqādo pre sterili
tate reprobi designantur. Nisi eni electorū
vitam p constātiam sue viriditatis expri
Isa. 44. merent: nequaq̄ de sancte ecclesie filijs p
phets dixisset: Germinabit inter herbas: si
cut salices iuxta preterfluentes aquas.
Sancte eni ecclesie filij iter herbas sicut sa
lices germinant: q̄ inter arescentes vitam
carnalium hoim & multiplici numerosita
te & perpetua mentis viriditate perdurāt.
Qui bene iuxta preterfluentes aquas ger
minare perhibentur: q̄ vnusq̄sq; eo⁊ vber
tatem ad fructum pcipit ex doctrina sacri
eloquij que tpaliter percurrit. Et rursu; ni
si per sterilitatem salicum vita peccantium
signaretur: nequaq̄ ex voce predicantiū cō
Ps. 136. tra babyloniam ps. dixisset: In salicibus i
medio eis suspēdimus organa nostra. Ba
B bylonis q̄ppe i medio salices esse describū
tur: q̄ nimirum ifructuosi q̄q; atq; ab amo
re patrie celestis alieni: totis viscerib⁹ cor
dis in hac seculi confusione radicantur.
Unde & predicatores sancti i istis salicibus
non exercent organa: sed suspendunt: q̄ cū
ifructuosas ac reprobos mentes aspiciunt:
vim sue predicatōis non exhibent: sed po
tius ingentes silent. Quid ēt per torrente;
Ps. 109 nisi hui⁹ mortalis vite cursus exprimitur?
De quo rursum per pphetam dr̄: De torrē
te i via bibet: ppterea exaltabit caput: q̄a
videl; redemptor noster mortalis vite pe
na; i quodam trāsitu corrigit: & ideirco du
C eidem morti cui sponte succubuit nō inhe
sit. Unde die tertio hoc quod moriēdo po
suerat resurgendo caput eleuauit. Quid ē
ergo quod de behemoth isto dicitur: Circū
dabant eum salices torrentis: nisi q̄d ama
tores vite mortalis a bonis actibus quasi
a fructibus alieni: tanto illi arctius ihe rēt:
quanto eos largius delectatio transitorie
voluptatis ifundit. Hos eni quasi in radi
cibus torrens rigat: dum in suis cogitatiōi
bus amor vite carnalis inebriat. Qui sci;
amore salicum fructus non ferunt: sin folijs
viridescunt q̄ ea que grauia ad dicendu;
non sunt: aliquando honestatis verba pro
ferunt: sed nulliū vite pondus ex bonis ope
ribus ostendunt. Bene igitur dr̄: Circunda
bunt eum salices torrentis: q̄ infructuosi
quiq; dum amori vite temporalis inseruiunt
antiquo hosti peruersis morib⁹ familiari⁹
obsequitur.

Capitulum. 7.

S Ed q̄ gd ei a suis clie̅ A
tibus impēdatur audi
uimus nunc etiam qd
in illis agat ipse audia
mus. Sequitur. ((Absor
bebit fluuium & nō mi
rabitur: & h; fiduciam
quod influat iordanis i
os eius)) Quid eni i hoc loco fluuij nomine
nisi humani generis decursio designatur: q̄
velut a fontis sui origine nascendo surgit:
sed quasi ad ima defluens moriendo ptrā
sit: Qui autem signantur appellatōe iorda
nis: nisi qui iam imbuti sunt sacramento
baptismatis: Quia eni; redemptor noster
in hoc flumine baptizari dignatus est: eius
nomine debent omnes baptizari exprimi i
quo hoc ipsum contigit sacramentum ba
ptismatis inchoari. Quia igitur behemoth
iste a mundi origine exortu; vix paucis ele
ctis euadentibus humanum genus i ima
defluens vsq; ad redemptoris tempa qua
si quendam in se fluuium traxit: bene nunc
dicitur: Absorbebit fluuium & non mirabi
tur. Quia vero post mediatoris aduentum B
quosdam qui recte viuere negligunt: etiam
fideles rapit: recte subiungitur: ((Et hab;
fiduciam quod influat iordanis in os ei⁹.))
Ac si aperte diceretur: Ante redemptorem
mundi mundum non miratus absorbuit:
sed quod est grauius etiam post redempto
ris aduentum quosdam qui baptismatis
sacramento signati sunt deglutire se pos
se confidit. Alios namq; sub christianita
tis nomine positos deuorat: q̄ eos in ipso
fidei errore supplantat. Alios a rectitudi
ne fidei nequaq̄ diuincit: sed ad vsum pra
ue operatōis inclinat. Alios quantū vult i
operatione immunditie iflectere non valet:
sed apud semetipsos intus in studio inten

tionis intorquet: ut dum a charitate mentē
dividunt: rectuz non sit quicqd extrinsecus
operantur & fidem tenent: sed vitā fidei nō
tenent qz aut aperta illicita faciunt: aut ex
C perverso corde que agunt prava sunt: etiā si
sancta videant. Qz enim nonnulli cōfitēdo
fideles sunt non vivendo. Hinc est qd voce
Mat. 7. veritatis dicitur. Nō omnis q dicit mihi do
Luc. 6 mine dñe intrabit regnū celorū. Hinc rur-
sum ait. Quid aūt vocatis me dñe dñe: & nō
Titū. 1 facitis que dico. Hinc Paulus ait. Confitē
1. Jo. 2 tur se nosse deum: factis autez negant. Hinc
Joānes dicit. Qui dicit se deū nosse: & man
data eius nō custodit: mendax est. Hinc est
qd de ipsa sua prima plebe dñs cōqueritur
Mat. 5 dicens. Populus hic labijs me honorat: cor
aūt eorū longe est a me. Hinc etiā ps. ait.
Ps. 77 Dilexerunt eū in ore suo & lingua sua men
titi sunt ei. Sed minime mirū fuit qz behe-
moth iste ante lavacri undam: ante sacra-
menta celestia: ante corpoream presentiam
redēptoris humani generis fluviuz hyatu
pfunde persuasionis absorbuit: sed hoc val
de mirum: hoc valde terribile est: qz multos
aperto etiā ore post cognitionē redēptoris
suscipit post lavacri undam polluit: post sa
cramenta celestia ad inferni profundū ra-
pit. Dicatur ergo dicatur terribiliter voce
D veritatis: Absorbebit fluviū & nō mirabitur:
& habet fiduciam qd influat iordanis i os
eius. Neqz enim pro magno diabolus ha-
buit qd infideles tulit: sed toto nisu annisu i
illorum se erigit mortem: quos cōtra se rege
neratos tabescit. Nemo igitur sibi fidē sine
opibus sufficere posse confidat cū scriptuz
Jaco. 2 sit. Fides sine opibus ociosa est. Nullus be
hemoth morsum ex sola cōfessione fidei ple
ne evasisse se existimet: qz iam qdem fluviū
absorbuit: sed adhuc iordanez sitit: & totiēs
in os illius iordanis fluit: quotiens christia-
nus qsqz ad ingratē declinat. Os qdem ei⁹
iam fide nos sublevāte fugimus: sz magno
studio curandū est: ne in hac lubrica opera
tione dilabamur. Si ambulādi cautela ne-
gligit: incassum credēdo rectū iter tenet: qz
via qdem fidei ad celestem patriam profi-
cit: sed offendentes minime perducit.

Capitulum. 8.

A b Abemus adhuc qd hac in re sub-
tilius perpēdamus. Ut enī quos
per iordanez diximus exprimi: pos-

sunt per fluvium designari. Qui enim fidez
iam veritatis agnoverunt sed vivere fideli
ter negligunt: recte fluvius dici possunt: qa
videlz deorsum fluunt. Jordanis vero he-
breo vocabulo descensio eorum dicitur. Et
sunt nōnulli qui viam veritatis appetētes
semetipsos abijciūt: atqz a vite veteris ela
tione descendunt: cūqz eterna cupiunt: val-
de se ab hoc mūdo alienos reddunt: dū nō
solum aliena non appetunt: sed etiaz sua de
relinquunt: & non solum in eo gloriam non
querunt: sed hanc cum se obtulerit etiā con
temnunt. Hinc est enīz qd voce veritatis di
citur. Si quis vult venire post me: abneget Luc. 9
semetipsum. Semetipm enim abnegat qui
calcato typo supbie ante dei oculos esse se
a se alienum demōstrat. Hinc ps. ait. Me- Ps. 41
mor ero tui de terra iordanis & hermonij.
Jordanis qppe ut dixi descēsio: hermon au
tem anathema. i. alienatio interpretatur.
De terra igit iordanis & hermon dei reminī B
scitur: q in eo qd semetipm deijcit atqz a se
alienus existit: ad cōditoris sui memoriā re
vocatur. Sed antiquus hostis hoc pro ma
gno nō habet: qd sub iure sue tyrānidis ter
rena querentes tenet. Propheta qppe at-
testante cognovimus qz esca eius electa.
Neqz mirū deputat si eos absorbeat: quos
supbia erigit: avaricia tabefacit: voluptas
dilatat: malicia angustat: ira inflāmat: di-
scordia separat: invidia exulcerat: luxuria
inquinans necat. Absorbebit ergo fluvium &
non mirabitur: qz pro magno nō estimat cū
eos devorat: q per ipsa sue vite studia deor
sum currunt: sed illos magnope rapere niti-
tur: quos despectis terrenis studijs iungi
iam celestibus contemplatur. Unū absorpto
fluvio recte subiungitur.

Capitulum. 9.

T habz fiduciā qd influat A
iordanis in os eius: qz illos
insidiando rapere appetit
quos pro amore supne pa-
trie a psentis vite gloria se-
metipsos deijcere agnoscit.
Nōnulli qppe mūdū deserunt & honorum
transeuntiū vana derelinquunt & ima hu-
militatis appetētes humane cōversationis
morem bene vivendi trāscendūt: atqz i tan-
ta studiorū arce proficiunt: ut signorum iaz
virtutes operēt: sed qz semetipsos circūspi-

ciendo tegere negligunt: inanis glorie telo
percussi penus de alto ruunt. Hinc est enim
qd eternus iudex q occulta cordis examinat
eiusdē ruine casum pnuncians intētat cum
Mat. 7. dicit. Multi dicent mihi i illa die. Dñe do
mine. Nōne in noie tuo pphetauimus τ in
noie tuo demonia eiecimus: τ in tuo noie
virtutes multas fecimus? Et tunc confite-
B bor illis qr nūq̄ noui vos: discedite a me q
operamini iniquitatem: nescio qui estis. Hinc
Amos 7. etiam per pphetam dicit. Uocauit dñs iu-
diciū ad ignem τ deuorabit abyssum multā
τ comedet partē domus dñi. Judiciū qppe
ad ignem vocat: cu3 iusticia sentētie ad pe
nā iam eterne cōcremationis ostendit. Et
multā abyssum deuorat: qr iniquas atq3 in-
cōprehensibiles hominū mentes cremat:
que nūc se hominib⁹ etiā sub signorū mira
culis occultant. Pars aūt domus dñi co-
meditur qr illos quoq3 gehēna deuorat: qui
nunc quasi in sanctis actib⁹ de electoꝝ nu-
mero se esse gloriant. Qui ergo hic iordanis
christi: illic pars dom⁹ vocant. Antiquus er
go hostis hz fiduciā qd in os ei⁹ τ iordanis
influat: qr nōnunq̄ calliditatis sue insidijs
eos etiam qui iam electi putantur necat.

Capitulum. 10.

Sed cui⁹ cordis duriciā no
iste dñi vba pturbent: cui⁹
mentis cōstantia non ab in
A timis cogitationū radicib⁹
quatiatur: cū hostis noster
tante esse cōtra nos fortitu
dinis demonstratur. Nullū ne erit cōsola-
tionis adiutorium? Erit certe. Nam subdi-
tur. In oculis eius q̄si hamo capiet eū.
Notandū valde est: q scripture sue verba
misericorditer temperans deus: modo nos
asperis incitationibus terret: modo blādis
cōsolationibus refouet: τ fomēta terrori: vt
dum circa nos vtrūq3 mira magisterij arte
temperat: nec desperate inueniamur terri-
ti: nec incaute securi. Nam cum behemoth
astutas insidias atq3 effrenatas vires mul
tiplicib⁹ sentētijs indicasset: ptin⁹ vnigeni-
ti filij sui redemptoris nostri cōmendat ad-
uentū: τ quo ab illa ordie behemoth iste sit
pimendus insinuat vt qr cor nostrū narra-
ta illius virtute prulerat merorē nostrum ci-
tius indicata eius pditione releuaret. Igit
postq̄ dixit absorbebit fluuiū τ nō mirabit:
τ hz fiduciā3 qd influet iordanis in os ei⁹:
ipm illico dñice incarnationis aduentū an-
nunciat dicens. In oculis eius quasi hamo B
capiet eum. Quis nesciat, qd in hamo esca
ostendit: aculeus occultat? Esca eni prouo-
cat vt aculeus pūgat. Dñs itaq3 noster ad
humani generis redemptionē veniens ve-
lut quendā de se in necem diaboli hamū fe
cit. Assumpsit eni corpus: vt i eo behemoth
iste quasi escā suam mortē carnis appete-
ret. Quā mortē dum in illo iniuste appetijt:
nos quos quasi iuste tenebat amisit. In ha
mo ergo eius incarnationis captus est: qa
dum in illo appetit escam corporis transfi-
xus est aculeo diuinitatis. Ibi qppe inerat
humanitas que ad se deuoratorē duceret:
ibi diuinitas que pforaret: τ ibi aperta īfir-
mitas que puocaret: ibi occulta virtus que
raptoris faucem transfigeret. In hamo igi
tur captus est: qr inde interijt vnde deuora C
uit. Et qdem behemoth iste filiū dei incar-
natū nouerat sed redemptionis nostre ordi
nem nesciebat. Sciebat enim qd pro redē-
ptione nostra incarnatus dei filius fuerat:
sed oino qd isdem redemptor noster: illum
moriēdo trāsfigeret nesciebat. Unī τ bn̄ dici
tur: in oculis eius quasi hamo capiet eum.
In oculis qppe habere dicimur: qd coram
nobis ppositū videm⁹. Antiquus vo hostis Mat. 8.
humani generis redemptorē ante se positū
vidit: quē cognoscēdo cōfessus cōfitēdo pti
muit dicēs. Quid nobis τ tibi fili dei? Veni
sti ante tēpus torquere nos. In oculis itaq3
suis hamo captus est: qr τ nouit τ momor-
dit: τ cognouit prius q̄ ptimesceret: τ tamen
post non timuit: cum in illo quasi escā pro-
priam mortem carnis esuriret.

Capitulum. 11.

Igitur qr caput nostrū p se
qd fecit audiuim⁹: nunc p A
mēbra sua qd faciat audia
mus. Sequitur. Et in sudi-
bus pforabit nares eius.
Quid aliud sudes. i. palos
accipimus: q videlz acuunt vt figantur nisi
acuta cōsilia sanctoꝝ q̄ hui⁹ behemoth na-
res pforant: dū sagacissimas ei⁹ insidias et
vigilando circūspiciunt τ supando transfi-
gunt? Per nares vo odor trahit: τ ducto
flatu hoc agitur vt res etiā que longe ē posi
ta cognoscat. Narib⁹ ergo behemoth calli-

dc eius insidie designant: p quas sagacissi/
me nititur z occulta cordis nostri bona co/
gnoscere: z hec pessima psuasione dissipare
In sudibus itaq3 dñs nares eius pforat q2
callidas eius insidias acutis sanctoꝝ sensi/
bus penetrans enervat. Sepe etiā bonoꝝ
vias tanta insidians arte circūvolat: vt per
ea que ab eis bene gesta cognoverit: ad ma
liciam aditū querat: nam vnde aliū largiri
qd cōspicit: inde aliū in discordie flāmā suc
cendit z cū hunc respicit misereri: illū psua/
der irasci vt dum bonū quasi nō cōmuniter
factū insinuat cōcordes aīos a bono gratie
B ad mala suadēdo nō valet frangere: bonis
cōmunis abscidit. Q2 enim iustoꝝ mentes
satagit actibus inter eos mala seminare.
Sed sancti viri eius insidias tanto scelerī⁹
vincunt: quāto z subtilius dephendūt. Qđ
melius ostendimus si vnū e multis afferto/
ribus veritatis in testimoniū Paulū voce/
mus: sub quo qdam corynthius dum incesti fa
cinus ppetrasset: cum doctor egregius i car/
nis interitū ad satisfactionē penitētie satha
ne tradidit z in diem dñi saluum eius spiri/
tū reservauit. Magna qppe arte magisterij
ipse est traditus coactus in pena cui spon/
te est substratus in culpa: vt qui auctor fue
rāt ad vitium nequicie: ipse flagellū fieret
discipline: que tñ bene gesta penitentia duz
cognouisset corynthios super eū iam miseri
corditer motos ait. Cui aliqd donastis et
ego: naz z ego qđ donaui: si qd donaui pro/
pter vos in psona xpi. Cōmunionis pro gra
2. Cor. 2. tiam cogitās ait. Cui aliqd donastis z ego.
Ac si diceret. A bono vestro nō dissētio meū
sit quicqd ipsi fecistis. Atq3 mox subdidit z
C ego si qd donaui ꝑpter vos. Ac si diceret.
Vostris actibus bonū addidi: quicqd pro/
pter vos misericorditer feci. Vestra ergo ē
vtilitas bonitas mea: mea ē vtilitas: boni/
tas vestra. Qui ipsam mox compagē cordi/
um in qua sic tenetur: adiungens subdidit
in psona xpi. Cui velut si dicere psumamus
quare te ita caute discipulis copulas: qua/
re vel te illoꝝ vel illos tuis actionibus taz
sollicita mente cōformas: ilico subiunxit. Ut
nō circūveniamur a sathana. Cui⁹ sagaces
insidias qꝫ acuto sensu transfigat: insinuat
subdens. Non enim ignoramus cogitatio/
nes eius. Ac si pbus alijs dicat A coti aucto
re dño subditus sumus: z nares behemoth
istius subtiliter circūspiciēdo penetramus:
ne hoc quod bene mens inchoat: ipse i ma/
licie finem vertat.

Capitulum. 12.

Possunt p sudes acuta ipsi⁹
per carnez manifeste sapiē
tie pbs signari: z q2 nari/ A
bus odor trahit: per behe/
moth nares illa antiq ho/
stis exploratio figuratur.
Qui cum deuz incarnatū esse dubitaret et
hunc expertis miraculis voluit temptādo
cognoscere dicens. Si filius dei es: dic vt la Mat. 4.
pides isti panes fiant. Q2 ergo signoꝝ in/
dicijs odorē diuinitatis ei⁹ cognoscere cō/
cupiuit quasi flatum naribus traxit. Sz duz
ei protinus respōdetur. Nō in pane solo vi/
uit homo: z non temptabis dñm deum tuū:
quia sententiaꝝ suarū acuminibus indaga
tionem antiqui hostis veritas ptulit: quasi
nares eius sudibus perforauit. Sed q2 be/
hemoth iste: per varia fraudū argumenta
distenditur: adhuc adiuncto z alio nomine
notat. Nam subditur. ((An extrahere pote/
ris leuiathan hamo.)) Leuiathā qppe ad/
ditamentum eoꝝ dicitur. Quoꝝ videlz nisi
hominū qbus semel culpam puaricationis
intulit z hanc vsq3 ad eternam mortē quo/
tidie pessimis suggestionib⁹ extendit? Qui/
bus dum reatum fenore peccati multipli/
cat: penas pculdubio sine fine vel cessatio
ne coacervat. Pōt quoq3 leuiathan etiam B
p irrisionem vocari. Primo qppe homini
psuasione callida diuinitatē additurum se
pmisit: sed imortalitatē tulit. Additamen
tū ergo hominū per irrisionē dici potuit: q/
bus dum hoc qđ non erant se addere spo/
pondit: etiam hoc qđ erant fallēdo subtra
xit. Sed leuiathan iste hamo captus est: qa
in redemptore nostro dum p satellites suos
escam corporis momordit: diuinitatis illuz
aculeus pforauit. Quasi hamus qppe fau/
ces glutientis tenuit: dū in illo z esca carnis
patuit quaz deuorator appeteret z diuinitas
passionis tempore lateret que necaret. In
hac qppe aquarū abysso .i. in hac immensi/
tate generis humani ad oīum mortē ibiās
vitā pene oīum vorans: huc illucq3 aperto
ore cetus iste ferebatur. Sed ad mortez cer/
tissimus hamus in hac aquarū profunditate
caliginosa latens mira est dispēsatione suspē

sus. Huius hami linea ille est per euangeli-
um antiquorum patrum propago memora-
Mat.1. ta. Naz cũ dicitur. Abraam genuit Ysaac.
Ysaac genuit Jacob. Cũq ceteri successo-
res interpo ito Joseph nomie vsq ad Ma-
riam virginem desponsatã describunt: qua
C si quedam linea torquetur: i cuius extremo
incarnatus dñs. i. hamus iste ligaretur: quẽ
in his aquis humani generis dependentez
aperto ore iste cetus expeteret: sed eo per sa-
tellitum suorum seuiciã morso mordendi vi-
res vlteri⁹ nõ haberet. Hic ergo iste huma-
nis moribus cetus insidians quos vellet vl-
tra deuoraret: hamus hic raptoris fauces
tenuit: τ sese mordentem momordit. Incar-
nationem igitur vnigeniti filij fideli famu-
lo indicans deus ait. An extrahere poteris
leuiathan hamo? Subaudis vt ego qui ad
raptoris mortem incarnatũ vnigenitum fi-
lium mitto: in quo dum mortalis caro con-
spicitur τ immortalitatis potentia non vi-
detur: quasi hamus qdem inde deuorantez
permittit. Unde acumen potentie qui trãs-
figat occultat. Sequitur. ¶ Et fune ligabis
linguam eius?) Subaudis vt ego. Scriptu-
ra ergo sacra fune aliquãdo dimẽsionũ sor-
tes: aliquãdo peccata: aliqñ fidem designa-
re consueuit. Nam ꝓpter hereditarias di-
mensionum sortes dicitur. Funes ceciderũt
mihi in preclaris etenim hereditas mea pre-
clara ẽ mihi: funes qppe in preclaris cadũt
dum per humilitatez vite sortes nos patrie
Isa.5 melioris excipiunt. Rursum qr fune pecca-
ta signantur per ꝓphetam dicitur. Ve q tra-
hitis iniquitatem in funiculis vanitatis.
Iniquitates nãq in funiculis vanitatis tra-
Ps.118. huntur dum ꝑ augmẽtũ culpa protelatur.
Unde per ps. dicitur. Funes peccatorũ cir-
cũplexi sunt me. Quia enim funes addẽdo
torquetur vt crescat. non imerito peccatum
in fune figuratur qꝫ ꝑuerso corde sepe dũ
defenditur multiplicatur. Rursum fune fi-
Eccs.4 des exprimitur Salomone attestante q ait.
Funiculus triplex difficile rumpit: qr fides
videlz que de cognitione trinitatis ab ore
predicantium texitur: fortis in electis per-
manens: in solo reproborum corda dissipa-
tur. Hoc itaq loco funis nomine siue pecca-
tum siue fidem nil obstat intelligi.

Capitulum. iij.

Ncarnatus etenim domin⁹
noster fune leuiathan linguã
ligauit: quia per similitudi-
A nem carnis peccati appa-
ruit: τ omnia errorum eius
predicamenta dãnauit. Un-
de Paulo attestante dicitur. Et de peccato
dãnauit peccatum. Fune linguam ligauit:
quia per similitudinez carnis peccati ab ele-
ctorum suorum cordibus cuncta eius falla-
cie argumenta destruxit. Ecce enim appa-
rente in carne dño leuiathan lingua ligata
est: qr eius veritate cognita illius falsitatis
doctrine tacuerũt. Ubi enim nũc ẽ achade-
micorũ error: qui certe conãtur astruere cer-
tum nil esse: qr impudenti fronte assertioni-
bus suis fidem ab auditoribus exigunt: cũ
vera esse nulla testantur. Ubi mathemati-
corum superstitio: qui dũ signorũ cursus su-
spiciunt: vitas hominũ in siderum momẽta
suspendunt. Quorũ apte doctrinã sepe ge-
minorũ natiuitas dissipat: qr cũ vno eodẽ-
q momento hore ꝓdeant: nõ in vna ꝯuer-
sationis qualitate ꝑdurant. Ubi tot predi-
camẽta falsitatis que enumerare refugim⁹
B ne ab exponẽdi ordine longe recedam⁹. Sz
cuncta iam erroris doctrina cõticuit: quia
leuiathan linguã dñs incarnationis sue fu-
ne cõstrinxit. Unñ bñ etiã per ꝓphetã dicit.
Et desolabit dñs linguã maris egypti. Lin-
Isa.11. gua qppe maris: est sciẽtia doctrine secula-
ris. Bñ mare egypti dicit: qr peccati obscu-
ritate fuscatur. Linguã ergo maris egypti
dñs desolauit: qr huius mundi falsam sapiẽ-
tiã per carnẽ se ostẽdẽdo destruxit. Fune er-
go leuiathan lingua cõstringitur qr ꝑ simili-
tudinẽ carnis peccati: ligata est ꝓdicatio ve-
tusti peccatoris. Si autem fides fune signa-
tur isdem nobis iterum intellectus innuit:
qr dum per predicatores sanctos in mun-
do fides trinitatis innotuit contra electo-
rum mentes erumpere mundi doctrina ces-
C sauit. Unde bene domino per prophetam
dicitur. Tu dirupisti fontes τ torrentes: tu
Ps.73 siccasti fluuios ethan. Ethan quippe in-
terpretatur fortis. Et quis est hic fortis:
nisi de quo per euangelium dominus di-
Mar.3 cit? Nemo potest vasa fortis ingressus
domum diripere: nisi prius fortem alli-
get. Fontes itaq et torrentes dominus

dirupit: dum i apostolorum suor cordibus
fluenta veritatis apuit. De qbus cursum
Isa.12 per prophetam dr: Haurietis aquas i gau
dio de fontib saluatoris. Ad eorum quip
pe doctrinam sitientes pgimus vt veritat
plenas cordium nostror lagunculas repor
temus. Sed emanantibus suis fontibus
ethan fluuios exiccauit: dum doctrinam for
tis et maligni spus ostenso radio sue verita
tis arefecit. Leuiathã ergo lingua fune stri
gitur: qr extensa fide trinitatis errorum pre
dicamenta siluerunt. Sed qr iam se aper
te extollere nõ valet: hac illucq circuiens p
insidias mordet.

Capitulum. 14.

A Mira aut misericordia con
tra huc p nobis dns vigi
lat: atq eu z in hoc quod
fraudib molitur expugnat
Unde subditur: ((Nuqd
pones circulum in naribus
eius.)) Sicut per nares insidie: ita p circu
lum diuine virtutis oipotentia designatur
Que cum comprehendi nos temptatiõib
phibet: miris ordinib antiq hostis insidi
as circuplectens tenet. Circulus ergo ei in
naribus ponitur: dum circudacta protectio
nis superne fortitudine eius sagacitas retine
tur: ne contra ifirmitatem hoium tm pua
leat qntum perditõis argumenta latenter ex
plorat. Potest etiam circuli nomie occulti
iudicij a diutorui designari quod in huius
behemoth narib ponitur cu a callida sua
crudelitate refrenatur. Unde dm p pphetã
Isa.37. cu ab israelitaru lesiõe phiberetur regi ba
bylonie dr: Ponã circulum in narib tuis.
Ac si apte diceretur: Cogitãdo insidias su
spiras: sed explere qd appetis nõ valea sed
oipotentie mee circulu in narib portas: vt
B cu in bonor morte ardentius anhelas: ab
eor vita vacuus redeas. Quod vo hoc
loco circulu: hoc scriptura sacra p Joãne
in apocalypsi falce vocat. Ait enim: Uidi z
Apo.14 ecce nubes candida z super nube sedente
simile filio hois: habentem in capite suo co
ronam aurea: z i manu sua falce acutam.
Ptãs. n. diui iui iudicij qr vndiq strigit cir
culus dr: z qr itra se oia icidendo amplecti
tur falcis appellatõe signat. In falce cum
qcqd iciditur quaqua versum flectitur itus
cadit. Et qr ptãs superni iudicij nullaten eui
tari: intra ipm qppe summ quolibet fugere
conamur: recte cu ventur iudex ostenditur
falce tenere phibetur: qr cum potenter ad
oia obuiat z incidendo circudat. Esse se in
tra falce iudicij ppheta vidit cum diceret:
Si ascendero in celum tu illic es: si descen
dero ad ifernum ades. Si sumpsero pẽnas
meas ante lucem: z habitauero i extremis
maris: etenim illuc man tua deducet me: z te
nebit me dextera tua. Intra quãdam fal
cem se vidit: cum ex nullo sibi loco patere C
fuge aditu posse cognouit dicens: Qr ne
q ab oriente neq ab occidente: neq a de
sertis montib subaudis pz via fugiendi: atq
mox ipsam superne potentie oimodã com
prehensioné subdens ait: Qm deus iudex
est. Ac si dicet: Fugiendi via vndiq deest:
qr ille iudicat q vbiq ẽ. Diuina itaq iudi
cia sicut signãtur falce: qr circuuallãtia in
cidut ita exprimutur circulo: qr vndiq stri
gunt. In leuiathan itaq narib a dño cir
culus ponitur qr iudicij eius potentia i in
sidijs suis ne qntum vult pualeat coarcta
tur. Dicatur ergo: Nuqd ponis circulu in
naribus ei: subaudis vt ego. q astutas ei
insidias oipotenti iudicio cõstringo: vt nec
tm tẽptet quãtum appetit: nec tantu capi
at quãtu tẽptat. Seqtur. ((Aut armilla p
forabis maxillã eius.)) Ab itellectu circuli
armilla nõ discrepat: qr ipa hoc quoq vbi
ponitur: ambiẽdo cõstringit. Sz qr armilla
latius tenditur: p armilla ei occulti iudicij
erga nos precio ipensior designatur. Armil
la ergo dns maxillã leuiathan isti pforat:
quia ineffabili misericordie sue potẽtia sic
malicie antiqui hostis obuiat: vt aliquan
do eos etiam quos iã cepit amittat: z qua
si ab ore illius cadunt qui post perpetratas D
culpas ad innocentiam redeunt. Quis. n.
ore illius semel raptus ore maxillam eius
euaderet: si perforata non esset? An non in
ore tenuit Petrum cum negauit. An non
in ore Dauid tenuit: cum in tantam se lu
xurie voraginem mersit. Sed cum ad vi
tam vterq per penitentiam redijt: leuia
than iste eos aliquo modo quasi per maxil
le foramina amisit. Per foramen ergo ma
xille ab eius ore subtracti sunt: q post ppe
tratõem tãre neqtie penitendo redierunt.
Quis aut hominum leuiathan isti os eua
dit vt nulla illicita cõmittat? Sed hunc co

gnoscimus: quantū redemptori humāi ge-
neris debitores sum⁹: q nō solum nos ī os
leuiathan ire phibuit: sed ab ore ēt redire
pcessit: q spē petōri nō abstulit: q2 maxillā
ei⁹ vt euadēdi viā tribueret pforauit: vt sal
tem post morsum fugiat: q incaut⁹ pri⁹ mor
deri nequaq̄ metuebat. Ubiq3 ergo nobis
occurrit superna medicina q2 ⁊ dedit hoi
precepta ne peccet: ⁊ tñ peccāti dedit reme-
dia ne desperet. Unde cauendū sūmopere
est: ne qs delectatōe peccati leuiathan isti⁹
ore rapiatur: ⁊ tñ si rapt⁹ fuerit nō desper:
q2 si peccatū lugeat pfecte adhuc foramen
in maxilla ei⁹ inuenit per qd euadat. Jam
dentib⁹ teritur: s3 adhuc si euadendi via q̄-
ritur ī maxilla eius foramen inuenitur: hab3
ergo captus quo exeat: si prendere noluit
ne caperetur. Quisqs ergo nō dū capt⁹ est:
maxillā ei⁹ fugiat: qsqs vo iam captus est
in maxilla foramen querat.

Capitulum. 15.

A P Pius eni ac iust⁹ est ditor
noster. Sed nemo dicat q2
pius ē: venialiter pecco: ⁊
nemo q peccauerit dicat:
q2 iust⁹ est de peccati remis
sione despero. Relaxat. n.
de⁹ facinus quod defletur: sed ppetrare qs
q̄ timeat quo si digne deflere possit igno-
rat. Ante culpā ergo iusticiā metuat: post
culpā tñ de pietate psumat: neq3 ita iustici
am timeat vt nulla spei ɔsolatōe conuale-
scat: neq3 ita ɔfidat de misericordia: vt ad-
hibere vulnerib⁹ suis digne penitentie ne-
gligat medicinā: sed quem presumit sibi pie
parcere: semp ēt cogitet districte iudicare.
Sub pietate itaq3 ei⁹ spes peccatoris gau-
deat: sed sub districtōe illi⁹ penitentis corre
ctio ɔtremiscat. Spes igitur psumptōis no
stre habeat etiam morsum timoris: vt ad
corrigenda peccā iusticia iudicantis terreat
quē ad fiduciā venie gr̄a parcentis inuitat.
Hinc eni per quēdā sapientē di: Ne dixe-
Eccl.5. ris miseratōes dñi multe sunt: peccōr meo-
rum nō memorabit. Pietatē nāq3 ei⁹ pro-
B tinus ⁊ iusticiā subdit dicens: misericordia
eni ⁊ ira ab illo. Diuina itaq3 clemētia ma
xillā behemoth isti⁹ pforans: vbiq3 humāo
generi ⁊ misericorditer ⁊ potenter occurrit
q2 nec libero admonitionē precauēdi tacu
it: nec capto remediū fugiendi subtraxit.

Ad hoc qppe ī scriptura sacra viror taliū
idest Dauid ⁊ Petri peccata sunt indita
vt cautela minor sit ruina maior. Ad hoc
vo vtrorūq3 illic ⁊ penitentia īsinuatur ve-
nis: ⁊ vt spes penitentium: sit recupatio p-
ditor. De statu ergo suo Dauid cadente
nemo supbiat: de lapsu etiam suo Dauid
surgente nemo despet. Ecce q3 mirabiliter
scriptura codē vbo superbos premit: quo
vbo humiles leuat. Unā nāq3 rem gestam
retulit ⁊ diuerso mō supbos qdem ad hu-
militatis formidinē: humiles vo ad spei fi-
duciā reuocauit. O inestimabile noui gene
ris medicamentū: qd vno eodēq3 ordie po
situm ⁊ premendo tumētia exiccat: ⁊ suble
uando arentia īfundit. De maior nos la-
psu terruit: sed de repatōe roborauit. Sic
qppe semp: sic nos diuine dispensatōis mi-
sericordia ⁊ superbientes reprimit: ⁊ ne ad
despationē corruamus fulcit.

Capitulum. 16.

Unde etiā p Moysen āmo A
net dicens: Nō accipies lo Deut.24
co pignoris: supiorē aut in
feriorē molā. Accipe nāq3
aliqū dicim⁹ auferre. Uñ ⁊
aues ille q̄ sunt rapiendis
auib⁹ auide accipitres vocātur. Uñ Pau-
lus apostolus dicit: Sustinetis eni si qs de 2.Cor.11
uorat: si qs accipit. Ac si diceret: Si qs ra-
pit. Pign⁹ vo debitoris est confessio pec-
catoris: A debitore eni pign⁹ accipit: cū a
peccatore iā peci ɔfessio tenetur. Superior
aūt ⁊ inferior mola est spes ⁊ timor. Spes
qppe ad alta subuehit: timor vo cor inferi
us premit. Sed mola supior ⁊ inferior ita si
bi necessario iūguntur vt vna sine altera ī-
utiliter hēatur. In petōris itaq3 pectore in
cessanter dz spes ⁊ formido ɔiungi q2 incas
sum misericordiā sperat: si non ēt iusticiam
timeat: icassum iusticiā metuit si nō etiam
de misericordia ɔfidat. Loco igitur pigno-
ris mola supior aut īferior tolli phibetur:
q2 q peccatori predicat: tāta dispensatiōe
cōponere predicatōem debet vt nec dereli
cta spe timorē subtrahat nec subtracta spe
ī sola timore cū derelinquat. Mola eni3 su B
perior aut īferior tollitur: si per pdicātis lin
guā in petōris pectore: aut timor a spe: aut
spes a timore diuidatur. Sed q2 exigēte eā
Dauid ad medium deducto tanti facino-

ris memoriā fecimus: lectoris, fortasse ani-
mus mouetur: cur ex a oīpotens deꝰ quos
in ppetuū eligit quos ad domoꝝ spūaliū
culmen assumpsit: illesos a corpalibꝰ vicijs
nō custodit. vnde qꝫ satisfieri cupimus credi
mus: breuiter respondemꝰ. Nōnulli enim
p accepta dona virtutū: p ipensam gratiā
bonoꝝ operū in superbie viciū cadunt: sed
tñ quo ecciderint nō cognoscunt. Ꝑ quod ide
ꝯtra eos hostis antiquus qꝫ iam iteriꝰ do-
minatur: ēt exterius seuire pmittitur: vt q
in cogitatõe elati sunt: p carnis luxuriā p-
sternantur: Scimꝰ aūt qꝫ aliqñ minꝰ est in
corpis corruptionē cadere: ꝙ cogitatõe ta
cita ex deliberata elatõe peccare: sed cum
minꝰ turpis superbia creditur minꝰ vitaē. ꝫ
E Luxuriā vo eo magis erubescunt homies
quo simul oēs turpē nouerūt. Unde fit ple
rūqꝫ vt nōnulli post superbiā in luxuriā cor
ruentes: ex apto casu maiū culpe latentis
erubescant: ꝛ tūc ēt maiora corrigunt com
pstrati in minus grauiꝰ confunduntur. Re
os eni se inter minora ꝯspiciunt q se libe-
ros iter grauiora crediderunt. Ꝑ ia ergo
dñi dispensatõe laxatus behemoth iste nō
nunqꝫ de culpa ad culpam trahit: ꝛ dum
plus percutit: inde eū quem cepat amittit
atqꝫ vnde vicisse cernitur: inde sperat.
Considerare libet itra munitū gratie sinū
quāto deus fagoꝛe misericordie nos conti
net. Ecce q de virtute se extollit: per viciū
ad humilitatem redit.

Capitulum. 17.

21 Ui vo acceptis virtutibꝰ
extollitur nō gladio: sed vt
ita dixeri medicamēto vul
neratur. Quid est eni vir-
tus nisi medicamentum: ꝛ
qd ē viciū nisi vulnus: Qꝛ
ergo nos de medicamēto vulnus facimus:
facit ille de vulnere medicamentum: vt q
virtute pcutimur: vitio curemur. Nos nā-
qꝫ virtutū dona retorquemꝰ in vsum vitio-
rum: ille vitioꝝ illecebras assumit in arceꝫ
virtutū ꝛ salutis statuꝫ percutit vt seruet:
vt q humilitatē currentes fugimꝰ ei saltem
cadentes hereamus. Sed inter hec sciēdaꝫ
est: qꝺ plerūqꝫ hoīum quo in multis corru-
unt arctius ligantur: cumqꝫ eos behemoth
iste ex vno vicio pcutit, vt cōcidant: ex alio
que qꝫ illigat ne resurgant. Cōsideret itaqꝫ
homo cum quo hoste bellum gerat: ꝛ si iaꝫ
se in aliquo deliqsse perpendit: saltē ad cul
pam pertrahi ex culpa pertimescat: vt stu-
diose vitentur vulnera qbꝰ frequenter iter
fuit: qꝛ valde rarum est qꝫ hostis noster ele
ctoꝝ saluti eiū vulneribꝰ seruit. Maxilla
B tamē behemoth istius pforata itelligiꝫ ꝛ ali
ter potest: vt in ore tenere dicatur: nō quos
iam perfecto peccato iplicauit: sed quos nō
iam adhuc peccati persuasionibus tēptat:
quatenus ei quēlibet mandere sit: de pec-
cati cum delectatõe temptare. Mandem-
dum vo sed non deglutiendum acceperat
Paulum quando illū post tot reuelationē
sublimia stimulus carnis agitabat. Tūc er
go cum contra illum licentiam temptatio
nis accepit i maxilla eū tenuit: sed perfora
ta. Qui vo elatus perire poterat: temptatꝰ
est ne periret. Temptatio ergo illa non vo
rago vitioꝝ sed custodia meritoꝝ fuit: qa
leuiathan iste fatigando eū in afflictõe cō
truuit: sed nō in culpa capiendo deuorauit.
Elatos aūt viros in sanctitate nō amitte-
ret nisi temptaret. Sancti qppe nō essent
q de sanctitatis gloria superbirent: ꝛ tāto
sub eius iure caderent: quanto se i suis vir
tutibus eleuarent. Sed miro dispensatõis E
ordine dñi temptantur humiliantur: duꝫ hu
miliantur eius esse iam desinūt. Bene ergo
maxilla behemoth istius perforata dr. qꝛ
electos dei vnde pterit: inde amittit: vnde
temptat vt pdat: agit ide ne pereant. Anti
quus itaqꝫ hostis occultis dei dispensatio-
nibus seruiens sanctoꝝ animas ad interi-
tum temptat volens sed regnū temptādo
seruat iustas. Maxilla ergo eiꝰ perforata
est: qꝛ eos quos tēptando .i. mandendo cō
terit: quasi cum deglutit amittit. Quod qa
nō humana sed diuina puidentia agit vt
vtilitate iustoꝝ ipsa vetusta aduersarij
astutia suffragetur, quatenꝰ eū electos tem
ptat eos magis tēptando custodiat: bñ ad
beatū Job dr: Aut armilla perforabis ma
xillam eiꝰ: subaudis vt ego: q prouide cun
cta disponēs: electos meos inde robustiꝰ in
integritate custodio: vnde eos per maxillā
leuiathan istius labefactari aliquo modo
ab integritate permitto. Sequitur.

Capitulum. 18.

Nunquid multiplicabit ad
te preces: aut loquetur tibi mol
A lia?) Subaudis vt mihi.
Si enim ad personam filij
hec verba referantur incar
natio eius mollia loquebatur
Luc. 4 cum diceret: Scio qui sis sanctus dei. Ad quem
leuiathan iste multiplicauit preces cum pro
Mat. 8 subditam sibi legionem dixit: Si eijcis nos
mitte nos in gregem porcorum. Quamuis intelli
gi potest aptius quia ad dominum preces multipli
cat cum extremo die iudicij: iniqui qui eius cor
pus sunt sibi parci deprecantur: cum membra
eius videlicet reprobi sero clamantes dicunt
Mat. 25 Domine domine aperi nobis. Quibus protinus dicitur:
Nescio vos vnde sitis. Tunc ergo domino per
membra sua mollia loquitur: quando multi ex
eius corpore dicturi sunt: Domine domine nonne
in nomine tuo prophetauimus: et in tuo nomine de
monia eiecimus: et virtutes multas fecimus.
B Mollia quidem deprecantes dicunt: cum eius
nomini replicant que fecerant: sed duro corde
illa cum facerent: in suam laudem rapuerunt.
Unde mox audiunt. Nescio qui estis. Sequi
tur. (Nunquid feriet tecum pactum: subaudis
vt mecum.) Et accipies eum seruum sempiter
num subaudis vt ego. Sed valde solerter
intuendum est quod pactum cum domino leuiathan
iste feriat: vt sempiternus ab eo seruus ha
beatur. In pacto enim discordantium partium
voluntas impletur: vt ad votum suum quisque per
ueniat: et iurgia desiderato fine concludat.
Antiquus itaque hostis a sinceritate diuine
innocentie malicie sue face succensus discor
dat: sed ab eius iudicio est discordando non
discrepat nam viros iustos semper ma'iuo
le temptare appetit: sed tamen hoc dominus vel
C misericorditer fieri: vel iuste permittit. Hec
ipsa ergo temptationis licentia pactum vocatur
in qua et desiderium temptatoris agitur: et ta
men per eam miro modo voluntas iusti dispen
satoris impletur. Erudiendos enim sicut nuper
diximus electos suos dominus sepe temptatori
subijcit: sicut post paradisi claustra: post ter
tij celi secreta: ne reuelationum magnitudine
Paulus extolli potuisset: ei sathane ange
lus datus est. Sed vt prefati sumus ipsa hac
temptatione disponitur: vt qui elati perire po
terant humiliati a perditione seruentur.
Secreto ergo dispensationis ordine vnde se
uire permittitur iniquitas dyaboli: inde pie

perficitur benignitas dei. Et bene ex hoc pa
cto quod cum domino ferire dicitur seruus
accipi perhibetur: quia inde obtemperat nu
tibus superne gratie: vnde exercet iram ne
quissime voluntatis sue.

Capitulum. 19.

Seruus ergo ex pacto
est: quia dum voluntatem su
am implere permittitur: A
a superni consilij volun
tate ligatur: vt electos
dei sicut dictum est vo
lens temptet: et temptan
do nesciens probet. Sed
quia tandem in hac vita electorum vsibus seruit
quandiu malicie sue nequam temptationis
exercere potuerit: hec in loco a domino non
solum ex pacto seruus: sed sempiternus ser
uus accipi dicitur: Inuestigare compelli
mur: quomodo et post presentis vite termi
num seruire eum in perpetuum domino de
monstremus. Neque enim tunc iustos celesti
felicitate pollentes adhuc temptare permitti
tur: cum ante eorum oculos eterne gehen
ne ignibus mancipatur: quia nequaquam in
illa superna patria temptationibus erudi
endi sunt. in qua iam pro temptationum la
boribus remunerantur. Sed tunc leuiathan
iste cum suo corpore reprobis videlicet omni
bus flammis vltricibus traditur: quibus si
ne fine crucietur. Quos scilicet cruciatus B
dum iusti conspiciunt in dei laudibus crescunt:
quia et in se cernunt bonum quo remunera
ti sunt: et in illis inspiciunt supplicium quod
euaserunt. Ita enim tunc pulchra erit vni
uersitas: dum et gehenna iuste cruciat impi
os: et eterna felicitas iuste remunerat pios
Sicut enim niger color in pictura subster
nitur: vt superiectus albus vel rubeus pul
chrior ostendatur: ita tunc malos bene or
dinans deus: feliciora exhibet gaudia bea
torum: ostensis ante eorum oculos suppli
cijs reproborum. Et quamuis illud ex visio
ne dominica eorum gaudium non sit quo crescat
magis tamen auctori suo esse se debitores
sentiunt: quando et bona cernunt: que iuste
remunerati perceperunt: et mala que misericordi
ter adiuti vicerunt. Igitur si vtilitati iustorum et
hic temptatio leuiathan seruiuit: et illic damnatio
proficit: sempiternus seruus est dum dei laudi
bus nesciens seruit: et illic pena eius iusta et

hic voluntas iniusta. Sequitur. (Nungd il
ludis ei quasi aui:)

Capitulum. 20.

A Quid ē qȝ aduersari⁹ noster
pri⁹ behemoth postmoduȝ
leuiathan dr̄: nunc ṽo aui
in ꝑditōis sue illusione cō-
patur. Behemoth qppe vt
dixim⁹ belua interp̄tatur: q̄
quadrupes ostendit: dū sicut. bos fenuȝ co
medere ꝓhibetur. Leuiathā vero qȝ hamo
capitur: procldubio serpēs in aqa inotescat
Nunc ṽo ad auis similitudinē ducitur cū
dr̄. Nungd illudis ei quasi aui: Cur ergo
belua vel iumētum: cur draco: cur auis ap
pellatur indagemus. Cui⁹ eni nomia eius
agnoscim⁹: si tergiuersatōis illius astuciam
subtiliter exploram⁹: de celo qppe ad terrā
venit: z ad spem celestiū nulla iam respira-
tione se erigit. Irrationabile z quadrupes
aial est per actōis immunde fatuitatē: draco
per nocendi maliciā: auis ꝑ subtilis natu-
B re leuitatē. Qȝ eni hoc quod contra se agit
ignorat bruto sensu belua est: qȝ maliciose
nobis nocere appetit draco est: qȝ ṽo d̄ na
ture sue subtilitate superbe extollitur auis
est. Rursum qȝ in hoc quod agit inique ad
vtilitatē nostram diuina virtute possidet
iumentū est: qȝ ṽo latenter mordet serpens
est: qȝ nōnunq̄ ꝑ indomitā supbiem se eti-
am lucis angelū simulat auis ē. Humanū
eteni gen⁹ quāuis inexplicabili iniqtatis ar
te lacessat: trib⁹ tū vicijs valde temptat: vt
videlȝ alios sibi ꝑ luxuriā: alios ꝑ maliciaȝ:
alios ꝑ superbiā subdat. Non ergo imeri-
to in eo quod agere nititur: ex ipso suarū
actionū noie vocatur: cū iumentum draco
vel auis dr̄: in eis quos ad stulticie luxuri
am excitat iumentū ē: in eis quos ad nocē
di maliciā inflāmat draco est: in eis autem
quos in fastu supbie quasi alta sapientes
eleuat auis est. In illis ṽo quos pariter in
luxuria z superbia z malicia polluit: iumen
C tū: draco simul z auis existit. Per tot nāq̄
ad deceptorum cor se species inalit: in quot
eos negtias iplicauit. Multarum igit̄ re
rum nomie vocatur: qȝ ante deceptoꝝ mē-
tes in varias formarū spēs vertitur. Cum
eni hunc ꝑ carnis luxuriam tēptat: z tamē
mime supat: mutata suggestione cor illi⁹ in
malicia inflāmat qȝ ad eū venire belua nō

valuit: draco venit. Illum veneno malicie
corrumpe nō valet: sed tū bona sua ei⁹ ocu
lis opponit: z cor illius i superbia extollit.
Huic ergo vt draco surripere nō valuit: sed
tū adducto fantasmate inanis glorie corā
cogitatōis eius obtutibus quasi auis vola
uit. Que nimirū auis tanto contra nos i-
manius extollitur: quāto nulla nature sue
ifirmitate prepeditur. Qȝ eni carnis mor-
te nō premitur: z redēptorem nostrū carne
mortalē vidit: altiori fastu elatōis itumuit
sȝ vbi contra auctorē suū pēna se supbie ex-
tollit: ibi laqueū sue mortis inuenit: nā eius
carnis morte ꝓstratus est: quē expetijt ela-
tus: z inde pertulit laqueum: vnde quasi es
cam sue malicie mortē iusti concupiuit.
Dicat ergo. Capitulum. 21.

Nungd illudis ei quasi aui. A
Quippe quasi aui dn̄s il-
lusit: dum ei in passiōe vni
geniti filij sui ostendit escā
sed laqueū abscondit. Ui
dit eni quod ore pciperet:
sed nō vidit quod guttare teneret. Nā q̄
uis eū fuerat ipse ꝯfessus filiū dei: velut pu
rū tamē illum hoiem mori credidit: ad cu-
ius mortē indeorū persequentium animos
ꝯcitauit: sed in ipso traditōis ei⁹ tempe tar
de iam cognouisse intelligitur: quod ipē ei⁹
morte puniretur. Unde z pilati coniugem
somnijs terruit vt vir illius a iusti ꝑsecutio
ne cessaret. Sed rea iterna dispensatōe di-
sposita nulla valuit machinatōe refragari.
Expediebat nāq̄ vt peccatoꝝ mortē iuste
morientiū solueret mors iusti iniuste morie
tis. Quod qȝ leuiathan iste vsq̄ ad tēpus B
passionis illius ignorauit quasi more auis
illusus diuinitatis eius laqueum ptulit: dū
humanitatis eius escam momordit. Sequi
tur. (Aut ligabis eū ancillis tuis: subaudis
vt ego.) In seruis z si despecta est condi-
tio: virilitas viget: in ancillis aūt cum con-
ditōe pariter sexus iacet. Tenc ergo dn̄s le
uiathan istū non seruis sed antillis suis li
gare se asserit: qȝ ad nostrā redemptionem
veniens: z suos contra mundi superbiam
predicatores mittens: relictis sapientib⁹ in
sipientes: relictis fortib⁹ debiles: relictis di
uitib⁹ pauperes elegit. Ancillis ergo suis
leuiathan hui⁹ fortitudineȝ dn̄s ligauit: qȝ
attestāte Paulo. Infirma mūdi elegit de⁹

vt confundat fortia. Unde bene per Salo-
Pro 9. monem dicitur. Sapiētia edificauit sibi do-
mū: excidit colūnas septem: imolauit victi-
mas: miscuit vinū: proposuit mensam: misit
ancillas suas vt vocarent ad arcem et me-
nia ciuitatis. Sapientia quippe domum sibi
C condidit: cum vnigenitus dei filius in semet-
ipso intra vterū virginis mediante aīa hu-
manum sibi corpus creauit. Sic quippe cor-
pus vnigeniti domus dei dicitur: sicut etiam
templum vocatur: ita vero vt vnus idem qui
dei atque hominis filius ipse sit qui inhabi-
tat: sit ipse qui inhabitatur. Quod tamē re-
cte et aliter accipitur: si domus sapientie ec-
clesia vocatur. Que septem sibi colūnas ex-
cidit: quia ab amore presentis seculi diffinitas
ad portandum eiusdem ecclesie fabricā mē-
tes predicantium erexit: que pro eo quod per-
fectiōis virtute subnixe sunt: septenario nu-
mero signātur. Immolauit victimas: quia vi-
tam predicantium mactari in psecutiōe per-
misit. Uinum miscuit: quia diuinitatis et huma-
nitatis sue nobis pariter archana predica-
uit. Mensam proposuit: quia scripture sacre
nobis pabula aperiendo preparauit. Ancil-
las etiam suas misit: que ad arcem nos at-
que ad ciuitatis menia vocarent: quia pdicato-
res infirmos abiectosque habere studuit: qui
fideles populos ad spiritualis patrie edifi-
cia superna colligerent. Unde in euangelio
dñs Nathanaelem laudat: nec tamen in sor-
te predicantiū numerat: quia ad pdicandum
eum tales venire debuerant: qui de laude
ppria nil habebant: vt tanto solius verita-
tis esse cognosceretur quod ageret: quanto
et aperte cerneretur: quia ad hoc agendum p
se idonei non fuissent. Ut ergo mira poten-
tia per predicatorum linguas claresceret prius
mirabiliter actum ē: vt eorūdem pdicātium
meritum nullū esset. Ancillas ergo dñs mi-
sit et leuiathan huius fortitudinem ligauit: quia
infirmos pdicatores mūdo exhibuit: et potē-
tes quosque qui eius corpus fuerant sub ter-
roris sui vinculo restrinxit. Et in semetipso le-
uiathan iste ancillis ligatur: cum infirmis
predicantibus veritatis clarescente lumine
contra electorum mentes antiquus hostis
non quantum vult seuire permittitur: sed ne
sub infidelitatis captiuitate cunctos quos
appetit teneat signis et virtutibus coarcta-
tur. Ipse ergo per se hoc fortiter facit quod con-
tra illum vires non fortibus tribuit. Sed quia
quos contra eum dñs mittat insinuat: nunc
etiam quid ipsi agant qui mittuntur adiun-
git. Sequitur.

Capitulum. 22.

Concident eum amici diui-
dent illum negociatores. A
Leuiathan iste totiens con-
ciditur: quotiens diuini ver-
bi gladio sua ab illo mēbra
separantur. Iniqui enim cum
verbum veritatis audiūt: et sancto timore p-
culsi ab antiqui hostis se imitatione suspen-
dunt ipse in corpore suo diuiditur: cum hi qui
praue inheserant subtrahuntur. Ipsos vero
amicos nominat: quos supius ancillas vo-
cat: ipsos etiam negociatores appellat: quos
amicos dixerat. Sancti enim predicatores
prius ancille sunt per formidinem: post ami-
ci per fidem: ad extremū quoque negociato-
res per actionem. Ipsis quippe infirmantibus
dicitur. Nolite timere pusillus grex: quia com- Luc.12.
placuit patri vestro dare vobis regnum.
Ipsis rursum cōualescentibus dicit. Uos Jo.14.
autem dixi amicos: quia omnia quecunque audi-
ui a patre meo nota feci vobis. Ipsis ergo
ad extremū in negocij operatione pergentibus Mar.16.
iubetur. Euntes in mundū vniuersum: pdi-
cate euangelium omni creature. In pdica-
tione quippe fidei quasi quoddam negocium ge- B
ritur: dum verbum datur: et fides ab auditori-
bus sumitur. Quasi quoddam negociū faciūt
qui pdicationem porrogant: et a populis fidē
reportant: si rem impendunt: et eorū sanctam
pcunctis vitam sumunt. Si enim istorū pre-
dicatio negocium nō fuisset: profecto psalmi-
sta non diceret. Sumite psalmū et date tym- Ps.80
panū. In tympano etenim coriū siccatur vt
sonet. Quid ē ergo dicere. Sumite psalmū
et date tympanū: nisi accipite spūale canti-
cum cordis: et reddite temporalē maceratio-
nem corporis. Si superna pdicatio negociū
nō fuisset: nequaquam sub typo fortis mulieris
Salomon de sancta ecclesia diceret. Syn- Pro.31.
donem fecit et vendidit: et cingulū tradidit
chananeo. Quid enim signatur lintheo syn-
donis: nisi subtilis intextio sancte predica-
tionis: In qua molliter quiescitur: quia mens
in illa fidelium spe superna refouetur. Un-
de et Petro aīalia in lintheo demonstrant:
quia peccatorum anime misericorditer aggre-

gate in blanda fidei quiete continent. Hec ergo syndonem ecclesia fecit et vendidit: quia fidem quam credendo tenuerat loquendo dedit: et ab infidelibus vitam recte conversationis accepit. Que et chananeo cingulum tradidit: quia per vigorem demonstrate iusticie et sfluxa ops gentilitatis astrinxit: ut hoc quod precipitur viuendo teneat. Sint lumbi
Luc. 12 vestri precincti. Predicatores ergo suos dominus querendo ancillas inuenit: permutando amicos facit: ditando negociatores
C exhibet. Qui enim mundi prius minas infirmi timuerunt post ad cognoscenda diuina consilia ascendunt. Ditati autem virtutibus vicque ad exercendum fidei negocium perducuntur: ut leuiathan istius membra increpando atque suadendo tanto seuerius incidant: quanto et amici facti amore veritatis semetipsos verius copulant: atque ab eo peccantium animas tanto celerius subtrahant quanto negociatores idonei effecti in semetipsis amplissimas apothecas virtutum monstrant. Quia enim per predicatores dei valde laudabiliter a leuiathan isto res possessa diuiditur veritatis vox per prophetam pollicetur dicens. Et si separaueris precio-
Hiere. 15 sum a vili: quasi os meum eris. Preciosum quippe a vili separat: qui humanas mentes a reproba antiqui hostis imitatione disiungit. Recte os dei dicitur quia per eum proculdubio eloquia diuina formantur. Sequitur. ((Nunquid implebis sagenas pelle eius: et gurgustium piscium capite illius.)) Quid per sagenas vel gurgustium piscium nisi ecclesie fidelium que unam ecclesiam catholicam faciunt designantur. Unde in euan-
Mat. 13 gelio scriptum est. Simile est regnum celorum sagene misse in mare et ex omni genere piscium congreganti. Regnum celorum scilicet vo-
D catur ecclesia: cuius dum mores dominus ad superna sublevat: iam hec ipsa in domino per celestem conversationem regnat: que recte etiam sagene misse in mare comparatur: ex omni genere piscium congreganti: quia missa in hoc gentilitatis seculum nullum respuit: sed malos cum bonis: superbos cum humilibus: iracundos cum mitibus: et fatuos cum sapientibus cepit. In pelle vero leuiathan istius: stultos eius corporis. In capite autem prudentes accipimus. Vel certe pelle que est exterius subditi ad hec extrema servientes: capite autem prepositi designantur. Et bene dominus servato ordine has sagenas vel gurgustium piscium. idest ecclesiam suam et vota fidelium prius se pelle eius et postmodum capite asserit impleturum: quia sicut superius diximus prius elegit infirma mundi: ut post confunderet fortia. Elegit quippe stulta mundi ut confunderet sapientes. Prius namque collegit indoctos: et postmodum phylosophos: non per oratores docuit piscatores sed mira potentia per piscatores subegit oratores. Dicat ergo. Nunquid implebis sagenas pelle eius: aut gurgustium piscium capite illius: sed bandis ut ego. qui intra ecclesiam fidelium prius quasi pellem diaboli extremos atque infimos colligo et postmodum caput illius .i. prudentes mihi adversarios subdo. Sequitur.

Capitulum. 23.

P
A Ones super eum manum tuam.)) idest ut ego: qui fortiter illum potentia reprimens non plusque expediat seuire permitto: cuiusque seuiciam quantum permisero in electorum meorum utilitatem retorqueo. Vel certe manum super eum ponere est: virtutis potestate superare. Beato igitur Job per interrogationem dicitur. Pones super eum manum tuam. Ac si aperte diceret. Nunquid virtute illum propria reprimis. Unde et apte mox subditur. ((Memento belli: nec ultra addas loqui.)) Alta dispensatio iudiciorum dei: iccirco sepe bene merentes famulos vel minis impetit: vel flagellis premit: vel quibusdam superimpositis oneribus grauat: vel laboriosis occupationibus implicat: quia mira potentia preuidet: quod si quieti ac liberi in tranquillitate persisterent: temptationes ferre adversarii non valentes: mentis prostrati vulneribus iacerent. Dum ergo eos foris tolerandis flagellis: vel oneribus occupat a suscipiendis intus temptationum iaculis occultat. Mos quippe medicinalis est ut se-
B pe feruorem viscerum in pruriginem cutis trahat: et plerumque inde interius curat: unde exterius sauciat. Ita nonnunquam diuine dispensationis medicamine agitur: ut exterioribus doloribus internum vulnus adimatur: et flagellorum sectionibus repellatur: ea que occupare mentem poterat interior putredo

vitiorum: et tamen sepe dum patentis culpe
sibi homines conscij non sunt: aut doloribus
cruciantur: aut laboribus reprimuntur cōtra
iustum atq; omnipotentem iudicem in que-
relam prosiliunt scilicet minus intuentes cō-
tra quā fortem aduersarium bellum gerūt:
cuius si intolerabiles vires sollicite attende
rent: nequaq; de his que exterius tolerant
murmurarent. Sed ideo videntur nobis hec
grauia: quia bella occulta aduersarij nolumus
pensare grauiora. A quibus pleruq; bellis
ut diximus dum flagellamur defendimur:
dum affligimur occultamur. Caro enim no
stra priusq; resurrectionis incorruptione so-
lidetur: si nullo merore afficitur: in tempta-
tionibus effrenatur. Quis autem nesciat
quod multo melius sit ardere flāma febrium
q; igne viciorum? Et tamē cum febre corripi-
mur: quia viciorum estū qui occupare nos po
terat considerare negligimus: de percussiōe
murmuramus. Quis nesciat quod multo
melius sit duris in seruitio hominibus su-
bijci q; blandientibus demoniacis spiriti-
bus subdi? Et tamen cum alto dei iudicio in
go humane cōditionis atterimur in quere
lam prosilimus: nimirum quia minus attendi
mus: quod si nos nulla conditio seruitutis op
primeret: fortasse mens nostra multis iniq-
tatibus peius libera deseruiret. Ideo ergo
h que toleramus grauia credimus: quia bella
hostis callidi q; sint cōtra nos dura atq; in
tolerabilia non videmus. Menti enim no
stre omne pondus vilesceret: si ea que se op-
primere poterant occulta aduersarij bella
pensaret: quid enim si oīpotens deus onera
que patimur subleuet: sed tamē sua nobis
C ad uictoria subtrahat: et inter leuiathan istius
nos temptamenta derelinquat. Sentiēte tā-
to hoste quo ibimus: si nullis auctoris no-
stri protectionibus defendamur? Quia er-
go beatus Job culpe sibi conscius nō erat:
et dura tamen flagella tolerabat: ne fortas-
se in vitio murmurationis caderet: memo-
retur quod timet: et dicatur ei. Memēto bel
li nec vltra addas loqui. Ac si aperte dice-
retur. Si occulti hostis contra te bellum cō-
sideras: quicquid a me pateris nō accusas.
Si impetentem te aduersarij gladium pro-
spicis flagellum patris nullatenus perhorre
scis. Uides enim quali flagello te ferio: sed
intueri negligis a quāto te hoste flagellādū
liberum seruo. Memento ergo belli: nec vl
tra addas loqui. i. tanto te ad disciplinam
patris exhibet tacitum: quanto te prospicis
ad bella hostis infirmū. Dum ergo me cor
ripiente perterris: vt equanimiter feras: ho
stem tuum ad memoriam reuoca: vt durum
non estimes omne quod pateris: dum exter
nis cruciatibus ab interna passione libera-
ris. Quia autē leuiathan iste de diuina mi-
sericordia falsa sibi pmissione blandit: post-
q; terrorem fortitudinis eius intulit: et beati
Job animū in eius circūspectione cōmouit
dicens. Memento belli: nec vltra addas lo
qui vt irremissibilem reatum eius ostende-
ret: illico adiunxit.

Capitulum. 24.

Ecce spes eius frustrabitur
eū. Quod sic de eo debet A
intelligi: vt referri etiam ad
illius corpus possit: quia iniq
omnes qui districtionē iusti
cie diuine non metuunt: in-
cassum sibi de misericordia blandiuntur.
Mox ad consolationem nostram rediens:
extremi iudicij futurum eius interitum pre
nunciat dicens. Et videntibus cunctis pre-
cipitabitur. Cunctis enim videntibus preci
pitabitur: quia eterno tunc iudice terribili-
ter apparente astantibus legionibus ange-
lorum assistente cuncto ministerio celestium
potestatū: atq; electis omnibus ad hoc spe
ctaculum deductis: ista belua crudelis et for
tis in medium captiua deducitur: et cum suo
corpore. i. cum reprobis oibus eternis gehen
ne incendijs mancipatur cum dicitur. Di Mat. 25.
scedite a me maledicti in ignem eternum: q
paratus est diabolo et angelis eius. O qua-
le erit illud spectaculum: quādo hec imma-
nissima bestia electorū oculis ostendit: que
hoc belli tempore nimis illos terrere potue
rat: si videret. Sed occulto ac miro dei cōsi
lio agitur vt et nūc per eius gratiam a pu-
gnantibus nō visa vincatur: et tūc a letis vi
ctoribus iam captiua videatur. Tūc autē
iusti diuino adiutorio quantū debitores sunt
plenius recognoscēt: quādo tam fortem be-
stiam viderint q; nūc infirmi vicerūt: et in ho
stis sui imanitate cōspiciunt: quātū debeāt
gratie defensoris sui. Redeūt enī de hoc p-
lio tunc milites nostri stratū trophea referē
tes: et receptis corporibus cū iam in illo iudi-

cio celestis regni introitum sortiuntur: prius
immanissimas vires huius antiqui serpen-
tis aspiciunt: ne vile estiment quod euase
runt. Bene ergo dicitur et videntibus cun-
ctis precipitabitur quia visa mors eius tunc
gaudium exhibebit cuius tolerata vita nunc
iustis quotidie in cruciatibus bellum mouet.
Sed audientes ista: ac si protinus querere
mur domino dicentes. Domine qui leuiathan istum
esse tante fortitudinis non ignoras cum in
certamine infirmitatis nostre cur suscitas:
illico adiunxit.

Capitulum. 25.

Job Ca.41 A — **Non quasi cru**delis suscitabo eum. Et ve
lut si mox a nobis causa ra
tionis quereretur quod non
eum, quasi crudelis suscitas
quem scimus: quia tantos inua
dere et deuorare permittis. Statim subdit
dicens. Quis enim resistere potest vultui meo
et quis ante dedit mihi vt reddam ei? Quibus
duobus versibus et virtutem sue potentie: et
omne pondus rationis explenit. Nam propter
potentiam dixit. Quis enim potest resistere vul
tui meo. Et propter rationem subdidit. Quis
ante dedit mihi vt reddam ei? Ac si diceret.
Non enim quasi crudelis suscito: quia de eius
fortitudine et electos meos potenter eripio:
et rursum reprobos non iniuste: sed rationa-
biliter damno. i. et eos quos benigne eligo:
eripere mirabiliter possum: et eos quos re-
spuo non iniuste derelinquo. Nemo quippe
vt diuina illum gratia subsequatur prius ali
quid contulit deo. Nam si nos deum bene
operando preuenimus: vbi est quod propheta
Ps 58 ta ait. Misericordia eius preueniet me. Si
quid nos bone operationis dedimus: vt eius
gratiam mereremur: vbi est quod apostolus di
Ephe.2 B cit. Gratia saluati estis per fidem: et hoc non
ex vobis: sed dei donum est non ex operibus ve
stris. Si nostra dilectio deum preuenit: vbi est
1.Jo.4. quod Joannes apostolus dicit. Non quasi
nos dilexerimus deum: sed quia ipse prior di
lexit nos. Ubi est quod per Osee dominus dicit
Ose.14 Diligam vos spontanee. Si sine eius mune
re nostra virtute deum sequimur: vbi est quod
per euangelium veritas protestatur dicens.
Jo.15. Sine me nihil potestis facere? Ubi est quod
Jo.6. ait. Nemo potest venire ad me: nisi pater qui

misit me traxerit eum? Ubi est quod iterum
dicit. Non vos me elegistis: sed ego elegi vos? Jo.15.
Si saltem dona bonorum operum virtute no
stra bene cogitando preuenimus: vbi est quod
rursum per Paulum tam salubriter dicit:
vt omnis de se humane mentis fiducia ab
ipsa cordis radice succidatur: cum dicitur.
Non quia sufficientes simus aliquid cogita-
re a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia no 2.Cor.3.
stra ex deo est: nemo ergo deum meritis preue
nit: vt tenere eum quasi debitorem possit: sed
miro modo equus omnibus conditor: et quos- C
dam preelegit: et quosdam in suis prauis mo
ribus iuste dereliquit: nec tamen electis suis
pietatem sine iusticia exhibet: quia hic eos
duris afflictionibus premit: nec rursum re-
probis iusticiam sine misericordia exercet:
quia hic equanimiter tolerat: quos quando-
que in perpetuum damnat. Si ergo et electi
preuenientem se gratiam sequuntur: et repro
bi iusta que merentur accipiunt: et de miseri
cordia inueniunt electi quod laudant et de iusti
cia non habent reprobi quod accusent. Be
ne itaque dicitur. Quis ante dedit mihi vt
reddam ei? Ac si aperte diceretur. Ad paren
dum reprobis nulla ratione compellor: ga
eis debitor ex sua actione non teneor. Id-
circo enim nequaquam celestis patrie premia
eterna percipiunt: quia ea nunc dum prome-
reri poterant ex libero arbitrio contempse-
runt. Quod videlicet liberum arbitrium in
bono formatur electis: cum eorum mens a
terrenis desideriis gratia aspirante suspen
ditur.

Capitulum. 26.

BOnum quippe quod agimus et
dei est et nostrum: dei per pre-
uenientem gratiam: nostrum per A
obsequentem liberam volun-
tatem. Si enim dei non est:
vnde ei gratias in eternum
agimus? Rursum si nostrum non est: vnde
nobis retribui premia speramus? Quia ergo
non immerito, vnde gratias agimus scimus
quia eius munere preuenimur: et rursum quod
non immerito retributionem querimus: sci
mus quia subsequente libero arbitrio bona ele
gimus que ageremus. Sequitur. ((Omnia
que sub celo sunt: mea sunt.)) Omnibus li-
quet quia non solum ea que sub celo sunt: sed
ipsa quoque que super celos condita celestia

vocantur: ei⁹ voluntati seruiunt: a quo se creata eē meminerūt. Cur ergo tm̄modo d̄ inferiorib⁹ loquens ait: oīa que sub celo sūt mea sunt. Sed qz de leuiathan loquitur qui iam non i etherei celi sede continetur: cūcta que sub celo sunt asserit sua eē: vt eū quoq̄ q de celo cecidit: sue doceat ptāti seruire. Ac si diceret: Leuiathan iste beatitudinem qdem meā pdidit: sz dn̄ium nō euasit: qz ipse mihi prātes inseruiunt: q mihi prauis actionib⁹ aduersantur. Sequitur. ((Nō parcam ei: & v̄bis potentib⁹ ad dep̄candū cōpositis.)) Quis hoc qd legisse se nequaq̄ nouit estimat: qz culpaꝝ suarum dyabolus sit veniam petiturus. Sed ille fortasse homo quem leuiathan iste in mūdi terminō vas sibi ppriū facit: quē attestante Paulo dn̄s Iesus interficiet spū oris sui & dn̄s et illustratōe aduētus sui: territus tāte maiestatis p̄ntia. qz exercere vires suas nō valet: ad preces iclinantur. Quod tamen de ei⁹ corpore. i. iniqs oībus intelligi apti⁹ potest: q sero ad petitionū verba veniūt quia nūc ex eq facta p̄temnūt. Unde p euangelium v̄itas dicit: Nouissime veniūt relique virgines dicentes: Dn̄e dn̄e aperi nobis. Quib⁹ ilico respondetur. Amē dico vobis: Nescio vos. Sz cū verba potentia ad dep̄candū cōponere d̄r: vrget magis vt qd de eius corpe in futuro dixim⁹: in hoc tēpore sentiamus.

B

Mat. 25

Capitulum. 27.

Sunt nāq̄ itra sctām ecclesiam nonnulli q plures ad dn̄m p̄ces hn̄t: sed vitā dep̄cantiū nō hn̄t: nā pmissa celestia petitōib⁹ sequūtur: opib⁹ fugiunt. Ui nonnunq̄ et lachrymas in oſone pcipiunt sed cū post oſonis tp̄a coꝝ mentē supbia pulsauerit: ilico in fastu elatōis intumescūt: cum auaricia istigat: moꝝ p icendia auide cogitatōis excestuāt: cū luxuria tēptauerit: in illicitis ptin⁹ desiderijs anhelant: cū ira se asserit: moꝝ mansuetudinē mentis flāma insanie cōcremat. Ut ergo dixim⁹ & fletus i prece pcipiunt: & tū expletis precib⁹ cū viciorū suggestōe pulsantur: nequaq̄ pro eterni regni desiderio se fleuisse meminerūt. Quod aperte de se Balaam inotuit: q iustoꝝ tabernacula conspiciens ait: Moriatur anima mea morte iustorum & fiant nouissima mea horum similia. Sed cum compunctionis tempus abscessit: contra eorum vitam qbus se similem fieri et moriendo poposcerat: consiliū prebuit: & cum occasionem de auaricia reperit: ilico oblitus ē qcqd sibi de inocentia optauit virtutis. Uirtutis igitur pondus oſo non habet: quā nequaq̄ perseuerantia continui amoris tenet. Quo contra bn̄ de anna flente perhibetur: vultusq̄ eius nō sunt amplius i diuersa mutati qa videlicz mens eius nequaq̄ post preces incepta leticia lasciuiendo pdidit: qd oſonis sue tēpore gemituū rigore exquesiuit. Nōnullis v̄o in vsum negociatōis vertitur labor oſonis. De qbus i euangelio v̄itas dicit: Deuorant domos viduarū: sub obtētu plure oſonis. Ui accipient plurius iudiciuz. Qz ergo iniquoꝝ petitionib⁹ q leuiathan istius corpus sunt nullo mō parcitur: cū eorum preces opere destruūtur: recte nūc d̄r: Nō parcam ei: & v̄bis potentib⁹ ad dep̄cand ū compositis: qz & per hoc quod v̄ba potentia & ad deprecandum composita referuntur: apte inanitas oſonis ostenditur. Ueraciter nāq̄ orare est: amaros in cōpunctione gemitus: & non composita v̄ba resonare.

A

B

C

Mar. 12.

cum oratis nolite multum loqui —

Capitulum. 28.

Sed qz antiquus hostis quo districtius frangitur: eo nequs per multiplicia argumenta dilatatur: cui⁹ tū insidias dn̄s quanto subtili⁹ occultari p̄siderat: tanto nobis misericordi⁹ manifestat: recte subditur: ((Quis reuelabit faciē indumenti ei⁹.)) Leuiathā iste aliter religiosas mētes hoīum: aliter v̄o huic mūdo deditas tēptat: nā prauis mala que desiderant obǰcit: bonis aūt latenter isidias: sub specie sanctitatis illidit. Illis velut familiarib⁹ suis iniquū se manifes[illegible] insinuat. Istis v̄o velut extraneis cuiusdā quasi honestatis pretextu se palliat: vt mala que eis publice nō valet: tecta bone actōis velamine subintromittat. Unde & mēbra ei⁹ sepe cū apte neqtia nocere nō possunt: bōe actōis habitū sumunt: & praua qdez se opere exhibēt: sed sctā specie mētiuntur. Iniq eni si apte mali eēnt: a bonis recipi nō possent oino: sed sumūt aliqd de visiōe bono-

A

rum:vt dum boni viri in eis recipiant spe
ciem quã amant permixtum sumant etiam
B virꝰ quod vitant. Unde quosdam Paulꝰ
apostolus intuens sub predicatõis velami
2. Cor. ii. ne ventris studio servientes ait: Ipse enim
Sathanas transfigurat se in angelum lu
cis. Quid ergo mirum si ministri eiꝰ transfi
gurantur velut ministri iusticie: Hanc trãs
figurationem Josue timuit: quãdo videns
angelum cuiꝰ esset partis inquisiuit dicens:
Judic. 5. Noster es an aduersariorum: vt videlicet
si aduerse virtutis cẽt eo ipso quo se suspe
ctũ cognosceret: ab illusione resiliret. Quis
ergo leuiathã iste in eo quod iniquitatis opꝰ
molitur: sepe specie sanctitatis induitur: et
qꝛ nisi per diuinã grãm simulatõis eius de
tegi idumenta non possunt: bene dr: Quis
reuelauit faciẽ indumenti eiꝰ: subaudis ni
si ego: q sermonꝝ meorꝝ mentibꝰ grãm subti
lissime discretõis inspiro: vt reuelata mali
cie faciem eiꝰ nudã videant: quã coopertã
ille sub habitu sanctitatis occultat. Et quia
aliqñ fidelium mẽtes corrumpere ostensio
ne sua. aliqñ suggestione conatur: agit eni
modo opere: mõ persuasione: recte subiũgitur:
Et in medium oris eiꝰ quis intrabit: Sub
audis nisi ego q per discretas electorꝝ mẽ
tes suggestionũ eiꝰ verba discutio: et nõ ita
hec eẽ vt sonuerunt manifesto. Bonũ nãq
videntur promittere: sed ad perditũ finem
C trahunt. In mediũ igitur oris eiꝰ intrare ẽ
calliditatis eiꝰ verba penetrare: vt nequa
quã pensetur: qd resonant: sꝫ quo intendant.
Intrare Adam in mediũ oris eiꝰ voluit: quã
intentõem persuasionis illiꝰ caute pensare ne
glexit diuinitatẽ quippe se per illum accipe
re credidit et imortalitatem amisit. Unde er
go ab intellectu hominũ eiꝰ vacante exteriꝰ ste
tit: inde de se ori illiꝰ deuorandũ funditus
prebuit. Sequitur. Portas vultꝰ eiꝰ quis
apiet. Porte vultus eiꝰ sunt iniq docto
res: q iccirco porte vultus eiꝰ vocati sunt:
qꝛ per ipsos quisq̃ ingreditur: vt leuiathan iste
quasi in potestatis sue principatu videatur.
Sicut eni scriptura sacra sãctos viros por
tas sion vocare cõsueuit: sion quippe specula
tio interpretatur: et nõ immerito predicatores
sanctos portas sion dicimꝰ: qꝛ per eorũ vi
tam atq̃ doctrinã abscondita superne cõ
templatõis intramus: ita etiam portꝫ leuia
than istius errorum magistri signant: quo
rum dum predicatio peruersa recipit: mi
seris auditoribꝰ via perditõis aperitur. Sꝫ
B porte iste ante oculos hominũ plerũq̃ ad
introducendum quidẽ aperte sunt: sed tamen
ad deprehendendum clause: qꝛ recta in spe
cie exhibent: sed opere praua persuadent.
Ad deprehendendum ergo clause sunt quia
ne intrinsecus cognosci valeant exteriori si
mulatione muniũtur: quas tamen mira po
tẽtia dominꝰ aperit: quia electis suis hypo
critarum mentes comprehensibiles facit.
Portas ergo vultꝰ eius quis aperiet: subau
dis nisi ego: q electis meis magistros errorꝝ
sub specie sanctitatis absconditos perspi
cua cognitiõe manifesto. Et qꝛ antichristꝰ
veniens ipsas summas huiꝰ seculi potesta
tes obtinebit q duplici errore seuiẽs: cona
tur ad se corda hominũ et missis predicato
ribus trahere: et cõmotis potestatibus incli
nare: bene de leuiathan isto dominus sub
didit dicens:

Capitulum. 29.

Per gyrũ dentiũ eiꝰ formi
A do. Mutato nãq̃ nomi
ne hos eius dentes insinua
re aliter voluit quos supꝰ
portas vocauit. Peruersi
ergo predicatores porte eiꝰ
sunt: qꝛ ingressum perditõis aperiunt. Den
tes eiꝰ sunt: qꝛ eos quos in errore capiunt: a
veritatis soliditate cõfringunt. Sicut enim
sancte ecclesie dentes accipimus eos q pre
dicationibꝰ suis peccantiũ duriciã cõterũt
vnde ei per Salomonẽ dr: Dentes tui si Cant. 4
cut greges detonsarum ascendentiũ de la
uacro: q nõ immerito detonsis ac lotis ouibꝰ
cõparantur: qꝛ innocuam vitã sumentes in
lauacro baptismatis: cõuersatõis pristine vel
lera vetusta posuerunt. Ita etiam dentibꝰ B
leuiathan istius errorꝝ magistri figurantur
qꝛ reproborꝝ vitam mordendo dilaniãt: et
eos a veritatis integritate subductos in sacri
ficio falsitatis mactant. Quorum quidem pre
dicatio facile despici ab auditoribus pote
rat: sed hanc ante humana iudicia aduen
ctus secularium potestatum terror exaltat.
Recte ergo dr: Per gyrum dentium eius
formido. idest iniquos predicatores anti
christi peruerse huius seculi protegunt po
testates. Nam quos illi appetunt loquen
do seducere: multi potentium student seui

endo terrere. Per gyrum ergo dentium eius
formido est. Ac si aperte diceretur. Idcirco
isti perversi predicatores aliquos subden-
tes conterunt: quia circa ipsos sunt alii qui infir-
morum mentes terrentes affligant. Quale
itaque illud tempus persecutionis apparebit
quando ad pervertendam fidelium pieta-
tem alii verbis seviunt: alii gladiis. Quis
etiam infirmus leviathan istius dentes non
despiceret si non eos per circuitum potesta-
tum secularium terror muniret? Sed dupli-
ci contra eos calliditate agitur: quia quod eis
ab aliis verbis blandientibus dicitur: hoc
ab aliis gladiis ferientibus imperatur. Que
utrorumque actio. i. potentum atque loquenti-
um: in Ioannis apocalypsi breui est sente-
Apoc. 9 tia comprehensa qua dicitur: Potestas
equorum in ore et in caudis eorum erat.
In ore namque doctorum scientia: in cauda
vero secularium potentia figuratur. Per
caudam quippe que retro est huius seculi
Phil. 3. postponenda temporalitas designatur: de
qua Paulus apostolus dicit: Unum autem
que retro oblitus ad ea que ante sunt exten-
tus. Retro enim est omne quod transit: an-
te vero est omne quod veniens permanet.
Istis ergo equis. i. nequissimis predicatoribus
ubique carnali impulsu currentibus in ore et
in cauda potestas est: quia ipsi quidem perversa
suadendo predicant: sed temporalibus pote-
statibus fulti: per ea se que retro sunt eral-
tant. Et quia ipsi apparere despicabiles pos-
sunt: ab iniquis auditoribus suis per eos
sibi reverentiam exigunt: quorum patroci-
niis fulciuntur. Unde hic quoque non imeri-
to per gyrum dentium eius formido inesse
describitur: quia multis terroribus agitur: ut in
perversis eorum predicationibus: etsi non veri-
tatis sententia: certe temporalis potentia timeatur.
Unde bene eundem antichristum psalmista descri-
Ps. 9 psit dicens: Sub lingua eius labor et dolor: se-
det in insidiis cum divitibus in occultis. Pro-
pter perversa eius dogmata sub lingua eius
labor et dolor est. Propter miraculorum ve-
B ro speciem sedet in insidiis: propter secula-
ris autem potestatis gloriam: cum divitibus
in occultis. Quia enim simul et miraculorum
fraude: et terrene potestate utitur: et in oc-
cultis et cum divitibus sedere perhibetur.
Sequitur. ((Corpus illius quasi scuta fusi-
lia.)) Sacra scriptura scuti nomine aliquan-
do vel in parte prospera: aliquando in ad-
versa consuevit: nam sepe scuti defensio pro
divina protectione ponitur: nonnunquam vero
pro humana repugnatione memoratur.
Pro divina enim protectione ponitur si-
cut per psalmistam dicitur: Scuto bone voluntatis Ps. 5.
tue coronasti nos. Scuto nos dominus corona-
re perhibetur: quia quos protegens adiuvat
remunerans coronat. Rursum pro huma-
na repugnatione per eundem prophetam scu-
tum ponitur: sicut alibi ait: Ibi confregit cor- Ps. 65.
nua: arcum scutum gladium et bellum. In
cornibus quippe elatio superborum: in ar-
cu enim insidie longe ferientium: in scuto au-
tem obstinata duricia defensionum: in gla-
dio autem vicina percussio: in bello vero ipsa
contra dominum mentis motio designatur.
Quod nimirum totum in sancta ecclesia con-
fringitur: dum mentes deo resistentium su-
perposito iugo humilitatis edomantur.
Hinc rursum per eundem psalmistam dicitur: Arcum Ps. 45
conteret et confringet arma: et scuta combu-
ret igni. Arcum enim dominus conterit: cum
occulta insidiantium machinamenta dissol-
vit. Arma confringit cum ea que contra se
erecta fuerant patrocinia humana commi-
nuit. Scuta igni comburit cum peccantium
mentes obstinata se duricia defendentes
ad penitentie et confessionis ardorem san-
cti spiritus calore succendit.

Capitulum. 30.

Quod vero in hoc loco corpus
leviathan istius scutis fusi- A
libus comparatur perscrutan-
dum nobis innuitur: quia du-
rum quidem sed tamen excu-
labitur fragile solet esse vas
omne quod fusile est. Scuta ergo si sunt fusilia in su-
scipienda sagittarum percussione robusta sunt:
sed casu fragilia. Ictu quidem ferientium mini-
me penetrantur: sed suo se lapsu per fragmenta
dissolvunt. Corpus ergo leviathan istius. i. omnes
iniqui: quia per obstinationem duri sunt: sed
per vitam fragiles: scutis fusilibus compa-
rantur. Cum enim verba predicationis au-
diunt: nulla correctionis iacula se penetra-
re permittunt: quia in omni peccato quod faciunt:
scutum superbe defensionis opponunt. Nam
cum talium quisque de reatu sue iniquitatis ar-
guitur non more cogitat: quomodo culpam
corrigat: sed quid in adiutorio sue defensio-

B nis opponat. Nulla igitur veritatis sagitta penetratur: quia verba sancte correctionis in scuto excipit superbe defensionis. Unde bene de iudeis contra precepta domini superba se defensione tuentibus per Hieremiam dicitur. Redde eis vicem domine iuxta opera manuum suarum. Moxque eandem vicem expressius subdidit dicens. Dabis eis scutum cordis laborem tuum. Labor quippe domini apparens inter homines passibilis eius humanitas fuit: quam iudei superbe sapientes: dum cernerent desperaverunt eumque immortalem credere dedignati sunt: quem natura passibili mortalem viderunt. Cumque eius humilitatem conspicerent: superbie fastibus obdurati:
C summa cura moliti sunt: ne eorum mentes sancta predicantium verba penetrarent. Dum ergo eis dominus vicem malorum operum redderet: dedit illis scutum cordis laborem suum quia recto iudicio inde illos contra se superbe obstinatos exhibuit: unde ipse pro nobis in infirmitate laboravit. Repulerunt quippe a se verba predicantium: quia dedignati sunt in domino infirma passionum. Laborem igitur domini contra eundem dominum scutum cordis habuerunt: quia superba sapientibus eo despectus apparuit quo propter eos humilis fuit.

Capitulum. 31.

Hoc scutum sicut etiam superius diximus primus ille peccator tenuit: qui requirente domino cur lignum vetitum contigisset:
A non ad se culpam retulit: sed a muliere quam dominus dederat se accepisse respondit: ut quasi reatum suum oblique in auctorem retorqueret: qui ei mulierem dederat que talia persuaderet. Hoc scutum etiam requisita mulier tenuit: quando neque ipsa ad se culpam retulit: sed serpentis illud persuasionibus replicavit dicens.
Gen.3. Serpens decepit me et comedi: ut ipsa quoque reatum suum oblique in creatorem reduceret: qui illic intrare serpentem persuasurum talia permisisset. Serpens vero iam non requiritur: nec eius penitentia querebatur. Hi autem quorum penitentia quesita est: scutum nequissime defensionis contra iustissime correptionis verba protulerunt. Unde nunc usque in usum peccantium trahitur: ut culpa cum arguitur defendatur: et unde finiri reatus debuit inde cumuletur. Bene ergo dicitur corpus illius

B finis reatus culpe in confessione est

quasi scuta fusilia: quia omnes iniqui ne ad se corripientium verba perveniant: quasi contra adversariorum scuta defensionum parant. Quod videlicet eius corpus adhuc nobis expressius detegit dum subiungit. Compactum squamis se prementibus. Fertur quod draconis corpus squamis tegitur: ne cuiusquam iaculatione ullius penetretur. Ita corpus omne diaboli. i. multitudo reproborum cum de iniquitate sua corripitur: quibuscumque valet tergiversationibus se excusare conatur: et quasi quasdam defensionis squamas obiicit: ne transfigi sagitta veritatis possit. Quisquis enim dum corripitur peccatum suum magis excusare appetit quam deflere: quasi squamis tegitur: dum a sanctis predicatoribus gladio verbi iaculatur. Squamas habet: et idcirco ad eius precordia transeundi viam sibi sagitta non habet. Duricia enim carnali repellitur: ne spiritalis ei gladius infigatur. Carnali sapientia contra deum Saulus obduraverat, quando cor eius nulla predicationis evangelice sagitta penetrabat. C Sed postquam forti celitus increpatione iaculatus: et superno respectu cecatus est: lumen quippe ut acciperet amisit ad ananiam veniens illuminatur. In qua illuminatione quia defensionum suarum duricia caruit: bene de eo scriptum est. Ceciderunt quasi squame de oculis eius. Act.9. Carnalis videlicet tegumenti illum duricia presserat: et idcirco radios veri luminis non videbat. Sed postquam superbe repugnationes eius victe sunt: squame defensionum eius ceciderunt: que quidem sub ananie manibus ab oculis ceciderunt corporis: sed ante iam sub dominica increpatione ceciderunt ab oculis cordis. Cum enim alte increpationis iaculo confossus iaceret: humili iam et penetrato corde requirebat dicens. Domine quid me vis facere: Repulsis videlicet squamis iam ad cordis viscera veritatis sagitta pervenerat: qui deposita elatione superbie eum quem impugnaverat dominum confitens: et quid ageret nesciens requirebat. Intueri libet ubi est sevus ille persecutor: ubi lupus rapax.

Capitulum. 32.

Ecce in ovem iam versus est qui percunctatur pastoris semitam quam sequatur. Et A notandum quod cum diceret. Quis es domine? Non ei a do

mino respondetur. Ego sum vnigenitus pa
tris: ego principiū: ego verbū ante secula.
Qr enim Saulus incarnatum dn̄m credere
contemnebat: z eius humanitatis infirma
desperaverat: de celo hoc q͛ contempserat au
divit. Ego sum Jesus Nazarenus quez tu
persequeris. Ac si diceret. Hoc a me audi de
superioribus: q͛ in me de inferioribus de-
spicis: auctorem celi venisse desperas in
terram: ex terra ergo hominē cognosce de
celo: vt tanto in me amplius sacramenta in
firmitatis metuas: quanto z hec perducta i
celestibus ad excellentiam potestatis pro-
bas. Prosternens igit͛ te nequaq̄ te astruo
q͛ ante secula deus sum: sed illud a me au-
dis quod de me credere dedignaris. Post-
q̄ enim dixit Jesus: adhuc in expressiōe ter
rene inhabitationis subdidit: Nazarenus:
velut si apertius diceret. Humilitatis mee
infirma suscipe: z tunc superbie squamas amit
te. Sciendum tamen est: q͛ iste defensionū
squame quāuis pene omne humanum ge-
nus contegant: hypocritarū tamen specia-
liter z callidiorum hominū mentes ꝑmunt.
Ipsi etenim culpas suas tanto vehemētius
confiteri refugiunt: quanto z stultius vide-
ri ab hominibus peccatores erubescūt. Cor
repta itaq̄ simulatio sanctitatis z malicia
occulta deprehensa: squamas obijcit defen
sionis: z veritatis gladium repellit. Vn̄ be
ne per ꝓphetam contra iudeā dicitur. Ibi
Isa. 34 cubauit lamia z inuenit sibi requiem: ibi ha
buit foueam ericius. Per lamiā q̄ppe hy-
pocrite: per ericium v͛o maliciosi quiq̄: qui
diuersis se defensionib͛ contegunt designā-
tur. Lamia etenim humanam habere dicit͛
faciem: sed corpus bestiale: sic z omnes hy
pocrite in prima facie q͛ ostendunt: quasi
ex ratione sanctitatis est: sed bestiale ē cor
pus q͛ sequitur: q͛ valde iniq̄ sunt que sub
boni spē moliunt͛. Ericij aūt nomine mali-
ciosorū mentium defensio designat͛: q͛ vide
licet ericius cū apprehenditur eius z caput
cernitur: z pedes vident͛: z corpus oē con-
spicitur: sed mox vt apprehensus fuerit: se-
metipm̄ in speram colligit: pedes introrsus
subtrahit: caput abscondit: z intra tenentis
manū totum simul amittitur: q͛ totū simul
ante videbatur. Sic nimirum sic maliciose
C mentes sunt: cum in suis excessibus cōpre-
henduntur. Caput enim ericij cernitur: q͛ q̄

initio peccator ad culpam accesserat videt͛:
pedes ericij conspiciuntur: q͛ quibus vesti-
gijs nequicia sit ꝑpetrata cognoscitur: z ta-
men adductis repente excusationibus mali
ciosa mens introrsus pedes colligit: q͛ cun
cta iniquitatis sue vestigia abscondit. Ca-
put subtrahit: q͛ miris defensionibus nec i
choasse se prauum aliquod ostendit: z qua-
si spera in manu tenētis remanet: q͛ is qui
corripit cuncta que iam cognouerat subito
amittens: inuolutum intra conscientiā pec
catorem tenet: z q̄ totū iam deprehēdendo
viderat: tergiuersatione praue defensionis
illusus totum pariter ignorat. Foueā ergo
ericius in reprobis habet: q͛ maliciosa mēs
sese intra se colligens: in tenebras defensio
nis abscondit. Sed in hoc se peccator exca
sat: in q͛ caligosis defensionib͛ sicutum in se
oculum corripientis obnubilat: diuinus no-
bis sermo etiam quō a similibus fulciatur
ostendit. Sequitur.

Capitulum. 33.

Na vni coniungitur et ne A
spiraculū quidem incedit p
eas q̄ iste squame peccātiū
ne ab ore predicantiū ali-
quo vite spiraculo penetrē
tur: z obdurate sunt z con
iuncte. Quos enim similis
reatus sociat: cōcordi pertinacia etiam de-
fensio peruersa constipat: vt de facinoribus
suis alterna se inuicem defensione tueātur.
Sibi enim quisq̄ metuit: dum admoneri vel
corrigi alterum cernit: z idcirco contra corri
pientium verba vnanimiter assurgit: q͛ se
in altero protegit. Bene ergo dicitur. Una
vni cōiungitur: z ne spiraculum quidem in-
cedit per eas: q͛ iniquitatibus suis dum vi
cissim superba se defensione protegunt: san
cte exhortationis spiracula ad se nullaten͛
intrare permittunt. Quorum pestiferā con-
cordiam adhuc apertius subdidit dicens.
Una alteri adherebit: z tenentes se nequa
q̄ separabunt͛. Qui enim dum corrigi po B
terant in iniquitatum suarū pertinacia vni
ti ꝑdurant: z tanto magis quotidie a cogni
tione iusticie separabiliores fiunt: quanto a
se inuicem nulla increpatione separantur.
Nā sicut esse notū solet: si virtus desit bo-
nis: ita perniciosum est: si non desit malis.
Peruersos q̄ppe vnitas corroborat dum

concordat: ꝛ tātomagis īcorrigibiles: quāto
to vnanimes facit. De hac vnitate repro-
Eccli. 21 borum per Salomonē dicitur. Stuppa col-
Naū. i. lecta synagoga peccantiū. De hac Naum
ꝓpheta ait. Sicut spine inuicem se comple
ctuntur: sic conuiuium eorū pariter potan
tium. Conuiuiū naq3 reproborum est dele
C ctatio temporalium voluptatum. In quo
nimirum conuiuio pariter potant: qui dele
ctationis sue illecebris se ꝑcorditer debriāt.
Igitur quia membra leuiathan istius. i. īnī
quos omnes quos dei sermo squamarum
compactionibus comparat: ad defensionē3
suam per culpā concordat: bene dicit. Una
alteri adherebunt: ꝛ tenentem se nequaq3
separabuntur. Tenentes enim se separari
nequeant: quia eo ad defensionem suam vi
cissim constricti sunt: quo se sibi per omnia
similes esse meminerūt. Descripto itaq3 ei⁹
corpore ad caput sermo reducitur ꝛ quid
semetipm extreme persecutionis tēpore an-
tiquus hostis exerceat nunciatur. Nam se
quitur.

Capitulum. 34.

A Sternutatio eius splendor
ignis.) Quod melius expo-
nimus: si prius sternuta-
tio quō agatur idagem⁹.
In sternutatione quippe in
flatio a pectore exurgit q̄
cum aptos ad emanādu3
poros non inuenit cerebrum tangit ꝛ cōge-
sta per nares exiens: totum caput protinus
concutit. In hoc itaq3 leuiathan corpore. i.
siue in malignis spiritibus: seu in reprobis
hominibus qui illi per similitudinem iniq-
tatis inheserunt: quasi inflatio surgit a pe-
ctore: cum elatio se erigit ex p̄sentis seculi
potestate. Que quasi ad emanandū poros
non inuenit: q2 in hoc quod contra iustos ex-
tollitur: disponente deo quantū appetit pre
ualere ꝓhibetur. Exurgens aūt cerebrū tan
git ꝛ concutit quia collecta elatio sathane
sensum in fine mūdi artius percutit: et ca-
put turbat: dum ipm auctorem malignorū3
spirituum: per eum qui antichristus dicitur
B in p̄secutiōe fidelium vehementius excitat.
Tunc congesta inflatio per eius nares egre
ditur: q2 tota supbie eius iniqtas aptis ma
licie fatib⁹ demōstrat. Q2 ergo sternutatio
caput marie cōcutit: leuiathan istius ster-
nutatio vocat illa eius extrema cōmotio q̄
dānatum hominē ingreditur: ꝛ ꝑ eū repro
bis p̄ncipat. Qui tāta tunc v̄tute se cōmo-
uet: vt mēbra dñi si pōt fieri etiā electa per-
turbet: tantis signis ꝓdigijs vtitur: vt mira
culorū potentia quasi quodā ignis lumine
resplendere videatur. Q2 ergo cōmotū3 ca-
put illius miraculis clarescere nititur: recte
eius sternutatio splendor ignis vocat. In
eo ergo quod se ad persequēdos iustos cōmo
uet: ante reprobor̄ oculos signorum virtu-
tibus lucet. Et q2 eius tyrānidi sapientes
mundi adherent: eorūq3 consilijs omne quod
prauū molit exercet: recte subiungitur.

Capitulum. 35.

T oculi eius vt palpebre di
luculi.) Per oculos quippe
qui inherētes capiti videlica
ti visionis inseruiūt: nō im-
A merito eius consiliarij desi-
gnant: qui dum peruersis ma
chinationibus q̄liter agenda sunt puident:
malignis eius operibus quasi ostensum pedi
bus iter prebent. Qui recte palpebris dilu
culi comparant. Palpebras naq3 diluculi
extremas noctis horas accipimus: in qbus
quasi nox oculos aperit dum venture lucis
iam nuncia ostendit. Prudētes igitur secu-
li malicie antichristi peruersis consilijs ihe-
rentes: quasi palpebre sunt diluculi q2 fide3
quā in Xp̄o inueniunt. quasi erroris nocte3
asserunt: ꝛ venerationem antichristi veru3
esse mane pollicentur. Spondent enim se te
nebras repellere ꝛ v̄itatis lucem signis cla
rescentibus nunciare: q2 nec p̄suadere q̄ vo
lunt possunt: nisi exhibere se meliora fatean
B tur. Unū h̄ ipse coluber in paradiso p̄mis ho
minibus loquens in eo quod se melius aliqd
ꝓuider̄ simulauit: quasi diluculi palpebras
apuit: q̄si in inocentibus mētibus humani-
tatis ignorantiā rephendit: ꝛ sciam diuini-
tatis ꝓmisit. Quasi ignorātie enī3 tenebras
repellebat: ꝛ eterne scie diuinū mane nūcia
C bat dicens. Aperientur oculi vestri: ꝛ eritis si
cut dij scientes bonū ꝛ malū. Ita in illo tūc
dānato hoie veniens: eius oculi palpebris
diluculi cōparant: q2 despiciētes illius simplici
tate3 vere fidei q̄si trāsacte noctis tenebras
respuunt: ꝛ eius signa mēdacia quasi exur-
gētis solis radios ostēdūt. Sz q2 leuiathan
iste nō solū h3 oculos q malignis cōsilijs ꝑ

uersa pauideant: sed os quoq̄ ad quertendas mētes hominū apit: ⁊ qm̄ p predicatores prauos ad diligendā erroris fallaciam auditorū corda succendit: apte subiungit. ¶ De ore eius lāpades procedunt.) Qui enī puidēt oculi: q aūt pdicant: os vocant. Sꝫ de hoc ore lampades exeunt: q2 mentes audientiū ad amorē pfidie accendūt: ⁊ vnde quasi p sapientiā lucent: inde procul dubio p nequitiam concremantur. Sed qualis ipsa sapientie eorum lux sit ostenditur: cum protinus subinfertur.

Capitulum. 36.

Sicut tede ignis accense.) Ecce iam hypocrisis eorū aperte describitur: quorum pdicatio tedaꝝ lampadib⁹ comparat. Teda enī cū accendit: odorē qdem suauez hꝫ: sed lumen obscurū. Ita isti pdicatores antichristi: q2 sanctitatis sibi spem arrogāt sed tñ opa iniquitatis exercent: q̄si blandū quidem est qd redolent: sed nigrum qd lucent. Olent enim p simulationē iusticie: sꝫ obscure ardent per nequicie ppetrationē. Quorum simulatiōis maliciā Joānes in apocalypsi breui descriptiōe cōprehendit dicens. Vidi aliam bestiā ascendētē de terra habētē duo cornua similia agni: ⁊ loquebat vt draco. Priorē quippe bestiā .i. antichristū superiore iā descriptiōe narrauerat post quā hec alia bestia ascendisse dicitur: q2 post eū multitudo pdicatorū illius ex terrena ptāte gloriatur. De terra quippe ascendere est de terrena gloria superbire. Que hꝫ duo cornua agni similia: q2 p hypocrisim sanctitatis eā quā i se veraciter dñs habuit singularē sibi inesse ⁊ sapientiā mentit ⁊ vitā. Sꝫ q2 sub agni specie auditorib⁹ reprobis serpentinū virus infundit: recte illic subdit. ¶ Et loquebat vt draco.) Ista ergo bestia .i. pdicantiū multitudo si apte vt draco loqueretur: agno similis nō appareret: sꝫ assumit agni spēm: vt draconis exerceat opationē. Qd̄ hic vtrūq̄ p tedarū lampades exp̄mit: q2 ⁊ obscure ardent p effectū malicie ⁊ quasi suaue redolent p simulationē vite. Sꝫ nequaq̄ estimandū est: qd tūc solum antichristi pdicatores apparebunt: ⁊ nūc ab humanis deceptionibus desunt. Modo nāq̄ priusq̄ per semet ipsum appareat: nōnulli illum vocibus pleri-

q̄ aūt moribus predicant. An predicatores simulationis illius nō sunt: q cū sacros dei ordines obtinent: fugientes totis desiderijs mundū tenent: q virtutes esse ostendunt q̄ faciunt: sed vitiū est oē qd agunt:

Capitulum. 37.

Ed electorū mens quāto magis eterne luci inheret: tanto subtilius quō virtutes a vitijs discernere debeat videt. Quid aūt mirū est hoc nos spiritaliter agere: qd quotidie corporaliter cernim⁹ nūmularios implere. Qui cū nūmisma percipiunt: prius qualitatē illius: post figurā: ad extremū vo pondus examinant: ne aut sub auri specie es lateat: aut hoc qd veraciter aurū est: monete reprobe figura dehonestet: aut qd ⁊ aurum: ⁊ recte figure est: hoc non integrū pondus leuiget. Cū igit mira ignotorū hominū facta cōspicimus: residere ad mētis nostre trutinā solertes quasi nūmularij debem⁹: vt pri⁹ discretio aurū examinet: ne sub vtute se vitiū occultet: ⁊ qd prauo intentione agitur: recti visione palliet. Cui⁹ si intentionis qualitas approbat: impresse mox formule figura querēda est: si a probatis monetarijs .i. ab antiqs patrib⁹ ducit: ⁊ ab eoꝝ vite similitudine nullo errore vitiatur. Cum vo ⁊ per intentionē qualitas ⁊ recta per exēpla figura cognoscit: restat vt integrū eius pondus exquirat. Bonū quippe qd per signa ⁊ miracula corruscat: si perfectionis summā nō habet: pensādū sollicite p cautelā circūspectionis ē: ne dū imꝑfecta res quasi pro pfecta accipitur: in accipiētis dānū vertatur. Predicatores itaq̄ antichristi quō veram nūmismatis qualitatē tenēt qui in his que agunt intentionis recte vim nesciunt: q2 per hec non celestem patriam: sed culmen glorie temporalis exquirunt: Quō a monete figura non discrepant: qui ab omni pietate iustorum iustos persequendo discordant: quomodo in se integritatis pondus ostendant: qui non solum humilitatis perfectionem nequaq̄ assecuti sunt: sꝫ neq̄ ipsam primā eius ianuam contigerūt. Hinc ergo electi cognoscant quō eorum signa despiciant: quorū profecto actio omne qd a pꝛīs patribus gestum memoratur impugnāt. Sꝫ ipsi quoq̄ electi dū tot signa con-

spiciant: dum cōtēnentes vitam tant9 ei9
miracula perhorrescunt: quoddam dubie-
tatis nubilum i corde patiuntur: qr dum p
pdigia illi9 malicia se eleuat: in istis se ali-
quatenus visus certior caligat. Unde recte
subiungitur. ((De narib9 eius fumus pce
dit.)) Oculorū quippe acies fumo sauciatur
Fumus ergo de eius naribus pcedere dr:
qr de miraculorū eius insidijs ad momētū
caligosa dubietas ēt in electorū corde ge
neratur. De leuiathan naribus fum9 exiit
qr ex eis pdigijs mendacibus ēt bonarum
mentiū oculos trepidatōis caligo confun-
C dit. Tunc nāqȝ in electorum cordibus con-
spectis terribilibus signis: obscura cogita-
tio cōglobatur. Unde hoc quod iam supra
Mat.24 ptulimus: veritatis ore per euangeliū dr:
Surgēt pseudo xpi: ⁊ pseudo pphete: ⁊ da-
bunt signa magna ⁊ pdigia ita vt in errorē
iducantur: si fieri potest ēt electi. Quis in re
valde querendum est: quomodo sunt hi qui
electi sunt induci in errorē possunt: aut cur
si fieri pōt quasi ex dubietate subditur: cū
qd fiendum sit dñs oia presciens prestolat.
Sed qr electorum cor ⁊ trepida cogitatiōe
concutitur: ⁊ tamē eorū constantia non mo
uetur: vna hac sententia dñs vtrūqȝ cōple
xus ē dicens: ita vt in errorem iducantur si
fieri potest ēt electi. Quasi.n. iam errare ē:
in cogitatōe titubare: sed ptinus si fieri po
test subiūgitur: qr pculdubio fieri non pōt
vt in errore pene electi capiantur. Bñ aūt
in hac fumi caligine ipse ēt animorū feruor
exprimitur: cū ptinus subinfertur. Sicut ol
le succense atqȝ feruentes. Uelut enim olla
feruens ē: vna queqȝ tunc aīa cogitationū
suarū impetus quasi spumas ardentiū vn
darū sustinens: quas ⁊ ignis zeli cōmouet:
⁊ ipsa tpalis oppressio more olle succense
i trinsecus clausas tenet. Unde quoqȝ Joā
nes cū huius bestie signa narrasset adiun-
xit. Ita vt ignē faciat de celo descendere.
Ignē quippe de celo descēdere ē: de celestib9
electorū animis sacri zeli flāmas emanare.

A Capitulum. 38.

Quia solemathan iste ali-
as nō solū serpens sed etiā
regulus dr: p eo qr insidijs
spiritib9 vel reprobis hoi-
bus pricipatur: sicut Isa-
Isa.14 ias ait: De radice colubri
egredietur regulus: Inspiciendū nobis sū-
mopere est qualiter regulus perimat: vt ex
opatōe reguli huius nobis malicia aperti9
inotescat. Regulus nāqȝ nō morsu pimit: sȝ
flatu consumit. Sepe quoqȝ aerē flatu affi
cit: ⁊ qcquid vel positū longe attigerit: sola
narium ispiratione tabefacit. Hic ergo pē-
sare cōpellimur: p hoc quod de naribus ei9
fumus pcedere dicitur ēt priusqȝ apertius
appareat qd quotidie i humanis cordib9
fumo pestifere exaltatōis opetur. Qr enim
sicut ⁊ superius diximus fumo oculorū aci-
es infirmatur non imerito de eius naribus
fumus procedere asseritur: cuius norijs in
spiratōibus praua in humanis cordib9 co
gitatio nascitur: per quam acies mēns ob
tunditur: ne lux interna videatur. Quasi B
enim flatu narium caliginem emittit: quia
in reproborum cordibus insidiarum sua-
rum aspirationibus ex amore vite tempo-
ralis estum congerit multiplicium cogita-
tionum: ⁊ velut fumi globos multiplicat:
quia inanissimas presentis vite curas i ter
renorum hominum mente coaceruat. Iste
fumus ex eius naribus prodiens: aliquan-
do ad tempus etiam electorum oculos tan
git. Hunc nāqȝ intrinsecus fumū patieba-
tur propheta cum dixit: Turbatus est pre Ps.6
ira oculus meus. Huius inundatione pre-
mebatur dicens: Cor meum conturbatum
est in me: ⁊ lumen oculorum meorum non
est mecū. Fumus quippe iste obtundit aci
em cordis: quia caliginis sue nubilo sereni
tatem intime turbat quietis. Cognosci ve
ro nisi tranquillo corde non potest deus.
Unde per eundem prophetam rursus dici Ps.45
tur: Uacate ⁊ videte quoniam ego sum de-
us. Uacare autē mens non potest que hu
ius fumi inundationibus premitur quia i
ea terrenarum cogitationum volumina ex
presentis vite amore glomerantur. Lumē
ergo quietis eterne hoc fumo amittitur:
quia curarum pturigine cordis oculus dū
confunditur tenebratur: sed fumus aliter
iste electorum animos turbat: aliter repro-
borum oculos excecat. A bonorum quip-
pe oculis spiritaliū desideriorum flatu re-
pergitur ne preualente misera cogitatione
densetur. In prauorum vero mentibus
quo se licentius per terrenas cogitatio-
nes colligit: eo ab eis funditus veritatis lu

men tollit. Fumus iste reproborum cordi-
bus quot illicita desideria ingerit: quasi per
tot ante illos globos intumescit.

Capitulum. 39.

Ut certe fumi globos noni-
a mus: quia cum alij superius iane-
scunt: alij inferius surgunt: si-
cut et in cogitatione carnalis
et si alia pravitatis deside-
ria transeunt: alia succedunt.
Sepe autem mens misera quod iam transierit
videt: sed ubi adhuc retineatur non videt:
gaudet de quibusdam vicijs quod eis subiecta
iam non sit et precavere ac gemere negligit:
quia eorum vice successerunt alia: quibus fortasse
nequius succumbit: sicque fit ut dum alia vicia
transeunt: et semper alia succedunt: ab hoc
serpente cor reproborum sine intermissione te-
neatur. Unde bene per Johel prophetam
Joel.i. dicitur. Residuum eruce comedit locusta: et resi-
duum locuste comedit bruchus: et residuum
bruchi comedit rubigo. Expergiscimini ebrij
et flete. Quid enim per erucam que toto cor-
pore in terra repit: nisi luxuria designatur: que
cor quod tenet ita polluit: ut in superiora mun-
dicie surgere amorem non possit. Quid per
locustam que saltibus evolat: nisi inanis glo-
ria exprimitur: que se vanis presumptioni-
bus exaltat. Quid per bruchum cuius pene to-
tum corpus in ventrem colligitur: nisi edendi
ingluvies figuratur? Quid per rubiginem que
dum tangitur incendit: nisi ira insinuatur? Resi-
duum ergo eruce locusta comedit: quia sepe
cum luxurie vicium a mente recesserit: inanis
gloria succedit. Nam quia iam per amorem
carnis non sternitur: quasi sanctam se ex ca-
stitate gloriatur. Et residuum locuste bruchus
comedit: quia sepe cum inani glorie que qua-
si ex sanctitate veniebat resistitur: et ventri
vel quibuslibet ambiciosis desiderijs inmode-
ratius indulgetur. Mens enim dei nescia tan-
to atrocius ad quelibet ambitum ducitur:
b quanto nullo vel humane laudis amore re-
frenatur. Residuum bruchi rubigo consumit
quia sepe dum ventris ingluvies per abstinen-
tiam restringitur: ire impatientia acrius datur:
que more rubiginis quasi exurendo mes-
sem comedit: quia virtutum fructus impatientie
flamma tabefacit. Cum ergo vicia vicijs suc-
cedunt: agrum mentis alia pestis devorat:
cum alia relinquit. Bene autem illic subdit.

Capitulum. 40.

Expergiscimini ebrij et flete. Joel.i.
Ebrij quippe vocati sunt: qui a
mundi huius amore confos-
si: mala non sentiunt que pa-
tiuntur. Quid est ergo di-
cere expergiscimini ebrij et
flete: nisi somnum vestre insensibilitatis excuti-
te: et in devastatione cordis tot sibi succeden-
tibus viciorum pestibus vigilantibus lamentis
obviate. Per tot igitur globos de leviathan
naribus fumus surgit: per quot nimirum pe-
stes frugem cordis reprobi occulta aspira-
tione consumit. Cuius adhuc fumi vim solli-
cite dominus opprimit: cum ilico subiungit: Sicut
olle succense atque fervente. Olla enim suc-
censa dicitur cum mens humana maligni hostis
suasionibus instigatur. Olla autem fervet
cum iam et per consensum in desiderijs prave
persuasionis accenditur: et tot undas quasi
fervendo proijcit per quot se nequitias usque ad
exteriora opera extendit. Hanc namque carna-
lis conscientie. i. olle fervorem: ex leviathan
fumo ferventem propheta prospexerat cum di- Hierem.i.
cebat: Ollam succensam ego video et faciem
eius a facie aquilonis. Ab aquilonis namque fa-
cie humani cordis olla succenditur: dum insti-
gatione adversarij spiritus illicitis desiderijs
inflammatur. Ille namque qui ait: Sedebo in mon- Isa.14.
te testamenti in lateribus aquilonis: sedebo in
monte super astra exaltabo solium meum si-
milis ero altissimo: mentem quam semel cepit
malignis persuasionis sue flatibus quasi sup- b
positis ignibus accendit: quatenus non conte-
pta presentibus indesinenter per desideria
estuet ut alia contemnenda appetat: alia ade-
pta contemnat: ut modo suis compendijs
inhiet: modo alienis commodis et cum pro-
prio detrimento contradicat: modo carnis
illecebris satisfaciat: modo quasi in quodam
culmine per cogitationis superbiam rapta:
carnali cura postposita totam se in typo ela-
tionis attollat. Quia ergo tot per varia desi-
deria ducitur quot instigationibus leviathan
istius inflammatur recte fumus eius succen-
se et ferventi olle similis esse perhibetur: quia
per tot se fervores afflata eius temptationibus
conscientia erigit: per quot intra se cogitatio-
nibus intumescit. Quod verbis alijs adhuc
veritas apertius exequitur dum subiungit:
(Halitus eius prunas ardere facit.) Quid

C enim prunas: nisi succensas in terrenis concupiscentijs reproborum hominum mentes appellat? Ardent enim cū quodlibet tēporale appetunt: quia nimirū vrunt desideria: que gerum ac integrum eē animū nō permittunt. Totiens igit leviathan alitus prunas accendit: quotiēs eiꝰ occulta suggestio humanas mentes ad delectatiōes illicitas ptrahit. Alias nāqꝫ superbie: alias inuidie: alias luxurie: alias auaricie: facibꝰ inflammat. Superbie quippe facem menti eue supposuit: cum hanc ad ptemnēda verba dñice suasionis instigauit. Inuidie quoqꝫ flamma chayn animū succēdit: cum de accepto fratris sacrificio doluit: et per hoc vsqꝫ ad fratricidij facinus peruenit. Luxurie facibus cor Salomonis exussit: quem tanto mulieribus amore subdidit: vt vsqꝫ ad idolorum veneratiōnē deductus: dum carnis delectationem sequeretur: conditoris reuerentie obliuisceretur. Auaricie quoqꝫ igne achab animū concremauit: cū eum ad appetēdā alienam vineā impatientibus desiderijs impulit: et per hoc vsqꝫ ad reatum homicidij ptraxit. Tanto igitur leuiathan iste halitu in pruna flat: quāto āius suggestionis occulte humanas mētes ad illicita inflāmat. Unde et bñ mox subditur.

Capitulum. 41.

B Et flāma de ore eiꝰ egreditur. Flāma quippe oris eiꝰ est ipsa istigatio occulte locutiōis. Prauę enī suasionis verba ad vniuscuiusqꝫ animū facit: sed flāma est que de eiꝰ ore egreditur: quia ardet i desiderijs animꝰ cū eius suggestionibꝰ instigatur. Hec quotidie suggerit. hec vsqꝫ ad presentis vite terminū suggerere nō desistit, sꝫ tūc se negus dilatat: cum per illum dānatū hominē veniens in huiꝰ mundi se gloria apertius ostendit. Tanc ab eius naribus vastior fumus pcedit: quia humana corda signorꝫ eiꝰ admirationibꝰ territa amplior istigatio pcutit. Tūc eius halitꝰ vehementiꝰ prunas ardere facit: quia reproborꝫ mentes quas iā calentes amore glorie tēporalis inuenerit suggestionis sue flatibꝰ vsqꝫ ad neqtiam exercende crudelitatis icendit. Tunc de ore eiꝰ flāma egreditur: quia quicqd p se: quicqd per pdicatores eiꝰ loqtur ignis ē quo infructuo-

D sa ligna ꝯcremantur: igne aūt terrene concupiscentie eorꝫ mens tangitur: q nequaꝗ̄ fieri pciosa metalla concupiscunt. Qui ergo oris nō vult flāma affici: iuxta doctoris veri sniam: non lignū: fenū: stipulam: sꝫ aurum argentū et preciosas lapis curet innitui: quia tanto ignis suasionis illiꝰ amplius icendit quanto se ei ad ꝯsentiendū molliorem quisqꝫ prebuerit. Sed quia nulla rōne conceditur: vt mens i hac corruptili carne posita nequaꝗ̄ suasionis illius ardore tāgat: restat vt malignis flatibꝰ adustis ad orōnis opem se sine cessatiōe conuertat flāmaꝫ quippe suggestionum illius extinguat eius vnda lachrymarum.

Sancti Gregorij. Liber. 34.

Capitulum primū.

Uia ex hoc mundo corpus generisꝰ vniuersitatis terminas ex ea qua nos sumꝰ pte pensemus. Citius quippe qualis sit mundi finis agnoscimꝰ: si sollicite aspicimꝰ: hoc quod de mundo gestamꝰ. Etas eteni nostra per iuueniles annos robustior viget: in senili aūt tēpore, crebrescentibus morbis excoqtur: et dum diutius distēditur: vt subsistat moriēdi vice quotidie deficit p momēta viuēdi. Ita et mundi tempus dū venientibꝰ annis augetur: crebrescētibus malis afficitur: et vnde augmentum etatis pcepit: inde salutis dispendium sentit. Tribulatiōes nāqꝫ illi cū temporibꝰ crescant et eo detrimenta vite, debilior tolerat quo quasi ad vitam pfectior durat. Totis enim contra illum hostis antiquus viribus soluitur: q quāuis iā nūc iterijt: p eo quod superne ꝯditiōis beatitudinē amisit: tunc tamen plenꝰ extinguit qñ a tēptandi licētia astractus eternis icendijs religatur. Uñ et extrema mūdi atrocius tēptaturꝰ aggredit: quia tanto fit feruentior ad seuiciā: quāto se viciniorē sentit ad penam. Cōsiderat quippe quod iuxta sit vt licentiaꝫ neqssime libertatis amittat: et quāto breuitate tpis angustat: tantū multiplicitate crudelitatis expanditur: sicut de illo voce angelica ad Joannem dr: Ue terre et mari quia descendit dyabolus ad vos habens irā magnā sciens quod modi-

A (margin, beside "Uia ex hoc")

B (margin, beside "astractus eternis icendijs religatur")

Apoc. 12 (margin, beside "sicut de illo voce angelica ad Joannem")

cū tēpus h3. Tunc ergo in magne ire furorem se dilatat: ne q in beatitudine stare nō potuit: in damnatōis sue foueam cū paucis ruat. C Tunc quicquid nequiter voluerit callidius exquirit: tunc ceruicē supbie altiꝰ erigit: & per damnatū illū quem gestat hoiem dē quod tēporaliter preualet nequiter ostendit. Unde & diuina voce recte nunc dr̄: In collo eius morabitur fortitudo. Quid enī3 collo leuiathan istius: nisi elatōis ostensio designatur: qua contra deū se erigens cum simulatōe sanctitatis et tumore potestatis extollitur. Qꝛ enim per collū supbia exprimitur: Isaias ppheta testatur: q hierusalē (Isa. 3.) filias redarguit dicens: Ambulauerunt extento collo. In collo ergo leuiathan istiꝰ fortitudo demorari dr̄: qꝛ elationi illius etiam subiuncta potentia suffragatur. Nā quicquid tunc superbe extollitur quicquid callide machinatur: et cum virtute potentie secularis exequitur. Quod Daniel ppheta innuens ait: Dolus in manu eiꝰ dirigetur. Dolus quippe in manu est fraus i virtute: qꝛ oē quod nequiter volet: hoc ad tempus exeq etiā fortiter potest. Dolus sō eius dirigi dr̄: quia fraudis eius malicia nulla difficultate prepeditur. Hoc enim leuiathan iste vel vasa eius habere crebro ppriūm solent q ad iniquitatis sue cumulū ea que nequiter appetūt explere nequeunt possunt. Nam cū fortasse in firmantur electi atq̄ i desiderijs illicitis ruunt: i hoc plerūq̄ diuini muneris manu retinētur q̄ B volūtatis misere nullos effectꝰ inueniunt: cūq̄ eoꝝ vocis valida contrarietas nascitur plerūq̄ ex ipsa impossibilitate corrigūtur: & miro interne dispēsatōnis ordine p ouersionē mutatio male voluntatis sequitur: dū per infirmitatē perfectio denegat. Hic est eni q̄ sub specie vniuscuiusq̄ aie ꝟ firmante iudea: atq̄ in prauis itineribus gradiente per pphetaꝫ dn̄s dicit: Ecce ego (Ose. 2.) sepiā viam tuā spinis: & sepiam eā maceria: & semitas suas non inueniet: & sequetur amatores suos & non apprehendet eos: et queret eos & nō inueniēs dicet: Uadam & reuertar ad virū meū priorem qꝛ mihi bn̄ erat tunc magis q̄ nūc. Spinis eni electorum vie sepiūtur: dū dolorē punctōis inueniunt i hoc quod tempaliter concupiscunt Quasi iterposita maceria vijs eoꝝ obuiat quorum nimirum desideria perfectōis difficultas ipugnat. Horum profecto vie amatores suos querunt & non inueniunt dum sequendo malignos spūs: nequaq̄ eas quas appetunt huius seculi voluptates apphendunt. Vn̄ sūt sabditur: q̄ ex ipsa difficultate mox dicat: Uadam & reuertar ad viꝝ meū priorē qꝛ melius mihi erat tunc: magis q̄ nunc. Prior quippe vir dn̄s ē: q castā sibi aiam sanctūspūs interposito amore cōiunxit. Quem tūc mens vniuscuiusq̄ desiderat: cum multiplices amaritudines velut quasdam spinas inuenit: i his delectationibus quas temporaliter concupiscit. Nā dū aduersitatibus mūdi quē diligit anima mordeti ceperit: tunc plenius intelligit: quanto illi cū priore viro melius fuit. Eos ergo quos volūtas praua peruertit. plerūq̄ aduersitas corrigit. Unde & nimis timendū est: ne sequantur prospera cū desiderant iniusta: qꝛ difficilius malum corrigitur quod pfectionis etiam prosperitate fulcitur. Leuiathā itaq̄ iste q cū mēbris suis eternis ē cruciatibus deputatꝰ & dolus in manu eiꝰ dirigitur: & i collo eius fortitudo demorat: qꝛ hoc ē qđ tp̄aliter contra bonos puersa voluntate desiderat: vt puersiore facultate psumat: vt tanto ei de aduersitate in psenti nil obstet: q̄to ei i posterꝰ de prosperitate nihil remaneat. Et qꝛ oīs q peruersis moribus amicitijs eiꝰ innotescat: prius pñas mentis diuitias amittit: apte subiūgitur.

Capitulum. 2.

ET faciē eiꝰ pcedit egestas. Per faciē quippe solet noticia designari. Vn̄ scriptū ē: A Et facies mea pcedet te. i. noticia ducatū pbebit. Sciendū est sō q egestas i sacro elogo aliter electorum ponitur: atq̄ aliter reproborum. Egestas nāq̄ electoꝝ ē: cum vere diuitie celestis patrie ad coꝝ animū redeūt: & in hoc erūnoso pn̄tis vite exilio positi: pauperes se ee meminerūt. Illas quippe diuitias sine cessatōe suspirāt: de quibus Paulus dicit: Ut sciatis que sit spes vocationis eius et (Ephe. 1.) que diuitie glorie hereditatis eius in sanctis. Et qꝛ adhuc eas nequaq̄ conspiciūt: studiose interi in erūna istius paupertatis gemunt. Hāc pculdubio paupertatē Hieremias inspexerat: cum dicebat: Ego vir videns (Treñ. 3.) paupertatem meam: in virga indignatio-

nis eius. Virga enim idignatõis dei ẽ per-
cussio districtõis. Quam indignationẽ tũc
homo pertulit cum ex paradiso pulsus ve-
ras eterni gaudij diuitias amisit: qꝛ electi q
ꝙ incessanter conspiciunt ꝙ in pñtis vite
penuriam ab illa potestatis igenite faculta
te ceciderunt bene dĩ: Ego vir videns pau
B pertatem meam. Quisq̃s eñi adhuc visibi
lia appetit peregrinatõis sue malum non
intelligit: ꝛ hoc ipsum quod patitur videre
nescit. Hanc paupertatẽ Dauid pphera i-
tuens ait: Infirmata est i paupertate virt᷒
Ps.30. mea. In paupertate eteñi virtus infirma
ri dĩ: qꝛ lapsus in hac peregrinatõe anim᷒
ꝛ corruptõis sue molestijs reuerberat᷒ hoc
quod pdidit ꝯtẽplari prepedit᷒. Sed hanc
paupertatẽ reprobi considerare nesciũt: qꝛ
dũ sequuntur ea que conspiciũt: cogitare i-
uisibilia negligunt que perdiderũt. Unde ꝛ
egestas eorum ppric dĩ: qꝛ dum replentur.
vicijs: virtutum diuitijs vacuantur. Qui-
bus sepe euenit vt per elatiõis dementiam
sublevati: dũ nequaq̃ ruine sue dãna consi
derant eẽ se etiam a bonis actib᷒ inopes
nõ cognoscant. Unde voce angelica predi-
catori laodicie dĩ: Dicis ꝙ diues sum ꝛ lo
Apo.3. cupletatus: ꝛ nullius egeo: ꝛ nescis qꝛ tu es
miser: ꝛ miserabilis ꝛ pauper: ꝛ cec᷒ ꝛ nu-
dus. Quasi diuitem se asserit q per arrogã
tiam sanctitatis extollitur: sed paup cecus-
C ꝙ ꝛ nudus arguitur. Pauper ꝗ̃o qꝛ vir-
tutũ diuitias non hꝫ: cecus: qꝛ nec pauper
tatem quã patitur videt: nud᷒: qꝛ primaꝫ
stolam pdidit: sed peius: qꝛ nec se perdidis
se cognoscit: Qꝛ ergo vt diuit᷒ egestas re
proboꝝ ẽ defraudatio meritoꝝ: recte de le
uiathan dĩ: faciem eius precedit egestas.
Nemo qppe cognitõi ei᷒ iungitur: nisi pri᷒
virtutũ diuitijs denudetur. Prius eñi bo
nas agnitões subtrahit: ꝛ tunc eius apro-
rem noticiã sue iniqtatis ĩfundit. Egestas
ergo faciẽ illius precedere dĩ: qꝛ pri᷒ facul
tas virium perditur: vt quasi p familiarita
tem postmodũ ei᷒ noticia cognoscatur. Uel
certe qꝛ multis ita fraudulẽter surrepit: vt
ab eis deprehendi nequaq̃ possit vt sic vir
tutes eoꝝ euacuat: quaten᷒ astucie sue ma
liciam non ostendat: faciem eius egestas
preire perhibetur: ac si apte diceret: qꝛ eu꞉
insidians temptat: priusq̃ videatur expoli
at. Hinc est eñi quod de effraym per pphe
tam dĩ: Comederunt alieni robur eius et
ipse ignorauit. Alieni qppe intelligi aposta
te angeli solent: q robur comedunt: cuꝫ vir
tutem mentis peruertendo ꝯsumunt. Qꝺ
effraym pertulit ꝛ nesciuit: qꝛ in tẽptatiõe
malignorum spũum ꝛ robur anime perdi-
dit: ꝛ hoc ipsum qꝛ perdiderit: nõ intellexit
Leuiathan ergo faciem egestas antecedit:
qꝛ negligentium mẽtes ante temptando ex
poliat quam eius insidias is q temptatur
agnoscat. Per hoc ergo quod dictum est: ĩ
collo eius morabitur fortitudo: virtus vio
lentie ostenditur. Per hoc ꝗ̃o quod subdi
E tur: ꝛ faciem eius precedit egestas: fraudis
subtilitas designatur. Quãuis de eo ꝙ ei᷒
faciẽ egestatem preire cognoscimus suppe
tit aliud: quod tamẽ tristius exponamus.
Terribili qppe ordie dispẽsus occulte: pri-
usq̃ leuiathan iste in illo damnato homie
quem assumit appareat: a sancta ecclesia vir
tutũ signa subtrahuntur: nam pphetia ab
sconditur: curationum gratia aufertur: p
lixioris abstinẽtie virtus imminuitur: doctri
ne verba conticescunt: miraculorum prodi
gia tolluntur. Que qdem nequaq̃ superna
dispensatio funditus subtrahit: sed nõ hec
sicut prioribus temporib᷒ aperte ac multi-
pliciter ostendit. Quod tamẽ mira dispen-
satõe agitur: vt vna ex re diuina simul pie
tas ꝛ iusticia compleatur. Dum eniꝫ sub-
tractis signoꝝ virtutib᷒ sancta ecclesia ve-
lut abiectior apparet: ꝛ bonoꝝ premiũ cre-
scit: qui illa p spe celestium: nõ ppter pñten-
tia signa venerantur: ꝛ malorum mens cõ-
tra illam citius ostenditur: q sequi que pro
mittit inuisibilia negligunt: dum signis visi
bilibus nõ tenentur. Dum igitur humili-
tas fidelium oĩum multitudine ꝛ manife-
statione signorum quasi destituitur terribi-
li occulte dispositõis examine inde bonis
misericordia largitur vnde malis iusta ira
cumulatur. Quia ergo leuiathan iste paulo
ꝗ̃ manifestus ꝛ conspicuus veniat ex ma-
gna parte in sancta ecclesia signa virtutuꝫ
cessant: recte nunc dĩ: Faciẽ eius precedit
egestas. Ante enim a fidelibus miraculo- F
rum diuitie subtrahuntur: ꝛ tunc cõtra eos
antiquus ille hostis per aperta prodigia ostẽ
ditur: vt quo ipse per signa extollitur eo a fi
delibus sine signis robustius laudabiliusq̃
vincatur: quãuis etiaꝫ fidelib᷒ in certamie

signa non deerunt: sed tanta erunt illius vt
nostrorum aut pauca aut nulla videantur.
Quorum nimirũ virtus omnibus signis fit
potior: cum omne qđ ab illo terribiliter fieri
cõspicit: per interne constantie calcem p̃mit.
Sed malignus hostis tanto ptra eos acrio
ri immanitate se exhibet: quanto se despici
etiam clarescentibus miraculis dolet. To-
tum ergo se in eorum interitum colligit: cun
ctosq3 reprobos in necem fidelium vnanimi
crudelitate coniungit: vt seuiciam suaz tan
to robustius exerceat: quanto ⁊ in eis que
peruerse agere appetit: nulla sibi sui corpo-
ris membra discordant. Unde ⁊ recte d̃r.
Membra carniũ eius coherentiã sibi. Car
nis vero leuiathan istius sunt omnes repro
bi: qui ad intellectũ spiritualis patrie per
desiderium non assurgunt. Membra vero
sunt carnium: hi qui eisdem peruerse agen-
tibus ⁊ sese ad iniquitatem precedentibus
1. Cor. 12. iunguntur: sicut econtra per Paulum do-
minico corpori dicit. Uos estis corpus chri
sti: ⁊ mẽbra de mẽbro. Aliud quippe ẽ mem
brum corporis aliud mẽbrũ membri. Mem
brum quippe corporis pars ad totũ: mem-
brũ vero membri est particula ad partem.
Membrũ nãq3 mẽbri est digitus ad manũ
manus ad brachiũ: membrũ vero corporis
totum hoc simul ad corpus vniuersum. Si-
cut ergo in spirituali dñico corpore membra
de mẽbro dicimus eos qui in eius ecclesia
ab alijs reguntur: ita in illa leuiathan istiꝰ
reproba congregatione membra sunt car-
nium: qui iniquo ope quibusdaz se nequio-
ribus iungunt. Sed q2 hostis malignus si-
bi in pũerso opere a p̃mis vsq3 ad extrema
cõcordat diuinus sermo in eo membra car-
nium sibimet coherentia memorat. Sic nã-
q3 peruersa vnanimiter sentiũt: vt nulla cõ-
tra se vicissim disputatione diuidantur: nul
la eos diuersitatis altercatio tũc scindit: ⁊
iccirco contra bonos vehementer preualẽt:
q2 in malo se concorditer tenent.

Capitulum. 3.

Sicut enim iam superiꝰ di-
A rimus vt perniciosum ẽ si
vnitas desit bonis ita per
niciosius est si non desit ma
lis. Reproborũ quippe vni
tas bonorum viam tanto
durius prepedit: quanto ei se per collectio-
nem durior opponit. Hanc vnitatem repro
borum perniciosam sibi Paulus conspere
rat cum in medio saduceorum phariseorũ
q3 deprehensus dicebat. De spe ⁊ resurre- Act. 23
ctione mortuorum ego iudicor. Qua nimi-
rum voce percussa ꝓtinus cõtra se vicissim
audientium turba dissiluit. Cumq3 in duas
partes tumultuantium multitudo diuidit̃
Paulo via ereptionis aperitur: q2 quẽ tur
ba persequentium vnita constrinxerat: diui
sa laxabat. Eripiuntur ergo iusti: dum diui-
duntur iniusti: ⁊ electorum vota ad perfe-
ctum veniunt: dum reproborum agmina p
discordiam cõfunduntur. Quod bene etiã
maris rubri scissione signatur. Dum enim
in duas partes vnda diuiditur: ab electo
populo ad terram repromissionis iter osten
ditur: quia dum malorum vnitas scinditur:
bone mentes ad hoc quod appetunt perdu
cuntur. Si malorũ vnitas noxia nõ fuisset: B
nequaq3 diuina prouidentia superbientiuz
linguas in tanta diuersitate dissipasset. Si
malorum vnitas noxia nõ fuisset sancte ec-
clesie hostibus ꝓpheta non diceret. Preci Ps. 54.
pita domine: diuide linguas eorum. Q2 er-
go leuiathan iste tunc contra electos dei in
suis viribus effrenatur: cum ad augmentũ
sue malicie vnitatez in reprobis habere per
mittitur: vt tanto contra nos robustius vi-
res suas exerat: quanto non soluz nos ictu
fortitudinis: sed etiam mole adunationis C
impugnat. Sed quis contra ista sufficiat q̃
mens ad tante elationis ⁊ compagis pon-
dera non ab ipsa cogitationum radice con
tremiscat? Unde quia trepidare nos per in-
firmitatem conspicit protinus diuina cle-
mentia quid per semetipsam faciat adiun-
git. Nam sequitur. (Mittit contra eũ ful-
mina: ⁊ ad locum alium non ferentur.)
Quid appellatione fulminum: nisi tremen
de ille extremi iudicij sentẽtie designantur?
Que iccirco fulmina vocantur: quia nimi-
rum eos quos feriunt in perpetuum incen-
dunt. Fulmina nãq3 super eum Paulus
venire conspexerat cum dicebat. Quez do-
minus Jesus interficiet spiritu oris sui: et
destruet illustratione aduentus sui. Hec au
tem que in eum mittuntur fulmina: ad lo-
cum alium non feruntur: quia iustis gau-
dentibus solos tunc reprobos feriunt. Nã
post trituraz vite presentis in qua nunc tri-

ticum sub paleis gemit: ita illo extremo iudicij ventilabro inter triticum paleasqȝ discernitur: vt nec in tritici horreū palee transeant: nec in palearum ignem horrei grana
D dilabantur. Illa ergo fulmina locum aliuȝ nequaqȝ tangunt: quia videlicet igne suo non grana sed paleas incendunt. Sed quia leuiathan istum pena non corrigit: infirmat dum subiungit. ¶ Cor eius indurabitur quasi lapis.) Cor enim antiqui hostis vt lapis indurabitur quia nulla vnqȝ conuersionis penitentia mollietur. Qui quia sollis ictibus eterne vltionis aptabitur: recte protinus subinfertur. ¶ Et stringitur quasi malleatoris incus.) Incudeȝ quoqȝ malleator solis apiam percussionibus figit. Ad hoc ergo incus statuitur vt crebris ictibus feriatur. Leuiathan vero vt malleatoris incus stringitur: quia inferni vinculis coarctabitur: vt eterni supplicij cōtinua percussione tundatur. Qui modo quoqȝ percutitur: dum iusti quiqȝ illo in insidijs vigilante sed doloribus tabescente saluantur. Inincude autem alia vasa formantur: ipse vero tot percussionibus in vas aliud non transfertur. Recte ergo leuiathan iste incudi comparatus est: quia nos illo persequēte componimur. ipse autem et semper percutitur et in vas vtile
E nunqȝ formatur. Eterne illum percussione relinquimus et nos superni artificis manu in eius temptatione percussi: per illum quasi vascula formata transimus. In ipso eniȝ tundimur: vt ad vsum domus superne veniamus. Ipse vero quasi incus stringitur quia et si nunc temptando mundum circuit in inferno tamen positus: iam sub ictu sententie non vagatur. Sequitur. ¶ Cuȝ sublatus fuerit: timebunt angeli: et perterriti purgabuntur.) Scriptura sacra ita nōnunqȝ tempus preteritum futurumqȝ permiscet: vt aliquando futuro pro preterito: aliquando vero vtatur preterito pro futuro. Futuro naȝ pro preterito vtitur: cum Joanni mulier paritura masculum qui regat gentes in virga ferrea demonstratur. Quod quia incarnato domino veniente iam factum fuerat res gesta nunciabatur. Rursum preterito vtitur pro futuro: sicut per psalmistam dominus loquitur dicens. Fo
Ps.21 derunt manus meas et pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. Quibus videlicet verbis species dominice passiōis quasi iam transacta describitur: sed tamen adhuc longe post futura nunciatur. Hoc ergo loco quo dicitur. Cum sublatus fuerit timebunt angeli: nil obstat intelligi: quia sub futuri temporis modo preterita describūtur. Nec recte intelligentie sensum relinquimus si credamus leuiathan isto ab arce beatitudinis cadente in ruinam eius etiam electos angelos expauisse: vt cum istum et illorum numero superbie lapsus excideret: illos ad robustius standum timor ipse solidaret. Unde et subditur.

Capitulum. 4.

Et territi purgabuntur.) Purgati vero sunt: quia nimirum isto cum reprobis le- A
gionibus excunte: soli in celestibus sedibus qui beate in eternum viuerent remanserunt. Huius itaqȝ lapsus eos terruit et purgauit. Terruit ne conditorem suum superbe despicerent: purgauit vero: quia exeuntibus reprobis actum est vt electi soli remanerent. Et quis cunctorum opifex deus sit ad bonorum custodiam etiaȝ bene vti actione reproborum: lapsum cadentium vertit in profectum manentium: et vnde punita est culpa superbientium: inde humilibus angelis et inuenta et solidata sunt augmenta meritorum. Istis nāqȝ cadentibus illis in munere datum est: vt cadere omnino non possunt. Sancti vero angeli dum in istis nature sue damna conspiciunt in seipsis iaȝ cautius robustiusqȝ consistunt. Unde fit auctore omnium rerum domino cuncta mirabiliter ordinante: vt illi electorum spirituum patrie celestis etiam nunc sue damna proficiant: dum inde firmius constructa sit: vnde fuerat ex parte destructa. Sed quia sepe B
scriptura sacra predicatores ecclesie: pro eo quod gloriam patrie celestis annunciāt angelorum solet nomine designare: possumus hoc loco angelos sanctos predicatores accipere. Hinc est enim quod Joannes in apocalypsi septem ecclesijs scribens angelis ecclesiarum loquitur: idest predicatoribus populorum. Hinc propheta ait. Et angeli pacis amare flebunt. Hinc rursum Malachias Isa.33.
ait. Labia sacerdotis custodiant scientiam Mala.2
et legem requirunt ex ore eius: quia ange-

1 Thi. 3 lus domini exercitum est. Hinc Paulus
ait. Magnum est pietatis sacramentum:
quod manifestatum est in carne. iustifica-
tum in spiritu: apparuit angelis: predica-
a tum est gentibus: creditum est mundo: as-
sumptum est in gloria. Qui igitur dispensa-
tionis mysterium; postq̃ apparuisse ange-
lis dixit: predicatum gentibus subdidit: pro-
fecto angelorum nomine predicatores san-
ctos. idest veritatis nuncios designauit. Si
ergo hoc quod dicitur; cum sublatus fuerit
timebunt angeli: et territi purgabuntur: ad
futurum tempus refertur: adueniente distri-
cto iudice extrema hic istius leuiathan dã-
natio designatur: quia de hoc mundo per
iram iudicij tollitur: qui nunc mira mansue-
tudinis lõganimitate toleratur. Tanto au-
tem hinc pondere terroris excutitur: vt san-
ctorum etiam predicatorum fortitudo tur-
betur. Cum enim sublatus fuerit timebunt
angeli: quia cum iudicij turbine rapitur: hi
qui in corporibus reperiri potuerint: imme-
so terrore concussi: etiã superne patrie nũ-
cij contremiscunt. Quamuis enim iam for-
tes atq̃ perfecti: adhuc tamen quia in car-
ne sunt positi: non possunt in tanti terroris
turbine nulla formidine concuti. Sed cum
leuiathan iste rapitur: cunctis omnia elemẽ-
ta in eius interitu quatiuntur: predicatores
sanctos quos vt dixi adhuc in suis corpori-
bus illico tempus iudicij inuenerit: spes de
regni propinquitate letificat: et carnis infir-
mitas de ire ostensione perturbat. Erit er-
D go in eis aliquo modo tremor letus et timor
securus: quia et celesti regno se remunerari
certi sunt: et per tanti turbinis metum pro
carnis infirmitate contremiscunt. Conside-
remus ergo quomodo tunc iniquorum con-
scientia concutitur: quando etiam iustorũ
vita turbatur. Vt qui oderant aduentum
iudicis: quid facient si terrorem tanti iudi-
cij etiam qui diligunt expauescunt: Et quia
in sanctis predicatoribus hoc pauore exeo
quitur: si qua eis inesse potuit leuium rubi-
go viciorum postq̃ dixit: cum sublatus fue-
rit timebunt angeli: apte mox subdidit: et
territi purgabuntur. Sed quia hec de leuia-
than fine cognouimus: iterum prius q̃ pereat
quid agat audiamus. Sequitur. ¶ Cum ap-
prehenderit eum gladius subsistere non po-
terit: neq̃ hasta neq̃ torax. ¶ In scriptura
sacra aliquando per gladium sancta predi-
catio: aliquando eterna damnatio: aliquan-
do tribulatio temporalis: aliquando antiq̃
hostis ira vel persuasio designatur. Gladi᷒
Ephe 6 vero sancta predicatio ponitur: sicut Pau-
lus ait. Et gladium spiritus quod est ver-
bum dei. Gladij nomine eterna damnatio
designatur: sicut de predicante heretico scri-
ptum est. Si multiplicati fuerint filij eius in
gladio erunt: quia quantalibet hic numero-
sitate germinent: eterna damnatione cõsu-
muntur. Gladius tribulatio temporalis ac-
Luc. 2. cipitur sicut marie secturis tribulationibus
dicitur. Et tuam ipsius animam pertransi-
bit gladius. Rursum per gladiũ ira vel per-
suasio maligni hostis exprimitur: sicut psal-
mista ait. Qui liberasti Dauid seruum tu-
E um de gladio maligno. Benignus quippe san-
cte predicationis est gladius quo percutimur
vt a culpa moriamur. Malignus vero est
diabolice psuasiõis gladius: quo male q̃sq̃
percutitur: vt a vita rectitudinis extinguat.
Antiqui ergo hostis ẽ gladius ille: quẽ dam-
natus homo: in vsum ministerij eius assum-
ptus. Ipsum quippe per maliciam fraudis
exacuit: et infirmorum corda transfigit. Quẽ
ergo leuiathan gladius apprehẽdit: cũ eum
suus damnatus homo susceperit. Si autem
gladij nomine ei᷒ ira signatur: recte non ap-
prehendere gladiũ: sed a gladio apprehen-
di describitur. In tantam quippe tunc insa-
niam vertitur: vt dominari omnibus appe-
tens: nequaq̃ sue ire dominetur. Nos nã-
q̃ tum iram in vsum iusticie assumim᷒: gla-
dium tenemus: quia eam sub equitate iudicij
possidendo moderamur. Ille aũt qui per
abrupta furoris rapitur: non apprehende-
re gladium: sed a gladio apprehendi perhi-
betur. Non enim iram possidens tenet: sed
ab ira sentiens tenetur.

Capitulum. 5.

C uncti(s) autem liquet q̃
hasta aduersarium percu-
A timus: torace vero ab ad-
uersario munimur. Per
hastam vulnera inferimus:
torace tegimur ne vulne-
remur: quid igitur per ha-
stam nisi predicationis iaculum: quid per to-
racem nisi fortitudo patiẽtie designat: Le-
uiathan ergo iste qui per assumptũ reprobũ

hominem in ira omnimode crudelitatis ef-
frenatur: apprehendi gladio dicitur: nam p
ostensionem immense tunc fortitudinis exhi
bet quicquid nequiter potest: ⁊ neq; hasta:
ne q; torax subsistere poterit: q; in antichri-
stum veniens tante virtutis gloria appare-
bit: vt si supernum adiutorium desit: ⁊ pre-
dicantium acumen obtundat: ⁊ longanimi
tatem patientum destruat. Nisi enim insto
rum vitam superna gratia solidet: non sub-
sistit hasta: quia predicatorum virtus fran-
gitur: non subsistit torax: quia constantium
patientia dirupta penetratur. Unde ⁊ sub-
ditur. ((Reputabit enim vt paleas ferrū: ⁊
quasi lignum putridum es.)) Quod supius
hastam dixit: hoc inferius ferri appellatōe
replicauit: ⁊ quod toracem protulit: hoc rur
B sum eris cōmemoratione signauit. Ferrum
nāq; acuitur vt aduersarius vulneretur.
Es autem rubigine pene nulla consumitur.
Ferro ergo predicationis iacula: ere autem
longanimitatis constantia designatur. Un-
de ⁊ sub assur specie de sancta ecclesia per
Deut. 33 moysen dicitur. Ferrum ⁊ es calciamentū
eius. Calciamentum quippe in scriptura sa
Ephe 6 cra munimē predicationis accipitur: sicut
scriptum est. Calciati pedes in preparatio-
ne euangelij pacis. Quia ergo per ferrū vir
tus: per es autem perseuerantia exprimitur
ferrum ⁊ es calciamentum eius dicitur: cū
predicatio eius acumine simul ⁊ constantia
munitur. Per ferrum enim mala aduersan
tia penetrat: per es autem bona que pro-
fuit: longanimiter seruat. Cuius profecto
perseuerantia illic apertius insinuat dicēs.
Sicut dies iuuentutis: ita erit ⁊ senectutis
illius. Sed leuiathan iste quando illū gla
dium quem sacra eloquia antichristum vo-
cant: in exercitationē sue iniquitatis assum
pserit: ⁊ ferrum velut paleas: ⁊ es velut li-
gnum putridū reputabit: q; nisi diuia gra-
tia protegat, ⁊ predicantium vires velut pa
leas nequicie sue igne consumet: ⁊ patien-
tium constantiam quasi lignum putridum i
puluerem rediget. Et acumen igitur ferri ⁊
C eris fortitudo deficiet: dum per violentiam
virtutis illius ⁊ predicatiōis sensus obtun-
ditur: ⁊ patientie longanimitas dissipatur.
Nisi ergo electos suos opitulatio diuina ro
boret: vbi tunc infirmi erunt. si fortes sicut
palee reputantur. Quid tunc leuiathan iste

de paleis faciet: si ferrum quasi paleas esti
mabit: Quid de putridis lignis securus ē:
si quasi lignum putridum eris fortitudinem
soluit: Sed o q̄ multi qui suis viribus fer-
rum se vel es estimant: in illo tunc tribula-
tionis igne se paleas esse deprehendunt: et
q̄ multi qui per infirmitatem propriam se
esse paleas metuunt: per diuinum adiuto-
rium fulti inferri atq; eris soliditate roborā
tur: vt contra aduersarium suum tanto ma-
gis in deo fortes sint quanto de se amplius
infirmos se esse conspexerint. Sed quanto
altius behemoth iste contra electos dei per
miracula erigitur: tanto contra eum sancti
quoq; vehementius ad predicationis se ver
ba constringunt. Qui tamen ita reproborū
mentes possidebit: vt eas nulla confossus
veritatis iaculatione derelinquat. Unde ⁊
subditur. ((Non fugabit eum vir sagitta-
rius.)) Quid enim per sagittas: nisi verba B
predicatorum accipimus. Que dum ex vo-
ce bene viuentium distinguuntur: audien-
tium corda transfigunt. His sagittis sancta
ecclesia percussa fuerat que dicebat. Vul-
nerata charitate ego sum. De his sagittis Cāti. 1.
psalmista voce narratur. Sagitte paruulo-
rum facte sunt plage eorū: quia scilicet ver Ps. 63
ba humilium penetrauerunt animos super
borum. De his sagittis uenienti propugna-
tori dicitur. Sagitte tue acute: potentissimi
populi sub te cadent in corde. Vir itaq; est
sagittarius: quis per sancte intentionis ar-
cum audientium cordibus verba recte ex- Ps. 44.
hortatiōis infigit. Quia ergo leuiathan iste
verba predicantium despicit: ⁊ cum repro-
borum mentes male suadendo momorde-
rit durus inter iacula omnimodo eas nō re
linquit: recte dicitur: non fugabit eū vir sa-
gittarius. Ac si aperte diceretur. A reprobo
rum cordibus eum sancti predicatoris sa-
gitta non excutit: quia quisquis ab illo ap-
prehenditur: verba iam predicantium au-
dire contemnit. Unde bene peccatis prece-
dentibus irascens: dominus de his quos i
manu antiqui hostis deserit: per prophetā
dicit. Immittam vobis serpentes ⁊ regu-
los: quibus non est incātatio. Ac si diceret. Hiere. 8
Iusto iudicio talibus vos immundis spiri
tibus tradam: qui a vobis exciti exhorta-
tione predicantium quasi incantantiū ser
mone non valeant. Quia ergo leuiathan

iste a cordibus reproborum sancte predicationis spiculis non mouetur: ipse etiam sanctorum virorum contemptus adducit: cum illico subinfertur.

Capitulum. 6.

A In stipulam versi sunt ei lapides funde. Quid per fundam: nisi sancta ecclesia figuratur. Funda nanque dum in gyrum mittitur: sicut de illa lapides exeunt: quibus aduersariorum pectora feriantur: ita sancta ecclesia dum volubilitate tempor per tribulationum circuitum ducatur: fortes ex illa viri prodeunt: quibus quasi lapideis ictibus iniquorum corda tundantur. Unde et ad prophetam de bonis doctoribus dominus dicit: Deuorabunt et subijcient lapidibus funde. Zach.9 Sancti quippe doctores qui ad virtutem et alios instruunt hostes deuorant: dum eos intra corpus suum per vim conuersionis immutant. Quos lapidibus funde subijciunt: quia dum fortes quosque in sancta ecclesia viros instituunt: per eos aduersariorum superbientium pectora dura confringunt. Unde et Golias immanissimus: saxo funde moritur: quia singulari sancte ecclesie lapide dyabolica celsitudo superatur. Leuiathan itaque iste quia damnato illo homine assumpto: quoslibet fortes ecclesie velut infirmos despicit: eorumque vires, temporaliter premit: recte nunc dicitur: in stipulam versi sunt ei lapides funde. Ac si aperte diceretur. Sanctorum robur quasi in stipule mollicies redigit quorum linguis prius pectus illius duris ictibus tundit. Omnem quippe tunc fortitudinem sue iniquitatis exercens: quanto se ab eis vinci spiritaliter dolet tanto atrocius contra eos corporaliter preualet. Et quia nil se contra eorum spiritum preualere considerat: in eorum carne crudelitatis sue omnia argumenta consumat.

Capitulum. 7.

A Sed quid mirum si homines viles despicit: qui ipsa etiam superni se iudicij eterna tormenta contemnit. Unde et subditur. Quasi stipulam estimabit malleum. Ac si diceret: Etiam pondus eius animaduersionis despicit qui se per supplicium desuper veniens ferit. In scriptura vero sacra mallei nomine aliquando dyabolus designatur: per quem nunc delinquentium culpe feriuntur. Aliquando vero percussio celestis accipitur qua vel electi supernos ictus sentiunt ut a prauis itineribus corrigantur: vel iusta ira reprobos percutit. ut iam supplicia eterna preueniens: quid etiam in posterum mereantur ostendat. Nam quia appellatione mallei antiquus hostis exprimitur propheta testatur cum super eum vim extremi iudicij contemplatur dicens. Hiere.50. Quomodo confractus est et contritus malleus vniuerse terre. Ac si diceret. Eum per quem vascula sua dominus in ministerij vsum formanda percutit: quis perpendat quo turbine veniente extremo iudicio in eterna damnatione confringit. B Rursus per malleum percussio celestis exprimitur: quod Salomone templum edificante signatur cum dicitur. Domus autem cum edificaretur de lapidibus dolatis atque perfectis edificata est. 2.Re.6. Malleus autem et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum edificaretur. Quid enim domus illa nisi sanctam ecclesiam quam in celestibus dominus inhabitat figurabat. Ad cuius edificationem electorum anime quasi quedam expoliti lapides deferuntur. Que cum edificatur in celis: nullus illic discipline malleus resonat: quia illic dolati atque perfecti lapides ducimur: ut locis iuxta meritum congruis dei ponamur. Hic enim foris tundimur: ut illuc sine reprehensione veniamus: hic malleus: hic securis: hic omnia tunsionum resonant ferramenta: in domo autem dei nulli ictus audientur: quia in eterna patria omnis iam percussionum strepitus conticescit: nequaquam ibi malleus percutit: quia nulla animaduersio affligit. Nequaquam securis incidit: quia receptos iterum nulla foris seueritatis sententia proijcit: nequaquam ferramenta perstrepunt: C quia nec quelibet minima vltra iam flagella sentiuntur. Quia ergo per malleum desuper venientem celestis pondus percussionis exprimitur: quid est quod leuiathan iste malleum despicit: nisi quod superne animaduersionis ictus formidare contemnit. Et quasi stipulam malleum deputat: quia ad iuste ire se pondera velut contra terrores leuissimos parat. Unde expressius subditur. Et deridebit vibrantem hastam. Contra leuiathan vero dominus hastam vibrat: quia in eius interitu districtam minatur sententiam. Hastam quippe vibrare est eternam ei mortem ex districta animad-

D uersione preparare. Sed apostata spiritus
auctorem vite etiam cum sua morte despi
ciens hastam vibrantem deridet. qr districto
iudicio quicquid graue quicquid horribile se pre
uidet pati nõ metuit: sed quo se eterna tor
menta nõ posse euadere conspicit: eo in ex
ercenda nequitia durior surgit. Quem cũ ple
rique huius mũdi sapientes in cũctisque appe
tit: tanta pertinacia: tanta fortitudie strin
gi non posse cõsiderant: corda sua ad famu
latũ eius tyrãnidis inclinant: ⁊ omne quod
deo largiente sapiunt hoc contra eum ad
seruitium hostis illius inflectunt. Unde ⁊
recte subdit. (Sub ipso erant radij solis.)
In scriptura enim sacra cum figurate sol
ponitur: aliquando dominus: aliquando
E persecutio: aliquando de re qualibet mani
feste visionis ostensio: aliquando intelligẽ
tia sapientium designatur. Per solem quip
pe dominus figuratur: sicut sapientie libro p
hibetur quod omnes impij in extremi die iudi
cij cognita sua damnatione dicturi sont. Er
Sap. 5 rauimus a via veritatis: ⁊ lumen iusticie non
luxit nobis: ⁊ sol non ortus est nobis. Ac si
aperte dicant. Interni nobis luminis radi
us nõ resulsit. Unde ⁊ Joannes ait: Mu
Apo. 12. lier amicta sole ⁊ luna sub pedibus eius. In
sole vero illustratio veritatis: in luna autẽ
que menstruis sopplecionibus deficit: mu
tabilitas temporalitatis accipitur. Sãcta
autẽ ecclesia quia superni luminis splẽdo
re protegitur: quasi sole vestitur: quia cun
cta temporalia despicit: lunam sub pedibus
premit. Rursum ergo sole persecutio desi
gnatur: sicut i euãgelio veritas dicit: quod na
ta sine radicibus semina orto sole aruerunt:
qr videlicet verba vite in corde terrenorũ
hominum temporali momento virentia su
peruenientè persecutionis ardore siccãtur.
Rursum sole manifeste visionis ostensio de
signatur: sicut propheta dominum cuncto
rum oculis apparentem denũciat dicens:
Ps. 18 In sole posuit tabernaculũ suum. Ac si di
ceret: humanitatis assumpte sacramẽtũ:
in lumine manifeste visionis ostendit. Ec si
cut eidem pphete diuina voce per nathã di
2. Re. 12. citur: Tu fecisti in abscõdito ego facio ver
bum istud in conspectu omnis israel: ⁊ i cõ
specta solis. Quid enim per conspectum
solis nisi cognitionẽ insinuat manifeste vi
sionis? Rursum solis nomine sapientiũ in

tellectus exprimitur: sicut i Apocalypsi scri Apo. 16
ptum est: Quartus angelus effudit fialam
suam in solem: ⁊ datum est illi estu afficere
homines igni. Fialam videlicet in solem ef
fundere. est persecutionis supplicia viris sa
pientie splendere fulgentibus irrogare: et
datum est illi vt afficeret homines estu et
igni: quia dum sapientes viri cruciatibus vi
cti: male agendi errore tanguntur: illorum
exemplo persuasi infirmi quoque temporali
bus desiderijs inardescunt. Ruine ẽo for
tium augmenta prestant perditionis infir
morum. Quia sole acumen sapientie desi
gnatur per comparationem quoque a Salo
mone dicitur. Sapiẽs vt sol permanet: stul Eccli. 27.
tus vt luna mutatur.

Capitulum. F.

De ergo loco quid solis radi A
os: nisi acumina sapientiũ
demonstrantur? Quia enĩ
multi qui in sancta ecclesia
luce sapientie resplendere
videbantur: tunc vel psua
sionibus capti: vel minis territi: vel crucia
tibus fracti leuiathan istius seditioni subij
ciuntur recte dĩ: sub ipso erant radij solis.
Ac si aperte diceretur. Hij qui intra sanctã
ecclesiam per acumina sapientie quasi ra
dios videbantur lucis aspergere: ⁊ p aucto
ritatem rectitudinis desuper resplẽdere po
testati leuiathan istius iniqua se operatio
ne substituerunt: vt non iam recte predican
do desuper luceant sed ei peruerse obsequẽ
do famulentur: Solis ergo radij sub ipso
sunt: cum nõnulli ⁊ docti viri sapientie sue
acumina nõ libere agendo subleuant: sz ad
vestigia leuiathã istius ⁊ peruersitate ope
ris: ⁊ blandimento adulatõis inclinant: vt
intelligentia que illis sicut sol desuper fuit:
ex celesti munere antiqui hostis pedibus sub
sternantur ex terrena cupiditate. Unde et
nunc cum quisque sapientium vel doctorum B
pro cõmodo vel gloria vite temporalis per
adulationis lapsum terrenis de potestati
bus praue agentique. subijcit quasi sub ve
stigijs venientis antichristo solis se radius
sternit. Et velut celi loca sibi behemoth hu
miliat: dum per pestiferum assensum sapi
entium mentes calcat: Totiens vero leuia
than istius pedibus se radij solis subdunt.
quotiens hij qui doctrine videntur luminis

resplendere immoderato acumine prava in sacro eloquio sentiunt perverſiſq; ſenſibus eius ſe errori ſubſternunt: quia dū contra ſidelia veritatis predicamenta ſe erigunt leviathan iſtius beſtijs falſa ſentiendo famulantur. Totiēs rediſ ſolis ſub ipſo ſunt: quotiens docti quiq; ⁊ intelligentie arte pollentes: vel deſpectis ceteris in elatione ſe erigunt: vel ſumma que ſapiunt poſtponentes ſordidis carnis deſiderijs inquinātur: vel obliti celeſtium terrena ambiguunt: vel non reminiſcentes, quia terra ſunt ď cognitione celeſtium inaniter gloriantur. Unde, ⁊ recte ibi ſubiūgitur. ((Sternet ſibi aurum quaſi lutū.)) Appellatione quippe auri in ſacro eloquio: aliquando divinitas: aliquando ſplendor ſuperne civitatis: aliquando charitas: aliquando nitor glorie ſecularis: aliquādo pulchritudo ſanctitatis accipitur. Auri vero nomine ipſa intima divinitatis claritas deſignatur: ſicut in canticorum canticis ſponſi ſpecies deſcribitur. Caput eius aurum optimum. Quia vero caput Chriſti deus: nil vero eſt in metallis auro fulgentius: ſponſi caput aurum dr̄ quia eius humanitas ex divinitatis ſue nobis claritate principatur. Rurſum auri nomine ſplendor ſuperne civitatis accipitur: ſicut hanc Joannes ſe vidiſſe teſtatur dicens: Ipſa civitas aurum mundum ſimile vitro mundo. Aurum nanq; et quo illa civitas conſtat ſimile vitro dicitur: ut ⁊ per aurum clara: ⁊ per vitrum perſpicua deſignetur. Rurſum auri nomine charitas intimatur ſicut angelum quem ſibi loqui uidit Joannes aſperit: ad māmillas zona aurea cinctum vidit: quia nimirum ſupernorum civium pectora: dum penali nequaq; timori ſubiecta ſunt: atq; ſe vicisſim nulla ſciſſione ſolvunt: et ſola ſe charitate conſtringunt. Zonam vero auream circa mamillas habere eſt: cunctos mutabilium cognitionis motus per ſolius iam amoris vincula reſtringere. Rurſum auri nomine nitor glorie temporalis exprimitur ſicut per prophetam dicitur. Calix aureus babylon. Quid enim babylonis nomine niſi huius mundi gloria deſignatur? Que calix aureus dicitur: quia dum pulchra eſſe temporalia oſtentat: ſtultas mentes in ſua concupiſcentia debriat: ut ſpecioſa temporalia appetant: ⁊ invi-

E

Cañ. 5

Apo. 21

B

Hiere. 5

bilia pulchra contemnant. Hoc auro caliſce primo ſpōte ſua eva debriata eſt: de qua hyſtoria veritatis dicit: Q: cum vetitum lignum concupiſceret vidit q; eſſet pulchrum viſu aſpectuq; delectabile ⁊ comedit. Aureus ergo babylon calix eſt: quia dum viſus exterioris pulchritudinis oſtendit ſenſum interne rectitudinis ſubtrahit. Rurſum auri nomine ſplendor ſanctitatis accipitur: ſicut iudaicum populum a ſplendore iuſticie ad nequitie tenebras commutatum. Hieremias deplorat dicens: Quomodo obſcuratum eſt aurum: mutatus eſt color optimꝰ. Sicut enim ſuperius divinus aurum obſcuratur cum ſubſequentibꝰ iniquitatis tenebris iuſticie pulchritudo deſeritur: Color optim⁹ mutat͞ cū ſplendor innocentie in ſeditatem vertitur culpe.

Gen. 3

Treñ. 4

Capitulum. D.

Lutū quoq; nomine in ſacro eloquio aliquando terrenarum rerum multiplicitas: aliquando ſordities ſapiens inſipiens qua doctrina: aliquādo deſideria carnalis illecebre ſignatur. Per lutum qppe terrenarum rerum multiplicitas figuratur ſicut per Abacuch prophetam dicitur: Ve ei qui multiplicat non ſua uſquequo aggravat contra ſe denſum lutum. Denſo enim ſe luto aggravat: qui per avariciam terrena multiplicans peccat ſui ſe oppreſſione coangustat. Rurſum luti nomine doctrina ſordium ſapiens deſignatur: ſicut per eundem prophetam domino dicitur: Viam feciſti in mari equis tuis in luto aquarum multarū. Ac ſi diceret. Aperuiſti iter predicatoribus tuis inter doctrinas huiꝰ ſeculi ſordida ⁊ terrena ſapientes. Per lutū quoq; deſideriū ſordide voluptatis exprimit: ſicut pſalmiſta deprecans ait: Eripe me de luto ut non inhereram. Luto quippe inherere eſt: ſordidis deſiderijs concupiſcentie carnalis inquinari. Hoc ergo loco aurum claritas ſanctitatis accipitur: lutum vero vel terrenarum rerum avaricia vel pravarum contagia doctrinarū: vel ſordes carnalium voluptatuꝰ nil obſtat intelligi. Quis enim multos leviathan iſte qui intra ſanctam eccleſiam fulgore iuſticie reſplendere videbantur: tunc vel terrenarum rerum concupiſcentie

A

Aba. 2

Aba. 3

Ps. 68

B

vel errantis doctrine contagio: vel carnalibus sibi voluptatibus subiicit: aurum sibi procul dubio quasi lutum sternit. Aurum vero quasi lutum sternere est: in quibusdam vite mundiciam per illicita desideria cõculcare: vt hi etiam sordidis eius vestigiis seruiãt qui contra illum prius virtutum splendore rutilabant. Antiquus itaq; hostis alios tũc sub specie sanctitatis illudit: alios autem per feda vicia vite carnalis intercipit. Sed tũc per hec aperte grassabit; nunc autem multorum cordibus occulte dominat: sicut Paulus apostolus dicit. Ut reueletur i suo tempore: nam mysterium iam operatur iniquitatis. Totiens igitur nunc aurum sibi quasi lutum subiicit quotiens castitatem fidelium per carnis vitia sternit. Totiens aurum velut lutum calcat: quotiens sensum continentium per immunda desideria dissipat. Quod tunc tãto vehemẽtius peragit: quanto sue perdite libertati cõmissus hoc quod appetit effrenatius perpetrat. Et fortasse quempiam moueat cur misericors deus fieri ista pmittat: vt leuiathan iste seu nũc per suggestiones callidas: siue tunc per damnatum illum quẽ replet hominẽ: vel solis sibi radios .i. doctos quoq; sapiẽtes subiiciat: vel aurum hoc est viros sanctitatis claritate fulgentes: quasi lutum sibi vitiis coinquinando substernat. Sed citius respondemus: quia aurum quod prauis eius suasionibus quasi lutum sterni potuerit aurum ante dei oculos nunq; fuit. Qui enim seduci quandoq; non reuersuri possunt quasi habitam sanctitatem: ante oculos hominũ videntur ammittere: sed eam ante oculos dei nunq; habuerunt. Sepe namq; homo multis occulte peccatis inuoluitur: ⁊ in vna aliqua virtute magnus videtur. Que ipsa quoq; virtus inanescens deficit: quia dum innotescit hominibus procul dubio laudatur: eius q; laus inhianter appetitur. Unde fit vt ⁊ ipsa virtus ante oculos dei virtus non sit: dum abscõdit quod displicet: prodit qd placet. Que ẽo esse merita apud deum possunt: quã ⁊ mala occulta sunt ⁊ bona publica? Plerũq; enim sicut diximus latet superbia ⁊ castitas innotescit: atq; ideo ostensa diu castitas circa vite finem perditur quia cooperta superbia vsq; ad finem incorrecta retinet. Alius elemosinis vacat: propria distribuit: sed tamen multis iniusticiis seruit: vel fortasse linguam in detractionibus exercet et fit plerũq; vt is qui misericors fuerat iuxta vite sue terminum rapacitatis ⁊ crudelitatis stimulis inardescat. Quod valde iusto iudicio agitur: vt ⁊ perdat ante homines: vnde deo hominibus placuit: qui hoc vnde displicuit corrigere noluit. Alius patientie studet sed inuidere aliis ⁊ seruare in corde maliciam non cauet: fit quandoq; impatiẽs: q; diu latuit dolens. Hi itaq; ⁊ per aliquid aurum sunt: ⁊ per aliquid lutum sunt: atq; hoc aurum quasi lutum sternitur quando occultis peccatis exigentibus etiam virtus que publice claruerat dissipatur. Sed opere precium credimus si in his virtutem superni ordinis subtilius perpendamus.

2.Thes.2

E

Capitulum. 10.

Sepe vero oĩpotens deus occulta quorũdã mala diu tolerat: vt aperta eorũ bona electorum suorum vsib⁹ profutura dispenset: nam nonnulli mundũ nequaq; funditus deserentes non perseueraturi angustum iter arripiunt: sed ad querendum angustam viam exemplo suo eos qui perseueraturi sunt accendunt. Unde plerũq; cõtingit: vt ipsum hoc quod bene viuere vident: non sibi sed potius solis electis viuant: dum exemplis suis ad bene viuendi studia perseueraturos alios non perseueraturi prouocant. Sepe ẽo quosdam videmus viam ingredi ad locum ppositũ festinare: quos alii qui euntes conspiciunt sequuntur: eundemq; locũ pariter petunt: sed fit plerũq; vt irruente aliquo implicationis articulo post se redeant qui preibant: ⁊ hi ad locum perueniant qui sequebantur. Ita nimirum sunt qui perseueraturi viam sanctitatis arripiũt. Idcirco enim virtutis iter non peruenturi inchoant: vt eos qui peruenturi sunt qua gradiantur ostendant. Quorum etiam casus vtilitate non modica electorum profectib⁹ seruit: quia illorum lapsum dum conspiciunt de suo statu contremiscunt: ⁊ ruina que illos damnat: istos humiliat. Discunt enim in superni adiutoris protectione confidere dum plerosq; conspiciunt de suis viribus cecidisse. Quando ergo bene agere videntur reprobi: quasi planum iter sequentib⁹ mon

a

b

strant: quando vero in lapsum nequicie cor
ruunt electis post se pergentib⁹ quasi cauen
dam superbie foueam ostendunt. Erat ergo
leuiathan iste ⁊ solis sibi radios subdat at
C q; aurum luti more subiiciat. Scit pro oipo
tens deus ad electorum suorum solatiū be
ne vti malo reproborum: quando hi qui ad
illum peruenturi sunt: ⁊ suis ad eum meri
tis proficiunt: ⁊ sepe in eo quod superbe sa
piunt alienis lapsibus corriguntur. Sed si
hec leuiathan iste agit i eis quos claros ali
qua virtus ostendit: quid de illis facturus
est quorum mens vel ex parte aliqua suble
uata a terrenis cōcupiscentiis non ē. Quos
tamen diuinus sermo aperte exprimit dum
subiungit. Feruescere faciet quasi ollā p
fundum mare. Quid per mare nisi vita se
cularium: quid per pfundum nisi alte ⁊ abdi
te eorum cogitationes exprimuntur: Quod
pfundum mare leuiathan quasi ollam fa
cit feruescere: quia nimirum constat q; per
secutionis extreme tempore: contra electo
rum vitam studeat animos reproborū per
flāmam crudelitatis excitare. Tunc pfun
dum mare quasi ollā feruescit: cum corda re
proborum valido ardore succendit: ⁊ que
hoc pacis tempore intra suam maliciā clau
sa latuerunt: tunc in estum immanissime p
secutionis ebulliunt: ac per abruptam cre
dulitatis aperte licentiam: ea que diu pres
serant odia antiqui liuoris exaltant: q2 au
tem pestifero errore persuasi sic i istis famu
lanter antichristo vt tunc verius prebere se
estiment obsequium christo postq; dixit. Fer
uescere faciet quasi ollam profundum ma
re apte subiunxit.

Capitulum. xi.

A Olet quasi cum vngenta
bulliunt. Vngenta quip
pe cum bulliunt fragran
tiam suauitatis reddunt.
Quia ergo leuiathan iste
ita seducet corda reprobo
rum: vt quicqd agunt ex iniquitate pfidie:
pro veritate recte fidei se agere suspicentur
quasi bene eis olet id qd zelo religiōis exer
cent. Vñ in euangelio discipulis veritas dicit
Jo.16. Et ois qui interficit vos arbitretur obse
quiū se pstare deo. Igitur sicut olla feruēt
dum crudelitate psequuntur: sed apud eos
ipsa persecutio vngentorum fragrantiā re
dolet dum mens eorū vanis suspicionibus
decepta: estimat quia deo obsequium psol
uat. In scriptura enī sacra vngentorū odo
ribus opinio solet signari virtutum. Unde
sponsa in canticis canticorum sponsum de
siderans dicit. In odore vngentorū tuorum
curimus. Et vnde Paulus apostolus vir Cant.1.
tutū laude fragrare se sciens ait Christi bo
nus odor sum⁹ deo. Itaq; q2 leuiathā iste 2.Cor.2.
ministros illius perditi vasis sui incredu
litatis opera sub opinione laudis: ⁊ preteritu
virtutis itercipit: postq; dixit. Feruescere fa
ciet quasi ollam pfundum mare: recte mox B
subditur olet quasi cū vngēta bulliunt. Qs
enim per crudelitatis incendium mare fer
uet hoc in eorūdem iudicio qui excecātur
falso nomine virtutis: ac si vngenta bulliāt
ostendit vt tanto atrociores ad crudelitatē
fiant; quanto se etiam mereri premia quasi
pro zelo religionis existiment. Iustūq; hoc
est diuino iudicio: vt qui pietatis vim ppen
dere ⁊ custodire negligunt: suspicionis sue
odore fallantur. Unde ad illusionis augmē
tum eos crudelia ppetrātes signa quoq; ac
pdigia subsequunt: sicut ⁊ recte subiungit.

Capitulum. 12.

Post eum lucebit semita.
Post leuiathan quippe semi A
ta lucet phibet: q2 quaqua
transit mirationē uitiaz ex
miraculorū suorum claritā
te derelinqt: ⁊ siue p se seu
per ministros suos quolibet pdeat menda
cib⁹ signis coruscat. Unde ⁊ hoc ipm qd se
pe ptulimus in euāgelio veritas dicit. Sur Mat.24.
gent pseudo xpi: ⁊ pseudo pphete ⁊ dabūt
signa magna ⁊ pdigia: ita vt in errorem in
ducant si fieri potest etiā electi. Semita igi
tur post leuiathan lucet: q2 quorū corda pe
netrat: eorū opera prodigiis illustrat: vt ni
mirum tanto altius eorū mentes in erroris
tenebris teneat: quanto per eos foris quasi
potentius lucem de miraculis ostentat. Sz
sunt nōnulli q in memoria ⁊ verba pphetī
ca ⁊ euangelica precepta retinētes sciant ⁊
falsa esse signa que exhibet ⁊ vera supplicia
ad que decipiens trahit. Horū corda leuia
than iste: q2 sanctitatis ostentatione nō in
tercipit inter alia se eis illusione componit.
Quosdā nāq; hec scientes tamē presentem
vitā diligentes cōspicit quorū primus men

B tibus ventura supplicia leuigat: finienda
quoq3 districtionis iudicia asserit et deceptos
callide ad presentes voluptates rapit. Unde
et apte mox subditur. ¶ Estimabit abyssum:
quasi senescentem.) Quia eterna incompre-
Psal. 35. hensibiliaq3 iudicia abyssi soleant noie desi-
gnari: psalmista testatur dicens. Judicia tua
Hebre. 8 abyssus multa. Senectus vero aliquando pro
finis propinquitate ponitur. Unde aposto-
lus ait. Quod antiquatur et senescit: prope
interitum est: leuiathan itaq3 iste estimabit
abyssum quasi senescentem: qz reproborum cor
da sic infatuat: vt suspicionem eis de ventu
ro iudicio quod quasi finiatur infundat.
Abyssum namq3 senescere estimat qui termi-
nari quandoq3 in suppliciis supernam aiad-
uersionem putat. Igitur antiquus iste per-
suasor in membris suis. i. in mentibus ini-
quorum futuras penas quasi certo fine de
terminat: vt eorum culpas sine termino cor-
C reptionis extendat: et eo magis hic peccata
non finiant quo illic estimant peccatorum
supplicia finienda. Sunt enim nunc etiam
qui iccirco peccatis suis ponere finez negli-
gunt: quia habere quandoq3 finem futura
super se iudicia suspicantur. Quibus breui
ter respondemus si quandoq3 finienda sunt
supplicia reproborum quandoq3 finienda
Mat. 25 sunt ergo et gaudia beatorum. Per semet-
ipsam namq3 veritas dicit. Ibunt hii in sup-
plicium eternum: iusti autem in vitam eter-
nam. Si igitur hoc verum non est qd mina-
tus est: neq3 illud verum est quod promisit.
At inquiunt ideo eternam penam peccan-
tibus minatus est: vt eos a peccatorum per
petratione compesceret: quia creature sue eter
na supplicia minari debuit: non inferre. Qui
bus citius respondemus. Si falsa minatus
est vt ab iniusticia corrigeret: etiam falsa pol
licitus est vt ad iusticiam prouocaret. Et
quis hanc eorum vesaniam tolleret: qui dum
promissionibus suis reproborum supplicia
finiri asserunt assertione sua etiam electorum
premia remunerationesq3 confundunt. Quis
hanc eorum vesaniam toleret: qui conant
astruere verum non esse qd veritas de eter
no igne minata est: et dum satagunt deum
D perhibere misericordem: non verentur pre-
dicare fallacem. At inquiunt. Sine fine pu
niri non debet culpa cum fine. Justus nimi
rum est omnipotens deus: et qd non eterno
peccato commissum, est eterno non dz puniri
tormento. Quibus citius respondemus: qd
recte dicerent: si iudex iustus districtusq3 ve
niens non corda hominum sed facta pensa
ret. Iniqui enim ideo cum fine deliquerunt:
qz cum fine vixerunt. Voluissent quippe si-
ne fine viuere: vt sine fine potuisset in iniq-
tatibus permanere. Nam magis appetunt
peccare qz viuere: et ideo hic semper viuere
cupiunt: vt nunq3 desinant peccare cum vi
uunt. Ad districti ergo iudicis iusticiam per
tinet: vt nunq3 careant supplicio: quorum
mens in hac vita nunq3 valuit carere pec-
cato: vt nullus detur iniquo terminus vltio
nis qui quandiu valuit habere noluit ter-
minum criminis. At inquiunt.

Capitulum. iij.

ullus iustus crudelitatibus
pascitur et delinquens ser-
uus a iusto dño iccirco cedi A
precipitur: vt a nequicia cor-
rigatur. Ad aliqd ergo cedi
tur: cum non eius dominus
cruciatibus delectatur. Iniqui autem gehenne
ignibus traditi quo fine semper ardebunt.
Et quia certum est quod pius atq3 oipotens
deus non pascitur cruciatibus iniquorum
cur cruciantur miseri si non expiant? Qui-
bus citius respondemus qd omnipotens de9
qui pius est miserorum cruciatu non pasci-
tur: quia autem iustus est: ab iniquorum vl-
tione imperpetuum non sedatur. Sed iniq
omnes eterno supplicio: et quidem sua iniq
tate puniuntur: et tamen ad aliquid concre-
mantur. s. vt iusti omnes: et in deo videant
gaudia que percipiunt: et in illis respiciant
supplicia que euaserunt: vt tanto in eternum
magis diuine gratie debitores se esse cogno
scant: quanto in eternum mala puniri con-
spiciunt: que eius adiutorio vitare potue- B
runt. At inquiunt. Et vbi est quod sancti
sunt si pro inimicis suis quos tunc ardere vi
derint non orabunt: quibus vtiq3 dictum est Mat. 5
pro inimicis vestris orate. Sed citius respon
demus. Orant pro inimicis suis eo tempore:
quo possunt ad fructuosam penitentiam eorum
corda conuertere: atq3 ipsa conuersione salua
re. Quid enim aliud pro inimicis orandum 2. Thi. 2
est: nisi quod apostolus ait. Ut det illis pe
nitentiam et resipiscant a diaboli laqueis a
quo capti tenentur ad ipsius voluntatem. Et

quomodo pro illis tunc orabitur: qui iam
nullatenus possunt ad iusticie opera ab ini
quitate commutari: Eademq3 itaq3 causa ē:
cur non oretur tunc pro hominibus eterno
igne damnatis: que nunc etiam causa ē: vt
non oretur pro diabolo angelisq3 eius eter-
no supplicio deputatis: que nunc etiam cā
est: vt non orent sancti homines pro homi-
nibus infidelibus impijsq3 defunctis qui de
eis vtiq3 quos eterno deputatos supplicio
iam nouerunt ante illum iudicis iusti cōspe-
C ctum orationis sue meritum cassari refugi-
unt. Quod si nunc quoq3 viuētes iusti mor
tuis: z damnatis iniustis minime cōpaciun
tur: quādo adhuc aliquid iudicabile de sua
carne se perpeti etiā ipsi nouerunt quanto
districtius tunc iniquorum tormenta respi-
ciūt quādo ab omni vitio corruptiōis eruti
ipsi iam iusticie vicinius atq3 arctius inhe-
rebunt. Sic quippe eorum mentes per hoc
q iustissimo iudici inherent: vis districtiōis
absorbet: z omnino eis non libeat: quicqd
ab illius iterne regule subtilitate discordat.
Sed qz suborto occasionis articulo hec cō-
tra origenistas breuiter diximus ad eū quē
pretermisimus exponendi ordinem recurra
mus. Postq3 misericors dominus callida
machinamenta leuiathan istius indicauit:
aperte predicens omne quod electos exte
rius vehementer opprimit: omne quod in-
terius suggestione sua reprobis blandiēter
infundit mox immanitatem virtutis illius
breuiter insinuans subdit. Non est sup ter-
ram potestas que comparetur ei.

Capitulum. 14

B Potestas eius super terram
cunctis eminentior perhibe
tur: qz z si actionis sue meri
to infra homines cecidit: oē
tamen humanum gen9 na-
ture angelice conditionem
transcendit. Quāuis enim interne felicita-
tis beatitudinem perdidit nature tamē sue
magnitudinem non amisit cuius adhuc vi-
ribus humana omnia superat: licet sanctis
hominibus meritorum suorum subiectione
subiaceat. Unde z eisdē sanctis cōtra hūc
decertantibus eo retributionis sue meritū
crescit: quo ille ab eis vincitur: qui per natu
re potentiam quasi iure se hominibus su-
peresse gloriatur. Sequitur. ¶ Qui factus
est vt nullum timeret.)) Sic quidem factus
est per naturam vt conditorem suum caste
timere debuisset: timore videlicet sobrio et
securo: nō timore quem foras charitas mit
tit: sed timore qui in seculum seculi perma-
net. idest quem charitas gignit. Aliter ve-
ro timet coniugem vxor amans: aliter do-
minum ancilla peccans. Sic fuerat iste cō-
ditus quatenus timore leto auctorem suū
z amans metueret: z metuens amaret. Sz
sua peruersitate talis factus est: vt nullum
timeret. Ei quippe a quo conditus fuerat B
subesse despexit. Ita enim deus supra oīa
est: vt ipse sub nullo sit. Leuiathan vero iste
eius celsitudinis culmen aspiciens: ius per-
uerse libertatis appetijt: vt z preesset cete-
ris: z nulli subesset dicens. Ascendā super Isa.14.
altitudinem nubium z similis ero altissimo
cuius eo ipso similitudinē perdidit: quo esse
ei superbe similis in celsitudine concupiuit.
Qui enim charitatem eius imitari debuit:
subditus ambijt eius celsitudinem: z hoc
quod imitari poterat amisit elatus. Celsus
nimirum esset si ei qui veraciter celsus est in
herere voluisset. Celsus esset si participa-
tione vere celsitudinis contentus fuisset.
Sed dum priuatam celsitudinem superbe
appetijt: iure perdidit participatam. Reli-
cto enim eo cui debuit inherere principio su
um sibi appetijt quodammodo esse princi-
pium. Relicto eo qui vere illi sufficere po
terat se sibi sufficere posse indicauit: z tan
to magis infra se cecidit: quanto magis se C
contra gloriam sui conditoris erexit. Nam
quem exaltabat libera seruitus: deiecit ca-
ptiua libertas. Qua libertate nunc: vt nul
lum timeat effrenatur: sed ipsa grauiter ef-
frenatione restringitur. Superno enim iu-
dicio cuncta mirabiliter ordinante vinxit
illum libertas q appetijt: quia omnimodo
non timens omnibus supplicijs subiacet:
qui elementis etiam superesse poterat: si
vnum quem debuit timere voluisset. Unū
profecto timeret omnia possidens: qui nunc
vnum non timens omnia patitur. Factus
est ergo vt nullum timeret nullum videli-
cet: quia nec deum: sed neq3 hoc quod
passurus est meruit. Cui nimirum feli-
cius fuerat timendo vitare supplicia quā
non timendo tolerare. Appetitum ergo

ccelsitudinis vertit in rigorẽ mentis: vt dam
natus iam per duriciam se male egisse non
sentiat: q preesse per gloriã querebat. Nam
qz ius quesite potestatis nõ obtinuit: quasi
quoddam superbie sue remediũ insaniã in
sensibilitatis inuenit: z qz profectu transgre
di cuncta non potuit despectu se ad cũcta
preparauit.

Capitulum. 15.

A
Uius adhuc supbia studio se describitur cũ protin⁹ sub
infertur. Omne sublime vi
det. i. cunctos velut isra se
positos quasi de sublimi re
spicit: qz dũ per itentionem
contra auctorem tumitur: estimare sibi quẽli
bet sibi similem dedignat. Quod apte eti
am ei⁹ mẽbris congruit: qz oẽs inig per tu
morem cordis elati: cunctos quos cernunt
superbie fastu despiciũt: z si quando exteri
us venerãtur: ĩtus tamen in secreto cordis
vbi apud se sua estimatio ne magni sint cũ
ctorũ sibi vitam meritũq; postponũt. eosq;
infra se eẽ respiciunt: qz per elatam sibi co
gitatõem cordis i cuiusdam se altitudinis:
arce posuerũt. Quib⁹ bene per pphetã dr.
Isa. 5 Ue q sapientes estis ĩ oculis vestris: z corã
vobisimetipsis prudentes. Hic ẽt Paulus
Ro. 12. ait: Nolite prudentes esse apud vosmet
ipsos. Hinc ad Saul diuina increpatione
1. Re. 15 dr: Nõne cum esses paruulus ĩ oculis tuis
caput te constitui ĩ tribub⁹ israel: Paruu
lus quippe in oculis suis est: q in eo quod se
metipsum considerat: iparem se alienis me
ritis pensat. Nam quasi grãdem se aspicit
qsq; se super aliena merita elatõe cogita
tionis extendit. Saul aũt reprob⁹ in bono
quod ceperat non permansit qz fastu susce
pte potestatis intumuit.

Capitulum. 16

A
T contra Dauid semp d se
humilia sentiẽs: eiusdemq;
Saul se comparatõi postpo
nens: postq; feriendi locum
reperit z pepcit eidẽ senien
ti aduersario humili se pfes
sione strauit dicens. Quẽ persequeris rex
israel quem persequeris: Canem mortuũ:
z pulicem vnũ: Et certe vnctus in regem iã
fuerat i m exorante Samuele z cornu sup
se oleum fundente didicerat: quod eum di
uina gratia Saul reprobato ad regni gu
bernacula possidenda seruabat: z tamen p
sequenti aduersario mente humili se sub
sternebat cui diuino iudicio prelatum se cẽ
nouerat. Illi itaq; se humiliter postpõebat
cui per electõis grãm incõparabiliter se no
uerat esse meliorem. Discant ergo quomo
do humiliari proximis debeant qui adhuc
quo loco apud deũ habeantur nesciunt si
sic se electi etiam illis humiliant quibus iã
se per interna iudicia antepositos deprehẽ B
dunt. Hoc autem proprium esse specimẽ ele
ctorum solet: quod de se semper sentiunt in
fra q̃ sunt. Hinc nanq; ab eodem Dauid
dicitur: Si non humiliter sentiebam: si exal Ps. 130.
taui animam meam. Hinc Salomon ad
sapientiam paruulos vocat dicens: Si qs Pro. 9
est paruulus veniat ad eam. Qui eni nec
dum semetipsum despicit: humilez dei sapi
entiam nõ apprehendit. Hinc in euangelio Mat. 11. b
dominus dicit: Confitebor tibi domine pa
ter celi z terre: quia abscondisti hec a sapiẽ
tibus z prudentibus z reuelasti ea paruu Ps. 114
lis. Hinc rursum psalmista ait: Custodiens 1. Thes. 2
paruulos dominus. Hinc magister gentiũ
d cit. Facti sumus paruuli in medio vestri.
Hinc discipulos ammonens ait. Superio Phi. 2. 3
res sibi inuicem arbitrantes. Nam qz ini
quus quisq; inferiorem omnẽ quem cogno
uit putat e diuerso iustus studet vt superio
rem quemlibet proximum attendat. Ac ne
dum in se aliter humiliat: humiliatio iret al
teri in elationem: bene vtrãq; partem am
monuit dicens. Superiores sibi inuicem ar
bitrantes: vt in cogitatõibus cordis: z ego
mihi illum preferaz vt vicissim ille me sibi:
vt cum ab vtraq; parte cor inferius premi
tur: nullus ex impenso honore subleuetur.
Sed hanc humilitatis formam reprobi qui
leuiathan huius membra sunt vel cogno
scere vel tenere contemnunt qui z si quan
do se humiles specietenus ostendunt humi
litatis vim seruare intrinsecus negligunt.
Quibus sepe accidit: vt si quando vnum C
quodlibet bonum vel nimiũ faciant a ma
lis suis omnibus respectum mentis proti
nus auertatur: atq; hoc quod vel extremuz
bonũ fecerint tota intentione semper inspi
ciant: z ex eo sese iam quasi sanctos aspici
ant: obliti malorũ omnium que cõmiserunt
vnius sui tantũmodo boni memores q foz

tasse facere nec perfecte potuerunt: Sicut
euenire econtra electis solet vt, cū multarū
virtutum grā polleant vnū eos vel tenuis-
simū viciū valde defatigans pulset: quate
nus dū ex quadam parte sese īfirmari con
siderant de his virtatib⁹ in qb⁹ preualent
se, minime extollant: dūq̃ de infirmitate tre-
pidant: hoc quoq̃ vbi fortes sunt humili⁹
seruant: sepe ergo reprobi per hoc q̄d vnū
vel minimū bonum sanū incaute ꝯspiciunt
mala maiora ꝛ grauia in qbus dimersi sunt
non agnoscunt. Et sepe electi ꝑ hoc q̄d ad
tenuissimū malū suum īfirmari trepidāt: mi
ra dispensatōe agitur vt magna bona ad
que ꝑfecti sunt nō emittant. Iusti itaq̃ ꝛ
B occulti examinis mēsura disponūt: vt istos
mala adiuuent: ꝛ illos bona grauent dūz
isti ad perfectū boni vtuntur leuib⁹ malis:
ꝛ illi ad augmentum mali vtuntur minimis
bonis. Isti quippe inde perfecti⁹ in bono ꝓfi
ciunt: vnde de malo tēptantur: illi aūt inde
ad maius malum deficiunt: vnde de bono
gloriantur. Sic itaq̃ male bono vtitur re-
prob⁹: ꝛ bñ malo vtitur ꝓbus: sicut sepe cō
tingit vt alius ex cibo salutifero īordinate
sumpto pestem languoris īcurrat: alius ve
neno serpētis in medicamine ordinate cō-
fectionis adhibito languoris molestiā vin
cat. Ille ergo qui cibo salutifero vti recte
noluit: inde perniciose moritur: vñ alij salu
briter viuunt: iste aūt q veneno serpentis
caute vti studuit: inde salubriter viuit: vn-
de alij perniciose moriūtur. Ueneno ergo ser
pentis nō ipsam nequiciam. sed suggestionez
nequitie dicim⁹: q2 nolentes sepe renitentes-
q̃ tēptantur: quod tunc i medicamen vtit
cum mens virtutib⁹ erecta ꝯspectis ꝯtra se
temptationib⁹ humiliantur. Iniq igitur: atq̃
ab opprobatōe iterni examinis reprobi q̃li
bet opa faciant: in qbuslibet virtutib⁹ cre-
descant: humilitatis sensum penit⁹ ignorāt:
q2 nimirū leuiathan hui⁹ membra sunt: de
quo superna voce dr̄: Oē sublime videt: q2
nō solum per semetipsum: sed ꝑ eoꝝ quoq̃
corda quos cepit: quasi d̄ sublimi cunctos
inferius despicit.

Capitulum. 17.

A
O tandū sō q leuiathan
iste: q per corporeā bestiaz
designatur: sublime vide-
re describitur: quia videlz
cordis superbia eā exteri⁹ vsq̃ ad corp⁹ ex-
tenditur prius per oculos indicatur. Ipsi
quippe ꝑ fastū tumoris inflati quasi ex subli-
mi respiciunt: ꝛ quo se deprimunt: alti⁹ ex-
tollunt. Nisi eni superbis ꝑ oculos quasi ꝑ
quasdam se fenestras ostenderet: nequaq̃
deo supra dixisset. Populum humilē sal-
uū facies: ꝛ oculos superboꝝ humiliabis
Nisi se superbia ꝑ oculos funderet: Salo-
mon quoq̃ de iudee elatione non diceret:
Generatio cui⁹ excelsi sunt oculi: ꝛ palpe- Pro. 30
bre eius i alte surrecte. Q2 ergo per corpo-
reum animal leuiathan iste signatur: ꝛ sup
bia vsq̃ ad corpus ꝓdiens aperti⁹ oculis
pricipatur: antiquus hostis quasi de subli-
mi omnes videre describitur. Sed q2 mul-
ta de ostendendo humani generis inimico
ꝓlata sunt valde mēs appetit: vt in fine lo
cutōis dominice: vnum aliqd manifesti⁹ ex B
primatur. Unde mēbra illi⁹ breui nobis de
signatōe monstrantur. Sequitur. (Ipse est
rex: sup vniuersos filios supbie:) vt leuia-
than iste i cunctis que superius dicta sunt
caderet, sola se superbia ꝓtulit: neq̃ enim ꝑ
tot illos vicioꝝ ramos aresceret: nisi ꝑ hāc
prius i radice putruisset. Scriptū ē nanq̃. Ecci. 10
Ois peccati initiū superbia. Per hāc eniz
ipse succubuit: per hanc se sequentem ho-
minem strauit. Eo eteni telo salutez nostre
imortalitatis ipetijt: quo vitā sue beatitu-
dinis extinxit. Sed idcirco hanc dominus
fini locutōis sue inseruit vt cum post mala
ois leuiathan isti⁹ superbiam diceret: quid
eēt malis oīb⁹ deteri⁹ indicaret: quātus eti
am per hoc quod in imo ponitur viciorum
radix se eē monstretur. Sicut eni inferi⁹ ra C
dix tegitur: sed ab illa rami extrisecus expā
duntur: ita se superbia intrisecus zelat: sz a d
illa protinus aperta vicia pullulant. Nul-
la quippe mala ad publicū prodirēt: nisi hec
mentem in occulto constringeret. Hec est q̃
leuiathan istius sensum feruescere sicut ol-
lam facit. Unde ꝛ humanas mentes i quo
dam sermone insanie concutit: sed per aper-
ta opera qualiter concussi animam euer-
tat ostendit. Intus nanq̃ prius ebullit in
elatione quod foras postmodum spumat
in opere.

Capitulum. 18.

s Ed q2 occasio d̄ superbie dispu A
tatōe se prebuit: debemus hanc

subtilius solicitiusq̄ discutere: atq̄ ad hu
manas mentes quāta vel qualis veniat: et
quibus qualiterue surripiat demonstrare.
Alia quippe vicia eas solūmodo virtutes im
petunt quib⁹ ipsa destruuntur: vt videlicet ira
patientiam: castrimargia abstinentiam: libi
do continentiam expugnet. Superbia autē
quā viciorum radicem diximus: nequaquā
vnius virtutis extinctiōe contenta cōtra cū
cta anime mēbra se erigit: et quasi genera
lis ac pestifer morb⁹ corpus omne corrum
pit: vt quicquid illa inuadente agitur: etiam si
esse virtus ostendatur non per hoc deo: sed
soli vane glorie seruiatur. Quasi enim tyrā
nus quidam obsessam ciuitatem intercipit: cū
mentē superbia irrūpit: et quo ditiorē quē
q̄ ceperit, eo in dñō durior exurgit: quia quo
amplius res virtutis sine humilitate agit:
B co latius ista dominatur. Quisquis vero eius
in se tyrānidem captiua mente susceperit:
hoc primū dānum patitur: quod clauso cordis
oculo iudicij equitatem perdit. Nam cūcta
que ab alijs vel bene geruntur displicent:
et sola ei que ipse vel praue egerit placent:
semper aliena opera despicit: semper mira
tur que ipse facit: quia quicquid egerit: egisse se
singulariter credit: atq̄ in eo quod exhibet
per glorie cupiditatem sibimetipsi fauet per
cogitationem: et secum in cunctis transcen
dere ceteros existimat: per latas cogitationum
spacia secum deambulans laudes suas ta
citus clamat. Nōnunq̄ vero ad tātam ela
tionem mens ducitur: vt in eo quod tumet: eti
am per ostentationem locutiōis effrenetur.
Sed tanto facilius ruina sequitur quanto
apud se quisq̄ impudentius exaltatur. Hinc
Pro.16 enim scriptum est: Ante ruinam exaltatur
cor. Hinc per Danielem dicitur: In aula ba
C bylonis deambulabat rex: respōditq̄ et ait:
Nōne hec est babylon magna quam ego
edificaui in domum regni in robore forti
tudinis mee in gloria decoris mei? Sed hūc
tumorem quam concite vindicte ira repres
serit ilico adiunxit dicens: Cum adhuc ser
mo esset in ore regis vox de celo ruit. Tibi di
citur Nabuchodonosor rex: regnum tran
siet a te et ab hominibus te eijcient et cum
bestijs ferisq̄ erit habitatio tua: fenum qua
si bos comedes et septem tempora mutabū
tur super te. Ecce quia tumor mentis vsq̄
ad aperta verba se protulit: patientia iudi
cis protinus vsq̄ ad sententiam erupit: tā
toq̄ hunc districtius percussit quantum ei⁹
se superbia immoderatius erexit: et quia enu
merando bona dixit in quib⁹ sibi placuit enu
merata mala in quibus ferietur audiuit.

Capitulum. 19

A Sciendū vero est: quod ipsa
hec de qua tractamus
elatio alios ex reb⁹ sin
gularibus: alios vero ex
spūalib⁹ possidet. Alter
nāq̄ intumescit auro: al
ter elogo: alter infimis
et terrenis reb⁹ alter sū
mis celestibusq̄ virtutib⁹ vna tamen eadē
q̄ res ante oculos dei agitur: quāuis ad hu
mana corda veniēs in eorum obtutib⁹ di
uerso amictu palliatur. Nam cum is qui de
terrena prius gloria superbierat postmo
dum de sanctitate extollitur: nequaq̄ cor
eius elatio deseruit: sed ad eū consueta ve
niens vt cognosci nequeat vestem mutauit.
Sciendum quoq̄ est quod aliter prepositos: at
q̄ aliter subditos temptat. Prelato nāq̄
B in cogitatōibus suggerit: quia solo vite meri
to super ceteros excreuit: et si qua ab eo be
ne aliquando gesta sunt: hec importune eius
animo obijcit: et cum hunc deo singulariter
placuisse insinuat: quo facilius suggesta per
suadeat ipsam ad testimonium potestas tra
dite retributiōem vocat dicens: Quia nisi om
nipotens de⁹ te his oīb⁹ meliorem cerneret: oēs
hos sub tuo regimine non dedisset: eiusq̄
mox mentē erigit: vigiles atq̄ inutiles eos
qui subiecti sunt ostendit: ita vt nullum iam
quasi dignum respiciat cui equanimiter lo
quatur. Unde et mox mentis tranquillitas
in iram vertitur: quia dum cunctos despicit:
dū sensum vitāq̄ oium sine moderamine re
prehendit tanto effrenatius se in iracūdiā
dilatat: quanto eos qui sibi cōmissi sunt esse si
bimet indignos putat.

Capitulum. 20.

A Et contra eū subiectorū cor
superbia instigat: hoc summo
pere nititur agere vt sua acta
considerare funditus negli
gant: et semper tacitis cogi
tationibus rectoris sui iu
dices fiant: qui dum in illo quod reprehende
re debeant importune respiciunt: in semet

ipsa quod corrigant nunq̃ vident. Unde
et tanto atrocius pereunt: quanto a se ocu
los auertunt: quia in huiꝰ vite itinere offē-
dentes corruunt dum alibi intendunt. Et
qdem peccatores se asserunt: nec tamen tā
tum vt tam noxie in regimine persone tra-
derentur: Et dum eius facta despiciūt: eius
precepta contēnunt: ad tantam vsq3 insani
am deuoluuntur: vt deum res humanas cu
rare non estiment: q2 ei qui quasi iure rep̄-
henditur esse se cōmissos dolent. Sicq3 dū
contra rectorem superbiunt: etiam cōtra iu
dicia conditoris intumescunt vt dum pasto
ris sui vitam diiudicant: ipsam quoq3 oia
sapientiam disponentis impugnant. Sepe
autem rectoris sui dictis proterue obuiāt
et eandem vocis superbiam libertatem vo-
cant: Sic quippe elatio se quasi pro liber-
tatis rectitudine obijcit: sic sepe se et timor
pro humilitate supponit. Nam sicut pleri-
q3 reticent ex timore et tacere se estimant ex
humilitate: ita nōnulli loquuntur per ipa-
B cientiam elationis: et tamen loq se credūt
per libertatem rectitudinis. Aliquādo autē
subditi proterua que sentiunt nequaq̃ pro
deunt: et horum quoq3 loquacitas vix com
pescitur: nōnunq̃ ex sola amaritudine inti
mi rancoris obtumescant q per timorē mē
tis procacitatis sue verba subtrahētes cū
male loq soleant peius tacent: q2 cum pec-
cantes aliqd de correctione audiunt: indi-
gnantes etiā responsionis verba suspēdūt.
Cum his quando agitur aspe sepe ad que-
rele vocem de hac ipsa asperitate prosiliūt
Cum vero eos magistri sui blande preueni
unt de hac ipsa humilitate qua preueniūt
grauius indignantur: et tanto eorum mens
vastius accenditur: quanto consideratius
infirmi indicatur: hij nimirum q2 humilita-
tem que virtutum mater est nesciūt: vsum
laboris sui perdunt: etiā3 si qua bona sunt
que optari videantur: q2 surgentis fabrice
robusta celsitudo nō figitur: que nequaq̃ p
fundamenti fortitudinem in petra solidat.
C Soli ergo nunc crescit quod edificant: qa
ante molem fabrice humilitatis fundamia
non procurant. Quos bene ab intimis p-
dimus si paucis interioribus ostendamus.
Cunctis nāq3 superba apud se cogitatiōe
tumentibus in est clamor in locutiōe: ama
ritudo in silentio dissolutio in hilaritate: fu

ror in tristicia: inhonestas in actione: hone
stas in imagine: erectio in incessu: rancor in
responsione. Horum mens semper est ad i-
gerendas contumelias valida: ad toleran-
das infirma: ad obediendum pigra: ad la-
cessendos vero alios importuna ad ea que
facere et debet et preualet: ignaua: ad ea au
tem que facere nec debet nec preualet para
ta. Hec in eo quod sponte nō appetit nulla
exhortatione flectitur: ad hoc autem q la-
tenter desiderat: querit vt cogatur: q2 dū
metuit ex desiderio suo vilescere optat vim
in ipsa voluntate tolerare.

Capitulum. 21.

Igitur q2 humanos animos
aliter tēptari ex rebꝰ carna a
libus: atq3 aliter ex spūali-
bus diximus audiant illi.
Omnis caro fenum et glo-
ria eius sicut flos feni: audi
ant isti qd quibusdam post miracula dici-
tur: Nescio vos vnde sitis discedite a me Isa. 40
operarij iniquitatis. Audiant illi diuicie si af Ps. 61.
fluant nolite cor appore: audiant isti q2 fa Mat. 25.
tue virgines que cum vacuis vasculis veni
unt ab internis nuptijs excluduntur. Rur-
sum q2 aliter temptari prelatos: atq3 aliter
subditos prefati sumus audiant illi quod
per quendam sapientem dicitur: Ducez te
constituerūt noli extolli: sed esto in illis qua
si vnus ex eis. Audiant isti obedite preposi
tis vestris et subiacete eis: ipsi enim peruigi Hebr. 13.
lant quasi rationem reddituri pro anima-
bus vestris: Audiant illi qui de accepta po
testate gloriantur: hoc quod abrahe voce
ardenti diuiti dicitur: Memento fili quia
recepisti bona in vita tua. Audiant isti cū Luc. 16
contra rectores suos in querela prosiliunt:
hoc qd murmuranti populo Moysi et Aarō
vocibus respondetur: Nec ɔtra nos ē mur
mur vestrū sed contra dnm. Nos. n. quid Exo. 16.
sumus. Audiant illi. Turbabuntur a facie
eius patres orphanorum et iudices viduarum Ps. 67
Audiant illi quod ɔtra contumaciā subdi-
torum dr: Qui resistit potestati: dei ordinatio
ni resistit. Audiant simul oēs. Deus super- Ro. 13.
bis resistit: humilibꝰ aūt dat gratiam. Audi Jaco. 4
ant oēs. Immundus ē apud deum ois qui
exaltat cor suū. Audiant oēs. Quid super-
bit terra et cinis. Contra huius languoris Ecci. 10.
pestem audiamus cūcti quod magistra ve-

Mat.xi. rītas docet dicens: Discite a me q2 mitis
sum ꝛ humilis corde:

Capitulum. 22.

A D hoc nāq3 vnigenit⁹ dei
fili⁹ formā infirmitatis no-
stre suscepit: ad hoc inuisibi-
lis nō solum visibilis: s3 eti
am despect⁹ apparuit: ad
hoc cōtumeliarū ludibria:
irrisionū obprobria: passionūq3 tormēta to
lerauit: vt superbū non eē hoīem doceret
humilis deus. Quanta ergo humilitatis
virtus est ꝓpter quā solam veraciter edocē
dam is q sine estimatōe magn⁹ est: vsq3 ad
passionē factus ē paruus. Q2 enī originē
perditōis nostre se supbia prebuit dyaboli
īstrumentum redemptōis nostre īuenta est
humilitas dei. Hostis quippe noster magnus
inter oīa conditus videri super oīa voluit
elatus. Redemptor autē noster magn⁹ ma-
nens supra oīa fieri īter oīa dignatus est
paruus. Sed melius ꝛ elatōis cām detegi-
mus: ꝛ fundamenta humilitatis apimus si
breui cōmoratiōe perstrigimus qd mortis
Esa.14. auctor qd vite conditor dicat. Ille nanq3
ait: In celo ascendam. Iste autē per ꝓphe-
Ps.87. B tam dicit: Repleta est malis anima mea ꝛ
vita mea iferno appropinquauit. Ille dicit
supra astra celi exaltabo soliū meum. Iste
Apo.22 humano generi a paradisi sedibus expul-
so dicit. Ecce venio cito ꝛ habitabo in me-
Ps.21. dio tui. Ille dicit: sedebo in mōte testamē-
ti in lateribus aquilonis. Iste dicit ego sum ver
mis ꝛ nō hō: obprobriū hoīum: ꝛ abiectio
Phil.2. plebs. Ille dicit. Ascendā super altitudinē
nubiū ꝛ similis ero altissimo. Iste cum i for
ma dei eēt nō rapinā arbitratus ē se equa
lem eē deo: sed semetipsum exinaniuit for-
mā serui accipiens: ꝛ per mēbra sua loqui
Ps.85. tur dicens: Dñe qs similis tibi: Ille ꝑ mē-
Exo.5. bra sua loquitur dicens: Nescio dñm ꝛ isra-
el nō dimittā. Iste per semetipsum dicit:
Jo.7. Si dixero q2 nō noui eū: ero similis vobis
mendax: s3 noui eū ꝛ sermonē eius seruo.
Jo.14. Ille dicit mea sunt flumina ꝛ ego feci ea.
Iste dicit nō possum a meipso facere q̄cq3.
Et rursum Pater me⁹ in me manens ipse
Luc.4. facit opa. Ille regna oīa ostendēs dicit. Ti
bi dabo ꝑtātem hanc vniuersam ꝛ gloriam
Mar.20 illorū: q2 mihi tradita sunt: ꝛ cui volo do il-
la. Iste dicit. Calicem qdē meū bibetis: se
dere autē ad dexterā vel ad sinistrā meam:
nō est meū dare vobis; sed quibus paratum
est a patre meo. Ille dicit: Eritis sicut dij sci Gen.3.
entes bonū ꝛ malū. Iste dicit nō est vestrū
nosse tempora vel momenta: que pater po
suit in sua potestate. Ille vt voluntas diui C
na despici: ꝛ vt possit ꝓpria suaderi dicit: Gen.3.
Cur precepit vobis deus: vt nō comederē
tis ex oī ligno paradisi: Et paulopost. Scit
enī deus q: in quocūq3 die comederitis ex
eo aperientur oculi vestri. Iste dicit. Nō qro Jo.5.
voluntatem meā: sed voluntatē eius q mi-
sit me. Ille ꝑ mēbra sua loquitur dicēs: Nul Sap.2.
lum pratū sit quod nō ꝑtrāseat luxuria no
stra: coronemus nos rosis anteq̄3 marcescāt
vbiq3 relinquamus signa leticie nostre. Iste Jo.16.
mēbris suis prenūciat dicens: Plorabitis
ꝛ flebitis vos mundus autē gaudebit. Ille
nihil aliud mētes sibi subditas docet: quā
celsitudinis culmen appetere: cuncta equa-
lia mentis tumore trāscendere: societatem
oīum hoīum alta elatione transire: ac sese
ꝯtra potētiā ꝯditoris erigere sicut de eīsdē Ps.72
ꝑ psalmistā dr: Trāsierunt in dispōnē cor
dis cogitauerūt: ꝛ locuti sunt nequitias iniq-
tatem i excelso locuti sunt. Iste ad sputa:
ad palmas: ad colaphos: ad spineā coro-
nam: ad crucem: ad lanceā: atq3 ad mortē
veniens: mēbra sua ammonet dicēs: Si qs Jo.12.
mihi ministrat: me sequatur:

Capitulum. 23.

Q Uis igitur redemptor no- A
ster regit corda humiliū: ꝛ
leuiathan iste rex dr super
bo4um: aperte cognoscim⁹
q: euidentissimū reprobo4
signum supbia ē at cōtra
humilitas electo4. Cū ergo quam qsq3 ha
beat cognoscitur sub quo rege militet inue
nitur. Vnusqsq3 n quasi quendam titulū
portat operis: quo facile ostēdat sub cuius
seruiat potestate rectoris. Unde ꝛ ꝑ euan Mat.7.
gelium dr: Ex fructibus eo4 cognoscetis
eos. Ne igitur nos leuiathan istius mēbra
vel mira faciendo fallerent apertum signū
dominus: quo deprehēdi valeat demōstra-
uit dicens: Ipse ē rex super vniuersos filios
superbie. Qui ꝛ si quando fictam spem hu
militatis assumunt semetipsos tamē cela-
re in oībus nequaq̄3 possunt: q2 eorum su-
perbia diu latere nō sustinens: ꝛ cū ex alijs

tegitur ex alia actione denudatur. Qui vero sub rege humilitatis militant: semp pondi- steq ex omni latere circūspecti: adversum ia- cula elationis pugnant: & quasi contra ve- nientes ictus solum magis in suo corpore oculum custodiunt: dum in semetipsis prin- cipaliter humiliter humilitatem tuentur.

Sancti Gregorij. Liber. 35. Ca. 1.

A
Uia iste ultimus huius opis liber est: & locis difficilioribus pertractatis minus obscura sunt: libet hunc indulgentius remissiusq̄ trāscurrere. Uelut emerso enim magno mari iā littus cernimus: & intentionis nostre vela deponētes non codem quo prius impetu ducimur: sed tamen adhuc ex impulsione flatus pstinus: quasi nostre anxietatis ventus cecidit: sed tamē eius vis se ipsa iam tranquillior usq̄ ad statiōe nos littoris impellit. Igitur priusq̄ fideli famulo dominus leviathan hostis eius q̄ sit & fortis & callidus ostendit: duz vires illius subtiliter fraudesq̄ patefecit: beatus Job ad vtra respondit dicens.

Job Ca. 42.
Cio quia omnia potes & nulla te latet cogitatio. Cōtra immanes quippe vires eius intulit: scio q; omnia potes: contra occultas vero machinationes illius subiūxit: & nulla te latet cogitatio. Unde & mox leviathan eidez exprobat dicens.

B
Quis est iste qui celat consilium absq̄ scientia: Absq̄ scientia enim leviathan celat cōsilium: q; quāuis cōtra infirmitatē nostram multis fraudibus occultetur: ptectoris tamen nostri sancta inspiratione detegitur. Absq̄ scientia celat consilium: quia lz temptatos lateat: latere tamen protectorem nō potest temptatorum. Igitur audita fortitudine & calliditate diaboli: audita etiaz ereatoris nostri potentia: que & illum valenter reprimit: & nos misericorditer tegit quesumus beate Job vt que de temetipso sentis nobis minime occultes. Sequitur. ¶ Ideo insipientie locutus sum & que vltra modum excederent scientiam meam. ℣ Omnis humana sapientia quātolibet acumine polleat: divine sapientie cōparata: nec iusta nec pulchra sed insipientia est. Omnia enim humana que iusta que pulchra sunt dei iustitie & pulchritudini cōparata nec iusta nec pulchra sunt: nec omnino sunt. Beatus itaq̄ Job ea que dixerat: sapiēter se dixisse crederet: si verba superioris sapientie non audiret.

C
In cuius comparatione stultum ē nostrum omne quod sapit: & qui sapienter quidem locutus hominibus fuerat: divinas tamen sententias audiens sapientius se cognoscit non esse sapientē. Hinc est q Abraam inter verba dominica nil se: nisi pulverē vidit dicens. Loquar ad dominum meum Gen. 18.
cum sim pulvis & cinis. Hinc ē, q Moyses omni egyptiorum sapientia instructus: ex quo loquentem dominum audivit: impeditioris & tardioris lingue se esse deprehēdit dicens. Obsecro domine non sum eloquēs: Exo. 4
ab heri enim & nudiustertius ex quo locutus es ad servum tuum: impeditioris & tardioris lingue sum. Hinc est q Isaias postq̄ se Isa. 6.
dentem dominum super solium excelsuz atq̄ elevatum vidit postq̄ seraphin duabus alis faciem: duabus velare pedes: & duabus volare conspexit: postq̄ id quod ē: sanctus sanctus: sanctus: dominus deus exercituz alter ad alteruz clamare audivit ad semetipsum rediens ait. Ue mihi q; tacui: q̄ vir pollu- Ubi. s.
tis labijs ego sum: & in medio populi polluta labia habētis ego habito. Moxq̄ ipaz pollutionem vnde cognoverat subdēs ait. Et regem dominū exercituum,: vidi oculis meis. Hinc Hieremias divina verba audiens verba se non habere cognovit dicens. Hiere. 1.
A a. a. domine deus: ecce nescio loqui: quia puer ego sum.

Capitulum. 2.

Hinc Ezechiel loquens: de quattuor animalibus dicit. Ezech. 4. A
Cum fieret vox supra firmamentuz quod erat supra caput eorum: stabant & submittebant alas suas. Quid enim per volatum animalium nisi evangelistarum atq̄ doctorum sublimitas designatur: Uel quid sunt ale animalium: nisi sanctorū contēplationes eos ad celestia suble-

nantes. Sed cum fit vox supra firmamentum quod super caput eorum est: stantes submittunt alas suas: quia cum internam vocem superne sapientie audiunt: quasi volatus sui alas deponunt: quia videlicet ipsius veritatis altitudinem minus se contemplari posse cognoscunt. Ad vocem ergo desuper venientem alas deponere est: cognita superna potentia virtutes proprias humiliare et consideratione creatoris nil de se aliud quam abiecta sentire. Sancti itaque viri dum divinitatis archana audiunt quanto magis contemplando proficiunt tanto amplius despiciendo quod sunt aut nihil: vel prope nihil se esse cognoscunt. Respondeat ergo divinis sermonibus beatus Job et sapienter proficiens: stultum se esse deprehendat dicens. Insipienter locutus sum: et que ultra modum excederent scientiam meam. Ecce tanto se amplius redarguit quanto amplius profecit et scientiam suam ultra modum excessisse se credidit quia in verbis domini plus quam esti[m]averat: secreta eius sapientia agnovit. Sequitur. ((Audi et ego loquar interrogabo te et responde mihi.)) Audire nostrum est: sono aliunde veniente aurem alio positam accommodari. At contra deo cui nil extra est audire proprie est sub semetipso surgentia desideria nostra percipere. Ad deum ergo qui et tacentium corda cognoscit: loqui nostrum est non vocibus gutturis id quod sentimus proderet sed promptis ad illum desideriis inhiare. Et quia ideo quisque interrogat: ut discere valeat: quod ignorat homini deum interrogare est in conspectu eius nescientem se cognoscere. Respondere autem dei est eum qui se bene humiliter nescientem cognoverit: occultis inspirationibus erudire. Ait ergo beatus Job. Audi et ego loquor. Ac si diceret. Misericorditer desideria mea percipe: ut dum hec misericordia tua percipiens adiuvat ad te multipliciora consurgant. Bona

Ps .18. quippe vota quotiens effectum percipiunt multiplicantur. Unde alias scriptum est. Ego clamavi quoniam exaudisti me. Non enim ait quia clamavi: exaudisti me: sed clamavi quoniam exaudisti me. Qui enim loquens exauditus fuerat votum proficientibus exauditus clamabat. Interrogabo te responde mihi ac si diceret: nescientem me ex tue scientie contemplatione cognosco.

Interroganti igitur responde idest stultitiam propriam humiliter cognoscentem doce. Quia enim interrogaret ipse ex desiderio humilitatis et deum sibi respondere quereret ex magisterio inspirationis verbis sequentibus declaratur. Interrogaturum quippe se perhibuit: sed nil interrogando subiungit. Namque sola humilia de se sentiens: et que misericorditer a domino perceperit agnoscens protinus subdidit. Auditu auris audivi te: nunc autem oculus meus videt te: his nimirum verbis aperte indicat: quia quanto visus superior est auditu tanto differt ab eo quod prius extitit: et hoc quod postmodum per flagella profecit. Et quia interno oculo veritatis lumen magis conspexerat humanitatis sue tenebras diiudicans plus videbat. Unde et sequitur. ((Iccirco ipse me reprehendo.)) Quanto enim quisque minus videt: tanto sibi minus displicet: et quanto maioris gratie lumen percipit: tanto amplius reprehensibilem se esse cognoscit. Luz enim intrinsecus sublevatur: per omne quod est: ad eam quam super se conspicit regulam congruere nititur. Et quia adhuc humana infirmitas prepedit cernit: quia ei non minima parte dissentit totamque ex se illi onerosum est: quod interne regule conveniens est. Quam regulam beatus Job post flagella proficiens amplius suspicit et a semetipso in sui magna redargutione dissentit dicens. Iccirco ipse me reprehendo. Sed quia nulla est cognitio reprehensionis si non sequantur etiam lamenta penitudinis recte post reprehensionem subditur. Et ago penitentiam in favilla et cinere. In favilla etenim et cinere penitentiam agere est contemplata summa essentia nil aliud quam favillam se cineremque cognoscere. Unde et cuidam civitati reprobe in evangelio dominus dicit. Si in tyro et sidone facte fuissent virtutes que facte sunt in vobis: olim in cilicio et ci- Mat.11

nere penitentiam egissent. In cilicio quippe asperitas et compunctio peccatorum: in cinere autem pulvis ostenditur mortuorum. Et iccirco utrumque hoc adhiberi ad penitentiam solet: ut in punctione cilicii cogno- D

scamus quid per culpam fecimus et in favilla cineris perpendamus: quid per iudicium facti sumus. Considerentur ergo in cilicio pungentia vicia: consideretur in cinere

per mortis sententiam subsequens iusta pe
na viciorum. Quia enim post peccatum car
nis contumelie surrexerunt: videat homo
in asperitate cilicij superbiendo quid fecit:
videat in cinere vsquequo culpa ipsa per
recordationem atque penitentiam dolorum
punctio designari. Nam hoc quod ait bea-
tus Job ipse me reprehendo: quasi quodam
cilicio pungitur: dum in mente sua asperis
redargutionum stimulis confricatur. In
cinere autem agit penitentiam: quia ex pri
mo peccato quid per iustum iudicium fa-
ctum sit solerter attendit dicens. Ago peni
tentiam in fauilla ⁊ cinere. Ac si aperte di-
cat. De nullo decoris mei dono superbio
quia sumptus ex puluere per illate mortis
sententiam ad puluerem me redire cogno-
sco.

Capitulum. 3.

A Auditis igitur cunctis sermo
nibus Job: cognitis etiam re
sponsionibus amicorum: li-
bet ad interni iudicis senten
tiam spectationem mentis
nostre conuertere eique dice-
re. Ecce domine vtrasque in conspectu tuo
differentium partes audiuimus: ⁊ Job qui-
dem in hoc certamine virtutis sue facta re
voluere ⁊ amicos eius contra eum cogno-
uimus tue iusticie gloriam defensare. In-
ter hec autem quid nostra mens sentiat agno
scis. Neque enim possumus eorum nos di-
cta reprehendere quos defensioni tue cogno
B scimus deseruire. Sed ecce assistunt partes
expectant sententiam: profer ergo domine
ex inuisibili regula subtilissimum tue discre-
tionis examen: ⁊ quis in contentione ista sit
rectius locutus ostende. Sequitur. ¶ Post
quam autem dominus locutus est verba hec
ad Job: dixit ad Elyphaz themanitem. ¶
Iratus est furor meus in te: ⁊ in duos ami
cos tuos: quoniam non estis locuti coram
me rectum sicut seruus meus Job. O do-
mine iudicij tui sententia indicat quantum
a luce tue rectitudinis cecitas nostra discor
dat. Ecce te iudice beatum Job victorem
esse cognoscimus: quem in te peccasse lo-
C quendo credebamus: te iudice addicti sunt
rei qui beati Job se merita transcendere per
te loquendo crediderunt. Quia igitur ex di
uina sententia quid de partibus estimemus

agnouimus: nunc eiusdem sententie paru-
lo subtilius verba pensemus. Quomodo
enim superius beatus Job reprehenditur:
si in comparatione eius rectitudinis amici
illius nequaquam coram domino locuti rectum
memorantur. An adhuc illa de eo senten-
tia confirmatur: que antiquo hosti dicitur.
Vidisti seruum meum Job: quod non sit ei simi
lis super terram? Sed quid est hoc quod et
laudatur hosti: ⁊ in seipso reprehenditur: ⁊
tamen amicis loquentibus antefertur: nisi
quod sanctus vir cunctos meritorum suorum
virtute transcendit: sed eo ipso quod homo
fuit ante dei oculos sine reprehensione esse
non potuit. In sancto quippe homine in
hac interim vita commorante diuini exami-
nis regula habet adhuc quod iudicet: quamuis
iam ex comparatione ceterorum hominum
habeat quod laudet. Beatus igitur Job
pro culpa sua crediditur ⁊ non pro gratia fla-
gellari: resecari in se estimauit vicia non au-
tem merita augeri: ⁊ in eo reprehenditur quod
intentionem flagelli, fuisset aliter suspicatus
⁊ tamen amicis resistentibus interni iudi-
cij diffinitione resistentibus prelatus est.

Capitulum. 4.

V Unde aperte colligitur quan-
te iusticie fuerit in eo quod
D contra amicorum verba in-
nocentiam sue operationis
astruxit: qui diuino etiam
ipsis eiusdem diuini iudicij
defensoribus antefertur. In exordio autem
libri huius agnouimus: quia de illo sathan do
mino dixerat: mitte manum tuam ⁊ tange eum:
⁊ vide si non in facie benedicat tibi. Ad quam
petitionem beatus Job damnis orbitate vul
neribus ⁊ verborum scandalis tangi permitti
tur: quia videlicet certus qui eum laudauerat
extitit: quod nequaquam iuxta assertionem dia
boli sanctus vir in maledictionis culpa la-
beretur. Sicut ergo ⁊ superius diximus: quis-
quis beatum Job in sua locutione estimat
post flagella peccasse: aperte dominum iudi
cat in sua assertione errasse. Et quamuis do-
E minus ad diabolum loquens bona illius pre-
sentia protulit non autem eius perseueran-
tiam spopondet. Sciendum tamen est quia ne
quaquam eius iusticiam permittendo tentato-
ri promisisset: si eum iustum in tentatione per
sistere non posse preuideret. Permisso itaque

diuinitus in eius tentatione diabolo: qsqs eum in tentatione succubuisse estimat igno rantiam permittentis accusat. Approbem⁹ igitur in dictis suis: veraciter Job ne deum in sua prudentia nequiter accusemus. Et qdem quantū ad humana iudicia in ṽbis suis amici eius multa illa rectius dixisse cre derentur: sed ṽitas aliam ex occulto regu lam pferens ait. Non estis locuti coraz me rectum sicut seruus meus Job. Corām me ait .i. intus vbi sepe multorū vita displicet q̃ etiam foris hominibus placet. Unde cau te nimis in laude iustorum coniugū dictū est. Erant iusti ambo ante deum. Nō enim secura laus est iustos ante homines appare

C re. Sepe enim humana sententia velut in deo magnum quempiā approbat: sed hunc omnipotens deus qui quasi ex se approbat ignorat. Hinc est enim qđ psalmista vigilā

Ps.6. ter exorat dicens. Dirige in conspectu tuo viam meam. Nimirū qz plerūq; in conspe ctu hominum recta via creditur etiam que a veritatis itinere deprauatur. Et notādū q̃ non dicitur: non estis locuti coram me re ctum: sicut Job: sed sicut seruus meus Job vt videl; interpositione seruitutis dum eū quasi sub quadam peculiaritate cōmemo rat: cuncta que in defensione sua dixerat: qz non contumaci superbia: sed humili veri tate dixerit ostendat.

Capitulum. 5.

A Sed qz iustus ē: z misericors deus amicos eius z p iusti ciam districte redarguit: et per misericordiam benigne conuertit. Nam sequitur. ¶ Sumite vobis septē thau ros: z septem arietes: z ite ad seruū meum Job z offerret holocaustum pro vobis. ¶ Job autem seruus meus orabit pro vobis faciem eius suscipiā vt non vobis imputet stulticia. Ecce iustus z misericors deus nec culpas sine increpatione deserit: nec reatū sine conuersione dereliquit. Quia enim in ternus est medicus primo putredinem vul neris innotuit: z post remedia consequende salutis indicauit. Quia autem sepe iam di ximus qđ amici beati Job hereticorū spe ciem teneant qui deū dum defendere nitun tur offendunt: qm in dictis suis ṽitati rebel les sunt: cui famulari se in falsa assertione suspicantur. Omipotens deus sepe illos cor pori sancte ecclesie per cognitionem ṽitatis inuiscerat: bene ipsa quoq; eorū conuersio que sepe misericorditer agitur per hanc ve niam quā amici Job percipiunt designat. Notandū ṽo magnope est: q̃ conuersionis

sue sacrificium domino non per se sed per B Job iubentur offerre. Quia nimirum here tici cū ab errore redeunt. Quia ergo se trā dūi suo per se oblato sacrificio placare neq̃ q̃ possunt nisi ad catholicam ecclesiā quā beatus Job significat conuertant: vt salu tem suā eius precibus obtineant cuius fidē peruersis assertionib⁹ impugnabāt. Ait enī Job seruus meus orabit pro vobis: faciem eius suscipiam: vt nō vobis imputetur stul ticia. Ac si aperte hereticis dicat. Sacrifi cia vestra non accipio: petitionum vestrarū ṽba non audio nisi per intercessionem illi⁹: cuius pfessionis verba de me veracia reco gnosco. Et vos qdem thauros: atq; arietes ad exhibenda sacrificia cōuersionis vestre deducite: sed a me salutem vestram per ca tholicam ecclesiam: quā diligo postulate. Ipsi enim volo dimittere id qđ mihi i ipsa deliquistis: vt hec vestram incolumitatem obtineat que ex vestro languore laborabat.

Capitulum. 6.

Ola qppe est per quā sacri A ficium dominus libēter ac cipiat: sola que pro errāti bus fiducialiter intercedat Unū etiaz de agni hostia do minus pcepit dicens. In vna domo comedetur nec offeretis de car nibus eius foras. In vna nāq; domo agn⁹ Exo.12. comeditur: qz in vna catholica ecclesia vera hostia redemptoris imolatur. De cuius car nibus diuina lex efferri foras perhibet: qa dari sanctum canibus vetat. Sola ē in qua opus bonū fructuose pagitur: vnde z mer cedem denarij non nisi qui intra vineam la borauerunt acceperunt. Sola est que intra se positos valida charitatis compage custo Gen.6. dit. Unde z aqua diluuij archam qdem ad subliniora sustulit: omnes aūt quos extra archam inuenit extinxit. Sola est in qua su perna mysteria veraciter contemplemur. Exo.33 Unde z ad moysen dominus dicit. Est lo cus apud me: z stabis supra petrā. Et pau lopost. Tollam manum meam z videbis

posteriora mea. Quis enim ex sola catholi
ca ecclesia veritas conspicitur apud se esse
locum dominus perhibet de quo videatur
In petra Moyses ponitur: vt dei speciem
contempletur: quia nisi quis soliditatem fi
dei tenuerit diuinam presentiã non cogno
scit. De qua soliditate dominus dicit. Su
B per hanc petram edificabo ecclesiam meã:
qd est ergo hoc loco dicere ad amicos Iob
ite ad iob: nisi petram ascendite. Quid est
faciem eius pro vobis suscipiam: vt nõ im
putetur vobis stulticia: nisi id quod illic di
citur posteriora mea videbis: idest ei⁹ que
postmodum futura sunt mysteria incarna
tionis intelligis. Heretici autem pro eo qd
in petra stare contemnunt transeuntis do
mini posteriora non aspiciũt: quia extra ec
clesiam positi incarnationẽ eius sicut sunt
mysteria nõ agnoscunt. Sicut autem ꝛ su
perius diximus per tauros ceruix superbie
per arietes vero ducatus exprimitur q ab
hereticis persuasis plebibus quasi seductis
gregib⁹ agitur. De hereticis nãqꝫ superbiẽ
tibus vñ: q infirmoꝝ mentes male suaden
do corrumpunt. Consilium taurorum inter
vaccas populorũ. Et quia sequẽtes se po
pulos: velut greges trahunt: arietes aliquã
do nominãtur. Gregem scilicet arietes du
cunt. Unde per increpationem Hieremias
Trenī. i. ait: Principes tui velut arietes. Quia igi
tur heretici: cũ ad sanctam ecclesiam rede
unt superbie elationem deserunt: ꝛ nequa
q̃ quasi sequentes greges populorũ cunc
os ad iteritum ducunt: amici beati Iob of
ferre tauros ꝛ arietes iubentur. Tauros et
C arietes iubentur. Tauros ꝛ arietes offer
re in sacrificio est: superbum ducatum con
uersionis humilitate mactare: vt edomita
ceruice superbie discant obediendo sequi
q dudum ducendo preire conabantur. Re
cte quoqꝫ eorum hec superbia, septem sacri
ficijs expiatur: qꝛ heretici ad ecclesiã reuer
tentes per humilitatis hostiam dona spũs
gratie septiformis accipiunt: vt q elationis
sue vetustate tabuerunt nouitate gratie re
formentur. Septenarius autem numerus
apud sapientes huius seculi quadam sua
habetur ratione perfectus, quod ex primo
pari ꝛ ex primo impari consumatur. Pri
mus enĩ impar ternarius est: primusqꝫ par
quaternarius. Ex quibus duobus septena
rius constat qui eisdem partibus suis mul
tiplicatus in duo denarium surgit. Nam si
ue tres per quattuor seu quattuor per tres
ducimus ad duodenarium peruenimus.
Sed nos quia supno munere veritatis pre
dicamenta percipimus hec sua scientie al
titudine despiciendo calcamus. Hoc procul
dubio in cõcussa fide retinentes: qꝛ quos
spũs gratie septiformis repleuerit perficit:
eisqꝫ non solum trinitatis noticiam: sed eti
am virtutum quattuor idest prudentie: tẽ
perantie: fortitudinis: atqꝫ iusticie operatio
nem prebet: quia in ipsis quoqꝫ quos ingre
ditur: suis quodãmodo partibus augetur
dum ꝛ per trinitatis noticiã quattuor vir
tutũ actio accipitur: ꝛ per actionem virtu
tum quattuor vsqꝫ ad manifestam trinita
tis speciem peruenitur. Et apud nos ergo
septenarius: sed longe dissimiliter: qꝛ plene
ꝛ non inaniter in duodenarium surgit: dũ
ꝛ per fidem opera: ꝛ rursum per opꝫ perfi
cit fidẽ. Sancti quoqꝫ apostoli gratie septi
formis spiritu splendi duodecim sunt electi
In quattuor enim mundi partibus trinita
tem que deus est inotescere mittebantur.
Duodeci ergo electi sunt: vt etiam ex ipsi D
us numeri ratione: causa claresceret: quod
per quattuor infim s tria summa predica
rẽt. Siue itaqꝫ hac seu alia qualibet fortas
se ratione: in scriptura tamen sacra septe
nario numero aliquãdo secura reges eter
nitatis: aliquãdo vniuersitas presentis hu
ius temporis: aliquando autem sancte ec
clesie vniuersitas designat. Septenario qp
pe numero perfectio eternitatis innuitur:
cum dies septimus in regem domini santifi
catus vocatur. Cui iam vespera, inesse non
dicitur: qꝛ eterne beatitudinis reges nullo
termino coarctatur. Hinc est etiam quod le
ge data dies septimus feriatus esse precipi
tur: vt eterna per illum requies designetur.
Hinc est q in annorum curriculo septenari
us numerus septies multiplicatus monade
addito ad qnquagenarium ducitur: vt p
petuam beatitudinẽ significans iubilei sacra
tissima reges obseruetur. Hinc est quod re
surgens dominus ꝛ frequenter apparẽs vl
timo iam conuiuio cum septem discipulis
comedisse describitur: quia hij qui in illo
nunc perfecti sunt eterna per illum refectio
ne saciantur.

Capitulum. 7.

Ursum per septenariũ nu
merũ hec vniuersitas tem
A poralitatis accipitur. Hic
est eni q per septem dies
hoc totum vite presentis
tempus euoluitur. Hinc ẽ
quod in typo sancte ecclesie que omni tem
pore hunc mundum predicando circuit:
archa domini tubis clangentibus muros
Ps. 108 iericho diebus septem circũacta confregit
Hinc propheta ait: Septies in die laudem
dixi tibi. Quod ipse rursum pro toto atq
vniuerso sue deprecatõis tempore se dixis-
se significans ait; Semper laus in ore meo.
Quod vero per septenarium numerũ pre
sentis vite vniuersitas designatur tunc ma
gis ostenditur: cum post eum quoq etiam
octonarius subinfertur: Septenarium qp-
pe cum adhuc alius sequitur ex ipso eius
augmento exprimitur quod finiends tem-
poralitas eternitate concludatur. Hinc est
enim quod Salomon ammonet dicens:
Eccl. 11. Da partes septem necnon & octo. Per se
ptenarium quippe numerum hoc qsod se-
ptem dieb⁹ agitur presens tempus expres-
sit. Per octonarium vero vitam perpetuã
signauit: quam sua nobis dominus resurre
ctione patefecit. Dominico scilicet die re-
surrexit qui dum diem septimum idest sab-
batum sequitur a conditõe octauus inue-
nitur. Bene autem dicitur da partes septẽ
necnon & octo: quia ignoras quid mali fu-
B turum sit super terram. Ac si aperte dicere-
. 11. tur. Sic dispensa temporalia vt appetere
non obliuiscaris eterna. Oportet nanq vt
imposterum bene agendo prouideas: qui
de venturo iudicio quanta tribulatio se-
quatur ignoras. Hinc est q quindecim gra
dibus templum ascenditur: vt ex ipsa eius
ascensione discatur, quatenus per septem
& octo & tẽporalis solicite dispenset actio:
& prouide mansio eterna requiratur. Hinc
est etiam quod dum monas in denariũ sur
git. c. l. psalmos propheta cecinit. Propter
hunc septenarium numerum temporalia;
octonarium vero eterna signantem: super
centum viginti fideles in cenaculo residen
tes spũs sanctus effusus est. Per septem
qppe & octo qndecim componitur & si ab
vno vsq ad quindecim numerando pau-
latim per incrementa consurgimus: vsq ad
centesimum & vicesimum numerum perue
nimus. Qua scilicet effusione spũs sancti C
didicerunt: vt & temporalia tolerando trã
sirent & eterna inhianter appeterent. Rur
sum septenario numero sancte ecclesie vni
uersitas designatur: vnde Joannes i apo-
calypsi septem ecclesijs scribit: sed per eas
qd aliud: q vniuersalem ecclesiam intelligi
voluit: Que nimirum vniuersalis ecclesia
vt plena septiformis gratie spiritu signare
tur. Heliseus super puerum mortuũ septi-
es inspirasse describitur. Super extinctum 4. Re. 4.
populũ qppe domin⁹ veniens quasi septies
inspirat; q ei dons spũs septiformis gratie
miser. cordiler tribuit. Quia igitur sepe se-
ptenario numero sancte ecclesie vniuersi-
tas figuratur veniant ad beatũ Job ami
ci illi⁹ & iussum diuinitus offerant holocau
stũ. Sed vigilanter omnino septenarij nu
meri archana custodiant vt videlz hij qui
extra sunt positi: pri⁹ se vniuersitati sancte
ecclesie misceant; & tunc demũ veniã d rea
tu pristine elatõnis exquirant. Pro culpa
sua septẽ sacrificia offerãt; qz reat⁹ sui abso
lutõem non accipiũt nisi gratie septiformis
spũs vniuersali paci a qua excisi fuerãt ag
gregentur. Dicatur igitur. Sumite vobis
septem tauros & septez arietes & ite ad ser
uum meũ Job: & offerat holocaustũ p vo
bis: Job aũt seru⁹ me⁹ orabit pro vobis fa-
ciem ei⁹ suscipiã: vt non vobis imputet stul
ticia. Ac si hereticis redeũtib⁹ aperte dice-
retur. Uniuersali vos ecclesie p humilitatẽ
penitentie iũgite a tũ eã quaz per vosmet-
ipsos digni nõ estis veniã ei⁹ a me precib⁹
obtinete: q cum per hanc feraciter sape di-
scitis prioris apud me vestre sapientie stul-
ticiam deletis. Seqtur.

Capitulum. 8.

Eq eni locuti estis coram
me recta sicut seru⁹ meus
Job. Hec Paslo ante A
iã domin⁹ ptulit: & tamen
hec eadem iterando subiũ
git. Quid est hoc: nisi q
sniam quam semel iudicando dixerat: ite-
rũ replicando confirmat; atq vt manifesti
us beati Job iusticia amicorũq ei⁹ iniusti
cia demonstretur ei⁹ laus illorũq reprehen
sio iterata voce depromitur: vt replicata so

ris appareant q̃ fircã int⁹ habeantur. Nã
q̃ cũ rex egypti metuenda venture famis
tempora sub bouꝫ spicarũq̃ specie gemina
visione cognouisset. Uoce sancte interp̃tis
audiuit quod vidisti secũdo ad candẽ rem
pertinens somniũ firmitatis indiciũ est.
Quo ex re aperte colligitur: q꜡ quicquid in elo
quio diuino repetitur robusti⁹ confirmatur
Sed q꜡ qd iudex decreuit audiuim⁹ at illi
quoq̃ qd faciant audiam⁹. Sequit. ¶ Abie-
runt ergo eliphas themanites: ⁊ baldath
suites: ⁊ sophar naamathites: ⁊ fecerunt si
cut locut⁹ fuerat ad eos domin⁹ ⁊ suscepit
domin⁹ faciẽ Job.)) Horũ interpretatõem
B nominum iccirco reticemus: quia in huius
operis exordio de ea nos latius disseruisse
meminimus. Intuenduꝫ vero est: quia ita
cautus sicut predictus fuerat ordo acce-
pte venie custoditur: vt in sacrificijs domi
nus non illorũ: sed beati Job faciem susce
pisse referat. Sed quia quisq̃ pro alijs in
tercedere nititur sub poti⁹ ex ipsa charita-
te suffragatur: recte subiũgitur. ¶ Domin⁹
quoq̃ conuersus est ad penitentiam Job
cum oraret pro amicis suis.)) Iã enim su-
peri⁹ pro amicis suis exaudit⁹ ostendit cũ
factũ quod preditim⁹ memoratur fecerũt
sicut locut⁹ fuerat ad eos domin⁹: ⁊ suscepit
domin⁹ faciem Job. Sed cũ protin⁹ suban-
fertur: domin⁹ quoq̃ conuersus est ad peni
tentiam Job cum oraret pro amicis suis:
aperte ostenditur: q꜡ etiam pro semetipso
penit⁹ tanto citi⁹ exaudiri meruit: quanto
deuote pro alijs intercessit. Plus enim pro
se valere preces suas efficit qui has ⁊ alijs
impendit. Libenti⁹ quippe sacrificium oratio
nis accipitur: quod in conspectu misericor-
dis iudicis proximi dilectiõe condit: quod
tũc veraciter quisq̃ cumulat: si hoc etiam p
Mat. 5. aduersarijs impendat. Hinc est enim q̃ ve-
ritas magistra dicit: Orate pro persequen-
Mar. ii tib⁹ ⁊ calũniantibus vos. Hinc rursum ait:
Cum stabitis ad orandum dimittite si qd
habetis aduersus aliquem: vt pater vester
qui in celis est dimittat vobis peccata ve
stra quantum vero pro se obtinuit qui pro
alijs interuenit illico demonstratur cũ sub-
ditur: ¶ Addidit domin⁹ omnia que fuerãt
Job duplicia.)) Cuncta que amiserat du-
plicia recepit: quia per pietatem benigni
iudicis temptationis nostre dispendiũ vin
cunt suffragia consolationum. Minus C
autem temptat probatio quã remuneratio
consolatur: vt ex retributõnis merito leue
fuisse quod tolerauit agnoscat: qui ex per-
secutionis pondere graue se aliquid tole-
rare indicabat. Unde afflicte quoq̃ iudee
dicitur: Ad punctum in modico dereliqui Isa. 54
te: ⁊ in miserationib⁹ magnis congregabo
te. Aliquando vero iuxta afflictionis pon-
dus disponitur mensura consolationis.
Unde alias scriptum est: Secũdum multi-
tudinem dolorũ meorum in corde meo cõ-
solationes tue letificauerunt animam me-
am. In ea enim mensura consolatum se in
quã afflictus fuerat idicat: q letificatuꝫ se
secũdum multitudinem dolorum clamat.
Non autem minime lector instruitur si ipsꝫ
remuneratõis ordinem contempletur. Ex-
cessum quippe correctio: correctionem penitẽ
tia: penitentiam venia: veniam vero mune
ra subsequũtur. Sed quia diuine dispensa
tionis permissione percussus etiam amico-
rum verbis afflict⁹ est: diuine pietatis mu D
neribus consolat⁹ etiam humana debꝫ cha
ritate refoueri: vt vndiq̃ ei consolationis
gaudia respondeant quem vndiqꝫ dolorũ
tristicia ⁊ aduersa lacerabant. Unde ⁊ subdi
tur. ¶ Uenerũt autem ad eum omnes fra
tres sui: ⁊ vniuerse sorores sue: ⁊ cuncti qui
nouerant eum pri⁹ ⁊ comederunt cũ eo pa-
nem in domo eius: ⁊ mouerũt super eũ ca-
put suuꝫ.)) Quid in comestione panis nisi
charitas. Quid vero in motione capitis
nisi ammiratio designatur. Bene autẽ sub-
ditur. ¶ Et consolati sunt eum super omne
malum quod intulerat domin⁹ super eũ.))
Percussi enim merorẽ consolari ẽ: et post
percussionẽ de venia cõgaudere. Nã quanto
quisqꝫ de restituta primi salute cernit hilare
fieri: tanta se idicat ꝟ ablata doluisse. Et
dederũt ei vnusquisqꝫ ouẽ vnã ⁊ inaurẽ au-
ream vnã. Licet hec cũcta iuxta hystoriam
veraciter dicta sunt i ipsis tñ oblatis muneri
bus cogimur: vt ad allegorie mysterium re
curram⁹. Neqꝫ ẽt ociose debem⁹ accipe q̃
ouem vnam: quod inaurem auream obtu
lere vnam. Et si fortasse iuxta litteram mi-
rum non est: ouis oblata: cur vna tamẽ val
de mirum est inauris oblata cur vna.
Quid vero aut ouis ad inaurẽ ptinet aut
qd inauris ad ouem? Ex ipso ergo mune-

ris fine compellimur vt priora queq; que su
perficietenus iuxta solam hystoriam cõtin
gendo transcurrimus: in allegorie mysterijs
indagemus. Quia igitur christus ⁊ ecclesia
idest caput ⁊ corpus vna persona est: sepe
beatum Job diximus modo capitis modo
figuram corporis designare.

Capitulum. 9.

Eruata ergo hystorie veri
tate sub typo gestuz sancte
A ecclesie sentiamus id quod
scriptum est. Addidit dñs
oia quecũq; fuerãt Job du
plicia. Sancta qppe eccle
sia ⁊ si multos nunc pcussione tentationis
amittit: in fine tamen huius seculi ea que
sua sunt duplicia recipit; quando susceptis
ad plenum gentibus: ad eius fidem curre
re omnis que tunc inuẽta fuerat etiã iudea
Ro. ii. consentit. Hinc nãq; scriptum ẽ. Donec ple
nitudo gentium introiret: ⁊ sic ois israel sal
uus fieret. Hinc in euãgelio quoq; veritas
Mat. 27 dicit. Helias veniet ⁊ ille restituet oia. Nũc
enim amiserat israelitas ecclesia quos con
uertere predicando nõ valuit: sed tunc he
lya predicante: dum quotquot inuenerit col
ligit: velut plenius recipit quod amisit. Uel
certe sancte ecclesie in fine suo duplum reci
pere est: in singulis nobis ⁊ de beatitudine
aie ⁊ de carnis icorruptione gaudere. Hinc
est enim q͛ per pphetam de electis dicitur.
Jsa. 61 In terra sua duplicia possidebunt. Hinc est
quod Joãnes apostolus de sanctis finẽ mũ
Apo. 6. di querentibus dicit. Date sunt illis singu
le stole albe: ⁊ dictũ est eis vt requiescerent
adhuc modicum tempus donec compleret
numerus conseruorum ⁊ fratrum eorũ. Si
B cut enim longe superius diximus ante re
surrectionez sancti singulas stolas accipiũt
quia sola animarum beatitudine perfruun
tur: in fine autẽ mundi binas habituri sunt
q; cum mentis beatitudine etiã carnis glo
riam possidebunt. Sed ea que subiuncta sunt
in fine magis huius seculi conuersionem se
iudaici populi nunciare testanť. Nã subdi
tur. ⟦Uenerunt autẽ ad eũ omnes fratres
sui: ⁊ vniuerse sorores sue: ⁊ cuncti qui no
uerant eum prius ⁊ comederunt cum eo pa
C nem in domo eius.⟧ Tunc quippe fratres
sui ⁊ sorores ad christum veniunt: quando
ex plebe iudaica quotquot inuenti fuerint
conuertuntur. Ex illo enim populo carnis
materiam sumpsit. Tunc ergo ad eum fra
tres: ⁊ sorores accedunt: quãdo ex ea plebe
que ei per cognationem iuncta est vel qui
fortes futuri sunt velut fratres: vel infirmi
velut sorores ad eum per cognitionẽ fidei:
deuota gratulatione cõcurrũt. Tunc apud
eum celebre festiuitatis conuiuium exhibẽt
quãdo eum iam nequaq; quasi purum ho
minem contẽnentes ppinquitatis sue me
mores diuinitati se eius inherere congau
dent. Tunc in domo eius panem comedũt
cum postposita obseruatione littere in san
cta ecclesia mistico eloquio quasi frugis me
dulla pascuntur. Bene autẽ subiungitur.

Capitulum. 10.

Ancti qui nouerant eum
prius.⟧ Prius quippe no
uerant: quẽ in passione sua
quasi incognitum contem
pserunt. Nam nasciturum A
xpm nullus qui plene legez
didicit ignorauit. Unde ⁊ Herodes rex ma
gorum occursione perterritus sacerdotes et
pncipes studuit solerter inquirere: vbi xpm
nasciturum esse prescirent: cui ptinus respõ
derunt: in bethlehem iude. Prius ergo no
uerant quem passionis sue tempore dũ de
spicerent ignorabant. Quorũ ⁊ noticia por
⁊ ignorantia posterior: bñ ab breuiter Jsaac
caligante signatur. Qui dum Jacob bene
diceret: ⁊ quid eueniret in futuro pvidebat:
⁊ quis illi presens assisteret nesciebat. Sic
quippe israelitarum populus fuit qui pphe
tie mysteria accepit: sed tamen cecos in con
templatione oculos habuit: q; eum presen
tem non vidit: de quo tam multa in futuro
pvidit. Ante se enim positũ nequaq; cerne
re valuit cuius aduentus potentiam longe
ante nunciauit. Sed ecce in fine mundi ve
niunt ⁊ eum quem prius nouerãt: recogno
scunt. Ecce in domo ei⁹ panem comedunt;
q; in sancta ecclesia sacri eloquij fruge pa B
scuntur: ⁊ omnẽ insensibilitatem pristini cor
poris excutiunt. Unde ⁊ subditur. ⟦Et mo
uerunt super eũ caput.⟧ Quid enim in ca
pite: nisi principale mentis accipitur. Sicut
per psalmistam dicitur. Impinguasti i oleo
caput meum. Ac si aperte diceretur. Arentẽ Ps. 22.
in suis cogitationibus mentem meã chari
tatis vnctiõe rigasti. Caput ergo mouet: p

formidinem pietatis tacta ab insensibilita-
te sua mens quatitur. Veniant ergo paren
tes ad conuiuiū atq; excusso torpore moue-
ant caput. i. hi qui redemptori nostro car-
ne coniuncti fuerāt refectionem quoq; sibi i
fide percipiant: τ insensibilitatis pristine duri
ciā amittant. Vñ bene per Abachuc dicit.
Pedes eius steterunt τ mota ē terra. Stan
te enim dño terra procul dubio mouet: q2 cū
cordi nostri timoris sui vestigia imprimit cun
cta in nobis cogitatio terrena cōtremiscat.
Hoc itaq; loco caput mouere est: imobilita
te mētis excutere: τ ad cognitionē fidei cru-
delitatis gressibus propinquare. Sed q2 san
cta ecclesia nunc hebreorū auersione affici
tur: τ eorū cōuersione releuatur: recte subiun
gitur.

Capitulum. xi.

A E T consolati sunt eū super
oē qd intulerat dñs super
eū. Consolant videlz Xpm
consolantur ecclesiā qui ab
infidelitatis pristine errore re
sipiscunt τ prauitatem vite
per quā recta docentibus repugnauerant
deserunt. An non grauis meror ē duris cor
dibus infructuose predicare laborē i osten
dendo veritate sumere: sed nullū de cōuersio
ne audientiū fructum laboris inuenire. At
cōtra magna predicatorū consolatio ē subse-
quens profectus auditorū. Releuatio quippe
dicentis est immutatio proficientis. Et notan
dum qd in flagello positū consolari nolue
runt: sed ad cōsolandū eum post flagellum
venerūt: q2 nimirū passionis eius tēpore he-
brei predicamenta fidei contēnentes: quē ho
minē ex morte probauerāt deum credere de-
Ps. 63. sperauerūt. Vñ per ps. dñs dicit. Sustinui qui
simul mecū contristaretur τ nō fuit consolā
tem me: que quesiui τ non inueni. Consolā
tem quippe in passione minime inuenit: q ex
B despectu mortis etiā ipsos hostis pertulit pro
quibus ad mortem venit. Post flagella ergo
propinqui ad cōsolationē veniunt: q2 i mem-
bris suis nūc quoq; dñs patitur: sed extre-
mo tēpore israelite oēs ad fidē cognita he
lye predicatione cōcurrunt atq; ad eius prote-
ctionē quē fugerant redeunt: τ tūc illud exi-
miū multiplici aggregatiōe populorū cōui-
uium celebratur. Tūc post flagella quasi Job
sanus ostendit: quādo a cōuersis: atq; cre-
dentibus post passionem suā ac resurrectio
nem dñs in celis imortalis viuere p certitu-
dinem fidei scitur. Tunc quasi remuneratus
Job cernitur: qñ in maiestatis sue potentie
sicut est deus creditur τ eius fidei subijci hi
qui prius restiterant videntur. In fine igit
mundi credentes hebrei cōueniant: et hu-
mani generis redēptori in potētia diuinita
tis quasi sano Job obligationum suarū vo
ta persoluant. Unde τ subdunt.

Capitulum. xii.

E T dederunt ei vnusquisq; A
ouem vnā τ inaurē auream
vnam. Quid per ouē nisi
innocentia. Quid p inaurē
nisi obedientia designatur.
Per ouē quippe simplex ani-
mus: p inaurē vero ornatus humilitatis gra
tia auditus exprimitur. Sed q2 ad ostēden
dam virtutē obediētie occasio oportuna se
prebuit: libet hanc paulo vigilantius sollici-
tiusq; discutere: τ quanti sit meriti demonstra
re. Sola nāq; virtus ē que virtutes ceteras
menti inserit: insertasq; custodit. Vñ τ pri-
mus homo preceptū qd seruaret accepit.
Cui se si vellet, obediens subderet: ad eternā
beatitudinē sine labore perueniret. Hinc Sa-
muel ait. Melior est obedientia quā victi- I. Re. 15.
ma: τ auscultare magis q̄ offerre adipem
arietum: quasi peccatū ariolandi ē repugna
re: τ quasi scelus idolatrie nolle acquiescere.
Obedientia quippe victimis iure preponit: q2 B
per victimas aliena caro per obedientiam
vero voluntas propria mactatur. Tāto igitur
quisq; deū citius placat quanto ante eius ocu-
los repressa arbitrij sui superbia gladio pre-
cipientis se immolat. Quo cōtra ariolādi pec
catū inobedientia dicit: vt quāta sit virtus
obediētie demōstretur. Ex aduerso igit me
lius ostendit: qd de eius laude sentiat. Si
enim quasi ariolandi peccatū est repugna-
re τ quasi scelus ydolatria nolle acqescere:
sola est que fidei meritū possidet sine qua
quisq; infidelis esse conuincitur: etiā si fidelis
esse videatur. Hinc p Salomonē in ostēsiōe
obedientie dicitur. Vir obediens loquitur vi- Pro. 21.
ctorias: q2 dū aliene voci humiliter subdi-
mur nosmetipsos in corde superamus. Hinc
in euangelio veritas dicit. Eū qui venit ad Io 6.
me non eijciam foras: q2 de celo descēdi nō
vt faciam voluntatē meam: sed voluntatē

eius qui misit me. Quid enim si suam face-
C ret: eos qui ad se veniunt repulisset? Quis
autem nesciat: quod voluntas filij a patris volun
tate non discrepet. Sed quoniam primus ho
mo qui suam facere voluntatem voluit a pa-
radisi gaudio exiuit: secundus ad redemptio
nem hominum veniens dum voluntatem se patris
et non suam facere ostendit: permanere nos in-
tus docuit. Cum igitur non suam sed patris
voluntatem facit eos qui ad se veniunt fo-
ras non eijcit: quia dum exemplo suo nos obe
dientie subijcit: viam nobis egressionis clau
Jo.5. dit. Hinc rursum ait. Non possum ego a me
ipso facere quicquam sed sicut audio iudico.
Nobis quippe obedientia usque ad mortem ser-
uanda precipitur. Ipse audit si sicut audit iu
dicat: tunc quoque obedit cum iudex venit: ne
igitur nobis usque ad presentis vite terminum
obedientia laboriosa appareat: redemptor
noster indicat: quia hanc etiam cum iudex ve
nerit seruat. Quid ergo mirum si homo pec-
cator obedientie in presentis vite breuitate se
subijcit: quando hanc mediator dei et homi
num et cum obedientes remunerat non re-
linquit.

Capitulum. 13.

A Sciendum vero est quod nunquam
per obedientiam malum fieri
aliquando autem debet per obe
dientiam bonum quod agitur in
termitti: neque enim mala in
paradiso arbor extitit: quam
deus homini ne contingeret interdixit. Sed ut
per melius obedientie meritum: homo bene
conditus cresceret dignum fuerat: ut hunc etiam
a bono prohiberet: quatenus tanto verius hoc
quod ageret: virtus esset: quanto et a bono ces
sans auctori suo se subditum humilius exhi-
beret. Sed notandum quod illic dicitur: ex omni
ligno paradisi comedite: de ligno autem scien-
tie boni et mali ne tetigeritis. Qui enim ab
uno quolibet bono subiectos vetat: necesse
est ut multa concedat: ne obedientis mens
funditus intereat: si a bonis omnibus penitus
repulsa ieiunat. Omnes autem paradisi arbores
ad esum dominus concessit cum ab una prohibuit:
ut creaturam suam quam nolebat extingui sed
proueheri tanto facilius ab una restringeret:
B quanto ad cunctas latius relaxaret. Sed quia
nonnunquam nobis huius mundi prospera: nonnun
quam vero iubentur aduersa. Sciendum summo-
pere est quod obedientia aliquando si de suo
aliquid habeat nulla est: aliquando autem
si de suo aliquid non habeat minima: nam
cum huius mundi successus precipitur: cum
locus superior imperatur: is qui ad percipi-
enda hec obedit obedientie sibi virtutem eua
cuat: si ad hec etiam ex proprio desiderio an
helat: neque enim se sub obedientia dirigit qui
ad percipienda huius vite prospera libidi-
ni proprie ambitionis seruit. Rursum cum
mundi despectus precipitur cum probra adi-
pisci et contumelie iubentur: nisi ex seipso ani
mus hec appetat obedientie sibi meritum mi
nuit: qui ad ea que in hac vita despecta sunt
inuitus nolensque descendit. Ad detrimentum
quippe obedientia ducitur: cum mentem ad
suscipienda probra huius seculi nequaquam ex
parte aliqua etiam sua vota comitantur. De-
bet ergo obedientia et in aduersis ex suo ali
quid habere: et rursum in prosperis aliquid om-
nimodo non habere quatenus: et in aduersis
tanto sit gloriosior: quanto diuino ordini etiam
ex desiderio iungitur: et in prosperis tanto sit ve
rior: quanto in presenti ipsa quam percipit glo-
ria funditus ex mente separatur. Sed hoc vir-
tutis pondus melius ostendimus si celestis C
patrie duorum hominum facta memore-
mus. Moyses namque cum in deserto oues
pasceret: domino per angelum in igne lo-
quentem vocatus est: ut eripiende omni is-
raelitarum multitudini preesset. Sed quia
adhuc se mente humilis extitit: oblatam pro-
tinus tanti regiminis gloriam expauit: mox-
que ad infirmitatis patrocinium recurrit di-
cens. Obsecro domine non sum eloquens:
ab heri enim et nudiustertius ex quo cepisti Exo.4.
loqui ad seruum tuum et tardioris et impe-
ditioris lingue sum factus. Et se postposito
alium deposcit dicens. Mitte quem missu-
rus es. Ecce cum auctore lingue loquitur: et
ne tanti regiminis potestatem suscipiat: elin-
guem se esse causatur. Paulus quoque diui-
nitus fuerat: ut in Hierusalem debuisset ascen
dere ammonitus sicut ipse Galathis dicit.
Deinde post annos quatuordecim iterum
ascendi hierosolimam assumpto Barnaba Gal.2.
et tito ascendi autem secundum reuelatio-
nem. Isque in itinere cum prophetam aga- D
bum reperisset quanta se aduersitas in hie
rosolymis maneret audiuit. Scriptum quippe
est: quod idem agabus zonam Pauli suis pe- Act.21.

dibus inserens dixit: Virum cuius hec zona est: sic alligabunt in hierusalem. A Paulo autem protinus respondetur. Ego non solum alligari: sed mori in hierusalem paratus sum pro nomine Iesu: neq; preciosiorem facio animam meam q̄ me. Preceptione igitur reuelationis hierosolymam pergens aduersa cognoscit: et tamen hec libenter appetit. audit que timeat: sed ad hec ardentior anhelat. Moyses itaq; ad prospera de suo nihil habet: q2 precibus renititur ne israelitici plebi preferatur. Paulus ad aduersa etiam ex suo voto ducitur quia maiorum iminentium cognitionem percipit: sed deuotione spūs etiam ad acriora feruescit. Ille presens potestatis gloriam deo voluit in bene declinare. iste deo aspera et dura disponente se studuit: ad grauiora preparare. Precunte ergo vtrorumq; dictum in fracta virtute istituimur: vt si obedientie palmam apprehendere veraciter nitimur prospera huius seculi ex sola iussione. aduersa autem etiam ex deuotione militemus.

Capitulum. 14.

Notandum vero est q̄ hoc
a loco cum inaure ouis: cum oue inauris offertur quia nimirum innocuis mentibus ornamentum semp obedientie iūgitur. domino attestante q ait: Oues mee vocem meam audiunt: et ego cognosco eas et sequuntur me. Beato igitur Iob nemo inaurem sine oue nemo ouem sine inaure obtulit: q2 profecto redemptori suo non obedit: q inocens non est: et inocens esse non potest q obedire contemnit. Quia vero ipsa obedientia nō seruili metu: sed charitatis affectu seruanda est terrore pene: sed amore iusticie: cuncti q ad conuiuium veniunt: auream inaurē obtulisse perhibētur: vt videlicet in ea que exhibetur obedientia charitas fulgeat: que
b virtutes omnes quasi auri more cetera metalla transcendat. Sed q2 nulla eē inocētia nulla eē vera obedientia i multiplicibus hereticorū diuisionibus potest: ad cognitiōem fidei venientes offerant ouem sed vnā: offerant inaurem sed vnam. i. tales veniant: q in vnitate sancte ecclesie inocui obedientes q persistant. Unum quippe diuidi per numeros nō pōt: q2 hoc ipsum vnū quod dicitur numerus non ē. Offerant igitur ouem s3 vnā offerant inaurē sed vnam. i. ad sanctam ecclesiam cum innocentia atq; obedientia venientes eam mentem deferant: quam sectarum scismata nō diuidant.

Capitulum. 15.

Perire libet oculos fidei: et
illud extremum sancte eccle- a
sie de susceptiōne israelitici populi conuiuiū contēplari. Ad quod nimirū conuiuium magnus ille veniens helyas cōuiuantiū inuitator adhibetur: et tūc propinquitatis noti ad eū cum muneribus veniunt: quem in flagello paulo antepositum contēpserunt. Appropinquante enī die iudicij vel precursoris vocibus vel qbusdam erūpentibus signis: ipsa eis iam aliquo modo aduenientis domini virtus interlucet. Cuius iram dū preuenire festinant: cōuersionis sue tempus accelerant. Conuersi autē cū muneribus veniūt: q2 eum quem paulo ante in passione deriserunt tunc virtutum opera quasi munera offerendo venerātur.
Illud proculdubio hac oblatione complētes b
quod et cernimus magna ex parte iam factum: et adhuc credimus ex magna pte faciēdum. Adorabūt eū filij tiri in muneribus. Tūc nāq; illum plenius filie tiri in muneribus adorant cū israelitarum mentes huius mundi subdite desiderijs et quem superbientes negauerunt quandoq; cognito hostias sue confessionis apportant. Et, q̄uis eisdē temporibus qbus antixpa appropinquat: aliquantenus vita fideliū minoris eē virtutis appareat: quāuis in conflictu illius perditi hominis grauis ēt corda fortium formido cōstringat. Helya tamē predicante roborati nō solum fideles q; in sancte ecclesie solidita e persistūt: sed sicut superius diximus: ad cognitiōem fidei multi quoq; ex infidelibus puertūtur: ita vt israelitice gentis reliquie que repulse prius funditus fuerant: ad sinū matris ecclesie pia oimodo deuotiōe cōcurrant. Unde et bñ subditur. Ca. 16.

Dominus autē bñdixit nouissimis Iob: magis q̄ princi-
pio eius. Hec hystorice fa- a
cta credimus: hec mystice facienda speramus. Magis enī nouissimis Iob: q̄ prin

cipio bñdicitur: q2 quantũ ad israelitici po
puli susceptõem pertinet: vrgente fine pre-
sentis seculi: dolorẽ sancte ecclesie dñs ani
marũ multiplici collectõe ɔsolatur. Tanto
qppe locupleti⁹ ditabitur: q̃to ⁊ manifesti⁹
inotescit: qsod ad finẽ p̃sñtis vite tẽporali-
tas vrgetur. Predicatores nanq3 sctẽ ec-
clesie bñdictõe extremi temporis p̃s. ditari
conspexerat cũ dicebat. Adhuc multiplica
Ps. 91. buntur i senecta vberi: ⁊ bñ patientes erũt
vt annũcient. In senecta. s. vberi multipli-
cabuntur: q2 cuz coꝝ vita differtur: semper
ad meli⁹ fortitudo ꝑducitur: eisq3 ꝑ augmẽ
tũ temporꝫ crescũt etiam lucra meritorum.
Bñ aũt patientes sunt: vt annũcient: q2 ce
B lestia predicantes: tãto robusti⁹ aduersa to
lerant: quanto ⁊ per tolerantiã suã aĩarum
cõmoda locupleti⁹ reportant. Seqtur. ¶ Et
facta sunt ei quattuordeci milia ouium: et
sex milia cameloꝝ: ⁊ mille iuga bouꝫ: ⁊ mil-
le asine: ⁊ fuerunt ei septẽ filij: ⁊ tres filie.
Qꝺ septẽ milia ouiũ. ⁊ tria milia cameloꝝ
⁊ qngenta iuga boum ⁊ qngentas asinas:
ante ꝓbatõem ꝑcussiõis habuerit: ipsa eius
dem hystorie prefatio ostẽdit: que ꝑ flagel-
lum ꝑdita: ⁊ nũc sunt duplicia restituta.
Filij aũt totidẽ sunt redditi: qꝺ amisit. Se-
ptez qppe filios: ⁊ tres filias habuit: septẽ
aũt nũc filios: ⁊ tres filias recepisse descri-
bitur: vt ⁊ hij qui extincti fuerant: viuere de-
monstrentur. Dũ eni dr̃: Addidit domin⁹
quecũq3 fuerant Job duplicia: ⁊ tñ totidẽ
filios ei restituit: qꝺ amisit: nec liberos du-
plicauit addidit: cui decẽ postmodũ in car-
ne restituit. Decem ṽo q amissi fuerant: ĩ
occulta aĩarum vita seruauit.

Capitulum. 17.

Si qs aũt in predicis aĩali-
b⁹: postposito cultu hysto-
A rie: vt itellectuale videlicet
animal pasci mysteriorum
fruge desiderat: necesse ẽ vt
que sentim⁹ agnoscat. In-
telligere. n. possum⁹ ꝙ ĩ his aĩalibus aggre
Ps. 8 gata fideliũ vniuersitas designetur. Hinc ẽ
nãq3 qꝺ per p̃s. prĩ de filio dr̃: O ia subieci
sti sub pedib⁹ ei⁹: oues ⁊ boues vniuersas:
insuper ⁊ pecora cãpi. Hic est qꝺ ijsdẽ ꝓphe
ta sanctã ecclesiã: simplices quosq3 inhabi-
Ps. 67. tare cõspiciens ait: Aĩalia tua habitabũt

in ea. Quid ergo in ouibus: nisi inocentes:
Quid in camelis nisi eos q ceterorum ma
la transeũt exuberante: ⁊ tortuosa mole vi
ciorum: Quid in iugatis bobus: nisi israeli B
tas legi subditos. Quid in asinis: nisi sim-
plices gentilium mentes accipimus: Nam
quia inocentes quiq3 ouium nomine desi-
gnantur: testatur p̃s. qui ait: Nos sũt po- Ps. 78.
pulus eius: ⁊ oues pascue eius: Neq3 enim
qui seruare inocentiam negligunt illa inter
ne pascue refectione saciantur. Cameli ṽo
nomine: aliquando in sacro eloquio domin⁹
aliquando gentilium superbia exprimitur
quasi excrescente desuper tumore tortuosa.
Quia eni ad suscipienda onera spõte se ca
melus humiliat: non imerito redẽptoris no
stri gratiam designat. Qui in eo ꝙ infirmi
tatis nostre onera suscipere dignatus est: a
potestatis sue celsitudine sponte descẽdit. Jo. 10.
Unde ⁊ per euangelium dicit: Potestatẽ
habeo ponendi animam meã: ⁊ potestatez
habeo iterum sumendi eam: ⁊ nemo tollit Mat. 19
eam a me. Et vnde iterum dicit: Facilius ẽ
camelum per foramen acus transire quam
diuitem intrare in regnum celorum. Quid
enim nomine diuitis: nisi quemlibet elatũ: C
Quid cameli appellatione: nisi propriã cõ-
descensionem signat. Camelus enim per fo
ramen acus transijt: cum ĩsdez redemptor
noster vsq3 ad susceptionem mortis ꝑ an-
gustias passionis intrauit. Que passio ve-
lut acus extitit: quia dolore corpus pupu-
git. Facilius autem camelus per foramen
acus: q̃ diues celorum regnum ingreditur:
quia nisi ipse prius infirmitatis nostre one
ra suscipiens: per passionem suam foramẽ
nobis humilitatis ostenderet: nequaquam
se ad humilitatem illius superba nostra ri-
giditas inclinaret. Rursum cameli nomi-
ne tortuosa ac plena vicijs gentilitas desi-
gnatur: sicut per Moysen dicitur. Quod Gen. 24
inclinata iam die: egressum in agro Isa-
ac in camelo sedens Rebecca conspexit ac
protinus de camelo descendit: ⁊ sese pallio
ad visionẽ illius uerecũdata cooperuit. Quẽ
enĩ Isaac aliuz in eo ꝙ inclinata iã die in
agro egressus fuerit designabat: nisi eũ q ex
tremo huius mundi tẽpore: velut in diei fi-
ne veniẽs: quasi in agrũ foras exijt. Q2 cuz
sit inuisibilis: in hoc mundo se visibilem de
monstrauit. Quem in camelo sedẽs rebec-

ea conspexit: qz cum ecclesia ex gentibus ve-
niens: dum adhuc vitijs esset innixa: τ nec-
dum spiritalibus: sed aialibus motibus ihe-
reret attendit. Sed protinus de camelo de-
scendit: quia vicia quibus prius fuerat sup-
be elata deseruit: seqz etiam pallio operire
curauit: qz viso dño: infirmitatem sue actio-
nis erubuit: τ illa que prius in camelo libe-
re gestabatur: descendens postmodũ vere-
cundia tegitur. Unde eisdez ecclesie a prio-
re elatione conuerse: per apostolicã vocẽ q̃si
rebecce de camelo descendẽti. sibiqz pallium
supducenti dicit. Quẽ enim fructũ habui-
Ro.6 stis tunc in illis: in qbus nũc erubescitis?

Capitulum. 18.

A In bobus ꝓo aliquãdo lu-
xuriosorum dementia: aliqñ
laboriosa fortitudo p̃dican-
tiuz: aliquãdo humilitas ex-
primitur israelitarũ. Qz enĩ
bouis noĩe per cõparationẽ
luxuriosorum demẽtia designatur. Salomõ
indicat: qui cũ male suadentis mulieris pe-
tulantiã premisisset adiunxit. Statimqz eaz
sequitur: quasi bos ductus ad victimã. Rur-
sum qz bouis noĩe labor p̃dicatoris exp̃mit̃
Deut.25 legis v̾bis testant̃ que aiunt. Non obdura-
bis os boui trituranti. Ac si aperte diceret.
Predicatores v̾bi: a stipendiorũ suorũ per-
ceptione non ꝓhibeas. Rursum qz bouis
noĩe plebs israelitica figurat̃ ꝓpheta asse-
rit qui redẽptoris aduentũ denuncians di-
Isa.1. cit. Cognouit bos possessorem suũ: τ asinus
p̃sepe dñi sui. Per bouẽ. s. israeliticuz popu-
lum: iugo legis edomitũ signans: per asinuz
ꝓo gentilem populũ signans voluptatibus
B deditum τ grauiter brutum. Asinorũ quoqz
τ asinarũ noĩe: aliquando luxuriosorum pe-
tulantia: aliquãdo mansuetudo simpliciuz:
aliquãdo vero vt p̃diximus: stulticia genti-
lium designatur. Quia enim luxuriosorũ pe-
tulantia asinorum appellatione per compa-
rationẽ exprimitur: aperte declaratur: cum
Ezech.23 per ꝓphetam dicitur. Quorũ carnes sunt:
vt carnes asinorum. Rursum qz asinarũ no-
mine vita simplicium figuratur: redemptor
noster cum Hierusalem pergeret: sedisse su-
per asinam describitur. Hierusalẽ qppe vi-
sio pacis dicitur. Quid igitur signat ꝙ dñs
sedendo asinam Hierusalem ducitur: nisi ꝙ
simplices mentes dum presidendo possidet
eas vsqz ad visionem pacis, sua sacra sessio-
ne perducitur. Rursum qz asinorum nomie
stulticia gentilium designatur ꝓpheta testa-
tur dicens. Beati qui seminatis super oẽs
aquas: immittentes pedẽ bouis τ asini. Isa.32
Super oẽs qppe aquas seminare ẽ: cunctis po-
pulis fructuose vite verba predicare. Pedẽ
vero bouis τ asini immittere est: vias israe-
litici τ gentil's populi per p̃ceptorũ celestiũ
vincula re[lig]are.

Capitulum. 19.

Iterere igitur veritate serua-
ta beati Job nomie cunctis
A his animalibus non imeri-
to credimus sancte ecclesie
populos designari: quaten⁹
ea que scripta sunt dispẽsa-
tione sancti spũs cuncta mirabiliter ordina-
te: τ transacta nobis referant: τ futura pre-
dicent. Agnoscam⁹ ergo in ouibus fideles
atqz innocentes ex iudea populos legis pa-
dum satiatos. Agnoscamus in camelis ad
fidem simplices ex gentilitate venientes: q
prius sub ritu sacrilego quasi quadã defor-
mitate mẽbrorũ valde turpes ostensi sunt
videlz feditate viciorum. Et qz sepe vt pre-
diximus sacra eloquia curant repetere q̃
affirmant. Possunt rursuz in bobus israeli-
te accipi: quasi iugo legis attriti: asinis vero
vt dictum est: gentiles populi designari: qui
dum se colendis lapidibus inclinabant: nõ
reluctante mente quasi dorso stulticie sup-
posito quibuslibet idolis bruto sensu seruie-
bant. Sancta ergo ecclesia que in exordijs B
suis innumeris tentationib⁹ pressa vel isra-
eliticum populum: vel multos ex gentibus
eum sit: videlicet quos lucrari non potuit: du-
plicia in fine recipit: qz in ea ex vtraqz natio-
ne: fidelium numerus multiplicior excrescit.
Possunt etiã per iugatos boues: predica- Mar.6
tores intelligi. Unde cũ eos ad annũciãdũ
dñs mitteret: teste euãgelio: binos misisse de-
scribitur: vt qz vel duo sunt precepta chari-
tatis: vel qz haberi societas minus q̃ inter
duos non põt: p̃dicatores sancti ex ipsa q̃li-
tate sue missionis cognoscerent: quantã con-
cordiam societatis ematent. Possunt sicut
prediximus per asinas mentes simplicium
designari. Sancta vero ecclesia duplices bo-
ues atqz asinas recipit: qz predicatores san-
cti qui pressi formidine in eius dudum ten-

tatione iacuerant: et mẽtes simpliciũ que vi ete terrorib⁹ veritatẽ illius cõfiteri formida bãt: tanto iã nũc robustius in cõfessione ve C
ritatis voces suas exerũt: quãto debili⁹ an te timuerunt. Hec in significatione ecclesie breuiter diximus: que quõ eiusdẽ sancte ec clesie capiti seruiant in exordio huius opis latius nõ dixisse memoramus. Qui ergo de his sibi plenius satisfieri nititur: secũdũ hu ius opis librum legere dignetur. Jam p̃o si querimur vt etiã de ipso animaliũ numero disseram⁹ cur mille iuga boum: vel mille asi ne: et sex milia camelorũ: et quattuordecim mi lia oviũ numerent: dicere breuiter possum⁹ qḋ apud secularẽ qdem sniam millenarius numerus iccirco pfectus habetur: qz dena rij numeri quadratũ solidũ reddit. Decez qppe decies ducta fiunt centũ que iam fi gura quadrata: sed plena nõ est. Ut aũt in latitudinẽ surgat et solida fiat: rursus cẽtũ decies multiplicant et mille sunt. Senarius autẽ numerus iccirco pfectus est: qz p̃mus i numeris cõpletur partibus suis. i. sexta sui parte et tertia et dimidia: que sunt vnum et duo et tria que in summam ducta sex fiunt: nec alius ante senariũ numerũ reperit: qui suis partibus dum diuiditur tota eius sum ma compleatur.

Capitulum. 20.

21 Sed qz cuncta hec p sacre scripture celsitudinẽ profi ciendo transcendimus: ibi senariũ: ibi septenariũ: ibi denariũ: ibi millenariũ: vn de sit pfectus inuenimus. Senarius qppe numerus i scriptura sacra pfectus est: qz in mundi origine dñs que pri mo die cepit: sexto die opa impleuit. Septe narius in ea pfectus est: qz omne opus bo num septẽ spiritũ virtutibus agitur: vt et fides simul et opa cõsumenẽ. Denarius nu merus in ea pfectus est: qz lex in decẽ prece ptis cõcluditur: omnisqz culpa nõ ampli⁹ q̃ per decẽ verba cohibetur atqz narrante ve ritate opatores vinee denario remunerant. In denario qppe tria iunguntur ad septez: homo aũt qui ex anima cõstat et corpore in septẽ qualitatibus cõtinetur. Nam tribus spiritalibus: et quattuor corporalib⁹ viget. In dilectione etenim dei trib⁹ qualitatib⁹ spiritaliter excitatur: cũ ei per legẽ dicitur. Diliges dñm deum tuũ: ex tota mente tua et ex tota aia tua et ex tota virtute tua. Cor B
poraliter p̃o quattuor qualitatib⁹ cõtinet: qz videlz ex materia calida et frigida: humi da et sicca cõponitur. Homo ergo q ex septẽ qualitatibus cõstat: denario remunerari di citur: qz illa pfectione superne patrie septem nostra ad tria iungunẽ eterna: vt homo con templationẽ trinitatis accipiat: et de remu neratione opis quasi quodã denario cõsu matus viuat. Uel certe qḋ septem virtutes sunt qbus in hac vita laborant: dũqz eis in remuneratione contemplatio trinitatis red ditur: vita laborantiũ denario remunera tur: sed pfectus quisqz etiam in hac vita de narium accipit: dũ eisdem septẽ virtutib⁹: spem: fidem charitatẽqz cõiungit. Millena rius quoqz numerus in sacro eloqo pfectus accipitur: qz appellatione eius vniuersitas designatur. Uñ scriptũ est: verbi qḋ manda uit in mille generatiões. Cum enim nequa q̃ credendũ sit q ad centum generationes mundus extendatur: qd aliud mille genera tionib⁹: nisi vniuersitas generationũ figu ratur? Beatus igitur Job quattuordecim mi lia ouium recipit. Qz enim in sacra ecclesia virtutũ perfectio ad vtrũqz sexum ducitur septenarius in ea numerus duplicatur. Et sex milia camelorũ qz plenitudinẽ i illa ope ris accipiũt: qui ab illa dudũ viciorũ suo rum feditate perierunt. Mille quoqz iuga boum ac mille asinas recipit: qz israelitas atqz gentiles doctos ac simplices post ten tationum casus in culmine pfectionis assu mit. Septẽ quoqz filios et tres filias recipit qz eorum mentib⁹ quos septẽ virtutib⁹ ge nerat: ad pfectionis summã spem: fidẽ: cha ritatemqz coniungit: vt tanto verius prole sua gaudeat: quanto suis fidelib⁹ nil deesse virtutis pensat.

Capitulum. 21.

Sed qz hec succincte trãscur rimus nũc ipsis quoqz ida gandis filiarũ vocabulis intẽdamus. Seqtur. ¶ Et vocauit nomẽ vnius diez: A
et nomẽ secũde cassiã et no men tertie cornustibij. Hec nomina pro eo q a virtutibus sumpta sunt apte curauit interpres non ea sicut in ara bico sermone inuenta sunt ponere: sed in la

tinum eloquium versa apertius demonstra-
re. Quis enim nesciat diem vel casiam lati-
na esse vocabula. At vero cornustibij quā-
uis non cornus. Sed cornu dicit: nec cantā-
tium fistula tibiū. sed tibia dicit: et vocatur
in latina tamen lingua sermonis genere mi-
nime custoditorū credo ꝑdere maluit: atq3
in eius lingue de qua transferebat: ꝓprieta
te ꝑdurare. Uel qr per cornu vel tibiā vnū
verbum ex vtroq3 composuit: vtrūq3 ṽbum
per vnā ordinationis partem in latina lin
gua transfusū3 quo voluit genere licite vo-
cauit.

Capitulum. 22.

A Quid ē ergo q ꝓma filia be-
ati Job dies dicit: secunda
casia: tertia ꝓo cornustibij
vocata memoratur: nisi q2
genus humanū qd benigni
tate conditoris atq3 eiusdē
misericordia redemptoris eligitur: istis no-
minibus designatur. Homo nāq3 q̄si dies
ex cōditione claruit: q2 hunc auctor suus i-
genite innocentie splendore resparsit. Sed
sponte sua ad peccati tenebras lapsus: q2
dum veritatis lucem deseruit: quasi in no-
cte se erroris abscondit. Uñ alias dicitur:
secutus est vmbrā. S3 q2 auctori nostro nō
defuit largitas bonitatis sue etiam contra
tenebras iniqtatis nostre eū quē prius po-
tenter ad iusticiā cōdidit: potētius redimē
do postmodū ab errore renocauit. Cui q2
B post casum suū illa cōditionis sue p̄stina fir
mitas defuit: cū cōtra bella itima repugnā
tis corruptionis multiplicibus donoꝝ suoꝝ
virtutibus fulsit. Que nimirū virtutes pro-
ficientiū in noticia ceteroꝝ hominum: quasi
suauitate odorū fragrant. Hinc est enī3 qd
2. Cor. 2. per Paulū dicitur. Christi bonus odor su
mus deo. Hinc q sancta ecclesia in electis
suis quandā fragrantiā suauitatis odora-
ta in canticorū cantico loqtur dicens. Do
Cant. 1. nec rex in recubitu suo est: nardus mea de-
dit odorem suū. Ac si apte dicat. Quousq3
meis obtutibus rex apud se in rege secreti
celestis absconditur: electoꝝ vita miris vir-
tutū odoribꝰ exercetur: vt quo adhuc eum
quē appetit nō videt: ardētius ꝑ desideriū
flagret. Rege qppe in recubitu suo posito:
nardus odorē dat: dū quiescentē i sua bea-
titudine dn̄o: sanctoꝝ virtus in ecclesia ma
gne nobis gratiā suauitatis amministrat.
Quia ergo et conditum luce innocentie cla-
ruit: et redemptū genus humanū3 exercitio
bonorū operū odorem suauitatis aspersit:
prima filia recte dies: et secūda nō incōgrue
casia nominat. Bene aūt casia dicit: que in
tanto sublimis vite odore dilatat. In ipsa
qppe sua origine in qua iustus homo cōdi-
tus fuerat: tantis quantis nunc opus ē vir
tutibus nō indigebat: q2 si stare sicut ē cōdi
tus vellet: hostem extra positū vincere sine
difficultate potuisset. Postq3 vero ꝑ ascen
sum hominis semel aduersarius ad intima C
irrupit: laboriosius iam victor eijcit: qui ad
huc impugnans sine labore repelleretur.
Multa nāq3 nūc exhibenda sunt: que in pa
radiso necessaria nō fuerūt. Nūc qppe opꝰ
est virtute patientie: laboriose eruditiōe do
ctrine: castigatione corporis: assiduitate pre
cis: confessione delictorū: inūdatiōe lachry
marū: quorū ꝑfecto oīum conditus homo
nō eguit q2 salutis bonū ex ipsa sua condi-
tione percepit. Egro qppe poculū amarū por
rigitur ve ad salutis statū morbo subleua-
to reuocetur. Sano aūt nequaq3 percipitur
quid accipiat vt cōualescat: sed a quibꝰ ca-
ueat ne languescat. Nunc ergo maioribus
studijs vtimur: cum salutē nequaq3 serua-
mus habitam: sed reparare curamus abla
tam. Et q2 oēs hi annisus nostre reparatio
nis magnis intra sanctam ecclesia3 opinio-
nibus pollent nomen secunde filie velut ca-
sia ex merito redolet: vt q2 prima filia quā-
si dies extitit per dignitatem conditionis: se
cunda casia fit per fragrantia3 fortitudinis
ex gratia redemptoris.

Capitulum. 23.

Vide et eidem venienti re
demptori per prophetā di- Ps. 44 A
citur. Mirra et gutta et ca
sia a vestimētis tuis a gra
dibus eburneis: ex quibꝰ
te delectauerunt filie re-
gum in honore tuo. Quid
enim myrre gutte et casie nomine: nisi virtu
tum suauitas designatur: quid eburneis
gradibus nisi magna intēta fortitudine ꝓfi
cientium ascensus exprimitur. Redemptor
igitur veniens myrra: gutta: et casia in vesti
mento vtitur: quia ex electis suis quibus se
misericorditer induit: mire virtutis fragrā-

diam aspergit. In quibus iste odor ab ebur
neis gradibus dicitur: quia in eis virtutū
opinio non ex ostensione simulationis: sed
ex veri ac solidi operis ascensu generatur.
Bene autem subditur: ex quibus delectaue-
runt te filie regum in honore tuo. Sancte
nanq̄ anime ab antiquis patribus ad co-
gnitionem veritatis edite redemptorem su
um in eius honore delectant: quia ex eo ꝙ
bene agunt sue laudi nil vendicant. Quia
vero tertio ordine est humanū genus etiam
carnis resurrectione renouatum in illo con
cētu eterne laudis assumitur: tertia filia cor
B nustibij vocatur. Quid enim per cornusti-
bij nisi letantium cantus exprimitur? Ibi
enim veraciter adimpletur quod modo p
Ps. 95. prophetam dicitur. Cantate domino canti
cum nouum. Ibi veraciter adimpletur vbi
canticum laudis dei non iam ex fide: sed
ex specie contemplata cātabitur. Ibi a no
bis conditor noster laudum suarum vera-
ces cantus recipit: qui humanum genus et
condendo diem et redimendo cassiam et as-
sumendo cornustibij fecit: Qui enim lux fui
mus conditi: et nunc sumus cassia redempti:
erimus quandoq̄ cornustibij in exultatio-
ne eterne laudis assumpti. Sed priusq̄ ad
nuptiarum thalamum sponsa perueniat:
omnem a se vite feditatem respuit: et spon-
C si amore preparans sese per species virtu-
tum comit. Studet quippe interni arbitris
iudicio placere: et intimis desiderijs suble-
uata fedos mores conuersationis humane
transcendere. Unde bene et easdem filius
beati iob subditur. Non sunt autem inuen-
te mulieres speciose sicut filie iob in vniuer
sa terra. Electorum quippe anime omne hu
manum genus quod in terra secundum ho
minem conuersatur sue pulchritudinis de
corem transcendunt: quandoq̄ se exterius
affligendo despiciunt tanto se intus veri9
componuntur. Hinc est enim ꝙ sancte ec-
clesie que electorum pulchritudine decora
Ps. 44. tur per psalmistam dicitur. Concupiuit rex
speciem tuam. De qua paulopost subdi-
tur. Omnia gloria eius: filie regum ab in-
tus. Nam si foras gloriam quereret: intus
speciem quam rex concupisceret: non ha-
beret.

Capitulum. 24.

n qua quidem quāuis mul-
ti virtutum decore fulgeāt
atq̄ ipsa viuendi perfectio
ne ceterorum merita exce- A
dant: nonnulli tamen quia
ad altiora assequenda nō
sufficiunt: infirmitatis sue conscij pietatis
eius gremio continentur. Qui inquantum
preualent: mala vitant: quāuis inquantum
appetunt altiora bona nō impleāt. Quos
tamen benigne dominus suscipit: eosq̄ apud
se pro modo digne retributōis admittit.
Unde et sequitur. Deditq̄ eis pater suus
hereditatem inter fratres eorum. Ipse er
go ex perfectorum merito speciose memo-
rantur: ipse etiam quasi ex imperfectorum
typo velut infirme hereditatem inter fratres
accipiunt. Usus nanq̄ vite veteris non ha
bebat vt hereditatem femine inter mascu
los sortirentur: quia legis seueritas fortia
eligens: infirma contemnens: districte pot-
ius studuit: q̄ benigne sentire. Sed pro no-
stro redemptore veniente nullus infirmita B
tis sue conscius de sortienda celestis patri
monij hereditate desperet. Pater enim no-
ster inter masculos etiam feminis iura suc
cessionis tribuit: qui inter fortes atq̄ perfe
ctos infirmos et humiles: ad sortem super-
ne hereditatis admittit. Unde ipsa veritas
in euangelio dicit. In domo patris mei mā Jo. 14.
siones multe sunt. Apud patrem quippe mā
siones multe sunt: quia in illa beatitudinis
vita non dispari vnusquisq̄ iuxta dispar
meritum locum disparem percipit: sed eius-
dem disparilitatis damna nō sentit: quia
tantum sibi: quantum perceperit sufficit:
Sorores ergo cum fratribus ad hereditatem
veniunt: quia infirmi illuc cū fortibus admittun
tur: quatenus si quis per imperfectionē nō erit fir-
mus: ad hereditatis tamē sortē per humili-
tatē nō sit extraneus. Quas bene Paulus C
mansiones iuxta merita distribuēs insinuat
cū ait. Alia claritas solis: et alia claritas lu 1. Cor. 15.
ne: et alia claritas stellarū. Stella enim ab stel
la differt in claritate. Sequitur. Uixit autem
post hec flagella iob centū quadraginta an
nis: et vidit filios suos: et filios filiorū suorum
vsq̄ ad quartam generationem et mortuus
est: senex et plenus dierum. In scriptura sacra
non facile plenus dierū ponitur nisi is cuius
per eandem scripturam vita laudatur. Ua

uius quippe dierū est: q quālibet multū vite huius etatis sue tēpora in vanitate consumit. At contra plenus dierū dr: cui nequaq̄ dies supereundo trāseunt: sz ex quotidiana mercede bona operis: apud iustū iudicē ⁊ postq̄ transacti fuerint reseruantur.

Capitulum. 25.

A Ed qꝛ sunt q hec etiā ī typo sancte ecclesie īterpretari desiderāt: quoꝝ votis tanto magis obediendū: quāto ⁊ eoꝝ spiritali ītelligentie congaudendū. Si quattuordecim per denariū ducim⁹ ad centesimū ⁊ quadragesimū numerum peruenimus. Et recte vita sancte ecclesie multiplicata per decē ⁊ quattuor cōputat: qꝛ vtrūq̄ testamentū custodiēs: ⁊ tam s̄m legis decalogū q̄ s̄m quattuor euangelij libros viuens: vsq̄ ad perfectōis culmen extendit. Unde ⁊ Paulus apostolus quāuis epistolas qndecī scripserit: sancta ecclesia tamē nō amplius q̄ quattuordecim tenet: vt ex ipso ī epistolarū numero ostenderet: q̄ doctor egregius legis ⁊ euāgelij secreta rimatus eēt. Bene aūt beatus Job post flagella viuere dr: qꝛ ⁊ sancta pri⁹ ecclesia discipline flagello percutitur: ⁊ postmodū vite perfectione roboratur. Que filios suos: ⁊ filios filioꝝ suoꝝ vsq̄ ad quartā generatōez cōspicit: qꝛ hac etate qua annus quattuor tēporib⁹ voluitur vsq̄ ad finē mundi per ora predicantium: nascētes sibi quotidie soboles contemplantur: Nec abhorret a vero q̄ per generationes dicimus tēpora designari. Quid enī vnaqueq̄ successio: nisi quedā B ppago ē generis: Et pincerna regis egypti cū vidisset somniū q̄ tres ppagines ducerēt: Joseph predict⁹ in solutōe somnioꝝ tres propagines: tres dies renunciat designari. Sic ergo per tres ppagines spaciū trium dierū exprimitur: cur nō etiā per quattuor generatōes annus quattuor tempoꝝ figurantur. Sācta itaq̄ ecclesia videt filios suos: cū primā fideliū sobolem conspicit. Videt filios filioꝝ: cum ab eisdem fidelib⁹ ad fidem gigni ⁊ alios cognoscit. Que etiam senex ⁊ plena dierū moritur: qꝛ subsequente luce ex mercede quotidianoꝝ operꝝ deposito corruptionis pōdere: ad icorruptionem spiritalis patrie mutatur. Plena videlicet dierū moritur: cui labentes anni nō trāseunt: sed stantiū a eius retributōe solidant. Plena dierū moritur: que per hec transeuntia tēpora id quod nō transit operatur. Unde apostolis dr: Operamini nō cibū qui perit. sz q permanet in vitam eternam. Dies Jo. 6. itaq̄ suos sancta ecclesia ēt cum pn̄tem vitam deserit: nō amittit: qꝛ ī electis suis: tanto eorū luce multiplicius īuenit: quāto nūc in eis ab oī tentatōe se cautius solicitiusq̄ custodit. Dies suos ecclesia nō amittit: qꝛ se C se in hac vita vigilanter quotidie pensare nō negligit: ⁊ ad oīa que recte facere valeat: inercia nulla torpescit. Hinc est ēt quod de illa per Salomonē dr: Cōsiderat semi- Pro. 31. tas domus sue ⁊ panē ociosa nō comedit. Semitas quippe dom⁹ sue considerat: qꝛ cunctas sue conscientie cogitatōes subtiliter īuestigat. Panē ociosa nō comedit: qꝛ hoc quod de sacro elogo ītelligendo perceperit ante eterni iudicis oculos exhibendo operibus ostendit. Mori aūt dr: qꝛ cum illam eternitatis ꝯtemplatio obsorbuerit: ab hac īmutabilitatis sue vicissitudine fundit⁹ extinguit: vt in ea iā hoc quod acumen ītime visionis īpediat vllo modo nihil viuat. Tāto enī verius tunc īterna conspicit: quāto cunctis exteriorib⁹ plenius occūbit. Hanc itaq̄ mortē hanc dierū plenitudinē: ⁊ ī beato Job vno. s. mēbro ecclesie credamus factam ⁊ ī tota simul ecclesia speram⁹ esse faciendā quatenus ⁊ a teneatur rei geste veritas vt nō euacuetur rei gerende ꝓphetia. Bona enī que de sanctoꝝ vita cognoscim⁹ si veritate carent nulla sunt: si mysteriū non habent minima. Qꝛ ergo per spūz sanctū bonorum vita describitur: ⁊ per ītellectū nobis spiritalem fulgeat: vt tamē sensus a fide hystorie nō recedat: quatenus tanto firmior aīus in suo intellectu permaneat quāto hunc quasi in quodā medio constitutus ⁊ erga futura spes: ⁊ erga preterita fides ligat.

Capitulum. 26.

A Xpleto itaq̄ hoc opere ad me mihi video eē redeundum. Multū quippe mens nostra ēt cum recte loq conatur extra semetipsaz spargitur. Integritatem nāq̄ animi dum cogitantur verba qualiter proferantur: qꝛ trahunt externa minuūt. Igit

a publico locutõis redeundũ est ad curias cordis: vt quasi in quodã cõcilio ꝯsultatio nis ad meipsum discernendũ cõuocẽ cogi tatões mentis: quatenus ibi videã ne aut incaute mala: aut bona nõ bñ dixeri. Tunc enĩ bñ dr̃ bonũ: cum is q dicit soli ei: a quo accepit: id appetit placere qd̃ dicit. Et qui dem mala me aliqua: ⁊ si dixisse nõ inuenio eã qꝛ oĩno nõ dixeri non defendo. Bõa ve ro si qua diuinitus accipiens dixi: meo vi delicet vicio min⁹ me bene dixisse ꝯfiteor. Nam ad me intrinsecus rediens postpositis verboꝝ foliis: postpositis sententiarum ramis: dũ ipsam subtiliter radicem mee intentõis in spicio: deo quidem me ex ea summope pla cere voluisse cognosco: sed eidem intentiõi qua deo placere studeo: furtĩ se nescio quo modo intentio humane laudis interserit. Quod cũ iã postmodũ tardeqꝫ discerno: in uenio me aliter agere qd̃ scio me aliter in choasse. Sic eñ sepe intentõem nostrã dum sñ dei oculos recte incipitur: occulte subiun cta ⁊ eã velut in itinere cõprehendens inten tio humane laudis assequitur sicut ꝑ necessi tate qdem cib⁹ sumitur: sed in ipso esu dũ furtim gula surrepit: edendi delectatio per miscetur. Unde plerũqꝫ contigit vt refectio nem corporis quã salutis cã cepim⁹ causa voluptatis expleam⁹. Fatendũ est igit̃ qd̃ rectã qdem intentõem nostraꝫ que soli deo placere appetit: nõnunqꝫ intentio minus re cta: que de donis dei placere hoibus que rit insidiando comitatur. Si aũt de his di uinitus districte discutimur qs inter ista re manet salutis locus quãdo ⁊ mala nostra pura mala sunt: ⁊ bõn que nos habere cre dimus pura bona eẽ nequaqꝫ possunt: Sꝫ hoc mihi facere opere preciuꝫ credo: quod fraternis aurib⁹ omne quod in me latẽter ipse reprehendo incunctanter apio. Quia enim exponendo non celaui: quod sensi cõ fitendo non abscondo quod patior. Per expositõem patefeci dona: per confessioneꝫ detego vulnera. Et qꝛ in hoc tã magno hu mano genere nec paruuli desunt qui dictis meis debeant instrui: nec magni desunt qui cognite mee valeant infirmitati misereri: ꝑ hec vtrisqꝫ aliis fratribus quantum possuꝫ curam confero: ab aliis spero. Illis dixi ex ponendo quod faciant: istis aperui confitẽ do quod parcant. Illis verborum medica menta non subtraho: istis laceratonẽ vu nerum non abscondo. Igitur queso vt qs quis hec legerit apud districtũ iudicem so lacium mihi sue orationis impendat: ⁊ oẽ quod in me sordidum deprehendit fletib⁹ diluat. Orationis autem atqꝫ expositionis virtute collata: lector meus in recompensa tione me superat: si cum per me verba acci pit: pro me lachrymas reddat.

Exaratum diligentissimeqꝫ emendatum est opus presens moralium sancti Gregorij pape In officina Angeli Britãnici de pa lazolo. Anno dñi.1498. Die.2. Junij. Ad laudẽ ⁊ honoreꝫ dñi nostri Jesu xp̃i: eiusqꝫ genetricis Marie.

Registrum.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.
ꝫ.⁊.ꝯ.ꝶ. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L.
M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y. Z.
Omnes sunt quaterni preter. Z. qui est qn ternus.